AVGVSTINI
BARBOSÆ,
I.V.D. LVSITANI,
PROTONOTARII APOSTOLICI,
OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS,
& insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris,
NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI,
& à Consiliis D. PHILIPPI IV. Hispaniarum Regis Catholici,

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI
ALTERA PARS,
In qua de Locis, & Rebus Ecclesiasticis simul abundè agitur.

LVGDVNI,
Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD,
& CLAVDII RIGAVD.

M. DC. LX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER SECVNDVS

DE LOCIS ECCLESIASTICIS.

CAPVT PRIMVM.

De Ecclesiis, & Ecclesiasticis locis in genere.

SVMMARIVM.

1 *Locorum tria sunt genera, quibus Ecclesia, & personæ Ecclesiasticæ, cæterique fideles viuuntur.*
2 *Ecclesia vnde dicatur? ostenditur.*
3 *Ecclesia idem est quod congregatio fidelium.*
4 *Ecclesia est corpus quoddam morale, cuius membra sunt homines, & Angeli, caput autem est Christus.*
5 *Ecclesia in iure passim accipitur pro prælatura, seu beneficio Ecclesiastico.*
6 *Ecclesia frequentissimè accipitur pro Templo, seu Æde sacra.*
7 *Ecclesia, Templi, Basilica, at Ædis sacræ nomen pro eodem accipitur.*
8 *Ecclesia vocatur quasi conuocatio, vel cœtus, eo quòd ibidem conueniant ad diuina peragenda fideles.*
9 *Templum Ecclesia nominatur ad cœli similitudinem, quod Templum ab intuendo, seu conspiciendo appellatur.*
10 *Basilica nomen non propriè ad omnes Ecclesias pertinet, sed ad eam tantùm, quæ princeps est, & aliarum maior, ac dignior.*
11 *Ædes sacra vocatur etiam Ecclesia, id est sacra domus, aut ædificium.*
12 *Sanctuarium dicitur abditissimus Templi locus vbi Sancti ponuntur, ac seruantur.*
13 *Sacrarium est Sacrorum custodia.*
14 *Ecclesia materialis vsus à quo tempore cœperit ostenditur.*
15 *Ecclesia prima post aduentum Christi apud Christianos Catholica fuit.*
16 *Ecclesiæ appellatione indistinctè veniunt omnia quæ intra Ecclesiæ septa tanquam portiones ipsius continentur.*
17 *Ecclesiarum quot sint species, ostenditur.*
18 *Ecclesia Episcopalis, seu Cathedralis illa dicitur, quæ est sedes Episcopi.*
19 *Vicarius perpetuo adscriptus Ecclesiæ Cathedrali est de corpore Cathedralis.*
20 *Matrix Ecclesia propriè dicitur Cathedralis.*
21 *Matrix Ecclesia dicitur ea, quæ habet alias Ecclesias sibi subiectas.*
22 *Ecclesia an sit Matrix cognosci debet secundum subiectam materiam.*
23 *Baptismalis Ecclesia est in qua insunt fontes Baptismales, & Parochiani baptizantur.*
24 *Baptismales plures Ecclesiæ nõ possũt esse in vna Parochia, sed vna tantùm cum capellis suis.*
25 *Baptismalis Ecclesia regulariter est quoque curata, & quandoque dicitur Matrix.*
26 *Parochialis Ecclesia quæ dicatur, & quæ concurrere debeant ad constituendam Ecclesiam Parochialem? ostenditur.*
27 *Ecclesia vna eo ipso quòd sit Parochialis, consequenter est beneficium curatum, & habet curam non tamen è conuerso.*
28 *Ecclesiam esse Parochialem asserenti incumbit onus probandi.*
29 *Beneficium vbi habuerit Populum, vel clerum, Ecclesia præsumitur curata.*
30 *Parochialibus Ecclesiis certos fines non habentibus, certi fines constituendi sunt.*
31 *Ecclesias parochiales profanare potest Episcopus ad præscriptum Concilij* sess. 21. c. 7. de reform.

ABSOLVIMVS iam primum de personis Ecclesiasticis librum; nunc verò quid sacri Canones de locis Ecclesiasticis constituerint, in hoc secundo libro est videndum; quæ quidem in Iure Ecclesiastico in triplici differentia inueniuntur; sunt enim tria locorum ge-

nera, quibus Ecclesia & personæ Ecclesiasticæ, cæterique fideles vtuntur. Primò sunt materiales Ecclesiæ, siue Basilicæ, aut Templa & loca his adhærentia, in quibus diuina officia peraguntur. Secundò sunt Monasteria, vel Cœnobia, in quibus Regulares personæ simul commorantur. Tertiò sunt Hospitalia, & pia loca, in quibus pauperes & infirmi aluntur, & curantur. Cùm namque Ecclesia in diuino cultu, & duplici charitatis lege fundata permaneat, non immeritò primum locorum genus pro cultu diuino. Secundum pro charitatis lege præcipuè erga Deum. Tertium verò pro dilectionis mandato erga proximum exercendo habere dignoscitur: agitur autem in Iure de locorum huiusmodi constructione, seu erectione, & de ipsorum regimine, & priuilegiis, vel immunitate, & de eorum destructione, aut violatione. Primi generis loca sunt hæc, veluti Ecclesia, quæ & Basilica, prisco verò vocabulo Templum appellatur; præterea Oratorium, & Capella sacrarium, & sanctuarium, altare, & cœmeterium. Loca similiter secundi & tertij generis diuersa nomina ac species sortiuntur; vt suis locis ostendimus.

2 Nunc verò de Ecclesiis agere incipiemus, & de nomine tantùm agendo, aduertimus quod Ecclesia dicitur à verbo Greco ἐκκαλεῖν quod significat *euocare*, vnde spiritualiter sumpta pro significatu habet euocationem, seu cœtum vocatorum, ad hanc enim quotquot veniunt, Dei vocatione vocati veniunt, nullus proprio instinctu adiungi-
3 tur congregationi Saluatoris, & ideo Ecclesia idē quod congregatio fidelium, *Actor. cap.* 15. ibi, *erat enim Ecclesia confusa, c. Ecclesia, de consecr. dist.* 1. *glos.* 2. *in cap. cùm clerici* 19. *de verborum signific. gloss. vltim. in cap. fin. ne Prælati vices suas.* Greg. de Valent. *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 4. Rota in *Cæsaraugustana Cathedralitatis.* 1. *Martij* 1630. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, vers. vnde vt euitetur.* faciunt multa, quæ circa Concil. Trid. *sess.* 5. *in decreto de edit. & vsu librorum, vers. præterea,* ibi *Ecclesia cuius est iudicare de vero sensu Scripturarum*, congerunt Doctores, constatque potestatibus aliis, de quibus Gig *de Ecclesiast. hierarchia lib.* 1. *c.* 1. Can. *de locis Theolog. lib.* 4. *c.* 2. Victor. *in relect. de potest. Eccles. in princ.* Cardin. Bellarmin. *tom.* 1. *controuer.* 4. *lib.* 3. *c.* 2. Isidor. Moscon. *de maiest. militantis Eccles. in prælud. lit. B, fol.* 4. Nicol. Gimont. *de gratia expectatiua c.* 1. *vers. Ecclesia n.* 34. Silu. *de benefic. p.* 1. *q.* 5. *n.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 15. *n.* 24. Cardin. Tusch. *tom.* 3. *lit. E, concl.* 2. Ouid. de Amicis *de iure emphyt. in repet. cap.* Ricciul. *de iure person. extra gremium Ecclesiæ existent. lib.* 1. *c.* 1. *ex num.* 1. Massobr. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 1. *num.* 26. *cum seqq.* Ludou. Correa *in repet. c. inter alia, de immun. Eccles. p.* 1. *à n.* 7. eleganter Illustriss. D. meus Roderic.
4 à Cunha *in comment. ad cap. viduæ, vlt. n.* 3. *dist.* 81. vbi dicit Ecclesiam esse corpus quoddam morale, cuius membra sunt homines, & Angeli: caput autem est Christus, qui sanguine suo fecit vtramque vnam, triumphantem scilicet, & militantem, illam inuisibilem, hanc visibilem. Suar. *de fide disp.* 9. *sect.* 1. Ludou. Correa *d. p.* 1. *n.* 8. apud quos videbis varias huius nominis Ecclesiæ acceptiones, & de hoc latè Steph. VVeyms *ad constitutiones* 24. *ex antiquo Iure desumptas, & per Concil. Trid. innouatas, constat.* 18. *num.* 2. *p.* 123. vbi tradit vniuersam Christi fidelium multitudinem, seu collectionem, Ecclesiæ nomine non raró vocari, eamque Catholicam, seu vniuersalem, vnam, sanctam & Apostolicam, (vti in symbolo Fidei Nicænæ Synodi & Apostolorum habetur) quia sub vnitate eiusdem Fidei in Deum, sanctitateque Religionis inter omnes Christi fideles sit constituta, & per Apostolos propagata, cuius Dominus noster Iesus Christus caput est. *cap. nuptiarum* 27. *q.* 1. *c. Romani, de iureiur.* Sponsus, *cap. Ecclesia* 97. *dist. Clem.* 1. *de sum. Trinit.* Concil. Trid. *sess.* 22. *de reform. c.* 1. & Castor, *cap. alieni* 24. *q.* 1. *cap. Ecclesia paradiso de consec. dist.* 4. eiusque Vicarij in Terris Summi Pont. successores S. Petri Apostoli, quem Christus ipse in potestatem illam assumpsit. *Mat. c.* 16. Exinde & particulares Catholicorum collectiones, ac Clericorum diuinis Officiis mancipatorum collegia, Ecclesias quoque nuncupamos, *in l. tit. C. de de sacros. Eccles.* Et denique ipsa loca, seu Templa similibus officiis destinata, eodem nomine intelligimus, per vsitatam figuram, qua contentum denominationem suam à continenti nonnunquam recipit, vt *in c. cicitens.* 88. *dist. c. omnes Basilicæ,* 16. *q.* 7. *c. Ecclesia, immun. Eccles.*

Passim in Iure nostro accipitur etiam Ecclesia
pro Prælatura, seu beneficio Ecclesiastico, præcipuè 5
Curato, vt *in rub. & in c.* 3. *ne Prælati vices suas, & in c. non ignores, de præbend. & in c. consuluit, de iurepatron.* notauit *glos. vlt. in c. vlt. ne Prælati vices suas*, Rebuff. *in praxi benefic. tit. quare instituta sint benef. n.* 9. Petr. Greg. *instit. rei benef. c* 6. *n.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 4. *n.* 178. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in commentar. ad c. quorū* 6. *n.* 2. *dist.* 68 Frequentissimè verò accipitur Eccle- 6
sia pro Templo, seu æde sacra, vt *in toto tit. de Eccles. ædific. & in c. non oportet.* 42. *dist.* & apud Paul. 1. ad Cor. 2. *Nunquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum; aut Ecclesiam Dei contemnitis?* cum aliis multis quæ plenè adducit Steph. Durant. *de ritibus Eccl. Cathol. lib.* 1. *c.* 1. *à princ.*

Ecclesiæ namque, vel Templi, & Basilicæ, ac
Ædis sacræ nomen pro eodem accipitur, hoc est, 7
pro materiali loco constructo, in quo diuina Officia celebrantur. Vocatur autem Ecclesia, quasi
conuocatio, vel cœtus; eo quòd ibidē conueniunt 8
ad diuina peragenda fideles, vt suprà tetigimus, & videtur asserere Lezana *in sum. quæst. Regul. tom.* 3. *verb. Eccles. n.* 1. dum dicit Ecclesiam esse locum publicum Episcopali auctoritate constitutum, & consecratum, ad quem Fideles conueniunt ad percipienda Fidei Sacramenta. Templum verò
eadem nominatur ad Cœli similitudinem quod 9
Templum quoque ab intuendo, seu conspiciendo appellatur, quòd ex eo quamlibet eius partem intueri valeamus, scilicet Orientem & Occidentem, & reliquas; sic enim Ecclesia, vt alterum Cœlum, tum propter Diuina, tum etiam propter quatuor eius partes Templum nominatur. *Basilica* autem verbum non propriè ad omnes Ecclesias perti-
net, sed ad eam tantùm, quæ princeps est, & alia- 10
rum maior ac dignior, & ad quam princeps conuenire ad diuina Officia consueuit; nam & locus publicus causarum cognitioni destinatus, quo Principes ad ius dicendum conueniebant, Basilica Græco vocabulo, id est, Regia dicebatur. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in commeat. ad cap. non oportet. n.* 1. *dist.* 32. quamuis glos. *in c.* 1. *de relig. domib* & Panor. *in rub. de consecrat. Eccles.* velint Basilicam dici Ecclesiam quamlibet non sacratam; sed vsus comprobat priorem significationem, cùm hodie maiores Ecclesiæ Basilicæ nominentur, sicut est Romæ Basilica Saluatoris, & Basilica Apostolorum

11 lorum. Ædes sacra vocatur etiam Ecclesia, id est,
sacra domus, aut ædificium; antiquitus quoque ea
Templa delubra dicebantur, in quibus homines
luxuriæ, & voluptati deseruiebant, quasi Deorum
habitacula, & asylum, dicitur Templum quasi re-
fugium, vnde nullus vi est extrahendus, vt *infra
de immunitate*, videbimus. Est autem in Ecclesia
12 locus quod Sanctuarium dicitur, abditissimus sci-
licet templi locus, vbi Sancta ponuntur, ac seruan-
tur; aliàs sumitur pro Altari, vt *in c.de fabrica, ad
fin.* iuncta gloss. *de consec. dist.* 1. & dicitur San-
ctuarium, quasi locus Deo dicatus, iuxta illud
Psal. *Domum tuam decet sanctitudo* Sacrarium ve-
13 rò dicitur vbi res aliæ sacræ conduntur, id est,
sacrorum custodia; vel locus, vbi sacrarum rerum
ablutio asseruatur, *c.si per negligentiam, de consec.
dist.* 2.

14 Ecclesiæ materialis, siue huius Templi vsus
iam olim cœpit; in prima enim Mundi origine
Enoch cœpit inuocare nomen Domini, vt *Genes.
c.*4. tradit Philo Iudæus *pag.*240. *lit.*D. Abulens. *in
eodem c.*4. In secunda verò Mundi restauratione
primum Altare fuisse erectum à Noe, non verò à
Gentilibus (vt multi existimarunt) constat ex *Ge-
nes.c.*20. tradit Giraldus *de historia Deorum, syn-
tagmate* 17. Io. ad Morales *de sacrificio Missæ lib* 1.
*c.*15. *& lib.*3. *c.*10. Postea verò labente ætate fue-
runt apud Gentiles, & Iudeos Templa quædam, &
statuæ, in quibus erant expressæ imagines virorum
præstantissimorum, propter quorum reuerentiam,
15 qui eas tenebat, immunis abibat. Post aduentum
Christi apud Christianos prima Ecclesia Catho-
lica fuit, cuius fundamentum erat Christus, petra
autem, & ædificium Petrus, *c.in nouo* 21. *dist. c.om-
nibus.*24. *q.*1 *c.*1. *de immun. Eccles.lib.*6. Simanch.
*de Cathol. instit. c.*23 *per tot.* Secunda autem Eccle-
sia fuit Constantinopolitana, *c.Constantinopolita-
na, c.sacrosancta, c.quamuis* 22. *dist.* deinde S. Mar-
cus fecit Ecclesiam Alexandrinam, *c.cum. Baptis-
mus* 24. *q.*1. postea aliæ Ecclesiæ constructæ fue-
runt. Ita Ludouic. Correa *in rep. cap. inter alia, de
immun. Eccl. p.*1. *n.*12. *&* 13. Et sic quoad nostrum
propositum sumenda est Ecclesia, ita vt sit ædes
publica Episcopi auctoritate constituta, in quam
Christiani ad rem diuinã audiendã, & Sacramenta
suscipienda conueniãt, ex quo proinde colligi po-
test tria potissimum requiri ad istiusmodi Ecclesiæ
cõstitutionem. Primò, vt sit locus Episcopi aucto-
ritate erectus, seu fundatus, nam alioquin sacer &
religiosus esse non potest. Secundò, vt sit fundatus
ad officia diuina peragenda, & Sacramenta susci-
pienda, in quibus præcipuus eiusdem vsus versa-
tur. Tertiò, vt sit consecratus, siue Deo solemni ritu
dicatus. Ita Steph. VVeims *d.constit.*19. *n.*2. *p.*223.

16 Appellatione Ecclesiæ indistinctè veniunt om-
nia quæ intra Ecclesiæ septa, tanquam portiones
ipsius continentur, arg. *c.si quis in atrio, c.si quis
contumax, c.id constituimus* 17. *q.*4. Abb. *in c.Eccle-
sia, n.*10. *de immun. Eccles.* Decian. *in tract. crimin.
lib.*6. *c.*24. *n.*31. *& c.*25. *n.*12 *cũ seqq* Farin. *de im-
mun Eccl. n.*268. Steph. Gratian. *discept. forens. c.*
6. 7. *n.*2. vbi quòd concessum de toto, videtur etiã
concessum de parte, quos refert & sequitur Rot. *in
Cæsaraugustana præeminentiarum* 6. *Nouemb.*1628.
coram Reuerendissimo D.meo Coccino Decano.

17 Ecclesia alia est Episcopalis, seu Cathedralis,
alia Collegiata, alia Matrix, alia Baptismalis, & alia
Parochialis: prout colligitur ex notatis per glos. &
Doctores *in c.plures* 10. *q.*1. *& in c.cum contingat,
de decim. & in c.cum clericis, & in c. venerabili, de*

verbor. signif. & toto tit. Eccles. ædifican. Tyndar. *in
in tract. de decim. num.*71. *cum seqq.* Rebuff. *eodem
tract. q.*6. *cum seqq.*

Ecclesię Episcopalis, seu Cathedralis illa vocatur, 18
quæ est sedes Episcopi, & Parochia totius Ciuita-
tis, & diœcesis dicitur, vt *supra* ostendimus *lib.*1.
*c.*26. *de Archipresbytero, vers.*4. & non potest per
alium, quàm à Papa erigi, diuidi, vel mutari, vt
probauimus *eodem lib.*1. *c.*2. *de potest. & auctorit.
summi Pont. versic. primò igitur, cum seqq.* differt ta-
men quodammodo Ecclesia Episcopalis à Cathe-
drali; potest enim sumi Ecclesia vt est sedes Epis-
copi, vel vt Ecclesia maioris Capituli, vt patet ex
adductis per gloss. *verb. matricem, in Clem.*1. *de sẽt.
excom.* Sicut etiam differt mensa Episcopi à mensa
Capituli, & Episcopus à Capitulo. De Ecclesia Ca- 19
thedrali, *inf. c.*5. tractabimus. Est autẽ hac in re ad-
uertẽdum quòd Vicarius perpetuo adscriptus Ec-
clesiæ Cathedrali, est de corpore Cathedralis, &
consequenter debet incedere sub Cruce eiusdẽ, &
non sub Cruce Collegiatæ, vt censuit S. Rituum
Cõgr. *in vna Maceras.*21. *Mart* 1609. De Ecclesia
Collegiata peculiariter tractabimus *inf. hoc lib. c.*6.

Matrix autem Ecclesia licèt propriè dicatur de
Ecclesia Cathedrali; vt patet ex *d.c. venerabili, de
verbor signif.* ibi *per matricem Ecclesiam Cathedra-* 20
lẽ intelligi volumus, Rebuff. *d.q.*6. *n.*6. Dicitur etiam
ea, quæ habet alias Ecclesias sibi subiectas, Suar. *de* 21
*Relig. tom.*1. *tr.*2. *de decimis. lib.*1. *c.*24. *n.*1. Rebuff.
*d.q.*6. *n.*7. Azor. *inst. moral. p.*2. *lib.*9. *c.*3. *in fin.* Rot.
*decis.*272. *n.*3. *p.*1. *recent.* Quasi aliarum ædicula- 22
rum, & Capellarum mater, Azor, *d.p.*2. *lib.*3. *c.*12.
*q.*13. *& lib.*9. *c.*3. *q.*14. *vers. matrix.* Et an Ecclesia
sit Matrix, cognoscitur secundùm subiectam ma-
teriam, Abb. *in d.c. venerabili, n.*2. *& in c. vt singula
n.*1. *de offic. Archiep.* Rebuff. *d.q.*6. *n.*19. 23. Rot. *d.
decis.*272. *n.*2. *vbi numeris seqq.* ostendit quando
larga significatione dicatur Ecclesia Matrix.

Baptismalis verò Ecclesia est in qua insunt fon-
tes Baptismales, & Parochiani baptizantur, *glos.*x. 23
& Abb. *in c.cum contingat, de decimis.* non possunt
autem esse in vna Parochia plures Baptismales, 24
sed vna tantùm cum capellis suis. *c. plures* 10. *q.*1.
Regulariter verò Ecclesia Baptismalis est quoque
Curata, licèt non necessario, nec semper, vt post 25
Franc. *in c.ad decimas, notab. vlt. de restit. spoliator.
lib.*6. scripsit Paris. *in repet. c.ex transmissa, n.*4. *de
prescr.* & Baptismalis Ecclesia dicitur etiã Matrix,
secũdùm glos. *in Clẽ. vnic. de baptismo, & verb. ma-
tricem, in d. Clem.*1. *de sent. excomm* ibi. *id est, maio-
rem & baptismalem, quæ dicitur Matrix*, quia sicut
mater generat, sic illa regenerat, per Baptismum.

Parochialis denique Ecclesia illa dicitur, in qua
populus eidem deputatus sub certis locorum fi- 26
nibus, & liminibus constitutus degit, & vnius
Rector suo nomine, & non cum aliis ad eius re-
gimen assumitur cum potestate fori pœnitentia-
lis. Quæ autem debeant concurrere ad consti-
tuendam Ecclesiam Parochialem, tradunt Staphil.
de literis gratiæ, tit. de qualit. & statu benef. §. *circa.
secundum, à n.*7. Sarnen. *in reg. de idiomate q.*11.
Rebuff. *in concord. tit. de collation.* §. *statuimus*, *et* x.
verb. Parochiales Ecclesia, Cuch. *in inst. maior. lib.*2.
*tit.*15. Mascard. *de probat. conclus.*469. Quinta-
nad. *Ecclesiast. lib* 4 *à n.*68. Zerol *in praxi Episc.
p.*1. *verb. Parochia.* §. 1. Rot *dec.*52. *p.*2. *diuers. & in
Florentina Parochialis* 12. *Maij* 1630. *coram Reue-
rendissimo D.meo Coccino Decano*, vbi quatuor re-
quisita enumerat, Gonzal. *ad regul.*8. *Cancel. gloss.*
6. *num.*34. *cum seqq.* vbi *num.*48. ait quòd quamuis

 deficeret.

deficeret fons baptismalis, non propterea desine-
ret esse Parochialis Ecclesia, & *n.* 53. idem dicit
quoad sepulturam, & actum sepeliendi, *num.* 56.
subdit quòd non sequitur, ista Ecclesia non per-
cipit decimas, vel primitias, vel alia Sacramenta
(excepto Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramen-
to) non percipiunt: nec præstant: ergo non est
Ecclesia Parochialis, nec per contrarium ista iura
habet talis Ecclesia: ergo necessariò sequitur
quòd sit Parochialis; nam quamuis ista sint iura,
& quædam signa Ecclesiæ Parochialis, ac præ-
sumptionem non leuem inducant; non tamen
necessariò ex illis infertur ad curam Parochialem,
cùm possit adesse ex aliquo accidenti, de quo vi-
videas, quæ latè diximus *lib.* 1. *c.* 21. *vers. superioris*
27 *auctoritate.* Aduertere tandem oportet eo ipso
quòd vna Ecclesia sit Parochialis, cõsequenter esse
beneficium Curatum, & habere curam; non tamen
è conuerso, omnis Ecclesia habens curam dicitur
Parochialis, gloss. *verb. impedit, in Clem. dudum,
de sepultur.* vbi Imol. *n.* 32. Abb. *in cap. de multa,
n.* 24. *vers. sed adde, de præbend.* Mantic. *decis.* 24.
n. 5. Rot. *in d. Florentina Parochialis*, quia potest
esse beneficium Curatum absque eo quod sit Pa-
rochialis; veluti si sit aliqua Ecclesia ruralis, & ad
eam de nouo veniant homines ad illic inhabitan-
dum, licèt possit dici Ecclesia Curata, non dicitur
tamen Ecclesia Parochialis, si non habet certum
territorium, vt post Ioan. Andr. & alios *in cap. su-
per eo, de præb. lib.* 6. tradunt Rebuff. *in concord. tit.
de collat. §. statuimus, gl.* 2. *verb. Parochiales*, & iterũ
*in forma mandati de prouidendo, in verb. cum cura,
vers. an sufficiat*, vbi propterea dicit melius esse
exprimere quòd sit Ecclesia Parochialis, quàm
quòd sit beneficium Curatum, Alphons. Hoicd. de
incompatibilib. benefic. p. 1. *c.* 13. *sub numer.* 2. *post
med. vers. at verò potest esse*, Rot. *dict. decis.* 52.
num. 37. & 38. *p.* 2. *diuers.* vbi *numer.* 39. dicit quòd
hinc est quòd in Iure Canonico, & in Concilio
Tridentino passim fit mentio simpliciter de Ec-
clesiis Parochialibus absque expressione qualita-
tis curæ.
28 Quamuis in dubio asserenti Ecclesiam esse Pa-
rochialem incumbat onus probandi, eo quòd be-
neficia præsumantur simplicia, & non Curata
Staphil. *in* 2. *p. de statu & qual. benefic. n.* 2. Ægid.
decis. 676. Hieronym. Gabr. *cons.* 191. *num.* 1. *lib.* 1.
29 tamen vbi beneficium habuerit populum, vel
Clerum, Ecclesia præsumitur Curata, Staphil.
loco citato num. 1. & 2. Rebuff. *in praxi benefic. tit.
secul. benefic. quotuplex.* Ægid. *d. decis.* 676. Seraph.
decis. 1217. Sed an & quando Episcopus possit
constituere nouam Parochiam? vide Vgolin. *de
30 officio & potest. Episcopi cap.* 53. *in princip.* Et de-
mum Parochialibus Ecclesiis certos fines non ha-
bentibus certi fines constituendi sunt, & Recto-
ribus proprium populum non habentibus pro-
prius populus constitui debet, ac parochia, vt sta-
tuit Concilium Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 13.
his verbis, *In iis quoque ciuitatibus ac locis vbi Pa-
rochiales Ecclesiæ certos non habent fines, nec earum
Rectores proprium populum, quem regant, sed promis-
cuè petentibus sacramenta administrant, mandat S.
Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commis-
sarum salute, vt distincto populo in certas & pro-
prias Parochias, vnicuique suum perpetuum pecu-
liaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere
valeat, & à quo solo licitè Sacramenta suscipiant,
aut alio vtiliori modo, prout sibi qualitas exegerit,
prouideat*, refert Vgolin. *d. c.* 54. §. 2.

Prophanare autem Ecclesias Parochiales potest Episcopus ad præscriptum Conc. *sess.* 21. *cap.* 7. *de reform.* vt censuit S. Congreg. *in Thelesin.* 13. *Septembris* 1631.

CAPVT II.

De Ecclesiis ædificandis & consecrandis.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesias construere, dicitur opus necessarium, & religiosum.*

2 *Ecclesiarum ædificationem nullus impedire potest aut aliquo modo prohibere.*

3 *Princeps statuendo ne in eius statu possint ædificari de nouo Ecclesiæ, & monasteria sine eius licentia, derogat Ecclesiasticæ immunitati.*

4 *Ecclesiam nouam construere quilibet potest duabus conditionibus obseruatis.*

5 *Episcopi auctoritas, siue consensus requisitus ad Ecclesiam ædificandam sufficit tacitus, etsi accedat post constructionem.*

6 *Episcopus Ecclesiæ cuilibet ædificandæ dat facultatem.*

7 *Ecclesia noua quando possit ædificari propter nimiam distantiam Ecclesiæ Parochialis.*

8 *Parochias nouas erigendi iusta causa videtur, incommoditas Populi ad recipienda sacramenta & audienda diuina Officia.*

9 *Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, tunc non datur iusta causa diuidendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores.*

10 *Episcopus in vim decreti* Concilij sess. 21. de reform. c. 4 in princ. *non potest erigere coadiutoriam, sed cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesiis in Sacramentis administrandis.*

11 *Ecclesiæ nouæ ædificari possunt de Superioris consensu, etiam in præiudicium alterius, vbi multitudo fidelium excreuit, & vna non sit euidenter sufficiens.*

12 *Ecclesiæ duæ iustis de causis vniri possunt.*

13 *Ecclesia aliqua si sit constructa sine causa & auctoritate Pontificis in præiudicium alterius, est destruenda.*

14 *Præiudicium, quod alteri Ecclesiæ inferri potest per alterius ædificationem, quale, ostenditur.*

15 *Superioris auctoritas, quæ in cõstruẽdis Ecclesiis requiritur, est diœcesani Episcopi, nisi sit locus exẽptus, in quo sedis Apost. auctoritas requiritur.*

16 *Ecclesiæ sunt per loca congrua construendæ ad iudicium Episcopi, non autem in alieno solo.*

17 *Episcopus in ædificanda Ecclesia quid primarium debeat efficere? ostenditur.*

18 *Episcopus per se, vel per alium potest primum lapidem ponere, & crucem figere.*

19 *Ecclesiæ caput debet sẽper Septentrionẽ respicere.*

20 *Episcopus loci debet ab eo, qui Ecclesiam ædificat, dotis ipsius Ecclesiæ ad luminaria, & stipendia custodum assignationem exigere.*

21 *Episcopus permittens Ecclesiam ædificari sine dote ad dotandum de proprio obligaretur.*

22 *Mansus* in c. 1. de censib. *accipitur pro titulo, qui constituitur in Præbendis, aut possessionibus, quibus dotata est Ecclesia.*

23 *Ecclesia*

23 *Eccleſia Mendicantium poſſunt ſine dote ædificari.*
24 *Eccleſia conſtructa debet ſub Epiſcopi poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœceſi eſt ſita, nec ab eius iuriſdictione ſeparanda.*
25 *Conſecrare, & dedicare eſt idem.*
26 *Dedicatio Eccleſia cum conſecratione fiebat.*
27 *Ritus, quos in conſecrandis Eccleſiis, & Altaribus Romana ſeruat Eccleſia, B. Silueſter Papa primus inſtituit.*
28 *Conſecratio Eccleſia neceſſariò non requiritur, vt in ea valeant Diuina celebrari.*
29 *Eccleſia eſt conſecranda cùm fieri poterit, & ſi non conſecrata violetur, reconcilianda eſt.*
30 *Conſecrare Eccleſiam nemo poteſt niſi ſolus Epiſcopus ille, in cuius diœceſi eſt ſita.*
31 *Epiſcopus non poteſt in aliena diœceſi cõſecrare Eccleſiam abſq; proprij Epiſcopi permiſſione.*
32 *Conſecratio Eccleſia non poteſt ſimplici Sacerdoti demandari.*
33 *Epiſcopus ſi pro Eccleſiis conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur vt quilibet alius Epiſcopus id ipſum efficere poſſit.*
34 *Epiſcopus in conſecranda Eccleſia primò obſeruare debet, vt illi facta ſit dotis competentis aſſignatio.*
35 *Eccleſiam non conſecret Epiſcopus, qua non in honorem Dei, & Sanctorum ſit conſtructa.*
36 *Epiſcopus Eccleſiam conſecrans, & patroni illius debent eſſe ieiuni tempore conſecrationis.*
37 *Miſſa in conſecratione Eccleſia celebranda eſt, non tamen de eſſentia.*
38 *Eccleſia pro conſecratione nihil debet exigi.*
39 *Eccleſia decet vt in die feſtiuo conſecretur, quamuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari.*
40 *Conſecrationem Eccleſia fieri poſſe conceſſit Sacra Congregat. Rit. quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circumiri.*
41 *Eccleſia conſecrata non eſt iterum conſecranda.*
42 *Eccleſia in dubio eſt conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis indicium, vel argumentum.*
43 *Eccleſia præſumitur conſecrata cùm de hac re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur.*
44 *Teſtis vnus etiam de auditu probat conſecrationem Eccleſiæ.*
45 *Sculptura in lapide, vel teſtis vnicus fidem facit vbi non agitur de præiudicio alicuius.*
46 *Parietes Eccleſia ſi combuſti ſint, & exterius diruti, vel igne decruſtentur intus & exterius, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur.*
47 *Conſecratio Eccleſia tantùm habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex lapidibus compaginatur, & conſtruitur.*
48 *Eccleſia tectum ſi ſolummodo corruat, integris & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſetur.*
49 *Eccleſia vbi tota corruit, vel aliis lapidibus, aut eiſdem refecta ſit, eſt iterum conſecranda.*
50 *Eccleſia vbi per partes tota fuit refecta ſimul, & in totum, non paulatim eſt iterum conſecrãda.*
51 *Eccleſia ſi deſtructa ſit auctoritate ſuperioris, & nulla ſpes ſubſit readificationis, non comprehenditur nomine Eccleſia.*
52 *Caſus, qui accidit in Archiepiſcopatu Vlixbonen. refertur.*

53 *Conſecratio Eccleſia maximè conſiſtit in vngendo ſacro Chriſmate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in proferendo illis verbis,* Sanctificetur & conſecretur, *&c.*

NVnc verò videndum eſt de con- 1
ſtructione Eccleſiarum, id eſt, quibus de cauſis ſit noua Eccleſia conſtruenda, & cuius auctoritate id fiat, quo loco, & quomodo ſit conſecranda, & quando, & quomodo ſit conſecranda. Sciendum eſt igitur primò, quòd conſtruere Eccleſias dicitur opus neceſſarium, & religioſum, vt per Spin. *in ſpeculo teſtam gloſſ. 4. in princ. n. 5.* Vnde Herodes Agrippa in tanta tamque immani impietate pius haberi volens, regni ſui decimooctauo anno, vt inquit Genebrard. *in Chronic. anno mundi* 4054. Templum Domini à fundamentis inſtaurauit, ac magnificentius reddidit, quod opus tam Deo gratum fuit, vt ſit in teſtimonio multorum quòd dum per annos octo immenſi ſumptus ædificio inſumerentur, nunquam diu plueret, & noctu ſoluerentur nubes imbrea, vt agri fructus darent vberrimos, & nulla foret operis intermiſſio. Ita
Didacus Fiel. Contreras *in proſapia Chriſti 4 æta-* 2
te, cap. 5. §. 3. Nullus igitur Eccl. ſiarum ædificationem impedire poteſt, aut aliquo modo prohi-
bere; derogabit enim Eccleſiaſticæ immunitati 3
Princeps ſtatuendo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, vt per tex. *in cap. vlt. de Eccleſ ædific.* reſoluunt Colleg. Bononico. *pro libertate Eccleſ. contra Venetos num. 43.* Patres Theologi Religionis Seruorum *in defenſ. cenſurarum Paul. V.* Vgolio. *in reſponſ. ad Iuriſconſ gymnaſij Patauini contra Venetos c. 6. §. 1. cum quatuor ſeqq.* Philipp. Maynard. *de priuileg. Eccleſ. contra Venetos p. 2 art. 24.* Ioan. Franc. Fagnao. *in tract. de iuſtitia cenſurarum Pauli V. p. 2. pag. 26.* Ferdinand. de Baſtida *in antidoto contra Paulum Venetum p. 2. arg. 10. & ſeq.* Anton. Booi. *in reſp. pro cenſur. Pauli X. contra Venetos*, Paul. Comitol. *in tract. apologetico. contra Venetos c. 1. n. 17.* Valenzuela *in defenſ. monitorij Pauli V. p. 2. n. 28. & ſeq.* Et licèt à Valente, Theodoſio, & Arcadio Imperatoribus fuerit prohibitum Eccleſias ædificari ſine Principis licentia, vt patet ex *l. nemo C. de relig. & ſump. funer.* hoc tamen Imperatores illi effecerunt de facto, & propterea totum hoc fuit poſtea reuocatum à Iuſtiniano *in l. ſancimus §. ſiquidem. C. de Epiſcop. & cleric. & in Auth. vt nullus fabr erat.* &c.

Secundò notandum quòd nouam Eccleſiam 4
conſtruere quilibet poteſt, duabus conditionibus obſeruatis, vt ſcilicet alteri Eccleſiæ non inferat præiudicium, & vt adſit Superioris auctoritas, abſque illa enim Eccleſiam ædificari non poſſe probat tex. *in cap. nemo, & in c. placuit, de conſec. diſt. 1.* & *in cap. ad hæc, de relig. domib. & in cap. cum olim 14. verſ. inſuper, de priuileg. & in Auth. de Eccleſ. tit. §. ſi quis autem, collat. 9. & in Auth. de Monach. verſ. illud igitur, collat. 1.* Paul. Fuſc. *de viſitat lib. 2. cap. 10. n. 2.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Eccleſia, princip.* Piaſec. *in ſimili praxi par. 1. cap. 5. a num. 2.* Stephan. Duraod. *de ritibus Eccleſ. lib. 1. cap. 2. num 7. & cap. 24 numer. 5. & cap. 25.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 11.* plures quos refero *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 26. num. 1.* Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex antiquo Iure deſumptas, & per Concil. Trident. innouatas, conſtit. 19. n. 4. pag. 224.* Solorzan. *de iure*

Iudiciar. tom. 2. lib. 3. cap. 23. n. 18. Quæ quidem Superioris Episcopi auctoritas, siue consensus sufficit tacitus, veluti si sciuerit Ecclesiam construi, & non impedierit, nec contradixerit, cùm tamen facile potuisset, Selu. *de benef. p. 1. q. 6. num. 21.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 9 cap. 3. q. 6.* quos refero ego ipse *d. alleg. 26. num. 2.* vbi etiam cum Selua *n. 8.* & Azor. *q. 5. citatis locis*, addo consensum Episcopi sufficere si accedat post constructam Ecclesiam. Stephan. VVeyms *d. consil. 19. n. 9.* dum ait quòd iste assensus Episcopi accessisse censebitur si scienter passus sit Ecclesiam extrui in sua diœcesi, nam ea in parte sufficit tacitus assensus ob fauorem piæ intentionis, quasi satis videatur consensisse, qui operi faciendo non contradixerit, & *n. 8.* resoluit quòd si quis priuatus ædificare voluerit Ecclesiam cum assignatione dotis competentis & Episcopus assentiri recuset absque causa, poterit is, qui ædificare intendit, confugere ad Episcopi superiorem, non minus quàm in aliis casibus grauaminum, vt superior, vel ipsemet assensum suum præstet, vel Episcopum compellat ad præstandum consensum.

6 Episcopus Ecclesiæ cuilibet ædificandæ dat facultatem, non modò simpliciter, sed quandoque etiam in alterius Ecclesiæ præiudicium; sunt enim causæ ob quas potest Superioris auctoritas etiam in præiudicium alterius nouam Ecclesiam ædificare; veluti si castrum, aut noua ciuitas sub alterius Ecclesiæ limitibus construatur, cuius incolæ ad priorem Ecclesiam difficile conueniant, arg. *c. vnic. § fin. 10. q. 3.* sicuti quandoque etiam ob nimiam distantiam potest alia Ecclesia sub eadem Parochia ædificari, *c. ad audientiam 3. de Eccl. ædific.* vbi dicitur quòd quando propter nimiam di-
7 stantiam Ecclesiæ Parochialis, Parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda accedere non possunt, noua potest Ecclesia in ipsius Parochia ædificari, & in ea Sacerdos poni sublato appellationis obstaculo ad præsentationem Rectoris Ecclesiæ maioris certa portione de antiqua illi deputata: de cuius materia latè agunt lex Hispana *9. tit. 10. part. 1.* Lap. *alleg. 67. n. 2.* Bimi. *consult. 184. vol. 2.* Menoch. *consil. 477.* Henriq. *cons. 80.* Ioan. Baptista Costa *de remed. subsid. remed. 75.* Card. Tusch. *tom. 6. lit. P, concl. 98. a princ.* Salgado *de protect. regia tom. 1. p. 3. c. 5. n. 31. cum multis seqq.* qui quidem tex. innouatus, & ampliatus est per Concil. Trid. *sess. 21. de reforma. c. 4.* his verbis. *Episcopi etiam tanquã Sedis Apostolicæ delegati in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In iis verò, in quibus ob locorum distantiam siue difficultatem Parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & diuina Officia audienda accedere non possunt, nouas Parochias etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri III. quæ incipit, Ad audientiam, constituere possint.* &c. de cuius decreti materia agunt Piasec. *in praxi Episc. p. 1. c. 5. n. 1.* vbi refert factam Cong. declarasse Episcopo Adrien. *de anno* 1594 procedere sine præiudicio, nimirum possidentis, Zerol. *in simili praxi p. 1. verb. Parochia § 6.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 12. q. 7.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis. 554. in 1. edit. alias resol. 476. in 2. edit.* Rot. *deci. 484. num. 2. p. 1.* 8
recent. vbi quòd Parochias nouas erigendi iusta causa videtur incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & ad audienda diuina Officia, & *n. 3.* quòd non sufficit quælibet distantia, sed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis audiendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda, eadem Rot. *decis. 204. num. 2. p. 2. recent. & decis. 745. num. 2. d. p. 1. recent.* Quod quidem limitatur nisi in loco minimè difficili, nec incommodo Oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali; & cæteris ad Parochiam necessariis, ibique poneret Rector sacerdotem in sui adiutorium, vt per Menoch. *d. cons. 477. n. 9.* Ioan. Baptista Costa *d. remed. 76.* Aloys. Ricc. *d. resol. 476. num. 6.* Quando verò solus Curatus eodem tempore pluri- 9
bus infirmis prouidere non potest, tunc non datur iusta causa diuidendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores, Rot. *dict. decis. 484. n. 5. in fine.* Vnde Sacra Congregat. censuit Episcopum in vim decreti Concil. Trident. *cap. 4. in princ.* non posse erigere coadiutoriam, sed vti- 10
que cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesiis in Sacramentis ministrandis, prout refert Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. leg. 7. de Episcopis num. 43.*

Possunt quoque de Superioris consensu etiam 11
in præiudicium Alterius nouæ Ecclesiæ ædificari, vbi multitudo fidelium excreuit, & Ecclesia vna non sit euidenter sufficiens, propter nouarum habitationum distantiam, *cap. precipimus 16. q. 1.*
Et denique ex aliis causis, quæ ex temporis qua- 12
litate, & situ locorum possunt accidere, noua potest Ecclesia construi, *cap. & temporis, ead. q. 1.* sicut è conuerso contrariis de causis duæ simul vniri possunt, *d. cap. & temporis, d. cap. vnic. § fin. 10. quæst. 3.* Si verò sine causa & authoritate Pontificis in præiudicium alterius Ecclesia aliqua sit 13
constructa, est destruenda, si præsertim ritè præcessent noui operis nunciatio, *cap. 1.* & per tot. *de noui operis nunciat.* Præiudicium autem quod 14
alteri Ecclesiæ inferri potest præter damnum ædificij cohærentis, est participatio sumptuum in constructione, aut expensarum pro sustentatione Rectoris *d. cap. ad audientiam*, Concil. Trid. *d. cap. 4.* vel damnum in iurisdictione, vt in oblationibus, quæ fieri solent Ecclesiæ, *d. cap. Ecclesia, cum seqq. 16. q. 1.* Vbi verò aliquod præiudicium simile nulli generatur Ecclesiæ, potest quilibet in sua proprietate construere Ecclesiam, accedente permissione Episcopi, *dict. cap. quicunque, ead. quæst.* cuius officio ea, quæ diximus prouidere incumbit, qui etiam propria auctoritate in sua Diœcesi Ecclesiam construere absque alterius præiudicio potest, *cap. pen. 12. quæst. 2.* & de rebus Ecclesiæ eam competenter dotare, ita vt competens subsidium ei conferat, & Ecclesiæ suæ cui tollit, damna grauia non infligat, vt dicitur in Toletano Concilio IX. *cap. 5.* relato *in d. cap. pen.*

Superioris ergo auctoritas, quæ in construen- 15
dis Ecclesiis requiritur, est diœcesani Episcopi, vt probant Iura in principio huius cap. citata, nisi sit locus exemptus; in locis namque exemptis à iurisdictione Episcopi nullus potest absque Apostolicæ Sedis auctoritate Ecclesiam ædificare, *c. de locorum, cum seq.* vbi gloss. & Doct. *de consec. dist. 1. cap. auctoritate, de priuileg. lib. 6.*

Stephan.

Stephan. VVeyims *d. loco num.* 4. aliàs totum acquiritur Epiſcopo cum fructibus, Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos p.* 2. *q.* 45 *n.* 36. Ego ipſe *d. p.* 2 *alleg.* 26. *n.* 3. *in fine*, Sed in locis non exemptis requiritur Epiſcopi auctoritas, etiamſi perſona ædificans ſit exempta *d. cap. auctoritate*, notant omnes *in d. cap. cum olim*, poſt gloſſ. *verb. reuocari, de priuileg.* ſi expendas ibi Pontificem Innocentium III. in fine pronuntiaſſe monaſterium exemptum eſſe liberum à iuriſdictione, & obedientia Epiſcoporum, ex priuilegiis conceſſis à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis, & tamen Eccleſias in Lemenſi caſtro, & aliis locis fundatas ſine Epiſcopi Conimbricenſis aſſenſu in eiuſdem Epiſcopi, & ſuæ Eccleſiæ iuſſe reuocandas, explicant *ibi* Hoſt. & Card. *n.* 5. Butr. *n.* 56. Abb. *n.* 9. & Socin. *n.* 19. quos refero Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg* 26. *n.* 3.

16 Sunt autem Eccleſiæ per loca congrua conſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in alieno ſolo *cap. Eccleſias, de conſec. diſt.* 1. nam ſi in alieno fundetur Eccleſia inſcio domino, ſiquidem laicus eſt, debet ſeruari indemnis ab eo, qui fundauit; Eccleſia libera remanebit, nec fiet laicum ſualis; ſi verò ſolum erat alterius Eccleſiæ, vel perſonæ Eccleſiaſticæ, Eccleſia cõſtructa, erit ei iure patronatus ſubiecta, *c. Apoſtolicos, in fine*, 12. *q.* 1. *& c. ſi quis* 16. *q.* 1. *cap. queſti ſunt*, 17. *q.* 4. nec ſolùm tenetur fundatur in alieno loco, ſed etiam Epiſcopus, qui in deſignando loco, aut in conſecrando conſtructam negligens in veritate indaganda extiterit, arg. *cap. comperimus* 14. *q.* 6. Quòd ſi id ſciente domino nec contradicente factum fuerit, Eccleſia libera remanebit, arg. *cap. ſi ſeruus.* 54. *diſt.*

17 In ædificanda autem Eccleſia debet primùm Epiſcopus ciuitatis ad locum accedere, & atrium, ac cœmeterium publicè deſignare, ibique Crucis Dominicæ ſignum cum præcibus figere, lapidemque ponere primarium; *d. cap. nemo*, vbi gloſſ. *verb. veniat, de conſec. diſt.* 1. *Auth. de Eccleſ. tit. §. ſi quis autem voluerit, & auth. de monachis, §. illum igitur ante alia, Auth. vt nullus fabricet Oratorij domos praeter voluntatem Epiſcopi*, vbi in initio ſic dicitur. *Sancimus igitur pra omnibus quidem illud fieri, & nulli licentiam eſſe, neque monaſterium, neque Eccleſiam, neque orationis domum incipere ædificare antequam ciuitatis Deo amabilis Epiſcopus orationem in loco faciat, & crucẽ figat, publicum proceſſum ipſi faciens, & cauſam manifeſtam omnibus ſtatuens*; adſtipulaturque Concil. Agathenſe *c.* 27. regiſtratum *in c. de monachis* 18. *q.* 2. & Concil. Chalcedonen. *act.* 11. *can.* 4. regiſtratum *in cap. verè.* 16. *q.* 1. *& in c. quidam*, 18. *q.* 2. Stephan. VVeyms *d. loco*, *n.* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 5. *q.* 4. vbi ſubdit poſſe Epiſcopum per ſe, vel per alium primarium lapidem ponere, & Crucem figere, & *q.* 8. tenet
28 poſſe Epiſcopum abſque rationabili cauſa nolentem primarium lapidem ponere, & ſuum conſenſum præſtare, compelli auctoritate ſuperioris Antiſtitis, videlicet Archiepiſcopi, vel Primatis. refero Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 26. *n.* 1. Et debet ſemper
29 Eccleſiæ caput Septentrionem reſpicere, vt innuit Nazianz. *Epiſt.* 60. *aliàs* 66. *ad Filagriũ, & ibid.* latinè adnotat ſcholium, & communiter ſeruari deductis rationibus nõtat Toſtat. *ſuper Matth. c.* 6. *q.* 91. & huiuſmodi conſuetudinem ab Apoſtolorum Conſtitutionibus traductam eſſe aſſerit Franciſc. Turrian. *pro epiſtol. Decretal. ſummorum Pontif. lib.* 2. *c.* 19 *fol. mihi* 583. *verſ. neque hoc ſolum.*

Debet quoque loci Epiſcopus ab eo, qui Eccleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad luminaria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere *d. c. nemo Eccleſiam, de conſecr. diſt.* 1. notatur *in c.* 1. *de cenſib.* & notat gloſſ. *in c. ſecundum canonicam* 13. *q.* 8. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 5. *q.* 7. Ego ipſe *de Offi-* 20
cio, & poteſt. Epiſc. p. 3. *alleg.* 64. *n.* 5. alioquin Epiſcopus permittens Eccleſiam ædificari ſine dote, ad dotandum de proprio obligaretur, *c. cum ſicut*, iuncta gloſſ. *de conſecr. Eccleſ. vel Alt. Auth. de Eccleſiaſt. tit. §. ſi quis ante tollas.* 9. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 1. *c.* 5. *n.* 2. Ego ipſe *d. alleg.* 64. *n.* 2 Hæc autẽ dos 21
manſus appellatur *in. d. c.* 1. *de cenſib.* id eſt, tantum 22
tanta pars agri fertilis, quanta per boum colere poteſt, S. Antonin. *p.* 3. *tit.* 12. *c.* 2. *§.* 2. Caſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 9. *§.* 4. *in princ. n.* 1. *pag.* 304. Otalora *de nobilit.* 2. *p. tertia partis n.* 3. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. *q.* 2 *prope fin & in d. cap.* 1. accipitur pro titulo, qui conſtituitur in præbendis; aut poſſeſſionibus, quibus donata eſt Eccleſia, vt docent Lambertin. *de iure patronatus p.* 1. *l.* 1. *q.* 5. *art.* 21. *n.* 8. Cuiac. *in lib.* 1. *feud. tit.* 1. *in princ.* Belſaran. *in c.* 1. *§. ſimiliter ſi quis n.* 2. *ſi de inueſt. feudo fuerit contron.* Petr. Gregor. *de benefic. c.* 15. *n.* 4. *ante fin.* Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellan. lib.* 1. *c.* 18. *n.* 13. *&* 14. & niſi aliud obtineat Eccleſia, non tenetur ex eo ſoluere cenſum, aut aliam exactionẽ, nec aliud beneficij onus ſuſtinere, niſi pro facultatibus ſuis, *d. c.* 1. *de cẽſib.* niſi fuiſſet priùs tributarius, vt *ibi* reſoluit gloſſ. *verb. vllo*, quam eſſe communiter receptam, teſtatur *ibi* Abb. *n.* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 35. *q.* 5. Bellet. *diſq. cler. p.* 1. *tit. de clerico debitore. §.* 12. *n.* 36. Ad Eccleſiarum reparationem qui, & quo ordine teneantur, & quomodo collecta, ſeu taxa imponatur, conſuetudo quomodo introducatur, & probetur; vide latè Speiel. *in deciſ. fori Eccleſiaſt. deciſ.* 67. *per tot.*

Eccleſiæ tamen Mendicantium poſſunt ſine dote ædificari, ſicut & quæ in monaſteriis illis ædificantur, quæ habent reditus, vt notatur *in d. c.* 1. In faciendis autem fundamentis debet Epiſcopus ponere primarium lapidem, vt ſuprà diximus, & forma Eccleſiæ antiquitus quidem erat forma Crucis, quatuor ſcilicet partes continens; quare hodie, vbi talis forma in ædificio non ſeruatur, Crucis Dominicæ ſignum in capite Eccleſiæ conſtituitur in conſpectu intrantium. 23

Conſtructa autem Eccleſia debet ſub Epiſcopi poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœceſi eſt ſita, nec ab eius iuriſdictione ſeparanda. *c.* 1. *cum ſeqq.* 10. *q.* 1 & quamuis poſſeſſio territorij eſſet alterius; illius tamen Epiſcopi erit Eccleſia, cuius eſt populi Conuentus ad eam, 24
cap. poſſeſſio. 16 *q.* 1. Nunc verò de conſecratione 25
Eccleſiæ eſt notandum primò, quod *conſecrare*, & *dedicare* ſunt idem, ſed dedicata Eccleſia dicitur, quæ conſecratur, eò quòd ad Dei honorem, vel Sanctorum ſacra dicatur. Vnde dicimus dedicationem Baſilicæ Saluatoris, Baſilicæ Apoſtolorũ & *in lib. Machab.* dicitur, *dedicauerunt Altare Domino*. Hæc autem dedicatio cum conſe- 26
cratione fiebat, cuius rei origo ex veteri Teſtamento deſcendit, cùm Moyſes Tabernaculum, & Salomon templum Deo dicantes precibus & vnctione ſacrarunt, *de conſ. diſt.* 1. *§.* 1. Galganet. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 108. *ex n.* 18. & plenius *infra lib.* 3. *c.* 3. videbimus. Si ergo Iudæi loca, in quibus Domino Sacrificia offerebant, diuinis habebant ſupplicationibus conſecrata, multò magis conuenit, vt idem apud nos habeatur, qui verita-

tis manifestationem post legis antiquæ vmbras accepimus.

27 Ritus autem quos in consecrandis Ecclesiis, & Altaribus Romana seruat Ecclesia, B. Syluester Papa primus instituit; nam etsi iam ab Apostolorum tempore loca fuerint Deo dicata, quæ à quibusdam Oratoria, ab aliis Ecclesiæ dicebantur, non tamen illa chrismate vngebantur, nec in eis adhuc in titulum erectum erat altare; at vbi Constantinus Imperator per Baptismum salutem, & sanitatem est consecutus, tamen primum lege ab eo lata concessum est Christianis toto Orbe terrarum, vt Ecclesias ædificarent, quod ille primus opere adimpleuit, nam plures in vrbe Romana construxit Ecclesias, quas præfatus Pontifex Syluester consecrauit. Quarum prima extitit Basilica Saluatoris, quam in suo Lateranensi Palatio idem Imperator construxit, ac deinde ea, quæ B. Apostolorum Principi, & quæ Doctori Gentium Paulo ab eodem fuit erecta.

28 Verùm notandum est non necessariò requiri consecrationem Ecclesiæ, vt in ea valeant Diuina celebrari, nam & non consecratata Ecclesia iisdem gaudet priuilegiis, quibus & consecrata, *cap. pen. de immun. Eccles.* vt *in sequenti cap.* dicemus. Satis est autem locum esse Deo dicatum in profanos vsus non conuertendum, vt ibi Missa valeat celebrari quæ quidem Missæ celebratio sanctificationis reuerentiam Ecclesiæ affert, *cap. de fa-*
29 *brica, de consec. dist.* 1. Est tamen cum fieri poterit, consecranda, & si non consecrata violetur, est reconcilianda, *cap. Ecclesias 16. q. 7. cap. fin. in fine, de consecrat. Eccles. vel Altar.* nec potest Ecclesia consecrari, quæ infidelium corporum sepultura polluta fuerit, quomodolibet violata, *cap. Ecclesia, cum seq. de consecrat dist.* 1. vt infrà suo loco videbimus: nisi violationis causa amoueatur; consecratio verò pollutæ, seu violatæ Ecclesiæ, reconciliationem proculdubio operatur.

30 Consecrare autem Ecclesiam nemo potest nisi solus Episcopus, *cap. nemo el 2. de consec. dist.* 1. vbi *gloss. pen.* Arcliid. *num.* 4. & Turrec. *q.* 6. Abb. *in cap. 1. num. 1. de censib.* Bellet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. de clerico debitore. §. 15. num. 2.* Rot. *decis.* 141. *num 5. p. 2. diuers.* Vgolin. *de offic. Episcop. cap. 18. in princ. num. 1.* Lezana *in sum. tom. 3. verb. Ecclesia num. 2.* ille scilicet, in cuius diœcesi est sita Ecclesia *cap. tua Fraternitas, de consec. Eccles. vel Al-*
31 *tar.* ibi, *licet tibi*, & ibi, *in tua diœcesi*, Ego ipse *de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 27. num. 1.* nec enim in diœcesi aliena potest Episcopus consecrare Ecclesiam absque proprij Episcopi permissio-
32 ne, *cap. piamentis, & cap. seq. 16. q. 7.* quamuis Ecclesiam ipsam ibidem construxerit, *cap. 1. 16. q. 6.* Non potest autem huiusmodi consecratio Sacerdoti simplici ab eo demandari, *cap. aqua, de consecr. Eccles. vel Altar.* docent Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 10. & p. 2. lib. 9. cap. 4. quæst. 1.* Vgolin. *de offic. Episcopi. cap. 28. à num. 1.* Piasec. *in praxi Episcop. p. 1. c. 5. num. 2. vers. ædificata*, Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tom. 2. q. 39. art. 1. concl. 3.* Et olim nulla Ecclesia, aut Oratorium poterat consecrari absque Apostolicæ Sedis licentia, *cap. de locorum, cum seqq. de consec. dist.* 1.
33 Si autem Episcopus diœcesanus pro Ecclesiis consecrandis à Fratribus requisitus ipsorum Ecclesias noluerit consecrare, priuilegium habetur, vt si id facere vltra quatuor menses distulerit, quilibet alius Episcopus id ipsum facere possit, de quo Honorius IV. & Leo X. in Concilio Lateranensi pro Mendicantibus ait. *Nec ab alieno Episcopo consecrationem Ecclesiæ, vel Altaris, aut cœmeterij benedictionem petere, seu in Ecclesiis per eos pro tempore ædificandis primum lapidem per alienũ Episcopum poni facere possint, nisi vbi Ordinarius bis, aut ter cum debitis reuerentia & instantia requisitis, sine legitima causa id recusauerit*, Lezana *in sum. quæst. Regul. tr. 3. ver. Ecclesia n. 5.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 23. q. 7.* Ludouic. Miranda *d. concl. 3.* Portel. *verb. benedicere, num. 4.* Hieron. Roderic. *resol. 13. n. 4.*

In consecranda verò Ecclesia nonnulla obseruare debet Episcopus; primò prouidere vt consecrandæ Ecclesiæ facta sit dotis competentis assignatio. *c. piamentis*, & *ibi gloss. in verb. collata 16. q. 7.* Piasec. *d. cap. 5. n. 2.* Vgolin. *d. cap. 28. n. 3.* Ego ipse *d. alleg. 27. n. 3.* si hoc priùs in eius cõstructione factum non fuerit, vt suprà ostendimus: compellendus est enim is, qui Ecclesiam petit consecrari, vt eidem competentem dotem assignet, ad quod ipse, & eius hæredes adstricti tenentur, *cap. cum sicut* & *ibi* Panor. *de consecr. Eccles.* quod non solùm de eo qui eam construxit, sed de eo etiam, qui ab alio constructam eurat consecrari, merito est intelligendum, si dotem non habeat, quia videtur eam in suam tutelã accipere: quamuis enim absque dotis assignatione fortè admittatur Ecclesiæ ædificatio, nullatenus tamen est absque tali assignatione sacranda, ne locus consecrationis dignitate donatus sine debiti cultus impensa quasi profanus maneat derelictus. Vnde in Bracharen. Concil. de quo *in cap. 1. 1. q. 2.* dicitur; *meminerit Episcopus, vt non priùs Ecclesiam dedicet, quàm dotem Basilica, & obsequium illius per donationem chartula confirmatam accipiat*; nam non leuis culpa, inquit, est ista temeritas, vt sine luminariis, vel sine substantiali sustentatione eorum, qui ibidem sunt seruituri, tãquam domus priuata consecretur Ecclesia, Lambertin. *de iurepatron. l. 1. p. 5. q. 5. art. 18.* Viuian. *in praxi iurispatron. p. 3. lib. 2. cap. 4. à num. 25.* vbi *num. 16.* cum Lambert. *vbi sup. artic. 10.* subdit, quòd si Episcopus Ecclesiam consecret, non accepta dote, de suo eam dotare tenetur. Secundò, vt Ecclesiam non consecret, 35
quæ non in honorem Dei, & Sanctorum, sed sub tributaria conditione sit constructa, id est, ad lucrum eleemosynarum participandum, aut pro alia re simili, *cap. si quis Basilicam de consecr. dist. 1.*
Tertiò, vt tam ipse Episcopus consecrans, quàm 36
patroni Ecclesiæ consecrandæ sint ieiuni tempore consecrationis, & pridie quoque eius diei ieiunent, vt Leo Pont. instituit *in Epist. ad Diodor.*
Quartò, in consecratione ipsa ritus, & ceremo- 37
nias attendat, & seruet, quæ ab Ecclesia in ea re fieri consueuerunt, & habentur in Pontificali, specialiter autem Missæ celebrationem ea in re fieri debere exprimitur *in cap. omnes Basilicæ, de consecr. dist.* 1. quãuis non sit de essentia; quia si aliter fiat; licèt non careat culpa, factum tenet, Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 39. art. 1. concl. 3. in fine*, Azor. *d. p. 2. l. 9. c. 4. q. 2.* quos refero Ego ipse *d. p. 2 alleg. 27 n 19.* Quintò vt in Ecclesiæ consecratione Reliquiæ ponãtur, nam eas requirit Pontificale Romanum, & idem videtur probari ex *c. placuit, & ex c. de fabrica, de consec. dist. 1.* & sic Reliquias esse de substantia consecrationis censuerũt, gloss. *in d. c. placuit*, Sil. *in sum. verb. Reliquiæ.* Fusc. *de visit. lib. 1. c. 23. sub n. 1.* Guilelm. Durand. *in ration. diuin. l. 1. c. 8. n. 23.* Sot. *in 4. dist. 13. q. 2. art. 3.*

Stephan.

Stephan.Durant. *de ritib. Eccleſ.lib.1.cap. 25. ſub num.5.* Ioannes Baptiſta Signius *in tract.de Relig. cap. 41. circa fin. verſ. quærunt Doctores.* Azor. *inſtit.moral.tom.1.lib.10.cap.27. quæſ.* 8. Franc. Leo *in theſaurum fori Eccleſ.p.1. cap.5.n.15.* Piaſec. *in praxi Epiſc.p.1.c.5.n.7.verſ. Altaria etiã,* Gauant. *in rub. Miſſalis p. 1. tit. 20. verſ. ab Epiſcopo conſecratur.* Sed poſt omnes doctiſſimus D. Anton.Ricciul.*Lucubrat. Eccleſiaſt. lib.* 1.c.4. multis probare intendit conſecrationem cum Reliquiis decentiſſimè fieri, ac ſine illis Eccleſias, & altaria poſſe conſecrari, & *n.11.* reſoluit quòd ſi Epiſcopus, vbi poteſt habere Reliquias Sanctorum faciat conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, ſine illis peccat mortaliter, quia licèt conſecratio ſit valida, tamen facit contra communem Eccleſiæ morem, & conſuetudinem in Pontificali deductam. Sextò, & vltimò, vt quicquam non exigat pro con-
38 ſecratione Eccleſiæ, ſed tantùm ſponte oblatum, ab his tamen qui non ſint indigentes, & procurationes Canonicas licitè accipiat, alioquin labem Simoniæ non effugiet, *cap. cùm ſit Romana, de Simonia, cap. ſi quis omnino il. 1.1.q.1.*

Decet autem vt in die feſtiuo conſecretur Ec-
39 cleſia, quamuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari, *c.vna, de conſec. Eccleſ. vel Altar.* Salzed.ad Bernard *in pract.c. 26.lit. A, verſ. virginum conſecratio.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.p. 1.c. 5 n. 2. verſ. ædificata.* Azor. *d.p.2.lib.9.c.4 q. 5.* Vgolin.
40 *d.c.28.n.1.* quos refero Ego ipſe *d.p. 2. alleg. 27. n.2.* Et non ſemel S. Rituum Congr. conſecrationem Eccleſiæ fieri poſſe conceſſit, quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circumiri, dummodo Epiſcopus quantum fieri poteſt, ſe conformet rubricis, & regulis libri Pontificalis, vt *in Cortonen. 10. Octobr.* 1600. *&* 17. *Iulij* 1604. *Aſten.* 17. *Nouẽbris.* 1600. *&* 24. *Sptemb.* 1605. *Collent.* 25. *Ianuarij* 1605.

Conſecrata verò Eccleſia, non eſt iterum con-
41 ſecranda, *cap. Eccleſiis 63. diſt. c. Eccleſiæ, de conſecrat. diſt. 1. c. propoſuiſti,* iuncta *gloſ. c. ligneis, de cõſec. Eccleſ. vel Altar.* Durand. *in ration. diuin. offic. lib.1.cap.6.n.31. &* 36. Suar. *tom.3.q.83. & tom.5. diſp. 81. ſect. 5.* quos refero Ego ipſe *d. alleg* 27. *n.* 12. Galganet. *de iure publico lib. 3. tit.* 108. *n.* 23. præterquam in aliquibus caſibus; primus eſt vbi nullatenus conſtat de eius conſecratione, *c. ſolemnitates il 2.c. Eccleſia, vel Altaria, de conſec. diſt.1.*
42 eſt enim in dubio conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis indicium, aut argumentum, gloſſ. *in cap. propoſuiſti, de conſecr. Eccleſ.* Azor. *p.1 lib.10.c.26.quæſ.12. & p.2.lib. 9. c.4. q.5.* Eccleſia enim conſecrata non præſumitur niſi probetur, Ioan.Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed.* 116. *n.*8. Maſcard. *de probat. concl.* 581 *à n.*1. vbi *in fine* diſtinguit inter Cathedrales, & inferiores Eccleſias, Cened. *ad Decretal. collect.* 135. *n.* 6. non enim dicitur iteratum quod factum antea neſciatur, *d. cap. ſolemnitates, cap. placuit, de conſecr. diſt.*4. præſumitur tamen conſecrata cùm de hac
43 aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur, aut in libris Eccleſiæ, vel in lapide aliquo ſcriptum inueniatur *cap. fin.* 34. *quæſt.* 2. Ioan. Baptiſt. Coſta *d. compend.* 116. *num.* 7. aut etiam exter teſtis aliquis etiam de auditu, Maſcard. *de probat. concl.*
44 415. *n* 4. Azor. *d p. 1.10.c.26.q.11. & p.2. lib. 9. cap.4.q.4.* Vgolin. *d cap.*28. *n.*3. Mar. Alter. *de cenſur. tom.1. diſp.3. c.4 prope fin.* Vbi enim non agitur de præiudicio alicuius ſculpturæ in lapide, vel
45 teſtis vnicus fidem facit; ſecùs verò vbi contradictio exiſteret, vel intereſſe alterius, vt docent Nell. *de teſtibus n.*85. *caſu* 9. *& n.*87. *in fine,* Maſcard. *de probat. in proœm. quæſt.*11. *num.*14. Farin. *in praxi crim. quæſt.*63. *n.*26. quos refero Ego ipſe *d. alleg.* 27. *num.*6.

Secundùs caſus eſt ſi parietes ſint combuſti, & 46
exterius diruti, non autem ſi pauimentum, aut tectum ſolum deſtrueretur, *cap. ligneis, de conſec. Eccleſ.* & hinc ſi parietes ipſi igne decruſtentur intus & exteriùs, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur, gloſſ. *verb exuſta, in d. cap. Eccleſiis,* Piaſec. *in praxi Epiſc. p.1.c.5. num.4. verſ.* 2. Ludou. Miranda *in man. Prælat. to.1.q.39. art.4. concl.1.* Vgolio. *d. c.* 28. *n.4. verſ. poſtremò.* quia conſecratio, & linitio fit in parietibus, gloſ. *in d. cap. Eccleſiis, de conſec, diſt. 1.* etſi conſecratio Eccleſiæ tantùm
habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex 47
lapidibus compaginatur, & conſtituitur; & ita potius reſpicit parietum formam, quàm vniuerſi ædificij, per conſecrationem namque conſtituitur in ſtatu diuinæ domus, quam non aliter repræſentat, niſi iuxta lapidum diſpoſitionem, ſecundùm illud, quod in illius dedicatione decantat Eccleſia, *quæ conſtruitur in Cælis, viuis ex lapidibus,* & ibi, *expolite lapides ſuis coaptantur locis.*
Ego ipſe *d. alleg. 27. ex num.* 13. Vnde ſi tectum 48
Eccleſiæ ſolummodo corruat integris, & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſebitur. *d. cap. ligneis.*, Gambarupt. *de caſibus reſeru. caſu* 6. *num.*16. *fol.*204. Azor. *d.p.1 lib. 10. cap.26. quæſ.*12.

Tertius caſus eſt vbi tota corruit Eccleſia, vel 49
ſi aliis lapidibus, vel eiſdem refecta ſit, nam non eadem Eccleſia eſt omnino. Hinc vſusfructus nauis ac domus extinguitur ſi tota nauis diſſoluta ſit, & domus tota corruit, eſto nauis eiſdem tabulis ſit reſtaurata, & domus eiſdem cæmentis, ac lignis reſtituta *l. quod tamen, §. ſi autem diſſoluta ſit, ff. quib. mod. vſusfr. amit.* Demum conſecratio adiecta Eccleſiæ qualitas quædam eſt, & accidens quoddam; ergo Eccleſia vti ſubſtantia ſublata, & ſubiectum conſecrationis vti accidens tollitur. arg. *l.1. & 2 ff. de vſufr.* Ita Abb. *in cap. propoſuiſti, num.8. de conſec. Eccleſ.* Vgolin. *d. cap.* 28. *num.4. verſ.2.*

Quartus caſus eſt vbi Eccleſia per partes tota 50
fuit refecta, nam eſto eadem Eccleſia ſit, hoc tamen fictione eſt, & non veritate, at in ſpiritualibus fictio non conſideratur, ſed veritas, tum quia conſecratio Eccleſiæ fit per vnctionem Chriſmatis in parietibus, at illis ſublatis vnctiones illę tolluntur, vt per ſe patet, ergo conſecrata dici non poteſt. Nec obſtat quod dicitur de oleo non conſecrato addito ad oleum conſecratum, quo caſu non conſecratum fit conſecratum, *d. cap. quod in dubiis.* nam locum illud habet in illis rebus, quæ commixtione confunduntur, quod hîc fieri non poteſt. Ita Abb. *d. num.* 8. Verùm gloſſ. *in cap. propoſuiſti, de conſec. Eccleſ.* Azor. *d. part. 1. libr. 10. cap. 26. quæſt. 12. verſ. vt in dubium, & p. 2. libr. 9. cap.4. quæſt.* 6. Mar. Alter. *d. cap. 1. verſ. quando autem,* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1. lib. 3. cap. 15. num.* 59. tenent quòd quando Eccleſia non ſimul, & in totum, ſed paulatim, ſeu per partes deſtruitur, & ſic à primis fundamentis ſucceſſiuè reficitur, tunc pars habita per modum acceſſionis etiam conſecrata habebitur; ſed has contrarias opiniones fœdere diſtinctionis componit Vgolin. *d. cap.* 28. *num.4.*

num. 4. vers. 3. vt scillcet prima procedat, si
consuetudine introductum sit, vt non consecre-
tur, posterior verò vbi talis consuetudo non
51 adest; in his enim quæ positiui iuris sunt, con-
suetudo primùm valet. Si verò Ecclesia destru-
cta sit auctoritate Superioris, & nulla spes sub-
sit reædificationis, non comprehenditur nomine
Ecclesiæ, & ideo nec copula in ea habita, aut san-
guinis, vel seminis effusio, seu furtum in ea fa-
ctum, est sacrilegium, nec loci circunstantia est
confitenda vt per text. *in cap. Abbate, ad fin.
de verbor. significat. & in cap. 2. de noui operis
nunciat. & in cap. hoc diximus 16. quæst. 7.* pro-
bant Sanch. *de matrim. lib. 9. disp. 15. num. 37.* Fa-
gundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præcept. 2. lib.
4. cap. 4. n. 37.*

52 Cùm in diœcesi Vlixbonen. quidam Suffraga-
neus Archiespiscopi, & de eius ordine, & manda-
to Ecclesiam quandam in ipsa Vlixbonen. diœ-
cesi sitam consecrare inceperit cum omnibus
ceremoniis descriptis in Pontificali Romano de
Ecclesiæ dedicatione, seu consecratione; &
circa medium consecrationis improuiso acciden-
ti correptus ipse Episcopus defecerit, & conse-
crationem Ecclesiæ perficere non potuerit, pro
parte ipsius Archiepiscopi per Simonem Costa
de Amaral eius procuratore à S. Rituum Congreg.
quæsitum fuit, an ab alio Episcopo Ecclesiæ præ-
dictæ incepta consecratio continuanda sit, vel
potiùs de nouo inchoanda, quæ quidē sacra Rituū
Cong. commissa prius huiusmodi articuli exami-
natione Illustrissimo D. Cardinali Bellarmino,
qui in alia Congregatione sententiam suam de-
clarauit, posse vtroque modo sine scrupulo fie-
ri, nempè vel de nouo inchoare à principio con-
secrationem, vel iam inceptam continuare, &
perficere; sed meliùs sibi videri vt de nouo ab
alio Episcopo inchoaretur. Et iterum postea pro-
posito huiusmodi dubio in Congreg. *sub die 12.
Aprilis* 1614. eadem S. Rituum Congreg. au-
ditis sententiis, & votis singulorum Illustrissi-
morum DD. Cardinalium in Congregatione
præsentium consecrando, quòd consecratio Ec-
clesiæ maximè consistit in vngendis sacro Chris-
53 mate duodecim crucibus per Ecclesiam, & in
proferendis illis verbis, *Sanctificetur, & consecre-
tur hoc templum in nomine Patris, & Filij, &
Spiritus sancti*, &c. Quæ Cruces cùm adhuc ab
Episcopo, qui in consecratione defecit, non fue-
rint inunctæ, vt in facto præsupponitur, censuit,
& iudicauit consecrationem dictæ Ecclesiæ de
nouo, & à principio ab alio Episcopo inchoan-
dam, & continuandam esse vsque in finem. Et
demum *die 12. Aprilis eiusdem anni 1614.*
declarauit eadem S. Congr. consecrationem de
nouo ab initio esse inchoandam ab alio Episcopo
delegato.

CAPVT III.

De Immunitate Ecclesiarum.

SVMMARIVM.

1 *Immunitas Ecclesiastica à libertate Ecclesia-
stica in quo differat.*
2 *Sacramenta omnia, & præcipuè Missa, non nisi
in Ecclesia celebrari debent.*
3 *Orationes, ac precum oblatio, & diuinorum Offi-
ciorum ac laudum decantatio, in Ecclesia
fieri debent.*
4 *Prædicatio verbi Dei in Ecclesia fieri consueuit.*
5 *Negotia omnia sæcularia, ac placita, vel con-
tractus in Ecclesia fieri prohibentur.*
6 *Iudicium sæculare etiam ciuile non potest in Ec-
clesia fieri.*
7 *Citatio cùm sit actus iudicialis, in Ecclesia fieri
non potest.*
8 *Placiti nomine venit qualibet lis, iurgium, &
causa forensis, quæ in iudicio agitur.*
9 *Aduocatum consulere, & procuratorem de lite
priuatim agre licet in die festo.*
10 *Sententia à iudice in Ecclesia ferri non potest,
alioquin est ipso iure nulla, præterquam in
causa Ecclesiastica, & voluntaria iurisdi-
ctionis.*
11 *Actus Ecclesiastici ad iurisdictionē volūtariam
pertinentes possunt in Ecclesiis celebrari.*
12 *Actus in Ecclesia facti an & quando validi
sint, ostenditur.*
13 *Contractus omnes in Ecclesiis celebrati validi
sunt.*
14 *Conclamationes, & seditiones, aut impetus, &
publica parlamenta in Ecclesia fieri prohi-
bentur, nisi pro actu pietatis, aut spirituali-
bus exercitiis, & negotiis.*
15 *Ludi theatrales, & monstra laruarum, ac can-
tica puellarum in Ecclesia nullatenus fieri
debent.*
16 *Saltantes in Ecclesia S. Magni per totum an-
num sine cibo, & somno saltarunt.*
17 *Honesta & deuota spectacula, ac pia repræsen-
tationes in Ecclesia fieri permittuntur.*
18 *Silentium, & tranquillitas in Ecclesia habenda.*
19 *Episcopus debet prohibere ne sedes laicorū, etiā
Præfecti, locentur in Presbyterio apud altare.*
20 *Magistratus ciuitatum non debent proprias ca-
nonicatuum, & dignitatum sedes, seu stalla
in choro vel presbyterio occupare.*
21 *Magistratus ciuitatum in processionibus etiam
sanctissimi Sacramenti debent incedere in
loco in quo secundum antiquam consuetudi-
nem consueuerunt incedere.*
22 *Conuiuia in Ecclesia cum irreuerentia loci sacri
non sunt permittenda nisi aliquod frugale, &
parum in angulo Ecclesiæ sine tumultu, &
luxu ex causa rationabili.*
23 *Peruectationes, & vigiliæ, quæ in Ecclesiis olim
fieri solebant, hodie non sunt in vsu.*
24 *Scholasticorum obiurgatio qui vadunt ad Tem-
pla videndarum fœminarum causa.*
25 *Supellectilia, seu vtensilia domus repeni non de-
bent in Ecclesia, nisi propter hostiles incur-
sus, aut incendia repentina.*
26 *Ecclesia non debet in propugnacula ædificari oc-
casione belli, nisi ex maxima necessitate, &
cum auctoritate Romani Pont.*
27 *Mortui in Ecclesia iure antiquo attento non se-
peliebantur, sed in atrio, aut in porticu; ho-
die verò omnibus permittitur sepultura in
Ecclesia, exceptis, &c.*
28 *Cadauerum omnia conditoria super terram exi-
stentia amoueri iubentur, & infra terram
defunctorum corpora collocari.*
29 *Ecclesiam intrare quibus prohibeatur, ostēditur.*
30 *Pœnitentes solemniter ad tempus, & notoriè cri-
minosi ab ingressu Ecclesiæ arcentur.*
31 *Eccles. in ingressu singuli aquâ quare aspergātur.*

32 *Mulier*

32 *Mulier nisi velato capite Ecclesiam ingredi prohibetur.*
33 *Fœmina à viris separata in Ecclesia stare debent.*
34 *Violentia aliqua in Ecclesia fieri prohibetur.*
35 *Sacrilegium in quas species, & modos distinguatur, ostenditur.*
36 *Pius V. quas pœnas statuerit contra illicita in Ecclesia facientes refertuntur.*
37 *Immunitas in Ecclesiis quando fuerit inchoata; ostenditur.*
38 *Ecclesia maior habebat per circuitum quadraginta passus immunitatis, minor verò triginta.*
39 *Domus Clericorum existentes intra quadraginta passus maioris Ecclesiæ, & 30. minoris, gaudent Ecclesiastica immunitate.*
40 *Passum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos.*
41 *Violatio Ecclesiæ etiam circuitus eius, & finem comprehendit.*
42 *Immunitas non se extendit ad 30. & 40. passus Ecclesiæ maioris, vel minoris, ubi fuerint intra ambitum castellorum.*
43 *Seruus si à Domino suo ad Ecclesiam confugiat non extrahitur quidem, sed præstito iuramento à Domino de impunitate ei restituitur.*
44 *Iudæi & infideles gaudent Ecclesiastica immunitate.*
45 *Hæretici, & apostatæ non gaudent Ecclesiastica immunitate.*
46 *Debitor ad Ecclesiam propter debitum confugiens an possit ab ea extrahi; ostenditur.*
47 *Debitores falliti, seu decocti, an gaudeant Ecclesiastica immunitate? remissiuè.*
48 *Libertos sibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in seruitutem reuocentur, aut peculium amittant, tueri debet Ecclesia.*
49 *Expositos ante Ecclesiam defendere debet Ecclesia.*
50 *Confugientes ad Ecclesiam ob commissum delictum non sunt ab ea non solùm per iudicem sæcularem, sed etiam Ecclesiasticum violēter extrahendi.*
51 *Extractus ab Ecclesia per iudicem sæcularem in casu non excepto per Bullam, qualiter liceat tali iudici resistere.*
52 *Iudex sæcularis Ecclesiæ restituere tenetur illū quem vi & contra immunitatē ab ea extraxit, nec potest pro aliis delictis detinere.*
53 *Ecclesiæ restituendus est qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modò statim, & recta via redeat.*
54 *Ecclesiæ restituendus est, qui verbis dolosis inductus à iudice præstita securitate, & impunitate Principis exiit ab Ecclesia in casu quo delinquens iure non poterat ab Ecclesia extrahi.*
55 *Bona confugientis ad Ecclesiam non possunt exinde extrahi.*
56 *Confugiens semel sub Ecclesiæ præsidium tantum tum pecuniaria multatione, aut alia satisfactione poterit emendari, sed quid attenta Bulla Gregorij XIV.*
57 *Laicus à iudicibus semel in Ecclesia captus, & ab eadem repetitus, an possit immunitati post à se aduersus regios iudices productæ renunciare? ostenditur, & n. 58.*
59 *Ecclesia licet non consecrata gaudet immunitate. Immunitate Ecclesiastica gaudet,*
60 *Interdicta Ecclesia,*
61 *Polluta,*
62 *Destructa,*
63 *Cœmeterium,*
64 *Atrium, seu porticus Ecclesiæ adhærens,*
65 *Fores, seu ianua Ecclesiæ,*
66 *Scala Ecclesiæ,*
67 *Hospitale auctoritate Episcopi fundatum,*
68 *Oratoriū publicū auctoritate Episcopi cōstructū,*
69 *Sacerdos portans in manibus sanctissimam Eucharistiam,*
70 *Palatium Episcopi,*
71 *Cardinalium domus, seu Palatium,*
72 *Monasteria Religiosorum.*
73 *Immunitatis circuitum non habent loca sacra & religiosa præter Ecclesias.*
74 *Immunitate gaudet se proiiciens intra muros monasteriorum, & in locum illis circumseptum.*
75 *Monasteria sunt Ecclesia, cellula, area, horti, & similia vsui regularium necessaria.*
76 *Villæ, quas Monachi habent recreationis gratia, vel ad recipiendos hospitio illac transeuntes, non gaudent immunitate Ecclesiastica.*
77 *Loca omnia quæ religioni, aut pietati sunt destinata, habent immunitatem.*
78 *Latrones publici immunitate Ecclesiastica non gaudent.*
79 *Latro publicus quis propriè dicatur, ostenditur.*
80 *Confessus, & condemnatus de furto si postea cum illo deprehendatur, & ad Ecclesiam confugiat, illius immunitate non gaudet.*
81 *Fures qui publici non sunt ad Ecclesiam confugientes Ecclesiastica gaudent immunitate, nisi consuetudo seruaret contrarium.*
82 *Consuetudo habet magnam vim circa immunitatem Ecclesiasticam.*
83 *Viarum grassatores ad Ecclesiam confugientes illius immunitate non gaudent.*
84 *Grassator viarum dicitur ille, qui vias obsidet, vt viatores deprædetur, seu spoliet, & renitentes occidat.*
85 *Depopulatores nocturni agrorum immunitate Ecclesiastica non gaudent.*
86 *Depopulator nocturnus agrorum ille dicitur, qui segetes in agris deprædatur, comburit, & destruit, vel ad agros alienos diripiendos destructor nocturnus accedit.*
87 *Depopulator nocturnus agrorum in quo differat à publico latrone, ostenditur.*
88 *Proditoriè, seu insidiosè homicidium committens Ecclesiastica immunitate non gaudet.*
89 *Proditoriè quemquam occidere, aut per insidias apud nostros pro eodem in hac vsurpatur tractatione.*
90 *Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex insidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, non gaudet immunitate.*
91 *Proditorium homicidium committit occidens à tergo, vel quocunque alio modo nihil tale præcauentem.*
92 *Immunitate Ecclesiastica non gaudet proditoriè quemquam occidens, si faciat sub pace, & simulata amicitia.*
93 *Immunitate gaudet qui à tergo, & proditoriè vulnerat, occiditve rixantem cum filio, vel consanguineo, si ad Ecclesiam confugiat.*
94 *Veneno occidens vti proditorius homicida immunitate non gaudet.*
95 *Pater filium aut filius patrem insidiosè, vel incautè occidens immunitate non gaudet.*
96 *Socium occidens, & intiinere, vel alibi insidiosè, vel incautè interimens, immunitatem amittit.*

97 Assassinus

97 *Assassinus etiam non sequuto effectu, non gaudet immunitate.*

98 *Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipsa consitentem Sacerdoti, Ecclesiæ immunitate non gaudet.*

99 *Occidens consultò etsi nullis interiectis insidiis, immunitate minimè gaudet.*

100 *Consultò, sedatove animo non dicitur quis occidere quoties interimit paulò post rixam, instinctuve dolorem.*

101 *Duellum indicentes, & se se simul ad rixam prouocantes, minimè gaudent immunitate Ecclesiastica.*

102 *Occidens in Ecclesia, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet; sed an requiratur quòd occidat ex proposito, & sub spe impunitatis, ostenditur num. seqq.*

105 *Adulteria, vel virginum raptus in Ecclesia patrantes, eius immunitate non gaudent; quod ampliatur etiam pro aliis ante, vel post eum extra Ecclesiam perpetratis, vt n. 106.*

107 *Ecclesiarum ingressu dignus non est qui illius violat, & interimit libertatem.*

108 *Homicida si de homicidio in Ecclesia patrato punitus fuisset, & aliud tunc delictum admittat, & ad Ecclesiam confugiat, illius gauderet immunitate.*

109 *Occidens, vel mutilans iuxta Ecclesiam, cæmeteriumve, & in illã, illudve aufugiat, ecclesiastica nõ gaudebit immunitate si spe proxima Ecclesia, cæmeteriive deliquisse videatur.*

110 *Delinquens in vna Ecclesia, potest etiam capi in alia, ad quam spe immunitatis consequenda aufugit.*

111 *Immunitate Ecclesiastica non gaudet ille, qui in Ecclesia existens vulnerauit aliquem existentem extra Ecclesiam, nisi ab Ecclesia occidens fuisset prius prouocatus.*

112 *Obsessi in Ecclesia, si ibidem non aliter possint se se ab hostium incursu liberare quàm occidendo, etiam adhuc gaudent eius immunitate si aliquem ibi occiderint.*

113 *Existens extra Ecclesiam si vulneret stantem in Ecclesia, illius immunitate non gaudet.*

114 *Immunitate ecclesiastica non gaudet ille, qui eum extraxit per vim, qui in Ecclesia erat.*

115 *Dolo quispiam ab Ecclesia extrahens aliquem vt postea occidat, eius immunitate minimè gaudet.*

116 *Mandans in Ecclesia occidi aliquem existentem extra Ecclesiam, eius immunitate non gaudet.*

117 *Delinquens in portico Ecclesiæ non dicitur delinquere in Ecclesia, ac proinde gaudet eius immunitate.*

118 *Dictio in, intrinsecitatem denotat.*

119 *Statutum loquens de insultu facto in domo, non habet locum in insultu facto in porticu.*

120 *Raptores virginum, & adulteri minimè gaudent Ecclesiastica immunitate.*
Immunitate an gaudeant Ecclesiastica,

121 *Rei criminis peculatus,*

122 *Fabricatores falsæ monetæ,*

123 *Sacrilegi,*

124 *Blasphemi,*

125 *Sortiarij,*

126 *Simoniaci,*

127 *Sodomitæ,*

128 *Offendentes personam alicuius Principis,*

129 *Carceres frangentes,*

130 *Banniti,*

131 *Excommunicati,*

132 *Strigia inferentes in Ecclesia,*

133 *Condemnati ad triremes.*

134 *Delicta duo committens, alterum, quo immunitate non gaudet, alterum, quo Ecclesiæ libertatem potest acclamare, potest ab Ecclesia iustè adduci & puniri ex eo crimine, quo Ecclesiæ immunitatem amisit.*

135 *Clerici & regulares personæ de manibus Prælatorum suorum ad Ecclesiam confugientes non gaudent Ecclesiastica immunitate, etiam in casibus, in quibus laici ea gaudere possunt, secundùm vnam opinionem, & fundamenta referuntur n. 136.*

137 *Contrarium receptius, & verius.*

138 *Canones qui non distinguunt, generaliter, & indistinctè debent intelligi, vt comprehendant Clericos & laicos.*

139 *Clericus seruum, aut discipulum suum fugientem ad Ecclesiam extrahere, aut flagellare non præsumit.*

140 *Priuilegium immunitatis concessum est loco ipsius Ecclesiæ, seu personis in honorem, &c.*

141 *Domo propria quis capi non potest.*

142 *Ecclesia multò magis tueri debet Clericos, & subditos suos sibi seruientes, quorum habet curam magis specialem, quàm laicos, & n. seqq.*

146 *Auctoritas glossæ probabilis est, non necessaria.*

147 Cap. inter alia, de immun. Eccles. *quare de laicis meminit, & non de Clericis?*

148 *Delinquentes in Ecclesia siue laici siue Clerici, immunitate non gaudent.*

149 *Clerici qui se se receptui dederunt Ecclesiam ingressi, eius gaudent immunitate.*

150 Clem. 1. de priuileg. *intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Ecclesiarum.*

151 *Clericus, siue Religiosus, sicut & laicus, si delinquant in Ecclesia, vel intra septa monasterij, tuti non erunt.*

152 *Irritum est quod contra disciplinam & libertatem Ecclesiasticam fit.*

153 *Sententia contumacialis non sufficit ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & curiæ sæculari consignandum, sed plenior probatio requiritur.*

154 *Iudex Ecclesiasticus est competens ad cognoscendum de immunitate Ecclesiastica.*

155 *Extractus ab Ecclesia, sub dubio an gaudeat eius immunitate, in carcere Ecclesiastico est pro interim seruandus.*

156 *Iudici Ecclesiastico pertinet decidere, & iudicare, an reus in loco sacro, vel profano captus sit.*

157 *Episcopus solus, vel ab eo deputatus iudex ita est competens in causa immunitatis, vt nulli alij Ecclesiarum Prælati aliquam cognitionem super ea sibi vsurpare valeant.*

158 *Cognitio, & quæuis quæstio in materia immunitatis superueniens potius summorum Pontificum decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet.*

159 *Pœnæ plures imponuntur eis qui violant immunitatem Ecclesiasticam, abstrahendo confugas ab Ecclesia.*
Immunitatem violantes extrahendo confugientes ab Ecclesia,

160 *Rei sunt læsæ maiestatis,*

161 *Pecuniariam pœnam 900. solidorũ incurrunt,*

162 *Immunitate carent,*

163 *Pœniten*

163 *Pœnitentiam publicam subeunt.*

164 *Oblationes non dari, nec recipiuntur ab illis.*

165 *Excommunicationem incurrunt.*

166 *Excommunicatio latæ sententiæ, & non ferendæ incurrunt violantes immunitatem extrahendo confugientes ab Ecclesia per Bullam Gregorij XIV.*

167 *Absolutio à censuris ob violatam immunitatē Ecclesiasticam iuxta Bullam Gregorij XIV. est Sedi Apost. reseruata.*

168 *Reus ad Ecclesiam fugiens minimè illius gaudet immunitate in criminibus exceptis, si integra, veraque probatione delictū admissum fuisse constaret.*

169 *Collecta non possunt poni Ecclesiis à laicis, &c.*

170 *Prælati ipsi Ecclesiarum non possunt quicquam pro causis etiā urgētissimis laicis ipsis de bonis Ecclesiæ soluere, aut etiam sponte offerre.*

171 *Necessitas publica ubi concernit de directo, & principaliter æquè utilitatem Ecclesiasticorum, & laicorum quomodo Ecclesiastici contribuere debeant, ostenditur.*

172 *Ecclesiæ reditus, seu fructus laicis non conceduntur, nisi ob necessitatem, aut utilitatem, vel pietatem concernentem ipsas Ecclesias.*

173 *Ecclesiarum calices, libri, & alia ornamenta diuinis officiis deputata ex causa pignoris, vel distractionis capi non possunt, nisi urgente necessitate.*

174 *Aurum, & argentū Ecclesiæ capi potest ad captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos, aut propter imminens belli periculum.*

175 *Bona Ecclesiæ possunt pro alimentis pauperum non solùm Parochianorum, sed etiam exterorum pignerari, & vendi.*

176 *Ornamenta Ecclesiæ an possint pro pretio locari remissiuè.*

177 *Decimis concessis super fructibus beneficiorum quæ includantur.*

178 *Ecclesia non tenetur de deposito facto apud suū Clericum, nisi versum sit in ipsius Ecclesiæ utilitatem.*

179 *Eccles. obligatur efficaciter ex deposito apud se facto cū cōsensu Episcopi, & Capituli, vel recipiēte thesaurario, seu aliis ad recipiēda deposita designatis, licèt deponēs non probet depositum versum in utilitatē ipsius Ecclesiæ.*

180 *Donationem validam omnium suorum bonorum potest ipsius Ecclesiæ facere.*

181 *Dominium in Ecclesias transfertur nudo pacto, seu nuda promissione.*

182 *Ecclesia rem priuati 30. annorum spatio præscribit, sed contra illam 40. annorum possessio requiritur.*

183 *Præscriptio 40. annorum requiritur contra priuilegium Ecclesiæ.*

184 *Ecclesia Romana centum annorum gaudet præscriptione contra ipsam.*

185 *Ecclesia habet restitutionem in integrum in multis causis cū læsa fuerit adinstar minoris. Ecclesia cum vult in integrū restitui, necesse illa habet probare quòd adsit læsio quamuis modica, & quòd illa manifesta sit, ibid.*

186 *Iniustitia qualibet sufficit pro causa restitutionis in integrum, etiamsi non sit notoria.*

187 *Priuilegio restitutionis vtitur Ecclesia intra quadriennium tantum, quo elapso non auditur nisi sit in curia, vel nisi fuerit legitimè impedita, aut rationabilis causa concurrerit.*

188 *Restitutio post quadriennium indulgetur stante enormissima læsione.*

189 *Sententia lata contra Ecclesiā prætextu iniquæ consuetudinis retractatur.*

190 *Consuetudo in præiudicium, & contra Ecclesiam introducta non valet.*

191 *Citatio peremptoria non debet esse nimis breuis in causa Ecclesiastica.*

192 *Statuta contra Ecclesiasticam libertatem fieri prohibentur.*

193 *Statuta quando dicantur fieri contra libertatē Ecclesiasticam, ostenditur.*

194 *Domini temporales non possunt interdicere subditis suis ne cum Ecclesia contrahāt, aut cum eius personis negotia tractent, néve eis in rebus necessariis seruiant, sub pœnis, &c.*

195 *Statutum prohibens omnino laicos contrahere cum Clericis non valet.*

196 *Principes statuentes ut in eorū statu possint ædificari de nouo Ecclesiæ, & monasteria sine eorum licentia, derogāt libertati Ecclesiasticæ.*

197 *Statuta laicorum tangentia iura Ecclesiasticorum, etiamsi per indirectum ipsa minuerent, dicuntur contra libertatem Ecclesiæ.*

198 *Statutum excludens Clericos, vel Monachos à successione parentum, agnatorum, seu cognatorum non valet.*

199 *Magis sunt contra Ecclesiasticā libertatē, quæ tollunt beneficium iuris communis, quàm quæ auferunt competentia per priuilegium.*

200 *Statutum quod non opponatur exceptio excommunicationis, vel non possit probari per testes, est contra libertatem Ecclesiasticam.*

201 *Statutum prohibens ingredientem monasterium posse succedere est cōtra libertatē Ecclesiasticā.*

202 *Æquipendij statutū volens quod alueus derelictus à flumine Palea sit communicatis, nō autem habentium prædia adiacentia, non habet locum ubi prædia adiacentia sunt Ecclesiarū.*

203 *Eccles. vel Clericus vēdēs patrimonialia bona, vel emens à laico ubi fuerit statum in loco rei sitæ præferens consanguineum, vel vicinum in vēditionibus rerū, an sit locus prælationi exclusio Clerico emptore, vel vēditore, remissiuè.*

204 *Statutū cauēs ne certa bona immobilia à laicis possessa in Ecclesias alienētur, aut ab eis retineri possint, an valeat ostenditur, & numeris seqq.*

205 *Lex, vel consuetudo prohibens ne bona aliqua in exteros non subditos alienentur, iusta est.*

206 *Bona aliqua ne in Ecclesiam transferantur potest fieri per priuatam conuentionem, & dispositionem.*

207 *Conuentio valet ne emphyteusis ad Ecclesiam, vel Clericum deueniat.*

208 *Conditio, vel prohibitio facta à testatore ne bona deueniant ad Ecclesiā, vel monasteriū, valet.*

209 *Statutū in præiudiciū Ecclesiæ valet in quærēdis, quando laici non odio Ecclesiæ, sed bono zelo, & pro familiarum conseruatione faciūt.*

210 *Prælatus solus licet non possit præiudicare in quæsitis, potest præiudicare in quærendis.*

211 *Libertas Ecclesiastica propriè loquendo nihil aliud est quam exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus sæcularibus concessum omnibus Ecclesiis, vel Clericis quatenus tales sunt.*

212 Cap. 1. de immunitat. Eccles. lib. 6. *declaratur.*

213 L. 1. & vltim. Cod. de sacrosanct. Eccles. *declaratur.*

1 CHRISTIANORVM Ecclesiæ, quæ domus Dei, & domus orationis sunt dictæ, multas habent immunitates, & priuilegia, non solùm ab ipsis Ecclesiasticis, sed etiā à sæcularibus legibus tradita; vt scilicet profana quædam in eis committi non debeant, & nonnulla negoria in eisdem gesta vim quamdam ex earum priuilegio trahant, & eædem in multis grauaminibus releuentur indemnes, præter priuilegia personarum, & rerum, quæ ad Ecclesias pertinent, quæ partim suprà *l. proximo c. 39.* vidimus, partim infrà videbimus, quæ magis propriæ ad Ecclesiasticam libertatem, quàm immunitatem pertinere videntur; iuxta distinctionem Caietan. *verb. immunitas.* §.1. Gambacurt. *de immunit. l. 8. c. 2. n. 4.* scribentium immunitatem Ecclesiasticam à libertate Ecclesiastica in eo differre, quòd libertas ad personas, immunitas verò ad Ecclesias, res, & Templa pertineat; quamuis alij non immeritò inter libertatem Ecclesiasticam, & immunitatem nullam faciant differentiam; ex quorum numero sunt Con *l. 2. var. cap. 20. n. 1.* Suar. *de defens. Fidei, l. 4. c. 1. n. 5.* per tex. *in c. aduersus,* ibi, *Ecclesias, & Ecclesiasticos viros,* &c. *& in c. non minus, de immunit. Eccles.* vbi fit mentio libertatis, quæ iam rebus, quàm personis Ecclesiasticis promiscuè competit; nunc enim solùm de ipsarum Ecclesiarum immunitatibus agentes breuiter exponemus, quæ specialiter sub præmissis tribus generibus priuilegiorum comprehenduntur.

2 Primò igitur est notandum, quòd quædam sunt, quæ nonnisi in Ecclesia fieri debent, & quædam alia, quæ in ea fieri omninò prohibentur. Sacramenta enim omnia, & præcipuè sanctissimum Missæ Sacrificium nonnisi in Ecclesia celebrari, non autem in campis, & in priuatis domibus, debere, probat *c. non oportet de consecrat. distinct. 1.* Concil. Trid. *sess. 22. in decreto de obseru. & euit. in celeb. Missa,* Filliuc. *tom. 1. tractat. 5. num. 115.* Fernandez *in examine Theolog. moral. par. 3. cap. 5. §. 10.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Missa, differ. 2. in princ. vers. Missa,* Raguc. *de voce Canonicorum, in tractat. de Missa in Ecclesia q. 57. in princ.* plures, quos refero *de offic. & potest. Episcopi, part. 2. alleg. 25. num. 1.* Sic namque Fœlix Pont. *in cap. sicut. de consecr. dist. 1.* inquit, *Sicut non alij quàm sacrati Deo Sacerdotes Sacrificia super Altare offerre debent; sic non in alijs, quàm in Domino, sacratis locis, id est, Tabernaculis diuinis precibus delibutis Missas cantare, aut Sacrificia offerre licet;* vnde, inquit, scriptum est, Deuteron. 12. *Vide ne auferas holocausta in omni loco, quem videris, sed in omni loco, quem elegerit Dominus Deus tuus.*

Non solùm autem Sacramenta, & Sacrificia in Ecclesia, sed etiam orationes, ac precum oblatio, diuinorumque Officiorum, ac laudum decantatio in ea fieri ex præcepto, & consuetudine Catholicæ Ecclesiæ debet, sicut in Actibus Apostolor. legimus, quòd Petrus, & Ioannes ascendebant in Templum ad horam orationis nonam. 3
Ad hoc namque Templa, atque Ecclesiæ constructæ ab initio fuerunt, vt in eis exorantis Deus adueniens supplicum exaudiret preces, sic enim dixisse legimus Salomonem 3. *Reg. 8.* postquam Templum Deo construxerat. *Sint,* inquit, *oculi tui aperti super domum hanc nocte, ac die, super domum, de qua dixisti: Erit nomen meum ibi, vt exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te seruus tuus,* &c. Et quamuis non in manufactis habitet Deus cui Cœlum sedes est, & quem Cœli cælorum capere nequeunt, vt idem Salomon dixit; voluit tamen, vt nomen suum ibi inuocaretur, & domus orationis locus ille appellaretur, quamuis vbique aliquis constitutus Deum valeat exorare. Et S. Ioan. Chrysostom. *homil. 79. ad populum Antiochen.* multis argumentis suadet esse satius, ac melius in Ecclesia, quàm alibi Deum deprecari; tamen cùm Templi adeundi facultas non est, posse, & debere Deum inuocari, & coli quolibet in loco.

Præterea verbi Dei prædicatio in Ecclesiā fieri consueuit, *cap. Sacerdote, cap. Episcopus nullum, de consecr. dist. 5.* etsi vbique etiam iuxta opportunitatem fieri possit, ita, & consecrationes in Ecclesia celebrantur, vt *infra de Consecrat.* videbimus. Cùm igitur ad hæc, & alia huiusmodi tantùm, quæ ad diuinum cultum, & ædificationem fidelium pertinent, Ecclesiæ fuerint institutæ, propterea omne aliud ab his diuersum, vel omnino contrarium in eis fieri nullatenus conuenit: *sic enim,* inquit August. *in cap. fin. 42. dist. in Oratorio præter orandi, & psallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic, & opera iugiter impensa concordent.* 4

Quare primò omnia negotia sæcularia ac placita, vel contractus, & alia huiusmodi in Ecclesia fieri prohibentur, *cap. 1. & cap. cum Ecclesia, de immunit Eccles.* Nau. *de horis Canon. cap. 5. num. 31. cum. seq.* Azor. *instit. moral. part. 3. lib. 8. cap. 9. q. 7.* Ludou. Correà *in repet. cap. inter alia, de immunit. Eccles part. 2. num. 26.* Nouar. *in sum Bullar. tit. de Ecclesiar. venerat. n. 3. pag. 614.* Sperel. *decis. 51. n. 1. cum seqq.* & ita seculare iudiciū etiā ciuile non potest in Ecclesia fieri, Rebuff. *ad l. appellatione 72. vers. item sicut p. 350 ff. de verb. signif.* Azor. *d. p. 2. l. 9. c. q. 1.* Ac proinde nec citatio, quia est actus iudicialis *c. quoniam 11. de probat.* Tiraq. *de retract. lign ad fin tit. n. 82.* Azeued. *ad Cur. Pisan. l. 1. c. 5. n. 4. lit. E,* Valasc. *cons. 41. n. 1. cum seqq.* Correa *d par. 2. n. 27.* Donat. Anton. de Marinis *quotid. resol. cap. 44. num 3.* ibi citato Nouar. *d. num. 3.* Intelligo de citatione iudiciali, quia eatenus est de processu, quatenus concernit reum, vel Iudicem, non verò quatenus concernit nuncium, quia tunc est quædam executio facti, quæ bene 5

potest

potest fieri à nuntio in loco sacro, Bald. *in l. 2. n. 9. C. de sacros. Eccl.* Sperel. *d. decis.* 51. *n.* 26. vbi subdit prudenter agere nonnullos Ordinarios, qui dictarum citationum executiones in Constitutionibus synodalibus vetant sine ipsorum licentia fieri, ne Nuncij Diuina turbent, & Ecclesias vilipendant. Multo minus causas criminales agere in Ecclesiis vel cœmeteriis licet, *c. cum Ecclesia, de imm. Eccles.* Sperel. *d. decis.* 51. *n.* 6. vbi probat Ordinarium non posse, nec debere auctoritatem tribuere iudici laico vulneratos, vel testes examinandi in loco sacro, & *num.* 18. refert hac de re Sacram Cong. *super controuersiis iurisdictionalibus*, ita consuluisse. *Quaeritur a sacra Cong. declarari, an Episcopus tanquam Ordinarius possit concedere licentiam Iudici laico vt examinet, praesertim cum iuramento & formaliter aliquem reum, vel testem in Ecclesia, vel in alio loco immuni. Et an Episcopus teneatur etiam inuitus licentiam concedere eidem Curiae exhumandi cadauer occisi ad recognitionem faciendam?* Die 2. Maij 1629. Sacra Cong *super controuersiis iurisdictionalibus censuit Episcopum non posse huiusmodi licentiam concedere, etiam vigore litterarum sacrae Cong. super electione, sed petendam à sede Apost. nec quod cadauera exhumentur, vt fiat recognitio in ipsa Ecclesia, sed extra, & arbitrio ipsius Episcopi.*

8 Placiti autem nomine venit quaelibet lis, iurgium, & causa forensis, quae in iudicio agitur. Azor. *d. par. 2. lib. 1. c.* 27 *q.* 11. vbi subdit licere in
9 die festo Aduocatum consulere, cum procuratore de lite priuatim agere, apud iudicem totam causam referre, vt ea probè cognita, sententiam postea commodiùs ferat, refert Filliuc. *in moralib. quaestion. tract.* 27. *cap.* 10. *n.* 183.

10 Secundò sententia à iudice in Ecclesia ferri non potest, alioquin est ipso iure nulla, praeterquam in causa Ecclesiastica *c. decet, §. fin. de immun. Eccles. lib.* 6. in causa verò sanguinis lata, etiam excommunicationi subditur iudex, *cap. cum Ecclesia, eod. tit. in Decretal.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccl. part.* 1 *c.* 13 *n.* 9. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 4. *n.* 5. In causa tamen voluntariae iurisdictionis, quamuis saeculari, valeret sententia lata in Ecclesia, veluti interpositio auctoritatis in aliquo actu legitimo, aut amicabilis compositio, & aliud simile iuxta doctrinam Panor. *in d. c. cum Ecclesia.*

11 Vnde à fortiori actus Ecclesiastici ad iurisdictionem voluntariam pertinentes possunt in Ecclesiis celebrari, vt sunt disputationes litterariae, & promoueri aliquem ad Doctoratum, & similia. Ita Syluest. *in sum. verb. immunitas* 1. *num.* 3. *ad fin.* Armil. *eod. verb num.* 3. Ludou. Correa *in repetit. ad cap. inter alia, de immun. Eccles. part.* 2. *num.* 26. pietatem enim huiusmodi functiones respiciunt, & sunt Ecclesiasticae, quod etiam dictat vetus consuetudo grauissimarum Academiarum; vt per Abb. *in cap. ea Ecclesia, num.* 9. *de immunit. Eccles.* Duard. *in Bull. Coena, can.* 13. *q.* 16. *n.* 16. Sperell. *in decis. fori Eccles. decis.* 51. *n.* 30.

12 In summa quaestionis pro faciliori explicatione qui actus in Ecclesia licitè fieri possint, & an facti valeant? sub distinctione videtur res explicanda. Vel actus in Ecclesia gesti sunt Ecclesiastici tantùm; vel sunt iudiciales, & extraiudiciales. Si sint Ecclesiastici tantùm, subdistinguendum est; vel sunt spirituales, & pij, hoc est, pietatem respicientes, & tunc licitè, & validè in Ecclesia fieri possunt, vt numero praecedenti ostendimus. Aut merè spirituales, & pij non sunt, quo casu licitè non fiunt, prout in confratribus, qui in Ecclesiam, vel Oratorium conuenire non possunt, vt sua concilia peragant, & negotia tractent, Abb. *in d. cap. cum Ecclesia, num.* 10. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *q.* 5. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 16. Duard. *d. can.* 15. *q.* 16. *n.* 36. D. Sperell. *d. decis.* 51. *num.* 20. & 21. facta tamen tenent, vt ipse Sperell. aduertit *ibidem n.* 22. *in princ.* Quando verò actus sunt iudiciales, aduertendum est laicis Iudicibus interdictum esse, *in cap. cum Ecclesia, de immun.* quocumque modo in Ecclesiis, vel cœmeteriis causas criminales agitare, & hoc sub pœna excommunicationis non vtique latae sententiae sed ferendae, vt ibi gloss. communiter receptam. *Absurdum est enim* (inquit ibi Lucius III. Summus Pont.) *& Crudele ibi iudicium sanguinis exercere, vbi est tutela refugij constituta*, & Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 1. *c.* 13. *num.* 9. Postea non modò ad acta causarum criminalium, sed & ciuilium quoque laicis in Ecclesiis prohibentur, vt *in cap. decet, de immun. Eccles. in* 6. in illis verbis, ibi, *Omnes in Ecclesiis saecularium iudiciorum strepitus conquiescat, nulla inibi causa per laicos, criminalis maximè agitetur, sint loca eadem laicorum cognitionibus aliena*, &c. & prosequitur deinde ad annullandum ipso iure quicquid secus in dictis locis actum fuerit, vt *in §. Ordinarius*, ibi, *Et nihilominus processus Iudicum saecularium, ac specialiter prolata sententia in eisdem locis omni careant robore firmitatis*, &c. Franc. Leo *d. c.* 15. *sub n.* 9. Sperell. *d. decis.* 51. *n.* 7. vbi *n.* 8. post Suar. *d. c.* 4. *num.* 12. subdit dispositionem illius text. *in d. cap. decet*, vt pote de materia graui, & necessaria ad communem pacem, & specialem Ecclesiae vtilitatem, obligare sub mortali. Et demum quòd actus contentiosae iurisdictionis, etiamsi pij sint, à iudice laico in loco sacro, vel religioso tractari nequeunt, cùm tex. *in d. cap. decet*, generaliter, & indistinctè loquatur, resoluunt Abb. *in d. cap. cum Ecclesia n.* 8. Deci. *in cap. qua fronte, num.* 4. *de appellation.* Azor. *d. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 9. *q.* 5. quos refert & sequitur Sperel. *d. decis.* 51. *num.* 23. vbi *num.* 24. extendit ad domos Ecclesiae, nisi tamen eas conduxerit, vel à Praelato licentiam obtinuerit, ex tex. cum gloss. *in c.* 1. *de immunit. Eccles.* Idem in puncto iuris videtur dicendum de causis fori Ecclesiastici ad contentiosam iurisdictionem pertinentibus, quia licèt fiant per personas Ecclesiasticas, strepitum tamen iuris habent, quo in Ecclesia prohibetur, *d. c. qua fronte, de appellat.* ibi, *tamen enim non in Ecclesia, sicut est Canonicum*, &c. & ibi resoluit Dec. *n.* 1. *cum seqq.* tenet Ludou. Correa *in d. c. inter alia, p.* 2. *n.* 26. Quamuis non improbabiliter contrarium, imo prohibitionem *d. c. decet*, non porrigi ad causas fori ecclesiastici ad contentiosam iurisdictionem spectantes, existimarunt gloss. & Panor. *n.* 4. *in d. c. cum Ecclesia*, Decian. *d. lib* 6. *c.* 24. *sub n.* 10. Suar. *d. c.* 4. *n.* 10. Duard. *d. q.* 16 *sub n.* 35. Azor. *d. l.* 9 *c.* 9. *q.* 1. *vers. iterum*, quos refert & sequitur Sperell. *decis.* 51. *n.* 29. In omni casu isti actus Ecclesiastici iudiciales, etiam sequendo nostram opinionem suam habent firmitatem licèt sint contentiosi & prohibiti, ex eo enim quòd sunt Ecclesiastici, videntur concedere ipsi Ecclesiae, vt per Ludou. Correa. *in d. c. inter alia p.* 2. *num.* 27.

Quoad actus verò extraiudiciales, & voluntariae iurisdictiones, nisi pietatem concernat, in Ecclesia fieri non debent, facti tamen tenent, Abb. *in d. cap. cum Ecclesia n.* 6. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 24. *num.* 10. Sperell. *d. decis.* 51. *num.* 25. quia

text. *in d. cap. decet*, loquitur de iudicialibus solummodò, & cùm pœnalis sit, non debet extendi ad extraiudiciales, & voluntariæ iurisdictionis, iuxta *reg. in pœnis lib. 6.* resoluunt, Suar. *d. cap. 4. num. 13. & 14.* Azor. *d. lib. 9. c. 9. q. 3.*

13 Vnde contractus à Laïcis in Ecclesia fieri non possunt, nisi ad opus pium; si tamen de facto fiant, valent, quia pœna nullitatis *in d. cap. cùm Ecclesia*, reperitur duntaxat apposita quoad processus, & sententias, & ideo tanquam odiosa ad contractos extendi non potest; sed tamen contrahentes mortaliter peccant: ita text. & gloss. *in d. cap. decet*, Syluester. *verb. immunitas 1. sub num. 3. in fine*, Suar. *d. cap. 4. num. 18.* Azor. *d. cap. 9. q. 1.* quos refert & sequitur Sperel *d. decis. 51. num. 22.*

14 Tertiò, In Ecclesia conclamationes, & seditiones, aut impetus, & publica (vt vocant) Parlamenta, Vniuersitatum concilia, aut congregationes, & his similia fieri prohibentur *d. cap. decet, de immunit. Eccles. lib. 6.* Nouar. *d. tit. de Ecclesiarum venerat. num. 4.* nisi pro actu pietatis, aut pro spiritualibus exercitiis, vel piis operibus, Congregatio etiam per laïcos fieret, secundùm Ioan. Andr. quem refert, & sequitur Panorm. *in d. cap. cùm Ecclesia*, Franc. *in cap. decet, de immun. Eccles. lib. 6.* puta pro faciendo aliquo festo, vel instituendo aliquam Confraternitatem, vel eligendo iudicem in ea, vel tutorem Ecclesiæ, aut curatorem dando, Bald. *in l. nemo 1. C. de sacros. Eccles. ex num. 2.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 2. num. 27.* me non citato Nouar. *d. num. 4. in fine* vel nisi in Ecclesia tractarentur Ecclesiastica, & spiritualia negotia, vt est Synodum facere, tractare de libertate Ecclesiæ, de statu clerici, & reformatione morum in populo, vt tenet Domin. *in cap. decet, num. 16. de immunit. Eccles. lib. 6.* vbi tamen *num. 17.* declarat, dummodo fiat non tumultuosè, & *ibi* Archid. *num. 6.* Præpos. *in cap. qua fronte, num. 4. de appellat.* vbi inquit, quòd omnia iudicia Ecclesiæ possunt fieri in Ecclesia, refert Illustrissim. D. meus Roder. à Cunha *comment. ad c. Oratorium 6. n. 5. dist. 42.*

15 Quartò. Ludi theatrales, & monstra laruarum, au ludicræ festiuitates, & chori sæcularium, vel cantica puellarum, & profana huiusmodi In Ecclesia fieri nullatenus debent *cap. cantates 92. dist. cap. cum decorum, de vit. & honest. Cleric.* Nau. *in tract. de oration. cap. 5. num. 25.* Paul. Fusch. *de visitat. lib. 1. cap. 26. sub num. 1.* vbi Episcopos monet, ne in Ecclesiis, & diuinis officiis theatrales ludos exercere permittant, Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. repræsentationes*, Fructuos. Bisbe *en el trattado de las comedias, cap. 3. fol. 13.* Nouar. *d. tit. de Ecclesiar. venerat. num. 5.* De his ludis theatralibus, & scenicis agit Illustrissimus D. meus Roder à Cunha *in comment. ad cap. præterea 3. num. 1. dist. 51.* Vnde Gloss. *verb. theatrales in cap. 1. 92. dist.* ait non esse in Ecclesia canendum theatralico more, id est, corporis gestus exercendo, quos magis ostentationis causa, quam deuotionis faciunt veluti histriones, & comici. Vide Thom. 2. 2. q. 91. *artic. 2. ad 2.* Durant. *de ritibus Ecclesiæ lib. 3. cap. 21. num. 8.* nam, vt bene ait S. Chrys. homil. 19. in cap. 6. Matthæi, *Cum autem oratio, non gestibus corporis, neque clamoribus vocis, sed intentione optima voluntatis orationū vota reddamus.* Et Concil. Trid. *sess. 22. de obseruād. & euitand. in celebrat. Miss.* monet cantores Ecclesiasticos, vt honestè, religiosè, & non lasciuè in Ecclesia decantent; religiosum autem cantum iudicat S. Bernard. *in epist. ad Aramanen.* qui ita est grauitate plenus, vt neque lasciuiam resonet, neque rusticitatem, quia ita est suauis, vt non sit leuis, ita demulcens aures, vt promoueat corda, sensum litteræ non euacuans, sed fœcundās, alioquin (ait) non est leuis iactura gratiæ spiritualis leuitate cantus adduci à sensu, vtilitate, & plus sinuandis attendere vocibus, quàm rebus insinuandis: & ideos eligendos esse ad Ecclesiæ cantores homines probæ vitæ, & deperditos è choro deiiciendos, propter morum cum diuinis laudibus dissonantiam, aduertit Durant. *d. cap. 21. ex num. 9.*

Sic etiam saltationes fieri in Ecclesia permitti 16
non debent: saltatoribus enim huiusmodi recordandum est, quòd in Saxonia accidit saltantibus in Ecclesia S. Magni, qui in pœnam, vt creditur, per totum annum sine cibo & somno saltarunt, vt referunt Pined. *in monarch. Eccles. par. 3. lib. 19. cap. 17. §. 1. fol. 180.* Fr. Alphons. Veneto *en el enchiridion de los tempos, fol. 139.* Libellus, qui suscribitur, *Instracion de la muger christiana lib. 1. cap. 16.* & alter, cuius titulus est, *Compendio de las historias prodigiosas, part. 2. c. 13.* Honesta verò, & quæ deuotionem inducunt specta- 17
cula, aut piæ repræsentationes in Ecclesia fieri permittuntur, arg. *cap. semel Christus, de consec. dist. 2.* Concilium autem Tridentinum de profanis huiusmodi ita statuit *sess. 22. in decreto de obseru. & vit. in celebr. Miss.* *Ab Ecclesiis*, inquit, *musicas eas, vbi siue organo, siue cantu, lasciuum, aut impurum aliquid miscetur, item sæculares omnes actiones, vana atque adeò profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceantur, vt domus Dei verè domus orationis esse videatur, & dici possit*; refert Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 37. n. 7.*

Vnde S. Augustin *serm. 215. de tempore*, inquit, 18
Qui in Ecclesia verbosari voluerit, & pro se, & pro aliis redditurus est rationem, dum verbum Dei nec ipse audit, nec alios audire permittit. Et B. Cæs. Arelaten. sermon. 12. *Rogo, ait, vos fratres, & admoneo vt venientes ad Ecclesiam hoc solum quod in Ecclesia competit, agite, id est, aut orate, aut psallite, aut orando psallite.* Et S. Chris. homil. 3[illegible]. ad populum Antiochen. *Nihil*, inquit, *Ecclesiā sic congruit quàm silentium, & tranquillitas. Theatris conueniunt tumultus, & balnēis, & pompis, & foris; vbi vero de talibus, dogmata doctrina, tranquillitas, & quies, & Philosophia, & multa pax esse debet. Dic mihi, nunquid vllus est in mysteriis tumultus? numquid vlla turbatio, cùm baptizamur, cùm alia cuncta facimus, nonne quiete, & silentio cuncta sunt ornata? Hoc in Cœlo disseminatum est ornamentum.*

Episcopus potest remouere indecentia, & scan- 19
dalosa ab Ecclesiis suo arbitrio, & prohibere, ne sedes laïcorum, etiam si sint Præfecti, & Commendatarij, locentur in Presbyterio apud Altare, non obstante quacunque consuetudine in contrarium, vt censuit sacra Rit. Cong. *in vna Egitanien. 20. Iunij 1602. in dub. 5. & 6.* Ioan. Anton Nuuar. *d. tit. de Ecclesiarā vener. n. 5. vers. quare*; vnde præcedentiam sedendi in Ecclesia ab Episcopo non esse permittendam, sed scamna debere esse cōmunia dicit Matta *voto 88.* Nec etiam Magistratos ci- 20
uitatū debent proprias Canonicatuū, & Dignitatum sedes, seu stalla in choro, vel presbyterio occupare, etsi aliquando id ei permissum fuerit, ex ead.
sacra

sacra Cong. *in Compostellana* 4. *Februarij* 1600. *&*
21. *Februarij* 1604. *& in alia Granaten.* 24. *Octobr.*
21 1609. Et in processionibus, etiam sanctissimi
Sacramenti debent incedere in loco, in quo se-
cundùm antiquam consuetudinem consueuerunt
incedere, eadem S. Cong. *in Forolinien.* 4. *Aprilis*
1615.

22 Quintò. Conuiuia in Ecclesia cum irreuerentia
loci sacri non sunt permittenda, nisi aliquod fru-
gale, & paruum in angulo Ecclesiæ, sine tumultu,
sine luxu, & perturbatione adstantium fiat ex cau-
sa rationabili, verbi gratia, quia non est alios
locus sufficienter accommodatus. Ita Nau. *de orat.*
cap. 5. *num* 3. Raph. de la Torre *in* 2. 2. *D. Thomæ*
tom. 2. *q.* 99. *art.* 4. *disp.* 7. *pag.* 621. *cum seq.* Suar. *de*
Sacram. tom. 1. *disp.* 81. *sect.* 8. *art.* 3. *vers. secundò*
ex hoc princ. & tom. 1. *de Relig. lib.* 3. *de reuerentia*
debita loco sacro, c. 6. *n.* 7. Nauar. *vbi suprà num.* 6.
Illustrissim. D. meus Roder. à Conha *in comment.*
ad cap. nulli, num. 1. *dist.* 42. vbi excusandas esse ait
mulieres, quæ ob deuotionem in Ecclesiis per
aliquot dies commorantur, comedunt, & dor-
miunt; ideò pernoctationes, & vigiliæ, quæ in
in Ecclesiis fieri solebant pro solemnitatibus ad
23 Martyrum corpora, de quibus Pined. *in monarch.*
Eccles. lib. 12. *cap.* 12 § 3. Fr. Hieron. Roman. *de re-*
publ. Christ. lib. 5. *cap.* 13. Illescas *in Chronica Pon-*
tif. lib. 4. *c.* 11. *f.* 143. Cened. *ad Sextum collect.* 11.
n. 4. Card. Baron. *in addit. ad Martyrolog. Roman.*
die 15. *Ianuarij pag.* 13. iam hodie sublatæ sunt
multis ex causis, quas referunt Ral an. *de instit.*
clericor. lib. 2 *cap.* 9. Sot. *de iustit. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 1.
vers. sed tertiò, Cou. *var. lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 10.
Boër. *decis.* 212. *num.* 13. Marcel. Francolin. *de*
Horis Canon par. 1. *cap.* 1 *ex num.* 8. Fusc. *de visitat.*
lib. 1. *cap.* 28. *num* 8. quòd experimento pateat fre-
quentissimè vigilantes Templis abuti, & quod
certè scelus deplorandum sit videre interdum reli-
gionis prætextu Templa frequentari, & Marty-
rum sancta loca visitari, ea animi libidine, vt
viri, & mulieres se se aspiciant, & opportunitatem
alloquendi nanciscantur, aduersus quas per-
sonas scribunt Tiraq. *l.* 15. *connub. ex num.* 108.
24 Cened. *ad Sextum collect.* 11. *num.* 3. Vnde gloss.
verb. sed sunt, in cap. odo 24. *q* 1. inuehit aduersus
scholasticos, qui vadunt ad Templa videndarum
fœminarum causa, cuius glossæ dictum extollunt
Nauar. *in man. cap.* 16. *num.* 13. *vers. nonò qui vadit*,
Tiraq. *d. l.* 15. *num.* 110. *in fine*, Ferdinand. Paez
in repet. cap. Missas, de consec. dist. 1. *n.* 102. proùt
eos refert Cened. *citato loco.*

25 Sextò In Ecclesia non debent supellectilia, seu
vtensilia domus reponi, nisi propter hostiles in-
cursus, aut incendia repentina: vel similem ne-
cessitatem id fieri oporteat, *cap. relinqui, de custo-*
dia Euchar. Fagondez *in quinque Eccl. præcepta*,
præc. 2. *lib.* 4. *c.* 4. *num.* 10. *in med.* sed nec in ea ac-
cubitus sterni debent, *cap. non oportet, cum seq.* 42.
dist. imagines verò vanæ, & nugaces, aut inho-
nestæ, in eisdem fieri, aut haberi omnino pro-
hibentur, Concil. Nicen. II. *act.* 4. *in Epist. B.*
Nyli, & in Sexta Synodo Constantinopolitana
can. 100.

26 Septimò. Ecclesia non debet in propugnacula
ædificari, occasione belli, nisi ex maxima necessi-
tate, & cum authoritate Romani Pontificis. *cap.*
Sanctorum 10. *q.* 1. Panor. & Doctores *in d. cap. cum*
Ecclesia, de immun. Eccles. nec cùm opus est eam
ab incursibus, & scandalis custodire, cum armis,
& machinis bellicis castrorum more est defenden-
da, si quidem aliter fieri potest, *cap. conuenior,*
v. horrebam 23. *q.* 8. Archid *in d. cap. sanctorum*, 10.
q. 1. & in gestis B. Thomæ Cantuariensis Archie-
piscopi legitur.

Octauo. In Ecclesia iure antiquo attento mor- 27
tui sepeliri non debebant, sed in atrio, aut in por-
ticu, vel in exedris Ecclesiæ erant antiquitùs
sepeliendi, *cap. præcipiendum* 13. *q.* 2. Albert. *in l.*
nemo Apostolorum, C. de sacros. Eccles. Azor. *in sum.*
eod. tit. omninò autem non prope Altare, vbi
Christi Corpus, & Sanguis consecratur, *d. cap.*
præcipiendum, in fine. Permittebantur tamen in ea
sepeliri Episcopi, Abbates, & digni Presbyteri,
aut fideles laïci, vt dicitur in Moguntino Con-
cilio, de quo *in cap. nullus* 13. *q.* 2. quod quidem
aliqui intelligunt de laïcis, qui miracula edide-
derunt; alij verò extendendum putant ad quem-
libet laïcum in dignitate constitutum; sed hodie
talis differentia non attenditur, solis namque in-
fidelibus, & excommunicatis, vel interdictis,
ac notoriis peccatoribus exclusis, omnes in Ec-
clesiis sepeliuntur, vt diximus *in cap.* 10. *de sepul-*
turis, statim post princ. quamuis antiqua laudabilis
consuetudo in plerisque locis seruetur, vt circa
Ecclesiam in porticis, vel cœmeteriis mortui
sepeliantur, abusus autem ille superbiam, atque
irreuerentiam redolens; introductus, vt aliqui
nobiliores intra Ecclesiam ornatis loculis subli-
mes ponerentur, hodie sublatus est, atque inter-
dictus, iuxta Constit. Pij V. iussum est enim, vt 28
omnia cadauerum conditoria super terram exi-
stentia amouerentur, & defunctorum corpora
infra terram collocarentur; si verò intra Ecclesiam
infidelium, vel excommunicatorum corpora sint
sepulta, tanquam polluta reconciliatur, sicut ex
certis quoque criminibus intra eam commissis, vt
in seq. cap. ostendemus.

Nonò. Ecclesiam intrare prohibentur excom- 29
municati, & nominatim interdicti, & quibus
specialiter interdictus est ingressus Ecclesiæ, sicut
vid. lib. vlt. de excommunicatione, & interdicto, vide-
bimus. Infideles verò permittuntur ingredi Ec-
clesiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem sta-
re possunt, vsque ad Missam Catechumenorum,
cap. Episcopus nullum, de consec. dist. 1. quod & de
hæreticis dicitur, quamuis excommunicati exi-
stant, si tamen reuerti desiderant, *cap. excommuni-*
camus, de hæretic.

Ab Ecclesiæ quoque ingressu arcentur ad tem- 30
pus solemniter pœnitentes, & notoriè crimino-
si, *cap. in capite* 50. *dist.* præsertim sacrilegi quan-
diu sunt contumaces, *cap. qui iubente* 11. *q.* 3. imò,
& olim vir, qui cum propria vxore fuisset nisi la-
tus aqua, Ecclesiam intrare non poterat, sicut
consueuisse Romanam Ecclesiam B. Gregorius
testatur relatus *in cap. vir cum propria* 33. *q.* 4.
Quare in ingressu Ecclesiæ singuli aqua asper- 31
guntur ad veniales saltem maculas abluendas,
Ioan. Pined. *super Iob. part.* 1. *c.* 9. *pag.* 360. citati per
me *in collect. ad cap. aqua, num.* 3. *de consec. Eccles.*
vel Altar. sed & mulier, nisi velato capite Eccle- 32
siam ingredi prohibetur ex Apostol. traditionib.
per *Clem. lib.* . *c.* 9. & habetur *in cap. pen.* 33 *q.* 5.
qui etiam Apostoli statuerunt *in Constit. Apostolicis*
lib. 2. *cap.* 61. vt fœminæ à viris separatæ in Eccle- 33
sia starent.

Decimò In Ecclesia prohibetur violentia ali- 34
qua fieri, siue ipsi Ecclesiæ fiat per destructio-
nem, vel incendium, aut quamlibet violatio-
nem, *c.* 5. *& 6. in literis, de raptorib.* siue personis,

aot rebos, quæ in ea continentur, sub pœna criminis sacrilegij, *cap. sicut antiquitus*, & *quisquis*
35 *tuntaius* 17. q. 4. De sacrilegio autem, & in quas species, & modos distinguitur, vide S. Thom. 2. 2. q. 93. *art.* 3. Decian. *in tract. crimin. l.* 3. *cap.* 14. & 15. Iacob. de Graff. *in aureis decis. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 48. Azor. *instit. moral. par.* 1. *lib.* 9. *cap.* 27. q. 2. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract. de sacril. l.* 3. *c.* 1. & 5. Card. Tusch. *tom.* 7. *lit.* S, *conclus.* 6. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *c.* 43. *de sacrileg.* qui tres modos præcipuos sacrilegij distinguunt, scilicet in personas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agitur contra sanctitatem eis debitam, hoc est contra illam rationem, secundùm quam persona, locus, vel res sacra sunt, & sanctitatem habent; ex quibus modis quoad præsentem materiam interest, tertius de sacrilegio ratione loci, est à nobis declarandus, & ideò sciendum, quòd multipliciter committitur, per quos sanctitas loco debita violatur, vt est effusio sanguinis, vel seminis humani in loco sacro, vel si in Ecclesia, aut cœmeterio excommunicatus sepeliatur, aut si Ecclesia ab Episcopo excommunicato fuerit consecrata, *cap. seq.* dicemus; vel si reus ad Ecclesiam confugiens violenter extrahatur, iis casibus, quibus Ecclesiastica gaudet immunitate, vt infrà tractabimus. Ad eandem sacrilegij speciem pertinet, si quis de loco sacro aliquid non sacrum abstulerit, vt probat tex. *in d. cap. quisquis*, Nau. *in man. cap.* 6. *n.* 4. Clar. §. *sacrilegium n.* 1. Iacob. de Graff. *d. cap.* 48. *n.* 4. Suar. *d. l.* 3. *c.* 5. Card. Tusch. *tom.* 7. *lit.* S, *concl.* 6. *in princ.*

36 Vndecimò. Quòd vltrà pœnas per sacros Canones, & leges Ciuiles comminatas contra illicita in Ecclesia facientes, sunt aliæ pœnæ statutæ per Constitutionem Pij V. incip. *Cùm primum. sub dat. Romæ Kalend. Aprilis* 1566. cuius particulam hîc apponere duximus, prout sequitur. *Vt igitur Deo Opt. Max. Gloriosæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorij X. Prædecessoris nostri constitutionem innouantes, ac statuta Trid. Conc. obseruare volentes, statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesias sit humilis, & deuotus ingressus, quieta conuersatio, deuotis orationibus insistant, & omnes genibus flexis sanctissimũ Sacramentũ adorẽt, ad nomen Iesu Christi D. N. cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultũ excitet, clamores moueat, impetúmque committat, cessent vana, fœda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorũ, & alia quæcunque quæ diuinũ Officium perturbare possũt. Nullus intra Eccles. deãbulare audeat, siue præsumat, dũ celebrantur sacra Missarũ mysteria, & alia diuina Officia. Qui verò prædicta petulanti animo contẽpserint, præter diuinæ vltionis acrimoniam, nostri quoque arbitrij pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in suis Ecclesiis faciant obseruari. Quicunque verò in Ecclesiis, dum ibi sacrificiũ Missæ, & diuina celebrãtur officia, ac verbũ Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimã Sacramentũ irreuerenter sedere, aut aliquid, quod scandalum gereret, aut diuina perturbet Officia, facere præsumpserit, pœnam vigintiquinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio nostro imponẽdas, & moderãdas pœnas, & qui non habuerit in ære, luat in corpore, aut in exilio mulctabitur. Qui verò in Ecclesiis cum mulieribus impudicis siue etiã honestis colloquiũ scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorũ pœnã incurrat, & carceris per mensẽ. Qui in Ecclesiis, vt suprà, obscœnis, & inhonestis verbis, aut signis vsus fuerit, aut alia fœda colloquia cũ personis quibuscunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mãdamus præterea omnibus, & singulis Cathedralium, Collegiatarũ, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacristis, Ostiariis, & aliis ipsarum custodibus, quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel saltẽ ipsis Ordinariis, vel officialibus nostris puniendos deferant; quòd si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mẽdicantes, seu eleemosynas petentes per Ecclesia tẽpore Missarũ, prædicationũ, aliorumque diuinorũ Officiorũ, non sinant, sed eos ad valuas Ecclesiarũ stare faciant sub pœna duorum aureorum Capitulis intelligenda pro qualibet vice, nisi eiici curauerint, & Parochis dimidij aurei. Religiosis etiã claustralibus, siue Regularibus præcipimus in virtute sãctæ Obedientiæ, vt in Ecclesiis suis deputent aliquẽ, qui tales eiiciat, et si negligẽtes fuerint, grauissime ab Ordinario corripiantur, quòd si illi parere recusauerint, grauissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, siue Superiorum, & vt in Ecclesiis nihil indecens relinquatur, iidem prouideant vt capsæ omnes, & deposita, seu alia cadauerum conditoria super terrã existentia omnino amoueantur, prout aliàs statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.*

Vnde ad secundum genus immunitatis transeuntibus nobis est sciendum, quòd immunitas 37
in Ecclesiis fuit, prout probabiliter creditur, inchoata eodem tempore, quo Templa solemni dedicatione cœpta fuerunt, id est, tempore Constantini, vt tradit Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 12. innouatum postea fuit hoc priuilegium, nempè quòd confugientes ad Ecclesias non extrahantur ab illis, in concilio Toletano XII. habito *anno Domini* 681. *die* 9. *mensis Ianuarij*, vt refert Ludou. Cotrea *in repet. cap. inter alia, de immunit. Eccles. par.* 1. *num.* 13. Etiam antiquitus Ecclesia 38
maior, id est, Cathedralis, aut Matrix, quadraginta passus per circuitum immunitatem habebat, minor verò triginta, *cap. sicut antiquitus*, & *cap. frater*, & *cap. minor.* 17. q. 4. Syluest. *in sum. verb. immunitas* 3. *num.* 1. *vers.* & *similiter spatium*, Angel. *de malef. verb. in scalis sancti Petronij n.* 3. Nau. *in man. c.* 23. *n.* 18. *vers. spatium item*, Villag. *de extens. legum cap. fin. num.* 30. Anastas. Germon. *de Sacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 38. *cum seqq.* Alexand. Ambrosin. *de immunit. & libert. Ecclesiæ, cap.* 10. *num.* 4. Galganet. *de iure publico, lib.* 3. *tit.* 69. *ex n.* 20. Card. Tusch. *verb. Ecclesia, concl.* 9. *n.* 1. & *concl.* 10. *n.* 4. & *verb. immunitas, concl.* 59. *n.* 2. 23. & 27. me citato *in hoc loco* Trullench. *in præcepta Decalogi l.* 1. *c.* 11. *dub.* 1. *n.* 3. Castro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *disp. vnic. puncto* 6. *num.* 26. Bonacio. *de censur. extra Bullam disp.* 2. q. 3. *punct.* 16. §. 4. *n.* 6. Farin. *in praxi crimin.* q. 28. *num.* 12. & *de immun. Eccles. num.* 284. vbi *num.* 294. subdit hanc immunitatem in triginta, seu quadraginta passuum circa Ecclesiam de consuetudine non seruari, quod etiam tenet Villalob. *in sum. to.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 5. *num.* 3. Fagund. *d. l.* 4. *c.* 4. *n.* 61. Layman. *d. lib.* 4. *t.* 9. *c.* 3. *n.* 2. Castr. Palao *d. punct.* 6. *n.* 15. contra quos insurgit Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 2.

Sic etiam domus Clericorum existentium in-
tra dictos triginta, aut quadraginta passus Eccle- 39
siæ, cui seruiunt, gaudere debere immunitate

Ecclesia

Ecclesiastica, resoluunt gloss. *verb. vel domos, in c. quisquis inuenis* 17. q. 4. Alex. *consil.* 145. *num.* 11. *lib.* 7. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 13. *num.* 12. vbi *num.* 16. subdit quòd non solùm domus Clericorum, sed etiam laïcorum, constructæ tamen intra dictos passus, gaudere debeant immunitate Ecclesiastica, præsertim si illi laïci inseruirent ipsi Ecclesiæ, vt purà pulsando campanas, mundam Ecclesiam tenendo, & similia, & *num.* 15. pariter firmat quòd domus Canonicorum, vel Clericorum existentes intra dictos passus gaudent hac immunitate, secùs si sint extra dictos passus, Barbat. *consil.* 33. *col.* 2. *lib.* 4. Galgan. *d. tit.* 69. *num.* 22. Nou. *in man. cap.* 13. *num.* 18. *vers. domus etiam*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 1. *c.* 13. *num.* 6. *in fine*. Alex. Ambrosin.
40 *de immun. & libert. Eccles. cap* 10. *n.* 8. Mart. Ital. *d. lib.* 1. *cap.* 4. § *in discursu*, vbi declarat domos intra hos passus prope Ecclesiam existentes gaudere immunitate, si in illis habitent Religiosi, secùs si alij; vide infra *num.* 77. *in fine*.

41 Horum autem passuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos, glos. *verb. passus in d. cap. sicut antiquitus*, Franc. Leo *d. p.* 1. *cap.* 13. *num.* 4. *&* 6. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 9. *vers. passus autem sunt quinque pedum*, Anastas. Germon. *d. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 41. *cum seqq.* Alex. Ambrosin. *d. c.* 10. *n.* 4. *vers. passus verò* Trullench. *d. dub.* 1. *n.* 5. *vers. horum*.

Quare violatio Ecclesiæ (seclusa consuetudine) etiam circuitum eius, & fines comprehendit; qui enim Ecclesiæ fines confregerit, aut personam hominis, vel bona eius inde subtraxerit, est pœna excommunicationis plectendus, donec emendauerit, & raptum reddiderit, vt habetur *in cap. eos qui, cum seqq.* 87. *dist. & in d. c. sicut antiquitus*. Vnde si aliquis ob delictum commissum, vel quemcunque persecutionis metum ad Ecclesiam confugerit, aut intra eius confinia steterit, non est inde per vim extrahendus, *d. cap. eos qui cum seqq. d. c. sicut antiquitus, c. definiuit, cum seqq.*
42 17. *q.* 4. *c. inter alia, de immun. Eccl.* Hæc autem immunitas non se extendit ad triginta, vel quadraginta passus in Ecclesiis, quæ sunt intra ambitum Castellorum, & hoc propter angustiam loci, *d. c. quisquis inuentus* 17. *q.* 4 Decian. *d. lib* 6. *c.* 25. *n.* 9. Anastas. Germon. *d. lib.* 3. *c.* 16. *n.* 4. Alex. Ambros. *d. c.* 10. *n.* 4. Farin. *d. tract. n.* 190. Trullench. *d. dub.* 1. *n.* 5. *vers. & exceptis*. Sunt autem circa hoc plura notanda; &

43 Primò, quòd seruus qui à Domino suo ad Ecclesiam confugiat, non extrahitur quidem, sed præstito iuramento à Domino de impunitate, ei restituitur, *cap. metuentes* 17. *q.* 4. *d. cap inter alia, de immunit. Eccles.* vbi Host. *n.* 5. Ioan. Andr. *n.* 7. Anch. & Butr. *in sum.* Panorm. *num.* 1. *vers. seruus fugiens ad Ecclesiam*. Zabarel. *ante num.* 1. *&* 3. & Anan. *num.* 1. & Boët. Epo *n.* 50. Nau. *in man. c.* 25. *num.* 19. Con. *lib.* 1. *var. cap.* 20. *n.* 14. *vers. his suffragatur*, Mascard. *de probat. concl.* 333. Suar. de Pace *in pract. part.* 5. *tom.* 1. *cap.* 3. *n.* 153. Gutier. *pract. lib.* 1. *n.* 3. *&* 18. Anastas. Germon. *de Sacror. immun. lib.* 3. *c.* 16. *num.* 55. Erasm. à Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos par.* 4. *q.* 65. *n.* 2. *vers. item seru.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. seruus num.* 69 Cur. Philip. *part.* 3. § 12. *num.* 45. Fr. Raph. de la Torre 1. 2. *in* 2. 2. *S. Th. q.* 99. *art.* 3. *disp.* 7. *prope fin.* Guid. Panarol. *in thesauro var. lect. lib.* 2. *c.* 182. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 8. *c.* 9. *q.* 9. *in fine, vers. quid. dicendum de seruo*, Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 3. *tract.* 2. *c.* 10. *n.* 2. Ludou. Rodolphin. *var. lib.* 2. *q.* 36. *num.* 11. Gambacurt. *de immun. Eccles. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 2. *& c.* 13. *per tot.* Ludou. Correa *in repet. dict. c. inter alia part.* 3. *num.* 6. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 31. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha *in commente ad c. eos qui* 6. *num.* 7. *dist.* 87. Castro Palao *d. tom.* 2. *tract.* 11. *disp. vnica punct.* 7. *n.* 19. Villalob. *in sum. p.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 7. *n.* 6. Giurba *cons.* 30. *num.* 2. vbi quod si seruus præ timore Domini ad Ecclesiam confugiat, eius non gaudet immunitate, sed Ecclesiæ restituitur, Sanch. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 30. me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.* 1. *cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 27. verùm si cum armis confugerit, de Iure Ciuili est extrahendus, iuxta *l. si seruus, C. de his qui ad Eccles. confug.*

Secundò quòd si Iudæus, vel alius infidelis ad 44
Ecclesiam confugerit, si quidem causa Fidei venerit, vel etiam metu persecutionis, petat tamen verè Baptismum, eodem priuilegio gaudet, aliàs verò minimè. Sed quia Doctores varia loquuntur, & in plures diuisi sunt sententias, & distinctiones, ideo lectorem remitto ad Siluest. *verb. Immunitas* 3. *n.* 2. *vers. primus Iudæus*, Boër. *decis.* 160. *num.* 4. Tiraq. *de iure primog. q.* 65. *n.* 8. Marsil. *in rubr. num.* 14. *C. de raptu Virg.* Con. *cap.* 10. *n.* 11. Clar. § *fin. q.* 30. *n.* 16. Abb. *in d. cap. inter alia num.* 17. Rebuff. *tom.* 2 *ad leges Galliæ gloss.* 2. *num.* 12. *tit. de immunit. Eccles.* Mascard. *de Iuda p.* 1. *cap.* 8. Gut. *pract. lib.* 3. *q.* 7. *num.* 51. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 169. Suar. de Paz *in pract. dict. cap.* 3. § 3. *num.* 106. Ioan. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 1 *cap.* 13. *num.* 30. Ambros. *in tract. de immunit. Eccles. p.* 8. *n.* 8 Azori *instit. moral p.* 1. *lib.* 3. *c.* 19. *post* 9. *qu. vers. si quæras an Iudæus*. Boët. Epo *de iure immun. Eccles. ad dict. c. inter alia num.* 12. *cum seq.* Mart. Italia. *de immun. Eccles. lib.* 1. *c.* 3. *n.* 3. Raph. de la Torre *d. disp.* 7. *gradu* 8. *vers. secundum*, Marta *de iurisdict. p.* 4. *casu.* 176. *n.* 6. Farin. *in praxi crim. q.* 28. *n.* 68. Anton. Ricciul. *de iure personar. extra gremium Ecclesiæ exist. lib.* 2. *c.* 12. *per tot.* Galganet. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 69. *n.* 37. Portel. *in dub. Regul. verb. Ecclesiæ immunitas n.* 10. Gabr. Pereira *de manu Reg. p.* 2. *c.* 51. *num.* 3. Duard. *in Bullam Cœnæ Domini lib.* 2. *can.* 15. *q.* 16. *n.* 13. Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta præc.* 2. *lib.* 4. *c.* 4. *n.* 49. Bonacin. *d. puncto.* 16. § 10. *num.* 3. Ludou. Correa *in repet. d. c. inter alia p.* 3. *num.* 3. Gauant. *in enchirid. Episcop. verb. Immunitas Ecclesiastica. n.* 9. Castro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *disp. vnica puncto* 7. *n.* 7. *&* 8. Sanch. *in consil. moral. par.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. *dub* 8. *num.* 5. D. Mari. Cutelt. *de prisca & recenti Eccles. imm. lib.* 1. *q.* 22. Ciarlin. *d. c.* 10 *à n.* 13. Carol. Macanta *in controuers. p.* 2. *resp.* 51. *num.* 3. Ant. Diana *moral. resol. p.* 4. *tract.* 1. *resol.* 30. *& p.* 5. *tra.* 2. *& p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 23. me citato *in hoc loco* Trullench *d. c.* 11. *dub.* 2. *num.* 5. Verùm quia propter varias Doctorum opiniones nimis dubiũ erat veritatem inuestigare, ideo proposito dubio in sacra Cong. controuersiis iurisdictionalibus, præposita de *anno* 1631. fuit resolutum eos gaudere immunitate.

De hæreticis si ad Ecclesiam confugiant, dicen- 45
dum est illius immunitate non gaudere: tum quia in ipsam Ecclesiam delinquere dicuntur; tum quia dici possunt proditores Dei. Et ideo ita docent Remig. *de imm. Eccles. fallent.* 18. Gondisalu. *de hæret. q.* 11. Boët. *decis.* 129. *n.* 6. Rojas *sing.* 93. Nau. *d. c.* 24 *num.* 10. Suar. de Paz *dict. p.* 5. *cap.* 3. *num.* 108. Petr. Greg. *syntagm. Iuris lib.* 33. *cap.* 21.

num.1. Deciano. tract. crimin. lib.5. c.40. n.7. P. Suar. d.c.10. n.9. & 13. Cardos. d. verb. Ecclesia num. 82. Erasm. à Cochier. d. p.4. q.65. n.4. Sayr. in claui Regia lib.9. c.15. num.16. Bonacin. de legibus disp.3. q.7. §.3. n.3. & de censur. extra Bul. disp.2. quæst.3. puncto 16. §.10. Galganet. d. tit.69. num.38. Boër. Epo ad d. c. inter alia, n.35. Sanch. in consil. Moralib. p.2. lib.6. cap.1. dub.8. n.2. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta lib.4. cap.4. n.49. Gabr. Pereira d. cap.50. num.5. Azor. d. q.9. vers. si quæras, Alex. Ambros. de immunit. Eccles. cap.8. Marta de Iurisd. p.2. cap.51. n.29. Antonio. Diana moral. resol. p.1. tract.1. resol.19. me citato in hoc loco Trullench. d. lib.1. cap.11. dub.2. num.2. in princ. vbi intelligit in crimine hæresis, Farin. d. q.28. num.68. & de immun. num.167. vbi quòd in Constitutione Gregorij XIV. hæresis crimen expressè inter exceptos casus numeratur; quod quidem etiam locum habere videtur in vehementi suspecto de hæresi, vt voluerunt Peregr. de immunit. cap.8. num.8. Farin. in singulo tract. num.175. Diana dict. tract.1. de immunit. Ecclesiæ, resol.38. & p.6. tract. 1. resol.24. Castr. Palao in opere morali tom.2. tract. 11. disp. vnica, puncto 7. num.41. Trullench. d. dub. 2. num.2. in med. vbi idem tradit de præbentibus refugium, vel auxilium hæreticis. Nouar. d. tit. de immun. num.43. D. Mari. Curel. d. lib.1. quæst.29. vbi an ob alia delicta distincta ab hæresi gaudeat immunitate. Et multò magis procedit in apostata, vt per Simancb. de Cathol. instit. tit.7. num 4. & 5. Peña in direct. Inquisit. par.2. q.49. commento 74. Decian. lib.6. cap.26. num. fin. Suar. de Pace d. §.3. num.109. Bobadil. in sua Politica lib.2. cap 14. num.56. Marta d. c.51. num.29. Mario. Ital. d. lib.1. cap.3. §.1. n.17. vers. ex his ergo apparet, Mari. Curel. d. lib.1. c.23. Farin. d. tract. num.169. & idem esse dicendum in apostata à Religione, existimauit Peregrin. de immun. cap.12. num.16. quod vetum esse in Ecclesiis, & monasterijs eiusdem Religionis, à qua apostatauit, non autem in aliis, resoluunt Bobadil. in sua Politica lib.2. c.14. num.57. Mari. Ital. d. cap.3. §.1. num.17. vers. ex his ergo apparet, Duard. in Bullam Cœnæ lib.2. canon.15. Dian. d. tract.1. de immun. Eccles. resol.23. & d. p. tract.1. resol.16. n.10. Trullench. d. lib.1. cap.11. dub.2. sub num.2. prope fin. & num.3. in fin. Capi posse sortiarios, seu maleficos in Ecclesia, existimat Martin. Delri. disquisit. magic. lib.5. sect.6. Erasm. à Cochier. d. par.4. n.65. n.9. me citato in hoc loco Trullenc. d. dub.2. sub. num.2. in fine. tum quia crimen est atrocissimum, tum quia proditorij hæretici, & apostatæ dici possunt.

46 Tertiò si propter debitum soluendum aliquis ad Ecclesiam confugerit, ne capiatur, an possit extrahi? distinguunt Doctores in l. præsenti. C. de iis, qui ad Eccles. confug. quòd si est debitum Principi, potest extrahi; aliàs non extrahetur inuitus, sed dabitur ei, vt quidam volunt, spatium competens ad respondendum, & se defendendum & interim remanebit illæsus, vel præstito à creditoribus iuramento de non carcerando, aut corporaliter affligendo, poterit eis dimitti, vt scilicet ciuiliter tantùm contra eum procedere valeant aut ipse debitor cogi poterit præstare cautionem de soluendo intra terminum competentem, vel aliter creditoribus satisfiat secundùm consuetudines, aut statuta locorum, salua Ecclesiæ immunitate. Et sic de Iure Ciuili immunitate Ecclesiastica gaudere debitores in causis ciuilibus tenent Remig. de immun. fallent.27. Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ, sub eod. tit. art.1. gloss. Anast. Germon. de sacror. immunit. lib.3. cap.16. à num.109. Parlad. lib.1. rer. quotid. cap. fin. par.5. §.6. n.2. Decian. d. lib.6. c.18. n.34. Suar. de Pace in pract. tom.1. par.5. c.3. §.3. à num.150. Gutier. in l. nemo potest, n.183. vers. sed contrariam, ff. de legat.1. & pract. lib.1. q.1. num.13. Bobadil. in sua Politica, lib.2. cap.14. num.63. lit. C. Cardos. d. verb. Ecclesia, num.86. Suar. d. lib.3. c.11. num.3. Azor. d. p.2. lib.9. cap.9. q.9. post vers. item dubia quæstionis est, Alex. Ambrosin. in tract. de immunit. cap.13. num.1. cum seq. Mari. Ital. d. lib.1. cap.5. Galganet. d. lib.3. tit.69. n.42. Gambacurt. de immunit. Eccles. lib.4. c.12. n.3. Ludou. Correa in repet. d. c. inter. alia, part.3. numer.10. Sanch. in consil. moralib. p.2. lib.6. cap.1. dub.8. n.8. me citato in hoc loco Trullench. d. lib.1. c.11. dub.3. n.2. Ant. Nouar. dict. tit. de immunit. Eccles. numer.28. vbi num.29. resoluit eadem immunitate gaudere debitores Ecclesiæ ad eam confugientes. Fagundez d. lib.4. cap.4. num.53. latè Farin. d. tract. à num 57. vbi n.58. Ampliat, vt procedat etiam stante statuto quòd debitor carcerari possit, & n.60. pariter ampliat in debitore suspecto de fuga. Sacra autem Congregatio negotiis Episcoporum, & Regularium præposita, in Cotronen. 21. Iulij. 1617. & in Beneuentana 10. Maij 1619. & in Senogallien. 22. Nouembris eiusdem anni, censuit immunitate Ecclesiastica gaudere pro debito ciuili ad Ecclesiam confugientem.

Vtrùm autem debitores falliti, seu decocti gau- 47
deant immunitate Ecclesiastica? vide Nau. d. cap. 25. num.19. in fine. vers. & mercator qui decoxit, Remig. de immun. limit.38. Duen. reg.389. vers. & isti mercatores. Strac. de mercat. part.3. à n.41. Matant. de ordine iud. part.4. dist.9. num.131. Cou. d. lib.2. var. c.10. n.14. vers. nec Iasonis, Rebuff. tom.2. ad leges Galliæ tit. de mercator. art. vlt. gloss. vnic. num.7. & 8. Perez l.2. tit.16. lib.8. Ordinam. Azeued. l.13. n.6. tit.2. lib.1. noua recopil. Suar. de Paz d. §.3. num.156. Gutier. pract. lib.1. quæst.1. n.16. Anast. Germon. d. cap.16. num.113. Bobadil. in sua Politica lib.2. cap.14. n.67. & 70. Deciano. d. lib.6. cap.28. num 34. ante fin. Ambrosin. d. c.13. in fine num.4. Cuti. Philip. part.3. §.12. n.42. Stephan. Gratian. discept. forens. cap.380. num.29. cum seqq. Tanner. in 2.2. S. Thom. disp.4. q.8. dub.1. num.17. Peregr. de immun. c.12. n.4. Giurb. cons.100. num. 17. Megal. p.4. lib.4. c.2. q.2. n.33. Nouar. d. tit. de immunit. Eccles. num.12. Flaui. Cherubin. in compend. Bullar. ad constit.17. Pij V. schol.1. Fernandez in examine Theolog. moral. par.4. c.10. §.1. num. 10. Camil. Borel. in summa omnium. decis. titul.3. num.97. Mari. Ital. d. lib.1. cap.5. in initio, num.16. Farin. d. q.28. n.35. & in d. tract. de immunit. Eccl. num.64. & 65. Ioan. de la Cruz in direct. conscien. præc.8. q.3. art.1. dub.1. conclus.1. Gambacurt. de immunit. lib.4. cap.16. n.7. Bonac. de legib. disp.3. q.7. §.4. n.2. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta tra.2. lib.4. c.4. n.53. Duard. in Bullam Cœnæ lib.2. can.5. q.16. n.16. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part.3. num.12. in fine, Diana dict. tract.1. de immunit Eccles. resol.32. & p.4. tract.1. resol.47. in fine. Gabr. Pereira de manu Regia p.2. cap.50. n.16. Sanch in consil. moral p.2. lib.6. c.1. dub.8. num.24. Castr. Palao d. tom.2. tract.12. disp. vnic. puncto 8. Trullench d. l.1. c.11. dub.3. n.2. apud quos affirmatiua sententia est magis communis, exceptis Couar. Remigio, Rebuffo, Suar. Paz, Deciano, Bobadil. Villadieg. Azeued. Gutier. & aliis, ac nouissimè D. Mari. Curel. in suo tract. de prisca, de

recenti

recenti Eccles. immunit. lib. 1. q. 32. qui contrarium resoluunt. Quando huiusmodi decoctores, vel fures cum bonis & rebus alienis ad Ecclesias confugerent, nullatenus Iudex Ecclesiasticus poterit illis rebus eosdem spoliare, *cap. diffinimus 17. q. 4.* Boër. *decis. 109. num. 3.* Bellet. *tit. de fauore cleric. reali §. 4. num. 21.* Sperell. *in decis. fore Eccles. decis. 49. n. 15.* sed solùm de licentia Episcopi, vt Vicarij possint illis expoliari ad effectum vt veris dominis redderentur, Decian. *lib. 6. cap. 28.* Suar. *d. tract. 2. lib. 3. c. 12. num. 3.* Alex. Pereg. *de immunit. cap. 12. n. 7.* Sperell. *d. decis. 49. num. 16.* vbi refert Sacram Congreg. *super controuers. iurisdictionalibus in Neritonen. 17. Ianuarij 1628.* censuisse bona propria confugientis, & per ipsum asportata posse per Ordinarium extrahi, sed pro licentia ad eandem Sacram Congregationem recurrendum esse.

48 Quartò, quòd Ecclesia tueri debet etiam libertos sibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in seruitutem reuocentur, aut peculium suum
49 amittant, *cap. liberos, cum seq. 87. dist.* ita & expositos ante Ecclesiam defendere, id est, infantes, vel seruos, aut libertos languidos, qui à parentibus, vel dominis, aut patronis, relegato pietatis officio in eis alendis, vel curandis, in loco publico exponunt, vel ab aliqua persona manifesta ratione suscipiantur, *cap. vnic. de infant. expos.* vbi est constitutum, vt à patria potestate, vel seruitute, aut libertinitate sint ipso iure soluti. Si ergo tales ante Ecclesiam exponantur, fiunt sub protectione Ecclesiæ, non tamen aliquod ius in eos vendicat, sicut nec alios quisquam suscipiens, *d. cap. vnic. in fine.* Verùm si infra decem dies talis expositus quæsitus, aut agnitus à patre, vel domino fuerit, in eorum potestatem reuocatur; prædicto verò termino elapso eos amplius recuperare non possunt, nec excusantur necessitatem suam, aut alimentorum inopiam opponentes, quia poterant eos in hospitali, vel alio pio loco facilè collocare; sic autem eos exponentes, vt homicidæ a legibus iudicantur, *c. fin. iuncta gloss. 87. dist.* De his expositis latè agimus *ad tit. de infantib. expos. & de offic. & potest. Episcop. part. 3. allegat. 51. n. 144. cum seqq.*

50 Quintò, quod ad Ecclesiam confugientes, etiam ob commissum delictum, non sunt ab ea violenter extrahendi, *cap. id constituimus, cum similibus, 17. q. 4. d. c. inter alia, de immun. Eccles.* non solùm per iudicem sæcularem, sed nec per Ecclesiasticum, vt docent in *d. cap. inter alia,* Ioan. Andr. *n. 4.* Butr. *n. 11.* Zabarel. *num. 4. vers. sextò quæro,* An n. *num. 9* & Panor. *num. 11. & 12.* Villag. *de extens. legum. c. fin. post num. 4. vers. nec non iudices omnes* Bon. *de censur. extra Bullam disp. 1. q. 3. punct. 16. §. 3. num. 10.* Baiard. *ad Clar. q. 30. num. 3.* Decian. *resp. 80. num 7. vers. imò neque Episcopus, lib. 3.* me citato *in hoc loco* Triullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 4. num. 1.* Galganet. *d. lib. 3. tit. 69. num. 7.* Farin. *dict.*
51 *tract. de immun. Eccles. n. 32.* vbi *num. 33.* extendit venenino cuiuscunque conditionis sit, qui ad Ecclesiam confugerit, inuitus extrahi possit: si enim inuitus quis extrahatur à iudice sæculari, in casu non excepto per Bullam, licitum erit tali iudici resistere, vt latè per Suar. *d. l. 3. cap. 13. num. 4* Mari. Ital. *d. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 45. cum seqq.* Farin. *d. tract. num. 6.* vbi *num. 47.* agit an, & quando hæc resistentia fieri possit, & licita sit. Ludouic. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 4. num. 11.* vbi quòd hæc resistentia, præcipuè spiritualis esse debet, censuris nempè cogendo iudicem, vt à tali violentia desistat, vel fores claudendo, vbi *n. 12.* quærit vtrùm liceat Ecclesiæ, & Ecclesiasticis personis sumere arma, & vti bello aliquo actiuo pro defensione confugientis ad eam, de quo etiam Fagundez *d. lib. 4. c. 4. n. 59.*

Vnde colligitur teneri iudicem sæcularem Ec- 52
clesiæ restituere eum, quem vi, & contra immunitatem extraxit, Archid. *num. 2.* Bellam. *post n. 1.* & Turrec. *col. 1. vers. in secunda, in c. miror 17. q. 4.* Syluest. *in sum. verb. immunitas, col. 3. num. 11.* Baiard. *ad Clar. §. fin. q. 30. n. 26.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. c. 9. q. 15.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. l. 3. cap. 13. num. 6. in fine,* Ludouic. Correa *d. part. 4. n. 13.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c. 22. num. 7. vers. anno sequenti, in antiqua impress.* aliàs *cap. 17. num. 5. in vltima impress.* vbi quòd isto casu sufficit extractum restitui Episcopo, vel eius Vicario, Mari. Ital. *d. lib. 1. cap. 6. §. 1. num. 15. cum seqq.* vbi à *num. 41.* reprobato Gam. *decis. 52.* subdit adeò verum esse, vt per vim extractus ab Ecclesia illi restituendus sit, vt nec etiam interim possit pro aliis delictis à iudice sæculari detineri, Giurb. *cons. 100. num. 13.* Nauar. *d. tit. de immun. num. 91.* latè Farin. *d. tract. de immun. Eccles. num 48. cum multis seqq.* vbi *num. 63.* ampliat non solùm si exactus sit per vim expulsiuam, sed etiam si per vim compulsiuam, subditque inde inferri, quòd si ad Ecclesiam confugiens ex ea non per vim expulsus fuerit, sed inde aufugerit, timens capi à Curia sæculari, & extra Ecclesiam capiatur, Ecclesiæ restituendus est, non solùm si timor in fugiente ab Ecclesia fuerit iustus, & cadens in virum constantem, sed etiamsi fuerit timor in constantem virum non cadens.
Ecclesiæ etiam restituendus est, qui captus fuerit, 53
dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modò statim, & recta via redeat, *cap. diffinimus 17. q. 4.* Mantu. *cons. 60 post num. 17.* Decian. *in tract. crimin. lib. 6. cap. 27. num. 6. in fine.* Mari. Ital. *d. lib. 1. cap. 4. §. 7. num. 12. vers. ratio autem, & cap. 6. §. 2. num. 16.* vbi tamen declarat, si intra fines Ecclesiæ non fuerit alius locus opportunus ad id perficiendum, refert Nauar. *d. tit. immunit. num. 10. & n. 38.* post Genuens. *in praxi c. 17. num. 5.* & Ricc. *collect. 1742.* ampliat etiamsi constaret reum non gaudere immunitate, adhuc sæcularis non posse illum extrahere ab Ecclesia absque licentia Episcopi.

Qui verbis dolosis inductus à iudice præstita 54
securitate, & immunitate Principis exiit ab Ecclesia, in casu quo delinquens inde non poterat ab Ecclesia extrahi, iste erit Ecclesiæ restituendus; & iudex tenebitur seruare illi fidem præstitam de non puniendo illum pœna mortis, vide Couar. *var. lib. 1. cap. 2. num. 16. in fine,* Anton. Gom. *t. 3. var. cap. 12. num. 7.* Baiard. *ad Clar. §. fin. quæst. 30. num. 27.* Suar. de Paz *in pract. tom. 1. part. 2. cap. 3. §. 3. num. 166.* Petr. Martinez *in cap. afferte, part. 1. n. 19. de præsumpt.* Bobadil. *in sua Politica lib. 2. c. 14. num. 79.* Cened. *canon. quæst. lib. 1. q. 9. num. 9.* Mastril. *Siciliæ decis. 169. num. 12. lib. 1.* Mari. Ital. *d. lib. 1. c. 6. §. 2. num. 82.* Azor. *d. cap. 9. q. 51.* Farin. *d. tract. num. 301.* Megal. *in 3. part. lib. 4. cap. 2. q. 2. num. 32.* Villadieg. *in polit. c. 3. numer. 222.* Filliuc. *tract. 15. cap. 6. n. 154.* Duard. *in Bull. Cœn. Domin. lib. 2 can. 15. q. 16. n. 34* Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta tract. 2. lib. 4. n. 56.* Diana *moral. resolut. tract. 1. de immun. resol. 16.* me citato *in hoc loco* Triullench. *d. lib. 1. c. 11. dub. 2. n. 14. & dub. 4. num. 8.*

*num.*8.Mastril.*lib.* 1.*decis.*196.*n.*12. Nouar. *d.tit. de immun.num.*41.D.Mari.Cutel.*d.lib.*1.*quæst.*26. Et nota quòd extractus ab Ecclesia per vim contra formam Bullæ Gregorij XIV. eidem Ecclesiæ est restituendus, nec sufficit restitutio alteri Ecclesiæ, vel Episcopo. Ita Archid.& Turrec. *in cap. minor.*17.*q.*4. Farin.*cons.*168.*n.*49.*ad fin.* S. Congreg. Immunitatis *in vna Ferrarien. de hoc anno* 1632.in tantum, vt si eidem Ecclesiæ non restituatur, extrahens violenter incidat in censuras, Farin. *de immun.n.*312. & 313. de quo tamen vide Suar. *d.l.*3.*cap.*13.*num.*6.Castr.Palao *tom.*1.*tract.* 11.*disp. vnic. puncto* 11. *n.*12. *&* 13. Trullench. *d.lib.*1.*c.*11.*dub.*4.*num.*6.*in fine*, Nouar. *d.tit.de immun.Eccles.num.*90.vbi *n.*92.quòd non sufficit fuisse dimissum liberum, me citato *in hoc loco* Diana *d.p.*6.*tract.*1.*resol.*27.vbi hac de re consilium refert.

55 Bona etiam confugientis ad Ecclesiam non possunt exinde extrahi, nec ei aliud quodcunque nocumentum inferendum est ad hoc, vt ab Ecclesia egrediatur, *d.cap.diffinimus*, vbi Archid. *post. n.*1.*in verb.damni, & in verb.spolq.* Torrecrem. *in sum.*Suar.*de Relig.t.*3.*l.*3.*c.*12. *n.*3. Farin. *d. tract. de immunit.num.*55. Ille enim cum eius omnibus bonis inde subtractis est Ecclesiæ restituendus, idem Farin. *loco proximè citato num.*53.*&* 300.Et an ministri laïcalis iurisdictionis possint in Ecclesia auferre à reo arma prohibita? vide latè disputantem D.Mari. Cutel. *in tract. de prisca ac recenti Ecclesia libert.lib.*1.*q.*8. Vnde non est imponendum impedimentum, quo existenti in loco sacro non deferantur alimenta, vestitus, aut alia, quæ ad vitam necessaria sunt, Bonacin. *de legibus disp.*3 *q.*7.§.5.*n.*1. *vers.secundus*, Sanch.*in consil. moral.lib.*1.6.*dub.*13.*num.*4. Ioan.Anton. Nouar.*d. tit.de immunitate num.*18.Castr.Palao *d. disp.vnica,punct.*11.*n.*7. Trullench.*d.l.*1.*c.*11. *dub.*4.*n.*2. vbi *num.*3.ait licere Iudici seculari extra locum sacrum obsidere delinquentem in Ecclesia existentem, vt illum capiat dum se receperit extra locum sacrum, & *n.*4.subdit non posse absque sacrilegio Iudicem laicum in Ecclesia vinculis ligare reum ne aufugiat.

56 Nec permittendum vt aliquid ibi damni patiatur, nec ob idem delictum corporaliter affligatur, cùm semel sub Ecclesiæ præsidium confugerit, tantùm pecuniaria mulctatione, aut alia satisfactione poterit emendari, gloss. *verb. reum*, *& verb.ad mortem,in fine, in d.c.reum* 17.*q.*4.vbi Archid. *num* 1.*&* 3.Bellam. *num.*1.*in fine*,Farin.*dict. tract.n.*330. scilicet ad satisfactionem partis Archid. *num.*1.*ad med.in verb.compono.* Bellam. *n.*4. *ad fin.*& Turrec.*num.*1.*ante fin. in d.cap.id constituimus* 17.*q.*4.Mari.Ital.*d.lib.*1.*c.*6.§.3.*in discursu* non autem corporali pœna, seu effusione sanguinis, gloss.*verb.puniendus in d.cap.inter alia, de immunit.Eccles.*vbi Host.*num.*1.*in verb.ad pœnam.* Ioan.Andr.*num.*3.*in verb.pœnam corporalem.* Anchar.*num.*2.Butr.*num.*5.*in fine, & num.*6. Zabarel. *num.*4.*vers.quintò quære*, & Anania *num.*3. Villadieg.*de exteas.legum cap. fin. num.*5. *& à num.*8. Franc.Leo *in thesauro fori Eccles.p.*1.*cap.*13. *num.* 13.*vers.reus criminis.*Suar.*d.l.*3.*c.*12.*n.*5.*&* 6. Mari. Ital. *d.l.*1.*c.*1.§.1.*à n.*1. *& c.*6.§.3.*n.*1. Farin. *d. tract.de immun.n.*335.Trullench. *d.cap.*11.*dub.*4. *n.*5.Imò nec pœna exilij, vel ad perpetuos carceres, vt resoluit Antonio.Diana *moral.resol.p.*2.*t.*1. *de immun.Eccles.resol.*12.

Et ideo confugiens ad Ecclesiam, non consignabitur seculari Iudici, etiam in quibuscunque casibus exceptis, Iure communi attento, nisi ab eo recepto iuramento, & cautione, si Iudici Ecclesiastico visum fuerit, de non puniendo ipsum corporaliter, *d.cap.reum ad Ecclesiam, cap. constituimus* 17.*q.*4.Decian.*d.lib.*6.*c* 19.*sub num.*6. *& cons.*80.*num.*9.*lib.*3. Alex. Ambrosin. *de immun. Eccles.c.*11.*num.*5.*vers.sed constito*, *num.*6. Castro Palao *d.puncto* 13.*num.*1. Trullench. *d.c* 11. *dub.* 6.*num.*6. Farin. *d.tract. num.*341. sui dens hodie stante Constitutione Gregorij XIV. de consuetudine contrarium seruari: quia quando sic ad Ecclesiam confugiens, & ab ea extractus in casibus exceptis Iudici seculari traditur, potest tunc idem Iudex illum sibi traditum etiam corporaliter punire, nec tenetur seruare promissionem de non puniendo corporaliter; si promissionem, seu cautionem præstiterit, & amplius Iudex Ecclesiasticus absque alia receptione promissionis,& cautionis de non puniendo corporaliter, & absque irregularitatis periculo, à qua absoluitur in dicta Constit. Gregorij XIV. consignare debet extractum, refert Trullench.*d.dub.*6.*n.*6.vbi *n.*7.subdit posse delinquentem non gaudentem Ecclesiæ immunitate, puniri à iudice seculari pœna mortis, seu corporis, & consequenter non teneri Iudicem cauere de immunitate.

Quæstio est dubia, an laïcus à Iudicibus semel in Ecclesia captus, & ab eodem repertus, possit 57 immunitati post à se aduersùs Regios Iudices productæ renunciare? In qua videbatur dicendum non posse, quoniam ius Ecclesiæ quæsitum fuit, & illius libertati, & iuribus minimè potuit reus renuntiare; Etsi enim (quod notabile est) possit quisque iuri suo renuntiare, cæterùm vbi actus non solùm renunciantis fauore inductus est, sed alterius, nequit renuntians renuntiare, vt ex aliis tradit Suar. *decis.*194. *num.*35. atqui immunitas Ecclesiarum inducta est non confugientis tantùm, sed Ecclesiasticorum fauore, vtpote quia immunitatis iura Ecclesiis, non personis fuisse tributa omnes existiment, tum quia Ecclesiarum immunitas siue iuris sit diuini, naturalis, vel Canonici, nullo Regum imperio tolli, aut minui potest, vt docent Decian. *c.*80.*num.*28. Gutier. *pract. lib.*3. *q.*5.*n.*4.Mastrill.*decis.*169.*p.*2. Giurba *cons.* 100. *num.*36.Ioan.Anton.Nouar. *d.tit.de immun.Eccl. n.*17.Anton.Diana *moral.resol.p.*6.*tract.*1.*resol.*32. *post.q.*4.

Verùm quamuis hæc opinio vt probabilis, & 58 in fauorem Ecclesiarum introducta recipienda esset, & omnino in iudicando, & consulendo seruanda, contraria tamen in puncto Iuris verior videtur; cùm non principaliter Ecclesiarum intuitu concessa immunitatum iura fuisse ex pluribus edocemur, sed potiùs personarum quærentium subterfugium Ecclesiarum sit factum, vt voluntariè captus in Ecclesia, & abductus, si nolit Ecclesiæ restitutionem postulare, possit Iudicis secularis sententiam, pœnasque subire, non enim volenti iniuria infertur, *cap.scienti, de regul. Iuris n.*6. & nisi vim fieri in Templis Iura interdicant Canonica vt *in d.cap.inter alia,de immun.* ibi, *non est violenter ab Ecclesia extrahendus*, &c. *c.id institumus*, ibi,*ab Ecclesiis, atriis,vel domo Episcopi reos abstrahere omnino non liceat*,&c.*cap.diffinimus*, ibi,*vel residentes inde abstrahere*,&c.*cap.reum*,ibi, *reum ad Ecclesiam confugientem nemo abstrahere audeat.*&c.17.*q.*4.Si quispiam igitur volens exeat, neque Ecclesiæ operculo, & illius immunitate

gaudere

gaudere velit, & se se abduci patiatur, minimè ab Ecclesia vindicabitur. Inde præsentiens Remig. dubitationem istam *in tract. de immun. fallent. 11. ad fin.* hæc verba profert. *Licèt fugiens ad Ecclesiam non debeat inuitus extrahi, tamen si voluntariè velit exire, potest extrahi, etiam contradicentibus ministris Ecclesiasticis, cùm talis fugiens per hoc renunciet priuilegio, quod licitum est, c. vxor. 27. q. 4.* Et ideo hanc partem tenet. Nau. *in man. c. 25. n. 21.* Castro Palao *tom. 2. tra. 11. disp. vnic. punct. 11. n. 1.* Trullench. *d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 13. & dub. 3. n. 26.* R. P. D. Speciel. *in decis. fori Eccles. decis. 59. n. 1. & 2.* Vtrùm detentus à birruariis si illos intra Ecclesiam trahat, Ecclesiæ immunitate gaudere debeat? Gaudere videtur tenere Castro Palao *dict. tom. 2. disp. vnic. puncto 7. num. 11.* quem sequitur Diana *in moral. resol. p. 4. tract. 1. resol. 106.* Sed non gaudere rectiùs tenent Bobadil. *d. lib. 2. c. 54. n. 61.* Ioan Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Ecclesia n. 14.* dummodo tamen è manibus familiæ non euadat etiam vinctus catenis. Giurba *cons. 30. num. 17.* D. Marius Curel. *d. lib. 1. q. 30.*

59 Sextò quòd Ecclesia licèt non consecrata gaudeat immunitate, *cap. Ecclesiæ, de immun. Eccles.* vbi gloss. *verb. admittitur* Host. *ante num. 1.* Anchar. *in sum. & in 1. notab.* Butr. *in sum.* Abb. *num. 1. cum seqq.* Anania etiam *num. 1.* Anastas. Germon. *de sacror. immun. lib. 3. c. 16. num. 22. in fin. vers. hic opportunè, & à num. 13.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 8. c. 8. q. 2.* Card. Tusch. *verb. Ecclesiar. concl. 9. n. 12.* Soar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 5. n. 1. vers. imò etiam.* Alex. Ambrosin. *de immunit. c. 10. num. 2.* Galet. *in margarita casuum conscient. verb. Ecclesia etiam nondum consecrata,* Bonacin. *de censur. extra Bull. disp. 2. q. 3. puncto 16. §. 4. num. 2.* Ludou. Miranda *de ordine iudic. q. 16. art. 7. concl. 2.* Galganet. *d. lib. 3. tit. 69. n. 24.* Camill. Borrel. *in sum. decis. tom. 1. tit. 3. n. 33.* Piasec. *in praxi Episcop. p. 2. c. 4. n. 54.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 13. n. 7.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta punct. 2. lib. 4. c. 4. num. 38.* Mart. Ital. *de immun. lib. 1. c. 4. §. 3. num. 12.* Fr. Raphael de la Torre *in 2. 2. q. 99. art. 3. disp. 7. gradu 8.* Pereg. *de immun. cap. 4. num. 3. & cap. 16.* Ludou. Correa *in rep. d. cap. inter alia p. 2. numer. 8.* Filliuc. *tract. 15. c. 6. q. 8. num. 150.* Giurba *cons. 10. num. 1. & 2. & cons. 20. num. 19.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. c. 50. num. 3.* Ciarlin *controu. forens. cap. 116. num. 17.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccles. n. 15.* me citato *in hoc loco.* Trullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 2.*

Intellige procedere etiam quod non adhuc in Ecclesia non consecrata diuina Officia celebrata fuerint, dummodo Pontificali auctoritate canonicè interueniente, & primarium lapidem ponente constructa fuerit, interpretando verba *dict. ca. Ecclesiæ,* ibi. *in qua diuina mysteria celebrantur,* id est, celebrari possunt, cùm ad id Ecclesia apta sit. Ita docent *in d. cap. Ecclesiæ,* Host. *ante num. 1. in ver. celebrantur, & in verb. dicata,* Ioan. Andr. *n. 4. vers. in gloss. 1.* Anchar. etiam *num. 4.* Butr. *num. 6.* Abb. *num. 5. & 6.* Anan. *num. 3. in fine,* Clar. *§. fin. q. 3. num. 5.* Anast. Germon. *d. cap. 16. à n. 24.* Card. Tusch. *d. verb. Ecclesia concl. 9. num. 12.* Villagut. *de extens. legum c. fin. à n. 18.* Farin. *d. tract. n. 258.* Mart. Ital. *d. §. 3. num. 14.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia p. 2. sub num. 8.* Giurba *dict. cons. 10. num. 2. in fine, & cons. 20. num. 19.* Ioan. Anton. Nouar. *d. num. 15.* Lezana *in sum. quæst. Regular. tom. 3. verb. Immunitas Ecclesiarum n. 2.* Quamuis sumpto argumento à contrario sensu ex *d. cap. Ecclesiæ,* supradictam resolutionem procedere, dummodo in Ecclesia non consecrata diuina Officia celebrentur, aliàs secus, dicant gloss. *ibi, verb. celebrantur.* Butr. *num. 2. & 3.* Zabarel. *ver. quære si in Ecclesia.* Decian. *d. c. 24. n. 24. vers. conciliando tamen.* Alex. Ambrosin. *dict. cap. 10. numer. 2. vers. quod præcipuè,* & alij, quos probat nouissimè Diana *moral. resolut. part. 6. tract. 1. resol. 1. vers. verum.*

Interdicta quoque Ecclesia istum obtinet immunitatis priuilegium, vt docent *in d. c. Ecclesiæ,* Host. *num. 3. vers. sed nunquid.* Ioan. Andr. *num. 2.* Anchar. *num. 3.* Abb. *num. 8. vers. tertiò quære,* Anan. *num. 3.* Decian. *d. cap. 24. num. 26. & cap. 25. n. 20. in fine,* Card. Tusch. *d. conc. 9. n. 9.* Curia Philip. *p. 3. §. 12. num. 15.* Azor. *d. cap. 8. q. 4.* Farin. *dict. tract. num. 259.* Piasec. *in praxi Episcop. p. 2. c. 4. num. 54.* Villag. *d. cap. fin. num. 29.* Camil. Borrel. *dict. t. 1. 3. num. 38.* Galet. *citato loco.* Mart. Ital. *d. § 3. num. 7.* Fagundez *d. lib. 4. cap. 4. n. 62.* Fr. Raph. de la Torre *d. gradu 8. ver. singula* Ludou. Correa *in d. rep. cap. inter alia p. 2. num. 9.* Pereg. *de immun. cap. 4. num. 13.* Villalob. *in sum p. 2. tract. 39. diffic. 5. n. 1.* Castro Palao *d. tom. 2. tract. 2. disp. 1. puncto 1. n. 5.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccles. n. 15.* Giurba *d. cons. 10. num. 19.* Diana *d. p. 6. tract. 1. resol. 1. vers. nota secundo,* Trullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 5.* 60

Polluta etiam Ecclesia eiusdem immunitatis priuilegio gaudet. Remig. *de immun. ampl. 4.* Soar. *d. lib. 3. cap. 9. num. 1.* Giurba *d. cons. 20. n. 19.* Bonauent. *d. §. 4. num. 3.* Bobadil. *d. lib. 2. cap. 14. n. 80.* Fagundez *d. c. 4. n. 62.* 61

Destructa, siue diruta Ecclesia, cuius spes subsit quod aliquando in pristinum resarcietur, nec superioris auctoritate diruta sit, Ecclesiastica adhuc gaudet immunitate, *l. ædes sacra 73. ff. de contrah. empt. c. quæ semel, 19. q. 3.* Cou. *var. lib. 2. c. 20. num. 4. vers. 2.* Ambrosin. *de immunit. c. 10. num. 3.* Clar. *§. fin. q. 30. vers. maius dubium q 6.* Remig. *ampl. 20.* Suar. de Pace *in pract. tom. 1. p. 5. c. 3. §. 3. num. 38.* Decian. *d. lib. 6. cap. 24. num. 27. & cap. 25. n. 22.* Farin. *in praxi criminali dicta p. 1. q. 18. n. 0. & in tract. de immun. n. 269.* Villagut. *d. c. fin. num. 38.* Camil. Borrel. *dict. tit. 3. num. 59.* Card. Tusch. *dict. conclus. 9. num. 10.* Sanch. *de Matrim. lib. 9. disp. 15. num. 37.* Bonacin. *d. § 4. num. 4.* Mart. Ital. *d. §. 3. num. 13.* Gambacurt. *d. lib. 4. cap. 2. num. 11.* Giurba *cons. 20. num 19. in fin.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 1. lib. 3. cap. 14. num. 49.* Castro Palao *d. tom. 2. tract. 2. disp. vnica. puncto 6. num. 7.* Ludou. Correa *d. p. 2. n. 18. in fine,* vbi dicit pro hac iudicandum, licet eam numquam sibi placuisse affirmet. Ioan. Ant. Nouar. *d. tit. de immun. Eccles. n. 15. in fine.* Diana *p. 6. tract. 1. resol. 1. vers. verùm affirmatiua.* Vnde Ecclesiam ipsam, quæ sub artifice adhuc est, nec completam, eam immunitate gaudere, cùm sat esse debeat primarium lapidem ibi ab Episcopo defixum iam fuisse, & locum Altissimi Dei seruitio, ac cultui destinatum, resoluunt. Sanchez. *d. disp. 15. n. 36.* Farin. *d. tract. de immunit. num. 261.* Fagundez *d. cap. 14. num. 48.* Aloys. Ricc. *p. 1. decis. 199. num. 1.* 62

Cæmeterium siue coniunctum Ecclesiæ, siue ab ea separatum, auctoritate tamen Episcopi designatum, & sacratum, obtinet quoque istud immunitatis priuilegium, *c. cum Ecclesia, de immun. Eccles. glos. verb. cæmeteria in cap. consuluisti, de consec. Eccles.* Decian. *d. cap. 24. num. 18. & d. cap. 25. num. 10.* Anastas. Germon. *d. cap. 16. numer. 30.* 63

vers.

vers. cœmeterio, cum seqq. Card. Tusch. d. verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 3. Azor. d. c. 8. q. 6. Suarez d. lib. 3. cap. 8. n. 3. & cap. 9. n. 8. Franc. Leo d. cap. 13. num. 2. Alex. Ambrosin. d. cap. 10. n. 5. Gambacurta d. lib. 4. cap. 3. num. 16. Valasc. tom. 1. cons. 81. num. 1. Mari. Italia. d. cap 4. §. 7. Fagundez d. lib. 4. num. 6. Trullench dict. cap. 11. dub. 1. num. 4. Ciarlin. controuers. forens. cap. 12. n. 46. Diana d. p. 6. tract. 1. resol. 6. Farinac. d. tract. de immunit. numer. 262. vbi num. 264. intelligit etiamsi cœmeterium separatum sit ab Ecclesia, Ludou. Correa in rep. d. c. inter alia p. 2. num. 12. vbi num. 13. cum Patente meo resoluit immunitate gaudere, qui in area, cœmeterio respondente fuerit apprehensus: quia eo ipso quòd cœmeterium sepulturæ fidelium destinatum est, præsumitur benedictum fuisse, ac authoritate Episcopali sacratum. Castro Palao d. tom. 2. disp. vnic. punct. 6. num. 16. Diana. moral. resol. p. 4. tract. 1. resol. 108.

64 Atrium, seu porticus Ecclesiæ adhærens præfatum obtinet immunitatis priuilegium, c. si quis contumax 17. q. 4. Decian. d. c. 24. n. 31. vers. atrium verò, & cap. 25. n. 12. & 13. Card. Tusch. d. concl. 9. n. 3. & 7. & concl. 20. Villagut. dict. c. fin. num. 36. Mantua cons. 211. num 25. Menoch. de arbitr. casu 95. n. 11. Boër. Epo ad d. c. inter alia, num. 55. Alex. Ambrosin. d. c. 10. num. 6. Azor d. cap. 8. q. 7. Curia Philip. d. §. 12 num. 14. Bobadil. dict. lib. 2. cap. 14. num. 81. Suar. d. lib. 3. c. 9. num. 7. & sub num. 9. Farin. d. tract. num. 268. Diana d. p. 6. tract. 1. resol. 1. propè fin. & resol 7. Gambac. de immun. lib. 4. cap. 1. n. 12. Ludou. Correa in repet. d. cap. inter alia, p. 2. num. 5. quorum duo vltimo loco citati id intelligunt de porticu Ecclesiæ priuato, qui propter eius coniunctionem pars ipsius Ecclesiæ reputatur.

65 Fores, seu ianua ipsius Ecclesiæ, si ad minus manibus tangantur cùm clausi reperiantur, eadem gaudent immunitate. Barbat. cons. 33. n. 9. & 10. Remig. ampl. 8. num. 1. Nouar. in man. cap. 25. n. 17. ad fin. Decian. d. lib. 6. c. 25. num. 17. Suar. d. lib. 3. cap. 9. n. 8. Gambac. d. lib. 4. c. 1. num. 9. Franc. Leo d. cap. 13. num. 11. in fine. Farinac. d. tract. num. 279. Ludou. Correa d. p. 2. num. 16. Giurba d. cons. 20. num. 20. vbi dicit reum immunitate gaudere si portæ clausæ Ecclesiæ adhærens eius vectem manu teneat. Diana moral. resol. p. 3. tit. de immunit. resol. 73. vbi subdit illum eadem gaudere immunitate si parietem Ecclesiæ partis exterioris tangat, vel fuisset amplexus. Ioan. Anton. Nouar. dict. tit. de immun. Eccles. num. 16. idem Diana d. p. 6. tract. 1. resol. 3.

Scalæ exteriores Ecclesiæ eius gaudent immu-
66 nitate. Vincent. de Franchis dec. 402. Decianus d. lib. 6. cap. 28. sub num. 5. vers. ex quo infero. Anastas. Germon. d. lib. 3. cap. 16. n. 81. Suarez d. tom. 1. tra. 21 lib. 3. cap. 11. num. 9. Mastril. decisione 22. Gambac. de immunit. lib. 5. c. 19 num. 4. Mari. Ital. eod. tract. lib. 1. cap. 4. §. 7. num. 18. vers. hinc ergo, vsque ad num. 28. & c. 5. §. 3. num. 4. in princ. Farinac. d. tract. de immun. num. 180. vbi refert Sacram Cong. ita censuisse, Tassou. in obseru. iurisd. vers. 13. obseruat. 2. num. 31. Ludouicus Correa d p. 2. numer. 14. Peregrin. de immunit. cap. 6. n. 30. Castill. decis. 156. num. 14. cum seq. Aloys. Ricc. p. 3. decis. 250. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. Eccles. num. 14. in fine latè R. P. D. Sperell. in decisionibus fori Eccles. decis. 60.

Apotheca Ecclesiæ, quæ ad eam habet aditum immunitate illius gaudet, non sic quando habet aditum ad viam publicam, Giurba d. cons. 10. n. 14. Thoro in compendio decis. verb. immunitas, Ioan. Franc de Ponte decis. 35. Ioan. Ant. Nouar. d. tit. de immunit. Eccles. n. 21.

Tectum Ecclesiæ illius gaudet immunitate, cum supra illud existens dicatur esse intra situm Ecclesiæ, Suarez d. lib. 3. cap. 9 n. 8. vers. sed quid si quis supra tectum, Peregrin de immunit. num. 282. Diana moral. resol. p. 3. tract. 1. resol. 73. Ioan. Anton. Nouar. d tit. de immunitat. Eccles. numer. 39. R. P. D. Sperell. in decis. fori Eccles. decisione 63. num. 9.

Campanile Ecclesiæ illius immunitate potitur, quamuis ab ipsa disiunctum sit. Diana moral. resol. p. 4. tract. 1. resolut. 108. Ioan. Ant. Nouar. d. tit. de immunit. Eccles. num. 26.

Cortile Ecclesiæ quando gaudeat eius immunitate, Aloys. Ricc. p. 3. decis. 150. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immunit. Eccles. num. 55. Et de Sacristia, quæ est extra Ecclesiam & cœmeterium, nullumque in ea sit Altare ad celebrandum, quod immunitate non potiatur, R. P D. Sperell. dict. decis. 61. à princ. & decis. 62. num. 19. Et de Parlatorio Monialium, idem Sperell. d. decis. 62. à princ. reprobans Aloys. Ricc. d. part. 3. decis. 179. Et de claustro idem Sperell. decis. 63. num. 4. Et de mansionibus Canonicalibus quòd gaudeant Ecclesiæ immunitate quatenus sint intra septa, vel ambitum Ecclesiæ, & sic Templo adhærentes, Farinac. d. q. 28. num. 14. Decian. d. lib. 6. c. 25. n. 15. Sperell. num. 1.

Hospitale auctoritate Episcopi, vel sub eius 67
cura fundatum, gaudet etiam huiusmodi immunitatis priuilegio, Decian. d. cap. 24. num. 32. Mascard. de probat. conclus. 869. num. 18. Villag. d. cap. fin. num. 34 & 35. Franc. Leo d. cap. 13. n. 8. Azor. d. cap. 8. q. 2. Suarez d. lib. 3. cap. 9. n. 9. Mari. Italia. d. lib. 1. cap. 4. cap. 4. §. 8. à Ponte decis. 35. Galet. in margar. casuum conscient. verb. Ecclesia nondum consecrata, in fine, & verb. hospitale 2. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 3. collect. 648. in princ. Flores de Mena var. lib. 2. q. 21. n. 175. & seq. Piasec. in praxi Episcop. p. 1. cap. 4. n. 54. Valsac. cons. 105. n. 34. Remig de immun. ampl. 19. Raph. de la Torre in. 2. 2. tom. 2. q. 99. art. 3. gradu 8. Scortia in selectae summorum Pont. Constit. epi. 152. theor. 382. Donat. Anton. de Marinis variarum resolut. cap. 79. num. 2. Bellet disquisit. clerical. p. 1. tit. de fauore cleric. reali, §. 4. num. 36. Nald. in sum. vers. hospitale. num. 3. Cardos. in praxi iudicum, & aduocat. verb. Ecclesia, num. 75. Erasm. à Cochier, de iurisdict. Ordinarij in exemptos p. 4. q. 65. num. 1. Nicol. Garc. de benefic. p. 5. cap. 1. num. 601. & 602. Ludouic. Correa in repet. d. cap. inter alia, p. 2. num. 21. Fr. Ludouic. Miranda d. art. 7. concl. 2. in fine. Curia Philip. d. §. 12. num. 1. Galganet. d. lib. 3. titul. 6. num. 23. Camill. Borrell. d. tit. 3. num. 64. Duard. d. can. 15. q. 16. n. 9. latè Carol. Maranta tom. 3. resp. 35. Castro Palao d. puncto 1. num. 17. Giurba cons. 10. num. 4. Ciarlin. controuers. forens. c. 116. num. 7. Diana dict. p. 6. tract. 1. resol. 6. vers. sed transeamus, me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. num. 7. Felician. de Vega ad d. cap. cum sit generale. n. 45. de iudic. R. P. D. Sperell. in decision. fori Eccles. decis. 85. num. 19.

Oratorium publicum si auctoritate Episcopi 67
constructum fuerit, istud quoque obtinet immunitatis priuilegium, secus si priuata in domo sint, ita docent in d. ca. inter alia, Hostiens. ante num. 1. vers. Vnde Oratoria, Ioan. Andr. num. 1. in verb. Ecclesia,

clesia, Anchar. num. 2. Butr. num. 3. Abb. num. 7. vers. 2. Zabarel. vers. secundo quaro, Anan. num. 2. vers. virum autem, Anastas. Germon. d. cap. 16. n. 29. & 30. Card. Tusch. dicto verb. Ecclesia, concl. 9. num. 15. & verb. immunitas concl. 59. num. 14. Azor. d. cap. 8. q. 3. Suar. d. lib. 3. c. 9. num. 10. Mari. Ital. d. cap. 4. §. 4. Bonacin. d. §. 4. num. 14. Filliuc. tract. 15. cap. 6. q. 8. num. 150. Peregr. d. c. 4. à n. 62. Piasec. d. p. 2. c. 4. num. 54. Duard. in Bulla Cœnæ can. 15. q. 16. n. 6. Giurb. cons. 10. num. 5. Boër. Epo. ad cap. Ecclesia 9. num. 12. de immunit. Eccles. Lud. Correa in repet. d. cap. inter alia, p. 2. q. 9. à num. 21. Fagundez d. precepto 2. lib. 4. cap. 4. num. 64. Sanch. in consil. moralib. lib. 6. c. 1. dub. 7. num 2. D. Roder. à Cunha in comment. ad cap. oratorium. n. 1. dist. 2. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immunit. Eccles. n. 8. Ciarlin. contrău forens. cap. 10. num. 6. Trullench. d. dub. 1. n. 9. Vnde Capella priuatorum palatiorum immunitate ecclesiastica non gaudet. Sacra Cong. Episc. & Regul. in Marsicen. 17. Nouembris 1617. cuius meminit me citato Lezana d. loco num. 4.

69 Sacerdos manibus portans sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & ad illum confugientes Ecclesiarum immunitate gaudent. Ita Clar. §. fin. q. 30. n. 24. Remig. ampl. 18. à num. 1. Con. d. c. 20. num. 6. Nauar. in man. cap. 25. n. 18. vers. & Presbyter, Anastas. Germon. d. c. 16. à n. 32. Palat. Rub. in repet. rub. de donat. inter virum §. 38. num. 5. Paul. Fusc. lit. I. sing. 156. Bonacos. commun. crimin. verb. condemnatus ad mortem, Perez l. 1. in glos. Iglesias vers. vnde notantur tit. 1. lib. 1. Ord. pag. 17. & in l. 3. in gloss. del cuerpo de nuestros eod. tit. & lib. pag. 24. Curia Philip. p. 3. §. 12. n. 8. Boër. Epo. in d. cap. inter alia, n. 56. Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 2. lib. 1. cap. 1. num. 32. Megala in 3. p. lib. 4. c. 2. q. 1. n. 38. Suar. de Pace in pract. tom. 1. p. 5. c. 3. §. 3. n. 36. Tanner. in 2. 2. disp. 5. q. 8. dub. 1. num. 14. Farin. d. p. 2. q. 28. num. 11. Ceuall. commun. contra commun. q. 169. & in tract. de cognit. per viã violent. p. 2. q. 42. Fr. Lud. Miränd. de ordine iudic. q. 15. art. 5. concl. 2. & q. 16. art. 7. concl. 2. in fine, Petr. Greg. Syntag. Iuris lib. 33. c. 21. n. 14. Card. d. verb. Ecclesia. n. 78. Gal. d. lib. 3. tit. 69. n. 26. Marta de Iurisd. p. 2. c. 50. Card. Tusch. d. verb. Eccles. concl. 10. n. 33. Suar. d. lib. 3. c. 9. n. 10. vers. tandem non omittã, Bonac. d. §. 4. n. 27. Alex. Ambros. d. c. 10. num. 1. Cened. ad Decretal. collect. 54. n. 2. & practic. ac Canon. quæst. lib. 2. q. 42. num. 13. Erasm. à Cochier. d. p. 4. q. 65. n. 1. propè fin. Gambacurt. de immunitate Eccles. lib. 4. c. 6. n. 4. Villag. in sum. p. 2. tract. 39. diff. c. 5. n. 5. & 24. Pereg. d. c. 4. num. 78. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 10. Ludou. Correa in d. repet. c. inter alia, p. 2. n. 24. Sanch. in consil. moralib. p. 1. lib. 6. c. 1. dub. 7. n. 3. Guazzin. d. defens. 1. c. 36. num. 36. Duard. d. can. 23. q. 16. n. 8. Fagundez in quinque Eccles. precepta, precept. 2. lib. 4. c. 4. n. 54. Ciarlin. contr. forens. c. 10. n. 25. R. P. Sperell. in decis. fori eccles. decis. 49. n. 5. D. Mari. Curel. d. lib. 1. q. 28. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 9. post med. Diana moral. resol. p. 1. tract. 1. resol. 28. vbi in fine post Aloys. Ricc. p. 3. decis. 88. num. 5. resoluit quòd confugiens ad Sacerdotem portantem Oleum sanctum infirmis, non gaudet immunitate Ecclesiæ, prout illum refert R. P. Sperell. d. decis. 49. n. 5. Idem Diana earundem resol. moral. p. 4. tract. 1. resol. 48. vbi etiam loquitur de confugiente ad Reliquias Sanctorum, de quo etiam nouissimè Anton. Ric. eclesiast. lucubrat. lib. 1. cap. 31. Quæ quidem immunitas non clypeo Sacerdotis, sed Sacramenti conceditur, vt ea extendatur etiam ad eam quæ Sacerdotem non tangit, nec hastam baldachini, sed se immiscet personis associantibus sacrosanctum Sacramentum, ex quo illæ vnà cùm sacerdote Redemptionis nostræ venerabile pignus gestante conficiunt vnam Ecclesiam, vt per Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 10. in fine, Pereg. de immun. c. 4. num. 79. in fine. Sperell. d. decis. 49. num. 6. Diana d. resol. 18. eo maximè, quia immunitati ecclesiasticæ in dubio semper fauendum, Decian. cons. 80. num. 22. vol. 3. Giurba d. cons. 10. num. 25. Sperell. decis. 60. n. 13.

70 Palatium Episcopi istud quoque obtinet immunitatis priuilegium, cap. id constituimus 17. q. 4. vbi gloss. verb. domo Boër. Epo. ad cap. inter alia, num. 54. Villag. d. cap. fin. num. 37. Anastas. Germon. d. cap. 16. à num. 45. Suar. d. cap. 9. n. 9. in fine, Bobadil. d. lib. 2. c. 14. n. 84. Pereg. d. cap. 4. n. 69. Azor. d. c. 8. q. 5. Camil. Borrel. d. tit. 3. n. 50. Ambr. d. cap. 10. num. 7. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 9. n. 1. Bonacin. de censur. extra Bullam disp. 2. q. 3. punct. 26. §. 4. num. 13. Galgan d. lib. 3. tit. 69. n. 23. Erasm. à Cochier d. q. 65. num 1. Farin. d. q. 28. num. 38. & d. tract. de immunit. num. 269. Ciarlin. d. cap. 116. num. 14. Giurba cons. 10. num. 3. Ioan. Anton. Nou. d. tit. de immunit. num. 10. me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 1. num. 8. Diana d. p. 6. tract. 1. resol. 4. amplιantes resolutionem procedere quamuis domus, seu palatium Episcopi non sit intra confines ad quadraginta passus, sed ab Ecclesia distet, de quo etiam Megala in 3. p. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 36. Giurba d. cons. 10. num. 13. Gambacurt. de immun. Eccles. lib. 4. cap. 3. num. 7. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. num. 60. Ciarlin. d. cap. 10. num. 7. Correa d. p. 2. num. 19. Alzed. in praxi Episcop. p. 1. cap. 12. n. 77. Diana moral. resol. p. 3. tract. 1. resol. 27. Dummodo palatia huiusmodi sint intra, non extra diœcesim, Peregr. d. cap. 4. num. 73. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 19. Anton. de Marinis quotid. resol. cap. 180. num. 12. Ciarlin. d. cap. 10. num. 10. Sperell. in decis. fori. Eccles. decis. 49. n. 9. Quamuis contrarium, immò quòd reus confugiens ad palatium Episcopi, quod non sit intra quadraginta passus, sed longe ab Ecclesia distet, nõ gaudeat immunitate, teneant Bobadil. lib. 2. c. 14. num. 85. Ambrosin. d. c. 10. num. 7. Guazzin. d. defens. 1. cap. 37. num. 25. Bonacin. de legibus d. 3. q. 7. §. 2. num. 8. Piasec. in praxi Episcop. 2. cap. 4. n. 2. Mari. Corel. d. lib. 1. q. 27. & licèt Ciarlin. d. c. 10. n. 10. resoluat palatium Episcopi titularis non gaudere immunitate, illum tamen conuincit Diana d. p. 6. tract. 1. resol. 5. per tot.

71 Palatium, seu domus Cardinalium, in quo extat oratorium, vbi diuina celebrantur officia gaudet immunitatis Ecclesiasticæ priuilegio, vt per Clar. d. §. fin. q. 30. vers. item adde, Card. Tusch. d. concl. 9. num. 12. Mari. Ital. d. §. 9. n. 22. Farin. d. tract. de immun. num. 274. Peregr. d. cap. 4. num. 75. Gambacurt. d. lib. 5. c. 5. Duard. in Bulla Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 16. n. 12. Guazzin. d. defens. 1. c. 27. n. 26. Erasm à Cochier. d. q. 65. num. 1. Diana d. tract. 1. resol. 37. Sperell. d. decis. 49. n. 8. obseruantes huiusmodi priuilegium hoc tempore non seruari in vrbe Romana, vt consulatur bono publico, & delinquentes puniantur, qui vix puniri possent si hoc priuilegium in Vrbe seruaretur, de quo etiam Castro Palao vbi supra num. 23. Diana. p. 4. tract. 1. resol. 40. in fine, Trullench. d. dub. 1. n. 8. in fine, Sperell. d. decis. 49. num. 8. D. Mari. Corel. d. lib. 1. quæst. 37. vbi limitat nisi in vrbe palatium Ecclesiæ sui tituli adhæreat.

Domus Seminarij gaudet immunitate Ecclesiæ, quia est locus pius & Religiosus. Pereg. *de immun. c. 4. n.* 67. Giuebs *conf.* 10. *n.* 12. Ciatlio. *contr. forens. cap.* 116. *n.* 15.

Domus Parochi annexi Parochiæ immunitatis Ecclesiasticæ priuilegio potitur, quicquid enim Ecclesiæ inhæret, siue sit dormitorium, siue refectorium, claustrum & simile, illa gaudere debet, Cou. *lib.* 1. *var. c.* 20. *n.* 8. Ambrosin. *d. cap.* 10. *n.* 8. Farinac. *d. q.* 28. *n.* 18. Mari Antonin. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 18. *num.* 4. Guazz. *d. defens.* 1. *c.* 37. *n.* 24. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. num.* 24. Spetell. *d. decis.* 49. *n.* 7. Et addit Giurba *d. conf.* 10. *num.* 7 *& conf.* 100. *num.* 33. *in fine*, quòd an sit locus sacer, à solo loci ordinario, non autem à sæculari Iudice est cognoscendum, vide sup. *num.* 39.

72 Monasteria, seu domus Religiosorum, aliaque loca sacra, aut religiosa, istud etiam obtineont immunitatis priuilegium, vt patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi, Monasterij domibus, locisque sacris, aut religiosis, *&c* Ita Couar. *d. lib.* 2. *c.* 20. *n.* 4. Sayr. *de censur. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 16. Suar. *d. c.* 9. *n.* 1. Mari Ital. *d. lib.* 1. *c.* 4. §. 8. Portel. *in dub. Regul. verb. Ecclesiæ immunitas, num* 9. *cum seq.* Hieron. Roderic. *in compendio quæst. Regul. resol.* 57. *n.* 7. Card. Tusch. *tom.* 4. *lit. I, concl.* 59. *n.* 34. Erasm. à Cochier. *d. p.* 4. *q.* 65 *num.* 1. Farinac. *d. tract. n.* 265. Bonacin. *d. puncto* 16. §. 4. *num.* 10. Peregr. *d. cap.* 4. *num.* 49. *cum seqq.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 6. Lezana *d. tom.* 3. *verb. immunitas Ecclesiarum, num.* 3. Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia p.* 1. *num.* 2. vbi subdit per monasterium ad effectum de quo agimus intelligi non solùm Ecclesiam, in qua diuina mysteria celebrantur, sed etiam totum circuitum & habitationem, qui vno clauduntur ostio, & *num* 4. similiter omnia loca, quæ interiacent vsque ad vltimas fores, veluti cellulas, domos, hortulos & balneas, ac septa Ecclesiæ, id est, Templi ambitum claudentem Ecclesiam quadripartito muro, ipsam citat Gambacurt. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 7. resoluit Carolus Maranta *tom.* 2. *respons.* 36. *num.* 2.

73 Non videtur tamen loca huiusmodi, præter Ecclesias, circuitum immunitatis habere; tum quia id de Ecclesiis solùm exprimitur *in d. cap. sicut antiquitus*, tum etiam, quia id de Ecclesiis solis exprimitur in eodem *cap. sicut antiquitus*; tum etiam, quia minores Ecclesiæ, quæ sunt intra ambitus castellorum, huiusmodi spatia non habere dicuntur propter loci angustiam, sed tantùm maior Ecclesia vt suprà ostendimus. Verùm nec hodie spatia huiusmodi attenduntur; cùm vix extra muros ipsius Ecclesiæ, aut monasterij aliquis sit securus, quod quidem non videtur consuetudine legitima abrogatum, cùm id in domibus Principum plenissimè obseruetur: posset tamen consuetudo minorum Ecclesiarum fines auferre, cùm earum numerus adeò excreuerit, vt suis finibus totam ferè occupent ciuitatem, sicut dictum est in iis, quæ sunt intra ambitus castellorum, de quo tamen vide Villalob. *in sum. tom.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 3. *n.* 3. Ambrosio. *de immunit. c.* 10. *n.* 4. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 61. Castro Palao *tom.* 2. *tract.* 1. *disp. vnica, puncto* 6. *n.* 13. Gauant. *in addit. ad manuale Episcopor. verb. immunitas Ecclesiastica n.* 1. latè Diana *moral. resolut. p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 2. Lezana *d. tom.* 3. *verb. immunitas Ecclesiarum, num.* 3.

Verùm autem si quis confugiens ad monasteria se proiiciat intra muros eorum, & in locum illis circumseptum, gaudeat ecclesiastica immunitate? In hoc dubio Gambacurt. *de immun. Eccles. lib.* 4. *c.* 4. *num.* 3. affirmatiuè respondet, ex eo 74
quòd monasterium nihil aliud est nisi Ecclesia, 75
cellulæ, areæ, horti, & similia vsui Regularium necessaria, vt colligitur ex iis, quæ in simili tradunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 1. *in fine*, Coriolan. *de casibus reseruat. p.* 2. *casu* 3. *q.* 1. *n.* 29. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 11. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 6. *&* 7. Bonacin. *de clausura q.* 4. *puncto* 1. *num.* 1. Sed circuitus ille continetur sub nomine areæ, horti, & etiam inseruit vsui Regularium; ergo immunitatem habebit, sequuntur Villalob. *d. diffic.* 5 *n.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 9. *disp.* 13. *n.* 42. Ludou. Correa *d. p.* 2. *n.* 2. *cum seqq.* Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 6. *vers. & tandem.*

Quid dicendum de domibus, seu villis, quas Monachi habent recreationis causa, vel ad recipiendos hospitio illac transeuntes, an habeant immunitatem? Negatiuè respondet Gambacurt. *d. c.* 4. *num* 7. *in fine*, quod refert & sequitur Trullench. *d. lib.* 1 *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 6. ex eo, quia immunitas non conceditur domibus Regularium, sed omnibus regularibus, in quibus sub clausura & regula habitant: quicquid aliter resoluant Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 75. *art.* 2. Villalob. *in sum. p.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 5. *n.* 6. Diana. *disp.* 6. *tract.* 1. *resol.* 6. *vers. & tamen, in fine.* 76

Et demum generalia verba Gregorianæ Constitutionis dicentis loca religiosa immunitatem habere, comprehendunt omnia loca quæ Religioni aut pietati sunt destinata, licèt proprio nomine non exprimantur, cuiusmodi sunt orphanorum domus, & virginum reparatarum ac mulierum ad meliorem frugem se recipientium, & ideo hæc omnia & similia loca immunitatem habere, si tamen sint auctoritate Episcopi fundata, resoluit Gambacurt. *d. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 15. vbi *à num.* 10. *vsque ad* 12. ait verba alia eiusdem Constitutionis dicentis loca sacra secularia immunitatem habere, comprehendere omnia loca habitata per clericos seculares simul instar Religiosorum viuentium, de quibus extant monasteria plura Romæ existentia; refert me citato *in hoc loco* Lezana *d. tom.* 3. *verb. immunitas Eccles. num.* 3. *prope fin.* 77

Septimò est notandum quòd si Ecclesia confugientes ad se tueatur, vt vidimus, ne tamen fauere criminibus, & iniquos defendere videatur, non solùm pœna quacunque, pecuniaria scilicet, vel alia satisfactione præter corporalem eos plectendos censuit, & Clericos minus canonicè eos defendentes corripuit, vt *in d. c. constituimus, & in. c. reum, in fin.* 17. *q.* 4. *& in d. c. inter alia*, vbi gl. & Doctores, *& in c. de raptoribus*, 36. *q.* 1. cum aliis adductis per Ludou. Correa *in repet. ad eundem text. in d. c. inter alia p.* 3. *n.* 41. verùm etiam quorundã enormium criminum patratores à se omnino reiiciendos, ac quantumuis confugientes nullatenus defendendos esse decreuit. Hi autem sunt latrones publici, id est, piratæ, & qui transeuntes in viis publicis deprædantur, & quicunque publica latrocinia, & rapinas exercent, *d. c. inter alia*, vbi gloss. *verb. nisi publicus latro*, Clar. §. *fin. q.* 30. *n.* 8. *&* 9. Cou. *pract. c.* 20. *num.* 13. Villag. *dicto cap. fin. n.* 41. Gam. *Lusit. decis.* 17. Decian. *d. lib* 6. *cap.* 28. *num.* 2. *&* 3. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 4. Anastas. 78

Germ.

Germon.de ſacror.immunit.lib.5.cap.16.n.56. Pe-
rez l.2.in fine,tit.18.lib 8.ord. Card. Tuſch. d.verb.
Eccleſia,concl.11.n.1.Cardoſ.in praxi iudicũ,verb.
Eccleſia,n.87.Mart.de iuriſd.part.2.c.51.n. 21.cum
ſeqq.Fagundez in quinque Eccleſia precepta,prac. 2.
lib.4.cap. 4. num.45. Camill.Borrel. d. tit. 3.num.
69.cum ſeqq.Trullench.d.lib.1.cap.11. dub.3. num.
4. Lezana d. verb. immunitas Eccleſiarum num. 8.
Farinac.d.q.29. num. 50.& d. tract. num. 147. vbi
num. 150. cum.ſeqq. ampliat, vt locum habeat in
eo, qui publice, & palam furatur, vel in eo,
qui in via publica, & frequentata homines ag-
greditur, vel latrocinia committit cum armis, &
violenter.

79 Quis autem propriè dicatur publicus latro,
oſtendunt Decian.d. cap.28. num. 2. Villagut. d.
cap.fin.num.45. verſ. quapropter, Mart.Ital.d. lib.1.
cap. 5.§.1.Sylueſtr.in ſum. verb. immunitas 3. n. 2.
in princ.Couar.d.lib.2.cap.20.num.13. verſ. 19. me
citato in hoc loco Lezana d. verb. immunitas Eccle-
ſiarum,num.8.Ludou.Correa in repet.d.c.inter alia,
part.3.num.27.vbi ita ait. Publicus latro aliquando
dicitur propter iuris, aliquando propter facti notorie-
tatem: priori modo dicitur, quando ſemel in iudicio
furtum confeſſus fuit, vel iudicis ſententia fuit con-
demnatus, iuxta text. in cap. veſtra, & in c. vlt.de
cohab.cleric. ſi enim ſi poſtea in furto deprehendatur
publicus latro appellatur; poſteriori modo dicitur pu-
blicus latro ille, qui publicè latrocinium commiſit, vt
ſunt piratæ, & ij qui publicas ſtratas graſſantur, de
80 quibus infrà. Vnde ſequitur illum, qui antea
confeſſus, vel condemnatus fuit, ſi poſtea cum
furto deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat,
illius immunitate non gaudere, ſiquidem iſte
talis, iuxta modò dicta, publicus latro cenſetur,
ſecundùm Gambacurt. de immunit. lib. 5. cap. 11.
n.3. & 4. me citato in hoc loco Trullench.d.dub.3.
81 num. 4. Caſtro Palao d.tom. 2. tract. 11. diſp. vnic.
puncto 9.num 2. Hinc etiam colligitur fures, qui
publici non ſunt, ad Eccleſiam confugientes il-
lius gaudere immunitate, vt per Clar. in pract.
lib. 5. q. 30. num. 14. Ludouic. Correa in repet. d.
cap.inter alia, part.3.n.28.Gutier.pract.lib. 1.q. 1.
num.21.Carlin contrau.forenſ. c. 18. num. 33.cum
ſeqq.Lezana.d.verb.immunitas Eccleſiarum num.8.
poſt. med. quia d.cap. inter alia,conſtituit ſpeciali-
tatem in publico latrone, quaſi contrarium ſen-
tiens in ſimplici fure. Verùm ſi conſuetudo ſer-
uatet contrarium, id vtique eſſet obſeruandum;
vt in ſpecie notaot Couar. d.cap.20.n.13. Gamba-
82 curt. de immunit.lib.3.cap.14.n. 10. Nam circa im-
munitatem eccleſiaſticam magnam habet vim
conſuetudo, quapropter multis in caſibus ad il-
lam iudices recurrunt, vt per Germon. de ſacror.
immunit.lib.3.cap.16.num.25. Gambacurt.d.lib. 3.
cap.19.num.1.Ludou. Correa. in repet. d. cap. inter
alia. part.1.num.18.me citato in hoc loco Trullench.
d.c.11.dub.3.n.4.propè fin.

83 Item viarum graſſatores ad Eccleſiam confu-
gientes illius immunitate non gaudent d. c. inter
alia,vbi Innoc.col.2. Hoſt. poſt n.3.verb. impunita-
te.Ioan. Andr. n. 6. Butr. n.8. & Zabarel. n. 4. ante
fin.verſ.octauo quaro,Nau.d.c.25.n.20.verſ.non item
gaudet viarũ graſſator. Decian.d.c.28.n.2.verſ. ad-
uertendũ tamen.Anaſt.Germ.d.c.16.n.56. Farin. d.
q.28.n.50.& d.tract.n.162. Bonac.de cenſur. extra
Bull. diſp. 2.q.3.punct. 16.§. 6. n.3.Caſtro Palao d.
punct.9.n.6. Trullench.d.dub.3.n.4.in med.Nou.d.
tit.de imm Eccleſ.n. 44. me citato in hoc loco Leza-
na.d.verb.Immunitas Eccl.n.9. Carol.Maraot.t.2.

resp.14.Graſſator autem dicitur ille, qui vias obſi- 48
det, vt viatores deprædetur, ſeu ſpoliet, & reni-
tentes occidat. Decian. d.c.8.n. 2. Alex.Ambroſio.
d.tract.de imm.c.2.Mar.Ital. d.lib.1.c.5.§. 1. Nou.
n.44. Per vnicam tamen graſſationem non priua-
tur eccleſiaſtica immunitate, nec hic eſt com-
prehenſus in Bulla Gregorij XIV. vt per Decian.
tract.crimin.lib.6.c.28.n.2.Ambroſ.de immun. c. 2.
n.4.& c.3.n.5. Farin.de imm.c.12.n.164.me citato
in hoc loco Trullench.d. dub. 3. n. 4 in med.Giorb.
conſ.50.n.27.& conſ.90.n.12.Ioan. Anton. Nouar.
d.tit.de immun.Eccleſiarum,n.45. vbi n. 46. cenſet
non eſſe excluſos ab immunitate graſſatores, qui
ſæpiùs tentarunt delicta, ſed illa non perfecerunt,
& n.47.ſubdit Bullam non loqui de furantibus in-
viis priuatis, cùm loquatur de graſſatoribus vias
publicas obſidentibus, &,n. 48. quærit an ad effe-
ctum vt quis dicatur viarum graſſator requiratur,
vt de duobus delictis diſtubationis fuerit punitus,
vel ſufficiat de illis eſſe inquiſitum, me citato in
hoc loco Diana d.p.6.tract.1.reſol.15.

Præterea nocturni depopulatores agrorum, d. 85
c.inter alia,Boër.deciſ.109.num.3.ver. ſecundo fal-
lit, Manſu.conſ.60. n 7. Nau.d.c.25.n.20. verſ. non
item gaudet. Anaſtaſ.Germ.d.c.16 n 56.Villag.d.c.
fin.n.45.Card.Tuſch.d verb Eccleſia,concl.11.n.1.
Ambroſio.d tract de immun.c.4.n.5. Farin. d.q.28.
n.50.& d.tract. n. 158.Ludou.Correa in repet. d.c.
inter alia part.1.n.16. Fagund.d.prac. 2. lib. 4. c. 4.
n.45. Bonac.d.§.6.n.5 ,me citato in hoc loco Trul-
lench.d.lib.1.c.11.d.3.n.5. me citato in hoc loco Le-
zana d.verb.immunitas Eccleſiarum,n.10.

Nocturnus autem agrorum depopulator dici- 86
tur, qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, &
deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtru-
ctor nocturnus accedit, ita in d.c.inter alia. Hoſt.
n.3. Innoc.col. 2. in verb.nocturnus, Ioan. Andr.n.
6.Butr.n. 7. Panormit.n.6. Zabarel.num.3. Anton.
Gom.tom. 3.var.c.10.n. 2.Greg.Lop. l. 4. verb. la-
drones manifeſtos, & verb.las mieſſes.tit. 11.part.1.
Gabr.Pereira. de manu regia part.2.c. 50. num.8.
vbi limitat in comburente meſſes abſque animo
deliberato, licèt colpa ſua, Decian.d.c. 28. n. 3.
verſ.depopulatores autem, Villag. l. c. fin. num. 45.
verſ.nam ſecundum, Card. Tuſch.d. concluſ.11. ſub
num. 1. Alex. Ambroſin. d. cap. 4. num. 4. Ludou.
Correa d. par. 3. n.27. in fine,Farin.d.tract.n.159.
vbi n. 160. dicit ideo differre nocturnum agro- 87
rum depopulatore à publico latrone, quia de-
populator clandeſtinè furatur, & clandeſtinè mo-
ratur in loco, in quo furatur; latro verò po-
blicus, palàm, & publicè furatur, & num. 161.
reſoluit quòd licèt attento Iure communi reſolu-
tio ſuprapoſita non procedat in diurno agrorum
depopulatore, cùm expreſsè loquatur text. in d.c.
inter alia,de nocturno ,vigore tamen Conſtitutio-
nis Gregorij XIV. in qua illud verbum, no-
cturnus, ademptum eſt,procedet etiam in diurno
agrorum depopulatore, refert Trullench. d.dub.3.
n.6.in fine.

Qui autem proditoriè aut per inſidias homi- 88
cidium committent, eccleſiaſtica immunitate non
gaudet, c.1.de homic.Rebuff.tom.2.ad leges Galliæ,
tit de imm.eccl.a.1.q.5.Lezan.de verb.immunitas ec-
cleſ.n.12. Carol Marau.tom.2.reſp 46. Suar. de Paz
d.§.3.n.313. Azeu.l.5.n.6.tit.2.lib.1.noua recopil.
Galg.d.lib.3 tit.69.n. 30 Anaſt.Germ. dict c. 16.à
n.58.Gut.pract.lib.1.q 2.& lib.3.q.7.n.52. Far.d.q.
28.n.24.& conſ.76.n.7.cũ ſeqq.Trull.d.lib.1.c.11.
dub.3.à n. 16. Taſſon.in tr.obſer.iuriſd.pag. 437.

*à num.*4.Nouar.*d.tit de immunit. Eccles.à num.* 73. Gabr.Pereira *d.c.* 50. *num.*9. Carlin. *contron. c.* 12 *num.*4.vbi plures refert. & *cap.*16. *num.*28. Villagut.*d. cap. fin. num.*53. & 54. Marta *de iurisdict. p.* 2.*c.* 52. *n.* 4. Petr. Gaball. *de omni genere homicidij num.*388.*cum seqq.* Suar.*d.lib.* 5.*cap.* 11. *n.* 10. 11. & 12 Camil. Borrell.*d.tract.* 3.*n.*76. Curi. Philip. *p.*5.*n.*12.§.50.Card. Tusch. *d. verb. Ecclesia,concl.* 51. *n.* 5. Fr. Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *S.Thomæ. tom.*2.*q.*99.*art.*3.*disp.*7.*gradu* 8.*except.* 3.*vers.numquid*,Melch. Phœb.*decis.*81.*num.*5. Gambacurta *de immun.Eccles.lib.*5.*cap.* 4. Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part.* 3. *num.* 17. vbi etiam Boët. Epo *n.*33 n.*pag.mihi* 101. Bonacin. *de censur.extra Bull.disp.*2.*q.*3.*punct.* 16.§.8.& expressè approbatur & recipitur *in d. Constit. Gregorij XIV.* ibi, *qui proditoriè proximum suum occiderit.* Proditoriè enim quempiam occidere, aut per Insidias, pro eodem apud nostros in hac vsurpatur tractatione, Gutier.*lib.*1.*pract.q.*2.*n.*9.Menoch.*de arbit. casu.*361. *num.*25.&. 26. Suar.de Pace *d.*§.3.*n.* 113.*cum seq.* Bobadil.*d.c.* 14.*num.* 35. Peguer. *decis.* 54. *num.* 8. *ad med.* etiamsi proditoriè occidat infidelem.Farin. *vbi suprà num.*120.Trullench.*d.dub.*3.*n.* 17.Pereg. *de immunit.c.*7.*n.*15.Castro Palao *tom.* 2 *disp.vnic. de immun.punct.*9.*n.*31. Contra Diana.*p.*4.*tract.*1. *resol.*105.

90 Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex insidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, an ecclesiastica perfruatur immunitate, poterit ab aliquibus in dubium reuocari. Quidam tenent hunc minimè gaudere immunitate, quia occidere is dicitur, qui occidendi animo vulnera incurit, *l.* 1.§.*diuus,ff.ad leg.Cornel. de sicar.* tum quia id probat apertè locus *Exod. c.*21. Vnde proditoriè vulnerantem, si mors sequuta non fuerit, minimè gaudere immunitate Ecclesiarum tenent Ioan.Dumin.Tassnn. *in pragm. de antifate vers.*13. *obseru.*3.*num.*35.Lud.Correa *de immun.Eccles.p.*3. *q.*6.*num.* 19.Sperell.*decis.*22.*num.*2.Alij existimarunt non ab Ecclesia huna euellendum, quia non occidit, atque ideò cùm de occidente Gregorius IX. verba fecerit *in d. cap.* 1. *de homicid.* ad vulnerantem in pœnis protendi non debet; iuxta vulgares regulas, Carlin. *d.cap.* 14.*n.*29. Sperell. *decis.*22.*n.* 4.me citato *in hoc loco* Diana. *d.p.* 6. *tr.* 1.*resol.*12. Verùm cum quisquam insidiosè aggreditur, non occidit, aut vulnerat; si animo tamen, vel occidendi, aut vulnerandi aggrediebatur, non gaudere immunitate, tenet nouissimè D. meus Mari. Cutel.*d.p.* 1. *q.* 4. post Gambacurta *de imm. lib.* 5. *cap.* 30. *num.* 6. Sed contrarium post dictam Gregorianam constitutionem meliùs tuentur Peregr. *de immun.c.*7.*num.* 13. Bonacin. *de legib.disp.* 3.*q.*7.§.5. *num.* 16.Anton.Nouar.*in sum.Bullar.tit. de immun. Eccles.n.*75.Diana *mor. resol. p.*4. *tract.*1. *resol.*83.& *p.*5.*tract.*1.*resol.*4.& *p.* 6.*tract.* 1. *resol.* 22. vbi me citat Farin.*d.tract.n.*145. vbi *n.* 146. subdit hanc opinionem hodie secundùm Bullam Gregorij omni difficultate carere, se retractans à contraria sententia, quam docuerat *dict. quæst.* 28. *num.*45.

91 Occidens inimicum à tergo, vel quocunque alio modo nihil tale præcauentem, proditorium homicidium committit, ac proinde Ecclesiastica immunitate non gaudet. Ita Villag. *d. c.fin. n.* 53. Gutier.*pract.lib.* 1.*q.*2.*n.*3.Suar.*d.c.*11.*n.* 12. Anast. Germ.*d.lib.*3.*c.*16.*n.*64 Bobadil.*d. c.*14. *n.* 35. & 37. *ad med.* Ambros.*de imm.c.*6.Farin. *d.q.* 28.*à n.* 74.Gambacurt.*d.lib.* 5.*c.*28.*n.*3.Steph.Grat.*discept. forens.c.*380.*n.* 40.Petr. Gaball. *d. tract.de omni genere homicidij,à n.* 398.Grilenzon.*cons.*45.*n.*3.& 4. & *cons.*149.Marc. Anton.Genuens. *in pract. curiæ Archiep. Neapol.c.*76.*n.*2. 92 Verùm non sine fundamento hunc immunitate gaudere, quoniam occisus debuit præcauere sciens occidentem inimicum, existimauit Bart.*in l. respiciendum,* §.*delinquunt. ff. de pœnis,* quem sequuti sunt Bald.Anchar Gesar. & alij quos recenset Suar.de Pace *d.*§ 3.*n.*117.Burg. de Pace *cons.*22.*n.* 17.Cialin. *d.c.* 10.*n* 19.&*c.*12. *num.*3. Diana.*dict.tract.*1.*de immun resol.* 35.Ricc. *collect.* 172. Nouar. *vbi suprà n.* 74. vbi resoluit immunitate gaudere occidentem inimicum ea præmeditata animi deliberatione, & *num.* 79. immunitate non gaudere ait illum, qui nullo rancore præcedente cum occiso, sed potiùs sub simulatione amicitiæ ipsum occidit, & post Giurb.*consil.*20. *num.* 13. ait non dici proditorem, qui occidit inimicum suum à tergo, vel ex fenestra cum archibuscio, & tandem quod hunc effectum firmat, proditorium dici homicidium, quando nulla interueniente rixa securè ita quis occidatur, vt non poterat is præcauere, aut se defendere, de quo etiam Diana *d.p.*6. *tract* 1. *resol.* 12.*vers sed ego* & sic quòd dicitur tantùm proditoriè quis occidere aliquem quoad hunc effectum, quando inter illum, & occisum nullus precedebat rancor, sed potiùs simulabatur amicitia, vtputa, quia insimul comedebant, vel simul erant in itinere, tradunt Ambrosin. *d.cap.*6.*n.*1.Sperel.*decis.*23 *àn.* 6. Peregr.*de immun.cap.*7.*n.*2.Marc Anton. Genuens. *d.cap.*76.*num.*2.Vincent.de Franch *decis.*713. vbi subdit in regno Neapolitano non intelligi homicidium proditorium, nisi fiat sub colore amicitiæ, idque colligi videtur ex declaratione S. Congregationis Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositæ, tenoris sequentis, videlicet. *Cùm Ioannes Baptista Helia Trapanus, vt sacra Congregationi expositum extitit, proditoriè, ac sub pace quadam Ioannem Bernardinum interfecisset, posteàque ad quandam Ecclesiam confugisset, sacra eadem Congregatio in vna Mileuitana 2. Augusti* 1619.*respondit, quod si homicidium proditoriè commissum est, non gaudet immunitate.* Hinc occidens inimicum, cui fideiussionem dederat de non offendendo, non gaudet immunitate, quia proditoriè dicitur in tali casu occidisse, Peregr. *in tract. de immun. Eccles.c.*7.*num.*10. quicquid velint Anton. de Mannis *resolut.quotid.cap.*174. *num.*3. Diana *p.*4.*tract.*1.*resol.*34. Nec gaudent immunitate qui amicum reconciliatum occidit, vt multis probat Giurba *cons.*60.contra Ricc.*p.* 1. *decis.*158. quem in reconciliato de recenti, sequitur Ioann. Anton.Nouar.*d.loco num.*78. Cutel.*d. lib.* 1. *q.* 35. 93 Vnde illud egregiè sequitur eum, qui à tergo, & proditoriè vulnerat occidit venantem cum filio, vel consanguineo, ad Ecclesiam fugientem immunitate gaudere, quoniam non id ex proposito, consultoue contingit, se casu defendendi, vel coadiuuandi consanguineum gratiâ, naturæque impulsu, vt multis ostendit Gutier. *d.lib.*1.*q.*2. *per tot.*

Veneno occidens immunitate non gaudet, 94
proditorius enim homicida est, & tutò, incautèque interimit ausu insidioso. Ita Tiber. Decian.*d.cap.*28.*num.* 19. Anastas. Germon. *d. c.* 16. *n.*63. Fr. Emman. *quæst. regular. tom.* 2.*q.*33.*art* 4. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *c.* 14. *n.* 74. & 75. Curi. Philip.*d.*§. 12.*n.*35 Suar.*d c.*11.*n.* 12 *in fine,* Megal.*in* 3.*part.lib.*4.*c.*1. *q.*1. *num.*18. Mari.Italia.
d.lib.

d.lib.1.cap.5.§.4.num.3. vers.& quemadmodum, & *à n.*36.Petr. Caball *d. tract. de omni genere homicidij, num.* 583.Iacob. de Graff. *tom.1.lib.3.cons.unic. num.*16.Farinac. *d. quaest.* 28. *num.* 24. *in fine*, Homobon. de Bonis *de examine ecclesiastico tom.* 2. *tract.*11.*cap.*5.*q.*5. *resol.*4. Castel. *decis.* 154. *n.* 5. Ioan. de la Cruz *in direct. conscient. part.*1.*prae.* 8 *q.* 3.*art.*2. *dub.*1.*concl.*1. Diana *d. tract.* 1. *de imm. Eccles. resol.*36. Lud. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part.* 3. *sub n.*19.*vers. ampliatur* 3. Gabr. Pereira *d. p.*2.*cap.*64.*num.*9. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.*1.*cap.*11.*dub.*3.*num.*19. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccles. num.*42. vbi *num.*76. intelligit nulla existente inimicitia, & sic sub colore amicitiae, quia tunc dicitur proditor, ex Ricc. *p.* 3. *decis.*262. Diana *d. p.* 6. *tract.*1. *resol.*12. late D. Spetell. *decis.*23. *per tot.* D. Mari. Curel. *d. lib.*1.*q.*36.

95 Pater filium, aut filius patrem occidens, immunitate non gaudet, quâ enim fieri potest, vt tantam, tamque diram & execrandam praecauere pater filij audaciam possit, vt per Paris. *cons.* 96. *lib.* 1. Suar. de Pace *d.* §. 3. *n.* 123. Villalob. *in sum. p.* 2. *tract.*37. *diffic.*7. *num.* 14. Sanch. *in consil. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.*1. *dub.*8. *n.*16. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.* 1. *c.* 11. *dub.*3. *n.*20. quorum tamen resolutio non procedit in quouis parricidio in ; atrem admisso, sed in insidioso, vel incauto, alioqui si simul pater, & filius digladiarent, & vnus alterum in rixa occideret, non ex qualitate sola parricidij filius immunitatem amitteret, nullibi enim id Iure cautum, vel ab aliquo dictum reperitur.

96 Socium occidens, & in itinere, vel alibi interimens, immunitatem amittit, quomodo enim potuit socius id praecauere ab eo, cuius personam itineris sociam elegerat, tutamque credebat, Bart. *in d. l. respiciendum*, §. 1. *ff. d. poen.* Remig. *de immunit. fallent.* 14. Suar. de Pace. *d.* §. 3. *n.* 125. Sed horum traditio, sicut superior casus, interpretanda venit, vt procedat, cùm socius insidiosè, & incautè socium interimit, id enim insidiosi hominis est, & scelestissimi, non autem si socius forsitan cum socio rixans eum occideret, quia ex sola societatis qualitate immunitas non amittitur.

97 Assassinus, qui pecunia quemquam occidi iusserit, is certè non gaudet immunitate, quod crimen vsque in caelum detestabile sit, & grauissimum, *cap.* 1. *de homicid. in* 6. insidiosè enim agit, vt alter occidatur, is igitur mandans, & mandatarius minimè Ecclesiae indultis, & libertate perfrui poterunt; sic multorum auctoritate scripsit Remig. *de immun. fallent.* 16. *n.* 8. *&* 9. Cou. *d. cap.*20.*n.*10.*ad fin.* Plac. *in epit. delict. cap.*19.*num.* 24. Suar. de Pace *d.* §. 3. *num.*140. Gutier. *pract. quaest. lib.*3.*q.*7.*num.*50. Bonacin. *de consecr. extra Bullam disp.*2.*q.*3.*punct.*16.§.9 Bobadil. *d. cap.*14 *num.* 76. Ludou. Correa *d. p.* 3. *num.* 38. Castro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *disp. vnica punct.* 9. *num.*22. Trullench. *d. dub* 3. *num.*21. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. à num.* 59. Carlin. *d. c.* 10. *num.*144. Diana *d p.*6. *tract.* 1. *resol.*11. D. Mari. Curtel. *d. lib.* 1 *q.*19. Farinac. *d q.* 18 *num.* 6. vbi extendit, etsi sequutus non fuerit effectus, & etiam in receptatoribus, & cooperatoribus, ea ratione, quia in grauioribus, & atrocissimis, quorum ausu Clerici exauctorantur, & Curiae traduntur seculari, immunitas minimè delinquentibus conceditur Ecclesiarum. Et propterea socij & complices huius criminis assassinij, qui habuerint scientiam qualitatis assassinij, non gaudent immunitate. Caball. *in tract. de omni genere homicidij num.*412. Pereg. *de immun. Eccles. cap.* 7. *n.*37. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. n.* 61. Verum contrarium sustinent Massulo *ad Capic. decis.*112. Mari. Ital. *lib.*5.*c.* 34.*n.*14. Donat. Anton. de Marinis *in resol. quotid. c.*171.*n.*5 quos refert, & sequitur Dian. p.4. *tract.* 1. *res.* 38. Sed in mediatoribus, seu proxenetis fauore Ecclesiae contra alios admittitur Gambacurt. *lib.*5.*c.*34.*n.*4. Ioan. Anton. Nouar. *vbi suprà n.* 75. Accipiens verò pecuniam pro aliquos frigiando, seu verberando, non animo occidendi gaudet immunitate ecclesiastica, quia assassinus tantùm dicitur, qui pecuniam accepit ad occidendum, Gabr. *commun. tit. de crim. concl.* 1. *n.*30. Steph. Grat. *discept. foren. c.* 598. *num.* 9. Farin. *cons.* 99. *num.* 52. Nouar. *d. loco. n.* 76. Gamba *cons.* 100. *n.*13. & nota quòd in hoc casu assassinij requiritur promissio certa, & specifica certae quantitatis, Farin. *in praxi q.* 123. *num.* 145. Ambrosin. *cap.*7. *num.* 9. Gratian. *discep. forens. c.* 598. *num.* 13. Sed an infidelis assassinus gaudeat immunitate? vide Dianam *p.*4. *tract.* 1. *resol.* 105. *in fine. & p.*6 *tract.* 1. *resol.* 11. *vers. sed quaed.* Assassinij criminis declaratio ad Iudicem ecclesiasticum spectat, ex Bulla Clementis VIII. Mastrill. *decis.* 588. *p.*3. Ioan. Anton. Nouar. *in sum. Bullarum tit. de assassinia. num.*1.

Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem 98
actu, re ipsa confitentem Sacerdoti, Ecclesiae immunitate non gaudet, qui enim in Sacramento Confessionis vilipendium tantum admittunt facinus, Ecclesiam, Deum maximum, Sacramentorum, & bonorum omnium auctorem, & largitorem, & Sacerdotem etiam contemnunt, & laedunt, iniuriam Sacramentis inferunt, & veluti impudici haeretici existimandi, qui digni non sint, vt ab Ecclesiam recipiantur, arg. *cap. fin. de immunit. Eccles.* Quòd si insidiosa homicidia patrantes, & proditoria, & qui in Ecclesia occidunt, vel extra Ecclesiam spe ad eam confugiendi immunitate priuantur, maiori hercle ratione qui in dedecus tanti Sacramenti interimunt, & de sumentibus reliqua Sacramenta id ipsum censeo: referunt, & sequuntur me citato *in hoc loco* Diana *d. p.*6. *tract.*1. *resol.*16. *q.*12. Trullench. *d. c.* 11. *dub.*3. *num.*21.

Quaestio est dubia, an immunitas ecclesia- 99
stica amittatur homicidio consultò, & scienter admisso? In qua vna sententia tenet illam nusquam perdi, nisi simul insidiae adsint, & sic proditoriè sit facta occisio, cuius sectatores textum *in c.* 1. *de homicid.* ibi, *Si quis per industriâ occiderit, & per insidias*, interpretantur, id est, per industriam insidiosam. Ita Bossi. *in pract. crimin. tit. de captura, art.* 21. & secundùm hanc partem aliquando iudicatum in Regnis Castellae testatur Suar. de Pace *in pract. part.* 5. *tom.*1.*c.* 3. *n.* 311. & eam de iure veriorem scribit Couarr. *var. lib.*2. *cap.* 20. *n.*7. *in fine.* Suar. *d. tom.*1. *de Relig. lib.*3. *c.* 11. *n.* 13. Castro Palao *d. tom.*2. *tract.*11. *disp. vnica punct.* 9. *n.*29. Diana *d. p.*6. *tract.*1. *resol.* 13. Altera ex diametro contraria sustinet homicidam omnem, etsi insidiosum, immunitate gaudere, quia *d. c. inter alia*, generaliter & per modum regulae statuit quemuis, etsi enormia patrantem, immunitate perfrui, cùm ad Ecclesiam confugerit, tum quia quando ille tex. duos casus excepit, depopulatorem scilicet agrorum, & insidiosum viarum latronem; in alijs tam firma regula permanet, vt

nihil amplius quærendum videatur, iuxta l. nam quod, §. fin. ff. de supell. leg. cum vulgarib. Ita post Panorm. Albertin. de hæret. q. 11. n. 69. Ioan. de Visch. in tractat. de immun. Eccles. fallent. 5 Gotier. pract. lib. 3. q. 5. num. 1. & 5. Tiber. Decian. resp 80. à n. 18. lib. 3. Tertia demum, & receptior opinio meritò sustinet eum, qui consultò occidit, etsi nullis intersectis insidiis, immunitate minimè gaudere, cùm sufficiat si id spontè admittat; ita namque locus Exodi cap. 21. expressè statuit, & cap. 1. de homicid. si rectè expendatur; & tuentur ibi gloss. Abb. antiq. Anchar. Butr. & Anan. Remig. d. tract. de immunit. fallent. 12. num. 12. cum seqq. Clar. §. homicidium. num. 12. Plac. in epit. delict. cap. 12. num. 5. vers. rursus, Boër. decis. 109. Menoch. de success. creat. lib. 3. §. 22. num. 53. Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 9. num. 2. Nau. in man. cap. 25. num. 21. Ioseph. Ludou. Lucensi decis. 16. num 33. Axeued. l. 3. num. 9. tit. 2. lib. 1. noua recop. Humad. in schol. ad Greg. Lop. l. 4. tit. 11. part. 1. Suar. de Pace d. §. 3. num. 131. Anastas. Germon. d. lib. 3. cap. 16. num. 59. Bobadil. d. lib. 2. cap. 14. num. 33. Peguer. decis. 14. n. 10. Farin. d. q. 28. n. 25. limit. 2. Tiber. Decian. sibi contrarius. lib. 6. cap. 28. num. 12. & lib. 7. cap. 30. num. 6. Fachin. contron. Iuris lib. 9. cap. 93.

100 Consultò, sedatovè animo, non dicitur quis occidere quoties interimit paulo post rixam; iustumve dolorem, aut iniuriam sibi illatam, durat adhuc impulsio, & iracundiæ calor, quo homicidium committitur, arg. l. lectâ, vers. dicebam ff. de reb. credit. resoluit Menoch. de arbitr. casu 361. à num. 18. num. 20. & 21. ex multis, licèt minus laxè, tradit homicidium fieri incontinenti; vel paulo pòst cùm triginta dierum non transeunt interualla.

101 Qui sese simul ad rixam prouocauerint, & duellum indixerint, immunitate minimè gaudent, quia enim dixerit excommunicatos & ab Ecclesia deiectos, quibus sacro sepulturæ loco interdicitur, iuxta Trid. Concil. sess. 23. de reform. cap. 19. eos Ecclesiæ posse perfrui immunitate, quos noluit mortuos intra Ecclesiam, vel cœmeterium sepeliri, quòd si mortuos Ecclesia à sacro loco depellit, & exhumari iubet, quis viuos illos subterfugio gaudere affirmet. Idem dicendum puto, cùm duo simul decertantes, se certo in loco ad duellum prouocarent, & alterum vnus occideret, nam animus occidendi præmeditatus adest, qui, si veriorem sequimur sententiam, & receptam, solus sufficit vt quis Ecclesiæ immunitatem amittat, quamuis Bobadil. d. cap. 14. n. 39. & 40. aliud iudicatum fuisse scripserit. Id ipsum existimo, cùm se duo simul quærunt interficere, & quod vterque vno, & eodem, quo Ecclesiæ amittitur immunitas, malo præmeditati laborant animo, quicquid nos improbet Diana d. p. 4. tract. 1. resol. 46. & p. 6. tract. 1. resol. 26. q. 13.

102 In Ecclesia occidens, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet, qui enim in illâ deliquit, aspernari eam videtur, & contemnere, cap. de vero 12. q. 2. c. an sit, de appellat. cap. quia frustrà, de vsur. Ita expressè probat cap. fin. & ibi Panor. & Doctor. de immunit. Eccles. & habetur in dicta constit. Gregorij XIV. Couarruo. lib. 2. var. cap. 20. num. 15. Anton. Gom. tom. 3. var. c. 10. num. 2. Boër. decis. 109. num. 3. vers. fallit quartò. Clar. §. fin. q. 30. n. 15. & q. 59. n. 12. Vulpel. de libert. Eccles. part. 1. n. 17. Perez l. 6. tit. 2. lib. 1. ordin. pag. 43. Menoch. de præs. lib. 5. præs. 10. Anastas. Germon. d. lib. 3. c. 16. n. 79 Axeued. l. 3. num. 23. cum seqq. tit. 2. lib. 1. noua recop. Gutier. pract. lib. 3. q. 2. Cum. Philip. part. 3. §. 12. num. 2. Suar. d. lib. 3. cap. 31. num. 6. cum seqq Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 3. collect. 513. Bonacin. de censur. extra Bul. disp. 2. q. 3. punct. 16. §. 7. Card. Tusch. dict. verb. Ecclesia. concl. 11. num. 10. & 21. cum seq. Alex. Ambrosin. de immun. cap. 5. num. 1. & 2. Franc. Mulin. de sacra homicidio amittenda immunit. vers. in ..dem quæstio, num. 59. Farin d. q. 28. num. 52. cum seqq. & d. tract. num. 205. Bobadil. in sua polotica lib. 2. c. 14. num. 24. Lexana d. vers. immunitatis num. 11. Carol. Matana. num. 2. resp. 36. Ioseph. Sesse Aragoniæ decis. 141. per tot. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. q. 99. art. 3. disp. 7. gradu. 8. vers. numquid, Lodou. Rodolphin. var. quæst. c. 36. num. 5. Erasm. à Cochier. de iurisd. Ordinar. in exemptos, part. 4. q. 65. num. 5. vers. neque, Mandez à Castro in praxi Lusita. lib. 5. c. 1. num. 34. & 35. Camill. Borrel. in sum omn. decis. tit. 5. num. 82. Ludou. Correa. in repet. d. c. inter alia, part. 3. n. 30. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. num. 45. vers. 3. me citato in hoc loco Trullench. d. cap. 11. dub. 3. num. 6. Mar. Curel. d. lib. 1. q. 11. vbi extendit etiamsi accidentaliter, & calore iracundiæ.

Intelligunt aliqui, quando ex proposito, & sub spe impunitatis quis in Ecclesia deliquit, secus si non deliberatè, & ex proposito: vtputa casu, vel in rixa, hoc est, circa vllam immunitatis consequendæ spem, occidit fortuitò & præter intentionem; non enim Ecclesiam aspernari videtur, vel iniuria afficere, qui immunitatis illius consequendæ nullo proposito in ea delinquit. Ita Host. in d. c. vlt. num. 2. in verb. quamsi, Ioan. Andr. n. 1. & 2. Zabarel. col. 1. & 2. Abb. n. 1. & 8. Anan. num. 1. 7. & 8. Ioan. de Visch. de immunit. num. 30. Remig. de Gonni in 3. fallent. à num. 2. Menoch. de præsump. lib. 5. præs. 10. num. 10. & 11. Tabien. verb. immunitas sub num. 9. Anton. Nouar. d. tit. de imm. Eccles. n. 58. Diana p. 4. tract. 1. resol. 107. Sesse decis. 141. n. 8. Gazzio. de defens. lib. 1. cap. 38. num. 13. Gambacurt. de immun. lib. 5. cap. 17. num. 2 vbi videtur sibi contrariari, Ludou. Correa d. par. 3. num. 31. Gutier. d. cap. 1. num. 3. vers. at quamuis, & à num 5. Azeued. d. l. 3. à num. 24. Card. Tusch. d. concl. 11. num. 13. & 14. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 9. q. 9. Villag. d. cap. fin. num. 47. Mar. Ital. d. lib. 1. c. 5. §. 3. à num. 1. Ioseph. Sesse. d. decis. 141. à num. 8. Aloys. Ricc. in praxi auren res. 157. vbi subdit spem, de qua in d. c. vlt. esse finalem. Sub spe autem immunitatis dicitur quis delinquere in Ecclesia, quando ex electione, & proposito delinquit, vt cum aliis resoluit idem Aloys. Ricc. d. resol. 157 num. 2. & delictum commissum in Ecclesia sine spe gaudendi probatur, quòd non ex proposito, & consultò sed ex repentino animi affectu sit commissum, vel casu fortuito, vt tenet Ioseph Sesse decis. 141. n. 9. In dubio autem spe immunitatis occidisse præsumendum est, Alciat. de præsumpt. reg. 3. præs. 33. num. 3. Azeued. lib. 3. num. 26. tit. 2. lib. 1. noua recop. Gutier. d. q. 1. n. 8. post princ. audacior enim efficitur talis ad occidendum animo consequendæ immunitatis, qui forsan extra locum minimè ausus fuisset occidere, arg. lib. 1. §. 1. & §. hac actio, ff. si quis testam. lib. 103

Contrarium tamen, imò quòd immunitate Ecclesiæ non gaudeat delinquens in ea, etiam quòd deliquerit non ex proposito, aut sub spe impunitatis, sed casu, tenent alij non contemnendæ 104

dæ auctoritatis viri, ea ratione, quia delinquens intra Ecclesiam, & occidens summa afficit ipsam iniuria, quæ cum munda sit, & immaculata, impium sane est deturpare eam, vel inficere; & vbi crimina obsecrationibus, & piis dimittuntur precibus, ibidem mala instruere, & grauiora committere, *d. cap. de viro, d. cap. quia frustrà.* Quare hanc partem sustinet Aufrer. *Tholos. decis.* 422. Nau. *in man. cap.* 25. *numer.* 20. *vers. nec refert,* Suar. de Pace *d. §. 5. n.* 68. *ad fin.* Azeued. *dict. lib.* 3. *num.* 36. Anastas. Germon. *d. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 79. *vers. imò.* Prosp. Farin. *d. q.* 28 *num.* 34. *& seq.* Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. *in fine*, Bobadil. *d. cap.* 14. *num.* 25 *in fine*, Castro Palao *in opere moral. tom.* 2. *disp. vnic. de immunit. Eccles. puncto* 9. *num.* 11. Sanch. *in consil. moral. p.* 1. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 18. me citato *in hoc loco*, Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *num.* 6. Addo negari non posse occidentem, vel vulnerantem in Ecclesia illius iura lædere, aspernari, & contemnere, qui ea amittat, quæ tantopere Ecclesia detestatur; sicuti igitur qui verba amplexus aduersùs legis mititur voluntatem, in eam incidit pœnam, quæ ab eadem irrogatur, *l. non dubium, C. de legib.* ita is, qui etsi se non lædendi Ecclesiam animo in ea occidisse dixerit aduersùs illius agens in præscriptam pœnam incidit, quæ Iure Canonico aduersùs eos datur, qui sacra violant, & in Ecclesiis licentiosè delinquunt, ex quibus hæc vltima sententia non videtur improbabilis; sed primam communem admitti posse existimo, vbi quis aggressus, & se defendens alterum occideret, vel grauius mutilaret.

105 Atque adeò veteres religiosè sacram Ecclesiarum immunitatem custodière, vt nedum in eis homicidium, aut membri mutilationem, vt suprà, committentes, sed etiam alia delicta enormia, puta adulteria, vel virginum raptus patrantes, minimè ecclesiastica gaudeant immunitate. De quo *in c. vlt.* vide Host. *in verb. homicidia, num.* 3. *vers. dicas ergo.* Ioan. Andr. *num.* 1. *in verb. membrorum*, Anchar. *num.* 1. *notab.* Abb. *num.* 9 Anan. *post n.* 1 Boër. *decis.* 110. *num.* 1. Clar. *d. q.* 3. 30. *num.* 15. Gutier. *d. q.* 1. *num.* 17. Decian. *d. cap.* 24. *num.* 17. Card. Tusch. *verb. immunitas, concl.* 59. *num* 4. *&* 5. Villag. *d. c. fin. num.* 59. Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. Raph. de la Torre *dict. q* 99. *art.* 5. *disp.* 7. Tanner. *in* 2. 2. *disp.* 5. *q.* 8 *dub.* 1. *num.* 16 Iacob de Graff. *tom.* 1 *lib.* 3 *cons. vnic. n.* 10 *&* 18. *de immun. Eccles.* Portel. *in dubiis Regularib. verb. Ecclesia immunitas num.* 15. Gambacurt. *de immunit. Eccles. lib.* 5. *c.* 18. *n.* 3. Duard. *in Bullam Cœnæ, lib* 2. *cap.* 15. *q.* 16. *num.* 35. Ludou. Correa *in repet. d. c. inter alia, part.* 3. *num.* 34. Pereg. *de immun. Eccles. cap.* 6. *num.* 23. Scort. *in Bull. Pont. epit.* 153 *theor.* 385. Diana *moral. resol. p.* 1. *tract.* 1. *resol.* 2. Sanch. *in consil. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. *dub.* 8. *num.* 24 Castro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *disp. vnic. puncto* 10. *à num* 5 Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *n.* 5. *&* 12. quorum plures & præcipuè qui vltimis locis citantur post Bullam Gregorij XIV. hos immunitate Eccles. gaudere affirmant, cùm in ea non excipiantur, nam cùm Bulla excipiat aliquos casus cum dictione taxatiua *tantùm*, & dictio hæc tollat extensionem ad non expressa, ideo hæc Bulla non est extendenda, quod tenet Sperel. *decis.* 60. *n.* 42. & consuluit Far. *cons.* 76. *n.* 7. *&* 9. ac secundum illam committentes grauia delicta extra homicidia, & mutilationes membrorum intus Ecclesias, gaudere immunitate ecclesiastica, resoluit Nouar. *dict. tit. de immunit. num.* 4. nam specificatio dictorum duorum fuit facta per modum formæ, ibi, *ad vnam tantùm formam reducimur*, ac proinde nihil addi, diminui, vel subintelligi potest, sed ad vnguem est seruanda, Ambrosin. *d. cap.* 1 *in fine*, Giurba *cons.* 60. *num.* 10. Sperell. *in decis. fori Ecclesiastici, decis.* 60. *num.* 44. *& decis.* 59. *n.* 12. *&* 13. *cum seqq.*

Quod locum sibi vindicat non solùm pro his delictis in Ecclesia commissis, sed etiam pro aliis ante, vel post per eum extra Ecclesiam perpetratis: iustum enim visum est, vt qui sacram Ecclesiæ dignitatem, & sanctimoniam læserint, illius careant perpetuo subterfugio, *cap. ad Episcopos, cum seqq* 17. *q.* 4 *d. c. fin. de imm. Eccles.* Ro- 106

107 bert. *lib.* 1. *rerum decis.* 13. Neque Dignus est Ecclesiarum ingressu, qui illarum violat, & interimit libertatem *d. cap ad Episcopos*, & ideò sic docent Capell. Tholos. *decis.* 412. Clar. *§. fin. q.* 30. *n.* 15. *ad fin.* vbi Baiar. *num.* 22. Suar. de Pace *d. §* 5. *num.* 82. Farin. *d. q* 28. *n.* 60. Card. Tusch. *d. verb. Ecclesia. concl.* 11. *num.* 2. Aloys. Ricc. *d. collect.* 513. *ampl.* 4. quicquid dicat Cou. *d. cap.* 20. *numer.* 13. *vers. veritas est*, quem sequitur Gutier. *lib.* 3. *pract.*

108 *q.* 1. *n.* 18. Hæc tamen resolutio venit temperanda, vbi de homicidio in Ecclesia patrato prius fuisset homicida, aliud tunc delictum admittens, vt ad Ecclesiam fugiens illius gauderet immunitate; vindicata enim Ecclesia fuit, & iniuria illa criminis multa abolita, sic intelligunt Baiard. *ad Clar. d. q.* 39 *num.* 22. Boër. *decis.* 110. *num.* 10. Decian. *d. cap.* 30. *num.* 9. Azeued. *d. l.* 3. *num.* 27. *tit.* 1. *lib.* 1. *nouæ recop.* Gutier. *d. q.* 1 *num.* 18. Alex. Ambrosin. *d. cap.* 5. *num.* 10.

109 Amplia principalem resolutionem quatenus habet in Ecclesia occidentem, vel grauiter vulnerantem, eius immunitate minimè gaudere, vt procedat, cùm quis iuxta Ecclesiam, cœmeteriumue occidens, vel mutilans, in Ecclesiam, vel cœmeterium aufugit, non hic immunitate gaudebit, spe enim proximæ Ecclesiæ cœmeteriique deliquisse videtur non aliter occisurus, *d. cap. fin. immunit. Eccles.* qui, etsi de occidente in Ecclesia verba faciat, ad hanc etiam speciem interpretes protendunt, cùm & in Ecclesia delinquere censeatur, qui proximè occidit, vel mutilat; loci enim propinquitas, secutusque confugij statim subsequens, animum arguit. Ita docent Alciat. *de præs. reg.* 3 *præs.* 23. *n.* 5. Remig. *d. tract. falleat.* 35. *n.* 1. *&* 2. Nau. *d. cap.* 25. *num.* 22. Couar. *d. cap.* 20. *n.* 15. *vers.* 26. Decian. *dict. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 5. *vers. ex quo infero*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 5. *præs.* 10. *n.* 12. *& de arbitr. cas.* 361. *num.* 38. Gutier. *d. q.* 1. *n.* 15. *&* 16. Tapia *de iure Neapol. rub.* 11. *n.* 37. Raudens. *cons.* 17. *num.* 5. *tom.* 2. Danza *in tract. de pugna Doctor. tit. de immun. Eccles. cap.* 2. *num.* 6. Sesse *decis.* 141. *num.* 2. Giurba *cons.* 90. *n.* 4. Fragoso *in regimine Reip. Christianæ p.* 1 *lib.* 4. *disp.* 11. *§.* 2. *n.* 272. Farin. *d. q.* 28. *num.* 56. Bobadil. *d. c.* 14. *n.* 26. Villadieg. *in Politica, cap.* 3. *num.* 4. Erasm. à Cochier *d. par.* 4. *q.* 65. *n.* 7. Gambacourt. *d. lib.* 5. *cap.* 19. Tanner. *d. dub.* 1 *num.* 17. Contrarium tamen, imò quòd delinquens propè Ecclesiam, etsi ad eam confugiat, gaudere debeat illius immunitate, quia verè in Ecclesia deliquisse non dicitur, tenent Alex. Ambrosin. *d. cap.* 5. *num* 4. Suar. *dict. cap.* 11. *num.* 4. *&* 9 Mart. Bonacd. *d. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 7. *à num.* 18. *& cap.* 5. *§.* 3 *à n.* 5. Ioan. de la Cruz *in directorio conscient. p.* 1 *præc.* 8 *q.* 1. *art.* 2. *dub.* 1 *concl.* 1. Pereg. *de immun. cap.* 6. *n.* 30. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 8. *n.* 45. Mastril.

decif.22. Stephan.Gratian. diſcept. forenſ.cap.619. num.33.Nouar.d.tit.de immun.Eccleſ.num.5.Ambroſin. de immunit. cap.5.ſub num.4.verſ.praterea, Duard. in Bull.Cœna, lib.2. can.15.q.16.n.20. latè Sperel.decif.60.à n.18. Diana reſol.Imern. part.1. tract.1.de immun.Eccleſ.reſol.3.& p.6.reſol.10.t.1. Sed diſtinctionis fœdere vna, & altera opinio componitur, vt ſcilicet prima procedat vbi quis ſpe proximæ Eccleſiæ, cœmeteriive deliquiſſe videtur; ſecunda verò vt habeat locum quando quis propè Eccleſiam, non ſic ſtudioſè, ex propoſito & animo ad Eccleſiam confugiendi; ſed pura caſu, vt per Vitalin. Alex.Vulpel. Decian. Gutier.Card. Tuſch. & alios, quos refert, & ſequitur Farin. d. tract.num.212.& num.214. ſubdit,quòd in dubio delinquens propè Eccleſiam præſumitur deliquiſſe ex propoſito, & vt faciliùs ſe in Eccleſia tueretur, refert me citato in hoc loco Trullench. d.lib.1. cap.11.dub.3.num.13. Giuiba conſil.90.num.6.vbi latè eandem adducit diſtinctionem, nouiſſimè ſequi videtur D.Mari.Cutel.de priſca ac recenti Eccleſ.libert.lib.1.q.3.per tot.

110 Amplia ſecundò, vt delinquens in vna Eccleſia, poſſit etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit, etiamſi in ea non deliquerit. qui enim vnam offendit Eccleſiam, & illius iura lædit, Eccleſias omnes offendiſſe videtur, vna eſt Eccleſia, vnum Baptiſma, & vno regitur diuino Spiritu, Extrauag. vnam ſanctam,de maior.& obed.ita Syluest.d.verb.immunitas 3. num.6. Remig.fallent. 11. num.1. Couar. d.cap.20.n.15. verſ.23.Suar.de Pace d.§.3.n.79. Decian.d.c. 28. num.8. Anaſtaſ.Germon. d.c.16. num.80. Villag. dict.cap. fin.num.60. Azor.inſtitut. moral. part. 2. lib.9.cap.9.q.9.verſ.quid ſi quis, Alex. Ambroſin. d.cap.5.num.3. Gambacurt.de immun. lib.3. c.26. à num.1. Mari.Ital.d.lib.1. cap.3.§.3. num.10. in fine, & num.21. Card. Tuſch. d.verb.Eccleſia,concluſ. 11.num.11. Farin. d.q.28.num.39.& d.tract. num.219. Ludou. Correa in repet.d.cap. inter alia, part.3. n.36. me citato in hoc loco Trullench. dict. dub. 3.num.15.

111 Amplia tertiò, vt etiam Eccleſiaſtica immunitate non gaudeat ille, qui in Eccleſia exiſtens aliquem exiſtentem extra Eccleſiam occiderit, vel membrum illi mutilauerit: in delictis enim regulariter inſpicitur initium; & Eccleſiam ſic offendit ſuo auſu occidens extra Eccleſiam exiſtentem, ac ſi in Eccleſia occidiſſet. Quare ſic reſoluunt Abb. d.cap. vlt.num.11. & Anan. num.3. Azeued. d.l.3.num.28. ad fin.Nauarr. d.cap.25. numer.21. verſ. nemo item, Gutier.d.q.1. à num.19. Decian. d.lib.6.cap.24.numer.7.verſ.an autem, & cap.18. num.6. Alex. Ambroſin.d.cap.3. num.7. Iacob de Graff. tom.1.l.3.conſ.vnic.de immunit.Eccleſ.n.10. Pereg.de immunit.c.6.num.17.Ciarlin. controuerſ. forenſ.cap.12.num 48. nouiſſimè D.Mari.Cutel.d. tract.de priſca ac recenti Eccleſ.immunit.lib.1.q.9. Megal. in 3.part.lib.4.cap.2.q.1.n.12. Azor.d.c.9. q.14.verſ.3.Villag. d.cap.fin.num.61.& ſeq. Suar. d.lib.3.cap.11.num.7.Mari. Ital. d.lib.1.cap.5.§.3. Gambacurt. d.lib.5.cap.24.n.21. Eraſm.à Cochier d.part.4.q.63.num.8. Portel.in dubiis regularibus verb. Eccleſia immunitas, num.15. Ludou. Correa in repet.d.c.inter alia, part.3.n.33.Duar.in Bullam Cœna lib.1.Can.13.q.16.n.2. Sanch. in conſil.moral.p.2.lib.6.cap.1.dub.8. num.20. Caſtr. Palao d. puncto 9.n.16. me citato in hoc loco Trullench. d. cap.11.dub.3. num.7. Quicquid dicant Bonacin. tom.2.diſp.3.q.7.§.4.ſect.1.n.8.Nouar.d.tit.de immunit.num.31. verſ.& quamuis. At communis reſolutio eſt temperanda, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet priùs prouocatus, ſeque defendens homicidium patraſſet, nullam enim tunc iniuriam Eccleſiæ infert defendens, neque occidit ſpe immunitatis qui intra Eccleſiam aggreſſus alterum interimit extra Eccleſiam ſe occidere volentem. Prout etiam declaranda venit, ne tunc vendicet locum cùm obſeſſi in Eccleſia non aliter 112
ſe ſe ab hoſtium poſſunt liberare incurſu, quàm occidendo, alioquin, cùm pauci forent inimici, & multi intra Eccleſiam, Eccleſia etiam tutiſſima foret turris, & propugnaculum in ea vix eſt, vt illius occidentes immunitate gauderent, quod voluntariè occiderent: id autem cùm incertum ſit, & ex varietate caſuum contingere poſſet, certa regula definiri non poteſt; iudicis igitur recti arbitrio terminandum eſt.

Amplia quartò exiſtentem extra Eccleſiam ſi 113
vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudere, quoniam Eccleſiam ſuo fœdauit auſu, & illius ſacram deturpauit auctoritatem, d. cap. fin. fuit enim verè homicidium in Eccleſia patratum, etſi alibi cœptum; ampliationem ſequuntur, Remig.fallent.4. Couar. d.cap.20. n.15. verſ.27. Decian. d.lib.6. cap.26. n.6.in fine. Alex. Ambroſin. d.cap.5.num.8. Suar.d.cap.11.poſt n.7. & 8.Suar. de Pace d.§.3.num 99. Bobadil.d.c.14. n.29. Mari. Ital. d.lib.1.cap.5.§.3.num. 47. Farin. d.q.28.n.61.& d.tract.num. 224. Matt. de iuriſd. part.2.cap.31.n.26. Ludou. Correa d.part 3. n.35. verſ.vel denique. Aloyſ.Ricc.in collect. deciſ.collect. 1792. Nouar.d.tit. de immunit. Eccleſ.n.31. licèt contrarium tutari præſumpſerit Gutier.d.q.1.n.23. cuius opinionem in vno tantùm caſu recipiendam fore exiſtimo, vbi ſcilicet extra Eccleſiam occidens eum, qui intra ipſam foret, ſe defendens occideret, vel mutilaret, defenſio ſiquidem licita eſt.

Amplia quintò, vt etiam Eccleſiaſtica immu- 114
nitate non gaudeat ille qui eum extraxit per vim qui in Eccleſia erat, ſaltem per veſtes extrahendo, quia in Eccleſia delinquit: prout neque gaudet ille, qui extrahi eum iuſſit, quoad delictum in hoc commiſſum, quamuis ſecùs ſit quoad delictum, quod interficiendo, aut percutiendo poſt eum extractum committeret, quia hoc extra, illud verò intra Eccleſiam commiſſum cenſetur. Ita poſt Remig. & Nauar. reſoluit Eraſm. à Cochier de iuriſ. ordin.in exemptos p.4. q.65. num.8. verſ. neque, vbi in verſ.ſeq. ſubdit Eccleſiaſtica immunitate non gaudere, qui ex ipſa Eccleſia ſe iniuſtè defendens pugnat; ampliationem ſequitur Suar.de Pac. §.3.numer. 101. me citato in hoc loco Trullench.d.c.11.dub.3.n.14.
Idipſum cenſeo cùm dolo quiſpiam ab Eccleſia 115
extrahit aliquem, vt poſtea occidat, nam ob dolum in Eccleſia amiſſum doloſus minimè immunitate gaudere poteſt; id autem veriſſimum eſt, neque dubitari poteſt, ſi enim inſidioſè quempiam ad locum quiſpiam duxerit, vt occidatur, minimè immunitate gaudet, arg. l. ſi obſtetrix, vbi gloſſ. verb.factum ff.ad l. Aquil. maiori certè ratione qui in Eccleſia ipſa dolum parans, & inſidioſe ductos occiſum, non immunitate gaudere poteſt, quòd Eccleſiam dolo, & ſua iniuria violauerit. Neque aliud dici poteſt in eo, qui mandauit cuipiam, vt exiſtentem in Eccleſia adduceret, & foras mitteret, vt occideretur,
vel

vel mutilaretur, ex mandato læditur Ecclesia; atque ideò mandans minimè illius frui potuit immunitate; si verò homicidio ageretur, potest, vt post antiquiores Remig *fallent*. 10. *num*. 4 Nau. *d. cap*. 25. *n*. 21. Suar. de Face *d*. § 3. *num*. 101. tefert me citato *in hoc loco* Trullench. *dict*. *dub*. 3. *num*. 14.

116 Amplia sextò, vt etiam Ecclesiæ immunitate non gaudeat mandans in Ecclesia occidi aliquem existentem extra Ecclesiam, eò quòd is turpi mandato ecclesiam fœdasse videtur, & sicut ille, qui in Ecclesia deliquit, illius nequit subterfugio gaudere, *d. cap. vlt*. pariter nec qui ab eadem Ecclesia homicidium alibi fieri instruxit; & ideò ampliationem tenent Abb. *in d. cap. vlt*. *num*. 12. & Anan. *num*. 5. *vers*. *quid autem si existens*. Nau. *dict*. *cap*. 25. *n*. 21. *vers*. *neque qui existens* Gutier. *d*. *l*. 3. *q*. 2. *ex n*. 3. Azor. *d. cap*. 4. *q*. 14. *vers*. *quartò qui in Ecclesia*, Mari. Ital. *d. lib*. 1. *c*. 5. §. 3. *num*. 48. Suar. *d. lib*. 3. *cap*. 11. *n*. 7. *vers*. *& ex eodem fundamento*, Gambacurt. *d. lib*. 5. *cap*. 24. *num*. 25. Duar. & Portel. *locis proximè citatis*, me citato *in hoc loco* Trullench. *dub*. 3. *n*. 11. Erasm. à Cochier *d. par*. 4. *q*. 65. *n*. 8. Quamuis post Bullam Gregorij XIV. contrarium sentiant Megal. *in* 3. *part*. *lib*. 4. *cap*. 1. *q*. 1. *num*. 13. Bonac. *de legib*. *disp*. 3. *q*. 7. §. 4. *n*. 11. Farin. *d. tract*. *num*. 231. Castro Palau. *d*. *puncto* 9. *num*. 17.

117 Limita tamen in delinquentibus in portico Ecclesiæ, nam cùm Bulla Gregorij XIV. & tex. *in cap fin. de immunit. Eccles*. loquantur expressè de delinquentibus in ipsis Ecclesiis, vel cœmeteriis, non autem de portico Ecclesiæ, & cum simus in pœnalibus, & odiosis, non est facienda extensio, etiam ex identitate, & maioritate rationis, ex regulis vulgaribus, & tantò minùs in hoc casu, vbi adest Bulla Gregorij cum clausula *Sublata*, vt optimè in puncto notauit Farinac. *cons*. 76. *num*. 14.

118 *l*. 1. vide Diana *p*. 6. *tract*. 1. *resol*. 7. *propè fin*. Quòd autem in isto casu delictum in portico commissum non possit dici commissum in Ecclesia, patet propter dictionem illam *in*, quæ denotat intrinsecitatem, hoc est, intus Ecclesiam, Bald. *in rubr*. *ff*. *solut matrim*. *num*. 7 Bart. *in l*. *Gallus*. §. *ille casus*, *num*. 2. *ff*. *de liber*. *& posthum*. Tiraquel. plura de more cumulat *in tract*. *de retract*. *lignag*. §. 1. *gloss*. 11. *num*. 34. Mari. Ital. *de immun*. *Eccles*. *lib*. 1. *cap*. 4 §. 7. *n*. 2. cum multis per me citatis *dict*. 151. *num*. 16. *in vlt*. *impress*.

119 Et hinc dicunt Doctores statutum loquens de insultu facto in domo, non habere locum in insultu facto in portico, tex. *in l. cætera*, §. *quòd senatusconsultum ff*. *de legat*. 1. vbi porticus venit per extensionem, & ibi notat Doctores omnes, & Alex. *num*. 3. & licèt quis non possit capi in domo, *l. plerique ff. de in ius vocando*; potest tamen capi in portico, Gabr. *de malefic*. *concl*. 7. *num*. 23. & in puncto, quòd dispositio loquens de Ecclesiis non habet locum in portico, Abb. *in cap*. 1. *num*. 4. *de decim*. in fortioribus terminis Beroir. omninò videndus *cons*. 77. *lib*. 3. vbi de statuto imponente pœnam apponenti manus ad arma in Ecclesia, consuluit, & optimis rationibus, non habere locum in apponente manus ad arma in ostio, vel porta Ecclesiæ, & tamen porta est magis priuilegiata, quàm porticus, vt notabiliter dicit Bald. *in rub*. *ff*. *solut*. *matrim*. *num*. 3. & tamen, quia Bulla, & dictus tex. *in cap*. *fin*. non sunt contenti dictione illa *in*, sed dicunt, in ipsis Ecclesiis, & sic dictio illa *ipsis*, denotat ad oculum, & est personalissima, Ias. *in l*. *si quis filium*, *n*. 12 *ff*. *de acquir*. Dec. *cons*. 456. *num*. 2. Non obstat, quòd porticus est immunis, ergò, & in ipso delinquens dicitur committere in Ecclesia, quia respondetur porticum esse immunem, sicut Ecclesiam per extensionem, vt suprà notaui, & ratio est, quia in fauorabilibus fit latior interpretatio, sed in odiosis, & pœnalibus strictior, ita vt delinquens in portico non possit dici delinquere in Ecclesia, notant Remig. *de immun*. *ampl*. 2. Ioan. de Visch *in eod*. *tract*. *n*. 60. latè Florin. de S. Petro *in l quidam*, *ff*. *de seruit*. *vrban*. Mari. Anton. *var*. *resol*. *lib*. 3. *resol*. 11. *num* 18. Nam locus facit ad effectum inducendi sacrilegium non ita latè sumitur sicut ad effectum gaudendi Ecclesiastica immunitate, Vincent. de Franchis, *decis*. 402. *num*. 9. *&* 11. vbi etiam adducit rationem, quia quando agitur de immunitate, sumus in fauorabilibus, quando autem agitur de graduando delictum, sumus in odiosis, & pœnalibus, Nald. *in sum*. *verb*. *sacrilegium n* 4. Suar. *de Relig tom*. 1. *lib* 3. *cap*. 9. *num*. 1. Sperell. *in decis*. *fori Eccles*. *decis*. 62. *num*. 14.

Plures autem casus & delinquentium genera Iure Ciuil. *in d. l. præsenti*. *C. de his*, *qui ad Eccles*. *confug*. excipiuntur, qui si ad Ecclesiam confugiant, minimè illius gaudent immunitate; sed in hac materia semper recurrendum est ad *d. Constitutionem Gregorij XIV*. incip. *Cum alias*, 9. *Kalend*. *Iunij* 1591. apud. Piasec. *in praxi Episcop*. *p*. 2. *c*. 4. *sub tit*. *de immun*. *Eccles*. in qua omnia priuilegia, & immunitates Ecclesiis concessa reducuntur, & moderantur ad certam formam, & ibi sic statuitur. *Vt laicis ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa prædicta confugientibus, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumve cœmeteriis committere non verentur; aut qui proditoriè proximum suum occiderunt, aut assassini, vel hæresis, aut læsæ maiestatis in personam ipsiusmet Principis Rei immunitas Ecclesiastica non suffragetur*, &c. 120

Quæ quidem Gregoriana Constitutio non alium ab Ecclesiarum immunitate excludit, quàm nominatim in ea expressos, vt per Anastas. Germon. *d. lib*. 3. *cap*. 16. Cened. *d*. *q*. 41. *num*. 10. & alios, quos refert, & sequitur Giurba *cons*. 30. *num*. 5. nec ex identitate, aut maioritate rationis extendenda est ad alios quam expressos, Farinac. *in tract*. *de immunit*. *numer*. 98. Ambros. *d. cap*. 1. *n*. 14. Giurba *cons*. 100. *n*. 14. Et sic cum Bulla loquatur de occidente, vel mutilante membrum intra Ecclesiam, non est trahenda ad abscindentem partem aliquam quæ non sit membrum, scilicet digitum, qui non dicitur propriè membrum, sed officium membri, cui deseruit, ex Giurba *cons*. 40. *num*. 10. *cum seqq*. Ioan. Anton. Nonat. *d. tit*. *de immun*. *Eccles*. *num*. 54. qui & alij resoluunt Bullam procedere quando truncaretur, mutilaretur, seu abscinderetur membrum, secus autem si debilitaretur; si enim membrum non sit à reliquo corpore separatum, licèt sit inutile, est pars corporis, ipsumque corpus diceretur integrum ex omni sui parte, de quo latè R.P.D. Sperell. *in decis*. *fori Eccles*. *decis*. 59. *num*. 11. *cum seqq*. & idem Giurba *d. cons*. 40. *num*. 24. *&* 25. post Gambacurt. *d. cap*. 17. *num*. 6. subdit quòd immunitate non gaudet si quis totaliter membrum non secet, nec illud à reliquo corpore separet, sed ita grauiter lædat

lædat ne possit amplius in corpore conseruari, vt medicorum consilio abscindatur, tantundem est ac si ipse abscidisset; is enim abscidit, qui ita malè afficit, vt abscindi necesse sit; at si ex malo ipsius regimine, vel aliunde oriretur postea secandi membri necessitas: non ex illius percussione; tunc nec est in ipsum percipientem infligenda mutilationis culpa, sed percussionis tantùm, & ideo si in Ecclesia commiserit, ab Ecclesia adhuc defendendus est reus. Vnde regula est quòd omnes fruuntur immunitate Ecclesiæ, quantumcumque grauia delicta commiserint, nisi sint de illis in dicta Bulla exceptis. Guazzin. d.p.1. defens.1.c.37.num.52. Giurba cons.30.num.5. Duard. num. Bullam Cœnæ cons.15.q.16.num.17. Carol. Maranta tit.2.resp.36. n.29. Decian. Farin. Gratian. Azor. & alij, quos refert & sequitur Ciarlin. controuers. forens. c.10.n.4. Sperell decis.22.n.8.

Nihilominus de aliquibus crimina atrocia committentibus controuertitur inter Doctores, an propter atrocitatem fiant huius sacræ immunitatis indigni. In primis de raptoribus Virginum loquens Gab. Pereir. de manu Regia p.2.c.50.num.11. vers. verum, resoluit eos Ecclesiastica immunitate non gaudere in Regno Portugaliæ, si in tali raptu insidiæ, & proditiones misceantur, Ludou. Correa nobilis etiam Lusitanus in repet. ad d.c. inter alia, p.3.num.14. absolutè dicit Virginum raptores hac immunitate non potiri, & multipliciter respondet ad text. in cap. raptoribus 36. quæst.1.n.16. cum parente meo resoluit deflorantem Monialem si ad Ecclesiam confugiat, minimè gaudere eius immunitate, prout refert, licèt non sequatur, Diana p.4. tract.1. resol.43.

121 De adulteris quòd gaudeant Ecclesiastica immunitate, tenent Ludou. Correa d.part.4.num.1. Sperell. decis.59. num.32. Diana d.part.6.tract.1. resol.26.q.7.

122 De reo criminis peculatus quòd gaudeat Ecclesiastica immunitate, docent Decian. l. lib.6. cap.28.num.15. Farin. d.tract.num. 97. refert me citato in hoc loco Trullench. d.lib.1.c.11. dub.3.n. 28. in fine.

De fabricatoribus falsæ monetæ idem resoluunt Gutier. pract. lib.3. quæst.4. Farin. d.tract. de immun. num.92. Giurba cons.20.n.8. & consil. 30. num.6. & de illius tonsoribus Mari. Itali. d.lib.1. cap.5.§.1.num.15. Bonacin. d.puncto 16. §.6.n.4. Diana part.1.tract.1.resol.31. prope fin. & me citato in hoc loco p.6.tract.1.resol.19. Et ideò cùm ad *Ecclesiam sancti Antonij extra mœnia ciuitatis Neapolis quidam monetarij confugissent, excellentissimus Prorex, bonæ memor. Paulo V. supplicauit quatenus eius Nuncio vt eosdem monetarios ex dicta Ecclesia ad Regiam Curiam consignare in mandatis iniungere dignaretur. Sanctissimus autem sub die 19. Iunij 1619. mandauit dari litteras Nuncio, vt constito sibi summariè & ex processibus luscorum quòd isti sint monetarij, eos consignari mandet.*

123 De reo criminis sacrilegij, vnde Nan. d.cap.35. num.19. vers. gaudet etiam, Remig. fallent.3.num.2. Villag. d.cap. fin. num.59. & 43. Alex. Ambros. d. c.5.num.6. Mari. Italia. d.lib.1.cap.5.§.3.numer.75. cū seqq. Diana d.part.6.tract.1.resol.26.vers. quæro sextò, Ludou. Correa in repet. d.cap. inter alia, p.3. num. 35. vbi resoluit quòd sacrilegium committens extra Ecclesiam, & ad ipsam confugiens, illius gaudet immunitate, secus si in ipsa Ecclesia sacrilegium commiserit, & n.37. resoluit quòd occidens, aut notoriè percutiens clericum, si ad Ecclesiam confugiat, non gaudet eius immunitate, de quo etiam Bobadilla in politicis lib.2.cap.14.n. 47. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 303. Ioan. Sanci. in select. disput. 44. n.52. Giurba cons.70. n.1. D. Mari. Curel. d.lib.1.q.34. Furtum committens in Ecclesia de re ipsius Ecclesiæ, quamuis sit sacrilegus, nihilominus tamen gaudet Ecclesiastica immunitate. Ita Farin. in tract. de immun. n.101. & 217. qui loquitur in furto pyxidis, Ambrosin. eod. tract. cap.5. num.6. Pereg. in simili tract. cap.11. num.15. Bonacin. circa primum Decalogi præceptum disput.3.q.7. puncto 5. num.11. me citato in hoc loco Diana d.part.6.tract.1.resol.9. & sic censuit Sacra Congreg. Immunitatis in Squillacen. 18. Martij 1631. & latiùs n.164.

124 De blasphemo quòd gaudeat Ecclesiarum immunitate, tenent Nau. d.cap.25.num.20. vers. quod nostro iudicio, Erasm. de Cochier. d.part.4.quæst.65. n.2. vers. Iudæi, Alex. Ambrosin. de immun. cap.8. ex num.10. Pereg eod. tract. cap.12. num.12. Diana part.4.tract.1.resol.51. præcipuè vbi vsu sic receptum fuerit, ex Trullench. dict. lib.1. cap.11. dub.2. num.3. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. num.4. Diana part.6.tract.1.resol.28. quæst.8. nisi blasphemias hæreticales proferat, hunc enim immunitate non gaudere certum est, & in his terminis accipienda sunt quæ resoluunt Remig fallent.24. Cou. d.num.11.vers.14. Suar. de Pace d.§.3. numer.110. Boër. decis.110. à princip. Decian. dict. li.6. cap.16. n.6. Baiard. ad Clar. §. fin. q.30 n.15. Marta de Iurisdict. part.2.cap.11. num.10. Ludou. Correa dict. part.3.n.35. D. Mari. Curel. d.lib.1. q.39. Farin. d. q.28. num 67. & d. tract. de immun. num.173. vbi n. 175. benè aduertit non solùm blasphemum hæreticalem, sed etiam quemcumque alium de hæresi quouis modo suspectum si ad Ecclesiam confugiat, ab ea à ministris sancti Officij indifferenter extrahi posse, de quo etiam Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immunit. n.43.

125 De sortiariis, seu maleficis, Martin. Delri. disquis. magic. lib.5. sect.7. Erasm. à Cochier. d. part.4. q.65. num.9. de abortum procurantibus vide Trullench. dict. lib.1. cap.11. dub.2. num.30. prope fin. vbi refert apud me haberi dominos Cardinales sub die 3. Septembris 1632. declarasse procurantem malis medicamentis abortum non gaudere immunitate, & in principio dicti n.30. post Sanch. d. lib.6. cap.1. dub.10. ex Castr. Palao d. disput. vnica puncto 10. num.3. addit mulieres, quæ partum exponunt, seu alio modo occidunt, si detecto flagitio in Ecclesiis se recipiunt, gaudere Ecclesiæ immunitate.

126 De Simoniaco quòd gaudere debeat Ecclesiastica immunitate, præcipuè stante Bulla Gregorij XIV. vbi non reperitur exceptus, Bonacin. dict. puncto 16. §.5. num.12. Farin. dict. tract. de immun. num. 177. me citato in hoc loco Diana d.p.6. tract.1. resol.26. q.9.

127 De Sodomita quòd gaudere debeat Ecclesiarum immunitate, attenta Bulla Gregorij XIV. resoluunt Danza de pugna Doctorum tit. de immun. Eccles. cap.4. per tot. Anton. de Sousa in aphorismis Inquisit. lib.2. cap.26. n.30. Pereg. de immun. cap.6. num.23. Aloys. Ricc. in collect. decis. part.5. collect. 1792. Scortia in select. summorum Pont. Constit. capit.153. Giurba cons.100. num.15. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. Eccles. n.4. vers. & de clerico sodomita, Carol. Maranta part.1. resp. 36. n.22. Farin. d. tract. de immun. n.206. & 209. Trullench. d.c.11. dub.3. num.30. post Castr. Palaum, Sanch.

&

& Bonacin. Diana *part.4.tract.1.resolut.* 45.

Contrarium verò omnino Sodomitam Ecclesiastica immunitate non gaudere; resoluunt Salzed. *ad Bernard.cap.*89. *vers. laicus*, Auendan. *de exequendis mandat.part.*1.*cap.*29. Fr.Emman. *quæst. Regul.tom.*2.*q.*30.*art.*4.Mari. Ital. *dict.l.*1.*cap.*5. §.3. Curia Philipp *part.*3.§.12.*num.*29.Humad *ad Greg Lopez in l.*4.*tit.*11.*num.*3.*p.*1.*pag.*96.Iacob. de Graffi.*tom.*1.*lib.*5.*consil.vnico,num.*10.& 18.*de immun.Eccles.* Gambac.*lib.*2.*c.*18. Bobadil.*in sua politica lib.*2.*cap.*14.*num.*20.Castill. *Sicul. part.*2. *decis.*153.*per tot.* Raph. de la Torre *in* 2. 2. *tom.*2. *q* 99.*art.*3.*disp.*7.Valer. Reginal *in praxi fori pœnit.l* 9.*cap.*26.*n.*38.*in fine tom.*1.Portel *in dub.Regular.verb Ecclesia immunitas num.*15.Tamner.2. 2.*disp.*3.*q.*8.*dub.*1.*num.*16.D.Mari.Cutel. *d.lib.*1. *q.*2.Hieron.Roderic. *in compendio quæst. Regular. resol.*56. *n.*3. Ludou. Correa *d.part.*5.*n.*4. Melch. Phœbos *Lusit.decis.*81.*n.*7. *tom.*1. Verùm quamuis hæc opinio sit maiori Doctorum calculo recepta, nihilominus primo loco relata magis conformis est dispositioni Gregorij XIV. & ideo in praxi sequenda.

128 De offendentibus personam alicuius Principis inferioris superiorem recognoscentis, Alex. Ambrosin.*c.*9 *num.*5.Pereg. *d.tract.de immun. cap.*9. *num.*8.Mari.Ital.*dict.lib.*1.*cap.*6.§.7.*num.* 29.*cum seqq.* Fann.*d.tract.de immun.n.*187. Melch. Phœbos *Lusitan decis.*81. *num.*6. *tom.*1. vbi post Reboff. Clar. Bobadil. & alios resoluit crimen læsæ maiestatis committentem non gaudere Ecclesiæ immunitate, quia est de exceptis in bulla, Diana *p.*1. *tract.*1. *resol.*6. & *part.*6. *tract.*1. *resol.*18. D. Mari.Cutel.*d.lib.*1.*q.*6.

129 De frangente carceres, & inde ad Ecclesiam confugiente. vide Boër. *decis.*110. *n.*8.& 9. Nau. *d.cap.*25.*num* 19.*vers.& etiam.* Villagut.*d.cap.fin. num.*41.Anastas.Germon.*d lib.*3.*cap.*16. *num.*77. Suar. *d.lib.*5.*cap.*15.*num.*18.& 19.Alex.Ambros. *d.cap.*10.*num.*11. Cardin.Tusch. *d.verb. Ecclesia concl.*10.*num.*30. Gambacurta *lib.*5.*cap.*3.*num.*6. Erasm.à Cochier *d.part.*4.*q.*65.*num.*2. *vers.effractores*, Ludou. Correa *d.part.*3.*n.*13. Melch.Phœbos *d.decis.*81.*num.*21. Gabr.Pereira *d. cap.*50. *n.* 17.Carlin. *contron.forens.c.*14.*num.*8.D.Mar. Cutel. *d.lib.*1.*q.*9.*n.*16.Diana *d.p.*6.*tract.*1. *resol.*26. *quæst.*5.

130 De bannitis, vide Nau. *d.cap.*25. *n.*19. *ad fin. vers.exules etiam,siue banniti*, Ludou. Correa *d. p.* 3.*n.*40.*vers de bannitis*, Clar. §.*fin. q.*30. *vers.sciendum autem*,Cochier *vbi suprà*, Bonacin.*d.punct.*16.§.5. *num.*15. Farin.*d.q.*28.*n.*47.& *d.tract.de immunit. num.*37. vbi *num.*42. tenet bannitos, & condemnatos gaudere Ecclesiastica immunitate, si banniti & condemnati fuerint pro crimine non excepto, secus pro crimine excepto à Bulla Gregorij XIV. referunt me citato *in hoc loco* Trullench. *d.lib.*1.*cap.*11.*dub.*5.*num.*28.& Diana *d.p.*6.*tit.*1, *resol.*51.

131 De excommunicato Boër. *decis.*110. *n.*5.& 7. Nau.*d.cap.*25.*n.*19. *vers. tertium quod ex hoc infertur*, Erasm.à Cochier *d p.*4. *quæst.*65.*n.* 2. *vers. præterea excommunicati*, Azor. *d.c.*9. *vers. quid de pagano*, Card.Tusch. *d.concl.*10 *n.*26. Suar. *d.l.*5. *cap.*10.*num.*5. & 4.Alex. Ambrosin.*c.*8. *num.*12. *vers.& propterea*, Catharin. *crimin. decis.*95.*n.*17. Anastas.Germon. *d.lib.*3.*c.*16. *num.*72. *cum seqq.* Villagut. *d.c.fin.num.*44.Franc.Leo *d.cap.*13.*n.*29. Mari.Ital. *d.lib.*1.*cap.*2.§.*vnico à num.*1.Farin.*dict. q.*28.*num.*39.& *d.tract.de immun. n.*44. Peregrin. *eod.tract.cap.*12.*num.*2. Aloys.Ricc.*p.*1. *decis* 94. Ioan. Anton. Nouar. *d.tit.de immunit.n.*21.Diana *d.p.*6.*tract.*1.*resol.*56.*q* 3. Thullench *d.lib.*1.*cap.* 11.*dub.*2. *num.*6. vbi ait eum gaudere hac immunitate, & idem dicit de personaliter interd. & degradato, & suspenso.

· De strigis inferentibus in Ecclesia, sciendum est quòd stante dicta Bulla Gregorij XIV. dubitatum fuit per Archiepiscopum Ianuensem, an inferentes strigis in Ecclesia dictæ immunitatis priuilegio gaudere debeant? Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præposita *sub die* 16. *Nouembris* 1618. affirmatiuè respondet. 132

De condemnato ad triremes, vel ad aliquod opus publicum, vide Donat. Anton. de Marinis *quotid.resolut.cap.*177.*num.*2. Gabr.Pereira. *de manu Regia p.*2.*cap.*50.*num.*17. Ioan.Anton.Nouar. *d.tit.de immunit.Eccles.num.*27 Ludou.Correa *in rep.dict.cap.inter alia,p.*5. *n.*9. Diana *p.*1.*tract.* 2. *resolut.*40.& *part.*4.*tractat.*1.*resolut.*47 & *part.*6. *tract.*1.*resol.*21.Giurba *cons.* 50.vbi latè an voluntarij remiges, quos *bonauoglia* appellant, aut perpetuò, vel ad tempus in triremes damnati, si ab eis in Ecclesiam confugerint, sacri loci immunitate gaudeant, D. Mari. Cutel. *dict. lib.* 1. *quæst.*42. 133

Quæstio superest examinanda, an is qui duo commisit delicta, alterum quo immunitate non gaudet, alterum quo Ecclesiæ libertatem potest acclamare, possit ab Ecclesia iustè abduci, & puniri ex eo crimine, quo Ecclesiæ immunitatem amisit? Et non abduci posse videbatur, quòd Ecclesia eum tueri debeat ex eo crimine, quo Ecclesiastica immunitate gaudet, & cùm semel illius subterfugium susceperit, nequit ab Ecclesia reus diuelli, quam olim opinionem Ioan. de Visch. defendere visus est *in tract.de immunit. Eccles. num* 64. Sed contrariam meritò tenerunt Aufrer. *Tholos.decis.*422. Nicol.Boër. *decis.*110.*n.*10. & 11.Remig. *in tract.de immun.Eccles.fallent.*11. *ad med.* Gam. *Lusit. decis.* 32. *n.*1. & 2. impium enim foret, & ab omni religionis cultu alienum, vt eos Ecclesia defenderet, qui illius nequeunt immunitate gaudere; porrò cum delicta suas pœnas habeant, & diuersorum multa diuersa sint, fieri non potest, vt alterius criminis, cuius Ecclesia immunitatem non concedit, reus libertatem consequatur. Quam tamen vltimam sententiam temperandam esse existimo, nisi criminis reus punitus illo fuisset, propter quod Ecclesiæ immunitate gaudere non poterat, tunc sanè extrahi ab Ecclesia propter aliud non posset, non enim de alterius iam puniti nunc, sed de illius agitur mulcta, cuius Ecclesiæ gaudet immunitate, ita Boër.& Remig. *citatis locis*, Flores de Mena *ad dict.decis.*52.Gaut. Gutier.*l.*3.*pract.q.*1.*n.*18. *ad fin.* Azeued.*l.*3.*n.*27. *tit.*2.*lib.*1.*noua recop.* 134

Sed quæstio est magis dubia, an Clerici, & Regulares personæ de manibus Prælatorum suorum ad Ecclesiam confugientes gaudeant Ecclesiastica immunitate in illis casibus, in quibus laici ea gaudere possunt? In qua vna sententia tenet non gaudere, eamque expressè tuentur Abb. Panor. *in d.cap.inter alia, n.*15. vbi adducit sua rationes, asseritque se nõ reperisse aliquem textum, qui de hoc prouideat, Guilielm. Mayn. *in l.nemo,ff.de regul. iuris, fol.*251.*col.*1.*n.*31. Syluestr. *in sum. verb. immunitas* 3.*n.*2.*v.tertium Clerici*, vbi sequitur Abbatem Panor. Mench. *de success.progressu, l.*5.§.12. *num.*54. 135

num. 54. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 3. *num.* 3. vbi dicit ita tenendum intrepidè, Barber. *in viatico iuris, tit. de violator. immun.* dicens, quòd Clericus, qui disciplinæ fugiendæ causa confugit, potest extrahi, Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 2. *quæst.* 51. *art.* 4. dicit tenendam opinionem Clari dicentis de consuetudine, & quod credit Religiosos non gaudere, quia tardè exeunt è claustris, Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *de personis, quæ gaudeant Templ. immun. c.* 10. *num.* 5. vbi dicit hanc sententiam, scilicet Abb. probandam, & respondet contrariis, Baptist. de Salis *in sum. verb. immunitate, il.* 2. *fol.* 77. *part.* 2. vbi de Religiosis loquitur, quia tardè exeunt à claustris. Beller. *disquisit. Cleric. p.* 1. *tit. de fauore cleric. personali,* §. 15. vbi hanc probat sententiam, si iudex ipsius causâ disciplinæ, & non odij vult eum arcere ab Ecclesia, & extrahere, incarcerare, & punire, Suar. de Pace *in pract. tom.* 1. *cap.* 3. §. 3. *n.* 141. Humad. *in l.* 4 *glos.* 8. *n.* 2. *tit.* 11. *part.* 1. Montalu. *in l.* 3 *tit.* 20. *l.* 15. *glos.* 1. Villadieg. *ad forum iudgo lib.* 9. *tit.* 3. *l.* 1 *n.* 10. Villagut. *de extens. leg. cap. fin. num.* 64. Guazin. *de defens. rerum lib.* 1. *c.* 37. *n.* 49. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 37. Aloys. Ricc. *part.* 2. *decis.* 89. Curi. Philipp. *part.* 3. §. 32. *num.* 17. Tanner *in* 2. 2. *disp.* 5. *quæst.* 8. *dub.* 1. *n.* 16. Megal. *part.* 3. *lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 34. Zipæ. *in analytica postremi iuris Ecclesiast. enarrat. lib.* 3. *tit. de immunit. Eccles. n.* 9. Peregrin. *de immun. Eccles. c.* 11. *num.* 3. Bonac. *de legib. disp.* 3. *q.* 7. §. 3. *n.* 7. *& de censur. extra Bull. disp* 2. *q.* 3. *punct.* 16. §. 5. *num.* 3. Portel. *in dubiis regularib. verb. Ecclesia immunitas, n.* 13. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, tract.* 2. *l.* 4. *cap.* 4. *n.* 52. Homoboo. de bonis *de examine Ecclesiast. tract.* 12. *quæst.* 26. *suppos.* 3. Erasm. à Cochier. *d. part.* 4. *q.* 65. *n.* 8. *propè fin.* nouissimè Hieronym. Roderic. *in compendio quæst. regular. resol.* 56. *n.* 5. Castro Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 11. *punct.* 7. *n.* 17. vbi hanc opinionem propter consuetudinem reputat probabiliorem Sanch. *in consil. moralib. part.* 2. *lib* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 6. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 50. *num.* 4. nouissimè D. Mari. Cutell. *in doctissimo tract. de prisca ac recenti Ecclesiæ immun. l.* 1 *q.* 24. *per tot.* vbi *quæst.* 25. de Religiosis in propriis Monasteriis delinquentibus.

136 Horum autem opinio vndecim præcipuè rationibus comprobatur. Primò, quia hoc videtur sentire glos. *in c. nullus clericorum* 11. *q.* 4. vt asserit Panor. *d. num.* 13. Secundò, quia leges ciuiles loquuntur tantùm de laïcis ne extrahantur ab Ecclesia, nam de Clericis statuere non possunt; Canonica verò iura, licèt non distinguant inter Clericos, & laïcos, tamen & ipsa videntur respexisse tantùm laicos non Clericos, nam omnia iura Canonica videntur loqui quòd Ecclesiastici iudices debent impetrare à sæcularibus ne ipsos condemnent ad mortem, quod non potest considerari in Ecclesiasticis. Panor. *de loco vers. secundò considero.* Tertiò mouetur idem Panorm. quia Episcopi Clericos, & Abbates religiosos castigant, verberant & puniunt in Ecclesiis, & monasteriis, vt notatur *in c. vniuersitatis, de sentent. excomm. & cap. fin. de regularib.* & de Episcopo condemnante in Ecclesiis, & tenente carceres in Palatio suo, traditur *in cap. præceptum* 2. *q* 2. *cap. qua fronte, de appellat.* Quartò, considerat idem Panor. quòd si verum esset, quòd Clericus gauderet hac immunitate, hoc tenderet non ad decorem, sed ad maximum dedecus Ecclesiæ, cùm videretur velle defendere facinora Clericorum, qui tamen Sancti esse debent, & in suis actibus relucere, *c. oportet Sacerdotes* 81. *d.* & cùm non possint in corpore puniri, non possent etiam puniri in fortunis, si nullas fortè haberent, & sic remaneret impunitum facinus. Quintò, adducit Panorm. *Clem.* 1. *de priuileg. in vers. si qui contra premissa, & in cap. non solùm, de regular lib.* 6. vbi Religiosi delinquentes in religione mandantur subiici grauibus pœnis. Sextò mouetur, quia cùm Clerici frequenter delinquant in Ecclesia, & sic Religiosi, vel saltem intra triginta passus, sequeretur, quòd de his delictis non possent puniri, si non possent ab Ecclesia extrahi contra *c.* 2. *& cap. cùm illorum, de sent. excom.* Septimò, quia ista immunitas fuit adinuenta contra sæculares potestates, non Ecclesiasticas, arg. *cap. frater, & cap. definiit* 17. *q* 4. Ioan. Andr. *cap. inter alia n.* 4. *vers. per hanc glos.* refert Mench. *de success. progressu* §. 22. *n.* 54. *vers. quasi Ecclesiastica illa immunitas,* vbi dicit, quòd & generaliter constat non iure diuino, aut naturali, sed tantùm positiuo Ecclesiasticam immunitatem inuentam fuisse, vt affirmat probat Cou. *var. lib.* 1. *cap.* 20. *in prin.* sicque videtur non procedere contra ipsos iudices Ecclesiasticos, dum Clericum delinquentem prosequuntur, idem tenuit Guliel. de Monte Lauduno *in Clem.* 1. *de pœnit. & remis.* quem refert Mayn. *citato loco.* Octauò, quia Ecclesia non præsumitur priuilegiasse contra se, *c. cum instantia, de censib.* Ioan. Andr. *in d. c. inter alia, n.* 4. *vers. ad secundum.* Nonò, quia maior est immunitas personalis Clerici, quæ illi conceditur ratione suæ consecrationis, quàm illa, quæ prouenire potest ex circunstantia loci, sed prima non impedit quominus à suo Prælato possit Clericus incarcerari, & corporaliter puniri intra Ecclesiasticos limites, *cap. vniuersitatis, de sent. excomm.* ergo nec locus sacer impediet, Suar. *d. c.* 10. *num* 6. *vers. item maior est.* Decimò, quia Ecclesiasticum iudicium censetur magis medicinale, quàm vindicatiuum, & spirituale potius, quàm temporale, & ideò tale iudicium intra Ecclesiam fieri non prohibetur; ergo nec prohibetur fieri circa personam Clerici, extrahendo illum ab Ecclesia. Vndecimò, quia indecorum est iudicem Ecclesiasticum violare Ecclesias, cuius est proprium eas tueri, Mench. *d.* §. 22. *num.* 54. *ad fin.*

Altera sententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, negat etiam attenta sola iuris communis dispositione ipsos Clericos ab Ecclesiastico Prælato extrahi posse ab Ecclesia, ac proinde, tenet quòd si ad eam confugiant, Ecclesiastica gaudere immunitate, eamque defendunt Card. Zabar. *in d. cap. inter alia, num.* 7 *q.* 6. modernus, quæ dicit *in Clem.* 1. *num.* 9. *de Pœnit.* qui tenet Clericum homicidam confugientem ad Ecclesiam gaudere immunitate, & hoc esse de iure verius, vt confugiens sit tutus etiam ab Ecclesiastico iudice. 137

Roman. *cons.* 126 *per tot.* vbi concludit Presbyterum non potuisse capi in claustro Ecclesiæ, ac proinde fuisse relaxandum, subdens se in sua conscientia Clericum sic captum relaxaturum, & *cons.* 234. *per tot.*

Ioan. de Vischis *de immunit. numer.* 3. vbi ita dicit. *Stat ergo regula, & vera conclusio, quòd iudex etiam Ecclesiasticus non potest fugientem ad Ecclesiam inuitum etiam subditum suum, siue Clericum, siue laicum extrahere, nec pœnam corporis afflictiuam imponere* & *numer.* 9. *& seq.* diluit argumenta Abb. *& numer.* 72. *vers. prima conclusio, & vers. secunda conclusio,* vbi, quòd nec

iudex

iudex sæcularis laïcum, nec iudex Ecclesiasticus laicum, vel clericum disciplinæ caosâ potest extrahere.

Remigius de Gonni *de immun. eccles. fallent.* 21. vbi post relatos hinc inde Doctores *n.* 2. per hæc verba concludit. *Possumus consiteri dicta Panor. procedere in Clericis, & religiosis delinquentibus in Ecclesia, per c. fin. eod. tit. in alijs verò videant superiores, quid sit in istis iudicandum, posset dici, quòd alij gaudeant, prout expressè dicit Roman. vbi suprà. Nam Clerici, vt plurimum, maximè hodie alibi, quã in Ecclesia viuunt & resident, secundum Ludou. & Ioan. de Vischis vbi sup. Hodie tamen opinio Panor. indistinctè seruatur, & ita vidi practicari.*

Ioan. Bernard. Diaz. *in pract. crimin. cap.* 125. vbi quòd opinio Ioannis de Vischis est verior, & communis, subdit tamen ex consuetudine posse Clericos à suis iudicibus extrahi ab Ecclesijs, quam limitat non procedere in casibus, vt Clericus post degradationem tradendus esset Curiæ sæcularis, tunc enim ait, aut non est extrahendus, aut si extrahatur post degradationem verbalem, ad Ecclesiam reducendum esse iudicat æquissimum.

Bonifacius de Vitalinis *in Clem. I. n. 70. vers. nec obstat, de pænit. & remiss.* vbi quòd gaudet immunitate Nobilis, ignobilis, pauper diues, iuuenis, senex, Clericus, laicus criminosus, vel ære alieno suppositus, nulla facta distinctione.

Ioannes Maria Monticel. *in praxi crim. reg.* 12. *de captura rei, n.* 18. *fol.* 114. ibi, *Amplia, vt tanto magis verum sit, quando delinquens, qui moraretur in Ecclesia esset Clericus.*

Bernardus de Landrino *in addit. Ad Angel. Aretin. de malefic. vers. quod fama publica procedente, n. 59. lit. A.* vbi sequitur Romanum.

Couarruuias, *var. resol. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 16. sequitur etiam Bernardum Diaz, quem in secunda parte reprobat dicendo, quòd si Clericus commisit delictum dignum degradatione, & traditione curiæ sæculari, non obtinet locum Ecclesiarum, & Templorum immunitas, & quod ideò potest extrahi, & tradi curiæ sæculari.

Nauarrus *in man. c.* 25. *n.* 22. sic ait; *Neque personæ Ecclesiastica gaudent immunitate, iuxta Panor. in d. c. fin vsu receptum, quod videtur limitandum, quoad iudicem Ecclesiasticum, nõ autem quoad iudicem sæcularem, quem arbitror non posse extrahere ab Ecclesia Clericum in minoribus constitutum, etiam ob delictum quoad illud post Concil. Trid. sess. 23. cap. 6. habeat in eum iurisdictionem.*

Iulius Clar. *in pract. crimin. lib. 5. §. fin. q. 30. vers. vlterius quæro.* vbi quòd Clericus gaudet immunitate Ecclesiarum, itaut ab illis iouiti extrahi non possint ab eorum iudicibus Ecclesiasticis, & est communis opinio.

Baptista à Villalobos *in commun. opinion. verb. immunitas num.* 8. *vers. amplia istam communem,* vbi quòd Clericus homicida per insidias gaudet immunitate Ecclesiastica.

Petr. Rebuff. *tom.* 2 *ad leges Gallia tit. immunitates Ecclesiastica quando, & quibus concedantur, art.* 5. *gloss.* 1. *n.* 13. *fol.* 539. *per cap. reum* 17. *quæst.* 4. & *num.* 24. dicit apostatam ab Ecclesia extractum, qui subtraxerat Bullas, & sigilla, fuisse restitutum.

Ferdinandus Vasquez Mench. *de success. progressu, lib.* 3. §. 22. *limit.* 17. *num.* 54. vbi primò refert opinionem dicentium Clericum non gaudere, & deinde refert opinionem eorum, qui dicunt Clericum gaudere. & ideò censetur in hac opinione residere, sicut asseruit Fr. Emman. *d. qu.* 51. *art.* 4. *vers. quod est tenendum*, & Gutier. *loco proximè citando.*

Ioan. Gutierez *pract. lib.* 3. *q.* 3. *n.* 1. *in fine*, vbi quòd in puncto iuris hæc opinio est verior, & tenenda, & quòd rationes Abbatis non concludunt, licèt (vt ait *n.* 3.) in suo regno nunquam viderit Clericorum aliquem hoc refragari, nec contendere gaudere se debere immunitate Ecclesiæ, fortè quia sciant praxim communem, & consuetudinem notoriam, & *n.* 4. subdit Clericum in minoribus constitutum non posse extrahi ab Ecclesia à iudice laïco, etiamsi in illum propter delictum habeat iurisdictionem.

Anastasius Germonius *de sacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 92. vbi sequitur opinionem, & distinctionem Ioannis Bernardi Diaz.

Tiberius Decian. *in tract. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 26. *tit. de casibus, qui respiciunt personas confugientium ad Ecclesiam, num.* 1. *vers. puto ego*, vbi quòd opinio Romani contra Abb. de iure est verior, exceptis tamen grauioribus criminibus, & vlterius subdit, quòd si Clericus venit ad Ecclesiam, vel Palatium Episcopi, seu locum sacrum ea alia causa, quàm vt gaudeat Immunitate, & dicit non gaudere, & posse incarcerari & puniri, & extrahi, aut verò præcisa intentione confugit ad Ecclesiam, vt gaudeat immunitate, & eo casu est tutus, & concludit cum Abb. consuetudinem esse seruandam.

Prosper Farinac. *de carcerib. & carceratis, q.* 28 *n.* 7. vbi quòd hæc opinio est verior, & communior, licèt non negetio hoc multum esse attendendam consuetudinem, sed vbi talis consuetudo non adest, seruandum esse ius, & iterum, *de immunit. Eccles. cap.* 2. *n.* 34. vbi latè, & *n.* 36. *in fine*, hanc dicit veram, & magis communem, & refert ita declarasse Sacra Congreg. Concil. Trident.

Dominic. Card. Tusch. *pract. conclus. verb. Ecclesia, concl.* 9. *n.* 17. *concl.* 11. *n.* 27.

Marcus Antonius Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 22. *num.* 11. vbi quòd secundùm magis communem opinionem Doctorum, Clerici gaudent immunitate Ecclesiastica, & subdit vsu seruari opinionem Abbatis in curia Archiepiscopali Neapolitana, quæ opinio est intelligenda, vt à iudice Ecclesiastico possit extrahi Clericus ad finem ipsum puniendi, non à iudice sæculari, qui nec Clericum in minoribus posset extrahere, & dicit opinionem Abb. approbari in Bulla Gregorij XIV. in qua fit mentio solùm de laïcis, &c. quæ Bulla reducit omnes Canones antiquos ad vnam formam & idem tenet *in impressione parua, cap.* 17. *num.* 11. Boët. Epo *de Iure immunitatis Eccles. ad cap. inter alia, num.* 21. vbi hanc contra Panorm. sequitur opinionem, cum Ecclesia suis ministris, vel maximè debeat patrocinari.

Marius Giurba *cons. crimin.* 40. *per tot.* vbi postquam hinc inde plura adducit fundamenta, & quam plurimos pro vtraque parte citauit Doctores, cum hac sententia remanet *num.* 4. asserens se iuxta eam in Archiepiscopali Curia Messanensi non semel obtinuisse.

Hieron. Ceuall. *comm. contra comm. q.* 689. vbi *in fine*, relatis hinc inde Doctoribus concludit hanc opinionem in puncto Iuris esse magis veram, licèt contraria dutum, & fortassis ridiculum esset recedere, saltem in his locis, vbi hæc practica viget.

Thomas Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *verb. im-*

munitas, num. 8. *vers. amplia istam communem*, vbi quòd clericus homicida per insidias gaudet immunitate Ecclesiastica.

Alexander Ambrosinus *de immun. Eccles. c.* 12. *num.* 3. vbi quòd opinio Romani est verior, & sequenda, & in confugiente ad Palatium sequitur distinctionem Deciani.

Franciscus Molinus *de sacra homicidio amittenda immunitate, sub tit. Immunitas Ecclesiæ, quali homicidio amittatur*, vbi postquam à *n.* 125. retulit Doctores, & rationes, *n.* 137. concludit Clericos, & Religiosos admisso extra Ecclesiam homicidio si ad eam confugiant, gaudere immunitate, & subdit tutius esse eam sequi opinionem, quam amplexata fuerit consuetudo.

Marius Itali. *de immun. Eccles. lib.* 1. *c.* 3. *§.* 1. *n.* 2. relatis hinc inde Doctoribus concludit opinionem esse magis communem vt Clericus gaudeat, & inuehitur *n.* 3. *& seq.* contra contrariam consuetudinem.

Petrus Cenedus *pract. & canon. quæst.* 42. *libr.* 1. *q.* 41. *per totam, & n.* 9. *vers. ex quibus, & n.* 10. vbi concludit Clericum gaudere Ecclesiarum immunitate, & quòd opinio Romani est verior, & inuehitur contra consuetudinem contrariam, & dicit illam esse contra ius diuinum, vel saltem contra Dei ordinationem, & quòd hodie est sublata omnis consuetudo per Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. cap.* 10. & Constitutionem Gregorij XIV. & quòd solus Pontifex, non autem Episcopi, vel inferiores possunt dictum ius diuinum interpretari.

Franciscus Salgado *de protect. Regia tom.* 2. *par.* 2. *c.* 4. *n.* 115. probat non solùm clericos de iure Canonico habere immunitatem, sed tenet maiorem esse rationem cur clericus in Ecclesia capi nequeat, quàm laicus.

Antoninus Diana *resol. moral. p.* 1. *tract.* 1. *de immun. Eccles. resol.* 14. vbi probat, quia iura Canonica, & Ciuilia indistinctè loquuntur, & indefinitè, & generaliter proindeque tam laïcos, quàm Clericos complectuntur, arg. *l. de pretio ff. de publ. in rem action.* Idem Diana *p.* 5. *in fine sui collect. declarat.* refert vnam in qua dicitur non posse extrahi Clericos præterquam in casibus degradatione dignis, & si oppositum fiat, debere restitui: & nouissimè *p.* 6. *tract.* 1. *resol.* 25. *in fine*, vbi post Cæs. Loccatel. *in Breuiario de tortura insp.* 5. *num.* 164. ait ideo Sacerdotem indutum cotta & stola extra Ecclesiam præcedente Cruce ad efferendum defunctum, non posse capi licentia Episcopi.

Melch. Lotter. *de re beneficiaria lib.* 2. *quæst.* 13. *n.* 113. vbi hanc sententiam sequitur.

Ioan. Baptista Ciarlin. *controuers. forens. cap.* 10. *n.* 17. *cum seqq.* vbi postquam contrariam opinionem sibi non displicere affirmauit, hanc probasse *Sacram Cong. Episcoporum* testatur, proindeque ei reluctandum non esse asserit.

Ioan. Baptista de Lezana *in sum. quæst. Regular. tom.* 3. *verb. immunitas Ecclesiarum, n.* 6. dum ait quòd in casibus in quibus laïci gaudent immunitate, ea gaudere debent Clerici seculares & Religiosi respectu suorum superiorum stando in rigòre Iuris.

Leander Galganette *de iure publico lib.* 3. *tit.* 69. *n.* 27. vbi probat immunitatem hanc confugiendi ad Ecclesiam omnibus ad eam confugientibus competere, siue laici sint, siue clerici.

Lud. Cotta Nobilis Lusit. Iuris Pont. Doctor insignis, *in sua elaboratissima repet. ad c. inter alia, de immun. Eccl. p.* 3. *n.* 25. vbi distinctè tenet Clericos crimina perpetrantes, si ad Ecclesiam confugiant, illius gaudere immunitate, quando crimina commiserint, propter quæ gaudeant immunitate.

Carol. Maranta *controuers. tom.* 1. *resp.* 50. vbi me citato dicit Sacram Cong. secundùm hanc opinionem declarasse.

Ioan. Anton. Nooat. *in summa Bullarum tit. de immun. Eccles. num.* 2. vbi postquam pro vtraque parte citauit plures Doctores, asserit iuxta hanc opinionem Sacram Cong. rescripsisse Episcopo Neocastren. *die* 10. *Augusti* 1618.

Ioan. Ægid. Triullench. *in præcepta Decalogi lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 2. *num.* 5. vbi me citato *in hoc loco*, hanc nostram sententiam approbat, quia Canones generaliter loquuntur, nec distinguunt de Clerico, aut laico.

R.P.D. Alexander Sperell. *in decis. fori ecclesiast. decis.* 59. *num.* 55. *vers. contrarium*, vbi attestatur de veriori, & communiori, vt quòd articulo maturè discusso Sacra Congreg. hanc Romani sententiam fuit amplexa.

Sacra Congr. Episcop. Regular. *in Tropien.* 29 *Ianuarij* 1617. declarauit quòd Clerici gaudere debent Ecclesiæ immunitate, qui post delicta patrata ad Ecclesias confugiunt extra casus in Bulla Gregorij XIV. expressos, & *die* 17. *Augusti* 1618. iterum dicitur non posse Clericos ab Ecclesia extrahi, præterquam in casibus degradatione dignis, si secus fiat, restitui mandauit, vt refert Diana *part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 26. *quæst.* 10. & de anno 1633. sic responsum fuisse Episcopo Aucersæ attestatur Carol. Maranta *tom.* 2. *resp.* 50. *num.* 6.

138

Quorum opinio validioribus fulcitur fundamentis. Primum est, quia Canones generaliter loquuntur, non distinguendo Clericum à laico, vt in *cap. verum* 9. *& in cap. diffinimus* 35. *& in cap. constituimus* 36. 17. *quæst.* 4. *& in d. cap. inter alia. & in cap. fin. de immunit. eccles.* vnde generaliter indistinctè debent intelligi, vt scilicet comprehendant Clericos, & laicos, prout arguit Roman. *consil.* 234. *in princip.* Romig. *de immunit. fallent.* 21. *vers. Primò quia text.* Decian. *in tract. criminal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 26. *num.* 1. Gutier. *pract. lib.* 3. *quæst.* 3. *num.* 1. *vers. contrariam tamen sententiam*, Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. Farinac. *d. quæst.* 28. *num.* 7. Ambrosin. *de immun. Eccles. c.* 12. *n.* 2. *vers. primò per omnes leges*, Vital. *in Clem.* 1. *n.* 70. *vers. nec obstat, de Pœnis. & rem.* Ioan. de Vischis *in d. cap. diffinimus, de immunit. eccles. n.* 17. *vers. nota secundo*, Franc. Molin. *d. loco n.* 129. Cened. *d. q.* 41. *num.* 1. *&* 9.

Secundum, quia *in dict. cap. num.* 17. *quæst.* 4. sic dicitur. *Nullus Clericorum seruum, aut discipulum suum fugientem ad Ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare præsumat.* Si ergo non licet Clerico seruum proprium, in quo habet ius necis, & vitæ, *l.* 1. *C. de emendat. seruor.* ab Ecclesia extrahere, nec etiam disciplinæ gratiâ licet discipulum flagellationes timentem extrahere, qui poterat esse, tam Clericus, quàm laicus, multò minus licebit iudici Ecclesiastico delinquentem extrahere, ita Decian. *dict. cap.* 26. *numer.* 1. *vers. quartò pro hac opinione*, Suar. *d. numero* 5. *vers. maximè.* Ambrosin. *d. cap.* 12. *vers. quartò pro hac opinione.* Cened. *d. q.* 42. *num.* 1. *vers. secundò pro hac.*

Tertium

140 Tertium, quia hoc priuilegium est concessum loco ipsius Ecclesiæ, seu personis propter honorem, & reuerentiam, quæ locis sacris diuino cultui dicatis debetur, Imol. *in d. Clem.* 1. *n.* 8. *de Pœnit. & remiss.* Suar. *d. cap.* 10. *n.* 5. ergo suffragatur cuilibet in Ecclesia reperto, siue sit Clericus, siue laicus, & multò magis Clericus debet exhibere reuerentiam, & honorem locis sacris, Roman. *d. consil.* 234. *in princip. vers. tertio quia*, Remig. de Gonni *d. fallent.* 21. *vers. tertiò hoc priuilegium*, Decian. *d. cap.* 26. *num.* 1. *vers. tertiò quia*, Ambrosin. *d. c.* 12. *n.* 2. *vers. tertio quia*, Franc. Molin. *d. loco num.* 129. *vers. tertiò immunitatis iura*, Cened. *d. q.* 42. *n.* 1. *vers. tertiò facit*, Mar. Ital. *d.* §. 1. *n.* 1. *vers. quam opinionem, & n.* 15. *vers. & quoniam hoc priuilegium.*

141 Quartum, quia maior est ratio in clerico, vt in Ecclesia capi non possit, quàm in loco, cùm clericis Ecclesia sit veluti domus; in domo autem propria quis capi non potest, *nemo de domo, ff. de regul. iuris*, ita arguit Roman. *d. cons.* 234. *in princ. vers. secundò quia*, quem sequuntur Decian. *lib.* 6. *c.* 26. *n.* 1. *in princ. vers. secundo quia.* Ambros. *d. c.* 12. *n.* 1. *vers. secundo quia*, Franc. Molin. *d. n.* 129. *v. secundo cum Ecclesia*, Monticel. *in praxi crimin. reg.* 12. *de captura rei, n.* 18.

142 Quintum, quia Ecclesia multò magis tueri debet Clericos, vt subditos suos sibi seruitores, quorum habet curam magis specialem, quàm laicos, igitur priuilegium, & immunitas indistinctè concessa confugientibus ad Ecclesiam competit etiam Clericis, Decian. *d. c.* 26. *n.* 1. *vers. præterea durum est*, Cened. *d. q.* 42. *n.* 1. *propè fin.*

143 Sextum, quia si Ecclesia priuilegium concessit laicis, vt omnes farentur, & hoc in aliis statuit, debet etiam in suis idem pati, iuxta illud, *patere legem quam tu ipse tuleris*, vt arguunt Decian. *d. c.* 26. *vers. item si in aliis*, & Ambros. *d. c.* 12. *n.* 2. *vers. quintò facit.*

144 Septimum, quia Clericis ante assumptum clericatum competebat immunitas, ergo etiam post assumptum clericatum competit dicta immunitas, nullibi enim reperitur cautum, quod Clericus ea, quæ sibi vt laico competebant, per clericatum amittat.

145 Octauum, quia si aliter diceremus, clerici essent deterioris conditionis, quàm laici, quod videtur inconueniens, Iul. Clar. §. *fin. q.* 30. *vers. vlterius quæro.*

146 Qua retenta opinione, absque consuetudinis distinctione, de qua infrà, non obstant quæ pro priori adduxi, nam ad primum d. glos. *in d. cap. nullus Clericorum* 17. *q.* 4. respondetur illam id non dicere, sed tantummodo quòd iudex Ecclesiasticus potest verberare in Ecclesia Clericum, Decian. *d. cap.* 26. *num.* 1. *vers. Panormitanus tamen.* Secundò respondetur, quòd auctoritas glos. probabilis est, non necessaria, Franc. Molin. *dict. loco num.* 123.

147 Ad secundum respondetur argumentum illud leue esse, quia præsupponit Iura Canonica de laicis tantùm loqui, quæ cùm generaliter, & indefinite loquantur per verba, *nullus, nemo*, & similia, debent generaliter intelligi, Decian. *d. num.* 1. *vers. sed certè hoc argumentum.* Secundò, respondetur, quòd quamuis *d. cap. inter alia*, de laicis meminit, non de Clericis, ideo factum existimandum est, quia raò Clerici, quorum eximia sanctitas esse debet, in tam graue homicidij scelus prorumpunt, lex autem ad ea, quæ frequentius accidunt, constitui solet, *l. nam ad ea, ff. de legib.* Franc. Molin. *d. loco v. secunda ratio.* Tertiò, optimè respondet Mar. Ital. *d.* § 1. *num.* 18 quòd ideò constitutum fuit hic solùm de laicis, quia ista constitutio est lata in fauorem ipsorum laicorum, quia temporales iudices aduersùs illos plura priuilegia impetrauerant, vt potuissent ab Ecclesiis eos extrahere, imò etiam hoc non contenti in Ecclesiasticas personas prædictam facultatem extendebant, sed quia iudex sæcularis nullam habet potestatem aduersùs has personas Ecclesiasticas, ideò de laicorum personis tantùm tractare videtur.

Ad tertium est facilis responsio, quia isti non confugiunt ad Ecclesias ea mente, vt sint tuti in Ecclesia, & gaudeant eius immunitate, sed vel ducuntur ad Ecclesiam inuiti, & ad carceres, vel spontè, vt se in iudicio tueantur, deueniunt in Ecclesiam, non vt in ea sint tuti, sed nos quærimos an si Clericus attentaretur & caperetur extra Ecclesiam, & ipse ad Ecclesiam confugeret, tutus esset sicut sæcularis? non negatur, ergo, quòd in Ecclesia possit capi, si illuc non confugit, sed iudicij causa venit, prout præsupponit in hoc argumento Panor. Nec etiam negatur, quin in Ecclesia possit etiam verberari, sed tantùm hoc contenditur, quòd cum ea fide confugerit ad Ecclesiam, vt tutus sit, non possit inde extrahi, quod apertè probat text. *in d. cap. nullus clericorum* 17. *q.* 4. Secundò respondetur siue laici sint, siue Clerici, siue Religiosi delinquentes in Ecclesia, immunitatem non consequentur, quia Ecclesiam spernere, & eidem iniuriam irrogare censentur, Franc. Molin. *d. loco n.* 124. 148

Ad quartum negatur, quòd remaneret impunitum facinus, nam illud facile tollitur cum censuris Ecclesiasticis, excommunicatione scilicet, & depositione, & sic posset puniri, Decian. *d. n.* 1. *vers. quartò considerat.* Secundò respondetur, quod hæc argumenta Panorm. procedunt in illis, qui se seruis, & illicitis immiscentes ab eorum Prælatis extra Ecclesiam capiuntur, non sic in illis, qui se se receptui dederunt Ecclesias ingressi, alioquin (absurdum foret) deterioris conditionis Clerici, quàm laici essent, sanctos autem esse Clericos oportet, neque Ecclesia eorum defendit scelera, id enim de his criminibus regulariter intelligendum est, quibus immunitate non gaudent, quia eam amiserint, Franc. Molin. *dict. loco n.* 125. *&* 126. 149

Ad quintum respondetur, quòd hoc non negatur, sed tantùm quæritur, an confugiens ad Ecclesiam sit tutus, Decian. *d. n.* 1. *vers. adducit, & quintò.* Secundò respondetur, quòd illa *Clem.* 1. *de priuil.* intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Ecclesiarum, Franc. Molin. *d. loco n.* 127. 150

Ad sextum respondetur, quòd sicut sæcularis si delinquat in Ecclesia, tutus non est, ita pariter Clericus, vel Religiosus delinquens in Ecclesia, vel intra septa monasterij, aut intra illos triginta, vel quadraginta passus, quia in hoc tutus non erit, nam Clericus in hoc sæculari æquiparatur. Secundò respondetur, quòd hoc argumentum fragile est; quid enim, vbi extra Ecclesiam delinquunt, nam sæpius homicidia, quæ ab his admittuntur, extra Ecclesiam patrantur, quibus immunitatis iura subtrahere impium videretur. Ad cætera verò fundamenta facilè ex dictis responderi potest, ne vltra solitum modum in hac materia spatiari videas. 151

152 Ad distinctionem consuetudinis quam Do-
ctores afferunt, respondetur, quòd iusta consue-
tudo est potiùs abusus, & corruptela dicenda,
quæ pro lege minimè seruanda est, *cap. cum cau-
sa. de sent. & re iudic.* Vnde legitur *in c. 1. & 2. dist.*
11. quòd vsus auctoritati cedere debet, nam
prauum vsum lex, & ratio vincit, quapropter
quicquid ab Apostolicæ Sedis Rectoribus plena
auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præ-
pediente occasione propria transigendo volunta-
tes remoueatur, sed firmiter, atque inconcusè te-
neatur; hinc igitur prædicta consuetudo, qua
fulcitur Clarus, & alij nullius roboris, vel mo-
menti esse debet, præsertim cùm sit contra li-
bertatem Ecclesiasticam, quod enim contra disci-
plinam, & libertatem Ecclesiasticam fit, irritum
esse debet, *cap. illa autem, vers. quod autem, dist.* 12.
cum aliis pluribus, quæ in hanc responsionem
congerit Mat. Ital. *dict. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 3. cum
seqq. vsque ad fin.* vbi *num. 17. vers. ex his*, dicit se à
quodam Religioso fide dignissimo accepisse, sa-
153 cram Congregationem Episcoporum ita respon-
disse, quæ itidem declarauit *in vna Cremonen.*
27. *Iulij* 1618. quòd ad extrahendum delinquen-
tem à loco immuni, & Curiæ sæculari consi-
gnandum, non sufficit sententia contumacialis,
quia non probat delictum, sed plenior probatio
requiritur.

154 Octauò, circa Iudicem, qui debeat cognoscere
de immunitatis causâ, est notandum Iudicem Ec-
clesiasticum esse competentem ad cognoscen-
dum, vt probat text. *in cap. ad Episcopos* 17. q. 4.
vbi Pontifex præcipit Ecclesiarum violatores per
Episcopos iudicari, & *in cap. vlt. de immunit. Ec-
cles.* vbi Papa Archipresbytero Toletano, &
Compostellano Ecclesiasticis personis mandat,
vt publicè nuncient committentes in Ecclesiis
homicidia, seu mutilationes membrorum, im-
munitate non gaudere; ergo ad illos, & non ad
sæculares pertinet hoc declarare, quod tradunt
Fr. Emman. *quæst. regular. tom. 2. quæst.* 51. *art. 3. post
med.* Gambacurt. *de immunit. Eccles. lib. 6. c. 2. n. 1.
cum seqq.* Farin. *de immunit. c. vlt. num.* 366. Lotter.
de re benefic. lib. 1. quæst. 13. n. 96. cum seqq. Diana
*moral. resol. part. 4. tract. 1. resol. 49. & part. 6. tract.
1. resol.* 30. Cieslin *dict. cap. 10. n. 2.* Trullench. *dict.
c. 12. dub. 6. in princip.* Giurb. *consil. 20. num. 17. fin.*
Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 4. n. 2.*
155 hinc inferens, quòd quando fugiens ab Eccle-
sia abstrahitur sub dubio, an gaudeat immunita-
te, in carcere Ecclesiastico est pro interim seruan-
dus, & semper cùm Episcopi, vel eius Vicarij
licentia ab Ecclesia erit tollendus, itavt si iudex
sæcularis delinquentem sine tali licentia extrahe-
re voluerit, poterit delinquens absque pœna se
defendere à iudice sæculari, vt præ cæteris expres-
siùs declarant Fr. Emman. & Ludou. Correa *proxi-
mè citatis locis.*

156 Vnde colligitur ad Iudicem Ecclesiasticum
spectare decidere, & iudicare, an reus in loco sa-
cro vel profano captus sit, dum satellites asserunt
cœpisse in loco profano, reus verò testatur se ca-
ptum in loco sacro. Ita per text. *in cap. si iudex, de
sent. excom. lib. 6.* resoluunt. Mat. Ital. *de immun. l. 1.
cap. 6. §. 2. n. 100. cum seqq.* Gamb. *eod. tract. lib. 4.
cap. 22. num. 23.* Pereg. *in simili tract. cap. 13. n. 18.
cum seqq.* Farin. *ead. tract. num.* 54. Diana *dict. resol.*
49. *in fine*, Ioan. Anton. Nouar. *in sum. Bullar. tit. de
immunit. Eccles. num.* 95. me citato *in hoc loco* Le-
zana *in sum. quæst. Regular. verb. immunitas Eccles.
num.* 18. In dubio enim non credendum satel-
litibus & birruariis, si isti negent reum captum
in loco sacro, & reus affirmaret cùm agatur de
graui præiudicio. Decian. *d. lib. 6. cap. 29. num.* 15.
Farinac. *d. tract. de immunit. num.* 54. Giurba *consil.*
100. *num.* 33. Ioan. Anton. Nou. *d. tit. de immunit.
Eccles. num.* 93. vbi *num.* 94. limitat nisi aliter con-
suetudine obseruaretur, vel esset de maioribus
birruariis, qui aliquam haberent iurisdictionem,
quod etiam tradit Giurba *d. cons. 100. num.* 35. vbi
subdit quòd si pro reo deponerent birruarij, il-
lum nempe captum fuisse in loco sacro, standum
eis esset, cùm eorum relatio dicatur de actis,
& faciat notorium, & *num.* 36. quòd reo extra
Ecclesiam se captum affirmanti, nulla fi-
des adhibenda est, si testibus probatur contra-
rium.

In hac causa immunitatis ita solus Episcopus, 157
vel ab eo deputatus iudex est competens, vt nul-
li alij Ecclesiarum, & monasteriorum Prælati
aliquam cognitionem super ea sibi vsurpare va-
leant, sicut bene resoluunt Gambacur. *dict. lib. 6.
cap. 9. à num.* 1. Ludou. Correa *d. p. 4. num.* 3. idque
ex aperta dispositione Gregorij XIV. *in §. 8. prope
fin.* ibi *nec inde extrahi, aut Curiæ sæculari consignari,
aut tradi possint, nisi cognita prius per Episcopum,
seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius
expressa commiserint.* Farinac. *tom. 1. consil. 76. n. 2.*
Trullench. *dict. cap. 12. dub. 6. num. 2.* Ioan. Anton.
Nouar. *dict. tit. de immunit. Eccles. num.* 100. Lau-
ter. de Franchis *de controuers. inter Episcop. & Re-
gular. in quæst. diuers. quæst. 29. pag.* 341. Vnde Vi-
carius Capitularis non poterit cognoscere causas
confugientium ad Ecclesias, vel ab illis extracto-
rum, contra Diana *p. 6. tract. 1. resol. 30. q. 1.* quia
hæc facultas competit Episcopis, eorumque Vi-
cariis iure extraordinario, vt patet ex Constit.
Gregorij XIV. ibi. *Sine expressa licentia Episcopi,
vel eius Officialis, ad quos solos, & non alios Episco-
pis inferiores, etiamsi aliàs Ordinarij sint, licentiam
dandi facultas pertineat,* &c. & ibi, *Occurrente au-
tem casu in loco exempto, & nullius diœcesis, tunc ad
Episcopum viciniorem deuoluitur hæc cognitio,* &c.
Ita Mat. Italia *dict. lib. 1. c. 6. §. 1. à n. 37. vsque ad
num.* 35. Diana *d. part. 6. tract. 1. resol. 30. quæst.* 2.
R. P. D. Spetell. *in decis. fori Eccles. decis. 31. num.* 8.
vbi Refert hanc sententiam approbasse Sacram
Congreg. *super controuers. iurisdict. in Conuersana*
15. *Februarij* 1633. Quicquid contra teneat Pereg.
de immun. Eccles. cap. 3. num. 33. vers. opinio vero.
Sed an Episcopus, quando cognoscit verùm reus
gaudeat immunitate Ecclesiastica, debeat illum
citare, quærit Diana *part. 4. tract. 1. resol.* 112. vbi
cum Pereg. *de immunit. c. 3. à n.* 9. & Castro Palao
*d. tom. 2. disput. vnica de immun. punct. 13. num. 11.
& 12.* affirmatiuè respondet, eiusdem sententiæ
videtur esse Farin. *cons. 168. n.* 48. Sed contrariam
ipsemet apertè tenet in addit. & nunquam citari
confugientes pro eorum extractione in Curia
Neapolitana, dicit Ioan. Anton. Nouar. *dict. tit. de
immun. Eccles. num.* 96. Hinc reddimur omnino
certi Iudicem laicum non posse suo arbitratu ex-
trahere ab Ecclesia reum ad eam confugientem,
quia necessaria est licentia Episcopi, vel eius Offi-
cialis, vt legitur in dicta Bulla Homobon. de Bonis
tom. 1. tract. 11. c. 12. suppos. 3. vers. hac, Caball.
resol. crimin. 194. num. 2. Ambros. *d. tract. cap. 11. in
princip.* Peregrin. *d. tract. cap. 13. num. 3. vers. dixi*,
Duard. *d. q. 16. n.* 30. Diana *d. p. 6. tract. 1. resol.* 28.
Cieslin. *d. c. 10. n. 30. & 33.* Appellatione Epi-
scopi

scopi venie proprius Episcopus etiam electus, & confirmatus, licèt nondùm consecratus. Diana d. p.6 tract.1.resol.50.q. 2. non autem habentes iura Episcopalia, propter quod si delictum exceptum committatur in loco exempto alicui Prælato seculari, vel Regulari, recurrendum est ad Episcopum viciniorem pro licentia prædicta, vt legitur in dicta Bulla, Fr.Emman. quæst.regul. tom.2.q.50. ar.3.vers.verum, Ambros. dict. tract. cap.11.num.1. vers.vt Curia, Guazzin, d.c.31.num.4; Peteg. dict. c.14.sub num.6. Ciarlin. dict. cap.50.n.34. Trullench dict. cap.11. dub.6. num.2. Nomine autem officialis Episcopi, intelligitur solùm eius Vicarius generalis, Sanch. de matrim. lib.8.disp. 27.n. 29. Bonac. d.q.7.§.7.n.1. vers. nomine officialis, Pereg. c.3.n.18.vers.pro parte, & c.16.n.32.Mari. Ital. d. lib.1.cap 6.in princip.num.15. Ciarlin.dict.cap.10. num. 35.

158 Cognitio igitur huiusmodi, & quæuis quæstio in materia immunitatis ecclesiasticæ superueniens, potius summorum Pont. decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet, secundùm glos.vlt in.c.sicut antiquitus 17.q.4. Syluest.in sum. verb. immunitas. & hæc ad honorem, & reuerentiam rebus sacris exhibendam pertinet, d.l præsenti, C.de his, qui ad Eccl.confug d.c.reum.17.q.4.vbi, vt honor Ecclesiarum conseruetur, Remig. de immun.reg.1.n.2. Gou.d.c.20.n.2.

159 Decimò est notandum diuersas pœnas impositi illis, qui violant immunitatem ecclesiasticam abstrahendo confugas ab Ecclesia, de quibus agunt Dec.d.lib.6.c.28. il 3.n.1.Ludou. Peguera in pract.crim.c.26.sub. n.5.vers. præterea text.Suar. d.tom.1.de relig.l.3.c.3.n.7.vers.sed quæret aliquis, Alex. Amb. de immun. eccl c.15.n.4.Farin.in simili tract.n.311.cum seqq.Lud.Correa in repet.d.c.inter alia,sub n.7.vers.videamus, cum seqq Erasm.à Cochier d.p.4.q.65.ad fin.Io.Ant Nouar.d.tr.de immun. Eccles.n.30.vbi quòd licèt de Iure Canonico iudex spiritualis repetere debeat per monitiones. & censuras extractum per vim ab Ecclesia, nihilominus Iure Ciuili attento extrahens puniendus erit,& n 33.subdit laicum nec ea consuetudine excusari si reum extraxerit. Et an inde a laicus extrahens reum ab Ecclesia, teneatur ad restitutionem damnorum, quæ inde passus est? Affirmatiuè post Bonac. Castr. Palaum, Villalob. Scott.& alios, respondet Diana p.6.tract.1.ref.32. quæst.3.

160 Prima igitur & omnium antiquissima pœna est, vt qui abstraxerint quemquam ab Ecclesia, rei sint læsæ maiestatis. vltimoque supplicio puniantur, vt habetur in l fideli, & in l. præsenti. C. de his.qui ad Eccles.confug.eleganter Guid. Pancirola in thesauro var.lectionum lib.2.cap.183. vbi de miraculo ob quod Imperator Leo condidit d.l præsenti) quam pœnam sacri Canones contra laicos approbarunt, vt in cap. definiuit 17.quæst. 4. vbi constitutum est vt seueritatis regiæ sententia feriantur; quæ quidem pœna videtur in desuetudinem abiisse, de quo Suar. dict.tract. 2.cap.13.n.6. Castro Palao dict. disputat. vnica punct. 12.n. 1. Trullench dict. cap. 11. dub. 5.num.3.in princ.Lezana in sum.quæst.Regul. verb.Immunitas Ecclesiarum.n.21.

161 Secunda pœna temporalis pecuniæ est, scilicet nongentorum solidorum, hoc est, aureorum pro immunitate violata, vt expressè probat text.in. c. si quis contumax. 17. q. 4. ibi, nongentos solidos Episcopo componat, vbi gloss. in illo verb. componat, in fine, sic ait. Vel dic & melius quòd si quis violat immunitatem, nullum damnum faciendo soluit solidos nongentos, sed si damnum aliquod fecerit, soluet triplum pro immunitate, & damno, &c. Videtur igitur huiusmodi solidos soluendos esse Episcopo ex adductis verbis dict.c. si quis contumax, cui contrariari videtur text. in cap. si quis in atrio, eadem causa & quæst. ibi, quicquid pro immunitate violata emendandum est Altari soluatur, cuiuscumque fuerit Ecclesia; sed gloss. dict. verb. componat, iura illa conciliare nititur hoc modo, videlicet, quòd satis videtur dari Ecclesiæ id, quod eius Prælato datur, & sic quando Prælato solidi soluantur. ipsi Ecclesiæ solui videntur. Quapropter si Ecclesia Cathedralis sit, detur Episcopo, si verò Ecclesia inferior, detur eius Prælato. Vel fortè meliùs cum Archid. in dict. cap si quis in atrio, dici potest quòd in hoc textu definitum fuit cui pœna soluenda sit: at verò in dict. cap. si quis contumax, statutum est quanta, & per quem taxanda sit, nempe vt per Episcopum in nongentis solidis.

Tertia pœna imposita violatoribus immunitatis extrahentibus ab Ecclesia confugientes, ea est, nempe quòd immunitate careant, si ad Ecclesiam confugiant, probat expressè text. in cap. frater, iuncta gloss. verb. ab omnibus, & in cap. ad Episcopos 17. quæst. 4. ibi, ad Episcopos direximus iussionem, vt eos, qui Ecclesias violasse perhibentur accessu earum, iudicent esse indignos, &c. 162

Quarta pœna est publica pœnitentia, ex cap. miror, & ex dict. cap. si quis contumax 17. quæst. 4. Episcopi arbitrio taxanda, de qua priscis temporibus vsus erat, modò verò minimè. 163

Quinta pœna est, vt non recipiantur oblationes à domo illius, qui de Ecclesia hominem extraxit, dict.c.miror.17.quæst. 4.quæ pœna ignominiosa est, & excommunicationis particeps, quasi eius sit, cuius oblationem Ecclesia execretur, & quem indignum iudicet, vt eius oblatio à Clericis recipiatur, Gambac. de immunit. Eccles. lib.8.c.n.10. 164

Sexta pœna est, vt eam subeant, quæ contra sacrilegos imponitur: ille enim qui delinquit in Ecclesia vulnerando, vel alia delicta faciendo, dicitur committere sacrilegium secundùm Canones punibile, cap si quis, cap. quisquis.§. sacrilegium, & cap. si quis 17.quæst.4.cap.decet, de immunit. eccles. lib. 6. Cardin. Tusch. verb. Sacrilegium, concl.6.num. 12. Decian. tract. crimin.lib.4. cap.26.sub num.1.Menoch. de arbitr. casu 389. num.33.cum seqq.Matt.de iurisdict.part.2.cap. 11. num.23.Cabal resolut. crimin.resolut. 194.num.5, & 7. Farinac. dict.quæst.28.num.62.in fine, Guazzin. de defens.reorum lib.1.defens.1.c.11.num. 19. ad fin. & num.20.in fine, Alexan. peregrin. de immunit. Eccles.cap.6. num.28.Beller. disquis.cleric. tit. de fauore cleric.reali. §.4.n. 10. Ciclin. contron. forens.c.15.n.11.

Sacrilegium autem, præsertim Iuris humani) quod requiritur ad tribuendam iurisdictionem Episcopo) ad tria capita secundùm omnes Theologos reducitur. Primum cùm persona sacra violatur, vt si percutitur clericus, vel ad seculare Tribunal trahitur. Secundum cùm res sacra, vel ad diuinum cultum dedicata violatur, vt abusus Sacramentorum, sacrorumque vasorum, vel sanctarum Reliquiarum, Mobilium

violatio,

violatio, bonorum Ecclesiasticorum vsurpatio, vel collectatio, & cætera huiusmodi. Tertiuo sacrilegij genus committitur circa locum sacrum cum sanguinis, vel seminis humani effusione, vel alicuius rei furto polluitur, Less. de Iustit. lib. 2. cap. 45. dub. 3. Sperell. in decis. fori Eccles. decis. 62. num. 11. vbi num. 12. idem in percutiente ex rationis identitate dicendum putat, & num. 13. nomine loci sacri ad hunc effectum intelligit quemlibet locum, siue publicum, siue priuatum auctoritate Episcopi consecratum, vel benedictum, ac ad Sacra peragenda, vel ad sepeliendos mortuos deputatum, vt Ecclesias, Templa, cœmeteria, hospitale, in quibus est Altare ad Sacra peragenda, qui per totam illam decisionem contra Ricc. p. 3. decis. 179. resoluit laïcum percutientem laïcum in loco ad colloquendum cum Monialibus deputato (quod vulgo dicitur Parlatorium) non committere sacrilegium, & num. 24. aduertit locum sacrum ad effectum inducendi sacrilegium non ita latè sumi, sicut ad effectum gaudendi Ecclesiastica immunitate, ex ea ratione, quia quando agitur de immunitate, sumus in fauorabilibus: quando autem de graduando delicto, sumus in odiosis, & pœnalibus.

Cùm igitur sacrilegium sit delictum mixti fori, siue peccati, offendendo Ecclesiam, siue personas, aut res Ecclesiasticas, sequitur iure optimo posse iudicem Ecclesiasticum procedere contra laïcum in Ecclesia delinquentem, vel aliter sacrilegium committentem, adeò vt sit locus præuentioni inter iudicem Ecclesiasticum, & secularem. Cou. var. lib. 2. cap. 20. n. 18. vers. 33. in fine, Menoch. casu 389. num. 33. & 36. Bajard.. ad Clar. §. fin. quæst. 38. num. 31. Mart d. c. 11. num. 20. cum seqq. Caualcan. de brachio Reg. part. 1. sub. num. 75. Farinac. q. 18. num. 132. & quæst. 28. n. 62. in fine, Caball. resol. 194 num. 7. & 8. Decian. dict. cap. 26. num. 1. Alex Pereg. de immun. cap. 6. num. 28. dum dicit quòd dum reus est in Ecclesia, non datur locus præuentioni respectu iudicis sæcularis, Franc. Leo in Thesau. fori Eccles. part. 1. capite 13. n. 23. Bonac. de legib. disput. 10. q. 2. punct. 1. §. 1. num. 35. Man Anton. var. resolut. lib. 3. resol. 38. n. 2. Bellet disquis. cleric. p. 1. tit. de fauore cleric. reali §. 4. n. 9. Guazzin. de defens. rerum lib. 1. defens. 1. c. 11. n. 29. Ciarlo. controuers. forens. cap. 15. num. 32. cum seqq. Alex. Sperel. in decis fori Eccles. decis. 3. à princip. Gabr. Pereira de manu Regia part. 2. cap. 36. n. 35. cum seqq. Non obstat quòd post Bart. in l. si cui §. fin. num. 3 ff. de accusat. teneat Ab. in cap. fin. num. 3. & in cap. inter alia num. 29. de immun. Eccles. & in cap. cum sit generale num. 27. de foro compet. quem alij sequuntur, quòd laïcus committens in Ecclesia delictum seculare, non debet puniri per iudicem Ecclesiasticum, sed per secularem; quia loquuntur in delicto merè laïcali resultante ex percussione à laïco in alterius laïci personam facta in Ecclesia, circumscripto sacrilegio, quod non mirum si duntaxat ad iudicem laicum spectet, & in hoc Abb. sequuntur Alex. consil. 131. sub. n. 2. lib. 1. Gom. variar. tom. 3. cap. 10. sub num. 2. vers. & adde, Cou. dict. cap. 20. num. 38. vers. 33. Roland. cons. 26. num. 3. cum seq. lib. 2. Vulpel. in tract. de libert. Eccl. part. 1. sub num. 29. vers. quod absque ratione, Clar. §. fin. quæst. 38. n. 18. vers. vide etiam, Decian. tom. 1. lib. 4. cap. 17. num. 34. Menoch. de arbitr. casu 389. num. 40. cum seqq. Viui decis. 492. n. 1. Caball. resolut. crimin. lib. 1 casu 194. n. 2. cum seqq. Farinac. dict. quæst. 28. num. 62. Sperell. dict. decis. 3. n. 10. Non negat tamen Abb. sacrilegium ex dicta percussione sequuta in Ecclesia, esse crimen mixti fori, & inter vtrumque iudicem locum esse præuentioni, nec diffitentur Roland. dict. cons. 24. n. 13. Decian. dict. lib. 4. capite 19. num. 34. Cabal. dict. casu 193. sub num. 8. Menoch. d. casu 389. num. 32. & seq. Vulpel. d. part. 1. n. 29. Franc. Leo d. part. 1. capit. 13. n. 33. Zerol. in praxi Episcop. part. 2. vers. laici. §. 6. & 8. Farin. de immun. n. 236. Ciarlo. d. c. 13. n. 23. Sperel. d. decis. 3. n. 13.

Quibus autem pœnis iudex Ecclesiasticus contra laïcos procedere possit, superest modò vt videamus. Non defuerunt plures scriptores qui existimarunt laïcum iudicem procedere ad pœnas corporales & pecuniarias, Ecclesiasticum verò non posse laïcum corporaliter capi & carcerari facere, nec temporaliter punire, sed contra eos dumtaxat ad pœnas spirituales, & ad censuras procedere posse, & debere, ex quorum numero sunt Clar. in §. fin. quæst. 36. num. 46. vers. quæro quid si per laicum, & quæst. 37. num. 8. Camil. de Curte in diuers. feud. part. 2. cap. 2. num. 17. Decian. lib. 4. capite 26. n. 13. Mench. de success. lib. 3. §. 22. post num. 17. Scacc. de iudic. part. 1. capite 12. num. 80. Mastril. decis. 68. num. 7. Carol. de Crassis de effectu cleric. effectu 1. num. 620. Giurba cons. crimin. 70. num. 16. dum refert inueteratam esse Regni Siciliæ praxim quòd iudices laïci in his, quæ mixti fori sunt, quoad pœnas temporales ipsi soli cognoscant, Ecclesiastici verò quoad spirituales, Duard. in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 16. quæst. 5. num. 2. vbi quoque testatur in Regno Neapolitano propter Bullam Honorij III. & antiquam consuetudinem non dari præuentionem iudicibus Ecclesiasticis, nisi quoad censuras.

Contrarium verò, immo in huiusmodi sacrilegiis, aliisque criminibus mixti fori posse iudicem Ecclesiasticum tam ad spirituales, quàm etiam ad temporales pœnas circa sanguinem contra laicos procedere, meritò tenent Innoc. in cap. cum pro causa, sub num. 1. in fine, de sent. excomm. Butr. in cap. cum sit generale num. 11. vbi etiam Abb. num. 13. de foro compet. Oldrad. cons. 86. & 89. Calderin. cons. 11. num. 2. de iudic. Roman. sing. 33. vers. fui interrogatus, Nau. consil. 1. de foro compet. Osasch. Pedem. decis. 103. num. 7. Lælij Iordan. in tract. de Romana Sedis origine cap. 8. num. 19. Giacchar. in addit. ad Clar. in §. sacrilegium addit. 1. Caball. resolut. crimin. 1. casu 194. num. 10. & 11. Marta. de iurisd. p. 5. capite 29. n. 1. cum seqq. Guazzin. de defens. reorum, defens. 3. c. 12. n. 20. in fine Bellet. disquis. cleric. tit. de fauore cleric. reali §. 3. n. 103. Marc. Anton. Genuen. in pract. Archiep. Neap. c. 8. n. 8. vbi inquit fuisse quendam laïcum ob verba obscœna in contemptum Sacerdotum prolata ad triremes condemnatum, & in c. 13. n. 3. dicit veriorem esse opinionem quòd laici in casibus, in quibus possunt conueniri coram Episcopo, possunt etiam ab eo carcerari, & aliis pœnis temporalibus puniri, & quòd hodie istud est expressum in Conc. Trid. capite tertio sess. 23. de reform. vbi disponitur quòd iudices Ecclesiastici non procedant ad censuras nisi quando realem, aut personalem executionem facere non possunt contra reos etiam laïcos, Salzed. ad Bern. in p. c. 87. vers. apud Hispanos, & vers. pœna verò, vbi tenet quòd iudices Ecclesiastici laïcos sacrilegos possunt in carcerem mittere, & punire, & quod solet eis imponi pœna pecuniaria, quæ locis piis applicatur pro modo, & consuetudine regioni.

Cardin.

Card. Tusch. *lit. S.concl.6. num.12.* vbi aduertit quòd in his causis Iudex Ecclesiasticus punit laicum in omnes pœnas ex delicto, per quas non imponitur pœna sanguinis, & si est irroganda mors, traditur Curiæ seculari, latè Ciarlin. *dict.cap.15. num.32.cum multis seqq.* vbi *num.* 39. de Giurbæ dicto de inueterata Regni praxi, & *num.* 42. idem asserit de alia simili, quam Duardus testatur vigere in Regno Neapolitano vigore bullæ Honorij 313. & tandem *à num.* 56. firmat quòd Episcopus in causis non solùm spiritualibus, sed etiam mixti fori potest laicos pœnis temporalibus punire, siue in pecunia, siue in fustigatione, vel pœna perpetui carceris, seu triremium, dummodo abstineat pœna sanguinis, Steph. Grat. *Marchia, decis.*111. *n.*17. Bellet. *d.tit. de fauore clericor.reali.§.5.n.*103. latè R.P. Spetell. *in decis.fori ecclesiast. decis.*4. *n.*3. *cum seqq.*

165 Septima pœna contra Ecclesiasticæ immunitatis violatores est excommunicatio, à qua absolui non possunt, nisi exactum restituant, *cap. quisquis, & cap. sicut antiquitus* 17. *q.*4. Peguera *in pract. crimin. cap.*26.*sub num.*3.*vers.præterea text.* Alex. Ambrosin. *de immunit.cap.*5.*num* 4. Suarez *dict. tom.*1.*de Relig. tom.*3. *cap.*13. *num.*7. Gambacurt. *d.lib.*8.*cap.*1.*num.*11. Erasm. à Cochier *d.q.*65.*ad fin.* Farinac. *d. tract.de immun. num.*31 a Villalob. *in sum p.*2.*tract.*39.*diffic.*8.*num.*4. Castro Palao *d. punct.* 12.*n.*3. Trullench. *d.lib.*1.*cap.*11.*dub.*3.*n.*3. Carol. Maranta *tom.*2.*resp.*50. *n.*18. Ioan. Anton. Nouar. *d.tit.de immunit.num.*32. vbi ampliat quòd extrahens confugientem incurrat adhuc in excommunicationem, quamuis fuisset facta restitutio extracti, ex verbis Bullæ, ibi, *si aliquis attentare præsumpserit*, &c. Thesaur. *in praxi p.*2.*verb.immunitas cap.*1. Lexana *d. verb. immunitas Ecclesiarum, num.*21.

166 Quam quidem excommunicationem esse latæ sententiæ, & ipso iure incurri, (quicquid sit Iure communi attento) insinuat expressè Constitutio Gregorij XV. *in §.*10. ibi, *Declaramus eum ipso facto censuras & pœnas easdem incurrere, quæ contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, & Conciliorum generalium nostrorum prædecessorum Constitutiones sunt promulgata*, &c. & ex ea colligunt Gambacurt. *dict.lib.*8. *cap.*4.*n.*2. & 6. Lud. Correa. *in repet.d.c. inter alia, p.*4.*n.*8.*in fine*, Anton. Diana *moral. resol.p.*6. *tr.*1. *resol.*34.*in fine.*

167 Sed an sit Sedi Apost. reseruata, verti solet in dubium. Nonnulli existimarunt locorum Ordinarios ab hac excommunicatione absoluere posse facta restitutione; ex quorum numero sunt Marc. Anton. Genuens. *in pract. Neapol. cap.*22. *num.*3. 4.& 12. Hombon de bonis *de examine Eccles. p.*2.*tract.*11. *suppos.*3. *vers. porrò centum*, Anton. Diana *moral. resolut.p.*1.*tract.*1.*resol.*41. Ioan. Anton. Nouar. *d.tit. de immun. Eccles. n.* 97. alij verò multo melius resoluunt absolutionem ab hac censura pertinere ad solum Pontificem, ita Quarant. *in sum. Bullarum verb. casus reseruatus*, pag. 162. & *seq.* Iul. Lauor. *de Indulgent. p.*2.*c.*21. *num.* 90. & *cap.*28.*num.*16. Pereg. *de immun.Eccles.cap.*13. *num.*9.*vers. sed contra, & num.*10.11.12.16.& 18. Mart. Anton. *var. resol.lib.*3. *resol.*13. Mart. Ital. *de immun. Eccles. lib.*1.*c.*6.§.2. *n.*31. & *seqq.* Fagnan, *d.tract. de immun.n.*313. & 316. Duardus *in. Bullam Cœnæ can.*15.*q.*16.*n.*19. Ciarlin. *controuer. forens.cap.* 10.*num.*38. vbi *num.* 39. subdit semper etiam in dubio absolutionem spectare ad Sedem Apost. Lexana *in sum. Regul. qua tom.*1. *cap.*19. *num.*15. Carol. Maranta *tom.*2.*resp.*35 Trullench. *in præcepta Decalogi lib.*1. *c.*11. *dub.*5. *num.*4. vbi attestatur iam à Clemente VIII. fuisse cautum ne vllus virtute & prætextu priuilegiorum posset absoluere ab excommunicatione ob violationem immunitatis Ecclesiasticæ in terminis dictæ Constitutionis. Et sacra Congreg. Conc. *de anno* 1617. censuit absolutionem à censuris ob violatam immunitatem Ecclesiasticam iuxta dictam Constitutionem Gregorij XIV. esse Sedi Apost. reseruatam.

Vndecimò est notandum reum ad Ecclesiam fugientem minimè illius perfrui immunitate in criminibus exceptis, si integra, veraque probatione delictum admissum fuisse constaret, secus vbi vel Indicijs, vel præsumptionibus tantùm, eo quòd nemo ex illis damnari pœna ordinaria debeat, vt apertè docet Auend. *de exequendis mandat. part.*1. *cap.*2.*à num.*3. & præcipuè *num.*9 cuius opinionem non improbat Gambacurt. *Lusit. decis.* 281. *ad fin.* quamuis ipse Gambac. *decis.* 179. afferat in Lusitania semiplenam sufficere probationem, & *ibi* Flores de Mena *in addit.* subdit. apud Regna Castellæ decisionem illam obseruatam sæpiùs fuisse, nam contra huiusmodi praxim stat ferè omnium Doctorum hac de re agentium auctoritas. Auendannus enim *dict.cap.*22.*num.* 4.*vers.si verò præsumptiuè*, apertius docuit insidiatum, vel proditionis qualitatem, qua quispiam ex homicidio sacram amittit immunitatem, plenissimè fore probandam, neque præsumptiones, aut indicia sufficere. Hieron. Gabr. *cons.*170. *num.* 26. *lib.*1. respondit aduersùs assassinum minimè posse ius dici, nisi veris, integris, plenisque probationibus assassinij qualitas fuerit explorata; hoc ipsum in hac specie consuluerunt Dec. *cons.*13. *num.*2. Menenda *cons.*88. *num.*7. *vol.*2. *consil. crimin.* Rimin. iun. *cons.* 685.*num.*9.*lib.*6. Farin. *d.cons.*76.*num.*3. *cum seq.* dum tenet non posse Episcopum delinquentes Curiæ seculari consignare, nisi priùs sibi constito de delicto plenè, certè, & concludenter, non autem per indicia, præsumptiuè, & *cons.*160. *vol.*2. Castill. *decis.*156. *num.*5 Aloys. Ricc. *in collect. decis.collect.*1792. Castro Palao *d.disp. vnica, puncto* 13.*num.*8. Sanch. *in consilijs moralib. lib.*6. *cap.*1.*dub.*11. Ioan. Anton. Nou. *d.tit.de immunit. n.*88. Diana *moral. resolut.p.*6. *tract.*1. *resol.*31. *in cons.*2. vbi etiam quod non teneatur Episcopus stare processui facto à laica potestate, me citato *in hoc loco* Trullench. *d.cap.*11. *dub* 6.*a.*4.*in fine* Et quòd testes examinati in processu informatiuo sunt postea repetendi citato fisco Ecclesiastico, & ipso reo, contra Guazin. tenent Ciarlin. *d.cap.*10. *num.* 150. & Diana *d.p.*6. *tract.*1. *resol.*30.*q.*3. vbi *q.*4. contra Giur. resoluit reo & Ecclesiæ esse dilationes assignandas, & *quæst.*6. cum R. P. Sperell. *decis.*60. *num.*13. & Carolo Maranta *p.*6 *resp.*36.*num.*11. & *resp.*51. *num.*12. ac alijs tenet Iudicem Ecclesiasticum, vbi dubium fuerit inter Doctores, an delictum gaudeat immunitate, debere pro reo iudicare, vt gaudeat immunitate. 168

Lata sententia super remissione eorum, qui ad Ecclesias confugerunt, siue ad Curiam secularem, siue ad Ecclesiam, non licet alicui partium appellare, quia appellatio sublata est per Bullam Gregorianam in illis verbis, ibi, *quacunque appellatione postposita*, & decretum super hoc emanatum non potest reuocari, sed executioni demandandum est, non attenta appellatione, etiam

 quod

quoad effectum deuolutiuum, Ita Mari.Ital.*d.cap.*
6.§.1.num 33. Farin. *d. tract. de immun. num.*372.
Guazzin *de defens.rerum,d.defens.1.cap.31.num.6.*
& 11. Pereg. *de immunit.cap. 16.num.* 33. Ciarlin.
contron.forens. cap. 10. *num.*154. Et licèt fisco, vel
actori nequaquam denegari appellationem à sen-
tentia remissionis rei ad locum immunem, vnde
fuerat extractus, contendat Mari Ital. *lib.6 cap.*17.
per tot. differentiam inter vtrumque casum consti-
tuens, quia reus præsumitur tali casu per calum-
niam appellare, fiscus verò, vel actor non ita; ni-
hilominus contrarium, immò fiscum à sententia
super remissione rei lata appellare non posse me-
liùs tuentur Alex. Pereg. *d.cap.*16. *num.* 33. Diana
*moral.resol.p.3. tract.1.resol.*33. *in fine, & part.6.*
*tract.*1.*resol.*30.Ciarlin. *d.c.*10.*num.*155.*cum seqq.*
R.P.Spetell. *decis.*65.*per tot.* vbi respondet funda-
mentis Mariæ Italij.

Nunc verò circa tertium genus priuilegij, quod
propriè immunitas appellatur, sciendum est pri-
mò, quòd Ecclesiis non possunt imponi collectæ
à laïcis, aut Principibus sæcularibus, seu commu-
nitatibus locorum super earum redditibus, & bo-
nis, etiam pro locis publicis reficiendis, vel ex-
peditionibus, aut exercitibus ducendis, etiam ad
defensionem ciuitatis, vel Catholicæ fidei, vel
alia quacunque de causa sine Romani Pontifi-
cis auctoritate, sub excommunicationis, latæ sen-
tentiæ pœna, *non minus, cap. aduersus, de immu-*
nit. Ecclesia, Nauar. *in man. cap.* 17. *numer.*107.
Mari. Alter. *de censur.lib.5.disp.19.cap.2.* Duard.
*in Bullam Cœna Domini, can.*18. *quæst.*3. Carol.de
Graffis *de effectibus Cleric. effect.3.num.*287 Franc.
Leo *in thesauro fori eccles.part.3.c.6.num.*123.*cum*
seqq. Bellet. *disquisit. Cleric.part.1 tit.de exemptio-*
nib. Cleric.& eorum bonor. numer. 1. Nec Prælati
170 ipsi Ecclesiarum possunt quicquam pro causis hu-
iusmodi ipsis laïcis de bonis Ecclesiæ soluere, aut
etiam sponte offerre, antequam Romanum Ponti-
ficem consulant, *dict. cap. aduersus.* Quòd qui-
dem procedit in casu, vbi agitur de vtilitate tan-
tùm publica, non verò, vbi contributio non fit so-
lùm propter vtilitatem publicam, sed etiam ob pri-
uatam ipsorum clericorum, veluti pro expensis fa-
ctis tempore pestis, ita Siluest. *in summ. verb. im-*
*munitas quæst.*5. *numer.*10. Megal. *in part.3. lib.2.*
*cap.17.q.6. num.*121. *& cons.* 72. *num.*18. Molin.
de iustit.tom.3. disp 972.*num.* 2. *concl.*3. Paul.Lay-
man. *in Theolog. morali, lib.4 tract.9. cap.6. num.7.*
Quando enim necessitas publica concernit de di-
171 recto, & principaliter æquè vtilitatem Ecclesiasti-
corum & laïcorum, tunc debent Ecclesiastici con-
tribuere, non tamen ad deliberationem solius po-
puli, sed oportet, quòd clerus, & populus simul
conueniant, & deliberent, quia quod omnes tan-
git, debet ab omnibus approbari, & si in tali casu
clerus sine legitima causa nollet consentire, pos-
sent laïci implorare auxilium superioris Ecclesia-
stici, vt compellat Clericos; vide Salon. 2.2.*tom.*2.
*q.*78.*art.*5.*controu.*1. Azor. *institut. moral part.* 3.
lib. 5.*cap.*19.*q.*11. Petr.de Ledesm. *in summ.tom.*2.
tract.7. cap. 2. *concl.* 27. Bellet. *disquis. clerical.*
part.1 tit. de exempt. cleric.§.2. num.6. cum seqq.
Carol. de Graffis *de effectib. cleric.effect.3. n.*241.
Ioan.de la Cruz *in direct. consc.part.1. prec.7. q.7.*
*art.3.dub.1.concl.*1.

172 Non conceduntur autem reditus, seu fructus
Ecclesiæ laïcis, nisi ob necessitatem, aut vtilitatem,
vel pietatem concernentem ipsas Ecclesias, *Ex-*
trauag. Declarationes, de decim. inter comm. Cùm
verò ex certa causa Romanus Pontifex decimas, vel
aliam partem fructuum Ecclesiasticorum concedit
laïcis ad tempus, declarauit Clemens V. in Vien-
nensi Concil. relatus *in Clem.* 2. *de decimis*, vt
solui, & exigi debeat secundùm decimæ taxatio-
nem, quæ fit in illis partibus, vbi concessio fiet, &
ad monetam ibi communiter currentem. Colle-
ctoribus autem, & exactoribus ipsius Decimæ est
interdictum, ne Ecclesiarum calices, libros, aut 173
alia ornamenta diuinis officiis deputata ex causa
pignoris, vel distractionis capere, aut vsurpare
præsumant, *cap.1. de pignorib.* Ordin. Reg. Lusit.
lib.2.tit.24.& apud Castellanos, l.7 titul. 2. *lib.*1.
noua recopil. Cou. *lib.2.var.cap.16.num.*8. Muzz.
de contractib.tract. de pignor.cap.de rebus, quæ pi-
*gnor.num.*13. Vasq. *in opusculo de pignoribus cap.1.*
§.2.num.6. Rebell. *de obligat.iustit. part.2.lib.16.q.*
vnic.de obligat.contract. pignor. num 4. Azor. *instit.*
moral.p.3.lib.7.c.6.q.4 nisi iustissima vigente ne-
cessitate, vt probatur *in d. c.* 1. & docent Cou.
*d.cap.26.num.*8. Gutier. *pract.lib.3.q.8.num.* 2. vbi
*num.*3. quòd causa præcipua ad alienationem re-
rum Ecclesiæ est redemptio captiuorum, immò ad 174
captiuos redimendos, & carcere detentos libe-
randos, aut propter imminens belli periculum
posse aurum, & argentum Ecclesiæ capi, re-
soluunt Surd. *decis.* 367.*num.* 43. Morl. *in emporio*
Iuris part.1.tit.1 q. 16.*n.*26. Mart. *de iurisdict.part.*
4.*cas.* 10. *num.* 3. sic eodem modo Ecclesiæ bo- 175
na posse pro alimentis pauperum non solùm Paro-
chianorum, sed etiam exteriorum pignorari &
vendi, tenent Cou. *d. cap.16.n.8.vers.cæterùm res*
Ecclesiarum, Surd. *de alimen. tit.8.priuil* 46.*n.* 5.
Verùm autem huiusmodi ornamenta locari pro pre- 176
tio possint? vide Vgolin. *de simon.tab.1.capite* 44.
§.1.num.3.vers.quoad primum casum, Bonacin. *in si-*
*mili tract.q.2.num.*12. Suar. *de Relig.tom.1.lib.4.de*
*simon.cap.*14.*num.*25. Filliuc. *tract.* 45.*cap.* 3. *quæst.*
22.*num.*18.

Nunquid verò concessis decimis super fructi- 177
bus beneficiorum includantur hospitalia, & pia
loca, & fabricæ, & quotidianæ distributiones,
Capellæ etiam, vel Altaria, & pensiones, decla-
rationes nonnullæ, & Breuia quædam Apostoli-
ca emanarunt, & in ipsis litteris concessionis
nonnulla ex his exprimi, & declarari consueue-
runt. De solutione autem tributorum & gabel-
larum ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis fa-
cienda, extant Canonum, & sanctorum Patrum
decreta *in cap. tributum, cum seqq.*23.*q.* 8.*& in cap.*
*si tributum.*11.*q.*1. quæ docent de exterioribus Ec-
clesiæ persoluendum esse principibus sæculari-
bus tributum pro pace, & quiete, quia nos tue-
ri, & defendere debent, sicut & Christus tribu-
tum per Petrum præstitit in ore piscis inuentum,
vt eleganter disserit Vrbanus Pontifex *in d. cap.*
tributum.

Secundò, sciendum est, quòd neque Eccle- 178
siæ ipsæ neque res, aut bona earum possunt alie-
nari, vt infrà *lib.3.cap.3.* videbimus; nec possunt
pro alienis debitis obligari, *cap.* 2. *de solution.*
nec tenetur Ecclesia deposito facto apud suum
Clericum, nisi versum sit in ipsius Ecclesiæ vtilita-
tem, *cap.* 1. *de deposito*, Cened *ad Decretal.collect.*
24.*num.*1. Caroc. *in tract. de deposito, part* 2. *q.* 1.
*à num.*1. Cardos. *in praxi iudicum, verb.depositum*
*n.*9. Molin. *de iustit. tract.2. disp.*525. *num.*4. Ste-
phan.Gratian. *discept forens.c.*196. *num.*8. vbi po-
nit tres casus, in quibus contrahens cum Eccle-
sia debet esse sollicitus de conuersione in eius
vtili

vtilitatem, scilicet mutuo, deposito, & venditione facta pro debito Ecclesiæ, cùm in aliis liberetur debitor si soluat, etsi non fuerit versum in
vtilitatem Ecclesiæ, Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep Neapol. cap. 89. num. 7.* vbi tenent
emeneeiu iem Ecclesiæ cum euidenti vtilitate
non teneri docere de conuersione pretij in vtili-
179 tatem Ecclesiæ. Efficaciter verò obligatur Ecclesia
ex deposito apud se facto cum consensu Episcopi,
& Capituli, vel recipiente thesaurario, seu aliis
ad recipienda deposita designatis, cæterisque so-
lemnitatibus à Iure requisitis interuenientibus,
licèt deponens non probet depositum versum
fuisse in vtilitatem ipsius Ecclesiæ. Ita gloss. *verb. persona, in d. cap. 1.* Molin. *dict. disp. 525. num. 4. vers. de deposito,* Sum. Angel. *verb. depositum. §. 4.*
Cardus. *d. verb. depositum, numer. 9.* Sanch. *in præcepta Decalogi. tom. 2. lib. 6. c. 14. n. 35.* Quicquid
contrarium tenuerint gloss. *2. in c. vlt. ne Prælati vices suas,* Innoc. Abb. *num. 10.* Henric. *n. 2.* Ioan.
Andr. *n. 9.* & Host. *n. 3. in d. c. 2.* Rebuff. *in compendio alienat. n. 39.*

180 Tertiò, quòd quantum ad acquisitionem quilibet potest res suas Ecclesiæ relinquere, *l. generali, & l. iubemus, l. 2. C. de sacrosanct. Eccles.* & omnium suorum bonorum donationem validam ei
facere, vt per Abb. *n. 2.* & Paris. *num. 36. in cap. in præsentia, de probat.* Bart. *in l. fin. num. 13. de pract.* Cou. *in rub. de testam. part. 2. num. 6.* Spin. *in speculo testam. gloss. 11. princ. num. 29. cum seqq. & gloss. 12. à num. 45.* Gambacurt. *Lusit. decis. 185. n. 2.* Molin. *de instit. tr. 2. disp. 280. vers. nostram,* Card. Pereira
quæst. forens. cons. 29. n. 5. Card. Tusch. *tom. 2. lit. D, concl. 648. n. 41.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. tom. 2. lib. 13. tit. 28. per tot.* Rebell. *de obligat. iustit. part. 2. lib. 18. q. 7. n. 4.* Et transfertur do-
181 minium in Ecclesias nudo pacto, seu nuda promissione, contra reg. *l. traditionibus, C. de pactis.*
Tiraq. *de pia causa, priuil. 107.* Card. Mantic. *vbi suprà lib. 4. tit. 32. n. 70. cum seqq.* Molin. *de instit. tract. 2. disput. 3.* ita vt vendicare possit Ecclesia
rem sibi concessam sine traditione, *l. fin. C. de sacros. Eccles. cap. ex litteris, de consuet.* Ita & legata,
seu relicta Ecclesiis multa habent specialia contra iuris communis dispositionem fauore Eccle-
182 siæ, vt infrà *c. 27.* dicemus. Præscribit quoque
Ecclesia rem priuati triginta annorum spatio, *cap. Sanctorum, de præscrip.* sed contra illam quadraginta annorum possessio requiritur ad præscriben-
183 dum, *cap. illud autem, cum gloss. eod. tit. cap. 2. eodem titul. in 6.* Similiter & contra priuilegium
Ecclesiæ præscriptio quadraginta annorum requiritur, *cap. accedentibus, & cap. si de terra, de priuileg.* in quibus Iuribus Collectanea posuimus,
184 vbi latè de materia; Ecclesia verò Romana centum annorum gaudet præscriptione contra se ipsam, *Authen. quas actiones, & l. fin. C. de sacros. Eccles. c. ad audientiam, cum gloss. de præscrip.* Pinel.
in Auth. nisi, num. 57. C. de bonis mat. Couar. *in reg. possessor. part. 2. §. 2. num. 3.* Molin. *de instit. tract. 2. disp. 42. vers. secunda.* Præscribi autem non possunt
à laïcis vllo tempore Ecclesiæ ipsæ, aut loca religiosa, siue iura Ecclesiastica, vt decimæ, primitiæ, vel oblationes, & cætera huiusmodi spiritualia, quæ ab ipsis possideri non possunt, *cap. causam, de præscript.* & de Ecclesiastica præscriptione
infrà etiam de bonis Ecclesiæ immobilibus nonnulla dicemus.

185 Quartò, quòd Ecclesia habet restitutionem in
integrum in multis casibus, cùm læsa fuerit ad

instar minoris, *cap. 1. & per tot. de integr. restit.* Sfort. *de integr. restit. q. 3. art. 4. per tot.* Molin. *de iustit. tom. 2. disp. 574. num. 1. & 2.* Steph. Gratian. *discept. 601. à num. 35.* & quando vult in integrum
restitui, necesse illa habet plura deducere, & probare, nempe quòd adsit læsio, & quòd illa manifesta sit, Menoch. *cons. 114. num. 12.* Rot. *in Lunen. Sarzanen. iurispatronatus 18. Maij 1622. corā R. P. D. Merlino;* modica autem sufficit, vt per
gloss. *in l. 2. C. si aduersus vendit.* Tiraq. *in l. si vnquam, verb. omnia, num. 15. C. de reuoc. donat.* Pinel.
in l. 2. C. de rescind. vendit. part. 1. cap. 1. n. 26. Mascard. *de probat. concl. 1058. num. 5.* Card. Pereira *in d. l. si curatorem, verb. vel aduersarij dolo, num. 7.* Valasc. *consult. 112. num. 2. & de partit. cap. 39. num. 38.*
quælibet verò iniustitia sufficit pro causa restitu- 186
tionis in integrum, etiamsi non sit notoria, Cæs.
de Grassis *decis. 10. num. 12. de re iudic.* Seraph. *decis. 251. num. 2.* Rot. *decis. 351. n. 5. part. 1. diuers. & decis. 381. num. 1. & decis. 615. n. 4. in fine, par. 2. recent. & in Reatina bonorum 10. Ianuarij 1625. coram bon. mem. Vbaldo. & in Romana restitutionis in integrum 20. Maij 1624. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.* Buratt. *decis. 452. num. 6.*
vbi Ferentil. *lit. A,* & sufficit quòd sententia ex
nouiter deductis iniusta detegatur, Rot. *in Perusina societatis 20. Maij. 1624. coram bona mem.*
Vbaldo. Hoc tamen priuilegio vtitur Ecclesia in- 187
tra quadriennium tantum, *cap. 1. & 2. de in integr. restit. lib. 6. Clem. vnica, eod. tit.* Bernard. *reg. 653.*
Vincent. de Franc. *Neapol. decis. 206. n. 20.* Surd.
decis. 136. Sfort. *de in integr. restit. part. 1. q. 20.*
Card. Pereira *quæst. forens. lib. 1. q. 22. num. 20.* Mori
in emporio iuris, part. 1. tit. 5. q. 5. Masc. *de probat. concl. 1276.* Card. *in praxi iudicum, verb. restitutio, num. 5.* eo autem elapso non auditur; nisi sit in Curia, vt sæpissimè fuit dictum in Rota, & signanter *in Burgomen. legati 15. Nouembris 16 0. coram Reuerendissimo Attrebaten. & in Adrien. iurisdictionis 27. Iunij 1622. corā R. P. D. Pironano, & in Romana restitutionis in integrum 20. May 1624. & 18. Aprilis 1625. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & coram Buratto, dec. 452. n. 7. & dec. 604. num. 13.* & nisi fuerit legitimè impedita, secundùm gloss. *verb. quadriennij. & verb. causa, in d. c. 1.*
vbi Host. *n. 6.* Domin. *n. 9.* & Franch. *n. 8. & 9* Cald.
Pereira *in l. si curatorem, verb. infra legitimam, n. 3. cum seqq.* & nisi sit probabiliter ignorans, *d. cap. 1. ibi, negligenter omiserit,* Cald. Pereira *d. verb. infra legitimam. n. 3.* Caputaq. *decis. 418. n. 6. part. 1.*
Surd. *cons. 576. n. 13.* Marescott. *var. resol. lib. 2. cap. 98. num. 9.* Giurba *Sicilia decis. 106. num. 10.*
& nisi sententia esset notoriè iniusta, Cæs. de
Grass. *decis. 15. num. vlt. de prob.* & fuit dictum *in Prænestina bonorum 21. Februarij 1614. coram bon. mem. Bard. Sacrato,* & denique nisi rationabilis
causa concurrat, *d. cap. 1. ibi, aut alia rationabilis causa,* Menoch. *illustr. lib. 1. c. 31. n. 25.* Sfort. *q. 19.*
n. 65. & 82. & gloss. vlt. in d. cap. 1. inter rationabi- 188
les causas enumerat eminentissimum damnum, id
est, enormissimam læsionem, qua stante post quadriennium restitutionem indulgeri cum eadem
gloss. resoluunt Cassador. *decis. vnic. n. 3. de empt.*
Alex. *cons. 150. n. 6. lib. 7.* Ioan. Garc. *de expens. c. 18. num. 36.* Cald. Pereira *d. verb. infra legitimam, n. 9.*
Sfort. *q. 19. n. 66.* Giurb. *dict. decis. 206. num. 12.*
Cocc. *decis. 445. num. 7.* Burat. *decis. 414. num. 10. & decis. 452. in fine,* Rot. *decis. 247. in fine, part. 4. diuers. & in Romana restitutionis in integrum 18. Aprilis 1625. coram bon. mem. Card. Manzanedo.*

Sententia

189 Sententia quoque lata contra Ecclesiam prætextu iniquæ consuetudinis retractatur, *cap. cum causa, de sent. & re iudic.* non enim valet consue-
190 tudo in præiudicium, & contra Ecclesiam introducta, *cap. omnia, dist. 12. c. et. cap. cum inter 5. c. cum venerabilis 7. de consuet. cap. 1. de his quæ fiunt à maiori parte, Cap. c. 3. de inst.* Cou. *lib. 2. var. cap. 17. num. 4.* Rebuff. *in compend. alienat. à n. 50.* Surd. *cons. 101. n. 54. cum seqq.* Sperell. *decis. 37. num. 41.*
191 Et in causa Ecclesiastica citatio peremptoria non debet esse nimis breuis, *cap. e. de dilat.* & alia specialia habet causa Ecclesiastica in iudicio, de quibus *infrà c. 13.* agimus.
192 Quintò, & vltimò notandum, quòd statuta contra Ecclesiasticam libertatem fieri prohibentur *in cap. nouerit, & cap. grauem, de sentent. excommunic.* exornat Sperell. *in decis. 6. fori Ecclesiast. decis. 10. cum duabus seqq.* & si facta fuerint, nulla sunt, & inualida, & conditores eorum ipso iure excommunicationem incurrunt, *cap. fin. de rebus*
193 *Eccles. non alienan.* Dicuntur autem statuta fieri contra libertatem Ecclesiasticam quando per illa auferetur Clericis, & Ecclesiasticis personis beneficium à iure concessum; vel restringitur, seu limitatur dispositio Iuris; vel efficiuntur timidiores, seu retraherentur à clericatu homines: item quando coarctaretur tempus à Iure datum, & si de Clericis mentionem facit, vllo modo ligat, & demum quando directè seu indirectè, sunt contra priuilegia, aut prærogatiuas concessas Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, seu piæ causæ à Papa, vel principe sæculari. Ita Innoc. *in d. cap. nouerit, num. 1. & 2.* & *ibi* Butr. *n. 9.* & Abb. *num. 2.* idem Abb. *cons. 63. in princ. part. 1.* Barbat. *cons. 3. n. 1. & 2. vol. 4.* Card. Tusch. *tom. 5. lit. L, concl. 342. n. 12.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de exempt. cleric. à stat. secul. §. 1. num. 9.* Duard. *in Bull. Cœnæ, can. 15. q. 10. num. 5.* Filliuc. *tract. 16. c. 10.*
194 *quæst. 7. num* 270. Bonacin. *de censur. in Bulla disp. 8. q. 16. sect. 1. punct. 2. num. 2.* Nec possunt Domini temporales interdicere subditis suis ne cum Ecclesia contrahant, aut cum eius personis negotia tractent, neve eis in rebus necessariis, seruiant, sub eiusdem sententiæ pœna, *cap. fin. de immunit. Eccles. lib. 6.* Nau. *in man. cap. 27. n. 630. vers. 23.* Iul. Lauor. *de vsdalig. part. 2. c. 23. num. 16.* Bonacin. *d. punct. 2. num. 4. & 5.* Ego ipse *de effic. & potest.*
195 *Episcop. part. 3. alleg. 50. num. 93. & n. 112.* secundùm Lugduoen. impressi. Statum enim prohibens omninò laicos contrahere cum Clericis, non valet, & est contra libertatem Ecclesiæ, Vulpel. *de libert. Eccles. part. 1. num. 7.* Matt. *de iurisd. 4. casu 61. in fine.*
196 Hinc etiam Principes statuentes, ne in eorum statu possint ædificari de nouo Ecclesiæ, & monasteria sine eorum licentia, derogant libertati Ecclesiasticæ. Ita per tex. *in cap. vlt. de Eccles. ædific.* resoluunt per me citati suprà *hoc lib. c. 2. in principio*, vbi plures Doctores citani: addo Duard. *in Bullam Cœna, can. 15. q. 19. à num. 68* Bonacin. *de censur. in Bulla, disput. 1. q. 16. sect. 2. punct. 2. num. 10.*
197 Hinc etiam statuta laicorum tangentia iura Ecclesiasticorum, etiamsi per indirectum ipsa minuerunt, dicuntur contra libertatem Ecclesiæ, vt ex Calder. Anchar. & Pereg. resoluit Marta *de iurisd. par. 4. cas. 85. num. 33.* Huiusmodi enim statuta, seu edicta Principum sæcularium etiamsi fauorabiliora sint Ecclesiasticis, eos non ligant, nisi à Romano Pont. confirmentur, Carol. de Graffis *de effectibus clerical. effectu 2. ex n. 42.* Surd. *cons. 8. ex n. 15. & cons. 201 num. 14.* Suat. *de legib. lib. 3. cap. 34. n. 12.* Salas *eod. tract. disp. 14 sect. 8 n. 101.* Bonacin. *in simili tract. disp. 1 q. 1 punct. 6. n. 27.* Castell. *tom. 7. de Temp. c. 9. n. 10.* Baldel. *in Theolog. moral. lib. 5. disp. 34. n. 1.*

Eodem modo statutum excludens Clericos, vel Monachos à successione parentum, agnatorum seu cognatorum, non valet, cùm sit contra libertatem Ecclesiasticam, quia aufert Clericis beneficium succedendi de iure communi; tum quia Clerici per ipsum efficiuntur timidiores. Ita Redoan. *in tract. de spol q. 8. tit. de success. Clerici sæcularis ab intestate, n. 4.* Marta *d part. 4. casu 85.* Bonacin. *d. punct. 1. num. 21.* & magis sunt contra Ecclesiasticam libertatem, quæ tollunt beneficium Iuris communis, quàm quæ auferunt competentia per priuilegium, vt ex multis probat Mart. *dict. part. 4. casu 98. num. 4.* 198 199

Vnde statutum, quòd non opponatur exceptio excommunicationis, vel non possit probari per testes, est contra libertatem Ecclesiasticam, vt latè tradit Mart. *d. part. 4 casu 59.* sicut pariter est, quod prohibet ingredientem monasterium posse succedere, idem Mart. *d. part. 4. casu 76. n. 10. & casu 80. n. 1.* 200 201

Hinc etiam statutum Aquipendij volens quòd alluuis derelictus à flumine Paleæ sit Communitatis, non autem habentium prædia adiacentia, non habet locum, vbi prædia adiacentia sunt Ecclesiarum, Sac. Congreg. Concil. *sub die 5. Iuly 1628.* 202

An autem vbi Clericus, vel alia persona, seu corpus gaudens iure Ecclesiæ, vendit patrimonialia bona, vel emit à laico, & extet in loco rei sitæ statutum præferens consanguineum, vel vicinum in venditionibus rerum, quæ fiunt à consanguineo, vel vicino, sit locus Prælationi, excluso Clerico emptore, vel venditore? vide Cassan. *in consuet. Burgund. §. 1 gloss. 2. verb. l'homme, num. e. & seq.* Afflict. *de iure prothomis. §. 9. n. 14. & seqq.* Neuizan. *cons. 39. n. 1. & seq.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 1. num. 6. & gloss. 8. n. 41. & gloss. 13. n. 2. cum multis seqq.* Boët. *decis. 631,* Matien *l. 7. gloss. 11. n. 11. & seq. tit. c. lib. 5. noua recopil.* Aldetao. Mascard. *de interpret. statut. concl. 1. num. 71. & seq.* Hond. *cons. 3. lib. 1.* Petr. Pechi *tract. de amortization. q. 22.* Surd. *cons. 8.* Marta *de iurisd. p. 4. casu 30* Honded. *cons. 3 per tot. lib. 1.* Sperell. *in decis. fori Eccles. decis. 11. n. 11.* 203

Quæstio est controuersa, vtrùm valida sit consuetudo, siue statutum cauens ne certa bona immobilia à laicis possessa in Ecclesias alienentur, aut ab eis teneri possint? In qua pro validitate in defensionem obseruantiæ aliquorum Regnorum pugnant Bellug. *in speculo Principum, rub. 14. de amortizat. §. vemamus, num. 36.* Ambrosi. de Opizonibus *in l. filiusf. §. diuis. ff. de legat. 1. à n. 69.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1. lib. 4. c. 18. num. 238.* Driedo. *de libertat. Christiana lib. 2. c. 3.* Signorol. *cons. 21. per tot.* Grasal. *Regal. Franciæ lib. 1. iure 10.* Papon. *lib. 1. tit. 6. Arest 3.* Tiraq. *de iure mar. gloss. 8. n. 171. & de retract. lignag. §. 1 gloss. 13. n. 5.* Cou. *in reg. possessor. part. 2. §. 4. n. vlt. vers. 3.* Mex. *in tr. taxæ panis, conc. 5. n. 27. cum. seqq.* Molin. *de instit. tract. 2. disp. 140. vers. quin de iure,* Cenall. *commun. contra commun. tom 4 q. 899. n. 175. cum seqq.* Fr. Emman. *quest. regul. tom 1. q. 66. art. 4.* Lud. Mirand. *in manual. Prælator. tom. 2. q. 27. art. 7.* D. Barbos. *in priuatis scholiis ad l. filiusfam. ff. de legat.* 204

legat. 1. *vers.ad Ordinat.lib.*2.*tit.*8 Cald.Pereira *in l.si curatorem, verb. venum dedisti, n.*2. *& de empt. cap.*8.*num.* 27.33.*&* 34.*& lib.*1 *quæst.forens.q.* x3. *num.*92.latè Benedict. Ægip. *in repet. l.*1.*C.de sacros. Eccles. part.*5.§.2.*num.*3. *cum seqq.* latissimè Gabr.Pereira *in tract.de manu regia,tom.*2.*cap.*67. Anguian. *de legib. lib.*2. *contron.*15. Ceuall. *commun. contra commun.tom.*4. *q.*899. *num.* 107. *cum seqq & num.*177. Gail.*lib.*2. *obseru.* 32.*num.*7.*cum seqq.*Pereg.*tom.*1. *cons.*91. *ex num.*10.Choppin.*de domanio Franciæ lib.*1. *tit.*14. *& lib.*2. *monasticon, tit.*2. *num.*2. Hieronym. Leo *decis.*77. Monach. *cons.*800.*num.*23.*& cons.*1000.*n.*34. Hieronymus Arnisæ. *de excepi. clericorum cap.*4. *per tot.*Bernat. Argent. *in consuet. Burgundiæ. tit. de feudis art.*46. *gloss.*1.*n.*3.Mart.Cutel. *de leg.Federici c.*24.*not.*26. *& c.*85. *not.*90. Quas quidem leges præcitati Doctores defendunt procedere ex priuilegio Apost. Sedis, quod præsumunt interuenisse saltem ex consuetudine temporis immemorialis: addonteque id quoqoe Iure commooi comprobari posse, primò quia huiusmodi leges quæ inter sobditos præcipiuni, ne illi immobilia in Ecclesias alienent, principaliter intendunt prouidere vtilitati Reipublicæ, cuius maximè interest ea bona inter subditos retineri, & conseruari, vtque Ecclesiis & Clericis exemptis imponi non possunt, *cap. non minus, de immun. eccles.* onera & tribota Reipub. per laicos commodè præstentur, arg *l.cura* 4.*vers. inopes, ff. de munerib. & honorib.* & quamuis Ecclesiis & Clericis ipsis aliquod exinde damonum proueniat, id tamen præter intentionem legis, secundariò, & per accidens contigit, ac subinde, nec attenditur, *l.si quis nec, ff si cert.pet.l.qui exemptionem, ff. de condict. indebit.* nec imputari debet ei, qui rei licitæ operam dat, id est, legislatori, qui dum in suos iure suo vtitur, nemini facit iniuriam, *cap. cùm Ecclesia* 31. *vers. quia de elect.l. fluminum* 24 §. *vlt. l. Proculus* 26. *ff. de damno infecto.*

205 Secundò, quia receptum est iustam esse legem, vel consuetudinem prohibentem, ne bona aliqua in exteros non subditos alienentur, Bart.*in l.filius fam.* §. *Diui, num.*11. vbi communis secondùm Rip., *num.*79. *ff. de legat.*1. plures per Tiraq. *in præfat.retractus, num.*14. idque ex eo potissimum quia consuetudo, vel lex potest ex causa rem aliquam commercio eximere sioe simpliciter, siue absolutè, *l. si in emptione* 34. §. 1. ibi, *mores ciuitatis,* &c. *ff. de contrah. emption.* per tot. *C. quæ res vendi,* sine respectu exterorum, vt per tot. *C. quæ res exportari*; igitur poterit lex vel coosuetudo probibere eadem, vel maiori ratione, ne alienatio fiat in Ecclesias, vel Clericos; qui quamuis exempti sunt, tamen partes ipsius Reipublicæ, & ciuitatis membra, cuius conseruationem procurare debent, & coi in nonnullis subiiciuntur, cùm tameo exteri, oec partes sint, nec ita sobiiciantur.

206 Tertiò facit, quia ea, quæ possunt ex priuata partium conuentione, & dispositione fieri, possunt etiam per legem, vel consuetudinem ex causa statui, ex *reg. l. vlt. C. de fideiussoribus,* at per conuentionem, & dispositionem priuatam fieri potest oe bona aliqua in Ecclesiam transferantur, *l. vlt. C. de pact.inter empt.* vbi Doctores, *gloss.vlt. in l. si ita* 135. §. *ea lege, ff. de verb. obligat.* vbi communis, Rip.*in d.* §.*Diui, num.*32. Palat. *in d. rubr. de donat.inter vir. & vxor.* §.16. *à num.*12.sic

207 valet conoentio, ne emphyteusis ad Ecclesiam, vel Clericum deueniat. gloss. *verb. prohibetur, in cap.potuit, de locato,* vbi Abb.*num.* 10. Imol.*n.*26. Palat. *d.*§.16.*n.*13. Clar.§.*emphyteusis,q.*22.*&* 33. Ias.*in l.vlt,num.*91.*C.de iure emphyt.* idque io bonis maioratus, vel quibuscunque aliis restitutioni subiectis, ex multis resoloit Coo.*lib.*1. *var. c.*19. *num.*8.*&* 11.Molin.*de primig.lib.*2.*cap.*4.*num.*54. & demùm valere conditionem, vel prohibitionem factam à testatore, ne bona deueniant ad Ecclesiam, 208 seu monasteriom, resoluit Cened. *pract. & canon. quæst.lib.*1.*q.*35.*n.*5. *&* 6.

209 Quartò, quia io quærendis valet statutum io præiudicium Ecclesiæ, quando laici oon odio Ecclesiæ, sed bono zelo, & pro familiarum conseruatione faciunt, vt tradunt Dec. *in Auth.cassa, numero* 17.*C.de sacros. eccles.* Curt.seo.*cons.*27. *n.*8. Couar. *in reg. possessor. part.*2.§.4.*num.*9. *vers.tertium,*Mench.*vsufreq.cap.*9.Menoch.*cons.*350.*n.*6. Cald.Pereira *de empt.cap* 8.*n.*33.*&* 37.*& cons.*48. *num.*22 Ceoed. *d. q.*35. *num.*19.*&* 20.plures refert, sed non seqoitor Mart.*de iurisdict part.*4.*casu* 68. Decian.*tract.crimin.lib.*x.*cap.*35. *num.*4. Gail. *lib.*2.*obseru* 31.*num.*7. Bellet.*disquisit. clerical.p.*1. *tit. de exempt. cleric, à stat.cleric.*§ 4.*num.*26. nouissimè Speiel *in decis.fori eccles. decis.*10.*num.*12. Diana *d.p.*6 *tract.*3.*resol.*9. & Prælatus solus, li- 210 cèt non possit præiudicare in quæsitis potest præiudicare in quærendis. Mandos. *ad Lap. alleg.*25. *verb.Prælatus, in princ.* Gratian.*discept.forens. cap.* 568. *num* 51.*cum seqq.*Gregor. *decis.* 401. *num.*9. *&* 10. Burart. *decis.*775.*n.*3.

211 Quiotò facit, quia libertas ecclesiastica, proprie loquendo, nihil aliud est, quàm exemptio, & priuilegium à Deo Pontificibus, vel principibus, secularibus coocessum omoibus Ecclesiis, vel Clericis quatenus tales sunt, ex Innoc. *in cap. nouerint, num.*2. *&* 2. *de sent. excom.* recepto; vt per Abb. ibi, *num.*2. Felin.*in cap. Ecclesia, num.*79.vbi Dec. *num.*2.*de constitut.*Nao.*in man.cap.*27.*n.*119. *&* 130. Quæ explicatio suadetur ex text. *in d. Auth.cassa,*ibi, *contra libertatem Ecclesiæ aduersus Canonicas, vel imperiales sanctiones, cap.vlt.de rebus eccles. non alien.* ibi. *immunitatem ecclesiasticæ libertatis, quam non tantùm sancti Patres,*&c. *c.*1. *de immun.eccles.in* 6.ibi, *libertatem,* & ibi, *honoris, & priuilegij Ecclesiarum.* Deiode, quia ex proprietate sermonis libertas io proposito est idem, quod exemptio, seu immunitas, *cap.aduersus, de immun. Eccles. cap.*1. *de priuileg. lib.*6. tradit Cou. *lib.*x. *var. cap.*20. *in princ.* Ecclesiastica verò denotat ecclesiasticam, qua talis est, & ita aliquid peculiare in Ecclesiis, vel Clericis, quod aliis non sit commune: aliter enim non ecclesiastica, sed communis, non Clericorum, sed hominum, vel ciuium libertas dicetur. Sic sanè, vbi Ecclesiis, vel Clericis tolluntur, ea quæ eisdem nullo speciali priuilegio competunt, sed cum laicis communia sunt, & omnibus æqualiter competunt, non libertas ecclesiastica, sed humana societas, politica, ciuilis, vel iurisgentium libertas tollitur, secundùm præcitatos; sic etiam si Ecclesiæ, vel Clericis aliqoibus auferantur ea, quæ non omnibus Ecclesiis, aut Clericis, sed aliquibus tantùm priuilegio concessa suot, non dicetur infringi libertas ecclesiastica, quæ tantummodo infringitur vbi Ecclesiæ, vel Clerico alicoi tolluntur ea, quæ sunt libertatis, & priuilegij concessi omnibus Ecclesiis, aut clericis, non verò vbi huic, vel illi concessum priuilegium tollitur, quia magis huius, vel illius, quàm

absolu

absolutè libertas Ecclesiæ dicitur, secundùm Innoc. *& suprà citatos*; quare negandum est in proposito casu infringi ecclesiasticam libertatem; etenim nullibi reperitur circa huiusmodi emptionem rerum immobilium, aut earumdem acquisitionem à Deo, Pontificibus, vel Principibus sæcularibus concessum priuilegium Ecclesiis, vel Clericis, qua tales sunt, ac subinde libertas ea in re competens Ecclesiis, vel Clericis, communis est illis cum omnibus laicis à iure gentium, & regulis generalibus procedens; igitur per consuetudinem, vel legem, de qua suprà non ecclesiastica, sed ciuilis, vel humana libertas infringitur, & ita non habet locum *d. Auth. cassa*, *& d. cap. nouerint*, cum similibus.

112 Huius opinionis sectatores, & acerrimi defensores respondent ad text. *in cap. 1. de immun. eccles. lib. 6.* qui in contrarium facere videbatur, vt scilicet illic non cogatur Ecclesia simpliciter alienare bona acquisita, stante lege, vel consuetudine, de qua agimus, quæ prohibet bona in Ecclesiam alienari ex iusta causa, vt inter subditos in Reipub. vtilitatem conseruentur, iuxta prædicta; quinimò tex. ille agit de dominis temporalibus, qui Ecclesiam, vel Clericos cogebant ad soluenda tributa imposita pro domibus, & bonis, quæ acquirebantur, vel vt domos ipsas, & bona alienarent, vt patet ex *vers. sanè*; & quia in ea specie principaliter pertimebatur finis contra libertatem Ecclesiæ, scilicet exactio tributorum per sæcularem potestatem, à quibus Clerici, & Ecclesiæ per priuilegium sunt exemptæ, *d. cap. non minus*, *& l. placet, C. de sacros. Eccles.* meritò sicut finis, ita & medium, quo laici ad finem prohibitum assequendum putabantur, libertati ecclesiasticæ repugnat, ac subinde ne fraus fiat immunitati quam Ecclesia habet à tributis, & ne vna viâ admittatur id, quod alia omnino prohibetur, respondet textus non licere Ecclesiam cogere ad alienanda bona, ex eo quòd tributa non soluit, sicut nec licitum est ad tributa soluenda compellere, iuuat reg. *l.*
113 *verum*, ibi, *causa faciendi*, *ff. de furt. cap. cum voluntate*, *in princ. de sent. excomm.* Nec aliud probat *capit. vlt.* etiam *de immun. eccles. lib. 6.* nec etiam *lib. 1. C. de sacros. Eccles.* siquidem, vt benè aduertit Fulgos. & alij ibi, Constantinus Imperator, illic circa acquirenda, & retinenda bona Ecclesiis relicta non concedit illis priuilegium aliquod, quod aliis de Republ. non competat iure communi, sed tantummodo remouet impedimentum, quo olim attentis legibus antiquis Romanorum nihil poterat testamento relinqui Ecclesiis tanquam Collegiis illicitis, & inter Romanos approbatis, iuxta *l. Collegium*, *C. de hered. instituen. lib. 1. C. de Iudæis*; statuit ergo *d. l. 1.* tam hodie liberum esse vnicuique Ecclesiis vt potè licitis, & approbatis Collegiis relinquere, perinde ac cuiquam alij in Republ. capaci, & iure non prohibito, ac subinde sublato impedimento illo illicito vtitur Ecclesia iure sibi, & aliis communi; & sicut stante illa *l. 1.* quæ tam rerum, quæ relinquuntur, quàm personarum relinquentium habilitatem supponit non potest aliquis rem alienam, vel quæ in Ecclesiam alienari prohibetur, aut aliàs contra prohibitionem, & formam Iuris relinquere, ex gloss. 1. communi, ibi, nam nec potest ea bona relinquere quæ lege, vel consuetudine iusta in Ecclesiam alienari prohibita sunt. Sic etiam intelligitur *l. vltima C. de sacros. Eccles.* quia vt benè aduertit Paul. *ibi*, Angel. *cons. 48. numero 2.* Ias. *lect. 1. numero 115.* Dec. *in d. capit. Ecclesia*, *numero 55.* illic non conceditur Ecclesiis priuilegium, quod possint emere, vel per donationem, aut vltimam voluntatem bona laicorum accipere, & retinere; sed tantummodo, vt illorum, quæ sibi legitimè donata, vendita, vel relicta fuerint, dominium Ecclesia absque traditione acquirat: & ita supposito contractu, vel dispositione valida, & legitima, quæ in aliis per traditionem dominium transferret, *ex l. nunquam nuda*, *ff. de acquir. rer. domin.* qualis non datur in proposito stante prohibitione legis, vel consuetudinis, de qua suprà. Sic etiam *d. cap.*
vlt. de rebus Eccles. non alien. & *d. capit. Ecclesia*, procedunt vbi laicorum constitutio principaliter, & directè disponit super alienandis rebus Ecclesiæ, quæ ad illam liberè pertinent, & ab illa simpliciter retinentur absque vllo onere alienandi; id quod secùs est in terminis prædictæ consuetudinis, vel legis, de qua agimus, in quibus directa, & principalis prohibitio fertur in bona sæcularium subditorum, quibus præcipitur ne in Ecclesiam alienent, & non inconuenit per consequentiam, & per indirectum Ecclesias respicere, sicut per indirectum præcepta imposita subditis possunt respicere, & efficere non subditos, secundùm communem, vt per Bart. *in d. §. Dini*, *numero 11.* quem sequuntur multi suprà citati, intendit tex. vbi notant Doctores *in capit. post miserabilem*, *de vsuris.* Nec denique ea tex. *in capit. cum causa 8. de sent. & re iud.* aliquid, quod contradicat, colligi potest; licèt enim in illo text. (in quo non satis exprimitur quænam fuerit consuetudo, secundùm quam sententia prolata, & domus laicis adiudicata fuit) & tamen Pontifex consuetudinem, veluti omnino illicitam improbat, sententiam reuocat, & domum Ecclesiæ appellanti adiudicat) coniectentur Host. Ioan. Andr. *numero 7.* & Abb. *numero 16. ad fin.* ibidem agi, & intelligendum fore de consuetudine, qua cautum erat ne bona immobilia in Ecclesias alienari, aut ab eisdem retineri possent, tamen is intellectus diuinatorius est: nec vllatenus colligitur ex verbis text. quæ aliud longè diuersum supponunt: etenim text. simpliciter refert domum fuisse venditam per Archipresbyterum, nec adiicit secundùm consuetudinem, quam non ad venditionem, sed ad sententiam proferendam considerat, quin & ratio illa generalis quæ redditur *in vers. Nos autem*, nihil commune habet cum consuetudine prædicta, de qua, si text. ageret, multò pleniùs, & magis in specie concluderet, adiiciens rationem, quia consuetudo libertati contraria erat, prout dicitur *in d. cap. vlt. de rebus Eccles. cap. 1. & cap. vlt. de immun. eccles. in 6.* 114 115

Verùm quamuis hæc sententia, quæ statuta præfata approbat, & defendit, non videatur rationibus, & auctoritatibus destituta, imò disputando defendi possit: attamen, si respiciamus statuentis potestatem in hoc euentu defectuosam, non videtur admittenda, vt in specie adnotarunt Romsn. *in l. si publicanus*, *§. 1. col. 1. vers. aut statutum*, *ff. de publican.* Dec. *in cap. Ecclesia S. Mariæ*, *num. 63. de constit.* Maran. *disp. 8. n. 2.* Surd. *cons. 3. num. 34.* Sperell. *in decision. fori eccles. decis. 12. n. 35.* latè Diana *p. 6. tract. 3. resol. 1. cum seqq.* Matta *de iurisd. part. 4. cas. 6. n. 38 & de successi. legali p. 3. q. 13. art. 3. à n. 1.* Card. Alban. *tract. de immun. Eccles. à n. 8.* Episcop. Oaomens. *in el descursu* 116

derscurso 8. *contra dos tratados sin nombre de Autor en fauor de la senoria de Venecia en la 6. proposition. fol.* 348. Menchaq. *de succes. creat. lib.* 1. §. 10. *n.* 648. *vers. denique leges humana*, Petra *l.* 7 *gloss.* 1. *tit.* 1. *lib.* 2. *Ordin.* Azeued. *l.* 8. *n.* 3. *tit.* 18. *lib.* 9. *Recop.* Schrader. *post quaest. ad Iustinian. tract. de rebus* §. 16. *à num.* 87. Adam Contenz. *lib.* 6. *politicor. cap.* 62. *cum seqq.* Ioan. Domin. Tasson *in pragm. de Antefato vers.* 8. *observ.* 1. Ciarlin. *var. cap.* 23. *n.* 40 Baldel. *in Theolog. mor. lib.* 5. *disp.* 36. *n.* 20. Ioan. à Cochier *de vindic. liber. Eccles. p.* 1. *c.* 11. Araojo *in* 2. 2. *S. Thom. q.* 91. *disp.* 3. *sect.* 5. *diffic.* 14. *vers. hinc collige*, Diana *resol. moral. p.* 4. *tract.* 1. *resol.* 13. 14. 25. & 57. & *p.* 5. *tract.* 1. *resol.* 3. & 8. & *p.* 6. *tract.* 5. Nec in alium sensum retorqueri potest tex. *in d. cap.* 1. *de immunit. Eccles. lib.* 6. cuius hæc sunt formalia verba. *Nec etiam liceat illis ipsas Ecclesias, vel personas ad distrahendum, vel alienandum, aut extra manum suam ponẽdum acquisita iam, vel quæ deinceps acquirent, aliquatenus coarctare.* Et nihil refert quòd tempore, quo talia statuta condita fuerunt, statuentes haberent bonam mentem, ratione scilicet conseruandi bona inter ciues, vt subditi fiant locupletiores, atque possint, publica Reipublicæ onera sustinere: quia an quid sit contra libertatem Ecclesiæ, non videtur considerandus animus disponentis sed dispositionis effectus; quo inspecto talia statuta valere non possint ex defectu potestatis, non autem ex malo animo statuentium. Nec absolute est verum argumentum. Hoc fieri potest per pactum, ergo & per statutum, quia in hoc casu maxima est differentia; siquidem priuata persona paciscens potest apponere conditionem rei suæ, quam vult, quia ipse est Dominus; at statuentes nequaquam sunt Domini rerum, super quibus disponunt, nisi quoad iurisdictionem, vt per Dec. *in dicto cap. Ecclesia S. Mariæ n.* 75. *vers. non obstat*, Cæpol. *cons.* 3. *cautel. in princ.* Nec vera est ex supradictis ratio illa, quod statuto laïcorum possit disponi super iure quærendo Ecclesiæ, illique fieri præiudicium in quærendis; cùm tale statutum impediens ne bona deinceps quærerentur Ecclesiæ, corrigeret ius commune, quo disponitur dominium ipso iure transire in Ecclesiam absque traditione, *l. fin. C. de sacros. Eccles.* cum aliis citatis *infrà hoc lib. cap.* 12. *vers.* 8. sed statutum auferens Ecclesiis sibi competentia, de Iure communi, dicitur contra libertatem Ecclesiasticam, vt suprà diximus *in vers. hinc etiam, num.* 198. Igitur, &c. Nolo pro hac parte plura fundamenta adducere, quia ea eleganter, vt solet, cumulat, & contrariis respondet diligentissimus & de Ecclesiastica iurisdictione optimè meritus P. Diana *dicta p.* 6. *tract.* 5. *per totum*, vbi *resolut.* 6. plures DD. suæ sententiæ assertores citat, & *resol.* 15. ad exemplum Regni Portugaliæ respondet.

171 Superest nunc, vt videamus quæ pœnæ imponuntur violantibus Ecclesiarum immunitatem, & libertatem Ecclesiasticam, vltra illos, qui eam violant abstrahendo confugas ab Ecclesia, de quibus suprà latè *hoc eod. cap.* egimus; sed quia aliqua de hoc diximus *lib.* 1. *cap.* 39. §. 2. *vers. imponentes*, ad illum locum lectorem duximus remittendum, & de his affatim Gambacurt. *de immunit. Eccles. lib.* 3. *c.* 1. & 2. & *lib.* 8. *cap.* 5. Ludouice Correa. *in repet. cap. inter alia, de immun. Eccles. part.* 4. *num.* 7. Sciendum nihilominùs hîc & illic Iudicis Ecclesiastici partes esse in monendo personaliter quoscunque à quibus hîc grauamen, seu violentia timetur, vel creditur illata, vt desistant à molestando, vel molestari faciendo per se, vel per alios, directè, vel indirectè, clericos, & eorum bona, & si quid hac occasione receperunt, restituant, vel vt desistant à condendis statutis contra Ecclesiasticam libertatem, sub pœnis excommunicationis latæ sententiæ, quod nisi destiterint, poterunt seruatis seruandis, & verificatis verificandis declarari incidisse in Bullam Cœnæ, vt per Vgolin. *cap.* 18. §. 1. *vers. sexto afficit.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 1. *cap.* 14. *num.* 32. *cum seqq.* Sperel. *decis.* 42. *num.* 5. vbi *num.* 6. testatur *sacram Congreg. super controuers. iurisdict. in Verulana* 14. *Nouemb.* 1626. censuisse procedendum esse in materia immunitatis per viam censurarum, non autem per viam capturæ personalis. Præceptum autem sub aliquo breui termino peremptorio fieri debet, vt si intra illum non pareat, vel desistat, statim ipso facto censura incurratur, Alter. *de censur. disp.* 3. *lib.* 3. *cap.* 1. *solut. vlt. vers. solent.* Suar. *de censur. disp.* 3. *tract.* 8. *num.* 10. vbi subdit terminum illum tantum debere esse, quantum ad deliberandum & humano modo agendum moraliter sufficiat, quod iuxta causæ, & negotij qualitatem Prælati prudentiæ remittitur, prout eum refert Sperell. *decis.* 49. *num.* 53. *prope fin.* Potest tamen Iudex Ecclesiasticus pro violata iurisdictione sine monitione ad excommunicationem procedere, *cap. dilecto, de sentent. excommunic. in* 6. Lap. *alleg.* 73. *n.* 3. *ver. item quando*, Menoch. *de arbitr. casu.* 543. *num.* 29. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 18. *num.* 2. & *cap.* 30. *sub num.* 4. Sayr. *de censur. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 20. Aloys. Ricc. *in praxi part.* 3. *resol.* 23. Sperell. *d. decis.* 49. *num.* 55. *in princ.* quia quando censuræ feruntur pro defensione violatæ iurisdictionis, & ad resistendum executioni de facto, subsistunt etiam si de facto relaxentur non seruatis seruandis, *capite, reprehensibilis*, vbi gloss. *verb. preferatur*, & ibi Abb. *numer.* 13. *de appellat.* Sayr. *d. cap.* 12. *num.* 26. Sperell. *dicta decis.* 49. *num.* 52.

Nec est prætereundum immunitates, & libertates huiusmodi tam Ecclesiarum, quàm personarum in duplici esse differentia, aliæ enim sunt generales seu vniuersales, aliæ speciales, seu particulares: vniuersales Ecclesiarum immunitates sunt, quæ vniuersim personis Ecclesiasticis, rebúsque ac bonis Ecclesiarum, ipsísque vniuersis Ecclesiis per Romanos Pontifices concessæ sunt, Ecclesiis, scilicet ne sæcularia placita, processúsve iudiciales in eis fiant, néve sententiæ in causa præsertim sanguinis proferantur, nec etiam Parlamenta, nundinæ, seu hospites inibi constituant; de quibus diximus *sup. in principio huius cap.* Personis autem, ne scilicet eis violentas manus iniiciant, de quo plura cumulaui *dicto cap.* 39. §. 1. & ne ad laica Tribunalia, aut inuiti pertrahantur, aut ipsi sponte accedant, & in eis consentiant se cognosci, aut causam suam dicant, vt *ibidem* §. 2. ostendimus; & vt excusentur à publicis muneribus Reip. laicæ à grauaminibus tutoris, aut curatoris, & à muneribus onerosis, ac sordidis & etiam ab honorariis, de quibus *eod. cap.* 39. §. 3. vidimus. Bonis 172

verò ac rebus Ecclesiarum, & personarum communes immunitates concessæ sunt, vt scilicet bona omnia, tam Ecclesiarum, quam personarum Ecclesiasticarum libera sint ab omni vectigali, oneréque reali, gabella, talea, pedagio, *&c.* de quibus etiam diximus *d.§.* 3. Speciales autem seu particulares Ecclesiarum immunitates esse dicuntur, quæ particularibus Ecclesiis sunt tributæ, putà Ordini S. Francisci, S. Benedicti, aut alteri cuipiam siue Ordini, siue Ecclesiæ, siue conuentui; particularium verò libertates personarum sunt quæ S. R. E. Cardinalibus conceduntur; vt *in cap. felicis, de pœnis*, vel Cisterciensibus specialis immunitas vt *in cap. cum ordinem, de rescript.* & similes. Inter vtrasque tamen immunitates, ea differentia est, quòd quando frangitur priuilegium particularis immunitatis, non dicitur violari ipsam immunitatem, secùs verò quando frangitur vniuersale priuilegium, Syluest. *verb. immunitas.* 2. *num.* 2. Caiet. *in sum. verb. immunitatis violatio*, Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part.* 4. *num.* 5. & ideò quando fit mentio libertatis, atque immunitatis Ecclesiasticæ simpliciter, & absolutè, de libertate atque immunitate generali est intelligendum, & non verò de particularibus libertatibus, & immunitatibus, vt per Abb. *in c. nouerit, n.* 2. *de sent. excom.* Caiet. *vbi proximè*, Gambacurt. *d. lib.* 8. *c.* 3. *n.* 7. Ludou. Correa *loco suprà citato.*

219 Quando iudex Ecclesiasticus agit pro libertate Ecclesiæ, putà pro remissione clerici, vel laici, casu quo delictum est mixti fori, & in eius cognitione ipse præuenit; scribit Mart. *de iurisdict. part.* 2. *casu* 32. quòd si cognitio ad ipsum spectat, potest mandare, & inhibere iudici laïco, ne procedat sub pœna excommunicationis, allegat Bald. *in margarita, verb. iudex.* gloss. *in c. decernimus, de sent. excomm. lib.* 6. & licèt aliàs, inhibitio non valeat sine causæ cognitione, & canonica inhibitio est, quæ fit cum causæ cognitione &, partis citatione, Cou. *pract.* c. 24. *n.* 3. tamen in præfatis causis potest inhibere etiam sine causæ cognitione, *alleg.* 63. Abb. *in cap. suum, in vlt. not. de ordin. cogn.*

220 Sed adhuc Marta distinguit, aut sumus in casu notoriæ iurisdictionis Ecclesiasticæ, putà quia iudex laïcus vellet se ingerere super administratione Sacramentorum, vel similem sibi expressè prohibitam actionem vsurpare, & tunc si procederet contra prohibitionem annonum; peccaret, & ratione peccati Ecclesiasticus est competens, & procedit contra quoscunque. *cap. nouit, de iudic.* item quia iurisdictio iudicis laïci in similibus, est suspensa; ideò statim fieri potest huiusmodi inhibitio, ne vlteriùs procedat, sub pœna excommunicationis, & hæc inhibitio erit potius declaratio, quàm actus disponens, quo casu nunquam requiritur citatio, arg. *cap. pastoralis, de appell.* Fedet. de Senis *cons.* 2 c r. & si iudex inhibitus noluerit inhibitioni parere, poterit Episcopus, admonita priùs vniuersitate, vt consulat de remedio opportuno, submittere locum interdicto, vbi degunt officiales temporales obedire recusantes, *cap. Canonici, de offic. ordin. in* 6. *cap. licèt, de iureiur.* Secundo casu, quando dubitatur, & ex parte vtriusque iudicis adest interesse iurisdictionis, putà vbi pro forma statuti pero exequutionem instrumenti contra debitorem, & hic coram Ecclesiastico dicit instrumentum esse vsurarium, & petit inhiberi iudici laïco in hoc, & simili casu iudex Ecclesiasticus inhibere non potest, parte non citata; Federic. de Senis *cons.* 300. Abb. *in cap. debitores, de iureiur.* Ancha. *in d. cons.* 234.

Sed quid faciet, & facere debeat Episcopus quando statuta sunt contra libertatem Ecclesiæ, superest, vt videamus. 221 Imprimis poterit tollere, & declarare ea esse contra libertatem Ecclesiæ, atque mandare sub pœna excommunicationis illa non esse obseruanda, etiam non citatis statuentibus, Felin. *in cap. Ecclesia, num.* 158. *& seq. de constitut.* nec sufficit illa reuocare sed debet cessare facere, nec satisfacit debito officij sui, si declaret tantùm statuta esse contra libertatem Ecclesiæ, Lap. *alleg.* 92. *in fine.* & nisi obedierint, declarandi sunt excommunicati, atque eorum loca interdicto supponenda, donec obedierint.

Nec obstat, quòd vniuersitas censuris affici non potest, quia Episcopus potest vniuersitatem excommunicare dummodo alios non includat quam culpam habentes, Syluest. *in sum. verb. excommunicatio.* 1. *num.* 10 Vniuersitas autem multipliciter delinquere, esse in culpa potest, vel committendo, & hoc quando pulsata campana & conuocato consilio in loco solito præuia deliberatione aliquid commiserit, Innoc. *in cap. graui, de sent. excomm.* Item delinquit ratificando, quod eius nomine gestum est, quia vniuersitas negligendo, & non desistendo à delictis successiuis temporibus permanentibus, dicitur delinquere. Natt. *cons.* 449. Anch. *cons.* 158. quo casu non requiritur solemnis congregatio, sed sufficit sola scientia popularis, quæ præsumitur ex qualitate facti, quando est tale, quod solet in notitiam deuenire. Potest etiam vniuersitas interdicto affici, vel à iure, vel ab homine, si à iure, vt *in Clem. si quis suadente, de pœnis.* vel ab homine, *cap. quærenti, verb. signif. cap. cum ab Ecclesiarum, de offic. ordin.* si ab homine ob contumaciam supponitur interdicto, est necessaria monitio, & forma, quæ traditur *in cap.* 1. *de sent. excom.* poterit etiam aliis pœnis affici, de quibus per Farin. *in praxi crim. quæst.* 28. *num.* 122. & hæc vera sunt, quando clarè liquet statuta esse contra libertatem Ecclesiæ: si verò sunt dubia, Episcopus debet præcipere laïcis statuentibus, vt declarent illa Ecclesiis non inferre præiudicium.

Meminerint igitur omnes quantum Ecclesiæ 222 priuilegia, atque immunitates omnia restimenda, & conseruanda statuerit Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 20. ad quod omnes etiam Principes sæculares admonet, & hortatur his verbis, *Propterea que admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes, & omnes, & singulos cuiusque status, & dignitatis extiterint, vt quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius quæ Ecclesiastici iuris sunt, tanquam Dei præcipua, eiúsque patrocinio tecta venerentur, nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliísque Dominis tẽporalibus, seu Magistratibus, maximéque ministris ipsorum Principum, lædi patiantur, sed seuerè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant, quibus etiã ipsimet Exemplo ad pietatem, religionem, Ecclesiarúmque protectionem existant, imitantes antecessores optimos, religiosissimósque Principes, qui res Ecclesiæ sua in primis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab alienum iniuria vindicarunt.*

De

215 De immunitate Ecclesiarum, & de personis confugientibus ad eas, speciales tractatus ediderunt Remig.de Gonni *tom.13. tractatuum Doctorum part.1.* Ioan.de Vischis *ibidem pag.11.* Hieron.Albanus *eod. tom.13. part.2. pag.18.* Marius Italia, Alexander Ambrosin & petrus Gambacurt. Augustinus Vagianus, Laurentius Ottia, & Prosper Farin. *de immunitate Ecclesiastica Iure*, Boët. Epo, & *de sacrorum immunitatibus* Anastasius Germonius.

De eaden incideorer plora cumularunt Rebuff. *tom 2. ad leges Gallia, sub tit. de immun. Ecclesia*, Conar. *lib.2.variar.cap.20.* Challan. *in consuetud. Burgund.rub.1.§.15. à num.182.* Cancell. *in institut.Canon.l.2.sub.tit.de immun.Eccles.* Ioan.Berber. *in viator. Iuris, rub.33. de violatorib.immunitat.* Pegoer. *in crimin.decis.cap.40.* Menoch. *de prasumpt. l.5.pras.1.* Gutier *practic.lib.1.q.1.& l.3.q 4.* Ceuall. *commun.contra commun.quast.689.* Quesad. *in practic.quast.c.1.* Suar de Pace *in practic.p.5.tit.2. c.3.§.3.* Valasc. *cons.8*, Bobadil. *in sua Politica, lib.2.cap.14.* Decian. *tractat.crimin.lib.6.cap.24.* Cur. Philip. *par.3 §.22.* Farin. *in praxi crimin.p.1.q.28.* Iodoc.Cocc. *in suo thesauro Christiano tom.2.lib.8. art.8.* Ioys. Ricc. *in collect. decis.p.1 .collect.109. & part.3. collect.313.& p.5.collect. 1762.* Franc. Carasco *in explicat. ad aliquas leges noua Recop. c.3.* Card. Tusch. *practic.concl.tom.3.littera C, concl. 12.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. Ecclesia, à n.72.* Ludouic. Miranda *de ordine iudic.quast.16. art.7.* Pradil. *in sum. legum panalium, part.2. casu 48.* Suar. *tom.1. de Relig.l.3.c.8.& de defensione Fidei, lib.4.* Paul.Comitol. *respons.moral.lib.1.q.92. cum seqq.* Ioan.Franc.Leo *in thesauro fori Eccles.part.1. c.13.* Azor. *instit.moral.part.2.l 9.c.8. cum seqq.* Fr.Raph.de la Torre *in 2.2. S.Thoma q.99. art.3. gradu 8.cum seqq.* Prasec. *in praxi Episcop. part.2. c.4.ex num.53.* Camill Borrel. *in summ. omn. decis. t.1 tit 3. de his qui ad Eccles.confug.* Franc.Molin. *post tractat.de brachio seculari sub tit. de sacra homicidio amittenda immunitate*, Ludou. Correa, *in repet.c.inter alia, de immun. Eccles.* Gabr.Pereira *de manu regia.part.2.c.50.* Antonin.Diana *moral.resol.part.1.2.3.4.5.& 6. de immun. Eccles.* Illustriss. D.Roderic à Cunha *in comment. ad cap. eos qui, distinct.87.* Erasm.à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos, part.4.q.65.* Stephan. Fagundez *in quinque Ecclesia pracepta, prac.2. lib 4. c.4.* Trullench. *in pracepta Decalogi l.1.c.11.* Nooar. *in sum. Bullar.tit.de immunit. Ecclesiastica.* Danza *in pugna Doct.sub eod.tit.* nouissimè de Mari.Curch.in suo doctissimo *tra. de prisca ac recenti Ecclesia libert. lib.1.* Carol.Marant. *tom.2.resp.36.cum seqq.* Circa hoc immunitátis priuilegium multas, & quotidie plures nascentes controuersias sopiuit Gregorius XIV. *Constitut.sua*, incip. *Cùm aliàs, sub Dat. 9. Kalend. Iunij anno Incarnationis Domini 1591.* quam transcribunt Prasec. *dicta part.2.c.4. n.55.* Quarant. *in sum. Bullar.verb.reuerentia diuinorum Officiorum, & Ecclesiarum*, & Erasm.à Cochier *d.part. 4.q.65.*

CAPVT IV.

De Destructione, & Violatione Ecclesiarum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia si ob vetustatē, vel aliquo casu fortuito minetur ruinā, tenetur primo loco ad eius reparationem is, qui fructus, seu reditus fabrica eius Ecclesia percipit, & illo deficiēte Rector, aut Beneficiati etiam beneficiorū simplicium.*

2 *Beneficiati non solum tenentur ad fabricam Ecclesia, sed etiam ad calices, pluuialia, & alia quacunque ornamenta.*

3 *Ecclesia reparatio, seu adificatio pertinet ad Populum vbi hoc habeat consuetudo.*

4 *Ecclesiarum circa adificationem & reparationem inspicitur, & attenditur obseruantia, & quid hactenus fieri consueuerit, & n.9.*

5 *Rectores Ecclesiarum Parochialium possunt compelli ad earum reparationem.*

6 *Consuetudine si sit introductum, vt Populus, quem curat Sacerdos, suis opibus Ecclesia prouideat, ea consuetudo retinenda est.*

7 *Rector si non habeat ab Ecclesia tot reditus, quibus prastare possit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Ecclesia Sacramenta, & alia quacunque Diuina percipientes, non per capita hominum.*

8 *Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad Ecclesia reparationem.*

9 *Consuetudo de iure communi attendit circa Ecclesiarum reparationem.*

10 *Episcopus solus tenetur ad reparationem Ecclesia Cathedralis de quarta redituum suorum, non solum futurorum, sed etiam prateritorum, etsi fuerit diues etiam, vltra quartam.*

11 *Canonici tenentur & compelli possunt ad reparationē Ecclesia Cathedralis de superabundantibus reditibus suarū Prabendarum, vel aliarū rerum Capituli, si Episcopus non fuerit diues, & quarta pars fabrica nō fuisset sufficiēs.*

12 *Episcopus & Canonici si simul non sufficerent ad reparandam Ecclesiam Cathedralem, tunc ipse vnà cum Capitulo posset statuere quod alij inferiores Clerici de superabundantibus fructibus deductis sibi necessariis ad contribuendum dicta fabrica tenerentur.*

13 *Episcopus potest assignare fabrica distributiones quotidianas deficientium.*

14 *Locus sacer, aut religiosus non est in vsus profanos conuertendus.*

15 *Ecclesia materialis corpus inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus esse debet.*

16 *Ecclesia polluitur quando in ea sanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur.*

17 *Ecclesia polluitur quando in ea occiditur aliquis, etsi sanguis non effundatur.*

18 *Iudex suspendens licitè reum aliàs supplicio dignum intra Ecclesiam, illam violat secùs dicendum si super Ecclesia tectum, vel ex parietibus hominem suspendat.*

19 *Martyris occisio facta in Ecclesia illam violat, si talis occisio consideretur iniqua, & iniuriosa ex parte occidentis.*

20 *Ecclesia non censetur polluta si extra Ecclesiam quis lethale vulnus recipiat, & postea ex eadem causa moriatur intra eandem.*

21 *Ecclesia non censetur violata vbi quis cùm esset intra illam hominem existentem extra iacule occiderit, secùs è contra.*

22 *Ecclesia polluta censetur vbi humanum semen in Ecclesia criminosè, & notoriè est effusum.*

23 *Ecclesiam non polluit humanum semen in Ecclesia citra peccatum effusum.*

24 *Excõmunicati, vel hæretici, aut cuiuscumq; infidelis corpus in Ecclesia sepultum eã polluit.*

25 *Ecclesia quæ fuerat à notoriè excommunicato Episcopo consecrata, est prius reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur officia.*

26 *Ecclesia non polluitur nisi prohibita intra ipsam veram contingant.*

27 *Ecclesia polluta est statim reconcilianda.*

28 *Reconciliatio Ecclesiæ consecratæ fit per proprium Episcopum, seu alium de ipsius licentia, & non potest simplici Sacerdoti ab Episcopo delegari.*

29 *Sacerdos simplex solùm de licentia Sedis Apost. potest Ecclesiam consecratam reconciliare.*

30 *Episcopus si ex longa absentia reconciliare Ecclesiam consecratam non valeat, poterit ex iusta causa concedere licentiam, vt in Ecclesia polluta ante reconciliationem celebretur.*

31 *Ecclesia si non fuerit consecrata, sed tantum benedicta reconciliari potest per quemcunque simplicem Sacerdotem per solam aquæ lustralis aspersionem.*

32 *Ecclesia consecrari non potest antequam reconcilietur.*

33 *Officia diuina, & præsertim Missa in Ecclesia polluta celebrari non possunt.*

34 *Missam celebrans, aut defunctum sepeliens in Ecclesia publicè violata, nisi vrgente necessitate, peccat mort. irregularis tamen, aut suspensus non efficitur.*

35 *Ecclesia si polluatur dum Missa celebratur, an & quando sit illa dimittenda? ostenditur.*

SICVT Ecclesiarum erectionem suprà diuisimus in ædificationem, & consecrationem; ita nunc postremum earum tractatum in destructionem, & violationem distinguentes videamus quid de his rebus Ecclesiastica iura disponant.

1 Quod igitur ad primum attinet, est sciendum, quòd si Ecclesia aliqua ob vetustatem, vel aliquo casu fortuito minetur ruinam, tenetur primo loco ad eius recuperationem is, qui fructus, seu redditus fabricæ illius Ecclesiæ percipit, *cap. decernimus*, vbi gloss. 10. q. 1. *c. vnic* 10. q. 3. quia de illis redditibus sine dubio erit reparanda; *gloss.* 1. *in c.* 1. *de Eccles. ædif.* Host. *num.* 1. & Abb. *num.* 3. *ibidem*, idem Abb in *q.* 3. *incipit, Sempronius, n.* 13. Barbat. *cons.* 26. *num* 4. *vol.* 3. Beroi. *cons.* 3. *numer.* 5. & 15. *vol.* 2. Lambert. *de iure patron. lib.* 3. *q.* 2. *n.* 2. *vers. & primus, & n.* 4. *vers. tertiè intelligit*, Bellet. *disquisit. cleric p.* 1. *titul. de clerico debitore.* §. 13. *numer.* 11. Quibus omninò, vel ex parte deficientibus Rector, aut beneficiati eiusdem Ecclesiæ iuxta dispositionem Episcopi cum maiori parte Capituli, si est Collegiata, per text. *in cap. vlt. de his quæ fiunt à maiori parte Cap.* totum, vel partem monetis, prout necesse fuerit, sustinebunt, *cap. si monachus* 16. *q.* 1. *d. cap.* 1. & *cap. de his, de Eccles. ædif.* Barbat. *cons.* 26. *incip. Difficile est, n.* 3. *vol.* 3. Beroi. *d. cons.* 3. *à numer.* 12. Rip. *cons.* 1 *numer* 7. *sub titul. de cons.* Lambert. *d. artic.* 2. *n.* 7. *vers. aut sumus.* Cæpol. *de seruit. vrban. præd. cap.* 59. *n.* 22. Bellet. *d. tit. de cleric. debitore* §. 14. *n.* 1. Salgado *de protect. regia tom.* 1. *p.* 3. *c.* 5. *n.* 5. Quod procedit in quibuscunque beneficiatis beficiorum etiam simplicium, vt per *l.* 11. *tit.* 10. *part.* 1. Abb. *in d. c.* 1. *n.* 3. Gutiet. *alleg.* 10. *sub n.* 1. Nau. *de spoliis cleric.* §. 8. *num.* 11. *vers.* 2. Velasc. *cons.* 179. *n.* 13. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. visitatio*, §. 6. *dub.* 9. Salgad. *d. c.* 5 *num.* 19. vbi *n.* 23. subdit quod ideò beneficiatus simplicis Ecclesiæ condemnatus ad impensas pro reædificatione & reparatione Ecclesiæ dirutæ compellendus est, etiam non obstante ab eo interposita appellatione, reparatio & ædificatio à pari procedunt, Martin. Magei. *de aduocat. arm. cap.* 9. *n.* 627. *cum seqq.* Solorzan. *de iure Indiarum tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 12. 2

Et huiusmodi beneficiatos non solùm teneri ad fabricam, sed etiam ad Calices, pluuialia, & quæcunque ornamenta, tenet Surd. *decis.* 62. *n.* 5. Caualcan. Fiuiz. *decis.* 24. *p.* 2. Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.* 12. *c.* 13. *n.* 19. Bellet. *d.* §. 14. *n.* 4. Salgado *d. c.* 5. *n.* 6. Intelliges autem supradicta 3
omnia procedere si non sit consuetudo quòd populus Ecclesiam reparare debeat, siue ædificare, quia tunc ad populum pertinebit ædificatio, seu reparatio, vt docent *in d. c.* 1. Host. *n.* 1. Abb. *n.* 3. idẽ Abb. *d. q.* 3. *n.* 17. Beroi. *d. cons.* 3. *n.* 1. & 2. Barbat. *d. cons.* 26. *n.* 4. Lamb. *d. art.* 2. *n.* 2. 4. & 7. *vers. omnia prædicta*, Bellet. *d. tit. de clerico debitore*, §. 13. *n.* 2.
nam in hac materia primitus inspicitur, & attenditur obseruantia, & quod hactenus fieri consueuerit, Paul. de Citad. *de iure patr. art.* 5. *princ. vers. secundo.* Campan. *sub n.* 173. Ioseph. Lud. *cons.* 38. *illat.* 135. *Intellige, d. dub.* 12. *cap.* 13. *sub num.* 19. 4
Salgado *d. cap.* 5. *n.* 13. vide *infra n.* 9. 5

Quoad reparationem verò Ecclesiarum Parochialium in specie dicit tex. *in d. c. de his, de Eccles. ædif.* vt earum Rectores possint compelli, vt de bonis Ecclesiæ, quæ eis supersunt, conferant ad reparationem, & instructionem Ecclesiarum, innouatus per Conc. Trid. *sess.* 21. *de reform. cap.* 7. his verbis, *Parochiales verò Ecclesias, etiamsi iurispatronatus sint, ita collapsas refici, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodocunque pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis prouenientes percipiunt, aut in illorũ defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacunq; appellatione, excẽptione, & cõtradictione remota. Quòd si nimia egestate omnes laborent, ad matrices, seu viciniores Ecclesias transferantur, cum facultate tã dictas Parochiales, quàm alias Ecclesias dirutas in profanos vsus non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.* De cuius decreti materia agunt Paul. Fusc. *de visit. lib.* 1. *c.* 20. *n.* 15. & 16. Cened. *ad Decretal. collect.* 153. Zerol. *in praxi Epis. par.* 2. *verb. Parochia.* §. 6. Valasc. *cons.* 179. *n.* 7. & 13. Io. Bapt. Costa *remed. subsid. remed.* 106. *illat.* 2. Io. Garc. *de expens. c.* 12. *n.* 69. & 73. Guizarel. *decis. Neapol.* 38. Solorzan. *d. lib.* 3. *c.* 23. *n.* 14. Franc. Leo *in thesauro fori Eccl. p.* 2. *c.* 16. *n.* 51. *cum seqq.* Aloys. Ricc. *in decis. curiæ Archiep. Neapol. p.* 2. *decis.* 255. Bellet. *dicta p.* 1. *tit. de bonis clericorum* §. 14. Salgado *d. cap.* 5. *per tot.* latè Paulus Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *quæst.* 82. *concl.* 3. & 5. vbi ait quòd quando est consuetudine introductum, vt plebs,

&

& populus, quem curat Sacerdos, suis opibus Ecclesiæ prouideat, ea consuetudo retinenda est, refert Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in commenc. ad c. pulchra* 18. *n. 5. dist.* 86.

7 Vnde colliges quòd si Rector non habeat ab Ecclesia tot reditus, quibus præstare possit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Ecclesia Sacramenta, & alia quæcunque Diuina percipientes, Abb. *cons.* 70. *num.* 2. *p.* 1. Beml. *d. cons.* 3. *num.* 43. *vers. quicquid tamen, vtl.* 2. Lambert. *d. art.* 2. *num.* 4. *vers. tertius est casus, & num.* 5. *vers. & si beneficiati*, Bobadil *in sua politica, lib.* 3. *cap.* 18. *num.* 135. *& lib.* 3. *cap.* 5. Gutier. *d. alleg.* 10. *num.* 2. Campan. *d. cap.* 13. *num.* 18. Salgado *d. cap.* 5. *num.* 7. *&* 9. Altamir. *de visit fol.* 357. Petr. Greg. *syntag. Iuris lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 12. *& lib.* 15. *c.* 12 *n.* 34. Caluacan. *decis.* 22. *num.* 24 *p.* 2. Grassal. *Regal. Franc. lib.* 2. *cap.* 6. Azor. *instit. moral p.* 2. *lib.* 9. *c.* 4. *q.* 10. Ioan. Baptist. Costa *de rata q.* 157. *ex num.* 9. *& q.* 203. *ex num.* 6. *& de remed. subdic. remed.* 306. *illat.* 2. Solorzan. *de iure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 9. non per capita hominum, nec per capita domorum, sed quòd ad solidum & libram ædificationes, & restaurationes Parochialium Ecclesiarum, vbi ex reditibus Ecclesiasticis fieri non possunt, sunt faciendæ, vt docent Bellet. *d. §.* 14. *vers. ubi verè*. Franc. Leo *d. cap.* 16. *num.* 73. & cùm hoc sit opus publicum, & com-
8 mune concernens omnium vtilitatem, & necessitatem, tenentur semper contribuere nobiles, & alij exempti, Auendan. *de exequend. mandatis, lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 9. Cened. *d. collect.* 153. *n.* 2. Gutier. *d. alleg.* 10. *num.* 3. *&* 6. Bobadil. *d. cap.* 18. *num.* 135. *ad fin.* Salgad. *d. cap.* 5. *num.* 11. vbi etiam dicunt quòd quando non supersunt reditus Clericorum ad reædificationem Ecclesiæ, potest expendi pecunia publica vniuersalis, & ea deficiente debet deueniri ad collectam inter vicinos.

Circa autem Ecclesiæ Cathedralis reparatio-
9 nem seclusa consuetudine (quæ de iure communi circa eam attenditur, Bero. *d. cons.* 3. *num.* 1. *&* 2. quem refert Rot. *decis.* 627. *num.* 1. *p.* 1. *recent.* vide *sup. num.* 4.) est attendendum Episcopum solum
10 ad illam teneri de quarta redituum suorum, *cap. decernimus* 10. *q.* 1. *cap. quatuor*, & *ibi* Archid. *num.* 1. 12. *q.* 2. Bero *d. cons.* 3. *num.* 6. *&* 7. *cum seqq.* Barbat. *d. cons.* 26. *num.* 4. Bell. *d. tit. de clerico debitore*, §. 13. *numer.* 12. non solùm futurorum, sed etiam præteritorum, vt post Bero. & Barbat. *citatis locis*, bene docent Suid. *cons.* 62. *num.* 23. & Rot. *d. decis.* 627. *num.* 2. & si fuerit diues, etiam vltra quartam partem compelli potest, Abb. *d. q.* 3. *in fine, vers & aduerte*. Sed si nec Episcopus diues
11 fuerit, & illa quarta pars non fuisset sufficiens, tunc tenentur, & compelli possunt Canonici supplere de superabundantibus reditibus suarum præbendarum, vel aliarum rerum Capituli, *cap. fin. de his quæ fiunt à maiori parte Cap.* vbi Host. *n.* 3. & Abb. *num.* 7. idem Abb, *in d. cap.* 1. *num.* 3. *de Eccles. ædific. & in d. q.* 3. *in fine, vers. & aduerte*, Barbat. *d. cons.* 26. *n.* 4. *&* 5. Bero. *d. cons.* 3. *n.* 8. 21. 26. *&* 37. *vers. sed glossa*. Lambert. *d. art.* 2. *n.* 3. *&* 4. *vers. tertius est casus*, Bellet. *d. §.* 13. *num.* 16. Si de-
12 nique Episcopus, & Canonici simul non sufficerent, tunc Episcopus vnà cum Capitulo posset statuere quòd alij inferiores Clerici de superabundantibus fructibus deductis sibi necessariis ad contribuendum dictæ fabricæ tenerentur. Barbat. *d. cons.* 26. *num.* 4. Bero. *d. cons.* 3. *num.* 23.

& 24. Lambert. *d. artic.* 2. *n.* 4. *vers. si autem dato*, Veller. *d. §.* 13. *num* 17. vbi cum Abb. *in dicto c.* 1. *num.* 6. *& d. q.* 3. *in fine*, tenet posse etiam Episcopum cum Capitulo deputare fructus beneficiorum vacantium pro fabrica Ecclesiæ Cathedralis, si ipse, & Canonici non sufficiunt. Et Rot. 13
d. decis. 627. *num.* 5. aduertit quòd licèt Episcopus possit assignare fabricæ distributiones quotidianas deficientium, vt ex sententia Illustriss. interpretum ipsa censuit *decis.* 325. *p.* 2. *diuers.* vbi Domini intelligebant istam sententiam procedere iuris ordine seruato, scilicet in euentum quòd quarta Episcopi non sufficeret, tunc posset applicare distributiones Canonicorum, & ita censuit ad applicationem distributionem beneficiatorum non esse deueniendum, priusquam videretur an applicanda per Canonicos sufficerent.

Omninò autem sacer locus, aut religiosus, non 14
est in vsus profanos conuertendus, *cap. quæ semel, cap. quoniam* 19. *q.* 3. *cap. ad hæc, de relig. domibus.* Hermosil. *in addit ad Gregor. Lep. l.* 15 *gloss.* 1. *n.* 11. *tit.* 5. *part.* 5. & infrà *cap.* 12. *de monaster. in fine*; dicemus. Et si contingat Ecclesiam, aut monasterium destrui, ligna, & lapides eius loci non debent ad aliud opus conuerti, quàm ad aliam Ecclesiam, aut monasterium, vel monasterij locum in profectum Fratrum, vel potiùs igni sunt comburenda, *cap. ligna, de consec. dist.* 1. gloss. *in dict. cap. quæ semel*, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *q.* 12. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Visitatio, pag. mihi* 346. Suar. *tom.* 1. *de relig. tract de sacrileg. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 5. Galganet. *de iure publico, lib.* 3. *tit.* 68. *num.* 1. & infrà etiam *de consecrat.* videbimus. Et de loco Ecclesiæ dirutæ auctoritate Episcopi quòd possit vendi, si non adest spes reædificandi, vide Hermosil. *loco citato numer.* 12. De cura autem reparandarum Ecclesiarum monentur Episcopi, & visitatores à Concil. Trident. *sess.* 21. *cap.* 8. *& sess.* 7. *cap.* 8. *de reformat.* vt suprà *lib proximo de visitat.* ostendimus. Et quando refarcita, vel reædificata Ecclesia valeat iterum consecrari? Superiùs vidimus *hoc lib. cap.* 2. *de Ecclesiis ædific.*

Nùnc verò circa Ecclesiæ violationem, seu 15
pollutionem est sciendum, quòd sicut vir Deo spiritu, & corpore consecratus, & Virgo Deo sacrata, non solùm spiritu sancta, sed etiam debet manere incorrupta, iuxta doctrinam Apost. *ad Corinth.* Sic etiam corpus Ecclesiæ materialis inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus esse debet, quamuis spiritu in Diuinorum celebrationibus sanctum existat. Quare fuit sacris Canonibus constitutum, vt quomodocumque Ecclesia violetur, & polluatur, non possint in ea diuina Officia celebrari, antequam reconciliationis benedictionem acceperit, vt ostendemus.

Quinque autem casibus violatur, seu polluitur 16
Ecclesia. Primus est, quando in ea sanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur, *cap. Ecclesiis, de consecrat. dist.* 1. *cap. proposuisti, cap. vlt. de consecrat. Eccles. vel Altar.* Nauar. *in manual. cap.* 27. *à num.* 256. Henriq. *in sum. lib.* 9. *de Missa, cap.* 27. §. 3. Sayr. *in Claui regia lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 8. Vgolin. *de potest. Episcopi c.* 29. §. 2. Mari. Alter. *de cens. tom.* 2. *disp.* 3. *de interdicto, c.* 1. *vers.* 2. Suar. *tom* 3. *disp.* 81. *sect.* 4. *vers. secundò violatur*, Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 48. *num.* 22. Fagundez *d. prac.* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 14.

Pias sec. *in praxi Episcop.p.1.cap.5.num.5. in princ.* Ludouic. Miranda *in man.Prelat.t.2. q.39. art.5. concl.1.vers.1.* Ragnc.*de Missa in Eccles.quaest.*60. Diana *moral.resolut.p.6.tract.6.resol.*14.*&* 25. Lezana *in summ. quaest. Regul. tom.3. verb. Ecclesia num.*12. Lugo *de sacram. Eucharistia disp.*20. *s.2. num.5 a.cum seqq.* Ego ipse *de officio,& potest. Episcopi,p.2.alleg.*28.*n.*30.vbi n.31. intelligo quoties humanus sanguis effunditur; nam si fuerit cuiusuis alterius animalis irrationalis,non esset per hoc Ecclesia polluta censenda, & *num.*34. pariter intelligo non quidem de modica effusione, veluti si gutta sanguinis etiam iniuriosè intra Ecclesiam ceciderit, sed potiùs de notabili, seu considerabili, & enormi, de quo etiam Fagundez *dict. cap.*14.*num.*19. vbi *num.*15. subdit non pollui Ecclesiam si ipsa effusio facta sit per iocum, vel ludum.

17 Secundus est, quando in ea occiditur aliquis, etsi sanguis non effundatur; veluti si laqueo suspendatur, aut aliter citra sanguinis effusionem violenter, & cum iniuria occidatur, siue ab alio, siue etiam à seipso, si est compos mentis, itavt iniuriam sibi ipsi, & peccatum commisisse dici possit, *d.cap. proposuisti*, vbi Gloss. & Doctores *de*

18 *consec. Eccles. vel Altar.* Licèt enim huiusmodi homicidium fieri licitè possit per iudicem, suspendendo intra Ecclesiam reum aliàs supplicio dignum; fit tamen illi iniuria, quia licèt supplicio dignus sit, ius tamen habet ne in tali loco talem vim patiatur, & deinde fit etiam iniuria loco sacro, & ipsi Deo, in cuius honorem Ecclesia specialiter dicata, & consecrata est; secùs tamen dicendum si idem iudex, aut quiuis alius super Ecclesiæ tectum, vel ex parietibus eiusdem hominem suspendat, cùm in tali casu non intra, sed extra homicidium contingat, tenet post.Silu. & Nauar.Man.Alter.*d.c.*1.*vers.sed quid*, Suar.*tom.*3. *disp.*81.*sect.*4. *in princ.* Fagund. *d.prae.*1.*l.*3.*c.*14. *sub n* 9.

19 Martyris autem occisio facta in Ecclesia, etsi secundùm quosdam non videatur Ecclesiam polluere per rationem ad sanguinem in ea diffusum, quo potiùs lauatur, & magis sanctificatur, *cap. fundamenta, vers.isti sunt,de elect.lib.6. c.gloriosus, de reliq. & vener. Sanct.* Abb. *in d. cap.proposuisti, num.*2. *in fin.* Quoad iniquam verò,& iniuriosam effusionem Ecclesia polluta censebitur, quia licèt per mortem illius, qui Sanctus est,intra Ecclesiam contingentem,quatenus habet rationem martyrij, non polluatur Ecclesia; polluitur tamen quatenus iniustum consideratur ipsum homicidium, & iniuriosum ex parte occidentis, vnde citari solet versus,

Actio displicuit, passio grata fuit.

Ita Vgolin.*d.§.*1.*statim in princ.vers.id quod locum habet*,Man. Alter. *d.cap.*1.*vers.verum*, Ego ipse *d. alleg.*28.*n.*29 Fagund.*d.n.*9. *in fine.*

20 Si verò extra Ecclesiam quis lethale vulnus receperit, & postea ex eadem causa moriatur intra eandem, minimè per hoc erit polluta censenda; quia tunc non homicidium, sed sola mors in Ecclesia contingit; cùm tamen è conuerso, si quis intra vulnus lethale recipiat, & postea extra moriatur,polluta haberi debeat. Ita gloss. communiter recepta *in d.cap.vnico,de consecr.Eccles.lib.6.* Nauarr. *in man. cap.*27.*num.*256. Vgolin. *d.§.*1. *vers.tertiò non polluitur*, Fagundez *d. prae.*1. *lib.*3. *cap.*14.*num* 9. Ego ipse *d. alleg.*18. *num.*23. Vbi

21 autem quis cùm esset intra Ecclesiam hominem existentem extrà iaculo occiderit, non erit per hoc violata Ecclesia censenda, cùm tunc verum sit dicere quòd homicidium non fuerit intra Ecclesiam patratum,licèt intra eandem initium sumpserit, Nauar. in *man.cap.*27.*num.*256. Fagundez *d. cap.*14. *num.*11. Secùs è conuerso vbi quis extra Ecclesiam alium existentem intrà iaculo percusserit, aut vulnerauerit, itavt sanguis intra eandem effundatur, quia iam tunc verificatur homicidium patratum, sicut & sanguinis effusio contingens, vtrumque verò voluntarium, & iniuriosum intra Ecclesiam, prout tenet Vgol. *d. §. vers. quartò non polluitur*, quem refero. Ego ipse *d. alleg.*28.*n.*26.

Tertius est, quando humanum semen in Ecclesia criminosè,& notoriè est effusum, *dicto cap. Ecclesiis,de consec. dist.* 1. *cap.fin.de consec. Eccles. vel Altar. lib.*6. Vgolin. *dicto cap.*29. *§.*3. Azor. *d.cap.*2.*lib.*9. *cap.*5.*quaest.*3. *& part.*1.*lib.*10.*c.*26. *quaest.*13. Ludouic. Miranda *d. quaest.*39. *art.*5. *concl.*1. *vers. secundus casus*, Marius Alter. *dict. cap.*1. *vers.*3. Suar.*tom.*3. *disp.*81. *sect.*4. *vers.tertio violatur*, Iacob. de Graff. *in aureis decis.p.*1. *lib.*2. *cap.*48. *num.*26. Lugo *de sacram. Euchar. disp.*20. *sect.*2. *num.*55. Lezana *in summ. quaest. Regul. tom.*3. *verb. Ecclesia num.*12. *vers. tertius.* Fagundez *d.cap.*14. *num.*20. Piasec. *d.p.*1. *cap.*5. *num.*5. *vers. item polluitur*, Ego ipse *d. alleg.*28. *num.*42. *cum seqq.* vbi *à num.*46. disputo an idem dicendum quando intra Ecclesiam contigit coitus coniugalis, quod etiam disputat latè Fagundez *dicto capite* 14. *num.*22. *cum seqq.* sicut & cuiusque fidelis corpus, quod est Templum Dei, præsertim verò eius, qui est Domino consecratus, simili admissione polluitur: citra peccatum verò, tale quid admissum non polluit, nec propter occulti criminis pollutionem Ecclesiam reconciliare oportet; cùm illud signum externùs fuit positum ad deuotionem fidelium reparandam, & scandalum amouendum; quod inde acciderat, quàm ad loci sanctificationem, quia ipsa celebratione Missarum vtique sanctus efficitur, *cap. de fabrica, de consecr. dist.*1. & *infr. de Consecrat.* dicemus. Et quamuis plurimi censuerint ob quamlibet effusionem etiam citra peccatum, Ecclesiam pollui, eo quod *in d. cap. Ecclesiis, de consec. dist.*1. *& in d. cap.fin.* dicitur, *cuiusque,aut quocumque semine*; illud tamen intelligendum videtur de cuiuscunque hominis semine, siue fidelis hominis, siue pagani;non autem quomodocumque sit effusum, nam *in cap.si motum, eadem dist.*1. dicitur Ecclesiam repurgandam, quæ fuerit adulterio violata, propter quod peccatum, hac in re attendendum demonstrat, & sic coitus etiam coniugalis intra Ecclesiam contingens si fuerit illicitus, & peccaminosus, vtpote quia coniuges intra Ecclesiam manendo cohabitant absque vlla necessitatis causa, vel licèt detur causa cohabitandi intra Ecclesiam, non tamen detur necessitas petendi, & reddendi debitum, quia nullum subest periculum incontinentiæ, ipsam Ecclesiam polluet, vt resoluimus *d. allegat.* 38. *num.*48. 22 23

Quartus est quando in Ecclesia excommunicati alicuius, aut hæretici, vel cuiuscumque infidelis corpus est sepultum, *cap. consuluisti, de consec. Eccles.vel Altar.* Azor.*d.part.*1. *lib.*10.*cap.*26. *quaest.*13. *vers.*3.*& p.*2. *lib.*9. *cap.*5.*quaest.*1.*vers.*4. Marius Alter. *d.cap.*1.*vers.quartò violatur*, Galganet. *d.l.*3. *tit.*108.*num.*30. Vgolin. *d. cap.*29. *§.*4. Ludou. 24

Ludou. Miranda *d.q.39.art.5.concl.1.verſ. tertius caſus*. Suar. *tom.3.in 3.diſp.81.ſect.4.verſ. quartò violatur*, Fagundez *d.c.14.num.55*. Piaſec. *d.p.1.c.5.n.5.verſ.3*. Gal. *in margarita caſuum conſcientia verb. Eccleſia 1*. Ergo ipſe *d.alleg.28.num.52.* qui ferè omnes intelligunt procedere tantum in excommunicato nominatim denunciato, vel notorio Clerici percuſſore, iuxta Martini V. & Baſilienſis Conſilij Conſtitutionem, incipit, *Ad euitanda ſcandala*; vnde ſi talium corpora ibi inique ſepulta ab aliis dignoſcantur, exhumanda ſunt, & reconcilianda Eccleſia, vel cœmeterium; ſi verò non dignoſcantur à fidelium oſſibus, ſunt potius dimittenda, *cap. ſacris de ſepultur.* Verùm ex ſepultura hæreticorum ſcienter facta etiam locus ille propterea caret ſepultura, *c.2. in princ. de hæret. lib.6.* eorum verò fidelium corpora, qui in damnationis ſtatu deceſſerunt, quamuis non ſint in Eccleſia ſepellenda, ſi tamen fuerint ibi ſepulta, eam non polluunt, neque ea, quæ in Eccleſia à Schiſmaticis ſunt ſepulta, niſi excommunicatorum corpora fuerint, *cap. à nobis, de Sacram. non iter.*

25 Quintus eſt atque vltimus, cùm Eccleſia fuerit ab excommunicato Epiſcopo conſecrata, ſi videlicet notoriè erat excommunicatus, eſt enim priùs reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur Officia, Abb. Ioan. Andr. & Hoſt. *in cap. conſuluiſti, de conſecr. Eccleſ.* Sylueſt. *verb. interdictum, 4. q.3.* Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.5. cap.8. prope fin. verſ. quinta*. Gambatupt. *de caſibus reſeruatis c.15. caſu 6. num.15. pag.204.* Henriq. *in ſum. lib.9.c.27. §.6. in fine*. Nau. *in man. cap.27.n.259*. Piaſec. *d.p.1.c.5.n.5. verſ.4.* Mart. Alter. *d.c.1. verſ. & quamuis*. Ego ipſe *d.p.2. alleg.27. n.28*. Quicquid dicant Suar. *d. diſput.81. ſect.4. verſ. quartò violatur Eccleſia*. Fr. Emman. *in ſum. p.1. cap.153.n.2. concl.1.* Fagundez *d.c.14.n.36*. Vgolio. *de poteſt. Epiſcop. c.29.§.6.a.1.* quorum opinio non mihi diſplicet, quia pollutio Eccleſiæ ſupponit conſecrationem, aut benedictionem illius, conſecratio autem quæ fit ab ipſo Epiſcopo excommunicato non ſupponit conſecrationem, ſed facit Eccleſiam conſecratam, & circa illam conſecratam nihil amplius operatur; non eſt ergo cur polluatur, vt de ſe patet.

26 Notandum eſt autem circa caſus prædictos non pollui Eccleſiam niſi hæc intra ipſam Eccleſiam verè contingant, extra portam verò etſi propè Eccleſiam, imò & in ipſa porta, ſed extra clauſuram oſtij, aliquod horum commiſſum, non intelligitur Eccleſiam violare, vt infrà quoque *de cœmeterio* exponemus. Vnde ſi ſanguinis, aut ſeminis effuſio accidat ſupra tectum, vel infra Eccleſiam in aliqua tauerna, aut ſpelunca, vel in aliqua camera, aut cella, vel in choro, ſacriſtia, turri cymbalorum, tribuna, aut Confeſſionarijs extra Eccleſiam, non polluitur Eccleſia, quia illis omnibus, & ſimilibus caſibus dicitur extra Eccleſiam contigiſſe. Ita Sayr. *d.c.16.n.8* Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, præc.1. lib.3. cap.14.n.35. cum ſeqq. & præc.2. lib.4. cap.4.*

27 Polluta verò Eccleſia eſt ſtatim reconcilianda, ne diuinæ laudis organa ſuſpendantur, vt loqui-
28 tur text. *in cap. fin. de conſecr. Eccleſ.* & ſi conſecrata non erat, poſtmodum erit quàm citiùs conſecranda. Fit autem huiuſmodi reconciliatio, ſi Eccleſia conſecrata ſit per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, & hoc cum aqua ab Epiſcopo benedicta vino admixta & cineri, & cum verbis, quæ habentur in Pontificali, vel Manuali Romano. Ita expreſſè probat text. *in c. aqua & in c. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.9.c.5.q.5.* Vgolin. *d. cap.29.§.8. num.1.* Ludouic. Miranda *d.q.39. art.8. concl.2.* vbi ſubdit Epiſcopos huioſmodi facultatem reconciliandi Eccleſiam conſecrata pollutam non poſſe ſimplici Sacerdoti delegare etiamſi in contrarium ſit conſuetudo, per *c. aqua, de conſec. Eccleſ. vel Altar.* refero Ego ipſe *dict. alleg. 28. num.55. & 56.* & nouiſſimè Ioan. Anton. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de pollut. Eccleſ. num.2.* Diana *moral. reſol. p.6. tract.6. reſolut.21.* hoc enim ſolùm
fit à ſimplici Sacerdote de licentia Sedis Apo- 29
ſtol. vt cenſuit S. Cong *in vna Placentiae 19. Maij*
1607. *in 10. dub.* vbi etiam fuit reſolutum quòd 30
quando fit reconciliatio à ſimplici Sacerdote de licentia Sedis Apoſt. eadem debet eſſe, quæ fit ab Epiſcopo; poteſt tamen Epiſcopus, ſi ex longa abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam non poſſit, ex iuſta cauſa concedere licentiam, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur, ſecundùm Sà *verb. Eccleſia num.23. verſ. Epiſcopus*, & alios, quos refero *dict. alleg.28. num.61.* vbi *num.62.* ex Henriq. hoc non benè probari aduerto, ac proinde facilius eſſe attento iure communi, quòd concedat Epiſcopus vt in loco non ſacro, in Altari celebretur, vel poſt Concil. Trid. in priuatis Oratoriis inſtitutis ad Diuina celebranda, & *n.64.* obſeruo ex priuilegio Leonis X. poſſe Regulares Prælatores reconciliare Eccleſias quacumque ex cauſa violatas, ſeque pollutas aqua per ipſos benedicta, ſi Epiſcopus, qui illam benedicat, diſtet vltra duas diætas, aliàs debere habere aquam benedictam ab Epiſcopo, & ibi citatis addo Marchin. *de ſacram. Ordinis tract.3.p.3.c.11.n.14.* Megal. *in promptuar. tom.2. verb. Eccleſia num.21. in fine*, Perſic. *de officio Sacerd. lib.1. dub.13.n.121*. Diana *d. part.6. tract.6 reſol.1. per totam*, Portel. *in dub. regul. verb. benedicere*, & Hieron. Roder. *in compend. reſol.13. num.2.* Nouar. *d. tit. de pollut. Eccleſ. n.5. cum ſeqq.* vbi *num.8.* tenet huiuſmodi Prælatos Regulares non poſſe hanc facultatem reconciliandi ſubdelegare. Si autem Eccleſia non fuerit conſecrata,
ſed tantummodo benedicta, reconciliari poteſt 31
per quemcumque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ luſtralis aſperſionem, *cap. ſi Eccleſia*, iuncta gloſ. *verb. lauetur, de conſec. Eccleſia*, Henriq. *d. cap.27.§.6.* Vgolin. *d. cap.29. §.8. n.3.* Ludou. Miranda *d.q.39. art.8. concl.1.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract.12.c.3. quaeſt.13. 1. reſol. quaeſt. 447.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1. lib.3. cap.14. n.66.* Nouar. *de loco n.4* Marchin. *de ſacram. Ordin. tract.3. part.3. c.11. n.14.* Diana *moral. reſolut. p.6. tract.6. reſol.22.* Ego ipſe *d. alleg.28. n.57.* Illud verò eſt notandum, quòd aſperſio aquæ exorcizatæ non eſt de reconciliationis eſſentia, quamuis de neceſſitate præcepti non ſit omittenda, ſi poteſt haberi, vt probatur *in d.c. fabrica, de conſec. diſt.1.* & *infr. de conſecratione*, videbimus.

Effectus pollutionis, aut violationis Eccleſiæ 32
ſunt duo: primus eſt quòd conſecrari non poteſt antequam reconcilietur, & pollutionis cauſa amoueatur, *d.c. Eccleſia, ſl 1. & 2. de conſecrat. diſt.1. d.*
cap. fin. Alius eſt quòd in Eccleſia polluta non 33
poſſunt diuina Officia, præſertim verò Miſſæ, celebrari, *d.c. Eccleſia, ſl 1. & 2. ad cap. fin. cap. ex tuarum, de priuil.* qui enim in Eccleſia publicè vio-

lata Missam celebrat, aut alia peragit diuina Officia, seu defunctum sepelit (vrgente necessitate id fiat de licentia Episcopi, secundùm S. Thom. *in* 3.q.83.*art*.3.*ad* 2. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc*.1.*lib*.3.*c*.14.*n*.2.) peccat mortaliter; irregularis tamen, aut suspensus non efficitur, cùm id expressum in Iure non reperiatur. Ita per *cap.is qui. de sententia excom.in* 6. Syluest. *verb.consecratio*, 2.*q*.9. Henriq.*d.lib* 9.*de Missa, cap*.27.§.7.*lib*.13.*de excomm.cap*.52.§.5. Nau. *in man.cap*.15.*num*.8. Vgolin.*de irregular*, *lib*.1.*c*.1.*num*.2.*& de potest. Episcop.cap*.29.§.7. Ludou.de Miranda *d.q*.39.*art*.6. Azot.*d.cap*.5.*q*.6. Fagundez *d.cap*.14.*num*.3. Diana *moral.resolut. part*.6.*tract*.6.*resol*.28.*vers.notandum est*. Quamuis celebrantem fieri suspensum, & si iterum celebret post suspensionem, contrahere irregularitatem, efferat Piasec. *in praxi Episcop.p*.1.*c*.5.*n*.5.*vers.ante*. nam text.*in d.cap.is qui, de sentent. excom.lib*.6. solummodo loquitur de eo, qui celebrat, aut celebraré facit in loco interdicto, non autem de celebrante in Ecclesia polluta.

35 Nam etsi in ipsa Missæ celebratione polluatur Ecclesia, est statim à Sacrificio cessandum, nisi post consecrationem Eucharistiæ illud contigerit, aut occulta fuerit violatio: nam si iam fuerat consecratum, non est Sacrificium dimittendum, sed eo completo debet reconciliari Ecclesia, si id fuerit, vt diximus, notum. Ita Suar.*d. sect*.4.*in fine*, Vgolin.*d.censur.tab*.2.*cap*.8.§.4. *& de potest. Episcop.cap*.19.§.7.*num*.3. Mari. Antonin.*var. resol.lib*.1.*resolut*.12.*casu* 60. Nald. *verb. Ecclesia, n*.24. Scort.*lib*.2.*de Missa, c*.13. Homnbon. de Bonis *de exam.Eccles.tract*.4.*c*.14.*q*.138. latè Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, p*.1.*lib*.3.*c*.18. *à n*.7. An & quando polluta Ecclesia, censeatur pollutum Cœmeterium, & è conuerso, diximus *cap*.9. *à n*.8.*hoc lib*.

CAPVT V.

De Ecclesia Cathedrali.

SVMMARIVM.

1 *Papa solus Ecclesiam erigit, & constituit in Cathedralem.*

2 *Ecclesiam Cathedralem reparare quis teneatur, remissiuè.*

3 *Ecclesia Cathedralis intelligitur sub verbo Ecclesia, absque vlteriori expressione alicuius Sancti.*

4 *Cathedralis dicitur Ecclesia Episcopalis, quia penes ipsam est Cathedra, in qua magistrorum magna dignitas designatur.*

5 *Ritus Celebrandi festum Dedicationis facit indicium Cathedralitatis.*

6 *Cathedrali soli competit facultas exigendi decimas in territorio ciuitatis.*

7 *Cathedralitatis indicium plura quæ faciunt, referuntur.*

8 *Cathedralitatem ostendit delatio sanctissimi Sacramenti in die eius festo, cùm processio in die Corporis Christi à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri.*

9 *Oleum sanctum debet asseruari in Cathedrali.*

10 *Cathedralitas probatur in testibus, & historiis, atque etiam ex sola quasi possessione, quando de ea agitur incidenter.*

ITA vt *suprà lib*.1.*c*.2 *de potestate, & autoritate Romani Pont. à n*. 139. vidimus 1
quatenus solus Papa Ecclesiam erigit, &
constituit in Cathedralem, & *in tract de Canonicis* plura diximus de his, qui in Cathedralibus Ecclesiis Canonici constituuntur, & *cap. præcedenti. num*.10.*cum seqq*. vidimus qui teneretur ad Ecclesiæ Cathedralis reparationem; nunc verò bre- 2
uiter de ipsa Ecclesia Cathedrali, quomodo talis
probetur nonnulla adducemus. Et in primis ad- 3
uertendum duxi, quòd sub *verb. Ecclesia*, absque
vlteriori expressione alicuius Sancti, apud Iuris
Interpretes tanquam antonomasticè sumpta intelligitur Ecclesia Cathedralis iuxta antiquum stylum Curiæ Romanæ, Monach. *in c.quamuis, n*.5. *post gloss.ibid.in verb.non extendit, de præbend.in* 6. vbi Gemin.§ *fin.num*.10.*post med*. Abb.*in cap.cùm super, n*.6.*de sepultur*. Mandos. *super reg*. 26. *q*. 3. *n*.5.*&* 6.*in fine, ver. Romana autem*. Gambat.*de officio Legati à latere, lib*.10.*n*.270. Steph. Grat.*discept.forens.cap*.89.*n*.31. Rot.*decis*.233.*n*.4.*&* 13. *part*.1.*diuers.& in Cæsaraugustana Cathedralitatis* 1.*Martij* 1630.*coram Reuerendissimo D.meo Coccino Decano*, admirabilis eruditionis viro. Quæ est cæteris dignior, & ideo ei sublimior locus est assignandus, Rot *decis*.3 *n*.1.*&* 2.*tom*.5 *recentior*.
Dicitur autem Cathedralis, quia penes ipsam est 4
cathedra, in qua magistorum magna dignitas designatur, vt ex Hieron. notat Tostat.*super Matthæ.cap*.1 *q*.70. asserens Cathedram propriè accipi pro sede doctoris, ac Prælati, prout etiam in cathedra Petri Ecclesia Romana denotatur, ex tradita per Ioan. Scotanum *contra hæreticos interrog*. 5.*de Primatu Petri, & Ecclesiæ Romanæ, fol.mihi* 87.*vers.subiciam*.
Ad probandam Cathedralitatem plura ponde- 5
rauit adminicula Rot. *in d.Cæsaraugustana Cathedralitatis, in vers.quartum*, videlicet antiquissimum ritum celebrandi festum Dedicationis, qui sanè ritus nec tolerari, nec seruari poterat, nisi admissa Ecclesiæ Cathedralitate; Gregor. *decis*.493.*n*.12.
Rot. *dec*.616.*n*.4.*&* 6 *p*.1 *recent*. Item facultatem 6
exigendi decimas in territorio ciuitatis soli Cathedrali competentes, iuxta terminos *c. quoniam, & cap.cùm contingat*, vbi gloss. & Doctores, *de decim*. & tradita per Rebuff. *tract.eodem, q*.6.*num*.11. Rot. *in Pampilonem. congrua* 7. *Aprilis* 1595.*coram. Bonæmem. Card. Millino*, quæ loquitur de
Ecclesiis Hispaniarum, eam sequitur etiam *in de-* 7
cis.429.*num*.6.*coram Gregor. XV*. Dignitatem quoque maioris Capellaniæ, quæ in illis partibus nonnisi in Cathedralibus erigi consueuit: Ius extrahendi defunctorum cadauera ex alienis Parochiis, illaque sepeliendi, quod Ecclesiis omnibus de Iure prohibitum, solis Cathedralibus indulgetur, *c.ex parte il* 1.*cap.cùm liberorum, cap. cùm super, cap.in nostra*, vbi doctores, *de sepultur*. Indistinctam saltem de consuetudine (quicquid sit quoad moderationem per concordias & sententias.) Sacramentorum omnium administrationem, iuxta terminos *cap*.3.*& vlt*. vbi Scribentes *de Paroch.& cap. Presbyteri, de consec. dist*.4. Necnon prærogatiuas præeminentiarum, atque alia huiusmodi, de quibus in simili Put. *decis*. 343. *lib*.2.*in correctis*.
Item Cathedralitatem ostendit delatio sanctis- 8
simi Sacramenti in die eius festo, cùm processio in die Corporis Christi à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri, vt censuit S. Rituum Congreg.*in vna Tuscanea sub die* 19.*Augu-*

sti

sti 1619. vbi etiam quòd Olaum sanctum debet asseruari in Cathedrali, ab eiúsque Dignitatibus dispensari, & quòd non competit Priori Colegiatæ præcedentia supra Canonicos Cathedralis.

10 Circa eandem probationem Cathedralitatis vide Rotam coram Durand. *decis.* 331. vbi quòd illa probatur ex testibus & historiis, atque etiam ex sola quasi possessione, quando de ea agitur incidenter.

CAPVT VI.

De Ecclesia Collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Papa solus potest Parochialem Ecclesiam in Collegiatam erigere.*

2 *Episcopus proprius debet statuta dare Collegiatæ per Papam erectæ.*

3 *Collegiata in publicis processionibus potest deferre propriam crucem, etiam præsente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali.*

4 *Collegiata Ecclesia debet præcedere omnibus aliis simplicibus, vel quæ tantum Parochiales sunt, etiamsi antequam erigeretur in collegiatam illis cederet.*

5 *Collegiatas, vbi non constat de fundationis initio, ex coniecturis, & indiciis probatur.*

6 *Collegialitatis coniectura, & indicia quæ sint, referantur.*

7 *Collegialitatis qualitas probata est sufficienter, etiam ex collationibus Canonicatuum, & assignatione stalli in choro, & loci in capitulo, factis per Canonicos capitulariter congregatos, prouisis de Canonicatibus.*

8 *Numerus trium Canonicorum congruus est ad Collegiatam constituendam.*

9 *Collegiata adhuc esse censetur si recesserint Canonici, quia adhuc existit habitus.*

10 *Collegialitatis potissima coniectura est si in Ecclesia adsit aliquis vti caput, & clerici, vel Canonici vti membra.*

11 *Collegiata signum est manifestum quando Canonici, seu Clerici in Ecclesia faciunt propria statuta.*

12 *Coniecturæ omnes Collegialitatis non est necessarium vt simul concurrant, sed sufficit aliquas adesse ex quibus id argui possit.*

13 *Collegialitatis sufficiens indicium non est actus congregandi se ad sonum campanæ, nisi alia signa concurrant ad faciendum collegium necessaria.*

14 *Collegiata ex coniecturis est existimanda, licèt de priuilegio, & fundatione non constet.*

15 *Collegiata insignis, quæ dicatur, ostenditur.*

16 *Collegiata insignis ab eius erectione præcedit Collegiatis, quamuis antiquioribus.*

1 QVAMVIS nonnulli non contēnendæ auctoritatis viri existimauerint Episcopum posse erigere Parochialem Ecclesiam in Collegiatam, vt per text. *in cap quoniam, de vita & honest. cleric.* tenent ibidem Abb. *antiq. num.* 1. Ioan. Andr. *num.* 3. Butr. *n.* 2. *ad fin.* Panor. *num.* 2. & 6. Imol. qui attestatur de communi, *n.* 2. quos retulit, & sequi visa est Rota *in Regien. vnionis* 12. *Maij* 1625. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino.* & Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 5. *num* 4. dixit aliquando Ecclesiam erigi in Collegiatam per Episcopum, licèt soleat fieri auctoritate Papæ Et Selu. *de benefic. p.* 2 *quæst.* 23. *n.* 16. Io. Mart. Nouar. *in quæst. forens. part.* 1. *q.* 24. *n.* 4. Diana *moral. resol part.* 1 *tract.* 6. *resol.* 38. existimauerint Episcopum posse erigere Collegiatam cum nouis Canonicis, vel addere nonnm numerū Canonicorum illus antiquis. Ego tamen verius credo Episcopum sua ordinaria auctoritate, vel alium quemuis inferiorem à Papa non posse erigere Collegiatam, vt meritò concludunt Rebuff. *in sua praxi benefic. tit. de erect. in Collegiatam,* Fuscus *de visitat. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 6. Azor *instit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *n.* 111 Aloys. Ricc. *decis.* 66. *p.* 3. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.* Filliuc *de benefic. c.* 3. *num.* 111. Rot. apud Paul. de Rubeis *decis.* 99. *n.* 9. *tom.* 3. *diuers.* alias *p.* 7. *recent.* Mallobr. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 1. *dub* 1. & censuit Sac. Congregatio Concilij *in vna Conuersana* 27. *Iunij* 1629. prout refert Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 14. *num.* 49. Statuta autem quærendā sunt à pro- 2
prio Episcopo, vt censuit sacra Rituum Cong. *in Mediolanen.* 18. *Septēbris* 1602. Potest Collegiata in publicis processionibus deferre propriam 3
Crucem, etiam præsente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali, vt censuit S. Rituum Congreg. *in vna Aconitana* 24. *Augusti* 1609. Et debet præcedere omnibus aliis simplicibus, vel quæ tantùm Parochiales sunt 4
eadem S. Congreg. *in Nolana* 10. *Iulij* 1602. & *Senogallien.* 13. *Martij* 1619. etiam antequam erigeretur in Collegiatam, illis cederet, vt *in Terracinen. Sermissa* 15. *Februarij* 1606.

Collegialitas, vbi non constat de fundationis initio, ex coniecturis, & indiciis probatur, Innoc. *in cap postulasti, de iurepatron.* Io. Andr. & alij *in c. nobis, eod. tit.* Alex. *cons.* 75. *n.* 2. *lib.* 4. Rom. *cons* 436. *num* 6 Decius *cons.* 6. *num.* 1. & 2. *lib.* 2. Rot. *decis.* 584. *num.* 2. & *decis* 585. *num.* 2. *p.* 4. *diuersor.* & apud Card. Mantic. *decis.* 215. *num.* 1. & *inter recent. decis.* 637. *sub n.* 2. *p.* 1. & *in Asculana Parochialis S. Laurentij* 20. *Maij* 1586. *coram Orano, & in Cremonen. Præpositura* 24. *Maij* 1622. *coram R. P. D. Remboldo, & in Placentina Archipresbyteratus* 17. *Martij* 1623. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Asculana Plebania* 13. *Ianuarij* 1624. *coram R. P. D. Merlino, & in Cremon. Archipresbiteratus* 6. *Iunij* 1633. coram Patriarcha Panzuolo, impressa per Paul. de Rubeis *decis.* 322. *num.* 2. *diuers.* alias *p.* 6. *recent.* 5

Coniecturæ autem, & indicia collegialitatis potissima sunt, quòd Canonici consueuerunt 6
congregari ad libitum principalis Dignitatis illorum capitis, seu illius ad quem de iure, vel consuetudine spectat congregare Capitulum, & ad sonum campanæ, & quod haberent sigillum commune, ac esset quoque communis arca, itave fructus communiter diuiderentur, vt colligitur ex text. *in cap. tertio loco, de probat.* & *in c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & propriet.* & de cōmuni sigillo *in cap. significauit, de appellat,* & *in c. dilecta, de excess. Prælat.* de arca, & massa communi, *in l.* 1. *§. quibus autem, ff. quod cuiusque vniu. nom.* & demum quòd ex huiusmodi indiciis, vniuersali scilicet congregatione, seu tractatu in forma Capituli,

Capituli, ac sigillo, & arcâ communi, plenè &
concludenter desumatur probatio collegialitatis
Ecclesiasticæ, tradunt Doctores *in cap. nobis*, *de
Iurepatron.* vbi Abb. *num.* 28. Felin *in cap. acceden-
tes, num.* 2. *de præscript.* Roman. *cons.* 436. *n.* 7. De-
cian. *cons.* 6. *n.* 1. *&* 3. *lib.* 2 Aym. *cons.* 134. *num.* 5.
Barbat. *cons.* 17. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Card. *in Clement.
statutum q.* 4. *de elect. & in Clem.* 1. *n.* 10. *de ætate,
& qualit.* Alex. *cons.* 75. *n.* 2. *lib.* 4. Mascard. *de pro-
bat. concl.* 584. *num.* 3. Rebuff. *in concord. tit. collat.
in §. volumus, vers. collegialitatis*, & passim sequi-
tur Rot. *decis.* 584. *num* 1. *& decis.* 585. *n.* 2. *p.* 4. *di-
uers. & decis.* 133. *num.* 1. *&* 2. apud Paul. de Ru-
beis *tom.* 3. *diuers.* aliàs *p.* 7. *recent.* Verall. *cons.* 142.
n. 1. Card. Mantic. *decis.* 175. *n.* 1. *& decis* 215. *n.* 1.
& coram sanctæ mem. Gregorio XV. *decis.* 482.
num. 4. & fuit resolutum *in Placentina Præpositu-
ra* 4. *Decembris* 1628. *coram R.P.D. Pirovano*, *&
in dictis Asculana Parochial. & Cremon. Præpositu-
ra, in d. Placentina Archipresbyteratus*, in qua fuit
7 dictum qualitatem Collegialitatis probatam esse
sufficienter, etiam ex collationibus canonica-
tuum, & assignatione stalli in choro, & locis in
Capitulo factis per Canonicos capitulariter con-
gregatos prouisos de canonicatibus, quippe quæ
fieri non possunt absque collegiali nomine, Rot.
d. decis. 221. *n.* 5.
8 Numerus autem trium Canonicorum con-
gruus est ad Collegiatam constituendam, Innoc.
in c. postulasti, n. 1. *in princ. de iurepatron.* Felin. *in
c. accedentibus n.* 1. *vers. & nota, de præscript.* Rom.
cons. 436. *n.* 6. Lambert. *de iurepatron. p.* 1 *lib.* 2. *q.* 5.
in princ. a. 3. Caualer. *decis.* 649. *n.* 6. Reuerendissi-
mus D. Coccinus *dec.* 96. *num.* 4. Rota *in d. As-*
9 *culana Plebania coram R.P.D. Merlinò*; qui si re-
cesserint, vel saltem de præsenti non existat Col-
legiata, adhuc tamen sufficit illam habitu esse ad
huc vt censeri debeat Collegiata. Felin. *in d. cap.
accedentes, n.* 2. *vers. possit etiam*, Innoc. *in c. postu-
lasti, n.* 1. *de iurepatron.* Archid. *in c. licèt canon. sub
num.* 2 *de elect. lib.* 6 Mascard. *de probat. concl.* 584.
n 5. cum aliis quos refert, & sequitur Rot. *in Cre-
monen. Præpositura* 25 *Februarij* 1622. *coram bo-
na mem. Remboldo. & d. decis.* 22. *à n.* 26.
10 Item potissima collegialitatis coniectura est, si
in Ecclesia adsit aliquis vt caput, & Clerici, vel
Canonici vt membra, Alex. *cons.* 74. *n* 4 *libr.* 4.
Mantic. *decis.* 215. *sub n.* 1. *vers. vnde*, Rota *in d.
Cremonen. Præpositura, coram bona mem. Remboldo,*
11 *& in d. Asculana Plebania coram R.P.D. Merlino,*
Manifestum quoque est signum Collegiatæ, quan-
do Canonici, seu Clerici in Ecclesia faciunt pro-
pria statuta, Mannca *decis.* 175. *sub num.* 1. *vers.
item quia habent, & d. decis.* 215. *sub num. etiam* 1.
12 Aduertas tamen quòd non est necessarium, vt om-
nes hæ coniecturæ simul concurrant, sed sufficit
aliquas adesse, ex quibus id argui possit, & vero
simile credatur, Rot. *d. decis.* 584. *sub num.* 2. *part.*
4. *diuers.* Mantic. *d. decis.* 215. *sub num.* 5. *vers. nec*
13 *etiam.* Non est tamen sufficiens Collegialitatis
indicium actus congregandi se ad sonum cam-
panæ, nisi alia signa concurrant, ad faciendum col-
legium necessaria, Caputaq. *decis.* 295. *num.* 1.
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 19. *num.* 14. *&* 15.
14 Beltramin *in annot. ad Gregor. XV. decis.* 482. *lit.* C,
Ex quibus signis, & aliis sufficientibus Collegia-
tam esse existimandam, licèt de fundatione & pri-
uilegio non constet, censuit S. Rituum Congreg.
in vna Caputaquen. 16. *Ianuarij* 1620.
15 Quæ autem dicatur Collegiata insignis, non
est in iure determinatum; Doctores enim diuersi-
modè loquuntur, nam Cardin. Mantic. *decis.* 175.
num. 2. ad ostendendum quòd Collegiata, de qua
in ea decisione agebatur, non esset insignis, asse-
rit hoc probari ex numero Canonicorum exiguo,
modicis redditibus, & qualitate seruitij, ac depo-
sitionibus testium, tradítque hoc esse arbitrarium,
citans Doctores *in c. statutum*, *de rescrip. libr.* 6.
& Alberic. *in Diction. verb. Insignis*, quibus addo
Lap. Specul. Tiraq. & alios apud Menoch. *de ar-
bit. casu* 150. *n.* 4. In diiudicatione huiusmodi
insignitatis fieri potest consideratio ex qualitate
loci, prout decisum fuit à Sacra Rituum Con-
gregatione *in vna Collegiata Ecclesia S. Pauli ciui-
tatis nouæ Firmanæ diœcesis*, ad instantiam D. Lu-
douici Centofloreni, qui obtinuit prædictam
Collegiatam dici insignem, eo quòd oppidum,
quo sita est, insigne reddat numerus quatuor mil-
le habitatorum, hoc est, focularia 820. quatuor
Regularium, & vnum Sanctimonialium mona-
steria ibi existentia, copia peritorum & nobi-
lium, refert Ioan. Anton. Massobr. *in tract. de Sy-
nodo Episcopi, cap* 4. *dub.* 14. *n.* 9. *& seq.* Ego ipse
in collect. ad cap. vlt. num. 3. *de verbor. signific.* Et lo-
cus insignis quis dicatur, tradit Nau. *cons.* 1 *aliàs*
3. *de verbor. signif.* Et Collegiata insignis ab eius 16
erectione præcedit aliis Collegiatis, quamuis an-
tiquioribus, vt censuit sacra Rituum Congr. *in
Firmana* 24. *Maij* 1612. Etenim primus om-
nium Syluester per vnctionem Chrismatis Alta-
ria lapidea in titulos erexisse scribitur, obscuriùs à
Damaso quidem, sed clariùs ab aliis antiquis qui-
busdam, qui Breuiaria Romana digesserunt in le-
ctionibus, quæ recitantur in festo Dedicationis
Basilicæ Saluatoris, quod in diem nonum No-
uembris, cùm ad aliud vsque sancti Syluestri tem-
pus Altaribus ligneis atque portatilibus vsa fuis-
set Ecclesia latitans adhuc nunc in cryptis, nunc
in ædibus priuatorum, vt per Boët. Epon. *in com-
ment. ad cap.* 1. *de testament. n.* 16.

CAPVT VII.

De Altaribus.

SVMMARIVM.

1 *Altare est mensa super quam conficitur, & offertur Eucharistia Sacramentum, & sacrificium.*
2 *Altarium duo sunt genera, vnum dicitur firmum, seu stabile, aliud viaticum, seu portatile.*
3 *Altare firmum & stabile est, quod toti Altari superimponitur, & in consecrata Ecclesia non potest constitui, nisi ab Episcopo consecretur.*
4 *Altare viaticum, seu portatile etsi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Episcopo consecrari.*
5 *Altare viaticum fit quandoque ex tabula, & lapide.*
6 *Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obstante constitutione Synodali.*
7 *Reliquiæ Sanctorum & præcipuè Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatilis.*
8 *Altaribus in consecratione sacra Vnctio, & benedictio requiritur.*

9 *Nomen*

9 *Nomen Episcopi Altare consecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem consecratur, includitur in fouea reliquarum.*
10 *Altaria plura in eadem Ecclesia, & eodem die possunt consecrari.*
11 *Altare principale debet ex consuetudine Orientem Mundi plagam respicere.*
12 *Altare in Ecclesia non consecrata minimè est consecrandum absque Romani Pontificis auctoritate.*
13 *Consecratio Altarium non potest nisi per Episcopum fieri.*
14 *Altare ab Episcopo consecratum, aut in Ecclesia consecrata erectum dirui absque eius permissione non potest.*
15 *Altaris lapis profanatus potest vendi, & licitè teneri ab emptore, sed in loco decenti.*
16 *Episcopus si bis, aut ter requisitus à Mendicantibus pro suorum altarium consecratione, renuerit, possunt adire quemcumque Catholicum Antistitem.*
17 *Sacerdos simplex Altaria consecrare non potest, & qui ad hoc habeant priuilegium referuntur.*
18 *Sepulchra hominum super Altaria esse non debent.*
19 *Altare firmum, & stabile, quibus modis execretur, seu violetur, ostenditur.*
20 *Altare portatile quando execretur, ostenditur.*
21 *Altare portatile consecratum, & nullatenus execratum de vno loco ad alium absque vlla execratione deferri potest.*
22 *Altare execratum est iterum consecrandum antequam super illud Missa celebrentur.*
23 *Altaris propter execrationem non execratur Ecclesia, secus è conuerso, intelligendo vt ibi.*
24 *Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut ministrare.*
25 *Altari in quo Episcopus solemniter Missam celebrauit, Presbyter eodem die non potest aliam celebrare.*
26 *Iuspatronatus fundari potest constructe, vel construende Ecclesia Conuentualis cum sole consensu Regularium.*
27 *Altari iam constructo potest in abstracto fundari noua Capellania, & in ea reseruari iuspatronatus.*
28 *Altaria de iurepatronatus in Ecclesiis Regularium existentia si propter vetustatem ruinam minentur, quid faciendum, ostenditur.*
29 *Visitare non potest Episcopus Altaria in Regularium Ecclesiis, etiam per saecularium Confraternitates constructa.*
30 *In Altari portatili celebrari prohibitur.*
31 *Eius priuilegia, & num. 32. & 33.*

1 ALTARE, quod in Ecclesiis, de quibus proximè egimus, primum obtinet locum, est mensa super quã conficitur, & offertur Eucharistiæ Sacramentum, & sacrificium, de cuius etymologia, institutione & vsu scribunt Guilelm. Durand. *in ration. Diuin. lib. 1. cap. 2. & 7.* Paul Fusch. *de Visitat. lib. 1. cap. 21. n. 4. & 6.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1. lib 2. cap. 47. n. 6.* Henriq. *in sum. lib. 9. cap. 28.* Suar. *tom. 3. disp. 82. sect. 3. & 5.* Stephan. Durant. *de ritib. Eccles. lib. 1. cap. 15. & 25.* Nouar. *in sum. Bullar. tit. de Altari portatili numer. 2.* frater meus Simon Vaz Barbosa *de significatis mysteriosis Officij diuini cap. 25.* Est autem sciendum duo esse Altarium genera, vnum dicitur firmum, seu stabile, 2
aliud viaticum, seu portatile, de quibus Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, precep. 1. lib. 3. & 21. à princip.* & Vgolin. *de officio Episcopi, cap. 30. num. 3.* Nouar. *in sum. Bullarum tit. de Altari portatili n. 3.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 27. q. 1.* Tambur. *de iure Abbatum t. 1. disput. 23. q. 4.* Lezana *in sum. quæst. Regular. tom. 3. verb. Altare num. 1.* Firmum, & stabile est, quod toti altari superimponitur, & in consecrata Ecclesia non po- 3
test constitui, nisi ab Episcopo consecretur, *cap. nullus Presbyter, il 2. de consecrat. dist. 1.* Galganet. *de iure publico lib. 3. tit. 60. num. 2.* & dicitur tota mensa, in qua integrum sacrificium fit, de hoc est intelligendus text. *in c. si motum, de consecrat. dist. 1. & in cap. 1. de consecrat. Eccles.* Et aliud 4
altare viaticum, seu portatile nuncupatum, quod etsi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Episcopo consecrari, de quo *in cap. in iis, de priuileg. & in cap. fin. eod. tit. in 6.* Et fit quandoque 5
ex tabula, & lapide, itavt in tabula fit sepulchrum, idest, Sanctarum Reliquiarum locus, & lapis sit superpositus pro sigillo; quandoque etiam fit ex lapide tantùm, quod in sepulchrum contineat; ex ligno autem solo esse non potest, cum SS. Patres statuerint, vt Missæ nonnisi super Altari lapideo celebrarentur, *c. Altaria il 1. de consec. dist. 1.* Fusc. *de visit. lib. 1. c. 21. n. 9.* Vgolin. *de officio Episcopi, cap. 30. n. 1.* Nouar. *d. tit. de Altari portatili num. 3. vers. & istud Altare.* Boër. Epo. *in comment. ad d. cap. 1. num. 17. & 18.* vbi etiam quòd Altare lapideum Chrismate delibutum, figuram Domini nostri Iesu Christi (qui altare, hostia, Sacerdos noster est) significat. Et ideo Ara debet esse ex lapide confecta, quia Christus, qui ibi immolatur, vocatur petra, secundùm Apost. 1. ad Corinth. 10. *Petra autem erat Christus.* Alia causa est quia sepulchrum Christi, quod repræsentat Altare, fuit excisum de petra, Fray Diego de Guzman. *p. 2. de la excelencia del sacrificio de la ley Euangelic a cap. 9. in princip.* Vnde Sacra Congreg. Rit. *in Caietana 10. Nouembris* 1612. 6
censuit Altare ligneum cum ara lapidea permitti debere, non obstante Constitutione Synodali, refert Lezana *vbi suprà n. 2. in fine.*

Reliquiæ autem Sanctorum, & præcipuè Mar- 7
tyrum in Altaribus collocantur, arg. *cap. placuit, & cap. non oportet, de consecr. dist. 1.* Fusc. *dict. c. 21. n. 2.* Bonac. *de Sacramēt. disp. 9. 4. vlt. punct. 9. n. 13.* quia super memorias, & Reliquias Martyrum Missæ celebrari debent, vt suo loco dicemus; in Altari verò portatili quidam volunt non necessariò Reliquias exigi. Sed vsus est in contrarium, vt contra Coninch, Vasq. & Suar. aduertit Bonac. *vbi proximè.*

In consecratione autem Altaris sacra Vnctio, 8
& benedictio requiritur, *d. cap. Altaria, il 1. & 2. de consec. dist. 1.* Paul. Fusc. *d. lib. 1. cap. 22. num. 9.* Vgolin. *d. cap. 30. num. 1.* atque in fouea Reliquia- 9
rum nomen Episcopi consecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem consecratur, includitur, cum cæremoniis, & ritibus Ecclesiæ consuetis, de quibus Suar. *tom. 3. disput. 80. sect. 5.* Azor. *instit. moral. pag. 1. lib. 10. cap. 27. q. 8.* Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib. 29. n. 190.* Hieron. Roderic. *in compendio quæst. Regular. resol. 9. n. 9.* Et possunt 10
in eadem Ecclesia, & eodem die plura Altaria consecrari, siue sola, siue vnà cum Ecclesia, *cap. cum sit, de consec. Ecclesiæ, vel altar.* Piasec. *in praxi Episcop.*

Episcop p.1.c.6.num.7.vers.altaria, quamnis olim
vnicum tantùm Altare in Ecclesia consecratum
fuisse probetur *in cap.si motum*, *& in cap. nullus
Presbyter,il 2.& in cap.Ecclesia vel altaria,de con-
secr.dist.1.* Vbi verò sunt plura, vnum est princi-
pale, quod ad consecrationem Ecclesiæ pertinet,
11 vt *in cap.ligneis, de consec. Eccles.vel altar.* & de-
bet ex consuetudine orientem mundi plagam re-
spicere, cùm etiam antiqua consuetudine serua-
tum sit, vt versùs Orientem Ecclesię ædificarentur,
vt testatur Clemens *lib.2.Apostolic.Constitut.c.61.*
Durand. *in ration.lib.1.cap.4.* Piasec. *in praxi Epi-
scop.p.1.cap.5.num.2.* Azor. *instit.moral.p.2.lib.9.
c.3 q.12.* Bonac. *de Sacrament. disp.4. q.vlt. punct.*
12 *9.num.13. vers. præterea.* Neque in Ecclesia non
consecrata altare consecrandum esse similiter
comprobatur, absque Romani Pontif. auctorita-
te, arg. *nullus Presbyter,& cap.placuit,de consecrat.
dist.1.*

13 Consecratio autem Altarium non potest nisi
per Episcopum fieri, *cap quamuis 68.dist.cap.nul-
lus Presbyter, d.c.quod in dubiis, de consec. Eccles.
vel altar.* Fagundez *d.cap.22.num.3.* Hieron. Ro-
deric. *in compendio quæst.Regular.resol.9.n.2.* Suar.
tom.3.in 3.disp.81.sect.5. Lezana *d.verb. Altare*
14 *num.3.* Nec Altare ab Episcopo consecratum, aut
in Ecclesia consecrata erectum dirui absque eius
permissione potest arg. *d.cap.placuit*, iuncta glos.
15 *de consecr. dist.1.* Eius autem lapis profanatus
potest vendi, licitè tamen ab emptore, sed in
loco decenti, & honesto, S.Congreg. Rit. *in Rea-*
16 *tina 9.Maij* 1606. Si autem Episcopus bis, aut
ter requisitus à mendicantibus intra Diœcesim
existentibus pro suorum Altarium consecratio-
ne, renuerit, possunt adire quemcumque Ca-
tholicum Antistitem ex concessione Sixti V.
non reuocata per Concil. Trid. Item Sede va-
cante idem potest Episcopus vicinior requisitus
à Fratribus, ex Sixto IV. & Eugenio IV. quæ
etiam decreta non sunt derogata per idem Concil.
Trid. *sess.6.de reform,cap. 5.* quando diœcesanus
bis, aut ter requisitus renuit consecrare præfata
Altaria. Ita Emman. *in addit.sum.tom.3. cap.19.
n.1.* Hieronym. Roder *in compendio quæst. reg. re-
sol.9.num.2.* Lezana *in sum. d.tom.3. verb. Abbas
num.5.*

17 Simplex verò Sacerdos id nunquam valet effi-
cere, *cap.ministrare 26.q.6.* At in partibus India-
rum Presbyteri Religiosi Societatis IESV, vbi
Episcoporum copia non habetur, habent à Pau-
lo III. priuilegium Altaria in suis Ecclesiis con-
secrandi, Chrismate accepto ab aliquo Episco-
po, eodemque gaudent Prouincialis Minorum,
& illi quibus ipsi duxerint, committendum
etiam pro vsu alieno in casu necessitatis Episco-
pis in prouincia non existentibus, ex Leone X.
& Adriano VI. referunt Fr Emman. *quæst.regular.
tom.1.q.18.art.2.* Suar. *tom.3.disp 81.sect.5.* Portel.
in dub. Regur. verb. Altare,n.2. Villalob. *p.1.sum.
tract.8.diffic.25.n.2.*

18 Altaria quæ in agris, vel villis tanquam memo-
riæ Martyrum falsò à populis ac superstitiosè
coluntur, ac frequentantur, esse ab Episcopis ad-
uertenda, constituit Africanum Concil. *in d.cap.
placuit.* Denuò in erigendis Altaribus illud est
maximè obseruandum, ne sepulchra hominum
supra illa sint, vt admonet Archid. per text. ibi
in cap.non oportet, de consec. dist.1. quem refert, &
sequitur Paul. Fusc. *d.cap.21.num.15.* vnde meritò
respondit Sacra Congregatio Archiepiscopo Tra-
nen. 8. *Nouembris* 1599. non esse consecranda
Altaria, sub quibus sepulta sunt corpora mortuo-
rum, nisi eis remotis, prout refert Piasec. *d.cap.5.
num.7.in fine.* Exempta Ecclesia an Altare in ea
situm censeatur exemptum, vide *sup.hoc lib.cap.8.
num.13.*

Execratur autem Altare firmum, & stabile di-
uerso modo ab Altari viatico, seu portatili, fir- 19
mum enim & stabile, vbi tota tabula consecrata
fuit, execratur, seu violatur si fuerit enormiter læ-
sum, vel sigillum sub quo reliquiæ conduntur,
frangatur, seu lapis, sub quo sunt reliquiæ, amo-
ueatur; quod relinquitur Episcopi iudicio, qui
ex re oculis subiecta faciliùs dignoscere poterit
an sit sequuta execratio. Ita Piasec. *d.par.1.cap.5.
num.8.vers.violatur*, Fr.Ludou. Miranda *in man.
Prælat.tom.2.q.39.art.3.concl.1.* Vgolin. *d.cap.30.
num.4.vers.2.* Nou. *d.tit.de Altari portatili num.3.
vers. Altare verò.* Deinde violatur, & execratur
Altare huiusmodi, si mota fuit iunctura, qua
mensa stipiti adhæret, & hoc siue sepulchrum
in latere altaris, siue etiam, & multo magis, si
sit sub ipsa mensa, vel si quid de lapidibus sti-
pitis tangens ipsam mensam moueatur, Fr. Lu- 20
douic. Miranda *d.concl.1.* At Altare portatile exe-
cratur quando notabiliter fractum in residuo
non potest commodè contineri pes calicis, &
hostia cum patena sine periculo labendi, aut
quando omnia cornua, quæ inunguntur, sunt
fracta, ita vt moueatur sigillum sepulchri existen-
tis in lapide, siue lapis sit in ligno, siue non, aut
quando frangitur, vel amouetur loco sepulchrum,
in quo sunt reliquiæ. Ita Fusc. *d.lib.1. cap.22.
num.3.* Henriq. *d.lib.9.c.28.§.1.* Valer. Reginald.
d.lib.29.n.192. Azor. *instit.moral.p.1.lib.10.c.26.
q.10.& cap.27.q.12.* Fr.Ludou Miranda *d. q.39.
art.3.concl.2.* Vgolin. *d.c.30.n.4.* Portel. *in dub.reg.
verb. Altare,num.4.* Villalob. *in sum.part.1.tract.
8.diffic.25.num.3.& 4.* Hieron. Roderic. *dict. re-
sol. 9. num. 10.* Lezana *dict.verb. Altare num.20.*
Altare hoc portatile consecratum, & nullatenus 21
execratum de vno loco ad alium absque vlla exe-
cratione deferri potest, nam idcirco portatile di-
citur, quoniam de vno loco ad alium portari po-
test, & in Ecclesia, vbi non est, de altero Altari su-
mi potest, & eò deferri, & communiter appellatur
hoc Altare portatile consecratum, *Petra sacra.* Ita
Fusc. *d.lib.1.cap.21.n.6.& c.22.n.2.* Vgolin. *d.cap.
30.num.4.*

Execratum igitur Altare his modis est iterum 22
consecrandum, antequam super illud Missæ cele-
brentur, *d.cap.1.& cap.quod in dubiis, de consec.
Eccles.vel Altar.* non autem propter execratio- 23
nem Altaris execratur Ecclesia, secùs verò è con-
uerso, quia Altare habet se vt accessorium respe-
ctu Ecclesiæ, Ecclesia autem habet se vt principa-
le, arg. text. *in d.c.1. num.2. resp. de consec. Eccles.*
vbi habetur quòd propter execrationem Altaris,
motu, aut fractione contingentem, non debet
Ecclesia de nouo consecrari, quod quidem de
Altari portatili videtur intelligendum; nam in
firmo, seu stabili dicendum est quòd execrata
Ecclesia, non proinde execratur Altare, nec re-
conciliatione indiget. Ita Syluest. *in sum. verb.
Altare,q.11.* Hieron.Roderic. *dict.resol.9.num.12.*
Nouar. *d.sit.de Altari portatili n.2. vers.vt etiam
execrata.* Fr. Ludou. Miranda *d. q.39. art.7.* vbi
reddit rationem, quia consecratio Ecclesiæ con-
sistit in parietibus, & separata est de consecra-
tione altaris, vnde illa violari potest, combustis
&

& collapsis parietibus, consecratione Altaris intacta remanente, & e contra potest destrui Altare Ecclesiæ parietibus illæsis remanentibus. Secus est si polluatur Ecclesia, quia polluitur & Altare, quòd in ea erectum est atque stabile, & est non secùs ac ipsa Ecclesia reconciliandum: non autem pollutum intelligitur Altare illud, in quo Presbyter degradatus celebrare præsumpserit, vt Honor. III. Pont. respondit *in cap. a nobis, de Sacr. non iter.* Fusc. *d. t. t. c. 2. n. 6.*

24 Postremò de Altari duo notanda supersont, quæ ad eius pertinent dignitatem, primum est illud quòd mulier ad Altare accedere prohibetur, aut ministrare; vt habetur *in cap. 1 in fine, de cohabit. cleric. & mulier.* Bonacin. *de Sacram. disp. 4. q. vlt. punct. 9. n. 32.* Beller. *disquis. cleric. p. 1. tit. de disci-*
25 *plin cleric. §. 8. n. 6.* Alterum est, quòd in Altari, in quo Episcopus Missam cantauit, Præsbyter eodem die aliam celebrare non debet, *cap. fin. de consec. dist. 2.* Henriq. *d. lib. 9. cap. 28. §. 1.* Azor. *d. part. 1. lib. 10. cap. 27. q. 10.* Raguc. *de Missa in Ecclesia, q 36. n. 5.* Bonac. *d. disp. 4. q. vlt. punct. 9. n. 15.* Lezana *d. t. 3. verb. Altare n. 11.* Fag. *in quinque Ecclesiæ præcepta, prec. 1 lib. 3. c. 22 n. 5.* vbi intelligit de Missa solemni, & pontificali; quem refero Ego ipse *de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 24. sub n. 1. ante vers. Sacerdos.* secundùm Lug. Imp.

26 Demum aduertere oportet, quòd licet in Ecclesia Conuentuali fundari non possit iuspatronatus cum solo consensu Episcopi, sed vlteriùs requiratur priuilegium Apostol. in limine fundationis, etiam ad effectum præsentationis, vt probat tex *in c. nobis 25. de iurepatron.* id tamen verum est si iuspatronatus esset reseruatum in tota Ecclesia; secùs verò si fuit reseruatum in Altari constructo, vel construendo de ordine testatoris in dicta Ecclesia, quia tunc sufficit solum consensus Regularium, vt citato Paris. *cons. 35. n. 10 lib. 4.* censuit Rota *in Segouien. Capellania 27. Februar.* 1655. *coram bonæ mem. Vbaldo, in vers. non obstat secundò,* refert Ferentil. *in annot. ad dec. 1. Burratti n. 16.* In
27 Altari quoque iam constructo potest in abstracto fundari noua capellania, & in ea reseruari iuspatronatus, vt per Roch. *de iurepat in verb. & dotauit, q. 1.* Lambertin. *eodem tr. l. 1. p. 1. q. 5. art. 15 in princ. vers. nota tamen, & q. 6. art. 1. n. 30. vers. in circa,* & fuit dictum *in Grand. iurispatronatus 22. Aprilis* 1622. *coram R. D. meo Coccino Decano.*

28 Quoniam in Ecclesiis Regularium quandocunque reperiuntur Altaria de aliorum iurepatronatus, quibus vel nulla vel exigua sanè est dos assignata, quæque paramentis necessariis priuata ac vetustate consueta ruinam minantur, in graue dedecus Ecclesiarum huiusmodi, ac diuini cultus præiudicium, moneri debent patroni huiusmodi à locorum Ordinariis vt infra breuem aliquem, sed competentem terminum, ea restaurent, dotent, ac orneut, alioquin si id facere detrectauerint, vel demoliantur huiusmodi Altaris, vel iidem patroni omni iure, & actione in iis competentibus priuentur, ita declarauit sacra Cong. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præposita *in Mutinen. 16 Ianuarij* 1604.

29 Altaria & Capellas in Regularium Ecclesiis etiam per sæcularium Confraternitates constructa visitare non potest Episcopus. S. Cong. negotiis Episcoporum & Regularium præposita *in Papien. 21. August.* 1615 *& in Terracinen. 22. Ianuarij* 1616. refert Lezana *dict. verb. Altare n. 18.*

30 In Altari portatili sub graui pœna celebrari prohibetur, de qua Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. decis.* 218 illius tamen vsum Religiosis, siue Monachis Ordinis Carthosiensis concessit Vrbanus V. *in quadam sua Bulla,* incip. *Sincera deuotionis affectus, de anno* 1363. Et Fratribus Minoribus Sixtus IV. *in alia Bulla,* incip. *Regiminis vniuersalis Ecclesiæ de anno* 1474. Et Fratribus Prædicatoribus Alexander VI. & Greg. XIII. secundùm Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 43. art. 4.* Et Patribus Societatis IESV Paulus III. vt referunt Henriq. *in sum. l. 9. c. 27. §. 3. lit. T,* Suar. *tom. 3. disp. 81. sect. 3. vers. quarta exceptio,* quos refero *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 23. n. 3.* Episcopi quoque olim poterant permittere alicui vt celebraret quocumque loco honesto in Altari portatili, *c. Missarum, de consec. dist. 1.*

Quæ quidem priuilegia & facultates Altaris 31
portatilis reuocata esse à Concilio Trid. *sess. 21. in decreto de obseruandis, & euitandis in sacrificio Missæ,* tenent Nauar. *in man. c. 25. n. 81.* Bon *in resp. casuum Conscient. p. 4. casu 33. vers. & quamuis,* Azor. *instit. moral. p. 1. l. 10. c. 26. q. 7.* Miranda *in man. Prælat. t. 1. quæst. 41. art. 9. concl. 4* Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta, p. 1. l. 3. c. 13. a num. 16.* Trullench. *in Bulla Cruciat. l. 1. §. 3. dub. 4. n. 3.* Loiter. *de re benef. l. 1. q. 30. n. 15.* Nauar. *d. tit. de Altari portatili n. 2. vers. sed aduertere,* plures per me *dict. alleg. 23. n. 4.* nisi post ipsum Concilium à Sede
Apost. prædicta priuilegia confirmata sint, prout 32
confirmasse Pium. V. viuæ vocis oraculo priuilegium prædictum Minoribus & Prædicatoribus quoad forum Conscientiæ tantùm cum derogatione Conc. Trid. referunt Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Missa. differ. 2. n. 1.* & Aloys. Ricc. *in decis. 128. n. 5. p. 3.* sicut etiam confirmasse cum eadem derogatione priuilegium Societatis IESV Paulum III. & Gregorium XIII.
testatur Henriq. *d. c. 27. §. 3. in commento lit. T,* Ad- 33
uertit tamen Trullench. *citato loco n. 4.* post Nau. Suar. & Cened. quos citat, non videri per Tridentinum omnino Episcopis ablatam potestatem, quin in aliquo casu raro extraordinariæ necessitatis possint dispensare, & licentiam dare in Altari portatili in loco apto, & honesto, etiamsi non sit ad diuinum cultum deputatus.

CAPVT VIII.

De Oratoriis, & Capellis.

SVMMARIVM.

1 *Oratorium propriè est locus aptus ad orandum, precesque Deo offerendas.*
2 *Oratorium aut est publicum, aut priuatum.*
3 *Oratorium priuatum quisque in domo propria habere permittitur, sed non debet esse in forma Ecclesiæ, nec tanquam Ecclesia consecrandum, neque in eo Missa est celebranda.*
4 *Oratorium priuatum absque congrua dote construi potest.*
5 *Oratorium priuatum qui habuerit ad Missam, & pro suo commodo audiendam, debet nihilominus in festis solemnioribus Ecclesiam Parochialem, si potest, adire.*
6 *Missa celebratio si concedatur ex priuilegio Apost. in priuato Oratorio, in quibus festiuitatibus non potest in eo celebrare, ostenditur.*
7 *Oratoria, præsertim vbi Missa est celebranda, sunt auctoritate Episcopi construenda, & ad Dei tantummodo cultum dedicanda.*

8 *Oratoria si pollui, vel violari contingant reconciliari, & benedici possant.*

9 *Oratoria Ecclesiastica an gaudeant immunitate? remissiuè, & num. 13.*

10 *Oratorium præsumitur auctoritate Episcopi à principio erectum quando haberet altare lapideum stabile, & non portatile.*

11 *Oratorium publicum auctoritate Episcopi constructum venit appellatione beneficij, & si habeat dotem cum aliis requisitis, & campanulam, censetur Ecclesia.*

12 *Oratoria publica, & priuata quæ dicantur, & in quo differant, remissiuè.*

14 *Oratorium publicum gaudet solemnitate requisita circa alienationem rerum Ecclesiæ, non autem priuatum.*

15 *Oratoria si non tractentur honestè, potest Episcopus sub censuris ordinare quòd destruātur.*

16 *Oratoria priuata non gaudent priuilegiis Ecclesiæ.*

17 *Capella plerunq; accipitur pro modica Ecclesia.*

18 *Capella hodie ex communi vsu loquendi apud nostros pro loco in Ecclesia accipitur cum altari ab aliquo erecta, vel dotata, in qua ius patronatus obtineat.*

19 *Capella vnde dicatur? ostenditur.*

20 *Capella tribus modis sic appellatur.*

21 *Capellæ in priuatis domibus haberi possunt quemadmodum Oratoria.*

22 *Capellæ in Ecclesia sitæ non grauantur in fructibus pro solutione decimarum, nisi de eis mentio specialis habeatur.*

23 *Exempta Ecclesia non intelligitur etiam Capella exempta in eadem Ecclesia sita, nisi expressè cum Ecclesia ipsa eximatur.*

24 *Capella, vel altare in Ecclesia existens, & proprios redditus habens, non reputatur beneficium ab Ecclesia separatum quoad Rectorem Ecclesiæ.*

25 *Capella erecta in Ecclesia, & dotata cum Episcopi auctoritate dicitur beneficium Ecclesiasticum.*

26 *Capellas in Regularium Ecclesiis etiam per sæcularium Confraternitates constructas visitare non potest Episcopus.*

27 *Capellæ plures in eodem Altari sub eadem inuocatione cum diuersis oneribus Missarum an possint ab vno retineri, ostenditur.*

28 *Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis priuilegio non gaudent.*

29 *Capellarum institutiones maioratibus similes, licèt in multis differant.*

1 ORATORIVM quandoque accipitur pro ipsa Ecclesia, sed propriè est locus aptus ad orandum, precesque Deo offerēdas, quem quisque in domo sua ædificare potest, *c. vnicuique, de consec. dist. 1.* Galgan. *de iure publico, lib. 3. tit. 59. n. 1.* Rebuff. *de pacif. poss. n. 286.* Steph. VVeyma *ad constitutiones 24. ex antiquo Iure desumptas, & per Conc. Tri. innouatas, constit. 19. n. 5. pag. 124.* Trullench. *in Bull. Cruc. l. 1. §. 3. dub. 4. n. 6.* & exinde Oratoria sunt dicta vt operi nomen conueniat, Fusc. *visit. l. 2. c. 12. à princ.*
2 quem refert D. Roder. à Cunha *in comment. ad c. Oratorium, n. 1. dist. 42.* vbi quòd Oratorium aut est publicum, aut priuatum, & citat Socin. *in 1. de visit. n. 13.* cuique Oratorium priuatum in domo
3 propria habere permittitur, *cap. vnicuique, de consecr. dist. 1.* Sed Oratoria huiusmodi non habent esse in forma Ecclesiæ, nec sunt tanquam Ecclesiæ consecranda, nec in eis habendæ campanæ, *cap. petentibus, de priuileg.* nec in eis Missa est celebranda, *d. cap. vnicuique, cum seqq.* & ideò absque 4
congrue dote constrùi potest, Card. *cons. 21. col. 2.* Trullench. *d. lib. c. §. 3. dub. 4. n. 6.* Vnde ex Rota *decis. 508. p. 1. recent.* colligit Alphons. Leone *de officio Capellani p. 1. q. 3. n. 10.* & dicit quod sit Ecclesia, & non Oratorium priuatum, aliqua Capella, cognoscitur si habeat dotem, campanile, vel percipiat decimas, aut primitias. Et qui huius- 5
modi Oratorium priuatum habuerit ad Missam, & pro suo commodo audiendam, debet nihilominus in festis solemnioribus Ecclesiam suam Parochialem, si potest, adire, *c. si quis etiam, de consecr. dist. 1.* In Altari priuati Oratorij, cui conceditur 6
ex priuilegio Apostol. celebratio Missæ, exceptis solemnioribus festis, non potest in eo celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione Beatæ Mariæ Virginis, Festo SS. Apostolorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, vt censuit S. Rituum congreg. *sub die 17. Nouembris 1617.* Cæterum Oratoria quoque, præsertim vbi Missa est celebranda, 7
sunt auctoritate Episcopi non secùs ac Ecclesiæ ipsæ costituenda, *cap. quidam 18. quæst. 2. Auth. vt nullus fabr. Orat.* & ab eodem antea designanda, Concil. Trid. *sess. 22. in decreto, de obseruandis & euitan. in celeb. Miss.* & ad Dei tantummodo cultum dedicanda, *cap. fin. 42. dist.* Sed si ea pollui, 8
vel violari contingeret, reconciliari, & benedici possunt; quinimò & Ecclesiastica quoque gaudent immunitate, *vt sup. hoc lib. cap. 3. n. 68.* diximus; & latè Aloys. Ricc. *in praxi p. 4. resol. 427.* Et 9
auctoritate Episcopi præsumitur Oratorium à 10
principio erectum, quando haberet Altare lapideum stabile, & non portatile, *vt per* Decianum *in tract. crim. lib. 6. cap. 25. n. 19.* Farin. *de immun. Eccles. n. 267.*

Oratorium publicum dicitur quod in aliquo 11
loco publico ad instar Basilicæ, vel Capellæ auctoritate Episcopi est fundatum, & habet campanam, & ostium patens in via publica, vt me citato *in hoc loco* dicit Trullench. *vbi supra*, et venit appellationē beneficij, & si habeat dotem cum aliis requisitis, & campanulam, censetur Ecclesia, & eius appellatione venit, secundum Dec. *cons. 148.* Hieron. Carat. *in opusc. de iuribus Parochial. ital. 2. cap. 14.* Quando autem dicantur Oratoria publica, & quando priuata, osten- 12
dit Mari. Ital. *de immun. Eccles. cap. 4. §. 4.* Fusch. *dict. cap. 12. numer. 2.* D. Roderic. à Cunha *dict. num. 1.* vbi ponit plures differentias inter vnum, & alterum. Illa autem est principalior, quòd Ora- 13
torium publicum gaudet immunitate Ecclesiastica, vt resoluunt Doctores per me citati *hoc eod. lib. cap. 3. de immun. Eccles. n. 68.* Item publicum gau- 14
det solemnitate requisita circa alienationem rerum Ecclesiæ, non autem priuatum, vt per Rebuff. *in compendio alienation. num. 57.* Verùm si Oratoria 15
non tractentur honestè, potest Episcopus sub censuris ordinare quòd destruantur, secundùm A... *in cap. fin. num. 3. de censib.* Fuscus *d. cap. 12. num. 7.*

Oratoria autem priuata, dicuntur illa, quæ 16
sunt in priuatis domibus, in angulis earum, in quibus oratur, & non habent campanam, neque ostium p... ns in via publica, & quoad effectum furti, rapinæ, aut pollutionis, nomine Ecclesiæ, aut

aut loci ſacri non comprehenduntur, quamuis de Epiſcopi licentia Miſſæ in illis celebrentur; ac proinde non eſt ea loci circunſtantia confitenda, tum quia ea Oratoria ædificantur in domibus abſque licentia Epiſcopi; tum quia ad notum fundatoris huiuſmodi domus ad profanos vſus redire poſſunt, & ideò hæc priuata Oratoria non gaudent immunitate, & priuilegiis Eccleſiæ, vt per Syloeſt. *in ſum.verb.loca religioſa, q.2. & verb.interdictum 6 q.5. & verb. immunitas 1.q. 2. in fine*, Greg.Lop.*l.4.verb.la Igleſia.tit.11.p.1.* Mant.*dec.*38.Nouar.*in ſum.Bullar.tit.de immun. Eccl.n.*84. Trullench.*d.dub.4.n.6.*Sanch.*de matr.l.9.diſp.*15.*n.*39.Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, præc.*2.*lib.4.c.4.n.*36. Sed an & quando poſſit ab Epiſcopo viſitari, vide *inf.hoc eodem lib.c.*11.*n.*49.

In his priuatis Oratoriis Miſſæ celebrandæ non ſunt, niſi de licentia ſummi Pontificis, vt Sacra Cong. Cardinalium Conc.Trid. Interpretum reſpondit Archiepiſcopo Bononien. *ſub die* 20. *Martij* 1615. reſcribens licentias celebrandi in priuatis Oratoriis nonniſi à Sede Apoſt. eſſe concedendas, ibique ſanctitatis ſuæ iuſſu Archiepiſcopis, & Epiſcopis vniuerſis ſignificandum duxit facultatem huiuſmodi licentias dandi ipſius Conc. decretis vnicuique ademptam eſſe, ſoliqua Beatiſſimo Romano Pont. eſſe reſeruatam; quarum litterarum tenorem refert Ant.Nouar.*in ſum. Bullarum tit. de Miſſarum celebratione prohibita in Oratoriis priuatis abſque ſummi Pont. licentia.* Et eandem S.Cong. de mandato S.D.Pauli V. *die* 25. *Octobris* 1615. irritaſſe licentias omnes celebrandi in Oratoriis ab Epiſcopis conceſſas, prohibuiſſeque ne concedere poſſent facultates celebrandi in priuato Oratorio abſque Sedis Apoſt. licentia: inſuper declaraſſe conceſſionem huiuſmodi licentiæ ſpectare, & ſemper pertinuiſſe ad ſolum ſummum Pont. & nunquam Ordinarium eam potuiſſe concedere vigore Trid. *ſeſſ.*22.*in decreto de euitandis*, tradit Trullench. *in expoſit. Bullæ Cruc. lib.* 1. §.3. *dub.*4.*n.*5. vbi *n.*7. dicit, quòd licèt veriſſimum ſit licere per Bullam Cruciatæ celebrare, vel celebrari facere in Oratorio priuato ab Epiſcopo approbato, tamen per illa verba Bullæ, *item conceditur vt poſſint in Oratorio*, &c. nullo modo concedi eam habenti exiſtimat, vt poſſit habere in domo ſua Oratoria ad diuinum cultum, & ad miſſam celebrandam, per fundamenta quæ adducit, contra Ludou. à Cruce *ſuper ead. Bulla diſp.1.c.5.dub.1.n.5.*

Epiſcopi verò ob priuilegium eis conceſſum *in c.fin.de priuil.in 6.* valent in Oratoriis priuatis celebrare abſque licentia ſummi Pont. non obſtante Conc.Trid. diſpoſitione, per quod non fuit dicto priuilegio derogatum, Azor. *d.c.*26.*q.*4. Bena. *in reſp.caſuum conſc.p.4.caſu* 33. *ferè per tot.* Io. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa diff.2.verſ.hac tamen regula*, Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta præc.2.lib.3.c.13.n.19.* Alzed. *de præcellentia Epiſcop. dignit. p.1.c.13.n.4.* Nouar. *vbi ſuprà n.4.* vbi refert Sacræ Cong. deciſionem, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p.2. alleg.*23. *n.*5. Etiamſi Epiſcopi extra ſuas diœceſes exiſtant, Vgol. *de officio Epiſcopi p.1. c.2. §.2. n.4.* Hieron. Venero *de exam. Epiſcop. l.4.c.87.n.14.* dum non ſint in vrbe, Alzed. *d.p.1.cap.13.n.6.* Et in Sacra Congreg. Concilij *die* 22. *Septembris* 1640. fuit reſolutum quòd intereſſentes ſacrificio Miſſæ in priuato Epiſcopi Oratorio ſatisfaciunt præcepto Eccleſiaſtico tam in diœceſi, quàm extrà. Et de priuilegiis Eminentiſſimorum Cardinaliū quoad celebrationem Miſſæ in eorum Oratoriis, vide Antonin. Diana *moral.reſolut.p.6. tract.8. miſcel. reſol.*40.

Qualiter, & quibus conditionibus Pontifices ſoleant concedere priuata Oratoria vt in eis celebrari valeat, ponit Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de Oratoriis priuatis.* Et an ſit priuilegium perſonale, ita vt illud habens pro ſuo Oratorio Vlixbon. poſſit eo vti ſi Conimbricam pergat, ibique inhabitet, aliudque erigat Oratorium? Poſt Nouar. & Megalam affirmatiuam ſententiam tuetur Diana *reſol. moral.p.4.tract.4.reſol.*208. *& p.6. tract.8. miſcel. reſol.*11. vbi pro ſe citat Zambell. *in repet. morali verb. Miſſa n.*46. contra Meroll. *tom.3.diſp.6.c.8. dub.*22.*n.*126.

Capella autem propriè eſt locus priuatus in 17
Eccleſia, vel extra Eccleſiam poſitus, vel ſacratus, Fuſc. *de viſit.lib.2.c.11.n.6.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p.1. q.3. ſect.1. n.1.* Sed plerumque accipitur in Iure noſtro, pro modica Eccleſia, vt *in cap.1. & per tot. de Capellis monach.* ſiue ſit Parochialis ſiue iurispatronatus, *cap. nobis*, iuncta gloſ. *de iurepatron.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ.* 5.*n.*26. vbi quòd dicitur Capella quælibet Eccleſia etiam Parochialis per ſe conſiſtens, dummodo non fuerit Collegiata: Capellam autem, vel ſacellum extruere abſque Epiſcopi aſſenſu non æquè perſonis priuatis conceditur, ex eo quòd pro locis verè ſacris habeantur, & ab Eccleſiis nonniſi forma, ſitu, aut alia qualitate externa plerumque diſtinguantur: etenim ſub appellatione Eccleſiæ ordinariè etiam venit Capella, & quod in illa conſtituitur, in hac etiam locum obtinere ſolet. Vnde ſi quid legatum fuerit ſingulis Eccleſiis alicuius oppidi, vel ciuitatis, portionem ſuam habituræ ſunt etiam Capellæ, ſi modò in illis patronæ aliquæ reſideant diuinis inſeruiendo, ad deciſ. Cauallerij 369. vbi intelligit quando Capella eſt collatiua, refert Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.1. q.3. ſect.1. num.3.* vbi etiam quòd aliquando idem eſt Capella quod Eccleſia in prouiſionibus Apoſt. per Rot. *in Ciuitatis Caſtelli beneficij* 26. *Iunij* 1628. *coram Card. Virili.*

Hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros
Capella pro loco in Eccleſia accipitur cum Altari 18
ab aliquo erecta, vel dotata, in qua iuſpatronatus obtineat, Rebuff. *in concordata in forma mandati Apoſt. verb. Capella.* Et dicta eſt Capella, vt qui-
dam aiunt, à capa B.Martini, quam Reges Fran- 19
ciæ ad bella portabant, & ſub quodam tentorio ſeruabatur, quod inde Capella, & inde Capellani cuſtodes illius dicebantur: vel potiùs Capella eſt Francicum nomen, quo ſignificatur tegumen, quod veluti tentorium ſibi Reges Francorum extruebant in caſtris militaribus, in quibus ſacrum audire ſoliti erant, ſecundùm Azorium *inſtit. moral.p.2.lib. 3.cap.8.q. 1. & 2.* Alij à capris dictam volunt, quarum pellibus olim tegebatur, gloſ. *in cap. concedimus, de conſec. diſt. 1.* At ſecundùm alios dicitur Capella quaſi capiens laicos, vel populum, ſeu capiens laudem. Vide Gulielm. Durand. *in ration. diuin. lib.2. cap.10.* Cornel. Kilian. *in Dictionar. Teutonicolatino. verb. Kapelle*, Fr. Hieronym. Roman. *de repub. Christiana, c.31. pag. mihi* 118. Azor. *inſt. mor. p.2.lib.3.c.8.q.2.* Pet. Greg. *ſyntag. Iuris p.2.lib.15.c.29.*

Capella tribus modis ſic appellatur. Primò Al- 20
tare quando eſt in Eccleſia, etiamſi ſit Altare maius, Rot. *in ciuitatis Caſtelli beneficij* 26. *Iunij* 1628 *coram*

ram Card. Virili, siue sit Ecclesia secularis, siue Regularis, vt in toto *tit. de capellis Monach.* Et hæc Capella quando vendi possit sine assensu Apost. Aloys. Ricc. *p. 1. decis. 42.* vbi etiam quòd concessa Capella, non censetur etiam concessum ius sepeliendi, nisi id fuerit expressum in instrumento, vel fuisset extructum sepulchrum scientibus iis, qui Capellam concesserunt, refert Alphons. de Leone *d. q. 3. num. 12.* & citat Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 40. in 1. edit. aliàs cap. 44. in 2. num. 17.* Secundò quando est ædificatum Altare in aliquo loco separato ab Ecclesia, itavt habeat ianuam in via publica, vt fieri solet in villis, & aliis locis ob commoditatem populi, & vocari solet sacellum, seu Ecclesia parua. Tertiò, quando est constructum altare in aliqua domo priuati alicuius in loco remoto eiusdem domus, itavt sit pars domus, ita Alph. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 3. n. 11. cum seqq.* De Capellis verò quæ sunt iurispatronatus etsi infrà in materia iuspatronatus agere debeamus, nonnulla tamen in specie hîc breuiter annotabimus. Primò enim notandum est quòd Capellam cōstruens, aut dotans, non acquirit iuspatronatus in ea, nisi approbatione, & auctoritate Episcopi, aut Prælati Ecclesiæ id egerit, non tamen tenetur Capellam dotare, qui eam in Ecclesia fundauerit, Felin. post Calder. *in c. ex parte il 2. de rescript.* & possunt in priuatis domibus haberi, quemadmodum Oratoria, secundùm Innoc. *in c. ad hoc, de elect.* De casu occurrenti sic loquitur Alphons. de Leone *d. p. 1. q. 3. n. 93.* Nota etiam casum, qui in facto accidit de quodam qui in quadam Ecclesia Regularium Capellam construxit magnis sumptibus, quia cùm decessisset multis relictis debitis, fuit decretum vt venderetur Capella prædicta, & creditoribus satisfieret, sicut fuit exequutum, etsi intercessisset pactum inter ipsum ædificantem & præfatos Regulares nunquam illam alienandi, quia tale pactum non potest præiudicare creditoribus suis, & Capella est alienabilis, vt diximus *sup. sect. 1. n. 12. in*
21 *fine*, & ita intelligas P. Molfes. *tom. 2. sum. tract. 13. c. 8. n. 35.* vbi allegat Grat. *discept. for. c. 210. n. 7.* quem videas. Secus autem dicas de iurepatronatus Capellæ, quia cùm nullam recipiat æstimationem, ideo neque potest de per se debitor illud cedere creditoribus, neque dare in solutum. Dixi *per se*, quia cum vniuersitate dari potest, *c. de iure*, vbi DD. *de iurepatron.* Hactenus Alphons. de Leone.

22 Secundò, quòd Capellæ huiusmodi in Ecclesia sitæ non grauantur in fructibus pro solutione decimarum, nisi de eis mentio specialis habeatur, non enim continentur beneficij appellatione, vt
23 *infrà de beneficiis* videbimus. Exempta quoque Ecclesia, non intelligitur etiam Capella exempta, vel Altare in eadem Ecclesia situm, nisi expressè cum Ecclesia ipsa eximatur, *c. ex ore, de priuileg.* vbi gloss. *verb. non probantur*, & Abb. *n. 4.* Socin. *n. 11.* Erasm. à Cochier. *de iurisd. Ord. in exemptos, p. 2. q. 45. n. 70.* Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 75. n. 29.* Paul. Fusc. *de visitat. lib. 2. c. 16. n. 2. cum seqq.* vbi *n. 15. cum seqq.* subdit quòd in huiusmodi Capellis retinet Episcopus omnia iura Episcopalia narrata *in c. conquerente, de officio Ordin.* Non obstat argumentum quòd de connexis idem est iudicium, *c. translato, de constitut.* cum similibus, quia non procedit in priuilegiis, & exorbitantibus, quando connexa non veniunt per consequentiam necessariam.

24 Tertiò, Cappella, vel altare in Ecclesia existens, & proprios reditus habens non reputatur beneficium ab Ecclesia separatum quoad Rectorem Ecclesiæ, qui propterea non dicitur duo beneficia obtinere, quòd Capellam Ecclesiæ, cum Ecclesia ipsa obtineat, iuxta *c. super eo, de præbend. in 6.* Felin. *vbi sup.* Capella enim tanquam accessorium cedit Ecclesiæ. Vnde & fructus relicti altari, seu Capellæ in Ecclesia aliqua, sunt Rectoris ipsius Ecclesiæ, nisi Capella ipsa habeat bona distincta ab ipsa Ecclesia, aut diuersum, ac proprium Rectorem, quorum contemplatione talia relinquuntur. Alia de fructibus beneficiorum *infrà suo loco* videbimus.

Quartò, Capella erecta in Ecclesia, & dotata cum 25
Episcopi auctoritate, dicitur beneficium Ecclesiasticum, vt per Syluan. *cons. 52. n. 6.* Spin. *in speculo testam. glos. 4. princip. n. 37.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 5. n. 68.* & de his infrà tractabimus *l. 3. c. 5.* de Capellaniis.

Capellas in Regularium Ecclesiis etiam per sæ- 26
cularium Confraternitates constuctas visitare non potest Episcopus, S. Cong. negotiis Episcoporum, & Regularium præposita, *in Papien. 21. Augusti 1615. & in Terracinen. 21. Ianuarij 1616.*

Capellæ plures in eodem Altari sub eadem in- 27
uocatione cum diuersis oneribus Missarum, quæ antiquitus conferebantur pluribus Clericis, & ad præsens reperiuntur possideri ab vno sub titulo vnius Capellaniæ, non possunt retineri hodie absque dispensatione Apostolica, S. Cong. Conc. *sub die 17. Augusti 1630.*

Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis 28
priuilegio non gaudent, S. Cong. negotiis Episcoporum, & Regularium præposita *in Marsicen 27. Nouembris 1617.*

Capellarum institutiones (quarum frequentis- 29
simus est in Lusitaniæ Regno vsus) similes sunt maioratibus, licèt in multis differant, & aliò tendat primarius cuiusque intentus: nam in maioratum principaliter causa secularis, ac prophana vertitur, nempe nominis ac familiæ, & si aliquod onus Missarum, aut alterius causæ piæ habeat annexum, quia tamen hoc accessorium est ad illud, quod principaliter intenditur, sola dispositio iudicabitur vt ad prophanas causas, iuxta reg. *l. cum principalis. ff. de regul. Iuris, & reg. accessorium, eod. tit. n. 6.* Capellæ verò institutio, quæ fit ex certis redditibus cum onere Missarum, seu anniuersariorum principaliter ad animæ vtilitatem, et proinde ad pias causas dirigitur, etsi certa pars redditum administratori competat, nec interest an pars ista maior sit, quàm ea quæ Capellæ oneribus deputetur: semper enim in institutione istarum capellarum animæ fauor, & pia causa principaliter intenditur, quodque administrari ex redditibus bonorum destinatur, siue paruum siue magnum illud sit, pro onere ex labore ipsius administratoris destinatum censetur, & sic meritò non dicitur bonorum possessor, vt dicitur maioratus possessor, sed magis administrator Capellæ, quod principalius agitur. Ita Bened. Ægid. *in repet. l. 1. Cod. de sacros. Eccles. par. 5. §. 2. num. 15.* vbi *numer. 16. & 17.* subdit dici institutionem Capellæ non solùm quando certa quota redditum administratori applicatur, veluti tertia, quarta, aut quinta pars, & quod reliquum est in Missas & suas causas iubetur expendi, sed etiam quando decem, aut centum administratori destinantur, dummodo quod ex bonorum redditibus superest, in onere Capellæ expendi iubeatur. Et de

Capellis

Capellis fundatis à laicis sine anctoritate. Prælati quòd sint merè secularea, & ad Principem secularem pertinet iurisdictio super eorum bonis, ipseque in illis prouideat de administratoribus, Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ cap. 35. n. 3.*

CAPVT IX.

De Cœmeterijs.

SVMMARIVM.

1 *Cœmeteria accessoria sunt ad Ecclesiam.*
2 *Cœmeterium est locus consecratus, in quo fidelium corpora sepeliuntur.*
3 *Cœmeterium Græco vocabulo dicitur quasi dormitorium mortuorum.*
4 *Cœmeterium initium habuit ab Abraham.*
5 *Loca mortuorum sepulturæ dicata de iure Ciuili sunt religiosa.*
6 *Cœmeterium non omnis Ecclesia habere potest, sed solùm illa quæ populum habet.*
7 *Cœmeteria sunt ab Episcopis designanda.*
8 *Ecclesia consecrata, etiam cœmeterium ei contiguum præsumitur consecratum.*
9 *Ecclesia polluta, seu violata, & cœmeteriũ ei contiguũ violatur, non tamen polluto cœmeterio cõtiguo Ecclesiæ, ipsa Ecclesia polluta censetur.*
10 *Cœmeteria duo si sunt contigua pariete intermedio cùm censeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud est pollutum.*
11 *Cœmeteriũ reconciliatur ea ratione qua Ecclesia.*
12 *Cœmeterij consecrati reconciliatio non est committenda alteri, quàm Episcopo.*
13 *Cœmeterium ab Episcopo benedictum quoad consecrationem, sacrilegium, interdictum, & pollutionem, ac polluti reconciliationem pari passu procedunt.*
14 *Copula in cœmeterio habita, & sanguinis, aut seminis peccaminosa effusio, sacrilegia sunt, & proinde loci circunstantia de necessitate confessionis est.*
15 *Cœmeterium an, & quando gaudeat immunitate Ecclesiastica, remissiuè.*

1 NON solùm Capellæ, vt proximè
vidimus, sed etiam cœmeteria accessoria
sunt ad Ecclesiam, vt notatur
in *c. vnic. de consec. Eccl. vel
altar. lib. 6.* Est autem cœmeterium
2 rium locus consecratus, in quo
fidelium corpora sepeliuntur, dictum, Græco vo-
3 cabulo, quasi dormitorium mortuorum, quòd illic
defunctorum corpora resurrectionem quasi non
tam demortua, quàm sopore quodam longo correpta,
dormientiaque in extremo iudicio spectent.
Ita Boët. Epo *de iure immun. Ecclesi. tit. de immun.
Ecclesi. num. 4. pag. 1.*
4 Initium autem habuisse cœmeterium dicunt
ab Abraham, qui agrum emit in Ebro pro sepultura
Saræ vxoris suæ, & sui ipsius, ac posterorum,
vt sacræ vxoris suæ, & sui ipsius, ac posterorum,
5 vt sacra docet historia *Genes. 23.* At de iure Ciuili
loca huiusmodi mortuorum sepulturæ dicata, dicta
sunt religiosa. *l. cùm in diuersis, ff. de relig. &
sumpt. funer. §. religiosum, Instit. de rerum diuis.* imò
vbi vnus tantùm fuerit sepultus, vel caput etiam,
solum locum afficit religiosum, non autem si
aliæ corporis partes sine capite sepeliantur. In

Christiana autem Ecclesia cœmeterium est locus
deputatus auctoritate Episcopi, & eius benedictione
designatus ad defunctorum cadauera
sepelienda, vnde hodie dicitur locus religiosus,
vbi quis absque eius auctoritate & benedictione
in eo sepultus fuerit, vt colligitur ex *cap. ad hæc,
de relig. domib.* & notant Ioan. Garc. *de expensis, c. 8.
num. 51. vers. hodie,* Stephan. Gratian. *discept. forens.
cap. 110. à princip.* Rot. *decis. 30. n. 8. part. 2. recent.*
Cum enim antiquitus non sepelirentur in Ecclesiis,
nisi certa cadauera, *l. nemo 2. C. de sacros. Eccles.*
& diximus *hoc eod. lib. cap. 10. à n. 7.* ideo optimo
iure introductus fuit talis locus deputatus per
quadraginta passus ante Ecclesiam Cathedralem,
per triginta verò ante minores Ecclesias, iuxta
text. *in cap. sicut antiquitus 17. q. 4.* & quæ diximus
*suprà hoc lib. 3. de immunit. Eccles. vers. vnde ad secundum
genus,* quæ distinctio extra muros ciuitatis
recepta fuit, secùs in illis, quæ intra muros
erant. Verùm hæc iam hodie euanuerunt, siquidem
non solùm intra muros, sed etiam extra,
siue sint maiores, siue minores Ecclesiæ, omnes
habent suum cœmeterium, nec attenditur quòd
sint per spatium triginta, vel quadraginta passuum,
dummodo Episcopus determinet vel benedicat
loco illi deputato, secundùm formam *cap.
nemo 1. de consecrat. dist. 1.* tradunt Nau. *in manu.
c. 25. n. 18.* Remig. *in tract. de imm. Eccles. ampl. 4.
n. 8.* Ludouic. Correa *in repetit. c. inter alia, de imm.
Eccles. p. 1. n. 11.* vbi addit non omnem Ecclesiam 6
cœmeterium habere posse, sed solùm illã, quæ populum
habet, vel ex priuilegio particulari hoc
illi fuit concessum, & ita concludit Parochialem
tantùm Ecclesiam cœmeterium habere. Ex
consuetudine tamen, vel Episcopi auctoritate capax
est Ecclesia etiam non Parochialis habendi
cœmeterium, & ius sepeliendi. Host. *in cap. quia
nonnulli, n. 7. ad fin. vers. quod si aliquis,* & ibi Ioan.
Andr. *n. 8* Butr. *n. 10.* & Zabarel. *q. 11. de cleric. non
resid.* Hored. *de incompatib. benef. p. 1. cap. 13. n. 19.*
Rota *decis. 228. n. 7. p. 2. recent. & in Mediolanen.
quarta funeralium 14. Mart. 1622. coram R. P. D.
Merlino.*
Cœmeteria igitur sicut etiam Ecclesiæ sunt 7
ab Episcopis designanda, *cap. pen. & fin. de consec.
eccles.* & similiter consecranda, quamuis hoc secundum
non necessario exigatur. Immunitas eadem
debetur penè cœmeterijs, quæ Ecclesiis,
quamobrem neque lites illic à laicis exercendæ
sunt, *c. decet, de immun. Eccles. lib. 6* Nec in id admittetur,
cui simpliciter interdictus est Ecclesiæ
ingressus, siue id cœmeterium sit ab Ecclesia separatum,
siue coniunctum. Ita Boët. Epo *in tract.
de iure immun. Ecclesiast. in commentar. ad c. cum
Eccles. 5. num. 18 de immun. Eccles.* vbi aduertit
peccata proculdubio grauiora reputanda esse in
ipsis commissa Templis, quàm in cœmeterijs.
Consecrata Ecclesia, etiam cœmeterium ei 8
contiguum præsumitur consecratum, quia simul
cum ipsa Ecclesia vnico ritu consecratur, vt in
Pontificali, quamuis specialiter quoque soleat
consecrari, de cuius consecratione, pollutione, &
polluti reconciliatione, idem omninò tenendum
est, quod de Ecclesia diximus, vt aiunt Gulial.
Durand. *in rationali Diuin. lib. 1. c. 6. n. 45.* Piasec.
in praxi Episc. p. 1. c. 5. n. 6. Mat. Alter. *de cens. tom.
2 disp. 3. c. 2. vers. 2.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ
præcepta præc. 1. lib. 3. cap. 14. num. 51* Ludou. Miranda
in man. Prælat. tom. 2. quæst. 39. art. 1. concl. 1.

9 Lezana d. tom. 3. verb. Ecclesia, num 6. & 13. nisi quòd circa cœmeterij pollutionem si tantùm polluatur Ecclesia, videtur distinguendum hoc modo; aut cœmeterium contiguum est Ecclesiæ pollutæ, aut illi contiguum non est; primo casu polluta, seu violata Ecclesia, & cœmeterium ei contiguum violatur, modò illud ita propinquum sit, & contiguum, vt extrema Ecclesiæ tangant extrema cœmeterij, non tamen polluto cœmeterio contiguo Ecclesiæ, ipsa Ecclesia polluta censetur, d. c. vnic. de consecr. Eccles. vel altar. lib. 6. Henriq. in sum. lib. 9. c. 27. §. 3. Gambarupta de casibus reseruatis, cap. 13. casu 6. n. 10. Cened. ad sextum collect. 31. num. 7. Lezana d. verb. Ecclesia num. 13. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. vers. 5. Sayr. de censur. lib. 5. cap. 16. num 28. Vgolin. de potest. Episcop. cap. 29. §. 6. num. 2. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælatorū tom. 2. q. 39. art. 2. Sanch. de matr. lib. 9. disp 15. n. 23. & 33. Rebell. de oblig. iustit. p. 1. lib. 3. sect. 1. num. 5. vers. ex parte lect. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. c. 14 n. 18. Ragoc. de Missa in Eccles. quæst. 62. n. 2. quia accessorium sequitur naturam sui principalis, reg. accessorium 42. de reg. iur. lib. 6. cum citatis per me in tract. axiom. iuris vsufreq. axiom. 4. num. 1. tum quia dignius, ac potentius trahit ad se naturam minus digni, seu minus potentis, d. cap. vnico, cum adductis d. tract. axiom. iuris vsuf. axiom. 72. n. 1. & 2. Secundo vero casu quando cœmeterium Ecclesiæ pollutæ contiguum non est, tunc Ecclesia polluta non censetur cœmeterium pollutum, quia illi accessorium non est, habetur in d. cap. vnic. & probant Doctores suprà citati.

10 Si autem duo cœmeteria sint contigua pariete intermedio cùm censeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud est pollutum, etiamsi porta esset in pariete, per quam ab vno ad aliud fiat transitus. Ita Silu. in summ. verb. Cœmeterium 2. q. 2. num. 3. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 5. q. 2. Mat. Alter. d. disp. 3. c. 2. vers. postea labis, Fr. Lud. Miranda d. art. 2. in fine, Lezana d. tom. 3. sum. verb Cœmeterium num. 4. Vgolin. d. c. 29. §. 6. vers. excipitur tamen, ubi 2. vbi in vers. seq. resoluit, si in porta, per quam ab vno ad aliud fit transitus, facta fuerit humani sanguinis, vel seminis effusio vtrumque pollutum esse, si porta in pariete extructa gratia vtriusque facta videretur; & addit Mat. alter. d. c. 2. vers. hac difficultas, quòd si paries communis in quo est porta, æqualiter extructus sit in solo vtriusque cœmeterij, itavt dimidia pars pertineat ad vnum cœmeterium, dimidia ad aliud, tunc si pollutio in vna parte contingat, illud tantum cœmeterium erit violatum; si autem in vtraque parte fiat, vtrumque pollutum; si verò paries, & porta pertinent ad vnum cœmeterium, non ad aliud, tunc illud solum cœmeterium pollutur.

11 Reconciliatur quoque cœmeterium ea ratione qua Ecclesia, nam si per Episcopum solemniter consecratum sit, eo polluto per Episcopum reconciliari debet aqua solemniter cum cinere, & vino per eum benedicta, c. consuluisti, de consec. Eccles. vel altar. Si verò ab Episcopo non est solemniter benedictum, sed tantùm ad sepeliendum destinatum, per Parochum Sacerdotem potetit aquâ exorcizatâ reconciliari; vbi verò pollutum est cœmeterium, non per se, sed ob Ecclesiam pollutam ei contiguam, reconciliata Ecclesia, erit reconciliatum & ipsum cœmeterium, vt docent Doctores omnes in dict. cap. vnic.

Azor. d. p. 6. 4. Vgolin. d. c. 29. §. 8. num. 4. & 5. Galganet. de iure publico. lib. 3. tit. 16 8. num. 37. & 38. & ideo Sacra Cong. eg. Rituum in Cameracen 9. Februarij 1608. censuit cœmeterij consecrati reconciliationem non esse committendam alteri quàm Episcopo, refert me citato Lezan. dicta verb. cœmeterium n. 6. 12

Cœmeterium ab Episcopo benedictum, & 13 Ecclesia quoad consecrationem, sacrilegium, interdictum, & pollutionem, & polluti reconciliationem pari passu procedunt, vt in specie docent Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 12. num. 7. & 8. Pialec. in praxi Episcop. part. 1. cap. 5. num. 6. Ludou. Cortea in rep. dict. cap. inter alia, part. 2. num. 12. in fine, arg. cap. vltim. immunit. Eccles. vbi æquiparat Ecclesiam cœmeterio ad effectum, vt eius immunitate non gaudeant homicidæ, & alij huius generis; & quòd eodem modo polluatur Ecclesia atque cœmeterium, tradunt glos. verb. polluto. in cap. vnic. de consec. Eccles. lib. 6. vbi Archid. n. 6. Abb. in cap. consuluisti, num. 2. eod. tit. in Decret. Angel. verb. consecratio cœmeterij, num. 1. Syluestr. verb. cœmeterium, num. 1. & quæst. 1. num. 2.

Vnde copula in eo habita, & sanguinis, aut 14 seminis peccaminosa effusio sacrilegia sunt, & proinde loci circumstantia de necessitate Confessionis est; vt per Nau. in man. cap. 16. num. 3. vers. interrogatus autem, Cordub. in sum. q. 12. Henriq. in sum. lib. 2. de Pœnit. c. 6. §. 5. in cœmeterio, lit. H, Petr. de Ledesm. in sum. part. 1. de sacrament. vbi de Euchar. c. 20. Sanch. de matrimon. lib 9. disp. 15. num 40.

Quamuis Sot. in 4. dist. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3. Iacob. de Graff. in aureis decis. part. 1. lib. 2. cap. 83. num. 10 Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 143. num. 19. Vega etiam in sum. c. 78. casu 1. existimauerint nomine loci sacri non comprehendi cœmeteria, nec in illis esse violationem sicut in cameris adhærentibus Ecclesiæ.

An autem, & quando cœmeterium gaudeat 15 Ecclesiæ immunitate dixi sup. hoc. lib. c. 3. n. 63.

CAPVT X.

De Sepulturis, & Funeribus ducendis.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio, & continuatio materiæ.*
2 *Sepultura tripliciter sumi potest.*
3 *Sepelire mortuos opus pijssimum, & multum commendandum, & n. 4.*
4 *Cadauera intra vrbes sepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum.*
5 *Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus sepeliendis instituta sunt.*
6 *Sepultura honor intra Ecclesiam Episcopis deferri cœpit, aliisque personis insignibus.*
7 *Sepeliri in Ecclesia quibuscunque siue Clericis, siue laicis licitum est.*
8 *Sepulturam concedere spectat ad Episcopum.*
9 *Sepeliēdus nemo est propè Altare, seu sub bradellis.*
10 *Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari possit, ostenditur.*
11 *Sepulchrum proprium potest quis habere quand vsum, & prohibere ne absque eius assensu quis in eo sepeliri queat.*

13 Sepeliendi

13 *Sepeliendi ius quasitū non censetur ex solo cursu decennali, & cadauerum illatione, nec ex iurepatronatus, quod quis habet in Ecclesia.*

14 *Ecclesia etiam non Parochialis capax est, vel ex consuetudine, vel Episcopi auctoritate habendi cœmeterium, & ius sepeliendi.*

15 *Sepulchrum probatur commune esse familia ex inspectione litterarum.*

16 *Simoniacum est aliquid tanquam pretium exigere pro iure sepultura, siue vt aliquis in certo loco Ecclesia, aut cœmeterij sepeliri possit.*

17 *Sepulchri hareditarij vsus est pretio astimabilis, & vendi potest pro debitis defuncti.*

18 *Gabella non soluitur de venditione sepultura ratione situs, vel dignitatis loci.*

19 *Electio sepultura omnibus adultis est libera, dummodo non prohibeantur à Iure.*

20 *Sepultura eligi potest in Fratrum Pradicatorum, & Minorū Ecclesiis, relicta Parochiali.*

21 *Electio sepultura in Ecclesiis Regularium non potest a Parochis impediri.*

22 *Parochus non potest prohibere quin defunctus sepeliatur in Ecclesia per ipsum adificata, & electa, reseruata ipsi Parocho quarta funerali.*

23 *Curatus requisitus, vt intersit defuncti sepultura in Ecclesia per ipsum defunctum adificata, si interesse recuset, vel petitam licentiam deneget, poterit sine ipsius interuentu, & licentia tradi sepultura.*

24 *Electionem sepultura potest quis reuocare vsque ad finem vita.*

25 *Religiosi, & seculares clerici nullum inducere possunt sub pœna excommunicationis ad eligendam sepulturam sub voto, vel promissione de non mutando illam electionem etiam non sequuto effectu, vt n. 26.*

27 *Parochus violenter rapiens, vel spolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam.*

28 *Pater eligit sepulturam pro filio impubere, si consuetudo terra id habeat, si vero non sit, sepeliri debet in sepultura Maiorum.*

29 *Mulier, qua habuit plures viros, si non electa sepultura moriatur, est sepelienda in sepultura vltimi viri.*

30 *Religiosi sepeliendi sunt in propriis monasteriis, etiamsi extra claustra decedant, nisi sint ita remoti à propriis Monasteriis, vt commodè portari nequeant.*

31 *Sepultura non electa vbi quis decedit, in ea sepeliendus est in qua Maiores sui sepeliri consueuerunt soluta quarta Parochiali.*

32 *Maiores dicuntur Pater, auus, & alij superiores.*

33 *Sepeliendus est quis in Parochia, vbi Sacramenta suscepit, si in alia Ecclesia Maiores sui sepulturam non habebant.*

34 *Sepultura ius pendet multum ab administratione Sacramentorum.*

35 *Peregrinus si moriatur dum est in via, sepelitur in Cathedrali.*

36 *Canonicus Ecclesia Cathedralis an in ea sit sepeliendus, vel potius in Parochia vbi habet domicilium, remissiuè.*

37 *Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum super terram antequam sepeliatur, & an sepeliri possit omni die, & horā ostenditur.*

38 *Parochus dum vadit ad infirmum communicā-dum, debet in genere interrogare eum in qua Ecclesia velit sepeliri, non vero in specie.*

39 *Sepultura ius quibus casibus amittatur? ostenditur.*

Sepultura Ecclesiastica carent,

40 *Excommunicati notorij, & denunciati,*

41 *Interdicti notorij, & denunciati,*

42 *Vsurarij publici, & manifesti,*

43 *Infideles, Pagani, Iudai, Haretici,*

44 *Raptores manifesti,*

45 *Decedentes in torneamentis, vel in duello,*

46 *Qui semel in anno Confessus non est,*

47 *Religiosus vtriusque sexus proprietarius,*

48 *Peccator notorius decedens in peccato mortē.*

49 *Occidentes se ipsos ex industria,*

50 *Decimas Ecclesia non restituentes,*

51 *Parricida,*

52 *Blasphemantes Deum publicè,*

53 *Clericus notoriè concubinarius.*

54 *Legatum factum Ecclesia pro sepultura, adhuc ei debetur, etiamsi testator ob culpam suam sepultura priuaretur.*

55 *Parochi non debent propter ius sepultura minimè solutum cadauer exhumatum retinere.*

56 *Sepultura concessa, conceditur quoque delatio mortui processionaliter.*

57 *Haredes defunctorum numerum Sacerdotum & cera sibi bene visum pro defuncto ad sepulturam associando conuocare, & subministrare possunt.*

58 *Parochus destinatos clericos ab haredibus defuncti pro eo ad sepulturam associando conuocare potest, & non alios.*

59 *Parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus si nullos ipsi haredes destinauerint.*

60 *Parochus potest ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, nisi aliter disponant haredes.*

61 *Confraternitates non possunt accedere ad funeralia mortuorum, nisi specialiter, & expressè vocentur.*

62 *Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumuis ad sepeliendū cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accersiri iubeantur.*

63 *Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti.*

64 *Regulares vocati ad sepeliendos mortuos etiam in eorum propria Ecclesia, debent accedere ad Ecclesias, ex quibus cadauera amouentur.*

65 *Regulares casu quo cadauer in aliqua Ecclesia deponi contingat, ad eamdem Ecclesiam, vbi depositum erit, conuenire debent.*

66 *Parocho proprio irrequisito cadauera leuari non possunt.*

67 *Religiosi non possunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud quas Ecclesias sepelienda, nisi monito prius, & requisito Parocho.*

68 *Regulares extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deferri, Parochis inconsultis.*

69 *Tertiarij quando in Fratrum Ecclesiis sepeliendi sint? ostenditur.*

70 *Defunctorū cadauera in alterius Parochia existentia, qua in Ecclesiis Fratrum sepeliri debent, prius ad Ecclesiam Parochialem deferenda sunt.*

71 *Mortui sepeliri possūt in Ecclesia in qua sepultu-*

ram elegerunt, sine presentia Parochi, si ipse requisitus interesse recuset, vel petitam licentiam deneget.

72 *Ecclesia Parochiali nihil debetur, exceptis iuribus Parochialibus si in ea deponatur defunctus vt inde transferatur ad Ecclesiam Regularium, in qua elegit sepulturam.*

73 *Habitum suscipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Ecclesiis eiusdem Ordinis sepeliendi sint? ostenditur.*

74 *Parocho spectat declarare per quam viam sit exportandus defunctus.*

75 *Funerale ducere, & prosequi tenetur Parochus vsque ad ianuam Ecclesiæ Regularium, in qua sepeliendus est defunctus.*

76 *Parochus secularis sicut defert stolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepelitur, ita Parochus Regularis.*

77 *Parochus Monachus ita potest cum stola ingredi Parochiam secularium, sicut secularis Parochus Monachorum Parochiã ingredi valet.*

78 *Crux vnica illius Ecclesiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda est in funeralibus.*

79 *Crux propria Parochiæ defuncti deferenda est in funeralibus.*

80 *Parochi defunctorum in Regularium Ecclesiis humandorum corpora vsque ad easdem Ecclesias associare possunt.*

81 *Clericus secularis in Ecclesiis Regularium super cadaueribus Officium defunctorum, Psalmos, Responsoria, aliasue Preces recitare non potest.*

82 *Officium in tumulandis cadaueribus in Ecclesiis regularibus non per Parochum, sed per eiusdemmet Regulares fieri debet, non obstante quauis contraria consuetudine.*

83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quàm ciuium.*

84 *Pauperum cadauera gratis sepeliri debent.*

1 CVM iam cap. *precedenti*, de Cœmeteriis, hoc est mortuorum dormitoriis, aliqua dixissem, superest nunc vt de sepulturis, quæ sunt magis propriè mortuorum loca, plura curiosiùs in medium proferam. Et in primis relicta differentia, quam inter sepulturam, monumentum, Mausoleum, bustum, cenotaphium, & tumulum ponit Pallad. *differ.* 66. à nominis significatione incipiendum.

2 Sepultura igitur tripliciter sumi potest, primò, pro officio ipso, quod impenditur corporibus humandis, *c. dictum* 13. *q.* 1. Secundò pro loco, in quo quis sepelitur, siue sit terra, siue arca, *c. abolendæ, de sepultur.* Tertiò pro iure sepeliendi, quòd quis habet in aliquo loco.

3 Quoad primum non possunt non commendare omnibus charitatis officium, quod agimus dùm pro humandis mortuis curam adhibemus, nam viuis primò consulendum, deinde mortuis, qui cùm longè maiori miseratione digni sint, hoc quod erga illos exhibetur, maximæ misericordiæ opus meritò iudicabimus, quod mitissimus Rex Dauid sentiens benè precatur iis, qui Saul, & Ionathæ cadauera sepelierant. 2. *Regum* 2. & hæc est gratia, quam Salomon dicebat mortuo non esse prohibendum, dum *Eccles. cap.* 7. ait, *mortuo non negabis gratiam*, hoc est, sepulturam. Natura certè admonet, vt quem viuum fame, & siti enectum recreare, nudum operire, in hostium manibus positum liberare conabamur, aut hospitio indigentem excipere, aut ægrotantem visere solebamus, nunc sensibus omnibus destitutum misericordia prosequamur, sepulchroque communi omnium domicilio, ac diu duraturo, ita vt conuenit, inferamus, vt dicit Perez de Lara *de anniuers. & Capellan. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 36.

Eleganter igitur S. Augustin. *sermon.* 1. *de consolat. mortuorum*, in initio, sic alloquitur. *Iacet corpus, exanime, ac gelidum, homo sine homine, cadauer sine spiritu, acclamatur, nec respondet; vocatur, & non exaudit, deperditis vitalibus functionibus, qui fuit non est, nemo suorum adiuuat, nec ipse auxilium postulare potest; quam ob causam nos eò magis commoueri æquum est. Potest enim qui fame, aut siti laborat, vel ex puteo, vel ex profluente recreari, qui nudus est, foliis vestes contegere, qui ægrotat maiorem in aliis miseriam cogitando se consolari, & captiuus in captiuitate, & peregrinus sub frigido Cœlo respirat. At mortuus cum anima, sensuque careat, nec quò se vertat, nec quid imploret amplius, nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur si insita à natura in humanis pectoribus singularis erga defunctos pietas, ac miseratio.* Formicis quoque à natura inditum viri prudentes obseruarunt, vt si dum in granis colligendis toto agmine sint occupatæ, earum aliqua, vel onere, vel casu ceciderit, cæteræ illam quasi ad tumulum ea in loca, quæ sub cauernis ab inuicem separata sunt, onus suspicientes inferunt, comitante, ac propemodum funus ducente alia multitudine, vt refert Plutarch. *in lib. de solert. animal. paulò antè med.* Publicè enim interest quòd cadauera sepulturæ mandentur, *l. sunt personæ, ff. de relig. & sump. fun.* ibi, *nam propter publicam vtilitatem ne insepulta cadauera iacerent.* Perez de Lara *de anniu. & Capellan. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 6. vbi *num.* 18. & 19. sacræ Paginæ plura loca citat, quibus monemur sepelire mortuos, & asportare cadauera ad locum destinatum pro eorum sepultura. 4

Quoad secundum de loco in quo sit collocanda sepultura, notandum est lege duodecim Tabularum cautum fuisse ne cadauera intra vrbes sepelirentur; verba erant, *hominem mortuum in vrbe ne sepelito, néue vrito*; huius prohibitionis meminit Iureconsult. *in l.* 3. §. *diuus, ff. de sepulchro violat. & in lib. mortuorum, C. de relig. & sumpt. funer.* in quo proposito multa ex bonis Auctoribus prosequitur Petr. Gregor. *syntag. Iuris, lib.* 33. *cap.* 22. *num.* 4. & Spin. *in speculo testam. gloss.* 2. *princip. à num.* 30. Duplex autem causa fuit sepeliendi extra vrbem, vna afferebatur diuina, ad cauendam pollutionem sacrorum publicorum, quæ contaminatum iri existimabant, si intra vrbis mœnia mortui sepelirentur; altera fuit ciuilis, ne aer putrefieret. Loca destinata extra vrbem pro sepultura alia erant publica, alia priuata. Publica Romæ duo erant, vnum pauperum, & vilium mancipiorum non procul ab Vrbe extra portam Exquilinam in campo Exquilio dictum, aliud, virorum præclarè de Rebub. meritorum in Campo Martio, de quo Appian. Alexand. *de ciuilibus*, ita inquit: *Lecticam subiere potentiores è Senatoribus, idémque Campo Martio intulere, quo in loco duntaxat humari Reges consueuerunt.* Priuatæ autem loca extra Vrbem destinata pro sepultura illa erant, quæ in vnoquoque fundo suo quis habebat, *l. tumulus, ff. familiæ hercisc. l.* 6. *de sacra, ff. de contrah. empt. l.* 1. *ff. de religios. & sumpt. funer.* 5

&

& solebant antiqui si fundum viæ publicæ proximum haberent, in ea parte, quæ viam spectabat, sepulchra collocare, vt viatores mortalitatis monerentur; ita tamen vt viam ipsam sepulchra non impedirent, *l. ff. de locis publ.* Vnde viæ sepulchris nobiles Romæ fuerunt, Appia, Aurelia, Flaminia, Iulia, Lauicana, Laurentina, Ostiensis, Prænestina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Itinerario Romano fit mentio dum agit de Martyrum corporibus sepeliendis. Et in sacra Scriptura de sepulchris extra vrbem multa patent exempla, vt de Iacob in terra Chanaan *Genes.* 50. de Lazari sepultura extra Bethaniam, de iuuene mortuo, quem suscitauit Iesus *Luc.* 7. Et de Christo ipso in horto sepulto *Ioan.* 19. *& Matth.* 27.

6 Deinde ab ipsis nascentis Ecclesiæ primordiis piè Maiores nostri instituerunt cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus sepeliendis, vt latè tradit Stephan. Durant. *de ritib. Ecclesiæ, lib.* 1. *cap.* 23. *à princip.* meliùs quàm Spino explicans nominis etymologiam; eratque magna veterum religio, ac subinde strictè erat prohibitum ne intra Ecclesiam aliqui sepelirentur, *cap. præcipiendum* 13. *quæst.* vbi Cardin. Turrecrem. quatuor illius prohibitionis affert rationes, indeque magno honore affectum Constantinum asserit Sanctus Chrysost. *homil.* 66. *ad populum Antioch.* quòd pro foribus Piscatoris corpus maximi illius Imperatoris sepulturæ mandatum fuerit, factosque fit Constantinus Piscatoris ianitor, & de vtroque Theodosio, & Arcadio simile in Apostolorum portico ex Nicephoro, atque aliis adducit Stephan. Durant. *d. c.* 23. *num.* 6. Sed deinde
7 honor iste sepulturæ intra Ecclesiam Episcopis deferri cœpit, aliisque personis insignibus, vt probat text. *in cap. nullus* 13. *quæst.* 2. iuxta communem intellectum, de quo post gloss. Turrecrem. *ibi, in fine*, quem alij sequuntur, vt constat ex Conrad. Brun. *de ceremon. lib.* 2. *cap.* 2. *vers. illud tamen*, Petr. Gregor. *in syntagm. Iuris, l.* 2. *c.* 13. *num.* 12. & alij, de quibus Cened. *ad Decretum collectan.* 46. *n.* 1. interpretantibus text. ibi, *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Baptismi, sed de iis, qui ex fidei virtute, & constantia Sancti habiti sunt, miraculisve coruscant, vel aliàs insignes personæ extiterunt.

8 Sed tandem consuetudine effectum est, vt quod solis Episcopis, & personis insignibus concedebatur, quibuscunque siue clericis, siue laicis licitum, & liberum iam sit, ac proinde indultum, vt in Ecclesia, si vellent, tumulentur *cap. nullus* 13. *quæst.* 2. vbi gloss. *verb. fideles, cap. Ecclesiam, de consec. dist.* 1. *c. ex parte, cap cum liberum. de sepultur.* Gregor. *lib* 4. *dialog. cap.* 50. Redoan. *de simonia mentali, part.* 3. *q.* 16. *n.* 32. Selu. *de benefic. part.* 1. *q.* 5. *num.* 102. Stephan. Durant. *d. cap.* 23. *num.* 6. *&* 8. Spin. & alij, de quibus Cened. *citato loco* Caualer. *decis.* 15. *num.* 1. Villalob. *in summ. part.* 1. *tract.* 31. *diffic* 1. *num.* 3. *&* 4. Hieron. Roderic. *in compendio quæstion. Regul. resol.* 128. *n.* 1. & quotidiano vsu sans competitum est, nec sine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex S. Gregor. & refertur *in. cap. cum grauis* 13. *quæst.* 1. ibi, *proximi quoties ad loca sacra conueniunt, suorumque sepulturam aspiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt*; vel ex ea, quã reddit text. *in cap. non æstimemus. in fine, eadem causa, & quæst.* quòd eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Ecclesia dicata est, patrocinio, & intercessione releuantur, vel quia minus in Ecclesiis ab immundis spiritibus vexantur, vel ex aliis, quas ex Lapo, Sot. Azin. moltisque aliis, prosequuntur Durant. & Cened. *dictis locis.*

Ius sepulturæ concedere, (vt ad tertium illius 9
modum accedamus) spectat ad Episcopum, Abb. & alij *in cap. pen. de sepult.* Sebast. Medic. *in tract. illius tit. quæst.* 6. *num.* 6. Causler. *d. decis.* 15. *num.* 2. vbi subdit Legatum de Latere posse concedere istud ius sepulturæ. Et ab habente ius in Ecclesia potest sepultura cuicunque concedi, & talis cui concessa fuerit, stante huiusmodi concessione & licentia poterit illa construere, Rota *decis.* 308. *num.* 2. *apud Farinac. p.* 1. *in posthum. tom.* 4. *recent.* vbi *num.* 3. *&* 4. dicit quòd patronus Ecclesiæ non habet in ea ius sepeliendi priuatiuè quoad alios, neque habet ius sepulturæ, quia diuersum est à iurepatronatus, nisi sit expressè reseruatum in limine fundationis, & ideo non potest impedire quominus alius possit sepeliri, aut ædificare in dicta Ecclesia sine eius consensu, In Actis Eccles. Mediolanen. *part.* 1. *tit. de sepultur. vers. verum curetur*, prohibetur fieri sepulchra noua in Ecclesia absque licenna in scriptis obtenta ab Episcopo, & in Ecclesiis Regularium saltem à Prouinciali, qui eiusmodi licentiam dare non possit, nisi ea sepulchra construantur iuxta formam præscriptam *in Constit. sanctæ memor. Pij V.* incip. *Cum primum, Kalendis Aprilis,* 1569. in qua mandatur vt defunctorum corpora super terram existentia in tumbis profundis infra terram collocarentur: Et in eisdem quo- 10
que Actis *part.* 2. *decret. Visit. Apost. verb. sepultura*, sic habet *Sepulchrorum ipsorum imposterum ædificandorii ostiū longè absit ab Altaris scabellis ligneis vel bradella, cubitis ad minus tribus, sepulchra verò ipsa ad scabellum ligneum non pertingant.* Et quòd nemo sit sepeliendus prope Altare, seu sub bradellis, censuit sacra Congreg. causis Episcoporum & Reg. præposita *in Termular.* 8. *Februarij* 1594. *& in alia Interamnen.* 13. *Septembris* 1593. *& in Messanen.* 1. *Maij* 1601. & si contra huiusmodi prohibitionem sepulturæ ibi reperiantur constructæ, non debet illo Altari celebrari donec corpora aliò transferantur, vt declarauit eadem sacra Congreg. *in Tranen.* 10. *Nouembris* 1599.

Tribus modis (vt verbis vtar Nauarri *loco infrà* 11
citando) locus sepulturæ dari potest, primò, vt is, cui datur, fiat Dominus eius; secundò, vt habeat ius sepeliendi in eo mortuos suos, & impediendi ne alij sepeliantur in eo; tertiò, vt possit sepelire aliquem in eo, vt satis videtur colligi ex text. *in cap. abolenda. de sepultur.* & notatis per Innocen. Panormit. & alios, *ibi, & ex Clemen. Dudum* §. *huiusmodi, eod.* tit. cum ei annotatis per Card. & alios, & per Hieron. Roderic. *de resol.* 128. *num.* 11. Primo modo nulli potest dari locus sepulturæ, etiam cum auctoritate Episcopi, quia rei sacræ dominium nullus potest habere. Secundo modo non potest dari sine Auctoritate Episcopi, nec cum illa sine iusta causa, & seruata forma in alienandis rebus Ecclesiæ seruanda, quia licet per illum modum non transferatur rei dominium, transfertur tamen vsus eius, & quoddam ius sepeliendi, quod fieri nequit, nisi seruatis Canonibus de non alienandis rebus Ecclesiæ. Tertio modo potest dari à quolibet habente liberam sepulturam, vel ius admittendi ad sepulturam

turam in sua Ecclesia, per prædictum Clem. & ei
annotata sine auctoritate speciali Episcopi, per
auctoritatem, quam habet à iure communi, vel
priuilegio aliquo legitimo. Ita eleganter Nauar.
cons. 1. de sepult. in nouis.

12 Potest igitur quis quoad vsum habere sepul-
chrum proprium, & prohibere ne absque eius
assensu quis in eo sepeliri queat, adden. ad Gre-
gor. XV. decis. 145. num. 5. Perez de Lara de anni-
uers. & capell. lib. 1. cap. 25. num. 47. Rota decis. 22.
num. 2. apud Farin. p. 1. posthum. vbi quòd licèt se-
pulchrum sit quid religiosum, & cùm in nullius
bonis sit, extra hominum commercium esse
dicatur, & ob id nec acquiri ab aliquo, neque
possideri possit. l. si sepulchrum. C. de relig. & sumpt.
fun. nihilominus tamen ius & vsus sepulchrorum,
siue sepeliendi acquisibilis est, itavt, qui acquisi-
uit, in eo sepeliri possit, & cæteros ne ibi sepe-
liantur prohibere, l. 2. §. vsumfructū l. familiaria, &
l. seq. ff. de relig. & sumpt. fun. l. ius sepulchri. C. eod.
tit. & ad hoc ius sepulturæ acquirendum quod
alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi ab
initio sepulturam vnà cum ipsa ædificatione
subsequuta, Lambertin. de iurepatronat. part. 1.
art. vltim. vers. bene verum, & vers. si de cætere, Rot.
in Burgen. sepultura 9. Decembris 1605. coram Or-
13 tembergo, & non censent tale ius quæsitum ex so-
lo cursu decennali, & cadauerum illatione, vt in d.
Burgen. & in Calagurritana sepultura 21. Maij 1616.
coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, nec etiā
ex iurepatronatus, quod quis habet in Ecclesia
ex Lambertin. d. part. 1. quæst. 11. princip. artic. 13.
Rot. in Toletana Capellaniæ, & sepulturæ 27. Iulij
14 1616. coram bonæ mem. Vbaldo, vbi quoque fuit
dictum quòd de Iure quælibet Ecclesia potest re-
cipere ad sepulchrum, quem vult; illa enim,
licèt Parochialis non sit, capax est vel ex consue-
tudine, vel Episcopi auctoritate habendi cœme-
terium, & sepeliendi, Host. in cap. quia non-
nulli, num. 7. ad fin. vers. quod si aliquis, & ibi Ioan.
Andr. num. 8. Butr. num. 10. Zabarel. q. 11. de cleric.
non resid. Hored. de incomp. benef. p. 1. c. 13. num. 19.
Rot. decis. 228. n. 7. part. 2. recent. & in Mediolan.
quartæ funeral. 14. Maij 1622. coram R. P. D.
Merlino.

15 Ex inspectione verò literarum probatur se-
pulchrum commune esse familiæ, Mascard. de
probat. concl. 1297. num. 4. Sebast. Neui. ad l. 2. ff.
de operib. publ. n. 4. & faciunt tradita per Menoch.
de præsumpt. lib. 2. præs. 59. num. 2. Zerol. in praxi
Episcop. par. 1. verb. Arma, quæ si deficiat, liberè
ius illud redditad Ecclesiam, quæ deinde poterit
eundem locum aliis denuò concedere, Siluest.
verb. sepultura quæst. 3. Petr. de Vbald. cap. 10. n. 6.
Rot. in d. Calagurritana sepultura.

16 Pro iure sepulturæ, siue vt aliquis in certo
loco Ecclesiæ, aut cœmeterij sepeliri possit, ali-
quid tanquam pretium exigere simoniacum est,
illa nanque vendi non potest, sed gratis præstan-
da est defunctis per eorum Parochos, cap. abolen-
da, de sepult. Verùm vsus vendendi capellas pro
sepultura defunctorum non est simoniacus, tum
quia datur per modum eleemosynæ ad reparatio-
nem Ecclesiæ, vel ad sustentationem ministro-
rum illius, & non pro pretio, sicut datur stipendiū
pro diuinis, & Missis celebrandis. Ita Suar. dicto
tom. 1. tract. 3. cap. 14. num. 22. Portel. in dubiis Re-
gul. verb. sepultura, n. 8. Villalob. in summ. part. 2.
tract. 37. diffic. 12. num. 3. & 9. Hieron. Roderic.
resol. 128. num. 2. Sic ratione situs, vel dignioris
loci licita poterit esse pretij receptio pro sepul-
tura, quasi hoc non videatur concernere spiritua-
lia, sed tantùm honorem, & præeminentiam,
quæ potest pretio æstimari, & vendi. Vide Sot.
de Iustit. lib. 9. quæst. 7. art. 1. Pet. de Arag. in 2. 2.
quæst. 100. art. 4. Victor. relect. de simon. num. 10.
Gregor. l. 1. verb. vendere, tit. 13. part. 1. Didac. à
Rosario in addition. ad sum. Tolet. verb. simonia,
Molin. de primogen. lib. 1. cap. 4. n. 40. Menoch.
de arbitr. casu 277. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 5.
cap. 89. in fine. Spin. in speculo testamen. gloss. 2. in
princ. n. 44. Lel. Zecch. de Republ. Eccles. lib. 1. c. 28.
de Parocho, n. 19. vers. caueat etiam, Fr. Emman. in
summ. par. 2. cap. 58. n. 2. & quæst. tom. 3. q. 58. art.
2. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. sepultura,
§. 2. Caber. de patron. Regiæ Coronæ cap. 22. Petr.
de Ledesma in summ. part. 2. tractat. 12. concl. 34.
Nicol. Garc. de benefic. par. 5. cap. 9. num. 137. in ad-
dit. Humad. ad Gregor. l. 33. gloss. 5. tit. 6. part. 1. Sa-
lazar. de vsu, & consuet. cap. 10. num. 24. Perez de
Lara de anniuers. & capellan. lib. 1. cap. 25. num. 17.
Sà verb. simonia, num. 2. Philiarch. de offic. Sacerd.
tom. 2. part. 2. lib. 6. cap. 9. Arag. in 2. 2. quæst. 100.
art. 4. Nard. in summ. verb. sepultura, num. 8. Raguc.
de Ecclesiast. discipl. q. 86. n. 3. Portel. in dub. regu-
lar. verb. sepulchra, num. 8. Marc. Anton. Genuens.
in praxi Archiepiscop. Neapol. c. 40. num. 19. in 1.
edit. aliàs cap. 32. num. 16. in cat. Stephan. Gra-
tian. Marchia decis. 26. à princ. & discept. forens.
cap. 110. num. 6. cum seq. Valer. Reginald. in praxi
fori pœnit. lib. 23. num. 208. & num. 226. Bellet. dis-
quisit. cleric. part. 1. tit. de clerico lebitore, §. 3. à n. 27.
Azor. instit. moral. part. 3. lib. 12. cap. 17. quæs. 2. Fil-
liuc. quæst. moral. tom. 3. tract. 45. c. 3. q. 11. num. 26.
Bonac. variar. tract. vbi de simon. q. 4. §. 6. Binsfeld.
super cap. audiuimus, de simon. q. 1. Paul. Layman.
in Theologia morali, lib. 4. tract. 10. c. vlt. §. 4. n. 36.
Ioan de la Cruz. in direct. conscient. part. 1. prec. 7.
q. 4. dub. 9. concl. 2. Diana resol. moral. part. 2. tract. 1.
miscel. resol. 37. Villalob. in summ. part. 2. tract. 37.
diffic. 12. num. 3. & 9. Hieron. Roder. in compendio
quæst. regul. resol. 128. num. 2. Hermosil. ad Gregor.
Lopez, l. 15. gloss. 1. num. 10. tit. 3. part. 5. Latè Carol.
Marants tom. 1. resp. 15. Melch. Phæbo Lusit. decis.
8. num. 8. & 9. vbi n. 13. resoluit, quòd vsus sepul-
chri hæreditarij est pretio æstimabilis, & vendi 17
potest pro debitis defuncti, & num. 14. subdit,
quòd non soluitur gabella de venditione sepul- 18
turæ ratione situs, vel dignioris loci, Suar. de Re-
lig. tom. 1. tractat. 3. lib. 4. de simon. cap. 14. num. 19.
vbi n. 22. tenet emptionem simplicis sepulturæ,
seu iuris sepulturæ saluari posse ex illa ratione
maximæ obligationis, quòd nullus alius ibi se-
peliatur, non verò ex supra relatis de situ, &
digniori loco, dicens quod licèt simonia sit ali-
quid accipere pro honoratiori loco sepulturæ, se-
cus vero si quis oneraret Ecclesiam, & ita possi-
deret in illa ius sepulturæ in aliquo certo loco il-
lius, vt non possit alius ibi sepeliri, tunc enim
videtur illam obligationem ex parte clerico-
rum, seu Ecclesiæ posse vendi saltem auctoritate
Prælatorum Ecclesiæ, cùm circa hoc non inue-
niatur facta prohibitio, quia aliud est vendere
sepulturam, quod prohibetur, aliud vendere
obligationem non sepeliendi alium, vt per se
constat: vnde neque tunc venditur aliquid spi-
rituale, neque spirituali annexum, illa enim
obligatio est onus accidentarium, quod æstima-
bile pecunia est, ita etiam (Suar. non citato) dicit
Fr. Raph. de la Torre de relig. tom. 2. q. 100. artic. 4.
disp.

*disp.7.*Malder.*2.2.tract.9.cap.3.dub.9.* Sed illa ratio de honorabiliori loco non videtur reiicienda, si locus est honoratior, ob rationem & respectum aliquem temporalem, quia tunc non emitur res sacra, sed honor quidam humanus, qui in hominum existimatione, & appretiatione positus est, tum quia emens locum honoratiorem, in quo sedeat, non committit simoniam, Gabriel.*in 4.dist.25. q. 2. dub. 10.*Suar.*d.l.4.c.28. num.23.*ergo nec simonia committitur dum honoratior sepulturæ locus emitur, vt optimè considerat Bonacin. *d. §. 6. num.* 4. optimè Rota *decis.661.num.1.apud Farin.p.2.in posthum.* ibi *Quo verò ad iustitiam eliceté sepultura vendi non posse absque labe simonia, cum sit res sacra, ca. abolenda, de sepult.cap.non satis,de simon:, tamen pro sepultura licitum est pretium recipere ratione ritus, vel dignioris loci in Ecclesia, cùm hoc non videatur concernere spiritualitatē, sed potius quandam præementiam, qua potest pretio æstimari; nam pro sepultura debita & necessaria Christianis in loco sacro adsunt loci particulares, vt sunt cæmeteria, pro quibus pecunia peti non potest, nec talis sepultura vendi, d.c. abolenda, si tamen aliquis ibi nolit sepeliri, sed eligat aliquem locum honorabiliorem in Ecclesia, propter illum locum præeminentem, ille honor est, qui pretio æstimatur, & sic vendi potest, & hoc casu non dicitur vendi sepultura, qua gratis præstatur defunctis per eorum Parochos in cæmeteriis*, &c. Illud tamen aduertendum duxi cum eodem Suar. *d. l.4. c.14. num.* 18. quòd si quis habeat sepulchrum proprium suis sumptibus emptum, vel ædificatum pro se, aut suis, non est materia simoniæ si vendatur quoad proprietatem, iuxta valorem fundi, respectu habito ad solas expensas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium ius sepulturæ, sed materiale illud, ad quod illa sequuntur. Vndè similia loca iure hæreditario transferri solent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis est, vt supra diximus.

Verùm valeat consuetudo quòd quid certum exigi possit à Curato pro sepultura, seu pro officio sepulturæ? Abb. *in c.cùm M.Ferrariensis, de constitut. & in d. cap. abolenda*, post gloss. *ibi* tenet talem consuetudinem post traditum sepulturæ corpus esse obseruandam, quia habet principium voluntarium. Contrariam verò opinionem, immo consuetudinem soluendi aliquid pro sepultura, seu pro officio sepulturæ, non teneri, etiamsi solutio fiat postquam corpus esset traditum sepulturæ, sustinent Gemin. *in d.cap.cùm M.Ferrariensis*, Host. Card. & Anton. de Butrio *in d. cap. abolenda*, Paul. de Castro *cons. 361. p.* 1. Marc. Mantua *cons. 193. per tot.* Ripa *in tract. de peste, tit. de remed. preseru. contra pestem n.109.cum seqq.* Iate Alex. Trentacinq. *cons. 57. per tot. vol.* 2. vbi *à num* 4. plura requiri ait ad hoc vt valeat consuetudo dandi certum quid pro quolibet mortuo. Primum quòd huiusmodi consuetudo habeat principium voluntarium, hoc est, quòd primò tale quid liberaliter soluerint, ita quòd non sit iniustè ab eis exactum. Secundùm quòd actus ab eo fiant eo animo, vt consuetudo inducatur. Tertium quod testes deponant de actuum viso, cuius consuetudo allegatur, & quòd deponant de actuum frequentia, & de temporis diuturnitate. Quartum quod illud, quod soluitur, sit certum arbitrio Parochianorum taxatum.

19 Electio sepulturæ omnibus adultis est libera, dummodo non prohibeantur à Iure, cùm sit actus propriæ voluntatis, *cap. cùm liberum 6. de sepult.* Nat.*cons.432.num.6.cum sequentib.* Cæs.de Grassis *decis.1.num. 1.de sepult.*Læl Zechi. *de republ. Eccles.cap.28. de Parocho, num. 17.fallent.* 2.Aloys. Ricc.*in praxi rerum fori Eccles.resol.563.in 2.edit.* Bellet.*disquisit.cleric.p.1.tit.de clerico debitore,§.3. n.13.*Parlad. *d. differ. 66.§. 1.num.1.* etiam in Fra- 20
trum Prædicatorum, & Minorum Ecclesiis, relicta Parochiali, vt probatur *in Clem. Dudum. §. huiusmodi quoque statuto, de sepultur.* Vgolin. *de officio Episcopi,c.17.num.* 2. Card. Tusch. *in pract. conclus.lit.P,concl.97.n.5.* Hieron. Roder. *d.resol.* 21
128.n. 3. Quod Pius V. ad reliquos Religiosos ampliauit, & sic electio sepulturæ in Ecclesiis Regularium non potest à Parochis impediri, vt resoluit nouissimè Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles.part.4.resol.193.n.32.*

Et hinc S. Rituum Cong. *in vna Capuana, sub* 22
die 31. *Martij* 1629. respondit ad relationem Eminentissimi Cardinalis Pij Curatum Casalis Casæpullæ Capuan. Diœcesis non posse prohibere Alicornio Natali emideris terræ sus sepulturæ pro se, & successoribus in Ecclesia per ipsum Alicornium ædificata, reseruata quarta funerali proprio Parocho. Postea dubitatum fuit an eueniente casu liceat sepelire mortuos in dicta Ecclesia sine præsentia dicti Curati si vocatus venire nolit, & an idem fieri possit absque ipsius licentia, si petitam dare recuset? Eadem Sac.Rit.Congreg. 23
eodem Eminentiss.Card.Pio referente, *sub die* 22. *Decemb.*1629.censuit si Curatus requisitus interesse recuset, vel petitam licentiam deneget, posse in dicta Ecclesia tradi sepulturæ supradictorum defunctorum corpora sine ipsius interuentu, & licentia.

Ex qua libertate in eligenda sepultura prouenit, vt eam possit quilibet reuocare vsque ad finem vitæ, Gemin. *in cap. licèt, §. quamuis, de sepult. lib.6.*Cæs.de Grassis *decis.1.num.5.de sepult.*Anch. *cons. 214. n. 5. cum seqq.* Mari.Anton. *variar. resolut.l.1.resolut.122.casu 59.vers.tertio.*Sebast.Medices *de sepult.p.1.q 8.num.* 1. Carol. Maranta *respons.tom. 2.resp. 14. num.1.* Ad quam electionem sepulturæ probandam sufficiunt leuiores probationes, ita vt etiam tacitus consensus admittatur, Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 817. num.* 13. *&* 14. Sed requiri saltem duos testes ad probandam electionem speciem cùm sit species vltimæ voluntatis, & agatur in ea de præiudicio Ecclesiæ Parochialis, tenent Sebast. Medices *de sepultur. q.* 8.Lauret. de Franchis *de controuers. inter Episcopos & Regular, in quæstionibus var.q.* 64. vbi etiam quòd probatur electio sepulturæ per testes singulares Hinc etiam fit vt nullum pos- 25
sint sub pœna excommunicationis inducere Religiosi, & sæculares clerici ad eligendam sepulturam sub voto, vel promissione de non mutando illam electionem *cap. 1. de sepult. lib. 6.* Corduba de Lara *in l.si quis à liberis, §. parens, n.96. & seqq.ff.de liber. agnoscen.* Gutier. *de Iuram. confirmator.part.2.c.4.n.11.cum seqq.* Vgolin *de officio Episcopi, cap.17. num. 1. vers. item locum.* Fr. Emman.*quæst.Regul.tom.3.q.58.art.7.*Bonacin. *de censur.extra Bullam, disp. 2. q. 5. puncto* 4.Melch. Phœbo *Lusitan.decis.8. in fine, tom.1.* Iul. Lauor. *var.lucub.tom.1.tit.2.de prisco, & recent.funer.more,cap.11.n.3.*etiam non sequuto effectu sepulturæ, vt tenet Fr.Emman.*tom.4.sum.cap.130.num.7.* se corrigens de eo, quod dixerat *d. art. 7. §. quintò*

circa

circa, quia, inquit, verba prohibitionis iam hic sortiuntur suum effectum, siquidem actus talis inductionis consistit in quadam successione continua, qui vbi primùm incipit, iam pro consummato habetur, refert Franc. Hieronym, Roderic. *in compendio quæst. resol.* 128. *retract.* 1. Ex ideo Pa-
27 rochus violenter rapiens, vel spolians funus antequàm veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit sua, quod habet, & quartam Canonicam, teneturque restituere cum corpore quicquid accipit, Fr. Emman. *tom.* 3. *q.* 61. *art.* 3. Portel. *in dubiis Regularib. verb. Canonica portio, n.* 6. Hieron. Roder. *vbi suprà, resol.* 18. *n.* 15. Impubes ob consilij imbecillitatem sepulturam sibi eligere non potest, *c. licèt de sepult. in* 6. nisi malitia suppleat ætatem, Lap. *alleg.* 59. *num.* 8. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. sepultura* §. 1. Iul. Lauor *var. lucub. tit.* 2. *c.* 11. *n.* 109. Sperel. *decis.* 89. *n.* 2. Sebast. Medices *de sepultur. q.* 8. *num.* 3. nouissimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requis. anno* 14. *q.* 47. *in princ.* vbi etiam post Parlad *quotid. tom.* 3. *differ.* 66. §. 3. *num.* 14. Federic.
28 Scot. *tom.* 1. *consil. lib.* 3. *consil.* 50. *n.* 4. & alios. Idem resoluit in fœmina impubere duodecimum annum non excedente. Igitur pro illis impuberibus eligit pater sepulturam, si consuetudo terræ id habeat; si verò non sit, sepeliri debet in sepulchra Maiorum, aliàs in Parochia, *cap. licet.* Sebast. Medices *de sepult. q.* 8. Bellet. *d.* §. 2. *num.* 17. Parlad. *d. differ.* 66. §. 1. *num.* 14. Stephan. Gratian. *discep. forens. cap.* 94. *num.* 7. Cùm filia Antonij Scarpellini in minori ætate ex hac vita migrasset, Præpositus S. Martini sub noui Ritualis prætextu in eius Ecclesiastiam sepeliri prætendebat, non obstante quòd illius Maiorum sepultura in Ecclesia Fratrum Minorum Conuentualium S. Francisci existeret; quapropter sacra Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum *in vna Asculana* 21. *Octobris* 1616. dictæ filiæ cadauer dictorum Fratrum Ecclesiæ restituendum censuit, cùm qui sepulturam sibi eligendi facultatem non habet, in Maiorum suorum sepultura humari debeat. Nouissimè S. Congreg. Cardinalium negotiis Regularium præposita sæpius censuit *licere parentibus in quacunque Ecclesia voluerint, etiam Regularium, eorum filios minoribus, qui ad annos pubertatis nondum peruenerunt, eligere sepulturam, nec à Parochis locorum impediri posse, aut debere, præsertim verò si in dictis Regularium Ecclesiis sepeliri consueuerunt, vel in eis habeant sepulchrum Maiorum.* Romæ 20. Ianuarij 1640. refert Laur. de Peyrin. *tom.* 3. *in fine, p.* 570.

Quæ quidem consuetudo ita demum tribuit patri ius eligendi sepulturam, si filius ante pubertatem decedat, nam si pubes factus moriatur, non est in sepultura à patre iam illi electa sepeliendus, nisi eiusmodi electionem ratam habuerit, Petr. de Vbaldis *in tract. de Canon. part.* 6. 11. Lauor. *d. tit.* 2. *c.* 11. *sub num.* 18. Sperel *decis.* 89. *num.* 5. vbi concludit ita demum patrem posse eligere sepulturam filio impuberi, si electio fiat in vita secus post mortem. Quamuis nonnulli doctores ex quorum numero sunt Vbald. *d. cap.* 11. *n.* 4. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. cap.* 16. *num.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi rerum quotid. reso.* 666. existimauerint hoc priuilegium soli patri competere; ex eo, quia cùm consuetudo ista sit contra ius disponens quemlibet tumulari in sepulchro patrum suorum, si fieri possit, aliàs in Parochia, vt per Iura suprà citata, & agatur de præiudicio tertij, non debet fieri extensio de patre ad matrem, vulgaris *l. si verò* §. *de viro ff. soluto matr.* Nihilominus contrarium, immò dispositionem *d. cap. licet*, etiam ad matrem extendendam, sustinet crebrior scribentium sententia, vt ibi tradunt gloss. Gemin. *num.* 4. & Franc. *num.* 3. Emman. Sà *in aphor. verb. sepultura n.* 11. Layman. *in opere moral. tit. de sepultur. n.* 15. Lauor. *d. tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 119. Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disp.* 214. *vers. Pater eligere.* Sperel. *decis.* 89. *à num.* 6. vbi latè contrariis respondet, vbi *num.* 16. me citato resoluit d. cap. *licet* non extendi ad amicum, fratrem, auum, consanguineum, & affinem, & *à n.* 17. disputat qualiter hæc consuetudo debeat esse legitimè præscripta.

Mulier vidua quæ habuit plures viros, si non electa sepultura moriatur, est sepelienda in sepultura vltimi viri, *cap.* 1. §. *mulier, de sepult. in* 6. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 2. *c.* 11. *num.* 136. *cum sequentibus* Nouar. *de elect. fori quæst.* 3 *sect.* 3. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. part.* 4. *resolut.* 193. *num.* 11. Parlad. *d. differ.* 66. §. 3. *n.* 8. Bellet. *disquisit. cleric. tit. de clerico debit.* §. 3. *n.* 16. Sperell. *decis* 87. *num.* 13. vbi reddit rationem, quia vir & vxor effecti sunt vna caro, & vidua domicilium, dignitatemque retinet mariti, & *n.* 15. ampliat etiamsi vidua redijsset ad domum patris sui, latè Molin. *d. tract.* 2. *disp.* 214. *vers. si vnus vir*, vbi ampliat etiamsi vir fuerit ignobilior, & ipsa longo post tempore decedat. De vxore autem, quæ viro superstite decessit, tumulanda est vel in sepulchro Maiorum, viri, vel vbi ille elegit, aut saltem declarat se cùm obierit velle sepeliri, ita ex Anch. Franch. Vbaldo. Siluest. & Rota tradit Sperell. *d. decis.* 87. *num.* 16. vbi *num.* 17. id restringit ad casum, quo non fuerit cognita, nec traducta à viro, vel diuortium ob ipsius vxoris adulterium factum fuerit, quia prioris casu non acquisiuit domicilium, posteriori illud amisit, & *n.* 18. vel nisi vxor elegerit sibi sepulturam diuersam, quod & sine viri licentia facere potest, & citat Spin. *in spec. testam gloss.* 1. *princip.* 2. *n.* 41. Bellet. *d.* §. 3. *n.* 41. 29

Religiosi, cùm non habeant electionem sepulturæ, *c. vlt. de sepult. cap. religiosi, eod. tit. in* 6. Sepeliendi sunt in propriis Monasterijs, *cap. vlt. de sepultur. lib.* 6. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 3. *q.* 60. *art.* 1. & 2. Vgolin. *de officio Episcop. c.* 17. *n.* 9. latè Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 14. nouissime Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccl. p.* 4. *resol.* 293. *num.* 9. Parlad. *d. differ.* 66. §. 1. *num.* 15. Sperell. *decis.* 87. *num.* 15. Nicol. Boër. *decis.* 115. Laur. de Franchis *de controu. inter Episcop. & Regul. q.* 60. etiamsi extra claustra decedat, quia tunc, etiam Parochis inconsultis, ad eorum Ecclesias deferri debent, vt censuit S. Congregat. Eminentissimorum Card. Concil. Trid. interpretum, *sub die* 2. *Iulij.* 1620. Proue refert Laurent. de Peirinis *in Constit. sui Ordinis Minimorum, tom.* 2. *Constit.* 7. *Pij V. num.* 13. *vers. ad decimum, pag* 194. nisi sint ita remoti à propriis Monasterijs, vt commodè portari nequeant, quia tuhc possunt eligere sepulturam, *d. cap. vlt.* Nau. *commento* 2. *de Regularib. num.* 43 Fr. Emman. *d. q.* 60. *art.* 2. *vers. aduertere dum tamen est*, Sanch. *d. cap.* 14. *num.* 3. Diana *p.* 5. *tract.* 3. *resol.* 110. nouissime Didac. Narbona *d. ann.* 14. *q.* 47. *n.* 5. Si verò in partibus sic remotis à Monasterijs moriantur non electa sepultura, sepeliendi erunt in Eccle- 30
sia

sia Parochiali: in qua decesserint, instar secularium in itinere morientium, vt tenent Din. Anchar. & Franch. in d. cap. vlt. Sanch. d. cap. 14. num. 4. sobdens contra gloss. ibi, in casus propositione, sepeliendos adhuc in Ecclesia Parochiali, quamuis ibi sit Monasterium aliquod sui Ordinis; nisi ibi fuerint causa perpetuæ residentiæ, Laurent. de Franchis de controuers. inter Episcop. & Regul. in varijs quæst. q. 60. vers. ideo, vbi resoluit quòd Religiosus, qui in remotis decessit, sepeliatur in Ecclesia Parochiali, si non electa sepultura decesserit, quia potest eligere sepulturam si est in remotis, extra monasterium. Supremus Religionis Prælatus potest sibi eligere sepulturam, quia in multis habet velle, aut nolle, Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. q. 60. artic. 1. Laurent. de Franchis dict. tract. q. 61. resoluentes etiam quòd si Prælatus hic eligeret sepulturam, & postea decederet, finita Prælatura, non esset sepeliendus in loco electo, sed in suo monasterio, quia inspicitur tempus mortis ad habilitatem eligendæ sepulturæ discernendum. De Nouitio certum est posse sepulturam eligere, quia d. c. fin. de sepult. in 6. solis Religiosis interdicit. Nouitius autem non est verè Religiosus, ita ex Franch. Armil. & Tabiena resoluit Laurent. de Franchis d. tract. q. 56. et q. 57. post Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. q. 60. art. 2. in fine, resoluit consuetudine obtentum iam esse, vt in monasterio sepeliatur, attentis Religionis priuilegiis, etiamsi ille esset in proposito redeundi ad seculum, & q. 58. post Petr. de Vbaldis de Canon. Episcop. cap. 13. num. 3. & Fr. Emman. d. q. 60. art. vlt. tenet quòd si Nouitius patrimonio caret, sepeliendus est expensis monasterij; si verò patrimonium habeat, illius expensis est sepeliendus, nisi consuetudo fuisset quòd in quocunque casu expensis monasterij sepeliretur, & quæst. 59. post Sanch. d. lib. 6. cap. 14. num. 13. tradit Nouitium extra monasterium defunctum, patrimonium non habentem, nec parentes, expensis monasterij esse sepeliendum. Si verò habeat parentes diuites, & consuetudo sit illi vt faciant huius expensis, ea seruanda est.

31 Quando quis decedit non electa sepultura, in ea sepeliendus est, in qua Maiores sui sepeliri consueuerunt, soluta quarta Parochiali, cap. Hebron. cap. placuit 13. q. 2. cap. fraternitatem, de sepult. cap. is, qui, eod. tit. in 6. Spin. in speculo testam. gloss. 1. princip. num. 38. Ioan. Grac. de expens. cap. 8. num. 4. Cardin. Tusch. tom. 7. lit. S, concl. 194. Vgolin. de officio, & potest. Episcopi, cap. 17. num. 3. in fine, Parlad. d. differ. 66. §. 2. à princ. Sperell. in de-

32 cis. fori Eccles. decis. 88. num. 1. Maiores dicuntur pater, auus, & alij superiores, l. maiorum, ff. de verborum signif. citati per me, de appellat. verbor. vtriusque iuris signif. appellat. 137. à num. 4. latè ad propositum Læl. Zech. d. c. 28. de Parocho, num. 17. vers. fallit, vbi tenet quòd si pater, & auus sint sepulti in vno loco, & proauus, & tritauus in alio, sepelietur filius cum patre, & auo; si verò in vno sepulchro non sunt plures Maiores, sed in vno pater, in alio auus, sepelietur in Parochia vbi audit Diuina. Sed credo sepeliendum apud sepulchrum parentum, non verò aui, & aliorum ascendentium, nec apud Ecclesiam in qua audit Diuina, quia sepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem sequitur domicilium parentum, & non aliorum ascendentium l. assumptio, ff. ad municip. frater-nitatem, de sepult. Ideò sic docent Oldrad. cons. 25. Petr. de Vbaldis de Canon. Episcop. c. 9. n. 15. Abb. in c. 1. n. 5. de sepultur. Sperell. decis. 88. num. 7. vbi rationem assignat, quia plus influit proximum immediatum, quàm mediatum, Villalòb. in sum. part. 2. tract. 31. diffic. 3. n. 4. Hieron. Roder. d. resol. 18. n. 28. Fr. Emman. in addit. sum. tom. 4. cap. 130. n. 12. vbi se corrigit de eo, quod priùs scripserat quæst. Regul. tom. 3. q. 58. art. 8. Si verò quis moriatur, superstite adhuc patre, is sepeliendus erit in sepulchro aui, & sic vicinioris ascendentis, Petr. de Vbald. d. tract. c. 9. n. 8. At si omnes cæteri Maiores in vna sepultura, pater verò in alia tumulati fuerint, dummodo non casu, vel ex accidenti, adhuc filius in sepultura patris sepeliendus est, Panor. in c. 1. n. 1. de sepult. Sebast. Medices de sepultur. q. 7. num. 22. Molin. d. tract. 2. disp. 214. vers. si quis è vita, Sperell. d. decis. 87. n. 9. reprobans contrariam sententiã, quam sustinent gloss. & Ioan. Andr. in d. cap. is qui, de sepult. in 6. & Lauor. d. c. 11. n. 13. Demum si aliam sepulturam proauus, aliam auus, & aliam diuersam pater elegerit, patris sepulchrum est attendendum, vt per Abb. in c. 1. n. 5. de sepultur. Lauor. quem contra Syluest. sequitur Sperell. d. decis. 87. n. 10. vbi num. 12. aduertit à prædictis recedendum, quoties ex coniecturis suadetur contrarium, puta ex qualitate patris, vel aui, vel proaui, vel ipsius sepulchri, ex quibus Iudex arbitrari poterit præsumptam defuncti intentionem.

Sed si nullam sepulturam Maiores sui habebant, tunc sepeliendus est in Parochia sua, cap. ex 33
parte, cap. in nostra. de sepult. Medic. in tract. illius tit. p. 2. q. 6. num. 1. & 2. Mari Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 59. vers. quartò, vbi scilicet Sacramenta suscipit, gloss. in formatione casus, vers. nota, in cap. 1. de sepult. lib. 6. Bursat. cons. 226. num. 119. cap. 3. Parlad. d. differ. 66. §. 3. à princip. Bellet. d. §. 3. num. 19. vbi num. 20. subdit, quòd eodem modo si clericus sepulturam non habeat, neque illam sibi eligat, sepeliri debet in Ecclesia, cuius administrationem, vel curam gessit, vel ibi residere tenebatur, & citat Bursat. q. cons. 226. num. 18. & 19. Vbi enim quis ad præsens habitat, & animum habet ad aliquod notabile tempus permanendi, licèt non constituendi domicilium, ibi dicitur quoad hunc effectum habere Parochiam, vt contingit in officialibus, scholaribus, famulis, nutricibus, & in conducentibus domum ad annum, tametsi morte præuenti illum non compleuerint. Ita Siluest. in sum. verb. sepultura n. 8. vers. si verò, Salzed. ad Bernard. & pract. c. 73. vers. 14. in fin. Cenal. comm. contr. comm. q. 458. n. 36. Menoch. cons. 398. l. 4. Sanch. de Matrim. l. 3. disp. 23. sub n. 12. vers. & confirmatur. Gutier. in simili tract. c. 63. n. 19. Steph. Gratian. discep. for. c. 75. n. 18. Sperell. in decis. fori Eccles. decis. 87. n. 5. eo ipso ac quis percipit Sacramenta in aliqua Parochia, in dubio videtur ibi elegisse sepulturam, vt per Butr. in c. 1. n. 9. & abb. n. 4. de sepult. Siluest. verb. sepultura n. 8. Marc. var. lib. 2. cap. 95. num. 11. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 94. num. 74. Seraphin. decis. 1135. n. 3. Vt in exteris & forensibus habentibus hospitium in ciuitate, qui in Parochia, in qua degunt, sepeliendi sunt, cùm in illa sumant Sacramenta. Vitalin. in Clem. 1. n. 19. de priuil. Armil. in sum. verb. sepultura n. 12. in fine, Siluest. eod. verb. n. 8. Gig. cons. 97. n. 3. Maresc. d. l. 2. c. 95. n. 9. Gratian. d. c. 94. n. 73. Sperell. d. decis. 87. n. 12.

34 Ius enim sepulturæ pendet multùm ab administratione Sacramentorum, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 94. *n.* 74. Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 23. *num.* 17. Maresc. *citato loco*, Sperell. *d. decis.* 87. *n.* 8.

35 Peregrinus si moriatur, dum est in via, sepelitur in Cathedrali, vt censuit sacra Congregat. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præposita, *sub die* 5. *Iunij.* 1592. cuius meminit Sperell. *d. decis.* 87. *num.* 14. licèt communis Doctorum tenuerit quòd vagi & peregrini, quorum paternum sepulchrum vel ignoratur, vel commodè haberi non potest, sepeliendi sunt in Parochia, in qua decesserunt, etiamsi Parochus non administrasset eisdem Sacramenta, vel quòd ex improuiso decedât, vel quòd Parochus repertus non fuerit: ita Siluest. *d. n.* 8. Maresc. *d. c.* 95. *n.* 10. Seraph. *decis.* 1135. Gratian. *d. c.* 94. *n.* 73.

36 Canonicus verò Ecclesiæ Cathedralis an in ea sit sepeliendus, vel potiùs in Parochia, vbi habet domicilium? vide Lap. *alleg.* 63. *n.* 4. Archid. *in c. statutum, §. cùm verò, de rescript. in* 6. Anchar. *cons.* 369. Petr. de Vbald. *de Canonica portione, cap.* 9. *ex n.* 28. Card. Tusch. *practic. concl. tom.* 6. *lit. P, concl.* 99. *n.* 5. Parlad. *d. differ.* 66. §... *n.* 6.

37 Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum super terram antequam sepeliatur, & an sepeliri possit omni die, & hora, vide Posseuin. *de officio curati, c.* 14. *n.* 1. & 2. vbi monet in hoc obseruandas esse proprij Episcopatus Constitutiones, & *n.* 3. resoluit, Parochum teneri sepelire suos mortuos, & gratis, vbi ita sit consuetum: at posse recipere solitum dari vbi est laudabilis consuetudo aliquid tribuendi pro funere petendo consuetam largitionem post mortuum à se liberè sepultum.

38 Caueat quàm maximè Parochus ne aliquem inducat ad promittendum, aut iurandum se accepturum sepulturam in sua Ecclesia, aut quam iam antea accepisset non mutaturum, quia id prohibitum est *in cap.* 1. *de sepultur. lib.* 6. Melch. Phœbo *Lusitan. decis.* 8. *in fine.* 1. Iul. Lauor. *var. lucubrat. t.* 1. *tit.* 2. *c.* 11. *n.* 3. cum aliis suprà citatis *n.* 23. Vnde si Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipsum interrogat non in genere in qua Ecclesia vult sepeliri, sed in specie, dicēdo: Vis sepeliri in Parochia, vel in alia Ecclesia? ipsam specialiter nominando: non valet hæc electio tanquam facta ad suggestionem, sed debet in genere interrogare, Bursat. *cons.* 226. *n.* 18. *vol.* 3. Aloys. Ricc. *in praxi p.* 4. *resol.* 293. *n.* 30.

39 Ius sepulturæ aliquibus casibus amittitur, & præcipuè per simoniam, per occisionem Rectoris, hæresim, seu crimen læsæ maiestatis, aut si viuus in ea sepeliatur, & aliis modis, de quibus Lambert. *de iurepat. lib.* 3. *q.* 8. *art.* 2. Sebast. Medic. *q.* 16. *n.* 43. & tunc Ecclesia fit libera, si vnus tantùm erat dominus, qui aliquod ex illius criminibus commisit, secus si plures, quia in casu amissionis vnius accrescit alteri, si erat sepulchrum familiare.

40 Excipiuntur plura hominum genera, qui Ecclesiastica sepultura carent; hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco sacro sepeliri debent, cuiusmodi sunt primò excommunicati notorij, & denunciati, *c. sacris de sentent. excom. c. si qui, eod. tit. in* 6. *Clem.* 1. *de sepult.* Galganet. *de Iure publico, lib.* 3. *tit.* 109. *num.* 35. Henriq. *in sum. lib.* 13. *c.* 11. §. 3. & *cap.* 43. §. 3. Azeued. *l.* 6. *n.* 8. *cum seq. tit.* 18. *lib.* 4. *noua Recopil.* Posseuin. *de officio Curati. c.* 14. *n.* 4. Vgolin. *de censur. tab.* 2. *c.* 9. §. 5. & 6. & *de officio Episcopi, c.* 17. *n.* 4. *vers. septimo*, Ego *in collect. ad c. ad hæc, n.* 2. *de priuil.* nisi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ signa dedisset, vt declarauit S. Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum, nam cùm quidam Ioannes Baptista Mastrillus dum excommunicatus esset, interfectus fuisset, proindeque extra Sacrum humatus, eiusdem consanguinei S. Congregationi supplicarunt quatenus stâte quòd idem Mastrillus in mortis articulo pœnitentiæ signa dedisset, eius cadauer in Sacro humari ordinaret, cùmque eadem S. Cong. super pœnitentiæ huiusmodi signis per Episcopum informari voluisset, idem Episcopus retulit quòd prædictus Mastrillus in mortis articulo dixit, *Confessione, Madonna Santissima aiutame*, qua relatione stante, S. eadem Cong. prædictum cadauer Ecclesiasticæ sepulturæ tradi mandauit, *in vna Nolana, sub die* 19. *Iulij* 1619.

Secundò interdicti notorij, & denunciati, *dict. Clem.* 1. *de sepult.* Vgolin. *d. tract. tab.* 5. *c.* 13. §. 4. & *cap.* 15. §. 4. nam & generaliter per omne interdictum, siue locale, siue personale vsus Ecclesiasticæ sepulturæ prohibetur, *c. cum & plantare, §. quod si Templarij, de priuil.* vbi plures citaui Doctores *in collect. n.* 40. Et de suspensis ab ingressu Ecclesiæ, *c. is cui* 20. §. *talis quoque, de sentent. excomm. in* 6. Galganet. *d. tit.* 109. *n.* 36. 41

Tertiò publici, & manifesti vsurarij, nisi alienum restituerint, vel idoneam dederint, de restituendo cautionem, *c. quia, de vsur. c. quanquam, eod. tit. in* 6. Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 3. *num.* 9. *vers.* 12. Galganet. *d. tit.* 109. *n.* 37. Posseu. *vbi suprà.* Sayr. *in claui Regia, lib.* 10. *cap.* 5. *num.* 9. Vgolin. *de officio Episcopi, cap.* 17. *num.* 4. *vers.* 5. Vnde vsurarios manifestos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere potest Episcopus, etiam de Monasteriis exemptis Regularium, & procul proiici ab Ecclesia, vt innuit *Clem.* 1. *de sepult.* quem ad hoc citat Hieron. Rod. *de resol.* 128. *num.* 24. 42

Quartò infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici, etiamsi post mortem appareat de hæresi, *cap. excommunicamus, §. credentes, de hæret.* vbi *in collect. n.* 39. plures citaui Doctores, Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 8. *c.* 13. *q.* 8. *vers. sexta*, Sanctarel. *de hæresi, c.* 28. *num.* 12. 43

Quintò manifesti raptores, nisi restitutione sequuta, vel alius velit pro illis restituere, *c. super eo, de raptoribus.* 44

Sexto, decedentes in torneamentis, *cap.* 1. & 2. *de torneament.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 68. *art.* 2. *vers.* 10. Vgolin. *d. c.* 17. *n.* 4. *in princ.* Posseuin. *de offic. curati, c.* 14. *sub num.* 4. *vers. caret item*, vel in duello morientes, Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. c.* 19. Galet. *in margarita casuum Conscientiæ, verb. sepultura, vlt.* Martin. Carillo *en la explicacion de la Bulla de los defunctos, p.* 2. *cap.* 4. *num.* 55. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 22. *num.* 76. *vers. accedit*, Vgolin. *d. cap.* 17. *n.* 4. *vers.* 2. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 410. vbi dicit quòd nec sufficit ostendere ante obitum signa pœnitentiæ, & quamuis Pereg. *de duello q.* 7. *n.* 4. existimauerit priuari debere Ecclesiastica sepultura, qui in ipso conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio postea moritur; tamen probabiliter sustineri potest decertantem in duello priuandum esse Ecclesiastica sepultura, etiamsi ob vulnus in duello acceptum non statim, sed alio die moriatur, 45

quam

quamuis fortè constet ante mortem pœnitentiæ signa dedisse, vt per Sanc. *in select. disp.* 36. *num* 9. Diana *resol. moral. p.* 2. *tract.* 2. *miscel. resol.* 54 Bonac. *de cens. extra Bullam, disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 48 *num.* 22. vbi addit Parochum non debere illos sepelire, nec Ecclesiasticam sepulturam denegare, si non sit notorium delictum, sed rem ad Episcopum, seu ad ipsius Vicarium deferre debere.

46 Septimò, qui semel in anno confessus non est, & in Paschate Eucharistiam non suscepit, nisi de consilio Sacerdotis prorogasset, *cap. omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss.* Vgolin. *de offic. & potest. Episcopi, cap.* 17. *n.* 4. *vers. tertio.*

47 Octauò Religiosi vtriusque sexus proprietarij si moniti à Superiore absque emendatione, & pœnitentia decesserint, *cap. Monachi, de statu monachor.* Vgolin. *d. cap.* 17. *num.* 4. *vers. quarto* Galganet. *d. tit.* 109. *num.* 38. Posseuin. *d. loco*, Portel *in dubiis Regular. verb. sepultura, num.* 11. Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regul. resol.* 188. *num.* 20. Lauor. *de Iubilæo, p.* 2. *cap.* 30. *num.* 129. vbi adducit exemplum de Iusto Monacho, quem repertum proprietarium, licèt postea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit, adhuc B. Gregorius voluit (ad terrorem forsan aliorum) sepeliri in sterquilinio. Existimo tamen non esse ita præcipitanter priuandum Ecclesiastica sepultura Religiosum inuentum mortuum cum bursa denariorum; præsumi enim debet denarios non esse proprios, vel quòd ex obliuione, aut negligentia alterius inibi remanserint, vt benè resoluunt Portel. & Hieron Roderic. *locis proximè citatis*, & *num.* 2. dicit idem de Fratre Minorita: item Villalob. *d. diffic.* 3. *num.* 6. vbi idem docet cum Nauar. & Fr. Emman. de Religioso Carthusiensi inuentò mortuo cum duodecim denariis, non obstante huius Ordinis statuto; quia id debet intelligi quando constaret per contemptum legis, vel animo maiori appropriandi id fecisse.

48 Nonò, peccator quilibet notorius decedens in ipso peccato mort. & impœnitens nullo dato signo contritionis, gloss. *verb. communicabatur, in cap. ex parte* 21. *de sepultur.* Cou. *in cap. alma mater, p.* 1. §. 6. *n.* 4. Petr. Gregor. *syntagm. Iuris, lib.* 2. *c.* 13. *n.* 10. Vgolin. *d. c.* 17. *num.* 4. *vers. postremo*, Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 2. *cum seqq.*

49 Decimò occidentes se ipsos ex industria, *cap. placuit* 23. *q.* 5. Roman. *sing.* 264. Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 1. *num.* 11. Nauar. *cons.* 6. aliàs 7. *de sepultur.* Parlad. *d. differ.* 66. §. 1. *num.* 17. Sayr. *in floribus decis. sub eod. tit. decis.* 6. Bellet. *disquis. cleric. p.* 1. *tit. de cleric. debit.* §. 3. *num.* 33. Hieron. Carar. *de iurib. Paroch. tit.* 7. *cap.* 8. Galganet *d. tit.* 109. *num.* 34. Posseu. *d. cap.* 14. *num.* 4. *vers. occidens se*, Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 31. *q.* 5. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 20. *num.* 233. & *p.* 5. *q.* 128. *num.* 16. Vgolin. *d. cap.* 17. *num.* 4. *vers. item qui se ipsos*, vbi excipit illum, qui se præcipitem dedit, non quòd se interficeret, sed quoniam malum ipsi impendens, aliter euitare, non possit, vt in muliere, quæ per fenestras se proiecit, vt fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumine se proiecit, ob huiusmodi causas. Vbi tamen aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo suspensus; non debet priuari Ecclesiastica sepultura, quia vbi non constat quòd se ipsum interfecerit, vel præcipitauerit, non est præsumendum cùm potuerit per insidias, aut vim in puteum proiici, vel suspendi, aut ex furore, seu mentis alienatione id facere, ita Mari. Socin. *cons.* 51. *vol.* 2. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 61. *n.* 20.

Vndecimò non restituentes Ecclesiæ decimas, 50
c. prohibemus, de decim. Petr. de Vbald *de Can. Episcop.* 14. *n.* 3. *in fine*, Spin. *in speculo testam. gloss.* 2. *princ. n.* 20. Rebuff. *de decimis, q. vlt. num.* 16. Monet. *eod. tract. c.* 8. *n.* 74. & vide infrà *c.* 28. §. 4. *n.* 16.

Duodecimò, parricida, Menoch. *de arbitr. casu* 387. *per tot.* 51

Decimotertiò, publicè blasphemantes Deum, 52
si pœnitentiam eis iniunctam non egerint, *cap.* 2. *in fine, de maled.* Posseuin. *d. loco.* Vgolin. *d. cap.* 17. *n.* 4. *vers. sexto.*

Decimoquartò, clericus notoriè concubina- 53
rius viuens, & sic perseuerans vsque ad mortem sine pœnitentia, iste enim non est cum aliis fidelibus sepeliendus, vt per text. *in cap. quæsitum, & in cap. quibus* 13. *q.* 2. *& in cap. placuit, in fine,* 23. *q.* 54. docent. Turrec. *in cap. præter* 6. *concl.* 2. *dist.* 32. Nau. *in man. cap.* 25. *n.* 8. morum in modum commendans, notansque contra eos, qui cùm supremæ vitæ diem agunt concubinarij, candelam tenendam concubinæ tradunt, prosequitur eleganter Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *q.* 58. Si Parochi supradictos à Iure sepulturæ priuatos apud locum sacrum sepelierint, peccant mortaliter, & tenentur restituere funus etiam à multo tempore sepultum, si petatur, & quicquid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali; ita gloss. per text. *ibi in cap. cum liberum, de sepult.* Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 61. *art.* 3. & *in addit. sū. tom.* 4. *c.* 131. *n.* 6. Suar. *de censur. disp.* 23. *sect.* 5. *n.* 2. Villalob. *d. diffic.* 3. *n.* 13. Hieron. Roder. *d. resol.* 128. *n.* 23. Nota quòd legatum factum Ecclesiæ pro se- 54
pultura, adhuc ei debetur: etiamsi testator ob culpam suam, sepultura priuaretur, Philiarch. *p.* 2. *lib.* 6. *c.* 21. *concl.* 4. Galet. *in margarita casuum consc. verb. legatum factum Ecclesiæ.*

Caueant Parochi ne propter ius sepulturæ mi- 55
nimè solutum cadauer exhumatū retineatur; cùm enim S. Congreg. interuenisset per Episcopum Crotonien. ne cuiusdam Leonoræ Forestæ cadauer occasione iuris sepulturæ humaretur, prohibitum fuisse, S. eadem Congregatio prædicto Episcopo litteras iniungi mandauit, vt statim atque easdem receperit prænominatum cadauer sepulturæ tradi faciat, cùm nulla ratio patiatur, Christianæque pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum interesse, cadauer insepultum remanere. Nec etiam sub quouis prætextu compositionis quartæ funeralis sepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, vt eadem S. Congreg. censuit *in Cassan.* 5. *May* 1617.

Supradictis igitur tantummodo exceptis, aliis 56
sepultura negari non debet, & quia ea concessa, conceditur quoque delatio mortui processionaliter, vt dicunt Oldrad. *cons.* 225. *n.* 13. & 14. Sebast. Medices *de sepultur. part.* 2. *q.* 7. Card. Tusch. *lit. A. concl.* 77. *num.* 9. & 10. Ego ipse *in collect. ad cap. accessorium, num.* 3. *de regul. Iuris lib.* 6. ideo videndū quæ sint partes Parochi in sepeliendis defunctis & eorum funeribus ducendis. Nam licèt pompa funeralis non sit de necessitate sepulturæ, vt inquit S. Augustin. *de ciuitate Dei.* Sepulchrorum memoria sumptusque funeris magis viuorum est consolatio, quàm defunctorum vtilitas: & Ambrosius *in sermon. Quid profuit*, inquit, *sepulchrorum superbia, damna sunt potius viuentium, quam substantia mortuorum.*

Et S.Gregorius, vt habetur *in cap. anima* 13.q.5. ait, *Cura funeris, conditio sepulturæ, pompa exequiarum magis sunt viuorum solatia, quam subsidia mortuorum.* cum aliis adductis per Cassan. *in catalogo gloriæ mundi part.* 2. *consid.* 6. Nihilominus tamen cum hæc fiant iam ex consuetudine pro cuiusque personæ qualitate, sicut Parochus inductus superpelliceo, & stola nigri coloris pro consuetudine, aut si videbitur ratione loci, vel personæ, alioquin sine eo cum suo clerico, cum aliis Presbyteris, & clericis, qui abfuerint, præcedente Cruce illius Ecclesiæ, ad quam corpus portandum est, cùm ad domum defuncti peruenerit, ipse solus cum clerico deferente vas aquæ benedictæ ingreditur locum, vbi defunctus iacet, quem priùs aqua benedicta aspergit, deinde linteo corpus defertur feretrum, ordinatur processio, præcedunt Confraternitates laicales, tum deferens Crucem, & sequitur Clerus Regularis, & secularis per ordinem, ac vltimo loco Parochus, vt suprà indutus, qui incipit Respons. *Subuenite Sancti Dei*, &c. Ita scriptum reliqoisse Cardinalem Sanctorium in suo, quod composuit, Sacerdotali, refert Theodos. de Rubeis apud Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 198. *num.* 97. Defunctorum corpora si deponantur in Parochiali, vt inde transferantur ad Ecclesiam Regularium, in qua elegerunt sepulturam, nihil debetur Ecclesiæ Parochiali, exceptis iuribus Parochialibus. Sacra Congregatio Rituum *in Placentina* 23. *Martij* 1619. cuius memini *in collect. Bullarij verb. defunctus* 3. Possunt tamen directè deferri ad Ecclesiam, in qua sepelienda sunt, non obstante consuetudine quòd prius deferantur ad Ecclesiam Matricem, dummodo Curato soluantur iura sepulturæ, & emolumenta solita. Eadem S. Cong. *in Vmbriaticen.* 25. *February* 1606. *& in Polignanen.* 31. *Maij* 1618.

57 Defunctorum hæredes pro defuncto ad sepul-
turam associando numerum Sacerdotum sibi be-
ne visum conuocare possunt, & numerum ceræ
sibi bene visum ad cadauer sepulturæ associan-
dum, quolibet contrario prætextu per Parochum
deducto non obstante subministrare valent, vt
respondit sacra Congregatio Episcop. & Regu-
lar. negotiis præposita *in d. Cassan.* 5. *Maij* 1617.
sacra Congregatio Rituum *in Camerinen.* 21. *No-*
uemb. 1637. quam refert Laur. de Peyrin. *de pri-*
uileg. Regul. tom. 3. *in fine, vbi de decretis nouiss.*
58 *sacra Congreg. decreto* 10. *ad* 1. *pag.* 567. & tunc
destinatos clericos ab eis, & non alios vocare
debebit Parochus, vt censuit sacra Congreg.
59 Rituum *in Lauden.* 20. *Augusti* 1601. Ioan. Sanct.
in selectis disp. 47. *num.* 24. Si verò dicti hæredes
nullos destinauerint, tunc, & eo casu ius con-
uocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeri-
bus Parocho competet, Rota *in Alexandrina*
funeralium 1. *Iuly* 1630. coram *R.P.D. Merlino*,
& ideò dicta sacra Congregatio Rituum *in Fer-*
60 *rarien.* 7. *Septembris* 1613. censuit Parochum
posse ad libitum vocare ad funus clericos, quos
voluerit, nec cogitur vocare viciniores, nisi
aliter disponant hæredes defuncti, quorum
voluntas est seruanda. Sed an Episcopus possit
adstringere hæredes defunctorum, vt in funera-
libus conuocare debeant clericos, vel Religio-
sos Parochiæ tantùm, exclusis aliis, negatiuè
respondet Lauret. de Franchis *controuers. inter*
Episcopos & Regul. in quæst. var. q. 65.

Confraternitates non possunt accedere ad 61
funeralia mortuorum, nisi specialiter, & expressè vocentur, vt fuit decisum à Sacra Congregatione Rituum *in Bononien.* 9. *Decembris* 1617. Et quando accedunt in actu associationis cadauerum, nullo modo possunt erigere Crucem, eadem sacra Congreg. *in Anarien.* 22. *Nouembris* 1631. *ad* 2.

Proprius Parochus nullatenus excludendus, 62
quamuis ad sepeliendum cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accersiri iubeantur, vt fuit resolutum à sacra Congregatione negotiis Episcoporum & Regularium præpositæ, *in Montis pilosi de anno* 1581.

Vocati omnes ad funus debent conuenire ad 63
Parochialem defuncti, vt censuit sacra Congregatio Rituum *in. dict. Bononien.* 9. *Decembris* 1617. *& in Tropien.* 16. *February* 1631. refert. me citato *in hoc loco* Lezana *in summa quæst. Regular. cap.* 12. *num.* 41. *vers. ad* 4. Vel ad aliam Ecclesiam iuxta loci consuetudinem, & nullo modo permittendam expectari per vias, vel ad domum defuncti, non obstante contraria consuetudine, expectandi per vias, vel ad domum defuncti. Eadem sacra Cong. Rituum *in Thelesina* 12. *February* 1633.

Vnde Regulares vocati ad sepeliendos mor- 64
tuos, etiam in eorum propria Ecclesia debent accedere ad Ecclesias ex quibus cadauera amouentur, & inde cum clero seculari discedere, non autem expectare extra ianuam Ecclesiæ, & aliis se postea associari, prout fuit resolutum per S. Congreg. negotiis Episcoporum, & Regularium præpositam, *in Viglenanen.* 13. *Nouembris* 1600. quia Regulares vocati ad funus conuenire debent in Parochiali, aut in alia Ecclesia, iuxta loci consuetudinem, & nullo modo expectare per vias, aut ire ad domum defuncti; eadem S. Congreg. Rituum *in Liman.* 15. *Decembris* 1632.

Debent enim Fratres, cùm alicui funeri conuo- 65
cari contigerit, ad Parochialem Ecclesiam accedere, & exinde cum Parocho ad domum, ex qua cadauer extrahendum est, se conferre debent; casu; autem, quo dictum cadauer in aliqua Ecclesia deponi contingat, ad eandem Ecclesiam, vbi depositum erit, conuenire debent, vt censuit eadem S. Cong. *Senogallien.* 26. *Augusti* 1616.

Leuare autem de domo cadauera irrequisito 66
proprio Parocho non licet Regularibus, & Presbyteris secularibus, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 298. *num.* 12. *cum seqq.* vbi *num.* 78. quòd non potest leuari funus nisi iubente Parocho per aspersionem aquæ benedictæ, refert & sequitur Anton. Nouar. *d. loco num.* 4. vbi refert sacræ Congreg. super negotiis Episcoporum, & Regularium præpositæ decretum *sub die* 15. *January* 1604. & expressiùs S. Congr. Rit. *in Camerinen.* 21. *Nouemb.* 1637. dum tenet cadauera efferri, seu tolli non posse ab aliis etiam Regularibus, & quibuscunque non vocato, nec expectato Parocho, nisi ipse Parochialis permiserit, vel adesse recusauerit. S. Cong. Rit. *in Camerinen.* 21. *Nouemb.* 1637. refert. Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regul. tom.* 3. *in fine*, vbi *decretis nouiss. sacra Cong. decreto* 10. *in resp. ad* 2. *p.* 567. Et videtur sentire S. Cõg. Rit. *in Thelesina* 18. *Aug.* 1629. dũ cẽsuit cadauera decedentium in Parochia, ad cuius Ecclesiam Capitulum Cathedralis translatum est,

non

non posse leuari per ipsum Capitulum, seu Canonicos Cathedralis Ecclesiæ; nisi requisito Parocho dictæ Ecclesiæ, & expressiùs eadem sacra Congreg. *in Andrien.29. Nouemb.*1631. *ad* 1. & tenent Vgol. *de potest.Episc.cap.*17.*n.*3. Stephan. Grat.*discept.forens.tom.*3.*cap.*492.*n.*39.*cum seqq.*

67 Nec Religiosi possunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi præmonito prius, & requisito Parocho, vt resoluunt Gratian. *d.c.*492. *n.*45. Vallal. *in sum.p.*2.*tract.*31.*diffic.*5.*n.*3. Hieron.Roder. *in compendio quæst.Reg. resol.*109.*n.*7. & à S.Cong decisum refert Anton. Nou. *in sum. Bullar.tit. de officio super cadauera defunct. n.*3. *in med.* vbi etiam post Oldrad. *cons.*82.Fulc.*de visit. c.*25.*n.*8.Sesse *Arag decis.*413.resoluit Mendicantes non posse exire cum Cruce ad recipienda cadauera sepelienda in eorum Ecclesiis.

68 Regulares verò extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deferri Parochis inconsultis, vt declarauit S.Cong. Conc. *sub die* 2. *Iulij* 1620.referente Lauren.de Peyrinis *in constitutionibus sui Ord. Minorum,tom.*2.*Const.*7.*Pij V.n.*13. *vers.ad decimū,pag* 194.Lezan.*d.c.*17.*n.*41.*ad* 10. nec id eisdem Regularibus prohiberi potest sub prætextu quòd debeant prius eros sepulturæ soluere, cum ab huiusmodi prætensionibus Parochos abstinere debere mandauit S.Cong. negotiis Episcop.& Regul.præposita *in Puteolana* 22.*May* 1615. Fuit in S.Cong Conc.*sub illa die* 2.*Iulij* 1620. dubitatum, an quando moritur aliquis superior Religiosorum vel magister, aut Cathedraticus, possint Regulares corpus illius portare per ciuitatem, per plateas,& alias Parochias cum musica & ritibus extraordinariis sine interuentu Parochi? Et rescripsit Card. Ludouis. Archepiscopo Bononiensi non posse, vt refert Lezana *d. cap.*12. *n.*41 *vers.ad* 11.

69 Eodem modo Tertiarij si qualitatibus *in Bulla fel.record. Leonis X.* præscriptis sint præditi, videlicet si viri collegialiter, aut claustraliter viuant, mulieres verò virginalem,vel cœlibem,aut castam vidualem sub expresso voto,& Tertiariorum habitu vitam ducant, possunt,& debent etiam inuito, ac nullimè requisito Parocho, in Fratrum Ecclesiis sepeliri; secus verò si supradictis qualitatibus careant,vt fuit resolotum ab *eadem S.Cong.in Nepesina* 11.*Decemb.*1615. *ad* 1. eadem S.Cong *sub die* 20.*Decemb* 1616.quam refert Anton.Nou. *in sum.Bull.tit.de Tertiariis*,& illius meminit Sperel. *in decis.fori Eccles.decis.*87.*n.*17. Verùm S.Cong. Episcop. & Regular. causis proposita *in Modenen. sub die* 17.*Iunij* 1639.ita Episcopo illius ciuitatis rescripsit, *E quanto al secundo articulo de la Tertiaria sono stati similmente de parere questi signori non hauer potuto, i frati del Conuento sudetto in vigore de qualsiuoglia priuilegio dell'ordine loro amministrare, i Sacramenti della Communione per viatico & Extrema-Vnctione, ne meno andare à leuare il cadauero di casa processionalmente sensa interuento à licentia del proprio Parocho*,&c.refert Diana *moral. resol.p.*6.*tract.*8.*miscellan,resol* 30.

70 Sed vbi defunctorum cadauera in alterius Parochia existerent, & in Ecclesiis Fratrum sepeliri debeant, prius in Ecclesiam Parochialem ad benedictionem, ac vltimum vale à Parocho recipiendum deferenda sunt. Sed si Parochus ab eisdem Fratribus monitus, requisitus,& expectatus venire recuset, tunc ipsi Fratres poterunt cadauera huiusmodi ab ædibus, vbi fuerint, ad suas Ecclesias recto tramite deferre, ipso Parocho etiam inuito, eadem S.Cong. *in d.Nepesina ad* 4 refert Lezana *d.verb. defunctus, n.*3 Et iterum S.Cong. Episcop.& Regul. *sub die* 14.*Iann.*1639. censuit defunctorum cadauera in Ecclesiis Fratrum sepeliēda ab ædibus defunctorum ad eorundem Fratrum Ecclesias recto tramite deferri licitè posse; monito tamen priùs & requisito, ac expectato proprio defunctorum Parocho, à quo benedictionem & vltimum vale recipere possint, quo venire expressè recusante, possint iidem Fratres etiam ipso inuito dicta cadauera ad suas Ecclesias transportare. Consanguinei verò talium defunctorum illis parentare in Parochialibus, & aliis Presbyteriorum etiam Cathedralibus Ecclesiis compelli nullo modo possint, refert Lezana *d.verb.defunctus sub n.*7.

Mortui enim sepeliri possunt in Ecclesia, in qua 71
sepulturā elegerunt sine præsentia Parochi, si ipse requisitus interesse recuset, vel petitam licentiam deneget, S.Cong.Rit.*in Capuana* 22.*Decem.*1629.

Si autem deponantur in Parochiali, vt inde 72
transferantur ad Ecclesiam Regularium, in qua elegerunt sepulturam, nihil debetur Ecclesiæ Parochiali, exceptis iuribus parochialibus, ex S. Cong.Rit. *in Placentina* 23.*Martij* 1619.

Suscipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, 73
cui ille committendum duxerit, & cum eo decedentes, in Ecclesiis eiusdem ordinis Ecclesiasticæ sepulturæ sunt tradendi, si Guardianus propter habitus concessionem, & receptionem præmouit eorum cadauera, vt censuit S.Cong. *in d.Nepesina* 11.*Decembris* 1615. *ad* 2.

Parocho spectat declarare per quam viam sit 74
exportandus defunctus, & omnia necessaria vsque ad ianuam Ecclesiæ Regularium, vbi sepeliendus est, S.Cong.negotiis Episcoporum,& Regularium præposita *in Castellana.* 3.*Iann.*1594. Nouat. *in lucerna Regular. verb. defunctus, num.*4. Lezana *in
summ. tom.*3. *verb. defunctus, num.*4. Et ita te- 75
netur vsque ad eandem ianuam funerale ducere, & prosequi, eadem S. Cong. *in Brixien.* 18.*Iunij* 1591.*&* *in Nicoteren.* 5.*Iuny* 1915.

Parochus secularis sicut defert stolam in pro- 76
pria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepelitur, ita Parochus Regularis in eodem casu, & eodem tempore poterit stolam deferre, non solùm in propria Parochia, sed etiam in Parochia defuncti. Ita S.
Cong.Rit.*sub die vlt.Septemb.*1628.nam Parochus 77
Monachus ita potest cum stola ingredi Parochiam secularium, sicut secularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet, S.Congreg. *in Asculana* 29. *Iann.*1629.

In funeralibus est deferenda vnica tantùm 78
Crux illius Ecclesiæ, ad quam corpus transfertur, postquam sequi debent immediatè personæ illius Ecclesiæ, & deinde cæteri secundùm antenoritatem, vt censuit S. Congreg. Rituum *in Naruien.* 30.*Septembris* 1614. *&* *in Andrien.*22. *Nouembris* 1631. *ad* 3. vbi intelligit, dummodò non interueniat Capitulum Cathedralis, sub qua omnes funus associantes incedere debent. Et eadem sacra Congreg. Rituum *in Camerinen.* 21. *Nouembr.* 1637. censuit vnicam tantùm Crucem in cadaueribus efferendis esse deferendam, & illam esse debere illius Ecclesiæ, ad quam corpus defuncti defertur: refertur Lauren.de Peyrin. *de priuileg. Regul. tom.*3. vbi *de decretis nouiss. sacræ Congreg.decreto* 10. *in resp.ad* 4.*pag.*567. Et hinc Curatus, & Sacristia Cathedralis, etiam

quòd sint amouibiles, quando interuenit Capitulum dictæ Cathedralis debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem S. Cong. Rituum *in ipsaren.* 21. *Mart.* 1631. Vnde Regulares Mendicantes quando vocantur ad funus, non possunt deferre Crucem inuito Parocho per eius Parochiam, ex Bulla *Leonis X.* incip. *Sacro approbante Concilio, fol. mihi* 179. vbi limitat stante consuetudine (quam vigere in tota Lusitania ocularis testis fui) Hieron. Roder. *in cõpendio quæst. Reg. resol.* 109. *n.* 7. post Fr. Emm. *quæst Reg. tom.* 3. *q.* 28. *art.* 2. idem tenet nouissimè Lauret. de Franchis *de controuers. inter Episcopos & Regular. in quæst. var. q.* 67.

Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda
79 est in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua dismenbrata fuit Parochia noua, de qua est defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent conuenire, sacra Congreg. Rit. *in nullius Prouincia Baren.* 22. *Martij* 1631.

Parochi defunctorum in Regularium Eccle-
80 siis humandorum corpora vsque ad easdem Ecclesias associare, ac etiam in illis permanere possunt, absque tamen eo quòd in officio decantando vllatenus se intromittant, sacra Congr. negotiis Episc. & Reg. præposita *in Nicoteren.* 5. *Iulij* 1615. Vnde sacra Rituum Congregatio *in Toletana de Baraxas sub die* 19. *Iulij* 1636. censuit non licere Curatis sepelire cadauera defunctorum, nec officia facere in Ecclesiis Regularium, absque expressa licentia Guardiani, aut Superioris Ecclesiarum ipsorum Regularium, non obstante contraria consuetudine: refert Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regular. tom.* 3. *in fine*, vbi *de nouiss. decretis S. Congreg. decreto* 9. *pag.* 366.

81 Nam Clerus secularis postquam Christi fidelium cadauera in fratrum Religiosorum Ecclesiis sepelienda associauerit, in eisdem Ecclesiis super huiusmodi cadaueribus officium Defunctorum, Psalmos, Responsoria, aliásve preces, vel Orationes recitare, aut psallere non potest, sed ab ipsis Fratribus dumtaxat, hæc omnia peragenda sunt, eadem sacra Congreg. Episcop. & Regularium negotiis præposita *in Turritana* 24. *Nouembris* 1617. Et sacra Congreg. Rit. sic ait. *Quoties cadauera mortuorum ad Ecclesias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum, & reliqua munia, quæ solent adhiberi in huiusmodi monasteriis, non à Canonicis, vel à clero, sed ab ipsis Fratribus peragi debent, vt in sequenti declaratione sacra Congreg. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sæpius censuit, quoties cadauera mortuorum ad Ecclesias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum & reliqua munia, quæ in huiusmodi ministeriis adhiberi solent, non à Canonicis, neque à Clero, sed ab ipsis Fratribus peragi debere, datum Romæ die* 22. *Aprilis* 1625. *Cosmas Card. de Torres Prosp. Fagnanus secret. S. Congreg.* Refert. Anton. Nouar. *in sum. Bullar. tit de Officio super cadauera defunctorũ ad Ecclesias Mendicantiũ delatorũ faciendo.* eadem Sacra Cong. Rit. *in Camerinen.* 21. *Nouemb.* 1637. quam refert. Laurent. de Peyrin. *dict. tom.* 3. *pag.* 567. *& die* 27. *Nouembris* 1628. quam refert. Lezan. *d. tom.* 3. *verb. defunctus n.* 7.

82 Officium enim in tumulandis cadaueribus in Ecclesiis Regularium non per Parochum, seu alios Presbyteros seculares, sed per eosdemmet Regulares fieri debet, non obstante quauis contraria consuetudine, vt tenent Genuens. *in praxi Neapol. cap.* 76. *num.* 14. Laur. de Franchis *d. tract. q.* 68. censuit sacra Congreg. Rituum *in Eugubina* 12. *Martij* 1612. *&* 5. *Iulij* 1614. *& in Placentina, & Lucien.* 23. *Martij* 1619 *& in Catanien. Ciuitatis Platia* 12. *Octobris eiusdẽ anni, & in Sulmonẽ.* 8. *Augusti* 1629. *& in Andriẽ.* 12. *Februarij, &* 2. *Martij eiusdem anni.* Item sacra Cong. negotiis Episcoporum & Regular. proposita *sub die* 12. *Ianuar.* 1604. nullo modo licere censuit Regularibus quorumcunque Ordinum & Congregationum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, etiam specialis alicuius consuetudinis prætextu, & Parochias cum Cruce processionaliter, aut alias ad efferenda & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, nisi vocato & expectato proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præsente; si tamen ipse aliter fieri non consentiat, & permittat, vel nisi requisitus venire expressè omnino recuset, refert. Anton. Nouar. *dict. loco num.* 4. Et eadem S. Rituum Congregatio 5. *Iulij* 1631. ad relationem Eminentissimi, & Reuerendissimi Cardin. sancti Gregorij respondit immemorabilem per Capitulum Andrien. prætensam non esse probatam, & Officium super cadaueribus in Ecclesia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia ad ipsos spectare, non obstante consuetudine immemorabili.

Parochi non debent plus recipere pro tumu-
landis cadaueribus exterorum, quàm ciuium, 83
sacra Congreg. Conc. *sub die* 27. *Maij* 1617. imò
pauperum cadauera gratis sepelire debent, sacra 84
Congreg. Episcop. *in Cassan.* 5. *Maij* 1617. Nec plus percipere possunt in sepulturis quæ fiunt in Ecclesiis Regularium, quàm in eis quæ fiunt in propriis, seu aliorum Clericorum, Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Cum sicut* 11. *Martij* 1638. refert. Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regular. tom.* 3. *in fine*, vbi *de Constitut. nouissimis Vrbani VIII. Constit.* 10. *pag.* 548.

CAPVT XI.

De Hospitalibus, Confraternitatibus, & aliis piis locis.

SVMMARIVM.

1 *Hospitale dicitur ab hospitibus, qui ibi gratis recipiuntur; vbi verò mercede soluta peregrini hospitantur, hospitium, vel diuersorium appellatur.*

2 *Xenodochium deriuatum à Græco vocabulo interpretatur locus vbi peregrini gratis suscipiuntur.*

3 *Nosocomium dicitur locus vbi ægroti curantur.*

4 *Parabolani dicuntur in iure ministri Nosocomij, qui ad ægrotantium curam adhibentur.*

5 *Brephotrophium est locus vbi infantes aluntur, & nutriuntur.*

6 *Procotrophium dicitur locus, in quo mendici aluntur, & pauperes.*

7 *Orphanotrophium dicitur locus vbi aluntur orphani.*

8 *Gerontozomium dicitur locus vbi senes pauperes, & infirmi curantur.*

9 *Grotophonium dicitur locus vbi fœmina debilium sustentatrices habitant.*

10 *Lepro-*

10 *Leprosaria sunt loca seorsum ab aliis in gratiam illorum qui morbo lepræ percussi sunt.*
11 *Eleemosynaria dicuntur loca, & reditus ad eleemosynas faciendas deputata.*
12 *Loca pia generali nomine hospitalia appellantur.*
13 *Hospitalia quædam religiosa, & quædam non religiosa.*
14 *Hospitale religiosum dicitur quod auctoritate Episcopi est contractum, & erectum.*
15 *Hospitale ex quibus dignoscatur fuisse erectum auctoritate Episcopi, ostenditur.*
16 *Hospitale in dubio præsumitur erectum absque Episcopi auctoritate.*
17 *Hospitale potius præsumitur laicale, & profanum, quàm Ecclesiasticum.*
18 *Hospitalia auctoritate Episcopi fundata, licèt administrationem solùm temporalem habeant, sunt materia simoniæ iure humano interdicta.*
19 *Hospitalia auctoritate Episcopi fundata gaudent Ecclesiastica immunitate.*
20 *Hospitale non religiosum est illud, quod ad libitum cuiusque personæ sine Episcopi auctoritate fuit erectum.*
21 *Hospitale etiam auctoritate Episcopi non fundatum adhuc est locus pius de iurisdictione Ecclesiastica, & gaudet priuilegiis Ecclesiæ.*
22 *Hospitalium bona an possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiarum alienationibus necessariis, remissiuè.*
23 *Restitutionis beneficio an gaudeant hospitalia remissiuè.*
24 *Gabella an debeatur ex bonis hospitalium remissiuè.*
25 *Falcidia, & Trebellianica an detrahantur ex iis, quæ relinquuntur hospitalibus, remissiuè.*
26 *Hospitalia an & quando sint beneficia Ecclesiastica, ostenditur.*
27 *Beneficiorum appellatione veniunt hospitalia quæ non dantur in titulum, seu administrationem.*
28 *Hospitalia sũt beneficia Ecclesiastica vbi vnita fuerint Ecclesiæ, seu Ecclesiastico beneficio, vel per viam electionis danda essent in titulũ.*
29 Clem. vnic. de sequest. possess. *loquens in beneficio habet locum in hospitali.*
30 Cap. 1 de elect. lib. 6. *procedit in Hospitali.*
31 *Hospitalia data in titulum, vel administrationem si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus Ecclesiasticos, tenentur ad seminarij contributionem.*
32 *Hospitalia quæ administrãtur à laïcis, & in quibus sunt bona laicorum, quæ data non sunt in titulum, commendam, seu administrationem, non tenentur ad seminarij contributionem.*
33 *Hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij annexi seminario, in qua situm est beneficium.*
34 *Simoniæ materia non sunt hospitalia illa, quæ priuata auctoritate constructa fuerunt, secùs si Prælati auctoritate constructa fuerint, ac proinde Ecclesiastica, vel religiosa essent.*
35 *Simonia lege canonica prohibita committitur etiam quando hospitale Ecclesiasticum est, & religiosum.*
36 *Hospitalia in beneficium conferri omninò prohibentur.*
37 *Administratio, seu gubernatio piorum locorum vni, & eidem personæ vltra triennium committi non debet, nisi aliter in fundatione loci cautum reperiatur.*
38 *Hospitale potest in commendam conferri.*
39 *Rectores hospitalium præfici non possunt religiosæ personæ, nisi in his locis, quæ habent curam animarum annexam, Clerici autem sæculares, & etiam laici præfici possunt.*
40 *Hospitalarij quæ persona eligenda, ostenditur.*
41 *Episcopo est reddenda ratio ab administratoribus de omnibus locis piis, siue ea sint publica, siue priuata, Ecclesiastica, vel laicalia loca.*
42 *Administratores hospitalium debent Episcopo reddere rationem administrationis suæ, etsi consuetudine, priuilegio, & constitutione aliqua personis aliis ad id officium electis ratio esset reddenda.*
43 *Administratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes posthac eam Episcopo reddere tenentur.*
44 *Ordinarius potest ab administratoribus hospitalium, aliorúmque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec ceram Ordinario doctum fuerit de institutione in qua secùs expressè cautum sit.*
45 *Rationes per Ordinarium ab administratoribus piorum locorum non solùm singulis annis, sed etiam pluries in anno repeti possunt.*
46 *Hospitalia, & pia loca omnia de iure communi subsunt iurisdictioni, & sollicitudini Episcopi in cuius Diœcesi sita sunt.*
47 Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 8. *non prohibet quin & iudices seculares hospitalia, & cætera pia loca visitare possint, si hoc eis legitimè competat.*
48 *Visitare non poterit Ordinarius hospitale si in eius fundatione dictum sit quod ipse non possit se intromittere in illius visitatione.*
49 *Ordinarius potest visitare hospitale priuatum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ad obseruandam voluntatem fundatorum pertinent.*
50 *Ecclesiasticus, & sæcularis non possunt se intromittere in visitatione hospitalis priuati in vita illius, qui ædificauit contra eius voluntatem.*
51 *Hospitalia administrata à Fratribus B. Ioannis Dei, non sunt exempta à iurisdictione Ordinarij, nisi solùm quoad regularem obseruantiam.*
52 *Exequutio aduersus administratores hospitalium condemnatos siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vnà cum aliis deputatis ad ipsum Ordinarium spectat.*
53 Concil. Trid. sess. 22. cap. 8. de reform. *non habet locum extra visitationem in casibus etiam in iure non concessis.*
54 *Episcopus animaduertere potest in Rectorum hospitalium, leprosariorum, &c. qui negligunt, seu non versantur vt oportet in administratione, non obstante quacunque exemptione.*
55 *Visitare potest Episcopus omnia hospitalia, & pia loca etiamsi sint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in casibus à iure concessis.*
56 *Hospitalia, & Confraternitates, quæ sub immediata Regum protectione fuerit, non possunt Episcopi, nec eorum Officiales visitare.*
57 *Rex Hispaniæ, & cæteri Catholicæ Reip. supremi*

Principes sunt protectores decretum S.Concilij Trid.

58 Carolus V.Imper.non solùm Hispania,vbi regnabat,sed Germania vbi imperabat,& omni Orbe recipi Concilium Trident. curauit.

59 Philippus II.Regia mandata expediuit vt in vniuerso Regno seruarentur decreta Concilij Trid.& Concilia Prouincialia conueniri curauit.

60 Rex Hispaniarum appellatur Concilij Trid.defensor, & tutor.

61 Visitare potest Episcopus diuinum cultum,& ornamenta in hospitalibus, quæ sub Regum immediata protectione sunt.

62 Hospitalia tantùm, quæ expressè reperiuntur sub immediata Regum protectione,continentur in exceptione Concilij Trid. sess. 22. de reform.c. 8. non tamen omnia, quæ sita sunt in prouinciis,& ditionibus cuiusque Regni.

63 Episcopo hospitale aliquod visitare volenti si opponatur exceptio quod sub Regum immediata protectione existat, ad ipsum Episcopum talis exceptionis cognitio, & definitio pertinere debet.

64 Personæ si deficiant quæ in hospitali curari debent, quid faciendum de redditibus,ostenditur.

65 Hospitalitas commendatur.

66 Confraternitas, & fratria vnde dicantur?ostenditur.

67 Collegium,corpus, & Confraternitas, an & in quo differant? ostenditur.

68 Confraternitatum,seu Confratriarum vsus non damnatus.

69 Collegia, quæ principis,aut Senatusconsulti auctoritatis fuerint approbata, non damnantur.

70 L.ff.de colleg.illic. declaratur.

71 Conuenticula appellantur congregationes plurium personarum sine legitima superioris auctoritate.

72 Monopolia dicuntur quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coeunt,vt merces non vendantur, nisi certo pretio,quæ subinde tanquam bono publico contraria improbantur.

73 Collegia, quæ Religionis,& pietatis causa instituuntur, permissa sunt.

74 Confratria Religionis, & pietatis intuitu instituta, licitè institui non possunt,nisi prius à Principe, aut alio legitimo superiore earum statuta examinentur & approbentur.

75 Confraternitates cum vsu sacrorum nemini absque Ordinarij licentia erigere licet.

76 Clemens VIII. statuit vt Confraternitates non erigerentur nisi de consensu Ordinarij loci, & quod statuta confratrum ab eodem Ordinario examinari,approbari,& corrigi possunt.

77 Confraternitates erigere, & statuta confirmare nemo potest inuito, vel inconsulto Episcopo, sed ad ipsum priuatiuè quoad alios spectat.

78 Confraternitates,in quibus opera pietatis exercentur, iis causis debeat annumerari,etiamsi Episcopi auctoritas deficeret.

79 Relicta piis causis solui possunt hospitalibus,& Confratriis,in quibus opera pietatis exercentur, quamuis instituta sint absque Episcopi auctoritate.

80 Confraternitates, quæ habent hospitale,seu Ecclesiam cum campanili,& Altaribus, religiosa sunt loca,& religiosorum locorum priuilegiis gaudent.

81 Confraternitates cum Episcopi auctoritate instituta pia sunt, & Ecclesiastica, ita vt si ipsa corpora conuueniantur,ad forum Ecclesiæ pertineat cognitio.

82 Bona spectantia ad Confraternitates Episcopi auctoritate ad pios vsus institutas alienari non possunt sine solemnitatibus requisitis in rerum Ecclesiasticarum alienationibus, sed n.88. latius.

83 Confratres singuli, si merè laici sint,coram seculari Iudice conueniendi.

84 Causarum spiritualium cognitio priuatiuè ad solos Ecclesiasticos Iudices pertinet.

85 Episcopis pertinet cognitio vbi agitur de recipiendis Confratribus, vel controuersia est de præcedentia in processionibus publicis.

86 Iuspatronatus Confraternitatum laicorum, an & quando sit laicale, vel Ecclesiasticum? ostenditur.

87 Vsurpationis suspicio non cadit in iurepatronatus spectantis ad Confraternitatem, aut non requiratur exactior probatio.

89 Gabella an debeatur ex bonis Confraternitatum si vendantur?ostenditur.

90 Confraternitates, & hospitalia an & quando gaudeant beneficio restitutionis in integrum? ostenditur.

91 L.Omnis, & l. orphanotrophos, Cod. de Episc.& cleric.procedunt in hospitalibus institutis auctoritate Episcopi.

92 Quarta falcidia deduci non potest ex iis, quæ relinquuntur Confraternitatibus, siue cum Episcopi auctoritate,siue absque ea institutis.

93 Falcidia nulla deducitur de legatis ad pias causas.

94 Trebellianica non deducitur ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad pias causas relinquuntur.

95 Confraternitas vna si hæres instituatur,& alteri Confraternitati legata præstare, vel hæreditatem restituere grauetur, an falcidia, vel trebellianica deduci possit? ostenditur.

96 Fideicommissum si vni relinquatur pro parte in causam piam, & pro parte non, an deducat falcidiam saltem pro parte?

97 Tempus xl.annorum necessariò requiritur ad præscriptionem rerum pertinentium ad Confraternitates,& hospitalia,quæ Episcopi auctoritate instituta sunt.

98 Remedium cap. redintegranda 3.q.1.an concedatur contra singulares successores pro recuperanda possessione rerum Confraternitatis, & hospitalium? ostenditur.

99 Confraternitates de bonis suis temporalibus an teneantur contribuere in subsidio imposito per Papam ad fauorem Philippi Hispaniarum Regis super redditibus Ecclesiasticis?ostenditur.

100 Quarta Canonica an debeatur ex iis,quæ Confraternitatibus relinquuntur remissiuè.

101 Dicta de Confraternitatibus, & hospitalibus similiter accommodanda videntur Collegiis institutis pro sustentatione studentium pauperum.

102 Confraternitates laicorum in publicis processionibus debent præcedere inter se iuxta Bullam Gregorij XIII.

103 Confraternitati sanctissimi Rosarij non cõpetit præcedentia

præcedentia super alias, quæ ante illam habent habitum.

104 *Confraternitas corporis Christi etiam in processione sanctissimi Sacramenti debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus.*

105 *Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares.*

106 *Consuetudo non est, sed abusus ut Confraternitas laicorum præcedat Clericis.*

107 *Confraternitates non possunt in earum Ecclesiis per suos Capellanos facere solemniter celebrare, Confessiones audire, sepelire, &c. absque expressa licentia Ordinarij & Parochi.*

1 HOSPITALE dicitur ab Hospi-
tibus, qui ibi gratis accipiuntur;
vbi verò mercede soluta peregrini
hospitantur, hospitium vel diuer-
2 sorium appellatur. Est autem Ho-
spitalis nomen generale pertinens ad omnem
speciem hospitalitatis cuiuscumque generis illa
fuerit, & sic est quoddam hospitalis genus, quod
dicitur Xenodochium, siue Xenon, à Greco vo-
cabulo, id est, locus, vbi peregrini gratis susci-
piuntur: de illo loquuntur text. in cap. de Xeno-
dochiis, de relig. domib. & in Clem. quia contigit, eod.
tit. glos. verb. Xenones, in c. qualibet, §. sancimus 13.
q. 8. Petr. Greg. syntag. iuris p. 2. lib. 15. cap. 28. ex
n. 33. Stephan. VVeyms ad constitutiones 24. ex Iu-
re antiquo desumptas, & per Concil. Trid. innouatas,
const. 16. num. 2 pag. 171. in princ. Item Nosoco-
mium, vel Nosconium, dicitur locus vbi ægroti
3 curantur, de quo in l. sancimus, §. sed Deo nobis, C.
de Episc. & cler. Istorúmque locorum ministri,
4 qui ad ægrotantium curam adhibentur, Parabola-
ni in iure vocantur, l. Parabelani, C. illo tit. Duaren.
lib. 1. de sacris Eccles. minist. cap. 19. Petr. Greg. dict.
cap. 28. à num. 15. Alciat. lib. 4. d. punct. c. 9. Guid.
5 Panciról. in thesauro var. lib. 1. cap. 77. à princ. Bre-
photrophium autem est locus vbi infantes alun-
tur & nutriuntur, de quo in l. illud 19. C. de sacros.
Eccles. Petr. Greg. d. cap. 18. ex n. 4. Procotrophium
6 dicitur locus in quo mendici aluntur, & paupe-
res, de quo in d. l. sancimus, & in d. l. illud, glos. d.
verb. Xeno. Petr. Gregor. d. cap. 18. ex num. 7. vbi
aduertit in huiusmodi loco solùm recipiendos esse
mendicos debiles, qui labore proprio suis corpo-
ribus necessarium victum quærere non possunt,
vt ait text. in l. si quis ad declinanda 49. §. vbi autem
7 C. de Episcop. & cleric. Orphanotrophium dicitur
locus vbi aluntur orphani, id est, parentibus or-
bati, de quo l. orphanotrophos 30. C. de Episc. & cle-
ric. & in Auth. de Eccles. tit. §. fin. collat. 9. Petr.
Gregor. d. cap. 28. num. 3. Galganet. de iure pu-
blico, lib. 3. tit. 119. Gerontocomium verò dicitur
8 vbi senes pauperes, & infirmi curantur, in d. leg.
illud, & in d. l. sancimus, §. sed Deo nostro, Petr. Greg.
d. cap. 28. num. 28. & 27. Et pelagium Papam II.
anno Christi 590. domum suam gerontocomium
pauperum seorum fecisse, ex Anastas. refert Card.
Baron. annal. Eccles. tom. 7 sub eodem anno, in princ.
vers. his igitur. Grotophoeium dicitur locus vbi
9 fœminæ debilium sustentatrices habitant, Host.
in sum. de relig. domib. sunt & leprosariæ in gra-
10 tiam illorum, qui morbo lepræ percussi sunt, vt
seorsim habitantes contagionis periculum euite-
tur, de quibus meminit text. in cap. 2. de Eccles.
ædific. & in Clem. 2. de præbend. & in Clem. quia
11 contigit, de relig. domib. eleemosynariæ, quæ dicun-
tur loca & reditus ad eleemosynas faciendas de-
putata, quarum meminit d. Clem. 2. de præbend. vbi
glos. verb. eleemosynariis d. Clem. quia contigit. Et de- 12
nique alia huiusmodi sunt pia loca, quæ sicut &
suprà relata generali nomine hospitalia appellan-
tur, licèt diuersis nominibus secundùm diuersos
regionum mores soleant nuncupari, vt obseruant
d. glos. verb. eleemosynarius, Mandos. in reg. 1. Can-
cell. q. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 4. n. 11.
& quòd hospitalia sint loca pia, & piæ causæ, vel
Ecclesiæ æquiparentur, tenent citati per Valen-
zuel. cons. 58. num. 9. nam licèt sint purè propha-
na, in quibus nulla superioris alicuius Ecclesiasti-
ci auctoritas accessit, & ideo religiosa & sacra non
censeantur; sunt tamen censenda pia, & ad vsum
pium destinata, proindeque veniunt appellatio-
ne piorum locorum, caduntque sub dispositione
Concilij sess. 22. de reform. cap. 8. & 9. nam Ordi-
narius semper fundatam habet intentionem, imò
ex officio ei incumbit, vt visitare ac dispicere
possit an cuncta fiant secundùm defuncti ordina-
tionem. Ita Stephan. VVeyms d. const. 16. n. 22.
quamuis Gabr. Pereira de manu Regia p. 1. cap. 17.
num. 10. existimauerit locum quemlibet tunc di-
ci pium quando opera pia in illo exercentur au-
ctoritate Episcopi, secus si auctoritate laïcorum,
cùm credat tunc esse prophanum, licèt opera pia
ibi exerceantur, cuius contrarium bene probat
Benedict. Ægid. in repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 1.
in initio n. 54.

Quorum quidem duo sunt genera, quædam 13
enim sunt hospitalia religiosa, & quædam non
religiosa, glos. verb. Ecclesias, in d. Clem. 2. Vgolin.
de offic. Episc. cap. 14. in princ. num. 3. Hospitale re- 14
ligiosum, seu Ecclesiasticum dicitur, quod aucto-
ritate Episcopi est constructum, & erectum, cap.
ad hæc, de relig. domib. Tiraq. de priuileg. piæ causæ,
in præfat. vers. item relictum hospitalibus. Lamber-
tin. de iurepatron. lib. 1. p. 1. q. 11. princip. art. 11. n. 2.
cum seq. Paris. cons. 36. num. 15. & 17. & cons. 44.
num. 5. vol. 4. Fusc. de Visitat. lib. 2. cap. 13. num. 10.
Gutier. canon. lib. 1. c. 35. n. 29. Anton. Gabr. comm.
tit. de pia causa, concl. 2. n. 1. & 4. Mascard. de pro-
bat. concl. 869. Azeued. l. 1. n. 26. tit. 1. lib. 4. noua re-
copil. & l. 1. n. 4. tit. 18. lib. 9. Ant. Roch. de Visitat.
verb. hospitalia, Ioseph. Ludou. Perus. dec. 30. n. 6. &
7. & decis. 93. n. 36. & 45. Solis de censib. lib. 2. c. 3.
n. 11. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 11. q. 3.
num. 43. Marc. Anton. Genuens. in practic. Archi-
episc. Neapol. c. 17. Anton. Fabric. in praxi, & theo-
rica benefic. tit. de xenodoch. & aliis locis piis, à prin-
cip. & præcipuè ex n. 36. Hercul. Marescot. var. re-
sol. lib. 2. cap. 3. à n. 12. Vgolin. d. cap. 24. n. 2. Marta
voto 169. n. 1. Card. Mantic. de tacitis & ambig.
conuent. lib. 25. tit. 6. num. 69. Flor. de Mena variar.
lib. 2. q. 21. n. 179. cum. seqq. Grilenzon. cons. 104.
Mari. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 14. num. 1. Bened.
Ægid. in repet. l. C. de sacros. Eccles. p. 1. in initio n.
54. Sebastian. Cæs. in relect. de Eccles. hierarchia,
quæst. 2. proœm. §. 5. n. 31. & disp. 14. §. 4. n. 3.

Ex pluribus autem dignoscitur hospitale fuis- 15
se erectum auctoritate Episcopi; primò si fuit ædi-
ficatum in forma Ecclesiæ, & in eo fuerit erectum
campanile, & ibi per Sacerdotem celebrentur
Diuina. Ita Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs.
138. num. 50. & præs. 76. num. 3. Mascard. concl.
869. n. 2. cum seq. Franc. Marc. Delphin. decis. 1017.
num. 2. declarando vt per Lotter. de re benefic. lib. 3.
q. 6. num. 28. & 29. Marta voto 169. n. 3. vbi etiam
Ecclesiasticum censendum asserit si habeat Alta-
re

re lapideum conſecratur. Secundò ſi Epiſcopus
confirmaret miniſtrum, ſeu deputaret, Lambert.
de iurepatron. lib. 1. p. 1. q. 11. princ. part. 12. num. 2.
Gabr. *d. tit. de pia cauſa, concl. 2. num.* 1 Roman. *conſ.*
477. *num.* 8. Matta *d. voto* 169. *num.* 6. Rot. *dec.* 725.
num. 1. 2. *&* 5. *p.* 1. *diuerſ.* Tertiò ſi haberet nomen
Sancti, ſibi approprìat. Felin. *in c. de quarta. n.* 13.
verſ. & ſigna cognoſcendi de præſcript. Maſcard.
concl. 869. *num.* 6. *in fine,* Matt. *d. voto* 169. *num.* 5.
Quartò ſi in ea fuerit ſeruata hoſpitalitas per
tempus antiquiſſimum. Gabr. *d. concl.* 2. *num* 6.
Quintò ſi in eo eſſent ſepulturę, vel cœmeterium,
Roman. *d. conſ.* 477. *num.* 11. Matt *d. voto* 169. *n.* 4.
Magon. *Lucenſi deciſ.* 19. *num.* 16. Ricciul. *Eccleſ.*
lucubr. lib. 4. *cap.* 4. *n.* 4. *verſ.* 3. Sextò ſi in eo ba-
ptizaretur, idem Roman. *d. conſ.* 477. *n.* 12. Septi-
mò ſi reciperet decimas, idem Roman. *d. conſ.* 477.
16 *num.* 12. Octauò ſi non ſolueret collectas, Roman.
d. conſil. 477. *num.* 9. Et non exiſtentibus dictis ſi-
gnis hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſ-
que Epiſcopi auctoritate. Aloyſ. Ricc. *in collect. de-*
17 *ciſ. p.* 5. *collect.* 1886. *in princip.* ac proinde potius
præſumitur laïcale & prophanum, quàm Eccleſia-
ſticum, gloſ. *verb. Eccleſias, verſ. quid in dubio, in*
dict. Clem. 2. *de præbend.* vbi Imol. *n.* 16. *verſ. ſi verò*
non apparet, Anch. *num.* 10. *verſ. quid in dubio,* Abb.
num. 5. *in fine,* Rebuff. *de nomin. q.* 15. *n.* 15. Gon-
zal *d. gloſſ.* 5 §. 4. *num.* 24. Rota *deciſ.* 268. *num.* 5.
apud Farin. p. 1. *in poſthum.* Aduerte tamen quod
campanella, & Altare portatile poſitum in hoſpi-
tali laïcali, non faciunt quod ſit Eccleſiaſticum,
quia non mutant eius naturam, Federic. de Senis
conſ. 130. Pariſ. *conſ.* 54. *n.* 15. *&* 16. Rot. *deciſ.* 114.
n. 1. *& ſeqq. p.* 2. *diuer.* nec beneplacitum Apoſto-
licum petitum in aliqua alienatione bonorum ip-
ſius hoſpitalis laïcalis, facit mutare ſtatum primū
nec per hoc infertur aliquod præiudicium, quia
præſumitur petitum quatenus opus ſit, Stephan.
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 168. *num.* 8. nec adhibi-
tum debet contrarium operari, Steph. *deciſ.* 201.
num. 13. *p.* 1. nec per hoc acquiritur aliqua poſſeſ-
ſio, vt poſſit dici Eccleſiaſticum, Surd. *conſ.* 127.
num. 82. Steph. *deciſ.* 1027. *n.* 6. *& deciſ.* 1319. *n.* 2.
p. 2. Beltram. *ad deciſ.* 162. *Gregorij XV. lit. C,* Rota
deciſ. 555. *n.* 1. *p.* 1. *recent.*
18 Ex quibus primò infertur hoſpitalia huiuſmo-
di auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtra-
tionem ſolum temporalem habeant, eſſe materiam
ſimoniæ iure humano interdictæ, vt per text. *in*
cap. Saluator 1. *q.* 3. tenent. Suar. *de Relig. lib.* 4. *de*
ſimon. c. 27. *num.* 12. *cum ſeqq.* Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 5.
in fine, & d. diſp. 14. §. 5. *num.* 5. Bonacin. *de ſimon.*
19 *q.* 4. *n.* 17. *in fine.* Secundò infertur gaudere Eccle-
ſiaſtica immunitate, ne delinquentes ad illa con-
fugientes extrahi valeant: ita Remig. *de immunit.*
ampl. 7. Decian. *in tractat. crimin. lib.* 6. *c.* 24. *n.* 31.
Maſcard. *de probat. concl.* 869. *n.* 18. Farin. *in crimin.*
q. 28. *num.* 36. *&* 57. Franc. Leo *in theſauro fori Ec-*
cleſ. p. 1. *cap.* 13 *num.* 8. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 5.
cap. 9. *num.* 3. *&* 9. Mari. Ital. *de immunit. Eccleſ.*
lib. 1. *cap* 4. §. 8. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8.
q. 2. Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tit.* 5. *n.* 64.
Curi. Philipp. *p.* 3. §. 22. *num.* 1. Ludou. Miranda *de*
ordine iudic. quæſt. 16. *art.* 7. *concl.* 2. *in fine,* Flores de
Mena *var. lib.* 2. *q.* 21. *num.* 175. *cum ſeqq.* Nicol.
Grac. *de benefic. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 601. Valaſc. *conſ.*
105. *n.* 43. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Eccleſ.*
n. 75 Sebaſt. Cæſ. *dict. diſp.* 14 §. 4. *n.* 3. *in fine.* Vide
ſup. hoc lib. c. 3. *num.* 67.
20 Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad
libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctori-
tate fuit erectum, *cap. inter dilectos, de donat.* gloſ.
in cap. quidam 18. *q.* 2. quod quidem cuique per-
miſſum eſt, & domum ſuam etiam ad tempus con-
ſtituere hoſpitale, ſed non erit locus religioſus, &
ſacer, Zabarel *conſ.* 13. *num.* 6. Abb. *conſ.* 3. *numer.* 2.
p. 3. Rot. *deciſ.* 50. *n.* 8. *p.* 3. *recent.* Steph. VVeyms
d. conſtit. 16. *n.* 20. vbi tradit ædificari poſſe ho-
ſpitalia à quolibet etiam ſine auctoritate Ordina-
rij, & hæc quia auctoritatem Eccleſiaſticam nul-
lam habent, cenſeri profana, minimeque religio-
ſa. Lotter. *d. lib.* 5. *q.* 6. *à n.* 25. vbi quòd nulli eſt
interdictum hoſpitale erigere auctoritate priuata,
& ſine vlla participatione Epiſcopi, & quod tunc
erit prophanum, Cabed. *de patronat. Reg. Coronæ*
cap. 38. *num.* 1. Vgolin. *d. cap.* 24. *in princ. n.* 5. vnde
non erit materia ſimoniæ, nec Eccleſiaſtica im-
munitate gaudebit, vt ex Doctoribus ſupracitatis
benè colligitur.
Adhuc tamen videtur eſſe locus pius de iuriſ- 21
dictione Eccleſiaſtica, & gaudere priuilegiis Ec-
cleſiæ, quia ad hoc vt pius cenſeatur, ſufficit quòd
inſtitutus ſit ad pia opera exercenda, vt benè ob-
ſeruant Paul. de Caſtro *conſ.* 167. *ad fin. lib.* 2. Ro-
man. *conſ.* 477. *n.* 2. Magdalen. *de num. teſtium in*
teſtam. req. p. 2. *cap.* 2. *num.* 13. Felician. *de Vega ad*
cap. cùm ſit generale, de foro comp. n. 43. Menoch.
remed. recup. num. 22. *&* 23. 56. *&* 37. Cardin.
Tuſch. *tom.* 4. *lit. H, concl.* 158. *& concl.* 163. *n.* 2.
& 4. *tom.* 6. *lit. P, concl.* 358. Bobadil. *in ſua politica*
lib. 2. *cap.* 18. *num.* 288. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.*
5. *lib.* 4. *de ſimon. d. cap.* 27. *num.* 11. Stephan. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 34. *num.* 1. Caſtil.
contron. lib. 1. *de vſufr. cap.* 54. *n.* 24. Nicol. Grac. *de*
benefic. p. 5. *cap.* 1. *num.* 602. Valaſc. *conſ.* 105. *n.* 2.
Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 4. *ex num.* 7. & dixi *ſupra num.* 12.
Sed ex profeſſo an, & quando bona hoſpitalium 22
licitè ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſtica- 23
rum alienationibus neceſſariis alienari poſſint? 24
item, & quando reſtitutionis beneficio gaudeant? 25
vel ex ipſorum bonis debeatur gabella? & ex iis,
quæ relinquuntur huiuſmodi hoſpitalibus detra-
hantur falcidia, aut Trebellianica? dixi *in meo*
tract. de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 5. *alleg.* 75. *n.* 52.
cum multis ſeqq.
Ex his omnibus iam poteris colligere reſolu- 26
tionem ad illud dubium an, & quando hoſpita-
lia iure ſint beneficia Eccleſiaſtica; Si enim illa
fundata fuerint priuata auctoritate, planum eſt
non eſſe Eccleſiaſtica beneficia, nec ſubinde in
materia pœnali, vel etiam fauorabili venire appella-
tione beneficij: at verò ſi auctoritate Epiſcopi ita
hoſpitale conſtructum ſit, vt Rector in perpetuum,
vel ad eius vitam in titulum conferatur, non ve-
rò in adminiſtrationem, certum eſt beneficium eſſe
Eccleſiaſticum, vt ſatis expreſſit text. *in d. Clem.*
quia contigit. §. *vt autem, de relig. domib.* ibi, *niſi in*
illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per
electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouiden-
dum, & reſoluunt gloſa *verb. beneficia in Clem.*
vnic. de rerum permut. Flamin. Pariſ. *de ſignat. benef.*
lib. 11. *q.* 5. *ex num.* 43. Valaſc. *conſ.* 105. *n.* 31. Zaba-
rel. *conſ.* 117. *in princ.* Gonzales *d. gloſ.* 5. §. 4. *n.* 14.
Calderin. *conſ.* 75. *in princ. aliàs vnic. de ſupp. neglig.*
Nicol. Grac. *d. p.* 1. *cap.* 5. *per tot.* Anton. Fabric. *in*
theorica de re benef. tit. de Xenodoch. & aliis locis
piis à n. 16. Cardin. Tuſch. *tom.* 1. *lit. A, concl.* 59. *n.*
4. *&* 5. Vgolin. *d. cap.* 24. *in princ. num.* 4. Mareſcot.
variar. reſol. lib. 2. *cap.* 3. *num.* 18. Sebaſt. Cæſar. *dict.*
§. 4. *n.* 4. Sayro *in florib. dec.* 2. *de relig. dom.* Aloyſ.
Ricc.

Ricc. *p.3.collect.* 540.*ampl.*7.*& p.5. collect.* 1655.
Rota *d.decis.*268.*à princ.apud Farin.p.*1 *in posth.*
Lotter.*de re benefic.lib.*3.*q.*6.*num.*5.*cum seqq.* Ego
ipse *in collect.ad d.Clem.vnic. num.*4. Et quòd ap-
27 pellatione beneficiorum veniant hospitalia, quæ
non dantur in regimen, seu administrationem, re-
soluunt Rebuff. *in reg.de deuolut.n.*75.*& in tract.*
*de nominat.q.*15.*num.*13. Sarneo. *in reg. de trien.*
*possess.p.*7.*num.*4. Ioan.Franc. Pauin. *de pot.Capit.*
sede vacant.in 1.*quæst.p.*2.*num.*5. Rot. *decis.*739.
*n.*9.*p.*1.*recent.* & fuit dictum *in Alexandrina Be-*
neficij 18. *Aprilis* 1625.*coram R.P.D. Merlino*, &
28 quòd etiam hospitalia beneficia Ecclesiastica sint
vbi vnita fuerint Ecclesiæ, seu Ecclesiastico bene-
ficio, vel per viam electionis danda essent in titu-
lum, resoluit Aloys.Ricc. *p.*5.*collect.*1655.*limit.*2.
29 *&* 3. Et in hunc sensum *Clem.vnic.de sequest.pos-*
sess. loquens in beneficio habet locum in hospi-
tali secundùm Perez *l.*1. *vers. quæro* 23.*tit.*10.*lib.*
5. *Ordinam.pag.*665. quem ibi refero *in collect.*
30 *num.*8. Et dispositio *c.*1.*de elect.l.*6. procedit quo-
que in hospitali, vt per Mascard. *de probat. concl.*
86.*num.*24.

31 Hinc etiam hospitalia data in titulum, vel ad-
ministrationem si habeant beneficia annexa, vel
reditus aut prouentus Ecclesiasticos, tenentur ad
seminarij contributionem, iuxta formam Conc.
Trid. *sess.*23.*de reform.cap.*18.*vers.& hospitalibus*,
ita à S. Concilij Trid. Congregatione decisum
referunt. Zerol.*in praxi Episcop.p.*1.*verb. hospita-*
le, vers.decimum dubium. Aloys.Ricc.*in decis.curiæ*
*Archiep.Neapol.dec.*196.*num.*6.7.*&* 8.*pag.*4. Ego
ipse *de officio, & potest. Episcopi. pag.*3.*alleg.*77.
32 *num.*6. Quod quidem non sic procedet in hos-
pitalibus, quæ administrantur à laicis, & in qui-
bus sunt bona laicorum, quæ data non sunt in
titulum, commendam, seu administrationem. Ca-
bed.*Lusitan.decis.*204.*p.*1.Sebast.Cæsar.*d.§.*4.*n.*4.
propè finem, Armendar. *in addit.ad recopil. legum*
*Nauarra lib.*4.*tit.*29.*l.*1.*§.*2 *de hospital.n.*13. vbi
33 *num.*15. etiam testatur resolutum hospitale vnius
Diœcesis habens beneficium annexum, quod est
alterius Diœcesis, teneri contribuere pro rata
fructuum beneficij annexi seminario, in qua si-
tum est beneficium, de quo latè Fusc. *dict.cap.*16.
*num.*10.

34 Hinc quoque prouenit quòd simoniæ materia
non sunt hospitalia illa, quæ priuata auctoritate
constructa fuerunt, & subinde nulla ratione re-
ligiosa sunt effecta; è contrario autem simonia
committitur in iis, quæ Ecclesiastica, vel religio-
sa sunt, quia constructa Prælati auctoritate, præ-
habita tamen distinctione, videlicet, quòd si pre-
tio dentur illa, quæ in titulum data sunt, vel ali-
quam habeant spiritualem administrationem,
tunc vera simonia committitur lege diuina pro-
hibita; si verò nullam habeant annexam spiritua-
lem, sed tantùm temporale regimen cum cura in-
firmorum, & peregrinorum, tunc non sunt ma-
teria simoniæ, siue hospitalia huiusmodi commit-
tantur ad tempus, siue in perpetuum, nam admi-
nistratio temporalis non est res spiritualis, ita S.
Antonin. 3.*p.tit.*13.*cap.*2 *§.vlt.* Panorm. *in repet.*
*cap.extirpanda,§.quia verò numer.*55. *de præbend.*
Syluest. *de benefic.part.*1.*q.*11. *num.*14. Gam.*Lu-*
35 *sit.decis.vlt.n.*60. Verùm etiam hoc casu quando
Ecclesiasticum est hospitale, seu religiosum, simo-
niam committi lege canonica prohibitam, ex reg.
text.*in cap.saluator* 1.*q.*3 quatenus officia omnia
Ecclesiastica vendi prohibet sub ratione Simoniæ,

concludunt Suar. *d.lib.*4.*de simon.cap.*27.*num.*18.
cum seqq. Bonac. *de simon. q.*4. *n.*17. Sebast. Cæs.
*n.*94.*n.*5.

In beneficium autem conferri hospitalia omni- 36
nò prohibentur, id est, administratio, quæ non
debet in perpetuum dari; collatio verò benefi-
cij est perpetua, vnde hospitalis administratio
committi dicitur, non conferri, Lotter. *d.lib.*3.
*q.*6.*num.*46. vbi quòd simplex hospitale siue pro-
phanum sit, siue Ecclesiasticum, non est subie-
ctum aliquod conferibile, sed tantùm commissi-
bile; & propterea Vrbanus V. Pontifex consti-
tutione lata omnes hospitalium collationes in
beneficium factas post Clementis V. constitutio-
nem hac de re in Viennen. Concil.editam, de qua
in dict.Clem.quia contigit, cassauit, & irritas fecit.
Postea Concil. Trid. *sess.*25.*de reform.cap.*8. con- 37
stituit administratio, seu gubernatio huiusmodi
piorum locorum vni & eidem personæ vltra tri-
enium committatur, nisi aliter in fundatione
loci cautum reperiatur, vt *in d.Clem. quia contigit.*
§.vt autem, Zerol. *in praxi Episcop.p.*1. *verb. hos-*
*pitale n.*8. Aloys.Ricc. *in collect.decis.part.*5.*collect.*
1655.*vers. aduertendum.* Non enim debet quis-
quam administrationis, & prouentuum, quæ pro
necessitatibus pauperum sunt institutæ, dominus
perpetuus constitui. *cap.*2. *in fine* 1.*q.*7. In com- 38
mendam verò potest hospitale conferri, quia com-
mendatarius non fit proprietarius, vt dicemus
lib. 3. *in c.*7. *de commendis*; præsertim verò vbi
commenda non habet administrationem anne-
xam, aut si per electionem à superiore confirman-
dam eidem loco sit de Rectore prouidendum, *dict.*
Clem.quia contigit.§.vt autem.

Non possunt autem Rectores hospitalium præ- 39
fici religiosæ personæ, nisi in his locis, quæ ha-
bent curam animarum annexam, aut sunt mona-
sterio subiecta; præfici verò possunt Clerici sæ-
culares tanquam Rectores, & laici quoque. Om- 40
nes autem, præsertim ipsi hospitalarij, sunt eli-
gendi, qui sint viri prouidi, & boni testimonij,
quique sciant, velint, & valeant loca ipsa, eorum-
que iura vtiliter regere, quia ad instar tutorum,
& curatorum inuentarium tenentur conficere, &
iuramentum præstare, & annis singulis admini-
strationum suarum iis, qui præsunt rationem, red-
dere compelluntur, Concil. Trident. *sess.*22.*de re-*
*form.c.*9. Et regulariter de omnibus locis piis Epi- 41
scopo esse reddendam rationem ab administrato-
ribus, siue ea sint publica, siue priuata, Ecclesia-
stica, vel laicalia loca, dicit Mart. *de iurisdict.*
*p.*2.*cap.*18.*num.*6. 9. 10. Armendar. *in addit. ad*
*recopil.legum Nauarra lib.*1.*tit.*18.*l.*7.*de Episcopis*
*num.*88. vbi, *num.*79. subdit hospitalium admini- 42
stratores debere Episcopo reddere rationem admi-
nistrationis suæ, etsi consuetudine, priuilegio,
& constitutione aliqua personis aliis ad offi-
cium electis ratio esset reddenda prædictæ admi-
nistrationis, reddendam tamen Ordinario cum
interuentu dictorum electorum, & *ibidem vers.*
item & administratores, attestatur fuisse decisum 43
à Sacra Cong. piorum locorum etiam exempto-
rum administratores nullam rationem reddentes
posthac eam Episcopo reddere teneri, nisi aliis
reddere solitum fuerit, cùm illis tamen præsentia-
liter adhibendum esse Episcopum, qui quoties
in dicto actu ad rationem computatorum adhi-
betur, in condemnationem, vel absolutionem vni-
cum votum habere. Et idem Armendar.*l.*4. *tit.*29.
*l.*2.*§.*1 *de hospitalibus n.*5. refert resolutum Ordi- 44
narium

nationem posse ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de institutione, in qua secùs expressè cautum sit, & tunc curare debere, vt
45 quod ordinatum est obseruetur. Et non solùm singulis annis, vt Concil. statuit, sed etiam pluries in anno rationes repeti posse, præcipuè quando Episcopo constiterit illas dolosè redditas fuisse, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum resoluit Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.* 134. *in* 2. *edit.* quem refero Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi tom.* 3. *alleg.* 5. *n.* 73.

46 Omnia autem hospitalia, & pia loca de iure communi subsunt iurisdictioni, & solicitudini Episcopi, in cuius Diœcesis sita sunt, *cap. de xenodochiis, de relig. domib.* Altamiran. *de Visit. verb. etiam testamentorum num.* 22. Valenzuel. *cons.* 58. *n.* 10. *tom.* 1. Lotter. *de re benefic. l.* 3. *q.* 6. *num.* 14. Quare Concil. Trid. *eadem sess* 22. *de reform. c.* 8. decidit vt Episcopi ius habeat visitandi hospitalia quæcumque, & eleemosinas Montis pietatis, siue charitatis, & pia loca omnia quomodocumque nominantur, etiamsi prædictorum locorum cura ad laïcos pertineant, siue exempta sint, siue priuilegia, & omnia quæ ad pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio cognoscere, & exequi possunt.

47 Quod quidem Concilij decretum *dict. cap.* 8. quatenus concedit facultatem Episcopis visitandi hospitalia, & cætera pia loca, non prohibet, quin & iudices eadem visitare possint, si hoc eis aliàs legitimè competat, vt per Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 1. *tit.* 6. *de Visitat. num.* 68.

48 Si in fundatione hospitalis sit dictum, quòd Ordinarius non possit se intromittere in eius visitatione, non poterit illud visitare, plures, quos refert & sequitur Diana *moral. resol. part.* 1. *tract.* 2. *resol.* 84. & testatur à S. Congreg. decisum Machado *d. docum.* 8. *n.* 8. & Armendar. *d. art.* 6. *de Visit. n.* 66. & censuit Rot. *decis.* 33. *in princ. p.* 2. *recent.* vbi fuit dictum posse Episcopum visitare, nisi aliter cautum sit in institutione.

49 Ordinarius potest visitare hospitale Principum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ab obseruandam voluntatem fundatorum pertinent; & habet exigendi rationem ab administratoribus ipsius hospitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex consuetudine reddenda est, vt refert Armendar. *d. tit.* 6. *de Visitat. num.* 67. Vnde colligitur non esse veram sententiam, quam post alios sequuntur Paril. *cons.* 34. *num.* 16. *lib.* 1. & Valasc. *cons.* 105. *n.* 5. dum putant Episcopum nullo modo posse visitare hospitalia, quæ sine ipsius auctoritate fuerunt erecta, nec in illis habere locum dispositionem *cap.* 2. *§. deinde, de censib. lib.* 6. Mouentur primò per tex. *in cap. sepita* 14. *eodem titul.* qui tamen ad rem non facit; fortius adducitur text. *in c. vlt. eodem tit.* iuncta glos. quæ ex eo credit Episcopum non posse procurationem exigere, quia neque visitare poterat; sed nec textus ille bene adducitur; (quidquid aliter intelligat Bellencio. *de charitatiuo subsidio q.* 38. *n.* 8.) non enim agit de Oratoriis priuata solùm, sed ipsius quoque auctoritate Ordinarij erectis; patet quia, vt textus habet, monachi interdum in eisdem celebrant, quod saltem absque Episcopi auctoritate nullus facere poterat, post alios Fusc. *de Visit. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 6. Tandem considerant quòd cum priuata hospitalia (quæ quidem Oratoriis æquiparantur, & cum eisdem à pari procedunt, vt per Abb. *cap. vlt.* & Fusc. *d. cap.* 12. *n.* 6.) non sint Episcopo subiecta neque lege Diœcesana, nec lege iurisdictionis, & ideò in illis non habeant iura Episcopalia, fit consequens nullo modo posse ab illo visitari. Verùm licèt huiusmodi considerationem libenter agnoscamus, quòd loca hæc priuata visitari non possint simpliciter, & absolutè, neque quoad iura Episcopalia Episcopo subiiciantur, non inde sequitur visitari posse saltem quoad eum finem, ne indecenter tractentur, & vt voluntas defuncti adimpleatur; vt satis probat *Amb. de Eccles. tit.* §. *si quis ædificationem, collat* 9. quamuis Valasc. *vbi sup. n.* 55. solummodo hoc admittat in casu negligentiæ, quando scilicet deputati ad administrationem negligentes sunt in adimplenda voluntate instituentis, vel
aliàs bona dissipant. In vita tamen illius, qui ho- 50
spitale, vel Oratorium priuatum ædificauit, nec Ecclesiasticus, nec sæcularis se poterit intromittere, contra eius voluntatem. Card. *in Clem. quia contigit n.* 19. *de relig. domib.* Abb. *num. vltim. in fine in d. cap. sepita*, & item non habere dubium ex aliis affirmat. Valasc. *d. cons.* 105. *num.* 45. *vers. adde*, ex vulgari ratione, quòd in re sua quilibet est moderator, & arbiter, *l. in re mandata C. mandati.*

Verùm hac in re nimis confusè loquuntur Doctores, & ideo, vt prædicta breui compendio recolligamus cum Stephan. VVeyma *de constitut.* 16. *n.* 23. tenendum est istam visitandi, corrigendi, & rationes audiendi auctoritatem competere Episcopo generaliter & in vniuersum omni casu, exceptis dumtaxat tribus. Vno quando hospitalia sunt immediatè subiecta protectioni Regum, de quo infrà *num.* 56. *cum seqq.* Secundò quando in ipsa fundatione per fundatores laicos ex consensu Episcopi, vel alterius superioris Ecclesiastici expressè cautum est ne Episcopus interueniat, aut ne teneantur administratores suis rationibus adhibere Episcopum, id enim postulant verba Concilij Trid. *sess.* 22. *de reform. c.* 9 *nisi secus fortè in institutione, & ordinatione expressè cautum sit*; nam vt sic expressim cauere possint fundatores, ex speciali consensu Ordinarij permissum ipsis est ne contingat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum; eoq; sensu interrogata S. Cong. *An stante prohibitione in fundatione hospitalis quod Ordinarius non possit se intromittere in illius visitationem, nihilominus possit Ordinarius visitare, censuit non posse*; debet interim talis qualitas fundationis probari per eum, qui eam allegat, quia in dubio auctoritas Episcopi censetur fundata ex dispositione Concilij. Tertiò quandiu fundator laicus adhuc superstes est, & suæ fundationi auctoritatem Episcopi, vel alterius superioris non adhibuit, nullæ quoque sunt partes Episcopi vt administrationi hospitalis se se possit immiscere; quia, in manu & arbitrio fundatoris permanet. Vnde in facto consultus Thom. Noni. *cons.* 61. *Duo sunt*, respondit ex dispositione Conciliaris decreti *sess.* 22. *de reform. c.* 9. hospitale quod Mercatores Perusini extruxerant absque auctoritate Episcopi, non subiacere visitationi Ordinarij, neque teneri illos administratores reddendis rationibus adhibere Episcopum: tum quia sit adhuc priuatum, sine licentia Ordinarij fundatum, cuius auctores censentur continuò viuere, eo quòd

collegium

collegium nunquam moriatur: tum quia Synodus Tridentina intelligitur etiam ſolummodo remouiſſe conſuetudines, & priuilegia, quæ contra Ordinarios erant introducta, non etiam immutaſſe diſpoſitionem antiquorum Canonum; tum denique quia conſulta Sacra Cong. reſpondit Ordinarium non habere auctoritatem viſitandi hoſpitalia, aut Confraternitates, quæ à laicis reguntur, niſi in caſibus à Iure communi admiſſis, hoc eſt quæ vel Eccleſiaſtica ſunt, vel fundatores ſuos non habent ſuperſtites. Et adhuc Gabriel Pereira *d.cap.17. num.10.* qui exiſtimauit hoſpitale auctoritate laicorum fundatum eſſe prophanum, licèt opera pia in eo exerceantur, fatetur adhuc in his poſſe Epiſcopum ſe intromittere, vt videat an Miſſæ, & alia opera pia adimpleantur, defuncto ſcilicet iam primo ipſius hoſpitalis fundatore, & *num.13.* quærit an Epiſcopi poſſint ſe intromittere in viſitandis hoſpitalibus, ſeu Confraternitatibus in Eccleſiis Ordinum Militarium constructis?

51 Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioannis Dei non ſunt exempta à iuriſdictione Ordinarij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruantiam. Sacra Congregat. *in Abellina 11. Ianuarij* 1640.

52 Executiuè aduerſus adminiſtratores hoſpitalium condemnatus, ſiue ſoli Ordinario reddita fuerit ratio, ſiue vnà cum aliis deputatis, ad ipſum Ordinarium ſpectat, Armendar. *dict. lib.4. tit.29. l.1. §.2. de hoſpitalib. n.4.* vbi *num...* ſubdit

53 Concil. Trid. *d.cap.*8. non habere locum extra viſitationem in caſibus etiam in iure non conceſſis, & *numer.* 12. ait quòd cum Epiſcopi curare debeant vt hoſpitalia à ſuis adminiſtratoribus quomodolibet exemptis diligenter ac fideliter gubernentur, dubium non eſt quin illorum viſitationem inſtituere debeant, vt per illam cognoſcere poſſint, quæ facere debeant adminiſtratores hoſpitalium. Et quod Epiſcopus animaduertere

54 poſſit in Rectorem hoſpitalium, leproſariorum, eleemoſynarum, & xenodochiorum, qui negligunt, ſeu non verſantur, vt oportet, in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione, probat text. *in d.Clem. quia contigit*, & reſoluunt Eraſm. à Cochier. *de iuriſdictione Ordin. in exemptis p.2. quæſt 45. num.79.* Ego ipſe *d.p.3 alleg.75. num.12.*

55 Et demùm quod Epiſcopus viſitare poſſit omnia hoſpitalia, & pia loca quocumque nomine nuncupentur, etiamſi ſint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in caſibus à Iure conceſſis, ſcilicet ob negligentiam, vel delapidationem bonorum, tenet Mart. *de iuriſdict. p.1. cap.18. n.5.* Armendar. *tit. de viſitat. n.74.* Ego ipſe *d. alleg.75. num.12.*

56 Speciali fauore contra ordinarias regulas in hac materia conſtitutum eſt, vt in hoſpitalibus, & Confraternitatibus, quæ ſub immediata Regum fuerint protectione, ſe non intromittant Epiſcopi modo aliquo, nec eorum officiales, vt expreſſit Concil. Trid. *d.cap.*8 & notat Choppin. *lib.2. monaſt. tit. num* 5. Azeued. *l.3. num.9. tit.14. lib.4. noua recopil.* Mart. *de iuriſdict. p.2. c.18. n.2.* Zipæ. *in analytica poſtremi iuris Eccleſ. enarrat. lib.3. tit. de relig. domib. à n.8.* Perez de Lara *de anniuerſar. & Capell. lib.2. cap.1. n.49.* Ordin. Regia Luſit. *lib.1. tit.62. §.42.* cuius meminit Cabed. *de patron. regiæ coronæ cap.39. num.3. & cap.42. n.5.* Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.2. cap.13. num.23.* Valaſc. *conſil.105. num.61.* Valenzuel. *d.conſ.58. num.12.* Gabr. Pereira *de Manu Regia part.1. cap.17. n.11.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.65. num.1. cum ſeqq.* vbi *num.3.* ſubdit non ſatis eſſe ſi protectioni Ducum ſubſint, Machado *en ſu perfeto Confeſſor tom.2. lib.4. p.6. tit.7. docum.8. num.9.* Solorzan. *de Iure Indiar. tom.2. lib.3. c.3. num.59.* Ratio autem deducitur ex altitudine, & præeminentia Regiæ dignitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri, vt ait text. *in cap. vltim. in princip. verſ. nec aliquis, de offic. deleg. in 6.* quam rationem ad notabiles, & vſu frequentes quæſtiones exornant Lambertin. *de iurepatron. art.11. quæſtionis 9. 3. part. lib.1.* Rebuff. *in praxi part.3. Signaturæ à n.61.* Cou. *pract. cap.36. num.2.* plures, de quibus Cened. *ad Decretal. collect.79. num.2.* tum quia Rex Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ Reipub. ſupremi Principes 57
ſunt protectores decretorum ſacri Concilij Trid. vt ex eo colligitur *ſeſſ.25. reformat. cap.20. in fine,* Modern. *de protect. regia part.1. cap.1 prel.2. n.73.* Et cùm eodemmet Concil. *ſeſſ.25. de reformat. c.2.* ſtatueretur, vt ipſum in Conciliis Prouincialibus, Synodis, & Vniuerſitatibus reciperetur, ideo in executionem talis decreti Carolus V. Imperat. 58
non ſolùm Hiſpaniæ vbi regnabat, ſed Germaniæ vbi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trident. curauit, & in Auguſtano Conuentu omnes Principes ſe ſubmittunt illi, ex Laurent. Surio *in comment. de Carolo V. an.1547. & 1548. fol. mihi 436.* & Philippus II. prædicti 59
Caroli filius die 21. Iulij 1564. Regia mandata expediuit, vt in vniuerſo Regno cuſtodirentur decreta S. Concilij Trident. & Concilia Prouincialia conuenire curauit, iuxta eiuſdem Concilij diſpoſitionem, vt illud reciperent, prout atteſtatur Herrera *in hiſtoria eiuſdem Philippi II. lib.6. cap.1. an.1564.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.2. quæſt.63. art.19.* Bobadil. *in ſua politica lib.2. c.18. num.194.* Valaſc. *de dignitate Regum regnorumque Hiſpaniæ cap.22. num.5.* Vnde Concilij Trident. 60
defenſorem, & tutorem Regem noſtrum Hiſpaniarum appellant, ad quem pro defenſione contentorum in Trident. recurſum legitimum interponi poſſe reſoluunt Suarez de Pace *in practicar. tom.2. prel. vltim.* Bobadil. *dict. cap.18. num.135.* Flores de Mena *variar. lib.1. quæſt.4. numer.35.* Vidéant ergo quantum iuſtiſſimè hac, 61
& alia prærogatiua potitur Rex noſter Hiſpaniarum, & qualiter in eis manutenendus venit. Poterit tamen Epiſcopus in dictis hoſpitalibus viſitare diuinum cultum, & ornamenta, vt per Gabr. Pereira *de manu regia part.2. cap.17. numer.12.* Dianam *reſolut. moral. part.1. tractat.2. reſolut.100.* & reſpondet Gabr. Pereira decretum Concilij *in dict. cap.8.* procedere circa opera, quæ in illis locis exercentur, & circa petendas rationes eorum, quæ ibi expenduntur, non autem de viſitatione circa cultum diuinum, quæ ad Epiſcopos neceſſariò & priuatiuè ſpectat.

In hac tamen Concilij Tridentin. exceptione non continentur omnia hoſpitalia ſita in 62
prouinciis, & ditionibus cuinſque Regni; ſed illa tantùm, quæ expreſsè recipiuntur ſub immediata Regum protectione, vt reſponderunt Illuſtriſſimi Patres S. Concilij Tridentin. interpretes, teſte Marta *dict. cap.18. numer.4.* & Armendar. *dict. titul.6. de viſitat. numer.71.* Et ideò ſi Epiſcopo hoſpitale aliquod viſitare volenti opponatur exceptio quòd ſub

immediata Regum protectione existat, non ad sæcularem iudicem, sed ad ipsum Episcopum talis exceptionis cognitionem, & definitionem pertinere attestatur ab eisdem Illustrissimis Patribos decisum. Idem Marc. *d.cap.* 18. *n.* 5. Armend. *d.tit.* 6. *de visitat. n.* 72. Ego ipse *d.p.* 3. *alleg.* 75. *n.* 20. refert me citato Ciarlin. *d.c.* 65. *n.* 4.

64 Statuit prætereà idem Concil. Trident. *eadem sess.* 25. *de reformat. cap.* 8. vt si deficiant personæ, quæ in hospitali curari debent; vel perpaucæ quandoque reperiantur, ne fructus illorum locorum depereant, vel in non pios vsus consumantur, in alium pium vsum, qui eiusdem loci institutionis sit proximior, ac pro loco, & tempore vtilior, conuertantur cum iudicio Ordinarij, nisi aliter sit in eius fundatione dispositum, quod officio ipsius Ordinarij erit obseruandum.

65 Est postremò notandum illud, quod monet Trid. Concil. *eod. cap.* 8. vt scilicet non solùm, qui hospitalia, & alia pia loca quocumque titulo obtinent, impositum illis onus, officiumve administrent, atque hospitalitatem, quam debent ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta *dict. Clem. quia contigit*, verùm etiam quæcumque beneficia Ecclesiastica obtinentes moneri, vt hospitalitatis officium à sanctis Patribus *Genes.* 18. frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè benignéque exercere assuescant, præcipuè verò Episcopus, docet Apostolus 1. *ad Timoth.* 3. *& ad Tit.* 1. hospitales esse oportere, quod ad Religiosos, vt colligitur ex *cap. decimas, vers. communi vita* 16. *q.* 1. & cæteros quoque Clericos extendendum sacri Canones consueerunt, per *tot.* 42. *dist.* De hospitalitate laudanda, complectenda, & amanda congerunt plura Chassan. *in catal. gloria mundi part.* 11. *cons.* 46. Cosm. *in pragm. sanct. in proœm. §. nam Ecclesiarū in gloss. hospitalitas* §. 36. Chopin. *de sacra politia lib.* 3. *tit.* 5. *à princ.* Illostriss. & reuerendiss. D. meos Roderic. à Cunha *in comment. ad sum. dist.* 42. *n.* 15. *p.* 315. Ego ipse *de officio, & potestate Episcopi p.* 1. *tit.* 3. *gl.* 9. *verb. hospitalem.*

66 De Confraternitatibus, quæ inter religiosa, & pia loca solent connomerari, vt aliquid in specie dicamus, circa earum nomen, & institutionem prænotare oportet, Budæum *in prioribus annot. ad Pandect. in sub tit. de officio quæstionis pag.* 4. nominis etymologiam deducere à Græco φράτριαι, quas apud Aristot. interpretatur esse Conuentus quosdam hominum quasi pagos propria sibi sacra communia habentium ab eo dictas quòd communi puteo vterentur, quia Græcè φρέατιον dicitur, indeque concluditur confratriam dici quasi communem religionem. Verùm hanc nominis deductionem reliqui Nouitiores improbarunt; in primis enim Rebuff. *tom.* 2. *ad leges Galliæ tit. de Confratriis, in princ. à n.* 10. scribit à Græco φρεαρ, id est, puteo sed longè petita videtur, cum propior seu vicinior sit etimologia à Latinis nominibus, frater, & fraternitas, quasi societas, & simul fraternitas ad vnum cultum; quia omnes fiunt vnum corpus in Christo, iuxta tex. *in cap. ad mensam, in princ.* 11. *q.* 3. At Cou. *in cap. officij, in fine, de testam.* ait non damnare se hanc deductionem, sed opinari potius dici, quia fraternitas dicitur Christianorum collegium apud Cyprian. Hieronym. Ambros. & Tertul. quos ibi refert, Paul. Fusc. *de visitat. lib.* 1. *cap.* 14. *à n.* 4. Axeued. *l.* 3. *à princip. tit.* 14. *lib.* 8. *nouæ recopil.* confirmantes ex *l. verum ff. pro socio*, vbi socij dicuntur habere inter se ius fraternitatis, & monachi, qui eodem viuunt collegio, eandemque regulam profitentur, Fratres dicuntur. Sed si aduertamus vtraque illa etymologia, necessaria est, si ad duo diuersa referatur; si enim agamus de nomine Confratres, & confraternitas, Latinum esse concedendum est, & nasci ex illis dictionibus con & frater, quasi simul vnum habeant ius fraternitatis: si autem agamus de nomine Confratriæ, quod magis accedit ad nostrum Lusitanum *Confrarias*, & Gallicum, *Confrairies*, & Hispanicum *Confrarias*, non longè petitum est à verbo Græco φρατρίας, quatenus significat communem religionem, diuinumque cultum, sed potiùs maximè conuenit, tam ipsa notatio nominis, & vocis sonus, quam ipsius rei significatæ proprietas.

Ex quibus quamuis synonyma videantur, eo- 67
dem habere significationem tria illa nomina, Collegium, corpus, & Confraternitas, diuersa tamen duo priora ostendit particula, & qua vtitur *rub. ff. de colleg. & corpor. illic.* iuxta doctrinam glos. *in rub. ff. de iuris, & facti ignor.* Quare in iis distinguendis laborant Doctores; sed reiecta explicatione glos. *in eadem rub. verb. corporibus*, & resolutione Nau. *cons.* 3. *n.* 2. *de foro compet.* existimantis nullam inter hæc dari differentiam, meliùs explicabimus cum Petr. Greg. *Syntagm. Iuris lib.* 15. *cap.* 32. *n.* 4. Decian. *tract. crimin. lib.* 7. *cap.* 20. *n.* 1. differre vt genus, & species: corpora enim dicuntur omnes Societates, & Collegia, Vniuersitates, patrimonia, & hæreditates; Collegium verò non dicuntur nisi de hominum vniuersitate: Confraternitas autem, prout videmus in vsu, dicitur propriè de congregatione plurium personarum Religionis seu deuotionis causa, vt circa nomen φράτριαι suprà aduertimus.

Non defuere tamen qui Confraternitatum, seu 68
Confrariarum vsum omninò damnarunt, ea ratione, quam ponit Budæ. *citato loco*, quia potiùs epulones, seu coepulones dici possunt, quia plerumque epulandi magis quàm diuini cultus gratia conueniunt, more Gentilium, ideoque lege Franciæ omninò improbari referont Rebuff. *dict. loco.* & Duaren. *tit. de heredib. instit. cap.* 2. *vers. alia quæstio*, quod melius, latéque prosequitur Petr. Greg. *de Republic. lib.* 13. *c.* 3. *à princ.* atque etiam legibus Hispaniæ, vt *in l.* 3. *tit.* 14. *lib.* 8. *nouæ recop.* vbi Axeued. *à num.* 9. & Perez *ad l.* 2. *tit.* 11. *lib.* 8. *Ordin.* & ipso Iure communi confirmari videtur *in l.* 1. *in princ. ff. de colleg. illic.* vbi mandatis Principum præcipitur Præsidibus prouinciarum ne patiantur esse Collegia illicita, quæ sodalitia vocat, quo nomine Confraternitates comprehendi
videntur. Sed audiendi non sunt, quia ab hac pro- 69
hibitione generaliter excipiuntur Collegia, quæ Principis, aut Senatusconsulti auctoritate fuerint approbata, vt probat text. *in l.* 3. *in vers. in summa ff. eod. tit.* vbi Bart. & Duar. atque alij communiter annotarunt, & ex Regis Tarquini lege explicat Brisson *antiquit. lib.* 1. *c.* 14. Cuiac. *lib.* 7. *obseru.* 5. Petr. Greg. *d. lib.* 15. *c.* 32. *n.* 10. Decian. *dict. c.* 20. *à n.* 3. Mynsing. *cent.* 6. *obseru.* 2. *n.* 2. Aviles *ad c.* 2. *Prætorum verb. Confœderatio à princ. & n.* 10. Nau. *d. cons.* 3. *à n.* 3. Menoch. *de arbitr. cent.* 6. *casu* 597. *à princip.*

Vnde cessat labor scribentium de intellectu 70
text. *in d. l.* 1. dum generaliter videtur improbare omnia Collegia, sodalitia: alij enim mendosam asserunt esse litteram; alij sola Collegia ibi improbari,

bari quæ ob comessationes, & conuiuia sunt in-
stituta, sodalitia *ibi* appellari; vt prosequitur
Cotta *memorabil. verb. Collegia.* Sed facile est
intelligere per viam regulæ de omnibus Collegiis,
quæ à Principe, vel Senatusconsulto non sunt
71 approbata, iuxta *d.l.3.vers. in summa.* Inde etiam
Conuenticula appellantur Congregationes plu-
rium personarum sine legitimi Superioris auctho-
ritate *in cap.multis, in princip.16.dist.* notant om-
nes *in l.conuenticula C.de Episcop. & cleric.* Bald.
in cap.1.§.conuenticula, per textum *ibi n.5.de pace*
iuram.firmanda, in vsibus feud. vbi Afflict.*n.23.*
Decian. *d.cap.*10. *à n.*17. Marta *de iurisdict. p.2.*
72 *cap.*23. *à n.*1. Ad hanc etiam speciem pertinent
monopolia; quando plures, vel omnes alicuius ci-
uitatis mercatores coëunt, vt merces non ven-
dantur nisi certo pretio, quæ subinde tanquam
bono publico contraria improbat text. *in l.1.C.de*
monopol. & latè explicant Ferrand. *in iuris partes*
*lib.2.cap.*64. Decian. *d.lib.7.cap.*21. & post Fr. Lu-
dou Lop. *in instructor. negotiantium lib.1. cap.*42.
ac alios Azeued. *l.4.tit.14.lib.8.noua recop.* Menoc.
de arbitr.casu 569.

73 Porrò inter Collegia non prohibita, sed ma-
gis lege permissa primum ac principalem locum
obtinent ea, quæ religionis, & pietatis causa in-
stituuntur; vt expresse ad limitationem regulæ
præcedentis negatiuæ text. *in d.l.1. vers. sed reli-*
gionis, ex quo Abb. *in c.1 in fine, de elect.* genera-
lem regulam deducit quòd omne Collegium est
approbatum à Iure, quales esse inquit Confrater-
nitates institutas pro alendis pauperibus, pro ma-
ritandis puellis, aut simili, quod etiam resoluit
idem Abb. *conf.*32.*n.*104.*vol.*1. Felin. *in cap.acce-*
dentes à n.1.de præscript. & post eum Rebuff. *d.loco,*
& plenè Azeued. *d.l.3.à princ.* Nau. *d.conf.3.n.3.*
Decian. *d.cap.*20.*n.*7. Verùm & istas Confratrias
74 religionis, & pietatis institutas licitè institui
non posse, nisi priùs à Principe, aut alio legitimo
Superiore earum statuta examinentur, & appro-
bentur, prudenter legibus Castellæ constitutum
est *in d.l.3.tit.14.lib.8. noua recopil.* vbi latè pro-
sequitur Azeued. *à numer.*22. & ante eum Auiles
*vbi sup.n.*10 Decian. *d.cap.*20.*n.*15. Gutier. *canon.*
lib.1.cap.35.num.1. in fine, Marr. *d.p.2.cap.*23. *à*
n.18. & 24. propter periculum, quod ex huiusmo-
di Confraternitatibus sub specie religionis insti-
tutis in Reip. damnum posse suboriri experientia
ipsa compertum est, vt longo discursu prosequitur
tradens modos, quibus Confraternitatum abusus
possunt reformari, Petr. Greg. *dict.l.*13. *de Republ.*
*cap.*3. atque ita vsu obseruari in omnes Confra-
ternitates etiam intuitu Religionis institutæ ap-
probentur ab Episcopo vel alio Superiore, atte-
stantur Decian. & Azeued. *citatis locis,* in tantum
75 quòd quærente Episcopo Chien. in India occi-
dentali, an Clericis Societatis I E S V, necnon Re-
gularibus Ordinis S. Dominici nouas Christi fi-
delium sæcularium Confraternitates, seu Congre-
gationes cum vsu saccorum absque loci Ordinarij
licentia erigere liceret? S. Cong. Cardinalium ne-
gotiis Episcoporum & Regularium præposita Il-
lustrissimo Philonardo referente non licuisse ne-
que licere censuit, *sub die 6. Decembris* 1616. Est
76 enim ad hoc constitutio Clementis VIII. pu-
blica Romæ *die 24 Decembris* 1604. quam refert
Piasec. *in praxi Episcop. part.2.c.3. sub n.*13. ex-
presse disponens vt Confraternitates non sint eri-
gendæ, nisi de consensu Ordinarij loci, & quòd
statuta confratrum ab Ordinario examinari, appro-

bari, & corrigi possint. Et postmodum S. Rit. Cong. 77
in vna Elboren. 7. Octobris 1617. censuit quod
Confraternitates erigere, & statuta confirmare
nemo potest inuito vel inconsulto Episcopo, sed
ad ipsum priuatiuè, quoad alios spectat. Ex quibus
apparet tutam non esse resolutionem, quam mul-
tis comprobare latè nititur Menoch. *conf.*28. *à*
*num.*11. dum post Cranet. *conf.*4. resoluit licitas
esse sine Superioris auctoritate Congregationes,
quæ fiunt ob aliquem licitum finem. Et hæc de
nomine & institutione Confraternitatum breui-
ter prænotare satis sit.

Nunc verò est aduertendum de duobus posse 78
dubitari. Primò, an huiusmodi Confraternitates
tam quoad res, quàm quoad personas, Ecclesia-
sticæ, seu Religiosæ censendæ sint? Secundò an
saltem vt piæ, priuilegiis gaudeant piæ causæ?
Distinctione maximè opus est ad resolutionem
plurium quæstionum, in quibus nonnulli frustrà
& miserè contorquentur, differentiam non satis
percipientes, & vtrumque confundentes, vt con-
stat ex Gutier. *d.cap.35.per tot.* Gabr. *commun.lib.6.*
*tit.de pia causa, concl.*1 Fusch. *de visitat.lib.2.cap.*
14. *à n.*5. Marr. *de iurisdict.p.4.cent.2. casu* 113.
*n.*7. Aloys. Ricc. *var.resol p.3.resol.*145. Nouar. *in*
*praxi elect.fori sect.1.q.42. à n.*3. Ceuall. *de cognit.*
*per viam viol.p.2.q.*32. *in princ.* Felician de Vega
in relect.ad c.cū sit generale 8. *à n.*49. *de foro comp.*
& aliis statim referendis. Quare circa vtrumque
articulum sic subdistinguere oportet. Aut enim
institutæ sunt absque Episcopi auctoritate, & cer-
tum est minimè Ecclesiasticas, aut religiosas esse
censendas: ratio facilis est, quia hanc qualitatem,
vt Ecclesiasticæ, seu Religiosæ fiant, secundùm
Ius canonicum tribuere non possunt priuati abs-
que Prælati auctoritate, vt per text. *in c.ad hæc, de*
relig.domib. notant ibi Doctores communiter, &
alij, de quibus Gonzal. *ad reg.8. Cancell gloss.5.*
n.38. cum seqq. & præter statim referendos Valasc.
*conf.*105.*n.*7. Perez de Lara *de Capellan.lib.2.c.5.*
*à num.*5. vbi longam faciens distinctionem plu-
rium casuum, illum omittit quando tractatur de
bonis relictis Confraternitati fundatæ auctorita-
te Episcopi; sed ex iis quæ ibi resoluit, iuncto
num.15. in fine, videtur supponere religiosa esse,
vt statim ostendimus. Pias tamen non esse asserunt
nonnulli, quando auctoritate Episcopi institutæ
non sunt. Sed contrarium fateri oportet; cùm
enim opera pietatis ibi exerceantur, piis causis
debent adnumerari, etiamsi Episcopi auctoritas
deficeret, vt de hospitalibus siue ea institutis ex-
pressè resoluit Paul. de Castro *conf.*167. *ad fin.*
*vol.*2. Abb. *in cap.de xenodochiis n 3.de relig. dom.*
Roman. *conf.*477.*n.*2. & post Bald. Anch. & alios,
quos refert Tiraq. *in præfat.pia causa.pag.1. vers.*
item relictum hospitalibus, iuncto *vers. sed alij in-*
distinctè, & post Felin. Selu. & plures alios, Gabr.
d.tit.de pia causa, concl.2.n.2.vers. contrarium, Bo-
badil. *in sua politica 2.cap.18. numer.* 228. *iuncta*
lit.C, Card. Tusch. *tom.4.lit. H,concl.*158. *& con-*
*clus.*163.*n.2.& 4.& tom.6.lit.P,concl.*358. Castill.
*lib.1.de vsufructu, c.54.n.*24. plures per Nic. Garc.
*de benefic.p.5.cap.1.n.*606. in terminis Confrater-
nitatum Benedict. Ægid. *in repet.l.1. C.de sacros.*
*Eccles. part.1. in initio num.*54. vbi hanc rem du-
bio carere affirmat, cùm constet tales Confrater-
nitates nihil aliud quàm diuini numinis cultum
& honorem (in quo vera pietas consistit)
tam in suis Sanctis, quàm in operibus cha-
ritatis erga proximos prospicere, intendere,

& exercere : vbi plura de Confraternitate sanctæ Misericordiæ in omnibus Portugaliæ ciuitatibus, & omnibus ferè illius oppidis erecta & fundata. Rot. *decis. 373. num. 8. part. 1. recentior. & coram Coccin. decis. 210.* latè Antonin. Ricciul. *Eccles. lucubrat. lib. 4. cap. 11. num. 13. cum seqq.* vbi probat.

79 Ex quibus planè colligitur, quòd licèt nonnulli, quos refert Gabr. *dict. conclus. 2. in fine, & conclus. 1. num. 17.* & Regens de Ponte *consil. 28. lib. 1.* voluerint relicta piis causis solui non posse hospitalibus, & Confratriis institutis sine Episcopi auctoritate; longè verius est contrarium, vt tenent Tiraq. proximè citatus, Valasc. *dict. consil. 105. num. 38.* Benedict. Ægid. *dict. lecon. 35.* & Ricciul. *citato cap. 11. num. 13.* addens quòd Doctores asserentes Confraternitates laicorum non esse loca pia, debent intelligi de Confraternitatibus, quæ consistunt in simplici collegio personarum citra auctoritatem Ordinarij, vel exercitium operis pij.

80 Interueniente autem Episcopi approbatione de multis possumus dubitare, vel de ipsis Confratriis an sint Ecclesiasticæ, & de foro Ecclesiæ, si corpus ipsum Confraternitatis conueniatur. Vel de rebus ad ipsos spectantibus subiaceant Ecclesiasticæ, an verò sæculari potestati, vel de personis singularibus ipsorum Confratrum.

Si de ipsis Confraternitatum corporibus agamus, aut quæritur an sint loca religiosa, & locorum religiosorum gaudeant priuilegiis. Vel verùm piis causis debeant annumerari? Circa primum distinguendum est verùm habeant hospitale, seu Ecclesiam cum campanili, & Altaribus; & religiosa esse loca concedendum est : aut non habent hospitale, nec Ecclesiam; & negatiuè respondetur, ex ea ratione, quia quando hospitale, vel Ecclesiam non habent, rationem collegij, & fictæ personæ vicem sustinent, vt latissimo discursu comprobat Mart. *de iurisdict. p. 4. casu 113. num. 7.* vsque ad *num. 17.* licèt perperam confundat, cum hac consideratione quòd loca pia non sunt, quæ diuersa est ab illo, quòd fauore piæ causæ non gaudeant contra proximè resoluta, quamuis pia esse loca contendant multi, quos refert Gabr. *d. concl. 1. num. 5.* à quibus recedit cum
81 aliis *num. 9.* Quoad secundum igitur quòd Confraternitates cum Episcopi auctoritate institutæ piæ sint, & Ecclesiasticæ, itavt si ipsa corpora conueniantur, ad forum Ecclesiæ pertineat cognitio; probatur ex *d. cap. de xenodochiis*, iuncto *c. ad hæc*, & tenet Nicol. Garc. *de beneficiis, part. 5. cap. 1. num. 605.* iuncto argumento de loco ad rem, seu ad personas, de quo *in l. 1. §. Officium ff. ne quis in iur.*, cum aliis citatis per me *in tract. de locis communib. argument. iuris loco 65. n. 1.* si enim auctoritas Episcopi facit loca religiosa, & de foro Ecclesiæ, nulla ratio diuersitatis assignari potest, quare Collegia ipsa personarum ex auctoritate summi Pontif. aut Episcoporum instituta non pertineant ad forum ipsius Ecclesiæ. Non obstat recepta distinctio *in l. vlt. num. 13. ff. de colleg. illic.* quæ etiam deducitur ex *gloss. pen. in cap. 1. de locato*, recepta per Con. *practic. c. 34. n. 1. ad med.* & alios, quos refert & explicat Decian. *tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 41. cum seqq.* & de quibus Azeued. *l. 10. num. 25. tit. 1. lib. 6. noua recopil.* dum resoluunt quòd si Collegium vt Collegium conueniatur, inspici debet, an maior pars sit Clericorum, quia hoc ad Ecclesiasticum pertinet iudicium; ad sæculare verò si maior pars sit laïcorum. nam si distinctio vera est (dubitat enim de ea Decian. *vbi proximè*) debet intelligi de Collegiis omnino profanis, vt in Vniuersitatibus studiorum, de quibus nominatim agunt, non ita tamen adaptatur Collegiis Episcoporum auctoritate fundatis ad pia opera, vt benè explicat Azeued. *d. l. 10. n. 27. cum seqq.*

82 Si verò agimus de rebus ad ipsas Confraternitates Episcopi auctoritate ad pios vsus institutas spectantibus, vt Ecclesiasticas censendas esse verius est, & consequenter sine solemnitatibus requisitis in rerum Ecclesiasticarum alienationibus alienari non posse, vt post Menoch. Lambert. & Sfort. comprobat Gutier. *d. cap. 33. num. 23.* & absque difficultate verum est quando Confraternitates alicui Ecclesiæ, Capellæ, seu Altari vnitæ, seu affixæ sunt, vt frequentissimo vsu receptum videmus. Ratio verò ex dictis facilis est, quia huiusmodi Confratriæ Ecclesiasticæ sunt, propter accedentem Episcopi auctoritatem, ac subinde de foro Ecclesiæ fiunt res, quæ in earum dominio incorporantur, iuxta reg. text. *in cap. vlt. de rebus Eccles.* resoluit Carol. de Grass. *d. effectu 1. n. 121.* Lotter. *d. lib. 2. cap. 10. num. 51.* Marc. Anton. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 66. num. 2. & resolut. 203. n. 1.* latè Muta *decis. 58. n. 19. & 21. cum seqq.* Ricciul. *d. lib. 4. c. 12. num. 22.* quicquid dicat Capic. Latro *decis. 93.*

83 Si autem de personis agamus ipsorum Confratrum, cum supponamus nec se, nec sua religioni in totum tradidisse, sed merè laicos remanere, certum esse debet quòd de foro Ecclesiæ non efficiuntur, sed coram sæculari iudice sunt conueniendi in ciuilibus & criminalibus, si causæ spirituales non sint, vt notat expressè Paul. de Castro *in l. collegium, num. 3. C. de hæred. instit. & in l. cum senatus, num. 2. & 3. ff. de rebus dub.* vbi Socin. *num. 10.* Abb. *cons. 31. num. 2. par. 1.* Valasc. *d. cons. 105. n. 32.* Perez de Lara *d. cap. 1. à num. 7.* & post Corn. Paris. & alios, Mart. *d. part. 4. casu 113. num. 13.* & bene Azeued. *d. l. 10. num. 26.* Mart. Muta *dec. 38. num. 9. cum seqq.* Rot. *in Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaso 22. May 1613. coram Reuerendissimo D. Coccino Decano*, impressa per Alphons. de Leone *de officio Capellani part. 1. q. 4. num. 10. & 11.* Carol. de Grassis *de effectib. clerical. effectu 1. num. 121.* latè Ricciul. *Ecclesiast. lucub. lib. 4. c. 12. à princip.* Ratióque differentiæ inter bona, & personas, ea est, quia bona efficiuntur ipsius Confraternitatis, & in eam transeunt, eique vniuntur, & incorporantur; & ideò tanquam connexa, & adhærentia rei piæ, seu religiosæ, religiosa etiam efficiuntur, iuxta reg. text. *in cap. quanto, de iudic.* cum similibus. At verò personæ nullam faciunt, vt supponimus, sui, aut suorum traditionem, sed potiùs in sæculo puri laici manent, sicut priùs, solámque eleemosynam paruam vnius denarij præstant, vt fructum spiritualem bonorum operum Confraternitatis participent, vel priuilegio Ecclesiasticæ sepulturæ interdicti tempore, vt benè expedit text. *in c. vt priuilegia, vers. suos quoque, de priuileg.* & consequenter ratio quæ efficit vt bona, seu loca pia, aut Ecclesiastica censeantur, apertè deficit, vt in personis idem debet indicari.

84 Dixi, *si causæ spirituales non sint*, quia certum est harum cognitionem priuatiuè ad solos Ecclesiasticos iudices pertinere, iuxta regulam text. *in cap. benè quidem 96. dist. & in c. 2. & in c. quanto, de iudic.* & in eisdem terminis Confraternitatum

notant

notant Rebuff. *in tract. in quib. causis seculares iudices,&c. num.* 81. & post Salaz. Bobadil. *d. n.* 228. Azeued. *d. l.* 10. *num.* 26. Nau. *d. cons.* 3. *num.* 5. & 6. *de foro comp.* atque etiam Marc. *d. casu* 113. *n.* 20.

85 Exemplum proponentes si agatur de recipiendis, vel excludendis Confratribus, quia tunc primum iudicium spectat ad Rectorem Confraternitatis, à quo datur recursus ad iudicem Ecclesiasticum, Gutier. *Canon. quæst. lib.* 1. *c.* 35. *num.* 24. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 10. *num.* 52. Ricciul. *d. lib.* 4. *c.* 12. *n.* 4. Idem respectu ordinationis, & correctionis statutorum, quia hoc pertinet ad Episcopum, Ricciul. *d. c.* 12. *n.* 7. Idem vbi agitur contra Confratres pro delicto admisso in rebus spiritualibus, Steph. Grat. *discept.* 517. *n.* 5. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 52. Marcel. Vulpe *in praxi c.* 11. *n.* 10. Ricciul. *d. c.* 12. *num.* 6. Idem si controuersia sit de præcedentia in processionibus publicis, cùm enim materia hæc vel spiritualis sit, vel saltem spiritualibus annexa, meritò ipsius cognitio ad Episcopos pertinet, per Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regularib. cap.* 13. & pleniùs per Const. 13. Gregorij XIII. quamuis enim ad Tridentini auctoritatem quis posset respondere solum agere de controuersiis inter Ecclesiasticas personas, quæ subinde non ratione materiæ, sed personarum ad forum trahuntur Ecclesiasticum, quo fortassis fundamento in hoc puncto controuersiarum de præcedentiis sentire videtur Bobadil. dum securè scribit Prætoris officium esse, sedulò, & diligenter componere hæc dubia de præcedentiis Confratrum laicorum in processionibus, & turbantes possessionem in carcerem mittere, vel aliàs, prout opus fuerit, coercere: respondebimus tamen apertissimè prædictam Gregorij XIII. Constitutionem potestatem hanc demandare Episcopis, non solùm inter Religiosos, & alias Ecclesiasticas personas, sed etiam inter laïcos confratres. Quod verò Bobadil. testatur praxi receptum non negamus, si modò intelligamus Prætores illud agere non per modum suæ iurisdictionis, quasi ad eam pertineat ea dubia decidere, sed quatenus tenentur ex ipsis diuinis, Canonicis, atque etiam ciuilibus legibus partes suas interponere, ne qua molestia, vis, aut perturbatio rebus sacris, & diuinis Officiis, aliísque actibus diuinum cultum concernentibus inferatur, propter innatum illum ordinem, quem temporalis potestas ad spiritualia habere noscitur, iuxta reg. *cap. quoniam* 10. *dist.* text. optim. *in Extrauag. Vnam sanctam, vers. oportet autem, de maior. & obedien.*

86 Ex quibus primò infertur resolutio illius controuersiæ quæstionis, an iuspatronatus Confraternitatum laïcorum sit laicale, vel Ecclesiasticum? Et esse laicale, si Confratres non induantur, aut distinguantur aliquo signo religionis, & beneficium esset à laïco fundatum, & de bonis profanis, tenent Felin. *in tract. quando littera Apostol. limit.* 4. *vers. induxit etiam dictam decisionem*, Roch. *de iurepatron. verb. ius, num.* 18. *q.* 3. Gambat. *de potest. legati in conferendo, n.* 414. Fusc. *de Visitat lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 12. *ad finem*, Cou. *pract. cap.* 36 *num.* 8. Azeued. *l.* 1. *num.* 6. *tit.* 4. *lib.* 1. *noua recopil.* Zerol. *in praxi Episc. part.* 1. *verb. iuspatronatus, vers.* 33. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 5. & *canon. quæst. lib.* 1. *q.* 22. *n.* 11. & fuit hic articulus diligenter examinatus per Rot. *in Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaso* 22. *May* 1623. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in ead.* 6. *Febr.* 1628. *coram R. P. D. Duran.* inter eius decisiones impressas *decis.* 540. licè Ricciol. *Eccles. lacub lib* 4. *cap.* 13. Et licèt Felin. Roch. & Cau. *vbi suprà* & eadem Rot. *dec.* 574 *part.* 1. *diuers.* hoc in sum. tenuerint, quamuis Confraternitates huiusmodi pietatis causa institutæ adhæreant, & sint affixæ alicui Ecclesiæ. Ego tamen contrarium sentio in his terminis, ex quo tunc iuspatronatus non desumit qualitatem ab ipsis personis, ex quibus Confraternitas conflatur, sed spectatur Ecclesia, cui hæret Confraternitas, si id aliquibus coniecturis deprehendi possit, vt bene resoluunt Lambert. *de iure patron. p.* 1. *lib.* 1. *q.* 1. *art.* 10. *n.* 4. & 5. Nicol. Garc. *de benefic part.* 5. *cap.* 1. *num.* 65. & ideò vbi iuspatronatus non spectat ad Confraternitatem ipsam, nec ad illius Confratres, sed solùm ad præsidentes, qui semper laïci sunt, ipsique Præsidentes præsentant, nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, tunc cùm in hoc casu spectetur persona ipsorum Præsidentium, non autem locus, cui præsunt, erit dubio procul huiusmodi iuspatronatus laïcale, vt non semel censuit Rot. & signanter *in d. decis.* 574 *n.* 7. & *p.* 7. *recent.* & *in Vulterana Capellania* 7 *Maij* 1608. *coram Card. Lancellot. iun. & in d. Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaso, tam coram Reuerendissimo D. meo Decano, quam coram Reuerendissimo P. D. Duran. & in Bergomen. Capellania* 18. *May* 1629. *coram R. P. D. Merlino, in princ.*

Secundò infertur resolutio alterius quæstionis, an suspicio vsurpationis cadat in iurepatronatus spectante ad Confraternitatem, ita vt requiratur exactior probatio, de qua per Concil. Trid *sess.* 25. *de reform. cap.* 9. Et negatiuè est respondendum cum Rot. *in d. Bergomen. Capellania*, ex eo quia Confraternitas non constituit aliquod Collegium publicum cum iurisdictione, seu potentia, sed potius est priuata quædam Congregatio personarum ad exercitium pietatis instituta, & sic dici non potest vniuersitas, vt per Innoc. *in cap. delicta, n.* 9. & *ibi* Card. *n.* 7. *de excess. Prælat.* Bald. *in Auth. hoc ius porrectum, n.* 12. *C. de sacros. Eccl.* & *in l. id quod pauperibus, n.* 34. *C. de Episcopis, & cleric.* Alex. *cons.* 102. *n.* 2. *vers. confirmatur lib.* 7. Nau. *cons.* 3. *de foro comp.* Rot. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino decis.* 47 *a n.* 1. & 2. & cùm nullam habeat iurisdictionem, aut publicam auctoritatem, seu potentiam hæc Confraternitas in loco, qualem habere solent Vniuersitates, & Communitates laïcorum, seu Barones, de quibus loquitur Concil. *d. cap.* 9. non capit præsumptio vsurpationis, quæ in illis vigere solet. Pute. *decis.* 55. & 56. *lib.* 1. *in correctis*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 90. *num.* 60. *vers. est obseruandum.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 18. *n.* 69. vbi quòd Sac. Congregatio declarauit Concilium non intrare vbi non tota Vniuersitas, sed certa illius pars dumtaxat; & Rot. *decis.* 798. *n.* 4. *part.* 1. *diuers.* vbi de capitulo Ecclesiæ Tirassonen. & *decis.* 219. *p.* 1. *recent.* quæ pariter loquitur de iurepatronatus pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum; & in terminis Vniuersitatis Iuristratum Cracouien. quæ non habet publicam auctoritatem, vel iurisdictionem, idem resoluit Rot. *in Cracouien. Parochialis* 24 *Ianuarij* 1618. *coram R. P. D. Merlino.* Amplius cùm huiusmodi Confraternitas visitetur ab Ordinario, & corrigatur, apparet ea auctoritate non pollere Confraternitatem, vt Ordinario formidinè incurrere potuerit, & quin ipse Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare 87

 voluerit

voluerit, & sic excluditur timor vsurpationis Puteo. *d. decis. 55. in fine lib. 1. in correct.* Rot. *decis. 578. num. 2. part. 4 diuers. & in Lucana Iurispatronatus de Podiis 2. Decem. 1619. coram Reuerendissimo Seleucien.*

88 Tertiò infertur resolutio controuersiæ alterius quæstionis. Vtrùm bona ad Confraternitates pertinentia licitè possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus necessariis? In qua partem affirmatiuam generaliter, & indistinctè tuentur Bald. *in Auth. Hoc ius porrectum num. 3. C. de sacros. Eccles.* Sequitur Felin. *in cap. 2. num. 11. vers. fraternitates, de foro compet.* Paul. de Castr. Paris. & alij, quos refert, & sequitur Gabr. *d. tit. de pia causa concl. 1. num. 11.* Rebuff. *in compend. alienat. num. 56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap. 35. num. 16.* Redoan. *de rebus Eccles. non alien. rub. 27. n. 15.* Baptista Costa *de iuris, & facti ignor. in cons. posito post inspect. 98. num. 3.* Quorum fundamentum illud vnicum est quòd Confraternitates laïcorum, & Collegia sunt merè profana, & secularia, & ideo solemnitas requisita in alienationibus rerum Ecclesiasticarum, iuxta *cap. sine exceptione 12. q. 2. cap. nulli*, & per *tot. de rebus Eccles. non alien.* in illis locum obtinere non potest. Verùm Gutier. *d. cap. 35. à n. 21.* distinguendum putat: aut enim, inquit, bona relinquuntur alicui Confraternitati, vt illi deseruiant, & ad libitum de illis possint disponere, & concludit necessarias non esse prædictas solemnitates rerum Ecclesiasticarum, & procedere dictam Baldi doctrinam; aut inquit, Confraternitas locus pius, vel Oratorium extructum est principaliter vt sacrum fit, & Deo Opt. Max. dicatur, & bona eo animo congesta, vt ad opera Oratorij necessaria, nempe pro Missis, & ad pauperes subleuandos perpetua sint; & concludit quòd etiamsi Episcopi consensus accesserit, locus, & bona pia & religiosa censenda sunt, & consequenter sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum alienari non possunt. Verùm hæc distinctio Gut. in multis peccat, nec aliqua ratione defendi potest. In primis enim inaduertenter & falsò supponit Confraternitatem, aut alium locum pium cum Oratorio institui posse, vt ibi Missæ dicantur sine Episcopi auctoritate contra decisionem text. *in c. vnicuique, de consec. dist. 1.* & receptissimam omnium traditionem, de qua suprà: falsum etiam apertè est, dictum secundum distinctionis membrum, dum religiosa & Ecclesiastica censet bona Confraternitatis, aut hospitalia, quando sine Episcopi auctoritate instituuntur, contra regulam *d. cap. ad hæc*, & receptam traditionem, de qua suprà. Falsum denique est, quòd in primo membro supponit posse sine illis solemnitatibus alienari bona Confraternitatis institutæ cum Episcopi auctoritate quando relicta sunt, vt possint alienari ad libitum pro necessitatibus Confraternitatis: nam si in eius dominium transierunt, Ecclesiastica efficiuntur, ex statim dicendis. Hanc Ioannis Gutierres distinctionem me improbasse testatur Rota *in Hortana Rectoriarum 16. Iunij 1630. coram R. D. meo Coccino.* Quare necessariò recurrendum est ad nostram resolutionem principalem: vel enim Confraternitates institutæ sunt absque Episcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina & communis resolutio quòd possint bona ad illam pertinentia licitè alienari sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum, ex ipsorum ratione quòd bona, & Collegia ipsa, seu loca profana sunt: aut Confraternitates, & hospitalia instituta sunt cum Episcopi auctoritate, & procedit resolutio, quam suprà tradidimus, quòd religiosa sunt, & Ecclesiastica, & consequenter eorum bona vt Ecclesiastica iudicanda, & requirunt solemnitates rerum Ecclesiasticarum: & in terminis Confraternitatum ita distinguunt Card. & Roch. quos refert, & sequitur Gam. *Lusitan. decis. vlt. num. 6.* & ex antiquo Concil. Nanatensi *cap. 15.* dum inquit, *de collectis, vel Confratriis, quas consortia vocat, quantum rectum ad auctoritatem atque salutem animæ pertinet, vltra autem nemo*, &c. Ex *tom. 3. Concil.* notat Renat. Chopp. *de sacra politia lib. 3. cap. 6. num. 6.* & in hospitalibus plures refert. Anton. Gabr. *d. conclus. 2. num. 9. & 10.* Valasc. *d. cons. 105. num. 34.* Mascard. *d. conclus. 869. num. 11.* Card. Tosch. *d. lit. H, concl. 163. à num. 9.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 517.* Muta *decis. 58. num. 13. & 24.* nouissimè Ricciul. *Ecclesiast. lucub. lib. 4. cap. 11. n. 15.*

Quartò infertur resolutio ad aliam quæstionem præcedenti proximam, nec minus controuersam, verùm scilicet ex bonis Confraternitatum, si vendantur, gabella debeatur, quæ aliàs decima venditionis appellatur? In qua Doctores sic communiter distinguunt: aut Confraternitatum bona ad pios vsus relicta sunt, pro Missis, scilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & similia: vel in profanos expenduntur, conuiuia scilicet, ludos, & similia. Priori casu, inquiunt, à gabellæ solutione liberas esse huiusmodi Confraternitates, & Collegia: exemplumque proponunt in Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuersitatum institutis, pro pauperibus scholasticis alendis; in posteriori verò non ita: quam distinctionem ex Bald. tradit Auendan. *de exequendis mand. p. 2. cap. 14. num. 32.* & post eum Gabriel. & Salaz. Garcia Gironda *de gabell. 15. part. 7. in princip. num. 42.* Lazarte *de decima vendition. in addit. cap. 19. num. 9.* quos sequitur Azeued. *l. 1. à num. 1. tit. 18. l. 9. noua Recopil.* & priorum verba ad litteram transfert Gutier. *de gabell. lib. 6. quæst. 97. n. 18.* & partem sequitur Molin. *de Iustitia tom. 3. disputat. 671. in princip.* 89

Distinctionis fundamentum illud est quòd priori casu Confraternitates, & Collegia illa pia sunt, eo quòd in eis opera charitatis, & pietatis exercentur, atque subinde Ecclesiastica, Ecclesiasticoque priuilegio gaudere debent, ex reg. Generali tex. *in l. omnia 34. C. de Episc. & cler.* ex qua vulgò colligitur pia loca omnibus gaudere Ecclesiasticis priuilegiis. Pereg. *de imm. c. 4. n. 64.* Nouar. *in tract. de elect. fori, sect. 2. q. 56. n. 8.* Aloys. Ricc. *in praxi tom. 3. resol. 142.* quos refert & sequitur Diana *moral. resolut. part. 4. tract. 1. resol. 37.* Verùm resolutio hæc difficultatem non resoluit, nam ex eo quòd pia sunt collegia, vel loca, vel quòd ad pios vsus sunt instituta, non sequitur esse Ecclesiastica, & religiosa, nisi accesserit Episcopi auctoritas, ex dictis suprà, & consequenter si hoc pendet ex illa quæst. quòd bona sunt Ecclesiastica, vt à gabella eximantur, oportebat distinguere inter Confraternitates, & hospitalia, quæ Episcopi auctoritate, vel absque illa instituuntur, quemadmodum in hospitalibus expressè distinguit Lazarte *in corpore tract. cap. 19. num. 90* & post eum, & plures alios Gironda *d. p. 7. in princ.*

à

à num.67. Azeued. *l.1.num.4.* Ego tamen aduerto exemptionem hanc à gabellis, omnibus illis tributis Principum secularium dari non solùm Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, verùm etiam specifice, & indiuidualiter piis locis, & causis, vt *in auth. Item nulla communitas Cod. de Episcop.& Cleric.* ibi, *Ecclesiis, vel aliis piis locis.* text. optim. *in cap. non minus, de immunit. Eccles.* ibi, *de bonis Ecclesiasticis, & Clericorum, & pauperum Christi vsibus deputatis*, aduertit bene Molin. *proximè citatus*, & contra alios prædictorum Iurium immemor Marta *dict. p. 4. casu 14.* Quare licèt quoad alios effectus, quæstiones pendentes ex eo, an bona sint Ecclesiastica, attendi oporteat, vtrùm Confraternitas, aut Collegium sint instituta auctoritate Episcopi; vt suprà explicauimus; minimè tamen ista inspectio seruit ad præsentem art. de exemptione gabellarum, quia ad illum sufficit, quod bona ad pios vsus sint destinata, quod reperitur in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, seu locis, quæ ad pios vsus construuntur, etiam sine Episcopi auctoritate, vt supra explicauimus.

90 Quintò infertur Confraternitates, & hospitalia Episcopi auctoritate instituta beneficio restitutionis in integrum gaudere. Probatur, diximus enim huiusmodi hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi instituuntur, religiosa, & Ecclesiastica censeri. Certum autem est Ecclesiastica loca, seu collegia iure minoris prædicto gaudere restitutionis beneficio, *cap. 1. de restit. in integr. cap. 1. eod. tit. in 6. Clem. 1. eod. tit.* facit reg. *l. omnia C. de Episcop. & cleric.* Ex qua Doctores passim notant hospitalia quæcunque omnibus Ecclesiasticis gaudere priuilegiis, & post Felin. Roman. Balb. & alios prosequitur Gabr. *d. concl. 2. n. 4.* atque ita in his Confraternitatibus, & hospitalibus institutis Episcopi auctoritate indubitabilem esse apud scribentes omnes hanc resolutionem testantur Sfort. in eleganti *tract. de restitut. in integrum p. 1. q. 1. à n. 37.* Et sic restitutionem in integrum hospitali Ecclesiastico esse concedendam aduersùs aditionem hæreditatis, resoluunt Vincent. de Franchis *decis. 382.* & Marta *voto 169. per tot.* Ricciul. *dict. lib. 4. cap. 11. num. 14.* Circa alias verò Confraternitates, & hospitalia, quæ sine auctoritate Episcopi instituuntur, non leuis est inter scribentes controuersia; quòd enim indistinctè gaudeant prædicto restitutionis in integrum beneficio, tenent communiter scribentes, qui docent omnia loca, immo quod generalius est, omnium piam causam hoc habere priuilegium, vt iure minoris restituantur, ex Ioan. Andr. Archid. & Dominic. *in d. cap. 1. de restit. in integrum lib. 6.* & pluribus illis ex antiquioribus, de quibus Tiraq. *de pia causa, priuileg. 138.* Costa *in cap. si pater, verb. ipsis pauperibus num. 4.* sequitur Cald. Pereira *in l. si curatore, verb. minoribus, num. 64. C. de in integrum restit. min.* Mastrill. *Sicilia decis. 200.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 4. collect. 648. vers. quarto*, & constanter Sfort. *d. q. 3. à num. 6.* Ricciul. *d. cap. 11. n. 4* Ex dictis autem constat omnia hospitalia, & Confraternitates licèt absque Episcopi auctoritate instituantur, pias causas censendas esse; de hospitalibus, & Confraternitatibus agentes eandem resolutionem sequuntur Bald. & Paul. Castren. *in l. Orphanotrophos, C. de Episcop. & cleric.* arg. text. *ibi*, quatenus æquiparat hospitalia minoribus, & aliis, quorum meminit Tiraq. *vbi proximè*, Mascard. *d. concl. 869. num. 10.* Miles, & alij, quos refert, & sequitur Sfort. *d. q. 3. à n. 46.* & de confraternitatibus Misericordiæ, Cabel. *Lusit. decis. 51. num. 8. per tot. p. 2.* Quorum fundamentum est præcipuum, ex *d. l. Orphanotrophos*, & ex generali alia conclusione, quam colligunt ex *d. l. omnia*, quòd hospitalia, & alia pia loca gaudent omnibus priuilegiis, quæ Ecclesiis conceduntur. Contrariam tamen sententiam quòd scilicet huiusmodi hospitalia, & Confraternitates hoc priuilegio iuuari non debeant quando siue Episcopi auctoritate instituta sunt, expresse sequitur Anchar. *in cap. auditis, num. 9. de restit. in integ.* cuius sententiam probant Gabriel. *d. concl. 1. num. 21. & concl. 2. num. 16.* Gutier. *d. cap. 35. n. 14.* Valasc. *d. cons. 105. num. 44.* & post Corn. Cald. Pereira *d. verb. minoribus num. 63.* & plures alij citati per Sfort. *d. q. 3. num. 45.* & reliqui, qui sæpe alibi in hoc proposito distinguunt an prædicta loca & Confraternitates Episcopi auctoritate instituta sint, necne. Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant Confraternitates, & hospitalia piis causis annumeranda non esse: sed melius ex nostra ratione confirmabimus; diximus enim quòd licèt pia sint, Ecclesiastica tamen & religiosa non sunt, si Episcopi auctoritate non instituuntur, nullibi verò beneficium restitutionis piis causis indistinctè à Iure conceditur, sed tantum Ecclesiis, & Ecclesiasticis, ac religiosis locis.

Ad argumenta verò in contrarium facilè videtur responderi posse. In primis ad *dict. l. omnia*, respondemus solùm procedere in hospitalibus institutis auctoritate Episcopi, vt ex communi sententia interpretatur Valasc. *d. cons. 105. num. 12.* Et ad *d. l. Orphanotrophos*, similiter respondet Anchar. *d. n. 9. in fine*, & sentire videntur Mascard. *dict. concl. 869. num. 9.* Marta *d. p. 4. casu 13. num. 15.* atque etiam Cabed. *dict. decis. 51. num. 2. & 11.* quatenus in hoc puncto considerat prædictas Misericordiæ Confraternitates auctoritate Prælati, & Capituli fuisse institutas. Verùm ex alio capite priorem sententiam, quæ indistinctè Confraternitatibus hoc concedit restitutionis beneficium, defendi posse non possum non affirmare; generaliter enim receptum est, non ita hoc beneficium restitutionis minoribus, & Ecclesiis concedi, vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & miserationis ratio reperitur; quales censentur omnes illi, quorum bona sub aliena cura sunt, vel per administratores gubernantur, vt in Respubl. Ciuitate, villa, Castro, seu quacunque alia Communitate probat text. *in l. Respubl. C. ex quibus causis maiores. l. Rempubl. C. de iure Reip. lib. 11.* iuncta æquiparatione text. *in l. 1. §. quibus ff. quod cuiusque vniuersitatis nom.* Reipublicæ scilicet, cuiuslibet alterius Collegij seu vniuersitatis personarum, & in fisco, furioso, prodigo, & similibus personis post Euerard. *loco 30.* Mench. & alios, prosequitur Cald. Pereira *dict. verb. minoribus à n. 6.* & multi de quibus Alphan. *collect. 650.* & de omnibus, & singulis plenissimè resoluit contrarius satisfaciens, & ostendens non solùm ex generali clausula *tit. ex quibus causis maior.* Sed iure minoris prædictis omnibus succurrit Sfort. omnino videndus *d. q. 3. à princ. & art. 2. 7. & 9 cum seqq. vsque ad finem quæst.* Quare si cuilibet Communitati, seu Collegio huiusmodi restitutio conceditur, quia per administratores 91

reguntur, irrationabile videtur eam denegare piis locis, & Confraternitatibus; licet Eccleſiaſtica non ſint, quia ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis fuerunt. Accedit, quia non ſine violentia reſtringitur littera text. *in d. l. Orphanotrophos*, ad ea hoſpitalia, quæ cum Epiſcopi auctoritate inſtituuntur, immo æquiparatio, quam text. facit, adminiſtratoris hoſpitalium, & tutoris minorum, nihil commune habet cum auctoritate Epiſcopi, ſed omnibus hoſpitalibus etiam abſque illa inſtitutis maxime conuenit.

92 Sextò infertur ex iis, quæ Confraternitatibus ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis relinquuntur, quartam falcidiam deduci non poſſe. Probatur; diximus enim omnes Confraternitates licèt abſque Epiſcopi auctoritate inſtituantur, pias cenſeri, & inter pias cauſas eſſe annumerandas: ſed conſtat de legatis ad pias
93 cauſas nullam deduci falcidiam, iuxta text. *in Auth. ſimiliter. C. ad leg. Falcid.* & in corpore, vnde ſumitur *in Auth. de Eccleſiaſt. tit. § ſin autem hæres, coll. 9. & ex l. ſi quis ad declinandum, ad fin.* ibi *nulla falcidia in hac parte intercedente, C. de Epiſcopis, & cler.* cum ſimilibus; ex quibus ita hanc concluſionem tradunt ſcribentes omnes eiſdem locis, vt conſtat ex latiſſimè traditis per Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, priuileg.* 26. Couar. *in c. Raynaldus, de teſtam. § 3. num.* 7. Coſta *in cap. ſi pater, verb. Trebellianica, à num.* 13. optime Hugo Donell. *comment. iuris Ciuilis lib. 8. cap. 17. § vtrum autem*, Surd. *de alimen. tit. 8. priuil.* 18. *à num.* 2. me citato Ricciul. *d. lib. 4. cap.* 11. *num.* 18. & ſic habere communem Doctorum omnium traditionem tam in ſcholis, quam in Palatiis, profitetur Pereg. *de fideicom art. 3. à num.* 62. Flores de Mena *var. quæſt. lib. 2. c. 21. num.* 190. inde inferens ad quæſt. de gabellis, de qua ſuprà: ex quibus noſtram illationem ad Confraternitates ita deduxerunt Bald. Paul. de Caſtro, Socin. Alex. Dec. & alij, quos refert & ſequitur Gabr. *d. concl.* 1. *num.* 8. & poſt eum Gutier. *d. cap.* 35. *num.* 12. Flores de Mena *vbi proximè*, & in hoſpitalibus Caſtren. Felin. Barbat. & alij, quos refert, & ſequitur idem Gabr. *d. concl.* 2. *num.* 16. Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 39. Maſcard. *d. concl.* 869. *n.* 12. Vnde manifeſtè conuincitur ſententia, & fundamentum eorum, qui contrarium reſoluebant ex ea ratione quòd Confraternitates loca pia non ſint, vt voluit Corn. & Pariſ. quos ſequitur Menoch. *d. remed.* 15. *recuper. num.* 34. concesso enim antecedenti, negamus conſequentiam: quamuis enim ex dictis verum ſit Confraternitates loca pia, ſeu religioſa non eſſe, ſunt tamen piis cauſis annumeranda; at de omnibus piis cauſis falcidiam non deduci expreſsè decidunt imperatores *in d. Auth. Similiter*, cum ſimilibus. Immo ipſo iure Digeſtorum hoc priuilegium piis cauſis fuiſſe conceſſum contendit Tiraq. *d. loco*, meliùs per text. *in l. 1. § ad municipium, & in l. Titia. in princip. ff. ad legis falcid.* contra Cuiac. reſoluit Coſta *d. verb. Trebellianica. num.* 20. Pereg. *d. art.* 3. *n.* 62. & Donell. *citato loco.* Vnde etiam ſuppoſita communi
94 ſententia, quæ reſoluit ſimiliter ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur, Trebellianicam non deduci, vt docet Bart. Bald. ſcilicet & alij *in d. Auth. Similiter*, & plures, de quibus Tiraq. *priuileg.* 27. & poſt Gou. *vbi ſup.* communem eſſe vtriuſque iuris Doctorum ſententiam, teſtatur Coſta *d. verb. Trebellianica, n.* 21. Pereg. *d. art. 3. à num. 62. cum ſeqq.* Ricciul. *d. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 17. ſequitur etiam Trebellianicam deducendam non eſſe de eiuſmodi fideicommiſſo ſi Confraternitatibus relinquatur, vt poſt Paul. Caſtren. notauit Maſcard. Valaſc. & Gutier. *proximè citatis locis.*

Vtrùm autem ſi vna Confraternitas hæres inſtituatur, & alteri Confraternitati legata præ- 95
ſtare, vel hæreditatem reſtituere grauetur, falcidia, aut Trebellianica deduci poſſit? Partim pendet hæc quæſtio ex illa generali, Vtrum priuilegiatus contra pariter priuilegiatum vtatur priuilegio ſuo; partim ex illa, quam in ſpecie ſcribentes controuertunt vtrùm pia cauſa contra aliam ſimiliter piam, deducat falcidiam, aut Trebellianicam, de qua omnes *in d. Auth. Similiter*, & alij de quibus Tiraq. *priuileg.* 26. Gabr. *l. 4. commun. tit. ad Trebellian. concl.* 21. *à n.* 18. Coſta. *d. verb. Trebellianica num.* 13. Surd. *d. priuileg.* 18. *à num.* 6. & ad vtramque partem plures refert. Ce- 96
uall. *commun contra commun. q.* 155. bene Pereg. *d. art. 3. num.* 69. reſoluens partem negatiuam eſſe veriorem, cum illis proſequere. Verùm ſi fideicommiſſum vni relinquatur pro parte in cauſam piam, & pro parte non, deducat falcidiam ſaltem pro parte? Vide text. *in l. ſi ſeruus* 33. *ff. ad l. Falcid.* Gabr. *dict. 3. concl.* 11. *à num.* 8. Pereg. *d. art.* 3. *num.* 67.

Septimò infertur ad præſcriptionem rerum
pertinentium ad Confraternitates, & hoſpita- 97
lis, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, tempus 40. annorum neceſſariò requiri. Probatur, diximus huiuſmodi hnſpitalia, & Confraternitates Eccleſiaſtica cenſeri, & vt talia eorum bona piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Eccleſiaſticis conceduntur; ſed conſtat res Eccleſiarum minori ſpatioquàm 40. annorum præſcribi non poſſe, *cap. ad aures, cap. illud. cap. de quarta*, cum multis aliis, *de præſcript.* Igitur meritò hanc illationem deducunt Abb. per text. *ibi in cap. accedentibus, notab. 2. de priuil.* quatenus agens de præſcriptione contra hoſpitalarios, exigit hanc 40. annorum præſcriptionem, ſequuntur Felin. *in d. cap. quarta, à num.* 2. Balb. *de præſcript. p.* 1. *num.* 5. *in princip. à num.* 5. Padil. *in l.* 2. *à num.* 45. *C. de ſeruitut.* vbi *num.* 50. nuncupatim agit de Confraternitatibus, Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 42. Azeued. *d. l.* 10. *num.* 28. contrarium expreſsè reſoluentes in hoſpitalibus, & Confraternitatibus inſtitutis ſine Epiſcopi auctoritate, quia ex dictis profana ſunt; nec ſubinde Eccleſiæ gaudent priuilegiis; vt reſoluit vltra præcitatos, ſic intelligendus Corn. *conſ.* 217. *num.* 27. *volum.* 1. & poſt eum Marta *d. caſu* 113. *num.* 14. Quæ reſolutio licèt ex noſtra principali reſolutione rectè deduci videatur, inaduertenter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobationem adducunt text. *in cap. accedentibus*; hoſpitalarij enim, de quibus ibi, verè Religioſi ſunt, nec dubium eſt bona, quæ ad ipſorum pertinent Religinnem, verè Eccleſiaſtica cenſeri. Quare meliùs probatur illatio ex eleganti deciſione text. *in Authent. de Eccleſiaſt. tit. § pro temporalibus, collat.* 9. vbi expreſsè decidit contra Eccleſias, & alia loca venerabilia ſolam quadraginta annorum præſcriptionem opponi poſſe; addit deinde hoc ipſum generaliter ſeruandum eſſe in exactione eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur, ex quo vltra ſuprà citatos ita notarunt plures alij, de quibus Tiraq. *tract. pia cauſa priuileg.* 139. Cou. *in reg. poſſeſſor. p. 2. num* 3. *verſ. imò*, Molina *de Iuſtit. tract. 2. diſput.* 72. *verſ. hoc verò priuilegiũ*, vnde
abſurdum

absurdum non erit si quis dicat hoc priuilegio in materia præscriptionis gaudere hospitalia, & Confraternitates ad pios vsus, siue Episcopi auctoritate siue, absque ea fuerint instituta; cum enim ex dictis pateat hospitalia & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercentur, piis causis annumerari, quia defectus auctoritatis Episcopi efficit ne religiosa, seu Ecclesiastica sint, non tamen impedit quominus piæ sint, & tex. *in d. §. pro temporibus*, generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedat pro omnibus præscriptionibus eorum quæ ad pias causas relicta sunt, non rectè communis videtur in hoc proposito distinguere inter hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi, vel absque ea instituuntur, sed in omnibus indistinctè debet admitti reg. *d. §. pro temporalibus*, & benè considerabat Fulgos. *in l. omnes, n. 13. C. de sacros. Eccles.* à quo titubans recedit Padil. *in d. l. 2. n. 46.* & audaciùs, & minus rectè Valasc. *consil.* 105. *num.* 41. *ad fin.* Ampliatúque hæc resolutio, vt procedat quando vna Confraternitas contra alteram vult præscribere, vt in vna Ecclesia contra alteram præscribente probat tex. *in d. cap. ad aures, cap. illud. vers. Ecclesia, d. cap. de quarta*, cum similibus, de quibus Tiraq. *d. priuil.* 20. *vers. contrarium*, Bald. *vbi sup. n.* 4. Cou. *d. §.* 2. *n.* 3.

98 Octauo infert Menoch. *d. remed.* 15. *recuper. q.* 4. *& 5. per tot.* ad quæstionem, quam nouam dicit in ea materia vtrùm scilicet remedium *cap. redintegranda* 3. *q.* 1. concedatur contra singulares successores pro recuperanda possessione rerum Confraternitatis, & hospitalium; inquit enim pendere ex nostra quæstione principali vtrùm huiusmodi Confraternitates, & hospitalia sint loca religiosa? nam si talia sunt, proculdubio vera est pars affirmatiua, quòd prædictum competat remedium, & consequenter ex nostra resolutione dabitur pro rebus hospitalium & Confraternitatum, quæ cum Episcopi auctoritate fuerint instituta, non ita quando absque ea instituuntur. Verùm otiosè disputatur quæstio, si sequamur magis communem, & praxi receptissimam resolutionem, quæ docet remedium illud omnibus competere iam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis violenter à rebus suis eiectis, vel alio modo oppressis, aut dolo deceptis, vt fatetur ipse Menoch. *ibi num.* 13. Mantu. *dial.* 114. Valasc. *de iure emphyt. q.* 18. *num.* 16. Gutier. *Canon. lib.* 1. *q.* 34. *num.* 4. *cum seq.* Cenall. *commun. contra commun. q.* 53. *per tot.* Anton. Thesaur. *Pedem. decis.* 19. *num.* 1. *in fine*. Si verò strictum sequamur Iuris rigorem, verius est nullum nouum remedium in eo text. concedi laicis clericis, Episcopis, aut Ecclesiasticis personis, sed dum agit de Episcopis spoliatis rebus propriis, vel Ecclesiæ restituendis, intelligendum esse per remedia competentia secùndum ius antiquum, rectè interpretatur Innoc. *in c. cùm ad sedem, de restitut. spoliat.* Rip. & Alciat. quos refert, & sequitur idem Menoch. *vbi sup num.* 8. Sarmien. *lib.* 2. *select. cap.* 13. *num.* 2. *& in tract. de redditib. Eccles. p.* 1. *cap.* 4. *num* 11. D. Barbos. *in l. alienna* 12. *n* 45. *ff. soluto matrim.* & suadetur, quia verosimile non est Pontificem per verba vaga, & generalia nouum remedium concedere, & Iuris Ciuilis rigorem abrogare, nulla de eo facta mentione, vt aliàs solet, sed potiùs referre ea, quæ antiquis legibus, seu Canonibus erant concessa, vt significant illa verba, quæ ex originali referunt proximè citati, *in synodalibus Patrum decretis, & legum edictis legimus statutum*, &c. & quia ex contraria interpretatione ostenditur decisio text. *in cap. sæpe, de restit. spoliator.* vbi Pontifex apertè profitetur contra Iuris rigorem nouum concedere remedium spoliatis contra singulares spoliantium successores, quod verum non esset si per dictum *cap. redintegranda* contra huiusmodi singulares successores sic generaliter erat prouisum.

Nonò infertur resolutio ad quæstionem de 99
subsidio imposito per Papam ad fauorem D. nostri Philippi Regis Hispaniarum super redditibus Ecclesiasticis, Confraternitates huiusmodi debeant in eo contribuere de bonis suis temporalibus? In qua quæst. resoluenda necessarium est recurrere ad nostram distinctionem: aut Confraternitates non sunt institutæ auctoritate Ecclesiastica, nempe Apostolica, seu ordinaria, sed priuata tantùm ipsorum fundatorum, & tunc non debent contribuere, quia licet sint loca pia, non tamen sunt religiosa, & ecclesiastica, aut Ecclesiastica auctoritate erectæ sunt, & tunc debent contribuere ex quo sunt loco non solùm pia, sed religiosa, seu Ecclesiastica, vt probatur ex verbis Bullæ Pij IV. & V. super huiusmodi subsidio, ibi, *Super omnium, & singularium Cathedralium, etiam Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Ecclesiarum*, &c. *Capellaniarum, Conuentualium & aliarũ mensarũ fructibus & redditibus & prouentibus*, &c. Quibus verbis comprehendi videtur bona Collegiorum auctoritate Ecclesiastica erectorum, quod magis confirmatur exceptione facta à Papa de hospitalibus actu hospitalitatem seruantibus, quòd non teneantur ad dictam contributionem; ex qua remanet impositio certa & firma in omnibus aliis hospitalibus actu eam non exercentibus, & similiter in omnibus locis piis, & religiosis auctoritate Ecclesiastica institutis, ita Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 4. *n* 613.

Decimò infertur resolutio ad quæstionem in 100
hoc proposito admodum controuerso, vtrùm scilicet ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta canonica debeatur; quam latè resoluimus *lib.* 3. *cap.* 19. *de Canonica portione, num.* 17. *cum seq.*

Vndecimò infertur ex eadem ratione, dicta 101
suprà de Confraternitatibus, & hospitalibus esse similiter accommodanda collegiis, seu seminariis institutis pro sustentatione studentium pauperum, vel aliorum egenorum, quòd sunt loca pia, & gaudent priuilegiis Ecclesiæ, & de iurisdictione Ecclesiastica, & si sunt instituta, seu erecta auctoritate Ecclesiastica, non solùm sunt loca pia sed etiam religiosa. Ita Garcia Gironda *de gabellis, p.* 7. *n.* 44. Azeued. *d. l.* 10. *n.* 26. *lib.* 4. *noua recap.* Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 1. *num.* 612. Aloys. Ricc. *in praxi var. resol. p.* 3. *resol.* 413. Naoar. *in praxi elect.* 43. *n. n.* 1. Felicia de Vega *in relect. cap. cum sit generale* 8. *n.* 51. *in seqq. de foro comp.*

Duodecimò infertur resolutio ad quæstionem, 102
an Confraternitates inter se præcedant. In qua S. Rituum Congregat. *in vna Nepesina* 10. *Maij* 1608. *& in alia Thelesin.* 19. *Martij* 1611. censuit Confraternitates laicorum in publicis processionibus debere procedere, & præcedere inter se iuxta Bullam Gregorij XIII. incip. *Exposcit*, de qua Ricciul. *d. lib.* 4. *cap.* 16. Et quòd Confraternitati sanctissimi Rosarij non competat præcedentia super alias, quæ ante illam habent habi-

tum

104 tum, eadem S. Congregat. *in Bononien. 9. Decembris* 1617. quod locum habere in processiuue sanctissimi Sacramenti respectu Confraternitatis Corporis Christi, quæ etiam illic debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus, declarauit eadem Sacra Congregatio
105 *in nullius 30. Septembris* 1628. Et quòd huiusmodi Confraternitates laïcorum incedunt ante Regulares, quos sequuntur iidem Regulares, & postremò digniorem locum obtinet clerus sæcularis, censuit eadem S. Congreg. *in Messanen. 7. Augusti* 1621. Vnde consuetudinem non esse, sed abusum vt Confraternitas laïcorum præcedat clericis, declarauit eadem S. Congreg. *Eluen.* 10. *Ianuarij* 1604. *in 6. dub.*

Confraternitates non possunt in eorum Ecclesiis per suos Capellanos facere solemniter celebrare, Confessiones audire, sepelire, Sacramenta ministrare, & similis (quæ ad solùm Parochum spectant) absque expressis licentia Ordinarij, & Parochi eadem S. Congreg. Rituum *in Neapolitana* 18. *May* 1602. *& in Cæsaraugustana* 14. *Ianuarij* 1612.

CAPVT XII.

De Monasteriis, & religiosis domibus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Monasterium à Græco vocabulo solitarius locus propriè dicitur.*
3 *Cœnobium à Græca significatione desumptum, communis vitæ locus appellatur.*
4 *Monasterium, & Cœnobium idem sunt.*
5 *Conuentus à conueniendo dicitur.*
6 *Monasteria noua construi sine auctoritate Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, prohibentur.*
7 *Ordinariis non licet dare licentiam construendi nouum monasterium nisi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum est, & aliis interesse habentibus.*
8 *Monasteria olim in solitudine cōstruenda erant.*
9 *Monasteria Monialium hodie extra ciuitatem construi prohibentur, & quæ extra mœnia consistunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur.*
10 *Monasteria Monialium non sunt erigenda nisi Ordinariis locorum consentientibus, & in iis dumtaxat locis, quæ muro vnita sunt.*
11 *Papæ auctoritas etiam vltra Episcopi consensū requiritur in erigendis Regularium monasteriis.*
De sola licentia Ordinarij noua possunt construere Monasteria,
12 *Fratres Ordinis Carmel. discalc.*
13 *Monachi Cong B. M. Fulien.*
14 *Superiores Cong. Cleric. Regul. S. Pauli.*
15 *Licentias erigendi noua monasteria de sola licētia Ordinarij reuocauit Vrbanus VIII.*
16 *Episcopus olim poterat cum consensu Capituli, aut Synodi Parochialem Ecclesiam in monasterium Religiosorum dedicare, non verò hodie.*
17 *Monasteria alia sunt Mendicantium, alia non mendicantium.*
18 *Religiosorum numerus quis habendus in monasteriis mendicantium ostenditur.*
19 *Monasteria noua etiam Mendicantium & Capucinorum, ac Societatis Iesu erigi non possunt nisi in quolibet illorum duodecim Religiosi ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant.*
20 *Monasteria duplicia, idest, monachorum simul, & monialium fieri prohibentur.*
21 *Monasteria omnia de iure communi sunt subiecta Episcopo, in cuius diœcesi sita sunt.*
22 *Monasteria omnia Episcopo censentur subiecta nisi probentur exempta.*
23 *Monasteria ferè omnia Regularium sunt ex priuilegiis specialibus summorum Pont. ab Ordinariorum potestate exempta.*
24 *Monasteria Monachorum à quo tempore exemptionem hanc ab Ordinariorum iurisdictione obtinuerunt, ostenditur, & numeris seqq.*
Exempti sunt ab Ordinariorum potestate,
25 *Canonici Regulares* à Paschale II.
26 *Cluniacensis Ordo* à Clemente IV.
27 *Cassinen. Abbatia* à Zacharia.
28 *Camaldulensis Congreg* à Leone X.
29 *Vallumbrosana Cong.* à Paschale II.
30 *Cisterciensis Ordo* ab Alex. III.
31 *Cælestinorum Ordo* ab Innocent. IV.
32 *Monachi B. M. montis Oliueti* à Iulio II.
33 *Monachi B. M. montis Virginis* à Cœlestino III.
34 *Præmonstratenses* ab Alexandro V.
35 *Carthusienses* à Bonifacio IX.
36 *S. Basilij Ordo* à Gregorio XIII.
37 *Fratres S. Spiritus* à Sisto IX.
38 *Fratres S. Antonij Vienaea.* ab Vrbano IX.
39 *Prædicatores* à Gregorio XI.
40 *Minores* à Clemente IV.
41 *Cruciferi* ab Vrbano III.
42 *Carmelitæ,*
43 *Serui B. Mariæ* ab Vrbano VI.
44 *Minimi* à Sixto IV.
45 *Theatini* à Clemente VII.
46 *Clerici regul. S. Pauli* à Paulo III.
47 *Societas Iesu* à Paulo III.
48 *Sommaschini* à Sixto V.
49 *Ministrantes infirmis* à Gregorio XV.
50 *Fratres B. Ioannis de Deo* à Paulo V.
51 *Clerici Regulares scholarum piarum* à Gregor. XV.
53 *Monasteria quælibet, quibus cura imminet animarum in iis quæ ad dictam curam pertinent, subsunt immediatè iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, excepto monasterio Cluniacensi, &c.*
54 *Per exemptionem concessam monasterio capellæ illi subiectæ non censentur exemptæ.*
55 *Monasteria in quibus exempta sint de Iure à lege Diœcesana, ostenditur.*
56 *Capitula generalia debent in monasteriis exemptis per singulas Prouincias, vel regna quolibet triennio fieri.*
57 *Monasteria monialium quamuis exempta, nisi Regularibus, vel Capitulis generalibus subsint, ab Episcopo spirituali gubernio sūe regēda.*
58 *Iurisdictio nulla est concessa Episcopo in monasteriis Sedis Apost. immediatè subiectis, nisi in concernentibus spiritualia.*
59 *Monasteria non sunt inhabitacula clericorum secularium,*

secularium, & multò minus laicorum conuertenda.

60 *Monasterium de licentia Episcopi diœcesani benè potest destrui, & deseri, atque cum opus fuerit in profanos vsus commutari in casu magnæ alicuius necessitatis, & rationabili existente causa.*

61 *Regulares si in monasteriis quandoque defecerint, clerici saculares in eis poterunt ordinari.*

62 *Monasteria monialium extra Vrbem, Opidàve existentia, si Episcopo videbitur, ad vetera, quæ sunt in Vrbe, reduci debent, vel ad noua quæ fiant.*

63 *Translatio monasterij monialium extra Vrbem existentis facienda est ad aliud monasterium eiusdem Ordinis, & cum iuribus, & redditibus, quos habebat.*

64 *Monasteria iam ædificata deserere non possunt Regulares nisi in manibus ordinarij, seu Diœcesani.*

55 *Fratres minores deserentes monasterium aliquod, in quoquispiam legitimum titulum habet iurispatronatus, non possunt dormitoria, officinas, seu alia loca monasterij eiusdem destruere, diuendere, seu aliis donare.*

66 *Monasterium destructum si sit habentium bona in communi, & transferatur aliò, illa bona acquiruntur illi monasterio ad quod monachi transferuntur.*

67 *Monasterium si penitus destruatur, fuerintque proinde monachi extincti, bona eius remanebunt in dispositione summi Pont.*

68 *Monasterium non habentium proprium, nec bona in communi (vt sunt Fratres S. Francisci de Obseruantia) si destructum sit, possunt eius bona ex concessione Pont. transferri de prioribus locis ad alia loca.*

69 *Monasterium vt transferatur, seu mutetur de loco in locum de Iure communi, licentia Papa, & Diœcesani requiritur, nisi ex priuilegiis Pont. aliter sit cautum.*

70 *Congregatio* S.Benedicti in Portugalia *ex priuilegio Sixti V. potest cum consilio & assensu Capituli generalis transferre eorum monasteria de loco in locum.*

71 *Prior, & monasterium* S.Benedicti Vallisoleti *potest ex concessione* Pij I I. *&* Pij IV. *duo vel tria monasteria iusta interueniente causa vnire.*

72 *Mendicantibus prohibetur ædificare de nouo prope domos iam constructas Minorum nisi spatium trecentarum cannarum.*

73 *Ædificia nulla construi possunt intra vnum milliare ab Abbatiis & locis Ordinis Cisterciensis, sub excommunicationis pœna*

74 *Ædificare, aut possessiones acquirere non licet infra dimidiam leucam à terminis possessionum Carthusiensium.*

75 *Cannarum qualibet debet obtinere octo palmorum longitudinem.*

76 *Ecclesias nouas, & loca construere, vel alia de nouo recipere & habere non possunt quicumque Regulares prope domos Fratrum Prædicatorum, & Carmelitarum infra spatium 140. cannarum.*

77 *Patres Societatis Iesu habent priuilegium vt possint ædificare infra 140. cannas prope alios Conuentus.*

78 *Mendicantes Religiosi, qui sine licentia Papa loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, excommunicationem nemini reseruatam incurrunt.*

79 *Saculares prohibentur erigere excelsas domos, & ædificia prope monasteria Monachorum, vel Monialium.*

80 *Monasteria coram quo iudice sint conuenienda ostenditur.*

SEQVITVR secundum genus Ecclesiasticorum locorum ex ordine, 1
quem suprà proposuimus, quæ quidem religiosæ domus vocantur, speciali verò nomine Monasteria, vel Cœnobia, aut Conuentus, claustra, vel collegia, aut eremitoria nominantur, quamuis largiùs sumpto vocabulo etiam Ecclesiæ ipsæ, de quibus iam egimus, & hospitalia quoque, de quibus, *præcedenti capite* tractauimus, Religiosæ domus soleant appellari, *vt in tit. de relig. domib.*

Monasterium igitur Græco vocabulo solita- 2
rius locus propriè dicitur, cuius habitatores Monachi appellantur solitariam, ac religiosam vitam agentes: solebant olim Episcopi ob crimen depositione dignum clericos in monasteria detrudere, vt ibi tanquam in loco pœnitentiæ peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipsis submoueretur occasio, *cap. sicut dignum. §. clerici, de homicid.* eademque pœna reclusionis in monasterium infligebatur adulteræ in Iure Ciuili, *Auth. Sed hodie §. si verò C. ad leg. Iul. de adulter.* Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 1. q. 11. art. 7.* Hieron.
Roderic. *in compend. qq. regul. resol.*... Cœnobium 3
verò à Græca item significatione desumptum, communis vitæ locus appellatur, à quo cœnobitæ, id est, simul vitam ducentes nominantur, quod tamen vocabulum ad solos Religiosos aptatur,
vnde Monasterium, & cœnobium idem sunt *c. 2.* 4
in princ. de Ordine cognit. quod & Conuentus à 5
conueniendo, & claustrum dicitur eo quòd inde egredi cuiquam propria auctoritate non liceat, Card. *in Clem. 1. de statu Monach. Collegij, & Eremitorij* nomina ex iis, quæ suprà de Regularibus diximus, declarantur.

Est autem sciendum quòd monasteria noua 6
construi sine auctoritate Episcopi, in cuius Diœcesi erigenda sunt, prohibentur, *cap. quidam*, cum seqq. 18. *q.* 2. Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 3. Pitonc. *in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. n. 47.* Campan. *in diuer. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 80. & 81.* Fr. Ludou. Miranda. *in manuali Prælator. tom. 1. q. 33. cap. 1. concl. 3.* Erasm. à Cochier. *de iurisdictione Ordin. in exemptos p. 1. q. 36.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regul. resol. 55. n. 3.* Tambur. *de iure Abbatis tom. 3. disp. 5. q. 1. à princ.* Itavt nec Religiosi exempti possint ædificare in loco non exempto absque consensu Episcopi, Ricc. *p. 4. decis. 168.* Nouar. *tit. de monasteriorum ædificat. super Bullas D. V. Vrbani VIII. n. 4.* cuius tamen assensus sufficit post Ecclesiam cōstructam Ricc. *d. decis. 168. n. 1.* Nouar. *vbi proximè n. 7.* illum præstare non potest Vicarius. Calderin. *cons. 3. de offic. Vicar.* Nouar. *d. loco n. 6.* Non requiritur quando mutatur monasterium de loco in locum, idem Nouar. *n. 5.* nec quando Regulares vellent ampliare monasterium Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 49. art. 9.*

Episcopi autem quem modum tenere debeant 7
in concedenda licentia pro monasteriis Regularium nouis ædificandis ordinauit Clemens VIII. in sua Constit. incip. *Quoniam, sub Dat. 23.*

Iulij

Iulij 560. ibi, *Declaramus locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiuscunq; Mēdicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit*, &c. Quæ constitutio locum etiam habet circa erigenda monasteria Monialium, vt censuit S. Congreg. Conc. 19. *Decembris* 1610. & illius dispositio inducit formam, ita vt eius cōmissio vitiet concessionem. Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *c.* 527. Tamburin. *d. tom. disp.* 5. *qu.* 1. *n.* 11. Aloïc. Ricc. *p.* 2. *decis.* 75. Anton. Nauar. *in sum Bullar. tit. de monasteriorum ædificatore super Bulla Clem. VIII. num.* 2. vbi *à n.* 7. *cum seq.* in pluribus casibus dictam Bullam Clementis VIII. non habere locum ait, & primò vbi non adessent alij Regulares Mendicantes, per Rot. *decis.* 30. *p.* 3. *diuers.* & in mutatione vnius monasterij in alium locum Ricc. *decis.* 168. *p.* 4. Et in hospitio Ricc. *eod. n.* 4. *decis.* 539. Ex qua Constitut. colligunt Fr. Emman. *in addit. sum. tom.* 3. *cap.* 146. *n.* 4. *ad finem*, Portul. *in dub. Regul. verb. monasterium. n.* 2. Hieron. Roder. *d. resol.* 55. *n.* 6. Ordinariis non licere dare licentiam huiusmodi nisi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum est, aliis interesse habentibus. Illam *Constit. Clementis VIII.* amplat, & innouat Gregorius XV. per aliam suam incip. *Cùm aliàs* 17. *Augusti* 1622. dum expressè prohibet ne monasteria huiusmodi erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosinis sustentari valeant: ac etiam Priores seu procuratores aliorum monasteriorum non solùm in prædictis, sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati & auditi fuerint, & tali erectioni consenserint.

8 Olim erant in solitudine monasteria huiusmodi construenda ne populari accessu deuotio Religionis impediretur, aut si in ciuitatibus construebantur, Episcopi in eorum Ecclesiis Missas solemnes celebrare non debebant, ne propter concursum, & multitudinem populi Religiosorum quies turbaretur, vt voluit Greg. Pont.
9 *in cap. luminoso* 18. *qu.* 2. Hodie verò monasteria quidem Monialium extra Ciuitatem construi prohibentur, & quæ extra mœnia consistunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur, ne malorum hominum prædæ & aliis facinoribus sint absque custodia exposita, Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 5. *in fine vers. & quia monasteria*, Vgolin. *de potest. Episcopi cap.* 21. *in princ. n.* 1. Hieronym. Venero & Leyua *in examine Episcopi lib.* 6. *cap.* 21. *n.*
10 13. Vnde S. Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum, *sub die* 13. *Septembris* 1583. censuit monasteria Monialium non esse erigenda nisi Ordinariis locorum consentientibus, & nisi in iis duntaxat locis quæ muro cincta sunt, & in quibus adest Presbyterorum secularium, vel Regularium copia ad audiendas earum Confessiones, nisi in facultatibus haberent Moniales, vt Confessarium aliunde ascitum sustentare valerent. Circa verò decentiam eo respectu ne Moniales è domibus vicinis prospiciantur, vide latè D. Sperel. *in decis. fori eccles. decis.* 58. *per tot.* & præcipuè *à num.* 10. vbi resoluit quòd Monaliales coguntur ad emendum à vicino securitatem non prospiciendi per fenestras veteres, & vicinus tenetur vendere Monialibus seruitutem non prospiciendi per veteres fenestras, etiamsi eius palatium sit insigne; & *à num.* 19. tenet quòd Ecclesia cogit vicinum ad vendendum domum etiam pro Templi, vel monasterij reædificatione, & pro viridario, eiusque ampliatione, & pro annexis ipsi monasterio, & pro seminario puerorum, & pro Parochi domo.

Vltra præfatum Episcopi consensum in erigendis Regularium monasteriis desideratum, 11
auctoritas quoque summi Pont. requiritur, nam *in cap.* 1. *de excess. Prælat. lib.* 6. *& in cap. vnic. de religios. domibus, eodem lib.* statutum est Prælati Religionum recipere valeant Conuentum aliquem, seu locum, absque Sedis Apost. speciali indulgentia, non obstantibus quibuscunque priuilegiis, si de huiusmodi prohibitione non fecerint specialem mentionem, Hieron. Roderic. *d. resol.* 55. *num.* 12. vbi citat me ipsum *de officio, & potest. Episcopi p.* 2. *alleg.* 26. *num.* 4. Tamburin. *d. tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 1. *num.* 5. Nec Concil. Trid. *cap.* 3. *in fine* abrogauit dispositionem Iuris communis, sed præterea indixit, vt altera quoque adhiberetur Episcopi loci, vt declarauit Sacra Congr. teste Campan. *d. num.* 80. *in fine*. Quamuis Sorb. *ad compend. Mendicant. verb. ædificare, in sua annot. vers. circa.* §. 20. & Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 49. *art.* 3. *cum seq.* existimauerint Episcopi tantùm licentiam esse necessariam.

Fratres igitur Ordinis Carmelitarum Discal- 12
ceatorum obtinuerunt, vt vbique de sola licentia Ordinarij possent noua construere monasteria, ex concessione fel. record. Pauli V. *Const.* 10. incip.
Ad Ecclesia, de anno 1605. Item Monachi Con- 13
gregationis B. Mariæ Fuliensis ex indulgentia eiusdem Pauli V. *Constit.* 51. incip. *Ministerio* 1608. Item Superiores Congregationis Clerico-
rum Regularium S. Pauli decollati ex indultu 14
eiusdem Pauli V. *Constit.* 64. incip. *Ecclesia*, 8. *Maij* 1610. Quorum tamen concessiones siue licentias erigendi nouos Conuentus reuocauit S. Congregatio Eminentissimorum DD. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum, Gregorio XV. approbante *sub die* 17. *Augusti* 1621.

Nouissime S. D. N. Vrbanus VIII. *Constit.* 15.
incipit. *Romanus Pontifex, sub Dat. apud S. Ma-* 15
riam Maiorē sub annulo Piscatoris die 18. *Augusti* 1614. Motu proprio reuocauit, cassauit, abrogauit, & annullauit omnes, & quascunque licentias, ac facultates à nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus suis concessas, etiam Motu proprio, vel aliàs obtentas fundandi, erigendi, & instituendi vbique locorum monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca regularia quouis nomine nuncupata, seruata dumtaxat sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini decretorum forma de sola Ordinarij licentia, seu etiam non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & hæc quoad erectiones, fundationes, & institutiones monasteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorum huiusmodi quæ suum nondum sortita sunt effectum. Præcipitque ac interdicit Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum institutorum Regularium Superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæterisque personis ad quos spectat, in virtute S. obedientiæ,

dientiæ,ac ſub priuatione vocis actiuæ, & paſſi-
uæ,nec non officiorum quorumcunque, ac inha-
bilitatis ad illa, & ad alia in futurum obtinenda,
nec non etiam excommunicationis ipſo facto
incurrendis pœnis, licentiarum ſeu facultatum
huiuſmodi reuocatarum, & annullatarum, ſiue
alio quouis prætextu, vel cauſa etiam quantum-
uis priuilegiata noua monaſteria, Collegia, Do-
mos,Conuentus,& alia loca Regularia huiuſmo-
di niſi de expreſſa Ordinariorũ licentia, ac ſeruata
in omnibus, & per omnia, ſacrorum Canonum,
& Concilij Trid.necnon Conſtitutionibus, fel.re-
cord.Clementis VIII quæ incipit, *Quoniã ad in-
ſtitutam,ſub Dat.Romæ apud S.Marcum ſub annu-
lo Piſcatoris die 23 Iulij* 1603.ac decretorũ de
mandato Clementis, necnon Gregorij XV. for-
ma recipere,erigere,fundare, ſeu alias quomodo-
libet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſoluere
audeant, ſeu præſumant. De qua *Conſtit.* latè An-
ton. Nunat. *in ſym. Bullar. tit.de Monaſteriorum
ædificat.ſuper Bulla S.D.N.Vrbani VIII.*
16 Poterat olim Epiſcopus cum conſenſu Capi-
tuli, aut Synodi Parochialem Eccleſiam in Mo-
naſterium Religioſorum dedicare, & eidem de
Eccleſiæ fructibus ſine detrimento applicare, vt
in pluribus locis ſacrorum Canonum continetur,
& præcipuè *in cap.ſi Epiſcopus vnà cum ſeqq.* 12.
q.2.in cap quia Ionnes 12. *q.* 5. *& in conſtitutioni-
bus,& cap paſtoralis, de donat.* quod tamen hodie
non ſine Romanæ Sedis auctoritate admittitur,ex
ſup.à dictis.
17 Duo autem ſunt monaſteriorum genera tam
mulierum, quàm virorum; quædam enim ſunt
monaſteria Mendicantium, quædam verò non
Mendicantium. Qui autem ſint Ordines mendi-
cantes, & qui de mendicantium priuilegiis par-
ticipent, oſtendimus *lib.*1.*cap* 41. *de Religioſorum*
18 *Ordinib.propè fin.*De quibus omnibus eſt notan-
dum primò, quod in monaſteriis Mendicantium
is tantum numerus Religioſorum haberi debet,
qui ex conſuetis eleemoſynis, & paucis redditi-
bus monaſterij commode valeat ſuſtentari, & ſi-
militer in monaſteriis non Mendicantium non
debeat ſupra eum numerum, qui ex redditibus
conſuetis ſuſtentari valeat,perſonæ aliquæ recipi,
ne ob victus inopiam extra monaſteria vagari,
aut ſordidos actus exercere, vel habitum Reli-
gionis deſerere compellantur, vt colligitur ex
cap.quoniam, de vita & honeſt.cleric. & ex c. 1. *&
c.auctoritate, de inſtit.& ex cap.vnico.* §.*ſanè, de
ſtatu Regular. lib.* 6. *& ex Concil. Trid.ſeſſ.* 25. *de
Regularib.cap.*3.Ex his incommodis meliùs pro i-
dere volens Gregorius XV.*Conſtit.* 31. incip.*Cum*
19 *aliàs de menſe Auguſti.* 1621. prohibuit ne mo-
naſteria noua etiam Mendicantium erigi poſſint
niſi in quolibet illorũ duodecim Religioſi ex red-
ditibus & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari va-
leant, & cum conſenſu aliorum Conuentuum
infra quatuor milliaria exiſtentium, & ad id vo-
cati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſe-
rint; vel aliàs Ordinariis locorum conſtiterit Re-
ligioſos monaſterij ſic erigendi abſque detrimen-
to Religioſorum in monaſteriis antea in Ciuita-
tibus, ſeu locis huiuſmodi erectis degentium
ibi in numero duodecim commode, & congruè
manuteneri,& ali poſſe. Alioquin monaſteria, &
loca huiuſmodi poſthæc recipienda, in quibus
duodecim Religioſi,vt ſupra ſuſtentari, atque in-
habitare non poterunt, & actu non habitauerint
Ordinarij loci viſitationi, correctioni, atque

omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelli-
gantur, vt cenſuit S. Congr. Conc. *in decretis de
celebrat. Miſſarum* §.7.*ſub die* 21.*Iunij* 1625.*poſt
meum tract.de officio & poteſt. Epiſcopi pag.*9. ſe-
cundum Lugdunen.impreſſ.& comprehendi Reli-
giones Capuccinorum,& Societatis IESV,decla-
rauit eadem S.Congr. *ibidem dub.* 18.
Secundò quòd monaſteria duplicia,id eſt Mo- 20
nachorum ſimul & monialium, omnino fieri
prohibentur, quia id ſcandalum multis efficitur,
vt in plerique Conciliis, & Pontificum decreta
continetur, de quibus *in cap.diffinimus,cum ſeqq.*
18.*q.*2.
Tertiò quòd monaſteria omnia de iure com- 21
muni ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius Diœceſi
ſunt ſita, ita vt Epiſcopi veluti generales mona-
chorum quoſdam ad profeſſionem admittere,
alios repellere potuiſſent. *c.qui verè* 16. *q.*1. *cap.
monaſteria* il.1.18.*q.*2.*cap.viduitates* 27.*q.*1.gloſſ.
verb.Prælatis in c.quanto, de officio Ordinarij. Syl-
ueſt.*in ſum. verb.Religio.*3.§.4.Nau.*in cap.non di-
catis* 12.*quæſt.*2.*n.*63.*verſ.addo ſecundò.*Cabed.*di-
uerſ.iuris argum.lib.*3.*c.*18.*in princip.*Fr.Emman.
*quæſt.Regul.tom.*2.*quæſt.*63.*art.*1. *& art.*3.*vtrobi-
que in princip.* Campan.*in diuerſ. iuris Canon. rub.*
12.*cap.*13.*n.*1. vbi ſubdit quòd propterea Epiſco-
pi de ipſo iure communi intentionem fundatam
tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra
Abbates & Regulares habent; omnia enim mona-
ſteria Epiſcopo cenſentur ſubiecta,niſi probentur 22
exempta, *c.cum dilectus,de Relig.domib.* Ex priui-
legiis verò ſpecialibus ſummorum Pontificum 23
omnia ferè Regularium monaſteria ſunt ab Or-
dinariorum poteſtate exempta, ſiue priuilegia di-
rectè, ſiue indirectè per communicationem ta-
lem largiantur exemptionem, & conſequenter
monaſteria his temporibus habent iuriſdictionem
pleno iure quaſi Epiſcopalem, iuxta doctrinam
gloſſ. receptæ *verb.proprij in Clem.* 1. *de rebus
Eccleſiæ non alien.* Nau.*d. n.*33. *verſ.addo ſecundò,*
vbi gloſſam illam ſingularem dicit, Cabed. *d.lib.*
3.*cap.*18 *in princ.* Cochier. *de iuriſdict. Ordin. in
exemptos p.*1.*q.*17.*num* 9 *&* 15. Campan.*d.c.* 13.
*n.*2.Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop.p.*3. *alleg.*
105.*n.*3. Cened.*pract.& Canon.q.lib* 1. *q.*26.*n.*3.
Et non à tempore B.Gregorij I.vt videtur deduci 24
ex cap.quàm ſit neceſſarium 18 *q.*2.Sed potius per
eius ſucceſſores omnes monachorum Congrega-
tiones, & monaſteria ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ
gratia, & ſummorum Pontificum benignitate
plenariam, ac omnimodam exemptionem obti-
nuerunt, ſicut tradit Aſcan. Tambur. *de iure Ab-
bat.tom.*1.*diſp.*15.*q.*1. *& tom.*3.*diſp.* 5.*quæſt.*11 *à
princ.*Ego ipſe *d.alleg.*103. *n.*12 & patet *ex libris
priuilegiorum ſingulorum Ordinum*, ex quibus ſe-
quentes notauimus.
Canonici Regulares præſopponuntur à Diœ- 25
ceſano cum imperio ſoluti *in c.*2.*&* 3.*&*.4.*priui-
legiis Paſchalis II.*directo Ordini conceſſis,relatis
in eius priuilegiorum libro in princip. refert poſt
primam huius operis impreſſionem Tambur. *dict.
tom.*3.*diſp.*3.*q.*11.*n.*13.
Cluniacenſe monaſterium exemptum fuit ab 26
Ordinarij poteſtate per Clem. IV. *anno* 1265. *die
2.Nouembr. Pontificatus ſui anno I.* vt habetur *in
eius Põtificis Bulla* relata per Renat.Chop.*monaſt.
lib.*1.*tit.*2.*n.*10.Tamb.*d. tom.*3.*diſp.*3.*q.*11.*n.*14.
Caſſinen. Abbatia ex inijo fuit ab omnium 27.
Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione, per
priuilegium Sedis Apoſt.ei indultum à Zacharia

Papa, qui Gregorio III. summo Pontif. successerat refertur *in chron. Cassinen. lib. 1. cap. 4.* & apud Renat. Choppin. *monast. lib. 1. tit. 1. n. 4. in margine.* Nam licèt Ordo sancti Benedicti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore S. Gregorij Magni, vt colligitur ex *d. cap. quam sit necessariũ, & seq. 18. q. 2.* tamen hæc Cassinen. Abbatia omnimodam exemptionem à Zacharia Papa obtinuit: totam verò Congregationem plenariè ab ordinariorum, & aliorum iurisdictione exemit Eugenius IV. vt patet ex eius Constitutione 9. incip. *Regularem vitam sub Dat. Bononiæ pridie Kalend. Iulij* 1436. *Pontificatus sui anno VI.* & est in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 66. Vide Tamb. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n. 13.*

28 Camaldulensis Congregationis exemptio data fuit à Leone X. *Constit. sua* 2. incipit. *Etsi à summo, sub Dat. Romæ 4. Non. Iulij* 1513. *Pontificatus sui anno I.* est in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 460. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n. 16.*

29 Vallumbrosana Congregatio licet à Paschali II. & aliis summis Pontificibus sub Diui Petri, & Sedis Apost. protectione recepta fuerit, omnimodam tamen, & plenariam omnium suorum monasteriorum atque locorum, & personarum exemptionem ab ordinariorum, & aliorum imperio obtinuit ab Innocent. IV. *Constit. sua* incip. *Innocentius Episcopus, sub Dat. Assisij per manum Ioannis de Camezan. Auditoris contradictarum. S.R.E. Vicecancellarij Vices gerentis 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno* 1253. Tambur. *d. disp. 5. q. 11. num. 17.*

30 Cistercien. Ordo ab omni Diœcesanorum imperio, & iurisdictione solutus fuit ab Alexan. III. summo Pont. *Idib. Nouembris* 1161. *Pontificatus sui an. III.* vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectis,* quod refert Renat. Choppin. *de sacra politia forens. lib. 2. tit. 3. nu. 5.* Tambur. *d. disp. 5. quæst. 11. num.* 18.

31 Cælestinorum Ordinem ab Episcoporum iurisdictione immunem, & exemptum reddidit Innoc. IV. qui eremum S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput, sub Diui Petri, & Apostolicæ Sedis protectione suscepit 5. *Kalend. Iulij* 1247. *Pontificatus eius anno V.* Tambur. *d. disp. 5. q. 11. n. 19.*

32 Monachorum B. Mariæ montis Oliueti Ordo omnimodam, & plenariam exemptionem à Diœcesanorum iurisdictione habuit à Iulio II. *sua Constit.* 12. incip. *Etsi ad vniuersos, sub Dat. pridie Non. Iunij* 1507. *Pontificatus sui anno IV.* est in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 421. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n.* 20.

33 Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit, eiusque principale monasterium, quod est totius Congregationis caput, sub Diui Petri ac Sedis Apost. protectione, receptum fuit à Cælestino III. *sub die 4. Nouembris* 1197. *Pontificatus sui anno VII.* Cùm verò hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuisset Sacristæ hospitalis B. Mariæ Virginis Annunciatæ Neapolitanæ postmodum Sixtus V. *per eius Constitutionem* incip. *Dudum felicis record. sub Dat. 27. Augusti* 1588. *Pontificatus sui anno IV.* eam à iurisdictione dict. Sacristæ soluit. Tambur. *d. q. 11. num.* 22.

34 Præmonstratenses ab Episcoporum iurisdictione exempti fuerunt per Alexandrum V. anno Domini 1409. *sub die 31. Iulij, Pontificatus sui anno I.* vt refert Renat. Choppin. *de sacra politia lib. 1. tit. 3. num. 7.* Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. num.* 23.

Carthusiensium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione obtinuit à Bonifacio IX. *in eius Constit.* 3. incip. *Bonifacius Episcopus sub Dat. 17. Martij* 1391. *Pontificatus sui anno II.* est in Bullar. nouo *tom.* 1. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. quæst. 11. num.* 24. 35

S. Basilij Ordo iam penè collapsus à Gregorio XIII. instauratus, atque ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione exemptus fuit in eius *Constit.* 58. incip. *Benedictus Dominus, sub dat. Kalend. Nouembris.* 1579. *Pontificatus sui anno VIII* est in Bullario nouo *tom* 2. *pag.* ... *& in noua collect. Bullarij* Fr. Emman. *Const.* 15. *eiusdem* Gregorij Tambur. *d. disp. 5. q. 11. n.* 25. 36

Fratres S. Spiritus in Saxia à superioritate, & iurisdictione omnium Prælatorum, & aliorum, præterquam Magistri Generalis, exempti fuerunt à Sixto IV. *sua Constit.* 32. incip. *Religionis zelus, sub Dat. Idus Febru.* 1483. est in Bullario nouo *tom.* 1 *pag.* 368. Tambur. *d. disp. 5. quæst. 11. num.* 26. 37

Fratres S. Antonij Viennen. Ordo exemptus est per multa priuilegia summorum Pontificum, præsertim Vrbani IV. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai IV. Martini V. Cælestini III. Pij II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clem. VII. *in sua Constit.* 2. incip. *Rationi congruit, sub Dat. VI. Kalend. Decemb.* 1523. in Bullario nouo *tom.* 1. *p.* 558. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n.* 27. 38

Prædicatorum Ordinem à multis summ. Pont. exemptum fuisse testantur eorum priuilegia, & habetur *in compendio multis eiusdem Religionis,* & præcipuè à Gregorio XI. sua *Constit.* 7. incipit, *Virtute, sub Dat. 1. Martij* 1374. in Bullario nouo *tom. 1. p.* 126. & à Martino V. vt refert Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 62. art.* 3. Vnde colligitur Prædicatores communi priuilegio clauso in corpore iuris non esse exemptos, sed proprio, & expressè probat Abb. *in cap. nimis graue, n. 4. de excessib. Prœl.* quem citat Erasm. à Cochier *de iurisdictione Ordinum in exemptis p. 1. q. 17. n. 4. in fine,* & *num.* 5. subdit quòd Prædicatores citati coram ordinario comparere non tenentur ad allegandum exemptionem cùm sit notoria. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n.* 28. 39

Minorum Ordo à pluribus summis Pontificibus exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt testatur Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 62. art.* 3. Vide Alphons. Casarubios *in compend. priuilegiorum Fratrum Minorum verb. exemptio num.* 3. 8. *&* 10. & Erasm. à Cochier *d. q. 17. num.* 6. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n.* 29. 40

Cruciferi approbati, & sub Sedis Apost. protectione fuerunt recepti ab Vrbano III. *in sua Constit.* 1. incip. *Cùm antecessor, sub Dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. est in Bullario nouo *tom.* 1. *pag.* 30. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n.* 30. 41

Carmelitæ pariter à iurisdictione Ordinariorum, & legatorum prorsus sunt exempti, adeo quod processus, aut sententiæ contra eos latæ sint nullius roboris, Alphons. Casarubios *d. verb. exemptio num.* 24. Erasm. à Cochier. *d. par. 1. q. 17. num. 7. & p. 4. q. 46. num.* 2. Tambur. *d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n.* 31. 42

Seruorum B. Mariæ Ordo ab ordinariorum iurisdictione exemptus fuit per Vrbanum VI. *in sua Constit.* 43

Constit. 2. incip. *Sacrosancta, sub Dat. 7. Id. Aprilis* 1379. est in Bullario nouo *tom.* 1. *pag.* 228. Tamburin. *d. tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 11. *n.* 34.

44 Minimorum Ordo receptus fuit sub protectione Sedis Apostolicæ à Sixto IV. *in eius Constit. V.* incip. *Sedes Apostolica sub Dat.* 6. *Kalend. Iunij Incarnat. Domini* 1474. est in Bullario nouo *tom.* 1. *pag.* 335. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 5. *quæst.* 11. *num.* 35.

45 Theatini similiter recepti fuerunt sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempti per Clementem VII. *sua Constit.* 38. incip. *Dudum, sub dat. die 7. Martij* 1533. in Bullar. nouo *tom.* 1. *p.* 605. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 5. *quæst.* 11. *num.* 36.

46 Clerici Regulares S. Pauli decollati sub protectione Sedis Apostol. recepti fuerunt à Paulo III. *sua Constit.* 5. incip. *Dudum, sub Dat. octauo Kalend. Augusti* 1535. in Bullar. nouo *tom.* 1. *pag.* 617. Tambur. *d. q.* 11. *n.* 37.

47 Societas IESV recepta est sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempta, atque multis priuilegiis munita per Paul. III. *sua Constit.* incip. *Regimini sub Dat. 3. Kalend. Octobris* 1540. in Bullario nouo *tom.* 1. *pag.* 653. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 11. *n.* 38.

48 Clericos Regulares de Sommaschs exemit Sixtus V. *sua Const. IV.* incip. *Æquum, sub Dat. Kalend. Maij* 1585. in Bullario nouo *tom.* 2. *pag.* 489. Tambur. *d. q.* 11. *n.* 39.

49 Ministrantes infirmis eximuntur & multis priuilegiis decorantur à Gregorio XIV. *sua Const.* 17. incip. *Altius, sub Dat. vndecimo Kalend. Octobris* 1591. in Bullario nouo *tom.* 2. *pag.* 706. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 11. *n.* 40.

50 Clerici Regulares Minores à Sixto V. *sua Constit.* 81. incip. *Sacra Religionis sub dat.* 1. *Iulij* 1588. est in Bullario nouo *tom.* 2. *pag.* 629.

51 Fratres B. Ioannis de Deo ab Ordinariorum iurisdictione exempti fuerunt per Paulum V. *sua Constit.* incip. *Romanus Pontifex, sub Dato Romæ apud S. Mariam Maiorem die 16. Martij* 1619. *Pontificatus sui anno XIV.* in hæc verba *Ex voto tamen Congregationis S.R.E. Cardinaliū negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum, quibus negotium huiusmodi maturè discutiēdum, & referendum commisimus, congregationem Ioannis Dei huiusmodi ac omnes & singulas ipsius Congregationis domos superiores etiam Maiorem, ac Fratres & personas, ac ministrantes, tam in Italia, quàm Hispania, aliisque mundi partibus consistentia, & tam hactenus fundata quàm de cætero fundanda, in his duntaxat, quæ Regularia instituta iuxta cōstitutiones d. Cōgregationis Ioannis Dei è Sede Apost. approbatas & confirmatas concernunt, à superioritate, visitatione, correctione, ac etiam obedientia ordinariorum locorū &c. penitus & omnino Apostolica auctoritate tenore præsentium, in perpetuū eximimus, absoluimus, & liberamus, ac eos in præmissis duntaxat ab omnimoda Ordinariorum locorum iurisdictione perpetuè exemptos fore, esse declaramus.* Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 3. *q.* 11. *n.* 41.

52 Clerici Regulares scholarum piarum similiter ab ordinariorum iurisdictione exempti fuerunt per Gregorium XV. *sua Constit.* incip. *Ad vberes, sub dat.* 15. *Octobris* 1622. Tambur. *d. quæst.* 11. *num.* 42.

53 In huiusmodi autem rebus, quæ ad curam animarum, & sacramentorum administrationem pertinent, monasteriis quælibet, quibus cura imminet animarum, subsunt immediatè iurisdictioni, & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita, excepto monasterio Cluniacensi, cum suis limitibus, & aliis monasteriis, in quibus Abbates Generales ordinum capita secundum Ordinariam principalem habent, seu in quibus Regularium superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem, in Parochos, & Parochianos exercent, saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in præfata loca, vel personas iurisdictionem exercent, vt Tridentinum Conc. decreuit *sess.* 25. *de Regul. cap.* 11. diximus latè *lib.* 1. *c.* 9. *de statu, & vita Regular.* Notandum est autem 54
quod per exemptionem concessis monasterio, capellæ illi subiectæ non censentur exemptæ, vt Innocentius III. declarauit *in cap. ex ore, de priuileg.* & de hoc egimus sub *hoc lib. in cap.* 8. *de Orator. & Capellis, n.* 23.

55 Omnia tamen monasteria, etsi de iure communi, vt diximus, sint subiecta Episcopo, in nonnullis exempta sunt à lege Diœcesana, veluti in Cathedratici solutione, quam facere Episcopo non tenetur, *cap. inter cætera, vers. monasteriorū* 10. *q.* 3. de quo infrà *lib.* 3. *in cap. de Commun. port.* videbimus. Item in parte eorum, quæ monasterio offeruntur, Episcopo non præstanda, aut in alia quacunque graui, vel insolita exactione, *cap. cùm pro vtilitate* 16. *q.* 1. cum Episcopus monasteriis imponere prohibeatur, *cap. quam sit necessarium* 18. *q.* 2. *cap. decimas* 16. *q.* 1. *c. scientes, de censib.* sicut & quietem eorum per populorum frequentias, & Missarum solemnitates turbare *cap. Abb. & c. luminoso* 18. *q.* 2. & supra ostendimus. Et denique quoad legem Diœcesanam omnia monasteria sunt exempta, quoad similes, quas diximus exactiones; quoad legem verò iurisdictionis, quæ in visitatione, & correctione consistit, non omnia sunt exempta, *cap.* 1. *de statu monach.* glos. notab. *in princip.* 10. *quæst.* 1. quamuis omnes Ecclesiæ in vtraque lege Episcopis sint de iure communi subiectæ, *per tot.* 10. *q.* 1. *cap. omnes Basilicæ* 16. *quæst.* 7. & supra etiam *lib.* 1. *in cap. de potest. Episcoporum* ostendimus. Quare possunt, & debent Episcopi monasteria visitare etiam exempta, iuxta distinctionem tamen, quam *lib.* 1. *cap. de Visitatione*, descripsimus.

56 In monasteriis autem exemptis debent per singulas prouincias, vel Regna quolibet triennio Capitula generalia fieri, vbi de statutis, & Ordinibus in Religione seruandis, & aliis opportunis negotiis tractetur; quæ in re si Religiosi Prælati fuerint negligentes, Metropolitanus eadem Capitula conuocabit, & durante contumacia subduntur iurisdictioni Episcopi, vt disponitur in Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regularibus, cap.* 8. & ex eo colligunt. Nau. *cons.* 83. *de Regularib. in antiq. alias consil.* 18. *de statu monach. in nouiss.* Sayro *in floribus decis. sub illo titul. de regular. decis.* 89. Hieron. Venero *in examine Episcop. lib.* 6. *cap.* 8. *num* 12.

57 Monasteria quoque monialium, quamuis exempta, nisi Regularibus, vel Capitulis subsint, ab Episcopo sunt regenda, vt Tridentin. Concil. statuit *sess.* 25. *de Regular. cap.* 9. & ex eo docet Hieronym. Venero *d. lib.* 6. *cap.* 21. *num.* 5. quod quidem de spirituali gubernio, non verò de temporali esse intelligendum, tenet Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.* 1. *titul.* 18. 58
l. 7. *de religion num.* 93. vbi *num.* 94. subdit per decretum Concilij *d. cap.* 9. nullam iurisdictionem esse concessam Episcopo in monasteriis Sedi Apostolicæ immediate subiectis, nisi ea

concernentibus spiritualia, in temporalibus verò nihil agere posse, non enim possunt Ordinarij nec Regulares etiam in Capitulis, eorum Generalibus deputare particulares Religiosos cuiuscunque gradus, aut præeminentiæ, etiamsi Superiores monasteriorum fuerint in bonorum temporalium Monialium administratores, vt censuit S. Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum *sub die 22. Augusti.* 1605.

59 Monasteria non sunt in habitacula clericorum secularium, & multò minus laicorum conuertenda, nec à secularibus gubernanda, nec commutanda sunt, vel vendenda, etiam ab ipso
Episcopo sine consensu Capituli, *cap. nemini, cum*
60 *seq. 16. qu. 7. c. peruenit col. 2. cum seq. 28. q. 2. cap. qua semel, cum seq. 19. quæst. 3.* Hieron. Rodetic. *in compendio quæst. regular. resolut. 55. n. 7.* Ludouic. Miranda *in man. Pral. tom. 1. quæst. 34. art. 3. concl. 1.* vbi *concl. 2.* probat in casu magnæ alicuius necessitatis, & rationabili existente causa de licentia, consensu, & auctoritate Episcopi Diœcesani benè posse monasterium destrui, & deseri, atque
cum opus fuerit in profanos vsus commutari. Si
61 verò Regulares quandoque defuerint, clerici seculares in eis poterunt ordinari, *cap. inter quatuor, de relig. domib.* & dicemos latè *lib. seq. in cap. 4. de beneficiis in genere n. 58.*

62 Monasteria Monialium extra Vrbem, Oppidavè existentia (quòd obiecta perditorum hominum periculis sunt) si Episcopo videbitur ad vetera, quæ sunt in Vrbe, reduci debeat, vel ad noua, quæ fiont, inuocato quoad hoc etiam brachio seculari, qui, & non obedientes, vel id impedientes per censuras Ecclesiasticas comprimet, ita sancitur Concil. Trid. *sess. 25. de Regularib. cap. 5. vers. & quia monasteria*, referunt Vgolin. *de officio Episcopi cap. 21. in princip. n. 1.* Hieron. Veneto, & Leyua *in examine Episcop. lib. 6. cap. 21. num. 13. in praxi Episcop. p. 1. verb. Moniales* §. 17. vbi refert decisionem istam translationem faciendam esse ad aliud monasterium eiusdem Ordinis, & hoc
63 quando immineret scandalum, vel propter supereminentis aeris pestilentis causam, additque monasterij translationem debere fieri cum introitibus, & redditibus, quos illud habebat. Debet etiam translatio huiusmodi fieri in aurora, vt à paucis Moniales conspici possint, atque à personis grauibus, & honestis, & sanguine eis proximioribus coniunctis deducantur, prout resolutum asserit Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. num. 100.* quæ refero Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 102. num. 20.*

64 Loca seu monasteria iam ædificata deserere non possunt Regulares nisi in manibus Ordinarij, seu Diœcesani. Ita Bonifacius VIII. *in cap. cum ex eo, de excessibus Prælat. lib. 6.* super quo onerat conscientiam Generalis. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. qu. 23. art. 6.* 6. Laurent. Portel. *in dubiis Regularibus verb. monasterium num. 4. & in addit. num. 7.* Fr. Thom. de Iesv *de statu monachor. tom. 2. p. 3. super c. 2. reg. Carmelitar. pag. 157.* Hieron. Roderic. *in compendio quæstion. Regul. resol. 55. num. 4. in fine.*

65 Minores Fratres deserentes monasterium aliquod, in quo quispiam titulum legitium habet Iurispatronatus, ratione ædificationis, aut donationis, seu ob aliam aliquam legitimam causam, non possunt dormitoria, officinas, seu alia loca monasterij eiusdem destruere, diruendere, seu aliis donare; nam hæc pertinent ad ipsos patronos & fundatores, quorum iis obnixè tenentur obseruare. Ita expresse habetur *in cap. exiit qui seminat, de verbor. signif.* & resoluunt Fr. Emman. *d. art. 6.* Cordub. *super reg. Fratrum Minorum c. 4. qu. 16. punct. 2. & cap. 6. qu. 3.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælator. tom. 1. q. 34. art. 2. concl. 2.* Portel. *d. verb. monasterium n. 8.* Hieron. Roder. *d. resol. 55. n. 8.*

Si monasterium habentium bona in commo- 66
ni, destructum sit, & transferatur aliò; illa bona acquiruntur illi monasterio, ad quod supradicti monachi transferuntur. Ita ex Ioan. Andr. resol-
uit Fr. Ludou. Miranda *d. quæst. 34. art. 3. concl. 1.* Si 67
verò monasterium penitus destruatur, nec aliò transferatur, ex eo quod non erant ibi monachi siue moniales; quia nempe fuit sibi prohibitum ob aliquam causam nouitios, siue nouitias recipere, fueruntque proinde extincti, nec remanserunt nisi duo, vel tres: tunc omnia monasterij huiusmodi destructi bona remanebunt in dispositione summi Pont. & de eius licentia, & auctoritate applicabuntur alteri monasterio, siue Religioni, maximè si ad illud, seu ad istam aliqui eiusdem monasterij destructi Religiosi, seu Religiosæ transferantur, Ita idem Ludou. Mi-
randa *citato loco concl. 2.* subdens *concl. 3.* quod si 68
monasterium destructum sit non habentium proprium, neque alia bona in communi, qualia sunt monasteria omnia Ordinis S. Francisci Regularis Obseruantiæ, tunc ex concessione Clementis IV. & Leonis X. possunt eorundem monasteriorum bona transferri de prioribus locis ad alia loca, vbi fit monasterij alicuius translatio.

De Iure communi licentia Papæ & Diœ- 69
cesani requiritur, vt Fratres trasferant seu mutent monasterium de loco in locum, vt probatur *in cap. cum ex eo, de excessibus Prælat.* dum æqualiter, & pariformiter loquitur de monasteriorum mutatione, & de erectione, constructione, siue noua ædificatione, ibi, *seu hactenus recepta mutare*; neque Concil. Trident. *d. 3.* dictam dispositionem reuocat, seu videtur reuocasse: solummodo enim ait quòd de cætero similia loca non erigantur sine Episcopi, in cuius Diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta; & sic nullam mentionem faciens de locorum mutatione, videtur voluisse, vt id remaneret in dispositione Iuris communis. Ita Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 44. art. 4.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæst. 33. artic. 2.* Portel. *in dubiis Regular. in addit. verb. monasterium num. 3.* me citato *in hoc loco* Tambur in. *d. tom. 3. disp. 5. quæst. 4. num. 2.* Hieronym. Roderic. *d. resol. 55. num. 4.* asserentes Sixtum IV. minoribus, & Six-
tum V. Congregationi B. Benedicti in Portu- 70
galia concessisse, vt eorum monasteria, cum consilio, & assensu Capituli Generalis possint transferri de loco in locum cum omnibus ad illa pertinentibus, Ordinarij, vel cuiusuis alterius licentia minimè requisita. Et idem Hieronym. Roder. *in d. compendio resolut. 96. num. 13.*
refert Pium II. & Pium IV. concessisse Priori, 71
& monasterio S. Benedicti Vallisoleti ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis, vt duo, aut tria monasteria, iusta interueniente causa, & de assensu monasteriorum vniendorum, etiam non vocatis eorum patronis, vnire possit, dummodo

modo onera conſueta in dictis monaſteriis vnitis Monachi reportent; & quòd poſſit transferre monaſteria de locis ſterilibus, & inaquoſis, vel de terris dominorum temporalium, qui eorum bona occupant, ad alia loca magis commoda cum ſuis redditibus, fructibus, & prouentibus: refert me citato *in hoc loco* Tambur. *d.diſp.5.q.4.n.3.*

72 Per priuilegium Clementis IV. confirmatum per Iulium II. & alios Pontifices prohibetur Mendicantibus ædificare de nouo prope Domos iam conſtructas Minorum, niſi infra ſpatium trecentarum cannarum per aerem menſurandarum, vbi alias rectè menſurari loci diſpoſitio non permittit: quo priuilegio gaudent alij Mendicantes communicantes in priuilegiis, refert me
73 citato *in hoc loco* Tambur *d.tom.3. diſp.3. quæſt. 3. num.3.* Item ex conceſſione Vrbani IV. apud *compend.Ciſtercien.verb. ædificare. §.fin.* nulla ædificia conſtrui poſſunt intra vnum miliare ab Abbatiis, & locis Ordinis Ciſtercien. ſub ex-
74 communicationis pœna. Et ex priuilegio Innocentij IV. apud *Compend. Mendicantium verb. ædificare, in fine*, infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium, nec ædificare, nec poſſeſſiones acquirere licet. Ita referunt Portel. *d. verb. monaſterium num.* 1. Hieron. Roderic. *d.reſol. 55. num.* 5. Tambur. *d.tom.3. diſp.5. quæſt.3. num.* 4. & 5. Ludouic Miranda *d. tom.* 1.
75 *quæſt.33.art.4.concl.* 1. ſubdens ex eodem priuilegio quamlibet iſtarum cannarum obtinere debere octo palmorum longitudinem, non obſtante varia locorum conſuetudine.

76 Pro Fratribus Prædicatoribus, & poſtmodum pro Carmelitis Clemens IV. ſtatuit, & priuilegium eiſdem conceſſit, vt non ſolùm Fratres Mendicantes, verùm etiam alij quicunque Religioſi, & Eccleſiaſticæ perſonæ vtriuſque ſexus, prope domos prædictorum Fratrum Prædicatorum, ſeu Ordinis de Monte Carmelo nouas Eccleſias, & loca conſtruere, vel alia de nouo recipere, & habere non poſſint infra ſpatium centum quadraginta cannarum per aerem menſurandarum, vbi aliàs per terram commodè menſurari non poſſint. Et quod ſi quis cuiuſvis conditionis & ſtatus aliter agere præſumpſerit, tam ipſa, quàm auxilium, & fauorem præſtantes ipſo facto incurrant ſententiam excommunicationis, & nihilominus cuncta & ſingula ab eis facta pro infectis habeantur. Ita referunt Fr. Ludouic. Miranda *d. artic.* 4.
77 *concluſ.* 3. Portel. *d. verb. monaſterium, num.* 3. ſubdens Patres ſocietatis IESV habere priuilegium, vt poſſint ædificare intra centum quadraginta cannas prope alios Conuentus, & hoc priuilegium illis ſolis conceſſum eſſe à Gregorio XIII. innuit illorum compendium *verb. ædificium* §. 3. Tamburin. *d. diſp.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 1. & 6. vbi *num.* 8. refert S. D. N. Vrbani VIII. per ſuas litteras in forma Breuis *ſub die 7.Iunij* 1630. prohibuiſſe ne quis alia Mendicantium monaſteria, Domos, ſeu Conuentus, aut alia Regularia loca etiam vigore, ſeu prætextu quorumque priuilegiorum per tres leucas circumcirca monaſterium & Eccleſiam S. Mariæ de Monſerrato ſine expreſſa Abbatis, & Monachorum prædicti Monaſterij pro tempore exiſtentium licentia, conſtruat, fundet, aut aliàs quomodolibet erigat, vel inſtituat.

Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ
78

loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, excommunicationem nemini reſeruatam incurrere probat *Clem. cupientes, de pœnis*, & ex illa colligunt Silu. *in ſum.verb. excommunicatio 9.caſu 44.num.*85. Nauar.*in man. cap.27.n.*144. Gambar.*de caſibus reſeru. cap.* 11. *num.* 15. Lauor. *de Iubilæo, Indulgent. p.* 1.*c.* 13. *num.* 36. Fillinc. *in quæſt. moral. tract.* 14. *num.* 145. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.*3. *alleg.*50.*num.*230. ſecundùm Lugdunen. impreſſ. Cuius textus deciſio intelligenda eſt etiam eo caſu, quo locus dirutus deſierit eſſe de ipſorum dominio, & habitatione, ac poſtea nouo iure acquirant illum: cum ſecus dicendum ſit vbi Domus aliqua Mendicantium corruat, ſed illius ſolum continuò remanſit in ipſorum dominio; quia tunc licitum illis eſt ipſam de nouo ædificare ſine incurſu dictæ excommunicationis; ſicut etiam poſſunt antiquo ædificio aliquid de nouo addere, vel mutare in totum Conuentum ad commodiorem locum, propter aliquam cauſam: vt ſi propter ſanitatem exiſtentem ex valle mutant ad colles: nouum enim dicitur, quod denuò acquiritur, vel nouo quæritur titulo, non autem quod renouatur, vel augmentatur, & amplianit. Ita Laurent. de Franchis *in ſuis controuerſ.pag. mihi* 109 *p.* 2.Ludouic. Miranda *dict. tom.*1. *qu.* 33. *artic.* 5. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 33.*duobus ſequentibus*, Hieronym. Roderic. *in compend quæſt. Reg. reſol.*55.*num.*10.Tambur. *d.tom.*3.*diſp.*5.*qu.* 1.*num.*9.

Seculares prohibentur erigere excelſas do- 79
mos, & ædificia prope monaſteria Monachorum, vel Monialium, taliter quòd ab ipſis videantur Religioſi, vel Moniales: imò nec Religioſis degentibus prope monaſterium aliorum Religioſorum licitum eſt ſua in altum protendere ædificia, vel ianuas aperire, à quibus poſſint proſpicere interiora clauſtra Conuentus; non obſtante regula vulgari Iuris, quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur ſuo priuilegio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu habet, & practicè in ea re, & ſpecie de qua agitur, patiturque damnum, ſeu læſionem ab habente ſimile priuilegium. Ita Fr. Emman. *in addit.ſumm. tom.* 3.*c.*145.*num.*3. Portel. *in dubiis Regul. verb. monaſterium, num.*3. Hieronym. Roderic. *in d.compendio reſol.*96.*num.*11.Tambur. *d.tom.*3.*diſp.*5.*quæſt.*2.*n.*4. Num ne impedimentũ præſtari poſſit per Moniales ne contigua eis Eccleſia turrim erigat ſacram, ſiue campanariam quòd proſpectus ex illa intra earum clauſtra haberi poſſit? vide Carol. Marant.*tom.*2 *reſp.*22.

Monaſteria coram quo Iudice ſint conue- 80
niend, ſupereſt vt videamus? Inprimis in cauſis temporalibus, in quibus monaſterium perſonam gerit actoris aliquid à laïco petens, debet eum conuenire coram Iudice ſeculari, *cap. cùm ſit generale, cap. ſi clericus, de foro comp.* niſi forte laïcus deſtruxerit monaſterium, vel in eo ſacrilegium commiſerit, quia tunc apud Eccleſiaſticum Iudicem agendum eſt, *d cap. cùm ſit generale, cap. conqueſtus, eod. titul.* Monaſterium autem agens, & petens aliquid apud Iudicem ſecularem, poteſt apud eundem Iudicem reconueniri, iuxta communiorem ſententiam, niſi reconuentio ſit ſuper cauſa criminali etiam ciuiliter tantum intentata, aut

super re spirituali, vel spirituali annexa, aut causata sit per malitiam ipsius procurantis vt à monacho conueniatur coram tali Iudice, vt ipse coram eodem ipsum reconueniat, sciens fore sibi maximè fauorabilem ipsummet Iudicem, iuxta ea quæ resoluimus *lib. 1. c. 39. §. 2. quæst. 32.* Vide Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 31. num. 26.* vbi cum Cou. *practic. cap. 7. num. 32.* & Cabed. *Lusitan. decis. 54. num. 9. & 13. part. 1.* resoluit monesteria Mendicantium & Monialium, etsi ditissima sint, gaudere priuilegio miserabilium personarum, vt agentia contra laicum possint illum conuenire apud Iudices Curiæ Regiæ, refert me non citato Tambur. *d. disput. 5. quæst. 2. num. 7.*

CAPVT XIII.

De Priuilegiis Ecclesiarum & piorum locorum.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Fisci temporalis priuilegiis omnibus gaudet Ecclesia.*
3 *Militum priuilegiis gaudet Ecclesia.*
4 *Argumentum valet de milite armata militia ad militem cælestis militiæ.*
5 *Alimentorum priuilegys gaudet Ecclesia quando casus est applicabilis, & militat eadem ratio.*
6 *Argumentum valet de alimentis ad piam causam.*
7 *Dotis priuilegiis omnibus gaudet Ecclesia.*
8 *Iure minoris gaudet Ecclesia in restitutione consequenda.*
9 *Hospitalia, & cætera loca pia gaudent iure minoris.*
10 *Ecclesia gaudet omnibus dispositis in fauorem Reip. stante identitate rationis, & vbi casus est applicabilis.*
11 *Imperij iure, & priuilegiis gaudet Ecclesia.*
12 *Possessio sine traditione non transfertur.*
13 *Dominium transfertur in Ecclesiam absque traditione fauore Ecclesiæ.*
14 L. quoties C. de rei vend. *non habet locum in donationibus, & venditionibus factis Ecclesiæ.*
15 *Ecclesia semper possidere, & ius habere dicitur.*
16 *Possessio semper manet penes Ecclesiam, licet moriatur Prælatus.*
17 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum est inualida, nisi sit facta Ecclesiæ, vel pio loco.*
18 *Donatio in dubio non præsumitur nisi fauore Ecclesiæ.*
19 *Donatio licet ex causa ingratitudinis reuocari possit, tamen illa, quæ fit Ecclesiæ, propter ingratitudinem Prælati, seu Capituli reuocari non potest.*
20 *Vendere rem suam nullus cogi potest.*
21 *Ecclesia potest cogere vicinos contiguos ad vendenda prædia vrbana pro sui ampliatione.*
22 *Donatio excedens valorem 500. aureorum est insinuanda, nisi sit facta Ecclesiæ, vel piæ causæ, quia tunc insinuatione non indiget.*
23 *Soluens pro alio quamuis regulariter non possit agere sine cessione, Ecclesia tamen sine ea agere potest.*
24 *Ecclesia secularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem si sine liberis sit.*
25 *Legata facta Ecclesiæ, vel alij pio loco non veniunt sub generalitate.*
26 *Legata pia reuocata censentur reuocato toto testamento.*
27 *Legatum relictum Ecclesiæ à substituto sub conditione si institutus hæres non erit, debetur purè ab instituto, si hæres erit, fauore piæ causæ.*
28 *Legatum relictum Ecclesiæ pro exonoratione conscientiæ à damnato ad mortem valet.*
29 *Donatio facta Ecclesiæ absenti ante acceptationem non potest reuocari.*
30 *Instrumenta contra se tenetur quis edere in fauorem Ecclesiæ.*
31 *Pœnitentiæ locus non est in contractibus innominatis fauore Ecclesiæ.*
32 *Indebitum solutum Ecclesiæ non repetitur nisi soluens ex tali solutione ad paupertatem reduceretur.*
33 *Legatum factum in fauorem Ecclesiæ, seu in causam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat sed absolutè est præstandum.*
34 *Trebellianica & Falcidia non detrahitur ex donationibus, & dispositionibus, ac legatis factis ad piam causam.*
35 *Opinionibus in diuersis illa prævalet, quæ fauet Ecclesiæ, & piæ causæ.*
36 *Quilibet etiam sine mandato pro Ecclesia, seu pia causa agere potest.*
37 *Legata pia vt executioni mandentur, & vt causa pia consequantur quod illis debetur, agere potest quilibet de populo.*
38 *Ecclesia volens dare certum quid, potest compelli ad faciẽdũ, licèt nemo pro Ecclesia recipiat.*
39 *Dispositio tanquam perfecta erit valida si quis disponat post mortem eius bona esse Ecclesiæ.*
40 *Dominium & possessio semel acquisita per Ecclesiam numquam vacant.*
41 *Ecclesia nunquam moritur.*
42 *Testamenti ad valorem septem testes requiruntur.*
43 *Testamenta, quo Ecclesia, vel alia pia causa est hæres instituta, valet cum duobus testibus, etiam in foro sæculari.*
44 *Mandatum factum ad pias causas non extinguitur morte mandantis.*
45 *Fœmina in pia causa à testimonio non repellitur.*
46 *In dubio pro pia causa est iudicandum.*
47 *Contractus fauore Ecclesiæ claudicat.*
48 *Ecclesia quando est læsa in contractu circa pretium per restitutionem in integrum, quid?*
49 *Prælatus si spoliet possidentem rem Ecclesiæ, & conueniatur interdicto, Vnde vi, & opponat de dominio Ecclesiæ, quid?*
50 *Priuilegium per non vsum, & de aliquid non faciendo, ne soluatur præstantia, in Ecclesia nõ amittitur nisi spatio quadraginta annorum fuerit præscriptum.*
51 *Prælatus inquisitus de dilapidatione bonorum, inquisitione pendente, suspenditur ab administratione.*
Amplia, vt ibid.
52 *Sententia lata contra priuatum non retractatur prætextu instrumentorum nouiter repertorum.*

53 *Pactum*

53 *Pactum futura ſucceſſionis inter paganos reprobatur: inter milites habet vim vltime voluntatis.*
54 *Fauore Eccleſia, vel pia cauſa, eius creditor tenetur recipere partem ſolutionis.*
55 *Eccleſia fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem, lite non conteſtata.*
56 *Scriptura priuata probat fauore Eccleſia.*
57 *Meretrix fauore Eccleſia à domo propria expellenda eſt.*
58 *Fauore Eccleſia beneficium confertur Clericis inuitis.*
59 *Remedium cap. reintegranda 3. q. 1. fauore Eccleſia tranſit in ſucceſſorem.*
60 *Dubia & incepta diſpoſitio præſumitur perpetua in odioſis fauore Eccleſia.*
61 *In cauſa Eccleſia poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium.*
62 *Fauore Eccleſia, vel alterius pia cauſa fit extenſio ex paritate rationis.*
63 *Eccleſia fauore, ſeu pia cauſa incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem.*
64 *Fauore Eccleſia fœmina poteſt eſſe procuratrix:*
65 *Reſcripta iuſtitia latè interpretanda fauore Eccleſia.*
66 *Per alienationem rei lata non eſt inducta reuocatio legati fauore pietatis & animæ.*
67 *In teſtamentis quando præſumatur legatum ad pias cauſas.*

1 NVNC verò poſtquam in communi & in ſpecie de Eccleſia, aliiſque locis pris diximus capitulis præcedentibus; ſupereſt vt aliqua principalia Eccleſiarum & locorum huiuſmodi priuilegia breuiter referamus; nonnulla autem ſup. *hoc lib. cap. 3. num. 169. cum ſeqq.* ali[illegible] *ſ. lib. 5. c. 27.* referamus.

2 Primum igitur priuilegium eſt vt Eccleſia gaudeat omnibus priuilegiis fiſci temporalis, ita vt de fiſco ad Eccleſiam valeat argumentum, dummodo ſubſiſtat identitatis ratio, & non reperiatur contrarium in iure expreſſum. Ita per *l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* docent. Tiraq. *de priuil. pia cauſa priuileg. 143.* Menchac. *de ſucceſſ. reſolut. lib. 2. §. 18. num. 10.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. tricenaria 9. quæſt. 25.* Marta *de iuriſdict. p. 4. cẽt. 1. caſu 11. num. 48. & caſu 20. num. 22.* Megden. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. c. 12. n. 9. p. 141.* & alij per me citati *in tract. de locis communib. argum. Iuris loco 40. n. 4.*

3 II. Gaudet etiam priuilegiis militum. gloſſ. & Doctores *in l. ſi vt proponis Cod. de rei vendicat. & verb. imperanti in c. inquirendum, de peccul. clericor.* Euerard. *in loco militum ad Eccleſiam,* Iacob. Ant. de Mario *alleg. 42. num. 2.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. q. 252 num. 1. & q. 632.* Galet. *in Margarita caſuum Conſcientia verb. milites & Eccleſia,*
4 valet enim argumentum de milite armatæ militiæ, ad militem cœleſtis militiæ, vt per gloſ. & Doctor. *in l. miles, in princ. ff. de re iudic.* & citatos per me in dicto *tract. de locis communib. argum. Iuris loco 71. n. 1.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. q. 184. n. 5.*

5 III. Gaudet quoque priuilegiis alimentorum, quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio; cum enim cauſa alimentorum dicatur cauſa pia, & fauorabilis, *l. Mela,* vbi gloſ. Bart. & alij, *ff. de aliment. & cibar. leg.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib. 6. tit. 3. n. 22. & de citatis & ambig. conuent. lib. 13. tit. 12. n. 1.* Marc. Ant. Genuenſ. *dict. cap. 252. num. 3.* citati per me *dict. tract. loco 7. num. 5.* ideo de alimentis ad piam cauſam valet 6
argumentum, vt *ibidem* probauimus *dict. loco 7. num. 4.*

IV. Gaudet omnibus priuilegiis dotis, Marc. 7
Anton. Genuenſ. *d. q. 242. num. 4.* quia valet argumentum à dote ad piam cauſam, Euerard. *in topic. à dote ad piam cauſam,* plures per me citati *d. tract. loco 39. n. 1.*

V. Gaudet iure minoris in reſtitutione conſe- 8
quenda, vt per text. *in cap. 1. de in integ. reſtit.* docent Bernard. *reg. 819.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. minoribus n. 60. C. de in integ. reſtit. minor.* Cardoſ. *in praxi iudicũ, verb. Eccleſia. n. 35.* Aloyſ. *in praxi rerum fori Eccleſ. 103, in 1. edit.* aliàs *reſol. 88. in 2. edit.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. q. 252. n. 5.* plures, quos refero *d. tract. loco 40. n. 2.* de quo latè diximus *ſup. hoc lib. cap. 3. verſ. 4* quo de etiam iure gaudent hoſpitalia, & cætera loca pia, quæ 9
per adminiſtratores reguntur, Marant. *de ordine iudic. p. 6. tit. de appellat. num. 85.* Tiraq. *de pia cauſa priuileg. 138.* Valaſc. *conſ. 105. n. 44.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. cap. 5. n. 602.* Garc. Gironda *de priuileg. & exempt. explicat. n. 569. in fine,* item & Capellæ Cebed. *Luſit. deciſ. 51. n. 11. p. 2.* ac Confraternitates, Maſcard. *de probat concl. 869. n. 10.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 35. n. 14.*

VI. Gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem Rei- 10
pub. ſtante identitate rationis, & vbi caſus eſt applicabilis, ac contrarium non reperitur in iure deciſum, tunc enim æquiparantur, & valet argumentum de vno ad aliud; ita Euerard. *in topicis legalibus loco à republ. ad Eccleſiam.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſiaſt. quæſt. 252. num. 6.*

VII. Gaudet priuilegiis, & iure Imperij gloſ. 11
verb. iure minoris. in cap. auditis, de in integr. reſtitut. Perez *l. 10. gloſſ. 4. poſt princip. titul. 10. lib. 4. ordinam.* Ceuall. *commun. contra communes q. 500. à princip.* Marc. Anton. Genuenſ. *dict. quæſt. 252. num. 7.*

VIII. Licèt poſſeſſio ſine traditione non trans- 12
feratur, gloſſ. *verb in rem, verſic. nunquid poſſeſſio, in l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Tiraquell. *in tract. le mort part. 2. declar. 11. num. 2. & de iure mariti §. 1. gloſſ. 2. n. 43. & de conſtituto limit. 26. n. 5.* Anton. Gom. *l. 45. Tauri n. 4. & l. 40. n. 16. & l. 5. num. 27.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 3. dub. 3.* Rebell. *de oblig. iuſtit. p. 1. lib. 1. q. 8. ſect. 4. num. 18.* tamen fauore Eccleſiæ 13
dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione, *d. l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſiis.* Ceuall. *tom. 4. q. 899. n. 178.* Cald. Pereira *de poteſt. elig. c. 6. n. 73. & de extinct. cap. 6. num. 20.* Anton. Gabr. *commun. lib. 3. tit. de exempt. concluſ. 2. n. 15.* Leſſ. *lib. 2. c. 21. dub. 10. à num. 141.* Sayr. *in clau. Regia lib. 9. c. 10. num. 9.* Mart. *de iuriſdict. pars. 4. caſu 6. num. 19. & caſu. 172.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccl. q. 141.* ac proinde in donationibus, ac venditio- 14
nibus illis factis non habet locum *l. quoties C. de rei vendicat.* vt reſoluunt Tiraquel. *de retract. lign. §. 1. gloſſ. 2. n. 43.* Mozz. *de contract. tract. de empt. c. de naturalib empt. cap. 34.* Mocla *in emporio iuris p. 1. tit. 9. inpraelud. num 31.* Mart. *de iuriſdict. par. 4. cent. 1. caſu 19. num. 5. & cent. 2. caſu 272. n. 1. cum ſeqq.* Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 369. verſ. quintum, aliàs num. 7.* Leſſ. *d. lib. 2. cap. 21. dub. 20. num. 141.* Rebello *d. lib. 2. quæſt. 8. ſect. 4. num. 17. & p. 2. lib. 9. quæſt. 17. ſect. 3. num. 23.* Valer. Reginald. *in praxi*

fori pœnit. lib.25. n.364. Ioan. Salas de contractib. tract.2.de empt.dub.46.num.4. Bonacin. etiam de contractib.disput.1.quæst.8.punct.2.num.17. versic. primus.Aloys.Ricc.p.1.decis.177.

15 I X. Possessio Ecclesiastica nunquam dicitur
vacua, quia Ecclesia semper possidere, & ius habere
dicitur, l.raptores.§.sin autem C.de Episcop.&
cleric. Gig. de pensionib.q.46.n.9.& q.47. Flamin.
26 Paris.de resignat.benefic.lib.14.q.7.n.50. & possessio
semper manet penes Ecclesiam, licèt moriatur
Prælatus, quia Ecclesia non moritur, Ioan.
Garc.reg.222.num.9. Tiraquel. de iure constituti
part.3.limit.16.num.3. Auendan.l.45.Tauri glos.6.
num.8.

17 X. Licèt donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum sit inualida, l.omnes §.Lucius, ff.de his, quæ in fraud. cred. facta tamen Ecclesiæ vel loco pio est valida, l.iubemus 14. vers. verum C.de sacros.Eccl.Tiraq.de priuileg. pia causa priuil. 20.Clar.§ donatio q.20.n.3. Cou.in rub.de testam. §.1.num.6. Vincent.de Franch. decis.168. num.2. Anton.Gom. ad l.69.Tauri n.6.Viui.tom.2. comm. opin.tit.de donationib.num.17.vers.sed fallit, Spin. in speculo testam.gloss.11.n.29.cum seq. & gloss.12. à n.45.Gam.Lusit.decis.185.à num.2. Fr.Emman. quæst.regular.tom.2.q.47.art.2.Card.Tusch.tom.2. lit.D,conclus.648.num.41.Molin.de iustit.tract.2. disp.280.vers.nostra.Gutier.de iuram. confirm par. 1.cap.11.n.7.Cardos.in praxi iudicum & Aduoc. verb.donatio, num.12. Card. Mantic. de tacitis & ambig.conuent.lib.13.tit.28.Cald.Pereira de empt. cap.30.num.9.Marc.Anton.Genuens.in practicab. quæst.310.

18 XI. Quamuis donatio in dubio non præsumatur, l.cum de indebito,vers.si verò ff. de probat. cum latè adductis per Farin.p.4.decis.136.vbi addend.lit.D,tamen fauore Ecclesię pręsumitur, Abb. & Felin.in cap.si cautio, de fide instrum. Menoch. de arbitr.casu 88.num.7. Marc.Anton. Genuens.in practicab.q.14.

19 XII. Quamuis donatio ex causa ingratitudinis reuocari possit, l.vlt.C.de reuocat.donat.tamen illa, quæ fit Ecclesiæ, propter ingratitudinem Prælati, seu Capituli reuocari non potest, quia censetur facta Deo, qui est omnium gratiarum liberalissimus largitor, vt per Rip.lib.2.respons.cap.28.n.20. Clar.§.donatio q.21.num.5.Menoc.remed.9. recup. num.102 Azor.instit.moral.p.3.lib.11.c.8.quæst.5. Marc.Anton.Genuens. in practicab.q.307.

20 X I I I. Quamuis nullus cogi possit suam rem
vendere, l.inuitum.C.de contrah. empt. l.nec emere,
C.de iure delib.l.55.tit.5.part.5.vbi Gregor. Lop.
21 Ordin.Reg.Lusit.lib.4.tit.11.in princip.tamen Ecclesia
potest cogere vicinos contiguos ad vendendum
prædia vrbana pro sui ampliatione, vt per
Gam.Lusitan.decis.75. Franc.Marc.p.1.decis.636.
Vincent.de Franch. decis. 123. Mozz. de contract.
tit.de empt.cap.de rebus, quæ emi,vel vendi possunt,
n.58.vers.fallit similiter, Marc.de iurisdict. part.4.
cent.2.casu 171.Rebell.de obligat.iustit.lib.9.q.18.
num.43.Molin. de iustit.tract.2.disput.341. Valer.
Reginald. in praxi fori pœnit. lib.25. num.259.
vers.octauus est Marc.Ant. Genuens. in practicab.
Eccles.q.241.

22 X I V. Quamuis donatio excedens valorem quingentorum aureorum sit insinuanda. l.sancimus,C.de donat.l.8.cum seqq.tit.4.part.5.vbi Greg. Lop. Ordin.Regia Lusitan.lib.4.tit.62.vbi Parenz meus plures Doctores refert; si fiat tamen Ecclesiæ, vel ad pias causas, insinuatione non eget, cuiusque sit valoris, vt per Tiraq. de priuileg. pia causa priuileg.125. Duen.reg.224. fallent.6. Ant. Gom.tom.2.var.cap.4.num 10. Anton.Fab. in suo C.sub tit.de donat.definit.12.Aloys.Ricc. in collect. decis.p.1.Collect.177.vers.item donatio ad pias causas,Molina de iustit.tract.2.disp.279. ver.his tamẽ, aliàs num.3.Rebell de obligat.iustit.p.2.lib.18. q.7. Azor.d.part.3.lib.11.de donat.cap.6. quæst.7. Less. d.lib.2.cap.19.dub.13.n.102.Marc. Ant.Genuens. in practicab.Eccles.quæst.296. Sanctarel. quæst.69. num.4.

XV. Quamuis regulariter soluens pro alio non possit agere sine cessione, Bart. & Castr.in l. Modestinus, ff. de solut. Ecclesia tamen sine ea agere potest, vt tenent Bald. in cap. vigilanti. de præscription. Marc. Anton. Genuens. in practicabil. q.309. 23

X V I. Ecclesia sæcularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem, si sine liberis, sicut Monasterium duobus scilicet concurrentibus. Primò perpetuò clericus in clericatu perseueret: secundò, vt in fine vitæ bona illa, quæ substituto restituturus est, det Ecclesiæ, vel in alia opera pia expendat. Ita Menoch.de præsumpt.lib.4.præsumpt. 83.à num.55.Marc.Anton.Genuens.in practicabil. q.147.Beller.disquisit.cleric.part.1.tit.de bonis cler. §.20.Benedict. Ægid. in repet.l. Titia ff.de condit. & demonst.p.1. n.45. Sanch. in præcepta Decalogi tom.2.lib.7.cap.16.num.32. aduertentes clericum illum debere esse in Sacris constitutum, & continuò habitare in domo ipsius Ecclesiæ, non autem in paterna. 24

XVII. Legata facta Ecclesiæ, vel alij pio loco 25
non veniunt sub generalitate, Mohedan.dec.145.
aliàs 7.de priuileg.Achil.Pedroch. cons.8.num.117
Gregor. decis.237.n.11.& ideo non veniunt sub
generali reuocatione legatorum facta per testatorem.
Guid.Papæ decis.200.n.5. Afflict. decis.111.
num.11. Sebast. Medic. de sepultur.part.1. q..5.
num.5.Franc.Purpur. cons.69.lib.1.Ioseph.Ludou.
concl.24.vers.declara quintò.Suid.de aliment.tit.8.
priuil.29.num.7. Arismin. Tepat. tit.de adimendis
leg.in verb.legatis pijs.Achil.Pedr. cons.23. in fine,
Nouar.de priuileg.miserabil.personarum priuil.34. 26
& 68.nisi reuocato toto testamento, quia tunc
legata pia reuocata censentur. Guid. Papæ.d.decis.
200.Paris. cons.34.num.33.lib.2. Caroc. decis.85.
Rimin.sen. cons.110.num.14. & 15. Scip.Rouita
cons.93.lib.1.Mari. Muta. Sicilia decis.41.n.5. Camill.Borrel.in
sum.omnium dec.tom.3. tit.20 de testam.à
num.263.Rot.decis.721.vers.prædict.par.2.
recent. Quicquid dicat Abb. in cap. bonæ il 2.n.3.
de postul.Viui.decis.292.num. 4. Suid. consil. 311.
num 62.

X.VIII. Legatum relictum Ecclesiæ à substituto, sub conditione si institutus hæres non erit, debetur purè ab instituto, si hæres erit, fauore Ecclesiæ, vel alterius piæ causæ, arg. l.1 ff.de manumiss.testam.Tiraq.de priuil.pia causa priuileg.62. Card.Mantica de coniect. vltim. volunt. lib.6. titul.3. 27

XIX. Legatum relictum Ecclesiæ pro exoneratione conscientiæ à damnato ad mortem valet, & debetur, quia id non est propriè relinquere, sed potiùs reddere debitum, vt per Tiraquell. in l.si vnquam, verb. libertis, post n.88.C.de reuocand. donat. Marc.Anton.Genuens.in practicabil.Eccles. quæst.487. 28

XX. Quamuis regulariter donatio facta absenti nemine pro ea acceptante non valeat, leg. 29

absenti

absenti ff. de donat. l. nec ambigi. C. eod, facta tamen Ecclesiæ absenti, nemine pro ea acceptante valet, ita Bald. *in l. ambi. in vlt. lect. col. 2. de transact.* Castrens. *in l. decernimus, in fine C. de sacros. Eccles.* Panorm. *cons. 63. Quedam domina col. vlt. lib. 2.* Corne. *cons. 215. Primo facie col. 4. lib. 2.* Ant. Gom. *lib. 2. cap. 9. num. 1.* Felin. *in cap. 1. num. 7. de pact.* Decian. *cons. 1. num. 6. lib. 3.* Ioseph. Ludou. *Perus. decis. 29. n. 18.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 557. num. 11.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. q. 152.* Cardin. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 7. num. 16.* Molin. *de iustit. tract. 2. disp. 263. vers. Fateor tamen,* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 368. num. 34.* R.P.D. Alexand. Sperel. latè *in decis. fori Eccles. decis. 81. num. 15. cum seqq.* Sanctarel. *variarum resolut. q. 69. num. 3.* eam rationem afferentes, quia quod donatur, vel promittitur Ecclesiæ, vel pio loco, promittitur & donatur Deo, qui vbique est præsens, & acceptans, ac proinde dici non potest donatio facta absenti. Quamuis contrarium, imò donationem pio loco, vel Ecclesiæ absenti factam, nemine pro ea acceptante, non valere, posseque reuocari ante acceptationem, resoluant Castrens. sibi contrarius *cons. 70. num. 5. vers. propterea,* glos. *verb. alia causa, in fine, in l. illud C. de sacros. Eccles.* vbi idem Castren. *n. 6.* & Bald. *num. 3.* latè Beroi. *in repet. cap. in præsentia num. 77. & seq. de probat.* Bertrand. *cons. 218. vol. 5.* Clar. *§. donatio q. 12. verb. vlt.* Natt. *cons. 253. n. 1. vol. 2.* Tiraq. *de priuil. pia causa, priuileg. 115. vers. contrariam,* Cou. *in rub. de testam. p. 3. num. 13. & lib. 1. var. cap. 14. num. 16.* Molin. *de primog. lib. 4. c. 2. num. 58.* Surd. *cons. 351. n. 29.* Anton. Gabr. *lib. 3. commun. tit. de verbor oblig. concl. 1. n. 72.* Gutier. *in repet. cap. quamuis pactum, in princ. num. 55. de pact. lib. 6. & cons. 41. num. 5.* Didac. de Paz *quæst. ciuili 20. num. 2.* Azeued. *l. 7. n. 20. vers. facitque optima & singularis tit. 10. lib. 5. Recop.* vbi Matienzo *glos. 2. num. 10.* Gam. *Lusit. decis. 381. num. 3.* Alexand. Trentacinq. *var. resolut. lib. 3. tit. de donat. resol. 1. num. 4.* Cancer. *var. tom. 1. cap. 8. num. 29.* Peregr. *de iure fisci lib. 4. tit. 7. n. 4. & 26.* Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 6. num. 16. vers. cæterum,* Seraph. *dec. 724. num. 8.* Lessi. *de iustit. lib. 2. c. 18. dub. 6. n. 41.* Rebell. *de obligat. iustitiæ p. 2. lib. 8. q. 3. per tot.* Steph. Grat. mihi visus sibi contrarius, *discept. forens. tom. 3. cap. 575. n. 2.* Noguerol. *alleg. Iuris tom. 1. alleg. 26. num. 133.* Nec bene respondetur rationi, de qua supra, dum dicitur donantem Ecclesiæ videri donare, non immediate, & ideo cum in tali medio sit defectus, non quæri actionem; quia licèt in donatione facta pauperibus aliquid habeat probabilitatis, quia cum sit facta hominibus, more humano debet fieri; nihilominus etiam hoc casu, vt dicit Cyn. quem sequitur Cardin. Mantic. *d. tit. 7. à num. 16.* Deus ipse pro pauperibus semper consentit, cum præcipiat in sacris litteris dari pauperibus; at in casu proposito minor est difficultas, quia donans Ecclesiæ dicitur immediatè donare Deo, *cap. nulli liceat,* iuncta glos. cum *ibi* notatis, *12. q. 2.* nam à communiter accedentibus mens donantis non fertur in rem creatam, cui donat, sed in Deum, vt optime respondet Sperell. *d. decis. 81. n. 17. & num. 41.* post Sanch. *d. disp. 6. n. 17.* Reginald. *lib. 25. num. 81.* Bonacin. *de contractib. disp. 3. q. 11. punct. 2. sub n. 1. vers. promissio,* resoluit donationem, vel promissionem Ecclesiæ per modum voti factam, tametsi nullus acceptet, valere statim irreuocabiliter. Hinc quamuis mandatum de donando non acceptatum donatoris obitu expiret, ex *reg. generali*, quod mandatum morte mandantis expirat, *l. 2. §. sed si quis. & ibi* latè Bart. *ff. de donat. & l. mandatum C. mandati*; tamen si fiat mandatum de donando Ecclesiæ, non expirat, sed adhuc post mortem perseuerat, quia scilicet quisque præsumitur ita tacite voluisse in morte, cum opera pietatis tunc maximè sint necessaria: quare ita resoluunt Bald. *in Auth. si qua mulier, col. vlt. C. de sacros. Eccles.* Roman. *cons. 129. in 1. concl.* Tiraq. *de priuil. pia causa priuil. 82.* Cou. *lib. 1. var. cap. 14. n. 16.* Lessi. *d. dub. 6. n. 46.* Sperell. *d. dec. 81. num. 38. cum seqq.* vbi *num. 35* resoluit cum multis, quos citat, donationem ne dum in Ecclesiæ, sed etiam in cuiuslibet priuati fauorem post mortem donatoris acceptari posse, quia cum ex ipsius parte iam fuerit perfecta, quamuis reuocabiliter, perseuerat etiam post mortem vsque ad acceptationem, quinimo videtur quodammodo confirmari post mortem donantis.

XXI. Quamuis reus in iudicio conuentus non 30
teneatur regulariter edere propria instrumenta contra se actori petenti, *c. 1. de prob.* Socin. *reg. 149. & seq. & reg. 212.* Cened. *ad Decretal. collect. 167. num. 6.* in fauorem tamen Ecclesiæ tenetur quis edere instrumenta contra se, Bald. Abb. & Butr. *in cap. 1. de probat.* Marc. Ant. Genuens. *in practic. Eccles. q. 174. n. 1. cum seqq.*

XXII. Fauore Ecclesiæ in contractibus inno- 31
minatis non est locus pœnitentiæ, vt per Tiraq. *de priuileg. piæ causa, priuil. 133.* Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. lib. 1. titul. 18. num. 15.* Marc. Antonin. Genuens. *in practicabilib. Eccles. quæst. 476.*

XXIII. Indebitum solutum Ecclesiæ, non re- 32
petitur nisi soluens ex tali solutione ad paupertatem reduceretur, Ludouic. Gom. *in §. ex maleficiis num. 36. Instit. de actionib.* Tiraq. *de priuileg. piæ causa, priuil. 119.* Menoch. *de success. progressu lib. 3. §. 21. num. 6.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccl. q. 486.* Marta *de iurisdict. p. 4. cent. 2. casu 170. num. 1.* Vide infrà *lib. 3. c. 27. n. 89.*

XXIV. Legatum factum in fauorem Ecclesiæ, 33
seu in causam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolutè est præstandum, ita Calder. *cons. 342.* An legata facta Ecclesiæ diminuant legitimam filij? vide Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. q. 267.* Et an patiantur diminutionem pro rata si vires patrimonij non sufficiant ad soluenda omnia legata, *q. 329.* Ex 34
donationibus, & dispositionibus, ac legatis factis ad piam causam non detrahitur neque Trebellianica, neque Falcidia, *Auth. similiter C. ad leg. Falcid.* Bart. *lib. 1. cons. 6. in fine.* Abb. *cons. 32. n. 4.* de falcidia Marc. Anton. Genuens. *vbi suprà, q. 408.* de Trebellianica Tiraq. *priuil. 27.* Anton. Gabr. *Communis. tit. de Trebell. concl. 20.* Couar. *in cap. Raynaldus §. 3. num. 7. de testam.* Marc. Ant. Genuens. *q. 571. num. 3.* vbi *num. 4.* id ampliat si instituatur hospitale fundatum sine auctoritate Episcopi, vt non detrahatur Trebellianica. Testamenta, legata, donationes, & alia relicta in fauorem piæ causæ sunt sustinenda, Bald. *lib. 2. consil. 226. in fine.*

XXV. In diuersis opinionibus illa prælatur, 35
quæ fauet Ecclesiæ, & piæ causæ, & sic communis opinio Doctorum non est attendenda, quando altera contraria fauet piæ causæ, Roman. *in Auth. similiter. C. ad leg. Falcidiam*, Alex. *in l. sunt personæ, in fine, ff. de relig. & sumpt. funer.* Alex. *cons. 204. n. 12. li. 6.* Nic. Boër. *cons. 40. Viso processu, n. 89.*

Marc.

Marc.Maur.*cons.* 121. *Quamuis communis opinio num.3.vol.2.* Grammat.*cons.ciuili* 50.*num.*46. latè Marc.*de iurisdict.p.4.casu* 164. Quia Ecclesiæ fauor attendendus est, Rot.apud Paul. de Rubeis *decis.* 97.*numer.*12.*tom.*3. *diuers.* aliàs *part.*7. *recentior.*

36 XXVI. Quilibet etiam sine mandato pro Ec-
clesia, seu pia causa agere potest. Ita Specul.
*tit.de instrum.edit.§.nunc aliqua,vers.sed nũ.*Felin.
in c.fin.de accusat Roman.*in Auth. similiter. C.ad*
*leg. Falcid.& cons.*69.*num.*3.*& cons.*428.*n.*11.vbi
37 subdit hinc quemlibet de populo posse agere vt
legata piæ executioni mandentur, & vt causæ piæ
consequantur quod illis debetur, Tiraq. *de priuil.*
*piæ causæ,priuil.*151. quod quilibet de populo au-
ditur agens pro piis causis. Et hinc sententia la-
ta in fauorem Ecclesię cum procuratore illegitimè
constituto est valida, Marc. Anton. Genuens. *in*
*practicab.q.*414.

38 XXVII. Volens dare certum quid Ecclesiæ, potest compelli ad faciendum, licet nemo pro Ecclesia recipiat. Ita Archidiacon. per text. *ibi in cap. scimus.*12.*q.*2. Marcel. Maur. *allegationum tom.*1. *alleg.*36.*num.*5.

39 XXVIII. Si quis disponat post mortem suam eius bona esse Ecclesiæ, dispositio tanquam perfecta erit valida, & per eam quæritur ius immediate Ecclesiæ, Paul. de Castro *cons.*456. *volum.*1. *in nouis*, quem refert Marcel.Maur. *dict. alleg.* 36. *num.*1.

XXIX Dominium & possessio semel acquisita
40 per Ecclesiam, nunquam vacat, Paris. *consil.*24.
41 *num.*7.*lib.*1. latè Iacob.Anton.de Mauro *alleg.*17.
*n.*4. vbi ampliat etiam mortuis Prælatis; Nam Ec-
clesia nunquam moritur, *c.liberti* 12.*q.*2.Marc.*de*
*iurisdict.p.*4.*casu* 17.*n.*9.

42 XXX. Quamuis ad testamenti valorem septem
testes requirantur, *l.hac consultissima, in princ. C.*
de testam.§.sed cùm paulatim, instit. eodem, Clar.
*§.testamentum,q.*55.*&* 56.Mascard.*de probat.con-*
*clus.*1352.*num.*14. *cum seqq.*Crass. §. *testamentum*
*q.*44.Surd. *cons.*378.*n.*9. Negreiros *in introd.vlt.*
*volunt.lib.*4.*cap.*2.*num.*9.illud tamen, quo Eccle-
43 sia, vel alia pia causa est hæres instituta, valet cum
duobus testibus, *cap. relatum* 11. *de testam.* vbi
*gloss.vlt.*Abb. *notab.*3. Cou. *num.*2. Dec.*in l.nihil*
*tam naturale,n.*6. *ff. de reg.Iuris*, Tiraquell.*priuil.*
1.Mench.*de successio n.§.*21. *num.*3. Anton. Gom.
*l.*36.*Tauri à num.*2.Gom.*Lusit.decis.*46.*num.*1.*&*
8.*& decis.*81.*n.*4.Ceued.*ad Decretal.collect.* 139.
*num.*1.*&* 3.Molin.*de instit.tract.*2.*disp.*134.Cast.
*d.§.testamentum,q.*18.*n.*2.Magdalen.*de numero te-*
*stium in testam.requis.p.*1. *cap.*12. *n.*33. & etiam
in foro seculari id ipsum obseruari tradunt gloss.
verb.improbamus,in fine,in cap.cùm esset,de testam.
Cou.*d.num.*1.*in d.cap.relatum*, Iason *num.*21.post
Bart.& alios *in l.*1.*C.de sacros.Eccles.*Gom.*dec.*81.
*num.*4. & procedere non solùm in testamentis,
quibus Ecclesia est hæres instituta; sed etiam in
omnibus, in quibus alia pia causa reperitur insti-
tuta, resoluunt Imola *in d.cap.relatum, num.*1. &
Abb.*num.*7. Paris. *cons.*24 *num.*6. *num.*3. Mench.
Viui.& alij, quos refert & sequitur Crass. *d.q.*17.
*num.*2. pertranseunt indistinctè, Gom.*d.loco*, Mo-
lin. *d.disp.*134. aliud agens Valasc. *cons.*145. *n.*1.
Intellige procedere supradicta, vbi testamentum
principaliter consideratum pium est, quia scilicet
Ecclesia, vel alia pia causa est hæres instituta; secus
verò vbi minus principaliter; quia stante institu-
tione circa causam profanam, plura tamen in illo
pia legata relinquuntur, omnino requiritur solemnitas Iuris Ciuilis, si in foro seculari agendum sit, sin autem Iuris Canonici solemnitas sufficit, *cap.cùm esses,de testam.* Ratio differentiæ est, quia actus sortitur speciem, & dominatur ab eo, quod præualet, argum.*l.quæritur* 10.*ff.de statu hominum*, iuncta *reg.l.*1.ibi,*prima enim ratio.ff. de auctor.tutor.glos.vlt.*recepta *in c quamuis pactum, de pactis, lib.*6.& ideo cum hæredis institutio sit caput testamenti, *§.ante hæred. Inst.de legat.*fit consequens ab eadem vel pium, vel non pium testamentum fore denominandum.

XXXI. Mandatum factum ad pias causas non 44
extinguitur morte mandantis, Anton. Trigo *sin-*
*gul.*81.

XXXII. Fœmina in pia causa à testimonio 45
non repellitur, Felin. *in cap.* 3.*num.*3.*vers.quid au-*
tem, de testib. Dec.*in l.*2.*num.*27.*ff.de.regul. iuris.*
Couar. *in cap. relatum, num.*5. *de testam.* Caualer.
*decis.*49.*n.*4.

XXXIII. In dubio pro pia causa est iudican- 46
dum, vt per tex.*in l.sunt personæ,in fine, ff.de relig.*
*& sumpt.funer.cap.vlt.de re iudic.*tenent.Alex.*con-*
*sil.*121.*in fine lib.*2.*& cons.*71.*num.*4.*lib.*6 Calcan.
*cons.*107.*num.*6.*cum seqq.*Anchar. *cons.*46. *num.* 2.
Menoch.*cons.*284.*num.*33.*& cons.*429.*num.*13.*&*
*cons.*1076.*num.*9. Et testamenta ad pias causas se-
cundùm dispositionem Iuris Canonici sunt regu-
landa, Ias. *in Auth. nouissima n.*10. *C. de inoff. te-*
*stam.*Felin. *in cap.Ecclesia S. Mariæ,de const.n.*88.
Tom.Valasc.*tom.*1.*alleg.*68.*num.*11.

XXXIV. Claudicat contractus fauore Eccle- 47
siæ, Pinel. *in l.*1.*p.*3. *n.*32. *C. de bonis mat.* Surd.
*decis.*69.*num.*23.Honded *cons.*8. *n.*72. *lib.*1. Rot.
apud Paul.de Rubeis *dec.*94.*num.*65.*tom.*3.*diuers.*
aliàs *p.*7.*recent.* & ideo potest Ecclesia stare con-
tractui etiam nullo, inuita altera parte, sicut etiam
est in electione Ecclesiæ recedere à dicto contra-
ctu nullo, Card. Mantica *de tacitis, & ambig. con-*
*uent.lib.*25.*tit.*6. *num.*48. *&* 49. Verùm ne altera
pars sit in suspenso, potest cogi Ecclesia ad de-
clarandum an velit stare contractui, Surd *d.dec.*69.
*n.*23.*in fine*, Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.glos.*59.*n.*93.
Grac.*de benefic.p.*2.*c.*1.*n.*75.

XXXV. Ecclesia quando est læsa in contractu 48
circa pretium per restitutionem in integrum,
non rescindit totum contractum, sed restituitur
ad supplementum Pretij. Ita per doctrinam Bart.
in l.si quidem.ff.de præd.min. resoluit Marc. Ant.
Genuens. *in practic.Eccles.q.*417.

XXXVI. Si prælatus spoliet possidentem rem 49
Ecclesiæ, & conueniatur interdicto Vnde vi, &
opponat de dominio Ecclesiæ, debet in illius fa-
uorem super dominio pronuntiari, Alex. *in l.na-*
*turaliter.§.nihil commune ff.de acquir. possess. n.*30.
Marc.Anon. Genuens. *in practicab. Eccles.q.*131.
*num.*4.*& n.*314.*per tot.* quos refert & sequitur D.
Noguerol. *alleg.iuris tom.*1.*alleg.*26.*num.*329. vbi
*n.*330.respondet *ad cap.*1.*de restit.spoliat.*quod in
eius terminis Ecclesia non spoliauit, sed homi-
nes Ecclesiæ.

XXXVII. Quamuis priuilegium per non vsum 50
decennio amittitur *l.*1. *ff.de nundinis*; & priuile-
gium de aliquid non faciendo, ut soluantur præ-
stantiæ, vel simile, concessum personæ priuatæ
amittitur per vnicam contrauentionem, *cap. cum*
accepissent, de constitut. nihilominus in Ecclesia
siue priuilegium consistat in faciendo, siue in
non faciendo, non amittitur nisi spatio quadra-
ginta annorum fuerit præscriptum, *c.accedentibus*,
vbi

vbi Innoc. & omnes, *de priuil.* Marc. Anton. Genuenſ. *practic. Eccleſ.* q. 154. reſoluit quòd ſtatutum non tollitur per vnicum actum contrarium ſi eſt fauorabile Eccleſiæ, ſecus in priuato.

51 XXXVIII. Regula eſt quòd nemo priuari debet poſſeſſione ſua ante ſententiam, *c. volumus* 16. q. 4. Speciale tamen eſt fauore piæ cauſæ quod Prælatus inquiſitus de dilapidatione bonorum ipſius, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab adminiſtratione, *cap. fin.* 3. q. 2. *cap. licèt Heli, de ſimon.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccl.* q. 574. *n.* 1. vbi ampliat procedere etiamſi Prælatus velit dare cautionem de indemnitate rerum Eccleſiæ, & quod benè adminiſtrabat, quia non erit audiendus.

52 XXXIX. Sub prætextu inſtrumentorum nouiter repertorum ſententia lata contra priuatum non retractatur, *l. ſub ſpecie C. de re iudic.* bene tamen retractatur ex ſpeciali fauore Eccleſiæ, Felin. *in cap. cum dilectus n* 18. *de fide inſtr.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ.* q. 181.

53 XL. Pactum futuræ ſucceſſionis inter paganos reprobatur, ſed inter milites habet vim vltimæ voluntatis, *l. licèt. C. de pactis*; valet nihilominus fauore piæ cauſæ pactum ſucceſſionis, vel hæreditatis propriæ dandæ, Greg. Lop. *l.* 33. *verb. caualleros sit.* 11. *p.* 5. Xuar. *in rep. l. quoniam in prioribus*, vbi *declaratio leg. Regni limit.* 5 *num.* 10. *poſt med. verſ. & idem erit ſi illud pactum fiat ad pias cauſas*, Guilielm. Bened. *in cap. Raynutius*, *verb duas habens filias à n.* 206. *de teſtam.* Tiraq. *de priuileg. pia cauſa priuil.* 101. Anton. de Petra *de fideicom.* q. 4 *poſt n.* 8. *caſu* 2. *limit.* 1. Sanch. *in præcepta Decalogi tom* 2 *lib.* 7. *c.* 2. *num.* 51. Franciſc. de Barry *de ſucceſſionib teſtati*, *lib.* 2. *tit.* 3. *n.* 4. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ.* q. 185.

54 XLI. Sicut libertatis fauore hæres creditor inuitus cogitur recipere à ſeruo partem pretij ſine ſolutionis, *l. cum hæres.* §. *item ſi decem. ff. de ſtatu lib.* ita etiam fauore Eccleſiæ, vel cauſæ, eius creditor tenetur recipere partem ſolutionis, Euerard. *in topic. legal. in loco à libertate ad piam cauſam*, Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ.* q. 186. vbi quòd Eccleſia, quæ contraxit debitum pro vtilitate & neceſſitate, videtur illud contraxiſſe pro libertate, & redemptione animarum à manibus Diaboli quoad viuos, & à pœnis Purgatorij quoad defunctos.

55 XLII. Licèt contra abſentem, & contumacem non procedatur ad definitiuam lite non conteſtata, *c. quoniam frequenter*, *lite non conteſt.* Eccleſiæ tamen fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem lite non conteſtata, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ.* q. 208.

56 XLIII. Quamuis ſcriptura priuata ſine die & anno non probet, probat tamen fauore Eccleſiæ, Bald. *conſ.* 331. *Rouer. Pater. vol.* 2. Card. Tuſch. *pract. concluſ. tom.* 3. *concl.* 7. *n.* 13. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab Eccleſ.* q 227.

57 XLIV. Meretrix à domo etiam propria eſt expellenda Eccleſiæ fauore, ſi habitet prope Eccleſiam, vel moniales, Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ.* q. 342. *&* q. 243. tenet quòd fauore Eccleſiæ non poteſt vicinus extollere domum ſuam ſi habeat proſpectum ad monaſterium Monialium, nec facere feneſtras, ſed debent claudi, de quo etiam Giurbs *deciſ.* 86. *n.* 8. *verſ. immo cogi poteſt*, Cabed. *Luſit deciſ.* 105. *n.* 4. *& deciſ.* 125. *p.* 1. Molin. *de iuſtit. tom.* 3. *diſp.* 709. *n.* 6. Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure. ff. de iuſtit. & iure p.* 1. *cap.* 6. *n.* 13.

XLV. Etiamſi regula ſit quòd inuito beneficium non confertur, *l. inuito ff. de regul. Iuris*; fauore tamen Eccleſiæ beneficium ſiue beneficia Eccleſiaſtica poſſunt conferri clericis inuitis, ſuadente vtilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ, vt per Marc. Ant. Genuenſ. *in practic. Eccleſ.* q. 286. 58

XLVI. Remedium *c. reintegranda* 3. q. 1. fauore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem, & poſſeſſio in ſucceſſorem tranſit ſine noua apprehenſione, Guid. *Papa deciſ.* 315. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ.* q. 290. quia beneficium illius cap. principaliter fauore Eccleſiæ inſtitutum eſt, idem Genuenſ. q. 407. 59

XLVII. Dubia & incerta diſpoſitio præſumitur perpetua etiam in odioſis fauore Eccleſiæ, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. Eccleſ. quæſt.* 308. 60

XLVIII. Quamuis nullus venire poſſit contra factum proprium, iuxta tex. *in l. poſt mortem ff. de adopt.* tamen in cauſa Eccleſiæ poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. quæſt.* 412. 61

XLIX. Quamuis dictiones taxatiuæ excludant omnes alias perſonas & caſus præter expreſſos *l.* 2. *C. de patrib. qui filios diſtraxer.* *l. ob as C. de prædiis maior. cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ.* nihilominus fauore Eccleſiæ, vel alterius cauſæ fit extenſio ex paritate rationis, gloſ. *verb. aliam cauſam in l. illico C. de ſacroſ. Eccleſ.* Rip. *in l. ſi conſtante n* 86. *ff. ſoluto matr.* Marc. Ant. Genuenſ. *in practic.* q. 322. 62

L. Licèt incertitudo de Iure ciuili reddat contractum inutilem, *l. triticum. ff. de verb. oblig. l. Titio cum teſtamento. ff. de leg.* 2. §. *incertis*, *Inſtit. de legat.* nihilominus fauore Eccleſiæ ſeu piæ cauſæ incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem, ſed eſt reducenda ad certitudinem arbitri boni viri, dummodo ſcilicet poſſit incertitudo aliquomodo reduci ad certitudinem; ita Marc Ant. Genuenſ. *in practic. Eccl.* q. 324. *per tot.* & præcipuè *n.* 2. *in fine, cum ſeqq.* Nouat. *d. priuil. miſerab. perſon. priuil.* 19. Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.* 1. *quæſt.* 5. *ſect.* 2. *n.* 20. *cum ſeqq.* vbi *n.* 22. ait quòd quando legatum pro Miſſis eſt incertum ratione ipſius rei legatæ, tunc commiſſarius poterit expendere in operibus piis conuenientem quantitatem ſecundùm dignitatem perſonæ & eius patrimonium, ſeu facultates, *& num.* 25. quando legatum eſt incertum ratione quantitatis, ſeu numeri Miſſarum, non exprimendo numerum earum, nec quantitatem eleemoſynæ erogandam, tunc Miſſarum numerus & eleemoſyna pro illis eroganda boni viri arbitrio taxanda eſt inſpecta qualitate defuncti, & eius facultatibus, *& n.* 29. quærit quid quando incertitudo eſt reſpectu Eccleſiæ, vbi Miſſæ ſint celebrandæ *& numeris ſeq.* reſoluit materiam. 63

LI. Certum eſt fœminam non poſſe eſſe procuratricem ad iudicia, *cap. ſciſcitatus*, *de reſcript. cap. infamis* §. *tria* 3. q. 7. At fauore Eccleſiæ poteſt eſſe procuratrix. *cap. cum dilecta, de confirm. vtili*, vbi gloſſ. *verb. procuratricem*, Marc. Ant. Genuenſ. *in practic Eccleſ.* q. 436. 64

LII. Licèt reſcripta iuſtitiæ ſint ſtrictè interpretanda, *c. ſedes, de reſcript.* tamen fauore Eccleſiæ ſunt latè interpretanda, Innoc. *in c. Epiſcopi, de rebus Eccleſ. non alien.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ* q. 449. 65

LIII. Per alienationem rei legatæ non eſt 66

inducta

inducta reuocatio legati fauore pietatis, & animæ, Bart. *cons.* 26. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. Abb. *cons.* 31. *in princ. lib.* 2. Capra *cons.* 115. *n.* 13. Cot. *in memorab. vers. Ecclesia vers. quinto*, Tiraq. *de priuil. pia causa, priuil.* 41. Verùm contrarium, nempe legatum ex causa pia factum censeri reuocatum per alienationem rei voluntariam, resoluunt melius Natt. *cons.* 623. *n.* 3. *vers. non obstat*, Menchac. *de success. progressu lib.* 3. *tit. de legatis* §. 28. *n.* 10. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 12. *tit.* 6. *num.* 5. Menoch. *cons.* 429. *n.* 7. *cum seqq. & de præsumpt. lib.* 2. *præst.* 167. *num.* 17. Mascard. *de probat. concl.* 1287. *n.* 102. *cum seqq.* Certissimum est enim, quòd legatum libertatis seruo factum est pium & fauorabile, & tamen si testator alienet seruum, censetur reuocasse illud legatum, nisi illud redimat, ad text. *in l. verum est, ff. de manum. testam.* Alciat. *cons.* 174. *lib.* 9. Menoch. *d. cons.* 429. *n.* 7. *& d. præs.* 167. *n.* 18. Card. Mantic. *d. tit.* 6. *n.* 5. Mascard. *d. concl.* 1287. *n.* 103. ita si res loco pio legata alienetur, extinguitur legatum, verùm si redimatur fauore pietatis reconualescit, Tiraq. *d. priuil.* 41. Card. Mant. *d. tit.* 6. *n.* 5. *&* 6. Menoch. *d. cons.* 429. *n.* 7. Mascard. *dict. concl.* 1288. *num.* 112.

67 LIV. Quamuis testamenta inter quæ de prioritate, ac posteritate temporis non apparet, sese inuicem confundant, adeò quod neutri hæredum ex alterutro deferatur successio, vt voluit gloss. *in verb. missus est, in l. fin. C. de edicto D. Hadriani tollen.* Anton. Gom. *l.* 45. *Tauri num.* 148. nihilominus si in alterutro die causa contineatur, hoc posterius factum præsumetur fauore legatorum ad pias causas relictorum, vt per Anton. Gom. *d. l.* 45. *Tauri n.* 149. *vers. quartò limita*, Tiraq. *de priuileg. pia causa, priuil.* 35. Andr. de Bessetis *ad l.* 1. *C. de sacros. Eccles. n.* 212. *in decimo speciali circa vltimas voluntates*, vbi etiam Lusit. Bened. Ægid. *p.* 3. §. 1. *n.* 8. & *ibi n.* 9. aduertit quòd quando in vno testamento pia causa, in altero profana scribitur, nec de prioritate constat, tunc licèt de Iuris rigore ex neutro hæredem posse existere videretur, cùm tamen incertum sit quem suprema voluntate vocauerit testator, sed cum in incerto voluntatis ea sit interpretatio sumenda, quæ pietati magis fauet, æquissimè existimatum est pietatis testamentum tanquam posterius factum, effectum habiturum, quòd si pia causa cum altera pia contendat, tunc fatendum quidem erit ex alterutro testamento hæreditatem posse adiri, idque non tam ex aliquo piæ causæ priuilegio, quam ex coniectura defuncti voluntate, & sic ex certissimis, & vulgatissimis Iuris præceptis, quibus vltima voluntas vtrumque appareat, obseruari iubetur.

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER TERTIVS

DE REBVS ECCLESIASTICIS.

CAPVT I.

De Rebus Ecclesiasticis in genere.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio materiæ huius libri.*
2 *Species quot reperiantur rerum omnium Ecclesiasticarum.*
3 *Res Ecclesiasticæ mobiles corporales quæ sint? ostenditur.*
4 *Res Ecclesiasticæ immobiles corporales, & incorporales quæ sint? ostenditur.*

1 CVM Ecclesia Ministros, idest, Ecclesiasticas personas habeat, quarum ministerio in diuino cultu, & Sacramentorum administratione vtitur, de quibus *lib.* 1. latè tractauimus; cùm item loca materialia possideat, in quibus Diuina peragere, aliosque pios actus exercere valeat, sicut *lib.* 2. ostendimus, necesse est etiam vt res aliquas, ac bona etiam temporalia obtineat, quibus personæ ipsæ Ecclesiasticæ sustentari, & loca ipsius regi, gubernari, & diuina valeant Officia celebrari. De huiusmodi igitur rebus, quoniam in iure Ecclesiastico multa deponuntur, agere hoc *lib.* 3. proposuimus, requirentes primò quæ sint res, & bona Ecclesiastica, & quomodo acquirantur & quibus, & quomodo etiam possideantur, & qualiter amittantur.

2 In primis igitur est sciendum quòd omnium rerum Ecclesiasticarum, quædam sunt mobiles, quædam verò immobiles: Item quædam corporales, & aliæ incorporales, aliæ quoque consecratæ, & aliæ non consecratæ. Quòd autem alij res quoque spirituales adiiciunt, veluti Sacramenta, hæc in nostro proposito pro rebus Ecclesiasticis propriè non ponuntur, nam de his alio ordine sub certis materiis agimus.

3 Res mobiles corporales sunt, quibus Ecclesia indies in officiis, & ministeriis vtitur, qualia sunt vasa sacra, linteamina, atque ornamenta Ecclesiæ, & altaris, item vestimenta sacra, & imagines, sanctæ cruces & candelabra, & alia his similia, quorum quædam sunt sacrata, aut benedicta, quædam verò minimè. Res autem immo- 4 biles corporales sunt prædia, vel agri, ac domus, & aliæ huiusmodi immobiles possessiones. Incorporales sunt iura percipiendi fructus Ecclesiasticos, quorum diuersa sunt genera, quæ generali nomine Beneficia nuncupantur; de omnibus ergo rebus huiusmodi specialiter pertractabimus.

CAPVT II.

De vasis sacris, & vestibus, ac aliis rebus sacris in communi.

SVMMARIVM.

1 *Vasa sacra, & linteamina sacra quæ dicantur, ostenditur.*
2 *Calix ex auro, vel argento tantùm, aut saltem ex stanno olim fiebat, & nonnunquam ex vitro fieri permittebatur.*
3 *Vasa omnia ministerij Vrbanus I. fecit aurea, vel argentea.*
4 *Calix fieri prohibetur ex ære, vel ex aurichalco, aut alia simili materia quæ producit æruginem, & vomitum prouocat.*
5 *Missam celebrare in ligneo, aut vitreo Calice prohibetur.*
6 *Pœna depositionis ab officio, & beneficio imposita est contra eum, qui vtitur Calice ligneo.*
7 *Patena ex qua materia facienda?*

August. Barbos. de Iur. Eccles. Pars I I.

8 *Vasa omnia mysterij debent esse ab Episcopis cõsecrata priusquam ad sacros vsus adhibeãtur.*

9 *Episcopalis ordinis est vasorum sacrorum consecratio, & ideo non potest fieri per simplicem Sacerdotem, nisi quibus Papa concesserit.*

10 *Abbates an possint vasa sacra consecrare? ostenditur.*

11 *Calix, vel patena, aut aliud vas sacrum execratur si formam suã amittat & enormiter lædatur, non vero per aliquos ictus à fabro inflictos.*

12 *Calix non execratur vbi separatio fit absque fractione, secus si cuppa separatio fiat cum fractione.*

13 *Calix, vel patena execratur si superficies aurea aut argentea omnino præterquam per vsum continuum auferatur.*

14 *Vasa sacra si aurum amittant, & iterum deaurentur quoad illam superficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Christi, egent noua consecratione.*

15 *Vas sacrum pollutum fortè sanguinis, vel seminis criminosa effusione præsertim notoria est purgandum.*

16 *Palla quæ, & vnde dicatur? ostenditur.*

17 *Palla linostima, quæ?*

18 *Corporalia fieri debent ex puro panno lineo, non autem ex serico vel tincto panno.*

19 *Corporalia sunt Episcopo consecranda, vel ab Abbate.*

20 *Linteamina, siue Mappæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Ecclesiæ.*

21 *Consecrata vasa non possunt nisi à consecratis viris contingi, vel quibus ex necessitate permittitur.*

22 *Consecrata, à fœminis etiam sacratis tangi aut lauari non debent.*

23 *Peluim nouam & propriam habere debent ministri altaris pro corporalibus abluendis.*

24 *Corporalia, purificatoria, seu sanguineos lauare licet laicis, & fœminis post primam ablutionem factam à Sacerdotibus, vel Diacono.*

25 *Corporalia lota non opus est iterum consecrari.*

26 *Vestimentorum Sacerdotalium quibus in locis Iuris Canonici fiat mentio ostenditur.*

27 *Baculi, & Mitræ vsus sunt correlatiua, & cui vnum conceditur, alterum etiam concessum videtur.*

28 *Ornamenta omnia tam ministrorum quàm altaris sunt per Episcopum benedicenda, non autem per simplices Sacerdotes etiam ex ipsius Episcopi delegatione.*

29 *Paramentorum, & aliarum rerum Ecclesiasticarum benedictio potest delegari à Sede Apostolica personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, dummodo in eis non sit adhibenda sacra Vnctio, vel oleum sanctum.*

30 *Benedictio paramentorũ, & vasorum Ecclesiasticorum, in quibus non adhibetur sacra Vnctio diuersis Abbatibus, & personis in dignitate Ecclesiastica constitutis per S.Cong.Rit.*

31 *Benedictio paramentorum non potest fieri etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio, licet habeant territorium separatum, & iurisdictionem, nisi habeant ea, quæ sunt ordinis.*

32 *Prælati Regulares ex priuilegio Leonis X. possunt benedicere paramenta siue ornamenta omnia Ecclesiastica pro suorum fratrum vsu.*

33 *Vestes sacræ, & alia ornamenta Ecclesiæ non prohibentur fieri ex materia profana.*

34 *Vestibus sacris non potest vti præterquam in Ecclesia, & ad diuinum cultum, ad quem instituta fuerunt.*

35 *Vsus sacrarum vestium quando permissus, & quando prohibitus? ostenditur.*

36 *Paramenta, siue ornamenta Ecclesiæ quando execrentur, ostenditur.*

37 *Alba non indiget noua benedictione si ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum additione adhuc prior figura remanet.*

38 *Stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici.*

39 *Imagines, cruces, campanæ, & candelabra per Episcopos benedici solent.*

40 *Paramenta Ecclesiastica cum fuerunt vetustate consummata, incendio danda sunt.*

41 *Vasa sacra, corporalia, sacræ vestes, atque Altaris palla munda, nitida asseruari debent.*

42 *Pignori obligari non possunt vasa sacra, & paramenta Ecclesiastica, præsertim laicis, vel fœminis, nisi iustissima necessitate vrgente.*

43 *Res Ecclesiæ ex quibus causis pignori dari possint? ostenditur.*

44 *Decima beneficiorum si cuius ex causa concedantur, earum collectores, vel exactores prohibentur ex causa pignoris, vel distractionis capere, & quomodolibet occupare Ecclesiarum Calices, libros, & alia ornamenta.*

45 *Res sacræ in vsus profanos conuerti non debent, nec ad alios vsus, quàm quibus dedicata sunt transferri.*

46 *Calices patenæ, cæteraque vasa sacra etiam integra cum vrgente necessitate venduntur, aut pignori dantur, debet id fieri ad vsus sacros, & seruitium, ac ministerium Ecclesiæ, & Altaris.*

47 *Vasa, aut vestimenta sacra, & Deo benedictione consecrata, si integra absque necessitate vendantur, vel oppignerentur etiam ad vsus sacros, non quatenus sacra sunt, sed ratione materiæ, qua constant, sacrilegium est, non simonia.*

48 *Vasa sacra licèt Ecclesia possit ex iustis causis vendere laicis, tamen prius confracta, & conflata esse debent.*

De rebus sacris Ecclesiæ primùm conuenit vt tractemus. Hæc autem sunt præcipuè vasa sacra, & linteamina Eucharistiæ vestimenta, & alia mobilia non propriè sacrata, sed benedicta dicuntur. 1 Vasa sacra sunt Calices, & Patenæ, & vasa ad custodiam Eucharistiæ, & aliorum Sacramentorum, seu sacrarum Vnctionum, ex quibus Calices & Patenæ solum sacra Altaris vasa dicuntur, Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 14. *n.* 8. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 26. Linteamina verò sacra sunt pallæ, vel corporalia Peguer. *dec. crimin.* 24. *n.* 11. & 12. vbi quòd dicuntur vasa sacra, quæ sunt consecrata ad sacramẽtorũ susceptionem, & ponit exemplum in vase, in quo reponitur oleum sanctum, refert Anton. Nouar. *in sum. Bullar. tit. de sacrilegio n.* 6. vbi *n.* 7. quòd Calices & Thuribula dicuntur res sacræ, & *n.* 8. idem de custodia, in qua reponitur sanctissimum Sacramentum, & *num.* 10. quòd pariter vestes Sacerdotum, Diaconorum, & aliorum, in quibus diuina Officiá celebrantur, res sacræ dicuntur, & *numer.* 11. an Crux dicatur res sacra. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 27. *num.* 10. vbi quòd vestimenta, Cruces & nauiculæ iam propriè res sacræ dicuntur, cùm non olei

vnctione

vnctione consecrantur, sed solùm benedictioni-
bus Ecclesiasticis.
2 De Calice, & Patena censuit *cap. vt calix, de*
consecr. dist. 1. vt Calix quidem ex auro vel argento
tantum fieret, aut saltem ex stanno, quod Zephe-
rinus Papa I. *in c. vasa, eadem dist.* constituit, qui
& ex vitro fieri permittebat; sed postea Vrbanus
3 I. cuius tempore Ecclesia cœpit prædia retinere,
omnia vasa ministerij fecit aurea, vel argentea, vt
habetur *in c. videntes 12. quæst.* 1. & refert Tribu-
riense Concil. *in d. c. vasa.* S. Thom. *in 3. p. quæst.* 83.
art. 3. *ad.* 6. Couarr. *lib.* 4. *variar. cap.* 12. Fagundex
4 *in quinque Ecclesia præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21.
n. 11. Ex ære autem, vel ex aurichalco Calix fieri
prohibetur, aut ex alia simili materia, quæ produ-
cit æruginem, & vomitum prouocat, vt inquit Re-
5 men. Concil. *in d. c. vt Calix*, quod etiam prohibet
in ligneo, aut vitreo Calice Missam celebrare, al-
terum enim vino repugnat, alterum verò fragilis
materiæ existit, Azor. *instit. moral p.* 1. *lib.* 10. *c.* 28.
q. 3. Durand. *in rationali diuinor. offic. lib.* 1. *cap.* 3.
num 45. frater meus Simon Vas Barbosa *tract. de*
significatis mysteriosis officij diuini cap. 26. *num* 4.
6 & contra eum, qui vtitur Calice ligneo, constituta
est pœna depositionis ab officio, & beneficio, *in*
cap. vlt. de celebr. Miss. & tradunt S. Thom. *part.* 3.
quæst. 83. *art.* 3. Syluest. *verb. Calix, num.* 1. Illust. D.
meus Roder. à Cunha *in comment. ad c. ridiculum*
5 *num.* 4. *dist.* 12. Fagundez *d. cap.* 21. *n.* 10. Raguc.
de voce Canon. in Ecclesia q. 31. Bonac. *de Sacr. vnen.*
disput. 4. *vltim. punct.* 9. *num.* 16 *in princ.* Fr. Ioan.
Serran. Episcop. Acernen. *in exposit. Missæ prælud.*
7 2. *num.* 12. *&* 13. Patena verò etsi eiusdem mate-
riæ cum Calice videatur esse debere, *d. cap. vasa,*
d. cap. vt Calix; non est tamen adeò necessarium
cessante in ea, quam diximus, ratione, vt proba-
tur *in d. cap. vt Calix, in princ.* Quare hodie ple-
rumque ex ære fieri consueuerunt, sicut & vas ad
custodiam Eucharistiæ in locis vbi penuria præ-
ualet. De Patena vide Azor. *d. cap.* 28. *q.* 1. Innoc. *de*
mysteriosis Missa lib. 2. *cap.* 39. Lactant. *de signifi-*
catis mysteriosis Missa pag. 53. Simon Vas Barbosa
d. tract. cap. 27.
8 Debent autem huiusmodi vasa esse ab Episco-
po consecrata priusquam ad sacros vsus adhibe-
antur, *cap. vnic. in fine, de sacra Vnct.* Gulielm. Du-
rand. *in ration. diuin. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 13. *cum seq.* Ia-
cob. de Graff. *in aureis dec. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 43. *n.* 4. Hen-
riq. *in summ. lib.* 9. *c.* 28. §. 2. Fagundex *dict. præc.* 1.
lib. 3. *c.* 21. *num.* 14. Azor *instit. moral. part.* 2. *lib.* 9.
c. 7. *q.* 1. hoc enim Ordinis Episcopalis est, Sbroz.
9 *de Vicario Episcopi lib.* 3. *quæst.* 9. *n.* 8. & ideo non
potest fieri per simplicem Sacerdotem, vt appro-
bat consuetudo, nisi quibus Papa concesserit, Fr.
Emman. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 19. *art.* 1. Miranda *in*
manu. Prælat. tom 2. *q.* 40. *art.* 1. *concl.* 24. Portel. *in*
addit. ad dub. Regular. verb. benedicere, n. 2. Hieron.
Roderic. *in compendio q. Regul. resol.* 13 *n.* 1. vide
10 *inf. ex n.* 28. Abbates verò secundùm glos. *verb ton-*
suram in cap. Abbates, de priuileg. lib 6. & Ascan.
Tambur. *de iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 33. *q.* 1. Fr.
Emmā. *tom.* 3. *addit. sum c.* 27. *n.* 1. Portel. *verb. Ab-*
bas, n. 2. Hieron. Roder. *in compendio q. Regul. resol.*
13. *n.* 3. eadem valent consecrare si ius habeant
minores Ordines conferendi, cum maius videatur
personas quàm res Ecclesiasticas consecrare, sed
de hoc late diximus *lib.* 1. *c. de Abbatibus, vers. præ-*
ter insignia, & vide Fagundex *d. c.* 21. *n.* 14.
11 Execratur autem Calix, vel Patena, aut aliud
vas sacrum duobus modis; primò si formam suam
amittat, & enormiter lædatur, argum. *c.* 1. *de con-*
secrat. Eccles. vel Altar. sicut de Altari dictum est
suprà *lib.* 2. *c.* 7. *ex n.* 19. non verò per aliquos ictus
à fabro inflictos, Armil. *in verb. Calix, num.* 4. Bar-
thol. ab Angelo *Dialogo* 5. *de Missa* §. 353. Fagun-
dez *d. c.* 21. *n.* 17. Azor. *inst. moral. p.* 1. *l.* 10. *cap.* 28.
q. 5. Nec etiam execratur, vbi separatio fit absque 12
fractione, vt accidit in Calice tornearili, cuius
partes separantur absque fractione, secus tamen
dicendum si cuppæ separatio fiat cum fractione,
quia calix in tali euento amittit suam formam; &
non est aptus ad vsum, ad quem fuerat factus,
tum quia sicut Altare si remoueatur à tabula con-
secrata, amittit consecrationem, ita eandem amit-
tit calix si à pede cuppa separaretur: ita Henriquez
d. l. 9. *cap.* 28. §. 2. *lit. H*, Valer. Regin. *in praxi fori*
pœnit. lib. 29. *num.* 200. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 7. vbi
se remittit ad dicta *p.* 1. *lib.* 10. *c.* 28. *q.* 7. Fagundex
d. num. 17. Raguc. *de voce Canon. in Ecclesia q.* 32.
num. 1.
Secundò execratur Calix, vel Patena, si super- 13
ficies aurea, aut argentea omnino præterquam
per vsum continuum auferatur, quia & hoc modo
videtur formam amittere, quæ tamen per vsum
continuum successiuè non videtur amitti, per
glos. *in cap. Ecclesiis, de consec. dist.* 1. Verùm si 14
huiusmodi vasa etiam aurum amittant, & iterum
deaurentur, quoad illam superficiem, quæ tangit
corpus, & sanguinem Christi, egent noua conse-
cratione. Ratio est, quia consecratio Calicis, &
Patenæ fit præcipuè propter contactum corporis
& sanguinis, posita autem noua deauratione, con-
tactus non potest fieri in parte consecrata, cum
aurum additum consecratum non sit: ita Gulielm.
Durand. *d. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 35. Suarez *tom.* 3. *disput.*
81. *sect.* 3. *col.* 3. *vers. solet verò*, Fr. Emman. *in sum.*
tom. 1. *cap.* 249. *num.* 21. Valer. Reginald. *d. lib.* 29.
num. 199. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 28. *q.* 4. *&* *p.* 2. *lib.* 9.
cap. 7. *q.* 3. Fagundez *d. cap.* 21. *num.* 24. Vgolin. *de* 15
potest. Episcopi. cap. 31. *num.* 3. *vers. secundo.* Pollu-
tum verò vas sacrum, forte sanguinis, vel seminis
criminosa effusione, præsertim notoria, erit pur-
gandum, & Sacerdotali benedictione reconcilian-
dum, arg. *cap. si motum, cum seqq. de consecrat. dist.* 1.
sicut de Ecclesia suprà ostendimus *hoc eodem lib.*
c. 1. *ex num.* 16.
Pallæ, & Corporalis diuersas videntur accipere 16
significationes, quandoque enim palla sumitur
pro superiori linteo Altaris, super quo extendi-
tur corporale, secundum glos. *in cap. Altaris palla,*
de consec. dist. 1. *per c. nemo* il 2. *eadem dist.* Simon.
Vas Barbosa *de significatis misterios. sacrificij Missa*
cap 25. *num.* 3. Alij pallas, idest corporalia inter-
pretantur, vt dicit glos. *in d. cap. Altaris, & in cap.*
sacratas 23. *dist.* nonnulli, (inter quos est glos. *in*
d. c. nemo.) Pallam accipiunt pro panno, quo post
consecrationem Sacerdos manus extergit, & Cali-
cem. Quare *in d. c. nemo* pro vtroque sumi videtur
hoc verbum, idest, pro corporalibus & mappis,
seu linteis Altaris. sed corporalia quidem vocan-
tur sacratæ pallæ *in d. c. sacratas*; linteamina verò
non consecrata dicebantur *in d. c. Altaris palla*, &
probatur *in c. omnis, de consecr. dist* 4. *& in c. fin. de*
custodia Eucharist. Hodie verò sacratæ pallæ vo-
cantur simpliciter corporalia, quæ supra Altaris
linteamina in sacrificio extenduntur, & sacra super-
ponuntur mysteria. Palla autem dicitur quæ Calici
superponitur, sed & pallium Altaris, quod vocant,
à palla denominatū videtur; dicta est autem palla,
secundùm glos. *in d. c. Altaris palla*, à quodā pallio

muliebri, quod *palla* vocatur: alij vocati pallam
opinantur, eo quod palliet vel abſcondat ſacrificij
17 myſterium. Eſt & palla linoſtima in decretis Syl-
ueſtri Papæ, quod eſt linteolum lineum à lino ſta-
mine dictum, cuius loco hodie eſt manipulus.
Vide Fagundez *d.c.*21.*n.*31.
18 Corporalia igitur ex inſtitutione Sylueſtri, &
Euſebij ſummorum Pontificum fieri debent ex
puro panno lineo, non autem ex ſerico, vel tincto
panno, ſicut Domini Corpus fuit in munda ſyn-
done inuolutum, Suarez *tom.*3.*in* 3.*diſp.*81.*ſect.*6.
verſ. tertio requiritur, Fagundez *d.c.*21.*n.*25. Scott.
*de ſacrif. Miſſa lib.*3.*cap.*5.*n.*1. Fr. Diego de Guz-
man *p.*2. *de la excelencia del ſacrificio de la ley E-*
19 *uāgelica c.*8.§.1. & ſunt ab Epiſcopo conſecranda,
vt probatur *in cap. conſulto, de conſecr. diſt.*1. vel
per Abbatem, iuxta ea, quæ ſuprà diximus *lib.*1.
in cap. de Abbatibus, verſ. præter inſignia, quod de
20 palla Calicis dicitur. Linteamina quoque ſiue
Mappæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eccle-
21 ſiæ, vt in Pontificali. Eſt autem differentia inter
22 ſacrata & benedicta, quod quæ conſecrata dicun-
tur, non poſſunt niſi à ſacratis viris contingi, ſci-
licet, qui ſunt in ſacris tantùm Ordinibus con-
ſtituti, vel quibus ex neceſſitate permittitur, *cap.
non oportet, & cap. non liceat* 23.*diſt.c.*1. *diſt.* 24.
*c. in ſancta, de conſecr. diſt.*1. Cardin. Bellarmin. *de
ſacram. Ordinis lib.*1.*c.*7.*verſ. olim tamen*. Suarez *de
ſacram. diſput.*81.*ſect.*8.*art.*3.*verſ. tertium exem-
plum, ad fin.* à fœminis verò etiam ſacratis tangi,
aut lauari non debent, ſicut Soter Pontif. Martyr.
23 *in cap. omnis Presbyter, de conſecr. diſt.*4. docet, vt
Miniſtri Altaris peluim nouam, & propriam ha-
beant pro corporalibus abluendis, ne fortè puluis
Dominici corporis malè decidat: poſt primam
ablutionem (quæ fit à Sacerdotibus vel Diacono)
licet laicis & fœminis (ſi conſuetudo ita ſe ha-
beat, aut Epiſcopi licentia interueniat) lauare
24 Corporalia, & purificatoria, ſeu ſanguineos
propter maiorem munditiem: ita Syluestr. *verb.
Miſſa* 1.*q.*2. §.2. Sot. *diſt.*13.*q.*2.*art.*3.*verſ. ſed
contra hoc*, Henriq. *in ſum. lib.*9. *c.*28. Suar. *de ſa-
cram. diſp.*81.*ſect.*8.*verſ. tertium exemplum*, quos
refert Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in com-
ment. ad cap. Miniſtrum* 27.*n.*6. *diſt.*29. addo Fa-
25 gundez *d.c.*21. *num.*26. Lota verò corporalia non
opus eſt iterum conſecrari, cum lintei forma non
mutetur, Raguc. *dict. q.*32.*n.*2. Non conſecrata au-
tem, ſed tantummodo benedicta poterunt ab aliis
quoque contingi, ſed hac de re *in ſeqq. c.* pleniùs
diſſeremus.
26 Veſtimenta Sacerdotalia, quibus Sacerdos, &
miniſtri Altaris atque Pontifices in Diuinorum
celebratione vtuntur, nonnunquam in ſacris Ca-
nonibus nominantur, & quædam de eis ſtatuta
inueniuntur. Primùm namque de Stola, qua Dia-
coni, & Sacerdotes vtuntur, plerumque loquun-
tur Canones ſub nomine Orarij, vt *in cap. Mini-
ſtrum, cum ſeqq.* 23.*diſt.* & *in cap. vnum Orarium,
cum præced.* 25.*diſt.* & *in c. Epiſcopus Presbyter* 11.
*quæſt.*3. de eo latè egimus *in collect. ad c. Monacho.*
27.*q.*1. Stephan. Durant. *de ritibus Eccleſiæ lib.*2.
*c.*9.*n.*14. Simon Vas Barboſa *de ſignificatis myſte-
riiſ. officij diuini & ſacrificij Miſſæ cap.*18. *de Stola
n.*3. De Planeta quoque, vel Caſula meminit Mo-
guntinum Cōcil. *in d.c. Epiſcopus Presbyter, & in
cap. degradatio, de pœnis lib.*6. Reſpondet tunicæ
hyacinthinæ veteris Pontificis, & Caſula dicta
quòd velut parua caſa totum hominem contegat,
de qua & eius myſterioſis ſignificatis vide Frotu-
nat. *de offic. Eccleſ. lib.*2.*cap.*21. & 23. Pinel. *de
Miſſa ſacrific. cap.*14.*verſ. la planeta*, Innoc. *lib.*1.
*de myſter. Miſſa c.*58. Scott. *de ſacrif. Miſſa lib.*2.
cap. 8.*num.*13. Simon Vas Barboſa *dict. tract. de
ſignificat. myſteriiſ. officij diuini, & ſacrif. Miſſa.
c.*21.*per tot.* Et de Diaconorum Dalmaticis Concil.
Saleguſtæ *in c. de ieiunio* 76. *diſt.* atque Gregorius
Pontif. *in cap. communis* 23. *diſt.* Et hoc nomine
appellantur, quia in Dalmaticæ regione Græciæ
prouinciæ primo fuerunt in vſu, de quibus Du-
rant. *de ritib. Eccleſ. lib.*2.*c.*9.*n.*17. & 27. Fr. Hie-
ron. Roman. *de republ. Chriſt. lib.*4.*cap.*20. Orozn
*en el theſoro de la lengua Eſpagnola, in verb. Dal-
matica pag. mihi* 297. Simon Vas Barboſa *d. tract.
c.*19. De ſandalis quoque, & Mitra, ac Baculo, atque
annulo Paſtorali, deque pallio Archiepiſcopali,
alij Canones loquuntur, & præcipuè *in c. peruenit*
il 2.93.*diſt.* & *in dict. cap. Epiſcopus Presbyter* 11.
*q.*3. & *in cap. vnic. in fine, de ſacra Vnct.* & *in cap.
fin. de auctor. & vſu pallij, & in cap. Abbates, & in
cap. vt Apoſtolica, de priuil. lib.*6. Baculi & Mitræ
vſus ſunt correlatiua, & cui vnum conceditur, al- 27
terum etiam conceſſum videtur, vt cenſuit S. Rit.
Cong. *in vna Treuenen.* 8. *Ianuarij* 1605. & *alia
Argent.* 7. *Octobris* 1606.
Omnia autem huiuſmodi ornamenta, tam 28
Miniſtrorum, quàm etiam Altaris, ſunt per
Epiſcopum benedicenda, vt probatur *in cap. ve-
ſtimenta, de conſecrat. diſt.* 1. ita vt ſimplices Sa-
cerdotes illa benedicere non poſſint, ſecun-
dùm Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.*32.*numer.* 4.
vbi *numer.* 6. ſubdit illos nec ex ipſius Epiſcopi
delegatione id efficere poſſe. Paramentorum au-
tem huiuſmodi, & aliarum rerum benedictio po- 29
teſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in Di-
gnitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis
non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſan-
ctum, quæ ab ipſo tantùm Epiſcopo ordinato, &
conſecrato benedicenda, inungenda, & conſe-
cranda ſunt, vt cenſuit Sac. Rituum Congregat. 30
in Brixien. 9. *Octobris* 1610. Ianuen. 14. *Nouem-
bris* 1615. Ianuen. 12. & 14. *Martij* 1616. Saonen.
3. *Decembris* 1616. Taurinen. Taruiſin. & Piſto-
riel. 2. *Maij* 1619. Comen. 15. *Iulij* 1619. No-
uarien. 21. *Martij* 1620. Trident. 7. *Auguſti* 1621.
Et ideo ad eandem ſacra Rituum Congreg. inue-
nio conceſſam fuiſſe benedictionem paramen-
torum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in qui-
bus non adhibetur ſacra Vnctio, diuerſis Abba-
tibus, Diaconis, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis,
vt in Aquilegien. an. *Aprilis* 1599. Elnen. 17.
Maij 1600. Meten. 18. *Nouembris* 1606. Ru-
then. 9. *Maij* 1609. Aquilegien. 24. *Aprilis*
1610. Auguſt. 12. *Aprilis* 1614. Lucinnen. & 31
Gneſnen. 4. *Septembris* 1621. Vnde infertur
benedictionem paramentorum non poſſe fieri
etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio,
licèt habeant territorium ſeparatum, & iuriſdi-
ctionem, niſi habeant ea, quæ ſunt Ordinis, vt
cenſuit Sacr. Congregat. *in nullius* 21. *Auguſti*
1601. Prælati verò Regulares, Generales, &
Prouinciales, quin verò Cuſtodes, Guardiani
ſiue Priores, & quicumque alij in aliis Reli-
gionibus illis correſpondentes poſſunt benedi-
cere omnia ſupradicta Eccleſiaſtica paramenta,
ſiue ornamenta ex priuilegio Leonis X. quod re-
fertur *in compend. Mendicant. verb. benedicere
Eccleſiaſtica* §. 14. & de illo meminit Fr. Em-
man. *quæſt. regul. tom.*1.*quæſt.*19.*art.*2. Hieronym.
Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſol.*13.*num.*2.
Lezan

Lezana *in sum. tom. 3. verb. benedictio num.* 8. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2 *quæst.* 40 *art.* 5. *concl.* 1. *cum seq. & art.* 2. *concl.* 4. quem refero *de officio & potest. Episcopi p.* 2. *alleg.* 27. *num.* 44. vbi in fine adnecto huiusmodi Prælatos Regulares vigore priuilegij, de quo supra, posse tantùm præfata Ecclesiastica paramenta pro suorum Fratrum vsu solemniter benedicere, quod etiam obseruant Portel. *in dub. regul. verb. benedicere* 3. Hieron. Roder. *d. resol.* 53. *num.* 2. *in fine.* Lezana *vbi sup. num.* 7.
33 Non prohibetur autem sacras vestes, & alia ornamenta Ecclesiæ ex materia profana, vel etiam muliebri veste fieri, quamuis aliqui per gloss. *in cap. ad nuptiarum, de consecr. dist.* 1. *& in cap. ad hæc, de relig. domib.* contrarium senserint: quia per consecrationem Episcopi sanctificantur & templa Idolorum, quæ in Ecclesias conuertuntur, & hac de re in seq. cap. agemus.

Statuit autem Stephanus Papa *in d. cap. vesti-*
34 *ment. de cons. distinct.* 1. ne quisquam sacris vestibus præterquã in Ecclesia, vtetur, & ad diuinum tantum cultum ad quem institutæ fuerunt, neque ab aliis, quàm à Clericis sacris Ordinibus constitutis deferrentur, volunt tamen Host. & Innoc. vt refert Syluest. *in sum. verb. ordo* § *in fine*, vt possit minor clericus cantare Epistolam etiam in veste sacra, modò manipulum non deferat, neque sacra contingat, nec id muneris præsente subdiacono exerceat, atque id ex graui tantùm causa, & cum
35 permissione Prælati Ecclesiæ. Olim verò solus Rom. Pont. dabat ex priuilegio vsum Dalmaticarũ Episcopis, & Diaconis, sicut & Archiepiscopis pallium, vt videtur colligi *ex cap. comm.* 23 *dist.* Ornamẽtis enim huiusmodi Ecclesiasticis vti præsertim ex noua institutione, absque Superioris permissione non licet, *cap. peruenit il* 2. *cum seq. cap. Diacon.* 93. *dist.* neque olim Diaconus alba nisi tempore oblationis, atque lectionis, neque dalmatica nisi in solemnioribus festis vti permittebatur, *d. c. Diaconus, d. cap. de ieiunio* 76. *dist.* Denique statuit Aurelian. Concil. ne vestes, aut aliæ res sacræ ad nuptiarum ornatum, vel ad alios actus sæculares præstentur, ne dum improborum tactu, vel pompa sæcularis luxuriæ polluuntur, ad officium sacri ministerij videantur insignia, argum. *cap. hæc, de Relig. domib.*

36 Execrantur autem huiusmodi paramenta siue ornamenta, & amittunt, vt sic loquar, benedictionem, ac noua indigent, quando ita franguntur vt non sint apta ad vsum, ad quem fuerant destinata, aut non amplius priorem retineant figuram; ex
37 quo prouenit Albam non indigere noua benedictione, si ad eam reficiendam aliqua adiunguntur, quorum additione remanet adhuc prior figura, etiamsi quæ adduntur non sint benedicta; accessorium enim sequitur principale, è contra vero desinit esse benedicta, si ex ipsa abscindatur manica, quamuis illi postea eadem manica assuatur, nam per accisionem manicæ ita perstringitur, vt non sit apta ad vsum, ad quem fuerat destinata, nec amplius retinet priorem figuram. Ita Armil. *verb. benedicere num.* 3. Angel. *verb. benedictio num.* 3. Bar-
38 thol. ab Angelo *dialogo* 5. § 265. Et ob hanc rationem, stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici, quia ad ipsam est data particularis benedictio & est mutata forma, quæ dabat esse rei. Ita Paul. Fusc. *de visitat. lib.* 1. *cap.* 25. *n.* 15. Vgulin. *de potest. Episcopi cap.* 32. § 1. *num.* 6. vbi etiam resoluit quòd si huiusmodi vestes breuiores factæ sint, modo formam non mutent, benedicendas iterum non esse; & in fine subdit, quòd si vti iis ad Diuina non possumus, igne comburendæ erunt ne ad profanos transferantur.

Aliæ quoque res mobiles Ecclesiasticæ, veluti 39
Imagines, Cruces, candelabra, solent per Pontifices benedici; nam de consecratione Imaginum meminit Adrianus I. Summ. Pont. *in script. de imag. cap.* 39. *in* 3. *vol. Concil.* & inter ritus Ecclesiasticos hæ quoque benedictiones habentur in Pontificali. Campanæ quoque in Campania, vnde nomen sumpserunt, adinuentæ solemni consecratione ab Episcopo inunguntur, ac baptizantur, & fideles quidem populos conuocant ad Ecclesiam, & ad ornandum inuitant, aërios quoque spiritus fugant, & grandines, procellarúmque turbines frangunt; de quo vide Angel. Roch. *in speciali tract. de campanis*, & præcipuè *c.* 5. *de campanarum consecr.* *Colonien. Concil. tit. de Constitut. & consuetud. c.* 14. Gulielmus Durand. *in ration. diuinor. lib.* 1. *c.* 4. Steph. Durant. *de ritib. Eccles. lib.* 1. *cap.* 22. Mart. Delr. *disquisit. clerical. lib.* 6. *cap.* 3. *q.* 33. *ad fin. lit.* *FF.* vide in cap. sequenti *in fine.*

Restant nonnulla de rebus huiusmodi sacris in 40
communi notanda. Primò enim statutum est à Clem. I. Rom. Pont. *in d. cap. Altaris palla, de consecr. dist.* 1. vt cum fuerint res huiusmodi vetustate consummatæ, incendio dentur, & cineres in Baptisterio, vel alio abdito loco condantur, ne fortè transeuntium pedibus conterantur, refert Galganet. *de iure publico, lib.* 3. *tit.* 67. *n.* 3. Secundò præcipit Ministris suis Ecclesia (sicut habetur *in cap. relinqui, de custodia Eucharist.*) vt hæc omnia, præ- 41
sertim vasa sacra, & corporalia, ac sacræ vestes, atque Altaris pallæ munda & nitida asseruentur: *Nimis enim,* dicitur *in d. c. relinqui, videtur absurdum in Sacris sordes negligere, quæ dedecorent etiam in profanis*; si verò hæc à degradatis Ministris, aut aliàs indignis in ministerio contractentur non ideo polluuntur, nec noua indigere benedictione videntur, sicut à Romano Pont. est responsum *in cap. à nobis, de Sacram. nõ iterand.* Tertiò hæc om- 42
nia, & similia non solùm omnino alienari vetantur, vt infra suo loco videbimus; verum nec pignori obligari, præsertim laicis, vel fœminis permittuntur, nisi iustissima necessitate vrgente; sic enim inquit Remense Conc. *in cap.* 1. *de pignorib.* *Nullus Presbyter præsumat Calicem, vel patenam, vel vestimentum Sacerdotale, aut librum Ecclesiasticum tabernario, vel negotiatori, aut cuilibet laico, vel fœminæ, in vadium dare, nisi iustissima necessitate vrgente.* Ordin. Regia Lusit. *lib.* 2. *tit.* 24. Hispana *lib.* 7. *tit.* 2. *lib.* 1. *noua recop.* Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 16. *num.* 8. Mozz. *de contract. tract. de pignor. cap. de rebus quæ pignori dari non possunt n.* 13. Vasquez *in opuscule de pignorib. c.* 2. § 2. *n.* 6. Beller. *de obligat. instit. p.* 2. *lib.* 16. *q. vnic. de obligat. contract. pignor. num.* 4. Azor. *instit. moralium p.* 3. *lib.* 7. *c.* 6. *q.* 4. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *à n.* 19. Gutier. *practic. lib.* 3. *q.* 8. *n.* 2. vbi *n.* 3.
subdit causam præcipuam ad alienandas, seu pi- 43
gnori dandas res Ecclesiæ esse redemptionem captiuorum, & id ipsum propter imminens belli periculum, & ad carcere detentos liberandos licere resoluunt Surd. *decis.* 367. *num.* 43. Merl. *in empor. iuris p.* 1. *tit.* 1. *q.* 56. *n.* 26. Matt. *de iurisd. p.* 4. *casu* 10. *n.* 3. Nec non pro alimentis pauperum non solum Parochianorum, sed etiam exterorum, vt expressè tenent Couar. *d. cap.* 16. *num.* 8. *vers. Ceterum res Ecclesiarum*, Surd. *de alimẽt. tit.* 8. *priuil.* 46. *n.* 5. Præterea si decimæ beneficiorum cuius ex causa concedatur, earum collectores, vel exactores Ec-

clesiarum Calices, libros, & alia ornamenta diuinis officiis deputata ex causa pignoris, vel distractionis capere, aut quomodolibet occupare prohiben-
45 tur *in Clem. 2. de decim.* Postremò non debent res sacræ in vsus profanos conuerti, quia semel Deo dicatum non est ad vsus humanos vlteriùs transferendum, *cap. quæ semel* 18. *q.* 3. *reg. semel, vbi glos. reg. iuris in* 6. nec ad alios vsus, quam quibus dedicata sunt, transferri debent, *c. vestimenta dist.* 23. *cap. ad nuptiarum, de consecrat. dist.* 5. Galganet. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 67. *num.* 2. *in fine.* Qui enim sacros Calices, vel corporalia sacra, aut vestes alias vertit in profanos vsos, horrendum committit sacrilegium, & vindictam vltionis diuinæ expectet, vt Baltazar Rex inexpectato accepit, qua de re videndus est Origen. *homil.* 10. *in Leuitic.* S. Greg. Papa *homil.* 11. *in Euangelia.* S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. Fagundez *d. c.* 22. *n.* 18.

46 Non solùm vrgente necessitate vendi, aut pignori dari possunt Calices, & Patenæ, cæteráque vasa sacra etiam integra, vt suprà vidimus; sed etiam vlteriùs requiritur, vt non detur ad vsus sacros, & seruitium, ac ministerium Ecclesiæ, & Al-
47 taris, vt aduertit Fagundez *d. cap.* 21. *n.* 19. & Raguc. *de voce Canon. in Ecclesia quæst.* 29. si tamen vasa, aut vestimenta sacra, & Deo benedictione consecrata absque necessitate vendentur, vel oppignorentur etiam ad vsus sacros, & seruitium alterius Ecclesiæ, non quatenus sacra sunt, sed ratione materiæ, qua constat, sacrilegium est, non simonia; est sacrilegium propter irreuerentiam, quæ fit rebus sacris, dum sine necessitate venales fiunt: non est simonia quia non venduntur quæ sacra sunt pro pretio temporali, sed venduntur, quæ constant ex tali materia, & ita venditur materia temporalis pro pretio temporali; vt per Nauar. *in man. cap.* 17. *n.* 205. Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 16. *num.* 8. Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 140. *vers. res item sacra,*
48 Fagundez *d. cap.* 21 *num.* 20. Vasa etiam sacra licèt Ecclesia possit ex iustis causis vendere laïcis, tamen prius confracta, & conflata esse debent, *c. aurum,* cum ibi *notatis* 12. *q.* 2. Galer. *in Margarita casuum Conscientiæ, verb. Ecclesia vasa sacra, & verb. sacrum* 2.

CAPVT III.

De consecratione & benedictione in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuisio materiæ.*
2 *Sacrare nihil aliud est quàm Deo dicare, & eodem modo rem sacram efficere.*
3 *Consecrare propriè est simul sacrare, idest cum interuentu, & opera plurium personarum.*
4 *Consecratio non solum deriuatur à sacrando, sed res quoq; sacra, & sacramentum, sacrificiũ, Sacerdotium, sacrarium, & sacrilegium.*
5 *Execratio est rei sacræ in profanam conuersio.*
6 *Execrabile dicitur quicquid abominabile, & nefandum videtur.*
7 *Execratio quandoque pro iuratione accipitur, qua maledictio obstringitur si contrauenerit iuramento.*
8 *Desecratio, seu profanatio propriè in iure vocari solet rei sacræ in profanam conuersio.*
9 *Sacrum differt à sancto, & Religioso, quia omne sacrum est sanctum, & Religiosum, non è conuerso.*
10 *Sacrum largè dicitur in iure Ecclesiastico quidquid est sanctum, vel religiosum.*
11 *Ecclesia quandoque dicitur sacra, aliquando etiam sancta, & religiosa nonnunquam.*
12 *Consecrationis origo ostenditur.*
13 *Dedicare, & consecrare differunt.*
14 Noë *primus dicitur Altare Domino consecrâsse,* Iacob *verò primus fuit qui cum actuali consecratione dedicationem fecit.*
15 Moyses *ex præcepto Domini consecrauit.*
16 *Episcopi & Sacerdotes post* Christi *ascensum consecrari ab Apostolis cœperunt.*
17 *Templa, & Altaria cum sacri olei vnctione primum à* B. Syluestro *consecrata fuerunt.*
18 *Consecrationum species in Ecclesia quatuor, sacramentorum scilicet, personarum, locorum, & rerum.*
19 *Consecratio quauis præcipuè in verbis, & elementis consistit.*
20 *Verba in quibus consistit consecratio, sunt certa verborum formula, quæ super re consecranda proferuntur.*
21 *Elementa in quibus consistit consecratio, sunt autres ipsa, quæ consecrantur, aut quibus consecratio ipsa perficitur.*
22 *Consecratio duplex in nonnullis rebus interuenit.*
23 *Eucharistia sacramentum solum in se ipso perficitur, cum reliqua sacramenta non nisi in persona eius, cui conferuntur, fiant.*
24 *Sacramenta, & consecrationes quare in certis speciebus, vel elementis conficiantur, ostenditur.*
25 Moyses, *qui & Rex & Sacerdos in populo dici potuit, non legitur fuisse peranctus sicut &* *Christus.*
26 *Vnctionum species duæ, vna exterior, quæ materialis est & visibilis, alia interior, quæ spiritualis, atque inuisibilis est.*
27 *Oleum consecratur ad exhibēdam exteriorem ac visibilem vnctionem, quod Chrisma, vel cathecumenorum, aut infirmorum oleum appellatur.*
28 *Chrisma in quibus adhibeatur; ostenditur.*
29 *Confirmationis sacramento essentiale est oliuarum oleum, balsamum verò accidentarium.*
30 *Chrisma contingi non debet nisi à Sacerdotibus.*
31 *Oleum Cathecumenorum adhibetur in baptizandis, & consecratione altaris & sacerdotum ordinatione, ac in baptismalis aquæ consecratione.*
32 *Oleum infirmorum & extremæ Vnctioni, & campanis inseruit.*
33 *Vnctionem olei non omnis consecratio recipit, nam præter Eucharistiam etiam sacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio sine vnctione perficitur.*
34 *Consecrationis ad veram perfectionem quæ requirantur? ostenditur, & num. seqq.*
35 *Minister nullus potest veram consecrationem efficere, qui consecratus ipse non fuerit.*
36 *Minister legitimus semper vera sacramenta, aut consecrationes conficit ex parte sui, quamuis malus sit, iniquis, si alia essentialia non omittat.*
37 *Minister legitimus quis dicatur? ostenditur.*
38 *Minister malus non secus ac bonus confert gratiam cum sacramento animæ bene disposita.*

39 *Augustinus* in cap. quomodo, de consecr. dist. 41. *declaratur.*
40 *Sacramenta à bonis Ministris sumere, & bonorum Sacerdotum Missas audire confert.*
41 Cap. Ecclesiam 1. q. 4 *declaratur.*
42 *Consecraturus an & quando debeat esse ieiunus?*
43 *Oleum non sacrum sacra admixtum fit sacrum.*
44 *Vinum admixtum sacro vino in Calice non fit sanguis Christi.*
45 *Consecrationis locus qui sit? ostenditur.*
46 *Tempus consecrandi quod? ostenditur.*
47 *Consecrationis effectus est dedicatio rei sacræ qua fit ad cultum diuinum, & ad vsum sacrum.*
48 *Consecrationis effectus in sacratis personis est spiritualis potestatis acceptio ad ministrandum, & exercendum munus cuique Ordini aut dignitati annexum.*
49 *Ordo vel consecratio non addit vinculum spirituale inter Clericum vel Prælatum, & Ecclesiam suam.*
50 *Consecratum semel, nefas est iterum consecrare, nisi esset execratum.*
51 *Accidentalia quædam poterunt ex causa iterari ad reconciliationem potius quàm ad consecrationem pertinentia.*
52 *Reconciliatio est prioris gratiæ reparatio, quæ per culpam amissa ab initio cum sacramento fuerat exclusa.*
53 *Consecratio in quo differat à benedictione? ostenditur.*
54 *Benedictio est profanitatis, vel nequitiæ exclusio, atque sanctificationis infusio.*
55 *Benedictionis nomen non tantum ad res, & personas ipsas, verum etiam ad hominum actiones, atque eorum futuros euentus, & ad tristia, aduersaque fuganda pertinet.*
56 *Benedicere contingit tripliciter, enunciatiuè, optatiuè & imperatiuè.*
57 *Benedictio est triplex, vna personarum, alia rerum, tertia locorum.*
58 *Benedictionem personalem solemnem qui dare possit? ostenditur.*
59 *Benedictionem solēnē dare non potest inferior Episcopo nisi fuerit ei ex priuilegio cōcessū.*
60 *Abbatis vsum Mitræ & Baculi habentibus est concessum benedictionem solemnem dare, nequeunt tamen publicè per vias populo benedicere, nisi istud expressè in eorum priuilegiis habeatur.*
61 *Benedictio solemnis vnde traxerit originem? ostenditur.*
62 *Benedictio personarum simplex quæ?*
63 *Benedictio rerum multiplex, veluti aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, oliuarum, vestimentorum, ac linteaminum.*
64 *Aquæ benedictio, quæ fit cum sale & exercismo ad domos, & homines aspergendos, ad solum Sacerdotem spectat.*
65 *Aqua à solo Episcopo benedicitur cum vino & cinere ad reconciliandam consecratam Ecclesiam quæ violata fuerit, ac polluta.*
66 *Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, consecrationem, & reconciliationem adhibetur.*
67 *Campanas benedicit, & Chrismate vngit Episcopus.*
68 *Episcopus potest prohibere ne campanæ pulsentur si non sunt benedictæ.*
69 *Campanæ Sabbato sancto non possunt in aliqua Ecclesia etiam Regulari S. Ioannis Hierosolymitani pulsari ante pulsationem in Ecclesia Cathedrali vel Matrice.*
70 *Campanæ ad salutationem Angelicam possunt in quacumque Ecclesia pulsari ante & post Ecclesiam Cathedralem, vel Matricem, si non adsit consuetudo.*

QVONIAM consecrationis materia 1
frequens in Iure Ecclesiastico habetur, & maximam obtinet in Ecclesia auctoritatem (cum & in materia fidei, & in personis, ac rebus locisque Ecclesiasticis præcipuum sibi vindicet locum) oportet vt postquam de ea in specie dum *lib.* 1. & 2. *de personis & rebus* egimus, nunc de ea in genere latius pertractemus. Quia in re exponemus quid sit consecratio? & vbi originem duxerit? quot sint consecrationum genera in Ecclesia, in quibus consecratio ipsa consistat? qui possit consecrare, & quas res, vel personas, quomodo singulæ fiant consecrationes, & quid in illis sit obseruandum? quo loco & tempore fieri debeant, qui sint consecrationis effectus? demum pauca de consecratione, & reconciliatione, & de benedictione nonnulla videbimus.

Primò igitur *consecrationis* verbum à sacrando 2
deducitur, *sacrare* autem nihil aliud est quàm
Deo dicare, & eodem modo rem sacram efficere, 3
vt probatur *in* §. *sacra, Instit. de rerum diuis. Consecrare* verò propriè est simul sacrare, idest, cum interuentu, & opera plurium personarum concordi animo, & actione sacrare, *c. pudenda* 24. *q.* 1. glos. *in cap. Episcopus* 23. *dist.* Quamuis per *tit. de consecrat. Eccles. vel Altar.* quæuis simplex sacratio dici
soleat consecratio, à sacrando autem non solùm 4
consecratio, sed res quoque sacra, & Sacramentum, Sacrificium, Sacrarium, & sacrilegium, & con- 5
secutiuè execratio, seu desecratio deriuatur. Est enim rei sacræ in profanam conuersio, vnde execrabile dicitur quidquid abominabile, ac nefan-
dum videtur. Verùm quandoque *execratio* pro in- 6
ratione accipitur, quæ maledictis obstringitur, si 7
contrauenerint iuramento, vt ait Augustin. iuxta
illud Genes. *fiat execratio inter nos, & inter te*; pro- 8
priè verò rei sacræ in profanam cōuersio vocari in iure solet desecratio, seu profanatiò, & in sacris
personis degradatio. Sacrum autem differt à san- 9
cto, & religioso, quod omne sacrum est sanctum & religiosum, non è conuerso; sunt enim muri, & portæ ciuitatis, quæ sanctæ dicuntur, eo quod violari non debeant, & ita homines sancti dicuntur, quamuis sacrati non fiant, religiosus quoque locus dicitur sepultura, quamuis non sacrata exi-
stat; verùm in iure Ecclesiastico, etiam quidquid 10
est sanctum, vel religiosum, largè dicitur sacrum, & è conuerso; & Ecclesia quandoque dicitur sa-
cra, aliquando etiam sancta, & religiosa nonnun- 11
quam, vt colligitur ex *d.* §. *sacra, instit. de rerum diuis.* & ex *l. sancimus la* 1. *C. de sacros. Eccles.* & ex *Aut. religiosa domus*, &c. & ex *titul. de religios. domib.*

Duxit originem consecratio ob antiquia Patri- 12
bus non solum in lege scripta, sed etiam in ipsa lege naturæ, cum altaria & tabernacula Deo consecrârunt, & dedicârunt, quorum primus videtur fuisse *Noe*, qui post diluuij aquas altare Domino dedicauit, & super illud obtulit holocausta, vt habetur *Genes.* 8. licèt enim primo *Abel & Cain* offerre Deo cœperint sacrificia *Genes.* 4.

 non

non tamen propterea dedicationis auctores extiterunt; oblatio namque & sacrificium à consecratione, & dedicatione differre non ambigitur, quia quod sacrificatur, vel offertur consumitur? dedicatum verò, aut consecratum durat & permanet. Sed notandum est rursus quod differunt
13 dedicare, & consecrare, si has voces propriè, & strictè velimus accipere, dedicatio enim absque actuali consecratione fieri potest, actualis, verò consecratio sine dedicatione non est, quamuis nonnulla, quæ consecrantur, vsibus hominum potiùs deputari videantur, vt Sacramenta, nihilominus tamen ad Deum dedicatio illa refertur.
14 *Noe* ergo primus dicitur Altare Domino dedicasse. Qui verò primus dedicationem cum actuali consecratione fecerit, Iacob fecisse videtur, *Gen.* 28.*&* 31. de quo legimus, quod postquam de somno quadã die euigilasset, in quo Dei visionem acceperat, tulit lapidem, quem capiti suo supposuerat,
15 & erexit in titulum, fundens oleum desuper, vocauitque nomen loci illius, Domum Dei; postea verò Moysem ex præcepto Domini consecrasse legimus *Exodi* 29. Aaron, & filios eius in Sacerdotes vngens oleo caput eorum, & manus cum aliis ritibus, qui *in Exodo d. cap.* 29. describuntur. Deinde etiam idem Moyses olei vnctione tabernaculum consecrauit, vasa omnia, & Altare holocausti, & labrum cum basi sua, vt habetur *Exod.* 40. Demum Salomon 3. *Regum* 8. & 2. *Paralip.* 7. Templum Domino dedicauit. Si enim Iudæi, qui vmbræ legis deseruiebant, hæc faciebant, imo si & hæc faciebat secta erroris Gentilitas, teste Alex. ab Alex. *lib.* 6. *genialium dierum cap.* 14. multò magis & nos, quibus non solum veritas patefacta, sed & gratia, per Iesum Christum Dominum nostrum data est, Templa Domino ædificare, & quanto melius possimus ornare, eaque diuinis precibus, & sanctis Vnctionibus suis cum Altaribus, & vasis, vestibus quoque, & reliquis ad diuinum cultum explendum vtensilibus deuotè, & solemniter sacrare.

16 Hinc ergo sumpsit Ecclesia ritum consecrandi & dedicandi Domino loca, res, & personas, vt habetur *in princip. de consecrat. dist.* 1. Et primum quidem post Christi ascensum consecrari ab Apo-
17 stolis cœperunt Episcopi & Sacerdotes, *cap. porro* 66. *dist.* Templa verò, & Altaria cum sacri olei vnctione primùm à Beato Syluestro Pont. consecrata fuerunt, vt sup. ostendimus *lib.* 2. *de Eccles. ædific. & consecr.*

18 Sunt autem plures consecrationum species in Ecclesia: prima est Sacramentorum, secunda personarum tertia locorum, quarta & vltima rerum. Prima consecratio in quinque tantum Sacramentis adhibetur, videlicet in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Ordine, & Extrema Vnctione, in Pœnitentia verò, & Matrimonio non est consecratio aliqua ob eam causam, quam infra videbimus. Secunda consecratio quatuor personarum genera comprehendit, idest Episcopos, Presbyteros, Clericos inferiores, & Virgines, quamuis in quolibet etiam Christiano in Baptismate, & sacro Chrismate peruncto consecratio inesse videatur, vt colligitur ex *c. quod quidam* 1. *quæst.* 1. Sicut etiam in Imperatore & Regibus qui inunguntur *cap. venerabilem* 34. vbi *qui eum inungimus, de elect.* Castald. *de Imperator. quæst.* 16. *&* 26. *cum seqq.* at illud diuersa ratione vt ostendimus. Sed Episcoporum quidem propriè dicitur consecratio, Abbatum verò benedictio, & clericorum Ordinatio nominantur, Panormit. *in cap. sicut pro certo, de simon.* Tertia cõsecratio est triplex, scilicet Ecclesiarum, Cœmeteriorum, & Altarium. Quarta autem duplex, nempe sacrorum vasorum, & linteaminum sacrificij, item aquæ baptismalis, & olei pro Sacramentis conficiendis. Erat & consecratio imaginum, vt Adrian. Pont. testatur *in script. de imagin. cap.* 39. & habetur *in Conc. Niceno XI. act.* 6. quæ hodie fieri non consueuit, vt *sup. cap. proximo* vidimus, vbi etiam aliis rebus sacris egimus. Nunc verò de consecratione ipsa quædam in genere annotabimus.

Est autem primò notandum duo præcipuè con- 19
secrationum genera reperiri, vnum quod propriè & strictè dicitur consecratio, aliud quod benedictio nominatur, de qua breuiter *in fine huius cap.* differemus. Nunc verò de consecratione propriè sumpta loquamur, quæ quidem ex supradictis speciebus ad duo genera redigi potest veluti ad Sacramenta, quæ ad fidelium salutem conficiuntur, & ad ea, quæ præcipuè ad diuinum cultum dedi-
cantur; consistit autem quæuis consecratio, præci- 20
puè in verbis Clementis *cap. detrahe*, 1. *quæst.* 1. Verba sunt certæ verborum formulæ, quæ super
re consecranda proferuntur. Elementa verò sunt, 21
aut res ipsæ, quæ consecrantur, aut quibus consecratio ipsa perficitur. In Sacramento namque Eucharistiæ elementum sine materia nihil aliud est, quàm ipse panis, & vinum quod per consecrationẽ in ipsum Christum conuertitur, ita & in singulis rebus quæ sine alterius elementi interuentu consecrantur: elementum autem, quo consecratio plerumque perficitur, est oleum, quod in Cõfirmationis Sacramẽto, & in Extrema Vnctione, & in sacro Ordine adhibetur. Item in consecratione Ecclesiarum, Altarium & sacrorũ vasorum, in Baptismo autem elementum præcipuum & necessarium est aqua, accessoriè verò oleum quoque adhibetur, vt infra exponemus. Sacramentum autem Matrimonij, & Pœnitentiæ sine elementis perficitur ex pluribus, quæ assignari possent rationibus? hæc enim duo Sacramenta in Lege veteri initium sumpserunt, & absque elementis instituta fuerunt; à Christo autem in lege Euangelica confirmata, quamuis tunc Sacramenta non essent. In aliis verò Sacramenti & consecrationibus elementa ex certis causis requiruntur, quæ in duobus illis Sacramentis locum non habent, sicut neque in aliis consecrationibus, quę siue interuentu elementorum fiunt: huiusmodi autem causæ, vel rationes inferius exponentur.

Sed inter hæc notare oportet quod in nonnullis rebus duplex interuenit consecratio, videlicet materiæ, qua Sacramentum ipsum perficitur, & demum ipsius Sacramenti perfectio. Nam in Baptismo aqua prius consecratur, & oleum, quod in aliis Sacramentis, & consecrationibus adhibetur, per Episcopum consecratur, & demum fit Sacramenti perfectio, vel rei alterius consecratio, hoc autem illis consecrationibus accidit, quæ cum interuentu alterius materiæ perficiuntur, excepta Eucharistia, in qua ipsa materiæ consecratio est ipsius Sacramenti perfectio vnico actu, & instanti, solum enim hoc sacramentum in se ipso perficitur cùm reliqua Sacramenta non nisi persona eius, cui conferuntur, fiant, quia significant gratiam, quam Deus confert animæ, in cuius persona perficiuntur, Eucharistia vero signat ipsum datorem gratiæ sub illis speciebus continens, & cùm sumitur, ipsam quoque gratiam cum ipso datorem

sumptam

sumptam demonstrat; consecratio autem materiæ in cæteris Sacramentis non signat gratiam, quia non ipsa rei consecratio est Sacramentum, sicut in Eucharistia, sed eius vsus tantummodo ad gratiam homini conferendam Sacramentum vocatur. Quare nec illa consecratio materiæ, idest aquæ, vel olei de essentia est Sacramenti, aut consecrationis alterius, *cap. 1. de Sacram. non iter.* glos. *in §. prohibitio 95. dist.* Sed quoniam fit ad significandam virtutem, & effectum Sacramenti, & ob id instituta est ab Ecclesia, propterea grauiter delinquetur, qui absque vrgentissima causa non consecratam materiam adhiberet, vt probatur *in cap. vnic. de Sacram. non iter.* Sic quoque mixtio aquæ in Calice, azyma in materia Eucharistiæ non sunt de essentia Sacramenti, vt suo loco ostendimus, quia tamen propter illud, quod significat, ita præcipit Ecclesia, grauiter propterea offenderet, qui aduersus præceptum istud committere auderet.

24 Quare autem in certis speciebus, vel elementis Sacramenta & consecrationes conficiantur, diuersæ sunt rationes, secundùm diuersa subiecta; nam Eucharistiæ Sacramentum in pane & vino fuit propterea institutum, quia ipse Christus à nobis corporaliter sumi voluit, vt animam nostram pasceret, & nutriret, sicut panis, & vinum præ cæteris alimentis humanum corpus reficit & conseruat; Baptismum verò in aqua Christus instituit propter ablutionem animæ à maculis peccatorum, quam per aquæ illius contactum in nomine Sanct. Trinitatis ipse Deum in anima operatur, sicut aqua solet corporis sordes abluere. In aliis autem Sacramentis oleum voluit adhiberi, tum ad gratiam Sancti Spiritus designandam, quæ per oleum denotatur; tum etiam ad medelam animæ indicandam, quæ plerumque per oleum corporibus præstatur, ad exemplum quoque & imitationem antiquorum Patrum oleo consecrationes fiunt, vt superius diximus, qui non modo tabernaculum, & vasa sacra, & Sacerdotes, sed Reges etiam oleo inungebant, & in his quoque gratiam, & virtutem diuinam signare videbantur.

25 De qua Vnctione, quia in ea præcipuè consecratio consistit, plenius est notandum, quòd etsi Reges, & Sacerdotes antiquitus vngerentur, *Moyses* tamen, qui & Rex & Sacerdos in populo dici potuit, non legitur fuisse perunctus, sic nec Christus Deus noster, legifer, & Sacerdos, nisi de se ipso illud Isaiæ *cap. 16.* est interpretatus *Luca 4.* Spiritus Domini super me eo quòd vnxerit me, vnde Christi nomen Græcè est consequutus,
26 quod vnctum Latinè significat, duas igitur esse Vnctionum species fateri necesse est, sicut & Innocentius III. docuit *in d. cap. vnic. in princ. de sacra Vnct.* vnam scilicet exteriorem, quæ materialis est, & visibilis; aliam interiorem, quæ spiritualis, atque inuisibilis, comprobatur exteriori, siquidem visibiliter corpus inungitur, interiori vero inuisibiliter inungitur cor; & hac quidem tantummodo Christus, & Moyses iuncti fuerunt; vtraque vero cæteri Reges, Sacerdotes & alij, qui hodie vnctionem ab Ecclesia accipiunt. De prima Iacobus Apostol. *Si*, inquit, *infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.* & Marcus *in Euang. 6.* refert quòd Discipuli missi à Domino vngebant oleo multos ægros, & sanabantur. De secunda verò Ioannes Apost. ait: *Vnctio, siquam habetis à Sancto maneat in vobis, ipsa enim vnctio docet vos de omnibus*, de qua & Dauid Psalm. 44. *vnxit te Deus oleo lætitia.* Vnctio visibilis & exterior signum est exterioris, & inuisibilis vnctionis; Vnctio verò inuisibilis & interior non est exterioris, sed ea significata virtus est, & potestas, ac diuinæ gratiæ bonitas, quæ non æquè ab omnibus cum exteriori accipitur, sed ab iis tantum, qui dignè atque canonicè eam per quam significatur, accipiunt.

Ad exhibendam igitur exteriorem ac visibilem vnctionem oleum consecratur, quod Chrisma, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum nominatur. Oleum namque virtutem habet pellendi infirmitates, membra debilia roborandi, & præstandi luminis effectum operatur; sunt autem huiusmodi effectus, quos sanctus Spiritus in anima operatur, illius qui dignè suscipit Vnctiones. In Chrismate verò balsamum quoque mixtum oleo adhibetur mystica ratione; de qua *in d. cap. vnic. de sacra Vnct.* per oleum namque nitor Conscientiæ designatur, iuxta quod legitur Matth. 25. *prudentes Virgines acceperunt oleu in vasis suis cum lampadibus*, per balsamum verò odor famæ exprimitur, propter quod dicitur *in lib. Sapient. sicut balsamum aromatizans odorem dedi*, quatu̅ retum institutionum ab ipsis Apostolis, tum ab Apostolicis viris, id est Romanis Pontificibus descendit. Fabianus autem Pont. *in cap. literis, de consecr. dist. 3.* statuit vt Chrisma quotannis in die Cœnæ Domini veteri combusto, per Episcopum renouaretur. Et adhibetur Chrisma primò, atque præcipuè ad Confirmationis Sacramentum præstantium, *cap. quoniam, de sententia excommunicat. l. 6.* & præterea ad consecrandum Episcopum, & Ecclesiam, vel Altare, Calicem quoque & Patenam, *d. cap. vnic. de sacra Vnctione*, atque ad inungendos eos, qui baptizantur, *cap. Presbyteris, & c. si quis de alio, & cap. omni tempore, de consecr. dist. 4. d. cap. quoniam, de sent. excom. lib. 6.* & ad ipsius aquæ Baptismalis consecrationem, vt Canon antiquus testatur *in c. in Sabbato, de consecr. dist. 4.* qui præcipit, vt si quis in Sabbato sancto, vel Pentecostes aquâ consecratam ad aspersionem domus velit accipere, ante Chrismatis infusionem accipiat. 27 28

Confirmationis Sacramento essentiale est oliuarum oleum, Balsamum verò accidentarium, vt probatur *in cap. pastoralis, de Sacram. non iter.* vbi interrogatus Innocent. III. quid esset agendum de quodam confirmato oleo tantùm? respondit non esse iterandum, sed cautè supplendum si quid deesset; ergo si illud fuit Sacramentum sine balsamo, certum est balsamum non esse de necessitate Sacramenti. Ita Nauar. *in man. cap. 22. num. 3. & cons. vnic. de sacra Vnctione num. 4.* & 8. Sayr. *de cis. vnic. eodem tit.* Sà *verb. Confirmatio numer. 7.* Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 1. puncto 2. vers. quæstio est autem.* Est enim Chrisma huiusmodi ab Episcopo benedicendum, non à simplici Sacerdote, ex quo diximus *lib. 1. cap. 12. §. 2.* Hoc autem ad ipsius Chrismatis venerationem est institutum, quod contingi ab omnibus non debet; neque enim præter Sacerdotes hoc aliis contingere fas est, nec vlli sub prætextu medicinæ, aut cuiuslibet rei, omnino autem ad maleficium operandum donate Presbyter præsumere debet, vt in plerisque Concilius est constitutum; cùm verò ipsi Presbyteri quotannis à suo Episcopo illud exposcunt, vt colligitur ex *d. c. literis, de consecrat. dist. 3.* & ibi 29 30

quæ

quæ diximus *de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 31. numer. 17.* non quamlibet personam, sed saltem Subdiaconum mittere præcipiuntur, *in cap. Presbyteri il. 2. cum seq. de consec. dist. 4.* illudque linteo, seu Chrismario imponere, sicut Sanctorum Reliquiæ asseruantur, & sub sigillo, vel clauibus custodire teneantur.

31 Oleum verò Cathechumenorū præter Chrisma etiam in baptizandis, & consecratione Altaris, & Sacerdotum Ordinatione, in baptismalis aquæ consecratione adhibetur, vt ostendimus *d. alleg. 31. numer. 6.* & in Vnctione quoque Imperatoris, de qua habetur *in d. cap. venerabilem, de elect.* & Regum etiam vt habetur *in cap. vnde, de sacra Vnct.* & docent Selua *de benefic. p. 1 qu. 5. num. 8. 164. 155.* Fusc. *de Visitat. lib. 2. cap. 6. n. 5.* Azot. *instit. moral. p. 2. lib. 10 cap. 5. q. 2. & 3.* & alij citati per me *d. alleg.*
32 *31. n. 7. cum seqq.* oleum autem infirmorum, & extremæ Vnctioni, & consecrandis campanis inseruit, vt in Pontificali.

33 Verùm non omnis consecratio, olei recipit Vnctionem, nam præter Eucharistiam, vt suprà vidimus, etiam sacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio, sine Vnctione perficitur, *cap. præterea,* & *ibi* gloss. *23. dist.* Sed sacratæ rei contractu Diaconorum, & Subdiaconorum consecratio efficitur, scilicet per Episcopalium manuum impositionem, & Calicis, ac Patenæ traditionem, vt *lib. 1.* vidimus. Minorum verò Ordinum collatio non propriè consecratio dicitur; neque enim hi sacri Ordines nominantur, etsi tales quoque Domino consecrari dicantur, sicut & Virgines, & res aliæ nobiles, quæ ad vsum Ecclesiæ, aut Sacramentorum sacrantur; quarum potius benedictio quàm consecratio dicitur, exceptis linteaminibus Eucharistiæ, quæ ob ipsius Eucharistiæ contactum sacrata dicuntur, etsi olei Vnctionem non requirant, ita & Sacramenta nonnulla sine Vnctione fiunt, vt suis quibusque locis ostenditur.

34 Videndum est igitur, quæ ad veram consecrationis perfectionem requirantur? & quidem sunt quatuor, quæ necessario requirantur, & sunt de essentia, videlicet; Minister verus, Materia debi-
35 ta, Forma legitima, & intentio canonica; locus quoque debitus, & tempus legitimum est attendendum, & ritus quidem inuenti, qui etsi non sint de essentia, non tamen sunt omittendi. De ministro sciendum est neminem posse veram consecrationem efficere, qui consecratus ipse non fuerit, *cap. qui perfectionem, cum seq. 1. quæst. 1.* Sed nec omnis persona sacra quamlibet consecrationem potest efficere, Presbyter namque simplex non omnis conficit Sacramenta, vt alibi vidimus, inferiores quoque clerici, & sacratæ Virgines consecrationem aliquam non efficiunt, sed solus Presbyter aliquas, solus verò Episcopus omnes potest consecrationes efficere, tantum clerici inferiores consecrationibus faciendis in ministerio deseruiūt, & qui sunt in sacris Ordinibus constituti, res ipsas sacras contingere valent, cæteri vero minimè, quia scriptum est *in cap. Maximilianus, in fine 81. dist. qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt;* quare statuit, quoque Bonifacius V. summus Pontif. vt *reliquias Sanctorum, quæ sacra vtique sunt, nec Acolytus audeat tangere.*

36 Illud autem est notandum quòd Minister qui si minister legitimus, semper vera Sacramenta, aut consecrationes conficit ex parte sui, quamuis malus sit & iniquus, si alia essentialia non omittat, *cap. Sacramenta 1. qu. 1. c. Schismatici 24. qu. 1.* & *ibi* gloss. *verb. non possint §. ex his 28. qu. 1. c. Romanus, de consecrat. dist. 4.* Legitimus autem dicitur minister. Primò si sit ritè ordinatus, & hoc in qualibet consecratione est de essentia. Secundò, si habeat iurisdictionem, aut potestatem; hoc autem non semper est de essentia; nam Sacramenta omnia excepta Pœnitentia, & Matrimonio à ritè ordinatis etiam sine iurisdictione verè conficiuntur & conferuntur. Illa verò duo etiam iurisdictionem requirunt, ob rationem canonicam, & legalem, quam suis locis exponemus. In consecrationibus autem reliquis iurisdictio non est de essentia nisi quoad effectum, seu executionem in nonnullis, sanè qui huiusmodi in aliena Ecclesia, vel Diœcesi, aut in alienas personas, vel res, aut loca conficere, vel exercere voluerit, pœnas Canonicas sustinebit, vt de Diœcesibus & Parochis vidimus. Statuit autem Anacletus Papa *in cap. Episcopus il. 7. quæst. 1.* vt si Episcopus in aliena Diœcesi clericos, aut Altaria non permittente loci Ordinario consecrauerit, amotis iis, quos ordinauerit, id est, depositis, vel suspensis, Altaris tantùm consecratio maneat, & transgressor Canonum vno anno à Missarum celebratione cessare debeat, sicut & de re aliena consecrata rescripsit Gregorius *in cap. comperimus 14. qu. 6.* vt si sit restitutioni obnoxia, ipsa quidem res sacra permaneat, eius verò pretium reddatur, quia inquit, *quod semel consecratum est, non debet ad profanos vsus redire;* ad vsum tamen sacrum, si erat res Ecclesiæ, vel clerici, restitui potest, secundùm glos. *ibi* per text. *in cap. Apostolicos 12. q. 16.* & *in c. quæsti 17. quæst. 4.* Seruus verò alienus ordinatus in Sacris Domino non volente erit restituendus, quamuis laico, *cap. ex antiquis, cum seq. 54. dist.* cum ea tamen distinctione, quam supr. *lib. 1. cap. 33. §. 1. numer. 131.* posuimus; quod quidem in pœnam ipsius Ordinati vult glos. *in d. cap. comperimus,* & *in d. cap. Episcopus il. 1. 7. qu. 1.* & *in d. c.* ad hæc, *de relig. domib.* esse constitutum, vt scilicet seruus ad seruitutem redeat, alter verò in superiori casu amoueatur; res autem examinata remanet consecrata, eo quòd non deliquerit. Verùm cùm neque male ordinatus semper deliquerit, & potius huiusmodi in iniuriam ordinantis, quàm ipsorum pœnam amouendus esse legamus *in cap. 1. in fine 70. dist.* & *in cap. vel non est compos, de tempor. ordinat.* Alia videtur ratio assignanda, quod res inanimata iam consecrata ideo retineatur, quia nec à laicis vltra tractari, nec in profanos vsus conuerti potest, vt dixit Gregor. *in d. cap. comperimus,* & habetur *in d. cap. adhæc, de relig. domib.* quæ ratio in persona sacrata cessare videtur? circa quam non ita potest consecrationi iniuria inferri & si seruus ordinatus Domino restituatur, potest absque iniuria Ordinis apud eum esse, & ei in Diuinis seruire, *c. frequēs, in fine 54. dist.* vt suprà *d. lib. 1. cap. 33. §. 1. n. 13* vidimus.

Sed redeundo ad potestatem consecrantis est attendendum, quòd quando dicitur malum ministrum verum Sacramentum conficere, vel conferre; non tantùm de ipso Sacramento, aut charactere intelligitur, verum etiam de re, aut gratia Sacramenti, sed non æquè in omnibus Sacramentis de effectu sine executione Sacramenti, licèt Sacramentum ipsum cum gratia suscipiatur, in qua conferenda bonitas Ministri non est de substantia. Malus enim Minister (qui intelligitur extra gratiam constitutus, videlicet aut ob infidelitatem, 38

delicatem, aut ob peccatum mortale (non secus ac bonus Minister; id est in gratia existens, confert gratiam cum Sacramento animæ bene dispositæ, quam gratiam Deus, per seipsum tam in Sacramentis bonorum, quàm malorum confert. Verùm in Sacramentis bonorum per preces, quas in eis conferendis fundunt, dat Deus gratiam, *cap.remissionem 1.quæst.1.c.pen.vers.sufficit,de Pœnit.dist.1.* In Sacramentis verò malorum non per eorum preces, quas non exaudit, sed absque eis gratiam dignè suscipientibus infundit, adeò vt dici possit Deum conferre gratiam, & per seipsum, & per bonos ministros; in Sacramentis verò malorum per se ipsum tantùm eam conferre, sicut & sine Sacramentis quando voluerit, ita
39 intelligendum videtur quod inquit Augustin. *in cap.quomodo, de consec.dist.4.* Sacramentum scilicet gratiæ Deum conferre etiam per malos, ipsam verò gratiam non nisi per se ipsum, vel per Sanctos suos. vide *ibi* glos.not.*in verb per Sanctos,cap.obtineri 23.quæst.4.c.remissionem.1.qu.1.* Quod verò idem dicit *in d.cap.quomodo,& in eocap.remissionem*, scilicet peccatorum remissionem auaros, aut homicidas, & alios criminosos non dare, quia eis non est dictum: *Si cui remiseritis peccata*,&c. intelligere oportet per suas ipsorum preces in Sacramentis gratiam non dare, nec eis dictum esse, *Si cui remiseritis*, quia id eis, qui Spiritum sanctum habebant, dictum fuit, & ita suo ipsorum verbo gratiam conferebant. Quare idem Augustin. *in d.c.quomodo*, dicit, *Quomodo exaudiuit Deus homicidam deprecantem super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, aut super capita eorũ, quibus manus imponitur. Deus ergo*, inquit, *dat etiã ipso baptizante, sed non deprecante Spiritum sanctũ.* Quod verò sæpius in Canonibus, præcipuè *in cap.hanc regulam 1.quæst.1.* cum multis similibus, dicitur hæreticos in Sacramento gratiam nullam conferre, sed baptizatos ab eis oportere per manus impositionem gratiam Spiritus sancti ab Episcopo accipere, intelligitur de baptizatis in hæresi, vel in Schismate constitutis, *d.cap.hanc regulam. §.nemo*, & patet *ex cap.* Paulianistæ *ead.1.qu.1.* & ex *d.cap.quomodo,& in cap.51.* de quibus, *& cap.antiqua*, cum similibus *de consec.dist.4.* quia sicut alij in mortali crimine constituti nullam gratiam ex parte sui recipere possunt donec reuertantur, sicut in specie de simoniacis expressum habetur *in cap.1.cum.seqq.& in c.gratiam 1.quæst.1.* Dicit enim Ambrosius gratiam cùm ordinaueris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et hoc est quòd dicitur in simoniacis ordinationibus non gratiam, sed spiritum mendacij, non benedictionem, sed maledictionem conferri *in d.cap.1. cum seqq.* Nam si malus malo, aut infidelis infideli velit Sacramenta conferre, & ipsi qui faciunt, & quibus faciunt, inquit idem Ambr. relatus *in c.non sanat.1.quæst.1.* non solum non prodest, sed est ad iudicium. Si verò malus bono, aut infidelis fideli eadem conferre voluerit, dicit Augustin. *in cap.si iustus 1.quæst.1.& in d.c.quomodo*, quòd Spiritualis virtus Sacramenti, & lux pura ab illuminandis excipitur, nec per immundos transiens coinquinatur. Quòd si bonus malo, aut fidelis infideli id præstet, nihil malo, aut infideli prodest, nec conferenti nocet, si ignoranter, aut ex ea causa id egerit, quam de qualitate Ordinandorum, *lib.1.cap.33. §.1.* vidimus; facit text. *in cap.non prohibeat.de consecrat.dist.2.& in cap.ex tenore,& in cap.fin.de tempor.Ordinat.*

Verùm etsi boni à malis Ministris Sacramenta sumentes, gratiam non amittant, vt dictum est; 40
confert tamen à bonis ministris ea potiùs sumere, & bonorum Sacerdotum Missas audire; quia facilius eorum precibus atque meritis, quod petitur impetratur, *d.cap.remissionem*, vbi *glos.1.quæst.1.d.cap.obtineri 23.quæst.4.* Quomodo verò malus Sacerdos sit euitandus in sacrificio Missæ, diximus *in collect.ad cap.vltim.de cohabit.cleric.* Quæ autem diximus de malo ministro in Sacramentis, eadem etiam in cæteris consecrationibus intelliguntur, vt probat Gregor. *in cap.non nocet.1.quæst.1.* dicens, *non nocet malitia Episcopi neque ad baptismum infantis, nec ad consecrationem Ecclesiæ, omnia enim hæc non ab homine, sed à Deo sanctificationem
accipiunt.* Illud verò quod idem dicit *in cap.Ecclesiam 2.quæst.4.* Ecclesiam scilicet, quæ pactione 41
fuerit consecrata, execratam potiùs, quàm consecratam dici debere, dictum est in odium consecrantis propter simoniacam pactionem, quia nihilominus cùm in tali consecratione essentialia concurrerint, est proculdubio consecratio vera, vt
suo loco ostendimus. Postremò de persona con- 42
secrante notandum est quòd Canones *in cap.quod à Patribus, cum seqq.75.dist.* statuerunt vt consecratus debeat esse ieiunus, sicut & consecrandæ personæ, *cap.vt ieiuni, de consecrat.dist.5.* non est tamen præcepti necessitas in consecrante, præterquam in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento, & sacrificio Missæ, & in iis consecrationibus faciendis, quæ inter Missarum solemnia fieri debent; qualis est sacrorum Ordinum collatio, vt in suis locis demonstrauimus. Et hactenus de Ministro.

De materia verò consecrationis ad ea, quæ 43
supra dicta sunt, hoc tantum addere oportet, quod scilicet ad commixtionem pertinet, cùm namque verteretur in dubium, an oleum non sacrum sacro admixtum sacrum fieret, an verò potiùs corrumperet sacrum? declaratum est ab Innocent.III. *in cap.quod in dubiis, de consecrat.Eccles.* totum fieri consecratum, quod sacro miscetur, Fusc. *de Visit.lib.1.cap.6.num.10.* Posseuin. *de offic.Curati cap.9.num.2.* Ego ipse *d.p.2.alleg.31.sub numer.17.* quod & de aqua sacra, seu benedicta intelligendum videtur. Nec ideo minus sacrum est putandum, id quod miscetur, eo quòd maior forte sit quantitas quàm sit sacrum; quia virtus & dignitas partis sacræ trahit ad se totum non sacrum; quod tamen sit eiusmodi tantummodo
speciei, glos. *in d.cap.quod in dubiis.* Aliud tamen 44
est de vino admixto sacro vino in Calice, non enim fit sacrum, nec sanguini Christi miscetur, nec fit sanguis Christi, iuxta ea quæ notantur *in cap.cùm Martha §.quæsiuisti, de celebrat.Missar.* quia sanguis in Sacramento est cum corpore Christi verus, vinum verò, vel aliud admixtum miscebitur accidentibus illis; ante consecrationem autem aqua admixta vino in Calice, transsubstantiatur in sanguinem, quia mixta vino transit in vinum, nisi tanta esset quantitas, quæ vinum corrumperet. *d.§.quæsiuisti.* De ratione verò quare si oleo consecrato, seu aquæ benedictæ misceatur liquor eiusdem speciei non consecratus in minori quantitate, totum maneat consecratum, non sic si vino consecrato eadem vini species in minori quantitate misceatur respectu talis vini permixti, latè egimus *in collectan. ad d.§.quæsiuisti numer.8.*

De forma autem consecrationis, & intentione non

non est aliquid hoc loco dicendum quia nonnulla supra in specie vidimus. De loco autem consecrationis faciendæ breuiter est notandum quòd in Ecclesia fieri quælibet consecratio debet, præsertim verò Sacramenta, & maximè omnium Eucharistia cum Missæ sacrificio nonnisi in Ecclesia aut in loco ad diuinum tantum cultum dicato est conficienda, *cap. Missarum, de consec. dist.* 1. cum similibus; nisi necessitas cũ Prælati auctoritate aliud exposcat, vt suprà diximus *lib. 1. cap. 22. vers. circa* 2. Ordinis quoque Sacramentum in Ecclesiis insignioribus & palam fieri est constitutum, vt pariter vidimus *eod. lib. 1. cap. 33. de Ordine prope fin. vers. quinto.* Reliqua item Sacramenta magis congruè in Ecclesia ministrantur, vt supr. *lib. 2. cap. 3. de immunitate Eccles.* vidimus, nisi necessitas vel vtilitas animarum vrgeret, nam & Extrema Vnctio in priuatis domibus datur, vt vsus docet. Aliæ quoque consecrationes in Ecclesiis fiunt, nisi (vt diximus) necessitas vrgeat, decet namque vt res sacræ non solum à Sacratis viris, sed etiam in Sacratis Deo locis celebrentur, *d. cap. Missarum.*

46 Tempus consecrandi in Sacramentis quidem est diuersum; nam in Baptismo olim erat tempus in Paschate tantùm Resurrectionis, & Pentecostes, *cap. non ratione, cum seqq. de consec. dist.* 4. hodie verò quocunque tempore, & hora potest conferri ob mortis periculum, vt vsus probat. Confirmationis quoque tempus proprium est in festo Pentecostes, & etiam Resurrectionis, vt habetur *in c. vt Episcopi, de cõsecrat. dist.* 5. ex causa verò omni tempore potest conferri, arg. *cap. omnes fideles, eadem dist.* Ordinis Sacramentum quibus temporibus conferendum, diximus suprà *lib. 1 cap. 33. num. 172. cum seqq.* Eucharistiæ autem Sacramentum non nisi ante prandium confici, aut conferri debet, nisi maxima instaret necessitas, vt ostendimus. Consecrationes Episcoporum, die tantùm Dominica, & inter Missarum solemnia sunt faciendæ, *cap. fin. 51. dist. c. quod sicut de elect. & lib. 1. cap. 10. de Episcoporum confirmat. & consecrat.* latè demonstratum est. Ecclesia autem & Altare omni tempore potest consecrari, etiam die non festiuo, etsi magis deceat, vt in die festiuo id fiat, *cap. tua de consecrat. Eccles. vel Altar.* & ostendimus *sup. lib. 2. cap. 2. de Eccles. ædifican. & consec. vers. decet autem.* At consecratio fontis Baptismalis in sabbato sancto Paschæ, & Pentecostes fieri debet, *cap. in sabbato, de consec. dist.* 4. Consecratio verò Chrismatis, & olei Catechumenorum, ac infirmorum in die Cœnæ Domini est facienda, *cap. litteras, de consecrat. dist. 3. cap. te referente, de celeb. Missar.* Aliæ consecrationes quandocunque fieri permittuntur, congruit tamen vt omnis consecratio ante prandium fiat, festis diebus, & ante, vel post celebrationem Missarum, illis exceptis, quæ in ipsa Missarum celebratione perficiuntur.

47 Consecrationis effectus sunt plures secundum diuersa genera consecrationum. Primò cuiusque consecrationis in genere effectus est dedicatio rei consecratæ, quæ fit ad cultum diuinum, & ad vsum sacrum; quamobrem non potest amplius in profanum vsum conuerti, iuxta illud *Leuit. vltim. leg. si quis sepulchrum ff. de relig. & sumpt. funer. cap. quæ semel 19. quæst. 3. cap. ligna, cap. vestimenta, de consec. distinct. 1. reg. semel Deo, de regul. Iuris in 6.* Carol. de Tapia *in Authent. Ingressi. C. de sacrosanct. Eccles. verb. dedicans Deo, cap. 1. num. 1.* & non nisi à sacratis viris
contingi, aut tractari, *cap. ad hæc, de relig. domib.*
quod in rebus tantum mobilibus intelligitur,
nam Ecclesiæ & loca sacra, atque sacratæ perso-
næ propter communem vsum, & ministerium fi-
delium contingi quidem possunt, violari autem,
vel lædi absque sacrilegio non possunt, vt suprà
lib. 1. cap. 39. de priuileg. cleric. & lib. 2. in cap. 3.
de immunit. Eccles. est demonstratum. Effectus 48
verò consecrationis specialiter in sacratis per-
sonis, est spiritualis potestatis acceptio ad mi-
nistrandum, & exercendum munus cuique Ordi-
ni, aut dignitati annexum. Quod tamen attinet 49
ad substantiam vinculi spiritualis inter Cleri-
cum, vel Prælatum, & Ecclesiam suam, nihil
addit Ordo vel consecratio; quia vinculum illud
contrahitur per electionem, seu confirmatio-
nem; consecratio verò personæ electæ est quasi
consummatio, & addit tantum potestatem exer-
cendi ea, quæ sunt ordinis, vel Prælationis.
Ipsius autem Sacramenti sicut & cæterorum
effectus in quantum sunt Sacramenta, est gratia,
quæ in singulis Sacramentis confertur, vt suo
loco ostendimus. Consecrationis verò, Chrisma-
tis, aut alterius olei, vel aquæ Baptismalis ef-
fectus alius non est, quàm quod signat virtutem,
quæ in Sacramento ex elementis illis confe-
cto continetur, vt supra etiam diximus (nec
enim consecratio illa de substantia est Sa-
cramenti vt alibi dictum est.) Item non nisi à
Sacerdotibus contingi possunt, vt similiter di-
ximus.

Sequitur vt de reconsecratione, & recõciliatione, ac demum de benedictione aliquid breuiter dicamus; & quidem de recõsecratione ac reconciliatione, quid in specie iura disponunt suprà *lib. 1. cap. 4.* in materia violationis Ecclesiæ vidimus, in genere autem est hoc in loco de reconsecratione sciendum, quod propter Spiritus sancti vim ac virtutem, qui in consecrationibus operatur, (ita vt quod semel ritè est consecratum, firmiter atque indelebiliter consecratum permaneat) est ab Ecclesia constitutum *in cap. Ecclesiis 68. dist.* cum similibus, vt semel consecratum nefas sit iterum consecrare, sicut de Sacramentis imprimentibus characterem vidimus, nam idem est in aliarum quoque rerum, seu locorum consecratione seruandum. Huius rei rationem Cyprianus assignat in sermone de ablutione pedum, sic inquiens. *Nemo sacro oleo litus iterum linit aut consecrat: nemo impositioni manuum, vel ministerio derogat Sacerdotum, quia contumelia esset Spiritus sancti si euacuari posset, quod ille sãctificat, vel aliena sãctificatio emendare, quod ille semel statuit, & confirmat.* Ex certis tamen causis potest res iterum consecrari, quas alibi sæpius vidimus, veluti si fuerit execrata, quod quidem contingit cum res ipsa destruitur, ita vt non possit amplius dici talis, aliàs re ipsa manente maneret consecratio, aut si ignoretur omnino quod antea fuerit consecrata; tunc enim non dicitur iteratum, quod antea factum fuisse nescitur, *c. solemnitates il 1. de consecr. dist. 5. c. placuit. cap. nulla. etiam de consecr. dist. 3. c. veniens, de Presbytero non baptizato,* & diximus suprà *lib. 2. cap. 2. de Eccles. ædific & consec.* Loquitur autem de his iterandis, quæ de substantia sunt consecrationis. Cæterùm quædam alia accidentalia ex 51
causa poterunt iterari ad reconciliationem potius, quàm ad consecrationem pertinentia; qualis est impositio manuum pro reconciliandis hæreticis,

zeticis, dicit enim Augustinus *in capite manus* 1.
*q.*1. quod manus impositio non sicut Baptismus re-
peti non potest; quid enim, inquit, est aliud nisi
super hominem deprecatio; vnde & in Confirma-
tionis Sacramento post Baptismum, & in Ordi-
nibus conferendis, atque in Sacramento Pœniten-
tiæ, & aliis fit impositio manuum, quæ tamen
non est consecrationis, sed alterius doni iteratio,
ac nouæ gratiæ traditio, verùm nonnulla etiam
in Sacramentis non iterantur, quæ etsi Sacramen-
ta non sint, proxime tamen ad Sacramenta ac-
cedunt, & ex eorum iteratione nonnihil collato
semel Sacramento detrahi videretur, veluti in Ma-
trimonio, secundarum nuptiarum benedictio, &
in Pœnitentia solemnis pœnitentiæ iteratio, de
52 quibus vide glos. *in capite vir. autem, de secund.
nupt.* Reconciliatio verò est prioris gratiæ repara-
tio, quæ per culpam amissa, vel ab initio cum sacra-
mento fuerat exclusa, vt sup. *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 27. *cum
seqq.* ostendimus.

53 Nunc verò de benedictione notanda est pri-
mò differentia inter consecrationem, & ipsam
benedictionem, quòd scilicet consecratio bene-
54 dictionem continet, non è contra; benedictio
enim est tantùm profanitatis, vel nequitiæ ex-
clusio, atque sanctificationis infusio, at consecra-
tio addit rei ipsius perpetuam ad diuinum cul-
55 tum dedicationem maiori adstrictam vinculo ob
grauiorem causam, ac propterea cum grauiori
pœnæ adiectione contra rei sacræ violatores. Præ-
terea benedictionis nomen latius sumitur, vt sci-
licet non tantùm ad res, & personas ipsas verùm
& ad hominum actiones, atque eorum futuros
euentus, & ad tristia, aduersaque fuganda perti-
neat. Quicquid enim benedicitur in Ecclesia, aut
fit ad rei profanitatem detergendam, aut ad ne-
quitiam immundorum Spirituum depellendam,
aut ad aduersitatem fugandam, ex qua virtus, &
sanctitas rei benedictæ infunditur, & rerum, vel
personarum prosperitas impetratur. Benedicere
56 autem contingit tripliciter secundum S. Thom.
scilicet enuntiatiuè, hoc est laudando, item opta-
tiuè, & imperatiuè. Prima benedictio est, quam
Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, ad
quòd semper in Scripturis sacris inuitamur & tra-
himur. Secunda est quam homo homini dare so-
let, non laudando solum, verum etiam bonum
aliquod imprecando, qualis est ille Psalmistæ, *Be-
nedicat te Dominus ex Sion, vt videas bona Hie-
rusalem.* Et hæc si à Sacerdotibus datur ex Sacer-
dotali officio super res quidem benedicendas in
Ecclesia, est imperatiua, quamuis verba optatiuè
proferri videantur. Tertia verò est, quam dat so-
lus Deus per se, vel per ministros suos, hæc au-
tem est, quæ effectus prædictos operatur, & hanc
quandoque Deus dedit per se ipsum, Genes....
quandoque verò per seruos, vt in Sacris literis
sæpiùs contingit, & hodie in Ecclesia fidelibus
benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Reli-
giosos viros; & de hac tertia loquimur hoc in lo-
co: quæ quidem largè sumpta potest esse duplex,
vna scilicet, quæ datur à puro homine propter
meritum sanctitas, in quo Christus per gratiam
inhabitat, sicut est illa, quæ à sanctis Viris peti
consueuit. Alia est quæ datur propter meritum
Christi alicui instrumentaliter applicatum, & in
hac danda requiritur Ordo sacer, non autem San-
ctitas necessariò; est autem huiusmodi benedictio
57 triplex una personarum, alia rerum, tertia verò lo-
corum,

Benedictio personarum alia solemnis est, quam 58
in diuinis Officiis dat solus Episcopus in sua
Diœcesi, Archiepiscopus, vel Patriarcha in to-
ta prouincia sua dum visitat, & Legati Apostoli-
cæ Sedis in locis suæ legationis, & Romanus Pont.
vbique terrarum, vt notatur *in capite antiqua, de
priuileg.* & habetur *in Clem. fin. eodem tit.* Vgolin.
de offic. & potest. Episcopi. capite 31. §. 2. *ex num.* 1.
Ego ipse *in simili tract. p.* 2 *alleg.* 27 *ex num.* 63. vbi
num. 64. post Piasec. *in praxi Episco. part.* 1. *capite* 2.
num. 3. *vers. benedicit*, & Aloys Ricc. *in praxi au-
rea, resolut.* 203. *num.* 5. tenui Episcopum cele-
brantem priuatè in Diœcesi aliena posse vti benedi-
ctione Episcopali cum verbis, *Sit nomen Domini
benedictum.* Inferior verò Episcopo hanc benedi- 59
ctionem solemnem dare non potest, nisi fuerit ei
ex priuilegio concessum, quod quidem Abbatibus
vsum Mitræ, & Baculi ex Apost. Sedis priuilegio 60
habentibus est concessum *in cap. Abbates. de priui-
leg. lib.* 6. publicè verò per vias, aut per ciuitates,
vel villas, aut castella benedicere populis nequeunt,
nisi istud expressè in eorum priuilegiis habeatur,
vt dicitur in citato *cap. Abbates*, Fr. Emman. *quæst.
Regular. tom.* 1. *q.* 28. *artic.* 1. Azor. *instit. moral.
part.* 1. *libro* 11. *capite.* 20. *q.* 7. Piasec. *d. cap.* 2.
in fine, & censuit Sacra Rituum Congregatio *in
vna Engubina* 7. *Iuly* 1604. Idem quoque non-
nullis Archipresbyteris eadem insignia Episcopalia
ex priuilegio habentibus solet esse indultum; &
hæc quidem benedictio solemnis inde tracta vi-
detur quod Aaron, & Dauid, ac Salomon post
holocausta, & pacifica populo benedixisse legun- 61
tur, in nomine Domi; quare huiusmodi benedi-
ctio per Pontifices post Diuina officia datur cum
precibus ad Domini nomen directis. Alia est 62
benedictio personarum simplex, quæ fit à Pres-
byteris tantum in Missa, non autem præsente
Episcopo sine permissione ipsius, iuxta illud
Apostoli, *minor à maiori benedicitur, non conuerso,
cap. denique* 21. *dist. cap. ministrare* 26. *quæst.* 6. *cap.
cum ad celebrandas, de consecrat. dist.* 1. Ego ipse,
d. part. 2. *alleg.* 27. *num.* 66. Est & alia spiritua-
lis personarum benedictio, cùm scilicet nouus mi-
les, aut monachus, vel Abbas solemni quodam
ritu per Pontificem benedicitur, vt sancta seruat
Ecclesia.

Benedictio autem rerum est multiplex, veluti 63
aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, & oliua-
rum, vestimentorum, ac linteaminum aliarumque
rerum vtensilium Ecclesiæ, ciborum quoque ac ea-
rum rerum, quæ benedicendis, aut consecrandis
personis tradit Ecclesia, id est annuli, coronæ, en-
sis, & pilei, vexili, & aliarum rerum huiusmodi;
nihil enim solemniter sine benedictione tradi 64
solet ab Ecclesia. Atque benedictio, quæ fit cum
sale & exorcismo ad domos & homines aspergen-
dos, ac fugandos dæmones, atque ad venialia de-
licta abluenda, *cap. aquam, de consecr. dist.* 3. *cap.
aqua, de consecr. Eccles.* vbi citauimus Doctores *in
collectan. & de officio, & potestate Episcop. p.* 3. *al-
leg.* 28. *à n.* 58. ad solum Sacerdotem pertinet, adeò
vt quidam voluerint quòd inferior irregularitatem
incurrat, si eam præsumpserit benedicere, sicut alia
quoque exequi, quæ ad maiores Ordines spectant,
vt suo loco dicemus. Alia est aqua, quæ à solo
Episcopo benedicitur cum vino, & cinere ad re- 65
conciliandam consecratam Ecclesiam, quæ violata
fuerit, ac polluta, *d. cap. aqua, c. proposuisti, de con-
secr. Eccles.* & sup. vidimus *lib.* 2. *in c.* 4. *de destruct.
& violat. Eccl.* adhibetur autem aqua benedicta ad 66

aliarum quoque rerum benedictionem, necnon consecrationem, aut reconciliationem, omnis namque benedictio rerum, vel etiam personarum in aquæ aspersione consistit cum signi Crucis impressione, ac inuocatione sanctissimæ Trinitatis, thurificatione etiam & aliis ritibus quos seruat S. mater Ecclesia. De benedictione vestimentorum atque aliarum rerum superius egimus, de reliquis verò rebus extant formulæ Ecclesiasticorum Rituum approbatæ.

67 Campanas denique benedicit, & Chrismate vngit Episcopus, vt scribũt Durand. *in rationali diuinorum, lib.* 1. *c.* 4. Stephan. Durant. *de ritibus Ecclesiæ, lib.* 1. *c.* 22. Vgolin. *de officio Episcopi. cap.* 31. §. 1. *n.* 2. late Angel. Roch. *in speculi tract. de campanis, cap.* 5. *de campanarum consecrat.* vbi etiam tradit formam & verba consecrationis. Lezana. *in sum. tom.* 3. *verb. benedictio num.* 14.

68 Potest Episcopus prohibere ne campanæ pulsentur si non sint benedictæ, vt censuit S. Congreg. Rit. *Aprutin.* 5. *Iulij* 1614. refert Lezana *d. verb. benedictio num.* 14. *in fine.*

69 Illud est aduertendum campanas. Sabbato sancto non posse in aliqua Ecclesia pulsari ante pulsationem in Ecclesia Cathedrali, vel Matrice, vt declarauit eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11. *Aprilis* 1601 & in Matricen. 2. *Martij* 1609. & in
70 Venusin 30. *Decembris* 1614. & 14. *Nouembris* 1615. & in Syracusana 3. *Iunij* 1617. tam in Ecclesiis sæcularibus quam Regularibus etiam S. Ioannis Hierosolymitani, etiam prope, & extra muros existentibus, & etiam in Ecclesiis Confraternitatum, ex eadem S. Cong. in Placentina 21, *August.* 1604. & in Meduẽ. Galatii 9. *Februarij* 1608. & *in*
71 *Marsicen.* 6. *Decembris* 1621. & in d. Venusin. Etiamsi adsit Ecclesia Collegiata, quæ habeat omnimodam præcedentiam supra Matricem, vt in Syracusana Modicæ 23. *Febr.* 1619.

72 In aliis verò diebus per annum ad salutationem Angelicam indifferenter ante, vel post Ecclesiam Cathedralem, vel Matricem pulsari possunt campanæ, eadem S. Congregat. Rit. in Oriolé. 11. *Aprilis* 1601. nisi adsit consuetudo, quæ seruanda est, vt fuit resolutũ in eadẽ *causa sub die* 21. *Augusti* 1601.

CAPVT IV.

De Beneficiis Ecclesiasticis in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Christiani in primitiua Ecclesia solebant vendere prædia sua, eorumque pretia Apostolis tamquam Ecclesiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus singulis distribuerentur.*
3 *Deinde magis expedire visum fuit vt ipsamet prædia, siue immobilia bona Ecclesiis donarentur, ex quorum annuis redditibus ministrorum sustentationi perpetuò prouisum esset.*
4 *Clerici longo tempore plerisque in locis nihil proprium possidentes ex communibus Ecclesiarũ redditibus alebantur, sed postea frigescente magis in dies charitate clerici à communione recesserunt, & inde conuenientius visum fuit singulis clericis beneficiorum titulos assignare, ex quibus vitæ necessaria sibi possent ministrare.*
5 *Beneficiorum tituli quo tempore esse cœperunt ostenditur.*
6 Dionysius Papa *primus diuisit, & distinxit terminos Ecclesiarum, & Parochiarum.*
7 *Beneficia Ecclesiastica sunt inducta à Iure positiuo.*
7 *Beneficij Ecclesiastici definitio.*
9 *Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per se, id est per essentiam spirituale non est, sed quatenus ab officio spirituali dependet, propter quod exercendum datur.*
10 *In beneficiis tria distinguuntur, videlicet ipsum beneficium, seu obligatio ad illud, ius percipiendi certos redditus ex bonis Ecclesiasticis, & ipsi fructus.*
11 *Beneficium Ecclesiasticum non datur ad tempus, sed in titulum perpetuum.*
12 *Beneficia aliqua vt speciali iure & priuilegio possint non esse perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij.*
13 *Beneficij de essentia est, quod sit perpetuum saltem quoad accipientem.*
14 *Beneficium datur propter officium.*
15 *Beneficium Ecclesiasticum debet Episcopali auctoritate fundari.*
16 *Episcopi auctoritas dum in erectione beneficij desideratur, non est beneficium, sed res stat in pendenti, nec aliquod iuspatronatus quæritur fundatori.*
17 *Beneficium ante Episcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, si fortè pro Missis celebrandis, vel pro anniuersario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum sit.*
18 *Beneficium ante approbationem Episcopi potest concedi per laicum per modum tamen simplicis deputationis sacerdotis.*
19 *Capellania cum onere celebrationis Missarum constituta sine auctoritate Episcopi censentur laicales, possũtque ad eas merè laici præsentari.*
20 *Legatum factum cum onere celebrandi Missas, carens tamẽ erectione seu institutione Ordinarij in beneficium, est quid laicale, & temporale.*
21 *Episcopo pertinet in limine fundationis beneficij examinare locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen.*
22 *Consensus expressus Episcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo si constiterit omnia præsumuntur ab eo diligenter excussa etiam circa congruentiam dotis.*
23 *Episcopi auctoritas in institutione beneficij ab initio præsumitur si Ecclesia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorẽ.*
24 *Beneficium ex quibus cognoscitur ostenditur, & num. seq.*
25 *Beneficium vt aliquod sit necessarium requisitum est quod conferri non possit nisi ab Ecclesiastica persona, non vero à laico.*
26 *Beneficij requisitum est quod sit conferendum clerico, non laico.*
27 *Beneficium cognoscitur ex ipsius qualitate, quia habet aliquid spiritualitatis annexum.*
28 *Beneficium cognoscitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & sine pacto, modo, vel conditione.*
29 *Beneficium conferens non potest illud sibi conferre, aut retinere.*
30 *Beneficium quo nomine nuncupetur non est curandum.*
31 *Beneficij erectio, seu fundatio in indicanda eius qualitate attendi debet.*

32 Bene

32 *Beneficij vltimus status non attenditur quãdo clarè constat de anteriori statu, scilicet laicalitatis, & temperalitatis.*
33 *Beneficiorum variæ diuisiones*
34 *Beneficiorum omnium summa diuisio est quod alia sunt sæcularia, alia Regularia: sæcularia sunt quæ sæcularibus. Regularia quæ regularibus, conferri consueuerunt.*
35 *Beneficium Regulare de iure nouitio non potest conferri.*
36 *Beneficium Regulare potest dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum professis, imò his qui habitum nondum suscepere, modo habitum suscipere, & professionem emittere teneantur.*
37 *Clericis secularibus possunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconsulto Papa, dummodo habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneantur.*
38 *Ad beneficia regularia administrationem habentia nullus eligi debet, nisi prius professionem expressè emiserit.*
39 *Beneficia Regularia sæcularibus, & è conuerso conferri possunt, in defectũ regularium, aut si vrgeat necessitas, putà quia idonei nõ reperiũtur.*
40 *Regularis Sacerdos in subsidium admittitur ad seculare beneficium Curatum.*
41 *Beneficia omnia sæcularia præsumuntur nisi ex aduerso Regularia probentur.*
42 *Beneficia omnia in dubio præsumuntur libera.*
43 *Beneficium seculare quomodo in Regulare transformetur; ostenditur.*
44 *Beneficia quæ per 40 annos consueta sũt regi per viros Regulares regularia dicuntur.*
45 *Beneficium Regulare obtentum per sæculares per 40 annos, & vltra, efficitur seculare, concurrentibus aliquibus conditionibus.*
46 *Tempus 40. annorum requiritur ad præscribendũ statum beneficij.*
47 *Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet, sed non propriè. vt n. 84.*
48 *Beneficia vacant per adeptionem summi Pontificatus.*
49 *Episcopi beneficia habere dicuntur.*
50 *Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliisque strictæ interpretationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiscopatus, & Episcopatus.*
51 *Dispensatio ad omnia beneficia, & quascumque dignitates, non extenditur ad Episcopalem propter excellentiam, & culmen illius.*
52 *Cardinalitia dignitas verè est beneficium ecclesiasticum.*
53 *Beneficia & dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis quæ?*
54 *Dignitates omnes tam maiores quàm minores appellatione beneficij ecclesiastici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur.*
55 *Ecclesia Parochialis, seu Curata, est beneficium ecclesiasticum.*
56 *Rectoria est beneficium ecclesiasticum, & ita dicitur, quia plebem & populum sibi commissũ cum cura regit illius Rector.*
57 *Plebania, quæ ita dicitur a Plebe, cuius curã gerit Plebanus, est beneficium ecclesiasticum.*
58 *Vicaria perpetua est beneficium ecclesiasticum.*
59 *Commenda perpetua est beneficium ecclesiasticum*
60 *Canonicatus prabendati Ecclesiarum Cathedralium, & collegiatarum sunt beneficia Ecclesiastica.*
61 *Canonicus sine Prabenda non potest dici beneficiarius.*
62 *Assisij, seu Mansionarij dicuntur beneficiarij.*
63 *Capellania in perpetuum auctoritate Episcopi instituta est beneficium Ecclesiasticum.*
64 *Præstimonia collata in titulum beneficij perpetuò sunt verè beneficia ecclesiastica.*
65 *Hospitalia Ecclesiastica sunt beneficia si auctoritate Episcopi instituta & constructa sint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam seu in perpetuum conferantur.*
66 *Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui possident, nempe illa quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, seu superioris institutione, vel saltem ex præscriptione Regularibus tantum conferuntur.*
67 *Beneficium Regulare est quando in eius fundatione statutum reperitur illud per Regulares administrandum.*
68 *Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex seculari regulare quæ requirantur? ostenditur.*
69 *Regularium beneficiorum nomina referuntur.*
70 *Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine sint perpetua, sunt verè beneficia ecclesiastica.*
71 *Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis.*
72 *Beneficia Regularia sunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua.*
73 *Collatiua beneficia dicuntur quæ instar secularium conferuntur auctoritate superioris.*
74 *Electiua beneficia sunt, quæ per electionem Canonicam suffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione.*
75 *Beneficij electiui in litteris semper mentio est facienda si beneficium huius qualitatis sit.*
76 *Regularis est incapax pensionis obtinendæ super beneficio sæculari siue simplici, siue curato absque Romani Pont. dispensatione.*
77 *Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis potest eligi ad Episcopatum, vel aliam Prælaturam secularem.*
78 *Prælatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare professo beneficium accipiendi si necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ postulet.*
79 *Canonici Regulares an secularia beneficia Curata obtinere possint? ostenditur.*
80 *Conuentus Regularis si deficiat, & per Regulares reformari non possit, tunc Episcopus clericos seculares instituere poterit.*
81 *Beneficia omnia tam secularia quam regularia largè continentur sub beneficij appellatione.*
82 *Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis.*
83 *Beneficium strictè sumptum intelligitur simplex tantum sine cura.*
84 *Ecclesiæ appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Ecclesiæ.*
85 *Ecclesia in ciuitate, vel diœcesi appellatione non intelligitur Cathedralis nisi aliud exprimatur.*
86 *Beneficium in materia odiosa est strictè interpretandum.*

VIDEAMVS iam de rebus Ecclesiæ incorporalibus, quæ sunt iura percipiendi Ecclesiæ fructus, ac reddibus, & generali nomine beneficia nuncupentur. 1

De beneficiis igitur ecclesiasticis tractaturus, primùm te scire volo studiose lector, in 2

primitiua Ecclesia Christianos vendere solitos prædia sua, eorumque pretia Apostolis, nunquam Ecclesiæ Prælatis afferre, vt exinde Diaconorum manibus singulis distribueretur, prout cuique opus erat, vt constat ex *Act. Apost. cap. 4. & 5.* non quòd Christiani ad talem bonorum communicationem lege aliqua adstringerentur; sed id faciebant ex libero piæ voluntatis proposito, nonnunquam etiam promissione, ac voto intercedente; sicut colligere licet ex facto Ananiæ, & Sapphyræ, de quibus ita scribit S. Chrysostom. *homil. 12. in Acta. Oportebat initio habere siue retinere, & non promittere, nunc autem postquam consecrasti, maius sacrilegium commisisti, tibi licebat tua retinere, cur ergo sacra fecisti, & postea accepisti.*

3 Deinde verò magis expedire visum fuit, vt ipsamet prædia, siue immobilia bona Ecclesiis donarentur, & consecrarentur, ex quorum annuis redditibus ministrorum sustentationi perpetuò prouisum esset, *cap. futuram, & seq. 12. quæst. 1.* & ex tunc quòd Ecclesia cœpit prædia & possessiones huiusmodi habere, ac retinere, de eorum fructibus, ac prouentibus stipendia certa clericis, Ecclesiæ ministris communem vitam ducentibus, Episcopo præsidente, assignabantur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo sunt*, cum aliis 12. *q.* 1. dignum enim, & congruum visum fuit antiquis Ecclesiæ Patribus, vt qui diuinis adscribuntur obsequiis, Ecclesiasticis quoque stipendiis sustentarentur, *cap. cùm ex officiis, de præscript.* nam lex diuina *Deuter* 18. præcepit, vt qui Altari deseruit de Altari quoque viuere mereatur; Apost. etiam 1. *ad Corinth.* 9. refertur *in cap. Sacerdos 1. qu. 2. & in cap. ex his 12. q. 1. & in cap. ecclesiasticis, 12 qu. 2. & in cap. doctos 16. quæst. 1. & in cap. extirpanda, de præben.* Propterea Deus ipse *Numer.* 18. *Aaron Sacerdoti, & filiis suis, qui Sacerdotio deseruiebant, primitias, & alia, quæ Deo offerebantur, concessit, dicens, Omnis oblatio, & sacrificium, & quicquid pro peccato redditur mihi, tuum erit, & filiorum tuorum;* & iterum, *Filiis*, inquit, *Leui dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo fœderis.* Denique Paul. ait ad Corinth. 9. *Si nos vobis spiritualia seminauimus, magnum non est si nos carnalia vestra metamus;* sicut & ipse Dominus in *Euangelio Lucæ* 10. præcipit discipulis, vt ab his, quibus benefacerent, acciperent, & comederent quæ eis apponerentur debebent. *Dignus est enim*, inquit idem Paul. 1. *ad Timoth. 5. operarius mercede sua.*

4 Porrò longo tempore clerici plerisque in locis nihil proprium possidentes ex communibus Ecclesiarum redditibus alebantur; quamobrem Canonici, id est Regulares dicti sunt, quia in commune viuentes ad certam viuendi normam astringebantur, in qua vsque ad S. Gregorij & Augustini tempora permansuerunt. *cap. quia, cap. scimus, cap. volo. c. non dicatis, cap. quoniam* 12. *quæst.* 1. Postea verò frigescente magis in dies charitate, clerici à communione recesserunt, vt constat ex text. Vrbani Pontificis, & ex S. Augustino *in cap. videntes, & in cap. habebat, ead. causa & quæst.* & inde tandem conuenientius visum fuit, parochias diuidere, & singulis clericis beneficiorum titulos assignare, ex quibus, vitæ necessaria sibi possent ministrare, vt constat ex *cap.* 1. aliàs *vnic.* 13. *quæst.* 1. cuius verba infra referemus, & ex *c. pastoralis, in princ. de his, quæ fiunt a Prælatis sine consensu Capituli*; & hinc beneficiorum tituli esse cœperunt.

Primus autem locus, & nullus alius antiquior 5 reperitur, in quo ponitur vox hæc, *beneficium ecclesiasticum*, in hac, qua vtimur significatione, est Concil. Moguntiacum, relatum *in cap. 1. de de ecclesi. ædif.* quod celebratum est anno post Christum natum 813. vt refert Carranz. *in sum. Concil. sub eodem Concilio Moguntiaco cap. 41. pag. 318.* Sed multò antea beneficiorum Ecclesiasticorum nomen vsurpauit ipse Beatus Innocentius I. qui sub ann. Christi 400. floruit, *in epist. sua 2. cap. 10. vol. 1. Concil. & cap. si monachus ad clericatum 16. q. 1.* vt refert Boët. Epo *in comment. ad cap. 1. num. 33. de testament.* Prout etiam multò antea præcesserat vniuersalis Dionysij Papæ diuisio, qui scribens 6 Seuero Episcopo *Epist.* 2. prout refertur *in d. cap. vnico* 13. *qu.* 1. vbi sic ait. *Ecclesias singulas singu-* 7 *lis Presbyteris dedimus, parochias, & cœmeterias eis diuisimus, & vnicuique ius proprium habere statuimus; ita videlicet, vt nullus alterius parochiæ terminos, aut ius inuadat, sed sit vnusquisque suis terminis contentus, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiat, vt ante tribunal æterni Iudicis ex omnibus sibi commissis rationem reddat & non iudicium, sed gloriam pro suis actibus accipiat;* ex quo loco colligunt Doctores communiter præfatum Dyonisium Papam primùm diuisisse, & distinxisse terminos Ecclesiarum, & Parochiarum, vt tradunt Doctores citati in meis Collectan. *ad. d. cap. vnic.* & dixi *lib. 1. cap. 21. de diœcesibus, & parochiis, in princ.* indeque deducuntur beneficia Ecclesiastica esse inducta à Iure positiuo, sicut resoluunt Selu. *de benef. part. 1. q. 4* Marsil *de reddit part. 1. cap. 8. à princ.* Moscon. *de maiest. militantis Ecclesiæ lib. 1. part. 3. cap. 1. pag* 418. Azor. *instit. moral. p. 2. lib 9. cap. 1. quæst. 1.* Lotter. *de re benefic lib. 1. quæst. 4.* Beneficij nomen magis à benefactoribus Ecclesiæ perpetuis, benefaciendoque simpliciter deducere mallem quàm ad beneficiorum illorum referre similitudinem, quæ vel militibus olim dabantur, vel feudorum postea nomen induerunt; vt non à concessione illa Iuris in quendam quasi vsumfructum quo quadantenus Ecclesiastica beneficia vulgo censentur, sed à liberalitate priniorum benefactorum, seu patronorum appellationem sint adepta, ita Boët. Epo *in comment. ad cap. 1. de testament. num.* 44.

Beneficium Ecclesiasticum à Doctoribus variè solet definiri, vt constat ex scribentibus *in rubr. de præbend. & in reg. beneficium, de regul. iur. lib. 6.* vbi Pech. *n.* 2. Corras. *de Sacerdot. par. 1. c. 2. n. 1.* Duaren. *de sacris eccles. minister. l. 2. c. 4.* Hoied. *de incompatibil. benefic. in præfat. n. 2*, Sebast. Medic. *de definit. part. 2. cap. 16.* Petr. Gregor. *in instit. rei benefic. c. 6. n. 1. & syntagm. Iuris lib. 3. c. 2.* Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. num* 1. Quintan. *ad Eccles. lib. 1. cap 5.* Gonzal. *ad reg. 8. cancel glos. in princ. à n. 2.* Nicol. Garc. *de benef. part. 1. cap. 2.* Gabr. Peregr. *de manu Regia p. 2. c. 62. n. 1. & seqq.* Moscon. *de maiest. milit. Eccles. lib. 1. p. 3. fol.* 419. nouissimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib. 2. cap. 16. num.* 21. Sed melius definitur, vt *sit ius perpetuum, quoad ipsum accipientem spiritualibus annexum ad percipiendos redditus ecclesiasticos ratione spiritualis officij, ecclesiastica auctoritate constitutum;* quibus verbis omnia comprehenduntur, quæ ad beneficium ecclesiasticum constituendum Doctores requirunt, vt per Rebuff. *de pacificis possess. num. 287. cum seqq.*

Ioan

Ioan.Nicol.de iurepatr.lib. 1.num. 26. & cum hac
definitione videntur coincidere, vel saltem parum
differunt adductæ Azor. instit. moral.par. 2. lib. 3.
cap.1.q.1.Lessi.de iustit.lib.2.cap.34 à num.1.Ant.
Fabric.in praxi benefic.sa præl ad.par.1.à.n.20.Paul.
Layman in Theolog.moral.lib.4.tract.2.cap.1.Sebast
Cæs.in relect.de eccles.hierarch par.3.disput.12.§.
6.num.34.

9 Dixi Ius, quia beneficium numeratur inter res
incorporales, quod per se, id est, per essentiam,
spirituale non est, sed quatenus ab officio spiri-
tuali dependet, propter quod exercendum datur,
cap.vlt.de rescript. lib. 6. explicant S. Thom. 2.2.
q.100.art.4.Sot.de iustit.lib.9.q.1.artic.1. Vgolin.
tab. 1.de simonia in genere cap. 34. Nicol. d. c. 2.
num.6.& ideo in definitione additum est, ratione
spiritualis officij, quod vt meliùs percipiatur cum
10 Suar.tom.1.de Relig.lib.4. de simon.cap. 24. num. 1.
& 2. Lessi.de iust. lib. 1.cap. 34.dubit. 1. num. 2.
ac Paul. Layman in Theogia morali lib. 4. tract. 2.
cap.1.n. 2.vers.ratione, aduertendum duxi tria pos-
se distingui in beneficio. Primum est ipsum be-
neficium, seu obligatio ad illud, & hoc est omninò
spirituale, non tamen est beneficium, sed funda-
mentum, & causa beneficij. Secundum est ius
percipiendi certos redditus ex bonis ecclesiasticis,
& hoc ius est propriè beneficium, nasciturque ex
officio tanquam ex sua causa, & est quid spirituale,
quia oritur ex re spirituali, nempè officio in quo
fundatur, & cui inseparabiliter est annexum. Ter-
tium sunt ipsi fructus, qui temporales dici
possunt.

11 Dixi, perpetuum, quia beneficium ecclesiasticum
non datur ad tempus, sed in titulum perpetuum,
vt in cap. sanctorum 70.dist.glos. verb. à Romanis
Pontificibus in cap.si gratiosè de rescript. lib.6.facit
tex in cap.dilecto, vers. præterea, de præbend. & in
cap.ex parte, de concess.præbend.& in cap. postulasti,
de rescript.Lap.alleg.6.num.3.Auhil decis.1.num.4.
de offic. Vicar.Franc. Marc. Delphin. decis. 1071.
Quæritur an beneficia l.1.& decis.120.num.22.Ro-
man.cons:345.circa primum num. 13. Azor. instit.
12 moral.par.2.lib.3.cap.1.q.2.vers.ex his, Lessi.d. dub.
1.num.3.Card. Tusch.pract.concl.tom.1.lit. A.con-
clus.55.ex nu.1.;Alphons.de Leone de officio Capel-
lani.q.1.q.3.num. 46.Sed est aduertendum quòd
licèt perpetuitas de Iure sit essentia beneficij iuxta
supra citatos, non tamen repugnat, vt speciali iu-
re, & priuilegio aliqua beneficia possint non es-
se perpetua, d.cap.si gratiosè, & ibi gloss. Cassad.
decis.12.num.9.de præben.Nicol.Garç.de benef.p.1.
cap.2.num.75.Rot.in Gerunden.personatus, & cau-
sæ piæ 17. Maij 1630.coram R. P. D. Verospio,
impressa per Tamburin.post te. 3. de iure Abbatum
decis. 14. num.3.& 4.& per Alphos.de Leone d.q.
3.num.48.

13 Addidi, quoad ipsum accipientem, quia id semper
in eo necessarium est, d.cap.sanctorum, ibi, in qua ec-
clesia quilibet intitulatus est, ibi, perpetuò perseue-
ret, c.1. iuncta glos.verb.perpetuo.de cappell.monach.
lib.6.licèt ex parte dantis temporale esse possit, vt
videre est in beneficiis manualibus, de quibus in
cap.cum ad monasterium, vers.ne alicui, de statu mo-
nach.in Clem. vnic.vers.præmissa, de supplen neglig.
Prælat. & de illis infrà latiùs, & ideò de essentia
beneficij esse quod sit perpetuum, saltem quoad
accipientem, meritò resoluunt Doctores commu-
niter, vt constat ex Cassad. decis.4.nu. 2.& decis.2.
num.9.de præben. Cæs.de Graffis decis. 13.num.7.
eod.tit. Azor.instit.moral.p.2.lib.3.c.1.q.3.vers.4.
August.Barbos.de Iur.Eccles.vniu.

quando, Buratt.decis.224.n.4.Caual.dec.639.n.9.

Sequitur, ratione spiritualis officij, quia omne be 14
neficium datur propter officium, quod in laudibus
diuinis cõsistit, vt per Tiraq.in tract. Cessante causa
p.1.limit.23.num.10.Cabed.Lusit.decis.91.n.4.p.2.
Gonzal.ad reg.8.cancell.glos.5.n. 8. Nicol. Garç.de
benef.p.1.c.2.n.60. & p.7.c.11.n.1. Monet. de di-
stribut. quotid. p.2 q.2 num.40.

Demum subdidi, ecclesiastica auctoritate consti- 15
tutum; quia beneficium ecclesiasticum debet Epi-
scopi auctoritate fundari, gloss.verb si beneficiorum
vers.quia constat in Clem. de decim.Cæs. de Grass.
decis.13.n.9.de præben.Guid Pap.decis.187.n.1.Ber
trand.cons.379.num.1.lib.6.Selu.de benef.par.1.q.
5.num.29, Gonzal ad reg.8.Cancell.glos.5.num.7.
Melchior.Lotter.de re benef.li.1.q.5.n.40.Caualer.
decis.639.num 8.Ego ipse de offic.& potest Episco-
pi p.3.alleg.70.post num. 35.vers.illud, secundùm
Lugdunen impress.Rot.in Monopolitana hebdoma-
dæ 1.Iulij 1613.coram bo.me, Patriarcha Manzane-
do.& in Melfiten.legati pij 23.Ianuarij 1629.co-
ram R.P. D. Dunozetto,& decis 788.num.2.apud 16
Farin.p.1.in posthum.alias p.3. recent.Interim verò
dum talis auctoritas desideratur, non est benefi-
cium, sed res stat in pendenti, nec aliquod iuspa-
tronatus quæritur fundatori, Felin.in cap.ex parte
il. 2.num 2.de rescript. cum aliis per Rot.decis.361.
num.3.p.2.recent. Lotter. d.q.5.cap 55. diciturque
simpliciter pia donatio, ac pium legatum, si for- 17
tè pro Missis celebrando, vel pro anniuersario, vel
etiam in perpetuum quidpiam relictum sit, Rebuf.
in praxi tit. Quare instituta sunt benef.n.10.Lotter. 18
d.q.5.num.56. vbi num.57. subdit, quòd benefi-
cium ante approbationem Episcopi potest conce-
di per laicum, per modum tamen simplicis depu-
tationis sacerdotis, & n.59.& 60. quòd capella- 19
niæ cum onere celebrationis Missarum constitutæ
sine auctoritate. Episcopi censentur laicales, pos-
súntque ad eas merè laici præsentari, & n.61.dis-
putat an sit necessaria iustificatio expressæ auctori-
tatis Episcopi in erigendo beneficio, vel sufficiat
tacita? Et ad illud, quòd legatum factum cum 20
onere celebrandi Missas, carens tamen erectione,
seu institutione Ordinarij in beneficium, est quid
laicale, & temporale, vide Nauar. cons.numero 1 &
cons.2.num.1.de præben. Guid.Pap.decis.187.n.1.&
seq. Sarneo.in reg.de annal.q.2.Gonzal. ad reg.8.
cancel gloss.5.n.20.& fuit resolutum in dictis Mo-
nopolitana hebdomada, & Melfiten. legati pij. Ad 21
ipsum igitur episcopum pertinet in fundationis
limine examinare locum erectionis dotis con-
gruentiam, & futurum regimen, Calderin. cons.
vlt.col.1.vers & ratio qua, de iure patron. Lotter.d.
lib.1.q.32.num.5 nec ideò sufficeret consilium, aut 22
ipsius consensus petitio, nam exigitur consensus
expressus, vt per Lambert. de iurepatron.lib. 1. p.1.
in 9.quæst. art. 2. n.131. de quo vbi constat omnia
prædicta præsumuntur ab eo diligenter excussa,
etiam circa congruentiam dotis, Lambert. d.lib.1.
p.1. quæst.5. art.11. & sequuta est Rota decis.521
num.1.part.1.recent. cuius meminit Lotter d.q.32.
num.7.vbi intelligit de consensu adhibito in ipso
fundationis limine. Hæc autem Episcopi auctori- 23
tas in institutione beneficij ab initio præsumitur,
si Ecclesia ædificata reperiatur in forma debita, ha-
beat dotem, & Rectorem, vt per Cardin.cons. 11.
sub num.6.vers.item caueat, Barbat. cons.33.num.1.
lib.1. Rota in Hypporegien. Capella 3. Iunij 1613.
coram R.P.D.meo Pironeno.

Et ex prædicta definitione, & supra relatis, 24

apparet quomodo cognoscatur beneficium Eccle-
siasticum; cognoscitur enim ex sequentibus. *Pri-*
25 *mò* ex persona prouidentis, quia est persona Eccle-
siastica, est enim requisitum necessarium, vt si ali-
quod beneficium, quod conferri non possit, ni-
si ab Ecclesiastica persona, Episcopo, vel Prælato
non verò à laico, *cap. si quis deinceps, cap. si quis nul-*
lus 16. *q.* 7. Abb. *conf.* 47. *Illud de iure, lib.* 2. Anchar.
in reg. beneficium, n. 3. *de regu. iuris lib.* 6. Lambertin.
de iurepatr. lib. 1. *q.* 9. *art.* 3. *num.* 10. *post princ.* Aloys.
Ricc. *par.* 4. *collect.* 1042. *vers. quartum*, Rebuff. *de*
pacific. possess. n. 287. *in princ.* Rot. *decis.* 318. & 319.
& 343. *part.* 2. *diuers.* Nicol. Garc. *de benef. par.* 1.
cap. 2. *num.* 32. Flamin. *de confid. p.* 7. *n.* 6. Cardin.
Tusch. *tom.* 1. *lit. A conclus.* 54. *num.* 5. Rota *d. decis.*
788. *n.* 3. *apud Farin. par.* 1. *in posth.* Gabriel. Pere-
ira *de manu Regia p.* 2. *cap.* 48. *num.* 6. *vers. Quod*
sit, Alphons. de Leone *de offic. capel. p.* 1. *q.* 4. *num.* 35.
26 *Secundò* ex persona, cui prouidetur, quia requisi-
tum quoque est quòd sit conferendum clerico,
non laico, *cap. cum adeò de rescript. cap. ex litteris,*
de transact. cap. 2. *de instit.* Selu. *de benefic. num.* 2.
Gig. *de pension. q.* 21. *n.* 12. Boër. *decis.* 171. Flamin.
Paris. *de pension. q.* 22. *n.* 12. Boër. *decis.* 171. Flamin.
q. 7. *num* 7. late Card. Tusch. *d. lit. A conclus.* 56.
per tot. latè Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. glos.* 2. *ex num.*
60. Nicol Garc. *de benef. part.* 1. *cap.* 2. *ex num.* 28.
Ricc. *vbi suprà vers. tertium,* & *par.* 5. *collect.* 1557.
Gabr. Pereira *d. cap.* 48. *num.* 6. *vers. quod sit,* Alphons
de Leone *d. q.* 3. *num.* 35. & fuit consideratum *in*
Monopolitana hebdomada 2. Iulij. 1613. *coram bo. me.*
27 *Patriarcha, Manzanedo. Tertiò* ex qualitate ipsius
beneficij, quia habet aliquid spiritualitatis anne-
xum, nam propter diuinum Officium datur
beneficium *cap. fin. de rescript. in* 6 Abb. *d. cons.* 47.
n. 1. *vers. tertium consideratur*, Anchar. *in d. reg. be-*
neficium. num. 4. Aloys. Ricc. *d. collect.* 1042. *vers. se-*
cundum, Lambet. *d. art.* 3. *num.* 3. *vers. tertio requiri-*
tur, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 5. *num.* 8. Flamin.
de confident. q. 7. *num.* 21. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 7.
vbi *num.* 49. ex hoc infert iudicem laicum de cau-
28 sa beneficij non posse cognoscere. *Quartò* ex mo-
do prouidendi, quia debet prouideri purè, & sine pa-
cto, modo, vel conditione, *cap. si quis dator,* &
seq. cap. si quis obiecerit 1. *q.* 3. *cap. ex parte il* 1. *de of-*
fic. deleg. cap. 2. *de elect. lib.* 6. Abb. *d. cons.* 47. *n.* 1. *vers.*
quartum consideratur, Selu. *de benefic. in princ. n.* 5.
Rebuff. *in praxi benefic. tit. requisita ad collationem*
bonam. num. 2. & 3. Gonzal. *d. glos.* 5. *num.* 15 Flamin.
29 *de confid. q.* 7. *num.* 13. Nicol Garc. *de benefic. part.* 8.
cap. 2. *ex num.* 1. nouissimè Gonzales de Salzedo *de*
lege politica lib. 2. *cap.* 16. *num.* 42. *cum seqq.* nec
conferens potest sibi illud conferre, aut retinere,
iuxta tex. *in cap. fin. de instit.* & *in cap. relatum, de*
prabend. Gonzal. *d. glos.* 5. *num.* 14. vbi *num.* 16. post
Rot. & Doctores, concludit prædicta requisita
30 esse substantialia in beneficio ecclesiastico, &
num. 17. aduertit non esse curandum quo nomi-
ne beneficium nuncupetur, verum, beneficium,
Capellania, Præstimonium, Officium, Portio, siue
pensio, vel alio nomine vocetur, quia numquam
dicitur beneficium ecclesiasticum, si prædictæ
qualitates non concurrant, ex quo non est vis in
nomine, sed potius attendi debet natura rei, quàm
simplex nominatio, arg. *l. si vno ff. locati,* & *cap. ea*
31 *qua de simon.*

Et ideò in iudicanda qualitate beneficij erectio,
seu fundatio tantùm debet attendi, *cap. porro, de*
priuileg Rota *in Ripana Oratorij* 10. *Maj* 1591
coram bona memoria Gipsio, & *in Melfiten. legati.*
pij 24. *Ianuarij* 1619. *coram R. P. D. Dunnozeto*
vbi fuit dictum quòd legatum factum cum onere
celebrandi Missas, non poterat dici beneficium ec-
clesiasticum, sed erat quid laicale, & temporale.
Felin. *in cap. ex parte il* 2. *num.* 2. *de rescript.* Nau.
cons. 5. *num.* 1. & *cons.* 7. *num.* 1. *de praben.* Gonzal.
ad reg. 8. *cancel. glos.* 5. *num.* 20. Sarnen. *in regul. de*
annali q. 2. nonobstante quòd in prouisione facta 32
ad fauorem vltimi possessoris adsit institutio Or-
dinarij, quia hic vltimus status, qui aliàs attendi
debuerat, iuxta *cap. cùm de beneficio, de praben. lib.*
6. non attenditur, quando clarè constat de anteriori
statu, scilicet laicalitatis, & temporalitatis, Dec.
cons. 126. *n.* 3. *in fine*, Rot. *decis.* 2. *de prab. in nouis* &
decis. 188. *num.* 1. *circa med. vers. quia licet part.* 1.
recent.

Beneficiorum variæ sunt diuisiones, vt videre 33
est apud Rebuff. *in praxi tit. Quotuplex sit benefi-*
cium, Hoied. *de incompatibil. benefic. in prafat. nu.* 7.
Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. glos.* 7. *num.* 39. Nicol.
Garç. *d. p.* 1. *cum seqq.* Lessi. *de instit. lib.* 2. *cap.* 24.
dubit. 2. Azor *instit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *p.* 4.
Viuian. *in praxi iuris part.* 1 *lib.* 1. *cap.* 1. *ex num.* 75.
vsque ad num. 178. Paul. Layman *in Theologia mo-*
rali lib. 4. *tract.* 2. *cap.* 4.

Summa tamen omnium beneficiorum largè 34
sumptorum diuisio est, quod alia sunt sæcularia,
alia Regularia. Sæcularia sunt, quæ sæcularibus,
Regularia, quæ Regularibus conferri consueue-
runt, vt deducitur ex text. *in cap. cum de beneficio* 6,
& *in cap. cùm singula* 32. *de praben. lib.* 6. & *in Clem.*
1. *de supplen. negligent. Pralat.* & *in Clement.* 1.
de elect. Concil. Trid. *sess.* 14. *de reform. cap.* 10.
explicat Rebuff. *tit. Quotuplex beneficium sit.* Ho-
ied. *de incompatibil. benefic. part.* 1, *c.* 24. *à num.* 92.
Lxl. Zechi. *tit. benef. num.* 2. Couar. *in cap.* 2. *num.* 2.
& 3. *de testam.* Flamin. Paris. *de resign. benefic. lib.* 4.
q. 5. Quintanad. *eccles. lib.* 1. *cap.* 4. *à num.* 14. Gon-
zal. *d. glos.* 7. *à princip.* Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 4. Card.
Tusc. *tom.* 1. *lit. B. concl.* 67. Aloys. Ric. *in collect.*
decis. part. 4. *collect.* 763. Stephan. Gratian. *discept.*
forens. c. 574. *num* 15. *cum seqq.* Campan. *in diuers.*
Iuris Canon. rubr. 12. *c.* 7. *num.* 14. Nicol. Garç. *d.*
c. 6. *à num.* 11. & *part.* 7. *c.* 10. *à princ.* Anton. Fa-
bric. *de re benefic. de saculari* & *regulari benefic.*
Hiero. Roder. *in compend. quast. Regular. resol.* 15.
n. 1. & 4. Viuian. *d. c.* 1. *ex num.* 79. *in nouiss. impress.*
Sebast. Cæs. *in relect. de eccles. hierarchia disp.* 14.
§. 1. *n.* 2. Paul. Layman *d. c.* 4. *num.* 1. & 2. Squilante
de priuileg. cleric. c. 4. *num.* 2. nouissimè Tambur. *de*
iure Abbatum tom. 3. *disp.* 9. *q.* 2. *num.* 4. vbi citat
metipsum in hoc loco, & *q.* 6. *à num.* 1. Lotter. *de re*
benef. lib 3. *q.* 8. *n.* 94. Gab. Pereira *de manu Regia p.*
2. *c.* 62. *num.* 4. Solorzan. *de iure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3.
cap. 16. Clericus secularis si beneficium regulare
per triennium possederit vti seculare, præsumitur
dispensatus ad illud vita durante vti beneficium
seculare, Rebuff. *de pacificis possess. q.* 20. *n.* 139. &
259. *in fi.* Rot. *apud Marches. de comiss. p.* 2. *p.* 368.

Licèt olim attento Iure communi fuerit con- 35
trouersum an beneficium Regulare posset noui-
tio conferri. Affirmantibus gloss. *verb. conferendum*
in c. beneficium, de regularib. lib. 6. & Lancell. *instit.*
iuris canon. lib. 1. *tit. de regularib.* §. & *si contigerit,*
verbo conferendum. Negantibus verò & probabilius
aliis, cùm nouitius beneficij Regularis sit incapax,
vtpotè quòd solis professis est conferendum, *Clem.*
quia Regulares, de supp. neglig. Pral. Clem. ne in
agro, §. *sanè Prioratus, de stat. monach.* Tamen iuxta
decretum Concilij Trid. *in d. c.* 10. potest dari be- 36
neficium

neficiom regulare non dum poſeſſis, immo his,
qui habitum nondum ſuſcepere, modò habitum
ſuſcipere,& profeſſionem emittere teneneantur, vt
cenſuit Rot. *in Carpentoraten. Prioratus* 19. *Apri-
lis* 1619. *coram bona memoria Buratto*, inter eius
37 impreſſas *deciſ.*390. & ita S. Cong.declarauit cle-
ricis ſæcularibus poſſe conferri dicta beneficia re-
gularia per Ordinarios collatores,inconſulto Papa,
dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem
emittere omnino teneantur, cuius declarationis
memini.Ego ipſe *in Remiſſ.ad d.c.*10.& de ea poſt
Gonzal.teſtatur Sanch.*in præcepta Decalogi tom.*2.
*lib.*7.*c.*4.*n.*24.

38 Ad beneficia verò adminiſtrationem habentia
nullus eligi debet niſi prius profeſſionem expreſ-
sè emiſerit,ad not.per Pur. *deciſ.*254.*lib.*2. *in cor-
rectis*, quia vt habetur *in cap.cum in magiſtrum de
elect.*in magiſtrum aſſumi non debet, qui formam
diſcipoli non aſſumpſit, nec ſic præficiendus, qui
ſubeſſe non nouit, & declarauit ſac. Congreg. his
verbis. *An præter Papam poſſint Ordinarij collato-
res regularia beneficia in titulum regularibus profeſ-
ſis prouideri conſueta,conferre etiam ſæcularibus,qui
illius ordinis habitum omnino ſuſcipere, & profeſſio-
nem emittere teneantur?* Sac.Congreg. *die* 12. *De-
cembris* 1585. cenſuit iuxta *hoc c.* (*ſcilicet* 10. *ſeſſ.*
14.*de refor.*) *poſſe etiam ordinarios collatores por-
tiones monachales, & canonicales regularibus proui-
deri conſuetas conferre, nedum eius ordinis profeſſis,
ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere,& pro-
feſſionem emittere omninò teneantur, Abbatias ta-
men, & beneficia adminiſtrationem habentia non niſi
profeſſis, iuxta canones per ordinarios conferri poſ-
ſunt.* Ita referunt Piaſec. *in praxi Epiſcop.part.*2.
*c.*5.*num.*23.*pag.*136.Campan.*in diuerſ.Iuris Ca-
nonici rub.*12.*cap.*7.*num.* 16. Nicol.Garc. *de benef.
part.*7.*cap.*10.*num.*10.& de ea meminit Rota *in
Carpentoraten. Prioratus* 20. *Martij* 1620. *coram
bon.me. Buratto*, inter eius deciſiones impreſſas
*deciſ.*463.*num.*1.

39 Verùm in ſubſidium,in defectum ſcilicet Regu-
larium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia idonei
non reperiuntur, beneficia regularia ſæcularibus,
& è conuerſo conferri poſſunt, vt probat text. *in
c.inter quatuor, de relig. domib.* docent Rebuff. *in
concord. tit. de collat. §. volumus, verſ. conformita-
tem, & in praxi tit.de diſpenſat. cum regular. num.*
40.*& in tract. nominat.q.*5.*num.*23.*verſ. fallit.ni-
ſi idonei non reperiantur*, Gonzal.*ad reg.*8. *Cancell.
gloſ.*8.*num.*43.Nicol.Garç *de benef.part.*7.*cap.*10.
40 *num.*16. Azor. *inſtit.moral.part.*2. *lib.*3.*c.*26. *q.*5.
Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*30. *tract.*3.
*num.*158.Paul.Layman.*in Theolog.moral.lib.*4.*tra-
ctat.*2.*c.*4.*n.*2.*verſ.excipe quartò*. Salorzan.*d.lib.*3.
*cap.*16. *num.* 2. & quòd Sacerdos Regularis in
ſubſidium vt ſuprà, admittatur ad ſæculare bene-
ficium Curatum, probat Abb. *in c.*1.*de Capell.mo-
nach.* quem referunt, & ſequuntur Capel. *conſil.*
358.*num.*25. Ioan.Baptiſt. Coſt. *de remed. ſubſid.
remed.*71.*num.*2. vbi intelligit, ſiuè ſit liberum,
ſiue iuriſpatronatus Laicorum. Quare Abb.*in dict.
cap. inter quatuor*, quem refert, & ſequitur Azor.
*d.q.*5. docet hunc ordinem eſſe ſeruandum, vt ſi
alij eiuſdem cœnobij fuerint, hi adhibeantur, ſin
minus, aduocentur alij Monachi alterius cœnobij,
eiuſdem tamen Ordinis; quod ſi nec hoc fieri
queat, ſupponantur alij alterius Ordinis Religioſi,
vt colligitur ex *c.relatum, ne clerici vel monachis*;
quòd ſi etiam hi deſiderentur, tunc ſæculares cle-
rici in eorum locum ſufficiunt, me citato *in hoc
loco* Tambur. *d.tom.*3.*diſputat.*9.*quæſt.*92.*num.*5.

In dubio autem omnia beneficia ſæcularia præ- 41
ſumuntur, niſi ex aduerſo Regularia probentur:
huius præſumptionis ea eſt ratio, quia cum S.Dio-
nyſius Papa omnium beneficiorum titolos inſti-
tuerit, & ipſe non regularis, ſed ſæcularis fuerit,
talia præſumantur beneficia omnia,qualis fuit eo-
rum auctor, & deinde quia beneficia de ſæculari-
bus conuertuntur in Regularia, non è conuer-
ſo, licèt aliquando poſt ſæculariꝣentur. Quare ita
reſoluunt Nau. *conſ.*8. *num.* 1. *de preben.in antiq.
aliàs conſ.*3.*eod.tit.in nouiſ.*Maſcard. *de probat.con-
cl.*172. Zerol. *in prax. Epiſcop. part.*1. *verb. benefi-
cium verſ.*12. Couar. *in reg.poſſeſſor.par.* 2.§.1.*n.*1.
Gonzal.*d gloſſ.*7.*in princ.* Cephal. *conſ.* 358.*n.*47.
*cum ſeq.lib.*3. Mari.Antonin.*var. reſolut.lib.*1.*re-
ſolut.* 28.*num.*4. Nicol. Garç. *d.c.*20.*in princ.* Ma-
teſcott.*var.*1.*reſolut.lib.*2.*c.*1.*num.*67. Ant.Fabric.
*d.tit.de ſæculari, & regulari benefic.num.*7 Viuian.
*d.c.*1.*num.*82. Lotter. *d.lib.*3.*q.*8. *n.*93. Hier. Ro-
der. *d.reſolut.* 15.*num.*25.Sanchez *in præcepta De-
calogi tom.*2.*lib.*7.*cap.*29.*num.*11. Nam & benefi- 42
cia omnia in dubio præſumi libera, tenent Verall.
*deciſ.*130.*n.*2.*par.*2.Mantic.*deciſ.*358.*num.*3.Rot.
in Mutinen. Plebis ſeu iuriſpatronatus 20.*Februa-
rij* 1625.*coram D.Coccino Decano*,ac ſimplex,Gre-
gor.XV.*deciſ.*185.*num.*3. vbi limitat, niſi aliud ex
ſtatuto conſuetudine, vel priuilegio caueatur.Ro-
ta *deciſ.*375.*ſub.num.*2.*p.*2.*recentior.* Theodoſ. de
Rubeis *in ſingul.Rotæ p.*2.*verb.beneficium.*§.3 *pag.*
24.*in fine.* Sed vtrùm Capellania fundata in Ec-
cleſia regulari cenſeatur in dubio Regularis, an
verò ſæcularis, dixi *hoc lib.c.*5.*n.*14.

Beneficium ſæculare, quod ante per clericos ſæ- 43
culares adminiſtrabatur, ſi per 40. annos conti-
nuè, & pacificè ab vno, vel pluribus inſtitutis
Monachis in eo fuit gubernatum, in regulare tráſ-
formatur, & regulare dicitur; ſecundùm Nauar.
*d. conſ.*8.*à num.*1.Fr.Emm. *quæſt.regul.tom.*1.*q.*96.
*art.*2. *verſ.ſecundum requiſitum*, Cal. Pereira *de
renouat. emphyt.q.*15.*num.*20.*cum ſeq.* Gonzal. *d.
gloſ.*7.*num.*8. *cum ſeqq.* Rota *in Neocaſtren. Paro-
chialis* 11. *Martij* 1630 *coram R.P.D. Duran.*in-
ter eius deciſiones impreſſas *deciſ.*244.& ſic bene-
ficia,quæ per 40.annos,conſueta ſunt regi per vi- 44
ros Regulares,regularia dicuntur,ex Rebuff. *de no-
min.q.*15.*num.*23.*& in praxi benefic. tit. regularia
beneficia num.*1. Gonzal. *d. gloſ.*8.*n.*31.Tambur.*d.
tom.*3.*diſp.*9.*q.*6.*num.*6. Lotter. *d.lib.*3.*q.*8.*n.*110.
ad ſeqq. vbi quod conſuetum fieri, non poteſt di-
ci quòd ſemel tantùm factum eſt, & ſaltem duo
actus ſunt neceſſarij, Hieron. Roder. *in compend.
q.regul.reſol.*13.*num.*28.vbi poſt Sanch. *d.cap.* 29.
*num.*16.*cum ſeqq.* ponit ſex conditiones, vt bene-
ficium fiat ex ſæculari regulare: eodem modo è
conuerſo beneficium regulare obtentum per ſæ- 45
culares per 40.annos & vltra, efficitur ſæculare,
Felin. *in cap. ex noſtra num.*43.*de reſcript.*Achil.de
Graſſis *deciſ.*8.*num.*3. *de reſtit.* Cephal. *conſ.* 558.
*num.*16.*cum ſeq.& n.*20. *lib.*3. Maſcard. *d.concluſ.*
172.*num.*2.10.*&* 20 Mari.Antonin.*var.reſol.*20.
*num.*5. Sanch. *d.cap.*29. *num.*17. Concurrentibus
tamen aliquibus conditionibus quas ipſe Sanch.
adducit ex *num.*16.& non infrà percurremus *n.*68.
Tempus enim 40.annorum requiritur ad præſcri- 46
bendum ſtatum beneficij, vt per Anchar. *in. d.cap.
cum de beneficio, ſtatim in princ.* & *ibi* Franch.*n.*5.
Staphil, *tit.de formis expectatiu.* §. *octaua forma
num.*4.Rebuff.*d.tit.regularia beneficia num.*1.Fuſc.
*de viſitat.lib.*2.*cap.*16.*n.*14. Cald. Pereira *in reſp.*

pre monasterio de Offera n.1. Gonzal. d.gloss.7.n.8. & glos.8.n.32. Valasc.cons.99.n.4. Sanch. d.lib.7. cap.29.num 16. & ad imprimendum nouum statutum regularitatis, vt fuit dictum in citata Neocastren. Parochialis.

47 Secularia beneficia sumpta pro iure percipiendi fructus intuitu Ecclesiæ, sunt in multiplici differentia. Duodecim enim genera enumerantur, quorum primum est Papatus, quem inter omnia beneficia primum locum obtinere notant omnes per tex. ibi in cap.1.de maledic. ibi, beneficij nostri. Corras. par.1. paraph.cap.1.num.3. Selo.de benef. par.1.quæst.2.n.8.à n.26. Rebuff. in praxi benef.p.1. tit. seculare beneficium quotuplex sit, num.2.Cened.ad Decretal.collect.146.n.5. Gonzal.ad reg.8. cancel.glos.4.n.61.Hoied.de incompatibil.benef.par.1.cap.1.n.2. Flamin. Paris. de resignat.lib.1.q.1.à num.5. Fulu.Pacian. de probat.lib.2.cap.28.n.31. Ant.Fabric. de re benefic.tit.de maiorib & minorib. benef.num.22.Marta de iurisd.p.2.c.39.num.1.Sebast. Cæs. in relect.de Eccles.hierarch.p.3. disp.14. §.2.num.1. Paul.Layman. d.cap.4.num.4.hinc notantes regulam 1.de regul.iuris lib.6. quòd beneficium Ecclesiasticum sine Canonica institutione obtineri non potest, procedere etiam in Papa, qui si Canonicè non fuerit institutus à Concilio, deijcitur de sede, vt notauit glos.1.per tex. ibi in c. si duo 79.dist. Quando autem dicatur non canonicè institutus, diximus suprà cap.1.num.29. Vnde inferunt Doctores ad varios casus, in quibus leges Canonicæ: quæ de beneficiis loquuntur, locum etiam habent in Papatu: & in primis quòd sicut beneficia omnia vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum, iuxta text. in cap.cùm in

48 cunctis, §.cum verè de elect. vbi plures citati Doctores post num.292.ita etiam vacant per adeptionem summu Pontificatus, vt de facto seruari testatur Hoied.d p.1.cap.5. in fine, multis rationibus confirmans à princ. Latissimè Hier. Gabr.cons.200. lib.2. & de iuris rigore communiter receptum testatur Flamin.Paris. d.lib.2.q.1.n.9. vbi à num.13. eodem fundamento adducit, quòd possit Papa renunciare Papatui, vt decidit tex. in cap.1. de renunc. lib.6. de quo latè Azor. d p.2.lib.4.c.6.per tot.

49 Secundum beneficium simili ratione est Patriarchatus, tertium Archiepiscopatus, & quartum Episcopatus, nam Episcopi beneficia habere dicuntur in c.felicis. §.quòd si quis, de pœnis in 6. & de omnibus Selu.de benef.par.1.q.2.num.14.& 17.Azor. d.c.1. quæst.5. vers.nescio equidem, Mart. de iurisd. part.2.cap.59.num.7.Gonzal. ad regul.8.Cancell. glos.8.n.39. vers.tertio, cum seqq. Viuian. d.c. n.79.

50 Quamquam communi appellatione beneficiorum, præsertim in pœnalibus, aliisque strictæ interpretationis Canonibus, comprehendi non soleant, sicut notauit Selua d.p.1.q.3.num.25. cùm sint culmina beneficiorum, ac dignitatum, vt dicitur in c pen. de preben. & notarunt glos. verb.dignitatum in c.2.eod.tit.in 6. Marsil. Columna de

51 redditib.Eccles.p.11.c.21 n.7. & ideò dispensatio ad omnia beneficia, & quascunque Dignitates, non extenditur ad Episcopalem propter excellentiam, & culmen illius, secundùm Pereg. de fideicom.art.23.num.8.Hoied. de incompatib.benef.par.2.c.vlt.n.77. Nicol.Garc. de benf.p.1.c.6.n.66.refero Ego ipse de offic.& potest. episcopi p.2. alleg.1. n.17. Alzed.in praxi Episcop.p.1. c.12.à n.1.

52 Quintum Cardinalatus, cùm certum sit Cardinales redditus Ecclesiasticos percipere ratione officij spiritualis, quod gerunt; sunt enim consultores, fratres, & coadiutores Romani Episcopi, sicut appellantur in cap.fundamenta, de elect.in 6. eique in Conciliis, & à Conciliis assistunt, vt ait tex. in c.per venerabilem, vers.sunt autem, qui filij sint legit. Et ideò Cardinalitiam dignitatem verè esse beneficium Ecclesiasticum, resoluunt Selu.d. p.1.q.2.n.5. Hoied. d.p.1. c.2.n.3. Gonz. d.n.39. vers.secundo, Petr. Gregor. rei benefic.c.10. num.3. Azor. d.c.1.q.5.vers.secundo beneficium. Mart.dict. c.39. n.2.Paul.Layman. d.c.4.n.4.vers. Cardinales. Ant.Fabric. de re benef. tit. de maiorib. & minorib. beneficiis, hinc notantes teneri Cardinales ad residentiam in suis titulis, & vacare beneficia omnia per assecutionem Cardinalitiæ dignitatis, & teneri ad horas Canonicas, & reliquos effectus, qui profluunt ex eo, quòd sit beneficium Ecclesiasticum.

Sextum beneficiorum genus in Ecclesiis Cathedralibus reperitur, in quibus sequentes inueniuntur gradus Ecclesiastici cum dignitate, & sunt reliquæ dignitates præter illas sublimes, de quibus supra, quæ duplicia beneficia dicuntur, videlicet Archidiaconus, de quo latè egimus lib.1.cap.25. Archiepresbyter ibidem, cap 26. Primicerius, cap. 28. Thesaurarius cap.27. Primicerius Cantor. Præcentor, & Præpositus c.28. in fine, Magister Scholæ, c.29. Prior. c.30. Et denique Canonici c.51.& extra Ecclesias Cathedrales aliæ reperiuntur dignitates Ecclesiasticæ, quæ inter huiusmodi duplicia beneficia connumerantur, videlicet Priores sæculares qui in Collegiatis toti præsident Canonicorum collegio, vt constat ex super scrips. text. ibi, & Prioris sanctæ Radigundis Pictauiensis in c. vlt. de maior. & obedient. de illisque fit mentio in cap. cum Victoniensis 2. c.cum causam.27.de elect. & illos dignitatem Ecclesiasticam habere resoluit glos. verb. conuentualem in Clem. 2. de rescript. Azor. d. lib.3. c.20. Ant.Fabric. d.tit. de benefic.cum.dignit. à n.36.& alij citati per me c.30. Abbates similiter, qui etiam in sæcularibus Ecclesiis cum dignitate, & iurisdictione reperiuntur, cap. ex transmissa, de renunciat. Azor d.lib.5.cap.19. Anton.Fabric.tit.de maiorib. & minorib.benefic.à n.54. & de illis supra peculiariter egimus cap.18.Plebani de quibus tractauimus suprà c.19. Quamuis supradicti omnes, & alij, si qui sunt, dignitatem habere dicantur, tamen, appellatione beneficiorum largè sumpto vocabulo continentur, glos. verb.beneficia, ibi, largè sumitur, vt comprehendas etiam dignitates, in Clem. Auditor, de rescript. Rebuff.in tract.nominat. q.9.n.5.plures quos retuli in tract de appellat.verb. vtriusq. iur.significat.appell.22.num.1.omnes enim

dignitates tam maiores, quàm minores appellatione beneficij Ecclesiastici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur glos.1. in reg.1.de regul. iur.lib.6. Rebuff. in praxi tit.sæculare beneficium num.4.cum seqq. Gonzal. d. glos.7. ex num. 39 Nicol.Garc.d.c.6.n.2. 54

Septimum dicitur Ecclesia Parochialis, seu Curata, cui cura animarum propriè, & strictè sumpta, iniuncta est, de qua in Extrauag. Execrabilis, vers. quantum, de preben. inter communes, Azor.d.lib.3. c.1.q.5.vers.nescio, ibi, decimum, Nicol.Garc. d.c.6. n.3.5.& 6. 55

Octauum Rectoris, de Rectore enim meminit tex.in c.vlt.de preben.& in c 3.de clerico agrot. qui talis appellatur, quia plebem, & populum sibi cómissum cum cura regit, iuxta text. in c.1. de capell.monach.& in c.3.de vita, & honest.cleric.Petr. Gregor. Sintagm.lib.15.cap.24.n.10.& 11.Ego ipse de officio & pot. Parochi p.1.c.1.n.19. 56

Nouum

57 Nooum. Plebania, quæ ita à blebe, cuius curam gerit Plebanus, de qua fit meorio *in c.1.ne Clerici, vel monachi lib.6.* & agunt Petr. Gregor. *d.c.14.ex n.12.* & alij per me citati *de officio & poteſt. Parochi.t.cap.1.num.4.cum ſeqq.*

58 Decimum Vicaria perpetua, de qua *in c.poſtulaſti 27.de reſcript.& in Clem.1.de offic.Vicarij*, eſt verè beneficium Eccleſiaſticum, Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.2 q.1.num.t12.* Gonzal. *ad reg. 8.Cancell gloſſ 5.§.3.a.n.t9.* Azor. *inſtit.moral.part. 2.lib.3.c.6 q 5* Petr. Gregor. *d.c.24.num.t5.& t6.* & nos infrà *cap.6.de Vicarus.*

59 Vndecimom. Commenda perpetoa eſt verè beneficium Eccleſialicum, vnde Commendatarij perpetui, qui ſunt illi, quibus ad vitam beneficia commendantur in eorum fauorem propriè, & verè beneficium Eccleſiaſticum habere dicuntur, & in eis locum habent luia omnia de beneficiia loquentia, Gonzal. *d gloſ.5.§.8. à num.1.* Hoied. *de incompatib.benefic. part.2.c.14 à n.6.* Nicol Garc. *de benefic.pa.5.cap.14. à. n.48.* Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcop.p.3.alleg.59.n.2.cum ſeqq* non ita ſi temporales fuerint; nam temporalem Commendam beneficiom Eccleſiaſticum non eſſe reſoluũt gloſ *verb.commendare in cap. nemo deincops 15.de elect.& in c.ſi conſtiterit, de accuſat.* Hoied. *d.c.14. n.7.* Petr. Greg *d.c.t5.c.38.n.1.* Suar. *de relig tom.1. lib.4 de ſimon.c.27.n.2.* Ant. Fabr. *in praxi & theorica rei benef.tit. de benef. in titulum. & commendam à n.4.* Gonzal *d § 8.à n 35.*

60 Dundecimum. Canonicatus Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, qnorum Canonicorum officinm in duobus præcipnè conſiſtit, ſtallo ſcilicet in Choro cum participatione diuinorum, & luco in Capitulo, vt colligitur ex *c. relatum 9.& ex c.dilectus 19.& ex c.pro illorum 21.in fine, & ex c.dilecto 25.* cum aliis, *de praben* horum autem Caoonicorum præbenda ſpiritualibus annexa eſt beneficium Eccleſiaſticum, *c.ex multis.§.conſtituimus 1.quaſt.3.c.tua nobis, de verb.ſignif cap fin. §.in illis verſ prabendas, de conceſſ.prabend.lib.6.c.t. ne Sede vacan. eod.lib.* cum aliia adductis per Se-
61 baſt. Cæſ. *in relect de Eccleſ.hierarch.diſp.12.§ 6. n.47.* non verò Canonia, vt *in d.c.fin.§.in illis.* atque ideo Canonicus ſine præbenda non poteſt dici beneficianus, *c.in noſtra, de reſcript.* vbi notarunt Abb. & Felin. Rip. *in cap. cùm M. num. 36. de conſtitut.* Rot. *deciſ. 19. de prabend. in nouu.* de quibus latè *in tract.de Canonicis, & dignitatibus cap 12.*

62 Decimumtertium. Aſſiſij, ſeu Manſionarij beneficiom, qui videlicet in eiſdem Eccleſiis aſſiduè; & veluti permanenter officium canendi in Choro, & diuina celebrandi obire tenetur, de quo fit mentio *in cap.ſi quis Epiſcopus t. quaſt.t.& in c.pen.* vbi gloſ. *verb.aſſiſios, de cleric. non reſid.* & de illis agunt latè Alberic. *in dictionar. verb. Aſſiſij.* Selu. *de benefic.par.1 q.2.num.47.* Petr.Gregor. *d.lib.75.c.23. à num.11.* Azor. *d.part.2. lib.3.c.9. q.1.* Ant Fabr. *in praxi, & theoric.benefic.tit.de reliquis ſtipend. Eccleſ.ex num.12.* Vincent. Filiuc. *tom.3.tract.41.cap.t.num.17.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum pralud. 22. num.6 ſecundum Romanam impreſſionem.* Ego ipſe *de tract.de Canonicis c.4.num.37.*

63 Decimumquartum. Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta verè eſſe beneficium Eccleſiaſticum, notant gloſ. *in Clement.2.de decim.* Fuſc. *de viſitat.lib.2.cap.1t.à princ.* Selu. *de benef.part.t.q.5.num.23.* Rebuff. *tit.ſacnlare beneficium quotuplex ex n.14.* Petr.Greg. *d.lib.t5.c.29. num.5.& in inſtit.rei benef.cap.11.num.10.* Gonzal. *ad reg.8.cancell.gloſ.5 in princ.num.68.* Azor. *d.p.2. lib 3.c.8.q.3.* Ant. Fabr. *tit.de Capellis, & Capellanus n 15.* Nicol. Garc. *de benef. part.t.c.2.n.95.* & nos infrà *cap.5.*

Decimum quintum, Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui, verè eſſe beneficia Ec- 64
cleſiaſtica, colligitur ex text. *in cap.vlt.* ibi, *praſtimoniis. de conceſſ.praben.lib.6.* Concil. Trid. *ſeſſ.14. de reform.cap.9.& ſeſſ.23.* etiam *de reform.* dum inter beneficia Eccleſiaſtica coumerant etiam præſtimonia, ſeu præſtimoniales penſiones, & tradunt Oldrad. *conſ 81.num.2.* Hoied. *de incompat. benefic.part.2.cap.8.à num 8.* Azor. *d.lib.3. cap.7. q.1.* Perez de Lara *de anniuerſ.& capellan. lib.2 c.8.à num.53.* Gonzal. *d.gloſ.5.§.2. num 9* Nicol. Garc. *d p.1.cap.2.a num t17.* Anton. Fabric. *in d.praxi, & theorica benefic.tit.de praſtimon.à n.4* Illa autem, quæ fuerint ſolum ſtipendia ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione dari conſueta, abſque aliquo onere ſpirituali (quæ videtur eſſe prima eorum origo, & conſtitutio) beneficia Eccleſiaſtica non ſunt, vt benè adnertunt Hoied. *dict.cap.8. num.12.* Gonzal. *2. §.2.num.10.* Azor. *d.q.1.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.2. q.t.à.num.114* Anton. Fabr. *d.tit.de praſtimon.n.4. & 7.* & de his videbimus ex profeſſo *in cap.8. de Praſtimon.*

Decimumſextum. Hoſpitalia Eccleſiaſtica, be- 65
neficia ſunt, ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta, & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam, ſeu in perpetuum conferantur, ſatis expreſſia text. *in Clem. quia contingit. §.vt autem,* ibi, *niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum, de re relig.domib.* Gonzal. *d.gloſ.5.§.4. num.14.* Mareſcot. *var.reſol.lib.2.c.3.n.18.* Nicol. Garc. *d.p.1.c.4.à num.4.* Anton. Fabric. *tit.de xenodoch. & aliis locis piis à num 16.* & nos latè ſuprà *lib.2.in c.11. de hoſpitalibus.* Et hæc quidem ſæcularia beneficia largè ſumpta.

Regularia autem beneficia obtinere dicuntur 66
illi, qui poſſident nempe illa, quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur; hæc enim Regularia in iure appellantur, iuxta tex. & *ibi* notata per Doctores *in c.1.de capell.monach. & cap. cùm de beneficio 5.& in c. cum ſingula 32. de prabend. lib.6.* Gonzal. *ad reg. 8. cancell. gloſ.8. à num.1.* Nicol. Garc. *d.part.t.c.6. num. 13.* Rebuff. *in praxi tit. Regularia beneficia, à num.1.* Tambur. *d.tom.3.de iure Abbatum diſput.9.q.3. à num.1.* latè Sanch. *in pracepta Decalogi tom.2.lib.7.c.19.ex num.t1.* Bi- 67
fariam ergo contingere poteſt beneficium eſſe regulare, primo modo, quando in eius fundatione ſtatutum eſt id per Regulares adminiſtrandum, vt docent *in dict. cap.cum de beneficio,* Domin: & Franch. vterque *num.9* Rebuff. *in praxi in proœmitit.quotuplex ſit beneficium num.5.& in concord.tit. de collationib.§.volumus, verb.Regularia,* Hoied. *de incompatib.benef part.t.c.vlt.n.9.* Azor. *inſt. moral. part.2.lib.3.c.26.q.t.d.* Tambur. *d.diſp.9.q.6.n.3.* ſequitur Sanch. *d.cap.29.num.14.* vbi ex Domin. & Franch. ſubdit hoc ſtatutum non poſſe per Abbatem fieri, ſed per Epiſcopum, niſi Abbas ille iuriſdictione quaſi Epiſcopali prædictus ſit, refert Hieron. Roder. *d.reſol.15. num.27.* Poſteriori modo dicitur beneficium regulare, quod tem- 68
pore

pore ad legitimam præscriptionem sufficienti ab vno, pluribus regularibus institutis in eo Rectoribus, pacificè, & continuò gubernatum est, etiamsi antea, vel post sæculares quandoque in eodem ministrauerint, sicut sæculare dicitur id, quod iuxta eundem modum per sæculares gubernatum vtrumque probat *d. cap. cùm de beneficio*, & tradit Sanch. *d. cap. 29. ex num. 15.* vbi dicit sex desiderari conditiones, vt beneficium propriam naturam mutans, fiat ex sæculari regulare, vel ex regulari sæculare, quam etiam refert Hieron. Roder. *d. resol. 16. num. 28.* Prima est, vt tempore ad legitimam præscriptionem à iure positiuo administratum sit in beneficium per sæculares, vt fiat sæculare, vel per regulares, vt fiat regulare, hoc autem tempus dicunt esse quadragenarium Doctores citati *hoc eodem cap. num. 45.* Tambur. *d. tom. 3. disp. 9. q. 3. num. 4.* Secunda conditio est vt possidentes id beneficium, sint in eo instituti, Hored. *dict. cap. vlt. num. 92.* Sanch. *d. cap. 29. num. 21.* Hieron. Roderic. *d. num. 28. vers. secundo,* Tambur. *d. q. 3. num. 5.* Tertia, vt sint in eo beneficio instituti tanquam Rectores, non verò tanquam Vicarij, vel conductitij clerici administrantes, Tambur. *d. q. 3. num. 6.* Quarta, vt administretur beneficium à Regularibus, tanquàm regulare, ad hoc vt transeat in regulare, Sanch. *ibidem num. 23.* Hieronym. Roder. *d. num. 28. vers. quarta,* Tambur. *d. q. 3. num. 7.* secus si gubernentur tanquam sæculares ad instar clericorum sæcularium, vt si præficiatur regularis Ecclesiæ Curatæ; vel si beneficium regulare sæculari, vel sæculare regulari ex dispensatione conferatur, etsi possideatur per tempus quadragenarium, Selu. *de benef. part. 3. q. 21. num. 125.* Azor. *instit. moral part. 2. lib. 3. c. 26. q. 3. vers. & animaduertendum.* Quinta, vt conferens animo, & intentione beneficium conferat, vt velit imprimere illum statum beneficio, quem exprimit, Sanch. *ibidem num. 25.* Hieron. Roder. *d. n. 17. vers quinta,* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom. 3. disp. 9. q. 3. num. 9* Sexta, vt id beneficium Regulare possideatur bona fide à sæculari, & sæculare à regulari, Sanch. *ibidem num. 26.* Hieron. Roder. *d. num. 28. vers. Sexta.*

69 Nomina verò regularium beneficiorum sex vt plurimum à Doctoribus traduntur. Primùm est Abbatia regularis, de qua *in c. quanto, de offic. Ordin. & in cap. cùm ad monasterium, de stat. monach.* & latè egimus *lib. 1. c. 18.* Secundum, Prioratus conuentualis, cuius mentio fit *in Clem 2. de rescript.* Tertium esse volunt Prioratum claustralem, *d. cap. cùm ad monasterium, & Clem. ne in agro, eod. tit.* Quartum Prioratum regularem, de quibus omnibus tractauimus *eodem lib. 1. cap. 30. de Prioratibus.* Quintum sunt Capellaniæ fundatæ in Monasterio Regularium, quia præsumuntur regulares: ita Rebuff. *in praxi benef. in proœm. tit. quotuplex. sit beneficium num. 6.* Sanch. *d. cap. 29. num. 27.* Sextum est monachatus, quia communiter Doctores resoluunt monachatum per se esse beneficium regulare, vt ex doctrina glos. *verb. beneficiis, in princip. in Clement. 2. de indic.* resoluunt Selu. *de benefic. p. 1. q. 1. n. 76.* Rebuff. *in praxi d. tit. regularia beneficia n. 26.* Petr. Gregor. *in instit. rei benefic. c. 10. num. 27.* Gonzal. *d. glos 8. num. 115.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp. 9. q. 3. n. 4.*

70 Eiusmodi autem beneficia supra enarrata, & alia Ecclesiarum Ordinum Regularium, cum certa portione reddituum Ecclesiasticorum, pro ministerio spirituali & administratione Sacramentorum in eisdem Ecclesiis exercenda, licet verè, & propriè beneficia Ecclesiastica esse, quamuis manualia existimauerit Azor. *instit. mor. part. 2. lib. 3. cap. 26. quæst. 12.* eò quòd cætera habent beneficio conuenientia præter id, quod est, posse ad nutum reuocari, tamen non esse propriè beneficia, non desunt, qui probabiliter sustineant, eò quòd de natura beneficij propriè, & simpliciter requiratur, vt sit perpetuum eo modo, quo explicatur in definitione beneficij in princ. huius cap. enunciata, & resoluunt Calder. *consil. 26. num. 5. de præbend.* Lud. Gom. *tit. de gratia expectat. n. 94.* Staphil. *de litteris gratiæ tract. de formis expectat. in 9. forma n. 29.* Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 1. q. 34. art. 2.* Anastas. Germon. *de indult. Cardin. §. regularia n. 46.* Quinimo tres priores ex hoc inferunt in reseruationibus beneficiorum, quas facit Pontifex non claudi beneficia manualia, quod sola censeatur reseruare, quæ verè, & propriè beneficia dicuntur. Verùm ego re maturè discussa existimo huiusmodi regularia aptitudine esse perpetua, nisi ea obtinentes amoueantur, & de illis iudicatur, vti de perpetuis prout sunt de sui natura, cum conferantur in titulum, & possint impetrari, licèt obtinentes potius ratione obedientiæ, & ex vi professionis, quàm ex natura eorum possint remoueri ad nutum Superioris, qui potest quoque non remouere, vt distinguit Gambar. *de offic. Legati à latere lib. 4 tit. de potestat. Legati in reseruat. beneficij num. 14. & seq.* Gonzal. *glos. 5. §. 6. num. 31. & glos. 8 num. 25.* Rot. *decis. 739. num. 6. & decis. 772. p. 1. diuers.* Bucatt. *decis. 944. num. 1.* me citato *in hoc loco.* Tambur. *d. tom. 3. disp. 9. q. 3.*
num. 23. in fine, & in manualibus datur vacatio 71
per obitum, & remotionem, glos. *verb. reuocari, propè med. vers. sciat in Clem. vnic §. præmissa, de supplen. neglig. Prelat.* vbi Card. *num. 8.* Vital. *num. 9.* Nec regulares possunt amoueri sine causa, *Clem. 1. de supplen. neglig. Prælat.* Rebuff. *de pacific. possess. num. 331.* Selu *de benef. part. 5. q. 21. num. 5* & à remotione datur recursus. Rebuff. *vbi suprà* & fuit dictum *in Seguntina Tresauraria 29. Aprilis 1596. coram bona mem. Orano, & in Milenitana Prioratus Nauarra 11. Ianuarij 1627. coram Card. Virili.*

Beneficia regularia sunt duplicia, quædam col- 72
latiua, quædam electiua: collatiua dicuntur, quæ
instar sæcularium conferuntur auctoritate Supe- 73
rioris: electiua autem, quæ per electionem cano- 74
nicam suffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione, quod benè docet Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 21. q. 8.* vbi *quæst. 9.* disputat an quando collatiua sunt, pertineat collatio ad solum Abbatem, an potius ad ipsum cum conuentu? Et quod semper debeat fieri mentio in
literis beneficij electiui, si beneficium huius qua- 75
litatis sit, per *cap. cùm in illis 16. §. illud verò, de præbend. lib. 6.* resoluunt Menoch. *de arbitr. cas. 201. num. 84.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 10. quæst. 2. num. 35.* Card. Tusch. *tom. 3 lit. E. concl. 90. per tot.* vbi latè de beneficiis electiuis, me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom. 3. d. disput. 9. q. 5. num. 5.*

Diximus *suprà n. 34.* sæcularia beneficia sæcu- 76
laribus, Regularia Regularibus esse conferenda, quod adeò verum est, vt beneficium regulare nullo modo conferri possit clerico sæculari, nec vice versa beneficium sæculare clerico Regulari, nisi Pontifex dispenset, vt ex iuribus, & Doctoribus ibidem citatis facilè est colligere, quæ ad pensionem

sionem extendenda esse ait Sanch.*in precepta Decalogi tom.2.lib.7.cap.29.num.94.* vbi resoluit regularem esse incapacem pensionis obtinendæ super beneficio sæculari, siue simplici, siue Curato, absque Romani Pontificis dispensatione, eodem modo, quo Regulatis nullius beneficij simplicis secularis capax esse potest, etiam ex dispensatione Episcopi, vt probat Lauret. de Franchis *de controuers.inter Episcopus & Regul.in quæst. var. quæst.* 86.Sed hoc in certis casibus limitatur.

77 Primò si Canonicus Regularis, vel Monachus Ordinis non Mendicantis eligatur ad Episcopatum, vel aliam Prælaturam sæcularem, sicut colligitur *ex cap. quod Dei timorem, de statu monach.* vbi Abb.*num* 5.*& ex cap. nullus religiosus, de elect.*

78 Et ordinis Prælatus tenetur tunc licentiam dare professo beneficium accipiendi, si necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ postulet, sicut docent Abb. *in d. cap. quod Dei timorem num.* 8. Fr.Emman.*d. tom.*1. *quæst.*34. *art.* 4. *&* 5.Lessi. *de iustit. lib.*2.*cap.*34. *dub.*2.

79 Secùndò, vt Canonici Regulares sæcularia beneficia Curata obtinere possint, dummodo, si commodè fieri possit, socium sæcularem secum habeant, prout notant Syluest.*in sum. verb.religio* 7.*q.*3.*&* 4.Lessi.*d.lib.*2.*c.*41.*num* 98.Seln.*de benef. p.*3.*q.*70.Roch.*de iurepatr.in verb.honorificam a.*8. *& seq.*Lambet.*de iurepatron.lib.*2.*p.*1.*q.*7. *art.* 19. latè Gabr.Pennoto *lib.*2.*histor.tripart.Canon.Regul c.*7.2.Tambur.*d.tom.*3.*disp* 9. *q.*8.*à n.*10.& sentire videtur Concil. Trid.*sess.*14.*de reform.cap.*11. dum vult Canonicum regularem translatum ad alium Ordinem non esse capacem benefiij sæcularis Curati, tacitè enim innuere videtur non translatum esse capacem, vt ibi censuit Sacra

80 Congregatio *de anno* 1602. Sed quamuis hoc viderim in Curia ad instantiam Canonicorum Regularium Lateranensium ita per aliquos Aduocatos approbatum, tamen non minimum mihi scrupulum iniulit alia Doctorum resolutio asserentium dispositioni illius *cap. quod Dei timorem*, fuisse derogatum per concordata Concilij Lateranen. sub Leone X. & sic iam non licere Canonicis Regularibus sæcularia beneficia Curata obtinere, prout significarunt plures Pontifices apud Sanch.*d.lib.*7.*cap.* 29. *n.* 71. Nicol. Garc. *de benef.p.*7.*cap* 10.31.Quare hodie absque Papæ dispensatione Canonicum Regularem ad Parochialem Ecclesiam non esse promouendum docet Quarant.*in sum.Bullar.verb.Canonicus Regularis*,Gonzal.*ad Reg.*8.*Cancel.gloss.*7.*num.*53.Sanch.*in precepta Decal.lib.*7.*c.*29.*num.*71.Mari, Anton.*var.l.*1.*resol.*20.*num.*13.Nouar.*in sum.Bullar. tit.de Canonic. Regular. n.* 2. Ludou. Miranda *in Man. tom. Prala.*1.*q.*32.*art.*5.latè Lauter.de Fráchis *de controuers. inter Episcopos, & Regular.in q. variar.q.*86.& declarauit Sacr.Congr.Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum *in vna Cremonen.*2.*Septembris* 1603.in hæc verba. *Canonici regulares non obstante* cap. quod Dei timorem,*non admittantur ad curam Parochialium Ecclesiarum,absque Sedis Apostolicæ dispensatione.*Tertiò vbi Ecclesia, seu Conuentus Regularis deficiat, ita vt consideratis loci,temporis, & personarum circumstantiis per Regulares reformari non possit, tunc Episcopus Clericos sæculares ibi instituere potest, iuxta text. *in cap. inter quatuor, dé relig. domib.*vbi *intellect.num.*2.plures citaui Doctores, Gonzal. *ad reg.*8.*cancel.num.* 43. Nicol. Garc. *de benef p.*7.*c.*10.*n.*16. Azor. *instit. moral. part.*2. *lib.*3. *cap.*26.*q.*5. Paul.Layman. *in Theolog.moral.lib.*4.*tract.*2.*c*4.*num.* 2. *vers. excipe quarta.*

Hæc omnia beneficia, tam sæcularia, quàm re- 81
gularia largè contineri sub beneficij appellatione
solent, imò, & annuæ pensiones, quæ de Ec-
clesiæ redditibus præstantur, sed non sunt propriè
beneficia, vt *in seq.cap.* ostendimus, & largiùs su-
mitur beneficium in materia fauorabili, id est in
fauorem Ecclesiæ potius, quàm personæ, ita vt
etiam impropriè sumptum beneficium compre-
hendatur, atque in materia correctionis vitæ, &
morum, aut pluralitatis beneficiorum, & alia si-
mili etiam continetur, qui perpetuam obtinet
Vicariam, *cap.postulasti. de rescript.* prout etiam
iura loquentia de beneficiis Curatis per receptio-
nem aliorum similium amittendis.ac de ipsorum
Rectoribus promouendis ad Sacerdotium, nec
non de eorum ætate in perpetuis Ecclesiarum Pa-
rochialium Vicariis locum habent. *Clem. vnic. de
offic. vicar.* Flamin. Paris.*de resignat. benefic.lib.*3.
*q.*1.*num.*305. *cum seqq.* Gonzal.*ad reg.*8. *Cancell.* 82
*glos.*5. §.3.*num.*21. & quòd contineantur etiam
beneficia regularia beneficiorum appellatione, re-
soluunt glos. *ver. beneficiis in Clem.*2. *de de iudic.*
vbi Card. *q.*5.*num.*13. & Imol.*num.*3. Gonzal. *ad
reg.*8.*Cancell.glos.*8. *n.*13. & nomine Canonicatus
venit etiam Canonicatus Regularis, Nau.*commenta
1.de regular.num.*4.*& commenta* 2.*num.*67.*vers.ad-
do* 14 Flamin.Paris.*de resign.benef.lib.*11.*q.*3.*n.*88.
Rot. *decis.*667.*num.*1.*p.*4. *diuers.* Hinc. *reg. de in-
firmis resignantib.* capit beneficia regularia, quam-
uis de Regularibus nulla mentio fiat. Rebuff. *in
reg.de infirm. glos.*1. *vers. item quia. & glos.*5. *in
princip.*Rot. *decis.*736.*num.*2.*part.*1. *diuers.* Gon-
zal.*vbi supra num.*14.

Strictè verò sumptum beneficium intelligitur 83
simplex tantum sine cura, quod certum titulum
& prouentus perpetuos in Ecclesia habeat, alia
namque beneficia ex officio annexo nomen pro-
prium consequuntur, veluti Parochialis, cano-
nicatus & alia huiusmodi: generaliter autem be-
neficium est feudum Ecclesiasticum, vnde ad in-
star feudi in nonnullis præstari solet fidelitatis iu-
ramentum, vt *in cap.ego N. de iureiur.* refert me
citato *in hoc loco* Tambur. *d.tom.*3.*disp.*9. *q.*2.*a.*8.
Papatus ergo non dicitur propriè beneficium, cum 84
Papa non possit dici beneficiatus ab aliquo cui
subiectionem debeat, nisi Deo, neque monacha-
tus, aut alia officia regularium, præter Abba-
tiam perpetuam, propriè dici beneficia merentur,
sunt etiam bona de mensa, quæ sub beneficij ap-
pellatione non continentur, & quicquid non ha-
bet spirituale officium in Ecclesia annexum, non
dicitur propriè beneficium, non enim simplici-
ter huiusmodi beneficia dicuntur, sed Ecclesia-
stica beneficia nuncupantur, quare pensio, præ-
stimonium, & similia non dicuntur propriè be-
neficia, & sic de redditibus Ecclesiæ præstantur,
vt suo loco videbimus, refert me citato *in hoc lo-
co* Tambur *d.disp.*9.*q.*2. *num.* 9. Appellatione ve- 85
rò Ecclesiæ plerumque intelligitur beneficium
principale Ecclesiæ, veluti si de prouisione aga-
tur, *c quamuis il* 1.*de praben.in* 6 & in eo proposito 86
appellatione Ecclesiæ in ciuitate seu Diœcesi
non intelligitur Cathedralis, nisi aliud exprima-
tur. glos. *verb.includit,in d.cap. quamuis*, Staphil.
de literis gratia tit.de forma expedit.§.*nona forma, à
num.*32.Cou.*in cap.alma mater.part.*2.§.1.*num.*4.

Gonzal.

Gonzal. *l. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9 num. 5. & gloss. 10. num. 3.* Ego ipse *in tract. de appellat. verbor. vtriusque Iuris significat. appellat. 85. num. 3.* In prouinciis verò Ecclesiæ nomine in hac materia prouinciis Cathedralis Ecclesia, & ipsa quoque Metropolitana Ecclesia continetur, & ita glos. *verb. prouincia in d. cap. quamuis*, & *ibi* Dominic. *num. 9.* Anchar. *num. 4.* & Franch. 8. Ego ipse *d. appellat. 85. n. 5.*

78 Denique in materia odiosa beneficium est strictè interpretandum, adeo vt quandoque appellatione beneficij non comprehendantur præbendæ, vt resoluunt plures per me citati *d. tract. appellat. 32. num. 11.* nec officia, aut dignitates, dixi *ibidem. 10.* sed tantum beneficia simplicia, argum. *cap. vlt. de præbend. lib. 6.* nonnumquam verò Curata beneficia non comprehenduntur, vt expressè resoluunt Gig. *de pensionib. q. 28. n. 9.* Franc. Marc. *Delphin. decis. 523. part. 1.* Petr. Gregor. *de benefic. cap. 6. num. 4.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 1217.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glos. 6. ex num. 1.* Ego ipse *d. appellat. 85. num. 8.* & ideò quando alicui prouideri mandatur, prouisio non est facienda in beneficiis Curatis, glos. *verb. prouidori*, per text. *ibi in cap. cum in illis, de præbend. lib. 6.* vbi Anchar. *num. 3.* & Franch. *num. 5.* Rebuff. *in praxi. de clausul. mand. num. 34. & tit. de dispensat. ad plura beneficia n. 66. & tit. Tertia pars Signaturæ, verb. qualitatum n. 3.* cum aliis citatis per me *in collect: ad d. cap. cum in illis num. 4.*

CAPVT V.

De Capellanijs.

SVMMARIVM.

1 *Capellaniæ in dubio præsumuntur beneficia ecclesiastica.*

2 *Capellania in triplici sunt differentia.*

3 *Capellaniæ, quæ fundari solent in Hispania, vt in illis succedant clerici de parentela, licet sint perpetuæ vsque ad obitum capellanorum, & habeant cætera requisita ad ecclesiasticum beneficium constituendum præter authoritatem & institutionem, seu prouisionem Ordinarij, non sunt ecclesiastica beneficia.*

4 *Capellania, in qua succedunt clerici de parentela, ratione non tenetur quis recitare diuinum Officium.*

5 *Capella cum onere faciendi celebrare certas Missas institutas de bonis temporalibus, sine authoritate Episcopi, censentur laicales, & temporales.*

6 *Bona Capellaniarum priuata authoritate institutarũ laicalia reputantur, ac proinde subiecta sunt potestati Principis, & magistratuum sæcularium, quamuis opera pia, & Missarum onera eis iniuncta sint.*

7 *Capellæ priuata authoritate institutæ tanquam profana iure sanguinis aut hereditario deuoluuntur in Lusitania ad instar fideicommissorum, seu maioratuum.*

8 *Successio Capellarum priuata authoritate institutarum in Hispania secundum leges maioratuum regulantur.*

9 *Consanguineis instituentis Capellam deficientibus de consuetudine Portugalliæ ad Regem pertinet eius concessio, sicut aliorum bonorum vacantium.*

10 *Bona fideicõmissaria deficientibus consanguineis de Iure communi libera remanent, & alienabilia fiunt, atque hereditaria.*

11 *Capellaniæ priuata authoritate institutæ licet non sint beneficia, tamen possunt tanquam opus piũ visitari ab Episcopo, nisi aliud in fundatione cautum sit.*

12 *Capellania censetur in dubio beneficium si appareat de vna collatione, vel institutione Ordinarij effectum sortita; si verò apparet de illius initio, noluisse scilicet fundatorem eam facere collatiuam, tunc requiritur fuisse collatiuam vt beneficium spatio 40. annorum.*

13 *Capellaniis proximioribus consanguineis clericis sua institutione dari solitis qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an censeantur etiam vocati descendentes illegitimi, remissiuè.*

14 *Cappellania fundata in Ecclesia regulari an censeatur in dubio regularis, an verò sæcularis ostenditur.*

15 *Capellaniæ amouibiles sunt, quæ licet institutæ sint, & erectæ authoritate Episcopi, vt essent spirituales, tamen non ex eo sunt existimanda beneficia ecclesiastica.*

16 *Capellaniis amouibilibus, quæ ecclesiastica beneficia non sunt, potest fieri reuocatio sine causa, malitia cessante, & odio in amouente.*

17 *Capellania licet sit manualis, si tamen quis eam longo tempore possidet, acquirit ius in quo est manutenendus, & spoliatus esset restituendus.*

18 *Simoniam non inducit pactum factum sine Papæ authoritate ratione Capellaniæ amouibilis.*

19 *Capellania amouibilis ad titulum nemo potest ordinari, nisi sit in Capella Papæ.*

20 *Capellaniæ in perpetuum authoritate Apostol. vel Ordinaria erectæ, & in titulos creatæ sunt ecclesiastica beneficia.*

Capellanus perpetuæ Capellaniæ in titulum creatæ.

21 *Horas Canonicas recitare tenetur.*

22 *Fori priuilegio gaudet.*

23 *Ordinari potest ad titulum.*

24 *Capellaniæ si sint sæculares præsumuntur de sui natura perpetuæ, & collatiuæ.*

25 *Capella, & Capellania in quo differant, ostenditur.*

26 *Capellania, quæ habet onus celebrandi certas Missas, & coadiuuandi in cura animarum in Ecclesia Plebanatus, requirit residentiam*

27 *Capellania cum Mansionaria habita ratione ad redditus annorum fructuum vtriusque beneficij, qui perquam tenues sunt, ex Concilij decretis incompatibilis non est, si tamen vtrumque sit sub eodem tecto, vt simul retineri possint, opus est Sedis Apost. dispensatione.*

28 *Capellania, cui adiunctum est onus deseruiendi in choro, obtineri non potest cum Canonicatu.*

29 *Capellanias duas, vel tres sub eodem tecto vniformes si quis per annum ex collatione Episcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipso iure, nõ obstante Episcopi dispensatione.*

30 *Episcopus non potest compellere obtinentem Capellaniam*

pellaniam vt ipsemet celebret, licet in eius fundatione disponatur quod capellani celebrent, nam istis oneribus Missarum rectè per substitutos satisfit.

31 *Capellania habēs onus duarum Missarum qualibet hebdomada, non expressè quod Capellanus per se ipsum celebret, nō est Sacerdotalis.*

32 *Capellania fundatione stante cum dispositione testatoris quòd quotiescumque vacaret prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Missas qualibet hebdomada, non est necessarium praestare Presbyterum, sed sufficit quod seruiat, & Missas dicat per substitutum.*

33 *Capellania Sacerdotalis declaratur in casu proposito.*

34 *Capellanus obligatus quotidie celebrare potest ex causa maioris honestatis vnam Missam in hebdomada omittere si institutio Missae dirigatur ad personam Sacerdotis.*

35 *Electus vt quotidie celebret si deinde aegrotauerit, non tenetur celebrare per alios, si infirmitas parum durauerit.*

36 *Capellanus institutus, & obligatus ad celebrandum in certo templo, oratorio, & altari, malè faceret si Missas alibi celebraret, peccatque mortaliter, non tamen tenetur ad vllam restitutionem.*

37 *Capellanus, qui ex promissione, vel fundatione tenetur celebrare particulares Missas, malè ageret si alias celebraret absque iusta causa.*

38 *Capellanus non potest nouam eleemosynam accipere, & duobus obligationibus vnica Missa satisfacere, nisi in fundatione expressè cautum sit quod non teneatur sacrificium applicare.*

39 *Capellanus ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Missae qualibet hebdomada cum stipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos, potest demandare celebrationem dictarum Missarum alteri cum eleemosyna consueta, retenta sibi parte stipendij debiti capellano.*

40 *Capellanus per se ipsum tenetur Diuinis inseruire posita institutione Capellae tenoris, de qua ibi.*

41 *Capellanus in Ecclesia Cathedrali tenetur ad residentiam stante fundatione sua Capella cum onere quarundam Missarum, & inseruiendi in choro.*

1 CAPELLANIA, quae instituitur ad hoc praesertim, vt quis pro aliis Missam celebret, secundum Vasq. *tom. 3. in 3. p. S. Thomae disp. 234. sub n. 25.* definitur vt sit onus celebrandi annoatim Missam in Capella, vel Altari, Pereg. de Lara *de anniuers. & Capell. lib. 2. c. 1. n. 2.* Alphons. de Leone *de offic. Capellani part. 1. quaest. 3. sect. 2. n. 19.* asserentes differentiam esse inter anniuersarium & Capellaniam, quia illud continet onus semel tantùm in anno Missam celebrandi, scilicet vertente die mortis defuncti, Capellania verò habet onus plures Missas celebrandi singulis annis.

Capellaniae (quae in dubio praesumuntur beneficia Ecclesiastica secundùm Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. num. 5.* Perez de Lara *de anniuers. & Capellan. lib. 2. c. 1. num. 59.* Rot. *in Eluen. Eremitorij 17. Februarij 1631. coram R.P.D. Merlino* impressa per Paul. de Rubeis *decis. 13. part. 6. re-*

centior. n. 10. Alphons. de Leone *de offic. Cappellan. part. 1. quaest. 3. num. 38.*) in triplici reperiuntur 2
differentia, quaedam enim sunt, quae saepe fundari solent maxime in Hispania, absque aliqua Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, vt in illis succedant Clerici de patentela, vel alij, quos apposuerint patroni laici desuper nominati, vel aliter vocati sint; quaedam verò sunt, quae, etsi auctoritate Praelati fuerint institutae, tamen ad certum tempus conferuntur, vel ad nutum amouibiles sunt. Aliae denique sunt perpetuae, auctoritate Apostolica, vel Episcopi erectae, & in titulos erectae, & dicuntur Capellaniae collatiuae.

Primae licet sint perpetuae vsque ad obitum 3
Capellanorum, & habeant caetera requisita ad Ecclesiasticum beneficium constituendum necessaria, praeter auctoritatem, & institutionem, seu prouisionem Ordinarij, nihilominus non erunt beneficia Ecclesiastica, quamuis fundator esset Episcopus, si fundauerat illas tanquam laïcus, & de bonis propriis, non verò Episcopali auctoritate. Ita Nau. *consil. 7. de praebend. in nouiss.* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 4. num. 80.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 2. num. 102.* Rot. *in Eluen. Eremitorij 7. Februarij 1631. coram R.P.D. Merlino, vers. quo verè,* impressa per Paul. de Rubeis *decis. 13. tom. 2. diuers.* aliàs *part. 4 recent.* Scip. de Rubeis *in aphorism. Episcopal. verb. Capellania,* latè Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. ex num. 20. vbi n. 25.* hinc colligit pactum factum ratione talis Capellaniae sine Papae auctoritate non esse simoniacum, ex quo non est quid spirituale, cum beneficium Ecclesiasticum non sit, nec quid spirituale auctoritate Episcopi erectum, & *num. 27.* quod non requiritur aetas 14. annorum requisita ad obtinendum beneficium Ecclesiasticum, &
num. 30. quod ratione talis Capellaniae non tene- 4
tur quis ad obligationem Canonici officij recitandi, quae omnia asserunt Didac. Narbona *de aetate ad omnes humanos actus requisita anno 1. quaest. 15.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. cap. 2. ex num. 102.* vbi dicit huiusmodi Capellanias perpetuas, fundatas, & ordinatas sine auctoritate Ordinarij, quae non sunt ab eo approbatae, & spiritualizatae, non esse beneficia Ecclesiastica, nec ab ordinario conferri posse, sed esse sub pia dispositione fundatoris, & eius haeredum, seu successorum, qui possunt tales Capellanias donare sine Episcopo, quibus voluerint, dummodo sint idonei,
iuxta dispositionem fundatoris. Vnde Capellas 5
cum onere faciendi celebrare certas Missas, institutas de bonis temporalibus, & sine auctoritate Episcopi censeri laïcales, & temporales, resoluunt Guid. Pap. *decis. 187.* Sarnen. *in reg. 8. de annal. q. 20.* Nau. *cons. 5. n. 1. de praeb.* Spin. *in specul. testam. gl. 4. princ. n. 42.* ideóque ad illas posse praesentari etiam laïcos sine vllo sacro Ordine teneor Abb. *in c. 2. n. 4. de instit.* Lamb. *iur. patron. 7. art. 7. quaestionis princ. 1. p. lib. 2. n. 6. circa finem,* & fuit dictū *in Vlixbon. administrationis Capellae 16. Ianuar. 1501. cor. bo. mem. Ponia, & in Metropolit. hebdomadae 4. Iul. 1612. cor. bo. mem. Patriarcha Menzanedo.*

Et huiusmodi Capellaniarū sic priuata aucto- 6
ritate institutarum bona laïcalia reputantur, ac proinde subiecta potestati Principis, & Magistratuum saecularium, quamuis opera pia, & Missarum onera eis iniuncta sint, vt egregiè decidit *Ordin. Regia Lusit. l. 1. tit. 62. §. 39.* Gam. *Lusit. decis. 288. num. 2. & 4.* Perez de Lara *d. lib. 2. cap. 1. a num. 3.*

& tanquam profanæ iure ſanguinis, ant hæreditario deuoluuntur in Luſitania ad inſtat fideicommiſſorum, ſeu maioratuum; ſecundùm Cabed. *deciſ.*51.*ex n.*4.*part.*2.quem refert Sebaſtiao.Cæſ.
8 *in d.relect.q.*2.*proœm.*§.4.*num.*15.& ſucceſſionem earum in Hiſpania, ſecundùm leges maioratuum regulari poſt Gom. Padil. Molin.atque alios, teſtatur Gonzal.*d.gloſſ.*5.*num.*34.& latiſſimè explicat Perez de Lara *de capellan.& anniuerſ.lib.*2.*c.*2. *à princ.* & idipſum de Capellia Luſitaniæ Cabed.
9 *Luſit.deciſ.*51.*n.* 4. *cum ſeqq. part.*2. & inde etiam profluit immemorialis Portugaliæ conſuetudo, quod dificientibus conſanguineis inſtituentis Cappellam, ad Regem pertineat eius conceſſio, ſicut aliorum bonorum vacantium iuxta *Ordin. Reg. Luſit. lib.* 2.*tit.* 26.§. 17. quam in Capellis etiam procedere ſæpiùs iudicauit ſupremus Luſitaniæ Senatus teſte Gam.*deciſ.*193.*& deciſ.*288.
10 & Cabed.*vbi ſupra*,quamuis Iure commnoi, deficientibus conſanguineis, videretur reſoluendum bona libera remanere, & alienabilia fieri, atque hæreditaria, iuxta reg.tex.*in l.qui ſolidum* 80. §.*pradium.ff. de legat.* 1. *& in l.pater filium* 36.§. *fundum Titianum.ff.de leg.*3.Molin.*de primog.lib.*2. *c.*4 *à num.*1.Perez de Lara *vbi ſupra.*

11 Et licèt Gonzal. *d. gloſ.*5.*n.*53. cum Pariſ. *conſ.* 34.*lib.*4.teneat, qood Epiſcopus non habet in talibus Capellaniis ius viſitandi, tamen in hoc illum reprobat Garc. *d. cap.*2.*n.*104. nam quamuis non ſint beneficia, ſunt tamen opus pium, & ſic quoad illius implementum non poteſt viſitatio negari, vt latè explicat Valaſc.*conſ.*105.*num.*55. *cum ſeqq.*quem refert Sebaſt.Cæſ.*in relect.de Eccl. hierarch.p.*3.*diſp.*14.§.3.*in fine*,& reſoluit Scip.de Rubeis.*d.verb.Capellania,num.*2.*in fine*, niſi aliud in fundatione cautum ſit,vt *in cap.*8.*&* 9. *Concil. Trid.ſeſſ.*22.*de reform.* tangit Garc.*d.n.*104.*in fine*, vbi *n.*105.ſubdit io huiuſmodi Capellaniis valere ordinationem teſtatoris, ſeu fundatoris, quod Ordinarius non ſe intromittat in earum prouiſione,ſed ad ſolos patronos ſpectet;& ſubdit malè agere Ordinarios,qui faciunt inſtitutionem, & collationem de Capellaniis contra voluntatem fundatorum, & teſtatorum,qui noluerunt eas eſſe collatiuas.

12 Quid ſi appareat de vna collatione, vel intitulatione Ordinarij; dicit Garc. *vbi ſup.n.*112.*verſ. rurſus*, quòd in dubio cenſetur Capellania beneficium, cum tunc ſufficiat probare ſtatum beneficij, & de ea, tanquam beneficio fuiſſe factam collationem per Ordinarium & effectum ſortitam, vt probaui *n.* 1. Verùm quando conſtiterit fundatorem noluiſſe facere Capellaniam collatiuam, & beneficium,& ſic de illius initio, ſufficiet fuiſſe collatam, vt beneficium,ſpatio 40.annorum,vt habeatur pro beneficio, quia eſt cauſa, ſeu opus pium ad cuius præſcriptionem tempus 40.annorum requiritur, *Auth.de Eccleſ.tit.*§. *pro temporalibus*,Tiraq.*de priuileg.pia cauſa priuil.*139. *&* 140S.fort.*de in integr.reſtit.part.*1.*quaſt.*3.*art.*5. *ex num.* 31. & ſic in terminis Alphonſ.de Leone *de officio Capellani part.*1.*quaſt.*3.*num.*40.dum tenet qnod poteſt Capellania prophana fieri Eccleſiaſtica, ſi v. g.per tempua quadraginta annorum ter quaterque & etiam bia legatum in teſtamento relictum vt celebrarentur Miſſæ per Sacerdotem eligendum per hæredes teſtaoris, vt Capellaniam Ordinarius conferat oblato, & præſentato per patronum. Vnde conuincitur non benè dixiſſe Perez de Lara *dict. lib.*2. *cap.*1. *à num.* 50. dum ait non requiri tempus 40.annorum, ſed ſufficere in propoſito tempus ordinarium ad præſcriptionem rei prophanæ requiſitum,es Meneſ.*in cap.ſi aquam,num.*46,*C.de ſeruit. & aqua*,Valaſc.*conſ.*105.*num.*42.Et hinc qnoqoe reiicitur Ceuall.*commun. contra commun.q.*767.*à n.*6.dum exiſtimauit, quòd licet Capellania non ſit collatiua ex ſua fundatione, tamen ſi ex conſenſu patronorum expreſſo, ſeu tacito, vel ex negligentia efficiatur collatiua, & poſtea iterum vacare contigerit, licèt opponatur, quod non ſit collatiua, vltimus ſtatus eſt conſiderandus in prouiſione illius.

De his Capellaniis proximioribus conſan- 13
guineis clericis ex ſua inſtitutione dari ſolitis, & qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an cenſeantur etiam vocati deſcendentes illegitimi; vide Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan.lib.*2.*c.*2.Nicol Garc.*de benef.p.*7.*c.*15. latè,& eleganter Illuſtriſſ. D. Roderic.à Cunha *in comment.ad cap.neminem* 1.*diſt.*70. *ex n.*27. *vſque ad num.*42.

Verùm autem Capellania fundata in Eccleſia
Regulari cenſeatur in dubio Regularis, an verò 14
ſæcularis; Dubium eleuat Fra. Emman. *quaſt. regular.tom.*1.*quaſt.*34.*artic.*3.vbi reſoluit propter ſolam fundationem Capellaniæ in Eccleſia Regulari manere Regularem, fauet Sanch. *in præcepta Decalogi*, *tom.*2.*lib.*7.*cap.*29.*num.*27. dum tenet Capellanias præſumi eſſe Regulares ex eo ſolum, quod ſunt fundatæ in Eccleſiis Ordinum; in quam ſententiam non inelegaoter expendi poteſt tex.*in l. Minutius* 61.*in fine*, *ff. de re vend.*& *in l.*3.*de diuerſ.& tempor.*Sed illla nihilominus intelligenda eſt procedere, niſi huiuſmodi Capellaniæ à ſæcularibus fundatæ, ſint in Eccleſiis Regularibus, non vt à Regularibua obtineaotur, ſed à ſecularibus, quæ ratio præcipue facere debet, vt hæ Capellaniæ præſumantur ſæculares, cum pro ſæcularibus fundentur, licet in Eccleſiis Regularibus. Ita de hac re conſultus reſpoodit Nicol. Garc. *in addit. ad tract. de benefic. part.*7. *cap.* 10.*num.*37. *verſ. ſed hoc non obſtante*, Sanch. *dict. num.* 27. vbi ſic etiam limitat niſi per ſæculares teneri ſolitæ ſint.

Aliæ verò Capellaniæ amouibiles ſunt,quæ li- 15
cet inſtitutæ ſint & erectæ auctoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, tamen non ex eo ſunt exiſtimandæ beneficia Eccleſiaſtica. Ita Nau.*conſ.* 5. *de preben.in nouiſſ.*Sayt.*in floriб.deciſ.ſub eodē tit.dec.* 5.benè Caualer.*deciſ.*639.*n.*8.*&* 9.optimè Sebaſt. Cæſ.*d.diſp.*14.§.3.*n.*2.vbi *n.*3. ſubdit non eſſe audiendum Nic. Garc. *d.p.*1.*c.*2.*ex n.*71.Contra cōmunem ſcribentium omnium ſententiam contendentem Capellanias etiam ad nutum amouibiles, vel temporales, verè, & propriè beneficia eſſe Eccleſiaſtica, inſiſtentem falsò illo fundamento,quod improbauimus *cap.praced* quod ſcilicet nō requiratur ad ſubſtantiam beneficij, quòd detur in perpetuum, tamen Garciæ reſolutio admittenda mihi videtur ſi ſemel atqua iterum per Ordinarium de Capellaniis huiuſmodi facta fuerit collatio, quæ ſola ſatis eſſe poteſt, vt Capellania etiam manualis, & amouibilis reputari, & iudicari debeat Eccleſiaſticum beneficium, vt defendūt Guid.Pap.*q.*187.*n.*1. Rebuff *de pacific.poſſeſſ.n.*349.Nicol.Garc.*de benefic.p.*1.*c.*1.§.1.*n.*313. *cum ſeq.*quos refert Rot.*in Gerunden.perſonatus.& cauſa pia* 17.*Maij* 1630.*coram R.P.D.Veroſpio.*

In

16 In his Capellaniis amouibilibus, quæ Eccle-
siastica beneficia non sunt, potest fieri reuocatio
sine causa, materia cessante, & odio in amouen-
te, Selu. *de benefic. par. 3. q. 60. in fine*, Nau. *comment.*
2. de Regular. num 65. cum aliis citatis à Garc. *d.*
cap. 2. num. 88. Rot. *decis.* 325. *num. 2. part. 2. recent.*
& coram Buratt. inter eius decisiones impressas
decis. 382. *num.* 4. & coram Caualer. *decis.* 72. *nu.* 5.
17 vbi à princ. probat quòd licet sit manualis, si
tamen eam quis longo tempore possedit, acqui-
sit ius, in quo est manutenendus, & spoliatus es-
set restituendus, nec in illis procedit reg. *de trien-*
nali, quominus possit amoueri, idem Garc. *d. cap.*
2. num. 89. refert Alphons. de Leone *in tract. de*
offic. Capellan. part. 1. quæst. 5. sect. 16. à n. 252. nec
pactum factum ratione illius sine Papæ auctori-
18 tate inducit simoniam, vt per Verall. *decis.* 356.
part. 2. Rot. *decis.* 365. *part.* 2. Aloys. Ricc. *in col-*
lect. decis. part. 4. collect. 7. 89. *in princip.* Narbona
d. q. 15. *num.* 8.
19 Vnde ad titulum Capellaniarum amouibilium
neminem posse ordinari resoluunt Thoming. *de-*
cis. 29. Maiol. *de irregular. lib. 4. cap. 35. num.* 4.
Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr. 8 cap. 4. num.* 8.
ad fin Nicol. Garc. *d. cap. 2. nu.* 83. Sebastian. Cæs.
d. §. 3. num. 3. Ego ipse *de offic. & potest. Episcop. part.*
2. alleg. 19. n. 25. nisi obtineantur in Capella Papæ,
quia ad illarum titulum poterit quis ordinari, vt
docet Nau. *cons. 20 de temporib. ordinat.* Sayr. *in*
florib. decision. sub eod. tit. decis. 59 Aloys. Ricc. *dict.*
collect. 789 *propè finem, vers. limita, & in praxi re-*
rum fori Eccles. resol. 314. *in fine*, Molfes. *tract.* 6.
sum. cap. 1 num. 7. Alphons. de Leone *dict. part.* 1.
q. 3. num. 5. Ego ipse *d. alleg. 19. num.* 30. Et hoc-
usque dicta de his duobus generibus Capella-
niarum, procedunt, & locum habent in Capellis,
Altaribus, Oratoriis, & anniuersariis, atque aliis
similibus, quia non sunt beneficia Ecclesiastica,
ex quo vel Episcopi auctoritate instituta non
fuerint, vel ad nutum remouibilia sunt, aut alia
signa denotantia beneficium Ecclesiasticum non
habent. Vnde Mandos. *in reg. de annal. q. 18. ex n.* 1.
& num. fin. latè agit de singulis supradictis, & in
quo differant, refert alios Gonzal. *dict. gloss.* 5.
num. 61. Capellania enim non collatiua, patri-
monium, onusque Missarum, vniuoca & syno-
nyma nomina sunt, vt per Gratian. *discept. forens. c.*
387. *num.* 73. Pereg. de Lara *anniuers. lib. 2. c. 1 num.*
10. cum seq.
Aliæ denique Capellaniæ in perpetuum au-
20 ctoritate Apostolica, vel Ordinaria erectæ, &
in titulos creatæ, sunt Ecclesiastica, & dicuntur
Capellaniæ collatiuæ, glos. *verb. beneficium, in*
Clem. de decim. Fosc. *de visitat. lib. 1. cap. 11. num.* 2.
& 6. cum seqq. Petr. Gregor. *de re benefic. cap.* 11.
num. 10. & syntagm. Iuris lib. 15. cap. 29. nu 5 Petr.
de Ledesma *in summ. p. 1. tract. 9 c. 4. conclus.* 6. Ce-
uall. *commun. contra commun. q. 69. num.* 19. Azor.
instit. moral. p 2. lib. 3. cap. 8. q. 3. Zerol. *in praxi Epi-*
scop. part 1. verb. beneficio. § 1. & p. 2 eod. verb. §. 10.
Scip. de Rubeis *in aphor. Episcop. verb. Cappellania*,
Narbona *l. 35. gloss. 3. n. 1. tit. 1. li. 1 Recop.* Alphons.
de Leone *d. part 1. quæst. 3. à num.* 6. Aloys. Ricc.
in decis. Curiæ. Archiep. Neapol. decis. 190. num. 10.
part. 2. Illustriss. D. meus *in comment ad cap. 12 n. 1.*
distinct. 55. Gonzal. *d. gloss. 5. num.* 68. Nicol. Garc.
d. cap. 2. n. 95. Sebast. Cæs. *in relect. de Eccles. hierar.*
q. 2. proœm. §. 4. n. 13.
21 Et ideo earum Capellani ad Horas Canonicas
recitandas tenentur, vt resoluunt Nau. *de orat.*

cap 20. nu. 7. Medin. *in simili tract. q.* 7. Azor. *instit.*
moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 5. Vasq. *de benefic. c. 4 art. 5.*
dub. 3. num. 10. Suar. *de relig. tom. 2. tr. 4. lib. 4. c. 22.*
n. 12. Oliuer. Bonart. *de obligat horarum canonica-*
rum lib. 11. & 12. Squillante *de oblig. cler p. 1. n.* 5.
Villalob. *in summ. 1. tr. 24. diffic. 8. n.* 9. Trullench.
in præcepta Decalogi lib. 1. c. 7. dub. 12. §. 3. num. 5.
Sanch. *in consil. p. 1. lib. 2. c. 2. dub. 60. n.* 4. Alphons.
de Leone *d. q. 3. n.* 64. Valer. Reginald. *in praxi fori*
pœnit. lib. 30. n. 40. Molfes. Malder. Filiuc & alij,
quos retuli *in collect. ad cap. dolentes n. 6. de cele-*
brat. Missar. quibus addo Sebast. Cæs. *d. §. 3. n.* 5.
Narbona *ubi proximè.*
Item gaudent fori priuilegio, Salzed. *ad Bern.* 22
in pract. cap. 64. incip. *Coram sæcularibus n. 11. &*
12. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra*
lib. 2. tit. 19. de fore compet. n. 16. Cened. *Canonic.*
quæst. lib. 1. q. 4. num. 37. Ego ipse *de officio & potest.*
Episcop. p. 2. alleg. 12. n. 10. Sqoil ante *de priuileg.*
cap. 7. n. 18. Torreblanca *de iure spirit. lib. 15. cap. 6.*
num. 6.
Et ad earum titulum potest quis ad sacros Or- 23
dines promoueri, sicut ex aliis resoluunt Sebast.
d. §. 3. nu. 4. & Illustr. D. meus Roderic. à Conha *in*
comment. ad princip. dist. 7. n. 9. Salzed. *ad Bernard.*
in pract. cap. 18. n. 9. vers. sed verùm, vbi dicit hoc
verissimum quando ab initio in fundatione inter-
uenit auctoritas Episcopi, & datur in titulum per-
petuum, & *in vers. illud*, subdit defendi posse, quòd
licèt in primæua Capellaniæ fundatione non in-
terueneritt Ordinarij auctoritas; si tamen non re-
luctante fundatoris voluntate postea Capellania
in Ecclesiasticum beneficium fuerit erecta, nem-
pe per collationem & Canonicam institutionem
fundatoris; consanguineus, vel alius, qui ad eam
vocatus est, eius nomine & titulo poterit ordina- 24
ri. Si autem Capellaniæ sint sæculares, præsu-
muntur de sui natura perpetuæ, & collatiuæ, Lap.
alleg. 9. num. 3. Card. *cons. 57. num.* 5. Cassad. *dec. 4.*
num. 2. de præbend. Caualer. *decis. 72. num* 3.
Huiusmodi autem Capellaniæ aliquando ha- 25
bent de per se Oratorium, seu Ecclesiam, aut ædem
sacram cum plebe, vel sine illa separatam, & tunc
magis propriè dicuntur Capellæ, vt *in rubr. &*
cap. 1. de Capell. monach. aliquando, Altare tantum,
in aliqua Æde sacra, seu Templo ab aliis Altari-
bus diuisum, & tunc magis appellantur Capella-
niæ, vnde litteræ Apostolicæ de prioribus loquen-
tes, diriguntur sub hac forma, videlicet *Rectori*
Capella N. posterioribus verò, *N. perpetuo Ca-*
pellano in sacra Æde, Templo, &c. explicat latè
Petr. Greg. *syntag. Iuris lib. 15. cap. 29. num.* 2. Azor.
d. lib. 3. cap. 1. q. 5. ad fin. & cap. 8. quæst. 1. Capella- 26
nia si habet onus celebrandi certas Missas, & coad-
iuuandi in cura animarum in Ecclesia Plebanatus,
dicitur requirere residentiam. Ita referunt à Sacra
Congreg. decisum Zerol. *in praxi Episcop. p. 1.*
verb. beneficia §. 1. vers. 3. Gratiel. *Delma decis. 89.*
num. 10. tom. 1.
Capellania cum Mansionaria habita ratione ad 27
redditus annuorum fructuum vtriusque beneficij,
qui perquam tenues sunt, ex Concilij decretis in-
compatibilis non est, si tamen vtrumque sit sub
eodem tecto, vt simul retineri possint, opus est Se-
dis Apostol. dispensatione, vt referunt decisum
Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 5. n.* 143. Armendar.
in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 4. titul. 7. de
pluralitate benef. n. 21. & 22.
Capellania, cui adiunctum est onus deseruien- 28
di in choro, obtineri non potest cum Canonicatu;

non autem si haberet simpliciter onus celebrandi Missam, nisi essent sub eodem tecto, quia tunc Apost. dispensatio necessaria erit, Nau. *cons.* 25. *de prabend.* in vtraque edit. Sayr. *in florib. decis. sub eod. tit. decis.* 25. Nicol. Garc. *d.c.* 5. *num.* 243. *in* 5. *declar.* Armendar. *d. loco* 23. Gratian. *Marchia decis.* 155. *num.* 16.

29 Capellanias duas, vel tres sub eodem tecto vniformes non potest quis habere tanquam beneficia vniformia. Ricc. *p.* 1. *praxis decis.* 401. Alphons. de Leone *d. p.* 1. *q.* 3. *num.* 73. Si quis per annum ex collatione Episcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipso iure, non obstante Episcopi dispensatione, vt per Nicol. Garc. *d. p.* 5. *num.* 98. Armendar. *d. loco n.* 18. Alphons. de Leone *d. p.* 1. *q.* 5. *num.* 73.

Capellanias duas collatiuas in eadem Ecclesia non potest pater & filius simul obtinere, Azor. *instit. moral. tom.* 2. *l.* 6. *c.* 4. *q.* 17. Ricc. *p.* 2. *praxis resol.* 569. Alphons de Leone *d. p.* 1. *q.* 5. *num.* 74. secus tamen erit si alter obtineat Capellaniam collatiuam, & alter non collatiuam, Nouar. *in suis singul. concl.* 5. *n.* 4. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 15. *num.* 67.

30 Episcopus non potest compellere obtinentem Capellaniam vt ipsemet celebret, licet in eius fundatione disponatur quod Capellani celebrent; nam istis oneribus Missarum rectè per substitutos satisfit. Ita Sacram Congregationem respondisse attestantur Bonacin. *de Sacram. disp. quæst. vlt. punct.* 7. §. 1. *n.* 1. Campan. *diuers. Iuris Canon. rubr.* 7. *c.* 6. *num.* 13. Homobon. de Bonis *de examin. Eccles. p.* 1. *tract.* 4. *c.* 13. *q.* 122. Piasec. *in praxi Episcop. p.* 2. *c.* 3. *art.* 5. *num.* 4. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. beneficium* §. 7. *concl.* 4. *post cons.* 8 Nicol. Garc. *de benef.* 7. *c. à num.* 85. Fagundez *in quinque Ecclesia pracepta, prac.* 1. *lib.* 5. *c.* 9. Ego ipse *de officio & potest. Episcopi p.* 2. *alleg.* 24. *n.* 29. me citato *in illo loco* Diana *resol. moral. p.* 2. *tract. de celebrat. Missar. resol.* 18. vbi ex Piasec. *citato loco* refert, quòd tunc realiter Capellanus posset cogi ad Presbyteratum, quando in fundatione exprimeretur; quod debeat esse acto Sacerdos, & per se ipsum seruire, de quo etiam Fagundez *dict. cap.* 9. *num.* 5. Quoties enim non fuerit expressè dictum quod Capellanus teneatur celebrare per se ipsum, vtique potest celebrare per alium. Lep. *alleg.* 55. & 117. *num.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 5. *n.* 75. *cum seq.* Stephan. Gratian. *Marchia decis.* 155. *num.* 4. & *discept. forens. cap.* 155. *n.* 1. Alphons. de Leone *de offic. Capellani p.* 1. *q.* 4. *praxi* 1. *n.* 98. Rot. *decis.* 635. *num.* 2. & 5. & *decis.* 719. *num.* 3. *in fine, part.* 2. *recent.* & *decis.* 108. *n.* 5. vbi adden. *n.* 15. *corā Greg. XV.* Nec tenetur esse Sacerdos, quia in dubio non præsumitur, prærequisita à fundatione, nisi expressè id appareat, ita post Roch. Lambertin. & Ricc. resoluit Alphons. de Leone *de Officio Capellan. p.* 1. *q.* 4. *praxi* 6. *n.* 208. & *n.* 210. cum Rota resoluit quòd ex eo quòd in prima fundatione vocauerit ad capellaniam Titium Sacerdotem tunc temporis, non sequitur quòd voluerit omnes alios præsentandos ad eam debere esse Sacerdotes, sed potiùs id præsumi debet factum, ex quo de facto Titius erat Sacerdos. Et hinc idem Alphons. de Leone *vbi suprà num.* 212. cum Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 4. *num.* 27. resoluit Capellaniam non habere Sacerdotalem ordinem adiunctum quotiescumque fundator dixit quod præsentetur, vel instituatur Capellanus, qui & Missas celebret, quia tunc sufficit, vt præsentatus sit initiatus prima Tonsura, & ætatis 14. annorum; quia illa verba censeri potius debent posita ad onus quàm qualitatem significandam, ad notat. per Peregrin. *de Capellan. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 8.

31 Vnde prouenit vt Capellania habens onus duarum Missarum qualibet hebdomada, non expresso quod Capellanus per se ipsum celebret, non est Sacerdotalis. Sacr. Congregat. Concil. teste Garc. *in addit. ad sum. tract. de benefic. part.* 3. *cap.* 4. *num.* 15. 32 Hinc etiam fit vt stante fundatione Capellaniæ cum dispositione testatoris quòd quotiescunque vacaret, prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Missas qualibet hebdomada, non est necessarium præstare Presbyterum, sed sufficit quod seruiat, & Missas dicat per substitutum: eadem Sacr. Congregat, teste Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 5. *n.* 72. 80. & 83. Hinc quoque infertur Capellaniam institutam à testatore cum his verbis. *Vt beneficiatus ipsius Capella omni die, seu saltem quinquies in hebdomada celebrare teneatur, & si negligens fuerit, ipse beneficiatus incurrat pœnam duorum solidorum*, non censeri requirere personalem residentiam, nec exigere vt personaliter Missam dicat, eadem Sacr. Congregat. teste Garc. *in addit. ad* 7. *part. cap.* 1. *num.* 87. Hinc pariter colligitur Capellaniam non esse Sacerdotalem si in fundatione caueatur Capellanum debere celebrare diuina Officia, quia ex illis verbis non adstringitur Capellanus per se ipsum Missas celebrare, sed tantum denotatur obligatio, & onus quod fundator imponit Capellaniam obtinenti. Ita Sacr. Congregat. testibus Quarant. *in summ. Bullar. verb. seruitium Capellania*, Alphons. de Leone *d. quæst.* 4. *praxi* 6. *num.* 217. vbi ex Rota *in Aquilana Capellania* 26. *Martij* 1629. *coram R. P. D. Merlino* subdit quòd licèt hoc casu possit per alium Missas celebrare, non tamen per alium potest celebrare diuina Officia, & *num.* 221. hæc tanto magis vera esse affirmat vbi fuit iniunctum vt adiuuet dictus Capellanus Parochum in cura animarum, quia tunc non solum obligatur, sed debet esse Sacerdos, & *num.* 223. affirmat neque Capellaniam dici posse Sacerdotalem ex eo quod fuit dictum, vt instituatur Capellanus, vel Sacerdos, qui celebret per se, vel per alium tot Missas.

Vice versa sunt plures casus in quibus attentis fundationis verbis constat fundatorem velle vt Cappellanus per seipsum & personaliter Missas celebret, & nonnunquam velle etiam quod Capellania sit Sacerdotalis requirens Ordinē Sacerdotis, vt in sequentibus. Primò quando fundator vtitur verbis negatiuis, videlicet, *non præsentetur nisi Presbyter vel Sacerdos, vel non præsentetur qui non fuerit Sacerdos*, tunc enim Capellaniam esse Sacerdotalem resoluunt Peregr. *de anniuers. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 5. *à n.* 20. Alphons. de Leone *d. q.* 4 *praxi* 6. *n.* 226. & censuit Rot. *corā Cauàler. decis.* 231. Secundò quādoque à fundatione fuerit dictum. *Ad Capellaniā debeat præsētari vnus Sacerdos bona conditionis, & fama, Presbyter secularis.* Ita Steph. *decis.* 871. Idem erit dicendum vbi cauetur quod *præsentari debeat Capellanus de sua linea masculina, & ea deficiente de linea fœminina, etiamsi sit clericus prima Tonsura, & vtraque deficiente extraneus, qui tamen sit Sacerdos*, nam tunc respectu extranei, Capellania erit Sacerdotalis, ita quod qualitas Sacerdotis requiratur de tempore præsentationis, Rot. apud Viuian. post suum

praxin

praxio iuris patron. *decis.19.n.7 vers.præsuppositis.* Idem quoque dicendum erit vbi mandauit fundator quòd præsentetur Capellanus, vel Sacerdos, *qui Missam celebraret, & celebrare deberet*, Rota

33 *corā Canaler.decis.436.in fine.* Denique hinc quoque colligitur Capellaniam esse Sacerdotalem, ita vt possit conferri, ei qui intra annum valeat promoueri ad Sacerdotium, si in eius fundatione dictum sit, quod ad eam debeat præsentari vnus Capellanus, si de genere testatoris aliquis Presbyter inuenia tur, aliàs quicunque alius sit Sacerdus, qui Capellanus, teneatur facere singulis annis anniuersarium pro anima testatoris, & teneatur Missas, & alia diuina Officia celebrare in eadem Capella iuxta facultatem, possibilitatem fructuum, & redditum. Ita S.Cong. Conc. *in Salernitana* 11. *Ianuarij* 1620. *Ad decis.Mantic.* 129. vbi sic differentia inter Presbyterum & Sacerdotem, fuit dictum non applicari ad causam, cùm illa loquatur de obseruantia subsequuta in qua principaliter se fundat decisio. Sacerdotium quoque actu requiritur stante dispositione testatoris in fundatione duarum Capellaniarum, vt per beneficiatos prouideantur clerici Sacerdotes, qui teneantur, & debeant Missas celebrare, & arbitrio Capituli deseruire; vel ijs sis impeditis per alios substitutos à Capellanis eisdem, & à Capitolo approbandos. Ita S. Congreg. Concilij *in Maternen.* 8. *Ianuarij* 1618.

34 Capellanus autem obligatus quotidie celebrare, potest ex causa maioris honestatis vnam Missam in hebdumada omittere, si institutio Missæ dirigatur ad personam Sacerdotis, his vel similibus verbis, *eligatur Capellanus, qui quotidie celebret*; non autem si dirigat, *per se, vel per alium*, nec etiam si institutio Missæ dirigatur ad locum, putà si fiat hoc modo, *dicatur quotidie Missa in tali Ecclesia, vel in tali Cappella*, &c. tunc enim Sacerdos, qui huiusmodi onus habet, sine vlla vacantia tenetur quotidie celebrare. Ita io parte Nau. *cons.* 1. *in antiquis, aliàs 6. in nouis, de preben.* Sayr. *in floribus decis. sub eod. tit. decis.* 6. & 26. post Henriq. Sà, Fr.Emman. tenet Laureot. de Peyrin. *de priuileg Regul.tit.3.in addit.pag.*405 .*num.*23. Zanard. *in direct. Theolog. p.* 1. *de sacram. Missæ cap.* 13. *in princ.* Vgolin. *de offic.& potest Episcopi cap.*14.*n.*3. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.*1.*lib.*3. *cap.* 16. *num.*11. Bonacin. *de Sacram disp.*4 *q.vlt. pun.*7 § *num.* 16. & 17. Fraxinel. *de oblig Sacerd. sect.*4. *concl.*4. §.1. Diana *d.tr.de celebrat. Missar. resol.*28. *Ego d alleg.*24.*num.*31. Addit tamen idem Diana *p.*5 *tract.*5. *resol.* 23. post Nald. *in sum.verb. Missa num.* 7. & Homobon. de Bonis *in consult. moral.tom.*2.*p.* 7 *resp.*52. ex aliqua magna necessitate dicere eidem Capellano aliquando per annum, putà quatuor vel sextes celebrare pro se ipso, vel sibi valde coniuncto, ad specialem aliquam Dei gratiam, obtinédam, id enim non negaret pius Capellaniæ institutor, si de tali casu cogitasset, vel interrogatus fuisset.

35 Qui vero eligitur, vt quotidie celebret, & deinde ægrotauerit, non tenetur celebrare per alios si infirmitas parum durauerit, sed ad quod dies ex hoc extendatur non bene constat. Nam tenet. Nau. *de rest.lib.* 2. *cap.* 2. *num.*210. & Nald *in sum. verb. Missa num.* 11. non obligari Capellanum ad faciendum per alium celebrare si per spatium vnius, vel duorum mensium ægrotaret. Bartol. *in aphorism. lit.C, verb. Capellanus ægrotans*, Campan. *in diuers. Iuris Canon.rub.*7. *cap.*6. *n.*14. Laureot. de Peyrio. *de priuil. Regulari tom.*3 *in add. tam. cap.*1. *num.* 24. *pag.*405. non enim aiunt, credi ille est fundatorem voluisse ita strictè obligare, cum suam mentem non explicaret, nec certe est rationale tantùm emungere. Diana verò *d.tract de celebrat. Missar. resol.*27. extendit vsque ad 15. dies tantùm, quod idem ait Bonacin. *de sacram. disput.*8.*q.vlt. puncto.* 8. *n.*17. Ego tamen *d.alleg.* 24 *num.* 32. probabilius assero huiusmodi Capellanum infirmum excusari ab onere faciendi per alium celebrare, si ægrotaret per octo vel decem dies: & hanc sententiam tenent Fraxinel. *d.sect.*4. *concl.* 4. §. 13 Molfes. *in sum. Theolog. moralis p.* 1 *tract.*6. *cap.* 1. *num.*79 Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastic. p* 1 *tract.*4.*c.*13. *q.*122. & alij per me citati *vbi suprà*.

Capellanus institutus, & obligatus ad celebrandum in certo Templo, Oratorio, & Altari, malè faciet si Missas alibi celebret; non enim id licet, Imol. *in cap. officij num.* 27. *vers & hoc tenuit, de testam.* Nau. *cons.*8. *num.* 10. *eod.tit.in nouis.* Seraphin. *decis.*1149. *n.* 2. & 3. Rot. *in Toletana Constitutionum Synodalium* 9. *Iunij* 1624. *cora Reuerendissimo D.meo Coccino Decano*: & sic talis celebrans extra Ecclesiam, in qua fuit per illos, qui eleemosynas dederunt, ordinatum, peccaret mortaliter; non tamen tenentur ad vllam restitucioné nisi aliquod suffragium defunctis subtraxerit. Ita Nau. *in man. cap.*25. *n.*134 Azor. *instit. moral. tom.*1 *lib.* 10. *cap.* 24. *q.*8. Melch. Phœbos *decis.* 106. *n.*4.*p.*1. Mich. Reinoso *in obseruat. Iuris obseru.*7. *num.* 8. *cum seq.* Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico p.* 1. *tract.*4. *cap.* 13. *q* 123. Fraxinel. *de oblig. sacerd. sect.* 4. *concl.*4. § 9. *n.* 3. Fagundez *in quinque Eccles. præcepta præc.*1. *lib.* 3. *cap* 9. *num* 7. Diana *d.tract. de celeb. Missar. resol.*29. vbi sit ditex paruitate materiæ Capellanum in hoc casu aliquando excusari, vt si, v. gr. bis vel in anno in tali sacello, siue Altari non celebret. Episcupus verò ex iusta causa potest concedere vt Missa in alia Ecclesia, vel in alio Altari celebretur, si nequeat celebrari in loco constituto, colligitur ex text. *in c.non mediocriter, vers. dum igitur, de consecr. dist.*5. Abb. *cons.*99. *n.* 5. *vers. honestius enim, & in fine vers ad tertium*, Innoc. *in cap. fraternitatis, de sepultur.* Henriq. *in sum. lib.* 9. *cap.* 22. §. 6. Iacob. de Graff *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *n.* 1. & 2. Rot. *in d. Toletana Constitutionum.* Veluti propter aëris intemperiem, vel bellorum tumultum. aut aliam quamlibet iustam causam, vt expresse resoluit Reinoso *d.obseru.*7. *num.* 17. *cum seqq.* 36

Capellanus, qui promissione, vel fundatione 37 tenetur celebrare certas, & particulares Missas, veluti de Spiritu sancto, & de Beatissima Virgine, aut de Requie, male ageret si alias celebraret absque iusta causa, qualis erit si in eum diem incidat solemnitas alicuius Sancti. etiam si de eo celebretur officium simplex, & Sacerdos afficiatur maiori deuotione in Missa de dicto Sancto; licèt enim cæteris paribus Missa de Requie magis defunctis prodesset, cùm eius preces ad animarum liberationem directè fundantur, supplere tamen potest maior Sacerdotis deuotio, vel Sancti illios intercessio, cuius suffragium in Missa imploratur, & licet testator dixerit quod singulis diebus dicatur v. g. Missa de B. Virgine, vel de Requie, hæc verba tamen intelligenda sunt ciuili modo, & moraliter. non debet præualere voluntas testatoris Ecclesiæ ordini, & ritui. Quare ita resoluunt Emman. Sà *verb. Missa num.*48. Syluest. *in* 3. *p.q.*7. *art.*9. *ad* 5. Posseuin. *de offic. Curati c.* 2. *num.*44. *ad finem.*

Fraxinel. *d. sect. 4. concl. 4. §. 4.* Homobon de Bonis *de examine Ecclesiastico p. 1. tract. 4. cap. 14. q. 116.* Laurent. de Perinis *in priuileg. Minim. tom. 1. constit. 5. Leonis X. n. 2.* Azor. *institut. moral. p. 1. lib. 10. cap. 32. q. 5.* Giuant. *in rub. Missar. tom. 1. p. 3. tit. 13. num. 20. & 21.* Fagund. *in quinque Eccles. pracepta pracep. 1. lib. 3. cap. 9. n. 6.* Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 8. diffic. 91. n. 9.* Ioan. de la Cruz *in direct. conscient. p. 2. de sacrif. Missa q. 4. dub. 2. concl. 2.* Ego ipse *d. alleg. 24. num. 32.*

38 Capellanus non potest nouam eleemosynam accipere, & duabus obligationibus vnica Missa satisfacere, nisi in fundatione expresse cautum sit quod non teneatur Sacrificium applicare. Ita S. Cong. Conc. *in nullius celebrationis Missarum 13. Iulij* 1630. Vnde Gauant. *in rub. Missalis p. 3. tit. 12. num. 3.* Ghilen. *in sum. verb. Missa celebratio n. 23.* Bonacin. & Homobon. quos refert & sequitur Diana *moral. resol. p. 6. tract. resol. 13.* resoluunt quod quando nullo modo constat de fundatione Capellaniæ, cùm nulla reperiatur scriptura, sed solum constat ipsum Capellanum teneri quotidie celebrare in tali Ecclesia, tenetur obtinens Capellaniam Missæ sacrificium applicare pro fundatore.

Ille verò etiam ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Missæ qualibet hebdomada cum stipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos potest demandare celebrationem dictarum Missarum alteri cum eleemosyna consueta, iuxta morem regionis, retenta sibi parte dicti stipendij debiti Capellano. S. Congreg. Conc. *in Fanen. 7. Septembris* 1630.

39 Capellanus simplicis Capellaniæ personale aliquod seruitium impendere minimè tenetur, sed illi per substitutum inseruire valet, attenta generali consuetudine, Felin. *in cap. dilectus 1. 62. n. 1. de rescrip. & in cap. cum omnes sub n. 3. de constit.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glos. 5. num. 80. & glos. 25. n. 76.* Stephan. Gracian. *Marchia decis. 155. n. 2.* Garc. *p. 3. cap. 2. num. 3. & seqq.* Rot. *decis. 483. num. 2. p. 1. diuers. & in Aquilana Capellania 26. Martij* 1629. *coram R. P. D. Merlino,* apud Alphons. de Leone *de offic. Capellani p. 1. q. 4. prax. 1. num. 100.* quæ limitat nisi vbi viget specialis consuetudo, statutum vel Constitutio in contrarium, vel nisi appareret fundatorem aliter voluisse, potest enim ille etiam huiusmodi simplicibus Capellaniis residendi onus adiicere, cùm illud sit iuris dispositioni conforme.

40 Capellanus, qui tenetur in certa capella celebrare Missam vnam quolibet die, & inseruire omnibus Horis Canonicis in choro, & associare Cõfratres S. Caroli in omnibus functionibus, & processionibus publicis toties quoties cõtingerit exire ab Ecclesia ad hoc vt possint participare de distributionibus quotidianis Capituli, prout cæteri Capellani inseruientes participant, non potest per substitutũ deseruire, Rot. *in dicta Aquilana Capellania* apud Alphons. de Leone *d. q. 4. prax. 1. n. 103.*

Capellanus per se ipsum tenetur Diuinis inseruire posita institutione Capellæ infrascripti tenoris, videlicet, *Qui quidem Capellanus teneatur; & obligatus sit in qualibet hebdomada dicere in ipsa Ecclesia pro remissione peccatorum testatoris duas Missas, & deseruire Ecclesia in Diuinis.* Ita S. Cong. Concil. *in Viterbien. 12. Ianuarij* 1620.

41 Et ideo Capellanum in Ecclesia Cathedrali, teneri ad residentiã, stante fundatione suæ Capellæ cõ onere quarundam Missarũ & inseruiẽdi in choro, cẽsuit eadẽ S. Cõgreg. *in Ferrar. 7. Decẽbris* 1627.

CAPVT VI.

De Vicariis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarij in Iure Ciuili qui dicantur, ostenditur.*

2 *Vicarij in beneficiis sub duplici sunt differentia.*

3 *Vicarij perpetui quibus casibus constituendi.*

4 *Vicarij perpetui non possunt constitui absque erectione tituli Vicaria.*

5 *Vicarium perpetuum an, quando, & qua de causa Episcopus constituere debeat, ostenditur.*

6 *Vicarium perpetuum in quibus casibus Episcopus deputare non valeat, ostenditur, & num. seqq.*

7 *Vnio quando à tempore immemoriali facta est, & ex tunc constat Vicarios fuisse scientibus & consentientibus Ordinariis ad nutum amouibiles, & nunquam Vicarium perpetuum fuisse constitutum, tunc Episcopus perpetuum Vicarium deputare nequit.*

8 *Vnio quando facta est per viam pacti, & concordia à Sede Apost. approbata cum clausul.* de seruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, *tunc nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuum.*

9 *Beneficium quando est vnitum monasterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc Episcopus non potest deputare pro eius seruitio Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Episcopus examinare, & approbare.*

10 *Beneficium si esset vnitum ex priuilegio remunerationis causa concesso cum claus. ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, tunc non posset Episcopus deputare perpetuum.*

11 *Vicarium perpetuum nequit Episcopus constituere quando pro bono pacis & cessatione litium, rectaque beneficij gubernatione expedire nihil innouari, sed institui Vicarium ad nutum amouibilem.*

12 *Beneficium Parochiale quando ex priuilegio Pontificio* post Trid. decretum *concesso vnitum esset cum* claus. instituendi Vicarium ad nutum amouibilem, *tunc nequibit Episcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum constituere.*

13 *Erectio de Vicaria ad nutum in perpetuum per Episcopum facta ex facultate sibi concessa per* Concil. Trid. sess. 7. c. 7. de reform. *non alterat vnionem eam factam quoad exercitium cura.*

14 *Vicarius perpetuò adscriptus Ecclesia Cathedrali est de corpore Cathedralis, & consequenter debet incedere sub Cruce eiusdem.*

15 *Rectores Ecclesiarum Parochialium, & perpetui eorundem Vicarij, in quo conueniant, & differunt, ostenditur, & numero seqq.*

16 *Portio certa vbi monachis vel Canonicis assignatur, & reliqui eorum fructus Vicario relinquuntur, tunc ipse Vicarius principalis censeri debet.*

17 *Vicarij etiam perpetui ex sermonis proprietate non comprehenduntur in dispositionibus qua de*

Rectoribus

Rectoribus Ecclesiarum faciunt mentionem, præcipuè in materia pœnali, odiosa, vel exorbitanti.

18 *Beneficium Ecclesiasticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habent omnes dispositiones, quæ de beneficio faciunt mentionem.*

19 *Vicarij perpetui habent verum titulum.*

20 *Disposita de beneficio curato habent locum in Vicaria perpetua.*

21 *Iura omnia loquentia de beneficiis curatis circa vacationem per assecutionem, & non promotionem, & de eorum ætate, locum habent in Vicariis perpetuis.*

22 *Pœna extrauag. Execrabilis, de præbend. locum habet in Vicariis perpetuis.*

23 *Officium diuinum recitare tenetur Vicarius perpetuus.*

24 *Ordinari potest ad titulum suæ Vicariæ Vicarius perpetuus.*

25 *Pœna* cap. de multa de præben. &c. licet canon. de elect. lib. 6. *habet locum in Vicario perpetuo.*

26 *Vicarius perpetuus Rector curæ animarum aliquando dicitur, licet propriè non sit Rector.*

27 *Vicarius, Curatus, & Rector, aliquando vti synonima variantur.*

28 *Cura animarum residet penes Prælatum, seu Rectorem beneficij vniti, cura verò exercitium penes Vicarium in dicto beneficio vnito deputatum.*

29 *Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit quàm constituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ.*

30 *Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis.*

31 *Rector principalis si existente Vicario perpetuo velit se ingerere in cura animarum, nullo modo posset.*

32 *Cura habitualis est in illo, qui præest beneficio principali, cura tamen actualis eidem sublata translata fuit in Vicarium perpetuum.*

33 *Vicariæ in erectione aliquando Vicario reseruatur tantum curæ exercitium.*

34 *Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & sic tota nonnunquam, confertur in Vicarium temporalem, & tunc ille est prouidendus per concursum.*

35 *Vicariæ perpetuæ Parochiarum vnitarum, vbi tota cura in eas non fuit translata, concursu non conferuntur, sed solùm ad nominationem illorum, quorum dignitati, vel Ecclesiæ Parochialis est vnita & annexa, deputandi, & instituendi sunt Vicarij.*

36 *Vicarius perpetuus non potest remoueri etiamsi Rector principalis moriatur.*

37 *Vicarius non potest substituere alium Vicarium, nisi esset consuetudo in contrarium, vel substitutus poneretur ex causa parum duratura.*

38 *Rector, vel is, cui est beneficium vnitum, in decimis habet fundatam intentionem.*

39 *Vicarius perpetuus de Iure communi in decimis fundatam habet intentionem pro sua tantum cõgrua portione assignata, & adhuc quoad omnes decimas, vbi nullus adest Rector, vel non appareret de vnione.*

40 *Portio competens ex fructibus beneficij assignanda est Vicario perpetuo* Concil. Trid. *septem in locis congruæ portionis assignandæ Vicariò meminit.*

42 *Portionem congruam Vicariis assignandam antequam decernat Episcopus, quæ perscrutari oporteat, ostenditur.*

43 *Portionem congruam definiuit constitutio Pij V.*

44 *Distributiones quotidianæ, aliæque incerta numerantur in portione congrua Vicariis assignanda,*

45 *Nominatio Vicarij perpetui Parochiali vnitæ spectat non ad Ordinarium, sed ad eum cuius est beneficium in quo erigitur Vicaria, etiam quod Vicariæ vacent in mense reseruato, seu cadant sub alia reseruatione.*

46 Concil. Trident. sess. 7. de reform. c. 7. & constit. Pij V. *loquuntur de Vicariis illarum Parochialium vnitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, sed amouibiles.*

47 *Vicarij, seu Parochi in Ecclesia exempta animarũ curam exercere incedentes prius approbandi & examinandi sunt ab Episcopo iuxta dispositionem,* cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.

48 *Episcopus potest examinare, & approbare simpliciter, non autem ad tempus Vicarios Ecclesiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hierosolymitana.*

49 *Examinare potest iterum Episcopus Vicarios Ecclesiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hierosolymitana superueniente rationabili causa, & suspicione ignorantiæ ad effectum* c. 6. sess. 22. de reform.

50 *Vicarius temporalis dicitur, qui auctoritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem constituentis sufficitur.*

51 *Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, non in perpetuum duratura est.*

52 *Vicarius temporalis ex quibus causis à Iure probaris constitui possit ostenditur,* & num. seqq.

53 *Rector quando è ministerio & officio deficitur, vel remouetur à loco, vel se ad Religiosæ vitæ statum confert, temporalis Vicarius est constituendus.*

54 *Beneficium quando est vnitum mensæ Episcopi, vel Capituli, potest constitui Vicarius temporalis.*

55 *Vicaria perpetua quando vnitur, tunc ad antum possidentis instituitur Rector.*

56 *Vicarius deputatus amouibilis in vocatione Parochialis Ecclesiæ per Episcopum solum, in cuius diœcesi Parochialis sita est.*

57 *Vicarij temporales assumuntur alij vt mercenarij ab Ecclesiarum Prælatis, Rectoribus, &c.*

58 *Vicaria temporalis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium, nec titulus beneficialis.*

59 *Vicariis temporalibus non intrat* regul. de annali, *nec illæ subiiciuntur reseruationibus Apost.*

60 *Ordinari non potest quis ad titulum Vicariæ temporalis.*

61 *Vicarij temporales non gaudent prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui.*

62 *Officium diuinum recitare non tenentur Vicarij temporales, nisi,* &c.

63 *Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium pertinet ad Prælatum monasterij, cui beneficium vnitum est, & Episcopus solum debet approbare,* &c.

64 *Ius nominandi Vicarium in Ecclesia ad Regulares spectat.*

65 *Vicarius temporalis potest ad nutum amoueri per eum, qui illum constituit, & potest fieri reuocatio sine causa malitia cessante, non tamen ante annum seruitij finitum.*

66 *Vicarius temporalis nullo modo se iuuare poterit* reg. de triennali, *quominus possit amoueri.*

67 *Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoscatur: ostenditur.*

68 *Doctores referuntur de Vicariis perpetuis Parochialium vnitarum egentes.*

1 VICARII in Iure Ciuili late sumpto vocabulo dicuntur illi, qui in locum alterius Magistratus, absentis scilicet, mortui, vel impediti substituuntur ab eis, qui à lege ad id potestatem habent, vt deducitur ex *l.1 ff de tutorib. & curat. datis ab his, l. Vicarius ff. de legation.* Cuiac. *lib. 1. quæst. Papin. super l.5 ff. de offic. Procons.* Morl. *in emporio Iuris, tit. 2. in prælud. num.* 84. In Iure autem Canonico multipliciter sumuntur, de quibus, & præcipuè de omni genere Vicariorum Episcopi latè agimus infrà in speciali *cap. de Vicariis Episcopi.*

2 In beneficiis verò Vicarij sunt in duplici differentia, quidam perpetui, alij temporales dicuntur, secundum Abb. *in c. extirpanda, §. qui verò, num. 5. de præbend.* Lælij Zecchi. *de benefic. & pens. c.7. n.9.* Azor. *instit. moral. p.3. lib.3. cap.6.* Paul. Laiman. *in Theolog. moral. lib.4. tit.2. cap.5. n.8.* Claudi. Mart.
3 *in dialog. de perpetuis, & generalibus Vicariis, p.1.* Perpetui sunt quando vnio Parochialium Ecclesiarum fit accessoriè; nam tunc apponitur Vicarius perpetuus, *cap. extirpanda, §. qui verò, de præbend. c.1. de capellis monach. c.1. eod. tit. in 6. Clem. vnic. de officio Vicarij*, cum aliis, de quibus Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. perpet. à num.* 1. Hoied. *de incompatibilib. benef. p.1. c.15. n.2.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. glos. 5. §. 3. ex n.* 10. Dicuntur etiam perpetui Vicarij, quos Ordinarij duxerint constituendos in quibuscumque beneficiis Curatis, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, & collegiis, seu piis locis, quibuscumque perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, iuxta dispositionem Concil. Trid. *sess.7. de reformat. cap.7* quod procedit etiamsi in literis vnionis expressa sit clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles si literæ ante Concil. Trident. emanauerint, non ita si post illud sub eadem clausula fuerint concessæ, prout referunt decisum Nicol. Garc. *de benefic. p.11. c.2. n.9.* Flores de Mena *var. q. lib.1. q.10. à num. 36. cum seqq.* Ego ipse *de officio & potest. Episcopi p.3. alleg. 72. n.* 190. vbi etiam aduerto non pugnare cum Cócil. Trid. *in dict. cap.7.* aliud eiusdem Concilij decretum *sess.25. de Regularibus cap.11.* dum supponit in Ecclesiis monasteriorum Vicarios remouibiles poni posse, eò quia illud *in dict. cap.7.* non negat id; quod post *in d. cap.11.* est statutum, sed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt si viderint expedire,
4 perpetuos ponant Vicarios, & vbi Ordinarius voluerit in executionem dicti decreti Concilij Vicarios temporales in perpetuos mutare; debet prius erigi Vicaria perpetua, quia Vicarij perpetui tunc non poterunt institui absque erectione tituli Vicariæ, vt respondit Sacra Congregatio teste Nicolao Garcia *de benefic. p.11. c.2. num. 15.* vbi *num. 18.* post Flores *d. q.10. num. 80. & n.10.*

subdit, non posse Episcopum procedere ad executionem dicti decreti & positionem Vicarij perpetui, nisi citatis & auditis partibus, & *n.12.* ait nec videre id posse fieri nisi in visitatione, quando beneficia sunt vnita monasteriis, & locis regularibus, & exemptis, & *n.* 8 post Nau. *cons. 11. n.7. de statu monach. in nouis*, Flores de Mena *d. q. 10. num. 47.* resoluit nec posse Ordinarium liberè, & sine causa id facere, quia eius arbitrio, & iudicio videtur relictum, vt colligitur ex illis verbis, *solicito prouidere procurent*, & ex illis, *nisi aliter expedire videbitur*, quæ denotant arbitrium boni viri, & sic ratione regulatum, & in hac mutatione inspiciendam esse expedientiam & vtilitatem Ecclesiarum, & addit Nau. *citato loco*, iustè posse appellari ab ordinario, si malè arbitretur, quamuis appellatione eiusmodi non suspenderet eius sententiam, quominus executioni mandaretur; deuolueret tamen iurisdictionem, quia causa cognita illam reuocaret. 5

In certis tamen casibus vigore Trid. *in sæpe citato c.7.* non poterit Episcopus deputare Vicarium perpetuum. Primò quando à tempore immemoriali vnio facta est, & ex tunc constat Vicarios fuisse ad nutum amouibiles, scientibus & consentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarium perpetuum fuisse constitutum. Ita Flores de Mena 6 7
d. q. 10. n. 44. Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib.* 8
7. c. 29. n. 191. vers. tertio fallit. Secundò quando vnio facta est per viam pacti, & concordiæ à Sede Apost. approbatæ, cum *claus. de seruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc enim nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuũ, quia Trid. *eod. c.7.* in clausula derogatoria contenta in eo decreto non meminit pacti, & concordiæ à Sũmo Pont. approbatorum, & vt his derogaretur, expressa mentio opus erat. Ita Flores de Mena *d. q. 10. n. 41* Sanch. *d. n. 191. secundo fallit.* Tertiò quando beneficium vnitum sit monasterio Monachorum, aut Mendicantium; tunc enim Episcopus non 9
potest deputare pro eius seruitio perpetuum Vicarium, sed ad nutum amouibilem; sic enim restrinxit Pius V. decretum illud Concilij Trid. *in dict. c.7.* in quodam Motu proprio, incip. *Ad exequendum pastoralis officij debitum, sub dat. Kalend. Nouemb.* 1567. quem refert Stephan. Quarant. *in sum. Bullarij, verb. Vicarius perpetuus*, debent autem Monachi nominare Vicarium, & Episcopus examinare, & approbare. Ita Flores de Mena, *d. q. 10. n. 40.* Nicol. Garc. *de benefic. p.11. c.2. n.13.* Sanch. *d. n. 191. vers. fallit primo.* Cui quidem Pij V. Constitutioni non obstat, nec derogat *reg. 8* reseruatiua mensium, vt multis probat Gunzal. *gloss. 5. §. 4. n. 59. cum seqq.* nec etiam illi derogatum fuit per aliam Constitutionem Gregorij XIII incip. *In tanta rerum & negotiorum mole*, quam refert Quarant *verb. Priuilegia regularium pag. mihi* 539. nã vltra quod dicta Gregorij Costitutio duntaxat procedit quoad Vicarios Parochialium vnitarum monasteriis, postea idem Gregor. XIII. ore tenus reualidauit dictam Pij V. Constitutionem, dummodo cum fratre, seu Religioso Vicario ad nutum amouibili pro monasterio pro subeunda animarum cura assignando vnus duntaxat alius Religiosus extra claustrum maneat, & non plures, prout S. Concilij Trid Congregatio declarauit, adeò quòd memorata Pij V. Constitutio est hodie seruanda, ita attestatur Gonzal. *l. gloss 5. §. 4. n. 79.* Campan. *in diuers. iuris Canonici rub. 7. c. 6. n. 121.* Quartò, quando ex priuilegio remunerationis causa

causa concesso beneficium esset vnitum cum
clausula *ponendi Vicarium ad nutum amouibilem*,
quia in generali priuilegiorum derogatione,
quam ponit Trident. *eodem c.7.* non comprehen-
duntur priuilegia renunciationis gratia, con-
cessa, vt ex multis probant Flores de Mena *d.q.*
11 *10.n.46*.Sanch.*d.n.191.vers.quartò fallit*.Quintò,
quando pro bono pacis, & cessatione litium, re-
ctaque beneficij gubernatione expediret nihil
innouari, sed institui Vicarium ad nutum amo-
uibilem, tunc enim nequit Episcopus perpetuum
instituere, quia Trident. id non liberæ Episcopi
voluntati reliquit, sed vsum est verbis arbitrium
boni viri denotantibus,*ibi,nisi ipsis Ordinariis pro
bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbi-
tur*.Quare ita docent Flores de Mena *d.q.10.n.47*.
Sanch.*d.n.191. vers. quintò fallit*. Sextò quando
particulariter,& per se fuit vnita Vicaria perpetua,
tunc enim nequit Episcopus Vicarium perpe-
tuum instituere, quia Trident. non concedit ei fa-
cultatem tollendi vnionem, sed assignandi Vica-
rium beneficio Parochi vnito: ita Flores de Me-
12 na *d.q.10.n.48*. Sanch. *d. n.191. vers.sexto fallit*.
Septimò nisi ex priuilegio Pontificio post Triden-
tini decretum concesso vnitum esset beneficium
Parochiale cum clausula *instituendi Vicarium ad
nutum amouibilem*,tunc enim nequibit Episcopus
contra id priuilegium Vicarium perpetuum con-
stituere; quia cum Trident. nequiuerit potestatem
Pontificiam restringere, cum derogauit priuile-
giis, intelligitur de priuilegiis ante id decretum
concessis,sic Nicol. Garc. *d.p.11.cap.2. n.5*. Flo-
res de Mena *d.q.10.num.49*. vbi *num.50*.exigit vt
id priuilegium ex certa scientia, aut Motu pro-
prio,aut enim expressa Trident. derogatione,con-
cessum sit;subdit,vt intelligitur etiam derogatum
illi Tridentini decreto si ex verbis priuilegij
constiterit eam fuisse Pontificis mentem; ac in
dubio dicit eam esse præsumendam, eò quòd il-
lud Tridentini decretum satis notorium sit, &
n.51. animaduertit in prædictis casibus,in quibus
non est integrum Episcopo Vicarium perpetuum
in eo beneficio constituere, teneri curare, vt be-
ne deseruiatur beneficio, aliàs poterit eum Vica-
rium perpetuum instituere, quia priuilegium ob
13 eius abusum amittitur, vt ex multis ibi probat.
Illud aduertere oportet quod erectio de Vicaria
ad nutum in perpetuam per Episcopum facta ex
facultate sibi concessa per Concil. Trident. *d.c.7*.
non alterat vnionem iam factam quoad exerci-
14 tium curæ, Caualer. *decis.595.num.2. in fine*. Nec
est omittendum, quod Vicarius perpetuo adscri-
ptus Ecclesiæ Cathedrali est de corpore Cathedra-
lis, & consequenter debet incedere sub cruce
eiusdem, & non sub cruce collegiatæ, vt declara-
uit S.Rituum Congreg. *in vna Maceraten. 21.
Martij* 1609.

15 Rectores Ecclesiarum Parochialium, & perpe-
tui earundem Vicarij licet in aliquibus conue-
niant, maximè tamen inter se differunt; Rectores
enim sunt principales personæ in Ecclesia, ex
qua primò,& principaliter cura incumbit, at verò
Vicarij tanquam minus principales, & coadiuto-
res Vicariam præstant operam, vt notat *glos. vlt.
in cap.ad hæc, de offic.Vicar.& in cap. fin.verb. an-
nexa, de prabend. in 6*. recepta communiter per
Doctores *ibidem*,& per Card. *n.10*.Aufrer. *ad Ca-
16 pell.Tholos.decis.109*.Petr.Greg. *res benefic.cap.10.
n.26*.notantes meritò rubricam *de capellis Mona-
chorum*, sic concipi, non verò *de capellis Vicario-
rum*, sic & meritò receptum est, quod vbi certa
portio Monachis, vel Canonicis assignatur, & re-
liqui fructus Vicario relinquuntur, ipse Vicarius
principalis censeri debet, & bonorum Ecclesia-
sticorum habere rei vendicationem, non ita vbi
certa portio assignatur Vicario; vt patet in exem-
plo quotidiano, quando vnio fit accessoriè, notat
glos. *verb. necessitas in cap.exposuisti, de prabend*.
recepta communiter ex Abb. *ibi num.10*. atque
aliis, quos refert additio ad eundem Abb.*in c. po-
stulasti, notab.1. de rescript*. Atque colliges regu- 17
lam,quod in dispositionibus, quæ de Rectoribus
Ecclesiarum faciunt mentionem, Vicarij etiam
perpetui non comprehenduntur ea sermonis pro-
prietate, præcipue in materia pœnali, odiosa, vel
exorbitanti, ex notatis *in reg.odia, & in reg. qua
à iure exorbitant, de Reg. iur.lib.6*. Conueniunt
tamen in eo quòd principalis Rector atque etiam
perpetuus Vicarius beneficium Ecclesiasticum di- 18
citur obtinere hic respectu Vicariæ, ille autem re-
spectu Rectoriæ, seu prælaturæ: & constat, quia
omnia, quæ ad beneficium constituendum iure
requirūtur,reperiuntur etiam in perpetua Vicaria,
vt percurrenti apparebit, ac proinde dispositiones
omnes, quæ de beneficio faciunt mentionem, in
perpetuis Vicariis procedere,notant variis in locis
scribentes, vt per Hoied. *de incompatib. benefic.
p.2.cap.10.n.10*. Nicol.Garc.*de benefic.p.9. cap.2.
n.286.vers.& disposita*. & probat text. optimus *in
d.c.postulasti 27.de rescriptis*,ibi, non enim carere
beneficio debet dici,cui competenter de perpetuæ
Vicariæ prouentibus est prouisum, *cap. Michael,
de filiis Presbyt*. & ideo Vicarias perpetuas Eccle-
siastica esse beneficia tradunt Rebuff. *d.tit. de Vi-
car.perpetuis n.14.& in tract.nominat.q.9.n.8.aliàs*
7.Ludouic.Gonz.*in reg.de idiom.q.11.n.2*.Hoied.
de incompatib.benefic p.1.cap.15. ex n.13. Nau. *in
manu.cap.23.n.111.vers.ad* 13. Ioan. Quintin. *in
repet.cap.de multa n.27.de prabend*. Lessi.*de instit.
lib.2.cap.24.n.3*. Gonzal. *d.glos.5.§.3 n.29*. Azor.
instit.moral.*p.2.lib.3.cap.6.q.6.& in cap.29.q.19*.
Nicol.Garc.*de benefic.p.1.cap.2.n.93*. Ant.Fabric.
*in theoric.de re beneficial.tit.de offic.& administrat.
ex n.39* Sebast.Cæs. *in relect. de Eccles. hierarch.
p.3.disp.14.§.8.à princ*. Ego ipse *de appell. verb.
vtriusque Iuris significat.appel.32.ex n.4*. Nam ta- 19
les Vicarij perpetui habent verum titulum.*cap.ad
hæc,de offic.Vicarij*, Gambar.*de offic.& potest.Lega-
ti de latere lib.6.tit.de dispensat. num.10*.Gonz. *d.
§.3.num.20*. & dicuntur habere beneficia Curata, 20
Nicol.Grac. *de benefic.part.7.cap.2.num.289*.quæ
enim dicuntur de beneficio Curato, habent lo-
cum in Vicaria perpetua, Rebuff. *in tract. nomin.
q.6.n.7.& q.16.n.13*. Gonzal. *d.§.3.n.25*. Nicol.
Garc. *d.num.286.in fine*. Flamin.Pars. *de resignat.
benef.lib.3.q.3.n.115.cum seqq*.Campan.*in diuers.
Iur. Canon.rub.7.c.6.n.114*.Nauar.*cons.11.n.3.de
statu Regul.in nouis*.

Hinc omnia Iura loquentia de beneficiis Cu- 21
ratis circa vocationem per assecutionem, & per
non promotionem & de eorum ætate, locum ha-
bent in huiusmodi Vicariis perpetuis, vt expres-
sè probat *Clem.vnic.de offic.Vicarij*,quæ nihil no-
ui inducit circa Vicarios perpetuos per recep-
tionem similem admittendos, nam certum
est in dispositionibus quantumcunque pœna-
libus appellatione beneficij vicarios perpetuos
comprehendi, cum in materia quantumcunque
pœnali, & odiosa ea omnia comprehendantur,
quæ sub verbi proprietate continentur, *l.cum lege.
ff.de*

ff.de testam. cùm aliis plenè congestis à Tiraq. *in l.si vnquam.C.de reuocand. donat.in præfat.n.*119.
Cou.*lib.*1.*var.cap* 20.*num.*7.*& lib.*3.*cap* 5.*n.*8 *ad fin.*vt constat ex *c.de multa, de præb.* ibi *quicunque receperit aliquod beneficium?* ergo sequitur in ea
decisione secundum rigorem disputationis Vicarios perpetuos Ecclesiarum Parochialium comprehendi, vt notat Hoted,*d.c.*15.*n.*18.& Petr.Gregor. *rer benef.c.*7.*n.*1.

22 Vnde etiam in Vicariis perpetuis admittendam
esse pœnam *Extrauag. Execrabilis, de præbend.* vt
scilicet si quis secundam Vicariam retinere contendat, vtramque amittat, & ad alia beneficia fiat
inhabilis, quòd scilicet *Extrauag.* illa vtitur verbis generalibus, *vt in vers. qui verò deinceps.* ibi,
Personarum, seu officium, aut aliud beneficium; ex
quibus verbis hoc notatur glos. *verb. admittendis
in d.Clem.vnic.*recepta secundùm Bonif. *n.*47.*ibidem*, Azor.*d.p.*2.*lib.*3.*cap.*6. *quæst.*8. Hinc etiam
regula de idiomate habet locum in Vicario perpetuo, vt per Ludouic. Gom.*ibidem q.*11.*per tot.* nec
non reg de annali, secundùm Mandos. *reg.*33. *de
annali q.*13.Gongal. *d.§.*3.*n.*30.*& seqq.*

23 Ex eadem quoque ratione ad Officium diuinum recitandum obligari Vicarios perpetuos resoluit Paul.Laym.*in Theologia moral. lib.*4. *tract.*
2.*cap.*5.*n.*8.*vers.hic posito.*

24 Hinc quoque Sebast.Cæs.*d.§.*8.*ex num.*3.notat
Vicarium perpetuum ad titulum suæ Vicariæ
posse ordinari, quod etiam resoluunt Salzed ad
Bernard. *in pract.*18. *numer.*7. *in nouissim. impress.*
Valenzuel. *cons.*64.*n.*29.*lib.*1. Campan. *in diuers.*
25 *Iuris Canon.rub.*8.*c.*4. *num.*8. Addit idem Sebast.
Cæs.*citato loco*, pœnam *d.cap.de multa de præbend.*
quòd priuatus sit ipso iure obtinens parochialem,
aliam similem recipiens, procedere etiam in perpetuis Vicariis; sicut etiam pœnam *cap. licet canon, de elect. in* 6. contra obtinentes Parochialem
si intra annum ad sacros Ordines non promoueantur, vel si legitimam 25. annorum ætatem,
non habuerint, iuxta text. *in cap. cum in cunctis
§.in inferiora, de elect.* procedere quoque in huiusmodi perpetuis Vicariis decidit. text. *in d.Clem.
vnica;de offic.Vicar.*& resoluit Azor. *d.lib* 3.*cap.*8.
*quæst.*5.

26 Quæ omnia procedunt, & locum habent, siue
vocetur Vicarius, siue Curatus, siue Rector, siue
alio quouis nomine, ex Rebuff. *in tract. nominat.*
27 *quæst.*15.*num.*48.*vers.*29. dicitur namque iste Vicarius perpetuus Rector curæ animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ, Abb. *in d.c.ex parte.
n.*3.*de offic.Vicar.* Vitalin. *in d. Clem. vnica n.*24.
eod.tit. Aloys. Riec.*in collect. decis. collect.*979. *in
princ.*& sic aliquando prædicta illa nomina vti
synonyma variantur, & vnum ponitur pro alio,
glos. *verb. Rectoribus in Clem.*1. *§.nonnulli quoque*
vbi Vitalin.*n.*35.*de excess.Prælat.*

28 Cura animarum residet penes Prælatum seu
Rectorem beneficij vniti, curæ vero exercitium
penes Vicarium in d.beneficio vnito deputatum,
cap super eo,& *ibi* glos *de præbend.in* 6.Rot.*decis.*2.
*de offic.Vicar.in antiq.*Seraphin.*decis.*109 *n* 5.Buratt. *decis.*9.36.*num.*1. Rota *in Romana Vicariæ* 8.
Nouembris 1621. *coram Reuerendissimo D. meo
Coccino Decano* vbi fuit dictum quod cum Ecclesia
S.Mariæ in via lata esset Parochialis, & deinde
Pius V.erigeret Vicarium perpetuum in ea, penes ipsum Vicarium est omnimoda cura actualis: habitualis verò penes Capitulum, Oldrad.
*cons.*63.*num.*1. *in fine*, Roman. *cons.*325.*n.*3.Host.
*in c.exposuisti, de præb.*Mandos. *cons.*20. *n.*9. Hieron.Gabr. *cons.*190.*num.*7.*lib.*2.& quòd præterea 29
Papa erigẽdo Vicariam perpetuam,& in Vicarium
transferendo curam, nihil aliud fecit, quàm constituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ, Vitalin. *in
Clem.*1.*num.*24.*de offic.Vicar.* Abb.*in cap.ex parte
in* 3.*notab.eod.tit.*Card. *in dict.Clem.*1 *n.*18. *quæst.*
9.*vers.solutio, & cons.*3.*col.*1.*in fine,paulo ante,n.*1.
vers.& hoc videtur. auferendo curam à Capitulo,
Nau. *cons.*18.*n.*7.*de cleric. non resid.* firma tamen
remanente cura habituali penes Capitulum, Abb.
*in cap.extirpanda. §.qui verò num.*15. *& in cap.
exposuisti, in fine,de præbend.* Cardin. *in d.Clem.*1.
*n.*10.*vers.solutio. de offic. Vicar.* Franch. *in cap.*2.
de præbend.in 6. Capiciq *decis.*339.*num.*2. *&* 3.
*p.*3.Nauar. *d.cons.*21.*num.*8. Et in hunc sensum
Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis, vt per Card. 30
*in d Clem.*1.*n.*10.*quæst.*9. *vers. indistinctè cura dicitur apud Vicarium, quoad omnem effectum, & in
Clement.*1.*de iurepatron.n.*8.*vers. & magis propriè
in effectu ipsi instituti sunt Prælati*, Anchar. *cons.*
404.*num.*11.*vers.nam Vicarius non recipit titulum
à Rectore,sed ab ipso,& penes ipsum dicitur esse cura animarum, & exercitium.*

Quod adeò verum est, vt si principalis, spreto 31
Vicario, velit se ingerere in cura animarum, nullo
modo posset, vt in terminis dicit Abb. *in d.c.extirpanda §.qui verò, de præbend.num.*15.*in vers. ex
quo sequitur quòd Rector principalis non posset ibi
exercere curam fori pœnitentialis*, refert Azor.*d.par.*
2.*lib.*3.*c.*6. *q.*2.*ad finem,in vers. & ideo Rector Sacramenta conferre non debet, nec potest*; sentit Anchar. *in cap.exposuisti, de præbend.n.*6. *in fine vers.
Vicarij, à Canonicis in cura dependentiam non habene illo modo,sed authoritate iuris habẽs curæ exercitium de per se, quam principalis Canonicus impedire non potest, nec in ipsa se intromittere, sicut
nec Episcopus inuito Rectore Ecclesiæ Parochialis
posset assumere curam animarum*, Seraphin. *decisio.*
1009.*n.*5.*vers.non enim potest per seipsum exercere*,
Rot.*in Barchinonen.Vicariæ* 17.*May* 1624. *coram
R.P.D. Merlino.*

Intellige procedere in Vicariis Parochialium 32
vnitarum alteri beneficio independenter, iuxta
terminos declaratos per me *in collect.ad cap.vlt.de
officio Vicarij*; quia tunc licet habitualis cura sit
in illo, qui præest beneficio principali, cura tamen actualis sublata Rectori principali translata
fuit in Vicarium, Vitalin. *in Clem.*1. *à num.*8. *de
excessib. Prælat.* Nau.*cons.*21.*num.*7. *&* 8.*de clericis non resid.* Campan.*d.rub.*7.*cap.*6.*n.*114. Gonzal.*dicto §.*3.*num.*23. *cum seq.* & sic respectu Rectoris cura habitualis non est quandoque reducibilis ad actum: quod totum pendet ab erectione in qua aliquando Vicario reseruatus tantum 33
curæ exercitium, quod illi in vnione demandatum erat, iuxta terminos decisionis Caualer. 595.
*num.*2.*in fine*; interdum verò in Vicarium etiam 34
temporalem nedum actualis cura, seu exercitium
illius, sed etiam ipsa habitualis, & sic tota confertur; quo casu tales Vicarias concursu conferendas esse censuit Rot. *in Vlixbonen. concursus*
1615. *coram bona mem. Rembolde*, apud Farinac.
decisi. 710.*p.*2.*recent.* Alias verò extra hunc vltimum casum perpetuas Vicarias Parochiarum
vnitarum concursu non conferri, sed solum ad 35
nominationem illorum quorum Dignitati, vel
Ecclesiæ Parochialis est vnita, & annexa, deputandos,

tandos, & instituendos esse Vicarios referunt per S.Congreg. decisum Galer. *in Margarita casuum Conscientiæ, verb. Vicarius* 3. Nicol.Garc. *de benefic. p.9. c.2. n.289.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resol.* 338. *n.* 1. *vers. secundo*, Vgolin. *de officio Episcopi*, *c.*50. *§.*3. *vers. octaue*, Filliuc. *tom.*3. *tract.*41. *cap.*... *n.*147.

36 Vicarius perpetuus non potest remoueri etiamsi Rector principalis moriatur, *d. cap. adhæc*, ibi, *non potest eundem ab Ecclesia remouere*, *de offic. Vicar.* Azor. *instit. moral. p.*2. *lib.*3. *c.*6. *q.*7. Rebuff. *d. tit. de Vicar. perpet. num* 13. Hoied. *de incompatib. benef. part.*1. *c.*13. *n.*12. Gonzal. *d. gloss.*5. *§.*3. *n.* 22. Cald. Pereira *de empt. c.*26. *n.*24. vbi subdit quòd nec potest remoueri à successore beneficiarij, qui consensit institutioni.

37 Nec potest substituere alium Vicarium, *c. Clericos* 4. *de offic. Vicar.* Marant. *de ordine iudic. part.*4. *dist.*5. *num.*22. Auiles *ad c.*4. *Prætor. verb. institia*, *num.*7. Mench. *illust. c.*31. *num.*21. Azor. *instit. moral. p.* 2 *lib.*3. *c.*6. *quæs.* 10. Auendan. *de exequen. mand. part.*1. *c.*3. *num.*5. vbi limitat quando esset consuetudo in contrarium, vel Vicarius haberet potestatem proponendi alium, vel substitutus poneretur ex causa infirmitatis, vel ex alia parum duratura. Nam licet industria Vicarij ad sui constitutionem sit electa, & in propria persona residere teneatur, hoc tamen non impedit, quin si ex causa impeditus fuerit alium loco sui substituere, cui partes suas dummodo non ex toto, sed pro parte committere valeat, *c. cum Bertoldus de re iudic. c.*1. *de procurat. lib.*7.

38 Quamuis de Iure communi in decimis habeat fundatam intentionem Rector, vel is, cui est beneficium vnitum, Card. *in Clem. fin. ad finem, de decim.* Caputaq. *decis.*333. *n.*3. *p.*2. *& decis.*339. 39 *n.*3. *&* 4. *p.*3. in eisdem tamen pro sua tantum congrua portione assignata habet quoque Vicarius perpetuus de Iure communi fundatam intentionem, Rot. *decis.*5. *de offic. Vicar. in antiq.* Caputaq. *d. decis.*329. *n.*2. Campan. *d. rub.*7. *c.*6. *num.*118. immò quoad omnes decimas, vbi nullus adest Rector, vel non appareret de vnione, Rot. *decis.*3. *de offic. Vicar. in antiq.* Vitalin. *in Clem.*1. *num.*7. *de iurepatron.* Rebuff. *in tract. de congrua*, *n.*110. *vers. tertius est*, Gonzal. *d. glos.*5. *§.*3. *n.*28. Nicol. Garc. *de benef. p.*9. *c.* 2. *n.*299. vbi citat Rot. *in Pampilon. decimarum* 14. *Ianuar.* 1591. *coram Bubalo*, vbi dicit quòd in istis Vicarijs perpetuis de per se existentibus, debebit fieri concursus, sicut in alijs Parochialibus.

40 Vicario huiusmodi assignanda est competens portio ex fructibus beneficij, tum ex Iure communi per text. *in c. extirpandæ, §. qui verò, de præbend.* vbi notat Abb, *n* 3. *in fine*. Azor. *instit. moral. p.*2. *lib.*6. *c.*29. *q.*2. latè Valenzuel. *cons.*34. *per tot.* Rot. apud Paul. de Rubis *decis.*230. *n.*1. *tom.*2. *diuers.* ...rum ex Conc. Trid. quod septem in locis meminit huius congruæ portionis. Primò quippè *in c.*2. *sess.*6. *de reform.* ibi: *Episcopi tanquam Sedis Apostol. delegati per deputationem idoneorum Vicariorum, & congrua portionis fructuum assignationem prouidere debent, ne cura animarum negligatur.* Secundò *in c.*3. *sess.*7. etiam *de reform.* ibi, *Ipsi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorum deputationẽ, & congrua portionis fructuum assignationem omninò prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur.* Tertiò *in c.*7. *eiusdem sess.* ibi, *cum tertia partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum Ordinariorũ portione etiã super certa re assignanda, ibidem deputando, animarũ cura laudabiliter exerceatur.* Quartò *in c.*4. *sess.*21. *de reform.* ibi, *Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesijs noniter erectis præficiendi, cõpetens assignetur portio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocũque pertinentibus.* Quintò *in c.*6. *eademmet sess.* ibi: *aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter prouidere possint.* Sextò *in c.*18. *sess.*24. *de reform.* ibi: *idoneum in ea Vicarium cum congruæ eius arbitrij fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur.* Septimò, & vlt. *in c.*16. *sess.*25. *de refor.* ibi: *illa deinceps in simplex beneficium etiam assignato Vicario perpetuo congrua portione non conuertantur.* quorum Concilij decretorum, meminit Valenz. *cons.*54. *n.*15. Multa tamen perscrutari oportet an- 42 tequam Episcopus hanc decernat congruam portionem: nempè qualitates, & circunstantias loci, beneficij, personarum, morum, regionis, & alia quamplurima recensita à Rebuff. *in tractatu de congrua portione*, *q.*8. præcipuè *num.*61. Surd. *de alimentis*, *tit.*4. *q.*23. *n.*44. Stephan. Gratian. *discep. forens. c.*336. *à n.*17. *& c.*399. Valenz. *d cons.*34. *num.*44. vbi dicit quòd in taxanda, & assignanda huiusmodi congrua portione, debet præcipuè haberi respectus ad quatuor, scilicet, ad conditionem personæ, Ecclesiæ situm, regionis consuetudinem, & Ecclesiæ facultates, Rot. apud Paul. de Rubeis *decis.*220. *n.*11. *tom.*3. *diuers. aliàs par.*7. *recent.*

Qua de re post Concil. Trid. superuenit dicta 43 Pij V. Constitutio, quæ circa congruam portionem istam definiendam pro Vicarijs Parochialium, ita statuit. *Prælatorum arbitrio facienda ita se se continere, & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, eis omninò assignetur.* Sic per hanc Constitutionem censuit Rota apud Paul. de Rubeis *decis.*230. *n.*2. *tom.*2. *diuers. aliàs p.*6. *recent.* vbi *n.*3. subdit debere computari incerta emolumenta, quæ habent quãdam certitudinem, & *n.*7. *&* 8. resoluit quòd quando à principio congrua semel est assignata, debet Vicarius illa esse contentus, & sibi imputet si accidat quòd congrua sit nimis tenuis, nisi sit ita tenuis quòd Vicarius se sustentare non possit.

Ex qua Const. Piana constat quotidianas distri- 44 butiones, aliaque incerta nomerari in huiusmodi portione, vt aduertit Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. §.*7. *proœm. n.*183. & consuluit Ioan. Gutierr. *cons.*8. quia secundùm hanc Constitutionem declarari præfata Concilij Trident. decreta tradunt Gutierr. *d. cons.*8. *à num.*3. Gonzal. *glos.*5. *§.*3. *num.*48. *& seq.* Valenz. *d. cons.*54. *num.*18. licèt *num.*19. aduertat Florem de Mena *var. lib.*1. *q.*10. *art.*3. *num.*39. existimasse per dictam Bullam Pij V. solùm limitari decisionem Concilij *sess.*7. *cap.*7. & idem Valenz. *vbi suprà num.*20. ait Gregor. XIII. reduxisse Bullam Pij V. ad terminos Iuris, & sacri Concilij Trident. Eleemosynas verò Altarium, funeralium (addo & aliorum similium iurium Parochialium) in congrua huiusmodi numerandas non esse, rectè monuit Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.*1. *c.*31. *sub num.*6. eò quòd isthac percipit Vicarius ex suo officio, & labore; & verba illius Constitutionis intelliguntur de obuentionibus, & emolumentis, quæ sunt incertæ respectu summæ, quæ in specie ignoratur; venit tamen

versatur c.de Monachis, de prabend. Vgolin. de officio,& potestate Episcopi, c.54.§.1.vers.5. Decimò
cum id redit in maius diuini cultus incrementum, cap. illud, cap. nihil. 7. quæst. 1. Vndecimò, vbi
Ecclesia dispensatiuè conceditur alicui qui in minori ætate constitutus est, cap. 2. de atate & qualit.
54 vel vbi Parochus ipse Sacerdos non est, Vgolin. d.
§. vers. primo. Duodecimò, quando beneficium est
vnitum mensæ Episcopi, vel Capituli, tunc enim
potest constitui Vicarius temporalis, glos. verb. ad
mensam, in Clem. 1. de excessib. Pralat. Clement. 1. de
supplend. neglig. Pralat. Azor. instit. moral. par. 2.
lib. 6. c. 19. quæst. 1. vers. item quando, Gonzal. d. glos.
5. §. 3. numer. 14. Quod tamen hodie limitatur per
Constitutionem Pij V. vt supra ostendimus. Decimo
tertiò, quando beneficium simplex alteri
cuilibet iniungitur, quia tunc non solet constitui
Vicarius perpetuus, sed temporalis, glos. verb.
Parochialium, in d. Clem. vnic. de offic. Vicar. Rota.
decis. 758. num. 2. p. 1. diuers. Azor. d. q. 1. vers. quando
55 verè Gonzal. d. §. 3. num. 15. Decimoquartò, quando
Vicariæ perpetuæ vniuntur: nam tunc efficitur
temporalis, & ad nutum possidentis instituitur Rector,
Gambar. de offic. Legati in venēde a. 101. Hoied.
de incomp benef. p. 1. cap. 15. n. 6. Gonzal. d. §. 3.
56 numer 16. Decimoquintò, in vacatione Parochialis
Ecclesiæ, donec ei de Rectore prouideatur, Concil.
Trident. sess. 24. de reform cap. 18. in princ. cuius
Vicarij deputatio spectat semper ad Episcopum,
in cuius Diœcesi Parochialis sita est, prone
refert decisum Armend. in addit. ad recep. legum
Nauarre, lib. 1. tit. 18. lib 7. de Episcopis, num. 86. ac
proinde inferiores, qui non habent iurisdictionem
quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum,
non posse constituere Vicarium resoluunt
Franc. Leo in thesauro fori Eccles. par. 1. cap.
18. numer. 52. Nicol. Garc. d. p 9. cap. 2. num. 8.
Massobot. in praxi habendi concursum requis. 1. dub.
8. & 11. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg.
60. n. 3. & 4.
57 Alij verò temporales, vt mercenarij ab Ecclesiarum
Prælatis, Plebanis, Rectoribus, Capellanis,
perpetuis Vicariis, cæterisque quibuslibet Ecclesiarum
dominis, ad augmentum diuini cultus
officiique supplementum assumuntur, vel aliàs legitimè
impediti, aut debilitati præfati domini si fuerint,
Coadiutores habeant, qui eorum sublenens
officium, cap. illud. 7 q. 1. cap. vt quisque, de vita &
honest. cleric. Sed de his Vicariis nihil in præsentiarum
tractabimus, de aliis autem, quos magis
propriè supra appellauimus, erunt inferiùs à nobis
aliqua dicenda.
58 Hæc igitur Vicaria temporalis, seu ad nutum
amouibilis non est beneficium, nec titulus beneficialis,
quia non confertur in titulum, sed est simplex
salarium, seu stipendium, Caldet. cons. 9.
n. 2. de rescript. Rebuff. de nominat. quæst. 14. n. 62.
& in praxi tital. de dispens. ratione ætatis, verb. curã
perpetua Vicaria, Nicol. Garc. de benefic. part. 1. cap.
2. numer. 93. Gonzal. d. glos. 5. §. 3. num. 35. Rot. in
Salmantina Vicaria 15. May 1596. coram Card.
Blanchetto.
59 Vnde in ea non intrat reg. de annali, Mandos. in
reg. de annali, quæst. 13. n. 1. & 2. Gonzal. d. §. 3. n. 43.
nec subiicitur nominationibus, Rebuff. in tract.
nominat. q. 15. n. 48. Gonzal. d. §. 3. n. 44. nec comprehenditur
in reseruationibus, glos. verb. esset causa
mandati, in c. si pauper 30. de prabend. l. 6 Hoied. de
incomp. benefic. p. 1. cap. 15. n. 16. Petr. Gregor. rei benefic.
c. 11. n. 16. & 17. Gonzal. d. §. 3. n. 45. Nec ad

60

eius titulum potest quis sacris Ordinibus insigniri,
Marol. de irregal. lib. 4. cap. 15. num. 4. Flamin. Parisi.
de resignat benefic. lib. 2. quæst. 6. n. 2. Salzed. ad
Bernard. in pract. c. 18. n. 8. vers. & ea ratione, Aloys.
Ricc. in decis. curia Archiep. Neapel. decis. 190. p. 2.
Gonzal. d. §. 3. n. 42. Campan. in diuers. Iuris Canon.
rub 8. c. 4. num. 8. in fine, Ego ipse de officio, & potest.
Episcop. 2. allegat. 19. num. 25. Et aduertit Nicol.
Garc. p. 1. cap. 2. num. 91. quòd si de facto quis ordinetur,
non ex eo mutabitur eius natura, seu
qualitas. Et sic Vicarij temporales non gaudent 61
prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent
Vicarij perpetui, Gonzal. d. §. 3. num. 40 Nec obli- 62
gantur ratione Vicariæ ad Horas Canonicas recitandas,
exceptis aliquibus casibus; primò, nisi
aliquis specialiter deputandus sit ad Canonicum
officium vicè alterius in choro canendum; secundò,
si Vicario plena administratio beneficij
cum consensu, & auctoritate Episcopi, tametsi
ad tempus vel cum potestate amouendi commiettatur;
tunc enim ea tacita conditione ac pacto
committi censetur, vt omnia officia præstet; si videlicet
principalis, cuius Vicarium agit, officium
non persoluat, v.g. si alicui commendetur
Ecclesia interim dum beneficiatus puer, qui per
se orare non potest, adolescat: aut si Parocho, qui
ob incurabilem infirmitatem beneficio præesse
nullo modo potest, Vicarius seu Coadiutor ab
Episcopo designatur, ita vt administrationem
etiam in temporalibus habeat, & solùm aliquam
portionem congruam parocho infirmo relinquere
debeat, iuxta doctrinam Abb. in cap. de Rectoribus,
num. 5. de instit. aut beneficium quod monasterio
vnitum est, auctoritate Episcopi committatur
alicui Vicario, quamuis ad nutum remouibili. Colliges
hæc ex Suar. de Relig. tom.... lib. 4. de Horis
Canon. cap. 22. numer. 15. Paul. Layman. in Theologia
morali lib. 4. tract. 2. cap. 5. n. 8. vers. temporales
autem Vicarij.
Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium 63
pertinet ad Priorem, seu Prælatum monasterij,
cui beneficium vnitum est, & Episcopus solùm
debet approbare, & admittere, ac licentiam administrandi
Sacramenta date, si Vicarius idoneus
inuentus fuerit, quem potest examinare; nec vlla
alia requiritur collatio, aut institutio; vt per
Flores de Mena var. quæst. 10. num. 26. Nicol. Garc.
part. 1. c. 2. n. 93. in med. Et quod in Ecclesia Regulari
nominandi Vicarium ad Regulares spectet,
fuit dictum in Iannen. Parochialis S. Andreæ 19. 64
Aprilis 1627. coram R. P. D. Duran. inter eius
impressos decis. 74 & impressa per Viui. post suam
praxim iurispatron. decis. 86. n. 2.
Hinc Vicarius temporalis potest ad nutum amo- 65.
ueri per eum, qui illum constituit, Abb. in cap.
ededeceri numer. 10. de rescript. Vitalin. in Clem. vnica
nu. 56. in fine, de officio Vicarij, Gonzal. d. §. 3. n. 39.
non Rota sequitur illam opinionem, vt in beneficiis
manualibus amotio fieri possit etiam absque
causa, Caualer. dec. 72. numer. 4. in fine, Thodos. de
Rubeis in singular. Rota p. 2. verb. beneficium §. 5.
pag. 25. Quæ tamen opinio procedit si non subsit
aliqua causa malitiæ, & præsumptio odij, Card.
à Clem. 1. §. pramissa vers. ego pute, & ibi Imol. n. 44.
Rota decis. 778. p. 1. diuers. Caualer d. decis. 72. n. 5.
nam malitia cessante etiam sine causa potest fieri
reuocatio. Selua de benefic. p. 3. quæst. 68. in fine
Nauar. commente 2. de regular. num. 65. Fr. Emman.
quæst. regul. tom. 1. quæst. 34. artic. 9. Nicol. Garc.
d. pa. 1. cap. 2. num. 88. non tamen ante annum ser-

uitij finitum, de quo vide Rebuff. *in praxi benefic. part. 2. tit. de dispens. de non resident. numer.* 18. *& num.* 3, *ad leges Galliæ tit. de mater. possess. in benefic. artic.* 9. *glos. vnica, in præfat.* Florus de Mena *d. qu.* 10. *num.* 34. *qu.* 10. *num.* 34. & nullo modo poterit se iuuare *reg. de triennali*, quomodo possit amoueri, Mandos. *reg.* 34. *quæst.* 11. Rot. *decis.* 739. *num.* 7. *p.* 1. *diuers.* Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 89.

Illud aduertere oportet quòd ad sciendum an
67 sit Vicaria perpetua, vel temporalis attendendus est vltimus status, Gonzal. *d. glos.* 5. §. 3. *numer.* 18. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 2. *numer.* 16. vbi subdit quòd si non constat de erectione tituli in Vicariam perpetuam, & non præsumitur, cum sit quid facti, non est attendus vltimus status; nempe quod sit collata vt Vicaria perpetua, nisi probetur spatio 40. annorum, & quod stante Bulla vnionis cum facultate ponendi Vicarium amouibilem & decreto irritanti videtur requiri immemorialis.

De Vicariis perpetuis Ecclesiarum Parochia-
68 lium vnitarum, qui plura scire cupit, legat Doctores *in cap. extirpanda* § *qui verò, de præbend.* vbi Rebuff. *in repet. & in cap. super eo, eodem titul. in* 6. *& Clem.* 1. *de offic. vicar. & de iurepatr. & in praxi benefic. tit. de Vicar. perp. & in tract. de congrua portione*, Hoied. *de incompatib. benefic. part.* 1. *c.* 15. Gutier. *cons.* 8. Flores de Men. *var. quæst.* 10. Azor. *instit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *c.* 6. *& lib.* 6. *c.* 29. Nicol. Garc. *de benefic. par.* 9. *c.* 2. *ex numer.* 285. *& part.* 11. *c.* 2. Valenzuel. *cons.* 54 Gonzal. *ad reg.* 8 *Can. glos.* 5. §. 3. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 7. *c.* 5. *num.* 11. *cum seqq.*

CAPVT VII.

De Præceptoriis, & Commendis Ordinum Militarium.

SVMMARIVM.

1 *Præceptores in aliquibus Religiosorum Ordinibus dicuntur superiores domorum administratores, & aliorum bonorum ad ipsos Ordines pertinentium.*

2 *Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum percipiunt? ostenditur.*

3 *Præceptoria Religionis Hierosolymitanæ sunt veri tituli, & beneficia ecclesiastica.*

4 *Præceptoria Religionis Hierosolymitanæ aptitudine sunt perpetua, nisi eas obtinentes amoueantur.*

5 *Vacatio per obitum & remotionem datur in manualibus.*

6 *Præceptoria Militiæ, & Ordinis* S. Ioannis Hierosolymitani *vacant per promotionem ad Episcopatum, & sunt publicandæ earum resignationes.*

7 *Præceptoria, seu Commenda Ordinis* S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, *& similium Ordinum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam castitatem, sed coniugalem, sunt ecclesiastica beneficia, sed contrarium verius, vt n.* 9.

8 *Commendatarij Ordinum Militarium, Religiosæ personæ sunt vel saltem ecclesiasticæ.*

10 *Commendæ non dantur Religiosis ob professionem tanquam ob titulum, sed tanquam ob conditionem, sine qua non, conferantur.*

11 *Officium militandi, quo adstricti sunt Commendatarij pro Ecclesiæ defensione, est temporale.*

12 *Commendatarij sunt veri domini quorumcunque bonorum ante, & post professionem acquisitorum, ac proinde possunt de illis liberè disponere.*

13 *Commendatarij possunt liberè testari non minus, quam alij sæculares tam de bonis patrimonialibus, quam de redditibus suarum Commendarum*

14 *Commendatarij possunt de suis bonis etiam Commendarum intuitu acquisitis maioratum instituere.*

15 *Ludentes cum Commendatariis non tenentur parta in ludo restituere*

16 *Clerici Ordinum Militarium in claustris viuentium, qui ex legitima licentia extra claustra vitam transigunt, inseruientes alicui beneficio possunt testari.*

17 *Bona, res & redditus Commendarum non possunt perpetuis Commendatarij locare, seu alienare ad longum tempus sine solemnitatibus, &c.*

18 *Commendatarij Militiarum non gaudent priuilegio militum in testando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes Fidei pugnantes.*

19 *Commendæ Militares non sunt materia simoniæ.*

20 *Simoniam nõ cõmittit ille, qui pecunia procurat commendam militarem, aut illam vendit, sed peccat contra iustitiam.*

21 *Commendatarij ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicuntur.*

22 *Commendatarij de sæcularibus beneficiis prouideri possunt.*

23 *Milites Regulares militiæ* S. Iacobi de Spatha *non sunt incapaces beneficiorum sæcularium siue simplicium, siue Curatorum, nec etiam pensionum.*

24 *Equites Capellani Religionis* Sancti Stephani *præsentari valent ad Ecclesias sæculares.*

25 *Fratres Ordinum Militarium in communi viuentes, & choro deputati sunt verè religiosi.*

26 *Equites* S. Ioannis Hierosolymitani *veri sunt Religiosi.*

27 *Equites Ordinum Militarium, qui matrimonium contrahunt, verè Religiosi non sunt.*

28 *Equites Militares non solum* sancti Ioannis Hierosolymitani, *sed etiam* Christi, S. Iacobi *& similes sunt ecclesiasticæ personæ.*

29 *Religiosorum appellatione veniunt in quacunque materia etiam pœnali & odiosa ex proprietate sermonis Equites* S. Ioannis Hierosolymitani, *non sic alij, qui matrimonium contrahunt.*

30 *Religionem ingredi absolutè vouens satisfacit voto si Religionem Equitum* S. *Ioannis Hierosolymitani ingrediatur, secus si ingrediatur alios Ordines militares, qui matrimonium contrahere permittunt.*

31 *Milites* S. Iacobi Alcantaræ, *& similes non comprehenduntur in Bulla* Pij V. *prohibente ne clerici sæculares, vel Regulares taurorum agitationi intersint.*

32 *Matrimoniũ ratum dissolui potest per professionẽ in Religione* S. Ioannis Hierosolymitani, *non in aliis* S. Iacobi Alcantaræ, *& similibus.*

33 *Milites*

33 *Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur sub decreto Concilij Trid.* sess.25. de regular.cap.15. *benè tamen milites* Hierosolymitani.

34 *Equites* sancti Ioannis Hierosolymitani *comprehenduntur sub decreto Concil.Trid.* sess.6. de reform.c.3.

35 *Testamenta an & quando Milites regulares facere possint? ostenditur.*

36 *Horas Canonicas an & quando teneantur recitare Militares Religiosi? ostenditur.*

37 *Milites Regulares an & quando fori priuilegio gaudeant, & à solutione tributorum exempti sint consondi, remissiuè.*

38 *Filius illegitimus Commendatarij professi Ordinum Militarium præter* Hierosolymitanum, *nō est spurius, ac proinde per subsequens matrimonium legitimari potest.*

39 *Milites* S.Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, *& similes excipit Bulla Clementis VIII. de largitione munerum.*

40 *Equites* Hierosolymitani *nihil proprij habere possunt, illorumque bona ad Religionem pertinent.*

41 *Equites* Hierosolymitani *quicquid acquirunt Religioni acquirunt sicut cæteri Religiosi.*

42 *Hæreditas delata Equiti Hierosolymitano post professionem emissam acquiritur Religioni.*

43 *Equites* Hierosolymitani *nullam habent testamenti factionem.*

44 *Equites* Hierosolymitani *non possunt alienare bona Commendæ.*

45 *Equites* Hierosolymitani *non possunt se ingerere in Commendis, nisi quatenus velit Religio, possunt tamē ex earū redditibus sumere alimenta, & expensas facere.*

46 *Equites* Hierosolymitani *non habent velle nec nolle, quia dependent prorsus à Magni Magistri voluntate.*

47 Commendatarijs *perpetuis Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competunt cuncta, quæ veris Prælatis & beneficiarijs conceduntur.*

48 *Milites & Commendatarij Hierosolymitani tenentur illo arcto præcepti vinculo prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemosynam faciendam ex annuis redditibus.*

49 *Equites* Hierosolymitani *an succedant in feudis?*

50 *Equites* Hierosolymitani *non admittuntur ad fideicommissum perpetuum familiæ relictum exclusis ecclesiasticis.*

51 *Equites* Hierosolymitani *etiamsi degant extra Conuentum si nunquam à nexu obedientiæ soluuntur.*

52 *Equites* Hierosolymitani *sunt incapaces pensionis super beneficio seculari.*

53 *Papa quando dispensat cum Militibus* Hierosolymitanis *in voto castitatis?*

44 *Equites* Hierosolymitani *non admittuntur ad officia iurisdictionalia, vel ad Magistratus ciuitatum.*

55 *Ecclesia de alimentis modestis prouidere tenetur patronum non sua culpa ad inopia redactum.*

56 *Equitem* Hierosolymitanum *ipsa Religio alere debet.*

57 *Milites* S.Iacobi, *& similes an possint confiteri cum sacerdote seculari.*

58 *Monasterij B.Mariæ de Roncenalles, descriptio.* August.Barbos.de Iur.Eccles. Part. II.

59 *Bona sua quando Prior, & Canonici de Roncesvalles cœperint commendare?*

60 *Commenda monasterij de Roncesvalles vbi sita, & proprius vocantur Preceptoriæ, vt numero 61.*

62 *Ecclesia S. Mariæ de Lyismiluisen. in Regno Portugaliæ est Preceptoria monasterij de Roncesualles.*

63 *Doctor Nauarrus insignis litteratura & sanctitatis vir, aduersam semper expertus fuit fortunam.*

IN quibusdam Religiosorum Ordinibus, præsertim ad militandum, 1
vel excipiendos hospitio peregrinos, vel curandos ægrotos, aut sustentandos egenos institutis, administratores domorum, vel prædiorum, vel annuorum redituum, vel quorumlibet bonorum ad ipsum Religiosorum Ordinem pertinentium, dicuntur Præceptores; quales apud Italos vocantur in Ordine Militum S. Ioannis Hierosolymitani, S.Antonij in diœcesi Viennensi, Sancti Spiritus in Saxia in alma Vrbe. Huiusmodi Præceptores tribus votis obstricti, & regulam ipsius Ordinis, & Religionis professi, ab ipso totius Ordinis Magistro, vel ab aliis ipsius nomine, & auctoritate in administrationibus domorum, prædiorum, & aliorum bonorum ad ipsum Ordinem pertinentium constituuntur, & certos annuos redditus, vnde commodè sustentantur, ex quibus aliqui eorum certam pensionem in vsus certos & præscriptos certos ipsius Ordinis regulam impendunt, & reliquū sibi sumūt, ac retinent tanquam suæ operæ & laboris mercedem. Ita Azor. *instit.moral p.2.lib.3.c.26.q.8.vers.sciendum,* vbi *q.* 9. dicit nihil obstare quominus annuos prouentus quos Præceptores isti percipiunt, & habent, beneficia regularia vocentur; habent enim ius eos exigendi, & capiendi ob ministerium, & officium, quod præstant, nec fiot Canonica institutione huiusmodi prouentus anoui possidentur; nam Superiorum auctoritate conferuntur; & non nisi clericis ipsius Religionis regulam & institutum professis. Nec dantur ad certum & definitum tempus, sed ad vitam ipsius Præceptoris, vel saltem ad nutum Superioris conferentis, hoc est ad tempus incertum, quod Superiori visum fuerit, & *qu.* 2
10. resoluit quod iuxta regulas Ordinum talia beneficia dicuntur Præceptoribus huiusmodi dari Iure administrationis, & commendari, & committi, & dicuntur pariter conferri. De commendis Indorum, latè Solorzan. *de iure Indiarum tom.2.lib.2. per tot.*

Et quòd Præceptoriæ Religionis Hierosolymitanæ sint veri tituli, & beneficia Ecclesiastica, 3
latè tradunt Cardin. Iacobat. *de Concil. pag.* 322. *col.* 2. *vers. sicut dudum.* Pute *decis.* 392. *alias* 382. *n.* 1. *lib.* 1. *in correctis* Flamin. Paris. *de confid. q.* 17. *n.* 3. Nicol.Garc. *de benefic.p.*1. *c.*4. *n.*1. ob idque in eis locum habere *Clem.* 1. *de sequest. possess.* resoluunt Paris. 136. *n.* 16. & 17. *lib.* 4. Mohedan *decis.* 10. *de causa possess. & prop.* Rot. *decis.* 569. *p.* 2. *recent. & in Milenitana Prioratus Nauarræ* 11. *Ianuarij* 1627. *coram Card. Verosi.*

Nec facit quod præfatæ Præceptoriæ sint ad nutum amouibiles, quia Rota sæpius resoluit quòd præceptoriæ huiusmodi sunt beneficia manualia, à quibus possunt milites ad nutum Magni Magistri amoueri, ex Greg. XV. *decis.* 109. *num.* 3. Mohed. *decis.* 19. *num.* 1. *de causa possess.*

& Achil. de Graff. *decis. 9. num. 3. de prabend.* testatur Theodos. de Rubeis *in singul. Rota. p. 2. verb. Praceptoria pag* 81. Spetell. *in decis. fori Eccl. decis. 2. num. 37.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quast. 36. num. 30.* cum etiam, quia, quicquid sit in manualibus sæcularibus, quæ non dantur in titulum, nihilominus istæ Præceptoriæ aptitudine sunt perpetuæ, nisi eas obtinentes amoueantur & de iis iudicatur vti de perpetuis, prout sunt de sui natura, cum conferantur in titulum, & possint impetrari, licèt obtinentes potius ratione obedientiæ, & ex vi professionis, quàm ex natura earum possint remoueri ad nutum Superioris, qui potest quoque non remouere, vt distinguit Gambar. *de officio & potest. Legati de Latere lib. 4. tit. de potest legati in referu benef. num. 14. & seq.* Flamin Paris. *resign. be-*
5 *nef. d. lib. 11. qu. 4. nummer. 91.* & in manualibus datur vacatio per obitum & remotionem, glos. *verb. reuocari propè med. vers. scias, in Clem. vnic. §. pramissa, de suppl. neglig. Pralat.* vbi Cardin. *num. 8.* Vita-
6 lin. *num. 9.* Et ideo declarauit Gregorius XIII. Præceptorias huiusmodi Militiæ & Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani vacare per promotionem ad Episcopatum, vt *in sua constit. 82. incip. Controuersia, sub dat. 3. Kalend Maij* 1583. quæ habetur *in Bullario nouo tom. 2. pag.* 467. & esse publicandas earum resignationes sicut aliorum beneficiorum post Mantic. *decis. 86. num. 7.* resoluit Flamin. Paris. *de resign. benefic. l. 11. q. 3. n. 106. & confident. q. 7. n. 1.* vbi *n. 14. & 15.* subdit quòd in Præceptoriis cadit simonia, & confidentia. Quamuis Ioan. Quintin. *in repet. cap. de multa, de prabend. num.* 8. & ea *n. 263* existimauerit Præceptores siue Commendatarios S. Ioannis non esse beneficiarios, nec habere beneficium, sed administrationem, & officium.

7 Et non solùm Præceptoriæ Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, de quibus hucusque egimus, sunt beneficia ecclesiastica, sed etiam Præceptoriæ, seu Commendæ Ordinis S. Iacobi Calatrauæ, Alcantaræ, & similium Ordinum Militarium Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam castitatem, sed coniugalem, vt resoluunt Raudens. *cons. 17. n. 19.* Mandos. *ad reg. 19. q. vlt. n. 7.* Garc. *de benef. p. 1. c. 4. n. 6. & 7.* D. Sperel. *in decis. fori Eccl. decis. 2. n. 100.* Marr. *de iurisd. parte 2. c. 32. n. 22. & p. 4. casu 24. nu. 16.* Mendez à Castro *in praxi Lusitana lib. 2. cap. 1. num. 10.* Azor. *instit. moral. p. 2. l. 3. cap. 26. q. 9.* Nau. *de redditib. Eccl. q. 1. mon. 54. n. 6. & q. 3. num. 27.* Mota *in tract. de confir. Ordin. S. Iacobi lib. 2. c. 2. §. 10. n. 4.* Flamin Paris. *de resignat. benefic. p. 1. cap. 4. ex n. 6.* Nouarr. *in lucerna Regular. verb. Praceptoria.* Mich. de Reinoso *obseruat. 1. n. 30. & 45.* Cabed. *de patronat. Reg. Corona c.*
8 15. *ex num. 7.* Ratio est quia Commendatarij dictorum Ordinum, qui ex Ecclesiastica institutione ministerio militandi aduersus Christi nominis hostes, Ecclesiasticos redditus percipiunt in titulum perpetuum commendæ dum viuunt, religiosæ personæ sunt, *cap. cùm & plantare 3. in princip.* ibi, *fratres Templi, & Hospitalis, & alij religiosi, de priuileg. Ordin Regia Lusit. lib. 2. tit. 3. in princ.* ibi. *Clericos de Ordens menores, ou Sacros, beneficiados Commendatores, ò otros Religiosos,* Reinoso *d. obseruat. 1. num. 26.* vel saltem Ecclesiasticæ, cùm sint in Ordine approbato à Papa, Valasc. *cons. 24. num. 8.* Flores de Mena *vari. quast. 21. num. 194. & seqq.* & dicuntur ab aliquibus laici ad differentiam clericorum, seu Ordinatorum, sicut conuersi monasteriorum, qui re verà sunt personæ Ecclesiasticæ, & religiosæ, & tamen dicuntur laici, Hispanè, *frailes leigos*, ad differentiam religiosorum clericorum, vt *in cap. ex eo, de elect. in 6. in fine,* ibi, *vel conuersi laici cum clericis*, aduertit Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 11.* Et quamuis sint in continuo armorum exercitio, hoc faciunt pro fide Catholica, quia pari modo omnes clerici etiam sæculares dicuntur milites cælestes; & quotidiè pro Catholica Fide militare non desinunt, c. *degradatio §. alij autem, de pœnis lib. 6.* glos. *verb. facere potest, in l. miles 6. ff. de re milit.* Gonzal. *ad reg. 8. cancel. glos. 8. n. 66.*

Verùm licèt hæc sententia sit probabilis, & 9
rectè defendi possit; contraria tamen probabilior mihi videtur, nempe Præceptorias, Domini nostri Iesu Christi, Militares vulgò Commendas Ordinis S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & similium beneficia Ecclesiastica non esse, sicut bene resoluunt Philip. Comp *part. 3. cons. 66.* Mandos. *reg. 6. Cancel. quast. 11. nummr. 3.* Petr. Greg. *syntagm. Iuris lib. 15. cap. 34. nummer. 2.* Cabed. *de patronat. Regia Corona cap. 15. à nummer. 15.* Gabr. Pereira *de Manu Regia part. 2. cap. 48. nummer. 7. cum seqq.* Melch. Phœbos *Lusit. decis. 85. num 10. cum seqq. tom. 1.* Sarmient. *de redditib. in sua defensoria admoni. 55. nummer. 5.* vbi dicit Nauarrum errasse, subdens de hoc bene informatum esse, cum eius pater, & frater fuerint Commendatarij, qui contraria vtuntur ratione, nempe has Præceptorias non dari propter officium ecclesiasticum, seu spirituale, sed potius propter operam omnino temporalem, militiam scilicet, in qua se strenuè exercent, neque aliquo sacro Ordine, vel etiam prima Tonsura eos insignitos esse oportet, neque onere diuini Officij recitandi adstringuntur, sed tantum ad certas preces, non ea vi Commendæ, sed ex professione, & regula: & sic frequenter laicis pro temporalibus obsequiis concedenti dictæ Commendæ per Magistros Ordinum Militarium, quibus Commendarum libera dispositio conceditur, Phœbos *d. decis. 85. num. 12.*

Non obstat quòd hæ Commendæ non dantur 10
nisi Religiosis, ac proinde videntur annexæ statui Religioso, quem constat esse spiritualem, quia respondetur huiusmodi Commendas non tradi Religiosis ob professionem tanquam ob titulum, sed tanquam ob conditionem, sine qua non conferuntur. Pontifex enim non vult illas Commendas conferri nisi professis, consequenter in recepturo huiusmodi Commendas requiritur professio, vt sit habilis ad eas recipiendas; non tamen hinc sequitur huiusmodi Commendas esse aliquid spirituale sicut si Pontifex præciperet bona aliqua temporalia distribui inter Religiosos, non ob id illa bona essent spiritualia, seu annexa titulo spirituali.

Nec obstant quòd Commendatarij ex Eccle- 11
siæ institutione officio militandi adstricti sunt, pro Ecclesiæ defensione, quia respondetur hoc officium temporale esse, & ex eo quòd fiat Ecclesiæ institutione pro Ecclesiæ vtilitate, non pertinet ad beneficij naturam, sicut videmus in pluribus aliis, qui ministeriis temporalibus Ecclesiæ inseruiunt, & propterea portionem aliquam redditutum Ecclesiasticorum percipiunt, & tamen apud omnes constat beneficiarios proprios non esse, vt de Symbalysta OEconomo, Syndico, & similibus diximus *in tract. de Canonic. 12. num. 24.*

Ex

12 Ex qua ratione iam colligitur hos Commẽdatarios S. Iacobi & similium esse veros dominos quorumcunque bonorum ante, & post professionem acquisitorum, ac proinde posse de his omnibus bonis tam patrimonialibus quocunque titulo acquisitis, quàm redditibus Commendarum, ita liberè disponere, ac cæteros sæculares; tum quia antiquissima consuetudo ita paupertatem eorum interpretata est Superioribus scientibus, & non contradicentibus, & redditus commendarum titulo sæculari his dantur nẽpe titulo militari, tum quia sicut nec omnimodam & perfectam castitatem profitentur, ita nec perfectam paupertatem, sed illam solùm, quæ hodie est consueta, ab eis seruari: & ideo ita docent Alcozer *lib. de ludo cap.* 39. Fr. Emman. *qu. regul. tom.* 3. *q.* 29. *art.* 7. *&* *q.* 79. *art.* 7. Bonacin. *variar. tract. q.* 4. *de oblig. benefic. puncta* 2. *num.* 24 Ista *in reg. Commendatariorum D. Iacobi in proœm.* vbi *de voto paupertatis*, Valasc. *consult.* 108. *à numer.* 7. Molina Theologus *de iustitia. tom.* 1. *disputat.* 141. *col.* 3. *versic. est verà rigida num.* 6. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *disp.* 21. *q.* 14. *n.* 2. *&* 4. Phæbos *d. decis.* 8. *num.* 18. Sperel. *in decis. fori ecceles. decis.* 2. *num.* 75. *&* 76. *&* *decis.* 21. *nu.* 38. *in fine.* Seraph. *decis.* 587. *per tot.* Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 19. Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *tom.* 2. *disp.* 160. *sect.* 7. §. 119. Diana *moral. resol. p.* 5. *tract.* 14 *moral.* 2. *resol.* 94. Quamuis Nau. *de redditibus ecclesi. q.* 1. *num.* 95. *&* 96. *&* *q.* 3. *n.* 30. *&* 31. *&* *in apolog. monitis* 61. Motta *in lib. instructionis vt Commendatarij tendant ad perfectionem, cap.* 4. §. *nu.* 50. Ayala *in compendio regula ordinum Militarium*, existimauerint eos teneri omnia bona prædicta in vsus suos honestos expendere, & quod superfuerit in opera pia.

13 Vnde quamuis Nau. *comment.* 1. *de Regular. n.* 56. crediderit non esse integrum his Commendatarijs testari secluso priuilegio Apostolico, receptissima tamen consuetudo apud eos obtinuit posse quoque liberè illos testari non minus quàm alios sæculares, tam de bonis patrimonialibus, quam etiam de redditibus suarum Commendarum: nam licet olim testari non potuissent, Innocent. VIII. & Clemens VII. in hoc dispensârunt. Nec obstat Pium V. reuocasse licentias his concessas ad testandum, quia eius Motus proprius receptus non fuit quoad alios Commendatarios præterquàm Sancti Ioannis, & illum expressè reuocauit Gregorius XIII. concedens eis facultatem testandi iuxta pristinam eorum consuetudinem. Ita Molin. *de inst. to.* 3. *disp.* 604 *in fine*, Morta *in tract. de confirmat. Ordin. Milit. lib.* 2. *cap.* 1. §. 18. *num.* 8. Hieron. Roderic. *in compendio quæst. regul. resol.* 28. *num. &* *resol.* 135. *num.* 7. Gratian. *d. cap.* 880. *n.* 42. *cum seqq.* vbi sustinet hanc consuetudinem in Commendatarijs aliarum Religionum præter Hierosolymitanam, de qua infrà *ex n.* 30. *cum seqq.* Machado. *d. tom.* 1. *lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *docum.* 4. *nu.* 1. *&* *nu.* 6 latè Sanch. *in præcep. Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 30. vbi *n.* 31. post. Molin. *loca proximè citato*,
14 & alios resoluit posse quoque hos Commendatarios de vtriusque bonis maioratum instituere, non secus ac alios sæculares, quibus addo Lezan. *in dub. Regular. tom.* 2. *c.* 3. *n.* 29. me citato *in hoc loco* Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *q.* 4. *tract.* 2. *docum.* 4. *n.* 2. & idem Sanchez *d. c.* 8. *num.* 32. cum Alcozer *de*
15 *ludo cap.* 39. tenent ludentes cum his Commendatarijs non teneri parta in ludo restituere, quia cum hi Commendatarij sint verè domini omnium illorum bonorum, possintque de illis disponere, instar cuiuscumque sæcularis, verè transferunt illorum dominium perdendo in ludo, & *num.* 37. post Istam *in regul. Commendatariorum cap.* 20. Mottam *in l. instruct. vt Commendatarij tendant ad perfectionem c.* 4. § 4. *num.* 32. firmat clericos Ordi- 16
num Militarium in claustris viuentium qui ex legitima licentia extra claustra vitam transigunt, inseruientes alicui beneficio, posse testari, ea tamen conditione, vt quotannis inuentarium bonorum tempore præfixo Superiori præsentent, & dummodo quintam bonorum partem monasterio relinquant, & tertio quoquo anno petant à Superiore testandi licentiam. Bona autem res, & red- 17
ditus ipsarum Commendarum non possunt perpetui Commendatarij locare, seu alienare ad longum tempus, sine solemnitate à iure requisita, vt resoluit Hieronym. Roderic. *in compendio quæst. regul. resol.* 8. *n.* 13.

Dicti tamen Commendatarij Militarium, non 18
gaudent priuilegio militum in testando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes fidei pugnantes, vt constat ex *l. milites. C. de re milit. &* §. *sed hactenus. Instit. eod.* resoluit Fr. Emman. *in addit. p.* 4. *cap.* 145. *num.* 2. quem refert, & sequitur Hieron. Roderic. *in compendio q. regul. resolut.* 135. *num.* 8. An autem Hierosolymitani Milites possint testari, vide *infrà n.* 42.

Ex quibus constat huiusmodi Commendas 19
non esse materiam simoniæ, quia non sunt aliquid spirituale, sed temporale; conferuntur enim titulo laico, & dantur in subsidium, seu stipendium pro temporalibus seruitijs; & administratio illarum laicis principalibus aliquando committitur; opus enim militiæ est opus temporale pretio æstimabile, quod æstimationem suam non amittit, etiamsi fiat ex voto, & referatur ad cultum Dei. Ita Victor. *in relect. de simon. num.* 45. Arag. 2. 2. *q.* 100. *art.* 4. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 4 *de simonia c.* 27. *n.* 6.
Vnde colligitur non committi simoniam ab eo, 20
qui pecunia procurat Commendam Militarem, aut illam vendit, aut alteri confert, reseruata pensione in sui, vel alterius fauorem. Ratio est, quia non committit simoniam iuris Diuini, cùm huiusmodi Commenda non sit res sacra; neque committit simoniam iuris humani, cùm non extet ius Canonicum prohibens alienationem dictarum Commendarum intuitu religionis, & rerum sacrarum; peccaret tamen contra iustitiam illam vendendo, quia vendens, vel est ipse Commendatarius, vel magister Ordinis: si est ipse Commendatarius, certum est ipsum non posse huiusmodi Commendam vendere, cùm non sit dominus Commendæ, sed vsufructuarius, dum viuit: si verò Magister Ordinis, nec ipse illam vendere potest absque licentia Papæ; quia ipse non est dominus, sed distributor, & dispensator constitutus à Papa ad distribuendum. Ita Mandos. *in reg.* 6. *Cancel. qu.* 11. *num.* 3. Petr. Greg. *syntag. Iuris lib.* 15. *cap.* 34. *n.* 2. Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ c.* 15. *à num.* 11. Diana *moral. resol. p.* 6. *tract.* 8. *miscelan. resol.* 17. Suar. *d. c.* 27. *nu.* 10. Filiuc. *tom.* 4. *tractat.* 45. *cap.* 6. *nu.* 3. me citato *in hoc loco* Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 4. *tractat.* 2. *docum.* 1. *num.* 4. Quamuis Azor. *instit. moral. par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 6. *q.* 3. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *num.* 7. Raph. de la Torre *de Relig. tom.* 2. *quæst.* 100. *artic.* 4. *disput.* 3. teneant in venditione harum Commendarum committi simoniam, & Flamin. Paris. *dict. tract. de confident. quæst.* 17 dicat in Præceptorijs committi simoniam, & confidentiam, nisi eorum opinione intelligamus

de Præceptoriis Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani,& licèt Gabr Peteira *dict.part.2 cap.48. n. 9. vers.infertur.*, dicat quod huiusmodi Commendæ non possint vendi, aut dari aliquo pretio,*&* *n.*10. quod non possunt plures vni concedi ; & quòd in huiusmodi Commendis committatur simonia, dicit Spetellus *dict. decis.* 21. *numer.* 37. *in fine.*

21 Cùm ergo Commendatarij huiusmodi ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicantur, nec Militaris Ordinis causa veri religiosi sint, eò quòd tria vota substantialia non profitentur, sed potius in voto paupertatis dispensari reperiuntur,vt infra dicemus sequitur; illos de sæcularibus beneficiis prouideri posse, quia leges Canonicæ, quæ sæcularia beneficia Religiosis, seu secularibus conferri prohibent, iuxta *cap.cùm de beneficio,de præbend. in 6.cum similibus* ad istos, qui verè Religiosi non sunt, trahi non

22 debent. Quare ita hanc partem secundùm Iuris rigorem probant Azor. *dict. lib.*11.*cap.*4.*quæst.* 2. *in fine*, Gambar. *de officio & potest.legati de latere lib.*6.*n.*269.Sanch.*in præcept.Decalogi lib.*7.*c.* 29. *num.* 102.& ex voto Cardinalis Pamphilij senioris sic decisum fuisse refert Nicol.Ga:ç.*dict. cap.* 4. *num.* 18. & quamuis dubitet idem *num.* 22. *& part.7.cap.*10.*num.*9.*&* 32.tamen postremò *in addit.ad dict c* 4.*num.*24. asserit se vidisse quandam declarationem Sacræ Congregationis *sub die* 10.

23 *Nouemb* 1609. quæ sic ait. *Congregatio Concilij censuit Milites Regulares militia S. Iacobi de Spatha,aliosque huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia,videlicet paupertatis,castitatis, & obedientiæ,non esse incapaces beneficiorum sæcularium, siue simplicium, siue Curatorum, nec etiam pensionum.* cuius declarationis memini Ego ipse *de officio & potest. Episcopi p.3.alleg.*57.*num.*173.quamuis hos omnes esse incapaces beneficij sæcularis, & pensionis sicut alios Religiosos, videantur supponere Nauar. *consil.*27.*n.*9.*in solut.ad* 2.*de regular.in antiq.& consil.*10. *num.*9.*eod.titul. in nouis*, Mandos. *de signatura gratiæ tit.dispensatio Monachor.pro obtinendis benefic.in fine*,Fr. Emman. *quæst. regular.tom.*1.*qu.* 34. *artic.* 5. & secundùm horum sententiam est praxis datariæ, & Cancellariæ Apost.vt audio.

24 Equites Capellani Religionis S. Stephani Papæ,& Martyris, quamuis habere possint Ecclesias proprias eidem Religioni subiectas, præsentari valent ad alias Ecclesias sæculares, & institutionem, ac possessionem obtinere, vt habetur *in libro statutorum dictæ religionis Sancti Stephani fol.*26.*& seqq.*vbi sunt relatæ decisiones Rotæ Romanæ DD. Cardinalium Robusterij, Seraphini, Pamphilij senioris, & Aragonij, sicut attestatur Viuian.*in praxi iurispatron.lib.*6.*cap.*2.*n.*16.secundùm vtramque impress. & in votum reductæ *decis.*228. *p.*1. *recentiss.*aliàs in posthum.Farin.quod fuit confirmatum quodam decreto *Congregationis super rebus Dataria,die* 9.*Septembris* 1591.in quo statuitur Equites Milites S. Stephani posse prouideri de beneficiis sæcularibus,quod decretum refert Bossi.*de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 2. *casu* 10.*num.*11.

25 De Militibus Ordinis Christi,S.Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, S. Stephani,S.Lazari, & similibus,in præsentiarum aliqua sunt notanda circa illam controuersam quæstionem, an sint verè Religiosi, vel secundùm quid ? In qua vt cætera ab inceitis seperemus, est aduertendum in huiusmodi Ordinibus, Fratres esse, & fuisse, qui in communi viuebant,& viuunt, & sacris Ordinibus insigniebantur, ad chorum deputati ; fuisse etiam Milites, qui in castris, & extra claustrum versabantur ad præliandum professi. Constat distinctio,ex vsu; compertum enim est in omnibus prædictis Religionibus fratres esse, quos *freires* Lusitani appellant, qui vitam Regularem profitentur, viuentes in communi & claustro, sub vnius Prioris obedientia, choro inseruientes. Apud nostros Lusitanos de Christi Ordine nemo est, qui nesciat nobilissimum illud monasterium oppidi de Thomar,atque etiam Conimbricensem Academiam nobili eiusdem Ordinis Collegio condecorari : de Ordine S.Iacobi similiter celebratissimus est Conuentus Clericorum regularium in oppido de Palmella, quod etiam constat de Ordine de Auis in eiusdem nominis oppido. Habent etiam cœnobia Monialium similiter Cruce signatarum, vbi nobiles mulieres profiteri consueuerunt. Horum igitur Fratrum, & Monialium veram esse Religionem dubitandum non est, sed potius apud omnes extra omnem est controuersiam, vt bene notant Ouiedo *in praxi Regul. part.* 1. *tractat.*2. *disputat.*1.*quæst.*4.Azor.*instit.moral.par.*1.*lib.* 13. *cad.* 3. *quæst.* 2. *vers.sciendum*, quia omnia substantialia & necessaria ad statum veræ, & perfectæ Religionis, in illis reperiuntur ; scilicet tria vota emissa in regula à Sede Apostolica approbata,& in manu Prælati traditionem personæ acceptantis, iuxta *cap. cum ad Monasterium, de statu regul.*

Certum est etiam in eisdem Religionibus Mi- 26
lites existere, qui extra claustrum viuunt ; non ad chorum, vel sacros Ordines, sed ad præliandum deputati, vt vsus docet,& in iis tota versatur controuersia in qua varij casus subdistinguendi sunt Primus est de his Militibus, qui tria prædicta vota emittunt,& ad omnimodam castitatem obligantur, ita vt matrimonium contrahere non possint, vt sunt Equites S. Ioannis Hierosolymitani, & hos verè esse Religiosos indubitatum est, quia omnia substantialia Religionis in illis reperiuntur,votum scilicet castitatis, paupertatis & obedientiæ sub regula à Sede Apostolica approbata, Machado *d.p.4.tr.* 2.*docum.*1.*n.*1.*& docum.*6.*n.* 4. Azeued.per text. ibi *in l.* 14.*tit.*5.*l.*3.*Recop.*Carol. Tapia *in auth. ingressi verb.monasteria cap.*34.Mastrill.*de magistrat.lib.*2.*cap.*2.*num.*35.*&* 36.Duen. *reg.*100.*ampl.*5.*& reg.* 103. *limit.* 6. Solorzan. *de Indiarum iure tom.*2.*lib.*2.*cap.*5.*num.*17.Lezana *in sum.quæst.Regular.tom.*2 *cap.* 5 *num.* 5.*cum seqq.* Gratian.*discept.forens.c.*452.*n.*24.*&* 27.*& c.*880. *à num.*1.Monet.*de Conseruat.c.*10.*num.*387.Campan.*in diuers.Iuris Canon.rub.*12.*cap.*16.*n.*44 nouiter Theodos.de Rubeis *in singularib. Rota verb. Hierosolymitani Milites tom.* 2. plures refert Doctores Giurba *cons.*77.*n.*10.Bobadil.*in politica l.* 2. *cap.*19.*n.*11. Thesaur.iun..*quæst.forens.lib.* 1.*q.* 18. *n.*3.Lotter.*de re benef.lib.* 1.*quæst.* 36.*num.*30. Nouar.*in praxi elect.& var.sort q.*69.*sect.* 2. *& in lucerna Regular.verb Milites num.* 2.latè Carol.Maranta *tom.* 2.*resp.*6.*n.* 2. *&* 3. Ioan.Steph.Durant. *quæst.Iuris qu.*6.*col.*6.Spetel.*in decis.fori eccles.decis.*21.*num.*9.*cum seqq.*Rota *apud post.in fine tract. de manne.decis* 326.*nu* 4.*& decis.*333.*sub n.* 1.*p.*1. *recent.& decis.*87.*n.*1.*p.*2.*etiam recent.* Greg. XV. *decis.*87.*num.*2.*& ibi adden n.*13.*&* 14 & fuit dictum in *Egitanien.Commenda* 8. *Iunij* 1626. *corā R. P. D. Merlino*; elegenter de his S. Bernard *in sermone*

sermone ad Milites Templi c.4. ad fin. in hęc verba. *Vt penè dubitem, quod potius censeam appellandos Monachos videlicet, an Milites, nisi quod vtrumque forsan congruentius nominari, quibus neutrum deesse agnoscimus, nec Monachi mansuetudo, nec militis fortitudo.* Quòd verò non choro nec spiritualibus exercitiis, sed armis sæcularibus insertuiant, substantiæ Religionis non repugnat, sed solùm iuris humani prohibitioni vetantis clericos, & Ecclesiasticas personas sæcularibus negotiis se immiscere, quam prohibitionem Pontifex, & Apostolica Sedes tollere potest, iuxta reg. *cap. proposuit, de concess. prabend. cum simil.* & Religionem concurrentibus aliis substantialibus instituere in finem illum militandi pro Christiana Religione, sicut aliarum Religionum institutum alios noscitur habere fines à chori seruitio diuersos; nec nobiscum pugnat Abb. *in rub. de Regularib. num. 4 vers. Ego dubito*, & alij qui eum sequuntur, Rot. *decis. 591. n. 5. part. 1. diuers.* Mandos. *super reg. 3. Cancel. q. 11. num. 3.* Beller. *disquisit. clerical. tit. de priuil. canonis 3. 1. n. 37.* latè Gonzal *ad regul. 8. Cancell. glos. 8. num. 57.* videndus à *num. 53.* resoluentes Milites Hierosolymitanos, quia matrimonium contrahere non possunt, largo modo dici Religiosos, non enim intendunt his verbis negare hos milites veros esse religiosos, sed ita loquuntur ad differentiam aliorum, qui matrimonium contrahunt, quos nec stricto nec largo modo Religiosos esse admittunt, atque ad differentiam regularium, qui perfectionem religionis & statum profitentur, choro dedicati, addiderunt particulam *largo modo*, quæ non tollit propriè esse tales, argum. text. *in l. cum lege ff. de testam.*

27 Secundus casus est de his Militibus, qui matrimonium contrahunt, quos verè esse Religiosos tenuerunt Gregorius Lop. *l. 1. glos. 1. tit. 7. p. 1.* Martin. de Ayala *en el compendio y declaration del Orden de Santiago, per tot. & precipuè cap. 1. & 2.* Medina *de sacror. hominum auth. lib. 4. controuers. 7. cap. 39.* Menoch. *illust. lib. 3. cap. 105. à n. 48. & de success. creat. lib. 3. §. 30. num. 383. cum seqq.* Nauar. *cons. 11. de Regularib.* vbi de nostris Christi Militibus, & *cons. 10. eod. tit.* vbi de Militibus S. Stephani, Fortun. Garç. *in cons. pro militia Sancti Iacobi vers. materia.* Burg. de Pace, & alij quos refert Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 1. art. 6. & q. 13. art. 2.* Hieron. Llamas *in methodo p. 3. cap. 11. §. 12. ad fin. & §. 13. & 14.* Flores de Mena *variar. lib. 2. q. 21. num. 205.* Valasc. *cons. 108. n. 27.* Cardin. Bellarm. *tom. 1. lib. 2. cap. 3. vers. alterum genus*, Gabr. Pereira *decis. 58. num. 1. & 2.* Mota *de confirmat. Ordinis S. Iacobi lib. 2. per tot.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 111. n. 2.* Bobaldin. *in sua politica lib. 2. cap 19. n. 11.* plures refert, & sequitur Sanc. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 11.* Iul. Cæs. Imbrian. *in tract. de iudicib. Regni, in præfat. num. 42.* Bambacar. *in repet. cap. 1. §. qui clericus q. 2. num. 31. cum seqq.* Rebell. *de obligat. iustit. par. 2 lib. 3. q. 4. num. 13.* Mendez à Castro *in praxi Lusitaña lib. 1. cap. 2. n. 10.* Carol. de Graff. *de effectib. cleric. effect. 1. n. 110. cum seqq.* Nicol. Garç. *de benefic. p. 1. cap. 4. nu. 15.* Basil. Pont. *de impediment. Matrim. cap. 19. §. 4.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera, differ. 1. n. 22* Hieron. Cenedo *in tract. de paupert. Relig. dub. 60. num. 12. & 13.* Diana *resolut. moral. part. 1. tract. 2. resol. 49. & p. 6. tit. tract. 8. resolut. 17.* Trasmiera *in tract. de polygamia lib. 3. quæst. 22. n. 26.* Ioan. Sancin. *in selectis disput. 49. à n. 11.* Lezana *in sum. quæst. Reg. cap. 2. n. 2. tom. 1.* latè Sperell. *in decisionibus fori Eccles. decis. 1. num. 58. cum seqq.* idem Lezana *dict. tom. 2. cap. 5. num. 6.* Parens meus *in comm. ad Ordinat. Reg. Lusitan. lib. 2. tit. 11. §. vlt.* latè Reinoso *in practicis obseruat. per tot.* eam afferentes rationem, quia eorum Religio à Romano Pontif. approbata est sub certo modo trium votorum, obedientiæ, paupertatis, atque etiam castitatis non omnimodæ saltem coniugalis, quæ verè & propriè castitas est *cap. Nyssena 31. dist. cum similibus.*

Verùm licet hæc opinio sit probabilis, & aliquando nobis arriserit, tamen hos Milites, quibus matrimonium contrahendi facultas conceditur, verè Religiosos non esse magis communiter receptū est, quia non spiritualibus vacant negotiis, nec in claustro viuunt, nec habitum & tonsuram gestant clericalem, vel monachalem; sed sæcularibus armis studēt, & in castris, & Curiis Principum commorantur, ac proinde magis laici, quam Religiosi esse videntur, quos oportet omni sæculari cura vacare, ab omnique strepitu temporali cessare soli Deo deuotos, vt optimè explicat S. Hieronymus relatus à Gratiano *in cap. duo sunt. 12. quæst. 1.* & vlterius matrimonium contrahere possunt, & consequenter deficit vnum ex votis substantialibus; nam licet castitas coniugalis, quam, isti profitentur, castitas dici possit *dict. cap. Nyssena*; non tamen ea est castitas, quam vera & perfecta religio exposcit, iuxta *dict. cap. cùm ad monasterium, cap. vnic. de voto lib. 6.* & communes resolutiones, ibi, ex quibus receptum est adeò esse annexum votum castitatis omnimodæ non solius coniugalis statui Religionis, vt si Pontifex Religioso facultatem faciat contrahendi matrimonium ex causa boni publici, vt sæpè fecisse legimus, non tamen manet verus religiosus, sed potius per hanc dispensationem fit de monacho non monachus, vt innumeris adductis latè explicat Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 8. numer. 7. & 12.* quibus addo Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 13. cap. 7. quæst. 1.* Sayr & alios per me citatos *in collect. ad dict. cap. cùm ad monasterium.* Nec potest dici huiusmodi Milites Sancti Benedicti, aut Sancti Augustini regulam profiteri eo modo, qui in ea continetur, illa enim obligat ad omnimodam castitatem, isti verò solam coniugalem vouent. Nec refert quod in Constitutionibus Apostolicis, & Bullis istorum Ordin. Religio frequenter appelletur, quia non negamus Religionem esse, sed solùm non esse propriè talem, vt licet respondeat aliquis verba illa intelligi oportere verè & propriè, adhuc replicabimus secundùm omnem proprietatem, Ordinem ipsum, Religionem appellari, quia in huiusmodi religionibus non solum reperiunt milites, sed etiam Clerici, & Moniales castitatem simpliciter profitentes, & in Collegiis, seu Conuentibus commorantes; quare propriissimè Ordo ipse, qui ex his omnibus constat Religio dicitur; vnde ex his omnibus colligitur præfatos Milites licet aliquo modo participent aliqua pertinentia ad statum Religionis, non tamen simpliciter dici posse Religiosos sed secundùm quid, vt docent S. Thomas *2. 2. quæst. 186. artic. 4. ad 3.* Sot. *in 4. distinct. 27. quæst. 1. articul. 4. col. 9. & de iustitia lib. 7. quæst. 5. artic. 3.* Serujen. *de reddit. Eccles. part. 4. cap. 1. numer. 13.* Lazarte *de decima vendit. cap. 19. numer. 92.* Gironda *de Gabellis part. 7. in princip. numer. 47.* Aragon. *2. 2 quæst. 88. articul. 11. cap. 738.*

ad vltim. argument. Azeued. l. 14. num. 3. titul. 5. lib. 3. noua Recop. Emman. Sà in aphorism. verb. Religio num. 41. Valent. tom. 3. in 2. 2. dub. 10. q. 4. puncto 15. Machado d. tom. 2. lib. 5. p. 4. tract. 2. docum. 1. n. 2. Costa cons. 42. vol. 1. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 3. q. 3. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 141. vers. est verò rigida, & disp. 623. n. 3. & tom. 4. art. 3. disput. 30. num. 5. Petr. de Ledesma in sum. tom. 2. tract. 10. cap. 8. dub. 1. concl. 2. Marc. de iurisdict. p. 2. cap. 32 num. 15. & p. 4. casu 113. num. 33. Iacob. de Graff. tom. 1. lib. 3. cons. 11. de regular. Moisel. in sum. Theolog. mor. tom. 1. tract. 6. cap. 2. num. 30. Monet. de Conseruat. cap. 10. n. 389. Trullench. in Decalog. l. 2. c. 2. dub. 18. n. 2. Ludou. à Cruce in exposit. Bullæ S. Cruciatæ disp. 1. cap. 6. dub. 11. n. 5. Rota coram Seraph. decis. 583. & apud Postium in fine sui tract. de manut. decis. 326. n. 3.

28 Ex quibus iam primò colligitur diuersam esse quæstionem, an huiusmodi Fratres, & Milites veri sint Religiosi? ab ea an sint Ecclesiasticæ personæ? prioris resolutio an & quando religiosi sint, patet ex dictis, in posteriori verò licèt glos. verb. personam. in cap. 1. de verbor. signific. lib. 6. & Petr. Greg. syntag. Iuris lib. 15. cap. 34 num. 3. perperam & inaduertenter confundentes vtramque quæstionem, in quo etiam vitio reperitur Azor. & ab eo citati d. cap. q. 3. verior est pars, quæ affirmat inter Ecclesiasticas personas esse connumerandos non solùm Milites S. Ioannis, & alios, quos veros esse Religiosos probauimus, sed etiam alios Christi, S. Iacobi, & similes, quos tales esse negauimus, vt bene resoluunt Valasc. cons. 14. n. 9. & cons. 108. à num. 15. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 2. q. 36. artic. 7 in fine. Mendez à Castro in praxi Lusit. lib. 2. cap. 1. num. 10. Hyeronym. Roderic. in compendio quæst. regul. resolut. 28. n. 1. Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 36. n. 35. & seqq. Sperel. in decis. fori Eccles. dec. 2. num 99. Raudens. cons. 37. n. 9. me citato in hoc loco Machado d. tract. 2. docum. 1. num 3. Et probatur, quia duo tantùm esse genera hominum, seu personarum optimè explicat text. in cap. duo sunt 12. q. 1. Ecclesiasticorum, scilicet, qui Deo & Ecclesiæ inseruiunt, & laïcorum, qui sæcularia exercent, inter laïcos autem censeri non posse huiusmodi Milites ea ratione ostenditur, quia per professionem in huiusmodi regula à Sede Apostolica approbata segregati sunt à populo, & laïcis, & ideo habitum gestant cruce insignitum, distinctum ab habitu laïcorum: insuper seruitio Ecclesiæ deputantur ad prœliandum pro ea iuxta institutum sui Ordinis, ergo necessariò sequitur inter laïcos, sed inter personas Ecclesiasticas ponendos esse, & consequenter fori, & Canonis priuilegio, ac immunitate gaudere, vt resoluimus lib. 1. c. 39. de priuileg. Clericor. n. 24 & §. 2. n. 46. & §. 3 n. 26.

29 Secundò colligitur resolutio quæstionis, an & quando appellatione Religiosorum veniant, & intelligantur Milites, & Fratres Ordinum Militarium? In quo venire etiam Hierosolymitanos, & alios, qui omnimodam profitentur castitatem, nisi verba nimis generalia sint, veluti; quicumque Ordo, &c. teneant. Abb. in d. rub. de regularib. num. 4. & sequuntur Rot. & Gonzal. post illum suprà citati in primo casu, cum aliis, quos ipsi referunt. Contrarium tamen est resoluendum prædicta retenta distinctione; vel enim agimus de his qui omnimodam castitatem profitentur, quos diximus veros esse Religiosos, propriè esse negauimus, hos non comprehendi in statutis, & dispositionibus, quæ Religiosorum faciunt mentionem fatemur, & procedit resolutio Abb. In illis verò, scilicet S. Ioannis, & aliis, qui ex voto Matrimonium contrahere impediuntur, & oppositum est tenendum, & affirmandum, ex proprietate sermonis venire appellatione Religiosorum in quacunque materia etiam pœnali, & odiosa, si aliàs de mente disponentis contraria non appareat, vt docuit glos. 2. in Crem. 1. de decim. recepta, & laudata à Doctoribus communiter, secundum Nauar. cons. 12. num. 2. de Regular. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 2. art. 7. & plures per me citatos de appellatiua verborum vtriusque Iuris signif. appell. 233. n. 6. Azor. dict. lib. 13. c. 4. optimè improbans distinctionem Abb. & aliorum inter materiam fauorabilem, vel odiosam, quod confirmatur ex recepta traditione, quæ docet in materia quacunque etiam pœnali venire omnia, quæ sub proprietate verbi etiam lata continentur, vt de verbo intestabilis probat text. in l. cum lege, & multis adductis latè D. Barbos. in rub. ff. soluta matrim. p. 4. à n. 47.

Vnde si quis voueat absolutè ingredi Religionem, satisfacere voto si Religionem Equitum S. Ioannis ingrediatur, resoluunt Aragon. 2. 2. q. 88. art. 11. Fr. Emman. in sum. p. 2. c. 97. num. 8. Azor. d. lib. 13. c. 4. q. 4. Fernandez in Examine Theologiæ moral. p. 3. cap. 7. §. 18. num. 10. Basil. Pont. de impedim. cap. Matrim. cap. 19. §. 4. Regius in resolut. casuum Conscient. casu 53. n. 15. Hieronym. Cened. de papert. Relig. dub. 10. nu. 6. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi seruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disp. 10. dub. 2. n. 4. Trullench. d. lib. 2. cap. 2. dub. 18. num. 2. me citato Sperell. d. decis. 21. num. 62. Lezana d. tom. 2. cap. 5. num. 44 Ego ipse de appellatiua verborum vtriusque Iuris signific. appellat. 233. nu. 8. Quamuis contrariam teneant Cordub. in sum. q. 148. Barthol. à S. Fausto in thesauro Relig. lib. 1. q. 187. n. 3. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 16. n. 12. Laurent. à Porrel. in addit. ad dubia regularia verb. Religiosus num. 4. Secus autem erit si ingrediatur alias Religiones, quæ matrimonium contrahere permittunt. suo enim voto non satisfacere docent Sot. de iustit. lib. 7. q. 5. artic. 3. Aragon. & Fr. Emman. proximè citatis locis, Azor. dict. lib. 13 c. 3. q. 2 Barthol. à S. Fausto dict. lib. 1. q. 186. Trullench. vbi suprà. Quidquid dicant Mich. Medin. de sacrorum hominum continent. lib. 4. cap. 39. Basil. Pont. d. §. 4. & alij, qui putant huiusmodi Ordines Militares esse vere & propriè Religiones. 30

Sic etiam in Bulla Pij V. constitutum est ne Clerici sæculares, vel Regulares taurorum agitationi intersint, quam refert & explicat Nau. in man. cap. 13. à n. 19. Gutierr. canon. lib. 1. c. 7. Sed Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & similes non contineri declarauit Gregor. XIII. vt referunt Aragon. & Azor. lib. 12. cap. 4. in fine dictis locis. Lezana dict. tom. 2. c. 5. n. 19. 31

Sic etiam matrimonium ratum dissolui posse per professionem in Religione S. Ioannis, non ita in aliis S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & similibus, rectè resoluunt Nau. cons. 3 alias 2. in nouis, de conuers. coniugat. Henriq. in sum. lib. 11. c. 8. §. 6. iuncta lit. E. D. Barbos. in rub. ff. soluto matrim. part. 2. n. 22. Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 18. n. 8. nouissimè Hieronym. Roderic. in compendio quæst. regul. resolut. 28. num. 13. Ego ipse d. appellat. 233. num. 9. Gratianus disceptat. forens. tom. 5. cap. 880. num. 4. Sperellus dict. decis. 21. num. 45. Lezana d. tom. 2. cap. 3. num. 8. Machado d. tom. 2. lib. 5. par. 4. tract. 2. docum. 6. n. 5. 32

Tertiò

33 Tertiò principaliter colligitur sub decreto Concilij Trid. *sess. 23. de regular. cap. 15.* dum agit de professione non emittenda ante decimum sextum ætatis annum, neque ante expletum probationis tempus, Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehendi, sicut resoluunt Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 6. qu. 2. n. 117. cum seq.* Azor. *d. lib. 14. c. 4. q. 2.* Lud. Beya *respons. casuum Conscientiæ p. 4. casu* 28. Gonzal. *ad reg. 8. à num. 61.* Seraphin. *decis. 121. num.* 2. quæ etiam repetitur impressæ *p. 1. diuers. decis.* 591. Sanch. *de matr. lib. 7. disput. 44. n. 8. & in præcepta Decalogi lib. 3. cap. 4. n. 17.* Barthol. à Fausto *in thesauro relig. lib. 5. q. 169.* Barthol. de Vecchis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disp. 21. dub. 1. n. 4.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum. Nauarra lib. 1. tit. 18 l. 7. de Relig. n. 7.* Nouar. *in singul. Iuris Canon concl. 21. n. 4.* Lezana *d. tom. 2. c. 17.* Remoso *in obseruat. pract. obser. 1. n. 15.* me citato *in hoc loco* Ioan. Maria Nauar, *in lucerna Reg. verb. Milites num. 43.* Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 101. num. 5. & d. appellat. 233. n. 10.* quod in Militibus S. Stephani nuncupatim agnoscunt Nauar. *cons. 1. num 8. regular.* Rot. *d. decis.* 591. Aloys. Ricc *in praxi rerum fori Eccles. decis. 1. in 1. edit. alias resol. 617. num. 6. in 2. edit.* Nauar. *d. concl. 2. n. 4.*

Contra Fr. Emman. *in sum. tom. 2. cap. 8. num. 2. conc. 2.* Stephan. Gratian. *discept forens. c. 363. n. 27.* Hieronym. Veneto *in Examine Episcoporum lib. 6. cap. 15. n. 7.* existimantes huiusmodi Milites Regulares in emittenda professione comprehendi sub dicto decreto Concilij.

Milites vero Hierosolymitanos comprehendi sub illo decreto expressè tenent Flamin. *d. quæst. 2. n. 120.* Azor. *d. cap. 4. q. 2.* Armendar. *d. loco num* 16. Fr. Barthol. de Vecchis *d. dub. 2. num. 4.* Ego ipse *d. alleg. 101 num. 8.* Aloys. Ricc. *in collect. decis.* 216. Gratian. *disceptat. forens. cap. 457. n. 31. & cap. 880. n. 2.* Rota *decis. 779. ante num. 11. part. 3. recentior.* Sperell. *d. decis. 21. num. 49.* vbi alios citat, & reprobat Gonzalem contrarium tenentem, Lezana *d. tom. 2. cap. 5. num. 17.* quod non ex alio procedit nisi, quod illi propriè Religiosi non sunt, isti verò maximè.

34 Quartò, infertur sub decreto Concilij Trident. *sess. 6. de reformat. cap. 3.* dum disponit Ordinarios tanquam Sedis Apost. delegatos punire posse, & corrigere quemcumque clericum sæcularem, & regulares extra monasterium degentes, & delinquentes, non obstantibus quibuscumque sui Ordinis priuilegiis, comprehendi debere si rigorem verborum inspiciamus, Religiosos Hierosolymitanos, quia verè religiosi sunt, vt diximus, nec posse se iuuare priuilegio exemptionis; licet enim per illud eximantur à potestate ordinaria, non tamen à potestate Papæ sunt exempti, cuius mandato & auctoritate hoc casu procedunt Ordinarij iuxta *reg. l. 1. §. qui mandatum ff. de officio eius.* atque ita quemadmodum isti dicere non possunt offendi suum priuilegium exemptionis si Papa contra eos procederet, ita nec contra eandem exemptionem fecit Ordinarius procedens tanquam Apost. Sedis delegatus; qua ratione ita resoluit fæmuris specialibus priuilegiis, Nauar. *cons. 21. in antiq. alias 12. in nouis de regular.* quem ad litteram transcripsit Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 2. ar. 7.* sequuntur. Azor. *d. lib. 13. cap. 4. quæst. 3.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 3. collect. 503. Amplia primò, & decis. 231. n. 3. p. 4.* Sayr. *in floribus decis. sub tit. de regul. decis. 26.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. c. 13. n. 22.* Ego ipse *d. p. 3. alleg. 105. n. 15. & d. appellat. 233. num. 11.* me citato *in hoc loco* mei amicissimus Sperell. *d. decis. 2. num. 51.* Stephan. Gratian. *d. c. 779. num. 30.* Et idem Sperell. *d. decis. 21. n. 54.* ex Gonzal. tenet aliud decretum eiusdem Concil. Trid. *sess. 25. de Regular. cap. 19.* præscribentis formam audiendi quemcumque Regularem, qui vi, vel metu vel ante tempus professionem emisisse prætendit, comprehendere etiam Equites Hierosolymitanos tanquam veros Religiosos. Lezana *d. tom. 2. cap. 5. num. 18.*

Quintò infertur constituendam esse differentiam quoad facienda testamenta inter Milites Hierosolymitanos, qui tria substantialia Religionis vota emittunt, neque ab illorum obseruantia reperiuntur dispensati, & inter alios milites S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & simil. cum quibus circa vota magna ex parte dispensatum reperitur, & ideò sub alia forma profitentur, vt videre est per Sarmien. *p. 1. defens. admonit. 36. num. 1. ante finem*, & hi posteriores sicut verè religiosi dici non possunt, ita nullo iure testari de suis bonis prohibentur; ita cum S. Thom. Soto, & aliis obseruant Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 9. num. 69.* Pat. Molin. *de iustit tract. 2. disput. 141.* Azor. *dict. lib. 13. cap. 1 qu. 1.* Valasc. *cons. 108. num. 6.* iuxta declarationem, quam supra præstitimus hoc *cap. num. 2. & 27.* Non sic dicendum de prioribus, quia verè & propriè sunt Religiosi, vt per Sot. *lib. 7. de iustit. quæst. 5. artic. 3. col. pen. vers. ex his ergo.* Greg XV *decis. 109. num. 1.* vbi *num. 2.* procedere ait etiamsi Milites non sint claustrales, sed professi Commendæ, & *decis. 87. num. 1.* eatenus procedere non solùm ad bona, quæ ad eos peruenerunt intuitu suæ Religionis, sed etiam ad bona patrimonialia, & aliunde quæsita, refert Theodos. de Rubeis *in singularib. Rot. cap. 2. verb. Hierosolymitani Milites.* 35

Sextò infertur, solutio ad quæstionem illam, an & quando Milites religiosi ad Horas Canonicas recitandas teneantur? videbatur adhibenda distinctio prædicta de his, qui propriè sunt Religiosi, vel impropriè, sed indistinctè resoluendum est neque hos, neque illos, si aliàs Clerici non sunt, ad Horas Canonicas ex præcepto obligari, vt enim diximus istorum instituto fuit non vt choro inseruiant, sed armatæ militiæ, ac subinde solum tenentur ad certas preces in sua regula scriptas, vt benè ex S. Thom. deducit Nauar. *in man. cap. 25. num. 97. & de Orat. cap. 21. num. 22.* Azor. *dict. lib. 13. cap. 4. quæst. 5.* Lezana *dict. cap. 5. num. 32.* 36

An autem huiusmodi Regulares Milites fori priuilegio gaudeant, & à tributorum solutione exempti sint censendi? Diximus *lib. 1. cap. 39. de priuileg. Clericorum. §. 2. num. 46. cum seqq. & §. 6. à num. 26.* 37

Septimò infertur filium illegitimum Commendatarij professi Ordinum Militarium, præter Hierosolymitanum, non esse spurium, vt per Gutier. *practic. lib. 2. q. 111. num. 2. ad finem*, Azeued. *leg. 7. num. 14. tit. 9. lib. 5 noua recopilat.* Molin. *de iustit. tract. 2. disput.* 141. in puncto Melch. Phæbos *Lusit. decis. 68. per tot. tom. 1.* Lezana *d. tom. 2. c. 5. num. 41.* ac proinde de subsequens matrimonium legitimari posse, de quo vide Con. *de sponsal. p. 1. cap 8. §. 2. num. 30.* Sarmien. *select. lib. 1. cap. 6.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. quæst. 13 art. 2.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 2. num. 6.* Villalob. *in sum. p. 2. tract.* 38

tract.35.diffic. 10.num.7. Hieron.Roderic.in campendio quæst.Regul.resol.76.num.3. Quicquid dictos Ordinum Equites fornicantes committere sacrilegium, existimauerint Motta lib.2.cap.2.§.23. num.7. Fr.Emmam. quæst. Regul.tom.1.q.13.art.2. Diana resolut. moral.p.3. tract.2. resol.30. vers.secundo, latè Michael.de Reinoso in obseruat.practicæ obseruat.4. per totam, nouissimè Sperell.in decis. fori Eccles. decis. 2. num.55. inde aduertens tam Equitem fornicatorem, quam mulierem, quæ cum eo rem habuit, teneri aperire Confessario huiusmodi circumstantiam, quæ mutat speciem, & constituit peccatum sacrilegij, nisi eos intelligamus loqui de Equitibus S. Ioannis Hierosolymitani.

39 Octauò infertur S.D. Clementem VIII. in sua Bulla de largitione munerum, quæ intenderit Religiosis munerum largitionem, vt pote Religiosæ paupertati aduersantem, expressè excipere Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, ac similes, ex eo forte, quia hi verè Religiosi non sunt, Ioann. Valer. de different. inter vtrumque forum, verb.munera num.33. Beiti Lucens. in explic. d.Bullæ p.2. princip. Faust. in thesauro Relig. lib.8. quæst.203. Diana moral.resolut.part.1.tract.7. resolut.23. Lezana d. tom.2.cap.5.num.20. vnde videtur includere Milites Hierosolymitanos cùm inibi non excipiantur.

40 Nonò infertur Equites Hierosolymitanos vti vere & proprie Religiosos, vt suprà diximus numer.26. nihil proprij habere posse; disponitur enim in lib. stabilimentorum tit.5. stabilim.63. vt bona, quæ possident, intelligantur ad Religionem pertinere, & Equites grauiter ægrotantes teneri in vitente, S. obedientiæ omnia bona etiam mobilia, iura, & actiones manifestare; vt resoluunt Mohed. decis.10.de causa possess. Lotter. de re benef. lib.2. q.36.num.31. Rota decis.435.n.2.& seq.p.3.diuers. & decis.87.num.2. cum seqq.p.2.recentior. Stephan. Gratian. discept.forens.tom.5.cap.880.num.12.cum
41 seqq. D.Sperell. d. decis.21, n.36. Quicquid enim acquirunt huiusmodi Equites, Religioni acquirunt, prout cæteri Religiosi; Cæsar de Grass.dec.8. n.11.de probat. Stephan.Gratian.discept.forens.cap. 363.n.22.& cap.880. num.12. Rota decis.435. num.2.p.3. diuers.& decis.133.sub n.2.p.2.recentior. Greg.XV.decis.87.n.12.vbi id intelligit etiam in bonis propria industria, & labore quæsitis, & Beltramin. in addit. num.15. extendit etiam ad bona patrimonialia, Sperel.d.decis.21.num.38.& subdat haberi in libro stabilimentorum tit.14.stabilim. 57. quod bona per Equitem acquisita, ipso ab humanis discedente, applicari debent Commendæ, intra cuius fines obiit, vel si intra nullius fines, viciniori commendæ; quidquid secus dicendum sit in Religionibus Equitum Matrimonio vtentium tam quod ad patrimonium, & acquisita aliunde, quam ex Commendis, vt dictum est suprà n. 12. cum seqq.

42 Decimò infertur hæreditatem delatam Equiti Hierosolymitano post professionem emissam acquiri Religioni, quæ potest illam adire, vel repudiare absque ipsius ministerio, Gratian. d.cap.363. n.15.cum seqq.& d.c.880.n.30. Sperel, d.decis.21. n.40 Rota d.decis.333 p.2. recent.

43 Vndecimò infertur huiusmodi Equites Hierosolymitanos nullam habere testamenti factionem, imnio esse intestabiles, prout cæteri Religiosi, vt per Gregor. XV. decis.109. in princ. vbi ampliat, quamuis non essent claustrales, sed præfecti Commendæ, Carol. Marant. tom.2. resp.6.num.4. Molfes. cons.14.num.4. 5. & 8. dum resoluit hos Milites non posse in vltima voluntate disponere de bonis hoc mobilibus siue immobilibus etiam per ipsos acquisitis sine licentia in scriptis & in specie à Magno Magistro, seu Capitulo generali obtenta, Azor. instit.moral. p.1. lib.13.cap.5.quæst.1. Sanch. d.lib.7.cap.8. num.36. Nouar.in praxi elect. fori quæst.37.num.5. Gratian. d. cap.880. à num.8. & num.29. cum seqq. vbi latè quòd consuetudo aliter disponendi est cõtra sacros Canones, & contra substantiam regulæ; licèt secus sit in aliis Militibus. Lezana d.tom.2.cap.5.num.33. D. Sperell. dict.decis.21.num.41.vbi testatur Magnum Magistrum posse licentiam concedere Equiti cuicumque disponendi de proprijs vel acquisitis tam inter viuos, quam in vltima voluntate, & ibi per Gregor. decis.87. per tot.& d.decis.109.in princip. & part. 2. recentior. decis. 87. & 177. subdit testari non posse, licèt sit Conclauista, non stante priuilegio Conclauistis concesso; modo tamen summus Pont. de eisdem Equitibus non cogitauerit, sed simpliciter concesserit Conclauistis dictum priuilegium.

Duodecimò infertur præfatos Equites non posse alienare bona Commendæ, & si alienent, alienatio est nulla, vt per Rot. decis.597.part.4.diuers. cùm non sint domini, sed tantùm simplices administratores, Seraph. decis.1337. num.11. Franc. 44
Nig. Cyriac. lib.2.contron.222. num.44. nec possunt se ingerere in Commendis, nisi quatenus velit Religio; quæ omnium Commendarum est domina, Seraph. decis.1460.num.14. ipsi autem assimilantur depositarijs, c.nemo, de elect.in 6. licet non in omnibus, quia ex Commendis possunt sumere alimenta, & expensas facere ex redditibus earum, Cyriac. vbi supra n.46. Rota decis.672.n.6. p.2.recent. D.Sperel. d.decis.21.num.37.vers.vnde, vbi num.24 quòd nec quidem absque licentia Magni Magistri, seu Capituli Generalis possunt bona etiam noniter quæsita alienare, non enim habent velle nec nolle, quia dependent prorsus à Magni Magistri voluntate, Greg. decis.87. num.4. Lotter. dict.lib.1.quæst.36.num.30. Sperell. dict.decis. 21. num.43. 45

Decimotertiò infertur omnibus Commendatariis perpetuis Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competere cuncta, quæ veris Prælatis, & beneficiatis conceduntur, Mohed. decis.10.de causa possess. Molfes. consil.24. num.17. & 18. vbi etiam quòd possunt locare bona suarum Commendarum, seruata tamen forma Extrauag. Ambitiosæ, de rebus Eccles. non alien. Aloys. Ricc. in praxi alienat. rerum Eccles. dec.76. 46
num.4. vbi etiam quòd locationes ad longum tempus factæ per dictos Commendatarios, seu alienationes sine solemnitatibus & causis requisitis in alienationibus rerum Ecclesiæ possint per Confectationes Religionis reuocari, & redncta bona sic alienata ad Religionem, refert & sequitur Stephan. Gratian. dict.cap.880.numer.17.cum seqq. 47

Decimoquartò infertur Milites & Commendatarios Hierosolymitanos teneri illo arcto, & seuero præcepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemosynam faciendam ex annuis redditibus, quos habent, & quos Commendas appellant, cùm sint bona Ecclesiastica, itavt quòd illis superest, sit debitum pauperibus ex iure naturali, & diuino misericordiæ, 48

diæ, & charitatis, & secundùm Canones, & legem iustitiæ, iuxta opinionem Nauarri, quem refert Azor. *instit.moral part. 1. lib. 12. cap. 11. quæst.* 5. vbi tamen id absolutè non admittit, sed bene resoluit eos teneri illa bona dispensare in vsus permissos ab eorum statutis, & regulis, in quibus mandatur vt aliquando impendant certam partem fructuum pro necessitatibus Ordinis, & reliquam sibi retineant, seu etiam omnes fructus suo nutu dispensent, dummodo quotannis in catalogum redigant quicquid habent, & Magno Magistro descripturo tradant, & alioquin tanquam proprietarij habentur, & puniuntur, eo quòd contra paupertatem voto promissam facere, teneantur: refert & sequitur Stephan. Gratian. *dict. cap.* 880. *numer.* 40. & 41. Vide Sanch. *in præceptu Decalogo tom. 2. lib. 7. cap.* 8. *numer.* 29. Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 22. diffic. 5. numer.* 7. Hurtandi de Mendoça *in* 2. 2. *disputat.* 160. *sect.* 7. §. 119. Diana *moral. resolut. part.* 5. *tractat.* 8. *resolut* 30.

49 Decimoquintò infertur, tales Equites tanquam Religiosos non succedere in feudis, iuxta veriorem opinionem, quam latè comprobant Rosenth. *de feudis c. 7. concl. 30. num. 11. & in litt. O. fol.* 354. Menoch. *cons. 54. num. 14. cum multis seqq.* Carol. de Grassis *de effect. cleric. effectu* 4. *num.* 68. Fab. Anna *in addit. ad Vincent. Anna sing.* 207. Stephan. Gratian. *d. cap.* 880. *num.* 6. vbi *num.* 7. cum duobus vltimo loco citatis, subdit S. Ioannis Hierosolymitani Religionem posse in vniuersum habere feuda, cum sit bonorum capax. Nouar. *in praxi elect. fori q. 37. num.* 9. Sanch. *dict. lib. 7. ca. 15. n. 47. & seq.* Thesaur. iun. *quæst. forens. lib. 1. q. 18. per tot.* Sperell. *d. decis. 21. num.* 61. *cum seqq.* vbi in fine videtur sequi distinctionem Gratiani, & quòd saltem de consuetudine succedant in feudis, tenent Carol. Tapia *in dict. Auth. Ingressi, verb. sua, c. 14. num.* 19. Martin. Mageros *de aduoc. arm. cap.* 8. *num.* 410. *cum seqq.* Marta *de success. legali p. 3. q. 13. art. 6 per tot.* Solorzan. *d. tom. 2. lib. 2. c. 5. n. 17. & c. 17. n.* 70.

50 Decimosextò infertur tales Equites non admitti ad fideicommissum perpetuum familiæ relictum, exclusis Ecclesiasticis, vt per Anton. Fabr. Codice *lib. 6. tit. 22. de fideicom. dec.* 33. Aloys. Ricc. *in collect. decis.* 216. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 3. cap. 457. num.* 28. Sperell. *dict. decis.* 21. *num.* 65.

51 Decimoseptimò infertur dictos Equites etiamsi degant extra Conuentum, & præficiantur Præceptoriis, nunquam tamē à nexu obedientiæ solui, Greg. XV. *decis. 109. n. 2. cum seqq.* Lotter. *d. lib. 1. qu. 36. num.* 31. Sperell. *dict. decis. 21. num.* 66. Vbicumque enim sub superioris obedientia manent, censentur intra claustrum residere, Sperel. *d. decis. 2. num.* 107.

52 Decimooctauò infertur eosdem Equites vsque adeò esse verè & propriè Religiosos, vt propterea sint incapaces pensionis super beneficio seculari, sicut ipsiusmet beneficij, prout cæteri Regulares incapaces existunt, Gig. *de pension. quæst. 57. n. 5. & seq.* Gambat. *de officio legati lib. 8. tit. de pension. num.* 262. Rota *apud Marches. de commiss. p. 1. §. 2. fol.* 261. vbi id extendit etiamsi reseruetur alteri, ad commoditatem tamen Equitis Hierosolymitani, Lotter *d. lib. 1. qu. 36. num.* 28. Sperell. *dict. decis.* 21. *num.* 67. vbi *num.* 68. post Gambat. *lib* 6 *num.* 259. & alios subdit reseruationem pensionis esse validam si in eius litteris expressum fuerit ipsum reseruaturum esse Equitem Hierosolymitanum, quia stante hac narratiua Papa reseruando pensionem censetur dispensare.

Decimononò infertur, vt quemadmodum summus Pont. cum cæteris Regularibus non solet dispensare in voto solemni castitatis per professionem emisso, nisi cum magna & vrgentissima causa, vt per Gratian. *dict. cap.* 457. *numer.* 9. *cum seqq.* & Sperell. *d. decis.* 21. *num.* 46. Sic etiam de his Equitibus Hierosolym. dicendum est, vt nempe eadem magna causa requiratur in dispensando cum eis, quæ in aliis Regularibus requiritur. Ita Nau. *cons. 2. numer. 3. de conuers. coniug.* Gratian. *dict. cap.* 457. *numer.* 12. *& num.* 36. *cum seqq.* vbi ex Aragon. refert cum istis Militibus nunquam fuisse dispensatum ob causam, quia non poterant seruare castitatem. 53

Vigesimò infertur Equites Hierosolymitanos tanquam veros Religiosos non admitti ad officia iurisdictionalia, vel ad Magistratus ciuitatum, & per Vincent. de Franch. *decis.* 479. *num.* 4. Caball. *resolut. crimin. vol. 1. casu* 64. *num.* 8. Gratian. *d. cap.* 457. *num.* 28. Giurb. *crimin. cons.* 22. *num.* 9. Mastill. *de magistr. lib. 2. cap. 6. num.* 35. Sperell. *dict. decis.* 2. *num.* 122. *& decis.* 21. *numer.* 63. vbi *num.* 4. post Vincent. de Franc. & Cabell. tenet quòd si de facto eorum aliquis ad secularia officia fuerit à Principe laïco admissus, in eiusq; deliquerit, vel in syndicatu querelas habuerit, non poterit quidem per Principem, vel eius Ministros puniri etiam in pœnas pecuniarias, sed vti verus Religiosus ad suos superiores remittendus erit: quicquid dicerint Fr. Emman. *q. regul. tom. 2. q. 63. art.* 13. & Bobad. *in sua politica lib. 2. c. 18. n.* 232. 54

Vigesimoprimò infertur quòd licèt Ecclesia de alimentis modestis prouidere teneatur Patronum non sua culpa ad inopiam redactum, *c. nobis §. pro fundatione, de iurepatr.* Surd. *de aliment. tit. 1. q.* 59. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 27. n.* 22. nihilominus Equitem Hierosolymitanum tanquam patronum ipsa Religio alere debet, Rota *decis. 454. n. 3. & 5. part. 1. recentior.* citat Sperell. *dict. decis.* 21. *num.* 72. 55 56

Vigesimosecundò infertur adeò eos esse verè Religiosos, vt possint confiteri cum Sacerdote seculari non approbato ab Ordinario, prout cæteri Regulares, quod in Equitibus Hierosolymitanis verissimum credo; nam licèt in aliis cæterarum Militiarum Religionibus idem resoluat Sanctius *in suis select. disput.* 49. *num.* 11. & 13. & valde notandum dicat Diana *resol. moral. p. 1. tra. 2. resol.* 49. *ante fin. & p. 2. tract. 2. resol.* 30. ipse tamen cogitandum relinquit, quia consuetudo est in contrarium; vnde Sperell. *dict. decis. 2. num.* 123. aduertit debere cauere tam ipsos Milites, quàm Confessarios, ne Confessiones inualiditati subiaceant, & ne Confessarij ab Ordinariis puniantur, præsertim quia Sacra Congreg. dictam opinionem non admittit in Militibus Regularibus præter Hierosolymitanos, videl. etiam *d. tom. 2. cap. 5. num.* 45. vbi dicit quòd cùm in hoc attendenda sit consuetudo tamen ea, quæ fuit inter hos Milites ante Concilium Trident. quàm post illud, & hæc sit in contrarium, & tandem non esse assentiendum Ioannis Sanctij sententiæ, sed vt falsam reiiciendam concludit. 57

Vigesimotertiò infertur ad commendas, seu Præceptorias, & ad earum naturam declarandam, quas possident Priores Canonici Regulares insignia Monasterij B. Mariæ de Roncesualles, & à 58

primordiis

primordiis tem percipiendo, presuppono cum insigni & notæ sanctitatis viro Doctore Nauarro huius Monasterij Canonico, in particulari quodam suo consilio propria manu signato, & adhuc inter impressa non inserto, quòd in vertice Montis Pyrenæi, qua parte mare Oceano alluitur, in finibus Regni Nauarræ est locus desertus, & insignis, cui nomen *Roncaualls*, qui à glos. *cap. vlt.§.compescendi, de hæret.lib.6.* vocatur *Rongiballis*, & alibi *Ronsciounallis*, sed eruditius à Paulo Æmilio dictus est *Roncauallis*, frigore, niue, gelu, imbribus, & ventis Borealibus rigidissimus, per quem omnes ferè peregrini, qui ab Italia, Gallia, & aliis Regnis à Pireneo in Septentrionem sitis regionibus peregrinantur in Compostelam ad visitandum Corpus, & sepulchrum gloriosissimi Apostoli Iacobi, & similiter omnes ferè, qui peregrinantur ab Hispania in limina Apostolorum Petri, & Pauli, & ad alia pia loca, in aliis præfatis in Septentrionem sitis transeunt, recipiuntur in hospitali in eo sito, quod est omnium generalium totius Hispaniæ præter Compostellanum antiquissimum fundatum & dotatum à Carolo Magno, & aliis Regibus, præsertim Castellæ, Lusitaniæ, & Nauarræ, vbi peregrini præfati sani, & ægroti excipiebantur, vt & nunc excipiuntur, fouentur, & liberantur ab omni tempestate, & necessitate famis, potus, & medicinæ, propter quam generalem charitatem in omnibus ferè Christianorum Regnis prædicti peregrini illac transeuntes donauerunt in vita, & reliquerunt per vltimas voluntates multa bona Ecclesiastica, Ecclesiastici scilicet, & secularia, laïci videlicet, ad sustentandum perdictam hospitalitatem; ex quibus bonis fuit constructum monasterium per Priorem vnum, & Canonicos Regulares Ordinis S. Augustini gubernandum, sub inuocatione B Mariæ Roncenallis, quæ duo vnita subiscent immediatè sanctæ Sedi Apost.

59 Deinde ne bona sic dotata & relicta perderentur, aut dissiparentur, prædicti Prior & Canonici cœperunt commendare singulis Canonicis ad nutum amouibilibus bona singulorum Regnorum, vt colligerent redditus bonorum omnium tam Ecclesiasticorum, quàm secularium; quæ in illis Regnis donata fuerunt prædictis monasterio, & hospitali cum onere reddendi rationem de receptis & impésis, quos Commendatarios, siue Præceptores appellauerunt, quasi procuratores ad administranda illa bona deputatos, Commendatarios inquam sequuti morem Hispaniæ, secundum quem illos Religiosos, quibus commendantur aliquot membra, vel portiones bonorum Religionis, appellant Commendatarios, quales sunt Commendatores Sancti Antonij, & S. Ioannis Hierosol. Præceptores autem secundùm morem Gallicum appellat Cœlestinus *in cap. cum deputati, de iudic.* in cuius casu relato à Panor. *ibidem*, Bernardus aliquantulum declarat, & latius idem Panor. *eod. cap n.* 1. & 2. & Fel. *num.* 1. Et quia verba Commendatarius, & Commenda non sunt ita recepta à iure, & ab eius interpretibus, sicut verbum Præceptoria, ideo Datarius Sanctissimi D. Papæ, qui erat Gallus tempore vnionis infra dicendæ noluit in Bullis nominare præfatam Præceptoriam Commendam, nec Præceptorem Commendatarium, sed Præceptoriam more Gallico, & in Italia magis recepto.

60 His postmodum Commendatoribus, siue Præceptoribus iidem Prior & Canonici ad tollendum fastidium reddendarum & accipiendarum rationum concesserunt eas pro suis portionibus Canonicalibus, & certis pensionibus annuis monasterio & hospitali reddendis, & ita olim habebat dictum monasterium & hospitale in octo Regnis octo Commendatarios, seu Præceptores, quorum vnus erat is, cui commendabantur omnia bona, quæ prædictum monasterium & hospitale in nostro Regno Lusitaniæ, quem vocabant Commendatorem, seu Præceptorem, sanctæ Mariæ de Luymil in in diœcesi Visensi, & omnium bonorum Regni Portugalliæ, & alium in Castella veteri, quem appellabant Commendatarium, seu Præceptorem del Villar, & alios sic in aliis Regnis, & ita sicut in cæteris Regnis, ita in Regno Lusitaniæ ab Ecclesiasticis, & secularibus personis fuerunt prædicto monasterio, & hospitali aliquot bona spiritualia, & plurima temporalia donata, & relicta, quæ per Canonicum, cui commendabantur vti legitimo procuratori ad illorum redditus colligendos ab immemoriali tempore possessa fuerunt; & eodem modo bona Castellæ commendabant alteri Canonico, & bona Galliæ alteri, & alia bona aliorum Regnorum aliis.

Ex dictis colligitur prædictas Commendas Roncenallis non esse de genere illarum, de quibus in hoc cap. egimus, nec de quibus agit *cap. nemo deinceps, de elect. lib. 6.* per quas Ecclesiæ ipsæ commendantur ad tempus, vel in perpetuum curandæ, & tegendæ, aliquibus idoneis de quibus egimus *in cap. præcedenti*, sed de genere illarum, quæ, vt dictum est, propriùs vocantur Præceptoriæ, & Commendatores Præceptores, quasi Priores & administratores, qui præcipiunt in eis ea, quæ sunt facienda, licet more Hispano vocentur Commendæ, eo quod aliquot bona administranda commẽdantur Religiosis, præsertim ad nutum reuocabiles, de quibus sub nomine Prioratuum agit *Clem. 1. §. eadem, de suppl. negl. Prael.* approbando consuetudinem seruendi Ecclesiis, quæ tota bona sic commendata inueniuntur per alios Clericos, ita quod Monasterium Roncenallis non commendabat dictam Ecclesiam B. Mariæ de Luymil in Lusitana Commendatori, vel Præceptori, vt eam curaret & regeret, per se neque per alium instituendum à se, quia Roncenallis monasterium non habebat talem iurisdictionem, cum non esset ei pleno iure subiecta, sed vnita ei ad hoc vt perciperet fructus eius, soluendo iustum stipendium Vicario temporali prius examinando & instituendo ab Ordinario loci: & hoc modo insignis Doctor Nauarrus fuit constitutus à monasterio suo de Roncenallis Commendatarius, seu Præceptor ad nutum reuocabilis prædictæ Ecclesiæ B. Mariæ de Luymil. qui tamen circiter quadraginta annos, & amplius fuit in possessione illius, & seruiuit per clericum secularem quolibet anno ab Ordinario institutum, soluendo illi iustum stipendium, & reliquos fructus tam ipsius Ecclesiæ, quàm aliorum omnium bonorum in dicto Regno Portugaliæ existentium sibi percipiendo, sed Roncenallis monasterio certam annuam pensionem soluendo. 61

Denique Philippus II. Rex omnium Hispaniarum Maximus mandauit Comiti de Oliuares apud Sedem Apostolicam Oratori suo, vt indicaret Doctori Martino ab Azpilcueta Nauarro tunc Romæ in sacro Pœnitentiariæ Prætorio Officiali perpetuo, & Commendatori, seu Præceptori prædictæ S. Mariæ Luymil, velle suam Regiam Maiestatem vt renuntiaret prædictam Commendam 62

dam in manibus suæ Sanctitatis quo vniret eam prędicto monasterio, aut certè reduceret in statum, in quem bona eius ante tempus immemoriale pertinebant ad dictum monasterium Rócevallis, quod prædictus libenter effecit, & felicis record. Greg. XIII. vniuit dictam Ecclesiam monasterio Roncesuallis, siue illam reduxit ad statum in quo à principio huiusmodi bona ad illud pertinebant. Mox fuerunt expeditæ litteræ Apost. per quas fuit facta hæc vnio, siue ad pristinum statum reductio, reseruatis tamen fructibus eidem Doctori quoad viueret loco pẽsionis annuæ; ipse in fine scripturæ quam hac de re edidit, multum lamentatur de R. D. Don. Michaële de Castro tunc temporis Episcopo Vrsensi, in cuius diœcesi sita est dicta Ecclesia S. Mariæ de Luymil, eo quod noluerat quod dictæ litteræ Apost. exequerentur, vnioque præfata effectum sortiretur, & nimia ipse Doctor defatigatur suo breui, & facili stylo in ostendendo quàm malè procederet idem D. Episcopus in litterarum Apostolicarum executione retardanda, & multò prius in responsione, quàm præstat, se consensurum dicens simul ac Regia Maiestas scriberet ad eum vt id faceret, quasi (addit ille) simpliceæ litteræ Regiæ maiori ponderis essent, quam litteræ Apost. plumbatæ, super re spirituali expeditæ: nihilominus tamen vnio effectum sortita fuit, & Monasterium Roncevallis fructibus & redditibus
63 dictæ Ecclesiæ ad præsens iuxta formam dictarum litterarum Apost. gaudet. Sed non sine speciali obseruatione pertransco hanc materiam, cum videam Excellentissimum Doctorem, de Republica Christiana optimè meritum, insignis litteraturæ & sanctitatis virum, cui plurimum debemus omnes Iuris Canonici professores, & de quo multum gloriatur nostra Hispania, semper in rebus suis acquirendis, vel conseruandis parum felicem fuisse, & positum ad sagittam, vt omnes illi contradicerent, sicut videmus in hoc caso, & in successu Cantoriæ sanctæ Ecclesiæ Conimbricensis, de quo latissimè scripsit *in c. si quando, de rescript.* & in contradictione, quam à suis expertus fuit Romæ, ne Cardinalis crearetur, & in oppositione, quam ei fecit Franciscus Sarmiento Hispanus Rotæ tunc Auditor excedendo voluntatis terminos, quæ tanto viro debebatur; ideo mirum si aliquis, qui de suo discipulo gloriatur, eandem sentiat infelicitatem, & contradictionem, nam, vt dicit Tac. *in vita Agricolæ, Fortuna vitrea est, cum splendet, frangitur.* Senec. *in Octauia,*

Regitur fatis mortale genus,
Nec sibi quisquam spondere potest
Firmum & stabile; perquàm casus
Voluitur varios semper nobis
Metuenda dies.

Ouid. *lib. 5. de Trist. eleg.*

Passibus ambiguis fortuna volubilis errat.

Nonnunquam enim Deus Opt. Max. felicitatẽ, quæ iuxta Eschylij versum, donum Dei est mortalibus, litteratis, & eruditis domibus, vt aliis non tanta virtute præditis præstaret tanquam fidelis distributor, demit; & conducit vulgare illud dictum. *in maximo ingenio minima fortuna.* Optimè Seneca *in Hercule furente.*

Iniqua rarò maximis virtutibus fortuna parat.

Aliquando non meritum, sed gratia Principis felicem reddit hominem, iuxta Cassiodor. *lib. 1. epist. 43.* dum ita ait. *Non est maius meritum, quàm gratiam inuenisse regnantium.*

CAPVT VIII.

De Præstimoniis.

SVMMARIVM.

1 *Præstimonia nihil aliud sunt quàm stipendia quædam instituta pro studentibus, vel militantibus pro Christiana fidei defensione.*

2 *Præstimonium dicitur quasi præstans munium, id est, officium, seu obsequium.*

3 *Præstimonia ex genere suo verè, & propriè beneficia Ecclesiastica dici non possunt, neque sub beneficiorum nomine comprehenduntur, sed contrarium tenent citati n. 4. componuntur vtraque opinio n. 5.*

6 *Præstimonia vtrum habeant onus spirituale annexum vel non, si apparent, tunc in dubio recurrendum est ad obseruantiam, & vltimum statum præstimonij.*

7 *Præstimonia in Hispania consueta sunt dari in titulum perpetuum beneficij.*

8 *Præstimonium obtinentes ad eius titulum possunt ad sacros Ordines promoueri.*

9 *Horas Canonicas recitare tenentur præstimonia obtinentes.*

10 *Præstimonia vẽdi non possunt absq; labe simoniæ.*

11 *Beneficij in impetratione facienda est mentio de præstimonio obtento.*

12 *Gratia de beneficio simplici vacante per obitum N. capit præstimonium vacans per obitum illius, si non fuit dictum esse seruitorium.* 1

13 *Præstimonium an comprahendatur in expectatiua ad beneficium simplex, aut ad beneficium cum cura, vel sine cura, ostenditur.*

14 *Fori priuilegio gaudent habentes præstimonium*

15 Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 15. *comprehendit etiam præstimonium ne illud filij illegitimi in Ecclesia in patres obtinere valeant.*

16 *Præstimonium residentiam non requirit, nec ad aliquod seruitium tenentur illud obtinentes.*

17 *Præstimonium accipiens sine animo inseruiendi Ecclesiæ in aliis quam recitandis horis Canonicis, non peccat, cum ad nihil aliud quam ad illas dicendas obligetur de præcepto.*

18 *Præstimonia in Hispania sunt quæ neque exigũt vt clerici in Ecclesiis assiduè commorentur, nec vt absentes aliquem in suum locum substituant.*

PRÆSTIMONIA nihil aliud sunt, 1
quàm stipendia quædam instituta pro studentibus, vel militantibus pro christianæ fidei defensione, atque ideo Præstimonia dicuntur, 2
quasi præstans munium, id est officium, seu obsequium, vt docent Host. *in c. postulasti, de rescript.* Oldrad. *cons. 71. n. 2.* Staphil. *de litteris gratiæ tit. de formis expectat. form. 5. à n. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 97. n. 13. in fine,* Anton. Fab. *in Theorica de re benef. tit. de præstimon. in princ.* Gonz. *ad reg. 8. Canceg. glos. 5. §. 2. n. 6.* Vnde cùm ex ge- 3
nere suo nullum spirituale officium contineant, ideo tum propter nominis, tum propter naturæ diuersitatem verè & propriè beneficia Ecclesiastica dici non possunt, neque sub beneficiorum nomine comprehenduntur. Ita Ioan. Andr. *in cap. vnic. de rerum permut. lib. 6.* Domin. *cons. 89.* Abb. *cons. 17. Illud de Iure, per tot. lib. 2.* Staphil. *d. forma 5. n. 2. & 3.* Ludou. Gom. *in tract. de expectat. n. 9.*

Andr. Gamb. *in c. vnic. de rerum permut. lib. 6. n. 66.* Hoied. *de incompat. benefic. p. 2. c. 8. à n. 1.* Petr. Gregor. *de rei benef. c. 11. n. 9.* Card. Tusch. *tom. 1. lit. A. concl. 95. n. 6.*

4 Contrarium tamen, imò, præstimonia verè esse esse beneficia Ecclesiastica, & inter Ecclesiastica beneficia debere computari, probant multa Iura id ipsum clare demonstrantia, videlicet *c. vlt. de concess. prebend. lib. 6.* ibi, *præstimoniis, Ecclesiis, parochialibus, ruralibus, & aliis quibuscunque Ecclesiasticis beneficiis* quæ particula, *aliis*, natura sua est explicatiua similium, & repetit similes qualitates in præcedentibus, per Iura & DD. quos citaui *in tr. de dictionibus vsufreq. dict. 26. n. 1.* Itém Concil. Trident. *sess. 14. de reform. c. 9.* ibi. *beneficia vnius diœcesis etiamsi Parochiales Ecclesia, Vicaria seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, & sess. 23. de reform. c. 18. post med.* ibi, *nec non beneficia aliqua simplicia, cuiuscunque qualitatis, aut dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia*; ex quibus hanc partem, videlicet quod Ecclesiastica beneficia sint, tenent Oldrad. *cons. 81. sub n. 5. vers. nam præstimonia sunt beneficia*, Nicol. Mil. *in repet. verb. beneficij appellatione continentur beneficia*, Pauin. *de offi io & potest. Capituli, Sede vac. in 1. q. secunda partis sub num. 5. vers. & idem dicendum*, Rebuff. *in praxi tit. seculare beneficium quotuplex n. 26.* Mandos. *reg. 34. q. 12. n. 5. de monitor. q. 60. n. 32.* Sandoual. *de officio Canon. p. 5. c. 5.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 1. lib. 2. c. 4. n. 17.* Iacob. de Graff. *d. c. 97. n. 13.* Gonz. *ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 2. ex n. 7.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 7. q. 1.* Anton. Fabric. *d. tit. de Præstimoniis n. 4.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 2. c. 2. à n. 117.* Perez de Lara *de anniuers. & Capellan. lib. 2. c. 8. à n. 53.* Sebast. Cæs. *in relect. de Eccles. hierarchia p. 3. disp. 24. §. 5. n. 2.* Torreblanca *de iure spirituali lib. 15. c. 6. n. 8.*

5 Ex his duabus opinionibus posterior verior, & magis communi doctorum calculo recepta est; eas tamen facilè ad concordiam reduci posse existimo, sic distinguendo; aut loquimur de præstimoniis, quæ primam illam & antiquam retinent institutionem, & studentibus, aut militantibus laïcis vt plurimum dantur absque aliquo spirituali onere, sed in sola temporalitate consistentia, & tunc procedit prima opinio, quam in principio retulimus: aut loquimur de præstimoniis, quæ clericis dantũr in titulum perpetui beneficij, & habent annexum aliquod obsequium spirituale, sicut in Hispania frequenter clericis dari testantur præcitati, & tunc procedit secunda opinio quod sint beneficia Ecclesiastica. Hanc distinctionem, qua supradictæ contrariæ componuntur opiniones, præstant Mandos. *in reg. de annali q. 12. n. 3. vers. possit distingui*, Hoied. *d. c. 8. n. 12.* Flam. Paris. *de resign. lib. 2. q. 1. n. 132. cum seqq.* Iacob. de Graff. *dict. c. 97. n. 14.* Anton. Fabric. *d. tit. de Præstimoniis n. 4. & 7.* Gonz. *d. §. 2. ex n. 10.* Sebast. Cæs. *d. § 5. n. 8.* & plures alij, quos refero *in tract. de appellat. verborum vtriusque Iuris signif. appell. 32. n. 6.*

6 In dubio autem si non appareat vtrum onus habeant spirituale annexum, vel non, tunc recurrendum est ad obseruantiam, & vltimum statum præstimonij, secundùm Hoied. *d. c. 8. n. 13.* Gonz.
7 *d. §. 2. n. 13.* Sebast. Cæs. *d. §. 5. n. 9.* & cùm in Hispania consueta sint dari in titulum perpetuum beneficij, vt testantur Sot. *de instit. 10. q. 5. artic. 3. concl. 2.* Salzed. ad Bernard. *in pract. 18. n. 9.* Gonzal. *d. §. 2. n. 15.* id esse præsumẽdum infert Hoied. *d. c. 8. n. 15.* quæ illatio non placet Sebast. Cæs. *citato loco* itum quia consuetudo Hispaniæ vniformis non est cum videamus huiusmodi præstimonia aliquando clericis in titulum dari, interdum verò laicis pro onere temporali; tum quia primæua eorum institutio fuit, vt darentur studentibus, & militantibus absque spirituali onere, ergo id præsumendum videbatur in dubio; quod sanè non versatur in casu, quo appaset de consuetudine, vel vltimo Ecclesiæ statu.

Ex qua resolutione habente Præstimonia clericis solita dari in titulum, esse ecclesiastica beneficia, multa scitu digna colligere oportet, & 8
primò colligitur obtinentes huiusmodi præstimonium ad eius titulum posse ad sacros Ordines promoueri, vt per Salzed. *ad Bernardum d. cap. 18. n. 10.* Sebast. Cæs. *d. §. 5. n. 3.*

Secundò colligitur teneri quoque ad horas 9
Canonicas recitandas, vt per Nau. *de Orat. 21. n. 9.* Oliuer. Bonart. *de oblig. horar. Can. li. 2. c. 8. n. 4.* Fagundez *vbi suprà*, Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 4.* Suar. *de Relig. tom 2. tract. 4. lib. 4. c. 22. à num. 7.* Paul. Laym. *in Theolog. moral. lib. 4. tit. 2. c. 5. n. 6.*

Tertiò colligitur Præstimonia vendi non pos- 10
se sine labe simoniæ ita Suar. *tom. 1. de Relig. lib. 4. de simon. c. 23. n. 4.* Filliuc. *tract. 45. c. 5. ad fin.* Bonac. *de simon. q. 4. n. 14.* Sebast. Cæs. *d. §. 5. n. 7.*

Quartò colligitur, in impetratione beneficij fa- 11
ciendã esse mentionẽ de huiusmodi Præstimonio obtẽto, vt per Nic. Garc. *de benef. p. 1. c. 2. ex n. 122.*

Quintò colligitur gratiam de beneficio sim- 12
plici vacante per obitum N. capere præstimoniũ vacans per obitum illius, si non fuit dictum esse seruitorium; ita Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 120.* vbi
num seq. subdit quòd in expectatiua ad beneficiũ 13
simplex, aut ad beneficium com cura, vel sine cura, comprehenderetur de iure præstimonium, nisi ex consuetudine loci & communi vsu loquendi appellatione beneficij simplicis, seu beneficij cum cura, vel sine cura non venire præstimonium nisi specialiter nuncupetur, vel nisi doceretur de styo curiæ in contrarium.

Sextò colligitur habentes Præstimonium gau- 14
dere fori priuilegio, Cresc. *decis. 8. de concess. preb.* Aloys. Ricc. *collect. 540. ampl. 3. & in praxi rerum fori Eccles. resol. 327. vers. sufficere tertio*, quem refero Ego ipse *de offic. & potest. Episcopi p. 2. alleg. 12. n. 11.* me citato Torreblanca *d. iure spirit. lib. 15. c. 6. n. 8.*

Septimò colligitur, decretum Concilij Trid. 15
sess. 25. de reform. c. 15. dum vetat filios illegitimos habere beneficium in Ecclesia, in qua patres ministrauerunt, comprehendere etiam Præstimonium, ne illud ibi obtinere valeant; ita Quintanad *Eccles. lib. 2. n. 86.* Sebast. Cæs. *d. § 5. n. 5.*

Illud aduertere oportet Præstimonium huius- 16
modi residentiam non requirere, nec ad aliquod seruitium teneri illud obtinentes, posse tamen Præstimoniarium, vt præstimoniarium intrare chorum, & seruire Ecclesiæ tanquam præstimoniarius, & Diuinis interesse. Ita Pute *decis. 358. num. 3. & decis. 271. in fine, lib. 3. in correctis*, & insi-
nuat Nau. *de orat. miscel. 44. num. 1.* dum ait quòd 17
accipiens Præstimonium sine animo inseruiendi Ecclesiæ in aliis quàm recitandis Horis Canonicis, non peccat, cũ ad nihil aliud quàm ad dicẽdas eas obligetur de præcepto, & Azor. *instit. mor.*
p. 1. lib. 18. c. 4. in fine, sic dicẽs. *In Hispan. videmus* 18
esse beneficia, quæ Præstimonia vocantur, quæ neque exigunt, vt clerici in Ecclesiis assiduè cõmorẽtur, nec vt absentes aliquem in sui locum substituãt. Quãuis præstimoniales

præstimoniales portiones requirere de Iure communi residentiam existimauit Menoch. *de arbitr. cent. 1. casu* 101. *n.* 55. & idem Azor. *p. 2. lib. 7. cap. 3. q. 1. vers. quarat aliquis.*

CAPVT IX.

De Commendis beneficiorum secularium.

SVMMARIVM.

1 *Commenda est duplex, altera temporalis, altera perpetua.*

2 *Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium alicui datur ad tempus in custodiam, & administrationem ad vtilitatem Ecclesiæ.*

3 *Commendare nihil aliud est quàm deponere.*

4 *Commendatarius fit depositario similis.*

5 *Commendare ad tempus Ecclesiã seu beneficium potest Episcopus, & alius quicumque inferior habens iurisdictionem quasi Episcopalem.*

6 *Parochiales Ecclesias, & alia beneficia, quibus inest cura animarum, non potest Episcopus vltra sex menses commendare.*

7 *Clerico ætatem legitimam, & Sacerdotium habenti tenetur Episcopus Parochialem ad sex vsque menses commendare.*

8 *Parochiales poterunt ab Episcopo per aliud semestre commendari, si finito primo semestri adhuc duraret eadem necessitas, vel vtilitas.*

9 *Commenda, quæ ad sex menses in Ecclesiis Curatis fieri poterant ad Ordinariis iuxta* c. nemo, de elect. lib. 6. *amplius post Concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam.* c. 18. sess. 24. de refor

10 *Vicarij deputatio in Parochialibus donec prouideatur de Rectore spectat semper ad Episcopum, in cuius diœcesi Parochialis est.*

11 *Inferiores, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, non possunt constituere Vicarium in Parochiali donec prouideatur de Rectore.*

12 *Commenda temporales non dant ius in re, nec ad rem, & quandocumque possunt reuocari.*

13 *Episcopus, qui ad sex menses Parochialem commendauit iuxta formam* c. nemo, de elect. in 6. *potest ante semestre finitum, nutu suo commendationem reuocare.*

14 *Commenda temporales cessant per superuenientes nouos titulares.*

15 Extrauag. Iniunctæ, de elect. inter communes *non habet locum in commendis temporalibus.*

16 *Commendatarij tẽporales non possunt agere spolio.*

17 *Commendatarij temporales non faciunt fructus suos, sicut nec depositarij, nisi quatenus ad congruam sustentationem sibi, & suis ministris opus sit, reliquo, quod superest, in vtilitatem Ecclesiæ conuertendo.*

18. *Commendatarij temporales tenentur de fructibus rationem reddere.*

19 *Officium diuinum recitare non tenetur habens Commendatum beneficium quoad exteriora, & publica seruitia Ecclesiæ.*

20 *Beneficium habens integrè commendatum quoad totam administrationem, tenetur recitare Officium diuinum.*

21 *Officium diuinum tenetur recitare ille, cui commendatur tota Ecclesiæ administratio auctoritate Papæ quandiu beneficiatus puer non valet recitare.*

22 *Commenda perpetua conceditur in fauorem personæ cum facultate disponendi de beneficio sicut verus beneficiatus, & nullo modo ab alio quàm à Papa fieri potest.*

23 *Commenda perpetua via adquid per summos Pont. inuenta? ostenditur.*

24 *Commenda pertua dicitur dispensatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium obtineri prohibitum.*

25 *Beneficium, seu Prioratus Regularis quando datur in Commendam perpetuam, non requiritur professio.*

26 *Commenda perpetua beneficij est titulus Canonicus.*

27 *Formula commendæ refertur.*

28 Regulæ Cancellar. *de beneficiis loquentes habent locum in commendis perpetuis.*

29 *Commenda perpetua est irreuocabilis.*

30 *Beneficium commendatum in perpetuum alteri conferri non potest commenda durante.*

31 *Beneficij in impetratione debet fieri mentio de commenda perpetua, aliàs gratia erit nulla.*

32 *Illegitimus non dispensatus Commendam perpetuam habere non potest.*

33 *Incompatibilitatem inductam à* c. de multa, de præbend. & Extrauag. execrabilis, eod. tit. *inducit Commenda perpetua.*

34 *Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vnum iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, non possunt simul haberi sine iuris relaxatione quando alioquin sunt beneficia ipso iure incompatibilia.*

35 *Beneficium vnum in titulum, & alterum in commendam obtinere quis poterat*, ante Concil. Trident.

36 *Commenda perpetua & temporales ad materiam simoniæ pertinent, si pretio fiant.*

37 *Commendatarij perpetui habentur vt titulares.*

38 *Pœnâ* c. licèt canon, de elect. lib. 6. *contra non promouentes se infra annum, habet locum in Commendatariis perpetuis.*

39 Cap. quoniam Abbas, de officio deleg. *dicens quod delegatio facta dignitati non expresso nomine proprio transit ad successorem, habet etiam locum in Commendatario perpetuo.*

40 *Commendatarius perpetuus habet liberam potestatem in temporalibus, & spiritualibus.*

41 *Præsentare, eligere, & conferre potest Commendatarius perpetuus, sicut quilibet alius prouisus.*

42 *Transigere super fructibus sui beneficij commendati, & eos vendere potest Commendatarius perpetuus.*

43 *Permutare cum alio beneficio in titulum dato, potest Commendatarius perpetuus.*

44 *Resignare etiam in fauorem potest Commendatarius.*

45 *Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam, sicut quilibet alius beneficiatus.*

46 *Officium diuinum recitare tenetur Commendatarius.*

47 *Commendatarius Abbas iura quasi Episcopalia habens, est verè, & propriè Prælatus.*

48 *Abbas Commendatarius iura quasi Episcopalia habens potest esse delegatus Apostolicus.*

49 *denunciationes Matrimoniales ex causa remi-
mittere potest Abbas commendatarius, iura
quasi Episcopalia habens illas scilicet quæ fie-
rent in suo territorio.*

50 *Concursum beneficiorum Curatorum non potest
facere Abbas cõmendatarius, iura quasi Epi-
scopalia habens, nisi esset nullius, haberetque
ius congregandi Synodum, & legitimè constet
illu congregasse, & elegisse examinatores.*

51 *Commendatarius Abbatia existentis intra fines
alicuius Diœcesis etiam exempta, & habentis
iura quasi Episcopalia, non potest vocare
quem maluerit Episcopum pro ministrando
Sacramento Confirmationis suis populis, nisi
de licentia & consensu Episcopi, in cuius
Diœcesi est Abbatia.*

52 *Commendatarij curam iurisdictionalem haben-
tes tenentur residere, & Sacris initiari.*

53 *Commendatarius etiam Cardinalis tenetur con-
tribuere seminario.*

54 *Abbatia an vacet per obitum Commendatarij
etiam perpetui sicut prius, & commenda ex-
tinguatur? remissiue.*

1 COMMENDA est duplex, altera
temporalis, altera perpetua, seu al-
tera in vtilitatem Ecclesiæ, alterum in
vtilitatem Commendatarij cum fa-
cultate disponendi de fructibus, sicut verus be-
neficiatus, prout distinguunt bene, Nau. *cons.* 9.
num. 1. & 2. *de prabend. in nouis*, Læli. Zech. *de be-
nef. & pens. c.* 7. Roman. *cons.* 350. *In casu, nu.* 5. & 6.
Card. Tusch. *tom.* 1. *lit. C. concl.* 473. *à princip.* Ia-
cob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 97. *à n.* 22.
Nicol Garc. *de benefic. p.* 4. *c.* 4. *num.* 7. Azor. *instit.
moral. p.* 1. *lib.* 6. *cap.* 31. *quæst.* 2. Sebast. Cæs. *in relect.
de Eccles. Hirarch. p.* 3. *disput.* 14. § 7. *num.* 6. Tam-
burin *de iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 4. *quæst.* 3. Paul.
Laym. *in Theologia morali lib* 4. *tract.* 2. *cap.* 5. *n.* 7.
Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *quæst.* 8. *num.* 11. *cum
seqq.*

Temporalis Commenda dicitur fieri quando
2 beneficium alicui datur ad tempus in custodiam,
3 & administrationem, ad vtilitatem Ecclesiæ, nam
commendare nihil aliud est, quàm deponere. *l.
commendare, ff. de verborum signif. l. Lucius* 24. *ff.
depositi. cap. ne quis arbitretur*, 22. *q.* 2. glos. *verb.
commendare in c nemo deinceps, de elect. lib.* 6. Pute.
decis. 21. *num.* 2. *lib.* 2. *in correct.* Simon. *de reseruat.
q.* 69. *n.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. glos.* 5. *n.* 38.
Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *n.* 6. & Solorzan. *de iure In-
diarum tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 10. Commendata-
4 tius huiusmodi fit depositario similis, glos. *d. verb.
commendare, vers. idem est quod deponere.* Menoch.
remed. 15. *recuper. num.* 38. *cum seqq.* Ego ipse *de
officio & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 59. *n.* 10. Sed ha-
bet id amplius depositario quod ex fructibus ali-
menta sibi comparet & expensas, in retributionem
temporarij regiminis, & gubernij, iuxta senten-
tiam Archid. *in cap. qui plures n.* 1. 21. *q.* 1. Rebuff.
in praxi tit. de commendis num. 3. Rota *decis.* 772.
sub num. 3. *vers. eo quòd magis p.* 2. *recent.* quos re-
fert & sequitur Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 8. *num.* 117. vbi
num. 119. ait quod hodie huius Commendæ vsus
exoleuit.

Commendare ad tempus Ecclesiam seu bene-
5 ficium potest Episcopus, & alius quicumque infe-
rior habens iurisdictionem quasi Episcopalem, vt
contra Gambar. *de officio & potest. legati à latere
lib.* 4. *tit. de potest. legati in commendando beneficia
q.* 21. *num.* 165. resoluunt flores de Mena *var. lib.* 1.
q. 24. *n.* 16. Tambur. *de iure Abbatum tom* 1. *disp.* 4.
q. 1. *n.* 8. & 9. & Nicol. Garc. *d. c.* 4. *n.* 11. & 12. vbi
num 17. hoc ait intelligendum de Commendis fa-
ctis in Ecclesiæ vtilitatem, per quas non datur li-
centia disponendi de fructibus liberè, illosque 6
conuertendi in proprios vsus. Parochiales verò
Ecclesias, & alia beneficia, quibus inest animarum
cura, non potest Episcopus vltra sex menses com-
mendare, *d. cap. nemo deinceps*, Bal. *cons.* 164. *Qui-
dam suis, per tot. lib.* 1. Card. Tusch. *tom.* 1. *lit. C.
concl.* 474. *n.* 1. Lamber. *de iurepatron. lib.* 2. *p.* 3. *q.* 7.
art. 1. & *p* 2. *q* 1. *art.* 29. & 30. Monet. *de commut.
vlt. volunt. c.* 10. *n.* 378. Filiuc. *tom.* 3. *tract.* 41. *c.* 3.
n. 132. Ego ipse *d. alleg.* 59. *n.* 15. & clerico ætatem 7
legitimam & Sacerdotium habenti, intra præfatum
tempus commendare tenetur, *d. cap. nemo deinceps*,
Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 6. *c.* 8. *q.* 7 quem refero *d.
alleg.* 59. *n.* 13. Didac. Narbona *in tract. de ætate ad
omnes humanos actus req. anno* 25. *q.* 56. *num.* 5. & 6. 8
Si tamen finito vno semestri, adhuc duraret eadem
necessitas, vel vtilitas, poterunt per aliud seme-
stre commendari, Gonzal. *d. glos* 5. § 8. *n.* 33. Azor.
d. q. 7. Ego ipse *d. alleg.* 59. *n.* 14. *in fine.*

Hodie per sacrum Concil. Trid. correctus est 9
text. *d. cap. nemo deinceps*, vt sacra Congreg. decla-
rauit his verbis, *Commendæ, quæ ad sex menses in
Ecclesiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta
c. nemo de elect. lib.* 6. *amplius post Concilium, lo-
cum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius
ad formam c.* 18. *sess.* 24. refert Nicol. Garc. *d. cap.* 4.
n. 14. cuius quidem Vicarij deputatio, donec proui- 10
deatur de Rectore, spectat semper ad Episcopum,
in cuius Diœcesi Parochialis est, sicut ab eadem S.
Cong decisum fuisse attestatur Armendar. *in ad-
dit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de
Episcopis n.* 86. ac proinde inferiores, qui non ha- 11
bent iurisdictionem quasi Episcopalem cum fa-
cultate congregandi Synodum, non possunt con-
stituere Vicarium eiusmodi, Fr. Leo *in thesauro fori
Eccles. p.* 1. *c.* 18. *n.* 52. Nicol. Garc. *p.* 2. *c.* 2. *numer.* 8.
Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.*
8. & 11. Ego ipse *d. p.* 3. *alleg.* 60. *n.* 3. & 4. qui si fue-
rit semel constitutus cum congrua, non poterit si-
ne causa remoueri, quia Episcopus non retractat
quod semel exequutus est pro exequutione Con-
cilij. vt Massob. *de requis.* 1. *dub.* 26.

In istis autem Commendis temporalibus nullus 12
adest titulus, nec datur ius in re, nec ad rem, &
quandocunque possunt reuocari, Ludouic. Gom.
in reg. de non tollendo iure quæs. q. 4. *n.* 22. Mand. *in
reg.* 32. *Cancel qu.* 7. *n.* 2. Flam. Paris. *de resign. benef.
lib.* 2. *q.* 17. *n.* 3. Gonz. *d. glos.* 5. § 8. *n.* 37. Quintanad.
Eccl. lib. 4. *n.* 124. Ant. Fabric. *in theorica de re be-
nefic. tit. de benef. in tit. à n.* 4. Azor. *instit. moral. p.* 2.
lib. 6. *c.* 31. *q.* 5. Et quòd etiam ob id Episcopus, qui
ad sex menses Parochialem commendauit, iuxta
formam *d. c. nemo deinceps*, possit ante semestre fi- 13
nitum nutu suo commendationem reuocare, per
glos. *in c. qui plures*, 21. *q.* 1. & *in c. si constiterit, de
accusat.* resoluit Garc. *d. c.* 4. *à n.* 53. Ego ipse *d p.* 3.
alleg. 59. *num.* 18. Vnde persupeueniente, nouo ti- 14
tulari cessant tales commendæ, Rom. *cons.* 350.
n. 3. Caputat. *decis.* 146 *n.* 1. *p.* 1. nec de illis debet
fieri mentio in impetratione beneficiali, Pute. *dec.*
272. *n.* 1. *lib.* 1. *alias dec.* 274. *in correctis.* Gonzal. *d.
g.* 5. § 8. *n.* 41. Et in illa non habere locum. *Extra-* 15
uag. Iniunctæ, de elect. inter commun. tenent Flam.
Paris. *de resign. lib.* 7. *q.* 21. *n.* 20. Oldrad. *cons.* 179.
Quæritur. Card. Tusch. *d. lit. C. concl.* 475. *n.* 1.

Ideo

16 Ideo Commendatarij temporalea non possunt
17 agere spolio, Pute. decis. 205. lib. 3. in correct. Nec
faciunt fructus suos, sicut nec depositarij, glos.
verb. commendare, vers. sed nunquid facit iste fructus
suos, in d. cap. nemo deinceps, Nau. d. cons. 9. num. 2. de
praebend. nisi quatenus ad congruam sustentatio-
nem sibi, & suis ministris opus sit; reliquo, quod
superest, in vtilitatem Ecclesiae conuertendo, sicut
tradunt Roman. d. cons. 350. num. 8. Rebuff. in praxi
tit. de Commendis, num. 25. Pute. decis. 20. n. 3. lib. 1.
in correct. Card. Tusch. d. litt. C. conclus. 475. n. 12.
18 Quapropter tenetur de illis fructibus rationem
reddere. cap. placuit 10. q. 3. Hoied. de incompat.
benefic. p. 1. cap. 14. num. 4. Flamin. Paris. d. lib. 2.
quaest. 17. num. 4. Gonzal. dict. glos. 5. §. 8. numer. 40.
Et quamuis Imola in c. vltima, de rerum permut.
quem sequitur Gammat. in cap. licet 83. vers. contra-
rium, eodem titul. lib. 6. teneant licitum esse per-
mutare Commendas temporales, tamen contra-
rium asserit verissimum Flamin. Paris. d. quaest. 17.
n. 6. dicens quod non possunt temporales Com-
mendae resignari in fauorem, quia illud ius non est
perpetuum, bene tamen possunt simpliciter renun-
ciari in manibus Superioris.

19 Et ob eas rationes si quis alicui commendet
beneficium quoad exteriora & publica seruitia Ec-
clesiae, non tenebitur recitare ex vi huius com-
mendationis; verbi gratia, si beneficiatus propter
negotia à sua Ecclesia absuturus, commendet ali-
cui clerico, etiam mercenario, vt inseruiat pro eo
toto illo tempore absentiae, tunc ex vi huius one-
ris, quod in se suscipit, non tenebitur talis substi-
tutus recitare officium, nisi quatenus fuerit necessa-
rium, iuxta morem Ecclesiae, illud canere publi-
cè in ea Ecclesia, cum sit illi commendatum so-
lum publicum, & externum ministerium, & obli-
gatio recitandi priuatim, semper apud proprieta-
rium manet, ita vt alteri illam delegare non valeat.
Ita Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 22. n. 14. Nicol.
Garc. de benefic. p. 3. c. 1. n. 106. Squillante de oblig.
cleric. p. 1. num. 12. Paul. Layman. d. cap. 5. num. 7. in
20 fine. Si verò quoad totam administrationem quis
habeat beneficium integrè commendatum, tunc
tenebitur, licet illa commendatio Ecclesiae non sit
in titulum beneficij erecta, neque conferatur in
perpetuum, quia licet non obligetur ratione bene-
ficij, quod ipse habeat, tamen cùm sit loco benefi-
cium habentis subrogatus, cum toto beneficij obli-
gatione ab eo acceptata obligatur, enim pro tunc
aequiualeat obligatio titulo beneficij quoad omnia
onera eius. Ita Medin. de orat. q. 7. § ex dictis appa-
ret, Nau. eod. tra. c. 20. n. 16. Azor. inst. mor. p. 1. lib.
10. c. 3. q. 6. Squillante d. p. 1. n. 12. in princ. vbi n. 13.
21 resoluit illum teneri recitare officium, cui com-
mendatur tota Ecclesiae administratio auctoritate
Papae, quamdiu beneficiatus puer non valet reci-
tare, quia hoc casu intelligitur Vicario commis-
sum totum beneficij onus, etiam quoad recitatio-
nem, ne Ecclesia priuetur vllo officio.

22 Perpetua Commenda conceditur in fauorem
personae cum facultate disponendi de beneficio si-
cut verus beneficiarius, vt in exemplis adductis
per Hoied. d. p. 1. cap. 14. num. 5. & alios citatos à
Flamin. d. quaest. 17. num. 8. Lotter. de re benef. lib. 1.
q. 17. num. 10. cum seqq. & lib. 2. q. 33. num. 12. &
lib. 3. q. 8. n. 120. cum seqq. vbi quòd perpetua Com-
menda confert liberam potestatem administrandi
tam in spiritualibus, quam in temporalibus, & per
eã constituitur verus Praelatus, interdicta dumtaxat
alienatione. Nullo modo ab alio, quàm à Papa fie-
ri potest, Aeg. de Falcon. de reser. q. 3. n. 11. Gambar.
d. tit. de potest. legati commend. benef. n. 162. & seq.
Azor. instit. mor. p. 2. lib. 6. c. 31. q. 15. Tamburin. de
iure Abbatum tom. 1. disp. 4. q. 3. Ego ipse d. p. 3. all.
68. n. 16. Nicol. Garc. d. c. 4. n. 13. & 22. vbi n. 23.
contra Cuch. subdit vt nec à Legato etiam de Late-
re, nisi habeat à Papa specialem facultatem. Hu- 23
iusmodi Commendae via ad hoc per summos Pon-
tifices inuenta fuit, vt qui non est habilis ad titu-
lum, sit habilis ad commendam; veluti quia prouí-
detur alicui existenti in minori aetate, vel de bene-
ficio incompatibili, vel prouidetur Regulari de be-
neficio saeculari in Commendam, & è contrario: vt
aduertit Nicol. Garc. d. c. 4. à n. 14. Vnde talis Cõ- 24
menda perpetua dicitur dispensatio palliata ad ob-
tinendum aliquod beneficium aliàs obtinere pro-
hibitum, Mandos. reg. 33. q. 30. n. 3. Gonzal. d. glos.
5. §. 8. n. 6. Et quando beneficium, seu Prioratus 25
Regularis datur in Commendam perpetuam, non
requiritur professio, nec habens in Commendam
beneficium regulare, cogi potest profiteri Religio-
nem, sicut habens in titulum cogeretur, nisi aliud
in Bulla cõmẽdationis fuerit expressum, Ita Cuch.
inst. maior. lib. 3. tit. 6. n. 48. Nicol. Garc. d. c. 4. à nu.
27. Tambur. d. disp. 4. q. 9. Ego ipse d. alleg. 59. n. 17.

Haec igitur Commenda perpetua beneficij est
titulus Canonicus, c. dudum, el. 2. de elect. d. c. sicut pla- 26
res 21. q. 1. Nau. cons. 9. num. 1. de praebend. in nouis.
Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. p. 4. res. 346.
Lotter. d. lib. 3. q. 8. n. 127. plures citat. Gonzal. dict.
glos. 5. §. 8. n. 2. vbi n. 5. subdit Commendam perpe- 27
tuam de beneficio parum, aut nihil distare ab aliis
prouisionibus beneficiorum, & sic in illius Bulla
ita dici. Vt commodius onera sustentare valeas, de ali-
cuius subuentionis auxilio prouidere cupientes, tale
beneficium auctoritate Apostolica concedimus & cõ-
mendamus, ac prouidemus, per te quamdiu vixeris,
obtinendum & possidendum, ita quod durante com-
menda huiusmodi de fructibus ac redditibus ipsius
disponere, & ordinare valeas, &c. quam formã ponit
Rebuff. in praxi t. de commenda, n. 08. & sic obligare
ad recitandũ diuinum Officium resoluit. Pau. Lay-
man. in Theologia morali lib. 4. tit. 2. c. 5. n. 7. in fine.

Quare Regulae Cancellariae de beneficiis lo-
quentes in Commendis perpetuis sibi vẽdicant lo- 28
cum, vt de reg. de infirmis resignantibus, tradit ibi
Ludou. Gom. q. 13. Cassad. dec. 32. super reg. Gonz.
d. gloss. 5. §. 8. n. 13. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 4.
collect. 999. in princip. Et de publicandis resignatio-
nibus, Ludou. Gom. ibid. q. 3. Gonzal. d. §. 8. num. 6.
Aloys. Ricc. in d. praxi resol. 346. n. 11. Et de idio-
mate Ludou. Gonzal. ibid. q. 5. Mandos. reg. 32. q. 7.
num. 14. Gonzal. d. §. 8. n. 21. Et de triennali, Ludou.
Gom. ibid. q. 5. n. 10. cum seqq. Gonzal. d. §. 8. nu. 22.
Fab. decis. 4. C. de Episcopis & clericis, Aloys. Ricc.
d. resol. 346. n. 17. Et de verisimili notitia, Lud. Gom.
ibid. q. 4. & Ioan. Cochier. n. 16. Cassad. decis. 3. n. su-
per reg. Gonzal. d. §. 8. n. 23. Et denique reg. 25. Can-
cellariae de beneficiis vacaturis per promotionem ad
Ecclesias, & monasteria, procedit etiam commenda
perpetua. Rot. decis. 791. n. 8. cum seqq. p. 1. diuers.
Gonzal. d. §. 8. post. n. 32.

Hinc quoque prouenit, vt Commenda huius- 29
modi perpetua, sit irreuocabilis, Ludou. Gom. in
reg. de publicand. q. 4. Rot. dec. 791. n. 11. p. 2. diuers.
Gonzal. d. §. 8. n. 29. ita vt ea durante non possit be- 30
neficium commendatum alteri conferri. Lud. Gom.
in reg. de impetr. benef. per obitum fam. Cardin. q. 6.
n. 4. in fine, & in reg. de verisimili q. 4. n. 2. Gonzal.
d. §. 8. ante n. 33.

31 Hinc etiam in impetratione alterius beneficij
debet fieri mentio de tali Commenda, aliàs gratia
erit nolla, Capyc. *decis.3.num.6.* Pute. *decis.26.in*
fine lib.2 in correct. Gonzal.*d.§.8.num.17.* Aloys.
32 Ricc. *d.collect.999.vers.item in impetratione.* Et il-
legitimus non dispensatus talem Commendam
habere non potest, Reboff. *in praxi tit.de Commen-*
dis, num.63. Gonzal.*d.§.8.n.18.* & requirit quo-
que talis Commenda ætatem, & alias qualitates
legitimas, sicut verum beneficium, Caputaq. *de-*
cis.127.n.3.p.1. Gonzal *d.§.8.n.9.*
Hinc quoque talis Commenda operatur iocom-
33 patibilitatem inductam *à cap.de multis,de prabend.*
& Extrauag. Execrabilis,eode tit. Hoted.*de in com-*
patibil.benef.p.1.cap.14. à num.16. Gonzal.*d.§.8.*
n.20. Aloys.Ricc.*d.collect.999.vers.item talis,& d.*
resol.346.n.15. ita nec doo beneficia commeodata
34 in perpetuum, nec vnum iure tituli, & alterum
Commendatum in perpetuum possint simol habe-
ri sioe iuris relaxatione, quando alioquin sunt be-
neficia ipso iure incompatibilia: vt ex Nau.*in ma-*
nu.c.25.n.15. resoluit Azor.*Instit.moral.p.2.lib.6.*
c.10.q.11.vers.cum dubie,. Flamin.Paris. *de resign.*
lib.3. q.1.n.110. & colligitur ex Conc.Trid.*ses.7.*
de reform.c.4. sic statuente. *Quicumque de cetero*
plura Curata,aut aliàs incompatibilia beneficia Ec-
clesiastica, siue per viam vnionis ad vitam, seu Com-
mende perpetuo, aut alio quocunque nomine, & tit.
contra formam sacrorum canonum,& praesertim Con-
stitutionis Innocent. III. qua incipit, De multis, re-
cepta in simul retinere praesumpserit, beneficiis ipsis
iuxta ipsius Constitutionis dispositionem ipso iure,
etiam praesentis Canonis vigore priuatus existat.
Quamuis Prosper de Augustino *in additio.ad Qua-*
rant.in summa Bullarij, verb. beneficiorum resigna-
tiones causa 9.vers.secundò limita, & alij sentiant
hoc Concilij decreto esse prohibitum ne qois plu-
ra simul beneficia incompatibilia habeat commen-
data, non tamen vetitum esse ne quis habeat vnum
nomine & iure tituli, alterum commendatum etiā
in perpetuum, quod vt vidimus sustineri non po-
35 test. Quamuis antea secus dicendum foret: erat
enim receptum posse quem vnum beneficium in
titulum, & alterum, in commendam habere, vt per
Cassad. *decis.32.n.7.super Regul.4. vers.In quinta*
ratione tit.16.p.1. Caputaq.*decis.147.n.2.p.1.* Pute.
decis.325.n.3.lib.1.& decis.274.n.2.lib.3. Sayr. *in*
floribus decis.sub titul.de prebendis decis.32. Aloys.
Ricc.*in collect.dec.474.in med.* Gonzal.*d.§.8.n.21.*
36 Hinc denique prouenit huiusmodi Commen-
das ad materiam simoniæ pertinere, si pretio fiant,
vt resoluunt Suarez *de Relig.tom.1.lib.4.de simon.*
c.21.à n.3. Subest. Cæl.*d.§.7.prope fin.* Bonacin.*de*
simon.disp.4.n.14. id ipsum resolueotes siue illæ
sint perpetuæ, siue temporales. Ratio est qoia hæ
Commeodæ cootinēt spiritualem iurisdictionem,
vel administrationem, cui temporalea fructus an-
nectuntur, vel enim Cummenda est temporalis, &
sic Commendatarius acquirit iurisdictionem dele-
gatam; vel est perpetua, & sic acquirit iurisdictio-
nem ordinariam, vel quasi.
37 Ex his apparet Commendatarios perpetuos ha-
beri vt titulares, censerique & reputari titulares, &
ideo dispositionem & iura loquentia de titulari-
bus, seu de veris Prælatis habere locum io illis.
38 Hinc pœna *cap. licèt canon.de elect.lib.6.* contra
non promouentes se infra annum, habet locum io
his Commendatariis perpetuis, *Clem.in agro §.ca-*
terum,de statu Monach.ibi,infra annum computan-
dum à tempore collationis & commissionis, vbi per
commissionem intelligitur Commenda, Rebuff.
de pacif.possess.n.42.vers.& sic tenetur.infra annum,
Mandos.*reg.32 q.7.num.10.& 21.* Gonzal.*d.glos.*
5.§.8.à n.7. Et dispositio text.*in cap. quoniam Ab-*
bas 14.de offic.deleg. dicentis, quòd delegatio facta 39
Dignitati, non expresso nomine proprio, transit ad
successorem, habet etiam locum in Commenda-
tario perpetuo, Mandos. *d.reg.32.q.7.num.8 & 9.*
Flamio.Paris.*de resignat.benef.l.2.q.17.n.13.* Gon-
zal.*d.glos.5.§.8.n.10.vers.ita.*
Commendatarius perpetuus habet liberam po- 40
testatem, in temporalibus & spiritualibus Rebuff.
de pacif possess.num.41. Flamin. Paris.*d.q.17.n.13.*
Gonzal.*d.glos.5.§. 8. n. 13.* Potest præsentare, eli- 42
gere, & conferre, sicut quilibet alius pronisus Re-
buff.*in praxi tit.de commend.n.62.* Gonzal.*d. gloss.*
5.§.n.14. transigere super fructibus sui beneficij 42
commendati, ac eos vendere, Capic. *decis.3 sub n.*
9. Rebuff.*de pacific.possess.sub.n.40.* Gonzal.*d.gl.5.*
§.8.nu.19. permutare cum alio beneficio in titu- 43
lum dato, *cap. fin.de rerum permut.* Rebuff.*de pac.*
possess.num 38. Petr. de Perusio *de permut. num. 9.*
Bellon.*eod tract.p.3.q.4.* Gonzal.*d glos.5.§.8.n.24.*
& resignare etiam in fauorem, Flamin.Paris. *dict.* 44
q.17.a princ. Gonzal.*d.glos.5.§.8.n.25.* Et tenetur 45
verificare narratiuam, sicut quilibet alius benefi-
ciatus, vt Per Pute.*decis.253.lib.3.* per quam deci-
sioèm fuit recessum à *decis. 246.* eiusdem Putei
d.lib.3.in correctis, in quia contrarium Rot. prios
tenuerat. Et tenetur ad pensum Canonicatum 46
precum, vt per Nau.*de orat.cap.20.num.16.* Medi-
na in *simili tract.q.2.* Azoid. *instit.moral.p.1.l.10.*
c.3.quaest.6. Vasq.*in opusc.de benef.cap.4.art.1.dub.*
3. Suar.*de Relig.tom.2.tract.4.l.4.c.22.n.14.* Bona-
cin.*de horis Canon.disp.1.q.2.puncto 4.nu.3.* Obli-
uat Bonat.*de obligat.Horar.Canon.lib.2.c.4.n.20.*
Commendatarius Abbas est alius iura quasi 47
Episcopalia habēs, qui verè & propriè est Prælatus
Dec.*in c.edoceri,num.4. de rescript.* Barbat. *cons. 2.*
num.18.& 23.l.2. Ludou.Gom.*super reg. de trien-*
nali q.5.num.17.& seq. Rebuff.*cons.77.n.1.* Aloys.
Ricc.*in collect.decis.in collect.999.vers.idem,* Gon-
zal.*d glos.5.§.8.num.27.* Rot. *decis.346.n. 2. p. 3.*
diuers. Burait.*decis.610*
.Vnde potest esse delegatus Apostolicus iuxta 48
cap.statutum,de rescript.in 6. vbi Ludou. Gom. *n.*
77.in 9.ampl. Gonzal.*d.glos.5.§.8.n.10.* Garc.*d.p.4.*
cap.4.num.59. Massobii. *de Synodo diœcesana c.4.*
4.dub 13.num.38. Anton Fabric.*in theorica de re be-*
nef.tit.de benefic.in titul.& commendam,n 17. Se-
bast.Cæsar.*in relect. de Eccles. Hierarchia disput.*
14.§.7.num.5.
Ac denuntiatiooes matrimoniales ex causa re- 49
mittere potest, illas scilicet quæ fierent in suo ter-
ritorio, iuxta Conc.Trid *sess. 24.de reform. cap. 1.*
sicut rosoluunt Petr.de Ledesma *in sum.p.1.de sa-*
crament. vbi *Sueram matrim cap.6.concl.7. dub.1.*
vers.seguesse lo segundo, Gonzal.*d.§ 8.num. 28.* Ego
ipse *de officio,& potest Episcopi p.2 alleg.32.n. 32.*
Contrà Franc.Leon.*in thesauro fori Eccles.p. 2.*
cap.9.num.55. Armendat.*in addit. ad recop. legum*
Nauarra lib.4.tit.14 l.1.de Matrim.num.12. exi-
stimantes huiusmodi Commendatarios in eorum
Abbatiis, in quibus habent iura quasi Episcopa-
lia dictas denuntiationes sine speciali concessione
Apostolica remittere non posse. Et contra Basil.
Pont.*de Matrim.libro 5.capite 10.numero 13.* asse-
rentem decisum non permitti hanc facultatem
Commendatario, licet eius Abbatia iura Episcopa-
li habeat.

Non

50 Non potest tamen facere concursum beneficiorum Curatorum, sed hoc spectat ad Episcopum in cuius Diœcesi est Abbatia exempta, qui electo magis idoneo mittet eundem ad Commendatarium pro collatione, vt censuit S.Cong.teste Garc. *de benefic.p.9cap.2.num.*123. Si verò omnimodam habeat iurisdictionem Episcopalem, nec alicui subsit, sed sit immediatè subiectus Sedi Apostol. nullius Diœcesis proprium territorium habens, si habeat ius congregandi synodum, & legitimè constet illam congregasse, & elegisse examinatores, potest concursum instituere, examinare, approbare, omniaque illa facere, quæ continentur decreto Conc. *cap.18.sess. 24.de reform.*S.Cong. Conc. teste eodem Garc.*de benefic. part. 2.cap. 2.*
51 *num.*136.

Commendatarius Abbatiæ existentis intra fines alicuius Diœcesis etiam exemptæ, & habentis iura quasi Episcopalia, non potest vocare quem maluerit Episcopatum pro ministrando sacraméto Confirmationis suis populis nisi de consensu, & licentia Episcopi, in cuius Diœcesi est Abbatia,
52 ita censuit S.Congreg.Concilij.

Commendatarij curam iurisdictionalem habentes tenentur residere & Sacris initiari; per omnia enim æquatæ sunt hodie commendæ titulis: eadem S.Cong. Conc. teste eodem Garc. *de benef.*
53 *p.3.cap.2.n.*166.

Commendatarius etiam Cardinalis tenetur cótribuere seminario, S.Cong.Con.*in Adrien.3.Decembris* 1622.

An autem per obitum Commendatarij etiam perpetui vacet Abbatia sicut prius, & Commenda extinguatur, ac expiret reseruatio; vide Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloss.5.§.8.à n.48.*Garc.*de benefic. p.4.c.4.n.61.cum seqq.*

CAPVT X.

De Coadiutoriis.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutoria est duplex, quedam temporalis & reuocabilis, altera perpetua, & irreuocabilis, ac cum futura successione.*
2 *Temporalis coadiutor, & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorẽ, & vtilitatẽ Ecclesiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinẽ, vel infirmitatem animi, aut corporis facto inutili, & ministrari impotenti, vt pro eo ministret.*
3 *Rector inutilis suo non debet priuari beneficio.*
4 Cap. tua nos, de cleric. ægrot. *declaratur.*
5 *Episcopo, qui ex morbo non potest oneri iniuncto satisfacere, Coadiutor dandus est.*
6 *Religiosus Episcopus potest dari Coadiutor Episcopo.*
7 *Episcopo senio confecto ita licet Coadiutorem sibi assumere quemadmodum & ægroto.*
8 *Præsuli ab hostibus capto Coadiutor datur in spiritualibus, & temporalibus.*
9 *Lepreso Ecclesiæ Rectori dandus est Coadiutor.*
10 *Paraclytico debet dari Coadiutor.*
11 *Dementi, vel furioso datur Coadiutor.*
12 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, si aliàs honesta vita sint, deputat Episcopus tanquam Sedis Apost. delegatus, coadiutores pro tempore.*
13 *Illiterati, seu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles sunt ad exploräda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent.*
14 *Coadiutoris datio vigore* Concilij Trid. sess. 21. de reform, c. 6. *non erit attentata quamuis sit executa post appellationem interpositam.*
15 *Coadiutoris datio non censetur comprehensa in generali vicariatus commissione.*
16 *Rectori de coadiutore prouidendum est propter auctam populi numerositatem.*
17 *Rector solus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, non datur iusta causa diuidendi Parochiam sed adhibendi ministros coadiutores.*
18 *Episcopus in vim* Concilij Trid. sess. 21. de reform. c. 4. *non potest erigere coadiutoriam, sed vtique cogere debet rectorem ad adiungendũ sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesiis in Sacramentis administrandis.*
19 *Episcopus non potest dismembrare partem curæ animarum ab Ecclesia Parochiali subiecta Religioni Hierosolymitanæ, & applicare altori Ecclesiæ eiusdem loci sub prætextu quod populus esset numerosus,*
20 *Rectori prouidendum est de Coadiutore quando suspectus est de dilapidatione bonorum Ecclesiæ.*
21 *Papa solus potest Episcopis Coadiutores dare.*
22 *Coadiutores deputant aliis Episcopo inferioribus Legati, Nuncij, & Episcopi.*
23 *Coadiutorum potestas pendet à forma dationis Coadiutoriæ.*
24 *Coadiutor Episcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantũ liberam habebit administrationem, datus verò ob spiritualia, tunc poterit conferrre de consensu ipsius Episcopi.*
25 *Coadiutor datus Episcopo dementi tunc habet in spiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam potestatem, & potest beneficia in Diœcesi vacantia conferre, & illorum resignationes recipere.*
26 *Expensæ necessariæ administrandæ sunt Coadiutori pro eius sufficienti victu & fructibus beneficij ipsius coadiuti.*
27 *Vicerector seruiens Ecclesiæ, & administrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo conquirit emolumenta ipsius Rectoris, & licita est ei retentio oblationum, & eleemosynarum sibi factarum.*
28 *Redditus Ecclesiæ quando coadiutori, & ægrotanti Beneficiario non sufficiunt, prius prouidendum est infirmo Coadiuto, & deinde in subsidium tenentur Parochiani ad alimenta coadiutoris.*
29 *Coadiutoris concessio non liberat Coadiutum à residentia*
30 *Coadiutus quicunque inhabilis, & illiteratus à residentia abesse non potest.*
31 *Coadiutores Rectorum Parochialium auctoritate Apost. instituti ad personalem residentiam vt Rectores ipsi tenentur.*
32 *Coadiutoria perpetua licet olim cõcederetur, post* Trid. tamen Concil. *minime permittebatur, sed à Pontificatu Sixti V. vsque ad hæc tempora in Dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum conceditur.*
33 *Papa solus Coadiutorias concedit perpetuas, & cum futura successione.*
34 *Coadiutor perpetuus Archiepiscopi, & Episcopi,*

& cum futura successione quam auctoritatem, & iurisdictionem habeat, remissiuè,

35 Coadiutori Episcopi cum futura successione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.

36 Coadiutor Archiepiscopi cum futura sucessione non debet vti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis.

37 Coadiutor cum futura successione Archiepiscopi Pontificalia in Ecclesia exercens absente Archiepiscopo vti potest cappa.

38 Canonici sunt compellendi vt Coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant.

39 Canonici non debent accedere ad circulos cum Episcopo Coadiutore.

40 Confessionem facere debet cum Sacerdote Canonico solemniter celebrante Coadiutor Episc.

41 Benedicere populo dum per ciuitatem incedit licet coadiutori Episcopi cum futura successione, de licentia tamen eiusdem Episcopi

42 Canonici debent obuiam ire coadiutori Episcopi ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti ad ostium Ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium deducere.

43 Indulgentias largiendi facultatem non habet Coadiutor Episcopi.

44 Coadiutor Episcopi debet in Synodo Prouinciali inter Episcopos prouinciales loco suæ promotionis sedere.

45 Coadiutor Archiepiscop. Metropolit. Bononien. debet præcedere vexillifero eiusdem ciuitatis.

46 Visitare limina Apostolorum tenetur Coadiutus Episcopus, & non Coadiutor.

47 Episcopo dandus est Coadiutor sufficiens habens qualitates Pastorali officio requisitas.

48 Tenor literarum Coadiutoriæ ante omnia inspiciendus est.

49 Coadiutores cum futura successione non sunt Beneficiarij, interim dum viuunt coadiuti, nec habent ius in re, sed ad rem.

50 Coadiutoria cum futura successione non sunt verè & propriè beneficia.

51 Papa coadiutoriam cum futura successione concedendo non prouidet absolutè de beneficio.

52 Canonici coadiutor cum futura successione vocatur Canonicus fictus.

53 Beneficium vacat per obitum coadiuti.

54 Coadiutoria post mortem coadiuti continet gratiam coadiutoris.

55 Publicationi non subiacet coadiutoria.

56 Fructus ex beneficio coadiuti consequi non potest coadiutor.

57 Distributiones quotidianas lucratur coadiutor absente coadiuto ad ipsius coadiuti vtilitatem.

58 Coadiutor vt nihil prorsus percipere debeat de fructibus, nec distributionibus aliquando disponitur, interdum mandatur dari centum, nonnumquam plus, vel minus.

59 Officium Canonicum recitare non tenetur coadiutor, sed proprietarius.

60 Professionem Fidei non tenetur emittere coadiutor nisi cum fuerit successioni locus.

61 Possessionem non capit coadiutor, nisi post cessationem coadiutoriæ.

62 Possessio noua debet capi à Coadiutore post mortem Coadiuti, quia non sufficit prima capta viuente Coadiuto.

63 Coadiutor debet habere locum captæ possessionis post mortem Coadiuti, & non locum captæ possessionis viuente Coadiuto.

64 Possessio ab obitu Coadiuti numeranda est quãuis prima decederet ad annos viginti.

65 Sedes eadem principalis Coadiuti non assignatur Coadiutori, sed ille debet sedere vltimo loco post omnes Canonicos.

66 Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad suos Coadiutos, debent illas facere in nouissimo loco.

67 Canonici quamuis posterius prouisi præcedunt Coadiutoribus, quacunque consuetudine in contrarium non obstante, nisi aliud in forma Coadiutoriæ caueatur.

68 Coadiutor in dignitate, absente vel impedito coadiuto suo, præcedit omnibus Canonicis, & habere debet idem prorsus stallum, quod coadiutus si præsens esset, obtineret.

69 Casus proponitur decisus nouissimè in sacra Cong. Rituum.

70 Coadiutor non censetur comprehensus in statuto quod ex aliqua causa iubilare facit Canonicos.

71 Coadiutor non sibi optat, sed Coadiuto.

72 Coadiutor in ingressu non debet fabricæ soluere quod est consuetum solui per Canonicos de nouo ingressos.

73 Iudex Apostolicus, seu delegatus Papæ non potest esse Coadiutor, nec designari Iudex Synodalis..

74 Coadiutor non gaudet priuilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in absentia

75 Coadiutor non tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera sui Coadiuti.

76 Canonicus iunior, iuxta consuetudinem Ecclesiæ, debet supplere vices hebdomadarij absentis, vel impediti, & non Coadiutor.

77 Pœna iudiciales, & quæ non haberent rationem mulctæ ordinariæ, non possunt imponi Coadiuto, nec eius præbẽda ob culpam coadiutoris.

78 Coadiutor non tenetur tempore concessionis Coadiutoriæ habere Ordinem Presbyteralem, vbi statuto Ecclesiæ cautum fuerit quòd Canonicus actu sit Sacerdos.

79 Coadiutor non tenetur se promoueri facere intra annum ad Ordinem requisitum, si nunquam resedit, seu inseruiit, quia Coadiutus non vult.

80 Ordinari nõ potest coadiutor ad titulum coadiutoriæ tanquam ad titulum beneficij, sed tanquam ad titulum pensionis, si ratione illius haberet congruam.

81 Officia ad quæ Coadiutus electus est, non potest exercere Coadiutor.

82 Distributiones quotidianas non amittit Coadiutus si per se deseruiat absente vel non seruiente Coadiutore.

83 Habitum & Tonsuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & fori priuilegio gaudet.

84 Coadiutor gaudet reg. de annali, & triennali possessore.

85 Mensibus datis causa recreationis gaudere potest Coadiutor, & illos consumere sicut principalis.

86 Coadiuti si ex forma literarum Apost. nunquam teneantur Horis Canonicis interesse Coadiutores quãdiu aliqua ex tribus causis, expressis in c. vnic. de cleric. non resid. lib. 6. verò fuerint impediti, distributiones quotidianas lucrantur perinde ac si Diuinis interessent.

87 Coadiutor potest inseruire, & residere in Ecclesia excommunicato existente coadiuto, sed non

non potest ad eius commodum, & vtilitatem lucrari.

88 *Coadiutor tenetur habere qualitates requisitas ad obtinendam prabendam exempla resignatarij.*

89 *Coadiutores debent esse constituti in illa atate, qua ad illud obtinendum beneficium requiritur.*

90 *Coadiutor promoueri debet infra annum ex quo residet, & inseruit ad ordinem sua prabenda annexum.*

91 *Coadiutor extra Ecclesiam Cathedralem tanquam verus, & proprius canonicus censendus est quoad praeminentias.*

92 *Coadiutor tenetur facere mentionem de obtentis beneficiis, qua habet saltem ratione futura successionis, qua ipsi conceditur.*

93 *Coadiutor quamuis non sit in Sacris constitutus, potest omnia, & singula facere, qua sine paramentis fuerit cum cappa, & cotta facere posset coadiutus si prasens esset.*

94 *Coadiutores tenentur Canonici inseruire & ministrare, prout tenerentur inseruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus canonicalibus.*

95 *Coadiutor formens pro coadiuto non tenetur exire de Capitula in quo agitur de negotio ipsius coadiuti*

96 *Coadiutus, & coadiutor possunt simul in habitu canonicali interesse in processionibus, & Missarum solemnis, principalis in loco sibi debito, & coadiutor post omnes Canonicos.*

1 COADIVTORIA est duplex: quædam temporalis, & reuocabilis; altera perpetua, & irreuocabilis, ac cum
2 futura successione. Temporalis coadiutor & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorem, & vtilitatem Ecclesiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, vel corporis facto inutili, & ministrare impotenti, vt pro eo ministret, & officium exerceat cum congrua portione ex redditibus beneficij ei assignanda. Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 9. ex num.* 19. Nicol. Garc. *de benef. p. 4. c. 5. a princip.*

3 Iustum enim non est, nec rationi congruere videtur vt Rector inutilis, vt supra effectus; suo priuetur beneficio, quia afflictis non est danda afflictio, *cap. Rectoribus, c. ex parte, capite fin. de cle-*
4 *rico agrot. c. 1. eodem tit. lib. 6.* Nauarr. *cons. 1. eod. tit.* Gonzal. *d. §. 9. num.* 32. Garc. *d. c. 5. num.* 5. Nec contradicit text. *in cap. tua nos illo tit.* ibi, *debet officia remoueri*, quia intelligitur quoad exercitium & actum, non verò à iure, & titulo beneficij. Ita Lancellot. *in instit. Canon. lib. 1. tit. de coadiutor § 1. & vlt.* Suar. *tom. 5. de censur. disp. 51. sect. 2. ad fin.* Campan. *in diuers. Iuris Canonici rub. 11. c. 17. n. 160. ante vers. adde*, Garc. *d. c. 5. n. 6.* Salgaldo *de protest. Regia tom. 1. p. 3. c. 5. num. 44.*

Ex quibus autem causis coadiutor huiusmodi dari, & assignari debeat, latè habebur *in tit. de Clerico agrotante, in Decretalib. & in libris Sexti*, & apud Thom. Compeg. *in speciali tract. de coadiutore Episcoporum*, & Flamin Paris *de resign. benefic. l. 7. q.*
5 20. Et imprimis quòd Episcopo, qui ex morbo non potest oneri iniuncto satisfacere, Coadiutor dandus sit, probat text. *in cap. ex parte 5. de cleric. agror.* Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib. 6. q. 5. n. 15.* Comil. Bocell. *in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 9. n.* 6. Cardin Tusch. *tom. 1. lit. 1. Concl. 402. num. 2.* Machado *en su perfetto Confessar tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 18. docum. 1. n. 2. vers. la segunda* Mascon. *de maiest. milit. Eccles. p. 1. lib. 1. c. 8 fol. 135.* vbi causas concedendæ coadiutoriæ enumerat, veluti senectutem, infirmitatem pro maiori parte temporis, itaut illum impediat ab officio Pontificali, vel quia cæcus est, vel laborat lepra, dementia, epilepsia, & similibus, ac tandem tam inhabilis, quod suum munus exercere non possit, refert nouissimè Gonzales de Salzedo *in lege politica lib. 5. c. 21. n. 37.* Azor. *inst. moral. p. 2. lib. 5. cap. 2. q. 2. vers. porro*, & *q.* 8. resoluit quòd Religiosus Episcopus 6
potest dari Coadiutor Episcopo. Hinc si quis impetrauerit coadiutoriam sub narratiue quòd aliquis Canonicus non potest amplius in choro propter aduersam valetudinem inseruire, id concludenter debet probare, Rot. apud Paul. de Rubeis *decis. 237. numero 6. tom. 3. diuers.* vbi *numero* 8. quòd infirmitas ad effectum coadiutoriæ cum futura successione debet præstare perpetuum impedimentum; & eadem Rota apud eundem Paul. de Rubeis *decis.* 308. *numero 17. tom. 2. diuers.* aliàs *part. 6. recent.* tenet quòd coadiutoriæ gratia, & similes valere non possunt nisi coadiutus nominatim exprimat talem morbum, qui sit aptus impedire humanas actiones, cum non sufficiat quæcunque inhabilitas, aut praua habitudo asserentis indigere auxilio coadiutoris, & *ibidem* iuncto *numero* 23. subdit quòd coadiutoriæ gratia obtenta sub prætextu dolorum infirmitatis, valere non potest nisi quatenus illi sint continui.

Vnde Episcopo senio confecto ita licet coadiutorem sibi assumere, quemadmodum & ægroto, 7
vt resoluunt Anchar. *consil.* 188. *numero* 7. Menoch. *de præsum. libro 6. præsumpt. 46. numero* 3. Gonzal. *d. glos. §. 9. numero* 21. Cardinal. Tusch. *d. tom. 1. lit. C. conclus. 402. num.* 5. nouissimè Didac Narbona *in tract. de atate ad omnes humanos actus requis. anno 60. quæst.* 5. Machado *en su perfecto Confessor tom. 2. libro 4. part. 6. tract. 18. docum. 1. numero 2. vers. Per derecho.* Et probatur *in d. capite 1.* aliàs *vnic. de clerico agrot. libro* 6. vbi conceditur facultas Episcopo, qui ob senium, vel aliud impedimentum perpetuum suum officium nequit exercere, vt possit de sui consilio, & assensu Capituli, vel maioris partis vnum, vel plures Coadiutores assumere ad officium exercendum; & si Episcopus fuerit demens, vel nequiuerit exprimere quod velit, Capitulum, vel duæ partes eligere poterunt prædictos, & si in vtroque casu Episcopus renuat Coadiutores & dicat se illis non egere, Capitulum nihil innouet, sed omnia notificet Pontifici.

Præsuli quoque ab hostibus capto Cadiutor datur in spiritualibus, & temporalibus, *c. si Episcopus, de suppl. negl. Prælat. lib. 6.* vt ex Rebuff. tradit Gonzal. *d. §. n.* 28. 8

Leproso Ecclesiæ Rectori dandus est etiam Coadiutor vt probatur *in capite de Rectoribus*, & 9
in capite tua nobis, de cleric. agrot. resoluunt Maiol. *de irregul. lib 2. capite 18. col.* 3. Henriquez *in summ libro 14. de irregul. cap. 18. in princ.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 5. quæst. 3. numer. 20. & libro 7. quæst. 20. num.* 8 Aloys. Riccius *in praxi rerum fori Eccles. resolut. 494. numero 5. in 2. edit.* latè Campan. *in diuersor. Iuris Canon. rub. 11. capite 17. numero 154. cum sequentibus*, vbi *numero* 160. subdit attenta Constit. Pij V. posse leprosum co-

ram

ram ordinario libere resignare, non tamen ad
id cogi inuitum, tametsi non dubitet quòd habenti curam animarum etiam inuito dandus sit
Coadiutor.

10 Paralitico item debet dari Coadiutor, cap. vlt.
de cleric. agrot. Gonzal. d. §. 9. num. 24. Aloys. Ricc. in
d. praxi rerum fori Eccles. resolut. 494. num. 7. Scip.
de Rubeis in aphorismis Episcop. verb. Coadiutor,
num. 6.

11 Dementi quoque, vel furioso datur Coadiutor, vt in d. cap. vnic. §. si verò, de cleric. agrot. libro
6. Anchar. consil. 188. Visis, numero 7. Bertachio.
de Episcopo part. 2. lib. 4. numer. 24. Nauar. consil. 3.
numero 2. eod. titul. Flamin. Paris. d. libro 7. quast. 20.
numero 9. Gonzal. d. §. 9. numero 23. Card. Tusch. d.
concl. 402. numero 3. Aloys. Ricc. in sua praxi part. 4.
resol. 543. num. 4.

12 Illiteratis, & imperitis Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, si aliàs honestæ vitæ sint;
deputat Episcopus tanquam Sedis Apost. delegatus, Coadiutores pro tempore secundum dispositionem Concil. Trident. sess. 21. de reform. capite
6. & tradunt Sbroz. de officio Vicarij libro 2. quæsti.
212. Salzed. ad Bernard. in pract. capite 21. litt. C.
in nouiss. edit, Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast.
part. 2. cap. 2. numero 71. Aloys. Ricc. in praxi rerum
fori Ecclesiast. decis. 574. in 1. edit. aliàs resol. 494.
in 2. Zeml. in praxi Episcop. part. 1. verb. Parochia §. 7. vbi subdit procedere etiam in Parochiis
exemptis, Gnlenzon. cons. 5. numero 3. Vgolin. de
officio Episcopi capite 54. in princip. numero 2. Campan. in diuersor. Iuris Canon. rub. 5. capite 5. Nauar.
in singularib. Canonic. conclus. 56. & 57. Scip. de
Rubeis in aphor. Episcop. verb. Coadiutor, numero 5.
Ego ipse de officio & potest. Episcopi par. 3. alleg. 53.
num. 6. cum seqq.

13 Illiterati, seu imperiti ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles sunt ad exploranda ea, quæ
incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent, & secundum dignitatem, statum, & officium
ad quod assumuntur, ex adductis per Aloys. Ricc.
in d. praxi p. 4. resol. 547.

14 Hæc tamen Coadiutoris datio vigore Concilij citato loco non erit attentata, quamuis sit
executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, quia per
illud decretum tollitur, appellatio ad effectum
suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt ex S. Congregationis, & Rotæ decisionibus probant Ricc.
d. part. 4. capite 9. numero 9. & 10. Aloys. Ricc. in
d. praxi part. 4. resolut. 546. Ego ipse d. alleg. 63. numero 10.

15 Nec comprehensa censebitur in generali Vicariatus commissione, vt resoluunt Sbroz. d. quæst.
211. num. 2. Aloys. Ricc. d. resolut. 494. num. 10. &
in d. praxi p. 4. resol. 545. Narbona de appellat, à Vicario ad Episcopum par. 1. num. 210. Nauar. d. concl.
56. num. 3.

16 Propter auctam quoque populi numerositatem prouidendum est Rectori de Coadiutore, vt
docent Cæs. de Graff. decis. vnic. de Paroch. Gonzal.
17 d. §. 9. num. 26. Aloys. Ricc. d. resolut. 494. num. 8.
Non enim datur iusta causa diuidendi Parochiam,
sed adhibendi ministros Coadiutores quando solus Rector eodem tempore pluribus infirmis pro-
28 uidere non potest, Rot. in Aquilana nullitatis
erectionis 10. Maij 1613. coram. R. P. D. meo Pirouano, impressa per Farinac. decis. 484. numero 5.
part. 1. recent. Nec Episcopus in vim Concilij Trident. sess. 21. de reform. capit. 4. potest erigere Coadiutoriam, sed vtrique cogere debet Rectorem ad
adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant
Ecclesiis in Sacramentis administrandis, vt attestatur resolutum Armendar. id addit. ad recop. legum
Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 43. Vnde
S. Congreg. Conc. in vna Ostunen. 15. Iulij 1631.
censuit Episcopum non posse dismembrare partem 19
curæ animarum ab Ecclesia Parochiali subiecta
Religioni Hierosolymitanæ, & applicare alteri Ecclesiæ eiusdem loci sub prætextu quod populus
esset numerosus.

Et similiter quando est suspectus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ, prouidendum est ei de 20
Coadiutore, vt ex Specul. Abb. & Mandos. resoluit
Gonzal. d. §. 9. num. 7. & Aloys. Ricc. in d. praxi p. 4.
resol. 543. sub num. 7.

Superest nunc vt videamus quis possit præfatis Coadiutores huiusmodi assignare. Si loquamur 21
de Episcopis, & eorum superioribus, solus Papa
illos eis dare potest, vt probatur in d. cap. vnic. §. si
autem, de cleric. agrot. libro 6. & resoluunt Gambar.
de officio, & potest. Legati de latere lib. 5. tit. de Coadiutor. num. 4. Flamio. Paris. d. libro 7. q. 20. numero 14.
Quaranta in sum. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas, numero 9. Gonzal. d. §. 9. numer. 34. Campan. in
diuers. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. numero 105. vers. est
tamen, Scip. de Rubeis d. verb. Coadiutor, numero
1. Ego ipse d. part. 3. alleg. 50. num. 8. Et de his
Coadiutoribus dandis Episcopis aliqua diximus suprà lib. 1. cap. 16. de Vicario, & Coadiutore, in
fine.

Sed aliis Episcopo inferioribus Coadiutores deputant Legati, Nuncij, & Episcopi; nam cum 22
possint instituere, & destituere, à fortiori poterunt
Coadiutores dare, vt benè argumentantur Gambar. d. lib. 5. tit. de Coadiutorib. n. 3. & Gonzal. d. §. 9.
num. 36.

Potestas autem Coadiutorum huiusmodi pendet à forma dationis Coadiutoriæ, vt aduertit Pa- 23
uin. de visitat. par. 1. quæst. 2. numero 32. quem refert
Flamin. Paris. d. lib. 7. quæst. 20. numero 19. At verò
vbi de illa constare non potest, inspiciendum est
ex qua causa fuit datus Coadiutor; nam si Epi- 24
scopo ob temporalia deputatus reperiatur, idest
propter timorem dilapidationis, putà quia bene
administrat spiritualia, sed timetur de dilapidatione, tunc videtur datus propter certam causam, &
exercitium illius causæ, & per consequens officium
Coadiutoris vertitur circa temporalia, capi. venerabilis, de offic. deleg. vnde in temporalibus liberam
habebit administrationem, ac proinde in spiritualibus gubernare non poterit, nec beneficia conferre. quandò verò datur ad spiritualia, vt quia datur infirmo, vel seni, tunc poterit conferre de consensu ipsius Episcopi. Ita Pauin. de officio, & potest.
Capituli Sede vac. par. 2. q. 1. num. 8. Flamio. Paris. d.
quæst. 20. ex num. 21. Sed quando datur dementi, 25
tunc habet in spiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam potestatem, & potest beneficia in
Diœcesi vacantia conferre, & illorum resignationes
recipere. Ita Flamin. Paris. d. quæst. 20. ex numero 25.
Azor instit. mor. part. 2. lib. 3. cap. 2. quæst. 10. & libro
6. cap. 25. q. 15. Ergo ipse in collect. ad d. cap. vnic.
num. 9. & de officio, & potestate Episcopi par. 3. allegat. 63. n. 13.

Expensæ necessariæ administrandæ sunt Coadiutori huiusmodi pro eius sufficienti victu ex 26
fructibus beneficij ipsius Coadiuti, c. de Rectoribus, in fine, cap. tua nos, de cleric. agrot. d. cap. vnic. ante
fin. eod. titul. in 6. ibi, de prouentibus Prælatorum, ad
quorum

quorum assumetur auxilium, sumptus recipiāt moderatos, &c. Concil. Trid. *sess.* 21 *de reform. cap.* 6. ibi, *partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter prouidere possint quacunque appellatione & exemptione remota*, &c. Vide Anchar. *cōs.* 279. *Quæstio proponitur, in fine*, Gābar. *d. tit. de Coadiutorib. n.* 11. Card. Tusch. *d. conclus.* 402. *num.* 10. Gonzal. *d. §.* 9. *n.* 33. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.* 494. *n.* 11. Azor. *instit. moral. p.* 2. *l.* 3. *c.* 2. *q.* 9. Cauagnol. *tom.* 2. *decis. consultiua* 182. *per tot.*

27 vbi quòd Vicerector seruiens Ecclesiæ, & administrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, consequitur emolumenta ipsius Rectoris, & licita est ei retentio oblationum, & eleemosynarum sibi factarum.

28 Quando autem redditus Ecclesiæ Coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiunt, alimenta potius danda esse Coadiutori quam beneficiario infirmo, existimauit Azor. *d. q.* 9. Ego tamen post Aloys. Ric. *d. n.* 11. pium magis putaui *d. p.* 4. *alleg.* 63. *n. vlt.* prius prouideri debere infirmo Coadiuto, & deinde in subsidium teneri Parochianos ad alimenta Coadiutoris.

29 Coadiutoris concessio non liberat Coadiutum à residentia, vt in Episcopo declarauit S. Congreg. negotiis Episcoporum, & Regular. præ-
30 posita in *Nicoteren.* 7. *Septembris* 1619. quam retuli *lib.* 1. *cap.* 16. *in fine*, & in specie quod Coadiutus quicunque inhabilis & illiteratus a residentia abesse non possit, ne aliàs sit melioris conditionis stultus, & insufficiens, quàm prouidus, & litteratus, resoluunt Gonzal. *d. §* 9. *n.* 30. Quarant. *in sum. Bullary verb. Residentia vers. prater summistas*, Garc. *d. cap.* 5. *num.* 8. Piasec. *in praxi Episc. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 27. Vgolin. *de officio Episc. cap.* 15. *§.* 3. *ad fin. & cap.* 54. *nu.* 3. Ego ipse *d. p.* 3. *allegat.* 63. *num.* 8.

31 Nec ex eo quòd Coadiuti residere tenentur, Coadiutores liberantur à residentia, quia reperi sacram Congreg. Conc. censuisse Coadiutores Rectorum Parochialium auctoritate Apost. institutos ad personalem residentiam vt Rectores ipsos teneri prout nobis idonei testes sunt Galet. *in Margarita casuum conscient. verb. Residentia* 1. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 564. *n.* 14. *& decis.* 502. *in* 1. *edit.* aliàs *resol.* 494. *n.* 14. *& resol.* 393. *ampl.* 5. *in* 2. *edit.* Caman. *d. rub.* 7. *cap.* 6. *n.* 104. Monet. *de optione Canonica, cap.* 4. *qu.* 8. *n.* 157. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 33. *de residens. num.* 171. Ego ipse *d. part.* 3. *alleg.* 53. *num.* 78. Hactenus de Coadiutoria temporali, & reuocabili nunc verò ad aliam speciem accedamus.

32 Coadiutoria perpetua, & irreuocabilis, ac cum futura successione quamuis olim facilè concederetur iuxta formulam, quam ponit Mandos. *reg.* 11. *Cancel. quæst.* 6. tamen post Concilium Trid. minimè permittebatur, illud enim *sess.* 25. *de reform. c.* 7. *vers. In Coadiutoriis*, statuerat vt nemini in quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis permitterentur perpetuæ, & irreuocabiles Coadiutoriæ cum futura successione, quod iuxta eius dispositionem fuit inuiolabiliter obseruatum vsque ad Pontificatum Sixti V. sed ab eo vsque ad hæc tempora huiusmodi Coadiutoriæ perpetuæ, & cum futura successione concessæ fuerunt, & conceduntur in Episcopatibus Dignitatibus, Canonicatibus, & portionibus Cathedralium, & Col-
33 legiatarum Ecclesiarum, à solo scilicet Papa, & non ab alio, quamuis sit Legatus, seu Nuncius, vt docent Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 6. *qu.* 5. *num.* 15. *& lib.* 7. *qu.* 20. *num.* 14. Gonzal. *d. glos.* 5. *§.* 9. *nu.* 91. Monet. *de distribut. quotid. p.* 2. *qu.* 1. *num.* 33. Garc. *d. p.* 4. *c.* 5. *n.* 19. Campan. *d. rub.* 7. *cap.* 6. *n.* 505. *prope fin.*

De Coadiutore perpetuo Archiepiscopi, & 34
Episcopi cum futura successione, & quam auctoritatem, & iurisdictionem habeat, agunt Prosp. de August. *in addit. ad Quarant. in sū Bullary verb. Archiepiscopi auctoritas, auctor.* 13. *n.* 12. *in fine*, Piasec. *in praxi Episcop. p.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Campan. *d. cap.* 6. *n.* 107. qui referunt sequentem declarationem. *Die Iouis* 31. *Ianuary* 1561. Congregatio Illustrissimorum DD. Cardinalium super sacris Ritibus ad dubia nomine Illustrissimorum DD. Cardinalium Paleothi, & Veronen. proposita, sic respondendum censuit.

Ad primum dubium censuit Coadiutori cum fu- 35
tura successione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter, quia licet sit Coadiutor cum futura successione; ex quo tamen non habet ius in re, sed ad rem, non debet recognosci tanquam Superior, & caput, sed vti Coadiutor, & eò magis, quia contingere potest, vt non succedat in Episcopatu, sed prior moriatur.

Ad secundum respondit ipsum nō debere vti cru- 36
ce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis, nec dum incedit per vrbem, cùm Crux sit signum & ornamentum dignitatis, & iurisdictionis, & Coadiutor vtraque careat.

Ad tertium censuit Coadiutorem Pontificalia in 37
Ecclesia exercentem absente Archiepiscopo vti posse cappa, cum ea sit tantùm ornamentum dignitatis Episcopalis, præsente autem Archiepiscopo vti debet mantelletto, & rochetto, neque licere vnquam Coadiutori vti mozzetta, & rochetto etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius penes quem est dignitas, & iurisdictio.

Ad quartum respondit negatiuè cùm vna sedes 38
non capiat duos.

Ad quintum censuit Canonicos esse compellendos 39
vt Coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant, alioquin indecorum videretur si Episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, necnon videretur esse contra decretum Concilij Triden. quod extensiuè huic etiam casui accommodari potest.

Quoad circulos respondit Canonicos nō debere accedere ad circulos, cum ipsi circuli denotent membrorum vnionem ad ipsum caput, & ex superiùs deductis constat Coadiutorem non debere esse caput.

Quo verò ad confessionem faciendam cum cele- 40
brante solemniter respondit decere vt Coadiutor Episcopus cōfessionem faciat cum sacerdote Canonico celebrante. & vt idem quoque benedicat in fine Missæ ne populus præsens Diuinis benedictione Episcopali defraudetur, & iam est vsu receptum, vt Episcopus benedicturus in fine Missæ faciat etiam confessionem cum celebrante.

Ad sextum censuit licere Coadiutori, de licentia 41
tamen Archiepiscopi benedicere populo dum per ciuitatem incedit.

Ad septimum respondit maximè decere vt Ca- 42
nonici prodeant obuiam Coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti ad ostium Ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium deducere, immo esset valde commendandum si nonnulli Canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipsius Coadiutoris ædes accederent.

Ad octauum respondit Coadiutorem non habere 43
facultatem.

facultatem largiendi Indulgentias,& sic eas Archiepiscopi nomine, si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas. Hanc declarationem Hispano idiomate transcripsit Machado *d.tract.* 18. *docum* 2.*num*.4.

44 Inueni quoque decisum Coadiutores Episcopi Veronen & Tridēt.*in Synodo Prouinciali Aquileien*. debere inter Episcopos Prouinciales loco suæ promotionis sedere cum propriis tadiis fulgeant. Ita Cōg.S.Rituum.*sub de* 20.*Septemb*.1596.

45 Item Coadiutorem Archiepiscopi Metropolitanæ Bononien. debere præcedere vexillifero eiusdem ciuitatis, declarauit eadem S. Congr. *in Bononien*.4.*Maij* 1592.

Item Coadiutum Episcopum, & non Coadiutorem teneri visitare limina Apostolorum censuit S.Congr.Concil.*sub die* 4.*Augusti* 1609.

46 Denique monet Concil.Trid. *d.sess*. 25. *de reform*. 7. quod si quando Ecclesiæ Cathedralis vrgens necessitas aut euidens vtilitas postulat Præ-
47 lato dari Coadiutorem, is non alias cum futura successione detur, quam hæc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pont. sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à Iure, & decretis eiusdem S. Concilij in Episcopis requiruntur, alias concessiones surreptitias censendas super his factas esse declarat. Ex quo Concilij loco colligit Flamin. Paris. *d.lib*. 7. *q*.20.*n*.15. Episcopo dandum esse Coadiutorem sufficientem habentem qualitates pastorali officio requisitas, *& n*.14.*cum multis seqq*.refert plures causas, propter quas Coadiutores Episcopis sint concedendi, nam ideo Coadiutoriales cum futura successione deputandis ita euidens vtilitas, & causa diligenter probata requiritur, quia huiusmodi Coadiutoriæ omni Iure detestabiles sunt, & solo stylo inuentæ, Sanch. *in consil.moral.lib*.2. c. 2.*dub*.64.*n*.1.Sebast.Cæs.*de Eccles.hierarch.q* 2. *proœm*.§.4.*n*. 19. At iam proh dolor! isti Coadiutores magis suum commodum quàm Ecclesiæ vtilitatem & necessitatem prospiciunt, & mediante Coadiutoria, voluntaria & electiua successio conceditur pro consanguineo, vel amico, nulla habita de Ecclesiæ necessitate ratione, vt videtur considerare Gambar. *de officio legati lib*.5. *tit.de Coadiutorib*. ibi, *de Coadiutoribus autem qui hodie dantur à Pontificibus cum successione ad petitionem impediti*, &c. *hodie non sunt Coadiutores, sed hæredes, plerumq; pueri, qui nec dum Coadiutore sed pædagogo indigerent, & quæsito colore intrat fœda successio in Ecclesiam Dei*,&c.

48 Nunc deueniamus ad hos Coadiutores Dignitatum, Canonicatuum, & Portionum Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum hoc tempore dari solitos perpetuos, & irreuocabiles cum futura successione, quorum potestas, auctoritas, & officium cum à forma dationis Coadiutoriæ pendeat, illius ante omnia est inspiciendus tenor litterarum, ex Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancel. glos*. 5.§.9. *num*.94. qui vt plurimum continet vt per hanc dationem & deputationem constituatur quis, & deputetur alteri in Coadiutorem perpetuum, & irreuocabilem in regimine & administratione Dignitatis, seu Canonicatus, & præbendæ, quos ille obtinet in spiritualibus & temporalibus cum plena, libera & omnimoda facultate & auctoritate, & potestate omnia & singula, quæ ad huiusmodi Coadiutoris officium de Iure, vel consuetudine, aut aliàs quomodolibet spectant & pertinent, faciendi, gerendi, exercendi, & procurandi, ita quòd durante Coadiutoris officio huiusmodi talis Coadiutor Coadiuto absente, vice, & loco illius eidem Ecclesiæ vti Canonicus seu Dignitas deseruire, stallúmque in choro & locum ac vocem in Capitulo processionibus, & aliis actibus eiusdem Ecclesiæ habere, necnon omnes & singulas prærogatiuas, præeminentias & honores, quos principalis ratione Canonicatus, aut Præbendæ, seu Dignitatis habet, & si præsens adesset haberet atque omnia & singula fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, distributiones quotidianas, & alia emolumenta quæcunque etiam anniuersaria, manualia & alia quomodolibet nuncupata in quibusuis rebus consistentia, quæ per ipsum principalem, si personaliter diuinis Officiis, tam diurnis quàm nocturnis in eadem Ecclesia interesset lucrifieri, & percipi possint in omnibus & per omnia absque vlla prorsus differentia pro eo lucrari & percipere libere, & licitè valeat. Solet tamen apponi clausula, quod non possit, nec debeat Coadiutor nisi de ipsius principalis consensu & voluntate in dicto regimine & administratione quouis modo se intromittere, aut immiscere, neque prætextu Coadiutoriæ quouis titulo, seu causa quicquam petere, seu exigere, & deinde dicitur, quod cùm primùm tale beneficium per cessum, vel decessum, seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, Coadiuti, vel alio quomis modo vacare contigerit, & sic eodem Coadiutoriæ officio cessante conferatur, & assignetur eidem N. & in corporalem possessionem illius, & annexorum, iurium, & pertinentiarum, auctoritate Apostolica inducatur, & defendatur. Et notat Rota apud Paul. de Rubeis *dec*. 313.*n*. 20.*cum seq.tom*. 3.*diuers.disp*.7. *recent*.quòd Papa in concessione harum Coadiutoriarum duo facere censetur, primò prospicere Ecclesiæ, occurrendo tum præsenti illius necessitati propter infirmitatem Coadiuti, tum futuræ eiusdem vacationi. Secundò videtur voluisse prouidere Coadiutori de beneficio præueniendo tempus vacationis, quæ est successura per obitum eiusdem Coadiuti: sed principaliter datur pro necessitate Ecclesiæ, & non personæ, cui conceditur Coadiutoria, ead. Rot. apud Paul. de Rubeis *decis*.20.*n*.11.*& decis*.114.*n*.13.*tom*.2. *diuers*.aliàs *p*. 6.*recent*. non requiritur tamen tempore obitus Coadiuti pro Coadiutore noua collatio cùm absque aliquo ministerio gratiæ Coadiutoriæ ex primo iure sibi concesso effectuetur, quia Papa in istis Coadiutoriis ex nunc prout ex tunc facit collationem, Rota *apud Marches. de commission. p*. 1. *pag*.466.

Coadiutores igitur huiusmodi cum futura suc- 49
cessione non sunt beneficiarij interim dum viuunt Coadiuti, nec habent ius in re, sed ad rem, vt per Nau. *in cap si quando, de rescript. prælud*.5. *n*. 10.*& in tract.de orat.c.si quando,de rescrip.prælud*. 5.*num*.10 *& in tract. de orat.c*. 20.*n*. 18. Ludou. à Sarauia *in tract.de iurisd.adiunct.qu*.19.*num*.44.
Rot.*decis*.456.*n*.9 *par*.1. *recent*. quia Coadiutoria 50
huiusmodi non sunt verè & propriè beneficia, secundū Abb. *in c.de rectoribus, de clerico ægrot*.Petr. Greg.*de re benef.c*.11.*n*.12.Gonz. Mendez de Cabedo *diuers.Iuris arg.lib*.4.*c*.1.*n*.8.Azor.*instit.moral.p*.2.*l*.3.*c*.2.*q*.4.Gonzal.*d glos*.5.§9.*n*.40.*&* 64. *cum seqq*.Anton.Fabr.*in theorica de re benefic.tit.de*
officiis & administ.n.20.*cū seq*.Sebast.Cæs.*in relect*. 51
de Eccl.Hierarchia p.3.*disp*.14.§. 9.*à princ*.Nam

Papa

Papa Coadiutoriam concedendo non prouidet
abſolutè de beneficio, illud abſolutè conferendo,
ſe ad effectum prouidendi neceſſitati Eccleſiæ Bu-
ratt.deciſ.78.
52 Vnde Coadiutorem Canonici cum futura ſuc-
ceſſione vocari Canonicum fictum tradunt Gon-
53 zal. *d.gloſ.5.9.n.107.*Monet.*de opt. Canon.qu.*8. *n.*
143.Ludou à Sarauia *d.tract.de iuriſd.adiunctorum*
*qu.29.num.*32.
54 Per obitum enim Coadiuti dicitur beneficium
vacare, Pute.*deciſ.* 225. *numero* 3. *lib.* 3. *in correctu.*
Caualer.*deciſ.*116.*num.* 5.& Coadiutoria poſt mor-
tem Coadiuti continet gratiam Coadiutoris, ex
55 Pute.*d.deciſ.*225.*n.*6.*lib.*3.*& deciſ.*98.*l.*2.Gonzal.
*d.gloſ.*5.§.9.*num.*53.*& ſeq.* Monet. *d.q.*8.*n.*143.ac
proinde non ſubiacet publicationi, Ludouic. à
Sarauia.*d.qu.*29 *n.*23. Mandoſ. *de ſignatura gratia*
tit.de Coadiut.verb.ſi Papa, Nouar. *in ſum.Bullar.*
*tit de benefic.reſign.num.*18.aduertit Leiua *in exam.*
*Epiſc.lib.*4.*&* 58. *n.*6. ſecuros eſſe publicationem
facere; licèt enim ſit ſimilis reſignationi, eſt ta-
men quid diuerſum ab illa, Rota *deciſ.* 10 *num.* 3.
*lib.*3.*p.*3.*diuerſ.* Gonzal. *d.* §. 9.*num.* 69. Caualer.
56 *deciſ.*116.*n.*4.
Hinc prouenit quod Coadiutor conſequi non
poteſt fructus ex beneficio Codiuti, Nau. *conſ.* 2,
*num.*3.*de cleric.agrot.* Ludouic.à Sarauia *d.qu.* 29.
57 *n.* 26 Rot. *deciſ.*285.*lib.*3 *part.* 3.*diuerſ.*Sed lucra-
tur etiam diſtributiones quotidianas abſente Coad-
iuto ad vtilitatem ipſius Coadiuti, ita Trulench.
*in Decalog.lib.*1.*cap.*8.*dub.*6 *num.* 3. vt cenſuit ſa-
58 cra Rituum Congreg. *in vna Colimbrien.* 16. *Sep-*
*tembris.*1606.*in dub.*6.*& in alia Elboren.* 15. *Apri-*
lis. 1606.& ideo quando Coadiutor habet aliunde
vnde ſe valeat decenter ſuſtentare, diſponitur non-
nunquam, quod nihil pruſus percipere debeat
de fructibus, nec diſtributionibus, prout fuit
in caſu in quo Nau. conſuluit *d conſ.*2.*n.*3. & ſæpè
aliàs fit. Et interdum mandatur dari centum duca-
tos,& aliquando plus, vel minus, prout partes inter
ſe conueniunt ante porrectam ſupplicationem, ha-
bita ſemper conſideratione, ne Coadiutor egeat,
refert Gonzal. *d gloſ.*5.§. 9.*n.* 96. quia aliàs Coad-
iutor poſſet petere à Coadiuto congruam ſuſtenta-
tionem, ſi deſeruiat vti Coadiutor Nau.*d.conſ.*2 *n.*
130.*dub.* 36. niſi aliud caueatur in Coadiutoria
huiuſmodi, in qua hodie conſuetum eſt poni clau-
ſula, quia partes ita conueniunt, quod Coadiutor
non poſſit petere congruam, nec quicquam exige-
re quouis titulo ratione Coadiutoriæ, vt ipſe te-
ſtatur Garc. *vbi proximè* ſubdens id procedere
etiamſi non narretur Coadiutorem habere benefi-
cium, ſeu vnde ſe valeat ſuſtentare, quamuis ſi Co-
adiutor ob paupertatem magnam, non valeat de-
center ſeruire Eccleſiæ, poſſet excuſari à ſeruitio, nec
principalis poſſet illum arctare, ſeu compellere, niſi
dando ei aliquid quo decenter & honeſtè valeat de-
ſeruire.
59 Nec tenetur ad officium Canonicum recitan-
dum, ſed proprietarius, vt per Campeg. *de Coad-*
*iutore Epiſcopi,n.*8. Nau.*in c. ſi quando prål.*5.*num.*
20.*de reſcr.& de orat.c.*20.*n.*18.Gambar.*de offic. Le-*
gati à latere lib 4 *n.*285.Rodoan.*de ſimon.part.*2.*c.*
28.*de Rectorib.*Suarez *de relig.tom.*2.*tract.*4.*lib.* 4.
*cap.*22.*num.*19. Sebaſt.Acoſta. *in Bull. Cruc.q.* 75.
Molleſ.*in ſum.Theolog.moral.tract.*2.*c.*3.*n.*44.Azor.
*inſtit.moral.par.*1.*lib* 10.*c.*4 *qu.*1. Valer.Reginald.
in praxi fori pœnit.lib 30.*num.* 41. Nicol. Garc. *de*
*benefic.p.*3.*cap.*1.*n.*109.Maldet. *de virtut.tract.* 10.
*cap.*2.*dub.*3 *quæſt.*2.Oliuer. Booart. *de obligat.Ho-*
*rarum Canonic.lib.*2.*cap.*4.*nu.*26. Bonacin. *de Ho-*
*ris Canon.diſp.*1.*q.*2.*puncto* 3.*& num.*15.Squillante
*de oblig.cleric.p.*1.*a n.*14.Ludou.à Sarauia *d.q.* 27.
*n.*24. Paul.Layman *in Theolog.morali lib.*4 *tract.*2.
*c.*5.*n.*8.*in fine.*Sebaſt.Cæſar.*d.diſp.*14.§. 9. *num.* 3.
Sanch.*in conſil.part.*1.*lib.*2.*cap.*2. *dub.* 64. *num.* 3.
Me citato *in hoc loco* Trullench.*in præcepta Decalo-*
*gi lib.*1.*cap.*7.*dub.*12.§.3.*numero* 10.quicquid dicat
Diana *mor reſol.part.* 5. *tractat.* 13. *miſcel.* 1. *reſol.*
75.
Nec tenetur ad fidei profeſſionem, niſi cum 60
fuerit ſucceſſioni locus, vt contra Acoſtam de An-
drada *ad Bullam Cruciata qu.* 73. reſoluunt Nicol.
Garc.*de benefic.par.* 3.*c.*3.*num* 16. Ludouic. à Sara-
uia,*d.quæſt.*29.*num.*37.Ego ipſe *de officio,& poteſt.*
*Epiſcopi part.*3.*alleg.*61.*n.*18.me citato Squillante
*de priuilegiis cap.*4.*num.* 79.Macado *tract.*7.*doc.*3.
*num.*2.
Nec verè capit poſſeſſionem niſi poſt ceſſatio- 61
nem Coadiutoriæ, Rot. *deciſ.*356.*num.*6.*par.*1 *re-*
*cent.*Ludou.à Sarauia *d.q.*29.*numero* 51. non enim
ſufficit prima capta poſſeſſio viuente Coadiuto, 62
vt declarauit ſacra Rituum Congreg. in Patauı-
na 30.*Januar.*1616.*& in d.Colimbrien.* debet enim
poſt mortem Coadiuti noua capi, eadem S. Con- 63
greg.*in Patauina* 3. *Iunij* 1616. & idem *in vna Te-*
rulen. 21. *Martij* 1609. cenſuit quod Coadiutor
debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mor-
tem Coadiuti & non locum captæ poſſeſſionis vi-
uente Coadiuto, & *in alia Bergomen.* 7. *Auguſti* 64
1627. cenſuit poſſeſſionem ab obitu Coadiuti nu-
merandam eſſe, quamuis prior poſſeſſio caderet ad
annos 20.
Nec ei aſſignatur eadem ſedes principalis Co- 65
adiuti, ſed ſedere debet vltimo loco, poſt omnes
Canonicos, prout deciſum referunt Gonzal.*d. gloſ.*
5.§.9.*num.*101.*&* 109.*cum ſeqq.*Monet.*de opt. Ca-*
non.cap 4 *quæſt.*8.*ex num* 141.Nicol.Garc.*d.par.* 4.
*c.*5.*ex num* 66. Sebaſt.Cæſar.*d.*§.9.*num.* 6. Macado
*d.l.*4.*p.*4.*tract.*7.*docum.*1.*n.*5.Rot.*deciſ.*456. *& de-*
*ciſ.*637.*part.*1 *recent.*Ludouic à Sarauia *d q.*29.*nu.*
41. vbi tenet Coadiutores antianitatem non à die
eorum admiſſionis, ſed à ceſſationis Coadiutoriæ
die adipiſci. Rota apud Marcheſ. *commiſſ.p.*1. *pag.*
468.
Et quòd Coadiutores viuentibus Coadiutis 66
ſedere debent in vltimo loco poſt omnes Canoni-
cos,& quando aliquas functiones faciunt, quæ
pertinent ad ſuos Coadiutos: vt cantare Lectio-
nes, præintonare Antiphonas, &c. pariter debent
illas facere in nouiſſimo loco, cenſuit S. Rituum
Congreg *in d.Colimbrien.*16. *Septemb.* 1606. *in* 4.
dub.& in Patauina 3. *Decembris* 1616. Brundunſin.
18. *Martij* 1617. Caſalen. 15. *Iulij eiuſdem anni,*
& 10, *Decemb.*1619. & in Vincentin. 17. *Auguſti*
1618.
Competit igitur præcedentia Canonicis quam- 67
uis poſterius prouiſis, niſi aliud in forma Coa-
diutoriæ caueatur, quacunque conſuetudine in
contrarium non obſtante, eadem S. Congr.*in d.*
Colimbrien. 16. *Septembris* 1612. *in* 2. *dub.* Tau-
rinen. 10. *Nouembris* 1612. *&* 3. *Iunij* 1613. Brun-
duſin. 18. *Martij* 1617. Eluen. 20. *Aprilis* 1619.
Tiraſonen. 13. *Iulij eiuſdem anni*, Dertonen. &
Cæſarauguſtana 26. *Septembr.* 1620. Bellunen. 23.
Ianuarij 1621. Triuiſin. 29. *Maij eiuſdem anni,*
Calaritana 18. *Auguſti* 1619. vbi fuit reſolutum
Coadiutoribus nullam deberi ab aliis Canoni-
cis præcedentiam, Caſalen. 10. *Decembr.* 1619.
vbi fuit dictum ſtatutum Eccleſiæ Caſalen.

disponens quòd Coadiutores gradatim ascendant, & præcedant posterioribus Canonicis, vel Iuri Canonico aduersans seruandum non esse, sed Coadiutores post omnes cedere debere eundem locum, quem vigore statuti auctoritate Apostolica minimè confirmati, nec consuetudinis haud legitimè præscriptæ habebat tempore Coadiuti sed illum cedere debere omnibus Canonicis proprietariis ingressis durante eius Coadiutoria. Quamuis Nicol. Garc. *dict. part. 4 cap. 5. num* 68. ex Rotæ decisione crediderit Coadiutori Canonici assignandam esse vltimam sedem post omnes Canonicos proprietarios existentes tempore suæ receptionis, & ingressus, acquirere tamen antiquitatem respectu Canonicorum post intrantium, & eos præcedere. Respectu enim honoris nunquam substitutus, subrogatus, vicesgerens, delegatus, & similes eandem habent prærogatiuam, quam principales, Ponte *decis.* 15. *num.* 8. Cabed. *Lusit. decis.* 4. *num.* 6 *part.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancell gloss.* 5. §. 9. *num.* 101. *&* 103. Nicol. Garcia *dict. part.* 4 *cap.* 5. *num.* 65. Mastrill *de magistr. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 61. Sic & in reuerentialibus non possunt locum tenentes, siue Rectores, & substituti adæquari principalibus, Feder. de Senis *cons.* 302. Mich. Ferro *de præcedent. q.* 1. *n.* 28. *&* *q.* 15. *n* 7.

68 Verùm vbi Coadiutor in Dignitate esset, absente vel impedito Coadiuto suo, præcedit omnibus Canonicis S. Congr. Rit. *in Nerstonen.* 22. *Octobris* 1619. idemque prorsus stallum, quod Coadiutus, si præsens esset, obtineret, habere debet, vt censuit ead. S. Congreg. *in Brundusin.* 29. *Maij* 1621 Vnde cum Stephan. Guerrerius prouisus de Coadiutoria Archidiaconatus primæ dignitatis. Nerston. quæsiuisset ab eadem Sacra Rit. Congr. quo in loco deberet ipse sedere absente Archidiacono Coadiuto; item an ad ipsum spectent functiones quas faceret idem Archidiaconus, si præsens esset? eadem Sacra Rit. Congr. Eminentiss. Card. Crescentio referente censuit Coadiutori supradicto iuxta formam litterarum Coadiutoriæ competere locum, seu stallum in quo sederet Archidiaconus Coadiutus si præsens esset, necnon ad eundem Coadiutorem spectare functiones, quas obiret idem Archidiaconus si adesset, ita *sub die* 12. *Octobris* 1619.

69 Cùm in certa Ecclesia Metropolitana sint duo Primicerij, & inter eos seruetur quòd vacante primo Primiceriatu, secundus primicerius subintret locum primi, & efficiatur primus, prouisus verò in locum primi sit secundus, orta fuit controuersia inter secundum Primicerium, & Coadiutorem primi, cui eorum absente, vel impedito primo Primicerio Coadiuto deberetur primus locus, & præcedentia, S. Congreg. Rit. *die* 17. *Iulij* 1632. vtraque parte plenè informante censuit, in præsenti casu ad relationem Eminentissimi Card. Pamphilij durante Coadiutoria, absente, vel impedito primo Primicerio Coadiuto, primum locum & præcedentiam deberi secundo Primicerio non autem Coadiutori primi Primicerij: Coadiutoria verò cessante, & facto loco futuræ successioni secundum Primicerium effici primum, & in illius locum subintrate, Coadiutorem verò effici secundum.

70 Nec intelligitur Coadiutor comprehensus in statuto, quòd ex aliqua causa iubilare facit Canonicos, eadem sacra Congr. *in Elboren.* 15. *Aprilis* 1608. *in* 3. *dubio.* Quicquid dicat Garc. *cap.* 4. *num.* 89. Et Rota apud Marches. *de commiss. part.* 1. *pag.* 467. censuit primò coadiutum non priuari priuilegio iubilationis iam quæsitæ, secundò priuilegium iubilationis non suffragari Coadiutori, tertiò Coadiutum non perficere suam iubilationem per seruitium Coadiutoris.

71 Nec sibi optat, sed Coadiuto, Monet. *de option. Canon. quæst.* 8. *num.* 152. Loudou. Sarauia *d. quæst.* 29. *num.* 31. & declarauit eadem sacra Rit Congreg. *in d. Colimbrien.* 16. *Septembris* 1606. *in.* 5. *dub.*

72 Nec in ingressu debet fabricæ soluere, quod est consuetum solui per canonicos de nouo ingressos, Nicol. Garc. *d p.* 4. *c.* 5 *n.* 78.

73 Nec potest esse Iudex Apost. seu delagatus Papæ, vel designari Iudex Synodalis, quia ex dicendis Coadiutor non est verè dignitatis Prælatus, seu Canonicus, quamuis sit in seruitiu Ecclesiæ, & sic non habet qualitates, *c. statutum · de rescript. lib.* 6. Ita contra Acostam de Andrada *ad Bullam Cruciata quæst.* 5. resoluit Nicol. Garc. *d. part.* 4, *cap.* 5. *In addit. post num.* 130. *dub.* 28. vbi subdit, propterea commissionem factam Dignitati non transire in eius Coadiutorem, non solùm quando fuit expressum nomen proprium, sed etiam quando non fuit expressum: quicquid dubitet Machado *d. tract.* 7. *doc.* 1. *n.* 7.

74 Nec gaudet priuilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in absentia, putà ratione studij, aut lecturæ in aliqua Vniuersitate, quibus Coadiutus gaudere potest, ex multis adductis per Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 30.

75 Nec tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera sui Coadiuti, quia licèt sedeat post omnes Canonicos, id non est ex eo quòd sit Canonicus iunior, sed quia non est verè Canonicus, & fulget aliena Dignitate non propria. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 33. declarauit S. Rituum Cong. *in d. c. Colimbrien.* 16. *Septem.* 1606. *in* 7. *dub.* 76
Vnde censuit in alia Elboren. 15. *April.* 1606. quòd Canonicus iunior iuxta consuetudinem Ecclesiæ debet supplere vices hebdomadarij absentis, vel impediti, & non Coadiutor, licèt sedeat post post vltimum Canonicum.

77 Nec potest pœnas iudiciales, & quæ non haberent rationem mulctæ ordinariæ, impositas ob culpam suam Coadiuto, aut eius præbendæ imponere, non obstante statuto contrario, quia esset iniustum & contra Ius, nisi fortè fuisset à Papa in specie confirmatum. Ita Nicol. Garc. *in addit. dub.* 34. *in fine.*

78 Nec tenetur tempore concessionis Coadiutoriæ habere ordinem Presbyteralem, vbi statuto Ecclesiæ cautum fuerit, quòd Canonicus actu sit Sacerdos tempore promotionis, sed sufficit habere clericatum, & legitimam ætatem ad Ordinem requisitum. Ita Caputaq. *decis.* 127. *num.* 1. *&* 2. Gonzal. *d. gloss.* 5. §. 9. Nicol. Garc. *in d. addit. sub. dub.* 1.

79 Nec tenetur se promoueri facere intra annum ad Ordinem requisitum si numquam resedit, seu inseruiit, quia Coadiutus non vult, ex quo non habet exercitium Coadiutoriæ, sicut habens curam habitu, & non actu, non tenetur ad Sacerdotium promoueri infra annum, vt diximus *in tract. de Paroch. cap.* 5. *n.* 29 Ita Nicol. Garc. *in addit. sub. dub.* 23. *vers. modo*; & ideo habilitas requiritur in Coadiuto, nec hoc casu illa Coadiutoris sufficeret, nam stante statuto in Ecclesia Barbastren. quòd Canonici, qui infra annum non fuerint

promoti

promoti ad Subdiaconatum, amittant tertiam partem fructuum, & si infra alios duos annos non fuerint promoti ad Diaconatum, amittant medietatem fructuum, & si infra alios duos annos non fuerint promoti ad presbyteratum, amittant omnes fructus, & distributiones: quæsitum fuit an coadiutor datus Canonico non ordinato, vt supra possit lucrari fructus & distributiones pro coadiuto, si ipse coadiutus est ordinatus ad formam dicti statuti? Sacra Cong. *die* 1. *Decemb*. 1629. censuit Canonicum suprà dictum coadiutum non lucrari fructus; nec distributiones mediatè scio, tio dicti Coadiutoris.

80 Nec potest ordinari ad titulum coadiutoriæ, Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 18. *num.* 7. Conzal. *d. glos.* 5. §. 9. *n.* 8. Monet. *de opt. Canon. cap.* 4 *q.* 8. *n.* 169. Sebast. Cæsar. *d.* §. 9. *n.* 4. & 9. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 5. *à num.* 13 a. vbi subdit posse quem ordinari ad titulum Coadiutoriæ, si fortè ratione illius haberet congruam, non tanquam ad titulum beneficij, sed tanquam ad titulum pensionis.

81 Nec potest exercere officia ad quæ Coadiutus electus est; nam in his, quæ speciali nominatione competunt Coadiuto, non venit Coadiutor, nec eum repræsentat. Ita Nicol. Garc. *in addit. ad dict. cap.* 5. *sub. n.* 88.

82 Nec eo absente, vel non seruiente amittit distributiones quotidianas Canonicus Coadiutus, si per se deseruiat, quia *in causa Vrbenetana die* 9. *Septembris* 1628. Sacra Congreg. Conc. censuit distributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto, infirmo, absente vel non seruiente Coadiutore. latè Trulench. *in Decalog lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 6. *à num.* 5.

83 In multis tamen Coadiutori effectus veri beneficiarij tribuuntur, vt est ille quòd tenetur habitum & tonsuram clericalem deferre, & fori priuilegio gaudet. Ita Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *numero* 97. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 17. *de foro compet. num.* 26. Sebast. Cæsar. *de eccles. Hierarchia disput.* 14. § 9. *num.* 8. Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 7. *numero* 11. Machado *d. tract.* 7. *docum.* 2. Ego ipse *de officio & potest. Episcopi part*, 2. *alleg.* 12. *n.* 4. & 9.

84 Gaudet regul. de annali, & triennali possessore, vt apparet ex formolis Coadiutoriæ, Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *à n.* 89. Gonxal. *d.* §. 9 *à num.* 118 & declarauit S. Rituum Congreg. *in dict. Colimbrien.* 16. *Septemb.* 1606. *in* 3. *dub.*

85 Et potest gaudere mensibus datis causa recreationis, & illos consumere sicut principalis, ita tamen quòd dies per vnoio ipsorum consumpti non possint per alterum assumi, sed quoad ambos remaneant consumpti. Ita Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 23. & *seq.* Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *n.* 79.

86 Et ægrotans coadiutor aut aliàs legitimè impeditus haberi debet pro præsenti, & lucratur, sicut lucraretur principalis, quando ipse coadiutor erat actu seruiens tempore superuenientis infirmitatis, seu impedimenti, aliàs posset dari locus fraudibus in decrementum seruitij Ecclesiæ; ita dum dubitaretur in sacra Cong. Conc. *in causa Barbastren.* an coadiutus impedito, seu infirmo coadiutore teneatur inseruire, si habilis sit ad effectum lucrandi distributiones. *Die* 9. *Nouembris* 1630. S. Congreg. censuit si ex forma litterarum Appostolicarum coadiuti nunquam teneantur. Horis Canonicis interesse, coadiutores quamdiu aliqua ex tribus causis expressis in *cap. vnico, de cleric. non resid. libro* 6. verè fuerint impediti, distributiones quotidianas lucrari perinde ac si diuinis interessent.

Potest inseruire, & residere in Ecclesia excommunicato existente principali Coadiuto, quia non inseruit, nec agit nomine excommunicati, sed nomine proprio, aut nomine Ecclesiæ, vt contra Gonzal. *dict.* §. 9. *numero* 128. vlt. Nicol. Garc. *dict. cap.* 3. *à numero* 84. vbi *numero* 85. subdit quòd si fortè Coadiutori aliquid de fructibus, seu distributionibus assignatum est pro congrua, seu seruitio, vt aliquando fit, id sibi poterit lucrari non obstante excommunicatione principalis, quæ sibi non alteri debet nocere, & *numero* 86. cum Gonxal. *vbi suprà numer.* 123. resoluit quòd tunc Coadiutor non potest lucrari pro Coadiuto excommunicato, & ad eius commodum & vtilitatem, per *cap. pastoralis*, §. *verum, de appellat.* Cùm enim in litteris Apost. coadiutoriæ dicatur quod inseruire deberet coadiutor pro coadiuto & pro ipso coadiuto lucrari, iure consequitur vt hoc priuilegium intelligeretur competere coadiuto, dummodu esset habilis & capax, Rota *apud Marchesam de commission. p.* 1. *pag.* 467. 87

88 Et tenetur habere qualitates requisitas ad obtinendam præbendam exemplo resignatarij, vt per Flamin. Pars. *de resignat. benef. lib.* 4 *q.* 9, *numero* 19. Nicol. Garc. *de benef. part.* 7. *cap*, 4. *in fine*. Gonzal. *d. glos.* 5. §. 9. *n.* 6. & 90. Monet. *d. cap.* 5 *n.* 151. & 155. Ludouic à Sarauia *d. q.* 29. *n.* 7. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub.* 7. *c.* 6. *n.* 103. vbi quòd Coadiutores 89 huiusmodi debent esse constituti in illa ætate, quæ ad illum obtinendum beneficium requiritur, de quo etiam nouissimè Squillante *de priuil. cleric. c.* 4. *num.* 79. me citato *in hoc loco*, Didac. Narbona *de atae. ad omnes actus humanos req. anno* 30. *q* 6. vbi *n.* 4. quòd huiusmodi ætas tempore gratiæ adesse debet, de quo etiam Machado. *d. tract.* 7. *docum.* 2. *numero* 2.

Et sic debet promoueri infra annum, ex quo re- 90
sidet, & inseruit ad ordinem suæ præbendæ annexum, vt per Nicol. Garc. *d. c.* 5. *in addit. sub num.* 130. *dub.* 23. *vers. modo*.

Extra Ecclesiam Cathedralem in absentia co- 91
adiuti, tanquam verus & proprius Canonicus censendus, quoad præminentias veris Canonicis conuenientes, vt censuit sacra Rituum Cong. *in Pistorien.* 15. *Martij* 1608.

Et tenetur facere mentionem de obtentis be- 92
neficiis, quæ habet; saltem ratione futuræ successionis, quæ ipsi conceditur, cùm sit gratia beneficialis, seu de beneficio, Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 38. vbi addit totam gratiam vitiari, & esse nullam, sinon fiat mentio de obtentis coadiutoriis, quia licèt illa de se sit diuidua, & separabilis tamen ex intentione Papæ, & ipsius coadiutoris est indiuidua.

Et qoamuis non sit in Sacris constitutus, potest 93
omnia & singula facere, & exercere, quæ sine paramentis sacris cum cappa & cotta facere posset coadiutus, si præsens esset, sacta Congreg. Rituum *in Bononien.* 19. *Decembris*...

Et ei tenentur Canonici inseruire & ministrare; 94
prout tenerentur inseruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus Canonicalibus, eadem Sacra Congregat. *in Casalem.* 10. *Ianuarij.* 1609.

Vtrum autem coadiutor seruiens pro coadiuto 95
debeat exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipsius Coadiuti? Et videtur respondendum, non debere exire, quia Coadiutor non agit, nec inseruit

nomine coadiuti, licèt eum repræsentet, quatenus agit & inseruit loco, & vice illius, sed agit & inseruit nomine proprio, seu nomine Ecclesiæ, & sic nihil impedit eum interesse, & dare vocem in Capitulo in quo tractatur de negotio Coadiuti, vnde videtur, quòd posset Coadiutor dare suffragium seu vocare in electione præbendæ, quam prætenderet coadiutus, & esset oppositor, & etiam pro eo suffragium dare; rursus è conuerso coadiutus bene potest interesse in Capitulo, & dare vocem seu votum vbi agitur de negotio Coadiutoris, nisi fortè tractetur de re spectante ad ipsam coadiutoriam, quæ particulariter etiam spectet ad ipsum coadiutum. Ita Nicol. Garc. *d.p.4.c.5.ex n.*103. Sebast. Cæs. *d.§.9.a.*12, vbi *n.*13. existimat non esse inconueniens quòd simul possint in habitu Canonicali interesse coadiutus, & Coadiutor in Processionibus & Missarum solemniis: principalis in loco sibi debito iuxta antiquitatem suam, Coadiutor post omnes Canonicos; quicquid dicat Nicol. Garc. *d. cap.5. ex n.*107. Cothmat. *cons.*95. *per tot. vol.*2. Besold. *de praced.* c.2.*n.*25. *in fine*, quorum fundamentum, quòd vnum tantum Canonicatum repræsentant, solùm concludit ne duplicem vocem habeant, vel duplices lucrentur distributiones, non quoad interessentiam, quæ diuersis respectibus vtrique conuenit, quod in eadem Ecclesia Rector principalis vt talis, & Vicarius vt Vicarius interesse valeant, & vsu receptum videmus in Episcopo, & eius Vicario generali.

CAPVT XI.

De Pensionibus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuisio materiæ.*

2 *Pensio vnde dicatur? ostenditur.*

3 *Pensio definitur vt sit certa portio ex aliquo beneficio, vel mensa ex causa ad tempus, non autem in perpetuum separata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur, sicut vsusfructus à proprietate dependet.*

4 *Pensio extinguitur, & expirat morte pensionarij.*

5 *Pensio in quibus casibus in aliam transferri possit.*

6 *Beneficium perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, sed vacare, vt alteri concedatur.*

7 *Pensio est quoddam ius temporale, id est, ad tempus separatum & formale de per se distinctum ab ipso beneficio.*

8 *Doctores referuntur tenentes pensionem non esse beneficium ecclesiasticum, nec venire appellatione beneficij.*

9 *Mandata de prouidendo de beneficiis vsque ad certam summam non suffragantur ad prouidendum de pensione.*

10 *Pensionis ad titulum non potest quis ordinari nisi necessitas, aut commoditas Ecclesiæ aliud suadeat, prout Episcopus iudicauerit.*

11 *Pensionarius ratione pensionis etiam clericalis, & in titulum data non tenetur diuinum Officium, quod magnum dicitur, recitare, sed tantum Officium paruum B. Virginis.*

12 *Pensio quando reseruata fuit in capite, seu persona vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, ille duntaxat ad officij recitationem obligatur, in cuius commodum pensio constituta est.*

13 *Officium paruum B. Virginis non tenetur recitare ille, cui confertur pensio absque præuia conditione status clericalis.*

14 *Clericus Sacris initiatus, vel habens beneficium, simulque pensionem, satisfacit sua obligationi vnica magni officij recitatione.*

15 *Pensio clerico assignata quod sit Ecclesiasticum beneficium, ostenditur.*

16 *Pensio vel est merè temporalis, quæ laico datur, vel clericalis, quæ datur in titulum clericis, vt commodiùs valeant sustentari.*

17 *Pensionem obtinentes habentur pro clericis ad effectum priuilegij fori contra citates num.* 18. *quorum resolutio intelligenda est de pensionibus merè temporalibus, & sic datis titulo temporali.*

18 *In Beneficij impetratione facienda est mentio de pensione, quæ clerico assignatur loco beneficij, non sic de pensione data titulo temporali.*

19 *Simoniæ materia non est pensio temporalis.*

20 *Pensio temporalis de stylo Curiæ non potest vendi, aut redimi propria auctoritate, aliàs rem esse simoniacam contra ius humanum.*

21 *Pensio clericalis est materia simoniæ non solùm contra ius humanum, verùm etiam contra ius diuinum, vbi recepta est* Pij V. *constitutio.*

22 *Pensionarius non potest pensionem transferre accepto pretio, vel reseruatis sibi fructibus, aut eorum fructuum parte, etiamsi alio, quia habeat facultatem illam transferendi.*

23 *Pensionarius non potest pensionem anticipatis quibusdam solutionibus extinguere priuata auctoritate.*

24 *Pensionarius absque simoniæ incursu, vel alterius peccati labe potest pensioni propria auctoritate cedere, nisi remittens pensionem ad illius titulum Sacris initiatus fuerit.*

25 *Pensionarius absque simoniæ labe potest alteri vendere, vel donare fructus suæ pensionis, etiam ad totam vitam suam, modò illius titulum retineat.*

26 *Pensionis clericalis, non verè temporalis collatio facta illegitimo est inualida.*

27 *Illegitimus eatenus est incapax pensionis clericalis, quatenus est incapax Ordinis, qui illegitimo conferri non potest sine dispensatione.*

28 *Illegitimus præuia dispensatione ordinatus eo ipso censetur & efficitur capax pensionis absque particulari dispensatione.*

29 *Illegitimus professus fit capax pensionis recipiendæ.*

30 *Pensiones datæ in titulum clericalem vacant per matrimonium per verba de præsenti contractum.*

31 *Transactio, seu noua conuentio inter titularem & pensionarium post contractum matrimonium per verba de præsenti inita super pensionis solutione absque Sedis Apost. beneplacito non valet.*

32 *Milites* Lauretani *ex peculiari priuilegio possunt retinere pensionem ecclesiasticam super beneficiis etiam iurispatronatus, Regum, vsque ad summam 200 ducatorum auri de Camera, non obstante matrimonio contrahendo, & bigamia.*

33 *Milites* SS. Mauritij & Lazari, *etiamsi contrahant matrimonium cum vnica, & virgine, remanent capaces retinendi pensiones vsque ad summam ducatorum* 400.

34 *Milites* S. Stephani *retinent pensiones vsque ad summam* 400. *non obstante matrimonio contracto, & bigamia.*

35 *Pensiones, quæ laicis dantur titulo merè temporali, per matrimonium contractum non extinguuntur.*

36 *Pensiones si sint reseruatæ pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, per illud contractum non extinguuntur.*

37 *Pensio titulo clericali reseruata non extinguitur per matrimonium, vbi cum clerico illam habente fuerit sufficienter dispensatum per Papam.*

38 *Pensio data in titulum clericalem vacat per promotionem ad Episcopatum.*

39 *Pensiones in titulum clericalem datæ vacant per professionem Religionis, non tamen militaris præter* Hierosolymitanam.

40 *Pensio in titulum clericalem excommunicato data non tenet.*

41 *Reseruatio pensionis facta ordinato prima tonsura ab alieno Episcopo sine litteris dimissorijs est nulla, secus si illa data fuisset titulo merè temporali.*

42 *Pensionem non potest clericus obtinere ante* 14. *annum, sed stylus Datariæ obtinuit sufficere septem.*

43 *Filij & nepotes hæreticorum sunt inhabiles ad pensiones acquirendas.*

44 *Incapaces beneficiorum sunt etiam incapaces pensionis.*

45 *Pensionis reseruatio super fructibus beneficij sæcularis facta religioso sine dispensatione Papæ, est inualida*

46 *Irregulari facta pensionis reseruatio est nulla.*

47 *Pensionarius excommunicatus non facit suos fructus pensionis.*

48 *Filij clericorum non possunt habere pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt.*

49 *Pensionem obtinens tanquam clericus, si incedat in habitu sæculari, pensio ipso iure remanet extincta.*

50 *Pensiones in titulum clerico assignatæ per militiam censentur vacare.*

51 *Pensionis nomen olim pro censu perpetuo, quod ecclesijs, vel rebus ecclesiasticis perpetuo concessis soluitur, accipi consueuit.*

52 *Pensio à beneficio differt non solùm nomine, sed etiam natura, & effectu.*

53 *Pensiones antiquioribus Ecclesiæ temporibus non adeo in vsu fuerunt.*

54 *Origo, vel causa pensionum vnde potissimum descendat? ostenditur.*

55 *Papa pensionem sine causa imponere potest*

56 *Episcopus potest reseruare pensionem pro bono pacis, pro studio alicuius scholaris pauperis, vel in vtilitatem Ecclesiæ, pro concordia litis, pro pauperibus & egenis, pro benemeritis, & pro vsu pio.*

57 *Causa iusta in Episcopo pensionem reseruante est amor, quo suum ex fratre nepotem prosequitur, vel vt commodius S. Scripturæ operam dare posset.*

58 *Causa iuuandi viros litteratos, & sacris litteris studentes est adeò fauorabilis, vt Episcopus possit etiam contra Canones dispensare.*

59 *Episcopus cum maiori parte Capituli, & contradicente minori potest statuere, vt quilibet Canonicus de suis Præbendis conferat alicui pauperi scholari studenti certam quantitatem singulis annis in subsidium.*

60 *Episcopus potest mandare cessante pacto quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriusque beneficij permutati.*

61 *Regularium Superior potest pensionem imponere in beneficiis suæ Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad proprietatem transeunt in Religionem.*

62 *Præceptor Generalis Militiarum potest imponere pensionem in Commendis suæ Religionis spectantibus ad illud ad fauorem Religiosorum, siue Equitum eiusdem Religionis.*

63 *Pensionem quis obtinere valeat, ostenditur.*

64 *Filij clericorum qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, non possunt obtinere pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt.*

65 *Filius legitimus non prohibetur habere pensionem super beneficio paterno.*

66 *Pater clericus habens facultatem, pensionem, quam possidet, transferendi, illam transferre potest in filium clericum.*

67 Concil. Trid. sess. 25. c. 15. de reform. *loquitur, quando pensio est reseruata super beneficio, quod habuit pater.*

68 *Priuilegia officiis omnibus Romanæ Curiæ concessa, vt laici, bigami, & clerici coniugati possent pensiones obtinere, fuerunt à* Pio V. *reuocata.*

69 *Cathedrales Ecclesiæ, quorum redditus summam ducatorum mille, & Parochiales, quæ summam ducatorum centum non excedunt, vllis pensionibus, aut fructuum reseruationibus prægrauari non debent.*

70 *Pensio legitimè imposita est à beneficiato soluenda atque ad id compelli potest non solum in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis ante suam prouisionem.*

71 *Pensionarius potest agere hypothecaria contra successorem in beneficio, super quo fuit imposita pensio.*

72 *Pensionarij in electione erit vel agere contra beneficij possessorem, vel contra hæredem defuncti prædecessoris, in casibus, in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio si adhuc viuit.*

73 *Pensionario datur actio contra successorem in beneficio pro terminis decursis, & non solutis in vita prædecessoris, si contra eundem prædecessorem diligentias præcessissent.*

74 *Pensio quibus casibus extinguatur? ostenditur.*

75 *Proponitur casus dubius.*

76 *Iudex non potest incipere ab executione.*

77 *Resignatarius ante finitam litem intentati regressus ob non solutionem pensionis potest pœnitere offerendo illam soluere.*

78 *Pensionarius potest etiam sine Papæ auctoritate in totum, vel pro parte remittere pensionem sibi debitam, quasi ius priuatum, & proprium.*

79 *Pensiones decursas an amittat, qui vigore regressus ob illas non solutas obtinuit missionem in possessionem.*

80 *Opinio negatiua verior videtur, & probatur.*

81 *Maximè in casu, quo pensionarius sub iuramente se obligauit ad pensionis solutionem.*

82 *Clausula,* rato manente pacto, *quid operetur?*

83 *In emphyteusi apposita operatur, vt emphyteuta possit expelli ob non solutionem canonis, etiamsi dominus diuersus illum receperit de præterito.*

84 L. apud Celsum. §. Labeo *respondetur.*

85 *Ex quibus petuntur pensiones.*

86 *Interesse proprium homines excæcat.*

87 *Proponitur dubium.*

88 *Dictum Gig. expenditur.*

89 *Refutatur.*

90 *Canonem recipiens post incursam caducitatem, videtur illam remittere.*

91 *Regressus renunciare quando, & quomodo, quis videatur.*

92 *Pensionarius quando non censeatur renuntiare regressui.*

93 *Pensio est onus fructuum, & ipsis fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructus percepit.*

94 *Pensio decursa debet solui ex fructibus antè decursis, & non de futuris.*

95 *Condemnatus ad dandum hominem, si promisit illum tradere intra certum diem sub pœna, transacto tempore non potest pulsari, vt soluat hominem, & pœnam.*

96 *In materia feudali, & emphyteutica petens canones præteritos, videtur remittere caducitatem.*

97 *Regressus extinctio est actus fauorabilis.*

98 *Pensio exacta litteris non expeditis, redditur nulla stante decreto in reseruatione apponi solito.* vigore litterarum Apostol. desuper conficiendarum, occ ante aliàs præsens reseruatio sit nulla.

99 *Ex solito decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus concessis conferendi reseruata.*

100 *Littera dicuntur expedita, quando sunt plumbata.*

101 *Pensio extinguitur, siue redditur nulla stante decreto,* quòd illa nulla sit, si non fuerit soluta verè, & realiter, quamdiu vixerit resignans.

102 *Pensionem quando quis obtinet sibi reseruari, debet facere mentionem de alia pensione super eodem beneficio reseruata, aliàs secunda pensio ad sui fauorem est nulla.*

103 *Idem procedit in pensione translata.*

104 *Pensionis translatio etiam facta in articulo mortis non est nouum grauamen.*

1 QVONIAM extat consuetudo, vt in collationibus beneficiorum certæ quædam portiones, & eorum redditus alicui quandoque assignentur, quæ pensiones vocantur, & in nonnullis rebus ad instar beneficiorum habentur, & beneficia prædicta, super quibus imposita sunt, comitantur; propterea visum est in hoc loco, de hac quoque materia breuiter tractare, cuius frequens est hodie vsus, & tractatus. Qua in re breuiter videbimus. Quid sit pensio? & quid à portione, & præstimonio differat? & nunquid beneficij nomine comprehendatur? præterea vnde originem habuerint pensiones, & quibus de causis sint concedendæ, qui eas obtinere possint, vel minimè, & demum de earum solutione atque extinctione.

2 Pensio igitur ita dicta, vel quia pendet à beneficio, vnde extrahitur, sicut vsusfructus à proprietate secundùm Cardin. *in Clem.* 1. *de suppl. negligentia Prelat.* vel quia appenditur, id est, soluitur, nam & quælibet annua solutio dicitur pẽsio, & ipsius pensionis solutio dicitur pensitatio, Azor. *in sum. C. si propter publicas pensitat.* variè definitur à Gig. *in tract. de pension. quæst.* 1. *num* 1. Zech. *de benefic. & pensionib. c.* 11. *num.* 1. Gambar. *de officio legati à latere, lib.* 6. *n.* 9. *cum seqq.* Nau. *in man. cap.* 23. *n.* 111. *& cons.* 63. *num* 6. *de simon.* Vgolin. *tab.* 1. *de simonia in genere, cap.* 28. §. 3. *n.* 3. Nicol. Garc. *de benef. par.* 1. *c.* 5. *à n.* 162.

3 Definitur autem vt *sit certa portio ex aliquo beneficio, vel mensa ex causa ad tempus, non autem in perpetuum separata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur;* sicut vsusfructus à proprietate dependet. Dicitur *certa portio,* quia non in quota fructuum, velut in dimidia, vel tertia parte, & huiusmodi; sed in certa quantitate solet assignari, alioquin esset beneficium scindere, quod non licet, *cap maioribus. de preben. cap. de cætero, de transactionib.* potest tamen Romanus Pontifex ex aliqua causa hoc facere, qui est in beneficialibus dominus absolutus, *Clem.* 1. *vt lit. pend.* Ex causa etiam concedi dicitur pensio, quia neque ipse Romanus Pontifex sine aliqua causa pensionem assignat, de quibus causis infrà dicemus. Dicitur etiam ad tempus, non autem in perpetuum dari, quia ad instar vsusfructus conceditur, qui morte vsufructuarij extinguitur, *§. finitur, Instit. de vsufr.* interdictum est autem pensionem de Ecclesiæ prouentibus pro beneficio assignare, *c. extirpanda. §. fin. de preben.*

4 Et pensionem de vna in aliam personam transferri ad oneris continuationem vitandam, vnde pensio expirat, & extinguitur morte pensionarij, Caputaq. *decis.* 303, *num.* 3. *par.* 1. Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 6. *q.* 4. *num.* 3. Nicol. Garc. *de benef. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 139. vbi *num.* 240. *&* 251. *cum seq.* subdit nec posse in alium transferri, nisi in tribus casibus.

5 Primò, quando in reseruatione adest clausula transferendi, vt in pensionibus pro Palatinis. Secundò, quando de consensu ipsius pensionarij, & soluentis pensionem transfertur in alium auctoritate Papæ. Tertiò, in vim priuilegiorum concessorum militibus sancti Petri, & sancti Pauli, & nonnullis alijs officialibus Romanæ Curiæ.

6 Beneficium verò perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, sed vacare, vt alteri concedatur. De mensa autem, vel beneficio dicitur pensio separari, quia de quibuscunque Ecclesiæ redditibus dari solet: bona autem de mensa dicuntur, quorum proprietas, & vtilitas ad Ecclesiam pertinet, & necessitatibus Ecclesiæ in communi, atque indigentium, non autem vnius tantùm iam longo tempore seruiunt, quod enim vnius tantùm vtilitati deseruit, etsi proprietas sit Ecclesiæ, vocabitur beneficium, aut feudum, vel emphyteusis.

7 Præmissa pensionis etymologia, & definitione, est differendum an pensio sit beneficium Ecclesiasticum? quod est principale nostrum intentum. Quæstio hæc est admodum controuersa, in qua vna sententia tenet pensionem non esse beneficium Ecclesiasticum, nec beneficij nomine intelligi, nec venire appellatione beneficij, videtur enim quoddam ius temporale, id est, ad tempus separatum & formale de per se distinctum ab ipso beneficio, vt habetur *decis.* 425. *part.* 1. *diuers* & per pensionem non intitulatur quis Ecclesiæ, sicut per beneficium; & in multis differt à beneficio, & præcipuè

quod

quod pensio non datur propter officium, sicut beneficium, vt per se patet, & infra videbimus: etiam differt à beneficio non solùm nomine, sed etiam
9 natura & effectu; vt infra ostendemus *n.5 2*. Et adeo hanc partem tenent Dominic. Franc. & alij *in cap. quamuis 1. de præbend. in 6.* Caccialup. *de pensionibus q.12. & vlt.* Sarneo. *in reg. de infirmis, q.16. & de annali q.21. & in tract. de expectatiuis, n.74. & 92.* Selu. *de benefic. p.1. q.3. num.11.* Maodos. *reg.19. Cancel. q.11. n.11. & cons.55. num.18. & cons.139.* Staphil *de litteris gratia 9. forma expectatiuarum, n.27.* Couar. *practic. c.36. n.10. vers. quartò quoties.* Paleoth. *de nothis, & spur. c.58. num.4.* Salon. *de Iustitia & iure q.63. art.2. controuers.6.* Card. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib.5. c.82. num.2.* Ceuall. *de cognit. per viam violent. q.62. n.16.* Filliuc. *de statu clerici tract.41. de pension. c.1. num.7.* nouissimè Didac. Naibona *in tract. de anno ad omnes humanos actus requisito anno 14 q.59. num.2. & anno 1. q.15. num.7.* Vgolin *de officio Episcopi c.26. §.14. num.1.* Crescent. *decis.14 de sent. & re iud.* Sanctarel. *var. lib.1. q.41. num.25* Carras. *de Sacerdot. pnre. 1. c.4.* Hoied. *de incomp benef. par.1. in præfat. n.3. & p.2. cap.7. n.4.* Azeued. *l.1. num.5. tit.4. lib.1. noua recop.* Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.1. q.10. n.64. & lib.2 q.15. num.11. & li.11 q.4. n.21. & seq.* Quintanad. *Eccles. lib.1. cap 3. num.13.* Gonzal. *ad reg.8. cancell. glos 5. §.5. n.2.* Suar. *de censur. tom.5. disputat.13. sect.1. num.7.* Azor. *instit. moral. par.2. lib.3. cap.5. q.2 & lib.8. cap.5. q.4.* Alois. Ricc. *in collect. decis. par.4. collect.415. & par.3. collect.960. & in decis. curiæ Archiep Neap par.2. dec.71 num.4.* Flores de Mena *var. lib.3. q.13. num.35.* Grilenzon. *consil.36. à num.16.* Matescoi. *var. lib.2. cap.18. num.4.* Anton. Fabric. *in praxi, & theorica benef. tit. de pension. benef. à num.1.* Nicul. Garc. *de benef. par.1. c.5. num.3. cum seqq.* Anton. Ricciul. *de iure personar. extra gremium Eccles. exist. lib.5. cap.19. n.6.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap.397. num.11. cum. seqq.* Sebast. Cæs. *d. §.13 à princ.* & plures alij per me citati *in tract. de appellatiua verborum vtriusque Iuris signif. appell.32. num.3.*

10 Et hæc eadem sententia probari videtur ex text. *in cap. quamuis 4. de præbend. lib.6.* quatenus decidit per mandata de prouidendo de beneficiis vsque ad certam summam, prouideri non posse de pensione, prout ex illo colligunt glos. *ibi verb. in pensione,* Card. *in Clem. per litteras n.5. in fine, de præben.* Ludouic. Gom. *in tract. expect. at. num.92.* Gig. *de pensionib q.28.* vnde datur intelligi pensionem beneficium Ecclesiasticum non esse, sed aliud longè diuersum, licet text. ille *in d. cap. quamuis,* possit intelligi, vt procedat ex eo, quia dicta mandata de prouidendo, etsi solius liberalitatem concedentis, nullius tertij contineant præiudicium, & sic fauorabilia videantur: meritò tamen odiosa sunt censenda, ob ambitionem, quam continent ex parte impetrantis, iuxta reg. text. *in l. si quemquam 30. vers. tantum, C. de Episcop. & cleric.* & fatetur *d. cap. quamuis,* ibi, *ambitiosè impetrantes.* ac proinde nil mirum si ad pensiones non extendantur, vt text. ille habet.

Vlterius probari videtur argum. Concil. Trid. *sess 21. de reform. cap.2.* vbi postquam statuerat ne quis deinceps clericus secularis; quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros Ordines promoueatur, nisi prius legitimè constet eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere, postea subiungit. *Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari post hac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, &c.* quibus verbis probatur ad titulum pensionis non posse quem ordinari, nisi necessitas, aut commoditas Ecclesiæ aliud suadeat, prout Episcopus iudicauerit, sicut ex hoc loco colligunt Gonz *d. glos. §.5. num.4.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.2. titul.8 l.1. de patrimon. cleric. num.3.* Vgolin. *de offic. Episcop. cap.16 §.14* Azor. *instit. moral. par.2. lib.3. cap.5. q.3.* nouissimè Gonzal. de Salzedo *de lege politica lib.2. cap.16. num.6.* Ego ipse *in simili tract. par.2 alleg.19. num.74.* vnde videtur apertè colligi pensionem non esse beneficium Ecclesiasticum. quamuis responderi posset Concilium continere specialem prohibitionem, non ob id, quod pensio non posset saltem latè dici beneficium Ecclesiasticum, sed ne nimium cresceret Ordinandorum numerus; & ideò vbi necessitas, aut commoditas Ecclesiæ postulauerit, quem ordinandum ad titulum pensionis, id Episcopi iudicio relinquit.

Deinde hoc ipsum probari videtur ex eo, quia 11
pensionarius ratione pensionis etiam clericalis, & in titulum datæ, non tenetur diuinum Officium (quod magnum dicitur) recitare, sicut omnes quicunque beneficiarij obligantur, sed tantùm tenetur recitare Officium paruum Beatæ Mariæ Virginis, sub eadem pœna, sub qua beneficiarij tenentur ad recitationem diuini Officij. Ita Azor. *instit. moral. lib.10. cap.4. quæst.3. p...* Vasq. *in opusc. de benefic. cap.4. §.1. dub.4 num.17.* Molses. *in Theolog. moral. tract.5. cap.3. num.46.* Filliuc. *in quæst. moral. tract.23. cap.5. q.9. num.173.* Suar. *tom.2. de relig. tract.4. lib.4. cap.21. num 6.* Oliuer. Bonart. *de oblig. Horarum Canon. lib.2. cap.9.* Trullench. *in præcepta Decal. lib.1. c.7. dub.12. §.3 num 6.* Gonzal. de Salzedo *d. cap.16. num.13.* Bonacin. *de Horis Canon.*
disp.1. q.2. puncto 4. num.7. vbi etiam tenet quòd 12
quando pensio reseruata fuit in capite, seu persona vnius, in commendam, & vtilitatem alterius, ille duntaxat ad Officij recitationem obligatur, & in cuius commodum pensio constituta est, & *num.8.*
resoluit eum non teneri ad recitandum paruum B. 13
Virginis Officium, cui confertur pensio absque præuia conditione status clericalis, etiamsi fortè detur personæ Regulari, & *num.9.* aduertit pensionarium, qui, vt Clericus percepit pensionem, non ita teneri ad recitandum Officium B. Virginis, quin satisfacere posset recitando Horas Canonicas, &
num.10. addit Clericum sacris initiatum, vel ha- 14
bentem beneficium, simulque pensionem, satisfacere suæ obligationi, vnica magni officij recitatione, etiamsi paruum officium Beatæ Virginis non recitet, & *num.11.* pariter obseruat eum, qui cessit pensioni solùm in parte, non remanere immunem, & exemptum ab obligatione diuini Officij, quia dicitur adhuc pensionem titulo clericali possidere, secus si liberaliter cessit pensionem in totum, & idem sibi valdè probabiliter dicendum videri asserit de pensionario, qui consensit pensionem redimi, accepta nonnullorum, vt quinque aut sex annorum anticipata solutione. Ex quo fundamento datur intelligi pensionem non esse beneficium, cùm aliàs pensionarius non ad Horas canonicas recitandas vt faciunt beneficiarij omnes, sed tantùm ex noua Pij V. Constitutione ad Officium paruum B. Mariæ teneantur, etiam quando pensio Clerico datur clericali titulo, vt intelligit Suar. *d. lib.4 c.21. à num.4.* quem refert Sebast. Cæs. *d. §.10. num. 5.* Verùm his omnibus non esset difficile responderе, si aduertas ante dictam Pij V. Constitutionem

pensiones, quæ in titulum beneficij dantur pro onere spirituali perpetuò inseruiendi Ecclesiæ, obligasse ad Horas Canonicas, sed Pontifex præfatus considerans dictas pensiones, partim videri ad beneficium accedere, partim verò à beneficiis recedere, medium quoddam sequutus est, vt omnis qui vt Clericus pensionem, vel alias res Ecclesiasticas percipit, teneatur ad prædictum officium paruum B. Virginis.

15 Contrariam verò partem affirmatiuam, quòd pensio saltem Clerico assignata Ecclesiasticum sit beneficium, probare videtur expresse text. *in cap. ad audientiam* 31. *de rescript.* ibi, *pensiones, seu alia beneficia*, expendendo particulam illam, *alia*, quæ est implicatiua similium, & in precedentibus eandem repetit qualitatem, vt per Doctores, quos plena manu citaui *in tr. de dictionibus vsufreq. dict.* 26. *num.* 1. Vlterius probatur, quia licèt pensiones aliquando laicis dentur ratione alicuius seruitij temporalis, iam tamen hodie frequentissimè dantur clericis in stipendium suæ sustentationis, & cum onere spirituali recitandi saltem prædictum Officium paruum B. Virginis, & ideò cum dentur in perpetuum, in vitam, scilicet pensionarij, nihil deficit de iis, quæ ad integram beneficij Ecclesiastici substantiam constituendam necessaria sunt, eóque fundamento pensiones, quæ hodie in vsu sunt, Ecclesiastica beneficia reputantur, quia iam ex stylo Romanæ Curiæ introductum est, vt illæ regulariter reseruari non soleant, nisi Clericis, & si quando Pontifex reseruat ad fauorem non Clerici, solet apponere clausulam, *postquam charactere clericali fuerit insignitus*, vt est tritum in Rota, & signanter *in Terulen. pensionis* 12. *Nouembris* 1596. *coram bo. me. Penia. Quare* hanc partem affirmatiuam tuentur, Gig. *de pensionib. p.* 1. *q.* 11. *&* 28. Rebuff. *de nominat. q.* 9. *n.* 37. Rodoan. *de simon. par.* 2. *c.* 14. *n.* 18. Salzed. *ad Bernad. in practic. c.* 64. aliàs 67. *n.* 10. nouissimè Gonzalez de Salzedo *in lege politica lib.* 1. *c.* 16 *à n.* 1. *vsq. ad n.* 18.

16 Ex quibus in vtramque partem adductis dubia redditur hæc quæstio, sed vt certa ab incertis separemus, pro illis vera resolutione est prænotandum duobus modis posse pensiones constitui; vel enim sunt merè temporales, quæ laicis dantur titulo merè temporali, veluti Decano paraphernaliorum Papæ, vel Cardinalium, aut barbitonsori, vel chirurgo, sacristæ, thesaurario, pulsatori campanarum, præfecto infirmorum, & similibus, vel hoc expressè in illarum reseruatione cauetur, hac vel simili clausula. *Tibi quod pensio per præsentes reserua loco benefici Ecclesiastici non cedat, neque in numero beneficiorum Ecclesiasticorum, seu pensionum etiam sub eodem tecto consistentium intret, aut illius taciturnitas in impetratione aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum deinceps per te facienda subreptionem, aut nullitatem aliquam faciat*, &c. vt vidi & legi in quadam reseruatione expedita de hoc anno 1632. & tunc & in hoc casu procedunt rationes, & fundamenda pro prima sententia adducta. Vel secundò, dantur in titulum, clericis scilicet, vt commodiùs valeant sustentari, vel ex causa resignationis, vel cessionis, ne ex ea nimium dispendium patiantur, & tunc clericales sunt, & loco beneficij assignantur, ac proinde de istis intelligitur secunda Doctorum sententia, & rationes in illius corroborationem adductæ. Hanc bimembrem pensionum distinctionem tradunt Gig. *de pensionib. q.* 67. *n.* 4. *& cons.* 33. *n.* 10. *vers. aut sumus*, Mand. *reg.* 19. *Cancellar. q.* 11. *n.* 2. latè Ciarlin. *controuers. forens. c.* 115. *num.* 18. *cum seqq.* Nicol. Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *à n.* 5. Sebast. Cæs. *in relect. de Eccles. hierarch. par.* 3. *disput.* 14. §. 10. Bonacin. *de simon. q.* 4. §. 13. *n.* 1. *&* 2. Paul. Layman. *in Theologia morali lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 2. *cap.* 1. *num.* 8. *& lib.* 4 *tract.* 2. *c.* 18. *n.* 2. & sic præfatæ contrariæ opiniones, vbi stricta, aut odiosa materia aliud non postulauerit, iuxta supradictam distinctionem facilè componuntur, & secundum illam sunt infrascripti intelligendi.

Primò, ex dicta distinctione colligitur resolutio ad illam controuersam quæstionem, Vtrùm pensionem obtinentes fori priuilegio gaudeant? In qua duæ communes adinuicem contrarias reperio sententias, vna tenet clericum primæ Tonsuræ, seu in minoribus constitutum habentem pensionem gaudere fori priuilegio, quam defendunt Crescent. *decis.* 14. *de sent. & re iud.* Lazarte *de decim. vendit. cap.* 19. *num* 24. Salzed. *loco proximè citato*, Vilar. *del patronado de Calatajud. par.* 4. §. 3. *n.* 12. Fr. Emman. *in sum. tom.* 1. *c.* 155. *n.* 11. Zerol. *in praxi Episcop p.* 1. *verb. clericus*, §. 2. *dub.* 2. Marta *de Iurisdict. p.* 2. *c.* 32. *n.* 45. Benzon. *in tr. de censur. tom.* 1. *lib.* 5. *disp.* 16, *c.* 1. *vers. postulabis pag.* 672. Stephan. VVeynis *ad constit.* 24. *ex iure antiquo, desumptas, & per Concil. Trid. innouatas const.* 9. *in fine*, Didac. Narbona *d. tract. de ætate ad omnes humanos actus requis. anno* 14. *quæst.* 59. *num.* 10. Suarez *contra Regem Angliæ lib.* 4. *cap.* 26. *n.* 9. Diana *resol. moral. par.* 1. *tract.* 2. *resol.* 30. & sacram Congregationem decidisse obtinentes pensionem haberi pro Clericis beneficiatis ad effectum priuilegij fori attestantur Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.* 2. *tit.* 19. *de foro compet. num.* 5. *&* 7. & D. Alex. Sperell. *in decis. fori Eccles. decis.* 66. *num.* 35. vbi ita loquitur. *Et reperio fuisse huiusmodi dubium præsidente bona mem. Cardinali Alciato in sacra Cong. positum sub die* 6. *Decemb.* 1576. *occasione cuiusdam Clerici Veliterni, qui pensionem Ecclesiasticam habens non incedebat in habitu, & Tonsura, nihilque decretum fuisse. Nam primo aspectu videbantur obstare verba Concilij requirentis beneficium, & sic re ipsa corpus beneficij, cuiusmodi non est pensio. Et quamuis ea largo modo, & in materia fauorabili veniat appellatione beneficij; hæsitabant tamen Eminentissimi Patres an fauor Ecclesiæ suaderet, vt non incedens in habitu & Tonsura gaudeat beneficio fori, quemadmodum videmus aliàs idem Concilium non intellexisse appellatione beneficij venire pensionem, vt in cap.* 2. *sess.* 21. *cap.* 18. *sess.* 23. *c.* 15. *eadem sess.* 23. *Ex alia parte valde vrgebat doctrina Gigant. in termini de pension. d. q.* 94. *n.* 4. *quæ in praxi obseruatur Neapoli, Venetiis, & alibi, præsertim quia in dubio pro foro Ecclesiastico est iudicandum; vnde censuit Congregatio esse maturius deliberandum. Iterumque eodem casu proposito sub die* 13. *eiusdem remisit articulum decidendum ad Sanctissimum, qui Summus Pont. tunc Gregorius XIII. audita relatione Congregationis sub die* 18. *eiusdem mensis declarauit pensionarium censeri beneficiatum ad effectum gaudendi priuilegio fori Ecclesiastici, de quo loquitur Concilium d. c.* 6. *sess.* 23. *de refor.* &c. Hactenus D. Sperel. Et ego ipse vidi originalem, & authenticam declarationē eiusdem sacræ Congregationis hoc ipsum continentem, emanatam ad instantiam Illustrissimi D. mei Roder. à Cunha, tunc Episcopi portugalensis, cuius memini *de offic. & potest. Episc. p.* 3. *alleg.* 151. & hæc sententia procul dubio procedit in pensionibus dans in titulum spiritualem clericis, vt obseruant Marc. Anton. Cuch. *lib.* 5. *tit.* 8. *n.* 17. Diana *moral. resolut. par.* 1. *tractat.* 2. *resol.* 30. Squillante 17

de

de priuil. clericor cap.7.num.20.in fine.

Altera autem sententia negat pensionarium gaudere priuilegio fori, & eam tuentur Azeued. *l.1. n.5.vers.sed an pensio, tit.4 lib.1. noua recop.* Flam. Paris. *de resignat.benef.lib.1.q.11.n.70.& li.2.q.15. num.15.* Gonzal. *d gloss.5.§ 5.num.6.* latè Carol. de Grassis *de effect.clerical.effect.1.n.1198. cum multis seqq.* Aloys. Ricc. *in decis. curia Archiep.Neapel. p.2.decis.71.n.21. & decis.192.n.10. ad fin.* Nicol. Garc. *d.c.5.n.70.* Cened. *Canon.quæst.li.1.q.4.n.32. cum seqq.* Bonacin. *de legib. disp.10. q 2. puncto 1. num.11.* Et licèt Beller. *disquisit.clerical.tit.de fauore cleric.person.§.8.num.11.* quem aliquando secuti fuimus, eam intelligere velit in pensionariis non excedentibus pensionem sexaginta ducatorum, tamen facilius credo intelligendam de pensionibus merè temporalibus, & sic datis titulo temporali, quod etiam tradit Sperel. *d.decis.66. n.38.* asserens hos Doctores saluari posse quoad eos qui pensiones tanquam apud prophanum possident,

18 Secundò, ex eadem distinctione componitur alia non minùs inter Doctores controuersa quæstio, vtrum impetrans beneficium teneatur facere mentionem de pensione, sicut de obtentis beneficiis, iuxta *cap.si motu proprio, de preben.in 6.* In qua aliqui tenent negatiuam partem, ex eo quòd pensio non sit beneficium Ecclesiasticum. Ita Gonzal. *d.§.5.à nu.16.* & plures citati à Nicol. Garc. *d. c.5.n.75.* quorum resolutio procedit in pensionibus datis titulo temporali, ex Rebuff. *de nominat. q.9.num.37.* Gig. *de pensionib.q.67. num.1.* Gambar. Mandos. & alij, de quibus Garc. *d. cap.5. num. 76.* Sebast. Cæsar *d.§.10.num.10.* At verè de pensione, quæ Clerico assignatur loco beneficij, vt commodiùs sustentari valeat, vel ex causa religionis, seu cessionis, ne nimirum dispendium patiatur, necessariò facienda est mentio in impetratione beneficij: nam, cùm loco beneficij succedat, perinde est; ac si beneficium haberet, *cap. ad audientiam, il 2.de rescript.* Gig. *d.q.67. conclus.3.* Menoch. *de arbitr.cas.201.num.52.* Hored. *de incompatib.benef. par.2.cap.7.num.1.* Flam. Paris. *de resig. benef lib.2. quæst.15.num.5.& lib.6.q.2.num.13.& lib.10.q.2. num.78.* Lel. Zech. *de benef. & pension. ca.9.n.2.* Nicol. Garc. *d.cap.5.ex num.81.* cum aliis citatis per me, *in collect.ad cap.17.num.4. de rescript.* Sic in reseruatione secundæ pensionis si nulla est facta mentio primæ pensionis, non sustinetur secunda, sed in totum corruit. Flam. *de resignat.lib.6. q.2. num.4.* Garc. *de benefic.par.1.cap.5.n.561.* Mantic. *dec.111.num.3.* Lotter. *de re benef.lib.1.q.38. n.58. cum seqq.* Et quidem ipso iure, non autem ope exceptionis, adeò vt nec reuiuisceret, si prima pensio cessaret. Cassad. *decis.3.n.5. & decis.4. num.5. de pension.* Crescent. *decis.1. num.1.& 3. de rebus Eccles.non alien.1.* Lotter. *d.q.38.num 59.* quamuis etiam secunda pensio motu proprio reseruata fuisset. Cassad. *d.decis.3.n.4. de pension.* Gig *de pensionib.q.29.n.4.* quia non præsumitur quod Papa voluerit Ecclesiam duplici onere grauare, *cap.mandatum, de rescript.* Paris. *cons.5.n.134.lib.4.* Caputaq. *decis 312.num.3.& 4 par.2.* Et vt pensio secunda sustineatur sufficit quod sit facta mentio de pensione antiqua valida. Verall. *decis.31.n.1.& 2.p.2.* Rota *decis.666.n.2.p.2.recent.*

Remanet in hac materia videndum, vtrum pensionarios releuetur ab onere probandi per narratiuam factam in supplicatione, quòd super fructibus beneficij erat aduersario reseruata pensio, & an impetrans per talem narratiuam videatur pensioni consentire? Hanc quæstionem dissoluit doctissimè more suo D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Aduocatus integerrimus, & non causarum Patronus, vt quidam inaduertenter dixit, cùm esset de ea pro veritate consultus, & respondit, quòd licèt Rot. *in Elboren. pensionis coram D. Pirenano, & in Vlixbonen. pensionis coram Andrea,* quas citant addent. ad Gregorium *decis.57.num.17.in fine,* tenuerit, quòd impetrans beneficium, si narret pensionem super eo reseruatam, videtur illi consentire, & & pensionarius non tenetur aliàs ad illius iustificationem, & etiam *in Auersana pensionis 30. Martij 1626.coram R.P.D. Merlino,* attamen dubio *in eadem Auersana pensionis* repropositο, & pleniùs discusso *coram eodem D. Merlino,* Rot. *sub die 27. Martij* 1628. à dictis decisionibus recessit, ea ratione, quod narrans pẽsionem fatetur quidem beneficium esse pensione grauatum, sed non propterea dicit eam fuisse validè reseruatam, cùm potuerit nulliter reseruari, quod ipse D. Merlinus cum suo eleuatissimo ingenio, pluribus aliis comprobat, & exornat, & D. meus Decanus etiam *in Meliten. pensionis 7. Iunij. & 6. Nouembris* 1630. & ferè in puncto Mantic. *decis.205.num.1.*

Non obstat decisio eiusdem D. Merlini *toletana pensionis 1. Iulij* 1530. quia in illo casu Franciscus, qui pensioni consenserat super fructibus Canonicatus, eundem Canonicatum resignauit cum expressione eiusdem pensionis ad fauorem Petri, qui Canonicatum acceptauit, & literas expediuit, illarumque, vigore possessionem adeptus fuit, & consequenter omnia fuerunt correspectiuè facta, ita vt consensus Francisci fuerit consensus Petri, perinde ac si idem Petrus quoque pensioni consensisset, Pute. *decis.511.n.2.& 3.lib.1 in correctis* & ideò iure merito in d. Toletana Rota transiuit cum fundamentis decisionis Elboren. & aliorum, quæ sunt in contrarium, & ita in puncto declarat eadem Rot. *in d. Auersana pensionis 27. Martij* 1628. vbi, quòd consensus predecessoris non præiudicabat successori, qui non habebat causam à consentiente: ergo secus est, & ita decisio Toletana non discordat ab Auersana. Nec obstat, quòd sufficiat consensus vndecunque collectus, quia procedit in consensu præstito ab initio, scilicet tempore reseruationis, cùm præstatur ad gratiam reseruationis perficiendam, & iste liberat pensionarium à iustificatione gratiæ, Caualer. *dec.26.n.2.* secùs est in consensu præstito ex post, in puncto D. Coccinus *decis.40.num.26.* vbi quòd nec obligatio de soluendo pensionem æquipollet consensui. Minùs obstat, quòd pensio narretur, vt Papa sciat beneficium, quod sibi confertur, esse ideò minoris valoris, quia potiùs narrat, vt Papa non oneret idem beneficium noua pensione, ad quem effectum, vt narratiua non sit falsa, sufficit quòd literæ reseruationis huiusmodi fuerint expeditæ cum subsequuta pensionarij quasi possione exigendi, licet pensio sit nulla, Rot. *in puncto dec.739. num.3.& 4.par.2.recent.* & ideò non sequitur. Narrauit pensionem esse reseruatam: ergo confessus fuit pensionem esse validam, cùm narratiua possit intelligi de sola litterarum expeditione cum subsequuta quasi possessione, vt *in d. decis.739.* quia confessio interpretatur, vt præiudicet confitenti minus quàm sit possibile, Rot. *decis.1.366 num 5.& decis.633.num.6. & 7. par.1.recent.* Atque iuuat alia Iuris conclusio, quòd confessio ad vnum finem & effectum, non præiudicat quoad diuersum finem, etiamsi sit iurata, Salic. *in l.1.num.37 C. de confess.*

confess. Surd. *decis.* 250. *num.* 6. *& decis.* 309. *num.* 3.
Rot. *decis.* 127. *num.* 10. *in fine, p.* 1. *recent.* & sicut
dum quis dicit se mutuò accepisse centum à Titio,
non fatetur se esse debitorem Titij, quia confessio
est ad excusandum, ne mutuum sibi ab altero pe-
tatur; ita impetrans potuit ad mouendum Papam
narrare beneficium esse pensione grauatum, non
tamen quia pensio esset valida; sed quia de facto
soluebatur, & ex consequenti intrat dictum deci-
sionum, quòd narrans factum non propterea dicit
esse legitimè factum, cùm validitas pensionis præ-
sertim penderet à continuata solutione dicti sui
prædecessoris, & sic à facto alieno; & debuerat im-
petrans dictam pensionem narrare, ne si eam ta-
cuisset, Papa nouam pẽsionem reseruasset, vel etiam
ne beneficium fortè non sibi sed alteri contulisset;
& nihilominus dari possit, quòd pensio ita esset
valida, sicut nullà ad instar prouisi de secundo be-
neficio dubio, aut litigioso non tenetur dimitte-
re primum, ne contigat ipsum vtrumque carere,
iuxta notata *in cap. commissa, de elect. lib.* 6. Sera-
phin. *decis.* 997. *n.* 10.

19 Tertiò, ex eadem distinctione dimanat, vt pen-
sio temporalis non sit materia simoniæ, quia est
res temporalis pretio æstimabilis? & quamuis sit
portio fructuum beneficij, est tamen separata à ti-
tulo spirituali, & illo nomine collata. Ita Sot. *de
Iustit. lib.* 9. *quæst.* 7. *art.* 2. Victor. *relect.* 1. *de simon.
num.* 34. Suar. *de relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de simon. c.* 26.
num. 4. Lass. *de iustitia, lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 21. *n.* 123.
Filliuc. *p.* 3. *tract.* 45. *cap.* 8 *quæst.* 1. *n.* 2. Granzon.
cons. 36. *per tot.* Rodoan. *de simon. p.* 2. *ca.* 14 *à n.* 26.
Sebast. Cæs. *d.* §. 10. *n.* 3. Paul. Layman. *in Theolog.
moral. lib.* 4. *tract.* 10. *ca. vlt.* §. 5. *num.* 46. *vers. tertia.*
latè Lotter. *de re benef. li.* 3. *quæst* 29. *n.* 84. *cum seqq.*
20 De stylo tamen Curiæ, qui facit legem absque Ro-
mani Pontificis auctoritate, non potest huiusmo-
di pensio vendi, aut redimi, qui quidem stylus in-
duci potuit, vt sic omnis simoniæ suspicio euita-
retur, vnde vendentem, aut redimentem huius-
modi pensionem priuata auctoritate reum videri
simoniæ, contra ius humanum tenent Azor. *in-
stit. moral. par.* 2. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæs.* 10. Valer. Regi-
nald. *in praxi fori pœniten. lib.* 23 *num.* 276. Suarez.
21 *d. cap.* 26. *num.* 16. Filliuc. *d. quæst.* 1. *num.* 3. At pen-
sio clericalis est materia simoniæ non solùm con-
tra ius humanum, verùm etiam contra ius diui-
num, vbi recepta est Pij V. Constitutio incip. *Ex
proximo, edita an.* 1571. Ita Paul. Layman. *dict.* §. 5.
num. 48. Bonacin. *de simon. q.* 4 §. 13 *ex num.* 4. vbi
22 *nu.* 5. resoluit pensionarium non posse pensionem
transferre accepto pretio, vel reseruatis sibi fructi-
bus, aut eorum parte etiamsi alioquin habeat facul-
23 tatem transferendi pensionem, & *n.* 7. quòd pen-
sionarius non potest pẽsionem anticipatis quibus-
24 dam solutionibus extinguere priuata auctoritate,
& *num.* 12. quòd pensionarius non est reus simo-
niæ, vel alterius peccati, liberè cedendo pensioni
propria auctoritate, nisi remittens pensionem ad il-
lius titulum Sacris initiatus fuerit & *nu.* 13. quòd
25 pensionarius absque simoniæ labe potest alteri ven-
dere, vel donare fructus suæ pensionis, etiam ad
totam suam vitam, modò illius titulum retineat.
Rota semper tenuit quòd cassationes regressuum
& pensionum, quia sunt quodammodo liberatio-
nes beneficiorum à seruitute, possunt fieri in ma-
nibus cuiuscunque, Achil. de Grassis *dec.* 313. *aliàs*
7. *de decim. p.* 2. Theodos. de Rubeis *in singularib.
Rotæ p.* 2. *verb. Pensio.* §. 8. *pag.* 77. *& ibidem in* §. 5.
dicit quod eadem Rota seruat de æquitate vt pro

pensionibus debitis hæredi Pensionarij defuncti
prius conueniantur hæredes titularis, quam petan-
tur à successoribus in beneficio. & citat Crescent.
dec. 3. *de solut.* & Pute. *decis.* 189. *n.* 2. *lib.* 2.

Quartò ex eadem distinctione prouenit, vt sicut 26
collatio beneficij facta illegitimo est inualida, *c.* 2.
de fil. Presbyt. lib. 6. ita etiam collatio pensionis
clericalis, non autem temporalis, facta illegitimo
pariter est inualida. Ita Nauar. *cons.* 61. *num.* 3. *de
filiis Presbyt.* Zerol. *in praxi Episc. p.* 2. *verb. pensio-
narius,* §. 1. Squilante *d. c.* 5. *num.* 23. Sanctarel. *var.
resolut. quæst.* 79. *num.* 24. Campan. *in diuers. Iuris
Canon. rubr.* 11. *cap.* 14. *num.* 16. *in princip.* Paleot. *de
nothis, & spur. cap.* 58. *à num.* 4. Gonzal. *d. gloss.* 3. §. 5.
à num. 24. Seraph. *decis.* 1264. Nicol. Garc. *d. par.* 1.
cap. 5. *num.* 115. Stephan Gratian. *discept. forens. ca.*
397. *à n.* 11. Sebast. Cæs. *d.* §. 10. *num.* 6. Less. *de iust.
lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 205. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 8. *c.* 7.
q. 6. Sed eatenus est incapax huius pensionis illegi- 27
timus quatenus est incapax ordinis, qui illegitimis
conferri non potest sine dispensatione, & propter-
ea si fuerit præuia dispensatione ordinatus, eò 28
etiam censetur, & efficitur capax pensionis absque
alia particulari dispẽsatione, prout resoluunt Gon-
zal. *gloss.* 3. §. *n.* 24. Campan. *rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 64.
Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ. Archiep. Neapol. p.* 4. *de-
cis.* 186. *n.* 12. Squillante *d. c.* 6. *n.* 24. reiecta opinio-
ne Gig. & Rebuff perpetuò Rota tenuit hanc sen-
tẽtiam, prout attestantur Sarnen. *in reg. de annali q.*
21. *in fine,* Gambar *de offic. & potest. Legati de la-
tere, lib.* 6. *n.* 28. & sunt decisiones coram Orsolen.
relatæ *in* 1. *par. diuers. dec.* 423. & coram Card. Se-
raph. *dec.* 1264. *num.* 2. *& coram Card. Blanchetto in
Aquilen. fructuum* 14. *Ianuarij* 1599. coram Litta,
relata per Nicol. Garc. *in addit. ad d. p.* 1. *c.* 5. *n.* 117.
& in Veneta pensionis 10. *Decemb.* 1572. *coram Re-
busterio. in Cæsaraugustana pensionis* 19. *Februarij*
1595 *coram Gipsio, in Melitena pensionis* 14. *Maij*
1614. *coram bo. me. Buratto* impressis per Marches. *de
cõmiss. tom.* 2. *pag.* 527. vbi quòd perpetuo Rota ser-
uat hanc opinionem, inter eius impressas *dec.* 53.
n. 1. *& coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.
decis.* 31. *n.* 8. in eius impressis, quæ citantur *in Re-
gien. translationis* 14. *Maij* 1629. *coram R. P. D.
Merlino, & Firmana pensionis* 15. *Decembris* 1627.
coram R. P. D. Duran. inter impressas *decis.* 157. &
in aliis citatis à Theodos. de Rubeis *in singular. Ro-
tæ p.* 2. *verb. Pensio* §. 1. *pag.* 76. ideò pensionis reci- 29
piendæ fit capax illegitimus professus, & Maiol. *de
irregul. lib.* 1. *c.* 10. *num.* 3. *&* 4. Sayr. *de censur. lib.* 6.
cap. 3. *n.* 3. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 5.
c. 5. *n.* 16. *in fine.*

Quintò, ex eadem distinctione infertur, quòd 30
sicut per matrimonium per verba de præsenti con-
tractum à clerico in maioribus Ordinibus consti-
tuto vacant eius beneficia *cap.* 1. *de clericis coniug.*
vbi *in collect. num.* 2. plures retuli Doctores, & in-
frà hoc eodem *cap.* 14. *num.* 7. Sic eodem modo va-
cabunt eius pensiones datæ in titulum clericalem,
vt per Couar. *de sponsal. par.* 2. *cap.* 3. §. 3. *sub n.* 6.
Clar. § *fin. q.* 74. *versic. clericus, in fine.* Nauar. *de
orat. cap.* 21. *num.* 53. Gig. *de pension. quæst.* 54 Sal-
zed. *ad Bernard. in pract. cap.* 80. *lit. E. vers. amit-
tit,* Ceuall. *commun. contra commun. q.* 147. *num.* 7.
Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 15.
& lib. 9. *q.* 2. *n.* 113. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *dist.* 43.
n. 5. Card. Tusch. *lit. P. concl.* 717. *à n.* 8. Azor. *inst.
mor. p.* 2. *lib.* 10. *c.* 10. Campan. *d. rubr.* 11. *c.* 14. *n.* 16.
vers. de celibatu. Farinac. *fragm. crimin par.* 1. *verb.
clericus n.* 331. Carol. de Grassis *de effectib. clerical.
effectu* 5.

effectu 5.*n.*12. Caual. *decis.* 180. *num.* 1. Nicol. Garc.
d.p. cap. 5. *n* 107. Anton. Ricciul. *de iure personar.*
extra grem. Eccles. exist. lib. 7. *cap.* 3. *à princ.* Paul.
Layman. *in Theologia morali lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 18.
n. 2. Squillante *de priuileg. cleric. c.* 5. *n.* 18. vbi *n.* 20.
attestatur de stylo Curiæ huiusmodi pensiones per
matrimonium vacare, etiamsi nullo spirituali one-
re adiecto sint constitutæ, Seb. Cæs. *d* §. 10. *n.* 11.
Castro Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 2.
punct. 11. §. 10. *num.* 3. Thom. Valasc. *allegat. Iuris*
tom. 1. *alleg.* 40. *num.* 7. Alphons. de Leone *de officio*
Capellani p. 1. *q.* 4. *proxi* 1. *n.* 59. & 60. Viuian. *dec.*
96. *num.* 13. Caualer. *decis.* 180. vbi intelligit quan-
do indubitanter constat de matrimonio. Gregor.
XV. *decis.* 18. *n.* 2 Buratt. *decis.* 86. *num.* 14. Rot. *in*
Nolana pensionis 11. *Ianuarij* 16·0. *coram Card.*
Sacrato, impressa per marches. *de commission. tom.* 1.
pag. 127. & *in Cæsaraugustana pensionis* 16. *Ian.*
1610. *coram Lancellotto tun.* & *in Ferraren. pensionis*
24. *Iunij* 1624. *coram bon. mem. Remboldo*, & *in Ro-*
mana pensionis 10 *Mai*, 1610. *coram Reuerendissi-*
31 *mo D. meo Coccino Decano*, & *in Tullen. fructuum*
Prioratus 21 *Iunij* 1619 *coram eodem*, vbi etiam
fuit dictum post contractum matrimonij per verba
de præsenti non valere transactionem, seu nouam
conuentionem inter titularem, & pensionarium
super eius solutione, absque Sedis Apostolicæ be-
neplacito, simpliciter & ibi dictum fuit ad istum
effectum sufficere probari matrimonium præsum-
ptiuè, & hanc resolutionē procedere, siue matrimo-
nium fuerit validum, siue nullum, & de facto con-
tractum, dummodo non fuerit nullum ex defectu
consensus, quod etiam censuit eadem Rota coram
Caual. *decis.* 166. *per tot.* Hinc optimè Ciarlin. *con-*
trouers. forens. c. 36. *num.* 55. resoluit clericum ma-
trimonium contrahentem perdere beneficium, &
pensionem, etiamsi sponsa antequam ab eo carnali-
ter cognoscatur, Religionem ingrediatur, quo casu
resoluitur, matrimonium, & tamen ipse non recu-
perat pensionem.
32 Illud aduertendum duxi, quòd Milites Laure-
tani ex peculiari priuilegio possunt retinere pen-
sionem Ecclesiasticam, vsque ad summam ducen-
torum ducatorum auri de cameræ, non obstante
matrimonio contrahendo, & bigamia ex constit.
Sixti V. quam refert. Flamin. Paris. *de resignat. be-*
nefic. lib. 6. *q* 4. *num.* 52. Gregor. XV. *decis.* 18. *n.* 2.
Reuerendissimus D. Coccinus *decis.* 299. *n.* 3. Rot.
in Hieracen. pensionis 23. *Iunij* 1531. *coram R.P.D.*
Verospio, cuius dispositio vendicat sibi locum non
solum super beneficiis liberæ collationis, sed etiam
iurispatronatus etiam Principum, & Regum, Rot.
33 *in Terulen. pensionis* 15. *Septembris* 1600. *coram*
Card. Sacrato: similiter milites SS. Mauritij, &
Lazari, etiamsi contrahant matrimonium cum
vnica, & virgine, remanent capaces retinendi pen-
siones vsque ad summam ducatorum 400. auri de
camera ex peculiari priuilegio ad fauorem dictæ
religionis indulto per f. mem. Clementem VIII.
in sua Constit. 102. § 13 incip. *Decet.* 9. *Septem-*
bris 1603. cuius priuilegij meminit. Rot. *in Ro-*
34 *mana pecuniaria* 26. *Maij* 1627. *coram Card. Vi-*
rili. Ita quoque Milites S. Stephani retinent pen-
siones vsque ad summam 400. ducatorum de Ca-
mera, non obstante matrimonio contracto, & bi-
gamia, ex Constit. fel record. Pauli V 46. incipit.
Dum generosa 14. *Kal. Iuly* 1608. licèt prius pro
summa 100. ducatorum tantum retinuerint, vt
colligitur ex Seraphin. *decis.* 718. *n.* 1. Milites etiam
bigami Militiæ Christianæ possunt recipere pen-
siones vsque ad summam scutorum 300. Vrbanus
VIII. *Constit.* 11. §. 13. incip. *Inscrutabilis*, 11 *Ka-*
lend. Februar. 1623. apud Angel. Manam Che-
rub. *tom.* 4. *pag.* 25. sic etiam Equites Pij retinent
pensiones pro summa ducatorum 250. auri de
Camera, Seraphin. *d. decis.* 758. Et de his memi-
nerunt Antonius Ricciul. *de iure person. extra gre-*
mium Eccles. exist. lib. 7. *c.* 3. *num.* 7. & 8. Valenz.
cons. 15 *n.* 20.
Verùm pensiones, quæ laicis dantur titulo me- 35
rè temporali, per matrimonium contractum non
extinguuntur, vt expressè resoluit Ricciul. *d. c.* 3, 36
n. 4. & 5. Grilenzon. *cons.* 36. *num.* 20 quod est con-
forme distinctioni nostræ, quam suprà præstitui-
mus. Idem dicendum si illæ reseruatæ sint pro of-
ficio aliquo compatibili cum matrimonio, veluti
pro pulsandis campanis, vel custodienda Eccle-
sia, vt per Gig. *de pension. q.* 14. *n.* 3. Rot. *decis.* 1079.
num. 1. *part.* 3. *lib.* 3. *diuers.* Denique hoc ipsum in 37
pensione titulo clericali reseruata asserendum exi-
stimo, vbi cum clerico illam habente fuerit suffi-
cienter dispensatum per Papam, vt non obstante
matrimonio possit retinere pensionem, secundum
Gig. *d. q.* 54. *sub n.* 4. *vers. quando autem appareret;*
concessa enim hac habilitatione nihil est quia re-
tinere possit pensio non obstante matrimonio, siue
agatur de pensione reseruata, siue translata; cum
in hoc nullum sit discrimen, Rot. coram Grego-
rio XV. *decis.* 18. *num.* 2. & 3. & de beneficio lo-
quentes idem cognoscunt Sanch. *de matrim. lib.* 7.
disput. 42. *num.* 18 Carol. de Grass. *de effectib. cleric.*
effectu 15. *num.* 19. & Squillante *de priuil. cleric.*
c. 4 *n.* 92.
Sextò, ex eadem distinctione dimanat, quod 38
sicut per promotionem ad Episcopatum vacant
beneficia, iuxta *c. cum in cunctis, de elect.* vbi citaui
plores Doctores *in collect. n.* 29. ita etiam vacabit
pensio data in titulum clericalem, sicut resoluunt
Gig. *de pension. q.* 56. *num* 2. & *cons.* 149. *num.* 8.
Seraph. *decis.* 91. Hieron. Gabr. *cons.* 200. *lib.* 2. Fla-
min. Paris. *de resign. benef. lib.* 9. *q.* 2. *nu.* 121. Nicol.
Garc. *d. part.* 1. *c.* 5 *ex num.* 110. & *p.* 11. *cap.* 6. *n.* 4.
& 25. Squillante *de priuil. cler. cap.* 5. *num.* 45. Se-
bast. Cæs. *d.* §. 10. *num.* 11. vbi insinuat secus esse,
si pensio data fuisset titulo merè temporali. Rot. *de-*
cis. 233. *part.* 1. *diuers.* & apud. *Marchesan. de com-*
mission. p. 1. *pag.* 637. vbi etiam quòd facultas reti-
nendi pensionem concessa promoto ad Episcopa-
tum, non intelligitur cum facultate transferendi,
quæ ante promotionem competebat, nisi fuerit ex-
pressa. ead. Rota apud. eundem *Marches. pag.* 638.
vbi quòd pensio valeat per translationem Episcopi
ad aliam Ecclesiam.
Septimò, iuxta eandem distinctionem rectius vi- 39
detur, quòd sicut per professionem Religionis va-
cant beneficia, iuxta *cap. beneficium, de Regular.*
lib. 6. vbi plures citaui Doctores *in collect. ex n.* 3.
ita etiam vacant huiusmodi pensiones in titulum
clericalem datæ, vt per Gig. *q.* 57. Hieron. Gabr.
cons. 187. *num.* 11. *lib.* 2. Mantic. *dec.* 104. *n.* 7. Nicol.
Garc. *d. p.* 5. *c.* 1. *ex n.* 114. Sanch. *in præcepta Deca-*
logi, tom. 2. *lib.* 7. *cap.* 4 *n.* 13. Molfes. *in sum. Theolog.*
moral. tract. 6. *c.* 3. *num.* 51 Lezana *in sum. quæst. Re-*
gul. tom. 2. *c.* 2. *n.* 20. & 23. Squillante *cap.* 5. *n.* 58. &
d. cap. 5. *num.* 42. vbi an idem dicendum sit de pro-
fessione Equitum Militarium, S. Ioannis, S Ia-
cobi, & similium. Rot. *in nullius*, seu *Caputaquen.*
Pensionis 18. *Aprilis.* 1616. *coram bon. mem. Martio*
no Andrea, Matt. *de Iurisdict. p.* 2. *c.* 32. *num.* 16. vbi
limitat in ingredientibus Religionem Militarem,
præter

præter Hierosolymitanam, Seba. Cæs. *d.* §. 10 *n.* 11. *in fine*, vbi insinuat secus esse, si pensio data fuisset titulo merè temporali.

40 Octauò, iuxta eandem distinctionem verum videtur, quod sicut beneficij collatio excommunicato facta non tenet iuxta text. *in cap. postulastis, de cleric. excom. minist.* vbi plures citaui Doctores *in collect. n.* 2. ita etiam non tenet pensio in titulum clericalem excommunicato data, sicut resoluunt Cou. *in cap. alma mater, p.* 1. §. 7. *sub num.* 2. *vers. nono, idem in pensione.* Vgolin. *de censur. tab.* 2. *cap.* 13. §. 2. *num.* 8. Suar. *in simili tra. disp.* 53. *sect.* 1. *num.* 7. & 8. Flamin. *de resign. benef. lib.* 4. *q* 3. *n.* 48. Turrian. *de censur. lib.* 2. *disp.* 16. *dub.* 1. Vasq. *in opusc. de excommun. dub.* 6. *n.* 5. Cornejo *in* 3. *part.* 5. *p.* 2. *c.* 2. *n.* 8. Diana *mor. resol. p.* 5. *tractat.* 9 *resol.* 103. Ioan. Cochier. *eodem tract. cap.* 33. *num.* 8. Henriq. *in sum. lib.* 13. *cap.* 13. §. 2. Sayr. *de censur. lib* 2. *cap.* 5. *num.* 15. Auil. *in simili tract. par.* 2. *cap.* 6. *disp* 5. *dub.* 5. Paul. Layman. *in Theolog. morali lib.* 1. *tract.* 5 *p.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. Squillante *d. c.* 5. *num* 15. Sanctarel. *var. resol. q.* 79. *num.* 21. Mari. Alter. *eod. tract. tom.* 1. *lib.* 2. *disp.* 6. *cap.* 4. *vers. ex his diuersis modis*, Nicol. Garc. *de benef. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 130. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. li.* 32. *num.* 45. Anton. Ricciul. *de iure person. extra gremium Ecclesiæ existent. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 29. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 14. *num.* 17. Rot. *in Pacen. pensionis* 20. *Nouembris* 1609. *coram bona mem. Cardin. Marquemontio.*

41 Nonò, iuxta eandem distinctionem verum quoque videtur, quod sicut collatio beneficij facta ordinato prima tonsura ab alieno Episcopo sine literis dimissoriis est nulla, secundum ea quæ latè resoluit Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 1 *ex num.* 141. ita etiam reseruatio pensionis tali facta erit nulla, vt per Cæs de Grassis *decis. vnic. de praben. num.* 3. Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 4. *q* 2 *sub num.* 60. Hieronym. Gabr. *cons.* 181. *num.* 6. & *cons.* 186. *nu.* 3. *cum seqq. vol.* 2. Nicol Garc. *d. c.* 5. *num.* 143. Rot. *in Firmana pensionis* 15. *Decembris* 1618. *coram R. P. D. Duran.* inter impressas *decis.* 117. Sebast. Cæs. *d.* §. 10. *n* 11 *in fine*, vbi insinuat secus esse si pensio data fuisset titulo merè temporali, Aloys. Ricc. *in collect. decis. par.* 5. *collect.* 1578. Carol. de Grass. *de effectib. cleric. effectu* 1. *n.* 636. Squillante *de priuil. cleric. cap* 5. *num.* 12.

42 Decimò, iuxta eandem distinctionem dicendum videtur, quod sicut ante decimum quartum annum non potest Clericus obtinere beneficium iuxta decretum Concilij Tridentini *sess.* 23. *de reform. c.* 6. sic nec pensionem, prout referunt à Sac. Congregatione decisum Nicol. Garc. *d. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 129. Emman. Sà *verb. beneficium, n.* 30. Campan. *in diuers. Iuris Canonici, rub.* . *cap.* 6. *num.* 5. & *rub.* 11. *cap.* 1. *num.* 16. Sanctarel. *d. q.* 79. *num.* 17. *in fine.* Ego ipse *de officio & potest. Episcopi, p.* 3. *alleg.* 60. *num.* 79. & me citato Squillante *dict. cap.* 5. *num.* 13.

Contra Læl Zech. *de benef. & pension. cap.* 11. *num.* 7. Gig. *de pension. q.* 13. *num.* 3. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles.* 367. & *part.* 4. *decis.* 186. Metenda *cons.* 29. Anton. Raguc. *in vase Eccles. disciplina tit. de futuris Episcopis, quæst.* 4. Stephan. Gratian. *discept.* 397. *num.* 17. Nauar. *in singul. Can. concl.* 13. *à num.* 10. Perez de Lara *in compend. vitæ hominis cap.* 16. *num.* 71. Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requis. anno* 1. *q.* 15. *num.* 6. licèt *anno* 14. *q.* 59. asserat priorem opinionem sibi magis arridere, & eam defendit, existimantes sufficere ætatem septem annorum; quibus fauet stylus Datariæ, prout mihi constitit.

43 Vndecimò, iuxta eandem distinctionem verum etiam videtur, quòd sicut filij, & nepotes hæreticorum sunt inhabiles ad beneficia in posterum obtinenda, iuxta text. *in cap.* 2. § *hæretici, de hæret. lib.* 6. sic etiam sunt inhabiles ad pensiones acquirendas, vt per Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *c.* 10. §. 1. *num* 74. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 35. & 36. Farin. *de hæresi q.* 191. §. 2. *n.* 9. Sanctarel. *in simili tract. c.* 34. *dub.* 2. *num* 15. Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 4. *num.* 220. quia in materia hæresis verbum *beneficium*, accipitur largè sumpto vocabulo, ex Ricc. *de iure personar. lib.* 5. *cap.* 19. *num.* 7. tum quia incapaces benefi- 44
ciorum, sunt etiam incapaces pensionum, Sanch. *de matrimon. li.* 7. *disp.* 44. *n.* 9. Zerol. *in praxi Episc. p.* 2. *ver. Irregularitas* §. 8. & *verb. Pensio*, § 6. Nicol Garc. *p.* 1. *c.* 5. *n.* 121. Nauarr. *cons.* 11. *n.* 12 *de temp. ordin.* Ciarlin. *controu forens. c.* 10. *n n.* 5.

Hinc prouenit quod sicut exteri ex priuilegio Sixti IV. non possunt in Regis Castellæ & Legionis beneficia obligare, cuius meminere *l.* 14. & 16. *tit.* 3. *lib.* 7. *recop.* Mariana *de rebus Hispan. lib.* 14. *c.* 16. & Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.* 2. *c.* 15 *per tot.* & *c.* 17. *n.* 52. & plures citati per me *in collect. ad c. bona memoria, de postul. Prælat.* vbi idem priuilegium concessum refero Regnis Lusitaniæ, Galliæ, Vngariæ, Aragoniæ, Valentiæ, & aliis; sic ad pensiones obtinendas incapaces erunt, cum eadem ratio militet in pensionibus, ac in beneficiis, vt per Cou. *pract. c.* 36. *n.* 9. Portoles *ad Molin.* §. *alienigena*, Camil. Borrel *de præstantia Regis Cathol. c.* 50. *num.* 41. Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 2. *c.* 64. *num.* 28. Baldel. *in Theolog. moral. lib* 5. *disp* 33. *n.* 21 latissimè, & eleganter Gonzales de Salzedo *in lege politica lib.* 2. *c.* 16 *per tot.* vbi etiam quid dicendum in pensionibus constitutis in testa de ferro?

45 Duodecimò iuxta eandem distinctionem emanat, quod sicut collatio beneficij sæcularis facta Religioso est inualida, *cap. cùm beneficio de præben. lib.* 6. iunctis iis, quæ suprà adduximus *hoc lib. c* 4. *n.* 34. *cum seqq.* Ita reseruatio pensionis supra fructibus beneficij sæcularis facta Religioso sine dispensatione summi Pontificis, pariter est inualida, ex Mandos. *de signatura gratiæ, tit. de pensionibus, vers. Militibus*, Læl. Zech. *de benef. & pension. cap.* 11. *n.* 7. quos refert Sanctarel. *var resol. q.* 79. *n.* 25. Illustrissimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c.* 1. *n.* 4. *dist.* 55. Regularis etiam ita est incapax pensionis super beneficio sæculari, sicut est incapax ipsiusmet beneficij, Gig. *de pension. q.* 57. *n.* 5. & 6. & *q.* 16. *n.* 6. Nau. *cons.* 11. *incip. N. familiaris n.* 2. *de temp. ord.* Gamb. *de officio & potest legati lib.* 6. *tit. de pensionib. n.* 162. Rota apud *Marchej. in commission. p.* 1. *pag.* 162.

46 Decimotertiò, ex eadem distinctione prouenit, quod sicut collatio beneficij facta irregulari, est inualida, vt diximus *hoc. lib. cap.* 13. *vers. quarto*, ita etiam reseruatio pensionis facta eidem irregulari nulla, vt per Nau. *cons.* 63. *n.* 5. *de simon.* & *cons.* 44. *n.* 2. *de homicid.* Vgolin. *de irregul. c.* 65. §. 1. *num.* 3. Zerol. *in praxi Episc. p.* 2. *verb. irregularitas*, § 8. & *verb. pension.* §. 6. Sayr. *de censur. lib.* 6. *c.* 2. *n.* 21. Auil. *eod. tract. p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 6. *concl.* 3. *in fine*, Campan. *in diuers. Iuris Canon rub.* 11. *c.* 11. *n.* 5.

Decimoquartò, ex eadem distinctione colligitur, quod sicut beneficiatus excommunicatus non facit fructus suos bebeficij, quamdiu est in excommunicatione

municatione, *c.pastoralis.§.verùm, de appell.* vbi no-
tauimus, ita nec pensionarius excommunicatus fa-
cit suos fructus pensionis, ex Suar. *tom.5.de censur.*
disp.13.sect.1. quem refert Sanctarel. *d.q.79.n.19.*
48 Decimo quintò, ex eadem distinctione emanat,
quod sicut filij clericorum, qui non ex legitimo
nati sunt matrimonio, prohibentur in Ecclesiis,
vbi eorum parentes beneficium aliquod habent,
aut habuerunt, obtinere aliud, neque in illis Eccle-
siis ministrare, vt statuit Conc. Trid. *sess.25.de re-*
form.c.15. ita nec habere pensiones super fructi-
bus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent,
vel alias obtinuerunt, vt idem Conc. Trid. part. di-
sponit, & infrà diximus.
49 Decimosextò, ex eadem prouenit distinctione,
quod sicut non incedentes in habitu clericali, &
tonsura, ipso facto priuati sunt Ecclesiasticis bene-
ficiis, vt statuit Sixtus V. *in sua constit.* incip. *Cùm*
sacrosanctam, sub die 5. Ianuarij 1586. cuius me-
mini *de offi. & potest. Episc. p.2. alleg.9.num.12.* ita
obtinens pensionem tanquam clericus, si incedat
in habitu sæculari pensio ipso iure remanet extin-
cta, absque alia citatione, & iudicis decreto, vt sunt
verba clara dictæ constitutionis Sixti V. tradunt
Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss.15. in princ. num.56.*
Nicol. Garc. *de benef. p.7.c.1.n.18.* Rot. *decis.* 158.
num.16.p.1.recent. & latè fuit dictum *in Cæsarau-*
gustana pensionis 3. Iunij 1622. coram R. P. D. meo
Coccino Decano, & in Elboren. pensionis 7. Iunij
1627. coram R.P.D. Vbaldo, & in eadem 20. Decemb.
1628. coram R.P.D. Merlino. Requiritur tamen
quòd spatio tanti temporis in habitu sæculari non
incesserit vt communi opinione reputaretur laïcus,
Farin. *in praxi crimin. p.1.q.8.n.68.* Ricciul. *de iure*
personar. lib.7.c.vlt.num.17. vide *sup. lib.1.c.40. vers.*
contra non deferentes. vbi declaratur.
50 Decimoseptimo, ex eadem infertur distinctio-
ne, quod sicut per militiam censentur vacare be-
neficia, quæ Clericus obtinebat; vt resoluimus
lib.3.c.14.num.31. ita & pensiones extinguuntur,
si quæ sibi in titulum vti Clerico erant assignatæ,
vt per Lanc. *in Clem.1.§.eadem, de suppl. negl. Præ-*
lat. quem *ibidem* sequitur Card. *in 6.quæst. num.5.*
& in Clem.1.q.18.num.19. de rebus Eccl. non alien.
Paul. de Roma *in tra. de pension. c.3.n.4.* Caccialup.
in simili tract. q.15. Gig. *in eod. tr. q.55.n.2.* Ricciul.
de iure personar. extra grem. exist. lib.7. cap.5. n.26.
latè Ciarlin. *controu. forens. c.36.n.41. cum seqq.* vbi
n.55. subdit quòd licet miles derelinquat militiam,
tamen non recuperat pensionem, quia iam extin-
cta fuerat ob transitum ad militiam ipso iure, & se-
mel extinctum non reuiuiscit, & idem Ciarlin.
c.115.n.36.
Decimooctauò ex eadem distinctione inferri vi-
detur quod sicut Episcopi, & cæteri beneficiati
Clerici tenentur vt minimum erogare quartam par-
tem fructuum siue redditunm in opera pia, vel me-
dietatem residui congruæ sustentationis, Hurtad. de
Mendoz. *in 2.2. vol.2. disp.160. sect.15.§.105. cum*
seqq. Diana *moral. resol. p.5. tr.8. resol.27.* Ita etiam
pensionarij si pensio sit Ecclesiastica, Nau. *de spol.*
cleric. §.1.n.6. & §.7.n.7. Sarmient. *de reddit. par.3.*
c.5.num.7. Molin. *de iustit. tract.2. disp.145. num.5.*
Hurtad. de Mendoza *dict. disp. 160. sect. 8. §.117.*
Castr. Palao *tom.1. tract.6. disp.2. punct.7.n.2.* Diana
d. tract.8. resol.29. Quicquid dicat Vasq. *in opus. de*
eleemosyna dub. vlt. n.22.
51 Pensionis nomen olim pro censu perpetuo,
quod Ecclesiis, vel rebus Ecclesiæ perpetuò con-
cessis soluitur, accipi consueuit, *c. Eleutherius 18.*
q.2. c. constitutus, de relig. domib. c. præterea, de cen-
sib. Vnde in eo significatu quoque ab ea pensio-
ne, de qua hic loquimur, constat differre. A bene- 52
ficio autem differt non solùm nomine sed etiam
natura, quia beneficij natura est, vt perpetuò duret,
nec morte extinguatur, vt diximus, nec absque
Ordinarij permissione valeat renunciari, & vt illud
obtinens clericus esse debeat, in quibus, & aliis
quoque diuersa est pensionis natura. Effectu quo-
que à beneficiis differt, quia pensio non habet be-
neficiorum effectum, nisi in supradictis casibus, &
aliis nominatim expressis, & vbi scilicet natura di-
uersa non repugnat: quia vbi illa non repugnat,
idem est vtriusque effectus: quare cum loquimur
de clerico beneficiato in materia sustentationis, &
victus, is etiam comprehenditur qui obtinet pen-
sionem, Doct. *in c. quamuis il. 1. de preben. in 6. &*
in c. ad audientiam. il. 2. de rescript.
Vnde autem originem traxerint pensiones non 53
satis compertum habetur; hoc verò satis probari
videtur, antiquioribus Ecclesiæ temporibus non
adeò in vsu fuisse, cùm non ita in antiquis Cano-
nibus sicut in recentioribus de huiusmodi materia
mentio habeatur; nam de illa fit tantùm mentio *in*
d.c. Eleutherius, & in c. querelam, de elect. & in ca.
extirpandæ. §. fin. in fine, de præben. & in c. nisi essent,
eod. tit. & in c. pastoralis, de his quæ fiunt à Prælat.
& in c. quæsiuit, de his, quæ fiunt à maiori parte Cap.
& in c. constitutus. de religios. domib. & in c. præ-
terea, de censib. & in c. quamuis il [illegible] *de præben. in 6.*
& in Clem. vnic. de supplen. negl. Prælat. & hoc no-
men in antiquis pro censu potiùs, aut portione,
quàm pro vera pensione, de qua agimus, sumeba-
tur, vt ex iis, quæ superiùs diximus, conicere li-
cet. Origo autem, vel causa harum pensionum inde 54
potissimum descendere videtur, quod scilicet de
Ecclesiæ possessionibus, aut redditibus cœpit ne-
cessitati, & meritis Clericorum, & religiosarum
personarum, nec non laïcorum simili quadam ra-
tione subueniri, vt ex canone Symmachi Papæ
colligitur *in c. possessiones 16.q.1.* qui ait, *Possessiones*
Ecclesiæ sub quocunque titulo, vel argumento alienari
non patimur, nisi fortè aut clericis bonorum meritc-
rum, aut monasteriis religionis intuitu, aut certè pe-
regrinis si necessitas largiri suaserit, sic tamen, vt hi
non perpetuò, sed temporaliter perfruantur. Cùm er-
go hac de causa res Ecclesiæ ad tempus alienari
permitterentur, non incongruè Patres censuerunt
partem potiùs fructuum talibus quoad viuerent
assignare, idem quoque ex canone Gelasij Pont. *in*
c. fin. 16.q.6. comprobatur, sic enim ait: *Statuimus*
vt quascunque munificentias clericis, aut sibi seruien-
tibus de rebus Ecclesiæ in vsum præcedentes dederint
sacerdotes, subsequentes Pontifices nullatenus aufer-
re præsumant. Non ergo absurdum, vt adeò nouum
debet videri, si benemeritis clericis, aut etiam laï-
cis seruientibus de Ecclesiæ redditibus aliquid su-
per certo beneficio ad victum assignetur, quando
succedentes, etiam in eodem beneficio illud eis
prohibeatur auferre, ex his namque causis pensio-
nes assignari probantur: sed illa quoque causa
probatur, vnde magis propriè pensionis impositio
videtur orta, idque ab ipso B. Gregorio factum est,
qui scilicet Episcopo propter ægritudinem renun-
cianti sumptus debitos de eiusdem Ecclesiæ red-
ditibus quousque vixisset, ministrari præcepit, *in*
c. quamuis triste 7. quæst. 1. nec non etiam ob me-
rita literarum, ac personarum sublimium, quas
Romanus Pontifex maioribus beneficiis honoran-
das affirmat.

55 Pensionem enim sine causa imponere potest
Papa, quia in beneficiis plenissimam habet potesta-
tem, *c. 2. de praeben. in 6.* citati per Nicol. Garc. *de
benef. part. 1. cap. 5. num. 374. & seq.* quibus addo
Squillant. *de priuileg. cleric. c. 5. num.* 8. regulariter
tamen pensionem non assignat sine causa, & sine
consensu beneficiati, Cassiad. *dec. 4. n. 6. de pensio-*
56 *nib.* Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 278.* Episcopus verò licet
non possit reseruare pensiones, cum illæ non re-
seruantur, nisi auctoritate Papæ, ex Rot. *dec. 437.
n. 2 par. 1. recent.* tamen hoc intelligitur sine iusta
causa, nam ea existente passim permittitur talis
reseruatio, videlicet pro bono pacis, vel pro stu-
dio alicuius scholaris pauperis, vel in vtilitatem
Ecclesiæ, pro concordialibus, pro pauperibus, &
egenis, pro benemeritis, & pro vsu pio, vt per
Stephan. Gratian. *discept. forens. cap 617. num. 5.* vbi
num. 8. subdit, quòd non sufficit assertio Episcopi
dicentis causam interuenisse in similibus pensio-
nibus per eum reseruatis, & ideò aliunde debet
constare de causa, & *num. 9.* notat, vt talis pensio
reseruetur per viam quantitatis pecuniæ, bladi, vel
vini, non autem per viam quotæ, videlicet, quod
detur tertia, vel quarta pars redditunm, & *à
num. 12.* obseruat, quòd in casu, quo Episcopus
potest reseruare pensionem, istud intelligeretur,
vt reseruatio solum fiat vsque ad vitam onerati,
ita vt tantùm teneantur ad talem pensionem pri-
mus oneratus, non autem successor in illo bene-
ficio.
57 Iusta autem causa in Episcopo est quoque amor,
quo ille suum ex fratre nepotem prosequebatur,
ad tex. in cap delicto, vbi notant Doctores, *de prae-
ben.* Rot. *decis. 166. num. 4. part. 2. recent.* & quò
commodius Sacræ Theologiæ operam dare posset,
extraditis per Rebuff. *de pacif. possess. num. 23.* Iu-
stam similiter causam reputat eadem Rot. *in vna
Meliten. Canonicatus 9. Martij 1593. coram bo.
mem. Card. Millino,* impressa per Marches. *de com-
missionib. p. 1. §. 2. pag. 611.* quia ille, ad cuius fauo-
rem Episcopus pensionem imposuerat, originarius
Meliten. erat, & in Vrbe sacris literis operam da-
bat; quæ causa respicit vtilitatem, non solùm il-
lius particularis Ecclesiæ, sed etiam vniuersalis,
quæ ad suum regimen viris literatis maximè indi-
58 get, iuxta ea, quæ dixi *de officio, & potestat. Epi-
scopi p. 2. alleg. 46. à princ.* & iusta causa est adeò fa-
59 uorabilis, vt Episcopus posset etiam contra Cano-
nes dispensare, Rom. *cons. 325 num.* 8. cum maio-
ri parte Capituli, & contradicente minori parte
potest statuere, vt quilibet Canonicus de suis
præbendis conferat alicui pauperi scholari studen-
ti certam quantitatem singulis annis in subsidium,
Abb. *in cap. vlt. num. 2. de iis, quæ fiunt à maiori
parte Capituli.* Bolognet. *in Auth. Habita nu. 387.
C. ne filius pro patre,* Butiæ *de Synodo Episcopi p. 3.*
60 *concl. 17. in 9. col. art. 1.* Rebuff. *de priuil. Schol. pri-
uil. 41.* Potest quoque Episcopus cessante pacto
mandare quòd recipiens beneficium pinguius sol-
uat aliquam pensionem suo tempore duraturam
ad coæquandos fructus vtriusque beneficij permu-
tati, vt per Anchar. *cons. 279. Quaestio proponitur,
vers. ex qua causa, n. 1.* Rot. *in d. Meliten. Canonica-
tus, & in Albiganen. Confidentiæ 6. Martij 1606,
coram bon. mem. Card. Marquemontio,* Flam. Paris. *de
confident. benef. q. 28. n. 110. in princ. & in fine, vers.
ad coæquandum,* Roduan. *de simon. p. 2. c. 21. nu. 34.
seqq.* Stephan. Grat. *d. c. 618. n. 1. & 2.*
61 Ex eisdem causis potest quilibet Regularium
Superior pensionem imponere in beneficiis suæ
Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad
proprietatem non transeunt in Religiosum, Abb.
in cap. nisi essent, n. 12. de praeben. Mohed. loquens
de Hospitalariis, *S. Ioanis, decis. 10. de causa possess.*
& fuit dictú *in Troiana pensionis 24. Iunij 1610. co-
ram R. P. D. meo Pirouano,* vbi ampliatur etiam ad 62
omnem Generalem, Præceptorem Militiarum, ve-
luti magnum Magistrum religionis Hierosolymi-
tanæ, in Commendis tantùm suæ Religionis spe-
ctantibus ad illum ad fauorem Religiosorum,
siue Equitum eiusdem Religionis, eadem Rota
*in memit Falisca pensionis 20. Iunij 1630. coram
eodem.*
Obtinere autem pensiones quilibet potest quo- 63
tiescunque ei legitimè assignantur, dummodo sal-
tem sit clericali tonsura insignitus, & legitimæ æta-
tis, nullis censuris innodatus, nec irregularis, nec
coniugatus, nec illegitimus, de quibus omnibus
requisitis ad pensiones obtinendas egimus supra,
& refert aliqua Squillante *de priuileg. cleric. c. 5.
num. 9. cum seqq.* Nam, licèt de Iure communi laï-
cus sit capax pensionis, vt per Gigan. *de pensionib.
q. 21* Rot. *in Ferrarien. pensionis 14. Iunij 1624 co-
ram bona mem. Remboldo;* de stylo autem, & ob-
seruantia Curiæ non dantur nisi Clericis, qui sunt
capaces beneficiorum Ecclesiasticorum, vt *in dict.
Ferrarien. coram Remboldo,* ita si pensionarius de
tempore reseruationis non sit Clericus, vel persona
Ecclesiastica, pensio sit nulla, Gig. *de pension. q. 22.
num. 8. cum seqq.* Rot. *decis. 20. & 108. lib. 3. par. 3.
diuers.* Gambar. *de officio & potest. legati de latere,
lib. 6. n. 333.* Rot. *in Papien. fructuum 6. Iun. 1607.
coram Card. Lancellotto iun. & in Zamoren. pensio-
nis 29. Octobr. 1601. coram Ortembergo.* Et proce-
dit, etiamsi postea efficeretur Clericus, Gig. *d. q. 22.
num. 16.* Rot. *decis. 20. & 108. lib. 3. p. 3. diuers.* Lam-
bert. *de iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 7. n. 7.* & fuit di-
ctum *in Vercellen. Canonicatus 23. Ian. 1598. coram
Corduba, & in Papien. fructuum 6. Iun. 1607. coram
Card. Lancellotto iun.*
Ex decreto autem Concil. Triden. *sess. 25. de re-* 64
*form. ca. 15. filij clericorum, qui non ex legitimo nati
sunt matrimonio, non possunt obtinere pensiones super
fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent,
vel obtinuerunt,* vt docent Steph. Gratian. *discept.
tom. 3. cap. 397. à n. 24.* Campan. *in diuersor. Iuris
Canon. rubr. 11. c. 13. nu. 70.* Steph. *decis. 1442. n. 15.*
Aloys. Ricc. *in dec. curia Archiep. Neapol. p. 4. decis.
186. n. 3.* Rot. *decis. 349. num. 4. p. 2. recent. & in Me-
liten. pensionis 14. Maij 1614. coram bon. mem. Bu-
ratto,* inter eius impressas *dec. 53. n. 3.* Vbi Ferentil.
in annot. lit. B. Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi
p. 3. alleg. 65. n. 26.* Vnde filium legitimum non 65
prohiberi habere pensionem super beneficio pa-
terno, referunt decisum Nicol. Garc. *de benefic. p. 7.
cap. 3. n. 33.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Na-* 66
uarra lib. 3. tit. 19. l. 1. de filiis cleric. num. 7. At verò
pater clericus habens facultatem pensionem, quam
possidet, transferendi, illam transferre potest in
filium clericum, etiam illegitimum dispensatum
simpliciter ad beneficia, & pensiones, vt tradunt
Gig. *de pension. q. 86. n. 5.* Flamin. Paris. *de resignat.
benefic. lib. 7. q. 4. num. 21. & 22.* Gunzal. *ad reg. 8.
cancell. gloss. 5. §. 3. num. 22. & 23.* Azor. *instit. mo-
ral. par. 2. lib. 8. cap. 8. q. 7.* Nicol. Garc. *d. cap. 3.
num. 34.* Stephan. Gratian. *d. cap. 397. num. 1. & 7.*
Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 1267. in
fine, & d. Neapol. decis. 186. n. 1. & 7.* Ego ipse *d. al-
leg. 63. n. 27.* me citatu *in illo loco* Squillante *d. c. 5.*
num. 26. quia Concil. Trident. *d. cap. 15.* loquitur, 67
quando

quando pensio reseruata super beneficio, quod habuit pater, Flam. *d. q. 4. n. 22.* Beller. *disquisit. cler. p. 1. tit. de discipl. clerical. §. 2. n. 35.* Aloys. Ricc. *dict. p. 4. decis. 186. n. 19.* Vnde S. Congreg. Concil. *in Zamoren. 9. Nouembris* 1619. censuit clericum reseruatarium pensionis annuæ scutorum 200. super Ecclesia, quam ipse nunquam obtinuit, posse transferre medietatem ad fauorem sui filij illegitimi.

68 Priuilegia quoque officiis omnibus Romanæ Curiæ concessa, vt laïci, bigami, & clerici coniugati possent pensiones obtinere, fuerunt à Pio V. Romano Pontifice reuocata, intendens in posterum plenius constituere, ne laïci vsquam pensiones possent Ecclesiasticas obtinere, cum hodie tantopere Ecclesia redditibus, ac fructibus indigeat, non tantùm in alendis clericis, & ministris, quàm in instaurandis Ecclesiis, & alendis pauperibus, aliisque piis necessitatibus prouidendis, quibus de causis antea quoque *in Lateranen. Concil.* de quo *in cap. prohibemus, de censib.* fuerat constitutum, vt non liceret Prælatis nouam Ecclesiis imponere, vel veterem augere pensionem: quamuis
69 glos. ibi censu potius, quam pensione, de qua hîc loquimur, intelligere velit. Concilium verò Trid. *sess. 24. de reform. cap. 13.* constituit, ne Cathedrales Ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum mille, & Parochiales, quæ summam ducatorum centum, secundùm verum annuum valorem non excedunt, vllis pensionibus, aut fructuum reseruationibus prægrauentur, quæ quidem summa intelligitur iuxta valorem ducatorum loci, in quo est beneficium, vt referunt decisum Læl. Zech. *de Republ. Eccles. cap. 28. n. 4. pag. mihi* 323. Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Parochus, vlt. & verb. pecunia 1. & verb. pensio 12.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis. 418. in 1. edit. aliàs resolut. 365. num. 2. & resol. 644. in 2. edit.* Nicol. Garc. *in addit. ad tract. de benefic. par. 1. c. 5. n. 373. & in dicto tract. num* 375. asserit, quòd in pensione, quæ constituitur super Parochiali, solet apponi clausula, *dummodo remaneant centum ducati annuatim liberi pro Rectore,* & quod verbum illud, *liberi,* importat idem, quod absque vllo grauamine, per Rot. *decis. 298. par. 1. diuers.* de qua clausula latè diximus *in tr. de clausulis vsufreq. claus. 47. & 48.* secundum Lugdunen. impress. *& de officio, & potest. Parochi cap. 19. n. 15. cum seqq.* Si enim lex ciuilis Falcidiam Legatis decreuit imponere, ne hæres nimium prægrauetur, vt habetur *in princ. instit. de leg. Falcid.* (cum legatum sit delibatio hæreditatis, *l. legatum ff. de legat. 2.* sicut pensio beneficij) quantò consultius Canones, & Canonum seruatores à grauaminibus Rectores Ecclesiarum seruare debent indemnes? Verùm quia plerumque Christo in pauperibus suis, quod nobis dispensandum tradidit, reddere detrectamus, illud Augustini, de quo *in c. maiores 16. q. 7.* tum hac in re, tum etiam in aliis causis impletur, cùm ait, *hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus.* Statuit præterea Concil. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 18.* vt pensiones minui possent ex occasione legitima, quia is, qui eas soluit, tenetur portiones aliquas Episcopo soluere ex causis Ecclesiæ opportunis; vt idem Concil. statuit *proximè citato loco,* ita & pensio immoderata redigi ad moderationem debitam potest, vel quando in posterum incipit nimiùm prægrauare, vt notatur *in c. 1. de consuet. & in c. præterea, de iure patr.* Denique Nicolaus V. summus Pontifex statuit, vt habetur *in regulis Cancellariæ,* vt literæ pensionis non expediantur in Curia, nisi is, qui pensionem est soluturus, præstet de ea se consensum.

Cæterùm legitimè imposita pensio est à beneficiato soluenda, atque ad id compelli potest, non solùm in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis ante suam prouisionem, Nau. 70
cons. 1. n. 3. & 4. & cons. 2. n. 3. & 5. de solution. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 7. n. 46.* Monet. *de distribut. quotid. p. 3. n. 22.* Decian. *cons. 37. n. 12. & 14. vol. 2.* Beller. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore, §. 8. in princ.* Ita vt pensionarius agere possit hypothecaria contra successorem in beneficio, 71
super quo fuerit imposita pensio, secundùm Roman. *cons. 388.* & Remin. iun. *cons. 298. n. 9. vol. 3.* quos refert. & sequitur Beller. *d. §. 8. num. 9.* Rot. *in Toletana pensionis 1. Iulij 1630. coram R. P. D. Merlino.* In cuius tamen electione erit vel agere contra beneficij possessorem, vel contra hæredem defuncti prædecessoris in casibus, in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio, si adhuc viuit, vt per Gig. *d. q. 39. n. 11. & q. 43. n. 5.* Rot. *dec. 1182. n. 1. p. 3. lib. 3. diuers.* Franc. Leo *d. p. 2. c. 7. n. 51.* Beller. *d. §. 8. n. 10.* vbi *nu. 11.* cum Gig. *d. q. 39. n. 13.* aduertit conducibilius esse pensionario, quod potiùs agat contra possessorem beneficij, quam contra hæredem defuncti prædecessoris, quia contra possessorem beneficij procedit executiuè, quatenus non soluat; si autem vellet agere pensionarius contra hæredem defuncti prædecessoris, tunc esset necesse iuris ordinem seruare; in casu verò, quo pensionarius agat contra successorem, idemmet successor habebit actionem contra suum prædecessorem, si viuit, vel eius hæredes, Ioan. Andr. *in cap. non est in mora; de regul. iuris in 6.* Federic. *cons. 090. num. 6.* Geminian. *cons. 4. n. 9. & per tot.* quos refert, & sequitur Beller. *d. §. 8. n. 12.* & licèt Rot. aliquando dubitauerit, an 73
detur actio pensionario contra successorem in beneficio pro terminis decursis, & non solutis in vita prædecessoris, vt per Cassad. *decis. 3. & 4. de locato.* Achil. *decis. 3. de de pension. &* Crescent. *dec. 6. n. 3. & 7. de solut.* ipse tamen postmodum eam concessit cum hoc temperamento æquitatis, si diligentiæ scilicet præcessissent contra eundem prædecessorem, ideò vt pensionarius nulla notari possit negligentia. Ita fuit dictum *in vna Canarien. pensionis 15. Ianuar. 1597. cor. Gipsio, & in causa Hispalen. pensionis 16. Decemb. 1577. cor. Card. Bianchetto, & in Oscen. & Barbastren. pensionis 19. Aprilis 1609. cor. Card. Lancelloto iun. & sæpissimè in aliis citatis in Neritenen. pensionis 10. Iunij 1611. coram Gregor. XV.* impressa per Farin. *decis. 352. n. 2. p. 2. recent.* & per Beltramin. *decis. 507. n. 1.* & per Campen. *in diuers. Iuris Canon. rubr. 11. c. 14. n. 10.* referunt latéque exornant Beller. *d. §. 8. n. 13.* Franc. Leo *d. c. 7. n. 52. & 53.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. n. 199.* Steph. Grat. *discept. forens. c. 94. n. 59.* Marescott. *var. lib. 1. c. 18.* Pacific. *de Saluiano interdicto decis. 99. & inspect. 3. c. 4. à n. 199.*

Sed dubitaui, an pensio posita super Canonicatu, cuius Præbenda fuit dimissa, & alij adiudicata, debeatur à possessore præbendæ, vel potiùs ab obtinente Canonicatum? Consultus de hoc dubio D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Aduocatus integerrimus, & vtriusque iuris consultissimus, scripsit ad pensionem huiusmodi teneri, qui possidet Canonicatum, super quo pensio imposita fuit, quia ad hunc effectum non sufficit fuisse dimissam primam, & assequutam nouam præben-

dam, nisi quoque fuerit renuntiatus titulus Canonicatus: quia pensio non dicitur reseruata super prædiis præbendæ in mera temporalitate consistentibus, sed super præbenda, prout est ius percipiendi ex isto, vel ex illo prædio, atque ita dimittitur terrenum, & sola temporalitas, sed retinetur idem Canonicatus cum sua præbenda: & cum illa temporalitas non sit perpetuò annexa Canonicatui, illius dimissio non facit, vt pensio desinat esse reseruata super fructibus & præbenda, super quibus reseruata fuit, Gig. *de pensionib. q.* 63. *n.* 3, *vers. secundo casu pulchrè*, Rot. *decis.* 8. *n.* 1. *vers. secundo casu, de consuetud. in nouis*, Seraphin. *decis.* 1429. *n.* 4. vbi quòd onus pensionis non transit ad alium ob solam bonorum translationem, sed demum si transferatur titulus. Monet. *de distribut. quotid. p.* 3 *q* 8. *n.* 15. *&* 16. *& de optione Canon. c.* 7. *q* 1. *n.* 47. Gonzal. *ad reg.* 8. *cancell gloss.* 34. *n.* 45. *& seqq.* bene Garc. *de benefic in addit. p.* 1. *c.* 3. *n.* 466, Mantic. *decis.* 273. *n.* 1. *vers. sed cum dic*, & fuit plenè resolutum *in Lucana pensionis* 29 *Ianuar.* 1618. *coram bona mem. Vbaldo sen.* ita vt præbenda, sit inseparabilis; & ita non possit dimitti antiqua præbenda, quominùs dimittatur etiam Canonicatus, vt per eundem Garc. vbi suprà, Hinc licèt quando pensio fuit reseruata super pluribus redditibus, censeatur distributa pro rata, ita vt parte ipsorum dismembrata, pensio quoque censeatur diminui pro rata Abb. *in cap. constituimus, num.* 8. *de relig. domib.* Gom. *in compend. vtr. signatura num.* 87. *vers. & alius casus*, Mantic. *decis.* 224. tamen procedit dummodo fiat dismembratio tituli, secus autem si dismembrentur bona, Mantic. *dec.* 273. Seraphin. *d. decis.* 1429. *num* 4. Quando enim tantum dismembratur fructus, sufficit quod beneficio pensione grauato remaneant tot alij fructus, ex quibus pensio reseruata solui possit, Seraphin. *vbi suprà num* 6. Et quod plus est, dum pensio ex vtrisque debetur, quia sunt dismembrati tituli, pensionarius habet electionem agendi ex duobus possessoribus, contra quem velit, & pro tota pensione, dummodo fructus sint tantæ pensionis capaces, vt declarat Seraphin. *d. decis.* 1426. *n.* 7. Et adhuc est manutenendus in sua quasi possessione exigendi; quamuis ex aduerso dicatur, quod fructus sunt tenues, quia hæc exceptio, & aliæ huiusmodi sunt ad petitorium reiciendæ, Gregor. XV. *decis.* 275. *num.* 11. & fuit dictum *in Lucana pensionis* 21. *Aprilis* 1616. *coram R. P. D. meo Pirouano*, *& in Fauentina pensionis* 10 *Ianuarij* 1619. *coram bona mem. Vbaldo sen. & in Calagurritana pensionis* 17. *Iunij* 1624. *coram bona mem. Patriarcha Manzanedo.*

74 Extinguitur autem pensio morte ipsius pensionarij, per contractum matrimonij, per promotionem pensionarij ad Episcopum, & per professionem in aliqua religione, sicut etiam vacant beneficia. & in his omnibus casibus notauimus supra, & breuiter tangit Squillante *de priuileg. clericor. cap.* 5. *à n.* 42.

75 Inter casus extinctionum pensionis, ille est notabilis, quem ponit Rota *in causa ciuitatis Plebis pensionis* 15. *Iunij* 1616. *coram bon. mem. Cardin. Sacrato.* Fabius resignauit parochialem, reseruata sibi pensione, cum facultate regrediendi ad parochialem casu, quo pensio sibi non solueretur, cessante resignatario soluere pensionem, Fabius obtinuit se immitti in possessionem parochialis, prout realiter fuit immissus, & appellauit resignatarius, & causam appellationis obtinuit commissi in Rota cum clausula, *Sine præiudicio legitimæ executionis*, postea fuit concordatum, & resignans remisit resignatario possessionem Parochialis, & per multum tempus exegit pensionem, mortuo demum resignatario, & per illius obitum prouiso Angelo ipse dedit de extinctione pensionis, quasi quod per dictum regressum resignantis ad Parochialem resignatam pensio ad instar vsusfructus fuerit consolidata, cum proprietate, ex cumulatis per Gig. *de pensionibus, q.* 49. *n.* 7 & hoc stante non poterit per simplicem concordiam inter resignantem, & resignatarium sine nouo beneplacito Apostolico reuiuiscere; vt resoluit Gambar *de offic. & potest. Legati de Latere, lib.* 6. *num.* 483. *cum plurib. seqq.*

Contrarium tamen sententiam, quòd scilicet pensio non fuerit extincta, tenuerunt Domini de Rota in causa supradicta, moti ex eo, quia lis inter resignantem, & resignatarium, nunquam fuit finita, stante commissione appellationis, de qua supra; tum ex eo quia iudex non poterat incipere ab executione, sed debebat procedere ordinatè canonizando regressum. Cassiodor. *decis.* 4. *de locato* Gambar. *d. lib.* 6. *n.* 472. Vnde resignatarius de facili obtinuisset in primis reuocari remissionem hoc stante, quòd lis inter resignantem, & resignatarium non fuerit finita, pluribus rationibus ibi concludebatur pensionem non fuisse extinctam; 77 tum denique quia ipse resignatarius ante finitam litem poterat pœnitere, offerendo soluere pensionem, Sarnen. *super reg. de subrogandis quæst.* 7. *vers. secundus casus est*, Rot. in *Placentina Decanatus* 15. *Nouembris* 1595. *coram bon. mem. Penia*, atque ita non obstat Gambar. *d. lib.* 6. *n.* 483. suprà allegatus, quia loquitur, per sententiam est canonizatus regressus, quod debet intelligi per sententiam, quæ fecerit transitum in rem iudicatam: nam aliàs sententia per appellationem suspenditur, & durante lite habetur, ac si non esset, & ipsemet Gambar. *ibidem sub n.* 349. *cum seqq.* admittit, quòd resignans litè pendente possit pœnitere, & renunciare regressui. 76

78 Illud denique est aduertendum, posse pensionarium, etiam sine summi Pontificis auctoritate, in totum, vel pro parte remittere pensionem sibi debitam, quasi priuatum, & proprium, vt latè ostendunt Caccialup. *de pension. q.* 30. *n.* 11. Gig. *in simili tract. q.* 45 *n* 5. *& q.* 99. *n.* 8. *& q. vlt. num.* 8. *& cons.* 112. *n.* 7. *& cons.* 125. *n.* 6. *& cons.* 145. *n.* 6. Bursat. *cons.* 126. *n.* 91. Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib* 5. *q.* 1. *num.* 123. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 2. *c* 22. *n.* 79. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 39. & specialiter de remissione partis Gig. *d. q.* 99. *n.* 4. Aluys. Ricc. *in collect. decis. p.* 5 *collect.* 1653. *vers. item potest.*

79 Quæstio est etiam in hac materia controuersa, an pensiones decursas amittat, qui vigore regressus ob illas non solutas obtinuit immitti in possessionem beneficij? Illas amittere tenet Steph. Gratian. *disceptat forens. cap.* 617. *n.* 34. vbi citat Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij c.* 6. *de pensionib. n.* 6. & Gig. *latè disputantem de pensionib. q.* 76 *per tot.* arg. tex. *in l. apud Celsum. §. Labeo, de doli except.* vbi quòd condemnatus ad dandum hominem, si promisit illum tradere intra certam diem sub pœna, transacto tempore non potest pulsari, vt soluat hominem, & pœnam.

80 Contrarium tamen, his non obstantibus, verius mihi videtur. idque expressé colligo ex text. *in l. colonus ff. locati*, vbi dicitur, quòd Dominus potest expellere

expellere colonum contumacem in solvendo, &
petere pensiones, & *in Auth. Qui rem. C. de sacros.
Eccles.* vbi dicitur quòd Ecclesia potest expellere
emphyteutam per biennium non soluentem,& ha-
bere pensiones, ac retinere melioramenta:& nullus
dubitat posse dominum tunc expellere emphyteu-
tam,& petere pensiones,quando incepit ab expul-
sione, vt resoluunt Clar. *in §. emphyteusis, quæst.* 10.
post princ. Gig. *de pension. q.* 73. *n.* 8. Surd. *decis.* 327.
n. 14. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 633. *n.* 38.
cum duobus seqq vel saltem ab executione præteri-
tarum pensionum cum protestatione, Card. Mant.
de tacitis, & ambig. conuent. li 22. *tit.* 33. *n.* 5. Camill.
Borell. *in summ. omnium dec. tom.* 1. *tit.* 33. *n.* 146. Bu-
ratt. *decis.* 624.

81 Et absque dubio hanc sententiam veriorem exi-
stimo eo casu, quo pensionarius sub iuramento se
obligauit ad pensionis solutionem: quia tunc iu-
ramentum habet vim clausulæ, *rato manente pacto,
l. si quis maior C. de transact.* Bald. *in l. cum proponas,
n.* 2. *vers. ulterius. C. de transact.* Seraphin. *de priuil.
iuram. priuil.* 85. Cardin Tusch. *tom.* 1 *lit. C. conclus.*
82 300 *n.* 4. Clausula autem, *rato manente pacto*, ope-
ratur, quòd debitum principale simul & pœna exi-
gi possint, & vtrumque debeatur. *l. qui fidem ff. de
transact. d. l. cum proponas.* Salustius Tiber. *in form.
instrum. lib.* 1 *ca.* 4. *num.* 10. *& cap.* 19. *n.* 14. Gutier.
in repet. l. nemo potest. num. 413. *ff. de legat.* 1. Cald.
Pereira *de empt. & vend. c.* 30. *n.* 52.

83 Vnde in emphyteusi apposita operatur, vt em-
phyteuta possit expelli ob non solutionem cano-
nis, etiamsi dominus directus illum receperit de
præterito, quia vtrumque consequi poterit, videli-
cet, canonem præteritum,& expulsionem, quæ sunt
compatibilia. Alexand. *cons.* 176. *n.* 2. *seq. vers. nec ad
hoc obstat, & cons.* 206. *num.* 2. *vers. ad prædictorum,
vol.* 7. Card. Tusch. *d. concl.* 300. *n.* 11. Mart. *de clau-
sulis p.* 1 *claus.* 131. *n.* 7. quos refero *in tract. de clau-
sulis vsufreq. claus.* 128 *n.* 7.

84 Non obstat *dict. l. apud Celsum. §. Labeo.* quia ibi
pœna successerat loco rei debitæ, cùm fuerit ma-
ior, quàm res debita. & ideò minor illa summa in-
erat maiori, *cap.* 1. *de arbitr. lib.* 6. *l.* 1. *§. si stipulanti,
ff. de verbor. oblig.* cum aliis citatis per Card Tusch.
tom. 7. *lit. S. conc.* 885. At verò in hoc casu regressus
non succedit loco pensionum debitarum, sed illis
accedit, ac proinde vtrumque peti potest, pẽsiones,
scilicet præteritæ,& beneficium, ad not. per Bald. *in
d. l. cum proponas. n.* 3. *vers. tertio casu*, & *ibi* Paul. de
Castro *n* 2. *vers. adde quartum casum.*

85 Et maxime, quia pẽsiones petuntur ex debito an-
tiquo propter fructus beneficij perceptos, & re-
gressus ob incursam contumaciam in non soluen-
do debitis temporibus, vel potiùs ex pacto expres-
se initio in litteris Apostolicis reseruationis: &
tunc quando pœna apponitur loco conceptus,&
postea res, & pœna petuntur ex diuersis causis, ve-
luti si pœna petatur ex contumacia, vel ex pacto,&
debitum ex actione antiqua, certum est, vtrumque
peti posse, ex addictis per Bald. *citato loco, vers. sed
si non petitur*, ibi, *interdum pœna*, & Paul. *ibidem
vers. item adde quintum.*

86 Verùm, quia aliquando proprium interesse ho-
mines excæcat,& non sinit vera agnoscere,& ideò
vulgo dici solet; *In causa propria Aduocatum quæ-
ro*, propterea hac de re consului sapientissimum &
vtriusque iuris consultissimum D. Ioannẽ Ghinum
in Romana Curia primarium, & integerrimum
Aduocatum, nunc verò Cameræ Apost. commis-
sarium meritissimum, qui respondit, vt sequitur.

Quæritur pro insigni viro D. Augustino Barbo- 87
sa, in scientia legali nemini secundo, & omnibus
Iurisperitis, præsertim sacrorum Canonum Profes-
soribus, ob tot Opera cum summa eius laude im-
pressa per maximè benemeritu, an ipse, qui obti-
nens Thesaurarium insignis Ecclesiæ B Mariæ de
Oliueira, illam resignauit ad fauorem Balthasaris,
cum reseruatione annuæ pẽsionis ducatorum 200.
auri de Camera, & regressus in euentum non so-
lutionis, & stante mora eiusdẽm Balthasaris in sol-
uendo pensionem huiusmodi, obtinuit etiam per
decisiones & rem iudicatam Rotales canonizati
dictum regressum, hodie valeat petere, & exigere
terminos dictæ pensionis decursos,& non solutos,
vel quoad eos per dictum regressum sibi præiudi-
cauerit? Et pro veritate requisitus crederem non
prohiberi dictos terminos petere vsque ad actua-
lem illorum exactionem.

Nam licèt Gig. *in tract. de pensionib. in hac eadem* 88
quæstione, teneat pensionarium, postquam obtinuit
possessorem beneficij priuari ob non solutionem
pensionis. non posse petere terminos decursos, ve
in quæst 76 *ex n.* 2 *vers. istis non obstantibus*, quem
sequuntur Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 152 *n.* 19.
& tom 4. *c.* 617. *n.* 13. *vers. insuper. cum seq.* Paris. *de
resignat. lib.* 6. *q.* 3. *num.* 30. vbi quòd regressarius
recipiendo pensionem decursam videtur renunciare
regressui.

Tamen dictum Gigan. ita simpliciter intelle- 89
ctum non est verum; sed materia videtur potius
distinguenda: nam, aut quæritur de eo, qui si vo-
luisset, potuisset habere regressum; quia lapsus fue-
rat terminus soluendi pensionem, & nihilominus
recepit eam,& tunc videtur regressui renunciasse,
quia, cùm concernat tantum fauorem ipsius pen-
sionarij, regressus reseruatus intelligitur eo volen-
te ita Gambat. *de officio. & potest. legati de latere,
tit. de pensionib. lib.* 6. *n* 489. *vers. primus casus*,& in
terminis loquuntur Cassad. *decis.* 2. *n.* 3. *post princ.
vers quod procedit, & decis.* 3. *n* 4. *tit. de locato.* Ca-
pitaq *dec.* 8. *n.* 1. *p.* 3. Paris. *de resignat. lib.* 6. *quæst.* 3.
n. 20. *&* 12. *& q.* 3. *n.* 82. Pute. *decis.* 206. *n.* 1. *lib.* 1. *&
decis.* 86. *lib.* 2. *in correctis.* Sicuti recipiens Cano-
nem post incursam caducitatem, videtur illam re-
mittere, Specul. *in tit. de locato. §. nunc aliqua, n.* 34.
vers. 130. *quæritur.* Surd. *decis.* 317. *n.* 26. Mantic.
dec. 200. *n.* 1. ex eadem ratione, quòd caducitas in- 90
telligitur domino volente, Roland. *d. cons.* 57. *n.* 9.
& cons. 82. *n.* 6. *lib.* 3 Castad. *d. decis.* 2. *de locato* &
iste non est casus noster.

Aut loquimur de eo, qui egit in iudicio ad pen- 91
sionem tantùm, & de regressu nihil dixit,& eodem
modo recipiendo pensionem saltem sine protesta-
tione videtur regressui renuntiare. Gambat. *d. lib* 6.
n. 482 *vers. secundus casus*, qui mouetur ex dicto
Speculatoris *vbi suprà*. Sed nec iste est casus no-
ster;& hæc conclusio etiam continet in se aliquam
difficultatem: quia remissio intelligitur facta
etiamsi canonem, vel pensionem recipiat cum pro-
testatione. Gig. *q* 73. *n.* 7. Mantic. *d decis.* 200. *n.* 2.
Surd. *dec.* 317. *n.* 26 Corbul. *de causa priuata ob non
solut. canon limit.* 21. *n.* 2.

Vel denique versamur in casu, quo pensionarius 92
egit ad vtrumque,& fuit pronuntiatum super vtro-
que, scilicet super solutione pensionis, & super
regressu, prout est casus noster; & tunc certè re-
cipiendo pensionem etiam absque protestatione,
non censetur renunciare regressui, siue pensio sit
de præterito, siue de futuro; quia, vt inquit idem
Gambat, *loco citato, num.* 483. *vers. tertius casus*,

per pronunciationem iudicis resolutus est titulus possessoris, & consolidatur in pensionarium virtute regressus: vnde nec tacitè nec expressè beneficium potest reuertere ad ipsum; quia semel exclusus semper remanet exclusus: & benè quia Papa in regressu de nouo confert beneficium pensionario ex nunc, prout ex tunc; adeò vt collatio censeatur facta ab initio, Achil. *decis. 6. num. 4. de renunc.* & proptereà, quamuis ipse posteà petat pensiones decursas, tamen non ideò videtur renunciasse regressui, quia ex quo possessor semel beneficium amisit ob non solutionem pensionis, non potest absque nouo titulo illud recuperare; etiamsi regressarius consentiat; quia illius ius non pendet ab eius voluntate, sed à Papa, quatenus velit ei beneficium de nouo conferre. Gambar. *vbi suprà num. 484 cum seqq.* quem intellexit Rota *in ciuitatis Plebis pensionis 15. Iunij 1616. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato*, quando canonizatus est regressus per sententiam, quæ fecit transitum in rem iudicatam, vt in hoc casu, quicquid contrarium dicendum esset, si iudex nullo modo pronunciasset super regressu, vt declarat idem Gambar. *dicto loco num. 4. 8. & seqq.* vbi, quòd licèt sola declaratio pensionarij videatur inducere vacationem, tamen magna æquitas dictat contrarium; si præsertim pensionarius recepit pensiones sequentis temporis, & facit Caputaq. *decis. 10 par. 3.* vbi quòd habens regressum repellitur exceptione *reg. de triennali*, Mohed. *decis. 1. de causa possess. & propr.* quia ex triennali præsumitur nouus titulus, latè Rot. *in Cordouben. Capellaniæ 25. Nouembris 1597.* & sic etiam Caputaq. tenet post latam sententiam super regressum requiri nouum titulum.

93 Non obstant rationes Gigan. *d. q. 79.* non enim primo, quòd scilicet pensio sit onus reale cohærens ipsi beneficio; quia imò potiùs est onus fructuum, & ipsis fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructus percepit, vt latè probat idem Gigas *resp. 29. num. 4 vers. propterea quod*, & ideò pensio decursa de tempore, quo beneficium fuit occupatum ab intruso, ab ipso solo est soluenda, & non à titulari, qui fructus de illo tempore non percepit; Gigas *per totum dictum responsum*, & in eadem quæstione tantùm sequitur Burlat. *cons. 361. n. 19. vers. secundo quod*, adeò vt si contingat verum titularem post recuperatum suum beneficium conueniri super pensione decursa durante intrusione, ipse cedendo actiones contra intrusum liberatur, Pute. *decis. 10. lib. 1. in correctis*, Ferret. *cons. 37. n. 2.* Burlat. *d. cons. 761 n. 18. vers. beneficiariusque, lib. 4.* qua ratione, etiamsi quis nulliter beneficium resignet, non ipse resignans, qui per resignationem nullam suam possessionem beneficij amisit, sed resignatarius, qui vigore resignationis quantumuis nullæ fructus percepit, Mohed. *decis. 3. de renunc.* & ideò etiam mortuo beneficiario, qui non soluit pensionem, successor non cogitur soluere pensionem, nisi factis diligentiis contra hæredes prædecessoris. Gregor. *decis. 507 num. 3. & ibi, adden. n. 7.* & fuit me informante pro recolendæ mem. Scipione Cobellutio viro laudatissimo ob eius eminentes virtutes à sanctæ mem. Paulo V. ad Cardinalatus dignitatem exaltato, & Cardinalis sanctæ Susannæ nuncupato resolutum *in Larinen. pensionis 7. Februarij 1620. coram Vbaldo sen.* & pariter in isto casu successor cedendo actiones contra hæredes prædecessoris liberatur, Pute. *decis. 15. de pensionib.* ergo, licèt pensio cohæreat beneficio, tamen magis inhæret fructibus, illósque tantùm sequitur, Gig. *d. resp. 29. num. 2. & 4.* Quod comprobatur etiam ex alio, nam ratio, quare pensio imposita super fructibus, & distributionibus quotidianis debet solui à Capitulo, cui accreuerunt propter non residentiam Canonici, qui illius reseruationi consenserat, non autem ab ipso Canonico iuxta opinionem Rotæ, vt *in decis. 133 per tot. p. 2. recent.* Garc. *de benef. p. 1. c. 5 n. 206.* Gonzal. *glos. 5. §. 5. n. 44* quod non est, nisi quia de intentione Papæ, dum pensionem reseruat, est grauare illos fructus, super quibus imponitur pensio, & non beneficium, vt est beneficium, vt per Rot. *vbi suprà sub n. 3.* qui proptereà dicuntur pro ipsa pensione affecti, & hypothecati, vt ibi: & consequenter pensionarius agere potest hypothecaria contra quemcunque possessorem fructuum, Gig. *de pensionib. q. 51.* Caccialup. *q. 9. vers. aut quærimus*, cum aliis citatis; igitur pensio est onus fructuum, illisque, vt dixi, inhæret magis quàm beneficio, & ex consequenti actio, quam habet pensionarius aduersùs possessorem fructuum perceptorum, non perditur per regressum ad beneficium, vt vult Gigas *d. q. 76.*

Minúsque concludit alia ratio eiusdem Gigantis dicentis, quòd cùm regressarius succedat in beneficio, eius creditum confunditur, quia illa quoque cessat, ex prædictis, cùm pensio decursa debeat solui ex fructibus anteà decursis, & non de futuris: qua ratione regressarius potest vtrumque petere, scilicet pensiones præteritas, & regressum; quia ex quo debetur vtrumque, per acceptationem vnius, non sequitur renunciatio alterius, Gambar. *vbi suprà n. 191. vers. & dico.* 94

Sed neque obstat tex. *in l. apud Celsum. §. Labeo. ff. de dolt excep.* vbi quòd commendatus ad dandum hominem, si promisit illum tradere intra certum diem sub pœna, transacto tempore non potest pulsari, vt soluat hominem, & pœnam, cum aliis iuribus à Gig. citatis *d. q. 76.* ratio illius text. est, quia postquam creditor assecutus fuit id, quod principaliter debebatur, petendo pœnam videtur inhonestis quæstibus anhelare Soc. iun. *cons. 13. n. 2. & per tot. lib. 2.* & etiam valdè benè, cùm ibi in substantia debitus non esset nisi homo; ideóque tex. dicit iniquum esse hominem, & pœnam petere; secùs autem in casu nostro, in quo non est sufficienter consultum regressario, si recuperet tantùm suum beneficium, quia semper remanet in damno propter fructus perceptos, nisi consequatur vtrumque, scilicet, beneficium, & pensiones decursas, vt tenet Gamb. *vbi supra n. 491.* Hinc, licèt pœnæ conuentionales de iure Canonico debeantur, tamen sustinentur semper pro quanto alterius partis interest, Roman. *cons. 510 n. 8. vers. est, & vltimò*, vbi Mandos. *super verb. interesse*; & quando etiam ex vno malè facto resultat pœna ciuilis, & criminalis, vna alteram non confundit, Franc. *in c. felicis. §. per hoc, num. 4. in 4. limit. extra, de pœnis*, cum aliis per Gratian. *discept. foren. tom. 5. c. 859. n. 9.*

Postremò non obstat, quòd in materia feudali & 96
emphyteutica petens canones præteritos, videatur remittere caducitatem: quia argumentum non applicatur casui nostro, saltem postquam fuit pronunciatum super regressu, ex quo priuatus per sententiam, reducitur ad statum pristinum, in quo erat ante renunciationem iuxta naturam regressus, Gamb. *dicto lib. 8. n. 498.* Achil. *decis. 7. n. 2. in fine, cum seq. de renunc.* vbi quòd Papa in regressu confert beneficium ex nunc, prout ex tunc, & ideò collatio censetur facta ab initio, Put. *dec. 306. n. 2. vers. quia dicebatur,*

cebatur.lib. 1. in correctis, indiget noua collatione, & nouo titulo, qui non potest dari à priuato, Gambar. *d.lib. 6. n.* 485. *& vers. praeterea*, imò postquam fuit pronunciatum super vtroque, vtrumque debetur, regressarios sibi non praeiudicat petendo tantùm pensiones praeteritas, idem Gamb. *d.loco n.* 491. *vers. & dico.*

97 Et ex eisdem non obstat, quòd extinctio regressus est actus fauorabilis, vt inquit Paris. *de resignat. lib.6.q.6.nu.*39. quodque cassetur ex sola voluntate ipsius regressarij, Caputaq. *dec.* 12. *n.* 1. *p.* 3. Paris. *d. q.*5 *n.* 88. & per renunciationem factam coram notario, & testibus, Craescent. *dec. 1. de renunc.* Achil. *dec.6.eod.tit.* Paris. *de resignat.lib.*2. *q.* 13. *n.*16. *vers. quartò infero*; quia procedit antequam regressarius declaret velle redire ad suum beneficium, Pute. *d. dec.*306. *n.* 2. *vers. quia dicebatur, l. 1. in correctis*, vbi quòd declaratur cessionem ab initio fuisse nullam; vel si nolumus amplecti rigorem, sed aequitatem, quae dictat contrarium teste Gambar. *vbi suprà num.* 489. *vers. tamen magna aequitas*, quae etiam mihi placet, quousque non sit pronunciatum super regressu, sed post sententiam, quia priuatus indiget noua collatione, quae, vt dictum est, non potest dari à priuato, tacitus consensus regressarij nihil prodest, quia etiam expressus esset inutilis, ex allegatis. Quare, &c. Ioannes Ghinius Aduocatus. Hactenus vir iste doctissimus, cuius in consulendo auctoritatem tota agnoscit Curia, & ideo huic suae consultationi subscripsère Doctores magni nominis Romae, Bononiae, & Neapolis, & nullus est, qui de hac doctrina dubitet, imò mirantur omnes in re adeò clara allucinatum fuisse Gigantem virum aliàs doctissimum, & quod peius est, ipsummet Gratianum, qui illum sequitur, articulo quaestionis minimè examinato, vnde spero non esse ampliùs relinquendum disputationi locum.

98 Redditur quoque nulla pensio exacta litteris non expeditis stante decreto in reseruatione apponi solito, *vigore litterarum Apostol. desuper conficiendarum, nec ante, aliàs praesens reseruatio sit nulla.* Ita Pute. *decis.*199. *lib.*3. Crescent. *dec.* 18. *de praeben.* Nicol. Garc. *de benefic. p.*4. *c.*2. *n.*43. *& seq.* Mantic. *dec.*186. *per tot. & dec.* 300. vbi *num.* 1. quòd nulla excusatio suffragari potest ad curandam nullitatem pensionis, Rot. *in Veronen. pensionis* apud Marchesan. *de commission. p.* 1. *pag.*611. Rot. *apud Gregor. XV. decis.*440. vbi Beltram. *num.*8. Cochier *ad reg. Cancel. de non iudicando iuxta formam* 15. *aliàs* 26. *n.*38. Quod quidem locum habet, etiamsi litterae essent in parte expeditae: nam requiritur totalis expeditio, Sarnen. *in reg. de idioniate, q.*8. Tiber. *in praxi Adiutoris Cam. lib.*3. *c.*4. *in addit.* Rot. *in d. Veronen. pensionis.*

99 Eodem modo ex solitò decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus concessis conferendi reseruata, vt scilicet, per eos prouisi de beneficiis teneantur intra sex menses litteras expedire, alioquin dictis sex mensibus elapsis beneficia eo ipso vacent: & certum est illis non expeditis infra dictum tempus ea vacare, vt per Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. gloss.* 15. *num.* 109. *&* 110. Rot. *in Vlixbonen. beneficij* 22. *Iunij* 1622. *&* 19. *Decembris eiusdem anni, coram bonae mem. Vbaldo*, nisi prouisi huiusmodi fuerint à Datario impediti, ita vt infra dictum tempus litteras expedire non potuerint, sicut fuit resolutum *in Vlixbonen. beneficij* 4. *Decembris* 1609. *coram Cardin. Pamphilio tun. & in d. Vlixbonen. beneficij* 19. *Decembris* 1622. *coram bona mem. Vbaldo.* De quo impedimento dicitur constare, si coram Notario, & testibus fuerit institutum coram Datario pro noua prouisione, & protestatum, quòd per eos non stat, quin expeditio fiat intra tempus praedictum, prout tradit Gonzal. *in loco mox allegato*, & Rot. *in d. Vlixbonen. coram bonae mem. Vbaldo.*

Dicuntur autem litterae expeditae, quando sunt plumbatae, Sarnen. *in reg. de non iudic. iuxta formam suppl. quaest.* 5. *num.* 5. Rot. *decis.*674. *num.* 1. *&* 2. *part. 1. diuers.* & aliis relatis Rot. *decis.*170. *part.* 2. *recent. quae est* 440. *apud Gregor. XV.* Cassad. *decis.*4. *num.*3. *super regulis*, Mandos. *in reg.* 8. *quaest.*3. Garc. *de benefic. p.*4. *c.* 2. *n.* 56. Rot. *in Bisuntina pensionis* 4. *Iunij* 1603. *coram Card. Sacrato.* 100

Extinguitur etiam, siue nulla redditur pensio, stante decreto, quòd illa nulla sit, si non fuerit soluta verè, & realiter, quandiu vixerit, vbi actualis, & vera solutio facta non fuerit, quamuis pensionarius confiteatur de recepto, quia talis confessio non suffragatur; Ferentil. *in annot. ad decis.* 156. *lit. A. Buratti*, Rot. *in Bergom. pensionis* 7. *Nouembris*, 1625. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in Parmen. pensionis* 27. *Ianuarij*, 1617. *coram bonae mem. Patriar. bar. Mazaneudo, & in Cermien. pensionis* 22. *Martij*, 1632. *coram R. P. D. Verospio*, in qua, etsi concurrerent plures solutiones reales, ex quarum vnica producta potuisset pensionarius obtinere manutentionem, vt saepiùs Rot. respondet, & signanter *in Lucana pensionis* 21. *Aprilis*, 1617. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Spoletana pensionis*, 21. *Iunij*, 1619. *coram bonae mem. Vbaldo sen.* Attamen stante rescripto Signaturae gratiae, in quo fuit concessum arbitrium Rotae super cumulatione petitorij, & possessorij, & ex quo relaxatur iuris rigor, & stante productione omnium solutionum, ex quibus apparebat non omnes fuisse reales, sed confessatas, & quidem à particolo procuratore pensionarij, Rot. censuit esse locum cumulationi, prout priùs in eisdem terminis responsum fuerat *in Cremonen. beneficij* 26. *Aprilis* 1621. *coram bonae mem. Vbaldo sen.* quia ex dicta solutione confessata pro pensionario producta apparet de nullitate tituli inualidi, & sic videbatur iustificatum decretum annullatiuum, quod inficit titulum, & possessionem tanquam habens vim decreti irritantis, vt in terminis huius decreti fuit dictum *in decis.*184. *num.* 3. inter impressas Reuerendissimi D. mei Decani, *& in Bergomen. pensionis* 7. *Nouembris*, 1625. *coram eodem & in Syracusana quarta* 24. *Maij* 1585. *coram Card. Blanchetto*, quam refert, & sequitur Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss. vlt. n.*64 & Rot. *in d. Cermien. coram R. P. D. Verospio.* 101

Item quando quis obtinet sibi reseruari pensionem, debet facere mentionem de alia pensione super eodem beneficio reseruata, alias secunda pensio ad sui fauorem est nulla, quia si Papa sciuisset beneficium illud esse grauatum pensione, aut illam nullo modo reseruasset, aut saltem illam difficilius concessisset, quia non intendit Ecclesiam grauare duplici onere, Cassad. *decis.* 3. *num.* 1. *& per tot. de pensionib.* vbi *num* 4. ampliat, etiamsi secunda esset reseruata Motu proprio, Mohed. *decis.* 11. *num.*1. *vers. fuit tamen dubit. de tacito*, Caputaq. *decis.*298. *& decis.* 312. *num.*3. *vers. fuit insuper dictum, & num* 6. *part.* 2. late Boër. *decis* 162. *num.* 1. *&* 2. Rot. *decis.*739. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* vbi allegat alias decisiones, *& in Spoletana pensionis* 14. *Ianuarij*, 1612. *coram Vbaldo sen.* vbi quòd pensio esset nulla in totum dummodo tamen huius- 102

modi pensiones sint validæ, ad quem effectum sufficit docere de litteris reseruationis cũ sequuta quasi possessione exigendi, Rot. *d. dec. 739. n. 3. & 4* inter quas computanda est pensio annua, quæ soluitur pro seruitio Sacristæ, Paris. *de resig. l. 6 q 2. n. 47.*

103 Quæ videntur procedere etiam in pensione translata, in his enim terminis est dicta decisio. Boët 162. *num. 3. vers. contrarium*, quamuis ipse sustineat secundam pensionem esse validam, quia prima tempore translationis secundæ iam erat extincta, vt ibi, & meritò: quia per translationem pensionis prorogatur seruitus beneficij, & ideò est odiosissima, Caputaq *decis. 306. num. 19 p. 2. & decis. 100. num. 6. p. 3.* Sed tamen, istis non obstitibus, Rota tenuit contrarium, vt apud Crescent. *decis. 1. de rebus Eccles. non alien.* vbi quòd licet quando constituitur secunda pensio, debeat fieri mentio de alia pensione vigente super eodem beneficio; tamen si huiusmodi expressio facta fuit in prima assignatione pensionis, & demum per pensionarium casserit, & in eadem supplicatione eadem similis pensio alteri assignetur, fuit tantum pro validitate pensionis, etiam quòd antiquæ pensionis mentio non existeret; & hoc, quia Ecclesia ex hac, scilicet translatione, non recipit aliquod grauamen, ex quo si secunda pensio non valeret, prima remaneret valida, Anton. August. *in epist. tit. de translat. pension. in princ.* Rot. *decis. 122. n. 9. & decis. 505. n. 4. p. 1. recent.* & hoc sequuta fuit *in Terulen. pensionis. 25. Decembris, 1600. coram bona mem. Card. Sacrato, & in Veronen. pensionis, 14. Ianuary, 1615. coram Card Verospio*, quæ est inter alias decisiones diuersorum quæ nuper prodierunt etiam recentiores nuncupatæ, *dec. 119. n. 2. p. 2* quæ erit *pars 3. & in Mantuana pensionis, 4. Decembris, 1626. coram R. P. D. Merlino*, vbi latissimè firmatur, quod ex latione pensionis nullum infertur Ecclesiæ præiudicium considerabile, sed euentuale tantùm, cùm contingat aliquos translatarios, etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, quamuis senioribus & quòd propterea remoto præiudicio non requiritur aliqua expressio; sicuti etiam in retentione pensionis, quæ conceditur in lumine promotionis ad Episcopatum, non debent de necessitate exprimi ea, quæ in illius reseruatione fuissent exprimenda, ex quo enim dispensatio præuenit extinctionem pensionis, non adest præiudicium considerabile, Rot. *dec. 317. n. 6. p. 1. recent. & in Firmana pensionis, coram bo. mem. Card. Millino* apud Marchesan *de commission. p. 2. pag. 489* benè eadem Rota *in d. Mantuana pensionis*, sicut in ipsa translatione non est necessaria mentio iurispatronatus, dummodo facta fuerit in litteris prioris reseruationis, Rot. *dec. 305. n. 5. p. 2. recent.*

104 Non obstat, quòd per translationem pensionis prorogatur seruitus beneficij quia non est verum ex iam dictis, & ex dicta Mantuana, vbi quòd quicquid antiquitus Rot. senserit, hodie constans, & receptissima est sententia in Sacræ Rotæ Tribunali, quòd translatio etiam facta in articulo mortis non est nouum grauamen.

CAPVT XII.

De Iurepatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuisio materiæ.*

2 *Iuspatronatus definitur, vt ius honorificum onerosum, & vtile alicui competens in Ecclesia, & quod de ordinarij consensu eam construxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id à suis antecessoribus factum fuerit.*

3 *Iuspatronatus est triplex, ecclesiasticum, laicale, & mixtum.*

4 *Ecclesiasticum Iuspatronatus dicitur, quando de bonis ecclesiasticis fundatum & creatum fuit*

5 *Ecclesiasticum censetur iuspatronatus fundatum & creatum à clerico beneficiario, quem non constat habuisse bona patrimonialia, vel aliunde quæsita.*

6 *Ecclesiasticum iuspatronatus dicitur, quod clericicus habet nomine sua Ecclesia, vel aliqua Vniuersitas, siue Collegium Religiosorum, seu clericorum.*

7 *Ecclesiasticum iuspatronatus dicitur, quod competit laicis vtriusque sexus religiosè viuentibus, & habitum Religiosorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori & Canonis.*

8 *Ecclesiasticum est iuspatronatus spectans ad Magistros seu Milites Ordinum, & Militiarum etiam coniugatos, ratione Præceptoriarum, aut Commendarum.*

9 *Iuspatronatus expresiò reseruatum personis Ecclesiasticis censetur ecclesiasticum, etiamsi esset fundatum ex bonis laicalibus.*

10 *Ecclesiasticum dicitur iuspatronatus, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit vel ab initio, vel fundatione, testamento, donatione, aut alio quouis titulo in Ecclesiam, Capitulum, seu Collegium ecclesiasticum translatum.*

11 *Res non priuilegiata, quando peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata.*

12 *Conditio apponi potest in fundatione vt iuspatronatus reseruatum personis ecclesiasticis non cadat sub reseruatione sed habeatur pro merè laicali.*

13 *Laicale iuspatronatus dicitur illud, quod laico, seu clerico ratione sui proprij patrimonij competit.*

14 *Iuspatronatus competens clericis respectu patrimonij, vel quia fundatoribus laicis successorunt, vel quia illud ex suo patrimonio fundarunt, non dicitur ecclesiasticum, sed laicale.*

15 *Laicale dicitur iuspatronatus Confraternitatis laicorum, cuius confratres non induuntur, aut distinguntur aliquo signo Religionis, & beneficium fuit à laico fundatum, & de bonis prophanis.*

16 *Iuspatronatus ecclesiasticum in laicos titulo oneroso permutationis cum auctoritate Apost. translatum an desinat esse Ecclesiasticum, & efficiatur laicale, ostenditur.*

17 *Mixtum iuspatronatus illud dicitur, quod pertinet partim ad ecclesiasticum, partim ad laicum & si tunc facta sit concordia de alternis vicibus præsentando, in turno laici censebitur totum Ecclesiasticum.*

18 *Mixtum iuspatronatus ad effectum exclusionis reseruationis censetur merè laicale.*

19 *Mixtum iuspatronatus censetur merè laicale ad hoc, vt in eo non requiratur forma examinis per concursum.*

20 *Hæreditarium iuspatronatus est, quod transit ad quoscunque hæredes etiam extraneos, nisi*

nisi in fundatione esset expressum, quòd transiret tantùm ad hæredes sanguinis de consensu Episcopi.

21 *Iuspatronatus in dubio est præsumendum hæreditarium, & transitorium ad quoscunq; hæredes etiam extraneos, ubi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur.*

22 *Gentilitium, siue familiare iuspatronatus dicitur illud, quod competit & relictum est tantùm illis de tali familia, & quando fundator expressit rationem conseruandæ agnationis.*

23 *Iuspatronatus in dubio præsumitur potius hæreditarium quàm gentilitium, nisi in eius prouisionibus semper fuisset habita mentio familiæ, & descendentiæ, nunquam verò hæreditariæ qualitatis.*

24 *Iuspatronatus quando dubitatur an sit gentilitium, leuiores sufficiunt probationes.*

25 *Iuspatronatus aliud passiuum, aliud actiuum.*

26 *Patronus quare dicatur ille qui ius obtinet patronatus ostenditur.*

27 *Iuspatronatus antiquitus nullum, aut modicum habebatur.*

28 *Iuspatronatus acquiritur ex fundatione alicuius Ecclesiæ, siue quis eam proprio solo suis sumptibus omninò construeret, siue etiam solum tantummodo, siue fundum ad eam ædificandam obtulerit, transferendo totum illius dominium.*

29 *Iuspatronatus acquiritur ex sola constructione sine fundi proprij assignatione, sed si in solo ab aliis dato quis proprijs sumptibus Ecclesiam construxerit.*

30 *Ecclesiam construens cum protestatione recuperandi expensas ab illa, tunc iuspatronatus non acquiritur construenti, sed Ecclesiæ, ex cuius bonis fuit ipsa constructa.*

31 *Iuspatronatus non acquiritur ex constructione necessariò, non voluntariè facta.*

32. *Iuspatronatus acquiritur ex reædificatione, seu refectione Ecclesiæ penitus destructæ, seu dirutæ.*

33 *Iuspatronatus ut acquiratur ex reparatione Ecclesiæ, requiritur totalis restauratio ipsius Ecclesiæ funditus dirutæ.*

34 *Ecclesia adeo diruta iudicatur, ut reædificata dicatur, & acquisitum iuspatronatus, si noua indigeat consecratione.*

35 *Iuspatronatus acquiritur ex Ecclesiæ constructione absque alia reseruatione, nisi illud expressè remittatur.*

36 *Constructione Ecclesiæ probata, cum assensu Episcopi saltem præsumpto, non est necesse probare, alium assensum quoad acquisitionem.*

37 *Capellania noua in abstracto fundari potest in Altari iam constructo, & in ea reseruari iuspatronatus.*

38 *Ordinarij Diœcesani consensus requiritur in fundatione & constructione Ecclesiæ ad acquirendum in ea iuspatronatus siue ille ante creationem iurispatronatus, siue postea, & quandocunque interueniat.*

39 *Ordinarij nomine qui consensum præstare debet in creatione iurispatronatus, venit Ordinarius loci, in quo fundatur Ecclesia, etiam Prælatus inferior episcopalem iurisdictionem habens, & Capitulum Sede vacante.*

40 *Vicarius generalis Episcopi non potest assensum præstare in creatione iuspatronatus, nisi ad hoc habeat speciale mandatum.*

41 *Ordinarius Diœcesanus si nolit consensum præstare creationi iurispatronatus, poterit compelli per Superiorem, aliàs ipse superior consentiat, si adhuc Diœcesanus renuat sine causa.*

42 *Consensum Ordinarij in creatione iurispatronatus, præsumitur interuenisse ex diuturnitate temporis, ædificatione capellæ cum insignibus, & armis, ac visitatione superioris.*

43 *Tempus triginta annorum necessarium est ad præsumendum consensum Ordinarij in iurispatronatus donatione, in eius verò creatione decennium sufficit.*

44 *Consensus Ordinarij in creatione iurispatronatus potest interuenire ex post facto*

45 *Consensus tacitus Ordinarij sufficit pro creatione iurispatronatus, ille scilicet qui colligitur ex institutionibus ipsius factis ad præsentationes patronorum.*

46 *Iuspatronatus in Ecclesia Conuentuali non potest fundari cum solo Episcopi consensu, sed est necessarium priuilegium Apostolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præsentationis.*

47 *Iuspatronatus quando præsumatur fundatum ex priuilegio Apostolico ostenditur.*

48 *Iuspatronatus in tota Ecclesia regulari non acquiritur ex sola fundatione, & dotatione sine particulari priuilegio Apost. secus in Altari constructo, vel construendo de ordine testatoris, quia tunc sufficit solum consensus Regularium.*

49 *Priuilegium Apost. requisitum ad acquirendum iuspatronatus in Ecclesia tota regulari ex fundatione, & dotatione ex cursu temporis, & obseruantia præsumitur interuenisse in limine fundationis, licèt non sit enunciatum, nisi ex facie instrumenti fundationis constaret adhibitum fuisse solum consensum Episcopi, vel alterius Prælati Papa inferioris.*

50 *Iuspatronatus acquiritur ex assignatione dotis, siue certi redditus Ecclesiæ facta.*

51 *Patronatum in Ecclesia per emptionem nullus acquirere potest.*

52 *Iuspatronatus per usurpationem non acquiritur. imò tale præsumere volens, excommunicationis sententiæ subiicitur.*

53 *Iuspatronatus non acquiritur illi, qui fundum præstitit, si Ecclesia non à se, nec ab alio construatur, sed neque constructa Ecclesia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit.*

54 *Patroni pro parte simul tres esse possunt, si singuli singulas causas acquirendi iuspatronatus præstiterint.*

55 *Dotans Ecclesiam an, & quando fiat patronus ostenditur.*

56 *Dotans insufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuspatronatus, sed dicitur benefactor.*

57 *Iuspatronatus ut quis acquirat ratione secundæ dotis, debet prius constare primam fuisse reductam de esse ad non esse.*

58 *Dos ab initio fundationis sufficiens præsumitur.*

59 *Ordinarij diœcesani consensus requiritur in dotis datione, & assignatione ad acquirendum iuspatronatus.*

60 *Iuspatronatus ad acquirendum tria copulatiuè requiri, fundum, constructionem, & dotationem. qui tenuerint, referuntur.*

61 *Iuspatronatus ex sola dotatione, vel constructione acquiri, tenet receptior opinio.*

62 *Iuspa*

62 *Iuspatronatus beneficium vt acquiratur, sola sufficit constructio absque vlla reseruatione, nisi expressè remittatur.*

63 *Iurispatronatus acquisiti in quibuscunque beneficiis facultates, & priuilegia concessa abrogauit Conc. Trid. etiamsi dicatur in priuilegio, quod esset eiusdem prorsus naturæ, & coloris, ac si ex fundatione, & dotatione competeret.*

64 *Iuspatronatus quando constat esse ex priuilegio, vel præsumitur, tunc immemorabilis non prodest, nisi priuilegium sit ex causa onerosa.*

65 *Priuilegium quando dicatur ex causa onerosa ostenditur.*

66 *Iurapatronatus ex priuilegio etiam cum amplissimis clausulis propter augmentum concessa, cadunt hodie sub reseruatione reg. de mensibus, vbi augmentum non ascendit saltem ad medietatem.*

67 *Iurispatronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel dotationis, non autem priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis extrinsecè aduenientis.*

68 *Probatio vera Iurispatronatus est quando exhibetur instrumentum veri tituli fundationis, vel dotationis.*

69 *Iuspatronatus probatur ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, etiamsi nullum instrumentum fundationis, vel dotationis, ostendatur.*

70 *Possessio immemorialis verificatur in centum annis.*

71 *Centenaria quasi possessio præsentandi inducit præsumptionem tituli dotationis totalis, seu æquiualentis.*

72 *Iuspatronatus probatur ex præsentationibus per spatium centum annorum effectum sortitis, eo quod ex illis præsumatur titulus fundationis, vel dotationis.*

73 *Centenaria effectum in probatione iurispatronatus non tollit defectus modici temporis.*

74 *Possessio immemorabilis in probatione iurispatronatus requiritur etiam in priuatis personis.*

75 *Immemorabile tempus vt probetur, sufficit memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum auditum & famam.*

76 *Immemorialis per testes non dicitur sufficienter probata, si testes minimè dicant quòd non audierunt, nec viderunt contrarium.*

77 *Testes de immemoriali testificantes debent saltem habere 54. annos.*

78 *Immemorialis vt conficiatur tam in testibus quàm instrumentis, concurrere debent anni elapsi vsque ad terminum controuersiæ motæ, & non tempus decursum vsque ad Concilij publicationem.*

79 *Immemorialis vt conficiatur tempus litis deducendum est tam in instrumentis quàm in testibus, & tempus prouisionis Apost. in iurepatronatus probando.*

80 *Præsentationes multiplicatæ quamuis interpollatæ, & non successiuæ probant iuspatronatus.*

81 *Præsentationes multiplicatæ dicuntur, si ad minus fuerint duæ.*

82 *Præsentatio vnica sufficeret ad probandum iuspatronatus, si præsentans per 40. annos possederit, nec vnquam venerit casus nouæ præsentationis.*

83 *Actus quando habet causam successiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requisiti, inducit præsumptionem sufficientem, quamuis sit vnicus.*

84 *Præsentationes continuatæ, & immemoriales nihil suffragabuntur, vbi constaret à principio de initio inualido.*

85 *Iuspatronatus probatur ex præsentationibus etiam per 40. annos effectum sortitis, dummodo cum huiusmodi quadragenaria possessione concurrat publica vox & fama, vel aliæ præsumptiones, quæ vim habeant famæ.*

86 *Fama sola non sufficit ad probandum iuspatronatus.*

87 *Enunciatiuæ centum annorum, & hominum memoriam excedentes probant iuspatronatus.*

88 *Enuntiatiuis Ordinariorum multum defertur in probatione iurispatronatus.*

89 *Enuntiatiua vna, etiamsi sit antiqua, non probat iuspatronatus.*

90 *Enuntiatiuæ plures ab vna persona emanantes pro vnica tantùm habentur.*

91 *Enunciatiuæ plurium instrumentorum à diuersis Notariis confectorum centum annos, & hominum memoriam excedentes probant iuspatronatus.*

92 *Enuntiatiuæ plures & à diuersis personis non suspectis emanatæ, & antiquissimæ plenè probant iuspatronatus etiam contra tertium.*

93 *Insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia probant iuspatronatus, quando apparet insignia ita esse antiqua, prout est Ecclesia, vel capella, in qua adsunt, vt n. 94.*

95 *Iuspatronatus probatur ex denominatione capellæ alicuius familiæ seu ex epitaphiis, aut litteris scriptis in lapidibus Ecclesiæ mentionem facientibus de familia, vel ex inscriptione antiquissima in marmoribus, lapidibus, vel lignis positis in Ecclesia.*

96 *Sententia antiqua Episcopi, quæ indicanit ad præsentationem alicuius patroni beneficium pertinere, probat iuspatronatus.*

97 *Sententia antiqua existimabitur, quoties 50. retro annis completis lata fuerit.*

98 *Iuspatronatus probatur ex litteris institutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad præsentationem alicuius patroni pertinere.*

99 *Papa semper præsumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patronis.*

100 *Iuspatronatus non probatur ex certo subsidio alicui præstito tanquam patrono.*

101 *Visitationum libri non probant iuspatronatus.*

102 Concil. Trid. sess. 25. c. 9. de reform. *nihil alterauit circa probationem iurispatronatus in personis priuatis.*

103 *Nec grauat compræsentatos duriore probatione cessante vsurpationis præsumptione.*

104 *Iuspatronatus potest præscribi ab vno contra alium compatronum spatio quadraginta annorum cum titulo colorato.*

105 *Iuspatronatus quando controuertitur incidenter, tunc semiplena sufficit probatio, quando verò principaliter & obiectiuè, tunc plena, & concludens requiritur probatio.*

106 *Probatio plenior, & exactior requiritur ad docendum verũ titulũ iurispatronatus in iis personis, seu Communitatibus, in quibus ius quasitũ plerumque ex vsurpatione potius præsumi solet*

107. Pio.

107 Probatio plenior & exactior quæ & qualis dicatur, est tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata, & assignata à Concilio.

108 Forma tradita à Concilio Trid. sess. 25. de reform. cap. 9 in probando iurepatronatus personæ potentis, est omnino obseruanda, etiamsi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario.

109 Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. exactiorem & pleniorem probationem requirens in probando iurepatronatus personæ potentis, procedit tam in petitorio, quàm in possessorio.

110 Sustulit omnem possessionem.

111 Respicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem.

112 Præsentationes continuatæ per tempus 50. annorum requiruntur in probando iurepatronatus personæ potentis.

113 Præsentationum continuatarum probatio in iurepatronatu personæ potētis debet fieri per scripturas authenticas, non est tamen necessaria continuatio temporis in præsentando, si probentur extrema, cùm tunc media præsumantur.

114 Præsentationes continuatæ non sufficiunt, nisi sint effectum sortitæ.

115 Effectuatio præsentationum & prouisionum factarum de beneficio tanquam vacante, probatur per alterius prouisi obitum, vel renunciationem, vel per contractum matrimonij.

116 Præsentatio vnica non sufficit, licèt fuerit effectuata spatio quinquaginta annorum ad probandum iuspatronatus personæ potentis.

117 Probatio plenior & exactior requisita à Concil, in iurepatronatus personæ potentis ita necessarie est facienda per scripturas publicas, vt testium probatio remaneat exclusa, vt numero 122.

118 Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus censetur Bulla Episcopi, consensus in scripto datus ad fundandum, construendum, seu dotandum.

119 Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requisita à Iure necessaria.

120 Instrumentum authenticum vt regulariter dicatur, non solum debet confici cum debitis requisitis ex dispositione Iuris communis, sed etiam interuenire debent solemnitates Iuris municipalis.

121 Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus personæ potentis censentur ipsa testium attestationes in antiqua acta redacta, & in archiuo publico reperta.

122 Præsentationes continuatæ & effectuatæ ad probandum iuspatronatus personæ potentis non sufficiunt probari per testes, aut aliud æquipollens.

223 Enunciatiua plures antiquæ Ordinariorum in collationibus emanatæ licèt probent iuspatronatus, nihil prosunt tamen ad probandum præsentationes ad effectum à Concilio requisitum.

124 Concilij Tridensini sess. 25. de Regul. cap. 9. menti satisfactum non videtur, quamuis ipsæ collationum scripturæ essent authenticæ.

125 Nec etiamsi prætendatur authenticas scripturas, quæ deperditæ fuerunt, probare per testes, iuxta formam c. olim, de priuileg.

126 Probari debet ex actis fuisse cognitum de iurepatronatus.

127 Procuratorem fiscalem in cognitione iurispatronatus citatum fuisse constare debet, eo quod de illius interesse agatur.

128 Personæ, in quibus iuspatronatus ex vsurpatione præsumitur acquisitum, sunt omnes domini ciuitatum, castrorum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij quicunque domini perpetuam iurisdictionem habentes.

129 Iurispatronatus vsurpatio præsumitur, si probetur eum qui est in illius possessione fuisse dominum illius loci, in quo est beneficium.

130 Potentia in loco quamuis non sit coniuncta cum iurisdictione, sufficit vt exigatur plena illa & exactior probatio. Concilij Trid. sess. 25. de reform. c. 9.

131 Probatio eadem requiritur, quando ad iuspatronatus agit familia potens & magna, prout requiritur, quando agit dominus castri.

132 Potentia probatur, ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & famulorum, ac populari existimatione.

Potentes à Rota habentur, vt in eis vsurpatio iurispatronatus præsumatur,

133 Imperator,

134 Rex Aragoniæ,

135 Infans Portugalliæ,

136 Columnenses,

237 Sabelli,

138 Vrsini,

139 Caraccioli,

140 Nobiles Veneti.

Facit præsumi iurispatronatus vsurpatio,

141 Familia potens,

142 Magnas,

143 Baro, alijsque dominus iurisdictionem temporalem habens.

144 Iuspatronatus ex vsurpatione etiam præsumitur acquisitum in Vniuersitatibus, seu Communitatibus etiam Parochianorum, etiamsi paruæ sint, vt n. 135.

146 Iuspatronatus non præsumitur ex vsurpatione acquisitum, si non totius Vniuersitatis, sed illius partis esse prætendatur.

147 Iuspatronatus non præsumitur ex vsurpatione acquisitum, si priuata persona, seu familia haberet iuspatronatus simul cum familia potente.

148 Probatio præscripta à Concilio sess. 25. de reform. cap. 9. non est necessaria, si suspectus de vsurpatione concurrit cum suspecto.

149 Suspicio vsurpationis non cadit in iurepatronatus, cuius præsentatio spectat ad aliquam Confraternitatem.

150 Præsumptio vsurpationis per dict. pleumque qua vtitur Concil. Trident sess. 25. de reform. cap. 9. an cadat in singulos cum iurisdictione in loco beneficij potentes taxatiuè, vel demonstratiuè, & vniuersaliter ostenditur, & n 151.

152 Præsumptio vsurpationis non cadit in Ecclesia domina castri, aut iurisdictionis temporalis.

153 Abbatis in iurepatronatus habentis temporalem iurisdictionem non requiruntur ampliores illæ probationes, quas Concilium exposcit in ijs personis, quibus præsumitur vsurpatio.

154 Probatio iurispatronatus coram Iudice ecclesiastico est facienda.

155 Iurapatronatus concessa à 50. annis citra Concilium Trident. debent reuideri ab Ordinario

rio ad effectum, vt debeant reuocari, vel confirmari.

156 Iurapatronatus concessa à 40. annis citra Concil. interim dum reuidentur ab Ordinario, patroni sua quasi possessione non sunt priuandi.

157 Patronus habet ius præsentandi personam, quæ eius Ecclesia, cuius est patronus, Rector, seu Beneficiatus perpetuus existat, dummodo sit habilis.

158 Minores 14. annis ad beneficium possunt præsentari, quando hoc in fundatione expressò cauetur

159 Fundatet beneficij si mandauit præsentari clericum in minoribus constitutum, tunc poterit præsentari, & institui minor 14. annorum.

160 Fundator beneficij ante concilium Trident. si mandauit præsentari clericum prima tonsura, tunc poterit minor 14. annis præsentari.

161 Iurispatronatus in erectione si cautum sit, vt prouideatur de beneficio quicunque clericus, non potest alicui clerico conferri, qui sit minor 14. annorum.

162 Excommunicatus an possit præsentare? ostenditur.

163 Episcopus vel alius ad quem institutio spectat, non potest absque patroni consensu Rectorem in eius Ecclesia instituere.

164 Collatio facta per Episcopum de beneficio iurispatronatus absque consensu patroni manebit firma si post elapsum terminum ad præsentandum, patronus non reclamauerit, nec contradixerit.

165 Patronus si per negligentiam excedit tempus sibi à Iure statutum ad præsentandum, poterit is, ad quem spectat, Rectorem eligere, atque instituere.

166 Scientia patronorum, vt deuolutioni sit locus, debet esse certa, nec sufficit interpretatiua, & verisimilis.

167 Ius præsentandi conseruatur in vno ex patronis, qui scientiam huiusmodi vacationis non habuit, aliis propter scientiam exclusis.

168 Tempus præsentationis præfinitum à Iure est quatuor mensium à die vacationis scita, si quidem patronatus est laicorum: si verò est clericorum, sex mensium spatium constituitur.

169 Iuspatronatus mixtum assumit naturam ecclesiastici.

170 Tempus ad præsentandum non currit absenti, vel legitimè impedito.

171 Episcopus quando propter plurium compatronorum diuisam præsentationem, seu quæstionem super electione possit Ecclesiam ordinare? ostenditur.

172 Cap. quoniam in quibusdam, de iurepatronat. inducens deuolutionem quando lis est inter patronos, tanquam exorbitans, & rigorosum, non extenditur ad litem inter præsentatos, nec inter patronos, & præsentatos.

173 Patroni durante lite inter duos præsentatos alium tertium præsentare sine vitio attentati non possunt, nec etiam alium in locum vnius præsentati mortui.

174 Indignum si præsentet patronus nisi infra tempus legitimum alium idoneum præsentauerit, potest Episcopus per se electionem, atque institutionem perficere.

175 Indignum scienter præsentantes ecclesiastica persona, priuata sunt pro illa vice iure præsentandi.

176 Indignum ex sola confessione præsentantes non incurrunt pœnas à Iure ratas.

177 Patronus ecclesiasticus si primum aliquem præsentauit idoneum, nō potest variando aliquem, in eius locum præsentare, secus in patrono laico, cui variatio permissa est, semel tantum, & cumulatiuè, non autem priuatiuè.

178 Patronus laicus si secundo æquè idoneo præsentato priorem non repudiauerit in Episcopi electione consistet, quem voluerit instituere, nisi prior præsentatio nulla fuisset, & inualida.

179 Episcopus poterit instituere quem voluerit, vbicunq; inter plures cumulatiuè præsentatos ad idem beneficium omnia paria esse constiterit.

180 Ecclesia iurispatronatus si est conuentualis sine interuentu patroni est facienda electio, sed ipsius postulari debet consensus ad effectum vt patronus electionem approbet, & laudet.

181 Cap. nobis 25 de iurepatron. declaratur.

182 Patronus præsentare potest Præbendas, capellas, seu alia beneficia, quæ extiterint in Ecclesia Conuentuali.

183 Patronus si est clericus, aut Ecclesia, Papa, aut eius legatus de latere, potest absque eius præsentatione instituere in eadem Ecclesia Rectorem; si verò sit laicus, id solum Papa potest.

184 Patronus laicus & ecclesiasticus, in quibus differant; ostenditur.

185 Patronus putatiuus debet præsentare, & non alius, qui caret possessione, licèt bonum ius habeat in proprietate.

186 Existens in quasi possessione iurispatronatus, seu præsentandi, validè præsentat, & eius præsentatio admittenda est, ac proinde institutio sequenda.

187 Præsentatus ab existente in possessione præsentandi, etiam quod nullum detegatur ius [illegible] sessoris, non debet amoueri.

188 Iurispatronatus possessio acquiritur etiam ex vnica præsentatione sequuta institutione.

189 Possessio iurispatronatus vt acquiratur, quæ requirantur? ostenditur.

190 Præsentandi quasi possessio non transit in hæredes præsentantium sine noua apprehensione.

191 Præsentare alternis vicibus possunt singuli ex pluribus patronis, aut omnes simul in præsentatione concurrere, prout conuenerit inter eos, & si fuerint in præsentando discordes, maioris partis sententia præferetur.

192 Patroni vnius defuncti plures hæredes pro vno tantum simul patrono reputantur, & vnius tantum vocem habebunt.

193 Patronus clericus etiam idoneus, & benemeritus non potest se ipsum præsentare.

194 Patronus etiam ad beneficium simplex se præsentare non potest.

195 Procurator constitutus à patrono ad præsentandum, non potest se ipsum præsentare, imo nec ipse patronus poterit procuratorem deputare, qui eundem constituentem ad Ecclesiam vacantem nominet.

196 Patroni plures possunt ex se ipsis vnum nominare, & præsentare, qui præsentationi à solis compatronis intra tempus debitum de ipso factæ consentiat, non verò se ipsum præsentet.

197 Patronus potest filium suum præsentare.

198 Cap.

198 Cap. consuluit 15. de iurepatron. *declaratur.*

199 *Patronus, qui unicus est si velles suum de iurepatronatus adipisci beneficium, qua modela ad illud assequendum vte possis, ostenditur.*

200 *Patroni si differant concordari, quid debeat Episcopus facere? ostenditur.*

201 *Patronus à præsentato nihil potest exigere temporale, nisi quod in ipsa fundatione constat impositum.*

202 *Præsentatio est simoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, seu præsentationibus patronorum, quamuis id fiat etiam ipso præsentato ignorante.*

203 *Præsentatio si fiat sub conditione, seu onere celebrandi Missas, minimè erit simoniaca, nisi onus Missarum impositum præsentato spectaret ad ipsum præsentantem.*

204 *Conditiones, quæ de iure insunt, non inducunt simoniam.*

205 *Patronus non potest promittere præsentationem, antequam vacet Ecclesia, neque ante id tempus potestatem præsentandi concedere.*

206 *Præsentatus à patrono si est idoneus, non est repellendus, sed in Ecclesia instituendus.*

207 *Patronus ipse etiam ecclesiasticus ius instituendi, aut destituendi Rectorem in Ecclesia non habet.*

208 *Institutio regulariter ad Episcopum ordinarium solet pertinere.*

209 *Capitulum Sede vacante vice Episcopi instituit.*

210 *Vicarius generalis Episcopi absque speciali eius facultate non instituit.*

211 *Prælatis inferioribus potest ex causa speciali, nempe ex priuilegio, seu præscriptione immemorabili, aut consuetudine legitimè præscripta ius instituendi competere.*

212 *Institutio illa, quæ fuerit facta in contradictorio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cansabit attentata*

213 *Institutio ab alio quàm ab Episcopo facta, vel eo qui vices ipsius sustinet, & præsentatio alteri facta est ipso iure nulla.*

214 *Patrono debetur honor processionis respectu vltimi loci, si in illa prouincia maior honor sit sequi quàm procedere.*

215 *Patronus alijs debet præferri in præeminentiis honorabilioris sedis, & dignioris loci, ac anterioritate in suscipienda pace, thurificatione, & aliis consimilibus actibus.*

216 *Patronum ad inopiam vergentem alit Ecclesia, quamuis in summa egestate positus non sit.*

217 *Ecclesia debet dare alimenta patrono pauperi, si superest vltra id, quod necessarium est ad Dei cultum, & ministrorum alimenta.*

218 *Alimenta integra in domo propria patroni, & non in ipsa Ecclesia sunt præstanda, non solùm pro se, verùm etiam pro vxore, filiis, & familia.*

219 *Patronus ingratus non alitur ab Ecclesia.*

220 *Iuspatronatus transit ad heredes patroni etiam extraneos.*

221 *Iuspatronatus transit ad heredes etiam cum vniuersitate bonorum, sed non diuiditur inter eos, intelligendo vt ibi.*

222 *Bona iurispatronatus quando vendi, & in alium transferri possint? ostenditur.*

223 *Iuspatronatus consistens in aliqua villa, vel castro dato in dotem cum ea villa, seu castro transit in maritum*

224 *Dominium rei dotalis sicut illius possessio per matrimonium in maritum transit.*

225 *Iuspatronatus transit in conductorem castri, aut villæ, vbi illud est, & num. seqq.*

227 *Hæreditate vendita, in qua consistit iuspatronatus, in emptorem illud transit.*

228 *Fundo vendito, in quo existit iuspatronatus in capella intus illud ædificata translatum, & venditum quoque censetur ipsum iuspatronatus.*

229 *Palatio vendito, maximè si aditus ad capellam non pateat aliunde quàm per illud, venditum quoque censetur iuspatronatus in illa consistens.*

230 *Curator hæreditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iuspatronatus dictæ hæreditatis.*

231 *Tutor potest validè præsentare ad beneficium iuspatronatus pupilli.*

232 *Iuspatronatus in fructuarium vniuersitatis bonorum transit.*

233 *Sequestratis villa, vel castro, aut bonis, in quibus consistit iuspatronatus, si durante sequestro vacauerit beneficium, an sequester ad illud eligere & præsentare possit, ostenditur.*

234 *Sequestratione voluntaria transit possessio in sequestrem, secus in necessaria.*

235 Cap. examinata 15. de iudic. *declaratur.*

236 *Depositarius non potest præsentare in iurepatronatus annexo villæ, vel castro penes se deposito.*

237 *Creditor, cui pignerata fuit villa, cui erat annexum iuspatronatus, non potest validè in vacante Ecclesia præsentare.*

238 *Publicato castro seu villa ob delictum patroni delinquentis, cui consistebat iuspatronatus annexum, indirectè, & accessoriè ipsum iuspatronatus publicatur.*

239 *Iuspatronatus personale, & de per se principale, & distinctum non includitur in confiscatione bonorum, nec de per se Iudex laicus illud potest confiscare.*

240 *Iuspatronatus in feudatarium, vel emphyteusim transit si villa, aut castrum, cui inest, infeudetur, vel in emphyteusim detur.*

241 *Iuspatronatus de per se in feudum dari, aut vendi non potest.*

242 *Iuspatronatus per se, aut præcipue, citra simoniam vendi non potest, & talis venditio ipso iure non valet.*

243 *Venditione villæ cum expressione iurispatronatus eidem annexi, an transeat ipsum iuspatronatus cum vniuersitate vendita, ostenditur.*

244 *Iuspatronatus transfertur in alium per donationem.*

245 *Iuspatronatus transit de vno in alium per permutationem.*

246 *Episcopi consensus requiritur in donatione, aut translatione, seu permutatione iurispatronatus à laico in laicum facienda.*

247 *Vicarij generalis auctoritas non sufficit in donatione, permutatione, aut translatione iurispatronatus, nisi doceatur de speciali facultate.*

248 *Iuspatronatus quando ex antiqua institutione delatum est filiis, & nepotibus etiam non heredibus, non potest per patrem assignari vni ex filiis in aliorum præiudicium, etiam cum consensu Episcopi.*

249 *Iuspatronatus Ecclesiæ competens non potest in alium transferri absque beneplacito Papæ.*

250 *Episcopi consensus non est necessarius in donatione, seu translatione facienda ab uno patrono laico, alteri compatrono socio, non sic compatroni filio.*

251 *Compatroni possunt inter se conuentiones, permutationes, donationes, & cessiones facere absque Episcopi consensu.*

252 *Haredes, ac successores patronorum possunt propria auctoritate absque superioris consensu facere concordiam de Rectore alternis vicibus prasentando.*

253 *Patronus laicus vbi iuspatronatus donat, vel concedit religiosis locis, tunc consensus Episcopi necessarius non est.*

254 *Iuspatronatus cessat, & omninò amittitur destructa Ecclesia, vel Capella, aut deficientibus omninò redditibus, siue dote.*

255 *Patronus si patiatur Ecclesiam erigi in Collegiatam, aut monasterio conferri absque reseruatione, perdit in ea iuspatronatus.*

256 *Iuspatronatus amittitur, quando causa propter quam quis erat patronus, perempta est.*

257 *Iuspatronatus amittitur per non vsum.*

258 *Et per defectum, aut extinctionem lineæ, & successorum in cognatione institutum.*

259 *Patronus si Rectorem, vel alium clericum ipsius Ecclesiæ occiderit, aut mutilauerit, iurepatronatus ipso iure priuatur,*

260 *Patronus si fiat hæreticus, schismaticus, apostata, &c. iuspatronatus amittit,*

261 *Patronus si ingratus sit Ecclesiæ, perdit iuspatronatus.*

262 *Patronus si se ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipsius bona vsurpauerit priuatur eo ipso iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reseruatam*

1 ANTEQVAM de beneficiorum collationibus pertractemus, videtur post pensionum materiam de iis beneficiis agere, quæ sub iurepatronatus permanent instituto; nam & de huiusmodi iure in collationibus ratio habetur. Videndum est igitur, quid sit iuspatronatus, & vnde originem traxerit? quid patrono competat ratione huius iuris, & quibus modis acquiratur, conseruetur, & probetur? & denique quomodo transferatur, & amittatur?

2 Solet itaque iuspatronatus sic quidem à Doctoribus diffiniri, vt scilicet sit *ius honorificum, onerosum, & vtile, alicui competens in Ecclesia, & quod de Ordinarij consensu eam construxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id à suis antecessoribus factum fuerit.* Ita in effectu Abb. *in rubr. de iurepatron. num.* 3. Roch. *in simili tract. in princ. num.* 3. *&* 4. Viuian. *in praxi iurispatron. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 2. *secundùm nouissim. impress.* noster, si dignatur, in Romana Curia amicus, vtriusque Iuris cognitione clarus, & incomparabili vitæ virtute excellens. Ius enim *honorificum* dicitur, quia habet honorem, vt Rector Ecclesiæ suæ alius non instituatur, quam is, quem ipse elegerit, ac præsentauerit Superiori, vt infra videbimus. *Onerosum* verò dicitur istud ius, quia patronus tenetur defendere Ecclesiam suam, ne eius bona depereant, eámque, cùm opus fuerit, reparare, atque impensis necessariis tegere, *cap. filiis* 16 *quæst.* 7. & suprà de Ecclesiis vidimus. Vtile etiam dicitur, quia si patronus vergeret ad inopiam, Ecclesia tenetur eum potiùs, quàm cæteros pauperes ex redditibus, qui, detractis necessariis impensis, supersunt, alere, ac iuuare, *cap. quicunque,* §. 2. *cum seqq.* 16. *quæst.* 7. *cap. nobis, de iurepatron.*

Et hoc iuspatronatus est triplex, *Ecclesiasticum,* 3
scilicet, *laicale*, & *mixtum*, secundùm Gonzal. *ad
regul.* 8. *cancell. glos.* 18. *à num.* 4. Nicol Garc. *de be-
nefic. part.* 5. *cap.* 1. *num* 153. *cum seqq.* Monet. *de
commutat. vltim. volunt. cap.* 10. *num.* 220. *cum seqq.*
quos refero Ego ipse *de officio, & potest. Episcop.
part.* 3. *allegat.* 72. *num.* 128. Cabed. *de patronati-
bus Regiæ Coronæ cap.* 1. *num.* 10. *cum seqq.* Alphons.
de Leone *de offic. Capellani part.* 1. *quæst.* 4. *à num.* 1. 4
Ecclesiasticum dicitur multipliciter. Primò, quando
de bonis Ecclesiasticis fundatum, & creatum fuit,
iuxta *cap. dilectus, de offic. Legati, & cap. cùm dilect-
us, de iurepatron.* vel de bonis intuitu Ecclesiæ quæ-
sitis, glos. *verb. in concessione in d. cap. dilectus,* Flamin.
Paris. *de resignat. lib.* 5. *q.* 4. *à num.* 39. Vgolin *de offic.
Episcopi. c.* 51. *in princ. à n.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *can-
cell. glos.* 18. *n.* 5. Vel denique à Clerico beneficiario, 5
quem non constat habuisse bona patrimonialia,
vel aliunde quæsita, Roch. *de iurepatr. vel. ius, n.*
18. Lambert. *eod. tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 8. *art.* 7. *n.* 17. Rot.
decis. 615. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*

Secundò, etiam iuspatronatus Ecclesiasticum 6
dicitur quod clericus habet nomine suæ Eccle-
siæ, vel aliqua Vniuersitas, siue Collegium Re-
ligiosorum, seu Clericorum, Rot. *decis.* 8. *de iu-
repatron. antiqu.* Viuian. *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 7
10. & sic quòd competit laicis vtriusque sexus
religiosè viuentibus, & habitum Religiosorum
deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori, &
Canonis, vt resoluit Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.*
556. quem refert Viuian. *d. cap.* 3. num. 3. vbi *num.*
5. hinc infert iuspatronatus spectans ad Magi- 8
stros, seu Milites Ordinum, & Militiarum, vt S.
Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & similium, etiam
coniugatos ratione Magistratuum, præceptoria-
tum, aut Commendarum, esse Ecclesiasticum, &
n. 3. post eundem Nicol. Gar. *d. cap.* 1. *n.* 555. idem
ait de iurepatronatus, quod competit Episcopo
ratione dominij temporalis competentis eidem
Episcopo occasione suæ Ecclesiæ. Et quod iuspa- 9
tronatus expressè reseruatum personis Ecclesia-
sticis, censeatur Ecclesiasticum, etiam quòd esset
fundatum ex bonis laicalibus, tenuit Rot. *d. de-
cis.* 615. *n.* 5. *par.* 1. *recent.* vbi *numeris seqq.* subdit
hoc procedere, etiamsi vigore fundationis præ-
sentatio ob negligentiam Ecclesiasticorum de-
uoluatur ad laicos.

Tertiò, & illud quoque iuspatronatus Eccle- 10
siasticum dicitur, quod, licèt originem habuerit
ex patrimonio laici, fuit tamen, vel ab initio,
vel fundatione, testamento, donatione, aut alio
quouis titulo in Ecclesiam translatum, aut in
Capitulum, seu Collegium Ecclesiasticum, Ca-
nonicorum Regularium, aut sæcularium, vel in
aliquam personam Ecclesiasticam ratione Ec-
clesiæ, dignitatis, aut beneficij, vt probat *c. vnic.
§. verum, de iurepatron. lib.* 6. Roch. *de iurepatron.
verb. ius, qu.* 7. *num.* 14 Lambert. *in simili tract. lib.*
1. *qu.* 1. *artic.* 1. Rebuff. *in praxi, tit. de præsenta. num.*
5. *&* 7. *part.* 3. *signatura, verb. nec non iuris patrona-
tus, n.* 8. Couar. *pract. cap.* 36. *n.* 2. *&* 5 Flamin. Paris.
de resignat. benefic. lib. 2. *quæst.* 4. *num.* 39. Gonzal. *ad
reg.* 8. *cancell. glos.* 18. *n.* 5. Valasc. *consl.* 163. *num.* 15.
Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 553. Seraphin. *decis.* 1420. *n.* 1.
Rot. *decis.* 541. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* mutata enim
condit

11 conditione personæ, & bonorum conditio mutata
videtur, Valasc. *de iure emphyt.q.17.n.15.col.2.* &
quando res non priuilegiata peruenit ad priuilegia-
tum, amittit naturam antiquam, & efficitur res
priuilegiata, secundùm Tiraq. *de iure primog. in
præfat.num.*133.D.Barbos.*in l.heres absens,in princ.*
12 *num.*176.*ff.de iudic.* Potest tamen in fundatione ap-
poni conditio, vt iuspatronatus reseruatum perso-
nis Ecclesiasticis, non cadat sub reseruatione, sed
habeatur pro merè laicali, vt fuit resolutum *in Ro-
mana iurispatronatus 31. Maij 1613. coram bo. me.
Card.Sacrato*, cuius meminit Lotter.*de re benefic.li.
2.q.10.num.4.*
13 Laicale iuspatronatus dicitur illud, quod lai-
co, seu Clerico ratione sui proprij patrimonij com-
petit, glos. *verb. præsentare. in Clement. plures, de
iurepatron* Hoicd.*de incompatib.cap.vlt.n.*113.Mo-
net.*de commun.vltim.volum.c.*10.*num.*220. Viuian.
14 *d.part.1.lib.1.c.3.num.*11. Et in specie, quòd iuspa-
tronatus competens clericis respectu patrimonij,
vel quia fundatoribus laicis successerunt, vel quia
illud ex suo patrimonio fundarunt, non dicitur
Ecclesiasticum, sed laicale, resoluunt Abb. per tex.
ibi in cap.dilectus,nu.4.de iurepatron. Mandos.*super
reg.1.Cancel.q.10.n.7.* Put.*decis.*222.*in princ.lib.2.
in correct.* Cabed.*de patronatib. Regia Corona cap.1.
num.*12.Alphons.de Leone *de officio Cappellani p.1.
q.4.num.3.* Rota *in Asturicen.* Capellaniæ 2.*Februa-
15 rij* 1611.*coram Card.Pamphilio iuniore.* Dicitur quo-
que laicale iuspatronatus Confraternitatis laico-
rum, cuius Confratres non induuntur, aut distin-
guuntur aliquo signo religionis, & beneficium
fuit à laïco fundatum, & de bonis profanis: vt
per Fel. *in tract. quando litera col.7. circa med.
limit.4.vers.adduxit etiam dictam decisionem*, Roch.
*de iurepatr.verb.ius,n.*18.*q.*3. Cou. *pract.c.*36.*n.*8.
Gambar.*de potest.Legati in confera.n.* 414. Fusc.*de
visita.lib.2.c.14.n.12.ad fin.* Zerol.*in praxi episc.p.1.
verb.iuspatronatus,vers.*33.Azeued.*l.1.n.6.tit.4 li.1.
noua Recop.* Nicol.Garc.*de benefic.par.5.cap.1.n.*604.
circa finem. Azor.*Instit.moral.par.2.lib.5.c.28.col.2.
vers.item iuspatronatus est profanum*, Cened.*pract.&
canon.quæst.lib.2.q.22.n.11.* quos refert, & sequitur
Rot. *in Romana beneficiatus S.Laurentij in Damaso
7.Februarij.*1618.*coram R.P.D. Duran.* inter eius
impressas *decis.*130.
16 Verùm autem iuspatronatus Ecclesiasticum in
laïcos titulo oneroso permutationis, cum aucto-
ritate Apostolica translatum desinat esse Eccle-
siasticum, & efficiatur laïcale? Affirmatiua pars,
quæ verior est, ex eo suadetur, quia quemadmodum
quando à principio iuspatronatus est laicale, & de-
inde transit in Ecclesiasticas personas, efficitur
Ecclesiasticum, & illius naturam assumit, ex Abb,
*in cap. de monachis, num.*14.*de probat.* & *in cap.*
2. *de iure patron. in* 6. vbi Ioan. Monac. *numero* 4.
*prob.in addit.n.*17. Rebuff.*de nominat.q.*8.*num.*21.
Crot.*cons.*291.*n.*25.*lib.*3. Card.Seraph. *decis.*1410.
iunctis aliis citatis per me *in collect. ad cap. porrò 7.
num.3.de priuileg.* & fuit resolutum *in Leodien. pa-
rochialis 28. Decembris*, 1623. *coram R P.D. Mer-
lino.* Ita etiam è conuerso videtur, vt iuspatrona-
tus exuat primordialem suam naturam, & dum tran
sit in laïcum, identidem efficitur laïcale, vt in
puncto arguit Borgnin.*decis.*22.*num.* 6.*par.*1. At-
tenditur enim persona, quæ præsentat, & quæ pos-
sidet ius præsentandi, & prout illa est, ita etiam
determinatur natura ipsius iurispatronatus. Mohed.
dec. 9. *in fine, de iurepatr.* Crescent. *decis.* 9. *eod.
tit.* Achil. *decis.* 1. *eod. etiam tit.* Put. *decis.* 90.

lib. 3. & vulgatum est, quòd si laïcus ex iusto titu-
lo, & cum solemnitate efficiatur dominus, & ac-
quirat bona Ecclesiæ, hæc bona non dicuntur
amplius Ecclesiastica, sed assumunt naturam, &
qualitatem personarum, quibus ipsa bona cohæ-
rent, & ideò efficiuntur in totum laicalia, & patri-
monialia; late Mench.*de success.creat.lib.1.§.20.
num.*684. Surd.*cons.*358.*n.*9.*cum seqq.* ita vt ex illis
legitima detrahi debeat, vt per Peregrin. *de fideic.
art.*36.*num.* 7. & fuit dictum *in Romana legitima
16.Decembr.1616.& 16.Mart.* 1617.*coram bo.me
Card.Sacrato.*

Non obstat, quòd semper erit verum dicere
hoc iuspatronatus fuisse fundatum ex bonis Ec-
clesiasticis; & quod hæc qualitas videatur inse-
parabilis, etiamsi transeat ad laïcos; & propterea
adhuc tanquam Ecclesiasticum sit reputandum;
quia hoc verum est, quando fuisset aquisitum ti-
tulo lucratiuo; tunc enim iuspatronatus suam
originalem teneret naturam; at verò si laïcus
fuisset adeptus hoc iuspatronatus titulo oneroso,
mediante scilicet permutatione, & cum aucto-
ritate Apostolica, videtur effici penitus laïcale;
& illud, quod à laico in permutatione datum
fuit Ecclesiæ, videtur succedere loco illius iuris-
patronatus Ecclesiastici, alioquin in valdè exor-
bitanti lucro versaretur Ecclesia, si vtrumque,
nempe, & quod illa dat, & quod recipit, Ecclesia-
sticum retineret, quod alienum omnino vide-
tur ab honestate Ecclesiæ, quæ religiosa cultrix
& auctrix est iustitiæ, non enim patitur contra iusti-
tiam aliquid fieri in se vel in alterum, vt dicit egre-
gius text. *in cap.1.§ sed diuersum, de alien. feudi, in
vsibus feud.*

Mixtum verò iuspatronatus illud dicitur, quod 17
pertinet partim ad Ecclesiasticum, & partim ad
laicum. Felin. *in d.tract. quando litera Apostolica,
&c.ampl.*6. Gonzal.*d.glos.*18.*n.*8. Monet.*d.cap.*10.
*n.*220. & si tunc sit facta concordia de alternis vi-
cibus præsentando iuxta *Clem.plures, §.vt faciliùs,
de iurepatron.* in turno laici censebitur totum
laicale, & in turno Ecclesiastici censebitur totum
Ecclesiasticum, & vacans in turno Ecclesiastici in
mense Apostolico erit reseruatum, Ioan. Andr. *in
cap.cum illis,§.fin.in fine,de præbend.in* 6. & tunc Ec-
clesiasticus consumeret suum turnum; è contra si,
beneficium vacet in turno laici, non caderet sub
reseruatione; & si prouideretur tunc à Papa cum
derogatione iurispatronatus mixti, non haberet
locum derogatio, *ad decis.* Achil. 315. aliàs 1. *de iu-
rep.* & Put.*decis.*107.*lib.*3.

Hoc autem iuspatronatus mixtum ad effectum 18
exclusionis reseruationis censetur merè laicale, Cou.
pract.c.36.num.5.vers.& ideo, Achil.*decis.3.de iure-
patr.* Put. *decis.* 157. *lib.* 3. Mandos. *super reg.* 1.
Cancell.q.10.n.8. Card.Seraph. *dec.*719.*n.*4. & *dec.*
1334.*num.*7. cum aliis pluribus relatis per Gonzal.
ad reg.Cancell.glos.18.num.13. & 14. & per Nicol.
Garc.*de benef.p.5.c.1.n.*581. Lotter.*de re benef.lib.2.
q.10.n.76.* Card.Caual.*dec.*147.*n.*5 & *dec.*639.*n.*4.
4. Rot.*decis.*574.*n.*10.*par.1.diuers.* & *decis.* 641. *n.
p.2.recent.* & *in Geranden. beneficij de Cerniano* 19.
Aprilis 1602. *coram Litta,* & *in Viterbien. iurispa-
tronatus 4. Maij* 1610.*coram bo.me.Cardin.Sacrato.*
Prout etiam censetur merè laicale ad hoc, vt in eo 19
non requiratur forma examinis per cõcursum posi-
ta in Concil Trid.*sess.24.de refor.c.*18. pro confe-
renda Parochiali, quæ sit iurispatronatus merè ec-
clesiastici, vt censuit S.Cong.Conc. quam refero *de
officio, & potest.Parochi,c.1.n.*126.

20 Secunda est diuisio iurispatronatus, quia aliud
est hæreditarium; aliud familiare; hæreditarium
est, quod transit ad quoscunque hæredes etiam ex-
traneos, *cap.* 3 *de iurepatr.* Couar. *libro.* 2. *var. cap.*
18 *num.* 6. Bonacos. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 5.
n. 36. *pag.* 170. Aloys. Ricc. *in collect. decis. par.* 4. *col.*
lect. 1025. Cald. Pereira *de empt. capit.* 12. *numero* 16.
Grilenzon. *cons.* 75. *num.* 5. Steph. Gratian. *discept. fo-*
rens. cap. 645. *n.* 10. Matescor. *var. resol. lib.* 2. *cap.* 55. *n.*
7. Monet. *de commut. vltim. volunt. cap.* 11 *num.* 134.
Seraph. *decis.* 364. *num.* 3. *&* 7. *& decis.* 378. *num.* 1.
Ciarlin. *controuers. forens. cap.* 1. *numero* 2. & alij per
me citati *de offic. & potest. Episcop. part.* 3. *alleg.* 71.
21 *numero* 5. nisi in fundatione esset expressum, quòd
transiret tantùm ad hæredes sanguinis de con-
sensu Episcopi, Roch. *verb. Ipse vel is, numer.* 18. In
dubio enim iuspatronatus est præsumendum hæ-
reditarium, & transitorium ad quoscunque hære-
des, etiam extraneos, vbi ex fundatione, vel
aliunde de contrario non doceatur, Card. *in d.*
Clem. plures, quæst 6. Anchar. *numer.* 7. *&* 11. Lam-
bert. *de iurepatr.* 2 *par.* 1. *lib. quæst.* 2. *nu.* 15. Hieron.
Gabr. *cons.* 196. *num.* 5. *lib.* 2. Lotter. *de re benef. lib.*
2 *q.* 11. *nu.* 19 *&* 20. Maranta *lib.* 1. *controu. resp.* 16.
num. 23. Ciarlin. *controu.* 1. *num.* 19. *&* 20. Noguerol.
tom. 1. *alleg.* 28. *n.* 11. Rota *decis.* 707. *num.* 8. *par.* 1. *&*
decis. 756. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* & coram Buratt. *dec.*
647. *num.* 1. *& decis.* 6-9. *num.* 1. & apud Post. *post.*
tract. de manut. decis. 172. *num.* 10. & fuit dictum *in*
Florentina Canonicatus, 25. *May* 1616. *coram bo. me.*
Buratto, inter eius decisiones impressas, *decis.* 183.
n. 1. *& in Pistorien. Parochialis,* 9. *Februarij,* 1624.
coram R.P.D. Merlino.

22 Gentilitium verò, siue familiare, dicitur illud,
quod competit, & relictum est tantùm illis de ta-
li familia, vel in quo vocantur solùm illi, qui
sunt de genere testatoris, Gabr. *cons.* 196 *num.* 2. *li.* 2.
Cioff. *cons.* 18. *li.* 1. Ricc. *tract. de iurepatr. resol.* 332.
n. 1. Ciarlin. *d. c.* 1. *n.* 18. Massabot. *in sua praxi haben-*
di concursum, prælud. 7. *dub.* 21. *n.* 54. *secundùm Ro-*
manam impression. & quando fundator expressit ra-
tionem conseruandæ agnationis, Rot. *decis.* 395. *n.*
23 2. *p.* 1. *recent.* In dubio tamen præsumitur potiùs
hæreditarium, quàm gentilitium, Innoc. *in rubr. de*
iurepatr. n. 4. Abb. *in c. cum saculum. n.* 5 *eod. tit.* Hier.
Gabr. *cons.* 196 *n.* 5. *li.* 2. Pereg. *cons* 33. *num.* 10. *li.* 1.
Rot. *dec.* 675. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* & fuit dictum in *Ascu-*
lana iurispatronatus, 24 *Februar.* 1616. *coram Card.*
Verospio, impressa per Viuian. *post praxim. iurispatr.*
decis. 23. *n.* 6. Hæc verò præsumptio eliditur, ita vt
potiùs præsumatur gentilitium quàm hæreditariū,
si in eius prouisionibus semper fuit habita mentio
familiæ, & descendentiæ, nunquam verò hæredita-
riæ qualitatis, vel quando per spatium centum an-
norum nullus extraneus, aut fœmina in eo præsen-
tauit, vt fuit resolutum *in d. Florentina Canonicatus*
24 *coram bo. me. Buratto,* inter eius impressas, *dec.* 183.
n. 22. *&* 23 Et quando dubitatur an sit gentilitium,
leuiores sufficiunt probationes, cùm agitur non de
illius substantia, sed de pertinentia, Rot. *decis.* 675.
n. 3. *in fine, p.* 1. *recent.*

25 Tertia est diuisio, quam ponit Monet. *de com-*
mutat. vltim volunt. c. 10. *n.* 200. quòd scilicet iuspa-
tronatus aliud sit passiuum, aliud actiuum: passiuum
est per quod certi de tali familia sunt præsentandi;
illud actiuum, per quod fit, ne quis beneficium
conferat, nisi ad præsentationem talis personæ, vide
apud illum.

Qui autem istud ius obtinet; patronus voca-
26 tur, ad similitudinem eius, qui libertorum suorum,
quos seruos manumisit, patronus vocatur, & ius
habet successionis in bona ipsorum, & ius istud
iuspatronatus leges appellarunt, vt *in l.* 1. *& per tot.*
ff. de iurepatr. ad cuius rei exemplum, quia Ecclesiæ
persæpè quorundam incuria deciderent in ruinam.
fuit sacris Canonibus constitutum, vt qui Ecclesias
fundarent, aut fundatas construerent, vel dotarent,
quamdiu ipsi essent superstites, quamuis laici exti-
tissent, curam illarum, ac solicitudinem obtinerent,
eisque de Rectore idoneo cum consensu Episcopi
prouiderent, irritaque institutio illius haberetur,
quem ipsi non elegissent, aut præsentassent, vt
colligitur *ex c. decreuimus* 16. *quæst.* 7. Ius autem
istud iuspatronatus Canonici appellarunt, vt *per*
tot. tit. de iurepatr. non tantum ad similitudinem
patronatus legalis, vt diximus, verùm etiam, quia
Ecclesiæ illius patrocinium, aut tutelam suscipe-
re videtur, qui tale ius obtinet. Vnde etiam ad-
uocatus dicitur, aut custos, & quandoque vicedo-
minus, vel guardiam habens, sicut colligitur ex *cap.*
quia clerici, vbi glos. *& c. præterea, il* 2 *de iurepatr.*
& ex c. in singulis, in fine, de statu monach. & ex cap.
generali, de elect. lib. 6.

Antiquitus verò nullum, aut modicum Iuspa- 27
tronatus huiusmodi habebatur, vt refert glos. *in*
cap. pia mentis 16. *quæst.* 7. & tempore Gelasij Papæ
patroni nihil aliud proprij iuris in Ecclesijs habe-
bant, quam processionis aditum, seu (vt alij vocant)
frequentationis, qui Christianis omnibus in com-
muni debetur, vt ipse Pontifex loquitur *in d. c. pia*
mentis, quod quidem (alijs diuersè exponentibus)
videtur intelligi facultas, vel libertas amplior in
ea Ecclesia commorandi, aut eam frequentandi;
qui aditus omnibus quidem Christianis, vt in-
quit Pont. datur, eis tamen liberalius concedetur,
vel non ita facilè ex causis communibus dene-
gabitur: nam processionis honor, quem nonnulli
intelligunt, hodie potius, quam olim introductus
videtur, ius verò præsentandi, quod per hoc ver-
bum voluit exponi, non potest intelligere, cùm
Canon expressè de vtroque tanquam de diuersis
loquatur *in c. nobis, de iurepatron.* nec tunc quidem
adhuc fuerat institutum ius presentandi tempore
Canonis antiquioris; nam postea in Toletano
Concil. IX. de quo *in d. cap. decreuimus.* 16. *q.* 7. in-
stitutum fuisse videtur, & ipsis tantùm superstiti-
bus concedebatur, vt ibidem dicitur; postea verò
eorum quoque ex consanguinitate hæredibus est
ius idem concessum, *cap. filius, cap. considerandum,*
cum seq. 16. *q.* 7. *c.* 1. & ferè per tot. *de iurepatron.* &
infrà latè videbimus.

Non solùm autem ex constructione Ecclesiæ 28
iuspatronatus acquiritur, sed tribus de causis po-
test acquiri. *cap. nobis, cap. Abbates* 16. *quæst.* 7. *cap.*
monasterij, cap. filij, ead. causa & quæst. latè Lam-
bert. *de iurepatron. lib.* 1. *part.* 1. *artic.* 20. *quæst.* 1.
princ. Cabed. *de patronatib. Regiæ Coronæ capi.* 2.
num. 1. Prima est Ecclesiæ alicuius fundatio, siue
quis eam in proprio solo suis sumptibus omninò
construeret, *cap. Abbatem,* 18. *quæst.* 2. *cap. nobis,*
de iurepatronat. siue etiam solum tantummo-
do, siue fundum ad eam ædificandam obtulerit,
ac donauerit, Lambert. *de iurepatronat. part.* 2. *lib.*
1. *quæst.* 2. *artic.* 2. *num.* 1. *&* 2. & Doctores com-
muniter; nec quælibet fundi donatio tribuit
iuspatronatus, sed necessarium est, vt totum do-
minium transferatur, vt post Lambertin. resoluit
Massabor *in sua praxi habendi concursum, prælud.*
7. *dub.* 18. *secundùm Roman. impress.* Secunda est
etiam sola constructio, sine fundi proprij assigna-
tione,

29 tione,ſed in ſolo ab aliis dato ipſe propriis ſumpti-
bus Eccleſiam conſtruxerit, *cap. monaſterium. 16.*
30 *q.7.* aliàs enim ſi hæc fiant iuxta terminos *cap. ad*
audientiam,il 1.de Eccleſ.ædif.& cum proteſtatione
recuperandi expenſas ab ipſa Eccleſia, tunc iuſpa-
tronatus non illi acquiritur, ſed Eccleſiæ, ex cuius
bonis fuit ipſa conſtructa.gloſſ. *verb.conſtruxiſſe,in*
*cap.Apoſtolicos,16.q.2.*Gonzal.*d.gloſ. 18. num. 33*
Nicol.Garc.*de benefic.par.5.cap.9.à nu. 36.* Monet.
31 *d.cap.10.num.102.& ſeq.*quia nec etiam acquiritur
iuſpatronatus ea conſtructione neceſſariò,non vo-
luntariè facta Lambertin.*d.par.1. lib. 1. q. 4.princ.*
*art.7.*Rot.*deciſ 167.n.5.& 6.p.2.diuerſ.& dec.758.*
n. 2.p. 2.recent.& in Camerinen.penſionis 10.Decem-
bris,1625.coram R.P.D.meo Pirouano,& aliis Rot.
deciſionibus relatis,Ferentil.*in annot. ad deciſ. Bu-*
rat.12.ſub lit. A,n.26.
32 Hinc etiam ea reædificatione, ſeu refectione
Eccleſiæ penitùs deſtructæ, ſeu dirutæ, ita vt noua
conſecratione indigeat, acquiritur iuſpatronatus;
ſecus verò ſi reædificaretur Eccleſia non penitus
deſtructa. Ita Abb.*in cap.de iurepatr.nu.1. & 11.*&
ibi B roi.*n.56.*Iaſ.*in l.1.§.ſi quis ædificium,n.4.ff.de*
*no.oper.nunc.*Staphil.*de litter.gratia,tit. de modo, &*
*forma impetrandi,§.ſequitur videre,n.6.*Roch.*de iu-*
*repatr.in verb.conſtruxit,n.12.*Lambert *eod.tract.p.*
*lib.1.q.6.princ.art.3.ex n.13.*Burſat.*conſ.310.à n.3.*
*vol.3.*Menoch.*conſ.90.n.27.& conſ.336.nu. 5. cum*
*ſeqq.*Spin.*in ſpecul.teſtam gloſ.4.princ.nu.58.*Zerol.
in praxi Epiſc.par.1.verb.Iuſpatronatus.§.ad finem,
Seraph.*deciſ.518.& 907.*Aloyſ. Ricc.*in collect. de-*
*ciſ.p.5.collect.1559.*Azor.*inſtit.moral. par. 2. lib. 6.*
*cap.19.q.10.*Nicol. Garc.*d.cap.9.num.31.* Gonzal.
*ad reg.8.Cancellar gloſſ.18.n.33.*Campan.*in diuerſ.*
*iuris canon rubr.11.c.13.num. 337.*Maſſabot.*in praxi*
habendi concurſum,prælud.7.dub.12.n.6.ſecundùm
*Romanam impreſſ.*Viuian.*in ſua praxi iuriſp.l.2.c.4.*
n.6. Bened Ægyd.*in repet.l.1.C.de ſacroſ.Eccl.p.5.*
*§.2.n.18.*Rot.*in Senen.beneficij,18.Martij.1596.co-*
ram Luna,& dec.54.n.4.p.1.recent.& in Mutinem.
Plebis,ſeu iuſpatronatus 21. Februarij,1625.coram
Reuerendiſſimo D. meo Coccino Deccano, & in Roſ-
ſanen Parochialis 3. Ianij, 1626. coram bo.me. Bu-
*ratto.*inter eius impreſſas *dec.949.n.7.* vbi Ferentil.
33 *ſub lit. A.*Benè Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.177.*
num. 26. vbi dicit quòd ad adquirendum iuſpatro-
natus ex reparatione requiritur totalis reſtauratio
34 ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ: vnde Burſat. *dict.*
*conſ.310.num.6.*Campan.*d.cap.13.num.339* &Rot.
*deciſ.306.par. 3.diuerſ.*dicunt Eccleſiam adeò diru-
tam iudicari,vt reædificata dicatur, & iuxta præ-
dicta acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat
conſecratione, per *cap.de fabrica,de conſec. diſt. 1.*
35 ex qua quidem Eccleſiæ conſtructione acquiritur
iuſpatronatus, abſque alia reſeruatione, niſi illud
expreſſè remittatur, Viuian.*par.1.lib.1.cap. 1. num.*
36 *9.*Ferentil. *in annot.deciſ.1.Buratti n.14.lit. B.*quia
probata conſtructione cum aſſenſu Epiſcopi, ſal-
tem præſumpto,non eſt neceſſe probare alium aſ-
ſenſum,quoad acquiſitionem,Caualer.*dec. 336.ex*
num.4.
37 An in Altari iam conſtructo poſſit in abſtracto
fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpa-
tronatus? Affirmatiuè reſpondent Roch. *in verb.*
& dotauit,numer.1. Lambert.*d.lib.1.p.1.q.5.art.15.*
in princ.verſ.nota tamen,& quæſt.6. art. 1. num. 30.
verſ.in circa,& fuit dictum *in Gerunden. iuriſpatro-*
natus 22. Aprilis. 1622. coram Reuerendiſſimo D.
meo Deccano.
38 In his tantùm duabus cauſis conſenſus eius re-

quiritur, ſine cuius auctoritate conſtrui Eccleſia
non poteſt,vt *lib.2. cap. 2.* oſtendimus & ſic Diœ-
ceſani Ordinarij conſenſus interuenire debet, vt
probat *d.cap.nobis,25.de iurepatron.* Calderin. *con-*
*ſil.10.verſ.nam auctoritas de iurepatron.*Lambertin.
lib.1.part.1.q.2.art.3. Rot. *in Gerunden. beneficij 5.*
Maij,1510.coram Orſemberg, Ego ipſe *dict.part.*
allegat. 70. numer. 10. & poteſt etiam ante erea-
tionem iuriſpatronatus interuenire, & poſtea, &
quandocunque,Calder. *conſ.6.de iurepatron* Roch.
verb.pro eo, quæſt.4. numer.9. Lambertin.*d.libro 1.*
par. 2.quæſt.1.art.16.& quæſt.11 art. 16.nu.5. Rot.
in Prenestina iuriſpatronatus 23. Martij 1609.coram
Reuerendiſſimo D. meo Coccino, & in Britinorien.
iuriſpatronatus 7.Maij,1612.coram bo. me. Vbaldo
*ſen.*Beltramin. *in annot.ad deciſ.420. Gregorij nu.7.*
Rot.*deciſ.101.num.7.* apud Paul. de Rubeis *tom.3.*
*diuerſ.*aliàs *p.7.recent.* vbi quod conſenſus Ordina-
rij in dotatione iuriſpatronatus, quandocunque
ſuperueniat,validat donationem etiam in præiudi-
cium tertij.Ego ipſe *d.alleg.70.num.11.*vbi *nu. 13.*
quòd præſtandus eſt ab Ordinario illius loci, in 39
quo fundatur Eccleſia, & *num. 30.* quod Ordina-
rij nomine in hac materia venit quilibet Prælatus,
etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopalem iu-
riſdictionem,& *num. 31.* amplio ad Capitulum Se-
de vacante, quem tamen conſenſum dare non po-
terit Epiſcopi Vicarius generalis, niſi ad hoc ha- 40
beat ſpeciale mandatum,vt docent plures, quos ſe-
quutus fui *eadem par,3.alleg.54.n.74.*
Si verò nolit conſentire Diœceſanus, poterit 41
compelli per Superiorem, aliàs ipſe Superior con-
ſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa,
Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prælud. 7.*
dub.7
Vtrùm autem præſumatur ex lapſu temporis? ſo- 42
let ab aliquibus in dubium reuocari, in quo com-
munis obtinuit ex diuturnitate temporis, ædifica-
tione capellæ cum inſignibus,& armis ac viſitatio-
ne ſuperioris, huiuſmodi conſenſum præſumi, vt
ex multis Sacræ Rotæ deciſionibus comprobaui-
mus *d.p.3.alleg.70.n.12.* quibus addo Caualer. *dec.* 43
265.num.5.& regulariter tempus triginta annorum
neceſſarium eſſe ad præſumendum talem conſen-
ſum,firmauit Beltramin.ad Gregor.XV.*deciſ. 420.*
*n.7.*Rot.*deciſ.179.n.1.p.1.diuerſ.& dec.694.nu. 5.*
*p.1.recent.& deciſ.101.num.6.*apud Paul.de Rubeis
tom.3.diuerſor. Verùm hæc in re optimè conſidera-
uit Rot.*in Segobien.Cappellania.13.Ianuarij,1623.*
coram bo.me.Vbaldo ſen. quòd licèt ſupradicta pro-
cedant in donatione iuriſpatronatus, in qua nullus
poteſt conſiderari fauor Eccleſiæ,ac proinde requi-
ritur ſpatium tanti temporis ad præſumendum ta-
lem conſenſum: tamen vbi agitur de eo præſu-
mendo in erectione alicuius beneficij cum reſer-
uatione iuriſpatronatus,cum ſit in fauorem Eccle-
ſiæ,qui in eo verſatur, ne beneficium iam erectum
ſupprimatur ob defectum talis conſenſus, non vi-
detur requiri ſpatium tanti temporis,ac proinde vi-
debatur ſufficere decennium,ex quo agitur de modi-
co præiudicio,ex Menoch. *de præſu.lib.3.præſ.132.*
*nu.54.*eo maximè quia conſenſus Ordinarij poteſt 44
interuenire ex poſt facto, vt ſupra diximus; & quia
Eccleſia reperitur ædificata, interueniſſe præſumi-
tur,ſecundùm Menoch.*lib.6.præſ.79.num.4.*Nicol.
Garc.*de benef.p.5.c.9.n.73.* tum,quia ſufficit etiam
tacitus,qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius fa-
ctis ad præſentationes patronorũ,Roch.*d. verb. pro*
*eo,q.8.n.10.*Rot.*in Aquen.iuſpatronatus,7.Nouem-*
bris,1601.coram bo. mem. Lancelloto, impreſſa per

Marches. *de commission. par. 1. pag.* 453. Beltramin. *ad d. decis* 420. *Gregor. XV. n.* 7.

46 Illud tamen quoad hoc propositum est aduertendum, cum solo Episcopi consensu non posse iuspatronatus in Ecclesia Conuentuali fundari, sed esse necessarium priuilegium Apostolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præsentationis: vt docent Host. *col.* 2. & Abb. *num.* 9. *in d. c. nobis. de iurepatr.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 5. *collect.* 1486. Perez. *l.* 1. *col.* 15. *vers. in Ecclesia, tit.* 6. *lib. Ordinam.*
47 *p.* 142. Seraph. *decis.* 1305. *n.* 5. & *decis.* 1353. *n.* 5. & *decis.* 1395. *n.* 2. Rot. *decis.* 53. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* vbi *n.* 2. subdit iuspatronatus, præsumi fundatum ex priuilegio Apostolico, quando vltra temporis antiquitatem concurrit obseruantia præsentationum. Verùm ad effectum præeminentiarum, & ad omnes effectus, excepto iure præsentandi, & nominandi, potest in Conuentuali iuspatronatus ex constitutione acquiri, secundum Lambert. *lib.* 1. *part.* 1. *artic.* 7. *vndecima q. n.* 3. Caualer. *dec.* 165. *n.* 7. & 8.

48 Vnde quodque in Ecclesia regulari non acquiritur iuspatronatus ex sola fundatione, & dotatione sine particulari priuilegio Apost. vt per Mohed. *decis* 240. aliàs 10. *n.* 3. *de iurepatr.* Couar. *in reg. possess. p.* 2. § 10. *n.* 3. *vers. alter casus*, Lambert. *lib.* 1. *q.* 5. *p.* 1. *art.* 1. *num.* 10. & 11. Rot. *decis.* 563. *vers. non obstat.* & *decis.* 564. *nu.* 2. & 3. *decis.* 571. *num.* 1. & *decis.* 574. *num.* 1. *par.* 4. *diuers.* & *decis.* 421. *nu.* 2. *par.* 2. *recent.* Ferentill. alios cumulans *in annot. ad decis.* 1. *Burati. num.* 15. Intellige si iuspatronatus esset reseruatum in tota Ecclesia, secus verò si fuit reseruatum in Altari constructo, vel construendo de ordine testatoris in dicta Ecclesia regulari, quia tunc sufficit solùm consensus Regularium, vt citato Paris. *consil.* 35. *num.* 10. *lib.* 4. firmauit Rot. *in Segobien. Capellania* 26. *February*, 1625. *corā bo. me. Vbaldo, in vers. non obstat secunda*, refert. Ferentil *in annot. ad dec.* 1.
49 *Burati num* 17. vbi *num.* 16. post. Seraph *decis.* 1395. *nu* 3. ampliat decisionem *d. cap. nobis*, quamuis Ecclesia esset Conuentualis habitu, & non actu. Priuilegium autem prædictum ex cursu temporis, & obseruantia præsumitur interuenisse in limine fundationis, licèt non sit sit enunciatum, Abb. *in c. cura pastorali, nu.* 4. *de iurepatr.* Rota *decis.* 363. *n.* 1. & *decis.* 173. *num.* 2. *par.* 4. *diuers.* nisi ex facie instrumenti fundationis constaret adhibitum fuisse solum consensum Episcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris, Anton. Gabr. *commun. tit. de præsumpt. concl.* 1. *n.* 57. *n.* 2. *part.* 1. *recent.*

50 Tertia est dotis, siue certi redditus assignatio Ecclesiæ facta, *cap. filiis* & *cap. quicunque* 16. *quæst.* 7. Vnde illud adducitur per gloss. *in d. cap. pia mentis, ead. q.* 7. *Patronum faciunt dos, ædificatio fundus*, & in Concil. Trid. *sess.* 14. *de reform. cap.* 12. sic dicitur, *Nemo quacunque ratione, nisi Ecclesiam, beneficium, aut Capellam de nouo fundauerit, & construxerit, seu iam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis propriis & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, patronatum impetrare, aut obtinere possit, &*
51 *debeat.* Per emptionem autem patronatum in Ecclesia acquirere nullus potest, *cap. quia clerici* 6. *de iurepatron.* quin potiùs, qui tale ius in Ecclesia emerit, est illo spoliandus, quia iuspatronatus nec emi; nec vendi potest, *cap. de iure, eod. tit.* Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 20. *q.* 8. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de simon. cap.* 28. *num.* 17. *cum seq.* Redoanus *de simon. part.* 3. *cap.* 22. *num.* 12. Bonacin. *in simili tr.*
52 *q.* 4. §. 11. *num.* 3. Sed neque per vsurpationem acquiritur: tale autem quid præsumere volens excommunicationis sententiæ subiacere statuitur in *cap. generali, de elect. l.* 6. cuius meminerunt Gamb. *de casib. reseru. cap.* 10. *num.* 2. *in fine*, & *nu.* 3. Filliūc. *tractat.* 14. *num.* 53. *vers. tertio.* & *num* 56. *num* 99. *vers.* 4. & *num.* 106. & alij per me citati *de offic.* & *potest. Episcopi part.* 3. *alleg.* 50. *num.* 203. in impress. Lugdunen. Verùm nec ita simpliciter patronatus 53
ex supradictis causis acquiritur, vt statim causa præstita quis efficiatur patronus, quia si quis fundum solùm præstiterit, Ecclesia autem vel à se, vel ab alio non constituatur, nullum ius acquisiuisse putatur, sed neque constructa Ecclesia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit, nullum ius ædificatoribus præbet, Ecclesia enim non dicitur in esse deducta, donec tria hæc adsint, glos. *in d. cap. pia mentis* 16. *quæst.* 7. Innoc. *in cap.* 1. *de iurepatr.*

Satis est autem per aliquem id, quod deest, sup- 54
pleri, vt iuspatronatus acquirat, qui aliquid præstitit, verum pro parte tantùm ipse, & alter pro parte erit patronus, & ita tres possunt pro parte simul esse patroni, si singuli singulas, quas diximus, causas in Ecclesia dederint. Potest tamen is, qui 55
tantùm dotauit solus fieri patronus Ecclesiæ, in eo videlicet casu, quo Ecclesia antiqua cuius constructor, aut fundator non extat, ab aliquo competenter dotetur, modo illud ante eius consecrationem fiat, vt *lib.* 2. *in cap. de consecrat. Eccles.* vidimus: nam per dotis assignationem in consecrata Ecclesia nullus patronatum acquirit, vt per glos. notabilem *in d. cap. pia mentis* 16. *quæst.* 7. & quamuis Ecclesia aliquid modicum habeat; qui tamen eam sufficienter dotauerit, antequam consecretur, ea patronatum videtur acquirere, sed non idem de eo dicetur, qui iam constructam pro parte reparare voluerit, vt colligitur ex Concil. Trid. *sess.* 14. *de reform. cap.* 12. vbi dicitur, *competenter dotauerit.* 56
& sic dotantem insufficienter, quòd arbitratur Ordinarius, non acquirere iuspatronatus, sed dici benefactorem, tenent Lambertin. *d. lib.* 1. *part.* 1. *q.* 5. *num.* 11. Nicol. Garc. *d. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 52. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.* 123. *n.* 3. *vers. declaratur.* Armendar. *ad recop. legum Nauarræ, lib.* 4. *tit.* 30. *libro* 1. *de iurepatron. num.* 31. proinde neque acquirit quis ex augmento dotis, secundum gloss. *in cap. pia mentis* 16. *quæst.* 7. vbi Armendar. *num.* 3. & 4. & Turrec. *n.* 6. Roch. *de iurepatron. verb.* & *dotauit, quæst.* 2. *num.* 4. Lambertin. *eod. tract. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 6. *art.* 1. *num.* 1. & 2. & *art.* 2. *num.* 11. Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut.* 150 Stephan. Gratian. *disceptat forens. cap.* 177. *num* 24. & 25. Rot. *decis.* 521. *par.* 2. *recent.* & *decis.* 318. *num.* 5. *p.* 5. *recent.* refero Ego ipse *de offic.* & *potest. Episcop. p.* 3. *alleg.* 70. *n.* 15. & *in collect. ad cap. quoniam* 3. *num.* 9. *de iurepatron.*
Debet enim priùs constare dotem primam fuisse re- 57
ductam de esse ad non esse, vt quis ratione illius secundæ acquirat iuspatronatus, vt benè ait Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell gloss.* 18. *n.* 53.

Illud autem animaduertere oportet, quòd dos 58
ab initio fundationis sufficiens præsumitur, *cap. nemo* 100. *de consecrat. dist.* 1. Calderin. *in consil.* 10. *post med. vers pro parte contraria*, Verall. *decis.* 62. *par.* 1. Gregor. XV *decis.* 483. *nu.* 5. Rota *in Toletana iuris. patronatus*, 11. *February* 1627. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, impressa per Viuian. *post suam praxim iurispatron decis.* 112. Quæ autem dicatur sufficiens dos, diximus *lib.* 2. *cap.* 2. *numer.* 20.
cum seq. In cuius dotis datione, & assignatione 59
requiritur Diœcesani consensus, sicut in fundatione, & constructione requiri suprà diximus, qui Diœcesanus antea qualitates dotantis exquirere debet,

debet, & quomodo velit dotem constituere, & an
sit congrua, & sufficiens, vt benè notat Viuian. in
d. praxi iurispat. lib. 2. cap. 4. n. 17. secundum vltim.
Romanam impressionem, & faciunt, quæ tradi d.
par. 3. alleg. 70. n. 9. cum seq.

60 Licèt autem non desint, qui velint ad acqui-
rendum iuspatronatus tria copulatiuè requiri, scili-
cet, fundum, constructionem, & dotem, siue ab
vno, siue à diuersis, Roch. de Curte de iurepatr. in
princ. num. 3. in fine, & num 4. & in verb. Ecclesia
fundauit, num. 2. quæst. 2. & verb. contraxit, n. 3. q. 3.
& verb. dotauit, num. 1. Abb. cons. 106. num. 2. col. 1.
in fine, vers. quod etiam, par. 2. & in cap. ad audien-
tiam, num. 4 de Eccl. ædif. Ioan. de Anania cons. 24.
n. 4. vers. illud probo. Gregor. Lopez l. 1 glos. 3. tit. 15.
p. 1. Perez tom. 1. Ordinam. fol 136. vers. fundatione
igitur, fol. 137. sextò quæritur, Monet. de commutat.
vltim. volunt. cap. 10. 202 vers. ego verò, Nicol. Garc.
de benefic. p. 5. c. 9. n. 44. Cassard. decis. 6. n. 10. de iu-
repatron.

61 Tamen contraria opinio, quòd scilicet ex sola
constructione, vel dotatione acquiratur iuspatro-
natus, receptior videtur, cùm Iura alternatiuè lo-
quantur, & propterea vnum concurrere sufficiat, vt
probare videtur tex. in cap. nobis, & ibi glos. in verb.
construxeris, cap quoniam, & ibi glos. in verb funda-
teres, de iurepatron. cap filiis, cap. decernimus, cap.
monasterium 16. q. 7. cap significante, de testib. glos.
magna in cap. pia mentis 16. q. 7. Abb. in c. ad audi-
entiam, num 10. & 11. de Eccles. ædific. & in c pro-
posuit, num 1. de filiis Presbyt. & ibi additio, idem
Abb. in d. cap. nobis, num. 3. Card. num. 3. Ioan. Andr.
n. 6. & 7. Butr. nu 1 Botch. etiam num. 1 Anchar. in
princ. & num. 6 Hostien. nu. 1. de iurepatron. Beroi.
in cap. quoniam, num. 95. eod. tit. Host. in sum de iu-
patron. num. 2. Abb. cons. 54. num. 1. par. 1. & cons. 59.
num. 2. & 3 par. 2. Cardin. cons. 122. num. 2. vers. ad
quod respondeo, Ioan. de Anania cons. 24. vers. istud
probo & ibi Bolognet. num. 6. Menoch. cons. 241.
nu. 1. & 4 & lib. 3. de præsumpt. præs. 90. num. 4. & 5.
Larbetdin. de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 1. art. 1. nu. 18.
vers. venio igitur ad 1. vbi reprobat Roch. Spin. in
speculo testam. glos. 4 princ. num 28. & 29. Paul. de
Cittadinis de iurepatr. p. 3. num. 1. Vgolin. de offic.
& potest. Episcopi, ca 51. in princ. num. 6. Franc. Leo
in thesauro fori Ecclesiast. par. 2. c. 6. num. Camil.
Borrell. in sum omnium decis. par. 1. tit. 32. num. 23.
Verall. decis. 133. part. 2. Rot. diuers. p. 1. decis. 598.
n. 1. & p. 4. decis. 565. num. 2 eadem Rot. decis. 5. de
iurepatr. in antiq. Aloys. Ricc. dec. 72. n. 5. & seq. p. 1.
& Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 9. & sess. 24.
etiam de reform. cap. 12. vbi loquitur & alternatiue,
& dicit, sit titulus iurispatronatus ex fundatione, vel
dotatione,

62 Quoad acquirendum tantùm iuspatronatus ho-
norificum, certum est sufficere solam constructio-
nem. d. c. nobis, & ibi glos. Abb. num. 5. Ioan. Andr.
n. 15. de iurepatron Lambertin. dict. lib. 1. p. 1. q. 11.
art. 7. n. 5. Ioan. de Anan. cons. 24. num. 4. vers. istud
probo, & ibi Bolognin. n. 6. Franc. Leo d. c. 7. num. 71.
Mantic. decis. 244. num. 1. & etiam absque vlla re-
seruatione, nisi expressè remissum, Lambert d. li. 1.
p. 1. q. 2. art. 4. n. 12. Rot. dec. 5. de iurepatr in antiq.
& fuit dictum in Iacen. portionis 19. Nouembris,
1591. coram Card Phamphilio sen

63 Aliter verò acquisiti patronatus, in quibuscun-
que beneficiis, facultates, & priuilegia concessa,
tam in vim patronatus, quàm alio quocunque iu-
re nominandi, eligendi, præsentandi ad ea cùm va-
cant (exceptis patronatibus super Cathedralibus
Ecclesiis, & aliis, quæ ad quoscunque sublimes
Principes iura Imperij in dominiis suis habentes
pertinent, & quæ in fauorem studiorum Genera-
lium concessa sunt) in totum prorsus abrogata, &
irrita cum quasi possessione inde sequuta intelligi
statuit, ac decernit Concil. Trid. sess. 25. de reform.
cap 9. in princ. & per illud sic docent Flamin. Paris.
de confident. q. 28. n. 239. & seq. Seraph decis. 1395.
n. 4. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 18. refert decisum
Nicol. Garc. de benef. p 5. c. 9. ex n. 115. vbi n. 117.
subdit procedere, etiamsi in priuilegio habeatur
iuspatronatus competere non solùm ex priuilegio,
sed ex vera, & reali fundatione, & dotatione, quod
etiam testatur Gonzal. reg. 8. gloss. 18. n. 97. & idem
Garc. vbi supra n. 118. Similiter resolutum refert
hoc procedere, etiamsi in priuilegio dicatur, quòd
esset eiusdem prorsus naturæ, & roboris, ac si ex
fundatione & donatione competeret, & num. 119. 64
asserit etiam decisum; quòd quando constat de
origine priuilegij, vel præsumitur esse ex priuile-
gio aliquod iuspatronatus, & ad. sit immemoria-
lis, illa non prodest: refert, & sequitur Massobr. in
sua praxi habendi concursum præl. 7. dub. 3. n. 85.
& 86. secundùm Romanam impressionem: & ideò
Garc. eodem. c. 9. num. 120. dicit retentum in Rota
Conc. Trid. d. cap. 9. non loqui de priuilegiis con-
cessis ex causa onerosa, Serap. dec. 499. n. 4 Ad hoc 65
autem, vt priuilegium sit ex causa onerosa, spectari
debet, an illud, quod expensum fuit, æquiualeat
concessioni, quia vbi non æquiualet, concessio ipsa
iudicari potius debet gratiosa, quam onerosa, vt
censuit Rota decis. 469 apud Farinac. par. ... recent.
& in Cæsaraugustana de Maella 14 Nouembris
1616. coram R. D. meo Coccino Decano, impressa
per Massobr d. præl. 7. dub. 3. n. 51.

66 Huiusmodi igitur Iuspatronatus ex priuilegio
etiam cum amplissimis clausulis propter augmen-
tum concessa cadunt hodie sub reseruatione reg. de
mensibus. vbi augmentum non ascendit saltem ad
medietatem. Beltram. in annot. ad Gregor. dec. 397.
vt citat Rot. in d. Cæsaraugustana de Maella 6 No-
uembris 1618. coram R. D. meo Coccino. late Massobr.
d. dub. 3. per tot.

Sed, quia iuspatronatus colore beneficia Eccle-
siastica in seruitutem à multis redigebantur, ideò
idem Conc. Trid. d. c. 9. statuit modos aliquos pro-
bandi iuspatronatus præter cæteros secundum Iuris
dispositionem adducendos, prout inferius sigilla-
tim ostendemus.

67 Primò, ea attenta Conciliari dispositione in d.
cap. 9. iurispatronatus titulus probatur ex authen-
tico documento fundationis, vel dotationis, non
priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis
extrinsece aduenientis. Ita ex eo colligunt Cassd.
decis. 7. de iurepatron. Molfes in sum. Theolog. moral.
tract. 6. cap. 5. num 44. Campan. in diuers. Iuris Ca-
non. rub. 11. cap. 13. num. 405. Monet de commut. vlt.
volunt. cap 10. num. 210 Ego ipse de officio & potest.
Episcopi, p. 3. alleg 72. n. 21. Rot. in Burgi S. Don-
nini iurispatronatus 20 Iunij 1622. coram R. P. D.
Merlino, impressa per Viuian. post suum praxim iu-
rispatron. decis. 17. num. 1. & in Albanen. Prioratus
21. May 1603. coram bonæ mem Penia, vbi fuit di-
ctum quòd nihil pertinet, quod Conc. d. c 9 sustu-
lerit priuilegia, quia non sustolit ea, quæ proue-
niunt ex fundatione, vel donatione legitime pro-
bata. Authentici enim documenti appellatione in
hac materia venit Bulla erectionis, siue consensus
Episcopi, vel Summi Pont. in scriptis datus ad fun-
dandum, construendum, siue dotandum, Alph. de

Leone *de officio Capellani p.1.quaest.4. praxi 1.num.17.* vbi *num.18.* cum Rota probat Bullam erectionis idem esse atque instrumentum fundationis,vel dotationis, & *num.19.*tenet etiam venire scriptum publicum continentem dictam fundationem, vel dotationem,etsi non appareat ea de consensu Episcopi quia ille sufficit si sequatur, & *num.22.* ait sufficere vt tale instrumentum dotationem solum, vel fundationem, seu constructionem contineat, & *n.24.*quòd venit etiam testamentum vbi fuit facta dotatio, & *n.26.*quod etiam continentur codicilli,& *n.36.*Sacra Cong.& Rota asserit requiri pro forma vt probatio fiat per authenticas scripturas,& regulam esse constituendam quod probatio per testes non sufficiat. Sed quando haberi non potest probatio existentiæ iurispatronatus per authentica documenta,vt supra dixi, Sacrum Concilium prouidet quomodo eadem existentia probet iuret priuatos, de quibus non potest esse suspicio vsurpationis.

69 Secundò,probatur iuspatronatus ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat,ex eod. Conc.Trid. *in supe citato cap.9.*Ita Menonch.*cons.336.& de praes.lib.3.praesumpt.90.num.3.cum seqq.* Mascard, *de prob.concl.103.n.9.* Gonzal.*d.gl.18.n.44.cum seq* Franc.Leo *in thesauro fori Eccl.p.2.c.11.n.3.*Campan.*d.c.13.ex n.415* Monet.*d.c.10.n.211.* Molfes.*d tr.6.cap.5.n.47.*me citato *in hoc loco.*Noguer.*tom.1.all.28.n.8.*Ego ipse *d.all.72.n.28.* Rot. *dec.148.n.1.& dec.211.n.1 p.rec.& dec 674.n 2. p.2.recent.* Et etiamsi nullum instrumentum fundationis, vel dotationis ostendatur, & quamuis in dictis præsentationibus nulla appareat facta mētio fundationis,vel dotationis,vt benè resoluunt Góz. *d.l.18.n.46.* Galer.*in margarita casuum conscient. verb.Iuspatronatus,pag.145.*Mofes.*d.tr.6.c.5.n.47. immed.*Alcys.Ricc.*in praxi rerū fori Eccl res.127. n.1.& in dec.Curiae Archiep.Neapol.p.4.dec.258.*

70 Immemorialis autem possessio verificatur in centum annis,vt per Mar.Ant.*var.res.lib.1.res.80.n.11.* Franc.Leo *in thesauro fori Eccl.p.2.c.21.n.5.* Garc. *de benef.p.12.c.2.n.263.*Aloys.Ric.*de notiss.probat. iuspatr.res.205.n.6.*Alphons.de Leone *d.q.4.prax.*

71 *2.n.46.*Quia centenaria quasi possessio præsentandi inducit præsumptionē tituli dotationis totalis, seu æquiualentis,secūdùm opinionem,quam Rota tenet *dec.254.n.10.vsque ad fin.lib.3.p.3.diuers.& coram Puto dec.199.& 206.lib.1.in correctis*, ead. Rot. *decis.312.n.4.p.1.rec & in Parmen.prioratus 23.Ianuarij 1621.coram Reuerendissimo Seleucien. & in Ianuen.Abbatiae 13. Iunij.1625. coram bonae me.Burattu,*inter eius impressas *dec.884.*vbi Ferét. *sub.litt.A.*concordantes adducit, resoluit Hieron.

72 Gab.*cons.198.n.5.lib.2.* Vnde probari iuspatronatus ex præsentationibus per spatium centum annorum effectum sortiri,eò quod ex illis præsumatur titulus fundationis, vel dotationis, tesoluunt Gonz.*d.g.18.n.44.*Rot.*dec.211.n.1.p.1.rec.& dec. 541.n.2.dec.647.n.2.p.2.rec.& in Florētina capella, 30.Maij,1616.coram R.P.D. meo Pirouano*, impressa per Viui.*post praxim. iurisp.dec.61.n.2.& in Burgi S.Donnini iurispatronatus,20.Iunij 1622.corā R.P.D.Merlino,*Caualer.*dec.547.n.1.& dec.625.*

73 *n.4.*Boratt *dec.542.n.1.& dec.172.n.1.* vbi Ferentill.alias decis.refert.Nec modici temporis defectus tollit huius centenariæ effectum, vt per Lotter. *de re benef.lib.2.q.7.n.63.* Aloys.Ricc. *in tr.de notiss. probat.iurispatr.res.206.n.6.& resol.223.*Rot.*in d. Florentina Capellae* impressa per Viuian.*d.dec.61.n.3. & in Burgi S.Donnini iurispatronatus 9.Decembris 1622.coram R.P.D. Merlino.*impressa per eundem Viuian. *dec.18.n.6.& in eadem coram eodem, 20. Iunij eiusdem anni*, impressa per eundem Viuian. *dec.17.n.4.*Alphons.de Leone *d.q.4.praxi 2.n.47.*

Quam quidem immemorialem possessionem intelligimus requiri etiam in priuatis personis, non obstantibus verbis illis Concilij Trid. *in dict. c.9. aliàs vel secundum Iuris dispositionem;* quia non respiciunt tempus, de quo tam expressè immediatè supra disposuit, & voluit esse immemorialem: sed respiciunt alios modos, nempe, per famam, constructionem, & similia, quibus secundùm Ius antiquum probari poterat iuspatronatus: at tempus præcisè, & semper etiam in ipsis priuatis debet esse immemoriale: alias enim inconueniens induceretur correctio superioris dispositionis, quæ non præsumitur: vnde etiam in priuatis ex mente Concilij requiritur centenaria,& non sufficit quadragenaria possessio, quando agitur contra libertatem Ecclesiæ. Ita Franc.Leo *in thesauro fori Eccles. par.2.cap.6. num.8.* Campan.*in diuers. Iuris Canon rubr.11.cap.13.num.415.* Garc. *de benefic. p.5. cap.9.num.97 & 141.* Et adeò ex forma Concilij requiritur possessio immemorialis, dum deficit instrumentum fundationis, vel dotationis, vt per æquipollens non possit adimpleri,Coccin. *dec.25. num.2.& 3.* Lotter *de re benefic. lib.2. quaest.7. numer.125. cum seqq.* Imò ista immemorialis possessio, quando adest præsumptio vsurpationis, circumscripto etiam Concilio Trid.de Iure communi requirebatur, Achil. de Graff. *decis.4. num.4.9. & 10.& dec.6.de iurepatr.* Verall. *decis.128.num 5. lib.2.*Hieron.Gabr.*cons.192.num.1.lib.2.* Mantic. *decis.89.n.3.* 74

Ad probandum hoc tempus immemoriale sufficit memoria quadraginta annorum, quòd de reliquo tempore testis deponat secundùm auditum & famam, iuxta doctrinam glos. communiter receptæ *in c.1. de praescr. lib.6.* vt per Bald. *de praescr.par.2. quinta partis, quaest.6.num.43.* Cou. *in reg.possessor. p 2.§.3.numer.7.* Mascard. *de probat. conclus.138.* Ioan.Garc. *de expens. cap.9. numer.9.* Molin. *de primog.lib.2.cap.6. num.51.* Molin. Teolog. *de Iustit.tractat.2. disputat.76. numer.5.* Monet. *de decim.cap.5.num.77.* Aloys.Ricc. *in tractat. de notiss. probat. iurispatron. resol. 70.* Quia immemorialis per testes non dicitur sufficienter probata, si testes minimè dicant, quod non audierunt, nec viderunt contrarium. Steph. *dec.1367. num.1.* & tunc testes debent habere sexaginta annos, si probatio per eos facienda sit: sin autem per scripturas,& instrumenta, centenaria requiritur, vt per Flamin. Paris. *de confident. quaest.28. num.235.* Garc. *dict. cap.9.num.92.& part. 12. c.2. numer.265.*aut saltem debent esse testes quinquaginta quatuor annorum, secundùm Brunor. à Sole *in locis communib.verb.testis, 20.* Aloys.Ricc.*in d.praxi rerum fori Eccles.resol.118.in dict. tract.de notiss. probat. iurispatron.resol.72.* Gregor.XV. *dec.196.* Rota *dec. 445.num.1.part.1.recent.& dec.148. sub num.3. part.2. recent.*Ego ipse *d.alleg.72.nu.37.* Ad quam immemorialem conficiendam, tam in testibus, quàm instrumentis concurrere debent anni elapsi vsque ad terminum controuersiæ motæ, & non tempus decursum vsque ad Concilij publicationem, vt refert decisum Gonzal. *d.gl.18. nu.89.* Piasec. *in praxi Episcop.p.2.c.5. n.7. post princ.* vbi etiam resolutum attestatur probata immemoriali præsumi probatum iuspatronatus ex fundatione,

Vnde

79 Vnde tempus litis deducendum est, tam in instrumentis, quam in testibus, quando quæritur, an sint de Antiquo, Rot. decis.185. ante num.1. p.1. & decis.233. in fine, par.4. diuers. & decis.160. sub num.9. part.1. recent. & in Nauarren. bonorum, 7. Iunij, 1619. coram Cardin. Sacrato; atque etiam deducendum est tempus prouisionis Apost. prout non semel tenuit eadem Rota, vt constat ex allegatis in Aretina Capellania 18. Maij 1616. coram bonæ mem. Buratto, inter eius impressas, decis.178. num.4.

80 Circa verò requisitum aliud multiplicatarum præsentationum notat Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. resol. 127. num.2. præsentationes multiplicatas, quamuis interpolatas, & non successiuas, probare iuspatronatus, maximè si probetur præfatas præsentationes effectuatas fuisse ob successiuam præsentationem per obitum præsentato-
81 rum. Dicuntur autem multiplicatæ præsentationes, si ad minus fuerint duæ, secundùm Canalcan. decis.17. num.2. p.2. Marc. Anton. var. resol. lib.1. resol.109. nu.37. Aloys. Ricc. in d. praxi rerum fori Eccles. resol.127. in fine, Campan. d.c.13. num.415. quos refero Ego ipse d. alleg.72. num.31. & me citato in illo loco Aloys. Ricc. d. tract. de nouiss. prob. iurispatron. res.67. & me citato in hoc loco Noguerol tom.1. alleg.28. num.8. Alphons. de Leone d.q.4.
82 praxi 2. num.48. Sufficeret tamen vnica præsentatio, si is præsentatus per quadraginta annos possederit, nec vnquam venerit casus nouæ præsentationis, vt dicit glos. vers. vno, vel pluribus, in c. cùm de beneficio, de prabend. in 6. & ibi Franc. num.3. Felin. in c. in nostra, num.41. vers. cæterùm, de rescript. glos. verb. breuitatem, in c. cùm Ecclesia Sutrina, de causa possess. & propr. & ibi Butr. num.36. Federic. de Senis cons.234. num.4. in princ. vers. ad id, quod quæritur, Card. cons.62. n.8. Dec. cons.134. num.1. ante fin. vers. & in casu, Achil. dec.5. num.1.
83 de iurepatron. Quia quando actus habet causam successiuam, & permanentem, nec non continuationem temporis requisiri, inducit præsumptionem sufficientem, quamuis sit vnicus, Abb. in c. fin. num.17. vers. distinguo tamen, de consuet. Dec. d. cons.134. nu.2. circa fin. & vers. in toto; nec Sacrum Concil. Triden. circa probationes in patronatu priuatorum aliquid immutauit, vt diximus hoc eod. c. nu.102. & ex his ita in puncto censuit Rot. in Bergomen. Capellania, 18. Maij, 1629. coram R.P. D. Merlino.

84 In omni autem euentu, quòd constaret de vitio inualido à principio, tunc continuatæ huiusmodi præsentationes, & immemorialis nihil suffragabuntur, vt per Gonzal. d. glos.18. num.48. Piasec. d.c.5. nu.7. vers. non tamen. Mantic. dec.318. ex n.1. Aloys. Ric. de nouiss. probat. iurispatron. resol. 47. Rot. dec.548. n.2. p.2. recent. metipsum d. alleg.72. num.67.

85 Tertiò probatur iuspatronatus ex præsentationibus, etiam per quadraginta annos effectum sortitis, dummodo cù huiusmodi quadragenaria possessione concorrat publica vox & fama, vel aliæ præsumptiones, quæ vim habeant famæ. Cassad. dec.3. num.4. cum seq. de probat. Achil. decis.6. eod. tit. Alphons. de Leone de officio Capell. par 1. qu 4. praxi 2. num.60. cum seqq. Card. Mantic. decis.318. num.5. Cardin. Seraphin. decis.1103. in fine, & decis.1141. num.6. Coccin. dec.174. num.2. Rot. decis.77. num.2. & decis.312. num.3. p.1. recent. & dec. 360. ex num.8. & decis.694. nu.6. p.2. recent. & in Lucana iurispatronatus, de Podis 26. Iunij, 1619. coram bonæ mem. Dunozetto, & in Piscien. Capellæ 10. Ianuarij 1622. coram Card. Verospie, & in Auximana beneficiorum, 6. Februarij, 1623. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Bergomen. Capellania, 18. Martij 1629. coram R.P.D. Merlino, Buratt. decis.172. n.18. vbi num.2. ait prædicta procedere, quando non constat de initio contrario, vel de præcedenti statu libertatis, & decis.338. num.1. vbi in fine subdit quadragenariam, & famam copulatiuè requiri ad docendum de iurepatronatus. Vnde for- 86
mam solùm non sufficere tenuerunt Stephan. Gratian. discept. forens. c.310. num.80. Aloys. Ricc. in d. praxi rerum fori Eccles. resol.130. & Neapol. decis.274. num.8. & 9. p.4. Mantic. decis.198. num.4. Garc. de benefic. p.5. c.5. num. 40. Ego ipse d. alleg. 72. num.43. & seq. Rot. decis.333. num.5. p.1. recent. & decis.235. num.2. p.2. recent. Hoc tamen intelligendum est quoad plenam probationem iurispatronatus, veluti si controuersia esset cum Ordinario, secus tamen quando sufficiunt leuiores probationes, secundùm Mantic. decis.318. sub num.5. vers. nec obstat. quem citat Ferentil. in annot. ad dec. Burrat. 111. num.21. Ad hanc quadragenariam probandam sufficit etiam vnica præsentatio, si præsentatus per quadraginta annos fuerit in possessione, nec vnquam euenerit casus nouæ præsentationis, iuxta ea quæ suprà resoluimus, num.82. & in terminis Alphons. de Leone d. qu.4. praxi 2. num.61. vbi num.67. disserit quomodo probetur fama in hoc casu cum dicta quadragenaria, & numer 67. quod per quatuor testes cum enunciatiuis antiquis, aliisque adminiculis probatur fama, & num.72. quærit an ista fama & vox sufficiat si sic quod capellania sit de iurepatronatus tantum talis familiæ, vel requiritur quod fuerit de fundatione, & donatione ab eadem familia, & n.74. an possit probari existentia prædicta per solam famam absque quadragenaria.

Quartò probatur Iuspatronatus per enunciati- 87
uas centum annos, & hominum memoriam excedentes. Ita Garc. d. c.9. numer.21. Aloys. Ricc. in dec. Curia Archiep. Neapol. par.4. decis.274. num.5. & decis.306. num.4. & in tract. de nouiss. probat. iurispatron. resol.39. Rot. decis.224. num.4. & 5. p.1. recent. Ego ipse d. allegat.72. n.40. & 41. Enuncia- 88
tiuis enim Ordinariorum multum defertur in probatione iurispatronatus, quia præsumuntur, scire qualitates beneficiorum, vt plurimum se reddunt difficiles ad instituendum, Mantic. d. decis.318. numer.2. & decis.350. num.3. Coccin. decis.219. in fine, & decis.230. num.3. Rot. decis.518. n.3. p.1. recent.

Intellige tamen procedere pluribus concurren- 89
tibus: & primò, dummodo sint duæ enunciatiuæ, quia regulariter vnica non probat, etiamsi sit antiqua, Rot. decis.160. num.6. & decis.159. num.1. p.1. recent. & decis.170. num.3. p.2. etiam recent. Se- 90
cundò, dummodo proueniat à diuersis personis, & à diuerso fonte: quia, si ab eadem persona proueniant, licèt plures pro vnica tantum haberentur, Capuaq. decis.337. numer.6. p.3. Rot. dict. decis. 388. numer.1. p.1. & d. dec.289. n.1. p.2. diuers. & decis.295. num.7. p.1. recent. Beltramin. ad Gregor. XV. decis.407. num.6. Tertiò, dummodo non emanauerint à personis suspectis, & interesse haben-
tibus, ead. Rot. dec.403. num.2. p.1. recent. Quartò, 95
dummodo sint enunciatiuæ plurium instrumentorum à diuersis Notariis confectorum, Achil. decis.8. num.1. de iurepatron. Rot. decis.518. nu.2. & 3. p.1. recent. & pluribus conclusionem, & declaratioonem

tionem comprnbat Ferentill. *in annot.ad decis.Buras.t72.sub lit.T.*

92 Vnde enunciatiuas plures,& à diuersi persnnis oon suspectis emanatas, & antiquissimas plenè probare iuspatrnnatus etiam contra tertium censuie non semel Rnta, & signanter coram Bnratt. *decis.* 807.*n.2. & in nullius, seu Squillacen. iurisdictione 4.Martij,1616.coram bona mem.Martino Andrea, & in Burgi S.Domini iuspatronatus,*10. *Iun.* 1622. *coram R.P.D.Merlino.*

93 Quintò probatur iuspatronatus per insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia vt per Rip. *in cap. cùm Ecclesia,num.*97.*de causa possess.*Lambertin. *de iurepatron.lib.3.q.5.art.4.n.2.* Roman.*sing.* 480.Ferret. *cons.*297.*num.*9.Mcnoch. *de præsumpt. lib.3.præs.90.num.10.& præs.130.n.31.* Aloys.Ric. *in tract.de nouiss.probat. iurispatr. resol.*31.Seraph. *decis.*552.*num.*2.*& decis.*1141.*num.*7. vbi, quòd concurrentibus aliis adminiculis plenè probant iuspatronatus, Coccin. *decis.*23n. *num.*1. Buratt. *decis.*917.*num.*4.vbi Ferentil.Rot.*decis.*14.*sub n.3. ad fin.& decis.*518.*n.3.p.1.recens.& dec.548.nu.7. p.2.etiam recent.& in Lucana iurispatronatus,* 26. *Iunij* 1619. *coram bona mem. DunoZetto*, impressa per Viuian. *post suum tract.de iurepatron. decis.*26. *n.*15.*&* 16..

94 Intellige, quandn apparet insignia esse ita antiqua, prnvt est Ecclesia, vel Capella, in qua adsunt, adeò quod non possit assignari alia causa, ob quam fuerint apposita nisi in fundatione Ecclesiæ, alias enim potuissent apponi ob restaurationem, vel ob eleemnsynam, ex quibus iuspatronatus nnn acquiritur, vt dicit Rnt. *in Calaguritana præeminentiarum,* 17. *Maij*, 1591. *coram Gipsio,* Coccin. *d.decis.*230.*num.*1. Card. Caualer. *decis.* 159.*num.* 8. quamuis eadem Rot. *d.decis.*13. *sub num.3.par 1.recen.*dixerit,quòd licèt insignia nnn appareant adeò antiqua, vt dici possit fuisse apposita in fundatione, nihilominus suffragantur ad probationem iurispatronatus, quia præsumuntur per patronos apposita ad conservationem sui iuris.

95 Sextò, prnbatur iuspatronatus ex denominatione Capellæ alicuius familiæ,Rot. *dec.*694. *num.*6. *p.2.recent.& coram Buratto dec.* 927. *num* 3. Seu ex epitaphiis, aut litteris scriptis in lapidibus Ecclesiæ mentionem facientibus de familia, vt per Lambert. *de iurepatron.p.2.art.4. quæst.*10. *princ. lib.*2.*num.*21. Mascard.*de probat. concl.*958.*n.*18. Vel ex inscriptione antiquissima in marmoribus, lapidibus, vel lignis positis in Ecclesia, & locis publicis, vt per Ferret. *cons.*293.*num.*9. *lib.*3.Hier. Gabr.*cons.*196. *num.*9.*lib.*2. Mennch *de præsumpt. lib.6.præsumpt.73.num.7.*Aloys.Ricc.*in d.praxi rerum fori Eccles.resol.*123.*num.*3.*in fine,& in d. tra. de nouiss.probat.iurispatron.resol.*34.Garc. *dict.ca.9. num.*91.Molfes.*dict. tract.6.c.5. num.*46.Ego ipse *dict.allegat.*72.*num.*50.Rot. *decis.*374.*num.7.p.2. recentior. & in Mutinen. Plebis,* 24. *Nouembris,* 1623. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.*

96 Septimò probatur iuspatronatus ex sententia antiqua Episcopi, quia indicanit ad præsentationem alicuius patroni beneficium pertinere, vt per Puteo. *dec.*237. *lib.* 2 *in correctis*, Hieron.Gabr. *cons.*198. *num.4.lib* 2. Aloys.Ricc. *in d praxi rerum fori Eccles.resolut.*125.*& in tract. de nouissima probat. iurispatron.resol.*233. *num.*1. Ciarlin. *controuers. forens.c.*38. *num.*5. *& cap.*107.*num.*88.Lotter. *de re benef.lib.2.quæst.13.n.*152. Ciarlin.*controu.forens. cap.*57. Nguerol. *tom.* 1. *alleg.* 28. *num.*9. Rot. *in Florentina Canonicatus* 11. *Decembris* 1623.*coram bona mem.Buratto,* inter eius impressas *dec.*42.*nu. vlt.*& apud Posth.*post tr.de manut.dec.*172. *nu.*10.
Antiqua autem existimabitur, quoties quinqua- 97
ginta retrò annis completis lata fuerit, vt per Stephan.Gratian. *discept.forens. c.*310.*ex n* 90. quem refero Ego ipse *d.alleg.*72. *n.*49. addo Campan. *in diuersor. Iuris Canon.rub.*2. *c.*13. *num.* 421. Aloys. Ricc.*de nouissima probat.iurispatr.resol.*233.*num.*2. Ciarlin. *d.cap.*57.*num.*7. Et propterea si reperirentur duæ sententiæ latæ ante Conc. Triden. hodie nnn probarent iuspatrnnatus si aliunde non iustificarentur, Gnlenzon. *cons.*147. *n.*28. Ciarlin. *d.c.*37.*n.*8.*& c.*107.*n.*86.

Octauò prnbatur iuspatronatus ex litteris insti- 98
tutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad præsentationem alicuius patroni pertinere, vt resoluunt Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.8.quæst.*11.*num.*38. Mar.Antonin. *var. resolut. lib.2.resol.*80. *num.* 1. Aloys. Ricc.*in tra.de nouiss. probat.iurispatron.res.*22. Ego ipse *d.alleg.*72.*n.*47. Rot. *decis.*376.*&* 1447.*lib.3.p.3.diuers.* quamuis
aliqui Beneficiati fuerint admissi vigore prouisio- 99
num Apostolicarum, quæ non mutant statum iurispatronatus, quia Papa semper præsumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patronis, Garc. *de benef.p.5. cap.5.à num.*113.me citato *in hoc loco* Nguerol. *tom.*1.*alleg.*28. *num.*36. Caualer.*dec.*390. *num.*5. Rot. *decis.*546.*num.3.p.1.recent,& decis.*347.*n.*2. *& dec.*36n.*num.*14.*ad fin.p.2. etiam recent. & in Lucana Canonicatus* 23. *Martij* 1620. *coram bon. mem.DunoZetto, & in Asculana Plebania* 12. *Ianuarij* 1624.*coram R. P. D. Merlino, & in Sorana beneficij* 28.*Februarij* 1626.*coram eodem.* quando, scilicet, verè constat de anteriori statu contrario, non autem si de illo non constet, vt fuit dictum *in Placentina Plebis Carpineti* 7. *Nouembris* 1622. *coram R.P.D.Pirouano,& coram Caualer.dec.*252. *n.*2.*& dec.*266.*n.*2.

Non probatur tamen ex certo subsidio alicui 100
præstito, tanquam patrono, vt per Rot. *dec.*1245. *num.*1.*lib.3.p.3.diuers.* quam refero Ego ipse *d. all.* 32.*n.*46.

Nec ex libris visitationum, quia fiunt ad alium 101
effectum, nempe quoad visitationem personarum, & Sacramentorum, ita Piasec. *in praxi Episc. p.2. c.5.num.*7. Aloys.Ricc. *in d.praxi rerum fori Eccl. resol.*125.*n.*2. *& in tract.de nouiss.probat.iurispatr. resol.*18.Molfes. *d.tract.6. c.5.num.*45. Egn ipse *d. alleg.*72.*n.*48.

His, & aliis Iuris modis poterit probari iuspa- 102
tronatus in personis priuatis, in quibus Concil. *dict.cap.*9. nihil alterauit circa huiusmodi probationem, aliàs secundùm Iuris dispositionem faciendam, vt per Gonzal. *d.gloss.*28. *num.*54.*&* 53. Monet. *de commut.vltim.volunt. c.*1n. *num.*210.*&* 214.Aloys.Ric.*in d.tract.de nouissima probat iurispatr.resol.*82.Ciarlin.*controu. forens.c.*37.*n.*1. Rot. *decis.*798.*n.4.p.1.diuers.& dec.*331.*prope fin.p.2. etiam diuers.& dec.*360. *n.*2. *& dec.*374. *n.1. p.2. recent.& coram Caualer.dec.*56n.*n.*1.*& Coram Coccin.dec.*25.*& in Florentina Capella* 30 *Maij,*1616. *coram R.P.D. meo Pirouano,* impressa per Viuian. *post suam praxim Iurispatron. dec.*61. *num.*1. *& in Bergomen.Capellania* 18.*Maij* 1629.*coram R.P.D. Merlino.*

Nec etiam quando lis est inter compræsenta- 103
tos, qui non sunt potentes in probando iurepatronatus,

cronatus, rigorosè est agendum, quia Concil. *dict. c. 9.* non grauat eos duriore probatione cessante vsurpationis suspicione, Cassad. *decis. 2. num. 5. de probat.* & fuit dictum *in Firmana iurispatronatus 21. May 1591. coram Orano, & in Florentina Capella 20. May 1616. coram R.P.D. meo Pirouano.* Imò hoc casu leuiores admitti posse probationes tenent. Gonzal. *d. gloss. 18. n. 59.* & me citato Aloys. Ricc. *d. trac. de nouissima probat. iurispatr. resol. 205. num. 11.*

104 Vnde prouenit, vt iuspatronatus posset præscribi ab vno contra alium compatronum spatio 40. annorum cum titulo colorato, sicut resoluunt Lambert. *de iurepatron. p. 2. lib. 1. art. 5. q. 11. princ.* Gallet. *d. verb. iuspatronatus pag. 144. co. 2.* Gonzal. *d. gloss. 18. n. 57.* Franc. Leo *d. p. 2. c. 6. num. 8 in fine.* Mat. Anton. *d. lib. 1. resol. 108. n. 28.* Aloys. Ricc. *d. tract. de nouiss. probat. iurispatron. resol. 205. in fino,* Ego ipse *d. alleg. 72. n. 68.* Rot. *decis. 146. n. 5. p. 2. recent.* Quoniam operi publico inscribi nomen eius, cuius pecuniis id opus factum est, dicere scripsit Marcel Iureconsul. *in l. opus nouum, ff. de operib. publ.* & Paul. *in l. 2. ff. eod. tit.* inquit, *qui liberalitate, non necessitate debiti reddit us suos ad opera publica perficienda concessit, munificentia sua fructum de inscriptione nominis sui operibus, si qua fecerit, capere per inuidiam non prohibetur.* Et Imperator Valen. pariter *in l. legatum ff. de admin. rerum ad ciuit. pertinent.* rescripsit magnificentiam eius, qui legauit municipio esse inscriptione notandum, Alphan. *in l. 1. n. 120 ff. si certum pet.* Cassan. *in catalogo gloria mũdi, p. 1. consid 38. concl. 13.* Caput. *de regim. Reipu bl. in rub. n. 45.* à Ponte *de potest. Proregis, tit. de diuers. process. rub. de insignib. & armis, n. 5.* Et huiusmodi inscriptiones, dummodo nil contineant, quod à veritate alienum sit, approbauit etiam Rot. *in Abulen. iurispatron. 16. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano,* Refert eadem Rot. *in Romana Compatorum 10. Aprilis 1630. coram R. P. D. Merlino, in fine.*

105 Sed non semper est eadem probatio in priuatis admittenda, quia debet distingui casus à casu, & sic aduertere oportet iuspatronatus dupliciter conuouerti posse, nempe, principaliter, vel incidenter. Incidenter est, quando de eo agitur quoad iustificationem gratiæ, & clausulam iurispatronatus, vel quoad eius pertinentiam; & tunc semiplena sufficit probatio. Principaliter verò, & obiectiuè controuerti dicitur iuspatronatus, quando de eius existentia pro libertate Ecclesiæ ex parte Ordinarij, vel prouisi Apost. agitur, & in isto casu iuspatronatus, sicuti & dominium, cùm quo in probatione fraternizat, plenam, & concludentem requirit probationem; vt benè & magistraliter docent Achill. de Graff. *decis. 7. n. 3. & 4. de probat.* Seraphin. *decis. 832. n. 1. & decis. 1120. n. 1.* Mantic. *decis. 208. num. 1. & decis. 244. num. 5. & decis. 360. num. 3.* Coccin. *decis. 25. n. 2. & 3.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæst. 7. num. 27. & seq. & q. 13. num. 100. & seq.* Rot. *decis. 522. num. 3. & decis. 788. part. 4. diuersor.*

106 In iis verò personis, seu Communitatibus, in quibus ius quæsitum plerumque ex vsurpatione potius præsumi solet, pleniorem & exactiorem probationem ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorialis temporis probationem talibus suffragari, nisi præsentationes etiam continuatas non minori saltem quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probauerint, statuit Concil. Trident. *d. c. 9.* & aduertit Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 10. n. 215.* quòd ista plenior & exactior probatio, quæ & qualis dicatur, est tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata, & assignata à Concilio. 107

Quæ quidem forma à Concilio tradita, est omninò obseruanda, etiamsi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario, prout tenet Nouar. *in singul. Canonic. sing. 95. n. 2.* Beltramin. *ad Greg. XV. decis. 322. n. 11. vers. & hac forma.* Lotter. *de re benefic. l. 2. q. 13. n. 129. & seq.* Aloys. Ricc. *in tr. de nouiss. probat. iurisp. resol. 109.* Rot. *in Lucana iurispatron. 14. Iunij 1631. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in Ferrarien. Archipresbyteratus, 16. Iunij 1628. coram eodem,* & reprobata decisione iuris decimandi *coram Card. Blanchetto* firmauit eadem Rota *in Serana iurispatronatus 28. Aprilis 1603. coram bona mem. Card. Pamphilio, & in Iacen. Parochialis, 23. Iunij, eodem anno, coram eodem.* Quamuis contrarium tenuerint Hieronym. Gabr. *cons. 192. lib. 2.* Marescot. *var. lib. 2. c. 52. n. 6.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect. 1240. & in praxi rerum fori eccles. resol. 135. n. 2. & in decis. Curia Archiep. Neapol. p. 3. decis. 327. n. 1.* Viuian. *in praxi iuspatr. lib. 11. c. 5. n. 77.* 108

Et procedit illud conciliare decretum dictam exactiorem & pleniorem, probationem requirens, tam in petitorio, quàm in possessorio, vt per Gonzal. *d. glos. 18. n. 23.* Aloys. Ricc. *in d. tract. de nouiss. probat. iurisp. resol. 84.* Gregor. XV. *decis. 223. n. 1. vers. quod probato,* Rot. *decis. 756. num. 32. vers. vnde sequitur, p. 2. recent. & in d. Ferrarien. Archipresbyteratus, 16. Iunij, 1628. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, in vers. secundum,* quia Concil. Trident. *d. c. 9.* sustulit omnem possessionem. Seraphin. *decis. 1395. n. 4. vers. neque obstat, & num. 5. vers. & ex eo.* 109 110

Respicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem: quia licèt lex futura respiciat, non præterita. *l. leges, C. de legib.* tamen ista lex, quamuis noua, est tamen iuris antiqui declaratoria, ac proinde trahi debet ad præterita, vt resoluunt citati per me *in collect. ad cap. 3. num. 3. de constit.* Et licet non inuenerim Doctorem in his terminis agentem; tamen legi non paucos de iurepatronatus fundato ante Concilium loquentes, qui pleniorem illam & exactiorem probationem in eo requirunt, ad probandum titulum, vbi ex vsurpatione præsumitur: ita colligitur ex Paris. *de confident. q. 28. nu. 110.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 204.* Nou. *quæst. forens. lib. 1.* Seraph. *decis. 1312. 1367. 1395. D 1421.* Mantic. *decis. 89. 208. & 253.* Coccin. *decis. 25.* Non obstat decisio S. Congregationis, quam refert Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. p. 4. decis. 257.* quia non cadit super *d. c. 9. Concilij,* vt ipse falsò existimauit, sed super *cap. 12. sess. 14. de reformat.* quod vltimum intelligendum esse de iuribus patronatibus in futurum acquirendis post Concilium, non verò de acquisitis, censuit illa decisio S. Congregationis à Riccio malè allegata, prout eam referunt Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 4. tit. 30. l. 1. de iurepatron. num. 22.* Cauagnol. *in addit. ad cons. 90. Menochij.* 111

Requiruntur ab eodem decreto *in vers. In iis autem personis,* præsentationes continuatæ, vt scilicet vna sequatur aliam, ex adductis per Flamin. Paris. *de confident. q. 18. num. 255.* Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccl. resol. 133. vers. amplia secundò, & in d. tract. de nouiss. probat. iurisp. resol. 223. num. 4.*

num. 4. resol. 112. *num.* 2. vbi resoluit præsentationes debere esse continuatas solùm per tempus 50. annorum,& *resol.* 120. ait tempus 50. annorum non requiri, vt sit separatum ab immemorabili,

113 Quarum quidem præsentationum continuatarum probatio debet fieri per scripturas authenticas, Rot. *decis.* 199. *n.* 4 *p.* 2 *diuers.* Marescot. *var. lib.* 2. *cap.* 52. *num.* 52. Aloys. Ricc. *in d. tract. de nouiss. probat. iurispatr. resol.* 118. Non est tamen necessaria probatio continuati temporis in præsentando, si probentur extrema, cùm tunc media præsumantur, Cassad. *decis.* 2. *num.* 7. *de probat.* Seraphin. *decis.* 337. & *decis.* 1141. Aloys. Ricc. *in d. tract. de nouiss probat. iurispatr. resol.* 124. Rot. *in d. Florentina Capella,* 30. *May.* 1616. *coram R. P. D. meo Pironano* impressa per Viuian. *post suam praxim iurispatron. decis.* 61. *n.* 4. & *in Iannen. Albatia,* 13. *Ianu.* 1625. *coram bona mem. Buratto,* impressa per eundem *decis.* 38. *n.* 4.

114 Nec sufficiunt continuatæ; nisi sint effectum sortitæ, vt disponit clatis verbis idem Concil. Trid. *d. c.* 9. quæ tales dicuntur, si sint confirmatæ præsentationes, Flamin. Paris. *d. q.* 28. *num.* 256. Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccles. resol.* 133. *vers. amplia tertio,* Seraphin. *decis.* 1141. Mallobr. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 13. *dub.* 4. *ex num.* 3. *secundum Romanam impress.* Aloys. Ricc. *in dict. tract. de nouiss. probat. iurispatronat. resol.* 115. & 116.

115 Rota sæpiùs canonizauit doctrinam Oldradi *cons.* 229. vbi dicitur probari affectuationem præsentationum,& prouisionum factarum de beneficio, tanquam vacante per alterius prouisi obitum, vt apud Seraphin. *decis.* 227. *num.* 1. & 2. & *decis.* 1141. *num.* 1. *vers.* & *ista,* Gregorius XV *decis.* 215. *num.* 1. vbi adden. *num.* 8. Card. Caualer. *d. decis.* 625. *num.* 3. & *in Aquilana beneficij,* 6. *Aprilis,* 1620. *coram bona mem. Remboldo,* & *in nullius, seu Taurinen. Prioratus,* 13. *Ianuarij,* 1625. *coram R. P. D. Merlino,* & *in Ianuen. Parochialis,* 13 *Martij* 1626. & 19. *Aprilis,* 1627. *coram R. P. D. Duran* inter eius impressas *decis.* 23. & *decis.* 72. quæ doctrina procedit, nedum quando beneficium vacauit per obitum, verùm etiam per renuntiationem: in quibus terminis loquuntur Seraphin. *decis.* 317. *num.* 1. Rot. *decis.* 413. *n.* 2. *p.* 2 *recent.* Card. Caualer. *decis.* 424. *in princ.* & *decis.* 655. *num.* 6. & *in Lucana iurispatronatus,* 16. *Iunij* 1619. *coram bona mem. Dunozetto,* & *in Romana iurispatronatus, seu beneficiatus,* 9. *Decembr.* 1619. *coram bona mem. Vbaldo,* & *in Neocastren. Parochialis,* 30. *Ianuarij,* 1623. *coram R. P. D. meo Nauarro,* & *in Sulmonen. beneficij,* 9. *Iunij* 1623. *coram eodem,* & *in d. nullius, seu Taurinen. Prioratus.* Quamuis contrarium senserit eadem Rota *decis.* 264. *sub n.* 10. *vers. quamuis autem effectuatio, p.* 4. *diuers.* & in alijs, quas refert, & sequitur Gonzal. *d. glos.* 18. *n.* 85. *vers. hoc tamen.* Habet etiam locum dicta doctrina, quando beneficium vacauit per contractum matrimonij, & alius postea ad illud præsentatus, & prouisus fuit, Rot. *in Auximana beneficiorum* 6. *Februarij* 1623. *coram R. P. D. meo Pironano.*

116 Vnde non sufficit vnica præsentatio, licèt fuerit effectuata spatio quinquaginta annorum, & vltra: quia Conc. Trid. *d. c.* 9. non contentatur vnica præsentatione, cùm requirat plures, easque effectuatas, vt ait Rot. *decis.* 557. *sub n.* 1. *vers. hic autem, part.* 4. *diuers.* & *in Sorana iurispatronatus* 28. *Aprilis,* 1603. *coram bona mem. Card. Pamphilio seu,* Ferentil. *in annot. ad Buratt. decis.* 139. *n.* 12.

Probationem autem prædictorum omnium per scripturas publicas necessariò esse faciendam statuit idem Concil. *d. cap.* 9. & ex eo colligunt Gonzal. *d. glos.* 18. *num.* 76. Garc. *d. part.* 5. *c.* 5. *num.* 98. & 113. Lotter. *de re. benef. lib.* 2. *q.* 13. *ex num.* 18. Aloys. Ricc. *in dicto tract. de nouiss. probat. iurispatr. resolut.* 2. 117

Authentica verò scriptura quoad hoc propositum censetur Bulla Episcopi, seu consensus in scripto datus ad fundandum, construendum, seu dotandum, vt per Piasec. *in praxi Episc. p.* 2. *cap.* 5. *n.* 6. Viuian. *in praxi iurispatronat. p.* 2. *lib.* 11. *cap.* 5. *n.* 12. Garc. *d. c.* 9. *n.* 8. *cum seqq.* Mofes. *d. c.* 5. *n.* 44. *in fine* Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccles. resolut.* 118
125. *in* 2. *edit.* & *resol.* 126. resoluit, vt scriptura 119
dicatur authentica, debere continere omnia requisita à iure necessaria, tam in confectione, quam in extractione; & *in tract. de nouissima prob. iurisp. à resol.* 1. *vsque ad resol.* 65. ostendit, quibus casibus dicatur instrumentum authenticum ad probandum iuspatronatus: & vbi *resol.* 50. resoluit quòd vt regulariter dicatur instrumentum authenticum, non solum debet confici cum debitis requisitis ex dispositione Iuris communis, sed etiam interuenire debent solemnitates Iuris municipalis, & *resol.* 58. *cum seqq.* tradit, quibus casibus debeat recognosci instrumentum, vt dicatur authen- 120
ticum ad effectum probandi iuspatronatus: & *resolut.* 61. an debeat esse integrum, & integraliter edi: & *resol.* 65. tenet instrumentum possessionis captæ per prædecessores beneficiatus dici posse authenticam scripturam ad hunc effectum, & *resol.* 30. *num.* 4. tenet quod consensus præstitus per patronum in resignatione beneficij dicitur scriptura authentica ad effectum probandi iuspatronatus, prout illum refert Noguerol. *com.* 3. *alleg.* 28. *n.* 18. Consensus enim patronorum in resignationibus habetur loco præsentationis, & præseruat quasi possessionem præsentandi, Cresc. *decis.* 1. *de iurepatr.* Hieron. Gab. *cons.* 162. *in fine lib.* 2. Rota *apud Farin. decis.* 260. *n.* 1. *p.* 2. *recentior.* & *decis.* 661. *n.* 3. *p.* 1. *in posth.* & apud Postit. *post tract. de manut.* 172. *à n.* 1.

Censentur quoque authenticæ scripturæ, quoad hunc effectum, ipsæ testium attestationes in antiqua acta redactæ, & in archiuo publico repertæ, 121 vt bene resoluunt Menoch. *cons.* 336. *n.* 23. Monet. *de commutat. vlt. vol. c.* 10. *n.* 210. Campan. *d. rub.* 11. *c.* 13. *n.* 410. Viuian. *d. c.* 5. *num.* 18. Aloys. Ricc. *in nouiss probat. iurispatron. resol.* 36. Egoipse *d. alleg.* 72. *num.* 26. Rot. *decis.* 541. & 580. *p.* 4. *diuers.* per egregiam doctrinam Angeli *in l. vlt. col.* 2. *vers. sed Innocentius, C. de edicto D. Adriani tollen.*

Testium igitur probatio remanet exclusa: cùm 122 enim Concil. Trident. *d. cap.* 9. requirat pro forma, quòd de præsentationibus constet per authenticas scripturas, non sufficit præsentationes illas per testes, aut aliud æquipollens probare: ita Flamin. Paris. *de confident. qu.* 28. *num.* 147. Gonzal. *dict. gloss.* 18. *n.* 79. & 80. Piasec. *in praxi Episcop. p.* 2. *c.* 5. *n.* 5. Marescot. *var. lib.* 2. *c.* 52. *num.* 2. Franc. Leo *d. c.* 6. *n.* 6. Garc. *d. cap.* 9. *num.* 133. Aloys. Ricc. *in dict. tract. de nouiss. probat. iurispatron. resolut.* 3. Mantic. *decis.* 89. *n.* 2. vbi quòd ita respondit Sacra Cong. Illustriss. Cardinalium Concilij Trident. interpretum, Beltramin. *in annot. ad Gregor. XV. decis.* 222. *num.* 11. Rot. *decis.* 299. *num* 4. & 4 *p.* 2. *diuers.* & *in Hieracen. iurispatronatus,* 18. *Aprilis,* 1616. *coram Card. Verospio,* impressa per Viuian. *post suam praxim iurispatronat. decis.* 9. *nu.* 9. & *in Calaguritana*

iurispa

iurispatronatus de Vrena, 2. *Decembris*, 1624. *coram bona mem. Remboldo*, & *in eadem causa*, 18. *Decembris*, 1626. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*, & *in Ferrarien. Archipresbyteratus* 16. *Iunij* 1628. *coram eodem*.

123 Vnde licèt nunciatiuę Ordinariorum plures antiquæ emanatæ in collationibus probent iuspatronatus, Mantic. *decis.* 318. *n.* 2. & *decis.* 350. *num.* 3. Rot. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano dec.* 229. *in fine*, & *decis.* 230. *num.* 3. inter eius impressas, & *p.* 1. *recent. decis.* 518. *num.* 3. & *in Casertana beneficij*, 17. *Martij*, 1627. *coram R. P. D. Dunran.* inter eius impressas *decis.* 71. tamen nihil prosunt ad probandum huiusmodi præsentationes ad effectum à Concilio requisitum: ua in terminis Seraphin. *decis.* 1367. *n.* 5. & *in Sarena iurispatronatus*; 28. *Aprilis*, 1603. *coram bona mem. Card. Pamphilio*, & *in Iacen. Parochialis*, 27. *Iunij* 1603. *coram eodem*, & *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus in vers. neque in hac. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, & *in Terracinen. iurispatronatus*, 10. *Aprilis*, 1620. *coram R. P. D. Merlino*, in qua reddi ur ratio, quia cùm Concil. de testibus omninò non confidat, vbi adest vsurpationis præsumptio, & ideò ipsis exclusis requirat pro forma scripturas authenticas, necessariò sequitur, vt non sint admittédę tales enunciatiuæ Ordinariorum in collationibus emanatæ, quæ nihil aliud videntur esse, nec magis operari, quam testium depositiones, Ferentil. *ad d. decis.* 139. *n.* 4.

124 Nec satisfactum menti Concilij videtur, quamuis ipsæ collationum scripturæ essent authenticæ: quia Conc. excludit omnem testificationem, non solùm implicitam, sed etiam expressam, & requirit omninò scripturas authenticas ipsarum præsentationum, ita vt nedum scriptura, verùm etiam probatio ipsa sit authentica, & authenticè testatans: quod fieri non potest, nisi per scripturas, quæ confectæ fuerint super actu ipso præsentationis, & cadant super præsentationibus primariò ac directè: aliàs enim redderetur elusoria dispositio Concilij, quæ reijcit testes: nam sequeretur, semper posse admitti probationes factas per testes, si quando redigerentur in instrumenta, & in scripturas authenticas, quia etiam hæc posset dici probatio per scripturas authenticas, ita singulariter Rot. *in d. Terracinen. iurispatronatus, coram R P. D. Merlino*.

125 Nec etiam quoad hunc eff. ctum sufficeret, si prætendatur authenticas scripturas deperditas fuisse, illas probare per testes, iuxta formam *cap. olim, de priuileg.* com similib. vt benè resoluunt Flamin. Paris. *de confident. q.* 8. *n.* 158. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resol.* 136. & *in decis. Curia Archiep. Neapol. p.* 3. *decis.* 113. & *in d tractat. de nouiss. probat. iurispatron. resol.* 19. & 121. latè in puncto Rot. *in Calaguritana iurispatronatus de Viana*, 2. *Decembris*, 1624. *coram bona mem. Remboldo*. licet contrarium tenuerint Marc. Ant. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 63. *n.* 22. Garc. *de benef. par.* 5. *c.* 9. *num.* 113. quos nuncupatim refert, & reprobat Rot. *in d. Calaguritana de Viana, coram Remboldo*.

126 Illud est in hac materia maxima consideratione dignum, quòd debet ex actis probari fuisse cognitum de iurepatronatus, iuxta terminos Concilij *d. c.* 9. & non statur assertioni factæ per Ordinarium, Rot. *dec.* 421. *n.* 3. *vers. minus obstare, par.* 2, *recent.* & *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij*, 1628 *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, *in vers. his positis*. Et debet etiam constare fuisse citatum procuratorem fiscalem, de cuius interesse agitur. Steph. *decis.* 1395. *nu* 7. *vers. nec fuit citatus*, Rot *in Ferrarien. Archipresbyteratus*. 127

Superest nunc, vt videamus, quæ sint personæ, in quibus iuspatronatus plerumque ex vsurpatione præsumitur acquisitum, & Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 66. testatur Sacram Congreg. Concilij declarasse personas istas esse omnes dominos Ciuitatum, Castrorum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alios quoscumque dominos perpetuam iurisdictionem habentes. 128

Præsumitur enim iurispatronatus vsurpatio, si probetur eum, qui est in possessione iurispatronatus fuisse dominum loci illius, in quo est beneficium, Rot. *decis.* 219. *n.* 1. *par.* 1. *recent.* & *decis.* 411. *num* 1. & *dec.* 756. *n.* 3. *p.* 2. *etiam recent.* Sicut è contra, quando patroni non sunt domini temporales loci, in quo fundatum est iuspatronatus, illud dicetur priuatorum ad effugiendam vsurpationis præsumptionem, Rot. *dec.* 364. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* vbi fuit dictum, quòd iuspatronatus probatur secundùm quod Ius commune disponit, & non secundùm Concil. *d. c.* 9. quando patroni sunt personæ priuatæ, & non domini temporales, prout refero Ego ipse *d. alleg.* 72. *num.* 66. & sic comprehendi sub dispositione Concilij d. loco habentes iurisdictionem in loco, resoluunt Mohed. *dec.* 10. *n.* 2. *de iurepatr.* Caputaq. *dec.* 128. *p.* 2. Pute. *dec.* 53. & 56. *lib.* 3. Greg. XV. *decis.* 222. *n.* 1. Rota *apud Posth. in fine sui tr. de mandate de manutenendo decis.* 238. *n.* 13. 129

Ex quo videtur inferri non habere locum formam datam à Concil. *d. c.* 9. circa pleniorem illam, & exactiorem probationem, si sola concurreret potentia prætendentium iuspatronatus absque iurisdictione, vt resoluunt Hieron. Gabr. *cons.* 192. *n.* 3. & 4. *lib.* 2. Rot. *decis.* 374 *p.* 2 *recen.* & *in Lucana iurispatronatus*, 26. *Iunij*, 1619. *coram bona mem. Dunozetto sen.* confirmata 2. *Decembris eiusdem anni, coram eodem*. Verùm ab hac sententia penitus recessit eadem Rot. *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij* 1628. *coram Reuerendissimo D meo Coccino, in vers.* & *prædicta*, quæ reperitur impressa *p.* 5 *recent. decis.* 197. asserens sufficere potentiam in loco, quamuis non sit coniuncta cum iurisdictione; additque potentem prætendentem iuspatronatus ex persona propria, egere eadem probatione; quia decretum Conc. *d. c.* 9. propter dictionem, *plerumque*, qua vritur, habet locum etiam quando cessat præsumptio vsurpationis, si iuspatronatus prætendatur à persona potenti, vel Magnate, siue Vniuersitate, & testatur, Sacram Congreg. Concilij ita censuisse, refertque idem fuisse decisum *in Sorana iurispatronatus* 28. *Aprilis* 1603. *coram bona mem. Card. Pamphilio sen.* Eadem enim probatio requiritur, quando ad iuspatronatus agit familia potens & magna prout requiritur quando agit dominus Castri, Rot. *cons.* 104. *lib.* 2. aliàs 1273. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers.* & *decis.* 342 *eadem p.* 3. & *in sæpè citata Ferrarien. Archipresbyteratus, in vers. si verò*. Potentia autem probatur ex diuitiis, amicis, numerositate personarum & familiarum ac populari existimatione, Doctores *in l. C. ne liceat in potentiori*, & *in c. fin.* vbi Card. *n.* 3. & 5. *de alien. iudic. mutandi causa facta*. Rota *apud Posth. d. dec.* 238. *n.* 17. Sed, quia hæc non semper certa esse possunt, melius erit illa relinqui arbitrio, & religioni iudicantis, vt in his terminis tenent Bald. *cons.* 151 *sub num.* 1. *vers. nam illa lex, libro* 1. 130 131 132

Rot. *in Lucana iurispatronatus de Podiis*, 14. *Iunij*, 1621. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in d. Ferrarien. Archiepresbyteratus, in vers. in in proposito*. Et ideo potentia non præsumitur in persona, quæ per Papam in Bulla nuncupatur nobilis vir, Rot. in Aliphana iurispatronatus 1. *Iunij* 1629. *coram R.P.D. Ghislerio*, impressa per Alphons. de Leone *d.q.4. praxi 2. n.85*.

Personæ, & familiæ nonnullæ potentea expressè per Rotam fuerunt canonizatæ ad effectum, vt in eis iurispatronatus vsurpatio præsumatur, ac proinde plenior & exactior probatio, de qua *in d. c. vers. in personis*, requiratur: sunt autem quæ sequuntur.

133 Imperator, vt refert Pute. *decis.* 60. aliàs 56. *lib. 1. in correctis*.

134 Rex Aragoniæ, Mohed. *dec.* 10. *n.* 4. *de iurepat.*

135 Infans Portugalliæ Pute. *decis.* 57. alias 55. *lib. in correctis*.

136 Quilibet ex familia Columnæ, Caputaq. *decis.* 128. *p. 2.* Rot. *decis.* 199. *lib. 1. diuers. & in Lucana iurispatronatus de Podiis*, 5. *Martij*, 1621. *cor. R. P. D. meo Coccino Decano*, impressa per Viuian. *post. suam praxim iurispatronatus, dec.* 32.

137 Quilibet ex familia de Sabellis, Rot. *in Subin. iurispatronatus* 26. *Octobris*, 1594. *coram Lutu, & 6. Martij*, 1596. *coram Pema, & in d. Lucana iurispatronatus de Podiis, corā R. D. meo Coccino Decano.*

138 Ex ea familia Vrsinorum, Rot. *dec.* 842. *lib.* 3. *p.* 2. *diuers. & decis.* 199. *num.* 1 *p.* 2. *etiam diuers. & in d. Lucana iurispatr. de Podiis, coram R. P. D. meo Coccino Decano.*

139 Et quilibet etiam ex familia Neapolitana de Caracciolis, Rot. *in Neapolitana Capellania*, 29. *Ianuarij*, 1571. *coram bono mem. Card. Lancelloto sen.* & apud Post. *decis.* 258. *n.* 16. *in fine.*

140 Et nobiles Veneti in Statu Venetorum, Rot. coram Steph. *decis.* 952. *n.* 6. *& in d. Lucana iurispatronatus de Podiis, coram Reuerendissimo D. meo Coccino, Decano*, & apud Post. *d. decis.* 258. *n.* 16. *in fine.*

141 Item, quæcumque alia similis familia potens, Pute. *dec.* 55. *cum seqq. & decis.* 99. *lib.* 1. *in correctis*, Marc. Ant. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 33. *n.* 2 Garc. *d. c.* 9. *ex n.* 98. Mantic. *decis.* 257 *a.* 5. Greg XV. *dec.* 222. *n.* 1. Aloys. Ricc. *in tract. de nouiss. probat. iurispatron. resol.* 99. *cum seqq.* Rot. *dec.* 5. *p.* 2. *lib.* 2. *diuers. & decis.* 552. *p.* 3 *lib.* 3 *etiam diuers. & in Lucana iurispatronatus de Podiis, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in Comaclen & Ferrarien. Præpositura*, 15. *Decembris*, 1625. *coram bonæ mem. Rēbaldo*, & apud Post. *post d. tract. mundati de manuten. dec.* 238. *n.* 16.

142 Vel alter Magnas, Caputaq. *decis.* 118. *n.* 1. *p.* 2. estque *decis.* 1273. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers.* Rot. *in d. Lucana iurispatronatus de Podiis, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, & apud Post. *dict. decis.* 258. *num.* 16.

Seu Baro, aliúsque dominus iurisdictionem

143 temporalem habens, Rot. *decis.* 53. *n.* 2. *&* 6. *p.* 1 *recent.* Gonzal. *d. gloss.* 18. *num* 66. *vers in his personis*, Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccles.* 152. *a.* 1. Mossel. *d. tract.* 6. *c.* 5. *n* 61.

144 Statuit insuper Concil. Triden. *d. c.* 9. iuspatronatus ex vsurpatione etiam præsumi acquisitum in Vniuersitatibus, seu Communitatibus, etiam Parochianorum, vt ex eo colligunt Canalc. *dec.* 17. *num.* 7. *p.* 2. Gonzal. *dict. gloss.* 18. *num.* 63. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.* 151. *& in d. tract. de nouiss. probat. iurispatron. resol.* 82. *&* 108. vbi de Parochianis, Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 9. *n.* 102. Mantic. *decis.* 134. *nu.* 1. Rot. *in Calagurritana iuris prouidendi de Viena*, 15. *Maij* 1609. *coram Pena, & 9. May.* 1616. *coram bonæ mem Rembaldo, & 2. Decembris*, 1614. *coram eodē, & in dict. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij*, 1628. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano in vers. & prædicta*, vbi ampliat, quamuis non habeant iurisdictionem, in loco.

Quod quidem locum habet etiamsi vniuersitates, seu Communitates huiusmodi paruæ sint, 145
vt in puncto resoluunt Garc. *d. c.* 9. *n.* 102. Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccles. resol.* 135. *& in collect. decis. p.* 4. *collect.* 1240. *& de nouiss. probat. iurispatron. resol.* 101. me citato Ciarlin. *controuers. forens. c.* 57. *n.* 13. Rot. *decis.* 481. *n.* 1. *p.* 1. *recent. & in Lucana iurispatronatus*. 31. *Ianuarij*, 1620. *coram bonæ mem. DuneZetto*, impresso per Viui. *post suam praxim. iurispatr. decis.* 28. *n.* 1. eadem Rot. *in nullius Archipresbyteratus*, 2. *May* 1588. *coram Card. Panphilio sen. & in Calagurritana iurispatronatus de Viana*, 18. *Decembris*, 1626. *coram Reuerendissimo D meo Coccino Decano*, & apud Post. *d. dec.* 238. *n.* 18 & Paul. de Rubeis *decis.* 82. *nu.* 18. *tom.* 3. *diuers.* aliàs *p.* 7. *recen.* Et quamuis Parochiani, seu vicini, à quibus prętenditur iuspatronatus sint pauci, Rot. *apud Ricc. in d. tract. de nouiss. probat. iurispatron. resol.* 82. eadem Rot. *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, in vers. & prædicta.*

Non præsumitur tamen iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum, si non totius Vniuersitatis, 146
sed illius partis esse prætendatur, vt per Gonzal. *d. gloss.* 18. *a.* 69. Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccles. resol.* 155. *in fine, & tr. de nouiss. probat. iurispatron. resol.* 102. *&* 107. Viuian. *d. c.* 5. *n.* 77. inter ipsum *d. ult.* 72. *n.* 64. Rot. *decis.* 210. *n.* 1 *p.* 1. *recent.* quæ loquitur de iurepatronatus pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum, & *decis.* 798. *num.* 4. *p.* 1. *diuers.* vbi de Capitulo Ecclesiæ Tyrassonen. refert eadem Rot. *in d. Bergomen. Capellania*, 18. *May*, 1629. *coram R.P.D. Merlino.*

Sicut nec præsumitur, ac proinde necessario 147
non est probatio præscripta à Concilio *d. cap.* 9. si priuata persona, seu familia haberet iuspatronatus simul cum familia potenti, secundùm Menoch. *de præsumpt. lib* 3. *præs.* 99. *n.* 15. *&* 16. *& cons.* 654. Rot. *decis* 154. *sub num.* 7. *p.* 2. *recent. & in Firmana Altaris, de Doriis*, 15. *Februarij*, 1610. *coram bonæ mem. Card. Marquemont.*

Prout nec etiam exigitur eadem probatio, si 148
suspectus de vsurpatione concurrit cum non suspecto; quia tunc Ordinarius remoto suspecto, nihilominus libertatem beneficij non acquirit, suspicio illa non releuat; vt intret forma præscripta per Concilium; sed sufficit probatio ordinaria: ita Rot. *in Fesulana iurispatronatus*, 12. *Februarij*, 1610. quæ est 89. inter impressas *bo. mem. D. Card. Cauallerij, & decis.* 224. *n.* 9. *p.* 1 *recent.* cum aliis, per adden. *ad decis.* 222. *num.* 11. Gregorij XV. refert, & sequitur eadem Rot. *in Papien. iurispatronatus*, 28. *Iunij* 1650. *coram Reuerendissimo P. D. meo Piromanes* apud Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 2. *num.* 87.

Et in hac materia, meo iudicio, singularis deci- 149
sio Rotę *in d. Bergomen. Capellania* 18 *Maji*. 1629. *coram R.P.D. Merlino*, apud Alphons. de Leone *dict. quæst* 4. *praxi* 2. *n.* 89. dum asserit suspicionem vsurpationis non cadere in iurepatronatus, cuius

præsen

præsentatio spectat ad Confraternitatem aliquam; quia illa non constituit aliquod collegium publicum cum iurisdictione, seu potentia, sed potiùs est priuata quædam congregatio personarum ad exercitium pietatis instituta, & sic dici non potest Vniuersitas, ex adductis per Innoc. *in cap. dilecta, numer.9.* & ibi Cardin. *numer.7. de excess. Prælat.* Alexand. *cons.101.n.1.vers.confirmatur, n.7.* Nau. *cons.3.de foro compet.* Rot. *coram Reuerendissimo D. meo Cactino Decano, dec.472.n.1.& 2.* Item quando principaliter non est quæstio super libertate beneficij, sed solùm agitur de potioritate inter patronos, non requiruntur probationes iuxta formam Concilij, sed sufficiunt ordinariæ, Rota apud Paul. de Rubeis *decis.83.num.18.cum seqq. tom.7.recent.*

150 Sed dubium est, an præsumptio vsurpationis per dictionem, *plerumque*, qua vtitur Concil. *d.c.9.* cadat in singulos cum iurisdictione in loco, beneficij potentes, taxatiuè, vel demonstratiuè, & vniuersaliter? in quo dubio videtur respondendum, præsumptionem vsurpationis iurispatronatus ex Concilio vniuersaliter absque vlla restrictione & distinctione comprehendere omnes, & cadere in singulos potentes iurisdictionem habentes in loco, vbi situm est beneficium; quia dicta præsumptio, etiamsi de facto, & actualiter cessaret; adhuc tamen de iure, seu ex dispositione Concilij semper præsumitur: nam ea tantùm oritur ex potentia cum iurisdictione, & non aliunde. Vnde vt cesset talis præsumptio, necesse est, vt destruatur, & penitùs annihiletur potentia cum iurisdictione: stat igitur illa dictio, *plerumque*, non taxatiuè, & restrictiuè, sed demonstratiuè, & vniuersaliter. Quare quisquis sit iudicio, si petens iuspatronatus est potens cum iurisdictione in loco beneficij, præsumitur semper vsurpator, & tenetur probare iuspatronatus ad formam Concilij, etiamsi actualiter, & de facto in eo non adsit vsurpatio, quamuis etiam esset ipse potens, eiusque antecessores fundatores beneficii pij & iusti, bonæque vitæ, pietatis, & auctoritatis. Colliguntur ex Aloys. Ricc. *in tract. de nouiss. probat. iurispatronatus resol. 109.* Lotter. *de re benef. lib.2. quæstio 13. numero 129.& seq.* Nouar. *in singul. iuris canon. sing. 95. numero 2.* Rot. *decis.590.p.4. diuers.& dec.219. p.1.recent.& coram Mauritio decis.153.* & Apud Viuian. *decis.34. numero 1.& 2.* in hoc dubio de potentia cum iurisdictione in loco, non semel memini, non quia vtramque secundùm nostram opinionem suprà positam sequutus, sed, quia Doctores & decisiones Rotales proximè citati cum hac phrasi loquuntur, eò quòd illi existimant, potentiam prætendentium iuspatronatus absque iurisdictione non sufficere, quos tamen cum iudicio suprà reprobaui.

151 Non obstat Seraph. *dec. 468.* quia loquitur in diuersis terminis, videlicet, in casu vsurpationis bonorum beneficij iurispatronatus per patronum, quo debet vsurpatio probari ad hoc vt incurratur excommunicatio ab aliqua persona, de qua in Conc. Trid *sess. 22. de reform. c.11.* cùm tunc de iure non præsumatur talis vsurpatio, sicut ex dispositione eiusdem Conc *in d.c.9.* semper præsumitur. Neque contrarium velle videtur Monet. *de commut. vlt. vol. c. 20. n.214.* dum asserit in suo casu dictam dictionem, *plerumque*, stare taxatiuè; quia loquitur de personis potentibus, & Vniuersitatibus, comprehendendo, & includendo Imperatorem, Reges, & Principes habentes iura imperij, & Vniuersitates, ac Collegia in ordine ad studia vniuersalia: verùm, quia Conc. *in dict. c.* excepit has personas, respectu huius exceptionis Monet. affirmat, dictionem, *plerumque*, stare taxatiuè, sicut & taxatiuè stare respectu potentium & Vniuersitatum habentium iuspatronatus simul cum aliquo priuato suprà resoluimus *numero 147.* sicut & in aliis casibus quandoque non præsumi protulit Rot. *decis.224. n.9. p.1. recent.* quam refero Ego ipse *d. alleg.72.n.63.* Præcipuè stante initio acquisitionis ex alia causa, vt fuit dictum *in Leodien. Parochialis, 18. Decembris, 1623. coram R.P.D. Merlino, in vers. nec etiam.* Vel constituto de initio ex instrumentis fundationis eadem Rot. *decis. 211.n.3.p.1.recent.* Aut stantibus præsentationibus similium beneficiorum per tempus à Concilio requisitum, ead. Rot. *dec.481.n.2.p.1.recen.* seu continuatis spatio quadraginta annorum, eadem Rot. *d.dec.481.n.1.*

Ecclesia, cùm sit iustitiæ cultrix, nec connumeranda inter Magnates, quibus cùm Ordinarius ob illorum potentiam contradicere non possit, inde oriatur præsumptio vsurpationis, vt ponderauit Pute. *decis.57.& 59.lib.1. decis.3.& 8. de iurepatron.* ideò præsumptio vsurpationis non cadit in ipsa domina Castri, aut iurisdictionis temporalis, vt in puncto fuit resolutum in Rota *in d. Papien. iurispatronatus, 18. Iuny 1630. coram R.P.D. Pirouano,* quæ reperitur impressa *p.5. recent. dec.401.* & declarauit S. Congreg. Concil. *in Sublacen. 12. Septembris, 1621.* in iurepatronatus Abbatis temporalem iurisdictionem habentis non requiri ampliores illas probationes quas Concil. exposcit in his personis, quibus præsumitur vsurpatio. Non enim de Ecclesia domina Castri potest timeri, ne quis ei contradicere valeat; quia semper subiicitur suo Superiori absque contradictione aliqua, nec acquirendo iuspatronatus bona Ecclesiæ vsurpare præsumitur, prout contra laïcum suspicari potest, ex quo eidem Ecclesiæ acquiritur iuspatronatus; non autem hæredibus fundatoris. Abb. *in cap. ad audientiam, numero 12. de Eccles. ædifican.* Felin. *in cap. cùm venerabilis, numero 32. de except.* Roch. *de iurepatron. d. verb. & dotauit. q.6. n.26.* Rot. *in Mantuana bonorum, 17. May, 1617. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & decis. 648.p.1.recent.* 152

Probatio autem iurispatronatus coram iudice Ecclesiastico est facienda, sicut & omnes causæ iurispatronatus ad Iudices Ecclesiasticos spectant, *c. quanto, de Iudic.* Ordin. *Regia Lusitan. lib.2. tit. 1. §.7.* vbi Parens meus plures refert, Cald. Pereira *q. forens. cons.5. num.6.& 7.* Bernard. Greuæ, *ad pract. Camera Imper. lib.1. concl.38. consid.1.* Cabed, *de patronat. Regiæ Coronæ, cap 5. num.5.& c.49. à n.1.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ tit.4. l.4. n.42.* 153 154

Iurapatronatus concessa à quadraginta annis citra Concil. Trid. debere reuideri ab Ordinario, ad effectum. vt debeant reuocari, vel confirmari, secus in illis, quæ fuerunt concessa quadraginta annis ante Concilium, vt idem Concil. *d. cap. 9.* statuit & post Nicol. Garc. tradit Filliuc. *in quæst. moralib. tom.3. tract. 41. cap.2. n.62.* censuit Rot. *in Lucana canonicatus, 14. May 1590. coram Bubalo, & decis.4. num.4. p.2. recent.* Dum enim Concil. *d. cap.9.* subiicit examini, & reuisioni Ordinarij iuspatronatus concessum ex augmento à 40. annis citra, signum euidens est quòd vult cætera Iurapatronatus ex augmento concessa ante 40. 155

annos valida remanere, Nicol. Garc. *d. cap. 9. num.*
504. *& seq.* Beltramin. *ad Gregor. XV. decis.* 197.
156 *num.* 6. Interim verò dum reuidentur patronos sua
quasi possessione non esse priuandos fuit dictum *in
Barchinonen. Prioratus*, 11. *May*, 1609. *coram D.
meo Coccino Decano*; *& in Cesaraugustana de
Mella 6. Nouembris*, 1617. *coram eodem*, quas re-
fert Massobr. *in praxi habendi concursum, praelud.
7 dub. 3. numer.* 66. *secundum Romanam impressio-
nem.*

157 Habet autem patronus ius præsentandi perso-
nam, quæ eius Ecclesiæ, cuius est patronus, Rector,
seu Beneficiatus perpetuus existat, *c. 1. vers. adifi-
catori.* 16. *q.* 5. *§. hic autem distinguendum*, *& c. mona-
sterium, vers. liceatque* 16. *q.* 7. *c. nobis, vers. secus ta-
men, de iurepatron. c. ad audientiam, de Eccles. adi-
fican.* dummodo sit habilis ad beneficia obtinen-
da, nec incapacitatem aliquam patiatur, iuxta ea,
quæ diximus infrà *c.* 13. *de collat. vers. quibus au-
tem personis, cum seq.* quod circa ætatem 14. anno-
rum requisitam ad beneficium simplex iuxta for-
mam Conc. Trid. *sess.* 23. *de reform. c.* 6. requiri-
tur, nam in beficiis iurispatronatus locum habet
cum absolute loquatur, prohibendo ne assumatur
ad beneficium minor 14. annorum; ita Squillante
de privil. cleric. cap. 4. *dub.* 3. *n.* 62. Mari. Anton. *var.
resolut. lib.* 1. *resol.* 112. *casu* 51. Aloys. Ricc. *in de-
cis. Curia Archiep. Neapol. p.* 3. *decis.* 26. *& par.* 4.
decis. 343. quicquid aliud velint Ioan. Maria No-
uar. *in quast. forens. p.* 1. *q* 71. *num.* 5. *cum seq. & in
noue Iure Pontif. concl.* 14. *nu.* 7. Diana *moral. resol.*
158 *p.* 3. *tract.* 6. *resol.* 64. Limitatur, ne procedat, quan-
do in fundatione expressè cautum, etiam minores
14. annis posse admitti, vt fuit dictum *in Grana-
ten. Capellania*, 12. *Ianuarij* 1607. *coram bona mem.
Card. Marquemont*, quam refert Lotter. *de re benef.*
159 *lib.* 1. *q.* 32. *num.* 35. & est *decis.* 194. *p.* 2. *recent.* Vel
si fundator tacitè id voluisset, nempe, si mandauit
præsentari clericum in minoribus constitutum:
nam tunc etiam poterit præsentari, & institui mi-
nor 14. annorum, non obstante dispositione Con-
160 cil. *d. c.* 6. Rot. *decis.* 482. *ad fin. par.* 1. *diuers.* Garc.
de benef. par. 7. *c.* 4. *n.* 9. *&* 10. Vel si mandauit
præsentari clericum primæ tonsuræ, quia tunc
poterit minor 14. annis præsentari, vt fuit resolu-
tum *in Monopolitana beneficij 6. Iunij*, 1622. *coram
R. P. D. Merlino*; quod intelligitur, vbi fundatio
facta est ante Concil. Trid. de quo tempore secun-
dùm Iuris communis dispositionem, clericus etiam
primæ tonsuræ; & in septimo anno constitutus
erat capax beneficij simplicis, *cap. si eo tempo-
re, de rescript.* & declarauit Rot. *in Corduben. Ca-
pellania*, 5. *Decemb.* 1629. *coram R. P. D. Duran.*
161 *dec.* 228 in impres. Si verò iurispatronatus erectio-
ne cautum sit, vt prouideatur de eo quicumque
clericus, non potest alicui clerico conferri, qui sit
minor 14. annorum Sac. Congregat. Concil. *sub
die 4. Augusti* 1619. Dixi, *in iurispatronatus erectio-
ne*, quia in iure cautum est, non licere patrono ex
interuallo post fundationem adiicere conditio-
nes, Abb. *in c. cùm dilectus, numero* 5. *de consuet.*
Roch. *de iurepatr. verb. pro eo, q.* 13. *n.* 29. Lamber.
li. 1. *p.* 2. *q.* 4. *art.* 4. *n.* 3. *vers. & sic verteretur*, Monet.
de commut. vltim. volunt. c. 11. *num.* 199. Rot. *in To-
letana Capellania maioris* 16. *Iunij*, 1631. *coram R.
P. D. Merlino.*

162 Sed an excommunicatus possit præsentare, vi-
detur ab aliquibus in dubium reuocari? In quo
quantum ad præsentationem iurispatronatus Ec-
clesiastici certum est, non posse; quia talis præsen-
tatio confert ius, & æquiualet electioni, quæ ab
eodem excommunicato facta non valet, vt colligi-
tur *ex c. cùm inautem, de iurepatr.* Ita Sayr. *de censur.
lib.* 2. *c.* 6. *numero* 7. licèt Suar. *tom.* 5. *disput.* 14.
sect. 2. *numero* 31. aliter sentiat. Quantum ad præ-
sentationem laïcalem est valida, cùm huiusmodi
præsentatio non tribuat ius, sed sit quædam ex-
pressio voluntatis, & sic quid facti tantùm. Ita Ni-
col. Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 4. *num.* 307. Sayr. *d. num.* 7.
vbi aduertit præsentantem tam in iurepatronatus
Ecclesiastico, quàm in laïcali, peccare mortaliter,
cùm vtatur hominum communicatione, qua est
priuatus.

Non igitur absque patroni consensu Episco- 163
pus, vel alius, ad quem institutio spectat, Recto-
rem in eius Ecclesia instuet, aliàs enim nulla atque
irrita erit institutio, sed ab alio fiet iuxta patroni
votum, vt velle videtur Toletanum Concilium,
de quo *in cap. decernimus*, vbi *gloss.* 16. *quast.* 7.
quod quidem hodie seruabitur, vbi Episcopus
nollet factum suum reuocare, quo casu ad Superio-
rem haberetur recursus, arg. *cap. nullus, de iurepa-
tron.* Sed Ego *de offic. & potest. Episc. par.* 3. *alleg.*
72. *&* 171. tenui talem collationem firmam esse,
irritari tamen ex patronorum dissensu, veluti illis
præsentantibus, aut expræssè contradicentibus
cùm videatur spetui: ex tunc enim collatio à Iure 164
reputabitur irrita, argum, *d. c. decernimus* Vnde, si
fuerit elapsus terminus ad præsentandum, patro-
no non reclamante, nec contradicente, manebit
omninò firma collatio, vt meritò resoluunt Re-
buff. *in praxi par.* 3. *signatura, verb. necnon iuris-
patronatus, num* 52. *& de nomin. quastio* 17. *nu-
mero* 11. Spin. *in speculo testament. gloss.* 4. *princ.
numero* 99. Flamin. Paris. *de resignat. lib.* 8. *q.* 10.
numero 11. Zerol. *in praxi Episc. par.* 1. *verb. ius-
patronatus*, *§.* 8. *dub.* 8. Cald. Pereira *de potest. eligen-
di, c.* 10. *num* 24. Nicol. Garc. *dict. c.* 9. *num.* 232.
Aloys. Ricc. *in dict. praxi rerum Ecclesiast. reso-
lut.* 154.

Verùm, in nonnullis casibus valet institutio 165
Rectoris facta absque consensu, & præsentatione
patroni. Primò, si patronus per negligentiam ex-
cedit tempus sibi à iure statutum ad præsentan-
dum, poterit is, ad quem spectat, Rectorem elige-
re, atque instituere, ne Ecclesia diu sine Rectore
permaneat, *c. si verò, & cap. cum te decet. de iu-
repatron. c.* 2. *in fine, de supplen. neglig. Pralat.* de
quo vide quæ diximus *c. seqq. vers. in primis*; dum-
modo priùs constet de lapso temporis à die scien-
tiæ patronorum, Caputaq. *decis.* 248. *num.* 3. *p.* 3.
Steph. *decis.* 380. *num.* 1. Rot. *decis.* 173 *sub num.* 1.
& decis. 186. *sub num.* 1. *par.* 1. *recent.* Beltramin. *in
annot. ad decis.* 177. *Greg XV. num.* 9. & fuit dictum
in Praten. beneficij 24. *Februarij*, 1620. *coram bona
mem. Buratto*, quæ quidem scientia patronorum, vt 166
deuolutioni sit locus, debet esse certa, nec suffi-
cit interpretatiua, & verisimilis, Seraph. *decis.*
1173. *num* 3. Rot. *dict. decis.* 173. *sub num.* 1. *& de-
cis.* 186. *sub numer.* 2. *par.* 2. *recent.* Hieronym. Gabr.
cons. 185. *num.* 6. *lib.* 2. Nicol. Garc. *de benef. part.*
10. *c.* 3. *numer.* 34. & ius præsentandi conserua- 167
tur in vno ex patronis, qui scientiam huiusmodi,
vocationis non habuit, aliis propter scientiam ex-
clusis, Rot. *in Spoletana* 18. *May* 1590. *coram Car-
din. Blanchetto*, impressa per Garc. *d. p.* 10. *c* 2. *nu.*
41. Tempus autē huiusmodi præsentationis præ- 168
fixum à iure, est quatuor mensium à die vaca-
tionis scitæ, si quidem patronatus est laicorum.
*c. quoniam in quibusdam, in fine, & c. cùm propter, de
iurepatron.*

iurepatr.c.vnico,eod.tit.in 6. si verò est Clericorum, sex mensium spatium constituitur, *in d.cap. eam te decet, & in c.vnico.* Ita Perex *l.1.tit.3.lib.1. Ordin pag.59.* Aloys.Ricc.*in collect.dec.par.1.collect. 219.& in decis.Curia Archiep. Neapol.decis.228. n.14.& 15.part.2.* Cardos. *in praxi iudicum,verb. Iuspatronatus, num.15.& 16.* Nicol.Garc. *d.cap.9. num.209.* quod quidem semestre ad præsentandum non solùm habent Ecclesiastici patroni, sed & eorum causa compatroni Laïci; Perex *vbi supra*, Nicol. Garc.*d.c.9. num.210.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, res.558.* Ego ipse *d.alleg.72.num.132.* & me citato Viuian. *in praxi iurispatron.lib.7. c.1 num.9.in vlt. impress.* vbi *n.10.* post me *ead.alleg.72. num.131.*
169 ampliat, etiamsi laïcos habeat maiorem partē, iuspatronatus enim mixtum assumit naturam Ecclesiastici, secundùm Flamin. Paris. *de resignat.benef. lib.2.q 4.nu.50.* Sed hoc non est absolute verum, per ea quæ resoluunt Gabr.Pereira *de manu Regia p.1.c.7.num.32.cum seqq.* Melch.Phœb. *Lusit. decis.214. per tot. tom.2.* Ego ipse *de officio, & potest. Episc par.3. alleg.60. n.17.* in vltima impress. de anno 1641.

170 Non currit tamen præfinitum tempus absenti, vel legitimè impedito, veluti si patronus sit absens Reip. causa, vel iniustè carceratus, vel si non haberet tutum accessum propter perhorrescentiam alicuius inimici, cùm Ecclesia sit pia, & cultrix iustitiæ; Rebuff. *de pacif.possess.num.304.* Flores de Mena *var.q.3.n.4.* vbi *n.5.* subdit, quòd absentia in dubio præsumitur, refero Ego ipse *dict.alleg.72. n.138.& seq.* vbi *num.136.* ex Hier.Gabr.*cons.185. n.11.vol.2.* & Menoch. *de præsumpt.lib.6.præsump. 77.n.14.* teneo præsumptionem esse pro patrono, vt dicatur ignorasse vacationem, nisi sciuisse probetur: & *a n.140.* late trado an, & quando patronis præsentare contendentibus currat tempus? Quid autem faciendum, quando vacauerit parochialis iurispatronatus Ecclesiastici, vel laïcorum, & intra quod tempus eius prouisio sit facienda, & quomodo? dixi *in tr.de officio,& potest.Parochi,c.2. n.124.cum seqq.*

171 Secundò, si propter plures compatronos diuisa, vel discors præsentatio fiat, adeò vt sine scandalo non valeat vnius ex præsentatis institutio fieri, poterit Episcopus Ecclesiam, vt meliùs secundùm Deum ei visum fuerit, ordinare, *c. quoniam in quibusdam,de iurepatr.* Zerol.*in praxi Episc.p.1.verb. iuspatronatus, §.5.* Et id ipsum facere poterit, si intra quatuor menses quæstio patronorum super electione non fuerit terminata, *d.cap. quoniam,c.cùm propter, 27.eod.tit.* Tiraq.*de tr.lignag.§.11:gloss.10, n.37.* Cald. Pereira *de renouat. Emphyt.q.7. n.13.* Campan.*in diuers.Iuris Canon.rub.11.c.13.n.486.* Ioan.Ant.Massobr.*in sua praxi habendi concursum, requis.1.dub.10.à n.14.* Rot. *decis.586.nu.2.p.4. diuers.* aut intra sex menses, si quæstio non super electione, sed super iurepatronatus extiterit, *d. c.*
172 *eam te decet*, vbi gloss.*c.si verò,eod.tit.* Vnde notabis textum *in d.c.quoniam*, inducentem deuolutionem, quando lis est inter patronos, tanquam exorbitantem, & rigorosam, non extendi ad litem inter præsentatos, vt tenuit Rota *dec.586.n.7.par.4.diuers.* prout nec etiam extendi stante lite inter patronos & inter præsentatos, resoluunt Ioan.Andr.*in c.cùm vos,num.2.vers.vnde iura.de offic.Ordin.* vbi etiam Butr. *n.7.vers.iura ergo*,& Imol.*n.7. vers.nec obstat.* Lap.*alleg.78.n.15.* Rot.*dec 81.in fine,p.1.re-*
173 *cent.* quamuis patroni, durante lite inter duos præsentatos, alium tertium præsentare sine vitio at-

tentati non possint, Sarnen.*super reg.de subrogandis q.13.* Coust. *pract. c.37. n.7. vers.quam rationem,* Lancellot. *de attent. c.4. in præfat. num.608.* Nicol. Garc. *dict. c.9. num.217.* Seraph. *dec. 990. n.6.cum seqq.* Rot.*decis. 504.num 2.p.1.recent.* nec etiam alium in locum vnius præsentati mortui secundum Calderin. *conf.1. sub tit.de iurepatr.* Lap. *alleg.22.n.3.* Cassad.*decis.3.nu.5. vt lite pend.* Rot. *dec 306.n.1.p.1.recent.*

Tertiò, si patronus præsentet indignum, nisi infra tempus legitimum alium idoneum præsentauerit, potest Episcopus per se electionem, atque institutionem perficere, *c.sicut,in fine,de supplen.neglig.Prælat.c.ad audientiam, il 1.de Eccles.ædific.* 174
quòd quidem in eo Patronatu volunt præcitati textus esse intelligendum, qui ad Ecclesiasticas personas pertinet, & id ipsum insinuat *c.cùm vos, de offic.Ordinar.* ibi, *in quibus Ecclesiastica persona præsentationem non habet*, nisi scienter indignum præ- 175
sentauerint: quia tunc huiusmodi Ecclesiasticæ personę priuatæ sunt pro illa vice iure præsentandi, glos.*verb.minus idonea.in c.d.cū vos,* Steph Gratian.*discept.forens.c,8.n.11.* Mat.Ant.*var.res.lib.1. resol.19.n.vlt.* Vgolin.*de offic.Episc.c.51.§.1.nu.4. vers.secundo,* quas tamen pœnas non incurrunt illi, qui indignum ex sola confessione otium præ- 176
sentant, quia pœnæ huiusmodi pertinent ad forum externum, Sanch.*de matrim.lib.3.disp.16.n.6. in fine.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcep a.præc. 2.lib.6. c.2. num.7.in fine.* Nam, quod ad laïcos pertinet, etiam elapso tempore eis permittitur alterius idonei præsentatio, modò intra terminum aliquem præsentauerint: interim verò, ne Ecclesia diu vacans dispendium patiatur, idoneus in ea 1
Vicarius, aut œconomus ab Episcopo constituatur, *d.c.cùm vos;* licet quippe Episcopis præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere, Concil.Trid.*sess.24.de reform.c.18.& sess.25. etiam de reform.c.9.*

Quartò si patronus primùm aliquem præsentauit idoneum, & ante institutionem illius velit variando alium in eius locum præsentare, potest Episcopus non attenta hac secunda præsentatione, absque consenso patroni priorem præsentatū instituere, *c.cum autem,de iurepatr.* Quod quidem in patronatu Ecclesiasticarum personarum est intelligendum, quæ in præsentatione variare non permittuntur, secundùm citatos per me *d alleg.71. n.151.* quibus addo Sanch.*in consil.moralib. lib.2. c.3.dub. 65.n.2.* quia earum præsentatio vim electionis videtur habere: electio autem Ecclesiastica mutari non potest, *c.publicato, de elect.* cum aliis per me adductis *d.alleg.72.n.154.* Laïcorum verò variatio est admittenda & vltima præsentatio est attendenda antequam prioris facta fuerit institutio, *dict.c.cùm autem 24.c.pastoralis, c. quod autem,de iurepatr.* Intellige tamen, huiusmodi variationem permissam esse semel tantùm, & cumulatiuè, non autem priuatiuè, id est non recedendo à priori præsentatione, sed solummodo addendo, & cumulando *d.c.quod autem,c.cùm autem, c. pastoralis. de iurepatron.* Calderin.*cons.16. eodem tit.* Nauar. *in c.placuit, num.167.cum seqq. de pœnit. distinct.6.* Gutier. *de iurament. confir. par.3. c.13. num.4. & 5.* Rot. *in Compostellana Parochialis,30. Februarij,1630. coram. R.P.D. Merlino,* Roch.*de iurepatronatus, verb.honorificum,q.10.* Franc.Marc. *decis.488.post.n.6.p.1.* Tiraquel.*in l.boues §.hoc sermone,in reg.num.25.ff.de verb.signific.* Cald.Pereira *de potest. elig. cap.3. num.10.* Nicol. Garc. *d. c.9.*

num. 214. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 11. *c.* 15. *num.* 440. vbi *num. seq.* subdit, quod si nihil addatur de variatione, aut cumulatione, & alter simpliciter præsentetur, tunc præsumendum est cumulatiuè, præsertim cùm censeri debeat vti voluisse facultate à Iure sibi concessa variandi, & citat Lambertin. *p.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 22. *n.* 7. Gutier. *d. c.* 11. *n.* 5.

Verùm conclusio illa, quòd patronus laïcus potest variare solummodo addendo & cumulando, habet plures limitationes, duasque principaliores: quarum prima est, quando accumulatio fit lite pendente; quia tunc vti attentata licita non est, Crauet. *con.* 63. *n.* 3. *in fine.* Crescent. *dec.* 10. *de iurepatr.* Cou. *pract. c.* 56. *n.* 7. *vers. tertio quandoque,* Lancellot. *de attent. p.* 2. *c.* 4. *in fin. fat. n.* 583. Flam. Paris. *de resignat. benef. lib.* 12. *q.* 5. *n.* 37. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 9. *n.* 217. Rot. *dec.* 442. *n.* 6. *p.* 1. *diuers.* & *in Zamoren. beneficij de Morales* 30. *Maij* 1586. *coram Orano,* me citato *in hoc loco* Noguerol. *tom.* 1. *all.* 28. *n.* 76. Nisi tamen hæc noua præsentatio, siue accumulatio, fieret in collitigantem, ita vt non inde difficilior euaderet exitus litis, nec diutiùs protraheretur iudicium: tunc enim cessat ratio *c.* 2. *vt lite pend.* vt benè per Roch. *de iurepatron. in verb. honorificum, q.* 25. *n.* 55. Lanc. *de attent. lite pend. in præfat. n.* 5-6. & 590. Garc. *d. c.* 9. *n.* 220. & fuit dictum *in Mediolanen iurispatron.* 29. *Ianuarij* 1597. *coram bonæ mem. Card. Blanchette,* quæ est impressa apud eundem Garc. *de benef. p.* 10. *c.* 5. *n.* 8. & *in Aretina Capellaniæ,* 24. *Ianuary,* 1605. *coram bo. mem. Card. Pamphilio,* & *in Romana iurispatronatus,* 9. *May,* 1603. *coram bo. me. Iusto,* & *in d. Compostellana parochialis, coram R. P. D. Merlino;* quia non liceret patrono lite pendente super titulo beneficij etiam cumulando collitigantem præsentare; quando per illam præsentationem daretur occasio litigandi, & aperiretur via, ne lis finiatur, Rot. *dec.* 216. *n.* 7. *p.* 1. *recent.* Secundà limitatio est, quando quis sub iuramento promittit non reuocare, nec etiam, quod magis est, cumulare: vbi enim patronus simpliciter promisit, & iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per secundam præsentationem; quia reuerà non reuocat primam, sed solummodo addit, & cumulat, ita vt Ordinarius possit etiam primum præsentatum instituere; sic rectè animaduertunt Castr. *cons.* 361. *n.* 4. *lib.* 1. Rip. *in rub. de in dec. n.* 68. Lambert. *de iurepatr. p.* 1. *lib.* 2. *q.* 4. *art.* 13. *n.* 5. & *p.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 16. *n.* 2. quos refert, & sequitur Bursat. *cons.* 369. *n.* 14. *lib.* 4. & Rot. *dec.* 547. *n.* 4. *p.* 3. *diuers.* Sed quod patroni signanter sub iuramento promiserunt, quòd non reuocarent neque accumularent, tunc noua præsentatio in spretum religionis iuramenti non est attendenda. Regulariter enim, licèt actus gestus contra priùs emissum iuramentum sustineatur, quamuis ipse contraueniens efficiatur periurus, prout si quis promisent, & iurauerit non reuocare procuratorem, tamen reuocatio facta subsistit, *c. fin.* & ibi glos. communiter approbata *in verb. reuocatus, de procuratoribus lib.* 6. Iurans non reuocare testamentum, si reuocaret, deierat quidem, sed valida est reuocatio, glos. *in cap. vltima voluntas* 15. *quæstio.* 2. quam extollit Couar. *in rub. de testament. par.* 2. *num.* 15. *vers. est & alia ratio.* Et si quis contrahat sponsalia, & iuret se non contracturum matrimonium cum alia, si tamen contra facit, & contrahit cum alia, validum est matrimonium, & penitus irritantur priora sponsalia, vt ex text. *in cap. sicut ex litteris, de sponsalib.* Quibus rationibus innixus ita in his terminis præsentationis etiam consuluit Alexand. *cons.* 16. *n.* 3. *cum seq. lib.* 5. cuius dicta ponderat Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, qu.* 12. *num.* 57. *in princ.* Nihilominus in terminis præsentationis contrarium est dicendum, quod illa scilicet, non attendatur contra iuramentum prius emissum, quoniam actus gestus contra emissum iuramentum sustinetur, quando talis actus est, qui liberè & absolutè pendeat à sola voluntate facientis, prout est constituere procuratorem, contrahere matrimonium, facere testamentum. Ita obseruant Couar. *in cap. quamuis pactum, p.* 2. *§.* 2. *n.* 5. *sub vers. sed in gloss. de pactis, lib.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 6. *disp.* 13. *nu.* 5. Non potest enim quis per iuramentum efficere, quòd actus ille non sit validus, nec coërcere voluntatem, ne validè velle possit, quod volitura est, sed hoc est solùm potestatis Superioris, vt doctè explicant Suar. *de Relig. tom.* 2. *tr. de iuram. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 17. Sanch. *in præcepta Dec. tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 12. *n.* 52. At quoties actus non pendet ad sui perfectionem à sola voluntate facientis, sed vel infringitur à iure, vel expectat approbationem, & factum iudicis, prout est præsentatio, quæ debet admitti ab Ordinario mediante institutione, tunc iuramentum priùs emissum impedit, ne Ordinarius teneatur approbare secundam præsentationem, nec instituere hunc secundo loco præsentatum, quia aliàs fieret particeps delicti, periuriúmque illud confoueret: ita in his terminis reprobato Alexandro dixerunt Lambertin. *de iurepatr. par.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 16. *per tot.* vbi *n.* 4. dicit se mirari Alexandrum ita consuluisse, Grammat. *cons. ciuil.* 32. *n.* 8. & 9. Cou. *in d. c. quamuis pactum, p.* 2. *§.* 2. *nu.* 5. *vers. prædicta verò conclusio.* Ant. Gom. *ad leg.* 50. *Tauri, num.* 58. Gutier. *d. c.* 13. *vers. his autem non obstantibus.* Spin. *in speculo testamentor. gloss.* 4. *n.* 77. Matiens. *l.* 3. *glos.* 15. *num.* 7. & *tit.* 10. *lib.* 5. *Recop. cum seqq.* latè & eleganter Rot. *in d. Compostellana Parochialis,* 20. *February* 1630. *coram R. P. D. Merlino,* vbi respondit aliis fundamentis, quæ in contrarium adduci possent.

Verùm, si laicus secundo æquè idoneo præsen- 178
tato priorem non repudiauerit, in Episcopi electione consistet, quem voluerit instituere, *d. cap. cum autem* 24. *Clem. plures, in fine, de iurepatr.* cùm ex præsentatis ab Ecclesia patrona prior tempore etiam in iure potior sit habendus, quod tamen ita est intelligendum, si vtraque præsentatio post vacationem Ecclesiæ facta fuerit: nam si antequam Ecclesia vacaret, vnius facta fuerit præsentatio, nihil secundo præiudicat, qui post vacationem fuit præsentatus; quia prior præsentatio nulla extitit, & inualida, *cap. illud, de iurepatr.* Item præsentatio secunda etiam ab Ecclesiasticis facta eo casu est admittẽda si prior fuerat minus legitimè institutus aut præsentatus indignus, *c. fin. eod. tit.* sicut etiam institutio à laïcis, vel Ecclesiæ concessio non canonicè facta irritatur, & alterius præsentatio admittitur, *c. cum laici.* & *c. suggestum, eod. tit.* Vbicunque autem inter plures cumulatiuè præ- 179
sentatos ad idem beneficium omnia paria esse constat, habens instituere poterit optare, & quem voluerit instituere, cum hoc casu locus sit gratificationi, gloss. *verb. iudice Episcopi, in d. c. cum autem* Roch. *d. verb. honorificum, quæst.* 15. *num* 4. Cæsar. de Grassis *dec.* 1. *n.* 9. *de iurepatr.* Cald. Pereira *de renou. emphyt. q.* 17. *n.* 33. *cum seqq.* & *q.* 18. *n.* 25. Mar. Anton. *var. res.* 104. *n.* 2. *in fine.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 445. vbi *n.* 446. secus ait dicendum, si reliqua non essent paria.

180 Quintò si Ecclesia iurispatronatus est conue-
tualis, instituit Episcopus sine præsantatiooe pa-
troni, quia in Counecotuali Ecclesia (vbi scilicet
plures côuenientes ius babent eligendi Prælatum)
electio Prælatiad Capitulum spectat, vt *lib. 1. c.*
de elect. vidimus, quæ sine ioterueniu patroni est
facienda; sed ipsius postulari debet consensus,
gloss. *verb. honestius.* Abb. *numero* 8. Zabarel. & alij
in dict. cap. nobis 25. *de iurepat.* idem Abb. *num.* 2.
in cap. cùm terra, de elect. Rocch. *de iurepatron. verb.*
in Ecclesia, quæst. 2. *num.* 2. *& quæst.* 3. *numer.* 8. Paul.
de Cittad. *part.* 3. *quæst.* 32. *numer* 41. Lambertin. *d.*
181 *lib.* 2. *part.* 1. *q.* 5. *tit.* 1. *à num.* 9. *& art.* 2. *à princ.* qui
intelliguot procedere in postulatione consensus,
ad effectum, vt patronos electionem approbet, &
laudet, manente ipsius validitate quantuncunque
illam recusauerit: nam, cùm huiusmodi consen-
sus tantummodo in obsequium, & remuneratio-
nem beneficij accepti postulentur, & tale obse-
quium, seu remuneratio ooo dicat prædictum
consensum præcisè esse obtioendom, rectè fit, vt
talis consensus ita requiratur vt velit, nolitve va-
liditas electionis permaneat, prout explicant
Abb. *in cap. sacrosancta, num.* 6. *de elect.* Paul. de Cit-
tad. *dict. n.* 41 Roch. *d. q.* 2. *n.* 2. Caualer. *d. decis.* 321.
num. 5. *& decis.* 445. Pro quo intellectu facit ver-
bum illud, *honestius*, de quo *in d. cap. nobis*, quod
quidem supponit honestè fieri, si patroni consen-
sus non requiratur, prout in simili probat text. *in*
cap. commissum. 16. *de sponsalib.* ibi *tutius.* & iun-
cta communi interpretatiooe, de qua ibi. Nec
huic intellectui refragatur text. *in c. Abbatem, il.* 2.
18. *q.* 2. siquidem omissis multis declarationibus de
qoibus communiter Doctores, satisfit si dicas text.
illum solùm euincere habendam esse rationem
ipsius patroni, & certiorem esse facieodum de ele-
ctione Prælati in Monasterio, cuius patronus exi-
stit oon verò constituere consensum patroni præ-
cisè esse requirendum, vt aliquid impediat, vel
officiat electiooi iam factæ, prout voluit *gloss.* 1. *cap.*
principali 63. *dist.* Vnde iam colliges non vide-
ri veram sententiam gloss. *verb. honestius in d. cap.*
nobis, dum videtur velle, de necessitate præcisa fo-
re postulandum assensum patroni, ita vt sine illo
non conformetur electio; idem dicit apertiùs gloss.
verb. Princeps in cap. de hoc, de simon. sequitur Host.
relatus à Zabarel. *in dict. cap. nobis quæst.* 3. aduer-
tere namqoe debuissent solùm postulari consen-
sum in obsequium & reuerentiam patroni ad il-
lum tantùm effectum, vt coram Diœcesano, si
aliqua sciat opponat quæ de Iure debeant impe-
dire coofirmationem, prout resoluunt supracitati,
aliàs data confirmatione sine requisito consensu,
vel illo non dato, permanet ipsa in sua firmitate,
vt admittit Lambert. *d. lib.* 2. *p.* 5. *quæst.* 5. *art.* 2. *n.* 9.
Supradicta autem limitantur non procedere stante
conditione in contrarium in eadem Ecclesia Coo-
uentuali apposita de consensu Episcopi in funda-
tione, constructione, vel dotatione ipsius; siquidem
illa prædicto modo opponi potest, per quam pa-
tronus in eadem Ecclesia Conuentuali Prælatum
præsentare possit. Ita in specie Paul. de Cittad. *d.*
loco, Roch. 1. *quæst.* 2. *num.* 3. Lambertin, *d. lib.* 2. *p.* 1.
182 *quæst.* 5. *art.* 1. *numer.* 23. Eodem modo limitatur lo-
cum non habere respectu Præbendarum, Capella-
tum, seu aliorum beneficiorum, quæ extiterint in
eadem Ecclesia Conuentuali: io his enim noo da-
tur inconueniens, quominùs patronus præsentare
possit, vt probatur *d. c. nobis, vers. secus tamen*, Con-
cil. Trid. *d. sess.* 25. *de reform. cap.* 9. *vers. reliqua.* Abb.
in cap suggestum, num. 3. *de iurepatron.* Paul de Cit-
tad. *vbi suprà* Roch. *d. q.* 2. *n.* 3. Lambertin. *d. q.* 5.
art. 1.

Sextò, si patronus est clericus, aut Ecclesia, 183
Romanus Pontifex, aut eius Legatus de latere, po-
test absque eius præsentatione instituere in eadem
Ecclesia Rectorem, *cap. dilectus, de offic. legati, cap.*
cum dilectus, de iurepatr. Si verò sit laïcus, id solùm
Pontifex potest, glos. *verb. quemquam præsentare, in*
d. cap. cùm dilectus. Cabed. *de patronatib. Regiæ Coro-*
næ, cap. 35. *num.* 1. *&* 2. Viuian. *in praxi Iurispatron.*
lib. 14. *cap.* 1. *à num.* 98. *in vltim. impress.* & diximus
lib. 1. *cap.* 2. *vers.* 37.

Denique, si patronus iuspatronatus amittat, 184
eius, de cætero præsentatio non attendetur: quo-
modo autem hoc ius amittatur dicemus infrà *hoc*
eod. cap. n. 254. *cum seqq.* Est autem circa prædicta
notandum primò, quòd differentia esse videtur
inter patroonum laicum, & Ecclesiasticum, vt ex
iis, quæ diximus, cooiicere licet. Porrò patro-
nus ecclesiasticus intelligitur persona ecclesiasti-
ca, quæ nomine Ecclesiæ, aut Monasterij, vel Ca-
pituli sit patrona; adeò vt alioquin nihil ea in re
à laïco patrono differat, vt suprà diximus. Plus au-
tem Iuris videtur Ecclesia laicis patroois, quàm
ecclesiasticis dare: nam ecclesiasticus non potest,
sicut laicus, in præsentatione variare; neque si
præsentet indignum, excedere Iuris terminum ad
alium præsentandum potest, sicut laicus posse vi-
detur qui & dat Episcopo electionem, quem ex
duobus æquè idoneis præseotatis iostituere velit,
cum in præsentatiooe ecclesiastici patroni prior
nominatus debeat priùs institui, & denique laï-
ci præsentatio à solo Romaoo Pontifice potest
contemni, cùm Ecclesiastici præsentatiooem
etiam Legatus spernere valeat, vt proximè vidi-
mus. Est & alia differentia ex Concilij Trident.
decreto *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. quòd patronus
laïcus ad parochialem Ecclesiam vnicum eligit, &
præsentat, atque examioi subiicit, alios ad exa-
men teneri videtur admittere, ex approbatis ve-
rò digniorem, quem præsentet, eligere. Causa hu-
iusmodi imparitaris ea potissimùm esse videtur,
quòd istud iuspatronatus magis in laicorum fauo-
rem ab initio probatur fuisse institutum *in c. piæ*
mentis, cum seqq, & in cap. quicunque, cum seq. 16.
quæst. 7. vt ad initiandam Ecclesiam patroni ef-
ficerentur, quò magis ipsi indigere quàm personæ
Ecclesiasticæ comprobantur, hæc generalis causa
videtur præter eas caosas, quæ iuxta subiectam
materiam specialiter diuersitatem ostendunt, vt
vidimus.

Restant quædam de præsentatione notaoda, ao- 185
tequam de translatione iurispatronatus agamus.
Notaodum est igitur primò, quod patronus pu-
tatiuus debet præsentare, & oon alius qui caret
possessione, & licèt bonum ius habeat in proprie-
tate, ita per text. *in cap consultationibus, de iurepatr.*
resoluunt Roch. de Curte *verb. competens, quæst.* 19.
num. 39. *cum seq.* Guties, *consil.* 4. *num.* 34. Goocal.
ad regul. 8. *Cancellar. gloss.* 45. §. 2. *num.* 6. Salgaldo *de*
protect. regia, tom. 1 *par.* 3. *cap.* 10. *cum seq.* Rot. *de-*
cis. 167. *num.* 7. *part.* 2. *diuers.* Existens enim in
quasi possessiooe iurispatronatus, seu præsentan-
di, validè præsentat, & eios præsentatio admit-
tenda est, ac proinde institutio sequenda *gloss.* 1.
Innoceot. Buti. *numer.* 1. Ancbaran. *num.* 1. *&* 5. *in*
d cap: consultationibus. Roch. *dicto verb. competens,*
q. 14. *num.* 28. *& q.* 22. *num.* 44. Aloys. Ricc. *in tr. de*
verniss. prob. iurispatr. resol. 84. Seraph. *dec.* 1382. *n.* 4.

Mantic.decis.86.num.1.Mascard.de prob.concl.173.
num.5.Rot.decis.376.num.3.par.2.recent.vbi benè:
& in Ferrarien. Archipresbyteratus.16. Iuny,1628.
187 coram.R.D.meo Coccino,in vers.& prædicta,vbi fuit
dictum præsentatum ab existente in possessione
præsentandi, etiam quòd nullum detegatur ius
possessoris,non debere amoueri: latissimè Ego ipse
188 in collect.ad.d.cap.consultationibus,nu.5.vbi n.6. re-
fero plures Doctores ad hoc, quòd iurispatrona-
tus possessio acquiritur etiã ex vnica presẽtentatio-
ne sequuta institutione, de quo etiã Garc. de benef.
par.5.cap.5.n.59 Rot.in Sarnen.beneficy, quam re-
fert Aloys.Ricc.de nouiss.probat.iurispatr.resol.229.
& 216. Posth de manut. obs.71.n.55. me citato in
hoc loco Noguerol. tom.1.alleg.28.n.54.

189 Ad acquirendum verò huiusmodi possessionem
iurispatronatus,plura requiruntur: & primò,quòd
ille, qui vult præsentare, præsentauerit bona fide:
secondò quòd præsentatio fuerit admissa: tertiò,
quòd institutus fuerit habitus tanquam Rector in
possessione Rectoriæ: quartò,quòd præsentans cre-
dat vti iure suo: quintò,quod ille in in cuius præiu-
dicium possessio quæritur, hoc sciat, & patiatur.
Colliguntur hæc ex Caldin.cons.12. de iurepatron.
Roch.d.verb competens,quest.14. à.nu.35.Lambert.
lib.2.part.1.q 3.art.10.Aloys Ricc.vbi proximè,re-
sol.214.cum seq.Rot.in d.Ferrarien. Archipresbyte-
ratus.

190 Sed est notandum,quòd hæc quasi possessio præ-
sentandi non transit in hæredes præsentantium,
sine noua apprehensione, Achil. decis. 5. de caus.
possess.Caputaq.decis135.& 420.part,2..Verall.de-
cis.420.part.2.Rot.decis.150.num.2.& decis. 260.
numer.4 & decis.337.num.5.part.2.recent. Mantic.
decis.88.numer.5.Rot.in Lucana Parochialis,7.Fe-
bruary,1620.coram bo.mem.Vbaldo,& in Vrbeneta-
na fideicommissi,3.Aprilis, 1509. coram R. D. meo
Coccino Deccano, quam refert Aloys. Ricc. in tract.
de nouiss.probat.iurispatron.resolut.226.vbi fuit di-
ctum,quòd licèt præsentans ab eo, qui est in qua-
si possessione præsentandi debeat institui, hoc
tamen intelligendum, quando constat de iure-
patronatus, & quando ille met, qui hodie præ-
sentat,aliàs præsentauit: quia Rota tenet illam
opinionem, quòd possessio defuncti non transfer-
tur in hæredem sine noua apprehensione, iuxta
text. in l.cùm hæredes,vbi Doctores ff.de acquir.poss.
me citato in hoc loco Noguerol.dict.allegat.28. nu-
mero 64.

191 Secundò nota, quòd ex pluribus patronis sin-
guli possunt alternis vicibus præsentare, aut om-
nes simul in præsentatione concurrere,prout con-
uenerit inter eos, Clem.plures, de iurepatron. &
si fuerint in præsentando discordes,maioris par-
tis sententia præferetur,cap. quoniam 3.de iurepa-
tronat.Massobr.in sua praxi habendi concursum,præ-
lud.7.dub.12.num.12. secundùm Roman. impress.
Marc.Anton.var resol.lib.1.resol.104.num.1.Aloys.
Ricc.in dict.praxi resol.173. Rot.decis.625.num 2.
& 3.part.1.recent. vbi numer.3. subdit, quòd si à
maiori parte electus fuerit indignus, & à minori
presentatus dignus sit, is vltimus admitti debet
ad beneficium: quia vbi præsentatio indigni scien-
ter fit à maiori parte patronorum, totum ius de-
uoluitur ad præsentatum à minori parte, si præ-
sentatio fit à pluribus patronis, vel singulis, non
autem à Collegio, vel Vniuersitate, vt obseruat
192 ea Rot. decis.568.num.2.dict. part. 1. recent. Plu-
res tamen hæredes vnius patroni defuncti pro
vno tantùm simul patrono reputantur, & vnius
tantùm vocem habebunt ad Clem. plures, Azeued.
l.9.numer.2.tit.6.lib. 1. nouæ recop. enim potest di-
uidi inter eos patronatus, cùm sit res incorporalis,
c.1.de iurepatr.Cou.var.lib.3.c.19.n.5.in princ.Ma-
rant.in repet.l.si potest n.33.& 34 ff. de acquir. hæ-
red.Gonzal.ad reg.8.Cancell.gloss.45.§. 1.n. 6.Pe-
regr.cons.34.n.2.cũ seqq.vol.1.Camp,d.rub.11.c.13.
ex n.379.quare plures hæredes non succedũt in ius
istud in capita,sed in stirpes,vt infrà videbimus.

Tertiò nota,quòd patronus Clericus, etiam 193
Idoneus,& benemeritus, non potest se ipsum præ-
sentare, cap.per nostras 26. de iurepatro. Paul. de
Cittad.part.6.quæst.48. artic. 3.num. 89.cum seqq.
Lambertin.d.lib.2.part.1.quæst.8. art.1.num.6.Fla-
min.Paris.de resignat.benefic.lib.9.quæst. 17.n.112.
Campan.de rubr. 12.c. 13.num. 398. Mar. Anton.
variar.resolut.lib.1.resolut.51.num.1.Ego ipse dict.
allegat.62.num 85.Rot.in Spoletana Capellania 16.
May 1623. coram bo.me.Buratto,& in Regien. Iu-
rispatronatus 15.Ianuarij,1624.coram R.P.D.meo
Pirouano, & in eadem 5. Martij, 1625. coram bo.
mem.Vbaldo. Ratio est.quia in præsentatione pa-
troni de ipso facta vitium ambitionis reperiri
censetur:nam, cùm non solùm prohibeantur il-
la,quæ per se mala sunt, verùm etiam illa, quæ
speciem mali repræsentant, & præsentatio de se
facta propter prædictum vitium in illo præsump-
tum mali speciem habere censeatur, argum text.
in cap.quia in tantum, & in cap. cùm indultum, de
præbend.meritò patronus se ipsum ad Ecclesiam pa-
tronatam vacantem præsentare non potest.

Vnde,cùm in d.c.per nostras, solum de Ecclesia- 194
stica prælatione mentio haberetur videbatur in-
ferri ad beneficium simplex se patronum præsenta-
te posse,vt probant Lambertin. dict.lib.2.p.1.q. 8.
art.2.à numer.6.Pereg.consil.18.num.15.lib. 5. Io-
seph.Ludouic.concl.42.col 16.vers.ampliatur quin-
to Crarlin.controuers.forens.c.59.numero 8.vbi n.13.
declarat nisi sit primus fundator. Rot.in d. Regien.
Iurispatronatus, 15. Ianuar. 1624. coram R.P.D.
meo Pirouano. Sed contrariam sententiam tenuit
Ioan. Andr & communis in præsenti:pro qua facit,
quia d.cap.per nostras, agit de Personatu, ad quem
dicit patronum non posse seipsum præsentare, &
tamen constat Personatum esse beneficium sim-
plex, cap.super eo. de præbend. lib. 6. Facit rursus,
quia ratio in qua text.in d. c.per nostras, fundatur,
& in decisione exprimitur etiam in simplicibus
beneficiis reperitur, & colligitur ex Concil. Trid.
sess.24.de reformat.cap. 17.ibi, improba cupiditatis
affectu & ibi,vnum tantùm beneficium, &c. ac pro-
inde dicendum est in illis etiam prohibitionem
illius text.locum habere: licèt enim aliqua decisio
exorbitans etiam contra Iuris regulas sit, non est
inconueniens, quòd accomodetur ad casus, de
quibus non loquitur, si in illis verificatur ratio
ipsius dispositionis: dummodo tamen in eadem
dispositione exprimatur, prout notatur in reg.odia,
de regul. iuris,lib.6.& ideo Rot.re maturiùs discus-
sa adhærere noluit opinioni Lambert.& sequa-
cium, vt videre est in Regien. Iurispatronatus, 5.
Martij,1625.coram R.P.D. meo Pirouano,refert &
sequitur Ferentil. in annot. ad decis. 306. Buratti,
litt.A.

Quod adeò verum est,vt nec procurator consti- 195
tutus à patrono ad præsentandum, possit se ipsum
præsentare,vt per Gonzal.ad reg.8 Cancell.gloss. 2.
n. 57. & seq.quem refero Ego ipse d.alleg.72.n.88.
imò nec ipse patronus poterit procuratorem depu-
tare,qui eundem constituenté ad Ecclesiã vacantem
nominet

nominet Flamin. *disq.* 17. *numero* 113. Capntaq. *de-*
cis. 397. *par.* 2. Cistlin. *d. c.* 59. *nu.* 11. Rot. *decis.* 185.
par. 2. *diuers.* vbi etiam fuit dictum, quòd si procu-
rator deputatus fuerit à pluribos patronis ad præ-
sentandum, & vnum ex dictis constituentibus
præsentet, dummodo comparuerit nomine om-
nium, valet actus, refert Campan. *d. c.* 13. *numero*
196 399. quia etiam quando plures patroni sunt cle-
rici, videlicet, aut vnus laicus, & alter clericus,
possunt ex se ipsis vnum nominare, & præsentare,
cui præsentationi à solis compatronis intra tem-
pus debitum de ipso factæ consentiat, non verò
se ipsũ præsentet, glos. *verb. concedant in c. consuluit.*
25. *de iurepatron.* Ruch. *verb. honorificum. qu.* 4. *princ.*
numero 20. Abb. *cons.* 25. *vol.* 2. Lambertin. *d. lib.* 2.
par. 1. *q.* 8. *art.* 5. Aloys. Rice. *in d. praxi resol.* 179. *n.*
3. Mac. Antonin. *var. lib.* 1. *resol.* 51. *num.* 5. Ego ipse
d. alleg. 72. *numero* 91.
197 Et quamuis iuxta supradicta patronus non
possit se ipsum præsentare, potest tamen filium;
cùm in illo, & quòd sit alia persona diuersa, defe-
cerint rationes, propter quas prohibetur patrono
se ipsum præsentare; tum quia filius patroni non
debet esse deterioris conditionis, quàm reliqui
omnes extranei, qui per patronum parentem præ-
sentare possunt; aliàs enim fauor, quem Ius Ca-
nonicum in remunerationem beneficij patronis
facere intendit, in illorum odium retorqueretur,
contra reg. text. *in l. quod fauore, ff. de legib. & in reg.*
quod ob gratiam, de regul. iuris, lib. 6. Quare ita resol-
uunt gloss. *d. verb. concedant.* Paul. de Citad *part.*
6. *numero* 3. Lambet *lib.* 2. *par.* 1. *quæst.* 8. *art.* 12. Ti-
raq. *de iure primog. q.* 33. *numero* 1. Richard. & Kir-
chon. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 4. *numero* 5. *&* 6.
pag. 167 Spin. *in speculo testam. glos.* 4. *princ. numero*
80. Azor. *Instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 21. *quæs.* 1. *&* 2.
198 Flamin Paris. *de resignat. lib.* 9. *q.* 17. *numero* 122. *&*
plures alij per me citati *d. alleg.* 72. *numero* 93. Non
obstat *d. cap. consuluit*; quia tantummodo prohibet
patronum filio suo Ecclesiam patronatam con-
ferre; sicut similiter vnicuique extraneo conferre
non potest, *cap. præterea,* 4. *de iurepatronatus*, non ve-
rò prohibet in eadem Ecclesia patronata filium
patroni per patrem præsentari Prælato, qui eidem
institutionem exhibere tenetur; idque manifestè
colligitur ex verbis illius textus, ibi, *propria au-*
ctoritate detineantur, & ibi, *concedant*; quæ quidem
verba benè in collatione, minimè verò in præsen-
sentatione verificantur.
199 Si autem patronus, qui vnicus est, vellet suum
de iurepatronatus adipisci beneficium, qua mede-
la ad illud assequẽdum vti possit, non abs re quæ-
ret aliquis? Et vno ex duobus modis sibi succur-
rere posse tradunt communiter Doctores, quorum
vnus est, vt Episcopus conferat dictum beneficiũ
eidem patrono inhærenti, atque assentienti hu-
iusmodi collationi, vt longa serie post alios tuta-
tur Lambertin. *par.* 1. *lib.* 2. *q.* 8. *art.* 4. Ciarlin. *d. cap.*
59. *numero.* 16. Alter verò est, & magis securus, vt
patronus procedat per viam deprecationis & sup-
plicationis factæ Episcopo, vt sibi conferat bene-
ficium, quo casu poterit Ordinarius illum gratifi-
cando admittere, Lambertin. *d. q.* 8. *art.* 3. Ioseph.
Ludou. *concl.* 41. *vers. ampliatur* 6. Zerol. *in praxi*
Episcop. p. 1. *verb. iuspatron.* §. 21. Rot. *in d. Regien. iu-*
rispatr. 15. *Ianuar.* 1624. *coram R. P. D. meo Pirona-*
no, & in eadem, 5. *Martij,* 1625. *coram bona mem. Vb-*
aldo, & in Barchinonen. benef. 1. *May,* 1625. *coram eo-*
dem D. meo Pironano, cum alijs citatis per Feren-
till. *in annot. ad dec.* 316. *Buratti, n.* 19.

Quartò, quòd propter discordiam patrono-
rum, vbi different concordare, nec potest alteri 200
Ecclesiæ prouideri, debet Episcopus ibi Missæ
celebrationem interdicere, & ostia claudere, ac
Reliquias inde extrahere, donec ad concordiam
venerint, *c. si plures,* 16. *q.* 7. *c.* 1. *&* 2. *de in iurepatron.*
Lambe t. *d. lib.* 2. *q.* 1. *art.* 31.
Quintò, quod patronus à præsentato nihil po- 201
test exigere temporale; nisi quod in ipsa funda- 202
tione constat impositum, *c. sicut, de supplen. neglig.*
Prælat. cap. præterea, de iurepatron. Simoniaca enim
dicitur præsentatio, quando aliquid datur, vel
promittitur pro habendis vocibus, seu præsenta-
tionibus patronorum, *cap. veniens,* il 1. vbi Abb. &
Dec. *in* 2. *not.* Nauar. *in man. cap.* 23. *numero* 100. *vers.*
nam cùm quis. Roch. de Curte *de iurepatron. verbo,*
& vtile, quæst. 3. *numero* 19. Lambert. *in simili tract.*
lib. 2. *par.* 1. *quæst.* 9. *art.* 8. Rot *in commen. capella,* 16.
Martii, 1595. *& in Romana iurispatron.* 29. *Ianua-*
rii, 1601. *coram bonæ mem. Card. Millino*; quamuis
id fiat, etiam ipso præsentato ignorante, *cap. pen. de*
elect. cap. nobis, de simon. Rot. *decis.* 285. *numero* 3.
p. 1. *diuers. & in d. Commen. capella.* Si verò præsen- 203
tatio fiat sub conditione, seu onere celebrandi Mis-
sas, minimè erit simoniaca, nisi onus Missarum
impositum præsentato, spectaret ad ipsum præ-
sentantem, cùm per tale pactum releuetur ab il-
lo onere, vt fuit resolutum *in Romana iurispatro-*
natus, 10. *Decembris,* 1600. *coram eodem Card.*
Merlino; vbi etiam habetur conditiones, quæ
de iure insunt, non inducere simoniam; se pro- 204
pterea simoniaca non erit præsentatio facta cum
onere defendendi iura beneficij, recuperandi
bona, & congerendi in vnum scripturas attinen-
tes ad beneficium, cùm hæc spectent ad institu-
tum in beneficio, vt per Lambertin. *lib.* 3. *quæst.* 2. *in*
princ. numero 2.
Neque potest patronus promittere præsenta- 205
tionem, antequam vacet Ecclesia, nec ante id tem-
pus potestatem præsentandi concedere, *cap. fin. de*
concess. præb. Cassad. *decis.* 5. *de iurepatron.* Cosm. *in*
pragm. sanct. tit. de collat. § *reseruationes in glos. verb*
vacaturorum. vers. quemadmodum enim, Nicol. Del-
phin, *de iurepatronatus lib.* 2. *n.* 192. Put. *decis.* 238. *n.*
3. *lib.* 1. *in correct.* Nicol. Garc. *de benefic. part.* 10. *cap*
1. *à numero* 4 Rot. *in Fauentina beneficij,* 13. *Iunii,*
1614. *coram bona mem. Buratto*, inter eius impressas
decis. 61. *numero* 1. vbi Ferentill. *in annot. lit. A.* re-
fert plures.
Sextò, quòd præsentatus à patrono, si est ido- 206
neus, non est repellendus, sed in Ecclesia insti-
tuendus, alioquin ad Superiorem recursus habe-
bitur, *cap. significasti, de iurepatr.*
Septimò quoad ius instituendi notandum est, 207
quòd patronus ipse ius instituẽdi, aut destituendi
Rectorem in Ecclesia non habet. *cap. præterea, cap.*
quod autem, in fine, cap. querimoniam, cap. cum laici, c.
consuluit, de iurepatr. quamuis esset ecclesiasticus
patronus, *cap.* 1. 16. *quæst.* 1. *cap. sicut, de supplen. ne-*
glig. Prælat. Institutio autem regulariter ad Epi-
scopum Ordinarium solet pertinere, *d. c.* 1. *ex fre-* 208
quentib. de instit. c. 1. *eod. tit. lib.* 6. *cap. cum satis, de*
offic. Archid. Lambertin. *d. lib.* 2. *par.* 3. *q.* 1. *princip,*
art. 10. *num.* 1. Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 51. §. 4.
numero 1. Mar. Anton. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 47. *n.* 6. *&*
resol. 55. *numer.* 11. *in fine*; quamuis alijs quoque ec-
clesiasticis personis vel Capitulis, aut Monasterijs à
fundatoribus sit relicta; quia in ipsa fundatione
conditio apponi potest, quòd institutio spectet ad
inferiorem, de consensu tamen Episcopi. Abb. *in*
c. cum

c. cum dilectus, notab. 3. de consuet. Roch. *de iurepatron. verb. pro eo, quod de Diœcesani consensu, nu.* 25. Lambert. *in simili tract. lib. 1. par. 1. qu. 9. princ. art. 1. num* 55. & 96. Mar. Antonin. *var. resolut.* 12. *num.* 4. quod tamen hodie per decretum Concilij Trid. *sess. 14. de reform. c. 12. &* 13. corrigitur, quo cauetur, vt deinceps in fundatione, vel dotatione Ec-
209 clesiæ institutio Rectoris Episcopo, non autem inferiori sit reseruanda: Sede autem vacante Capitulum vice Episcopi instituit, *cap. 1. de instit. li.* 6. Quarant. *in sum. Bullary, verb. Capitulum Sede vacante, vers. quæ conclusio, pag.* 138. Nicol. Garc. *p. 5. c.*
210 *7. numero* 54. Et Vicarius etiam viuente Episcopo absque speciali facultate id valet efficere, *d. cap. ex frequentibus*, cum citatis per me *par. 3. alleg. 54. nu-*
211 *mero* 70. Potest quoque Prælatus inferioribus ius instituendi competere ex causa speciali, nempe, ex priuilegio, seu præscriptione immemoriali; aut consuetudine legitimè præscripta, vt latè
212 probaui *d. n. 3. alleg 72. numero* 184 *cum seqq.* Institutio autem illa, quæ fuerit facta in contradictorio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & causabit attentata, glos. *verb. Ioannes, in cap. fin. de elect. in* 6. Ioan. Andr. *in cap. auaritia, ante numero 4 vers. item facta* Gemin. *ante num.* 8. Franc. *num. 5. de elect. lib.* 6. Rota *in Ferrarien. Archypresbyteratus* 16. *Iunij,* 1628. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, vers. primo.*

213 Octauò; quòd institutio ab alio, quàm ab Episcopo, facta, vel eo, qui vices ipsius sustinet, & præsentatio alteri facta, est ipso iure nulla, atque inualida, *cap. illud, cap. relatum, de iurepatron.* nisi (vt præfati sumus) antiqua fundatio id alteri, quàm Episcopo reseruasset, & institutio ab ipso patrono proprio auctoritate facta, est irrita, *d. capi. illud*, sicut & illa quam Episcopus absque patroni præsentatione fecerit, *cap. decernimus* 16. *quæstio.* 7. extra casus exceptos, quos suprà exposuimus. Instituti autem ab Episcopo non possunt sine eius auctoritate destitui, *cap. vnic. de Capell. Monach. lib.* 6. patronus verò sicut nec instituere, ita destituere Rectorem non potest, vt diximus.

214 Nonò, quoad præeminentiam, & vtilitatem patrono obuenientes, est aduertendum, illi deberi honorem processionis, *cap. nobis, de iurepatron.* vbi glos. *verb. modestè* Butr. *numero* 2. Abb. *n.* 5. & Anan. *n.* 9. Roch. *verb. honorificum, q. 63. n.* 98. Lambertin. *lib. 3. q. 1. art. 1 à princ.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 20. q.* 2. Intellige de honore continuo processionis respectu vltimi loci illius, in quo patronus certò præcedere debet prope Prælatum in solemni processione, si in illa Prouincia maior honor sit sequi, quàm præcedere, prout in specie resoluunt Angel. *in summa, verb. Iuspatronat.* Paul. de Citad.
215 *par. 6. q.* 1. Nam patronus aliis debet præferri in præeminentiis honorabilioris Sedis dignioris loci, ac anterioritate in suscipienda pace, thurificatione. & aliis consimilibus, Roch. *vbi proximè nu.* 99. Mantic. *decis.* 244. *numero* 2. Fran. Leo. *in thesauro Eccles. par. 2. cap. 16. num.* 72. Bellet. *disquisit. clerical. par 1. tit. de Clerico debitore, §. 14. nu.* 10. *vers. ratio*. Caualer. *decis.* 321. *num.* 2. vbi *n.* 4. subdit pariter præeminentiam habere, vt possit defendere Ecclesiam, & denuntiare personas lapidantes eius bona, imò & perscrutari, ne à beneficiato dilapidentur Roch. *verb. onerosum, n.* 3. Lambertin. *d. lib. 3. q. 2. princ. art.* 5. necnon reuocare alienationem perperam, & indebitè factam, idem Roch. *verb. honorificum sub n.* 10.

Patronum ad inopiam vergentem alit Ecclesia, vt probatur *in d. cap. nobis, & in cap. quicumque,* 216
ibi, *suffragium, vita, & c. 16. q.* 7. Butr. *n.* 22. Abb. *n.* 6. Anan. *n. 9. in d. c. nobis*, Roch. *verb. vtile. q. 1. numer.* 1. Lambertin. *d. lib. 3. q. 3. art.* 1. Gig. *de pensionib. q.* 23. *n.* 1. Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 24. n.* 21. Cordoba de Lara *in l. si quis a liberis. 1. solent. n. 20. cũ seqq. ff. de liber. agnosc.* Surd. *de alimen. tit 1. q. 54. per tot.* Grilenzono *cons.* 151. *à n.* 22. Campan. *d. rub. 11. c.* 27. *sub n.* 22. Rot. *dec. 594. num. 5. p. 4. diuers.* vbi fuit dictum ad hoc ipsum patronum summam egestatem probare teneri. Sed ego existimo, non esse necessarium, quòd patronus in summa egestate positus sit, sed sufficere, quòd iam iam ad paupertatem deueniat, ita vt verum sit dicere, quòd iam secundùm qualitatem suæ personæ sustentari non potest ex suis bonis, vel aliunde, puta ex aliquo opere suo, quod licitè, & honestè exercere possit, attenta qualitate suæ personæ, propter text. *in d. l. si quis à liberis. §. sed si filius. de liber. agnoscen.* Patet si expendas id importare venire ad inopiam, vt probat text. *in cap. 1. §. sanè, de statu Monach. lib.* 6. iuncta decisione text. *in l. nepos Proculo* 125. *in fine. vers. potest ff. de verbor. signif.* & ita in specie Lambert. *d. lib. 3. q. 3. art. 3. n.* 6. Quidquid glos. *verb. ad inopiam, in c. quicumque. 16. qu.* 7. contrarium velit, existimans oportere in summam egestatem esse deductum patronum: contra quam, vltra prædictam rationem, viget text. *in d. cap. nobis*, ibi, *ad inopiam vergat*; quæ quidem verba non requirunt nisi tantùm illum casum, in quo iam ex his bonis commodè, vel aliunde sustentari nequeat, vt eleganter probat Iurisconsult. *in l. si constante*, 24. *in princ. ff. solut. matrim.* vbi agens de illo, qui vergit ad inopiam, ad effectum, vt repetitio dotis contra illum intentetur, dicit talem esse, qualem constat iam aliquid minùs habere ex illis bonis, quibus antea dos poterat præstari. Patet ibi, *ex quo euidentissimè apparuerit mariti facultates ad dotis exactionem non sufficere*; prout tradit in specie Nouell. *de dote, p. 6. q.* 70 Campeg. *eod. tract. p. 2. q.* 19. Palat. *in repet. c. per vestras, de donat. inter vir. & vxor. §.* 17. & 18. Anton. Gom. *l.* 50. *Tauri, n.* 33.

Declara, tunc demum Ecclesiam debere dare 217
alimẽta patrono pauperi, si superest, vltra id, quod necessarium est ad Dei cultum, & ministrorum alimenta, vt per Abb. *d. cap nouit. num.* 6 & Butr. n. 22. Roch. *d. verb. vtile, num. 1. & .2.* Cassiad. *dec. 3. n. 2. de iurepatron.* Roland. *cons. 2. n.* 33 *lib.* 1. Surd. *de
aliment. 7. q. 32. à princ.* Rot. *dec. 454. p. 1. recent.* Ali- 218
mẽta autem huiusmodi in domo propria patroni, & non in ipsa Ecclesia, sunt præstanda, Rebuff. *in tract. congrua portione, n.* 97. Corduba de Lara *in d. l. si quis à liberis, §. solent. n.* 28. Surd. *de aliment. tit. 4 qu. 14 num.* 21. non solùm pro se, verùm etiam pro vxore, filiis, & familia, idem Surd. *d. tit. 4. q. 18. num.* 28. & *tit. 7. q. 32. n.* 30. Grilenzon. *cons.* 151. *n.* 25. integra, scilicet, id est, cibus, potus, vestis, lectum, & alia omnia, quæ sub alimentorum vocabulo continentur, si ei suppetãt facultates: iidem Surd. *d. tit. 4. q. 23. à num.* 12. ita vt ex fructibus sint deducenda, non verò ad ea vendenda est proprietas: idem Surd. *d. tit. 4. q. 9 n.* 11. præstando ampliora & pinguiora patrono nobili, quàm ignobili, vt ait
eod. tit. 4. q. 18. n. 15. Limita tamen in patrono in- 219
grato, qui non alitur ab Ecclesia, secundùm Surd. *d. tit. 7. q. 32. à n* 6.

Nunc verò circa translationem iurispatrona- 220
tus sciendum est, quòd ius istud non extinguitur morte, sed transit ad hæredes patroni, etiam extraneos,

ttaneos, *cap. filiis* 16.*q*.7.*c*.1. *de iurepatr*. Couar. *lib*. 2.*var*.*c*.18.*n*.6. & alij per me citati *d.p*.3.*alleg*. 71.
221 *n*.3. iunctis iis, quæ suprà notauimus; & ad huiusmodi hæredes transit etiam cum vniuersitate bonorum, sed non diuiditur inter eos, *c. ex litteris*, *c. cum seculum, de iurepatron*. Lambert. *lib*. 1.*p*.2.*q*.5. *art*.11.*cum seqq*.& *art*.5.& 6.& *qu*.8.*art*.1. Ioan. Garc. *reg*.341. Emman. Cost. *in cap. si pater. de test*. *lib*.6.*p*.2.*verb*. *Trebellianica*, *c*.*n*.7.*q*.32. Ioseph. Ludou. *commun*. *tit*. *de iurepatr*. *concl*. *vnica*, *vers*. *declaratur secundò*, *cum seqq*. Azor *Instit*. *moral*.*p*.2.*li*.6. *c*.20 *q*.8. Menoch. *de arbitr*. *lib*.1.*q* 54.*à num*.49. D. Barbos. *in l. diuortio*.§.*si vir*. *num*.46.*ff*. *solut*. *matrim*. Mar. Anton. *var resol*. *lib*.1.*resol*.40.*n*.5.& *resol*. 60. *n*.13.& *resol*.108.*n*. 25. Aloys. Ricc. *in collect*. *decis*. *p*.5 .*collect*.1679. Campan. *d*. *rubr*.11.*c*.13.*n*.353. Intellige, siue res principalis, cui annexum est iuspatronatus, sit vniuersitas bonorum, siue sit res particularis; dummodo tamen ita inseparabiliter adhæreat, vt rem illam, quasi suum principale sequi dicatur: transit enim iuspatronatus cum bonorum possessione, quibus inseparabiliter inhæret, S. in. *in Speculo testam*. *glos* 4.*princ*.*n*. 111. Surd. *de aliment*. *tit*.9.*q*.22.*n*.27.& 28. Suar. *de Relig*. *tom*. 1.*tract*.3.*de simon*. *lib*.4.*c*.28.*n*.12.*cum seqq*.& *à n*. 18. quod quidem colligitur *ex d. cap*. *ex litteris*. ibi, *villa, in qua Ecclesia sita est*. ex quibus verbis apparet iuspatronatus de quo illic, annexum, & accessorium fuisse fundo, in quo Ecclesia fuerat ædificata: nam, cùm in illo textu partium intentio sit villam transferre in totum per illam concessionem factam ad formam, veluti translato principali, dixit Pontifex iuspatronatus veluti accessorium transferri, quod necessariò sequi debebat naturam sui principalis, cui inseparabiliter ad-
222 hærebat, ex *reg*. *necessarium*, *de reg*. *iuris*, *lib*.6. Intellige etiam, vbi bona, & iuspatronatus habent quidem connexionem inter se, non tamen iuspatronatus cohæret bonis, sed potiùs bona cohærent ipsi iuripatronatus, hoc pacto, vt ipse possideat bona; cum hoc tamen onere; vt consulat necessitati, & egestati Ecclesiæ, cum opus fuerit, quia tunc bona iurispatronatus vendi, & in alium transferri possunt, dum possidens illa bona potest aliquos fructus in sui vtilitatem conuertere, seu dum supersunt aliqui fructus præter illos, qui in vtilitatem Ecclesiæ conuertendi sunt. Ita Suar. *de Relig*. *tom*.1.*lib*.4.*de simon*.*c*.28.*n*.22. Fillinc. *tract*. 45.*c*.6.*q*.9.*n*.15. Dummodo tamen huiusmodi bona iurispatronatus cariùs non vendantur ob iuspatronatus illis annexum, quia ipsum ius est spirituale, ac proinde non est pretio æstimabile, sed ipsa bona sunt pretio, æstimabilia, quæ exinde vendi possunt; quantum ex se æstimantur, non habita ratione iurispatronatus, alioquin ipsum ius vendi censeretur. Ita Vgolin. *de simon*. *tab*. 1. *c*. 49. §.2.*n*.15. Suar. *d*. *lib*.4.*de simon*.*c*.28.*n*.13. Bonacin. *de simon*.*q*.4 §.11.*n*.6.

223 Ex quibus primò infertur, iuspatronatus consistens in aliqua villa, vel castro dato in dotem, cum ex villa, seu castro, transire in maritum, vt per Palat. *in repet*. *c*. *per vestras*. *de donat*. *inter vir*.& *vxor*.§.43.*à princip*. Baeça *de decima tutorum*.*c*.53. 19.& *in tract*. *de non meliorandis filiabus*.*c*.26. *n*. 1. Tiraqu. *post leges connub*. *glos*.9. *n*. 7. Molin. *de primog*. *lib*.1.*cap*.24.*num*.3. Menoch. *consil*.66.*num*.27. Mantic. *decis*.140.*num*.2.& 13. Nicol. Garc. *d*. *cap*. 9.*à n*.147. quos refero Ego ipse *d.p*.3. *alleg*. 71. *n*. 38. quibus addo Aloys. Ricc. *in tract*. *de nouiss*. *probat*. *iurispatron*. *resolut*.191.*num*.2. Cuius illationis principale fundamentum est, quia negari non potest iuspatronatus annexum rei transire in illum, in quem eiusdem rei dominium, vel saltem possessio transfertur vt fatentur scribentes *in d. c. ex litteris*, & Doctores suprà citati: constat autem 224
dominium rei dotalis, sicut illius possessionem, per matrimonium in maritum transire, *l. doce ancillam. c. de rei vend*. & docent Cordub. de Lara *in l. si quis à liberis*: §. *si quis ex his*, *à n*. 249. *ff*. *de liber agnos*. Anton. Gom. *l*. 50. *Tauri*, *n*.33. D. Barbos. *in l. dotalem*. *ff*. *solut*. *matrim*. *à n*. 1. & 4. Si ergo iuspatronatus, & illius dominium, seu possessio transit in maritum, necessariò dicendum est, quod virtute illius poterit maritus præsentare, ne aliàs dicamus manente Ecclesia patronata, deficere præsentationem ad illam; vt in terminis concludit D. Barbos. *in l. diuortio*.§.*si vir*.*n*.57.*ff*. *solut*. *matrim*. Accedit, quia dato matrimonio, fructus dotis ad maritum spectant, iuxta reg. text. *in d*.§.*si vir*. à qua regula potestas præsentandi excepta non reperitur; cùm fructus iuspatronatus esse dicatur, *glos*. *vlt*. *in cap*. *cùm Bertoldus*. *de re iudic*. & hæc est communis, & verior sententia; quicquid dicant Abb. *in cap*. *vlt*.*n*.8.*de concess*. *prabend*. Ias. *in d*.§.*si vir n*.7. Felin. *in cap*. *cùm olim*. *de maior*. & *obed*. & *in cap*. *causam quæ*, *n*.8.*de præscript*. Guillelm. Bened. *in c*. *Raynutius verb*. *cætera bona*, *n*. 37. Vnde iam apparet, quàm frustratoria sit dubitatio, in qua torquentur Doctores, vtrùm concurrente viro, & vxore ad præsentandum, quæ præsentatio sit præferenda: de qua agunt Abb. *d*.*n*.8. Lambert. *d*. *lib*. 1. *par*.2.*q*.10.*art*. 2. & 3. Tiraquell. *post leges connub*. *glos*.9.*n*. 6. Cardin. Mantic. *de tacit*. & *ambig*. *conuent*. *lib* 12.*tit*.30.*à n*.20. Campan. *d*. *cap*.13.*n*.362. Siquidem ex prædictis soli marito ius præsentandi competere constat: vnde non solùm præsentatio illius præferenda est, sed & alia per vxorem facta nequaquam admittenda.

Secundò infertur in conductorem castri, aut 225
villæ, vbi est iuspatronatus, illud transire, vt clarè annuere videtur text. *in d*. *c*. *ex litteris*, dum ait iuspatronatus transire in conductorem villæ datæ ad firmam. Verùm in explicando, an hoc solùm procedat in conductione ad longum tempus, an etiam in illa, quæ ad modicum fit? mirè variant Doctores. Nam Abb. *in ista*. *c*. *ex litteris*, *n*. 5. sub distinctione rem componit, dicens illationem procedere, vbi locatio ad longum tempus facta cernitur; ex aduerso verò adducta per Doctores contrarium tenentes, si ad modicum: sequuntur Palat. *in repet*, *c*. *per vestras*, *de donat*. *inter vir*.& *vxor*. §.43.*col*.3. Roch. *verb*. *ipse velis*, *q*.26 *num* 54. Lambert. *d*. *lib*.1.*p*.2.*q*.8.*art*.2. *in princ*. Caballin. *milleloq*.145 *iur*. *ius præsentandi*, *n*.3 *p*.1. Molin. *de primog*. *lib*.1.*c*.24.*à n*.5. Menoch. *cons*.90.*per tot*. Spin *in speculo testam glos*.4.*princ*.*n*.119. D Barbos. *in d*. § *si vir*.*n*.58. Cened. *ad Decretal*. *collect*. 5. *num*. 10. Aloys. Ricc *d*. *resol*.192. *n*. 3. Pro quibus facit efficaciter: quia locatio ad modicum tempus nullum dominium, nullamve possessionem transferre solet, vt docet Iurecons. *in l. non solet*. *ff*. *locati*, *iuncta l*. *genere* 3.*ff*. *de acquir*. *possess* sicut transfert locatio ad longum tempus, vt probat text. *in l*. 1.§.*quod autem*. *ff*. *de supe fic*. constat manifestè *d*. *cap*. *ex litteris* agere de locatione ad longum tempus; id enim importat concessio ad firmam vt tradit Bart. *in l*.1. *nu*. 8. *C*. *de iure emphyt*. eò quod inspecta lingua. Anglicana talis conuentio sic apellata significat annuum censum, & vti talis censetur facta ad decennium, & importat alienationem: quod quidem

dem videtur probare text. *in cap. 2. de locato*. dum in fine inquit ad firmam concedi posse decimas, de quibus ibi agebatur, ita vt ad alienationem non videatur extendi: sic planè inducit, contractum istum ad firmam de se alienationem importare. Deinde faciunt verba eiusdem *c. litteris*, ibi, *vel antequam*, &c. quibus vult text. quod si præsentatus, à milite præsentaretur, antequam esset suborta controuersia inter militem, & Abbatissam, ille præualeat in Ecclesia, etiamsi prædicta Abbatissa obtineat: quod quidem fieri non poterat casu, quo per solam locationem, de qua illic resultaret tantùm detentio, qualis resultat ex locatione ad modicum tempus; sed, quia possessio in eundem militem translata fuit, iuxta text. *in cap. consultationibus, de iurepatr. & in cap. querelam, de elect.* ideò necessario text. ille *in d. cap. ex litteris* supponit prædictum militem non conduxisse villam ad modicum tempus, sed ad longum; aliàs non esset possessor, vt text. supponit, sed solùm detentor, vt probat *l. malè agitur, C. de præscript. 30.* cuius præsentatio præualere non poterat, iuxta *d. c. consultationibus*. Non deficerent tamen qui absolutè tenuerint iuspatronatus annexum villæ, vel castro in his terminis transire solummodo, cùm datur in emphyteusim, feudum, cuius opinionis auctor est Paul. de Castro *cons.* 262. incip. *Venerabilis vir, vol. 1.* vbi *n. 1.* asserit *d. c. ex litteris* procedere vbi translatum est, vtile dominium, scilicet, cùm datur in emphyteusim, vel in feudum, explicans illud verbum, *ad firmam*, de emphyteusi: & hæc Pauli de Castro opinio iudicatur communis secundum Roch. *verb. ipse, vel is, à quo. in 16. q. nu.* 58. Lambert. *art. 2. q. 8. princ. par. 1. lib. 1.* Iosep Ludou. *tom. 3. commun. opin. sub tit. de iurepatr. concl. vnic. vers. acquiritur etiam, pag.* 534. *col. 2.*

226 Ego tamen nec vni, nec alteri assentior opinioni, sed in eam fortasse sententiam deflecti posse sentio, vt contractus iste ad firmam de quacunque locatione, & affictu concesso, quamuis breui, intelligatur: cùm dispositio *d. cap. ex litteris* militet etiam, vbi Castrum, seu villa locata fuit ad modicum tempus, atque ideò illius conductor, tanquam patronatus beneficij existentis in eodem castro valeat præsentare, si illius vacatio contingat tempore conductionis, vt videtur sentire glos. *verb. ad firmam*, ibi, *dicunt quidam*, &c. *in d. c. ex litteris*, sequitur *ibi* Host. *col. vlt.* & apertiùs Zabarell. *q. 1. ad fin.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 358. Pro quibus vrget; quia per locationem ad modicum tempus transit commoditas ipsius rei locatæ in ipsum conductorem, ita vt illi liceat vti frui re conducta vt probat text. *in l. ex conducto, 16. in princ. ff. locati.* tradit Bart. *in l. 1. §. 1. ff. illo tit. & in l. 1. n. 3. C. de iure emphyt.* vnde dicendum videtur, transire ius præsentandi, seu præsentationem, quæ est commoditas, vel quidam fructus iurispatronatus, iuxta doctrinam glos. receptæ *verb. capitulo. ad fin. in c. cùm olim. de maiorit. & obedient. glos. vlt. in c. Bertoldus. de re iud.* Facit etiam, quòd quemadmodum iuspatronatus est spiritualibus annexum, ita etiam ius decimandi, & spiritualibus coniungitur, vsque adeò vt laici respectu illius dicantur habere incapacitatem: probat text. *in cap. causam quæ, de præscript.* & constat per locationem beneficij, etiam ad modicum tempus factam, ius decimandi transire, & posse conductorem decimas percipere, vt probat text. vbi Abb. *n. 3. in d. c. 2. de locato, & in cap. vlt. ne Prælati vices suas*, Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. glos. 7. n.* 51. Duen. *reg.* 149. Rebuff. *de decimis qu.* 10. *n.* 34. Vnde similiter non inconuenit, quòd conductor, etiamsi laicus sit, mediante locatione rei temporalis principalis, iuspatronatus eidem rei annexum retineat, & illius fructus, hoc est, præsentationem percipiat: ex quibus hæc sententia defendi potest, licèt prima receptior sit, & forsan melioribus nitatur fundamentis.

227 Tertiò infertur hæreditate vendita, in qua consistit iuspatronatus, in emptorem illud transire, vt per Roch. *verb. ipse. vel is. q. 22. num.* 40. Lambert. *d. p. 2. lib. 1. quæst. 5. art.* 15. Ioan. Garc. *reg.* 341. Mozz. *de contractib. tit. de empt. & vendit. §. de naturalib. empt. & vendit. n. 41. vers. sed quæro* Molin. *de primog. lib. 1. c. 24. n.* 15. Aloys. Ricc. *d. collect.* 1679. *vers. infero*, Salaz. *de vsu, & consuet. c. 12. n. 7.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c. 61. nu.* 26. 228 Sic etiam fundo vendito in quo existit iuspatronatus in Capella intus illum ædificata, translatiuo, & venditum quoque censetur ipsum iuspatronatus, vt per Bero. *in c. 1. n. 39. & in c. ex litteris. in vlt. concl. de iurepatr.* Bart. Roman. Lambert. & Ioseph. Ludou. quos refert, & sequitur Campan. *d. c. 13. n.* 355. 229 Idem in palatio vendito, maximè si aditus ad Capellam non pateat aliunde, quàm per illud, vt per Zabarel. *in c. cùm secundùm. vers. idem dico in palatio vendito, de iurepatr.* Boët. *decis.* 312. *in fine.* Bertaxol. *de clausul. instrum. claus. 26. glos. 13. sub n. 3.* Campan. *d. c. 13. n.* 356. Quicquid contrarium teneat Innoc. Ioan. Andr. & Host. *in d. cap. ex litteris.* & Ioseph. Ludouic. *d. conclus. 42. vers. declaratur septimò.*

230 Quartò infertur curatorem hæreditatis iacentis posse præsentare ad beneficium iurispatronatus d. hæreditatis, vt per Campan. *d. c. 13. n. 360. in med.* Aloys. Ricc. *in tract. de nouissima probat. iurispatron. resol. 192. n.* 5. 231 Prout etiam tutor potest validè præsentare, secundùm Federic. de Senis *cons.* 212. *in 1. dub.* Lambertin. *d. lib. 2. pag. 1. qu. 2. art.* 10. & fuit dictum *in Forolivien. iurispatronatus, 25. Octobris* 1599. *& 15. May* 1600. *coram bo. me. Card. Lancelloto*, & sufficit, quòd communiter reputaretur tutor, etiamsi esset minùs legitimus, Socin. *cons. 153. n. 3. lib. 2.* Caputaq. *decis. 323. in fine, p. 3.* & fuit resolutum in dictis decisionibus *coram Card. Lancelloto, & in Segobien. Capellaniæ, 13. Ianuarij, 1623. coram bo. memor. Vbaldo.*

232 Quintò infertur iuspatronatus in vsufructuarium vniuersitatis bonorum transire, vt per Roch. *d. verb. ipse, vel is, à quo in q. 28. à num.* 62. Molin. *de primogen. lib. 1. c. 14. n. 3.* Spin. *d. glos. 4. n.* 113. Menoch *cons. 66. n.* 26. Cened. *d. collet. 5. n.* 5. Campan. *d. c. 13. n.* 262. Aloys. Ricc. *de nouiss. proba. iurispatr. resol. 194. & resol. 192. n. 6.* Non transit tamen in fideicommissarium, sed remanet penes hæredem, Bart. *in l. quia perinde. §. 1.* & *ibi* Nicol. de Neapol. & Alex. *ff. ad Trebell.* Couar. *var. lib. 2. c. 18. sub n. 8. vers. quibus & alia*, Roch. *d. verb. ipse, vel is, à quo, n. 20. & seq.* Emmã à Costa *in c. si pater, verb. Trebellianica, n. 4. de testam. lib. 6.* communem fatetur Molin. *d. c. 24. n. 4. in fine*, licèt ipse teneat cõtrariam sẽtentiam; & fuit dictum *in Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo.*

233 Sextò infertur villa, vel castro, aut Bonis sequestratis, in quibus consistit iuspatronatus, si durante sequestro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præsentatio ad sequestratam villam, vel Castrum pertinebat, sequestrem ad illud beneficium vacans eligere, vel præsentare posse, vt per Lambertin. *d. par. 2. li. 1. q. 9. art. 3.* Perez. *l. 1. tit. 10. lib. 3. Ordinam.* Ioan. Andr. Imol. Felin. Roch. Gambar.

bat. Cosm. Corraſ. Veſtr. & plures alios, quos refert,& ſequitur Nicol Garc. *de eſ part.* 5. *cap.* 6. *num.* 1. quibus addo Gutier. *de tutel part.* 3. *cap.* 7. *num.* 8. & 16. Ceuall. *commun. contra commun. quaeſt.* 740. *à n.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 13. *num.* 17. Cened. *Canon. quaeſt. lib.* 1. *q.* 10. *per tot.* Azor. *Inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 25. *q.* 17. Valer. Reginald. *in praxi fori poenit.* 30. *tract.* 3. *nume.* 245. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *c.* 13. *num.* 360. Aloyſ.
134 Ricc. *in d. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 192. *num.* 7. Intellige procedere in ſequeſtratione voluntaria, quae fit voluntate, & conſenſu partium; in hac enim poſſeſſio tranſit in ſequeſtrem, vt probat text. ſic intelligendus *l. licet.* §. *rei depoſitae ff. depoſiti.* ſecùs autem dicendum in neceſſaria, quae iubente iudice fit, in qua certum eſt in ſequeſtrem poſſeſſionem non tranſire, niſi id expreſsè actum ſit, vt probat *l. intereſſe.* 39. *ff. de acquir. poſſeſſ.* qui ita venit interpretandus, & ideò ſic praedicta iura conciliant, & intelligunt Gregor. Lop. *l.* 1. *gloſ.* 2. *tit.* 9. *p.* 3. Corraſ. *Miſcell. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 12 Menoch. *remed.* 3. *retineu. à n.* 86 Caroc. *de ſequeſt. p.* 1. *q.* 4. *à n.* 2. Gom. *Luſit. dec.* 177. *n.* 3. & *deciſ.* 131. *n.* 3. Azeued. *ad rub. tit.* 1. *à n.* 7. *cum ſeqq. lib.* 4. *nouae recop.* Cald. Pereira *quaeſtion. forenſ. li.* 1. *q.* 21. *n.* 3. Seraph. *deciſ.* 46. *n.* 3. Non obſtat text. *in cap. examinata* 15. *de iudic.* quatenus probare videtur
135 per ſequeſtrum etiam iudiciale non amitti poſſeſſionem: quia reſpondetur cum Sahag. *ad cap.* 1. *n.* 23. *cum ſeqq. de ſequeſt. poſſeſſ.* in illo text. Pontificem minimè decidere hanc quaeſtionem de ſequeſtrata poſſeſſione; ſed actorem ab inſtantia repulliſſe, propter libelli ineptitudinem; quia in ipſius Eccleſiae proprietatem, ſeu iuſpatronatus, & ſimul ſe poſſeſſorem eſſe dicebat, quae duo incompatibilia ſunt iuxta reg. text. *in lib. officium.* 9. *ff. de rei vend. cum ſimilib.*

136 Ex qua ratione colligitur depoſitarium non poſſe praeſentare in iurepatronatus annexo villae, vel Caſtro penes ſe depoſito, quia in eum villae, vel Caſtro penes ſe depoſito, quia in eum nec dominium, nec poſſeſſio tranſfertur, iuxta gloſ. *a. in fine, cap. bona fides, de depoſito.* Anton. Gom. *l.* 48. *Tauri, num.* 8. & *tom.* 2. *var. cap.* 7. *num.* 2. Emman.
137 Coſta *in l. ſi ex cautione, fallet* 1, *num.* 7. Eadem ſere ratione videtur dicendum creditorem, cui pignerata fuit curia, ſeu villa, cui erat annexum iuſpatronatus, non poſſe validè in vacante Eccleſia praeſentare, vt per text. *in c. cùm Bertoldus de ſent. & re iud.* reſoluunt Greg. *l.* 9. *verb. empenado, tit.* 13. *par.* 1. Roch. *verb. ipſe, vel ii, num.* 6. Lambert. *d. lib.* 1 *par.* 2. *q.* 9. *art.* 2 *n.* 3. Spin. *in ſpecul. teſtam gloſ.* 4. *num.* 118. D. Barboſ. *in l. diuortio.* §. *ſi vir, num.* 57. *ff. ſolut. matr.* Cened. *ad Decretal. collect.* 5. *num.* 15. & *pract. canon. quaeſt. lib.* 1. *quaeſt.* 10. *nu. vlt.* Nam certum eſt propterea in creditorem iuriſpatronatus non tranſire, quia illius iuris, ſicut & ipſius rei pigneratae nullum dominium, nullaue poſſeſſio in illum transfertur, ſed ſolùm nuda detentio, donec debitum perſoluatur à domino, vt probat text. *in l. ſi pignus* 37. *ff. de pign. act.* & text. *in l.* 1. §. *per ſeruum.* *vl.* 2. *ff. de acquir. poſſeſſ.* ac proinde cùm ad praeſentationem faciendam dominium, vel ſaltem poſſeſſio in praeſentante requiratur vti fundamentum validitatis ipſius, *cap. querelam. de elect. cap. conſultationibus, de iurepatron.* meritò effectum eſt, vt propter rem pigneratam iuſpatronatus illi annexum in creditorem non transeat. Nec obſtat, quòd ius praeſentandi, ſeu praeſentatio ipſa eſt commoditas, vel quidam fructus iuriſpatronatus, iuxta doctrinam gloſ. receptae, *verb. Capitulo, ad fin. cap. cùm olim, de maior. & obed. gloſ. vlt in d. cap. cum Bertoldus*, qui fructus à creditore percipiuntur: ſatis fit enim, ſi aduertas receptionem illorum non proprio nomine, prout à poſſeſſore, ſed nomine alieno fieri, & vti talem in facto conſiſtere: vnde nil mirum, ſi id contingat abſque poſſeſſione; validè tamen ad effectum recipiendi, vel computandi ex retentione contraheotiarat verò praeſentatio, licèt fructus ſit, nihilominùs tamen talis eſt, cuius effectus non conſiſtit ſolùm in facto recipientis, hoc eſt, praeſentantis ſed etiam dependet ab inſtitutione per Epiſcopum facienda, qui validitatem illius, & merita praeſentati iudicare debet, & tenetur, iuxta text. *in c. decernimus.* 16. *q.* 7. Vnde, cùm inſtitutio attento iure non exhibeatur, niſi illi, qui à vero patrono vel ſaltem à poſſeſſore iuris praeſentādi praeſentatur, vt ſupra dictum eſt, recte fit, vt cùm creditor, nec verus dominus, nec poſſeſſor ſit, facta per illum praeſentatio non valeat. At data conuentione de facienda praeſentatione per creditorem, ſi per illum facta ſit, nulla vſura committitur, ſiquidem in hac ſpecie creditor nihil locratur, quod debitori reſtituere, vel in fauorem principalem computare teneatur, ac proinde vſura ceſſat, quae aliàs reperitur in receptione rei pecuniâ aeſtimabilis: & ita in ſpecie reſoluit Beroi. *in d. c. ex litteris, de iurepat.* Pro quo etiam facit, quia deformitas vſurae conſiſtit in eo, quòd pro vſu rei mutuatae pretium à mutuante recipitur: vnde, cùm praeſentatio propter coniunctionem, quam habet cum rebus ſpiritualibus, non recipiat aeſtimationem, nequaquam in illa vſura dabitur, eò quod ex ſe non poſſit ſubire vicem pretij, per quod praedictus vſus rei mutuatae appretiatur, iuxta reſoluta per S. Thom. 2. 2. *q.* 77. *art.* 2. *in corpore.* Abb. *in cap. vlt numer.* 16. *de vſuris* Sot. *lib.* 6. *de iuſt. qu.* 1. *art.* 2. Nau. *in man. c.* 17. *n.* 107.

Septimo infertur, publicato Caſtro, ſeu villa 138
ob delictum patroni delinquentis, cui conſiſtebat iuſpatronatus annexum, indirectè, & acceſſoriè, ipſum iuſpatronatus publicari, de quo vide Doctores per me citatos *d. par.* 3. *alleg.* 71. *num.* 45.
Iuſpatronatus verò perſonale, & de per ſe princi- 139
pale, & diſtinctum, non includi in confiſcatione bonorum, nec de per ſe iudicem laicum ex defectu iuriſdictionis poſſe illud confiſcare, ſed remanere penes delinquentem, donec per iudicem eccleſiaſticum priuetur, tanquam indignus, vt pleniſſimè reſoluunt poſt antiquiores à ſe relatos, Farin. *de haereſi, q* 190. §. . *nu.* 14. Nicol Garc. *de benefic. part.* 5. *c.* 9. *n.* 25. *cum ſeqq.* Sanch. *in praecepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19. *à princip.* Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiae exiſtentium, lib.* 5. *cap* 34. qui cùm olim fuiſſet in Romana curia mei amiciſſimus, eſſetque in vtroque Iure ſupra modum doctus, tandem poſt duos Epiſcopatus obtentos, Eccleſiae Cuſentinae in Calabria praeficitur, ibique anno praeterito 1643. annis & meritis plenus aerumnoſam huius ſeculi vitam cum morte aeternae vitae delicias paritura feliciter commutauit. Sonctatel. *de haereſi, cap.* 19. *à princip.* quo caſu Eccleſiam libertatem acquirere tenuit Rot. *deciſ.* 53. *n.* 5. *p.* 2. *recent.* & *in Lucana iuriſpatronatus,* 12. *Iunij,* 1606. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccin. Decano*, impreſſa per Viuian. *poſt praxim iuriſpatron. deciſ.* 106.

Octauò infertur, in feudatarium, vel emphyteutam tranſire iuſpatronatus, ſi villa, aut Caſtrum, 140

cui inest, infeudetur, vel in emphyteusim detur,
vt resoluunt Azor. *Instit.moral.part.2.lib.6.cap.*20.
241 *q.*12.Campan. *d.rubr.*11.*c.*13.*n.*561.de per se au-
tem iuspatronatus in feudum dari, aut vendi non
potest *d.cum secundum, d.c.ex litteris, de iurepatron.*
Roman.*cons.*368. Lambertin.*lib.*1.*par.* 2.*q.* 1.*art.*
29.*num.* 35. sed cum vniuersitate bonorum vtique
potest, nisi hac præcipuè de causa vendi bona vi-
242 deantur, vt ius istud vendatur, est enim iuspatro-
natus spirituali annexum, & ideò per se aut præ-
cipuè, citra simoniam vendi non potest. *cap. de
iure* 16.*de iurepatron.*Roch.*verb.vtile.q.*3.*à num.*8.
Lambertin. *lib.*1.*p.*2.*q.*1.*art.* 12. *n.* 17. Redoan. *de
simon.p.*3.*c.*13.*n.*22. Azor. *d.lib.*6.*c.*20.*q.*8.Suar. *d.
li.*4.*de simon.c.*28.*n.*17.*cum seqq.*Bonacin.*de simon.
q.*4.11.*numero* 3.& tunc talem iurispatronatus ven-
ditionem ipso iure non valere resoluunt gloss.
*verb.irritum, in d.c. de iure.*Roch.*verb.ipse, vel is. q.*
25.*n.*51.Lambert.*libro* 1.*p.*2.*q.*5.*art.*1.*n.*4. Concil.
verò Trid.*sess.*25. *de reform.c.* 9. decreuit, vt nulli
liceat iuspatronatus in alios titulo venditionis,
aut quocunque alio titulo transferre, Contra Ca-
nonicas sanctiones, pœna excommunicationis
proposita, & amissionis ipsius iuris, vt in eo de-
243 creto plenius continetur. Vtrùm autem in ven-
ditione villæ cum expressione iurispatronatus ei-
dem annexi transeat ipsum iuspatronatus cum
vniuersitate vendita? vide Roch. *verb.ipse, vel is.
q.*25.*n.*46.Lambert.*d.lib.*1 *p.*2.*q.*5 *art.*20. Cou.*lib.*
2.*var.cap.*18.*n.*8.*vers.his verò rationibus,*Rot.*decis.*
399.*numero* 4.*&* 5 *recent.* vbi videtur amplecti di-
stinctionem Ioan. Andr. & Calder. *in c. vnico, de
iurepatr. lib.* 6. distinguentium inter expressionem
factam declaratiuè, vt tunc transeat iurepatrona-
tus, & inter expressionem factam coniunctiue, &
tunc non transeat, quod meliùs declarat Sanch.
*in præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*2.*c.*19.*sub.*12.dum
hac vtitur distinctione; vel fit alienatio rei vni-
uersalis addita mentione iurispatronatus dicun-
do, *& iuspatronatus*, vel dicendo, *& cum iurepa-
tronatus*: priori casu ait non transire in emptorem,
vtrique verò in posteriori dicit. Vide Cabed. *de patr.
Regiæ Coronæ, c.*3.*n.*2.

244 Transfertur quoque in alium iuspatronatus
per donationem, *cap.illud*, cum glos. *cap.ex insinua-
tione, c.nullus, & cap.præterea, de iurepatron.cap.vnic.
eod.tit.lib.*6. Lambert.*lib.*1.*par.*2.*q* 4.*art.*1.Vgolin.
*de offic.Episcopi, c.*51.*in princ.n.*6.*vers.quarto.*Aloys.
Ricc.*in d.tract.de nouiss.prob.iurispatron.resol.*186.
Ego ipse *d.part.*3.*alleg.* 71.*n.*20. vbi *n.*21.quòd in
donatione omnium bonorum, iurium, & actio-
num venit iuspatronatus; & *n.*22. quòd non venit
in donatione generali facta à Rege, nisi de eo spe-
cifica fiat mentio.

245 Transit quoque iuspatronatus de vno in alium
per permutationem, Roch. *d.verb ipse, vel is, q.* 6.
*n.*28.Azor.*d.cap.*20.*q.*7. & per cessionem, Brunor à
Sole *in locis commun.verb.ius, n.*15.Rot.*decis.* 736.
246 *n.*6.*par.*1.*recent.* In hac tamen iurispatronatus do-
natione, aut translatione, seu permutatione à lai-
co in laicum facienda, consensus Episcopi requi-
ritur Aloys.Ricc.*vbi proximè, resol.* 187. Campan.
*d.rub.*11.*c.*13.*à n.*365. Card.Mantic.*decis.*86.*num.*
3.Serap.*decis.*884.*num.*1.Rot.*decis.* 337.*num* 4. *&
decis.*257.*num.*1.*par.*1.*recent.* in tantum, vt si fiat
absque Ordinarij consensu, nulla sit, ex eadem
Rot.*decis.*576.*par.*2.*recent.* qui tamen ex 40.annis
præteritis interuenisse præsumitur Mantic. *d. de-
cis.*66.*num.*10. prout præsumitur stante donationis
effectuatione, Lambert. *lib.*1.*p.*2.*q.*19.*art.* 8. Dec.
*cons.*649.*n.& seq.* Franc.Marc. *Delphin decis.*473.
*n.*3.*par.*2 Rot.*decis.*707.*n.*5.*par.*2.*recent.* Auctori-
tas verò Vicarij generalis non sufficit, nisi do-
ceatur de speciali facultate, vt per Calder. *cons.* 1.
de offic.vicar. Ferret.*cons.*347.*n.* 7.*lib.* 2. Stephan.
Gratian.*discept.forens.c.*303.*num.*10. *cum seqq.* latè
Aloys.Ricc.*in tract.de nouiss probat.iurispatron. re-
sol.*189.vbi ampliat, *vt* nec etiam valeret consue-
tudo in contrarium, Rot.*decis.*137.*n* 5.*part.*1. *re-
cent.* vbi ampliat, etiamsi absens sit Episcopus:
& *n.* 7. dissserit, an donatio iurispatronatus facta
sine consensu Episcopi post mortem donantis, 248
possit ab Episcopo confirmari? & eadem Rota
*decis.*257.*n.*1.*d.p.*1.*recent.* tenet non sufficere con-
firmationem Vicarij, nisi doceatur de speciali
facultate illi ad hoc concessa: & *decis.*576.*part.* 2.
recent. resoluit, quòd Vicarius non potest acqui-
rere ius approbandi per consuetudinem. Quando
verò ex antiqua institutione iuspatronatus dela-
tum est filiis, & nepotibus, etiam non hæredi- 249
bus, non potest per patrem assignari vni ex filiis
in aliorum præiudicium, etiam cum consensu
Episcopi, secundùm Molin. *de primog.lib.*1.*cap.*23.
*n.*30.*&* 31.Couar. *d.lib.* 2. *var.cap.* 8.*n.*9.*&* 10. 250
Stephan. Gratian.*discep.forens.cap.*177.*numero* 18.
Vtrùm autem iuspatronatus Ecclesiæ competens
possit in alium transferri absque beneplacito Pa-
pæ? Negatiuè censuit Rota *decis.* 146.*n.*6. *part.* 1.
recent.

Limitta tamen, quòd suprà diximus de consen-
so Episcopi interuenire debente in donatione,
seu translatione facienda de laico in laicum, vt
non procedat, si fiat ab vno patrono alteri com-
patrono socio: quia tunc necessarius non est Epi-
scopi consensus. Caputaq.*decis.*284.*part.*1.*& decis.*
131.*n.*4 *p.*2.Verall, *decis.* 311.*n.*1.*p.* 2. Peregr.*cons.*
87.*n.*6.*vol.*3.Azor.*d.par.*2.*lib.*6. *cap.*20 *q.*6. Cam-
pan.*d.cap.*13.*nu.*468. Piasec. *in praxi Episc.par.*2.
*cap.*5.*num.*9.*vers.descendentes.* Zerol.*in simili praxi* 251
*part.*1.*verb.iuspatronatus, §.*2.*vers.secundum dubium,*
vbi dicit, quòd licèt possit fieri donatio compa-
trono sine consensu Episcopi; non tamen filio
compatroni absque illo, optimè Card. Pereira *de* 252
*resol.emphyt.cap.*8.*num.*3.*& de potest elig.c.*1.*n.*24.
Quinimò, & possunt compatroni inter se con-
uentiones, donationes, permutationes, & cessio-
nes facere, absque Episcopi consensu, Pereg. *vbi
suprà*, Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloss.* 45.§.*à nu.*58.
imò & possunt hæredes, ac successores patrono-
rum propria auctoritate, absque Superioris con-
sensu facere concordiam de Rectore alternis vi- 253
vicibus præsentando, vt per *Clem plures,* 2.*de iure-
patr.* resoluunt Tiraquel.*de iure primog.q.*17.*opin.*6.
*n.*9.Cebed.*ad Sextum collect.*7.*n.* 2.Azeued. *l. n.* 2.
*tit.*6.*lib.*1.*noua recop.*

At verò quando laicus patronus iuspatronatus
donat, vel concedit religiosis locis; huiusmodi
consensus necessarius non est, *d. c. illud* 8.*de iure-
patron.d.cap.vnic.eod.tit. lib.* 6. Roch. *verb. pro eo,
quod.q.*2.*à num.*3.*& q.*3.*à num.*6.Lambert.*lib.*1.1.
*part.*2.*q* 6.*art.*4.*n.*3.*& q.*1.*n.*3.Viuian.*com.*1.*com-
mun.opin.lib.*1 *tit.*4.*n.*6.*pag.*167.Azor.*d.c.* 20. *p.* 5.
Steph.Gratian.*d.c.*177.*n.*3.Suar.*d. tom.*1. *de Relig.
lib.*4.*de simon.c.*28.*n.*15.Ego ipse *d.p.*3.*alleg.*71.*n.* 254
26.vbi *num.* 27. Addo dictum consensum requiri,
vbi donatio fit ab Ecclesia alteri Ecclesiæ: quia
sine illo Ecclesia alienare non potest, *c. sine exce-
ptione,* 12.*q.*3.

Amittitur autem iuspatronatus pluribus modis,
siue causis. Primò enim, destructa Ecclesia, vel
Capella,

Capella, aut deficientibus omninò redditibus, siue dote, cessat iuspatronatus, & omninò amittitur, arg. §.*fin. Instit. de vsufructu*. Gregor.XV. *decis*.405.*n*.1. Vbi Adden. Viuian. *in prax. iurispatr. lib*.15.*cap*.1.*n*.1. *in vltim. impress*. ita vt nisi ab eodem restituatur, vel iterum dotetur iuspatronatus, ad eum non reuertatur. Roch. *verb. construxit*, *q*.8.*n*.12. Viuian. *c*.1.*n*.3.*&* 4.

Secundò, si patiatur patronus Ecclesiam erigi in Collegiatam, aut Monasterio conferri, absque reseruatione, perdit in ea iuspatronatus: *cap. nobis, de iurepatron*. vbi gloss. *verb. capella*, Mallobr. *in praxi habendi concursum, pralud*.7.*dub*.5.*n*.5.*&* *pralud*.2.*dub*.3. Viuian. *d.c*.1.*n*.12.

Tertiò, quando causa, propter quam quis erat patronus, peremptea est, vt per Paul. de Citrad. *de iurepatron. part*.3. *in prima causa acquir. iuspatron. quaest*.16. Lamber. *de iurepatron. lib*.3. *quaest*.7. *art. primo*.

Quartò amittitur iuspatronatus per non vsum, si, videlicet, praesentationes de Rectore Ecclesiae facere patronus omiserit, & duabus saltem vicibus Rector fuerit absque praesentatione institutus, cessante, scilicet, eius legitimo impedimento, ita per expressam cessionem, Abb. *cons*.106. *col. pen. lib*.2. Viuian. *d.c*.1.*n*.8.*&* 9.

Quintò perditur per defectum, aut extinctionem lineae, & successorum in cognatione institutorum: amisso autem, vel extincto iurepatronatus, Ecclesia, siue capella, aut beneficium libertatem consequitur: ita vt ab Ordinario liberè conferatur. Translatio verò hoc iure in alium, non est, Ius parochiale, quod in Ecclesiis habet Episcopus, vllatenus minuendum, *cap. cùm secundùm, de iurepatron*.

Sextò, si patronus Rectorem, vel aliom Clericum ipsius Ecclesiae occiderit, aut mutilauerit, eo iurepatronatus ipso iure priuatur, *c. in quibusdam §. sacri, & cap. ad aures, de poenis*. Viuian. *d. lib*.15. *c*.2.*n*.9. vbi *n*.10. quòd ius deuoluitur ad Ecclesiam, cui facta est iniuria: & limitat, nisi id faceret ad sui necessariam defensionem vim vi repellendo cum moderamine inculpatae tutelae, vel si aliter mortem euitare non posset.

Septimò, si patronus fiat haereticus, quia bonis omnibus spoliatur, & iuspatronatus amittit, ad not. *in c. fin. de haeretic*. quod etiam procedit in receptatoribus, & defensoribus Haereticorum, in schismaticis, apostatis, & excommunicatis insordescentibus in excommunicatione maiori per annum, quando censentur vt Haeretici, vt per Marescot. *var. lib*.1.*c*.83.*n*.13.*&* 14. Monet. *de commut. vltim. volunt. c*.11.*n*.158. *cum seq*. Viuian. *d. lib*.15. *c*.2.*n*.6.

Octauò, si patronus ingratus sit Ecclesiae, perdit iuspatronatus, vt per Surd. *de aliment. titul*. 7. *q*.32.*num*.9.*&* 19.*&* *q*.38.*n*.2. Viuian. *d. lib*.15.*c*.2. *num* 4.

Nonò, si patronus se ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipsius bona vsurpauerit: quia ipso iure priuatur iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reseruatam, Concil. Trident. *sess*.22. *de reform. cap*.11. *vers. quod si eiusdem Ecclesia*. Galler. *in Margarita casuum conscient. verb. iuspatronatus, pen*. Viuian. *d. lib*.15.*cap*.2.*n*.13. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part*.2. *cap*.21. *num*.51.

CAPVT XIII.

De Collationibus, & reseruationibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia multis modis canonicè acquiruntur.*
2 *Collationis appellatione continetur praesentatio, confirmatio, institutio, & omnis modus, per quem quis prouidetur de beneficio.*
3 *Collatio beneficij est, à superiore gratuita facta concessio, qua & prouisio dicitur.*
4 *Institutio, sicut & praesentatio ad iuspatronatus pertinet.*
5 *Inuestitura est institutionis, vel collationis confirmatio, & missio in possessionem.*
6 *Beneficium acquiritur per renunciationem, permutationem, unionem, vel accessionem.*
7 *Beneficium ita dicitur acquiri per optionem, si videlicet, Canonici, aut Ecclesiastici de Collegio antiquiores vigore consuetudinis, vel statuti optent gradatim meliores praebendas decedentium, intra 20. dies, qui currunt simul omnibus optare volentibus, & computantur à die verisimilis scientia vacationis.*
8 *Antiquiores regulariter priùs optare debent, quàm iuniores.*
9 *Antiquiores in optione praebenda dicuntur non aetate, sed receptione, & qui diutius in Ecclesia militarunt.*
10 *Optare absens potest.*
11 *Excommunicatus an possit optare, ostenditur.*
12 *Optare an possint caecus, surdus, mutus, coadiutus, & coadiutor;*
13 *Optio locum non habet in beneficiis, seu praebendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocumque reseruatis, nec in mensibus Apostolicis, reseruatis per regul. 8. nec in beneficiis, qua permutantur, & resignantur.*
14 *Optio habet locum in praebendis, quae deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra sex menses.*
15 *Beneficia ecclesiastica quomodocunque vacantia de iure communi antiquo ad ordinarij dispositionem, & collationem pertinebant, in cuius Dioecesi consistebant, excepta tamen fuit auctoritas Papa.*
16 *Gratias beneficiales concedere coeperunt primùm Romani Pont. monendo quidem Ordinarios, postea per rescriptum mandando, & quandoque executores concedendo.*
17 *Innocentij IV. temporibus concedebatur, vt is, pro quo Romanus Pont. rescribebat, posset beneficium vacaturum obtinere, quod sibi videretur acceptandum.*
18 *Reseruationes beneficiorum olim à Romanis Pont. non fiebant, sed à tempore Innocentij III. fuerunt aliqua vsu introducta.*
19 *Beneficia ea, quae apud Sedem Apost. vacare contigissent, collationi Summi Pont. reseruata censentur.*
20 *Prouisio ab Ordinario de beneficio vacante apud Sedem, non habet titulum coloratum.*
21 *Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicilij, non sunt reseruata,*

si apud Sedem moriantur, nisi etiam Curiam sequantur, & Curiales existant.

22 *Beneficia vacantia apud Sedem, licèt dicantur etiam vacare in Curia, nō tamen quæ vacāt in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reseruationis, dicuntur vacare apud Sedem, si deficiat qualitas curialitatis.*

23 *Restrictio* cap. præsenti. §. fanè *de prabend. in 6. est localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quàm illius loci, in quo est ipsa Curia,*

24 *Curiales ad effectum, vt per obitum illorum apud Sedem beneficia maneant reseruata, dicuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romana Curia inseruiunt, aut aliàs occasione Curia in Vrbe commorantur.*

25 *Protonotarij Apost. creati à Legatis de latere non dicuntur Curiales; quia nullum officium, neque seruitium in Curia habent, sed creati sunt Notarij honoris causa tantum,*

26 *Curialis vt quis semel fuerit, non sufficit ad hoc, vt beneficia sua per eius obitum apud Sedem reseruata maneant, nisi etiam probetur curialitas continuata vsque ad mortem.*

27 *Curialitas præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutata probetur, sed aduersùs hanc præsumptionem admittitur leuior probatio, etiam per alias præsumptiones, & coniecturas.*

28 *Beneficia iurispatronatus laicorum non veniunt sub reseruatione beneficiorum vacantium apud Sedem.*

29 *Papa si prouideat de beneficio iurispatronatus laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iurispatronatus, valida erit prouisio.*

30 *Beneficia regularia veniunt sub reseruatione beneficiorum vacantium apud Sedem.*

31 *Indulta etiam amplissimis clausulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia.*

32 *Papa intra mensem à die vacationis prouidere debet de his beneficiis apud Sedem Apost. vacantibus, alioquin dicto tempore elapso valebunt collationes ab Ordinariis facta potestate ordinaria.*

33 *Littera de beneficiis vacantibus in Curia solent datari sub die obitus.*

34 *Papa in cæteris beneficiis præter vacantia apud Sedem nullum est præfinitum tempus ad conferendum.*

35 *Papa moram purgare potest in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra mensem non contulerat, si tamen res sit integra.*

36 *Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in quo differant? ostenditur.*

37 *Reseruationes quando inceperint, & à quibus innouata, aucta, & declarata fuerint.*

38 *Reseruatio est, alicuius beneficij ecclesiastici vacaturi per habentem potestatem ad se facta aduocatio.*

39 *Reseruatio alia generalis, alia specialis, & quæ sint? ostenditur.*

40 *Reseruatio, siue generalis, siue specialis, habens decretum irritans, operatur eundem effectum.*

41 *Reseruationis effectus est, vt Ordinarij collatio facta de beneficio reseruato, nihil præstet, nec quidem titulum coloratum.*

42 *Reseruationes cessant in Gallia, & Germania.*

43 *Beneficia affecta in quibus differant à reseruatis? ostenditur.*

44 *Affectio Papæ resultat ex commenda, vel vnione ad vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex præuentione collationis nulla, vel ex renunciatione facta in manibus Papæ, vel ex manus appositione super electione, &c.*

45 *Beneficia vacatura per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedis Apostolica dispositioni reseruantur.*

46 *Beneficia vacatura per obitum Officialium Sedis Apostol. reseruantur Sedis Apost. dispositioni.*

47 *Abreuiatorum de minori beneficia sunt reseruata.*

48 *Protonotariorum reseruatio potest dici clausa in corpore Iuris.*

49 *Papæ familiares veri, & continui commensales, qui sint? reseruatur.*

50 *Beneficia vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel Monasteriorum regimina, sunt Sedi Apost. reseruata.*

51 *Beneficia vacantia per depositionem, priuationem, translationem, aut muneris consecrationis susceptionem auctoritate Apost. factas, vel fiendas, sunt Sedi Apost. reseruata.*

52 *Beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Personatuum, Officiorum Canonicatuum, Apost. auctoritate prouisorum, seu prouidendorum, sunt Sedi Apost. reseruata.*

53 *Beneficia, de quibus in concordia, vel discordia electi, vel postulati, fuit facta electio, vel postulatio, quæ postmodum fuit cassata, seu repulsa, sunt Sedi Apost. reseruata.*

54 *Beneficia vacantia per exacerbabilitatem, quando sint Sedi Apost. reseruata? ostenditur.*

55 *Beneficia quæcunque, de quibus ordinarij collatores contra Concilij Trident. decreta disposuerunt, & disponent in futurum, reseruantur Sedi Apost.*

56 *Monasteria virorum valorem annuum 200. flor. auri communi æstimatione excedentia, Sedis Apost. dispositioni reseruantur.*

57 *Beneficia vacatura, Sede Episcopali, aut abbatiali vacantia, dispositioni Sedis Apost. reseruantur.*

58 *Dignitates maiores post pōtificalem in Cathedralibus valorum decem flor. excedentes, & principales in Collegiatis Ecclesiis, sunt dispositioni Sedis Apost. reseruata.*

59 *Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Ecclesiis ex consuetudine prouinciarum, & Ecclesiarum dignosci possunt.*

60 *Prioratus, Præpositura, Præpositatus, ac alia Dignitates conuentuales, & Præceptoria generales Ordinum quorumcunque, sed non militarium, reseruantur Sedis Apost. dispositioni.*

61 *Familiarium, & continuorum commensalium S. R. E. Cardinalium beneficia, quæ obtinuerint, & obtinebunt, eorum familiaritate durante sunt reseruata; quamuis priùs illa adepti fuissent, etiamsi ab ipsa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel aliàs recesserint.*

62 *Collectorum, vnicorum in quacunque ciuitate.*

vel

uel diœcesi,& subcollectorum fructuum, & prouentuum Cam. Apost. debitorum beneficiis,qua durante eorum officia obtinebunt, sunt Sedis Apost. dispositioni reseruata.

63 *Subcollector ad effectum reseruationis beneficiorum sufficit, quòd aliqua temporis parte quis fuerit unius, quamuis subcollectoriam non acceptauerit, aut exercuerit,*

64 *Subcollector unius præsumitur, nisi contrarium probetur.*

65 *Curialiũ beneficia sunt Sedi Apost. reseruata quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit in quouis loco, quantuncunque etiam à dicta Curia remoto.*

66 *Cubiculariorum etiam honoris nuncupatorum, & Cursorum Papæ beneficia omnia sunt Sedis Apost dispositioni reseruata.*

67 *Cursores Papæ qui sunt? ostenditur.*

68 *Canonicatus in S Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum, & B. Mariæ Maiors. de Urbe Ecclesiis, sunt Sedis Apost. dispositioni reseruata.*

69 *Beneficia omnia ecclesiastica cum cura, & sine cura, regularia, & qualitercunque qualificata, extra Romanã Curiam vacantia, in singulis mensibus Ianuarij, Februarij Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris, sunt reseruata.*

70 *Germaniæ Regni beneficia vacantĩa in mensibus Ianuarij, Martij. Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, Sedis Apost. dispositioni reseruantur.*

71 *Cæsaraugustanæ Ecclesiæ canonicatus, & præbendæ, quæ vacauerint in mensibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris, sunt reseruata*

72 *Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Ordinis Camaldulen. diœcesis Eugubino, Sedis Apost. dispositioni reseruantur.*

73 *Abbatia S. Crucis Ordinis Camaldulen. fuit unita Collegio Germanico de Urbe pro sustentatione nobilium Germanorum.*

74 *Hæresis propter crimen beneficia quæcunque vacantia sunt Sedi Apost. reseruata.*

75 *Simoniæ propter crimen beneficia vacantia reseruantur dispositioni Sedis Apost.*

76 *Beneficia collata personis prohibitis propter suũ genus, sunt reseruata dispositioni Sedis Apost.*

77 *Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacãt ipso iure, Apost. Sedi sũt reseruata.*

78 *Parochialia beneficia collata, non seruata forma Concilij Trid. sunt Sedi Apost. reseruata.*

79 *Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque iudices, aduocatos, & procuratores, testes, & Notarios, sunt Sedi Apost. reseruata.*

80 *Beneficia vacantia ob non factam publicationem resignationis, reseruantur Sedis Apost. dispositioni.*

81 *Beneficia vacantia per violationem sequestri, lite pendente in Romana Curia, sunt Sedis Apost. dispositioni reseruata*

82 *Beneficia illorum, qui se ipsos pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt pro consequendis beneficiis, &c. sunt reseruata Sedis Apost. dispositioni.*

83 *Beneficia vacãtia ob non delationem habitus clericalis, sunt Sedis. Apost. dispositioni reseruata.*

84 *Beneficia per admissionem vacantia sunt Sedi Apost. reseruata,*

August. Barbos. de Iur. Eccles, Pars II.

85 *Beneficia collata à Cardinalibus vigore suorum indultorum, sunt Sedis Apost. dispositioni reseruata, quando illi, quibus fuerunt collata, intra debitum tempus litteras Apost. nõ expediuerint.*

86 *Litigiosa beneficia sunt affecta Sedi Apostolicæ.*

87 *Litigiosum beneficium quod dicatur, ostenditur.*

88 *Beneficia deuoluta ad Papam Sedis Apost dispositioni reseruantur.*

89 *Affecta beneficia sunt reseruata Sedis Apost. dispositioni.*

90 *Affecta beneficia in quibus casibus dicantur, ostenditur, & numeris seqq.*

91 *Papa si electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedant, tale beneficium remanet affectum.*

92 *Affectum remanet beneficium per resignationem de eo factam in Curia in qua Papa semel manum apposuit prouidendo resignatario, si resignatio vel sit inualida, vel effectuationẽ nõ fuerit sequuta, & quid in resignatione ad fauorẽ certæ personæ, ostẽditur ibid. n. 93.*

94 *Manus appositio Papæ in resignatione, an, & quando faciat beneficium resignatum affectum ostenditur.*

95 *Beneficia reseruata quouis modo vacantia Sede Apost. vacante liberè confert Episcopus.*

96 *Regularum Cancellariæ ius, & auctoritas per mortem Papæ conditoris expirat.*

97 *Papa tempore assumptionis ad Summi Apostolatus apicem, sibi reseruat aliquando beneficia vacantia, Sede Apost. vacante, de quibus ordinarij collatores tunc minimè disposuerint.*

98 *Beneficia reseruata ratione temporis, nõ censentur reseruata, si vacent Sede Apost. vacãte; secùs si sint reseruata ratione personarum, vel ipsius beneficij, ut ibi optimè explicatur*

99 *Mandata illa de prouidendo, & expectatiuæ ad beneficia vacatura nemini deinceps conceduntur.*

100 *Expectatiuæ sunt omninò sublatæ.*

101 *Visitator, seu Vicarius Ecclesiæ Cathedralis vacantis à Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diœcesi habet facultatem.*

102 *Capitulum Canonicorum, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex consuetudine, aut priuilegio.*

103 *Collatio beneficij, si ad Capitulum, & Episcopum simul spectet, alter sine altero conferre non potest, præterquam in duobus casibus.*

104 *Concilium generale, seu Collegium Cardinalium nõ potest Sede Romana vacante ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ sunt Romano Pontifici specialiter reseruata*

105 *Beneficia omnia sunt intra certum tempus conferenda.*

106 *Cathedrali, vel Regulari Ecclesia vacante intra tres menses Prælati electio, & Ecclesiæ collatio fieri debet.*

107 *Beneficia intra sex menses à die notitiæ vacationis numerando sunt conferenda.*

108 *Patronus, ubi neglexerit ad beneficium ecclesiasticum præsentare intra tempus sibi præstitutum, tunc ius conferendi ad instituentem deuoluetur.*

109 *Prælatus Episcopo inferior, si legitimè ius conferendi beneficia ecclesiastica habuerit, eo negligente conferendi potestas deuoluetur ad Episcopum.*

T 3 110 Capi

110 *Capitulo Cathedralis Ecclesiae negligēte in conferendis beneficiis, quae ad suam collationem separatam ab Episcopo pertinent, ad Episcopum fit deuolutio.*

111 *Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo iure proprio spectantia tunc deuolutio fit ad ipsum Capitulum; secus si iure speciali, vel deuoluto.*

112 *Episcopus vbi fuerit exēptus, & Romano Pont. immediatè subiectus, tunc illo negligente potestas ad solum Romanum Pont. non autem ad Capitulum deuoluetur.*

113 *Deuolutio fit, si ij, ad quos spectat, prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus.*

114 *Vicarius, si contulit beneficium indigno, non est Episcopus conferendi potestate priuatus,*

115 *Deuolutio gradatim de inferiore ad proximum superiorem facienda.*

116 *Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti potest non solum iure deuolutionis, sed etiam iure praeuentionis.*

117 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione.*

181 *Collatio facta à collatore negligente post tempus elapsum est nulla, quantumuis postea deuolutio contingat, nec per huiusmodi superuenientiam conualescet.*

119 *Ius conferendi per priuationem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum.*

120 *Collationis ius prouidè, & optima ratione fuit ab Ecclesia institutum.*

121 *Regressus, & accessus ad beneficia vacatura cuiquam permitti, aut concedi non debent.*

122 *Beneficia, antequam vacent, conferri, aut promitti non debent.*

123 *Pactum de futura successione in aliena haereditate prohibetur.*

124 *Officia temporalia promitti possunt, antequam vacent.*

125 *Officia temporalia potest Rex promittere in tempus quo vacent.*

126 *Coadiutoras Episcopis, vel Curatis cum futura successione in eorum Ecclesijs dari prohibentur.*

127 *Pactiones omnes, quae labem simoniacam inducere possunt, prohibentur.*

128 *Permutationis, & resignationes reciproca, vel in fauorem alterius, cum obseruationibus debitis, & Ecclesiae auctoritate fieri permittuntur.*

129 *Beneficia vacantia non possunt collatores sibi ipsis cōferre, & quid an possint procuratorem constituere ad sibi conferendum, ostenditur.*

130 *Beneficia illis tantum personis sunt conferenda quae omni careant impedimento clericatus.*

131 *Haeretici, eorūmque fautores, receptatores, defensores, eorúmque filij vsque ad secundam generationem beneficiorum sunt incapaces.*

132 *Crimen superueniens non facit quem inhabilem ad beneficium iam obtentum.*

133 *Filij, & nepotes haereticorum, &c. qui tales esse, aut tales decessisse probantur, sunt inhabiles ad beneficia non autem filij illorum, quos emendatos esse constiterit.*

Inhabiles sunt ad beneficia consequenda,

134 *Apostata,*

135 *Schismatici,*

136 *Excommunicati excommunicatione maiori.*

137 *Beneficium excommunicato collatum, seu resignatum, non potest ab ipso in conscientia retineri, siue excommunicatio sit lata de iure, siue ab homine.*

138 *Absolutio sequens non tollit incapacitatem praecedentem.*

139 *Excommunicatus nulliter non est inhabilis ad beneficia consequenda.*

140 *Excommunicatus potest acceptare beneficium iam sibi, cùm non erat excommunicatus, collatum.*

141 *Possessor triennalis non potest molestari ex eo, quod collatio sibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus.*

142 *Excommunicatus post interpositam appellationem potest beneficium acquirere*

143 *Dispensare an, & quando possit Episcopus, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ostenditur.*

144 *Suspensi ab officio, vel beneficio, beneficia consequi non possunt.*

145 *Beneficia amittit qui contumaciter per annum stetit in suspensione.*

Beneficia consequi non possunt,

146 *Irregulares,*

147 *Sodomitae notorij,*

148 *Bigami,*

149 *Aleatores.*

150 *Simoniaci in beneficio assequendo.*

151 *Clericus malè vsurpans bona Ecclesiarum,*

152 *Clerici non beneficiati vestes publice portantes contra decretum Concilij Viennen.*

153 *Clerici concubinarij incorrigibiles,*

154 *Clericus coniugatus.*

155 *Coniugatus quicunque qui aliquem de sacris Ordinibus matrimonio durante, etiam nondum consummato, praesumit suscipere, nisi seruata Canonum regula, ad quodqcunque beneficium promoueri prohibetur.*

156 *Coniugatus matrimonio durante ad sacros Ordines pormotus efficitur irregularis.*

157 *Secularis, & non professus regularia beneficia, in titulum Regularibus conferri consueta, obtinere non potest nisi habitum eiusdem Ordinis omninò suscipiat, &c.*

158 *Religiosus vnius Religionis non est capax beneficij regularis alterius Religionis.*

159 *Laicus nullus ecclesiastica beneficia quantumuis simplicia, consequi potest.*

160 *Clericus prima tonsura ab alieno Episcopo sine litteris, aut cum falsis dimissorias, beneficia consequi non potest.*

161 *Filij Clericorum legitimi paterna beneficia immediatè obtinere non possunt, & ad hoc egent dispensatione*

162 *Canonicatum in Ecclesia, in qua pater, obtinere non potest illegitimus per subsequens matrimonium.*

163 *Beneficium aliquod obtinere non potest minor 14. annis, sed standum, fundationi statuenti contrarium.*

164 *Episcopus non potest indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium obtineat.*

165 *Illiterati beneficia consequi non possunt; sed qui tales dicantur? ostenditur.*

166 *Infamis beneficium obtinere non potest.*

167 *Corpore vitiati beneficia consequi non possunt.*

168 *Cleri*

168 *Clerico incidenti in caecitatem, beneficium etiam simplex conferri non potest.*

169 *Periurus, uti infamis, beneficium consequi non potest.*

170 *Filij & nepotes offendentium Cardinalem beneficia obtinere non possunt.*

171 *Beneficia incompatibilia secundum formam praescriptam in Extrauag.* Execrabilis, *dimittentes, inhabiles penitus ad quaecunque alia fiunt.*

172 *Beneficium unum curatum habens non potest aliud curatum, vel aliàs incompatibile adipisci.*

173 *Beneficium curatum, aut personatum, vel dignitatem habens, si recipiat secundum simile, ipso iure vacat primum, & si illud retinere contenderit, etiam secundo spoliari debet.*

174 *Possessio pacifica quando dicatur, vt inducatur vacatio prioris beneficij, ostenditur.*

175 *In beneficiis simplicibus residentiam requirentibus, vel aliàs quomodolibet incompatibilibus, inducitur vacatio primi ipso iure per adeptionem secundi pacifice possessi.*

176 *Papa reseruata est facultas dispensandi, vt sublimes, & litterata persona retentis minoribus, maioribus valens beneficiis honorari.*

177 *Dispensandum est enim litteratis iuris circa beneficiorum pluralitatem.*

178 *Litteratis est fauendum, cum hac tempestate miseri vagentur.*

179 *Beneficia simplicia, & quae sunt sine titulo, facilius pluralitatem admittunt.*

180 *Episcopus non potest plura beneficia simplicia vltra duo vni conferre, vsque ad sufficientem eius sustentationem absque Apostolica dispensatione.*

181 *Episcopus poterit conferre beneficium habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis.*

182 *Episcopus, si de facto conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia, aliàs ad sustentationem insufficientia, collatio tertij est valida: sed, si iterum sit sufficiens, vacant duo priora, & si continuauerit in possessione, recipiendo ex eis fructus vacant omnia.*

183 *Beneficium quod dicatur sufficiens ad congruam sustentationem ostenditur.*

184 *Collatio tertij beneficij simplicis ei, qui alia duo habet sufficientia, potest fieri ab Episcopo, & potest recipi, sed non ad effectum retentionis omnium.*

185 *Beneficium vnum sufficiens habens, non potest retinere duo; & habens duo per se separatim insufficientia, sed simul iuncta sufficientia, non potest retinere tertium.*

186 *Per retentionem plurium simplicium beneficiorum an, & quando vacent omnia ipso iure? ostenditur, & numeris seqq.*

189 *Votum Illustrissimi D. Paulutij S. Congregationis Concilij Secretarij, & num. seqq.*

193 *Beneficia simplicia de iurepatronatus laicorum sunt sicut caetera incompatibilia.*

194 *Prouisi de beneficiis incompatibilibus, etiam simplicibus, non possunt se tueri triennali possessione.*

195 *Beneficium impetrans debet indicare, si quod aliud obtinet, aliàs collatio est nulla, nisi in prouisione Ordinarij, & n. seq.*

196 *Prouisus ab Ordinario, ad validitatem suae gratiae, nihil tenetur iustificare.*

197 *Data litterarum stabitur, vbi plures in eadem Ecclesia idem beneficium impetrarent, & prior impetrans praefertur.*

198 *Data facit, vt gratia dicatur in rerum natura.*

199 *Gratia an dicatur perfecta ex sola signatura? ostenditur.*

200 *Collatio si facta sit duobus diuersis eo die, nec appareat, cui prius facta fuerit, potior est conditio possidentis.*

201 *Iudex nullus in Curia etiam Cardinalis debet iudicare secundum tenorem supplicationis concernentis gratiam, sed secundum litterarum expeditarum tenorem.*

202 *Bullarum expeditio de iure communi non requiritur quoad essentiam, & effectum gratiae.*

203 *Bullarum expeditio requiritur de stylo Curiae quoad exercitium gratiae, siue illius probationem, & canonizationem.*

204 *Supplicatio sola sine litteris sufficit, vbi non agitur de canonizatione gratiae, vel ad effectum obtinendi simplicem absolutionem.*

205 *Supplicatio sola sine litteris sufficit, quando agitur possessorio pro manutentione in quasi possessione exigendi processionem.*

206 *Supplicationi sine litteris creditur contra supplicantem.*

207 *Signaturae supplicationis stabitur ad probandam impetrationem, & praecedentem veram vacationem.*

208 *Rota procedit ad disputationem dubiorum cum sola supplicatione absque litteris.*

209 *Mandatum speciale requiritur ad acceptandam collationem beneficij, seu institutionem.*

210 *Mandatum speciale requiritur in apprehensione possessionis beneficij per procuratorem.*

211 *Mandatum ad acquirendam possessionem talis beneficij in indiuiduo non requiritur.*

212 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus & ratione illorum potest quis se defendere, quamuis vtroque titulo non possit agere.*

213 *Intellige in gratiis diuersis, non autem in contrariis.*

214 *Beneficiorum in collatione, aut qualibet prouisione nihil est detrahendum iniunctis oneribus, aut aliis qualitatibus in ipsorum beneficiorum fundatione, aut erectione constitutis.*

215 *Clerici minus nobiles non sunt à beneficiis consequendis repellendi, nisi propter vitium aliquod sint viliores.*

216 *Statutum, siue consuetudo non valet, quòd non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium.*

217 *Clerici certae originis non sunt eligendi, sed vndecunque sint, modo idonei existant, sunt ad beneficia admittendi.*

218 *Statutum prohibens Clericos forenses admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitiosum, & contra Ius non tenet,*

219 *Neophyti, si aliàs digni sint, & idonei, non sunt à beneficiis consequendis repellendi.*

220 *Conuersi ad fidem sunt honorandi propter adeptam sacri Baptismatis dignitatem, & non vituperandi.*

221 *Beneficij Ecclesiastici capax est ille, qui à Iudaeis originem ducit.*

222 *Beneficia si aliquando conferantur, aut aliàs contra Canones collatio fiat, ipsa irrita est, si is, cui facta fuit, omnino sit de iure inhabilis ad beneficia consequenda.*

223 *Idoneus intrinsecè praesumitur is, cui Papa*

beneficium contulerit, etiam cum clauf. Si idoneus fuerit.

224 *Capitulo obiicienti impuritatem, & ortum à parentibus impuris, vel infidelibus, incumbit onus probandi.*

225 *Nemo natus inter Christianos, de iure grauatur onere probandi se esse natum ex puris Cristianis, sed in dubio præsumitur.*

226 *Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram iudice executori iustificari ea omnia, quæ sunt de narratiua substantiali gratiæ, vt illius executioni sit locus. Sed an, & quando, & in quibus casibus id verum sit, ostenditur.*

227 *Narratiua duplex est, alia causa concessionis, quæ debet plenè, & concludenter probari; alia, quæ est pars gratiæ, cuius semiplena probatio sufficit.*

228 *Narratiua sufficit iustificari de facto.*

229 *Probatio plena requiritur narratiuæ, quæ est pars gratiæ, quãdo adest cõcursus alterius tituli.*

230 *Casus tres distinguendi in materia iustificationis gratiæ.*

231 *Originale litterarum Apost. est producendum vt Iudex, qui illas exequi debet, sit certus de sua iurisdictione.*

1 VIDIMVS iam de omnibus generibus beneficiorum, nunc verò quomodo acquirantur, est videndum. Multis namque modis beneficia Canonicè acquiruntur; veluti per collationem, seu prouisionem; institutionem, seu inuestituram, per resignationem, seu renunciationem; per vnionem, & accessionem, permutationem, optionem, electionem postulationem, & translationem. Per emptionem verò, aut venditionem, seu quamlibet illicitam occupationem minimè, *c. alienationes, vers. illud.* 12. q. 2. Verùm electio, postulatio, & translatio locum habent præcipuè in Episcopatibus, & Prælaturis, ac Dignitatibus electiuis atque ad personas ipsas eligendas spectare videntur, propterea de his
2 *suprà lib.* 1. egimus: hic verò de cæteris pertractabimus, quæ quidem omnia, electionem, scilicet, præsentationem, confirmationem, institutionem, & omnem modum, per quem quis prouidetur de beneficio, collationis appellatione contineri probant *Clem vnic.* iuncta gloss. *verb. conferantur, in fine, de rerum permut.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 16. *n.* 9. & citati per me *de appellatiua verborum vtriusque Iuris sig. appel.* 54. *n.* 1.

Est autem collatio beneficij, à Superiore gra-
3 tuita factà concessio, quæ & prouisio dicitur: quia is, cui est facta collatio, dicitur de beneficio prouisus, aut beneficium de persona prouisum. Impetrans beneficium à vero collatore in concursu cum eo, qui impetrauit ab alio communiter reputato vero collatore, vtique præferendus est, per *cap. susceptum, de rescript. in* 6. Lap. *alleg.* 89. *n.* 14. *in fine, & n.* 15. Boer. *decis.* 150. *num.* 13. Ruta in *Assisien. Canonicatus* 25. *Iunij* 1599. *coram Litta*, vbi fuit dictum non tenere collationem Canonicatus factã ab Episcopo Assassiensi, qui tunc suspensus erat, quippe qui aliud beneficium in manibus eius resignatum fratri germano resignantis contra formam Constitutionis Pij V. 58. contulerat; nec suffragari quod communiter habebatur pro non suspenso, & quod propterea per *l. Barbarius ff. de offic. Præsid.* debuerat sustineri actus, quia *d. l. Barbarius* non poterat sibi vendicare locum stante concursu prouisi Apost. refert Speciel. *dec.* 30. *n.* 35.

Institutio autem, sicut & præsentatio ad iuspatronatus pertinet. Beneficium namque iurispatro- 4
natus non dicitur propriè conferri: non enim Ordinarius personam eligit prouidendam, nec patronus ipse electum dicitur prouidere, sed propriè Ordinarius dicitur instituere: patronus verò dicitur præsentare. Inuestitura verò est institutionis, 5
vel collationis confirmatio, & missio in possessionem, & in Principibus beneficia conferentibus accipitur pro collatione ipsa, & confirmatione, vt colligitur ex *cap. Adrianus, & cap. in Sinodo* 63. *distinct.* atque in secularibus collatio feudi propriè inuestitura vocatur, vt *in lib. feudorum*, videre licet. Per resignationem, seu renunciationem, &
permutationem, vnionem, vel accessionem acqui- 6
ritur beneficium iis modis, quos *infra suis locis*
exponemus. Per optionem verò beneficium ita 7
dicitur acquiri, si, videlicet, Canonici aut Ecclesiastici de Collegio antiquiores vigore consuetudinis, vel statuti optent gradatim meliores præbendas decedentium, hoc est, suas deteriores cum melioribus vacantibus permutent, vt Bonifacius VIII. constituit *in cap. vltim. de consuetud. lib.* 9. quę quidem optio regulariter fieri debet intra vigintidies, *dict. cap. vltim.* Franc. Marc. *Delphin decis.* 158. *num.* 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 34. *num.* 75. Monet. *de opt. Canon. cap.* 4. *à num.* 1. & currunt simul omnibus optare volentibus, gloss. *verb duntaxat in d. cap. vltimo.* Gonzal. *d gloss.* 34. *num.* 76 Monet. *d. tract. c.* 6. *n.* 11. Sed minui potest hoc tempus per Capitulum, Paris. *cons.* 10. *num.* 17. *vol.* 4. Monet. *d. c.* 4. *n.* 3. sicut & prorogari valet, vt docet Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. Canonica*, §. 7. Monet. *d. c.* 4 *à n.* 7. Computantur autem huiusmodi viginti dies à die verisimilis scientiæ vacationis Glos. *verb. viginti, in d. c. vlt.* Zerul. *d.* §. 7. Gonzal. *d. glos.* 34. *n.* 75. cùm tempus optandi præbendas non currat ignorãtibus. Tiraq. *de retractu lig.* §. 35. *glos.* 4. *num.* 14. Monet. *d. tract. c.* 6. *à n.* 18. vbi *n.* at. notat, quod ad hoc, vt currat hoc tempus ad optandum, non sufficit ficta illa notitia, de qua *in Clem. vnic.* §. *cæterum, de concess. præbend. & num.* 39. firmat, probabile esse, quod si ij omnes, qui optare debebant, iustè impediti fuerint, durante tali impedimento illud tempus ius non currat. & à *n.* 43. ait, quòd vbi etiam ipso iure currit illud tempus optandi, adhuc competet, tam minoribus ex causa ætatis, quàm absentibus, aliisve iustè impeditis integrum restitutio.

Antiquiores regulariter priùs optare debent 8
quàm iuniores, vt decidit text. *in d. c. vlt.* Monet. *d. tract. cap.* 4. *q.* 1. *n.* 15. vbi cum Bellarm. *dec.* 229. ait hoc ita procedere, vt huiusmodi antiquiores vigore statuti, aut, consuetudinis de optando non semel duntaxat, seu pro prima vice seu quoties casus euenerit, modò aliud non est obstet, optare possint, cùm hic actus sua natura repetibilis, seu iterabilis sit. Si Canonicus antiquior differt optare intra legitimum tempus, itavt sit periculum, ne illud labatur, ad damnum iuniorum, poterit iunior sequens optare præbendam, quam ille optare debebat; & tenebit optio iunioris in euentum, quo senior, siue antiquior, intra tempus statutum non optauerit, vt per Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 2. *gloss.* 1. *num.* 66. Zerul. *dict. verb. Canonica*, §. 7. *conclus.* 4. Gonzal. *dict. glos.* 34. *n.* 76. Monet. *dict. tractat. cap.* 5. *quæstio.* 1. *numer.* 3. Intellige de antiquioribus non ætate, sed receptione, gloss. *verb. antiquiores, in d. cap. vltim.* Rota *decis.* 6. *num.* 2. *consuet. in antiq. & decis.* 421. *n.* 2. *p.* 1. *diuers.*

diuers. Falcon.*in tract.de reseruat.benefic.effectu* 49. Miles *in suo repert.verb.consuetudo;per quam dispo-natur,l* 1.Zerol.*d.verb Canonicat,* §.7. *concl. vltim.* Azor *Instit.moral.p.*2.*lib.*6.*cap.*26.*qu.* 12. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.*§. *procem.à nu.*22.Monet.*d.tract. c.* 4.*q.*1.*n.*15. Et sic antiquiores in opinione præbendæ illi dicuntur, qui diutiùs in Ecclesia militarunt, Menoch. *de arbitr.casu* 124.*num.*5.& fuerunt in possessione priores, licèt sint in prouisione posteriores, Gonzal *d.gloss.*34 *n.* 49. Vnde antiquior non censebitur ille, ac proinde præferendus non erit, qui cùm priùs esset Canonicus, postea mutauit præbendam, & Canonicatum, per impetrationem & collationem, sed præferri debebit is, qui post primam illius receptionem, ante tamen secundam receptus fuit in Canonicum, vt post Paris. resoluit Monet. *d.tract.c.*5. *q.* 1. *n.* 12. Antiquior num sit ille, qui per Cameram possessionem accepit iis, qui eam postea per se ipsos vel procuratores cœperunt? Vide Monet. *a.* ... 21 & 13.

10 Absens optare potest, Monet, *d.tract.cap.*4.*q.*3. *à num.*31.per procuratorem scilicet, Gonzal. *d.gl.* 34.*num.*123.Monet.*d.c.*4.*numero* 52. *cum seqq.* vbi *numero* 55.id ampliat, etiamsi procurator non habeat speciale mandatum, dummodo constitutus sit cum libera, & *à num.*58.subdit, quòd si procurator habeat generale mandatum, vel negotiorũ
11 gestor optet nomine meo, & ego ratam habeam optionem, valebit optio. Nec ab optione huiusmodi excluditur excommunicatus, secundùm Cou. *in cap.alma mater,p,*1.§.7.*num.*4. Gig. *de pensionib.q.*63.*n.*15. Vgolin. *de censur.tab.*2.*cap* 13. §.2.*num* 15.Sayr, *in simili tract,lib.*2.*cap.*6. *numero* 23.Monet. *d.cap.*4.*à num.*26.vbi *post n.*30.limitat, si ex speciali statuto, vel consuetudine optandus sit titulus, veluti quando portionarius optat Canonicatum, vel Canonicus dignitatem, aut aliàs, vbi requiratur in optione noua collatio, quod etiam tenent Gonzal. *d.gloss.*34. *n.* 65. & *num.* 72. Suar. *tom.*5.*de censur.disp.*13.*sect.*1. *num.*19. Nicol. Garc. *de benefic.p.*11.*c.*13.*num.*48. *cum seqq.* Anton Riccinl. *de iure personar.extra gremium Eccles.existentium.lib.*4.*c.*11.*per tot.*

12 Vqi antiquus propter aliquod corporis vitiũ repellitur ab Ordinibus annexis alicui præbendæ, vel beneficio in Ecclesia Cathedrali, seu Collegiata, non poterit quoque in ea Ecclesia optare vacantem præbendam, aut portionem, vt resoluit Monet, *d.c.*3.*q.*46.*à numero* 109.& *à numero* 117.obseruat clericum, qui cæcus est, postquam beneficium in Ecclesia aliqua Cathedrali, vel Collegiata obtinuit, non ideò excludendum esse ab optione, quæ deinceps facienda occurrat: & *n.*126. idem quoque dicendum putat de surdo, muto, & aliis similibus corpore vitiatis: & *à n.* 128.ait, peccatorem etiam notorium regulariter, vt sic non esse arcendum ab optione: & *à n.*136. tenet irregularitatem præcedentem receptionem Ordinis, aut beneficij, impedire quoque optionem. An autem coadiutor & coadiutus optare possint, latè disputat idem Monet. *vbi proximè, à n* 139.vbi *n.*158. firmat Dignitatem, Canonicatum, vel portionem in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia obtinentem, perinde optare posse, ac si non haberet coadiutorem cum futura successione: & *n.*163.dicit coadiutorem minimè optare posse, de quo tamen vide, quæ latè scribunt Gonzal. *d.glos.*34.*n* 97. Nicol.Garc. *de benefic.p.*4.*c.*5. *n,*118.*cum seqq.*

Optio locum non habet in beneficiis, seu præ-
bendis in Curia, vel apud Sedem vacantibus, *d.c.* 13
vlt. Simonet. *de reseruat.benef.c.* 45.*n.* 3. Falcon. *in simili tract.q.*4. *effectu* 1. Flamin. *de resignat.benef. lib.*2.*q.*20.*n.*7.Azor.*d.p.*2.*lib.*6.*cap.* 26.*q.* 13. Monet. *d tract. cap.*3. *à n.* 12. Nec in beneficiis quomodocũque reseruatis, siue generaliter, siue specialiter, Franc.Marc. *Delphin.decis.*1271.*nu.* 1.*p.* 2. Flamin Azor, *d.q.*20.*n.*3 Azor. *d.p.*2.*lib.* 6. *cap.* 26. *q.*13. Anastas.Germon. *de indultis Card.* §. *etiam ex eo,num.*12.Gonzal. *d.gloss.*34. *numero* 2.Nicol.Garc. *de benefic.p.*5.*c.*1.*n.*452.Monet. *d.cap.*3.*qu.* 3.*à* 51. Nec in mẽsibus Apostolicis, seu beneficiis reseruatis *per reg* 8.*Cancel.de alternatiua*, vt in specie tradunt Paul.Granut. *in addit.ad Simonet.de reseru. benef.q.*45.*verb.superfluum,* Gonzal. *d.gloss.*34.*à n.* 1.Monet. *d.q.*3.*n.* 78. Nec in beneficiis & præbẽdis, quæ permutantur, & resignantur, siue in ipsa permutatione, & resignatione, Petr.Greg. *de benef. cap.*39.*num.*4.Azor. *d.p.*2.*lib.* 7. *cap.*30. *q.* 7.Flam. Paris. *d.q.*20.*numero* 2, Gonzal. *d. glos.* 34. *num.* 35.
& *seq.*Monet. *d.cap.*3.*q.*3.*à n.*124. Habet tamẽ lo- 14
cum in iis Præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum, in non conferendo intra sex menses a die notitiæ vacationis, vt per Franc.Mar. *Delphin.decis.*1259.*n.* 1.*p.*1. Gonzal. *d.gloss.*34.*numero* 75.Azor. *d.c.*26. *q.*13.Monet. *d.q.*1.*n.*106.

15 Nunc verò de collationibus in genere pertractemus, discutientes, scilicet, quis, & quæ beneficia possit conferre, vbi de reseruationibus agemus, & quibus personis sint conferenda, & alia nonnulla circa beneficiorum acquisitionem. Quod ad primum attinet, est sciendum, quòd de iure communi antiquo beneficia ecclesiastica quomodocumque vacantia, ad Ordinarij dispositionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœcesi consistebant, glos. & Doctores *in cap. fin. de suppl. neglig. Prælat.* nisi ad alium ex speciali statuto, vel consuetudine pertineret. Excepta tamen fuit semper auctoritas Romani Pontificis, qui tanquam totius Ecclesiæ Ordinarius in multis casibus semper beneficia quæcumque ad libitum contulit, *c.si à Sede, de præbend.lib.*6.*Clem.* 1. *vt lite pend.* habet enim vbique liberam beneficiorum dispositionem, *cap.*2 vbi glos. & Doct. *de præbend.lib.*6.*d. Clem.* 1. Sæpiùs autem idem Roman. Pontifex consueuit Ordinariis mandare, vt alicui de beneficio vacaturo prouiderent, ac præterea beneficiorum conferendorum sibi reseruationes generales, & speciales fecit, vt ostendemus.

16 Est enim sciendum, quòd cœperunt primùm Romani pontifices gratias beneficiales concedere monendo quidem Ordinarios, *cap.capitulum, cum seqq. de rescript.* postea per rescriptum mandando, & quandoque executores constituendo idem facere consueuerunt, *cap. constitutus, cap. ex insinuatione, eod.tit.c.pro illorũ, de præbend.Clem.*1.*de concess.præbend.* illud tamen obseruantes, vt pro vno tantùm Ordinarium grauarent: propterea enim in mandatis de prouidendo, clausulam apponebant, *si pro alio non scripserimus, c.mandatum, cum seqq.de rescript.* Temporibus autem Innocen- 17
tij IV. prout refertur *in cap.*1. *de concess. præbend. lib.*6. dabatur facultas beneficium acceptandi, vt scilicèt is, pro quo Romanus Pontifex rescribebat, posset beneficium vacaturum obtinere, quòd sibi videretur acceptandum. Clemens verò V. *in d.Clem.*1.*de concess.præbendæ,* eandem gratiam intra mensem

18 mensem tantummodo à die vacationis concedere
voluit. Reseruationes verò beneficiorum à Ro-
manis Pontificibus non fiebant; quamuis, tempo-
re Innocentij III. nonnullæ reseruationes spe-
ciales super primo vacaturo, & pro certa perso-
na factæ inueniantur, vt colligitur ex *cap. cum
dilectus, de surrogatr.* atque illud deinceps fuit vsu
introductum, vt ea beneficia, quæ apud Sedem
Apostolicam vacare contigisset, Summi Pontifi-
19 cis collationi reseruata intelligerentur: quam con-
suetudinem Clemens IV. Constitutione lata fir-
mauit, de qua *in cap. 2. de præbend. lib. 6.* cùmque
Bonifacius VIII. *in c. præsenti, eod. tit.* ad vacantia
intra duas dietas extra Curiam extendit. Simonet.
in tract. de reseruat. q. 50. num. 1. Ludouic. Gom. *in
reg. de triennali, 31.* Rebuff. *in prax. benefic. tit. de re-
seruat. n. 2.* Flamin. Paris. *de resignat. lib. 2. q. 16. n. 18.*
Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. beneficium, §. 1.*
Cardinal. Tusch. *tom. 1. lit. A. concl. 76.* Azor. *institu.
moral. p. 2. lib. 7. cap. 30. q. 9.* Nicol. Garc. *de benef. p. 5.
cap. 1. à nu. 68.* Rot. *in Sabinen. beneficij, 24. Mar-
tij, 1631. coram R.P.D. Verospio*, vt præcluderetur
via Ordinariis præueniendi prouisiones Apost.
per procuratores in Curia constitutos ad confe-
rendum, vt obseruauit glos. *verb. per se ipsos, in
cap. 3. de præbend. lib. 6.* Flamin. Paris. *d. num. 18.* Re-
buff. *in praxi tit. de forma Vicariatus, num. 218.* Va-
20 lasc. *cons. 79. num. 6.* vbi propterea dicit promissum
ab Ordinario de tali beneficio, nec habere titu-
lum coloratum, quod antea dixerat Rot. *decision.
803. lib. 3. par. 3. diuers.* Ludouic. Gom. *d. quæstio. 31.
num. 19.*

21 Quod quidem locum non habet in iis, qui in
Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, nisi
etiam Curiam sequantur, & Curiales existant, *d.
cap. præsenti, vers. sanè si quis,* Rot. *decis. 616. n. 2. p. 4.
diuers. & in Romana, beneficiatus S. Petri 27. Ianua-
rij, 1693. coram Card. Blanchetto,* quam refert Ni-
col. Garc. *de benef. p. 5. cap. 1. num. 83.* & latissimè *in
alia Romana beneficiatus S. Petri, 8. Aprilis, 1622.
& 20. Nouembris, 1624. corā R.P.D. meo Pirouano,
& in Romana Capellania, 20. Nouembris, 1628. &
22 23. Martij, 1629. coram eod.* Licèt enim beneficia
vacantia apud Sedem dicantur etiam vacare in
Curia, non tamen, quæ vacant in Curia, vel ra-
tione obitus, vel alterius reseruationis, dicuntur
vacare apud Sedem, si deficiat qualitas curialitatis;
Sarnen. *in reg. de triennali, q. 31. vers. & ideo præ
clarius.* Gonzal. *d. Glos. 13. num. 49. & 5.* Rot. *in d.
Romana beneficiatus S. Petri 8. Aprilis, 1622. coram
R.P.D. meo Pirouano, & in d. Romana Capellania,
coram eodem.* Intellige tamen restrictionem *§. sanè
23 d. c. præsenti*, esse localem, ac proinde non compre-
hendere alia beneficia, quàm illius loci, in quo est
ipsa Curia, vt ex mente glos. *ibi verb. moraretur,*
sentit glos. Gonzal. *d. glos. 13. num. 14.* Lotter. *de re
benefic. p. 2. c. 27. num. 73.* & hunc intellectum ap-
probauit semper stylus Datariæ, quæ hanc distin-
ctionem Curialitatis non obseruat, nisi in bene-
ficiis sitis in loco Curiæ, & dat in aliis, quæ va-
cent per obitum in Curia, prouisiones indistinctè
vti de vacantibus apud Sedem: & fuit hæc eadem
firmata, & perpetuò sibi constans Rotæ sententia,
vt pro reseruatione ex capite vacationis apud Se-
dem hæc qualitas Curialitatis in persona defun-
cti, & iuxta dispositionem *dict. §. sanè*, non sit at-
tendenda, nisi quando agitur de beneficiis sitis in
loco Curiæ, vt in Capellaniis clericalibus, & aliis
beneficiatis Ecclesiarum Vrbis, super quibus
emanarunt decisiones suprà citatæ. Ita eleganter
Rota *in d. Sabinen. beneficij, 24. Martij 1631. co-
ram R.P.D. Verospio.*

Curiales autem ad effectum prædictum dicun- 23
tur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanæ Cu-
riæ inseruiunt, aut aliàs occasione Curiæ, in Vrbe
commorantur, Mandos. *ad reg. 3. Cancell. quæst. 1.
num. 18. vers. concludo igitur,* Rot. *decis. 616. num. 2.
p. 4. diuers. & in d. Romana beneficiatus S. Petri 20.
Nouembris, 1624. coram R.P.D. meo Pirouano Ca-* 25
pellania coram eodem; in qua propterea fuit reso-
lutum Protonotarios Apostolicos creatos à Lega-
tis de latere non dici Curiales, quia nullum
officium, neque seruitium in Curia habent, sed
creati sunt Notarij honoris causa tantùm; pote-
stas enim omnimoda, tam in scribendis actis Mar-
tyrum, quàm in aliis functionibus, quæ priùs
ad istos Protonotarios spectabant ex Constit. Six-
ti V. & aliorum successorum, concessa fuit Colle-
gio Protonotariorum participantium priuatiuè
quoad alios.

Non sufficit tamen ad effectum prædictum, quòd 26
quis semel fuerit Curialis, nisi etiam probetur Cu-
rialitas continuata vsque ad mortem, Anch. Archid.
Ioann. Andr. & Monach. *in cap. præsenti*, Mandos.
in reg. 3. cancel. q. 3. in fine, Rot. *in dict. Romana be-
neficiatus S. Petri 20. Nouembris 1624. & 30.
Martij 1626. coram R.P.D. meo Pirouano.* Præsu- 27
mitur tamen Curialitas continuata vsque ad obi-
tum, nisi mutata probetur, vt de familiaritate tra-
dunt Sarnen. *de impetrat. benefic. per obitum famil.
q. 13. num. 6.* Rot. *decis. 245. num. 4. p. 1. recent.* & de
ciuilitate firmat Bart. *in l. assumptio, §. vlt. ff. ad mu-
nicip.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 25. num. 3. &
præs. 42. n. 12.* & de curialitate Mandos. *super. d. reg.
3. q. 4. in fine, & num. 6. vers. ad illud.* Verùm aduer-
sùs hanc præsumptionem admittitur leuior proba-
tio, etiam per alias præsumptiones, & coniecturas.
Alciat. *de præsumpt. reg. 1. præs. 21. num. 12. & 13.*
Menoch. *lib. 4. præs. 64. n. 65.* Rot. *in d. Romana be-
neficiatus S. Petri, 20. Nouembris, 1614. & 30.
Martij, 1626. coram R.P.D. meo Pirouano*, refert
Farinacc. *in annot. ad dec. 340. Buratti lit. C.*

Sub hac reseruatione beneficiorum vacantium 28
Apud Sedem non veniunt beneficia iurispatrona-
tus laicorum, vt per glos. *verb. collatio, in d. cap. 2.*
vbi Gemin. *num. 11.* Franch. *num. 8.* & plures, quos
refero *alleg. 57. num. 26.* quibus addo Nouar. *in sum.
Bullar. tit. de beneficior. reseruat. numero 6.* resoluit
Rot. *in Placentina Capellania, 19. Ianuarij, 1622. co-
ram R.P.D. meo Coccino Decano*, & admisit *in Ca-
maclen. & Ferrarien. Præpositura, & beneficij 15. De-
cembris, 1625. coram bonæ mem. Remboldo*: quòd si
Papa prouideret de beneficio iurispatronatus lai- 29
corum vacante apud Sedem cum derogatione iu-
rispatronatus, posset quidem, cùm sit dominus om-
nium, Nec beneficia regularia veniunt sub hac re- 30
seruatione, Gonzal. *glos. 11. num. 2.* me citato No-
uar. *vbi suprà num. 7.* Ego ipse *d. alleg. 57. numer. 29.*
Nec Episcopatus, & Abbatiæ, quia sunt speciali
nota digna, Monach. *num. 1.* & Prob. ad eundem
n. 41. & 48. in d. c. 2. Lap. *alleg. 48.* vbi Mandos. *lit.
B.* Cosm. *in prag. sanct. tit. de elect. cap. licet. §. statuis.
verb. obstaculo,* Franc. Marc. *decis. 1112. à num. 3. p. 3.*
Petr. Gregor. *de re benef. cap. 24. numero 1.* quamuis
in Abbatiis contrarium tenuerint Simon. *quæst. 11.*
Gonzal. *glos. 9. à num. 35.* Nicol. Garc. *de benef. p. 3.
c. 1. n. 314.*

Indulta autem etiam amplissimis clausulis 31
concepta non capiunt beneficia apud Sedem va-
cantia, nisi de illis præcipuam, ac præcisam
mentionem

mentionem faciant, vt in *in d.cap.* 2.notat Lap.*n.*4. Franch. *num.*3.& Anchar.*n.*5.Gemin.*conſ.*12.*n.*4. Gom.*ad reg.de annali q.*35.*n.*19.Simonet.*de reſeru.* *q.*73.*n.*1.*&* *q.*83.*n.*4. Rota *in Salsburgen.Præpoſituræ* 7.*Iunij* 1621.*coram Card.Vereſpio,&* *in d.Sabinen.Beneficij.*

32 De his tamen beneficiis apud Sedem Apoſtol. vacantibus Pontifex intra menſem à die vacationis prouidere debet alioquin dicto tempore elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ poteſtate Ordinariâ, perinde ac ſi nulla vnquam reſeruatio extitiſſet, *cap.ſtatutum,de prabend.lib.*6. Ant.Fab.*lib.*1.*definit.forenſ.tit.*2.*definit.*32. Gom. *de expecta.num.*21.*&* *in reg. de triennali q* 21. Simonet.*de reſeruat.q.*30.Rebuff.*in praxi benefic.tit. de reſeruat.num.*2. NicolGarc.*de benef.p.*5.*cap.*1. *num.*96. Ioan.à Cochiet *ſuper reg.*1.*Cancell.n.*22. *verſ.prima igitur,*Mallobr.*in praxi habendi concurſum, requiſ.*7,*dub.*48.*ſecundum Romanam impreſſ.*
33 vbi ſubdit hodie litteras de beneficiis vacantibus apud Sedem ſolere datari ſub die obitus, vel cum dict. *nuper*: numeratur autem menſis iſte à die vacationis, non ſcientiæ, gloſ. *verb.numerandum, in d. c. ſtatutum.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.*1. *verb. reſeruatio, verſ.decimo,* Anton Fab. *d.tit.*2. *definit.*
34 35. quod verum eſt in vacantibus apud Sedem: nam in cæteris nullum eſt præfinitum tempus ad conferendum, Æneas de Falcon. *q.*4. *princ. effectu* 20. Gaſp.de Peruſ. *in tract.de reſeru.quæſt.* 5. Granut.*ad Simonet. q.*47. *num.*14. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.§.*5.*proœm.à num.*143. Nicol. Garc. *d.c.*1.
35 *num.*97. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*57.*ſub num.*24.Non operentur tamen hæc reſtrictio ad menſem, vt poſt menſem omninò excludatur Papa, vt conferre non poſſit, ſed ad hoc tantùm, vt poſt hunc menſem manus Ordinarij non cenſeantur vlteriùs ligatæ, & ideò poteſt Papa moram purgare in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra menſem non contulerat, ſi tamen res ſit integra: ita Mallobr. *requiſ.*7. *dubitat.*49. quem refero Ego ipſe *d.alleg.*57.*ſub num.*24. iuxta Lugdunen. impreſſ.

36 Denique hac de re te ſcire volo, aliud eſſe vacare apud Sedem, & aliud vacare in Curia: vacare enim apud Sedem eſt, quando beneficium vacat per obitum in Curia, iuxta *d. cap.*2. *d.c. ſtatutum d.cap.præſenti, de præbend.lib.*6. Vacare autem in Curia dicuntur beneficia, non ſolùm quando vacant apud Sedem *per d.cap.*2. ſed pluribus modis, quos proſequuntur Monet. *de option.canon.cap.*3. *numer.* 18. Gonlza. *ad reg.*8.*Cancell. gloſſ* 13. *per tot.* Nicol.Garc. *d.cap.*1. §.1. *à num.*68. veluti, quando in Curia priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur; vt per Monet. *d. cap.* 3. *num.*36. Nicol. Garc. *d.cap.*1.*num.*73. vbi *num.*79. ſubdit quòd vbi priuatio inducitur à Iure, ſeu ex decreto propter actum poſitiuum, beneficium dicitur vacare vbi ſit actus, ob quem inducitur priuatio à Iure, ſeu decreto, vnde beneficium vacans per ſententiam priuationis latam in Curia contra ſe defendentem, vel verum contumacem, qui de Iure habetur pro præſenti, dicitur vacare in Curia; quia data tali præſentia, ſiue vera, ſiue ficta, propter talem contumaciam, etiam moraliter loquendo, verè, & realiter talis vacatio in Curia contingit, vt conſiderat Vetall. *deciſ.*64.*num* 1. *&* 2.*p.*2.*&* *dec.*327.*p* 3. ſecundùm quam intelligenda eſt Rota *deciſ.*35.*de præbend.in antiq.* quatenus ponit regulam vniuerſalem beneficium vacare in loco, vbi quis eo priuatur, ex doctrina Franch. *in d.cap.in præſenti,ſub num.*4 *verſ quartò adde,* vbi refert hunc inter caſus vacationis in Curia, diſtinguens tamen inter effectum directum, & conſequutiuum, vt ibi per eum alijs allegatis per Vetall.*vbi ſup.* & Lotter. *de re benef.lib* 2.*quæſt.* 7.*ex n.*14. Quare, licèt vacatio apud Sedem per *d.cap.*2. quæ alias dicitur clauſa in corpore Iuris, ſit vacatio in Curia: non tamen aliæ vacationes in Curia dicuntur vacationes apud Sedem, in puncto Ludouic. Gom. *de triennali q.*31.*à princip.vſque ad §.ſecundus igitur,*Cou.*pract.cap.*36.*num.*4. *verſ.cæterùm ad hanc.*Pute. *deciſ.*36.*alias* 38. *lib* 2. *in correct.* Rot.*in Corduben.Capellania,* impreſſa per Nicol.Garc. *dict.par.*5.*p.*1.*num.*425.Gonz.*d.dict. gloſſ.*13.*num.*29. vbi firmat, quid ſit vacare apud Sedem: & *num.*48. tenet vacare apud Sedem, eſſe vacare in Curia: non tamen è conuerſo, & *nu.*49. *&* 50. reſpondet ad gloſſ. *verb.in Curia, in cap. dict. ſtatutum,* quod vacare in Curia impropriè dicitur vacare apud Sedem & *num.*52. ſubdit, quòd vulgariter dici ſolet vacare in Curia, pro vacare apud Sedem, & *n.*53. concludit, quòd propriè loquendo, licèt vacare apud Sedem ſit vacare in Curia; non tamen è contra; ex Pute. *d. deciſ.*38. Et ego concludo, quòd vacatio apud Sedem eſt vacatio per obitum vera: aliæ autem vacationes dicuntur fictæ in Curia; & illa dicitur in corpore Iuris clauſa; aliæ verò non: quod non ſemel inter diſputandum mihi animaduertit Colluſitanus noſter Doctor Odoardus Pinto, vtriuſque Iuris conſultiſſimus, ac in Romana Curia Aduocatus integerrimus.

Demum à Ioannes XXII. *in Extrauag.Ex de-*
bito, de elect.& à Benedicto XII. *in Extrauag. Ad* 37
regimen;de præbend. reſeruata fuerunt Apoſtolicæ Sedi omnia beneficia electiua, & ea, quæ per obitum Cardinalium; & quorumcumque officialium Romanæ Curiæ vacarent. Verùm, cùm dictæ Extrauagantes fuiſſent temporales, & cum conditore expiraſſent, vt de dict. *Extrauag. Ex debito,* tradunt Mandoſ.*reg.*1. *Cancel. quæſt.*1.*ſub num.*1, Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1.*verb.beneficium,§.*2.*fallit.* 5. Nicol.Garc. *de benef. p.*5.*cap.*1.*num.*85. Lotter *de re benef.lib.*2.*q.*27.*num.*90.*Et de d. Extrauag. Ad regimen.* docent.Nicol.Garc *d.cap.*1. *num.*86 Lotter. *d.c.*27.*num* 97. ideò ab Innocentio VIII. & alijs ſubſequentibus Romanis Pontificibus eædem reſeruationes innouatæ, auctæ, ac declaratæ fuerunt, vt in regulis Cancellariæ Apoſt. continetur, ſigillatim inferiùs exprimendas diximus.

Sed antequam reſeruata beneficia ſimul & affecta 38
Sedi Apoſt. referamus, videndum eſt, quid ſit reſeruatio, & quid affectio? & in quo differant? Reſeruatio igitur eſt alicuius beneficij Eccleſiaſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe facta aduocatio, Æn. de Falcon. *in tract. de reſeruat. q.*1. Iacob,Simon. *eod.tract.quæſt.*1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.gloſſ.*31.*à princip.* Ioan.à Cochiet.*in reg.*1. *Cancel n.*12. Viuian. *in praxi iuriſpatr.lib.*14. *c.*1. *num.*5. Alia eſt reſeruatio generalis, alia ſpecialis Generalis, quando Papa reſeruat beneficia, quæ
tali modo vacabunt, v. g quæ per adeptionem ſe- 39
cundi, vt *in Extrauag. Execrabilis;* vel quæ in Curia vacabunt, vel beneficia Officialium, ſeu familiarium Papæ, & Cardinalium, vt *in Extrauag. Ad regimen.* Simonet.*de reſeruat.q.*4. Denique quoties reſeruatio eſt in corpore Iuris clauſa, vel per Extrauagantem inducta aut per regulas Cancellariæ, ea generalis dici poteſt, Ægid. Bellam. *conſ.* 34.

incip.

incip. Statuto, col. 5. vers. ad tertium, Simonet. *de re-*
seru. q. 4. num. 3. & 14. Specialis verò reseruatio ea
est quando certum corpus beneficij reseruatur
non tamen pro certa persona, vt quando reseruat
certam Præpositoram, vel Ecclesiam Cathedralem
suæ dispositioni, vt *in ca. si eo tempore de elect. in 6.*
40 Æn. de Falcon. *dict. tract. quæst. 2.* Operatur tamen
eundem effectum reseruatio, siue generalis sit, siue
41 specialis, habens decretum irritans. Mandos. *in*
rub. regularum Cancel. quæst. 4. Effectus autem il-
lius est, vt Ordinarij collatio facta de beneficio
reseruato nihil præstet, nec quidem titulum co-
loratum, Simonet. *de reseru. q. 48.* & qui illud ob-
tinet, si spolietur, non possit agere spolio, Simon.
de reseruat. q. 40. per tot. Ioan. à Cochier. *d. reg. 1. à*
num. 18. Et demum tanta est vis reseruationis, vt
etiamsi Papa daret alicui facultatem conferendi
omnia, & quæcunque beneficia; non tamen in-
cluderentur reseruata. Rot. *decis. 3 de offic. Legati,*
in nouiss. Æn. de Falconib. *de reseruat. effectu. 6.* Si-
42 monet. *eodem tract. q. 41. per tot.* Ioan. à Cochier.
d. reg. 1. ex num. 17. Reseruationes istas cessare in
Gallia, & Germania referunt Rebuff. *ad reg. 4. Can-*
cel. in princip. & Simonet. *de reseruat. quæst. 1. n. 3.*
quibus in locis plurimum Iurisconsultorum au-
ctoritate docent ex eo procedere, quia habent fa-
cultates beneficia conferēdi reseruationibus, & ex-
pectatiuis non obstantibus, Galli, scilicet, à Leone
X. anno 1516. Germani verò à Nicolao V. Bene-
ficia quoque quouis modo vacantia etiam reserua-
ta Episcopus liberè confert, quod *infrà post nume-*
rum 94. late declarabimus.
43 Quod ad beneficia affecta attinet, de quibus
infra post vers. 95. tractabimus, te scire volo, illa
in multis distare à reseruatis: quia reseruatio re-
spicit actum verbalem & expressum, vt si Papa per
Constitutionem, aut solo verbo dicat, *reseruamus*;
dicitur reseruatio. Affectio verò respicit actum
realem, & factum, ex quo tacita reseruatio oritur,
vt cùm Papa apponit manum super dispositione
alicuius beneficij, etiamsi prouisio fuerit nulla,
vtpotè facta inhabili, incapaci, vel propter subre-
ptionem, aut alium defectum, Simonet. *in tract.*
de reseruat. beneficij, q. 64. nam tunc dicitur affe-
ctio, ita vt omnes inferiores amplius se intromit-
tere non valeant, vt declarant Æn. de Falconib.
de reseruat. præl. 3. Mandos. *in procem. reg. Cancell.*
5. num. 1. Bursat. *cons. 116. num. 62. lib. 2.* Gonzal.
ad reg 8. Cancel. gloss. 52. à princip. Viuian. *d. cap. 1.*
ex n. 59. Hinc dicitur, quod affectio Papæ indu-
44 catur, seu resultet ex commenda, vel vnione ad
vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex de-
creto apposito per Papam de dimittendo, vel ex
præuentione collationis nullæ, vel ex renuncia-
tione facta in manibus Papæ, vel ex manus appo-
sitione super electione, de quibus omnibus *infrà*
agemus post *n. 86.* nunc verò videamus, quæ sint
beneficia reseruata?
45 Primò igitur dispositioni Sedis Apostol. reser-
uantur quæcunque beneficia vacatura per obitum
S.R.E. Cardinalium. Ita habetur *in d. Extrauag.*
Ad regimen. inuocata per *reg. 1. Cancellar.* & do-
cent Hieronym. Paul. *in praxi Cancell. §. de benefi-*
ciis generaliter reseruatis, vers. item beneficia Car-
dinalium. Ludouic. Gom. *in reg de impetran. bene-*
fic. vacan. per obitum famil. Card. q. 13. sub num. 11.
Bursat. *consil. 126. num. 9. lib. 2.* Gonzal. *ad reg 8.*
Cancell. gloss. 51. num. 6. Lotter. *d. lib. 2. q. 27. n. 48.*
& 85. Viuian. *in praxi iurispatron. lib. 14. c. 1. n. 14.*
in vlt. impres.

Secundò, Eiusdem S. Sedis Apostolicæ disposi- 46
tioni reseruantur quæcumque beneficia vacatura
per obitum Officialium Sedis Apost. videlicet,
Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Audi-
torum, litterarum contradictarum, & Apostolici
Palatij causarum Auditorum, Correctorum, &
Scriptorum litterarum Apostolicarum, ac Pœniten-
tiarij præfatæ Sedis, ad Abbreuiatorum, necnon
commensalium, & aliorum quoruncumque Ca-
pellanorum Sedis eiusdem, & etiam quorumcum-
que Legatorum, siue Nunciorum, ac in terris Ec-
clesiæ Romanæ Rectorum, & Thesaurariorum,
per Romanos Pontifices specialiter deputatorum,
seu missorum, aut deputandorum, aut mittendo-
rum in posterum, vbicumque dictos Legatos, vel
Nuncios, seu Rectores, aut Thesaurarios, ante-
quam ad Romanam Curiam redierint, seu ve-
nerint, rebus eximi contigerit ab humanis, vt *in*
d. Extrauag. Ad Regimen. expressè dicitur, quas
reseruationes in eadem *Extrauag.* expressi Apo-
stolicæ Sedis Officiales antè obitum eorum esse
desierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo of-
ficiales erant, obtinebant, declarans nihilominus
beneficia quæ dictæ Sedis Officiales, qui ratione
officiorum suorum huiusmodi eiusdem Sedis No-
tarij erant etiam dimissis ipsis officiis, & quando-
cumque assequuti fuerint, sub huiusmodi reserua-
tionibus comprehendi. Vnde Put. *decis. 157. lib. 1.* 47
correct. ait *per Extrauag.* beneficia Abbreuiato-
rum de minori esse reseruata, & Lotter. *d. q. 27. n. 97.*
in fine, per Rot. *in Ferrarien. Canonicatus 26. Apri-*
lis 1624. coram R.P.D. meo Pirouano tenet, reser-
uationem Protonotariorum posse dici clausam in
corpore Iuris. Et est notandum quoad hunc affe- 48
ctum reseruationis, veros familiares, & continuos 49
Papæ commensales esse omnes Referendarios, &
& alios Officiales ex Palatio Apostolico panem
habentes, Protonotarios, Subdiaconos, Auditores
Rotæ, Acolytos, Scutiferos, Secretarios, litterarum
Apost. scriptores, Cubicularios, ac Milites S. Pe-
tri, & reliquos Officiales Romano Pontifici pro
tempore existenti in Palatio deseruientes, aut cu-
stodiam facientes, licèt in eodem non habitaue-
rint, nec habitent, nec forsan habitabunt, nec in
titulo comederint, nec comedant, nec in
futurum forsan comedant, vt statuitur *in const. 78.*
& 79. Pauli III. *& constit. 44.* Iulij III prout re-
ferunt Gonzal. *d. gloss. 51. n. 17.* & Ioan. à Cochier
in reg. 3. Cancell. n. 34.
Tertiò. Beneficia quæcumque vacantia, & vaca- 50
tura, per promotionem ad Patriarchatum, Archie-
piscopatum, Episcopatum, vel Monasteriorum re-
gimina, sunt Sedi Apost. reseruata; *dict. Extrauag.*
Ad regimen. Æn. de Falcon. *de reseru. q. 2. princip.*
sub n. 12. Simonet. *eod. tract. q. 27.* Mandos *ad reg. 1.*
Cancell. q. 13. & 14. Anast. Germon. *de indult. Card.*
§. Si verò, à num. 20. Flamin. Paris. *de resign. benefic.*
lib. 3. q. 1. n. 76. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 51.*
n. 35. Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 6. n. 30.* Ego ipse
d. p. 3. alleg. 58. n. 66. vbi *numeris seqq.* latè tractaui-
mus an, & quando beneficia obtenta vacent per
promotionem ad Episcopatum?
Quartò. Beneficia vacantia per dispositionem, 51
priuationem, translationem, aut muneris conse-
crationis susceptionem Auctoritate Apost. factas
vel fiendas, sunt Sedi Apost. reseruata, *d. Extrauag.*
Ad regimen. Flamin. Paris. *de resig. lib. 2. q. 16. n. 27.*
Gonzal. *d. glos. 51. n. 32.* Ioan. à Cochier. *ad reg. 1.*
Cancel. n. 22. vers. quintus, Viuian. *in praxi iurispat.*
lib. 14. c. 1. n. 16. in vlt impress.

Quintò.

52 Quintò. Beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quotumcumque Prioratuum, Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, Apostolica auctoritate prouisorum, seo prouidendorum, sunt Sedi Apost. reseruata *Extrauag. Ad regimen*, Simonet. *q.26.num.1.* vbi declarat procedere non solùm in vacatione, quæ prouenit ex decreto Papæ, sed etiam ex dispositione Iuris, quamuis tale decretum non adsit, Bursat. *cons.126.n.96.li.2.* Gonzal. *d.gloss.5.t.à n.51.* Viuian. *d.c.1.n.18.& 19.* Lotter. *de re benef. lib.2.q.27. à num.37.* Secùs autem erit, si collatum fuerit secundum beneficium, non à Papa, sed ab Ordinario: quia tunc, si primum beneficium incompatibile vacauerit in mense Ordinarij, illius prouisio spectabit ad Ordinarium, iuxta ea, quæ resoluit Gonzal *gloss.15.§.2.*

55 Sextò. Beneficia quoque, de quibus in concordia, vel discordia electi, vel postulati, fuit facta electio, vel postulatio, quæ postmodum fuit cassata, seu repulsa, vel renunciata, admissaque renunciatio, vt in *d. Extrauag. Ad regimen. vers. necnon si forsan.* Lidouic. Gom. *ad reg. de triennali, q.13.n.10.* Hieron. Paul. *in praxi Cancel.§.sequuntur beneficia super quibus.* Viuian. *d.c.1.n.17.* Ioan. à Cochier. *in reg.1.Cancel.vers.Sextus.*

54 Septimò. Beneficia vacantia per execrabilitatem, nempe, quando quis assequutus fuit secundum beneficium incopatibile cum primo: quia non solùm vacat primum, & est reseruatum Sedi Apostolicæ, si ab eadem Sede secondum beneficium obtinuit; sed etiam si statim primum non dimittit, sed de facto illud cum secundo habere prætendat, vacat similiter secundum, & sic vtrunque, & eorum prouisio remanet Sedi Apostol. reseruata, *Extrauag. Execrabilis §.qui verò deinceps, & §. quæ omnia, de præbend.* Ioan.XXII.quæ etiam renouata est *per regul. Cancell.* referunt Gonzal. *dict. gloss.51. num. 38.* Ioann. à Cochier. *vbi sup. vers. octauus.*

55 Octauò. Beneficia quæcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Trid. decreta disposuerunt, & disponent in futurum, & ea etiã, de quibus per dictos Ordinarios: aut alios collatores contra eiusdem Concilij decretorum formam dispositum fuerit dispositioni summi Pontificis reseruantur *in reg.1.Cancel.*vt referunt Gonzal. *d.gloss.51.num.48.* Ioan.à Cochier. *vbi sup.vers. Decimus.* Viuian. *d.ca.1.ex n.23.* Veloti, si conferant aliquod beneficium Curatum ei, qui vigesimumquintum suæ ætatis annum nondum attigerit; quod est contra decretum eiusdem Concil. *sess. 7.de reform.cap.3.* Vel, si conferant, Personatus, Officia, præbendas, Portiones, aut quælibet alia beneficia, quibus onera varia sunt annexa, puta, vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent, iis qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, quod est cõtra decretum Concilij Trind. *sess.22.de reform.c.4.* Vel si conferant beneficium aliquod, etiam simplex, alicui, qui saltem Prima tonsura initiatus, & decimoquartò suæ ætatis anno constitutus non sit, quod est contra decretum Concil. *sess.23.de reform.cap.6.* Vel, si conferant officia, aut dignitates, quæ Scholastriæ dicuntur, iis, qui non sint Doctores, vel Magistri, aut Licentiati in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, quod est contra decretum eiusdem Concilij *sess.23 de reform.cap.18. vers.de cætero.* Vel, si conferant aliquam ex Dignitatibus, quibus animarum cura subest, ei, qui saltem vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrinam ad suum munus exequendum necessariam non habuerit, aut si conferant Dignitatem, Canonicatum, seu portionem ei, qui eo Ordine sacro non sit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, sue Portio requirit, aut in tali ætate constitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod est contra decretum eiusdem Concilij *sess.24.de reform.cap.12.* Vel, si Præbendam Pœnitentiariæ conferant alicui, qui Magister non sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annorum 40. quod est contra eiusdem Concilij *sess.24. de refor. cap.8.* Vel, si conferant beneficia filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, consistententia in Ecclesiis vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quod est contra decretum Concilij *sess. 25. de refor.c.15.*

Nonò. Monasteria virorum valorem annuum 56 200.florenorum communi æstimatione excedentia, vt *in reg.4.* referunt Ioan. à Cochier. *dict. reg.1. Cancel. vers.duodecimus,* & Viuian. *d.cap.1 num.31.*

Decimò. Beneficia vacatura Sede Patriarchali 57 Primatiali, Archiepiscopali, Episcopali, aut Abbatiali, vel alterius collatoris, seu collatricis vacante per obitum, aut dimissionem, seu amissionem, vel promotionem vsque ad promotionem, vel prouisionem successorum, & pacificam illorum possessionem adeptam, quando collatio, seu dispositio, ad quemlibet illorum, vel illarum pertinet, dummodo nõ sit simultanea cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertineat, vt *per Bullam Pij V.* Incip. *Sanctissimus, de anno 1576. in reg.3. Cancellariæ, in 2.p.* referunt Ioan.Gabr. *cons.197.lib.1.* Ioan.à Cochier. *d.reg.1. Cancel. vers.decimusquartus,* Viuian. *d.c.1. num.32.* Ego ipse *d.p.3.alleg.57.ex n.90.* latè Nouar. *in sum. Bullar.tit.de beneficiis vacantibus Sede Episcop.vacante,* vbi multipliciter declarat.

Vndecimò. Omnes Dignitates maiores post 58 Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus necnon valorem decem florenorum sori communi æstimatione excedentes, principales in Collegiatis Ecclesiis, vt *in reg. 4. Cancel.in 1.par.* referunt Ioan. à Cochier. *d.reg.1. vers. decimusquintus.* Viuian. *d.cap.1. n.3.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.5. collect. 1670.* Ego ipse *d. alleg.57.ex n.94.* latè Rot. *in Arian. Archidiaconatus 26.Iunij 1637.coram R.P.D.Verospio,* impressa per Paul.de Rubeis *d.decis.236.tom.3.deuers. alias p.7.recen.* vbi etiam quod vt hæc *reg.4.* locum habeat, non solùm requiritur qualitas dignitatis, sed etiam vt illius redditus excedat annuum valorem decem florenorum, & *à n.18.* attestatur Cancellariam in Dignitatibus vacantibus in Ecclesiis Cathedralibus, aut Metropolitanis nunquam requirere expressionem valoris, sed secus esse in Collegiatis Quæ autem dicantur dignitates ma- 59 iores post Pontificalem in Cathedralibus Ecclesiis, & principales in Collegiatis, ex consuetudine prouincialium, & Ecclesiarum, dignosci potest. gl. *verb.electionis, prope fin.in c.dilecti rationi, de offic. Legati, lib.6.* Azor. *instit.moral.p.2.lib.6.c.34.q.10. vers.per tertiã regulã,* Flam.Paris. *de resig.benef.li.2. q.1.n.8.& 83.*quos refero *d.alleg.57.n.95.*vbi *n.97.* addo principalem eam dici dignitatem, quæ in Ecclesia Collegiata omnium maxima est; & *n.98.* intelligendo de dignitatibus principalibus actu

V &

& *n.*100. & *seqq.* quòd sub hac reseruatione in-
cluditur vna tantùm principalis qualibet Colle-
giata, nisi in aliqua Cathedrali essent duæ digni-
tates maiores post Pontificalem, & in Collegiata
duæ principales, æquales; quia ambæ erunt reser-
uatæ: & *n.*102. amplio etiam, vbi tantùm adest &
vna dignitas, & quamuis prima dignitas esset vni-
ta Capitulo.
60 Duodecimò Prioratus, Præposituræ, Præposi-
tatus, ac aliæ Dignitates Conuentuales, & Præce-
ptoriæ generales Ordinum quorumcumque, sed
non Militarium vt *in eadem reg.*4. *Cacel. in* 2.*p.* re-
ferunt Ioan. à Cochier. *d. reg* 1. *vers. decimus sextus*,
Viuian. *d. cap.* 1. *n.* 34 Ego ipse *d. alleg.* 57. *ex n.* 103.
vbi *n.* 104. addo, quòd sub hac reseruatione ca-
dunt Dignitates principales Regularium, Con-
uentualium, seu Monasteria Fratrum, quæ non re-
guntur per Abbates; non tamen Prioratus, Præ-
posituræ, & aliæ Dignitates temporales, vt Ordi-
num Mendicantium: & *n.* 105. quòd dum reser-
uantur Prioratus Conuentuales, veniunt Prioratus
soliti dari in Commendam.
61 Decimotertiò. Beneficia familiarum, & conti-
nuorum commensalium S.R.E. Cardinalium, quæ
obtinuerint, & obtinebunt, (eorum familiarita-
te durante;) quamuis priùs illa adepti fuissent
etiamsi ab ipsa familiaritate per obitum dictorum
Cardinalium, vel aliàs recessserint, vt *in d. reg.* 4.
Cancel. in 3.*p.* & referunt Ioan. à Cochier. *d. reg.* 1.
vers. decimusseptimus, Viuian. *d. c.* 1. *n.* 35. Ego ipse
d. alleg. 57. *ex n.* 106. vbi latè, qui dicantur fami-
liares quoad hoc propositum?
62 Decimoquartò. Beneficia quorumcunque Col-
lectorum (vnicorum in quacumque ciuitate, vel
diœcesi, qui suo tempore officia exercuerunt,) &
Subcollectorum, fructuum, & prouentuum Ca-
meræ Apostolicæ debitorum; illa, videlicet, bene-
ficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtine-
bant, & in quibus, seu ad quæ ius tunc eis com-
petebat, vt *in reg.* 5. *Cacel.* referunt Ioan. à Cochier.
d. reg. 1. *vers. decimusoctauus*, Simonet. *de reser. q.* 23.
Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 5. *collect.* 1647. Caua-
ler. *decis.* 16. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 37. Rot. *in Cremonen.*
Canonicatus, 14. *Ianuarij*, & 15. *Aprilis*, 1630. *coram*
R. Duran & *in Cæsaraugustana Canonicatus*, 10. *Iu-*
nij, 1630. coram eodem, quæ reperitur impressa
p. 5. *recent. decis.* 385. & eadem Rota coram Duno-
zetto *decis.* 261. *ead. p.* 5. *recent.* Ego ipse *d. alleg.* 57.
ex n. 115. vbi *n.* 116. resoluo non requiri exercitiũ
officij Collectoris, vt eius beneficia sint reseruata:
& *n.* 118. addo reseruata esse beneficia Subcolle-
ctoris vnici in vna ciuitate, vel diœcesi: licèt ibi
sit Collector generalis, vel in prouincia Subcolle-
ctor generalis: & *n.* 123. quòd beneficia, quæ Col-
lectores habuerunt tempore officij, sunt reseruata,
63 etiamsi ante officium illa obtinuissent, Et sufficit,
quòd aliqua temporis parte quis fuerit vnicus
Subcollector, Rot. *in Licien. Canonicatus*, 19. *Fe-*
bruar. 1629. *cor. R. P. D. Duran.* quamuis Subcol-
lectoriam non acceptauerit, aut exercuerit, cùm
sola deputatio sufficiat, etiam quòd illam non vi-
derit, nec receperit, iuxta magis receptam senten-
tiam, Mandos. *ad reg.* 4. *Cancel. q.* 4. Simonet. *de re-*
ser. q. 33. *n.* 8. *cum seq.* Æn. de Falcon. *eodem tract.*
q. 3. *princ. n.* 16. Cochier. *super d. reg.* 4. *n.* 20. Veral.
decis. 141. *n.* 2. *p.* 2. Pute. *decis.* 329. *n.* 4. *in correct.*
Rot. *dec.* 12. *de Præbend. in nouis*, & *in dictis Cremõ.*
64 *Canonicatus*, & *Cæsaraugustana Canonicatus*, vbi
quoque fuit dictum, quòd quis vnicus Subcolle-
ctor præsumitur, nisi contrarium probetur.

Decimoquintò. Omnia & singula beneficia Ec- 65
clesiastica quorumcumque Curialium, quos dum
Curia Romana de loco ad locum transfertur,
eam sequendo decedere contigerit in quouis loco,
quantumcumque etiam à dicta Curia remoto vt *in*
reg. 6. *Cancel.* referunt Ioan. à Cochier. *dict. reg.* 1.
vers. decimusnonus, Viuian *d. c.* 1. *n.* 39. Ego ipse *d.*
alleg. 57. *ex n.* 127.
Decimosextò. Beneficia omnia Cubiculario- 66
rum, etiam honoris nuncupatorum, ac Cursorum
suorum, vt *in reg.* 7. *Cancel.* referunt Ioan. à Co-
chier. *d. reg.* 1. *vers. vigesimus*, Aloys. Ricc. *p.* 5. *col-*
lect. 1695. Viuian. *d. c.* 1. *num.* 40. Ego ipse *d. alleg.*
ex n. 129. vbi *n.* 131. addo cursores Papæ esse il-
los, qui habent locum ad instar Tribunalis, quòd
vulgò *banchum cursorum*, nuncupatur; quorum of- 67
ficium est Cardinalibus intimare Capellas, &
Consistoria Papæ, & alia similia; vocantúrque Cur-
sores ad differentiam eorum, qui mandatarij di-
cuntur.
Decimoseptimò. Quicumque Canonicatus,
Præbendæ, ac Dignitates, personatus, & officia in 68
S. Ioan. Lateranensis, & Principis Apostolorum, ac
S. MARIÆ Maioris de Vrbe Ecclesiis, necnon ad
collationem, prouisionem, & præsentationem, seu
quamuis aliam dispositionem S.R.E. Cardinalium
à Romana Curia absentium ratione suorum Epis-
coporum Cardinalatus, ipsorum Cardinalium ti-
tulorum, & Diaconiatum spectantia, quandiu ab-
sentia sua durauerit, Canonicatus, & Præbendæ,
Dignitates Personatus, & administrationes, & offi-
cia, cæteraque beneficia cum cura, & sine cura va-
cantia, & in antea vacatura, tam in eadem Vrbe
quam in Ecclesiis, ciuitatibus, & diœcesibus di-
ctorum Episcopatuum consistentia, vt *in reg.* 8.
Cancel. referunt Viuian. *d. c.* 1. *n.* 41. Ego ipse *d. all.*
57. *ex n.* 132. Aloys. Ricc. *p.* 5. *collect.* 1672.
Decimooctauò. Beneficia omnia Ecclesiastica 69
cum cura, & sine cura sæcularia, & quorumuis Or-
dinum Regularia qualitercumque qualificata, &
vbicumque existentia in singulis Ianuarij Februa-
rij, Aprilis, Maij, Iunij, Augusti, Octobris, & No-
uembris mensibus, extra, Romanam Curiam alias
quàm per resignationem quocumque modo vaca-
tura, vt *in reg.* 8. *aliàs* 9. *Cancel.* de qua latè dixi *d.*
alleg. 57. *ex n.* 140.
Decimononò. Beneficia Regni Germaniæ va- 70
cantia in mensibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij Se-
ptembris, & Nouembris, vt *in Constit.* 1. *Nicolai*
V. & referunt Gonzal. *d. gloss.* 51. *n.* 17. & 99. Vi-
uian. *d. c.* 1. *n.* 43. Ioan. à Cochier. *d. reg.* 1. *vers.* 23.
Ego ipse *d. alleg.* 57. *n.* 54.
Vigesimò. Canonicatus, & Præbendæ Ecclesiæ 71
Cæsaraugustanæ Metropolitanæ de regulari in sæ-
cularem erectæ, quæ vacauerint in mensibus Ia-
nuarij, Aprilis, Iunij, & Octobris, vt in eius ere-
ctione fuit statutum, & referunt Ioan. à Cochier.
d. reg. 1. *vers.* 35. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 55. Gonzal. *d. gl.* 51.
n. 116. Ego ipse *d. alleg.* 57. *n.* ...
Vigesimoprimò Beneficia vacantia in Abbatia 72
S. Crucis Ordin. Camaldul. diœcesis Eugubinæ *per*
Constit. 107. Gregorij XIII incip. *Vt, Apostolica de*
anno 1578. referunt Ioan. à Cochier. *d. reg.* 1. *vers.*
27. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 47. Ego ipse *d. alleg.* 57. *num.* 13.
Sed deinde fuit vnita hæc Abbatia Collegio Ger- 73
manico de Vrbe pro sustentatione nobilium Ger-
manorum, qui in d. vrbe litteris, ac Theologiæ assi-
duè operam nauant.
Vigesimosecundò. Beneficia cum cura, & sine 74
cura sæcularia, & quorumuis Ordinum, etiam S.
Ioannis

Ioannis Hierosolymitani, & aliarum quarumuis Militiarum regularia quæcunque vacantia propter crimen hæresis per Constit. 29. Pij V. incip. Cùm ex Apostolatus, sub dat. 6. Kalen. Febru. 1566. in Bullario nouo, tom. 2. pag. 213. vt referunt Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 2. q. 16. n. 29. Nic. Garc. de benef. p. 3. c. 1. n. 81. Gonzal. d. glos. 51. num. 101. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. resolut. 333. vers. 2. Piasec. in praxi Episcop. p. 1. c. 5. ante num. 4. Azor. inst. mor. p. 2. lib. 6. c. 34. q. 12. vers. Pij quoque, Vgolin. de potest. Episcopi, c. 50. §. 2. vers. secundo, Viuian. d. c. 1. n. 45. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 25. Aloys. Ricc. in collect. decis. collect. 1699. Nouar. in sum. Bullar. tit. de beneficiorum reseruatione ob hæresim. Ego ipse d. alleg. 57. n. 36.

75 Vigesimotertiò. Beneficia vacantia per simoniam, quia æquiparatur hæresis, seu læsæ maiestatis crimini. cap. 1. vbi glos. vlt. de testib. lib. 6. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiastici, p. 2. c. 5. n. 36.

76 Vigesimoquartò. Beneficia collata personis prohibitis propter suum genus, veluti descendentibus ex sanguine infecto, aut ex genere, seu stirpe de hæresi condemnato, aut ratione alicuius particularis statuti à Sede Apostolica confirmati, vel concessionis, aut priuilegij per Constit. 66. Gregorij XIII. incip. In Ecclesiis, sub dat. Idib. Nouembris 1580. est in Bullario nouo, tom. 2. pag. 448. referunt Flamin. d. q. 16. n. 31. Gonz. d. glos. 51. n. 12. Aloys. Ricc. d. resol. 333. vers. tertio, Azor. d. quæst. 12. vers. Greg. XIII. Vgolin. dict. §. 2. vers. tertio Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 26. Viuian. d. c. 1. n. 46. Ego ipse d. alleg. 57. n. 40.

77 Vigesimoquintò. Beneficia quæcumque recepta in confidentiam, quæ vacant ipso iure Apostolicæ Sedi sunt reseruata, per Constit 85. Pij IV. incip. Romanum Pont. in Bullario nouo, tom. 2. pag. 120. & per Constit 78. Pij V. incip. Intolerabilis, referunt Nau. in manu. c. 23. sub n. 110. vers. 3. Flamin. de resign. benef. lib. 2. q. 16. n. 28. & de confident. benef. q. 7. Aloys. Ricc. d. res. 333. vers. septimo, Azor. d. q. 12. vers. idem Pius IV. Vgolin. d. §. 2. vers. septimo, Piasec. d. c. 5. n. 4. in princ. Franc. Leo d. cap. 5. n. 24. Io. à Cochier. d. reg. 1. vers. 24. Viuian. d. c. 1. nu. 44. Ego ipse d. alleg. 57. n. 41. Sanch. in consil. moralib. li. 2. c. 3. d. 34. n. 13. vers. tertia pœna, Filliuc. de statu clericor. tr. 4. cap. 21. n. 16. nouissimè Gonzales de Salzedo de lege politica lib. 2. ca. 16. n. 65. vbi etiam quod fructus decursi Sedi Apost. Acquiruntur.

78 Vigesimosextò. Beneficia Parochialia collata non seruata forma Concilij Trid. sess. 24. de refor. c. 18. per Const. 32. Pij V. incip. In conferendis, quæ habetur in Bullario nouo, nu. 2. pag. 219. referunt Flam. d. lib. 2. q. 16. n. 32. Azor. d. q. 12. vers. eiusdem Pij V. Aloys. Ricc. d. resol. 333. vers. octauo. Vgol. d. §. 2. vers. octauo Franc. Leo d. c. 5. n. 26. & 22.

79 Vigesimooctauò. Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia eorúmque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, testes & Notarios, per Constit. 2. Alexandri VI. incip. In eminentia, in Bullario nouo, tom. 1. p. 400. referunt Rota decis. 161. p. 2. diuers. Gonzal. d. gloss. 52. n. 105. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. Cancel. vers. 28. Viuian. d. c. 1. n. 48. ego ipse d. alleg. 57. n. 55.

80 Vigesimononò. Beneficia vacantia ob non factam publicationem resignationis, per Const. 85. Gregorij XIII incip. Humano vix iudicio, sub dat. Nonis Ianuarij, 1584. in Bullario nouo, tom. 2. p. 469. referunt Flamin. de resig. lib. 11. in præfat. n. 5. Quarant. in sum. Bullarij, verb. beneficium resignatorum publ. Gonzal. d. glos. 51. n. 106. Nic. Garc. de benef. p. 11. c. 3. à n. 273. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 29. Viuian. d. c. 1. n. 49. Ego ipse d. alleg. 57. n. 46.

81 Trigesimò, Beneficia vacantia per violationem sequestri, lite pendente in Romana Curia, Clem. vnic. §. si quis autem, de sequest. possess. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. n. 8. & 59. Vtrum autem beneficium, quod vacat per violationem sequestri, possit impetrari per quemcumque? & an comprehendatur sub claus. siue alio quouis modo: vide Mohed. dec. 2. de sequest. possess.

82 Trigesimoprimò Beneficia illorum, qui se ipsos pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt, pro consequendis beneficiis, aut beneficia impetrant pro aliis, vt aliquid consequantur, vel quando pro se ipsis impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, per Constit. 12. Pauli IV. incip. Inter ceteras, sub dat. 27. Nouembr. 1557. in Bullario nouo, tom. 1. pag. 731. referunt Gonzal. d. gloss. 52. n. 107. Ioan. à Cochier. de reg. 1. vers. 30. Viuian, d. c. 1. n. 30. Ego ipse d. alleg. 57. n. 56.

83 Trigesimosecundò. Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, per Constit. 92. Sixti V. incip. Cum sacrosancta, publicatam Romæ 28. Ianuarij 1589. in Bullario nouo, tom. 2. pag. 653. refert Quaran. in Sum. Bullarij, verb. Habitus clericalis.

84 Trigesimotertiò Beneficia omnia, quæ per resignationem, vel obitum auctoritate Apost. conferuntur cum decreto, quòd prouisus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menses, aut aliud tempus dimittere teneatur, & quòd de eo per Sedem Apostolicam duntaxat prouideri possit, vt per Monet. de opt. Canon. c. 3. n. 44. Franc. Leo d. c. 4. n. 37.

85 Trigesimoquartò. Beneficia collata à Cardinalibus vigore suorum Indultorum, quando illi, quibus fuerunt collata si citra montes intra quatuor menses, & si vltra montes intra octo menses nouas prouisiones non obtinuerint, ac litteras Apostolicas non expedierint; nam lapso dicto tempore eo ipso vacant de nouo talia beneficia, & dispositioni Sedis Apostolicæ reseruantur per Cardinalium indultum prope fin. vt referunt Gonzal. d. gl. 51. à nu. 109. Io. à Cochier. d. reg. 1. vers. 31. Viui. d. c. 1. n. 31. Ego ipse d. alleg. 57. n. 52.

86 Trigesimoquintò. Beneficia litigiosa, quæ licèt non dicantur propriè reseruata, tamen ad effectum, vt Ordinarius non possit prouidere, idem importat litigium, quod reseruatio, cap. 1. vt lite pend. lib. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. quæst. 3. à n. 126. & gl. 51. à n. 121. Viuian. d. c. 1. n. 53. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 32. vbi id intelligendum esse ait in beneficiis impetratis propter crimen: quia tunc illa non sunt litigiosa, sed persona accusata: vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in mense Ordinarij, poterit Ordinarius liberè conferre, Simonet. de reseruat. q. 10. n. 5. 87
Quoad hunc effectum beneficium dicitur litigiosum, quando agitur de iure reali super collatione facta. Rota decis. 342. n. 2. p. 1. recen. & ex commissione causæ appellationis ex citatione cum inhibitione, vt illius exequutione, ead. Rota dec. 455. n. 1. p. 2. recent. Et ideò non dicitur litigiosum, nisi lis sit super titulo: eadem Rota dec. 356. nu. 3. in fine p. 1. recent. vel quando non petitur vt suum, sed vt sibi conferendum, eadem Rota dec. 253. n. 5. par. 2. recent.

88 Trigesimosextò. Beneficia deuoluta ad Papam, secundum Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 2. q. 16. num. 21. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 33. Viuian. d.

*cap.1.num.*25. quamuis Gonzal. *d.gloss.*51. *n.*109. contrarium non probabiliter sentiat.

89 Trigesimoseptimò Beneficia affecta, vt docent Ioan. à Cochier. *d.reg.*1.*vers.*34. Viuian. *d.c.*2.*n.*54.

90 Multis autem casibus dicuntur esse affecta beneficia. Primò, si Papa beneficium det in commendam, vel in eo administratorem apponat: nam ex appositione manus Papæ in tali Commenda, remanet beneficium affectum, vt cessante Commenda, vel administratione Papa solus prouidere debeat, Gonzal. *glos.*52.*n.*11.*cum seqq.* Viuian. *dict. c.*1.*n.*93. qui ex alijs addunt hoc ipsum procedere in vnione facta de aliquo beneficio ad vitam alicuius. Secundò, si Papa concedat alicui mandatum de prouidendo de certo beneficio, etiam ante vacationem, *Extrauag. fin. §. Romani, de prabend.* Simonet. *de reseru. quæst.*60.*num.*1. Flamin. Paris. *de resign. benef. lib.*12. *q.*18.*num.*9. Gonzal. *glos.*52. *n.*13. Viuian. *d.c.*1. *n.*64. Tertiò, si Papa apponat decretum alicui de dimittendo beneficium in eius manibus, de quo suprà diximus *n.* 84. vide Gonzal. *gloss.*52.*n.*14. Diuian. *d.c.*1.*n.*65. Quartò, si Papa iure præuentionis, ac præuenire intendens, contulit alicui beneficium, & collatio non reueat ex aliquo defectu impetrantis, vel alias sit inutilis, quia ampliùs non poterit Ordinarius se intromittere in dispositione illius vacationis quamuis contigerit in suo mense Ordinario, Gonzal. *glos.*52. *n.*15. Viuian. *d.c.*1. *n.*66. Vbi cum Nicol. Garc. *de benefic.p.*5.*c.*1 §.2.*n.*138. idem dicit vbi collatiò facta fuerit absenti, qui ante collationem decessit.

91 Quintò, si Papa electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedat, *c. si eo tempore* 45 *de elect. lib.*6. Æn. de Falcon. *de reseru. prel.*3. *sub num.*4.

92 Gonzal. *glos.*52.*n.*19. Viuian. *d.c.*1. *n.*68. Sextò, beneficium remanet affectum per resignationem de eo factam in Curia, in qua Papa semel manum apposuit, prouidendo resignatarium, si resignatio vel sit inualida, vel effectuatione non fuerit sequuta, Ludouic Gom. *in reg. de infirm. resig. q.*33. *n.*1.*vers.& tenende istam partem,* Gonzal. *glos.*52.

93 *n.*16. Viuian. *d.c.*1.*n.*67. qui de resignatione simplici sunt intelligendi: nam, si loquamur de illa, quæ fit in fauorem, contrarium sustinuit Rot. *in Leodien. Canonicatus S. Dionysij,* 25. *Maij,* 1626. *coram R.P.D. meo Pirouano.* ex eo, quia quando resignatio emanauit ad fauorem certæ personæ, & non sustinetur, & interim resignans moritur, tunc secundùm voluntatem Papæ limitatè manum apponentis ad vacationem per resignationem, censetur beneficium vacare per obitum, secundùm Achil. *decis.*14 *de restit. Spoliator. & decis.*419 *p.*1. *diuers.* Flamin. Paris. *de resi n. benef. lib.*11.*q.*2.*nu.*4. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel glos.*52.*n.*49 Nicol. Garc. *de benef.p.*5.*c.*1.*n.*155 *& seq.* & fuit resolutum *in Vallisoletana Decanatus* 11. *Decembris* 1600. *coram bonæ mem. Card. Mellini, & in Leodien Canonicatus*

94 28. *Iunij* 1621. *coram bonæ memoria Remboldo;* nam quia in istis resignationibus ad fauorem intentio resignantis non est resignare, nisi quatenus acquiratur resignatario; nec intentio Papæ est admittere, nisi iuxta intentionem resignantis, atque ita quatenus acquiratur resignatario: vnde data resignatione inualida ex quacumque causa vacatio non contingit; quia nunquam ius à resignante abdicatur, dum non acquiritur personæ nominatæ, & ea cessante cessat & voluntas Papæ apponendi manum ad prouisionem ex vacatione per resignationem, post quam mouetur, in quantum desiderat resignans, & hæc est ratio, quam ponderauit Rot. *decis.*14.*de restit. spoliat.* penes Achil. & *decis.*419 *p.*1.*diuersor.* & priùs dictum fuerat per Abbat. *in cap. inter dilectos, n.*10 *de excessib. Prel.* & per alios vim non facientes, siue Papa prouideat conditionaliter, siue purè, sed in præsumpta voluntate Papæ, quæ totum facit in distinguenda affectione secundùm contingentiam casuum, prout aduertunt Lap. *in c. si tibi absenti,* & *ibi* Gemin. *num.*18. & Franch. *n.*14. *de prabend. in* 6 Anchar. *cons.*58.*in princ,* Roman. *cons.*335.*n.*14. Non obstat, quòd contrarium etiam, quando prouisio emanauit ad fauorem certæ personæ, & tenuerit ex aliqua causa inualida resignatio, tenuerint Dec. Roman. Simonet. Anchar. & alij quamplures allegati à Rot. *decis.*570.*n.*4.*p.*1.*recent. per Extrauag. ad Romanum. §. Romani quoque de praben. inter commun.* quia text. ille loquitur, quando Papa beneficium reseruat, & inhibet Ordinario, ne conferat, tunc nisi consummata prouisione Papæ semper secundùm magistralem doctrinam Abb. *in d. c. inter dilectos, n.*10. beneficium remanet affectum, quia quando mandauit conferri, siue de vacaturo, siue de vacanti, inde constat de mente, vt Ordinarius non possit se intromittere, dum præuenit vacationem, & Ordinarium in ipsa vacatione tanquam Ordinarius Ordinariorum, *c.*1.*de prab. in* 6. *c. si Papa, de priuil. eod. lib.* Roma. *cons.*335.*n.*6. At verò *d. decis.*570. loquitur in coadiutoria cum gratia præuentiua futuræ successionis, quæ arguebatur de subreptione ex falsa narratiua, & dum eadem decisio iterum ponetur *sub die* 91. *Nouembr. eiusd. anni* 1614. dictum fuit, vt corrigeretur, & videretur, an gratia esset iustificata; auctoritates enim in ea allegatæ non loquuntur de resignatione ad fauorem certæ personæ, quæ ob non sequutum effectum remaneat inualida.

Beneficia etiam reseruata quouis modo vacan- 95
tia Sede Apost. vacante liberè confert Episcopus; quia tunc cessant regulæ reseruatoriæ, & omnes menses sunt Ordinarij, possuntque Episcopi tanquam ad Ius commune redeuntes prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet mense. Ita Caput. *decis.*86.*p.*1.*& decis.*214.*p.*2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.§.*5.*procem.n.*46. Ioan. à Cochier. *d. reg.*1. *n.*22.*vers. sexto,* Massobr. *in praxi habend. concurs. requis.*7.*dub.*43. Ratio est, quia per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regularum Cancellariæ expirat, Caputaq. *decis.*83. *n.*3. *p.*1. Lud. Gom. *in procem. reg q.*1.*n.*2. Seraph. *decis.*980.*n.*12. Piasec. *in praxi Episc.p.*2.*c.*5. *nu* 2.*vers. Sede item,* Zerol. *in simili praxi p.*1. *verb. regula Cancel.§* 7. Gonzal. *d.§.*5.*procem.n.*5. vbi *n.*46. subdit, quod non solùm erunt omnes menses Ordinarij ante assumptionem noui Papæ, sed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ, quæ semper fieri solent die immediatè sequenti dictæ assumptioni; ita quòd si etiam in illo medio tempore ab assumptione vsque ad editionem regularum vacaret aliquod beneficium in mensibus aliàs reseruatis, nullum obstaculum Ordinarius habere diceretur, & *n.*54. addit, quòd vt ligent huiusmodi regulæ, non est necessaria earum publicatio: & *n.*56. quòd statim incipiunt ligare quoad effectum nullitatis actus in contrarium, non tamen nisi post publicationem quoad pœnas incurrendas; refert Ioan. à Cochier. *in procem. reg. Cancell. n.* 0.

Quod procedit, dummodo Papa tempore as- 96
sumptionis ad summi Apostolatus apicem dicta beneficia & de quibus Ordinarij collatores tunc minimè disposuerunt, non reseruauerit, prout fecit

fecit S.D.N. Vrbanus VIII. *reg.68.Canc.* ab eo nouiter addita, tenoris sequentis. *Item S.D.N. prouidè considerans consueuisse quandoque Rom. Pont. prædecessores suos beneficia, quæ vacante Sede Apost. vacare contigerant, dispositioni suæ reseruare, intendens de beneficiis huiusmodi, tam Conclauistis, quàm pauperibus Clericis, & aliis benemeritis personis prouidere, omnia & singula beneficia per regulas Cancellariæ Apost. aut qualibet alias Apost. Constitutiones temporales Rom. Pont. pro eo tempore existentis dispositioni quomodolibet, & ex quauis causa reseruari solita, quæ à die obitus felic. record. Gre. XV. prædecessoris sui vsque ad diem supradictam septimam Augusti vacauerunt, & de quibus per quoscunque Ordinarios Collatores tunc dispositum non fuerat, suæ dispositioni reseruauit, decernens irritum*, &c. refert Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.1.dub.* 10.*n*.2. secundùm Roman. impress.

98 Intellige supradictam principalem resolutionẽ procedere, quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, prout *in reg.8.alias* 9. tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur, nisi in mensibus *in d. reg.8.* statutis vacatio beneficij cõtingat, & ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis, Cassad. *dec.8.n.9.* & 12. *de præb.* Rot. *decis.*774.*n*.3. & 10. *lib.3.p.3.diuers.* quia hæc reseruatio beneficij inducitur solùm in ipso obitu possessoris, & vacationis contingentis tali mense Sedi Apost. ad conferendum assignato; vnde si talis vacatio contingeret Sede ipsa Apost. vacante, etiamsi aliàs esset mensis Apost. nihilominus collatio spectaret ad Ordinarium; quia vacatio Sedis Apost. impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita procedunt Doctores sup. à allegati, & cõsiderat Gonz. *d.§.5. proœm.n.*94 *post med.vers. secus verò*, & alij inferiùs allegandi. At verò quã do agitur de reseruatione, quæ inducitur, vel ratione personarũ, vt putà quia possidens beneficiũ erat familiaris Cardinalis, vel Collector, aut Subcollector, seu alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris adhæreret, vel ratione ipsius beneficij, vel quia esset prima dignitas, Monasterium, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apost. tunc enim etiamsi vacatio contingat Sede Apost. vacante; attamen collatio spectat ad futurum Papam, quia reseruatio hoc casu non inducitur in ipso obitu possessoris, nec in vacatione, quo tẽpore iam regulæ Cancellariæ expirarunt: sed reseruatio fuit inducta, & iã inde à principio statim ac ille fuit familiaris, Collector, vel Subcollector, seu beneficium fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectum Sedi Apost. quo tempore regulæ Cãcellariæ vigebãt; & suũ effectũ, nempe reseruationẽ iam induxerant: & quãuis Sede Apost. vacãte dictæ regulæ Cancellariæ, tanquã auctoritate tunc destitutæ, non inducant eo tẽpore reseruationẽ, non inde tamẽ reseruationes priùs viuente Papa, & regulis vigentibus inductæ, & infixæ desinunt, nec expirãt, imò beneficiũ semel affectum semper remanet affectũ, *d. Extrauag. ad Romani, de præb.* Anch. *cons.*138.*n*.3. Gemin. *cons.*93.*n*.16. qui hoc tutissimũ dixit axioma Rot. *dec.*10. *de præb. in nouis* & *dec.*11.*n*.2. & *dec.* 31.*n*.1. *eod.tit.* & in terminis reseruationis ratione familiaritatis & alterius qualitatis personalis, quòd etiãsi familiaris, vel alius decedat Sede Apost. vacãte; nihilominus collatio spectet ad Papam, & Ordinarius nõ possit se intromittere, tradũt Gemi. seu potiùs Fel. *ad d. illius cõs.*93.*n*.16. eadẽ Fel. *in c. in nostra, corol.*2.*n*.20. *vers.* & *caue, de rescr.* Sarn. *super reg. de pub. res. q.*6.*n*.6. *vers. sic. etiã.* Simonet. *de reser q.*17.*n*.1. *vers. sed hodie* & *n*.5. & etiã in terminis reseruationis ex eo, quòd beneficium sit prima Dignitas obseruat Gonzal. *d.§.5. præm.n.*93. *vers. quia sit prima dignitas*, & *vers. quia hoc rectè procedit*, Nicol. Garc. *de benef p.5.c.3 n.*789. vbi *n*.791. refert ita Rotam censuisse *in Abulen. Parochialis*, 24. *Ianuar.*1594. *coram Corduba*, quæ omnia ita eleganter tradita desumpsi ex adductis *Adriè 1. Archidiac. 5. Decem.* 1625. *coram R.P.D. Merlino*.

Mandata autem illa de prouidendo, quæ in fauorem alicuius dari solebant, & gratias, quæ expectatiuæ dicuntur ad Beneficia vacatura, nemini omninò de cætero quouis colore concedenda esse nec hactenus concessas valere statuit Conc. Trid. *sess.*24. *de refor. c.*19. & per illud docẽt Gonzal. *ad reg.8.Canc.§.1.proœm.n.*57. *cũ seqq* vbi *n*.63. subdit expectatiuas esse omninò sublatas, quamuis factæ sint de cõsensu Ordinariorũ, Massobr. *in praxi hab. concurs. pral.*23. *in prin.n.*10. secundùm Rom. impress. Lotter. *de re benef. lib.1. in apparatus, num.*16. Quod etiam reseruationes mentales, vel quascũque gratias ad vacatura, id est, promissiones certorum beneficiorũ cùm vacauerint, seu indulta ad alienas Ecclesias, vel beneficia, idẽ Cõcil. *d.c.*19. penitus abrogauit, nec etiã ex S.R.E. Cardinalibus concedẽdas esse decreuit. Reseruationes autem mentales dicebãtur, quãdo Papa reseruabat beneficium vel in specie, vel in genere, per Bullã, seu Breue, vt personæ gratæ prouideret quã non exprimebat: sed in mẽte retinebat, secundùm Gonzal. *d.§.1.proœm.n.*67. Et hactenus de collatione Papæ & Episcopi: nũc autẽ est sciendũ, quòd etiam Legatus Apostolicæ Sedis habet beneficiorũ suæ prouinciæ collationem, si est Legatus de latere, vel potestatem habeat Legati de latere, de quo latè diximus *lib.1.c.6. de Legatis & Nunciis Sedis Apostol. vers. secundò*.

Quartò loco, Visitator, seu Vicarius Ecclesiæ Cathedralis vacantis à Romano Pont. deputatus beneficiorum conferendorum in ea diœcesi habet facultatem, quod ab alio deputatus visitator facere nequiret Bonifacius VIII. declarauit *in c.fin. in fine de suppl. negl. Prael. lib.6.* vbi Dominic. *n*.3. Franc. *sub nu* 2. & Menoch. *sub.n*.1. & 2. Rebuff. *in praxi benef p.1. tit. de deuol. n.*99. Cardos. *in praxi Iudicũ verb. visitatio, n.*14. Ego ipse *de officio & potest. Episcopi, p.3. all.*132. *n*.29. secũdùm Lugdun. impress. Neq; Vicarius Episcopi potest beneficiũ conferre, nisi id ei specialiter permittatur, vt *lib.1 c.15.n.*20. ostendimus. Permittitur enim Ordinario collatori potestatem conferendi, quam habet alteri demandare, vt patet *in c. constitutus, de concess preb.* 101

Quintò, Capitulũ Canonicorũ, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex cõsuetudine, aut priuilegio, sicut & aliquæ Congregationes Clericorũ, & Abbates nõnulli, & alij prælati inferiores Episcopis, qui Ecclesias, & beneficia suis Prælaturis, vel Ecclesiis annexa obtinẽnt, quorũ aliqui etiã simul cum Episcopo possunt cõferre, & alij cõsiliũ, vel assensum in collatione Episcopi præstant, vt colligitur ex *c. vni. §. cum verò*. & 103 *§. vbi verò, ne Sede vacante, lib.6.* quam re est notandum, quòd si ad Capitulũ, & Episcopũ simul spectet collatio, alter sine altero cõferre non potest præterquam in duobus casibus, videlicet. Sede Episcopali vacante, & cùm suspensus esset Episcopus à collatione, vel maiori excommunicatione innodatus: in his nãque casibus potest Capitulum per se beneficia huiusmodi conferre: cõtrà quoque potest Episcopus Capitulo à collatione suspenso, vel

excommunicatis Canonicis beneficia conferre, quæ simul conferri debebant *d. c. vnic.* Quarant. *in sum. Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, vers. quæ conclusio, pag. mihi* 138. Quòd si collatio pertinet ad Episcopum tantùm, cum consilio tamen Capituli, vel assensu, non posset Capitulum Sede vacante, huiusmodi beneficia conferre: suspenso tamen Episcopo & persistente in mora petendæ relaxationis à suspensione, posset Capitulum illa conferre. Ratio differentiæ est; quia Sede vacante beneficia Episcopi sunt reseruata Papæ; non autem Episcopo suspenso: sed, si Capitulum è conuerso, vel aliud conferre deberet cum consilio Episcopi, defuncto Episcopo, vel in remotis agente, eò quòd in breui eius præsentia haberi non posset, absque ipso fieri collatio potest *d. c. vnic. §. vltim.* Cæterùm extra prædictos casus Capitulum non potest ea beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi pertinent. *c. illa, ne Sede vacan. d. c. vnic. eod. titulo, in 6.* Præsentatos tamen à Patronis, qui essent ab Episcopo instituendi, potest Capitulum Sede vacante instituere, *c. 1. de instit. in 6.* vt suprà *lib. 1. c. 32. de Capitulo, vers.* 24. vidimus.

504 Concilium quoque generale, seu Collegium Cardinalium non potest, Sede Romana vacante, ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ sunt Romano Pontifici specialiter reseruata, glos. *in c. quia quam, de elect. lib. 6* iuxta quod *sup. hoc. lib. c. 5. prope fin. vers. Collegium autem* exposuimus laici verò de iure non habent beneficiorum conferendorum potestatem, *c. si quis deinceps. 16. q.* quin potiùs Clerici, qui inuestituram beneficij ab eis, aut Ecclesiæ de manu laicorum sine consensu & auctoritate Episcopi præsumunt accipere, pœna excommunicationis afficiuntur, & si in ea persisterint, deponuntur, *d. c. si quis deinceps, cum seqq. c. sacrosancta, de elect. c. in Lateranensi, de præbend. c. ex frequentibus, de institut.*

505 Hæc autem potestas beneficia conferendi quandoque amittitur, quod præcipuè in duobus casibus contingere solet, quorum primus est deuolutio, alius verò priuatio. Circa primum sciendum est, quod beneficia omnia sunt intra certum tempus conferenda, quod ab Ecclesia est definitum, ne diu vacatio illorum plura valeat detrimenta afferre: quare est statutum *in cap. ne pro defectu, de elect. & in c. dilectas*, vbi gloss. *de concess. præbend.* vt Cathedrali, vel Regulari Ecclesia vacante, intra

506 tres menses Prælati electio, & Ecclesiæ collatio fieri debeat, vt *lib. 1. c. 20. de elect.* diximus. Cetera

507 verò beneficia intra sex menses sunt conferenda, *cap. nulla*, Vbi Panor. *de concess. præbend. cap. 2. cum seq. de supp. negl. Prælat.* cum citatis per me *de officio, & potest. Epis. p. 3. alleg.* 126. *n.* 40. & 41. secundum Lugdunen. impressa, quod tempus à die notitiæ vacationis currere incipit, *c. quia diuersitatem, in fine, de concess. præbend. c. licet, de suppl. negl. Præl.* Ego ipse *d. alleg.* 116. *n.* 42. vbi *n.* 43. *& seqq.* an intelligatur continuum? & *n.* 49. an & quando currat legitimè impeditis? & *n.* 50. quòd non potest per superiorem arctari. Quo elapso absque legitimo collatoris impedimento, vel priuilegio, ad quem fiat deuolutio, à nobis erit explicandum.

508 In primis vbi patronus neglexerit ad beneficium Ecclesiasticum præsentare intra tempus sibi præstitutum, iuxta ea, quæ diximus *hoc lib. cap.* 12. *vers. habet autem patronus, cum seqq.* tunc ius conferendi ad instituentem, tanquam ad proximum huius negotij Superiorem, deuoluetur, iuxta text. *in c. 3. & in c. cum propter, & in cap. cum te de iure patron.* docent Card. *in Clem. vnica, num. 5. & 9. cum seqq. de suppl. negl. Prælat.* Panor. & alij communiter *in c. 2. de concess. præb.* Greg. Lop. *l. 9 glos. 1. tit. 16. par. 1.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de deuolut. n.* 54. Roch. *de iurepatr. verb. honorificum. q.* 33. Petr. Greg. *syntagm. Iuris, p. 2. lib. 7. cap. 9. num.* 38. Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 5.* obseruantes hoc idem resoluendum, esse quamuis instituens fuerit Episcopo inferior, & cui ex aliquo speciali titulo, veluti præscriptionis, aut simili spectauerit instituendi potestas; adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Episcopus illud nullatenus prætendere possit. Quod adeò verum est vt procedat etiam in patronis Regularibus; adhuc enim, his negligentibus, collatio iuxta supradicta deuoluetur ad instituentem; quamuis non sit Episcopus, sed alius ipsi inferior, vt benè resoluit glos. *verb. dispositionem, in dict. Clem. vnica*, quam expressè sequuntur *ibi* Imola *n.* 33. Cardinal. *n.* 5. & Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 26. Facta sit prædicta ad instituentem deuolutionem ex negligentia patroni non præsentantis, instituenti ad conferendum sex menses à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc munus reseruantur, etiamsi patronus esset laicus, cui soli quatuor menses ad præsentandum competerent, iuxta text. *in c. 1. de iurepatr. lib. 6.* & ideò sic docent Roch. *vbi sup. n.* 63. Azor. *d. c. 27. q.* 12.

At vbi Prælatus Episcopo inferior ratione, v. g. iurisdictionis quasi Episcopalis sibi legitimè aliunquin acquisitæ, habuerit ius conferendi beneficia Ecclesiastica, eo negligente, conferendi potestas deuoluetur ad Episcopum tanquam ad proximum Superiorem vt probant *d. c. 2. de concess. præbend. Clem. vnic. de suppl. negl. Prælat.* Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 25. Petr. Greg. *d. n.* 38. *in fine*, Azor. *d. cap. 27. q.* 4. nullatenus tamen ad Capitulum, Sede vacante, secundùm Panorm. *in cap. cùm olim, sub n. 2. col. 2. in med. de maior. & obedien.* Ioan. Monach. *in cap. 17. n.* 93. Quicquid contrà sent Ioan. Andr. *in d. cap. quanquam*, Panorm. sibi contrarius *in c. 2. n. 3. ne Sede vacante*, Petr. Greg. *d. c. 9. num.* 43. Et procedit hæc resolutio in Collatoribus etiam Regularibus: horum enim potestas ex negligentia in conferendis beneficiis ad Episcopum deuoluetur, vt ipse possit conferre tanquam Ordinarius, si illi exempti non fuerint: at verò tanquam Sedis Apostolicæ delegati si exempti sint, & Romano Pontifici immediatè subiecti, vt colligitur ex text. *in d. Clem. vnic.* Rebuff *d. tit. de deuolut. n* 37. & 39. Petr. Greg. *d. c. 9. n.* 38. Zerol. *in praxi episcopali, p. 1. verb. benefic. vers. ad tertium*, Azor. *d. c. 27. q.* 4. optimè id intelligentes de Episcopo illius loci, in quo sita fuerint beneficia, etiamsi Collatores in alia diœcesi morentur, quod etiam vltra glos. *verb. locorum, in dict. Clemen. vnic.* tradunt. Card. *in* *rescrita de empt. cap.* 14. Nicol. Garc. *de beneficiis. p. 5. c. 3. n.* 28. 509

Capitulo Cathedralis Ecclesiæ negligente in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad Episcopum tanquam immediatum superiorem fit deuolutio juxta text. *in d. c. 2. de concess. præbend.* vbi Panorm. *n.* 6. gloss. *verb. Capitulum, in c. irrefragabili, de offic. Ordin.* Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 21. Petr. Greg. *d. c. 9. n.* 40. Azor. *d. c. 27. q.* 2 quamuis Episcopus ipse, tanquam Canonicus, eorum collationi interesse debuerit: nam adhuc in his terminis, nisi eam dolosè impedierit, & ita ipsum Capitulum in negligentiam induxerit, vtetur iure deuoluto, vt constat *ex c. postulastis, de conced. præbenda, vers. nisi forte* 510

Roc.

Rot. *decis. 1. de supp. neglig. in nouis,* aliàs *decis.* 313.
exponit eleganter *l. 9. tit. 16 part. 1.* vbi Greg. Lop.
Si verò collatio ad Capitulum, & Episcopum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex capite negligentiæ, non fiet ad Episcopum, sed potiùs ad Archiepiscopum, tanquam ad proximum Superiorem, *d. cap. postulastis d. l. 9. Partitarum.*

111 Episcopo autem negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia, tunc deuolutio fit ad ipsum Capitulum, *d. cap. 2. de concess. præb.* Rebuff. Greg. Lop. & Azor. *vbi proximè,* Nicol. Garc. *de benefic. p. 10. cap. 3. n. 33.* & licèt in hoc casu fiat deuolutio à Superiore ad inferiorem, id tamen ex eo procedit, quia sic expressum in iure reperitur, prout etiam in aliis casibus, de quibus *in cap. vlt. vers. quod si, 63. dist. & in cap. 2. vers. si vero, 89. dist. & in cap. cùm summus 9. q. 3.* Quod quidem locum tantum habet in beneficiis spectantibus ad collationem Episcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure speciali, vel deuoluto: tunc enim hæc collatio, negligente Episcopo, non deuoluetur ad Capitulum, sed ad Superiorem, vt docent Abb. *in d. c. 2. n. 6. & 8. de concess. præbend.* Felin. *in d. cap. irrefragabili, n. 3.* Franc. *in cap. vnico §. cum verò, n. 3. & 4. ne Sede vac. in 6.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. à n. 21.* Anastas. Germon. *de indultis Card. §. volumus, n. 56.* Azor. *d. cap. 27. q. 2.* Nicol. Garc. *d. cap. 3, n. 34.*

112 Vbi verò Episcopus fuerit exemptus, & Romano Pontif. immediatè subiectus; tunc illo negligente potestas ad solum Romanum Pontificem, non autem ad Capitulum deuoluetur, vt resoluunt Panor. *in d. c. 2. n. & 8.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 36. & in concord. tit. de collationib. §. si quis verò, in gloss. ad aliam, vers. in exemptis,* Rota apud Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 3. n. 3.*

113 Fit quoque deuolutio huiusmodi, si ij, ad quos spectat, prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus, *cap. cùm in cunctis, §. fin. de elect. c. si compromissarius, eod. tit. in 6.* Zech. *de benefic. p. 10. cap. 3. n. 2.* Card. Mantic. *decis. 158.* vbi ait, quod quamuis non possit argui negligentia Ordinarij, nisi à die scientiæ, tamen ille debebat scire conditionem eius, cui contulit beneficium, quia ita præsumitur, cùm antequam conferat, de vita & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius notitiam habere, *c. innotuit, de elect. cap. bonæ. el. 2. in fine.* vbi Abb. *n. 15. de postul. Prel.* Rebuff. *in praxi benefic. sub. tit. de*

114 *pœnis contra collatores indignis conferentes an. 5.* Verùm, si Vicarius contulit beneficium indigno, non fieri deuolutionem, nec esse Episcopum conferendi potestate priuatum, nisi habeat ratam collationem, resoluunt Rebuff. *in d. praxi tit. form. Vicariatus, n. 140.* Sbrozz. *de officio Vicarij, lib. 3. quæst. 37.* quos refero Ego ipse *in collect. ad d. cap. cum in cunctis n. 38.*

115 Estque facienda deuolutio hæc gradatim de inferiore ad proximum Superiorè, donec perueniat ad Papam, *d. cap. postulastis,* Panor. *in d. c. 1. n. 7.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 7.* Mantic *decis. 260. n. 2.* Rot. *decis. 186. part. 2. recent.* non tamen per hoc ligantur interim eius manus, quominùs possit procedere ad collationem huiusmodi beneficiorum inferioribus collatoribus competentium; ea enim si ordinariis legibus, & iure eorum ordinario deferre noluerit, poterit ex vi maioris potestatis sibi semper reseruatæ conferre; quin prædictum deuolutionis ordinem spectare teneatur, ex reg. text. *in c. ita dominus, 19 dist. & in c. 1 sancta per mundum,* cum simil. *lib. 9. q. 3.* Ideo sic docent Rebuff. *d. tit. de deuolut.*

n. 46. cum seqq. Petr. Gregor. *d. c. 9. n. 23.* optimè resoluentes summum Pont. in beneficiis inferiorum conferendis vti posse, non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in c. dudum, de præbend. lib. 6.* vel iure concursus, per *cap. quia diuersitatem, vers. nisi, de concess. præb. & in c. si eo tempore, de elect. lib. 6.* Fit denique huiusmodi deuolutio ex negligentia dimanans, cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione: vt per Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 40. cum seqq.* Petr. Gregor. *d. c. 9. n. 23.* Gutier. *cons. 1. n. 31.* Azor. *d. cap. 27. q. 8.* Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 3. n. 42.* 116 117

Collatio autem facta à collatore negligente post tempus elapsum, est nulla, quantumuis postea deuolutio contingat, nec per huiusmodi superuenientiam conualescet, nisi denuo fiat, vt per text. *in cap. ex parte, vers. nos igitur, de concess. præbend.* resoluunt Felin. *in cap. cùm ex officij nam 37. de præscrip.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 32.* Petr. Gregor. *d. cap. 9. n. 23.* Azor. *d. cap. 27. q. 6* Nicol. Garc. *d. p. 10. cap. 3. n. 31.* quod procedit, etiamsi is, qui iure deuoluto à se putato contulit, haberet potestatem ad conferendum iure ordinario: quod enim potuit, noluit; quod voluit, adimplere nequiuit, *c. cùm super, de officio deleg. §. multum interest. vers. si vero C. si quis alteri, vel sibi.* Ita docet Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 52.* vbi *n. 53.* inde infert ad casum notabilem. Hæc omnia de tempore conferendi beneficia intelliguntur: aliud namque est de tempore præsentandi, de quo *sup. cap. proximo* vidimus; & aliud de tempore eligendi, vt *lib. 1. cap. de elect.* visum est: & hoc quidem modo amittitur ius conferendi per deuolutionem; non tamen omninò, sed in eo tantùm casu, & in collatione illa, quæ pro ea tantùm vice est ad alium deuoluta, vt *in cap. cùm Vintan. & in cap. cum in cunctis §. fin. de elect.* 118

Per priuationem verò perditur ius conferendi, aut ad tempus, aut in perpetuum: ad tempus perditur ius conferendi in casibus, quibus collator à beneficiorum collatione suspenditur, vt *in c. postulastis, de cleric. excom. minist. & in cap. graue nimis, de præbend.* quod quidem per se simpliciter parum seruatur, vt, scilicet, aliquis à collatione tantùm beneficiorum suspendatur; sed aut pro præsenti tantum collatione facienda ea potestate priuatur in pœnam, veluti si elegerit scienter indignum: quo etiam casu fit deuolutio, vt *in d. cap. cum in cunctis. §. fin. & in d. cap. cùm Vinton. de elect.* aut cùm maiori excommunicatione ligatur: quo casu est consequenter excommunicatione durante, ab huiusmodi collatione suspensus, *d. cap. vnic. ne Sede vacante, in 6.* in perpetuum, cùm verò perditur collator ab ea dignitate deponitur, quæ ob hoc ius habet annexum, vt beneficia conferat, aut cùm eius beneficia Papæ, vel alteri reseruantur, de quibus pœnis alibi commodiùs tractabimus. 119

Est autem sciendum, quòd ius istud collationis prouide, & optima ratione fuit ab Ecclesia institutum, atque Prælatis ipsius Ecclesiæ munus hoc demandatum: quia enim beneficia ecclesiastica ex Christi & pauperũ patrimonio sunt constituta, & spirituale munus, diuiduumque officium habet annexum, in eis propterea hæreditaria successio, vel ea, quæ hæreditariæ successionis imaginem referunt, sacris constitutionibus, & Patrum decretis sunt omninò contraria; imò expressè interdicta, atque damnata, vt *in cap. Apostolica 8. q. 1. & in capite ex transmissa, & in c. ad extirpandas, de filiis Presbyt. & in c. 1. de præb. & in cap. consulus., de sarep.* & in Concil. Trid. *sess. 26. de reformat. cap. 7.* Quare fuit 120

 constitutum,

constiturum, vt vacante beneficio, alius quilibet
non deberet per sæcularem successorem illud ac-
quirere, sed Christi minister idoneus ac dispensa-
tor fidelis illud ab Ecclesia consequeretur.

121 Ac præterea fuit interdictum primò regressus,
aut acessus ad beneficia vacatura cuiquam per-
mitti, aut concedi per Concil. Trid. *d. cap. 7.* qod in-
telligitur de accessibus, & regressibus, per cessionem
aut decessum: habent enim speciem successionis
hæreditariæ, & dabant occasionem captandæ mor-
tis, vt per Paul. Fusc. *tit. B. sing. 21. princip.* Aloys.
Ricc. *in praxi aurea, resol. 337.* Ego ipse *in collect. ad
c. 1. n. 1. de præbend.* non autem de illis, qui ob non
solutionem pensionum causa resignationis conce-
di solent, vt tradunt Mandos. *in reg. de impetr. benef.
vac. per obitum, q. 31. n. 3.* Flam. Paris. *de resignat. be-
nefic. lib. 6. q. 5. num. 110.* Interdictum quoque est
Indulta ad alienas Ecclesias, aut expectatiuas ad
122 certa beneficia concedi, vt superiùs vidimus. Se-
cundò, ne conferri debeant, aut promitti benefi-
cia antequam vacent, ne desiderare quis mortem
proximi videatur, in cuius locum & beneficium se
crediderit successurum, *cap. 1. & 2. & cap. constitutus,
de concess. præbend. cap. detestanda, & c. ne captanda.
eod. tit. in 6.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 6. q.
4. n. 104.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 10. cap. 1. num. 1.*
Valer. Reginal. *in praxi pœnit. lib. 30 tr. 3. num. 247.*
123 sicut & Gentilium legibus pactum de futura suc-
cessione in aliena hæreditate eadem ratione prohi-
betur, vt probatur *in l. ex eo instrumento. C. de inutil.
124 stipulat. & l. fin. C. de pactis*; quamuis dictarum le-
gum Canonicarum prohibitio solùm in beneficiis
ecclesiasticis, non verò in officiis temporalibus
procedat, vt benè tradunt Fr. Emman. *quæst. regu-
lar. tom. 1. quæst. 1. art. 6. col. 3. post princip.* Gabed. *de
125 patronat. regiæ Coronæ, c. 15. num. 15. & 20.* proinde
temporalia huiusmodi officia potest Rex promit-
tere in tempus, quo vacauerit Didac de Britto
in suo responso pro Comite de Salinas q. 1. n. 11. Ste-
phan. Gratian. *discept. forens. tom. 5. c. 818. n. 38.* Pa-
tens meus *in comment. ad Ordin. Reg. Lusit. lib. 2. ti-
tul. 98. in fine*, Melch. Phæbo *Lusit. dec. 1.* Quicquid
alter sentiat Valasc. *cons. 108. num. 28. tom. 2.* & licet
æquiparet officia, & beneficia ad effectum, vt non
possint impetrari ante vacationem, Rebuff. *tom. 2.
ad leges Galliæ tit. vt benef. ante vacat. art. 2. gloss. 2.
ad med.* Promissio autem, vel collatio de beneficio
non vacante nullius est momenti; *d. cap. 1. & 2. c.
ex tenore, de concess. præbend.* vnde ea non obstante
poterit beneficium illud, cùm vacauerit, alteri con-
ferri, *cap. relatum, eod. tit.* potest tamen beneficium
aliquod, aut Ecclesia loco religioso applicari, vel
vniri, antequam vacet, vt, scilicet, postquam vaca-
uerit, locus ille immediatè succedat, & nullum in-
terim præiudicium fiat ei, qui illud obtinet, dum
ipsum retinuerit, *c. consultationibus, de donat.* Conc.
126 Trid *sess. 23. de reform. cap. 18.* Tertiò propter ean-
dem rationem coadiutores Episcopis, vel Curatis
cum futura successione in eorum Ecclesiis dari
prohibentur, iuxta ea, quæ *supr. l. 1. c. de Vicario, &
coadiutore Episcopi*, vidimus. Sed à tempore Sixti
conceditur, vt ostendimus *hoc lib. 3. c. de Coadiuto-
127 riis.* Quartò omnes pactiones, quæ labem simonia-
cam inducere possunt, iuxta *c. cum pridem, cum seq. de
pactis*, vel confidentiam aliquam successionis secú-
dùm Bullam Pij IV. & V. *de confident.* Omnesque
contractus, & etiam transactiones de beneficiis
Ecclesiasticis fieri prohibentur, *c. constitutus, cum
128 seq. de transf.* Permutationes verò, ac resignationes
reciprocæ, vel in fauorem alterius, & cum pensio-
nis, ac fructuum reseruatione, cum obseruationi-
bus debitis, & Ecclesiæ auctoritate, fieri permit-
tuntur, vt infrà suis locis videbimus. Denique be- 129
neficia vacantia non possunt collatores sibi ipsis
conferre, sed ea alteri conferre tenentur *c. fin. de
instit. c. ad aures, de excess. Prælat.* Dec. *cons. 151. n. 10.*
Mantu. *dial. 34* Socin. *cons. 11. vol. 1.* Paul. de Cittad.
de iurep. p. 6. q. 48. art. 3. Roch. *eod. tr. verb. honorifi-
cum, n. 20.* Lambertin. *in simili tract. lib. 2. d. 1. q. 1. ar-
tic. 2.* imò nec possunt ab eis procuratores consti-
tui, cum facultate conferendi virtute mandati col-
latores constituentes in beneficiis, siquidem per
ipsos procuratores censentur constituentes se ip-
sos instituere, iuxta regul. text. *in c. mulieres, §. illi,
de sentent. excomm. c. qui per alium, de reg. iuris, lib. 6.*
vnde, cùm constituens se ipsum instituere non
possit, vtique nec per alium, nempe procurato-
rem, id poterit efficere, qui non aliter constitui
potest, quam post vacationem Ecclesiæ, propter
tex. *in c. vlt. de concess. præb.* qua data vacatione ma-
xima fraus resultat respectu constituentis per con-
stitutionem procuratoris. Accedit, quia procurator
non aliter potest in beneficio instituere, quàm no-
mine ipsius constituentis, cuius personam in tali
institutione repræsentat, fatetur Lambert. *d. lib. 2.
p. 1. q. 8. art. 9. n. 3.* quo dato necessariò videatur di-
cendum constituentem se ipsum in effectu insti-
tuere contra tex. *in d. c. vlt. de instit.* & reg. tex. *in c.
per nostras, de iurepatr.* cuius ratio ambitionis etiam
& maximè in institutione verificatur: & ita in
specie hanc sententiam tenet Abb. *n. 6.* Ioan. Andr.
& alij *in c. vlt.* Zabarel. *in cap. ex insinuatione, de iu-
repatr.* Pauin. *de potest. Capituli Sede vac. d. 2. q. 5. in
fin.* Roch. *verb. ipse, vel is, q. 20.* Lamb. *p. art. 9.* Quā-
uis contrarium teneat gloss. *verb. damem, ad fin. in
d. c. vlt.* existimans procuratorem posse instituere
dominum, cuius sententia poterit procedere, quan-
do dominus constituens legitimè transfert in alium
omnimodam, & absolutam potestatem instituen-
di, ita vt is, qui libertatem recepit, debeat suo no-
mine conferre, non nomine eius, qui in eum hanc
facultatem transtulit, vt benè obseruant. Ioan. An-
dr. *num. 4.* Butr. *num. 8. vers. quæro cum eadem gloss.*
Anch. *col. vltim. n. 6. vers. quærit glos.* Zabarel. *num. 7.
vers. tertio quæro.* Panot. *num 6. vers. & in fine*, Imol.
num. 5. vers. in eadem glos. Guid Papæ *num. 3. vers.
quæritur ponamus, in d. cap. vlt.* Lambert. *d. q. 9. art. 11.*
quod quidem est faciendum interueniente iusta
causa concedendi, seu transferendi tali modo, ne
aliàs fraus præsumatur, vt aduertit Lambert. *dict. q.
8. art. 9. n. 4. & art. 11. ex n. 2.*

Quibus autem personis possint, aut debeant 130
beneficia conferri, est in præsenti videndum: sed
de electinis quidem, in quibus; scilicet, Prælatus
eligitur, *suprà lib. 1. c. 20. de elect. Prælatorum*, in ge-
nere ostendimus. Cætera autem beneficia illis
tantùm personis sunt conferenda, quæ omni ca-
reant impedimento clericatus, de quibus impedi-
mentis similiter vidimus *eod. lib. 1. c. 33. de ordine,
in §. de qualitatibus ordinand.* nec illis designandis
præcipitanter se gerere debet collator: quia cele-
ritas in approbatione personarum est de iure re-
probata. *glos. verb. celeritate, in cap. fin. de elect. lib. 6.*
inducit namque suspicionem fraudis, Iacobat. *de
Concil. lib. 7. art. 5. n. 244.* Redoan. *de alienat. rerū ec-
cles. q. 22. n. 69* Nec abs re dicit Thucidides apud
Plutarch. *in Moralib.* *Duo præcipue sunt contraria
ab benè consulendum, & iudicandum, celeritas & ira.*
Sunt enim nonnulli, qui nec de iure, neque per
dispensationem, nullū possunt ordinem clericatus
accipere

accipere, qui nec beneficium ecclesiasticum assequi valent, nisi forte beneficium aliquod regulare Monialibus competat. Aliqui verò sunt, qui ex dispensatione possunt, saltem minoribus Ordinibus initiari, & hi possunt beneficium aliquod simplex obtinere. Qui autem de iure inhabiles ad beneficia consequenda redduntur in pœnam sunt hi.

231 Primò. Hæretici, eorúmque fautores, receptatores, defensores, eorúmque filij, vsque ad secundam generationem; hi enim omnes ad beneficium quodocunque, aut officium ecclesiasticum admitti non possunt, adeò vt si admitterentur, irrita esset & nulla talis admissio, electio, vel collatio, *cap. quicunque. §. hæretici, cap. constitutum, il 2. de hæret. lib. 6.* vnde de beneficio iam obtento ante declarationem criminis patenti secus dicendum videtur, cùm superueniens crimen non faciat quem inhabilem ad beneficium iam obtentum

232 vt per Simanch. *de cathol. instit. tit. 29. num. & in Enchirid. tit. 69. num. 9.* Clar. §. *Hæreticus num. 16.* Otalor. *de nobil. par. 4 princ. cap. 9.* Cou. *lib. 2. cap. 8. nam. 1.* Holod. *de incom. benefic. par. 1. cap. pen. num.* 100 Perez *l. 1. tit. 7. lib. 8. Ordin.* Decian *in tract. criminal. lib. 5 c. 45. num. 6. limit. 7.* Menoch. *cons. 805. n. 33. & cons. 808 num. 36.* Azored. *l. 1 num. 206 tit. 3. lib. 8. neun recop.* Petr. de Ledesma *in sum. p. 2. tract. 1. cap. 6. post concl. 17. diffic. 2.* Param. *de origine S. Inquis. lib. 3 quæst. 9. num. 203. cum seqq.* Suar. *de censur. tom. 5. disp. 43. sect. 3 num. 2. in fine*, Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2 c. 28. numero* 28. Quicquid dicat Nicol. Garc. *de benefic. par. 11. cap. 10. n. 77.* Squillante *de privileg. Cleric. c. 4 ex n. 216.* mo citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 2.*

233 De filiis autem & nepotibus omnium prædictorum est intelligendum; qui tales esse, aut tales decessisse, probentur, non autem illorum, qui emendatos esse constiterit, & pœnitentiam egerint. *d. cap. statutum.* quamuis ante peractam pœnitentiam obierint, dummodo tamen parati essent ad eam recipiendam, vt docent Carter. *de hæret. n. 241. vers. limita, nisi pater*, Gundisalu. *eod. tract. qu. 23.* Parif. *cons. 2. n. 185. lib. 4.* Sutd. *cons. 368. num 14.* Didac. Quantet. *in quæst. crimin. tit. de heret. cap. 1. num. 11. vers. quod supradictum est*, Decian. *d. lib. 5. c. 45. num. 5. vers. limitaa tertio*, Sanc. *d. lib. 2. c. 27. n. 26.* Ant. Riccinl. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium, lib. 5. cap. 30. num. 41.* Farinac. *de hæresi quæst. 191. §. 2. num. 64.* Squillante *d. cap. 4. numero 217.* Rot. *in Colimbrien. Canonicatus, 13. Iunij, 1616. coram bona mem. Card. Sacrato*, vbi etiam fuit dictum non esse faciendam distinctionem inter sponte confessum & condemnatum. Secunda vero generalior in hac re paternam tantùm lineam comprehendit, ex linea verò materna ad primam tantummodo generationem pœna extenditur, vt Bonifac. VIII. exposuit *in d. c. statutum.*

234 Idem, quod suprà diximus de hæreticis, dicendum est etiam de apostatis, cùm ipsi hæretici sint, Valent. *t. 2. disput. 1. quæst. 11. puncto 1. notab. 2.* Sanch *d. lib. 2. cap. 7. num.* 18. Squillante *d. cap. 4.*

235 *num. 221.* vbi *num. 222. de schismaticis*, idem quoque resoluendum, an, vbi schisma cum hæresi coniunctum est, etiam post schismatis pœnitentiam, vt constat ex *cap. qui diligentia, de elect.* Et nota, quòd hæresi [illegible] dit, quominus [illegible] ad beneficia obt[illegible] habilis existat, prout [illegible] Squillacco, [illegible] S. Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum *sub die Ianuarij* 1598. & me citato *in hoc loco* illius memorat Tamburio. *tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 2 in fine.*

Secundò: Excommunicati omnes excommunicatione maiori inhabiles sunt ad quæcunque beneficia consequenda, alioquin collatio esset irrita, *cap. postulastis, de clerico excommunicato minist.* Gig. *de pensionib. qu. 4. num. 2.* Cou. *in c. alma mater par. 2. §. 7. num. 1.* Selu. *de benefic. par. 3. qu. 4.* Rebuff. *in concord. tit. de excomm. non vitand. vers. advertendum est, & cons. 53. per tot.* Heutiq. *in simil. lib. c. 3. § 3. & cap. 13. §. 1.* Mandos. *de signat. gratiæ, tit. de prouision. vers. clausula*, Philiarch. *de offic. Sacerdo par. 1 lib. 13. cap. 12.* Nauar. *in man. cap. 27. num. 213. & 271. vers. 8. aliàs num. 273. & cons. 1. num. 4. de cleric. excommunic.* Squillante *de privileg. Cleric. cap. 4. ex num. 130. & de obligat. Cleric. par. 3. ex numero* 68. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib. 1. cap. 13* Flam. Paris *de resign. benefic. lib. 4. q. 3. num. 32. cum seq. & li. 5. q. 6. à num. 77.* Vgolin. *de censur. tab. 2. cap. 13. §. 1.* Sayro *eod. tract. lib. 2. c. 5. n princ.* Suar. *etiam eod. tract. disp. 13 sect. 1.* Bonacin. *in simili tract. disput. 2. qu. 2. puncto 4. §. 1.* Mar. Altei. *in simili quoque tract. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 2.* Azor. *instit. moralium par. 2. cap. 7. qu. 2.* Ioan. à Cochier. *de permut. benef. cap. 33. num. 5.* Late Nicol. Garc. *de benef. par. 7. cap. 13. à princ.* Less. *de iustit. lib. 2. par. 34. dub. 22 num. 118. & 129* Lezana *in sum. quæst. Regul. verb. beneficium num. 5.* Valer. Reginald. *de praxi fori pœnit. lib. 32. num. 43 cum seqq* Campan. *in diuers. Iuris Canonici, rub. 11. cap. 13. num. 11.* Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 1 num. 4.* Anton. Ricciu. *de iure personarum extra gremium ecclesiæ exist. lib. 4. cap. 6. per tot.* Tambut. *d. tom. 3. disp. 9 quæst. 7. num. 4.* Sanch. *in opusc. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 10.* nouissimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib. 2. cap. 16. num. 43 & seqq* Antonin. Diana *moral. resolu. par. 5. tract. 9. resol. 99.* Rot. *in Tuden. beneficij 5. Aprilis* 1604. *corā Penin, & Pampilonen Parochialis 8. Martij, 1619. coram bona mem. Andrea*, & *in Oxomen. Canonicatus 2. Martij, 1622. coram R.P. D. Merlino.*

Amplia in quocunque genere beneficij Ecclesiastici, siue sint beneficia minora, siue sint maiora, vt Dignitates, Episcopatus; siue sint sæcularia siue Regularia; vt post alios docent Suar. *d. sect. 1. num. 4.* Reginald. *d. lib. 32. n.* 48. Mar. Altei. *d. tom. 2. lib. 2. disp. 6. cap. 6. vers. dubitari contingit*, Anton. Ricciul. *d. cap. 7. num.* 21. & non solùm in collatione huiusmodi beneficiorum, sed etiam in eorum permutatione, seu resignatione, Vgolin. *d. cap. 13 num. 6.* Flamin. *d. lib. 4. qu. 3. n. 45.* Sayr. *d. lib 5. num. 14.* Azor. *d. cap. 7. q. 4.* Ioan. à Coch. *cap. 33. num. 7. & 11.* Nicol. Garc. *d. par. 7. cap. 13. num. 15.* Bonacin. *de censur. disp. 2. quæst. 2. puncto 4. §. 1. num.* Ricciul. *d. cap 6. num.* 18. Et in pensionibus, quæ dantur titulo spirituali, Suar. *d. censur. disput. 13. sect. 1 nu. 9.* Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 57. difficul. 9. num. 3.* Gordon. *in sum. tom 2. lib. 7. q. 9. num. 41.* Diana *d. par. 5. tract. 9. resol. 103.* Amplia secundò procedere etiam in foro Conscientiæ, in quo beneficium excommunicato collatum, seu resignatum, ab ipso retineri non potest, vt per Vgolin *d. cap. 13. §. 5 num. 1.* Say. *d. cap. 5. num.* 21 Valer. Reginald. *d. lib. 32. num. 48. in fine.* An pluteno, quamuis collatio sit facta Motu proprio, secundùm Cou. *d. §. 7. num. 2.* Rebuff. *in repet. d cap. postulastis, num. 47. & d. tit. de excommun. non vitan. vers. aduertendum*, Anton. Gabr. *commun. tit. de clausul.*

*sul.concl.2.num.*43.Nicol.Garc.*d.cap.*13.*numero* 5.
Mar.Alter.*d.cap.2.vers.similiter eadem ratio.*Anton.
Ricciul.*d.cap.* 6. *numero* 6.Amplia quartò, siue ex-
excommunicatio sit à Iure,siue ab homine:nam in
vtraque eadem militat ratio. Ita Rebuff. *in repet.*
d.cap.postulastis.numero 46.*& in praxi benefic.tit.de*
*forma noua prouisionis,verb.téque absoluentes,num.*4.
Cou.*d* §.7.*ante nu.* 2.*vers.tertiò constat,*Anton.Ric-
ciul.*d. cap.* 6. *numero* 4. siue per sententiam gene-
ralem,siue particularem, Suarez; *d.disp.* 13.*sect.* 1.
numero 30.Mar.Alter.*d.cap.2.vers.quare concluden-*
dum, par. 229. Amplia quintò, etiamsi excommo-
nicatio sit iniusta dummodo ritè lata fuerit, vt
per Rebuff *in repet.d.cap. postulastis num.*67. Cou.
d.§.7.*nu.*7.*in fine,*Lancel.*de attent.par.*3.*c.*14.*q.* 3.
n 8 Calder.*decis.* 1.*de prabend.* Henriq. *in sum. lib.*
13.*cap.*15 §.1.*in commento, lit. A. & cap.* 15.§.2.
Sayr.*d.cap.* 5.*numero* 10. Anton. Ricciol. *d. c.* 6.*n.*
34. Amplia sextò, quamuis excommunicatus non
sit adhuc denunciatus; quia ad effectum, vt non
possit obtinere beneficium denonciatio non est
de substanoa,*cap. Rodulphus*, vbi Felin.*sub numero*
38.*vers limita quarto,de rescrisp.* Cou. *d.*§.7,*num.*2.
Dec.*cons.*145.*num* 4.Rebuff.*cons.* 55.*num.* 6. Cæs.
de Grass.*dec.*2.*n* 12,*&* 15.*de sentent.excom.* Franç.
Marc.*decis* 67. *num.* 5.Coninck *de Sacram. tom.* 2.
*disp.*14.*dub.*9.*num.*70.Auil.*de censur.par.* 2.*cap.* 6.
*disp.*5.*dub.*2.*concl.*1.Diana *d.par.*5.*tract.*9.*resol.*99.
vbi quod collatio beneficij facta excommunica-
to scienter est inualida. Amplia septimò quamuis
sit excommunicatus occoltus; nam nihilominùs
collatio est nulla, quia in his, quæ geruntur iure
priuato, nulla est differentia inter excommuni-
catum occultum, & publicum, vt per Vgolin. *d.*
*cap.*13.§.1.*numero* 2.Henriq. *d.lib.*13.*cap.*3.§.3.*&*
c 13.§.1.Cou.*d.* §. 6. *numero* 2.*vers.hac principalis,*
Nau. *in man. cap.*27. *numero* 21.*&* 171.*&* 273.*&*
*cons.*13.*num.*4. *de Cleric. excom.* Mandos. *de signat.*
gratia,tit.de prouisionib.vers.claus.vt eum absolutione
*à censuris,*Cæs.de Grass.*d.decis.*2. *num.* 12 Cassad.
*decis.*1.*de prabend* Franc Marc *d.decis.*967.*num.*2.
Suar.*d.disp.*13.*sect.*1.*num.* 25.*&* 50. Sayr.*d. cap.* 5.
*num.*8.*&* 9. Salzed. de Bernard.*in pract cap.*53.*ad-*
*dit.*1.Lancel.*de attent.par* 3.*cap.*24.*quæst.*3.*num.*7.
Azor.*d.part* 2.*lib.*6.*cap.*7 *q.*8. Cam[illegible]n.*d.cap.*15.*n.*
11.Nicol.Garc.*d.par.*7 *cap.* 13. *numero* 7. Auil. *de*
*censur part.*2 *cap.*6.*disp.*5.*dub.*2.Less.*de iustit.lib.* 2.
34.*numero* 117.Paul.Layman.*in Theolog moral. lib.*
1.*tract.*5.*part.*2 *cap.*2.*numero* 7 *in princip.* Amplia
octauò, etiamsi excommunicatus rep[illegible]etur com-
muni opinione pro absoluto: quia in hac mate-
ria, in qua agit vt excommuni[illegible]tus sit incapax
ad obtinendum beneficium, veritas præualet opi-
nioni. Ita gloss.*verb.solet, in cap. fin.de sentent. ex-*
*communic.*Abb.*in cap. pastoral* §. *verum,nu.*15.&
ibi Franch *num.*11 *de appellat.* Rebuff *in repet. d c.*
*postulastis,num.*61.Mar. Alter.*d.li.* 2. *disp.*6. *cap.* 6.
Anton. Ricciul. *d. cap.* 6. *num.* 12. quicquid dicat
138 Sperell.*in decis fori,ec les. decis.*30.*num* 18.Amplia
nonò, quamuis post collationem sequatur abso-
lutio; quia sequens absolutio non tollit incapa-
citatem præcedentem, cùm in illis spectetur ini-
tium,*cap dudum.de elect.*Rebuff.*in repet.d. cap. po-*
stulastis,numero 5n.Cou.*d.*§. .*sub.num.*2 *vers.septi-*
*mò,*Suar.*d.sect.*1.*ante num.*1. Nicol.Garc.*d cap* 13.
*num.*8.Ioan.à Cochier.*d.cap.*33.*num.*8. Mar. Alter.
de censur.tom 1 *lib.*2.*cap.*2 *pag.* 21 .*sub lit.B. vers.*
item eadem conclusio,& cap 7. *in princip.* Ant. Ric-
ciul *d.cap* 6.*num.* 32. Et etiamsi excommunicatus
esset absolutus cum reincidentia post aliquod
tempus, quia si post tempus præfixum ac reinci-
dentiam fiat sibi collatio, erit nulla, non obstan-
te quòd non adfuerit aliqua Iudicis declaratio
vt per integram consultationem respondit Dec.
*cons.*145.*& in cap.intelleximus,nu.*3.*de iudic.*Ripa.
*in cap.*1. *num.* 25.*eodem tit.*Quas ampliationes me
citato *in hoc loco* ponit Tambur.*d.tom.* 3. *disp.* 9. *q.*
7. *num.* 5. Et etiamsi ipse suam excommunicatio-
nem ignoret, quia oblitus est se eam incurrisse,
aut falsò putat se valide absolutum, esse, quia etsi
ignorantia excuset aliquem à peccato, non tamen
reddit eum habilem ad aliquem actum ad quem
aliàs inhabilis est; ita Philip. Fab. *de censur. in* 4.
*sent.dist.*25.*q.*1.*dist.*1.*disp.*4.*cap.*4.*nu.*193. Sanch.
*in opusc.moralib.lib.*2.*cap.*1.*dub.*10.*num.*6.Villalob.
*in sum.tom.*1.*tract.*17.*diffic.*9.*numero* 5. Torrian.*de*
*censur.lib.*2.*disp.*16.*dub.* 3. Rainaud.*de monit.par.*2.
*cap.*2.*num.*29.

Limita tamen primò, vt non procedat, si ex- 139
commmunicatio sit nulla, secundùm Cou.*d.*§.7.*n.*
5.Nau.*in cap.cùm contingat, de rescript. remed.* 6.
*num.*9.*&* 11.Vgolin.*d cap.*13.§.1.*num.*2. Sayr. *d.c.*
5.*numero* 10. Henriq.*d.lib.*13.*cap.*14.§.1.*cap.*15.§.
2.*in commento lit. A.* Valer. Reginald.*lib.* 32. *n.* 47.
Anton.Ricciul.*d.lib.*4.*cap.* 13. § 1. Limita secun-
dò, quando excommunicatio superuenit post col-
lationem vel electionem factam: quia licèt non-
dum sit effectuata,tamen valet. Antoo.Ricciull.*d.*
*lib.*4 *cap.*13. *numero* 7. Rot. *decis.* 534.*numero* 10.
*part.*1.*recent.* Vnde potest excommunicatus acce-
ptare beneficium iam sibi, cùm non erat excom- 140
municatus, collatum,quia *in d.c.postulastis,*quam-
uis inualidatur collatio beneficij excommunica-
to facta, non tamen acceptatio, cum ibi tantum
inualidetur actio, per per quam acquiritur ius ad
beneficium. Et ideo ita docent Cou.*d.* §. 7. *numero*
3.*& lib.*3.*var.*16.*numero.*4. Anton. Gabr.*commun.*
*tit.de probat.con.*8.*n.*45. Nau. *in c.si quando,except.*
10.*n.*9.*de rescript.* Rebuff.*in repet.d.cap.postulastis.*
numero 124.*& d. tit.de excommun. non vitand. sub*
gloss.vers.tertio fallit. Vgolin.*d.c.* 23. §. 1.*numero* 2.
& §.2.*numero* 7. Suar.*d disp.*13.*sect.*1.*num.* 15.*&*
16.Henriq.*d.c.*13.§.3.Zerol.*in praxi Episcop. part.*
1.*verb.Beneficia,*§.5.*dub.*3. *& verb. excommunica-*
tus causa formalis, dub. 8. Flamin. Pars.*de resignat.*
*benef.lib.*10.*q.*8.*numero* 39. Sayro.*d.cap.* 5. *numero*
11. Azor.*d.par.*2.*lib.*6.*c.*7.*q.*9.*lib.*7.*c.*23.*q.*5. Gon-
zal.*ad reg.*8.*Cancel glos.*58.*numero* 26. Rendina *in*
*prompt.recept.sent.tit.*7.*numero* 5. Bonacina *de cen-*
*sur.disp.*2.*q.*2.*puncto* 4.§.2. *numero* 9. Squillante *de*
obligat.Cleric.par 3.*numero* 73 *& d.c.*4.*n.*145. Cā-
pan.*d.c.*15.*numero* 19. Mar.Alter.*d.lib.* 2.*disp.*6.*c.*
5.Aloys. Ricc.*in praxi aurea,resol.*214.Anton.Ric-
ciul.*d.lib.*4.*c.*10.*a princip.*Diana *d. par.* 5. *tract* 9.
*resol.*102.Less.*de Iustit.lib.*2.*c.*34.*dub.*22.*num.*118.
Quicquid contra sentiant Coninck *de sacram.*
*tom.*2.*disp.*14.*dub.*9. *num.* 78. Layman *in Theolog.*
*moral.lib.*2 *tract.*5.*par.*2.*c.*2.*q.* 3.*numero* 11. Hur-
tad *de censur.disp.*6.*de excommun.diffic.*3.*numero* 8.
Raynaud.*de monit.p.*2.*c.*2.*numero* 29. prout etiam
validè huiusmodi beneficij possessionem capit,
secundùm Henriq.*d.lib.*13. §. 3. Zerol. *d. verb. ex-*
*communicatio formalis,dub.*8.Sayr.*d.c.*5. *numero* 11.
Azor.*d.par.*2.*lib.*6.*cap.* 7.*qu.* 10. Squillante *d.cap.*
4.*numero* 137.Limita tertiò, quando prouisus es- 142
set possessor triennalis, quia tunc non potest mo-
lestari, non obstante, quòd collatio sibi fuerat fa-
cta tempore, quo erat excommunicatus: ita Nau.
in d cap.si quando except. 10.*n.*6.Nicol.Garc.*d. par.*
7.*cap.*13.*num.*7. Quicquid contrarium teneat Re-
buff.

buff.*de pacific.possessor.num.* 253. Limita quartò in eò, qui fuit excommunicatus post interpositam appellationem, quia pendente causa appellationis est capax collationis, vt per Reboff. *in repet. d. cap.postulastu.n.*72. Cou.d.§.7.*sub. n.* 5. Mat. Alter. *de censur.tom.*2.*disp.*6.*cap.*6.*vers.vnde*.Anton. Ricciul.*d.lib.*3.*cap.*13.*n.* 4. vbi *num.* 5. hoc intelligit, quando est certum appellationem esse validam: secùs si esset notorium eam non valere; quia friuola appellatio non suspendit iurisdictionem Iudicis, & *n.* 6. resoluit, quòd quando appellatio esset dubia, tunc validitas, vel inualiditas collationis regulatur à futuro euentu, ita vt si constabit appellationem fuisse legitimam, collatio erit valida, sin autem contrà, erit nulla. Limita quintò in prouisione Papæ, vel Legati facta in fauorem excommunicati cum claus. absolutionis à censuris ad effectum gratiæ duntaxat consequendum in litteris Apostolic. apponi solita per illa verba, *Téque à quibusuis*.&c. de quo latè egimus *in tract. de clausulis vsufreq.claus.*179 *per tot.*

143 Potest Episcopus dispensare, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ex reg.quòd omnis dispensatio, quæ in Canone non reseruatur Papæ potest ab Episcopo concedi, *cap.nuper*, *de sent. excomun.* cùm ergo in hoc text, dispensatio non sit reseruata Papæ, consequens est, vt possit concedi etiam ab Episcopo. Ita gloss.*verb.dispensatum,in d.cap.postulastis.* vbi Abb.*num.*8. & Reboff. *num.*64.Cou.*in c. alma mater.p.*1.§.7.*n.*8. Duen.*reg.*248.*num.*2.*vers.contra quam*,Vgolin.*d.cap.*13.§.1.*n.*21.Gomez.*in exposit. Bulla Cruciata,claus.*10.*n.*57. Henriq.*in sum.lib.*14. *c.*19.§.2.Suar.*d.sect.*13.*sub n.* 34. Sanch. *de matrim. lib.*8.*disp.*5.*n.*1. Azor.*d.p.*2.*lib.*6.*cap.*7.*qu.*2. Ant. Ricciul.*d lib.*4.*cap.*12.*n.*5.quillante *d.cap.* 4. *num.* 138. quæ resolutio procedit etiam in Episcopo, qui contulit beneficium excommunicato ignoranter, scilicet, & bona fide putans illum, cui facta est collatio, non esse excommunicatum, vt per Abb.*d.c.postulastis,n.* 9. Suar.*d. sect.* 1. *sub num.* 36. Anton.Ricciul.*d.c.*12.*numer.*6.& quamuis collatio non spectaret ad ipsum Episcopum, sed ad inferiorem collatorem, quia nihilominùs sufficit dispensatio Episcopi, Abb.*d. num.* 9. *vers. & intellige*; dummodo tamen is, ad quem spectat collatio, dispensationi consentiat, & non aliàs vt doctè scribit Con.*d.*§.7.*n.*8.*vers. ego verè non admitterem*, quem sequitur Suar.*d.n.*56 *vers.addit.Panorm.* Vnde dispensare non poterit Episcopus, qui scienter contulit beneficium excommunicato, ex Abb. *d. n.*9.*vers.dum tamen*.Sayro *d.cap.*5.*n.* 22.*vers.tertio*, Anton. Ricciul. *d.c.* 12. *num.* 10. quicquid dicant Suar.*sect.*1.*n.*36. Nicol. Garc.*d. c.* 13.*ex n.* 48. nec quando simul cum excommunicatione concorrit scienter intrusio in beneficio, vt per Nicol. Garc. *d.c.*13.*n.*58.Anton.Ricciul. *d.c.*12.*n.*13.*vers.tertiò declaratur.*

144 Tertiò Suspensi ab officio, vel beneficio beneficia consequi non possunt, sed illorum sunt incapaces, prouisioque eis facta est nulla, *c. cùm dilectus,vers.quia nobis,de cõsuet.*& ibi gloss.*verb.cessationis,c.per inquisitionem,de elect.*gloss.*verb.suspensis,in cap.cùm bona de atate & qualit.*vbi Abb.*n.*8.*& verb.irritas,in c.tanta, de excess. Prælat.& verb.beneficiis,in fine,in c.cupientes,*§.*caterum,de elect. lo.*6. Lambertin.*de iurepatronat.*1.*p.*2.*lib.*4.*q.*9.*art.*2. Maiol.*de irregul.lib.*3.*c.*19.*n.*10. Vgolin.*de censur.cap.* 4.*de suspens.c.*6.§.7.*n.*4.& *cap.*8.§.6. *n.* 5. Flamin. Paril.*de resign.benefic.lib.*5.*q.* 6. *n.* 84. Less. *de iust. lib.*2.*c.*34.*n.* 116.Azor.*Instit.moral.p.*1.*lib.*6.*cap.*7. *qu.*2. Turrian.*de censur.lib.*4.*disp.*39. *dub.*2. Nicol. Garc.*de benefic.p.*7.*cap.*14.*ex num.*1.Viuian.*in praxi iurispatron.lib.*6.*cap.*5.*n.*16.Layman.*lib.* 1. *tract.* 5.*par.*3.*cap.* 1.*num.*3. Mat. Anton.*var.resolut.lib.* 1. *resolut.*19.*ex num.*1. Tambur.*d. tom.*3.*disp.*9.*q.*7.*nu.* 7.Sanch. *d. lib.* 2. *c.* 2.*dub.*15.Coninck.*de Sacram. tom.*2.*disp.*15.*dub.*2.*num.*7. Auila *de censur. par.* 3. *disp.*2.*dub.*10. Anton.Diana *moral. resol. p.* 5. *tract.* 9. *resol.* 100. & *tract.* 10. *resol.*2.vbi videtur tenere suspensũ absolutè ab officio, quamuis validè conferri beneficium. Squillante *de priuileg. Clericor. cap.*4.*n.*148.vbi me citato *alleg.* 8. *num.* 14. fatetur collationem esse ipso iure nullam: intellige de suspensis ab omnibus Ordinibus, cùm secùs dicendum sit in suspenso ab vno Ordine facto tantùm quia ratione alterius Ordinis, quem sine suspensione habet, potest obtinere beneficium: text.optimus *in cap.vel non est compos,de tempor.ordin.*Abb.*in d.cap.cùm bona,num.*6. Lambert.*d. qu.*9. *princ. art.* 2. vbi subdit quòd suspensus ab Ordine presbyterali tantùm non potest obtinere præbendam Sacerdotalem, sed benè poterit habere Diaconalem,Mat. Anton.*d.resol.*19.*n.*6. Viuian. *d. cap.* 5.*num.*16.*in fine*.Qui verò per annum contumaciter stetit in suspensione, non solùm ampliùs nequit beneficia consequi, sed & quæ interim acquisiuit, & ea, quæ primitus obtinebat, amittit, expressè probat tex.*in d. cap. cùm bona de atate, & qualit.* 145

Quartò Interdicti personaliter beneficia consequi non possunt, vt per gloss.*verb.irritas,in d.cap. tanta*,Lambertin.*d.q.*9.*art.* 3. Nau.*in man. c.* 25. *n.* 133.Vgolin.*d.tab.*5.*c.*13.§.1.*n.*2.Nicol. Garc. *d. c.* 14.*n.*5.Viuian.*d.c.*5.*n.*21.Less.*d.lib.*2.*c.*34.*n.* 116. Squillante *d.c.*4.*num.*150. Tambur.*d.tom.*3.*disp.*9. *qu.*7.*n.*8. 146

Quintò. Irregulares beneficia consequi non possunt, eisque facta collatio ipso iure est nulla, *cap.*1.*in fine,de cleric.pugnan.in duello,cap.*2.*de cleric.non ord.ministr.cap.fin.de cleric.excommun.ministr.* Less.*de iust.lib.*2.*cap.*34.*n.*120. Sanctarel.*var.resol. q.*79.*num.*22.Squillante *d.cap.*4.*ex num.*151.Vgolin.*de officio Episcopi,cap.*50.§.6. *num.* 4. Cou. *in d. cap.alma mater.p.*1.§.7.*num.*. Nau. *d. cap.* 27.*num.* 149.*vers.*6.*aliàs n.*161.Sanch.*de opusc. moral. lib.* 1. *cap.*2.*dub.*14.Lezana *in sum.tom.*3.*ver. benefic.n.*7. Nicol. Garc.*d.p.*7.*cap.* 11. *à princip.* Molin. *de iust. tract.*3.*disp.*78.*num.*2. Viuian. *d. cap.*5. *ex num.* 37. Auil.*de censur.par.*7.*disp.*1.*dub.*6. Sayr.*eod.tract.lib.* 6.*cap.*1.*num.*21. Tambur.*d.tom.*3.*disp.*9.*qu.*7.*n.* 9. Turrian.*de censur.lib.*8.*disp.*58.*dub.*2. Diana *par.* 4. *tract.*2.*resol.*79.vbi contrariam probabilem putat.

Sextò, Sodomitæ notorij ad beneficia consequenda inhabiles sunt, ac proinde collatio eis facta est nulla, vt resoluimus *de officio, & potest. Episcopi.p.*1.*alleg.*44.*n.*28. addo nunc Viuian. *d. c.* 5.*ex n.*100.Squillante *d.cap.* 4. *n.* 215. Tambur. *d. tom.*3.*disp.*9.*q.*7.*n.*10. 147

Septimò Bigami sicut ordinari, ita pariter ecclesiastica consequi beneficia prohibentur, vt per Rebuff.*de pacific.possess.* 193. Cottas. *de benef. p.*3.*cap.*4.*n.*2.Sayr.*de censur.lib.*6.*c.*5.*num.* 9. Auil. *eod.tract.par.*7.*disp.*8.*dub.*1.Nicol. Garc.*de benefic. p.*7.*cap.*6.*n.*1.*&* 7.Tambur.*d.tom.*3.*disp.*8. *qu.* 7. *n.* 11.& propterea collationem beneficij factam bigamo inualidam esse fatentur, Nao.*cons.*3.*n.* 1. *de bigam.*Flamin.Paril.*de resignat.lib.*5 *qu.*3.*num.*192. etiamsi accedat Episcopi consensus, Azor. *Instit. moral.p.*1.*lib.*6.*cap.*4.*q.*11. 148

Octauò

149 Octauò Aleatores beneficia consequi non possunt, ita vt collatio eis facta, si publici sint, ipso iure nulla sit, si occulti, veniat irritanda, Rot. *decis.* 426 *par.* 1. *diuers.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 73. *lit. D. in nouiss. edit.* Flamin. Paris. *de resign. benefic. lib.* 4. *q.* 3. *ad fin.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *num.* 199. Nicol. Garc. *d. par.* 7. *cap.* 8. *n.* 40. Carol de Graff. *de effect. clerical. effect.* 22. *n.* 17. Squillante *d. c.* 4. *num* 117. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 9 *qu.* 7. *num.* 12 Ego ipse *de officio Episcopi, par.* 2. *alleg.* 43. *num.* 2.

150 Nonò Simoniaci in beneficio assequendo post priuationem fiunt etiam inhabiles ad quæcunque alia beneficia obtinenda, ex *Constit.* 5. Pij V. incipit, *cùm primum, sub Dat. Kalend. Aprilis* 1566. ibi, *illis sit ipso iure priuatus, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & quæcunque alia beneficia ecclesiastica obtinenda*, Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 9. *qu.* 7. *n.* 13. quæ quidem inhabilitas ad alia beneficia non incurritur ipso iure, donec delinquens condemnetur; vt docent Nau. *cons.* 91. *n.* 5. *& cons.* 92. *etiam num.* 5, *de simonia*, Petr. Nauar. *de restit. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 435. *cum seq.* Arragon. 2. 2. *qu.* 100. *art.* 6. *dub. pen.* Quicquid aliter sentiant Vgolin. *de simon. ta.* 4. *cap* 6. § 6. Bonacin. *eod. tract. qu.* 7. *puncto* 2. *diffic.* 2. *num.* 3. Filliuc. *in qu. moralib. tom.* 3. *tract.* 45. *quæst.* 9. *n.* 26. Squillante *d. c.* 4. *n.* 203.

151 Decimò, Clericus malè vsurpans bona quæcunque, vel iura Ecclesiarum aut locorum piorum, vel aliis consensum ad id, aut consilium, vel opem præstans, post alias pœnas & beneficiorum priuationem etiam inhabilis fit ad alia quæcunque beneficia consequenda, ex Con. Trid. *decreto, sess.* 22 *fin. in fine, de reform. cap.* Tambur. *d. disp.* 9. *q.* 7. *n.* 14.

152 Vndecimò. Clerici non beneficiati, qui vestea publicè contra decretum Concilij Viennen. portare præsumpserint, inhabiles ad beneficia consequenda redduntur, iuxta ea, quæ in eiusdem Concilij decreto continentur, de quo *in Clem. quoniam, de vita, & honest. cleric.*

153 Duodecimò. Clerici concubinarij incorrigibiles post multas pœnas, & priuationem etiam inhabiles ad beneficia consequenda redduntur vsque ad emendationem, arbitrio Ordinariorum suorum: vt statuit Conc. Trid *sess.* 25. *de reform. c.* 14. Farin. *in praxi crimin. p.* 5. *qu.* 138. *num.* 54. *&* 66. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 7. *n.* 15.

154 Decimotertiò. Clericus coniugatus, etsi clericaliter viuat, beneficia tamen ecclesiastica, matrimonio durante, consequi nullatenus potest, *cap.* 2. *cap. diuersis fallaciis, cap. cùm decorem, de Cleric. coniugat* Hoted. *de incompatib. benefic. p.* 1. *cap. vlt n.* 76. Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib.* 4. *qu.* 2. *n.* 72. Camill Borell. *in sum. omnium decis. tom.* 1 *tit.* 8. *num.* 29. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 149. Squillante *d. cap.* 4. *n. n,* 82. Campan. *in diuers. rub.* 11. *cap.* 14. *n.* 11. *vers* 4. Tamburd, *tom,* 3. *disp.* 9. *q.* 7. *n.* 16. Ciarlin. *controu. forens. c.* 53. *n.* 40. *cum seqq.* & præcipuè *n.* 46. vbi *n.* 50. dicetat coniugatum posse habere beneficium in stipendium, & non in titulum. Thom. Valasc. *tom.* 1. *alleg.* 49. *à princ.* Sancà. *de matrim. lib.* 7. *disp.* 44. vbi resoluit, quòd licèt non possit habere beneficium ecclesiasticum in titulum beneficij, potest tamen habere ratione stipendij, aut alterius ministerij temporalis, & *num. vlt.* subdit Clericum coniugatum incapacem esse pensionis, quæ titulo clericali conferri solet, nisi ex Summi Pont, dispensatione. Vnde à fortiori sequitur, Episcopum minimè posse cum eo dispensare, vt habeat beneficium ecclesiasticum etiam simplex, vt tenent Selua *de benefic. p.* 1. *q.* 7. *num* 17. *&* 18. Flamin. *d. q.* 2 *num.* 29. Sanch. *d. lib.* 7. *disp* 42. *num.* 18. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *cap.* 5. *num.* 4. Carol. de Grassius *de effectib. clerical. effectu* 6. *n.* 25. *in fine*, Gonzal. *d. glos.* 2. *n.* 69. Ciarlin. *d. cap.* 53. *n.* 42. vbi *n.* 47. resoluit clericum coniugatum posse habere beneficium vigore fundationis. Thom. Valasc. *d. alleg.* 49. *num.* 2. Squillante *d. c.* 4. *n.* 92. vbi Respondet ad text. *in c. Ioannes, de Cleric. coniug.*

Decimoquartò. Coniugatus quicunque, qui 155
aliquem de sacris Ordinibus, matrimonio durante, etiam nondum consummato; præsumpsit suscipere, nisi seruata Canonum regula, etiam ad quodcunque beneficium, vel officium Ecclesiasticum promoueri prohibetur, *in Extrauag. Antiquæ, de voto, Ioan. XXII.* Palat. *in repet. cap. per vestras. de donat. inter virum & vxorem,* §. 18. *num.* 27. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *disp.* 49. *num.* 2. Tambur. *d.*
tom. 3. *disp.* 9. *qu.* 7. *n.* 17. quia talis sic promotus ad 156
Ordinem sacrum, efficitur irregularis, secundùm Maiol. *de irregul. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 10. Cou. *de sponsal. p.* 2. *cap.* 6. §. 3 *n.* 2. Petr. de Ledesma *de matr. quæst.* 53. *art.* 4. *paulò post princip.* Azor. *Instit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 14. *quæst.* 3. Henriq. *in sum. lib.* 13. *cap.* 39 §. 1. Rebello *de obligat. iustit. p.* 2. *lib.* 3. *qu.* 12. *n.* 13. Sayr. *de censur. lib.* 4. *c.* 14. *num.* 28. Bonacin. *de matrimon. q.* 3. *puncto* 9. *in fine. n.* 20,

Decimoquintò, Sæcularis, & non professus re- 157
gularia beneficia in titulum Regularibus conferri consueta, obtinere non potest, nisi habitum eiusdem Ordinis omninò suscipiat, & professionem emittat, vt statuit Concil. Trid. *sess.* 14. *de reform. cap.* 10. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 9 *q.* 6. *n.* 7. intelligendo iuxta ea, quæ *suprà* diximus *cap.* 4. *de benefic. Eccles. in genere*; sæcularia verò beneficia Regularibus quandoque conceduntur, secundùm ea, quæ *sup. lib.* 1. *cap.* 43. *de statu Monach.* ostendimus. Ad quæ tamen omninò fit incapax Regularis de vno ad alium Ordinem translatus sine conditione, aut promissione perpetuæ obedientiæ, & subiectionis; vt idem Concil, *ead. sess.* 14. *de reform. c.* 11. Ita & quandoque regularia sæcularibus conceduntur, non quidem in titulum, sed in com-
mendam, vt *supra de beneficiis* exposuimus. Nec 158
Religiosum vnius Religionis esse capacem beneficij regularis alterius Religionis, docent Rebuff. *in praxi benefic. tit. dispensat. cum regular. à n.* 2. Nau. *commento* 4. *de regular. num.* 23. *in prin.* Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 1. *qu.* 34. *art.* 8. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 8. *num.* 96. *cum seqq.* Tambur. *d. disp.* 9. *qu.* 6. *n.* 8. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 19. vbi *num.* 30. aduertit nec Pontificem solitum esse concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Religionis, nisi transeundo illos ad id Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur & *num.* 31. colligit integrum non esse duobus Religiosis diuersorum Ordinum permutare beneficia regularia de licentia suorum Prælatorum; quia neuter est beneficij alterius capax; & citat Bellam. *de permut. benefi. p.* 2. *q.* 11. *n.* 2.

Decimosextò. Laïcus ecclesiastica beneficia, 159
quantumuis simplicia, consequi non potest, *c. ex litteris, de transact.* & *supr. lib.* 1. *c,* 39. *de priuileg. Cleric.* ostendimus Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 14. *n.* 11. *vers. secunda.* Vgolin. *de offic. Episcopi, c,* 50. §. 6. *n.* 2. Iacob. de Graff. *in aureis dec. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 97. *à n.* 35. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 7. *n.* 19. Sed

nec

nec Clericus initiatus prima Tonsura ab alieno Episcopo sine litteris, aut cum falsis dimissoriis: quia licèt per talem Ordinationem fuerit impressus charácter; tamen non poterit obtinere beneficium, cum non habeat executionem Ordinis, & quoad se sit suspensus, & ideò nulla erit collatio beneficij ei facta, Caputaq. *decis.* 126. *part.* 1. Aloys. Ricc. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1678. Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib.* 4. *quæst.* 2. *num.* 58. Ego ipse *de offic. & potest. Episcopi, part.* 2. *alleg.* 8. *num.* 3. Carol. de Graffis *de effect. Cleric. effect.* 1 *num.* 636. *& effect.* 15. *num.* 28. vbi cum Flamin. *num.* 96. idem dicit de Ordinato ab Episcopo hæretico, vel schismatico, aut excommunicato, vel suspenso, si hoc sciebat ordinatus, quod etiam tenuerunt Syluest. *in sum. verb. Irregularitas, quæst.* 7. Maiol. *de irregul. lib.* 4. *cap.* 22. Ego ipse *d. part.* 2. *alleg.* 48. *num.* 4. ac idem dicendum est de ordinato per saltum, vel ante ætatem sine dispensatione. Carol. de Graffis *d. effectu* 15. *num.* 34. *&* 38. vbi *n.* 13. idem ait de Clerico priuato priuilegio clericali.

161 Decimoseptimò, Filij Clericorum ex legitimo matrimonio procreati, in Ecclesiis, vbi eorum patres quodcunque habent, aut habuerunt beneficium, obtinere non possunt, *cap.* 2 *& cap. cum decorem*, & fere per tot. *de filiis Presbyt.* Concil. Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 15. quod cùm id in illegitimis filiis tantum expressè constituat, ibi *qui non ex legitimo nati sunt matrimonio*, Tamburin. *d. tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 7. *n.* 20. latè Nouar. *in summ. Bullar. tit. de illegitimis ad beneficia parentum non succedentibus.* Et tenent aliqui, quos refero *de officio & potest. Episcopi, p.* 3. *alleg.* 65. *n.* 16. filios legitimos Clericorum posse adipisci beneficia quæcunque in eadem Ecclesia, in qua genitores habuerunt, vel etiam habent, *per c. ad hæc, de filiis Presbyt.* Sed huiusmodi legitimos Clericorum filios paterna beneficia immediatè obtinere non posse, sed mediatè *per c. ex transmissa, & c. ad extirpandas, de filiis Presbyt.* etiam attenta noua Concilij Trident. dispensatione *in cap.* 15. meliùs sustinent Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.* 50. *num.* 1. Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 1. *qu.* 13. *art.* 7. Seraphin. *decis.* 1443. *num.* 6. Gonzal. *reg.* 8. *Cancel. glos.* 5. *n.* 33. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *cap.* 3. *num.* 18. *& in addit. num.* 29. *in fine*, Illustrissimus D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.* 13. *num.* 5. *dist.* 56. Vnde filius, quantumuis legitimus, eget dispensatione ad obtinendum immediate beneficium paternum, vt refert decisum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, libro secundo, titul.* 19. *libr.* 1. *de filiis Presbyter. numero* 4. & Sacr. Congregat. Concilij *sub die* 23. *Augusti*, 1631. censuit filium ex legitimo matrimonio natum egere dispensatione, alias ex gratia concedenda, vt possit immediate obtinere beneficium de iurepatronatus, quod obtinuit pater; ad quod beneficium in fundatione sunt vocati proximiores de

162 genere. Et eadem S. Congregat. *sub die* 17. *Augusti*, 1626. declarauit, quòd Canonicatum in Ecclesia, in qua pater, obtinere non potest illegitimus ex Canonico, qui fuit deinde legitimatus per subsequens matrimonium. Cætera dubia, quæ circa hanc materiam occurrere possunt, iam dissoluimus *d. alleg.* 65. *per tot.* Et declarauit S. Congregat. Concilij *sub die* 24. *Augusti* 1622. nepotem legitimum ex filio illegitimo non comprehendi decreto Concil. *d. cap.* 17. & idem censuit *in vna Maceraten.* 28. *Nouembris*, 1628. patrem non prohiberi obtinere immediate beneficium filij sui illegitimi.

Decimooctauò. Nec aliquis prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante 14. ætatis annum beneficium aliquod potest obtinere, vt statuit Concil. Trident. *sess.* 23. *de reform. cap.* 6. docent Gregor. *lib.* 3. *verb. quatorze annos tit.* 16. *part.* 1. Henriq. *in sum. lib.* 10. *cap.* 19. §. 1. Pech. *in reg. beneficium, de regul. iuris, lib.* 6. *n.* 27. *vers. cæterum, quod in istis*, Gutier. *canonic. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 33. Flamin. Paul. *de resign. benefic. lib.* 3. *q.* 7. *num.* 65. *& lib.* 4. *q.* 1. *num.* 7. *& q.* 11. *num.* 13. Petr. de Ledesma *in sum. par.* 1. *de Sacram. Ordinis cap.* 7. *vers. de la prima, & part.* 2. *tract.* 7. *p.* 1. *concl.* 7. *prope fin.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 4. *collect.* 860. *& in praxi fori eccles. decis.* 385. *in* 1. *edit. alias resol.* 331. *&* 325. *num.* 3. *in* 2. *edit. & in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. p.* 4. *decis.* 281 *num.* 2. Less. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 109. Nicol. Garc. *dict. part.* 7. *cap.* 4. *num.* 8. Campan. *in diuers. Iuris canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 2. Moltes. *in summ. Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 7. *num.* 44. Homobon. de Bonis *de examine ecclesiastico, p.* 1. *tract.* 1. *cap.* 10. *q.* 60. *in princip. vers. quartò*, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib.* 1. *tit.* 20. *lib.* 1 *de ætate, num.* 5. Nouar. *in singul. Canon. concl.* 13. Squillant. *d. cap.* 4. *nu.* 59. Ego ipse *d. par. alleg.* 60. *numero* 73. Tambur. *dict. tom.* 3. *disp.* 9. *quæst.* 7. *nu.* 21. non oportet tamen esse expletum decimumquartum annum ad beneficium simplex obtinendum, sed sufficit cœptum, vt benè docent Henriq. *dict. cap.* 19. § 2. Gallet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. benefic. num.* 4. Ceuall. *q.* 523. *num.* 4 *& q.* 593. *num.* 18. Aloys. Ricc. *de collect.* 810. *vers. limita secundò, & d. resol.* 325. *num.* 3. *verb. nihilominus.* Azor. *d. cap.* 5. *quæst.* 7. *in fine.* Armendar. *d. l.* 1. *de ætatib. num.* 5. Less. *d. lib.* 2. *cap.* 34. *num* 109. Gonzal. *d. glos.* 5. *numero* 90. Campan. *d. cap.* 6. *num.* 2. Nouar. *d. cons.* 13. *num.* 4. Thom. Valla *c. alleg. Iuris, tom.* 3. *alleg.* 8. Squillante *d. cap.* 4. *numero* 62. Ego ipse *d. alleg.* 60. *num.* 76. Quæ quidem prohibitio de obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. annorum subsistit, nedum si per viam collationis detur, verùm etiam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscunque prouisionis, stante generica Concilij prohibitione, & ob verbum, *obtinere*, de quo ibi: vt docent Mandos. *de minori ætate, cap.* 4. *num.* 17. Campan. *d. cap* 6. *num.* 6. Squill. *d. cap.* 4. *num.* 62. *vers. & hæc prohibitio* Ego ipse *dict. alleg.* 60. *num.* 78. standum tamen erit fundationi statuenti vt beneficium etiam minor 14. annorum adipisci valeat, cùm ei derogatum non fuerit per Concil. Trident. *d. c.* 6. vt referunt Gonzal. *d. gloss.* 5. *num.* 91. Aloys. Ricc. *d. collect.* 860. *vers. nunc limita, & primo*, Campan. *d. cap.* 6 *num.* 2. *in fine*, Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.* 7. *dub.* 12. *& requis.* 10. *dub.* 12. *num.* 30. *secundum Romanum impress.* Nouar. *d. concl.* 13. *num.* 5. Squillante *dict. cap.* 4. *num.* 61. Rot. *decis.* 194. *part.* 2. *recent.* declarando, iuxta ea, quæ diximus *supra hoc lib.... cap.* 12. *de iurepatronat. vers. habet autem patronus*, & eleganter Ferentil. *in annot. ad decis.* 757. *Burratti*: in erectione autem iurispatron. si cautum sit, vt prouideatur de eo quicunque Clericus, non potest huiusmodi clerico conferri, qui sit minor 14. annorum.

S. Congregat. Concil. *sub die* 4. *Augusti*, 1619. 164
Vnde Episcopus non poterit indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium simplex obtineant, sed solus Summus Pontifex, vt per Azor. *d. cap.* 5. *qu.* 9. *vers. si quæras*, Nauar. *d. cons.* 13. *num.* 2. Armendar. *dict. lib.* 1. *titul.* 18. *lib.* 7. *de Episcopis, numero* 102. Aloys. Ricc. *d. resol.* 331. *numero* 2. vbi in fine resoluit, Episcopum conferentem beneficium minori 14.

annorum peccare mortaliter, & collationem esse nullam: refero Ego ipse *dict. alleg.* 60. *nu.* 75. intellige supradicta procedere in beneficiis simplicibus: quæ autem ætas legitima sit maioribus, veluti Papatu, Cardinalatu; Episcopatu. Dignitate, Canonicatu, & Parochiali seu aliis curam animarum habentibus, diximus *supr. lib.* 1. dum de vnoquoque particulariter agebamus.

Decimononò, Illiterati qui scilicet, scientiam, &
165 litteraturam competentem, aptam & idoneam pro beneficio obtinendo non habent, beneficia consequi non possunt, *cap. illiteratos, distinct.* 36. *cap. pœnitentes, distinct.* 55. Hoied. *de incompat. benefic. part.* 1. *cap.* 24. *num.* 28. Flamin. *de resignat. benefic. lib.* 5. *quæst.* 3. *numero* 25. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 14. *ex num.* 5. Carol. de Grass. *de effectib. cleric. in prælud. num.* 72. Squilante *dict. cap.* 4. *ex num.* 98. Tamburin. *dict. tom.* 3. *disput.* 9. *quæst.* 7. *num.* 22. in tantum, quòd collatio beneficij facta penitus illiterato sit ipso facto inualida, & irrita, secundùm Flamin. *d. quæst.* 3. *num.* 76. Carol. de Grass. *vbi supr. num.* 71. Nauarr. *de orat. miscel.* 33. *num* 7. *& miscel.* 4. *num.* 8 Azor. *instit. moral. par.* 2 *lib.* 5. *cap.* 6. *quæst.* 3. *cum seqq. & c.* 26. *quæst.* 1. Less. *d. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 129. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *cap.* 7. *num.* 12. Campan. *d. rub.* 11. *cap.* 14. *n.* 5, Squillante *cap.* 4. *n.* 193. quorum plures refero Ego ipse *d. p.* 3. *alleg.* 63. *n.* 11. vbi *num.* 3. aduertit secùs esse dicendum de illis, qui non sunt penitùs illiterati, sed beneficium acquirunt requisita ad illud scientia carentes, quia tunc prouisio illis facta non est ipso iure irrita, sed venit irritanda, ex Concil. Trident. *sess.* 7. *de reform, cap.* 3. ibi, *omninò irritetur*; poterant enim intereà addiscere, & necessariam acquirere scientiam. Vnde, si ille postea litteras addiscat, & eum, qui beneficium contulit, non pœniteat pristinæ collationis, tacita quadam collatione re[illegible], vt ex Salz. d. & Belletto, aduertit Squilante *d. c.* 4. *num.* [illegible]04. *vers. requirit tamen.* Quæ autem scientia requiratur ad Papatum, Cardinalatum, Episcopatum, & alias inferiores. Dignitates, ad Canonicatum, & Parochiale beneficium, diximus *supr. lib.* 1. dum de quolibet eorum sigillatim agebamus.

166 Vigesimò. Infamis beneficium obtinere non potest, arg. *l. vn. C. de infam. lib.* 12. *cap.* [illegible] *di[illegible]ectos, de except. Præl. cap. infamib. de regul. iuris lib.* 6. accipiendo ibi dignitatem pro quolibet beneficio, secundum Lambert. *de iurep. vron.* 1 *p.* 2. *lib. quæst.* 9. *art.* 16. docent Duaren. *de benefic. lib* 4. *cap* 11. Petr. Gregor. *d. benefic. cap.* 37. *num.* 9. Nicol. Garc. *dict. part.* 7. *cap.* 8. *num.* 3. Squillante *d. cap.* 4. *ex. nu.* 125. Tambur. *d. tom.* 3. *disp.* 9. *q.* 7. *num.* 23. non est tamen ipso iure nulla collatio, electio, seu prouisio facta infami, seu criminoso crimine non inducente irregularitatem, seu inhabilitatem ad beneficia: quia non est text. hanc nullitatem conuincens vt per Ludouic. Gom. *de grat. expectatiu. n.* 87. Less. *d. lib.* 2. *c.* 34. *num.* 126, Nicol. Garc. *d. cap.* 8. *n.* 47. Squillante *d. cap.* 4. *n.* 127.

167 Vigesimoprimò. Corpore vitiati, id est, illi, qui insigniter corpore deformati sunt, itaut sine notabili horrore aut scandalo ministri Ecclesiastici minime esse possint, ad beneficium Ecclesiasticum tanquam irregulares promoueri non possunt, vt
168 per Squillant. *d. cap.* 4. *ex num.* 192. Vnde clerico incidenti in cæcitatem beneficium etiam simplex conferri non potest, ex quo Horas Canonicas recitare nequit, Campan. *dict. rub.* 11. *vers. verum* S. Nicol. Garc. *d. part.* [illegible] *cap.* 12. *num.* 21. Tambur. *dict. tom.* 3. *disp.* 9. *quæst.* 7. *num.* 24. Less. *d. lib.* 2. *c.* 34 *num.* 130. Squillante *d. cap.* 4 *num.* 196. vbi *nu.* 19. post Aloys. Ricc. *in d. praxi fori eccles. resol.* 590. subdit Clericum laborantem morbo caduco non esse inhabilem ad obtinenda beneficia simplicia; secùs, si beneficium requireret Ordinem sacrum. Incidens tamen in irregularitatem, quæ nascitur ex defectu ad vsum vnius Ordinis, & non alterius, iam suscepti, potest obtinere beneficium non requirens maiorem vsum, vt in casu *cap.* 2. *de clerico ægrot.* Ita docet Sayr. *de censur. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 23. *&* Less. *d. lib.* 2. *c.* 34. *num.* 121.

Vigesimosecundò. Periurus, vtpote infamis, be- 169
neficium consequi non potest, vt per Mil. *in repert. verb. periurus*, Clar. *in pract.* §. *periurium n.* 3. Campan. *in rubr.* 37. *Curia Archiepiscop. Neapol. num.* 12. *& in diuersor. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 19. *num* 12. Squillante *d. cap.* 4. *ex num.* 410. Tambur. *d. disp.* 9. *q.* 7. *n.* 25.

Vigesimotertiò. Filij, & nepotes offendentium 170
Cardinalem ad Ecclesiastica beneficia in posterum obtinenda efficiuntur inhabiles, *cap. felicis, vers. quòd si quis prædictorum, de pœnis, lib.* 6. Decian. *in tract. crimin. lib.* 7. *cap.* 41. *num.* 32. Menoch. *de arbitr. casu* 551. *num.* 7. *cum seqq.* Farinac. *in praxi crimin. part.* 5. *quæst.* 112. *num.* 121. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 1 *lib.* 2. *c.* 28. *n.* 20. Tamburin. *disp.* 9. *q.* 7. *n.* 26.

Vigesimoquartò. Non dimittentes beneficia in- 171
compatibilia secundùm formam à Ioanne XXII. præscriptam *in Extrauag. Execrabilis, de præbend.* post priuationem eorum, quæ obtinebant, inhabiles penitus ad quæcunque obtinenda beneficia redduntur, vt *in d. Extrauag. vers. quod si non fecerint, & vt Extrauag. vt quos, de offic. Ordinarij, inter commun.* Tambur. *d. disp.* 9. *quæst.* 7. *num.* 27.

Denique Habens beneficium vnum Curatum 172
non potest aliud Curatum, vel aliàs incompatibile adipisci. est enim *in cap. vnico*, §. *pen.* 10. *qu.* 3. *& in cap.* 1. 21. *qu.* 1. *cum seqq.* interdictum, ne plures Ecclesiæ vni presbytero committantur, quia iure naturali prohibentur, ne quis plura simul beneficia obtineat, quæ iure diuino assiduam beneficiarij præsentiam requirunt; vt docent Carthusian. *de vita Christi, part.* 2. *cap.* 68. §. 1. *fol.* 113. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *quæst.* 73. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 11. *q.* 5. Valer. Reginald. *in praxi fori pœn. lib.* 39. *tractat.* 3. *numero* 277. Tamburin. *dict. disput.* 9. *quæst.* 7. *numero* 28. Vide Thom. Cantiq. *lib.* 1. *apum, cap.* 19. *pag.* 6. 7. *&* 10. non paucos plura beneficia possidentes, infelicissima morte extinctos, & idcircò damnatos esse commemorantes allegat, & Prat. Spirituale *lib.* 5. *in floribus de apibus, cap.* 6. 7. *&* 8. Quare, si quis Ecclesiam Cathedralem, aut Parochialem, aut Ecclesiasticam Dignitatem, vel Præbendam aliam ex huiusmodi obtinens, accipiat, siquidem Romanæ Sedis auctoritate id egerit, ipso iure vacat prima, *cap. quanto, de translat. Episcop. cap. de multa*, vbi Doct. *de præbend. cap. dudum, il* 2. *de elect. cap. litteras, de concess. præbend. cap. quia nonnulli, de cleric. non resident. cap. te decet, de ætate & qualit.* Sed si absque eius auctoritate id fiat, amittit vtrunque, nec consuetudo contraria suffragatur, *cap.* 1. *de consuet lib.* 6. *dicta Extrauag. Execrabilis*, Concil. Tridentin. *sess.* 7. *de reformat. cap.* 2. 4. *&* 5. Quæ quidem Extrauag. & eius pœna locum habet, etiamsi Dignitas, Personatus aut Officium sit sine cura, ita quòd ad incurrendam eius pœnam non sit necessarium retinere duo Curata, aut beneficium Curatum cum Dignitate, Personatu, vel Officio habentibus curam animarum, saltem

rem fori contentiosi: sed sufficit retinere beneficium Curatum siue strictè, siue largè cum Dignitate, personatu, vel officio sine vlla cura; vel duas Dignitates, Personatus, aut alia officia sine cura; aut Dignitatem cum personatu, vel officio sine cura, &c. Ita Staphil. *de litteris gratia, tit. de var. mod. vacat. §. tertius vacationis modus. nu. 1. & tit. de qualit. & stat. benefic. §. huiusmodi. num. 7.* aliàs 41. Cassador. *decis. 1. de constit n. 2.* Mandos. *ad reg. 1. Cancel. q. 14.* Nauar. *in c. si quando, de rescript. except. 6. n. 5. & in c. accepta, de restit. spoliat. oppos. 10. in solut. n. 10.* Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 6. c. 13. q. 1.* Nic. Garc. *de benefic. p. 11. c. 5. n. 24.*

173 Vnde habens beneficium Curatum, aut Personatum, vel Dignitatem, si recipiat secundum simile, ipso iure vacat primum; & si illud retinere contenderit, etiam secundo spoliari debet; vt per text. *in d. cap. de multa*, innouatum per Concil. Trid. *d. sess. 7. de refor. c. 4.* docent Bernard. *in pract. cap. 49. in nouiss. edit.* Gutier. *cons. 10.* Spin. *in speculo testam. glos. 3. à num. 72.* Viui. *sent. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 9. n. 6.* Flamin. Paris. *de resignat. benefi. lib. 3. q. 1. num. 51.* Latè Flores de Mena *var. lib. 2. q. c. 13. à princip.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 16. q. 9.* Monet. *de opt. Canon. cap. 6. q. 6. num. 69.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 5. num. 7.* Ad inducendam vacationem primi beneficij incompatibilis per assecutionem secundi, non sufficit collatio sola, & acceptatio eius, sed requiritur adeptio possessionis pacificæ secundi, vel quod per prouisum stet, quominus eam adipiscatur. Ita per text. *in d. cap. de multa, ibi, receperit*, meritò sustinent Flamin. Paris. *d. lib. 3. q. 1. n. 129.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. à n. 100.* Ferentil. *in annot. ad decis. 19. Buratti, n. 18.* Nec hæc vacatio prioris impeditur per pacificam secundi possessionem, si illius prius sit litigiosum: non enim requiritur, quòd vtriusque, sed tantùm secundi habeatur pacifica possessio, Less. *de instit. lib. 2. cap. 34. numero 141.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. numero 107. & 108.*

174 Quæ quidem possessio secundi pacifica debet esse non solum de facto, sed etiam de iure; id est, non litigiosa, sed absque controuersia iuris, & facti iudiciali, & extraiudiciali, Flamin. *d. lib. 3. q. 1. à 130.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 16. qu. 9.* Nicol. Garc. *cap. 5. n. 140.* Seraphin. *decis. 1254. n. 1. & 2.* vbi habetur, quòd ad effectum, vt non teneatur quis dimittere primum beneficium, sufficiunt molestiæ etiam extraiudiciales, & de facto, & idem dicit *decis. 997. n. 2. decis. 853. num. 3.* Adden. ad Gregor. XV, *decis. 451. n. 12.* ac etiam intelligenda est non de possessione sterili, sed fructuum, & maioris partis eorum, Seraphin. *decis. 93. num. 1.* Azor. *d. cap. 16. q. 7.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 123.* Ego ipse *d. p. 3. alleg. 57. num. 101.* Ex ea ratione quia beneficiarius non habet in totum pacificam beneficij possessionem, nisi quando fructus beneficij, per se, vel per alium nomine ipsius percipiuntur: in quibus terminis loquitur tex. *in cap. si tibi concesso, de præbend. lib. 6.* & in specie resoluunt ibi Franc. *num. 4.* Cassad. *decis. 9. de causa possess.* Staphil. *de litteris gratia, tit. de statu, & qual. benefic. §. huiusmodi, numero 14.* Hoied. *de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 13. num. 78.*

175 Quæstio est controuersa. An in beneficiis simplicibus, residentiam tamen requirentibus, vel aliàs quomodolibet incompatibilibus, per illud decretum Concilij *d. cap. 4.* inducatur vacatio primi ipso iure per adeptionem secundi? In qua de rigore iuris negatiuè esse respondendum, asseruntNau. *cons. 17. de præbend.* Sayr. *in florib. dec. sub eod. tit. decis. 38.* Flores de Mena *d. qu. 13. à num. 5.* plures citati per Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 80.* Verùm contrariam sententiam, & sic partem affirmatiuam, tenet Hoied. *d. p. 1. c. 9. n. 5.* dicens, quod per tex. *in d. cap. de multa*, qui loquitur de Curatis, & Dignitatibus, & Personatibus extenditur *ex d. decreto Concilij*, ad quæcunque beneficia incompatibilia: nam, vt dicitur *in decis. 483. p. 1. diuers.* Concilium ibi loquitur de quibuscumque incompatibilibus vigore quorumcunque Canonum, nec se restrinxit *ad d. cap. de multa.* Quia dicit, *præsertim*, quæ dictio est ampliatiua, & implicat idem in aliis, & includit alia iuxta ea, quæ dixi *de diction. vsufrequent. dict. 277.* & hoc est, quod denotant illa verba, *iuxta ipsius Constitutionis dispositionem, etiam præsentis Canonis vigore*, &c. quasi dicat, beneficia quæcunque incompatibilia vacant ipso iure per assecutionem secundi, iuxta dispositionem text. *in cap. de multa*; sed quia ille non loquitur in quibuscunque incompatibilibus, etiam vigore præsentis Canonis illum extendentis ad quæcumque incompatibilia vacent, refert, & sequitur Nicol. Garc. *d. cap. 5. à num. 91.* Quæ quidem sententia approbata fuit per S. Congregationem DD. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, vt idonei testes nobis sunt idem Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 84. in 6. declar.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib. 4. tit. 8. lib. de benefic. incompatibil. n. 17.* Monet. *de opt. Canon. c. 6. q. 6. n. 70* Aloys. Ric. *in praxi rerum fori eccles. decis. 393. in 1. edit.* aliàs *resolut. 332. n. 12. in 2. edit.* attestantes eandem Sacram Congregationem censuisse in beneficiis requirentibus residentiam, aut aliàs quocunque modo incompatibilibus, etiamsi Canonicatus sint, induci vacationem primi ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi; addentes, item præcipuè Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 381. in 3. & 4. declar.* & Amendar. *d. loco, n. 43. & 44.* eandem Sanctam Congregationem pariter censuisse detinentem Canonicatus duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra, vtroque ipso iure esse priuatum, in tantum, quòd possessor vtriusque Canonicatus ex *reg. de triennali* possessionem tueri, & defendere non possit; refero Ego ipse *d. p. 3. alleg. 62. à n. 28.*

Papæ nihilominùs facultas est reseruata circa 176
sublimes, & litteratas personas dispensandi, vt retentis minoribus, maioribus valeant beneficiis honorari, *d. cap. de multa*, ibi *circa sublimes vero, & litteratas personas*, &c. quod Ioannes XXII. expressit de Cardinalibus & Regum filiis, vt *in d. Extrauag. Execrabilis*; verbum enim, *sublimes*, id est, nobiles interpretantur Tiraqu. *de nobilit. cap. 20. num. 13* & alij apud Aloys. Ric. *in praxi aurea, resol. 446. num. 7.* Sed an hæc nobilitas, de qua ibi agitur, sit illa, quæ moribus, & virtutibus acquiritur, an potiùs illa, quæ à sanguine ortum habet, tradunt Gamb. *de offic. & potest. Legati à Latere, lib. 7. ex num. 259.* Torreblanca *de Magia lib. 3. de criminis punit. cap. 12. ex num. 16.* vide apud eos. Et 177
quòd cum litteratis viris circa beneficiorum pluralitatem sit quoque dispensandum *ex eod. c. de multa*, colligunt Ludouic. Gom. *in reg. de annali, q. 36. n. 3.* Staph. *de litteris gratia, forma 3. expectat. n. 3.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de dispensat. ad plura benefic. à n. 43. & de priuilegiis scholasticor. priu. 39.* Gambar. *d. tract. lib. 5. tit. An legatus possit plura beneficia vni conferre, n. 137.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glos. 4. n. 26.* Aloys. Ricc. *d. resol. 446. n. 1.* Bellet. *dis-*

quis.cleric.p. 1.tit. de disciplina cleric.§.4.*n.*13.Bēnius *de priuileg. Iuris.cons.*2.*priuil.*32.vbi *n.* 2.subdit scientiam sine gradu Doctoratus ad dispensandum non inducere; quia hodie moribus receptum est non dispensari cum litteratis, nisi habeant gradum Doctoratus, Licentiaturæ, siue Baccalaureatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt concludunt Rebuff. *d. tit. de dispensatione ad plura beneficia,n.*44.Gambar.*d.lib.*15 *nu.* 138.Aloys.Ricc. *d.resol.*446.*n* 5.

178 Sed salua pace Doctores isti non loquuntur, vt Curiales, dum credunt cum literatis dispensandum circa beneficiorum pluralitatem, si omnes ferè, qui litteris incumbunt, quasi à consortio Curialium segregati, nec vnum quidem beneficium, vtpote litterato conferendum, obtinere valent: cùm vtplurimùm indignus indebitè commendetur, & ideò ignorantet digniori postponatur: qua de re optimè Æneas Syluius postea Pius II.*in opusculo de moribus Germanorum, charta mihi* 1045.ita loquitur.*Fatemur in Romana Curia,quam regunt homines,non omnia esse nitida,& plurima fieri digna correctione, nec ambigimus ipsos primæ Vrbis Antistites, cum Christi Dei nostri Vicariatum assumunt,homines remanere,ac propterea falli,errare, labi,& decipi posse.Sedent pij Patres in thalamo suo: veniunt ad eos nunc Cardinales,nunc Episcopi,nunc fortus alterius homines,& modò hunc, modò illum laudibus cumulant, dignúmque grauis regiminis adscribunt, adstruunt:credit Apostolica pietas, hisque beneficia mandat,quos cōmendatos accipit:atque ita fit,vt aliquando virtus pecuniæ cedat; non quia Pontifex probitati præferat aurum,sed quoniam internuntij, siue, vt aiunt,mediatores,argento, aut amicitia victi indignum digno præponunt.* Quod ego in propria persona expertus fui: nam cùm die 23. Iulij 1630. Summo pontifici Vrbano VIII. in viridario suo montis Quirinalis deambulanti occurrerem, & humiliter necessitatem meam exponerem, & quòd adhuc contra intentionem suam non fuissem in præmium laborum meorum de aliquo subuentionis auxilio succursus; piè cum Pio respondit doctissimus Pontifex. Domum ergo reuersus mecum conijcere non destiti, his temporibus in iure distributiuo dicendo, reddendóque, fortunam, id est cæcam rerum humanarùm arbitram, longè primas partes haud dubiè obtinere: non sufficit enim me diu, noctúque per decennij transcursum, quo in alma hac Vrbe detineor, diligenter in multis libris componendis, edendisq; laborasse: & toto illo tempore studijs huiusmodi occupatum, & penitùs intentum: nec ludere, nec ludi, aut comœdiarum spectator, seu in otio esse vnquam visus fui: ob idque aulicis litteris minimè imbutus, locum & præmium amittere vereor; honores enim, aut ab ijs teneri necesse est, qui opibus, & necessitudinibus recreatiuis præualent; aut ab ijs certè prostitutæ frontis petitoribus,qui ambiendo, efflagitando,se se venditando aulicos obtundere, atque etiam enecare sustinent; sic interdum assolet, faciúntque homines cynomia procaciores, (sic enim muscam caninam vocant) vt quod impetrare non possunt, extorqueant; quod exorare, aut mereri nequeunt, eblandiantur, & extundant: Restat, vt homines ingenui animi,& ex se se magis, quàm ex fortuna pendentes, quibúsque omnis spes in se se est, si nullum huiusmodi nacti sunt, qui apud Principem eis adesse optima fide velit, vt ipsi sibi deesse ac dignitati suæ nolint; integrámque (vt ita dicam) personam aliqua in dignitate deliberare. Præstat igitur egregijs viris potiùs in secessu latere, aut in priuata vita consenescere, quàm turpiter, & obnoxiè in prætexta innotescere. Magnum est autem solatium hoc modo præteritis obsolentia videre in hominibus indignis honorum insignia. Maius & illud ex dicto Catonis senioris, qui cùm multas erectas statuas spectasset, eorum, qui præclaras res gesserant, *Equidem*, inquit, *malo homines de me percunctari, quamnam ob causam quoque statua mihi posita non est?*

Beneficia verò simplicia, (vt ad rem redeamus) 179
& quæ sunt sine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt,*cap.fin. vers. licèt enim* 70.*dist.* Qua de re Conc,Trid.*sess.*24.*de reform.cap.*17. decreuit, vt in posterum vnum tantùm beneficium Ecclesiasticum,cuiuscunque qualitatis existat, singulis conferatur; quòd si ad eius vitam honestè sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens eidem conferri, dummodo vtrunque personalem residentiam non requirat. Super
quo S. Congregatio DD. Cardinalium Concilij 180
Trid. Interpretum declarauit non posse Episcopum plura beneficia simplicia vltra duo vni conferre, vsque ad sufficientem eius sustentationem absque Apostolica dispensatione; vt referunt Nicol.Garc.*de benefic.par.*11.*cap.*5. *numero* 310.*in* 1. & 2.*declara.*Armendar.*in addit.ad recopilat.legum Nauarræ,lib.*4.*tit.*7. *de benefic.incompetat. num.*32. & 33.& 34. Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.*7.*dub.*16.Ego ipse *d.par.* 3 *alleg.* 62.*numero* 6. Poterit tamen conferre beneficium Episcopus
habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis suffici- 181
entem sustentationem, vt docent Azor. *d.par.* 2. *lib.*8.*cap.*10.*quæst.*8.*cap.*12.*q.*6. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.glos.*5.§.5.*à numero* 14. Massobr. *d.requis.* 7. *dub.*17. & referunt decisum Nicol.Garc. *d.c.*5.*numero* 310.*dub.*4. Armendar. *d.loco numero* 37. *in* 4. *resp* Ego ipse *d.alleg.* 62.*numero* 7. Et pariter conferri poterit secundum beneficium obtinenti primum sufficiens iuxta suum verum valorem, & honestam ipsius possidentis sustentationem, si tempore, quo secundum confertur, non sufficiat propter onus pensionis super tali beneficio impositum,dummodo prouisus post collationem sibi factam non consenserit pensioni. Ita Nicol. Garc.*d. c.*5.*numero* 310.*in* 3.*dub.*Armendar.*d.loco,n.* 73.*in* 3.*dub.*

182 Si verò de facto Episcopus conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem insufficientia, collatio tertij est valida: sed si tertium sit sufficiens, vacant illa duo priora beneficia; sin minùs, tenetur prouisus dimittere alterum ex illis, & si continuauerit possessionem amborum recipiendo ex ijs fructus, vtrúque beneficium vacat: sicut per S.Congregationem resolutum fuisse testantur Nicol. Garc. *d.p.* 5.*c.* 5. *n.*310.*in* 1.& 2.*dub.*Armendar.*loco,num.*57.*dub.* 1. & 2.& *in eorum respons.*Vgolin.*d.officio Episc.c.*14. §.2.*n.*3.*vers.tertio*,sed nouissimè in eadem S. Concilij Trid.Congregatione proposito dubio, si Episcopus conferat tertium beneficium simplex & insufficiens habenti iam pariter duo simplicia insufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimum, semel,bis,& iterum tandem *sub die* 13.*Nouembris*, 1617.censuit vacare primum.

183 Quod autem dicatur beneficium sufficiens ad congruam sustentationem, arbitrio iudicis relinqui paulò plùs, vel minùs æstimandum, con-

siderat is

sideratis considerandis, qualitate, scilicet personarum, locorum & temporum, vt resoluunt Flam. Parisi. *d. lib. 5. q. 6. n. 131. & seq.* Menoch. *de arbitr. casu* 216. Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. beneficium, §. 7. concl. 8. princ.* Gonzal. *ad reg. 8.* Cancel. *gloss. 15. n. 39.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. l. 30. tract. 3. n. 285.* Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in sum. Bullarij, verb. beneficiorum resignationes, causa* 8. Nicol. Garc. *de beneficiis, p. 11. cap. 5. n. 320.* Mastobr. *in praxi habendi concursum, requis. 7. dub. 14. cum seq.* Ego ipse *d. alleg. 92. n. 11.*

184 De duobus vidi hac de re acerrimè disputari in S. Congregat. Concilij Trident. hoc anno 1632. Primo, an collatio beneficij simplicis facta ab Episcopo, quorum duo priora erant sufficientia ad sustentationem, sustineantur ad effectum retentionis, vel saltem ad effectum receptionis? Secundò quod si ab Episcopo tertium potest conferri, an ex istius, & duorum priorum retentione per spatium vltra trium annorum absque dispensatione Apostolica vacauerint omnia ipso iure. His dubitationibus, vir quidam doctus respondebat ad primum, collationem tertij beneficij simplicis, ei, qui alia duo habet sufficientia, posse fieri ab Episcopo, & posse recipi, sed non ad effectum retentionis omnium, quod est generale in omni incompatibilitate, quòd habenti vnum incompatibile, possit conferri aliud incompatibile, non ad effectum retinendi omnia, sed vnum, *cap. referente cap. praeterea, c. de multa, c. extirpanda. §. qui verò, de prabend. Extrauag. Execrabilis, eod. tit.* Conc. Trid. *sess. 7. de reform. c. 4.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 5. n. 288. & 311.* & S. Congreg. multoties declarauit, vt apud eundem Garc. *d. c. 5. n. 84. 88. 283. & 310.* Et ad hoc propositum est maxima consideratione dignũ, quod Concil. Trid. *sess. 14. de reform. cap. 17.* vtitur verbo *conferri*, in passiua significatione: diceretur enim conferre in actiua, si Episcopus non posset conferre. Neque aliæ declarationes allegatæ per Garc. *sub. d. n. 310.* quòd Episcopus non possit conferre tertium, aduersantur: quia debent intelligi restrictè ad effectum retentionis; non autem ad effectum receptionis, vt contrarietas inter declarationes euitetur, & vt censeantur conformes dispositioni iuris, à quo nec S. Concilium recedere voluisse declarat, dum profitetur *in d. c. 4. sess. 7. & in d. c. 17. sess. 24.* innouare dispositionem sacrorum Canonum.

185 Ad secundum non est dubium, quod Concil. Trid. *in d. cap. 17.* approbat incompatibilitatem, quòd scilicet, habens vnum sufficiens non possit retinere duo, & habens duo per se separatim insufficientia, sed simul iuncta sufficientia, non possit retinere tertium, vt per Hoird. *de incompatib. part. 1. cap. 19. numero 1. cum seqq.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 3. quest. 1. num. 138.* Nicol. Garc. *dict. c. 5. numero 268.* & S. Congregat. *impressis ad dict. cap. 17.* super qua incompatibilitate plurium simplicium erant diuersæ contrariæ opiniones Doctorum, vt per Hoied. & Garc. *citatis locis.*

186 An autem per retentionem istorum simplicium incompatibilium ipso iure vacent omnia, est præsentia instituti quæstio disputanda. In qua non potest negari, Sacram Congregationem pluries declarasse vacare omnia, vt in sequenti declaratione *Obtinens beneficium Ecclesiasticũ sufficiens ad honestè sustentandum, qui fuit institutus ab Episcopo, ad illud beneficium sufficiens iurispatronatus ad præsentationem patroni laici, & vtrumque beneficium retinuit, eorum denique fructus percepit per duos annos absque dispensatione Apostol. quæritur, quodnam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. censuit vtrumque ipso iure vacasse.* Quæ declaratio, & aliæ similes, cum loquantur de duobus beneficiis, procedunt eadem & maiori ratione in casu trium beneficiorum; *Clement. si plures, de prabend.* Garc. *d. c. 5. n. 1. 9.*

187 Nihilominus videntur huiusmodi declarationes inducentes vacationem omnium ipso iure, restringi debere ad casum, in quo quis monitus retinere tentauerit, & præsumpserit: non autem procedere simpliciter per lapsum sex mensium: quia in rei veritate Concil. Trid. non inducit vacationem omnium ipso iure *in dict. capi. 17.* sed solum in vltima dict. c. parte: contra illos, qui tunc temporis plures Parochiales, aut vnam Cathedralem, & aliam Parochialem obtinebant, qui debebant cogi vna retenta, alias dimittere infra sex menses; alioquin omnia vacare ipso iure simul cum omnibus aliis beneficiis, & hoc in pœnam, quæ vltima pars Concilij, si benè consideretur, nihil habet commune cum aliis dispositis in eodem cap.

188 Quod verò attinet ad pœnam vacationis omnium ipso iure, de qua *in dict. cap. 4. sess. 4.* in executionem executionis *dict. cap. de multa, de prabend.* aduertendum est, quòd an hic casus retentionis plurium simplicium non continetur sub dispositione *dict. cap. de multa*, consequenter *dict. cap. 4. sess. 7.* aut, si non continetur, certè non subiacet illius pœnali dispositioni, & aliunde non habetur talis pœna, imò datur optio, vt quis retineat, quod maluerit, *cap. referente, de prabend.* vbi Doctores Abb. *in cap. fin. numer. 7. de Cleric. non residen.* plenè de communi attestans, Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 3. quest. 1. numero 131. & 138.* Rota *decis. 484 part. 1. diuers.* Si verò continetur, vt forte S. Congregat. contineri censuit, propter illa verba *dict. cap. 4. aut alias incompatibilia, &c. contra formam sacrorum Canonum, & præsertim cap. de multa*, notata illa particula, *præsertim* & in fine, *etiam præsentis Canonis vigore.* vt aduertit Garc. *dict. cap. 5. numer. 91. & seq.* huiusmodi pœna amissionis omnium beneficiorum debet intelligi iuxta dispositionem *d. c. de multa*, scilicet si quis contenderit, seu præsumpserit retinere, quibus verbis *in d. cap. de multa.* significatur, si in iudicio contentiosè retinere tentauerit, gloss. *verb. contenderit, in dict. c. de multa,* Rota *decis. 484. p. 1. diuers.* Quod si velimus non requiri monitionem, sed sufficere retentionem, quæ dolosa & malitiosa videtur, dum non adest dispensatio Apostolica, quo pacto verificari verbum *præsumpserit* dicit Garc. *d. cap. 5. numero 95. cum seqq.* tamen negari non potest, quin esset nimius rigor, vt de dolosa & malitiosa retentione quis condemnaretur in hoc casu, in cuius declaratione insudat ipsa Congreg. ob rei perplexitatem, cùm præsertim in causa hactenus tam dubia & implicata agatur de priuando aliquem inauditum omnibus suis beneficiis. Hactenus vir quidam doctus, & mei studiosissimus. Sed salua pace Illustrissimus & R. D. Franc. Paulutius eiusdem S. Congregationis Concilij Secretarius, vir sanè Pontificij, & Cæsarei iuris studiosissimus, in suo voto contrarium sensit, quod per manus Eminentissimorum DD. Cardinalium transmisit *sub die 5. Iunij 1632.* & est, prout sequitur.

189 In præcedenti Congregatione proposito dubio,

an si N. ab Ordinario prouisus de vno beneficio fuerit à Sede Apostolica de alio prouisus: & denique ab eodem Ordinario prouisus de tertio, cique tam duo priora anni valoris scutorum 140. deductis oneribus, & sic ad congruam sustentationem sufficientia, quam tertium retinuerit, vltra triennium absque dispensatione Apostolica, in quam omnia ista beneficia ipso iure vacauerint, ex dispositione Concilij Tridentini? Eminentissimi Patres admisso quòd agitur de tribus beneficiis simplicibus, & quòd duo priora erant ad sustentationem sufficientia, mandarunt discuti articulos: An collatio tertij beneficij simplicis facta ab Episcopo sustineatur ad effectum retentionis? an saltem ad effectum recipiendi, seu consequendi, quòd si ab Episcopo possit conferri, an ex istius & duorum priorum retentione per dictum tempus absque dispensatione Apostolica vacauerint omnia ipso iure, & si huiusmodi tertium beneficium ad nullum effectum per tempus conferri potuerit, an istud saltem ipso iure vacet?

Vt aliàs dicebam, collatio ab Episcopo facta de tertio simplici beneficio habenti alia duo similia, præsertim ad sustentationem sufficientia, sustinetur ad effectum receptionis, seu consequutionis; non autem ad effectum retentionis; ea ratione; quòd incompatibilitas sequitur ex retentione, non ex consequutione, nec ante possessionem quia plura beneficia, & insimul obtinere dicitur ex *cap. de multa, & Extrauag. Execrabilis, de praben.* tenuit Rota decis. Card. Seraph. 774. *& in Salmãtina 27. Martij, & 11. Decembris, 1585. coram bona mem. Orano*; & ita loquitur Garc. in contrarium allegatus *de benefic. n. 11. c. 15. n. 311.* à qua opinione non dissentit Sacra Congregatio, vt in sequentibus declarationibus. *In vna Caietana S. Congregatio, &c. censuit non prohiberi Episcopum instituere ad beneficium obtinẽtem duo alia simplicia, sed ipsum institutum postea non posse illud vna cum duobus aliis prius obtentis vtrunque ad sustentationem in sufficiẽtia retinere absque noua prouisione, seu dispensatione Apost. die 10. May 1607. Sacra Congregatio, &c. censuit posse quidem Ordinariũ habẽtis duo simplicia beneficia aliud conferre: sed quamuis duo priora sint ad obtinentis sustentationem insufficientia, non posse retinere simul cum tertio absque noua prouisione Apostol. In vna Bonnien. 13. Nouembris 1629. dubitatum fuit, an habens duo beneficia simplicia, tertium de iurepatronatus ad præsentationem patronorum authoritate Ordinaria assequi, & retinere possit absque dispensatione Apostolica? Sacra Congregatio censuit, tertium beneficium simplex, etiamsi de iurepatronatus, non posse retineri cum duobus aliis absque Sedis Apostolica dispensatione.* Et in fortioribus de parochiali *in vna Mediolanen.* ad instantiam S. Caroli Cardin. Borromæi dubitatur, an Ordinarius habẽti parochialem Ecclesiam, possit eidem aliam parochialem conferre. S. Congregatio, &c. censuit posse conferre, sed adepta possessione secundæ Parochialis vacare primam, quam Gregorius XIII. seruari mandauit 5. Septembris 1678. *in lib. sig. 16. fol.* 112. Ac propterea aliæ declarationes registratæ à Barbosa *post cap. 17. sess. 24.* & à Garc. *de benefic. p. 11. cap. 15. n. 350.* quæ prima facie videntur aliquo modo repugnare, sunt intelligendæ de collatione ad dictum effectum retentionis non receptionis, seu consequutionis, cùm hoc sacrum Concilium non recesserit à dispositione Iuris communis, ex supradictis declarationibus.

190 Eo autem ipso, quòd collatio ab Episcopo facta de tertio beneficio simplici sustinetur ad effectum consequutionis seu receptionis; & non ad effectum retentionis; absque dubio intrat dispositio S. Concil. Trid. *cap. 17. sess. 24. de reform* quod ex protractione extensionis istius tertij cum aliis duobus præcedentibus, per triennium absque Apost. dispensatione omnia ipso iure vacant, cum ratione pluralitatis beneficiorum simplicium ad sustentationem sufficientium inducatur incompatibilitas in retinendo, ex dispositione *eiusdẽ c. 17.* ibi, *vnum tantum beneficium*, &c. & ibi, *non sufficiat, liceat aliud simplex*, &c. Hæc enim dispositio data sufficientia primi beneficij simplicis inducit incompatibilitatem secundi, & multò magis tertij absque dispensatione Apost. Rebuff. *in sua praxi beneficiali, tit. ac dispensatione atatis, in verb. incompatibilia, n. 6.* Card. *cons. 3. prope fin. vers. attento.* post Barbat. *in Clem. gratia, de rescript. in gloss. verb. beneficium, col. 3. vers. Ego autem, vsque ad vers. & in quantum*, cum concord.

191 Et consequenter resultat vacatio omnium per protractionem in illorum retentione vltra sex menses, ex dispositione *d. c. 17.* quod extendit Ius commune ad beneficia, etiam simplicia, Hoieda *de incompatib. lib. 1. cap. 9. sub num. 5. vers. aduertendum tamen est*, cum concord. Ideò, sicuti in dispositiua loquitur, tam de Curatis, quàm de simplicibus; ita dum in fine inducit vacationem ex protractione retentionis per tantum tempus, vtendo verbis, tam Parochiales, quàm beneficia omnia, in necessariam consequentiam, illius dispositio locum habet, etiam in beneficiis simplicibus, cùm ex retentione simplicis sufficientis ad sustentationem, resultet vt dixi, incompatibilitas, prout ex dispositione eiusdem sacri Concilij, & ita in puncto censuit hæc eadem Congregatio in sequentibus declarationibus. *Obtinens beneficium Ecclesiasticum sufficiens iurispatronatus ad præsentationem patroni laici, & vtrunque beneficium retinuit, eorumque fructus percepit per duos ãnos absque dispẽsatione Apostolica, quæritur quodnam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. censuit vtrunque ipso iure vacasse. In vna Salmantina 31. Maij, 1607. S. Congregatio, &c. ad primum respondit huiusmodi duo beneficia esse conformia, cum sint ambo simplicia sub eodem tecto non requirentia residentiam, licèt diuerso nomine. Ad secundum primum beneficium ob assecutionem secundi proculdubio ipso iure vacasse secundum verò ita demum vacare, si vtrumque retinere sciens præsumpserit. In vna Hispalen. Archiepiscopus* supplicat declarare infrascriptum dubium. *An casu, quo ex decreto S. Concil. cap. 17. sess. 24. de reform. per assecutionem secundi beneficij vacet primum, & nihilominus illud habens continuat possessionem amborum, recipiendo in eis fructus, posset à Sede Apostolica fieri impetratio, tam de primo, quam de secundo beneficio? S. Congregat. &c. censuit vtrunque vacare; an autem collatio spectet ad Sedem Apost. remisit ad Sanctissimum.* Itẽ, *Obtinens beneficium Ecclesiasticum sufficiens ad honestè sustẽtandum, fuit institutus ab Episcopo ad aliud beneficium iurispatronatus, eorumque fructus percepit per duos annos, & vltra absque dispensatione Sedis Apostolica supplicatur declarari, quodnam de dictis beneficiis vacauerit ipso iure, primum, an secundum, an vtrumque? Sacra Congreg. censuit vtrunque ipso iure vacasse: & cum istis alia declarationes concordantur.*

192 Nec repugnat declaratio registrata à Garc. *de benefic. par. 11. cap. 5. num. 310. circa fin. & num. seq.*

nam,

nam, propter quod illam non reperi in libris S. Congregationis, & loquitur de duobus prioribus beneficiis insufficiẽtibus ad sustentationem, quatenus esset vera non posset procedere secundùm terminos *d.cap.17.* quando scilicet obtinens tertium porrexerit, & præsumpsit illud retinere vltra sex menses, vnà cum aliis duobus prioribus, in qua sola porrectione, & præsumptione retentionis, tanto tempore fundatur dispositio *d.c.17.* sed procederet, quando prouisus de tertio fuit consequutus tãtum illius possessionem absque eo, quòd insimul retinere vltra sex menses præsumpserit, prout benè distinguitur *in d. cap. de multa, circa medium.* Hoc idem colligitur apertè ex supradicta declaratione, incip. *In vna Salamantin.* ac propterea idem met Garc. *d.num.3 11.* se restringit ad solum effectum retentionis.

193 Et supradictæ conclusiones locum habent, etiamsi huiusmodi beneficia sint iurispatronatus laicorum, cùm ad effectum, de quo agitur, ex opinione huius S.Congregationis, idem iudicandum de beneficiis iurispatronatus, quod de beneficiis liberis, vt in sequentibus declarationibus: *In vna Aquilana, &c.S..Congregatio,&c.respondit ad primum, Episcopum habentis vnum simplex beneficium non sufficiens ad illius sustentationem posse aliud simile conferre, sed nõ posse plura, quamuis simplicia vsque ad eius sufficientem sustẽtationem eidem cõferre. Ad secũdum, idem quod superiùs de beneficiis liberis iudicandum esse de beneficiis iurispatronatus laicorum.* Concordat supra allegata declaratio, incipit, *Obtinens beneficium ecclesiasticum*, quæ loquitur de beneficiis iurispatronatus. Quamuis Lambert. *de iurepatron.p.1.lib.2.qu.7.art 15.num.15.* crediderit Concil Trid *dict.cap.17.* locum non habere in beneficiis iurispatronatus, asserens vniuersalem obseruantiam, & praxim esse, vt Episcopi instituant præsentatos à patronis tametsi tertium, & quartũ habeant beneficium attestans etiam se fuisse institutum in trigintaseptem beneficiis, quorũ maxima pars erat patronorum laicorum, & clericorum, quorum insimul fructus non ascendebant ad summam ducatorum 130. de Camera, refert, & sequitur Massob. *in praxi habendi concursum, requis.7.dub.18.*

194 Nec potest dictus prouisus se tueri possessione triennali, cùm sit sublata in iis, quæ repugnant dispositioni S. Concilij Trid vt post alios tradit Garc. *de beneficiis.p.11.cap.5.num.379.* & firmauit Rota *in Hispalen.beneficij de Casino à, 17.Iunij, 15. 88.corã bona mem. Card.Plato, & in Calaguritana, 1.Iulij, 1594.coram bona mem.Card.Pamphilio, &* censuit in his terminis hæc eadem Congregatio in sequentibus declarationibus: *Quæritur, an præsumpta dispensatio, in qua fundatur reg.de triennali, habeat locum contra Decreta Sacræ Congregationis Concilij cap.4.sess.7.& cap.17.sess.24.& cap. 15. de reform.ita vt possidentes beneficia contra dispositionẽ dictorum Decretorum ex tali præsumpta dispensatione suam possessionem tueri valeant? S. Congregatio censuit nõ habere locum contra supradicta Concilij Decreta, qua declaratione ad Summum Pont.relata, sua Sãctitas dixit benè Congregationem censuisse, atque ita exequendum esse. In vna Leodien. Sacra Congreg respondit obtinentem plura beneficia incompatibilia non posse se tueri reg.de triennali,* cum quibus aliæ concordant. Ex quibus respondendum secundùm ea, quæ proponũtur, omnia dicta beneficia, quamuis simplicia, & de iurepatronatus ipso iure vacasse per porrectionẽ in retentione tanto tempore. Hacte-

nus Illustrissimus D. S^cc^retarius, & secũdùm eius votum censuit dicta S. Cong.Concilij de eodem anno 1623.

Ad pluralitatem vitandam fuit constitutum *in c.ad aures in cap cùm adeò, & in cap postulasti, & in cap.pen.de rescript.* vt impetrãs beneficium debeat indicare, si quod aliud obtinet, alioquin si à Sede 195
Apostolica facta est impetratio, litteræ impetrationis inualidæ existunt, & collatio est nulla. Nicol. Garc. *de benef.p.1.c.2.n.122.* latè Menoc *de arbitr. casu 201.n.41.* vbi *n.42.* hoc ampliat etiam si beneficium esset tenue: & *n. 43.* etiamsi impetrãs secũdum beneficium, re ipsa primum consequutus nõ fuisset, sed solùm habeat litteras super impetratione: *n.45.* quãuis impetrans possideret aliud beneficium, quod violenter occupauerat. Hoc autem cum Nauar. *cons.9.de rescript.in nou.* limitat Nicol. Garc. *d.c.2.n.125.* nisi impetrãs de facto ignoraret se habere alia beneficia, per text. *in cap.gratia, de rescript.lib.6.* quem asserunt procedere in ignorãtia facti, & non iuris. Et idem Garc. ibi obiter notat errasse Gonzal. *ad reg 8.Cancel.glos.15.§.2. an.68.* quatenus habet, quòd beneficium vacaturum tanquam incompatibile per assecutionem secundi non est opus narrari, vt obtentum in gratia secundi, quia Mohed. *decis. 14 de præbend.* quem pro se allegat id non dicit, sed quòd non est opus facere mentionem de qualitate, quòd sit simile sub eodem tecto. Quòd adeò verum, impetrationem esse nullam, in qua quis de alio obtento non fecit mentionem, vt si Imperator velit dimittere primum, cuius non meminit gratia non conualescat, retenent Fert. *consil.11.col.vltim.n.24.* Specul. Host. Ioann Andr. Card.Butr.Imol.& alij, quos refert, & sequitur Rẽdion *in promptuar.recep. senten.titul.7.numer. 11. tom. 1.* vbi secùs dicit, si impetrationis tempore nondũ beneficium habebat, sed erat illud recepturus: tunc enim resignando iuri quærendo, litteræ conualescunt. Idẽ quoque, quod supra diximus, erit, si à Legato Apostolicæ Sedis impetratio fiat, vt ostendimus *lib.1.cap.6. vers.beneficij collatio.* Verùm, si collatio à Romano Pontifice non ad impetrantis preces, sed proprio motu facta fuerit, non erit inualida, si talis indicatio omissa fuisset, vt probat *Clement si Romanus 4.de cõcess. præbẽd.* Azor. *institut.moral.part.2.lib.6.cap.10.q. 3. vers. quæres quintò.*

Aliud verò est, si ab Ordinario beneficium 196
impetretur, cui etsi indicatio huiusmodi esset facienda; si tamen non fiat, valet collatio. *Clement. vlt.de offic.Ordin.* Azor. *d.cap.10.q.4.* Nicol. Garc.
de benefic.p.11.cap.4.num.96. Sanctarel. *variar.reso-* 197
lut q.50.num.5. Prouisus enim ab Ordinario ad validitatem suæ gratiæ, nihil tenetur iustificare, quia Ordinarius, tanquam informatus de statu Ecclesiarum, & personarum, prouidet motu proprio Ecclesiis; non autem personis, Felin. *in cap. ad aures, num.15.de rescript.* Card *in Clement. vlt. num.13.de offic.Ordin.* Selu. *de benefic.part.3.q. 25.* Menoc *de arbitr.casu 201.num.154.& seq.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.§.6.proœm.num.19.& gloss 5.n.173. & 184.* Seraphin. *decis.1026.num.3.& decis.1467. num 1.* Rot. *decis.190.num.1.p.2.recent.& in Placentina Canonicatus 14. Ianuarij 1600. coram Cardin. Lancelloto, & in Pampilonen. de Aguero, 12. Iunij, 1609.coram Ortembergo, & in nullius beneficij S. Sixti 26.Iunij 1615.coram Card.Sacrato, & in Leodien.Canonicatus S.Dionysij, 27. Martij 1623. coram R.D. meo Coccino Decano, & in eadem 25.*

Maij 1626. coram R.P.D. meo Pironano; quod procedit, etiamſi Ordinarius prouideat vigore indulti; quia nihilominus non deſinit prouidere motu proprio, Put. *deciſ.* 393. *num.* 2. *lib.* 3. *in correct.* & ſequuta eſt Rota *in dictis Leodien. Canonicatus, coram R.D. meo Decano, & Pironano.* Limitatur tamen hæc reſolutio, quando Ordinarius prouidet ad preces prouiſi, Buratt. *deciſ.* 484. *num.* 6. Et quando prouiſus ab Ordinario agit ad excluſionem prouiſi Apoſtol. de beneficio, vti de reſeruato ratione menſis: tunc enim tenetur probare vacationem in menſe ordinario, in quo fundat intentionem ſuam, Ferr. *conſil.* 1. *num.* 13. *lib.* 1. Put. *deciſ.* 266. *lib.* 3. *in correctis.* Mareſcot, *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 2. *numero* 179. *& ſeqq.* quos refert, & ſequitur Ferentill. *in annotat. ad deciſ.* 484. Buratt. *littera A.*

198 Reſtant nunc circa beneficiorum collationem quædam adnotanda, & primò, quòd ſi contingat, vt plures in eadem Eccleſia idem beneficium impetrent, ſtabitur datæ litterarum, & prior impetrans præfertur, *cap. capitulum, de reſcript.* etiamſi ſit in hora, vel puncto, Caſſad. *deciſ.* 20. *numero* 1. *de prabend.* Menoch. *de arbitr. caſu* 48. *numer.* 1. *cum ſeq.* Rota *deciſ.* 9. *numer.* 2. *cum ſeq. part.* 2. *& deciſ.* 88. *numer.* 5. *lib.* 12. *part.* 3. *diuerſ.* Nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari, cùm priùs ante datam poſſit lacerari, & ſic tempus datæ inſpiciendum eſt, Felin. *in cap. tam te. n.* 18. & *ibi* Abb. *num.* 5. Imol. *num.* 8. *&* 9. & Zabarel. *num.* 7. *de reſcript.* Gig. *conſil.* 3. *numer.* 1. *& conſil.* 54. *num.* 20. Bero. *conſil.* 207. *num.* 57. Rebuff. *ſuper concord. in tit. de reform mand. Apoſt. verb datum.* Caputaq. *deciſ.* 180. *num.* 3. *part.* 2. Rot. *dec.* 18. *num.* 2. *de reſcript. in antiq.* & coram Card. Seraph. *deciſ.* 341. *num.* 9. Et ſignatura trahitur ad tempus datæ, Caſtr. *in l.* 1. *num.* 2. *in fine. C. quando libel. Principi dat.* latè Mandoſ. *conſil.* 16. *num.* 1. *&* 6. *in fine, verſ. ſi verò accipimus, cum tribus ſeqq.* Put. *deciſ.* 94. *num.* 2. *lib.* 11. Rot. *deciſ.* 514. *numer.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* Hieronym. Gabr. *conſ.* 193. *num.* 36. *lib.* 2. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 191. *ex num.* 1. nec quæuis aliæ præcedentes diligentiæ attenduntur, *cap. ſi eo tempore,* & *b.* Franch. *numero* 3. *in* 2. *notab. & in cap. de duobus, de reſcript. lib.* 6. Pariſ. *conſil.* 43. *num.* 2. *lib.* 4. & plures cumulat Mandoſ. *d. conſil.* 16. *num.* 3. Dumque Papa ſignat, & ſcit huiuſmodi gratias apponendam eſſe per Datarium, qui eſt illius organum, certam diem, virtualiter declarat etiam, quòd ſolùm à die datæ debeat operari eius ſignatura, & ſæpè ſæpiùs gratiæ non datantur ſub eadem die, qua fuerunt à Pontifice ſignatæ, ita ſuadente aliqua ratione, & iubente ipſo Papa, imò quod plus eſt, etiam aliquando iuſtis de cauſis lacerantur ſupplicationes iam ſignatæ, & Datarius ex officio muneris ſui ſupplicationibus tam ſignatis, quàm ſignãdis, vt ratio poſtulat, addit & detrahit, vt per Gonzal. *ad reg. Cancel. gl.* 63. *ex n.* 59.

199 Non obſtat, quòd ex ſola ſignatura dicatur perfecta gratia, Sarnen. *in reg. de inform. q.* 18. *n.* 5. *verſ. nam nõ eſt dubium.* Caſſad. *deciſ.* 4. *n.* 1. *de cauſa poſſeſſ.* Rot. *dec.* 418. *n.* 3. *p.* 1. *diuerſ.* & apud Put. *dec.* 94. *lib.* 2. *in correct.* imò & ſolo verbo Principis gratia perficiatur, Bart. *in l. humanum, in fine verſ. breuiter. C. de legib.* Pariſ. *conſ.* 5. *num.* 60. *lib.* 4. Rot. *in Bononien. de Binarinis,* 5. *Martij,* 1618. *coram bona mem. Andrea*, quoniã ſimul ſtant, quòd gratia recipiat perfectionem à ſignatura Papæ, & quòd tamẽ hæc perfectio incipiat à die datæ, quia cẽſetur Papam ſignaſſe publicationem à die, ſub qua apparet datata à Datario per ipſum Papam ad hoc munus deputante: & ita hoc intelligit Caputaq. *dec.* 88. *n.* 2. *&* 3. *p.* 3. Put. *d. dec.* 94. *num.* 2. *lib.* 2. vbi inquit quòd ſupplicatio præſumitur ſignata tempore datæ, & quòd non admittitur probatio in contrariũ, & Hieronym. Gabr. *conſ.* 193. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 2. Steph. Grat. *d. c.* 191. *n.* 1. *cum ſeq.* Colliguntur hæc ex optimè adductis *in Meten. Prioratus,* 17. *Maij* 1627. *coram R.P.D. Merlino*, impreſſa per Viui. *poſt praxim iuriſp. dec.* 54.

Si verò collatio facta ſit duobus à diuerſis eo- 200
dem die, nec appareat, cui priùs facta fuerit, potior eſt conditio poſſidentis, vt per Tiraq. *de primog. q.* 17. *opin.* 11. *n.* 1. *& opin.* 12. *n.* 2. Menoch. *de arbitr. caſu* 48. *n.* 10. *cũ ſeq.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. beneficium, verſ.* 2. & alios, quos refero *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *all.* 57. *n.* 13. vbi *n.* 14. addo, quòd ſi nondum adepta poſſeſſione vnus habeat collationem beneficij à Papa, alius ab Ordinario, ſi non appareat de prioritate, præfertur, qui à Papa impetrauit, propter prærogatiuam concedentis, niſi in collatione Ordinarij appoſita hora, & in collatione Papæ nomen; quia tunc collatio Ordinarij præualet vt *ibidem* dixi *n.* 16.

Secundò notandum eſt, quòd iuxta *reg.* 27. *Cã-* 201
cel. de non iudicando iuxta formam ſupplicationum,
ſed litterarum expeditarum, nullus Iudex in Curia,
etiam Cardinalis, debet iudicare ſecundùm te-
norem ſupplicationis concernentis gratiam, ſed 202
ſecundùm tenorem litterarum expeditarum; quia
licèt quoad eſſentiam & effectum gratiæ non re-
quiratur Bullarum expeditio de iure communi,
Caſſad. *deciſ.* 8. *num.* 5. *de reſtit. ſpoliat.* Maſcard. *de*
probat. concluſ. 846. *num.* 41. de ſtylo tamen Curiæ,
& quoad exercitium gratiæ, ſiue illius probatio- 203
nem, & canonizationem aliud dicendum eſt, cum
exequutor non aliter gratiam exequatur, niſi Bul-
lis expeditis, cùm demum ab illis poteſtas ipſorũ,
& probatio gratiæ pendeat, *cap. paſtoralis,* §. *fin. de*
reſcript. Simonet. *de reſeruatione beneſic. q.* 55. *n.* 1.
Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. ſupplicatio, in princ.*
VVameſ. *conſ.* 1. *num.* 5. *lib.* 1. Vnde ſi non agatur 204
de canonizatione gratiæ, ſola ſupplicatio ſine lit-
teris ſufficit, Caſſad. *deciſ.* 35. *n.* 2. *ſuper reg. & dec.*
8. *de reſtit. ſpoliat. & dec.* 2. *de ſentent. & re iud.* Ca-
putaq. *dec.* 235. *p.* 3. Put. *dec.* 537. *lib.* 1. *correct.* Hier.
Gabr. *conſ.* 190. *n.* 13. *lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 538. *nu.* 4.
& dec. 775. *num.* 3. Gregor XV. *deciſ.* 540. *num.* 6.
vbi Beltramin. *lit. C.* Buratt. *deciſ.* 340. *num.* 13. *&*
deciſ. 707. Rot. *dec.* 503. *num.* 4. *p.* 1. *recent.* ſicut etiã
ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutoriam;
licèt ſecùs ad effectum adiudicationis, Nic. Garc.
de beneſic. p. 4. *cap.* 2. *num.* 23. *&* 24. Rota *deciſ.* 645.
num. 5. *par.* 1. *recent. & in Ilerden. Canonicatus,* 19.
Aprilis, 1624. *coram R.P.D. meo Pirouano.*

Sic etiam ſupplicatio ſola ſine litteris ſufficit, 205
quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi pẽſionem, Rot. *in Anconitana pẽſionis,* 10. *Iulij,* 1587. *coram Plato* impreſſa per Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 446. & fuit dictum *in Troiana penſionis,* 14. *Maij,* 1629. *coram R.P.D. Queipo,* Buratt. *dec.* 542. *n.* 2.

Sic etiam ſupplicatioor ſine litteris creditur 206
contra ſupplicantem, qui eam dedit, putà, ſi dixerit beneficium vacaſſe in menſe Ordinarij, vel dixit valorem fructuum non aſcendere ad ducata 24. vel quid ſimile. Mandoſ. *in d. reg. de non iudicando, q.* 8. *n.* 7. Bellam. *conſil. ſuppoſito ſtatuto, col.* 7. *verſ. primo contrarium.*

Signaturæ

207 Signaturæ quoque stabitur ad probādum impetrationem, præcedentem veram vacationem, Rot.*dec.*332. *alias 27 de rescrips. in nouiss.*

208 Denique Rota procedit ad disputationem dubiorum cum sola supplicatione absque litteris, etiamsi in ea derogatum non fuerit *d. reg.* 27. de non iudicando iuxta formā supplicationis: quia derogatio prædictæ regulæ est necessaria, quando causa foret terminanda, & ferenda sententia: secùs verò ad effectum disputationis dubiorum, quæ est actus merè extraiudicialis. Ita fuit resolutum *in Canben.beneficij*, 10. *Iunij*, 1624. *coram bona memoria Patriarcha Manzanedo, & in Neocastren. Parochialis*, 28. *February*, 1630 *coram Reuerend.P.D. Duran.* in qua aliæ decisiones referuntur.

209 Tertiò est notandum, quòd ad acceptandam collationem beneficij, seu institutionem, requiritur speciale mandatum, gl.*verb. babueris, in cap. si tibi absenti, de prabend.* Staphl.*de litteris gratia, tit. de vi & effectu clausul.in rub.iuram.prast.n.*4.Couarr. *lib.*3.*variar.cap.*16.*num.*4 & 5. Villalob.*to.* 1.*commun opin.lib.*4.*tit.*24.*n.*15.*pag.*611. Brunor.à Sole *in locis commun.verb. mandatum, numero* 14.Flam. Paris.*de resignat.beneficior.lib.*10.*q.*8.*n.*34. Camill. Borel.*in summa omnium decis.to.*1.*tit* 66.*num.* 165. Azor.*institut.moral.p.*2.*lib.*7.*cap.*23.*q.*5 Massobr. *in praxi habendi concursum, praelud.*25. *nu.*8. *secundùm Roman.impress.*Rot.*in Mendonsen.Canonicatus*, 28. *Nouembris*, 1616.*coram bona memoria Buratto*, in-

210 ter eius impresso *decis.*209. *numero vlt.* Et in possessionis beneficij apprehensione per procuratorem requiri speciale mandatum, & non sufficere generale tradunt Couarr.*d.cap.* 16. *numero* 18. Flamin.Paris.*d.lib.* 20 *q.*6.*num.*13. Buratt. *d.dec.* 209. *n.* 12. non requiritur tamen in indiuiduo mandatum ad acquirendam possessionem talis beneficij.Alexand.*in l.*1.§.*per procuratorem, ff.de acquirenda possess.*Ferret.*cons.*220 *num.*12.*in fine.*Rot. *in Auersana beneficij*, 1. *Iulij*. 1620.*coram bona memor.*

211 *Vbaldo.*Et circa possessionem capiendam aduertas quòd Pius Papa V. innouando *Extrauag. Iniuncta, de elect.* mandauit in quadam sua Constit, incip.*Sanctissimus in Christo Pater*, prouisum à Sede Apost. de quocumque beneficio non posse possessionem illius adipisci nisi litteris expeditis, & capientem possessionem ex sola supplicatione signata, litteris suæ prouisionis non expeditis, omne ius, quod in beneficio habet, omittere, & de cætero ad illud obtinendum inhabilem reddi, cuius constitut. meminit, & illam interpretatus est Io.Ant.Nouar.*in sum.Bullar.tit.de beneficiorum possessione capienda.*

212 Quartò est notandum, quòd in beneficialibus datur multiplicatio titulorum, vt per Abb. *nu.* 4. *in cap post electionem, de concess.prabend.* Cassad. *de causa possess.& propr.decis.*3.*n.*8. Verall.*decis.*339.*n.*4.*p.*1. Coccin.*decis.*47.*numero* 10.& *dec.*317.*nu.* 4. Caualer.*decis.*159.*num.*6.& 7. Ciarlin.*cap.* 107. *n.* 90. Rota *Ianuen. Abbatia* 24. *Maij* 1624. *cor. bona mem. Buratt.*& *in eadem, corā eodem* 5. *Martij* 1625 apud Viuian.*post praxim iurispatr.decis.*6.& 37. *in fine*, & *in Mutinen.plebis, seu iurisp.itr.* 27. *Iunij* 1625 *cor.R.D.meo Coccino Decano.* Et ratione illorum potest quis se defendere, quamuis vtroque titulo non possit agere, vt *in cap.vt quis duas, de elect.lib.*6. sicut bene declarant Abb.*d. numero* 4. Lap.*allegat.*132.*num.* 2. Roman.*consil.* 433. *num.* 7. Felin.*in cap in nostra num.*2.*de rescrips.*Dec.*in cap. bona numero* 11.*de appellat.*ad idem est text. *in c. constitutus*, *il* 2. *de testib & in cap.ex litteris de restit.in integr.*Cassad.*decis.*21.*super reg.*& talis multiplicatio sanat defectus, & iuuat ad conseruandum ius quæsitum, Cord Mantic *dec.*359.*n.*8. Ciar-

lin.*controuers.forens.cap.*41.*n.*11. Intellige notabi- 213
le hoc procedere in gratiis diuersis, non autem in contrariis: quia sufficit, vt duplex titulus tendat ad eundem effectum, scilicet, ad collationem beneficij; non autem ad diuersos, seu contrarios in eadem persona, secundùm Roman. *cons.*359. *n.*13. *vers. quoad* 2. vbi quòd habens titulum in beneficio conferentem ius in re, si postea impetrat Commendam, desinit habere illum primum titulum conferentem ius in re, quia titulus Commendæ non est illi conformis quoad effectum, cùm conferat solùm detentionem, & different effectualiter in multis: & in istis terminis tituli dicuntur contrarij: sequuntur Felin.*in d.cap.in nostra, n.*2. *vers. secundo intellige.* Selu.*de benefic.p.*3. *q.*29. *col. pen. vers istud est limitandum*, sequitur etiam Rota *in d. Mutinen. plebis.*

Quintò est notandum, quòd in beneficiorum 214
collatione, aut qualibet prouisione nihil est derogandum aut detrahendum iniunctis oneribus, aut aliis qualitatibus in ipsorum beneficiorum fundatione, aut erectione constitutis: aliter autem facta prouisio censenda est subreptitia, vt statuit Conc.Trid.,*sess.*25.*de reformatione, c.*5. latè Monet. *de commut.vlt volunt.cap.*10.*n.*348.*cum seqq.* etiam pro vna vice. Vgolin. *de officio Episcopi*, *c.*52. §.1. *n.*8. Marc.Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscopi, Neapolit.c.*24.*n.*10. Nicol.Garc.*de benefic. p.*9.*c.*1. *num.* 111. & in qualibet collatione obseruari debet diuisio *cap. quam pio* 1. *q.* 2. vt scilicet omnis absit pactio, omnisque cesset conuentio, Spin. *in speculo testam.glos.*7 *num.*33. Sanch.*in consil.moral. lib.*2.*c.*3.*dub.*34. *num.*6. latè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.*2.*cap.*16.*numero* 42.*cum seq.* Syluius *in resolut.var.verb.simonia* 2.*concl.*2. sine vitio autem simoniæ in obtinendis beneficiis licet pacisci de aliquo temporali retribuendo pro recōpensatione gratuita, & spectato secundum communem rationem labore, prout ex obligatione onerosa suscipitur, vide Ghilin.*in pract.resol. cas. Conscient.verb.beneficium n.*7. Diana *resol.moral.p.*6. *tract.*7 *resol.*42.

Sextò est notandum, quòd à beneficiis conse- 215
quendis non sunt Clerici minùs nobiles, aut etiam non eminentis scientiæ (vbi non est adeò necessaria) repellendi, contraria consuetudine, siue statuto minimè obstante, *cap. venerabilis*, 37. *de prabend.* nisi propter vitium aliquod sint viliores: sic enim intelligitur illud. quod de vilitate dicitur *in c. inter dilectos, de excess. Prelat.* Vnde non 216
valere statutum, siue consuetudinem, quòd non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium per *d.cap.venerabilis*, tenet Abb.*ibi numero* 4. Bellet *disquisit.cleric.*1.*tit. de disciplina clericali*, §.15.*num.*7. Et hinc colligit Bennius *de priuileg. Iurisconsult.p.*2.*priuileg.*30. quòd, etsi statuto, vel consuetudine caueatur, nobilem solum in Canonicorum numerum in Ecclesiis Cathedralibus admitti; illud tamen non ita in genere, quàm virtute atque scientia nobili viro verificatur. Vnde dicit glos.*verb.inuidia, in c.quoniam* 24. *q.*1. *Petro piscatori successorem quarimus, non Augusto*, quod in id referunt Felin.*in c.cùm à Deo n.* 7. *de rescript.* Abb.*in cap.constitutis, il* 2.*de appellat* Lambert.*de iurepatron.* 2.*p.*2.*lib.q.*5. Selu.*de benefic.p.* 3. *q.*7.*n.*1. iuxta med. Tiraq.*de nobilitat.c.*29.*num.* 16.

Nec

217 Nec certæ originis clerici sunt eligendi, sed vnde-
cumque sint, modò idonei existant, sunt admit-
tendi, *cap. ad decorem, de instit.* Camill. Borell. *in*
218 *sum. omnium decis. tom. 1. tit. 6. n. 3.* & ideò non se-
mel in Rota fuit dictum statutum prohibens Cle-
ricos forenses admitti ad Capitulum, tanquam
illicitum ambitiosum, & contra Ius, non tenere, &
signanter *in Placentina admissionis ad Capitulum*
26. Aprilis 1585. coram Card. Blanchetto, & in
Seguntina admissionis ad Capitulum, 26. Iunij
1587. coram bona mem. Gipsio, & in eadem, 7. Iunij,
1610. coram bona mem. Patriarcha MunZanedo,
& in Toletana confraternitatum 3. Decembr 1618.
coram bona mem. Vbaldo. In quibus autem Regnis
exteri ex Summorum Pontificum indultis benefi-
obtinere non possint, latè dixi *in collect. ad cap.*
bona, il 1. de postulat.

219 Ita neque Neophyti, si aliàs digni sunt, &
idonei, sunt à beneficiis consequendis repellendi,
220 cap. *vam. 1.* vbi glos. & doct. *de rescript.* tales enim
ad fidem conuersi sunt honorandi propter adep-
tam sacri Baptismatis dignitatem, & non vitupe-
randi, Montal. *a. verb. tanadizo, tit. 3. lib. 4. for.* Suar.
commun. opin. tom 1. lib. 1. tit. 16. n. 17 pag. 212. Va-
neg. *p. 1. tit. de las differencias de libros, lib. 3. del offi-*
221 *cio, y vso de la raZon. cap. 9. pag. 122.* & ideò capax
beneficij Ecclesiastici ille est, qui à Iudæis origi-
nem ducit, vt aliàs bene dixit Rot. *in Vlixbonen.*
quaternaria, 15. Ianuarij, 1624 coram R. D. meo
Coccino Decano Vide quæ hac de re latè diximus
de Canonicis, cap. 13. n. 27. cum seqq.

222 Septimò est notandum, quòd si contingat, vt
beneficia quandoque conferantur, aut aliàs contra
Canones collatio fiat, ipsa irrita est, si is, cui fa-
cta fuit omninò sit de Iure inhabilis ad beneficia
consequenda, vt superiùs vidimus. Qui verò ta-
lem fecit collationem, à beneficiorum collatione
suspenditur, *cap. pastoralis, de clerico excommun. mi-*
nist. cap. inter dilectos, de excess. Prælat.

223 Octauò est notandum, quòd is, cui Papa bene-
ficium contulerit, etiam cum clausula, *si idoneus*
fuerit, est præsumendus idoneus, nisi contrarium
appareat: vnde ipse non tenetur se probare ido-
neum, vt habetur *in cap. fin. de præsumpt.* quia talis
ad beneficia quis præsumitur, Lambert. *de iurepa-*
tron. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 2. à n. 1. Alciat. *de præsumpt.*
reg. 3 præs. 3. Menoch. *in simili tract. lib. 6. præs. 91.*
Mascard. *de probat. concl* 878. Flamin. Paris. *de re-*
sign. benefic. lib. 10. q. 3. n. 54. cum seqq. Gonzal. *ad*
reg. 8. Cancellar. glos. 4. à num. 168. quod tamen in-
telligunt de idoneitate intrinseca, scilicet, puri-
tatis, & similium; non verò scientiæ & litteratu-
ræ, quæ, cùm sit quid extrinsecum, & accidentale
homini, inesse alicui non præsumitur, ex addu-
ctis per me *de officio, & potest. Episcopi, p. 2. allegat.*
224 10. *num. 17.* Vnde Capitulo obiicienti impurita-
tem, & otium à parentibus impuris, vel infidelibus,
incumbit onus probandi: & quidem concluden-
ter, vt sæpe sæpiùs censuit Rota, & signanter co-
ram Mantica *decis. 274. num. 1, & decis. 307. & co-*
ram Card. Seraphin. decis. 353. & in Legionen. de-
negata possessionis, 8. Martij, 1593. coram Cardin.
Blanchetto, & in Toletana Canonicatus 10. Decemb.
1608. coram bona mem. Card. Marquemont. quæ est
inter recent. *decis. 167. part. 1. & fuit confirmata sub*
die 3. Aprilis, & 10. Iunij, 1609. coram eodem, & in
Pacen. puritatis, 6. Aprilis, 1609. coram bona mem.
Patriarcha MarZanedo, quæ est *decis. 182. p. 1. & in*
Legionen. Canonicatus, 1602. coram R. D. meo Coc-
cino Decano, inter eius impressas *decis. 68.* & nouis-
simè *in alia Legionen. puritatis sanguinis, 26. Maij*
1631. coram R. P. D. Quespo; tum, quia de Iure ne-
mo natus inter Christianos grauatur onere pro-
bandi se esse natú ex patria Christianis, sed in du-
bio præsumitur, ex reg. text. *in cap. fin. de præsumpt.*
& in l. ab ea parte, ff. de probat. vt dicit Rot. *in Vlis-*
bonen. quaternaria 15. Ianuarij 1624. coram R. D.
meo Coccino Decano; assistit enim puritati generis
præsumptio iuris; Gregor. *decis. 498. n. 1.* vbi ad-
den. Rot. *in d. Legionen. puritatis sanguinis.*

Nonò est notandum, quòd antequam collatio 226
beneficij fiat coram Iudice executore, debent iu-
stificare ea omnia, quæ sunt de narratiua substan-
tiali gratiæ, vt illius executioni sit locus, vt per
Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 10. q. 3. per tot.*
Card. Seraphin. *decis. 421. num. 4.* Rot. *decis. 160.*
num. 3. p. 3. diuers. & in Illerden. Canonicatus, 2. De-
cembris 1624. coram bona mem. Buratto inter eius
impressas *decis. 838. n. 5.* Mantic. *decis. 358. num. 4.*
vbi dicit gratiam non iustificatam tanquam obre-
ptitiam nullius esse momenti, & iustificatio est fa-
cienda de tempore datæ. Felin. *in cap. cum te. n. 18.*
de rescript. Imol. *in Clem. fin. num. 10. eod. tit.* Rot.
dec. 443. n. 2. p. 2. recent. & in Meten. Canonicatus,
28, Maij 1625. coram Buratto, inter eius impressas
decis. 786.

Narratiua duplex est, alia causa concessionis, vt 227
mensis reseruatus, pertinentia collationis ex qua-
litate beneficij, impetratio ex delicto, & similia, in
quibus Papa se fundat, quæ debent plenè, & con-
cludenter probari, nec sufficit semiplena probatio
pro iustificatione gratiæ; Put. *decis. 165. lib. 3.* Rot.
decis. 268. num. 5. p. 1. & decis. 46. p. 2. diuers. fuit
dictum *in Placentina Canonicatus, & Præbendæ, 1.*
Martij, 1599. coram Orano, & in Salamantina be-
neficij de Ampilis, 3. Iulij 1600. coram Penia, & in
Cæsaraugustana pensionis 21. Iunij 1604. coram
Iusto & in Terracinen. beneficij, 21. Aprilis 1621.
coram R. P. D. Nauarro, vbi de delicto narrato, Fe-
rentil. *in annot. ad decis. 175. Buratti, sub litt. A.*
Alia est narratiua, quæ est pars gratiæ, vt valor, Do-
ctoratus, & similia, & ad ista sufficit semiplena pro-
batio, Rot. *decis. 14. de probat. in antiq.* Put. *decis. 29.*
lib. 1. Gregor. *decis. 35. num. 1. & decis. 471. num. 10.*
Caualer. *decis. 102. num. 3.* Et quod narratiuam suf- 228
ficiat iustificare de facto, latè Garc. qui plures co-
mulat, *de benefic. p. 7. c. 2. n. 205. & 206.* Rot. *decis.*
410. n. 4 p. 1 recent. & in Bossanen. Parochialis, 13.
Maij 1627. coram Card. Verosi, & in Tullen. iurisdi-
ctionis 30. Martij 1629. coram R. P. D. Dunazetto,
& sæpè in aliis. Quod quidem locum habet, etiam-
si agatur de executione Breuis Apost. cum claus.
Constito; quia nihilominus sufficit illam iustifi-
care de facto, vt Breue exequatur, Gonzal, *ad re-*
gul. 8. Cancel. gloss. 15. §. 1. n. 60. 61. & 81. Rot. *de-*
cis. 484. n. 1. p. 2. recent. Beltramin. *ad Greg. decis. 84.*
num. 6.

Verùm quando adest concursus alterius tituli, 229
requiritur plena probatio narratiuæ huiusmodi,
quæ est pars gratiæ, Rot. *d. decis. 484. n. 2. & in Hi-*
spalen. beneficiorum, 10. Iunij, & 7. Nouembr. 1611.
cor. Card Pamphilio iun. & coram eodem in Burgen.
Canonicatus 24. Ianuarij, 1618. Et idem dicendum
est in probatione vacationis in mense reseruato,
quæ aliàs iustificatur sufficiēter ex semiplena pro-
batione, Cassad post Ægid. *decis. 1. de probat. nu. 1.*
vers. nam pro ea facit. Rota *coram Reuerendissimo*
Coccino Decano, inter eius impressas *decis. 87. n. 2.*
& in Burgen. de Pancorno, coram Giptio, impressa
per Marchesan *de commissionib. tom. 1. pag. 346.*

Decimò,

230 Decimò, circa eandem materiam iustificationis gratiæ tres casus sunt distinguendi.

Primus est, quando promisus habet subrogationem gratiosam, & tamen beneficium non est reseruatum aut affectum, vel litigiosum: & isto casu, licet regulariter ad effectum immissionis debeat iustificari tota gratia principalis attamen secus est, si non adsit legitimus contradictor; quia isto casu sufficit iustificari iudici etiam extraiudicialiter solam subrogationem gratiosam, & in istis terminis procedit *decis.* Card.Mantic. 71. *numer.* 16.

Secundus verò casus est, quando quis obtinuit immissionem; & isto casu, si non adsit legitimus contradictor in causa appellationis, iste, qui non est legitimus, non potest opponere gratiam non fuisse iustificatam; non quia executor possit concedere immissionem absque iustificatione gratiæ; sed quia cùm non adesset legitimus contradictor, potuit executor extraiudicialiter se informare, & se informatum credendum est; quia pro executore præsumitur, & in istis terminis procedit decisio *in causa Pacen puritatis*, 11. *Decembris*, 1609. *coram bona mem. Patriarcha Manzanedo*, & decis. sanctæ mem.Greg XV. 221.

Tertiùs casus est, quando petitur immissio vigore litterarum Apostolic. in quo distinguendum est, quòd aut adest legitimus contradictor, & gratia debet iustificari firmiter in actis parte citata, Mohedan. *decis.* 35. *de renunciat, per tot.* Cæsar. *de* Grass. *decis.* 12. *n.* 1. & 4. *de probat.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 9. *in annot. num.* 228. aut non adest legitimus contradictor, & sufficit, quòd iudex extraiudicialiter se informet super iustificatione, vt clarè probant decisiones modò allegatæ, & addo Cavaler. *decis.* 664. *n.* 2. Rot. *in Pisana Beneficij* 1. *Februar.* 1630 *coram R.P.D. Merlino*, & ead. Rot. *dec.* 71. *num.* 6. apud Paul. de Rubeis *tom.* 1. *diuers.* aliàs *p.* 6. *recent.* Ratio cur in vtroque casu gratia debeat iustificari, illa est: quia semper habet tacitam conditionem, *si preces veritate nitantur*, siue *si ita est*: aut: *veris existentibus prænarratis, l. fin. in princ. C. de diuersis rescrip. c.* 2. *de rescript.* vbi Rip. *num.* 29. & hinc fit, quòd omnis narratiua ante omnia est iustificanda, Roman. *cons.* 33. *n.* 2. Rot. *decis.* 20. *ad med. de probat. in nonis*, Caputaq. *decis.* 240. *p.* 2. & latè exornat Gonz. *vbi supra d. n.* 228. *cum seqq.*

231 Vndecimò notandum est originale litterarum Apostolicarum producendum esse, vt Iudex, qui illas exequi debet, sit certus de sua iurisdictione, Rot. *decis.* 21. *de concess. preb. in nonis*, Ferret. *cons.* 85. *n.* 4. Putc. *decis.* 245. *lib.* 3. *in correctis*, Achil. *decis.* 2. *de offic. deleg.* & latè Rot. *decis.* 143. *par.* 2. *recent.* & *in Barbastren. decimarum* 14. *Iunij* 1624. *coram bona mem. Vbaldo sen.* Probat autem transumptum extractum ex registro Palatij Apost. cui fides est adhibenda, Rot. *decis.* 28. *de probat. in antiq.* cum aliis *in Burgen. Abbatiæ*, 14. *Martij*, 1612. & *in d. Barbastren. decimarum, coram bona memor. Vbaldo sen.* Imò, quòd sufficiat copia impressa ad firmandam iurisdictionem iudicis, tenent Rot. *decis.* 689. *in fine p.* 4. *diuersor.* in qua allegatur Put. *d. decis.* 245. & fuit firmatum *in Bononien. pensionis*, 1. *Iunij* 1616. *coram Card. Pamphilio iun.* & *cor. Cavaler. dec.* 644. *n.* 4. *vers. præterea de exhibitione*, & *n.* 9. & secuta est *in d. Barbastren. coram bona mem. Vbaldo*, & priùs *in eadem* 10. *Nouembris* 1623.

CAPVT XIV.

De Vacationibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati.*

2 *Beneficium ita vacat per mortem beneficiati, vt si ille miraculosè resurgeret, non recuperaret illud.*

3 *Religionis ingressus, & professio emissa facit vacare beneficium.*

4 *Religiosi Societatis* IESV *non amittunt possessionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum, nisi post emissam solemnem professionem, vel vota coadiutorum formatorum.*

5 *Beneficia, & pensiones nō vacant, nec extinguuntur per biennij vota in Societate* IESV, *sed durant vsque ad professionem solemnem.*

6 *Beneficium dicitur vacare per renunciationem, seu resignationem ex causa permutationis.*

7 *Beneficium vacat ipso iure, si beneficiatus in minoribus Ordinibus constitutus contrahat matrimonium, aut sponsalia per verba de præsenti.*

8 *Matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficij, & non sufficit, quod lata esset sententia pro validitate matrimonij, si pendet causa restitutionis in integrum.*

9 *Clericus post contractum matrimonium nullatenus potest beneficia retinere, sed tenetur statim illa dimittere, aliàs peccaret mort.*

10 *Clericus matrimonium contrahens beneficio priuatur, siue matrimonium fuerit consummatum, siue non.*

11 *Clericus non recuperat beneficia, quæ iam per matrimonium contractum vacarunt, etiamsi post illius vxor ingressa fuerit religionem, non sequuta adhuc copula carnali.*

12 *Clericus ipso iure beneficiis priuatur per matrimonium contractum, licèt nulliter ex defectu solemnitatis, vel in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut aliàs de facto.*

13 *Clericus contrahens matrimonium nulliter in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, siue illud sciat, siue nesciat, semper censetur beneficiis ipso iure priuatus.*

14 *Pensionibus Ecclesiasticis priuatur clericus contrahens matrimonium per verba de præsenti.*

15 *Regressus, & accessus, ac alia quæcunque iura ad beneficia Ecclesiastica competentia vacant per matrimonium contractum per verba de præsenti.*

16 *Clericus in sacris constitutus de facto contrahens matrimonium, beneficiis est priuatus per sententiam.*

17 *Vacatio beneficiorum non inducitur post sponsalia per verba de futuro.*

18 *Matrimonium quando est nulliter contractum ex defectu consensus Clerici, tunc non dicitur inducta beneficiorum vacatio.*

19 *Græci vxorati, si Clerici, vel Presbyteri fuerint, possunt legitimè obtinere beneficium Ecclesiasticum, dummodo tale beneficium sit constitutum more Græcorum.*

20 *Benefi*

20 *Beneficium vacat per assecutionem alterius incompatibilis.*

21 *Parochialem Ecclesiam obtinens, si non ordinetur Sacerdos, infra annum vacare intelligitur Ecelesia illa, vel beneficium.*

22 *Beneficia vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum.*

23 *Papa in promotione ad Episcopatum consistorialiter decernit beneficia vacare eo ipso a die promotionis.*

24 *Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Episcopatus in terris infidelium.*

25 *Per translationem Praelati ad aliam Ecclesiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & ostensis Capitulo.*

26 *Electus si intra mensem à tempore electionis ei praesentata, vel à tempore sibi praestituto non consenserit electioni de se facta, vacat beneficium.*

27 *Electus si intra tres menses post consensum electioni praestitum non petierit confirmationem, ipso facto priuatur iure per electionem quaesito.*

28 *Electus, vel praesentatus, quando ante confirmationem, vel institutionem per se, vel per alium se iniecerit, vel administrauerit, priuatur eo ipso iure sibi quaesito, & beneficium vacat, vt priùs; secus in prouisionibus Apostol.*

29 *Postulatus ius amittit per repulsionem postulationis.*

30 *Electus per electionis cassationem amittit ius ex ea sibi quaesitum.*

31 *Beneficium ipso iure vacat per militiam saecularem.*

52 *Ecclesia pro derelicta habetur eo ipso, quòd beneficiarius sit miles, ita vt Ordinarius iure possit illam alteri concedere.*

33 *Beneficium vacat, si habeatur pro derelicto per spatium decem annorum.*

34 *Beneficium vacat ipso iure per non ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus monitus fuerit.*

35 *Beneficium vacat, quando illud resignans non superuixit per viginti dies.*

36 *Beneficium ipso iure vacat ob non factam publicationem resignationis, iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII.*

37 *Beneficium curatum vacat ipso iure ob non seruatam formam Constitutionis Pij V. in conferendis.*

38 *Beneficium vacat ipso iure per apprehensionem possessionis si conferatur a Papa.*

39 *Beneficium vacat ipso iure per obitum Papae collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius.*

40 *Beneficium vacat eo ipso iuxta decretum.*

41 *Scripturas spectantes ad Cameram Apost. indebitè retinens, & illas non restituens, necnon scientes, & non reuelantes ipso iure beneficia amittunt.*

42 *Beneficium vacat ipso iure per alienationem rerum Ecclesiae, siue ipsius beneficij factam sine solemnitate* Extrauag. Ambitiosae.

43 *Possessionem beneficij violenter ingrediens eo ipso perdit ius, quod ad illud habet; secus in se intrudente in possessionem alicuius ipsius beneficij.*

44 *Sequestrum violans, quod impositum fuit vigore sententiae definitiuae in Romana Curia, prolata in causa beneficiali, amittit ius, quod habet in beneficio.*

45 *Beneficium vacat per depositionem, seu priuationem.*

46 *Haeresis ob crimen vacat ipso iure beneficium, & Sedi Apost. est reseruatum.*

47 *Haeretici beneficia cùm ipso iure vacent, possunt tanquam vacantia impetrari ante sententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri.*

48 *Haereticus ante sententiam declaratoriam, non tenetur ad dimittendum beneficium, nec ad se spoliandum.*

49 *Haereticus in sententia criminis declaratoria non solum beneficio, sed etiam fructibus perceptis a die commissi delicti priuatur.*

50 *Beneficia, quae fuerunt obtenta per preces Haereticorum, vacant ipso iure.*

51 *Simonia realis ob crimen vacat ipso iure beneficium.*

52 *Beneficium vacat ipso iure per crimen laesae maiestatis.*

53 *Falsitatis litterarum Apost. ob crimen vacant, ipso iure beneficia.*

54 *Cardinalem percutientis beneficia vacant ipso iure.*

55 *Episcopum occidens, vel percutiens, amittit ipso iure illa beneficia, quae obtinet in Ecclesia, cuò talis Episcopus praeest.*

56 *Rectorem sua Ecclesia occidens perdit beneficia ipso iure.*

57 *Assassini beneficia vacant ipso iure.*

58 *Beneficium illius, qui carcerauit Clericum, donec resignauerit suum beneficium, vacat, ipso iure.*

59 *Beneficia ipso iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis se ipsos pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt.*

60 *Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores. ac Notarios, vacant ipso iure,*

61 *Beneficia per confidentiam vacant ipso iure.*

62 *Sodomia ob crimen vacat ipso iure beneficium.*

63 *Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipso iure.*

64 *Beneficia vacant, aut ipso iure, aut per sententiam.*

65 *Crimen nullum etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi sit iure cautum.*

66 *Beneficium vbi vacat ipso iure, vacat in ipsomet puncto. quo contrahitur matrimonium, aut emittitur professio, vel contrahitur delictum, &c.*

67 *Priuatus si post vacationem ipso iure moriatur, antequam dimittat possessionem, tunc non vacaret beneficium per obitum illius, sed per militiam, professionem, incompatibilitatem, &c.*

68 *Delictum committens, ob quod priuatur ipso iure, seu ipso facto beneficiis, seu officiis publicis, ita illorum amittit titulum. & dominium, vt non faciat fructus suos, & ad illorum restitutionem teneatur.*

69 *Beneficium quando vacat ipso iure, potest tanquam vacans impetrari, vt vacuum; secus quando per sententiam esset priuandus.*

70 *Resignari non potest in fauorem alterius beneficium, quod semel vacauit ipso iure.*

71 *Beneficia vacant de iure tantum, aut de facto, aut de iure, & facto simul.*

72 *Beneficium impetrans non tenetur de iure exprimere modum vacationis, exceptis Canonicatibus.*

73 *Vacationis nullo modo expresso omnis vacandi modus continetur.*

74 *Vacationis appellatione venit omnis vacatio, seu vacandi casus.*

75. *Si in supplicatione fiat mentio de vacatione simpliciter, non expresso vacandi modo, comprehenditur omnis casus vacandi.*

76 *Vacandi vno modo expresso, non venit alius.*

77 *Clauſ.* Siue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, *includit omnem modum vacandi, ſiue directum ſiue indirectum.*

78 *Clauſula,* Siue præmiſſo, *&c, comprehendit vacationem apud Sedem, ſeu in Curia, & per reſignationem.*

79 *Clauſula,* Siue præmiſſo, *&c. debet reſtringi, vbi fuerit diſpoſitiuè datus modus vacandi.*

1 VIOENDVM eſt ounc, quibus modis beneficia vacent, aut amittantur, ita vt alteri conferri liberè valeant: hoc autem contingit multis modis. Primò enim vacat beneficium per mortem naturalem beneficiati. *cap. ſuſceptum, de reſcript. n.* 6. Petr. Gregor. *res benefic. cap.* 32. *à numer.* 1. Pauin. *de offic. & poteſt Capituli Sede vacunte, pral.* 7, *num.* 4.
2 vbi dicit, quòd ita vacat per mortem beneficiom, quòd ſi miracolosè beneficiatus reſurgeret, non recuperaret illud, Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 15 *à num.* 4. Nicol. Garc. *de benefi p.* 11. *cap.* 2 *à num.* 1. Viuian. *in praxi iurispatr. p.* 2. *lib.* 5. *num.* 25. *in vlt. impreſſ.* Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *quæſt.* 10 *à princip.* quorum plures hoc limitant, vbi beneficium ſuppreſſum eſſet ab habeote poteſtatem, vel quando eſt vnitum, vel de menſa, vel Eccleſia non eſt numerata.

3 Secundò per mortem ciuilem, veluti per ingreſſum Religionis, & profeſſionem emiſſam, *c. beneficium, de regularib. lib.* 6. Henriq, *in ſum. lib.* 12. *c.* 5. *§.* 4. *in commerciolit.* X Flamio. Pariſ. *de reſig. benefi. lib.* 5. *q.* 6, *à num.* 64. *& lib* 7. *q.* 14. *n.* 28. Cald. Pereira *in l ſi curatorum, verb. improbare num.* 27. *C. de in integ. reſtit.* Fr. Emmian. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 37. *art.* 1. Sayr. *in claui regia, lib.* 9 *c* 5. *n.* 25. Saoch. *de matrim lib.* 9. *diſp* 33. *n.* 19. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 15. *n.* 45. Nicol. Garc. *de benef. part.* 11. *c.* 9. fe è per tot, Ioan. à Gochier. *in reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 7. *poſt n.* 19. *verſ. tertius,* Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis. tract.* 6. *cap.* 12. *num.* 18. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum. reg.* 1. *dub.* 2. *num.* 9. *ſecundum Roman. impreſſ.* Viuian *d. c.* 5. *n.* 49. Istè Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p.* 1. *q.* 4. *praxi* 1. *num.* 65 *cum ſeqq.* Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda. in admittendis ad Religionis ſtatum Nouit. diſp.* 8. *dub.* 7. *n.* 4 *poſt med.* vbi cum Rot. *deciſ.* 543. *n.* 4. *p.* 2. *recent.* ſubdit ſtatim poſt profeſſionem integrum eſſe ei. ad quem ſpectat collatio, illud liberè conferre: quod etiam procedere in penſione tenent citati *hoc lib. cap.* 11. *de penſionib. verſ. ſeptimò.* Nõ ſufficit ad hanc effectum vacandi beneficium, & extinguendi penſiones profeſſio Equitum Militarium S. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ S. Stephani, S. Lazari & ſimilium, qui noo ſolemnem profeſſionem emittunt, ideoque ſunt capaces beoeficij eccleſiaſtici acquirendi, Seraphin. *deciſ.* 121. vbi loquitur de penſione, ſecus de militibus S. Ioannis Hieroſolymitani, cùm illi ſolemnem profeſſinoem emittant, Ssoch. *in præcepta Decalo-*

gi tom. 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 5. *&* 35. Alphonſ. de Leone *de quæſt.* 4. *num.* 69. vbi *num.* 80. tenet quòd interim dum beneficiatus eſt nouitius, non vacat beneficium, & facit fructus ſuos, & à *num.* 87. diſſerit quinam poſſit diſpenſare cum beneficiato profitente vt retineat beneficium, & per conſequens non vacet ob eius profeſſionem. Quoad
Religioſos Societatis IESV eſt aduerteodum 4
poſſeſſiooem beneficiorum ab eis priùs obtentorum admitti poſt emiſſam ſolemnem profeſſiobem, vel vota Coadiutorum formatorum, per quæ redduotur omninò incapaces, bona, & iura quæcumque acquirendi, & retioendi, non autem per emiſſionem ſimplicium votorum bieonij, per quæ iuxta dictæ Societatis Cooſtitutiooes à Sede Apoſtolica approbatas tales Religioſi non ſunt incapaces retineodi dominium bonorum, & beneficia, quæ in ſæculo habebant, vt diximus
lib. 1. *cap.* 41. *de Religioſorum Ordinibus*, vbi de 5
hac Religiune latè egimus: quare beneficia, & penſiones non vacare, oec extingui per dicta bienoij vota, ſed durare vſque ad profeſſionem ſolemnem, reſoluit. Sanch. *in præcep. Decal. tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 4. *n.* 7. *& cap.* 27. *num.* 32 *& c.* 29 *n.* 10. & fuit dictum. *in nullius, ſeu Caputaq. penſionis* 18. *April.* 1616. *coram bonæ mem. Martin. Andrea,* apud Alphonſ. de Leone *vbi ſupra n.* 68. & Apud Viuian. *lib.* 5. *praxis c.* 5. *in fine.*

Tertiò, vacare dicitur beneficium per renun- 6
ciationem, ſeu reſignationem, ex cauſa permutationis, vt in tot. tit. *de renunciat.* Flamin Pariſ. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 5. *à nu.* 15. Goozal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 15. *num.* 8. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11. *cap.* 3. *à princip.* Viuian. *d. cap.* 5. *num.* 28, latè Lotter. *d. lib.* 3 *q.* 14. & Alphonſ. de Leone *de offic. Capellam p.* 1. *q.* 4. *n.* 105. *cum ſeqq.* & *in ſequenti cap.* oſtendemos.

Quartò, vacat beneficium, ſi beneficiatus in
minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat ma- 7
trimonium, aut ſponſalia per verba de præſenti, *c.* 1. *&* 3. *de cleric. coniug. c. vnic. eodẽ tit. in* 6. *reg.* 58. *Cancelaria,* Staph. *de litteris gratia, tit. de varijs modis vacat. §. quintus vacationis modus* Capell. Thol. *deciſ.* 239. Clar. *§. fin. q.* 73. *n.* 5. *verſ. clericus beneficiatus,* Tiraq. *de retractu lig. §* 26. *gloſ.* 2. *n.* 9. Bonacoſ. *comm. crim. p.* 1. *verb. clericos, fol.* 26. *verſo.* Couarr. *de ſponſ. p.* 2. *c.* 6. *§.* 3. *n.* 4, Menoch. *de ſucceſſ. progreſſu lib.* 1. *§.* 22. *n.* 36. Petr. Gregor. *de re benef. c.* 15. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concluſ.* 182. Perez *l.* 1. *verſ. item, quia, tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam.* Marienſ. *in rub. tit.* 1. *gloſ.* 1. *num.* 158. *& l.* 7. *gloſ.* 12, *n.* 2. *ti.* 8 *lib.* 5. *noua recop.* Flamio. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 12 Verall. *deciſ.* 215. *num.* 2. *p.* 1. Ceuall. *commun. contra comm. quæſt.* 147. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 10. *& ſeq.* Pech. *in reg. beneficium, n.* 16. *de regul. iur. l.* 6 Mandoſ. *de reſign. gratia tit. de priuat. verſ. impetratur beneficium,* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 16. *n.* 43 Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 104. *num.* 3. Caldas Pereira *de poteſt. elig. c.* 5. *num.* 14. Card. Tuch. *lit. C. concl.* 392 *& lit. M. concl.* 148. Farinac. *fragm. crimin. pars.* 1. *lit. C. verb. Clericus, n.* 325. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 312. *cum ſeq.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 15. *n.* 43. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11. *c.* 8. *n.* 1. *cum* ſeqq. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 240. *n.* 1. *in edit.* aliàs *reſol.* 212. *in* 2. *edit.* Leſſ. *de iuſtic. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 21. Giurba *ad conſuetud. Meſſanenſes cap.* 1. *gloſ.* 1. *part.* 1. *num.* 39 Cened. *Canon quæſt lib.* 1. *quæſt.* 40 *num.* 27. Sanch. *de matrim. lib.* 7 *diſp.* 42. *num.* 4. *cum ſeqq.* Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 15. *quæſt.* 4. *&* 5. Carol. de Graſſis *de effectib. clericalib. effectu* 15. *à n.* 12. Ant. Ricciul.

de iure personarum extra gremiũ Ecclesiæ exist. lib. 7
cap. 1. à num. 3. Paul. Squillante de priuileg. Cler.
cap. 4. num. 83. Filliuc. tom. 3. tract. 41. cap. 8. num. 5.
Iaon. à Coebier ad reg. 8. Cancell. gloss. 7. post nu. 18.
vers. 2. Viuian. d. cap. 5. num. 48. latè Lotter. d. lib. 3.
q. 26. num. 64. cum seqq Escobar. de puritate probã-
da p. 1. q. 4. §. 7. num. 55. nouissimè Transmiera de
polygamia lib. 2. q. 4. n. 20. cum seqq. latè Thom. Va-
lasc. alleg. Iuris tom. 1. alleg. 40. Alphons. de Leone
de officio Capellani p. 1. q. 6. num. 57. cum seqq. Rota
in Lucana Capellaniæ, 23. Februar. 1609. coram bonæ
mẽ. Penia, & in Burgi S. sepulchri beneficij, 25. Maij
1626. coram R. P. D. Merlino, quorum plures cum
glos. 1. in d. cap. 1. de Clericis coniug. resoluunt hu-
iusmodi vacationem induci ipso iure, adeò vt
non requiratur sententia priuatoria: quicquid
dicat Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 123. num. 1.
in 2. edit. nisi eius opinionem intelligamus pro-
cedere respectu possessionis, quam nisi sponte Cle-
8 ricus dimittat: ad eam relinquendam est cogen-
dus manu militari. Et quoad hunc effectum ma-
trimonium indubitanter debet probari, vt ex eo
inducatur vacatio beneficij: & non sufficit, quòd
lata esset sententia pro validitate matrimonij, si
pendet causa restitutionis in integrum, Cardin.
Caualer. decis. 180. num. 1. & 2. Vnde sequi infe-
runt Sanchez d. disp. 42. à num. 10. & Anton. Ric-
9 ciul. d. cap. 1. à num. 10. Post contractum matrimo-
nium Clericum nullatenus posse beneficia reti-
nere; sed teneri statim illa dimittere, aliàs pec-
càret mortaliter, & teneretur restituere omnes
fructus perceptos. Similiter inferunt, renun-
ciationem per eum ad fauorem factam, nullius
esse momenti, & posse statim post contractum
matrimonium beneficia tanquam vacantia impe-
trare.

10 Amplia multis modis; & primò siue matrimo-
nium fuerit consummatum, siue non: quia rema-
net nihilominus Clericus beneficio priuatus. Ita
Capell. Thol. decis. 239. Pauin. de potestate Capitu-
li Sede vacante, prælud. 7 col. 3. Ceuall. commun. cõ-
tra communes, q. 147. num. 1. Carol de Grassis d. effe-
ctu 5. num. 13. Caualer. decis. 266. num. 2. Mascar.
conclus. 182. num. 3. Anton. Ricciul. d. cap. 1. num. 17
Squillante d. cap. 4. num. 65. Lotter. d. lib. 3. q. 26.
11 num. 72. etiamsi post matrimonium contractum
vxor ingressa fuerit Religionem, non sequuta ad-
huc copula carnali: quia non ideò Clericus recu-
perabit beneficia, quæ iam per matrimonium
contractum vacarunt, vt per Butr. in d. cap. 1.
num. 7. & Abb. numer. 6. Cou. d. §. 3. n. 4. & 9. Sayr.
d. cap. 5. num. 14. Sanchez d. disp. 42 num. 6. Farin.
d. verb. clericus, num. 319 Nicol. Garc. d. c. 8 num. 3
Anton. Ricciul. d. cap. 1. num. 20. Squillante d. c. 4.
num. 86. Amplia secundò, etiamsi matrimonium
12 nullum sit ex defectu solemnitatis, veluti, quia
non est contractum coram Parocho, & testibus,
vel aliàs fuit contractum contra formam præ-
scriptam à Concilio Trident. sess. 24. de reformat.
matrimon. cap. 1. adhuc enim Clericus ipso iure
beneficiis priuatur, vt in facti contingentia re-
spondit Rota, cuius auctoritatẽ ita resoluunt Ste-
phan. Gratian. discept. forens. cap. 5. sub num. 39. &
Anton. Ricciul. d. lib. 7. cap. 2. num. 32. quicquid
contrarium post Fr. Emman. & Veg. crediderit
verius Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 13. præterquam
quòd ex defectu consensus ex Lotter. vbi suprà
num. 75. Vel etiam si contractum fuerit in gradu
consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut
aliàs de facto, quamuis ignarus impedimenti

contraxisset vt per Cou. d. §. 3. sub n. 4. vers. quòd si
is, qui habet. Tiraq. de retract. lign. §. 26 glos. 2. nu. 9.
Carros. de benefic. p. 1. cap. 10. nu. 10. Bonacos. tom. 1.
comm. opin. lib. 1. tit. 7. n. 12. & 13. pag. 173. & tom. 2.
lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. & ita commun. pag 467. Hip-
pol. cons. 70. num. 16. Flamin. d. q. 1. num. 12. Sanchez
d. lib. 7. disp. 43. & lib. 3. disp. 2. n. 3. Gonzal. ad reg.
8. Cancell. gloss. 15. num. 44. & glos. 57. num. 44. Frãc.
Molina de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. num. 147. vbi
transcripsit ad hoc decisionem S. Rotæ in Lucana
de Insula sancta, 6. Iunij 1575. coram Card. Lancel-
lotto seniore, cuius etiã meminit Anton. Ricciul. d.
cap. 2. num. 20. quamuis contra teneat Nicol. Garc.
d. cap. 8. num. 8. & seq. Lotter. vbi supra num. 79. cum 13
seqq. Et addit. Ricciul. d. cap. 2. num. 24 conclusio-
nem esse firmandam generaliter, vt siue sciat, si-
ue nesciat Clericus impedimentum, semper cen-
seatur ipso iure priuatus. Amplia tertiò, vt per 14
contractum matrimonium per verba de præsenti
clericus non solùm priuetur beneficijs, sed etiam
pensionibus ecclesiasticis, de quo late diximus
hoc lib. cap. 11. de pension. vers. quintò n. 30. Amplia 15
quartò, vt etiam per eundem matrimonium con-
tractum à Clerico expirent regressus, & accessus,
aut alia quæcunque iura ad beneficia ecclesiasti-
ca competentia, glos. verb. clericalis, in cap. 1 de
cleric. coniug. lib. 6. vbi Ioan. Andr. num. 5. Geman.
num. 6. & Prub. num. 5. Clar. d. q. 73. num. 5. Flamin.
d. q. 1. n. 14. Ceuall. d. q. 147. n. 2 Sãch. d. disp. 43. n.
7. Farin. d. verb. clericus n. 330. Nicol. Garc. d. c. 8.
n. 2. Ioan. Baptist. Costa de re integra, disp. 84. num. 6
Giurba ad consuet. Messanen. cap. 1. glos. 1. p. 1. n. 44
Gutier. de matrim. cap. 97. num. 4. Carol. de Grassis
d. effectu 5. num. 14. Anton. Ricciul. d. lib. 7. cap. 1.
num. 14. Denique amplia in Clerico contrahente 16
matrimonium in sacris constituto, quem etiam
amittere beneficia tenent omnes infrà citandi:
inter quos tamen grauis est concertatio, an pri-
uatio in hoc casu introducatur ipso iure, vel per
sententiam? & in tali specie esse priuatum ipso
iure censuerunt Abb. in d. cap. 1. de cleric. coniug.
num. 7. & Zabarel. num. 2. Aufrer. ad Capel. decis.
240. num 4. Cou. d §. 3. num. 4 Azor. d. lib. 7. cap. 16.
q. 5. Verùm, communiter cæteri Doctores existi-
mant esse priuatum per sententiam: ita glos. verb.
dimittere, in d. can. 1. Ioan. And. in cap. Ioann. de cle-
ric. coniug. num. 23. vers. si verò, tenet Butr. num. 19.
ad fin. Anch. num. 14. Imol. n. 24. Clar. d q. 73. nu. 5
Mascard concl. 182. n. 5. Nauar. in man. c. 25 n. 120.
Henriq. in sum. lib. 7. c. 36. §. 1. Sanch. d lib. 7. disp. 42
sub n. 4. Less. d. lib. 2. c. 34. n. 115. Nic. Garc. d. cap. 8
n. 17. Filliuc. d. tract. 41. c. 8. n. 6. Anton. Ricciul. d.
lib. 7. cap. 2. n. 12. vbi à n. 14. rationes reddit, quare
Clericus in minoribus constitutus priuetur ipso
iure, non ita qui in Sacris est constitutus.

Limita pariter aliquibus modis, & primò in 17
sponsalibus per verba de futuro: per illa enim
non induci vacationem beneficiorum tenent
Butr. in d. c. 1. n. 1 Abb. etiam n. 1. Cou. d. §. 3. num. 4.
Clar. d. q. 73. n. 3. Tiraq. de iure marit. gl. 2. n. 18. in. 2.
fine, Perez ad tit. 1. lib. 5. Ord. pag. 4 Cald. Perer. in
l. curatorẽ. verb. læsis, n. 127. col. 6. C. de in integ. rest.
min. Farin. d. verb. Clericus, 332. Gonz. ad reg. 8. Cã-
cel. gl. 13. n. 43. Sanch. d. lib. 7. disp. 42. n. 1. & 5. &
disp. 43. n. 6. Nic. Garc. d p. 11. c. 8. n. 19. cum seqq.
Gutier. de matr. c. 97. nu. 1. Anton. Ricciul. d. lib. 7.
c. 4. Squillante d. c. 4. num. 90. Lotter. d. lib. 3. q. 26
n. 74. Thom. Valasc. d. alleg. 46. num. 13. Alphons. de
Leone de officio Capellani part. 1. quæstio. 4 prax.
num. 60. cum seqq. Rot. decis. 772. sub num. 2. vers.
&

& quamuis p. 2. recent. Limita secundò, quando
matrimonium est nullum et contractum ex defectu
consensus clerici : tunc enim non dicitur indu-
cta beneficiorum vacatio, vt per Abb.*in d.cap.* 1.
sub num.7.vers.quandoque enim, Nicol.Garc.*d.p.*11.
*c.9.n.10.& 11.*Massubr.*in praxi habendi concursum,*
*requis.7.dub.33.secundum Roman.impress.*Squillao-
*d.cap.14.n.89.*latè Anton.Ricciul. *d.lib.7.c.2.n.* 5.
vbi *n.seqq.* exemplificat in Clerico amente, & im-
pubere, in quo malitia non supplet ætatem, ac in
contrahente per metum cadentem in constantem
virum : & *à n.7.* disputat, an prædicta procedant,
vbi nullitas procedit ex defectu consensus mu-
lieris; nempe, quia erat amens, vel impubes, aut
consensum præstitit metu compulsa, Clericus verò
præstitit consensum omni ex parte legitimum:
vide eundem. Limita tertiò in Clericis, & Pres-
19 byteris Græcis, seu Orientalibus : hi enim possunt
legitimè obtinere beneficium ecclesiasticum, dum-
modo tale beneficium sit constitutum more Græ-
corum, secus, si esset beneficium Latinorum, vt
per Carol.de Grass.*d. effect.* 5. *n.* 25. *&* 42. Piagg.
in tract.de consuetud.q.9.à num. 5. Squillante *d.c.* 4.
*num.*94.

20 Quintò, vacat beneficium per assecutionem
alterius incompatibilis, *cap. de multa, de praebend.*
cap. quia nonnulli, de cleric.non residen. Extrauag.
Execrabilis,§.qui verò,de praebend. Concil.Trident.
*sess.7.de reform.cap.*4. Gonzal.*ad reg.8.Cancel.* 15.
*à num.*9. Nicol.Garc.*d.p.11.cap.5. à princip.* Ioan.
à Cochier *ad reg.8.Cancel gloss.7.post num.13. vers.*
primas igitur, Monet.*de option.Canon.cap.3.quaest.3.*
*num.*38. Viuian.*d.lib.5.cap.5.num.* 36. latè Lotter.
*d.lib.3.q.*23. Et de hoc vacationis modo plura di-
ximus *cap.praecedenti.*

21 Sextò, si obtinens parochialem Ecclesiam non
ordinetur Sacerdos infra annum, vacare intelli-
gitur Ecclesia, vel beneficium, *cap. licèt canon.*
cap.statutum,cap.commissa,de elect. in 6. Staphil. *de*
litteris gratia, tit. de varijs modis vacat. §. quartus
principalis, Ioan.à Cochier. *ad reg.* 8.*Cancel.glos.7.*
*post num.*13.*vers.quartus,* Viuian.*d.lib.*5.*n.*50. cum
aliis per me citatis *in tract. de offic. & potest. Paro-*
chi,cap.5.per tot. vbi latissimè cum ampliationibus,
& limit. hanc materiam declarauimus. Idem
quoque est, si ad Subdiaconatum intra id tempus
non ordinetur in casu, quo fuerit cum eo dispen-
satum, vt studiorum causa vsque septennium pro-
moueri ad sacerdotium minimè teneatur, iuxta
textum *in cap.cùm ex eo,de elect.lib.6.*

22 Septimò, per promotionem ad Episcopatum
vacant ipso iure beneficia obtenta post adeptam
possessionem, & consecrationem sequutam, vel
postquam præfixum tempus ad consecrationem
petendam lapsum fuerit, *cap.cùm in cunctis, §.cùm*
verò,de elect. Concil.Trid. *sess.7.de reform.c.9. sess.*
23.etiam *de reform.c.*2. Hoied. *de incomp.p.1. c.* 4.
Capuccq. *decis.*403.*& seq.&* 400.*p.*2. Ioan. à Co-
chier. *in d.reg.8.Cancel.glos.7.post num.* 13. *vers.* 9.
Viuian.*d.lib.5.cap.5.num.*56. Lessi.*de Iustit.lib.* 2.
*c.34.dub.*27. Stephan.Gratian.*discept.forens.c.*223.
*num.*32. Alzed. *de praecellent. Episcop.dignit.c.3.nu.*
76. me citato nouissimè Gonzales de Salzedo *de*
lege politica lib.2.cap.14.num.6.cum seqq. vbi *à n.*8.
latè disputat an retentio beneficiorum valeat
sine patroni consensu. Aloys. Ricc. *in collect. decis.*
*p.4.collect.*1213.*vers.sexto*, Lotter.*d.lib.3.q.26.n.*50.
cum multis seqq. Nouar.*in sum. Bullar. tit.de beneficiis*
vacantibus per promotionem ad Episcopatum, vbi re-
fert Bullam Iulij III. & ex Achil. de Grassis *de-*

cis. 1. *de elect.* ait procedere in beneficijs, non au-
tem in officijs; citati per me *in collect. ad cap. cùm*
in cunctis num. 27. Verum de stylo Curiæ Romanæ
vacatio hæc fit per solam promotionem ad Epi-
scopum, non expectata possessionis apprehensio-
ne, vt testatur, Rot. *Terdonen. pensionis*, 2. *De-*
cembris 1585.*coram Card.Blanchetto,& in Cartha-*
gin.pensionis 23.*Februar.*1604.*coram Card.Pamphi-*
lio Stylus autem ex eo procedit, quòd Papa in 23
promotione consistorialiter decernit illa vacare
eo ipso à die promotionis, Rot.*in Capuccq. Abba-*
tia, 25.*Maij* 1620 *coram bonae mem. Dunozetto;&*
ideò eadem Rot. *coram Seraphin. decis.* 110.*num.*1.
articulo maturè discusso declarauit prædictum
stylum procedere, quando Papa in actu promo-
tionis, vel translationis decernit vacare benefi-
cia, aliàs, vbi non adest expressum decretum va-
cationis, standum est dispositioni iuris. Ita Pe- 24
rentil. *in annot. decis.*464. Buratti *lit. A.* Limita in
terris infidelium; quia per talem promotionem
eorum beneficia de iure non vacant, vt docet
Anastas. Germon. *de indultis Cardin.§.si verò,num.*
26. Nauar.*cons.14.num.3.de elect.* Ioan.à Cochier,
ad reg.24.Cancel.num. 26 Flamin Paris. *de resignat.*
benefic.lib. 3. *q.1.n.9.& num.* 89. Azor.*institut.p.*2
*lib.7.cap.16.num.*12. Nicol.Garc.*de benefic.p.1.c.6.*
num. 44. Ego ipse *de officio, & potest.Episcopi p.* 3.
alleg. 57. *num.* 74. & nouissimè *die* 22. *Decembris*
1640. *Sacra Congreg. Eminentissimorum Cardina-*
lium Concilij Trident. interpretum, respondit per pro-
motionem titularem non vacare obtentam curam ani-
marum, seu residentiam non requirentia, vt in casu de
quo agitur, nec resultare incapacitatem ad similia
obtinenda. Sed ego pariter hoc ipsum intelligo, si
Papa in promotione consistorialiter non decer-
nat ea vacare eo ipso, prout fecit, quando promo-
uit R. D. Viuianum, amicum nostrum, in Episco-
pum Salonen. de Decanatu, quem priùs obtinebat
in Ecclesia Pisana. De stylo & observantia quo
nominati per Regem Catholicum ad Episcopa-
tus sui iurispatronatus, renunciant beneficia per
promotionem huiusmodi vacatura in fauorem
eorum quos ipse nominauerit, vide Gonzales de
Salzedo *d.lib.2.cap.14.num.21.cum seqq.* & citatos
per me *de officio Episcopi p.* 3. *alleg.* 57. *num.* 76. *in*
fine.

Octauò, per translationem Prælati ad aliam 25
Ecclesiam vacat prima; litteris tamen expedi-
tis, & ostensis Capitulo, *cap. in apibus §. translatis.*
7. *quaest.* 1. *cap. quarto, de translat. Episc. Extra-*
uag. Iniuncta, de elect. inter commun. Flamin.Paris.
de resignat. benefic. lib.7.quaest.21.num.14.& quaest.
23.*num.* 4. Ioan. à Cochier *in d.reg.8.Cancell gloss.*
7.*post. num.* 1.*vers. quintus.* Viuian.*d. lib.* 5.*cap.*5
num. 51. Sed quoad hoc extat nouissima declara-
tio, quæ sic cantat: *Die* 14.*Decemb.*1614.*Sac.Con-*
gregatio Illustriss. DD. Cardinalium negotiis Epis-
coporum praeposita S. D. N. approbante censuit Ec-
clesiam, à qua volens transfertur, seu quam dimittit
Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episco-
pus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sancti-
tatis suae, etiam ante expeditionem litterarum Apo-
stolicarum, vel adeptam possessionem secundae Eccle-
siae. Refero Ego ipse *in collect. ad cap.* 1. *num.* 5. *de*
translat. Episcop. & me citato Massobr. *in praxi ha-*
bendi concursum, requis. 1. *dub.* 9. *secundum Roma-*
nam impress.

Nonò, si electus intra mensem à tempore ele- 26
ctionis ei præsentatæ, vel à tempore sibi præsti-
tuto, non consenserit electioni de se factæ, *cap.*

cùm sit,§.electus verò,de elect.lib.6. Menoch. *de arbit. casu* 477.Ioan.à Cochiet.*in reg.* 8.*Cancel.gl.7.post num.*13.*vers.sextus.* Viuian.*d.lib.5.c.5.num.*52. Aloys.Ricc.*de collect.*125.*vers. quantò.* Gonzal.*d. glos.*15.*n.*50.Massobr. *in praxi habendi concursum, requisit.*1.*dub.*2.*n.*11.*secundum Roman.impress.*

27 Decimò si electus intra tres menses post consensum electioni præstitum non petierit confirmationem: nam ipso facto priuatur iure per electionem quæsito, *d. cap. quàm sit §. cæterùm.* Doctores citati per me *lib.*1.*c.*10.*in princip.*

28 Vndecimò, quando electus, vel præsentatus ante confirmationem, vel institutionem, per se, vel per alium se iniecerit, vel administrauerit: nam eo ipso priuatur iure sibi quæsito, & beneficium vacat, vt priùs,text. est *in cap. auaritiæ* 5. *de elect.lib.*6.Crescent.*decis.6.de iurepatr.*Rot.*dec.*83.*p.3.diuers.*Aloys.Ricc. *d. collect.* 1213. *vers. quinto,* Gonzal.*d.glos.*15.*num.*52. Lauor,*var.lucrabat.tomo* 1.*tit.4.c.45.n.6.*Lotter.*de re benef.tom.*1.*lib.2.q.13. à princip.* Intellige de electis ingerentibus se in administratione beneficiorum, non curando de confirmatione, ne se submitterent periculo cassationis: secus autem in prouisionibus Apostolicis, in quibus non proceditur per viam confirmationis, cùm prouisio vnico actu babeat validam electionem, & confirmationem, Rot. *in Bracharen. Parochialis de Morcira,*13. *Iunij* 1605. *coram Orcambergo.* Aduertit benè Gonzal. dicto loco, quòd proximè præcedentes tres modi vacationis sunt improprij, quia per electum non dicitur vacare beneficium, sed semper durat prima vacatio, ex quo collatio non adest.

29 Duodecimò, per repulsionem postulationis, *Extrauag.ex debito.§.huiusmodi. de elect.inter commun.*Ioan.à Cochiet *post. d. n.* 13.*vers.* 12. Viuian. *d.lib.5.c.5.n.*61.

30 Decimotertiò,per electionis cassationem, *c. super eo* 12.*de elect.*Ioan.à Cochiet.*post.d.n.*13.*vers.* 13. Viuian,*d.c.5.n.*61. Gonzal. *d.glos.*15.*n.*56.vbi *num.* 52. *in fine.* subdit, hos duos vltimos modos propriè dici non posse modos vacationum.

31 Decimoquartò vacat ipso iure beneficium per militiam sæcularem: nam clericus miles effectus ita dicitur è statu clericali alienus, vt proinde statim atque declaratur miles, videatur ipso facto beneficio renunciare,*cap. vlt.* vbi glos. *verb. redierunt,de cleric.coniug.*Clar.*§.fin.q.*1.73.*sub nu.6.vers. item clericus.* Gig. *de pension.q.*55.*nu.*2.Flamin.Paris.*de resignat.benef.li.*1.*q.*1.*num.*22.*& de confid.benef.q.9.num.*25.Farin.*fragm.crim p.1.litt.C n.* 183. Ioan.à Cochiet. *post d.n.* 13. *vers.*10. Viuian.*d.lib.* 5.*cap.5.n.*58.Lotter. *d.lib.3.q.*16.*num.*84.*cum seq.*

32 Ciarlin.*controuers.forens. c.56.n.* 43. nam Ecclesia pro derelicta habetur, eo ipso, quòd beneficiarius fit miles, ita vt Ordinarius iure possit illam alteri concedere,ex Azor.*instit. moral.p.2.lib.7.cap.*15.*in princ.* Quod adeò verum est, vt si ex integro redeat ad clericatum, non recuperet beneficium quamuis non sit alteri collatum, quia iam per militiam fuit inducta vacatio ex præsumpta, & spontanea ipsius militis volontate, quæ proinde sine noua collatione non reuiuiscit. Anton. Ricciul. *de iure personar.lib.7.cap.5.numero* 17. vbi *num.*19. *&* 20.ex eadem ratione contra Iacob. de Graff.*consil.1.de cleric. coniug.* sentit, idem dicendum etiam etiamsi postquam fuerit in matricula militum descriptus, pœniteat, & paucis post diebus, antequam illa exerceat, deposito cingulo militari, iterum vestes clericales reassumat: nam nihilominus dicetur à statu Ordinis recessisse, ita quòd noua clericalis habitus reassumptio ad recuperanda beneficia, quæ ante militiam obtinebat, & per militiam ipso iure vacarunt, illi non sufficiat: & *numero* 31. post multos, quos refert, resoluit in Clerico in Sacris Constituto non censeri ipso iure inductam vacationem beneficiorum, sed magis venire inducendam per sententiam: & *numero* 33. ait quòd quamuis per militiam dicatur ipso iure inducta vacatio beneficiorum, nihilominus illa operaretur tantùm quoad vacationem possessionis, adeò vt si miles adhuc retineat possessionem beneficij, non poterit alter de beneficio prouisus capere possessionem, nisi vel miles consentiat, vel primùm ab eo auferatur possessio auctoritate iudicis. illo etiam non citato, neque aliàs vocato.

Decimoquintò, vacat beneficium, si habeatur 33
pro derelicto per spatium decem annorum, ad not. *in ca.ex parte* 8.vbi glos.*verb.per decem annos,* & *ibi* Abb.*n.* 2. *de cleric.non resid.* Pauin, *de potest. Capituli Sede vacante,prælud.7.n.*12.*vers.septimò,si habeatur pro derelicto,*Flamin.Paris.*d.lib.*1.*q.*15.*nu.*21.Gonzal *d.glos.*15.*n.*64. Viuian.*d.lib.5.n.*66.Io. à Cochiet *post d.n.*13.*vers.* 17. latè Lotter. *d.lib.* 3. *q.*26.*cum seqq.*

Decimosextò, vacat ipso iure beneficium per 34
non ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus monitus fuerit,*c.Ordinarij, §. quod si fortè,* vbi glos. *verb. eo ipso,de officio Ordinarij,lib.*6. innouatum per Conc. Trid.*sess.7.de reform.c.*5. Gonzales. *d.gl.*15.*nu.* 62. Massobr. *in praxi habendi concursum,reg.*1.*dub.*1.*n.*23.*secundùm Roman.impress.* Viuian. *dict.lib.5.c.5.n.*64.Ioan.à Cochiet post *d.num.*13.*vers.*15.Lotter. *d.lib.3.q.*24.

Decimoseptimò, quando resignans beneficium 35
non superuixit per viginti dies,iuxta *reg.* 19. *Cancel.*ita Gonzal.*d.gl.*15.*n.*84. Viuian. *d.lib.5.cap.5. num.*81.Ioan.à Cochiet *post d.num.*23.*vers.*29.latè Lotter.*de re benef.lib.3.q.* 15. *per tot.* nisi fuerit dictæ regulæ derogatum, Flamin. Paris. *de resignat. benef.lib.*12.*q.*14.*numero* 2.vbi subdit, quòd hodie communiter, & de stylo derogatur illi regulæ, quando resignans est absens à Curia. Circa reseruationem aduertit Lotter *d.q.*15.*ex num.*57. quòd beneficium sic vacans quatenus resignatio fuerit facta extra curiam in manibus inferioris à Papa siue simpliciter, siue ex causa permutationis non remanere affectum, aut reseruatum, etiamsi iste fictus obitus contigisset in mense Apost. neque ex diuerso euitari reseruationem regulæ reseruatoriæ mensium, si post huiusmodi tentatam resignationem obitus verus contigisset in mense Apostolico. Sed quatenus resignatio fuerit facta in Curia remanere reseruatum asserit, ex reseruatione clausa in corpore Iuris *c.2.de preb.in* 6.

Decimooctauò, vacat ipso iure beneficium ob 36
non factam publicationem resignationis, iuxta formam constitut.Gregorij XIII. *de publicandis resignationibus.*Flam.Paris.*de resignat. lib.* 13. *quest.* 7. Viuian.*d.lib* 5.*cap.5.num.*82.Ioan.à Cochiet *post. d.num.*13.*vers.* 30.latè Lotter.*de re benef.li.3.q.*21. Gonzal.*d.glos.*15.*n.*85. vbi *n.*86. subdit, quòd ista vacatio est ita fortis, & potens, vt quamuis reliquæ omnes vacationes comprehẽdantur sub. claus. *vel alio quouis modo,* vacatio tamen ista ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur sub quibuscunque clausulis amplissimis, nisi specialiter exprimantur.

Decimonanò

37 Decimononò, vacet ipso iure beneficium Curatum, ob non seruatam formam Constitutionis Pij V. incip. *in conferendis, sub Dat. 15 Kalend. Aprilis* 1566. quam refert Quarant. *in sum. Bullary, verb. beneficiorum parochial. collatio.* Ita Gonz. *d. gloss.* 15. *n.* 88. Ioan. à Cochier. *post d. n.* 13. *vers.* 31. Viui. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 84.

38 Vigesimò, vacat ipso iure beneficium per apprehensionem possessionis ante litterarum expeditionem, si confertur à Papa, iuxta *Const.* 33. *Iulij III. sub Dat.* 27. *Maij*, 1553. Mandos. *ad reg.* 27. *de non iudicando iuxta formam supplicationis, q.* 3. *à n.* 3. Rot. *decis.* 105. *p.* 1. *diuers.* Aloys. Ricc. *d. collect.* 1213. *vers. duodecima*, Gonzal. *d. gloss.* 15. *n.* 98. Viui. *d. lib.* 5. *n.* 92. Ioan. à Cochier. *vbi sup. vers.* 36. latè Lotter *d. lib.* 3. *q.* 9. *per tot.*

39 Vigesimoprimò, vacat ipso iure beneficium per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius, *c. si gratiosè. de rescript. in* 6. Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 88. Io. à Cochier. *vbi sup. vers.* 33.

40 Vigesimosecundò, vacat ipso iure beneficium iuxta decretum, quando, scilicet, Papa confert beneficium alicui & apponit in ipsa collatione decretum quòd infra sex menses primum beneficium in illius manibus dimittat, alias eo ipso vacet secundum: nam, si non adimplet, iuxta formam decreti vacat ipso iure vltimum beneficium collatum vigore decreti, à die, scilicet captæ possessionis pacificæ, seu notitiæ eiusdem Gonzal. *d. gloss.* 15. *n.* 112. Io. à Cochier. *vbi sup. vers.* 34. Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 97.

41 Vigesimotertiò, vacant ipso iure beneficia retinentibus indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apost. & illas non restituentibus, nec non scientibus, & non reuelantibus, ex Const. Iulij III. *sub die vlt. Aprilis*. 1552. Io. à Cochier. *vbi sup. vers.* 37. Viui. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 93.

42 Vigesimoquartò; vacat ipso iure beneficium per alienationem rerum Ecclesiæ; siue ipsius beneficij factam sine solemnitate. *Extrauag. Ambitiosæ, §. inferiores verò de rebus Eccles. non alienandis inter communes.* Petr. Greg. *de re benef. c.* 25. *nu.* 16. Gonzales *d. gl.* 15. *n.* 63. Massobr. *in praxi habendi concursum, req.* 1. *dub.* 2. *n.* 14. *secundum Roman. impress.* Io. à Cochier *vbi sup. vers.* 16. Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 65.

43 Vigesimoquintò, per violentam ingressionem in possessionem beneficij: nam eo ipso perdit ius, quod ad illud habet, & vacat ipso iure, *cap. eum, qui* 18. *de præbend. in* 6. Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 16. *n.* 7. Less. *de iustit. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 187. Ioan. à Cochier. *vbi sup. vers.* 13. Gonzal. *d. gloss.* 13. *n.* 68. *& gl.* 57. *n.* 46. Ponian. *de spoliis, lib.* 1. *c.* 9. *n.* 91. *cum seqq.* Zerol. *in praxi Episcopi, par.* 2. *verb. possessio beneficij, vers. ad* 2. Farinac. *in praxi crimin. p.* 6. *q.* 175. *n.* 64. *cum seq.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1475 Massobr. *in praxi habendi concursum, requis.* 1. *dub.* 2. *nu.* 18. *secundùm Roman. impress.* Viui. *d. lib.* 5. *ca.* 5. *n.* 62. latè Lotter. *de re benefic. lib.* 4. *quæst.* 22. *per tot.* Rot. *dec.* 66. *n.* 1. *cum seqq.* apud Farinac. *part.* 4. *suæ praxis crimin.* Intellige, de intrudente se in beneficio, non autem in se intrudente in possessionem alicuius prædij ipsius beneficij, cùm sint diuersa, ad tradita per Tiraq. *de retract. lign. §.* 6. *gl.* 2. *n.* 5. Rot. *dec.* 16. *numero* 10. *par.* 2. *diuers.* & ita intellexit Rota *in Mutinen. Canonicatus* 14. *Martij*, 1603. *coram Card. Lancelloto inn.*

44 Vigesimosextò, per violationem sequestri impositi vigore sententiæ diffinitiuæ in Romana Curia, prolata in causa beneficiali *Clem.* 1. *de sequest. possess. & fruct.* Gonzal. *d. gl.* 15. *num.* 59. *& §.* 7. *præam. n.* 59. Mohed. *dec.* 2. *de sequest. possess.* Ioan. à Cochier. *vbi sup. vers.* 14. Vi *dict. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 63. Aloys. Ric. *de coll.* 1213. *vers. octauo*, vbi limitat, quando sequestrum fuisset appositum propter offensam Iudicis, latè Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 22. *n.* 40. *cum seq.* vbi etiam de intellectu dictæ Clem. & quod cum à iure exorbitet ad alios casus non extendenda.

Vigesimoseptimò, per depositionem, seu priuationem, *cap. ex litteris, & cap. graue de excessibus Prælat.* Mandos. *in reg.* 32. *Cancel. q.* 8. *à num.* 13. Viuian. *d. c.* 5. *n.* 91. Mandos. *ad reg.* 32. *Cancel. q.* 8. *nu.* 13. *cum seqq.* Io. à Cochier. *vbi sup. vers.* 35. 45

Vigesimooctauò, vacat ipso iure beneficium 46 propter crimen hæresis, *cap. ad abolendam, §.* 1. ibi, *sit omni beneficio spoliatus, de hæres.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib.* 3. *quæst.* 1. *num.* 31. *& seqq.* Gilenzon. *consil.* 60. *per tot.* Petr. de Ledesma *in sum. par.* 2. *tract.* 1. *cap.* 4. *concl.* 14. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 17. *princip.* Nicol Garc. *de benef. part.* 11. *cap.* 10. *num.* 60. *cum seqq.* Gonzal. *d. gloss.* 15. *num.* 56. Ioan. à Cochier. *vbi sup. vers.* 18. Suarez *de Fide disput.* 21. *sect.* 5. *in fine*, Castr. Palao, *tomo* 1. *tractat.* 4. *de Fide disputat.* 4. *puncto* 5. *numero* 4. *&* 5. Trullench. *in præcepta Decal. lib.* 1. *c.* 3. *dub.* 11. *n.* 2. *& dub.* 12. *n.* 1. Viui. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 67. latè Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 28. latè Alphons. de Leone *de offic. Capell. p.* 1. *quæst.* 4. *praxi* 1. *tract.* 169. *cum seqq.* Sanctarel. *de hæresi, cap.* 32. *numero* 1. vbi refert ex Pij V. Constitutione Sedi Apost. esse reseruatum ius conferendi beneficia, quibus Clerici priuati sunt propter hæresim, & nunquam intelligi esse collata huiusmodi beneficia, nisi in collatione fiat expressa mentio, quòd beneficia vacauerint propter hæresim: quod adeò verum est, vt minimè requiratur sententia priuatoria, sicut docent Rebuff. *in praxi par.* 3. *tit. de modis amittendi benefic. numero* 14. Couar. *lib.* 2. *var. c.* 8. *numero* 4. *vers. nihilominus.* Bursat. *cons.* 14. *numero* 18. *lib.* 1. Nau. *consil.* 19. *de hæret.* Rota *sing.* 73. Menoch. *de arbitr. casu* 416. *numero* 6. Pena *in direct. inquis. par.* 3. *commento* 162. Suarez. *de censur. disput.* 43. *sect.* 1. *numero* 4. *& de fide, disput.* 21. *sect.* 5. *numero* 20. Flamin. Azor. Gonzales de Ledesma & Nicol. Garc. *locis proximè citatis*, Farinac. *de hæresi qu.* 189. *numero* 77. Sanctarel. *eodem tract. c.* 33. *num.* 2. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *numero* 318. Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 26. *numero* 5. Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib.* 5. *c.* 19. *nu.* 9. Rota. *decis.* 707. *&* 728. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers. & in Colimbrien. Canonicatus* 13. *Iunij, anni* 1616. *coram bonæ mem. Cardin. Sacrato*, & alibi sæpissimè. Quãuis contrariam opinionem, nempe quòd requiratur sententia priuatoria, teneat Castro *de iusta hæreticorum punit. lib.* 2. *cap.* 9. quem sequuntur Simanch. *de cathol. institut. titul.* 46. *numero* 72. & Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 114. *littera A.* nam, licèt istorum opinio in rigore disputationis defendi optimè possit, vt obseruauit *de officio, & potest. Episcopi, part.* 3. *allegat.* 57. *numero* 37. prior tamen est adeò recepta, vt videatur ab omnium sententia discedere velle, qui illam impugnare auderet. Cùm ergo beneficia hæreticorum ipso iure vacent, possunt tanquam vacan- 47 tia impetrari ante sententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri; vt meritò aduertunt Gilenzon. *dict. consil.* 60. *numero* 4. Borsat. *consil.* 14. *numero* 18. *cum seq. lib.* 1. Flamin. Paris. *de resign. lib.* 1. *quæst.* 3. *numero* 2. *lib.* 3. *quæst.* 1. *numero* 33. Decian. *in tractat. crim. lib.* 5. *cap.* 44. *numero* 26. Sanchez *d. cap.* 26. *num.* 12. Ricciul. *d. cap.* 19. *num.* 11.

48 Sanctarel.d.cap.35.num. 8. sed ante illam non te-
netur hæreticus ad dimittendum beneficium, nec
ad se spoliandum, vt per citatos à Ricciul.d cap.19.
n.11.quibus Addo Suar.in d.tract.de Fide,disp.21.
49 sect.5.n.19.& Sanctarel.d.c.33.n.9. licèt in senten-
tia huiusmodi criminis declaratoria non solùm be-
neficio, sed etiam fructibus perceptis à die commis-
si delicti priuetur, secundùm Henriq.in sum.lib.13.
cap.13 §.52.Mol.de iust.tr.2.disp.86.Ricc.d.c.19.
n.14.Sanctarel.d.n.9.

50 Vigesimononò, vacant ipso iure beneficia, quæ
fuerunt obtenta per preces hæreticorum, cap. 2. §.
ad hæc, de hæret.in 7.Gonzal.d.gl.15.n.68.Azor.in-
stit.mor.p.1.li.8.c.13.q.8 vers.Octaua pœna, Ioan. à
Cochier vbi sup.vers.19.Viuian.dict.libro 5.cap.5.
num 69.

51 Trigesimò, vacat ipso iure beneficium per cri-
men realis simoniæ commissæ, vt habetur in Ex-
trauag. Cum detestabile; de simon. inter comm.
Cassad.dec.5.de simon.Cou. in reg. peccatum,p. 2.§.
8.n.7.Menoch.remed.1.recup.n.155.& nu. 336. &
remed.5.n.68.& cons.67,n.4. Caputaq.dec.201.p.1.
& dec.238.part.3.Flamio.Paris.li.7.q.2.à n.12.Gõ-
zal.d glos,15.n.69.Aloys.Ricc.d.collect. 1213.vers.
nono.Paul.Comitol.respons.moral.lib.6.c. 41. Farin.
fragm.crimin.p.1.lit.C.n.229.Viuian,d.lib.5.cap.5.
n.70.Bonacin.in tract.de simon.q.7.puncto 2.diffic.1.
à n.1. Ioan.à Cochier. vbi supra vers. 20. latè Lot-
ter.d.lib.3.q.29.Alphons.de Leone de officio Capel-
lani p.1.q.4.n.127 cum seqq. Pius V. in sua Constit.
incip.Cum primùm, sub Dat. Romæ Kalend. April.
1566.in hæc verba: Qui beneficium, aut officium Ec-
clesiasticum simoniacè adeptus fuerit, illo similiter sit
ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium, quos per-
ceperit, restitutionem teneatur, & perpetuò sit inhabi-
lis ad ea, & quæcunque alia beneficia Ecclesiastica
obtinenda.

52 Trigesimoprimò, vacat beneficium ipso iure
per crimen læsæ maiestatis, vt per Rebuff. in pra-
xi benefic.tit. de modis amittendi beneficiu,num. 32.
Gonzal.d.glos.15.num.72. Ioan.à Cochier. vbi su-
pra,vers.21.Viuian.d.lib.5.c.5.n.72. latè Lotter. d.
lib.3.q.30.per tot.vbi nu.71. quòd perduellis cleri-
cus ex commisso contra Romanum Pont. incur-
rit pœnam priuationis ipso iure, & num. 82. quòd
Romanæ Ecclesiæ loca inuadentes, vel occupan-
tes Maiestatis Rei declarantur, & ipso iure bene-
ficio, & officio Ecclesiastico priuantur, & num. 121.
quòd arma sicariorum deferentes velut Maiesta-
tis Rei priuantur ipso iure beneficiis, & num.123.
quòd Alexandrina Constitutio contra offenden-
tes colliigantes, vel ministros Curiæ infert cri-
men Maiestatis, & pœnam priuationis ipso iure
beneficiorum, & à n.140. quod franchitiam accla-
mantes, & eor fouentes efficiuntur Rei Maiesta-
tis, priuanturque beneficiis ipso iure, & num. 141.
quòd banitorum receptatores & fautores sub-
iiciuntur crimini Maiestatis, priuanturque bene-
ficiis Ecclesiasticis ipso iure, & à n.144. disputat
an clericus ob offensam Principis temporalis in-
currat crimen læsæ maiestatis.

55 Trigesimosecundò & propter crimen falsita-
tis literarum Apostolicarum, cap. ad falsario-
rum, de crimine falsi, Petr. Gregor. res benefic.
cap.26. numer.12. Gonzal. d.gloss. 15.numero 73.
Nicol. Garc.dict.par.11.cap.10.numer. 170. Azor.
dict.part.2.lib.7.cap.17.quæst.1.vers.quintum. Ioan.
à Cochier.vbi suprà, vers.22. Viuian.dict.lib. 5.
cap.5.numer.73. Lotter.dict.lib.3. quæstio. 50.nu-
mero 90.

Trigesimotertiò vacant ipso iure beneficia per-
cutientis Cardinalem, c.felicis, §.si qua verò, de pœ- 54
nis, lib.6.Rebuff d.tit.de modis amittendi benef.num.
39.Gonzales d.gl.15.n.74.Nicol.Garc. d.par. 11.c.
10.n.55.Azor.d.p.2.lib.7.c.17.q 1.vers. tertium.Io.
à Cochier vbi suprà, vers.33. Flamin. Paris. de resi-
gnat.benef.lib.11.q.10.in princ.& n.24.& lib.3.q.1.
n.55.Massobr.in praxi habendi concursum, req.1. d.
2.n.32.secundùm Romanam impres. Viuian.d.lib.5.
cap.5.num.74.Lotter.d.lib.3.q.30.n.109.cum seqq.
intelligendo iuxta ea, quæ suprà dixi lib.1.cap.5.
de dignit.& priuileg.Cardin.vers.tertium.

Trigesimoquarto, vacant ipso iure beneficia
occidentis, vel percutientis Episcopum illa, scili- 55
licet, quæ obtinet in Ecclesia, cui talis Episcopus
præest, Clem.1.§ à feudis, de pœnis, Petr. Gregor. d.
cap.26.p.10.Azor.d.p.2.lib.7 cap.17.q.1.vers.quar-
tum est, Gonzal.d.gloss.15.n.75.Nicol.Garc.d.p.11.
cap.10.n.56.Ioan.à Cochier.vbi suprà, vers.24.Vi-
uian.d.lib.5.cap.5.numero 75.Lotter.d.lib. 3.q.30.
numero 112 si tamen Episcopus sit consecratus:
nam qui occidit electum non dicitur occidere Epi-
scopum, vt diximus.sup.lib.1 cap..

Trigesimoquintò, vacant ipso iure beneficia
occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ, cap. in quibus- 56
dum 32.de pœnis, Rebuff.d.tit.de modis amittẽdi be-
neficiu, numero 45. Turzan. tomo 1.comm.opinio,li.1.
tit.9.n.50 pag.185. Petr.Greg.d.c.26. numero 55.
Hieron.Gabr.cons.196.numera.lib.1.& cons.187.n.
8.lib.2.Gonzales.d gl.15.à numero 77. Nicol. Garc.
d.p.11.c.10.n.57. Lotter. d.lib.3.q 30.n.13.cum seq.
Farin.in praxi crim.p.5.q.119.n.68.vbi subdit hanc
priuationem ipso iure specialiter procedere in
beneficio illius Ecclesiæ, in qua videtur deliquis-
se, non autem in aliis beneficiis, quæ obtinet in
aliis Ecclesiis, Ioan.à Cochier. vbi sup.vers.26.Vi-
ui d.l.5.c.5.n.77. Lotter.d.lib.3.q.50.num.116. Al-
phons.de Leone d.q.4,n.14.

Trigesimosextò, vacant ipso iure beneficia as-
sassini, cap.1.de homicid. lib.6. Zerol.in praxi Epi- 57
scopi, p.1.verb priuatio, §.1. Gonzal.d.gl.15.numero
76.Azor.d.c.17.q.1.vers.octauum est, Farin dict.p.5.
q.113.per tot. Massobr.d.requis.1.dub.2.n.54.Ioan.
à Cochier.vbi suprà, vers.25.Viuian.d.lib.5.c.5.nu-
mero 76.latè Lotter.d.lib.3.q.51.n.34.cum seq. Al-
phons.de Leone d.q 4.n.139.& latiùs à n.150.

Trigesimoseptimò, vacat ipso iure beneficium 58
illius, qui carcerauit Clericum, donec resignaue-
rit suum beneficium, Clem.multarum, §.quod si in-
feriores, de pœnis, Gonzal. d.gloss. 15.n. 80. Ioan. à
Cochier.vbi suprà, vers.27.Viuian.dict.lib.5.cap.5.
numero 78.

Trigesimooctauò, vacant ipso iure omnia il-
lorum beneficia, qui pro obtinendis beneficiis se 59
ipsos pro aliis examini supponunt, vel annuas
pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro
aliis, vt ab iis aliquid consequantur, vel quando
pro se ipsis impetrant beneficia cum intentione
illa resignandi, reseruata sibi pensione, vel non re-
seruata ad fauorem, vt cauetur in Constit. 53. Pauli
IV.sub die 26. Decembris, 1557.quæ irrogat pœnam
excommunicationis in tales à qua absolui ne-
queunt nisi à Pontifice, præterquam in mortis ar-
ticulo & priuationis omnium beneficiorum
obtentorum. Vide Ioan. à Cochier. vbi sup. vers.
32.Viuian.d.lib.5.c.5.n.85.Lotter.d.lib.3.q. 29.nu.
110.cum seq.

Trigesimononò, vacant ipso iure beneficia of- 60
fendentium litigantes in Romana Curia, eorúm-
que Iudices, Aduocatos, & Procuratores, vel
Notarios,

Notarios, vt habetur *in Constit.* 11. Alexandri VI. incip. *In eminenti Sedis*, de qua Pute, *dec.* 97. *cum duabus seqq. lib.* 1. *in correct.* Mandos *cons.* 60. & 61. Gonzal. *dict. gloss.* 15. *n.* 100. Ioanà Cochier *vbi sup. vers.* 38. Viuian *d. lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 94.

61 Quadragesimò, vacant ipso iure beneficia per confidentiam, vtpote quando quis resignat alicui beneficium sub confidentia, quod resignatarius postea resignet alteri personæ resignanti dilectæ, vel io aliis casibus cõtẽtis *in Constit.* Pij. IV. incip. *Romanum Pontificẽ, sub dat.* 17. *Kalend. Iunij*, 1564. & *in Constit.* Pij V. *sub dat Kalend Iuny*, 1569. de quibus plenè Flamin. Paris. *de confidẽt benefic. q.* 68. *per tot.* Bonacin. *de simon. q.* 7. *puncto* 1. §. 1. Lotter. *d. lib.* 3. *q* 29. *n.* 105. *cum seqq.* & hunc modum vacationis referunt Ioan. à Cochier *vbi sup. vers.* 20. Viuian. *d. lib.* 5. *num.* 103.

62 Quadragesimoprimò, vacat ipso iure beneficium propter crimẽ sodomiæ, ex *Constit* 20. Pij V. incip. *Horrendũ, publ. Romæ die.* 3. *Septembris*, 1568. vbi Laërt. Cherub. *schol.* 1. Quaranta *in sum. Bullarij verb. Sodomia, ad fin.* Campan. *in diuers. iuris canon. rub.* 11. *cap.* 22. *num.* 10. Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 10. §. 2 *n.* 196. Ioan. à Cochier *vbi suprà, vers.* 28 Viuiã. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 80. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 59. *cum seqq.* vbi. *n.* 68. quòd impetrationes ex hoc capite in Curia inpracticabiles sunt. Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi, p.* 2. *alleg.* 44. *ex. n.* 29.

63 Quadragesimosecundò, vacant ipso iure beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vel illum iugiter non deferunt, vt statuit Sixtus V. *in Constit.* 30. incipit. *Cùm sacrosancta, sub. dat.* 18. *Ianuarij*, 1589 de qua Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *q.* 26. *n.* 91. *cum seqq* requiritur tamen necessariò, quòd spatio tanti temporis in habitu clericali incesserit, vt communi opinione reputaretur laicus, iuxta consil. Christoph. de Castell. 5. *n.* 9. quem probat Farin. *in praxi crimin p.* 1. *q.* 8. *n.* 68. & resoluit Nauarr. *in sum. Bullar. tit de habitu clericali*, & ideò vt Clericus in hac materia dicatur priuatus, non sufficit, si semel, aut bis incesserit in habitu laicali; quia, licèt prædicta Constitutio requirat gestationem habitus, nihilominus debet intelligi cum aliquali modificatione, iuxta tradita per Felin. *in proœm. Decretal.* dum exponit verbum, *continuè*, & sequitur Vrsill. ad Afflict. *decis.* 24. *nu.* 7. Et sic requiritur incessus in habitu laicali in locis publicis & populo frequentibus ac sine rationabili causa, vt putà amoris, nisi ioco, aut amœnitatis gratia id contigerit, ita benè Lotter. *dict. lib.* 3. *q.* 16. *n.* 95. *cũ seqq.* latè Nauar. *d. tit. de habitu clericali*, vbi multis modis dispositionem dictæ Constit. limitat. Et aduertas quòd licèt beneficiatus non incedens in habitu perdat beneficia, tamen requiritur sententia declaratoria, Achil. de Graffis *decis. vnic. de pœn.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neap. c.* 7. *n.* 8. Gratiã. *discept forens. c.* 440. quoad scilicet amissionem fructuum beneficij, quia beneficiatus in foro Conscientiæ ante declaratoriam Iudicis nullatenus teneatur ad restitutionem, vt per Viuald. *in candel. aureo tit. de habitu, & tonsura* q. 3. Nauar. *vbi suprà n.* 7. vbi secus putat quoad amissionem tituli, an possit, beneficium ante declaratoriam Iudicis à quocunque impetrari. Non ob id quòd beneficiatus perdit beneficium ob non gestationem habitus, & tonsuræ, amittit priuilegium clericale, Nauar. *vbi sup n.* 8. aut *Canon. si quis. suadente* Gõzal. *gloss.* 5. §. 5 *n.* 7. Gratian. *decis.* 168. *in addit. n.* 8. Nauar. *d. loco n.* 10. nec inhabilitatem incurrit ad obtinendam præsẽtationem, Rot. apud Viuian, *post suam praxim Iurispatron. decis.* 62. Nauar. *dict. loco num.* 12. Quando vigore dictæ Constit. Sixti V. impetratum fuerit beneficium tanquam vacans ob clericalis habitus non delationem, necesse est vt coram executore Apost. citetur possessor beneficij, aliàs esto probetur illum publice habitum laicalem detulisse, processus erit nullus, & possessor debet in possessione beneficij manuteneri, vt multis probat D. Sperell. *in decision. fori ecclesiastici. decis.* 66. *num.* 20. *cum seq.* & *n.* 19. post Iacob. de Graffis, quem citat, tenet quod is, qui ex dicta Constitutione in priuationem incidit, tenetur in foro conscientiæ dimittere beneficium, & ante dictam dimissionem non est absoluendus, nisi sit persona grauis, & promittat dimittere, vel immineat dies Paschalis, vel sit spes dispensationis obtinendæ.

Quadragesimotertiò. Clerici abortum animati procurantes ipso iure priuantur beneficiis quantumcunque simplicissimis, *Constit. Sixti V. in ordine Bullarij* 87. *sub dat. Romæ* 4. *Kalend. Nouemb.* 1588. Iacob de Graff. *in aureis dec. part.* 1. *lib.* 2. *cad.* 63. *sub num.* 27. *vers. sed an possit habere*, Lotter. *dict. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 52.

Quadragesimoquartò. Clerici corruptores Iudicum, seu dantes & recipientes pro obtinenda iustitia vel gratia, priuantur beneficiis ipso iure, ex *Constit. Gregorij XIII. in ordine Bullarij* 14. *sub dat. Non. Nouembris* 1574. vt refert Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 32. *n.* 10. vbi *n.* 40. quod illa Constitutio eos quoque afficit qui dant, vel promittunt pro obtinenda sententia iusta, & *n.* 42. quod non obtinet in minimo.

Nunc verò de vacatione beneficiorum est no- 64
tandum primò, quòd beneficia vacant, aut ipso iu-
re, aut per sententiam: hoc autem loco de priua-
tione tantùm, quæ ipso iure contingit, vidimus;
causas verò, ex quibus priuatio per sententiam
fieri potest, aut debet, alio in loco referemus: sed
interim est sciendum, nullum crimen etiam pri- 65
uatione dignum, inducere priuationem beneficij
ipso iure, nisi sit iure cautum; sed criminosus est
priuandus per sententiam, & ita in dubio præsu-
mitur, vt cum multis resoluit Nicol. Garc. *de be-
nefic. part.* 11. *cap.* 10. *num.* 5. hîc verò est notan- 66
dum, plures effectus ex priuatione ipso iure fa-
cta resultare. Primus est, quod vbi vacat bene-
ficium ipso iure, ratione alicuius casus ex suprà
relatis, vacat in ipsomet puncto, quo contrahitur
matrimonium; aut emittitur professio, vel cõtra-
hitur delictum, &c. ita Prob. ad Menoch. *in cap.
fin. num.* 19. *de cens.* Gunzal. *dict. gloss.* 15. *num.* 141.
Rota *dec.* 707. *num.* 2. & 3. *lib.* 3. *par.* 3. *diuers.* Vi-
uian. *dict. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 120. Ioan. à Cochier *in reg.* 8.
Cancel. gloss. 7. *n.* 21. *vers. primus.* Secundus, si post 67
vacationem ipso iure moriatur priuatus, antequã
dimittat possessionem; tunc non vacaret benefi-
cium per obitum illius; sed per militiam, profes-
sionem, incompatibilitatem, vel aliam causam,
ex supradictis: nam prima vacatio impedit sequẽ-
tem; & sic per obitum vacare non poterat benefi-
cium, quod non habebat, ex quo prius ipso iure
vacauerat. *cap. susceptum, de rescript. in* 6. Flamin.
Paris. *de resignat benef. lib.* 9. *q.* 25. *n.* 4. & *lib.* 12. *q.*
14. *n.* 35. Viuian, *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 121. Ioã. à Cochier *d.
n.* 23. *vers. secundus.* Tertius est, quòd committens 68
delictũ, ob quod priuatur ipso iure, seu ipso facto
beneficiis, seu officiis publicis, ita illorũ amittit
titulum, & dominium, vt non faciat fructus suos
& ad illorũ restitutionem teneatur. Hored. *de in-*

compatib.benefic.p.1.c.13.n.61. Gonzal. d. gloss. 15.
n.150. Flamin.Paris. de resign. benef.lib.1.q.1.n 81.
Viuian d.lib.5.c.5.num.125 Ioan.à Cochier dict.
69 num. 23. vers.quintus. Quartus est, quia, quando
beneficium vacat ipso iure, potest tanquam vacans
impetrari, vt vacuum; secus si quando quis per sé-
tentiam esset priuandus Rebuff. in prax. benef. tit.
de modis amittendi benef.n.52. & 53 Flamin.d q.1.
n.81.Gonzal.d.gloss.15.à n.148.Nicol.Garc.d.c.10.
n.25 Ioan.à Cochier d.n.23.vers. quartus. Viuian.
70 d.lib.5.cap.5.n.124.Quintus est, quia beneficium,
quod semel vacauit ipso iure, non potest resigna-
ri in fauorem alterius: quia nemo potest renuncia-
re, aut resignare, quod non habet. cap qui perfectio-
nem 7.qu.1.Flamin.Paris.d.lib.1.q.15.n.1. & lib.2.
q.22.n.2.vnde in his terminis ita tenet idem Fla-
min.lib 3.q.1.n.21.Gozal.d.gloss.15.à n. 146.Ioan.
à Cochier d.n.23.vers.sextus,Viuian.d.lib.5.cap.5.
n.122.

71 Secundò notandum est vt ex supradictis colligi-
tur, quòd vacant beneficia aut de iure tantùm, aut
de facto, aut de iure, & facto simul. De iure tan-
tùm vacare dicitur beneficium, veluti cùm quis ob-
tinet beneficium secundum cum pacifica possessio-
ne, quod sit cum primo incompatibile; eo nanque
casu primum beneficium dicitur vacare de iure
tantum, cap.de multa, de prabend. & suprà vidimus:
de facto autem non potest dici; quia adhuc possi-
detur, cap cum nostris, de concess.prab. similiter de iu-
re tantùm vacare dicitur beneficium, non autem
de facto, quotiescumque ipso iure ex aliis causis,
quas vidimus, vacat beneficium; retinetur tamen
de facto, sicut etiamsi per obitum vacet, & aliquis
in eius possessione reperiatur saltem coloratè, d.c.
cum nostris, & c.licet Episcopus, de concess.prab De fa-
cto autem tantum vacare dicitur beneficium, velu-
ti cùm quis indebitè est suo beneficio spoliatus,
c.ad audientiam, & cap. Abbas, de iis quæ vi metúsue
causa fiunt, cap.item cum quis, de restit. spoliator. quã-
uis hoc casu non possit dici propriè beneficium
vacare: sed de facto tantum vacare dicitur benefi-
cium, cum aliquis longo tempore est, absens à be-
neficio, ita vt de eo nulla habeatur notitia: eo nã-
que casu non est, qui de facto eidem beneficio in-
seruiat, nisi Vicarium reliquisset: de iure auté non
vacauit hoc casu: nam, etsi alteri conferatur, non
obest reuertenti collatio, nisi post Canonicam mo-
nitionem fuerit in contumaciam priuatus, c. tua,
vbi Panorm. de Cleric. non resid. De iure autem, &
de facto simul vacare dicitur beneficium ex qua-
cunque causa suprà exposita, vbi de facto non re-
tinetur à quoquam; specialiter, verò in resignatione
in qua expressè quis iuri suo renunciat, & de facto
à se beneficium abdicat, cap inter, de prab. De iure
autem propriè vacare dicitur quoad titulum; de fa-
cto verò quoad possessionem: illa sanè est inter
hæc differentia, quòd cùm beneficium vacat, de iu-
re tantùm potest conferri, non obstante alterius de-
tentione, & ius ei acquiritur, cui est collatum, etiam
absenti, cap. si tibi absenti, de prab. in 6 sicut & quã-
do vacat de iure, & de facto simul. Verùm, cùm de
iure tantùm vacauerit, necesse est exprimere de-
tentionem alterius coloratam alioquin impetra-
tio est irrita, secùs si absque vllo colore esset de-
tentio, d.cap.cum nostris, de concess.prabend. Sine co-
lore autem detentio dicitur, quando sine aliquo iu-
re est possessio. De facto tantùm vacans benefi-
cium conferri non potest, vt vidimus.

72 Tertiò est notandum, quod impetrans benefi-
cium non tenetur de iure exprimere modum va-
cationis, gloss.verb.quamuis, in Clem.1.de prab. Do- 73
ctores in cap. susceptum, de rescript. in 6. exceptis ta-
men Canonicatibus, cùm sint diuersorum ordinũ;
& nullo vacationis modo expresso omnis vacandi
modus continetur, gloss. d.verb.quamuis, Fel. in c. in
nostra, de rescript. corol.32.vers. & nota, quod si nul-
lus modus, n.27. & corol.37. Selu.de benef.p.3.q.13.
vers.decimaquinta qualitas, Menoch. de arbitr.ca-
su 201.n.100. Rend. in prompt.recopi.sent.lo.1.tit.7.
n.14. Vult tamen Papa, vt illa impetratio non va-
leat, quæ fit de beneficio vacante per modũ in can-
cellaria exprimendum, & alia huiusmodi praxis in
regulis Cancellariæ Apostolicæ continentur.

Vacationis autem appellatione venit omnis va- 74
catio, seu vacandi casus, gloss. verb. vacabant, in c. si
propter de rescript. lib.6. glos verb. vacantibus, in c.
cupientes, & verb.vacat. in c.quia sapè. de prabend.
lib.6. Felin. in cap. licet vndique, sub n.2. de offic. de-
leg. & in c.ad petitionem, sub notab.1. de accus. quos
refero in tr. de appellatiua verborum vtriusque Iuris
signif.appell.266.n.1. vbi n.3. amplio procedere in
materia etiam pœnali.

Vnde, si in supplicatione fiat mentio de vaca- 75
tione simpliciter, non expresso vacandi modo, cõ-
prehenditur omnis casus vacandi; & ideò impe-
trans beneficium, vt vacans, illud obtinet quocun-
que modo vacet, vt notabiliter tradit Bald. in l. si
quis sit stipulatus, ff. solute matr. à quo non audet, li-
cèt inuitus, recedere. Barbat. cons.82.col.fin. vel non
obstat, vol.4. Mandos. ad Lap. all.6.n.5.lit.K.

Quia verò regulariter expresso vno modo va- 76
cãdi, non venit alius, cap susceptum, de rescript. in 6.
ideò solet in impetratione beneficij apponi clau-
sula, siue pramisse, siue alio quouis modo, &c. per quam 77
includitur omnis modus vacandi, siue directus, si-
ue indirectus, etiam accessorius ex intentione con-
cedentis, vt per Cassad. decis. 5. de prabend. Paris.
cons.35.n.20.lib.3. Flamin.Paris. de resignat.benefic.
lib.8.q.7.n.64. Ioan.à Cochier ad reg.62.de clau-
sulis in beneficiis vacan. ponen. n.20. Rot. dec.309.
n.1.p.2.recent. & in Aretina Parochialis, 27. Iuny,
1629. coram R.P. D. Merlinno: latè resolui in
tract. de clausulis vsufreq. claus.162. secundùm Lu-
gdunen. impress. vbi dixi comprehendere dictam 78
clausulam etiam vacationem apud Sedem, seu in
Curia & per resignationem. Verùm, si fuerit dispo- 79
sitiuè datus modus vacandi, per deuolutionem
scilicet, & constet nullam aliam posse dari modi
narratiui iustificationem, tunc ad eum huiusmodi
clausula debet restringi, vt ad validitatem impetra-
tionis in alio non suffragetur, Cassad. decis.5 n.3. de
prab. Mohedan. dec.17.eod.tit. Cæs. de Graffis dec.
14.n.8. Rota in dicta Aretina Parochialis, coram,
R.P.D. Merlinno.

Denique notandum est Pium Papam IV. in sua 80
Constit. incip. Cupientes vnicuique, statuisse bene-
ficia huiusmodi vacantia non posse impetrari per
nepotes consanguineos, affines, procuratores, soli-
citatores domesticos, vel familiares Iudicis priuan-
tis adeo vt prædicti Iudices beneficia ista confer-
re prohibeantur, de qua & illius interpretatione
agit Nauar. in sum. Bullar. tit. de beneficiorum priuat.
vbi dicit hic consanguineorum appellatione veni-
re consanguineos vsque ad quartum gradum de
Iure Canonico, & familiarium sub vocabulo ve-
nire magistrum actorum, Carcerarium, Vicarium
Episcopi, non verò eius familiarem.

CAPVT XV.

De Renunciatione, & permutatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 Renunciare quid significet, ostenditur.
2 Renunciatio est spontanea iuris proprij demissio, vel melius definitur, vt sit legitima beneficij demissio à superiore admissa.
3 Verba, renunciare, cedere, & resignare, inter se confunduntur, & vnum pro alio passim accipitur.
4 Renunciationis de substantia est, quòd à Superiore admittatur.
5 Renunciari potest litteris ad beneficia, ac iuri ad rem absque superioris auctoritate.
6 Superioris auctoritas non requiritur in renunciatione beneficij litigiosi, vbi ius anceps est, & ambiguum.
7 Superior legitimus ad admittendam renunciationem dicitur, non collator; sed is, qui potestatem habet instituendi, & destituendi.
Renunciationes admittere possunt
8 Episcopus,
9 Inferior habens Episcopi iurisdictionem,
10 Superior omnis ecclesiasticus habens spiritualia,
11 Coadiutor datus Episcopo dementi,
12 Vicarius Episcopi habens speciale mandatum,
13 Capitulum Sede vacante.
14 Beneficiarij in sola voluntate non consistit beneficium dimittere, sed ad Prælatum hoc spectat.
15 Beneficij in collatione inter Prælatum, & ipsum beneficiarium celebratus censetur quidam quasi contractus.
16 Renunciatio beneficij sine superioris auctoritate facta, an nullius sit momenti, ostenditur.
17 Cap.quod in dubiis, de renunciat.declaratur.
18 Renũciatio, quandiu a Superiore admissa non est, valida est in præiudicium renunciantis, potest tamen per Superiorem repudiari.
19 Beneficium non vacat per solam renunciationem à Superiore non admissam.
20 Cap.admonet, de renunciat.declaratur.
21 Cap.susceptum, de rescript.in 6. declaratur.
22 Consensus duplicatus requiritur in resignationibus in Curia Romana celebrandis.
23 Procurator resignantis potest post eius obitum, aut reuocationem sibi intimatam compelli per resignatarium ad posteriorem consensum præstandum.
24 Resignatarius potest pœnitere, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus, non tamen attento hodierno stylo, secundùm quem primùm extenditur consensus, quam signetur supplicatio.
25 Superioris admissio, & acceptio necessaria est in renunciatione beneficij, ac sola partis dimissio sufficit in cedente.
26 Beneficium si absenti conferatur, poterit illud ante acceptationem inconsulto Prælato dimittere; postea verò minimè.
27 Beneficium vacare non dicitur per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem
28 Electus ad aliquod beneficium potest cedere iuri suo, & electioni de se factæ absque superioris licentia.
29 Electo per electionem acquiritur ius ad beneficium, non ius in re.
30 Cap.cùm inter.21.de election.declaratur.
31 Electores, publicato scrutinio facta electione, pœnitere nequeunt.
32 Postulantes à postulatione retrocedere possunt, antequam à Superiore fuerit acceptata.
33 Renunciare potest vnusquisque gratiæ sibi factæ, aut expectatiuæ absque concedentis auctoritate.
34 Cap.duæ sunt 19.q.2.declaratur.
35 Cap. sic viue, cap.si clericatus, cum aliis, 16. q. 1.declaratur.
36 Cap.cum pridem, de renunciat.declaratur.
37 Renunciatio beneficiorum duplex est, tacita, & expressa.
38 Beneficiarius in minoribus Ordinibus constitutus matrimonium contrahens, an tacitè beneficio renunciare videatur? ostenditur.
39 Beneficiarius consequens pacificam possessionem secundi beneficij incompatibilis cum priore, nec tacitè, nec expressè illi renunciat, sed à lege ipso iure, priuatur.
40 Renunciatio tacita quæ sit, describitur.
41 Renunciatio tacita & priuatio, in quo differant; ostenditur.
42 Renunciatio expressa, alia simplex & pura, alia conditionalis.
43 Renunciatio simplex & pura à iure recepta est, conditionalis verò à iure reprobata erat.
44 Beneficiarius quilibet potest suum beneficium cum accessu, regressu, pensione in fauorem, aut sub qualibet conditione coram Papa renunciare.
45 Prælatus Papa inferior conditionales renunciationes tanquam simoniacas admittere non potest, contra citatos n.48.
46 Episcopus, in cuius renuntiatione conditionalis facta fuit, non potest reiecta conditione renunciationem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi suæ potestatis ordinariæ conferre.
47 Actus sub conditione celebratus conditione non impleta nullum operatur effectum.
49 Renunciatio facta coram Episcopo, & cæteris ordinariis Collatoribus sub conditione retinendæ pensionis, aut alterius rei temporalis, est simoniaca.
50 Cap.nisi essent, de præben.declaratur.
51 Cap. vlt.de rerum Permut.declaratur.
52 Renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ absque vlla pensionis reseruatione, an coram Ordinario fieri possit, ostenditur, & n.53. & 54.&.55.
56 Cap.vlt.de pactis.declaratur.
57 Cap nemo, de simon & in c. vnic. vers. circa, vt ecclesi.benef.declaratur.
58 Cap.dilecto, de præbend.declaratur.
59 Renunciatio coram Ordinario simpliciter facta ea intentione, & spe, vt certæ personæ conferatur, non inducit simoniam, quamuis eidem beneficium collatum sit.
60 Renuncianti in vtroque foro licitum est post renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter postulare, vt beneficium illud certæ personæ conferatur.
61 Resignatio dum tractatur, optima præseruatiua est, omnino gerere ea intentione si S.D.N. placuerit

62 Resignat

62 Resignationes omnes beneficiorum etiam simplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permisit tamen in certis casibus, &c.

63 Constitutio 58. Pij V. habet locum in Parochialibus dimissis ob alterius Parochialis assecutionem.

64 Resignans beneficium de suo iurepatronatus potest præsentare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur instituere non obstante Constitutione Pij V.

65 Renunciatio simpliciter facta ea mente, & spe, vt certa persona conferatur, an sit censenda simoniaca, & an liceat renuncianti id procurare & ab Ordinario petere attentis Constitutionibus Pij V. ostenditur.

66 Renuncians amittit omne ius, quod in beneficio habet per puram & simplicem renunciationem à quocumque legitimo superiore acceptatam, & tanquam vacans potest à quolibet conferri.

67 Renuncians an amittat etiam possessionem per simplicem beneficij renunciationem à Superiore admissam; ostenditur, & n. seqq.

69 Cap. sollicitè, de restit. spoliat. declaratur.

70 Cap. accepta, de restit. spol. declaratur.

71 Resignans conditionaliter nō amittit titulum, nec vllum ius abs se abdicare censetur.

72 Beneficij collatio si facta sit alteri, non vero ei, in cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare nō censetur, sed poterit resignans ex antiquo titulo possessionem continuare.

73 Resignans in fauorem certæ personæ a se sui beneficij ius abdicare non intendit, nisi beneficium resignatario acquiratur, in cuius fauorem cessio, seu resignatio facta fuit.

74 Renuncians ad fauorem certæ personæ, conditionaliter resignat, dummodo, scilicet, dicta persona beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec resignatio sit effectum sortita, ius, & possessionem non amittit.

75 Renunciatio non probatur effectuata, nec ius abdicatur à resignante, donec litteræ fuerint executæ, & beneficium resignatario acquisitum.

76 Beneficium nō vacat, nec ius à resignante abdicatur, si ex aliqua causa beneficium à resignatario quæsitum non sit.

77 Renunciatio est nulla, in qua nō fuit facta mentio, quòd resignans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij resignati.

78. Permutatio beneficij est nulla, in qua nō fuit facta mentio, quòd permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij permutati, nisi quando adeptus esset alterius pacificam possessionem.

79 Renuncians, si reseruata pensione resignauerit, & pensio non reseruetur, vel ex aliqua causa annullari contingat, nulla erit talis resignatio, & ius à resignante abdicatum non censetur.

80 Conditionibus non seruatis ius nō abdicatur à resignante.

81 Beneficij titulus, & possessio per renunciationem dimissa non dicitur, nisi adimpleta conditione

82 Pensio vbi in parte non subsistit, nō erit reducibilis ad minorem quantitatem, sed in totum ipsa gratia corruit, & resignans potest regredi ad beneficium resignatum.

83 Clausula, Siue alio quouis modo, & alia, adhuc per obitum N &c. ac similes, sunt accessoria ad resignationem narratam, & sic illa nulla, seu inualida existente, nihil operantur.

84 Litteræ Apostol. reseruationis pensionis, ex quibus subreptitiæ dicantur. ostenditur.

85 Renuncians non solum titulum, sed etiam possessionem retinet, quandiu conditio adimpleta, & beneficium resignatario quæsitum non fuerit.

86 Procurator ad resignandum sub certo modo, & forma constitutus, mandati formam transgredi non potest, nisi resignantis conditionem meliorem fecerit.

87 Procurator potest transgredi formam mandati in his, quæ nunquam, aut saltem difficillimè concedi solent.

88 Procuratorem ad resignandum sub certa forma, & conditionibus constituens; procurator autem mandati formam non obseruet, an huiusmodi resignatio sustineri possit, si resignans postea talem resignationem tacitè, aut expressè ratam habuerit? ostenditur.

89 Renunciatio, ex quibus causis fieri possit? ostenditur.

90 Debilis quis dicatur ad effectum, vt possit Ecclesiam suam renunciando dimittere? ostenditur.

91 Senectus, quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, summi Pont. arbitrio relinquitur.

92 Ignarus intelligitur, qui ex defectu scientiæ ita est Ecclesiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij sui executionem sunt necessaria.

93 Criminosus ad renunciandum admittitur, si propter crimen admissum non fuit priuatus.

94 Irregularis potest facilè renunciare.

95 Odiosus plebis malitia potest cedendi licentiam petere.

96 Scandala dans cedere facilè potest, vt illa euitentur.

97 Renunciare volens laboris vitandi gratia, aut alia minus legitima causa, non est audiendus.

98 Causæ, propter quas Episcopi simplices beneficiorum resignationes recipere, & admittere possunt, referuntur numeris seqq.

99 Constitutio Pij V. refertur.

100 Senio confecti qui dicantur, remittitur Iudicis arbitrio considerata personarum qualitate propter complexionum diuersitatem.

101 Infirmitas est causa legitima ad resignandum beneficium.

102 Corpore impeditus ad resignandum beneficium coram Ordinario admittitur, si impedimentum sit tale, vt non possit præstare id, ad quod tenetur.

103 Corpore vitiatus ad resignandum coram Ordinario admittitur.

104 Crimina committentes faciliùs ad resignanda beneficia admittuntur.

105 Censuris ecclesiasticis irretiti ad resignanda beneficia coram Ordinariis admittuntur.

106 Ecclesiæ, vel beneficio non potentes, aut non debentes inseruire ad resignanda sua beneficia coram Ordinariis admittuntur.

107 Beneficium aliud, aut plura retinens faciliùs ad resignandum coram Ordinario admittitur.

109 Beneficia coram Ordinario resignare admittitur Religionem ingressurus, vel matrimonium contracturus, si statim re ipsa id exequatur.

110 Beneficia coram Ordinario resignare admittuntur, qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi.

111 Beneficium, ad cuius titulum quis promotus fuit,

si

si quis resignare velit, id efficere non potest, nisi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus

112 Ordinarij admittentes beneficiorum resignationes ex causis permissis, non debeat illa conferre suis, aut admittentium consanguineis, & affinibus, vel familiaribus, &c.

113 Renunciationis factæ in manibus Ordinarij reiectio, vel admissio, quando, & intra quod tempus debeat ab ipso Ordinario fieri, & à proviso publicari ostenditur.

114 Beneficij resignatio vt validè fieri possit, quæ requirantur? ostenditur numeris sequentibus.

115 Renunciatio beneficij fieri debet liberè, & purè, sine aliqua pactione, aut conditione, &c.

116 Renunciatio beneficij facta coactè, vel per metum nulla est, & inualida.

117 Actus gesti propter metum, regulariter veniunt rescindendi.

118 Renunciatio beneficiorum in manibus laici fieri non potest.

119 Renunciare omninò compellitur, qui renunciandi facultatem cum instantia petiit.

120 Resignationes reciprocæ inter illegitimos filios Clericorum, & ipsos parentes, nullius sunt momenti.

121 Beneficio suo renunciare quis potest, non solum per se ipsum, verùm etiam per procuratorem Clericum, vel laicum.

122 Præsens in Curia personaliter tenetur consensum resignationi præstare.

123 Cardinales, quando resignant, præstant consensum per schedulam, quam mittunt Notariis, vel ipsi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum consensum.

124 Beneficia quæ sint, in quorum resignationibus requiruntur etiam aliorum præter resignantes consensus, referuntur.

125 Beneficia omnia, quantumuis maxima, renunciari possunt.

126 Beneficium renuntiari potest, etiamsi resignans senex sit.

127 Infirmis etiam morti vicinis iure communi attento licitum est beneficia resignare.

128 Regula Cancellariæ de infirmis resignantibus, refertur.

129 Beneficia omnia sub reg. de infirmis, comprehenduntur.

130 Beneficia in manibus Ordinarij resignata, an comprehendantur sub reg. de infirmis, si resignans infra viginti dies moriatur? ostenditur.

131 Beneficiarius potest beneficio renunciare, etiamsi illud statim vacare debeat.

132 Beneficiarius beneficio suo ante adeptam illius possessionem renunciare potest.

133 Beneficio etiam onere pensionis grauato renunciari potest.

134 Minor 25. annorum, maior tamẽ 14. beneficium absque curatoris auctoritate resignare potest.

135 Beneficia Apostolicæ Sedi reseruata possunt non solùm coram Papa, sed etiam coram Ordinariis resignari.

136 Episcopus resignationes beneficiorũ Sedi Apost. reseruatorum recipere, non autem illa conferre potest.

137 Beneficij reseruatio ex renũciatione facta coram Ordinario, an dicatur ius à resignante abdicatum? ostenditur.

138 Episcopus potest recipere resignationes beneficiorum existentium in sua diœcesi, etiam in Curia, non tamen conferre.

139 Beneficium simpliciter, aut in fauorem quis resignare non potest, in quo resignans tempore resignationis nullum ius omnino habebat.

140 Beneficiarius propter crimen ipso iure beneficio priuatus, illi renunciare non potest.

142 Beneficia iurispatronatus sine consensu patroni, siue laicus, siue Clericus ille sit, renunciari ad fauorem, aut permutari non possunt.

133 Resignatio, seu permutatio beneficij spreto patrono facta, non est ipso iure nulla, sed venit annullanda.

144 Papa in quibus casibus deroget iurispatronatus laicorum? ostenditur.

145 Beneficia electiua sine consensu eligentium resignari non possunt.

146 Beneficium, in quo alij fuit reseruatus regressus, non potest renunciari.

147 Beneficia litigiosa renunciari non possunt.

148 Beneficium vacat per resignationem à Superiore admissam.

149 Beneficiarius post simplicem, & puram beneficij renunciationem à superiore admissam, an, & quando possessionem vlterius retinere valeat, ostenditur.

150 Renuncians post admissam renunciationem beneficij, an, & quando possit beneficij fructus percipere, ostenditur.

151 Renuncians post admissam renunciationem, pensionem super beneficio impositam, & cætera illius onera ampliùs soluere non tenetur.

152 Renuncians post renunciationem admissam Horas canonicas recitare non tenetur, nisi ad eas recitandas ratione sacri Ordinis, aut aliunde obligetur.

153 Resignatarius à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur? ostenditur.

154 Renuncians post renunciationem admissam ad residentiam ampliùs non tenetur.

155 Beneficiarius post legitimam resignationem non potest pœnitere, nec admissum beneficium iterum repetere.

156 Permutatio est reciproca quædam resignatio ad inuicem inter permutantes facta.

157 Permutatio beneficiorum à partibus fieri potest, obseruata forma à iure præscripta.

158 Commutationem spiritualium pro spiritualibus lex Ecclesiastica vt plurimum sub ratione simoniæ non prohibuit.

159 Beneficiorum Ecclesiasticorum permutatio quando permissa, & quando prohibita, ostenditur.

160 Permutatio beneficiorum, quæ fit sine Episcopi auctoritate, quare simoniaca iudicetur? ostenditur.

161 Lex canonica tantùm prohibet, ne partes ex sola auctoritate priuata nullo modo permutent, seu de permutando per consensum absolutè præstitum paciscantur.

162 Permutationis negotium licet partibus inter se prius tractare, & concludere cum ordine, & submissione ad scientiam, & consensum legitimi Superioris.

163 Tractatus de renunciando certo modo beneficio non est prohibitus, sed pactio firma est prohibita.

164 Beneficia omnia liberè permutari possunt, quamuis nondum illorum adepta possessio.

165 Per.

165 *Permutatio triangularis, vel quadrangularis prohibetur.*

166 *Beneficiorum reciproca resignatio est illorum permutatio, ac propterea vtrunque vacare censetur.*

167 *Collatio de beneficiis causa permutationis resignatis facta aliis, quam ipsis permutare volentibus, non tenet.*

168 *Expectantes Apostolici non possunt acceptare beneficia ex causa permutationis vacantia.*

169 *Beneficium cùm vacet renunciatione facta ex causa permutationis, non poterit ad illud redire renuncians sine noua collatione, etiamsi permutatio non sequatur effectum.*

170 *Permutare volentibus permissum est re adhuc integra resilire.*

171 *Permutare volentes debent singuli beneficium in superioris manibus resignare.*

172 *Causa iusta requiritur in permutatione beneficiorum, quam Episcopus disquirere & cognoscere debet, & qualis sit, ostenditur.*

173 *Permutatio facta sine Superioris auctoritate erit simoniaca.*

174 *Ordinarij possunt simpliciter admittere beneficiorum permutationes.*

175 *Beneficiorum permutationes admittere possunt habētes iurisdictionem episcopalem, vel quasi, etiamsi fortè dignitatem episcopalem non habeant.*

176 *Capitulum, Sede vacante, potest interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus, quæ non spectant ad collationem Episcopi tantùm.*

177 *Vicarius generalis Episcopi non potest permutationes expedire, nisi mandatum habeat speciale.*

178 *Permutatio beneficij debet fieri cum beneficio, non beneficij cum pensione.*

179 *Permutatio cum pensione, aut alio onere facta, ab Episcopo, vel alio inferiori à Papa approbari, & admitti non potest.*

180 *Permutatio non potest fieri coram Episcopo, cum pacto, vt vnus soluat omnes expensas, vel expediat suis sumptibus Bullas ad vtramque pertinentes.*

181 *Beneficia, quamuis inæqualia, in temporalibus permutari non possunt cum pensione, aut alia re pretio æstimabili coram Episcopo.*

182 *Beneficiorum in permutatione requiritur consensus illorum, ad quos collatio, electio, seu præsentatio pertinet.*

183 *Collatio beneficiorum vacantium ex causa permutationis debet interuenire post illorum resignationem à superiore admissam.*

184 *Collatio beneficiorum reseruatorum ex causa permutationis vacantium, à Papa tantùm facienda est.*

185 *Litteræ permutationis beneficiorum simul expediri debent.*

186 *Publicatio facienda est in permutatione beneficiorum.*

187 *Constitutio Gregorij XIII. de publicandis resignationibus refertur.*

188 *Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit dispensatum, tenetur publicare, & non publicando incurrit pœnas, quamuis ignoret.*

189 *Publicatio facienda est, etiamsi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur intra illud tempus datum ad publicandum.*

190 *Commendarum, & iurispatronatus resignationes comprehendit Constitutio Gregorij XIII. de publicandis.*

191 *Beneficia quæcunque, etiam regularia, reseruata, electiua, consistorialia minora comprehendit Constitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen cessiones Episcopatuum, Archiepiscopatuum, & similium.*

192 *Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem.*

193 *Constitutio Gregorij XIII. de publicandis quando non habeat locum? ostenditur.*

194 *Tempus ad publicandum quandoque prorogatur, vel aduersus lapsum conceditur restitutio.*

195 *Publicatio quibus verbis, & quomodo facienda? ostenditur.*

196 *Publicatio facta probatur ex instrumento, vbi Notarius refert, se fecisse dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam Constit. Gregorij XIII.*

197 *Probatio negatiua non publicationis incumbit impetranti.*

198 *Publicatio præsumitur facta per resignatarium, nisi in tribus casibus relatis.*

199 *Negatiua non publicationis quomodo probanda? ostenditur.*

PROSEQVENDO nunc modos, quibus beneficia acquiruntur, aut vacant, de renunciatione, & permutatione videamus: ex renunciatione enim acquiritur beneficium ei, cui fit renunciatio, & idem beneficium vacare ex parte renunciantis intelligitur, vt vidimus. Renunciare apud Iureconsultos, linguæ Latinæ Professores varia significat: aliquando enim sumitur pro eo, quod est referre, seu renunciare, vt *in l. 1. in princip. ff. si mensor falsum modum dix.* vnde reuelantes secreta Regis, renunciatores appellantur à Iureconsulto *in leg. si quis aliquid. 38. ff. de pœnis.* notat Alciat. *in l. detestatio. ff. de verborum signific.* frequentiùs tamen accipitur pro repudiare, resignare, vel cedere, vt colligitur ex *l. 2. ff. de diuort. l. 1. C. de spons. cap. ex parte, de cleric. ægrot. cap. susceptum. in fine, de rescript. lib. 6.* tradit Ottoman. *de verbor. signif. verb. renunciare,* Thesaur. *verb. renunciatio, à princ.* 1

Definitur autem renunciatio, vt *sit spontanea iuris proprij demissio,* vt tradunt Host. *in sum. tit. de pactis. §. 1. num. 6.* Petr. Gregor. *Syntagmat. iuris lib. 17. cap. 17. num. 13.* Sebast. Medices *in tract. de definit. definit. 96.* & est communis definitio hæc, ex Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 1. q. 1. num. 30.* Sed hæc definitio definiti substantiam non explicat, nec totum definitum comprehendit. Expressa igitur renunciatio planiùs definiri potest, vt sit *legitima beneficij demissio à Superiore admissa,* Loco generis ponitur *demissio*: complectitur namque quencunque actum, per quem quis à se ius proprium abdicat, vt colligitur ex Mandos. *in reg. de de infirmis, quæst. 13. num.* 8. Petr. Gregor. *dict. cap. 17. numer. 14.* quo sæpiùs in hac materia vtuntur Pontifices, vt colligitur *in cap. si beneficia, de præbend. lib. 6. Extrauag. Execrabilis, eod. titul. Ioan. XXII.* Reliquæ verò particulæ loco differentiarum apponitur. Dixi, *legitima*, ad excludendas renunciationes à Iure reprobatas, qualis est illa, in qua dolus interuenit: illa etiam, quæ de alieno beneficio, aut coram inferiori Or- 2

dinatio

dioario ſine legitima cauſa celebratur: tales nan-
que renunciationes nullius ſunt momenti, vt col-
ligitur ex text. *in cap. ſuper hoc, de renunciat. cap. ad*
audientiam, de his, quæ vi. c. dilectus, in fine, de preb.
Dixi, *beneficij*; quia ad veram & propriam re-
nunciationem oportet, vt reſignans habeat ius
in re non autem ius ad rem: talis nanque iuris
demiſſio, ceſſio potius, quàm renunciatio dici po-
teſt ſi ad veram & propriam verbi ſignificatio-
nem attendamus, vt poſt Mandoſ. *de ſignat. gratia,*
verb. ceſſiones, tradit Petr. Gregor. *d. cap. 17. num.* 21.
3 non negamus tamen, verba hæc, *renunciare, cedere*
& reſignare, inter ſe confundi, & vnum pro alio
paſſim accipi, vt notat Flamin. *d. libr. 1. q. 1. numer.*
4 70. Addidi verba illa, *à Superiore admiſſa*, vt often-
derem de ſubſtantia renunciationis eſſe, quòd à
Superiore admittatur, vt notant Doctores *in cap.*
admonet, de renunc. tradunt Rebuff. *in reg. de infir-*
mis, gloſ. 12. num. 1. Menoch. *remed. 1. recup. nu.* 374.
Nau. *in c. accepta, oppoſit. 7. n.* 28. Gonzal. *ad reg* 8.
Cancel. gloſ. 14. à num. 21. Flamin. *d. lib. 1. q. 14. num.*
1. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 19. qu.* 4. Vgolin.
de efficio Epiſcopi, cap. 50. §. 18. in princ. Nicol. Garc.
de benefic. p. 11. cap. 3. n. 219, cum ſeqq. vbi *num.* 247.
id limitat, vt non procedat in renunciatione lit-
5 terarum ad beneficia, ſeu iuris ad rem: nam abſ-
que Superioris auctoritate renunciari poteſt litteris
ad beneficia, ac iuri ad rem ad beneficium compe-
tenti, per electionem, præſentationem, &c. & *num.*
6 249. pariter limitat, vt non procedat in renuncia-
tione beneficij litigioſi, in qua, ſi tamen ius anceps
ſit, & ambiguum, Superioris auctoritas non deſide-
ratur.

7 In propoſito dicitur legitimus Superior non
collator; ſed is, qui poteſtatem habet inſtituendi,
& deſtituendi, gloſ. *in Clem. vnica. de renunciat.* Fla-
min. *li. 7. q. 10. per tot. & q. 15. & 16.* Azor. *d. part. 2.*
lib. 7. cap. 19. q. 7. cum renunciationem admittere
iuriſdictionis ſit, ideo in manibus eius ad quem
inſtitutio, & deſtitutio pertinet, facienda eſt,
Marta *in ſuo digeſt. nouiſſ. tit. Reſignatio, cap.* 1. Velu-
ti Papa *cap. denique 6. q.* 3. Flamin *d. lib. 7. q.* 11. Le-
gatus à Latere, *cap. ſi Abbatem. §. fin. de elect. in 6.*
8 Flamin. *d. lib. 7. q.* 13. Epiſcopus, *cap. nullus. 16. qu. 7.*
d. cap admonet. de renunc. Azor. *d. lib. 7. c. 29. quaſt. 4.*
Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, c. 50. §. 18. à princ.* Fla-
min. *d. li. 7. q.* 14. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 14. à*
9 *n.* 21. Item inferior habens Epiſcopalem iuriſdi-
ctionem, Flores de Mena *variar. lib. 3. q. 14. n.* 21. &
ſic omnis Superior Ordinarius Eccleſiaſticus ha-
bens ſpiritualia, Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap 28. nu.* 12.
Flamin. *d. lib. 7. q. 15. n.* 18. Eraſm. à Cochier. *de iu-*
10 *riſdict. Ord. in exemptos p. 4. q. 68. in princ.* Quapro-
pter reſignationes factæ in manibus laicæ perſo-
næ, etiamſi habeat ius patronatus in eo beneficio,
& quamuis ſit Rex, vel Imperator, nullius ſunt
roboris, vt per Flamin. *de reſign. lib. 7. quaſt. 9. num.*
14. Maſtrill. *deciſ. 31. n.* 11. Borell. *in ſum. deciſ. tom.*
1. tit. 26. de benef. reſign. num. 11. Card. Mantic. *deciſ.*
260. *n.* 41. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. p. 3. deciſ. 289. num.* 5.
Card. Tuſch. lit. *R. concl. 165. n. 1. & 2. per text. in c.*
quod in dubiis, de renunciat.

11 Item quoad hunc effectum ſuperior ordinarius
Eccleſiaſticus eſt Coadiutor datus Epiſcopo de-
menti, cùm in ſpiritualibus, & temporalibus ge-
neralem, & liberam poteſtatem habeat, Flamin.
d. lib. 7. q. 20 à n. 25 vbi *à num.* 23. reſoluit, quòd
quando Coadiutor datur infirmo, vel ſeni, tunc
cum conſenſu ipſius Epiſcopi reſignationes va-
let recipere; Vicarius autem ipſius Epiſcopi non

poteſt reſignationes admittere, niſi habeat ſpe-
ciale mandatum, vt per Rebuff. *tit. de forma Vicar.*
12 *n.* 106. Sbroz *de Vicario Epiſcopi, li. 2. q.* 130. Zerol.
in praxi Epiſcopi. p. 1. verb. renunciatio, §. 4. Flamin.
d. lib. 7. qu. 24. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 471.
Azor. *d. cap. 29. q* 4. Nicol. Garc. *de benefic. p. 11, cap.*
3. *n.* 255. Ego ipſe *de offic. & poteſt Epiſcopi, par. 3.*
alleg. 54. nu. 66. vbi *n.* 67. addo, quòd nec data ſpe-
ciali facultate admittendi reſignationes abſolu-
tè, & ſimpliciter facta, intelligitur data facultas
reſignata beneficia conferendi. Procedit autem
hæc reſolutio, quæ habet, reſignationem benefi-
cij receptam per Vicarium habentem ad hoc
facultatem, ſubſiſtere, etiamſi Epiſcopus obierit
ante receptionem reſignationis, ſi obitus eius
ignorabatur, Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 7. q. 14. n.* 33.
Sbroz *de officio Vicar. lib. 3. q. 36. n.* 10. Anaſtas Ger-
mon. *de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris nu.* 63.
refert & ſequitur Sperell. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ.*
30. *n.* 16. vbi etiam dicit quòd licèt nonnulli vim
faciunt in ignorantia Vicarij, putat nihilomi-
nus idem in foro externo dicendum, ſi ipſe ſcie-
bat, quia l. *Barbarius* ſe fundat in communi alio-
rum errore. Sed benè poteſt eam admittere Ca- 13
pitulum Sede vacante, cùm fungatur vice Epiſco-
pi, & in eius iuriſdictione ſuccedat, non autem
conferre, Bellacomb. *tom. 1. commun. opin. libro 1.*
tit. 1. numero 11. Quarant. *in ſumma Bullarij, verb.*
Capitulum Sede vacante. q. 10. prope fin. verſ. quartò
limita. Flamin. *d. lib. 7. q.* 23. Nicol. Garc. *d. p. 11. cap.*
3. *n.* 356. *& cap. 4. à n.* 75. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea*
reſol. 243.

Ex quibus primò infertur in ſola beneficiarij 14
voluntate non conſiſtere beneficium dimittere,
& ſeruiendi munus ab ſe abdicare; ſed ad Præla-
tum ſpectare ponderatis omnibus circumſtantiis
inſpicere, vtiliúſne ſit Eccleſiæ renunciationem
admittere, an penitùs repudiare. Sicut ab eius vo-
luntate non dependet ratificare renunciationem
nullam, quia non ſolum voluntas partium, ſed
etiam ratificatio Papæ in beneficialibus requira-
tur, vt ex multis Rotæ deciſionibus probat Theo-
doſ. de Rubeis *in ſingularib. Rota verb. reſignatio be-*
neficiorum § 2. pag. 91. tom. 2. ratio huius rei ea eſt: 15
quia in beneficij collatione inter Prælatum, &
ipſum beneficiatum initus, & celebratus cen-
ſetur quidam quaſi contractus, per quem bene-
ficiatus obligatur Eccleſiæ ſeruire; ipſa verò
Eccleſia ad eundem pro ſeruitio alendum ad-
ſtringitur, argum. text. *in cap. niſi cùm pridem, §.*
verum, de renuncia. ibi, *fide media copulaſti*, quem
ad id commendat Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum,*
numero 14. de conſtit, & in cap. quoniam frequenter,
§. porrò, vt lite non conteſt. Hoſt. *in ſum. eiuſdem tit*
num. 8.

Vnde iam colligo dubiam eſſe doctrinam In- 16
noc. *in cap. quòd in dubiis, numer. 1. de renunciat.* ab
omnibus receptam, vt teſtatur Flamin. *libr. 7. qu.*
1. nu. 9. dum abſolutè docet, renunciationem ſine
Superioris auctoritate factam nullius eſſe momen-
ti, per tex. quem putat expreſſum, *in cap. non opor-*
tet. 7 q. 1. ibi, *hoc factum prorſus irritum denunciatur*
Aduertimus namque renunciationem in propoſi-
to dupliciter poſſe conſiderari: aut enim agimus
de verbali renunciatione beneficij nondum à Su-
periore admiſſa: aut de reali; quæ quamuis benefi-
cium in totum dimiſit abſque Superioris licentia,
renunciatio, ſeu potius dimiſſio beneficij priori
modo conſiderata, quantumuis perfecta renuncia-
tio dici non poſſit, dum pendet Superioris admiſſio,

interim tamen valida est quamdiu per Superiorem reiecta & repudiata non fuerit, vt videre est in dissoluendo quocunque contractu duorum consensu celebrato: dissensus enim vnius, dum alter voluntatem suam non declarat, quamuis non sufficiat ad contractum dissoluendum, est tamen validus ex se ad effectum, vt alter, si velit, ex sua parte dissentiat, & contractus omninò dissoluatur; non negamus tamen posse resignantem pœnitere, quandiu renunciatio à Superiore admissa non fuerit, ac proinde continuare suam possessionem, & sine nouo titulo ministrare, cùm neque proprietatem, neque possessionem perdidisset, sed res adhuc integra dicatur, iuxta reg. text. *in l. si pecuniam, ff. de condict. ob causam*, explicat Nau. *d. oppos. 7. n.* 28. Flam. *d. lib.* 1. *q.* 11. *n.* 6. Si verò agamus de reali dimissione beneficij propria auctoritate facta, tunc potest beneficiarius per Superiorem compelli, ad dimissum beneficium iterum regredi, quantumuis aliud acceptasset, eritque in Superioris potestate renunciationem acceptare, & alteri beneficium conferre, vel cogere antiquum Prælatum, vt ad beneficium, quod propria auctoritate dimiserat, iterum reuertatur: & ita intelligitur tex. *in d. cap. non oportet*, cum similibus, nec in hoc casu nouus titulus erit necessarius: quia, quamuis per realem beneficij dimissionem, de qua agimus, beneficiarius possessionem amittat, retinet tamen proprietatem & titulum sui beneficij, quamdiu renunciatio per Superiorem acceptata non fuerit, vt post Innoc. *num.* 1. Abb. *n.* 8. *in d. c. quod in dubiis de renunc.* tradit Zabar. *in Clem.* 1. *eod. tit. n.* 17. Menoch. *de arbitr. casu* 201. *n.* 48. Rot. *dec.* 3. *n.* 2. *de renunc.* Nau. *vbi sup. nu.* 25. rationem reddit Flam. *d. lib.* 7. *q.* 1. *n.* 39. quia scilicet, possessio est quid temporale quod absq; Superiore amittitur. Vnde concludit Nau. *oppos.* 7. *n.* 12. eum, qui per realem dimissionem beneficij possessionem amisit, si, antequam per Superiorem accepietur, ad illud regrediatur, incipere iterum possidere, & ad hanc nouam possessionem apprehendendam Superioris auctoritatem prærequiri, & in hoc sensu defendi potest doctrina *glos. 2. in c. quod Dei de statu monach.* quam alias reprobat Nau. *d. opposit. 7. num.* 31. malè citatus à Flam. *d. lib.* 7. *q.* 1. *n.* 51.

17 Nec obstat tex. *in d. c. quòd in dubiis*, ibi, *sunt beneficio spoliandi*, quasi per renunciationem, de qua ibi, resignans possessionem non amisisset. Respondetur enim verba illa esse intelligenda respectu proprietatis, quam renuncians retinet, quandiu
18 renunciatio per Superiorem admissa, non est, non verò de possessione, quam per nudam beneficij dimissionem amiserat, vt docet Zabarel. *in d. Clem.* 1. *nu.* 17. Concludo igitur renunciationem, quandiu à Superiore admissa non est, validam esse in præiudicium renunciantis; posse tamen per Superiorem repudiari, & ita intelligendi sunt Doctores, dum vocant prædictam renunciationem nullam respectu Superioris, validam tamen respectu renunciantis.

19 Secundò infertur non esse veram doctrinam Ludou. Gom. *in reg. de infirmis*, *q.* 19. dum affirmat per solam renunciationem per Superiorem non admissam statim beneficium vacare, idem tenet Rot. *dec.* 352. aliàs *decis. 4. in nouis, sub tit. de renunciat.* nam si, vt suprà ostendimus, præter renunciationem à beneficiario factam auctoritate Superioris opus est vt beneficium vacare dicatur, re-
20 ctè sequitur, per solam renunciationem nondum admissam beneficium non vacare. Nec obstat tex. *d. c. admonet, de renunciat.* ibi, *te dimittere inconsultò*; quibus verbis Roman. Pont. solùm reprobat renunciationem, quæ fit inconsulto, & ignorante Superiore, nec approbationem, aut consensum ipsius vlteriùs prærequirit: cùm verò consilium ad deliberandum excitet, non adstringit ad sequendum, *cap. cùm olim, de arbit.* notat Tiraq. *Cessante causa limit.* 20. *n.* 32. Anton. Gom. *l.* 50. *Tauri*, *n.* 29. videbatur dicendum resignantem solùm teneri Superiorem de resignatione admonere, non autem ipsius consensum expectare. Cui difficultati respondetur cum Communi verbum, *inconsulto*, quod consilium regulariter importat, pro consensu esse accipiendum *in d. cap. admonet*, nec nouum est, consilium pro consensu secundùm materiam subiectam à Pontificibus accipiatur, vt videre est *in c. nouit*, *& in cap. quanto*, *de his quæ fiunt*, notat glos. *in c. venerabili de offic. deleg.* Mi- 21
nùs obstat tex. *in cap. susceptum, de rescript. lib.* 6. ibi, *per concessionem eiusdem ipso proponente vacare*; quasi sola cessio, sic demissio beneficiarij vacationem inducat: respondemus enim tex. illum solum agere de duobus modis vacationis, per mortem, scilicet, & per resignationem: vnde verbum illud, *per cessionem*, solùm ponitur ad differentiam alterius vacationis, quæ fit per mortem, & accipiendum est seruatis seruandis, nempe de cessione à Superiore acceptata, de qua Pontifex egerat in principio eiusdem tex. ibi, *resignatione recepta*. Hinc fit, vt si resignans ante admissionem moriatur, beneficium per obitum, non per resignationem vacare dicatur, vt resoluit Pute. *dec.* 92. *n.* 6. *lib.* 2. dicit communem Flam. *lib.* 1. *q.* 4. *n.* 42.

Quod tamen declarandum est, vt procedat in 22
renunciatione facta coram Episcopo, vel alio inferiore, in qua primus consensus à Superiore admissus sufficiens est: secus dicendum in ea quæ in manibus Romani Pontificis celebratur, in qua præter primũ consensum, secundus consensus desideratur: quod vt faciliùs percipiatur supponendum est in resignationibus in curia Romana celebrandis duplicatum requiri consensum: primus, qui à Curialibus paruus consensus nuncupatur, est ille, quem resignans præstat tempore quo ipse, aut eius procurator porrigit supplicationem, in qua renunciatio continetur: hæc autem supplicatio porrigitur officialibus Datariæ per quos in calce supplicationis apponitur summarium eorum, quæ in ea continentur, quod Datarius Romano Pontifici legere, aut referre solet: Pontifex verò supplicationem signat per hæc verba, *Fiat vt petitur*; postquam signata est supplicatio, & transiit per Reuisores, mittitur Datario, vt ipse apponat datam: deinde registrata ad Notarium Cancellariæ, vt eam inter Abbreuiatores distribuat: postea verò regreditur ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibique per ipsummet resignantem, si præsens est, vel si absit, per illius procuratorem ad id specialiter deputatum, expressus iterum præstatur consensus ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à tergo supplicationis adnotatur. Inter duos autem consensus huiusmodi illa est potissima differentia; quia primus, qui ex supplicationis oblatione resultat, dicitur consensus formalis, dans valorem gratiæ, & est de essentia & substantia ipsius: statim enim quòd resignans, vel eius procurator supplicationem porrigi, in qua dicatur, quòd ex tunc resignat tale beneficium, si à Papa admissa sit, firma remanet renunciatio, quia legitimus

Domini

Domini consensus, & Superioris auctoritas interuenit: posterior autem consensus, qui extensus appellatur, pro essentia resignationis non requiritur, sed pro illius exequutione: quia quamuis renunciatio per primum consensum à Romano Pont. admissum perfecta sit, non possunt tamen litteræ expediri sine extentione prædicti consensus, quibus non expeditis renunciatario non prodest, cùm sine litteris, nec possessio capi, nec fructus beneficij percipi possint. Colligitur hæc ex Cassad. *dec.* 1. *n.* 4. *de renunc.* Mohed. *dec.* 60. Flamin. *d. lib.* 8. *q.* 7. *à princ. & q.* 8. *n.* 138.

23 Vnde primò colligitur, procuratorem resignantis posse post eius obitum, aut reuocationem sibi intimatam compelli per resignatarium ad posteriorem consensum præstandum; quia eo ipso, quòd procurator supplicationem porrexit, iam ex sua parte adimpleuit, quòd potuit, & videtur perfecta resignatio, cùm cætera in consequentiam veniant, nec mora, & retardatio, quæ in expeditione litterarum propter negotiorum multitudinem plerunque contingit, resignatario imputari aut nocere debet, sic limitata reg. text. *in Clem. vnic. de renunciat.* explicat Flamin. *lib.* 11. *quæst.* 11. *num.* 67. Quæ resolutio licet vera sit, dubito tamen an potuerit in praxi admitti propter reg. Cancellariæ *de extendendo consensu*, quæ specialiter requirit, vt hic secundus consensus personaliter præstetur, vel saltem per procuratorem ad id specialiter deputatum: ea verò, quæ speciale mandatum requirunt, non potest generalis procurator, etiam in consequentiam exercere, vt notant Doctores *in*
24 *cap. qui ad agendum, de procurat. libro* 6. Secundò colligitur dubiam reddi aliam eiusdem Flaminij opinionem *lib.* 8. *q.* 8. *n.* 69. *& lib.* 9. *quæst.* 25. *nu.* 8. dum inquit resignantem posse pœnitere, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus: & ita videtur concludere post primum consensum à resignante, aut eius procuratore præstitutum esse locum pœnitentiæ, donec per secundum consensum extensum renunciatio perficiatur, & refert, & sequitur Ioan. à Cochier. *in reg.* 44. *de consensu in resignat. ex n.* 24. Bursat. *cons.* 393. *num.* 8. *cum seqq.* Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *q.* 16. *n.* 18. *cum seqq.* Quod videtur ex diametro præcedentibus repugnare: nam si resignans, aut eius procurator post primum consensum compelli potest ad præstandum consensum extensum; quia ex parte sua gratia perfecta est, vt fatetur ipse Flamin. *d. qu.* 11. *n.* 67. rectè sequitur non posse iam prædictam renunciationem reuocare; nisi illum intelligamus, antequam renunciatio per Pontificem acceptata, & signata sit; quia ante Superioris acceptationem licitum est pœnitere, sed verba Flaminij hunc sensum capere non possunt, cùm admittat reuocationem, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus: extenditur autem multò post acceptationem Pontificis: quare intelligenda est Flaminij opinio, vt procedat ex stylo Curiæ de suo tempore, secundùm quem vsque ad extensum consensum licitum erat pœnitere. Cuius praxis ratio esse potuit, quia Pontifex acceptando renunciationem sub ea tacita conditione illam videtur admittere, si partes eadem voluntate vsque ad extensum consensum persistant, vt tenent Pute. *decis.* 15. *de renunciat.* Mohed. *decis.* 189. Cassad. *decis.* 1. *&* 2. *de renunc.* testatur Flamin *lib.* 9 *quæst.* 25. *num.* 8. Rot. *in Fauentina beneficij*, 1. *Iul.* 1622. *coram R. P. D. Nauarro.* Cæterum distinctio hæc inter paruum consensum & extensum iam est sublata, vt refert Lotter. *de re benef. li.* 3. *q.* 16. *n.* 59. & hodie ne fieret fraus in huiusmodi consensibus præstandis, & dubia tollerentur, quæ hinc inde oriebantur, primùm consensus extenditur in Cancellaria, vel Camera; & adnotatur à tergo supplicationis, antequam illa à Sanctissimo signetur, & ideò cessant omnia supradicta dubia, indeque frustratoria est indagatio temporis an sit præstitus consensus ante vel post datam extensam, quod vix olim quoque erat practicabile, cum inter paruam datam, & extensam respectu temporis nulla sit differentia; nec quidquam sit quin eodem die quo supplicatio fuit signata parua data, valeat datarius eandem datam extendere: quemadmodum inutilis quoque remanet consideratio quod à tergo litterarum non potuerit annotari consensus, nisi post earum scriptionem, & solutas taxas: ita Lotter. *d. n.* 59.

Tertiò infertur longam dari differentiam inter 25
resignationem beneficij, in quo resignans habet ius in re, & inter cessionem illius, in quo habet ius ad rem, quia in priori casu, cùm sit vera & propria renunciatio, Superioris admissio, & acceptatio necessaria est, vt supr. ostendimus: in posteriori verò non requiritur, vt in manibus Superioris celebretur, sed sola partis dimissio sufficit, vt notauit glos. *verb. renunciat. in c. si electio de elect. li.* 6. recepta ex Boër. *dec.* 308. *n.* 1. secundùm quam iudicauit Rota *dec.* 7. *n.* 3. *de iurepatr. & dec.* 8. *n.* 2. *eod. tit. in nouis.* Ratio differentiæ est: quia eo ipso quòd beneficiarius perfectum ius in beneficio acquirit statim Ecclesiæ ius competit, per quod ipsi Ecclesiæ inseruire compellitur, nec ab eius seruitio se potest eximere, nisi Prælati cõsensus accedat: secùs dicendum casu, quo beneficiarius ius tantùm habet ad rem; quia ante collationem nullum Ecclesiæ considerari potest ius acquisitum, ad quod remittendum Superioris consensus requiratur. Intellige tamē prædicta in hoc corol. procedere in simplici, & libera renunciatione: non autem in ea, quæ fit ad fauorem certæ personæ, aut cum reseruatione pensionis; quia tales renunciationes non admittuntur, nisi renuncians habeat ius in re, cùm ius ad rem non sit tantæ potentiæ, vt possit in alium transferri, sicut notauit Rot. *dec.* 17. *de praben. in nouis*, Flam. *lib.* 2. *q.* 23. *n.* 3. Vnde, si absenti beneficium conferatur,
poterit illud ante acceptationē inconsulto Prælato 26
dimittere, postea verò minimè, quia per acceptationē consequitur ius in re, *c. si tibi absenti, de preb. in* 6. *c. fin. de concess. preb. eod. lib.* quod sine Superioris approbatione dimittere nequit. Vnde notat 27
Gonz. *ad reg.* 7. *Cancellariæ, gl.* 15. *§.* 2. *n.* 6. quòd vacare non dicitur beneficium per eū, cui facta fuit
in absentia collatio ante acceptationem. Hinc fit 28
posse electum ad aliquod beneficium cedere iuri suo, & electioni de se factæ absque Superioris licentia, vt colligitur ex *c. in præsentia, de renunciat. &*
ex c. ex ore, de his, quæ fiunt à mai. parte Cap. quam- 29
uis electioni de se factæ cõsensisset. Ratio est, quia per electionē acquiritur electo ius ad beneficium, non verò ius in re, iuxta text. *in c. quam sit, de elect. lib.* 6. notat Fel. *in c. in nostra. n.* 28. *de rescr.* Abb. *in c. cū Bertoldus. de re iud.* Rot. *dec.* 6. *de elect. in nou.* Gom. *in reg. de non tollendo iure quæsito, q.* 1. Nau. *in d. c. accepta. oppos.* 8. *n.* 7. receptum fatetur Flam. *lib.* 2. *q.* 23. *n.* 7. Nicol. Garc. *de benef. par.* 11. *c.* 3. *n.* 247.
Non obstat tex. *in c. cum inter,* 21. *de elect.* vbi per 30
mutuum electi, & eligentium consensum, quasi coniugale vinculum contrahitur, quia intelligendus est text. ille cum glos. ibi verbo, *quasi*: potest etiam intelligi, vt loquitur de viculo, quod ex

sponsalibus de futuro resultat, vnde quemadmodum sponsalia solo contrahentium dissensu diriminuntur, *cap. 2. de sponsalib.* ita vinculum illud mutuo electi, & eligentium consensu dissoluitur, & ideò valet renunciatio, quæ in manibus electoris absque Superioris licentia celebratur, vt notauit glos. *vers. renunciauit, in cap. 2. de translat. Prælati*: vnde renuncians electioni de se factæ amplius non exauditur, nec eius appellatio ad nouam electionem impediendam admittenda est, vt cum communi resoluit Flamin. *d. q. 23. num. 9.*

31 Hinc etiam colligitur vera differentiæ ratio inter electores, & postulantes: electores namque publicato scrutinio factæ electionis pœnitere nequeunt, iuxta textum *in cap. cùm inter. 21. c. publicato. 58. de elect.* Postulantes verò à postulatione

32 recedere possunt, antequam à Superiore fuerit acceptata, vt probat *cap. bonæ. il. 2. vers. fin. de postul. Prælat.* & diximus *sup. li. 1. c. 20. de elect.* Ratio differentiæ ea est: quia per Canonicam electionem acquiritur electo ius ad rem, vt suprà ostendimus, quod ab eo absque ipsius facto auferri non debet; postulato verò nullum ius ex postulatione quæritur, *c. pen. de postul. Prælat.* Tiraq. *in l. bones. §. hoc sermone limin. 23. n. 12 ff. de verb. signif.* Rebuff. *in concord. tit. de Regia nomin. §. 1. verb. per postulationem*; nec lucrum, quod postulato aufertur, considerabile est, nec in eius persona radicatur, sed à mera Superioris voluntate dependens: vnde priuatio illius præiudicium non infert considerabile, arg. *l. vlt. ad*

33 *fin C. de condit.* resoluit. Padil. *in lib. 3. C. de iuris & facti ignor.* Hinc denique fit, posse vnumquemque gratiæ sibi factæ, aut expectatiuæ, absque concedentis auctoritate renunciare, vt colligitur ex *dicto c. ex ore, de his quæ fiunt à maiori part. Cap. c. 2. de restit. in integ.* Rot. *dec. 8. de renunc in antiq.* Boër. *dec. 308. n. 1.* cùm per illam ius ad rem tantummodo cõsequatur, vt notat Zabar. *in Clem. auditor. de rescr.*

34 Vltimò infertur difficilem reddi Pontificis decisionem *in c. duæ sunt, 19. q. 2.* dum habet posse Presbyterum, cui animarum cura commissa est, Ecclesiam suam dimittere, etiam inuito suo Episcopo, & ad Religionem transire: difficultas in eo versatur; quia si beneficiarius Ecclesiam suam dimittere nequit, nisi sui Prælati consensus accedat, vt *suprà* ostendimus, non poterit, aut quilibet alius beneficiarius inuito Episcopo Religionem ingredi, & suæ Ecclesiæ seruitium deserere, ne quod vna vis prohibetur, alia admittatur. contra *reg. cùm quid vna via, 84. lib. 6.* Cui difficultati respondere nititur glos. *verb. afflatus. in d. c. duæ sunt*, cum qua transeunt omnes *in c. licèt de Regular.* Parochum, seu quemcunque alium beneficiarium, qui dimisso beneficio Religionem ingreditur, lege Spiritus Sancti duci, & ideò à lege sæculari liberari. Sed contra prædictam interpretationem facit primò, quòd eadem Spiritus sancti inspiratione, qua Parochus mouetur, moueri potest seruus, aut debitor; quia Spiritus, vbi vult, spirat, vt docet tex. *in dict. cap. nisi cùm pridem. de renunciat.* & tamen serui inuitis dominis, debitores inconsultis creditoribus, propter eorum præiudicium ad Religionem non admittuntur, de seruis est tex. *in cap. 1. & 2. dist. 53.* vbi plenè diximus, & suprà *lib. 1. c. 24. de transeuntibus ad Religionem.* ideò Parochi suas Parochias cum maximo earum præiudicio deserere non possunt, & ad Religionem conuolare, sed potiùs cum B. Martino dicere debuisset: *Domine, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem.* Secundò, contra prædictam resolutionem facit, quòd nullus de perfectiori statu ad minus perfectum propria auctoritate transire potest, vt colligitur ex *d. c. licet, de Regularib. cap. qui post*, vbi glos. *verb. laxiorem, eod. tit. lib. 6.* tradunt scribentes *in c. 1. & in c. scriptura, de voto* Sed Clericorum status perfectior est statu Religiosorum iuxta tex. *in cap. sic viue, c. si clericatus, 16. quæstio. 1.* tradit S. Th. *2. 2. q. 184. art. 8.* igitur Clericus propriam Ecclesiam, cui addictus, & intitulatus est, dimittere, & ad Religiosorum vitam conuolare nequit. Tertiò vrget, quod faciens contra publicam legem præcipientem, vt nullus inconsulto Superiore beneficium dimittat, non est præsumendum, quòd Spiritus sancti instinctu ducatur, vt docet Pontifex *in d. cap. nisi cùm pridem, vers. sed dices*, ibi, *quomodo Spiritu Dei agitur, qui contra Spiritum Dei agit?* ac per consequens non poterit Clericus proprio auctoritate dimisso beneficio ad Religionem conuolare.

His tamen non obstantibus vera est prædicta 35
resolutio desumpta ex *d. c. duæ sunt, 19. q. 2.* dum habet posse Parochum inuito suo Episcopo Religionem ingredi, & in eo principaliter fundatur: quia, quamuis Parochus acceptando beneficium actu obligetur; id tamen intelligendum est, manendo in eodem statu, non verò mutando illum in alium euidenter meliorem; qualis est status Religionis, nec Parochus quoad mutationem sui status Episcopo obligatur, ac omissio melioris boni sub prædicta obligatione cadere non possit: & hæc est vera ratio decidendi ad tex. *in d. c. duæ sunt.* Nec in contrarium facit, quòd status Religionis excellentior est matrimonio; & tamen post matrimonium copula consummatum non potest alter coniugum altero inuito Religionem ingredi, iuxta *c. 2. & c. ex publico, de conuer. coniug.* ergo post matrimonium spirituale, quod fortius vinculum inficit, iuxta *cap. inter corporalia, de translat. Prælati*, non licet ei beneficiario ab Ecclesia discedere, & ad Religionem conuolare; quia respondetur matrimonium consummatum significare indissolubilem inter Christum cum Ecclesia per carnis assumptionem connexitatem; & ideò habere vinculum omninò indissolubile, quod in spirituali non datur, vt post alios resoluit Gutier. *li. 1. Canon. c. 17. n. 35.* Sanch. *de matrim. lib. 2. disp. 19. n. 3. ad fin.* Nõ obstat igitur, quæ suprà contra huiusmodi veram solutionem adduximus: nam ad primum responderi potest cum Sot. *lib. 3. de iustit. q. 3. à 1.* Deum non acceptare obligationem melioris boni cum tertij præiudicio, vt colligitur ex *cap. vna sola. in fine 33. q. 5.* tradit S. Th. *2. 2. q. 32. à 7.* Vnde serui, debitores, & obligati ad ratiocinia inuitis his, quibus præiudicant, Religionem ingredi prohibentur: beneficiarij non ita, quia noua illa obligatio, & electio melioris boni non cadit sub prælati obligatione: quapropter supposita status mutatione in melius falsum est dicere talem beneficiarium suæ Ecclesiæ esse obligatum. Ad secũdum vero respondetur, fatẽdo Clericorum statum perfectiorem esse statu Religiosorum, vt constat ex *d. c. sic. viue, c. alia, c. si clericatus, cum aliis. 16. q. 1* docet S. Th. *2. 2. q. 184. art. 8.* quamuis enim Religiosorum vita quasi regulari disciplinæ subdita Clericorum secularium vita sit præstantior, iuxta tex. *in c. 1. & in d. cap. duæ sunt, 19. q. 1.* status tamẽ clericalis Religionis statu præstantior est, quia præstantiori, & aptiori medio, mediantibus, scilicet, diuinis laudibus, & Altaris ministerio, cui Clerici sunt adstricti, ad diuinam

dilectio

dilectionem dirigitur, vt explicat Caiet. *tom. 2. opuscul. lib. 6. q. 1.* quare necessariò fatendum est Sacerdotis statum perfectiorem esse statu Monachorum, & ideò dum altaris ministerium Monachis per antiquos Canones non permittebatur, *c. nemo c. ex auctoritate 16. q. 1.* ad monachalem Ordinem Clericis, aut Canonicis regularibus transire non licuit, iuxta *c. 1. & 2. 19. q. 3.* postquam tamen licitum fuit monachis esse Clericos, & vterque status compatibilis est, cessat dispositio tex. *in d. c. 1. 19. q. 3.* & ideò Clerici Religionem ingredi non prohibētur, quia potiùs laudabile est suo statui clericali vitam adiicere monachalem: & post S. Th. 2. 2. q. 189. *artic. 8. ad 2.* resoluit. Soto *de iust. lib. 10. q. 7. ar. 3.* quare tex. *in d. c. sic viue.* & similia Iura intelligi possunt secundū tempus primitiuæ Ecclesiæ, quo Monachi Sacerdotes non erant, vt ex Dionysio *de ecclesiast. Hierarchia*, deducit Sebast. Medic. *in cōcordia Decreti 16. q. 1. art. 1.* possunt tamen etiā intelligi prædicta Iura, vt solùm disponant, quòd Monachi prædicare, Sacramenta ministrare, Missas publicas cantare, & similes actus exercere non præsumant: quia solus actus Religionis ex se non dat eis potestatem talia faciendi, nisi ab Ordinariis
36 committantur. At tex. vero *in d. c. cùm pridem in vers. sed dices* respondetur agere de Episcopo, qui resignandi licentiam à Romano Pont. postulabat, vt Religionem ingrederetur quod Episcopis propria auctoritate non licet facere. Ratio est: quia quamuis contemplatiua Religiosorum vita tutior & melior sit actiua, iuxta illud Lucæ 10. *Maria optimam partem elegit* vt post S. Thom. 2. 2. q. 182. *art. 1.* docet S. Antonin. *p. tit. 4. 10. c. 4. §. 2.* Cassan. *in catal. gloria mundi p. 12. consider. 32.* Status tamen Episcopalis Religiosorum statu perfectior est, vt multis rationibus confirmat S. Thom. *d. q. 182. art. 2.* vbi Caiet. *vers. ad tertium & q. 188. art. 6.* Nō sic dicendum de Parochis, quorum status, licet etiam versetur circa curam pastoralem, ex se tamen est imperfectior, ex S. Th. & *ibi* Caiet. 2. 2. q. 184. *art. 4. & 8.* pro quo expendi possunt plures differentiæ, quas inter officium pastorale competens Episcopis, & illud, quod Curatis competit, tradit Petr. Bollo. *in sua Oeconomia Canonica, 7. Classic. 1. §. 2. & cap. 2. §. 2. n. 1.*

§. I.

Renunciatio quotuplex sit? & an & quando coram Ordinario validè fiat?

37 RENunciatio beneficiorum duplex est, vna tacita, altera expressa. Tacita dicitur illa quæ à iu-
38 re absque aliqua verborum expressione fieri intelligitur, vt docent Rebuff. *in praxi tit. de tacita renunc. n. 2.* Flam. *lib. 1. q. 1. n. 9.* qui primùm tacitæ renunciationis exemplum ponit in eo, qui in minoribus Ordinibus constitutus matrimonium contraxit: nam iste tacitè videtur renunciare beneficio, quod ante matrimonium habebat, cùm exerceat actum clericatui omninò contrarium, vt colligitur ex *c. 1. c. quod à te de Cleric. coniug.* & post glos. Host. & Abb. ac alios *ibi* resoluit Cou. *de sponsalib. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5.* Mascard. *de prob. concl. 182. n. 1.* Bern. Diaz. *in pract. cap. 88. num. 5.* Sed hoc tacitæ renunciationis exemplum, datū, quòd in se verum sit, de quo etiam dubitari poterat, cum verba illorum Iurium magis in priuationem per sententiam, quàm ipso iure incursam sonare videantur, vt patet ex *d. cap. quòd à te*, ibi, *beneficiis sunt priuandi*; illud tamen opinor, id totum potestati legis non taciti beneficiarij voluntati, aut enunciationi esse tribuendum potuit enim lex, imò voluit vt beneficiarius, simul ac per verba de præsenti matrimonium contraxisset, ius omne, quod in beneficio habebat, ipso iure amitteret, cum voluptatibus, & carnalibus desideriis, ac diuinis & Ecclesiasticis obsequiis insimul vacare non possit: non tamen vlla datur coniectura ex parte beneficiarij, ex qua colligamus, contrahendo matrimonium voluisse beneficio renunciare, nec lex priuationem inducens se fundat in aliquo actu ad renunciandum ordinato, ex quo intentio renuntiantis verisimiliter deprehendatur; quod ad tacitam renunciationem inducendam necessarium est: quare priuatio potiùs à lege inducta, quàm renunciatio dicenda est Secundum tacitæ renunciationis exem- 39
plum adducit idem Flamin. *d. q. 1. a num. 16.* de eò qui consequitur pacificam possionem secundi beneficij incompatibilis cum priori: quia eo ipso priori renunciasse videtur; iuxta *cap. de multa, de preb. Extrauag. Execrabilis.* Ioan XXII. § *qui verè, eodem tit.* Cōcil. Trid. *sess. 7. de reform. c. 4. & sess. 24. de reform. c. 17.* quæ Iura sic interpretatur Mascara. *de probat. concl. 183.* Petr. Gregor. *Syntag. iuris lib. 17. cap. 17. n. 12.* Hoied. *de incompatib. benef. p. 1. cap. 13. n. 17.* & alij quos sequitur Flamin. *d. n. 16.* adducētes pro sua opinione textum, quem putant expressum *in Clem. gratia, de rescrip.* ibi, *renunciare videri* quæ interpretatio ad prædicta Iura placere nō potest: quia ille, posterius beneficium acceptat, non intendit prius beneficium renunciare, sed perdere potiùs, & pati priuationis pœnam à lege inflictam: nam, si tacita renunciatio in hoc casu esset præsumenda, quomodo *in cap. eam te, de ætate & qualitat.* acceptanti posterius beneficium conceditur electio aut *in d. c. de multa*, retinendo vtrūque, perditur etiam posterius, tanquam incompatibile cum priori? Quare resoluendum puto, beneficiarium in proposito neque tacitè, nec expressè priori beneficio renunciare, sed à lege ipso iure priuari, vt optimè aduertit Nauar. *in cap. accepta, opposit. 8. n. 4. de restit. spoliat.* Nec contrarium probat text. *in d. Clem. gratia*, quia responderi potest cum Nau. *d. opposit. 8. n. 7.* non valere argumentum de expectatiua, per quam renuncians consequitur tantum ius ad rem ad renunciationem beneficij, in quo habet ius in re. Deinde verba *d. Clem. gratia*, si rectè expendantur, neque de tacita, neque de expressa renunciatione sunt intelligenda; sed de quadam priuatione à lege inducta, quæ quoad effectum, de quo loquitur, vim renunciationis habet, quòd illius constitutionis auctor intellexisse creditur, eò quòd non dixit renunciaris, sed renunciare videris: quod impropietatem denotat, iuxta doctrinam glos. *verb. videor, in l. 1 §. de recisse ff. de vi armata*, cum aliis per me citatis *in tract. de diction. vsufreq. dict. 424. n. 1. secundum Lugdunen. impress.*

Reiectis igitur his, & aliis tacitis renuncia- 40
tionis exemplis adductis per Petr. Gregor. & Flamin. *vbi suprà*, planiùs describi potest tacita renunciatio, vt sit illa, quæ non ex verbis, sed ex actu ad renunciandum accommodato à iure inducitur. Potest proponi exemplum in casu *c. transmissa, de renunc.* vbi, scilicet Clericus bona, quæ Ecclesiæ suæ donauit, iterum repetit: quia ex tali repetitione colligitur prædictam Ecclesiam voluisse dimittere. Potest etiam poni exemplum tacitæ renunciationis in casu *c. ex ore, de his, quæ fiū à maiori.*

vbi litigãs super quadam præpositura, ex eo, quod
colitiganti suo reuerentiam exhibuit, iuri suo
renunciasse creditur; quia vtroque casu ex parte
beneficiarij interuenit factum ad renunciandum
ordinatum, ex quo lex talem præsumptioné elicere
potuit, & ideò si interuenisset, cessabat omnis re-
protestatio interuenisset, cessabat omnis renun-
nuntiationis præsumptio,

41 Vnde iam colligo veram differentiæ rationé in-
ter priuationem, & tacitam renunciationem: quia
in priuatione quãuis beneficiatus expressè pro-
testetur se nolle, nec intendere per talem actum
beneficium dimittere, talis protestatio nullius erit
momenti, & ea non obstante poterit Prælatus be-
neficium conferre ea doctrina gloss. *verb. renuncia-
re, in dict. Clem. gratia, de rescript.* quæ protestatio
tunc téporis releuaret, quando vacatio primi be-
neficij ex tacita voluntate ipsius protestatoris in-
ducitur, non verò quando ex sola iuris dispositio-
ne, contra quam nihil valet protestatio, cùm nemo
protestando efficere possit, quòd leges priuatio-
nem inducentes in sua dispositione locum habeát
iuxta reg. *l. nemo potest. ff. de legat.* 1. & de hac pro-
testatione dici solet, quòd táquam contraria facto
nihil operatur, vt *in cap. cum M. de constit. & in c.
quis duas, de elect. lib. 6.* cum alijs per me citatis *in
tract. de axiomat. Iuris vsufreq. axiomat.* 194. *num.* 1.
Contrarium dicendum est in tacita renunciatio-
ne, quæ cùm ex verosimili mente partis colliga-
tur protestatio ꝑ protestantis mentém declarat, &
suos effectus operatur, quod sequenti exemplo ef-
ficaciter comprobatur. Notum est in iure, quòd
si creditor cui res aliqua pro debito erat obligata
eandem rem alteri obligare consentiat, ius pigno-
ris remisisse videtur, per tex. *in l. Paulus.* 1 a *ff. qui-
bus modis pignus.* Si tamen protestetur, se salua
causa pignoris cõsentire, valida est talis protesta-
tio nec noua pignoris constitutio eidem nocebit,
vt docet Iureconsl. *in l. si debitor* 24 §. 1. ibi. *nisi sal-
ua causa pignoris, eod. tit.* Negusant *de pignor.* 6. *p.* 5.
memb. 3. *nn.* 26. D. Barbos. *in l.* 1. *ff. soluto matrim p.* 5.
n. 64. quia lex illo actu ad renuntiandum accom-
modatu tacitam, renunciationem induxit, quam
protestatio impedire potuit.

42 Expressa autem renunciatio est illa, quæ à resi-
gnante verbo, aut scripto iuxta formam à iure
præscriptam celebratur. Hæc verò duplex est:
altera simplex, & pura quæ ex mera liberalitate
absque vllo pacto & conuentione fit, altera verò
conditionalis, quæ in fauorem certæ personæ, vel
sub aliqua conditione celebratur: meminerunt
vtriusque Rebuff. *in praxi tit. de expressa renunciat. à
in* 1. Paris. *concil.* 19. *lib.* 2. Dec. & alij *in cap. ex parte
l.* 1. *de offic deleg.* Nau. *in Man. c.* 13. *n.* 107. Mascard.
de probat. concl. 1395. *n.* 10. & licet marginalis addi-
tio ad Put. *decis.* 418. *lib.* 1. *in correct.* & Flamin. *l.* 1.
q. 2. *n.* 3. & alij existiment, renunciationem condi-
tionalem à Summis Pontificibus etiam tempore
Clementinarum fuisse incognitam; falluntur ta-
men, quia renunciatio, quæ fit ex causa permuta-
tionis, conditionalis est, vt resoluit Felin. *in cap.
cum venerabilis, de exceptionibus,* Petr. Greg. *d. c.* 17
n. 31. Hieronymus Gabr. *cons.* 199. *lib.* 2. Flamin. *d.
lib.* 1. *q.* 2. *n.* 13. & tamen constat beneficiorum per-
mutationes in iure quasi passim admitti, vt con-
stat *ex cap. vnic. de rerum permut. l.* 6. *Clem.* 1. *eod. tit.*
igitur conditionalis resignatio à Summis Pontifici-
bus cognita fuit. Inter vtramque verò renuncia-
tionis speciem duæ principaliores differentiæ à
Doctoribus assignari solent,

Prima sit, quòd simplex, & pura renunciatio 43
Iure recepta est, & coram Diœcesano Episcopo
fieri potest, vt colligitur ex toto *tit. de renunciat.*
Rebuff. *in praxi tit. de pura resignat. à n.* 1. Rip. *in c.
cum M. num.* 23. *de constit.* Renunciatio verò con-
ditionalis à Iure reprobata erat, iuxta glos. *verb.
dimittere, in cap. ex parte il.* 1. *de offic. delegati.* Praxis
tamen, & stylus Romanæ Curiæ à multis sæculis
obseruatus obtinuit, vt hæc conditionalis renun-
ciatio à Romano Pont. admittatur, cuius memi-
nere Cosm. *in pragmat. sanct. tit. de Annatis, in gloss.
verb. simplices,* Rebuff. *in d. praxi de renuntiat. ex
pressa,* Mendos. *de signatura gratia, tit. de ingressu,
vers. notandum,* Nau. *d. cap.* 23. *n.* 107. *vers. ad deci-
mum.* Et sic certum est posse quenquam benefi- 44
ciatum suum beneficium cum accessu, regressu,
pensione in fauorem, aut sub qualibet conditione
coram Romano Pontifice renunciare, cùm à si-
monia, quia prohibita, illa, scilicet, quæ à Iure
communi inducta est, auctoritas & sententia Sum-
mi Pontificis omninò excuset, vt notant gloss.
verb. illicitè, in cap. cùm pridẽ, de pact. vbi Imol. *n.* 8.
Cassad. *decis.* 2. *de simon. n.* 3. Staphil. *de litteris gra-
tiæ, tit. de var. modis vacat. n.* 28. Dec. *cons.* 141. *n.* 2.
Redoan. *de simon. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 18. Rot. in *Oscen. pen-
sionis* 27. *Iunij,* 1601. *coram R. D. meo Coccino Deca-
ne, & in Balneoregien. simonia* 17. *Maij,* 1624. co-
ram eod. & ista de stylo Curiæ obseruari testatur
Nau. *loco proximè citato,* & Flamin. *lib.* 14. *q.* 13. *n.* 14
Non sic dicendum in Episcopo, Legato, Nuncio, 45
vel quocunque alio inferiori Prelato, qui con-
ditionales renunciationes tanquam simoniacas
admittere non potest, vt post Abb. & alios *in d. c.
ex parte, de offic. deleg.* tradit Redoan. *d. p.* 2. *cap.* 10. *à
num.* 1. Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 5. *num.* 3. Suar. *de Relig.
tom.* 1. *tract.* 3. *lib.* 4. *de simon. cap.* 35. *n.* 22. Bonacin.
de simon. quæst. 4. §. 14. *ex num.* 2. At Valent. *tom.* 2.
disp. 6. *q.* 16. *part.* 3. *vers. sunt tamen,* quem sequun-
tur Palao *tom.* 3 *tract. vlt. puncto* 4. *num.* 2. & Diana
licet dicat aliquibus non placere *resolut. moral. p
6. tr. 7. resol.* 42. *prope fin.* tenet quòd si resignes be-
neficium ea intentione, & spe vt alteri tibi à Su-
periore conferatur, aliàs non resignaturus, non
eris simoniacus, si non intendas obligare Supe-
riorem obligatione alia præter antidoralem.

Quod adeò verum est vt Episcopus, in cuius 46
manibus renunciatio conditionalis facta fuit, non
possit reiecta conditione renunciationem tanquam
puram acceptare, & beneficium tanquam vacans
ei vt suæ potestatis ordinariæ conferre, vt benè
resoluunt Dec. *in cap. cum venerabilis num.* 18. *de
except.* Paris. *cons.* 10. *num.* 18. *lib.* 4. Flamin. *lib.* 1.
quæst. 3. *num.* 15. ex eo, quia actus sub conditione 47
celebratus conditione non impleta nullum effe-
ctum operatur, argum. textus *in §. ex conditionali,
Instit. de verbor. oblig. l. item quia §. 1. ff. de pactis,* nec
actus cum qualitate gestus reiecta qualitate acce-
ptari potest, iuxta doctrinam Bart. *in l. Aurelius. ff.
de lib. leg.* recepta ea Ias. *in l. non solum §. sciendum,
num.* 2. *ff. de noui oper. nuncia.* Felin. *in cap. cum inter
de re. iudic.* Sed in forma specifica est adimplẽdus,
iuxta reg. *l. Maeuius l. qui heredi ff. de condit. & de-
monstr.* latè exornatam per Flamin. . *q.* 5. *num.* 15.
cùm vero renunciatio beneficij sub conditione
facta proponatur, non poterit Episcopus condi-
tione reiecta beneficium tanquam vacans alteri
conferre, neque per talem renunciationem ius à
resignante abdicatur, imò resignatio habetur pro
infecta, si cum prædicta conditione & qualitate
acceptata non fuerit. Pro qua opinione ponderari
potest

potest text. *in cap.si beneficia, de prabend. lib. 6. & Clem.vnic.de rerum perm.* quæ Ius nouum non statuit, vt perperam ex aduerso opinatur,

48 Quamuis contrarium, imò posse Legatum, Episcopum, vel quemlibet alium Ordinarium collatorem conditionalem renunciationem factam cũ clausula, *non aliàs, aliter; nec alio modo*, reiecta conditione quasi simplicem admittere, & beneficium alteri conferre, minùs benè existimauerit Boër. *in tractat. de potest. Legati, q.* 2. quem sequitur Rodoan. *d.p.* 2. *c.* 13. *n* 19. Con. *d.cap.* 5. *n.* 5. Pro quibus non facit, quòd per resignationem beneficiũ absolute vacat, vt colligitur ex *cap.ecce.7.q.1.cap.ex transmissa, de renuntiat. c.susceptum, de rescript.in 6.* & ideò ad resignatum beneficium absque noua prouisione redire non licet, sed poterit Ordinarius ex noua collatione prædictum beneficium conferre ex *ex d.c.ex transmissa, in fine*, quia respondetur hæc tantùm procedere in pura renunciatione, non autem in conditionali, de qua in præsenti agimus. Nec facit pro eis, quod turpes conditiones à matrimonio carnali repelluntur, *cap.fin. de condit. appos.* ergo à fortiori à spirituali coniugio remoueri debent, iuxta tex. *in c.inter corporalia, de translat. Prælati.* Quare reiecta conditione, tanquam turpi & Canonicæ institutioni contraria pura remanere videtur renunciatio: quia responderi potest æquiparationem, quam de matrimonio carnali ad spirituale facit Pontifex *ibid c.inter corporalia*, non semper esse admittendam, præcipuè in hoc casu, in quo iure speciali conditiones turpes à matrimonio repelluntur, iuxta *d. c. fin. ad finem.* contra reg. *l.* 1. cũ aliis *ff. de cond. ob turpem causam:* & ideò argumentũ de matrimonio carnali ad spirituale in proposito non procedit, imò prædicta conditio in matrimonio spirituali apposita actum potiùs vitiaret, cùm naturæ Canonicæ institutionis contraria videatur, iuxta reg. *d.c.fin.in princ.* Nec denique iuuat, quòd renunciatio ex causa permutationis conditionalis est, vt omnes fatentur, & tamen si quis ex causa permutationis beneficium renunciauit, quamuis permutatio ex altera parte non impleatur, ex sola sua renunciatione titulum perdit, nec ad illud beneficium sine noua collatione redire poterit, vt colligi videtur ex tex. *in c.cùm vniuersorum, de rerum permut.* quem sic interpretatur Abb. *in d.c.cùm venerabilis, n.* 23. dicit communem Dec. *ibidem, n.* 18. Soc. *in cons.* 167. *lib.* 2. Ludou. Com. *in reg. de triennali, q.* 24. igitur per conditionalem renunciationem beneficium vacat, ac per consequens poterit Episcopus neglecta conditione beneficium tanquam vacans conferre; quia respondetur resignantem ex causa permutationis, si permutatio effectum non consequatur, posse sine noua prouisione ad suum beneficium redire, vt colligitur *ex Clem. vnic. in fine*, & ex verbis eiusdem text. ibi, *eum restitui faciatis eidem.* quibus verbis Pontifex ostendit beneficium à recipiente quasi alienum detineri, & vti tale restituendum, & insuper solam restitutionem absque alia Prælati prouisione sufficere, vt renuncians prædictum beneficium recuperare possit, quam sententiam contra communem tenent Ioan. Andr. *in c.vnic. de rerum permut. in 6.* Imol. Felin. & Dec. *in d.cap.cùm venerabilis*, Boër. *decis.* 96. & Ita seruari affirmat Rebuff. *in praxi tit. de permut. n.* 12. Pro qua sententia ponderari potest tex. *in d. cap. si beneficia, de prabend. lib.* 6. cui Abb. & sequaces minimè satisfaciunt. Nec contrarium probant alia verba eiusdem *cap.cùm vniuersorum*, ibi, *vt tamen simplicitati venia tribuatur*, quibus significare videtur Pontifex prædictam beneficij restitutionem ex æquitate potiùs, quam ex iuris rigore fuisse concessam: respondetur enim compermutantes ibi inter se de permutandis beneficiis tractasse, quòd iure facere non poterant vt text. habet, ac proinde rectè per Pontificem beneficio suspendi, aut alia pœna condemnari potuisse, nisi simplicitati venia daretur, vnde prædicta verba ad culpam, quam in renunciatione commiserant, non ad restitutionem de rigore iustitiæ referenda sunt.

49 Ex quibus iam colligitur renunciationem factam coram Episcopo, & cæteris Ordinariis collatoribus sub conditione retinendæ pensionis, aut alterius rei temporalis, esse simoniacam, vt benè resoluunt gloss. *verb. dimittere in cap. ex parte* 12. *de offic. deleg.* Cassad. *dec.* 2. *num.* 3. *cum seqq. de simon.* Rot. *decis.* 46. *lib.* 2. *p.* 3. *& decis.* 96. *&* 921. *lib.* 3. *eadem p.* 3. *diuers. & in Balneoregien. simonia,* 17. *Maij,* 1624. *coram R.D. meo Coccino Decano.* Suarez *dict. lib.* 4. *de simon. cap.* 35. *numero* 22. Filliub. *tom.* 3. *tractat.* 45. *cap.* 8. *qu.* 10. *num.* 34. Bonacio. *de simon. q.* 4. §. 14. *num.* 2. cum in hoc casu temporalis conditio in spiritualibus adiicitur, per quam conuentio non fit gratuita, & aliquid continet, quod pretij rationem habere videatur, vt colligitur ex *cap tua nos, de simon.* Neque contrarium probat text. *in cap. nisi essent, de prabend.* dum approbat arbitrorũ compositionem sub ea forma celebratam, 50 vt alter ex litigantibus super beneficio liti cederet, & certam pecuniæ quantitatem ab altero singulis annis recuperaret, cùm tamen simile arbitriũ *in c.vlt. de transact. & in c.* 2. *de arbitris*, tanquã simoniacum improbetur. Respondetur nanque ideò *in d.c.nisi essent*, certam illam pecuniæ quantitatem absque simoniæ labe dari posse, quia non ex conuentione partium, sed ex arbitrorum prouidentia pro bono pacis id factum fuit. Colligitur hic intellectus ex Host. *in dict. cap. nisi essent*, ex Abb. & Imola *in d.cap.* 2. vbi Beroi. *à num.* 48. communem dicit, plures refert & sequitur Padil. *in l. vlt. num.* 13. *C. de transact.* quod vt licitè & absque simoniæ vitio fieri possit, tria potissimùm requiruntur. Primum, vt nulla inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bono pacis, interueniat, sed ex mera Iudicum prouidentia arbitrium incipiat. Secundum, vt arbitri sint viri bonæ opinionis, etiam si priuati sint, qui nec ordinariam, neque delegatam iurisdictionem habent. Tertium requisitum est, vt beneficium adiudicetur ei, qui Canonicum titulum habeat, vel talis ex actis appareat, aliter non tantùm iniustitia, sed simonia insuper committetur; quia magis pro spirituali iure, quàm pro bono pacis pecunia data videtur: quibus concurrentibus cessat omnis suspicio simoniæ, & aliquod temporale pro bono pacis ad vitam solius dantis dari potest, imò realis etiam pensio ad recipientis vitam in fructibus beneficij potest constitui, dummodo ab ordinario Episcopo id fiat, qui solus post Romanum Pontificem pensionem ex causa constituere potest, vt colligitur ex *cap. de cætero, & ex cap. veniens, de transaction.* & cum communi resoluit Felin. *in cap. ad audientiam, de rescript.* Gig. *de pensionib. quæst.* 6. *num.* 4. Nec contrarium probat textus *in dict. cap. vlt. de rerum permut.* quia agit de 51 arbitris iudicantibus, vt pars spirituali iuri renunciaret, si temporalia acciperet: quo casu ex Iudicis mandato simonia excusari non potuit, cùm temporalia pro spiritualibus reciperentur, nec

suprapposita requisita interoenissent, ad quæ datio temporalis referri possit: lōgè aliter se res habuit *in d.c. nisi esset*, vbi pars iuri suo spirituali nō cessit, sed habenti titulum, adiudicatum fuit beneficium. Minùs obstat textus *in d.c. 2. de arbitr.* quia arbitrium ibi propter iniquitatem, & iniustitiam Clericorum malè arbitrantium, non propter simoniam improbatur, vt ex serie eiusdem textus facilè colligitur.

52 Secundò, colligitur resolutio ad illam difficilem quæstionem, vtrùm renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ absque vlla pensionis reseruatione coram Ordinario fieri possit? In qua Boër. *in tract. de potest. Legati, q. vnica, num. 11* Sot. *de iustit. lib. 9. quæst. 8. artic. 2.* & Cou. 1. *variar. cap. 5. num. 5.* contendunt validam, & licitam esse huiusmodi renunciationem conditionalem coram Episcopo factam in fauorem certæ personæ, dummodo inter resignantem, & resignatarium nulla contentio, aut temporalitatis repromissio interueniat. Pro quibus primò facit, quòd illa tantùm conuentio tanquam simoniaca reprobatur, in qua temporale pro spirituali datur, aut aliquod interuenerit, quod pretij imaginem habere videatur; sed, quando beneficiarius renunciat beneficiū cum pacto & conditione, vt certæ personæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij similitudinem habere videatur: igitur talis cōditio, tanquam simoniaca improbanda non est. Maior nota est, & probatur ex *cap. 2. cum seqq. 1. q. 1. cap. nemo, cap. tua nos, de simon.* Minor patet, quia conditio de se simoniam non inducit, vt probat *cap. significatum, de prebend.* Secundò, pro hac parte sic arguitur. Renunciatio, quæ fit ex causa permutationis, conditionalis est, & respectiua, in qua saltem virtualiter continetur lauf, *non alias, aliter, nec alio modo*, vt docent scribentes *in cap. vnic. de rerum permut. lib 6.* ibi, *quæ aliàs minimè resignasset*, &c. *Clem. vnic. eodem tit.* ibi, *ex causa permutationis resignata*, &c. sed talis resignatio ex causa permutationis non solùm sub virtuali, vt prædicta iura probant, sed etiam sub expressa conditione, vt alter alterius beneficium habeat, valida & licita est vt colligitur ex *cap. ad quæstiones, cap. vlt. iuncta gloss. verb. temporalia, de rerum permut.* resoluit Couar. *d. cap. 5. numero 5.* Sot. *dict. lib. 9. quæstio. 5. art. 2.* Igitur conditionalis resignatio ab Ordinariis collationibus reiicienda non est, quod nostrum petebat argumentum; in cuius rei confirmationem adducitur textus *in d. c. cum vniuersorum*, vbi resignatio facta in fauorem tertij tanquam simoniaca non improbatur: quia simoniaca resignatio adeò nocet contrahentibus, vt nec ipse resignans illud repetere, neque resignatarius retinere possit, vt post gloss. *verb. pecunia, in cap. super hoc, de renunciat.* docet Tiraqu. *de retractu conuent. §. 26. gloss. 2. num. 10* dicit communem Rebuff *in praxi tit. de simonia n. 1.*

53 Contrarium verò, immò prædictam renunciationem absque labe simoniæ fieri non posse, tenent gloss. *c. ordinationes 1. quæst. 1. gloss. 1. in cap. dilecto, de prabend. gloss. 2. in cap. ex parte, il. 1 de offic. deleg.* & post Ordinarios prædictis lucis præceptum fatetur Felin. *in cap. ad audientiam, il 3. num. 3. de rescript.* Rebuff *in praxi tit. de resignatione cond. nu. 1.* Ludou. Gom. *in reg. de infirmis, quæst. 15.* Redoan. *de simon. part. 2. cap. 25. numero 14* Nau. *in man. cap. 23. numer. 107. & in cap. si quando, de rescript. except. 4.* Flam. *lib 14. q. 3. n. 15.* Bonacin. *de simonia, q. 4. §. 14. p. 5. &* ita de stylo Curiæ obseruari testatur Cas. *sad. dec. 3 de renunciat. & decis. 3. de simon.* Pro quorum sententia mia in medium afferri possunt fundamenta: primum est, quòd in beneficialibus omnis pactio tanquam simoniaca per sacros Canones reprobatur, iuxta textum *in cap. vlt. de pactis, cap. quæsitum, de rerum permut.* sed resignatio facta sub conditione, *vt Titio conferatur*, pactum continet, iuxta reg. *l. 1. ff. de pactis.* igitur simoniaca est censenda, quamuis ille in cuius fauorem renunciatur, alioquin sit dignissimus. Secundum est, quod resignatio, vt valeat, libera esse debet, vt probat textus *in c. dilecto, de prabend.* ibi, *intendentes prouideri nepoti suo liberaliter resignauit, cap. ex parte, de offic. deleg.* Hæc autem liberalitas tollitur Ordinario, si teneatur beneficia conferre illi, in cuius fauorem renunciatio facta fuit: non autem digniori cui aliàs attento Iure conferre tenebatur, ex doctrina S. Th. 2. 2. *quæst. 63. art. 2.* intelligigendo tamen, prout dixi *suprà lib. 1. c. 19. num. 140. cum seqq.* Igitur conditionalis resignatio tanquam simoniaca, & sacris Canonibus contraria reprobatur. Tertium est textus *in clem. vnic. de rerum permut.* ibi, *concessione iuris vtentibus*; quibus verbis significat, resignationem reciprocam ex causa permutationis specialiter permitti, quasi secundùm iuris regulas licita non esset: aliàs nulla permissio erat necessaria; quia in his quæ sunt de iure humano, quicquid non prohibetur, licet, *l. necnon, §. quod eis. ff. ex quibus causis maiores.*

Ego verò existimo prædictam renunciationis 54
formam attento Iuris rigore, non esse simoniacam, nec transgressores tanquam simoniacos puniendos, sacris tamen Canonibus inimicam esse non diffiteor ac proinde nec per inferiores Prælatos admittendam. Ad primam resolutionem renendam moueor, quia si prædicta renunciatio esset simoniaca, prouenirer hoc ex aliqua lege diuina, aut humana Constitutione, quæ simoniam induceret; iuxta celebrem doctrinam gl. *verb. dimittere, in c. ex parte. de offic. deleg.* cum qua omnes transeūt. Sed nulla lex diuina, aut humana Constitutio talem renunciationem tanquam simoniacam reprobauit: de lege diuina patet; quia simonia diuinis legibus prohibita tūc contrahitur, cùm spiritualia supernaturalia, vel eis annexa, quatenus talia sūt, verè pretio æstimantur; circa illa tamen tales pactiones aut conuentiones natura sua non gratuitæ adhibentur, quæ venditionis imaginem præseferunt, & quandam eorum æstimationem exprimere videntur, quod illis tantùm casibus est admittendum, qui Iure repetiontur expressi, in quibus lex aliquid velut simoniacum fieri prohibet: nam ad actum simoniacum iudicandum non sufficit, vt per legem improbetur, cùm non omnis prohibitio actum simoniacum constituat, sed illa tantùm, quæ aliquid circa spiritualia prohibet sub figura, & ratione simoniæ, quod imaginem habet contractus non gratuiti, vt colligitur ex *c. quàm pio, s. dum ante pactionem spiritualium*, pactionem de dandis temporalibus fieri vetat; postea verò dari non prohibet, quoniam priùs venditionis haber figurā, posterius verò nō itidem colligitur ex *c. tua nos, c. ad Apostolicam, de simon.* Planè in nostro casu, quandò, scilicet, quis renunciat suum beneficium coram inferiore sub conditione, vt certæ personæ conferatur; nec datur text. qui talem renunciationem tanquam simoniacam condemnet, neque actus de se talis est, qui iuxta formam, & naturam, imaginem pretij præseferat, sed affectionem ad illam personam, in cuius fauorem renuntiat.

Ad

55 Ad ſecundam verò reſolutionem firmandam circa renunciationem conditionalem in fauorem certæ perſonæ ſacris Canonibus inimicam, & pluribus de cauſis à iure reprobatam, moueor pariter; quia in ſpiritualibus illicitæ pactiones dari poſſunt, quæ nec contrà ius diuinum, nec humanum ſimoniam contineant, vt videre eſt in permutationibus, quæ de ſpiritualibus ad ſpiritualia abſque interuentu rei temporalis ſine auctoritate Superioris celebrantur, quas conſtat non eſſe ſimoniacas, ſed tantùm illicitas, & Iuri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones diſtinguit Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c.* 14 & in litteris beneficialibus clauſula apponi ſolet, *nec ſimonia, aut alia illicita pactio*, &c. vt optimè aduertit Cou. *d. can. 5. n* 4. Ratio autem ob quam talis conditio improbetur, ne ex parte reſignantis apponi, aut ab Epiſcopo acceptari poſſit, colligitur *ex can. plerique* 8. q. 1. vbi Hilarius Papa in Romana Synodo decreuit, ne beneficiarij in ſuum locum alios reſignare, ſubrogare, aut eis gratificare poſſint; quia quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt, ſed auctoritate Eccleſiæ, quæ in Prælatorum inſtitutione conſiſtit, conferenda ſunt: vnde Pontifices pro regula conſtituerunt ne ſanctuarium Dei hæreditario iure, aut ſanguinis affectu, ſed libera electione deferatur, iuxta textum *in can. Epiſcopo, & in can. Moyſes, & in can. Apoſtolica* 8 *quæſt. 1. cap. ad hæc, de decim. cap. conſuluit, de iurepatron.* & iuxta hanc interpretationem intelligendus eſt text. *in cap. 1. de præbend.* vt poſt Hoſt. Ioan. Andr. Abb. Imol. *in princip.* Dec. *n.* 15. & alios ibi tradunt Rebuff. *in praxi, de diſpenſ. ex defectu natal. num.* 25. Ludouic. Gom. *in reg. de infirmis, quæſt. 1. in princip.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, §. diſpenſatio ſuper defectu natal. num.* 12. Hinc etiam ſacri Canones iuſtiſſimè prohibuerũt acceſſus, regreſſus, coadiutorias cum futura ſucceſſione, per quos beneficiarij, non ſimpliciter & liberè, ſed certis quibuſdam conditionibus beneficia reſignabant, vt colligitur *ex cap. petiſti, 7. q. 1. & ex* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap.* 7. Conſtat autem ex prædictis Iuribus id non prohiberi ratione ſimoniæ veræ, aut præſumptæ; ſed, quia repugnat, vt beneficia, quæ Dei ſunt, & ad congruam Sacerdotum ſuſtentationem inſtituta, iuxta tex. *in cap. cum ſecundũ, de præbend.* ex miniſtrorum potiùs voluntate, quàm ex Prælatorum ordinatione deferantur. Alia ratio ex eo deſumitur: quia ille, qui verè, & abſolutè dominus non eſt, ſed tantùm adminiſtrator, conditiones adiicere non poteſt, per quas Domino præiudicium, aut ſucceſſori grauamen imponatur, vt in poſſeſſore maioratus, & aliis temporale dominium habentibus reſoluit Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 8. n.* 21 & colligitur ex *cap. 1. de ſolution. & cap. ex præſentium, de pignorib.* cùm verò beneficiarius ſui beneficij dominus abſolutè dici non poſſit, ſed potiùs adminiſtrator *cap. 2. de donat.* eo ipſo, quod adminiſtrationis curam dimittit, & in manibus Prælati beneficium renuntiat, grauamen, aut conditiones ei imponere non poteſt, ſed beneficio deſeruire, aut liberè dimittere tenetur. iuxta textum *in cap. ex parte, de offic. deleg. & in cap. dilecte, de præbend.*

56 Nec contrarium probant Iura, & fundamenta pro communi adducta; ad textum *in d. cap. vlt. de pactis*, & ſimilia Iura, dum habent omnem pactionem, & conuentionem in ſpiritualibus reprobari; reſpondari poteſt illas tantùm conuentiones in ſpiritualibus prohiberi, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè, aut præſumptiuè: Eccleſia namque, vt omnem ſiniſtram ſuſpicionem, & mali ſpeciem remoueret, non ſolùm veram, & realem ſpiritualium venditionem, ſed omnes non gratuitas pactiones circa ſpiritualia prohibuit, in quibus temporale aliquid interueniret, quod pretij imaginem habere videretur; quamuis recta fuiſſet partium intentio, iuxta tex. *in cap. audiuimus, de ſimon* Trident. Concil. *ſeſſ. 24. de reform. c.* 14. Vnde verba illa vniuerſalia, *omnis pactio, omniſque conuentio*, &c. ad illas pactiones reſtringi debent, in quibus temporale aliquod interuenit; nec nouum eſt in Iure vniuerſalia verba ad terminos habiles reſtringi, iuxta reg. *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* eò maximè, quia plures conuentiones in ſpiritualibus abſque ſimoniæ labe dari poſſunt, vt colligitur ex *cap. quæſtiones, de rerum permut. cap. ſignificatum, de præbend. cap. ad audientiã, iuncta gloſ. de reſcript. cap. ſuper eo, de tranſact.* & pluribus aliis locis, in quibus conditiones in ſpiritualibus continentur, vt reſoluit Couarr. *lib. 1. var. cap. 5. num. 4.* Quòd ſi quis vlteriùs replicauerit ad ſingulos caſus, tanquam ſimoniacos condemnandos, non ſemper ſpecialem legem requiri, ſed ſufficere generalem; facilè reſpondetur id ſolùm procedere, quando materia talis eſt, quæ ſub generali prohibitione cadere poſſet: non ſic dicendum in propoſito, vbi nihil temporale conſiderari poteſt, in quo præcipua ratio ſimoniæ, & generalis prohibitio fundatur, leges verò pactiones circa ſpiritualia improbantes non pertinent ad hanc renonciationem, quæ ſine conuentione fit.

Nec obſtat textus *in d. cap. nemo, de ſimon. & in cap. vnic verſ. circa, vt eccleſiaſt. benefic. ſine dimi. conf.* quibus Iuribus carnalitas, & affectio animi in ſpiritualibus ſimoniam inducit, ac ſi temporale interueniſſet. Sed non eſt negandum, quòd conditio in fauorem certæ perſonæ à renunciante appoſita ex carnalitate, & animi affectu procedat: igitur potens eſt talis conditio ad ſimoniam inducendam; reſpondetur enim carnalitatem animi in prædictis Iuribus non tanquam ſimoniacam, ſed tanquam iniuſtam, & iniquam in ſpiritualibus improbari, vt poſt alios reſoluit Cou. *d. cap. 5. n.* 4. Flamin. *lib. 14 q. 7. nu.* 19. Nec contrarium probat tex. *in d. cap. nemo*; ſolùm enim euincit non poſſe Presbyterum gratia, vel amore, ſeu conſanguinitatis reſpectu, aut pro quocumque temporali emolumento peccatorem celare, & reconciliare impœnitentem, aut pœnitentem à reconciliatione remouere; quia vtrumque ſimoniacum eſt, ſcilicet, ſi in vtroque temporale emolumentum, de quo egerat interueniſſet, non autem ſi ſola animi affectio, aut conſanguinitatis reſpectus reperiretur, qui iniuſtitiam, non ſimoniam inducit. 57

Ad text. *in cap. dilecto, de præbendi.* ibi, *liberaliter reſignant*, reſpondemus fatendo conditionalem renunciationem per inferiores Prælatos nequaquam admitti; ſed purè & liberaliter eſſe faciendam: fatemur etiam, ſolam renunciantis intentionem, & ſpem, quòd ſuum beneficium certæ perſonæ conferatur, ſimoniam non efficere, vt docet Nau. *in man. cap. 23. n.* 107. non tamen inde ſequitur talem conditionem, ſi de facto ab Ordinario acceptetur, & beneficium illi cõferatur in cuius fauorem fuit appoſita, actum efficere ſimoniacum. Nec text. *in d. cap. dilecto*, ſi rectè ponderetur, id 58

euincat

euincit. Tex. similiter *in d. cap. vnic. de rerum permut. lib. 6.* rectè probat, Iure communi attento, reciprocam beneficiorum permutationem coram Ordinario fieri non posse, sed specialitate illius text. posset Prælatus reiecta conditione beneficium alteri conferre, vt interpretatur glos. *verb. dimittere in d. c. ex parte, de officio deleg.* Rebuff. *in praxi tit. de renunciat. condit. in princ.* Cou. *d. c. 5. n. 5* Nec, quòd prædicta conditio tanquam simoniaca per illum tex. improbetur, sed ex aliis causis, & rationibus, quas suprà diximus.

59 Vnde à fortiori, renunciatio coram Ordinario simpliciter facta ea intentione, & spe, vt certæ personæ conferatur, attenta communi opinione non inducit simoniam; quamuis eidem beneficium collatum sit, vt notat glos. *verb precio in d. c. ordinationes 1. q. 1.* Nau. *in man. cap. 23. num. 107. & cons. 38. de simon.* & alij, quos sequitur Flamin. *d.*
60 *lib. 14. q. 6. num. 5.* Imò in vtroque foro licitum est renuncianti post renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter postulare, vt beneficium illud certæ personæ conferatur, vt colligitur ex text. *in cap. tua nos in 2. respons. de simon.* resoluunt Cassodor. *decis. 2. eod. tit.* Felinus *in cap. ad euidentiam num. 2. de rescript.* S. Antonin. *p. 2. tit. 1. cap. 5. § 11.* Nau. *d. n. 107.* Redoan. *de simon. part. 1. cap. 15.* Suar. *d. lib. 4 de simon. num. 18. vers. hac ergo.* Quarant. *in sum. Bullarij, verb. beneficii resignatio, vers. pro complemento* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 23. n. 249.* Fellinc. *in quæst. moralibus, tom. 3 tract. 45. cap. 8. q. 9. num. 26.* Ratio est: quia ad simoniam constituendam datio temporalis, aut saltem pactum, & conditio dandi necessariò requiritur. Secunda tamen species, & humiles supplicationum preces simoniam non efficiunt, vt notat. Nau. *d. cap. 23. n. 100.* nisi renuncians intenderit spem ipsam in pactum & conuentionem deducere; talis enim intentio simoniæ peccatum efficit secundùm communem sententiam, de qua Nau. *cons. 11. 38 & 43. de simō.* resoluit Flamin. *d.*
61 *q. 1. num. 11.* Et ideò, dum tractatur resignatio, optima præseruatiua est omnia gerere ea intentione, si S.D.N. placuerit, & ab eo approbata fuerit. Felin. *in cap. ad audientiam il 1. col. 3. num. 3. de rescript.* Anan. *in c. nudiuimus col. 2. n. 2. de celebr. deleg.* Nau. *cons. 48. aliàs 33. de simon.* Rot. *in Balneoregien simonia 17. Maij 1624. coram R. D. meo Coccino.*

Hactenus resoluta Iure communi attento recte
62 ctè procedunt, nouissimè tamen Pius V. *Constit. 58. incip. Quanta Ecclesia*, omnes resignationes beneficiorum, etiam simplices, apud Ordinarios inferiores Motu proprio fieri prohibuit: postea verò vtilitatis gratia simplices renunciationes permisit: ita tamen vt nec verbo, nec signo, aut intentione in alterius fauorem fiant, nec consanguineis, affinibus, aut familiaribus resignantis, seu conferentis dentur, pœna nullitatis, & aliis grauissimis impositis: & ita obseruari testatur Flamin. *lib. 11. q. 5. num. 12.* vide infrà *n. 112.* quod idem Pontifex iterum confirmauit alia Constit. circa confidentias beneficiorum, quæ Constit. habet locum etiam in Parochialibus dimissis ob
63 alterius Parochialis assecutionem, vt censuit S. Congregatio negotijs Episcoporum & Regularium præposita *sub die 19 Decembris*, 1610. Non
64 habet tamen locum in resignante beneficium de suo iurepatronatus; hic enim potest præsentare, quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur instituere, non obstante *dicta Constitutione* Pij V. *in §. caueant.* ita S. Congreg. Conc. *in Viterbien. 18. Martii 1628.*

Quibus suppositis dubitari potest, an hodie propter prædictas Pij V. Constitutiones simoniaca sit censenda renunciatio simpliciter facta ea mente, & spe, vt certæ personæ conferatur? & insimul, an liceat renuncianti id procurare, & ab Ordinario petere? Dubitationis responsum perhibent verba illius Constit. quæ incipit *Quanta*, ibi *nec futuri successores ab eisdē verbo, nutu, aut alio signo designentur*, &c. quibus tamen respondetur In prædictis verbis non imponi præceptum subditis resignantibus, sed solùm Prælatis conferentibus, cùm ad eos solùm referantur, imò nec præceptum importabant, sed solùm admonitionem vt ex verborum forma, & contextura colligitur: quia *in eo vers.* vtitur Pontifex verb. *caueat*, *in sequenti vers.* inquit. *Cæterum præcipimus, & omnino interdicimus* &c. Deinde lex humana internos actus non iudicat nec punit, *cap. à nobis, de sent. excomm. cap. vlt. de simon.* igitur nec renunciantis intentionem, quæ ad actus externos non exit: sunt ergo prædicta verba intelligenda de intentione expressa, vel tacita in conuentionem deducta, vt explicat Flamin. *d. q. 6. num. 7.* Nau. *cons. 38. num. 3. de simon.* Ad alteram verò Constit. de confidentiis per quam omnis spes & intentio tanquam simoniaca videtur condemnata, satisfacit idem Nauar. *in manu. c. 23. à n. 109.*

Secunda verò principalis differentia, quæ inter simplicem & conditionalem renunciationem 66
consideratur, ea est; quia per puram & simplicem renunciationem à quocunque legitimo Superiore acceptatam amittit renuncians ius omne, quod in tali beneficio habet, & tanquam vacans à quolibet impetrari, & conferri potest, vt post Abb. Imol. & alios *in cap. sollicite de restit. spoliat.* tract. Cassad. *decis. 4, eod. tit.* Putc. *decis. 158. n. 4. lib. 3.* & est vulgare, quòd sic resignans regulariter omnem proprietatem, & titulum amittit, *cap. super hoc, de renunciat.* Rot. *decis. 597. num. 1. p. 1. diuers. & in Leodien. Canonicatus S. Pauli 25. Iunii 1521. coram Card. Verospio, & in Nucerina Parrochialis 28 Iunii 1630. corā R.P.D. Merlinano & coram Card. Canaler. decis. 104. num. 2.* & est recepta sententia, de qua Doctores non dubitant. In eo verò versatur controuersia, an per simplicem beneficii renunciationem à Superiore admissam renuntians possessionem etiam amittat, ita vt beneficio simpliciter restituendus non sit? In qua communis obtinuit renunciantem non solùm beneficij proprietatem, sed etiam possessionem perdidisse, neque, ad nudam detentionem, quam retinet, esse restituendum, si ab ea deiiciatur: ita Innoc. *in cap. super hoc, de renunciat.* communiter receptus ex Nau. *in cap. accepta de restit. spol. opposit. 6. num. 5.* Flamin. *lib. 5. q. 3. num. 7.* Præcipuum autem huius opinionis fundamentum desumitur ex *dicto cap. accepta*, vbi Pontifex decidit exceptionem spontaneæ renunciationis impedire beneficij restitutionem: quia scilicet, renunciatio ante spolium facta fuit: ex eo autem beneficiarius post spontaneam renunciationem non dicitur à possessione deiectus qui à tempore deiectionis iam possessionem non habebat, quam per renunciationem perdiderat contrarium dicendum, quando renunciatio post spolium facta fuit; quia eo ipso, quòd renunciatio post spolium facta proponitur, tam constat spoliatum per talem renunciationem possessionem, quam non habet, non dimittere

mittere, sed solam proprietatem, & titulum resignasse, & ideò exceptio renunciationis factæ post spolium, cùm proprietatem respiciat, non obstat spoliato restitutionem petenti, iuxta text. *in d. cap. solicite*: illum text.cum *d. cap. accepta*, conciliare nititur *glos.2. in d.c.solicitè*, communiter recepta per Bero.ibi *num.26.*Nau.*oppos.1.nu.4.* Menoch.*remed.1.recup.numer.297.* Anton. Gabr. *commun.tit.de restitut.spoliat.concl.1.n.57.*quod totum fundatur in eo, quia renuncians ante spolium, titulum & possessionem amittit; post spolium verò amittit tantùm titulum, quem habebat, non verò possessionem, à qua per spoliatorem iam erat deiectus. Deinde, esto beneficiarius per spontaneam renunciationem possessionem non amitteret, amittit saltem titulum, qui ad petendam restitutionem in beneficialibus necessarius est, saltem coloratus, patitur etiam notorium proprietatis defectum, per quem restitutio impeditur: vtrumque communis sententia probat, quam sequuntur plures relati per Cou.*pract. cap. 23.num.4.* Menoch. *remed.15.recuper.n.458* & ita seruari in praxi testatur Collectan. *in cap. in litteris de restit spoliat.*Cassad. *decis.4.eod.tit.*Staphil.*n. tit.de signatura Iustitia,§.verùm n.11.* Vnde necessariò videtur fatendum beneficiarium post spontaneam renunciationem non esse restituendum si à beneficio deiiciatur.

68 Quæ tamen doctrina, licèt communis sit, & in praxi seruanda in rigore Iuris verius puto beneficiarium per renunciationem non amittere possessionem, in qua sicut antea, insistit, & ideò restituendum, si ab ea deiiciatur. Moueor, quia in temporalibus non aliter possessio amittitur, quàm si possidens eam dimittere intendat, vt docet Iureconsul.*in l.si quis vi,§ differentia,l.3.§. in amittenda,l.quemadmodum.ff.de acquir.possess.*Cùm verò regula hæc in beneficialibus limitata non reperiatur, idem statuendum est. Pondero etiam pro hac parte, quòd per solam beneficiorum collationem possessio, antequam apprehendatur, non acquiritur, vt colligitur ex *cap.cum venisset*, ibi, *nondum esset possessionem adeptus.de institut.cap licet,de praebend. in 6.* igitur per solam renunciationem, quæ stricti iuris est, & strictiùs interpretanda, antequam ex animo possidentis non dimittatur, perditur. Vnde, si beneficiarius post renunciationem, antequam possessionem retineat, eandem licèt iniustè, validè tamen, continuabit, & si ab ea deiiciatur, restituendus erit, vt post Imol. *in c.super eo,de renunciat* tenet Rot.*decis.1.eodem tit.in nouis*, quos refert Anton Gabr. *commun.tit.de restit. spoliat concl.1.n.59.* Nau.*vbi sup.opposit.7.n.5.* Pro qua etiam sententia adduci possunt multi, qui contendunt, eum, qui post renunciationem diu beneficium retinet; & in eius possessione insistit, spoliatum esse restituendum, quantumcunque renunciatio præcessisset: ita post Abba. *n.7.* Bero. *25.in d. cap. solicitè*, tenent plures, de quibus per Menoch.*remed.1.recup.n.299.* igitur per renunciationem beneficij eius possessio non amittitur, quia diuturna insistentia & detentio possessionem supplere non potest, iuxta text. *in l. 2. C.de præscript. triginta l.neque, C. vsufructu.* Licèt titulum, & eius præsumptionem inducere, & ita possessionem iustificare possit, ex reg. *l.cum de in rem verso,ff.de vsur.l.cum filius,C.de petit.hered.*

69 Nec contrarium euincit text. *in d. cap. solicitè*, quia licèt probet renunciationem factam post spolium non impedire restitutionem, non tamen euincit à controuerso sensu renunciationem ante spolium semper restitutionem impedire, quasi per eam & proprietas, & possessio amittatur, vt communis existimat; sed tantùm concludit posse aliquo casu obstare, quando, scilicet renuncians cum proprietate possessionem simul dimitteret, quod nusquam contingere potest, vbi spolium renunciationem præcedit. Non obstat etiam text. *in d.cap accepta*; omissis enim multis, de quibus per Nau. *ibidem oppos. 1.* probabilibus dici potest spoliatum, de quo ibi, non egisse iudicio possessorio ex interdicto.*unde vi*, sed postulasse restitutionem sui beneficij per remedium petitorium, contra quod exceptio renunciationis, & quæcunque alia proprietatem respiciens opponi potest. Suadetur hic intellectus ex vltimis eiusdem text. verbis. ibi,*perpetuum silentium imponatur*, quæ verba iudicium petitorium respiciunt iuxta *cap. cùm Ecclesia, de causa possess.* Nec possessorio rectè conueniunt. in quo spoliatus succumbat, proprietatis tamen quæstio eidem salua manet, *cap significauerint,in fine,de testib.cap.ex conquestione, de restit,spoliat.* Nec verba text.*in d. cap. accepta*, com- 70
munem intellectum patiuntur: quia, si text. ageret de renunciatione ante spolium ad effectum, vt proprietas & possessio amissa censeatur, & impediretur restitutio, vt communis existimat, frustra Pontifex expenderet spontaneam renunciationem, cùm & coacta, & facta per metum valida esset mero iure, iuxta *c.2.de his; quæ vi*, & potens esset ad titulum; & possessionem auferendam, vt aduertit Nau. *d.opposit.1.n.1.vers. quinto.* Deinde frustrà Pontifex ponderat *in d. cap. accepta.* renunciationem factam coram legitimo Superiore, cùm etiam, per eam, quæ absque eo fit, perdatur possessio, secundùm communem sententiam, de qua Nau. *ibi n.3.* Quare planiùs text.ille intelligitur de remedio petitorio, quod spoliatus intentauit, iuxta *cap.eod.tit.* quem intellectum *post glos.a.ibi*, sequitur Imol. *in d.cap.solicitè*, Xuar. *alleg.23.à n.16.* Minùs obstat posterius fundamentum pro communi adductum ex notorio tituli defectu, qui per renunciationem inducitur, quia non omnis renunciatio est notoria, ac per consequens non omnis renunciatio notorium tituli defectum inducit: potuit etiam quis nulliter renunciare, in quo casu, nec patitur tituli defectu, nec impeditur restitutio, vt post Rot. resoluit Gabr.*d.concl.1.n.60.* sola denique possessio absque titulo colorato sufficiens est ad restitutionem petendam, vt contra communem resoluit Abb. *n.3.* Imol. *n.8.*Bero.*86.in d.cap.ex litteris,de restit.spol.* Cardos.*in cap.ex parte,eod.tit.*& alij vt per Menoch *remed.1.recuper.n.459.*

71 Sed quamuis per simplicem, ac puram resignationem a superiore admissam renuncians ius omne, quod in beneficio habebat, ipso iure amittat, vt huc vsque probauimus, per resignationem tamen conditionalem, nec titulum amittit, nec vllum ius ab se abdicare censetur, nisi conditionibus impletis, quæ si ad vnguem, & in forma specifica seruatæ non fuerint, perinde est, ac si resignatio facta non esset: colligitur hæc differentia ex *reg l.qui heredi, l. Mauius.ff. de condit. & demonst.* cum aliis adducti, per Flamin. *d.lib.1.q.3.num.15.* tradit in specie Paris.*cons.5.n.7.lib.4.* Iason.*consil.86.lib 3.* Pute *decis.145.lib.1.*Mandos. *de signatura gratia,tit.de regressu,c.2.*

72 Ex qua resolutione iam primò infertur, quòd si beneficij collatio facta sit alteri, non verò ei, in

cuius

cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium
vacare non censetur, sed poterit resignans ex an-
73 tiquo titulo possessionem continuare. Ratio est:
quia tesignas in fauorem certæ personæ à se sui
beneficij ius abdicare non intendit: nisi benefi-
cium resignatario acquiratur, in cuius fauorem
cessio, seu resignatio facta fuit; neque Pontifex re-
signationem pro alio, quàm pro eo, admittere in
tendit ita Cassad. decis. 3. n. 1. de renunc. Mandos.
de signatura gratia, tit. de resignat. à princ. Rebuff. in
praxi, tit. de benefic. possess. n. 146. Bursat. cons. 411. n.
5. lib. 4. Flamin. d. q. 3. n. 47. cum seqq. Rot. in Leodien.
Canonicatus S. Dionysij. 25. May, 1628. cor. R.P.D.
74 meo Pirouano. Tum, quia resignans ad fauorem
certæ personæ conditionaliter resignat, dummo-
do, scilicet, dictæ personæ beneficium perfectè
acquiratur, ac proinde donec resignatio sit effe-
ctum sortita, ius & possessionem non amittit,
Achil. decis. 10. n. 1. & 4. de restit. spoliat. Mohedan.
decis. 36 per tot. de renunc. & fuit dictum in Cordu-
ben. præstimoniorum, 4. Maij 1503. coram bona mem.
Card. Lancelloto, in Leodien. Canonicatus, 25. Iunij
1621. coram Card. Verospio, & in alia Leodien. Cano-
nicatus 27. Martij, 1623. coram Reuerendissimo D.
meo Coccino Decano. & in Romana Canonicatus S.
Mariæ in via lata, 29. Maij, 1624. & in Moten. Ca-
nonicatus, 18. May 1625 coram bona mem. Buratto:
75 nec probatur effectuatio, nec ius abdicatur à re-
signante, donec litteræ fuerint executæ, & bene-
ficium resignatario acquisitum Rot. coram Gre-
gor. XV. decis. 259. n. 6. & fuit dictum in Abulen. &
Zamoren. beneficiorum, 16. Iunij 1464. coram Penia,
impressa per Garc. de benefic. p. 6. cap. 2. num. 126. &
in Burgen. Canonicatus, 28. Aprilis 1597. coram
Card. Pamphilio sen. impressa per Marchesan. de
commiss. tom. 1. pag. 143. & in Ampurien. beneficij 17.
Februarij 1624. coram R.P.D. Merlino, & in Nu-
cerina Parochialis 28. Iunij 1630. coram R. P. D.
Motmanno, vbi extenditur, quamuis resignans
tanquam œconomus ab Ordinario deputatus
beneficium administrasset: quia huiusmodi actus
non concludit necessariò, quòd resignans ha-
buerit animum abdicandi à se beneficium, &
possessionem in euentum, in quem illud perpetuò
non acquireretur resignatario: nam deficiente
hac conditione ius remanet penes resignantem,
donec ea purificetur, Achil. decis. 4. num. 1. de re-
rum permut. & in terminis possessionis captæ per
resignatarium, etiam volente resignante: si verò
beneficium non acquiratur resignatario est de-
cisio Mohed. vlt. de renunciat. quam sequuta est
Rot. in d. Nucerina Parochiali, & hæc dicitur in-
tentio resignantis, vt dixit etiam Rot. in Leodien.
Canonicatus S. Dionysij. 25. May, 1616. Coram
R. P. D. meo Pirouano. Hinc resignans non cadit à
super beneficio, nisi litteræ Apostol. in forma di-
gnum, ad fauorem rasignatarij expeditæ, executio-
ni fuerint demandatæ, vt dixit Rota coram Bu-
rat. inter eius impressas decis. 871. & in dicto
Ampurien. beneficij coram R. P. D. Merlino. Hinc
eadem Rota in Colimbrien. Canonicatus 4. Februarij
1632. coram R.P. D. Merlino, impressa per Paul. de
Rubeis decis. 92. à num. 13. tom. 2. diuers. aliàs p. 6.
recent. dicit, quòd si gratia resignationis fuerit ex-
pedita in forma dignum, per quam datur dumtaxat
mandatum de prouidendo; quatenus resignata-
rius reperiatur idoneus, nullumque tribuitur ei-
dem resignatario ius in re, nec à resignante ius
præuium abdicatur, nisi postquam gratia me-
diante collatione facta resignatario fuerit execu-
tioni mandata. Pendente lite super validitate, vel
inualiditate resignationis, & an sint purificatæ
conditiones, antequam resignatarius adipiscatur
possessionem, datur resignanti manutentio, etiam
contra resignatarium, saltem respectu detentatio-
nis Rot. decis. 1. de renunciat. in nouis, cum aliis
in Leodien. Canonicatus S. Pauli, 25. Iuny 1621. co-
ram Card. Verospio; secus autem, si resignatarius re-
periatur in possessione; quia ipsi, non resignanti
danda est manutentio, Rot. decis. 92. p. 2. recent. in
qua aliæ decisiones referuntur.

Secundò infertur beneficium non vacare, nec 76
ius à resignante abdicari, si ex aliqua causa bene-
ficium à resignatario quæsitum non sit, v.g si ex-
communicatus sit, si sit laicus, si absens sit & ac-
ceptare noluerit, aut ante acceptationem moriatur,
quia in his, & similibus casibus resignans per re-
signationem nullum ius amisit. Potest etiam po-
ni exemplum in eo, qui beneficium iurispatro-
natus absque patroni consensu, aut legitima de-
rogatione resignauit, quia eo casu resignatio
nulla est, & ius penes resignantem remanet, vt
tenent Bursat. cons. 411. n. 4. communis ex Flamio,
d. q. 3. n. 96. idem dicendum de eo, qui resignauit
in manibus non habentis facultatem recipiendi
resignationem, vt testatur Guido cons. 172. aut si
verus beneficij valor à resignatario expressus non
sit: quia, cùm resignatio ob verum valorem non
expressum nulla sit, nec ex ea resignatario ius
quæratur propter regulam de valore exprimendo,
& communem stylum, rectè sequitur ius apud re- 77
signantem illæsum manere, vt post Boër. decis. 243.
n. 8. resoluit Flam. vbi sup. n. 107. aut denique si in
resignatione non fuit facta mentio, quod resignans
reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij resi-
gnati, contra formam Concil. Trid. sess. 21. de re-
form. c. 2. Flam. Paris. d. tract. de resign. lib. 2. q. 9. n. 36.
& 39. Gonz. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 10. n. 35. Ni-
col. Garc. de benef. p. 2. c. 5. n. 192. cum seqq. & fuit
firmatum in Leodien. Canonicatus S. Ioannis 28. Iu-
nij 1621. coram bona mem. Remboldo, & in Illerden.
Canonicatus 2. Decembris 1624. coram bona mem
Buratto, inter eius impressas dec. 838. n. 13. quod
procedit etiam in resignatione ex causa permutatio- 78
nis, Rot. decis. 614. p. 3. nisi quando quis adeptus
esset pacificam possessionem beneficij permutati,
Gregor. decis. 441. n. 3. Reuerendissimus Coccinus
decis. 317. Buratt. d. decis. 838. n. 13.

Tertiò infertur, quòd si resignans reseruata 79
pensione resignauerit, & pensio non reseruetur,
aut si reseruata sit, in minori tamen summa, quàm
à resignante fuerit præfinita, vel si reseruatio pen-
sionis ex aliqua causa annullari contingat; quia in
his, & similibus casibus nulla erit talis resignatio,
& ius à resignante abdicatum non censetur, ad
tradita per Caputaq. decis. 216. p. 1. Flamin. d. lib.
1. q. 3. n. 82. cum seqq. & n. 117. Seraphin. dec. 21. n. 1.
Buratt. decis. 833. n. 3. Rot. decis. 419. & decis. 699.
num. 4. p. 1. diuers. & decis. 92. n. 5. p. 1. recent. & decis.
4. n. 2. & decis. 432. n. 2 p. 2. recent. & in d. Leodien.
Canonicatus S. Dionysij. Ius enim non abdicatur à 80
resignante non seruatis conditionibus, Flamin.
d. lib. 1. q. 14. n. 7. Hieron. Gabr. cons. 185. nn. 2. cum
seqq lib. 1. Stephan. Gratian. discep. forens. cap. 746.
n. 20. & 21. Rot. in Verdunē Abbatia, 5. Maij 1614.
n. 9. & decis. 833. n. 4. & titulus ac possessio non 81
dicitur dimissa, nisi adimplata conditione, Fla-
min. d. q. 14. num. 10. Nec vbi pensio in parte non 82
subsistit, erit reducibilis ad minorem quantitatem,
quia deficit resignantis consensus, & sic in totum
ipsa

ipsa gratia corruit, & resignans potest regredi ad beneficium resignatum, vt fuit resolutum *in Toletana pensionis*, 28. *Ianuarij*, 1591. *coram Giptio*, & *in Vincentina pensionis*, 21. *Maij* 1610. *coram R.P. Dmeo Pironano*, impressa per Farin. *decis.* 160. *num.*
83 2. *p.* 2. *recent*. Nec refert, quod resignatarius non retineat beneficium ex causa resignationis, si fuerit nulla, sed ex aliis clausulis, de quibus in litteris; qui etiam tunc tenetur stare conditioni pro conseruatione iuris resignantis, cum clausula, *sine alio quouis modo*, vel alia, *adhuc per obitum N*. & similes sint accessoriæ ad resignationem narratam, & sic illa nulla, subreptitia, seu inualida existente, nihil operantur, Pute. *decis.* 267. *lib.* 3. *in correct.* & fuit latè deductum *in Messanen. regressus*, 14. *Ianuarij* 1622. *coram bonæ mem. Vbaldo*.

84 Vnde, si in supplicatione dictum sit pensionem à resignante impositam tertiam partem fructuum non excedere, cum tamen excedat, aut beneficium, super quod pensio constituitur, liberum esse, cùm tamen alia iam esset grauatum, de qua in supplicatione mentio facta non fuit: certum est tales litteras tanquam subreptitias, vitiari, & resignantem ad suum beneficium posse regredi. In eo verò magna est difficultas, an si resignans per aliquot annos pensionem percepisset, possit ex postfacto suum beneficium recuperare, an vero pensio in eo, quod excedit, ad iustam quantitatem reducenda sit? In qua difficultate distinguendum puto inter eum, qui bona fide renunciauit, putans pensionem legitimè constitutam, & inter eum, qui sciens pensionis litteras esse subreptitias, eandem nihilominus per aliquos annos percepisset. Priori casu, neque titulum, neque possessionem renuncians amisit; sed ad suum beneficium liberè redire potest; cùm ius quæsitum non sit ei, in cuius fauorem enunciauit: neque resignans titulum aut possessionem dimittere intendat nisi casu, quo alteri cum effectu acquiratur. In posteriori verò casu titulum non amisit, qui per collationem nulliter factam in resignatarium transire non potuit; amisit tamen possessionem, quam solo animo potuit amittere, & ex tali pensionum perceptione dimisisse creditur, quicquid Flamin. *vbi sup. à n.* 80. aliter inuoluat. Idem, quod de pensione diximus, de reseruatione accessus, regressus, vel de reseruatione omnium fructuum, aut medietatis dictum volumus, quia, si reseruatio iuxta formam à reseruante præfinitam facta non sit, sui beneficij titulum non amisit, cùm consensus conditionalis conditione non impleta perinde sit, acsi præstitus non fuisset; ita resoluit Hier. Gabr. *cons.* 185. *lib.* 1. plures decisiones allegat Flamin. *dict. quæst.* 3. *numero* 78.

85 Quartò infertur resignantem non solùm titulum, sed etiam possessionem retinere, quandiu conditio adimpleta, & beneficium resignatario quæsitum non fuerit, nisi aliunde colligatur possessionem dimittere voluisse, iuxta celebrem doctrinam Nau. *in c. accepta, oppos.* 7. *n.* 23. & 33. *de restit. spoliat.* Vnde colligunt aliqui posse resignantem fructus sui beneficij percipere, quandiu possessio per resignatarium quæsita non fuerit, & ita non à tempore notitiæ, sed à tempore apprehensæ possessionis per resignatarium fructus ad resignantem pertinere, de quo loco disputandum erit.

86 Quintò, & vltimo infertur: procuratorem ad resignandum sub certo modo, & forma constitutum, mandati formam transgredi non posse: quòd si in fauorem alterius, non verò nominati, vel si diuersa forma, aut cum minori pensione resignatio facta sit, nullius erit momenti, neque resignans titulum & possessionem amittit, imò si gratia iuxta supplicationis & mandati formam reformata non fuerit resignans aduersùs resignatarium spolio agere poterit, si beneficij possessionem ingressus sit, cùm mandatum non fuerit iuxta suos fines obseruatum. Colligitur hæc doctrina ex reg. *l. diligenter ff. mandati, cap. cum dilecta, de rescript. cap. cùm olim. de officio deleg.* tradit in specie Seraph *decis.* 265. Bursat. *cons.* 380. *num.* 15. Rebuff. *in praxi. tit. de publiciana. glos. vtim. num.* 32. Flamin. *lib.* 9. *quæst.* 17. *numero* 3. Limitatur tamen doctrina suprapofita, vt non procedat, quando procurator non seruando formam mandati, resignantis conditionem meliorem efficit: verbi gratia si maiorem pensionem eidem reseruari fecerit: tunc enim licet non secundum ver- 87
ba, sed secundùm mentem resignantis eius mandatum obseruatur, vt post alios tenet Flamin. *d. quæst.* 17. *num.* 146. Declaratur tandem prædicta doctrina, vt non procedat in his quæ nunquam, aut saltem difficillimè concedi solent; quia cùm impossibilia reputentur, à mandato reiiciuntur, & pro non appositis habentur, iuxta reg. *l. Iulianus*, §. *constat*, *ff. de legat.* 2. poteritque procurator supplicationem reducere ad eam formam, quæ resignanti fuerit vtilior, si Datarius supplicationem iuxta formam mandati admittere noluit, dummodo constet procuratorem facta omni diligentia obtinere non potuisse, vt tradit Pute. *disp.* 524. *alias* 512. *numero* 2. *lib.* 2. Ex qua declaratione infert Flamin. *dict. quæst.* 17. *num.* 141. quod si datum sit mandatum ad renunciandum beneficium, reseruata certa pensione cum facultate transferendi, & procurator iuxta formam mandati supplicationem porrigat, Datarius verò clausulam transferendi concedere noluit, imò eam à supplicatione casset, vel si mandauit, vt resignatio fiat cum reseruatione omnium fructuum, Datarius autem solùm medietatem concedat, quia in his & similibus casibus resoluit Flamin. validas esse tales renunciationes, & in Romana Curia passim admitti, licèt mandati forma ad vnguem obseruata non sit: quam doctrinam libenter admitterem, quando mandatum rem prope impossibilem contineret, quæ rarò fieri consueuit; non verò si aliquando solita fuit concedi, & nouè à Romano Pont. iustis aliquibus de causis interdicta est, v.g. si Romanus Pontif. qui tunc præest, renunciationes cum reseruatione omnium fructuum admittere soleat & successor tales renunciationes fieri omninò prohibeat: tunc enim non credo posse procuratorem mandati formam immutare, licèt pro eo tempore forma in mandato expressa difficillima videatur; quia non constat eam fuisse mentem resignantis, qui fortasse aliter renunciare non intendit, quàm si omnes fructus sibi reseruentur, prout paucis antè annis fieri consueuerat, in cuius rei confirmationem facit, quia mandatum ad resignandum strictissimè est interpretandum, vt notat Paris. *cons.* 143. *n.* 35. *lib.* 3. Bursat. *cons.* 395. Rebuff. *in praxi, tit. de procurator. ad resignand. constitutis n.* 12.

Solet tamen in proposito controuerti, si quis 88
procuratorem ad resignandum sub certa forma, & conditionibus constituat; procurator autem mandati formam non obseruet, an huiusmodi resignatio sustineri possit, si resignans postea talem resignationem tacitè, aut expresè ratam habuerit? In qua difficultate resoluendum puto non valere prædictam resignationem, quamuis resignans eandem ex postfacto ex variis actibus ratificauerit. Ratio est; quia consensus per procuratorem contra

formam mandati præstiti, nullius est momenti, vt post. Alex.*conſ.* 21.*num.* 4.*lib*...*num.*6.Dec. *conſ.*77. *num.*1.*lib.*1.tradit Burſat. *conſ.* 399. *num.* 11.*lib.* 4. Ratificatio non retrotrahitur, quando actus à principio nullus fuit, ex Bartoli doctrina *in l.obſeruare. ff.de offic.proconſ.*recepta per Alex *conſ.*16.*n.*99. *l.*6. Parıſ.*conſ.*49.*num.*61.*lib.*præcipuè in beneficialibus: in quibus Superioris conſenſus deſideratur, qui in tacita ratificatione non datur: vnde, cùm legitimè Snperioris auctoritas in beneficiorum renunciationibus requiratur, quæ à principio nulliter, in ratificatione verò nullo modò interuenit, rectè fit ratificationem collationis nullæ nullius eſſe momenti, vt docent Guid. *conſ.* 189. Flam.*dict. quæſtio* 17 *numer.*72.Sed ius omne apud reſignantem remanſiſſe, ex doctrina Abb. *in c.cum olim*, 19.*de re iudic.* atque etiam poſſeſſionem, ſi reſignans renunciationem fuiſſe nullam probabiliter ignorabat, quæ doctrina; licèt in ſe dubia videatur per text. *in l. licèt* 56.*ff.de iud.* vbi iudicium per falſum procuratorem nulliter agitatum, accedente dominij conſenſu confirmatur, nobiſcum tamen non pugnat text. ille, cùm ad renunc andum vtriuſque conſenſus renunciantis, ſcilicet, vt legitimi Superioris inſimul requiratur, qui in ſimplici ratihabitione non reperitur. Quare ad prædictam renunciationem ratificandam noua renunciantis, & Pontificis approbatio eſt neceſſaria, quod efficaciùs comprobatur per reg. *Cancel.* 44. iuxta; quam expreſſus, & formalis conſenſus in renunciationibus prærequiritur, qualis non eſt ille, qui in ratificatione reperitur. Ampliatur tandem ſupradicta doctrina, vt procedat, etiamſi in mandato appoſita ſit clauſula, *vt procuratori benè viſum fuerit expedire* quia per eam de ſtylo Curiæ libera poteſtas procuratori circa cauſam principalem data non cenſentur, ſed potiùs circa expeditionem litterarum, ad quam prædicta clauſula reſercuda eſt vt cum Burſat.*d.conſ.* 395. *numero* 25. reſoluunt plures citati à Flamin. *d. quæſt.* 17. *num.*42. Aliter dicendum ſi appoſita ſit clauſ.*modo & forma eidem procuratori bene viſis*, quia hæc ſufficiens eſt ad maiorem, ſeu minorem conſtituendum, dummodo penſio reſignanti non alteri reſeruetur, vt multis confirmat Flamin.*vbi ſup. num.*82. Illud in hac materia ſingulare, & ſcitu digniſſimum exiſtimo, reſignationem, ſcilicet, fieri non poſſe ad fauorem procuratorum ad reſignandum conſtitutorum, qui mandatum acceptarunt, ſecus ſi non acceptarunt: quia, ſi in vno mandato plures fuerint conſtituti procuratores, qui illud acceptauit, poterit reſignare ad fauoré alterius comprocuratoris, qui non acceptauit, cùm tunc ille reputetur extraneus: ita Rota *in Romana Canonicatus S. Mariæ in lata via*, 29. *May* 1624. *coram bona mem. Buratto* inter eius impreſſas *deciſ.*797 *n.*1.

§. II.

Quibus ex cauſis renunciationes beneficiorum validè fiant.

89 EX certis cauſis poteſt quiſquam Prælatus Eccleſiam ſuam cum Superioris licentia renunciando dimittere, vt habetur *in c.niſi cùm pridem*, vbi gloſ. & Doctores *de renunciat.* quæ quidem ſolent his verbis comprehendi:

Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis,
Quem mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit.

& hæ quidem cauſæ ad duas præcipuas rediguntur, ſcilicet, ad vtilitatem Eccleſiæ, & ad ſalutem propriam; vt dicitur *in cap quidam eodem tit.*

Debilis intelligitur tali infirmare, vel impotentia, 90
qua redditur ab officij executione inutilis, aut valde difficilis, *d.c.niſi cum pridem*, ibi *alia vero cauſa eſt debilitas corporis*, &c. Gig. *de reſidentia Epiſc. cap.*17.*num.*12.Fuſc.*de viſit.lib.*2.*c.*28.*num.*3. Flam. *de reſign. benef.lib.*6. *quæſt.*3.*num.* 13.*cum ſeqq.* aut ſi non poteſt abſque mortis periculo in loco Eccleſiæ ſuæ permanere *cap. ad ſupplicationem, eod. tit. de renunciat.* Ei verò, qui eſt ſenio confectus, ſi nihilominus ſit Eccleſiæ vtilis, non datur renunciandi facultas, ſed potius ei coadiutor adiungitur: *c.* 1.*eod. tit.* Senectus autem, quæ Prælatum impotentem red- 91
dit ad exequendum officium paſtorale, Iudicis, hoc eſt Summi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch. *de arbitr. caſu* 45.*n.*3. Maſcard. *de probat.concl.*1295. *num.*8.Flam.*d.q.*3.*n.*56.& *q.*6.*n.* 5. *cum ſeqq.* Marc. Anton. Genuenſ. *c.* 53. *n.* 1. Rendina *in prompt.recept.ſent.tom.* 1.*prope fin.in Miſcel.n.*4.

Ignarus intelligitur, qui ex defectu ſcientiæ ita 92
eſt Eccleſiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria, *d.c.niſi cum pridem. ibi, pro defectu quoque ſcientiæ*, Gig. *d.c.* 17.*numer.* 13. Fuſc.*d.c.*28.*n.*4.*verſ. ex defectu.* Flam.*d.quæſt.*3.*à n.* 67.vbi *n.*83. ampliat, vt propter defectum ſcientiæ non ſolùm ſit concedenda licentia Prælato petenti & volenti renunciare, ſed etiamſi non petat, poterit, compelli, vt renunciet, & *n.* 84. interpretatur verbum, *poteſt* de quo *in d.c.niſi cùm pridem*, id eſt, debet; aliquando tam ardens in homine charitas eſſe poteſt, vt ſcientiæ defectum ſupplere valeat *d.c.niſi cum pridem.* ibi, *& ideò imperfectum ſcientiæ*, &c. vt de Macedonio, & Ant. Anachoretis cuiuſuis diſciplinæ in expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salzed. *ad Bernard. in pract.c.*21.*lit.A in fine, verſ. aliquando*, Maiol.*de irregul.lib.*1.*c.*32.*n.*4.*cum ſeqq.* Flam.*d.q.*3.*nu.* 112.*cum ſeqq.* Bellet.*diſquiſit.cleric.p.*1.*tit.de diſciplina clericali.*§.4.*n.* 37. Sed hoc caſu quoque datur coadiutor ſecundùm ea, quæ *ſup.lib.*1.*c. de Vicario, & Coadiutor.* oſtendimus.

Malè conſcius intelligitur, qui, propter, crimen 93
admiſſum, ex quo non fuit priuatus, petit renunciare, eò quòd propterea officij ſui executio impedimentum aliquod videatur habere, *d.c.niſi cùm pridem*, ibi, *propter conſcientiam enim criminis*, &c. vbi Abb.*n.*3. Redoan.*de ſimon.p.*2.*c.*13.*n.* 11. Gig.*d.c.* 17. *n.* 12. Fuſc.*d.c.*28.*n.*2. *verſ. & de primo.* Flam. *d.q.* 3. *num.* 8.vbi hoc intelligit eo tantùm caſu, quando committit crimen, quod poſt peractam pœnitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gloſ. *verbo, ſed dumtaxat, verſ. quæ ergo, cap. niſi cum pridem.* & Innoc.*n.*2.& 3.ac Abb.*n.*7.

Irregularis eadem ratione poteſt facilè renun- 94
ciare *d.c.niſi cùm pridem*, ibi *perſona verò irregularitas*, &c. Guid.*d.c.* 17.*num.* 20. Fuſc.*d.cap.*28. *num.* 7. Flamin.*d q.*3.*num.*176.vbi *n.* 177.ſubdit, quod ſtante huiuſmodi irregularitate Prælatus cogi poteſt renuntiare.

Quem mala plebs odit, aut populus, quem regit, 95
ſi tam duræ ceruicis exiſtat, aut adeò moribus ipſius Prælati aduerſarius, vt in eis quicquam ampliùs proficere non valeat, poteſt cedendi licentiam petere, *d.c.niſi cùm pridem*, ibi, *propter malitiam autem plebis*, &c. vbi Hoſt. *numero* 4. & Abb. *numero* 10. Guid.*d cap.* 17. *numero* 18. Rebuff. *in praxi benefic. t* 1.*de reſignat expreſſa.* Fuſc *d.cap.*28.*num.*5. Flamin. *d.q* 3.*à numero* 117. nam & Appoſtoli Iudæis aduerſantibus diſceſſerunt, & ad gentes ſe conuerterunt. *Actor.*13.

Dans

Daus scandala etiam cedere facilè potest; vt scilicet, scandala euitentur, quibus aliter prouidere non potest *d.cap.nisi cùm pridem*, ibi, *prograui quoque scandalo*, S.Thom. 2.2.q. 185.*art.4.vers. respondeo:* Roman.*sing.*794. *incip. An Episcopus*, Marsil. *sing.*634.*n.*2. Cou. *in reg.peccatum part.* 1. *in initio*, Franc.Marc.*Delphin. decis.* 944.*num.*1.*p.*1.Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesia existent.lib.*9.*c.*3.*num.*8.Bellet.*disquisit cleric.p.*1.*tit. de discipl.cleric.*§. 15.*nu.*19.vbi Ampliat,etiam si ipse non sit in culpa scandali, Gig. *d. cap.* 17. Fusc. *d. cap.*28.*numero* 6.Maiol.*de irregular.lib.*1.*cap.*2.*num.* 4.*& cap.*13.*num.*7.Flamin.*d. quæst.*3. *num.* 153. vbi *n.*176. declarat; vt quoties cogitur Prælatus renunciare ob scandalum, ei sit danda compensa,aut contracambium redditunm, vt possit viuere,& non habeat mendicare.

97 Cæterùm laboris vitandi gratia, vel ambitus, aut auaritiæ causa, aut alia minùs legitima causa renunciare volens, non est audiendus,*cap.sicut vir*, *& per tot.*7. *quæst.*1 *d.cap.nisi cùm pridem.*§.*Verum*,Flamin. *dict. quæst.* 3.*a num.* 216. nec ratione inspirationis vel humilitatis,*d.c.nisi vers.sed dices*,Flamin.*d.q.*3. *à num.*227.

98 Causæ verò,propter quas Episcopi,& alij facultatem habentes, simplices vt suprà beneficiorum resignationes recipere,& admittere pussunt,referuntur *in Constit.*58. Pij V. incip. *Quanta Ecclesia sub dat, Kalend. Aprilis*, 1568. quam referunt Quarant. *in su sum Bullarij. verb. beneficiorum resignationes*, Flamin.*de resignat.lib.*5.*quæst.*6.*numero* 2.Vgolin.*de officio Episcopi,cap.*50.§. 18. *n.*3.& de ea meminit Io. Anton. Nouar. *in sum.Bullar.tit. de benefic. resignat. & permutat.* cuius particula quoad hoc propositum sic habet.

99 *Post hæc Episcopi,& alij facultatem habentes eorum dūtaxat renunciationes recipere & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij censurisque Ecclesiasticis irretiti,aut nequeant,aut non debeant ecclesiæ,vel beneficio inseruire, seu qui vnum,aliud, vel plura beneficia obtinuerint,vel quos ad aliud contigerit promoueri, Religionem quoque ingressuri vel matrimonium contracturi,si statim postea id re ipsa exequantur; denique cùm quis ex aliis casibus acciderit,qui Constitutione fel.record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur,qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi,sed neque horum vllus sacro Ordenti mancipatus,nisi religionem ingressurus valeat vllo modo beneficium,vel officium ecclesiasticum resignare,nisi alius de ei sit,quo in vita possit commodè sustentari. Ad hæc beneficiorum & officiorum permutationes admittere,quæ Canonicis sanctionibus & Apostolicis Constitutionibus permittuntur. Caueant autem episcopi,& alij prædicti,itemque omnes electores,præsentatores,& patroni tam ecclesiastici quam laici, quicunque sint(non verbo quidem,nutu, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis,& officiis successores ab ipsis resignātibus,aut alias eorum significatione,vel hortatu designentur,aut de his assumendis promissio inter eos,vel etiam intertio qualiscunque intercedat. Cæterùm præcipimus, atque interdicimus,ne ipsi Episcopi aut alij collateros de beneficiis & officiis resignandis prædictis,aut suis,aut admittentium consanguineis, affinibus,vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarū in extraneos collationum audeant prouidere: quod si secus, etiam quicquid præter,vel contra formam prædictorum fuerit a quocunque temerè attentatum,id totum ex nunc vires,& effectum decernimus non habere:qui verò contra fecerint, vt in eo, quo deliquerint, puniantur,à beneficiorum,& officiorum collatione, nec non electione,præsentatione,confirmatione,& institutione,prout cuique competierit,tandiu suspensi remaneāt, donec remissionem a Romano Pontifice meruerint obtinere;& qui talia beneficia, seu officia receperint; eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos,qui sic suspensi conferre;eligere;præsentare, confirfirmare,vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas,quo verò ad Capitula,& Conuentus à diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quam ipse Romanus Pontifex, siue absolutionis,siue relaxationis gratia(excepto mortis articula)valeat impartiri, prohibitione,& litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris non obstantibus,&c.*

100 *Senio confecti.* Qui autem tales dicantur, remittitur Iudicis arbitrio, considerata personarum qualitate propter complexionum diuersitatem, Menoch.*de arbit.casu*59.*n.*3.Flamin.*l.*5.*q.*6.*n.*8.Prosper de Augustino *in addit. ad sum. Bullarij,verb.beneficiorum resignationes,in princ.*Marc.Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc.Neapol.c.*53.*nu.* 1.*in nona edit.* Nouar.*d.tit. de benef.resign.n.*2.*in princip.*

101 *Valetudinarij* Infirmitas igitur est causa legitima ad resignandum beneficium,Flam.*d q* 6, *num.* 9. Prosper de Augustin.*vbi suprà vers.secunda.* Valetudinarij qui dicantur, etiam Iudicis arbitrio relinquitur Menohc. *d.casu* 60. Marc. Anton. Genuens. *d.c.*53.*vers. aut valetudinarij*,Nouar.*d. num.*2. *vers. secunda est infirmitas.*

102 *Corpore impediti.* Si impedimentum sit tale, vt non possit prestar id, ad quod tenetur, vel aliàs ipsi Ordinario videretur esse sufficiens, Proper de Augustino *dict.loco vers.tertia.* Ioan. Anton.Nouar. *dict.num.*2.*vers.tertia*, Marc. Anton. *d.cap.* 53. Flamin.*dict.quæst.* 6. *nu.*31.*&* 32.vbi à *num.*36,exemplificat in octo morborum generibus,videlicet,in leproso, in scabioso,in hercuteo,in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, producente vlcera per corpus,in habente tremulas, vel chiragram continuam.

103 *Vel vitiati.* Flam.*d q.*6. Prosp.de Augustino.*vbi sup. vers.quarto*,Nouar.*d.n.* 2.*vers.sexta* vbi exemplificāt in sex corporis deformitatibus, scilicet, in cæco, in claudo,in habēte manū mutilam,vel articulatas manus ad vtendum inefficaces, in habente crus penitus abscissum, aut adeò contractum, vt ligneo pede sit opus, in gibboso, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabili.

104 *Crimini obnoxij.* Quia crimina committentes faciliùs ad resignanda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem Iura conueniant, Fusc.*d. cap.* 28.*numero* 25.Flām.*dict.quæst.* 6.*numero* 57.Nouar. *dict.numero* 2.*vers. quinta*,Prosp. de Augustino *dict. loco vers. quinta*, qui exemplificat in casibus,in quibus ob crimen commissum venerit beneficio priuandus,videlicet in homicida, in simoniaco, in adultero,in concubinario,qui post admonitionem non resipiscit,in sustinente excommunicationem per annū, in periuro,& in blasphemo. Huiusmodi criminosi inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, imò & pendente appellatione à sententia priuationis, simpliciter possunt beneficiis coram ordinario renunciare, modò fiat mentio criminis,& processus incepti,nisi crimen illud renunciantem indignum redderet. Flamin.*dict. libro* 3. *quæstio* 16. *numero* 23. Prosper de Augustino *loco proximè citato.* Marcus Anton. Genuens. *cap.*53.*in annot.*

105 *Censurisque Ecclesiasticis irretiti.* Ita Fusc.*d.c.*28. *n.*14.

num. 14. Flamin. d. q. 6. n. 67. Prosper de Augustinò d. loco, vers. sexta. Marc. Anton. Genuens. d. c. 53. Nouar. d. num. 2. vers. quarta, & hæc censura diuiditur in excommunicationem, suspensionem, & interdictum, c. querenti, de verbor. signific. vbi diximus; & in tr. de appell. verb. vtriusque iuris significat. appel..

206 *Aut nequeunt, aut non debent Ecclesia, vel beneficio inseruire* Referunt Flamin. dict. quæst. 6. numero 91. Prosper de Augustino dict. loco, vers. septima. Nouar. d. numer. 2. vers. octaua, qui exemplificant quoad primam partem in Clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto: quoad secundam partem, de illis, scilicet, qui etsi possint, non tamen debent Ecclesiæ, vel beneficio deseruire, exemplificant in Clerico turpiter, & scandalosè viuente, in lunatico, in patiente stomachi languorem, & sic vomitum, in illiterato, & habente morbum caducum.

107 *Seu, qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia,* referunt Flamin. d. q. 6. à num. 108. Prosper de Augustino dicto loco, vers. octaua, Nouar. dict. n. 2. vers. nona, iuxta ea quæ dixi supr. hoc l. 13. de collat. vers. 24.

108 *Vel quos ad aliud contigerit promoueri* Referunt. Flamin. d. quæst. 6. num. 157. cum seqq. Prosper de Augustino dicto loco, vers. nona, quia talis resignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quàm necessitate, iuxta text. in cap. de multa, de prabend. & in Extrauag. Execrabilis, vers. qui verò deinceps, eodem titulo, inter commun.

109 *Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim ipsa id exequantur.* Referunt Fusc. d. capit. 28. numero 18. Flamin. dict. quæst. 6. à. numero 163. Nouar. d. tom. 2. vers. decima, Prosper de August. dict. loce vers. decima; qui vnam differentiam constituunt inter Religionem ingredientes, & matrimonium contrahentes: quia, si Ordinarius admisit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præsenti potest conferre illud beneficium: si verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, statim non potest conferre illud beneficium, sed debet expectare per annum, iuxta quem potest exire.

110 *Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi.* Referunt. Fusc. dict. capit. 28. numero 8. Flamin. dict. quæst. 6. numero 169. Prosper de Augustino d. loco. vers. vndecima. Marc. Anton. Genuens. d. c. 53. numero 4. Oriuntur autem capitales inimicitiæ ex lite super omnibus bonis, vel maiori illorum parte, ex criminali accusatione, vel si moueatur quæstio status, vt latè resoluunt per me citati de officio & potest. Episcopi, p. 2. alleg. 41. n. 11. cum seqq.

111 *Sed nec horum vllus*, &c. Ex his verbis colligitur maximè debre obseruare Episcopos, vt coram eis renunciantes, si sint in Sacris constituti, habeant aliunde, vnde viuere, & vitam commodè sustentare Possint. Prohibet quoque Trid. Conc. sess. 21. de reform. capit. secundo, ne beneficium, ad cuius titulum quisquam promotus fuerit, ipse resignare valeat, nisi facta mentione, quòd fuerit ad illius titulum promotus, quo quidem casu minimè tunc erit dimittenda ista resignatio, nisi constito, quòd aliunde viuere cōmodè possit ipse renũciãs, & aliter factam resignationem irritam esse decernit Ita Flam. dict. libro secundo, quæstione 6. numero 36. & 39. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. decis. 314. in 1. edit. aliàs resol. 272. num. 1. in fine, & num. 2. in 2. edit. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 10. num. 34. Nicol. Garc. de benefic p. 2. cap. 217. vbi num. 214. subdit, etiam in foro conscientiæ nullam esse, Campan. in diuers. iur. Canon. rub. 8. cap. 6. n. 2. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ l. 2. tit. 8. lib. 1. de patrimon. n. 21. vbi n. 22. cum Garc. vbi suprà n. 193. in S. Congregatione Concilij fuisse decisum pro forma traditum esse, vt resignans teneatur facere mentionem se ad titulum beneficij resignati fuisse promotum, adeo quod per æquipollens adimpleri non possit, quod etiam fuit resolutum in Rota in vna Leodien. Canonicatus Sancti Ioannis 28. Iunij 1621. coram bona memoria Remboldo.

Cæterùm præcimus, &c. Collige ex his verbis 112
Ordinarios admittentes beneficiorum resignationes ex dictis causis, non debere illa beneficia conferre suis; aut admittentium consanguineis, & affinibus, vel familiaribus, etiam per circuitum quia si hoc facerent, hæc resignatio præsumeretur tacitè & indirectè facta ad fauorem, quæ coram eis fieri non potest. Ita Flamin. dict. libro 5. capit. 6. numero 180. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 37. diffic. 32. num. secundo, Filliuc tom. tertio tract. 45. c. 8. numer. 29. Sanch. in opusc. moral. libro secundo, cap. tertio dub. 36. numer. 24. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. secunda, capit. tertio, numero 69. Prosper de Augustino dict. loco, post vndecimam causam, vers. & quare, me citato Nouar. dict. loco numero 22. vbi n. 23. cum Ricc. decis. 40. p. 4. dicit hanc probibitionem non esse extendendam ad aliàs vacationes, & numer. 24 cum eodem Ricc. p. 3. decis. 81. limitat in benef. iurispatronatus, & in parte non videri huiusmodi Constitutionem in Hispania seruari, sed esse ab ea supplicatum, asserit Nicol. Garc. de benef. p. 11. cap. 3. numer. 270. Castro Palao tom. 2. tract. 13. disp. 6. puncto 2. §. 1. num. 7. Alphons. Moscos. in sum. tract. 15. c. 10. n. 2. Diana moral. resolut. p. 5. tract. 14. resolut. 26. Pœnæ autem contra Ordinarios talia attentantes pronuntiur in d. constit. vers. Qui verò contra fecerint; quas quidem incurrunt licèt eas ignorauerint, vt aduertunt Flamin. d. q. 6. n. 221. Nicol. Garc. d. p. 11. c. 3. n. 271. Prosper de Augustino d. loco, post vndecimam causam, vers. & quid Ordinarij, Non tamen per solam admissionem resignationis, sed ita demum si fuerit sequuta collatio, Triuisan. decis. 7. p. 2. Nouar. d. tit. de benef. resign. nu. 21. vbi numero 22. addit pœnam prædictam non incurri quando resignatur beneficium ad effectum vniendi fabricæ Ecclesiæ.

Restat nunc, videamus, quando, & intra quod 113
tempus reiectio, vel admissio resignationis factæ in manibus Ordinarij debeat ab ipso Ordinario fieri, & à prouiso publicari: in quo adest expressa dispositio in Constit. Gregorij XIII. de publicandis resign. incip. Humano vix iudicio. in hæc verba. *De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorũ collatorum etiam Cardinalium, etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apostolica Sede habentium, ac Legatorũ etiã de latere, & Delegatorum etiã specialiũ eiusdẽ Sedis extra Romanam Curiã resignari, etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersũ admissionis, vel reiectionis resignationis huiusmodi, & si per eos faciẽda erit, prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas Sãctiones omninò absoluant, & qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi facta prouisionis illã publicet, & possessionẽ beneficij capiat modo, & forma supradictis; alioquin illis elapsis nulla sit eius prouisio, & beneficiũ vacare cẽseatur eo ipso, Ordinarijque, & alij prædicti, qui hæc, vti eis proscribitur, non perfecerint, eo casu, potestate disponendi de ipsis beneficiis sint ea vice priuati, eorum dispositio, eo ipso ad Sedem Apostolicam deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede dũtaxat, modo, & forma prædictis concedatur.* huius Constit. meminit Nouar. in sum Bullar. tit. de beneficior. resignator. possessione intra certum tempus capiendi; licet enim de iure Canonico nullum tempus

sit

sit præferam ad capiendam possessionem beneficiorum, nihilominus à Sanctissimo Gregorio X I I I. fuit sancitum collationem, seu priuationem beneficij resignati in manibus Ordinarij esse faciendam intra mensem, & quod ille, qui de eo prouisus fuerit intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet, & possessionem beneficij capiat, quibus elapsis nulla est eius prouisio, & beneficium vacare censetur ipso iure, & ad sanctam Sedem Apost. deuolutum existit: quod quidem tempus vnius mensis ad prouisionem faciendam non currit, nisi à die scientiæ factæ resignationis Nouar. *d. loco num.* 3. *& num.* 6. resoluit menti dictæ Constitutionis satisfactum si non fuisset possessio capta ob metum, & vim ipsi prouiso illatam, putà quia in loco beneficij adstitissent viri armati & *num.* 28. post Coccin *decis.* 147. subdit non suffragari ad pœnam euadendam possessionem captam per procuratorem resignatarij absque speciali mandato. Hinc ex dicta Constitut. colligit Flamin. *de resignat. lib.* 11. *quæst.* 2. *num.* 6. quòd in resignationibus quæ fiunt extra Curiam, ij, coram quibus fiunt, debent admittere vel reiicere illas renunciationes intra mensem, & intra eundem conferre beneficia illa vacantia per resignationem, si eam admiserint, subdens, quòd hoc non fuerat consideratum per reg. Cancellariæ, nec per supradictam constitutionem Pij V. & quod optima ratione videtur positum, ne fiat fraus & sic notat quòd restringitur tempus, vt conferat intra mensem, idem annuit *eodem lib.* 11. *quæst.* 5. *num.* 4. 10. *&* 13. referunt, & sequuntur Nicol. Garc *de benef. part.* 11. *cap.* 3. *numero* 205. *&* 357. Ioan. à Cochier *in reg. de publicand resignat. num.* 15. *vers. sed hoc interest.* vbi dicit, quòd Ordinariis locorum, vel Legatis de Latere, in quorum manibus fit resignatio beneficij, præscribitur spatium vnius mensis, vt admittant, reiiciant, & conferant, & prouisus debeat publicare, &c. Verùm, quoad tempus conferendi, horum resolutio non videtur tuta: nam particula, &, *in d. constit.* Gregorij X I I I. disiungit ac proinde orationem separatam facit, quasi dicat. quod negotium prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas & alias Canonicas sanctiones omninò absoluant, & sic collationis tempus regulari debet iuxta dispositionem Iuris communis *in can. nulla* 2. *de concess. prebendæ* sola enim admissio, & reiectio, in quibus cadere posset fraus, censentur restrictæ, & limitatæ ad mensem: de prouisione enim id nequaquam dici potest, vt ex sequenti exemplo apparet: nam, cùm certum sit, attenta dispositione Concilij Trid. *sess.* 14. *de reform. cap.* 18. concursum in Parochialibus etiam vacantibus per resignationem esse faciendum, & per *Constit.* Pij V. *incipit. In conferendis.* ad conferendum semestre sit concessum, nec fuerit huic Constit. per supradictam Gregorij derogatum, videbatur contrarietatem implicare, si intra mensem facienda esset collatio huiusmodi Parochialis præcedente concursu, vt aduertit Massobr. *in sua praxi habendi concursum, requisit.* 7. *dub.* 1. *secundum Romanam impress.*

114 Vt igitur resignatio beneficij fieri possit & valida existat, adeò vt per eam vacare beneficium intelligatur, & liberè possit alteri conferri requiritur primò potestas, seu facultas renunciandi, quæ non facilè, aut ex quacunque causa sed tantùm ex his, quas vidimus, causis est concedenda.

115 Secundò requiritur, quòd resignatio fiat liberè & purè sine aliqua pactione, aut conditione, vel modo, aliàs simoniaca est & nulla, *cap. cum pridem. cap. fin. de pactis, c. super nos, de simon.* Flamin. *lib.* 14. *q.* 3. *n.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 3. *ex n.* 145. & suprà latè egimus.

Tertiò requiritur, vt resignatio fiat sponte, alioquin facta coactè, vel per metum nulli erit, ac inualida, *cap. Abbas, cap. ad audientiam. de his, quæ vi, metusve causa fiunt*, Rebuff. *in praxi benefic. tit. de resignat. metu extorta, & tit. de vi in resignat. adhibita*, Coras. *de benefic. part.* 1. *cap.* 8. *num.* 10. *&* 11. Flamin. *lib.* 13. *quæst.* 1. *&* 2. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 146. *vers.* 1. Nicol. Garc. *d. part.* 3. *à num.* 1. hoc est, venit rescindenda, *d. cap. Abbas*, ibi, *debent in irritum reuocari*, Fortun. Garc. *de vltimo fine. illat.* 1. *num.* 290. Nau. *in cap. accepta, opposit.* 5. *num.* 11. *de restit. spoliat.* Flamin. *d. lib.* 13. *q.* 2. *in princip.* Valer. Reginadus *d. tract.* 3. *num.* 333. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 27. *q.* 2. Actus enim gesti ob metum regulariter veniunt rescindendi, Sebast. Medic. *de casibus fort p.* 1. *q.* 7. *n.* 62. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 4. *n. vnic. ad fin casu* 6. Gregor. Lop. *l.* 56. *verb. desfecho, tit.* 5. *part.* 5. Menoch. *cons.* 2. *n.* 17. Seraphin *de priuileg. iuram. priuileg.* 110. *in princip.* Sayr. *in claui regia, lib* 2. *cap.* 2. *n.* 10. Farin. *fragm. crimin. p.* 1. *lit. M. n.* 25. Sanch. *de matr. lib.* 4. *dub.* 8. *n.* 4. Gutier. *eod. tract. cap.* 76. *à num.* 2. 116

117 *(at "Actus enim gesti ob metum regu-")*

Quartò quòd fiat in manibus legitimi Superioris, qui sit persona ecclesiastica, vt suprà diximus ex *num.* 7. Vnde in manibus laici non potest beneficiorum renunciatio fieri, alioquin resignatio est irrita, *cap. ad aures, cap. quod in dubiis, de renunciat.* Flamin. *de resignat. lib.* 7. *q.* 9. *ex n.* 8. 118

Notandum est autem, quòd qui renunciandi facultatem cum instantia petiit, & obtinuit, renunciare omninò compellitur; quia id aut propter commodum Ecclesiæ suæ, aut propter salutem suam præsumitur petiisse, *cap. quidam, de renunc.* Cassad. *decis.* 1. *num.* 3. *& decis.* 2. *num.* 7. *de renunciat.* Mandos. *in reg. de infirmis resign. q.* 9. *num.* 4. Maiol. *de irregular. lib.* 3. *cap.* 6. Fulc. *de visitat. lib.* 1. *c.* 28. *n.* 1. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 328. *vers. aduerte.* Flamin. *de resignat. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 48. *cum seqq.* vbi *n.* 59. asserit procedere nedum in simplici beneficiato, sed in habente Dignitatem ecclesiasticam, etiam Episcopalem, & *num.* 62. ampliat, siue fuerit petita & habita licentia à Papa, siue etiam ab aliis inferioribus Ordinariis, *& num.* 63. siue fuerit hæc licentia petita & obtenta per se, siue per alios, de mandato tamen, & ad instantiam beneficiatorum: & *à num.* 67. attestatur decisionem *d. cap. quidem*, hodie non procedere in beneficiis inferioribus, & Dignitatibus, quæ expediuntur extra Consistorium, quia in his licita est pœnitentia post petitam & obtentam licentiam renunciandi, donec consensus fuerit extensus in Camera, vel in Cancellaria, & *à n.* 68. refert procedere etiam hodie in Episcopis, qui si petierint, & obtinuerint licentiam, possunt postea cogi resignare. 119

Item notandum est, quod resignationes reciprocæ inter illegitimos filios Clericorum, & ipsos parentes, vt, scilicet, alter alterius beneficium consequatur, nulllus momenti existere decreuit Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. capit.* 15. quin potiùs in fraudem sacrorum Canonum, & illius decreti factas vult censeri, ac propterea ipsis Clericorum filiis nullatenus suffragentur, Nauar. *cons.* 5. *in antiq.* aliàs *cons.* 10. *in nouis. de renunciat.* Sayr. *in floribus decis. sub eod. tit. decis.*..... Flamin. *de resignat. libro* 14. *quæst.* 9. quod quidem Concilij decretum disposuit tantùm circa reciprocas resignationes post ipsum Concilium in fauorem filiorum faciendas, Armend. *in* 120

addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 2. tit. 10. de filiis, Presbyt num. 43.

121 Præterea notandum, quòd potest quisquam non solùm per se ipsum, verùm etiam per procuratorem vnum, vel plures coniunctim, vel diuisim Clericum, vel laicum, beneficio renunciare, *c. 1. de procurator. in 6.* Flamin. *de resignat. lib. 9. quæst. 3. ex num. 19.*
122 Præsens tamen in Curia personaliter præstare debet consensum, ideóque non poterit constituere procuratorem, Flam. *lib. 8. quæst. 8. n. 22.* quamuis sit con-
123 stitutus in magna dignitate etiam Cardinalatus Vnde videmus Cardinales, quando resignant præstare consensum per schedulam, quam mittunt Notariis, vel ipsi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum consensum, vt tradit Nau. *in d. c. accepta, opposit. 7. n. 27. de restit. spol.* aliter verò fit in Camera: quando præstatur ibi consensus Notarij Cameræ admittunt procuratores etiam præscutium, Flamin. *d. lib. 9. q. 12. & lib. 8. q. 8. n. 23.*

114 Denique notandum, quòd, licet ad effectum perficiendæ resignationis requiratur consensus resignantis vel cedentis, sunt tamen aliqua beneficia quæ aliorum adhuc requirunt consensum pro validitate resignationis, vt sunt beneficia iuris patronatus, in quibus requiritur vltra consensum resignantis, & admissionem Papæ, etiam patroni, siue laici; siue Clerici, Roch. de Curte *in tractat. de iurepatron. verb. honorificum, col. 3.* Couar. *pract. cap. 36. num. 9.* Flamin. *d. lib. 8. quæst. 10. num. 4. & 5.* vbi scribit, quòd huiusmodi consensus potest præstari ante prouisionem, in prouisione, & post prouisionem. Secundò beneficia electiua, in quibus debent consentire ij, qui ius eligendi habent, Zabarell. *in Clem. vnic. n. 18. de renunc.* Flam. *d. q. 10. n. 11.* Tertiò, beneficia, quæ sunt ad nominationem alicuius Cardinalis: nam in his consensum ipsius requiri scribit idem Flamin. *d. q. 10. num. 4.* sed in aliis beneficiis, quæ non sunt ad nominationem Cardinalium, non requiritur eorum consensus, si illa per eorum familiares resignentur, vt tenet idem Flamin. *dict. quæstio 10. numero 2.* De his omnibus latiùs infrà ex *num. 142.*

§. III.

Quæ beneficia resignari possint.

125 OMnia beneficia, quantumuis maiora, renunciari posse colligitur ex generalitate text. *in cap. admonet.* ibi, *vniuersis personis sui, &c. de renunc. & in cap. 1. eodem. tit. lib. 6.* notant. Burg. *in cap. ex part. num. 12. de rescript.* Boër. *decis. 105. num. 4.* Bellam. *in tractat. de permut. benefic. 3. p. in princip. n. 3.* & alij, quos refert, & sequitur Flamin. *de resignat. lib. 2. quæst. 1. num. 1.* adducentes pro fundamento huius conclusionis vulgare illud principium, quo docemur vnunquemque fauori suo, tam in temporalibus, quàm in spiritualibus renunciare posse, *l. pen. C. de pactis, can. quam periculosum, 7. quæst. 1.* quod licet in se verum sit, beneficiis tamen ecclesiasticis non rectè adaptatur, quorũ resignatio, non ex mera cedentis voluntate; sed ex legitima causa à Superiore admissa dependet, *capit. 1. cap. nisi cum pridem, de renunciat.* Vnde patrimonialia beneficia, & Ecclesiæ non numeratæ, & etiam illa, quæ cadunt sub consuetudine operandi, ac Hospitalia in titulum collata resignari possunt, vt tradit Viuian. *in praxi iurispatr. lib. 13. cap. 10. ex num. 32.* & etiam Summus ipse Pontificatus, vt suprà diximus *lib. 1. cap. 2. num. 211.* vbi etiam *num. 212.* latè egimus, an deberet apud aliquem huiusmodi resignatio Summi Pontificatus fieri, cùm non detur Superior, qui illam possit acceptare?

Amplia primò, vt procedat etiamsi resignans se- 126
nex sit vt post Archid. *in can. nihil 7. quæst. 1.* resoluit. Mandos. *in reg. de infirmis, quæst. 4. num. 7.* Flam. *lib 3. quæst. 17. à num 1.* licèt talis renunciatio difficiliùs admittatur ex Rouill. *in tr. de iust. p. 1. cap. 14. num. 2.*

Amplia secundò, in infirmis etiam morti vicinis 127
quibus Iure communi attento licitum est beneficia resignare, vt colligitur ex *can. quamuis, 7. quæstio 1.* consuluit Dec. *cons. 224.* Roman. *cons. 342.* Mandos. *d. quæst. 4. num. 7.* idque duobus potissimùm fundamentis suaderi potest: primò, quia legitimi actus infirmis non denegantur: vnde testamentum condere, matrimonium contrahere, testimonium dicere, & similes actus sibi non prohibitos specialiter efficere possunt: de testamento est tex. *in l. 2. ff. de testam. l. iubemus. C. eod.* in matrimonio probat text. *in c. 2. vers. leprosi autem,* vbi Abb. & Doct. *de coniug. lepros.* fatetur Communem Alex. *in l. si quis posthumos. ff. de lib. & posth.* de testimonio agit text. *in cap. quoniam frequenter, vers. nisi fortè, vt lite non contest.* Secundum fundamentum colligo ex *cap. nisi cùm pridem, vers. alia verò causa, de renunciat.* vbi inter alias causa, ob quas beneficiarius resignare potest, connumeratur infirmitas, per quam ægrotus impotens redditur ad pastorale munus exercendum; planè quo quis morti magis vicinior est, eò magis impotens efficitur ad suum munus subeundum: igitur ægrotus etiam morti propinquus beneficium re-
nunciare potest. Dixi, *Iure communi attento,* vt osten- 128
derem contrarium hodie practicari per *reg. Cancellariæ, de infirmis resignantibus,* qua cauetur, quòd si quis in infirmitate constitutus, siue simpliciter, siue ex causa permutationis, beneficium resignauit, & postea infra viginti dies à die præstiti consensus computandos de ipsa infirmitate decesserit, si beneficium per talem resignationem conferatur, collatio nulla sit, & beneficium per obitum vacare censeatur: quam regulam, à Bonifacio VIII. priùs conditam, deinde à cæteris Pontificibus confirmatam, & in multis additam ostendit Ludouic. Gom. *in præfat. eiusdem reg. num. 8.* Flam. *lib. 12. in princip. à num. 2.* eiusque varias rationes congerunt Dec. *cons. 224. num. 2.* Mandos. *in eadem reg. quæst. 1. num. 3. q. 13. n. 12.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de infirm. resignat. gl. 1. n. 2.* Prima ratio fuit, ad euitandas fraudes; quæ Ordinariis collatoribus, & habentibus expectatiuas fieri poterant, si infirmis licitum esset beneficia sua vsque ad extremam diem renunciare, vt colligitur ex *cap. 2. de renunc. lib. 6.* ex quo regulam hanc fuisse deductam putauit Ioan. Andr. *in cap. vlti. de collus. detegen.* Selu. *de benef. part. 1. quæst. 18.* Cassad. *dec. 32. à num. 5.* & alij quos refert Flamin. *d. lib. 12. quæst. 1. num. 3.* quod mihi efficaciter non probatur, quia *in d. cap. 2.* non consideratur dolus & fraus ex parte infirmi renunciantis, sed potiùs ex parte illius, qui tenue beneficium renunciauit, vt in eo expectatiua, aut alternatiua locum habere posset, & ita beneficium infirmi fortè pinguius sibi conferatur. Per contrarium verò *in regula de infirmis,* si fraus aliqua consideratur ex parte infirmi resignantis, est potiùs præsumenda, qui cùm beneficia per mortem dimittere cogatur, vult potiùs consanguineo, amico, aut Ordinario in cuius mense renunciauit, gratificari, quam habenti expectatiuam, aut alteri Ordinario in cuius mense decedere potest, beneficium liberè dimittere. Deinde

inde *in d. cap.* 2. ad fraudem præsumendam tria
considerantur, tempus renunciationis, beneficium
pingue, & grauis infirmitas: at verò *in reg. de infir-
mis*, venit omne beneficium, vt infrà tempus ad vi-
ginti dies coarctatur, sufficit leuis infirmitas, re-
signatio insuper facta contra formam regulæ an-
nullatur: quare, licèt fateamur prædictam regulam
ad fraudes euitandas emanasse, non tamen puto
ex *d. c.* 2. fuisse desumptam. Altera ratio fuit, ne in-
firmus de beneficijs per viam successionis dispo-
nere videatur contra reg. text. *in c.* 1. *de præbend. c.
ad decorem, cap. ad abolendam, de filijs Presbyt.* Illa
enim, quæ Dei sunt, ab homine dari non possunt
can. plerique 8. *q.* 1. Alias rationes ad prædictam re-
gulam assignare nititur Crauet. *cons.* 88. *n.* 12. *l.* 1.
& Flamin. *d. lib.* 12. *q.* 1. *à n.* 25.

129 Beneficia omnia sub dicta *reg. de infirmis*, com-
prehenduntur, vt in ea tradit Reb. *gl.* 5. etiam pa-
trimonialia Mandos. *q.* 15. *n.* 10. *in fine*, Gom. *qu.*
21. Flamin. *d. lib.* 12. *q.* 3. *n.* 10. & præceptoriæ, si sint
perpetuæ, & datæ in titulum perpetui beneficij,
Mandos. *q.* 20. & Commendæ, Rebuff. *glos.* 7. &
etiam quæcunque beneficia, etiam reseruata, liti-
giosa, & electiua Azor. *p.* 2. *l.* 7. *cap.* 28. & regularia
Rebuff. *gl.* 5. *in fine* Anastasius Germon. *de indultis
Card.* §. *Regularia n.* 33. ac etiam iurispatronatus,
Gom. *q.* 17. Flam. *d. lib.* 12. *q.* 3. *n.* 28. Azor. *d. lib.*
7. *c.* 28. *q.* 6.

130 Illud tamen controuersum est, an sub illa regu-
la comprehendantur beneficia in manibus Ordi-
narij resignata, si resignans infra viginti dies mo-
riatur Negatiuam partem sequuntur, Dec. *cons.* 224
n. 4. Mandos. *in d. reg. q.* 16. Papon. *lib.* 3. *art.* 2. *aresto*
1. quia verba, illius non conueniunt renunciationi-
bus, quæ fiunt extra Curiam, cum dicat viginti dies
à die præstiti consensus, non verò à die resignatio-
nis esse computandos; planè in renunciationibus,
quæ fiunt coram Ordinariis in ipso actu renuncia-
tionis præstatur consensus, nec alius extensus vl-
teriùs requiritur: ergo verba illius regulæ his re-
nunciationibus adaptari non possunt, quinimò non
solùm verba, sed etiam rationes, in quibus prædi-
cta regula fundatur, in renunciationibus coram Or-
dinarijs factis deficere videntur, cùm infirmus co-
ram Ordinario non possit renunciare in fauorem,
sed tantùm simpliciter, vt suprà ostendimus, ac
proinde omnis fraudis suspicio, & hæreditariæ suc-
cessionis signra deficere videtur. Contrarium tamen,
imò regulam *de infirmis*, habere etiam locum in re-
nunciationibus coram Ordinarijs celebratis, re-
soluit Gom. *in d. reg. q.* 26. Cassad. *dec.* 31. *n.* 9. Reb.
in praxi, tit. de infirm. resig. gl. 12. *n.* 3. *& de nominat.
q.* 16. *n.* 18. Flam. *d. lib.* 12. *q.* 5. *n.* 8. VVames. *cons.* 257
n. 12. *de præbend.* Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 26. *q.* 1. cùm
ratio fraudis, in qua regula illa principaliter funda-
tur, in quacunque renunciatione locum habere
possit, & verba, *præstiti consensus* possint quoque
in Ordinarijs verificari, apud quos consensus in ip-
so actu renunciationis præstatur, inter quæ viginti
dies numerantur, cum tamen in renunciationibus in
Romana Curia celebratis à die consensus extensi
computari debeant.

131 Amplia tertiò, vt locum habeat, etiamsi bene-
ficium statim vacare debeat; adhuc enim benefi-
ciarius tale beneficium renunciare potest, cum in-
terim ius habeat in re, quod per renunciationem
transferre possit. Poni potest exemplum in eo, qui
Parochialem Ecclesiam obtinuit, & in fine anni,
intra quem promoueri tenebatur, iuxta *c. licet ca-
non. de elect. lib.* 6. prædictum beneficium resignauit,
talis nanque resignatio vltima die anni fieri potest,
notauit Anchar. *in c. commissa, de elect. in* 6. Cassad.
decis. 27. *de locato.* Rot. *dec.* 38. *de præbend.* commu-
nem dicit Flam. *lib.* 3. *q.* 2. *n.* 8.

Amplia quarto in beneficiario, qui nondum 132
sui beneficij possessionem adeptus est; quia tale be-
neficium ante apprehensam possessionem renun-
ciare potest, vt resoluunt Anchar. *in c. ad audientiam*
31. *numer.* 2. *de rescript.* Burg. *in cap. cæterorum, num.*
161. *eod. tit.* Petr. Gregor. *syntagm iuris, lib.* 17. *capi.*
17. *n.* 16. Nau. *cons.* 4. *n.* 2. *de simon.* Flam. *d. lib.* 2. *q.* 26.
Boër. *dec.* 308. *n.* 1.

Amplia quintò, in beneficio onere pensionis 133
grauato quod resignans simpliciter, seu, in fauo-
rem resignare potest, dummodo aliam pensionem
sibi non reseruet: quia tunc tenebitur prioris
pensionis validè reseruatæ mentionem facere' Ita
resoluunt Gig. *de pension. q.* 29. Cassad. *decis.* 3.

Amplia sextò in minore 25. annorum, maiore 134
tamen 14. talis nanque, si beneficium ecclesiasticum
habeat, illud absque curatoris auctoritate resignare
potest, vt notauit gloss. *verb quamuis, & in cap. ex
parte, de restit. spoliat.* communiter recepta, vt per
Abb. *num.* 14. & alios *ibi*, Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 5. *nume-
ro.* 1. *&* 3. Flamin. *lib.* 2. *quæstio.* 7. *numero* 11. Azor. *in-
stit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 20. *q.* 9. Valer. Reginald. *in praxi
fori pænit. lib.* 30. *tr.* 3. *n.* 334.

Amplia septimò, in beneficiis Apostolicæ Sedi
reseruatis. possunt enim non solùm coram Roma- 135
no Pont. sed etiam coram Ordinariis resignari, quia
reseruatio solùm afficit beneficium quoad potesta-
tem conferendi, non tamen quoad potestatem re-
nunciandi, vt resoluunt Rotæ. *decis.* 4. *de renun-
ciat. in nouis, & decis.* 8. *numer.* 9. *de præbend.* Hieron.
Gabr. *cons.* 189. *numero* 6. *libro* 1. Petrus Gregorius
syntagm. iuris libro 17. *c.* 17. Flamin. *libro* 2. *quæst.* 16.
numero 3. *& libro* 7. *quæst.* 14. *numero* 6. Viuian. *in pra-
xi iurispatron. lib.* 13. *cap.* 10. *num.* *n.* 35. & sic poterit
Episcopus resignationes dictorum beneficiorum re- 136
cipere, non autem illa conferre, vt proximè citati Do-
ctores aduertunt. Sed an ex tali renunciatione dica-
tur ius à renunciante abdicatum; distinguendum est
cum Ænea Falcon. *de reseruat. benefic. quæstione.* 4. *ef-* 137
fect. tertio vers. ad quod, si de facto, numero nono aut
beneficium erat reseruatum ratione personæ obtinen-
tis, vt putà, quia esset familiaris, vel officialis & tunc
per resignationem factam coram Ordinario non va-
cat, non quia reseruatum, sed quia renuncians erat
exemptus à iurisdictione Ordinarij; aut verò est
reseruatum specialiter, ad fauorem certæ personæ, &
tunc vacat, Rot. *in Casalen. de beneficiorum* 10. *De-
cembris*, 1617. *coram R. P. D. Merlino. in vers. nec vi-
debatur.*

Amplia octauò. vt possit Episcopus recipere re- 138
signationes beneficiorum existentium in sua Diœ-
cesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc
beneficia dicuntur in Curia vacare per resignatio-
nem, & ideò eo casu collatio palam ad Summum
Pontificem spectat Ita Cou. *lib.* 3. *var. c.* 10. *sub num.*
8. Flam. *lib.* 7. *q.* 14. *n.* 23. Prosper de Augustino *in ad-
dit. ad Quarant. verb. beneficiorum resignationes, pro-
pe fin. vers. an autem Ordinarij*, qui tamen adhibent
hanc cautelam in conferendo, vt exeant ab Vrbe ad
hoc, vt dicantur in aliena Diœcesi.

Limita primò illam regulam, qua docemur om- 139
nibus licitum esse beneficia sua quæcunque illa
sint, simpliciter, aut in fauorem resignare, vt non
procedat in beneficio, in quo resignans tempo-
re resignationis nullum ius omninò habebat, vt

celebrata, in qua Rebuff. *in praxi tit. de simoniaca resignat. n.* 27. Rossiniac. *in tract. de benef. cap.* 14. *n.* 26. & Flamin. *vbi suprà* resoluendum putant posse resignantem beneficij possessioni incumbere, & omnia ad illud spectantia excercere, donec resignatarius eiusdem possessionem apprehendat: quia, cùm in resignatione conditionali ius à resignante non abdicetur, nisi resignatario cum effectu fuerit quæsitum, nec illi ante captam possessionem quæsitum censeatur, rectè sequitur posse resignantem vsque ad illud tempus possessionem retinere. Ego verò prædictam opinionem dubiam existimo: quia, aut agimus de naturali & vera possessione, aut de ciuili & iusta: si de vera & naturali per simplicem resignationem, illa non admittitur vt *sup.* ostendimus: si de iusta & ciuili vsque ad possessionem per resignatarium apprehensam, durare potest? cùm resignans amisso titulo iustam & ciuilem possessionem amittat; perdit autem titulum simul ac ius resignatario fuerit quæsitum.

150 Tertius renunciationis effectus est, non posse resignantem post admissam renunciationem beneficij fructus percipere, cùm per illam canonicus titulus sit extinctus, sine quo beneficium istè possideri nequit quod in simplici ac pura resignatione de plano procedit, quoad fructus à solo separatos ante diem resignationis, Rot. *dec.* 279. *p.* 2. *recent.* quam refero *de offic. & potest Episcopi, p.* 3. *alleg.* 117. *num.* 2. *in vltim. impress.* in conditionali verò satis controuersum est, ac proinde varias opiniones referunt scribentes, vt per Rebuff. *in praxi tit. de simon. resignat. num.* 40. *& in tract. nominat. q.* 14. *n.* 157. Rossiniac. *de benefic. c.* 14. *num.* 26. Ioan. Garc. *de expens. q.* 26. Cou. *lib.* 1. *var. c.* 15. *n.* 12 Molin. *de primogen. lib.* 3. *c.* 11. Gam. *Lusit. dec.* 128. Caualcan. *dec.* 44. *n.* 4. Gutier. *canonic. quæst. lib.* 1 *cap.* 33. Flamin. *lib.* 1. *q.* 6. *à num.* 10. Cabed. *diuers. iuris argum. c.* 3. *n.* 18. D. Barbos. *in l. diuortio, par.* 2. *in princ. num.* 49. *ff. soluto matrimonio*, Castill. *de vsufructu, lib.* 1. *c.* 79. Hieron. Gabr. *cons.* 192. *lib.* 1. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 561. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 1. *ex n.* 125. Viuian. *d. lib.* 13. *c.* 10. *ex num.* 8. Rot, *decis.* 279. *p.* 2. *recent.* Ego verò in hac quæstione tres casus diuersos considerandos esse existimo: primum ad illud vsque tempus, quo ius à resignante abdicatur, & resignatario quæritur: secundum, quando ea de re resignanti plenè non constat: tertium à tempore notitiæ, donec beneficij possessio per resignatarium capta sit. In priori casu, cum in conditionalibus resignationibus ius & dominium à resignante non abdicatur, nisi resignatario purificatis conditionibus translatum sit interim resignans dominus est, & integros beneficij fructus facit suos. In secundò verò casu, nempe, ab eo tempore vsque ad tempus scientiæ, cum resignans bonæ fidei possessor sit, & iustam possessionem præcedenti titulo adhuc coloratam retineat, sicut quilibet bonæ fidei possessor, fructus percipere & retinere potest, iuxta distinctionem, quam inter extantes, & consumptos tradunt Bart. & Doctores, *in l. ex diuerso ff. de rei vendicat. & in l. certum C. eodem* Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 3. *n.* 6. D. Barbos. *vbi supra num.* 46. *cum seq.* In tertio verò casu, scilicet, à tempore scientiæ vsque ad apprehensam possessionem, quoscunque resignans percepit, aut percipere potuit, deductis expensis, tanquam malæ fidei possessor resignatario restituere tenetur; quæ verò scientia in proposito requiratur, explicant Flamin. & D. Barbosa *dictis locis.*

Quartus effectus est, non tenere resignantem 151
post admissam renunciationem pensionem super beneficio impositam, & cætera illius onera ampliùs soluere, quia, cùm pensio onus sit reale super fructibus beneficij impositum, vt post Ioan. And. & alios *in cap. nisi essent. de prabend.* resoluunt Gig. *de pensionib. q.* 63. *n.* 2. Bursat. *cons.* 361. *lib.* 4. & alij plenè per me citati *de offic. & potest Episcop. p.* 3. *alleg.* 120. *n.* 1. *secundùm Lugdunen. impress.* & resignans post admissam resignationem fructus ampliùs percipere nequeat, vt suprà ostendimus, rectè sequitur, resignantem ad futuras pensiones, & cætera onera realia non obligari, ad decursas tamen vsque ad diem resignationis teneri, vt cum communi resoluit Flamin. *lib.* 1. *q.* 8 *n.* 18 quæ doctrina, licèt in simplici renunciatione vera sit, in conditionali tamen fallit, quando resignans post admissam resignationem fructus vsque ad tempus scientiæ bona fide percipit, tunc enim ad pensionem quoque pro eo tempore obligatur. Quare planiùs dici potest, resignantem tandiu ad pensiones, census, collectas, & cætera onera realia teneri quandiu beneficij fructus suos fecerit, imò si post solutam pensionem fructus restituere cogatur pensiones iam solutas rectè computabit, vt post Gig. *cons* 124. *num.* 1. resoluit Flamin. *d. quæst.* 8. *num.* 43.

Quintus effectus est, non teneri resignantem
post renunciationem admissam Horas canonicas 152
recitare, nisi ad eas recitandas ratione sacri Ordinis, aut aliunde obligetur, vt tradunt Nauarr. *in tract. de Horis canon. cap.* 7. *num* 19. *& in cap. accepta, oppos.* 5. *n.* 21. Flamin. *lib.* 1. *q.* 9. *à n.* 1. quia, cùm ad id ratione beneficij teneatur, eo dimisso cessat obligatio, arg. text. *in cap. cùm cessante, de appell.* Facit efficax ratio: nam si ille, qui sui beneficij fructus non percepit, nec per eum stetit quominùs perciperet, à diuino Officio recitando deobligatur, vt cum Palud. & alij resoluit Nau. *d. c.* 7. *n.* 28 à fortiori in nostro casus, vbi resignans, nec fructus percepit, nec vllum iam in beneficio ius habet: quòd si interim dum sibi de renunciatione legitimè non constat, fructus bona fide percipiat, eundem ob obligatione non deobligarem. De re-
signatario autem à quo tempore diuinum Offi- 153
cium recitare teneatur, controuersum est? Nau *in d. cap.* 7. statim post collationem teneri existimat; cùm per eam ius in beneficio consequatur, *c. si tibi absenti, de prabend. lib.* 6. Flamin vero *d. q.* 9. cum communi, & magis recepta sententia resoluit resignatarium post captam possessionem obligari; quia tunc fructus incipit recipere, & ab eo tempore esse computandos sex menses per Leonem X. & Pium V. præfinitos ad priuationem fructuum incurrendam, de quibus per Nau. *in man. cap.* 25. *n.* 122. *& cons.* 14. *de celebrat. Missar. aliàs* 17. *eodem tit. in nouis.* Ego verò Flamin. sententiam admitterem in præbendis Ecclesiarum Cathedralium, & alijs beneficiis, quorum fructus solis præsentibus debentur, nec ad resignatarium, nisi post apprehensam possessionem, pertinere incipiunt; in alijs vero beneficiis, quorum fructus post resignationem successori reseruantur, resignatarium post collationem ad diuinum officium obligarem, cùm iam beneficij dominium obtineat, & fructus in effectu consequatur, & in hoc casu Nau. opinioni adhærendum puto.

Sextus renunciationis effectus est, resignan- 154
tem post resignationem admissam ad residentiam ampliùs non teneri, cum per resignationem obligatio

gatio residendi in prædicto beneficio omnino cesset, ex recepta omnium sententia, quam sequitur Flamin. *lib.* 1. *q.* 10. *n.* 2. quam Ego in resignante in fauorem interim, dum fructus bona fide percipit, limitandam, & declarandam existimo, iuxta
155 *suprà* dicta,

Septimus & vltimus effectus est non posse beneficiarium post legitimam resignationem pœnitere, nec dimissum beneficium iterum repetere argum. text. *in cap. ex transmissa, de renuntiat. cap. quàm periculosum*, 7, *quæst.* 1. tradit. Nauar. *in cap. accepta. oppositione* 7. *n.* 26. *de restit. spol.* Menoch. *de arbitr. casu* 201. *num.* 47. Flamin. *lib.* 1. *quæst.* 12. *cum seqq.* Viuian. *in praxi iurispatron. lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 16.

§. V.

De permutatione beneficiorum.

156 DE permutatione beneficiorum agentes, quæ nihil aliud est, nisi quædam reciproca resignatio ad inuicem inter permutantes facta, Cassiad. *decis.* 1. *num.* 2. *de rerum permut.* Flamin. *de re-*
157 *sin. lib.* 11. *q.* 5. *n.* 19. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 14. *n.* 40. obseruandum est, in permutandis beneficijs à iure præscriptam esse formam certam, sicque ea obseruata fieri à partibus posse illorum permutationem, *cap. ad quæstiones, de rerum permut. c. vnic. eodem tit. lib.* 5. *Clement. vnic. eodem tit.* Anton. de Curte *in suo compend. Iuris Canon. par* 3. *sub tit. de rerum permutat. col.* 3. *in fine & col.* 5. *in princip.* Ioan. Nicol. *in Enchirid. Sacer. tit.* 5. *c.* 5. *n.* 3. *& c.* 8. *n.* 4 *&* 5. Rebuff. *in praxi, sub tit. de permut. n.* 52. *&* 53. Petr. Gregor. *Syntagm. iuris lib.* 7. *cap.* 17. *n.* 31. *&* 32. Corral. *de Sacerdot. p.* 1. *c.* 9. *n.* 2. *&* 3. Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 5. *n.* 6. Sot. *de instit. lib.* 9. *q.* 7. *artic.* 2. Sylnest. *in summ. verb. permutatio*, 2. *q.* 5. Redoan. *de simonia, par.* 3. *cap.* 12. *a num.* 5. *cum sequent.* Azor *instit. moral. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *quæst.* 18. Less. *de instit. lib.* 2. *cap.* 35. *dubit.* 3. *a num.* 22. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de simon. cap.* 32. *a princip.* maximè *numero* 4. *cum seqq.* Vgolin. *de officio Episcopi cap.* 30 *num.* 3.

158 Et quamuis lex ecclesiastica vt plurimum sub ratione simoniæ non prohibuerit commutationem spiritualium pro spiritualibus, secundùm Less. *d. dub.* 3. & Suar. *d. lib.* 4. *c.* 32. *n.* 1. *iuncto c.* 30.
159 *n.* 5. *cum seqq.* tamen commutationem beneficiorum ecclesiasticorum, etiamsi spiritualia sint non omninò permisit, nec etiam reliquit in sua licita & honesta natura, quam vtpote terminata ad spiritualia ex se habet de iure diuino, vbi nullus alicuius temporalis pro spirituali illicitus respectus à parte rei habitus fuerit, imò eam sub quibusdam solemnitatibus, ne scilicet, occultè & ex priuata, sed ex Episcopi auctoritate fieret, ita circonclusit, vt aliter factam commutationem, & prohibuerit, & simoniacam iudicauerit. Etenim, quòd eam solum permiserit, vbi fit ex auctoritate Episcopi: at verò ex sola priuata factam prohibuerit, constat ex Concil. Turonen. *in cap. quæsitum, de rerum permut. & in cap. maioribus, & in cap. cùm olim, & in cap. cùm vniuersorum, eod. tit.* Quòd autem aliter factam beneficiorum commutationem, quamuis à parte rei simpliciter, & absque interuentu pecuniæ, vel alterius temporalis æquiualentis fiat; lex Canonica in d. Concilio Turon. simoniacam quia prohibitam iudicauit; verum etiam est, vt satis probatur ex *d. cap. quæsitum*, ibi, *præsertim pactione præmissa*; quæ circa spiritualia, vel annexa spiritualibus labem semper continet simoniæ, si eadem verba cum Suar. *d. cap.* 31. *num.* 8. intelligamus, non de pactione dandi temporale aliquid pro spirituali, sed de sola simplici pactione, per quam expeditur ipsa commutatio, quasi non circa illam, sed circa hanc solam per ordinem ad dictam Concilij Turonen. prohibitionem in eo tex. dubitatio versaretur.

Ratio autem huius prohibitionis ea est: quia 160
licèt titulus beneficiorum ecclesiasticorum sit spiritualis, cum tamen habeat prouentus temporales, eósque ita spiritualibus functionibus annexos, vt ex illo necessitate quadam dimanent, iuxta text. *in cap. vlt. de rescript. in* 6. *& c. cùm secundum, de preb.* proindeque probabiliter contingere posset, vt in commutationibus huiusmodi titulorum minor eorum ratio, quàm temporalium prouentuum haberetur, sicque ageretur principaliter de dando temporali pro spirituali, ideo iure optimo, vt hæc mali species & occasio ab omnibus Christianis, nedum ab Ecclesiasticis personis maximè in pertractandis spiritualibus rebus cauenda exterminaretur, statuit, vt beneficiorum commutationes non occultè, ex priuata solùm, sed Episcopi auctoritate fierent; aliter autem commutatio beneficiorum simoniaca esset, ac si spiritualia, quæ in eis sunt principalia pro temporalibus fructibus, qui sunt accessorij, darentur, vt bene explicat Suar. *d. lib.* 4. *c.* 31. *n.* 5. iuncto *n.* 12. *prope fin.* Nec aduersus hanc resolutionem obstat, quòd in beneficijs ecclesiasticis temporales prouentus sunt tantùm accessorij respectu tituli spiritualis, ac proinde quòd non debeant esse in consideratione, sed solùm principale, ex reg. *l.* 1. *ff. de auctor. tutor.* iuncta *reg. accessorium, de reg. iuris, lib.* 6. quia respondetur, id quidem procedere ex natura rei, si non peruertatur ille ordo, per quem secundùm illam accessorium sequitur principale, quia tandem homines sæpè hoc ordine abutentes pro modo suæ malitiæ, & commodi temporalis, amant accessorium magis quàm principale; subindéque morale periculum insurgit, ne quando videntur principale pro principali videlicet titulum beneficij spiritualem pro alio spirituali titulo permutare, permutent potiùs pro accessorio, scilicet, pro fructibus temporalibus, merito lex canonica huiusmodi permutationem beneficiorum, ac si verè, & à parte rei in hunc illicitum modum conciperetur, absolutè prohibuit fieri ex sola auctoritate priuata permutantium.

Prædicta vero ecclesiastica prohibitio de permu- 161
tandis beneficiis ecclesiasticis nil ampliùs expressum continet, nisi quod partes ex sola auctoritate priuata nullo modo permutent, seu de permutando per consensum absolutè præstitum paciscantur, absque arbitrio legitimi Superioris, vt constant *ex d. c. cùm olim, & ex d. c. cùm vniuersorum*, qui possit cuncta rimari, suique arbitrij interpositione sinistram quamlibet suspicionem exterminare, iuxta reg. text. *in c. in præsentia, de renunciat.* cum similibus: illo verò interueniente poterunt beneficia ab ipsismet partibus permutari *d. c. quæsitum, vers. si autem. d. c. vnic. & d. Clem. vnic.* Azor. *d. q.* 18. Less. *d. dub.* 3. Suar. *d. c.* 32. *à princ.* maximè *n.* 4. *cum seqq.*

Vnde fit consequens licere partibus negotium permutationis inter se priùs tractare & concludere, cum ordine & submissione ad scientiam & consensum legitimi Superioris. Ratio est, quia in his terminis nil gestum dici potest occul-

ctè

tè, & auctoritate priuata, cùm totum referatur ad ipsum Superiorem, ac proinde eiusdem arbitrium censura iuris interuenire censeatur in eodem tract. ex reg. l. asse toto, cum ibi notatis ff. de hered. inst. prout etiam tractatus de renunciando certo modo
163 non est prohibitus, sed pactio firma est prohibita, capite cùm pridem 7. de pactis Innoc. in capite tua, num. 5. in fine, de simon. Caccialup. de pensio. q. 19. num. 16. Rot. in Balneoregien. simonia, 17. Maij 1624. coram Reuerendissimo D. meo Coccino. Hinc ex modò resolutis non potest censeri prohibitus huiusmodi tractatus, imò eum positiuè permissum esse in hunc sensum constat ex ea ratione: quia aliter magna ex parte inutilis redderetur facultas illa permutandi cum auctoritate Superioris partibus concessa, quippe quòd moraliter loquendo non potest vt plurimùm ad permutationem perueniri, nisi mediante partium tractatu, per quem inter se conferant, & intelligant huius negotij circonstantias: vnde succedit reg. text. in l. 2. ff. de iurisdict. omn. Iudic. & in cap. P. & G. de offic. deleg. Quare ita docent Syluest. in sum. verb permutatio, quæst. 3 Bonacin. de simon. quæst. 4. §. 12. num. 5. vbi numero seq. cum Suar. d. cap. 32. num. 7. Reginal. lib. 23. numero 261. addit volentes inter se beneficia permutare, posse inter se pactum inire, séque obligare ad persistendum in conuentione donec Superior consensum denegauerit, ac proinde eis liberum non esse à conuentione recedere, antequam Prælatus consensum deneget.

164 Beneficia omnia liberè permutari possunt; vt constat ex toto titul. de rerum permut. Suar. d. lib. 4. cap. 34. num. 1. non solùm quæ habentur in titulum, sed etiam in commendam, Azor. decis. lib. 7. cap. 29. q. 11. Flamin. lib. 2. q. 17. & citati à Nicol. Garc. de benefi. par. 11. cap. 4. numero 12. quamuis nondum illorum adepta sit possessio, quia hens ius in re, non tamen possessionem, potest cum alio compermutare, Petr. de Perus. de permut. benefic. part. 1. numero 1. & 2. Bellam. eodem tract. par. 2. q. 1. Gambar. in capite vnic. de rerum permut. lib. 6. numero 86. Nicol. Garc. d. cap. 4. numero 15. vbi à num. 23. late ostendit an, & quando bene-
165 ficia vnita possint permutari? Intellige, dummodo hæc permutatio sit inter duos non triangularis vel quadrangularis, Caputaq. decis. 325. p. 2. Gonzal, d. glos. 14. numero 58. Nicol. Garc. eod. capite 4. numero 22. & modò fiat de proprijs beneficijs, vt ex alijs resoluit idem Garc. d. loco numero 16. vna de numeris seqq. infert non posse fieri permutationem de iure ad rem, nec valere permutationem, quando vnus ex permutantibus non habet ius in beneficio.

166 Quando inter aliquos beneficiorum fit permutatio, fieri intelligitur beneficiorum reciproca resignatio, ac propterea vtrunque vacare censetur nam ex permutatione inducitur vera beneficij vacatio cum titulo, & possessione Doct. in c. vnic. de rerum permut. lib. 6. Bellam. de permut. benef. p. 9. q. 1. Petr. de Perus. eod. tract. p. 2. n. 21. 11. & 42. Flamin. lib. 11. q. 5. à num. 20. quamuis non debeant nisi permutantibus beneficia ex illa causa resignata conferri: nam aliàs collatio de beneficijs causa permutationis resignatis facta alijs, quam ipsis permutare volentibus, non tenet vt expresse probat Clem. vnic. de rerum permut. tradit Cou. lib. 1. var. c. 5. vbi subdit, quòd ante decisionem illius tex. erat veteri iure compertum Prælatum, coram quo est facta renunciatio, ex causa permutationis ex summo iuris rigore, seclusa æquitate ita potuisse licerè conferre beneficium ecclesiasticum, cui renunciatum fuerat, sicut si ex simplici renunciatione vacaret, & sic iam de æquitate ipsis tantùm permutantibus conferri debent, vt etiam expectan-
tes Apostolici non possint acceptare beneficia ex 168
causa permutationis vacantia. d. capite vnic. Azor. d. lib. 7. c. 30. q. 8. Flores var. lib. 1. q. 13. n. 20. Vnde, cùm beneficium vacet renunciatione facta
ex causa permutationis, non poterit ad illud redire 169
renuncians sine noua collatione, etiamsi permutatio non sequatur, seu non teneat, nec habeat effectum; gloss. verb. simplicitati, in d. capite cum vniuersorum, de rerum permut. Sclu. de benefic. p. 3. q. 24. Gambar. in d. cap. vnic. ex n. 62. Rebuff. in praxi tit. de permut. n. 11. & 16 & de pacif. posses. num. 166. alias 145. Mascard. de probat. concl. 1401. n 3. Rot. decis. 1. & 4. de rerum permut. in nouis, & in Gerunden permutationis 3. Iulij 1593. coram Litta, & in Casalen. beneficiorum, 10. Decembris 1627 coram R.P D. Merlino. Nicol. Garc d c. 4 n 3. vbi n. 10. ex Gonz. gl. 15. §. 2. à n. 40. addit. quòd si duo resignant sua beneficia ex caosa permutationis, & facta collatione vni, alter decedat ante factam sibi collationem; superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum, qoia qnoad eum permutatio habuit effectum, qaamuis superstes, cui fuit collatum beneficium à compermutante resignatum antequam ipse suum resignaret, possit ambo, si incompatibilia non sint illo decedente retinere, cùm per eum non stet, quin permutatio adimpleatur; at si compermutans, qui resignauit, decederet ante factam collationem superstiti, qui nondum suum resignauerat, cùm permutatio iam non possit habere effectum, non debebitur illud beneficium superstiti, sed liberè prouidebitur, tanquam vacans per dictam resignationem. Qoamuis, si permutatio non haboit effectum permutantes posse redire ad sua beneficia absque noua collatione existimauerint Frecil. in rub. de renunciat. n. 51. Flam. lib. 1. q. 14. n. 11. Ceuall. commun. contra commun. q. 561. à n. 6. Azor. d. lib. 7. c. 29 q. 21 Less. d c. 34 n.
195. Permissum tamen est ipsis permutare volen- 170
tibus, re adhuc integra resilire, l. 1 ff. de rerum permut. l. si pecuniam, ff. de condict. causa data & cùm per alterum steterit, ne permutatio sequator, alius est ad suum beneficium restituendus, d. cap cùm vniuersorum,

Reqoiritur demum in permutatione, primò re- 171
nunciatio vtriusque beneficij in manibus Superioris. c. 1. de rer. permut. lib. 6. Marc. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 39 Ricc collect. 2267. Nouar d. tit. de benef. resignat nu. 7. nam permutare volentes debent singuli beneficium in Superioris manibus resignare, d. Clem vnic. altero enim recusante non fiet permutatio d. capite vnic. Fit autem resignatio huiusmodi cum conditione permutationis, & nihilominus differt à resignatione illa conditionali, quæ fit in fauorem alterius; quæ quidem sine Romani Pontificis auctoritate fieri nequit, eò quòd in eam facile labes simoniæ cadere possit, quam Ordinarius purgare non potest c. ex parte 1. de offic. Ordin. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 12. de simon. cap. 22.

Secundò reqoiritur iusta causa, quam Episco- 172
pus disquirere & cognoscere debet, c. quæsitum, de rerum permut. Rebuff in praxi tit. de permut. num. 19. Duaren. de benef. lib. 8. c. 3 Bellam. de permut. benef. 6. p. in princ. & q. 1. Nic. Garc d. c. 4 n. 44. Nouar. in sum. Bullar. tit. de benef. resignat. à n. 31. Et quam-

uis

nis non defuerint, qui dicant, hanc causam debere esse necessitatis, vel vtilitatis Ecclesiæ, non autem personarum, ex quorum numero sunt Boët. *dec.* 205.*n.*7. Flamin.*lib.* 11 *q.*5.*n.*24. Zerol. *in praxi Episcop.p.*1.*verb renunciatio. seu permutatio*, §.3.*dub* 5. Cardin. Tusch.*lit. P. concl.*365 *nu.*5. qui ex Gemin. *cons.* 105. *n.* 5. vtilitatem vtriusque Ecclesiæ requirit; tamen sufficere expedientiam, seu vtilitatem personarum permutantium, videntur tenere glos.*verb. vtilitati, in d.c. cū vniuersorum*, vbi Abb. *n.* 7. Petr. de Perus. *de permut. benef.* 3. *p. q.* 2. & 7. Lambert. *de iurepatron.* 8.*p.*2.*lib*...*q.*6.*art.*6.*n.* 39 Gambar. *in d.c. vnic.n.*9. dum ait, posse etiam fieri permutationem attenta vtilitate personarum, Vgolin. *tab.* 1 *de simonia c.* 27. §. 1. *n.* 6. *in fine*, dum ait, quòd simoniam non committit, qui ob inimicitias, ob pestilentem aërem, & huiusmodi causas beneficium permutat. Aloys. Ricc. *p.* 1. *dec.* 41. Nicol. Garc. *d.c.*4. *ex n.*45. vbi benè intelligit, modò non resultet Ecclesiæ damnum, sed vtilitas saltem consecutiua: & *n.* 49. subdit sufficere causam ex parte vnius ex compermutantibus, modò ex parte alterius non sit in damnum Ecclesiæ considerabile. & *n.* 52. resoluit non præsumi in dubio permutationem factam ex iusta causa, nec credi Ordinario dicenti, se facere illam iusta de causa, nisi probetur illa, si non est facta cum causæ cognitione, & *n.* 100. *cum seqq.* credendum esse ait permutationem non in fraudem, sed ex honesta affectione processisse, cùm delictum præsumendum non sit, nisi contrarium vrgeant coniecturæ. Facta autem permutatione cum causa, si postea ea deficiat, non poterit annullari dicta permutatio, vt in facti contingentia se respondisse asserit. Nouar. *vbi suprà numer.* 16. vbi *numer.* 17. tenet Episcopum non posse dispensare in defectu causæ, vel vtilitatis, & *numer.* 18. & 19. quòd constito de causa vel vtilitate Ecclesiæ tenentur Ordinarij admittere permutationem, & si illam admittere recusauerit, dabitur appellatio ad superiorem.

173 Tertiò requiritur auctoritas Superioris, nam sine ea permutatio facta erit simoniaca, *d. c. quæsitum*, vbi Abb. *num.* 3. *de rerum permut.* Vgolin. *de simon.cap.* 27. §. 1. *num.* 6. Azor. *d.lib.*7.*cap.*29.*qu.*3. Suar. *de Relig.tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 32. Nouar. *d. loco num.* 8. Sanch. *in opusc. moral. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 38. & sic propria auctoritate beneficia sua permutantes, illis priuantur per sententiam, *d. cap. cùm olim. eod. tit.* Petr. de Perus. *de Permut. benefic. part.* 2. *num.* 30. *alias* 51. Less. *d. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 100. Nicol. Garc. *d, cap.* 4. *ex num.* 56. vbi *numero* 59. addit hodie *per Extrauag. Cum detestabile, de simon. in princ.* videri illis ipso iure priuari, & incurrere excommunicationem, de qua ibi *in* §. *Statuentes.*
174 Et Superior in hac materia intelligitur non solùm Papa sed etiam Episcopus proprius loci, in quo est situm beneficium. *d. cap. quæsitum de rerum permut. d. cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6. Petr. de Perus. 2. *par. q. vlt. num.* 27. *alias* 46, & *par.* 4. *in princ. num.* 42. *alias* 69. Azor. *d.lib.*7.*cap.* 29. *q.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 60 Bonacin. *de simon. q.* 4. §. 12. *num.* 7. & si sunt beneficia in diuersis diœcesibus, fieri debet libera resignatio in manibus vtriusque Ordinarij, vel quilibet in manibus sui Episcopi, vel alter alteri committet, quod melius videtur, *glos. verb. collectionem in capite* 1. *de rerum permutat. in* 6. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *numero* 65. Nouar. *vbi suprà num.* 20. Et quamuis Flamin. *lib.* 5. *quæst.* 6. *numero* 231. crediderit minus bene hodie Episcopos non posse admittere beneficiorum permutationes, eò quòd Pius V. *in Constit. sua* 42. suspendit facultates Ordinariorum recipiendi resignationes, & permutationes beneficiorum, donec detur modus, & postea *in alia Constit. sua* 58. *incip. Quanta.* dando modum resignationibus, nihil locutus fuit de permutationibus. Sed ipse non aduertit *ad. d. Constit.* 58. per se transcriptam *in princip. d. quæst.* 6. quæ *in vers. ad hæc.* expressè concedit Ordinarijs facultatem admittendi beneficiorum permutationes, quæ Canonicis sanctionibus & Apostolicis Constitutionibus permittuntur; & ideo concessum esse Ordinariis admittere permutationes simpliciter secundùm Ius commune, meritò sentiunt Zerol. *in praxi Episcoporum part.* 1. *verb. renunciatio, seu permutatio* §. 3. *dub.* 1. Flores de Mena *variæ libro* 3. *quæst.* 24. *numero* 21. Vgolin. *d. tab.* 1. *de censur. cap.* 27. §. 3. *num.* 3. *de de officio Episcopi cap.* 50. §. 19. *num* 1 Nicol Garc. *d. cap.* 4. *num.* 62. & *seq.* Bonacin. *d.* §. 12. *num.* 7. *in fine*, vbi ampliat, etiamsi vnum beneficium sit pinguius altero, & in quolibet mense etiam Apostolico, vt censuit S. Congr. Episcoporum *sub die* 24. *Maij* 1583.

Episcopi nomine aliqui Doctores intelligendum 175
putant illum solum, qui iurisdictionem & dignitatem simul episcopalem habet, per text. *in d. cap. quæsitum, vers. si autem*, dum soli Episcopo idem munus deferre videtur, & *in d. cap. vnico*, ibi, *in manibus tuis ipsa resignans*, &c. Alij verò intelligendum putant quemlibet collatorem, ad quem spectat collatio beneficij, etiamsi forte nec dignitatem, nec iurisdictionem episcopalem habeat, vt per Syluest. *verb. permutatio*, 2. *num.* 2. & Angel. *eod. verb. num.* 5. Sed omnes ferè meliùs intelligunt eum, qui iurisdictionem habet Episcopalem, vel quasi, etiamsi fortè dignitatem Episcopalem non habeat. Ratio est, quia hæc facultas conuenit Superiori ratione iurisdictionis, non verò ratione dignitatis. Ita Abb. *in d. cap. quæsitum, numero* 4. Gambar. *in d. cap. vnico, num.* 122. & 148. Flores *dict. quæst.* 24. *num.* 21. Azor. *dict. cap.* 29. *quæst.* 4. Bonacin. *dict. quæst.* 4 §. 12. *num.* 7. *vers. alij verò.* Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 70. vbi *n.* 71. subdit, quòd Episcopus habens collationem, seu ius conferendi beneficium in aliena diœcesi ex consuetudine, vel alio iure speciali, non potest admittere resignationem il-
lius, etiam ex causa permutationis, Vnde poterit 176
Capitulum, Sede vacante, interponere auctoritatem in beneficiorum permutatione, quando eorum collatio spectabat communiter ad Episcopum, & Capitulum, & quando beneficia pertinent ad collationem tertij, non autem si spectarent ad collationem Episcopi tantùm, vt diximus *lib* 1. *cap.* 32. *de Capi-*
tulo, vers. 26. Vicarius verò generalis Episcopi non 177
potest permutationes expedire, nisi mandatum habeat speciale. Bellam. *part.* 1. *quæst.* 3. Azor. *d. cap.* 29. *quæst.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 74. vbi subdit, non sufficere, quòd habeat potestatem conferendi: & censuit Rot. *in Barchinonen. beneficij.* 3. *Iulij*, 1628. *coram R.P.D. Duran.* Si autem Episcopi ipsi voluerint permutare aliqua beneficia, quæ ipsi possident in sua diœcesi, ex dispensatione Apostolica coram Metropolitano id efficere poterunt, qui quoad hoc instar proprij Episcopi habetur, Suarez *dict. lib.* 4. *capit.* 32. *numero* 9. Filiuc. *tract.* 45. *capit.* 7. *quæst.* 8.
num. 20. 178

Et in permutationibus, quæ coram Episcopo fiunt, duo maximè sunt animaduertenda. Primum, vt permutatio beneficij fiat cum beneficio; non

verò

verò beneficij cum pensione. Ratin est : quia Episcopus non potest facultatem sibi in iure præscriptam excedere : in iure autem permissum est Episcopo solo, vt approbet , & admittat permutationes beneficiorum : & cùm versemur in materia potius odiosa , quàm fauorabili , vtpote contra dispositionem antiquorum Canonum , generaliter prohibentium quamlibet pactionem in beneficiis,non est facienda extensio à permutatione beneficiorum ad permutationem pensionum, vt optimè resoluit Bonac. *d.§.12.n.8.*

179 Alterum est , quòd permutatio huiusmodi purè fiat : nam,si cum pensione, aut alio onere facta proponatur ab Episcopo, vel alio inferiori Papa approbari,& admitti non potest,vt docent Suar. *d.lib.4.cap.33. num.4.*Less.*d.lib.1.cap.35.n.86.*Filliuc.*dict.tract.45.c.7.n.26.* Bonacin.*d.§.12.sub n.8.*vbi *n.9.* hinc resoluit,non posse priuata auctoritate,vel etiam Episcopi, permutari beneficium cum pensione temporali, aut commenda militari, vel alia re temporali, alioquin committeretur simonia non solùm iuris
180 canonici, verùm etiam diuini. Vnde colligitur, non posse coram Episcopo fieri permutationem cum pacto, vt vnus soluat omnes expensas;vel expediat suis sumptibus Bullas ad vtrumque pertinentes : quia non est pura permutatio , licèt coram Papa fieri so-
181 leat, vbi ei exprimitur, & ipse consentit. Ita Azor. *instit.moral.part.3.lib 12.cap.12.quæst.4.* Suar. *dict. lib.4.c.34. ad fin.* Nec etiam beneficia, quamuis inæqualia , in temporalibus permutari possunt cum pensione , aut alia re pretio æstimabili coram Episcopo, aut alio inferiore Papa, etiamsi pensio,aut alia res temporalis exigatur ratione beneficij pinguioris, quod cum tenuiori permutatur : quia non esset pura permutatio, nec huiusmodi compensatio fieri posset re pretio æstimabili , quin vendatur id quod est spirituale in beneficio : nam excessus fructuum beneficij est annexus beneficio , seu titulo spirituali , ac proinde emi non potest separatus à titulo , cùm à permutantibus separari nequeat sola Episcopi auctoritate. ita Sot. *de iustit.lib.9.quæst.3.artic.2.& q.7. art.2.*Cou.*lib.2.variar.cap.5. num.8. & seq.* Nau. *in manu.cap.23. num.*100. *vers.3* Soar.*d.lib.4.cap.34. num.*10.Filliuc.*d.tract.45.cap.7.quæst.11.*Valler.Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.13.num.*164. Contra Caiet.2.2.*quæst.*100 *art.*4.Fabien. *verb. beneficium,* 3.*num.*15.Syluest. *verb.permutatio,* 2.*quæst.*6. existimantes in permutatione beneficiorum inæqualium in fructibus temporalibus licitum esse compensare numerata pecunia illam fructuum inæqualitatem , modò permutatio fiat auctoritate Prælati.

182 Quartò requiritur in permutatione consensus illorum, ad quos collatio, electio,seu præsentatio pertinet ; quia ipsorum interest , quamuis Episcopus totum debeat expedire, glos. *verb. collationem. in d. c. vnic.de rerum permutatione, lib.6.* vbi Franc. *num.6. cum seqq.* & Gambar. *n.*110.112.118. & 21. Rebuff. *d. tit.de permut. num.*20. & 21.Less.*d.cap.34. n.*198.Azor.*d.lib.7. cap.19.q 6.*& 32.Suar. *d.lib.4. cap.32.n.12.*Nicol.Garc.*d.cap.4.n.72.*Bonacin.*dict. q 4.§.12. num.3.vers.veruntamen.* Vnde beneficium iuris patronatus non potest permutari sine consensu patroni, vt resoluunt Monet. *de commut. vltim. volunt. cap.10.n.369.* Stephan.Gratian. *discept. forens.c.*835.Rot *in Gerunden.beneficij de Agulana,*8. *Martij,*1627. & 21. *Februarij,* 1628.*coram R.P.D. Pirouano.*

183 Quintò requiritur post resignationem , quæ in permutatione debet interuenire, à Superiore admissam, collatio ipsorum beneficiorum sic vacantium, Bonif. *in d.Clem.1.num.17.*Petr. de Perus. *p.4.n.42. alias 69.* Less.*lib.2.cap.34.n.1.* Nicol. Garc. *d.c.4. num.85.* quamuis Gonzal. *glos.14. n.43. & glos.15. §.2.a num.57.* existimauerit , admissionem resignationis ex causa permutationis continere in se tacitam collationem : dummodo beneficia ipsa non sint 184
reseruata, siue generaliter,siue specialiter ; quia tunc collatio à Papa tantùm facienda est. Azor. *d. lib.7. cap.29. quæst.10.* Æn. de Falconib. *de reseruat. q.4. effectu 3.* Mandos. *ad reg. 1. Cancellariæ quæst.13.* Nicol.Garc.*d.cap.4.ex num.82.* Rota *in Casalen. beneficiorum*, 10. *Decembris* 1627. *coram. R. P. D. Merlino.*

Sextò requiritur , quòd litteræ permutationis simul expediantur ,Rot.*decis.7.de consuetud.in antiq.* 185
Vgolin.*de officio Episcopi ;c.50.§.20.n.3.vers.sextiò.*

Septimò requiritur,vt antequam possessio accipiatur, publicatio fiat de hac permutatione in Ecclesiis 186
permutatis iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. incip. *Humano vix iudicio* , de qua agimus *infra §. sequenti* , quamuis quoad resignationes , & permutationes coram Ordinario factas , illam constit. non videri vsu receptam in partibus Hispaniæ, referat Nicol.Garc. *d.p.11.cap.3.§.4.num* 289.

De publicandis resignationibus.

§. VI.

GRegorius XIII. *in sua constit. incip.Humanò vix iudicio,sub dat.nonis Ianuarij,* 1583. relata 187
per Flamin. *de resignat. libro 11. in præfat.* & per Quarant. *in sum.Bullarij, verb, beneficiorum resignatorum publicationem* Lotter. *de re benef. lib. 3 q.21. num.1.*& Nouar *in sum. Bullar. tit.de benefic.resign. publicat.* primò statuit,*quòd omes resignationes,etiam causa permutionis de quibuscumque beneficiis , necnon cessione litis , & iurium beneficij per cessionarium tempore cessionis non possessi facta in manibus Papæ, & super eis prouisiones, seu mandata de prouidendo, publicari debent cum litteris Apostolicis desuper confectis intra sex menses,si beneficium intra montes fuerit ; vltra verò , intra nouem à data concessionis gratiæ , non autem à die præstiti super ea consensus numerandos.; Secundò, quòd ipsa publicatio fiat in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesiis,si illud in pluribus sit, & si Ecclesia est ruralis , in Parochiali , intra cuius limites consistit : & si locus Bello,pesti,aliisue manifestis periculis subiacet , in proxima Parochiali, dum frequens populus ad Missarum solemnia conuenerit , palam omnibus prædictas litteras Apostolicas, earúmve transumptum authenticum exhibendo , clarâque & intelligibili voce pronunciando resignationem,seu cessionem , ac beneficij qualitatem, & inuocationem, nominàque , & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cuius fauorem gratia facta est , ita vt hæc omnia possint ad notitiam ibi existentium verisimiliter peruenire , & de quibus omnibus scripto exemplo collato valuis aliarum Ecclesiarum affixum relinquatur. Tertiò , quòd intra dictum tempus gratiam habens , possessionem beneficij etiam litigiosi , & a cedente non possessi vigore litterarum Apostolicarum desuper confectarum , nec aliàs apprehendere debeat ; & si propter litem, vel aliud legitimum impedimentum nequiuerit , saltem litteras Apostolicas cum earum publicatione , si tunc facta*

eius Iudici, seu executori illarum, vel iis, ad quos pertinet, intra idem tempus præsentare, & apud illum, vel illos pro ipsarum litterarum executione instare, & possessionem huiusmodi instater petere teneatur, alias gratia sit irrita, & inanis, nullaque alia gratia super huiusmodi beneficio, seu iure cesso iis, quibus concessa fuerit, suffragetur; sed ipsi inhabiles, & incapaces sint ad huiusmodi beneficia quandocunque obtinenda, ipsaque sine iura ab ipsa statim prima resignatione, seu cessione, etiamsi illa alias nulla, & inualida essent, vacauisse, & tunc vacare censeantur eo ipso, &c. Quartò, quòd resignationes beneficiorum, etiam ex causa permutationis, in manibus Ordinariorum, & aliorum inferiorum à Papa facta infra mensem debeant admitti, vel reiici, & prouisio, si per eos facienda erit, fieri, & prouisus infra tres menses à die facta prouisionis illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma prædictis, alioquin nulla erit prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso, eiúsque dispositio ad Sedem Apostolicam deuoluta existat.

188 Ex quibus clarè apparet, quando, quomodo, & vbi beneficiorum resignatorum publicatio sit facienda, quæ est pars resignationis, vt ex pluribus Rotæ decisionibus firmat Theodos. de Rubeis *in singularibus Rotæ part. 2. verb. publicatio. §. 3. pag.* 88. & procedit etiam in minore 14. annorum, cum quo per summum Pontificem fuit dispensatum ad huiusmodi beneficia resignata obtinenda: quia, licèt in minore cesset ratio fraudis, quam dicta Constit. considerauit, vigent tamen aliæ, quæ sunt æquè principales, propter quas requiritur publicatio beneficiorum resignatorum, de quibus per Flamin. *libro* 11. *quæst.* 1. intelligendo etiam præsupposita ignorantia ex parte ipsius minoris ex communi omnium sententia, Flamin. *dict. lib.* 11. *quæst. 4. numero* 62. quem refert Prosper de Augustin. *in addit. ad Quarant. in sum. Bullarij, verb. beneficiorum resi-*
189 *gnat. publicatio. vers. tertiò amplia.* Debet quoque publicatio fieri, etiamsi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur, intra illud tempus datum ad publicandum intra eundem terminum præscriptum. Ratio est: quia renunciatio huiusmodi iam habuit suum effectum, tunc temporis, quo Papa viuebat, per cuius obitum superuenientem non potest tolli, cùm sit iam causatus, Flamin. *dict. libro* 11. *quæstione* 2. *numero* 31. Prosper de Augustin. *vbi supr. vers. quintò amplia,* vbi intelligit, nisi propter impedimentum Sedis vacantis, quia tunc ius non redditur, Bullas expedire non posset. Et huiusmodi publicatio facta cum solis litteris expeditis in forma Dignum antè obtentam prouisionem ab executore sufficiens est, quia Constitutio contentatur publicatione solius mandati de prouidendo, quod tamen non dicitur prouisio, Rota *apud Marches. de commission. part. prima p.* 370.

190 Comprehendit autem dicta Gregorij Constitutio renunciationes Commendarum, & iurispatronatus, Seraphin. *decis.* 1289. Nouar. *d. loco num.* 9. Flamin. *d. lib.* 11. *quæst.* 5. *num.* 32. & hospitalium, tam quæ dantur in titulum, quàm quæ dantur in administrationem, Flamin. *dict. lib.* 11. *quæst.* 3. *numero* 45. Prosper de Augustino *vbi supra, vers. quartò amplia.* Nouar. *d. loco numero* 8. Lotter *dict. libro* 3. *quæst.* 21. *num.* 28. vbi *numero* 9. post Rot. *decis.* 662. *ex numero* 1. *& decis.* 666. *ex num.* 1. *part.* 4. *diuers.* Seraphin. *decis.* 1309. *num.* 1. & 4. subdit necessitatem publicandi intrare in simplici resignatione,
191 seu dimissione in manibus Ordinarij. Comprehendit quoque beneficia quæcunque etiam Regularia Flamin. *dict. quæst.* 3. *num.* 66. Nouar. *dict. loco num.* 6. reseruata *ibidem num.* 4. electiua *ibidem numero* 30. & denique beneficium, siue sit simplex, siue cum dignitate, siue non, & beneficia consistorialia minora: vt Abbatiæ, & similia, quæ etsi sint consistorialia, solent tamen prouideri extra Consistorium; secùs in cessione Episcopatus, & Archiepiscopatus, & similium, vt latè probat idem Flamin. *d. lib.* 11. *quæst.* 3. *per tot.* Procedit in beneficiis etiam parui redditus, nam constitutio loquitur de quibuscunque beneficiis, Nouar. *d. loco num.* 10. & *num.* 14. extendit etiam ad beneficia ad nutum amouibilia. Comprehendit etiam resignationes nullas, seu inualidas, vt in ipsa dicitur, & refert Nicol. Garc. *dict. part.* 11. *cap.* 3. *numero* 276. vbi *num. seq.* id limitat, quando resignatio est nulla ex defectu consensus: quia tunc verè non est resignatio: & *numero* 279. pariter limitat, vbi resignatio fuerit nulla, quia resignans, in Sacris constitutus non habet aliunde,
vnde commodè viuere possit, vt Papa vult. Item 192
comprehendit impetrantes ob non publicationem: quin & ipsi tenentur publicare, Seraphin. *decis.* 1064. *numero* 5. Nicol. Garc. *dict. cap.* 3. *num.* 301. & cauetur. *in ipsa Constit.* Lotter. *d. lib.* 3. *quæst.* 21. *num.* 22.

Non habet tamen locum dicta Constitutio Gre- 193
goriana in beneficiis vacantibus per adeptionem aliorum iuxta decretum apponi solitum de dimittendo liberè in manibus Sanctissimi intra duos menses, vt ex decisione Rotali resoluit Nicol. Garc. *dict. cap.* 3. *numero* 334. Nec in translatione pensionis in aliquem, Ludouic. Gom. *in regul. de publicandis quæstione* 10. Prosper de Augustino *vbi supra, vers. secundò limita.* Nec in simplici cessione ad fauorem eius, qui iam existeret in possessione Caualer. *decisione* 458. *numero* 4. & 5. Lotter. *dict. libro* 3. *quæstione* 21. *num.* 8. Nec quoties prætextu legitimi impedimenti publicatio fieri non poterit, vt cauetur in ipsa Constitut. Prosper de Augustino *vbi suprà vers. tertiò limita* Sayr. *decis.* 4. *de renunc.* Nouar. *dict. loco numero* 24. Nec quoties Datarius signata supplicatione mandauerit ad alicuius instantiam in ea apponi, vt nihil transeat, dummodo citauerit partem aduersam coram ipso Datario ad dicendum, quare vult impedire ipsius supplicationis registrationem, & per consequens litterarum expeditionem, & instare, vt supplicatio relaxetur: quòd si datarius ex causa sibi benè visa noluerit ipsam dimittere, adhuc excusabitur resignatarius à publicatione, modò vsus fuerit diligentia per totum tempus datum ad publicandum per se, vel per procuratorem ad petendam supplicationis relaxationem. Flamin. *decisione libro* 11. *quæstione* 13. *à numero* 112. *vsque ad numero* 120. vbi *numero* 121. subdit idem esse dicendum, si resignatarius ex eo, quòd fuerat carceratus, litteras expedire, nec per alium potuerat, vel ipsæ litteræ expeditæ detinerentur à Iudice, modò protestetur coram eo Notario, & testibus, per ipsum non stare, nec culpa sua tempus transire: refert Prosper de Augustino *vbi suprà, vers. quartò, & denique limita.* Nec etiam habet locum in Coadiutoria, vt dixi supra *hoc libro capit.* 10. *numero* 55. Nec quando resignatarius decesserit intra tempus datum ad publicandum, nam cum ipse resignatarius iam mortuus sit, intra tempus datum ad publicandum, non intrat Bullæ pœna, ex quo iam non est, qui debeat publicare. Nouar. *dict. loco num.* 19. Nec Bulla obstat

resigna

resignatario nolenti capere beneficij possessionem ex resignatione, sed ex alia vacatione propter clausulas generales, *siue præmisso, siue alio quouis modo vacauerit*, &c. Garc. *d. par. 2. c. 3. n. 332.* Notat *d. loco n. 21.* vbi *n. 22.* declarat etiam non habere locum in beneficiis vacantibus per adeptionem aliorum, & *n. 27.* declarat non habere locum in beneficiis electiuis, & *n. 28.* post Greg. XV. *dec. 288. n. 2.* resoluit sufficere publicationem fieri ab altero ex permutantibus.

194 Nec denique dicta Constitutio habet locum, quoties fuisset prorogatum tempus à Sum. Pont. vel restitutio concederetur aduersùs lapsum temporis præfati, scilicet, tribus concurrentibus: primum, vt si allegetur resignantem adhuc viuere, hoc iustificetur, si super hoc fundatur ipsa restitutio: secundum, vt postea fiat publicatio infra illud tempus in prorogatione concessum: tertium, vt ista prorogatio non operetur, si medio tempore esset ius alteri acquisitum per collationem factam ab eodem Summo Pont. ideoque apponi solet clausula præseruatiua iuris tertij, hoc modo. Et dummodo tempore datæ præsentium non sit alicui ob lapsum tempus huiusmodi in dicto beneficio specialiter ius quæsitum, & dicta publicatio intra quatuor menses proximos fiat, & cum expressione, quòd orator ex dicto beneficio nullos fructus percepit. Flamin. *d. lib. 11. qu. 7. à n. 69,* Prorogatio autem prima datur ad quatuor menses, & sic formatur supplicatio *Beatissime Pater. alias beneficio simplici vacante in Ecclesia N. per liberam resignationem N. de illo, quod obtinebat in manibus S. V. sponte factam & admissam de voto S. V. Oratori N. Apostolica auctoritate prouideri mandatum fuit. Cùm autem, Pater Sancte, dictus Orator certis ex causis præpeditus resignationem huiusmodi iuxta formam Constitutionis Gregorij Papæ XIII. Prædecessoris vestri, de publicandis similibus resignationibus editam infra tempus in ea præfixum, publicari facere non potest. Supplicat igitur humiliter S. V. Orator præfatus, quatenus sibi specialem gratiam faciens nouem menses sibi à dicta Constitutione præfixos, infra quos adhuc existit ad alios quatuor menses à fine præfatorum nouem mensium computandos, quibus durantibus resignationem huiusmodi publicare, ac omnia alia iuxta præfa. Constitutionem quomodolibet tenetur facere, & adimplere licitè & liberè valeat, Apostolica auctoritate prorogare, extendere, & ampliare dignetur de gratia speciali, nõ obstãtibus præfata, ac aliis Constitutionibus & Ordinationibus, cæterisque contrariis quibuscunq., cum clausulis opportunis,* &c. Alia prorogatio datur item ad tres menses, & alia ad duos, &c. sed istæ prorogationes censentur factæ cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, quibus actus fuit celebratus. Pro eo verò, qui obtinuit prorogationem, & petit aliam, datur hæc clausula: *Et cum decreto, quod Orator resignationem præfatam publicare, & alia in dicta Constitutione contenta adimplere omninò teneatur intra tres menses proximos, alias præsens gratia nulla sit eo ipso, & dummodo ob lapsum dictorum mensium prorogatorum non sit hactenus alicui in dicta Ecclesia specialiter ius quæsitum*, Per signaturam iustitiæ sæpe sæpius conceditur restitutio in integrum aduersùs publicationem non factam, Card. Mant. *dec. 113.* Nou. *d. loc. n. 20.*

195 Publicatio, vt mandat dicta Constitutio Gregoriana, facienda est in Ecclesia beneficij resignati, vel in Cathedrali Ecclesia, vel Metropolitana, aut alia superiori Ecclesia, cui beneficium resignatum, vel cessum subest, vbi frequens populus ad Missarum solemnia conuenerit, siue diebus festiuis, siue non, exhibitis litteris Apostolicis, vel earum transumpto authentico, & declaratione qualitatis beneficii, nominis, & cognominis resignantis, ac illius in cuius fauorem eiusmodi gratia facta est, ita vt verisimiliter hæc omnia possint ad omnium notitiam peruenire, sic dicendo: *Notum sit omnibus, quatenus N. resignauit in manibus suæ Sanctitatis beneficium simplex Ecclesiæ N. huius ciuitatis, seu beneficium curatum Ecclesiæ loci de N. huius diœcesis, & de eo facta est gratia N. vt constat ex his Bullis, seu litteris Apostolicis, aut transumpto authentico, quas in manu habeo.* Nec opus est litteras ipsas legere, nec earum datam, Flam. *d. lib. 11 q. 6. nu. 41* Nic. Garc. *d. c. 3. n. 290. cum seq.* debetque talis publicatio fieri alta & intelligibili voce, nec in choro tantùm, sed in ipsa Ecclesia: vnde publicatio facta in choro, coram Canonicis, & Presbyteris duntaxat, est nulla. Flamin. *d. quæst. 6. n. 18.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 294* Insuper affigitur valuis Ecclesiæ diploma, quod contineat ea, quæ dicta sunt, nimirum, resignationem, ac beneficii qualitatem, & inuocationem, nominaque & cognomina resignantis, ac illius, in cuius gratiam facta est; & sufficit, quòd sit simplex charta, vt innuunt verba dictæ Constitutionis, *Scriptisque de his omnibus exemplo collato, valuis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur*, Flam. *d. q. 6. n. 56. & 59.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 295.* vbi *n. 296.* subdit sufficere affigi in vna porta, quamuis Ecclesia plures habeat, & *n. 297.* ex Flam. testatur praxim habere, vt affigatur copia integra ipsarum litterarum. Ideoque cum requiruntur actus publici, non satis erit, si resignatarius publicè missus sit in possessionem beneficii, cùm vltra illud requiratur solemnitas publica; quicquid dicat Ant. Fab. *lib. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 14.* & 59.
196 Publicatio verò facta probatur ex instrumẽto, vbi Notarius refert se fecisse dictam publicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Constitutionis Gregorii XIII. quæ relatio sufficit, vt firmat Flamin. Paris. *lib. 11. q. 6. n. 51. & 63* quem sequitur Rot *in Colonien. Canonicatus S. Vrsul. 26. Aprilis; 1627. coram bona mem. Vbaldo*, impressa per Viuian *post praxim. iurispatron. decis. 52. num 1.* Sic etiam facta censetur quando intra tempus quis accepit possessionem beneficii populosam, id est coram multis personis, secus si coram aliquibus particularibus, ad not. per Gemin. *cons. 75. incip. In causa n. 2. vers. secundo dicitur*, Abb. *cons 99.* incip. *Illud in præsentiarum, num. 2. & seqq.* vol. 1. Theodos. de Rubeis *singular. Rota tom. 2. p. 3. pag. 183. §. 6*

197 Dubium autem est in hac materia, vtrum incumbat onus probandi non publicationem, an impetranti beneficium, tanquam vacans ob publicationem non factam; an verò resignatario, qui ad illam tenebatur? Flamin. *d. lib. 11. quæstio. 14.* in vtranque partem hanc quæstionem discutit, & tandem resoluit impetranti probationem negatiuæ incumbere Ratio est: quia negatiua qualiscunque sit. probanda est per eum, qui in ea suæ intentionis fundamentum facit, & eò magis quia præsumitur factum, quod de iure erat faciendum. Decianus *cons. 446. numero 7* Crauet *cons. 22. num. 5. & cons. 449 num* 11. Et ideò publicatio præsumitur facta per resignatarium, & quidem in tempore, nec tenetur id probare, maximè si ipse possederit. per triennium beneficium resignatum quia ex triennali præsumitur publicatio, vt fuit resolutum sæpius in Rota, teste Nicol. Garc. *d.*

p. 11. *c.* 3. *n.* 313. & Theodos. de Rubeis *in singularibus Rotæ par.* 2. *verb. publicatio* §. 1. licèt, si probatur non pulicatio, non prosit triennalis, imò nec decennalis possessio. Flamin. *d. lib.* 11. *q.* 6. *num.* 92. *&* 112. vbi *n.* 19 expressè tenet, regulam de
198 triennali minimè prodesse resignatario non publicanti: in tribus tamen casibus id limitatur, & primò, quando sumus in spolio: nam tunc nec triennalis hunc effectum produceret, vt præsumatur publicatio. Flamin. *d. lib.* 11. *q.* 14. *numero* 31. Prosper de Augustin. *citato loco, vers. quam conclusionem.* Nicol. Garc. *d. cap.* 314. Secundò, si Superior ex officio procedens vellet videre publicationum; quia tunc teneretur resignatarius eam exhibere. Flamin. *d. q.* 14. *num.* 5. *cum seqq.* vbi *num.* 37. id intelligit, nedum in Episcopo, & in eius Vicario visitante, sed etiam in ministris Cameræ Apostolicæ: & *n.* 38. id restringit, quoties Superior constituisset se aduersarium eius, qui beneficium obtinet; quia tunc nec compellere poterit ad eum probandum titulum, nec etiam ipse cognoscere de titulo. Tertiò, quoties ipse resignatarius peteret suam gratiam canonizari ad aliquem effectum: nam tunc deberet, sicuti & titulum, illam probare, Flamin. *d q.* 14 *n.* 39.

199 Impetrans igitur beneficium vacans ob non factam publicationem à resignatario, tenetur docere de non publicatione & negatiuam huiusmodi plenè & concludenter probare Gregori. XV. *decis.* 210 Nouar. *d. loco n.* 29. Sed qualiter hæc negatiua probari debeat difficile est inuestigare, & difficilius ad praxim reducere. Quidam putant, id. assequi posse per testes, per quos affirmatiua sciri potuit, verbi gratia per Canonicos, & alios Clericos eiusdem Ecclesię, qui in ea solent diebus festiuis diuinis interesse, vel per personas, per quas actus publicationis fieri oportebat, vt sunt Notarij, Flamin. *d. q.* 14 *ex n.* 60. Prosper de Augustino *d. loco*, *n.* 19. *vers. modos autem. probandi.* Item ex non petitione possessionis infra tempus, & ex eo, quòd infra tempus datum ad publicandum non habuit resignatarius collationem, sine qua possessio adipisci non potest: nam Constitutio intelligitur de valida possessione, & apprehensio possessionis sine collatione nulla est, *c* 2. *ne Sede vac. cap.* 2. *de priuileg.* Nicol Garc. *d. cap.* 3. *ex num* 319. adden- *ad Greg. decis.* 288. *num.* 3. Verùm, ne fidas his probandi modis: quia impetratio ex illis minimè veniret iustificanda, nisi huiusmodi negatiuam non publicationis probaueris per confessionem partis, vel quòd litteræ non fuerunt expeditæ intra tempus ad publicandum, vt fuit resolutum *in Ripana beneficij* 17. *Aprilis*, 1600. *coram bonæ memor. Cardin. Sacrato*, cuius meminit Nicol. Garc, *d. par.* 3. *num.* 316. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 21. *num.* 15. *cum seqq.* Sed prior modus de confessione partis de non facta publicatione, tutus non est. nam inde non concluderetur negatiua absoluta non publicationis, cum potuerit fieri per resignantem, cui nec minus ea permissa est ex dicta Constitutione Gregor. XV. *decis.* 288, *numero* 2. Lotter. *d. q.* 21. *num.* 21 At vltimus modus tutior est & irrefragabilis, cum Constitutio vellet pulicationem fieri cum litteris ipsis originalibus, aut earum transumpto, Rota *in Mediolanen beneficij* 14. *Aprilis* 1614. *coram Cardin. Sacrato*, cuius meminit Lotter. *d. quæstio.* 21. *numero* 16. Et idem est, quando litteræ fuerunt expeditæ intra tempus datum ad publicandum, ad finem tamen termini, ita vt non potuerint deferri in tempore ad locum, vbi erat facienda publicatio, Flamin. *d. quæst.* 14. 56. *&* 57. Prosper de Augustino *loco proximè citato*, Nicol. Garc. 1. *cap.* 3. *num.* 317. vbi *n.* 318. subdit, negatiuam non expeditionis litterarum probari ex diligentiis factis in Cancellaria, Camera, & registro secreto parte citata: & dum perquirerem in Curia, an aliquando, habuerit Rota pro probata huiusmodi negatiuam, nihil potui e inuenire.

CAPVT XVI.

De Vnionibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Vnio est duorum, vel plurium beneficiorum aut Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexio.*

2 *Diuisio materiæ.*

3 *Vniones quædam sunt perpetuæ, quædam temporales; & quæ sint? ostenditur.*

4 *Vnio in dubio præsumitur facta potiùs contemplatione Ecclesiæ, quàm personæ.*

5 *Vnio fit tribus modis.*

6 *Vnio fit primo modo, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, & quid operetur? ostenditur.*

7 *Vnio fit secundo modo, vt vna Ecclesia alteri subiiciatur, seu vnum beneficium alteri accessoriè.*

8 *Beneficium accessoriè vnitum per vnionem manet extinctum, & fit prædium beneficij principalis.*

9 *Beneficium accessoriè vnitum exprimi non debet.*

10 *Vacare nunquam censetur beneficium accessoriè vnitum.*

11 *Litteræ vnionis accessoriæ non dicuntur litteræ beneficiales, sed de proprietate, & re profana.*

12 *Causa vnionis non dicitur causa beneficialis.*

13 Cap. 1 de filiis Presbyt. in 6. *non habet locum in Parochialibus accessoriè annexis.*

14 *Episcopo spurium ad simplex beneficium promouere licet, cui est accessoriè annexa Parochialis.*

15 *Accessorium sequitur naturam sui principalis, quamuis accessorium sit magis dignum, & pretiosum quam ipsum principale, cui annectitur.*

16 Cap licèt canon, de elect. in 6. *non habet locum in Parochialibus Ecclesiis accessoriè vnitis.*

17 *Promisus sufficit esse constitutus in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessoriè reperitur vnita.*

18 Cap. si motu proprio, de præbend. in 6. *non procedit in beneficio vnito accessoriè.*

19 *Possessione capta Ecclesiæ, seu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti intelligitur capta.*

20 Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 18. *super habendo concursu in vacatione Parochialium locum non obtinet in vnitis accessoriè.*

21 *Vnio tertio modo fit duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem æquè principaliter.*

22 *Episcopatus duo æque principaliter vniti reputantur vna diœcesis, & Episcopus potest residendo in vna explere saltum alterius.*

23. *Castella*

23 *Castellana, & Hortana ciuitatum Episcopatus aeque principaliter sunt vniti.*

24 *Resoluuntur dubia circa hos duos Episcopatus aeque principaliter vnitos.*

25 *Valuen. & Sulmonen. Episcopatus aequè principaliter vniti sunt.*

26 *Clericus vnius Episcopatus non est ad carceres alterius etiam vniti ducendus.*

27 *Clericos ex vna Dioecesi ad aliam vnitam pro suis causis ire cogere non potest Episcopus.*

28 *Calaguritanus, & Calciaten. Episcopatus est vnitus, & vnica Dioecesis, & vnicus Decanus.*

29 *Episcopus potest facere quoruncunque beneficiorum vniones, etiamsi illa reseruata sint à Pontifice, sine tamen possidentis, seu expectantis praeiudicio, nisi reseruatio esset perpetua.*

30 *Beneficia quae seminatio vnire possit Episcopus? ostenditur.*

31 *Beneficia suae dioecesis non exempta vnire potest Episcopus, quamuis eorum collatio ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam.*

32 *Beneficium suae Dioecesis, licèt de Iure communi liceret Episcopo vnire cum altero alienae dioecesis, accedente consensu Episcopi illius, hodie attento Conc. Trid. non licet.*

33 *Parochiales Ecclesiae Monasteriis quibuscunque, aut Abbatiis seu Dignitatibus, siue Praebendis Ecclesiae Cathedralis, vel Collegiatae, siue aliis beneficiis simplicibus, aut Hospitalibus vniri prohibentur.*

34 *Vniones Parochiallum, quae fiunt pro fundatione, dotatione, augmento seu conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei catholicae defensionem, & propagationem sustineri possunt.*

35 *Vnio aliquot beneficiorum simplicium potest fieri singulis Praebendis tenuibus Cathedralium, & Collegiatarum insignium, non omnibus simul indistinctè vnum, aut plura beneficia.*

36 *Beneficium suae Dioecesis saeculare potest Episcopus alicui Religioni vnire.*

37 *Causa vnionum faciendarum, aut est necessitas, aut vtilitas Ecclesiarum.*

38 *Necessitas faciendae vnionis quae sit? ostenditur.*

39 *Vtilitas faciendae vnionis est, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deseruiendum.*

40 *Citatio eorum omnium, quorum interest, requiritur in vnione facienda per Episcopum, non tamen est necessariò vocanda plebs.*

41 *Rector, siue possessor beneficij non est vocandus in vnione facienda per Episcopum.*

42 *Capituli Ecclesiae Cathedralis consensus requiritur in vnione facienda per Episcopum.*

74 *Canonici si consentire nolint, & iusta causa vnionis faciendae subesset, possent compelli,*

43 *Consensus Capituli defectum quilibet opponere potest.*

45 *Capituli consensus satis est, si postea accedat.*

46 *Capituli consensus an requiratur in vnione facienda per Legatum? ostenditur.*

47 *Vnio facta ab Episcopo ipsi capitulo non valet.*

48 *Episcopus non potest vnire Ecclesiam subiectam Abbati, aut alij inferiori Praelato absque illius consensu.*

49 *Vocatio & consensus patroni, siue ecclesiastici, siue laici, ac inferioris collatoris, & electorum requiruntur in vnione per Episcopum facienda.*

50 *Beneficium iurispatronatus absque patronorum consensu per Episcopum vniri non potest, & quid si vniatur per Legatum de latere: vide ibi.*

51 *Vnio ex defectu solemnitatum quibus casibus fiat irrita? ostenditur.*

52 *Vnio ex falsa causa impetrata an sit irrita? ostenditur.*

53 *Papa solus potest vnire Episcopatus.*

54 *Episcopus potest vnire beneficia, & Ecclesias suae dioecesis.*

55 *Legatus à Latere potest ex causa rationabili, & legitima vnire beneficia suae prouinciae, quae conferre potest.*

56 *Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur*

57 *Capitulum Sede vacante potest vnire beneficia, quae potest Episcopus, dummodo per talem vnionem iurisdictioni episcopali nihil detrahatur.*

58 *Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua dioecesi.*

59 *Abbates, atque alij Praelati Episcopo inferiores, quando possint vniones facere, ostenditur.*

60 *Vnio non praesumitur, sed probari debet ab eo, qui factam dicit.*

61 *Vnio probatur per instrumentum, seu litteras ipsius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemorialis.*

62 *Vnio probatur ex verbis enunciatiuis plurium instrumentorum antiquorum, modò originem haberent à diuersis personis non suspectis.*

63 *Vnio probatur in antiquis ex testibus de publica voce & fama.*

64 *Vnio probatur ex dismembratione, quae per necesse praesupponit vnionem.*

65 *Vnio quando dicatur sortiri effectum?*

66 Reg. 12. Cancel. *reuocatoria vnionum non se extendit ad vniones factas ex causa necessaria putà ex causa dotis pro beneficij erectione, vel pro augmento dotis necessario pro sustentatione cultus diuini.*

67 *Vniones perpetuae à 40. annis citrà factae examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apost. delegatis possunt.*

SEQVITVR, vt de Vnionibus beneficiorum dicamus, quibus nonnunquam beneficia acquiruntur, vt in superioribus vidimus. Vnio autem est duorum, vel plurium beneficiorum, aut ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore facta annexio: dicta vnio quia ex duobus, vel pluribus fit vnum tantùm, Ioan. Baptista Caccialup. *in tractat. de Vnionibus, artic.* 1. Rebuff. *prax. benefic. tit. de Vnion. benefic. ex n.* 1. Lancell. *instit. Canon. lib. 2. tit. d. Vnion.* §. 2. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 3. Vgol. *de offic. Episcopi, p.* 2. *c.* 52. *num.* 1 Azor. *Instit. moral. part.* 2 *lib.* 6. *cap.* 38. *q.* 1. Sanch. *in praecepta Decalogi tom.* 3. *l. b.* 7. *cap.* 29. *num.* 245. vbi subdit nomine Ecclesiarum comprehendi Episcopatus; nomine autem beneficiorum quaecunque alia beneficia maiora, vel minora, regularia, vel saecularia, & dignitates includi. 1

Et in hac materia agitur, aut de ipsarum Ecclesiarum Vnione quoad iurisdictionem, vel subiectionem; aut beneficiorum ipsorum quoad fructus & redditus. De primo genere egimus suprà *lib.* 1. vbi de Dioecesibus, & Parochiis est tracta- 2

15 *Accessorium sequitur naturam sui principalis*, quæ procedit, etiamsi accessorium sit magis dignum, & pretiosum, quàm ipsum principale, cui annectitur, secundùm D.Barbos.*in l. cum prætor,§.fin.211.ff de iudic.*Card.Tusch. *tom.1 litt. A concl.76 n.26.*

16 Secundò infertur tex.*in d.cap.licèt canon, de elect. lib.6.* dum decidit obtinentes Parochiales Ecclesias debere attingere 25. annum, & infra annum ordinari, non habere locum in Parochialibus Ecclesiis accessoriè vnitis, vt tenet gloss. *ibi verb. Parochialis, vers. quòd si Ecclesia,* Rebuff. *in praxi.tit.de non promotis intra annum, num.29. vers. ideò qui procedit* Boër.*dec.119.num.7.*Azor.*d.lib.6. cap.8.num.8.* vbi reddit rationem, quia id quod ad alterum accedit, sequitur naturam principalis, ad quod accedit,
17 & ideò censuit Sacra Gongregat. Concilij *sufficere prouisum esse constitutum in eu ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessoriè reperitur vnita,* prout referunt Galet.*in Margarita casuum conscient. verb. Canonicus 5. & verb.Paroch.* Gonzal.*ad reg.8. Cancel. gloss.9.num.4.* Nicol.Garc. *d.part.12.cap.2. num.26.*Aloys.Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.512. in 1.edit.*

18 Tertiò infertur textum *in cap.si motu proprio, de præbend. in 6.* dum habet, quòd quando Papa habenti beneficium confert aliud, si non fiat mentio beneficij obtenti, licèt sit modicum gratia est subreptitia, & nulla, non procedere in beneficio vnito accessoriè, sufficit enim in impetratione exprimi tantùm principale, Menoch.*de arbit.casu 201.n.67.* Rota *dec.786. num.3. p.1. diuers.* Flamin. Paris. *de resignat.benefic lib.10.q.1.num.36.* Campan *d.c.13. num.19.*Nicol.Garc.*d.p.12.c.2.num.20.* & per collationem principalis habetur vtrumque, gloss. *verb. de iure in cap. gratia, de rescript. lib.6.* quam ibi sequuntur Domin. de Franch *n.6.* & tenuit Rota *in Verdumen. Decanatus 9. Martij* 1590. *coram Card.*
19 *Lancellotto,* impressa per Nicol.Garc.*p.5.c.1.n.270.* Et capta possessione Ecclesiæ, seu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti, intelligitur capta, Ferret. *cons.236.n.8.*Gonzal.*d.gl.1.§.7.n.6.*

20 Quartò infertur Concil.Trid. *sess.24. de reform. cap.18.* super habendo concursu in vacatione Parochialium, locum non obtinere in vnitis accessoriè, vt censuit S.Congregatio Concilij, prout nobis idonei testes sunt, Galet. *in Margarita casuum conscientia, verb.beneficium,*Gonzal *d.gl.5.§.7.n.13. & gl.6. numero 162.*Nicol Garc. *p.9.c.2.n.193,* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.381.* quos refero *de offic.& potest. Episcop,p.3.alleg.60.num 25 & seq.*

21 Tertio modo fit Vnio duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem æque principaliter, vtraque manente Episcopatu, vel Parochiali, vt priùs erat, & tunc vtraque Ecclesia erit principalis, fruetúrque quælibet suis priuilegiis, & habebit sua statuta, idque operabitur Vnio, vt idem sit beneficiarius, Episc. aut Parochus vtriusque, gloss.*verb. vnire in d.c.temporis 16. quæst.1. & verb vniendo, in d.cap.1.ne Sede vacant.* Rota *dec.124. num.72.part.2. diuer.* Gonzal. *gl.5.§.7 num.112.cum seqq.* Nicol.Gar *dict.part.12. cap.2. num.37.* Tambur. *dict tom.3.disp.15 quæst.5. numero 4.* late Stephan. Gratiã. *disceptat. fore s. tom. 4. cap.655.* vbi per totum ex professo disputat, an pro Episcopatibus Viterbien & Tuscanen æquè principaliter vnitis vnus tantum, vbi Episcopus Sedem habet, sit constituendus Vicarius gene-
22 ralis. Et sic respectu Episcopi duo Episcopatus æquè principaliter vniti reputantur vna diœcesis, & potest residendo in vna explere factum alterius, vt ait Rebuff. *dict. titul. de Vnionib.benefic.numero 16.* iunctis aliis per me adductis *de offic.Episcopi p.3.alleg.54. num.131.*

Pro Episcopo Ciuitatis Castellanæ, & Hortanæ, 23
posita Constitutione fel. record.Eugenij IV. super vnione Ecclesiæ ciuitatis Castellanæ, & Hortanæ, *An residens Episcopus in aliquo loco eius diœcesum, quamuis nõ resideat in ciuitate Castellana, & Hortana, satisfacit suæ obligationi circa residentiam? Secundò, in qua ex dictis ciuitatibus sit primo inchoanda Synodus, & an Episcopus possit cogere clerum illius ciuitatis, in qua in ea non celebratur, ad interessendum illi? Tertio, an, quando Episcopus conficit Chrisma in vnu ex dictis ciuitatibus, Clerus illius ciuitatis, in qua illud non conficitur, teneatur illud ab Episcopo accipere. & an Episcopus ad illi interessendum possit cogere Clerum illius ciuitatis? Quarto an Clerus Hortanus monitus ad recipiendum oleum sanctum in spretum sui proprij Episcopi, accipiens illud ab alieno, possit aliis pœnis plecti, vltra peccatum mortale. Quinto, an Episcopus volens in ciuitate Castellana agnoscere causas ciuitatis Hortanæ, & illius diœcesis, & sic è contra possit per se ipsum illas cognoscere, scribente Notario, quem maluerit, non solùm processus causarum, verùm etiam visitationum? Sextò, an Episcopus existens in diœcesi Hortana, in negotiis tunc peragendis illius diœcesis possit, se denominare Episcopum ciuitatis Castellanæ, & Hortanæ, aut Hortanum, & Ciuitatis Castellanæ, & quomodo etiam debeat denominari, quando existens extra residentiam, committit aliquid peragendum in aliqua ex dictis Diœcesibus?*

Sacra Congregat. Concilij sub die 8. *Iunij*, 1624. 24
respondet ad primum, Episcopum in aliqua parte alterutrius ex diœcesibus residentem suæ obligationi circa residentiam vtique satisfacere, dum in aliqua ex suis Cathedralibus resideat, temporibus à Conc. præscriptis decreto c.1. vers.eodem interim admonet, sess.23. Ad secundum, proximam futuram Synodum esse indicendam & celebrandam in ciuitate Castellana, in qua ad præsens Episcopus reperitur, deinde verò in ciuitate Hortana, & sic deinceps singulis annis obseruari debere, absque tamen præiudicio partium, tam in petitorio, quam in possessorio iudicio, & donec articulus præcedentiæ plenè cognitus, & definitus fuerit. Cæterum ad Synodum in altera ex dictis ciuitatibus celebrandam nequaquam teneri accedere Clerum alterius ciuitatis. Ad tertium Clerum vnius ciuitatis non solùm teneri sacrum oleum accipere ab Episcopo illud in alia ciuitate conficiente, verùm etiam cogi posse eidem Episcopo in eiusmodi ministerio assistere ad sacrorum Canonum præscriptum. Ad quartum posse puniri ab Episcopo. Ad quintum Episcopum in vna ex dictis ciuitatibus existentem posse per se ipsum cognoscere causas alterius ciuitatis, vel diœcesis adhibito Notario sibi benè viso, tam in processionibus conferendis, quam in actis visitationis conscribendis, sed tamen debere eum habere rationem, vt id non passim, sed rarò, & æqua ex causa fiat, & in arduis tantùm, & in grauioribus negotiis, ne constitutio vnionis eludatur. Ad sextum, quemadmodum Episcopus in ciuitate Castellana, vel eius diœcesi existens, ciuitatis Castellanæ & Hortanæ Episcopus est appellandus, ita è conuerso dum in ciuitate, vel diœcesi Hortana morã trahit, Hortanæ, ac ciuitatis Castellanæ Episcopũ nuncupari eum, atque inscribi debere. Quòd si extra diœcesim resideat, in negotiis ad ciuitatem & diœcesim Hortanam pertinentibus, Hortanæ, & ciuitatis Castellanæ; in spectantibus verò ad ciuitatem Castellanam, & illius diœcesis, ciuitatis Castellanæ, & Hortanæ Episcopum esse denunciandum, 8. Iunij, 1624. Cosmus Card. de Torres.

25 In causa Valuen. & Sulmonen. fuit dictum, quòd cùm superioribus annis Capitulum & Clerus Valuen. sæpiùs conquesti essent apud S. Congregationem, quòd etiam extarent peculiares carceres in Palatio Episcopali Valuen. vbi Episcopi Vicarius morabatur, nihilominus Episcopus prædecessor, cùm aliquis è diœcesi Valuen. in carcerem erat coniiciendus, ad Salmonen. Ciuitatem duci mandaret, in maximum eorum damnum, & incommodum,

26 S. Congreg. Concilij Trident. 17. *Ianuarij* 1604. dedit litteras ad Episcopum infrascripti tenoris, videlicet: *Quandiu Amplitudo tua Valuen. & Sulmonen. Ecclesia Dei, & Apost. Sedis gratia praest, ipsarum vtriusque ciuitatis Diœcesanis aquè prospicere decet, & propterea cùm aliquis ex dictis Valuen. in carcerem fuerit coniiciendus, non ad Sulmon. ciuitatem ducendus est, sed carceribus Valuen. Palatij Episcopalis, vbi Amplitudo tua moratur, mancipare debebit, ne accedat squalori carceris etiam itineris incommodum, ac rerum necessariarum defectus, quas vltra propriam patriam, consanguinei reis agre suppeditant, id summa aquitas postulat, & ab Amplitudine tua obseruari mandat. Illustrissimi Patres Conc. Trid. Interpretes.*

27 In alia causa Sutrina, & Nepesina, *conquerente Sutrina Ciuitatis Capitulo de Episcopo, qui adstringit Clericos ex Sutrina ad Nepesinam ciuitatem ire pro suis causis. Eadem igitur Cong. sub die 11. Maij, 1594. mandauit Episcopo, quod si ita est, Vicarium statim deputet in ciuitate Sutri, & mandet Officialib. Curia Nepesina, ne Clericos Sutri in aliquo molestent, nec se ingerant.*

28 In alia causa Calaguritana, & Calcaten. iuris corrigendi inter Episcopum Calagoritanum, & Capitulum Calciaten. præsupposito, quòd Episcopatus Calaguritanus, & Calciten sit vnicus, vnica diœcesis, & vnicus Decanus, necnon præsuppositis decisionibus Rotalibus in hac causa factis, dubitatum fuit in hac S. Congreg. Concilij Trident. *An per idem S. Concilij caput. 6. sess. 25. de reform sit derogatum consuetudini immemoriali à Capitulo prætensa, videlicet, quod Episcopus volens procedere ad punitionem, correctionem, & carcerationem Capitularium Calcitaten. delinquentium ad præscriptum dict. cap. 6. teneatur hoc facere in ipsa ciuitate Calciaten. & in carceribus ibidem assistentibus; non autem in quolibet parte dicta sua diœcesis, vbi domum, aut tribunal habet. Die 7. Septembris, 1630. S. Congregat. Eminentissimorum Card. Concil. Trident. Interpretum procuratoribus, & Aduocatis vtriusque partis auditis, iuribusque, & rationibus hinc inde allatis maturè perpensis censuit per S. Concilij Trident. d. cap. 6. sess. 25. de reform. huiusmodi immemoriali consuetudini fuisse derogatum.*

His ita præmissis videndum est, quorum beneficiorum vniones fieri possint, & quibus ex causis faciendæ sint, & quis eas facere valeat, & quomodo factæ probentur, ac quando dicantur sortitæ effectum.

§. I.

Quorum beneficiorum vniones fieri possint.

29 EPiscopus potest facere quorumcunque beneficiorum Vniones, etiamsi illa reseruata sint à Pontifice, vitato possidentis, seu expectantis præiudicio, id est, non vt statim habeant effectum in possidentis, vel expectantis præiudicium; sed post quam illud dimiserit. Ita Abb. *in dict. cap. sicut vnire, de excess. Prælat. numero* 7. & ibi Anchar. *num.* 5. Card. *num.* 3. *quæst.* 3. Mar. Socin. sen. *art.* 4. *quæst.* 6. *num.* 64. Gamb. *de offic. & potest. Legati de latere, lib.* 5. *tit. de potestate Legati in vniendo, num.* 63. Rebuff. *d. tit. de Vnionibus benefic numero* 31 Hoied. *de incompatibil. benefic. p.* 2. *cap.* 3. *num* 7. Nicol. Garc *de benefic. p* 12. *cap.* 2. *num.* 91. Sanch. *in præcepta Decalogi l.* 7. *c.* 29. *num.* 150. Præterquam si reseruatio beneficij esset perpetua respectu collationis illius à Romano Pont. semper faciendæ, vt contingit in prima Dignitate post Pontificalem cuiuscunque Ecclesiæ Cathedralis, quæ reseruata manet semper per regulam Cancellariæ; & ideò non potest vniri per Episcopum, vt per Hoied. *d num.* 7. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num* 91. Sanch. *dict. num.* 150. *vers. posterior.* vbi idem dicit, quando reseruatio non solùm collationem respectu tituli concernebat, sed reseruauerat Pontifex certam Ecclesiam suæ dispositioni: tunc enim ea verba generalia impedirent prorsus Episcopi dispositionem circa id beneficium, ad not. per Abb. *in d. cap. sicut vnire, numero* 7. Augetur etiam hæc potestas iure antiquo concessa Episcopis faciendi quorumcunque beneficiorum Vniones, etiamsi illa reseruata sint, per Concil. Trident. *sess* 21 *de reform. cap.* 5. vt id quoque potestate delegata efficere valeant, vt constat ex illis verbis, ibi, *possint Episcopi etiam tanquam Apostolica Sedis delegati*, &c. & sic eis licebit vtraque potestate procedere, & tunc ad solum Pontificem appellari poterit, iuxta ea, quæ late notauimus *de offic. & potestate Episc. p.* 3. *alleg.* 92. Cùm Episcopus delegatus in causa sibi delegata maior sit, quàm legatus, etsi maiorem cum Capitulo, quàm Legatus coniunctionem non habeat, tamen sicut Legatus, ita etiam Episcopus tanquam Apostolicæ Sedis delegatus sine consensu Capituli beneficia vnire potest, Nauar. *cons.* 10. *de offic delegat. in nouis*, deest *in antiq.* Says, *in florib. dec. sub eodem tit. dec.* 10. Sed contrarium est dicendum, vt notat addit. *ad d. cons. Nauarri*, dicens aduertendum referri Sacram Congreg. censuisse contrarium, Nicol. Garc. *dict. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 158. Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 182. *cum seqq.*

30 Beneficia aliquot simplicia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint vel etiam præstimonia, vel præstimoniales portiones, nuncupatas, etiam, ante vacationem sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, seminario incorporare, & vnire valet Episcopus, etiam si sint reseruata, vel affecta, ex decreto Concilij Trid. *sess.* 23 *de reform. cap.* 18. *vers. nec non beneficia*, Paul. Fusc *de Visitat. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 9. quod intelligitur, dummodo non vniat beneficia omnia simplicia, Aluys Ricc. *in praxi rerum fori eccles. dec.* 492. *&* 720. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 383. *num.* 4. *& resol.* 610. *n.* 10. *in* 2. *edit.* Molfes. *in summa Theolog. moralis tract.* 6. *cap.* 14. *n.* 60. Ego ipse *de officio & potest. Episcopi, p.* 3. *alleg.* 77. *n.* 20. nec aliquot simplicia ad collationem inferiorum spectantia, neque Canonicatus, aut beneficia iurispatronatus etiam ecclesiastici, nec reseruata Sedi Apost. post ipsorum vacationem, nec propterea vacantia in mense reseruato: quia per Episcopum hæc omnia seminario vniri non posse referunt decisum Molfes. *in sum. Theolog. moralis, tract.* 6. *cap.* 14. *à num.* 62. Franc. Leo *in thesauro fori eccles. p.* 2. *cap.* 16. *num.* 33. Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 102. & idem erit, si Episcopus vniret beneficia ante ipsorum vacationem, si tempore vnionis erant affecta, vt quia erant Subcollectorum, familiarium, Militum, vel officialium Curiæ, vt resoluit Nicol. Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 106. & nouissimè

fuit

fuit resolutum in sequenti casu. *Præsupposito, quod Archiepiscopus Brundusinus de anno 1610 seu alio veriori tempore; post tamen annum 1502 vniuerit seminario Brundusino nonnulla beneficia simplicia per Episcopum Oricanum ante eius promotionem obtenta,
8 *quæ secundum Extrauag. Ad regimen, cum sint affecta, & consequenter vniri nequeant, petitur dictam vnionem declarari nullam, & inualidam. Sacra Cong. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit, si beneficia huiusmodi ab Episcopo Oritano tempore suæ promotionis obtinebantur, tanquam propterea Sedi Apostolicæ reseruata minime potuisse vniri Seminario Brundusino, & vnionem, vt superiùs proponitur, factam ab Archiepiscopo nullam prorsus, atque irritam esse C. Card. de Torres* Litigiosa autem beneficia Episcopus seminario vnire non potest; quia aliud est beneficium reseruatum, aliud verò litigiosum, Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5. numero* 155. Rot. *in Corduben., præstimonij* 13. *Ianuar.* 1623. *coram bonæ mem. Patriarchæ Manzanedo.* Seminarium cui ex decreto Concilij Trid. est facta vnio per Episcopum, cuius vigore possidet, dicitur legitimus contradictor ad impediandam immissionem gratiosè subrogato, licet non doceat de validitate vnionis, vt ex multis Rotæ decisionibus resoluit Angel. *de legitimo contrad. q.* 15. *art.* 5. *n.* 145.

31 Beneficia quoque suæ diœcesis non exempta vnire potest Episcopus, quamuis eorum collatio ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam, quòd alio iure deuoluatur, alio autem vniatur. Deuolutio enim concernit titulum, impeditque, ne illud Episcopus in titulum dare valeat, vnio autem respicit proprietatem. Ita Abb. *in d. c. sicut vnire numero* 6. Anchar. *n.* 5. Mar. Socin. sen. *à n.* 67. Boër. *decis.* 346. *ad fin.* Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. 28 *q.* 15. quos refert, & sequitur Sanch. *d. c.* 29. *n.* 149.

32 Beneficium suæ Diœcesis integrum erat Episcopo de Iure communi vnire cum altero alienæ diœcesis, accedente consensu Episcopi illius, vt benè resoluit Mar. Socin. sen. *in d. cap. sicut vnire, art.* 4. *q.* 13. *n.* 80. *& art.* 6. *concl.* 11. *cum duabus seqq.* At attento Concilij Trid. decreto *sess.* 14. *de refor. cap.* 9. nulla ratione id licet, cum ita disponat. *Beneficia vnius diœcesis, etiamsi Parrochiales Ecclesiæ Vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, & ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiorum, aut alia quacunque de causa alterius diœcesis beneficio, aut Monasterio, seu Collegio, aut loco etiam pio perpetuo non vniantur.* Ita per hoc Concilij decretum obseruant Paul. Fusc. *de Visitat. lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 24. Zerol. *in praxi Episcop p.* 1. *verb. Vnio* §. 8. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 85. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 3. *tract.* 3. *num.* 302. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 492. *in* 1. *edit. aliàs resolut.* 383. *num.* 5. *limit.* 5. *in* 2. *edit.* Sanch. *d. cap.* 29. *n.* 180. Sanch. *in consil. moralib. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 3. *num.* 1. Ego ipse *d. p.* 3. *alleg.* 66. *n.* 9.

33 Parrochiales Ecclesias Monasterijs quibuscunque aut Abbatijs, seu Dignitatibus, siue Præbendis Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ siue alijs beneficiis simplicibus, aut Hospitalibus Militiisve vniri prohibet Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 13. quod non solùm de ipsorum Parochialium vnione intelligendum videtur; sed etiam de aliqua parte fructuum ipsarum, vt refert decisum Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles.* 492. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 383. *num.* 5. *vers. limita sexto*
34 *in* 2. *edit.* Saluari tamen, & excipi possunt vniones, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum, ad fidei Catholicæ defensionem, & propagationem, bonarumque artium cultum, vt resoluit Gonzal. *glos.* 5. §. 7. *numero* 46. Et sub illo decreto vtique non comprehenduntur Parochiæ, quæ certos fines non habent, sed certum tantùm populum, & per certas familias distinguuntur, vsque adeò vt Sacramenta promiscuè non administrentur, vt audiui obseruari in ciuitate Aquilana, (sicut refert decisum idem Gonzal. *glos.* 6. *numerò* 96.

In Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insi- 35
gnibus, vbi frequentes, adeòque tenues præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & personarum qualitate non sufficiant, licet Episcopis cum consensu Capituli aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, iis vnire, vt expressè statuit Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 15. quòd cùm vtatur d. particula *ijs*, quæ refertur ad præbendas, clarè desiderat, vt vnio fiat singulis præbendis distributiuè, non autem mensæ Rot. *decis.* 565. *p.* 2. *recent.* & ideò singulis præbendis singula beneficia vnire debere, non omnibus simul indistinctè vnum, aut plura, resoluunt Hier. Gabr. *cons.* 188. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 2. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 274. *num.* 34. *in fine* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 37. *num.* 25. vbi etiam tenet Concil. *d. loco* non concedere facultatem vniendi mensæ Capitulari, sed omnibus præbendis singulorum Capitularium: quod etiam tenent Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 4. *collect.* 1067. *in fin. & d. reso.* 379. *n.* 5. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 171. Ego ipse *d. alleg.* 67. *n.* 9.

Beneficium suæ diœcesis sæculare potest Episco- 36
pus alicui Religioni vnire, vt cum multis resoluit Azor. *d. lib.* 5. *cap.* 28. *q.* 19. Sanch. *d. c.* 29. *num.* 148. vbi *n.* 187. id licitum quoque asserit stantibus decretis Concilij Tridentini cum duplici tamen limitatione, prior sit, vt beneficium non sit extra diœcesim, in qua est monasterium; quia Trid. *d. sess.* 14. *de reformat. cap.* 9. interdicit vnire beneficia alterius diœcesis, vt *suprà* ostendimus: posterior est, ne beneficium illud vniendum, sit Curatum. quia Trid. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 13. prohibet vnire beneficia Curata loco religioso, sicut vidimus *suprà.*

§. II.

Quibus ex causis Vniones faciendæ sint, & quæ forma, & solemnitas in eis requiratur.

FAciendarum Vnionem causa, aut est necessitas, 37
aut vtilitas Ecclesiarum, *cap. exposuisti, de præbend.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num.* 38. Hoied. *de incomp. benef. p.* 2. *c.* 3. *num.* 8. Azor. *d. p.* 2. *l.* 6. *cap.* 28. *q.* 4. *&* 13. Nicol. Garc *de benef. p.* 12. *c.* 2. *n.* 108. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *num.* 161. quia est contra Iura, quæ volunt, vt distincti sint cuiusque Ecclesiæ, & Parochiæ limites, fructus, & Rectores, vt *supra lib.* 1. *cap. de diœcesibus, & Parochijs* vidimus.

Necessitas autem faciendæ Vnionis est, si duæ 38
Ecclesiæ vel præbendæ adeò sint tenues, vt ad victum duorum Rectorum non sufficiant: hoc enim casu potest earum vnio fieri, nisi aliud obstet, *cap. vnio* 10. *q.* 3. *cap. postquam* 16. *q.* 1. *Clem. in*

in

in agro, §. *ad hac de statu Monach* Concil. Trident. *sess.* 21. *de reform. cap.* 1. ibi *propter eorum paupertatem.* Quando autem, & quæ Ecclesia pauper, aut tenuis dici possit, hoc relinquitur arbitrio Superioris, glos. *in Auth. Præterea, C. vnde vir, & vxor.* Si etiam Ecclesia ab hostibus sit destructa, vel desolata, potest alteri vniri, *d. cap.* 2. *de relig. domibus.* Et denique Ecclesiarum vicinitas, aut populi decrementum, vel incommodum, Religionis quoque deformitas, & mutatio temporum necessitatem plerumque tribuunt vniendi, *cap.* 2. *& c. fin.* §. *hostilitatis* 25. *q.* 2.

39 Vtilitas autem est quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deseruiendum, vt probatur *in d. cap. exposuisti*, *& in d. capite* 1. *ne Sede vac.* ibi, *ne plus fuisse persona, quam Ecclesia videremur*, Rebuff. *d. tit. de Vnionib. benefic n.* 39. Hoied. *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 8. Azor. *d. lib.* 3 *cap.* 28. *q.* 13. Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 52. *in princ. num.* 4. vel vt diuinus cultus augeatur vt colligitur ex text. *in c. ex parte de constit.* Sanchez *d. capite* 29. *n.* 161. *in fine*, vbi *numero* 162. hinc infert exigi causæ cognitionem in huiusmodi vnione facienda, ità vt sic Ordinarius vnionem faciens debeat priùs inquirere & cognoscere de causa vnionis, & si Papa illam facit, exigatur, vt etiam de causa inquiratur in partibus, aliàs vnio reuocabitur.

Requiratur quoque in vnione facienda per Epis-
40 copum, vt citentur ij omnes, quorum interest, *Clem.* 1. §. *ad hac*, *de statu Monach* Hoied. *d. c.* 3. *n.* 9. *vers. secundum quod* Azor. *d. lib.* 6. *c.* 28. *quæst.* 14. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 203. non tamen est necessariò vocanda plebs, licet videatur quodammodo interesse, quia interdum laborat contra sua propria commoda, Rebuff. *in praxi benefic. reg.* 21. *Corcell. de vnion. glos.* 11. *numero* 1. 11. *&* 12. Hoied. *d. c.* 3. *numero* 9. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 219. & Sanch *d. cap.* 29. *num.* 163. qui tamen aduertunt
41 audiri debere, si causam iustam impedientem vnionem allegauerit. Nec est vocandus Rector, siue possessor beneficij, aut si vacet defensor illius, sed, eis non citatis, poterit Episcopus vnionem facere, vt expressè deciditur *in Clem* 2 *de rebus Eccl. non alien.* Rebuff. *d. glos.* 11. *n.* 8. Hoied. *d. c.* 3. *numer.* 9. *vers. sed vtrum*, Seraph. *decis.* 1459. *num.* 13. Ioan. a Cochier *in reg.* 22. *Cancel. de vnion. n.* 28. Nicol. Garc. *d p.* 12. *cap.* 2. *n.* 214. *& num.* 215. subdit procedere etiam in vnione facienda per Legatum. Et ratio est quia etsi beneficium illud nondum vacans alteri vniatur, nullum possessori illius damnum infertur, eò quòd vnio illa non sortitura sit effectum, donec ipse morte, vel alio modo dimiserit beneficium, *cap. consultationibus*, *de donationib.* quod si replices præiudicium generare: quia impeditur, ne cum alio permutari valeat, vel in gratiam alterius illi renunciare, respondent Rebuff *d. gloss.* 11. *n.* 9. *&* 10. Hoied. *d. cap. cap.* 3. *nu* 9. Azor. *d. c.* 28. *q.* 11. id præiudicium non esse considerabile, eò quòd permutatio illa, & resignatio pendeant à voluntate Superioris, & sint modi extraordinarij comparandi beneficia: quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi.

42 Requiritur etiam in Vnione facienda per Episcopum consensus Capituli Ecclesiæ Cathedralis, vt expressè deciditur *in d. Clem.* 2. *de rebus Eccles. non alien.* Petr. de Perus. *de Vnion. cap.* 5. *quæst.* 7. Gambar. *de offic. & potest. Legati de latere, lib.* 5. *tit. de potest. Legati in vniendo, numero* 58. *&* 108. Rebuff. *d. glos.* 11. *num.* 2. Hoied. *d cap.* 3. *num.* 9. Azor. *d. c.* 28 *q.* 12. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *ex num.* 145. vbi *n.* 152. *cum seqq.* subdit Vnionem posse fieri per Episcopum absque Capitulo, vbi hoc habuerit consuetudo immemorialis Sanch. *d. c.* 29. *n.* 164, & quamuis Rotæ olim *decis.* 445. *num.* 5. *p.* 2. *recent.* visum fuerit consensum Capituli esse solemnitatem propter Ecclesiæ vtilitatem desideratam, nihilominus eidem Rotæ *decis.* 318. *numero* 15. *p.* 5 *recent.* magis deinde placuit consensum Capituli in vnione non fuisse inductum in eius fauorem, sed potius pro forma & solemnitate, per doctrinam Nicol. Garc. *de c.* 2. *numero* 164. & Aloys. Ricc. *in praxi fori eccle. dec.* 487. *numero* 2. Tractatus enim non requiritur solemn , à Iure in rei ecclesiasticæ alienatione petitus, cum ille nullibi desideretur, nec hæc Vnio rationem veræ alienationis subeat, vt per Boër. *decis.* 345. *n.* 2. Hoied. *d. cap.* 3. *numero* 9.
vers. sed vtrum, Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 146. Sanch. d. 43
c. 29. *numer.* 172 Quòd si Canonici consentire nolint, & iusta causa Vnionis faciendæ subesset, possent compelli, vt docent Rebuff. *d. glos.* 11. *num* 3 Mar. Socin. sen. *in d. cap sicut vnire art.* 6. *concl.* 1.
n. 91. Azor. *d. qu.* 12 Et defectu consensus C p li quemlibet posse opponere, contra nonnullos fuit Rot. *decis.* 247. *numero* 5. *par* 1. *diuers.* *& in Vercellen Vnionis*, 23. *Aprilis* 1610. *coram Cardin. Lancelloto iun.* 44

45 Et hic consensus Capituli satis est, si postea accedat. arg. text *in cap. cum vos*, *de his quæ fi a Prał. & cap. cum on*, *de iurepatron.* Boër. *dec s.* 345 *n.* . *&* 4. Rebuff. *d. glos.* 11. *n.* 0. *&* 21. Hoied. *loco proximè citato*, subdens in dubio præsumi huiusmodi consensum interuenisse ex temporis diuturnitate, Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 147. Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 165. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 578 *num.* 32. Aloys. Ricc. *id d. praxi decis.* 198. *num.* 16 *p.* 4. Rota *decis.* 133. *num.* 9. *p* 2. *diuers. & decis.* 455 *num.* 5. *part.* 2. *recent. & decis.* 318. *num.* 42. *part.* 2. *recent.*

46 In vnione tamen facienda per Legatum, consensus huiusmodi non requiritur, eò quod Legatus nullum consortium cum Capitulo habeat, vt habet Episcopus, vt per Nau. *cons.* 10. *nu.* 1. *de offic. de leg.* Hoied. *d. cap.* 3. *num.* 9. Nicol. Garc *d. cap.* 2. *n.* 150. Sed distinguendum esse existimo inter eum casum, quo eam vnionem faciat ex Pontificia commissione, in qua consensus Capituli mentio non fiat, & inter illum, quo id faciat ex sua potestate ordinaria, ita vt in primo non exigatur consensus; quia tunc non vnit, vt Ordinarius; sed vt Pontificis delegatus: quare, Pontifex potest absque consensu Capituli vnire; ita & ipse: in secundo verò exigitur consensus capituli, quia tunc non ampliorem in beneficijs vniendis habet potestatem, quàm Episcopus. si ergo hic indiget consensu Capituli: ergo & ille. Ita distinguunt Mar. Socin. sen. *in d. c. sicut vnire art.* 6. *concl.* 14. *numero* 115. & Sanchez *d. c.* 29. *n.* 166.

Vnio autem facta ab Episcopo ipsi Capitulo non 47
valet, cùm quis non possit auctorizare in facto proprio, *d. Clement.* 2. §. *fin.* cuius decisio procedit quando vnio fit Capitulo principaliter & directè; non verò quando in consequentiam, & indirectè est in vtilitatem Capituli, vt benè ex alijs trad. Nicol. Garc. *d. cap.* 12. *numero* 168. *& seq.* Vnio enim facta per Episcopum mensæ Capitulari non potest fieri absque Sedis Apost. auctoritate *S. Cong. Concil.* 13. *Septemb.* 1609. *&* 11. *Februarii* 1611. vt refert Argel. *de legitimo contradict. quæst.* 15. *art.* 5. *numero* 61.

Rursus, si Ecclesia sit subiecta Abbati, aut alij 48
inferiori

inferiori Prælato, non poteſt Epiſcopus eam vnire reabſque illius conſenſu, vt bene tradunt Card. *in Clem.1. §. ad hac, numero 1. oppoſ. 1. & 2. de ſtatu Monach.* Mari. Socin.ſen. *in d.cap. ſicut vnire, art.4. q.5.n.62.* qui optimè ait, *art.6. n. 95. concl.4.* exigi quoque conſenſum Clericorum conſtituentium Capitulum cum eo Prælato inferiore & *concl.5. nu. 96.* benè etiam dicit, exigi quoque conſenſum Capituli Eccleſiæ Cathedralis: refert, & ſequitur Sanch. *d.cap.29.n.167.*

49 Inſuper requiritur in Vnione vocatio, & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum, *dict.Clem.vnic. §. ad hac de ſtatu Mon.* Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 15.* ibi, *cum patronorum conſenſu*, &c. Boër. *deciſ.345.num.4.in fine* Roch. *de iurepatr. verb. honorificum, num.8.* Lambert. *eod. tract.lib.3.quaſt.6.toto art.2.* Couarr. *pract.cap.31.num.10. & 11.* Fuſc. *dict.lib.2.cap.26. num.26.* Flamin. *de reſign. benefic. lib.2. quaſt.4. num.11.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb.vnio, §.7.dub 4.* Azor. *d.c.28. quaſt.12.* Nicol. Garc. *d.cap.2.num.202.* Sanch. *d.cap.29. num.168.* me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3.diſp.15.q.1. num.9.* nam beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt. Rot. *in Vercellen.vnionis 23.Apri-*
50 *lis 1610.coram Cardin. Lancelloto iun.* Si autem à Legato de Latere fiat hæc vnio, exigitur quoque patroni conſenſus ſi iuſpatronatus ſit ſæculare: ſi autem ſit Eccleſiaſti, cum, poteſt illi derogare, ac proinde abſque eius conſenſu vnionem facere vt conſtat ex *cap.cùm dilectus, de iurepatron.* Gambat. *d.libr. 5. tit.de poteſtate Legati quoad Vnion.benefic.* Lambert. *d.q 6. art. 1.num.4 verſ.& idem dicerem.& art.2.n. pen.* Rebuff. *d.tit.de vnionib.num.28.* Azor. *d.q. 12.* vbi ſubdit non poſſe derogare, quando iuſpatronatus eſt mixtum, partim ſæculare, & partim Eccleſiaſticum, ob fauorem & gratiam laici patroni ne laici à fundandis Eccleſiis facilè anocentur, additque, cùm patronus eſt laicus, non iure fundationis, vel dotationis Eccleſiæ, ſed ſola conſuetudine, vel præſcriptione, aut priuilegio poſſe huic patronatui derogari per Legatum à latere, refert Sanch. *dict. c.29.n. 169.* vbi *numero 170.* ait, quòd conſenſus Capituli non neceſſariò præcedere debet, ſed ſatis eſt, ſi vnionem ſubſequatur, vt *ſuprà* diximus: ita ſimiliter ſatis eſt ſubſequi conſenſum patroni, & Prælati illius inferioris, ſuique Capituli, quorum conſenſum diximus exigi.

51 Harum ſolennitatum defectu fit ipſo iure irrita vnio in tribus caſibus Primus eſt, quando non citantur ij, quorum intereſt, quos neceſſariò citandos eſſe diximus. Secundus eſt, quando non præmiſſa cauſæ cognitione vnio fit. Vtrumque docent Rebuff. *dict. reg. 21. Cancel. gloſ. in princ.* Azor. *dict. libro 6. cap.28. quaſtio 14.* Si verò Ordinarius, vel legatus in ipſa vnione enunciet adhibuiſſe cauſæ cognitionem, & ſolemnitates requiſitas; & & reperiſſe cauſas eſſe veras, videtur ſtandum eius aſſertioni, & præſumendum eſſe pro vnione, donec contrarium probetur, etiamſi proceſſerit parte non vocata; quia fortè nullus tunc aderat, qui deberet vocari, Nicol. Garc. *dict.capite 2.numero 121.* vbi *numero 126.* id intelligit, quando cauſæ & ſolemnitates requiſitæ nominatim, & in ſpecie exprimuntur; ſecus in genere. Tertius eſt, cum non exprimitur, valor beneficij vniendi, vt expreſsè habetur *reg.22.Cancel. de Vnionibus*, vbi Alphonſ. *n.1.* Ioan. à Cochier *dic.B.*

52 Vtrùm autem, ſi in cæteris ſeruetur debita forma, ſit Vnio irrita, eò quòd ex falſa cauſa ſit impetrata? Eſt diſtinguendum inter Vnionem factam à Pontifice, & inter illam, quæ facta ſunt per inferiores ab eo; nam, ſi fiat à Pontifice ex falſa cauſa allegata, erit ipſo iure irrita, quia in reſcriptis Pontificis intelligitur ſemper clauſula, *ſi preces veritate nitantur, capitulo 2. de reſcriptis.* Ita docent. M L. *in repert. verb. vnio, numero 6. ſtatim in princ.* Rebuff. *d.reg.21. de vnionib. gloſ.5. in fine.* Bellam. *deciſ. 617.* Caſſad. *deciſ.1. in fine, de vnionib.* Nicol. Garc. *dict. capite 2. numero 115.* vbi *numero 116.* id intelligit, quamuis vnio facta ſit motu proprio, Sanch. *d. capite 29. numero 176.* Si verò fiat per Ordinarium, ſeu alium inferiorem Pontifice, non eſt ipſo iure irrita, ſed irritanda venit ope exceptionis; quia, cùm vnio concedatur ex cauſa neceſſaria, magis concernit iuſtitiam: quàm gratiam id autem diſtat inter reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ, quòd illa per ſubreptionem obtenta ſint ipſo iure irrita: quare quicquid virtute eorum factum fuerit, eſt nullius prorſus momenti: hæc autem valida ſint, donec ope exceptionis elidantur, id eſt, donec aduerſarius, contra quem impetrata ſunt, excipiat; allegans ea eſſe ſubreptitia. quare proceſſus virtute illorum factus valebit, ſi de ſubreptione non excipiatur: & ideò ſic docent Mar. Socin. ſen. *in d.cap. ſicut vnire, art.vlt.quaſt.2.num.133.* Rebuff. *d.reg.21.de vnionibus, gloſ.5.in fine, & gloſ.6. caſu 2.* vbi ſubdit propterea non poſſe iu beneficium impetrari tanquam vacans, donec vnio illa irritetur, Azor. *d.lib.6.cap.28. q.14.* Quamuis vnionem factam per Ordinarium ex falſa cauſa etiam ſeruata iuris forma, eſſe ipſo iure nullam exiſtimauerint, Abb. *in d. capite ſicut vnire n.6.& conſ.107.num.7.vol.1.* Boër. *deciſ.345. in fine,* Hoied. *d.c.3.à n.16.* Mādoſ. *d.reg.13.q.6.n.3.* Nicol. Garc. *d.c.2.n.113.*

§. III.

Quis Vniones facere valeat, & quomodo facta probentur, ac quando dicuntur ſortita effectum.

PApa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus, *cap. ſicut vnire, de exceſſib. Pralat.* & plures Doctores citauimus *lib. 1. cap.2.verſ. nono,* qui etiam poteſt vnire omnia alia beneficia, Petrus de Peruſ. *de vnionibus, capite 4.num. 2.* Rebuff. *in praxi benefic.tit. de vnionib.benef.num.23.* Azor. *inſtit. moral.p.2.lib.6.c. 28.q.6.* Nicol. Garc. *de benefic.part. 12.cap. 2. n. 60. & 61.* 53

Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias ſuæ diœceſis, *d.cap. ſicut vnire,* Nicol. Garc. *d. cap. 2.ex n 61.* Sanch *in pracepta Decalogi tom. 2.lib.7 c. 29. ex num. 147.* & *ſupra §. 1.* oſtendimus qualiter poteſtas hæc vniendi conceſſa Epiſcopis ſit immutata, ampliata, innouata per decreta Concilij Trident. Quæ quidem poteſtas dupliciter reſtringenda eſt. Primò niſi beneficia illa eſſent exempta à iuriſdictione Epiſcopi; quia tunc nequiret Epiſcopus ea vnire; vt pote, quæ ſuæ dipoſitioni ſubiecta non ſunt; & ideò tunc vnio pertinebit ad Pontificem, ita Rebuff *dict. tit. 9 de vnionib. benef. numero 22* Hoied. *de incompatib. benef part. 2. capit. 3 numer 7.* Ioan. à Cochier. *in d reg.22.de vnionibus, n 23 in princip.* Eraſm. à Cochier. *de iuriſdict.ordin. in exemptos, p.4 qu.131.* Secundò, dummodo vnio ſit perpetua: ſi enim ſit temporalis, eſt interdicta Epiſcopo, quia vniones ad vitam beneficiarij ſunt odioſæ, tanquam introductæ contra formam 54

Iuris

eadem causa, 10. *Martij*, 1623. *coram R.P.D. meo Peronano*, D.Ferentil. *vbi supra*, *n*.7.

64 Denique probatur vnio ex dismembratione, quæ per necesse præsupponis vnionem, Oldrad. *cons*. 296. *n*.4. Caputaq. *d. decis*. 34. *num.p*.3. Gózal. *ad reg*. 8. *Cancel. glos*. 53. Rot. *n*. 34. *decis*. 371. *n*.1. *p*.1. *recent*. Buratt. *d. decis*. 660. *n*.4.

65 Per *reg*. 12. *Cancellariæ* ab omnibus Summis Pontificibus fieri solitam, reuocantur omnes vniones, annexiones, incorporationes, &c. factæ quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Dignitatibus, Vniuersitatibus, & aliis piis locis, quæ suum non sunt sortitæ effectum. Dicitur autem vnio sortita effectum quoad reg. & decretum Concilij Trid. *sess*.7. *de reformat. cap*.6. *& sess*.25. *de reform. c*.9. *vers. Insuper accessiones*, quando ipsius vigore fuit capta possessio, aliàs non, & sic non sequuta possessione ante illam reg. quæ per omnes Pontifices postridie assumptionis ad Pontificatum cum aliis publicatur, & succedente vacatione potest de beneficio, tanquam verè vacante, legitime prouideri. Ita Ioan. à Cohur *in dict. reg*. 12. *num*. 21. Mandos. *quæst*. 3. *&* 5. Hoied. *de incompatib. benefic. part*. 3. *num*. 21. Nicol. Garc. *dict. part*. 2. *cap*. 281. *cum seq*. Massobr. *in praxi habendi concursum. prel*. 3. *dub*. 4. *n*. 5. *secundùm Rom. impress*. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. resol*. 376. *n*.2. vbi *n*.6. tenet, vt vnio dicatur sortiri effectum, non requiri fructuum perceptionem ex ipsa possessione capta: quod etiam contra Mandos. tenet Nicol. Garc. *dict. cap*. 2. *num*. 29. vbi *num*. 293. ait nec

66 pariter requiri, quòd possessio sit pacifica. Quæ tamen regula Cancellariæ non se extendit ad vniones factas ex causa necessaria, puta ex causa dotis pro beneficij erectione, Puteg. *dec*. 329. *lib*. 1. Garc. *de benefic part*. 12. *cap*. 1. *num*. 283. *cum seqq*. Valenzuel. *cons* 12. *num*. 55. *cum seqq*. Rot. *dec*. 109. *ex num*. 14. apud Paul. de Rubeis *tom*. 2. *diuers*. Seraphin. *decis*. 982. *sub num*. 1. Caualer. *decis*. 435 *num*. 3. *& decis*. 449. *num*. 6. & fuit dictum *in Trassenen. vnionis*, 12. *Nouemb*. 1593. *coram Gypsio*, *& in Perusina vnionis*, 1. *Aprilis*. 1596. *coram Card. Blanchette*, Buratt. *dec*. 134. *n*. 9. vel pro augmento dotis necessario pro sustentatione cultus diuini, vt per Mohed. *decis*. 7. *num*. 1. *de priuil*. Crescent. *decis*. 1. *num*. 1. *in fine*, *de Paroch*. Rot. *decis*. 1143. *lib*. 3. *part*. 2 *diuers*. Marc. Ant. Genuens. *in pract. Eccles. q*. 440. Massobr. *de prelud*. 13. *dub*. 4. *n*. 3. 6. *&* 14. Monet *de commut. vltimi vol. c*. 11. *n*. 389. *&* 470. Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancel. glos*. 5. §. 7. *n*. 49. Garc. *d. c*. 2. *n* 283. *vers. & licet*, Seraphin. *d. decis*. 982. *in princ*. Beltramin. *ad decis*. 419. Gregorij X V. *lit. A*. Caualer. *d. decis*. 449. *n*. 4. Lotter. *de re benefic. lib*. 1. *q*. 29. *n*. 15. Nec se extendit ad vniones factas seminariis, nec ad alias factas auctoritate Concilij Trid. Flamin. *de resign. lib* 2. *q*. 9. *n*. 18. *cum sequent*. Gonzal. *d. glos*. 5. §. 7 *n*. 46. *& seq*. Valenz. *cons*. 22. *num*. 54. nec ad illam, quæ fit ex causa onerosa, in recompensam, Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancel glos*. 5. § 7. *num*. 50. Nicol. Garc. *d. c*. 2. *n*. 247. vbi *n*. 289. *in fine*, cum eodem Gonzal. tradit, quòd non habet locum *dict. reg*. quando vnus Ordo supprimeretur in totum, & eius beneficia applicarentur alteri.

67 Vniones perpetuæ à quadraginta annis citrà factæ examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apostol. delegatis possunt, & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarari debent: illæ verò, quæ à dicto tempore citra concessæ, nondum in toto, vel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiuiuis instantiam fiunt, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus causis coram loci Ordinario vocatis quorum interest verificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentæ præsumuntur, ac propterea nisi aliter à Sede Apost. declaratum fuerit, viribus omninò carent, vt expressè statuit Concil. Trid. *sess*. 7. *de reformat. cap*. 6. & referunt Zerol. *in praxi Episc. part*. 1. *verb. vnio*. §. 6. *& verb. Visitatio*, *vers. decimum dub*. Paul. Fusc. *de Visitat. lib*. 2. *cap*. 26. *num*. 1. *&* 23. Flores de Mena *var. lib*. 3. *quæst*. 23. *numero* 50. Hi autem quadraginta anni computandi sunt à die, qua Tridentinum auctoritate Apostol. est promulgatum, Azor. *dict. part. cap*. 28. *vltim*. Sanch. *d. lib*. 7. *cap*. 29. *num*. 178.

Vnionem ille potest dissoluere, & reuocare, qui potuit illam facere; & Episcopus non solùm à se factam, sed etiam à Papa, vel Legato ex Ordinaria potestate potest reuocare, cessante, scilicet, causa, propter quam facta fuit: vel aliàs ex causa necessitatis, & vtilitatis Ecclesiæ: vel, quia redundat maius damnum, & ad huiusmodi vnionem reuocandam requiritur causæ cognitio, & consensus Capituli, ac vocatio defensoris, quod totum aduertunt Azor. *dict. libro* 7. *capit* 29. *quæst*. 5. *&* 6. Nicol. Garc. *dict part*. 12. *cap*. 1. *ex num*. 301. *vsque ad numerum* 308. vbi *numero* 309. subdit, quòd reuocatio vnionis operatur, quòd Ecclesia vnita remaneat in statu antiquo, & sicut erat ante vnionem.

CAPVT XVII.

De Fructibus beneficiorum in genere, & de successione in bonis Clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Bona Clericorum in quintuplici differentia reperiuntur.*
2 *Fructus, vel redditus beneficiorum in quibus consistant, ostenditur.*
3 *Bona propria in Ecclesia primitiua primis istis temporibus, neque ipsa Ecclesia, nec Christiani possidebant.*
4 *Laici Christiani cùm summoperè in primitiua Ecclesia crescere cœpissent. bona propria ex commissione retinere cœperunt.*
5 *Clericis quando approbatiue permissum extitit bona habere, ostenditur.*
6 *Parochiæ diuisæ fuerunt, singulæque singulis Presbyteris Ecclesiæ assignatæ.*
7 *Episcopi in plerisque Ecclesiis habent tertiam partem fructuum, & reliquas partes habent Rectores Ecclesiarum cum onere fabricæ.*
8 *Pauperibus quarta pars beneficiorum debita nulla contraria consuetudine tollitur.*
9 *Clerici an habeant dominium in redditibus, & fructibus ratione suorum beneficiorum acquisitis, ostenditur, & numeris sequentibus.*
10 *Dominium ille dicitur habere, qui habet ius disponendi nomine proprio in suam vtilitatem lege non prohibente.*
11 *Clerici secundùm aliquos quandoque vsuarij, nonnunquam, tam in vita, quam in morte vsufructuarij dicuntur.*
12 Cap. sicut 47. dist. *declaratur.*
13 *Bona, quæ, supersunt ex beneficiis, an sint pauperibus eroganda.*

14 Dominium bonorum ecclesiasticorum quomodo dicatur esse penes Christum, ostenditur.

15 Papa an mutauerit bonorum ecclesiasticorum naturam ea diuidendo?

16 Auctoritas Luc. 11. quod superest, &c. declaratur, & n. 17. 18. & 19.

20 Fructus necessarij iudicantur, qui ad beneficiarij, & ipsius familiæ sustentationem necessarij iudicantur; & qui tales dicantur, ostenditur.

21 Fructus beneficiorum, qui ad congruam sustentationem necessarij non sunt, sed superflui, in pauperes, & pios vsus erogare debent beneficiarij.

22 Fructus beneficiorum superflui possunt à beneficiario insumi in pauperes cuiuscunque loci, vel in alios pios vsus.

23 Pauperes dicuntur illi, qui ostiatim eleemosynam quærunt, & qui vitam ex suo patrimonio commodè, & honestè iuxta sui status conditionem traducere non possunt.

24 Clerici turpiter, vel in profanos vsus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Ecclesiæ quæsita, licèt grauiter peccent, non tamen ad restitutionem tenentur.

25 Cap. Episcopus, 12. q. 1. cap. placuit. in princ. 12. q. 3. declaratur.

26 Clerici possunt patrimonium habentes illud conseruare, & redditus ecclesiasticos in vsus proprios expendere.

27 Cap. Clericos. cap. pastor. cap. si quis. 1. q. 2. cap. illi autem. cap. si priuatim. 12. quæst. 1. declarantur.

28 Beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut insumens bona patrimonij in vtilitatem Ecclesiæ, vel in alia opera pia, potest tantumdem ex beneficij fructibus capere, illúdque vt voluerit insumere.

29 Beneficiarius debet, quod sibi de beneficij fructibus, & prouentibus superest, expendere in pios vsus.

30 Beneficiarius potest fructus sibi superfluos in opera hospitalitatis expendere.

31 Beneficiarius potest distributiones pro sua libertate, & arbitrio disponere, & iuxta suæ voluntatis nutum impendere.

32 Beneficiarius potest pro suo arbitrio disponere, expendere, & testari de his, quæ sibi obueniunt ratione stipendij personalis.

33 Pensionem ecclesiasticam percipiens ex aliquo beneficio, non potest, vt voluerit, eam dispensare, & proprio testamento de redditibus ex ea perceptis testari.

34 Commendatarij Equites S. Iacobi, & similes de fructibus, & redditibus Commendarum ita liberè disponere, & expendere possunt, ac cæteri sæculares.

35 Beneficiarius potest ex beneficij fructibus alere filios non solum legitimos, verùm etiam spurios, dum aliunde non habet, quo ipsos alat.

36 Filius illegitimus potest tuta conscientia accipere sibi necessaria ad alimenta ex bonis ecclesiasticis patris, & Camera Apost. tenetur ei consulere ex bonis patris, quæ spolio subiecit.

37 Beneficiarius sororem inopem, ac fratres egentes alere potest, & alios quoque pauperes consanguineos.

38 Empta ex fructibus, & redditibus Ecclesiæ, fiunt ipsius Ecclesiæ.

39 Beneficiarius ex fructibus beneficij moderatam, & rationabilem dotem filiæ spuriæ, vel sorori tradere potest, dum aliude non habet, quo illis consulat.

40 Cap. 3. de arbitr. declaratur.

41 Cap. de cætero. cap. veniens de transact. declaratur.

42 Beneficij redditus capi possunt ad tempus in causam iudicati pro debito patrimoniali, vel alterius speciei.

43 Beneficiarij de suis redditibus, vel portionibus ac similibus bonis ratione Ecclesiæ quæsitis in alias personas præter Ecclesias, testari non possunt, ex legis humanæ prohibitione.

44 Ecclesiarum bona fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi.

45 Bona Ecclesiarum Beneficiariis data non sunt, vt eorum ditescant nepotes, nec vt alta erigant palatia.

46 Benedictus XI. dicere solebat Pontifices non habere nepotes.

47 Nicolaus IV. cognatis, & affinibus nihilo plus debere dicebat, quàm cunctis bonis.

48 Clemens IV. solebat dicere, Pontificibus Romanis filios non esse, nec eis licere, quod suum non esset, propinquis dare.

49 Pius V. dicere solebat, se ad Summum Pontificatum à Deo vocatum fuisse, vt Ecclesiæ suæ, non vt consanguineorum, aut commodis inseruiret, aut cupiditati.

50 Clerici de suis proprijs, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quam per Ecclesiam licitè acquisitis possunt pro libito liberè disponere, & ad heredes transmittere.

51 Clericus, si tempore, quo adeptus est beneficium, nihil proprij habuisse probetur, quicquid moriens reperitur habere, præsumitur de Ecclesiæ redditibus comparasse, secùs si constiterit, ante adeptum beneficium bona habuisse, ipsiúsque beneficij redditus tenues esse.

52 Peculium relictum à Clerico, an sit de bonis Ecclesiæ profectitium, an vero potius aliunde quæsitum, si dubitetur, erit pro Ecclesia præsumendum.

53 Bona vt manifestè appareant, quæ sint Ecclesiæ, & quæ beneficiarij, debet esse res scriptum Ecclesiæ nomine ab eodem bebeficiato confici.

54 Oblationes, & relicta fidelium, vt Ecclesiæ donata inter Ecclesiæ bona deputantur.

55 Clericus, vel Prælatus damnum aliquod Ecclesiæ bonis inferens, resarcire de proprijs bonis tenetur.

56 Successorum tria genera possunt in bonis ecclesiasticis ius habere.

57 Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quasi, succedunt cognati eorum, aut consanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ab intestato essent legitimè successuri, quibus deficientibus, succedunt Ecclesiæ, quibus seruierunt.

58 Ecclesia immediatè succedit in bonis eius intuitu acquisitis, & in alijs, de quibus testari libere poterat, in eo casu, quo legitimos successores non habeat.

59 Fiscus in bonis laicorum deficientibus heredibus in subsidium succedit.

60 Ecclesia in bonis Clericorum duobus modis succedere potest.

61 Papa bonorum ecclesiasticorum administrationē quatenus habeat, & quomodo ex publica causa.

&

& pro vniuersalis Ecclesia statu illa reseruare valeas ? ostenditur.

62 *Spoliorum nomine quæ veniant ? ostenditur.*

63 *Spolia in quibus partibus Sedes Apost. sibi vendicet ? ostenditur.*

64 *Bona decedentium Clericorum sibi non competentia occupãs, quas pœnas incurrat? ostẽditur.*

65 *Papa, seu Ordinarius potest concedere Clerico egenti pradium, quod in loco Ecclesia à se dimissa construxit, quoad vixerit, modò eo moriente ad Ecclesiam reuertatur.*

66 *Expensas, quas Clericus in meliorandis rebus Ecclesia de suo patrimonio fecit, tam ipse, quam eius hares repetere potest.*

67 *Clericus vt de fructibus beneficiorum suorum testari possit, an consuetudine introduci possit? ostenditur.*

68 *Molina* de Iustitia, tract. 2. disp. 147. concl. 7. *reprobatur.*

69 *Consuetudine introduci potest, vt Clerici testentur ad pia de immobilibus, qua alias intuitu Ecclesia compararunt.*

70 *Consuetudo valet, secundum quam in aliquibus Hispania locis mortuo beneficiario Episcopus de mobilibus, aut se mouentibus bonis ipsius beneficiarij elegit vnum.*

71 *Clericus non potest beneficij sui redditus alteri vltra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primũ incipiat secundũ.*

72 *Beneficiarius potest obligare se obligatione personali ad dandam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante eius vita.*

73 *Triennium, vltra quod Clericus non potest locare beneficij sui redditus, computandum est ex tribus fructuum collectionibus.*

74 *Locatio facta vltra triennium, an in totum vitietur; an verò quoad triennium sustinatur, ostenditur.*

75 *Fructus beneficij ecclesiastici qualiter inter haredẽ beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sint diuidẽdi, ostenditur, & numeris seqq.*

78 *Bulla Iulij III. quid disponat quoad hanc materiam, refertur.*

79 *Bulla Iulij III. de fructibus beneficiorum post mortem beneficiatorum, non est vsu recepta in Hispania, nec in Lusitania.*

80 *Bulla Iulij III. est vsu recepta in statu Mediolanen. non tamen in prouincia, vt n. 81.*

1 QVINQVE potissimùm bonorum genera apud Clericos reperiri possunt secundùm Nauar. *de redditibus eccles. quæst. 1. monitu* 19. & Mol. *de iust. tract. 2. disp. 142.* Quædam sunt patrimonialia, quæ, scilicet, nullo habito respectu ad beneficium, ad eos spectant iure hæreditario, successione, donatione, contractu, aut alia simili ratione, quæ sibi cum laicis communis est, & hæc à Doctoribus nuncupantur patrimonialia Clericorum bona. Alia sunt, quæ ratione ministerij ecclesiastici acquiruntur, non tamen ad titulum alicuius beneficij ecclesiastici, cuiusmodi sunt illa omnia, quæ Clerici simplices acquirunt concionando, Confessiones audiendo, Missas celebrando, exercendo funeralia Officia tanquam Cappellani, œconomi, aut Vicarij temporales. Alia verò sunt directè spectantia ad Ecclesias, Hospitalia, aliave ecclesiastica loca, siue mobilia, siue immobilia sint, siue ad fabricam, siue ad infirmos curandos, aut aliud Monasterium simile deputentur. Quartum bonorum genus est redditunm ecclesiasticorum, qui directè deputantur ad ministri sustentationem ratione tituli, beneficij, & residentiæ. Patet in redditibus, qui ratione Officij ecclesiastici perpetuò percipiuntur. Tandem alia sunt, quæ actuali interessentiæ deputantur, & hæc distributiones quotidianæ dicuntur. Nunc de duobus posterioribus bonorum generibus est pertractandum: videbimus namque, in quibus rebus fructus beneficiorum consistere soleant; & quomodo debeant dispensari? Fructus igitur, vel reddi- 2
tus beneficiorum consistunt, aut in possessionibus bonorum immobilium, veluti agrorum, domorum, & similium immobilium bonorum, aut in decimis, vel primitiis, & oblationibus, aut in canonica portione, & distributionibus quotidianis, de quibus singulis in specie pertractabimus. Nunc verò solùm de fructibus in genere disseremus, videlicet, an Clerici in eis dominium habeant? & quomodo eos dispensare debeant, ac in alium transferre?

Pro quorum omnium faciliori cognitione quin- 3
que potissimùm tempora consideranda sunt. Primum igitur tempus fuit, in quo neque Ecclesia, neque Christiani, tam Clerici, quam laici, nec in communi, neque in particulari bona propria possidebant; sed Euangelicam perfectionem imitantes omnia sibi oblata vendebant, pretiúmque ad Apostolorum pedes ponebant, vt suis, & cæterorum indigentium necessitatibus subuenirent, diuidebatur singulis, prout cuique opus erat, patet *Actor. cap. 4. prope fin.* ibi, *Nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat; sed erant illis omnia communia.* & ibi, *Diuidebatur autem singulis, prout cuique opus erat, & Ioan. 12. post princ.* ibi, *Loculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat, c. sumus, cap. habebat,* cum multis *ibidem, 12. quæst. 1.* eleganter Boet. Epo *in comment. ad cap. 1. de testam. num.* 8 ibi, *Hierosolymis initio post Christum redivivum, & in Cælos reuersum, fideles (qui postea dici cœperunt Antiochiæ Christiani) bona sua diuidebant, pretiumque in commune conferebant, potissimum propterea quod Hierosolymis imminere excidium, sibique prospicerent esse migrandum. Quod idem durantibus postea diutissime persequutionibus factitarunt sub Imperatoribus passim Christiani cuncti, non aliis penes Ecclesiam constitutis tunc bonis, quam pecuniis monetalibus, quæ toti communitati, prout quilibet habebat opus, distribuebantur, & in pauperes erogabantur. Qualis Ecclesiæ facies ad Imperatoris Constantini Magni tempora perdurauit, vt ex Ecclesiasticis passim liquet historiis,* &c.

Secundum tempus fuit, quòd cùm numerus fide- 4
lium summoperè excresceret, & ideò commodè, nec in communi vitam agere, nec ad victum, aut vestitum necessaria eisdem suppeditari possent, laici Christiani cœperunt bona propria ex commissione retinere: Clerici verò, & Ecclesiæ adhuc communem vitam agebant, nihil proprium habentes in particulari; prædia tamen illo tempore à fidelibus donata, vel aliàs quæsita materialibus Ecclesiis tradebantur, quibus Episcopi præsidebant: vt ex illorum redditibus, decimis, & oblationibus, aliísque eleemosinis Clerici communem vitam ducentes sustentarentur, *capit. videntes, capit. expedit. cap. duo sunt,* cùm aliis 11. *quæstione* 1. *cap. vltim. cap. decima,* 16. *quæst.* 1. & eruditè notauit Cardin. Baron. ex verbis Constantini Imp. *tom. 1. annal. anno Christi* 57. *Apud Eusebium lib. 10. histor. cap.* 5. colligitur, *quoniam ipsi*

Christiani (dicitur ibi) *non solùm ea loca, in quæ conuenire solent, sed alia etiam habuisse cognoscuntur. quæ nō priuatim ad singulos, sed ad eius totius ipsorum Cōmunitatis, id est Christianorum spectabant, singulis, qui ea possident, mandes vellem, vt omnia per legem quam supra posuimus absque vlla controuersia Christianis, id est societati ipsorum, & Conuentui reddant*, &c. Et infra in rescripto ad Annelium has vocat possessiones ad Catholicam Christianorum Ecclesiam pertinentes, quibus priuatæ fuerant Superiores Gentiles Imperatores, præsertim per Diocletianum, & ideo eas mandat Ecclesiæ restitui. Et Pius Papa primus *in Epist. 2. decretali*, conqueritur quòd prædia diuinis vsibus tradita, quidam humanis vsibus applicarent; fuit autem Pontifex vndecimus à Petro prope annum domini 140. & indicat consuetudinem illam fuisse adeo antiquorum, vt refrigescente charitate iam cœpisset introduci abusus aliquis intra talia bona. Eiusdem meminit Vrbanus I. *epist.* 1. vbi originem illius consuetudinis declarat, dicens. *Videntes, Sacerdotes summi, & alij, atque Leuitæ, & reliqui fideles plus vtilitatis posse afferre, si hereditates & agros, quos vendere solebant, Matricibus Ecclesiis & ex sumptibus eorum viuere*, &c. Et infra. *E quibus Episcopi & fideles dispensatores eorum omnibus communem vitam degere volentibus ministrare cuncta necessaria debent*, &c. Optimè Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. de testam. num.* 8. & 9. ibi. *Cæterùm liberè tandem Christianis vbique viuentibus, atque Sedem fixam tenentibus, postquam templa passim sunt erecta, diœceses Episcopatuum Christianorum distincta, Respublica quædam ecclesiastica seu hierarchia palam agnita; tum demum cœperunt Ecclesiis matribus per homines pios ipsa prædia dari, vel coemi, quorum prouentus non præsenti tum duntaxat ætati, sed vniuersæ posteritati posset abunde sufficere, siue Cleri spectaretur victus, siue Ecclesiarum tum ornamenta tum sarta tecta, siue pauperum cura, &c. & infra. Diu quidem post Constantini tempora permansisse videtur bonorum illorum omnium ecclesiasticorum communio, vix aliis repertis clericis, quam qui communionem bonorum sequeretur, aut certè perpaucis*, &c. Et de hoc tempore in illis terminis intelligendus est S. Thom. 2. 2. *quæstio.* 43. *art.* 8. *in corpore*, dum inquit bona ecclesiastica committi Prælatis ad erogandum aliis, sicut bona Reipub. commonia Rectoribus: loquitur enim attento hoc tempore ante bonorum diuisionem, de quo statim; vel quod magis placet, loquitur de proprietate bonorum ecclesiasticorum, quorum conseruatio Prælatis incumbit, vt satis deprehenditur ex facto S. Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis, de quo disputat in eodem articulo, & ideò nec secum pugnat in opinione.

5 Tertium tempus fuit, in quo Clerici ægrè ferebant carere rebus propriis: & ideò fuit eisdem approbatiuè permissum, vt parentum patrimonia, vel bona aliunde quæsita habere possent; ita tamen vt proprium habentes nihil caperent de bonis deputatis ad pauperum, & laicorum sustentationem. Meminerunt huius temporis. *cap. clericos, cap. Pastor Ecclesiæ, cap. si quis propter.* cum multis ibidem 11. *quæst. 2. cap. certè ego, cap. Episcopi, cap. Episcopus* 12. *quæst.* 1.

6 Quartum tempus fuit, in quo Parochiæ sunt diuisæ, singulæque singulis Presbyteris Ecclesiæ assignatæ, bonaque Ecclesiarum quoad redditus in quatuor partes distributa; vna Episcopo, seu Diœcesano; altera Parocho; tertia fabricæ; quarta hospitibus, peregrinis, & pauperibus, *cap. vobis, cap Vulteranæ, cum seq. cap. quatuor, cap. de redditibus, cap. cognouimus, c. mos est, cap. sancimus* 12. *q. 2. cap. 1. de Eccles. ædific.* Executio autem, seu applicatio huius diuisionis per Episcopum fieri solebat, *d. cap. concesso*. De quo tempore Boët. Epo *in comment. ad dict. cap. 1. n. 11. de testam.* ibi *Sed cum paulatim communio in viuendo, sicut solet, discordias pareret, Episcopis præsertim plus æquo sibi sumentibus, eoque cæteris Clericis frequentius conquerentibus, facta tandem fuit eorumdem bonorum partitio talis, vt Episcopus tum pro se solo, tum pro hospitalitatis exercendæ necessitate, quartam omnium obuentionum partem retineret, & reliquus Clerus aliam quartam acciperet, & fabricæ cederet pars item quarta, pauperibus denique pars reliqua quarta; sic tamen vt omnes Ecclesiarum prouentus coniunctim redigerentur in massam communem, seu commune corpus, ex quo deinceps quicquid ad singulos redibat iure partitionis huius, id communi massæ decederet, & quicquid singulis de sua portione fortassis ad vitæ necessitatem, decentemque sui tuitionem superfuisset, id rursus in commune rediret, non enim cessauit bonorum in vniuersum communio, sed cum Episcopo conuiuendi consuetudo*, &c. & latiùs *num. 45. cum seqq.*

Quintum, & vltimum tempus est hodiernum 7
quod Episcopi exceptis bonis, quæ suæ mensæ in solidum sunt applicata, & insuper Capitulis Sedium Cathedralium, in plerisque Ecclesiis habent tertiam partem fructuum, reliquas partes habent Rectores Ecclesiarum cum onere fabricæ circa ornamenta necessaria, vestes sacras, vasa, & alia id genus; & denique circa eam partem Ecclesiæ, quæ dicitur Sancta Sanctorum, vulgò, *Capilla maior*, nam cum fieri potuerit vt vnica quarta bonorum ecclesiasticorum pars, quæ ex illa quadripartita eorumdem diuisione cessit reliquis Clericis, omnino sufficeret ad eos extra communionem præsertim alendos, eo quod sumptuosum sit alere familiam singulos, necessario videtur in consequentiam venisse, vt illa partitio quadrimembris non amplius obseruaretur, sed omnes communi bonorum Ecclesiæ communium prouentus inter solos Episcopum & Ecclesiam reliquam diuiderentur, vt animaduertit Boët. Epo *in comment. ad dict. capitulo 1. numero* 55. Quod enim ad illam partem attinet, quæ Episcopo, aut Clericis, vel fabricæ dicitur diuidenda, hodie in his tantùm locis obtinet, vbi talis est consuetudo, text cum glos. notabili *in cap. de his, in fine,* 11. *quæst.* 1. Doctores *in dict. cap 1. de Eccles. ædificandis*; quia iam omnes Episcopi, aut Clerici, nec omnes Ecclesiæ indigent, vt Ecclesiarum Rectores eis subuenire teneantur, cùm proprios redditus separatos plerique Episcopi, & Capitula Clericorum, necnon fabricæ Ecclesiæ obtineant, ita vt rigor ille de quarta parte fructuum eroganda remittatur; quadrimembris enim illa bonorum partitio iuris fuit humani, seu positiui, quod vel alio iure vel consuetudine mutari potuit, vt resoluit Boët. Epo *in comment. ad dict. capit. 1. numero* 56. non tamen Clericus absoluitur, quin teneatur Ecclesiæ suæ; vel etiam Episcopo indigenti iuxta consuetudines, vel statuta locorum subuenire, & de portione quidem
debita Episcopo *infra suo loco* dicemus. Quarta ve- 8
rò pauperibus debita nulla contraria consuetudine tollitur, quin saltem in foro conscientiæ debeatur; quia inopia pauperum semper est præsens; sed hoc quoque ita exponitur, vt detractis sibi ad victum necessariis, quod superest, pauperibus eroget, vel in vtilitates Ecclesiæ expendat: ita tamen, vt pauperum necessitates Ecclesiæ ornamentis

præpo

præponantur, vt eleganter probant Sancti Ecclesiæ Doctores Hieronymus, & Ambrosius *in cap. aurum & in cap. gloria Episcopi* 12. *q.* 2.

9 Quibus sic præmissis maxima est inter Doctores controuersia, vtrum Clerici dominium habeant in redditibus, & fructibus ratione suorum beneficiorum acquisitis, in qua tres reperiuntur contrariæ sententiæ. Prima tenet, Clericos dominos non esse, sed solummodo dispensatores, vt sibi assumere valeant, & illis, qui sibi inseruiunt, necessaria ad sustentationem, ita vt redditus illi non proprij, sed communes, hoc est, sibi & pauperibus eroganda, vel si supersint, in vtilitatem Ecclesiæ conuertandi sint: quòd si aliter fecerint, furtum committunt; & sacrilegium, & ad restitutionem tenentur. Huius sententiæ auctor fuit Archid. *in princip.* 45. *dist. & in cap. si Episcopus* 12. *q.* 1. *& in cap. statum* §. *accesserem, num.* 13. *de rescript. lib* 6. Innoc. *in cap. indecorum de ætate & qualit.* acriter nimis Nauar. *de redditib. eccl. q.* 1. *n.* 17. *& in apolog. q.* 1. *num.* 24. 27. *&* 38. Lzl. Zanchin. *de priuil. Eccl. priuil.* 116. *num.* 13. Barbat. *cons.* 33. *n.* 1. *vol.* 1. vbi exclamat ita tenendum esse. plures ex Theologis, qui hanc partem sequuntur, refert Azor. *inst. moral. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 7. *vers. prima igitur sententia, & vers. quod attinet*, subdit hanc opinionem cum Iure Canonico, & Sanctorum Patrum testimoniis plurimum conuenire, Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *q.* 70. *&* 71. pro quibus expenditur primò *cap.* 1. §. *ordinandus, vers. quomodo etiam* 24. *dist.* ibi, *aliena rapere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur, cap.* 1. 12. *q.* 3. *cap. vlt. in princ.* ibi, *quicquid habent Clerici, est pauperum* 16. *q.* 1. bonus tex. *in c. sicut hi*, ibi, *esurientium panis est*, 47. *dist.* ergo exceptis necessariis ad suam sustentationem, cæterorum, quæ supersunt, dominium non habent: quinnimò, si retineant, furtum, vel sacrilegium committere dicentur, *cap. quod autem* 23. *q.* 7. ibi *non sunt illa nostra, sed pauperum*, ibi, *quorum procurationem quodammodo gerimus*, iuncta reg. *cap.* 2. *de donat.* Secundò à priori facit, quòd bona ecclesiastica fuerunt Ecclesiis donata pia fidelium deuotione, ad ministrorum, & pauperum congruam sustentatationem: debebatur enim omni Iure inspecto ministro laboranti iusta merces, & præmium laboris. Vnde Iura passim vocant bona ecclesiastica, stipendia sanctis laboribus debita, *c. vlt.* 1. *qu.* 2. constant hæc ex plerisque sacræ Scripturæ locis *Math. & Luca* 10. D. Paul. 1. ad Timoth. 5. *c. p. charitatem c. quicunque* 12. *q.* 2. *cap. cùm secundum* 16. *de præbend.* ergo saltem eorum, quæ superant congruam sustentationem, dominium habere non possunt. Confirmatur hæc ratio ex eo, quia alienatio nullius est momenti, quæ fit sine causa contra voluntatem domini prohibentis, vel destinantis rem ad alios vsus: ita Doctores communiter *in l. filius familias*, §. *Diui. ff. de legat.* 1. *& in l.* 2. *C. de vsucap. pro empt. & in Clem. quia contigit, de relig. domib.* Igitur cùm fideles à principio bona sua Ecclesijs donauerint ad ministrorum & pauperum sustentationem, atque ita saltem tacitè prohibuerint in alios vsus transferri, fit consequens extra hos terminos dominium non posse penes Clericos remanere. Vltimò, in idem expenduntur innumeræ propemodum Sanctorum Patrum auctoritates congestæ à S. Th. 2. 2. *quæst.* 185. *artic.* 7. *princip.* à Nau. Soto, Sarmien. & alijs citatis à Cenedo *ad Decretales collect.* 12. *num.* 5. *& ad Sextum collect.* 15. *in fine.* Igitur contra tot Sanctorum Patrum auctoritates oppositum affirmari non potest; eo maximè, quia dominium vnius rei non potest penes duos esse in solidum, *l. si vt certo*, §. *si duobus*, *ff. commodati* iunctis his, quę tradunt Pinel *in l.* 1. *p.* 3. *ex n.* 10. *C. de bonis mater.* Gam. *Lusitan. dec.* 244. dominium autem horum bonorum est penes Christum, *d. cap. cùm secundum, cap. tua nobis*, 26. *vers. cùm enim, de decim. cap. cum ex eo* 34. *de elect. libro* 6. licet enim omnia bona, tam profana, quam ecclesiastica sint Dei, & ipsius Christi, iuxta illud Psalmi 23. *Domini est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo*, ista tamen specialius sunt eius, *cap. saluator* 1. *q.* 3. *cap. conuenior* 23. *q.* 8. Abb. *in c. cum esses, n.* 29. *de testam.* Nau. *d. lib.* 2. *de redditib. q.* 1. *n.* 19. *& in apologia, q.* 1. *monitu* 24. *n.* 8. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera different.* 1. *num.* 5. Ergo simul penes Clericos esse non potest.

Secunda sententia primæ directè contraria est S. Thom. *d. q.* 185. *art.* 7. *in corpore, vers. de his autem.* 10 qui licet ex instituto principaliter articulum de Episcopis examinauerit, satis id ipsum insinuat de cæteris ministris, vt quemadmodum Episcopi de portione suo vsui deputata possunt in vita, tanquam de suis patrimonialibus, disponere absque vllo peccato contra iustitiam, & ideò ad restitutionem minimè tenentur, quamuis male impendant; ita similiter Clerici disponere valent de portione suo vsui destinata; ita quòd sanctus Doctor rectè expensus manifestè agit supposita diuisione bonorum ecclesiasticorum inter ministros pauperes, Ecclesiam., fabricam, de qua suprà meminimus, quo tempore inspecto satis significat, Episcopos & Clericos redditus suorum beneficiorum ita proprios facere, vt de illis eodem modo disponere valeant, quo de patrimonialibus, quòd si eisdem redditibus abutantur, nullam iustitiæ legem offendere, nec ad restitutionem malè expensorum teneri, sed solummodo peccare contra legem charitatis, clariùs supposita eadem bonorum diuisione. Idipsum expressit idem S. Thomas *quodlibeto* sexto *quæstione* octaua *articulo* duodecimo *ad* tertium in hæc verba. *Aliter ergo dicendum de illis ecclesiasticis bonis, quæ principaliter sunt attribuenda necessitatibus ministrorum, sicut sunt præbendæ, & alia huiusmodi: nam in prioribus bonis peccatum committitur non solum ex abusu, sed etiam ex ipsa rerum conditione, dum aliquis in suos vsus assumit, quod est alterius, & ideò tenetur ad restitutionem, tanquam defraudator, rei alienæ in sua distributione: de alys verò bonis, non committitur peccatum, nisi per abusum, sicut & de patrimonialibus dictum est: vnde non tenetur quis ad restitutionem, sed solùm ad pœnitentiam peragendam.* Planè, qui hæc verba S. Thomæ perlegerit, quamuis maximè scrutari velit, non inficiabitur in ea fuisse opinione, vt existimaret redditus beneficiorum, & fructus bonorum patrimonialium æquiparari, eisdemque regulis consistere quoad dominium & legem iustitiæ in materia restitutionis: quāuis enim Nauar. atque alij arbitrentur S. Th. in alia fuisse opinione gratis videtur dictum contra ipsius verba & mentem: ad alia verò loca eiusdem S. Th. quæ Nau. & aduersarii expendunt, vt suadeant contrariam opinionem tenuisse, & doctè respondet Sarmien. *de redditibus p.* 2. *cap.* 2. vbi pro hac S. Thomæ opinione plures refert Doctores. Fuit hæc opinio gloss. *verb proprietatem, in cap. duo sunt* 12 *q.* 1. Caiet. 2. 2. *q.* 62. *art.* 5. Abulen. *super Matth. c.* 6. *q.* 74. Adrian *in* 4. *dist.* 4. *q.* 9. *art.* 3. *concl.* 2. Mar. Ledesma 2. 4. *q.* 18. *art.* 5. *col. pen* Sot. *lib.* 10. *de iust, q.* 4. *art.* 3. Cou. *in cap. cùm in officys, n.* 6. *de test.* Sarm.

de redditibus, p. 4. cap. 6. num. 2. Marsil. de Columna in simili tract. p. 2. cap. 1. & cap. 15. & 35. vbi recenset quinquaginta quinque Canonistas, ac sexdecim Theologos hanc sententiam sectantes, & Archidiaconum confutantes, Cler. in §. testamentum q. 27. vers. quartò videndum, vbi hanc esse communem, tenendam, & à consuetudine approbatam opinionem dicit Benzon de fuga in bello, peste, & fame lib. 2. q. 2. art. 3. Banez. 2. 2 q. 32. art. 6. dub. vlt. & ibi Aragon. Valent. tom 3 disp. 10. q. 3. punct. 7. Molin de iustit. tract. 2. disp. 142. Spin. in speculo testam. gloss. 14. sub num. 4. D. Barbos. in l. diuortio. p. 1. n. 59. ff. soluto matrim. Gutier. pract. lib. 2. q. 114. Nicol. Garc. de benefic. part. 2. cap. 1. num. 5. Cordub. lib. 1. quaest. theolog. quaest. 18. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 3. num. 78. Less. de iustit. lib. 2. c. 4. dub. 6. num. 44. Vasq. de reddit. cap. 1. §. 2 dub. 1. Molfes. in summa Theologia moralis tract. 6. cap. 10. n. 42. Sanch in praecepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 20. n. 24. Fillinc. in quaest. moralib. tom. 3. tract. 43. cap. 4. n. 7. & tract. 41. cap 6. quaest. 8. Bonacin. var. tractat. disp. 4. de obligatione benefic. punct. 2. num. 5. Squilante de obligat. Cleric. p. 4. num. 28. Pro quibus primo expenditu. Auth. Presbyteros C. de Episcop. & Cleric. ibi, quolibet modo ad dominium eorum, & ibi quasi castrensium, cap. vnic. de Cleric. non resid. lib. 6. ibi, dominium, cap. peruenit, cap. constitutus, cap. quod quibusdam, d. fideiussor. Secundò, fortius vrget, quòd diuisio bonorum, quae à principio erant communia emptioni similis est ad effectum, vt vel dominium transferat, si fiat inter dominos, vel inter alios vsucapiendi conditionem: ergo cum ecclesiasticorum bonorum, quae à principio erant communia, diuisio facta fuerit postea d. c. de redditibus d. cap. quatuor cum multis ibidem 12. q. 2. fit consequens, supposita illa diuisione, per quam certa portio ministris constituta est, verum in eosdem dominium translatum esse. Antecedens constat ex l. 1. gloss. l. 1. ibi, dominium in actione, cum multis ibidem C. commun. vtriusque iudicij. Vltimò facit, quia ille dicitur habere dominium, qui habet ius disponendi nomine proprio in suam vtilitatem lege non prohibente, vt ex Bart. in l. 3. §. differentia, n. ff. de acquir. poss. obseruant Bald. in cap. 1. col. 1. de postul. Prelat. Rebuff. in concord. in proem. gloss. verb. dominus, Felin. in cap. qua in ecclesiarum num. 40. de constit. Alciat. lib. 12 parerg. cap. 13. Conan. lib. 3. cap. 3. numer. 1. Cotal. lib 6. miscel. cap. 20. Sot. de instit. lib. 4. quaest. 1. art. 1. Pinel. in C. de bonis mater. p. 2. num. 2. Medin. in C. de restit. quaest. 1. Ant. Gom. l. 41 Tauri num. 5 Planè haec omnia, quoad omnes particulares conueniunt Clericis respectu suorum redditum: habent enim ius disponendi nomine proprio ad suam vtilitatem in vsus lege non prohibitos: dantur nanque huiusmodi redditus ministris expendendi in proprios vsus, neque reperitur lex aliqua, quae post diuisionem certum solummodo vsum concesserit, vel prohibuerit eisdem vti nomine proprio vt patet: igitur nihil est, quod impediat verum dominium respectu suarum portionum, vt sanctus Thom. & citati docent.

11 Tertia sententia est illorum, qui mediam ferè inter vtranque partem sequuntur viam, vt scilicet beneficiarius in vita aequiparetur vsufructuario, in morte vsuario. Ita gloss. 2. in c quia nos 3. de testam. gloss. verb. obitus, in cap. vlt. de pecul. Cleric. & verb. reseruari, in cap. praesenti, de offic. Ordin. lib. 6. Molin. de primogen. lib 2. cap. 10. num 37. & 43. Menoch. cons. 66. num. 32. & de arbitrar. cas 433. n. 35. Fr. Emman. quaest. regul. tom. 3. quaest. 74. art. 4. vers. quarta ratio. D. Barbos. in l. diuortio. in princ. part. 2. num. 53. cum seqq. Valasc. de partit. cap. 36. numero 4. Card. Pereira de resolut. emphyt. cap. 15. num. 43. & de empt. cap. 16. n. 1. Cou. in cap. cum in officiis n. 6. de testam. Menoch. de success. creat. lib. 3. §. 22. num 39. Borgnin. decis. 44. num. 3. part. 1. Surd. cons. 333. num. 9. & seq. lib. 3. nouissimè D Alexand. Sperell. in decis. fori eccles. decis. 82. num. 9. & à Rota recipitur, vt in decis. 41. de probat. in antiq. & decis. 761. & 809. p. 1. diuers. & decis. 240. num. 6. apud Farin. p. 1. recent. & coram Card. Seraph decis. 594. numero 7. & coram Card. Caualer decis. 104. numero 7. Vnde Beneficiarium posse quidem eius vita durante de fructibus beneficij ad instar vsufructuarij ad libitum disponere; at eo decedente secundas esse leges de vsuario loquentes, tenent Redoan. de spol eccles. §. 9. num. 52. Maresc. variar. lib 2. cap. 2. num. 9. & 10. Surd. dict. cons. 333. num. 7. Borgnin. dict. decis 44. num 1. cum seqq. p. 1. Seraph. decis. 594. num. 8. Coccin. decis. 476. Rota apud Marchs. de commission. p. 1. pag. 424.

Ex his tribus sententiis secunda S. Thomae longè verior est, quàm prima: vnde ad fundamenta, quae pro prima firmanda suprà adduximus, necesse est, vt respondeamus. Ad primum igitur ex dict. cap. 1. §. ordinandus, vers. quomodo, & ad dict. cap. Episcopus, cum aliis ibi citatis, facilè respondetur Iura illa, & similia procedere ante diuisionem in quatuor partes, cuius suprà mentionem fecimus, quo tempore bona omnia ecclesiastica communia erant, nec ministri poterant aliquid accipere vltra propriam sustentationem: tunc enim, si aliter praedictis bonis vtebantur, & furtum, & sacrilegium committebant: at verò tex. iura & rationes, quae pro secunda S. Thomae sententia adduximus, procedunt post factam diuisionem propter efficacia fundamenta inibi expressa, vel aliter intelligi possunt verba Hieronymi in dict. cap. sicut 47. dist. ibi, esurientium panis, &c. vt sint prolata lato modo, & impropriè ad maiorem exaggerationem vt per Card. in capit. cùm in officiis, 7. numero 11. de testam. S. Thom. 2. 2. quaest 66 art. 7. Sot. lib. 5. de iustit quaest. 3. art 4 vel aliter, vt per Caiet. 2. 2. quaest. 118 artic. 4. ad 2. Cou. in reg peccatum, p. 2. § 1. num. 3. & lib 3. var. cap. 14. num. 5. 12

Ad secundum libenter agnoscimus bona illa pia fidelium donatione donata fuisse Ecclesiis ad congruam ministrorum, & pauperum sustentationem, vt iura ibidem citata conuincunt: vnde illo tempore bona erat consequentia, eroganda fore pauperibus omnia, quae supersunt, iuxta illud Lucae 11. Quod superest, &c. Caeterum, cum post diuisionem deputata fuerit Clericis certa portio, quae eisdem pro congrua sustentatione conceditur pauperibus quoque alia pars fuerit distributa, iam in lege iustitiae Clerici non tenentur ad pauperum sustentationem: sicut enim fabrica, & pauperes suarum portionum dominium acquirunt; ita & Clerici, vt suprà pro dicta secunda sententia considerauimus: vnde alienatio, quam Clerici faciunt de suis redditibus non dicitur facta contra, sed secundum domini voluntatem, vt patet, cùm ipsimet domini sint. 13

Ad tex. verò in d. cap. cùm secundum, & in d. cap. tua nobis, cum similibus, in quibus probatur dominium bonorum ecclesiasticorum esse penes Christum, respondetur intelligenda esse illa Iura de dominio pleno & absolutò, quod vt clarius pateat, sciendum est dominium in hac specie tripliciter capi: aliud est supremum, quod maximum 14

mum, & absolutum vocatur: aliud medium, seu subalternum: aliud infimum, seu minùs proprium. Primum, vt est ius disponendi de re ad libitum, solùm competit Deo iure creationis, & Christo iure redemptionis, qui specialiùs habet hoc absolutum dominium in rebus Ecclesiæ: & in hoc casu intelligitur illud Psalmi 23. *Domini est terra, & plenitudo eius*, habetur *in d. cap. tua nobis*, docent S. Augustinus *de fide ad Petrum cap.* 45. Couar. *libro* 3. *var. cap.* 6. *à num.* 8. Ioan. Valer. *dict. differ.* 1. *n.* 10. Secundum est, quod habemus in rebus propriis, & & describitur, quòd sit ius disponendi nomine proprio in suam vtilitatem, lege non prohibente, vel in quemcunque vsum lege permissum: & hoc modo sumitur dominium *toto tit. ff. de acquirend. rer. domin.* quod dominium habent tam laici, quàm Clerici, non solùm in bonis suis profanis, & patrimonialibus, sed etiam in redditibus occasione beneficiorum suorum acquisitis, iuxta opinionem, quam sequimur, & sicut veri domini, possunt ea alienare, & donare, & eis vti pro libito lege permisso, *l. sed. etsi.* § *consului, ff. de petit. hered. l in re mandata, ff. mandati.* Tertium & vltimum dicitur illud, quod est ius disponendi de re lege non prohibente in bonum tantùm commune, Bart. *in l. si quis vi* § *differentia, num.* 4 *ff de acquiren. poss.* Bald. *in c.* 1. *col.* 1. *de postul. Prel.* Felin. *in c. qua in Ecclesiarum, numero* 40. *de constit.* Rebuff *in concord. in proœm. verb. dominus*, quale est illud, quod habet Summus Pont. in beneficiis, & bonis Ecclesiæ, vt ea distribuat in bonum commune, vt docent S Thom. 2. 2. *q.* 100. *artic* 1. Sot. *lib.* 3. *de iustit q.* 6 *art.* 2. *col. pen* & illud, quod Princeps in suis subditis, & in bonis illorum habet, quod infimum, & improprium dicitur, quippe qui non in suam, sed communem subditorum vtilitatem exerceatur, de quo gloss. *verb. omnia*, per tex. *ibi* sic necessariò intelligendum, *in l.* 3. *vers. qua enim, C. de quadrien. prascript.* iuncta reg. *l. item si verberatum* 45. § 1. *vers item si fortè. C de rei vendic. l.* 1. *C quibus ex causis serui pro præmio*, iunctis iis, quæ tradunt Tiraq. *de nobilit. cap.* 6. *n.* 6. Marant. *de ordine iudic p.* 3. *num.* 25. Anton. Gabr. *Commun. tit. de iure quæsito, concl.* 1. *n.* 9. Sot. *de iustit. libro* 4. *q.* 4. *art.* 4. Cou. *in reg. peccatum, p.* 2. § 9 *n.* 8. Nouar. *de spol. Cleric.* § 17. *n.* 4 *ad med.* Pinel. *in rub de rescind. vendit. p.* 2. *cap.* 2 *n.* 29. Franc Patrit. Senens. *lib.* 2. *de regno, & Regis institut.* Ioan. Valer. *d. differ.* 1. *n.* 12. de quo in præsenti materia nulla nobis disputatio est. quippe cùm ad potestatem publicam spectet, non verò ad priuatam singulorum vtilitatem.

15 Non obstat aduersùs huiusmodi responsiones ad contraria adductas, si quis vlteriùs vrgeat diuisionem non mutasse, nec mutare potuisse talium bonorum naturam, argument. *Clem. quia contigit. de relig. dom.* vnde etiam hodie eandem retinere conditionem, vt quæcunque superexcreuerint, pauperibus erogentur, ne contingat absurdum, quòd bona contra dominorum voluntatem in alios vsus expendantur, quia respondetur multipliciter: & primò diuisionem illam factam fuisse à Summis Pontificibus, penes quos est potestas commutandi defunctorum voluntatem in alios vsus, *d. Clem quia contingit*, cum citatis per me *de officio & potest. Episcopi, part.* 2. *alleg.* 83. Vnde nullum est absurdum, data causa per illam diuisionem Pontifices mutasse talium bonorum naturam. Secundò respondetur, quòd cùm communia vtplurimum negligi soleant, & ex communione frequenter rixæ, & contentiones insurgant, *cap. dilectissimus*, ibi, *per iniquitatem*, secundùm veriorem sensum, 12. *quæstione* 1. ideò diuisio facta fuit, vt per eam vnusquisque eorum, inter quos fieret, dicere posset, meum, tuum, &c. arg. *dict. c. dilectissimus*, vnde non inconuenit, quòd bona illa à principio communia, postea diuisa, per diuisionem mutassent naturã atque ita in potestatẽ transissent, contra primæuam bonorum naturam posset vnusquisque dicere, hoc meum, tuum, &c. Tertiò respondetur bona illa fuisse à principio Ecclesiis donata cum onere, vt in Ecclesiarum, ministrorum, & pauperum cederent alimoniam, postea verò Episcopis, ministris inferioribus, Ecclesiis, & pauperibus singulas partes assignatas, vnde cùm iuxta bonorum subsidium sit prædicto oneri satisfactum, non est cur vnus alterius portionem ambiat, sed sua contentus, tanquam verus dominus, de sua disponat in vsus proprios lege non vetitos, & ideò sicut iniustum foret, vt post assignatas singulas singulis laborantibus mercedes, teneretur alter alteri ex lege iustitiæ de suo contribuere; ita in proposito affirmandum est. Denique responderi potest diuisionem non immutasse bonorum naturam, sed qualitatem solummodo, vt ita, quod commune erat, fieret singulorum, quod ex causa factum per habentem potestatem nec diuinæ, nec humanæ legi repugnat. Si autem contra hanc responsionem, dum qualitatis mutationem admittit, replicetur de sacro Concil Trid. *sess* 5. *de reform. capitulo* 5. facilè respondetur agere de prouisione particulari beneficiorum à partibus impetrata contra qualitates eorundem impositas in erectione, vel fundatione, ibi, *in beneficiorum collatione*, & *in fine*, ibi, *aliter facta prouisio subreptitia censeatur*: non verò in mutatione qualitatum facta per legem Summi Pont. in bonum commune, de qua in antiquissima illa, & iustissima bonorum diuisione, multò ante Concil. Trid. à pluribus Conciliis approbata ab omnibus summis Pontif. totiúsque Ecclesiæ, vsu & consuetudine recepta.

Nec etiam obstat auctoritas illa Lucæ 11. *quod superest*, &c. dum probat Iure diuino primæuo, & 16 postea ex Apostolorum instituto iniunctum esse rebus, vt quod superest dent in eleemosynam: ergo stante hac lege diuina non potuit humana dominiũ transferre eorum, quæ supersunt, ac proinde non humana solùm, sed diuina quoque lex testari, & disponere prohibet, tanquam de rebus alienis. Cui difficultati respondere conatur Sarmient. *de redditibus, part.* 4. *cap.* 2. *num* 6. legem illam diuinam generalem esse, & indeterminatam; determinationem verò factam hoc, vel illo modo, tali, vel tali tempore, sub hac, vel illa quantitate, quod superest, expendatur, legem esse, non diuinam, sed humanam; & ideò supposita determinatione legis humanæ, tam in portionum diuisione, quàm in beneficiorum erectione, si quis illud, quod superfuerit, in pauperes non expendat, nulla lex diuina offenditur, nec aliquod iustitiæ præceptum violatur. Itaque idem Sarmient. ex doctrina S. Thom. 2. 2. *quæst.* 85. *articulo* 1. *ad* 1. *& quæstione* 87. *articulo* 1. contendit innumeris propemodum exemplis probari posse, legem humanam determinare legem diuinam generalem, cuius determinationibus si satisfiat liberantur subditi à lege diuina naturali. Vnde, cum lex illa, *quod superest*, &c. iam determinata sit per legem humanam sua vnicuique portione assignata, si satisfaciat huic determinationi liberantur Clerici à lege diuina generali, ac subinde ex præcepto iustitiæ nõ tenentur pauperibus, quod superest, erogare; quia potuit Ecclesia

fructibus beneficiorum à tali onere exemptos assignare Clericis loco stipendij.

17 Verùm hæc Sarmienti consideratio ad auctoritatem Lucæ *dict. capitulo* 11. nec in se vera est nec difficultatem tollit. Primò, quia non video, cur magis lex illa de superfluo dando pauperibus, sit generalis, quàm lex de honorandis parentibus, de non iurando in vanum, non furando, & similibus, si ad strictam verborum significationem respiciamus; sed lex nulla humana potest contra vllam ex illis in particulari aliquid determinare, ergo nec contra illam, *quod superest*, &c. Deinde facit, quia etsi diligenter enumeremus omnes legum humanarum determinationes, (quarum plura exempla adducit Sarmien. *dict. loco*, nullam inueniemus, quæ contra legem diuinam generalem aliquid statuat, quinimò totæ sunt in obseruantia illarum, & vt ad praxim, seu executionem reducantur, vt rectè intuenti constabit; hæc tamen lex humana (quæ beneficia erexit; singulasque singulis ministris portiones diuisit, vt Sarmien. vult, & nos defendimus,) non agit de obseruantia illius legis diuinæ de superfluo dando pauperibus, neque illam ad praxim, seu executionem perduxit, quinimò de applicanda singulis portione libera ab omni onere: igitur non potest dici determinatio illius legis diuinæ: erit quidem determinatio alterius, cuius *supra* meminimus, in plerisque sacræ Papinæ locis: *Dignus est operarius mercede sua*, quia lex hæc diuina generaliter docet, cuicunque laboranti deberi in præmium laboris, non tamen determinat quantitatem, tempus, nec locum: vnde, quòd quarta pars debeatur: quòd in suo beneficio quis tantam, ac talem portionem habeat, determinatio dicitur, non quidem respectu legis diuinæ de eo quod superest dando pauperibus, sed alterius longè diuersæ, nempe de congrua laboranti mercede diffinienda.

18 Quare, reiecta Sarmienti responsione, Sot. *libro* 10. *de iustit. quæst.* 4. *articulo* 3. *colum.* 8. distinguendum putat inter bona tempore primitiuæ Ecclesiæ à fidelibus donata & inter decimas, & cætera omnia, quæ post beneficiorum creationem data sunt, vt prioribus onus inhæreat legis diuinæ iniunctum ad erogandum pauperibus, quæ superexcreuerint, idque ex debito iustitiæ speciali, qua tenentur omnes, in quos à Domino, cum aliquo onere res transfertur arg. *leg. vltim. §. vltim ff. de contr. empt.* cum alijs: posterioribus verò affirmat nulla lege diuina tale onus fuisse iniunctum; & ideò cessare debitum iustitiæ. Verùm, neque hæc responsio placet: quia Sotus non probat bona illa à principio cum onere fuisse donata: quinimò, etsi illud concederemus, non tollitur difficultas ex auctoritate *Lucæ* 11. secundùm quam, quod superest, in pauperes erogandum est.

19 Idcircò his, atque aliis explosis, locus ille facillimè vnico verbo absque tot laboribus intelligetur cum S.Thom. 2.2. *quæst.* 32. *artic.* 5. *&* 6. vt solummodo in vnico casu sit in præcepto, data scilicet, extrema necessitate ex parte recipientis; quæ tamen, nec in dante, nec in suis contingat; in cæteris verò aliis speciebus de consilio procedat, & ideò non obligat transgressorem, argum. *cap. nullus*, 62. *de reg. Iuris, in* 6. eum ibi resolutis. Insuper considero locum illum generalem esse in quacumque persona, (tam ecclesiastica, quàm sæculari: vnde ex illo contra eam, quam sequimur, opinionem, nihil efficaciter colligi potest & in hunc sensum reducit S.Thom. *dict. art.* 5 *ad* 2. (auctoritatem Basilij, siue simillima est cum Ambr. de quo *in c. sicut hi* 47. *dist.*

Quibus sic præmissis sciendum est fructus & prouentus beneficij alios esse necessarios ad congruam ipsius beneficiarij sustentationem; necessarij autem dicuntur, qui ad beneficiarij, & ipsius familiæ sustentationem necessarij iudicantur, habita ratione scientiæ, & litteraturæ, nobilitatis, aut dignitatis, quam beneficiarius obtinet, aut loci, in quo beneficium habet: maior enim quantitas necessaria est in ciuitate, quàm in villa; in loco, vbi est inopia, quàm vbi est annonæ copia; in Prælato, quàm in simplici Sacerdote: quia, cùm non sit par omnium conditio, æquum non est, vt eadem pars omnibus assignetur. Quare sic resoluunt Molin. *de iustit. tract.* 2. *disput.* 145. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 15. *numero* 39. Molfes. *in sum theol. moral. tract.* 6. *c.* 9. *num.* 42. Filliuc. *tract.* 41. *capit.* 7. *quæst.* 4. *num.* 19. & citati per Nicol. Garc. *de benefic part.* 11. *capit.* 5. *numero* 320. Et in assignanda quantitate cuilibet beneficiario sufficiente hanc rationem habuerunt Nau. *de Orat. Miscel.* 16 *num.* 7. Azor. *instit. moral part.* 2. *lib* 6. *cap.* 10. *quæst.* 9. Filliuc. *dict. quæst.* 4. *num.* 20. vt, videlicet, pro beneficiario infimæ sortis ea quantitas sufficiat, qua ipse, famulus vnus, coquus, & equus ali possint; pro beneficiario Doctore, aut simili, ea quantitas satis est, qua ipse, famuli duo, coquus & equus, iuxta patriæ morem sustentari queant: pro beneficiario nobiliori ea quantitas ad victum assignetur, qua ipse, famuli tres, vel quatuor, equi duo cum curru, coquo, & rhedario ali possint, & sic de cæteris habita ratione qualitatis personæ, aliarumque circunstantiarum; Cardinalibus verò aliqui Doctores mille aureos in singulos menses sufficere arbitrantur, exceptis Cardinalibus Principibus, & nepotibus Summorum Pontificum, à quibus mille aureos singulis hebdomadis ad sui, & familiæ sustentationem tuta conscientia insumi posse nonnulli Doctores existimant. Sed in iis omnibus arbitrio boni & prudentis viri standum esse censeo. Cæteri autem fructus superflui iudicantur. Circa vtrosque expendendos magna versatur differentia: necessarij enim ad congruam sustentationem dispensari possunt ad libitum Clericorum, seu beneficiatorũ, sicut possunt bona patrimonialia, vel quasi: quamobrem in illis casibus, in quibus beneficiarij non tenerentur bona patrimonialia, vel quasi patrimonialia in opera pia expendere, nec tenentur fructus beneficij sibi ad congruam sustentationem necessarios in pia opera erogare; quia huiusmodi fructus traduntur, tanquam merces seruitij præstiti: sicut autem operario liberum est mercedem insumere, in quos voluerit vsus; ita etiam beneficiario liberum est, fructus necessarios ad congruam vitæ sustentationem expendere, in quem voluerit vsum: & ideò ita docent Cou. *in cap. cum in officiis, n.* 2. *de testam.* Nauar. *de redditib. q.* 1. *monitu* 26. Sanch. *in præcepta Decalogi to.* 2. *l.* 6. *c.* 6. *n.* 14. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera differ.* 1. *num.* 14. 20

21 Illos autem fructus, qui ad congruam sustentationem necessarij non sunt, sed superflui, in pauperes & pios vsus erogare debent beneficiarij, peccarent enim grauiter, si in profana opera expenderent, verb. gr. ad ditandos amicos, vel consanguineos, vel illis facerent amplas donationes, non vt pauperibus, sed ad eorum statum, & pompam augendam: quia ita iubet Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. capitulo* 1. tum quia appellantur patrimonium

Christi,

Christi, bona Ecclesiæ, pauperum, in c. 1. 12. q. 2. & in c. quicquid 16. q. 1. & in c. cùm ex eo, de elect. lib. 6. Ideò ita docent Nau. de redditib. q. 3. monitu 4. Monar. de distribut. quotid. p. 3. q. 1. num. 15. Molfes. d. cap. 9. n. 48. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, verb. donatio, differ. 7. & non est necessarium fructus huiusmodi superfluos impen-
22 dere in pauperes, vel pios vsus illius loci, in quo beneficium habent; quia hoc nullo iure cauetur: sed sufficit, vt in pauperes cuiuscunque loci, vel in alios pios vsus insumat, vt benè Nauar. de redditibus Eccles. quæst. 1. monitu 27. Molin. de instit. tract. 2. disp. 146 Azor. d. p. 2. lib. 7. c. 10. q. 2. Nomi-
23 ne pauperum intelligo, non solùm illos, qui ostiatim eleemosynam quærunt; verùm etiam illos, qui vitam ex suo patrimonio commodè & honestè, iuxta sui status conditionem traducere non possunt, vt per Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. numero 101. Nauar. Azor. & Molina, citatis locis, Iacob de Graff. in aureis decis. par. 1. lib. 2. cap. 100. numero 4. vbi hinc infert, quòd si homo illustris genere, vel eminentis scientiæ habeat victum suum sed iuxta decentiam suam indumenta, societatem, & alia necessaria non habeat, & solo victu sine dedecore status sui contentus esse non potest, negari non debet, quin iste secundum se mendicare dicatur: & numero 28. subdit, posse beneficiarium de beneficij sui redditibus expendere non tantùm ea quæ decentiæ, & qualitati beneficij necessaria videntur, sed etiam quæ conditionem personæ decere videntur, seruata ratione generis, gradus, & ordinis.

24 Ex quibus primo infertur Clericos turpiter, vel in profanos vsus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Ecclesiæ quæsita, licèt grauiter peccent, non tamen ad restitutionem teneri, vt benè resoluunt S. Thom. Adrian. Præpos. Dried. & alij plures, quos refert, & sequitur Cou in capite cùm in offic. numero. 3. vers. quartum de testam. Iacob de Graff. in aur. decis. p. 1. lib. 2. c. 100 n. 17. Sot. lib. 10. de iust. q. 4. art. 3. Spin. in speculo testam. glos. 14. rub. n. 18 Martin. de Ledesm. 2. 4. q. 18. a. 5. dub. vlt. Anton. Molin. in instruct. Sacerd. tract. 2. cap. 15. §. 2. & c. 16. §. 1. Rebello de obligat. iust. p. 2. lib. 11. q. 1. num. 10. vbi ait opinionem contrariam Nauarri, nec à praxi, nec à communi sententia hoc tempore admitti, Less. d. lib. 2. c. 4. n. 43. Molin. disp. 144. n. 19. vers. his itaque constitutis Bonacin. d. disp. 4. puncto 4 n. 1. Less. de iustit. lib. 2. c. 3. dub. 6 n. 43. Vgolin. de offic. Episcopi c. 14 §. 9. & § 11. Tambur. tom. 3. de iure Abbat. disp. 11. q. 15. n. 11. & denique sequuntur illi omnes, qui Clericos veros esse dominos suorum reddituum arbitrantur, quos pro opinione S. Thomæ supra citauimus, ac tandem innumeri propemodum, quos referunt Sarmien. Marsil. & alii citati à Cened. ad Decretales collect. 12. num. 5. vers. pro contraria tamen. Nunquam enim vidimus Ecclesiam coëgisse Clericos sic turpiter expendentes ad restitutionem pauperibus faciendam: quia dominus etiam abutendo re propria, ad restitutionem nullatenus obligatur. arg. l. sed etsi 28. §. consuluit ff de petit. hered. l. in re mandata, C. mandati, cum vulgaribus. Quamuis Alexand. de Ales, Richard. Gabr. Maior., Palud. & alii, quos refert Cou. d. n. 3. & post Abbat. Felin. & alios Burg. in c. 1. n. 28. de empt. & Nauar. in manu c. 17. n. 94. & in apologia de redditib. quæst. 2. monitu 7. & post Ludou. Beiam. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, ver. beneficium different. 4. prope fin. & verb. testamentum different. 11. Cæsar Costa lib. 1. var. dubitat. Iuris, cap. 40. Salon. in vita B. Thomæ à Villanoua, cap. 12. & 13. contrarium existimauerint Pro quibus nihil faciunt c. 1. vers. vnde 44. dist. ibi, Tibi, ô Sacerdos, de Altari viuere, non luxuriari permittitur c. 1. vers. quomodo 24. dist. vbi Hieron. inquit agens de Sacerdote: Aliena rapere conuincitur, &c. & c. vlt. in princ. 16. quæst. 1. dum idem Hieron. inquit, omnia, quæ Clerici habent, vltra congruam sustentationem pauperum esse; quia respondetur huiusmodi auctoritates esse D. Hieronymi, qui floruit tempore antiquo ante factam bonorum diuisionem vnde nil mirum, si rapere, & furari dicerentur Clerici, qui superflua in pauperes non erogabant: modo autem, cum sua vnicuique portio sit assignata, locum non habet. vt latè suprà demonstrauimus Nec etiam pro illis faciunt capite. Episcopus, 12. q. 1. cap. placuit, in princ. 12. quæst. 3. quia respondet Cou. d. numero 3. Iura illa eò tendere, & so- 25
lum concludere illicitam esse, seu peccaminosam talem ecclesiasticorum redditutum distributionem, non verò restitutioni esse obnoxiam. Nec denique facit syllogysmus, cui plurimum deferre solent contrariæ sententiæ Auctores, videlicet, omnis ille qui furatur, ad restitutionem tenetur cap. si res alienâ 14. q. 6. cap. peccatum, de regul. Iuris, lib. 6. sed Clerici furantur redditus, quos turpiter expendunt; igitur, &c. quia concessa maiori, negamus minorem: non enim clarè constat bona fidelium à principio fuisse donata expresè cum illo onere erogandi in pauperes; tum vel maximè, quia etsi constaret, cum iam vnicuique sua sit portio, sicut neque pauperes erogando in alios vsus ad restitutionem tenerentur ex eo, quia domini sunt effecti suæ portionis, ita de Clericis omninò affirmandum est.

Secundò infertur posse Clericos patrimonium
habentes illud conseruare, & redditus ecclesia- 26
sticos in vsus proprios expendere: non enim cogitur quis propriis stipendiis militare, etiamsi diues sit cap. charitatem in fine 12. q. 2. vel de proprio facere beneficium cap. precaria, prope fin. eadem causa & quæst. & conseruare redditus ecclesiasticos, qui sunt Clericis, veluti merces suis laboribus deputata. c. pen. ibi Clerici omnes, & ibi, stipendia sanctis laboribus debita 1. q. 2. c. cùm secundum, de prebend. vnde seruant æquitatem ministrando, & recipiendo sustentationem: nam, quod possunt aliunde habere, est per accidens. Ideò ita tenent Cou. in c. 1. de testam. n. 2. Sot. lib. 1. de iustit. q. 4. art. 3. Nau. de redditib. q. 1. n. 78. Sarmient. in simili tr. p. 1. cap. 11. n. 18. Mench. illustr. cap. 105. n. 9. Iacob de Graff. in aureis decis. p. 1 lib. 2. cap. 100. numero. 23 Menoch. de arbitr. casu 145. num. 5. Molin de instit. tract. 2. n. 145. Suar. de Relig. tomo 3. tract. 3. lib. 4. de simon. cap. 46. n. 7. Bonacin. var. tract. disp. 4. puncto 2. n 6. plures apud Cened ad Decretal. collect. 33. n. 4. Tambur. d. disp. 11. q. 15. num, 14. Quamuis contradicant Dec. in cap. Episcopus num. 6. de prebend. Adrian. in 4. tit. de restitut. q. 32. Palud ibidem, dist. 34. q. 3. Maior etiam in 4 qu. 21. in fine Syluest. in sum verb. simonia, quæst. 16 Non obstant cap. Clericos, cap. pastor, si quis 1. quæst. 2. cap. illa autem c.
si priuatim, 12. q. 1. c. vlt. 16. q. 1. quibus Iuribus pro- 28
batur illum, qui sumptibus propriis sustentari potest, ab Ecclesia stipienda accipere non debere: quia respondet Suar. d. c. 46. numero 8. non esse ecclesiasticas leges sed dicta quædam Hieronymi, Augustini, & Prosperi, quæ legem positiuam non faciunt, sed declarant ea, quæ magis decent statum clericalem, & licet interdum vtantur verbis significantibus

gnificantibus grauem culpam; non ideò ita loquuntur; quia id per se malum est: sed quia in tali statu facilè committi potest, cùm magis ad congregandas diuitias, quam ad subueniendum pauperibus Ecclesiasticis redditibus vtantur. Vel, si magis placet, responderi poterit text. *in d. capite Clericos* procedere attento tempore antiquo, quo bona Ecclesiæ erant solummodo destinata ad alendos pauperes Christianos, & Clericos egenos, vt satis insinuat *c. certè* 12. *q.* 1. aduertunt Sot. *d. a* 3. Sarmient. *d. par.* 1. *cap.* 5. *n.* 17. Conan *d. c.* 1. *de testam. n.* 2. *vers. prima.* Ad text. vero *in d. c. illi autem*, facilius respondebitur procedere inspecto eodem tempore antiquo, quo Ecclesia Catholica veluti nouum germen, florescere incipiebat, & Apostolicis Concilijs ita addicta, vt multitudinis Christianorum esset cor vnum, & anima vna: omnia namque erant communia, nemo sibi aliquid proprium vendicabat, *d. c. illi autem, in fine*, refert plures, quos sequitur Cou. *d. num.* 2. *prope finem.* Vnde à
28 fortiori poterit beneficiarios viuens ex redditibus patrimonij, aut insumens bona patrimonii in vtilitatem Ecclesiæ, vel beneficij, vel in alia opera pia, tantundem ex beneficij fructibus capere, illudque vt voluerit insumere; quia ipse non est deterioris conditionis; tum, quia hoc nihil aliud est, quam quædam compensatio, quæ iure naturæ licita est. Ita Sylu. *in sum. verb. Clericus*, 4. *quæsito* 14. Less. *d. c.* 4. *n.* 38. Nau *de redditibus q.* 1. *monitu* 4. *n.* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *numero* 95. *vers. sextum* Filliuc. *in quæst. moral. tom.* 3. *tract.* 43. *c.* 3. *q.* 7. *& numero* 9. Contra Rodoan. *de spolus*, *q.* 3. §. 1. *n.* 2.

29 Tertiò infertur beneficiarium debere, quod sibi de beneficii fructibus, & prouentibus superest, expendere in pios vsus, vt in vsum fabricæ Ecclesiæ, domus religiosæ, & hoc verum videtur, etiamsi præfati fructus, & prouentus à beneficio recepti, incorporati iam sint reliquis ipsius beneficiarii bonis, tum, quia per huiusmodi incorporationem, & vnionem non fiunt bona patrimonialia, vel quasi; nec beneficiarius efficitur dominus, & absolutus; sed cum obligatione expendendi superfluos, in pios vsus. Ita Nauar. *de spoliis Cleric.* §. 2. *numero* 1. *& seqq. & de redditi. Eccles. q.* 1. *mon.* 26. *numero* 2. *& mon.* 30. *numer.* 1. Filliuc. *tract.* 43. *capite* 1. *quæst.* 5. Scip. de Rubeis *in aphorism. Episcop. verb. fructus n.* 7. nisi de suo victu parcius viuendo aliquid seruauerit, quia tunc etiam in non pios vsus illud erogare poterit, Iacob. de Graff. *d. p.* 1. *lib.* 2. *capite* 10. *n.* 22.

30 Quarto infertur beneficiarium posse fructus sibi superfluos in opera hospitalitatis expendere, vt domi peregrinos, aduenas, aut etiam amicos, & notos excipiendo, vel titulo paupertatis parentibus & consanguineis tradere. sic enim non dicitur profanè erogare, cùm hoc sit opus charitatis, & vrbanitatis, si debito modò fiat intra præscriptos prudentiæ limites: non tamen licitum est huiusmodi fructus in liberali & magnifica donatione, aut in ludis, aut canibus ad venationem alendis, aut in seculari pompa insumere: quia non diceretur in pios vsus insumi, licèt nonnunquam licitum foret, aliquos beneficii fructus in ludos, aliásque honestas & moderatas, animi recreationes spectata clericatus conditione expendere, quod totum arbitrio boni & prudentis viri regulare oportet, me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *disp.* 15. *quæst.* 15. *numero* 13.

31 Quintò infertur beneficiarium posse distributiones pro sua libertate & arbitrio disponere, & iuxta suæ voluntatis nutum impendere, non solùm quia est dominus distributionum, vt colligitur *ex cap. vnic. de Clericis non resid. lib.* 6. vbi innuitur mancipatos diuinis Officiis dominium distributionum acquirere, si Choro intersint: verùm etiam, quia distributiones traduntur ob ministerium personale tanquam merces operis, & tanquam stipendium laboris, & consequenter sunt bona quasi patrimonialia, quorum beneficiarius absolutus est dominus. & ideò sic docent Dominic. *in cap. præsent.* 9. *de offic. Ordin. lib.* 6. *numero* 16. *cum duobus sequentibus*, vbi Franc. *numero* 10. *& in d. cap. vnic.* §. *qui vero*, *à numero* 3. Syluest. *in sum. verb. Clericus*, 4. *quæst.* 4. *numero* 3. Couar. *in d. cap. cùm officiis n.* 4. Paril. *cons.* 33. *n.* 10. *tom.* 4. Grass. *communic.* §. *testamentum q.* 34. *in pr. n.* 37. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 168. Monet. *de distrib. quotidian. p.* 3. *q.* 1. *n.* 18. *& quæst.* 4. *n.* 11. Ioan. Valer. *d. verb. Munera*, *differ.* 1. *num.* 14. Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. fructus* Filliuc. *tract.* 43. *cap.* 3. *quæst.* 10. Tamburin. *d. disp.* 11. *q.* 15. *n.* 15. Sanch. *d. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 46. quamuis contrarium teneat Nau. *de reddit. quæst.* 1. *monitu* 30. *n.* 2.

Sextò infertur ex eadem ratione posse beneficiarium pro suo arbitrio disponere, expendere, & te- 32
stari de his, quæ sibi obueniunt ratione stipendij, personalis, vt quia erat Doctor, aut bonus scriptor seu etiam de his, quæ acquisiuit ex officiis defunctorum, ex anniuersariis, ex Sacrificio Missæ, aut occasione audiendarum Confessionum, aut pro concionibus, & similibus, sicut de patrimonialibus, quia hæc non sunt bona beneficij, sed stipendium propriæ industriæ & laboris quorum beneficiarius absolutus est dominus. vt per Nau. *de spol. Cleric.* §. 1. *n.* 1. *in fine*, *& de redditibus*, *q.* 1. *moni.* 19. Crass. *d. quæst.* 34. *numero* 2. Iacob. de Graff. *in aureis dec. p.* 1. *libro* 2. *cap.* 100. *nu.* 29.

Septimo infertur eum, qui percipit pensionem 33
ex aliquo beneficio, non posse, vt voluerit, eam dispensare, & proprio testamento de redditibus ex ea perceptis testari: quia pensio æquiparatur beneficio in hac materia, vt per Nau. *de redditib. q.* 1. *monitu* 32. *num.* 2. *&* 3. *& de spoliis* §. 8. *n.* 8. *per Extrauag.* Pii V. *de spoliis Cleric.* quam citat *eod* §. 8. *in princip.* Redoan. *de spoliis eccles. q.* 3. *n.* 12. *& de rebus Eccles. rub.* 33. *q.* 1. *ad fin.* Nicol. Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 161. Filliuc. *tract.* 43. *cap.* 4. *q.* 12. Oppositum tamen tenent G.g. *de pensionib. quæst.* 52. *n.* 2. quem refert. & sequitur Cou. *in d. cap. cùm in officiis*, *n.* 6, *in fine* Menoch. *de arbitr. casu* 171. *n.* 12. Nald *verb. fructus*, *num.* 7. Galet *in margarita casuum conscientiæ*, *verb. fructus*, *vers. distributiones*, Zerol. *in praxi Episcop. verb. Pensionarius*, § 25. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 9. *q.* 12. & *lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 4. *&* 5. me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disp.* 11. *q.* 15. *n.* 17. Sanch. *in opusc. moralib. lib.* 2. *c.* 2 *dub.* 47. *n.* 4. *cum seq.* ex eo, quia hodie pensiones non solent pro ecclesiasticis beneficiis deputari, & ideò regulariter laicis nonnunquam assignari vidimus; tùm quia traduntur ad sustentandam Clerici vitam, ac proinde reputantur necessariæ ad hoc; tum etiam, quia vsu Cameræ receptum est, vt pensiones decursæ, & nondum solutæ transeant ad hæredes; tum denique quia Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 1. loquitur de habentibus beneficia, non autem de pensionariis. Ego tamé cum Couar. *de sponsal. p.* 2. *c.* 6. §. *n.* 6. Ludou. Gom. *in reg. de triennali*, *q.* 21. *à princ.* Mand. *in reg.* 16 *de concur. super beneficio q.* 36. & aliis citatis per me *hoc*

lib. cap. 11. *de pension. statim post princ.* distinguendum puto inter pensionem ecclesiasticam, quæ conceditur ad titulum beneficij aliquo onere spirituali adiecto, & inter illam, quæ ad talem titulum non conceditur; primo casu procedit opinio Nauarri: secundo verò Gigantis, Cou. & aliorum, nec ad summum aliud euincunt vtriusque partis fundamenta Extrauagans autem Pii V. non est simplex & absoluta; sed secundùm quid, & ad effectum, quem Pius V. intendit.

34 Octauò infertur, non posse Commendatarios Equites S. Iacobi, & Calatrauæ, Alcantaræ & similes, de fructibus & redditibus Commendarum ita liberè disponere, & expendere, ac cæteros sæculares, ex rationibus & fundamentis, quæ latè adduximus *hoc libro cap.* 7. *de praceptor vers. ex qua ratione.*

35 Nonò infertur, beneficiarium posse ex beneficii fructibus alere filios, non solùm legitimos, verùm etiam spurios; dum aliunde non habet, quo ipsos alat: hoc enim est opus pietatis, ex qua pater tenetur erga filios, vt per Palat. *in rep. c. per vestras, de donat. inter* §. 23. *n.* 13. Auendan. *resp.* 10. *n.* 5. D. Barbos. *in l.* 1. *p.* 4. *n.* 133. *ff. soluto matrim.* Nau. *de Spolijs Cleric.* §. 9. *n.* 10. *cum seqq.* Molin. *de instit. tract.* 2. *disp* 146. Azor. *instit. moral. p* 2. *lib.* 7. *cap.*
36 10. *q.* 10 Filliuc. *tract.* 43. *c.* 4. *q.* 19 *n.* 36. Tambur. *d. disp.* 11. *q.* 15. *n.* 16 qui etiam asserunt filium illegitimum posse tuta conscientia accipere sibi necessaria ad alimenta ex bonis ecclesiasticis patris, & Cameram Apostolicam teneri ei consulere ex bonis
37 patris, quæ spolio subiecit. Imò & sororem inopem, ac fratres egentes alere posse, & alios quoque pauperes consanguineos resoluunt Corduba de Lara *in l. si quis à liberis* §. *idem rescripsit n.* 95. *& seqq.* D. Barbos. *in d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 132. *ff. soluto matr.* Surd. *de aliment tit.* 1. *q.* 15. *n.* 18. *&* 28. Nicol. Garc. *de expensis, cap.* 3. *num.* 32. Nau *in apolog. de redditib. q* 2. *monitu* 26. *n.* 2. D. Roderic. à Cunha *in comment., ad cap. omninò, n.* 4. *dist.* 31. Iacob. de Graff. *d p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 100. *n.* 27.

38 Decimò infertur empta ex fructibus, & redditibus Ecclesiæ fieri ipsius Ecclesiæ, vt apertè habetur ex Carthag. Conc. III. *in c. placuit*, 12. *q* 3 & ex Conc. Tolet. IX. *in cap. Sacerdotes* 12. *q.* 4 & ex Conc. Agathen. *in cap Presbyter* 12 *q* 4. & ex Cõc. Brachar. III. *cap.* 8. *in cap quicunque, eadem causa & q.* vbi statuitur, quòd non possint illa donari alicui, vt ex Concil Hispalen. I. *in cap. fixum* 12. *q.* 5. *& in cap. res in Episcopatu.* 12. *q.* 2. & docent Sarmien. *de redditib. eccles p.* 3 *cap* 2. *n.* 1. *cum seqq.* vbi *n.* 5. subdit, quòd ipso facto dominium transfertur in Ecclesiam, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 7. *cap.* 10. *q.* 1. Cou. *in cap.* 1. *de testam. n.* 5. Redoan. *de spol. q.* 3. *n.* 27. Molfes *in sum Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 9. *n.* 56. Vasq. *de redditib. eccles. cap.* 1. §. 3. *dub* 1. *per tot.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30 *n.* 110. Filliuc. *tract.* 45. *cap.* 4. *q* 6. *n.* 9. Tambur. *d. disp.* 11. *q.* 15. *n.* 18. Ratio est, quia bona ex pecuniis & fructibus beneficiorum empta subiciuntur Cameræ, & Fisco Apostolico, vbi est vsus spoliorum ex Constit. Pii IV & Pii V. Ergo non fiunt bona quasi patrimonialia ipsius beneficiarij; tum, quia Ecclesia comparatur pupillo, minori, & ciuitati; sed empta à tutore, curatore, vel administratore, ex pecuniis pupilli, minoris, vel ciuitatis fiunt ipsius minoris, pupilli, vel ciuitatis, ex cuius pecuniis empta sunt, *l. vt proponis, C. de rei vindic.* ergo etiam empta à beneficiario ex pecuniis Ecclesiæ sunt Ecclesiæ.

Vndecimò infertur posse beneficiarium ex fructibus beneficij moderatam & rationabilem dotem filiæ spuriæ, vel sorori tradere, dum aliunde non habet, quo illis consulat: nam dos in locum alimentorum sufficitur, & subrogatur. Sicut ergo licitum est alere, ita etiam competentem, spectato beneficiarij gradu, dotem tradere. Ita Anton. per text. ibi *in cap.* 3. *de arbitr.* Palat. *in repet. cap. per vestras. de donat. inter virum & vxor.* §. 13. *numero* 12. Sylu. *in sum. verb Cleric.* 4 *quæst.* 15. Nau *de Spolijs Clerico.* §. 19. *nu.* 19. *cum sequentibus*, vbi *numer.* 12. limitat procedere in filiis, qui aliunde non haberent, quo se alerent, Molin. *de instit. tract.* 2. *disp.* 146. Marc. *de iurisdict. part.* 4. *casu* 163. Valer Reginald, *in praxi for. pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 101. *& sequentibus.* & plures alij, quos illi referunt, Iacob. Anton. de Mauro *alleg.* 6. *à num.* 8. 39

Sed quærendum à nobis est, quid sit in causa, quòd cùm Clericus sorori dotem dederit iustè quidem secundùm supra resoluta, iudicauerit, tamen text. *in dict. capite* 3. *de arbit.* arbitrium perniciosum, quo Clericus ex fructibus beneficij cogatur promissam sorori dotem soluere: etenim conuentio Clerici fidei interpositione firmata, qua quinque solidos sorori in dotem promisit annuatim soluendam ex decimis suæ Ecclesiæ, licita est, & ab omni simoniæ labe remotissima, quippe cùm nullum omninò spirituale detur pro temporali, sed temporalis obligatio soluendæ dotis executioni detur, & adimpleatur ex fructibus beneficij, qui in mera temporalitate consistunt: ergo arbitrium in ea forma prolatum nullam iniustitiæ, aut simoniæ labem inuoluit, eo maximè, quia, vt expendit Cened. *dict. collect.* 102. *numero* 1. Clerici verum habent dominium redditum Ecclesiasticorum & qua tales de illis possunt disponere, vt *supra* latè ostendimus. Contra eundem text. *in capite* 3. non parum obstat, quòd Clericis liberum est alienare fructus suorum beneficiorum, idque ad vitam alienantis, *capite de cætero, & capite veniens.* 8. *de transact*, vel saltem ad septennium, *capite vlt. ne Prælati vices suas*, vbi *glos. vlt capit.* 2. *de locato, Clem.* 1. *de rebus Ecclesiæ, non alien.* quamuis enim Extrauag. *Ambitiosa, illo titulo inter, communes*, secundùm aliquorum intellectum prohibeat alienari, vel etiam vltra triennium locari bona immobilia, Ecclesiæ, vel mobilia prætiosa Deo dicata, iuxta priora verba eiusdem Extrauag à quibus Paulus II, ibidem exorditur; non tamen prohibet alienationem fructuum talium bonorum: vnde tempore illius Extrauag. liberum erat beneficiariis, redditus & obuentiones locare vltra triennium, & etiam alienare saltem ad modicum tempus *dict. Clem.* 1. obseruant Doctores communiter, Cou. *libr.* 2. *var. capit.* 16. *numero* 4. Auendan. *de exequend. mand. capit.* 4. *num.* 3. Rodoan *de rebus Eccles. quæst.* 6. *de locat rerum Eccles.* §. *& Extrauag. à nu.* 4. Cened. *dict. collect.* 102. *num.* 3. qui in hunc sensum putat videri intelligendum S. Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 11. *vers. locationes verò*; & tandem ipse Cened. harum difficultatum mole oppressus affirmat ex diametro pugnare cum decisione *d. c.* 3. & rem hanc vsque adeò esse difficilem, vt velut ænigma obscurissimum interpretatione indigeat, ad maioráque ingenia remittendum.

40 Quare Anton. *in d. cap.* 3. *num.* 11. Imol. *n.* 15. Abb. *notab* 2. communis ex Tiraq *de retractu lig.* §. 1. *glos.* 7 *num* 50. D. Barbos. *in dict. l.* 1. *part.* 4. *n.* 133. *vers. & notabis*; intelligunt propterea in sæpè citato *c* 3. damnari arbitrium, tanquam perniciosum, quia præstabat facultatem creditori, vt ipse posset propria

auctoritate

auctoritate sibi capere fructus beneficij, donec sibi satisfieret de debito contra *reg. l. non est singulis. 137. ff. de reg. iuris*, cum his, quæ Cou. *in c. quamuis pactum in initio*, *2. p. n. 6.* Valasc. *cons. 173. à numero 17.* Sed non placet; tam quia id, quod præcipitur ex sententia arbitrorum, non dicitur capi propria auctoritate, vt patet, nec in aliquo offenditur d. reg. *non est singulis*: tum etiam, quia licet verbum, *capere*, & verbum *accipere* differant in eo, quòd Iurecons. expendit *in l. aliud est capere 71. ff. de verbor. signif.* nunquam tamen importauit, quòd quis propria auctoritate capiat, vel accipiat, quando illud per Magistratus faciendum est Existimo tamen rem esse facillimam, & absque vllo labore. text. *in d. c. 3.* intelligendum *cum glos. 2. & 3* ibi propterea arbitrium damnari, quia, vt text. habet, poterat in posterum perniciosum existere Ecclesiæ, veluti si post mortem Clerici soror, & ipsius maritus easdem decimas retinere contendissent, vexando Ecclesiam litibus & impensis, & quod graue est præiudicium, arg. *l. minoribus, 6. in fine*, cum multis ibidem, *ff. de minor.* qui intellectus euidenter constat ex rationibus, & verbis text. ibi, *quoniam huiusmodi arbitrium Ecclesia posset in posterum perniciosum existere*; præsertim, cùm arbitrium fuerit absque vlla temporis præfinitione absolutè conceptum, & ita in perpetuum, arg. *l. 1. ff. pro socio*, gloss. *verb. eius*, *in d. Clem. 1.* vnde alienationem continebat *d. Clem. 1.* & ideò absque debitis solemnitatibus, & euidenti vtilitate valere non poterat tex. ibi, cum his, quæ Cou. *d. c. 16. in princ. & à n. 1.* Valasc. *cons. 76. n. 2.*

41 Quo supposito intellectu, parum obstant, quæ Cened. *d. loco* in contrarium expendit. Ad primum enim libenter agnoscimus licitam esse conuentionem, quia Clericus etiam ex redditibus beneficij sorori dotem promisit, neque vitam in se aut iniustitiæ: aut simoniæ labem inuoluere; & ideò arbitrium neutro ex his capite improbari; sed ex eo, quia vel in posterum esse poterat Ecclesiæ perniciosum, vt tex. habet, quia alienationum continet, vt modo considerauimus: quòd autem beneficiarij verum dominium habeant suorum redditaum, & & quia tales de eisdem valeant disponere) vt constat ex supra resolutis, non potest operari, vt arbitrium Ecclesiæ perniciosum sustineatur arg. *l. nemo potest 58.* cum sua materia, *ff. de legat. 1*: Ad vltimum negandum est liberum esse beneficiariis alienare redditus suorum beneficiorum ad vitam, siue alienantis, siue percipientis, vt satis constat ex *d. capite 2. d. capite vltimo ne Prælati vices suas*, d. glos. *verb. eius*, per text. *ibi in d. Clem. 1.* Ad text. verò *in d. capite de cætero, & de c. veniens*, respondetur, si supponamus Iura illa agere de transactione ad vitam solummodo transigentium absque vllo successorum præiudicio, atque ita ibidem non dari veram & absolutam alienationem, de qua Iura & Doctores loquuntur, dum prohibitum alienare prohibent transigere, *l. si non solum 4. C. de præd. minorum* quo supposito respondetur *d. capit. de cætero, & d. cap. veniens*, agere de transactione, & ita de compositione super re dubia, & lite incerta, vt constat ex recepta transactionis definitione, ac subinde certò dici non posse, qualisnam ex transigentibus rem ad suam Ecclesiam spectantem alienet, cùm sub iudice lis sit, vt supponimus, & contingere possit, vt dans certam quantitatem ad multò maiorem postea per sententiam condemnetur, & vice versa, & ideò non mirum, si huiusmodi compositiones ad vitam dantis auctoritate Iudicum factæ seruari præcipiantur; quia directè non offendunt regulam *cap. sine exceptione. 12. quæst. 2.* neque tit. *de rebus Eccles. non alien.* Sed nihil ex his defendit arbitrium, de quo agimus: quippe cùm ita absolutè, & indefinitè conceptum posset in posterum reddi Ecclesiæ perniciosum, propter illa, quæ modò expendimus.

Duodecimò infertur pro debito patrimoniali, vel alterius speciei redditus beneficij capi posse in causam iudicati, non in perpetuum, sed ad tempus, donec debitum satisfiat, dummodo Clerico relinquantur necessaria ad sustentationem: quod autem in perpetuum capi non possint; probat text. sic necessariò intelligendus *in d. c. 3. de arbitr.* vbi Abb. *numero 2.* Tiraq. *de retractu lig. §. 1. glos. 7. num. 50. arg. c. 1. de locato, d. c. vlt. ne Prælati vices, sua, d. c. de cætero d. c. veniens, de transact. c. nisi essent, ad finem. de probend, c. præterea. 8.* & *ibi glos. pen. de consib.* Ratio est, quia redditus beneficij capi non possunt à iudice in causam iudicati, quando notabile præiudicium Ecclesiæ irrogatur, & alienatio inuoluitur absque iuris solemnitatibus, vt suprà ostendimus *corol. 3.* sed vtrunque inconueniens resultat, quando redditus beneficij capiuntur in perpetuum, etiam in causam iudicati, vt insinuat *d. c. 3.* ibi, *perniciosum existere* & ibi, *Ecclesia.* vbi, glosa *verb. existere* resoluit præiudicium hoc de iure Ecclesiæ non inferri; de facto tamen considerat irrogari in eo, quòd ille, cui ex causa dotis redditus fuerunt iudicati post Clerici dotantis mortem eos retineret, in quo Ecclesiæ conditio satis deterior reddebatur, glos. *d. verb. existere* Abb. *n. 2.* & omnes *in d. cap. 3.* Igitur, &c. quæ quidem ratio præiudicij sic considerati cessat, quando adiudicatio legitimè fit ad tempus, donec debitum persoluatur, *d. cap. 2. de fideiuss.* ibi, *tandem*, &c. Valasc. *consult. 76. n. 2.* 42

Decimo tertio infertur, quod licet secundùm veriorem sententiam, beneficiarij suorum redditum, vel portionum, supposita diuisione, verum & proprium dominium habeant, *vt suprà* resoluimus; de illis tamen bonis, vel similibus ratione Ecclesiæ quæsitis in alias personas præter Ecclesias testari non possunt ex legis humanæ prohibitione. Probatur. Is, qui neque ex defectu ætatis, vel intellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis testari nequit; sed ex eo solùm quia lex propter debitum charitatis interdixit, testari non potest ex sola legis humanæ prohibitione: sed de huiusmodi bonis Clerici testari nequeunt, non ex defectu ætatis, aut intellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis; sed ex eo solum, quia lex interdixit, ne officio charitatis offensa fieret: igitur hoc totum ex legis humanæ prohibitione factum censeri debet. Maior constat: quia vbi proponitur testator verus dominus cum legitima ætate, & intellectu, nec alia datur inhabilitas, sed solum ne speciem ingratitudinis incurrat, néue in officio charitatis nequidem concludenti, sed suasorio deficiat, nullum inuenimus legem diuinam neque naturalem, neque positiuam, quæ testari prohibeat; sed solummodo legem humanam antiquorum Canonum, & præcipue Apost. *can. 77. tom. 1. Concil. c. vlt. de pecul. Cleric.* & in simili in Episcopis constitutum est *in capite Episcopi 12. quæst. 1. cap. res in Episcopatu 12. quæst. 2. c. fixum 12. quæst. 5.* Minor patet ex suppositione. Igitur, &c. Probant corol. Doctores *in c. cùm in officijs, & in c. quia nobis, & in c. relatum*, 43

cum

cum ſimilibus, *de teſtam.* Nec contrarium probat *d. c. cum in officiis*, ibi, *antiquis Canonibus*, ſi intelligamus non de prohibitione alicuius legis diuinæ, ſed ſolius humanæ vetantis teſtari de prædictis bonis in alias perſonas præter Eccleſiam, cuius intuitu quæſita fuerunt. vt *ſuprà* probauimus: eò maximè, quia vſitatiſſimum eſt apud Pontifices, quando aliquid lege diuina, etiam iudiciali ſtatutum fuit, illius expreſsè meminiſſe. Patet exemplum *in c. cum eſſet*, 10 *verſ. quia verò, c. relatum*, ibi, *quoniam*, &c. *de teſtam. c. 9. nouit 13. in princ. de iudic. c. in omni 4. in princip. de teſtibus, cap. Parochianos* 14 cum multis *ibid de decim. cap. quanquam*, 4. *de cenſib. lib. 6.* & alibi paſſim: ergo, cùm in propoſito nullius legis diuinæ mentio fiat *in d. c. cum in officiis*, ſed ſolummodo antiquorum Canonum, ſatis probabile eſt nullius legis diuinæ, ſed humanæ tantummodo prohibitionem referri, quod ibi *Continuo 5. verſ. ſeptimo*, expreſsè fatetur. Quamuis omnes Auctores contendentes Clericos dominos non eſſe redditutum ſuorum beneficiorum, in effectu velint eoſdem teſtari prohiberi etiam ex lege diuina naturali, quæ furtum prohibet, & omnem iniuſtam diſpoſitionem de re aliena: quia omnia iura, quæ ad hoc comprobandum allegant, procedunt ante diuiſionem in quatuor partes, de qua *ſupra* egimus; quo tempore bona omnia eccleſiaſtica communia erant, nec miniſtri poterant aliquid accipere vltra propriam ſuſtentationem: tunc enim, ſi aliter prædictis bonis vtebantur, & furtum, & ſacrilegium committebant.

44 Quapropter Eccleſiarum bona, fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi: illis enim tamen licèt erogare, quantum ad vitam honeſtè. & cum dignitate, vel mediocriter ſuſtentandum ſatis eſſe videatur: reliquam autem ex pecunia partem, ne otioſa in arca ſit, nulliúſque prorſus vſui, omnem pauperibus erogandam cenſeo, non propter hominum tantum gloriam, quæ res quidem nos vanitatis nomine redargueret; non commodorum cauſa noſtrorum, vtilitatiſque gratia, quod ſine dubio in ſordidiſſimo quæſtu poneretur; non denique inhoneſtæ cupiditatis, libidiniſque cauſa, qua in re intemperantiæ crimine meritò damnaremur, ſed propter honeſtatem ipſam maximè & charitatem; pauperibus, inquam, ſpectatiſque virtute viris, non improbis, ſceleſtiſque hominibus, ſeruis etiam his, qui ſingulari in dominos, & beneuolentia & fide ſunt; non ſcurris, ſycophantis, adulatoribus, quod plerunque fit; non denique diuitiis affluentibus, ſed his omninò, quos, vt dictum eſt, egentiſſimos, rerumque omnium inopia laborare non ignoramus; atque ille quidem maxima laude digniſſimus cenſeri debet qui magno animo, pio, excelſo miſerrimorum hominum indigentiam, non precibus aliorum, vel flagitationibus defatigatus, ſed vltrò, benignè, prolixeque ſubleuat.

45 Meminerint tandem bona huiſmodi, non ſibi data eſſe, vt ſuos diteſcant nepotes, nec vt alta erigant palatia; talia nempe, in domibus Regum ſunt ad hoſce vſus; nec conſanguineis diuitibus alia tradere poſſunt, quam illa, quæ ſibi parce viuendo ſubtraxerunt: nam ſicut illa extraneis, ita etiam conſanguineis licitè tradere poſſunt, vt per Squillante *de oblig. Cleric. p. 2. a.* 16. Nolin *de inſt. tract. 2. diſp.* 146. quem refert Bonac. *var. tract. diſp. 4. de obligat. benef. puncto 1. n.* 14. ſubdens Concil. Tri. *ſeſſ. 25. de refor. c. 1.* non extendi ad huiuſmodi caſum, cuius verba, quia pulchra ſunt admodum in præſcientiarum annectenda duxi. *Omninò vero eis interdicit, ne ex redditibus eccleſiaſticis conſanguineos, familiaroſve ſuos augere ſtudeant cùm & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt conſanguineis donent; ſed ſi pauperes ſunt, vt pauperibus diſtribuant; eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa.* Ex quibus verbis clarè conſtat non eſſe iudicandum de fructibus beneficiorum, ſicut de bonis patrimonialibus quia in iſtis habet Clericus liberam poteſtatem diſponendi, & tam in vita, quam in morte ea dandi conſanguineis, etiam vltra ſtatum habentibus, & ſic diuitibus: in illis verò eccleſiaſticis non ſic ampla ei tribuitur poteſtas, niſi iuxta terminos à nobis ſuprà præpoſitos. Certè præ- 46
clarum exemplum eſt Benedicti XI. qui nullum ex ſuis propinquis ad aliquod Eccleſiæ munus accerſiuit: dicere namque ſolebat, Pontifices propinquos non habere, vt refert Matth. Tymp. *in ſpeculo Eccleſ. ſigno* 104. Nicolaus IV. in cognatos, & 47
affines ita ſemper affectus fuit, vt iis nihilo plus debere ſe diceret, quam cuiuis bono. Itaque hoc quaſi domeſtico vinculo expeditus, eò faciliùs omnes 48
ſuas curas in communibus Eccleſiæ commodis curandis defigebat Clem. IV. qui cùm ante Pontificatum duas filias legitimè ſuſcepiſcet, vni in Monaſterio collocatæ triginta tantum libras dedit; alteri, quæ marito ſuæ conditionis nupſerat, trecentas libras dotis nomine numerauit & hac conditione, ne quid ampliùs peteret: Habuit & nepotem Clericum, quem ex tribus præbendis, quas habebat, vnam vt eligeret, & reliquas dimittere coëgit. Inſtantibus amicis, vt potiùs nepoti maiora tribueret, reſpondit ſe Deo non autem carni & ſanguini acquiſiturum & Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non erat propinquis dare, referunt Matth. Tymp. *vbi ſup. ſign.* 13. Pelag. *de planctu Eccleſiæ. libro 2. capite* 15. Vnde, quia lectu iucunda, & fructuoſa eſt epiſtola, quam ad nepotem Petrum Groſſum ſcripſit eius verba ſubiungit. *Multis de noſtra promotione gaudentibus, nos ſoli ſumus, qui certius immenſitatem oneris experimur: idcirco quod aliis gaudium, nobis ſubminiſtrat metũ & fletum. Sanè vt ſcias, qualiter his auditis debeas te gerere, ſcire te volumus, quod humilior ſolito debes eſſe. nec enim, quod nos vehementer humiliat, debet noſtros extollere, maximè cùm honor huius ſeculi, momentaneus ſit, & ſicut ros trãſit matutinus. Nec ad nos te, nec fratrem tuũ, vel ex aliis noſtris aliquẽ venire volumus ſine noſtro ſpeciali mandato: quia ſpe ſua fruſtratus, ſi ſecùs venire præſumeret, oportet, vt rediret confuſus. ſed neque in ſororis tuæ nuptiis quæras propter nos altiorem: nec enim nos haberes propitios, nec in aliquo adiutores: ſi tamen eã filio militis deſponſaueris, in trecentis libris Turonenſibus tibi proponemus ſubuenire; & ſi altiora quæſieris, nec à nobis denarium ſperes vnũ: & hoc ipſũ ſecretiſſimum eſſe volumus; & tibi, & matri ſolummodò notum eſſe. Illud etiam ſcias, quod nullũ, nullamque de ſanguine noſtro ſub noſtræ ſublimationis obtentu inflari volumus: ſed tam Mobiliã quàm Cæciliam illos viros habere volumus, quos haberẽt, ſi eſſemus, in ſimplici clericatu Sibylam viſita & dic ei, quod locũ non mutet: ſed remaneat apud Suſam. & omnem maturitatem, & habitus honeſtatẽ obſeruet, & preces, apud nos pro aliquo non præſumat aſſumere: nam & ei, pro quo fierẽt, eſſent inutiles, & ipſis, qui rogauerint, dãnoſa. Et ſi forte per aliquos ex hac cauſa munera offerãtur, ea reſpuas, ſi vule noſtrã gratiã retinere. Saluta matrem, & fratres.*

Pius V. Cardinalem Alexandrinum nepotem rebus agendis ſuum adiutorem ſic adhibuit, vt ſuam ipſe auctoritatem retinendo, non vni omnia deferret,

deferret, sed grauiora quæque ipse cognosceret, & cum amplissimorum Patrum consilio moderaretur: Et cum multi Magnates, & Principes viri aliquando ei subiicerent dotes, & alia propinquis data subsidia, tenuiora videri, quam talis, tantique Principis cognatos deceret, posseque largiori manu cum illis agi, respondit: *Quin etiam de his modicis, an salua conscientia dederimus, sæpè nobis venit in mentem dubitare; hæc enim bona sunt Ecclesiæ, in eos tantum sacros vsus, non ad luxum, aut ad ditandos propinquos a sanctis legibus destinata. Se ad summum Pontificatum à Deo vocatum fuisse dicebat, vt Ecclesiæ suæ, non vt consanguineorum, aut commodis inseruiret, aut cupiditati;* refert Gabut. *in eius vita, lib. 6. 14.* Illud etiam liquet Magnatem quandam titulis & fortunis illustrem misisse, qui filiam, nepotis Pontificis, Cardinalis Alexandrini fratri non sine perampla dote vxorem offerret, eam vnam ob rem, vt Pontifici sanguine iungeretur, cui Pontifex respondit, eius voluntati magnam habere se gratiam, veruntamen nec Ducis, nec Marchionis, nec Baronis titulos velle se in suam gentem inducere, quibus honorum insigniis nunquam antea claruisset. De hoc eodem nepote, qui viuebat apud fratrem suum Cardinalem, & suum habebat separatim magistrum, alloquutus Pontificem ipsum Cardinalis ipsius Oeconomus, cùm familiam augeri dicere oporteret famulis domino Antonio Hieronymo assignandis. Tum Pontifex: *Quisnam verò est*, inquit, *iste dominus Antonius Hieronymus?* Cum ille Cardinalis Alexandrini fratrem respondisset, subiratus Pontifex: *Cur*, ait *dominus Antonius? Antonius est, & erit Antonius, non dominus Antonius*: eique famulum vnum, vel alterum iussit attribui, addens velle vt sibimet ipse ministraret, vt antea: ita habetur *in Epistol.* 5. aliquorum grauium virorum de gestis Pij impressa per Fr. Archangelum Caracciara de Papalta, Procuratorem canonizationis eiusdem Pij V. *Quis mihi det*, exclamabat S. Bernard. in epist. ad Eugenium *antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus erat antiquis, quando Apostoli laxabant retia in capturam, non in capturam argenti, vel auri, sed in capturam animarum?*

50 Decimo quartò infertur de suis propriis & patrimonialibus bonis, aut aliunde, quàm per Ecclesiam acquisitis, Clericos disponere pro libito posse, & ad hæredes transmittere, *capite Episcopi, cum seqq. 12. quæst. 1. cap. de laicis, vers. Episcoporum, 12. quæst. 2. cap. 1. cum seqq. 12 q. 3. cap. 1. & 2. 12. quæst. 4. cap. 1. &c. quia nos, cap. relatum, il 2. vers. cæterum, &c. requisisti, de testam.* Cou. *in d. capite 1. de testam. num 3. & numero* 11. Molin. *de primog. lib. 2. cap. 10. à n. 26.* Marta *de iurisdict. p. 6. casu 24. n. 3. & casu 26. ex n. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 1. 100. n. 29. ver. rursum* Sanch. *in opusc. moral lib. 2. c. 2. dub. 50.* Sed & periculum intuitu Ecclesiæ, vel clericatus quæsitum, nisi sit profectitium, id est, de bonis, vel redditibus Ecclesiæ acquisitum, patrimoniale intelligitur, ita vt transmittatur ad hæredes, sicut no-
51 tatur *in cap. sint manifesta 12. q. 1.* Verum, si Clericus temoore, quo adeptus est beneficium, nihil proprii habuisse probetur, quicquid moriens reperitur habere de immobilibus bonis, aut etiam mobilibus, non modicæ æstimationis præsumitur de Ecclesiæ redditibus comparasse: & ideò transire non poterunt ad hæredes, *cap. 1. de pecul. Cleric.* At, si constiterit ante adeptum beneficium bona habuisse, ipsiúsque beneficij redditus tenues esse, tunc semper bona, quæ reperta fuerint, præsumuntur potius quæsita ex bonis Clerici, quam Ecclesiæ, Abb. *in d. c. 1. n. 3. & in d. c. cum asses, n. 24. de testam.* Roman. *cons. 346.* Beroi. *cons. 7. n. 7. vol. 2.* Rot. *decis. 182. n. 7. & 10. p. 3. diuers.* Mascard. *de probat. concl. 1171. n. 31. & 32.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de bonis Cleric. §. 6. n. 8.*

In dubio autem, an peculium relictum à Clerico sit de bonis Ecclesiæ profectitium, an verò potius aliunde quæsitum? erit pro Ecclesia præsumendum, vt ad hæredes defuncti non transeat, *cap. quicunque. in fine, 12. q. 3.* notatur, *in d. c. 1. cum seqq. de peculio Cleric.* Menoch. *de arbitr. casu 195. n. 9. & de præsumpt. lib. 3. præs. 53.* Marta *de iurisdict. p. 4. casu 24. n. 10.* Petr. Enriq. *cons. 17. n. 4.* Bellet. *d. tit de bonis Cleric. §. 10. a princip.* Rot. *in Arboren. Spoly 17. Iunij* 1624 coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo. Quòd si Clericus aliquid proprium obtinebat; ignoretur autem, de quibus rebus in specie, vel cuius quantitatis sit peculium quæsitum, quod in morte ipsius reperitur, erit inter Ecclesiam, & hæredes defuncti diuidendum, *cap. 1. in fine. 12. q. 4. arg. cap. Sancto*, & ibi Host. *de succession. ab intest.*

Ad huiusmodi autem ambiguitates tollendas,
cùm Canones non patiantur, vt neque Ecclesiæ 53
bona minuantur, aut pereant, neque Clerici in rebus propriis damnum patiantur, statuerunt *in cap. manifesta. cum seqq. 12. q. 1. & in cap. 1. 12. quæst. 3.* vt manifesta esse debeant, quæ ad Ecclesiam pertineant, & vt sint etiam manifestæ res propriæ Clerici, vel Episcopi, aut cuiuscunque Prælati, ac propterea si Clericus, vel Prælatus de bonis Ecclesiæ alia bona, præsertim verò immobilia acquisierit, debet eius rei scriptum Ecclesiæ nomine conficere; non autem propriis vsibus deputare, *cap. 1. & fin. 12. quæst. 4. cap. Presbyter. de pecul. Cleric.* ne inuasor rerum ecclesiasticarum iudicetur. *capite 1. 12. quæst. 3.* sed neque alieno nomine potest Clericus eadem vsurpare, *cap. inquirendum. de pecul. Cleric.*

De his autem rebus, vel bonis, quæ Clericis,
vel Prælatis post beneficium adeptum conferun- 54
tur, vel donantur, aut accedunt, ita quidem est Canonibus definitum, vt si sint oblationes, vel relicta fidelium, quæ pro salute animarum suarum Ecclesiæ intuitu relinquuntur, aut etiam ipsis non cum Ecclesia offeruntur: quia id pro redemptione animæ suæ, non pro commodo Sacerdotis probantur offerre, non quasi sua propria, sed vt Ecclesiæ donata inter bona Ecclesiæ deputentur, nisi, videlicet, tales sint res, quæ pro victu, aut necessitate personæ ad quotidianos vsus donantur, quamuis etiam pro anima offerantur, *cap. Episcopi 12. q. 1. c. Pontifices 12, q. 3. d. cap. requisisti de testam. d. cap. inquirendum, de pecul. Cleric.* Et Pius IV. *in sua Bulla* incip. *Graue nimis*, prohibuit beneficiatos quoscunque testari, donare tam inter viuos, quàm causa mortis, codicillos facere, legare acquisita in fructibus Ecclesiasticis etiam ad fauorem piæ causæ absque licentia S. Sedis Apost. cuius meminerunt Nald. *in sum. verb. beneficium n. 4.* Nouar. *in sum Bull. viij tit. de de beneficiorum fructibus prohibitus testari.* Sanè quicquid Presbytero intuitu tantum commodi sui ex amicitia, vel cognatione, quocunque modo donatur, aut etiam Ecclesiæ per fidei commissum, vt scilicet, ipsa illud alteri præstare grauetur, inter facultates suas Ecclesia numerare, aut retinere non poterit *cap. quicunque 11. q. 3. d. c. Pontifices, in fine.*

Præterea,

55 Præterea, si Clericus, vel Prælatus damnum aliquod Ecclesiæ bonis intulerit, aut quia alienauit, aut verò deseruit statuitur *in cap. Episcopus, qui filios* 12. *q.* 2. *& in cap.* 212. *quæst.* 4. vt resarcire de propriis bonis teneatur, sicut contra quoque, si ipse pro rebus Ecclesiæ detrimentum in bonis suis pertulerit & id comprobare potuerit, est ei de rebus ipsius Ecclesiæ resarciendum.

Pluribus modis, & aliquibus casibus possunt Clerici de bonis & fructibus Ecclesiarum intuitu acquisitis disponere. Primò si sint Curiales & incolæ vrbis, ac ciues Romani originarij in vrbe, & eius districtu intra decem milliaria decedentes, isti enim possunt liberè disponere de fructibus, & emolumentis suorum beneficiorum, & similiter non faciunt spolia de bonis in dicta vrbe, & eius districtu producto existantibus, *Paulus V in sua Constit.* incip. *In eminenti, sub die* 8. *Aprilis* 1606. cuius meminerunt Nald. *in sum. verb. Clericus n.* 45. & Nauar. *in sum. Bullarij tit. de beneficiorum fructibus num.* 4. quo priuilegio minimè gaudent beneficiarij beneficia personalem residentiam requirentia obtinentes, si extra residentiam decedant, iuxta Constit. Pij IV. *de anno* 1564. contra non residentes editam quorum bona ex ecclesiasticis fructibus acquisita Cameræ Apost applicat, sublata eisdem licentia generali eis concessa, & speciali, si eam obtinuerint, quam eis saluam esse vult si resideant. Secundo de distributionibus quotidianis poterunt testari, Azor. Fr. Emman. Vgolin. Bellet. & alii, quos refert & sequitur Nauar. *vbi supra n.* 11. Tertiò de pensionibus, idem Nauar. *num.* 14. Quartò ex causa renunciationis, idem Nauar. *d. loco num.* 7. Quintò de bonis & rebus acquisitis occasione beneficiorum, quæ sibi aquisiuit parce viuendo, vt per Garc. *de benefic. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 9. Nald. *d. loco num.* 15. Nau. *d. tit. de beneficiorum fructibus n.* 5. Greg. XV. *dec.* 401. *n.* 6.

56 Huculque dicta deseruiunt, vt scire possimus, de quibus rebus Clerici morientes disponere possint aut minimè. Nunc verò est perquirendum in casu, quo nullum fecerint testamentum, aut factum iuribus non subsisteret, seu effectum defuncti voluntas habuerit, quis in bonis eorum succedere debeat. qua in re sciendum est tria genera successorum posse in huiusmodi bonis ius habere, videlicet, eos, qui legitimè de iure ab intestato succedunt; item Ecclesiam, cui seruiuit, tertiò, Romanum Pontificem, seu Cameram Apost.

57 Quod enim ad primos successores attinet, respondemus, quòd in his tantum bonis, quæ transmitti possunt ad hæredes, quæ scilicet, patrimonialia verè aut quasi patrimonialia existunt, id est quæ intuitu magis personæ, quàm Ecclesiæ, quamuis ratione Ecclesiæ sint acquisita, de quibus ostendimus Clericos posse testari, succedunt cognati eorum, aut consanguinei, vel alij, qui de Iure ciuili ab intestato essent legitimè successuri, *cap. Episcopi* 12. *q.* 1. *cap. sint manifesta, cap. fixum*, cum similib. 12. *q.* 3. *Auth. de eccles. tit.* §. *si quis Episcopus*, Roland. *cons.* 12. *num.* 19. *&* 61. *vol* 4 Bellet. *disquis. cleric p.* 1. *tit. de bonis Cleric.* §. 14. *num.* 1. His vero deficientibus (aut quia non extent, aut quia ex caussis iure expressis à legitima successione excluduntur, succedet Ecclesia, cui seruiuit *c. fin.* 12. *q.* 5. *c. requisisti, c. relatum il* 2. *de testam. c.* 1. *de success. ab int.* Purpur. *cons.* 738. *col.* 1. Pereg *de iure fisci*, *l.* 4. *tit.* 3. *n.* 10. Azor. *instit. mor. p.* 2. *lib.* 8. *c.* 3. *quæst.* 11. Bellet. *d. tit. de bonis Cler.* §. 14. *num.* 3. Si tamen sit Clericus coniugatus, eius vxor in bonis illius præferetur Ecclesiæ, *d. c. sint manifesta* 12. *q.* 1. *si quis Presbyter, C. de Episc & Cler.* quòd enim canones aliqui indistincta affirmant Clericis ab intestato decedentibus non alios quàm Ecclesiam succedere, vt *in cap. quicunque in fine*, 11. *quæst.* 3. *& in cap. fin.* 12. *q.* 5. *& in c.* 1. *de success. abintest.* hoc per alios Canones exponitur, vbi alios non habent legitimos successores, sicut colligitur ex *d. c. Episcopi, & ex d. c. sint manifesta, & ex d. c. quicunque.* cum aliis. Hoc tamen consulitur *in c. Episcopus, qui filios*, 12. *q.* 2. vt qui legitimos successores non habet, si condere testamentum voluerit, alium, quàm Ecclesiam. non relinquat hæredem.

De secundo igitur genere successorum dicitur, 58
quòd non solùm in bonis Ecclesiæ vel intuitu Ecclesiæ, acquisitis, de quibus Clericus testari non potest, cognatis exclusis, immediate succedit Ecclesia, cui seruiuit; id est cuius est beneficium, quod moriens obtinebat, *c. illud*, cum similibus 12. *q.* 2. *c. fin. de pecul. Cleric. c.* 1. *c. relatum il* 2. *c. requisisti, de test. d. c.* 1 vbi gloss. & Doctores, *de successionab intest.* sed etiam in iis, de quibus testari libere poterat, in eo, scilicet, casu quo legitimos successores non habeat, *c.* 2. *&* 3. 12. *q.* 3. sicut in bonis laicorum
eo casus fiscus in subsidium succedit, *l.* 1. *C. de bonis* 59
vacan. lib. 10. Ordin. Reg. Lusit. *lib.* 2. *tit.* 26 §. 17. & apud Castellanos *l.* 3. *tit.* 13. *p.* 6 *& l.* 11. *tit.* 8 *lib.* 5 *nouæ recop.* Mol. *de instit. tr.* 2. *disp.* 164. *concl.* 11. Surd *de alim tit.* 1. *q.* 11. *à num.* 16. Cabed. *Lusitan. dec.* 51. *&* 52. *&* 61. *a n.* 1 *p.* 2. Si verò contingeret, vt Clericus aliquis intestatus decedat, qui in pluribus Ecclesiis beneficia obtinebat, eo casu bona illius inter omnes Ecclesias illas erunt diuidenda, pro rata beneficij quod à singulis obtinebat, *de c. relatum.* § *fin. de testam.* arg. *cap.* 1. *vers. Si vero* 12. *q.* 4. Quod si beneficium erat in Altari tantummodo, vel Capella Ecclesiæ, non Ecclesia ipsa sed Capella, siue Chapellanus successor in bonis huiusmodi, vel eorum
parte succedet, vt notatur *in d. c. fin.* 12. *q.* 5. *& in* 60
d. §. *si quis Episcopus, in auth de ecclesiasticis titulis.*

Porrò, dum dicimus Ecclesiam succedere, duobus modis intelligendum inuenimus: aut enim Ecclesia illa est Collegiata, seu Conuentualis; & eo casu Collegium ipsum vel Conuentus, aut Congregatio, non autem Episcopus vel successor in beneficia succedere intelligitur *c. illud* 22. *q.* 2. *c. relatum il.* 2. *vers. nomine.* Aut Ecclesia est simplex; & tunc successor in beneficio illius Ecclesiæ vel Capellæ solus pro Ecclesia ipsa, vel Capella succedit. quare non patronus Ecclesiæ, vel Capellæ succedet in bonis defuncti, quamuis etiam esset persona ecclesiastica, in bonis verò eorum, qui beneficium absque Ecclesiæ alicuius, aut Capellæ administratione obtinebant, si nullum legitimum successorem habuerint, Collegium vel Conuentus aut Congregatio, ad quam ille pertinebat, vel Episcopus ea deficiente, ves ex loci consuetudine in omnibus bonis succedet *d. c. requisisti, in fine, de test.* Host. *in sum. de success. ab intestato* §. *qualiter Ecclesia.*

Verum circa hæc omnia sciendum est quod ad
tertium genus successorum attinet. quòd cum Ro- 61
manus Pont. tanquam Christi Vicarius omnium bonorum ecclesiasticorum administrationem de iure obtineat, & supremum ius in omnibus Ecclesiis, & beneficiis habeat, *cap. si à Sede, de prebend. in* 6 *Clem.* 1. *vt lite pend.* quamuis Episcopis singulis, & Ecclesiarum Rectoribus hoc ius in suis diœcesibus & Ecclesiis, atque bonorum ecclesiasticorum administrationem, quantum, & quomodo Ecclesiæ necessarium, atque expediens videbatur, dimiserit,

& propterea etiam statuerit, vt bona, & redditus Ecclesiarum vacantium ipsis Ecclesiis, vel in earum vtilitatem expendendi, vel successori in beneficio dimittendi asseruarentur; nihilominùs ius illud supremum, quod in huiusmodi bonis obtinere dignoscitur, non adeò a se abdicauit, vt nonnisi emergentibus causis non valeat de huiusmodi rebus, prout necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ suaserit, liberè disponere, atque tractare. Hinc est, quòd multoties consueuit fructus Ecclesiarum vacantium aliquibus Episcopis ad certum tempus concedere, pro subleuando onere debitorum, quo Ecclesiæ grauabantur, *cap. tua de verb. signif. c. si propter, de rescript. in 6. capite si tibi, de præbend. eod. lib. Extrauag. postulasti, eodem tit. inter commun.* Hinc est etiam, quod de fructibus beneficiorum vacantium certam pensionem alteri ab Ecclesia persoluendam certis de causis sæpius assignauit, vt *supra de pensionibus*, vidimus. Rursus & hinc est, quòd fructus aut bona vnius Ecclesiæ alteri ex causa aliqua perpetuò tradidit, & vniuit, aut partem eorum alteri tradendam constituit, vt de vnionibus visum est. Et denique hinc est, quod pro subleuandis oneribus Cameræ Apost. & ad subueniendum necessariis sumptibus, qui pro vniuersalis Ecclesiæ statu, his præsertim temporibus instare noscuntur; tum partem fructuum beneficiorum vacantium, qui ab eadem Sede conferuntur; tum etiam bona Clericorum decedentium eo modo, quem exponemus, sibi, & Cameræ Apostolicæ reseruare censuit, ac deberi constituit, de quo extat exemplum *in Extrauag. ad vniuersalis, vers. vt quia propter assiduas, de treuga, & pace inter com.* necnon decimam, vel aliam partem fructuum omnium beneficiorum, pro certo tempore sibi, aut Principibus sæcularibus ex publica causa plerunque exolui præcepit. Vid. *Extrauag. declarationis, de decim. inter comm.* S. Antonin. *p. 2. tit. 4. c. 3. §. 4.*

62 Nunc verò circa bona Clericorum decedentium, quæ spolia nominantur ex Summorum Pontificum Pauli III. & successorum Constitutionibus, & ad earum intelligentiam breuiter est notandum, quòd nomine spoliorum, ea tantummodo bona etiam immobilia ad prædictam Cameram declarantur pertinere, quæ à persona ecclesiastica defuncta etiam Regulari ex bonis, vel redditibus ecclesiasticis mediatè, vel immediatè quæsita fuerunt, aut redditus ipsos, vel fructus extantes: ex patrimonialibus verò, vel quasi patrimonialibus, de quibus, scilicet posset testari, nihil nisi ea quæ ex illicita negotiatione quæsita fuissent, quæ sibi etiam tanquam spolia exoluat Apostolica Sedes: sed neque empta, aut comparata ex Ecclesiæ fructibus ex quibus Ecclesia, vel beneficiatus percipit, redditus vel ipse donauit Ecclesiæ, per *capit. fin. de pecul. Cleric.* nec ornamenta, aut vestimenta, vel vasa sacra, & alia huiusmodi ad cultum diuinum parata, etsi nondum sint Ecclesiis tradita, quia in iis Ecclesia succedit, neque lignea quædam vtensilia domus, veluti scamna, vel cathedræ, aut mensæ, & arcæ, & similia lignea, vel lapidea etiam de Ecclesiæ fructibus comparata, quæ vult in defunctorum domibus conseruari. Et denique nulla bona Clericorum, qui dum viuerent, beneficia eorum, vel pensiones valorem 30. ducatorum cameralium non excedebant, nec fructus ante litterarum Apostol. expeditionem, aut aliàs male perceptus & beneficiorum Italiæ reseruatorum, vel affectorum, dum vacant, & Clericorum bona extra residentiam morientium spoliorum nomine sibi deberi constituit. Cæterum reliqua bona immobilia empta, vel etiam reædificata, aut restaurata ex fructibus ecclesiasticis, nisi (vt præfati sumus) pro sua ecclesia ac victu successoris hæc facta fuerint *d. c. fin. de pecul. Cleric.* & mobilia omnia veluti vestes & supellectilia linea, nec non gemmæ, & alia pretiosa, atque pecuniæ; item se mouentia, & iumenta, & cætera animalia, & denique iura, & actiones, siue credita, & ea quæ Ecclesiæ illi aut beneficio debentur à die tantum vacationis ipsius Ecclesiæ vsque ad diem perfectionis, seu prouisionis, aut collationis, vel commendæ de ipso beneficio faciendæ per ipsam Cameram exigenda, & omnes fructus, ac redditus iam percepti, vel saltem à solo separati, & eidem debiti ad ipsam Cameram spoliorum nomine pertinebunt. Vide quæ diximus *in tr. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. appellat.* 247. & de spoliis clericorum latè Redoan. *in speciali tr. de spoliis*, Ricc. *in praxi resol. 4: 5. cum seq. p. 3.* Ioan. Anton. Nauar. *in sum. Bullar. tit. de spoliis clericor. super Bulla Pii V.*

Et hoc quidem etsi in omnibus per vniuersum Orbem Ecclesiis Romana Sedes sibi valeat vendicare, per totam Italiam tantum, & non vltra Montes, & maria vult ad huiusmodi manum extendere: sed neque eorum, qui in Vrbe Romana decesserint, aliquid nomine spoliorum percipere intendit, imò alibi quoque intra Italiam, vbi spolia huiusmodi ad Episcopales mensas ex consuetudine, vel priuilegio aut ad ipsas Ecclesias descendentium peruenire noscuntur, aut non consueuerunt spolia huiusmodi perquiri, nihil horum nomine exigit. Et denique eorum, qui ex priuilegio ipsius Sedis de bonis huiusmodi testari potuerunt, nihil, etiamsi intestati decesserint, exigere intendit: cùm autem Ecclesia quælibet, aut quisquam in huiusmodi bonis succedens etiam onera ipsius Ecclesiæ à defuncto relicta sustinere, ac debita persoluere teneatur, quæ scilicet, pro necessitate tantum ipsius Ecclesiæ, aut pro sumptibus necessarijs ipsius defuncti, contracta fuerint. *capite 1.* iuncta gl. & ibi Doctores *de solutionib. capite 2. eod. titulo c. quòd quibusdam de fideiussor. cap. præsenti, in fine, de officio ordin. in 6.* sic quoque Cameræ Apost. eius Ecclesiæ, cuius spolia percipit, onera, ac debita similia exoluere consueuit. 63

Si verò aliquis etiam Prælatus vel Ordinarius, cui hoc non competeret, bona huiusmodi decedentium Clericorum occupare, aut in vsus suos conuertere præsumeret, suspensionis, & interdicti sententiis subiacere constituit. Bonifac. VIII. *in d. cap. præsenti, de officio Ordin. lib. 6.* & ne vsurpentur, fuit constitutum *in cap. sic vbi 12. q. 5.* Vbi verò ex priuilegio, aut consuetudine, vel alia rationabili causa huiusmodi percipiuntur, ea tantùm bona competere intelliguntur, quæ solutis debitis, si quæ sint, & iis reseruatis, quæ fuerint necessaria pro famulis, ministris, ac incumbentibus oneribus vsque ad nouos redditus supportandis ex ipsis reperta fuerint superesse, vt idem Pontifex statuit *in d. c. præsenti.* 64

Potest tamen Ordinarius, aut Romanus Pontifex Clerico, qui in loco Ecclesiæ, aut ipsius Ecclesiæ nomine prædium, aut vineam, vel aliud simile construxit, si viuens Ecclesiam illam dimiserit, illud ei, quoad vixerit, concedere possidendum: præsertim si egeat; modo eo moriente ad Ecclesiam reuertantur Doctores per text. ibi *in d. c. fin. de pecul. Cleric.* Bursat. *cons. 226. n. 93. & seq. vol. 3.* Beller. *disquis. Cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric. §. 4. n. 2.* Marc. Anton. Genuens. *in practicabil. ecclesiastic. quæst. 614* 65

per

per tot. Ioan. Ant. Nouar. *d. tit. de beneficiorum fructibus num.* 3. Expensas tamen, quas in meliorandis rebus Ecclesiæ de suo patrimonio fecit, tam ipse, quàm eius hæres repetere potest, Surd. *cons.* 333. *n.* 32. Paul. Comitol. *resp. mor. p.* 1. *quæst.* 82. *in fine* vbi intelligit nisi fecerit animo donandi, Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 117. *n.* 26. Card. Pereira *de empt. cap.* 27. *n.* 2. Bellet. *d.* §. 4 *n.* 3. vbi *n.* 5 cum Abb. *in d. cap. fin. num.* 2. notat, quòd Clericus, qui ex industria suæ personæ rem Ecclesiæ meliorem fecit, non potest repetere, quod sic ex industria sua impendit, sed illud cedit Ecclesiæ.

67 Vtrùm autem consuetudine introduci possit, vt Clericus de fructibus beneficiorum suorum licitè testari possit, securúsque in conscientia sit? Partem affirmatiuam defendunt Cou. *in cap. cum in officiis n.* 9. *de testam.* vbi testatur consuetudinem hanc introductam esse in tota Gallia, & Hispania, scientibus, & consentientibus Summis Pontificibus, ac cæteris Prælatis, vt constat ex *l.* 4. *&* 5. *tit.* 21. *part.* 1. *& ex Ordin. Regia Lusitan. lib.* 2. *tit.* 18. §. 7. *in fine*, aduertunt Duen. *reg.* 366. *n.* 11. Sot. *de inst. lib.* 10 *q.* 4. *art.* 3. Sarmien *de redditib. p.* 4. *cap.* 1. *à n.* 8. Salzed *ad Bernard. in practic. cap.* 135. *lit. A.* Cened. *ad Decretal collect.* 1: *n.* 1. Viui. *tom.* 1. *opin.* 41. *ad fin.* Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *à n.* 53. Ricc. *in collect. decis. col.* 1718. Nauar. *vbi supra n.* 12. Boët. Epo *in comment. ad cap.* 1. *de testam. num.* 84. *cum seqq.* Pro quibus expenditur primò *c. cum tibi* 18. *de verbor. signific. c. præsenti* 9. ibi *vel. consuetudine, iam præscripta*, & ibi, *consuetudine, seu alia, de offic. Ordin. lib.* 6. *Extrauag. suscepti* 2. *de elect. Ioan. XXII.* quibus habetur valere consuetudinem, quia introductum est fructus beneficiorum vacantium per aliquod tempus ad defunctum pertinere, vel ad alias personas præter Ecclesiam, respectu cuius fuerunt acquisita. Secundò facit, quia potest Summ. Pontifex concedere Episcopis facultatem testandi de bonis quæsitis intuitu Episcopatus, vt resoluunt Doctores per me citati *in collect. ad cap.* 1. *num... de testam.* quia Papa nihil aliud facit, quam prorogare, siue extendere ad gerendos actus vltimæ voluntatis administrationem eorumdem bonorum, quam in vita habebant. si ergo Papa hoc facit, & facere potest, quare id ipsum in minoribus terminis circa Clericos inferiores non poterit legitima consuetudo à tanto tempore in tota Ecclesia catholica obseruata? est enim, vt Doctores arguunt, de priuilegio ad consuetudinem, & vice versa, bonum argumentum, vt notatur per text. ibi *in l.* 3. § *ductus aquæ ff. de aqua quotidiana, c. super quibusdam* § *præterea, de verbor. signific. c.* 1. *de præscript. in* 6. & declarant citati per me *in tract. de locis comm. argum. Iuris, loco* 88. *num.* 1. Igitur, &c. Tertiò expenditur, quia aliàs sequeretur omnes beneficiarios totius ferè vniuersalis Ecclesiæ in peccato mori, & in statu damnationis, si talem damnemus consuetudinem, quam neque Pontifices nostris temporibus, nec iura hucusque condemnarunt: quia, vt rectè considerat Cou. *d. n.* 9. *ad finem princip.* Papa *in c. relatum* 12. *vers. licet autem, de testam* approbans consuetudinem ad pia, non reprobat hanc, quæ modò frequentissimè obseruatur: planè non est par credere, quod si Summi Pontifices intelligerent, tot animas illaqueari, & in peccato mori, controuersiam hanc inter Doctores, tam acriter agitatam non diremissent, declarando hunc statum periculosum, & consuetudinis deformitatem: quod cum hucusq; non fecerint, satis probabile est coniectari, consuetudinem vt licitã, & rationabilẽ, ab eisdẽ approbari

68 Quibus consequens est veram non esse sententiam Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 147. *conclus.* 7. *ad finem*, dum putat consuetudinem, de qua agimus, quamuis legitimo tempore inductam, efficere non posse, vt beneficiarij licitè, hoc est, sine peccato, vel inter viuos, vel per vltimam voluntatem, expendant bona intuitu Ecclesiæ quæsita in vsus non pios; quia, vt ille ait, expendere talia bona in vsus non pios est illicitum, & contra ius naturale aduersùs quòd nulla consuetudo vim habet, poterit tamen consuetudo hæc facere, vt validè talia bona impendant per vltimam voluntatem in vsus pios, quemadmodum valida est donatio eorumdem bonorum inter viuos ad eosdem vsus. Rationem huius rei considerat, quia solo iure humano sublata est beneficiariis facultas testandi ad quoscunque vsus: consuetudo autem legitima præscripta vim habet contra ius humanum *c. vlt. de consuetud.* Qua in re in multis peccauit Molin. Primo, dum affirmat consuetudinem, quamuis legitimo tempore inductam facere non posse licitam consumptionem huiusmodi bonorum in vsus non pios, quia contra ius naturale: si enim consuetudo ex eo capite est peccaminosa, fit consequens, necessariò valere non posse, *d. capite vltimo, cap. fin. vers. cùm generaliter, de præscript.* Secundò dum putat donationem eorundem bonorum inter viuos factam in vsus non pios quamuis validam, esse tamen peccaminosam. quia, cùm illa, secundùm regulas in materia consuetudinis, sit approbata (siue cum veriori sententia Clericos veros esse dominos affirmemus, siue largos administratores) siue in pios, siue in non pios alias licitos exerceatur, & illa legis auctoritate fiat; nullum peccatum inuoluit arg. *l. Gracchus* 4. cum ibi notatis *C. de adulter. cap. qui peccat.* 23 *quæst.* 4 igitur vtroque casu affirmandum est consuetudinem & validam, & licitam: si enim solummodo offendit ius humanum, vt fatetur idem Molin. necessario sequitur, quod sicut validè, ita & licitè potuit introduci.

69 Secundò consequens est posse à fortiori consuetudine introduci, vt Clerici testentur ad pia de immobilibus, quæ aliàs intuitu Ecclesiæ compararunt, cùm ea sola legis humanæ prohibitio impediat testari, tam de immobilibus, quam de mobilibus intuitu Ecclesiæ quæsitis, consuetudo aliàs legitimè præscripta maximè ad pia potest oppositum introducere etiam in immobilibus, iuxta *d. cap. vlt. de consuetu. l. de quibus ff. de legibus*, cum aliis. Iuuat maximè, quia non minus potens est consuetudo, quàm priuilegium, arg. *d.* §. *ductus aquæ, d. c. super quibusdam.* §. *preterea.* Cum ergo priuilegium concedi valeat, vt Clerici de immobilibus testentur ad pia, post alios Decian. *cons.* 512. *num.* 8. similiter consuetudine introduci posse affirmandum est, vt fatetur Nau. *de reddit. q.* 3. *monitu* 5. *n.* 2. affirmans consuetudinem in his terminis solùm offendere legem humanam, & ideò legitimè introduci posse, iuxta reg. *l.* 2. *C. quæ sit longa consuet.* cum modò citatis. Nec obstat, quòd *d. c. relatum, vers. licet*, solùm approbat consuetudinem testandi ad pia de mobilibus, quasi videatur improbare consuetudines testandi de immobilibus, etiam ad pia, vt voluit Card. *ibid. oppos.* 1. *ad finem.* Barb. *in c. cum in officiis* moti ex eo potissimum, quod immobilia alienari non possunt, absque debitis solemnitatibus, & euidenti vtilitate, *c. sine exceptione* 12. *q.* 2. *per tot. de rebus Eccl. non alien.* Respondetur enim dupliciter: & primo *d. vers. licet* directè non improbari cõsuetudinem testandi ad pia de immobilibus, & ideò

parum vrgere. Secundò, quòd etsi directè prohiberet, ad summum prohibitio est legis humanæ, contra quam legitima consuetudo admittitur, vt palam est, & fatetur in specie Nau. *vbi proximè*. Ad aliam verò Cardin. considerationem respondetur non habere locum stante consuetudine in contrarium legitime præscripta, de qua agimus; vel melius dicendum in proposito non agi ex immobilibus Ecclesiæ, sed de illis, quæ Clerici intuitu Ecclesiæ compararunt, & in quibus adhuc retinet dominium, quo casu sumus extra terminos *d. c. sine exceptione*, cum aliis.

Tertiò consequitur admittendam fore receptam
71 consuetudinem, quam vigere in aliquibus Hispaniæ locis, & apud nostros Lusitanos testatur Nau. *de spoliis Clericor.* §. 9. *n.* 6. *&* §. 16. *n.* 1. Molin. *d. disp.* 147. *col.* 9. *&* 10. secundum quam mortuo beneficiario Episcopus de mobilibus, aut se mouentibus bonis ipsius beneficiarij eligit, vnum, siue mancipium sit, siue mula, aut alia res pretiosa, siue illa fuerit introducta in consolationem Prælati, de morte sui beneficiarij, vt Nauar. vult *dicto loco*; siue ad sedandas lites, vt Molin. contendit *citata col.* 10. parui enim momenti est hæc disputatio; etenim consuetudo legitimè præscripta potens est, vt bona, quæ Ecclesiæ, vel futuro successori debuerant reseruari, iustis de causis in hanc, vel illam personam transferantur *d. cap. cum tibi de test.* quia legem diuinam non offendit, sed solam humanam: talis est hæc circa luctuosa. Igitur &c. Qua in re obiter notamus contra Nau. *d.* §. 16. & Molin. *d. col.* 10. *in fine*, dum putant luctuosam non nisi in vsus pios ab Episcopo expendendam esse: vnde vitio vertunt cuidam Prælato, quòd mulam valoris 200. aureorum, quam pro luctuosa acceperat, illicò donauerit cognato suo diuiti: si enim consuetudo hoc iusta de causa introduxerit, vt in vsus profanos aliàs licitos expendatur, sine dubio illud facere poterit, vt ex iis, quæ circa generalem consuetudinem in simili suprà resoluimus, manifeste patet.

72 De his fructibus & redditibus ecclesiasticis aliqua sunt notanda: & primò, quòd potest Clericus beneficij sui redditus alteri locare; non tamen adeò ad longum tempus, vt locatio huiusmodi ad feudum, vel ad alienationem videatur extendi *c. vestra, de locato*; quare nonnulli dixerunt, vsque ad septennium, *c. fin.* cum gl. *ne Prælati vices suas*: alij verò vsque ad nouennium tantùm posse fieri locationem, Panorm. *in d. c. vestra* Postremò Paulus II. Summus Pont. *in Extrauag. Ambitiosæ de rebus eccles. non alien. inter commun.* declarauit non posse locationes huiusmodi vltra triennium fieri Cou. *lib.* 2. *var.* c. 16. *n.* 4. Perez *ad tit.* 7. *lib.* 5. *Ordin. pag.* 102. Mascard. *de prob. concl.* 603. *n.* 28. Azeued. *l.* 33. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* Caroc. *de locato*, *p.* 3. *tit. de rebus. Eccles. locand. concl.* 5. 6. *&* 9. Marta *voto* 204. Grilenzon. *cons.* 86. *à n.* 1. Vasc. *in opusc. de redditib.* c. 2. §. 2. *dub.* 1. *cum seqq.* Cald. Pereira *de resol. emphy. cap.* 2. *n.* 28. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 7. *cap.* 10. *q.* 3. *& p.* 3. *l.* 8. *tract. de locato*, *c.* 3. *q.* 3. Squillante *de obligat. Cleric. p.* 2. *ex n* 33. Less. *de iustit. lib.* 1. *c.* 24. *dub.* 22. *n.* 68. Bonacin. *var. tract. lib.* 1. *sect.* 2. *de alienat. bonorum eccles. q.* 2. *punct.* 2. *n.* 24. Vnde ad duo triennia locari non possunt, etiam adiecto pacto, vt post primum, incipiat secundum, Cou. *d. n.* 4. Bonac. *d. pun-*
72 *cto* 2. *n.* 24. Scort. *in select. instit. epit.* 43. *theor.* 115. & citati per me *de offic. & potest. Episcopi, p.* 3. *all.* 93. *n.* 17. Cùm autem promissio de re locanda non sit locatio, nec alienatio, seu obligatio personalis alienandi poterit beneficiarius obligare se obligatione personali ad dandam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante vita ipsius beneficiarii. quia hoc pacto non dicitur rem ecclesiasticam alienare, cùm nullum ius rei transferat in alterum, sed solùm obligetur personaliter. Ita Gutier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 13. Quarant. *in sum. Bullarii*, *verb. alienatio rerum eccles. num.* 18. *vers.* 3. Molin. *de instit. tract.* 1. *disput.* 466 *num.* 5. *vers. in tertia autem*, Filliuc. *in qq. mor tom.* 3. *tract.* 44. *cap.* 2. §. 1. *q.* 8. Bonacin. *d. q. vnica*, *puncto* 2. *sub n.* 24. *vers. adde cum Molina.* Hinc dicit Rota *coram Duran. decis.* 181. *n.* 4. quòd titulares bene possunt obligari ad annuam pensionem ex fructibus beneficiorum soluendam, vita sua durante, iuxta doctrinam Bart. *in l. codicillis* §. *instituto n.* 4. *ff. de legat.* 2. in puncto Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 47. *de rebus Eccles. non alien.* quæ Clementina & alia Iura, quæ ex aduerso citari possunt, loquuntur in venditione, & locatione, seu aliis similibus contractibus, ex quibus transfertur ius percipiendi fructus iure proprio, & propria auctoritate, qui ideò quodammodo alienationes dicuntur.

Triennium huiusmodi computandum est ex tri- 73
bus fructuum collectionibus, ita vt si ex quolibet triennio vnus tantum fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debebit, & locatio fieri poterit vsque ad nouennium, sicut docent Cou. *d. cap.* 16. *n.* 6. Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 8. *numero* 12. Nouar. *in tract. de alienat. rerum ecclesiast. numero* 21 Quarant. *d. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, num.* 18. Vasq. *d. opusc. de redditibus*, *c.* 2. §. 2. *dub.* 6. *n.* 30. Cardin. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. tom.* 1. *lic.* 5. *tit.* 3. *num.* 21. Cald. Pereira *d. cap.* 2. *num.* 31. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 10. *q.* 8. *& lib.* 9. *cap.* 2, *q.* 2. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol. cap.* 60. *num.* 10. Filliuc. *d. tract.* 44. *c.* 2. *q.* 5. Bonacin. *d. puncto* 2. *num.* 24. *vers. aduertendum*, Ego ipse *de offic. & potest Episc. p.* 3. *alleg.* 95. *n.* 4.

Vtrùm autem locatio facta vltra triennium in
totum vitietur, aut quoad triennium sustineatur? 74
Quæstio est dubia, in qua vna opinio tenet, hanc locationem in totum nullam esse, nec quoad triennium sustineri, vt probari videtur ex verbis *dictæ Extrauag.* ibi, *nullius omninò sit roboris, & momenti*, quæ propter illam particulam, *omninò* omnes annos comprehendit, ac omni ex parte locationem annullat. Quare ita docent Bart. *in auth. qui rem, num.* 6. & ibi Iason. *num.* 21. *C. de sacros. Eccles.* Cou. *d. c.* 16. *num.* 5. Pinel. *in l. p.* 3. *n.* 75. *in fine C. de bonis mat.* Gutier. *in repet. l. nemo potest. n.* 53. *ff. de legat.* 1. Valasc. *de iure emphyt. q.* 29. *n.* 15. Cald. Pereira. *de resol. emphyt. c.* 2. *n.* 30. *& de empt. c.* 32. Squillante *de obligat. Cleric. p.* 2. *n.* 35. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 10. *q.* 4. *& lib.* 9. *c.* 2. *q.* 4. Card. Mantic. *d. lib.* 5. *tit.* 5. *in princip.* Vasq. *d. cap.* 2. §. 2. *dub.* 5. Stephan. Grat. *discept. forens. cap.* 162. *num.* 12. Camil. Borel. *in summa omnium decis. tom.* 1. *tit.* 16. *num.* 5. Rot. apud Farin. *decis.* 30 *p. p.* 1. *recent.* Altera opinio ex diametro contraria tenet locationem rerum Ecclesiæ factam ad plures annos, validam manere quoad dictum triennium, per reg. *vtile*, *de reg. iur. lib.* 6. eamque sustinent Bald. *in auth. si quas ruinas. C. de sacros. Eccles.* Clar. *in* §. *emphyteusis*, *q.* 6. *& in* §. *donatio. q.* 17. *num.* 2. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 21. *nu.* 28 *vers. contrarium.* Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 467. *col.* 2 Perez *l.* 1. *tit.* 7. *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 203. *col.* 1. Stephan. Quarãt. *d. verb. alienat. rerum eccles. n.* 18 Gam. *Lusit, dec.* 390. Vgolin. *de officio Episcopi, cap.* 14. §. 7. *num.* 5. *vers.* 4. Rebell. *de obligat. iustit. part.* 2 *lib.* 1.

l.1.q.6. Aloyſ Ricc. *in praxi rerum fori eccleſiaſt. reſol.102. in 2. edit.* Quas contrarias opiniones adhibita diſtinctione ad concordiam reduximus *dict. part.1. alleg.95. numero 11. cum ſeqq.* vt, ſcilicet prima procedat, quando tempus licitum ab illicito ſeparari non poteſt, veluti ſi conſtiterit, contrahentes ad minus tempore non eſſe contracturos, vel quando pro multis annis datur vnicum pretium, ſeu merces. At verò ſecunda opinio procedit, vbi tempus licitum ab illicito ſeparari poteſt; quod erit ſi ex coniecturis appareat, contrahentes etiam pro tempore licito contracturos, & non dari notabile illorum intereſſe, etiamſi contractus non duret pro omni tempore.

75 Secundò adnotandum valde dubium eſſe qualiter fructus beneficij eccleſiaſtici inter hæredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidendi? In primis attento Iure communi, quidam cenſent fructus huiuſmodi inter beneficiatum defunctum, ſeu etiam renunciantem, & ſucceſſorem eſſe diuidendos pro rata anni, arg. *l. diuortio ff. ſoluto matrim.* nam cùm beneficium detur propter officium, & ſeruitium Eccleſiæ, *cap. cum ſecundùm Apoſtolum, de praben. cap. fin. de reſcript. in 6.* ſicut dos propter onera matrimonij *l. pro oneribus. C. de iure dotum* inducenda videtur diſpoſitio, & deciſio *d.l. diuortio.* Ideò hanc partem ſequuntur Con *lib.1. var.15. à num.12.* Flamin. Pariſ. *de confident. benefic. quæſt.35. num.49.* Sarmient. *de redditib. eccleſ. lib.4. cap.6. num.13.* Eſcobar *de ratiocin. tom.2. comput.20. num.23.* Molin. *de primogen. lib.3. cap.11. numero 4.* Gutier. *canon. lib.1. quæſt.33.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. beneficium, §.6. & p.2. verb. renunciatio §.2.* Parlador. *differ. 120. §. 1.* Caſtil. *quotid. lib.1. de vſufructu, c.79. à princip.* Marc. Anton Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. 53. in annot num. 11.* Mol. *de iuſtit. tract.2. diſp.635. num.7.* Nicol Garc. *de benefic. p.2. cap.1. num.97.* Filliuc. *in quæſt. moral. to.3. tract 41. cap 6 quæſt.6. num.44.* quorum opinionem procedere poſſe in locationibus domorum, & ſimilibus in quibus ſua portio ſingulis diebus reſpondet etiamſi dies ſolutionis non aduenerit, ait Bonacin. *var. tract. diſput.4. de obligat. benefic. puncto 3. n 7. verſ 7 verſ. ego tamen, in princ.* quod etiam prius animaduerterat Monet. *de diſtrib. quotid part.3. q.4. num. 24.* aſſerens meritò admitti poſſe opinionem Cou. de rata temporis, quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis propter rationem, quam affer. idem Cou. non quidem *d. num. 12.* ſed *num.4.* Vincent. de Franch. *deciſ.79.* Surd. *conſ.333. n.3.* Hieron. Gabr. *conſ.193. n.2. vol.2.* Honded. *conſ.84. numero 17. cum ſeqq. coll. 2.* Sperell. *dict. dec.82. num.26.*

76 Alij verò ſuſtinent fructus à ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem, non autem ad hæredes prædeceſſoris, vt per multa iura concludit Calderin. *conſ.2. num 2. & verſ. tertius caſus, de pecul. Cleric.* & Iaſ. *conſ.75. num.6. & ſeq. vol.3.* Card. *conſ. 110. num.2.* Surd. *conſ.333. n.6. verſ contrarium tamen, cum pluribus ſeqq.* Ioan Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. beneficium, differ.2.* Rota *in Palentina fructuum, 26. Februarij, 1580. coram bona mem. Card. Lancelloto ſen. & in nullius, ſeu Romana pecuniaria, 4. Iunij. 1593. coram. Card. Blanchetto,* impreſſa per Machel. *de commiſſion. par.1. pag.424 n.3. & in Papien. fructuum, 21. Februarij, 1622. coram bo. mem. Remboldo.*

77 Cæteri autem magis communiter tenent ad hæredem defuncti tranſire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos; pendentes verò ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem in beneficio pertinere: quia Clerici in vita æquiparantur vſufructuariis, qui faciunt ſuos fructus iam collectos, & à ſolo ſeperatos, & eos tranſmittunt ad hæredes. Ita gloſſ. *verb primi anni, in cap. ſi propter,* vbi Dom. *num.9.* & Franch *num.5* ac alij, *de reſcript. in 6.* gloſ. etiam *verb. reſeruari, in cap. præſenti* vbi Prob *ad Monach. num.1. de offic. Ordin. in 6.* Hoſt. *in cap. fin. n.5* & *ibi* Zabarel. Imol. & Barbat. *de pecul. Cleric.* Antonius Corſet. *in ſing verb. Clericus,* Nicol. Gimen. *in enchirid. benef. tit.4. de gratiis expect. num 24.* Nau. *de reddit eccleſ. quæſt.2. monitu 13. & conſ.7. ſub tit. de ſucceſſ ab inteſtato, & conſ.3. de pecul. Cleric. & conſ. etiam 3. de donat.* D. Barboſ. *in d. l. diuortio, p.1. n.44. & à n.56.* Beller. *diſquiſ. Cleric. par.1. tit. de bonis Cleric. §.15.* Rendina *in promptuar. recept. ſent. tit.50. n.6 tom.1.* Monet *de diſtrib. quotid. p 3. q.4. à n.21.* Bonac. *loco proximè citato.*

Superuenit tamen Bulla Iulij III. incip. *Motu proprio,* edita & publicata de anno 1550. qua expreſsè diſponitur fructus, vbi non ſpectant ad Cameram tanquam ſpolia, ſpectare ad ſucceſſores, etiam quòd maturati fuerint tempore beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & aliis propriis bonis non incorporati, etiam quòd per beneficiarios non ſteterit, quominus illos exegerint, imò etiamſi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius Bullæ meminit Rota *in Mediolanen fructuum 9. Martij, 1592. coram Orano, & in allegatis nullius, ſeu Romana pecuniaria, & in Papien. fructuum,* Nauar. *in ſum. Bullar. verb tit. de beneficiorum fructibus non exactis in vita beneficiati,* Alexand. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.82. n.13.* 78

Sed dubitatur, an *dicta Bulla* Iulij III. ſit vſu recepta in Regnis Hiſpaniarum, & in ſtatu Mediolanen. *num.11.* Quoad Regna Hiſpaniarum Nauarr. *conſ.4. de ſucceſſ. ab inteſtato,* & Nicol. Garc. *d. cap.1. num.102.* aſſerunt dictam Bullam in illis Regnis non eſſe vſu receptam, & generali conſuetudine in illis introductum, quòd hæredes beneficiatorum ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis ſub eodem nomine Hiſpaniæ comprehenſis, nempe, pro Regno Caſtellæ *in Palentina fructuum 26. Februarij, 1580. coram Card. Lancelloto ſen.* & pro Regno Nauarræ *in Pampilonen. fructuum* apud Guidobon *dec. 50.* & pro Regno Cordubæ *in Corduben. beneficiorum, 24. Februarij, 1620. coram bona mem. Card. Caualerio,* & pro comitatu Cataloniæ *in Barchinonen fructuum, 4. Iulij, 1607. coram bona mem. Iuſto. & in eadem 10. Decembris, eiuſdem anni, & 3. Decembris, 1610. coram Reuerendiſſimo D meo Coccino Decano, & in Gerunden fructuum, 24. Maij 1599. coram bona mem. Iuſto,* & pro Regno Luſitanæ *in Bracharen. fructuum, 3. Decembris 1627. coram. R.P. D. meo Pirouano;* quia Hiſpaniæ appellatione venit Luſitania, vt dicit Nau. *conſ.1. n.1. de decimis,* quem refero *de appellat. verborum vtriuſque iuris ſignificat. appellat.115. n.1.* 79

Quoad ſtatum Mediolanen. pariter aſſerunt dictam Bullam in eo non eſſe vſu receptam, Caualcan. *dec.30. num.1. part.5.* & Nicol Garc. *d. cap.1. n.103.* Sed contrarium firmauit Rota *in dicta Papien. fructuum, coram bona mem. Remboldo.* in hæc verba *Nec obſtat, quòd dicta conſtitutio non fuit vſu recepta, vel quòd ſaltem præſumptiua obſeruantia dictæ Conſtitutionis eliditur ex iuribus ponderatis in Mediolanen. fructuum, 9. Martij, 1592. coram bona mem. Orano, quia præterquam quòd videbatur, quod dicta Conſtitutio* 80

stitutio fuerit publicata, habeatque decreeum irritans, non posset dari de non vsu ipsius, nec minus pratendi quod fuerit per contrarium vsum abrogata, ex deductis per Gabr. de clausl. 6. concl. 3. n. 4 Rota dec. 197. n. 3. p. 1. in recent. Cessat enim difficultas, ex quo etiam dicta Constitutione circumscripta dicti fructus inexacti spectant iuxta dispositionem iuris communis ad successorem, vt dictum est; non verò ad heredem. Nec obstat, quòd dicta dispositio locum non habeat, quando in contrarium vrgeat consuetudo. Calderin. d. cons. 2. ante fin. vers. puto concludendum. Cou. in cap. cum in officiis, num. 6. de testam. quia non probatur, quòd adsit aliqua consuetudo in contrariū in ciuitate Papien. qua tamen plenè, & concludenter probanda erat, glos. in l. 1. in verb probatu. C. quæ sit longa consuet. Alex. cons. 131. n 9. lib. 2. Surd. cons. 313. num. 23. Cæsar. de Grassis decis. 6. n. 5. de prebend. cum aliis per Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 9. num. 72. Nec dici potest, quod dicta consuetudo sit probata ex quadam enuntiatiua eiusdem Iulij III in Breui, seu litteris anni 1553. quarum copia datur, quicquid esset dicendum, an dicta littera essent in forma probanti, & virium dicta enunciatiua, vtpote quæ emanauit ad partis suggestionem, probet, & præsertim quia, vt aliqui ex Dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit, quòd fuit deducta, vt apparet ex lectura dicti Breuis, & insuper visum fuit, quòd, dum Papa narrat, quòd in statu Mediolanen antiqua viget consuetudo, quod spolia personarum ecclesiasticarum ad earum heredes transeant, huiusmodi narratiua intelligi debeat de fructibus sic exactis, & in horreum reconditis, aut de bonis ex fructibus sic exactis emptis, quæ vere & propriè dicuntur spolia Clericorum, quia spolia sunt rerum ad beneficiatos spectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, seu Vercellen. pecuniaria, coram bonæ mem. Card. Seraphino, quæ est inter impressas dec. 594. num. 5. non autem de fructibus inexactis, quos idemmet Iulius per Constit. vt supra dictum est, ante dictum Breue editum voluit pertinere ad successores, adeò quòd dicta narratiua non possit deseruire ad probandum aliquam consuetudinem quoad dictos fructus inexactos, de quibus agitur, sed tantùm quoad spolia id est fructus exactos, qui sunt extra controuersiam. Et in omnem euentum ad effectum de quo agitur, sufficit, quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum, quod adsit in statu Mediolani talis consuetudo quoad fructus inexactos, cùm maxime huiusmodi consuetudo esset plenè & concludenter probanda, ex supra allegatis. Hactenus Rota in dicta Papien. fructuum.

82 Hæc quæ circa non receptionem dictæ Bullæ ex relata decisione colliguntur, habent locum in statu Mediolanen. non verò in Prouincia: nam Papia cuius illa decis. meminit; est de Statu, non verò de de Prouincia: quia exempta & immediatè subiecta est Sedi Apost. Pro prouincia autem adest optima *Constitutio Concilij Prouincialis Mediolanen. VII. tit. de fructibus ecclesiast. vers. si verò.* vbi agens de diuisione fructuum, & prouentuum, præscribit modum alendi successorem, qui onera sustinere debet illius beneficij, ex quo antecessor fructus percepit, sic eleganter disponit. *Fructus omnes à solo separatos, etiamsi nondum exacti fuerint, aut reconditi, modò illo beneficiati heredes priusquam maturati essent in successoris præiudicium à solo minimè separauerint, & parte colonica duntaxat excepta, heredibus ipsis: pendentes autem successoribus in beneficio, excepta item parte colonica, adiudicamus, quod si fructus omnes, cùm beneficiatus obiit, à solo separati fuerint, omnes quidem heredum sint; ij tamen oneribus beneficij satisfaciunt. At si Parochialis Ecclesia sit, vel beneficium requirat residentiam personalem, successori eam partem relinquere tenebuntur, quæ Ordinarij arbitrio definienda ad ipsius victum, & reliqua onera sustinenda, vsque ad nouos fructus sufficiat, habita temporis, & quantitatis annui redditus ratione. Si verò fructus in ædium locationibus, annuis censibus, similibusque consistant, ad ratam temporis diuidantur. Pensiones autem pro fructibus bonorum simplici locatione debita, & loco fructuum succedentes, siue dies solutionis cesserit, siue non, ad eum omninò pertineant ad quem fructus pertinere suprà decretum est. Quòd verò ad æs alienum ratione beneficij per beneficiatum contractum attinet, cuiusmodi sunt decimæ, pensiones non solutæ, salarium coadiutoris, reparationes bonorum immobilium, ornamenta Ecclesiæ aliaue huius generis, si superioribus annis contractum appareat, ipsius beneficiati heredes creditoribus integrè satisfaciant. Si verò eo anno, quo ipse decesserit, fructuum perceptorum, & temporis rationem habebit Episcopus, vt scilicet pro rata fructuum, quam quisque perceperit, & temporis, quo noui fructus percipientur, alienum æs persoluatur.*

Verùm fructus beneficiorum peti possint coram iudice laico? vide Mart. de iurisdict. p. 2. cap. 40. in fine.

CAPVT XVIII.

De Distributionibus quotidianis.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ ita dicuntur, quia iuxta cuiusque merita, ac laborem, & qualitatem distribuuntur.*

2 *Distribuere est suumcuique tribuere.*

3 *Distributiones quædam sunt, quæ non distinguuntur à præbendis, & quædam, quæ à præbendis separata, atque distincta sunt.*

4 *Quotidianæ dicuntur distributiones, siue, quia quotidie distribuuntur, siue, quia distribuuntur iis, qui quotidie Horis Canonicis, diuinisque Officiis intersunt.*

5 *Distributiones propriè definiuntur, vt sint stipendia quædam personalia, quæ ex redditibus Ecclesiæ Canonicis, & Beneficiariis, seu Clericis Cathedralium diuinis Officiis interessentibus pro diuino Officio tribuuntur.*

6 *Beneficia manualia dicuntur distributiones quotidianæ, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis intersunt.*

7 *Distributiones quotidianæ beneficia propriè, hoc est, pro ecclesiastico titulo sūpta dici nō possūt.*

8 *Distributiones non veniunt appellatione redditaum beneficij, nec appellatione fructuum.*

9 *Distributiones quotidianæ non veniunt appellatione redditaum, & prouentuum, dum de corpore beneficij non sunt, sed percipiuntur ratione beneficij personalis.*

10 *Distributiones quotidianæ secundùm aliquos tunc computantur inter fructus, redditus, & prouentus beneficij, quando agitur de sola consideratione, & æstimatione beneficij, quæ in beneficiis solet exprimi ad hoc, vt Papa sciat valorem ipsius.*

11 Diſtributiones ſaltem largè fructus dici poſſunt, ſecundum ſubiectam materiam.

12 Diſtributiones inſtitutæ fuerunt, vt præter ſpiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici conſequuntur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent.

13 Diſtributiones dantur propter intereſſentiam, tanquam propter cauſam, & rationem formalem.

14 Concil.Trid.ſeſſ.21.de reform.c.3. refertur.

15 Diſtributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuũ Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debent, non duobus tantum Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interfuerit, diſtributionem amittit.

16 Pars tertia in diſtributiones conuertenda non poteſt deduci, niſi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus.

17 Pars aliqua fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem applicanda diſtributionibus, non poteſt detrahi, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata præbendis canonicalibus.

18 Pars tertia in diſtributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda eſt, niſi diſtributiones non habeant, quamuis locum in Capitulo teneant.

19 Pars tertia in diſtributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non ſecundum taxam antiquam, ſed ſecundum valorem currentem.

20 Penſiones, & alia onera legitimè impoſita deducenda ſunt priùs, quàm detractio tertiæ partis in diſtributiones conuertendæ fiat.

21 Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, & Officiis ſtatuere certam officij & ſeruitij formam præter ſolitam, & pro lucrantur tertia parte præbendæ in diſtributiones conuerſa.

22 Diſtributiones, vbi eſſent ſufficientes, & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt.

23 Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Sede Apoſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum.

24 Licentia conceſſa percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones huiuſmodi abſentibus debebuntur, ſi totum in eis conſtat.

25 Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum competit ius percipiendi quotidianas diſtributiones.

26 Canonico diſpenſato in ætate competit ius percipiendi diſtributiones: ſed, an competat vox in Capitulo? oſtenditur.

27 Canonicis ſupranumerariis, & creatis cum expectatione præbendæ, competit ius percipiendi diſtributiones,

28 Canonici ſupra numerarij cum expectatione præbendæ, habent ſtatim omnia iura Canonica, videlicet ſtallum in Choro, & vocem in Capitulo, niſi conſuetudo aliud habeat, & in aliis caſibus ibi relatis.

29 Canonia plenum, ius, neque quotidianas diſtributiones habet ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia, in qua eſt certus numerus Canonicorum, neque derogat certo numero, aut mandat recipi cum plenitudine iuris canonicalis.

30 Coadiutorem habens, ſiue ille ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione, diſtributiones quotidianas lucratur.

31 Diſtributiones duplicatæ debentur habenti Dignitatem, & Canonicatum ex vi conſuetudinis, vel diſpenſationis in eadem Eccleſia.

32 Diſtributiones quotidianæ debẽt aſſignari ſingulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali.

33 Conſuetudo valet, vt diſtributiones quotidianæ tribuantur non modo iis, qui integris Horis non interfuerint, verùm etiam non omnibus, ſed aliquibus, & certis dumtaxat.

34 Canonicus de quotidianis diſtributionibus, poteſt pro ſuo libito & arbitrio diſponere, etiam per vltimam voluntatem.

35 Canonicus tranſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredémve ſuum diſtributiones quotidianas ad ratam temporis, quo diuinis in quolibet anno interſuit.

36 Diſtributiones quotidianas qui lucrentur.

37 Adiutores Rotæ percipiunt diſtributiones in abſentia.

38 Inquiſitores contra hæreticam prauitatem percipiunt diſtributiones in abſentia.

Diſtributiones percipiunt in abſentia, eorum officio durante,

39 Collector generalis Cameræ Apoſt.

Subcollectores,

Aduocati, & Procuratores fiſcales,

Notarij in cauſis ſpoliorum.

40 Archidiaconus, vel Canonicus viſitans Eccleſiam, iure, vel redditus ſuæ Præbendæ, non amittit diſtributiones quotidianas: ſecùs ſi viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti.

41 Archidiaconus viſitando Eccleſiam, iure, ſeu redditus ſuæ præbendæ, non poteſt percipere fructus illius Canonicatus quem obtinet ex diſpenſatione.

42 Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina officia, audiat in Eccleſia confeſſiones, percipit quotidianas diſtributiones, etiamſi audiat confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum.

43 Theologus, diebus quibus legit, habendus eſt tanquam præſens in Choro pro tota die.

44 Concilio generali intereſſentes, tanquam Theologi, vel Canoniſtæ, lucrantur diſtributiones quotidianas.

45 Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt.

46 Curæ animarum incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur.

47 Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſens ex Pontificis priuilegio poteſt percipere quotidianas diſtributiones.

48 Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, diſtributiones quotidianas lucratur.

49 Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & & Viſitatorem, non percipit quotidianas diſtributiones, ſi abſit à Choro.

50 Diſtributiones quotidianæ non debentur Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur.

51 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſaliarum cauſa captus, & detentus, diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt.

52 Diſtributiones quotidianas non ammittit abſẽs pro eiuſdẽ vtilitate Eccleſiæ, ſtãte cõſuetudine, &c.

53 *Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli assistens, tanquam praesens reputandus est.*

54 *Absens à seruitio Ecclesiae pro defensione iurium ipsius Ecclesiae, vel sui beneficij debentur fructus, & distributiones.*

55 *Infirmus, qui personaliter diuinis Officiis interesse non potest, quotidianas percipit distributiones in absentia.*

Distributiones quotianas in absentia lucrantur,

56 *Debilis in cruribus, vel tibiis,*

57 *Caecus,*

58 *Podagra laborans.*

59 *Medicinam sumens, vel sanguine minutus,*

60 *Sanitatis causa balnea petens,*

61 *Lepra, aut alio morbo contagioso laborans.*

62 *Infirmi tunc distributiones in absentia lucrantur, quando diuinis Officiis interesse consueuerunt, dum erant sani.*

63 *Distributiones quotidianas percipere possunt infirmi, qui[illegible] sua propria culpa in infirmitatem inciderint.*

64 *Senio ita confectus, vt residere, & interesse diuinis non possit, percipere debet quotidianas distributiones.*

65 *Absens à choro, ac etiam à ciuitate, ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. percipere debet quotidianas distributiones.*

66 *Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, potest percipere distributiones.*

67 *Pestis ob causam absens à sua Ecclesia distributiones quotidianas percipit, si probaretur ex antiqua consuetudine eius dari solitas absentibus ex iusta causa.*

68 *Carceratus iniustè lucratur distributiones quotidianas si venit absoluendus.*

69 *Canonicus, qui per vim ab alio detinetur, & propterea non potest in illa Ecclesia diuinis interesse Officiis, potest distributiones lucrari.*

70 *Exulatus iniustè non amittit quotidianas distributiones.*

71 *Excommunicatus iniustè lucratur distributiones quotidianas, quamuis absit à choro, si eo tempore, quo excommunicatio iniustè in eo lata fuit, praesens erat in loco beneficij.*

72 *Distributiones quotidianas amittit iustè excommunicatus.*

73 *Suspensus iniustè ab officio, vel beneficio, lucratur distributiones quotidianas, quamuis diuinis Officiis non intersit.*

74 *Distributiones non lucratur suspensus iustè ab officio, vel beneficio.*

75 *Interdictus iniustè ab Ecclesia ingressu lucratur distributiones.*

76 *Distributiones quotidianas amittit iustè interdictus.*

77 *Priuato iniustè debentur fructus, & quotidianae distributiones,*

78 *Canonici celebrantes, dum diuina officia recitantur, lucrantur distributiones, si ad celebrandum compulsi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel si consuetudine, &c.*

79 *Distributiones quotidianas amittunt ipso iure ante vllam iudicis sententiam, non interessentes diuinis Officiis.*

80 *Canonici obligantur sub onere, & obligatione restitutionis distributionum psallere, seu canere in Choro cum aliis, & non satisfaciunt, si solùm assistant, &c. contra citatos n. 81.*

82 Cap. licet, de praebend. & c. vnic. de Cleric. non resident. in 6. *declarantur.*

83 *Canonici satisfaciunt Choro interessendo, & tacendo, vt Capellani, & cantores canunt in iis Ecclesiis, vbi talis viget consuetudo.*

84 *Distributiones quotidianas amittunt dormientes & confabulantes in Choro, non in totum, sed proportionaliter pro parte correspondente defectibus, vt n. 85.*

86 *Distributiones non interessentium diuinis Officiis, accrescunt aliis Clericis, qui illis intersunt.*

67 *Concil. Trident.* in c. 3. sess. 21. de reformat. *&* in cap. 3. sess. 22. etiam de reform. & numeris seqq. *declaratur & conciliatur.*

90 *Distributiones absentium an debeantur, non solùm actu interessentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione censentur interessentes? ostenditur.*

91 *Episcopus, & Capitulum non potest amissas distributiones ob non residentiam remittere, aut condonare illi ipsi, qui eas amisit.*

92 *Canonicorum consensu non potest facere, vt quò non interfuit diuinis, habeat distributiones quotidianas, & neque statuto, aut lege id potest constitui.*

93 *Capitulum totum per consuetudinem non potest concedere, quòd absens lucretur distributiones quotidianas, etiamsi per momentum temporis durauerit absentia.*

94 *Distributiones praeteritas retinere post Concilium Trid. prohibitum est, quamuis absit omnis fraus, & conuentio.*

95 *Canonicus potest distributiones, quas alter amiserat sibi iam applicatas, & traditas postea illi ipsi donare.*

96 *Transactio fieri potest sine superioris auctoritate, quando controuersia oritur super distributionibus praeteritis; sed, an id liceat super futuris distributionibus, seu super iure illas in futurum percipiendi? ostenditur, numero 97.*

QVIA distributiones quotidianae non solùm fructus sunt beneficiorum, vt videmus, verùm etiam nonnunquam per se beneficia, vt infrà videbimus, propterea de his hîc primum agemus: & incipiendo ab etymologia nominis aduertendum est, distributiones dici; quia iuxta cuiusque merita, ac laborem, & qualitatem distribuuntur: nam distribuere est suum cuique tribuere, *lib. 1. ff. familiae herc.* Harum quaedam sunt, quae non distinguuntur à praebendis, sed ipsaemet praebendarum vice funguntur, vt sunt distributiones illarum Ecclesiarum, quarum fructus omnes in communi reponuntur, & Canonicis distribuuntur, de quibus *in cap. olim, de verbor. signif.* & apud Decian. *cons. 43. num. 13. vol. 1.* Menoch. *cons. 436. num. 25.* quaedam verò sunt distributiones à praebendis separatae atque distinctae, quales sunt distributiones illarum Ecclesiarum, in quibus Canonici certas habent praebendas, & propterea quotidianas distributiones, quae dantur interessentibus diuinis Officiis, de quibus *in cap. fin. de praeb. in 6. & in cap. vnic. de Cler. non resid. eod. lib. & in capit. vltim. de concess. praebend. eod. lib.* Paris. *cons. 32. numero 7. & cons. 34. numero 4. cum seq. vol. 4.* Cou. *lib. 3. var. cap. 13. numero 1.* Dec. *cons. 69. n. 1.*

n.1.& 2.vol.1.& conſ.41.n.4 vol.5.Menald.conſ.27.
num.4. vol.1. Galet. in margarita caſuum conſcient.
verb. diſtributiones 1. Barthol. à S. Fauſto de Horis
canon.lib.3.q 1.

Quotidianæ autem dicuntur, ſiue quia quotidie
diſtribuuntur, ſiue potiùs quia diſtribuuntur iis, qui
quotidie Horis canonicis, diuiniſque Officiis inter-
ſunt, quaſi quotidianum, & diurnum ſtipendium,
ſeu denarij diurni, vt docent Cou. d.c.13. in princ.
Monet. de diſtrib.quot.p.1. q.1.a n.9. Azor. inſtit.
mor.p.2. lib.7.c.7. in princ. Trullench. in præcepta
5 Decalogi lib.1.c.8 dub.1.num.1. Barthol. à S.Fauſto
d.lib.3. q.1. qui varias afferunt diſtributionum hu-
iuſmodi diffinitiones, & magis propriè definiuntur,
vt ſint ſtipendia quædam perſonalia, quæ ex reddi-
tibus Eccleſiæ (præter præbendam, aut portionem
certam pro beneficio compententem) Canonicis,
& Beneficiariis, ſeu Clericis Cathedralium diuinis
Officiis intereſſentibus pro diuino Officio tribuun-
tur, quæ etiam manualia, beneficia nuncupantur, in
d. cap. olim, & in d. cap.vnic.de Cleric.non reſi.lib.6.
ſiue, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis
interſunt, vt voluerunt Prob. ad Monach. in d cap.
vnic.n.3.& Franc.Duaren.de benef.lib.7.cap.4.paulo
6 poſt princip. ſiue quia pendent, & tribuuntur à ma-
nu eas diſtribuentis illis duntaxat, qui Eccleſiis in-
ſeruiunt, & pro ratione ſeruitij prout exiſtimauit
Steph.Durant. de ritib eccleſ.lib.3.c.15 num.3.quem
7 citat Monet. d.p.1.q 2. n.15.non eſt tamen propria
appellatio illa; quia quotidianæ diſtributiones, be-
neficia propriè, hoc eſt, pro eccleſiaſtico titulo ſum-
ptæ dici non poſſunt, vt reſoluunt citati per me de
appellatiua verbor. vtriuſque Iuris ſignificat.appellat.
173.n.4.

8 Quod adeò verum eſt, vt appellatione redditnum
beneficij non veniant diſtributiones, vt conſtat ex
cap.licet. de preben. ibi, prouentus ſuos eccleſiaſticos
faceretis integrè miniſtrari; nolumus tamen, vt quo-
tidianis diſtributiones percipiat, &c. cap.2.de priui-
leg.lib.6. & probauimus d. tract. de appellatiua ver-
borum vtriuſque Iuris ſignif. appell.251 num.5.& ibi
citatis addo Barthol.à S.Fauſto d lib.3. queſt.4. San-
ctarel.var.reſol.q.6. n.14. Prout nec etiam compre-
henduntur appellatione fructuum, ſicut colligi vide-
tur ex Conc.Trid. ſeſſ.24 de reform.c.12.verſ præte-
rea, vbi cùm conſtituiſſet ſancta Synodus eus, qui
obtinent Canonicatus, Dignitates, Præbendas, aut
Portiones in Eccleſiis Collegiatis, ſi vltra tres men-
ſes abfuerint, primo anno priuari dimidia parte fru-
ctuum, quos ratione præbendæ, ac reſidentiæ fece-
runt ſuos, & ſi iterum eadem vſi fuerint negligen-
tia, priuari omnibus fructibus, ſubdit poſtea, di-
ſtributiones verò, qui ſtatis horis interfuerint. reci-
piunt; dictio enim illa aduerſatiua, verò, poſita inter
fructus, & diſtributiones, apertè oſtendit ea inter
ſe potiùs aduerſari, quàm quòd alterum alterius ap-
pellatione contineri poſſit, & ideo ſic docent Cou.
lib.3.cap.13.num.1. Cæſ.de Graſſis deciſ.5.num.1.de
præben.Caſſad. deciſ.vn.de clericis non reſid. Rot.de-
ciſ.330. n.2. part.1.& deciſ.1170.num 2.part.3.di-
uerſ. Alexand. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ.96.
n.23.Ojeda de incompat.benef.p.12.cap.1.n.8.Eſcob.
de ratiocin.cap.29.n.17.Rot deciſ.310.n.1.& 2.p.2.
diuerſ.vbi quòd hæ diſtributiones non dicuntur fru-
ctus beneficiorum, ſed potiùs dantur ratione certi
miniſterij perſonales, Modern.de protect. Regia p.4.
capit.3.num.65.cum ſeqq. Carol. Matant.tom.1.con-
trouerſ.reſp.18.n.51.pag.127. Fr.Emman quæſt. re-
gul.tom.2.q.74.art.4 Azor. inſtitut. moral.p.2.lib.7.
Vaſq. in opuſc.de benefi. cap.10. § 3.Macign. de di-
ſtrib.c.71 num.4.Barthol à S. Fauſto d.lib.3 quæſt.3.
& eſt communis ſententia, de qua Sanctarel. d. q.6.
à num.6. Nec denique appellatione redditaum, & 9
prouentuum, dum de corpore beneficij non ſunt, ſed
percipiuntur ratione ſeruitij perſonalis, cap.licet.vo-
bis, cum gloſ. de præbend. & cum hac parte tranſit
verior opinio, de qua per Cæſ. de Graſſis deciſ 9.de
preben. Achil. deciſ.8. num 2. de penſion.Gilenzon.
conſ.81.n.2.& alios congeſtos per Monet.d.p.1.q.6.
& idem fuit firmatum in Reatina penſionis, 10. Iu-
nij, 1588. coram bona mem Card.Pamphilio ſen.& in
Calaguritana penſionis, 26. Decemb.1589.coram bo-
næ mem Penia.

Verùm, licèt hoc regulare ſit, tamen quando agi- 10
tur de ſola conſideratione, & æſtimatione beneficij,
quæ in litteris ſolet exprimi, ad hoc vt Papa omni-
bus computatis ſciat valorem ipſius ſecundum vſum
communem loquendi: tunc quia computatio non
fit ad effectum grauandi, ſed ad alium, nempe ſu-
ſtinendi gratiam penſionis intra valorem præbendæ
beneficij, debent diſtributiones quotidianæ com-
putari inter fructus, redditus, & Prouentus benefi-
cij; ſecundùm Gemin. in cap.fin. num.2.& Franch.
numero 1.de reſcript.in 6.Caſſad.deciſ.vnic.de Cleric.
non reſiden.Boër deciſ.340. ante num.4.Sed nec hæc
declaratio videtur admittenda: quia Gemin & Fran-
ch. non diſtinguunt caſum à caſu, ſed ſimpliciter te-
nent diſtributiones comprehendi: quorum opinio
aduerſatur veriori ſuprà relatæ: at Boër. refert qui-
dem opinionem Gem. ante numero 4. ſed immedia-
tè contrariam adducit, & ſequitur. Nec attendi-
tur in narratis litterarum Apoſt. communis vſus lo-
quendi, ſecundùm vulgarem ſermonem: ſed modus
loquendi litteraliter, ex quo gratia in litteris eſt
Latinè concepta, Bald in lege, circa fin. ff. de legit.
hered.Caſſad. dict.deciſ.vnic.numero 4.de Cleric. non
reſid.

Etſi in aliquibus caſibus veniant diſtributiones 11
ſub nomine fructuum, eò quòd ſaltem largè illæ fru-
ctus dici poſſint, ſecundùm Pute. deciſ.239.num 3.
& 4. lib.1. in correctis, & alios citatos per Monet.
d.part.1.q.7.num.13.& q.7. num.8. tamen compre-
henſio earum non ſemper, & indiſtinctè ſequitur,
ſed ſecundùm ſubiectam materiam regulari debet,
atque ita dum agitur de fructibus alicuius Canoni-
catus non habentis præbendam, aliosve fructus præ-
ter diſtributiones quotidianas, tunc per expreſſio-
nem fructuum etiam diſtributiones erunt compre-
henſæ, ne diſpoſitio otioſa remaneat, Gemin.in cap.
præſenti, num 19.de offic.Ordin. lib.6. Prob.ad Mo-
nach in dict.capit.vnic num.60.& 64.de Cleric.non
reſid.Tiber.Decian.conſ.43.n.14. vol.1. Trullench.
d.lib.1.cap 8.dub.1.num.2.idem videtur in caſu Mo-
hed.deciſ 6. de preben. vbi agitur de condemnatio-
ne fructuum in cauſis beneficialibus ſuper beneficiis
Capitularibus propter ſtylum Rotæ, ex quo non fit
condemnatio, niſi cum fructibus perceptis, & qui
percipi potuerunt, Potan. & alij citati per Monet.
dict. quæſtione 6. numero 16. & ſecundùm eandem
ſubiectam materiam, Rot. in Oriolen. Canonicatus,
10. Iunij 1620. coram bona mem. Rembolde, dicit nar-
ratiuam non eſſe iuſtificatam, quod Archidiacona-
tus nullos prouentus haberet ad effectum illum reti-
nendi inſimul cum Canonicatu, dum habebat di-
ſtributiones quotidianas: quia, ſi Papa ſciuiſſet ta-
les habere, non dediſſet retentionem Canonicatus:
eodem modo intelligendus venit Caſſador. deciſ.6.
de præbend. ad ſuſtinendam prouiſionem Apoſt.
reſpectu

respectu beneficij, etiam quòd nihil dixerit impetrans de quotidianis distributionibus, pendente lite percepti: quia subiecta materia, id est, æquitas suadebat, vt in expressione fructuum comprehenderentur pro sustinenda gratia prouisionis beneficij, quam æquitatem Domini de Rota non considerarunt pro sustinenda pensione sine causa reseruata, & si quæratur de ratione differentiæ inter vnum, & alium casum, illa parens est, quia prouisio beneficij vtilis est Ecclesiæ propter seruitium: pensio verò sine causa odiosa est de sui natura, & onerosa Ecclesiæ. Non obstat *decis. 550. num. 5. part. 1. recent.* quia eo casu reseruatio legebatur super omnibus fructibus, iuribus, obuentionibus & emolumentis, & sic per verba vniuersalia, quæ non cadunt in præsenti lectura, quæ si extarent, aliter certè esset dicendum propter decisionem *Reatina pensionis* suprà allegatam.

12 Institutæ fuerunt distributiones huiusmodi, vt præter spiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici consequuntur, etiam temporale stipendium pro victu ab Ecclesia reciperent, *cap. clericus victum 20. dist.* ac propterea etiam frequentius, ac diligentius pro Officiis diuinis recitandis ad Ecclesiam conuenirent, *dict. c. vnic. de Cleric. non resid. lib 6.* Vgolin. *de officio Episcopi, cap. 19. §. 2. num. 2.* Trullench *d. lib. 1. cap. 8. dub. 1. in fine. & dub. 3. n. 1.* & sic datur propter interessentiam tanquam propter 13 causam, & rationem formalem, Monet. *dict. part. 1. q. 4. n. 15.* nec simonia committitur, cùm imprimis dentur, vt Deo inseruiant, & munera sua obeant, Vgolin. *de simon. tab. 1. c. 9. §. 6. n. 4.* ac propterea est constitutum *in c. licet de prabend.* vt interessentibus tantùm diuinis Officiis tribuantur, aliis verò minimè, quacunque contraria consuetudine non obstante; & qui eas, cùm præsentes non fuerint, recipere audent, earum dominium non acquirant, nec faciant eas suas, sed ad earum restitutionem teneantur *d. cap. vnic.* Excipiuntur autem multi casus, de quibus infrà.

14 Ne qua ex parte minuatur diuinus cultus, sed ei debitum in omnibus rebus præstetur obsequium, statuit Concil. Trid. *sess 21. de refor. cap. 3.* in Ecclesiis, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum quorumcumque, redituum, tam Dignitatum, & Canonicatuum, quàm aliorum omnium eiusdem Ecclesiæ beneficiorum, separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter omnes diuinis interessentibus proportionabiliter 15 iuxta diuisionem Episcopi diuidantur. Vnde S. Congreg. Conc. censuit *distributiones quotidianas, quæ accepta fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Ecclesiæ, assignari debere, non duabus tantùm Horis Canonicis, sed etiam reliquis omnibus aliis, quibus qui non interfuerit, distributionem amittit*, vt referunt Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. cap. 2. num 489.* Vgolin. *de officio Episcopi, cap. 19. §. 2. num. 4.* Petr. Enriq *theor. 21.* Monet *de distribut. quotid. p. 1. q. 3. num. 1.*

16 Hæc tertia pars non potest deduci, nisi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis residentiam requirentibus in Cathedralibus, seu Collegiatis existentibus, quia extra Ecclesiam Cathedralem, vel Collegiatam decretum Conc. *d. sess. 21. cap. 3. de reform.* locum non habet, vt censuit S. Congreg. Conc. quam re- 17 fert Garc. *d. p. 3. c. 2. num. 473. cum seq.* Vnde detrahi non potest aliqua pars fructuum beneficiorum, quæ sunt extra Ecclesiam Cathedralem, applicanda distributionibus, nisi ipsa beneficia essent incorporata Præbendis Canonicalibus, Piasec. *in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. num. 7. vers de distributionibus*, Zerol. *part 1. verb. distributiones quotidiana, §. 2.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. resol. 288. num. 3. vers. de distributionibus*, Detrahenda quoque est huiusmodi 18 tertia pars ex omnibus Dignitatibus, vt clarè disposuit idem Conc. *sess. 22. cap. 3. de reform.* quamuis de iurepatronatus sint, nisi repugnet fundatio, cui *in d cap. 3. sess. 21. & 22.* non est derogatum, Garc. *d. cap. 1. num 492. & seqq.* Non comprehenduntur tamen Dignitates, quæ, etsi locum habent in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ retineri possunt cùm Canonicatibus, vbi est consuetudo absque alia dispensatione, per *cap. licet, de consuetud. in 6.* ex Nicol. Garc. *dict cap 7. num. 483.* & ita facienda est deductio ex illis Dignitatibus, quarum fructus sunt illius Ecclesiæ, in cuius choro hæ Dignitates sedem habent; secùs verò si nullos fructus perciperent ex illis Ecclesiæ, sed haberent proprios, & distinctos à mensa Capitulari, idem Garc. *d. cap. 7. num. 465.* Et aduertat Episcopus, quod quando vsus est remedio *dict. cap. 3. sess. 21.* in detrahenda tertia parte ex Dignitatibus, non potest vti remedio alterius *cap. 2. sess. 22.* in detrahenda ex illis alia tertia parte; ita ex sententia S. Congreg. idem Garc. *dict. cap. 7. num. 472.*

19 Hæc deductio facienda est de fructibus non secundùm taxam antiquam, prout est in libris Capitulorum, sed secundùm valorem currentem Garc. *d. part. 3. cap. 2. num. 467. & cap. 4. n. 22.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. resol. 488. num. 3.* & ita secundùm verum valorem, & non secundùm taxam præbendarum, idem Garc. *d. part. 3. cap. 2. num. 467.* 20 Et antequam ista detractio fiat, deducendæ sunt priùs pensiones, & alia onera legitimè imposita, quandiu ista durauerint; sed de nouo imposita non comprehendunt istam tertiam partem, idem Garc. *d cap. 7. num. 468.* vbi etiam, quòd de fructibus alteri reseruatis non fit ista detractio, donec reseruatarius vixerit. Et nouissimè quòd huiusmodi assignatio, vt *suprà* facienda intelligatur deductis oneribus, censuit S. Cong Conc *sub die 7. Aprilis 1629.*

21 Episcopus potest Dignitatibus, Personatibus, & Officiis statuere certam Officij, & seruitij formam præter solitam pro lucranda tertia parte Præbendæ in distributiones conuersa. Ita ex S. Congregationis sententia Garc. *d. p. 3. c. 2. num. 490.* Armendar. *in in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. lib. 7. de episcopis, n. 81.*

22 In illis Ecclesiis, in quibus distributiones non sunt regulariter tenues, sed pingues, licet sint aliquæ Horæ, quæ non habent distributiones, aut tenues, debent eis rationabiles assignari, detrahendo aliquam partem fructuum à præbendis; non autem ab aliis distributionibus cæteris Horis assignatis: idem Garc. *d. c. 2. n. 484.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 3 n. 1.* Nam, vbi essent distributiones sufficientes & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda distributionibus detrahi non potest, Piasec. *vbi sup.* Aloys. Ricc. *d. resol. 388. n. 2.* Zerol. *p. 2. verb. distributiones quotidiana.*

23 Licentia causa studiorum etiam obtenta à Sede Apost. non excusat ab amissione cæterarum distributionum quotidianarum, vt refert decisum Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. § 7. procem. n. 179.* Sed, vbi nulla est Canonicorum, aut Clericorum Præbenda

da

24 da, vel portio, sed totum in distributiones beneficiorum consistit, concessa, licentia percipiendi fructus in absentia, distributiones illæ huiusmodi absentibus debebuntur, vt probatur *in dict. capit. cùm olim, de verbor. signif.* glos. *in capit. licèt* 32. *de præbend.* vbi Abb. & alij communiter, *glos. pen. in d. cap. vnic. de Cleric. non resid. in* 6. Rebuff. *de priuileg. schol. priuil.* 31. *n.* 12. Horat. Lut. *eod. tract priuil.* 98. *vers. primò limitat.* Paris. *cons.* 32. *à num.* 7. *lib.* 4. Aym. *cons.* 135. *n.* 24. Benni. *de priuileg. Iurisconsult. p*.... 15. *num.* 8. & ideò si esset aliquis Canonicus sine Præbenda, debentur ei distributiones pro interessentia; sicut & aliis, *c. dilectus, de præbend.*

25 Ius percipiendi quotidianas distributiones competit Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum Canonicis, vt probatur *in d. c. vnic. de Cler. non resid. lib.* 6. *& in Clem.* 1. *de ætate, & qual. & in Extrau. nonnullæ, la* 1. *§. præterea. de præbend. inter commun.* & constat ex *cap. licet, de præbend. & ex* Conc. Trid. *d. sess.* 21. *de reform. c.* 3. *& sess.* 24. *etiam de reform. c.* 12. *vers. præterea*, ac etiam Clericis earundem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum, vt claré colligitur ex *d. cap. vnic.* ibi, *consuetudinem, quam Canonici, & alij beneficiati, seu Clerici Cathedralium, & aliarum Collegiatarum Ecclesiarum distributiones quotidianas*, &c. iuncta lectura *d. Clem.* 2. & Conc. Trid. *d. cap.* 12. *vers. præterea*, latè probat Monet. *de distrib. quotid. p.* 2. *q.* 1 *ex num.* 1. Sanctarel. *var. resol. q.* 12. *à princ.* Barthol à S Fausto *de Horis canon. l.* 3: *quæst.* 7.

26 Competit quoque ius percipiendi quotidianas distributiones Canonico dispensato in ætate: nam eo ipso, quòd fuit sic dispensatus, & prouisus de Canonicatu, præbenda, fructibus, & stallo, debet admitti ad distributiones quotidianas, prout alij Canonici: ea ratione, quia Concil. Trid. *c* 4. *sess.* 22. *de reform. & Clem. vt ij, de ætate, & qual.* locum non habent in impedito defectu ætatis, nec legitimè dispensato, sed solùm in negligente, & nolente, ex glos. *verb. legitimo, in d. Clem. vt ij*, & censuit S Cong. Concil. in hærendo resolutionibus antiquis; *in vna Reatina*, 10. *Iuly* 1627. *& in alia montis Polsiani* 13. *Ianuarij* 1629. & nouissimè Carol. de Ansaldis Clericus S. Miniati in ætatis suæ anno 16. prouisus à Sanctissimo D.N.D. Vrbano VIII. ad Canonicatum obtinendum in Cathedrali eiusdem ciuitatis, petiit declarari, se vocem in Capitulo habere, ac distributiones quotidianas, dum Diuinis Officiis interest lucrari. *Die* 15. *Septembris* 1629. S. Cong. Cardinalium Conc. Trid. interpretum secundùm ea, quæ proponuntur, censuit *prædictum Oratorem vocem in Capitulo habere, & distributiones quotidianas, dum Diuinis Officiis interest, lucrari.* Sed quoad vocem pro indubitato teneo, illas decisiones procedere ex sufficientia dispensationis; aliàs enim contrarium verius existimo, & resoluit Rota *in Senen. Archipresbyteratus* 23. *Iunij* 1606. *coram bonæ mem. Card. Lancelloto iun.* in hæc verba. *Nec obstat, quòd Felin. dicit in c. postulasti. n.* 11. *de rescript. dum tenet, quòd dispensatus, vt possit habere præbendam habentem sacrum Ordinem annexam, non sit dispensatus vt possit habere vocem in Capitulo, cùm dispensatio operetur, sine illo accessorio, nempe super Canonicatu; quia loquitur in minori, qui eget duplici dispensatione ad obtinendum Archidiaconatum, & dispensatione ad obtinendum sacrum Ordinem, cui est, votum annexum propter duo impedimenta, ita vt dispensatus quoad vnum, non sit dispensatus quoad aliud*, &c.

Et non solùm ad illos, qui sunt de numero Cano- 27
nicorum, pertinet ius percipiendi quotidianas distributiones, sed etiam supranumerariis, & creatis cum expectatione præbendæ, vt docent Ludouicus Gomez *in tract. de gratia expectat. n.* 28. Staphil. *de forma exed. form.* 1. *n* 8. *&* 12. Hoied. *de incompatibilitate beneficiorum p.* 1. *c.* 12. *num.* 6. *per text. in cap. cùm M.* Ferrariensis, *de constitut.* hi enim Cano- 28
nici recepti vltra numerum, habent statim omnia iura Canoniæ, veluti stallum in choro, & vocem in Capitulo, atque ideò possunt eligere, & esse delegati Papæ, & habere prærogatiuas omnes, quibus cæteri Canonici gaudent; sicut tradunt Doctores *in d. cap. cùm M.* Ludou. Gom. *de gratia expectat. num.* 35. *&* 38. Staphil. *d. form.* 1. *à num.* 2. Hoied. *d. cap.* 12. *num.* 6. nisi sit consuetudo, quòd Canonici huiusmodi vltra numerum excepti non habeant iura Canoniæ, Felin. *in d. cap. cùm M. num.* 23. *in fine*, Staphil. *d. form.* 1. *n.* 11. *&* 12. aut nisi esset consuetudo, quòd Canonicus non possit administrare iura Canoniæ, nisi priùs fuerit installatus, Doctores *in d. cap. cum M.* vbi Rip. *num.* 187. Vel nisi etiam receptus in Canonicum quis sit, non simpliciter, sed cum hoc, quòd sit supranumerarius: nam tunc constat, quòd Canonici noluerunt frangere numerum, & ius integrum de nouo creare, iuxta text. *in cap. dilecto, de præbend.* sed solùm illi dare quoddam ius extraordinarium, & præparatorium ad futurum ius integrum obtinendum. Abb *in d. c. cùm M num.* 31. *in fine*, Felin. *num.* 23. *vers. hanc conclusionem*, & Rip. *num.* 188. Et denique non habet plenum ius Cano- 29
niæ, neque quotidianas distributiones ille, quem Papa mandat simpliciter recipi in Ecclesia, in qua est certus numerus Canonicorum, nec derogat certo numero, aut non mandat recipi cum plenitudine iuris Canonicalis, vt per Abb. *in d. c. cùm M. n.* 32. Rip. *num* 189. Steph Gratian. *discept. forens. c.* 877. *n.* 8. Menoch. *cons.* 1179. *num.* 22. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 19. *n.* 48. Latè Monet. *d. part.* 2. *q.* 1. *à num.* 4. vbi *n.* 20. subdit Canonicos Ecclesiarum non numeratarum, de quibus meminit tex. *in d. cap. dilecto, de præbend.* capaces esse distributionum quotidianarum.

Quotidianarum quoque distributionum capax 30
est obtinens in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata Dignitatem, Canonicatum, aut portionem, cui ab habente ad id potestatem datus sit Coadiutor simplex, vt resoluit Monet. *d. p.* 2. *q.* 1. *n.* 22. vbi *num.* 24. subdit Episcopum iure Ordinario posse dare talem simplicem Coadiutorem Archidiacono ratione sui officij, vt habetur *in cap fin. de Cleric. ægrot.* Idem dicendum, vbi Coadiutor datus esset à Summo Pont. cum futura successione: nam etiam tunc Coadiutus capax est quotidianarum distributionum, ac nullum talem haberet coadiutorem, vt per Nau. *cons.* 1. *aliàs* 2. *n.* 23. *&* 6. *de Cleric. ægrot.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 5 *§.* 9. *num.* 15. S. Cong. Conc. *in Vrbaueteana* 9. *Sept.* 1628. censuit distributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto, infirmo, vel non seruiente Coadiutore.

Dignitatem & Canonicatum ex vi consuetudi- 31
nis, vel dispensationis in eadem Ecclesia habenti debentur distributiones duplicatæ, vt resoluunt Doctores per text. ibi *in cap. cùm olim, de sent. & re iudic.* Duen. *reg.* 206. *limit.* 4. Com. *lib.* 3. *var. c.* 13. *n.* 6. Nau. *de Orat. miscel.* 60. *num.* 15. Hoied. *d. p.* 1. *cap.* 12. *à num.* 15. Rebuff *in praxi tit. de dispensat. ratione æt. vers. in Cathedralibus, ad fin.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 7. *quæst.* 13. Adrian. Negusant. *in*

sylua respons. q. 294. num. 3. Nald. *in sum. verb. Canonicus, num. 3.* Vasq. *in opusculo de benefic. cap 4. dub. 1. §. 3.* Barthol à S. Fausto *de Horis canon. lib. 3. q. 22.* Filliuc. *in quæst. moralib. tom. 3. tract. 41. c. 6. num. 53.* Rot. *in Pisana distributionum 3. Iulij 1628. coram. Card. Virili.* Monet. *d. p. 2. q. 4 per tot.* vbi *a num. 19.* subdit, quòd obtinens duos Canonicatus in diuersis Ecclesiis citra dispensationem, nequit duplices habere distributiones, & quidem si eodem tempore diuina Officia recitentur; & quòd si ex dispensatione Apost. Canonicus qui sit in pluribus Ecclesiis, tunc pro tempore, quo in eisdem Diuinis interest, lucrari poterit vbique distributiones, cùm id faciat, ad quod illæ tribuuntur, & alioquin iustè retineat vtrumque Canonicatum, me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. cap. 8. dub. 5. n. 2.*

32 Singulis Horis Canonicis, & Missæ Conuentuali debent distributiones quotidianæ assignari, gl. *verb. ordinationem, in d. vnic. de Cleric non resid in 6. & verb. Canonicus, in Clem. 1. de celeb. Missar.* Sanctarel. *var resol. quæst. 12. à num. 4.* Monet. *d. p. 2. q. 3. ex num. 1.* vbi *n. 46.* rationabiliorem & honestiorem ait esse ordinationem, quæ omnibus Horis, ac singulis suam propriam distributionum portionem assignat, & *num. 14.* subdit, quòd potest etiam, & fortasse debet non modò ipsis diuinis Officiis, verùm & supplicationibus, Conuentibus, Capitularibus, & aliis similibus, quæ communiter à Clericis Ecclesiarum Collegiatarum obeuntur, portio aliqua distributionum quotidianarum assignari: & *num. 15.* resoluit, quòd ad Episcopum, & vnanquanque Ecclesiam spectat statuere, quænam portio distributionum vtrique Horæ Canonicæ, diuino Officio, ecclesiasticæ functioni assignanda sit; & *n. 20.* quòd distributiones quotidianæ assignatæ intelliguntur Horis, ac diuinis Officiis, non quouis modo, sed integris & completis.

33 Valet tamen consuetudo, vt distributiones quotidianæ tribuantur non modò iis, qui integris Horis non interfuerint, verùm etiam non omnibus, sed aliquibus, & certis duntaxat, vt colligi videtur *ex Clem. 2. de ætate, & qual.* vbi glos. *verb. certis horis,* Card. *quæst. 17.* Anch. *n. 8.* Imol. *n. 33. circa med ibid.* Duen. *reg. 206. limit. 2.* Roch. de Curte *in repet. c. fin num 485.* aliàs *sect. 5. num. 43. de consuet* Hoied. *dict. part. 1 cap. 17. n. 11.* Monet. *d. p. 2. q. 3. n. 43.* vbi *n. 47.* ait inducendam huiusmodi consuetudinem, quod, nimirum qui aliquibus Horis interest, omnes distributiones etiam cæteris Horis aliàs assignatas, acquirat, requiri aliquam rationem, & prætcrea spatium quadraginta annorum, iuxta tex. *in dict. cap. fin* cum ibi traditis per glos. & Doctores *de consuet.* idem tamen Monet. *vbi suprà num. 50.* fatetur non valere consuetudinem, quòd distributiones vnius diei vnica Hora acquirantur.

34 De his quotidianis distributionibus potest Beneficiarius pro suo libito, & arbitrio disponere, etiam per vltimam voluntatem, & iuxta suæ voluntatis
35 nutum impendere, quia earum dominus est, vt diximus *hoc eodem lib. capit. 17. numero 31.* Et transmittit solùm ad successorem, hæredémve suum, distributiones quotidianas ad ratam temporis, quo Diuinis in quolibet anno interfuit, atque Ecclesiæ inseruiuit, cùm dentur pro labore, & seruitio singulis diebus præstito, vt resoluit Monet. *de distribut. quotid. part. 3. quæstione 6. numero 28. cum sequentibus.*

36 Superest nunc, vt aliqua dicamus de his distributionibus lucrandis, amittendisve, & quibus illæ amissæ, accrescant, & an remitti, & donari valeant. Et quoad primum sciendum est, distributiones quotidianas lucrari, quos *suprà* illarum capaces esse monuimus, si diuinis Officiis intersint, quibus assignatæ fuerint, iuxta ea, quæ *suprà* resoluimus, *vers. singulis horis n. 32.* exceptis iis, qui etsi à Choro absint, & præsentes diuinis Officiis non sint: ex priuilegio tamen, vel alia rationabili causa has quotidianas distributiones, tali non obstante absentia, lucrantur. Et ideò.

Auditores Rotæ Romanæ percipiunt fructus, & distributiones suorum beneficiorum in absentia, ac 37
si actualiter interessent diuinis Officiis, ex *Constit.* Clementis VIII. incip. *Conuenit. sub dat. nono Augusti, 1525.* Ita docent Læl. Zech. *de Repul. ecclesiast. cap. 11. n. 2.* Cened. *pract. & Canon quæst. lib. 1. n. 63.* Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 53. n. 155.* & me citato *in illo loco,* Sanctarel. *var. resolut. q. 11. n. 2.*

Inquisitores contra hæreticam prauitatem gaudent priuilegio percipiendi fructus, & distributio- 38
nes quotidianas in absentia in fidei fauorem à Paulo III. & Pio V. sibi concesso, vt per Roias *d. priuil. Inquis. n. 420. & in tract. de hæretic. sing. 96.* Spin. *in speculo testam. glos. 3. princ. n. 78.* Garc. *de benef. p. 3. c. 2. n. 356.* Memetipsum *d. alleg. 53. n. 156.* me citato *in illo loco,* Sanctarel. *d. q. 11. n. 3.*

Collector generalis Cameræ Apost. Subcollectores, Aduocati, Procuratores Fiscales, & Notarij in 39
causis spoliorum, & aliorum iurium dictæ Cameræ eorum officio durante lucrantur distributiones quotidianas in absentia, vt ex Constit. Sixti V. *sub dat. 8. Martij, 1590.* colligunt Monet. *d. p. 2. q. 11. n. 111.* Sanctarel, *d. q. 11. n. 6.* Ego ipse *d. alleg. 53. num. 157.* Ioan. Anton. Nouar. *in sum. Bullar. tit. de Subcollectorib. n. 2.*

Archidiaconus, vel Canonicus visitans Ecclesiam, iura, vel redditus suæ præbendæ, non amittit distri- 40
butiones quotidianas, cùm visitando prædicta iura, & loca, seruiat Ecclesiæ iure vtili; vt per Nicol. Garc. *d. p. 3. c. 2. n. 333. cum seq.* Azor. *instit. moral p. 2. lib. 7. c. 7. q. 10.* Monet. *d. q. 11. n. 63.* Cened. *dict. q. 1. n. 36.* metipsum *d. alleg 53. num. 163.* me citato *in illo loco* Sanctarel. *dict. quæst. 11. n. 9.* & me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princip. n. 13.* Si verò non visitaret propriam Ecclesiam suæ diœcesis, etiamsi illam visitaret ex officio, & iure sibi competenti, hinc non poterit percipere distributiones, vt referunt decisum Monet. *d. q. 11. n. 63.* Cened. *d. q. 1. n. 36. & 74.* Garc. *d. c. 2. n. 332.* Armendar. *in addit. ad recop leg. Nau. lib. 1. tit. 6. l. 6. de Visit. n. 81. & 108.* Sanctarel, *d. q. 11. n. 10.* Ego ipse *d. alleg. 53. n. 126.*
Et hoc casu durante visitatione non potest Archi- 41
diaconus percipere fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex dispensatione, vel ex illius Ecclesiæ consuetudine, stante, quòd fructus Canonicatus distincti sint à fructibus præbendæ; nisi pro tribus mensibus vacationis causa à Conc. permissis, vt resolutum attestantur Garc *d. c. 2. n. 332. in 2. dub.* & Armendar. *d. l. 6. de Visitat. n 82.*

Pœnitentiarius, si dum recitantur diuina Officia, audiat in Ecclesia Confessiones, percipit quotidia- 42
nas distributiones, vt referunt decisum Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. decis. 498. in 1. edit.* aliàs *resolut. 389. numero 5. in 2. edit. & resol. 477. numero 6.* Salazar. de Mendoça *in libello de instit. Canon. Pœniten. §. 6.* Vgolin. *de offic. Episcop. cap. 19. num. 6. vers. tertiò excipitur, & cap. 33 num 5.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 11. num. 64. cum seqq.*

Campan.

Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. c. 6. n. 27.* Barthol. à S. Fauſto *de Horis canon. lib. 3. q. 74.* Garc. *de benefic p. 5. c. 4. num. 124. & ſeqq* Bonacin. *de Horis Canon. q. 5 punct. 3. §. 5.* Raguc. *de voce Canon. in Capitulo q vlt. n. 7.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 53. num. 180. & alleg. 55 num. 30.* me citato *hoc in loco* Sanctarel. *var. reſolut q. 7. num. 13.* late Trullench. *dict. lib. 1. cap. 8. dub. 12 § 5.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. lib. 4. p. 5. tract. 5. docum. 5.* Etiamſi audiat Confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum, ex Garc. *n. 123.* Monet. *n. 65.* Sanctarel *proxime citatis locis*; dummodo tamen intra Eccleſiam, non verò extra etiam infirmorum Confeſſiones audiat, Garc *in addit. ad p. 5. cap. 4. num. 125. in fine* Ego ipſe *d. alleg. 55. n. 32.* quicdquid dicat Machado *d. tract. docum. 5. n. 3.*

43 Theologus ſeu obtinens præbendam theologalem diebus, quibus legit habendus eſt tanquam præſens in choro, non modò pro illis horis, vt ſi manè legat pro Horis matutinis, & Miſſa ſolemni, ſed etiam pro tota, & percipere poteſt diſtributiones quotidianas, ita declarante Gregorio XIII. deciſum referunt Garc. *d. c. 2. num* 118. Aloſyſ. Rice. *in d praxi rerum fori eccleſ. reſol. 386. n. 6. & reſol. 389. n. 6.* Nald *verb. diſtributiones n. 9.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. § 7 proœm. n. 180.* Armendar. *dict. tit. de reſidentia Canonicorum, n. 68.* Monet. *d. p. 2. q. 10 n. 27. & q. 11. n. 75.* Bonac. *d. q. 5. punct. 3. §. 6.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 56. n. 6.* me citato *in illo loco.* Sanctarel. *dict. q. 11. n. 15.* Sanch. *in conſil. p. 1. lib. 2. c. 2. dub. 95. n. 5.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 12. §. 6.* Machado *d. lib. 4. p 4 tract. 5 docum. 7.*

44 Concilio generali intereſſentes lucrantur diſtributiones quotidianas, vt reſoluunt Coſm. *in pragm. ſanction. tit. de collat §. 1. in gloſ. nihil, in fine,* Iacobat. *de Concil. lib. 5. art. 6. ad fin.* Rebuff. *in praxi p. 3. tit. de diſpenſ. de non reſid. n. 34.* Salzed. *ad Bern in pract. c. 52. lit. C. verſ. quartus caſus,* Cened. *d. q. 1. n. 67.* Ego ipſe *d. alleg. 53. num. 158.* me citato *in illo loco* Sanctarel. *d. q. 11. n. 7.* Sed contra Cened. Monet. *d. p. 2. q. 11. n. 90.* quia iſti non abſunt cauſa vtilitatis Eccleſiæ vniuerſalis; in eo tamen omnes conueniunt Canonicum non eſſe priuandum diſtributionibus, quando tanquam Theologus, vel Canoniſta Concilio generali intereſt, miſſus à ſuo Capitulo, vt ibi interſit nomine Capituli: quia tunc abeſſet in vtilitatem ſuæ Eccleſiæ, & eius rem vtiliter gerere cenſeretur, Cened. *n. 67. verſ. aduert.* Monet. *n. 91.* Sanctarel. *n. 7. in fine,* Ego ipſe *n. 158. proxime citatis locis*: ſicut etiam poſſet percipere diſtributiones, ſi à Capitulo gratulationis cauſa mitteretur ad Pontificem, vel Principem, vel ciuitatem; quia tunc abeſſet cauſa ſuæ Eccleſiæ. Ita Monet. *d. q. 11 num. 92.* Sanctarel. *d. q. 11. n. 8.*

45 Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt, vt reſoluunt Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 52. lit. C. verſ idemque pari ratione,* Cened. *d. q 1. num. 68. verſ. idem pari ratione,* Sanctarel *d q. 11 n. 22.* Bartol. à S. Fauſto *d l 3. q. 52.* Caſtro Palao *tom. 2. diſp. 3 §. 3 n. 5* me citato *in hoc loco* Trull. *d lib 1. c. 8. dub. 12. in princip. n 7.*

46 Animarum curæ incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur, vt referunt deciſum Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ p. 3. c. 2. n. 24.* Aloyſ. Riec. *d reſolut. 389. num. 4.* Raguc. *de voce Canonicorum in Capitulo, q. vltim. num 6.* Garc. *d. c 2. num. 335.* Armendar. *d l. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. de reſidentia Canon. n. 58.* Cened *d q 1. n. 75.* Zerol. *in praxi Epiſc p. 1. verb. diſtributiones n. 3. verſ. ſecundo debentur,* Læl. Zech *de Repub eccleſ c. 24. n. 6.* Barthol. à S. Fauſto *d lib. 3. q. 76.* Bonac. *d q. 5. punct. 3. §. 7.* Ego ipſe *d. alleg 53. n. 127.* & me citato *in illo loco,* Sanctarel. *d q. 11. n. 11.* me etiam citato *in hoc loco* Trullench *dict. cap. 8. dub. 12. §. 7.* Vnde S. Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum *in Lauden.* 24. *Nouemb.* 1617. cenſuit, *Canonicum à choro abſentem occaſione ſeruitij curæ eius Canonicatui annexa, quotidianas diſtributiones lucrari, tanquam ſi eſſet præſens, ideóque Epiſcopum curam animarum eidem Canonico auferre, & Manſionario ſibi, eiuſque ſucceſſoribus beneuiſo conferre non debere.* At ſi haberent curam animarum in aliis Eccleſiis, dum in eis reſident, ac Sacramenta adminiſtrant, non poſſunt percipere diſtributiones, quas perciperent, ſi in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canonicatus, vel Dignitates, reſiderent, vt reſoluunt Monet. *d p. 2. q. 11. n. 69.* Sanctarel. *d. q. 11. n. 15.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 76.*

Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſens 47
ex Pontificis priuilegio, poteſt percipere quotidianas diſtributiones, vt reſoluunt Gemin. *n. 4.* & Franch *n. 3 in cap. vnic. de Cleric. non reſid. lib. 6.* Cened. *d. q. 1 n. 26.* Sanctarel. *var. reſol q. 10. num. 1.* Barthol. à S. Fauſto *d lib. 3. q. 83.* Caſtr. Palao *tom. 2. diſp. 5. punct. 9. § 10.* Trullench *d. l. 1. c. 8. dub. 12 § 13.*

Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda 48
Limina Apoſtolorum, eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, *ex Conſtit.* Sixti V. diſtributiones quotidianas lucratur, vt per Aloyſ Ricc. *in d. praxi deciſ 498 in 1. edit. aliàs reſol 389 n. 3. in 1. edit* Garc. *d c. 1. n. 349.* Monet. *dict. p. 2. q. 8 n. 28.* Armendar. *vbi ſupra, n. 62.* Franc. Leo *d. c. 2. n. 23* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 52* Ego ipſe *alleg. 53. n. 159.* me citato *in illo loco*, Sanctarel. *dict. q 11. n. 14.* vbi *in fine* cum Garc. ſubdit idem eſſe dicendum in aliis Præbendatis, licèt non ſint ex Capitulo, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 1. c. 8. dub 12. in princ. n. 8.* vbi limitat ſi ab Epiſcopis aliarum Eccleſiarum mittantur.

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, 49
electus in Vicarium generalem, Officialem, & Viſitatorem, non amittit diſtributiones, ſi abſit à choro, quamuis ob huiuſmodi officia ei ſalarium aſſignetur, vt reſoluunt Cened. *d. q. 2. n. 72.* Sanctarel *q. 11 n. 18.* Barthol à S Fauſto *d l. 3. q. 68.* Verùm quotidianas diſtributiones illũ non percipere, præcipuè vbi conſuetudo eum abſentem non excuſaret, meliùs reſoluunt Monet. *d. p. 2. q. 11. n. 83.* Ego ipſe *d. p. alleg. 54. n. 166.*

Et Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur, 50
non deberi quotidianas diſtributiones, ſi Horis Canonicis non interſit, etiamſi à tempore immemoriali obſeruatum ſit, vt debeantur, reſoluit Trullench *d. c. 8 dub. 8. in princ. n. 6.* & cenſuit S. Cong. Concil. *Bittecten* 18. *Decemb.* 1627. & ante, idem tenuerat teſte Garc. *in addit. ad ſuum tract. de benef. p. 3. cap. 2. n. 348.* Ratio eſt, quia non abeſt ex iuſta cauſa, cùm Vicarius deſeruiat ſoli Epiſcopo, & non Eccleſiæ, Rot *deciſ. 222. n. 5. p. 2. diuerſ.*

Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repræſaliarum 51
cauſa captus, & detentus diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt, vt reſoluunt Monet. *dict. p. 2. q. 5 n. 56. cum ſeqq.* quem refero *d. alleg. 53. n. 165.*

Abſens pro euidenti vtilitate Eccleſiæ diſtribu- 52
tiones quotidianas non amittit. præcipuè ſtante

consuetudine, quòd Canonicus missus à Capitulo pro aliquo seruitio ipsius Ecclesiæ, seu Capituli, percipiat omnes fructus, & quotidianas distributiones, vt per *c. vnic de cleric. non resid lib.*6. tenent Aloys. Ricc. *in d praxi rerum fori eccles resol.* 389 *q* 2. Seraphin *decis.* 1239. *part.* 2. Garc. *d. c.* 2 *n.* 362. Armendar *d loco, num.* 73. *&* 95. latè Trullench. *d. lib.* 1 *c.* 8. *dub.* 12. *in princ.* Machado *d. tract.* 4. *docum.* 7. Barthol. à S. Fausto *d. lib.* 3. *q.* 48. vbi intelligit, si alràs Choro interesse solebat, & abest in euidentem suæ Ecclesiæ vtilitatem, hoc est manifestam, S. Cong. Concil. 31. *Ianuary.* 1603. vbi intelligit. dummodo
53 non sit ei constitutum salarium. Et quod Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli assistens, tanquam præsens reputandus est, & habere debet distributiones quotidianas, censuit S. Cong. Rit. *in Saonen.* 21. *Augusti* 1604.

54 Absenti à seruitio Ecclesiæ pro defensione iurium ipsius Ecclesiæ, vel sui beneficij, debentur fructus, & distributiones, Bart à S. Fausto *d. lib.* 3. *quæst.* 52. *num* 1. Serapin. *decis.* 1098. *num.* 5. Castr. Palao *to.* 2. *disp.* 3. § 3. *num.* 10. Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 12. §... *num.* 1. *&* 2. & fuit dictum *in Asten. fructuum* 15. *Martij* 1615. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Calaguritana fructuum & distributionum* 26. *Martij* 1614. *coram bonæ mem. Vbaldo sen.* S. Congreg. Conc. teste Garc. *in addit. ad tract. de benefic. p.* 3. *c.* 2. *n.* 49. censuit, *quod absentia instam. causam censetur habere, qui super iuribus Ecclesiæ suæ litigat*, quod intelligitur; & locum habet etiamsi nulla præcederet Episcopi licentia, secundùm Carol. Macign. *de Horis Canon. c.* 68. *n.* 14. Bartol. à S. Fausto *d. lib.* 3. *q.* 59.

55 Infirmus, qui personaliter diuinis Officiis adesse non potest, quotidianas percipit distributiones in absentia. Ita probat *cap.* 1. *de Cleric. non resident. l.* 6. & resoluunt Con. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 8. Nau *cons.* 2. *num.* 3. *de Cleric. non resid. & de Horis can. cap.* 11. *num.* 10. Selu. *de benefic p.* 4. *quæst.* 6. *n.* 9. Fusc. *de visit. lib.* 1 *c.* 16. *n.* 25. *vers & infirmo, & c.* 20. *n.* 26 Thom. Act. *in tract de infirmis, p.* 1. *c.* 50. *num.* 25. Hoieda *de incompatib benef p* 1. *c.* 17. *n.* 25. Ludou. Gom. *in reg. de infirmis resig. q* 9. *vers.* 47. Spin. *in speculo testam. glos.* 9. *princ. n* 30. Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 140. Franc. Leo *in thesauro fori eccles. p.* 3. *c.* 2. *n.* 1. Piasec. *in praxi Episcop p* 2 *c* 3. *n.* 9. *vers. infirmus*, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *c* 7 *q.* 10. Garc. *d p.* 3 *c.* 2. *n.* 363. Monet. *d p.* 2. *q.* 5. *n* 48. *& q.* 6. *a n.* 1. Vgolin. *de officio Episcop.*, *c.* 19 § 2 *n.* 6. *vers. excipitur*, Card. de Grassis *de effectib. clerical. effectu* 1. *n.* 1171 Castr. Palao *tom.* 2. *disp.* 3. *puncto* 9 § 1. *num.* 1. Trullench *d lib.* 1. *cap.* 8 *dub.* 8. *num.* 2. Machado *en su perfetto Confessor tom.* 2. *lib.* 4 *p.* 4 *tract.* 4. *docum.* 1. *n.* 1. Armendar. *dict. rub. de residentia Canonic. num.* 75. Raguc. *d. q. vlt. n.* 8. Cened. *d quæst.* 1. *num.* 7. Sanctarel. *var. resolut. q* 8. *a princ.* Bonacin. *de Horis Canon disput.* 3. *quæst.* 5. *puncto.* 1. Barthol. à S. Fausto *eod tract. lib.* 3. *q.* 26.

56 Veluti, si ad Ecclesiam se conferre non possit: quia est debilis in cruribus, vel tibiis, Menoch. *de arbitr. casu* 60. *n.* 14. *& seq.* Monet. *dict q.* 6. *num.* 16. Cened. *d. quæst.* 1. *num.* 13. Bartol. à S. Fausto *d lib.* 3. *quæst* 31.

57 Vel, si sit cæcus; putà quia lumen oculorum amisit, & propterea non potest Missas, & diuina officia celebrare, Monet. *d. p.* 2. *q.* 6. *num.* 16. Cened. *d. q.* 1. *num.* 13 Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 397. Trullench. *dict dub.* 8. *num.* 6. *vers. an autem cæcus* S. Congreg. negotiis Episcoporum & Regul. præposita *in Alatren. de mense Aprilis*, 1619. S. Congreg. Conc. *sub die* 11. *Augusti*, 1618. *& sub die* 20. *Iuly* 1619.

Vel, quia podraga laborat, idem Monet. *d p.* 2. *q.* 6. *n.* 18. & Cened. *d. q* 1. *num.* 13. Trullench. *dict loco num.* 6. 58

Vel, quia medicinam sumit, aut sanguine minoitur, Iacob. de Grass. *in aureis decis. p.* 2 *lib.* 3. *cap.* 15. *n.* 10. Monet. *d. p.* 3. *q.* 6. *n.* 8. Trullench. *d. cap.* 8. *dub.* 9. *n.* 2. Cened. *d. q.* 1. *n.* 7. Bartol. à S. Fausto *d. lib.* 3. *q.* 30. Ego ipse *d alleg.* 55. *n.* 169. me citatu *in illo loco*, Sanctarel. *d. q.* 8. *n.* 4. 59

Vel, quia sanitatis causa ad balnea, vel alium locum iret, Monet. *d. q.* 6. *num.* 10 Cened. *d. q.* 1. *n.* 11. Sanctarel. *d. q.* 8. *n.* 4. me citato *in hoc loco* Trul. *dict. dub.* 8 *n.* 3. *pro. fin.* Ego ipse *d. alleg.* 53. *n.* 169. 60

Vel quia lepra, aut alio morbo contagiose cogitur ab Vrbe discedere, Monet. *d. q.* 6. *n.* 11. Cened. *d. q.* 1. *n.* 12 Ego ipse *d. alleg.* 53. *n.* 170. me citato *in illo loco*, Sanctarel. *d. q.* 8. *n.* 5. 61

Intellige, si dum erant sani, consueuerant interesse diuinis Officiis, alias secus Azor. *d. c.* 7. *quæst.* 11. Vas *in opusculo de benef. c.* 4. *dub.* 3 Macign. *de Horis canon. c.* 71. *n.* 56. Cened. *d. q.* 1. *n.* 9. Monet. *d q.* 6. *n.* 21. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Hora canonica, differ.* 2. Bartol. à S. Fausto *d. l.* 3. *q.* 17. Ego ipse *d. alleg.* 53. *n.* 167. me citato *in illo loco*, Sanctarel. *d. q.* 8 *n.* 8. me citato *in hoc loco*, Sanctarel *dict. dub.* 8. *n.* 5. quicquid cum Petr. Nauarra dubitet Machado *d. tract.* 4. *docum.* 1. *n.* 2. Intellige etiam si infirmitas illi obueniat in loco suæ residentiæ, non extra, vt per Con. *lib.* 3. *var. c.* 13. *n.* 8. Gutier. *canon. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 1. Vasq *in opusc. de benef. c.* 4. § 3. *n.* 189. nisi absentia sua, Ecclesiæ ex iusta causa interueniret, vt per Monet. *de distrib. p.* 2. *q.* 6. *à num.* 19. Castr. Palao *to.* 2. *tract.* 7. *disp* 3. *punct.* 9. § 1. *num.* 6. *vers. caterum*, Bonac. *de Horis Canon. disp.* 2. *q.* 5. *punct.* 1. *n.* 6. 62

Et his omnibus infirmitatibus detenti possunt distributiones quotidianas percipere, quamuis propria culpa in eas inciderint, vt benè resoluunt Petr. Nau. *de restit. lib.* 6. *cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 239. Gutier. *dict c.* 1. *num.* 138. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. distributiones*, § 3. *vers.* 6. Azor. *d c.* 7. *q.* 11. Macign. *de Horis canon c* 71. *n.* 58. Garc. *d. p.* 3. *c* 2. *n.* 363. Nald. *in sum. verb. distributiones, n.* 11. Monet. *d. q.* 6. *n.* 12. Cened. *d. q.* 1. *n.* 8. Bartol. à S. Fausto *d. lib.* 3. *q.* 28. Ego ipse *d. alleg.* 53. *n.* 168. me citato *in illo loco*, Sanctarel. *dict. q.* 8. *n.* 6. Castro Palao *tom.* 1. *disp.* 3. *punct.* 9 § 1. *n.* 3. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 8. *dub* 8. *n.* 4. Machado *d. tract.* 4 *docum.* 1. *n.* 4. 63

Senio ita confectus, vt residere, & interesse Diuinis non possit, modò aliàs consueuerit, percipere debet quotidianas distributiones, sicut resoluunt, decisúmque referunt Azor. *d. lib.* 7 *c.* 7. *q.* 12. Franc. Leo *d. c.* 2 *n.* 27. Monet. *d. p.* 2. *n.* 7. Armendar. *d loco, n.* 73. Cened. *d. q.* 1. *n.* 15. Aloys Ricc. *d. resol.* 389. *num.* 7. Bartol. à S. Fausto *d. lib.* 3. *q* 34 Ego ipse *d. alleg.* 53. *num.* 164. me citato *in illo loco*, Sanctarel. *d. q.* 8. *n.* 12. vbi *n.* 13. asserit iudicis arbitrio standum esse, cùm quis propter senectutem excusatur, quominus possit in Choro interesse Diuinis Officiis, & tamen possit lucrari distributiones, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub.* 8 *num.* 6. Machado *dict. tract.* 4. *docum.* 1. *num.* 5. 64

Absens à Choro, ac etiam à ciuitate ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. potest percipere quotidianas distributiones, vt docent Con. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 8. *vers. decimo, eadem ratione* Azor. *d. c.* 7. *q.* 11. Garc. *d. c.* 1. *n.* 351. Monet. *d part.* 2. *q.* 5. *n.* 71. Cened. *d. q.* 1 *num.* 20. *vers. idémque iuris*,

Sanctarel.

Sanctarel. *var. resol. q.9.n.2.* me citato *in hoc loco* Trullench.*d.cap.8. dub.9.num.5.* Vnde S.Congreg. Conc. *die 17. Septembris,1616.ad instantiam Ioannis Blasij, Canonici Carpen. qui ex facto Principis temporalis loci residere non poterat, censuit dandas esse ad Ordinarium litteras, vt Capitulum cogeret ad integras distributiones et assignandas vsque ad mensem Aprilis futuri. Caeterùm ipsi Ioanni Blasio significari voluit, vt interim curet Canonicatum resignare, vel permutare, aut rationem aliquam inire, qua & sibi, & Ecclesiae indemnitati consultum sit. Die 22. Aprilis, 1617. prorogata fuit licentia ad alios sex menses cum eo, quod interim curet, &c. Et die 23. Septembris, 1617 prorogata fuit ad alios sex menses sine spe alterius prorogationis.*

66 Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, potest percipere distributiones, vt tenent Sfort. Odd.*in tract. de in integ.restit. artic.9. num 91.* Menoch. *de arbit. casu* 153. *num.*11.Sanctarel.*d.q 9.num.*4.Machado *dict. tr.4.docum.2.n.4.*

67 Pestis ob causam absens à sua Ecclesia distributiones quotidianas percipit, si probaretur ex antiqua consuetudine eas dari solitas absentibus ex iusta causa, Menoch.*d casu* 153.*n.*10.Sfort. Odd. *d art.9. num.*94. Monet. *de distribut. p.2. q.5 n.76. & 77.* Bonacin *de Horis Canon.disp.2.q.5 punct.2.n.7.*Barthol. à S. Fausto *eod.tract.3 q.35.* Scip.de Rubeis *in aphorism.Episcop verb.pestis,n.4.*Trullench. *d.lib 1. capit.8.dub.9. num.4.* latè Ciarlin. *controu. forens. c.25.per tot.* me citato Machado *d. tract.4.docum.1. n.3.* & nouissimè S. Cong.Conc. *in Mediolanen.9. Nouemb.1630. censuit Canonicis, qui ex causa pestis abfuerint, non deberi quotidianas distributiones, nisi pestis grassetur, & probetur legitima consuetudo, quòd distributiones huiusmodi dari consueuerint absentibus ex iusta causa: quando autem dicatur pestis grassari, vt sit iusta causa absentia, relinquendum esse iudicio Episcopi.*

68 Carceratus iniustè lucratur distributiones quotidianas, si veniat absoluendus, vt per Cou. *lib.3. var.cap.13. n.8.vers.vndecimo,* Nau.*cons.10.& consil.11.n.5.& seq.de Cleric.non resident.*Lael.Zech.*de Republ.eccles.c.24 n.6.*Sayr.*in floribus dec.sub illo tit. de Cleric. non resid. decis.9.* Zerol. *in praxi Episcop. p.1.verb.distributiones* § 8. Ceuall.*comm.contra communes,q.*585.*n.*15.Gonzal.*ad reg.*8. *Cancel.glos.*5 §. 9.*n.*15.Azor *inst. moral.p.2.lib.7.cap.7.q.*21 Macign.*de Horis canon,cap.*71.*num.*66.Armendar. *d.tit. de residentia Canon.n.*78.Garc. *d.c.2.n* 361. Monet. *d p 2.q.5 num* 80.Nald. *in sum. verb. Distributiones n.*10. Grilenzon *cons.*165.*per tot.* Bonacin.*de Horis can.disp.1. q.5. puncto* 2. §.1. Barthol. à S. Fausto *in simili tract.l.3.q.*32.metipsum *d.alleg.*53.*n.*178.me citato *in illo loco.*Sanctarel. *d.q.9.n.*15. & me citato *in hoc loco* Trullench.*lib.1.cap.8.dub.10.p.2.*Machado *d. tract.4.docum 2.n.3* & censuit S.Cong.negotiis Episcoporum & Regul.praeposita *sub die 5. Decembris,* 160 . & S.Cong.Conc.*die 9. Maij,1626.* dum respondit, contraria consuetudine non obstante deberi Oratori, de quo ibi, distributiones quotidianas totius temporis, quo propter denegationem distributionum in tempore indebitae carcerationis abfuit à residentia, vt recurreret ad Sacram Congregationem pro declaratione super dicta denegatione.

69 Vnde poterit Canonicus lucrari distributiones, cùm per vim ab aliquo detinetur: & propterea non potest in illa Ecclesia diuinis interesse Officiis, vt resoluunt Nau. *d.cons.*11.*n.*4. Iacob de Graff.*in aureis dec.p.2.c.15 n.10.*Azor. *d.c.7.q.10.*Monet.*dict, p.2.q.5,n.54.*Ccned.*d q.1,n.20.vers.quinto.* Sanctarel.*d.q 9.n.8.*Trullench.*dict.c.8.dub.9. n.6.*

Exulatus iniustè non amittit quotidianas distributiones, vt docent Cou. *d.cap.13. n.8.vers.decimo,* Ceuall.*d.quaest.585.n.16.*Bernard.Sindoual *de officio Eccles.p.6.cap.17.circa med.*Cened.*d.q.1.n.43.*Sanctarel.*d.q.9. n.9.* Castro Palao *tom.2. disp.3 punct.1. §.3.n.3.*me citato *in loco* Trullench *d cap.8.dub.10. n.2.in fin.* 70

Excommunicatus iniustè lucratur distributiones quotidianas, quamuis absit à Choro, si eo tempore, quo excommunicatio iniustè in eo lata fuit praesens erat in loco beneficij sui, soliuíque erat diuinis Officiis ante impedimentum excommunicationis adesse, vt resoluunt Cou. *d.c.13.n.8.vers.caeterum.* Henriq.*in sum.lib.13.c.13. §.4. in fine,* Surd. *de aliment. tit.1.q.82.n.15.vers.alias secùs.* Sayr. *de cens.libro 2. c 5. n.27.*Auila *eod. tr.p 2.c.6. disp.1. dub.1.concl.1.* Bonac. *in simili tract disp.2. q.2 puncto 4.§.1.n.5 & de Horis Canon disp.2.q.5.puncto 2.§.2.* Monet.*dict. p.2.q 15.n.32.*Castro Palao *d puncto 1.§.2. n 4* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c.8.dub.11.n.1.* Machado *d.tract.4.docum 4.per tot.* Sanctarel.*dict.q.9. n.9.*Bartol à S.Fausto *de Horis canon lib.3 q.36* Ego ipse *d alleg.53.n.174 & in collect.ad c pastoralis,53. n.14.& 15. de appellat.* 71

Secus autem dicendum, si iuste excommunicatus sit: quia tunc quotidianas distributiones eo ipso amittit, nec eas recuperat, vt probatur *in d.cap pastoralis.§.verum, de appellat.* vbi Papa ait excommunicato prouentus ecclesiasticos meritò subtrahi, cùm Ecclesiae communio denegatur: nomine autem prouentuum ecclesiasticorum contineri quotidianas distributiones decidit Bonifacius VIII *in Extrauag.vnic vers.& quia non occurrit, de decim inter commun.* Ita Cou. *d.cap.13 n.8. vers.12.*Rebuff.*in cap. postulasti n.84. de Cleric. excom.minist.*Vgolin.*de censur.tab.2.c.12.in princ.n.2.* Flam.Paris.*de resignat. benefic.lib 4 q.3 n.52.*Gutier. *canon.lib.1.cap.1.ex n.90.*Monet. *d.p.2. q.15 n.18.* Garc *de benefic p.7.cap.13 n 125.* Bonac.*de censur, disp 2 quaest.2.puncto 4.§.2.n.7.* Mat. Alter. *in simili tract tom.1.lib 2. disp 6.c 8.vers. ad dubitationem.* Bartol à S Fausto *de Horis Canon.lib.3.q 37.*Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiae existent.lib 4.cap.14 n.7.*Rot. *in Elboren fructuum, 17. Nouembris,1629.coram R P D. Gisterio.* 72

Suspensus iniustè ab officio, vel beneficio, lucratur distributiones quotidianas, quamuis diuinis Officiis non intersit, vt docent Monet, *dict. p.2. q.15. n.46.*Cened.*d q.1.n.56.*Bonacin. *dict.puncto 2. §.4.* Sqoillante *de obligat.Cleric.p 4.n.25.*Ego ipse *d. alleg.53.n.176.* me citato, *in illo loco* Sanctarel.*d.q.9. num.13.*Castro Palao *tom.2.disp.3.puncto 1.§.2.n.4. & 5.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.1.cap.8. dub.11.n 3.* Machad *docum 4. num.3.* 73

Secùs autem dicendum in iustè suspenso ab officio, quia distributiones minimè dantur iis, qui diuinis Officiis non intersunt, quemadmodum suspensus ab officio interesse nequit. Ita Nau.*d.cons.11.n.6.* Vgol.*dict tract. de censur.tab.4.cap.6. §.3.in fine, vers. postremò excipiuntur,* Sanch.*de matrim.lib.3.disp.51.sub.num.10.* Monet.*d.q.15. n.37.* Bonacin.*de censur. disp.3. q.6. puncto 2. n.16.* Castr. Palao *vbi suprà n.9.* & Trullench. *d.dub.11. n.4.* Idem quoque concludendum in suspenso iustè à beneficio, ex Vgolin. *dict. tab.4. capitulo 8. §.7. numero 4.* quod est de mente omnium, qui de suspensione scripserunt: fatentur enim hunc esse proprium effectum suspensionis 74

à beneficio, vt omnibus prouentibus, & emolumentis ipsius beneficij priuet vt inter cæteros videre est apud Sayr. de censur. lib. 4. c. 6. num. 9. & 10. licèt ille num. 11. velit adhuc suspensum à beneficio, si intersit Diuinis, lucrari distributiones, in qua opinione est singularis, neque eius ratio vrget. Limitat tamen post Vgolin. Couar, & Sayr. hanc resolutionem Monet. d. loco num. 40. vt suspenso etiam à beneficio, vbi aliunde non habet, vnde se sustentet subueniendum sit de fructibus ipsius beneficij, vbi suspensio pro pœna lata est; non autem si pro contumacia: nam, cùm tunc parendo ab ea se eximere, & liberare possit, non est ei subueniendum de dictis redditibus, ac fructibus, nisi summa necessitas adsit.

75 Interdictus iniustè ab Ecclesiæ ingressu, lucratur distributiones: quia nec eas amittit, cùm Ecclesia interdicitur, si causam non dedit interdicto, & solitus esset diuinis Officiis interesse, vt resoluunt Paris. cons. 32. num. 24. vol. 4. Cened. d. quæst. 1. n. 90. Monet. dict. par. 2. q. 16. num. 29. me citato in hoc loco Trull. d. dub. 11. n. 5. Machado d. docum 4. n. 6. Sicut nec est priuandus distributionibus huiusmodi, quando Ecclesia fuit polluta, si pollutioni causam non dedit, Cened. dict. q. 1. num. 60. Bonacin. d. puncto 2. § 6. Sanctarel. d. quæst. 9. num. 14. Trullench. dict. dub. 11.
76 num. 8. Iustè verò interdictus amittit ipso iure quotidianas distributiones, nec eas recuperat, Monet. dict. q. 16. à n. 46. vbi n. 50. ampliat procedere, siue interdictum latum sit à iure, siue ab homine: & n. 52. ampliat etiam procedere, licèt iste Canonicus fuisset in alia ciuitate interdictus ab ingressu Ecclesiæ: & num. 53. limitat in festiuitatibus, quæ habentur in c. alma mater, §. in festiuitatibus, de sent. excomm. lib. 6.

77 Priuato iniustè debentur fructus, & quotidianæ distributiones, cæteráque emolumenta, quæ præsentibus tantùm, & interessentibus lucri causa fieri consueuerunt pro toto eo tempore, quo ob dictam priuationem munera suo beneficio incumbentia obire, atque Horis Canonicis interesse non potuit, vt censuit S. Congr. negotiis Episcop. & Regnl. præposita, 26. Maij, 1625. & S. Congag. Conc. sub die 22. Iunij, eiusdem anni, in vna Aquilana, partibus auditis, declarauit Capitulum teneri, cogendúmque esse restituere fructus, distributiones, cæteráque emolumenta iniustè priuato. De irregulari, deposito, & degradato, vide Trullench. d. dub. 11. num. 9. & 10. Machado d. tract. 4. doc. 5. & 6.

78 Canonici celebrantes, dum diuina Officia recitantur, lucrantur distributiones, si ad celebrandum compulsi fuerint ab eo, ad quem pertinet: vel si consuetudine fuerit introductum, quòd Clerici recedentes à Choro ad celebrandam Missam, dum preces horariæ recitantur, eas lucrentur: secùs verò erit, si compulsi non fuerint, vel consuetudo id non habeat. Ita Gonzal. ad reg. 7. Cancel. §. 7. proœm. numero 180. Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. n. 8. Franc. Leo in thesauro fori eccles. p. 2. c. 13. n. 6. Gallet. in margar. casuum conscient. verb. distributiones, p. 81. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. dec 494. in 1. edit, aliàs resol. 385. num 2. edit. & in dec. Curia Archiep. Neapol. dec. 113 par. 4. Theodos. de Rubeis inter disceptat, forens. Stephani Gratian. cap. 298. num. 21. Armendar. in addit ad recop. legum Nauarra, lib. 2. tit. 23. lib. 2. §. 1. de residentia Canon. n. 81. & 83. Bonacin. de Sacram. disput. 4. q. vlt. punct. 7. §. 5. num. 7. & de Horis Canon. disp. 2. q. 5. puncto 3. §. 4. Squillan. de obligat. Cleric. p. 1. num. 122. Cened. d. q. 1. n. 76. Monet. d. p. 2. q. 11. num. 52. Sanctarel d. lib. 1. var. resolut. q 7. num. 10. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 73. latè Trullench dict. lib. 1. cap. 8. dub 12. §. 4. S. Congreg. Conc. in Gallien. 29. Iunij, 1628. in resp. ad 4.

Vidimus iam, qualiter distributiones quotidianæ lucrentur ab interessentibus diuinis Officiis, & quibus casibus absentes illas lucrari possint: superest nunc, vt videamus, quomodo amittantur? & quibus accrescant? & an ab aliis malè perceptæ possint per Clericos condonari, vel remitti, seu super eisdem transigi?

79 Dico igitur primò, non interessentes diuinis Officiis ipso facto ante vllam Iudicis sententiam quotidianas distributiones amittere, vt patet ex cap. vnic. §. qui verò, de Cleric. non resid. lib. 1. & colligitur ex Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap 12. vers distributiones, docent Monet. de distribut. quotid. p. 3. q. 7. à num. 71. Sanctarel. var. resol. lib. 1. q. 13. num. 1. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 10. num. 8.

80 Non interessentes autem dicuntur, qui vel absunt à choro, exceptis iis, qui ex priuilegio, vel iusta causa tanquam præsentes ibidem reputantur, de quibus suprà meminimus, vel in Choro præsentes ibi non canunt cum aliis: obligantur enim Canonici sub onere, & obligatione restitutionis distributionum psallere, seu canere in choro cum aliis, & non satisfaciunt, si solùm assistant, & intersint Horis, & per Capellanos, & alios Beneficiarios psallant, ipsi verò vel ibi, vel domi priuatim recitent Horas, quia institutio Canonicatuum est, vt non adsint tantùm in choro, sed vt canendo assistant, & ob id eis dantur distributiones. Ita per Conc. Trid. d. cap. 12. vers. omnes verò, tenent Nau. de Orat. cap. 10. num. 47. & cap. 11. n. 41. & miscel. 79. Sandoual. de officio diuino, p. 6. cap. 16. Lud. Lop. in instruct. conscient. p. 2. c. 90. Læl Zech. de Republ. eccles cap. 24. de Canon. sub numero 6. Iacob. de Graff. in aureis dec. p. 1. c. 51 n. 12. & c. 52. num. 22. & cap. 53. num. 4. & 5. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 145. num. 5. Fernandez in examine Theolog. moralis part. 4. cap. 5. §. 12. num. 2 Suar. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 12. num. 8 cum seqq. Paul. Comitol respons. moral. lib 1. q. 62. a n. 2. Petr. de Ledesma in sum p. 2. tract. 9. cap. 4 concl. 1. diffic. 1. Azor. inst. moral. part. 1. lib. 10. c. 11. q. 12. Less. de iustitia. lib 2. cap. 34. num. 184. Squillante de obligat. Cleric. part. 1. à num. 60. Paul Layman. in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 7. num. 6. Oliuett. Bonart. de obligat. Horarum Canon. lib. 2. cap. 23. num. 9. Tambur de iure Abbatum to. 2. disp. 10. q. 3. n. 4 prope fin. Barthol à S. Fausto de Horis canon. lib. 3. q. 13. latissimè Sebast. Cæs. in relect. de ecclesiast hierarchia disput. 12. §. 1. n. 7. cum seqq. S. Cong. Conc sub die 20. Aprilis. 1602.

81 Contra Medin. in instruct. Confess. part. 1. cap. 24. §. 11. ad fin. Petr. Nauar. de restit. lib. 2. cap. 2. ex n. 21. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 18. à n. 175. Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 514. Monet. de distrib. quotid part. 2. q. 2. per tot. Cened. d. lib. 1. quæst. 2. per tot. & præcipuè à n. 14. Ioan. de la Cruz in direct. conscient. prac. 3. ar. 3. dub. 7. concl. 4. Gauant. in comment ad rub. Missalis, tom. 2. tract. 1. c. 5. n. 4. Anton. Diana resol. moral. p. 2. tract. de Horis canon. resolut. 6. existimantes non psallentes distributiones suas facere, licèt non canant, sed priuatim, vel voce submissa recitent.

82 Et pro illis non faciunt nonnulla Iura, quæ interessentibus, non verò cantantibus distributiones

debeti

deberi affirmant, vt *vt in cap. licet, de prebend.* ibi, *qui intersunt Horis Canonicis, exhibentur, cap. vnic. de Clericis non resident lib. 6.* ibi, *qui eisdem officijs in ipsis Ecclesiis absuerint, recipiant*, Concil. Trid. *d. c. 12. vers. distributiones* ibi, *qui statis horis interfuerint, recipiant*, cum aliis: quia respondetur ex Iuribus illis, qui probant distributiones quotidianas deberi, & tribuendas, esse interessentibus, rectè concludere negatiuè, scilicet solis interessentibus esse tribuendas: affirmatiuè autem, quòd debeantur iuxta modum, & formam præscriptam à Iure, & Ecclesiarum statuta

83 Poterit tamen hæc vltima sententia, quam reiicimus retineri in iis Ecclesiis, in quibus viget consuetudo, aut statutum, vt Canonici, & beneficiarij Choro satisfaciant interessendo, & faciendo vt Capellani, & cantores cantent, & psallant, & reliqua exequantur munera, vt facilè admittunt Doctores posterioris sententiæ, atque etiam plures ex iis, qui primam sequuntur, vt videre est apud Petr. Nau. *d. lib. 2. cap. 217. & 222.* Azor. *d. q. 6.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 522.* Suar. *d. c. 12. n. 11. & 13.* Cened. *d q. 2. n. 12.* Less. *d. cap. 34. num. 185.* Squillante. *de obligat Cleric. p. 1. num 61. in fine*, Olineti Bonart. *d. lib. 2. cap. 23. n. 13.* Paul. Laymann. *d. n. 6. vers. Dico secundo* Anton. Diana *d. resol. 6. in fine*, Sebast. Cæs. *d §. 1. num. 11.* Trullench *d. lib. 1. cap. 8 dub. 7. à princip.* Barthol. à S. Fausto *de Horis Canon. lib. 3. q 14. per tot* vbi *num. 15.* subdit valere hanc consuetudinem, etiam post Concilium Trid & Pij V. Constitutionem, ex quo consuetudo est optima legum interpres, *l si de interpretatione, ff. de legib. cap. cum dilectus, de consuet.* cum aliis per me citatis *de axiomat. Iuris vsufreq. axiom. 56. n. 6.*

84 Et quotidianas distributiones non solùm amittunt non psallentes, & canentes in Choro cum aliis, vt suprà resoluimus, sed etiam ibi dormientes, vel confabulantes, vt per Iacob de Graff. *d. lib. 2. c. 51. num. 1.* Frangip. *in direct. eccles. disciplinæ tit. de residentia* Veg. *in sum. p. 1. cap. 128.* Petr. de Ledesma *d. tract. 9. c. 4. concl. vlt. diffic. 1. & 2.* Raph de la Torre *in 2. 2. q. 83. de Horis Canon. controu. 10. disp. 9. num. 5.* Suar. *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 14. n. 9.* Sqnillante *de obligat. Clericor. p 1. num. 61.* Anton. Diana *d. tract. de Horis Canon. resol 7.* me citato *in hoc loco* Trullench. *in Decalog. lib. 1. c. 8. dub. 3. n. 6.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 17.* vbi de illo, qui sponte animo distracto diuinum Officium persoluit, vel ad socios recitantes non attendit. Quamuis Nicol. Garc *d. p. 3 cap. 2. num. 514.* asserat Canonicos notabiliter confabulantes in choro peccare mortaliter, non tamen teneri ad restitutionem distributionum,

85 Intellige, tamen, quod *supra* dixi de quotidianis distributionibus amittendis ab illis, qui in Choro cum aliis non cantant, vel ibi dormiunt, aut confabulantur, vt non procedat quoad totas distributiones: sed proportionaliter pro parte correspondente defectibus, quos commisit, nam, qui in Choro non cantat, vel dormit, aut confabulantur in totum non deest suo muneri, ex quo exhibet præsentiam suam, & partem etiam cantus implere videtur audiendo cum attentione: vnde ex ratione defectus in canendo submissè ex natura rei videtur vt dimidiam partem distributionum non lucrifaciat, sicut aduertunt Suar. *d. capite 12. numero* 10. Squillante *d part 1. num 61.* quia licèt isti non canant, quatenus tamen intersunt, & præsentia sua Choro auctoritatem conciliant, aliquam partem distributionum merentur, vt ex Fr. Lud. Lopez, & Beia tradit Sebast. Cæs. *d. §. 1. n. 17.* Trullench *d. dub. 3. n. 6. in fine.*

98 Distributiones non interessentium diuinis Officiis, accrescunt aliis Clericis, qui illis intersunt, vt per glos. *verb. pars dimidia in Clem. 2. de ætate & qual, & verb. suspensis, in Clem. 2. de vita & honest. Cleric.* Cassad. *dec. vnic. de Cleric. non resid.* Nauar. *in Man. cap. 25. num. 123. de Orat. cap. 6. num. 4 & miscell. 59. num. 9.* Gig. *cons. 144. num. 30.* Azor. *inst. moral. p. 2. lib. 7. cap. 7. q 8. & 9.* Monet. *de distrib. quotid. p. 3. q. 6. n. 16.* Sanctarel. *var. resol. q. 13. n. 2.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 3. q 87.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. cap. 8. dub. 10. n. 2.* Idque optimè probatur ex *d. cap. vnic. de Cleric. non resid. lib. 6.* & ex Concil. Trid. *d. cap. 12. vers. distributiones*, ibi, *qui statis horis interfuerint, &c. & sess. 21 de ref. cap. 3. ibi in distributiones quotidianas, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros Diuinis interessentes proportionabiliter*, &c.

87 Verùm obstat decretum eiusdem Conc. *sess 22. de reform. capite 3.* dum decidere videtur Portionem distributionum iis contingentem, qui non intersunt, applicari debere fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, vel altari, seu pio loco, arbitrio Ordinarij. Sed illud potest intelligi stante consuetudine, vel statuto, vt non accrescant interessentibus, sed in Ecclesiæ vtilitatem conuertantur, secundum Franc. Marc. *Delphin. dec. 882. n. 6. & 7 p. 2.* Franc. Monald. *cons. 27 num. 4.* Vel vbi omnes absuerint à diuinis Officiis, quia tunc distributiones quotidianas Ecclesiæ applicandas esse resoluunt Cassad. *dec. vnic. n. 3. de Cleric. non resid.* Gig. *d. cons. 144. numero 30.* Couar. *lib. 3. var. cap. 13. numero 7.* Azor. *d. cap. 7. q. 8.*

88 Melius tamen Nau. *miscell c. 9 de Orat. numero. 9.* vtramque Concilii Trid. decisionem ad concordiam reducit, vt scilicet *d. c. 3. sess. 21. & d c. 12. sess. 24.* intelligantur de distributionibus ordinarijs, & propriis, quæ constituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus cõmuniter Officia diuina; aliud vero *capite 3. sess. 22.* intelligatur tantum de distributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Personatuum, & Officiorum constituuntur lucrifaciendæ ab eis solis, qui huiusmodi beneficia habent, implendo Officia, & seruitia diuina eis ab Episcopo præscribenda, ac designanda: & ideò subdit Nau. has extraordinarias merito aliis non accrescere, quibus ordinariæ accrescunt, quoniam hæ de communibus fructibus constituuntur pro Officiis communiter ab omnibus obeundis; illæ verò de fructibus particularibus præfatarum Dignitatum, Personatuum, & officiorum pro Officiis, ac seruitiis à solis ea obtinentibus faciendis, & obeundis. Hanc Nauarri ad vtrunque Decretum conciliationem sequuntur Paul. Fusc. *de Visitat. lib. 1. cap. 15. num. 15.* Gallet. *in margarita casuum conscient. verb. Officium diuinum. pag. 190.* Azor. *d. cap. 7. q. 8.* Campan. *in diuersor. Iuris Canon. rub 7. cap. 6. numero 15. vers. consulim*, Monet. *d p. 3. q. 6. num. 29.*

89 Ego vero aliter præfata Concilij Trid. decreta esse concilianda existimo, vt scilicet *d. cap. 3. sess. 22.* sequantur in Dignitatibus: à quibus ordinarius tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendo separare potest, & dato, quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium residere, & quando illa tertia pars ita subtracta per non seruientes amittitur, locis piis est applicanda At verò *d. cap. 3. sess. 21.* vt loquatur solùm, quando

distributiones ita sunt tenues, vt negligantur: & hoc casu tertia fructuum pars ita separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non seruientes amittatur, proportionabiliter seruientibus accrescit, vt refert decisum Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. cap. 2. num.* 465. & declarasse sacram Cong. Concil. testatur Rot. *in Astoricen. residentia 6. Iuny, 1616. coram R. D. meo Coccino Decano, impressa post tract. de distribut. quotid.* Alexandri Monet.

90 Vtrùm autem distributiones absentium debeantur non solum actu interessentibus, verum etiam aliis, qui iuris fictione censentur interessentes, vt qui adsunt ex causa infirmitatis, vel in Ecclesiæ suæ suæ vtilitatem, vel ob iustam, ac rationabilem corporis necessitatem? Solùm deberi actu interessentibus constat ex *cap. vnic. ver. statuimus, de Cleric. non resid. lib.* 6. Bonifac. VIII. indistinctè mandat, ac statuit, vt quotidianæ distributiones iis Canonicis, & Clericis Collegiatarum Ecclesiarum tribuantur, qui diuinis Officiis adfuerint, atque adeò cum eas quoque distributiones complectantur, quas si qui non intersunt, acquirerent, si interessent; necessarium est, eas acquiri, & accrescere iis, qui intersunt. Hoc idem colligitur ex Conc. Trid. *sess. 21. de reform. c. 3.* vbi decernitur quotidianas distributiones diuidendas esse inter obtinentes Dignitates, & cæteros Diuinis interessentes; & clarius ex *d. c.* 12, *sess. 24 de reform.* vbi statuitur, vt distributiones ii, qui statis horis interfuerint, recipiant; reliqui vero quauis collusione, aut remissione exclusa his careant. Facit etiam: quia, cùm maiorem laborem subeant reliqui Canonici, quando aliquis eorum abest, meritò maioris mercedis loco illis debentur huiusmodi distributiones iure accrescendi: ex quibus & aliis hanc partem defendit Barthol. à S. Fausto *de Horis Canonic. lib. 3. q.* 88.

Dico secundo, quod attinet ad amissas distribu-
91 tiones condonandas, vel remittandas, non posse Episcopum, neque Capitulum amissas distributiones ob non residentiam remittere, aut codonare illi ipsi, qui eas amisit, vt expressè statutum est in *d. c. 12. vers. distributiones vero*, & docent Nau. *de Horis Canon. c. 21. miscel. 14. n. 48. & cons. 7. n. 1. de Cler. non resid.* Menoch. *de arbitr. casu 429. n. 6.* Piasec. *in praxi Episc p. 2. c. 3 in fine pag.* 124. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib. 2 tit. 23. de resident. rub. An Canonici, vel alii habentes Dignitatem teneantur residere in suis Ecclesiis? n. 90. & 91.* Gallet. *in margar. casuum conscient. verb. Distributiones* 4. Rot. *in Hispalen. distributionum 2. May 1603. coram R. D. meo Coccino*, est prima inter impressas post *tr. de distrib. quotid.* Alexandri Monetæ; Ego ipse *d. p. 3. alleg. 53. n.* 150. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. resol q. 13. n. 7.* & me ci-
92 tato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n.* 2.

Consensus enim Canonicorum non potest facere vt qui non interfuit Diuinis, habeat distributiones quotidianas, & neque statuto, aut lege id potest constitui, sicut resoluunt Nau. *de Horis can. c. 5. n. 20. & c. 21. n. 63.* Menoch *d. casu 429. n. 6. in addit.* Mendez de Cabedo *diuers. Iuris arg. lib. 1. c.* 9. Bonac *de Sacram. disp. 4 q. vlt. puncto 7. §. 5. n.* 8. Aloys. Ricc *in praxi rerum fori eccles. dec. 493. in 1. edit. alias resol. 384. n. 7. in 2. edit.* Imò nec totum Capitulum per consuetudinem potest concedere, quòd
93 absens lucretur distributiones quotidianas, etiam si per momentum temporis durauerit absentia, vt tenent Aloys. Ricc. *d. res. 384. n.* 8. Steph. Grat. *discept. forens. c. 166. n. 31. in dict. Hispalen. distributionum.*

Et quamuis nonnulli existimauerint non esse pro-
hibitum remittere distributiones præteritas, si absit 94
omnis fraus, & conuentio, sed solum esse prohibitum conuenire de remittendis distributionibus in futurum, vt probabiliter putat Monet. *d. p. 3. q. 5. n.* 8. cuius opinio attento Iure communi vera est, si credimus gloss. *verb. suas, in d. c. vnic.* quæ id dicit, tamen post Concil. Trid. id amplius non licet, vt sentit Nauar. *de orat. miscel. 59. n.* 3 dum tenet sententiam illius gloss. esse per Concil. Trid. sublatam. Steph. Durant. *de ritib. Eccl lib 3. c. 25. n.* 5. dum dicit prædictam glossam esse nunc delendam, Azor. *d. lib. 7. c. 7. q.* 9. quos refert, & sequitur Sanctarel. *d. q. 13. n.* 6. vbi addit hanc opinionem hoc tempore esse communem, & fauere cultui diuino: quia alioquin daretur occasio Clericis absentandi se à Choro. sperantes sibi faciendam esse remissionem à suis Concanonicis amicis, & ita quoque ipse Canonicus cogeretur, saltem ex gratitudine, remittere distributiones aliis Canonicis in diminutionem cultus diuini.

Poterit tamen Canonicus distributiones, quas al- 95
ter amiserat, sibi iam applicatas, & traditas postea illi ipsi donare; quia nulla collusio potest suspicari, cum donetur id, quod iam amissum est, & per alios perceptum. Ita gloss. *verb. suas, in d. c. vnic.* & *ibi* Gemin. *in § qui vero n. 10. de Cleric. non resid. lib.* 6. Nauar. *miscell. 59. de Orat. n. 3. & 5.* Azor. *d. c. 7. q.* 9. Monet. *d p. 3. q. 5. n.* 6. Sanctarel. *d. q. 13. n.* 5. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 1. cap. 8 dub. 16. num.* 4.

Dico tertio, quod attinet ad transactiones super 96
distributionibus faciendas, quòd vbi dubium aliquod, vel controuersia oritur super distributionibus præteritis hoc est, quarum percipiendarum dies iam cessit siue perceptæ fuerint siue non, transigi potest, etiam sine Superioris auctoritate. Ratio est: quia illæ distributiones sunt merè temporales sicut fructus decimarum, qui ideo vendi possunt, & alienari, *cap. fin. ne Prælati vices suas cap. 2. de locato* vbi glos. & Doctores Monet. *de decim. c. 5. q. 3. concl.* 1. tum etiam, quia super præteritis alimentis transigi potest, Surd. *de alim. tit. 8. priuil. 56. n.* 94. Ex quibus ita tenet Monet. *de distrib. quotid p. 3 q. 5. nu. 21. cum seqq.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n.* 7.

Super futuris autem distributionibus, seu super iure 97
illas in futurum percipiendi, sine Superioris auctoritate trāsigi non potest. Ratio potest esse: quia ius percipiendi distributiones in futurum spirituale est, vel saltem spirituali annexum, cum immediatè competat ratione beneficij, vel Canonicatus *cap. dilectus, il 1. de præbend* cum alijs adductis per Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 18. n.* 53. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n.* 8. ac proinde super eo trāsigi non potest sine Superioris auctoritate, ad tex. *in cap. præterea il 1. & cap. super eo, de transaction.* & plenè resoluit Monet. *d. p. 3. q. 5. à num.* 14. vbi *num.* 17. limitat nisi detur pro spirituali aliud spirituale quoad validitatem ait requiri auctoritatem Superioris, vt habetur *in cap. statuimus, de transaction.*

CAPVT

CAPVT XIX.

De Canonica portione Episcopali.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio ex redditibus, & prouentibus Ecclesia obuenientibus detrahitur, & Pralatis debetur.*

2. *Canonica portio ita dicitur, quasi pars à Canonibus instituta, & approbata.*

3. *Canonica portio duplex: vna, que debetur Episcopo ab Ecclesiis sua diœcesis: & alia; que debetur Ecclesia Parochiali, seu Rectori*

4 *Canonica portio Episcopalis debetur Episcopo ex omnibus legatis, que fiunt quibuscumque Ecclesiis, aut piis locis sua diœcesis, nec non ex decimis, &c.*

5. *Canonica portio debetur Episcopo intuitu cura pastoralis, tribus potissimum ex causis.*

6. *Canonica portio debita Episcopo intelligitur, vbi, id de consuetudine obseruatur: contraria autem consuetudo, vel priuilegium tollit illam Episcopo.*

7 *Episcopus super Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi,*

8 *Canonica portio Episcopalis quanta fuerit, & hodie sit? ostenditur.*

9. *Canonica portio Episcopalis debetur etiam Pralato inferiori, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem.*

10 *Canonica portio Episcopalis penitus abrogata est in aliquibus Hispania diœcesibus, & loco illius subrogatum fuit ius quoddam Episcopale, quod vulgo dicitur, luctuosa.*

11. *Legatum si relinquatur loco exempto, non debetur Episcopo canonica portio,*

12. *Episcopus neque exigit, neque percipit iura Episcopalia in locis exemptis.*

13. *Ecclesia exempta, que Capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Episcopo ad Canonicam portionem, nisi populus ille pleno iure subiectus esset Ecclesia exempta.*

14 *Ecclesia pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiecta sunt.*

15. *Canonica portio Episcopalis an debeatur, si fiat legatum Ecclesia exempta tempore mortis; subiecta verò tempore testamenti? ostenditur.*

16 *Canonica portio Episcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel consanguineis intuitu pietatis.*

17 *Canonica portio an debeatur ex iis, que Confraternitatibus relinquuntur? ostenditur, & numer. 18.*

19 Clem. dudum, de sepultur. *declaratur.*

20 *Canonica portio an debeatur ex relictis Hospitali?*

21 *Hospitalia ad pia instituta sine Episcopi auctoritate, licèt ecclesiastica non sint, sunt tamen loca pia, cùm in eis opera pietatis exerceantur.*

22 *Canonica portio non debetur de iis, que pro ornamentis, cereis, fabrica Ecclesia, & ceteris, de quibus* in cap. vlt. de testam. *relinquuntur.*

23. Clem. 2. §. verùm, de sepultur. *declaratur.*

24 *Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis; si executores illud distribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Ecclesia, vel in concernentia diuinum cultum.*

25 *Canonica portio an debeatur de relictis pro restauratione Ecclesia matricis, adificatione, & reparatione Ecclesiarum, Monasteriorum, & Hospitalium, si Ecclesia huiusmodi, Monasteria, seu Hospitalia non indigent, adificiis, vt refectione parietum? ostenditur.*

26 *Canonica portio non debetur ex donatione facta Ecclesia inter viuos.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis singulis annis, & pro vna puella consanguinea.*

28 *Episcopus, cui legatum relictum est, an possit insimul canonicam vendicare portionem? ostenditur.*

29 *Legatum, quando relinquitur alicui, eo adiecto, vt amplius non petat; eo ipso quòd acceptat, videtur debito renunciasse.*

30 *Testator si exprimat, se non aliter legare, quàm sub conditione, ne Episcopus canonicam portionem exigat, & Episcopus legatum acceptet, non potest vltra legatum aliquid ampliùs exigere.*

31 L. dotalem 13. vlt. ff. de fundo dotali. *declaratur.*

32 *Beneficiarius testator, si absolutè leget Episcopo, an possit ille, & luctuosam exigere, & legatum vendicare? ostenditur, & n. 33.*

34 *Episcopus an possit non solum legatum, sed etiam Canonicam portionem vendicare, stante fraude ex parte testatoris modicum legantis? ostenditur.*

35 *Episcopo si quid fuerit relictum, Cathedralis Ecclesia de eo poterit Canonicam petere portionem nisi testator expresserit, vt nihil quaratur Ecclesia, quamuis quando relinquitur Ecclesia sub eadem conditione, ne Episcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum.*

36 *Episcopo, vel Ecclesia, quandò aliquid absolutè relinquitur, inter eosdem fit diuisio, sicut etiam est facienda, quando Episcopo, & Ecclesia, coniunctim relinquitur.*

SEQVITVR Canonica portio que scilicet ex relictis. & prouentibus Ecclesiis obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur, *c. 1. cum seq.* 10. *q. 3. cap. de his & cap. decernimus*, 10. *q.* 1. *cap. constitutum*, 16. *q.* 1. *Clem. dudum, de sepult.* dicta Canonica portio, id est, pars à Canonibus instituta, & approbata, Syluest. *in sum. verb Canonica portio, n.* 1. Fr Ludouic. Miranda *in man Pralat. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1. *in pr.* Ego ipse *de officio & potest Episcopi, p.* 3. *alleg* 86. *num.* 2. Et duplex est; vna, quæ debetur Episcopo ab Ecclesiis suæ diœcesis, *d. cap. de his*, cum similibus *cap. offici, cum seq de sepultur.* de quâ agemus *in hoc cap.* alia, quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori, quæ quarta Parochialis quandoque dicitur, de qua *in c.* 21. tractabimus. 1

Canonica portio Episcopalis debetur Episcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuscunque Ecclesiis, aut piis locis suæ diœcesis, *d. cap. de his, cum seqq.* 10. *q.* 1. *c. vobiscum. cum seqq.* 12. *q.* 2. hoc est intra suam diœcesim existentibus, Lap. de Castilione §. *quia de Canonica, à num.* 8. Vbald. *part.* 2. *cap.* 4. *q.* 7.

q. 7. in princ. Solorzan *de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. c.*
22. n. 24. necnon ex decimis, & ex iis: quæ occa-
sione funeris obueniunt Ecclesiæ *cap. conquerente*
de offic. Ordin. vbi glos. *verb. mortuariorum*, glos.
notabilis *in cap. cum olim de cencib.* & denique de
omnibus, quæ pro anima relinquuntur, *cap. Ponti-*
fices, 12. q. 3. c. requisisti, de testam. Franc. Leo *in*
thesauro fori eccles. p. 2. c. 14. n. 6. Aloys. Ricc. *in pra-*
xi aurea, resol. 209.

5 Debetur autem Episcopo curæ pastoralis intuitu,
sicut etiam Rectori Parochialis Ecclesiæ, *cap. 1. cap.*
de his de sepult. tribus potissimum ex causis: prima
est, in recognitionem superioritatis, sicut cætera iu-
ra Episcopalia, de quibus *in c. conquerente. de offic.*
ordin. & capit. de quarta, & in capit. auditis, de
prescript. Secunda ob communicationem, quæ in-
ter Episcopum, & Ecclesias sibi subiectas reperi-
tur, *cap. requisisti, vers. secus, de testam.* Tertia, ob
curam, & cæleste pabulum, quod impartitur Eccle-
siis inferioribus, vt satis constat ex *cap. 1. ibi, cælesti*
pabulo, de sepult. Ita Lap. *de Canonica portione. p. 2.*
n. 1. Et hæc aliquando legitima, vt *in c. officij, de te-*
stam. aliquando Canonica portio nuncupatur, vt *in*
6 *c. vlt. eod. tit.*

Ita debita Episcopo hæc portio intelligitur, vbi
id de consuetudine obseruatur, contraria autem con-
suetudo, vel priuilegium tollit illam Episcopo, *c. de*
quarta, de prascr. pt. d. c. officij, in fine, de testam. Pa-
nor. *in c. certificari, de sepultur.* Syluest. *in sum. verb.*
Canonica portio. 2. quæst. 1. num. 3. in fine. Azor. *instit.*
moral. part. 2. lib. 9. c. 12. q. 3. Fr. Ludou. Miranda *dict.*
tom. 2. q. 48. art. 5. concl. 2. Machado *en su perfecto*
Confessor tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 9. docum. 4. n. 2. & 4.
qui addunt ad illam præscribendam, si consuetudo
sit cum titulo, sufficere tempus quadraginta anno-
rum: si verò sit sine titulo, requiri tempus, cuius in
contrarium initij non sit memoria; quorum ratio-
nem adducunt: nam cùm ius commune sit pro Epi-
scopo, & consequenter cùm præsumptio sit contra
possidentem, qui soluere renuerit, oportet quòd ti-
tulum alleget, & probet, per quem talis præsum-
ptio tollatur; quòd non fit nisi modo prædicto;
Episcopus enim super hac Canonica portione fun-
7 datam habet intentionem de Iure communi, Seraph.
decis. 1449. num. 4. Gregor XV. *decis. 519. n. 1.* Rot.
decis. 31. num. 5. p. 1. diuers. & dec. 402. num. 1. part. 2.
recent. & fuit dictum *in 1. Pacen. decimarum 12. Fe-*
bruarij, 1608. coram bona mem. Card. Sacrato. Nunc
8 descendo ad plura dubia in hac materia resol-
uenda.

Et primò, quæro, quanta fuerit hæc portio? Fe-
lin. *in d. cap. de quarta, in princ. n. 1.* affirmat in Iure
nullibi reperiri certam quotam præfinitam, argu-
mento tex. cui innititur *in d. cap. certificari. 9. de se-*
pult. & hæc sententia in effectu fuit Abb. *in d. cap.*
vlt. n. 2. de testam. sed minùs benè textum illum ci-
tant, cùm Clemens III. ibidem manifestè doceat
attento iure pluries certam quotam fuisse determi-
natam: patet ibi *in vers. cùm autem.* Quare glos.
verb. conditione, in d. c. vlt. cui similis, *verb. mortua-*
riorum in dict. cap. conquerente, arbitrantur hac in re
ad consuetudinem recurrendum; ex eo, quia Iure
nihil certum reperitur: aliquando enim portio im-
portabat partem dimidiam, *cap. 2. de sepultur* ali-
quando tertiam, *cap. 1. illo tit.* aliquando quartam,
d. cap. requisisti, d. cap. de quarta, cùm super 8. de se-
pultur. Clem. Dudum. vers. verum, illo tit. Sed hoc
non est dubium resoluere, neque Iura ad concor-
diam reducere, & meritò improbatur per Couar. *in*
dict. cap. vlt. in princip. Et ideò dicendum attento Iu-
re certam portionem fuisse definitam, quartam, sci-
licet partem redditruum ecclesiast. commun, & oblatio-
num, cæterarúmque obuentionum, quæ intuitu
pietatis Ecclesiis inferioribus acquirebantur, bonus
tex. *in cap. concesso, 12. quæst. 2. c. mos est,* cum multis
ibidem, *eadem causa & quæst.* Postea verò tertia pars
fuit assignata iuxta varietatem prouinciarum, eo ad-
iecto onere, vt Episcopus incumberet fabricæ Ec-
clesiarum inferiorum, vt in nostra Lusitania factum
probat *c. priscis, cap. vnio,* cum aliis *ibid. 10. quæst 3.*
Si tamen agatur de illis bonis, quæ defunctorum
iudicio relinquuntur Ecclesiis inferioribus, tertia
pars ad Episcopos pertinet absque illo onere, *d. c. 1.*
de sepultur. vbi de hac tertia agitur, neque alicuius
oneris mentio fit, *d. cap. certificari, eod. tit.* aliquando
quarta, interdum medietas iuxta diuersarum prouin-
ciarum diuersas consuetudines, *dict. cap. certificari,*
de cap. requisisti, in princ. ex aliis Couar. *in d. cap. vlt.*
in princip. Bertachin. *de Episcopo, lib. 4. in 4 part.*
num. 40. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 209. con-*
cl. 5. Fr. Ludou. Miranda *dict. q. 48. art. 1.* plures apud
Solorzan. *de iure Indiarum tom. 2. lib. 5. c. 22. num. 12.*
cum seqq. 9

Secundò quæro, vtrùm hæc Canonica portio ita
dicatur Episcopalis, vt non debeatur alij, quàm
Episcopis? Resp. in hac materia Episcopi nomine
venire quemcunque alium Prælatũ inferiorem, qui
habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopa-
lem. Ratio est, quia Canonica hæc portio est de
lege iurisdictionis Episcopo debita iure Episco-
pali, secundùm Innocent. *in cap. 1. de statu Monach.*
Vbald. *in tract. de Canonica portione, cap. 1. num. 4.*
quòd cùm huiusmodi Prælati habeant in Ecclesiis
sibi pleno iure subiectis, habere etiam debent cum
omnibus emolumentis connexis, & annexis; ita
Vbald. *d. tract. capit. 4. quæst. 4. princ. num. 1. vers. no-*
tandum. 10

Tertiò quæro. Vtrùm vbique hæc quarta sit in
vsu? Resp. in aliquibus Hispaniæ diœcesibus loco
illius, quæ penitus abrogata est, subrogatum fuisse
ius quoddam Episcopale, quod vulgò dicitur, *Lu-*
ctuosa, quæ solui solet ex bonis immobilibus be-
neficiarij mortui illius Ecclesiæ, quæ habebat quar-
tam huiusmodi, & in aliquot locis est certa quan-
titas argenti, vel in materia: in aliis est pretiosior
supellex, quam habent beneficiarij prædicti, de qua
Luctuosa egi *de officio & potest. Episcopi part. 3. al-*
leg. 83. numero 6. infrà *hoc eod. lib. capitulo 23.*
num. 32. 11

Quartò quæro. Vtrùm si legatum relinquatur lo-
co exempto, debeatur Episcopo Canonica portio?
Partem negatiuam, quæ vera est, tenent Syluest. *in*
in verb. Canonica portio. quæst. 3. num. 4. Angel. *eod.*
verb. n. 7. Lap. *d. tract. q. 4.* Vbld. *eod. tract. cap. 4. q. 6.* 12
Ludou. Miranda *d. q. 48. art. 2.* Ratio est: quia Epi-
scopus neque exigit, neque percipit iura Episcopa-
lia in locis exemptis. *cap. luminoso. 18. quæst. 2. c. cùm*
Episcop. 7. de offic. Ordin. lib. 6. vbi gl. recepta *verb.* 13
exempto. Si verò Ecclesia exempta capellas, vel po-
pulum non exemptum habuerit, tenebitur Episcopo
ad Canonicam portionem, vt per Ioan. Andr. *in c. in*
nostro, de sepultur. Lap. *d. tract. §. quia, n. vers. secun-*
do quæritur. Vbald. *d. cap. 4. quæst. 5. & 8.* Eras. Co-
elher. *de iurisdict. Ordin. in exemptos, part. 4 q. 6. n.*
Tamburin. *de iure Abbatum to. 1. disp. 16. quæst. 13.*
in fine. nisi populus ille pleno iure subiectus esset Ec- 14
clesiæ exemptæ, Vbald. *dict. c. 4. quæst. 9. num. 3.* Ple-
no autem iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem perti-
nere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, &
temporalibus, eidem subiectæ sunt. glos. *verb. pleno*
iure,

iure, in c. cùm & plantarc. §. in Ecclesiis, de priuileg. vbi dixi.

15 Quintò quæro, Vtrùm hæc Canonica portio debeatur, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ verò tempore testamenti. Resp. sequentes distinguendo casus. Primus est, si vtroque tempore, testamenti, scilicet, & mortis, exemptio sit, non debebitur canonica portio ex rationibus antea dictis. Secundus, si subdita sit tempore testamenti; exempta verò tempore mortis, non debebitur quoque Canonica, quia inspicitur conditio, & status temporis, quo legatum cedit, non verò quo legatur, *l. post diem. ff. quando dies legati, l. quæ legata ff. de regul. iuris.* Lap. *d. §. quia, n.* 12. Tertius si exempta sit tempore testamenti; subdita verò tempore mortis, debebitur Canonica: quia inspiciendum est tempus mortis, non autem testamenti, *l. si cognatus, ff. de rebus dub.* Vbald. *d. cap. 4. q. 7. n. 3.*

16 Sextò quæro, Vtrùm ex legato pauperibus relicto, vel consanguineis intuitu pietatis, debeatur Episcopo Canonica portio? Partem negatiuam quæ vera est, sequuntur glos. *verb. decreui, in capite 2. de sepult. & verb. Trebellianica, in cap. si pater, de testam. libro 6.* Abb. *in cap. vlt. numero 7. eod. tit.* Tiraq. *de priuileg. pia causa priuileg.* 28. Roman. *cons. 233. numero 2. vers. tertiò fallit,* Vbald. *d. tract. 5. numero 10. & 11. & cap. 6. numero 15. & 50.* Franc. Leo *d. cap. 14. num. 9* Azor. *d. cap. 12. q. 9.* Mouentur duobus potissimùm: primò, quia de relictis pauperibus absque alicuius loci determinatione, nullibi reperitur iniunctum, quòd portio debeatur: patet, quia solummodo reperitur cautum deberi de relictis Ecclesiis, vel aliis piis locis, text. *in d. cap. requisisti, & in d. cap. vltim. de testam.* Denique quia, quando pauperibus relinquitur absque aliqua loci restrictione, legatum censetur relictum personis; in quibus terminis portio non debetur, vt constat *ex præcitatis Iuribus*; Vbald. *vbi proximè,* Fr. Ludou. Miranda *d. quæst. 48. art. 3. concl. 3.* licèt, quando cum loci determinatione, censeatur magis haberi respectum ad locum, quàm ad personas, *l. annuum, 20. in fine,* ibi, *datum templo, ff. de annuis leg.* Vnde, quamuis in posteriori casu portio debeatur; non tamen in priori, iuxta modò dicta. Hinc, si quid legetur certo alicui Clerico, vel leprosis, qui in certo loco curantur, vel Religiosis in certo loco commorantibus, habito respectu ad locum, portio Episcopo debetur, quicquid aliter sentiat Azor *d. cap. 12. q. 10.*

17 Septimò quæro. Vtrùm ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, portio, seu quarta Canonica debeatur? Partem negatiuam tuetur *glos. 3. in d cap. 2. de sepultur.* dum resoluit pro relictis in pauperum vsus nihil esse detrahendum, & per text. *in l. si quis ad declinandam. §. in omnibus, C. de Episcopis, & Clericis,* quatenus illud ipsum disponit, notat Bald. *ibi num 19.* Abb. *cons. 31, dubitat. 1. vol. 1.* Roman. *cons. 477. à numero 18.* & alij, de quibus Petr. de Vbaldis *de Canonica portione quæst. 14. numero 15.* & plures, de quibus Tiraquel. *de pia causa priuileg.* 28. & post Rebuff. Menoch. *remed. 15. recup. numero 32.* & magis communis ex Gutier. *Canon. 1. capite 35. numero 13.* atque etiam Marta *de iurisdict. part. 4. cent. 2. casu 113. num. 19.* Azor. *d lib. 9 cap. 12. quæst. 11.* qui omnes mouentur vltra text. *in d. l. si quis ad declinandum,* ex ea ratione: quia solum Iure reperitur expressum, vt huiusmodi quarta præstetur ex iis, quæ relinquuntur Ecclesiis, vel piis locis, *c. officij, c. vlt. de testam.* At constat huiusmodi Confraternitates, pia loca non esse, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinqui, sed personis. Cerùm contrariam sententiam, quòd de illis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta indistinctè debeatur, tenuit Lap. *in tract. de Canon. portione, n. 13. & 16.* & multis argumentis confirmat Petr. de Vbaldis *in simili tract. q. 14. à n. 18.* & post eum, Barbatiam, & alios. Communem profitetur, & sequitur Cou. *in c. officij, n. 12. de testam* & eius verba transcribens Gutier. *d. c. 35. n. 7.* Azeued. *lib. 10. n. 27. tit. 1. lib. 4. nouæ recop.* 10. Boët. Epo *in comment. ad c. officij 13. n. 23. de testam.* adducti fundamento t quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur quòd Ecclesiis, vel locis piis relinquatur, sed sufficit, quòd sit relictum in causam piam, vt probare videtur tex. *in d. c. requisisti. in princ. de testam.* ibi, *testatori pro anima sua legat,* iuncto ibi, *Episcopus debet de illis secundùm diuersas consuetudines tertiam, vel quartam portionem habere.*

Pro faciliori tamen huius quæstionis resolutione sequentes casus distinguere oportet. Primus est, quando Confraternitates Episcopi auctoritate eriguntur, & alicui loco sacro, aut religioso, seu Capellæ vnitæ sunt, vel affixæ, & in his certum est procedere opinionem Lapi & aliorum, qui eum sequuntur, resoluentes deberi Canonicam portionem: quia in toto rigore in illis verificantur verba prædictorum Iurium, quæ indistinctè decidunt quartam deberi de relictis Ecclesiis, vel piis locis. Secundus casus est de Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Episcopi, neque ad pia opera exercenda instituuntur: exemplum proponit Bald. in collectis mercatorum, vel Scholasticorum, & similium artium profanarum; & in his securè procedit ipsius resolutio, & aliorum, qui eam sequuntur, resoluentes quartam non deberi: quia, cùm non sint loca pia, cessat totum fundamentum eam exigendi. Tertius casus est, & in quo tota versatur difficultas, de Confraternitatibus, scilicet, quæ deuotionis causa fuerint institutæ Episcopi auctoritate, vt ibi celebrentur diuina, & alia pietatis opera exerceantur: nam indistinctè ex illis quartam deberi dicendum videbatur: etiamsi Ecclesiæ, aut alio religioso loco affixæ non sint, ex ratione, quam ex Cou. & aliis secundo loco retulimus; quòd, scilicet, piæ sint causæ; & quia in iurisdictione sint Episcopi: atque ita cessat fundamentum Romani, de quo *proximè.*

Contrarium verò in rigore Iuris probabilius 18
mihi videtur, eò quòd ex illis solùm quartam deberi Iure expressum reperio, quæ Ecclesiis, vel locis piis relinquuntur, qualia non sunt Confraternitates, quæ nulli Ecclesiæ, Hospitali, Capellæ, aut
alij pio loco adhærent, seu vniuntur. Nec aliud 19
probat tex *in d. c. requisisti:* quia ex eius lectura constat manifestè facere Pontificem differentiam inter ea, quæ pro animæ salute relinquuntur personis: cùm ergo constet, Confraternitates huiusmodi loca non esse, sed potius corpus quoddam fictum plurium personarum repræsentare; non videtur quòd ex iis quarta solui debeat, iuxta motiuum Baldi, Romani, & aliorum, qui hoc ipsum confirmant ex auctoritate tex. *in d. l. si quis ad declinandam, in fin. tit. §. omnibus,* vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos. Nec etiam obstat *Clem. dudum, de sepult.* vbi habetur, teneri Religiosos soluere quartam. Ecclesiæ Parochiali de relictis quibuscunque ipsis Fratribus intuitu pietatis: quia respondetur textum agere de quarta debita

debita Ecclesiis, Parochialibus, in qua longè diuersæ rationes dantur, vt text habet. Insuper respondetur ibidem agi de relictis Monasteriis, vel Fratribus, habito respectu ad illa loca, seu Monasteria, in quibus commorantur.

20 Octauò quæro, Vtrùm, si à testatore relinquatur aliquid Hospitali, debeatur Canonica portio: Communis distinguit inter Hospitale auctoritate Episcopi constructum, & inter illud, quod sola priuata auctoritate, vt de relictis priori Canonica portio debetur, non sic dicendum de posteriori. Patet: quia quando aliquid relinquitur Ecclesiis, vel locis piis, Episcopo sua debetur portio, *d.c. officij*, *d.c. vlt. de testam.* bonus tex *in d.c. requisisti*, *vers. secus* & *sup.* probauimus. Planè Hospitale auctoritate Episcopi constructum, locus pius est, *c. ad hac 4. de relig. domib l. in tantum, 6. vers. sacra autem, ff. de rerum diuis.* cum latè adductis supr. *hoc l c. 11. in princ.* & sacer dicitur: quia benedictione quadam sanctitatis constitutiua dedicatur in vsum pium, explicat post S.Th. & alios, Nau. *de spoliis Cleric.* §. 17. *n.* 7. quæ specialis dedicatio cum Episcopali benedictione non datur in Hospitali, quod sola priuata auctoritate constructum est. Igitur, &c. Ita in effectu obseruant & distinguunt Abb. *conf.* 31. *n.* 2. *vol.* 1. Sylu. *in sum. verb Canonica portio.* 5. *q.* 5. Ant Gabr. *lib. 6. commun. tit. de pia causa, concl.* 2. *n.* 17. Valasc. *conf.* 106. *n.* 13. & 14. Card. Tusch *tom.* 4. *lit. H, concl.* 164. & *tom. 6. verb. quarta, concl.* 21. *n.* 12. & 35. Fr. Ludou.

21 Miranda *d.q.* 18. *art.* 3. *concl.* 1. Et quamuis Hospitalibus ad pia sine Episcopi auctoritate institutis quartam deberi ex ea ratione dicendum videretur; quia, licèt Ecclesiastica non sint; tamen sunt pia loca, cùm in eis opera pietatis exerceantur, Tiraq. *in præfat. pia causa pag.* 1. *vers. item relictum Hospitalibus* Ant. Gabr. *d. concl.* 2. *n.* 2. *vers. contrarium*, Bobadil. *in sua politica, lib.* 2. *c.* 18. *n.* a 28. Card Tusch. *tom.* 4 *lit. H, concl.* 138. & *concl* 163 *n.* 2. & 4 & *tom.* 6. *lit. P, concl.* 358. exquisita tamen ratione contra Card. *conf.* 23. contrarium resoluit Rom. *d. conf.* 477. *n.* 15. & 19. quia, scilicet, quarta debetur Episcopis ratione iurisdictionis spiritualis, & curæ, quam habent in Ecclesiis suis, & ideò in locis exemptis, quia suæ iurisdictioni, non subiiciuntur, huiusmodi quartam non deducunt, vt probat tex. *in d. Clem dudum*, §. *vltrà. de sepultur.* Quare, cùm huiusmodi Hospitalia, etiamsi pia sint, Episcopo non subiiciantur, vt resoluunt Doctores citati, non videtur ex illis huiusmodi quartam deduci posse.

22 Nonò quæro. Vtrùm de his, quæ pro ornamentis, cereis, Fabrica Ecclesiæ, & cæteris, de quibus *in d.c. vlt.* relinquuntur, Canonica portio Episcopo debeatur? Negatiuè resp. *d.c. vlt.* vbi Abb. *num.* 2. Cou *num* 4. Petr de Vbaldis *de Canonica portione, c.* 6. Lap. *eod tract. p.* 2. *à n.* 24. Ludou. Miranda *d.q* 48. *art.* 2. *concl.* vbi idem dicit, si legetur pro dictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis. Franc. Leo *d. c.* 14. *n.* 6. Azor. *d.c.* 12 *q.* 7. *casu* 2. 4. & 5. Perez de Lara *de anniuers. & Capell. lib.* 1. *cap* 25. *n.* 56 & 57. Valasc. *conf.* 105. *ex num.* 11. Horat. Viscontus *in concl. Iuris lit. Q. pag.* 241. Solorzan. *d. lib* 3. *c.* 22. *n.* 30. Boët. Epo *in comment. ad cap. requisisti* 15. *n* 33. *de testam.*

23 Non obstat *Clem.* 2 §. *verum, de sepultur.* vbi Canonica portio indistinctè solui præcipitur de omnibus obuentionibus non obstante consuetudine, vel iure in contrarium; quia sunt, qui respondeant, *d.c. vlt.* non procedere in Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus propter specialem decisionem *d.* §. *verum*, ita glos. *ibidem*, *verb. de iure.* Abb. Alber. & alij, quos refert, & sequitur Cou. *in ad. cap. vlt. num.* 6. existimantes correctoriam esse Constitutionem *d.* § *verum.* & ideò ad alios quàm Prædicatores, & Minores nullatenus extendendam, arg. *l. quod verò* 13. *ff. de legib. reg. quæ à iure*, 28. *de regul. iuris, in* 6. Verùm, quamuis hic respondendi modus verissimus sit respectu portionis debitæ Ecclesiis Parochialibus, vt tex. habet, iuxta terminos controuersiæ, quæ excitata fuit inter Rectores, & Parochos Ecclesiarum Parochialium, & inter prædictos Fratres, vt satis deprehenditur ex principio *d. clem.* 2. respectu tamen portionis Episcopo debitæ, de qua agimus, defendi non potest; quia respectu illius non recessit dictus §. *verum à dictione d. c. vlt.* in quo non solùm agitur de portione debita Episcopo, sed etiam de illa, quæ spectat ad Ecclesias Parochiales: vnde, quamuis exorbitet circa portionem Ecclesiarum Parochialium, quæ solui iubetur, vt constat *ex eod.* § non tamen circa portionem Episcopalem, de qua non agit, arg. *l. præcipimus C. de appellat.* ideò respondemus §. illum agere de illa portione diuersa: proindèque nobiscum non pugnare.

Decimò quærò. Vtrùm ex legato relicto pro operibus piis, debeatur Canonica portio, si executores illud distribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Ecclesiæ, vel in concernentia diuinum cultum? Negatiue respondet Cou. *in d.c. vlt n.* 7. Et ratio est: quia distributio, quam facit executor, censetur facta ab ipso testatore, *l. vnum ex familia*, §. 1. *ff. de legat.* 1. secùs si executores distribuerent legatum in vsum non priuilegiatum locorum piorum. 24

Vndecimò quæro. Vtrùm de relictis pro restauratione Ecclesiæ matricis, ædificatione & reparatione Ecclesiarum, Monasteriorum, & Hospitalium, ac aliorum piorum locorum, debeatur Canonica portio, si Ecclesiæ huiusmodi, Monasteria, seu Hospitalia, non indigent ædificiis, aut refectione parietum? Quæstio est dubia, in qua ne sic fraus Episcopo, aut Parochiali fiat, Canonicam portionem esse detrahendam resoluunt Cou. *in d. c. vlt. n.* 4. *vers. est tamen*, Fr. Ludou. Miranda *d.q* 48. *n.* 3. *concl.* 1. *vers. tertio*, Azor *d.c.* 12. *q.* 3. *casu* 3. Contrarium tamen tenuerunt Goffr. Card. Barbat. *in d c. vlt.* relati ab eodem Cou. *cit. loco*; sequitur Franc. Leo *d.c.* 14. *num.* 8. per tex. *in c. vobis.* 12. *q.* 2. Verùm Rot. *in Syracusana quarta*, 5. *Martij*, 1586. coram Seraphino, impressa per Quarant. *in sum Bullarij, verb. Quarta Episcopalis*, censuit hac in re attendendam esse formam legati: si enim testator vult statim, vel in singulos annos solui aliquid pro restauratione Ecclesiæ, quoties ea indigebit, tunc seruari poterit prior sententia: si verò legat pro restauratione Ecclesiæ, quoties ea indigebit tunc posterior sententia contraria erit sequenda: & sub hoc articulo cadunt etiam relicta pro subuentione Ecclesiæ respectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his namque non debetur quarta *d.c. vlt.* Si verò vsus est indeterminatus, & non destinatus perpetuo cultui diuino, tunc debetur quarta *d.c. parte, il.* 3. *de verb. signif. d.c. requisisti, de testam.* Ad perpetuum autem cultum diuinum censetur factum legatum, quod relinquitur, vt annuatim fiat festum alicuius Sancti, vel vt dicatur officium in vna Capella, sed quòd constituatur præbenda, Altare, aut pulpitum, v[el] aliud huiusmodi; quia tunc non debetur Canonica portio, secundum Innoc. *in d.c. vlt.* Frãc. Leo *d.c.* 1[4] *num.* 4. 25

n.9.in princ. Azor.*d.c.* 11.*n.*7. Fr.Ludou.Miranda *d. q.*48.*a.*3.*concl.*1.*vers.quinto*, vbi *in vers.sexto*, subdit de oblationibus non deberi quartam.

26 Duodecimo quæro, an ex donatione facta Ecclesiæ inter viuos, quinta huiusmodi debeatur? Non deberi resoluunt Syluest.*in sum.verb.Canonica portio*, 4.*q.*4. Azor.*d.c.*12 *quæst.*7.*casu* 8. Fr. Ludo. Mirand.*d q.*48.*a.*3.*concl.*1.*vers.& tandem septimo.*

27 Decimotertiò quæro. Vtrùm ex legato pio maritandis duabus puellis singulis annis, & pro vna puella consanguinea debeatur Canonica portio? Non deberi censuit Rot.*in d.Syracusana quarta*. ex eo, quia, aut sunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum sit factum personis, & non locis, vt suprà diximus: aut non sunt pauperes, & tunc nec etiam debetur; quia vltra præfatam rationem militat alia ratio, quòd scilicet tale legatum non dicitur pium, & ideò ex eo quarta non debetur, vt pariter suprà dictum fuit.

28 Decimoquartò quæro. Vtrùm Episcopus, cui legatum relictum est, possit insimul Canonicam vendicare portionem? Cuius dubij resolutionem aliqui Doctores ineptè petunt ab alterius decisione, vtrùm, scilicet, debitor legans censeatur legatum cum debito compensare? etenim dubium nostrum diuersum est ab alio: patet, quia Canonica portio non debetur Episcopo à testatore legante, sed ab eo, iis, & Monasteriis, quibus legata pia relicta sunt; vnde testator respectu portionis debitor non est, sed Monasteria ipsa, vel Ecclesiæ legatariæ. Aliunde igitur præsentis dubij resolutio est petenda, in quo tenendum omninò est, Episcopum, cui testator legatum absolutè reliquit, posse illud vendicare, & Canonicam petere portionem. Probatur ratione: quando duo ex diuerso capite, & à diuersis personis debita concurrunt, & non datur animus compensandi ex parte legantis, vtrumque debitum peti potest: iuxta *l.Titia* 29.§.*qui Mærco*, *ff.de annuis leg.* sed quando testator absolutè legat Episcopo, & locis piis, concurrunt duo ex diuerso capite, & à diuersis personis debita. Deinde ex parte legantis non proponitur animus compensandi cum Canonica portione. Igitur, &c. Maior est manifesta: quia nihil est, quod impediat vtriusque debiti petitionem. Minor ostenditur: quia proponitur legatum legitimè relictum, & Canonica portio, quæ debetur à locis piis, respectu quorum testator debitor non est, vt suprà diximus, & omninò cessat coniectura compensationis, cùm nullum proponatur debitum ex parte Episcopi, & testatoris respectu Canonicæ portionis, atque ita deficiant termini necessarij ad compensationem. Igitur, &c. Quare ita resoluunt Ant.*n.*6. Abb *n.*4. & Cou.*n.*3. Boët. Epo à *n* 14. per text. ibi *in d.c.officij.*1.*de testam.* & plures citati à Iac. Vald. *in addit.ad Xuar.l.*1.*tit. de los arrhas ad n.*36. *vers.sed pone.* Dixi, *absolutè*, quia, si testator sub conditione legauerit Episcopo, vt contentus legato nil ampliùs petat de Canonica portione, & Episcopus acceptauerit, nil ampliùs valebit exigere, vt probat tex.*in d.c.officij vers.*
29 *consultationis*: vbi omnes resoluunt. Ratio est: quia quando legatur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipso quod acceptat, videtur debitor renunciasse, *d.c.officij* ibi, *renunciasse, &c.* iuncta *reg. l.cum ab vno*.55.*de leg.*2. ita Alex.*in l.si cum dotem* 23.§ *si pater.n.*2.*ff.solut.matr.* Rom. *cons.*79.*lib.*2. Socinus *cons.*173.*n.*3.*lib.*2. communiter receptum ex aliis affirmat Grass.§.*legatum q.*16.*n.vlt.* Sed hac de re *infr.* latiùs.

Ang.Barbos.de Iur. Eccles.Pars II.

Decimoquintò quæro. Vtrùm si testator exprimat, se non aliter legare, quàm sub conditione, ne 30
Episcopus Canonicam portionem exigat, & Episcopus legatum acceptet; possit nihilominus vltra legatum aliquid ampliùs exigere? Negatiuè respondet tex.*in d.c.officij*, ibi, *non poteris*: iuncta ratione
renunciationis, cui innititur. Non obstat *l.dotalem* 31
13.§.*vlt.ff.de fundo dotal.* vbi habetur quod si debitor dotis minorem quantitatem mulieri in hæreditate reliquerit, sub ea conditione, vt hæreditate contenta nil ampliùs petat, licèt hæreditatem acceptet, quod deest, ad debitam dotis quantitatem poterit exigere: quia respondetur, propterea ibidem non obstante aditione hæreditatis, & dicta conditione adiecta, potuisse nihilominus mulierem exigere supplementum; quia debitum dotis non est ab illa remissibile *l.licèt.*18.*ff.de pact.dot.* *Auth.sine à me.C.ad Velleian.* simili ferè solutione tollitur difficultas de conditione adiecta in legitima filij, tum quia consensus filij lege improbatur; tum vel maximè, quia cùm lex omnem conditionem, & grauamen remoueat à legitima, iam legatum purum manet, & ideò nil impedit, quominùs agere possit ad supplementum, vt probat tex.*in l si quando*.31.§.*& generaliter*, *ff de inof.testam.* *reg.l scimus*.36.§.*repletionem illo tit.*

Decimosextò quæro. Vtrùm si Beneficiarius te- 32
stator absolutè leget Episcopo possit ille, & luctuosam exigere, & Legatum vendicare: Luctosa autem est ius quoddam Episcopale in aliquibus Hispaniæ diœcesibus subrogatū loco Canonicæ portionis, quæ in illis penitus abrogata est, & soluitur ex bonis mobilibus beneficiarij mortui, & in aliquot locis est certa quantitas argenti, vel in materia, in aliis est pretiosior supellex quā habebat prædictus Beneficiarius. Huius dubij pars affirmatiua suadetur ex *d c.offic* 14 *de testam.* vbi habetur, quòd si testator absolutè legat Episcopo, potest ille absque compensatione legatum insimul, & Canonicam petere portionem: ergo similiter de luctuosa, & legato affirmandum est. Confirmatur hæc ratio: quia luctuosa, vt diximus, subrogatur in locum Canonicæ portionis; ergo eisdē, quibus illa, regulis consisti, quia subrogatum sapit naturam, *&c.* habetur *in l.si cum* 10.§.*qui iniuriar.ff.si quis cantion.* cum aliis citatis per me *in tract. de axiom.iuris vsufreq. axiom.*213.*nu.*1. Secundò, quia, si Episcopus non posset legatum, & luctuosam exigere, nullum foret discrimen inter eum casum, quo legatum absolutè relictum est, & inter illum, quo conditio adiicitur, vt legato cōtentus luctuosam petere nequeat: consequens est falsum: ergo & antecedens. Consequētia bona est. Minor manifesta est, per text.*in d.c.officij* vbi inter vtrunque casum notabilis differentia constituitur. Sequela patet: quia quando conditio adiicitur, non vtrunque, sed alterum tantùm peti potest, tex.*in d.c.officij.in* t.*p.* ibi, *non poteris exigere.* Vltimò, quòd vbi debitum non est à testatore, sed à tertio, nullus fit compensationi locus. Ias.*n.*20. Dec.*n.*13. & Doctor. communiter *in auth. præterea, C.vnde vir, & vxor.* communem ex aliis testatur Crall.§.*legatum.q.*16.*nu.*10. Planè testator videtur debitor respectu luctuosæ, etsi non necessarius, cū nulla lege cogatur, sed ad summum voluntarius; in quibus terminis saltem secundùm communem non admittitur compensatio. Igitur, &c.

Ego tamen in hoc dubio nodum per alium 33
excitato, vt certa ab incertis separare possim, sequentes casus distinguere operæpretium duxi.

Primus ille est, quod si testator ea conditione legatum Episcopo relinquat, vt illo contentus luctuosam non exigat, si Episcopus legatum acceptet, luctuosam petere non poterit: quia ipsi videtur renunciasse, vt constat *ex d.c.officij*, & ex iis, quæ *suprà* diximus. Secundus, si fraudulenter Episcopo legatum vel donatio fiat, & postea de fraude constiterit, poterit Episcopus restituto legato, vel compensato luctuosam exigere. Probatur manifestè ex *d. c.officij, ad finem*. Tertius, quando beneficiarius testator absolutè legat Episcopo, non poterit Episcopus legatum, & luctuosam insimul retinere. Probatur aperte. Non luctuosæ verè debitor est neque enim illa exigitur ab aliqua Ecclesia inferiori, vt de Canonica portione diximus: deinde neque ab aliquo tertio, sed ab hærede, prout defunctum repræsentat. Nau. *de spol. Cleric.* §.9 *n.*7. Mol. *de instit. tract.* 2. *disp.* 147. *col.* 10. Vlteriùs testator debitor est non voluntarius, sed necessarius, quippe cùm ex vi consuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuosam soluere, vt modò citati resoluunt: ergo non solùm secundùm nostram, sed etiam secundùm communem sententiam censetur legasse animo compensandi. Consonant illa omnia, propter quæ Doctores omnes arbitrantur debitorem necessarium in dubio censeri cum debito compensare velle: (si aliàs, proponantur termini habiles, quòd res vtrimque detur æstimata, vel aliter, de quo adest exemplum, *in d.*§. *si pater.* & *in l. res iudicata.* 16.§. *heredi.* vbi glo. *verb. pecuniariam ff. solut. matr.*) Nec contrarium probat tex. *in d. cap. Officij*, in principio huius dubij expensus: quia facilè respondetur agere in terminis longè diuersis. Patet: quia Canonica portio ibidem non est debita ab ipso testatore, sed ab Ecclesiis legatariis; & ideò, vt sæpè diximus, non dantur termini habiles ad compensationem. Longè aliud in proposito dicendum, cùm luctuosa verè sit debita ex parte beneficiarij. Ad confirmationem verò dicendum cum Nauar. & Molina *dictis locis*, luctuosam non subrogari in locum Canonicæ portionis, sed consuetudine fuisse introductam, vt lites circa spoliorum exactionem, quæ frequenter oriebantur, cessarent, sicut ait Molin. *d. col.* 10. *lit. C.*

34 Decimoseptimò quæro. Vtrùm stante fraude ex parte testatoris modicum legantis, vt Episcopum defraudet, possit ille non solùm legatum sed etiam Canonicam portionem vendicare? Affirmatiuè respondere videtur text. *in d. cap. officij, vers. si verò*; si aduersatiuè intelligamus ad præcedentia, *d. cap. requisisti, vers. si vero istud. cap. vlt. de testam. cap. in nostra.* 10.§. *talem. vers. nisi dolo. de sepultur.* Vbi enim testator modicum legat Episcopo, vt nihil ampliùs exigat, quamuis acceptet, si fraudem interuenisse probetur potest restituto, vel compensato legato, integram exigere portionem; dummodo tamen sciens, & prudens fraudem commissam, nihilominus tamen non acceptet: quia aduersatiua, de qua *in d. vers. si verò*, non est referenda *ad vers. quod si*, immediatè præcedentem: in quo absque vlla fraude interueniente, quinimò à fortiori illa stante, potest Episcopus, cui absolutè legatum relictum est, & legatum, & Canonicam portionem vendicare, vt suo loco explicauimus; cùm tamen *in d. vers. si verò* resoluatur solummodo data fraude posse Episcopum integram ex legatis portionem exigere: est ergo aduersatiua referenda *ad vers. Consultationi*, in hunc sensum, vt, licèt, quando testator adiecta conditione Episcopo legat, ampliùs petere nequeat, Canonicam tamen portionem, interueniente fraude, petere possit restituto legato, vel legitimè compensato.

Sicut Episcopo sua portio competit, si quid Ecclesiæ relinquatur, vt suprà vidimus: ita e conuerso, si quid fuerit relictum Episcopo, Cathedralis Ecclesiæ de eo poterit Canonicam petere, nisi testator expresserit, vt nihil quæratur Ecclesiæ: quia tunc diuisio facienda non est, sed totum cedet lucro Episcopi. Ita habetur *in cap. requisisti* 15. *in vers. & hoc verum est, de testam.* quamuis quando relinquuntur Ecclesiæ sub eadem conditione, ne Episcopo acquiratur, reiecta conditione communicantur legata: differentiæ rationes proponit glos. *verb. exprimat, in d. cap. requisisti*; aliquid, apud Lap. *de Canon. portione, à num.* 23. Petrus de Vbald. *eod. tract. q.* 2. inter quas illa videtur probabilior, quam præstitit gloss. *d. verb. exprimat*, quia Ecclesia est corpus mixtum, cuius caput est Episcopus, *cap. nouit.* 4. *de his, quæ fiunt à Prœl.* Vnde non potest Ecclesia sine illo considerari: quia maneret monstrum sine capite, contra *c. cùm non liceat, de præscript.* potest verò Episcopus considerari vt priuata persona sine Ecclesia, & ideò in secundo casu supposita conditione non datur communicatio bonorum; datur verò in primo, vt tex. habet. 35

Hinc prouenit, quod quemadmodum quando Episcopo, vel Ecclesiæ aliquid absolutè relinquitur, inter eosdem fit diuisio: ita etiam quando Episcopo, & Ecclesiæ coniunctim relinquitur, diuisio facienda est, *dict. cap. requisisti, vers. quòd si relinquatur, & vers. si verò.* Vnus, & alter casus in eo conueniunt, quòd in vtroque diuisio facienda est secundùm Canonicam portionem, differunt tamen maximè, quòd in priori Episcopus, & Ecclesia censentur coniuncti ab homine, ocupe, ab ipso testatore. Vnde & illa alia insurgit notabilis differentia, quòd in priori, si Episcopus suæ portioni renunciet, non accrescet Ecclesia, & vice versa, si Ecclesia renunciauerit, Episcopo non acquiritur: non sic dicendum in posteriori. Ratio est: quia in coniunctis à lege non est locus iuri accrescendi, *l. Proculo.* 20. *ff. de legat.* 2. secùs dicendum in coniunctis ab homine, *l. re coniuncti*, 87. vbi omnes, *ff. de legat.* 3. *l. vnic. C. quando non pet. partes.* Ita Bart. Paul. & omnes *in dict. l. & Proculo.* vbi Peralta affirmat omnium communem esse doctrinam nemine discrepante, discurrit, & meliùs declarat Alciat. *lib.* 4. *Paradox. cap.* 8. *in fine.* De Canonica portione latè & ex professo tractarunt Lap. de Castellione *in col.* 7. *tract. Doctor.* Petr. de Perusio, & Petr. de Vbaldis, & Bartholomæus de Hutio, *de duabus quartis, lib.* 5 & 6. *tit.* 13. *part.* 1. vbi Greg. *gloss.* 11. Beriachin. *in repertorio verb. Quarta Episcopalis, & in tract. de Episcopo part.* 4. *lib.* 4. *num.* 40. Ioan. Hugo *de officio quatuor Patriarchar. cap. de Canonica port.* Bernard. *regul.* 237. Ioan. Garcian. *reg.* 400. Fr. Emman. *quæstion. Regular. tom.* 1. *quæst.* 39. *artic.* 1. Ioan. Baptist. Costa *de portione rata quæst.* 144. *num.* 6. Quarant. *in sum. Bullarij verb. Quarta Episcopalis*, Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *c.* 12. Gutier. *de iuram. conform. part.* 2. *cap.* 4. Ioan. Francisc. Leo *in thesauro fori eccles. part.* 2. *c.* 14. Seraphin. *decis.* 1449. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *quæst.* 48. Raph. de la Torre 1.2. *tom.* 1. *ex num.* 7. *pag.* 447. Perez de Lara 36

de

de Capellan. & anniuers. lib. 1. cap. 25. num. 54. cum seqq. Ioan. Filesac. *de sacra Episcop. auctorit. cap. 18. cum seqq.* Horat. Viscontus *in conclus. Iuris lit. Q. pag. 241.* Iul Lauor. amicus meus, *variar. lucubrat. titul. 2. cap. 17.* latè Solorzan. *de Iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 22.* Ioan. Machado *en su perfetto Confessor tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 9. docum. 4.*

CAPVT XX.

De Cathedratico, & Quarta decimationum.

SVMMARIVM.

1 *Cathedraticum soluitur in honorem Cathedræ Episcopalis.*

2 *Synodaticum appellatur portio quædam Episcopo debita; quia in Synodo annis singulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præstari consueuit.*

3 *Cathedraticum non intelligitur donatum Ecclesia donata ab Episcopo, sed solui à donatario debet.*

4 *Episcopus non potest eximere à Cathedratico.*

5 *Præscriptio contra Episcopum non currit pro tota libertate Cathedratici, sed benè in parte.*

6 *Cathedraticum per contrariam consuetudinem alterari potest.*

7 *Episcopus potest à singulis suæ diœcesis Ecclesiis Cathedraticum exigere.*

8 *Cathedratici distributio fiebat in festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini, præterquam à Monasteriis.*

9 *Monasteria à lege diœcesana sunt exempta.*

10 *Taxa Cathedratici quæ sit? ostenditur.*

11 *Consuetudo bona, & rationabilis propria, vel diuersarum Cathedralium, attendenda est in taxatione Cathedratici.*

12 *Quarta debetur Episcopis ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus sine vllo onere fabricæ.*

13 *Quarta decimarum debetur Episcopis iure proprietatis.*

14 *Verbum,* habere, *dominium importat.*

15 *Quarta decimarum Episcopis debita est legis diœcesanæ.*

16 *Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum.*

17 *Procedere videtur contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo.*

18 *Episcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos.*

19 *Episcopis officio Iudicis subueniendum est ad agendum contra laicos pro sua quarta decimarum.*

20 *Officium Iudicis nobile competit Episcopo contra laicos pro recuperatione suæ quartæ decimarum, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis.*

21 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio com-*
pellere possessores terrarum ad soluendum decimas, si ei constat esse intra limites, & terminos Parochiæ.

QVÆDAM est portio Episcopo de- 1
bita, quæ dicitur Cathedraticum,
& illi soluitur in honorem Cathe-
dræ Episcopalis gloss. per text. ibi
in cap. conquerente, de offic. Ordin.
Flamin Paris. *de confident. qu. 5. n. 6.*
Solorzan. *de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 22. num. 39.* 2
in fine, & ab aliis appellatur Synodaticum, quia in
Synodo annis singulis celebranda ab omnibus vo-
catis ad illam præstari consueuit, vt innuit text. *in
cap. vlt. de causa possess. & propriet.* ad hoc vt Episco-
pi ad Synodum celebrandam allicerentur, sicut dixi-
mus *de officio, & potest. Episcopi, part. 3. alleg. 130.
num. 4.*

Et adeò debitum est, vt donata Ecclesia ab Epi- 3
scopo, non intelligitur hoc ius donatum, sed solui
à donatario debeat, vt probatur *in cap. pastoralis, de
donation.* vbi gloss. *verb. Cathedraticum*, quia Episco- 4
pus non potest ab illo eximere, Erasm. à Cochier.
*de iurisdict. Ordin. in exemptos, p. 1. q. 3. num. 4. vers.
quarto.*

Quod adeò verum est, vt pro tota libertate Ca- 5
thedratici non currat præscriptio contra Episcopum,
Bald. *de præscript. in 5. part. quæst. 16.* Henric. Bottæ.
de Synodo, p. 3. n. 86. Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb.
Cathedraticum, §. 4* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.
182. num. 2.* cùm tamen in parte præscribi posse non
dubitauerint, Abb. *in d. cap. pastoralis*, & Bottæ. *de Sy-
nodo p. 2. nu. 90.* nec per contrariam consuetudinem 6
alterari posse, negauerint Zerol. & Aloys. Ricc. *citatis
locis.*

Episcopus potest à singulis suæ diœcesis Ec-
clesiis Cathedraticum exigere. gloss. *in cap quicunque* 7
16. quæst. 6. Paris. *cons. 22. num. 2. lib. 4.* Machado *en su
perfetto Confessor tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 9. docum. 5. n.
2.* Buratt. *dec. 578. nu. 10.* Rot. *in Calaguritana iurisdi-
ctionis. 26. Iunij, 1604. coram bonæ mem. Pena.* Fiebat 8
autem illius distributio in festo Natiuitatis, & Re-
surrectionis Domini, vt habetur *in cap. olim, de
consib.* Zerol. *d. verb Cathedraticum, §. 1.* Aloys. Ricc.
d. resol. 182. nu. 1. præterquam à Monasteriis, *c. inter
cætera 10. q. 3.* ibi, *Monasteriorum tamen Basilicis ab
hac solutionis pensione seiunctis*; ipsa enim à lege diœ- 9
cesana sunt exempta, *c. cùm pro vtilitate 16. quæst. 1. c.
quàm sit, 18 q. 2.*

Taxam verò ponit glos. *verb. duos solidos in d.* 10
cap. conquerente, & dicitur *in capite 1. 10. quæst. 3.*
vt nullus Episcoporum per suas diœceses ambulans
præter honorem Cathedræ suæ, id est, duos solidos,
aliud aliquid per Ecclesias tollat; qui soluendi sunt
secundùm taxam, quæ antiquitus solui consue-
uit, Surd. *cons 454. numero 12.* Aloys. Ricc. *d. reso-
lut. 182. numero 1.* Aliquando tamen plus, vel mi-
nus iuxta consuetudinem exigitur glos. *verb. duos* 11
solidos, in d. capite 1. quia in eius taxatione, & so-
lutione attendenda est propria, vel diuersarum
Cathedralium consuetudo bona & rationabilis,
Zerol. *d. verb. Cathedraticum §. 1.* Aloys. Ricc. *d. nu-
mero 1. in fine*, Piasec. *in praxi Episcop. p. 2. num. 10.*

Alia est portio Episcopo debita, quæ quarta 12
decimarum appellatur: nam, cùm olim Episcopi
essent pauperes, fuit statutum in Conc. Aurelia-
nensi, 1. cap. 16. relato *in cap. antiquos, 10 quæst. 1.* vt
ipsi de his, quæ in Altario oblatione fidelium
conferebantur, medietatem sibi vendicarent.

Postea decretum extitit, vt ex Parochialibus tantùm tertiam oblationum, decimarum, & frugum partem haberent, vt colligitur ex *c. de his, & ex c. decreuimus ead causa, & quæst.* cum onere tamen fabricæ Ecclesiarum, *cap.* 1 *& c. vnio,* 10 *quæst.* 3. Demum quartam tantùm deberi Episcopis ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus sine vllo onere fabricæ, determinant nouiores Canones *in d. c. vnio, & in cap. conquerente, de offic. Ordin. & in c. quoniam, & in c. dudum, de decim. & in c. de quarta, de præscript.* Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb decima,* §. 10. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 1. *de diuino cultu, c.* 28. *num.* 9. Franc. Leo *in thesauro fori eccles. p.* 2. *c.* 14. *n.* 33. Caualer. *decis.* 447. & 648 Rot. *dec.* 31. *n.* 5. *p.* 2. *diuers. & dec.* 302. *n.* 1. *p.* 2. *recent.* vbi firmatur hæc sententia ex communi Canonistarum assensu, nempe, Abb. Card. Butr. Ioan. Anch. & Rebuff. plenè fuit firmatum *in Nouarien. decimarum,* 5. *Decembris,* 1629. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

13 Est enim indubitatum quartam huiusmodi deberi, & quidem iure proprietatis per illa verba, *habens quartam de imationum,* de quibus *in d. c. conqueren-*
14 *te*; cuius verbi, *habeas*, natura est dominium importare, *l. habere duobus modis accipitur, l. apud se quis habere, ff de verbor. signif.* cum aliis per me citatis *in tract. de diction. vsufrequent. dict.* 130. *ex numero* 1. *secundum Lugdunen., impress.* & non sine ratione, propter coniunctionem, & vniuersalem curam, quam habet Episcopus in Ecclesiis subiectis, Butr. post Host. & alios *in c. cùm contingat, n.* 9. *vers. item quia, de decim* Innoc *in c. requisisti, n.* 3. *de testam.* Tyndar. *in tract. de decim. n.* 2. Monet. *eod tract. c.* 7. *concl.* 6 *n.* 14. *in fine.* Vnde sequitur hanc quartam esse legis
15 diœcesanæ, Erasm. à Cochier. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos p.* 1. *quæst.* 15. *n.* 6. à qua exempta sunt Monasteria, idem Cochier. *d. part.* 1. *quæstio* 16.

16 Sed non exiguum dubium est, à quo hæc quarta sic de iure Episcopo debita, possit idem Episcopus exigere, vel à laicis Parochianis immediatè, vel à Rectoribus illam percipientibus? Pro cuius dubij resolutione sciendum est Iura hac de re loquentia solùm indistinctè statuere, quòd Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum, vt *in cap. quoniam,* ibi, *sua parte retenta, cap. dudum,* ibi, *intentione tua de Iure communi fundata, d. decim d. cap. vnio* 10 *quæst.* 2. *d. cap. conquerente, de offic Ordin. c. fin. de success. ab intest* Host. Abb. Card. Butr Ioan. Andr. Anchar. *in d cap. de quarta,* idem Host. Ioan. Andr. & Abb. *in d cap. cùm contingat,* quorum auctoritate Rot. firmauit hanc opinionem esse communem, & Rebuff eandem tenuit, *de decim. quæstio* 7. *numero* 11. Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel. glos* 6. *numero* 87. & 88 Seraphin. *decis.* 1449. *numero* 4. vbi reprobant opinionem illorum, qui tenuerunt istam quartam non de Iure communi, sed de consuetudine ad Episcopum pertinere.

17 Quæ quidem opinio videtur benè procedere contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam Canonicam portionem; non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo, *cap. cùm contingat, de decim.* ibi, *quod cùm perceptio decimarum ad Parochiales Ecclesias de iure communi pertineat, & cap. cùm in tua, eod. tit.* ibi, *alioqui Parochialibus exoluantur*; ad quas de Iure communi spectat perceptio decimarum, Castrens. *cons.* 38. *per tot. part.* 1. Seraphin. *decis.* 1149. *numero* 5. Gregor. XV. *decis.* 159. *numero* 2. Sed hanc contrarietatem sentiens Hostiens. illam conciliat *in d. capite cùm contingat, numero* 1. *vers. vnde*: nam verum est, quod *d. cap. quoniam, & d. capite dudum,* dicunt Episcopum fundare suam intentionem in portione Canonica, *& d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua,* aiunt de Iure communi decimas spectare ad Ecclesias Parochiales, sed inquit ille, Episcopus fundat quoad Canonicam: Parochialis verò Ecclesia quoad alia, & ita vna dispositio aliam non destruit, sed benè inter se conueniunt, & Ioan. Andr. *in d. cap cùm contingat. numero* 4. sequitur hanc distinctionem: præterea, aut Rector non est in causa, aut negligit exigere decimas, & Episcopus pro sua portione Canonica potest agere iure proprio, aut vult agere pro omnibus decimis, & etiam potest, sed nomine Ecclesiæ Parochialis, cui tenetur illas conseruare, *d. cap. fin. success. ab intest.* Hostiens. *in d. cap. cùm contingat, numero* 2. & Ioan. Andr. *in d. cap. quoniam, numero* 3, asserentes Ordinarios habere fundatam intentionem, etiam quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium, quod etiam admisit Rot. *in Carinen. decimarum,* 13. *Martij,* 1584. *coram Orano,* & per hanc distinctionem conueniunt decisiones *coram bona mem. Card. Pamphilio, & bona mem. Iusto in Conchen. decimarum dell' Insantado,* quæ referuntur *in decis.* 442. 485. & 520. *par.* 2. *recent.* & postmodum *coram bona mem. Martino Andrea* 18. *Decembris,* 1617. in quibus fuit firmatum Episcopum habere in prædiis decimatoriis ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & esse inter se quasi portionarios, & prout tales nuncupantur per Host. *in d. cap. quoniam, numero* 2. & Ioan. Andr. *numero* 3. quæ realitas, & coæqualitas tolli non potest per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparentium, cùm sit fundata in proprio iure immediato; non autem mediato ex persona Rectorum: similiter si idem Rector est in causa, & Episcopus simul agentes contra laicos Parochianos, minor esset difficultas: quia vterque agit ex iure suo, & admittitur ista simultanea actio *in Cervien. decimarum* 22. *Aprilis,* 1602. *coram bona mem. Penia*: ac demum quando Rector neque est in causa, aut negligit, sed esse, aut agere, aut negligere non potest: quia decimæ ad ipsum non pertinent, qui est casus noster, tunc iura non prohibent, quin Episcopus fundet intentionem suam contra laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus, *d. cap. fin. de success. ab intest. d. cap. dudum, de decim.* & idem admittitur *in Fossanen. decimarum,* 18. *Martij,* 1591. *coram Giptio*: ex quibus patet, consequentiam, quam faciunt Castren. *in d. cons.* 38. & Gregor. *decisio* 519. non esse tutam, quòd decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipsis Episcopis exigunt quartam, & sic mediatè, non autem immediatè à laicis: quia etsi *d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua,* expressè dicant perceptionem decimarum de Iure communi pertinere ad Ecclesias Parochiales, non tamen excludunt Episcopos, quin & ipsi fundent intentionem quoad eorum Canonicam portionem, iuxta *dictum cap. quoniam, & dictum cap. dudum, de decim.* attenta compatibilitate, quam ponit Hostiens. vt dicebam *in dicto cap. cùm contingat, numero* 1. *vers. non obstat.* Ita latè Rot. *in Nouarien. decimarum,* 7. *Maij* 1627. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Verùm, quamuis supradicta videantur sustineri 18
posse; tamen magis placet conclusionem firmare

mare

mare Episcopum de Iure communi non habere fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos, ex verbis *d. cap. conquerente, de officio Ordin.* ibi, *tu autem his iuribus in præfatis Ecclesiis contentus existens non amplius ab eis exigas*, &c. ex quibus dicebatur actionem fuisse reseruatam Ordinariis contra Rectores, non autem contra laicos, contra quos in tex. aliqua actio non dirigatur: quam ponderationem priùs Rota fecit coram Gregor. XV. *d. dec.* 519. *num.* 2. & tenuit coram Seraphin. *d. decis.* 1449. *numero* 5. & fundatur in auctoritate Abb. antiqui *in d. cap. conquerente, num.* 5. Panorm. *ante num.* 3. Card. *n.* 4. Bellam. *num.* 12. *gloss. marginalis, in d. cap. conquerente*, Castr. *cons.* 38. *per tot part.* 2. quæ opinio poterit comprobari ex *d. c. de quarta, de præscript.* in quo admittitur Rectorem præscribere posse quartam hanc decimationum quæ si a laicis esset exigenda, non daretur præscriptio Rectori defectu possessionis, sine qua præscriptio non procedit gloss. *in l. malè agitur*, & *ibi* Bald. *n.* 6 *C. de præscript.* Bartol. *in l.* 3. §. *ex contrario, num.* 4. *ff. de acquir. possess.* Castr. *in l.* 1 *n.* 12. *C. de seruuis fugit.* Nec obstat, quod cùm hæc quarta decimarum debeatur in proprietate Episcopo, & ratione coniunctionis, & vniuersalis curæ, quam habet in Ecclesiis subiectis ex *suprà* allegans, verba *dict. cap. conquerente*, inferant quidem actionem competere Episcopo contra Rectores, sed quòd eadem denegetur Episcopo contra laicos ad tollendam actionem realem, quæ datur pro decimis præteritis consequendis contra eosdem laicos ex Abb. *in cap. cum non ab homine, nu.* 6. *eod. ti. de decim.* Rebuff. *in simili tract. q.* 9. *n.* 9. hoc non firmetur in contextu neque per necesse inferatur: vnde videbatur adhuc vigere responsionem *suprà* datam, quòd consequentia non sit tuta, quam Castr. & Rota *suprà* allegati scilicet, *non amplius ab eis exigas: ergo a laicis non exigas*, quia simul esse potest quod Rectores decimam integram percipiant, & eo casu Episcopus non possit petere suam quotam à laicis, qui per integram solutionem consequuti sunt liberationem, & prut ad hunc casum se restringunt Abb. antiq. & Abb, Panor. à quibus alii Canonistæ rationes simpliciter reassumpserunt; & tamen in aliis casibus, quando sunt decimæ inexactæ, aut quando negligendo Parochus non est in causa: aut dum ad illum decimæ non pertinent, ramaneat integra actio Episcopo agendi pro sua quota contra quencunque debitorem, actione reali sibi de iure competenti, & intrent dispositiones *d. cap. quoniam, & d. cap. ludum, de decim.* Quoniam respondetur sufficere pro fundamento conclusionis firmatæ ex dispositione *d. cap. conquerente*, actionem pro quarta decimationum esse directam contra Rectores, non autem contra laicos, & quod opinio Abb. & aliorum *suprà* relatorum in hac parte non habet contradicentem, ita vt ab eis, tanquam à casu legis, non sit recedendum Ias. *in l. penult. numero* 21. *Cod. de pactis*, Becc. *cons.* 23. *numero* 6. Surd. *dec.* 229. *n.* 36. Non tamen Episcopus aliis
19 remediis erit destitutus ad agendum contra laicos & ita officio Iudicis ei subueniendum esse existimo, quòd semper datur æquitate, quando defuit actio ad consequendum, quod suum est, vel ad compellendum aliquem ad implendum, id, quod actione non potest adstringi, *cap.* 2. *de offic. Iudicis, l. Quintus, ff. de annuis leg* vbi Bartol. *numero* 1. Osach. *dec.* 40. *numero* 7. Surd. *de aliment. tit.* 3. *q.* 3. *n.* 24. *& cons.* 528. *n.* 20. Rnt. *dec.* 503. *nu.* 4. coram Gregorio XV. & solet concedi ad instar actionis, Bert. *in l.* 1. *n.* 10. *ff. de iurisd. omnium Iudic.* quem sequuntur Abb. *in d. cap.* 2. *n.* 2 Imol. *n.* 4. Felin. etiam *num.* 4. dicentes, quod etsi officium Iudicis idem non sit quod actio, latè tamen sumpto vocabulo idem potest dici *per l. actionis verbo ff. de action. & oblig. l. quod si minor*, §. *fin. ff. de minorib.* Neguzant *de pignorib* 4. *memb.* 2. *p*... *n.* 51. Cum igitur laici cogi possint per Rectores ad præstationem decimarum, Rectoresque teneantur de exactis quartam dare Episcopo: bene intrare debet Iudicis officium nobile ad incompellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus, quod suum est, consequi possit, Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, vel voluntatem, ius suum amittat, quod quidem respicit æquitatem, in qua fundatur officium Iudicis nobile, *l. si me & Titium ff. si certum pet.* Socin. iun. *cons.* 52. *num.* 3. *lib.* 2. Nat. *cons.* 534. *num.* 6. Roland. *cons.* 1. *num.* 55. *vol.* 1. Surd. *de alimen. tit.* 2. *q.* 1. *num.* 17. Ita Rot. *in d. Nonarien. decimarum*, 5. *Decembris*, 1629. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat, quod Episcopo debeatur quarta 20
decimarum solum respectu earum quæ percipiuntur ab Ecclesia, Ioan. And. *in d. cap. conquerente, nu.* 40. Rot. *decis.* 519. *coram Gregorio XV.* vt propterea Episcopus non possit dirigere actiones contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinariis tribuere non possit, quam quod habeant de Iure contra laicos, à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *d. cap. conquerente*, firmatur *in d. dec.* 519. *coram Gregorio. XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non poterit, quia, si probatur Rectorem decimas a Parochianis percepisse non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem sint consequuti, denuò eas exigere. Cæterùm, quia Parochiani adhuc debitores sunt in hac parte, intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, Imol. *in c. licèt causam, n.* 23. *de probat.* Felin. *in c. ex parte il* 2. *numero.* 18. *de offic. deleg.* Calc. *cons.* 28. *numero* 24. Neuizan. *cons.* 20. *n.* 24. Barb. *cons.* 6. *fine lib.* 1. quod officium Iudicis eò magis in materia decimarum intrare debet, in qua si non soluantur, concurrit periculum animarum, *c. prohibemus, de dec.* propterea Card. *in Clem. dispendiosam, n.* 28. *de iudic.* post Guillel. & alios dicit, quod Iu- 21
dex, etiam non requisitus, potest ex officio compellere possessiones terrarum ad soluendum decimas si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ. Nec etiam obstat, quod impotentia, voluntas negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cum Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debeant contra Rectorem: nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur libertatem soluendo Rectori: si verò non exegit, agere poterit ad interesse, quod succedit loco quartæ debitæ, Dec. *cons.* 2. *n.* 5. Curt. iun. *in l. vinum in fine ff. si certum petat.* quia in secundo casu non intrat æquitas, in qua fundatur officium Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes soluere debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis: ita fuit firmatum *in dicta Nonarien. decimarum* 11. *Martij* 1630. *coram eodem R. P. D. meo Pirouano.*

Illud quoque, quod ex causa aliqua consueuerunt Prælati à suis Ecclesiis exigere pro subsidio aliquo, dicitur charitatiuum subsidium, de quo *in cap. sequenti* est particulariter tractandum.

CAPVT XXI.

De Charitatiuo subsidio.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum subsidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ex charitate peti debet.*

2 *Charitatiuum subsidium petitur, quando redditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt pro oneribus incumbentibus.*

3 *Episcopi, & superiores Prælati data manifesta, & rationabili causa licitè possunt subditos cogere (cum charitate tamen, & debito moderamine) ad charitatiuum subsidium, quo suis consulant necessitatibus.*

4 *Beneficium tenetur quis ei referre, à quo aliud accepit.*

5 *Episcopus, quando à Clero suo exigere vult charitatiuum subsidium, debet facere cum consilio Capituli sui, & etiam ipsorum Clericorum.*

6 *Charitatiuum subsidium non est iure aliquo definitum, quantum debeat esse.*

7 *Nullus cogi debet ad maiorem solito contributionem charitatiui subsidii.*

8 *Papa ab omnibus Clericis, & Ecclesiis potest subsidium charitatiuum exigere.*

9 *Exemptio generalis non censetur eximere à subsidio charitatiuo per Papam imposito, nisi quis speciali priuilegio ab huiusmodi onere nominatim eximeretur.*

10 *Cardinales in Ecclesiis titulorum suorum charitatiuum subsidium petere possunt.*

11. *Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum subsidium ab Ecclesiis prouinciæ sibi delegatæ.*

12 *Patriarcha, Primas, & Archiepiscopus ab Ecclesiis, & Clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suam iure tale subsidium exigere non possunt.*

13 Cap. præteritæ, de elect. *declaratur.*

14 Cap. cùm Apostolis, vers. sustinemus, de censib. *declaratur.*

15. *Prælati Episcopo inferiores iure quidem non possunt ab Ecclesiis sibi subiectis charitatiuum subsidium exigere, nisi hoc priuilegio, vel consuetudine sibi competat.*

16 Cap. dictum 94. dist. *declaratur.*

17 *Dicta in præfationibus alienius dispositionis censentur in fine repetita.*

18 *Abbates, vel priores non possunt exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis secularibus vel regularibus Monasteriis sibi pleno iure subiectis.*

19 *Coadiutor, seu administrator datus Episcopo per Papam, vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti potest à subditis illius Ecclesiæ charitatiuum exigere subsidium.*

20 *Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis potest ab eius subditis exigere charitatiuum subsidium.*

21 *Vicarius generalis Episcopi non potest tale subsidium exigere, nisi speciali ipsius Episcopi mandato.*

22 *Causa ad Charitatiuum subsidium exigendum debet esse manifesta, & rationabilis, ne subditi grauentur, plusquam par est.*

23. *Causa rationabilis præsumenda non est ad exigendum charitatiuum subsidium,*
Iusta causa ad subsidium exigendum est.

24 *Consecratio, & Bullarum expeditio,*

25. *Expensa in negotiis totius diœcesis communibus pertractandis*

26 *Fabrica suæ Ecclesiæ.*

27 *Iter ad Papam, Imp. seu Regem ob suæ Ecclesiæ vel diœcesis commune bonum,*

28 *Visitatio Liminum Apostolorum,*

29 *Iter ad Concilium Prouinciale,*

30 *Expensa necessaria facta in aduentu Imperatoris, Regis, vel principis.*

31 *Episcopus potest ex iusta causa non solum semel, sed etiam pluribus vicibus charitatiuum subsidium exigere.*

32 *Charitatiuum subsidium à personis Clericorum ratione suorum beneficiorum, & propter eorum reditus peti potest.*

33. *Charitatiui subsidij onus sustinent beneficiarij ratione Ecclesiarum, quas habent, & quid si illæ sint in confinio duarum diœcesum, ibid. n. 34.*

34 *Clericus non tenetur soluere charitatiuum subsidium, nisi de fructibus, & redditibus beneficiorum*

35 *Clericus pauper, vt puta quia ex beneficij redditibus nihil habet vltra commodum, & honestum victum, minimè cogi potest ad charitatiuum subsidium præstandum.*

36 *Clericus, si nullum ecclesiasticum beneficium habeat, non est cogendus soluere charitatiuum subsidium, quamuis ampla possideat patrimonia.*

37 *Laici non tenentur ad subsidium charitatiuum soluendum*

38 *Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficij non soluit.*

39 *Pensionarius debet pro rata pensionis soluere charitatiuum subsidium, non autem clericus possidens beneficium tenebitur soluere solidum.*

40 *Pensio, seu census imponitur super fructibus beneficii,*

41. *Redditus non dicuntur nisi illi, qui supersunt deducto censu, vel pensione.*

42 *Vsufructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur.*

43 *Pensionarius in Iure æquiparatur vsufructuario*

44 *Pensio auctoritate Papæ alicui assignata ex stylo Curiæ, est immunis & libera ab omni onere etiam subsidij charitatiui.*

45 *Charitatiuum subsidium non est soluendum Episcopo de quotidianis distributionibus*

46 *Hospitalia causa communis pietatis extructa quando titulum beneficij habent, obligantur ad subsidium charitatiuum.*

47 *Hospitalia, quæ auctoritate Episcopi constructa non sunt, & fundata, grauari nequeunt onere subsidij charitatiui.*

48 *Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ Cathedralis*

tenentur

tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis cauſis.

49 *Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

50 *Charitatiui ſubſidij exactio eſt de lege diœceſana, & non iuriſdictionis.*

51 Clem. 1. & 2. de cenſib. *declaratur.*

52 *Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, ſiue eorum Vicarij in Parochialibus Religioni prædicta vnitis non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſolutionem charitatiui ſubſidij.*

53 *Eccleſia exempta non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

54 *Charitatiuum ſubſidium exigi poteſt ab exemptis reſpectu populi non exempti, quem habent.*

55 Clau. Volumus autem, quòd Eccleſia, &c. *eximit à præſtatione charitatiui ſubſidij.*

56 *Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidium præſtare non debeant.*

1 CHARITATIVVM ſubſidium
ſecundùm Hoſt. & alios, *in cap. conquerente, de offic. Ordin.* & nouiſſimè
Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp.
10. quæſt. 1. num.* 1. dicitur charitatis
auxilium, quia à principio ex Charitate peti debet
non per vim extorqueri, vt colligitur ex c. *ex parte de cenſib.* & appellatur ſubſidium, quia ſicut ſubſidaria
actio datur, quando deficit propria, & ſpecialis, vt *in §. fin. Inſt. ad leg. Aquil. & in §. fin.* vbi
gloſſ. *Inſt. de interdict.* ita ſubſidium petitur, quando
redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro
oneribus incumbentibus, Bellencin. *in tract. de charitatiuo ſubſidio, q.* 14. Guid. Papæ *dec.* 371. Aloyſ.
Ricc. *in collect. dec. p. 1. collect. c. 2.* Azor. *inſt. mor. p. 2.
lib. 9. c. 14. q.* 2.

Epiſcopus igitur, & ſuperiores Prælati, data ma-
3 nifeſta, & rationabili cauſa, licitè poſſunt ſubditos
cogere, cum charitate tamen, & debito moderamine,
ad charitatiuum ſubſidium, quò ſuis conſulant
neceſſitatibus, *cap. conquerente, in fine. de offic.
Ordin. cap. cum Apoſtolus. verſ. ſuſtinemus autem, de
cenſib.* Doctores vtrobique, poſt alios Oldrad.
conſ. 104. & 234. Lap *alleg.* 20. Duen. *reg.* 89. Palat
in repet. cap. per veſtras notab. 2. §. 27. à n. 10. Caſſan.
in conſuet. Burgũd. rub. 1. §. 4. gloſ. 6. à n. 13. Menoch.
de arbitr. caſu 178. *nu.* 1. Nauar. *conſ. 7. alias 3. in nouis, de cenſib.* Sayr *in floribus deciſion. ſub eod. tit. dec.*
7. Bellencin. *d. tract. de charitatiuo ſubſidio. q. 1. n.* 1.
Cenod. *ad Decretal. collect.* 115. *nu.* 6. Piaſec. *in praxi
Epiſcop. p. 2. cap. 2. num.* 11. Azor. *d. cap. 14. qu.*
5. Ratio eſt: quia in his, quæ ad charitatem ſpectant,
prout eſt huiuſmodi ſubſidium, illis tenemur
obnoxij, à quibus beneficia recipimus. *cap.
in officiis 7. de teſtam.* Planè ſubditi à ſuis Epiſcopis,
tam in regimine in ordine ad ſpiritualia, quam
in ipſorum ſpiritualium miniſterio, maxima accipiunt
beneficia, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4.
*Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores
myſteriorum*, &c. iuuat reg. *l. ſed etſi* 28.
§. conſuluit, ibi *quamuis ad remunerandum*, iũcta gl.
ibidem: ff. de petit. hered. cum his, quæ de obligatio-
4 ne qua quis tenetur beneficium referre ei, à quo
aliud accepit, tradunt Ariſtot. *lib. 8. Ethicor. c.* 13.
latè S. Thom. 2. 2 *q. 106. art. 1. cum ſeqq.* Fortun. *in
l. 1. § ius naturale illat. 10. ff. de iuſt. & iure.* Cardin.
Tuſch. *practic. concluſ. tom. 1. lit. A, concl. 48. num.* 1.
Ego ipſe *de axiomat. Iuris vſufreq. axiom. 35. num.* 2.
Quamuis aliam rationem, propter quam ſubſi-
dium nuncupetur charitatiuum, præſtiterit poſt
alios Bellencin. *d. q.* 14.

Sed illud aduertere opportet quòd quando Epi-
ſcopus à Choro ſuo exigere vult charitatiuum ſub- 5
ſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, &
etiam ipſorum Clericorum, vt per tex. *in c. nouit.
& in cap. quanto, de iis, quæ fiunt à Prælatis*, reſoluit
Bellencin. *d. tract. qu.* 10. & ſufficit, quòd ſit electus
& confirmatus, licèt nondum conſecratus.
Bellencin. *d. q.* 9 Azor. *d. cap. 14 q. 5. in fine.* quia hoc
eſt iuriſdictionis, non Ordinis; *d. c. conquerente, in
fine, de officio Ord.*

In quanam quantitate ſubſidium huiuſmodi ſit 6
exigendum, poterit ab aliquibus in dubium reuocari,
in quo placet ſequi opinionem Cardin. *in
d. cap. cum Apoſtolus, num. 4. verſ. ſeptimò quæro*, vbi
dubium à nemine tactum affirmat, Lap *allegat.* 37.
ſentit Dominic *in cap. felicis, n. 6. de cenſib. lib.* 6. &
Boër. quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr.
caſu* 178. *num. vlt.* Neque in hoc dignus eſt reprehenſione
vir non leuis auctoritatis. Afflict. *dec.*
136. dum affirmat decimam annui redditus partem
iuſtam eſſe ſubſidij quantitatem: neque enim
de iure loquitur, ſed ſuppoſito Concilio Neapolitano
de ſolo ſubſidio ſæculari à Rege exigendo, &
ideò quoad intentum non applicatur illa quantitas,
vt rectè aduertit Menoch. *vbi proximè, nu.* 1.
Deinde non ſunt audiendi, qui putant illã quantitatem
ſeruandam eſſe, quam Extrauagans Benedicti
XII. incip. *Vas electionis*, præfiniuit; quoniam
Extrauagans recepta non fuit, vt ex aliis fatetur
Menoch. *vbi proximè*; non eſt enim iure aliquo
definitum, quantum debeat eſſe hoc ſubſidiũ;
ſicuti tradunt Nauar. *conſ. 10. in antiq, aliàs 5. in nouis,
de cenſib.* Sayr. *in floribus dec. ſub illo tit. dec.* 10. 7
Piaſec. *d. n. 11. verſ. neque.* Et in omni euentu nullus
cogi debet ad maiorem ſolito contributionem,
vt cenſuit S. Cong negotiis Epiſcop. & regular.
præpoſit. *ſub die. 17. Ianuarij*, 1589.

Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt
hoc ſubſidium exigere, vt docent Bellencin. *de
charitatiuo ſubſidio, qu. 1. n. 1.* Azor. *d. lib. 9. cap. 14.
qu. 5. in princip.* quia habet adminiſtrationem omnium
beneficiorum, *cap. 1. de præbend. in 6. Clem. 1.
vel ite pendente*, tum, quia eſt dominus, & Ordinarius
Ordinariorum, vt oſtendemus *lib. 1. cap. 2. à
princ.* Et ab hoc ſubſidio per Papam impoſito generalis
exemptio non cenſetur eximere, Ioan.
And. *in c. cùm inſtãtia, de cenſib.* Eraſm à Cochier *de* 9
iuriſd. Ordin. in exemptos, part. 4. quæſt. 7. niſi quis
ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim
eximeretur. Bellencin. *d. tract. quæſt. 58. n.* 3. vbi
ſubdit, non eſſe præſumendum, quippe quòd illud
concedi non conſueuerit, per tex. *in d. c. cùm
inſtantia*, ibi, *niſi fortè per ſpeciale priuilegium Sedis
Apoſtol. quod non concedimus, ſit exempta*, & per tex.
in cap. accedẽtes, de præſcript. ibi. *niſi per ſpeciale priuilegium*, &c.

Cardinales, cùm in Eccleſiis titulorum ſuorum
iuriſdictionem habeant, de iure communi, iuxta 10
ea, quæ ſuprà reſoluimus *lib. 1. cap. 5. de dignit. priuil.
& offic. Carpin. verſ.* 1. tale ſubſidium petere poſſunt
Ioan. Monach. *in cap. 1. de maior. & obed. lib.* 6.
Bellencin. *de charitat. ſubſid. q.* 3. Azor. *d. lib. 9. c. 14.
q. 5. verſ. quæres.*

Legatus Papæ, cui commiſſum eſt plenæ lega- 11
tionis officium in ſua prouincia, cùm omnia liberè,
& immediatè poſſit quæ quilibet Ordinarius
iure, ſiue conſuetudine poteſt, vt oſtendimus *ſup.
lib. 2. c. 6. de legatis*, habetius exigendi huiuſmodi

subsidium ab Ecclesiis prouinciæ sibi delegatæ Bellencin. *d. tra. de charit. subsid. q. 12* Azor. *d. q. 5. vers. quid dicendum.*

12 Patriarcha, Primas, & Archiepiscopus ab Ecclesiis, & Clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suã iure tale subsidium exigere non possunt. Ratio est: quia attento iure Archiepiscopi, & cæteri Primates regulariter non possunt in subditos suorum Suffraganeorum iurisdictionem exercere, nisi quatenus iure reperitur expressum, *cap. conquestus 9. q. 3. cap. duo simul 9. de offic. Ordin. cap. sicut vnire 8 in fine de excess. Prælat. cap. 1. in princip. de foro cõpet. lib. 6. cap. 1. de suppl. negl. Prælat. eod. lib.* cũ adductis per me *lib. 1. cap. 8. de Archiep. seu Metropol.* Planè nullibi reperitur in iure cautum, quod Archiepiscopi valeant à subditis Suffraganeorum exigere subsidium. Igitur, &c. Propter quæ ita resoluunt Dominic. & alij quos refert & sequitur Bellencin. *d. tract. q. 2. n. 1.* Azor. *d. cap. 14. q. 5. vers.*
13 *sed dubia quæstionis est.* Non obstat *cap. præterea, de elect.* quia respondetur, solum agere de expensis factis à Capitulo vacante Sede pro negotio electionis: deinde non loqui de bonis Ecclesiarum inferiorum, quæ ad Suffraganeos spectant, sed de bonis Cameræ ecclesiasticæ Patriarchalis, vt rectè post alios intelligit Bellencin. *d. q. 2. n. 6.* Sed non
14 inde sequitur, posse Archiepiscopos in nostris terminis subsidium exigere, quamuis solam procurationem, de qua *in sequenti cap.* agendum erit. Ad tex verò *in d. cap. cum Apostolus. vers. sustinemus autem* respondetur, intelligendum esse continuatiuè *ad. §. prohibemus,* immediate præcedentem in sensu aduersatiuo, in hunc modum. *Prohibemus, ne Episcopi subditos suos grauare præsumãt talliis, & exactionibus: sustinemus tamẽ, quòd Episcopi pro multis &c. cũ charitate moderatũ ab eis valeant auxiliũ postulare,* atque ita dictus vers. non est referendus ad §. remotiorem, *Quocirca,* qui restrictiuè loquutus fuit circa æquiparationum numerum Lateranensi Conc. præfinitum. Ratio est: quia in dubio relatio facienda est ad illud, quod proximè, & immediatè antecedit argum. *cap. cum dilecti 6. ibi non ad superiorem, &c. de donat.* ita in terminis Boët. quem re-
15 fert, intelligit Menoch. *d. casu 178. n. 1.*

Prælati Episcopo Inferiores iure quidem non possunt ab Ecclesiis sibi subiectis charitatiuum subsidium exigere, nisi hoc priuilegio vel consuetudine ibi competat, vt bene resoluunt Archidiacon. *in cap. iuxta sanctionẽ 16. quæst. 1.* Host. & alij cum quibus communem dicit Bellencin. *d. tract. q. 4.* Abb. *in d. cap. cum Apostolus. num. 6.* & Cardin. *n. 1.* Cened *d. collect. 115. n. 7. ad fin.* Duen. *reg. 91.* Aloys Ricc. *d. collect. 52.* Azor. *d. cap. 14 quæst. 5. vers quid dicendum.* latè Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. disputat. 10. quæst. 2. num. 1.* Pro quibus non leuiter expenditur *d. cap. cum Apostolus §. prohibemus, vers. Archidiacon. verò,* aduersatiue ad §. præcedentem, vt quamuis Episcopi possint, Archidiaconi verò, siue Decani minimè: est enim hæc proprietas aduerbij *verò,* respectu præcedentis dispositionis *c. statutum 11 §. cum verò,* iuncto gloss. 1. *de rescript. lib. 6.* cum aliis per me citatis *in tract. de dictionibus vsufreq. d. 420. n. 1. secundum Lugd. impres.* Deinde expẽditur vniuersalis negatiua, ibi *nullas exactiones,* quæ omnes in vniuersum excludit, arg. *cap. solitas, ad fin. de maiorit. & obed.* & aliorũ, quæ adduximus *d. tract. 229. numer. 1.* illis exceptis, quæ lege speciali, vel consuetudine fuerũt introductæ, planè legẽ nõ inueniemus, quæ inferioribus Prælatis circa charitatiuum subsidium exigendum dederit potestatem. Igitur, &c. Non obstat *cap. di-* 16
ctum 94. dist. per quod oppositum tenuit ibi Archid. sibi contrarius *n. 1.* quia respondetur magis pro nostra sententia adduci posse, vt per Bellẽcin. *d. §. 4.* solùm enim arguit a maiori ad minus in hunc sensum, si Episcopis non licet in Presbyteros tyrannidem exercere, à fortiori nõ licebit Archidiaconis: deinde tex ille dicat, Episcopis non licere, satis demonstrat, non agere de subsidio charitatiuo, quod satis liquet, vt patẽ est. Nec etiam obstat, quod Concil. *in præfatione d. §. prohibemus. in vers. sustinemus,* concesserit Episcopis potestatẽ exigendi charitatiuum subsidium, quod postea censeri debet repetitum *infra vers. Archidiaconi* 17
circa Prælatos inferiores, 1. à dicta in præfationibus alicuius dispositionis censentur in fine repetita. *l. Titia 1. 4. §. 1. ff. de verbor. oblig. item quia 4. §. vlt. ff. de pact.* Bart. *in l. pact. nouissima. C. illo tit.* Iason. *in l. si quis in fundi vocabulo, n. 39. ff. de leg. l. 1.* Cagnol. *in l. 2. num 196. C. de pactis interempt.* quia respondetur, hanc doctrinam procedere, quando in præfationibus fit mentio, quòd inferiùs aliquid apponit: tunc enim, etsi expressè non apponatur, repetitum censetur, non autem quando in præfationibus nulla eius rei facta mentio reperitur, vt *in d. §. prohibemus* vbi de solis Episcopis fit mẽtio circa exactionẽ subsidij, de inferioribus verò Prælatis in dubio: non autem, vbi ex coniecturis aliud deprehenditur, vt *in d. §. prohibemus* ex aduersatiua Archidiaconi, *verò* & ex vniuersali negatiua *nullas,* vt *suprà* explicanimus.

Vnde Abbates, vel Priores non posse exigere 18
charitatiuum subsidium ab Ecclesiis sæcularibus, vel Regularibus Monasteriis sibi non pleno iure subiectis resoluit Bellencin, *d. tr. q. 5.* vbi *n. 2.* ex Cald, *cons. 3. de censib.* addit Præpositum, siue Præfectum totius Ordinis regularis posse huiusmodi subsidium petere à Monasteriis Ordinis sui pro sũptibus necessariis ad gubernationem Ordinis, si aliunde ratione præfecturæ non habeat bona, quæ ad onus sustentandum destinata sufficiant, de quo Tambur. *d. disp. 10. q. 2. num. 2* vbi *n. 4.* de Abbatibus habentibus territorium & diœcesim.

Coadiutor, seu administrator datus Episcopo 19
per Papam, vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti potest à subditis illius Ecclesiæ exigere charitatiuum subsidium, ad not. *in c. si cui, de elect. lib. 6. & in c. in fin.* 20
de suppl. negl. Prælat. eod. lib. Bellencin. *d. tract. q. 8.* Idem de commendatario perpetuo Ecclesiæ Cathedralis aiunt Bellencin. *vbi sup. q. 6.* Azor. *d. q. 3. vers. Commendatarius* Tambur. *d. disp. 10. q. 2. n. 3.* 21
Vicarius generalis Episcopi non potest tale subsidium exigere, nisi speciali ipsius Episcopi mandato: hoc enim nullo iure est illi concessum, & proinde in generali mandato, quod accipit ab Episcopo, non continetur, Bellencin. *q. 21.* Azor. *d. c. 14. q. 5. vers. Vicarius.*

Causa autem ad tale subsidium exigendum de- 22
bet esse manifesta & rationabilis, ne subditi grauentur, plusquam par est, vt dicitur *in dict. c. conquerente, & in dict. c. cum Apostolus, §. prohibemus.* Quænam dicatur manifesta, & rationabilis causa quoad intentum, nil certum in iure definitur, sed arbitrio Iudicis relinquendum arbitrantur, gloss. *verb. rationabilis in d. §. prohibemus.* recepta, vt per Abb. *num. 4. in fine,* Card. *num. 2.* Anton. *num. vlt.* Cardin. *in Clem. 1. §. 1. num. 4. de excessib. Prælat.* Hippol. *in l. quæstionis modum, num. 6. ff. de quæst.* Bellencin. *dict. tractat. quæst. 16. numero 6.* alii, quos refert & sequitur Menoch. *dict. casu 178. num. 2.*

me

me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. diſp.* 10. *q.* 3. *num.* 2.
Pro quibus adducitur in ſimili *c. non minus* 4. *prope
fin,* ibi, *aſpexerunt. iuncta gloſ. verb. tantam neceſſitatem,
de immun. Eccleſ.* Illud addo, in dubio cauſam
rationabilem præſumendam non eſſe: quia text *in d.
c. cùm Apoſtolus* §. *prohibemus*, non ſolum requirit
cauſam rationabilem, ſed quòd ſit manifeſtè talis vt
caſum dubium excludat, aduertit doctè Bellencin.
d. q. 18.

24 Plures rationabiles cauſas ad huiuſmodi ſubſidium
exigendum cumulant Doctores, quarum ſeptem
vt principaliores referam, & prima eſt, ſi exigat
pro ſua conſecratione, & Bullis expediendis,
Grammat. *deciſ.* 88. quem refert Aloyſ. Ricc. *d. collect.*
52. dummodo expenſas factas non excedat, vt
cenſuit S. Cong. Epiſcoporum *ſub die* 24. *Maij*,
1583. vel prolutione debitorum, quæ Epiſcopus
contraxit pro ſuæ Eccleſiæ iure tuendo, videlicet,
quando multa, & magna ſunt debita, & aliunde ex
bonis Eccleſiæ ſolui commode nequeunt. Butr. &
Imol. *in dict. cap. conquerente* Piaſec. *in praxi Epiſcop.
p.* 2. *cap.* 22. *n.* 11. Azor *d. cap.* 14. *quæſt.* 4. *in*
25 *princip.* Tambur. *d. diſp.* 10. *quæſt.* 3. *n.* 3. Secunda, ſi
Epiſcopus magnas fecerit expenſas in negotiis totius
diœceſis communibus pertractandis. Azor. *dict.
c.* 14. *q.* 4. *verſ. ſecunda*, vel ſi lites magnæ in bonis
Eccleſiæ moueantur. Menoch. *d. caſu* 178. *num.* 12.
26 Tambur. *d. diſp.* 10. *q.* 3. *num.* 4. Tertia, ſi pro fabrica
ſuæ Eccleſiæ, vel alia re continente illius publicam
vtilitatem, vel conſeruationem, fecerit magnam
emptionem, Oldrad. *conſ.* 140. *incip. Circa propoſitam
q.* Bellencin. *d. tract. q.* 19. Azor. *d. q.* 4. *verſ. tertia.*
me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. diſp.* 10. *q.* 1. *n.* 5.
27 Quarta, ſi iter facturus ſit ad Papam, vel Imperatorem,
aut Regem ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis,
aut etiam totius Eccleſiæ generalis commune bonum,
Innoc. *in c.* 1. *circa fin de ſtatu Mon.* Bellenc.
d. tract. q. 2. Azor. *d. q.* 4 *verſ. quarta* Menoch. *d. caſu*
28 178. *n.* 9. & 10. Quinta, ſi viſitaturus ſit Apoſtolorum
Limina, vt iuſiurandum impleat, iuxta formam
cap. Ego N. in fine, de iureiur. & conſtitut. Sixti V.
Bellencin. *d. q.* 20. *verſ. vel quando.* Azor *d. q.* 4. *verſ.
quinta* Piaſec. *d. c.* 2. *n.* 11. Sexta, ſi velit ire ad Con-
29 cilium Prouinciale, Bellenc. *d. tract. q.* 21. Iacobat. de
Conc. *lib.* 1. *art.* 5 *fol.* 110. *col.* 1. Piaſec. *d. c.* 2 *num.* 11.
Tambur. *d diſp.* 10. *q.* 3. *num.* 7 Lauret de Franchis
de controu. inter Epiſcopos & Regul. in q. var. q. 71.
prope fin. verſ. tertia, vbi de aliis cauſis Marc. Anton.
Genuenſ. *in praxi Epiſc. Neapolitana cap.* 71. *n.* 8.
Azor. *d q.* 4. *verſ. ſexta.* Quarant. *in ſum. Bullar. verb.
Concilium Prouinciale, num* 8. vbi intelligit quando
Epiſcopus eſſet pauper, qui non haberet ad fa-
30 ciendum expenſas. Septima, ſi impenſas neceſſarias,
& alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris,
vel Principis, præſertim ſi ab eo habeat Regalia,
dummodo Clericos, & Eccleſias nimiùm in hoc
grauare, vel ad hoc compellere non debeat, Bellenc.
dict. tract. q. 21. Azor. *dict. quæſt.* 4 *verſ. ſeptima*, me
citato *in hoc loco* Tambur. *d diſput.* 10. *quæſt.* 3. *nu-*
31 *mero* 8 Et exiſtente qualibet ex prædictis cauſis, poteſt
Epiſcopus non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus
vicibus, quoties, ſcilicet rationabilis cauſa ſubſit,
charitatiuum ſubſidium exigere, Bellencin. *d tract.
quæſt.* 24. Remig. *quæſt.* 32. Azor. *dict. capit.* 14.
quæſt. 8.

32 Reſtat nunc videre, à quibus perſonis charitiuum
ſubſidium exigi poſſit? In primis à perſonis
Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, & propter
eorum redditus peti poſſe, per text. *in dict. cap.
conquerente, & in d. c. cùm Apoſtolus*, docent Nau.
conſ. 10. *in antiq. alias* 5. *in nouis, ſub tit. de cenſib.*
Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit deciſ.* 10. ſiue bona,
ſiue mala fide poſſeſſor beneficij ſit, Azor. *dict.
c.* 14. *q.* 6. *verſ. Cleric.* Si verò contingat, vt Clericus
Eccleſiam habeat in vna diœceſi, in alia verò præ- 33
dia, & poſſeſſiones, ex quibus fructus beneficij percipit,
debet ſoluere ſubſidium Epiſcopo, in cuius
diœceſi eſt Eccleſia: quia tale onus ſuſtinent beneficiarij
ratione Eccleſiarum, quas habent. Ita Bel- 34
lencin. *d. tract. q.* 35. Azor. *d. q.* 6. *verſ quid dicendum.*
At ſi Eccleſia in confinio duarum diœceſum exiſtat,
ambo Epiſcopi ſe concordare debent, vt alternis vicibus
ſubſidium exigant, arg. *Clem plures, de iure
patron.* quòd ſi conuenire renuant, tunc iure poterit
Archiepiſcopus præcipere, vt conueniant, eò
quòd talis eorum diſcordia eſt Eccleſiæ damnoſa.
Ita Bellencin. *quæſt.* 52. Azor *dict quæſt.* 6. *verſ. quid
dicendum.*

Cùm ergo Clericus non teneatur ſoluere huiuſ- 35
modi ſubſidium, niſi de fructibus, & redditibus beneficiorum,
vt docent Bellencin. *d. tract. q* 31. *n.* 1.
& 2. & *q* 33. & 34. *in princip.* Remig. de Gonni *in
ſimili tract. q.* 37. *cum ſeq.* & *q.* 40. & 41. *in princ.*
Monet. *de diſtrib. quotid. p.* 3. *q.* 9. *n.* 21. *in princ.* ſi ille
pauper fuerit, vtpote quia ex ſui beneficij redditibus
nihil habet vltra commodum, & honeſtum victum,
minimè cogi poterit ad tale ſubſidium præſtandum:
nam certè grauaretur, ſi eorum victus minueretur.
Ita Bellencin. *d. tract q.* 30. Quaranta *vbi ſuprà*, Piaſec.
d. c. 2. *n.* 11. Azor. *d. q.* 6. *verſ quid dicendum*, Monet
d q. 9. *n.* 22. *in princip.* ſicut nec etiam cogendus
foret, ſi nullum eccleſiaſticum beneficium habeat,
quamuis ampla poſſideat patrimonia, Bellencin.
q. 31. Azor *d. q.* 6. *verſ insuper.* Vnde à fortiori non 36
tenerentur laïci, vt colligitur ex *c. quia cognouimus* 37
10. *q.* 3. Quamuis enim *in d.* §. *prohibemus* indiſtinctè
habeatur, poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium
à ſubditis petere, & tam Clerici, quàm laici tales
dici poſſunt, tamen de Eccleſiaſticis hoc eſt intelligendum,
vt loquitur *d. c. conquerente*, & aduertunt
Bellencin. *d. tract. quæſt.* 26. Azor. *dict c.* 14. *quæſt.* 6.
in princip.

Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, 38
quod anteceſſor beneficij non ſoluit, arg. *l. Imperatores,
ff. de expenſis, & l. hactenus ff. de vſufr.* reſoluunt
Bellencin *d. tract. q.* 51. Azor. *d. q.* 6. *in fine*, vbi ſubdit
poſſe Epiſcopum conuenire ſucceſſorem, vel anteceſſorem,
ſi adhuc viuus ſit, vt maluerit, & ſubſidium
petere.

Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere cha- 39
ritatiuum ſubſidium; non autem Clericus poſſidens
beneficium tenebitur ſoluere ſolidum, ſeu pro omnibus
fructibus, ex ſeqq. Primò, quia cenſus, vel 40
penſio imponitur ſuper fructibus beneficij. Bellencin.
d. tract q. 37. *n.* 2. Gig. *de penſionib. quæſt.* 38. *in
princip.* Ergo, cùm exactio ſubſidij fiat ab Eccleſiis
iuxta redditus, ſeu fructus illarum, *dict. cap. conquerente*,
b, *penſatis facultatibus*, & ibi, *non amplius
ab eis exigas*, fit conſequens, veluti onus reale diuidendum
fore inter beneficij poſſeſſorem, & penſionarium
pro rata fructuum perceptorum. Iuuat in
ſimili *capit. tua nobis* 26. *prope fin. de decim.* vbi
onus ſoluendi decimas quod reale eſt, *capit. paſtoralis.*
28. *verſ. fructus autem*, *illo titul* diuiditur
inter colonum, & dominum fundi ad effectum,
vt vnuſquiſque pro rata ex fructibus, quos perceperit,
decimas ſoluere teneatur: ſic aliàs penſionarius
pro rata tenetur contribuere pro ſeminario,
Concil.

Concil. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 18. vers. ad hanc*
41 *autem*. Vlteriùs facit quòd redditus non dicuntur
nisi illi, qui supersunt deducto censu, vel pensione,
quæ non dicitur esse in suis redditibus, antecedens
constat ex *l. non ampliùs 26. in princip. ff. de legat. 1.*
42 *sed si hoc 61. §. 2. ff. de condit. & demonstrat.* Vltimò
suadetur id ipsum: quia vsufructuarius tenetur
ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum
imponuntur, *l. hactenus 3. l. arbores 66. in fine*, ibi, *ad
vsufructuarium pertinet. l. si pendentes 34 § si quid
cloacarum*, cum aliis *ibidem, ff. de vsufr. & quemadmodum.
l. quæro 28. ff. de vsufr. leg.* vbi Bart. & Doctores
communiter, Iason *in l. res obligata n. 10. ff.
de leg. 1.* Peralta *in l. si quis seruum, in princip. illo
titulo*. Gigas *d. q. 38. n. 1.* Pinel. *in l. 1. cap. de bonis*
43 *mater. p. 2. n. 72. vers. septimò, ex supradictis*, Gam.
Lusitaniæ decis. 145 Sane pensionarius in Iure æquiparatur
vsufructuario, post alios Gig. vbi proximè
num. 2. Igitur, &c. Propter quæ hanc partem sequuntur
plures, quos refert, & sequitur Bellencin.
d. q. 37. Gig. *d. quæst. 38.* Azor. *d. c. 14 q. 6. vers. si quæras*
Flamin. Paris. *de confident benef. q. 23. n. 7.* Trul-
44 lench. *in Decalog. lib. 1. cap. 8. sub 18. n. 2.* Sed reuera
Curiæ stylus habet, vt pensio auctoritate Papæ assignata
alicui sit immunis, & libera ab omni onere
etiam subsidij charitatis; Tambur. *d. tom. 3. disp 10.
q. 1. n. 7.* & ideò quando Papa Clerico pensionem
assignat liberam ab omni subsidio charitatis, Rector
beneficij debet ex toto illud soluere.

De quotidianis distributionibus non est soluen-
45 dum Episcopo charitatiuum subsidium: quia illud
soluere non tenentur Clerici, nisi de fructibus, &
redditibus beneficiorum, vt suprà ostendimus: nomine
autem fructuum, & beneficiorum non continentur
quotidianæ distributiones, vt suprà vidimus
*hoc lib. cap. 18. de distribut. quotid. paulò post
princip.* Et ideò sic docent Bellencin. *d. tract. q. 76.*
Gōzal. *ad reg 8. Cancel. 7. proœm. n. 174.* Monet. *de
distribut quotid part. 3. q 9. a num. 19.* Tambur. *dict.
tom. 3. disp. 10. q. 1. n. 10.* me citato *in hoc loco* Trul-
lench *in Decalog. lib. 1. c. 8. dub. 17. n. 5.*

46 Hospitalia causa communis pietatis extructa,
quando titulum beneficij habent, obligantur ad sub-
47 sidium, Bellencin. *d. tract. q. 38.* Azor. *d. cap. 14. q. 6.
in vers. sic si roges*, qui etiam resoluunt, quòd si huiusmodi
Hospitalia auctoritate Episcopi fundata non
sint, grauari nequeunt onere subsidij; quia religiosa
& sacra loca non sunt, & possunt ad profanos vsus
redire priuata fundatoris auctoritate; secùs tamen
si Episcopi auctoritate fundentur, cùm ab illis sicut
ab Ecclesiis suæ diœcesis exigere subsidium charitatis,
& alia iura episcopalia Episcopus possit.

48 Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ Cathedralis
tenentur Episcopo suo præstare charitatiuum subsidium,
quando ab eo petitur ex legitimis causis, de
quibus dictum est suprà, quia fortiùs ipsi debent ei
subuenire, quàm cæteri, cùm dignius sit quòd membra
subueniant capiti suo, quàm extraneis, arg. *cap.
cùm non liceat de præscript. c. requisisti, de testam.*
docent Bellencin. *d. tract. q. 27.* Remig. Gonni *in
simili tract. q. 38.* Monet. *d. q. 9 num. 20.*

49 Monasteria non tenentur præstare Episcopo charitatiuum
subsidium. Ita Ioan. Andr. Butr. Imol.
in c. dilectus, de offic. Ordin. Innoc *in c. 1. de statu Monach.*
Bellencin. *d. tract. q. 26.* Remig. *in simili tract.
q. 21.* Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 2. q. 66. art. 1. & 2.*
Azor. *d. cap. 14. q. 6. vers. item non potest.* Tambur. *d.
tom. 3. disp. 10. q. 4. à n. 1.* & admittit stante consuetudine
Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopos
& Regulares in var. quæst. q. 71.* Ratio est: quia
exactio charitatiui subsidij est de lege diœcesana,
& non iurisdictionis. Bellencin. *vbi sup. quæst. 28.* 50
Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos,
quæst. 25. num. 8.* à qua lege diœcesana Monasteria
sunt exempta, *c. ne pro cuiuslibet. 16. q. 1 & c. 1. de statu
Monacho.*

Non obstat *Clem. 1. & 2. de censib.* vbi dicitur 51
Religiosos debere soluere iura episcopalia, & subire
onera, nisi se tueri possint speciali priuilegio Papæ,
& consuetudine: quia respondetur, ibi sermonem
esse de Monasteriis habentibus Ecclesias sæculares
sibi subiectas, quæ Ecclesiæ, antequam Monasterio
subiicerentur, soluere consueuerant Episcopo tale
subsidium charitatis, & alia iura episcopalia, ac proinde
censentur vnita Monasterio cum suo onere,
cum quo transit res, *cap. pastoralis, de decim. cap.
quia Monasterium, de relig. Domib.* ita Azor. *loco
proximè citato*, Erasm. à Cochier *d. num. 9. vers. limita
primo.* vbi *in vers. limita secundò*, subdit quòd, si
Monasterium habeat populum, ratione illius tenebitur
ad omnia, quæ sunt legis diœcesanæ, & per
consequens ad charitatiuum subsidium, me citato
in hoc loco Tambur. *d. tom. 3. disp. 10. q 4. n. 6. vers.
nec obstet.*

Fratres S. Ioannis Hierosolymitani, siue eorum 52
Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis,
non tenentur, neque compelli possunt ad solutionem
charitatiui subsidij, vt censuit S. Cong. Conc.
in Augustana 4. Decembris, 1630.

Exemptæ Ecclesiæ non tenentur præstare Epi- 53
scopo tale subsidium, vt per Card. *in Clem. frequens
§ nonnullis in 3. oppos. de excessib. Prælat.* vbi Anchar.
in vers. 8. notat Bellencin *d. tract. quæst. 32.*
Azor. *d. q. 6. ver. item non potest.* Erasm. à Cochier *de
iurisdict. in exemptos, p. 4. q. 9. per totum.* quod maximè
procedit, si exemptio sit data cum plena libertate,
id enim importat exemptionem, non modò à
iurisdictione, sed etiam ab omnibus, quæ sunt de
lege diœcesana, inter quæ charitatiuum subsidium
numeratur, vt supra dictum fuit: ita Bellencin. *dict.
q. 32. n. 8.* Erasm. à Cochier *d. q. 9. n. 1.* Limitatur ta-
men primò, nisi exempti haberent populum non 54
exemptum, quia eius respectu exigi posset huiusmodi
præstatio. Bellencin. *d. q. 32. n. 5. vers. & pro talibus.*
Erasm. à Cochier. *d. q. 9. n. 2.* Limitatur secun- 55
dò, nisi in priuilegio exemptionis apposita esset
clausula vulgaris, videlicet. *Volumus autem, quòd
Ecclesia huiusmodi exempta cum charitate, Priori
cum Episcopo suo remaneat.* Abb. *cons. 102 incip. Omnipotentis
Dei postulato suffragio, vol. 1.* Bellencin.
d. q. 32. in fine. Erasm. à Cochier. *d. p 1. q. 9. n 9. &
p. 4. q. 9. n. 3.*

Subditi præscribere non possunt, vt subsidium 56
præstare non debeant: quia hoc esset præscribere
contra charitatem, & sic præscriptio non posset habere
iustam causam, seu iustum fomentum, tum,
quia petere tale subsidium, pendet à facultate superioris
causa rationabili subsistente, ideò ibi non currit
præscriptio, quæ non currit in iis, quæ sunt facultatis,
iuxta notata per Innocentium *in c. cùm Ecclesia
Sutrina, de causa possess. & in c. bonæ, il. 2. de postul.
Prælat.* Quare ita resoluunt Bellencin. *d. tract.
q. 50.* Azor. *d. c. 14 q. 7.*

CAPVT

CAPVT XXII.

De Procuratione

SVMMARIVM.

1 *Verbum*, procuro, *accipitur pro sustento, & procuratio, pro sustentatione.*
2 *Procuratio in tres species diuiditur.*
3 *Procuratio vnica est, quamuis modi, quibus inducitur varij sint.*
4 *Possessio est vnica, quamuis plures, & varii sint modi, quibus acquiritur.*
5 *Procuratio apud Pontifices passim dicitur sustentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione visitationis, vel legatis Apost. iure legationis debetur.*
6 *Procuratio moderata & honesta esse debet, attentis facultatibus Ecclesiarum, & omnibus aliis circumstantiis, prout necessaria visitantium, & suorum refectio postulauerit.*
7 *Procuratio, quæ ratione visitationi annexa fuerit statuta? ostenditur.*
8 *Procuratio visitationis, iure communi attento, debetur etiam ab Ecclesiis sitis intra ciuitatem, in qua visitans ipse commoratur, domum & familiam habet, secus attento Concilio Tridentino*
9 *Simoniæ vitium cessat in procuratione exigenda cùm non in pretium visitationis, sed in stipendium laboris concedatur.*
10 *Visitare semel in anno potest Prælatus, & vnicam recipere procurationem, nisi data causa intellexerit oportere pluries visitare.*
11. *Episcopus, quamuis pluries visites, non potest plures quàm binas exigere procurationes.*
12. *Episcopus non potest pro annis futuris procurationem ratione visitationis exoluendam remittere.*
13 *Procurationum pro solutione an sint tantummodo obligati Ecclesiarum redditus, an verò laici quoque contribuere teneantur, ostenditur.*
14 *Procuratio soluenda est Episcopo visitanti beneficium à Cardinali possessum.*
15 *Hospitalia, Oratoria, & alia pia loca ecclesiastica auctoritate erecta non tenentur Episcopis soluere procurationem.*
16 *Hospitalia sola data in titulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus ecclesiasticos, tenentur soluere pro seminario.*
17 *Procuratio à solis locis visitatis debetur.*
18 *Procurationes visitationum soluere non adstringuntur ij, qui non fuerunt visitati.*
19. *Regulares a procurationum contributionibus sunt omninò liberi, nisi Parochialem aliquam Ecclesiam Conuentui suo vnitam haberent.*
20 *Præscriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione visitationis iure communi debitam maneat visitandi onere.*
21 *Præscriptio admittitur contra procurationes, quæ ratione visitationis iure aliquo speciali debētur.*
22 *Procuratio proscribi potest insimul cum visitandi onere.*
23 *Præscriptio omnis prohibetur contra procurationem, siue totum siue partem.*
24 *Præscriptio contra procurationem non prohibetur respectu modi.*
25 *Præscriptio prohibetur contra procurationem futuram, ne scilicet, in futurum eximatur quis à solutione illius.*
26 *Præscriptio non valet, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur.*
27 *Ecclesia speciali priuilegio exempta an teneantur ad procurationem, ostenditur.*
28 *Procuratio non debetur Episcopo visitanti Ecclesias Parochiales vnitas, & dependentes à Religione Hierosolymitan à Vicariis earundem Ecclesiarum.*
29 *Priuilegium speciale quare potens sit eximere à procuratione, proscriptio verò minimè, ostenditur, & nu. 30. cum seqq.*
30 *Priuilegium in quacumque materia, & præscriptio immemorialis, si non in vim præscriptionis, saltem in vim priuilegij æquiparantur.*
31 *Præscriptio in quibus rebus simpliciter, & absolutè prohibetur, agens non alleget tempus immemoriale, in vim proscriptionis; quia succumbes, sed potiùs allegare debes titulum, vel priuilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali possessione.*
32 *Præscriptionem simpliciter, & absolutè si lex prohibeat, nulla præscriptio, quamuis longissima, quà talis, potest priuilegio æquiparari.*

VLTRA plures acceptiones, de 1
quibus per Calepio. Thesaur. &
alios, verbum *procuro*, accipitur
pro sustento; & *procuratio*, pro sustentatione,
vt ex aliis obseruant
idem Calepin. & Thesaur. in quo
sensu frequenter Iure Canonico procuratio importat
sustentationem, quæ aliquando prandium, interdum
conuiuium, nonnunquam refectio dicitur;
de qua passim *in tit. de censibus*, *in Decretalibus*,
Sexto, *& Clem.* & iuxta hanc acceptionem procu- 2
ratio in varias species distribuitur, vt per glos. & Doctores,
in c. accedentes, de proscripi. glos. 1. & omnes
in cap. procurationes, de censib. meminit *Clem.* 2. ibi,
de consuetudine, vel de iure, & in vers. ipsis, eod. tit.
Marian. *de visitat. n.* 3. in effectu Pauin. *in simili tract.*
p. 1. *q.* 4. *n.* 21. *& q* 9. *n.* 34. Fusc. *de visit. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 1.
Communis diuisio tres species considerat, quarum
vna debetur ratione visitationis, vt constat *ex c. cùm
ex officij. vers. nos igitur, de præscript. c. cùm venerabilis,
d. c. procurationes, in princip. cap. cùm nuper.* 25. *de
censibus, cap.* 1. ibi, *procurationes à locis tantum recipere
visitatis, eodem tit. lib.* 6. Altera ex vi consuetudinis,
vel alterius iuris specialis, *cap. seruitium,
in princip.* 18. *quæst.* 2. *cap. scientes* 3. *de censibus*, iuncta
regula *capit. cùm Apostolicum* 42. *de simon.*
Tertia, ex pacto legitimè celebrato, tempore, scilicet,
fundationis, *c. Eleutherius*, ibi, *tempore, quo,*
&c. 18. *q.* 2. *cap. præterea* 23. *vers. præsenti, de iurepatr.
cap. quanto* 26. *de censib.* ibi, *ab ipso primordio,*
& ibi, *procurationem ecclesiasticam*, &c. Vnica tamen
est procuratio, quamuis modi, quibus inducitur, 3
varij sint, sicut aliàs secundùm veriorem senten- 4
tiam vnicam dicimus esse possessionem, Alciat. *in
l.* 1. *n.* 22. vbi Doct. *ff. de acquir. possess.* Cou. *in reg.
peccatum, p.* 2. *in initio, n.* 4. Valasc. *de iure emphyt. q.*
38. *num.* 5. per text. quem sic intellegone, *in l.* 3. *§. tot.
sunt genera, vers. & in fin. ff. de acquirenda possess.*
quamuis

quamuis plures & varij sint modi quibus acquiritur, veluti in traditione clauium, in conspectu rei, *l. clauib. 74 ff. eod. tit.* in constituto *l. quod meo 18. in princ. ff. eod.* in reseruatione vsusfructus, *l. quisquis C. de donat.* Et denique ex vi consuetudinis, de qua *in c. 2. de consuet.*

5 Procuratio igitur apud Pontifices passim dicitur sustentatio, vel refectio illa, quæ Ordinarijs ratione visitationis, vel Legatis Apost. iure legationis debetur. De prioribus agit *cap. conquerente, de offic. Ordin. dict. cap procurationes, dict. cap. cum ex officij*; de posterioribus verò *dict. cap. accedentes, cap. cum instantia, de censibus. Clement. 1. eodem*
6 *tit.* Intellige procurationem huiusmodi moderatam & honestam esse oportere, attentis facultatibus Ecclesiarum, & omnibus alijs circumstantijs, prout necessaria visitantium, & suorum refectio postulauerit, *cap. sopita, 24. in fine, dict. cap. cum instantia, 17. vers. sanè dict. cap. cum venerabilis, ad fin. de censibus, dict. cap. conquerente, cap. vlt. prope fin. 10. quæst. vlt.* Sic enim finis per institutionem prætensus obtinebitur, & visitantes, non quæ sua sunt, quærere videbuntur; subditique minùs onerabuntur, quod citata Iura summoperè intendunt. Quamobrem Concil. Lateranen. *in capit. cum Apostol. 6. de censibus*, certum equorum numerum præfiniuit, quos secum ducere possent Prælati visitantes: prohibuitque, ne canibus, & auibus venatorijs vterentur: qua de re vltra Doctores ibidem, vide latè nouitiores citatos per Cened. *ad Decretal. collect. 115. à princip.* Dixi *attentis facultatibus Ecclesiarum*, tum propter text. *in d. c. sopita* vbi gloss. *verb. facultates d. cap. cum Apostolus vers. sanè d. cap. conquerenti*, ibi, *pensatis facultatibus*, tum vel maximè, ne aliàs insurgeret iniquitas, quòd Ecclesia pauperior æquè, vel plus contribuere cogatur ad procurationem, quam opulenta, & redditibus affluens, iuxta text. *in dict. vers. sanè.* Dixi, *prout necessaria visitantium*, &c. tum vt reijcerem epulas, *d. cap. cum Apostolus, vers. neque sumptuosas*, vbi gloss. & omnes; vnde S. Hieronymus, *in cap. Ecclesia 35. dist.* acriter inuehitur in Prælatos, qui lauta conuiuia, & epulas multo labore conquisitas procurant, quibus æterna præparari tormenta ex Euangelij loco testatur; quæ vtinam Prælati in vita perhorrescant, *capit. gloria Episcopi 12. quæst. 2.* tum etiam, vt significarer refectionem illam in victualibus, non verò in pretio pecuniæ numerato inuitis Ecclesijs exigi posse, *cap. 1. §. procurationes*, ibi, *in victualibus expensas tantùm recipiat*; quinimò nec volentibus, *cap. 2.* ibi, *pecuniam, vel etiam à volente, de censibus in 6*, innouatum hodie quoad pœnas per Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. c. 3.* quamuis postea iure nouiori à Bonifac. VIII. *in c. 3. illo tit. in 6* aliud fuerit statutum, vt consentientibus Ecclesiarum Rectoribus possent visitantes pecuniam recipere, ibi, *victualium.* Qua in re considerandum est cum glos. *verb. concedimus, in d. cap. Felicis*, Bonifacium ius nouum constituisse respectu Gregorij X. quia *in dict. capit. 2.* contrarium disposuerat, interim tamen se reduxisse ad ius antiquum, quo id ipsum iam fuerat statutum *in cap. relatum 10. quæst. 3.* hodie tamen seruabitur dispositio sacri Concil. Trid. *d. c. 3. prope fin. vers. exceptis tantùm, & vers. si tamen.* Quibus ita præmissis, ad dubia aliqua venio in hac materia non contemnenda.

7 Primò quæro. Qua ratione procuratio visitationi annexa fuerit statuto, & quare lex Canonica eam constituerit ab Ecclesijs visitatis præstandam esse, Archiepiscopis & Episcopis visitantibus, quibus pro spiritualium administratione ad congiuam eorundem statum, & onerum sustentationem assignantur redditus opulenti, qui pro his omnibus satis sufficiunt, arg. *cap. cùm ab omni, vers. nos, de vita, & honest. Cleric.* Varias rationes congerit Marian. *de visit. numer. 37.* inter quas probabilior videtur illa, quæ colligitur *ex dict. capit. cùm ex officij, vers. quia secundùm, & ex cap. si Episcopus, de offic. Ord. lib. 6.* scilicet, quòd cùm visitantes spiritualia seminent in vtilitatem Ecclesiarum, quas visitant; merito ab eisdem præstantur procurationes, & temporalia in sustentationem: licet enim redditus Episcopatus, vel Archiepiscopatus sufficiant etiam ad huiusmodi opus visitationibus peragendum, nihilominus lex Canonica prudenter intellexit, ne contemnatur negotium bono publico maximè contrauenicns, sed faciliùs expediatur, & vt visitantes magis alliciantur, neque pertimescant difficultatem in victualibus de loco ad locum deferendis, aut in eisdem inquirendis per Episcopatum, vel prouinciam, satius, & vtilius esse procurationes visitantibus solui, vt sic toti incumbant visitationi, & prouentus, quos alij interim non expendunt, cedant in alios vsus, & necessitates communes, vt benè considerant Abb. *in dict. cap. cùm ex officij, num. 9. & in dict. cap. procurationes, num. 5.* Marian. *vbi supra*, & alij, sic in simili, vt Episcopi ad Synodum celebrandam alliciantur, statutum fuit, vt Cathedraticum in honorem Cathedræ solueretur ab omnibus vocatis ad Synodum, vnde & Synodaticum dicitur, pro quo duo solidi, id est, *duo aurei* persolui iubentur, *d. cap. conquerente*, vbi *glos. 2. c. placuit. 10. q. 3.* glos. *in sum. ead. quæst.* Bottæ. *de Synodo, n. 18. & 81.* Cou. *de numismat. c. 3. §. 2. n. 8.* iunctis his, quæ diximus hoc *li. c. 19. prope fin. vers. præterea est sciendum.* Habet au- 8
tem solutio in Synodo, vt Episcopi ad Synodum conuocandam faciliùs inuitarentur, nec reformidarent maiores expensas tunc futuras: sic sanè iure communi attento, procuratio visitationis debetur etiam ab Ecclesijs sitis intra ciuitatem, in qua visitans ipse commoratur, & domum & familiam habet, *c. venerabilis 24. de censib.* vbi Doctores, Marian. *vbi suprà n. 35. ad med.* Surd. *de aliment. tit. 4. q. 21. n. 9.* Bellet. *disquisit. cleric. p. 1 tit. de bonis Cleric. §. 11. n. 2.* Azor. *instit. mor. p. 2 lib. 3. c. 14. q. 4.* Quamuis attenta noua dispositione Concilij Trident. *d. c. 3.* ibi, *pro temporis tantùm necessitate*, contrarium sit omninò resoluendum, quando Episcopus posset redire ad domum, vt tenet Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiepiscop Neapol. c. 35. n. 9.* quem refero Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi, part. 3. allegat. 73. num. 46.* & ita declarasse Sacram Congreg. testatur Piasec. *in praxi Episcopi, part. 2. cap. 3. num. 65. vers. dum autem visitat.* Cessat igitur simoniæ vitium in huiusmodi procuratione exigenda, cùm non in pretium visitationis, sed in stipendium laboris concedatur, ex Sanct. Thom. 2. 2. *quæst. 100. art. 3. ad 3.* Sot. *lib. 9. de iustit. quæst. 6. art. 2. vers. addit autem*, qui tamen putat Episcopis ha- 9
bentibus aliàs redditus pingues, ex quibus sustentari valeant, non esse satis tutum accipere procurationes huiusmodi: sed hæc sententia Iure non probatur; imò refragari videtur text. *in dict. cap. cùm ex officij*, & plerique similes; dum absolutè loquuntur, nec distinguunt inter Episcopos pauperes, & inter eos, qui pingues redditus habent; & tamen dum constituunt procurationem in stipendium laboris, quo tuta conscientia accipitur,

tur, etiam ab his, qui alios opulento habent redditus, iuxta illud, *Dignus est, operarius mercede sua, Luca* 10. & Paul. 1 *ad Corinth.* 9. & 1. *ad Timoth.* 5. & iuxta similia, de quibus *in cap. cum secundum, de prabend.*

10 Secundò quæro. Vtrùm, si Prælatus pluries quàm semel in anno visitauerit, plures possit in anno exigere procurationes? Partem negatiuam, quòd semel in anno visitare, & vnicam recipere in anno valeat procurationem, suadet saltem à communiter accidentibus *dict. cap. conquerente*, & ibi, *visitationem annuam*, & ibi. *non amplius*, idque multò ante Iure reperitur expressum *in cap. relata*, ibi, *per annum, c. decernimus*, ibi, *annuis vicibus*, & ibi, *per singulos annos* 10. *quæst.* 1. Concil. Trid. *sess.* 14. *de reform. cap.* 3. ibi, *quotannis*, Fusc. *de visitat. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 13. nisi Episcopus data causa intellexerit oportere pluries visitare, *cap. regenda*, ibi. *circumire, vt sibi visum fuerit.* 10. *quæst.* 1. *c. non semel, in princ.* 17. *q.* 2. *c. mandamus* 6. *vers. nisi fortè, de offic. Archid.* & taltem quòd bis in anno *capit. cum venerabilis*, 21. *ad*
11 *finem, de censibus.* Verùm, quoad procurationis exactionem videtur attendendum, ex repetita visitatione pluries in anno licet ex iusta causa non prouenire totidem vicibus exigi posse procurationes, quod sanè Ecclesiis inferioribus maximè foret onerosum, & ideò meritò prouisum extitit *in d. c. cùm venerabilis*, quatenus decernit, ne Episcopus, quamuis pluries visitet, plures possit quam binas exigere procurationes: qui textus non restringit exercitium visitationis ad binas vices, sed solummodo circa procurationis receptionem, quia Pont. ibidem declarauit ius dubium circa percipiendas procurationes, & duas non excedat.

12 Tertiò quæro. Vtrùm Episcopus possit expressè procurationem huiusmodi ratione visitationis exoluendam remittere? Negatiuam partem pro annis futuris videtur amplecti glos. *verb. penitus*, ibi, *sed non est verum, in c. cùm ex officij, de præscript.* arg. *d. c. cùm venerabilis, de censib.* latè explicant Abb. *à num.* 12. & 14. Imol. *col.* 1. *post alios*, Felin. *à n.* 7. Paris. *à n.* 12. *in d. cùm ex officij.* Marianus *de visitat. à num.* 57. multipliciter declarantur.

13 Quartò quæro. Vtrùm redditus Ecclesiarum sint tantummodo obligati pro solutione procurationum, an verò laici quoque contribuere teneantur? Pars, quæ affirmat, Ecclesias solummodo teneri, suadetur ex iuribus, quibus procuratio Ecclesiis visitatis iniungitur, iuxta earum facultates; laicorum verò nulla fit mentio, *cap. conquerente*, ibi, *pensatis facultatibus eorundem, de offic. Ordin. cap.* 1. §. *deinde*, ibi, *à locis tantùm recipere visitatis, de censibus lib.* 6. *capit. cùm Apostolus* 6. ibi, *facultatibus Ecclesiarum, eod. tit. dict. cap. sopita*, ibi, *secundùm facultates*, vbi gl. *vlti.* obseruat, in specie glos. *verb laicos, in d. cap.* 1. Host. & Monach. citati à Domin. *in dict. capit.* 1. *in*
14 *princ. num.* 9. Et facit, quia cùm procuratio sit onus reale super beneficio, non personale super personam, quæ soluere debet, ideò S. Cong. Conc. *in Nertonen.* 13 *Septembris* 1631. censuit *procurationem soluendam esse Episcopo visitanti beneficium à Cardinali possessum.* Contrarium tamen defendit *glos. vlt. in cap. placuit.* 10. *quæst.* 1. glos. *verb. subditos, in capit. cauendam,* 10. *quæst.* 3. Archid. Ioan. Andr. & Imol. quorum opinionem de Iure veriorem affirmat Dominic. *dict. num.* 9. Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. *qui spiritualia seminat*, &c. & quia nemo cogitur suis stipendiis militare, vt habetur in proposito *in dict. capite cùm ex offic. de præscript. dict. capit. si Episcopus,* 6. *de offic. Ordin. lib.* 6. Ergo cùm munus visitandi, & labor impensus æque dirigatur in Clericos, Ecclesias, & laicos, æque ab vtrisque procuratio debetur. Insuper expenditur *dict. cap. cauendum*, vbi agitur de visitandis subditis, tam Clericis, quam laicis & solummodo prohibetur, ne immoderatè & cum scandalo aliquid procurationis nomine exigatur: facit *dict. cap. placuit*, ibi. *alia die conuocata plebe*: si intelligas cum *glos. vltim.* ibi de alia die, tam in labore, quàm in mercede. Propter quæ hæc pars posterior in puncto Iuris verior est; quamuis consuetudo aliud receperit, vt Domin. & modò citati rectè agnoscunt. Iura autem pro aduersariis adducta oppositum non probant, quia solùm conuincunt pro ea parte; quia ab Ecclesiis visitatis procuratio soluenda est, illud commensurandum fore iuxta Ecclesiarum facultates.

Quintò quæro. Vtrùm Oratoria, Hospitalia, & 15
alia pia loca ecclesiastica auctoritate erecta teneantur Episcopis soluere procurationem? Negatiuè respondet text. *in cap. vltim de censibus.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 42. *quæstione* 1. Notar. *in opusculo nouo iuris Pontifici, conclus.* 5. *numero* 5. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep Neapol. capit.* 17. *numero* 2. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. part.* 4. *resol.* 151. Ratio est: quia, licèt huiusmodi loca ecclesiastica sint, & vti talia subiiciantur Diœcesanis quoad iura episcopalia, *capit. de Monach.* 12. *de præbend. capit. omnes Basilicæ* 16. *quæst.* 7. cum aliis; quia tamen loca iis locis deputata ad alios vsus pios destinantur, ne fiat contra instituentis voluntatem, meritò ad huiusmodi procurationis onus, vel ad aliud simile non tenebuntur, vt colligitur ex
dict. capit. vltim. Vnde est, quòd loca hæc non tene- 16
buntur pro seminario contribuere, de quo in Conc. Trident. *sess.* 23. *de reform. capit.* 18. sola enim Hospitalia data in titulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentos ecclesiasticos, tenentur soluere, vt à S. Coug. decisum referunt Zerol. *in praxi Episc part.* 1. *verb. hospitale, vers. decimum dubium*, Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.* 4. *titul.* 29. *l.* 1. §. 2. *de Hospitalib. numero* 13. Ego ipse *de offic. & potest. Episcop. part.* 3 *alleg.* 77 *numero* 6. & affirmat iudicatum Cabed. *Lusit decis.* 204. *in fine, part.* 1. ergo similiter ad procurationem, vel Cathedraticum non tenebuntur; quia nec habent titulum beneficij, nec beneficia annexa, neque redditus, aut prouentus ecclesiasticos: admittimus nanque, loca hæc ab Episcopis visitari posse, ne inhonestè tractentur, arg. *c.* 3. *de relig. domib.* negamus tamen ad procurationem, Cathedraticum, vel seminarium teneri, optimè Card. *in Clem. quia contingit, illo tit. numero* 18. Valasc. *d. consf.* 105. *n.* 46. qui aliam huius rei rationem reddit: quia hoc nullibi in Iure reperitur expressum, quæ illo casu erit admittenda, si quærat aliquis, cur Episcopus, saltem eo visitationis modo laborem subiens, non possit ab huiusmodi Hospitalibus, & aliis locis mercedem recipere, iuxta suprà citata S. Paginæ loca: illi enim satisfieri potest, respondendo; quòd cùm illud in Iure non reperiatur expressum, quinimò oppositum *per d. c. vlt.* Episcopi contenti esse debent redditibus suorum Episcopatuum pro congrua mercede.

Sextò quæro. Vtrùm procuratio hæc à solis locis 17
locis visitatis debeatur? Partem affirmatiuam defendit glos. vlt. *in capit sopita* 14. *de censib.* communiter recepta, vt per Doctores ibi, *glos.* 2. *in capit. visitan-*

di 18. *quæst.* 2. Abb. *num.* 17 *in fine*. Card. *opposit.* 11. Parisi. *n.* 11. & omnes *in d. c. cùm ex officij*, resoluentes, quòd si Prælatus ex alia causa veluti pro negotiis propriis, aut aliud agens ad locũ accesserit, procuratio hæc minimè debeatur Pro quibus expenditur *c.* 1. *post princ. in vers. deinde*, ibi, *ò locis tantùm recipere visitatus, de censib. l. 6.* vbi Dominicus *n.* 3. Franch. *n.* 2. *notab.* 3. & communis, qui rectè aduertit quòd si prælatus transeat per vnum locum ad visitandum alium, non sit procurandus ab illo, obseruant modò citati: iuuat *dict. cap procurationes* 23. *eod. tit. in princ.* Consonat maximè, quòd, cùm procuratio ratione laboris in visitando impensi debeatur, vt supra ostensum est, extra eam causam exigi nequit, arg. *c. cùm cessante* 60. *in princ. de appell.* Quare S. Cong.
18 Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum *in vna Spoletana* 27. *Augusti* 1577.
19 censuit quòd *ad contribuendum, aut soluendum procurationes visitationum non adstringuntur ij, qui non fuerint visitati.* Vnde ab huiusmodi contributionibus sunt omninò liberi Regulares, nisi Parochialem aliquam Ecclesiam Conuentui suo vnitam haberent. Oppositum tamen, imò etiam ex alia causa procurationem deberi defendit *glos.* 1. *in d. c. cùm ex officij*, ex verbis eiusdem text. ibi, *transitum faciens*, & ibi, *necesse habuit declinare*. Sed glos. in duobus decipitur, primò, dum putat procurationem, de qua ibi, esse diuersam ab illa, de qua in ho c. tractamus, cùm tamen ibidem expressè agatur de procuratione debita ratione visitationis, contra quam præscriptio non admittitur; non verò agitur de illa, quæ ratione hospitalitatis debetur, de qua *in c. Ego N.* 4 *vers. legatum, de iureiur.* Abb. *n.* 2. *in d. c. cùm instantia*. Secundò decipitur, dum in effectu credit verba illa, *transitum faciens*, importare transitum ob aliam causam diuersam à visitatione; cùm tamen de sola illa agatur, & de transitu necessario ad eandem, patet ibi, *necesse habui*, &c.

Septimò quæro, vtrum prohibita sit præscriptio
20 contra procurationem debitam ratione visitationis? In quo dubio verior sententia tenet, omnem præscriptionem prohiberi contra procurationem ratione visitationis Iure communi debitam, manente visitandi onere: nam omnis præscriptio tollens visitationem Iure communi inductam, meritò prohibetur, vt colligitur ex *dict. capit. cùm ex officij, de præscript.* ibi, *nec contra visitationem*, &c. at præscriptio contra procurationem ratione visitationis Iure communi debitam, saltem iuris præsumptione, tollit in effectu visitationem ipsam, quam Ordinarij præsumuntur negligere, & omittere admissa præscriptione contra procurationem, quæ ad visitationem peragendam iure constituitur, vt suprà diximus: igitur, &c. & ita hanc rationem satis persentit Pontif. *in dict. cap. cùm ex officij*, dum dicit, contra procurationem ratione visitationis debitam præscribi non posse, quemadmodum nec contra visitationem ipsam: eandem rationem probant omnes *in dict. capit. cùm ex officij*, Marian. *de visitat. à numero* 7. Bernard. *reg.* 604. Fusc. *de visitat. lib.* 1. *numero* 16. Zerol. *in praxi Episcop. part.* 2. *verb. visitatio*, §. 6. *dub.* 8. Azor. *instit. moral. part.* 1. *libro* 3. *capit.* 42. *quæstione* 13. *& seq.* Aloys. Ricc. *in dict. praxi, part.* 4. *resol.* 154. aduertentes procurationem esse annexam visitationi, ac subinde de illa, & de ista circa præscriptionem idem esse iudicium, arg. *capit. super eo, de Parocho.* Dixi, *Iure communi debitam*. quia de
21 hac agit *dict. cap. cùm ex officij*: & ita excluduntur procurationes, quæ ratione visitationis iure aliquo speciali debentur, contra quas non prohibetur, sed admittitur præscriptio, per quam manente procuratione debita Iure communi, non tollitur, nec efficitur inutilis visitandi potestas: & ita obseruant post Imol. Card. & alios *vbi supra*, Marian. *dict. tract. de visitat. numero* 54. Felin. *in dict. cap. cum ex officij, numero* 15. Bernard. *dict. reg.* 604. *vers. sexto*. Iuuat illud vulgare: quia faciliùs tollitur, id quod competit iure speciali, quàm quod Iure communi nititur. *l. eius* §. *militia ff. de milit. testam.* Adieci, *manente visitandi onere*; quia eo manente prohibetur præscriptio, & viget inconueniens, de quo *supra*: aliàs enim (nisi aliud obstet) in simul cum visitan-
di onere procuratio præscribi potest: quia non tol- 22
litur, nec impeditur tunc visitatio, quæ à præscribente exercenda est; in quem sensum possunt accipi verba *dict. capit. cùm ex officij*, ibi *quamuis alius contra eandem præscribere possit vtranque*. nam, quia Pontifex ibi incipit à procuratione, de qua erat controuersia, meritò dictio illa, *vtraque*, intelligenda est de vtraque insimul, id est, procuratione, & visitatione; non verò de vna, vel altera per se: quia procuratio absque visitatione non præscribitur, licet incipiendo à visitatione, possit illa, quæ iure speciali competit, absque procuratione præscribi, aut quando transfertur, vel alij accumulatur.

Intellige omnem præscriptionem prohiberi con- 23
tra procurationem, vt *supra*, siue totam, siue partem, veluti cùm minuitur quantitas alias soluenda: iuxta *d. capit. cùm Apostolus, de censibus Extrauag.* 1. *illo titul. inter communes*: idque intendit *gloss.* 1. *in fine, in cap. relata* 10. *quæst.* 1. Abb. *numero* 13. & alij, vt per Felin. *num.* 16. & Paris. *num.* 10. *in d. cap. cum ex officij*; quæ sententia suadetur ex illius verbis, *quæ ratione visitationis debetur*: siquidem procuratio, quæ debetur ratione visitationis, est illa integra, de qua *in dict. cap. cum Apostolus*; & rursus ex eod. text. ibi, *nec aliquo modo*, &c. nam aliquo modo præscribitur contra procurationem, si quoad aliquam eius partem admittatur præscriptio. Iuuat & ratio, quam supra adduximus, sicut enim omittetur, & negligetur visitatio admissa præscriptione contra totam procurationem; ita etiam si contra partem illius notabilem admittatur manente residua, quæ fortasse minima, cùm non sufficiat, Ordinarius de suo expensurus à visitatione retardabitur, & consequenter cùm eadem sit ratio in parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum est, arg. *l. quæ de tota. ff. de rei vendic.* Ex quibus hæc sententia non est improbabilis licèt Doctores communiter, vt per Abb. *dict. numero* 13. & Marian. *de visitat. numero* 47. *&* 55. & alios, contradicant, admittentes præscriptionem contra partem procurationis: quorum opinio non probatur hodie *per dict. Extrau.* 1. vt existimant Felin. & Paris. *vbi suprà*: quia tex. ille non approbat præscriptiones minuentes procurationem, de qua ibi, sed consuetudines, in quibus longè diuersa videtur ratio: & insuper vers. ille referri potest ad consuetudinem alicuius loci, vel prouinciæ, vt intendunt Abb. *num.* 17. post alios Paris. *n.* 11. *in d. c. cùm ex officij*, Anch. & communis *in c. vlt. de censibus, lib.* 6 Marian. *vbi sup.* 56. quorum sententia licèt non probetur *in d. c. cùm ex officij*, quod de præscriptione, non verò de consuetudine agit, satis tamen probatur *in d. cap. vlt.*, iuncto *c. irrefragabili, in princip.* ibi, *nulla consuetudo, de offic. Ord.* Verùm id hodie locum non habet ex Conc. Trident. *sess.* 24. *de reform cap.* 3. *vers. in his verò*, qui

text.

text. de consuetudine propria intelligendus est iuxta *tit. de consuetud.* vnde non habet locum in præscriptione; tum, quia decisio illa, tanquam exorbitans à Iure communi, de quo *in dict. cap. vlt.* restringenda est ad consuetudinem propriam, de qua loquitur, non verò extendenda ad præscriptionem, quæ ex proprietate sermonis differt à consuetudine, vt patet ex *tit. de prescript. & ex tit. de consuetud.* tum etiam, quia in consuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuersa ratio, cùm in ea detur frequentia actuum totius multitudinis, vel maioris partis, pro qua magis præsumitur, & cui magis fauendum est, vt insuper, cùm consuetudo rationabilis esse debeat, *capit. vltim. de consuet.* necessariò in ea supponitur ratio, seu causa aliqua iusta, per quam cohonestatur: at verò in præscriptione nec ratio eiusmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, sed vniuscuiusque singularis præscribentis actus supponitur.

24 Intellige etiam præscriptionem in proposito non prohiberi, respectu modi, vt scilicet, procuratio potiùs in fructibus his, vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerso, seu iuxta alium quamuis modum diuersum præstetur, vt obseruant Doctores communiter *in dict. cap. cùm ex officij*; ex Felin. *à numero* 13. Marian. *vbi suprà numero* 59. Bernard. *dict. reg.* 604. *vers.* 1. iuuat glos. recepta *verb. compositiones, in Clem.* 2. *de censibus*, & quod habetur *in cap. exigit, illo lib.* 6. & in Concil. Trid. *dict. c.* 3. *vers. sit tamen in optione.*

25 Intellige tandem prohiberi præscriptionem contra procurationem futuram, ne, scilicet, in futurum eximatur quis à solutione illius; admittitur tamen præscriptio contra procurationem præteritam, id est, annorum præteritorum, secundùm omnes: quia cessat ratio, quam suprà expendimus, cùm nullum vertatur præiudicium visitationis, quæ iam pro illis annis præcessit; sed solius Ordinarij, cui quantitas soluenda est, & contra quem præscribi posse apertè docent Pontifex *in dict. capit. cùm ex officij*, ibi, *quamuis alius, contra eundem*, &c.

26 Octauò quæro. Vtrùm valeat præscriptio, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur? Pars negatiua, quæ verior est, efficaciter suadetur ex *d. cap. cùm instantia*, ibi, *nullam habere volumus excusationem*, & ibi, *etsi longissimo tempore*, & ibi, *cum longissimis*: planè vniuersalis illa negatiua satis demonstrat præscriptionem neminem excusare à procuratione, & ideò neque ad effectum transferendi onus in reliquos; sic enim aliquem excusaret, quod text. negat: deinde expenditur exceptio ibi adiecta, *nisi fortè*, quæ regulam firmat in contrarium, *l. nam quod liquide, ff. de penu leg.* ergo semoto priuilegio speciali nullus excusari potest; ac subinde præscriptio potens non est transferre onus in reliquos; quia sic absque priuilegio excusaretur præscribens, contra tex. *in dict. capit. cùm instantia.* Insuper adducitur. *dict. cap accedentes*, tam in serie, quam in verbis: cùm enim Ordinarij maioris Ecclesiæ contenderent, se exonerare ab onere procurationis debitæ legatis, onusque hoc transferre in reliquos ex vi præscriptionis, text. inquit, quòd nisi priuilegio ostendant se immunes, omninò cogendi sunt: quia id, quod omnibus imminet, ab omnibus debet comportari: ergo text. vtrumque probat, quòd nec præscriptio liberat præscribentem, nec potens est in alios transferre: quia iam nec omnibus comportaretur, contra text. ibi, *iuuat*, quia deterior redditur conditio illorum, quibus procuratio ratione visitationis debetur, cùm non ab omnibus procurationem recipiant, sed cogantur à certis recipere: deinde visitationis bonum aliquatenus impeditur, cùm visitantes aliquo modo retardentur visitare illos, à quibus vident se nil omninò ob eam causam fore percepturos, & tandem facilior redditur exactio procurationis, quam alij non ita ferre possunt, sicut quando omnes insimul comportant, arg. *l. si ita vulneratus* 51. *§. vltim. in fine, ad leg. Aquil. c. mandata* 6. *in princ. de præsumpt.* Propter quorum aliqua hanc partem sequuntur Abb. *in dict. cap. cùm instantia, & in dict. cap. accedentes numero* 3. vbi Card. *glos. vltim* Felin. *ibi, num* 6. *vers. cæterum*, qui vtranque dubij partem probabilem affirmat, ita vt neutri adhærere videatur, quo pacto intendit excusare Abb. sibi contrarium *cons.* 26. *numero* 5. *libro* 2. & *cons.* 94. *numero* 2. *libro* 1. qui sequutus Ioannem, & alios, affirmat præscriptionem fore, ad effectum, vt reliqui ad integram procurationem teneantur: sequitur expressè Felin. *in dict. cap. cùm ex officij, numero* 11. post Lap. Greg. Marian. & alios, quos refert Bernard. *reg.* 64 *limit.* 2. sed prior opinio verior est, vtpote litteræ *d. cap. cùm instantia*, & similium magis consona.

Nonò quæro. Vtrùm Ecclesiæ speciali priuile- 27
gio exemptæ teneantur ad procurationem? Negatiuè respondit *dict. cap. cùm instantia, vers. nisi fortè*, ibi, *speciale priuilegium, de censib. d. cap. accedentes*, ibi, *per speciale, Clem.* 1. *eod. tit.* Iuuat efficax ratio: etenim id, quod omnibus incumbit, per viam regulæ, quæ aliter aliquid disponit, ita incumbit, vt nisi inde specialem ostendant exemptionem, minimè liberentur, *dict. cap accedentes*, iuncta reg. vulgari, de qua *in l.* 1. *ff. de reg. iuris*, & *in l. eum qui* 22. *ff. de prob* cum aliis: atque ita in proposito obseruant omnes in prædictis locis, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *t.* 42. *q.* 12. & ideò S. Cong. Conc. *in Augustana* 14. *Decembris* 1630. censuit *procurationem non deberi
Episcopo visitanti Ecclesias Parochiales vnitas, & de- 28
pendentes à Religione Hierosolymitana à Vicariis earundem Ecclesiarum.*

Quid autem sit in causa vt priuilegium speciale 29
potens sit eximere à procuratione, præscriptio verò minimè, dubium est in hac materia non contemnendum. Communis arbitratur differentiæ rationem in eo esse, quia speciale priuilegium habet scientiam ex parte illius, qui potest concedere, qua stante expressè tollit in casu particulari legem à se latam, aliàs obligantem, arg. *l. quidam consulebant*, 57. *vers. sed etsi ff. de re iudic. l. Barbarius ad fin* ibi, *sed etsi sciisset. ff. de officio Pretor.* iuncta dispensationis natura, de qua per glos. receptam *in c. secundò requiritur, vers. nisi rigor.* 1. *quæst.* 7. Præscriptio verò priuata vt plurimùm non habet scientiam ex parte legislatoris: vnde illo ignorante, non debet censeri voluisse in sua lege dispensare: quia consensus non fertur in illud, quod omninò ignoratur, *l. qui vas* 49. *vers. vetare*, ibi, *qui ignorat, hoc est, qui non consentit, ff. de furtis*: quòd si fortasse, inquit Communis, daretur scientia præscriptionis in legislatore, tunc præscriptio eandem omninò vim haberet cum priuilegio: sic aliàs consuetudo tunc habet vim legis, quando ab illo inducitur, qui habet potestatem ferendi legem, *l. de quibus* 30. *ver. quid enim interest. ff. de legibus*: sic, qui patitur vsucapionem finiri, alienare dicitur, quando aliàs alienandi potestatem habet, *l. aliena*

alienationi verbum 28. *ff. de verbor. ſignific.* aduertit Pinel. *in Auth niſi num.* 28. *verſ. verus igitur. C. de bonis matern.* Cùm ergo ſpeciale priuilegium poſſeſſionis ſit conceſſum ab illo, qui poteſt, & in ſe includat ſcientiam, ſit conſequens omninò valiturum. Contrà verò in priuata præſcriptione, in qua prorſus deficit huiuſmodi ſcientia. Ita Abb. communiter receptus *num* 3. *in d. c. accedentes*, plures per Felin. *ibi num.* 6. *verſ. quintò*, & Abb. *conſ.* 94. *n.* 2. *lib.* 1.

30 Verùm Communis ex multis diſplicet: quamuis enim negari non poſſit in priuilegio ſpeciali dari ſcientiam, & conſenſum ex parte Principis eximentis ſubditum à legis obligatione: ſupponimus enim expreſſum ipſius priuilegium, in quo iuxta verborum tenorem, & proprietatem expreſſa reperitur voluntas, arg. *l. non aliter* 67. *ff. de legat.* 3. *cap humanæ aures* 22. *quæſt.* 5 *cap. intelligentia, de verbor. ſignif.* tamen in dubio, & in hac materia, in qua difficilè ſolet concedi, non creditur emanaſſe, *dict. cap. inſtantia, verſ. niſi*, ibi, *quod non credimus*, &c. ac ſubinde inaduertenter expeditum præſumitur, nec aliter executioni mandatur, quam ſi ſecunda iuſſio ſubſequitur, Abb. *num.* 6 *in dict. cap. cùm inſtantia*; vnde de primo ad vltimum in dubio non præſumitur ſcientia, nec conſenſus in concedente, & per conſequens communis differentiæ ratio non eſt abſolutè vera. Deinde confunditur: quia ſequeretur, præſcriptionem quantuncunque immemorialem minimè æquiparari priuilegio, quia in illa quantuncunque inueterata non reperitur ſcientia aut conſenſus in Principe; quod tamen eſt abſurdum, contra *lib.* 3. *§. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & c. ſuper quibuſdam*, 26. *§. præterea, de verbo. ſignific.* Et tandem quia ſequeretur quòd conſuetudo, quamuis inueterata & præſcripta legitimè, nunquam poſſet vincere legem, cùm in illa vtplurimum non detur ſcientia legiſlatoris, *cap* 1. *de conſtitut. lib.* 6. quod tamen eſt contra reg. *cap. vltim. de conſuetud. l.* 2. *C quæ ſit longa conſuetudo*, quòd ſi dicamus in conſuetudine dari conſenſum generalem Principis approbantis per viam regulæ conſuetudines rationabiles, & legitimè præſcriptas, vt *in dict. c. vltim.* ſimiliter in priuata præſcriptione datur conſenſus legis per viam regulæ approbantis legitimas præſcriptiones, *per tot ff de vſucap. & per tot. de præſcript.* cum aliis: ergo Communis nullo modo defendi poteſt. Quare *gloſ.* 1. *in d. cap. Catholicæ* 11. diſtinguit inter illa quæ priuilegio tantùm haberi poſſunt, & inter illa, quæ etiam per alios modos acquiri valent, vt in prioribus priuilegium & præſcriptio minimè æquiparentur; ſicque procedant Iura, quæ in propoſito priuilegium tantùm admittunt, præſcriptionem verò repellunt: quia exemptio à procuratione, de qua hic, ſolummodo per priuilegium haberi poteſt, *capit. cùm inſtantia*, cum ſup. adductis, Gloſſæ diſtinctionem ſequitur, & auream dicit Felin. *in dict. capit. accedentes*; *numero* 6. *in princ.* per text. *in capit. contra morem* 100. *diſt.* Sed Gloſſæ opiniò multò minus placet, & petit principium: id enim eſt, quod quærimus, quid ſit in cauſa, cur illa priuilegio comparari valeant, præſcriptione verò minimè; cùm hæc duo æquiparentur, *dict. §. ductus aquæ, & dict. §. præterea, capit. duo ſimul, de offic. Ordinar. cap. cùm contingat.* 13. *de foro compet.* Deinde corruit ex eo, quia etiam vbi ſolum admittitur priuilegium, admittitur quoque æquiparatio; de qua *in dict. §. ductus aquæ, & in dict. præterea.*

Quapropter, vt dubium hoc à Doctoribus non plene reſolutum, decidatur, oportet certa ab incertis ſeparare, & ſic aduertere ſatis probabile eſſe priuilegium, in quacunque materia, & præſcriptionem 31
immemorialem, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparari, text. optimus *in dict. §. ductus aquæ, & in d. §. præterea*, Doctores ſtatim citandi. Ratio eſt: quia, cùm lex in quacunque materia legitimum aliàs Principis Priuilegium approbet, & admittat in ſpecie *d. cap. cùm inſtantia*, & paſſim alibi, præſcriptio autem immemorialis loco priuilegij habeatur, & vt tale reputetur, *dict. §. ductus aquæ*, conſequens eſt dicere, in quacunque materia, vbi legitimum Principis priuilegium admittit, admittendam quoque immemorialem præſcriptionem, ſaltem in vim priuilegij. Dixi, *in quacunque materia*, vt comprehenderem non ſolùm illam, in qua præſcriptio abſolutè prohibetur, vt in propoſito *dict. c. cùm inſtantia, verſ. cùm in talibus, d. cap. accedentes, d. cap. cùm officij, l. vbi lex* 24. *l. vltim. ff de vſu cap. l. viam publicam* 2. *ff de via publica l. præſcriptio* 5. *C. de operib. publ. l.* 3. *tit.* 29. *par.* 3. cum aliis, ſed etiam à fortiori illam, in qua regulariter præſcriptio admittitur, *l. vſucapionem* 9. *ff. de vſucap.* cum aliis, in quibus pro regula conſtituitur res omnes regulariter præſcribi poſſe. Dixi *ſi non in vim præſcriptionis*, &c. vt ſignificarem lege ſimpliciter, & abſolutè prohibente præſcriptionem, neque etiam immemorialem admitti in vim præſcriptionis; tum quia lex generalis, quantuncunque odioſa, comprehendit omnes ſpecies, quæ ſub verborum proprietate continentur, *l. cum lege. ff de teſtib. l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *quod non puto verum ff. de alea luſu, l. ſi ſeruitus* 22. *ff. de ſeruitut. vrb. cap. audientiam, de decimis*, tum vel maximè, quia lex prohibens præſcriptionem, potiùs fauorabilis, quàm odioſa cenſenda eſt, quippe cùm per illam fiat ingreſſus ad priſtinam naturam, & ius antiquum: ita in ſpecie poſt alios Burſat. *conſ.* 23. *n.* 25. *lib.* 1. Roland. *conſ.* 59. *num.* 3. *lib* 4. Vnde, cùm præſcriptio ex verbi proprietate etiam immemorialem comprehendat, nihil impedit, imò iuuat comprehenſionem: quamuis abſque efficaci fundamento contradicant gloſ. *verb. præſcriptione in Auth. vt de cætero commutationes, collat.* 5. Communis, vt per Tiraq. *de retractu tit.* 2. *§.* 1. *gloſ.* 2. *num.* 22. *&* 25. Pinel. *in Auth. niſi numero* 19. *C. de bonis mater.* Roland. *conſ.* 21. *à numero* 33. *libro* 2. Gabr. *comm. tit. de præſcript. concl.* 1. *numero* 27. Itaque licèt immemorialis poſſeſſio non admittatur in vim præſcriptionis ſecundùm veriorem ſententiam iuxta modò dicta admittitur tamen in vim priuilegij, ſi poſſeſſor allegauerit pro ſe tempus immemoriale, cui lex vique adeò defert, vt præſumat titulum, ſeu priuilegium in eo, qui tanto tempore poſſedit, *dict. § ductus aquæ dict. §. præterea*, cum aliis.

Qua in re Aduocati debent eſſe cauti, vt in re- 32
bus, quibus præſcripto ſimiliter, & abſolutè prohibetur, agens non alleget tempus immemoriale in vim præſcriptionis; ſic enim ſuccumbet: ſed potiùs allegare debet titulum, vel priuilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione: tunc enim in vim priuilegij admittitur, quòd in vim præſcriptionis omninò prohibetur, *dict. cap. ductus aquæ*, ſic intelligendus, *l.* 1. *§. vltim. ff. de aqua pluuia*: fuit hæc differentia Ripæ *in l. quominus numero* 41. *&* 102. *ff. de fluminib.* vbi D. Barboſa *in priuatis ſcholiis* Greg. *l.* 7. *limit.* 2. *tit.* 29. *p.* 3. prout illos refert & ſequitur Auendan. *de exequendis mand.*

mand.p.1.cap.12.à n.6. Mascard. *de prob.concl.*1277. *num.*24.*&* 29. Conar. *lib.1.var.cap.*17.*n.*5. Mench. *illust.c.*80.*à n.*11. plures, quos referunt, & sequitur Valasc. *cons.*141. *à num.*10. Cabed. *Lusit. decis.*41. *p.*2. Quamuis contradicant Abb. *in cap. Apostolica, n.*12. *de his, quæ fiunt à Prælat.sine cons.Cap.* Felin. *num.*4.*in cap.causam quæ, de præscript.* Ruin. *in l.nemo potest col.*35 *ff.de legat.*1. Aym. *de antiquit.tempor.p.*4.5.*absolutius num.*52. plures citati à Cou. *dict. loco.* Quibus non multùm suffragatur, quòd si præscriptio immemorialis admittitur in vim priuilegij, saltem præsumpti; iam id, quod vna via prohibetur, alia admittitur, contra reg. *cùm quid* 84. *de regul iuris, lib.*6. Insuper Iura prohibentia præscriptionem manent illusoria contra reg. *cap. erit autem lex,*4.*dist.* respondetur enim, præscriptionem, quæ vna via prohibetur, alia non admitti, etiam in vim præscriptionis immemorialis possessionis; cùm aduersùs tituli præsumptionem admittatur probatio in contrarium per modos legitimos, quibus constet titulum, vel Priuilegium fuisse inualidum, vel aliter iure probatum.

33 Deinde, pro eiusdem dubij resolutione aduertendum est, (remota præscriptione priuilegij propter tempus immemoriale, de qua modò dixi,) si lex simpliciter, & absolutè præscriptionem prohibeat, nullam præscriptionem, quamuis longissimam, qua talem, posse priuilegio æquiparari. Ratio est: quia supposita prohibitione lex resistit præscriptioni, *d.l. vbi lex,* iuncta reg. *l.non dubium,* & ideò non proponitur aliquid, quod priuilegio valeat æquiparari: neque cùm æquiparatio verificari potest, nisi quando concurrit præscriptio valida, & quæ iure subsistit quæ in proposito dari non potest, propter *reg. d.l. vbi lex,* cum sup. adductis. Confirmatur id ipsum: quia priuilegium, cùm sit à legitimo Superiore indultum contra legem humanam, non ita prohiberi potest, & iniustum præsumi, quando idemmet legislator data causa possit oppositum indulgere: nec enim sibi præcipere potest, *l.pen.ff. de recep. arbitr.* iuncta *reg. cap. proposuit.* 4. *de concess.praebend.* gloss. recepta *in cap.requisitis, vers.nisi rigor.* 1. *q.*7. Cum ergo contra quancunque præscriptionem concurrat absoluta legis prohibitio, vt supponimus, pro priuilegio autem expressa legislatoris voluntas potentis, & volentis in sua lege dispensare, *d.cap.proposuit,* nequaquam dicendum est præscriptionem qua talem priuilegio posse æquiparari: sic aliàs, quamuis legis, & consuetudinis eadem sit potentia, ita vt omnibus; & per omnia æquiparetur, *cap. consuetudo* 1. *dist. cap.vlt de consuetud.* si tamen consuetudo, vel quia rationabilis, vel quia non legitimè præscripta expresse improbetur, nullatenus legi æquiparabitur, *d. cap.vlt.ad fin.* Sic quamuis priuilegium, & consuetudo æquiparentur, *d.§.propterea,* cum aliis, si tamen consuetudo in specie reprobetur, vt *in cap.quanto* 3. *de consuetud.* nullatenus admittitur text. *ibidem* quamuis priuilegium omninò approbetur, *c. peruenit.*95. *dist.* Vnde, quia eo casu consuetudo in specie reprobatur, priuilegio minime æquiparatur, ex Iuribus modò citatis: sic tandem in terminis *cap.*2. *de Pœnit.lib.*6. consuetudo in specie reprobata minimè æquiparabitur priuilegio: vnde quamuis consuetudo introducere nequeat, vt aliquis absque sui Superioris licentia sibi valeat eligere Confessorem, in priuilegio tamen aliud dicendum erit, text. *ibidem, in princip. & in vers.nulla.*

34 Quibus præhabitis iam faciliùs dubium resoluemus, si dicamus propterea priuilegium potens esse eximere à procuratione: præscriptionem verò minimè; quia contra legem simpliciter, & absolutè prohibentem nulla admittitur præscriptio in vim præscriptionis, vt *supra* ostendimus; priuilegium verò sic: quia nec prohibetur, neque prohiberi potest, cùm sibi legislator præcipere non possit, neque auferre libertatem dispensandi, vt pariter *supra* considerauimus: & hæc est ratio immediata, propter quam priuilegium admittitur; præscriptio verò minimè: vnde æquiparationi locus esse non potest. Si verò vlteriùs quis vrgeat, quæ sit ratio, propter quam lex prohibuit præscriptionem, non autem priuilegium, respondendum illam esse, quia lex non ita tribuendum censuit præscriptioni, sicut priuilegio, quod immediatè à Superiore emanat cum causæ cognitione.

CAPVT XXIII.

De Oblationibus.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes generaliter sumptæ quid importent? ostenditur.*
2 *Oblationum appellatione continentur quicquid fidelis offert Deo, & Ecclesiæ, siue sint res mobiles siue immobiles.*
3 *Oblationum tres sunt species.*
4 *Oblationum vsus antiquissimus.*
5 *Oblationes, quæ in vsus ministrorum expenduntur, sunt de iure parochiali.*
6 *Laici non debent recipere à Clericis oblationes.*
7 *Parochus non debet candelas benedictas transmittere ad ædes sæcularium, sed in Ecclesia populus eas recipere tenetur.*
8 *Oblationes, & anniuersaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, seu Præceptores eorum.*
9 *Oblationes non debentur ex præcepto, nisi in quatuor casibus enumeratis n.*10.
11 *Parochiani quando soliti fuerint in quibusdam festiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præstitis, possunt per Superiorum cogi ad illam consuetudinem seruandam.*
12 *Consuetudo, licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, sensim potest habere vim legis, & obligare.*
13 *Oblatio vt verè dicatur oblatio, & sit Deo accepta, & quæ requirantur? ostenditur.*
Oblationes offerre non possunt,
14 *Dissidentes fratres,*
15 *Pauperes opprimentes,*
16 *Sacrilegi,*
17 *Extrahentes seruos suos ab Ecclesia,*
18 *Raptores,*
19 *Pœnitentes,*
20 *Meretrices publicæ.*
21 *Oblationes extra Ecclesiam ad sustentationem debita exigi possunt ab illis, qui offerre prohibentur.*
22 *Oblationes alicui capellæ in Ecclesia existenti, non Capellano, sed Ecclesiæ, & Rectori debentur.*

23 Oblationes, quæ fiunt in Altari, in dubio præsumuntur fieri intuitu Ecclesiæ.

24 Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio sito intra Parochiæ fines, non Oratorio, sed ipsi Parochiali adiudicari debent.

25 Oblationes factæ in Capellis, vbi erecta sunt distincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.

26 Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicuius personæ priuatæ, Parochiali quæruntur, nisi fierent contemplatione domini domus.

27 Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilei, vel anno Sancto in Ecclesia Cathedrali, spectant ad Archipresbyterum eiusdem Ecclesiæ, non autem ad Episcopum.

28 Oblata celebranti in Ecclesia, cedunt Rectori.

29 Oblationes, quæ sacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Episcopo, vel potius Parocho, ostenditur, & n. 30.

1 OBLATIONES, licèt generaliter sumptæ importent omnes actiones, per quas quæcunque res ad
diuinum cultum exhibentur, vt
explicat Sot. *de instit. libro 9. quæstione 3. art. 1.* & ita in verbo, *oblatio*, sic accepto, decima & primitia continentur, vt
aduertit in specie Syluest. *in sum. verb. decima, n. 2.*
sicut continentur omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offeruntur, prout in decima patet ex illo *Gen. cap. 28.*
in finalibus verbis, ibi, *decimas offeram tibi*, &c. &
Numer. cap. 18. ibi, *decimarum oblationem*, in primitia probat text. *in cap. 1. 16. q. 7.* ibi; *offerent*, iunctis
verbis præcedentibus, strictè tamen, & propriè oblationes dicuntur res illæ, quæ intuitu Religionis immediatè Deo ab hominibus absque immolatione exhibentur, vt scilicet, vel in vsum Ecclesiæ, vel in
vsum ministrorum cedant, iuxta illud Matth. 5.
Si offers munus tuum ante Altare, &c. & *Deuteron. capitulo 23.* ibi, *non offeres mercedem*, &c &
2 *Mala hia capitulo 1.* ibi, *si offeratis*, &c. explicat
Sot. *dict. quæst. 3. art. 1.* Et sic oblationum appellatione contineri quicquid fidelis offert Deo, & Ecclesiæ, *per cap. cùm inter, de verb. signif.* docent Oldrad. *cons. 293. in fine*, Isidor. Moscon. *de maiest. militant. Eccles. l. 1. p. 3. cap. 5. pag.* 466 Card. Tusch. *to. 5. lit. O. conclus. 11. n. 1.* quos refero *in tr. de appellat. verbor. vtriusque Iuris signif. appellat. 172 n. 1.* quibus
addo Bonac. *de legib. q. vltim puncto vlt. n. 2. & de suspens. omnibus in particulari, disp. 3. quæst. 3. puncto 6. num. 3.* siue sint res mobiles, siue immobiles, nec refert testamento legentur, vel aliter donentur, *c. qui obligationes, cap. Clerici, 13. quæst. 1.* Mar. Socin. *in tract. de oblation libel. 1.* Troil. Maluat. *in simili tract. ferè per tot.* Azor *inst. moral. p. 1. lib. 7. c. 27. q. 8.* Mo-
3 net *de decim. c. 2. num. 9.* Galgan. *de iure publico, lib. 3. tit. 53. n. 1.* Nam oblationum tres sunt species: prima
dicitur donatio rei inter viuos facta Deo, & Ecclesiæ: secunda dicitur donatio causa mortis, quæ fit
pro animæ redemptione, & solet mortuarium appellari, *c. indigne, 12. q. 2.* tertia dicitur vsualis, & est illa,
quam faciunt fideles, dum offerunt ad Altare, vel ad
manum Sacerdotis, *cap. causa, d. cap. cùm inter, de verbor. significat.* Rebuff. *de decim. quæst. 1. num. 27.*
Hieron. Carat. *in opusculo de iuribus Parochialib. tit. 3. cap. 3.*

4 Oblationum vsus antiquissimus: cœperunt autem tempore Cain, & Abel, vel secundùm alios
tempore Noë, vt *in Gen. 4. & 8.* vbi dicitur *Noë ædificauit Altare Domino, tollens de cunctis pecoribus,
& volucribus mundis, & obtulit illa in holocausta super Altare*, & *in lib. Numer. c. 6.* vbi habetur, quod
Principes Israël obtulerunt munera coram Domino, sex plaustra tecta cum duodecim bobus, & alia
quæ præcepit Dominus Et in lege Gratiæ, dum pariter in Altari, vel Ecclesia, tempore Missæ, panis,
oleum, vinum, mel, cera, & alia huiusmodi offerri
consueuerunt, antiquissimus quoque vsus existit, vt
constat ex Canonibus Sextæ Synodi, & *in can. 28. Trullano* declaratur, qua ratione possint fructus aliqui, v. g. vuæ, non vt distribuantur cum Eucharistia, sed vt benedicantur: at *can. 57.* dicitur non oportere offerre ad Altare lac, & mel, quod Suar. *de Relig. to. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 4. n. 2.* cautum putat
propter aliquas superstitiones, quæ ex oblatione
mellis, & lactis, introducerentur: & quamuis ibi
Suar. nullam exprimat causam; existimo tamen eam
fuisse ad obuiandam multorum hæreticorum insaniam, qui putabant materiam sanguinis in sacrificio
ecclesiastico esse lac, contra quos definitum fuit in
Conc. Bracharensi III. celebrato circa annum 675.
cùm malum adhuc serperet, iterum ablatum est à sacris oblationibus lac à Patribus, qui Canones Trullanos edidêre triginta plusve annis post celebrationem tertij Bracharensis.

Oblationes igitur, quæ in vsus ministrorum re- 5
ponuntur, sunt de iure parochiali, *c. quia Sacerdotes 13. cap. Sanctorum 14. 10. q. 1. l. Regia Castella, tit. 19. part. 1.* & super illis omnibus, quæ fiunt intra Parochiam, habet Parochus fundatam intentionem.
Marc Socin. *de oblation. libello 18. q. 6.* Troil Maluet. *eod. tract. in 4. dub. col. 7.* Lauret. de Franchis *de controuers. inter. Episcop. & Regular. in var. quæst. 69.*
quia illis propter Sacramentorum administrationem
sunt debitæ, Host. *in sum. tit. de Paroch num. 3. vers. & hac Presbytero*, Roman. *cons. 356. num. 2. vers. item in oblationibus.* Ioan Andr. *in cap cum qui, numero 3. de preb. lib. 6.* vbi Anchar. *n. 3.* Gem. *in §. insuper, n. 9.*
Rot. *in Hispalen. Primitiarum, 13. May, 1622. coram
R. P. D. Nauar.* Vnde laicos non debere recipere à 6
Clericis oblationes, nec aliquam in hoc consuetudinem esse admittendam, resoluit Aloys. Ricc. *in praxi p. 4 resol. 265. num. 5.* vbi *n. 6.* id limitat, si fuerit
consuetudo introducta, prout est in tota Italia, per
quam in festo Purificationis B. Virginis laici recipiunt oblationes candelarum benedictarum à Sacer- 7
dotibus. Caueat tamen sibi Parochus huiusmodi
candelas benedictas transmittere ad ædes sæcularium, sed iuxta laudabilem, & obseruatam ab Ecclesia vniuersali consuetudinem in Ecclesia populus
eas recipere teneatur, vt censuit S. Congreg. negotiis Episcop. & Regul. præposita, *in vna Foglinen. de anno 1581.* & celebrans, qui distribuit candelas,
cineres, & palmas, detecto capite distribuere tenetur,
vt censuit S. Rituum Cong. *sub die 18. Iulij 1626.*

Vnde oblationes, & anniuersaria pertinere ad 8
Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarium, & non ad commendatarios, seu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur
Commendatariis, resoluunt Fr. Emman. *q. regul. to. 1. quæst. 34. art. 7.* Didac. de la Motta *de confirm. Ordinis S. Iacobi, lib. 2. c. 1. §. 10. probat. 8. pag. 193.* nouissimè Hieron. Roder. *in comp. d. q. Regul. resol. 15. num. 18.*

Quærit gloss. *verb. oblationes, in c. statuimus, 16. q.* 9

q. 1.

q. 1. an detur præceptum de soluendis oblationibus. Inquo dubio securè tenendum est oblationes non deberi ex præcepto, cùm id in sacris Canonibus nusquam appareat: nam illud *Exodi cap.* 23. est dictum cæremoniale, & docent Card. *cons.*6. *ad fin. de relig. domib.* Armil. *in sum. verb. oblatio, num.* 3. Grilenzon. *cons.* 55. *à n.*22. *& cons.*167. *n.*27. Azor. *inst. mor. p.*1. *lib.*7. *c.*7 *q.*11. Less. *de iust. lib.*2. *cap.*39. *dub.* 6. *num.*34. Suar. *de relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *c.*5. *n.*2. Gabr. Pereira *de manu Regia p.*1. *cap.*15. *num.* 1. Gutier. *canon. lib.*2 *cap.* 21. *num.* 153. Fr. Philip. de la Cruz *de decim. fol.* 107.

10 Limitatur tamen hæc resolutio in quatuor casibus enumeratis à S. Thom. 2.2. *quæst.*86. *art.* 1. & à Hieron. Carat. *in opuscul, de iuribus paroch. tit.* 3°...4. & non dissimile ab Aloys. Ricc. *in praxi, p.*4. *ref.* 295. *num.* 3. Primus est, cùm debentur per modum census, pensionis, aut conuentionis antea factæ cum Ecclesia, Angel. *in sum. verb. oblatio, n.* 1. Grilenzon. *d cons.*167. *num.*28. Trullench. *d. c.*3. *dub.*13. *num.* 3. Secundus, cùm debentur ex testamento, legato, donatione, voto, &c. Rebuff. *de decim. q.* 1. *num.* 24. Trullench. *vbi proximè.* Fr. Philip. de la Cruz *citato loco.* Tertius, quando ministri Ecclesiæ non habent congruam sustentationem. Tenetur enim Parochia ex præcepto naturali & diuino ad exhibendas oblationes Presbyteris ministrantibus spiritualia, vbi ipsi Presbyteri indigentes sunt, nec habent vnde possint sibi necessaria ministrare. Sot. *de Iustit. lib.* 9 *q.* 3. *art.* 1. Gutier. *canon. lib.* 2. *capite* 21. *numero* 139. qui addunt prædictos Parochianos per viam excommunicationis hoc casu compelli posse ad eas
11 soluendas, nisi tanta inopia laborent Parochiani, quod ei sufficienter prouidere non possint, quo casu manibus victum quærere debet ne Parochianis onerosus existat. Quartus, cùm alicubi oblationes consuetudine sunt introductæ: nam, vbi extaret, quòd in quibusdam festiuitatibus Parochiani soliti sint certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præstitis, possunt per Superiorem cogi ad illam consuetudinem seruandam; & videtur dici de consuetudine per decem annos recepta. Ita Nauarr. *in man. capite* 13. *numero* 19. referunt Azor. & Suar. *citatis locis*, subdens ipse Suar, *num.* 7. circa tertiam casum esse aduertendum, obligationem, de qua ibi, verificari, quando necessitas ministrorum oritetur ex eo, quòd Parochiani non soluerent decimas sufficientes ad sustentationem: nam, si soluerent, non daretur talis obligatio: additque *n.* 8. non currere hanc obligationem Parochianis, quando adeò pauperes, & tenues sunt, vt non possint conferre ad congruam Parochi sustentationem.

12 Sed circa vltimum casum aduertendum, hanc consuetudinem, licèt a principio voluntariam, & minimè obligatoriam, sensim posse habere vim legis, & obligare, quia acceptata est, & præscripta, vt obligatoria. Ita Gutier *Canon. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 140. Azor. *d. lib.* 8. *cap.* 30. aliàs 27. *q.* 12. Less. *de instit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *num* 34. Suar. *d. cap.* 5. *n.* 12. vbi *num.* 21. & Less. *num.* 39. *citato loco*, addunt ad huiusmodi præscriptionem sufficere decennij tempus, Perez de Lara *de anniuersar. & Capellaniis cap.* 12. *num.* 21. *cum multis sequentib.* Et hac de re latè agit Gabr. Pereira *d. p.* 1. *cap.* 15. *ferè per tot.* vbi tamen *à num.* 10. ad tres casus materiam reducit. Primus est quoad oblationes lato modo sumptas, prout sunt legata pia, & redditus annui, qui pro operibus piis exoluendis, & peragendis relinquuntur, Suar. *dict. cap.* 5. *numero* 4. hæ inquam oblationes tam respectu primi donantis, seu contrahentis, quàm successorum continet obligationem iustitiæ vt in foro contentioso exigi possint, ita Gabr. Pereira *dict. cap.* 15. *n.* 10. vbi quod pro his oblationibus non agitur priuatiue in foro Ecclesiæ, sed mixtim, ita vt præuentioni sit locus. Secundus est quando oblationes fiunt respectu exequiarum, vel alterius operis ab illis ministris peragendi, qui ad illud officij necessitate non tenebantur, quibus si aliquid ex consuetudine solet præstari, exigi potest sine simoniæ labe, vel tanquam mera solutio laboris accidentalis, vel ad ipsius ministri sustentationem, nã hoc casu consuetudinem non reperiri reprobatam, resoluit Gabr. Pereira *dict, cap.* 15. *numero* 11. subdens, si petantur tales oblationes consuetæ dari clericis pro talibus obeundis, laicos ad iudicium Ecclesiæ trahi posse, cum hæc omnia sint spiritualibus annexa, & Ecclesiæ foro reseruata. Tertius est quando oblationes petuntur per ministros, qui ratione proprij officij illa opera exhibere tenebantur, veluti quando Parochus pro mortuorum obsequiis, vel sacramentis præstandis aliquid prætextu consuetudinis exigit, & hoc casu aduertit Gabr. Pereira *d. capite* 15. *numero* 13. quod si consuetudo à pia fidelium deuotione incœpit, post assignatam Parochis congruam sustentationem, adhuc ex parte offerentis vtilitas considerari potest, vt causa dandi subsistat, & præsumamus voluntatem obligandi in offerente, qui si desistat, nec velit offerre, poterit a suo Episcopo compelli, quia cunctis casibus debeat præcedere cognitio an illa consuetudo legitimum habuerit initium, vt simoniaca, vel laudabilis iudicetur, hæc discussio est mere Ecclesiastica, prout late ibi comprobat, & *à numero* 14. disputat an laici negantes tales oblationes, nunquamque eas soluisse, vel non ratam fuisse obligationem ex actibus oblationum, debet pro his pulsari in iudicio sæculari, vel Episcopi?

Vt oblatio verè dicatur oblatio, & sic Deo ac- 13
cepta, tria requiruntur, secundùm Panorm. *in capite fin. de verb. signif.* primum, quòd offerens sit Christianus, quia Ecclesia ab infidelibus non recipit oblationes, nisi fortè damnum passa sit ab eisdem, pro quo tamen non oblationes, sed earum recipit æstimationem, vt notatur in *cap. quanto, de vsur.* sed nec aliquid quod fuerit oblatum idolo, Ecclesia recipit, vt *in Concil. Eliber* est constitutum. Secundò requiritur, vt offeratur Ecclesiæ: nam, quod priuatæ personæ offertur, non est propriè oblatio, sed donatio, aut Eleemosyna, etiamsi Ecclesiasticæ personæ donetur. Tertiò, vt res oblata sit licitè, & honestè acquisita, alioquin pro oblatione non recipit, *d. cap. causa, de verb. signific. capite quia in omnibus, de vsur. cap. rex transmissa, de decim.* Illicitè autem intelligitur acquisitum quicquid ex furto, vsuris, vel alio illicito exercitio, aut ex meretricio est acquisitum: nam *Eccles.* 38. legitur: *Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmat S. August. *libro de verb. Domin. serm.* 35. & S. Greg *in præf. in Iob*, ait: *Victimæ impiorum abominabiles Deo sunt, vota iustorum placabilia: neque enim omnipotentis iudicio, quid, & a quo detur inspicitur: hinc scriptum est: Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain autem & ad munera eius non respexit.*

Ideò gloss. *verb. dona, in cap.* 2 *distinct.* 90. septem enumerat personarum genera, quibus prohibitum est oblationes offerre. Primum, diffidentium fra-

ctrum, cap. oblationes 90. dist. Castro Palao d. tract. 10.
15 disp. vnic. p. 18. n. 3. Trullench. d. dub. 13. n. 1. Secun-
dum pauperes opprimentium, d. c. 2. Fusc. de visitat.
lib. 1. c. 24. à n. 19. S. Thom. 2. 2. q. 86. art. 3. Suar. de
Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 7. à n. 4. vbi n. 10.
intelligit de oblationibus tantùm, quæ fiunt ad Alta-
16 re. Tertium sacrilegiorum, cap. diuino 12. quæst. 2.
17 Quartum extrahentium seruos suos ab Ecclesia, ad
quam confugerant, c. miror. 17. quæst. 3. Gambacurt.
de immunit. Eccles. lib. 8. c. 1. num. 10. Ludou. Correa
in repet. cap. inter alia, de immunitate Eccles. p. 4. n. 7.
prope fin. vers. quinta Quintum raptorum, cap. super,
18 de raptorib. Suar. de relig. tom. 1. tract. 2. l. 1. c. 6. num.
6. Sextum vsurariorum, cap. quia in omnibus, de vsur.
Suar. tom. 5. de censur. disputat. 31. sect. 2. n. 7. Valer.
Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 23. num. 95. Azor.
instit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 38. aliàs 27. quæst. vlt. qui
intelligunt de oblationibus, quæ fiunt in Altari ad
offertorium Missæ, Squillante de obligat. Cleric. p. 4. n.
90. nouissimè Bonacin. de suspensionibus omnibus in
19 particulari disputat. 3. quæst. 5. puncto 6. Septimum
pœnitentium, cap. eos, quos, de consecr. dist. 4. vbi ad-
ditur hanc pœnam extendi non debere, nisi quate-
nus reperitur delictum, quòd idem est, ac non exten-
di debere ad alios casus, etiamsi similes esse videan-
tur, Syluest. verb. decima, n. 8.

Sentit eadem gloss. d. verb. dona, publicas mere-
trices non posse oblationes offerre: quia eas recipi
prohibentur Deuteron. 23. n. 17. & admittit S. Th.
2. 2. quæst. 86. art. 3. ad 1. dum ait in veteri Lege ta-
les oblationes propter immunditiam prohiberi: in
noua autem Lege propter scandalum, & similiter
quæst. 32. art. 7. ad 2. eandem reddit rationem, tum
20 propter scandalum, tum propter reuerentiam, ideò
Suar. d. cap. 6. num. 8. docet secluso scandalo, bene
posse Ecclesiam oblationes meretricum accipere, vt
etiam aliorum peccatorum, licèt publici sint, dum-
modo scandalum non detur, nec ipsorum oblata ita
male parta sint, vt veris dominis restitui debeant,
aut aliis operibus charitatis sint obnoxia, puta su-
stentationi parentum, filiorum, &c. de quibus idem
Suar. d. c. 6. num. 6. & 7.

21 Videtur hanc prohibitionem ex parte offerentis
esse pro oblationibus spontaneis tantùm, de qui-
bus Amos cap. 4. num. 5. ibi vocate oblationes volun-
tarias, & Numer. cap. 9. numero 39. & Deuteron. 16.
num. 10. alioquin suprà enumerati mercedem reci-
perent de sua iniquitate, vt gloss. Archidiac. & Tur-
recrem. n. 2. sustinent in d. cap. 2. At Suar. d. c. 6. num.
10. cum seqq. meritò pro omnibus esse intelligit, sub-
ditque eas in Ecclesia inter Missarum solemnia ac-
cipiendas non esse, vt tales peccatores confundan-
tur, licèt tamen oblationes debitæ ad sustentationem
exigi possint, & compelli Parochiani, vt eas tradant
extra Ecclesiam; quia modus, & locus vbi offerun-
tur, est valdè accidentarius: & probat ex c. quanto,
de vsur. addit verò pretium oblationum, quæ ex
consuetudine debentur, sed non ad sustentationem,
accipi posse ab iis peccatoribus extra Ecclesiam, sed
non exigi.

22 Oblationes factæ alicui Capellæ in Ecclesia exi-
stenti, non Capellano, sed Ecclesiæ, & Rectori de-
bentur, Felin. in c. dilectus, num. 1. de offic. ordin. Socin.
de oblat. libel. 18. quæst. fin. nisi appareat relictum es-
se intuitu ipsius Capellæ, non Ecclesiæ, Marc. An-
ton. Genuens. in pract. Archiepiscop. Neapol. cap. 71.
numero 14. Aloys. Ricc. in praxi, part. 4. resolut. 296.
numero 1. Hieron. Carat. in opusc. de iuribus paroch.
23 titul. 3. capite 9. vbi subdit, quòd in dubio obla-
tiones, quæ fiunt in aliquo Altari, præsumuntur 24
fieri intuitu Ecclesiæ. Sic etiam oblationes, quæ
fiunt in Capella, vel Oratorio sito intra Parochiæ
fines, non Oratorio, sed ipsi Parochiali adiudicari
debere, resoluunt Troill. Maluet. de oblat. dub. 4.
numero 29. Mar. Socin. eod. tractat. dict. libell. 18.
num. 9. & 10. Franc. Marc. Delphin. decis. 36. 5. n. 2.
part. 2. Rebuff. de decim. quæst. 1. numero 29. Ferret.
consil. 143. numero 4. Rip. de oblation. Eccles. re-
spons. 1. numero 2. cum seq. Decian. consil. 16. num. 8.
lib. 2. Borgnin. decis. 17. numero 71. part. 2. Pedem.
decis. 99. num. 2. Gutier. canon. lib. 2. cap. 22. num. 139.
Franc. Leo in thesauro fori eccles. part. 2. cap. 28. num.
19. & 31. Mar. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resolut.
112. casu 2. Hieronym. Carat. dict. tit. 3. cap. 10.
Rota decis. 256. part. 1. recent. Adeò vt procedat, 25
etiamsi oblationes fierent in Capellis, vbi erecta
essent distincta beneficia: quia nihilominus Paro-
chiali, & Parocho, non Capellis, & Beneficiatis ce-
derent, Abb. in d. cap. pastoralis, num. 2. Socin. d. libell.
18. num. 10. Fusc. de visitat. lib. 1. c. 14. n. 12. Maluet.
d. dub. 4. num. 29. Rota decis. 308. num. 2. part. 2. re-
cent. & in Hispalen. Primitiarum, 3. Maij 1621. co-
ram. R. P. D. Nauarro. Addit Carat. d. tit. 3. cap. 11. 26
oblationes factas imagini depictæ in pariete domus
alicuius personæ priuatæ, Parochiali quæri, intra cu-
ius fines situs est paries, nisi offerens obtulisset con-
templatione domini domus, putà si talis esset pau-
per, vel offerens sciret dominum domus ex consuetu-
dine conuertere oblationes in suas necessitates, vel
in pios vsus: additque non obstare cap. hanc consue-
tudinem 11. quæst. 1. qui loquitur de oblatis in Ec-
clesia, non in loco profano.

Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilæi, vel anno 27
Sancto in Ecclesia Cathedrali spectant ad Archi-
presbyterum eiusdem Ecclesiæ, non autem ad Epis-
copum: nam, cùm Archipresbyter habeat curam
animarum, & Sacramentorum administrationem,
habet per consequens de Iure communi fundatam
intentionem in omnibus oblationibus, idque priua-
tiuè ad Episcopum vt per Abb. in cap. quoniam notab.
1. de decim. Maluet. de Oblation. dub. 4. n. 401. Ferret.
consil. 143. num. 4. Hieron. Carat. dict. tit. 3. capite 12.
Aloys. Ricc. d. resolut. 196. num. 6. Rot. in Beneuentana
spolij 2. Decembris, 1585. coram Orano. quam citat
Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit. de bonis Clericor. §.
3. num. 19. vbi num. 50. refert plura, quæ veniunt
oblationis nomine. Oblata celebranti in Ecclesia ce- 28
dunt Rectori, Hieron. Carat. d. tit. 3. cap. 13. in princip.
vbi in fine resoluit, quòd oblationes, quæ fiunt in
Missa de sponso, quæ celebratur à Parocho in aliena
Parochia, debent esse celebrantis, cùm eius con-
templatione dentur.

Quæstio est dubia, an oblationes, quæ sacris
Imaginibus deferuntur, debeantur Episcopo, vel 29
Parocho. Et multi partes Episcoporum tuentur, vt
Angel. in disput. incip. In refulgenti. in 2. dub. Maluet.
de oblat. in 4. dub. num. 14. Petr. de Vbald. de Canoni-
ca portione, c. 4. q. 16. refert Decian. cons. 16. sub. n. 7.
lib. 2. Attamen verior, & hodie receptissima est sen-
tentia quòd, siue in parochiali positæ sint huius-
modi Imagines sacræ, siue extra, intra tamen
limites Parochiæ, habet fundatam intentionem
Parochus super omnibus obuentionibus contin-
gentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum
spectat, vrgénsque est text. in cap. pastoralis, &
ibi Canonistæ, de his, quæ fiunt à Præl. sine consensu
Cap. & tex. in cap. hanc. 10. quæst. 1. & in cap. dilectus,
de offic. Ordin. vbi Abb. numero 4. qui subdit in vers.

quoad

quod primam. Episcopo solùm deberi oblationes quando sacræ Imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin. ibidem in princip. & numero 3. & Abb. in c.quoniam, numero 1. decim. vbi signanter, quod spectant ad Parochum, & non ad Episcopum, Capell. Thol. dec. 483, Ferret. consl. 143. qui benè distinguit num. 2. 3. & 4. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 38. quæst. 13. Decian. qui fusè pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus, quæ iconi Sanctissimi Crucifixi offerebantur, consuluit d.consl. 16. per tot. lib. 2. Gutier. Canon. quæst. l. 1. c. 21. n. 162. Marescot. variar. resolut. lib. 2. c. 42. n. 6. 7. & 8. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de bonis Cleric. §. 3. n. 3. & 6. Aloys. Ricc. in decision. Curia Archiep. Neapol. part. 4. dec. 170. n. 7. me citato Trullench d. lib. 5. c. 3. dub. 13. n. 8. Marc. Anton. Genuens. in practic. ab ecclesi. q. 230. & hanc eandem opinionem videtur amplexos S. Thom. 2. 2. q 86. art. 2. præsertim in resp. ad 2. argum. & expressè sequuta est Rot in Aquilana nullitatis erectionis, 10. Decembris, 1610. coram P.R.D. meo Pirenano quæ est decis. 156. p. 1. recent. & in Beneventana spolij 2. Decembris 1585. & eodem die 1587. coram Orano, vbi dictum fuit oblationes factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat: & idem respondit Sacra Congregatio Eminentissimorum Interpretum. Concilij Trident. in vna Canen. Ius enim vniuersale habet Parochus intra limites suæ Parochiæ, mediúsque est inter Deum, & populum: vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo, exhibet populo, ita vice versa exhibet Deo ea, quæ sunt populi, nempe, preces, & oblationes, & qui Altari seruiunt, de Altari participant, vt egregiè raciocinatur S Th. d. art. 2.

30 Et quamuis hæc conclusio sibi locum vendicet, nisi oblationes in certum vsum ex piorum offerentium voluntate fuerint destinatæ; in dubio enim solummodò spectant ad Parochum, quoties à Fidelibus præstantur ad certum finem, pro Missis, scilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui Eleemosynam, seu oblationes dederunt, præcisè seruari debet, vt præcitati Doctores monent, & præsertim adden. ad Capell. Tholos. d. decis. 483. Marescot. d. c. 42. numero 1. lib. 2. Aloys. Ricc. d. dec. 170. numero 1. Rot. in Bracharen. Oblationum. 17. Decembris, 1612. coram Card. Pamphilio. inn. Attamen aduertendum est, quòd non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium, cùm debeant in vsum à largientibus destinatum erogari. Verùm administratio harum oblationum, etiam tali casu, ad Parochum videtur spectare ex eodem iure Parochialitatis, & qua ratione oblationes spectant ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vsum datæ, eadem, imò & maiori ratione ad eundem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ; cùm & regulariter de istis oblationibus Parochus debeat esse fidelis administrator, ac dispensator, partim conuertendo in proprium vsum partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam sublevandam, vt per S. Thom. loco præallegato, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit in c. Vulterana, & in cap. quatuor. 12. q. 2. & quòd huiusmodi oblationum solus Parochus habeat administrationem, dixit Abb. in c. postulastis, num. 2. vers. administrationem autem, de his, quæ fiunt à Præl. sine cons. Cap. & Ferret. d. consil. 143. num. 4. vers. & quod. Plurimùm tamen admittendam esse consuetudinem in hac materia Oblationum, tradunt omnes, vt per Mar. Socin de oblat. lib. 18. num. 17. 18. & 26. Maluet. eod. tract. p. 4. n. 62. Ferret. consil. 278. Decian. d. consil. 16. num. 1. Aloys. Ricc. d. decis. 170. n. 2 Stephan. Gratian. discept. forens. c. 395. n. 26. Ex ex Theologis admittit Sot. de instit. lib. 2. q. 3. art. 2. versic. quitquid. Ita eleganter Rot. in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Febr. 1627. coram R.P.D. Merlino. 31

32 In plerisque diœcesibus Regni Portogaliæ, & alibi viget antiqua consuetudo vt ex bonis & rebus à defuncto relictis debeatur, ac danda sit Parocho melior vestis, siue supellex, aut vas aliquod argenteum, seu alia res mobilis, quam ipse Parochus elegerit, pro cuius consuetudinis validitate pugnant Cassador. dec. vnic. de consuet. in princ. Con. var. lib. 5. c. 17. n. 3. vers. sic sanè. latè Gutier. canonic. lib. 2. c. 21. n. 160. vbi n. 161. idem procedere ait, ac seruandum esse in veste scissa Parochiani decedentis existentis penes sartorem nondum sita, nec completa electa vigore dictæ consuetudinis à Rectore Ecclesiæ Parochialis. Hoc ius Parochi ad meliorem supellectilem defuncti luctuosa vocatur apud nostros Lusitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti exigitur, siue defertur in prædicta consuetudine, quamuis propriùs ab effectu possit vocari gaudiosa eam habere debentibus, vt aduertit Gutier. d. c. 21. n. 161. in fine, qui affirmat luctuosam quoque vocari apud suos Ciuitatenses, de qua dixi aliqua supra hoc eod. lib. c. 19. n. 10. & de officio & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 83. num. 6.

CAPVT XXIV.

De Quarta parochiali, seu Canonica portione.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio inducta est iure Canonico propter Sacramenta, quæ ministrat Parochus suis Parochianis.*

2 *Canonica portio de iure est quarta, & potest induci per consuetudinem, quòd sit medietas, vel tertia, & quæ consuetudo in hoc attendenda sit? ostenditur.*

3 *Ecclesia illa, apud quam defunctus fuerit sepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima sua eidem Ecclesiæ relinquit, Parochiali Ecclesiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.*

4 *Religiosi omnes, etiam Mendicantes, tenentur soluere quartam funeralem, quando quis elegit sepulturam apud suas Ecclesias: & quid apud Ecclesias Monialium? ibid. n. 5.*

6 *Quarta funeralis semper pro relicta censetur, etiamsi id non exprimatur.*

7 *Quartam funeralem soluere non tenentur Religiosi, seu alij, qui sunt exempti à solutione quartæ per priuilegia concessa ab habente potestatem.*

8 Clem. dudum, de sepult. *debet specialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religiosi eximuntur à solutione quartæ funeralis.*

9 Commu

9 *Communicatio non extenditur ad ea, qua sunt aliis praiudicialia.*

10 *Claus.* Salua iustitia Ecclesiarum Parochialium, *apposita in priuilegio specialiter derogante* Clem. dudum. de sepult. *non efficit, quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à solutione quarta funeralis.*

11 *Priuilegia habentes non soluendi quartam funeralem, si licentiam obtinuerint adificandi aliquod Monasterium cum conditione, vt adificaretur sine praiudicio iurium Ecclesiarum Parochialium, a solutione eiusdem quarta non eximuntur.*

12 *Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant soliti soluere quartam Parocho, vel Episcopo, eam etiam post Concil. tenentur soluere, licèt ex priuilegio soluere non tenerentur Episcopo, vel Parocho, sed aliis personis.*

13 *Regulares non tenentur ad solutionem quarta, quorum Ecclesie sunt adificata ab annis 40. citra, & sunt exempti per priuilegia.*

14 *Constitutio Pij V.* Etsi Mendicantium, *fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata,*

15 *Ecclesia, vel Monasteria adificata 40 annis ante Concilij confirmationem, qua non erant solita soluere quartam funeralem, ad illam etiam post Concil. non tenentur,*

16 *Quarta funeralis vsque ad quartam exclusiuè potest prascribi spatio decem annorum absque titulo: at consuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis requitur, vt prascribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur.*

17 *Quartam funeralium tenentur haredes mortuorum soluere Parocho.*

18 *Parochianus, quando elegit sepulturam in aliena Ecclesia, & legatum aquiualens reliquit propria, an censeatur legasse animo compensandi in quartam portionem legatorum, qua reliquit Ecclesia extranea? ostenditur.*

19 *Quarta funeralis debetur Ecclesia in qua Parochianus consueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

20 *Rectoribus Parochialium de Iure debetur quarta funeralis.*

21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, si nullus adesset Rector.*

22 *Cathedrali Ecclesia debetur quarta funeralis, vel prascriptione, vel ex eo, quod illam sibi reseruauit, quando Parochia fuerunt erecta in signum superioritatis.*

23 *Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius fines viator decessit, stante consuetudine in ciuitate, quòd ius sepeliendi peregrinos, & viatores spectet ad Ecclesiam Cathedralem.*

24 *Parochianus, si in vna Ecclesia solet audire Missam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à quo recipit Sacramenta.*

25 *Quarta funeralis quando non constat ex consuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Episcopone, vel Parocho, in hoc dubio prafertur Parochus.*

26 *Quarta funeralis debetur Parochia, vbi quis habet domicilium, licet obierit defunctus in villa, ad quam se contulerat animo redeundi.*

27 *Quarta funeralis sua Parochiali Ecclesia debetur, etiamsi quis egrotus ad aliam deferri se fecerit, & ibi mortuus fuerit.*

28 *Quartam funeralem Ecclesia Parochiali debet, qui in agritudine constitutus se cum bonis suis ad Religionem in alia Ecclesia transtulerit; secùs si sanus bona sua Monasterio, aut alteri Ecclesia dederit.*

29 *Sepultura electa apud Ecclesiam, vbi defuncti Maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesia, in qua consueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

30 *Parochialis Ecclesia culpa Parochi interdicta, si in alia eius Parochianus sepeliatur, nihil percipit de iis, qua occasione illius sepultura obuenerunt.*

31 *Defunctus, si, dum vixit, elegit sepulturam in alia Ecclesia, priusquam Parochialis esset interdicta, huiusmodi sequens intedictum non tollit quartam Parochialem, qua antea deberi cœperat.*

32 *Parochus quartam funeralium qua actione petere possit? ostenditur.*

33 *Renunciatio Canonica portionis in damnum Ecclesia Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius est valoris.*

34 *Compositiones, & pacta super iuribus Parochialibus facta inter Pralatos Conuentuales, & Parochos, quando sint valida? ostenditur.*

35 *Renunciare iuri quasito de non soluendo quartam, quando per vnum, vel binos actus contrarios censeantur Religiosi? ostenditur.*

36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, qua obueniunt ratione funeris.*

37 *Funeralia dicuntur, qua ratione sepultura obueniunt, & quacunque occasione funerum ad Ecclesiam perueniunt, & ea, qua cum funere portantur.*

38 *Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus sequenti die post funus solenniori pompa factis.*

39 *Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus pra manibus deportare solent.*

40 *Interstitiorum, seu cereorum Confraternitatum secularium funera associantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.*

41 *Quarta funeralis debetur de candelis, seu cereis accensis, qua circa Crucem, & cadauer deferuntur.*

42 *Interstitia, cerei, & candela, qua per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, sunt diuidenda pro aquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cuius Ecclesiam defunctus defertur.*

43 *Quarta funeralis debetur de illis, qua dantur pro Missis dicendis.*

44 *Quarta funeralis debetur de armis, liberis, banderiis, culcitra, seu pallio, qua in feretro deferuntur, nisi aliter sit ex consuetudine, vel priuilegio.*

45 *Quarta funeralis non debetur de illis, qua offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Ecclesiis, v. g. tempore interdicti sepelitur.*

46 *Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, qua offeruntur in funere alicuius Nouitij? ostenditur,*

47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Ecclesiis, vel locis piis pro fabrica, ornamētis certis,*

cereis, luminaribus, & anniuerſario poſt ſextum diem.

48 *Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſiue ſit donatum vni ex Regularibus, ſiue toti Monaſterio.*

49 *Quarta funeralis non debetur de veſtibus non datis pauperibus.*

50 *Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui.*

51 *Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem.*

52 *Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica.*

1 CANONICA portio, quæ ab aliis Quarta Parochialis dicitur, inducta eſt Iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis, id eſt, propter onus, quod in eorum adminiſtratione ſubit, *cap. 1. c. relatum, cap. de his, de ſepult.* Nouar. *forenſ quæſt. 22. num. 8. tom* 2. Aloſy. Rice. *in praxi, par. 4. reſol.* 299. *num. 1. &* 2. Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 18. *num.* 1. Eſt illa portio quæ debetur Parocho ex omnibus, quæ obueniunt ratione funeris alteri Eccleſiæ vbi eius Parochianus ſepelitur, Alphonſ. de Leone *de offic. Cappellani p. 1. quæſt. 5. ſect. 8. num.* 96. De Iure eſt
2 quarta, *cap. cum ſuper, de ſepultur. Clem. dudum, eod. tit.* poteſt tamen induci per conſuetudinem, quòd ſit medietas, vel tertia, *cap. antiquos. 10. q. 1. & c. certificari, de ſepultur.* Bald. *lib 4. conſ.* 70. Lap. *de Canonica portione, cap. 1. num.* 4. Iul. Lauor. *var. lucub. tom. 1. tit. 2. cap. 17. ex num.* 4. Card. Tuſch. *lit. Q. concl.* 23. Vgolin. *de officio Epiſcopi, c. 17. n.* 2. Hieron. Roder. *vbi ſupr.* Quæ conſuetudo debet eſſe rationabilis, & legitimè præſcripta ſpatio 40. annorum; quod intelligitur de quarta non expreſſa à Iure: ſi verò ſit expreſſa à Iure, ſufficit conſuetudo, etiam non præſcripta, Petr. de Vbaldis *de Canon. port. p. 2. cap.* 5. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 48. art. 5. concl.* 1. vbi intelligit neceſſarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc, vt valeat conſuetudo, quòd detur Epiſcopo, vel Eccleſiæ Parochiali vltra dimidiam partem; vt putà quòd dentur duæ partes ex tribus, vel quòd detur citra quartam partem, id eſt, minùs quarta pars: at verò ad hoc, vt detur infra dimidiam, vel quartam partem, non eſt neceſſum, quòd huiuſmodi conſuetudo ſit præſcripta ſupradicto 40. annorum numero; ſed ſufficit numerus decem annorum, Iul. Lauor. *loco proximè citato*, vbi *à numero* 8. poſt Sebaſt. Medic. *de ſepultur. quæſtio* 7. aduertit, quòd quando in Eccleſia Parochiali non eſt certa conſuetudo, quantum exigat, tunc ea ſeruari debebit, quæ viget in Eccleſia, cui legatur: ſi verò in Eccleſia Parochiali eſt vna conſuetudo, & in Eccleſia, cui legatur, eſt altera, tunc inſpicietur conſuetudo Eccleſiæ Parochialis, quæ prætendit titulum onerosum propter adminiſtrationem curæ: ſed Eccleſia, cui legatur, prætendit titulum lucratiuum, & duobus titulis concurrentibus potior eſt conditio tituli oneroſi, quàm lucratiui. Si denique nulla eſt conſuetudo Parochiali in Eccleſia, nulla in Eccleſia legataria, ſed in aliis Eccleſiis eiuſdem diœceſis eſt aliqua conſuetudo, tunc ſi eſt vniformis, debet ſeruari; ſi difformis ſeruabitur, quæ eſt magis conformis iuri communi.

A quo debeatur Quarta Parochialis?

Ne Parochialium Eccleſiarum Rectores, qui- 3
bus cura incumbit animarum, debitis fraudentur ſubſidiis, ſtatutum fuit *in cap. 1. de ſepultur. & in Clem. dudum, eod. tit.* vt Eccleſia illa, apud quam talis fuerit ſepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat. Ita docent Læl. Zech. *de Republ eccleſ. cap. 28. de Parochis, numero* 16. Menoch. *de præſumpt. libro 1. præſumpt. 109. numero* 56 Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 2. q. 39. art. 2. in princ.* Fr. Archang. Caraccia *in tract. de quarta funeral. cap.* 1. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt 49. art. 10. concl.* 1. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. c. 17. n.* 33.

Amplia, vt omnes Religioſi, etiam Mendicantes, 4
teneantur ſoluere huiuſmodi quartam quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, *d. Clement. dudum, §. verum.* Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regular. verb. Quarta, in princ.* Vt de Fratribus B. Mariæ de Victoria Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula Dixit Rot. *in Granaten. quarta funeralium*, 21. *Maij*, 1640. *coram bona mem Card. Caualerio*, inter eius impreſſas *deciſ.* 101. & quamuis Azor.
d. part. 2. lib. 9. cap. 13. quæſtio 5. §. inſuper, credide- 5
rit id non extendi, quando quis elegit ſepulturam apud Monaſteria, ſeu Eccleſias Monialium Ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibique de facto ſepelitur, quia, inquit, *d. Clement. dudum*, loquens de Fratribus, cùm ſit pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtrigenda: tamen hoc nullo Iure probatur poſt Concilium Trident. *d. capite* 13. cùm in illo generaliter in quibuſcunque locis piis, ac Monaſteriis, vbi ſolita eſſet perſolui, id obſeruari præcipiatur; vnde, quantum ad hoc, conſuetudini loci ſtandum eſſe omninò cenſeo, idque innuere videntur illa verba Tridentini, *ſolita eſſe perſolui*; ideóque id abſolutè tenet Portel. *d. verb. Canonica portio, numero* 8. referens quandam Bullam Pij V. vbi expreſsè fit mentio de Monialibus, & earum Monaſteriis, & declarat Pontifex non de-
beri quartam, ſeu portionem Canonicam de 6
Miſſis, & aliis relictis Fratribus, & Monialibus, ac eorum Monaſteriis, refert & ſequitur Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol. 18. num.* 17. Et iſtam quartam ita Eccleſiæ Parochiali deberi, vt electio ſepulturæ in aliquo Monaſterio nulla ſit, ſi Parocho non relinquatur quarta exiſtimauit Hoſt. *in ſum. de ſepult. §. apud quam Eccleſiam, verſ. vel non reddatur.* Sed contrarium eſt verius, quia ſemper debetur quarta, & pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur, Abb. *in cap. de his in 2. not. de ſepultur.* Greg. Lap. *l. 5. verſ. ò ſi non dexaſen. tit 13. par.* 1. Fr. Eman. *d. quæſt. 39. art.* 6. Miranda *vbi ſuprà, art.* 12. Hieronym. Roder. *d. reſol. 18. n.* 7.

Limita primò in Religioſis, ſeu aliis, qui ſunt 7
exempti

exempti à solutione quartæ per priuilegia concessa ab habente potestatem, Fr. Emman. *d.q.* 39. *art.* 2. Nouar *d. verb. quarta n.* 1. Archangel. Caraccia *de quara funerali, cap.* 1 Gutier. *de iuram confirm p.* 2. *cap.* 4. *n.* 3. vbi loquitur de Bulla Pij V. & de Patribus Theatinis Clericis Regularibus dixit Rot. *in Licien. quarta funeralis,* 15. *Ianuarij,* 1618 *coram Reuerendiss. D. meo Decano;* & de Fratribus Prædicatoribus *in Hispalen. quarta funeralium* 4. *Iunij*, 1590. *coram bonæ mem. Card. Pamphilio sen.* de quibus etiam Steph. Gratian. *discept. forens c.* 925. *à princ.*

8 Declara hanc limitationem procedere, dummodo per priuilegia fuerit specialiter derogatum *d. Clem. dudum, de sepult.* non autem generaliter, Rot. *in d. Granaten, quarta funeralium,* per *cap ex parte de capellis Monach.* Rot. *dec.* 112 *p.* 1 *diuers.* de quare benè Petr. de Vbaldis *de Canon paroch. cap.* 6. *n.* 8. vbi quòd *dicta Clem dudum*, derogatur etiam per clausulas generales, si constet de voluntate Principis derogare volentis, omnibus in contrarium obstantibus.

9 Ita autem est necessarium, vt derogetur *dicta Clem. dudum* vt si in aliquibus priuilegiis concessis, v. g. Prædicatoribus, fuerit *dicta Clem.* specialiter derogatum, & hæc eadem priuilegia fuerint communicata Religioni Sancti Francisci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in fauorem Religionis Sancti Francisci de Paula, vt in his terminis fuit tentum *in d. Granaten. quarta funeralium, & in Vallissoletana quarta funeralis,* 19. *Aprilis,* 1606. *coram Iusto*: quia communicatio non extenditur ad ea, quæ sunt aliis præiudicialia.

10 Et licèt huic *Clem.* per aliquod priuilegium sit specialiter derogatum; si tamen fuit opposita clausula *Salua iustitia Ecclesiarum Parochialium*, non censetur Pontifex per talia priuilegia concessisse exemptionem, ita vt non teneatur soluere quartam funeralem, Rot. *in d Vallissoletana quarta funeralis.* Contrarium tamen tenebat Reuerendiss. D. Coccinus in suo voto, quia stante specifica derogatione *dictæ Clement. dudum*, hæc clausula debet intelligi quoad alia, non quoad expressa, aliàs priuilegium inseruiret de vento, & hoc credo verius: quia licèt priuilegia debeant strictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, vt destruantur.

11 Sublimita, vt non procedat, quando habentes huiusmodi priuilegia, habuerunt licentiam ædificandi aliquod Monasterium, cum conditione, vt ædificaretur sine præiudicio iurium Ecclesiarum Parochialium, Rot. *in d. Granaten. quarta funeralium,* 31. *Maij,* 1610. *coram bon. mem. Cardin Caualerio,* inter eius impressas *dec*.... quia hæc conditio est valida, cùm res ad suam naturam redeat, *c.* 1. *& vlt. de pactis, in* 6. *c. ab exordio,* 35. *dist.*

12 Secundò limita, vt non procedat in Regularibus, qui 40. annis ante confirmationem Concilij, erant soliti soluere quartam Parocho, vel Episcopo: hi enim etiam post Concilium tenentur soluere eandem quartam Episcopo, vel Parocho, licèt ex priuilegio hæc quarta non solueretur Episcopo, vel Parocho, sed aliis personis, vel locis, Rot. *in d. Vallisoletana quarta funeralis.* 19. *Aprilis,* 1606. *coram Iusto. & in d. Licien. quarta, funeralis,* 15. *Ianuarij,* 6811. *coram Reuerendiss. D. meo Decano* & clara sunt verba Concilij Trid. *sess.* 25. *de reform. c.* 11. quæ sequuntur: *Decernit sancta Synodus, vt quibuscunque, in locis iam ante annos 40. quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Ecclesiæ solita esset persolui ac postea fuerit ex quocunque priuilegio aliis Monasteriis, Hospitalibus, aut quibuscunque locis piis concessa, eadem post hac integro iure, & eadem portione, qua antea solebat, Cathedrali, seu Parochiali Ecclesiæ persoluatur, non obstantibus concessionibus, gratiis* &c.

13 Ex hac secunda limitatione colligitur illos Regulares non teneri ad solutionem quartæ, quorum Ecclesiæ sunt ædificatæ ab annis 40. citra, & sunt exempti per priuilegia, vt censuit S. Congreg. Concilij *ad d. cap.* 13. Rot. *in d. Licien* Fr. Archang. Caraccia *d. cap.* 1. *fol.* 20. § *nec sacri Concilij* Fr. Hieron. Rodric. *in compend. quæst. regular. resol.* 18. *num.* 2. & declarauit Pius V. *Constit. sua incip. Etsi Mendicantium* 17. *Kalend. Iulij* 1567. vt refert Caracc. *loco citato,* & Gutier. *de iuram confirm. p.* 2 *cap* 4. *num.* 3. Cuius Constitutionis verba, quæ hac de re agunt, sunt, quæ sequuntur: *Quartam autem funeralium, de qua sess.* 15. *cap.* 13. *nequaquam soluere teneatur Monasteria, quæ à 40. annis citra fundata existunt. postquam Concilium ipsum loquitur tantùm de Monasteriis ante annos 40. fundatis, quæ ipsam quartam soluere consueuerunt, & vbi solui consueuit id tantum cera, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur; non autem de Missis, seu legatis, vel aliis, Fratribus ipsis, seu Monialibus relictis, aut alias quomodolibet donatis solui debet, sicque intelligi Concilij decretum quoad quartam huiusmodi soluendam debere decernimus. Vbi verò non est consuetudo soluendi quartam huiusmodi, de nullo supra scriptorum solui debere declaramus.* Quæ Constitutio licet loquatur 14
simpliciter de Monasteriis ædificatis à 40. annis citra Concilij confirmationem, nulla facta mentione de priuilegiis, tamen ita est intelligenda: quia per Gregorium XIII. *die* 10. *Octobris,* 1586 cuius Constitutionem refert Nauar. *in Man. c.* 27. *in fine*, fuit redacta ad terminos Concilij non autem reuocata, vt in declaratione, quam refert Fr. Archang. Caraccia *in fine tractatus*, & in declarationibus impressis Concilij *sess.* 23. *de reform. cap.* 11. § *ab Episcopis,* & sequitur Rot. *in d. Licien.* cuius particula, quæ ad rem plurimùm facit, ita se habet: *Nec obstat* Concil. Trid. *sess.* 15. *cap.* 13. *de Regularib quia, cùm istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum antea, cùm non esset solitum soluere dictam quartam, Concilium ei non obstat, vt declarauit* Sanctissimus Pius V. in sua Constit. de anno 1567. quam refert Archang. Caraccia *de quarta funer. capite* 1. Gutier. *de iuram confirm. part.* 2. *cap.* 4. *numero* 3. Emman. Roder. *in quæst. regul. tom.* 1. *quæst.* 11. *art.* 2. *& ita resoluit* Congreg. Illustriss. interpretum, *vt refert* Roder. loco prædicto. *Nec est verum, quòd prædicta Constitutio Pij V. fuerit reuocata, per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert.* Nau. in Man. *cap.* 27. *in fine, quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt censuit* Congregatio Illustriss. interpretum, *sicut testatur* Carraccia loco citato, *qui etiam in fine tractatus refert ipsam declarationem, & bene aduertit* Gutier. vbi suprà Hactenus Rota. Vide Lezan. *in sum. quæstio. Regulari. cap.* 3. *num.* 12. *&* 13.

Tertiò limita in Ecclesiis, vel Monasteriis 15
ædificatis 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant solita persoluere dictam quartam: nam tunc ad illam etiam post Concilium non tenentur, vt *in d. capite* 13. *Conc.* Fr. Ar

chang

chang. Caraccia *d. c.* 1. § *ſecundum eſt fol.* 20. Pius V. *in d. Conſtit.* quam referunt idem Caraccia ; & Fr. Emman. *citatis locis.*

16 Quartò limita, vt non procedat in iis perſonis, ſeu Eccleſiis, quæ præſcripſerunt portionem Canonicam : nam, cùm alibi ſoluatur dimidium, alibi pars tertia, alibj pars quarta, vſque ad quartam excluſiuè, poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: ad hoc autem vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil ſoluatur, requiritur conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili, Alexand. *conſ.* 196. *numero* 15. *verſ. de præſcriptione, libro* 2. Syluſt. *in ſum. verb. Canonica portio, numero* 2. & 3. Lap. de Caſtellione *de Canon. portione, capite* 2. *num.* 64 & 65. Petr. de Vbald. *de Canon. parochiali, capite num.* 3. & *ſeq* & *cap.* 6. *num.* 34. & *ſeq.* Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 215. *num.* 7.

17 Et quamuis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum ſoluere Parocho, nec aliquid aliud exiſtimauerit Fr. Archang. Caraccia *de quarta funerali, capite* 4. *ante med. verſ. hæc ſit mea ſententia, per cap* 12. 14. 15 *xiij quæſt.* 2. *cap. non ſatis,* & *cap. cùm Eccleſia, de ſimonia*, contrarium tamen videtur verius, vt tenent Couar *in cap officij, num.* 9. *verſ. nec obſtat de teſtam. ſub tit. de legatorum imputat. in debitum, in noua impreſſ. Antuerpienſi,* Molin. *d. diſp.* 215. *num.* 5.

18 Sed quando Parochianus eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ ? Quæſtio dubia eſt, in qua vna ſententia tenet tale legatum imputari in quartam : ita Gregor. Lop. *libro* 1. *verb. de mas, tit.* 1. *part.* 1, Fr. Emman. *d. quæſt.* 39. *art.* 6. vbi refert Feder. de Senis *conſ.* 3. vbi latè, & loquitur etiam in caſu, quo legatum eſſet minùs quarta Canonica, Anton. Imol. Abb. *in d. capite officij,* Salyc. Alex & Corn. *in Auth præterea. C. vnde vir, & vxor.* idem tenent Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 11. *concl.* 2. Portel. *in dub. Regularib. verbo Canonica portio, num.* 7. nouiſſimè Hieron. Rodetic. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 18. *num.* 8. Altera verò tenet legatum, & portionem integrè ſoluendam eſſe Eccleſiæ Parochiali ab Eccleſia extranea, bonus text. *in Clement.* 2. § *verum*, ibi *largiri integrè teneantur, de ſepultur.* vbi gloſſ. *verb. integrè* interpretatur, non eſſe minuendam Canonicam portionem ; iuuat *cap.* 1. ibi, *integraliter faciendam, eod. tit. lib.* 6. Secundò expenditur, quod reſpectu Canonicæ portionis ſoluendæ ab Eccleſia extranea, teſtator non eſt debitor, ſed ſolummodo Eccleſia ipſa : patet ex *dict. capite* 1. cùm ergo non eſſet debitum ex parte teſtatoris, quamuis à tertio verè debitum ſit, deficiunt termini neceſſarij ad compenſationem. Tertiò facit, quia, vt ſupponimus, teſtator abſolutè abſque conditione legauit Eccleſiæ Parochiali, ſicut in terminis huius quartæ legauerat Epiſcopo : ergo, ſicut quando abſolute legat Epiſcopo, poteſt ille, & legatum, & Canonicam portionem petere, vt per text. *in dict. capit. officij, de teſtament.* infrà reſoluimus, ita quando abſolutè legat Eccleſiæ Parochiali, poterit Eccleſia & legatum, & portionem ab Eccleſia extranea ſibi debitam exigere abſque vlla compenſatione. Vltimò, & fortiùs vrget, *d. cap. requiſiſti verſ. ſecus autem, de teſtament.* vbi, quando aliquid legatur Epiſcopo, & aliud capellis, Monaſteriis, aut aliis piis locis, quod legatur Epiſcopo eius, eſt inſimul cum Canonica portione, quam habet ex legatis Eccleſiarum inferiorum : ergo ſimiliter in propoſito Parochus legatum obtinebit, & Canonicam portionem abſque vlla compenſatione. Propter quæ hanc partem ſequuntur gloſ. *d. verb. largiri, in d.* § *verum* Card. ibi *num.* 20. Couar. *in d. cap. officij, num.* 6. aliàs *num* 9. *ſub titul. de legatorum imputatione in debitum, in noua impreſſ.* Non obſtat *cap. ex his* 4. *de ſepultur.* vbi probari videtur, Parochianum debere Canonicam portionem Eccleſiæ Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in ſtipendium ſui laboris, ſicut reſpectu decimarum, quas ſoluere tenetur, verè debitor eſt ipſi Parocho, à quo ſpirituale pabulum recipit, *cap. cùm contingat, de decim.* quia reſpondetur extraneas Eccleſias, quibus Parochiani ibidem ſepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices eſſe Canonicæ portionis, non verò Parochianos ipſos : patet, ſi recurramus ad verba dicti § *verum*, ibi, *dictorum Ordinum Fratres*, & ibi, *largiri integrè teneantur* ; quæ verba relata ad Monaſteria, ſeu Eccleſias extraneas, ſatis demonſtrant ipſaſmet teneri ad ſolutionem huiuſmodi portionis, *d. cap. de his* ; ibi, *ipſis Eccleſiis, à quibus aſſumpti ſunt.*

*Augu*ſ*t. Barboſ. de Iur. Eccle. Pars II.*

Cui debeatur Quarta funeralium, & quæ actione peti poſſit?

Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua 19
Parochianus conſueuit audire Diuina, & reci-
pere Sacramenta, *capite cùm quis, de ſepultur. in*
6. Fr. Emman. *quæſtio Regul. tom.* 1. *quæſtio* 39. *Ar-*
tic. 5. Rot. *deciſ.* 376. *numerò* 1. *part.* 1. *recent.* vbi
de Eccleſia Parochiali. Et ſic de Iure debetur Re-
ctoribus Parochialium, *dict. Clem. dudum*, § *ve-*
rum, Vgol, *de officio Epiſcop. capite* 17. *numero* 11. 20
Mantic. *deciſio* 294. Caualer. *deciſ.* 101. *num.* 1. Rot.
in Mediol. quartæ funeralium, 14. *Martij*, 1622.
coram R. P. D. Merlino. vbi etiam fuit dictum ex
hac ſola Iuris aſſiſtentia Rota non ſolere manu-
tentionem impartiri in aliis cauſis non iuriſdictio-
nalibus, & ſic vbi nullus adeſſet Rector, debetur
Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacer-
doti conducto, ac habenti curam Parochiano- 21
rum, *cap requiſiſti, de teſtament. cap. cùm ex eo, de*
elect. Aloyſ. Ricc. *in praxi part.* 4. *reſolutio* 299.
num. 4.

Item debetur Eccleſiæ Cathedrali, vel præ- 22
ſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſerua-
uit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum
ſuperioritatis, Rot. *d. deciſio* 376. *numero* 2. & 3.
& tunc inter Clericos Eccleſiæ diuidetur cura
non reſidente penes certam perſonam, Aloyſ.
Ricc. *d. reſolutione* 299. *numero* 4. Vnde ſtante con- 23
ſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi pe-
regrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Ca-
thedralem, quarta funeralis non debetur Paro-
cho, intra cuius limites viator retentus pro de-
licto, & habilitatus cum cautione decedit, vt
cenſuit S. Congr. Concil. *in Piſaurien.* 22. *Ianua-*
rij, 1628.

Et ſi in vna Eccleſia ſolet Parochianus audi- 24
re Diuina, in altera verò recipere Sacramenta,
Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sa-
cramenta, *cap.* 1. *de ſepultur.* Fr. Emman. *d. quæſt.* 39.
art. 5. Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, num.* 11.
Sed ſi vtraque habet ius funerandi, credit Greg.

Lop. *l. 1. in glos. les Sacramentes, tit. 13. p. 1.* quòd sit locus præuentioni, per *c. duobus de rescript. in* 6.

25 At in dubio, quando non constat ex consuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Episcopóne, an Parocho præfertur Parochus, quia habet magis specialem curam, quàm Episcopus, qui habet generalem, & quia Parochis debetur quarta ex causa onerosa, *d. cap. 1. de sepult.* Petr. de Vbaldis, *de quarta Canonica, 2 p cap. 8 nn. 14. in fine,* & vti æs alienum, Abb. *in cap. certificari, num. 11. de sepult.* Episcopo verò, ex causa lucratiua, Vbald. *vbi suprà, nn. 14.* & potior est conditio prætendentis ex causa onerosa, ad tex *in l. Sanctorum. C. de iure deliber.* Rot. *in Ner. tonen. quarta funeralis, 9 Iuny 1608. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo.*

26 Amplia primò principalem conclusionem, vt procedat, etiamsi quis propter bellum, aut pestem, in villam, seu alium locum se contulerit, & ibi diem suum obierit, quia, nihilominus quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi habebat domicilium, si discessit animo redeundi, vel animi gratia. Ita Fr. Emman. *quæst. Reg. tom. 3. q. 46. art. 3.* Miranda *d. tom. 2. q. 48. art. 9. concl. 2.* Villalob. *in sum. p. 2. tra. 31. diffic. 7. nu. 3.* Fr. Hier. Roder. *in comp. quæst. Regul. resol. 18. num. 12.* per Ioan. Andr. *in c. is, qui, de sepult. in 6.* & Abb *in c. de his, eod. tit. in Decretal.* vbi quatuor casus considerat.

27 Amplia secundò, vt procedat, etiamsi quis ægrotus in vna Parochia, ad aliam deferri se fecerit: quia nihilominus primæ Ecclesiæ sua portio debetur, Syluest. *in sum. verb. Canonica portio, num. 15.*

28 Amplia tertiò, etiamsi quis in ægritudine constitutus se cum bonis suis ad Religionem in alia Ecclesia transtulerit: quia nihilominus si ex eadem infirmitate decesserit, Canonica portio Ecclesiæ Parochiali debetur; secùs autem, si sanus bona sua Monasterio, aut alteri Ecclesiæ dederit: casus est *in cap. de his, de sepultur.* Fr. Ludou. Miranda, *in man. Prælat. tom. 2. quæst. 48. art. 9. concl. 3.* refert, & sequitur Fr. Hieron. Roder. *in compen. quæst. Regul. resol. 18. n. 15.* Vnde Tiraq. *de retract. lig. §. 1. glos. 8. nu. 23.* colligit Canonicam portionem non deberi Ecclesiæ, cuius Parochianus Religionem ingreditur, & pendente anno professionis obiit, nisi ingressus esset animo excundi, vt obseruat Lal. Zech. *de Republ. eccles. c. 28. de Parocho, num. 18. fallent. 3.*

29 Amplia quartò, vt procedat, etiamsi quis Ecclesia vna dimissa, vbi Maiores sui sepulturam elegerant, licet sua Parochialis non esset, alibi sepulturam elegerit: quia etiam tunc non Ecclesiæ dimissæ, seu Parochiali debebitur Canonica portio, vt habetur *in cap. 2. de sepult. libr. 6.* Ludou. Miranda, *dict. tom. 2. quæst. 48. art. 9. conclus. 4.* quia electa sepultura apud Ecclesiam, vbi defuncti Maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesiæ, in qua consueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, Azor. *d. c. 13. q. 8.* Villal. *in sum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. num. 3.*

30 Limita, si eo tempore, quo defunctus est in alia Ecclesia sepultus, Parochialis Ecclesia erat interdicta: quia, cùm nullus posset in ea sepeliri, ius erat aliis Ecclesiis sepeliendi, ac consequenter ea relicta integrè percipiendi, quæ occasione illius sepulturæ obuenerunt. Ita Gemin *in cap. 1. de sepult. lib. 6.* Fr. Lod. Miran. *d. tom. 2. q. 48. à 10. concl. 10.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, nu. 8. §. septimus,* vbi loquitur, quando Ecclesia culpa Parochi est interdicta, non defuncti Parochiani, quod etiam tradont Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 39. a. 3.* Azor. *d. p. 2. l. 9. c. 13. q. 4. casu 5. & 6.* Mirand *d. 48. a. 10.* Portel. *in additt. ad dubia Regul. verb. Canonica portio, n. 3.* Hier. Roder. *d. resol. 18. n. 4.*

31 Quòd si talis defunctus antea elegerat sepulturam in alia Ecclesia, priusquam Parochialis esset interdicta, non videtur interdictum sequens tollere quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat, & idem respondendum videtur in aliis casibus, quibus non defertur defunctus ad Parochialem Ecclesiam, si antea alibi elegerat sepeliri, quàm dictus casus euenerit; imò etsi nullam antea elegerit sepulturam, sed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen circa culpam Parochi sepeliatur, non debet quartam suam amittere; quam tamen, perderet, si culpa sua, vel negligentia, defunctus ad aliam Ecclesiam sit delatus: est enim ratio attendenda, ob quam huiusmodi portio est instituta: non enim pro sepultura tantummodo est instituta, sed pro onere etiam, quod ipsis Curatis incumbit subditis suis ea, quæ ad salutem pertinent, ministrandi, ne debitis, & necessariis beneficiis defraudentur, *dict. c. 1. cap. de his, de sepultur.* cùm operariis mercedis exhibitio debeatur, vt dicitur *in d. Clem. dudum, vers. verum.*

32 Vnde Parochus quartam funeralium potest petere tanquam debitum, & mercedem laboris, quasi actione locati, Feder. de Senis, *cons. 3. num. 9.* vel condictione ex Canone, vel actione ex testamento, Petr. de Vbaldis *de Canonica Parochiali, c. 3. n. 2.* vbi latè, Lap. de Castellione *de Canon. portione, num. 56.*

33 Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Ecclesiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius est valoris, nisi fiat cum protestatione, quòd per hoc non fiat præiudicium iuri Ecclesiæ: 34 compositiones tamen, & pacta super iuribus parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, sunt valida, etiamsi celebrata sint absque licentia Superiorum, Prouincialium, scilicet, vel Generalium, dummodò sint licita, & honesta, & fiant cum consensu Conuentus, nec irritentur per sequens Capitulum genarale, vel Prouinciale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateranen. Imò, etiamsi dictæ compositiones, seu Conuentiones sint repugnantes, *dicta Clem. dudum. §. cæterùm,* quia ibi tantùm reuocantur factæ ante illam, non verò faciendæ de nouo, vbi Fr Emman *quæst regul. tom. 1. quæst. 39. art. 8. & tom. 3. 46. art. 4.* Azor. *dict. part. 2. lib. 9. cap. 12. quæst. 4.* Syluest. *dict. verb. Canonica portio, quæst. 2.* Fr. Ludouic. Miranda *vbi suprà, art. 12.* licèt ibi contendat *in dicta Clem.* etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantùm præteritas: sed Leo X. fuit post illam, & potuit Ius commune reuocare, vt benè notat Portel. *verb. Canonica portio, num. 9. & 10.* Ita Fr. Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol. 18. num 9.*

35 Neque per vnum, aut binos actus contrarios censendi sunt Religiosi renunciare iuri quæsito de non soluendo quartam, nisi talis solutio facta sit per spatium annorum, iuxta dispositionem Iuris, *in cap. accedentibus, & in cap. si de terra, de priuileg.* quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, *capit. cùm accessissent,* vbi gloss. *de constitut.* imò, etiamsi per dictum spatium annorum soluta sit quarta, adhuc præscriptio non tenet; quia contra bona

& ium

& iura Regularium, nonnisi centenaria currit præscriptio ad instar Ecclesiæ Romanæ, ex quodam singulari priuilegio Eugenij IV. Vide Miranda *d.q.* 48 *art.* 13. Pottel. *vbi suprà, n.* 8.

De quibus solui debeat Quarta Parochialis.

36 Quarta funeralis, seu Canonica portio debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris, scilicet in die funeris, Fr. Emman. *quæstio. regul. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 2. *in princ.* Couar. *in cap. vlt. num.* 7. *de testam.* vbi post Abb. ait moribus receptum esse, vt Ecclesiæ parochiali quarta portio à Monachis soluatur, ex his tantùm, quæ offeruntur tempore, quo funus, seu exequiæ defuncti celebrantur, Molin. *de iust. tract.* 2. *disp.* 215. *num.* 4. vbi quod debetur de omnibus oblationibus, & commodis funeris, Syluest. *in sum. verb. Canonica portio, num.* 7. *&* 15. *§. tertia*, vbi quòd hoc procedit de consuetudine, Petr. de Vbaldis *de Canon. parochiali, cap.* 4. *num.* 10. Et Pius V. *in d. sua Constit.* incip. *Etsi Mendicantium*, declarauit huiusmodi quartam debere solui de iis, quæ offeruntur in die funeris ex Concil. Trid. quod ita interpretatur. Sequitur hanc declarationem Fr. Emman. *d. art.* 2. *in fine*, Archang. Caracc. *de quarta funerali, q.* 3. *vers. forsan, fol.* 45, Gutier. *de iuram. confirmator. p.* 2. *c.* 4. *num.* 3. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. par.* 2. *cap.* 9. *dub.* 5. *vers. tertia conclusio*, & Benedictus XI. inter *Constitutiones Prædicatorum, pag.* 72. sic ait: *Funeralia verò intelliguntur hoc casu, quæ cum funere deferuntur*, & idem declarasse Sixtum dicit Molin. *dicta disp.* 215. *n.* 9.

37 Funeralia igitur dicuntur, quæ ratione sepulturæ obueniunt, *cap. cum liberum, cap. nostra, de sepult.* Alberic. *in l. seruo alieno,* 116. *§. ineptas, num.* 13. *ff. de legat.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 670. *num.* 1. aliàs *resol.* 578. *num.* 4. *in* 2. *edit. &* *p.* 4. *resol.* 300. Et quæcunque occasione funerum ad Ecclesiam perueniunt, Federic. de Senis *cons.* 6. *num.* 2. *in princip.* vbi subdit, quòd mortuaria, seu funeralia dicuntur, quæ occasione funeris deueniunt, etiam præter voluntatem morientis. Item & ea, quæ cum funere portantur, glos. *verb. funeralibus, in dict. Clem. dudum*, vbi Zabarel. *vers. verum, numer.* 4. Azor. *instit. moral. part.* 26. *cap.* 14. *q.* 13. *vers. funeralia*, Vbald. *d. tract. cap.* 4. *nu.* 16. Rub. *cons.* 23. *num.* 5. Bertach. *in Repertor. verb. quarta parochialis*. Enriquez *cons.* 86. *nu.* 9. Pottel. *in dub. regul. verb. Canonica portio, n.* 5. Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol.* 18. *n.* 3. Rot. *in Elnen. iurium Parochialium* 6 *Iunij* 163. *coram Renet. D. Queipo*, nunc Episcopo Pampilonen. Apud Alphons. de Leone *d. q.* 5. *sect.* 8. *nu.* 122. Siue, antequam corpus sit in terra conditum, siue post, & vsque ad trigesimum diem, & quamdiu sit memoria de funere, Calderin. *cons.* 4. *de sepult.* vbi in casu, quòd propter pestem non potuit die obitus solenniter tumulari, Ioan. Franc. Leo *in thesauro fori eccles. p.* 2. *c.* 14. *n.* 12. Aloys. Ricc. *d. resol.* 571. vbi in casu, quo exequiæ post diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, Sylu. *in sum. verb. Canonica portio, num.* 15. *ver. tertia* Zabarel. *in d. Clem. dudum. §. verum, ver. tertio quæro*, vbi refert opinionem aliquorum, qui, cùm funus dicatur à funibus quibus mortui ligari consueuerunt, & postquam mortuus terræ est conditus, funes amplius locum non habeant, putant funeralia non dici, nisi quandiu corpus est in funibus extra terram. *Sed,* inquit, *desipit, qui sic sapit, nec insistendum est in hoc scientia Grammaticorum* 36. *dist. c. si quis. Dic ergo meliùs, quòd siue ante corpus reconditum terra, siue postea, obueniant occasione funeris, dicuntur funeralia & debetur Canonica.* Quicquid dicant Cou. *in c. vlt. de testam. n.* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 39. *à* 2. *in fine*, Ioan. de la Crux *de statu Relig. p.* 2. *c.* 9. *dub.* 5. Gutier. *de iuram. confirm. p.* 2. *c.* 4. *n.* 3. Caraccia *de quarta funer. c.* 1. Molin. *d. disp.* 215. *n.* 9. vbi, quòd hoc concessum est Mendicantibus per priuilegium, & ita consuetudine seruatur.

38 Ex his forsan patet resolutio ad quæstionem præteritis temporibus ventilatam, verùm si Parocho in die funeris data sit sola candelarum, & facum quarta; & deinde sequenti die solenniori pompa, magno, scilicet, adhibito Religiosorum, Confraternitatum, & Presbyterorum numero in alia Ecclesia, vbi mortuus sepulturæ mandatus fuerat hesterna die, pro eius anima solemnis Missa cantetur cum distributione candelarum, & intorsitiorum in maiori quantitate diei præcedentis, debeatur ex his quoque Parocho quarta? In qua controuersia Sacra Congregatio, *negotiis Episcoporum, & Regularium præposita* semel, & iterum partibus hinc inde auditis *die* 3. *Augusti* 1621. nemine discrepante, censuit deberi quartam Parocho ex funeralibus secundo loco factis, cuius meminit Alphons. de Leone *de officio Capellani p.* 1. *q.* 5. *sect.* 8. *n.* 120.

39 Non loquimur de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in huiusmodi funeralibus præ manibus portare solent; has enim deferentes sibi quærunt, nec alia portio de eis debetur, vt declarauit Benedictus XI. *vbi suprà*, ibi, *de candelis autem, quas Fratres portant, portio non petatur.* tradunt Iul. Laur. *var. lucubrat. tit.* 2. *c.* 3. *sub n.* 78. Alphons. de Leone *de offic. Capellani q.* 5. *sect.* 8. *nu.* 119. Hier. à Sorbo *in compendio priuileg. verb. Canonica portio, pag.* 103. Piasec *in praxi Episc. p.* 2. *c.* 4. *de visitat. Regular. §. funeralium etiam, pag.* 190. Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 2. Fr. Archang. Caraccia *de quarta funer. c.* 3. Quicquid teneat glos. *verb. funeralibus, in fin. in d. Clem. dudum.* Calder. *cons. fin. de sepult.* & Federic. de Senis *cons.* 4. *n.* 8.

40 Item Sacra Congr. Cardinalium *negotiis Episcoporum, & Regularium præposita sub die* 5. *Martij*, 1616. *à Parochis montis S. Petri Angelorum Ermanæ diœcesis consulta, Eminentissim. Lancelloto referente, respondit, intorsitiorum, seu cereorum Confraternitatum sæcularium funera associantium quartam funeralem eisdem Parochis minimè deberi.* Et idem de intorsitiis, quæ portantur à locis piis ad associandum pauperes personas ad sepulturam, declarauit eadem S. Congreg. 29. *Nouembris* 1588.

41 Debetur quoque quarta funeralis de candelis, seu cereis accensis, quæ circa Crucem, & Cadauer deferuntur, Petr. de Vbaldis *de Canon. Paroch. cap.* 4. *num.* 10. Fr. Archang. Caraccia *de quarta funerali, cap.* 3. *vers. præfata etenim.* Et de can- 42
delis oblatis Feder. de Senis *d. cons.* 4. *numero* 8. Et hac de re sciendum est, quòd *die* 21. *Martij*, 1629. *S. D. N. Vrbanus VIII. approbauit decretum Congregationis RR. DD. Præfectorum Vrbis, habita coram Eminentissimo Vrbis Vicario, in qua ad effectum remouendi dissensiones, & ad euitanda scandala, ac aliis iustis de causis, resolutum fuit, & declaratum, tam intorsitia, cereos, & candelas, quæ per viam deferuntur, quàm etiam omnia ea, quæ circa cadauera, antequam terræ tradantur, in*

quibuscunque priuatis Ecclesiis diuidenda fore, & esse pro æquali portione inter ipsos Parochos, & ministros aliarum Ecclesiarum, quarumcunque etiam Regularium, & Nationalium, seu aliàs priuilegiatarum. Ac propterea quando huiusmodi intorsitia, seu cerei, & candelæ in præfatis Ecclesiis pro celebrandis diuinis Officiis præsenti corpore accenduntur, finito Officio extinguenda, & cuiquam medietatem consignandam esse.

43 Item debetur quarta de illis, quæ dantur pro Missis dicendis, glos. *verb. funeralibus, in d. Clem. dudum, §. verum.* Bald. *in repetit. cap. si pater. de testament. lib. 6. in 6. q.* Alexand. *cons. 196. num. 5. & 16. vers. nec excusarentur in fine, l. 2.* Syluest. *in Sum. verb. Canonica portio, num. 6.* vbi quòd de legato facto Rectori Ecclesiæ, in qua quis eligit sepulturam, pro Missis dicendis debetur quarta, Vbald. *de Canon. portione, cap. 4. num. 5. & cap. 7. vers. quod si testator.* Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi, part. 3. allegat. 86. num. 20. cum seqq.* Iul Lanot. *var. lucub. tom. 1. tit. 2. cap. 7. de prisco & recenti funerandi more num. 18.* me citato Alphons. de Leone *de offic. Capellani q. 4. sect. 8. num. 115.* Quicquid dicat F. Emman. *d. q. 39. nu. 2. in fine,* nisi eius opinionem procedere dicamus de consuetudine, vel propter priuilegia.

44 Item debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, seu pallio, quæ in feretro deferuntur Petr. de Vbaldis, *d. c. 4. n. 10.* Oldrad. *consil. 211. nu. 7.* vbi de rebus, pannis sericis, seu aureis vestibus, putà stamine, vel cilicio, per *cap. cum inter nos, de verbor. significat. & cap. in nostra, de sepultur.* vbi speciale dicitur in Hospitalariis, in equis, &c. ergo in contrarium est Ius commune. Contrarium tenet Caraccia *de quarta funerali, cap. 1. vers. adsunt indumenta,* quod credo procedere de consuetudine, vel priuilegio, & declarauit Pius V. *in d. sua Constit.* incip. *Et si mendicantium,* quam sequitur Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 49. art. 2.* Fallit in equis, & armis, quæ relinquuntur in subsidium Terræ sanctæ, Mulin *d. tract. 2. disp. 215. n. 8* per *c. in nostra de sepult.*

45 Primò, limita principalem resolutionem in illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Ecclesiis, v. g. tempore interdicti sepelitur, Alber. *in l. si eius alieno. 116. §. impias, n. 22 ff. de legat. 1.* Fede. de Senis *cons. 119.* Gem. *in c. 1. de sepult. lib. 6.* Fr. Emman. *tom 1. q. 39. art. 3.* quia non debetur quarta in casu prohibito, *cap. ex parte, cap. liberum, cap. in nostra, de sepult.* Sylnest. *d. verb. Canonica portio, n. 8. §. 7.* vbi quòd tenetur corpus, & omnia, quæ habuit, restituere; Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 39. n. 3.* vbi restringit in illis Religionibus, seu Ecclesiis, quæ habent priuilegia, vt tempore interdicti possint in eorum Ecclesiis aliquos sepelire.

46 Secundò limita in illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij mortui in Religione, Anchar. & Franch. *in cap. nullus, de tempor. ordin. in 6.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. §. quartus.* Fr. Eman. *d. tom. 1. q. 39. art. 4.* vbi extendit limitationem, etiamsi mortuus fuerit in domo parentum, ad quam se contulerat, vt curaretur, de quo etiam Villalob. *in sum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. n. 10.* Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 2. q. 48. art. 9. concl. 3.* Azor. *d. p. 2. li. 9. c. 13. q. 4. vers. quod si in Monasterium, casu 3.* Hier. Rodet. *in compend. qq. Regul. resol. 18. nu. 5.* Restringitur tamen limitatio multis modis: & primò, vbi quis morbo iam affectus ingressus est in Religionem, & ibi Nouitius ob illum morbum mortuus est: quia tunc quarta debetur, Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. vers. quintus,* Molin. *d. disp. 215. n. 4.* Secundò, restringitur in eo, qui petiit cum habitu Fratrum sepeliri, Sylu. *loc. prox. citat.* Tertio restringitur in Nouitio, qui non habuit propositum mutandi vitam, Petr. de Vbaldis, *de Canon. Paroch. c. 6. n. 24* Sylu. *d. n. 8. vers. quintus.* Quartò restringitur in iis Confratribus, qui ingrediuntur in loca religiosa, retentis bonis suis: quia etiam de legatis factis per ipsos debetur Canonica portio. Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 12.*

Tertiò, limita in legatis factis Ecclesiis, vel locis piis, pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuersario post sextum diem, & aliis ad cultum diuinum perpetuum, Molin. *d. disp. 215. nu. 8.* Quicquid teneant Paul. de Eleazar. *in Clem. dudum, §. verum, de sepult.* Alex. *cons. 196. n. 3. lib. 2.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. secunda, cum seqq.* vbi quod debetur de relicto pro construenda Capella, Petr. de Vbaldis, *de Canon. Paroch. c. 4. n. 22.* Cald. *cons. fin. de sepult.* vbi de relictis pro planeta. 47

Canonica portio debet solui de rebus quomodolibet donatis, seu relictis, *d. Clem. dudum, §. verum,* & ibi glos. *de sepultur.* siue sit donatum vni ex Regularibus, siue toti Monasterio, *d. Clem. dudum,* vbi glos. *verb. indirectè,* Feder. de Senis *cons. 4. n. 4.* latè Gemin. *cons. 46.* vbi etiam si fuerit donatum vni Fratri, & consanguineis, Sylnest. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. sexta,* Petr. de Vbaldis *dict. c. 4.* Vt de donatis causa mortis loquitur, *d. Clem. dudum, in §. verum,* Sylnest. *d. verb. Canonica portio, num. 8. in fine,* Petr. de Vbaldis, *d. c. 4. nu. 19.* etiamsi donatio causa mortis, vel legatum factum in infirmitate sit solutum in vita, glos. *verb. datis, in d. Clem. dudum.* Sed contrarium tenent propter priuilegia, vel consuetudinem, Fr. Emman. *d. q. 39. art. 2.* vbi refert declarationem Pij V. Molin. *d. disp. 215. n. 4.* vbi ait hoc non procedere, si fiat in fraudem, per Abb. *in c. de his, de sepult.* Et quod non debeatur de vestibus datis pauperibus, tenet Fr. Archangel. Caracia *d. quarta funer. cap. 3. vers. insuper. cum funere.* Ioan. à Cruce *de statu Relig. p. 2. c. 9. dub. 5.* Nec de frumento in illis regionibus, in quibus datur, Caraccia *vbi suprà, vers. de frumento vero.* Non procedit supradicta resolutio in donatis in vita, & in sanitate, Oldrad. *cons. 225. n. 13.* Petr. de Vbaldis, *d. c. 4. n. 21.* 48 49

Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure institutionis relinquuntur Monasteriis, siue aliis locis piis, Molin. *dict. disput. 215. num. 4.* per Abb. *in cap. 1. num. 7. de sepultur.* Syluest. *dict. verb. Canonica portio, numero 10.* Alexand. *consil. 199. num. 6. lib. 2.* Item debetur de relictis pro anima Alexand. *dict. cons. 196. numero 7.* Non tamen debetur de iis, quæ testator in pios vsus iussit distribui, in vasa, luminaria, & ornamenta Ecclesiæ, Couar. *in cap. vlt. numero 8. de testam.* quia ab ipso testatore censetur facta hæc distributio, *l. vnum ex familia. 81. ff. de legat. 1.* vbi Dyn. Bart. & Doctores, Fr. Archangel. Caraccia, *dict. cap. 4. vers. quare non video.* Declaratur tamen hæc resolutio, vt non procedat, quando aliquis Regularis electus est executor, vt distribuat aliquam summam pro suo arbitrio, & ipse in Fratres distribuit, quibus nihil erat relictum, glos. *verb. obuentionibus, & verb. indirectè in dict. Clem. dudum,* Syluest. *d. verb. Canonica, portio numero 15. vers. secunda,* vbi loquitur etiam, quando Fratribus nihil est relictum, sed mandatur executoribus, vt dent, vel promittant aliquid Fratribus. 50

Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relin-
quitur vni ex Regularibus ? Vide Federic. de Se-
nis *conf.4.*Calderin.*conf.fin.de fepult.*Albet.*in l.ferno*
alieno 116. *§.inepta, n.*10.*ff.de legat.*1.*n.*12. & 13,
Petr. de Vbaldis *d. cap.*4.

Debetur etiam quarta funeralis de omnibus lega-
32 tis factis Ecclefiæ in qua quis elegit fepulturam,
*cap.*1. & 2. *de fepult.* Oldrad. *conf.*224. *num.*18.
Syluest. *d.verb.Canonica portio, in fine,* Couar. *in c.*
*vlt.num.*2.*de teftament.* Fr.Emman. *tom.*1.*q.*39.*ar.*2.
2.*princip.* Molin. *d. difp.*. 15. *n.*4. vbi quòd quar-
ta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in vltima
voluntate, etiamfi legata facta fint Prædicatoribus,
aut Mendicantibus, Alber. *in d.l. ferno alieno §.ine-*
ptas num. 10 *ff. de legat.*1. Cou. *in c. vlt.num.*8. *de*
teftam. per d.Clem. dudum. Quæ tamen procedunt,
fi legatum relinquatur ratione loci non autem ra-
tione perfonæ, neque in fraudem, Sylueft. *d. verf ca-*
nonica portio, *num.*7. Oldr.*conf.*25. *num* 26. qui ta-
men indiftinctè dicit quartam deberi.

33 Id limitatur aliquibus modis, & primò, vt non
procedat in legatis factis Monafterio, quod fit
exemptum per priuilegium, Sylueft. *d. verb. Cano-*
*nica portio,num.*8 Fr.Eman *quæft.Regul.tom.*3. *q.*46.
*art.*1.& *tom.*1. *quæft.*39.*art.vlt.* Ioan. de la Cruz *de*
ftatu Relig.p. 1.*quæft.*9.*dub.*5. Archangel. Caraccia
de quarta funerali, cap 2. Secundò, vt non procedat
in legatis factis Ecclefiæ, in qua teftator fepelitur,
Alber.*dict.n.*10.Oldrad.*conf.*225 *num.*15.Sylueft.*d.*
verb Canonica portio, num 8. *§ fextus,* per glof. *in*
*c.*1.*de fepultur.* quod non procedit, fi legatum fa-
ctum eft Ecclefiæ, ad hoc vt conftruat Capellam in
Ecclefia, in qua eft fepultus. Alex. *conf.*196. *num.*5.
libro 2. Zabarel. *in d.Clem dudum, §. verum,quæftio-*
ne 16. vel fi eft factum in fraudem Ecclefiæ Paro-
chialis Tertiò, vt non procedat in legatis factis Ec-
clefiis, vel locis piis pro ornamentis, cereis lumina-
ribus anniuerfario poft fextum diem, Old. *d. conf.*
225. *num.*20. Molin.*dict.difp.*215.*n.*8. Quartò, vt
non procedat in legatis relictis Ecclefiæ pro fabrica:
quia ex tali legato non detrahitur quarta, Cou. *in*
*cap.vlt.num.*5. *de teftam.* quod verum eft, fi Ecclefia
tunc indiget reparatione, fecùs fi non indigeat, Cou.
vbi fupra.

CAPVT XXV.

De Primitiis.

SVMMARIVM.

1 *Primitiæ dicuntur, quafi primi fructus eo anno collecti.*
2 *Primitiæ funt res, per quas initia, feu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij Deo Creatori rependuntur.*
3 *Primitiæ non folùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, fed etiam à Gentilibus.*
4 *Primitiæ ex fua origine videntur effe de confilio, non de præcepto.*
5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex confuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit.*
6 *Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat confuetudo illas dandi.*

7 *Primitiæ quantitas non eft determinata in Iure, ideo confuetudini ftandum eft.*
8 *Primitiæ debent folui illi Parochiæ, in qua prædia exiftunt, fi confuetudo non fit in contrarium.*
9 *Primitiæ funt onus prædiale, non perfonale.*
10 *Clerici, qui terras colunt, tenentur foluere primitias.*

PRIMITIÆ dicuntur quafi pri- 1
mi fructus terræ eo anno collecti:
quia dantur primæ, vt aduertit Syl-
ueft. *in fum. verb decima, n* 1.*in fi-*
ne, Azor *inftit moral p* 1.*lib.* 7.*c.*
17.*q.* 1. nouiffimè F. Phil p. de la
Cruz Vafconcillos *in tract. de decim. & primit. fol.*
105 Sunt res, per quas initia, feu primitiua fru- 2
gum in recognitionem diuini beneficij, quo iucun-
diffimos terræ fructus fufcipimus, Deo, tanquam
Creatori, & datori illorum rependuntur, quafi damus
Domino, quod ab eo accepimus, & ideò meritò pri-
mum, & optimum damus horum bonorum primo,
& optimo Auctori. De his primitiis loquitur. *Exod.*
*c.*20.ibi *Decimas, & primitias non retardabis redde-*
re,& cap. 23. *Primitias frugum terræ tuæ deferes in*
domum Domini Dei tui, & cap. 26. *Primitiæ ab om-*
ni homine, &c. & *Deuter. cap.*26.ibi : *Tolles de cun-*
ctis frugibus tuis primitias, &c. 18. *omnes primitias,*
&c. & de eis ait tex. *in cap.decimas, verf. oportet au-*
tem 16.*quæft.*7. & Fagund. *in quinque Ecclef. præ-*
*cepta lib.*4.*cap* 1.Trullench.*in Decalog.lib.*3.*c.*3.*dub.*
12. Machado *en fu perfecto Confeffor tom.* 1 *lib.* 2 *p.*
4.*tract.*10 *docum.*5.*num.* 1. & 2 Rota *in Terraconen.*
primitiarum 27.*Ianuarij,* 1633.*coram R.P.D. Buca-*
*bella,*impreffa per Paul. de Rubeis *decif.*261.*num.* 2.
tom. 2.*diuerf.*aliàs *p.*6.*recent.* Quæ non folùm daban- 3
tur ab hominibus in veteri Lege, vt à populo Dei,
fed etiam à Gentilibus: & Romani non guftabant
vina, aut nouas fruges, priufquam Sacerdotes pri-
mitias libaffent, vt referunt Alexand ab Alex. *die-*
*rum genial l.*5.*c.*15.Plin. *l.* 18. *c.* 2. Et Athenienfes
Apollini dabant primitias crinium, cùm ex ephebis
exceffiffent, ad exemplum Thefei, qui poft fuam
pueritiam primas comas, quas primò totondit, Phœ-
bo, & Æfculapio, aut Libero in primitias obtulit.

Quamuis videatur primitias ex fua origine effe 4
voluntarias, non neceffarias, & fie de confilio, non
de præcepto; Deus enim illas non vult, nifi fponte
oblatas, vt legitur *Exodi c.* 25. vbi Dominus lo-
quens Moyfi dixit: *Loquere filiis Ifrael, vt tollant mi-*
hi primitias, ab omni homine, qui offert vltroneus, ac-
cipietis eas. Tamen dicendum, quòd ex confuetudine
non dandi primitias Deo de frugibus terræ, induci- 5
tur ingratitudo contra Deum, qui abundanter nobis
bona concedit, Reb. *de decim.q.* 1.*n.*21. Vnde ne
eius benignitatis obliti videamus, tales primitias
fic de Iure naturæ foluere tenemur, vt benefacienti
benefacere debeamus, *c. Chriftianis* 11.*q.* 2. & vox
Dei talẽ datorem dilexiffe oftenditur, *c. quia tua* 12.
*q.*1. nam primitiæ eiufdem iuris diuini effe videntur,
cuius funt decimæ, vt patet ex *c. reuertimini, in princ.*
ibi, *in decimis & primitiis,* &c. 1691. Gutier, *can.*
*lib.*2.*c.*21.*n.*6. Fr. Philip. de la Cruz *d.tr.fol.*105.

Vbi autem extet confuetudo illas dandi, tunc
etiam debentur de præcepto, Suar. *de Relig.tom.* 2.
*lib.*1.*cap.*8 *num.*16.Caftr.Palao *tom.*1.*tractat.* 10.*p.*1.
*n.*2. Villalob *in fum.tom.*2.*tract.*13.*diffic.*5.*n.*1. Ma-
chado *d.tract.* 10. *docum.* 5. *num.* 4. Hieron. Carat.
*in opufculo de Iuribus Paroch.tit.*4 *c.*3.vbi *cap.*4. di-
cit, quòd quantitas non reperitur terminata in libris

Mosis, sed S. Hieronymus *super Ezech.* dicit, quòd ex Maiorum traditione inductum fuit, vt maior pars primitiarum esset quadragesima, minor sextagesima, & erat in arbitrio soluentis dare maiorem vel minorem partem de fructibus terræ: de animalibus autem dabant tantùm primogenituram, quamuis alij dicant, quòd de ducentis daretur vnum, & qui tot animalia non habebat, dabat æstimationem pro pretio, alij quòd de centesimo numero daretur vnum; sed in hoc, cùm nihil sit determinatum in Iure standum est consuetudini: quod etiam aduertit Azor. *dist. cap.* 27. *quæst.* 4. Et sic ex determinatione Ecclesiæ homines hodie obligantur vt Primitias soluant secundum patriæ consuetudinem, *lib.* 4. *tit.* 19. *part.* 1. Gutier. *d. lib.* 2. *can. cap.* 21. *num.* 11. Verùm post aliquas huius tractatus impressiones vidi nouissimè Theodos. de Rubeis *in singularib. Rota tom.* 2. *part.* 2. *verb. S. Thomas pag.* 229. qui tenet quòd licèt S. Thom. 2. 2. *quæst.* 86. *artic. vlt.* velit Primitias non esse de necessitate soluendas, nihilominus Rota coram Achil. *decis.* 307. *alias* 2. *de decim. incip. in eadem*, censuit istam opinionem Iuribus non subsistere, quia licet libertas sit fortè quoad quantitatem, non autem quoad necessitatem soluendi. Dubitatum fuit in sacra Congreg. *Concilij in Bononien. sub* 2. *Iulij* 1620. *an Regulares possent recipere triticum, vuas, ligna, & similia antequam Parochus receperit suas primitias? & respondit non esse id prohibitum Regularibus*, prout refert Lezana *in sum. quæst. Regular. caput.* 12. *numero* 41. *v. ad decimum.*

8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochiæ, in qua prædia existunt, si consuetudo non sit in contrarium, vt per Rebuff. *de decim. quæst.* 1. *à num.* 16. Azor. *d. cap.* 27. *quæst.* 7. Lodou. Beia *respons. casuum Conscient. p.* 1. *casu* 51. *vers. his prænotatis*, Trullench *d. cap.* 1. *dub* 12. *num.* 5. Rota *d. decis.* 261. *num.* 3. Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.* 5. *lib.* 4. *cap.* 2. *nom.* 4. vbi reddit rationem, quia primitiæ sunt onus prædiale, non personale: offeruntur enim Deo pro recognitione dominij naturalis, quod habet in omnes fructus terræ, & *num.* 5. post Nauar. Fr. Emman. & alios subdit Clericos, qui terras colunt, teneri soluere primitias. Vnde Primitiæ de
9 Iure prout & decimæ, debentur Ecclesiæ Parochiali, & in hoc Rector fundet intentionem suam, Rot. *in alia Terraconen. Primitiarum* 26. *Ianuarij*, 1637. *coram bona mem. Pirouano*, impressa per Paul. de Rubeis *decis.* 192. *num.* 1. *tom.* 3. *diuers.* aliàs *part* 7. *recent.* vbi *num.* 3. quòd primitiæ debent monasterio curam animarum habenti in proprietate, non autem Rectori actu habenti curam.

CAPVT XXVI.

De Decimis.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ sunt res, quæ Ecclesiarum ministris ratione ministerij Sacramentorum persoluuntur.*
2 *Decima definiri solet, vt sit omnium bonorum licitè quæsitorum quota pars Deo, eiusque ministris diuina institutione, humana verò constitutione dictante etiam naturali ratione debita.*
3 *Decimæ, prout in iure consistunt, sunt ius spirituale, seu spiritualibus annexum dependenter.*
4 *Decima pars potius, quàm vigesima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cum vltra eum non procedatur, nisi iteretur.*
5 *Decimæ duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis, vel habito respectu ad quotam.*
6 *Decimæ respectu congruæ sustentationis non solùm humano, sed etiam ex iure diuino positiuo, & naturali debitæ sunt.*
7 *Decimæ non habito respectu ad congruam solummodo iure humano debitæ sunt.*
8 *Leges tam ceremoniales, quàm iudiciales, Euangelica Lege lata cessarunt.*
9 *Decimæ aliæ prædiales, personales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum; posteriores ex fructibus hominis industria, & ministerio quæsitis.*
10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, personales verò, licèt olim possent solui, non tamen erant in obligatione.*
11 *Decimæ tam prædiales, quàm personales, stante congrua sustentatione, pro temporum, locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt.*
12 *Decimæ, & primitiæ sunt in præcepto obligante.*
13 *Oblationes regulariter in præcepto esse non dicuntur.*
14 *Decimæ primitiæ, & Oblationes in quo differunt? breuiter ostenditur.*

Materia decimarum passim tractatur tam à nostris, quàm à Theologis quos omnes plena manu citani *in collect. ad rubr. in Decretalia*, sed quia sunt hac in re plures Sacræ Rotæ decisiones & & doctrinæ non vulgares ab aliis, qui in Romana Curia non versantur, prorsus ignotæ & ideò illis Lectorem priuandum esse non existimaui, ac proinde pro faciliori totius materiæ dispositione eam in §§. diuidendam duxi, & in primis ostendam quid sit decima? quomodo diuidatur? & in quo differat à primitiis, & oblationibus? Deinde ex quibus rebus persoluatur? vt *in* §. 1. & quibus personis soluenda? vt *in* §. 2. à quibus personis? vt *in* §. 3. quis sit competens Iudex in causa decimarum? an, & quando sit summaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur illas non soluentes? & demum quid possit compositio, & transactio in decimis auctoritate Papæ, & Episcopi facta, vt *in* §. 4.

Et primò sciendum decimas esse res, quæ ab Ec- 1
clesiarum ministris ratione ministerij Sacramentorum persoluuntur, de quibus agit illud *Leuit. cap.* 27. *& Genes. cap.* 8. *in fine*, ibi *Decimas offeram tibi*, & *Numero cap.* 18. ibi, *Decimarum*, &c. & *Deuter. cap.* 14. ibi, *Decimam partem separabis*, &c. De- 2
finiri solet, vt sit omnium bonorum licitè quæsitorum quota pars Deo, eiúsque ministris diuina institutione, humana verò constitutione, dictante etiam naturali ratione debita, secundùm Turrecrem *in cap. reuertimini*, *num.* 7. 17. 16. *quæst.* 1. Sot. *de instit. lib.* 9. *quæst.* 4. *artic.* 6. Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 2. Rebuff. *de decimis, quæst.* 4. Monet. *in simili tractatu, cap.* 2. *à princip.* Vel secundùm alios,

vt ſit decima pars fructuum, ad quam petendam ius competit Eccleſiis Parochialibus ratione mini-
3 ſterij Sacramentorum. Sic ſanè decimæ, prout in Iure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter, eò quòd illæ dependent ab officio ſpirituali, nempe, miniſterio Sacramentorum, prout cenſet S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *art.* 3. idque procedit, ſiue decimæ competant in titulum, ſiue in proprietatem, ex Card. *in Clem. diſ-*
4 *pendioſam, q.* 14. *de iudic.* Decima igitur pars potiùs quam vigeſima, vel alia quota electa ſuit à Domino: quia decennarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur, niſi iteretur, & ſic aliquid perfectionis habet, vt per S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 1. Tiraq *de præſcript.* §. 1. *gloſ.* 4. *in princip* Petr. Burg. *de myſter. numer. tit. de numero denario*, Tyndar. *de decim. n.* 29. Rebuff. *eodem tr. q.* 2. *n.* 8.

5 Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel rurſus habito, reſpectu ad quotam, ſeu partem, quæ de rebus acquiſitis ſoluenda eſt. Meminerunt huius diuiſionis S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d. q.* 4. *art.* 1. *verſ. prima concluſio.* Couar. *d. cap.* 17. *num.* 1. nouiſſime Trullench *in præcepta Decalogi lib.* 3. *cap.* 1. *dub.*
6 1. *num.* 3. Inter vtrunque modum illa eſt differentia, quia ſi decimæ priori modo conſiderentur, non ſolùm ex humano, ſed etiam ex Iure diuino poſitiuo, & naturali debitæ ſunt, vt reſoluunt plures relati à Cou. *d. n.* 2. de Iure humano probat text. ſecundùm vnum intellectum *in cap. parochianos, de decim.* De Iure diuino poſitiuo deducitur ex illo Chriſti Domini, Luc. *cap.* 10. ibi, *Dignus eſt operarius mercede ſua*, & ex illo D. Pauli 1. *ad Corinth. capite* 9. *Nemo ſuis ſtipendiis militauit vnquam*, &c. De Iure naturali ſimiliter conſtat, ſiquidem euidenti ratione naturali oportet ſtipendium, ſeu ſuſtentationem accipere ab illis, quibus ſeruitium aliquod neceſſarium miniſtratur: conſtat autem adminiſtrationem diuini cultus & rerum ſpiritualium maximè eſſe neceſſariam: vnde Iure naturali conuincitur aliquod ſtipendium, ſeu ſuſtentationem eſſe ſoluendam, vt concludit illud D. Pauli *d. capite* 9. ibi. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum non eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus.* Facit illud Chriſti Domini Luc. *d. cap.* 10. Et iuxta hunc ſenſum accipienda eſt communis Canoniſtarum ſententia, qui docent decimas à Deo inſtitutas eſſe, & iure diuino nunc quoque deberi, ex quorum numero ſunt gloſſ. *in cap. a nobis, & in cap. nuper, de decim.* Tyndar. *d. tract. a num.* 10. Rebuff. *eod tract quæſt.* 1. *num.* 14. Paul Fuſc. *de viſit lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 40 Perez *l.* 1. *tit.* 5. *lib.* 1. *ordin. col.* 117. Ceuall. *quæſt.* 437. Bonacoſ. *commun. opin lib.* 1. *tit.* 10. *num.* 2. *cum ſeqq. pag.* 185. Nicol. Reuſner. *deciſ.* 2. *num.* 4. *libro* 4. Ioſeph. Ludou. *Peruſ. deciſ.* 106. *num.* 33. Grilenzon. *conſ.* 165. *n.* 22. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib.* 2. *c.* 21. Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 19. *à num.* 11. Camil. Borrel. *conſ.* 20. *num.* 14. *cum ſequentib. cent.* 1. *& de compromiſſ.* §. 2 *gloſſ.* 1. *num.* 314 *& in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *de decim. à n.* 2. Trullench. *d. dub.* 1 *num.* 4. Peregrin. *deciſ.* 143. *n.* 3. *&* 4. & ex Theologis ſequuntur Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum, verſ. decima eſt de Iure naturali num.* 1. 5. 6. *&* 15. Alber. Pigh *lib.* 5. *hierarchia eccleſiaſt. cap.* 7. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta. præc.* 5. *lib.* 1. *cap.* 1. Villalob. *in ſum. part.* 1. *tract.* 33. *diffic.* 1. *num.* 2. Caſtro Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 10. *diſp. vnica puncto* 1. *n.* 4. Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom.* 1. *l.* 2. *part.* 4. *tract.* 10. *docum.* 1. *num.* 7. Et ideò Rot. *in Corduben. decim. de Lucerna*, 7. *Februarij* 1639. *coram R. P. D. Merlino*, dicit quòd decimæ à Iure diuino inſtitutæ & præceptæ fuerunt in ſubſidium, & alimentum Sacerdotum, & Dei miniſtrorum, vt Populo ſpiritualia miniſtrantes temporalibus non egeant, & ſic dicuntur de ſanctuario Dei, & ſunt cibus in domo Domini, & etiam in recognitionem dominij vniuerſalis ipſius Dei.

Si verò decimæ poſteriori modo conſiderentur, 7
ſolummodò, Iure humano debitæ ſunt, vt patet ex tex. *in d. cap. Parochianos, & in cap in quibuſdam* §. *ille quippe*, cum multis *ibidem, de decim.* in quibus terminis procedit ſententia Theologorum aſſerentium de Iure humano, & Pontificio decimas deberi; qui ſunt Hugo de S. Victore *lib.* 1. *de Sacram. part.* 11. *cap.* 4. *&* 11. S. Thom. *d. q.* 84. *art.* 1. *in corpore*, S. Antonin. *part.* 2. *ſum. tit.* 4 *cap.* 3. § 5. Aſten *part.* 2. *ſum lib.* 6. *tit.* 35. *rub de decim* Abulen. *in matth. cap.* 23. *q* 90. Henriq. *in ſum. lib.* 7 *cap.* 27 § 1. *& lib.* 14. *cap.* 1. § *vlt. lit. T.* Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 23. *quæſ.* 4. Monet. *de decim. cap.* 1. *a num.* 11. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 1. *num.* 5. *cum ſeqq.* Suarez *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 10. *&* 36. Villalob. *d. diffic.* 1. *à num.* 4. Fagundez *d. cap.* 1. *num.* 3. Caſtro Palao *d. puncto* 1. *num.* 4. Ex noſtris Canoniſtis Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 2, *&* 3. Nauar. *in Man. cap.* 21. *num.* 28. *&* 31 *& de redditib eccleſ q.* 1. *num.* 59. *num.* 1. *& conſ.* 2. *n* 3. *de decim.* Gutier. *can. lib.* 1. *c.* 21. *num.* 2. *&* 7. Ioan. Garc. *de expenſ. c.* 9. *ex num.* 90 D. Barboſ. *in l. Titia num.* 35. *ff. ſoluto matrim* Valenzuel. *conſ.* 114. *tom.* 2. Britto *in cap.* 2. *de locato part.* 2. *à num.* 30. Mench. *illuſtr. cap.* 89. *num.* 1. *in fine*, Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 437. Trullench. *d. l.* 3. *cap.* 3. *dub.* 1. *num.* 7. Azeued. *ad l.* 1. *num.* 4. *&* 5. *tit.* 5. *lib.* 1. *noua Recop.* Mar. Anton. *var. libro* 1. *quæſt.* 77. *num.* 3. *in fin.* Fontanel *de pactis nuptialib. tom.* 1. *deciſ.* 4 *gloſſ.* 19. *p.* 1. *num.* 3. Franc. Carraſc. *ad leges Regias cap* 6. *de decim. ex num.* 6. Ramirez *de lege Regia* §. 31. *num.* 3. *&* 4. Caſtill. *de tertiis tom.* 7. *cap.* 10. *num.* 8. *&* 9. D. Solarzon. *de Indiar. gubern. lib.* 1. *cap.* 21. *numero* 45. & hoc modo decimæ, nec Iure naturali, nec diuino poſitiuo obligante debitæ ſunt.
De Iure naturali patet: quia Ius naturale, licèt di- 8
cat ſoluendum eſſe ſtipendium, ſeu dandam ſuſtentationem, vt ſupra dictum eſt, non tamen concludit decimam partem magis, quàm tertiam, vel quartam eſſe perſoluendam. De Iure poſitiuo obligante idem conſtat, ſiquidem non apparet aliquod Ius diuinum obligans, quod determinet decimam partem eſſe perſoluendam: ſolùm enim dicit operarium dignum eſſe mercede ſua, in loco ſupra citato. Quòd autem decima iubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, ſiue aliquo modo decima cenſeatur ad legem cæremonialem pertinere; ſiue, vt verum eſt re vera iudicialem legem in decima conſideremus, prout conſiderat S. Thom *d. quæſt.* 87 *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d. quæſt.* 4. *art.* 2. & Archid. *in d. cap. decima, num.* 3. 16. *q.* 1. & quod leges illæ, tam Cæremoniales, quàm Iudiciales, Euangelica Lege lata ceſſarunt, & vim legum amiſerunt, iuxta illud Pauli *ad Galat. cap.* 3. *&* 4. *& ad Hebr. cap.* 7. *&* 8. *& ad Epheſ. cap.* 2. reſoluunt Doctores per text. *ibi, in cap. vnic. de purificat. poſt partum*, tradunt in ſpecie S. Thom. Sot. & Cou. *vbi ſupra.* Ex quibus infertur decimam quatenus eſt neceſſaria ad ſuſtentationem Eccleſiæ, & miniſtrorum, præſcriptione non tolli, vt ex Couar. optimè reſoluit D. Barboſ. *ad l. competit.* 6. *num.* 79.

C. de præſcript. 30. Vtrùm autem conſuetodine, vel vſu longiſſimi temporis præſcribatur & acquiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ? Vide latè Pereg. *tom. 1. conſ. 14. n.* 18. *cum ſeqq.* vbi etiam diſputat, an idem ſit dicendum vbi ius decimandi reperitur ab Eccleſia infeudatum laico.

9 Nonnulli Doctores decimas in triplici conſtituunt differentia: putant enim quaſdam eſſe prædiales, ſeu reales, prout ſunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur, nonnullas appellant perſonales, vt ſunt illæ, quæ nomine perſonæ, putà ex lucro humana induſtria quæſito comparantur, alias denique mixtas eſſe arbitrantur, prout dicunt eſſe illas quæ ex fructibus pecorum percipiuntur, eò quòd partim ratione loci in quo paſcunt, partim ratione perſonæ, cuius induſtria cuſtodiuntur, æſtimant debitas eſſe prout in ſpecie tradunt Hoſt. *in ſum. huius tit.* §. 1. Maior. *in 3. ſentent. diſt.* 37 *quæſt.* 38. *in princ.* Silueſt. & Angel. *in ſum verb. decima, in princip.* Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 34. *quæſt.* 3. Monet. *cap.* 3. *num.* 9. Fagundez *d. præcepto* 5. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Fr. Philip. de la Cruz *in tract. de decimis num.* 4 *fol.* 6. *cum ſeqq.* Sed hæc triplex diuiſio nequaquam placet, tum propter tex. *in l. pecudum ff. de vſur.* tum etiam, quia vix dari poſſunt reales, quarum perceptio, etiam ex perſonæ induſtria non reſultet Quare dicendum eſt decimas ad duas tantùm ſpecies attento Iure reduci poſſe, iuxta tex. & quæ ibi notant Doctores, *in cap. ad Apoſtolica, de decim.* & ita aliæ ſunt prædiales, aliæ verò perſonales appellantur: priores ſunt, quæ debentur ex fructibus prædiorum,

10 poſteriores verò, quæ debentur ex fructibus humana induſtria, & miniſterio quæſitis. Inter quas ſpecies illud eſt diſcrimen: quia priores ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur. At verò poſteriores, licèt olim poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione, vt aduertit S. Thom. *d. quæſt.* 87. *art.* 2. *in corpore* modò tamen à Romanis Pontificibus conſtitutæ inueniantur, iuxta text. *in dict. cap. ad Apoſtolica, & in cap. paſtoralis, de decim.* tradit S. Thom. *vbi proximè* Couar. *d. cap.* 17. *à num.* 8.

11 *verſ. tertio.* Nau. *conſ.* 1. *à num.* 7. *de decim.* Datur tamen in prædictis decimis quædam conuenientia, quòd ſtante congrua ſuſtentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt, & ſic ex conſuetudine, priuilegio vel conſtitutione Eccleſiæ poteſt maior, vel minor quantitas ſecundùm illius iudicium inſtitui. Nam cùm pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant ex tex. *in c. non debet, in princ. de conſang. & affinit.* & decima tam prædialis, quàm perſonalis reſpectu certæ, & determinatæ partis ſit à Lege humana inſtituta, meritò, effectum eſt, vt ſtante congrua ſuſtentatione intra illius limites circa extenſionem, vel diminutionem decimæ: maior vel minor pars deſignari poſſit ex Eccleſiæ priuilegio, ſeu conſtitutione, vel conſuetudine legitimè præſcripta, prout in ſpecie reſoluit Sot. *d. q.* 4. *art.* 1. *verſ. quarta concluſio* & antea S. Thom. *d. art.* 1. *in corpore,* in finalibus verbis, Cou. *d.* 17. *num.* 8. Sylueſt. *verb. decima, num.* 10 Quicquid contrarium teneat *gloſſ. vlt. in d. cap. in quibuſdam.* §. *ille quippe, de decim.* quam explicat Sot. *in d. art* 1. *col. pen.* dum in decimis prædialibus talem improbant conſuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationabilitas neceſſariò ſupponenda eſt, vt conſuetudo operetur.

12 Inter oblationes, primitias, & decimas, illud diſcrimen eſt, quòd licèt decimæ, & primitiæ ſint in præcepto obligante, prout in decimis probat text *in c. decimæ,* ibi, *ſed tardiùs dare, peccatum eſt,* & ibi *decima ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas inuadit,* 16. *q.* 1. S. Th *d. q.* 87 *art.* 1. Sot. *d. q.* 4. *art.* 1. in primitiis probat tex. *in c.* 1. *verſ. oportet autem* 16. *q.* 7. tradit gloſ. *in c.* 1. *de decim.* optime defendit S. Thom. 2. 2. *q.* 86. *art.* 4. & Sot. *vbi ſup art.* 4.

nihilominus tamen Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur: de ratione enim Oblationis eſt quòd ſponte fiat iuxta illud *Exod cap.* 5 ibi, *ab omni homine, qui offert vltroneus, accipietis eas;* qualis ſpontanea oblatio dici non poteſt illa, quæ ex vi præcepti facta eſt, argum tex. *in princip. Inſtit. de obligat.* In aliquibus tamen caſibus oblatio poterit eſſe in præcepto, putà præcedente promiſſione, conſuetudine, ſeu alio actu oblationem inducente, iuxta tex. ſic intelligendum *in c. quæ oblationes il,* 1. *cum ſeqq.* 10. *q.* 1. vel ſi Parochus non ſufficientibus decimis egeat reſpectu congruæ ſuſtentationis, tradit gloſſ. *in cap. omnis Chriſtianus, de conſec diſt.* 1. recepta communiter ex Cou. qui alios refert, *d. cap.* 17. *n.* 3. vel aliis ſimilibus caſibus, iuxta quæ intelligendus eſt tex. *in d. c. omnis Chriſtianus, & in cap ſtatuimus* 16. *q.* 1. vt aduertit Sot *d. quæſt.* 3. *art.* 1. *col.* 4. 13
de quo latè diximus *c.* 24. *à num.* 6. Breuior autem 14
& communis illa eſt diſtinctio, quòd decimæ ſunt quota pars frugum, & aliorum licitè acquiſitorum, debita ex præcepto Eccleſiæ miniſtris, at verò primitiæ ſunt ſolùm primæ, quæ naſcuntur fruges, ſeu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Eccleſiæ, eiúſve miniſtris voluntariè exhibetur, regulariter loquendo. Ita Sot. *d. q.* 3. *art.* 1. & *q.* 4 *art.* 1. Rebuff. *q.* 1. *n.* 17. *cum ſeqq.* Tyndar. *ex n.* 84 Monet. *c.* 2. *n.* 10.

---

§. I.

De Rebus, ex quibus decimæ perſoluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petita fuerint, de neceſſitate præcepti ſunt ſoluendæ.*
Decimam ſoluunt,
2 *Frumentum, & granum,*
3 *Palea.*
4 *Vinum,*
5 *Faba, & alia legumina,*
6 *Nuces, & amygdalæ, & caſtaneæ,*
7 *Oliua,*
8 *Folia mororum,*
9 *Saccharum,*
10 *Piſces,*
11 *Apes, ſeu fructus earum,*
12 *Lac, lana, & fœtus animalium, cùm nutriti ſunt,*
13 *Venatio, & aucupium.*
14 *Paſcua,*
15 *Ligna.*
16 *Fœnum,*
17 *Linum, & canabe,*
18 *Negotium, & artificium.*
19 *Stipendia militum,*
20 *Aduocatio, procuratio, merces, & ſalarium.*

21 *Furna,*

21 *Furna,*
22 *Lapadicinæ,*
23 *Fodinæ metallorum,*
24 *Molendina.*
25 *Decima an ex hæreditate,legato, vel donatione sit soluenda?ostenditur,& numeris seqq.*
29 *Decima de fructibus illicitè acquisitis soluenda non est.*
30 *Fructus, qui ex actu hominis, & illius ministerio personali acquiruntur, in duplici sunt differentia.*
31 *Fructus acquisiti ex causa iniusta, & iniuriosa,licitè tamen retenti, dupliciter considerari possunt.*
32 *Meretrices,& histriones tenentur de rigore iuris ex proprio ministerio acquisitis decimam persoluere, & post peractam pœnitentiam est ab illis accipienda.*
33 *Decima est soluenda ab vsurario,vel ab alio iniustè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vsuraria, vel malè retenta comparauit.*
34 *Decimæ prædiales ex fructibus sunt soluendæ absque aliqua impensarum deductione.*
35 *Expensæ in decimis prædialibus quare non deducantur?ostenditur,& n.seq.*
36 *Fructus aliquando accipiuntur ciuiliter, aliquando naturaliter.*
37 *Fructus diuersimodè accipiuntur in decimis prædialibus,ac in decimis personalibus.*
38 *Expensæ in decimis personalibus quare deducantur?ostenditur.*
39 *Colonus partiarius proportione sua in soluendis decimis non deducit expensas.*
40 *Decimæ integrè, & sine diminutione soluendæ sunt, priusquam ex fructibus deducantur expensæ,tributa,& census.*
41 *Decima,vbi debetur,integra solui debet.*
42 *Parochus ad excludendas fraudes potest custodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, nisi soluta prius decima, vel quòd ipse, aut eius nuncius sit præsens.*
43 *Fructus omnes Ecclesiæ debiti,excepto casu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expensis.*
44 *Decima duplex de vna & eadem re,siue de eodem solui non debet.*
45 *Redecima est contra ius.*
46 *Redecima potest acquiri præscriptione immemorabili,vel quadragenaria cum titulo.*

1 DECIMÆ, tam prædiales, quàm personales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis ministerio productis, ex quibus petitæ fuerint,necessitate præcepti sunt soluendæ,*cap.non est,cap.nuncios,c.ex parte,lib.1.de decim.* Andr. Hispan. *in reg.decimar. vers.decimò fuit interrogatus.*Monet.*de decim.c.4.n. 1.* Suar. *de Relig.tom.1 tract.2.lib.1. c.34.n.1.& 4.* Gilenzon *consil.165.& n.23.* Aloys.Ricc. *in praxi aurea, resol.109.* Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcept.præc.5.l.1.c.2.nu.2.& c.4.a n.1.* Hier. Carac. *de iurib.paroch.tit.5.c.17.*Trullench. *in Decalog.lib.3. c.3.dub.2.à princ.* Probatur.Siquidem decimæ tam prædiales, quàm personales debent correspondere spiritualibus,ratione quorum administrationi debitæ sunt, & constat omnia spiritualia fidelibus administrari; vnde necessariò dicendum est ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas,tam prædiales, quàm personales,ex necessitate præcepti esse persoluendas, vt deducit S.Thom. 2. 2.q.87. *art,1. in corpore,* ex auctoritate D. Pauli 1. *ad Corinth.cap.9.* Accedit, quòd decimæ ex intentione Ecclesiæ sunt institutæ ad congruam sustentationem ministrorum, vt suprà dictum est,ac proinde æquissimum erat, vt non in certis tantùm rebus, sed in omnibus, quæ vnusquisque ad suæ vitæ subsidium acquirit, constituerentur. Dixi, *ex necessitate præcepti,*ad significandum teneri omnes ad decimas soluendas sub præcepto peccati mortalis,iuxta text.*in c.peruenit,& in c.frequentis,de decim.* iuncto text.*in c.nemo* 11. *q.3.* eò quòd subtrahunt illud,quod spiritualium ministris debitum est;ex lege iustissima, prout resoluunt Cou.*var.lib. 1.c.17.n.4.*S.Thom.2.2.*q.87.art.1.ad 4.* Sot.*lib.9. de iustit.q.3.art.1.col.9. vers.primò ergo.* Castro *aduersus hæreses, verb. decima*, vbi conuincit contrariam opinionem Hæreticorum, qui voluerunt arguere iniustitiam in iustissimo, & sanctissimo præcepto.

2 Ex his ergo fructibus debetur decima.Primò,ex omni frumento,& grano,*c.non est,de decim.*Rebuff. 3 *q.8.n.3.*Monet.*c.4.n.2.*vbi *n.3.* idem dicit in palea. Suar.*tom.1.de relig.lib.1.de diuino cultu, c.34.nu.2,* Fagund.*d.præc.5.l.1,c.4.n.2.*

Secundò,ex vino,*d.c.non est.*

4 Tertiò,de oleo,& melle.Rebuff.*d.q.8.n.8.*Monet. *d.cap.4.nu.10.*Mantic.*decis.341.n.1.* vbi etiam de croco.

5 Quartò, ex faba, & aliis leguminibus, *cap.3. de decim.*ibi,*de blado,& vniuersis leguminibus.*Rebuff. *d.tract.q.5.nu.4.* Fagund. *d.lib.1.c.4 num.3.*Monet. *d.cap.4.num.4.*vbi *num.11.* subdit, quòd si huiusmodi legumina colligantur in parua quantitate,ita vt solùm sufficiant ad quotidianum vsum, tunc ad vsum Rectoris ex illis decima ita dari posset, vt hodie ex meo horto Curatus sumat, quantum sibi opus est illo die: sin autem in magna quantitate, ita vt aliis vendantur, tunc de his integra decima soluetur: & idem est dicendum de hortis olitoriis, in quibus tantùm herbæ, vt caules, & alia olera crescunt vescendi gratia: seruanda tamen est consuetudo, quòd decimæ olerum soluantur in pecunia, & non in speciebus, vt tenuit Rot. *in Pampilonen. Vicaria, 5. Iulij, 1563.coram Gipsio.*

6 Quintò, ex nucibus,amygdalis,castaneis,& aliis fructibus arborum,*cap.decima 16. q.1.d.c.non est c. cùm homines,de decim.*Bertrand.*cons.247.vol.3.* Rebuff.*d.q.5.n.5.*Monet.*d.c.4.n.5.*

7 Sextò,ex oliuis,nisi propter earum exiguitatem per multum temporis spatium decima soluta non fuerit, vt dictum extitit *in Ciuitaten. decimarum 26.Martij* 1618.*coram Card.Verospio.*

8 Septimò,ex foliis mororum,saltem ex consuetudine, Seraph.*decis* 8.7.

9 Octauò, ex sacchari, Ferrer.*cons.195 nu. 2.* Rot. *in Mediolanen.decimarum,8.Februarij* 1610.*coram bonæ mem. Card. Marquemont.* impressa per Farin. *decis. 223. part. 1.recent.* Pute. *decis* 80.*lib. 1. in correctis*, vbi habetur, quòd ad effectum decimarum saccharum dicitur fructus naturalis, & ex re elementata proueniens potiùs, quàm fructus industrialis: nam, licet, simpliciter loquendo, saccharum dicatur fructus industrialis, iuxta glos.*in l. diuerso,ad lit. G. ff.de rei vendicat. & in cap.grauis verb.fructus, de restit. spoliat.* cùm in eo magna industria hominis requiratur, prout dicitur in segetibus, vt in grano, vino, & oleo, tamen quoad effectum

effectum decimarum reputatur fructus naturalis; quia, nisi prouidentia Dei operaretur, vana esset omnis industria personæ, vt dicit Abb. *in cap. cùm non sit, notab.* 1. *de decim. & in c. non est, notab. etiam* 1. *eod. tit.*

10 Nonò, ex piscibus, vt fuit dictum *in Vlixbonen. decimarum piscium*, 2 a *Ianuar.* 1568. *coram Oradino.* Abulen. verò *in Matt. c.* 23. *q.* 160. vult de piscatione, quæ fit in flumine publico, siue priuato, siue proprio, absque solutione pensionis, soluendas esse decimas de lucro piscationis: de piscatione verò, quæ fit in stagno, vel flumine, aut alio loco, propter quam soluitur pensio, soluendam esse decimam de prouentibus, per *cap. peruenit, de decim.* de quo etiam Fagund. *d. lib.* 5. *nu.* 4. deducendæ tamen sunt expensæ, & pecuniæ factæ in emendis, & reficiendis retibus, & cymbis ad piscationem destinatis, & in coëmendis hamis, Fagund. *d. prac.* 5. *lib.* 1. *c.* 2. *num.* 10.

11 Decimò, de apibus, seu fructu earum, hoc est, cera, & melle, *c. nuncios, de decim.* vel de pecunia, quam ex melle & cera habuerunt vendentes, Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 15 Monet. *d. c.* 4. *n.* 18. vbi subdunt, solui debere, vbi apes consistunt, quod etiam ait Fag. *d. c.* 5. *nu.* 15. De apum examinibus, aluearibusve soluendam esse decimam, vt habet consuetudo, tenet Azor. *d. c.* 35. *q.* 9.

12 Vndecimò, ex lacte, lana, fœtu, & aliis fructibus animalium, quorum decima soluitur illi Ecclesiæ, in cuius Parochia animalia pascunt, & morantur, gloss. *verb. personales, in cap. ad Apostolica* 20 *de decim.* Si verò in vna Parochia pascant in hyeme, & in æstate in alia, vel in vna pascant continuò, & in alia iaceant, & dormiant, tunc diuidi debent decimæ inter has Parochias, vt per Greg. Lop. *l.* 6. *tit.* 20. *part.* 1. Rebuff *d. tract. q.* 6. *num.* 25. *cum seqq.* Perez *ad tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 216. Menoch. *cons.* 398. *num.* 36. *& num.* 40. Suar. de Pace *in pract. tom.* 2 1. *c.* 5. *num.* 8. *cum seqq.* Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 8. *cum seqq.* Steph. Fagund. *de septem Ecclesiæ præcept. prac.* 5. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 3. *cum seqq.* Basil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib.* 5. *cap.* 13. § 3. *num.* 23. *&* 24 vbi *nu.* 25. resoluit, quando huiusmodi oues nec pascuntur, nec morantur per vllam anni partem in terris Ecclesiæ domini sui, sed in aliis, nullam partem decimarum debere Ecclesiæ Parochiali domini, sed illis, vbi pascuntur & morantur, Monet *d. c.* 4. *num.* 16 vbi *num.* 17. resoluit decimam lactis deberi illi Ecclesiæ, vbi extrahitur, & caseorum illi, in qua fiunt. de fœtibus decimæ non debentur statim vbi nati sunt, sed cùm illi nutriti sunt, nec indigent lacte materno. Ita Andr. Hispan. in *reg. decimarum q.* 14 *num.* 5. Rebuff. *d. tract. q.* 6. *n.* 3. 30. *&* 31. Vinc. de Franchis *decis.* 114. Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 37. *num.* 6. Fagundez *d. cap.* 5. *n.* 2. *&* 14. Monet. *de decim. cap.* 6. *num.* 14. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 252. vbi rationem assignat: quia, si animalia ipsis statim natis consignarentur, esset inutilis talis decimatio, & sic melius esset illam non præstare.

13 Duodecimò de venatione, *d. cap. non est.* Rebuff. *d. q.* 8. *nu.* 15. Monet. *d. c.* 4. *n.* 19. vbi *n.* 21. idem dicit de aucupio.

14 Decimotertiò, de pascuis, hoc est, pastura iumentorum, quæ locatur, vbi venditur, *cap. commissum, de decimis.* Card. *in Clem. num.* 15. *de decim.* Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 21.

15 Decimoquartò de lignis, Rebuff. *d. quæst.* 8. *num.* 26. Azor. *dict. cap.* 35. *quæst.* 9. nimirum, vt ex decem fasciculis decimus soluatur Rectori illius Parochiæ, vbi ligna creuerunt. Monet, *d. c.* 4. *n.* 13.

Decimoquintò ex fœno, quod in fasciculos alligatum redigitur, *cap. peruenit* 5. *de decim.* Rebuff. *d. quæst.* 8. *n.* 9. Fagundez *d prac.* 5 *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 4. Monet. *d. c.* 4 *n.* 6. vbi addit, quòd si herba crescat solùm pro pascuis iumentorum, id nunc faciendum, quod de leguminibus, & herbis hortorum suprà diximus. 16

Decimosextò, ex lino, & canape, Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 8. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 8. vbi idem dicit de croco. 17

Soluitur quoque decima de omni negotio, & 18
artificio, *c. decima* 16. *q.* 1. ibi, *de negotio, & artificio*
solue decimas Rebuff *d. q.* 8. *n.* 19. Monet. *d. c.* 4 *n.* 24.
Sed in nostra Hispania consuetudine receptum
est quòd ex opificum & negotiatorum lucris decimæ
non soluantur, vt tradunt Sot. *de Iust. lib.*
9. *q.* 4. *art.* 2. *col.* 3. Nau. *in man. c.* 21. *n.* 31. Gutierr.
canon. lib. 2. *cap.* 21. *nu.* 33. Suar. de Paz *in pract. p.* 1.
tom. 2. *c.* 5. *n.* 34. Azeued. *l.* 1. *n.* 12. *& l.* 4 *per tot. tit.* 5.
lib. 1. *Recop.* Solorzan. *de Indiar. gubernat. lib.* 1. *cap.*
22. *num.* 40. Azor. *d. c.* 35. *q.* 7. Viget tamen in aliquibus
diœcesibus vt famuli, qui stipendium pro
suo seruitio quotannis accipiunt, decimam stipendiorum
soluant, Molin. *de iust. tract.* 1. *disput.*
75. Vnde pro locis vbi hæc non viget consuetudo,
colligimus de negotiatione soluendam esse
decimam, *d. cap. non est, cap. pastoralis, de decim.*
Rebuff. *d. q* 8. *num.* 18. Monet. *d. cap.* 4 *num.* 15. Item 19
de militia, seu captis in iusto bello, *d. cap. non est*:
quin & de stipendiis, quæ milites habent, Re- 20
buff. *d. q.* 8. *num.* 22. vbi *numeris seqq.* idem dicit de
aduocatione, procuratione, mercede, salario, & de 21
omni lucro aduentitio, & profectitio: de furnis
quoque decima soluitur, hoc est, de commodo illorum,
siue illud in pane, siue in pecunia, siue in
quauis alia re consistat, Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 20. Monet.
d. cap. 4. *num.* 32. Item, de lapidicinis decimæ 22
soluuntur, Azor. *d. cap.* 35. *q.* 9. non quòd ex decem
lapidibus detur vnus; sed ex pecunia, quam
inde quis lucratur Ecclesiæ, vbi audit Diuina,
decimam soluit, Rebuff. *d. q.* 8. *nu.* 32. Monet. *d cap.*
4. *num.* 33. vbi *num.* 34. idem dicendum ait de ar- 23
genti, & auri, aliorúmque metallorum fodinis. Et 24
denique de molendinis, vt si decem sextaria siliginis,
tritici, aut alterius grani molendini nomine
quis lucretur, tenetur vnum pro decima
soluere, *cap. ex transmissa, de decim.* quòd si pecunia
pro molendini pensione soluatur, ex illa pecunia
decima soluitur Ecclesiæ, in qua situm est
molendinum. Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 6. Monet. *d. cap.* 4
num. 35.

Ex quibus infertur primò resolutio ad illam 25
quæst. an ex hæreditate, legato, vel donatione decima
sit soluenda? In qua partem affirmatiuam
tuentur Abb. *in c.* 3 *pastoralis à n.* 3. dicens contrarium
ex consuetudine obseruari, *& in cap. peruenit,
num.* 2 *de decim.* & Fagundez *d. præcepto* 5. *lib.* 1,
cap. 2. *à num.* 5. Pro qua sententia facit primò: quia decimæ attento Iure soluendæ sunt de omni lucro: patet ea text. *in d. cap. pastoralis,* ibi, *quasi de lucro decimas persoluendas*, &c & non est negandum hæreditatem, legatum, & donationem lucrum continere, & à titulis lucratiuis prouenire. Facit insuper, quòd res hæreditariæ, legatæ, vel donatæ sunt bona mobilia, vel immobilia, prout in institutione, legato, vel donatione reperiuntur: hæreditas enim nihil aliud est, quàm successio in vniuersum ius defuncti, ex tex. *in l. hæreditas*,

tur, ff. de regul.iuris : & tamen constat, de omnibus bonis acquisitis decimam esse persoluendam, vt expressè tex. *in dict. cap. non est*, ibi, *de omnibus bonis decimæ sum ministris*, &c. Facit denique, quia decimæ soluuntur in recognitionem vniuersalis dominij, iuxta text. *in cap. tua nobis, 26. vers. cùm enim, de decim.* & in honorem Dei, qui dignatus est totum dare, iuxta text. *in capit. decima 16. quæstione 1.* quæ quidem recognitio, & honor verificatur in soluenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

26 Contrariam tamen sententiam tenuerunt Innoc. *in dict. capit. non est numero 2.* Syluest. *in sum. verb. decimas, numero 12.* Rebuff. *dict. quæst. 8. numero 31.* Monet. *dict. cap. 4. numero 37.* Pro qua facit primò : quia decimæ solummodo soluuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis ministerio productis, vt suprà notauimus, & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas, non esse fructus ex terra, vel hominis ministerio productos, sed ex alterius hominis voluntate dependere : vnde videtur dicendum, quòd de illis decimæ non debentur. Facit secundò : quia in Lege veteri Dominus dedit ipsas terras, & possessiones ; & tamen constat, non ex ipsis, sed ex ipsarum fructibus sibi dare decimas iussisse, iuxta illud *Numer. capit. 18.* ac proinde cùm Romani Pontifices circa decimas constituendas imitarentur Legem veterem, necessariò videtur dicendum voluisse, vt magis de ipsarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur) fructibus, quàm de eisdem rebus decimæ soluerentur. Facit denique : quia, si de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ soluerentur, vtique quàmcitò res, præsertim immobiles omnes, ad Ecclesiam peruenirent, quod quidem non conuenit.

27 Glos. igitur *verb. negotio, in dict. capit. decima 16. quæst. 1.* existimat faciendam esse differentiam inter hæreditatem, quæ prouenit ex testamento, & inter illam, quæ accipitur ab intestato, ita vt in priori casu decima debeatur, minimè verò in posteriori : sequitur Azor. *instit. moral. part. 1. libro 7. capit. 35. quæst. 8.* quæ distinctio fundatur in eo, quòd in priori casu lucrum cernitur, & ita procedat prior sententia : in posteriori verò casu, debitum reperitur, iuxta text. *in l. scripto §. vltim. ff. vnde liberi*, quæ conciliatio placere non potest : in primis, quia, licèt hæres ab intestato ex voluntate expressa defuncti non succedat, *l. qui liberis, 8. §. hac verba, ad finem, ff. de vulgari*, nihilominus tamen contra illius voluntatem succedere non dicitur, imò magis ex ipsius verosimili mente, in qua lex ipsa fundatur ad hæredis successionem constituendam, ac proinde quamuis supposita lege debitum videatur ; tamen censetur procedere ex voluntate defuncti, qui potens de hæreditate disponere, non disposuit : & ita dicendum est hæredem quantumcumque ab intestato lucrum recipere. Conuincitur rursus : quia illud, quod Aduocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum est, & quidem efficax, vt probat text. *in l. qui operas 38.* vbi omnes *ff. locati*, resoluunt, Duen. *reg. 66.* limit. 2. Anton. Gom. *variarum tom. 2. capit. 4. numero 3.* ex quo lucro decima persoluenda est, vt fatetur glos. *dict. verb. negotio*, & omnes *supra* citati propter text. *in dict. cap. decima*, ibi, *de artificio.* &c. & in stipendiis militis aduertit Innocen. per text. *ibi, in dict. capit. non est.* Sot. *libro 9. de iustit. quæstione 4. artic. 2. col. 4.* quod quidem debitum esse nemo negabit. Vnde glos. *quasi de lucro, in dict. capit. pastoralis*, aliam facit distinctionem inter hæredem filium, qui suus est, & inter hæredem extraneum : itaut in priori casu decima minimè sit soluenda, & posterior opinio procedat : contra verò in posteriori casu, in quo prior opinio procedere potest ; sequitur eandem sententiam Syluest. *dict. verb. decima, numero 12.* Mouetur glos. quia, cùm filius post mortem patris respectu hæreditatis illius non dicatur de nouo acquirere, sed magis dominium rerum continuare, iuxta text. *in l. in suis ff. de liber. & posthum.* ibi, *vt nulla videatur hæreditas fuisse*, &c. & ibi, *non hæreditatem percipere*, &c. decimam soluens, magis ex re propria, quàm ex lucro, illam soluere diceretur quod est inconueniens. Contra verò in posteriori casu, in quo, cùm re vera lucrum acquiratur, decimam soluendam esse putat secundùm priorem opinionem. Mouetur etiam, quia inspecto iure pater, & filius vna persona censentur, *l. vltim. C. de impub. & aliis*, vnde, cum pater ex eisdem bonis decimam non debebat, *dict. l. in suis*, ibi, *quia etiam viuo patre quodammodo domini existimantur.* Sed hæc glossæ consideratio similiter non placet, siquidem licèt filius post mortem patris dicatur tunc de nouo acquirere propter continuationem dominij ; non tamen negandum est, aliquo tempore de nouo acquisiuisse, & tunc saltem quoad possessionem, ac subinde respectu illius acquisitionis verificantur fundamenta prioris sententiæ. Accedit, quòd licèt filius de nouo non acquirat dominium ciuile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum est, de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & sic lucrum comparare.

Quare ego resoluendum existimo, quòd si hæreditas, legatum, vel donatio fiat de ipsis rebus fructiferis, simul cum fructibus, sine dubio decima persoluenda est, quòd tunc temporis censentur dari, seu relinqui cum suo onere, vt expressè probat text. *in dict. cap. pastoralis, vers. fructus autem.* Si 28
verò fieri contingat de ipsis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non debetur iuxta fundamenta posterioris sententiæ. Nec pro priori contraria refragatur text. *in dicto capit. pastoralis*, dum agit de lucro, & *in dict. capit. non est.* dum agit de bonis : siquidem respondetur Iura illa esse intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur resultare, propter quòd fructus esse censentur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

Secundò infertur de fructibus illicitè acquisitis 29
decimam non esse soluendam. Diximus suprà soluendas esse decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ : atqui ex fructibus illicitè acquisitis decimæ non petuntur. Igitur, &c. Probant corollarium text. *in cap. ex transmissa 23.* vbi glos. *verb. licitè*, Abb. *numero 3.* Innocent. & alij, *de decim.* S. Thom. *2.2. quæstione 87. articulo 2. ad 2.* Sot. *libro 9. de iustit. quæstione 4. articulo 2. colum 5.* Pro pleniori tamen huius articuli declaratione sciendum, quòd fructus, ex quibus decimæ soluuntur, dupliciter considerari possunt : vel enim sunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur, vel rursus sunt personales, qui per ministerium personæ acquiruntur Inter vtrumque modum illud est discrimen, quòd de prioribus, siue licitè, siue illicitè acquirantur, seu percipiantur, semper decima soluenda, & recipienda est. Patet, si expendamus, tales fructus ab ipsa terra, quæ de illis decimam præstare obligata est, produci, & in illa inesse, ac subin

subinde à quocumque possessore de illis decimam esse persoluendam, iuxta texta text. cap. à nobis 24. de decim. & idē sic resoluunt glos. verb. negotio, in d. cap. decimæ, vbi Terrec. num. 5. & verb. licitè, in dict. cap. ex transmissa. Abb. in cap. pastoralis num. 3. & in cap. commissum etiam num. 3. & in cap. cùm homines 6. de decim. Tyndar. d. tract. num. 49. Rebuff. eod. tract. quæst. 5. num. 18. Azor. instit. moral. part 1. lib. 7. cap. 35. q. 13. Monet. d. cap. 4. num. 39. Contra verò in posterioribus secundùm distinctionem modò referendam.

30 Deinde sciendum est fructus, qui ex actu hominis, & illius ministerio personali acquiruntur, in duplici esse differentia: quidam enim sunt, quorum acquisitio, & retentio iniusta est, & iniuriosa, veluti furtum, & aliud simile: alij verò sunt, quorum acquisitio, licèt respectu actus sit iniusta; retentio tamen non est in se iniuriosa, nec iniusta, prout in meretrice, & histrione. Inter vtrumque modum illud est discrimen, quòd de prioribus nequaquam decima recipienda est, nec persoluenda. Patet, si expendamus huiusmodi fructus necessariò esse veris dominis restituendos, iuxta reg. peccatum, de regul. Iuris, lib. 6. & circa illos dari repetitionem, & vti tales in effectu non dici fructus ipsorum acquirentium, ex regul. l. non possunt. ff. de iure fisci; ac proinde decimari possunt, vt concludunt Tyndar n. 5. & Rebuff. proximè citatis locis, Fagundez dict. præcept. 5. lib. 1. cap. 1. n. 14. cum seqq. Monet. d. cap. 4. ex n. 41. ne aliàs acquirens contra domini voluntatem, de eisdem fructibus disponere dicatur: non sic dicendum in posterioribus, iuxta distinctionem modò ponendam.

31 Denique sciendum fructus acquisitos ex causa iniusta, & iniuriosa, licitè tamen retentos, dupliciter considerari: vel enim acquirens non persistit in tali causa iniusta, turpi, seu iniuriosa; vel rursus adhuc in eadem perseuerat. Inter vtrumque modum illa est differentia, quòd in priori casu, attento Iure, fructus decimari possunt, & decimæ ex illis recipiuntur: contrà verò in posteriori casu, in quo licèt debeantur, Ecclesia tamen decimas, attento iure, non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem approbare, & illorum peccatis communicare, ad quod alludere videtur illud Deuteron. capit. 23. ibi: Non offeres mercedem prostibuli, &c.

32 Ex his colligo primò meretricem, & histrionem teneri de rigore iuris ex proprio ministerio decimam persoluere, & post peractam pœnitentiam esse ab illis recipiendam. Constat siquidem tales acquirentes, licèt turpiter faciant in acquirendo, non tamen turpiter retinent, l. 4. § sed quod meretrici, ff. de condict. ob turpem causam; ac proinde de rigore Iuris teneri ex prædictis acquisitis decimam soluere; & postquam pœnituerint, ab illis esse recipiendam, prout in specie resoluunt glos. vers. licitè. Innocent. Abb. numero 3. & alij, in dict. capit. ex transmissa, S. Thom 2. 2. quæst. 87. artic. 2. ad 2. Cou. in reg. peccatum, part. 2. § 11. numero 1. cum seqq. Monet. d. cap. 4. num. 49. Licet Sot. lib. 9. de iustit. quæst. 4. art. 2. vers. ad 2. dicat talem opinionem nullibi practicari, nec talium decimarum, obseruationem præstari.

33 Colligo secundò decimam esse soluendam, & recipiendam ab vsurario, vel alio iniustè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vsuraria, vel malè retenta comparauit: nam, licèt vsurarius pecuniam mediante vsura acquisitā restituere teneatur, quam

soluens restituere potest, vt tradit glos. in cap. debitores, de iureiur. communis ex Cou. libro 3. var. c. 3. num. 7. Baptista comment. vlt. de vsuris, num. 46. nihilominus tamen prædium illud tali pecunia comparatum, & ipsius fructus (dum aliunde potest) restituere non tenetur ex reg. text. in l. si ex ea, 6. C. de rei vendicat. tradunt in specie plures, quos refert, & sequitur Cou. dict. cap. 3. num. 6. Baptist. dict. loco, num. 56. Sot. lib. 6. de iustit. quæst. 1. artic. 4. Nauar. in man. cap. 17. num. 25 Medina de rebus per vsuram quæsitis, quæst. 4. Quicquid aliter intendant Bald. in l. 1. num. 12. C pro socio. Dec. in l. certi condictio §. vlt. num. 3. ff. si certum petatur. & alij, quos referunt Adrian. de restit. tract. de vsura, §. occurrit, vers ad 3. Accedit, quòd fructus prædij reales sunt, ac subinde cùm decimæ prædiales sint illæ, quæ ex illis colliguntur, necessariò, siue licitè, siue illicitè recipiantur, decimæ persoluendæ sunt, iuxta suprà resoluta: sic cessat opinio Baldi, & eius fundamentum, & hanc sententiam tenet Monet. dict. cap. 4. num. 28. aduertens ibi post Tyndar. num 52. & Petr. Roiz Lusitan. decis. num. 219. de vsuris, aliísque per vsuram acquisitis solui non posse decimam personalem. Vtrum verò de minimis, etiam licitè acquisitis, decima sit soluenda? Dicendum est, quòd non: siquidem indecens est, & rationi minimè consentaneum, quòd ministri Ecclesiæ sint exactores minimorum, cùm id virtuti liberalitatis repugnet, & vitium auaritiæ in personis, maximè ecclesiasticis, improbetur, iuxta text. in cap. auaritiæ, de elect. in 6. iuuat decisio tex. in cap. cumsum, de pœnis. Nec obstat generalitas, quòd de omnibus fructibus soluenda est decima, siquidem appellatione omnium non veniunt minima, argum. l. scio, ff. de in integr. restit. vbi tamen consuetudo loci aliud suaderet, illi standum erit.

Tertiò infertur decimas prædiales ex fructibus 34
esse soluendas absque aliqua impensarum deductione: probant text in cap. non est, vers. volumus tex. melior in capit. pastoralis, vers. expensas, text. opt. in capit. sua nobis, de decim. tradunt gl. verb. præcedat, in capit. pen illo titu. & verb. fructus, in capit. grauis, Card. vbi Doctores de restit. in l. fructus, ff. soluto matrim. Tiraq. de retract. lig. § 15. glos 1. numero 10. & de primogen. quæst. 74. num. 9. Ioan Garc. de expens. cap. 1. num. 17. Sot. de iustit. lib 9. quæst. 4. art. 1. Cened. ad Decretal. collect. 66. D. Barbos. in l. fructus, a num. 6. & 16. Rebuff. quæst. 11. numero 3. Menoch. de arbit. casu 215. numero 2. Gama Lusitan. decis. 150. numero 1. & decis. 232. numero 1. Ranchin part. 3. concl. 301. Valasc. de iure emphyt. quæst. 17. numero 10. Perez titul. 5. libro 1. Ordin. pag. 125. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. decimæ, § 9. Cal. Pereira de empt. cap. 27 numero 75. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 101. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. capit. 35 numero 4. Less. de iustit. lib. 2. cap. 39. de decimis, dub. 3. n. 16. Camill. Borel. in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. de decim. n. 10 Monet. de decim. cap. 9. q. 4. à n. 28. Trullench. d. c. 3 dub. 3. à n. 1.

Rationem autem, quare expensæ ex his decimis 35
non deducantur, cùm aliàs fructus intelligantur deductis expensis, ex d. l. fructus, cum similibus difficile erit inuestigare: nam glos. verb. credimus, in dict. cap. pastoralis, existimat limitandam esse regulam d. l. fructus, in decimis prædialihus, in quibus speciale esse putat, vt expensæ non deducantur: sequitur Bart. in dict. l. fructus, numero 6. dicit communem Legistarū Addit. ad Bernard. reg. 302. vers

sext

sexto. Sed conuincitur manifestè: in primis, quia prædicti non assignant congruam rationem talis specialitatis: tum, quia *l. fundus, qui 52. ff. famil. ercisc.* ibi. *nullus casus*, &c. propter signum vniuersale, *nullus*, talem specialitatem non solùm in decimis, sed etiam in quocunque alio casu excludere, seu denegare videtur: quemadmodum enim dictio, *omne*, nihil excludit, iuxta reg. Iurisconsl *in l. Iulianus*, aliàs incip. *testatorem ff. de legat* 3. cum aliis citatis per me *de diction. vsufreq. dict.* 241. *num.* 1. Ita quoque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict.* 229. *num.* 1. & 2. Tum denique, quia *dict. cap tua nobis. vers. cum enim*, apertè significat id ipsum, quod disponitur in decimis, procedere etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alij Doctores existimant propterea tales expensas non deduci, quia decimæ prædiales iubentur solui integræ, vel cum integritate, vt probatur *in d. cap. non est, ad fin.* ibi, *cum integritate*, &c. & *in d. cap. tua nobis, in fine*, ibi, *cum integritate*, &c. Concil Trid.
13 *sess. 2*5 *de reform. c.* 12. ibi, *integrè persoluant*: ac subinde, cùm deducantur, vbi quis integros fructus reddere tenetur, arg. *l. vlt.* ibi, *super integra*, &c. *C. ad leg. Falcid.* meritò inquiunt illi, deductio expensarum non contingit in decimis prædialibus persoluendis: ita in specie Roman. *in d. l. fructus*, post alios Tiraq. *d.* § 15. *glos.* 1. *num.* 9. Addit. *ad Bernard. vbi sup.* Sed neque hæc ratio placet, siquidem prædicta Iura, & alia similia, dum de integritate decimarum loquuntur, non constituunt aliquod Ius nouum, imò respondent consultationibus, vt patet ex *d. cap. tua nobis, in princ.* ibi, *tua nobis fraternitas intimauit*, ac subinde ex eo, quòd respondent, attento Iure decimas esse soluendas absque expensarum deductione, iubent easdem cum integritate persolui; tum, quia verior, & receptior sententia est impensas esse deducendas, etiamsi quis integros fructus restituere teneatur, vt resoluunt plures citati à Tiraq. *vbi suprà numero* 8. Tertio loco, nonnulli pro vera ratione indaganda existimarunt, faciendam esse distinctionem inter restitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit de aliqua certa illorum parte, seu quota, veluti quando agitur de quarta, vel quinta restituenda: ita vt in priori casu procedat reg. *dict. l. fructus*, & intelligatur *d. cap. grauis, de restit. spoliat.* minime verò in posteriori casu: tunc enim putant absque vlla expensarum deductione, semper verbum, *fructus*, esse intelligendum. Ita in proposito Abb *num* 9. & alij *in dict. cap. pastoralis*, plures relati a Tiraq. *vbi sup. num.* 17. & *de primog cap.* 74. *num.* 9. Capic *decis.* 20. *a num.* 12. Viu. *de is.* 4. *num.* 14. Monet. *dict. cap.* 6. *num.* 31. Sed nec hæc ratio placet: repugnat enim decisioni tex. *in dict l. fructus*, vbi non ponitur verbum, *omnes*, sed simpliciter, & absolute agitur de fructibus, & sic de parte, seu quota illorum in qua quoad hoc non apparet diuersa ratio: lic t en m verbum indefinite prolatum, si negatiuè concipiatur, æquipolleat vniuersali, iuxta text. *in l.* 1. §. *quod autem*, ibi, *iudicium non dabo, ff. de alea, lusu. & aleat.* si tamen affirmatiue fuerit conceptum, particulari censetur æquipollere, vt deducitur ex text. *in capit. licèt canon. iuncto capit. statutum, de elect. libro* 6. ac proinde necessariò succedit reg. *l. quæ de tota. ff. de rei vendic.*

36 Quare ex mente S. Thom. 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 2. pro declaratione, & vera ratione indaganda sciendum est, primò verbum, *fructus*, duplici modo accipi: aliquando enim accipitur ciuiliter, aliquando verò naturaliter. Priori modo capitur verbum, *fructus*, secundùm censuram & interpretationem Iuris Ciuilis: posteriori verò sumitur secundum naturam, & veritatem rei, & iuxta verbi proprietatem. Inter duos modos illud est discrimen, quòd verbum, *fructus*, ciuiliter acceptum non aliter intelligitur, quàm deductis expensis factis gratia eorundem fructuum, eò quòd illis deductis expensis in residuo interpretatur lex Ciuilis consistere vtilitatem, quæ ex fructibus recipitur: sic procedit tex. *in dict. l. fructus, & in l.* 1. *C de fructib. & litium expens & dict. l. fundus qui, ff fam. ercisc.* Non sic dicitur, si verbum, *fructus*, naturaliter accipiatur: tunc enim fructus absque expensarum deductione considerari debent. Patet, si expendamus fructus prout Dei auctoris beneficio proueniunt, esse quoque in fundo nascuntur, & percipiuntur, & videmus omnes fructus absque vlla expensarum deductione nasci in fundo, & Dei beneficio prouenire. Sic aliàs solent homines, præsertim rustici, & Iuris Ciuilis ignari, dicere tot se fructus percipere, quot nati, & collecti sunt in fundo, intelligentes verbum, *fructus*, naturaliter, & secundùm rei veritatem absque vlla impensarum deductione.

Deinde sciendum est verbum, *fructus*, diuersimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis personalibus: siquidem in prioribus accipitur naturaliter, & secundùm rei naturam, & verbi proprietatem: in personalibus verò ciuiliter, hoc est, secundùm interpretationem, & censuram Iuris Ciuilis. Ratio huius diuersitatis illa est: quia Deus Opt. Max. in Lege veteri instituens decimas prædiales, quas Leuitis præstari iusserat, respexit ad Ius Ciuile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & censuram, sed ad naturam, & veritatem rei: ac proinde, cùm decimæ prædiales, licèt hodie ex auctoritate Ecclesiæ debeantur, sunt tamen institutæ ad exemplum, & similitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur; vnde meritò effectum est, vt in decimis hodiernis prædialibus verbum, *fructus*, intelligatur naturaliter, prout in fundo percipiuntur, & Dei beneficio proueniunt: at verò cùm personales decimæ debeantur ex sola auctoritate Ecclesiæ, nec vllum de illis in Lege veteri sit præceptum, vt aduertit S. Thom. *dict. quæst.* 87. *artic.* 2. *ad* 1. meritò effectum est, vt illis iure humano inuentis, & post ius ciuile institutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, sed ciuiliter, hoc est secundum eiusdem iuris humani, & ciuilis interpretationem, & censuram, & sic decimas personales regulariter deberi expensis priùs deductis, per tex. *in dict capit. pastoralis* docent Rebuff *dict tract quæst* 11. *numero* 4. Viu. *dict. decis.* 4. *num.* 1 & 2. Tiraq. *dict.* §. 15. *glos.* 1. *numero* 14 Tullench. *dict capit.* 3. *dub.* 3 *numero* 1. Monet. *capit.* 6. *numero* 32. vbi *numero* 33 subdit deberi non solùm deductis expensis vtiliter erogatis, vt in mediatoribus, verùm etiam voluntariis, dummodo in fraudem factæ non sint. Nec refragatur tex *in dict. c non est, de decim.* ibi. *de bonis prædictis*, &c. iunctis verbis præcedentibus, ibi, *de negotiatione, de ipsa militia*, &c. Satisfit enim, si dicamus tex. illum in sua generalitate circa expensas non ducendas ad decimas prædiales esse restringendum, ne aliàs absurdum sequatur contra tex. *in d. cap. pastoralis*: & licèt determinatio respiciens plura determinabilia, soleat illa æquè determinare, iuxta tex *in l. iam hoc iure, vers. incongruens enim ff. de vulgari*, id tamen non procedit, quando 37

colligitur expressè contrarium ex alia decisione, quæ expressè obstare videtur, prout est tex. *in dict. cap. pastoralis.*

38 Ex his primò colliguntur rationes, propter quas decimæ prædiales absque deductione expensarum sunt soluendæ; minime verò personales: & vlteriùs id ipsum non ineptè deprehenditur ex text. in dicto *cap. tua nobis*, & aliis, de quibus *in tit. de decim* dum in proposito expendunt, quòd Deus Dominus est terræ, & plenitudinis, & sibi reseruauit decimas omnium fructuum terræ in signum vniuersalis dominij; ac subinde videtur dicendum decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus est terræ & plenitudinis eius. Nec refragatur dicere, quòd quando domino restituuntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non ciuiliter, sed naturaliter accipitur, & sic fit restitutio absque impensarum deductione, *dict. capit. tua nobis.* Satisfit enim, si aduertamus id procedere, supposita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri solet fructibus naturaliter consideratis, hoc est, de fructibus, quos Deus de terra dederit; ac proinde nil mirum, si debent restitui sine deductione impensarum, prout dicit text. sic intelligendus *in dict. capit. tua nobis*: secus verò, si fiat mentio de fructibus simpliciter, & non detur alia coniectura, vel consuetudo, qua stante supponatur prædicta natura conuentionis iuxta suprà resoluta; quod tamen limitandum est, stante rationabili consuetudine, qua data expensæ deducuntur ex decimis prædialibus; si tamen congrua portio remaneat ministrantibus spiritualia: quoniam, sicut consuetudo efficere potest, vt decima alteretur, vel diminuatur, manente congrua sustentatione iuxta suprà resoluta; sic etiam eadem consuetudo efficere potest, vt ex decima parte fructuum deducantur expensæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quòd minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

39 Colligitur secundò colonum partiarium pro portione sua in soluendis decimis non deducere expensas. vt probat *dict. capit. tua nobis*, ibi, *sicut colonus de parte fructuum*, &c. Valasc. *de iure emphyt. quæstione 30. numero* 9. Menoch. *de arbitr. casu* 215. *numero* 2. Ioan. Garc. *dict. cap.* 1. *numero.* 22. Suid. *decis.* 254. *numero* 1. D. Barbos. *in dict. l. fructus numero* 18. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *libro* 1. *capit.* 19. *numero* 13. latè Monet. *dict. cap.* 6. *numero* 40. *cum seqq.* vbi *numero* 42. cum Azor. *instit. moral. part.* 1. *libro* 7. *capit.* 34. *quæstione* 4 agens de colono, & quomodo, & cui Ecclesiæ soluere debeat decimam? Distinguit in hunc modum: Aut colonus colit nummis, seu pro certis mensuris à domino dandis, & tunc soluit Ecclesiæ parochiali personalem decimam, tanquam de lucro suæ personæ; quo casu intelligendus est text. *in cap. quæsti in fine*, 16. *quæst.* 1. aut denique colonus conducit totum prædium, siue nummis, siue pro certis mensuris domino soluendis, & tunc debet colonus soluere integram decimam ex omnibus fructibus Ecclesiæ parochiali.

40 Colligitur tertiò integrè, & sine diminutione soluendas esse decimas, priusquam ex fructibus deducantur expensæ, tributa, & census, aut vlla alia debita, *d. cap. tua nobis*. ibi, *decimam reddere sine diminutione*, &c. Cou. *var. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 13. *col.* 1. Less. *de iustit. lib.* 2. *c.* 39. *dub.* 3. *num.* 16 Suar. *d. lib.* 1.
41 *cap.* 35. Cald. Pereira *de empt. c.* 9. *n.* 7. Decima enim vbi debetur, integra solui debet, Rot. *decis.* 469. *n.* 1. *& decis.* 541. *in fine, p.* 1. *recent.* & ideò nec propter sterilitatem deneganda est, Rebuff. *q. vlt. n.* 22 Monet. *c.* 8. *num.* 62. nec prætextu, quòd sibi debetur, cùm in futuris decimis non admittatur compensatio, Rebuff. *d. q. vlt. num.* 15. Cened *ad Decretum collect.* 66. *num.* 2. Monet. *d. cap* 8 *num.* 61. Quare non est Iuri consonum quod in aliquibus locis agricultores faciunt dum in suis areis ante decimationem ex cumulo tritici elargiuntur eleemosynas Religiosis, nisi id legitima consuetudine approbatum fuerit, Villalob. *in sum part.* 1. *tract.* 33. *diffic.* 2. *num.* 7. Trullench. *d. lib.* 5. *cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 2. de quo etiam latiùs Fr. Philip. de la Cruz de Vasconcellos *in tract. de decim. & primit.* § 3. *n.* 8 *in fine pag.* 91. *cum seqq.*
Ad excludendas igitur fraudes potest Curatus custodes apponere, vel prohibere facere, ne fructus ex agris afferantur, nisi soluta priùs decima, vel quòd ipse, aut eius nuncius sit præsens, vt aduertũt Cou. *d. capit.* 17. *num.* 8. Valasc. *d. q.* 30 *n.* 15. *col.* 2. Perez *l.* 2. *tit.* 5. *lib.* 1. *Ord. pag.* 131. Hieron. de Laurent. *Auenion. decis.* 54. *in fine*, Suar. *d. lib.* 1. *cap* 37. *num.* 7. Rebuff. *quæst.* 5. *num.* 13. Cened *dict. collect.* 66. *n.* 3. Camill Borel. *in sum. omnium decis. to.* 1. *tit.* 19. *n.* 78. Monet. *q.* 6 *num.* 4. 42

43 Colligitur quartò, excepto casu decimarum prædialium, reliquos Ecclesiæ fructus debitos non aliter intelligi quàm deductis expensis, Fagund. *dict. præc.* 5. *lib.* 1. *c.* 2. *n.* 18. Patet, si expendamus Ecclesiam nullibi habere priuilegium, quòd ex fructibus eidem debitis non deducantur expensæ, ac proinde in illa procedere regulam text. *in d. l. fructus*: cùm contrarium non reperiatur expressum, prout in specie aduertit Tiraq. *vbi sup. n.* 3. Pro quo facit etiam tex. *in d. cap. grauis*; qui agens de fructibus debitis Ecclesiæ, intelligitur deductis expensis, prout intelligit *gloss. vlt.* & omnes ibi. Sic sanè in hoc sensu rectè defendi potest comunis explicatio Legislatorum suprà relata, dum dicit speciale esse in his decimis prædialibus, ita vt specialitas in eo verificetur, quòd in decimis prædialibus fructus non accipiantur secundum censuram Iuris Ciuilis, de qua *in dict. l. fructus*, sed secundùm rei naturam, & veritatem.

44 Quartò, & vltimò infertur de vna, & eadem re, siue de eodem aceruo duplicem decimam solui non debere, glos. *verb. deducendas, in c. pastoralis, de decim.* Gig. *de pens. q.* 58. *num.* 3 *&* 4 Azeued. *l.* 7. *in princ. tit.* 5. *lib.* 1. *noua Recop.* 45 Et ideò redecima, seu duplex decima est contra Ius, Innoc. *in c. cùm non sit a n.* 1. *de decim.* Abb *in c. cùm sint. n.* 6 *ante fin. vers. aliàs sequeretur eod. tit.* Sot. *de iustit. lib* 9. *q.* 4. *art.* 2. *vers. hinc superiùs colligebamus, in fine*, Honeala *de decim p.* 2. *proposit.* 6 Seraph. *decis.* 148. *num.* 9. Rot. *in Cordub. redecimarum*, 19. *Nouem.* 1607. *&* 27. *Martij, &* 10. *Maij* 1613. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano* Quatenus, scilicet, petitur secunda decima de tributo, vel pensione, quam recipit dominus propter locationem prædij, ex cuius fructibus decima fuit antè soluta: tunc enim cùm semel decima de fructibus prædij sit soluta non debet solui secunda decima de pensione, quia locatio censetur facta salua decima. Ita Ioan. And *in capit. cùm non sit num.* 4. *vers. vnde dicit*, Innoc. *ibid. numero* 2. *vers. in domino autem fundi*, Collect. *num.* 3. Anch. *numero* 4 Host. *num.* 2 Butr. *num* 6. Card. *num.* 2. *vers. & ex hoc, de decim.* Vitalin. *in Clem. Religiosi n.* 25. *cum seqq. eod. tit.* Rot. *in dict. Corduben. redecimarum*, 19. *Nouemb.* 1607. *coram D. meo Coccino Decano.*

Præscriptione tamen immemorabili, vel quadragena 47

dragenaria cum titulo potest redecima acquiri, vt censuit Rota *in Concben. redecimarum, 1. Februarij, 1591. coram Giptio, & in Cerduben. redecimarum 18. May 1618, coram Reuerendiss. D. meo, Coccino, Decano*; & illam sic acquisitam soluendi obligationem, eiusque substantiam non alterat, nec mutat seminis, seu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, secundùm Host. *in sum. §. & vtrùm præscribi, vers. decimò quæro, de decim.* Rebuff. *quæst. 5. n. 54. cum seqq.* Rot. *in d. Concben. redecimarum, coram Giptio.*

---

§. II.

De personis, quibus decimæ soluendæ sunt.

SVMMARIVM.

1 *Decima aliquando sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus.*

2 *Decima, quatenus importat ipsum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non potest, secus si ipsam perceptionem.*

3 *Decima considerata, vt ius percipiendi fructus decimarum, post diuisionem Parochiarum adeò soli Parocho competit, vt nullus alius illam habere possit.*

4 *Decimæ totius diœcesis ante Parochiarum diuisionem ad solos Episcopos spectabant.*

5 *Parochiæ singulæ singulis Presbyteris in diuisione fuerunt constitutæ, singulisque Parochiis territoria per suos terminos diuisa.*

6 *Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.*

7 *Decimarum perceptio ad solos Parochos de Iure communi pertinet.*

8 *Parochus, & alij, quos ipsi ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra suæ Parochiæ limites existentium.*

9 *Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium asserenti incumbit onus probandi.*

10 *Iuris communis assistentia in decimis non suffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.*

11 Cap. quoniam, de decimis, *declaratur.*

12 Cap. dudum, eod. tit. *declaratur.*

13 *Episcopus respectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum.*

14 *Decimæ, quæ non sunt intra certam Parochiam, spectant ad Episcopum.*

15 *Decimæ spectant ad Episcopum in illis diœcesib. in quibus Parochiæ non sunt distinctæ.*

16 *Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quamuncunque intra limites alterius Parochiæ erigatur.*

17 *Ecclesia matrix de Iure communi fundata est quoad decimas prædiales suæ Parochiæ.*

18 *Ecclesia matrix, si consentit assignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura Parochialia quoad illam portionem limitum.*

19 *Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem super decimis contra Ecclesiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, si Episcopus illas nouo Parocho ad præscriptum Concilij assignauit.*

20 *Noualia debentur Parochiæ, in cuius finibus surgunt.*

21 *Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, statimque post collectos fructus illas persoluere, nisi aliud consuetudine sit introductum.*

22 *Decimas consuetas tardius dantes peccant mortaliter.*

23 *Decimæ debentur statim, absque eo, quòd à Parocho petantur.*

24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamsi sint publica, nisi consuetudo sit in contrarium.*

25 *Parocho alij decima non est soluenda, præterquam illi, apud quem ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur.*

36 *Decimæ personales attento Iure non alij Parocho debentur quàm illi, apud quem suscipiuntur ecclesiastica Sacramenta.*

27 *Decimæ personales in multis Hispaniarum partibus sunt in vsu.*

28 *Decimæ personales non spectant ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio.*

29 *Parochianus habens duo domicilia, si vnum accessorium est principali, soluet decimam personalem: si verò in vtroque æqualiter se collocat, inter vtrumque diuidetur.*

30 *Artifex, si habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas soluere illi Parochiæ, vbi est pars domicilij, in qua semper laborat.*

31 *Decimæ prædiales soluuntur ex prædiis, sitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.*

32 *Decimæ personales, & prædiales intra propriam Parochiam constitutæ, non alij, quàm proprio Parocho sunt persoluendæ.*

33 *Decimæ in aliena Parochia constitutæ, cui Parocho, prædiali, scilicet, an sacramentali, sint soluendæ, recurrendum est ad consuetudinem.*

34 *Decimæ in aliena Parochia constitutæ, cui Ecclesiæ debeantur, non est Iure expressum.*

35 *Decennium sufficit ad introducendam consuetudinem, cui ex duabus Ecclesiis parochialibus debeantur decimæ: immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, si ageretur inter Ecclesiam parochialem, & alteram cui ius resistet.*

36 *Decimæ in aliena Parochia constitutæ, semota consuetudine, potiùs prædiali, quàm baptismali Ecclesiæ sunt soluendæ.*

37 *Ouium fructus dicuntur industriales, & non naturales.*

38 *Oues, si dimidia parte anni pascant in Ecclesia prædiali, dimidium totius decimæ illi persoluendum est: reliquum verò dimidium pro rata temporis Ecclesiæ Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascant.*

39 *Decimæ ouium diuidendæ sunt inter duas Parochias, si in earum vna iaceant, & dormiant, & in alia pascant.*

40 *Oues quando nec pascuntur, nec morantur per vllam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in aliis; nulla pars debetur Ecclesiæ parochiali domini, sed illi, vbi pascuntur, & morantur.*

41 Cap. commissum, de decim. *declaratur.*

42 *Decima ex ouibus non est soluenda Ecclesiis illarum regionum, per quas pascendo transitum faciunt, & redeunt in domicilium.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter est restituendus, quàm si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur.*

44 Cap. in litteris, de rest. spoliat. *declaratur.*

45 Cap. cùm Ecclesia Sutrina, de causa possess. & prop. *declaratur.*

46 *Laici spoliati decimis agentes interdicto, Vnde vi, an sint ante omnia restituendi? ostenditur, & n. 47.*

47 *Decima absque Parochia an prascribi possint, ita vt virtute prascriptionis aliquis illas exigat à Parocianis? ostenditur, & n. 48.*

48 *Prascriptio non est admittenda, si non detur capacitas possidendi in prascribente.*

49 *Laici decimas possidere, & prascribere nō possunt.*

50 *Laicus potest possidere decimas, quas verè, & prasumptiuè constat obtentas esse ante Lateran. Concil. & prascribere contra laicum qui ante Lateranen. acquisierat.*

51 *Laicus decimas prascribere potest, si priuilegium Papa accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale ostendat, ex quo prasumptione iuris resultat titulus priuilegij allegatus.*

52 *Laicus in decimis percipiendis tutus est, si accedat fama priuilegij, seu feudi obtenti ante Concilium Lateran. immemoriali prascriptione allegata*

53 *Decimas, quo iustè, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, potest laicus contra laicum prascribere.*

54 *Decima absque Parochia prascribi possunt, pracedente titulo cum spatio quadraginta annorum.*

55 *Prascribenti contra illum, qui habet decimas, de iure speciali sufficit bonam fidem probare.*

56 *Ecclesia vna, vt prascribat decimas Episcopo de iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, sufficit prascriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi.*

57 *Prascriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noualia non extenditur.*

58 *Interpretatio stricta facienda est in prascriptione.*

59 *Decimas tritici in aliena Parochia prascribens, seminato millio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, qua de nouo ibi seruntur.*

60 *Decimas prascribens in vna parte fundi, maximè per limites designati, ita vt vnus dicatur, si postea in altera Parochia fiat noualis, decima prascribenti soluenda est.*

61 *Decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco prascribens, si aliquis de nouo ad illum locum venerit, prascribens ab illo decimas habebit.*

1 DECIMA quoad hoc propositum, duobus modis potest considerari: aliquando enim sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum; aliquando verò importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus qui decimarum nomine capiuntur. Meminit huius diuisionis S. Thom. 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 3. Inter quos modos illud est discrimen: quia, si priori modo consideretur ius illud, est ius spirituale dependenter. Ratio est: quia, cùm competat propter ministerium spirituale, ab eodemque ministerio dependeat, meritò veluti quoddam accessorium eidem ministerio ius spirituale dependenter appellabitur: non sic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidem res temporalis est, eò quod in rebus temporalibus consistit, quas res constat ad hominis alimoniam ordinari. Sic sanè priori modo decima considerata in laicos cadere non potest, prout notauit gloss. & communis ibi *in cap. causam quæ, de præscript. glos.* 2. & communis *in capit. quamuis* 17. *de decim.* post alios Couar. *variar. lib.* 1. *cap.* 17. *num* 6. Mench. *illustrium cap.* 89. *nu.* 6. Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 64. & 71. Marc. Anton. Genuens. *in practic. eccles. quæst.* 39. *num.* 1. Ioseph Sesse *decis.* 162. *nu.* 20. Moneta *de decim. cap.* 5. *quæst.* 3. *num.* 17. Marescot. *lib.* 1. *var. c.* 95. *nu.* 19. Castill. *lib.* 7. *de tert. c.* 10. *n.* 5. Reynoso *obseru.* 50. *à n.* 4. eò quòd laici non possunt administrare spiritualia, à quibus inseparabiliter dependet, iuxta tex. *in cap.* 1. ibi, *iure Sacerdotum,* 16. *q.* 7. & *in cap. tua* 25. *in princ. de decim.* obseruat S. Thom. *d. art.* 3. Sot. *lib.* 8. *de Iustit. q.* 4. *art.* 3. Cou. *d. c.* 17. *n.* 1. Contra verò erit, si posteriori modo decima consideretur: tunc enim in laicos cadere potest, vt docet Pont. *in cap.* 2. *de locato,* fatetur communis ex Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *glos.* 7. *n.* 11. Rebuff. *de decim. q.* 10. *nu.* 34. dummodò tamen non sit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vsucapiendi conditionem, prout colligitur ex tex. sic intelligendo *in d. c.* 2. *de locat, in vers. ita tamen,* eò quòd per talem titulum laicos habere decimas, datur iuris resistentia, de quo *in d. c.* 1. 16. *q.* 7. & *in c. fin. vers. quod autem* 16. *q.* 1. & *in c. peruenit.* 1. *quæst.* 3. qua quidem resistentia inficitur, & impeditur saltem possessio ciuilis, & iusta, hoc est, habilis, sine qua præscriptio non procedit, iuxta *reg. sine possessione, de regul. Iuris, lib.* 6. & ita etiam intelligi potest decisio tex. *in dict. cap. causam, quæ,* vt procedat quoque in decima posteriori modo considerata: non enim par credere est in illo tex. imo omnino ineptum videtur laicum ibi contendisse decimas ad se pertinere, tanquam proprium stipendium pro spirituali ministerio, quod constabat ab ipso præstari non posse. 2

Quibus præmissis, iam patet decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit. Probatur: etenim cùm decima priori modo considerata illis solummodò competat, qui ad populi soluentis salutem spiritualia ex obligatione officij ministrant, & soli Parochi hoc efficiunt ministerium, vt per Sot. *lib* 9. *de iustit. quæst.* 4. *art.* 3. *col.* 3. Suar. *de pænit. part.* 2. *disput.* 32. *sect.* 1. *à numer.* 2. rectè fit, vt illi soli, & nullus alius, talem decimam recipere possint post factam Parochiarum diuisionem: quia ante illam decimæ totius diœcesis ad solos Episcopos spectabant, qui soli pro illo tempore erant Parochi, quibus scilicet, totius plebis diœcesanæ cura imminebat, iuxta tex. *in cap. Episcopus, & in c. percipimus,* 12. *quæst.* 4. cæteri autem Presbyteri, veluti idem coadiutores, ex text. *in cap. si in plebe* 21. *dist.* ad eorundem Episcoporum nutum promiscuè, modo in hac, modo in illa Parochia pastorale munus exercebant. Postmodum verò facta redditiuum ecclesiasticorum diuisione iuxta text. *in cap. de redditibus,* 3 4

bus, & in cap. quatuor 12. quæst. 2. Parochiæ singulæ singulis Presbyteris fuerunt constitutæ, singulisque Parochiis territoria per suos terminos sunt diuisa, vt tandem vnicuique Presbytero tota suæ Parochiæ cura remaneret, tex. opt. in cap. 1. 13. quæst.
6 1. resoluit Nau. in cap. placuit, in princ. de pœnit. dist. 6. Selu. de benefic. part. 1. quæst. 4. num. 12. Duen. reg. 72. à princip. Sic sanè Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Syluest. in sum. verb. Parochia, iuxta quæ dicendum est, quòd Parochus est Presbyter ille, qui habet curam totius Parochiæ in foro Conscientiæ; contrà verò Parochiani sunt singuli de ipsa plebe.

7 Ex quibus primò infertur perceptionem ipsam decimarum ad solos Parochos attento Iure communi pertinere. Dixi suprà, decimam priori modo consideratam, hoc est, ius percipiendi decimas, solis Parochis competere: atqui perceptio ipsa fructuum attento Iure communi spectat ad illum, qui ius percipiendi habet, vt docet Iurecons. in l. vsusfructu legato 7. in princ. ff. de vsufr. Igitur, &c. Probatur corol. tex. in cap. 1. ibi, iure Sacerdotum, & in d. cap. statuimus 16. quæst. 1. tex. melior in cap. vlt. de Paroch. & in dict. cap. cum contingat, de decim. vbi Abb. num. 7. S. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 3. in corpore, Syluest. verb. decima, num. 14. Couar. lib. 1. variar. Piasec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. numer. 61. Rebuff. de decim. quæst. 4. num. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. numer. 75. Ioseph Ludou. dec. 72. num. 3. 9. & 10. nouissimè me citato in hoc loco Trulleneh. dict. lib. 3. cap. 3. dub. 8. num. 3. Machado en su perfecto Confessor. tom. 1. lib. 2. part. 4. tract. 10. docum. 3. n. 1. Seraphin. decis. 1449. n. 5. Gregor. XV. dec. 519. num. 2. Caualer. decis. 73. Rot. in Nouarien. decimarum, 7. Maij, 1627. coram R. P. D. Pirauana, & in Sabien. decimarum, 16. Martij, 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Abulan. decimarum, 17. Decembr. 1617. coram eodem, & in Augustana decimarum, 28. Maij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.

8 Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra suæ Parochiæ limites existentium, vt per Aloys. Ricc. in praxi, part. 4. resol. 294. nu. 1. Rot. dec. 178. num. 5. p. 1. & decis. 135. & 192. nu. 5. & decis. 147. n. 1. p. 2. recent. & fuit dictum in Canchen. decimarum 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Pirauana, & in Ciuitatan. Decimarum, 18. Iunij, 1618. coram Card. Verospio, & apud Tambur. in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 99. n. 1. vbi ampliat etiam quoad decimas debitas ex prædiis nouiter raptis, & cultis, & coram Seraph. decis. 802. num. 1. 2. & 10. & coram Gregorio XV. dec. 449. num. 1. & coram Coccino decis. 16. num. 1. decis. 55. num. 8. & decis. 134. in fine, & apud Post. post tract. de mandat. de manuten. decis. 157. num. 1. & 2. & decis. 187. num. 6. & decis. 211. num. 4. D. Solorzan. de Indiarum gubernat. lib. 1. cap. 21. num. 21. & hæc Iuris assistentia non suffragatur nedum ipsis Parochis; verùm etiam aliis, quos iidem ad participandum de decimis admittunt. Seraph. decis. 899. num. 3. 4. & decis. 907. num. 3. & fuit dictum in allegata Ciuitaten. decimarum, coram Card.
9 Verospio. Quæ quidem assistentia prodest Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare decimas sibi competere; sed contrarium asserenti incumbat onus probandi, cùm habeat contra se Iuris assistentiam. Rebuff. de congrua portione, nu. 19. cum seqq. Marescot. variar. resol. lib. 1. cap. 12. numer. 14. Rot. d. decis. 115. in fine, & d. decis. 193. n. 5. in fine, part. 2. recent. Non suffragatur tamen ad effectum 10
obtinendi manutentionem, quæ ex sola Iuris communis assistentia non datur, nisi in iurisdictionalibus, iuxta opinionem, quam hodie Rota seruat, quicquid aliàs tenuerit, vt notauit Ferentil. in annotat. ad decis. 219. Burati, litera A. & sic iuxta opinionem quam frequentius tenuit Rota non suffragatur Parocho, & Parochiali Ecclesiæ pro manutentione solum fundamentum huiusmodi iuris assistentiæ absque possessione probata, vt ipsamet Rot. censuit decis. 685. n. 2. p. 1. recent. & decis. 291. num. 14. post tom. 2. consil. Farin. Adden. ad decis. 312. in fine Gregorij XV. Post. d. tract. obseru. 45. nu. 47. Nec etiam in his terminis Parocho danda est manutentio in perceptione decimarum ex sola iuris assistentia, quando constat de possessione alterius, Rot. d. decis. 291. n. 14. in fine, & n. 17. post vol. 2. cons. Farin. Nec quando ex diuerso allegatur & iustificatur priuilegium, Seraph. d. dec. 1497. n. 2. in fine, licèt secus si validitas priuilegij sit in controuersiam deducta, & dum de ea discutitur, Rot. post d. tra. Post. dec. 157. n. 5.

Non obstat tex. in d. cap. quoniam 13. de decim. 11
dum probat ad Episcopum etiam pertinere perceptionem decimarum: quia omissa responsione glos. in dict. cap. cùm contingat. & verb. decimationum, in cap. conquerente, de offic. Ordin. contendentium, text. illum loqui de consuetudine, secundùm quam putant Episcopos habere quartam decimarum in Parochiis suæ diœcesis, contra text. in dict. capit. conquerente, vbi enumerantur illa, quæ de Iure pertinent ad Episcopos, prout est visitatio, iurisdictio ecclesiastica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur, responderi potest prædictam quartam, de qua in dict. cap. quoniam, de Iure debitam Episcopis, non dari illis, quasi eam exigere possint immediatè à Parochianis, sed ab ipsis Parochis, prout expendit Abb. num. 2. in dict. cap. quoniam, & in dict. cap. cùm contingat, num. 7. idem Abb. & communis in dict. cap. conquerente, & in cap. de quarta de præscript. iuxta quam responsionem verba illa tex. in dict. cap. quoniam, ibi, sua parte retenta, sunt intelligenda, vt videlicet, pars illa deducenda sit è manibus Parochorum, nempe ex toto decimarum cumulo, qui obuenit parochiali Ecclesiæ, quam quidem quartam iam antea dicit institutam text. in cap. concessa, cum multis ibidem, 12. quæst. 2. & de illa agit text. in dict. cap. conquerente.

Nec obstat tex. in c. dudum, de decim. satisfit enim 12
si dicas tex. illum, dum dicit Episcopum habere fundatam intentionem Iure communi super decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipsius Episcopi, qualis est Ecclesia Cathedralis, respectu cuius dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliarum Parochiarum, Abb. in d. cap. cùm con- 13
tingat, n. 7. Rebuff. de decim. q. 7. n. 7. Monet. ad. tra. c. 7. n. 7. Coccin. dec. 38. n. 1. & dec. 254. n. 4. Post. d. obseru. 45. n. 45.

Sic similiter, quando prædia, ex quibus decimæ 14
petuntur, non sunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prædia immediatè in Parochia Episcopi, ac proinde decimæ illorum Iure communi ad Episcopum, tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, d. cap. quoniam, in fine, sic necessariò intelligendum, vbi Abb. num. 2. & 4. glos. verb. Iura communi, in dict. cap. cùm contingat. Rebuff. quæst. 7. num. 8. Verall. decis. 340. num. 2. part. 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. c. 25. q. 9. vers. deinde. Monet. cap. 7. n. 9. Basil. Pont. de Sacram.

Matrim.lib.5.cap.13.§.3.n.21. Rota in *Pacen. decimarum del' Hebrero, 9. Iunij, 1603. & 21. Iunij, 1604. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Placentina decimarum personalium de Trixillo, 18. Martij, 1618. coram bona mem. Buratto*, inter eius impressas *decis.164. & in Cochen. decimarum aci Infamado, 18. Decembris, coram bona mem. Martino Andrea.*

15 Sic etiam in illis Diœcesibus, in quibus Parochiæ non sunt distinctæ, solus Episcopus dicitur totius Diœcesis vniuersalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ, *cap. fin.* vbi gloss. *de Paroch.* Rebuff. *d.q.7.n.9.* Azor. *instit. moral. part.1. lib.7. cap. 36. quæst.9.* Rot. *dec.309.n.5.p.2. diuers.* Monet. *d.c.7.n.10.* Burat. *d. decis.164. nu.2.* & fuit resolutum *in d. Ciuitaten. decimarum, coram Card. Verospio.* Et in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia sunt fundata super decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non possunt dici habere intentionem fundatam contra huiusmodi Beneficiatos super decimis, sed tenentur probare, vt dixit Rot. coram Gregor. XV. *dec.429.n.6.*

16 Ex his colligitur primò, decimarum perceptionem, Iure communi attento, pertinere ad capellam, quæ nouiter & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. Patet, si expendamus in illa repetiri Parochum, quem supponimus legitimè oblatum ad administranda spiritualia in sui populi salutem, ac proinde nil mirum, si Iure communi inspecto perceptio decimarum ad illum spectare dicatur, iuxta suprà resoluta; ita in specie resoluunt Abb. *num. 8.* & Doctores communiter *in dict. cap. cùm contingat.* Nec refragatur tex. *in cap. Ecclesia, & in cap. quicunque 16. quæst.1.* dum dicunt, nouas Ecclesias construendas non esse cum præiudicio antiquiorum, saltem quoad decimas; satisfit enim, si aduertas, iura illa non procedere, quando ex iusta causa, & concludente iustitiam, interueniente Episcopi auctoritate, & aliis requisitis non deficientibus, capella in Parochiam erigitur, iuxta terminos tex. *in cap. ad audientiam illi 1. de Eccles. ædific.* Concil. Trid. *sess.21. de reformat. cap.4.* prout in specie intendit gloss. *in d. cap. Ecclesia,* facit tex. *in cap. sicut vnire, de excess. Prælat.* Sic sanè sine prædicta iusta causa, & necessaria non potest Episcopus Capellæ nouiter erectæ deputare certam Parochiam cum præiudicio Ecclesiæ baptismalis, cuius consensus ad talem deputationem necessarius est, prout in specie aduertit glos. *verb. antiquiores, in dict. cap. quicunque,* Lamb. *de iurepatr. lib.1. part.1. quæst.4. art.8.* Reb. *quæst.6. à num.9.* & multoties prædictæ Capellæ erectio solet fieri cum quadam transactione, & compositione celebrata inter Ecclesiam antiquam, & ipsam Capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non constituendo Vicarium in eadem Capella, sed mercenarium per Parochum Ecclesiæ antiquæ designandum: quòd si Capella habens Parochiam intra limites alterius inueniatur, & non constet de iusta, & necessaria causa Parochiæ deputationis, & sic dubium proponatur, illam quidem interuenisse, & reliquas solemnitates præsumendum est, iuxta resoluta per Archid. *in c. nemo, num.3. de consec. dist.1.* Felio *in cap. de quarta, num.12. de præscript.* quæ sententia data temporis diuturnitate, putà decem annorum, extra controuersiam procedit, siquidem licèt solemnitas extrinseca, qualis est Episcopi consensus, & interuentio iustæ, & necessariæ causæ ex se non præsumatur, iuxta reg. tex. *in l. quæcunque 15. §. vlt. ff. de publ. in rem act.* resoluit Boet. *decis.34.n.2.* Gam. *Lusit. decis. 48. à num.3.* diuturnitate tamen temporis interueniente necessariò præsumuntur, iuxta reg. tex. *in l. si filius. C. de petit. hæred.* tradit communis per tex. *in l. cùm in rem verso, ff. de vsuris, & in c. peruenit, de empt.*

Secundò colligitur Ecclesiam matricem de Iure 17
communi fundatam esse quoad decimas prædiales suæ Parochiæ. Ita gl. *verb. de Iure communi, in d. c. cum contingat.* Rebuff. *q.6.n.12.* Suar. *de Relig. to.1. lib.1. de decim. c.28.* Rota *in Nouarien. decimarum,* 18
7. Maij 1627. coram R.P.D. meo Pironano. Si verò Ecclesia matrix consentit assignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum, qui nouæ Ecclesiæ assignati sunt, Rebuff. *d.q.6.n.20.* Monet. *d.c.7.n.30.* Rot. *decis.313. num.6. p.2. in posthum.* aliàs *p.4. recent.* vbi quòd erecta noua Parochia intra fines antiquæ, noua Parochia habebit decimas, quæ aliàs competiissent antiquæ, etiamsi hoc in noua erectione minimè
cauerentur, Grat. *discept. forens. tom.3. c.458. n.14.* Ita 19
vt Ecclesia parochialis de nouo erecta fundatam habeat intentionem super decimis contra Ecclesiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, Rot. *in Mediolan. decimarum de Garlutio, 18. Martij, 1616. coram bona mem. Martino Andrea, & in Comen. decimarum, 28 Iunij, 1062. & 27. Nou. 1616. coram Card. Sacrato, & in Conchen. decimarum de Castecon. 11. Maij, 1615. coram R.P.D. meo Pironano, & in Mediol. decimarum S. Iuliani, 16. Ianuarij 1613. coram Card. Pamphilio iun.* vbi vult hoc procedere, quando dismembratio est facta simpliciter, non autem, quando est facta cum claus. *sine præiudicio alicuius,* Calderin. *cons.2 de decim.* Abb. *in d. cap. cùm contingat, num.8. in 4. casu,* post Butr. *num.8. in fine, vers. quandoque intra limites.* idem Abb. *in cap. ad audientiam, num.14. de Eccles. ædific. & cons.58. ad vers. hanc insuper lib.1.* Paris. *cons.73. num.1. lib.4.* Menoch. *cons.73. num.20.* Ruin. *cons.169. num.78.* & non est necesse, quòd reales limites assignentur: sed sufficit, quòd matrici, cui debebantur decimæ, & primitiæ, in erectione nouæ Parochiæ, relinquantur solæ primitiæ ex gratia, Rot. *in d. Mediolanen. decimarum, de Carlatio;* per inclusionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & censentur assignatæ Parochiali nouiter erectæ, arg. tex. *in l. cùm Prætor ff. de iud. & in l. maritus,* vbi gl. *verb. præscript. C. de procurat.* stante maximè consensu præpositi Ecclesiæ Matricis in ipsa dismenbratione. Aduertendum quoque est, Rot. *in d. Mediolanen. decimarum de Carlatio;* de hac cõclusione dubitasse, an scilicet, decimæ absque alia assignatione, & dismembratione facta per Episcopum transitent ipso iure in Ecclesiam parochialé nouiter erectam, propter Conc. Trid. *sess.21. de reform. c.4,* ibi, *assignetur competens portio arbitrio Episcopi,* &c. & ideò causam remisisse ad Eminentiss. S. Congr. Conc. Trid. Interpretes, qui partibus auditis *sub die 11. Martij, anno 1617.* censuerunt *decimas ad Ecclesiam matricem pertinentes non transire ipso iure in Parochialem Ecclesiam nouiter erectam, sed remanere apud Ecclesiam matricem, nisi eas Episcopus nouo Parocho ad Præscriptum Concilij assignauerit.*

Quid autem dicendum de decimis Parochialis vnitæ monasterio alicui, an penes ipsum remaneant, vel Vicario sint adiudicandæ? vide Rotam *apud Tamburin. in fine tom.3. de iure Abbatum dec. 102. num.1. cum seq.* vbi quòd monasterium tanquam

quam Parochus ratione curæ, quæ in illud tranſiuit, debet indiſtinctè percipere omnes decimas, & citat Rebuff. *de decim. q. 7. n. 4. & 5. & q. 13. nu. 83.* Monet. *eod. tract. c. 2. n. 2.* Rota *deciſ. 31. n. 1. p. 2. diuerſ. & deciſ. 469. n. 1. & dec. 541. n. 4. p. 1. recent.* & apud Tambur. *in fine d. tom. 3. dec. 102. n. 1.*

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt, *d. c. cùm contingat, & d. c. quoniam, de decim.* Quòd ſi noualia appareant inter duas Parochias, & neſciatur intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diuiſio, vt voluit Henric. Boich. *in c. peruenit, col. 1. de decim.* vel Epiſcopus, cui voluerit, iudicio ſuo concedit, ſecundùm Rebuff. *d. tr. q. 14. n. 5. per d. c. quoniam,* vbi habetur, quòd tunc Epiſcopus ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, vel alij Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo, & portione limitum cuilibet earum Parochiarum debet aſſignari, vt diſponitur, *in d. c. quoniam,* & notauit Rebuff. *d. q. 14. n. 4.*

21 Quartò colligitur Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, ad quorum ſolutionem debent eſſe parati, quoties per Parochum, vel eius Procuratorem fuerint petitæ, aliàs peccatum mortale incurrunt. Ita gloſ. *verb. fructibus, in cap. cùm homines, de decim.* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8. verſ. tertia.* Rebuff. *d. tract. q. 13. num. 50.* Fagundez *d. prac. 5. lib. 1. c. 4. num. 11.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. num. 43.* Suar. *d. lib. 1. cap. 36. num. 20. & cap. 37. num. 2.* Quòd enim decimæ prædiales ſolui debeant ſtatim ac fructus collecti ſunt, probat expreſsè tex. *in d. c. cùm homines,* ibi, *ſtatim frugibus collectis,* &c. Læl. Zech. *de priuileg. eccleſ. priuil. 120. nu. 11.* Rebuff. *d. tract. q. 12. n. 2. & 3.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. num. 160.* Guid. Pap. *deciſ. 70.* vbi etiam intelligit, *ſtatim,* id eſt, quanto citiùs poſſunt, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 152. num. 1.* Paul. Layman. *in Theolog. morali lib. 4. tract. 6. c. 5. num. 1.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 10. diſput. vnic. part. 8. num. 4.* me citato *in hoc loco* Trullench. *dict. lib. 3. cap. 3. dub. 4. num. 1.* Monet. *d. tract. cap. 6. q. 2. n. 8.* vbi *n. 9.* cum Reb. *d. q. 12. n. 2.* & Azor. *d. p. 1. lib. 7. c. 24. q. 16.* tenet ſufficere quòd fructus ſint collecti, licèt granum ſit cum palea, & *n. 15.* ſubdit valere conſuetudinem, vt decimæ prædiales non ſoluantur ſtatim, ſed certo tempore.
22 Vnde mortale peccatum incurrere conſuetas decimas tardiùs dantes reſoluunt Marcheſ. *de commiſſio. part. 1. cap. 16. ſub nu. 17.* Campan. *dict. rub. 12. c. 13. num. 155.* imò teneri ſoluere, vel monere debentem, quando frumentum, vel vinum petiit, ſi decimæ ſolutæ non fuerunt, ſtatim ac fructus collecti ſunt, vel ſaltem, iuxta conſuetudinem monito Curato, vt decimam reciperet, voluit gloſ. *d. verb. fructibus,* ſequuntur Rebuff. *d. quæſt. 12. n. 2.* Monet.
23 *d. c. 6. num. 10.* debentur enim ſtatim abſque eo, quòd à Parocho petantur, vel exigantur: quia dies ipſe, ſiue tempus ſolutionis pro creditore interpellat, Rebuff. *d. q. 12. num. 7.* Gutier. *d. cap. 21. num. 44.* Paul. Layman. *in Theolog. morali lib. 4. tract. 4. cap. 5. n. 1. in fine.*

24 Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, cùm ad id nullo pacto, nullàue lege obligentur, vt in ſpecie tradit Guid. Pap. *deciſ. 183.* Adrian. *quodlib. 5. art. 1. §. 2.* licèt contrarium teneant Doctores communiter, vt per Gutier. *d. cap. 21. n. 43.* quorum ſententia poterit procedere data conſuetudine in contrarium, quæ non datur, imò, inſpecta illa, Clerici ſolent mittere pro decimis ad agros, fundoſque tempore collectionis, vt teſtatur Gutier. vbi *ſuprà num. 45.* nam in hac re ſtandum eſt conſuetudini legitimè præſcriptæ, Suar. *d. cap. 27. nu. 7.* Fagundez *dict. cap. 4. num. 12.* Caſtro Palao *dict. puncto 8. num. 5.* Trullench. *dict. dub. 4. num. 2.* Sic ſanè reprobanda eſt ſententia Pariſ. *conſ. 15. n. 25. lib. 1.* aſſerentis Parocho non petente ſuas decimas tempore collectionis, poſtea petere non poſſe, contra quem eſt gloſſ. *dict. verb. fructibus,* & illam opinionem tanquam falſam reprobant Couarruuias *dict. cap. 17. num. 8. verſ. 8.* & Rebuff. *d. tr. quæſt. 13. num. 50.*

Infertur ſecundò alij Parocho decimam non eſ- 25
ſe ſoluendam, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus ſuprà decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum, ideò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit: atqui nulli alij ſunt Parochi ad hunc effectum, niſi illi, apud quos eccleſiaſtica Sacramenta recipiuntur, vt docet text. *in cap. 2. de Paroch.* Igitur, &c. Probant corol. text. *in capit. vltim.* ibi, *nec ab iis temporalia exigant, de Paroch.* tex. melior *in cap. queſti. 16. quæſt. 1. & in cap. 2. verſ. illi, de decim. & in cap. ad decimas, de reſtit. ſpoliat. lib. 6.* tradunt S. Thom. *2. 2. quæſt. 87. art. 3.* Syluest. *verb. decima, num. 14.* Rebuff. *dict. tract. quæſt. 5. à num. 16. & quæſt. 14. num. 39. & quæſt. 6. num. 12.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib. 3. c. 3. dub. 5. num. 1.* Verùm, illi Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt nec de quibus decimis intelligant, ipſi declarant. Quare pro terminorum cognitione, & 26
pleniori huius corollarij declaratione ſciendum eſt primò decimas dupliciter conſiderari: aliæ namque perſonales ſunt, aliæ verò prædiales appellantur, prout ſæpiùs hoc cap. meminimus, inter quas, quoad noſtrum propoſitum, illud eſt diſcrimen, quòd priores, attento Iure, non alij Parocho debentur, quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta, vt probat tex. *in cap. ad Apoſtolica 20. verſ. noueris, de decim. & in cap. fin. de Paroch.* reſoluunt Syluest. *verb. decima, numer. 14.* Rebuff. *dict. tra. quæſt. 5. num. 2. & quæſt. 6. à num. 24. & quæſt. 13. num. 63.* Gutier. *practic. lib. 1. quæſt. 17. numer. 8.* Suarez *de Relig. tom. 1. tractat. 2. lib. 1. capita 21. & 22. numer. 8.* Monet. *dict. tract. cap. 7. ex numer. 21.* Baſil. Pont. *de ſacrament. Matrimon. lib. 5. capit. 13. §. 3. num. 19.* Fagundez *dict. præcept. 5. lib. 1. capit. 3. à numer. 1.* Rota *apud Tamburin. in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 97. num. 3.* vbi quòd decimæ ſacramentales vt debeantur, neceſſariò requiritur adminiſtratio Sacramentorum, & *num. 4.* quòd decimas exigere non poteſt Rector ſacramenta non adminiſtrans, & *num. 5.* quòd decimarum ſacramentalium ſolutio extinguitur cum perſonarum interitu, & *num. 6.* quòd decimæ ſacramentales ab eo, qui domicilium mutauit, non debentur priori Curato, ſed ſecundo. Ratio eſt, quia, ſicut proprius Parochus ſua perſona, & illius miniſterio prædicta Sacramenta adminiſtrat, ita quandoque oportet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta adminiſtratio, eidem Parocho ſoluat decimas de illis, quæ ex propria perſona, & illius miniſterio acquiſiuit, qui Parochus eſſe non deſinit; etiamſi Parochianus cauſa comitandi Regem, vel fugiendi peſtem, vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique cauſa belli extra illam Parochiam reſideat, abſque tamen animo transferendi domicilium

in perpetuum, prout colligitur ex tex. *in cap. 3. de sepult. lib. 6.* aduertit in specie Nau. *cons. 2. num. 5. de decim.* quamuis per accidens in eadem Ecclesia per totum tempus absentiæ non recipiat Sacramenta:
27 & optimè obseruat Basil. Pont. *loco proximè citato*, huiusmodi decimas personales, si alicubi sint in vsu, (prout sunt in multis Hispaniarum partibus, vt attestantur Nau. *in man. cap. 21. num. 31.* Gutier. *d. cap. 21. num. 34.* Rot. *in Placentina decimarum de Truxillo, 25. Nouembris. 1621. coram bona mem. Buratto*, inter eius impressas, *dec. 572.* nam vt plurimùm non esse in vsu docent Sà *verb. decima, num. 1*
28 & Suarez *d. lib. 1. c. 21.*) non spectare ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio. quia decimæ istæ persoluuntur ad sustentationem eorum, qui spiritualia ministrant; tum quia transeunt hæc onera cum persona; non enim inhærent rei: quare æquum videtur, vt illi Ecclesiæ soluantur, quæ spiritualiter fidelem alit Sacramentis, atque doctrina. Vnde subdit idem Basil. Pont. quòd si quis mutet domicilium, licèt habeat in alia Parochia possessiones, illi debentur, vbi domicilium habet; & licèt non mutet domicilium, si tamen extra suam Parochiam laboret, etiam per magnam anni partem semper decimas personales soluet illi Ecclesiæ, vbi habet domicilium; quia ibi per se recipit diuina, licèt ex accidenti, occasione absentiæ, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam Fagundez *d. p. 5. lib. 1. c. 4. n. 2.*

29 Quòd si contingat habere duo domicilia, si vnum accessorium est, principali soluet; si verò in vtroque æqualiter se collocat, inter vtrunque diuidentur. Ita Rebuff. *de decim. quæst. 6. num 5.* Suar. *d. lib. 1. cap. 11. num. 2.* Fagundez *d. cap. 3. num. 5.* vbi *num. 6.* subdit, quòd si quis artifex habeat domici-
30 lium in confinio suarum Parochialium tenetur decimas personales soluere illi Parochiæ, vbi est pars domicilij, in qua semper laborat: & *num. 7.* addit, quòd si dubitetur, de qua Parochia domicilium sit, tunc inspicienda est ianua, seu porta illius principalis. In posterioribus verò prædialibus non sic dicendum, sed secundùm distinctionem infrà referendam.

Sciendum est quoque decimas prædiales in du-
31 plici esse differentia: aliæ enim veniunt soluendæ ex prædiis sitis intra propriam Parochiam: aliæ verò colliguntur ex prædiis sitis in aliena Parochia, inter quas illa est differentia: quia priores etiam sine dubio non debentur alij, nisi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta: & ita probat tex. *in d. cap. ad decimas, & in d. cap. quoniam*, & sic procedunt tex. *in d. cap. questi, & in d. cap. 2. de decim.* contrà verò posteriores, quæ si non soluerentur Ecclesiæ prædiali, vtique iniuria quodammodo inferri videretur illius Parocho, cùm sit paratus ministrare Sacramenta dominis prædiorum, tum etiam, quia daretur confusiò Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos statuens, iuxta tex. *in cap. 1. dist. 80. & in c. 1. 13. q. 1.* & consequenter resultaret maximum inconueniens, quod considerauit tex. *in d. cap. cùm sint homines, & in cap. super eo, de Paroch. & in cap. quicunque, & in cap. liceat. 16. quæst. 3.* Vnde decimas prædiales spectare ad Ecclesiam intra cuius fines sita sunt prædia, *cap. cùm homines, cap. cùm in tua, cap. cùm cõtingat de decim.* Rebuff. *de decim. q. 9* Rota apud Tambur. *in finè tom. 3. de iure Abbatum decis. 98. num. 1.* vbi *num. 14.* resoluit Ecclesiam prædialem præsumi percepisse decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ probantur altari solutæ, & *dec. 99. num 7.* ait quòd Parochus prædialis habet ius decimandi vniuersale, & in genere respectu quorumcunque fructuum etiam nouorum.

Ex his colligitur primò decimas personales, si- 32
cut prædiales, intra tamen propriam Parochiam cõstitutas, sine dubio non alij, quàm proprio Parocho esse persoluendas. Patet si expendamus nulli alij nisi illi esse debitas iuxta resoluta, & quod sint institutæ ob ministerium Sacramentorum, quod quidẽ in personis exercetur: & ita probant tex. *in d. cap. ad Apostolico, & in d. cap. 2.* & alia Iura suprà citata, resoluunt Syluest. Reb. & alij post eos relati.

Colligitur secundo, non sic dicendum esse 33
in decimis in aliena Parochia cõstitutis, in quibus recurrendum est ad consuetudinem, vt inquit tex. *in d. cap. cum sint homines*, & per illum sic docent Abb. *cons. 58. num 2. vers. ex his argumentis*, Con. *d. cap. 17. nũ. 8 vers. 4.* Perez *l. 1. post. princ. vers. huiusmodi autẽ decimæ, tit. 5. lib. 1. Ordin pag. 116. & l. 3. in princip tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133.* Gutier. *pract. l. 1. quæst. 17. num. 2. & 5. & canon. lib. 2. cap. 21. num. 58* Pute. *decis. 150. num 4. vers. tamen istis, lib. 1.* Rota *decis. 163. num. 3. p. 2. diuers. & decis. 274. num. 1, & decis. 283. part. 2. recent. & in Abulen. decimarũ, 17. Decembris, 1617. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, vers. tertio tollitur*, vbi fuit dictum, quòd si
agereretur inter Ecclesiam prædialem, & Sacramen- 34
talem, cui decimæ deberentur, tunc standum esse consuetudini & eadem Rota *in Placentina decimarum 10. May, 1628. coram R. Coccino Decano*, impressa per Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatum decis, 98. num 2.* Patet, si expendamus, in huiusmodi decimis non esse Iure compertum, cuinam Ecclesiæ debeantur, Achil. *dec. 6. num. 2. de decim.* Pute *decis. 176. num. 4. lib. 3.* & propterea in earum solutione Iuris obscuritatem reperiri, vt fatetur Pontifex *in dict. cap. cùm sint homines & in d. cap. ad Apostolico*, ac proinde, cum consuetudo sit optima legum declaratio, *cap. cùm dilectus de consuetud.* vtique ad illam in hac dubietate est recurrendum, vt securiùs procedatur: nec aliud euincit necessariò tex. *in l. Imperatores, in princ. ff. de public.* siquidem intelligi potest de oneribus aliis realibus, quæ ratione rei debentur: nos verò agimus de decimis, quæ, licèt reales appellentur, non tamen ratione rei, sed ratione personæ debitæ sunt, quæ quidem consuetudo per decennium inducetur, eò, quòd
non contra Ius expressum, sed magis præter Ius 35
censetur propter obscuritatem illius, quod per illam declaratur, ac proinde nil mirum, si longo tempore, hoc est, per decennium, rectè inducatur, iuxta gloss. receptam *in cap. vlt. verb consuetudine, de consuetud. lib. 6.* obseruant in specie Achil. *decis. 3. num. 5. de decim.* Abb. *in d. cap cùm sint homines in fine*, Cou. *d. num. 8. vers 4.* Rebuff. *d. tract. q. 13 num. 47. & 60.* Monet. *d. tract. c. 5. num. 102.* Gutier. *dict. cap. 21. num. 58.* Quicquid contradicat glos. *in d. cap. cùm sint homines.* Quod quidem intelligendum est de prædiis noualibus, in quibus prædicta consuetudo verificatur, secùs verò si antiqua sint & per tempus sufficiens alij Ecclesiæ parochiali decimæ sint acquisitæ: tunc enim longioris temporis consuetudo erit necessaria, vt infrà notabimus *corol. quinto.* Intellige quoque, supradictam resolutionem, dum habet sufficere decennium ad introducendam consuetudinem huiusmodi, vt habeat locum, quando agitur inter duas Ecclesias parochiales, secùs si ageretur inter Ecclesiam parochialem, & alteram, cui ius resistit: tunc enim requireretur immemorialis, aut quadragenaria cum titulo.

titulo. Rebuff. *d.q.13.n.81.cum seqq.* Rot. *in Calagurritana decimarum, 19. Martij 1610. coram Card. Canalerio.* Et manutentio in possessione exigendi decimas peti potest, nedum ex propria persona, sed etiam nomine Ecclesiæ, & solet dari, vt *in causa Fossanen. decimarum. 2. Martij 1622. coram R.P.D. meo Pirovano.*

36 Colligitur tertiò, semota consuetudine, tales decimas potiùs prædiali, quàm baptismali Ecclesiæ esse soluendas, siquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor iuris, in quo æquitas fundatur, reperitur ex supradicta consideratione. Iuuat decisio Iurisconf. *in l. Barbarius ff. de offic. Præt.* vbi æquitas in efficaci iuris ratione fundata præualet alicui iuris rigori, non tamen scripto apertè, propter tex. *in l. prospexit. ff. qui, & à quibus* Accedit, quod licèt prædictæ decimæ ratione personæ debeantur, vt suprà proximè considerauimus; non tamen negandum est, ab ipso prædio deberi, & ita debitas esse Ecclesiæ prædiali, cùm idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Ecclesia ius acquirit: ac subinde, cùm parata sit prædicta Ecclesia ad exercendum præfatum ministerium, quod per accidens supposita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci potest, ex reg. tex. *in d. l. Imperatores.* Sic aliàs infideles commorantes in terris Christianorum, & habentes possessiones in aliqua Parochiali Ecclesia, eidem tenentur decimas soluere; quos tamen constat non recipere in illa aliquod ministerium spirituale, prout ostendimus, infrà §. 3. *corol.* 1. Facit tandem, quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in parochialium confusione; quod quidem bono priuato semper anteponitur: vnde videtur dicendum, prædictæ Ecclesiæ prædiali tales decimas esse soluendas, prout in specie mihi sentire videtur tex. *in d. c. cum sint homines*, ibi, *quia difficilè nimis videtur*, &c. tradunt S. Tho. 2.2.q 87.*a.3.ad* 2. Cou. *d.n.8.ver.2.* Syluest. *verb. decima, n.* 14. Nau. *conf. 2.n.7. de decim.* Gutier. *d. lib. 2.c.21.n.54.* Achil. *decis. 3.n.1. de decim.* Pute. *decis. 176.n.3.lib.3.* Rota *in Placentina decimarum 10. May 1628. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

37 Infertur tertiò, quid dicendum de decimis ouium, quæ ad varias partes transeunt, cuinam Ecclesiæ soluendæ sint? Et in primis pro Ecclesia domicilij, seu baptismali facit, quia fructus ouium dicuntur illarum fructus industriales, & non naturales, secundùm Bald. *in l. ancilla. C. de furtis*, eò quòd multum in illis operatur domini, & custodis industria, vt aduertunt Couar. *var. lib. 1 part. 3. num.* 6. Menoch. *de arbitrar. casu 12 à num 3. & 19.* & vt tales dicendi sunt personales, veluti acquisitæ per hominis personam, & illius ministerium: constat autem decimas personales absolutè, & in totum soluendas esse illi Parocho, apud quem ecclesiastica recipiuntur Sacramenta, vt notauimus *corol. proximo*; qualis est Parochus domicilij, licèt per accidens ad alium locum se transferat Parochianus, iuxta text. *in cap. 3. de sepultur.* dummodo tamen fiat translatio sine animo construendi, & conseruandi domicilium, propter tex. *in l. 4. & in l. assumptio. §. filius, vers. viris prudentibus, ff. ad municip. & in l. pen. ff. de Senator. & in capit. ex parte, & in cap. postulasti, de foro comp.* Facit rursus tex. *in cap. commissum*, ibi, *in cuius Parochia commorantur*, &c. *de decim.* Pro Ecclesia verò loci, vbi oues pascunt, facit, quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit gloss. *verb. personales, in dict. cap. ad Apostolicæ. de decim.* communiter recepta ex Nauar. *dict. conf. 2. num. 7.* ac subinde semota consuetudine, prædictæ Ecclesiæ prædiali in totum, & absolutè persoluendæ sunt, prout eadem gloss. affirmat. Facit insuper doctrina Host. *in sum. de decim. §. 1.* quem sequitur Angel. & Syluest. *in sum verb. decima, num. 1.* dum appellant decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium persoluuntur: vnde non est verum dicere, quòd soluendæ sunt illi Ecclesiæ, in cuius Parochia commorantur, iuxta reg. tex. *in l. Imperatores, ff. de publican.*

Quapropter resoluendum videtur, quòd si oues dimidia parte anni pascunt in Ecclesia prædiali, dimidium totius decimæ illi persoluendum est, reliquum verò dimidium pro rata temporis Ecclesiæ parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascunt: ita in effectu gloss. *verb. personales, in dict. capit. ad Apostolicæ*, S. Thom. *dict. quæst. 87. articul. 3. ad 2.* Gregor. Lop. *lib. 9. titul. 20. part. 1.* Rebuff. *dict. tract. quæst. 6. numer. 25. cum seqq.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. part. 1. cap. 5. numer. 8. cum sequentibus.* Suar. *de Religion. tom 1. tract. 2. lib. 1. cap 5. num. 8. cum sequentibus*, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c. 3. dub 5. num. 4.* Monet. *d. tract. cap. 4. num. 16.* vbi ait decimas quoque diuidendas esse inter duas Parochias, si in earum vna iaceant, & dormiant oues, & in alia pascant, Fagundez *de septem Eccles. præceptis, præc. 5 lib. 1. capit. 5. num. 10.* Basil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib. 5. capit. 13. §. 3. num. 23. & 24* vbi *num. 25.* resoluit, quando huiusmodi oues nec pascuntur, nec morantur per vllam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in aliis, nullam partem decimarum deberi Ecclesiæ parochiali domini, sed illi, in qua pascuntur, & morantur. Nec prædictæ resolutioni refragatur dicere, quòd decimæ animalium propter industriam, & ministerium hominis in illis acquirendis necessarium, sunt personales, ac subinde sine aliqua diminutione esse persoluendas Ecclesiæ baptismali. Satisfit enim, si aduertas industriam, & ministerium hominis tantummodò conuincere prædictus fructus animalium non esse purè naturales, hoc est, naturaliter productos, & in quibus solummodo natura operatur; nihilominus tamen reales esse, & non personales, sicut sunt segetes, & alij plurimi, in quibus moltùm opera, & industria hominis reperitur, qui similiter ex rebus natura producente, & iuuante producti reales dicuntur: nequaquam verò personales, qui tantummodo sunt illi, qui sine re aliqua per hominis personam, & illius ministerium acquiruntur, prout sunt illi, qui ex artificio, & militia proueniunt. 38 39 40

41 Ad tex. verò *in dict. cap. commissum*, respondetur illum quidem agere de animalibus, quæ existunt, & pascunt in eadem Parochia baptismali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus decimas soluere nolebant, allegantes constructionē Monasterij sui factam in territorio eiusdem Ecclesiæ, qua reiecta allegatione Pontifex iubet, vt eidem Ecclesiæ, sicut antea, decimæ persoluantur: quæ quidem resolutio intelligenda est, attento iure, non tamen data consuetudine, quæ in hac specie maximè consideranda est.

42 Verùm verò decima sit soluenda ex prædictis animalibus Ecclesiis illarum regionum, per quas illa, seu oues pascendo transitum faciunt, & redeunt in domicilium? Dicendum est, quòd non:

siquidem

siquidem licèt eundo, & redeundo pascant in pascuis prædictorum Ecclesiarum, hoc tamen nutrimentum minimum est, & paruæ considerationis: vnde, cùm de minimis decima soluenda non sit, arg. *l. scio. ff. de in integ. restit. l. si olenm. §. fin. cum l. seq. ff. de dolo.* cum alijs per me citatis *in tract. de axiom. iuris vsufreq. axiom. 150. num. 1.* necessariò videtur dicendum prædictis Ecclesiis nil deberi loco decimarum. Accedit, quia, vt aduertit Nauar. *vbi supra num. 3.* moraliter loquendo, videtur impossibile rectè iudicare quænam quantitas prædictis Ecclesiis solui debeat, & quinam sit valor illius: vnde necessariò dicendum est non esse faciendam maiorem impensam, nec maiorem laborem assumendum, quàm sit res ipsa, propter quam assumitur.

43 Infertur quartò spoliatum per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter esse restituendum, quàm si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur. Diximus *supra in princip. huius §.* attento Iure, decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò soli Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit: atqui resistente Iure communi, & illius præsumptione, spoliato, fauenteque spoliatori, non est spoliatus restituendus, donec ostendat titulum, vel causam sufficientem, qua præsumptio aduersùs illum resultans purgata sit. Igitur, &c. Probant corol. tex optim. *in cap. decimas,* ibi, *nisi euidenter docuerint,* &c. *de restitut. spol. lib. 6.* Innoc. *in cap. in litteris,* vbi Beroi. *nu. 87.* dicit communem, *cod. tit. in antiq.* Rip. *in cap. cùm Ecclesia Sutrina. col. pen. de causa possess.* Felin. *in cap. ad petitionem, num. 7. de accusat.* Cou. *lib. 1. var. cap. 17. n. 6.* Nau. *in cap. accepta. opposit. 10. n. 7. & 21. de restit. spol.* Mench. *illustr. cap. 86. à princ. & cap. 89. nu. 4.* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 83.* Moner. *ead. tract. c. 5. n. 82.* Gutier. *l. 2. Canon. c. 21. n. 74.* Anton. Gabr. *commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. nu. 107.* Menoch. *remed. 1. recuper. à num. 367.* Pro quibus etiam facit: quia, si aliàs restitutio concederetur non purgata prædicta Iuris præsumptione, vtique lex concedens talem restitutionem iniusta censeretur, veluti consentiens, vt spoliatus in peccato, & in retentione iniusta perseueret contra domini voluntatem, ad quem ex prædicta iuris præsumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod alludere videtur tex. *ad d. c. ad decimas,* ibi, *iniustè occupasse,* &c.

44 Nec contra corol. obstant verba generalia tex. *in dict. cap. in litteris, de restit. spoliat.* & ratio illius in fine posita, si dicatur similiter ius resistere illi, qui absque Canonica institutione retinet ecclesiasticum beneficium, iuxta *reg. 1. de regul. Iuris lib. 6. & cap. 3. de instit.* Siquidem respondetur resistentiam iuris resultantem ex defectu tituli, solam reperiri in proprietate beneficij, non verò in possessione illius, quæ quidem, licèt iniusta, vera tamen data capacitate possidentis reperiri potest absque Canonica institutione, eò quòd beneficia sua natura sunt possessibilia, dum quia aliquando possidendi capax per vsum adæquatum, & sufficientem tanquam dominus apprehendit, iuxta definitionem possessionis, vt proinde nil nimirum si *in dict. cap. in litteris.* restitutio spoliato concedatur contra spoliatorem, non ostensa Canonica institutione aliqua, quod quidem significare videtur tex. ille in ratione, quam assignat de prædone restituendo: contrà verò in decimis, de quibus agimus, quarum possessioni ex defectu Parochiæ Ius commune videtur resistere: Verùm aduersùs talem intellectum viget: quia defectus Canonicæ institutionis videtur arguere resistentiam Iuris non solùm circa proprietatem, verùm etiam circa possessionem: & ita verbum, *obtineri, in d. reg. beneficium,* non tantùm ad proprietatem, sed etiam ad possessionem referendum est, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo, fructus recipi non possunt, prout in specie resoluunt Couar. *de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. nu. 8.* Hoied. *de incompat. benefic. p. 1. c. 12 à princ.* Menoch. *vsufreq. cap. 16.* qui quidem fructus recipientur, si sine titulo legis resistentia non daretur circa possessionem beneficij ex tex. *in l. bona fides. ff. de acquir. rerum dom,* & ex his, quæ resoluunt Couar. *vbi suprà num. 16. & in reg. possessor. part. 2. §. 2. num. 7.* Nauar. *in princ. de Pœnit. dist. 6. num. 23.* Viget insuper quòd defectus Parochiæ, etiamsi arguat resistentiam iuris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam necessariò circa possessionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem possessionem inficiat propter defectum Parochiæ, arg. tex. *in cap. causam quæ, de præscript. & in cap. prohibemus de decim.* imò colligitur ex tex. *in dict. cap. ad decimas.* ibi, *possedisse.* Viget denique: quia idem c. *ad decimas* procedit etiam data supradicta resistentia circa proprietatem, vt Doctores ibidem fateri videntur. Vnde meliùs respondetur quòd, licet fateamur, aduersùs spoliatum à beneficio dari legis resistentiam, dum titulum, vel causam sufficientem non ostendit; nihilominùs tamen eadem lex non assistit spoliatori, prout assistit Parocho, quando à perceptione decimarum intra suam Parochiam alium spoliat, in quo casu procedit tex. *in d. cap ad decimas.* Et secundùm hoc Corollarium sic explicatum declaratur tex. *in cap. ex infirmatione, de procuratorib.* vbi habens plura beneficia incompatibilia, ab altero spoliatus restituitur, & *in cap. licèt, de præbend. lib. 6.* iunctis resolutis per Abb. *in d. cap. in litteris, num. 14.* plures quos refert Nau. *in d. cap. accepta. n. 6.* Cou. *d. cap. 17. num. 6.* Sic aliàs si laicus proponatur spoliatus ab alio laico spoliatore sine alia ostensione tituli, & iustificatione restituendus est ad perceptionem decimarum, quantumcunque spoliator velit probare ad se illud ius pertinere, prout in specie dicit communem sententiam Mench. qui plures refert. *illustr. capit. 89. num. 5.*

Nec similiter refragatur tex. *in cap. cùm Ecclesia Sutrina, de causa possess. & propr.* vbi Ius commune resistebat Clericis spoliatis potestate eligendi Episcopum, & assistebat Canonicis Ecclesiæ Cathedralis spoliatoribus, de quibus ibi, vt illic fatetur Pontifex in illis verbis, *Canonica instituta,* &c. & tamen tex. supponit, absque vlla tituli ostensione prædictos Clericos fore restituendos, nisi insimul actum fuisset petitorio, in quo Clerici defecerunt. Siquidem omissis varijs explicationibus, de quibus Abb. *num. 44.* Rip. *num. 12. ibidem,* & alij relati à Couar. *dict. cap. 17. num. 7.* latissimè Mench. *d. c. 86 à prin.* ex mente nonnullorum Doctorum respondent Præceptores *in d. c cum Ecclesia.* propterea non fuisse factam restitutionem, quia Clerici, de quibus ibi, non breui tempore, sicut in *dict. cap ad decimas.* (prout illi intelligunt aduerbium, *aliquamdiu,* ibi positum) possessionem habuerunt, sed diuturnam, & longam quasi possessionem, eò quòd constat ex littera, non tantùm 45

in

in vna, vel in duabus, sed in trium Episcoporum electionibus insimul cum Canonicis concurrere. Patet ex tex. ibi, *electio trium Episcoporum*, &c. insuper non solùm per se, sed etiam per suos prædecessores concurrere. Patet ex princip. tex. *vers. verum*, ibi, *ipsi ac prædecessores eorum*, &c. ex qua diuturna quasi possessione insurgit præsumptio tituli præcedentis, &, ex illa iustificatur possessio eligendi, iuxta reg. tex. *in l. cùm de in rem vers. ff. de vsuris, & in l. si filius. C. de petit. hered.* qua de causa tex. ille expendit tres illas electiones: aliàs enim ad probandam possessionem per se solus sufficiebat vnicus actus, qui effectum sortiretur, iuxta reg. tex. *in c. consultationibus, de iurepatr.* communis ex Cou *in reg possessor. p. 2. in princ. numero* 6 quæ quidem explicatio similiter probabilis est, & vti talis defendi, & teneri potest, prout defendimus *in collect. ad d. cap. ad decimas numero* 7. & 8. Sed tamen vrget aliquo modo: quia assistentia trium electionum, de necessitate non conuincit longinquitatem temporis, siquidem poterant Episcopi electi breui viuere tempore. Vrget insuper: quia text. non expendit illas tres electiones in causa possessorij; de qua ibi directè non agebatur, (tunc enim vnica: tantùm electio sufficiebat;) sed in causa petitorij, super qua sententia prolata fuit. Vrget tertiò: quia tex. *in dict. cap. ad decimas*, indistinctè loquens, talem distinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, si de necessitate requireretur. Vrget denique: quia aduerbium, *aliquandiu*, positum *in dict. cap. ad decimas*, etiam longinquitatem temporis, licet non magnam, importare solet, ac proinde videtur inconueniens, vt possessio in illo text. iust ficetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus *in dict. cap. cùm Ecclesia*, per euidentem præsumptionem constare de titulo; siquidem in illo tex. Clerici, de quibus ibi, ex scientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua scientia, & patientia vrgenti præsumptione resultauit priuilegium, sine quo non est verosimile, Canonicos recepisse Prædictos Clericos: vnde necessariò dicendum est in specie illius text. Clericos habuisse titulum, vel saltem aliquid loco tituli, & de illo constare, iuxta reg. *lib. 2. C. de seruitut.* quo quidem titulo, seu causa sufficiente iustificabatur possessio, qua iustificata text. supponit Clericos fore restituendos, si solùm remedio possessorio agetur.

Vtrùm autem laici spoliati decimis agentes
46 interdicto *Vnde vi*, sint ante omnia restituendi? Quæstio est in præsenti non contemnenda: in qua resoluendum existimo, quòd si laici sint spoliati decimis, id est, iure decimandi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquam restituendi sunt, ex eo, quia, cùm necessarium sit possessionem probare, iuxta *c. consultationibus, in fine, de offic. deleg.* & laici prædictum ius decimandi nullo modo possidere possint, *cap. causam, quæ de præscript.* iuxta communem intellectum, quinimò illius iuris sint omninò incapaces, quia dependet à spiritualibus, scilicet, ab administratione Sacramentorum, & officio spirituali, vbi tanquam accessorium inseparabiliter adhæret, *cap* 1. ibi. *iure Sacerdotum, 16 quæst. 7. cap. quamuis, 17. de decim.* cum similib. rectè fit, vt laicis spoliatis, tanquam omninò prædicti iuris incapacibus, nullatenus competat restitutio, & circa hunc casum nulla potest esse difficultas.

Tota verò controuersia versatur, quando laicus 47
spoliatur fructibus ipsis temporalibus, qui decimarum nomine ipsi nomine proprio soluuntur ex aliquo titulo temporali, manente iure spirituali decimandi penes spiritualium ministros, in qua distinguendi sunt duo casus. Primus est, quando laicus spoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto *Vnde vi.* in quo resoluendum, contra illum restituendum esse, vt tenet Brixien. relatus à glos. *verb. præsumuntur, in d. c. ad decimas*, glos. 1. *in cap.* t. 14. *quæst.* 1. sequuntur alij, vt per Gabr. *commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. à num.* 7 t. Beroi. *in cap. item, cùm quis à num. 45. eod. tit.* obseruat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *decis.* 288. Doctores communiter, vt per Meneh. *illustr. cap. 89. n.* 5. Cou *d. c. 17. num.* 6. Cuius rei ratio est: quia, cùm laicus proponatur spoliatus decimis, quas possidebat, necessariò sequitur illum esse restituendum, si agat interdicto, *Vnde vi* iuxta vulgares regulas Quicquid contrarium teneant glos. *d. verb. præsumuntur*, statim in princ. p. & alia *verb. commodo, in c. ex parte, de restit. spoliat.* & frequentiùs videantur Doctores probare, teste Franc. *in d. cap. ad decimas.* Abb. *n. 19. in princip.* & à Meneh. *d. c.* 89. *num.* 4. Debebant enim considerare non esse necessarium, quòd laicus probare posset possessionem decimarum specialiter ei prohibitam, quando ipse laicus spoliatur ab alio laico, contra quem etiam est iuris præsumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & post Concil. Lateranen. respectu possessionis decimarum aduersùs laicos operabitur, ne habeant ciuilem, & iustam earum possessionem: & tamen, quæ sufficiat ad prædictas decimas præscribendas; non tamen exinde sequitur laicum non posse habere naturalem, & iniustam decimarum possessionem, qualem habet quicunque prædo, quæ sufficiens sit, vt spoliatus restituatur, iuxta *d. c. in litteris, de restit spoliat.* Alter casus est, quando laicus spoliatur ab eo, cui Ius commune assistit, veluti à Parocho intra suam Parochiam, iuxta terminos tex. *in d. c. ad decimas*, in quo securè resoluimus restituendum non esse, nisi euidenter docuerit se vel ex priuilegio Romani Pont. vel ex concessione feudali ante Lateran. Concilium, vel alio simili modo probauerit se possessionem decimarum fuisse legitimè assequutum Cuius rei ratio est: quia, si Canonicis spoliatis decimis à spoliatore intra suam Parochiam restitutio denegatur, nisi euidenter docuerint se illarum possessionem legitimè assequutos, iuxta *d. c. ad decimas*, quia, scilicet, Ius commune resistit illis, & insimul assistit huic, à fortiori multò magis id ipsum locum habebit, si à Parocho intra suam Parochiam laicus spoliatur decimis, cui multò magis resistit Ius commune, & iuxta hunc casum possunt intelligi Doctores, quos citat Cou. *d. num. 6. in princip.*

Infertur quintò resolutio ad illam quæst. vtrùm 48
decimæ absque Parochia præscribi possint, ita vt virtute præscriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negatiuam in specie tuetur S. Anton. *p. 2. tit. 4. c. 3. §. 3. vers. & notat.* videtur sentire S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art. 3. ad* 3 Pro qua facit primò tex. *in c. peruenit.* ibi, *decimas*, &c. 16. *quæst.* 1. vbi tex. dicit absque Parochia decimas obtineri non posse. Facit rursus: quia ius percipiendi decimas est accessorium ministerio Sacramentorum, & ita vti tale sine prædicto ministerio, tanquam sine fundamento existere non potest: vnde

cùm

cùm præscribens, qui Parochus non est, minimè dicatur ministet alioquorum Sacramentorum, necessariò videtur dicendum, absque Parochia decimas non esse præscriptibiles. Facit tertiò, quòd decimæ debitæ sunt in recognitionem vniuersalis dominij, & subiectionem, iuxta tex. *in cap. tua nobis, de decimis* & tamen constat prohiberi illa præscribi, quæ in talem recognitionem persoluuntur, vt probat *l. competit. C. de præscript. triginta*, resoluunt Abb. *n.* 18. Felin, & alij *in cap. ad audientiam, de præscript.* iuuat decisio tex. & quæ ibi notant Doctores *in cap. cùm non liceat, de præscript.* Facit quartò, quia non debet operari præscriptio illa, quæ omninò tollit Sacramentorum administrationem, & animarum saluti præiudicialis morum correctionem, & fidelium reformationem auferre potest, atg. tex. *in cap. cùm ex officij de præscript.* Constat autem, data præscriptione, qua decimæ absque Parochia exigantur, tolli, aut saltem diminui Sacramentorum administrationem, & consequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eò quòd Parochus videns sublatum sibi ius decimandi, difficilè incitabitur ad exercenda supradicta, quæ animarum saluti sunt maximè necessaria.

Contrariam tamen sententiam tenuit in specie glos. *verb. componendum*, vbi Abb. *n.* 5. *in c. pen. de decim.* Cou. *lib.* 1 *var. c.* 17. *n.* 8. *vers.* 2. Rebuff. *d. tract. q.* 13. *n.* 63. Gutier. *lib.* . *Canon c.* 21. *n.* 60 Monet. *d. tract. c.* 5. *n* 107 Rot. *in Florent. Parochialis*, 21. *Maij*, 1630. *coram Reuerend. D. meo Coccino Decano*, & est communis sententia. Pro qua in primis faciunt multa Iura, quæ passim in decimis præscriptionem recipiunt, vt est tex *in c. ad Apostolica, & in c. cùm sint, & in c. cùm contingat, & in c. dudum, de decim. & in c. de quarta, & in c. ad aures, de præscript. & in c.* 1. *eod tit. lib* 6. *& in c. statuto* §. *pen. de decim. lib* 6. Facit rursus, quia priuilegium, & præscriptio æquiparantur, vt vulgò deducitur, & est tex. *in c. super quibusdam, vers. præterea, de verb. signif. & in c. accedentibus.* in fine, vbi gl. *de excess. Prælat.* & non est negandum, mediante priuilegio decimas acquiri posse absque Parochia: probat tex. *in* . *sua* 25. §. 1. *de decim.* fatentur omnes *in d. c. causam, quæ, de præscript.* Cou. *d. c.* 17. *n.* 13. Gutier. *cons.* 5. *num.* 2. & 17. Facit etiam quia omnes res, in quibus dominium reperitur, nisi specialiter prohibeantur, præscriptionem recipiunt, iuxta text. *in c.* 2. *& in c. auditis, & in c. accedentes, & in c. cùm ex offici, de præscript.* & constat ius decimandi esse in dominio Parochi administrantis Sacramenta iuxta suprà resoluta *in princ. huius c.* Insuper, nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præscribi prohibeantur. Facit denique, quia quemadmodum attento iure Parochis ius decimandi reseruatur: ita quoque attento eodem iure Canonicis Ecclesiæ Cathedralis ius Episcopum eligendi reseruatum est, iuxta text. *in c.* 1. *cum multis ibidem, de elect.* quod quidem ius eligendi præscriptionem recipere constat ex text. *in d. cap. cum Ecclesia, de causa possess.*

Quibus fundamentis hæc communis sententia verior videtur, qua retenta, non obstant supradicta pro contraria opinione fundamenta. Ad primum enim de text. *in d. cap. peruenit*, satisfit, si dicas in illo text. & similibus, tantùm prohiberi Monachis iura parochialia vsurpare; non tamen negat tempore habili ad præscribendum possidentes mediante illo acquirere posse, vt aduertit Gutier. *d. numero* 60. Ad secundum dicendum est verum quidem esse, quòd ius percipiendi decimas necessarium est prædicto ministerio Sacramentorum; non tamen est inconueniens, vt præscribatur manente congrua Parochi sustentatione, in qua principaliter, immediatè, & inseparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam præscriptio dari nequit. Vnde, quamuis præscribens Parochus non sit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, vt tale ius mediante præscriptione in illum transiret, iuxta reg. text. *in l. vsucapionem ff. de vsucap.* Ad tertium respondetur text. *in d. l. competit*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & possessio non reperitur; & ideò non verificari in iure decimandi: quod quidem, licèt publicam habeat auctoritatem, eò quòd decimæ sint institutæ in prædictam recognitionem; tamen respectu ipsius Parochi, ius particulare est. Ad quartum denique fundamentum satisfit, si aduertamus, manente congrua sustentatione ex se mediante præscriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum administrationem, sicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod secùs est, si præscriptio congruam Parochi sustentationem auferat, quæ quidem ex supradicta consideratione dari nequit, veluti contra Ius diuinum, contra quod procedere non potest, arg. text. *in cap. vltim. de præsc.* iunctis adductis per me suprà *lib.* 1. *cap.* 2. *ex numero* 119.

Intellige supradictam sententiam procedere da- 49
ta capacitate possidendi in præscribente: si enim
talem capacitatem præscribens non habuerit, ne-
quaquam præscriptio admittenda est, Abb. Felin,
& alij *in d. c. causam, quæ*, Cou. *libro* 1. *var. cap.* 10.
num. 4. Anton. Gabr. *commun. lib.* 5. *tit de præscript.*
concl. 1. *n.* 16. Pereg. *de iure fisci, lib.* 6. *tit.* 8. *n.* 16. &
19. Patet, si expendamus sine possessione præscriptio-
nem procedere non posse, iuxta *reg. sine possessione,*
de regul. Iuris, in 6. Monet. *de decim. c.* 4 *n.* 80. ac pro-
inde, qui possessionem habere non potest, nequa-
quam præscribere valet: sic aliàs solùm personæ
Ecclesiasticæ, non verò laici, ius decimandi præ-
scribere possunt: siquidem illæ capaces sunt: isti
verò minimè valent spiritualia administrare, quo-
rum ratione decimæ persoluuntur: ac subinde il- 50
læ benè, isti verò minimè possunt decimas possi-
dere, & præscribere, prout in specie probat tex. *in*
d. c. causam quæ, de præscript. Balb. *de præscrip.* 1. *p.* 4.
princ. q. 7. *n.* 53. & 1. *p.* 5. *à n.* 56. Cou. *d. lib.* 1. *var. cap.*
17. *n.* 6. *vers. quarto*, Rebuff. *d. tract. quæst.* 13. *à n.* 67.
Giouagnol *cons.* 27. *n.* 3. & 4. *lib.* 2 Ioseph. Ludou.
Perus. *decis.* 106. *n.* 8. & 9. Anastas. Germon. *de sa-*
crorum immunit. lib. 5. *c.* 19. *à n.* 5. Gutier *pract. lib.*
1. *quæst.* 15. *à n.* 2. Valasc. *de iure emphyt. q.* 17. *n.* 15
Suar. *d. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 3. Azor. *instit. moral par.* 1. *lib.* 7.
cap 36 *q* 11. Gilchen. *de præscript. par.* 3. *c.* 8. *à n.* 16.
Pereg. *d. tit.* 8. *n* 18. & *cons.* 74. *vol.* 1. Camill Borrel.
in sum omnium decis. tom. 1. *tit.* 15. *à n* 114 Rot. apud
Paul. de Rubeis *decis* 103. *num* 10. *tom.* 3. *diuers.*
aliàs *par.* 7. *recent & in Cordoben. decimarum de Lu-*
cena 29. *Maij* 1638. coram *R. P. D. Carrillo, & in*
ead. 7. *Febris* 1639. *coram Merlino.* Et procedit in
omnibus decimis, quocumque titulo etiam tem-
porali, à laico percipiendis, vt multis argumentis
ex professo comprobant Beroi. *cons.* 21. *n.* 8. Cou. &
alij quos refert Gutier. *pract. lib* 1. *quæst.* 16. *à prin-*
cip. & plures alij, quos plenè adducit Gilchen *d.*
cap. 8. *num* 17. & ita omnes sentire affirmat, & sequi-
tur Suar. *d. cap.* 27. *n.* 1.

Limitatur

Limitatur tamen, vt locum non habeat quoad decimas, quas verè & præsumptiuè constat obtentas esse ante Lateranen. vel si agatur de præscribente contra laicum, qui ante Lateranense acquisiuerat, vt ex aliis resoluunt Cou. *d. c. 17. n. 5. vers. sed, si dubitetur*, & multis adductis Gilchen. *d. c. 8. n. 19.* Suar. *d. c. 17. n. 4* quia, cùm eò tempore à Prælatis inferioribus in feudum laicis dari potuisse constituant, cessat prohibitio legis, ex quia possessio, vel præscriptio ipsa potuit impediri, nihilve repugnat; quòd ea, quæ ab inferioribus Prælatis in feudum obtineri potuerunt præscriptione etiam acquiri valeant, iuxta vulgarem æquiparationem præscriptionis & priuilegij, de qua *in d. c. super quibusdam, vers. præterea de verb. signif.* cum similibus, & ideo sic censuit Rota *d. dec. 103. num. 8. & 9. tom. 3. diuers.* aliàs *p. 7. recent.*

52 Quòd autem suprà diximus laicos, scilicet, nulla præscriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere posse, intelligendum est, vt procedat, si præscriptio allegetur, vt talis propter defectum possessionis quæ debet esse ciuilis, id est, iusta, & probata à lege quoad omnes ciuiles affectus, & in materia, de qua agimus; non est legibus simpliciter approbata, sed potiùs damnata, vt colligitur *ex d. cap. causam quæ* bene Rota *d. dec. 103. n. .* Verum, si priuilegium Summi Pont. allegetur, quod solùm in hac materia sufficit, & ad eius probationem tempus immemoriale fuerit ostensum, tunc præsumptione iuris probatu immemoriali tempore probatur titulus priuilegij allegatus; cùm enim decimæ titulo temporali ex concessione Pontificis laico acquiri possint, iustissimè præsumendum est, quòd si tot annorum interuallo nemo ipsi quæstionem mouit, iustum initium habuit possessio, vt per text *in d. cap. super quibusdam, & l. 3. §. ductus aquæ ff de aqua quotid.* multaque alia explicant Gabr. *d. tit. de præscript. concl. 1. à num 44.* late Maschard. *de probation concl. 1377. à n. 17.* Card Tusch. *tom. 6. lit. P. concl. 550. à num. 4.* Ex quibus ad nostrum casum de laico decimas præscribente, vt succumbere debeat, si immemoriale tempus in vim præscriptionis allegauerit, & tamen tuendus, si in sua possessione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem ostendat possessionem temporis immemorialis, docent post alios à se relatos Cou. *d. n. 5. vers. sed si dubitetur.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 86. n. 4.* Menoch. *illustr. c. 89. n. 7.* Mascard. *d. concl. 1377. n. 32.* Gilchen. *d. c. 8. num. 23.* Suar. *d. c. 27. num. 4.* in quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur vltra tempus immemoriale, quòd probetur fama priuilegij habiti à Romano Pont. vel inferioribus Prælatis ante Lateranen. ex Berui *cons. 21. numero 15.* & Rebuff. *d. quæst. 13. num. 69.* Menoch. *d. præs. 86. num. 5.* Quamuis ab illis recedant Cou. Gilchen. & Suar. *proximè citatis locis* Vnde accedente fama priuilegij,
53 seu feudi obtenti ante Concil. Lateranen. immemoriali præscriptione allegata, laicum tutum esse tenuit latè Rot. *decis. 215. per tot. p. 2. diuers & in Pampil. decimarum, 8. Martij, 1613. coram R. P. D. meo Coccino Decano*, & alij, vt per addit ad Munct. *de decim. c. 5. numero 118. in vlt. edit.* vbi cum eadem Rot. *in Valentina decimarum, 21. Iunij, 1613. coram Card. Caualerio*, inter eius impressas *decis. 258. numero 3. & in Toletana decimarum, 4. Decembris, 1615. coram bonæ mem. Dunozetto* subdit solam immemorialem præscriptionem suffragari personæ Ecclesiasticæ ad acquirendam ius decimandi. Immemorialis enim eatenus suffragatur laico circa perceptionem decimarum, si addatur & concurrat vel fama priuilegij, vel recognitio, vel aliud æquipollens probetur, Menoch. *cons. 291. num. 43.* Rot. *decis. 215. n. 1. par. 2. diuers.* Seraph. *decis. 101. num. 1.* Mantic. *dec. 289. numero 2* Coccin *decis. 3.* ead. Rota *in Cordubem decimarum de Lucerna 7. Februarij 1639. coram R. P. D. Merlino*, & in eadem *29. Maij, 1648. coram R. P. D. Carillo* quæ decisiones reperiuntur impressæ in fine partis 6. Antonini Dianæ.

An autem decimas, quæ iustè, & ex legitima 54
concessione à laicis obtinentur, possit laicus contra laicum præscribere, solet ab aliquibus in dubium reuocari? In qua affirmatiua sententia verior est: quia per illam legitimam concessionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur, ex generali reg. text. *in l. Paulus*, aliàs *per procuratorem ff. de acquir. hæred. c. 1. §. verum de iure patron. in 6.* cum similibus, in quibus probatur mutata personæ possidentis conditione mutari etiam ipsorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Fel. *in. d. c. causam, quæ num. 4.* & post Cassan. Bald. & alios Menoch. *d. c. 89. n. 3.* Valasc. *de iure emphyt. q. 17. n. 15.* qui omnes post Felin intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel simili sunt penes laicos; non ita si ad tempus ei fuerint concessæ, atque ita respectu solius iuris ad laicos spectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Ecclesiæ præiudicium.

Intellige secundò supradictam resolutionem, vi- 55
delicet, decimas absque Parochia præscribi posse procedere præcedente titulo in præscriptione cum spatio 40. annorum: siquidem, deficiente illo, præscriptio non admittitur, nisi immemorialis: constat namque titulum esse necessarium ad præscriptionem, quando illi Ius commune resistit, vt in specie probat eleganter text. *in c. 1. de præscript. lib. 6* ac proinde cùm præscriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Iuri communi, necessariò dicendum est titulum ad illam requiri, quo purgetur præsumptio malæ fidei, resultans ex talis Iuris resistentia, prout in specie aduertit Imol. & communis ex Rip. *ibidem, n. 123 in c. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & prop.* Cou. *var. lib. 1. c. 17. n. 7. & 8 ad fin.* Padil *in lib 2 C de seruitut. n. 19.* Rebuff *de decim. q. 13. n. 8.* Mench. *illustr. c. 87. n. 1.* Gutier. *lib. 2. canon. c. 21. n. 60. & 67.* Rot. *in Ciuitaten. decimarũ 18. Maij, 1596. coram Gipprio, & in Canon. decimarum, 3. Martij, 1604. coram Ortembergo, & in Taurinen. decimarum, 18. Maij, 1607. coram Reuerendissimo D meo Coccino Decano, & in Sabinen. decimarum, 1. Iulij, 1609. coram eodem, & in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631 coram R. P. D. meo Pironano*, vbi fuit dictum, quòd si agatur de præscribenda quota in totum, non sufficit possessio sed requiritur implicitus titulus per immemorabile cum fama priuilegij, vel explicitus cum quadragenaria quæ est impressa per Tamburin. *in fine tom. 3 de iure Abbatum decis. 101.*

Ad præscribendum verò contra illum, qui habet decimas de iure speciali, putà ex donatione, sufficit præscribenti bonam fidem probare glos. *verb. titulum, prope fin. vers. & secundum hoc possemus in c. 1. de præscript. lib. 6.* Butr. *in c. peruenit n. 14. de censib.* Anchar. *cons. 162. sub n. 1.* Balb. *de præscript. 1. p. 5 princ q. 8. n. 6.* Rot. *in Conchen. decimarum, 20. Aprilis, 1592. coram Cardin. Pamphilio sen. & in Valentina decimarum de Candia, 12. Maij, 1608. coram eodem.* Item, ad hoc vt vna Ecclesia præscribat decimas Episcopo de Iure communi debitas, quas

quas tamen Episcopus nunquam possedit, cùm non agatur de iure quæsito amittendo, sed de iure non quæsito, sufficit præscriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi. Ita Rip. *num. 25. in c. ad decimas de causa possess. & prop.* & *ibi* Abb. *num.* 46. Felin. *in c. si diligenti num. 7. circa fin. vers. secunda reseruatio, de præscript.* Rot. *in d. Sabinen. decimarum, 1. Iulij, 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

58 Intellige tertiò præscriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad noualia non extendi. Patet, si expendamus præscriptionem priuilegio comparari iuxta reg. *d. cap. super quibusdam, vers. præterea,* cum aliis supracitatis; ac subinde cùm priuilegium percipiendi decimas non extendatur ad noualia, *cap. suggestum, cap. tua 25. §. 1. de decim. cap. 1. in princ. & §. 1. illo tit. lib. 6.* Cou. *lib. 1. var. cap. 17. num. 13.* Gutier. *d. cap. 21. num. 116.* meritò dicendum est præscriptionem percipiendi decimas ad noualia non esse trahendam: & ita in specie probat text. opt. *in cap. cùm contingat. 29. de decim. & in c. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6.* Cou. *d. cap. 17. num. 13.* Rebuff. *d. tract. quæst. 14. num. 18. & 25.* Gutier. *d. c. 21. num. 77.* Monet. *de decim. cap. 4. n. 79. & cap. 5. num. 110.*

59 Pro quibus etiam facit, quia in præscriptione debet fieri stricta interpretatio, vt aduertit Marian. Socin. *cons. 275. vol. 2.* Monet. *d. cap. 4. num. 81.* ac proinde cùm noualia antea non possideantur, ad illa trahi non potest iuxta illud, quod colligitur ex reg. *sine possessione, de regulis Iuris, in 6.* tantum præscriptum, quantum possessum vt in materia decimarum tenent Gutier. *d. c. 21. n. 78. cum seqq.* Giouagn. *cons. 28. n. 1. lib. 2.* Putc. *decis. 107. lib. 1.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 99. num. 8.* hinc inferentes quòd decima vnius speciei præscripta, non censetur præscriptum ius percipiendi decimas aliarum specierum. Sic aliàs præscribenti decimas in vna villa, seu Parochia, in qua sunt prædia diuersa, & habentia diuersos terminos, si aliqua penitùs inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde proueniens soluenda non est, sed illi, ad quem de iure communi decimæ eiusdem villæ spectant, vt tradunt Rebuff. *d. quæst. 14. n. 9.* Gutier. *d. c. 21. num. 80.* quod quidem temperandum est procedere respectu ipsius agri, non verò supposito illo respectu fructuum eiusdem: nam, si ager, ex quo syluæ cæduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præscribenti soluebatur, de nouo fuerit proscissus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit persoluenda ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout benè aduertit Gutier. *d. c. 21. num. 92.* & Monet. *d. c. 4. n. 89.* Parum enim refert fructus ipsius agri esse mutatos, cùm præscriptio realis debeat censeri, id est, concernens terram, non speciem fructuum perceptorum, vt obseruat idem Gutier *d. loco, n. 94. 103. & 107.* alioquin esset in potestate soluentis priuare aliquem decimis, contra tex. *in c. cum*
60 *in tua, de decim.* Sic sanè, si quis præscripserit decimas tritici in aliena Parochia seminato millio, vtique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi seruntur, secundùm Anch. *in d. c. cum contingat. in fine* communis ex Cou *pract. c. 38. num. 5. in princ.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 19. & q. 6. n. 35.* Gutier.
61 *d. loco.* Sic similiter, qui præscripsit decimas in vna parte fundi, maximè per limites, & clausuram designati, ita vt vnus dicatur, si postea in altera parte fiat noualis, decima præscribenti soluenda est, vt per Rebuff. *d. quæst. 14. num. 20.* Abb. *cons. 71. vol. 2.* Gutier. *d. cap. 21. n. 101.* Monet. *d. tract. cap. 4. num. 84.*

Sed ad maiorem dictorum declarationem distin- 62
guendum est inter casum, quo Parochus percipiebat decimas ex antiquis fructibus iure vniuersali & reali concernente ipsam terram seu prædia, & tunc ratione causæ vniuersalis, & ob vnitatem prædij eidem Parocho decima deberetur ex terra etiam nouiter culta, & ex fructibus post culturam nascentibus, qui in locum antiquorum fructuum subrogantur, & comprehenduntur sub iure vniuersali, & generico decimandi: ita procedit text. *in cap. cum in tua,* & notant *ibi* Doctores, & signanter Butr. *numero 2. & 5.* Anan. *n. 3. de decim.* Abb. *cons. 71. num. 2. vers. secundò principaliter lib. 2.* Cou. *var. lib. 1. c. 17. num. 13.* Decian *cons. 21. n. 33 & 34. l. 1.* Rimin. iun. *cons. 679. n. 99* Gutier. *d. c. 21. n. 94. 96. 114. cum seqq. lib. 2.* Giouagn. *cons. 28. n. 5. & seq. lib. 1.* quia mutatio fructuum, seu plantationis non mutat, aut minuit obligationem soluendi decimam, de nouis fructibus, sicuti prius soluebatur de aliis, Butr. *n. 2. & 5. in d. c. cum in tua,* Rebuff. *d. q. 14. n. 13.* Card. Mantic. *dec. 341. n. 1.* Modern. Bonon. *var. resol. lib. 2. c. 95. n. 16.* Et inter casum, quo Parochus percipit decimas ex iure particulari solum quoad certam speciem fructuum, & tunc secus est, quia prædium non dicitur effectum decimale, sed omne ius decimantis restringitur ad illos fructus particularis speciei duntaxat; & iis cessantibus, cessat eius decimatio, nec vlterius transitur, aut extenditur, *c. cum contingat,* & *ibi* Butr. *n. 4. vers. quandoque dispositio stricta il 2.* quia sic concordat *textum in c. ex parte, & in c. cum in tua,* cum dispositione dictæ decretalis *in c. cum contingat,* & sequitur Anan. *n. 7. in fine, de decim. & in c. tua, eod. tit.* quem textum non fuisse promulgatum ad aliud quàm ad hoc decidendum, tradit Castan. *cons. 14. n. 17.* Abb. *in d. c. cum contingat n. 9.* Rebuff *cons. 133. n. 8. & decim. q. 6. n. 35. in fine.*

Sed dubitari potest, quid dicendum, quando 63
quis præscripsit decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Respondendum videtur quòd præscribens ab illo decimas habebit: ita in specie Gutier. *d. c. 21. num. 112.* eò quòd talis præscriptio respectu habentium in illo loco realis est, & præscriptio causata à iure reali extenditur ad omnes illos, aduersùs quos præscriptum non fuit: siquidem tunc non dicitur præscriptio in vna persona ad aliam extendi, sed iam facta respectu generis comprehendit speciem, quæ offertur, quamuis aduersùs illam specificè præscriptum non sit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita §. 1. ff. de milit. testam.* Accedit, quòd semota aliqua persona ex illa Parochia, & in aliam se transferente, præscriptio manens in genere habitantium, illam personam non sequitur, eò quòd adhuc in eodem genere verificatur: vnde similiter de nouo veniente præscriptio in eodem genere habitantium manebit, ac subinde talis veluti pars illius generis in eodẽ contenta decimam personalem soluere tenetur.

---

§. III.

A quibus personis decimæ sint persoluendæ?

SVMMARIVM.

1 *Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati.*

2 *Re*

2 *Reges, Principes, ac etiam ipsi pauperes, tenentur ad decimarum solutionem.*

3 *Iudæi, & alij infideles non tenentur ad solutionem decimarum personalium.*

4 *Decimas prædiales soluere cogendi sunt Iudæi, & infideles, respectu possessionum, quæ sunt in prouinciis Christianorum, non vero respectu illarum, quas infideles in suis prouinciis habent, vt num 5.*

6 *Clerici in quantum sunt fideles, non habito respectu ad clericatum, tenentur soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur.*

7 *Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitores decimarum.*

8 *Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum.*

9 *Parocho non sunt soluendæ decimæ ex prædiis eiusdem Ecclesiæ, quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt.*

10 *Clerici tenentur soluere decimas ex fructibus prædiorum sæcularium, quæ sæculari iure, puta hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt.*

11 *Clerici ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debito obligantur ad decimas præstandas Sacerdoti parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.*

12 *Priuilegio Romani Pont. potest dari exemptio à solutione decimarum, dummodo ministris congrua, & sufficiens sustentatio remaneat.*

13 *Priuilegium Papa potest aliquos, siue in parte siue in totum, eximere à solutione decimarum, manente sufficiente Parochi sustentatione.*

14 *Priuilegium, quo quis, siue in parte, siue in totum, à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex post facto orta fuerint.*

15 *Priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad noualia non extenditur.*

16 Cap ex parte il 3. de decim. *declaratur.*

17 *Religiosi omnes sunt exempti priuilegio in Iure scripto, a solutione decimarum, de noualibus tantum, quæ propriis manibus, seu sumptibus excolunt.*

18 *Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij priuilegio in Iure scripto non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt.*

19 *Priuilegia Cisterciensibus, Templariis, & Hospitalariis concessa circa decimas non soluendas, non suffragantur respectu portionis colonorum, neque respectu arrendatariorum, neque respectu prædiorum locatorum ad pecuniam.*

20 Cap. ex parte il 1. de decimis *reuocatum est* per tex. in cap. nuper. 34. eodem tit. *non vero quoad partem, vbi agitur de animalibus, vt num. 47.*

Obtinent exemptionem à solutione decimarum prædiorum suorum, quæ propriis manibus, & sumptibus excolunt,

21 *Monachi Cœlestini, & Cluniacenses,*

22 *Monachi Congr. Cassinen.*

23 *Monachi Congreg. S. Benedicti Vallisoletani.*

24 *Monachi Eremi Camalduleu.*

25 *Monachi B. M. Montis Virg.*

26 *Syluestrini,*

27 *Fratres B. M. de Mercede.*

28 *Fratres S. Antonij Viennen.*

29 *Cruciferi,*

30 *Fratres Prædicatores,*

31 *Fratres Conuentuales S. Franc.*

32 *Canonici Regulares S. Saluatoris,*

33 *Monachi S. Basilij,*

34 *Minimi S. Francisci de Paula,*

35 *Carthusiani,*

36 *Moniales S. Claræ.*

37 Cap. nuper. 34. de decim, *est necessaria derogatio expressa in priuilegiis eximentibus à decimarum solutione.*

38 *Exemptio à decimis non suffragatur, nisi in specie derogetur* c. nuper 34. de decim.

39 *Priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, debent soluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.*

40 *Priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transeunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum.*

41 *Papa communicendo priuilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa exemptio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censetur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio.*

42 *Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitorum per Regulares, donec doceant de sufficienti priuilegio.*

43 *Prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere, ac proinde Regulares tenentur illas soluere parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transiuissent.*

44 *Priuilegia eximentia à solutione decimarum amittuntur, si incipiant esse enormiter læsiua Ecclesiæ parochiali.*

45 *Priuilegium quando dicatur enormiter lædere, spectat ad declarationem Papæ.*

46 *Religiosi omnes priuilegio in iure scripto eximuntur à solutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipsi nutriunt.*

48 *Leprosi in commune viuentes de horreis suis, qui sunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium suorum, decimas soluere non coguntur*

49 *Episcopus non potest alicui concedere immunitatem à solutione decimarum per viã priuilegij.*

50 *Episcopus non potest contra Concilium dispensare.*

51 *Episcopus poterit interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum.*

52 *Episcopus poterit decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesiæ concedere.*

53 *Decimas, quas aliquando possedit Episcopus, si reteriantur ad mensam episcopalem, non potest ipse transferre in personam, quæ nunquam moritur.*

54 *Decimas aliis Ecclesiis concedere poterit Episcopus cum aliqua causa.*

55 *Episcopus non potest ius percipiendi decimas laicis concedere.*

56 *Decimarum in concessione laicis facienda, est adeò necessaria auctoritas Sedis Apost. vt non sufficiat immemorabilis absque fama priuilegij.*

57 *Beneplacitum Apost. quando est reseruatum in concessione iuris decimandi facta laicis, non præsumitur ex lapsu triginta annorum, & vltra.*

58 *Episcopus ex quibus causis possit, laicis decimas concedere, ostenditur.*

59 *Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranense decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum, sed verius, vt n 61.*

60 *Decimæ si laicis concessæ reperiantur, & nesciatur, an post, vel ante Concilium Lateranen. fuerint concessæ, post Concilium concessa censentur.*

61 Cap. 2. § sanè de decim lib. 6. *declaratur.*

63 *Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre possint? ostenditur.*

64 *Consuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum, si adhuc remaneat Parocho congrua sustentatio.*

65 *Consuetudo valet, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluatur.*

66 *Consuetudo valet, vt ex certis fructibus, puta fæno, oleo, decima non soluatur.*

67 *Consuetudo valet, quòd ex eodem prædio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores.*

68 *Consuetudine potest introduci, vt decimæ vni Ecclesiæ alias debitæ, alteri adscribantur, & soluantur.*

69 *Consuetudo non soluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, probari cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis.*

70 *Consuetudo operari potest circa omnes decimas personales in pluribus prouinciis.*

71 *Consuetudo in soluendis decimis est consideranda.*

72 *Consuetudo in solutione decimarum qua sit attendenda, locine vicinioris, an loci, vbi prædia existunt, vel vbi fit solutio decimarum, aut diœcesis? ostenditur.*

73 *Consuetudo specialis præferenda est generali.*

74 *Consuetudo illa potius est attendenda, quæ fauet parochiali, quàm quæ fauet prædiali Ecclesiæ.*

1 OMNES fideles Parochiani, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati: cum enim omnes recipientes spiritualia teneantur soluere decimas, vt in *prin. c. huius cap.* ostendimus, & omnes fideles Parochiani à suis Parochis recipiant Ecclesiastica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum est, vt tanquàm Parocho subditi, prædicta Sacramenta ab alio non suscipiant; qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sot *in 4. d. 18, q. 4. a. 2.* Nau. *in c. placuit, n. 124 de pœn. dist. 6.* rectè fit, vt omnes fideles Parochiani, nisi exempti esse dicantur, ad
2 decimarum solutionem sint obligati, *cap ex transmissa 23. & cap. n nobis 24. ibi, quilibet, de decim.* Rebuff. *de decim. q. 5. à princip.* Hieronym. Carat. *de Iurib. parochial. tit. 5. c. 9.* Azor. *institutionum moralium part. 2. lib. 7. cap. 24. quæst. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit lib. 19. n. 17.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, cap. 16. num* 1. Less. *de iust tom 1. lib. 2. cap. 39. dub. 5 num. 22* Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num.* 1. Machado *en su perfecto Confessor tom 1. lib. 1 p. 4. tract. 10. docum. 2. n. 1.* Monet. *de decim cap. 5. à princip.* vbi *num.* 16 ait, quòd Reges, & Principes teneantur ad decimarum solutionem, & *num.* 28. quod & ipsi pauperes, etiam obligantur ad decimas soluendas, sicut & alij, qui pauperes non sunt, Carrasc. *d. c.* 6. §. 1. Suar *d. cap. 16. num.* 15. Solorzan. *de Indiarum gubern. lib. 1. c. 21. n. 15. & 16.* vbi tamen *n.* 54, post Valenz. Piscat. *ad l. omnes pensitare n. 7. ad fin. C. de annon. & trib. lib. 10.* & Ceuall. *commun. q. 129. n. 22 & 23* contrarium videtur tenere.

Vnde infertur primò Iudæos, & alios infideles non 3
teneri ad solutionem decimarum. Diximus supra omnes fideles Parochianos obligari ad decimas persoluendas: atqui infideles, neque fideles sunt, neque Parochiani, iuxta illud Pauli 1. *ad Cor. 5. De his, qui foris sunt, nihil ad nos*, habetur *in c. gaudemus, de diuort.* Igitur, &c. Probat corollar. tex. à speciali *in cap. ex transmissa 23. de decim.* tradunt glos. *verb persoluendas, in cap. de terris illo tit.* Lambert. *de iure patron. lib. 1. part. 1. quæst. 7. art. 3. num.* 3. Carol. Tapia *in rub. de constit. Princip. c. 1. n. 35.* quorum resolutio vera est in decimis personalibus, cùm illarum nullo modo infidelis debitor sit, vt tenent glos. *verb. persoluendas,* ibi, *vnde personales decimas non persoluunt, in d. cap. de terris,* vbi Butr. *sub num. 2. vers. vel oppone,* Sot. *de iustit lib. 6. quæst. 4. art. 4.* Suar. *d. lib. 1. cap. 16. n. 4. vers. in qua distinctio.* Azor. *institut. mor. part. 1. lib. 7. c. 24. quæst. 3.* Monet. *d. cap. 5. n. 38.* Ricciul. *de iure personarum extra gremium Eccles. existent. lib. 2. cap. 9. num. 1.* Fagundez *d. præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex n. 4.* Carat. *d. tit. 5. c. 9. vers. infideles* nouissime Trullench. *in Decalog. lib 3. cap. 3. dub 10. n. 1.* Machado *d. tract. 10. docum. 2. num. 2.* D. Solorzan. *de Indiar. guberna. lib. 1. cap. 21. num.* 8. Probatur ratione: etenim, cùm decimæ in sustentationem Clericorum ministrantium, & ratione Sacramentorum à subditis ipsius Ecclesiæ dari iubeantur, ita vt si prædicta non administrarentur, nulla ratione exigi deberent, iuxta illud Pauli 1. *ad Corint 9.* ibi, *Si nos vobis,* &c. & infideles non sunt subditi Ecclesiæ, nec in gremio illius existere dicantur; insuper Sacerdotes quidpiam spirituale illis non ministrent; rectè fit, vt eisdem Sacerdotibus nullum ius competat aduersùs illos, nec illi decimarum debitores esse dicantur. Quamuis contrarium in his decimis personalibus tenuerint glos. *in c. quanto, sub figuratione census, in fine, de vsur. & cap. decimæ 16. quæst. 1.* quam sequitur Anchar. *in dicto c. de terris sub n. 1.* & ibi Abb. *n. 6.* Rebuff. *d. tract. q. 5. num. 11.* Syluest *in sum verb. decima n. 13. q. 7.* Leth. *de Iustit l. 1. c. 39. dub. 5. n. 22.* Bellens *verb decimæ n. 5.* Pro quibus facere videtur, quòd infideles sub potestate, & dominio Dei existunt, ac proinde cùm in eiusdem dominij vniuersalis signum decimæ sint reseruatæ, necessariò videtur dicendum infideles ad illarum solutionem esse obligatos, siquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decimæ institutæ sunt. Sed facilè respondetur reseruationem illam non fuisse factam in vniuerso Orbe, sed solùm in terra Chananæorum à Deo, populo Israelitico donata, ac proinde prædicta reseruatio non respexit illos, qui in aliis regionibus habitant: & eò maximè, quia illa sustentationis moderatio Leuitis congruebat; propterea per

per præceptum indictum illi populo, vt solueret eis decimam partem fructuum, alij non comprehendebantur: quod similiter Ecclesia pro suis Sacerdotibus ad instar illius præcepti imperauit suis subditis, quo præcepto illos, qui illius fidem nunquam amplexi sunt, neqnaquam comprehendit, vt eleganter Sot. *lib. 9. de iustit. quæst 4. art. 4. col. 4. in fine.* Vnde necessariò dicendum est infideles ad tales decimas persoluendas nullo modo obligari: quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, vt procedat respectu ipsarum decimarum, non respectu satisfactionis illius interesse, quod Ecclesia parochialis est perceptura ab alio Christiano, qui poterat in eadem Parochia habitare: tale enim Ecclesia petere poterat, ne aliàs defraudetur: & ita in specie tradit glos. *verb. prætextu, in d. cap. tua nobis.* Abb. *in d. cap. de terris num.* 6. Sot. *d. art. 4. col. 3. ad fin.* licèt prætextus ille, quòd Ecclesia defraudetur, non mihi solidus videatur: quia decima personalis debetur intuitu laborum *d. c. decima* 16. *quæst. 1. d. cap. ad Apostolicæ, & cap. ex transmissa, de decim.* ergo hac ratione posset Ecclesia parochialis interesse prætendere à quocunque nobili fideli non laborante, vel industriam non exercente, propterea quòd si nobiles ibi non habitarent, possent in illis domibus habitare artifices, vel alij industriosi homines, ex quibus posset Parochialis decimam recipere, vt benè obseruat Riccius *d. c. 9. n. 4.*

4 Ad decimas verò prædiales persoluendas cogendi sunt Iudæi, & infideles, respectu tamen possessionum, quas ipsi in terris Christianorum titulo emptionis, vel alio compararunt, prout colligitur ex text. *in d. c. de terris* ibi, *vel possessiones penitus renunciandas*, & ibi, *compellas*, quæ verba non verificantur, nisi respectu possessionum, quæ sũt in prouinciis Christianorum, & meliùs ex *c. quanto, pe n. de vsuris*, ibi, *quas à Christianis*, &c: Xuar. *alleg.* 28. *n.* 4. & 5. Azor *d. lib. 7 c. 14. q. 1.* Vasq. *in opusc de benefic. cap. 1. §. vnic. dub.* 9. Monet. *dicto c. 5. a n.* 36. vbi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratione: etenim, cùm decimæ prædiales ab eisdem prædiis, ad illas obligatis ita debeantur, vt respectu illorum onera realia censeantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia respectu possessionum, quas in prouinciis Christianorum possident, arg. tex. *in d. l. Imperatores ff. de publican & vectig.* rectè fit, vt prædicti infideles, respectu talium decimarum, attento Iure, debitores esse censeantur, prout Syluest. tradit *verb. decimas num.* 13. Accedit, quia Ecclesia non debet fraudari à suo iure quæsito in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo iure necessariò fraudatur, si decimæ prædiales in hoc casu ab infidelibus non soluantur, prout considerat tex. *in d. cap. de terris, vers. ne fortè, & in d cap. quanto, in fine.* Vtrùm autem ista decimarum solutio fiat ab infidelibus, vti de decima formali, an verò tãquam de onere annexo? Old. *cons* 91 Mantu. *cons.* 188. *col.* 2. & Abb. *in d c. de terris sub num.* 5. videntur tenere, quòd fiat tanquam de decima vera, & formali, ex eo, quòd decimarum realium solutio est de Iure diuino, *d. c. tua nobis, de decim.* ac proinde ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipsi tenentur recognoscere Deum, vt supremum Dominum. Sed contrarium, quòd, scilicet, solutio fiat, vti de onere, per tex. *in d. c. quanto. §. fin. de vsur.* innuere videtur gloss *in d. c. de terris*, dum rationem assignat, quòd ad eum spectat fructuum onus, ad quem spectat fructuum perceptio: sequitur Suar. *d. lib. 1. cap, 16. ex num. 6.* vsque *ad num* 13. vbi *n. 8. & 11.* Ad fundamentum contrariæ sententiæ respondet præceptum de decimis realibus persoluendis esse quidem de Iure positiuo, quod non fuit datum omnibus hominibus sed populo Israëlitico, & consequenter hodie non extendi nisi ad fideles.

At verò respectu possessionum, quas infideles in suis prouinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales persoluendas, eò quòd cessat in prædiis ius acquisitum per Ecclesiam, & in ipsis infidelibus cessat ratio, propter quam debitum decimarum constituitur. Non obstat quòd sicut Ecclesia parata est infidelibus Baptismum, & deinde alia Sacramenta ministrare; ita quoque videtur illos teneri in Christianismum nomina sua, dare, & sacramenta suscipere; & ideò cùm ratione sacramentorum decimæ debeantur, vt *in princ huius cap* diximus, vtique dicendum videbatur voluntatem infidelium non esse Ecclesiæ imputandam, & sic non debere defraudari à suis decimis, quæ eidem Ecclesiæ debitæ sunt. Satisfit enim dicendo cum Sot *d art. 2. col. 4 in princip.* quòd licet omnes mortales ad fidem suscipiendam teneantur; donec tamen illam profiteantur, nequaquam nostris legibus obligantur, neque nostris Prælatis obedire tenentur, quando præceptum directè in illos dirigitur, iuxta illud Pauli 1. *ad Corinth.* 5. *De his, qui foris sunt*, &c. ac subinde cùm cesset obligatio legis, cessat quoque obligatio persoluendi decimas, quantumcunque ex parte Ecclesiæ non deficiat voluntas administrandi illis Ecclesiastica sacramenta. Quòd si possessiones iam aliquando in potestatem Christianorum peruenerunt tunc non solùm decimæ ex illis persoluendæ sunt, & infideles illarum sunt debitores in futurum; verùm etiam tempore præterito considerato ratio habetur præteritarum decimarum, si prædictæ possessiones iterum ad gremium Ecclesiæ reducantur: nam, cùm talia prædia non ita transeant in infideles, quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita vt recuperata attenta rei veritate, vel saltem iure postliminij apud Chistianos semper existere censeantur, vt probat opt. text. *in cap. prima actione* 16. *q.* 3. facit tex. *in l. si captiuus* 20. *vers. verum ff. de captiuis*, resoluit D. Barbos. *in l. diuortio §. interdum, num. 7. ff. solutò matrim* rectè fit, vt respectu illorum propter ius Ecclesiæ quæsitum prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum censeantur: aduertit in specie Abb. *in d. cap. de terris num. 5. in fine*, dicens debere Ecclesiam, cui debentur, cum illis misericorditer agere. 5

Infertur secundo, Clericos, in quantum sunt fideles, non habito respectu ad clericatum, teneri soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ, in cuius territorio commorantur. Diximus suprà, omnes fideles Parochianos, nisi exempti proponantur, ad decimas soluendas obligari: atqui Clerici habitantes in territorio alicuius Ecclesiæ, fideles Parochiani sunt; nec enim, ex eo quod sunt Clerici, deobligantur à subiectione Parochiæ suę iuxta resoluta per Doctores *in c. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss.* Igitur, &c. Probant corol. tex. *in cap. 2. vers. illi vero, & in cap commissum 4. de decim.* tradunt S. Thom, 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 4. Sot. *lib. 9. de iustit. quæst. 4 art.* 4 Cou. qui alios refert, *var. lib. 1. cap. 17. n. 8. vers.* 1. Less. *de iustit. lib. 2 c. 39. dub. 5. n.* 21. Gutier. *lib. 2. can quæst. c. 21. n.* 26. Fagundez *d. præc. 5. lib. 2. cap. 2. n.* 1. Trullench *d. c. 3. dub. 10. num.* 2. Villalob. *in sum. part. 2. tract. 33. diffic.* 4. Castr. Palao *tom. 2. tr. 10. disput. vnic puncto 11. n. 3. &* 4. Clerici vero, vt tales considerati, non sunt debitores decimarum 6

ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur: siquidem sic considerati non sunt Parochiani, de ratione enim Clerici est, vt aliis spiritualia ministret; ac proinde cùm decimæ ratione administrationis spiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta est, vtique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta administratio non fit, & propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum solutionem non tenebuntur.

8 Ex his iam primò colligitur Clericos non teneri ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum. Patet, si expendamus respectu illorum fructuum, non Parochianos, sed Clericos ministrantes spiritualia considerari: vnde nil mirum, si ex illis soluere decimas non teneantur: ita in specie probat tex. *in d. c. 2. in princip.* qui necessariò sic intelligendus est, eò, quòd Pontifex ibi adduxit exemplum Leuitarum, quos constat nihil aliud possedisse, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, vt habetur *Iosue cap. 25. in fin. & Num. cap.* 18. ac proinde vt similitudo rectè procedat, tex ille in princ. necessariò intelligendus est de beneficiis Clericorum prout in illis resoluunt S. Thom. & Sot. *vbi suprà*, vel interpretandus, vt probet Clericum non debere decimam soluere Clericis ex illis decimis, quas ipse percepit, sicut aiunt Rebuff. *q. 3. n.* 6. Monet. *d. c. 5 q. 1. num.* 8. & Azor. *d. cap.* 24. *quæst.* 5. Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez *l. 1 prope fin. vers. est & aliud tit.* 3. *lib. 1. Ordin pag.* 67. Suar. *d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 17. num.* 23. Franc. Leo *in thesauro fori eccles p 2. c. 12. de decimis, à n. 5 a* Beller. *disquisit. cleric part. 1. tit. de Clerico debitore*, §. 12. *à num.* 35. Valer. Reg. *in praxi fori pœnit. lib. 19. n.* 88. Vasq. *in opusc de benef. cap. 1. q. vnica, dub.* 8. Marc. Anton. Genuens. *in pract.*
9 *ecclesiast. quæst.* 628. Paul. Layman. *in Theologia morali lib 4. tract. 6. cap. 3. num.* 5. Less. *de iustit. lib. 2. c. 39. dub. 5. num.* 23 vbi intelligit de Clericis eiusdem Ecclesiæ. Machado *d tract. 10. docum. 2. num.* 5. Sic sanè decimæ non sunt soluendæ Parocho ex prædiis eiusdem Ecclesiæ, ex quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt, prout in specie resoluunt Doctores *supra citati*, si modo prædicta prædia etiam dotalia Ecclesiæ fuerint intra limites eiusdem, aliàs secùs, vt tradunt gloss. *verb. nullo, in c. 1. de censib* Abb. *num. 6. in d. cap. 2. & in cap nuper. notab. 1. de decim.* Rebuff *d. q 5 num* 20. Cou *d. lib. 1. cap. 17. num. 8. vers. secundo* Azor. *d. quæst.* 5. Valer. Reginald. *d. num.* 88. Gutierr. *d cap. 11. n.* 54 Beller. *d. §. 12. num.* 36. Quicquid indistinctè contrarium sentiant *gloss. 1. in d. cap. 2.* ibi, *hoc intellige de dote Ecclesia, de qua Clerici non debent dare decimas.* S. Thom. *d. art.* 4. Balb. *de præscript part. 5. princip. quæst.* 7. Vtrùm ex fructibus personalibus, quos ipsi Clerici ex officio clericali accipiunt, soluere teneantur decimas personales? Dicendum est, quòd similiter non tenentur, ex supradicta ratione: & ita fatentur, Cou. *d. cap. 17. num. 8. vers.* 1. Monet *d. c. 5. num.* 4.

10 Colligitur secundò Clericos teneri soluere decimas ex fructibus prædiorum sæcularium, quæ sæculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. Patet, si expendamus respectu huiusmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos considerari, ac proinde nil mirum, si decimas soluere teneantur. Ita in specie probat text. *in d. cap. 2. vers illis profectò*, sic necessariò intelligendus, tradunt Sot. *d. q. 4. art.* 4. Cou. *d. cap. 17. num. 8. vers. primùm hinc constat*, Azor. *d. q.* 5. Monet. *d. cap 5. num.* 3. latè Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. decis.* 605. *in 1. edit. aliàs resol.* 419. *in 2. edit.* vbi probat Clericum teneri soluere decimam de eo quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus; refert me citato Trullench *d. dub. 10. num.* 2 Machado *d. docum. 2. num.* 6. Cardos. *in praxi Iudic. verb. decima num.* 8. Vasq. *in opuscul de benefic. cap 1 §. vnic. dub* 8 Suar. *d tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 17 num.* 13. vbi quòd etiam Episcopi ad decimas prædiales sæculari titulo possessas tenentur, & *num.* 16. Marc. Anton. Genuens. *in pract. tab. eccles. quæst.* 628. *num.* 1. dum ait quòd omnes clerici, qui diuina ab aliis accipiunt, tenentur de patrimonialibus soluere decimas prædiales, Castr. Palao *in opere morali tom. 1. tract. 10. disputat vnica, punct. 21. num. 3. &* 4. Villalob *in sum p. 2. tr. 33 diffic.* 4 Fagundez *in quinque Ecclesia præcepta prax. 5 lib. 2. c 7. num. 2 cum seqq.* Trullench *d. lib. . . cap. 3. dub. 10. num.* 3. Quod ampliandum est primò, siue prædicta prædia sint in aliena, siue in propria Parochia: vtroque enim casu procedit ratio, de qua suprà. Ampliandum est quoque, siue Clerici sint Rectores earundem Ecclesiarum, vt aduertunt S. Thom. & Cou. *locis proximè citatis*, siue Episcopali, seu quacumque alia dignitate præfulgeant, iuxta tex, per locum à speciali *in cap. quæsti* 16. *quæst.* 1. Gutierr. *d. cap. 12. num.* 2. Nec refragatur dicere, quòd Prælati exempti non subsunt Parocho, arg. text. vbi gloss. & Doctor. *in cap. vlt. de pœnit. & remiss.* Siquidem respondetur, illos Prælatos non subesse Parocho per accidens, quia, scilicèt, alteri subiiciuntur nempe, Romano Pont. vel Prælato superiori; sed nihilominus attenta rei natura Parochianos esse sicut sunt alij fideles, arg. tex *in d. c. omnis vtriusque sexus*, & inde est, quòd illorum familia remanet subiecta ipsis Parochis, vt aduertit Sot. *in 4. dist.* 18. *quæst. 4. art. 2. col.* 8. facit tex. *in d cap. quæsti.*

11 Colligitur tertiò Clericos ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debito obligari ad decimas præstandas Sacerdoti parochiali, à quo sacramenta percipere debent, vt per Couar *d c. 17. num 8 vers primùm, hinc constat.* Suar. *d. l. . c. 17. num.* 21. Rebuff. *d. q. 5. n.* 9. Fagund. *d prec. 5 lib. 1. cap. 2. n.* 2. Monet *d. cap. 5. n.* 4. Paul. Layman. *in Theologia moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num.* 2. vbi aduertit, quòd licet hæc resolutio hodie nullum vsum habeat in decimis merè personalibus quippe quas nec laici, multò minùs Clerici pendere solent, locum tamen habet in terris noualibus quas si excolat Clericus, cùm antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho suo ex illis soluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, siue terræ, sed per se, & ratione propriæ personæ.

Verùm pro clariori intelligentia eorum, quæ Doctores passim inculcant in ea quæstione decidenda: *An ex bonis Ecclesiasticis, & prædiis titulo spirituali affectis pro dote Capellaniarum, & aliorum beneficiorum deputatis, & assignatis, teneantur ipsi beneficiarij decimas soluere?* aliqui sunt distinguendi casus.

Primus est, quando ipsa prædia sunt sæcularia, & sæculari titulo, veluti emptionis, hæreditatis, vel alio simili possidentur à Clericis etiam curam animarum habentibus, tam in propria, quàm in aliena Parochia, & tunc nullus dubitat ea decimarum solutioni obnoxia esse: quia prædia per se illi oneri sunt subiecta, res autem cum suo onere transit, & per accidens est quod nunc à laico, nunc à Clerico possideantur: tum quia cum illa prædia possideantur

sideantur titulo sæculari, sunt affecta onere decimarum, ac si essent sæcularia, & resoluunt, Doctores suprà citati num. 10.

Secundus est quando prædia sunt dotalia Ecclesiæ Parochialis, ad Parochi sustentationem in fundatione applicata, tunc enim decimarum solutioni obnoxia non esse per text. in cap. nouum genus 2. de decim. resoluunt gloss. ibi, verb. a Clericis, Rebuff. d. quæst. 5. num. 6. in princip, Suar. d. cap. 17. num. 16. in fine, Cardos. d. verb. decimæ, num. 8. Marc. Anton. Genuens. d. quæst. 628 num. 4. in med. Fagundez d. cap. 7. num. 9. Trullench. d. dub. 10. num. 4. post med. Filliuc. in sum. tom. 2. tract. 27. cap. 8. quæst. 5. n. 165. & 168. Bonacin. de præceptis Ecclesiast. disp. vlti. quæst. 5. punct. 1. propos. 2. n. 8. Paul Layman in sum. quæst. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 3. Ratio est, quia cùm ad ipsos pertineat ministrare sacramenta, & consequenter recipere decimas, à quibus ipsi ministrant, non obligantur aliis soluere, quia non est præter se qui eas de iure lucretur, & recipiat: & sic intelligendi sunt omnes fere Theologi resoluentes Clericos non teneri ad soluendas decimas prædiales ex redditibus Ecclesiæ, quos percipiunt, seu ex fundis ad eam spectantibus, vt loquuntur de Clericis in quantum Parochi sunt, & Parochianis sacramenta administrant, ac decimas ab eis percipiunt; nam id insinuant verba, quibus se explicare student, de Clericis intelligentes in quantum sunt ministri Altaris spiritualia populo seminantes, & Clericali iure, de decimis scilicet Ecclesiæ, viuunt; vel ex prædiis ipsi Ecclesiæ Parochiali pro dote, & sustentatione Curati relictis, vel ratione beneficij, ex cuius fundatione onus est illi inseruiendi, aut simul cum Parocho de decimis pro dote participant, quod in parte insinuat Petr. de Ledesm. in sum tom. 2. tract. de Relig. concl. 7. ibi, Los Clerigos en quanto Clerigos, esto es en quanto viuen de los diezmos, y de otras cosas que se les dan por el ministerio espiritual, y Ecclesiastico; no estan obligados à pagar los diezmos, &c.

Intellige hunc secundum casum, si ea prædia pro dote dictæ Ecclesiæ assignata, intra limites eiusdem constituta sint, aliàs secus, vt per Cou. d. numero 8. vers. Secundo, Rebuff. d. quæst. 5. num. 19. Gutier. dict. cap. 21. num. 54. Azor. d. cap. 14. quæst. 5. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 19. n. 88. Bellet. disquisit. Cleric. part. 1. tit. de Clerico debit. §. 12. num. 36. Monet. dict. quæst. 5. num. 7. quos refero Ego ipse de Parocho, cap. 18. §. 3. n. 9. & in collect. ad d. cap. nouum genus sub. num 2. vers. Ex quibus colligitur, Trullench. dict. dub 10. num. 5. Villalob. in sum p. 2. tract. 53. diffic. 4. num. 3.

Tertius casus est quando prædia constituta sunt pro dote alicuius beneficij Ecclesiastici, vel Capellaniæ collatiuæ, cui ex fundatione nulla animarum cura imminet, licèt casu illam habeat, qui Capellaniam obtinet; & hic est casus noster. In quo duæ reperiuntur sententiæ. Vna fauet parti beneficiati Petri Stephani, & affirmat Clericos non teneri de fundis Ecclesiæ, eorumque fructibus, ex quibus iure Clericali viuunt, decimas soluere. Ita l. 2. tit. 20. part. 1. vbi loquens de personis, quæ decimas Deo dare tenentur, circa Clericos ita decidit. E esso mismo es de los Clerigos, ca tambien lo deuen ellos dar, como los legos de todo lo que ouieren: fueras ende de aquellas heredades que han de las Iglesias do siruen, &c. l. 2. tit. 5. lib. 1. Recop. vers. Y de todos los otros bienes que han, que no sean de sus Iglesias, &c. S. Thomas 2. 2. quæst. 87 artic. 4. vers. Respondeo, dum ait quòd Clerici in quantũ Clerici sunt, id est in quantum habent Ecclesiasticas possessiones, decimas soluere non tenentur, Sot. dict. libro 9. quæst. 4. artic. 4. duabus conclusionibus propositæ quæstioni sic satisfacit: Vna est: Clerici, in quantum Clerici, hoc est in quantum de decimis, quas pro suo spirituali munere recipiunt, & de Ecclesiæ fundis, quorum fructibus Clericali iure viuunt, nullas tenentur soluere decimas. Altera: Clerici non quatenus Clerici sed qua ratione sæculari iure, vel hæreditario, vel emptionis, vel quouis alio terras possident sæculares, decimarum sunt debitores, &c. Rebuff. de decim quæst. 5 n. 6. ibi, Clerici etiam de prædialibus, sed non de dote Ecclesiæ decimas soluunt, per d. c. 2. eod &c. Aragon. d. quæst. 87. S. Thomæ art. 4. vers. Littera huius art. ib.: Prima conclusio, Clerici in quantũ Clerici, hoc est in quantum de decimis, quas pro suo spirituali munere recipiunt, & de Ecclesiæ fundis, quorum fructibus Clericali iure viuunt nullatenus tenentur decimas soluere, &c. Perez l. 1. in fin. tit. 5. lib. 1. Ordin pag 67. ibi: Est & aliud priuilegium, scilicet quod Clerici in quantum de decimis pro suo spirituali munere recipiunt, ac de fundis Ecclesiæ, eorumque fructibus iure Clericali viuunt, nullas tenentur soluere decimas, cap. nouum genus, de decim. Domin. Sot. &c. Fr. Enman. in sum. tom. 1. cap 87. conclus. 4. ibi: Los Clerigos en quanto Clerigos, no tienen obligacion de pagar diezmos de sus rentas Ecclesiasticas, &c.

Et ideo casu, quo prædia pro dote Ecclesiæ data in propria Parochia existant, locum habere admittunt Gregor. Lop in l. 2. verb. heredades, tit. 20. par. 1. & Rebuff. d. tract. de decim quæst. 5. num. 19. Et in his terminis procedere, & intelligendas esse leges Regias suprà citatas dicit Gutier. d. lib. 2. c. 21. n. 57. asserens secus esse quando sunt in aliena Parochia, vel admittunt vbi decimæ debebantur primùm illi Ecclesiæ, cui postea prædium donatum est, tunc enim has decimas extingui resoluunt Villalob. d. tract. 23. diffic. 4. num 4. Filliuc. d. tract. 27. cap. 8. quæst. 8. n. 178. in fin. Less. d. lib. 2. c. 39. num. 23. vbi intelligit d. cap. nouum genus, de Clericis eiusdem Ecclesiæ, & prædiis ad eandem Ecclesiam pertinentibus: addens præterea quod in fine d. cap. dicitur Clericos illos, qui a Clericis spiritualium ministrorum labores accipiunt decimas eis debere intelligendum vel de decimis personalibus, vel bonorum patrimonialium, vel certè de Clericis coniugatis, vt glossa sentit.

Et tantò magis locum habebit hæc sententia, si isti Capellani, siue beneficiarij ex debito, Ecclesiæ inseruierint, cui debentur decimæ vt per Sylu. st. in sum. verb. decimæ, quæst. 7. dum tenet Clericos inseruientes Ecclesiis quibus decimæ debentur, non teneri illas soluere, quem refert Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 14 quæst. 3. in princip & in fine concludit Clericos ideò decimas soluere non debere Ecclesiæ, in qua inseruiunt, quia ipsi in ea Ecclesia sunt Parochi adiutores, Franc. Leo in thesauro fori Eccles part 2. cap. 12. num. 57. Filliuc. in sum. to. 2. tr. 27 c. 8. q 8. n. 178.

Altera sententia negatiua, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet Clericos respectu prædiorum, quæ titulo beneficiali, aliove spirituali acquisierunt, perinde ac laicos obligari ad decimarum solutionem, Ita qui sequuntur.

Abb. Panor. in cap. 1. de censib. num. 4. ibi: Nota quòd de dote Ecclesiæ præstatur seruitium Ecclesiasticum, & ex hoc infertur ad quæst gloss. vtrùm debeat solui decima ex dote Ecclesiæ? & tandem gloss. concludit quod sic, si prius illa prædia erant tributaria, &c.

Couar. *var. lib. 2. capit. 17. numero* 8. *vers. Secundò*, vbi dicit communiter receptum ex prædiis Ecclesiarum Parochiæ, vbi sita sunt, decimas soluendas esse.

Azeued. *l. 1. num. 12. cum seqq. tit. 5. lib. 1. noua Recopil.* vbi proposito dubio, An ex donatione Capellæ decima debeatur; putà si quidam laicus instituisset Capellam, & pro dote eius fundum fructiferum constituisset, num ex fructibus illius fundi perceptis debeatur decima Ecclesiæ Parochiali, sub cuius districtu fundus ille constitutus est? Partem negatiuam sustinet ex eo, quia terræ, quæ aliàs decimales erant, quamuis transeant in Clericum, vel aliam Ecclesiam, decimandæ sunt in Ecclesia, vbi antea decimabantur, quia transeunt cum onere suo, text. *in cap. pastoralis*, & *ibi* gl. *de decim.*

Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. dec* 605. *num. 4 cum seqq.* aliàs *resolut.* 429. secundum nouam impress. idem tenet his potissimum fundamentis. Primò, quia decimæ de omni fructu, & ab omnibus soluendæ sunt, *cap. ex parte, de decim.* ex quo euidenter apparet neminem excipi. Secundò, quia ita Clerici sicut laici percipiunt sacramenta in Ecclesia Parochiali, & propterea eidem Ecclesiæ decimas persoluere debent, *capit. Apostolica, de decim.* Tertiò, quia onus soluendi decimas est appositum rei, & non personæ, Abb. *in cap. cùm homines n. 6 de decim.* Azeued *d. l. 1. num.* 13. & ideò si ad Clericum perueniant, transeunt cum suo onere, *l. traditio, ff. de acquir. rer. dom. l. alienatio, ff. de contrah. emp. l. si debitorem, C. de distract. pignor.*

Perez mihi visus sibi contrarius, *l. 1. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag.* 123. ibi: *Ex prædictis igitur constat. prædium Ecclesiæ, siue Capellaniæ, siue Oratorio in dotem assignatum, esse decimarum exactioni subiectum*, &c.

Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccleſ. dict. quæst.* 628. *num.* 3. vbi resoluit quòd Clerici, qui Diuina ab aliis percipiunt, quales sunt omnes, qui non sunt curati, tenentur de dote beneficij decimas Ecclesiæ Parochiali soluere.

Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 7 cap.* 24 alias *cap.* 25. *quæst* 5. vbi tenet huiusmodi decimas prædiales esse à Clerico persoluendas, quia etsi dotalia sint Ecclesiæ prædia, sunt tamen illi oneri subiecta, & ea seruitute affecta: tum quia prædium aliter non potuit in Ecclesiam transferri nisi cum onere: tum etiam, quia vna Ecclesia non potest cum alterius damno extrui, fundari, dotariue: tum quia non debet discooperiri vnum Altare, vt alterum cooperiatur: tum denique, quia *ex cap. Ecclesia, & cap quicunque 16. q. 1. & cap nuper. de decim.* colligitur prædia collata ad Monasterium fundandum nequaquam liberari à lege & obligatione decimæ persoluendæ.

Franc Leo *in thesauro fori Eccleſ. d. par. 2. cap.* 12. *num.* 55. vbi resoluit quòd Clerici tenentur soluere decimas etiam ex prædiis dotalibus Ecclesiæ.

Suar. *de Relig. d. tom. 1. lib. 1. cap. 17. num* 12. vbi tenet quod soluere tenentur decimas Clerici ex prædiis Ecclesiasticis suorum beneficiorum, quando subduntur Parochorum curæ in Sacramentorum receptione, id est, quando non sunt illorum coadiutores in cura animarum, ac vti tales cum illis decimis participant.

Less. *de instit. d. lib. 2. cap* 39. *num.* 23. concludit non videri vniuersè verum conclusionem illam, quòd de prædiis Ecclesiasticis non teneantur Clerici soluere decimas. Valer. Reginal. *in praxi fori pænit. lib. 9. cap vlti. num.* 87. ibi, *De Clericis autem peculiariter notandum est, respectu prædiorum, quæ titulo patrimonij aliove non spirituali acquisierunt, ipsos perinde ac laicos obligari*, prout D. Th. *in citata q. 87. artic. 4. ad* 1. expressit. *Et ratio est, quod talia prædia per se sint subiecta ei oneri, resque cum suo onere transeat ab vno ad alium, quem Clericum esse non laicum tantum est accidentarium ex cap. ex litteris, de pignor.* Et deinde subdit S. Thomam dicentem ex prædiis ecclesiasticis non deberi decimas, intelligendum loqui de prædiis, quæ antequam alicui Ecclesiæ darentur, nulli alteri Ecclesiæ decimæ ex illis debebantur.

Infertur tertiò resolutio ad illam quæst. vtrùm 21
priuilegio Romani Pontificis possit dari exemptio à solutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in specie tenuerunt Doctores communiter *in cap. a nobis, de decim.* Dec. *cons.* 113. *num.* 2 Cou. *lib. 1. var. cap. 17. num.* 9. Gutier. *cons* 5. *num* 8. *& canon. quæst. lib. 1. capit. 21. num. 26. &* 130. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prel. tom. 2. q 49. artic 6* Monet. *de decim. cap. 5. num.* 46 Less *de iustit. lib. 2 c. 39. dub. 5.* Suar. *d. lib 1. cap* 18. *num.* 1. Fagundez *d. prec. 5. lib. 2 c. 4. n. 1.* Pialec. *in praxi Episcop. p. 2. cap. 4. n* 63. nouissimè Hier. Roderic. *in compendio quæst. regular. resolut.* 50 *num. 1. cum seqq.* D. Solorzan, *de Indiar. guber. lib. 1. c. 11. num. 50. cum seqq.* Trullench. *in Decalog. lib. 5. cap. 5. dubitat. 11. num. 2. &* 5. Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. disputat. 5 c. q. 17. num.* 30. late Rota *in Corduben. decimarum de Lucena 30. Ian.* 1637. *coram bonamem. Coccino*, impressa per Paul. de Rubeis *decis. 193. num. 9. cum seqq. tom. 3 diuersor* aliàs *p. 7. recent.* vbi *num.* 16. tenet quòd si Papa eximit aliquem à solutione decimarum, si versemur in decimis antiquis, non est facienda mentio in priuilegio exemptionis quòd ad alium spectarent decimæ, siue de iure communi, siue de iure speciali, scilicet ex priuilegio, donatione, aut præscriptione. Et quod Papa non solum potest laicos immunes facere à solutione decimarum, verum & capaces percipiendi decimas ab aliis laicis, Cou. *d cap* 17. *n.* 10. plures ac propemodum infinitos refert D. Solorz. *d. tract. 5. de Indiarum gubern. lib. 3 c. 1. num.* 10. vbi *n.* 13. post Gregor. Lop. Calixtum Ramirez & alios tenet posse Papam concedere alicui Principi laico fauore Fidei quod percipiat decimas omnium locorum Paganorum, aut schismaticorum, aut hæreticorum, quos potuerit subiugare, vt patet in decimis Regni Granatæ, & Valentiæ, & Indiarum pro quibus faciunt plura Iura, quæ circa solutionem decimarum de priuilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout est tex. *in d. cap. à nobis*, ibi, *exemptu, & in cap suggestum 9. & in cap. ex parte* 10. *& in cap. ad audientiam 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. si terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in cap. dudum 31. de priuil.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ non solùm aliquibus Religiosis circa decimas non soluendas à Summis Pontificibus sunt concessa, de quibus *infra* mentionem faciemus; sed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ, ac aliis Proceribus per totam Hispaniam, vt constat *ex dec. 702. p. 1. diuers. & decis. 665 par. 3. recent.* quæ quidem priuilegia nequaquam Pontifices concederent, si ad illa concedenda potestatem non haberent.

Laborant tamen Gloss. & Canonistæ nostri, tenentes decimas esse de Iure diuino, in assignanda ratione, ob quam contra illud dispensare videatur Summus Pont. cùm tamen alioquin non possit, vt videtur probari ex *cap. sunt quidam, & c. statuta 25. q. 1. cap. litteras, de rest. spol. cap cùm ad Monasterium, in fine, de statu Monach.* & tuentur plures, quos

plena

plena manu citam *suprà, lib.1. de personis, capit.2. de potest. & auctorit. Romani Pont. num.119.* in primis glos. *verb. exemptus in dict. cap. à nobis*, existimat, per talem concessionem exemptionis non talli omninò Ius naturale, aut diuinum, quo debetur congrua sustentatio, sed solùm limitari in illo casu particulari, quo suo priuilegio aliquem eximit à solutione decimarum, quod quidem prædicta glos. existimat non esse inconueniens, vt fiat à Pontifice. Sequitur glossæ explicationem Dec. *vbi suprà & in capit. cum ordinem, in princ. de rescript.* dicit receptum Mench. *illustr. capit.89. num.11.* Verùm hæc Glossæ explicatio non placet: conuincunt enim inprimis, quia supposita illius explicatione non valeret tale priuilegium exemptionis absque iusta causa, eò quod sine illa deficit potestas dispensandi in Iure naturali, & diuino, vt ostendimus *dict. cap.2.* & tamen apparet prædictum priuilegium validum esse, quantuncunque sine iusta causa concedatur, vt fatentur multi ex suprà relatis. Conuincitur etiam, quia talis causa iusta non præsumeretur in dicto priuilegio, nisi per ipsum concedentem esset expressa, iuxta tradita per doctores *in capit. quæ in Ecclesiarum, de constit.* quod tamen non videmus in multis priuilegiis, quæ circa exemptionem decimarum sunt concessa; prout plura repeciuntur. Vnde alij Doctores existimant Pontificem non aduersari Iuri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum eò quod tantummodo illud ius decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *dict. capit.21. numero 26.* & ante illum apertè Syluest. *verb. decim. num.11.* Pro qua declaratione facit, quia in decimis, sicut in aliis rebus spectantibus ad Christi patrimonium, habet Ecclesia ius administrationis, vt resoluit Abb. *num.20.* & alij *in cap. cum super, de caus. possess. & propr.* Quocirca, sicut procurator cum libera administratione censetur habere speciale mandatum ad distrahendas res domini sui constituentis, iuxta text. *in l. procurator. ff. de procurat.* ita quoque Ecclesia censetur habere prædictum speciale mandatum, ac subinde nil mirum, si Pontifex suo priuilegio distrahens remittat prædictum debitum decimarum, iuxta reg. tex. *in cap. sine exceptione, 12. quæst.2.* Sic similiter idem Pontifex dispensat in voto, cuius obligationem Iuris diuini esse constat: quæ quidem explicatio, licèt defendi valeat, nobis tamen placere non potest: siquidem illa remissio fieri potest à Pontifice circa illa, quæ sunt in illius administratione, & nullum nisi Ecclesiæ resultat præiudicium, iuxta reg. text. *in cap.2. de præbend. lib 6.* nihilominus tamen, dato aliquo præiudicio in tali remissione, ius naturale, & diuinum offenditur, arg. tex. *in cap. 1. vers. nec nos, de causa possess.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cui ius quæsitum est ad recipiendas decimas à suis Parochianis. At Monet. *d. c. 3. n.53.* putat Papã posse aliquibus immunitatem a decimis concedere; non autem in vniuersum præceptum de decimis soluendis tollere: quia primo casu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat; in secundo verò, quia tale decretum esset irrationabile, nec conueniens Christianæ Reip cuius interest spiritualium ministros inopes non esse; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique spiritualia seminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem absoluit.

Quare Ego pro vera declaratione aduertendum existimo, exemptionem decimarum dupliciter posse considerari: vel enim talis est, per quam ministri sustentatio offenditur: vel rursus talis proponitur, qua concessa adhuc remanet prædicti ministri congrua, & sufficiens sustentatio. Meminit huius diuisionis Cou. *var. lib.1. cap.17. n.9.* Gutier. *dict. c.21. numero 29.* Hoc supposito resoluendum est in priori casu priuilegio Romani Pontificis fieri non posse, vt talis exemptio procedat; siquidem congrua ministri sustentatio, quæ in hac specie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita est, vt suprà ostendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non sic dicendum in posteriori casu, in quo per priuilegium illius, talis exemptio concedi potest: siquidem præceptum de soluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam ministri sustentationem, non est diuinum, seu naturale, sed solùm humanum, contra quod priuilegium dari potest.

13 Ex his colligitur primò, posse priuilegium aliquod, siue in partem, siue in totum eximere à solutione deimarum: vtroque enim casu, manente sufficiente Parochi sustentatione, verificatur ratio, de qua suprà, prout in specie resoluit Cou. *citato loco*, Gutier. *dict. capit.21. numero 19.* Azor. *dict. libro 7. capit.37. quæst 6.* D. Solorzan. *de Indiarum gubernat. libro 1. capit.21. numero 52.* Nec obstat dicere, quod axioma illud diuinum: *Dignus est operarius mercede sua*, sine dubio adstringit omnes illos, ad quorum vtilitatem operarius ipse laborat, ac subinde omnes debere concurrere in ministrando cibo iuxta illud Pauli 1. *ad Corinth.9.* ibi: *Quis suis stipendiis militauit vnquam?* vnde cùm Parochus ad omnium Parochianorum vtilitatem laboret, videtur dicendum, quòd quantuncunque ille Parochus sufficientem habeat alimoniam; nihilominus tamen, attento iure naturali, & diuino, debitores sunt decimarum, & consequenter nullus ex prædictis Parochianis potest priuilegio eximi, saltem in totum, à solutione decimarum. Satis fit enim, si aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectiuè, ita vt in illa Parochia ab alia immediate Parochus habeat cibum, hoc est, congruam sustentationem pro ministrandis spiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem construunt: non verò procedit distributiuè, ita vt singuli ex eadem in indiuiduo, nisi aliud Ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia consuetudo potens fuit, vt homines à decimis personalibus in totum excusarentur, quorum multi in illo tempore, sicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas soluere possent: & non est dicendum, quòd magis operetur consuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. arg. tex. *in capit.1. de constit. libro 6.* & per consequens, quòd auctoritas illa non distributiuè, sed collectiuè intelligenda est. Facit etiam, quia, vt Doctores fatentur, non priuilegio fieri potest, vt tanta quantitas persoluatur, & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem soluendi decimas in suo fundamento, arg. tex. *in vltim ff de fundo instr.* ac proinde si priuilegium manente congrua sustentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere potest, vtique dicendum est in totum eosdem manente eadem sustentatione eximere posse.

14 Colligitur secundò priuilegium, quo quis, siue in partem, siue in totum à solutione decimarum

simpli

simpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex postfacto orta fuerint Patet, si expendamus huiusmodi priuilegium de decimis non soluendis esse quidem odiosum; tum, quia contra ius procedit; tum etiam quia Parochi præiudicium in se continet, ac subinde data in aliquibus illius operatione, in aliis, quantum fieri potest, restringendum est, iuxta reg. text. *in l. 1. §. si quis a Principe, ff. ne quid in loco publico*, iunctâ reg. *odia, de regul. iuris l. 6.* & ita in specie tradit Rebuff. *dict. tract quæst.* 14. *num.* 3. refert alios, & sequitur Gutierr. *dict. cap.* 2. *n.* 130 Monet. *cap.* 4. *num.* 67. nouissimè Hier. Roder. *in compendio*
15 *quæst. reg. resol.* 50. *num.* 6. Accedit, quia priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum, ad noualia non extenditur, prout in specie probat text. *in c 2. §. 1. de decim. lib.* 6. latè resoluit Cou. *d. lib.* 1. *var c* 17. *n.* 13. ex eo, quia tale priuilegium ex prædictis duobus odiosum, restringendum est. Quod si priuilegium concedatur de non soluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam noualia, quæ propriis fiunt manibus, comprehenduntur, iuxta te[...] *in c. ad audientiam* 12. *& in c. ex parte il.* 1. *de decim* Rebuff. *d. q.* 14. *num.* 18. Gutierr. *d. c.* 21. *n.* 31. Monet. *d. cap.* 4 *num* 68. Accedit, quia priuilegium, quantumcunque sit odiosum, vt suprà dictum est, & vti tale in dubio strictè intelligendum ex Gutier. *dict. cons.* 5. *num.* 15. nihilominus tamen, non refragante, imò iuuante concedentis intentione, semper intelligendum est secundùm propriam significationem, ita vt illa comprehendantur, quæ in propria veniunt significatione: docet in specie. Dec. *cons.* 113. *num. vlt.* Rebuff. *d. tract. quæst.* 13. *num.* 32. & constat appellatione laborum propriè noualia contineri, vt probat text. *in d. c. ad audientiam*, text. sic intelligendus *in capit. quid per nouale, de verbor. signific.* ac subinde nil mirum, si in tali priuilegio noualia, quæ fiunt manibus, comprehendantur: & ita in effectu tenet Monet. *d. cap.* 4. *num.* 68. vbi *n.* 69. subdit, priuilegium soluendi decimas noualium intelligendum esse de his noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quasi possessionem iuris percipiendi decimas, per text. *in 1. dudum pen. de priuileg. & in cap. statuto in princ. de decim. in* 6.

16 Verùm obstat maximè tex. aliàs difficilis *in cap. ex parte il* 2. *de decim.* quatenus probat priuilegium ecclesiasticæ personæ concessum, vt sibi accipiat decimas suorum prædiorum. noualia comprehendere: quia, quando maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur; de cuius intellectu multa tradunt Cou. *dict. c.* 17. *num.* 13. Gutier. *d. cap.* 21. *n.* 116. *cum seqq.* Menoch. *cons.* 36. *num.* 21. Rebuff. *d. tract. q.* 14. Valasc. *cons.* 58. *num.* 9. Suar. *d. tract.* 2. *de decim. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 4. Monet. *dict. cap.* 4. *num.* 65. *&* 66. Stephan. Gratian. *discep. forens. cap.* 782. *num.* 15. Castill. *tom.* 7. *de tert. cap.* 14. *n.* 14. inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quòd procedat ex mente concedentis, & maximè, quia in eo text. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia, hoc enim restringendum erat, idque colligitur ex illis verbis, ibi, *parochiarum tuarum*; & in his terminis rectè conuenit ratio; quia, cui maius conceditur, minus concessum esse videtur: nam quidam contendebant ad Abbatem in ipsius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non possidebat, vel quia præscriptione, aut alia ratione eas amiserat; vel denique, vt ex integra refert Rebuff. *dict. loco numero* 8. quia Episcopus decimas noualium cuidam Canonico concesserat, vnde priuilegium hoc Pontificis hoc casu fauorabile debet censeri; quia per illud fit regressus ad ius commune, iuxta reg. text. *in l. si vnus, §. pactus, ff. de pactis*, cum vulgaribus. Sed iste Reboffi intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi potest: quia, si benè aduertamus; integra relata per Rub. non est originale *dict. cap. ex parte*, nec vllo modo pertinet ad eius speciem, imò super alia longe diuersa emanauit, idque constat non solùm ex verbis vtriusque, in quibus longe differt litera vnius ab alio, & in integra non habentur verba, sicut nec ratio scripta in illo text. verùm etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbæ Senon. in Episcopatu Parisien. & illi Abbati facta fuit concessio, de qua agit text. & ad eundem, vt ex suprascriptione constat, dirigitur Decretalis: at verò integra per Rebuffum relata agit de casu, qui contigit in Episcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & iuxta suprascriptionem eiusdē Rebuffi dirigitur ad Rectorem Ecclesiæ Beatæ Mariæ, cui decimarum facta fuerat concessio; tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit secundùm ius, & ex vi primæ concessionis posse percipere noualium decimas, sed potiùs ex noua indulgentia concedit id ita vt quandiu vixerit Canonicus qui eas noualium decimas percipiebat, & sententiam pro se obtineret, nullum eidem in perceptione præiudicium inferatur, sed tamen eo mortuo indulgeat Papa prædictas decimas Rectori, & illi Ecclesiæ. At *in dict. capit. ex parte*, absque noua indulgentia ex rigore Iuris communis, tanquam indubitatum decidit Papa Abbatem posse decimas noualium percipere, vt constat ex litera, ibi, *exigere satis potes*, iuncta ratione, quæ sequitur. Quare retenta mente communi, quòd text. agat de priuilegio percipiendi decimas (licèt summarium contra verba Pontificis priuilegium non soluendi) tentari posset, priuilegium illud ideò comprehendere, & veteres, & noualium decimas, quia concessum fuit sub ea forma pleniori, scilicet, de laboribus terræ parochiarum tuarum integraliter decimas percipias, quæ verba, & priuilegij formas ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed, quia ratio, quam text. in fine reddit, non sat conuenit huic intellectui, ne apparet, aut iure probatur Pontificem in priuilegio percipiendi decimas alienas, quod est magis nociuum, & odiosum, quàm sit illud non soluendi, ex traditis per Rebuff. *dict. quæstione* 14. *numero* 28. *&* 30. admisisse illas diuersas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius existimo *d. cap. ex parte*, non agere de priuilegio, aut concessione speciali circa decimas recipiendas, sed magis de concessione Iuris communis, per quam, eodem attento, potuisset Abbas ille, vel Parochus quicumque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum suarum. Sensus ergo est, *cùm tibi concessum sit* (scilicet, à iure cōmuni) *quod manu*, &c. & ita in effectu ille text. explicat id ipsum, quod habetur *in c. cùm contingat, vers. vnde, de decim.* & integra relata per Rebuff. scilicet, noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus absolutè, & cum integritate decimæ intra Parochiam iure communi concessæ sunt: cui intellectui satis conueniunt verba text. Siquidem concessum, propriè loquendo, dicitur etiam illud, quod lege, & iure communi tribuitur, *l.* 2. *in princ. ff. ne quid in loco publico*, & vulgò dicimus. *Frustra precibus impetratur, quod a Iure communi conceditur.* Insuper, congruit

gnit ratio, quam tex. ille in fine reddit, quippe quæ propriè, & absolutè loquendo vera est, & procedit in his, quæ a Iure communi conceduntur, sicut & in aliis fauoribus; non ita verò in cæteris, quæ iure singulari, & ex priuilegio contra Ius commune conceduntur, sicut nec in reliquis odiosis, iuxta *reg. cui licet, de regul. Iuris, in 6. & l. non debet, eodem tit.* cum iis, quæ latè tradunt scribentes ibidem. Et iuxta hunc intellectum, dubitandi ratio in eo esse potuit, quòd Episcopus, vel alius prætendens decimas noualium, in quarum possessione Abbas non existebat, arbitrabatur illas ad Abbatem non pertinere; quia de nouo insurgebant: & fortasse etiam ex eò, quòd Abbas non vnam tantùm, sed multas Parochias habebat, vt constat ex littera, ibidem, *parochiarum suarum*; quas tamen ex dispensatione, & in quibusdam casibus Iure expressis iustè potuit obtinere, & consequenter in eisdem ex concessione iuris decimas noualium exigere. Nec retento hoc intellectu obstat. *cap. sua 25. in fine, de decim.* Quoniam vltra alios intellectus Abb. & aliorum vtrobique, & tradita per *gloss* 1. & Doctores *in cap. peruenit. 1. quæst. 7.* & post Fortun Cou. *libro 1. var. c. 17. num. 13.* Rebuff. *dict. quæst. 14. num.* . & 29. tex. ille non agit de concessione decimarum simpliciter, & absolutè facta, sed de illa, per quam decimæ antiquæ, quas Ecclesia possidebat, alicui concedebantur, veluti in feudum, in qua specie non includuntur decimæ noualium, & necessaria est ad hoc noua, & specialis concessio. *iuxta c. 2. in princ.* vbi notat gl. in casus positione, & alij, *de decim. l. 6.* Idque satis intendit *d. c. sua* ibi, *occasione decimationis antiquæ*, & clariùs ibi, *non sit extendenda licentia, sed restringenda*, quæ verba significat concessionem, de qua tex. agit, quippe quæ referebatur ad decimas antiquas, nonnisi per extensionem noualium decimas includere potuisse.

17 Infertur quartò, Religiosos omnes esse exemptos priuilegio in Iure scripto à solutione decimarum de noualibus tantùm quæ propriis manibus, seu sumptibus excolunt, vt probatur *in cap. ex parte il 1. de decim* & docent *ibid.* Host. *num.* 4. Butr. *num. 9.* & Anch. *n. 3.* Rebuff *d. tract. quæst. 14. num. 45.* Monet. *d. cap. 4. num. 56.* Gutier. *cons. 5 num. 1* Suar. *d. tract. 2 lib. 1. cap. 19. num 2.* Fagund. *d. prac. 5. lib 2. c. 3. à num. 7.* Lezana *in sum. 3. verb. decima n. 2. cum seqq.* Lauret. de Franchis *de controu. inter Episc. & Regul. quæst. 72.* Rot. *in Carthaginen. decimarum, 16. Februarij 1615. coram bona mem. Dnno Zetto.* Intellige procedere in his tantùm noualibus, quæ deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expressè declarant in in illo tex. Abb. *n. 3.* Ioan. de Ann. & Anchar. *num. 2.* Rebuff. *d. q. 14. circa fin.* quos refert & sequitur Rot. *in Corduben. decimarũ, 21. May 1617. cor bone mem. Patriarcha Manzanedo.* Limita tripliciter hanc illationem, & primò, vt locum non habeat, vbi noualia ab iisdem exemptis aliis traduntur excolenda, sicut colligitur ex *dict. c. ex parte*, ibi, *propriis manibus*, Rebuff, *d. q. 14. n. 17.* Monet. *d. cap. 4. num. 58.* Secundò, nisi pacto expresso ad hoc teneantur, glos. *verb. laborum, in d. cap. ex parte*, Rebuff *d. quæst. 14. n. 53.* Monet. *d. cap. 4. num. 59.* Tertiò, nisi soluendo tacitè renunciauerint priuilegio suo, Glos. dict. *verb. laborum.* Rebuff *d. q. 14. num. 54.* Monet. *d. c. 4. num. 60.*

18 Priuilegio quoque iure scripto Cistercienses Templarij, & Hospitalarij non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt, vt expresse probatur *in dict. cap. ex parte il 2. & in cap. licèt, eodem tit.* quod quia quidam intelligebant, solùm de noualibus, Pont. *in c. ad audientiam, eodem tit.* exponit intelligi dictum indultum debere, non tantùm de noualibus, sed etiam de prædiis, quæ propriis manibus a Religiosis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædiis, quæ post Concil. Lateranen. Cistercienses acquisiunt, vt causa accuratè disputata resoluit Rot. *Pampilonen. decimarum*, 10 *Decembris* 1615. *coram Reuerendiss D. meo Coccino Decano*, præsertim propter priuilegia Sixti IV. ibi: *Singulares personas dicti Ordinis, præstatione decimarum, tam de possessionibus habitis ante, & post Concil. quàm de cætero habendis, quæ propriis sumptibus excolunt, & excolent.* referunt Renat. Chopin. *de sacra politia, l. 3. tit. 1. num.* 8. Fr. Emman. *in collect. Bullarum Apost. pro Regularibus, Bulla 5. Martini V.* Quorum pri- 19 uilegia cùm sint personalia, ideò non suffragantur respectu portionis colonorum, vt in puncto priuilegiorum Cisterciensium est *decis.* Putei 521. *lib. 2.* & dicit Rot. *in Toletana decimarum 17. Iunij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.* Nec etiam suffragatur respectu arrendatariorum, etiamsi ipsi Fratres aliquam culturam exiguam adhibeant. Seraph. *decis. 827. num. 3. cum seqq.* Prout nec etiam suffragantur, si prædia locentur ad pecuniam: tunc enim in nihilo Cistercienses exemptos esse non semel tenuit Rota, & signanter *decis. 2. de priuileg. in antiq.* & coram Pute. *decis. 150. lib. 2. in correct. & part. 2. diuers. decis. 23. num 4. & seq. & in Carthaginen. decimarum, 26. Nouembris, 1600. coram bona mem. Penia.*

Verùm dispositio *dicti cap. ex parte il* 1. quoad 20 supradicta reuocata est per tex. *in cap. nuper 34. de decim.* quo attento Cistercienses, & omnes Regulares, qui gaudent iisdem priuilegiis, de terris alienis, & in posterum acquirendis, etiamsi eas propriis manibus, & sumptibus excolant, debent soluere easdem decimas, quas antea domini terrarum soluebant, vel se inter ipsos componere: verba enim text. clara sunt: *Decernimus, vt de alienis terris, & amodò acquirendis, etiamsi eas propriis manibus, aut sumptibus excolant, decimas persoluant Ecclesiis, quibus ratione prædiorum antea soluebantur: nisi cum ipsis Ecclesiis aliter duxerint componendũ.* Et ideò omnes ferè Religiosi per specialia priuilegia à Summis Pontif. exemptionem obtinuerunt à solutione decimarum prædiorum suorum, quæ propriis manibus, & sumptibus excolunt, & de multis meminit Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 2. q. 49. art. 12. in concl.* & nuncupatim de concesso pro Monachis Cælestinis, & 21 Cluniacensibus testatur Renat. Chopin. *monasticon. lib. 2. tit. 1. n. 5.* Tamb. *de iure Abbatum to. 1. disp. 15. q. 17. n. 13.*

Et pro Monachis Congregationis Cassinen. aliàs 22 S. Iustinæ de Padua, est priuilegium Eugenij IV. *sub dat. 7. Kalend. Martij* 1434. relatum per Fr Emman. *in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla 7.* Tambur *d. q. 17. n. 9.*

Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti 23 Vallisoleti est priuilegium Clementis VII. *sub dat.* 8. *Decembris* 1530. de quo *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 7. eiusdem Pont.* Tambur. *dict. quæst. 17. num. 15.*

Et pro Monachis Eremi Camaldulensis, & Con- 24 gregationis S. Michaelis de Murano adest priuilegium Leonis X. *sub dat. 5 Non. Iulij 1513. §. 29.* relatum *in eodem Bullario nouo, tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont* & per Tamburin. *dict. quæstio, 17. num* 10.

Et pro Monachis Beatæ Mariæ Montis Virginis 25 adest

adest priuilegium Cælestini III. *sub dat. 4. Nouembris* 1097. relatum *in eodem Bullario nouo to. 1. Bulla 3. eiusdem Pont.* & per Tambur *d. q. 17. n. 17.*

26 Et de Syluestrinis adest priuilegium Innocentij IV. *sub dat. 5. Kalend. Iulij* 1247. relatum *in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 5. eiusdem. Pont.* & per Tambur *d. q. 17. n. 18.*

27 Et pro fratribus B. Mariæ de Mercede adest priuilegium Gregorij IX *sub dat. 6. Kalend. Iuly* 1373. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pontif.* & per Tamburin. *d. q. 17. n. 22.*

28 Et pro Ordine S. Antonij Viennensis ad est priuilegium Clementis VII *sub dat. Kalend. Decembris,* 1523. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont.*

29 Et pro Cruciferis adest priuilegium Vrbani III. *sub dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiusdem Pont.* & per Tambur. *d. q. 17. n. 24.*

30 Et pro Fratribus Prædicatoribus adest priuilegium Gregorij XI. *sub dat 2. Non Martij Pontif. sui anno* 4. relatum *in eodem Bullario nouo Bulla 7. eiusdem Pont.* & per Tambur. *d. q. 17. n. 26.*

31 Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Francisci adest priuilegium Sixti IV. *sub dat. pridie Kal. Decembris, anno Incarnat. Dom.* 1474.

32 Et pro Canonicis Regularibus S. Saluatoris adest priuilegium Iulij II. *sub dat. 4. Non. Aprilis,* 1512. relatum *in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 30. eiusdem Pont.* & per Tambur. *q. 17. n. 19.*

33 Et pro Monachis S. Basilii adest priuilegium Gregorij XIII. *sub dat. 8. Kalend. Iuly,* vt per Tamburin. *d. q. 17. n. 20.*

34 Et pro Ordine Minimorum S. Francisci de Paula adest priuilegium Iulij II. *sub. dat. 5. Kalend. Augusti* 1506. relatum per Laurent. de Peiriuis *tom. 1. priuileg. dicti Ordini, Bulla 2. eiusdem Pontif.* §. 19. & per Tamburin. *dict. q. 17. n. 23.*

35 Et pro Carthusianis est priuilegium Martini V. *sub dat. 8. Kalend. Octobris* 1420. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 2. Bulla 1. eiusdem Pont.* & per Tamburin. *d. q. 17 numero* 25. Et de omnibus me citato *in hoc loco.* Nouar. *in Lucerna Regular. verb decima num 2.* Lezana *in sum. quæst. Regul. tom. 3. verb. decima num. 3.*

Et quamuis omnes supradictæ Religiones priuilegiis Summorum Pontificum se munierint, ne soluere tenerentur decimas prædiorum suorum, quæ propriis manibus, ac sumptibus excolunt, propter derogationem *dict. cap. ex parte il 1. & d. cap. nuper,* tamen vbi consuetudine legitimè præscripta, & allegata vt suprà, introductum fuerit, vt Religiosi hac exemptione fruantur absque alio priuilegio, derogatione illa non obstante, existimo eos non esse hac de re molestandos, cum potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in plenissima exemptione ne eis concessa *in cap. quæsti, & in cap. decimas, 16. quæst 1.* vsque ad hodiernum diem continuari, posteriori derogatione non admissa, prout in Hispaniarum partibus exemptionem adesse mihi retulit vir Religiosus, & testium dicta legit: nec mirum, si derogatio in dictis Iuribus contenta, tunc nõ fuisset in exequutionem deducta, quia tempore, quo illa emanauit, Hispania è manibus Maurorum de recenti recuperata Clericorum numerum sufficientem non habebat, qui animarum curæ incumberent, quam cùm Religiosi libenter susciperent, æquum tunc visum fuit (vt creditur) illos non fuisse priuandos exemptione sibi concessa *in dict. capit. decimas,* ad quod forsan respicere videtur lex antiqua Hispaniæ *5. tit. 20. p. 1.* quæ dum loquitur, de quibus prædiis decimas soluere debent Religiosi, ita concludit: *Esso mismo seria, si labrassen eredades agenas por sus manos, ò por sus despensas, cano se pueden escusar, que non den diezmos dellas, otro tal seria, si ellos diesen a otro tales eredades, que si ellos las labrassen, non darian diezmo dellas.* Quod eò magis admittendum videtur, stante consuetudine huiusmodi in illis partibus, si Religiosi ex instituto Clerici fuerint communiter viuentes: quia, cùm iis, Monachis, & Regularibus exemptionem concesserit, *dict. cap. decimas,* & derogatio in posterioribus iuribus tantum loquatur de Monachis, & Religiosis, videtur quoad alios nihil ibidem innouari: inclusio enim vnius est exclusio alterius, *cap. nonne, de præsumpt.* cum citatis *in collectan. ibid. n. 4.* & hoc sine præiudicio iurium alicuius.

Moniales non solùm S Claræ, verùm etiam & aliæ quæcunque Regulares personæ, quarum redditus, & prouentus ecclesiastici adeò sunt tenues, & exiles, quòd de illis sustentari non possunt; sed pro habenda vitæ suæ sustentatione necesse habent mendicare, & eleemosynas publicè petere, decimas non tenentur persoluere. Ita *ex quadam Extrauag.* Bonifacij VIII. *incip. Decimas,* refert Fr. Lud. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 49. art. 23. in concl.* Rota apud Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 96. n. 1. & tom. 1. disp. 15. q. 17. n. 2,.* Nouar. *in Lucerna Regul. verb decima n. 5* Præterea, Abbatissę, Conuentus, & Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. & quibuscumque terris, & possessionibus suis, quas per se, vel colonos, seu seruitores excoli, & cultiuari faciunt, aut in posterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Ecclesiis, & aliis persoluere tenentur, nec ipsæ, aut possessionum earundem coloni ad earum solutionem à quocumque cogi possunt. Ita referunt Fr. Emman *quæst regular. tom. 2. q. 44. ar.. 5. & tom. 3 quæst. 34. art. 25.* Fr. Ludou. Miranda *d. art. 23. vers & præterea.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regul. resol. 50. num. 4.* Portel. *in dubiis regularibus, verb. decima, num. 3.* vbi refert in Portugallia praxim esse in contrarium pro decimis soluendis à Monialibus de possessionibus colonis conductis, Rota *in Conchen. exemptionis decimarum. 30. Ianuarij* 1589. *coram Orano,* quæ est *decis. 24. part. 2. diuers.* & canonizatur ab eadem Rot. *in eadem causa 22. May* 1623. *coram bona mem. Buratto,* inter eius impressas *decis.* 704. De bonis autem emptis tenentur Abbatissa, & Moniales ad soluendas decimas, & primitias Parochiali Ecclesiæ, vt referunt decisum Portel. *dict. verb. decima, n. 4.* & Hier. Roder. *dict. res. 50. sub. num. 5.* 36

Conuersi, vel Confratres mediæ Crucis del Thao Ordinis Hierosol. decimas ex bonis suis patrimonialibus, prædiis, possessionibus, agris, & terris omnino integrè & realiter persoluere debent etiamsi ipsa bona patrimonialia per proprias personas, & proprios colonos ab eis colantur: at si aliqui ex prædictis Confratribus mediæ Crucis obtulerint suas personas Religioni, & actu illi inseruiunt, nunc & eo casu sunt exempti à decimis personalibus dumtaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, possessionum, & prædiorum non consistunt, etiamsi propria industria & labore percipiantur. Si verò obtulerũt personas, & omnia sua bona Religioni, ita vt sint verè donati professi, & nõ coniugati, & in ipsã

Religio

Religionem fuerit translatum dominium, & possessio eorundem bonorum, non possunt molestari super decimis realibus de ipsis bonis oblatis, prout cæteri professi eiusdem Religionis Hierosl. vigore suorum priuilegiorum hactenus illis concessorum, consueuerunt. Ita statuit Clemens VIII. *in sua Constit.* incip. *Quæ ordini Ecclesiastico, sub die 2. Decembris* 1600. Qui deinde Romanus Pontifex in alia sua Constit. incip. *Romanum decet Pontif. sub die 17. Iunij* 1602. Motu proprio, & ex certa scientia declarauit quoscumque, qui hactenus habitum de deuotione hospitalis sancti Ioannis Hierosol. tam ex speciali ipsius & Apost. Sedis indulto, quam ab ipsiusmet Magistro, & Conuentu eiusdem Hospitalis susceperunt, aut in posterum quandocumque susciperent, & si in litteris illius, aut pro tempore existentis Romani Pont. super huiusmodi habitus susceptione, & in forma Breuis expeditis & expediendis, quod omnibus, & singulis priuilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, prærogatiuis, & præeminentiis, quibus alij eiusdem Hospital. fratres de deuotione, aut alias, vti, frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, sine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere possint, & debeant, specialiter, ac nominatim concessum fuerit, nihilominus nullis omnino gratiis, & priuilegiis, ac fori, & exemptionis à decimarum solutione frui, ac potiri debere, sed ad solutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligatos esse.

Virgines, & viduæ, ac forsan aliæ mulieres tertij Ordinis sancti Francisci, sancti Dominici, sancti Augustini, Beatæ Mariæ de monte Carmelo, Redemptionis Captiuorum, Minimorum, & sanctissimæ Trinitatis, ac forsan aliorum Ordinum, Beatæ nuncupatæ, quæ non in communi, vel sub clausura, sed in propriis quæque domibus, aut alienis separatè viuunt, ac in parochiis, vbi degunt, Sacramenta Ecclesiastica recipiunt, quorumcunque priuilegiorum prædictis, seu quibusuis aliis Ordinibus, quibus sunt aggregatæ, Apost. seu alia quauis auctoritate concessorum, seu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à solutione decimarum, seu aliarum rerum Parochiis, quarum fines dictæ mulieres existunt vel aliis Ecclesiis alioquin debitorum, non sunt exemptæ, *constit. Clementis VIII.* incip. *Romani Pontificis, sub die* 12. *Septembris* 1600.

Patres Societatis IESV à Paulo & Gregor. & aliis Summis Pontificibus plenissimam exemptionem à solutione decimarum obtinuerunt: quibus priuilegiis reuocatis & derogatis, Leo XI. *in sua Constit.* incip. *Impositi nobis, sub die* 23. *Aprilis* 1605. Motu proprio & ex certa scientia statuit, decernit, & ordinat, vt ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas IESV, & illius domus etiam probationum, atque Collegia, & loca quæcumque vbiuis locorum in Regnis Castellæ, & Legionis existentia ratione prædiorum, possessionum, vinearum, Oliuetorum, terrarum, hortorum, & bonorum quorumcumque quæ nunc possident, quomodocumque, & vndecumque ad eos peruenta, aut per eos acquisita fuerunt, & etiam eorum, quæ in postea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apost. Domorum, seu Collegiorum fundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus legatis, testamentis, codicillis, seu vltimis voluntatibus dumtaxat acquirent, & non solum eorum, quæ locare & arrendare solent, sed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolant, loco decimæ, vigesimam scilicet, ex singulis viginti vnum eorum fructuum cuiuscumque generis, & speciei, quos in illis colligent, necnon pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient piscationum, auium, aliarumque rerum & specierum, de quibus de iure, vel de consuetudine decimari solet, Ecclesiis quibus alioquin circumscriptis dictis priuilegiis decimas persolui deberet, persoluere teneantur, & obligati ex stant, & quia euenire poterit vt Religiosi dictæ Societatis alia prædia, possessiones, terras, & bona exemptionis titulo locationis ab aliis conduxerint, ipsi colent, aut coli facient, non vigesimam, sed integram decimam iis Ecclesiis, quibus & prout antequam ipsi Religiosi illa tenerent, debebatur, pariter soluere teneantur, & obligati ex stant. Ab huiusmodi autem vigesimæ, seu decimæ solutionis hortos, seu viridaria, quæ apud eorum domos, seu Collegia intra ciuitates, & oppida habuerint, necnon etiam vnum tantùm prædiolum in agro pro vnaquaque domo, seu collegio, quod tamen muris circumdatum sit, & quatuor fanegarum illarum partium mensuram non excedat, exempta esse voluit, & ordinauit, decernens ipsos Societatis IESV Religiosos ad mediæ decimæ, seu vigesimæ & integræ decimæ huiusmodi respectiuè solutionem faciendam de cætero omnino teneri, & ad id censuris, & pœnis Ecclesiasticis constringi posse.

Postmodum Gregorius XV. *in sua Constit.* edita *sub die* 15. *Februarij* 1622. eidem Societati concessit quòd ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnia & singula illius domus, Collegia, & loca vbicumque in Castellæ & Legionis Regnis dumtaxat existentia præsentia, & futura ad solutionem, & præstationem decimæ integræ, & dimidiæ ratione prædiorum, possessionum, vinearum, oliuetorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quorumcunque eiusdem Societatis in eiusdem Castellæ & Legionis Regnis dumtaxat, & quæ propriis manibus, ac sumptibus, & per proprios colonos tunc excolebant, & pro tempore excoluissent, siue prædia, possessiones, oliueta, & alia bona huiusmodi ad societatem, illiusque domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, aut aliis vltimis voluntatibus, vnionibus, applicationibus, concessionibus, emptionibus, & aliis acquisitionibus, & aliàs quomodocumque eatenus iam essent acquisita siue in posterum ad eandem Societatem, Religiososque illius deferri contigisset, nisi prout alij Mendicantes soluere consueuerant, minimè tenerentur. Leonis prædecessoris litteris in aliis omnibus firmis, & illæsis remanentibus, Apostolica auctoritate concessit, & induxit.

Denique S.D.N. Vrban. VIII. *in sua const.* incip. *alias a felicis record. sub die* 20. *Nouemb.* 1623. Motu proprio, & ex certa scientia Gregor. XV. litteras, omniaque & singula in eis quomodolibet contenta & expressa perpetuo reuocauit, cassauit, abrogauit, & annullauit, itavt neque in possessorio, nec in petitorio dictæ Societati, illiusque domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorumque personis, & bonis suffragari possint, &c.

37 Circa præfata priuilegia primò est aduertendum, quòd in quolibet eorum, & in aliis, si quæ fuerint, est expressè derogandum dispositioni *dict. capit. nuper*, quòd cùm sit Conciliare, censetur habere clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones, adeò quòd sit propriè necessaria illius derogatio expressa,

expressa, vt docent Marchesi. *de commission. p. 2. pag. 596. n. 1. & 2. in vlt impress.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 15. q. 17. n. 38.* Campan, *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 154.* Rot. *decis. 122. & seq. p. 1. diuers. & in Oriolen. decimarum 21. Maij 1586. & 9. Iunij eiusdem anni, coram Orano, & coram Cana-*
38 *ler.* inter eius impressas, *decis. 229. n. 3.* in qua fuit dictum exemptionem à decimis non suffragari, nisi in specie derogetur *d. cap nuper, & coram Card. Pamphilio iun. in Viterbien. decimarum 25. Iunij 1618. & coram Burat. d. decis. 704 n. 2.* vbi latè, & eleganter Ferentil. *in annot n. 13.* & apud Tambur. *in fine, to. 3. de iure Abbatum decis. 94. & decis. 95 n. 4.* vbi quòd derogatio specialis *d. c. nuper.* requiritur tam in priuilegio exemptionis à decimis quam communicationis, *& decis. 96. n. 2.* latè Noguerol *tom. 1. alleg. 39. num. 24.*

Est aduertendum secundò quòd priuilegium ha-
39 bentes non soluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, debent soluere decimas de illis, quos aliis, colendos tradunt, vt probat expresse tex. *in c. licet 11. de decim* & tradunt Azor. *instit p. 1. lib. 7. c. 27. q. 7.* Suar. *de Relig tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 13.* Tamb *de iure Abbatum tom. 1.*
40 *disp. 15. q 18. sub n. 5.* Ratio est, quia priuilegia exẽptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideò non transeunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum, aut fructuum, vt non semel censuit Rot. & signanter *decis. 23. p. 2. diuers.* & coram Seraph. *dec. 827. n. 2. & in Placentina decimarum 17. Decemb. 1584. coram Card. Blanchetto, & in Pampil. decimarum 15. Decemb. 1615. coram R. D. meo Coccino Decano, & in Leodien. decimarum 20. Decemb. 1628. coram Card. Virili.* refert me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c. 3. dub. 11. n. 4. in princ.*

41 Aduertendum quoque est tertiò Papam communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa mentio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censeri etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio, cùm difficulter concedatur, vt per Butr. *cons. 19. n. 9.* Bald. *in l. fistulas §. frumenta ff. de contrah. empt.* Cremen *sing. 108.* Fel. *in c. sedes n. 3. de rescript.* Trullench. *d. dub. 11. num. 4. post med.* Pute. *decis 65. lib. 3* Seraph. *dec. 591. n. 2.* Cauaier. *decis. 247. n. 10.* Rot. *in Valentina decimarũ, 28. Nouemb. 1603. coram Card. Lancellotto iun. & in Cordub. decimarum 13. Maij 1613. coram bone mem. Patriarcha Manzanedo, & in Conchen. decimarũ, 12. Maij 1623. coram bone mem Buratto,* inter eius impress. *decis. 704.* & apud Tamb. *in fine tom. 3 de iure Abbatum decis. 96. n 2.* vbi quod communicatio priuilegiorum non comprehendit exemptionem à solutione decimarum, de quibus nulla in ea facta est mentio: quia exemptio à solutione decimarum non solet concedi, vel saltem cum magna difficultate. Trullench. *ad præcepta Decalogi lib. 3. cap. 1. dub. 11. n. 4. vers. hinc fit,* me citato *in hoc loco* Noguer *to. 1. alleg. 39. n. 17.* Quod quidem procedit, etiamsi Papa in dicta communicatione priuilegiorum fecerit mentionem de decimis: quia, si non apparet de expressa mente concedentis, verbum, *decimæ*, referri potest ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordinarias, & prædiales, quæ sint debitæ de iure diuino: & hoc maximè prouenit in communicatione priuilegiorum, in qua non derogatur *d. c. nuper*, quòd cùm contineat constitutionem conciliarem, censetur habere clausulas derogatorias ad sequentes dispositiones, & ideò requirit specificã derogationẽ; vt suprà diximus *n. 37.*

Est notandum etiam quartò, quòd Parochus ma- 42
nutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum aquisitorum per Regulares, donec doceant de sufficienti priuilegio, vt censuit S. Cong. Conc. *in Pisauren. 13. Aprilis 1630.* refert me citato Trullench. *d. c 3. dub. 11. n. 4. post med.* nam prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere, ac proinde Regu- 43
lares tenentur illas soluere parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transiuerint: ita eadem S. Congr. *in causis Ripan. Vrbinaten. & Firman. 4. & 18. Decemb. 1627. & in Callien. 1. Septembris 1629.*

Aduertendum denique est priuilegia huiusmodi 44
eximentia à solutione decimarum amitti, si incipiant esse enormiter læsiua Ecclesiæ Parochiali, quæ habet intentionem de iure fundatam in decimis, *c. suggestum c dilecti.* & ibi gloss. *verb. enormiter, de decim. cap. quod per nouale, de verborum signif.* Rebuff *dict. q. 14. n. 55.* Menoch. *cons. 156. n. 9. vol. 2* Rot. *in specie, de priuilegiis Cisterciensium, in Pamphil. decimarum 6. April 1615. coram. R. D. meo Coccino Decano,* vel saltem moderari iuxta tex. *in c. 2. §. vbi autem, de decim. lib 6* Rot. *in d. Pampil.* ad declarationem verò Papæ spectat, quando dicatur priuilegium enormiter lædere, secundùm Abb. *in d. cap suggestum n. 4.* nisi alteri, putà iudicio Rotæ, Papa commiserit, vt euenit *in d. Pamphil decimarum.* An autem, & quan- 45
do Religiosi non vtentes etiam ex negligentia, vel ignorantia, speciali priuilegio eximente illos à solutione decimarum, præiudicent iuri suo ex tali priuilegio obtento? vide Hieron. Rodet. *d. resol. 50. n. 5.* Priuilegium exemptionis à decimis amittitur per solutionem per quadraginta annos factam, Rota apud Tambur. *in fine tom. 1. de iure Abbatum dedecisc. 96.* vbi *n. 12.* quod Priuilegium amittit priuilegiatius per non vsum quando per eum stat quominus priuilegio vtatur, *& num. 9.* quòd priuilegium exemptionis concessum alicui Ordini non amittitur per non vsum vnius tantum monasterij, sed eius ius conseruatur si in cæteris monasteriis sit in vsu.

Infertur quintò Religiosos omnes priuilegio Iu- 46
re scripto eximi à solutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc est, de animalibus, quæ ipsi nutriunt, vt expressè habetur *in d. c. ex parte, il 1. de decim. l. Regia 4. tit. 20. p. 1.* ibi. *Que todas las Religiones, quales quiera que sean, non deben pagar diezmos, ni de sus huertas, ni de los ganados que crian.* Petr. Greg. *syntagm. Iuris, p. 1. lib. 2. c. 24 n. 7. & c 22. num. 10.* Hoc tamen procedit in his tantùm, quæ deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expressè declarat *ibi* Abb. *n. 3.* Ioan. de Anania *n. 2.* Anchar. etiam *num. 2.* Rebuff *d q. 14. circa fin.* Monet. *d c. 5. num. 17.* & in animalibus, quæ ipsi Religiosi nutriunt suis sumptibus; non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda. *Clem. 1.* vbi glos. *verb. animalibus, & verb teneri, de decim.* Abb. *in dict. cap. ex parte. in fine,* & *ibi* Anchar. *dict. n. 2. vers. istud etiam.* Henric. Boich. *num. 2. vers. quod intellige.* Butr. *in 3. not.* Rebuff. *d. quæst. 14. numero 57.* vbi dicit: quòd si dentur aliis tenenda, & custodienda, requiritur, quòd vesperi reducantur ad Monasterium: quod etiam tenet Monet. *dict. capit. 5. num. 14.* Rot. *in Cordubẽ. decimarum. 23. Iunij 1614. coram bone mem. Patriarcha Manzanedo,* vbi ait dispositionem *dicti cap. ex parte* non esse reuocatam *per d. c. nuper, de decim.* quoad hanc partem: quia 47
ille tex. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circa quos nihil innouauit, vt expressè sensit

Butr.

Butr. in dicto ex parte, prope fin vers. relinquitur ergo.
48 Infertur sextò, per priuilegium in Iure scriptum
leprosos in communi viuentes de hortis suis, qui
sunt in circuitu domus, & de nutrimentis anima-
lium suorum, decimas soluere cogi non debere vt
voluit Pontif. in cap. 2. de Eccles. ædific. Hispan in tr.
regul. decimarum, quæst. 12. n. 2. Rubeff. d. tr. q. 5. n. 21.
Monet. d. c. 5 n. 35. Rot. in d. Conchen. decimarum 23.
Iunij 1614. coram bona mem. Patriarcha Manzane-
do, vbi fuit dictum, quòd ad hoc, vt sit locus exem-
ptioni, de qua in d. c. 2. leprosos debere communiter
viuere, & simul congregatos extare; ita vt si adesset
Hospitale, in quo curarentur etiam leprosi, quando
ad aliud accederent ibidem alij infirmi cæteris mor-
bis laborantes, & leprosi retinerentur separati ab
aliis infirmis, adhuc non haberet locum d. capit. 2.
quia leprosi non videntur constituere corpus separa-
tum, cùm talis separatio fiat ad euitandum conta-
gium, & cùm priuilegium dict. cap. 2. sit speciale,
non videtur extendendum ad Hospitale commune
leprosis, & aliis infirmis, quod etiam ead. Rota con-
firmauit in Corduben. decimarum 22. Martij 1617.
coram Patriarcha Manzanedo, impressa per Tam-
bur, d. loco decis. 94. vbi in fine, refert hospitalia Fra-
trum B. Ioannis de Deo non gaudere priuilegiis le-
prosorum.
49 Infertur septimò Episcopum non posse alicui
concedere hanc immunitatem à decimarum solutio-
ne per viam priuilegij, vt docent Rebuff. de decim.
q. 5. n. 28 & 32. Fagund. d. prae. 5. lib. 2. c. 4. n. 6. tum,
quia sunt à Papa assignatæ singulis Ecclesiis, c. 1.
13. q. 1. tum, quia in Conc. Cabilon. statutum fuit,
ne Ecclesiæ antiquitus constitutæ decimis priuaren-
50 tur, c. Ecclesia, cum seqq. 16. q. 1. Episcopus autem
non potest contra Concilium dispensare, glos. sin-
gularis verb. in ætate, in capit. cùm dilectus, de elect.
plures per me citati de officio, & potest. Episcopi, p. 2.
alleg. 33. num. 25. Poterit tamen Episcopus remittere
decimas, maximè suæ mensæ debitas, ex iusta cau-
51 sa vt habetur in cap. quia circa, de priuileg. Item po-
terit Episcopus interponere decretum, & consen-
sum in compositione super solutione decimarum,
c. 2. de transact. Rebuff. d. tract. q. 13. n. 15. cum seqq.
52 Monet. eod. tr. cap. 5. à n. 119. Item poterit Episcopus
decimas, quas nunquam possedit post earum recu-
perationem vel illa ad opus suum retinere, vel secun-
dum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesiæ
concedere, c. quoniam de decim. Rot. in Sabin. deci-
53 marum 1. Iulij 1609. cor R. D. meo Coccino Decano.
Illas verò, quas aliquando possedit, si reuertantur ad
mensam episcopalem, non potest transferre in per-
sonam, quæ nunquam moritur, ne adimatur spes
deuolutionis, eadem Rot. in Taurin. decimarum 12.
54 Ianu. 1607. cor. bon. mem. Card. Marquemont. Et dein-
de poterit decimas concedere aliis Ecclesiis cum ali-
qua causa, c. plures, c. statuimus, & c. fin. 16. q. 1 Mo-
net. c. 5. n. 60. Verall. decis. 340 p. 3. Rot. in Conchen.
decimarum 5. Maij, 1600. coram Card. Pamphilio sen.
55 Vnde à fortiori colligitur regulariter Episcopum
non posse ius percipiendi decimas laicis concedere,
c. benè quidem 96. dist. c. peruenit. 1 q. 4. c. venerabilis,
de confirm. vtili, Rebuff. d. tract. q. 5. num. 32. & q. 13.
num. 73. In concessione enim decimarum, & iuris
decimandi laicis facienda, est adeò necessaria au-
ctoritas Sedis Apost. vt non sufficiat immemorabilis
56 absque fama priuilegij, vel recognitione feudali, Io.
Andr. & alij in c. cùm Apostolica, de his, quæ fiunt à
Prælat. Fel. in c. causam, quæ num. 3. de præscript. & in
cap. cùm contingat, sub num. 4. vers. si tamen, de foro
comp. Rot. in Toletana iuris decimandi 27. Aprilis
1584. coram Card. Blanchetto. & in Mediolanen. re-
scissionis permutationis 21. Maij 1597. coram Card.
Pamphilio sen. & in Taurinen. decimarum, vers. suppo-
sito autè 12 Ianu. 1607. coram Card. Marquemont, &
in Ferrarien. decimarum 23. Iunij 1617. cor. Card.
Pamphilio iun. ead. Rot. decis. 215. n. 2. & 3. p. 2. di-
uers. & decis. 702. n. 1. p. 1. recent. Seraph decis. 1102.
num. 1. Alias decisiones refert Theodos. de Rubeis in
singul. Rot. tom. 2. p. 2. circa stylum & obseruantiam
Rotæ, verb. laicus §. 1. pag. 61. vbi attestatur in Rota
receptum esse quod quasi possessio immemorabilis
decimandi non suffragatur laico, nisi etiam fama
priuilegij, vel recognitio, ab Ecclesia, vel aliud æqui-
pollens concurrat. Rota in dictis decisionibus Cor-
duben. decimarum de Lucena.
Et aduerte confirmationem beneplaciti Apost. 57
quando est reseruatum in concessione iuris deciman-
di facta laicis, non præsumi ex lapsu 30. annorum,
& vltrà, cum obseruantia respectu illius iuris pro-
pter incapacitatem laici nihil operetur, Alexand.
cons. 70. n. 4 lib. 3. Rot. in d. Mediolanen. rescissionis
permutationis, & in d. Ferrarien. decimarum. Potest 58
tamen Episcopus alicui laico ex iusta causa, putà,
quia Ecclesiam, eiusve patrimonium à tyranni op-
pressione liberauit, concedere, ad vitam, aliudve
tempus, non quidem ius percipiendi decimas, sed
ipsarum decimarum fructus, vt eas nomine, & titu-
lo Ecclesiæ consequatur, vt voluit glos. & magis
communiter Doctores in c. quamuis, de decim. Re-
buff. d. tr. q. 10. n. 34 & q. 13. n. 110. Couar. d. c. 17.
n. 5. Azor. d. lib. 7. c. 36. q. 11. & 14. qui tamen id tan-
tùm concludit de breui tempore, non ad vitam.
Item, poterit concedi ab Episcopo cum consensu eius,
de cuius interesse agitur, non in vim priuilegij, sed
alienationis cum causæ cognitione, & aliis solemni-
tatibus, tex. est in c. 2. de his, quæ fiunt a Prælat. Rebuff.
q. 5 n. 35. Monet. d. c. 5. n. 62. quia tunc iam non erit
spirituale ius tali laico concessum, cùm spiritualia
non ministraret, sed temporale, hoc est, fructus &
commoditas decimarum, quæ quid temporale sunt.
Abb. in cap. ad hæc, n. 4. de decim. Azor. d. lib. 7. c. 36.
q. 11. & temporales decimæ non sunt propriè deci-
mæ, vt aduertit Bald cons. 419. vol. 1. sed sunt certæ
decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate
frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure tempo-
rali, & ex contractu pro rebus debitæ, Rot. in Fer-
rarien. decimarum 16. Iunij 1615. coram R. P. D. meo
Pirouano, impressa decis. 420. p. 1. recent.
Ante Lateranense Concilium sub Alexandro III. 59
de anno 1179. poterant inferiores Prælati decimas
titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed
ex eo fuit illis hoc prohibitum, vt per text. in cap.
cùm Apostolica de his, quæ fiunt a Prælat. & in cap. 1.
§. sanè, de decim. l. 6. tradunt Cou. lib. 1. var. capit. 17.
num. 5. vers. olim Menoch de præsumpt. lib. 6. præs. 86.
n. 2. D. Barbos. in l. Titia num. 45. vers. non obstat se-
cunda ff. soluto matrim. Gutier pract. lib. 1. quæst. 14.
num. 5. & quæst. 15. num 4. Azor. instit. moral. part. 1.
lib. 7. cap. 36. quæst. 12. Fagundez d. præc. 5. lib. 3. c. 1.
num. 32 Monet. d. cap. 5. n. 66 & in hoc omnes con-
uenire profitetur, & sequitur Suar. de Relig. tom. 1.
tract. de decimis. lib. 1. cap. 26. num. 2. & 3. In dubio
autem, si decimæ laicis concessæ reperiantur, &
nesciatur, an post, vel ante Concilium Lateranen.
fuerint concessæ, post Concilium concessæ censen-
tur, Beroi. cons. 21. num 14 lib 1. Rot. in Taurinen.
decimarum, 12. Ianuarij 1607. vers. non obstat, co-
ram Card. Marquemont, quæ reperitur impressa
decis. 193.

decis. 193. *n.* 9. *p.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Gerund. iurispatronatus*, 22. *Aprilis* 1622. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, vers. quantum attinet.*

61 Verùm hæc communis resolutio in se vera non est, si aduertamus multò ante Concil. Lateranen hoc ipsum prohibitum fuisse ab Vrbano II. *in cap. decimas* 39. *in ord.* 16. *quæst.* 7. & manifestiùs *in capit.* 1. *Episcopum, vel Abbatem, in vsib feud.* qui annos ferè centum præcessit hoc Concil. Lateranen. vt videre est apud citatos per Aragon. 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 3. Quare, si materia bene perscrutetur, nullus text. inuenietur, qui probet, potuisse laicos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus concessas, sed solùm, quod obtentas ante Concil. Lateran. possunt transferre in locum religiosum de consensu Episcopi, quod non ex ea ratione prouenit, quòd eas licitè retineant; sed magis, quia hoc voluit Ecclesia permittere ad vitanda scandala, vtilius iudicans, si decimas, quas laici cum animarum suarum periculo illicitè detinebant, sponte dimitterent aliis Ecclesiis, vel religiosis locis, quàm si eos ecclesiasticis censuris, vel modis aliis cogerent ad restitutionem faciendam eidem Ecclesiæ, ad quam pertinent, vt aduertit Rebuff. *d. tr. q.* 10. *n.* 22. & melius Gilchen, *de præscript. p.* 3. *c.* 8. *n.* 7. nec omninò displicet Suar. *d. c.* 16. *n.* 3. dum resoluit, Concilium non concedere laicis, vt decimas concessas à Prælatis inferioribus retineant sed ne transferant in alios absolutè, vt *in cap. prohibemus de decim.* nec Religiosos sine Episcoporũ auctoritate, vt *in d. cap. cùm Apostolica:* quæ prohibitio inducta ad priuationem minimè operatur concessionem, iuxta *reg. l. legata inutiliter ff. de adimend. legat.* cum similibus.

62 Cum autem tex. *in d. c. § sanè*, distinguat tempora ante, vel post Lateranen. ad effectum, vt laici decimas antea habitas à Prælatis inferioribus transferre possint in Religiosos, non postea obtentas, si post, & ante dictum Concilium semper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & iure reprobatus, difficile est inuestigare; sentit difficultatem istam, adhærens opinioni, dum existimat, faciendam non esse distinctionem à temporibus ante, vel post Lateranense; sed ante, vel post Vrbanum II. Suar. *dict. c.* 26. *n.* 6. *ad finem*, dum quærit, si iam ab Vrbano erat prohibitum Prælatis inferioribus, ne decimas laicis darent in feudum, quare tex. habitas post illam prohibitionem ante Lateranense transferre concedit, & respondet hoc ita vel consuetudine, vel præscriptione, vel expressa aliqua Concilij auctoritate, quam tamen hactenus non inuenisse fatetur, factum fuisse, vt constitutio Vrbani, quæ infeudationes antea factas sustinebat, extenderetur vsque ad tempora Lateranen. Concilij. Sed his diuinationibus omissis quoad nostrum propositum respondetur, Concilium propter rationes eminentis scandali permisisse, vt antea habitas à Prælatis inferioribus, licèt iniustè, possent transferre in Religiosos; quia sic aliquo modo Ecclesiarum vtilitati occurrebatur, vt verò permitteret hoc ipsum in decimis de cætero concedendis, rationem illam non subesse; sed quòd rigor iuris obseruetur, vt in plerisque aliis materiis factum videmus, quòd illicitè facta in præteritum sustineantur, ac de cætero, & in futurum strictiùs seruetur prohibitio, vt notant omnes per tex. *ibi in c. vlt. de sponsa duorum*, ibi, *de cætero, cap. prouidenda* 44. *in fine*, ibi, *de cætero, de cetero. de elect. lib.* 6. cum multis aliis.

63 Circa verò potestatem transferendi decimas à laicis retentas, tres casus distinguere oportet. Primus est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebant; hi enim necessariò tenentur illas restituere Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent, cui Episcopus consensu suo præiudicium facere non potest, iuxta reg. generalem. tex. *in cap. id quod nostrum, ff. de regul. Iuris*, vt aduertit Suar. *dict. c.* 16. *numero* 10. Secundus est de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui etiam ante Lateranen. Concilium erat inualidus secundùm nostram opinionem, & procedit in his permissio huius Concil. vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in aliam Ecclesiam, vel religiosum locum, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ, ad quam pertinebant, vt expressè probat tex. *in d. c. cùm Apostolica, in vers. quia verò*, iuncto fine, & ex vltimis verbis *dict. § sanè*, dum semper hanc Lateranensis Concil. prohibitionem, & concessionem restringunt ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranense obtinebant; atque ita non procedere in aliis, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laicum sunt alienatæ. Tertius casus est, quando decimæ a laicis tituto iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt, vel à Summo Pont. vel aliis Prælatis, qui sufficienti potestate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur necessarius Episcopi consensus, vt in locum religiosum transferantur, prout in donationibus tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Lusitaniæ, & Castellæ Reges, communiter receptum est post Sot. *de inst. lib.* 9. *quæst.* 4. *articulo* 3. *& quæst.* 7. *articulo* 1. & post Gregor. Lop. & alios, Ioan. Garc. *de expensis, capitulo* 9. *numero* 97. & post Gutier. D. Barbos. *in l. Titia num.* 42. *vers. adde, ff. soluto matr.* Cabed. *Lusit. decis.* 63. *num.* 5. *part.* 2. vnde etiam in laicos transferri posse resoluunt Mench. *illustr. capit.* 89. *numero* 2. Ioan. Garc. *dict. capit.* 6. *a numero* 97. Gutier. *pract. lib.* 1. *quæst.* 15. *numero* 6. Cenal. *commun. contra communes, quæstione* 367. Cabed. *dict. decis.* 73. *numero* 8. Gilchen. *dict. capit.* 8. *à numero* 6. contra Couarr. & plures alios, quos refert, & sequitur Azor *dict. libro* 7. *capit.* 36. *quæstione* 13. Et ostenditur: quia, si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto, & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest, an restitutio sit facienda Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent: siquidem, postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto, & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam: & tamen text. *in cap. cùm Apostolica in vers. taliter*, in his decimis, quæ ad Ecclesiam aliam pertinebant, decidit, necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem, sed sufficere, quòd religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat: ergo non de decimis titulo obtentis, sed iniusto modo prædicto, scilicet, habito à Prælatis inferioribus, iura ista sunt intelligenda.

Infertur octauò, consuetudinem habere vim, & 64
efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum. Diximus suprà, Parochianos, nisi exempti proponantur, esse obligatos ad decimas persoluendas: atqui consuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur; habet enim vim legis humanæ, iuxta *l.* 2. *C quæ sit longa consuet. capit. consuetudo* 1. *dist.* qua lege humana decimæ institutæ sunt, vt supra notauimus. Igitur, &c Probant corol *glos. verb. præsumpt, in cap. quia cognominimus* 10. *quæst.* 3. *glos. vlt. in cap. in quibusdam, § fin. de decim.* Sot. *lib.* 9. *de instit. quæst.* 4. *art.* 1. *col. antepen.* refert alios Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *numero* 8.

Gutier.

Gutier. *canon.lib.2. cap.21. n.31.* Rebuff. *de decim. q.13.num.46.* Monet *eodem tract.cap.5.q.1 num.89.* me citato Trullench. *d.cap.3. dub.11. num.7.* Castr. Palao *d.tract.10.disp.vnic.p.4.num.1.* Seraphin. *dec.* 1104. Rot. *in Nouarien. decimarum, 26. Februarij,* 1631. *coram R.P.D.Danco Pironano,* Fr. Ludouic. Miranda *in man.Pral.st.tom.2.quast.49.ar.5* Cabed. *Lusit decis.205.num.2.part.1.* vbi ait iudicatum valere consuetudinem in modo, & tempore soluendi, qui multipliciter declarant. Decimarum enim solutio regulatur ab obseruantia, Seraph. *dec.1047.n.6.* Rota *decis.440. num.3 p.1.recent.* quæ quidem, nec non consuetudo, seu præscriptio acquisita in vno loco non extenditur ad alium. Solorzan. *de gubernat. Indiar. lib.1. cap.22.num.20.* Sed Ego, omissis variis eorum declarationibus existimo, pro vera huius coroll. intelligentia, faciendam esse distinctionem inter consuetudinem, quæ ita aufert decimas ab ipso Parocho, vt illi congrua sustentatio non remaneat: & tunc verum est dicere talem consuetudinem non valere, siquidem Ius diuinum, & naturale offendens rationabilis esse nequit. Secùs verò, si illa operante adhuc remanet prædicta sustentatio, quo casu procedit hoc coroll. prout in priuilegio suprà notauimus, eò quòd manente congrua sustentatione solùm remanet obligatio iuris humani, contra quod operari potest consuetudo ex reg. tex. *in capit. vltim. de consuet.* si tamen talis consuetudo rationabilis fuerit, prout ille tex. requirit: & sic cessat labor plurium Doctorum, quos referunt Cou. & Gutier. *dictis locis.*

65 . Ex his colligitur primò, defendendam esse consuetudinem, qua introductum est, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluatur. Patet, si expendamus manente congrua sustentatione ministri, in reliquis tantummodo ius humanum per exemptionem violari, ac subinde nil mirum, si talis consuetudo rationabilis obseruetur, prout in specie tradunt Cou. *var lib.1.cap.17.num.8. vers.7.* Rebuff *d.tr.q.13.n.46.* Azor. *d.lib.7. cap.37. q.2.* Monet. *c.5. n.92. in fine.*

66 Colligitur secundò, valere consuetudinem, vt ex certis fructibus, putà fœno, oleo decima non soluatur, Cou. *loco proximè citato,* Azor. *d.c.37 q.9* Monet *d.c.5.n.94.* vbi *n.92.* subdit valere quoque consuetudinem, vt de minutis decimæ non soluantur, Castill. *dict.tom.7.de tert.cap.2.n.8.* Cancer. *variar. tom.1.c.23.num.11.*

67 Colligitur tertiò, valere quoque consuetudinem, quòd ex eodem prædio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores, Host. *in cap. cùm in tua. §. respondemus,* quem ibi omnes sequuntur, *de decim.* Rot. *in Conchen decimarum, 1. Iulij, 1561. coram Card. Pamphilio sen. & in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R.P.D.Danco Pironano.*

98 Colligitur quartò, posse ex consuetudine decimas vni Ecclesiæ alias debitas, alteri adscribi, & solui, tex. *in cap. cùm sint homines & in capit. ad Apostolica, de decim.* Cou. *dict.cap.17. num.8.* Perez *lib.1. post princ. vers. huiusmodi autem decima tit.5. lib.1. Ordin. pag.116. & lib.3. in princ.tit.6.eod.lib pag.* 133. Fagundez *dict prac.5.lib 3 capit.1.num.4.* Gu. *pract.lib.1 q.17.n.2. & 5.* Rebuff. *d.tr q.13.num.47.* vbi *n.48.* limitat, id non procedere in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc est, in prædiis, quæ limitibus proxima sunt, refert & sequitur Monet. *d. c.5. n.97. & 98.* vbi *n.101.* post Cou. *d.n.8.vers.quartò, fortiori ratione,* concludit, in hac specie sufficere consuetudinem decem annorum, cùm ea non sit contra ius, sed præter: & *n.103.* post eundem Couar. *dict. num.8. vers. decimò,* resoluunt, quòd in aliis casibus consuetudo, quæ circa decimas obseruanda est, requiritur, & sufficeret, vt sit quadraginta annorum, & quod tex. *in c.1. de præscr.in 6.* qui contrarius videtur, procedit in præscriptione, non autem in consuetudine Quando autem agitur ad effectum ex- 69
cludendi Parochum à decima de iure debita debet consuetudo non soluendi integras decimas probari cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis, Rebuff. *d.q.13 n.53. & seqq. & n.69.* Ant. Gab. *commun. tit de præscript. concl.1 n 16. & 18.* Seraphin. *dec.* 404. *n.2.* Stephan. Gratian. *discept. for. c.595.n 26.* Rot. *dec.474.n.5. & decis.469.n.2.p.1. recent. & decis.262.n 3.part.2.recent & in Augustana decimarum, 28. Martij, 1631. corã R.P.D.Vbaldo.*

Colligitur quintò, consuetudinem operari pos- 70
se circa omnes decimas personales in pluribus Prouinciis, eò quòd non obstante illarum exemptione apparuit manere prædictam congruam ministrorum sustentationem, vt tenent, quamuis alia ratione moti, Turrec. *in cap. reuertimini 16. quæst.1 art.7.n.11.* Paul. *consi.25 col 1.vol.4.* Viui. *Neapol.decis 4.n.46.* Couar. *dict.17.num.8.* Monet. *d.c.5.n.92.*

Colligitur denique, in soluendis decimis consi- 71
derandam esse consuetudinem, vt tradunt Valenzuel. *cons.49.ex num.1.* Castill *d.tom.7.cap.2.num.4.* Viu. *tom.1. commun.opin.lib 1.tit.10.n.15 pag.187.* Gutier. *pract.lib.1. quæst.19.n.3.* Azeued. *lib.1.n.12. tit.5.lib.1 noua Recopil. & lib.6 num.4.eod.tit. & lib.* Zerol. *in praxi Episcop.part.1. verb.decima, § .& 8.* Suar. *de Relig.to.1.tract.2.lib.1.cap 21.n.5. & c.36. num.2.* Cabed. *Lusit. decis.205. num. 2.part.1.* Rota apud Tambur. *in fine tom.3.de iure Abbatum dec.98. num.3. & dec.99. num.2.* & coram Puteo *decis.154. num.6. cum seqq. lib.1.* & Coram Caualer. *decis.73. & decis.107. a num.1.*

Sed dubitari potest, quæ consuetudo in solutio- 72
ne decimarum sit attendenda, locine vicinioris, an loci, vbi prædia existunt, vel vbi fit solutio decimarum, an Diœcesis? Sub distinctione sic respondendum erit: aut nulla adest consuetudo in loco, vbi sita sunt prædia, aut fit solutio decimarum, vel si adest, est dubia, & tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, vel loci prædominantis. Achil. *decis.3. num. 2. 6. & 8.sub.tit.de decim.* Item, si in loco vbi fit solutio decimarum, vel sita sunt prædia, nulla adest consuetudo; in loco verò viciniori adest aliqua consuetudo, & in loco dominanti adest diuersa consuetudo, & tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, non verò loci dominantis, aut ius commune. Pute. *decis.176.lib.3. in correctis.* Aut in loco, vbi sita sunt prædia, adest particularis consuetudo, & illa tunc est attendenda. Item, si in loco adest aliqua consuetudo, & in diœcesi alia, & tunc etiam attendenda est consuetudo loci particularis, & non diœcesis: ita Put *decis 176.num.6.& 7.lib.3.* Caualer. *decis.95. num.3. & decis.107.num.1.* Trullench. *dict.dub.11. num.11.* Rota *in Tuden. decimarum. 19. Nouemb.1591 corã Card. Pamphilio sen. & in Ciuit. decimarum 18. Martij, & 28. Iunij, 1596. coram bonæ mem. Penia.* Rota apud Tambur. *d.decis.98. num.5 6. & 7. & dec.49.n.4.* Consuetudo enim spe- 73
cialis præferenda est generali. Rota *in Calaguritana decimarum, 19. Martij, 1610. coram Card. Caualerio.* inter eius impressas, *dec.106 & in Hispalen. decimarum, 18. Iul.1612. coram bo.mem.Vbaldo.* Item 74
& attendenda est potiùs ea consuetudo, quæ fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali, cùm sit ratio

rationabilior, & conformior iuri commu Cnrt. iun. *conf.* 2. *in fine.* Afflict. *decis.* 80. *num.* 9. Rot. *in Segobien. decimarum.* 10. *Octob.* 1583. *coram Alexandrino, & in Pacen, decimarum.* 20. *Iunij,* 1598. *coram bonæ mem. Card. Millino.*

Dubitari etiam potest quanto tempore hæc consuetudo inducatur? Decennium sofficere tenent Abb. *in cap. cum sint homines n.* 6. *de decim.* Achil. *decis.* 3. *num.* 5. *cod. tit.* Pute. *decis.* 155. *alias* 154. *num.* 2. *lib.* 1. & Rot. *decis.* 163. *part.* 2. *diuers.* & apud Tamburin. *in fine tom.* 3. *de iure Abbatum decis.* 97. *num.* 9. præcipue quando agitur inter duas Ecclesias, cum non sit contra, sed præter ius. Rota *d. decis.* 163. *n.* 4. *p.* 2. *diuers.* & coram Canales. *decis* 73. & *decis.* 95. *num.* 2. *in princ.* & apud Tambur. *vbi sup. decis.* 99. *num.* 3. vbi *num.* 9. subdit quòd decimandi possessio decennalis requiritor ad inducendam consuetodinem ad fauorem Ecclesiæ sacramentalis contra Ecclesiam prædialem; secus verò qoando agitur inter possessorem prædiorum, Rota apud Tambur. *d. de-*
13 *cis.* 9. *num.* 11. Vel quando inducitur consuetudo non soluendi decimas, quia tunc quadraginta anni reqoiruntur, quamquam, si de præscriptione agitur. diuturnom requiratur tempus, vt tenent Couar. *dict. lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 8. *vers decimo,* Perez *l.* 1. *vers. est tamen tit.* 5 *lib.* 1 *Ordin pag.* 124. Gutier. *d. c.* 21. *num.* 65. Parlad. *d. cap.* 39. *num.* 9 Solorzano *d. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 26. Moiict. *d. cap.* 5. *num.* 103. vbi *n.* 104, subdit titulum non requiri ad hanc consuetudinem, licèt ei aduersetur Iuris communis præsumptio, & respondet ad text. *in dict cap.* 1. *de præscript. lib.* 6. qui contrarius videtur, vt procedat in præscriptione, non autem in consuetudine, Valenzuel, *conf.* 146. *num.* 16. *cum seq. tom.* 2. Rota *apud Postium in fine sui tract. mandati de manutenendo decis.* 281 *num.* 3. Concurrente tamen scientia & patientia dominorum qui ad eas decimas exigendas ius habent, itaut non sufficiat scientia & patientia laboratorom, affectorum, & conductorum, Gronagnol. *conf.* 28. *n.* 28. & 29. *lib.* 2. Post. *d. tr. obseru.* 35. *n.* 84.

---

§. IV.

Quis sit Iudex competens in causa decimarum, & an & quando sit summaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur eas non soluentes, & quomodo componi, & transigi super illis possit?

SVMMARIVM.

1 *Decimarum controuersia in petitorio, vbi quæstio iuris est etiam incidens, spectat ad Iudicem ecclesiasticum: ad secularem verò, quando quæstio est meri facti.*

2 l. si ex plagis §. in cliuio. ff. ad leg. Aquil. *declaratur.*

3 *Iudex ecclesiasticus an de possessorio decimandi cognoscat? remissiuè.*

4 *Causa decimarum reputatur profana quoad effectum remissoria.*

5 *Decimarum in causis proceditur summariè, præcipuè quando est inter Clericos, quibus de iure debentur decimæ, & eos, qui soluere debent, & quando quæstio fuerit inter duas Ecclesias super iure percipiendi decimas.*

6 *Ministri nomine Ecclesiæ pro decimis non solutis reiuendicatione, vel personali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere possunt.*

7 *Decimas soluere appellatione remota cogendi sunt subditi, sed limitatur ibi tribus modis.*

8 *Decimarum collector, quando modum excederet, ab excessu potest appellari.*

9 *Decimarum debitor non potest prætextu eius, quod sibi debetur, decimas denegare.*

10 *Onus soluendi decimas est reale, & sequitur possessorem.*

11 *Possessor fundi pro decimis præteritis conueniri potest.*

12 *Fundus censetur tacitè hypothecatus pro decimis.*

13 *Tributum ex certo fundo debitum, transit in quemlibet possessorem.*

14 *Census possessor pro præteritis redditibus tenetur non excusso principali venditore.*

15 *Decimas non soluens, cùm teneatur, excommunicari potest, ac debet, monitione præmissa.*

16 *Decimas subtrahentes, siue non soluentes, vel earum solutionem impedientes, absolui non possunt, nisi plena restitutione sequuta, vel saltem remittantur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes sint ad restituendum.*

17 *Parochus an possit denegare Sacramenta iis, qui nolunt soluere decimas, remissiuè.*

18 *Vicarius an possit imponere interdictum personale contra remittetes soluere decimas, remissiuè.*

19 *Sepultura ecclesiastica priuari debet, qui soluere tenetur decimas, neque eas soluit, aut restituit Ecclesiæ.*

20 *Religiosi Confessarij, sed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad solutionem decimarum.*

21 *Religiosi omnes excommunicantur* in Clem. 1. de decim. *qui decimas Ecclesiis debitas vsurpant.*

22 *Religiosi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Ecclesiis debitarum solutione retrahant, in sermonibus suis, vel alibi proferre præsumunt, excommunicationem ipso iure incurrunt.*

23 *Religiosis sub pœna suspensionis ipso facto ab officio prædicationis præcipitur, vt confitentibus conscientiam faciant de soluendis decimis, quoties à Rectoribus Ecclesiarum ad hoc requiruntur.*

24 *Compositio facta inter personas ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, valet, modo causa cognita à Superiore facta interueniat, consensúsque, seu auctoritas Episcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 Cap. veniens, de transact. *concordatur* cum c. 2. eodem tit.

26 *Compositio super decimas in futurum soluendas, si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Superioris, non in totum vitiatur, sed valet pro vita componentium.*

27 *Compositio de decimis præteritis non solùm cum ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis fieri potest sine auctoritate Superioris.*

DECIMARVM controuersia in petitoriu, 3
vbi quæstio ioris est etiam incidens, spectat ad Iudicem ecclesiasticum: ad sæcularem verò solùm, quando quæstio sit meri facti, an nimirum, talis perceperit, vel soluerit, seu etiam an percipiat, seu

seu soluat decimas, ad effectum quoque, vt is, de quo non dubitatur, an iure soluere debeat decimas, eas soluere Ecclesiæ, eiúsve Rectori cogatur, vel quia agitur contra detentotem fructuum decimandorum. Ita Cou. pract. cap. 35. num. 2. Nauar. cons. 1. de constit. num. 80. in antiq. Rebuff de decim. q 10. a num. 35. & de except. num. 213. cum seqq & num. 219. Perez ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 130. & seq. Henriq. in sum. lib 7. cap. 27 §. 2. lit. L. Reusner. dec. 2. num. 41. lib. 4. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. decimæ, §. 6. Marches. de commission p. 2 cap. 4. num. 10. D. Barbos. in l. Titia, num. 20. & 4 ff. soluto matrim. Seraphin. decis. 1047. num. 3. Cabed. Lusit. dec. 63. num. 4. part. 2. Steph. Gratian discept. forens. cap. 238. n. 16. Bernard. Græuæ ad practicam Cameræ Imper. lib. 1. conl. 38. latè Monet. de decim. cap. 8. à prin. Gomez Leo decis. 49. Ceuall. in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. quæst. 25. Galer. in margarita casuum conscienc verb. decimæ, pen. Sigism Scacc de sentent. & re iud gloss. 7 quæst. 3. limit. 5. num. 4 cum seqq. Piasec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 4 n. 59. in prin. Fagund. in quinque Ecclesiæ precept. prec. 5 lib. 3. c. 5. n 1. & 2. Diana resolut moral. p. 1. tract. 2. resolut. 89. Trullench. in Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 8. à num. 11. Solorzan. de iure Indiarum tom. 1. lib. 1. cap 1. n. 35. Machado en su perfetto Confessor tom 1. lib. 2 part. 4. tract. 10. docum. 3. num. 5. Tom. Valasc tom 1. a leg. 75. à num. 12. Quamuis Azor. instit. moral. part. 1. lib 7. cap. 36. quæst. 5. & Homobon. de Bonis de examine Eccles. part. 2 tract. 8. cap. 8. quæst. 24. existimauerit, etiam quando quæstio est facti, solum Ecclesiasticum esse Iudicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quòd cognoscens de facto rei spiritualis, cognoscit etiam de re ipsa spirituali: quia ex facto ius oritur, atque ideò quæstio facti ex quæstione iuris videtur inseparabiliter dependere, iuxta reg. l si ex plagis §. in cliuo ff. ad legem Aquil cum aliis adductis per Menoch. cons. 2. num. 208. & D. Barbos. in l. Titia num.
2 25. quia respondetur d. §. in cliuo solùm euincere ex circumstantiis facti pendere decisionem quæstionis iuris, minimè verò quæstionē facti, & ita esse à iuris quæstione inseparabilem, vt qui de facto cognoscit, de quæstione iuris videatur, & necessario debeat cognoscere, cùm compertum sit, vnam ab altera esse distinctam, vt quia solùm ponitur in controuersia an soluerit, seu perceperit; minimè verò dubitaturs an sit soluenda, vel ex quibus fructibus debeat solui.

Iudem causa decimarum, quæ datæ sint in feudum sæcularibus, discutienda est coram Iudice Ecclesiastico: licèt enim dominium huiusmodi decimarum, scilicet, fructuum illorum, omninò spectet ad laicos, & feudum censeatur sæculare; tamen quia oritur, & depender à iure spirituali, & Ecclesiastico, non potest Iudex laicus de illis cognoscere, Feder. de Senis cons 245. n. 1. Azor. instit. moral. p. 1 lib 7. c. 38 q. 3. Monet. de decimis, cap. 8. quæst. 1. n. 15. Fagundez in quinque Ecclesiæ precept. prec 5. lib. 3. cap. 5. num. 5. vbi Cou. Rupell. & alios contrarium sentientes refellit Rota in Rauennaten. emphyteusis, 28. Maij, 1641. coram R. P. D. Merlino. Quamuis Iudicibus laicis competere iurisdictionem priuatiuè, quando decimæ Regibus, & Principibus Christianis priuilegio Apost. sunt concessæ, existimauerit Cou. pract c. 35. num 2. vers. tertio quotics, D. Barbos. in l. Titia num 4: ff. solut. matr. Gutier practic. lib. 1 quæst. 14. n. 1. Calixt. Ramirez de lege. Regia. §. 31, num. 4. Hieron. Leo decis. 3. Castill. lib. de tertiis, cap. 12. à num. 20. Felician. de Vega ad cap. qualiter, & quando, de iudic. num. 10 Didac de Britto ad cap. 2. de locato part. 2. num. 36 in fine.

Vtrùm autem de possessorio decimandi Ecclesiasticus Iudex cognoscat? vide Gail. lib. 1. obser. 38. num. 3 & 4. Menoch. remed. 15. recuper. sub num. 234. Rebuff d. tract. quæst. 10. num. 3. Boër. decis. 69. n. 13. Afflict. decis. 2. n. 10. & decis. 24. n. 9. Cacher. dec. 116. Granat. ad Vestrium in praxi Romana Curia, libr. 5. cap. 1. a num. 3. Camill. Borrell de præstantia Regis Catholici c. 71 n. 349 & 350. & in sum. omnium decis. tom. 1. sub tit. 19. a num. 18 & tit. 43. n. 125. Sayr. in floribus decis. sub tit. de const. decis. 41. Azeued. lib. 6. n. 3. tit. 5. lib. 1. noua Recop. Suar. de Pace in pract. tom 2. prælud. a num. 22. Gutier. pract. lib. 1. q. 4. num. 1. Curi Philip. p. 1. §. 5. num. 5. cum seqq. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 28 n. 145. D. Barbos. in d. l. Titia. à n. 39. & n. 47. Monet. d. cap. 8. a n. 14. Steph. Grat. discept. forens c. 238. Bernard Græuæ d. con. l. 38. n. 7. & 8. Diana d. tr. 2 resol. 92. Germon. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 95 & 96. Sperell. in dec. fori eccl. dec. 98. a num, 22. 3

In qua quæstione affirmatiua pars verior mihi videtur: nam matrimonij possessorium, quamuis agatur inter personas merè laicas, quia habet admixtam causam, & titulum spiritualitatis definiendum est à Iudice Ecclesiastico, Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 6. num. & c. 8. §. 12. num. 3. Valasc. consult. 8. 93 n. 2. ad med. vers. etiam causa matrimonialis latè Molin. de ritu nupt. lib. 2 differ. 10. num, 19 cum seqq Rota in d. Rauennaten. emphyteusis. Possessio enim rei spiritualis, licèt sit mere temporalis, & laicalis, attamen etiam de possessione solùm cognoscit Iudex Ecclesiasticus, quemadmodum de ipsa proprietate, non autem laicus; cùm qualitas spiritualitatis qualitatem temporalitatis absorbeat, & ad se trahat, Beroi in rub. de iudic. n. 51 Crauet. cons. 258 n. 8. Roland. cons. 12. cum seq lib. 2 Valasc. d. cons. 93. n. 3. Menoc. remed. 15. recup n 205 cum seqq. Cou. pract. cap. 35. num. 1. Gutier. canon cap. 34 numero 26. & seqq. latè Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5 cap. 14. q. 1. Duard, ad Bullam Cœnæ lib. 2. can. 15. quæst. 19. n. 47. Pute decis. 361. lib. 1. in antiq. Rota in d. Rauennaten. emphyteusis.

Illud aduertere oportet in hac materia non con- 4
temnendum, quòd ad affectum remissoriæ causa decimarum reputatur profana, vt censuit Rota coram Caputaq. decis. 54. lib. 2. & dec. 68. p. 3. & in Legionen. decimarum. 4. Decembris, 1615. coram bonæ mem. DunoZetto, & in Valentina decimarum, 21. Iunij, 1613. coram Card. Caualerio, inter eius impressas, dec 258.

In causis decimarum proceditur summariè, præ- 5
cipuè quando est inter Clericos, quibus de Iure debentur decimæ, & eos, qui soluere debent, Clem. 2. de iudic. Monet. de decim. c. 8. num, 41. Piasec. in praxi Episcop part. 2. cap. 4. num. 59. in princ. imò & procedi potest sine aliqua Iuris solemnitate, vt tradit Card. d. Clem. 2. n. 28. & Imol. n. 7. item tempore feriarum ob necessitates, sicut docet Euer ar. in topicis legalibus, in loco à tribus ad decimas num. 24. Amplia, vt procedat etiam, quando quæstio fuerit inter duas Ecclesias super iure percipiendi decimas, secundùm Rotam dec. 24. n. 2. de decim. in nouis, Maranta de ordine iudic part. 4 dist. 9. num. 179. Zerol. in praxi. Episcop. 1. verb. decimæ versic. ad sextum, Monet. d cap 8. numero 43. vbi num 47. subdit, quòd, si quæstio sit inter laicos, etiam de decimis Ecclesiasticis, tunc causa non est summaria, nec habet locum d Clem. 2. & num. 51. addit, quòd contra Aduocatos, & alios detinentes, & impedientes, ne

decimæ soluantur, similiter procedi potest sum-
mariè: & *numero* 56. quòd in materia decimarum, si
Rector agat contra subditum ad decimas non so-
lutas, incipi potest à præcepto cum monitione sub
6 excommunicationis pœna. Ministri quoque nomi-
ne Ecclesiæ pro decimis non solutis rei vindicatione,
vel personali actione, vel ex officio Iudicis contra
laicos agere possunt gloss. *verb. tributa. vers. verius
est, in cap. tua il 2. de decim.* Rebuff. *dict. tract.
quæst. 3. à num 15. & quæst. 9. num. 6 & 9. cum seqq.*
Perez *l. 1. vers. est & alia quæstio tit. 5. lib. 1 Ord. pag.*
129. Azor. *inst. mor. p. 1 lib. 7 cap. 3. q. 9.* Less. *de iust.
lib. 2 cap. 39. num. 15 in fine,* Suar. *de Relig. tom. 1 tr. 2.
lib. 1. c. 36. n. 4.*

7 Subditi omnes cogendi sunt ad soluendas decimas
appellatione remota, *d. cap. tua, il 2. de decim* Re-
buff. *d. tract. vlt. n. 21.* Tiraq. Venet, *dec. 29. num. 16.*
Socin. *reg. 40. vers. fallit. 22.* Viuian. *dec. 7 num. 1.
lib. 1.* Sebast. Nata. *ad l. 3. num. 61. ff. quis, & à quo
appelletur.* Nicel. *de concord glossar. concord. 6. fallent.*
57. *num. 93.* Petr. Gregor. *de appellat. lib. 2. cap. 9. num.*
2. Monet. *de decimis, cap. 8. à num* 58. Pialec, *d. part.
2. cap. 4. num. 59.* late Salgad *de protect. regia, tom 1.
part. 3. cap. 2. n. 63. cum seqq* Rota apud Tambur. *in
fine tom. .. de iure Abbatum decis. 91. n. 2* vbi *n. 3.* ait
appellationem quoad vtrumque effectum admitti in
causis decimarum quando non allegatur sola præ-
scriptio, seu consuetudo, sed ostenditur priuilegium,
ad quod sufficit sola exhibitio interim donec priuile-
gium discutitur, vt dicitur *in decis. 93. n. 4.* Mar. An-
tonin. *var. resol lib. 1 resol 112. casu. 17.* vbi etiam re-
soluit appellationem non dari à sententia lata super
primitiis, & expensis factis in lite, late Sigis. Scacc. *de
appellat q. 17. limit. 18. per tot.* vbi *num.* 5. intelligit
quoad affectum suspensiuum, non autem deuolu-
tiuum. Quæ quidem resolutio limitatur primò non
procedere, quando agitur cum persona Ecclesiastica,
quæ prætendit habere potiora iura in decimis, vt per
Host. *in d. c. tua il 2. sub num. 12. vers. item secus* Henr.
num. 7. in fine, vers. super eo, & num. 8 Præpos. *in cap.
fin. §. quoties n. 32 q. 6.* & ibi Gemin. *sub num. 12. de
appellat.* Secundò limitatur, quando agitur inter duas
Ecclesias contendentes de iure decimandi, Host &
Henric. *vbi proximè.* Scacc. *d. limit. 18. num. 3.* Salgad.
d. cap. 2. num. 77. Rota *in Corduben. decimarum, 2. De-*
8 *cembris, 1605. coram Card. Pamphilio iun* Tertiò li-
mitatur, quando collector decimarum modum ex-
cederet, quia ab excessu potest appellari, Scacc. *d. li-
mit. 18. num* 4. Salgad *d. c. 2. n. 77.*

9 Item, debitor decimarum non potest prætextu
eius, quod sibi, debetur, decimas denegare, cùm in
futuris decimis non admittatur compensatio, vt post
gloss. *in cap. decimæ 16. quæst. 1.* & alios tradit Rebuff.
d. tract. quæst. vlt. num. 19. Euerard. *in topicis legalib.
in loco à trib. ad decim. num.* 2. imò neque propter
sterilitatem, vt fuse ostendit idem Rebuff. *d. quæst.
vlt. n. 22.* & Viu. *in communibus, opin. 153. vers. con-
suetudo non soluendi.*

10 Cùm onus soluendi decimas, sit reale, & sequa-
tur possessionem glos. *verb. sic & dominus in d. cap.
tua il 1. decim.* Franc. Marc. *Delphin. dec. 342. n. 5.
& 6. vol. 1.* Baptist. Costa *de portione rata, quæst. 149.
num. 11.* Camill. Borell. *in sum. omnium decis. tit. 19.*
11 *num.* 63. Fagundez *dict. prac. 5. lib. 3. cap. 6.* ideò
possessor fundi pro decimis præteritis conueniri
potest, vt resoluunt Capic. *decis. 20. à num.* 26. Chas-
san. *in consuetud. Burgun. rub. 4. §. 6. verb. & supporter
num. 4. pag. 155. in princ. & rub. 11. §. 6. numero 3. pag.*
361. Tiraq. *de retractu lig. §. 6. gloss. 1. num.* 7. Valasc.
de iure emphyt. quæst. 17. num. 18. Vincent de Franc.
decis. 107. num 11. cum seqq. Cened. *ad Decretal. col-
lect. 86. num. 3.* Azor. *d. lib 7. cap. 24. quæst. 2. versic.
quæres,* & præcipuè *quæst.* 18. Suar. *d. lib. 1. c. 38. num.*
8. Monet *de decim cap. 6. à n.* 18. vbi etiam ait cum
Rebuff *d q. 9. n. 9.* & Gig. *de pension. q. 30. num. 11 &
quæst. 43. num. 4.* atque aliis, in optione Ecclesiæ esse, 12
quem velit conuenire, nouum, an antiquum prædij
possessorem: & quod pro decimis fundus censeatur
tacitè hypothecatus, dicit Rebuff. *tom. 2. ad leges
Gallia art. 1. gloss. 14. num.* 25. quia tributum ex cer-
to fundo debitum, cùm sit onus reale, pro quo cen- 13
setur tacitè hypothecatus, transit in quemlibet pos-
sessorem, vt per Guid. Papæ *q. 432. n.* 15. Cened. *d.
collect. 86. n* 3. Gamb. *Lusit dec. 145.* Morl. *in emporio
Iuris p. 2. tit. de locato, n. 37* quod in fundo emphy-
teutico nominatim resoluunt Valasc. *de iure emphyt.
q. 4. n 6. & q. 17.* Cal. Pereira *de nomin emphyteusis,
q. 13. num 17. & de extinct. emphyt. cap. 3. num. 18 &*
23. Gabed. *Lusit decis. 145. part. 1* & certius possesso- 14
rem pro præteritis redditibus teneri non excusso
principali venditore, firmarunt Valasc. *de iure em-
phyt q. 32. n. 13. & 14.* Gam *Lusit decis.* 145. Surd.
decis. 162. num. 11. Stephan. Gratian. *discept. forens.
c. 16. n. 16. & c. 141. num. 3.*

Non soluens decimas, cùm teneatur, excom- 15
municari potest, ac decet, text. *in cap. decimæ 16. q. 1.
cap peruenit, cap. ad hæc, cap. ex parte, il 1. cap tua no-
bis, cap. si aliquibus, de decim Clem. dispendiosam 2.
de iudic.* Concil. Trid. *sess. 25. de reform. cap.* 12. ibi,
excommunicetur, Aloys. Ricc. *in praxi, par. 4. res* 500.
Molin. *de iustit. tract 2. disp 756. n. 4.* Monet. *d. c. 8.
num. 64.* Fagundez *d. precept 5. lib. 3. cap. 6. num. 3.*
Trullench *d. lib. 3. cap 3. dub 11. num.* 19. Lauret. de
Franchis *de controuers. inter Episcop. & Regular. in
quæst. var. quæst. 76.* Rot. *in Dertusen. decimarum, 11.
May. 1609. coram Card. Marquemont.* impressa per
Marchesan. *de commission part. 1. pag. 675. & in Mo-
tulen. decimarum, 31. Ianuarij 1614. coram bonam mem.
Card. Sarato.* Intellige monitione præmissa, se-
cundùm Monet. *d cap. 8 n. 69.* Azor. *instit. moral. p. 1.
lib. 7 cap. 14 q. 17.* Suar. *d. lib 1. cap. 37.* Aloysc. Ricc.
*in decision Curia Archiepiscop. Neapol. dec. 195. n. 6.
part. 1.* Casus accidit, vt sequitur *Cum Episcopus
Vmbriacen. quosdam occasione decimarum excommuni-
catos declarasset, absolutione Sanctissimo, vel Sacra
Congregationi reseruata, iidem excommunicati ad Ar-
chiepiscopum Sanctæ Seuerinæ, vti Metropolitanum,
recursum habuerunt, ab illiusque Vicario inhiberi, &
respectiuè absolui obtinuerunt: quo per Congregatio-
nem Episcoporum audito S. eadem Congr. sub die 19.
Iuly, 1619. respondit, quòd Archiepiscopus. S. Seuerinæ
excommunicatos reintrudat, causamque ad Sacram
Congregationem remittat, & eius Vicarium aduertat,
vt in similibus causis abstineat ab absolutione, & ab
admissione appellationis suspensiua, quia excommunica-
tio hominis trahit secum executionem.*

Subtrahentes, siue non soluentes decimas vel 16
earum solutionem impedientes, vltra prædictam
excommunicationem, quam præmissa monitione
incurrunt, ab hoc crimine, nisi plena restitutione
sequuta, absolui non possunt, vt per Sanch. *in præ-
cepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 20. num.* 19. Nauar.
in singular. iuris canon. concl 6. Molin. *d. num. 4. vers.
his ita relatis* vel saltem remittantur ab eo, cui de-
bentur. Nau. *in man. cap. 21. n.* 32. Azor. *inst. moral.
part. 1. lib. 7. cap. 37. quæst. 9.* Fagundez *dict præcept. 5.
lib. 3. cap. 6. n* 4. nisi, quando ad Confessionem ac-
cedit, impotens sit ad restituendum; quia tunc
absolui

absolui posse tenent Nauar. *in man. cap.17. num.59.* Molin. *cit. loco,* Ioan. Valer. *de different. inter vtrunque forum, verb. absolutio, differ. 5. n. 5.* Nouar. *d. concl. 6. num. 3.* ex ea ratione, quia Concil, *loco citato,* non prohibet absolui, nisi eum, qui pro tunc tenetur restituere, quique peccat non restituendo. Paupertas autem à decimarum solutione non excusat, nisi sit tanta quod si eas solueret debite, fame periret, Ioan. Andr. *d. c. cum homines verb. persoluunt,* & ibi Abb. *n. 5.* & alij, *de decim.* Rebuff. *eod. tract. q. 5 n. 14. & seq.* Franc. Marc. *decis. 198. num. 6. & seq p. 2.* Rota apud Tambur. *in fine to. 3. de iure Abbatum decis. 95. num. 7.* & non sufficit aliquo modo de ea in genere constare, nam quando agitur de paupertate respectu certi, & determinati effectus debet de ea constare specialiter respectu illius effectus. Ruin. *cons. 81. n. 6. lib 5.* Rota *decis. 17. num. 1. part. 1. & decis. 48. n. 2. & seq. p. 2. diuers.* & apud Tambur. *d. decis. 95. n. 8.* vbi *n. 9.* tenet quòd decimas soluere non tenentur Moniales, quæ pro earum sustentatione necesse habent mendicare, & eleemosynas publice petere.

17 An autem Parochus possit denegare Sacramenta
18 iis, qui nolunt soluere decimas? Vide Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepi. Neap. decis. 195.... princ. part. 4.* Et an contra retinentes soluere decimas, possit Vicarius imponere interdictum personale? vide eundem Ricc. *d. p. 4. dec. 380.*

19 Is quoque, qui soluere tenetur decimas, neque eas soluit, aut restituit Ecclesiæ, debet ecclesiastica sepultura priuari, text. est *in cap. prohibemus, de decimis* Reboff. *dict. quæst. vlt. n. 16.* And. Hisp. *in reg. decimarum. quæst. 2. n. 8.* Spin. *in speculo testam. glos. 2. princip. num. 20.* Monet *d. cap. 8. num. 74.* Iul. Lauor. *variarum lucubr. tom. 1. tit. 2. c. 12. n. 48.* Trullench. *d. c. 3. dub. 11. n. 19.* Lauret. de Franchis *d. loco q. 80.* Vide *sup. c. 26. n. 50.*

20 Religiosi Confessarij, sed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad solutionem decimarum, vt probatur *in cap. discretioni vestræ. de decim. in 6.* vbi dicitur, quòd Gregorius IX. mandauit districtè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audientes à decimarum, seu aliarum rerum Ecclesiis debitarum solutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in sermonibus suis, vel alibi proponere præsumant; imò verbo, & opere informent eosdem, vt ad solutionem prædictarum promptæ voluntatis animo sint intenti. Sed ad tollendum scrupulum Eugenius IV. concessit, quòd Fratres Minores non teneantur facere conscientiam de decimis in confessionibus, nisi quando fuerint requisiti ab Ordinariis, & quòd tunc sufficiat dicere: Facio tibi conscientiam, & inducere peccatorem, quantùm potuerint, ad soluendum; non tamen propter hoc teneantur denegare absolutionem: Ita referunt Collector. priuil. *in comp. verb. Absolutio quoad sæculares, 2. §. 2.* Fr. Ludou. Miranda *in manuali Prel. tit. 1. quæst. 49. art. 14.*

21 Excommunicationis verò sententiæ subiacent ipso facto illi Religiosi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Ecclesiis debitarum solutione retrahant, in sermonibus suis, vel alibi, proferre præsumunt, vt habetur *in Clem. cupientes, de pœnis.* vnde colligitur Religiosum non affici hac excommunicatione, dum alicui mandat, vt alteri, qui decimarum onere tenetur, suadeat, ne soluat: hic enim non dicitur aliquid proferre ipsius auditoribus, qui decimas soluere debent, vt benè resoluuntur Suar *de cens. disput. 23. sect. 5. numero 37.* Filliuc. *tract. 14. cap. 8. quæst. 8. numero 146.* Bonac. *dict. quæst. 8. punct. 13. numero 3.* vbi *numero 4.* addit ad incurrendam istam excommunicationem non sufficere præfata verba proferre ex inaduertentia; sed requiri dolum, & scientiam, cum intentione retrahendi auditores à solutione decimarum.

Religiosis quoque præcipitur *in d. Clem. cupien-* 22
tes, sub pœna suspensionis ipso facto ab officio prædicationis, vt confitentibus conscientiam faciant de soluendis decimis, quoties à Rectoribus Ecclesiarum ad hoc requiruntur: si autem scienter negligant confitentibus conscientiam facere de soluendis decimis, dum à Rectoribus Ecclesiarum requiruntur, suspensionem incurrunt, quæ suspensio durat, donec confitentibus conscientiam fecerint: quòd si interim, antequam negligentiam oblata opportunitate purgent, id est, antequam conscientiam confitentibus faciant, præsumpserint prædicare, vinculo excommunicationis obstringuntur. Hinc colligitur ad incurrendam istam excommunicationem duo requiri. Primum, vt Religiosi requisiti sint à Rectoribus Ecclesiarum, & scienter non admonuerint pœnitentes de solutione decimarum: quamobrem, si non admoneant, dum requisiti non sunt, excommunicationem non incurrunt, ex declaratione Eugenij IV. Ita Syluest. *verb. excommunicatio, 9. numero 89.* Tab *eod. verb. 5. casu 45.* Angel. *eod. verb. 7. casu 44.* Filliuc. *cap. 13. num. 42.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. reg. resol. 50. numero 8.* vbi subdit requisitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadragesimæ, & in festis Ascensionis Domini, Pentecostes, Natiuitatis S. Ioannis Baptistæ, Assumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis, iuxta dispositionem *d. Clem.* contra Caiet. *verb. excommunicatio, cap. 66.* & Nau. *in man. cap. 27. numero 145.* hòc expressè non requirentes. Secundum, vt prædicare præsumant, nondum purgata negligentia: si verò purgata negligentia concionentur, excommunicationem non incurrunt, quia in text. dicitur, *si prædicare præsumpserint, prædicta negligentia non purgata.* Ita Caiet. Sayr. Filliuc. & alij *citatis locis.*

Excommunicantur etiam *in Clem. 1. de decim.* 23
omnes, ac quicumque Religiosi, qui decimas Ecclesiis debitas, & ad ipsos iure aliquo, vel causa legitima non pertinentes vsurpant, aut vsurpare audent dolis, & malis artibus; & qui prohibent Ecclesiis decimas solui ex animalibus suorum familiarium, vel pastorum, vel ex aliis animalibus, quæ suis permiscentur, vel ex illis, quæ in Ecclesiarum fraudem emunt: & si admoniti, ex his intra mensem non desistunt, aut si id, quod ausu temerario vsurparunt, intra duos menses post admonitionem non restituerint iis, quibus iure debetur, excommunicationi subiiciuntur, quæ nulli iure reseruatur: referunt Gambarup. *de casibus reseru. capit. 11. num. 7.* Azor. *inst. moral. part. 1. libro 12. capitulo 13. quæstione 13.* Rainer. *in catal. censurarum extra Bullam. capitulo 3. excomm. 15.* Filliuc. *tract. 14. num. 125. vers. quinta nouissimè* Bonac. *de cens. extra Bull. disput. 2. quæstione 8. punct. 12.* Lauret. de Franchis *in dictis controuers. inter Episcopos & Regulares quæstione 77. & 78.* Ego ipse *de offic. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 40. numero 221. secundùm Lugd. impress.* Et quia text. *in dict. Clem. 1.* generaliter loquitur, ibi, *Religiosi quicumque.* ideò non solùm viros Religiosos, verùm etiam fœminas Religiosas comprehendit, vt per glos. ibi *verb. quicunque,* Sayrus *de cens. libro 3. capitulo 34. numero 14.*

Mar.

Mar. Alter *de cens.* vbi *de susp. disp.* 17. *cap.* 2. *col.* 3. *ver. notandum tertiò*, Bonac. *d. punct.* 12. *num.* 8. vbi etiam post Suar. *de cens. disp.* 31. *sect.* 6. *num.* 9. addit istam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè sunt Religiosi.

24 Compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum soper decimas in futurum soluendas, vt, scilicet, decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato soluantur in posterum, valet, modo causæ cognitio à Superiore facta interueniat, consensúsque, seu auctoritas Episcopi, vel alterius Superioris accedat, *cap. veniens, de transact. c. ex multiplici, de decim.* Ruin *cons.* 142. *vers. clarum est, num.* 13. *vol.* 5. Rebuff. *in tract. de decim. quæst.* 13. *à n.* 16. Capuc. *dec.* 165. *p.* 3. Bonascos. *tom.* 1. *commun. opin lib.* 1. *tit.* 10. *num.* 12. *p.* 186. Marc Ant. Genuens. *in praxi Archiep. Neap. c.* 60 *n.* 19. Franc. Leo *in thesauro for. eccles. p.* 4 *cap.* 1. *num.* 2. *in fine.* Bellet. *disquis. cleric. p.* 1. *tit. de Clerico debitore*, §. 5. *n.* 31 Azor. *inst. mor. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 26. *quæs.* 5. Monet. *de decim. c.* 5. *q.* 7. *num.* 126. Bonac. *de legib. disp. vlt. q.* 4 *punct.* 5. *n.* 3. *& de simonia, q.* 4. §. 15. *n.* 4. *vers. secundo, si transigentes.* Trullench. *d. cap.* 3 *dub.* 11. *n.* 14. Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta, præc.* 5. *lib* 3. *cap.* 2. *n.* 2. vbi *n.* 18. idem dicit de transactione: & *n.* 9. subdit quòd valet compositio inter personas Ecclesiasticas nomine suarum
25 Ecclesiarum facta de consensu Episcopi, seu Soperioris, vt de rebus minutis nulla soluatur decima: item, vt non soluatur decima integra de vino oleo, frumẽto, &c. & *n.* 14. quòd potest compositio fieri auctoritate Episcopi cum laicis, super tempus, & locum soluendarum decimarum. Non obstat *d. c. veniens* quatenus videtur exigere consensum, seu auctoritatem Apostol. quia vel ibi agebatur de magno præiudicio, videlicet, soluenda tantùm tertia parte decimæ: vel quia nulla causa interuenerat vtilitatis, necessitatis, vel alia similis: vel, quia hæc erat propriè transactio: illa verò, de qua *in cap.* 2. *de transact.* quod contrariari videtur, compositio erat: vel denique, quia in Parochia, in qua erant prædia, de quibus transactio facta fuerat de non soluenda, nisi tertia parte decimarum, coloni Monasterij à Parocho etiam recipiebant Ecclesiastica Sacramenta. Ita Monet, *d. q.* 7. *num* 137. Duo igitur requiruntur ad valorem istius compositionis soper decimas in futurum soluendas, vt, scilicet, causæ cognitio præcedat ab Episcopo, vel Superiore facta; & consensus, seu auctoritas eiusdem Episcopi, vel Superioris, ita vt non sofficiat solus Parochi consensus, secundùm Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 21. Fagund. *d. c.* 2. *num.* 3. *&* 4. Appellatione autem Soperioris in hac materia venit quilibet Prælatus Episcopo inferior, modò habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, secundùm
26 Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 23. *&* 24. Fagund. *d. c.* 2. *n.* 5. *&* 6. id ampliantes ad Vicarium Episcopi generalem, declarantésque huiusmodi compositionem, si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Soperioris, non in totum vitiari, sed valere pro vita componentium: non enim mortuo eo, qui illam fecit, successori præiudicat, *d. c.* 2. *de transact.* Duen. *reg.* 127. *in fine* Reboff. *d. q.* 13. *n.* 25. Bonacos. *tom.* 1. *communium opin. lib.* 1. *tit.* 10. *n.* 12. *p.* 186. D. Barbosa *in l. si filiofam.* §. *fin. n.* 20. *ff. soluto matr.* me citato Trullench. *d. c* 3. *dub.* 11. *n.* 12. Rot. *in Mediolanen. decimarum*, 10. *Aprilis*, 1606. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & dec.* 585. *n.* 3. *p.* 1. *recent. & in Augustana decimarum*, 28. *Martij*, 1631. *coram R. P. D. Vbaldo.*

De decimis verò præteritis non solum cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri compositio, sine auctoritate Superioris Ita glos. & Doctores *in c. vt super, de rebus Eccles. non alien.* Rebuff. *d. q.* 13 *n.* 25. *&* 33. *& in tract. except. n.* 217. Fagundez *d. c.* 2. *n.* 7. vbi *n.* 17. idem dicit de transactione Monet. *de decimis, c.* 5. *n.* 128. vbi reddit rationem, quia tunc non agitur de tollendo aliquo iure Ecclesiæ, sed solum de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam spectant, refert me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c.* 3. *dub.* 11. *n.* 13. vbi *num.* 17. idem de transactione. 27

CAPVT XXVII.

De Legatis ad pias causas.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuisio materia.*
2 *Legatum ad pias causas dicitur, quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relinquitur.*
3 *Legatum an fuerit relictum intuitu pietatis, & amore Dei, an secùs, colligitur ex qualitate persona, cui relictum est.*
4 *Causa, vt sit pia, requiritur, vt interueniat pietas persona, & vt fiat causa pietatis.*
5 *Legatum ad pias causas apparet factum ex qualitate personarum legatariarum, & ex causa legati.*
6 *Causa pia non est, si quis diuiti leget, quamuis amore Dei se legare asserat.*
7 *Testamentum, vel legatum factum in fauorem priuati, qui non est pauper, non dicitur ad piam causam, licèt in tali testamento, vel legato diceretur, quòd amore Dei testator id facit.*
8 *Legatum pium non est, vbi pauperi legasset aliquis non intuitu pietatis.*
9 *Legatum factum pauperi censetur intuitu pietatis relictum, vbi testator non expresserit, quo titulo reliquerit.*
10 *Legatum pium an censeatur, si aliquis leget consanguineo suo paupero? ostenditur.*
11 *Legatum dicitur factum ad piam causam, si fiat pro anima.*
12 *Relictum pro anima, quid dicatur, ostenditur.*
13 *Relictum ad pia opera, quid intelligatur, ostenditur.*
14 *Libertatis causa est causa pia.*
15 *Libertatis càusa an alij pia causa praferenda sit? ostenditur.*
16 *Relictum pro monachanda paupercula, intelligitur ad pia opera.*
17 *Legatum pro maritandis pauperibus puellis relictum, vel pro earum dote, intelligitur ad pia opera.*
18 *Legatum pupillis, vel pro alimentis pauperi relictum, intelligitur ad pia opera.*
19 *Studij causa relictum, saltem largo modo, intelligitur ad pia opera.*
20 *Relictum pro constructione monumenti, vel pro reficiendis Ecclesiis, intelligitur ad pia opera.*
21 *Relictum pro anima, latè sumpto vocabulo, intelligitur, quòd pro bono publico legatur.*

22 *Index*

22 *Iudex Ecclesiasticus, & secularis, in quibuscumque vltimis voluntatibus exequendis in se, non habito respectu ad personas testantium, iurisdictionem à iure obtinet.*

23 *Miserabilium personarum causa ad cognitionem pertinent Episcoporum.*

24 *Defunctorum voluntates adimplere satis pium est,*

25 *Voluntas defuncti impleri potest ab executore intra tempus prefinitum: ante illud verò elapsum, neque seculares, neque Ecclesiastici Iudices se possunt intromittere.*

26 *Annus conceditur à lege, vt executor adimplere teneatur voluntatem defuncti, dummodo de profanis agatur, & executor legitimè moneatur.*

27 L. nulli, C. de Episcopis & Cler. *in quibus terminis loquatur? ostenditur.*

28 *Episcopus fit executor, vt voluntas defuncti in profanis adimpleatur, transacto anno.*

29 *Executio testamenti impeditur ante aditam hereditatem.*

30 *Iudex potest, vel ex officio, vel ad partis petitionem, statim compellere heredem, vt exequatur testatoris voluntatem, simul atque adierit hereditatem.*

31 *Spatium à lege concessum pro exequendis vltimis voluntatibus, non incipit currere, nisi post aditam hereditatem, & monitionem subsequutam ad effectum, vt potestas exequendi ad Episcopum deuoluatur, vel vt heres priuetur emolumentis.*

32 *Potestas exequendi vltimas voluntates deuoluitur ad omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem.*

33 *Dict.* Diœcesanus, *propriè comprehendit omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem.*

34 *Monitio necessaria est, etiam ad effectum, vt data negligentia heredis, ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas, & an tunc sufficiat vnica monitio, ostenditur, num. 35. & an necessariò sit à Iudice personaliter facienda, an verò per nuncium, vel epistolam? ostenditur n. 36. & an sufficiat generalis, an verò specialis requiratur? ibid. n. 37.*

38 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum, an currat ignoranti, & legitimè impedito? ostenditur.*

39 *Tempus vnius anni, simileque spatium à lege præfinitum ad executionem vltimarum voluntatum, an possit à iudice restringi? ostenditur.*

40 *Episcopus an non solum possit, sed etiam teneatur exequi testatoris mandata, constito legitimè de executoris negligentia, ostenditur.*

41 *Testator si secundos executores constituat, interdicatque, ne ad Episcopum executio deuoluatur, an nihilominus possit ipse exequi, vel executores compellere, ostenditur.*

42 *Testator si prohibeat, ne executores rationes reddere compellantur, an valida sit rationis remissio?*

43 *Fauor animarum publicus est, ita vt nemini liceat eidem renunciare.*

44 L. Aurelio 21. § vlt. ff. de liber. leg. *declaratur.*

45 *Electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quãtitas distribuenda sit, si alicui cõmittatur elapso anno cum negligentia electoris, an deuoluatur ad Episcopum electio, sicut executio? ostenditur.*

46 *Legatum, quando non potest impleri de iure, nec de facto, potest in alium vsum conuerti.*

47 *Pecunia legata ad aliquem vsum, si non sufficiat, tunc in alium vsum conuerti potest.*

48 *Legatus vsus quando non potest adimpleri, tunc in alios pios vsus conuerti poterit.*

49 *Monasterium si in certo loco testatoris iussu construi non potest, tunc in alio construi poterit.*

50 *Missa si nequeat celebrari in loco constituto, tunc iure poterit concedi, vt in alia Ecclesia, vel in alio Altari celebretur.*

51 *Sacerdos celebrans non in determinata Ecclesia, vel Altari minimè satisfacit.*

52 *Diuina celebrari debent in illa Ecclesia, vel loco, in quo iussa sunt celebrari.*

53 *Ecclesia determinata pro Missis celebrandis, si esset violata, aut Capella impedita, tunc in alia Ecclesia iustè poterit celebrari.*

54 *Legatum si esset factum ad vnum vsum non ita necessarium, tunc in alium vsum pium eidem Ecclesiæ magis necessarium commutari poterit.*

55 *Defuncti voluntas commutari valet, etsi de facto tantùm impleri non possit, quamuis de iure posset impleri.*

56 *Episcopi auctoritate potest fieri commutatio voluntatis defuncti ex iusta, & rationabili causa.*

57 *Episcopus pro vna tantùm vice, & ad tempus potest cum consensu heredis voluntatem defuncti alterare.*

58 *Commutatio vltimarum voluntatum non potest absque Papæ auctoritate fieri, vbi nulla, vel minus legitima causa subesset, nisi vrgeat aliunde necessitas commutandi, & non possit Papa adiri.*

59 *In commutationibus vltimarum voluntatum faciendis tria sunt præcipuè obseruanda.*

60 *Testator si iusserit certam quantitatẽ expendi singulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, potest executor totam quantitatem insimul primo anno expendere.*

61 *Executor datus ad bona inter pauperes distribuenda, an sibi possit tanquam pauperi distribuere, ostenditur.*

62 *Missarum numerus propter Eleemosynarum tenuitatem, an, quando, & à quibus reduci possit?*

63 *Episcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas reducendi Missarum onera, intelligenda est de illarum oneribus ante Concil. Trid. impositis, & iusta interueniente causa.*

64 *Episcopus vigore Concilij Trid. potest reducere numerum anniuersariorum, & Officiorum pro defunctis.*

65 *Missas in fundatione Ecclesiæ impositas, aut in beneficiis requirentibus in sui fundatione certum numerum, non potest Episcopus reducere, & ad minorem numerum reuocare.*

66 *S. Congr. Conc. ademit Episcopis in diœcesana Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel aliàs quomodolibet, facultatem reducendi onera Missarum celebrandarum.*

67 *Priuilegia piæ causæ quot?*

68 *Legatum ad pias causas in testamento defectuoso censetur validum, & omninò præstandum, quotiescumque de mente testatoris constiterit.*

69 *Testamentum ad pias causas imperfectum ratione voluntatis, inualidum est.*

70 *Testa*

70 *Testator, si velit pro salute animæ suæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Christi, miserabiles personas incertas; valida erit dispositio huiusmodi.*

71 *Pauperum generalis institutio, quos Titius voluerit, an valida sit, ostenditur.*

72 *Testamentum, quo hæredis institutio alterius voluntati committitur, non valet. secùs, si institutio fiat ad pias causas.*

73 *Captatoria voluntas in testamento, tanquam bonis moribus contraria improbatur; tamen fauore piæ causæ valet.*

74 *Filiusfam. etiam de consensu patris, testari non valet, nisi testetur ad pias causas.*

75 *Religiosi non possunt hæredes institui, si bona in communi obtinere non valent.*

76 *Fratres Minores Ordinis S. Francisci, tam de familia, quàm reformati sunt capaces legatorum, quæ vnica præstatione, seu solutione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis speciebus.*

77 *Fratres Minores non sunt capaces annuorum redditcuum perpetuorum, etiamsi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Missarum.*

78 *Fratres Minores non sunt capaces anniuersariorum perpetuorum, quæ illis relinquuntur in stipendium Missarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum.*

79 *Legatum annuum quando continet præstationem modica, seu minima quantitatis, tunc illius capaces sunt Fratres Minores, cuius tamen contrarium sequuntur alij.*

80 *Legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, seu potius Ecclesiæ, & Sacristiæ Fratrum Minorum, non ad ipsorum victum, sed ad certum diuini cultus vsum omninò sustinetur.*

81 *Legatum factum sub aliqua conditione, non exit personam ipsam, cui legatur.*

82 *Legatum ad pias causas peti potest, si hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet.*

83 *Legata videntur effecta fuisse caduca, si in hæreditate non fuerunt repertæ res destinatæ à testatore pro solutione legatorum.*

84 *Falcidia, & Trebellianica de legatis ad pias causas non est detrahenda.*

85 *Falcidia non deducitur, ex relictis Confraternitatibus.*

86 *Trebellianica non deducitur ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad pias causas relinquũtur.*

87 *Pia causa an contra aliam piam causam deducat Falcidiam, & Trebellianicam?*

88 *Donatio, vel legatum factum loco pio construendo, est validum.*

89 *Legatum Ecclesiæ factum Iure Ciuili in debitum, si illi solutum fuerit, repeti non potest.*

90 *Legatum factum Ecclesiæ, quam in specie non expressit defunctus, adeò vt ignoretur, quam voluerit intelligere, non erit inualidum.*

91 *Testator si legauit Ecclesiæ S. Mariæ simpliciter, & plures eiusdem nominis reperiantur, erit Parochiali Ecclesiæ præstandũ legatum, si altera ex Ecclesiis huius inuocationis sit Parochialis: in dubio autem, quia hinc inde æquales vrgent coniectura eius nominis, pauperiori legatum præstandum est, vt n. 92.*

93 *Testator si duas habuerit Ecclesias Parochiales, in quibus promiscuè, & æqualiter recipit ecclesiastica Sacramenta, & legauerit Parochiali verũ huiusmodi legatum sustineatur ostẽditur,*

94 *Monasterium Monialium si concurrat cum Monasterio virorum Mendicantium, & istud cum non Mendicante, an præferenda sint in proposito Monasteria mulierum, & Mendicantium ostenditur.*

95 *Legata relicta in pias causas in minus solenni testamento, in quo causa profana fuerit hæres instituta, non valent.*

96 *Legata profana in testamento ad pia cum duobus, vel tribus testibus conseruantur.*

97 *Testamentum nutu, & signis conditum nihil valet, secus ad pias causas.*

98 *Legatum pium, & piam causam continens sustinetur, si tali scripturæ, seu legato subscribant duo testes.*

99 *Legatum factum in fauorem animæ, seu in causam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolute est prædandum.*

100 *Defuncti sola scriptura non sufficit in foro exteriori, si non fuerit subscripta à testibus, quamuis fuerit scripta manu testatoris.*

101 *Scriptura defuncti si facta fuerit in fauorem piæ causæ, valebit, etiam nullis adhibitis testibus.*

102 *Testamentum, seu legatum ad pias causas, si fiat pro salute animæ, debet fauorabiliter sustineri, nec de apicibus iuris est in eius validitate disputandum.*

103 *Statutum laicorum inducens nouam probationem vel solemnitatem circa legata pia, & disposita ad pias causas, non valet.*

104 *Quilibet de populo potest agere, vt legata pia executioni mandentur, & vt causa pia consequantur, quod illis debetur.*

105 *Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni: secus in causa pia, vbi debetur in principio.*

106 *Legatum quando efficitur generice, debet intelligi de re minori, nisi efficiatur pro causa pia.*

107 *Legatum pro dotandis puellis, potest dari puellæ iam nuptæ sine dote, vel cum dote modica: secus si legatum stat pro virginibus maritandis.*

108 *Legatum factum pro maritandis pullis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes.*

109 *Puellæ si quis legaret mille, vbi nupserit, bis centum autem si ingrediatur monasterium, bis centum cõsequitur, si ingressa fuerit monasterium.*

110 *Ecclesiæ si testator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, sine causa tamen expressione, talis prohibitio nullius erit momenti.*

111 *Legatum rei alienæ, quam testator suam esse ignoranter putauerit, Ecclesiæ, seu piæ causæ relictum valet.*

112 *Ecclesia quantumcunque absque beneficio inuentarij adeat hæreditatem, vltra vires hæreditatis nunquam tenebitur.*

QVONIAM fructus, & redditus beneficiorum, de quibus tractare prosequimur, quandoque etiam in legatis, seu relictis in vltimis morientium dispositionibus consistunt, de legatis huiusmodi hoc in loco conuenit, vt tractemus: qua in re compendiose videbimus, quæ vere dicantur legata ad pias causas: ad quem eorum executio pertineat? an, & quando valeant in aliud opus commutari? & demum quæ specialia habeant præ cæteris legatis priuilegia?

Quod

2 Quod igitur ad primum attinet, legatum ad pias
cauſas dicitur quicquid Eccleſiæ relinquitur, nam
relicta Eccleſiæ, capellæ, aut monaſteriis pio loco &
conſequenter ad pias cauſas, gloſ. verb. ad pias, in
auth. de eccleſ.tit. §. ſi autem heres, Tiraq. in præfat.
ſui tract. de priuileg. piæ cauſæ. verſ. primus igitur.
Card. Mantic. de coniect. vlti.volunt.lib.6.tit.3.n.18.
Magdalen.de numero teſtium in teſtam. requiſito c.1.
num.26. & cap.2.num.1. Quia relicta Eccleſiæ di-
cuntur relicta Deo pro ſalute animæ, & è conuerſo,
ex eodem Magdaleno d.cap.1.num.17. Item dicitur
legatum ad pias cauſas quicquid in vltima voluntate
intuitu Dei relinquitur. Abb. in proœmio Decretal.in
§.Gregorius diuid.num 25.& 26.vbi Felin.verb.Gre-
gorius Epiſcopus num.25.Tiraq. in tract.de priuileg.
piæ cauſæ in præf n.3 Sanch. de matrimon. l.1.diſp.4.
3 num.9. Ex qualitate enim perſonæ, cui relictum eſt
legatum, colligitur an fuerit relictum intuitu pie-
tatis & amore Dei, an ſecus. Alberic. in l. nulli. nu-
mero 24 C. d.Epiſcop.& Cleric. Cardin.Mantic. de
coniect.vltim.volunt lib.5 titul 3 num.22. Imò Bald.
in l. illud num 1. C. de ſacroſ.Eccleſ. ait duo requiri
4 ad hoc vt cauſa ſit pia: primum quidem vt interue-
niat pietas perſonæ: ſecundum vt fiat cauſa pietatis:
5 inde legatum ad pias cauſas cenſeri factum ex qua-
litate perſonarum legatariarum, & ex cauſa legati
reſolunt: Menoch.de præſumpt.lib.4 præſumpt.115.
num 2. & Card. Cauaìer. deciſ.27. num.2. Elegan-
ter Bened.& Ægid. Luſit in rep.l.1.C.de ſacroſ.ſanct.
Eccleſ. part.3.§ 1. numero 4. vbi ait legatum pium
tripliciter conſiderari poſſe. aut enim pium dici ait
propter recipientis perſonam, vel ſolum propter
cauſam, in quam legatur, vel denique propter in-
tentionem agentis, licet id vltimo loco relatum lo-
cum habeat in ſolo tribunali diuino.

6 Ex quo infert Bald. citato loco, quòd ſi quis diui-
ti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat, non
eſſe cauſam piam: quia deficit pietas in perſona, cui
res legatur, refert & ſequitur Sanchez dict. diſp.4.
numero 9. in prin. nam quòd legatur diuiti non eſt
ad pias cauſas, vt patet ex dict. illud, & tenet Lop.
alleg 1 num.4. in fine, Anchar. conſ.25. numero 5.
verſ. præterea aduertendum. Card.Mantic.dict.tit.3.
numero 27. Card Tuſch. tom.6.lit P. concl.332.nu-
7 mero 62. & conſulunt Bald. conſ 330 lib 7. dicens
quod teſtamentum, vel legatum in fauorem priuati,
qui non eſt pauper, non dicitur ad piam cauſam, licet
in tali teſtamento, vel legato diceretur, quod amo-
re Dei teſtator id faceret: nam pietas non ſtat in no-
mine pietatis, ſed in ſubſtantia veritatis l.1. C. de
mendicant lib.11. Quicquid teneat Marc. Ant.Ge-
nuenſ. in practicab.eccleſ q.446 quam ſequi videtur
Nouar.in addit. ad Vincent.de Franchis deciſ.565.
in fine verſ.& delegate.

8 Hinc etiam inferunt idem Bald. & Sanchez pro-
ximè citatis locis, quòd ſi è contra pauperi legaſſet
aliquis non intuitu pietatis, non eſſet legatum pium:
9 quia deficit pietas in cauſa: in dubio tamen, vbi
teſtator non expreſſerit, quo titulo reliquerit cenſe-
tur legatum factum pauperi intuitu pietatis reli-
ctum, l. id, quod pauperibus, l. ſi quis ad declinandum,
C.de Epiſcop.& Cleric.Bald.d.n.1. Cardin. Mantic.
d.tit.3 num.21.

10 Sed ſi aliquis leget conſanguineo ſuo pauperi, an
cenſeatur legatum pium? Controuertunt Doctores:
quidam negant, ex quorum numero ſunt Bald. in
auth.Similiter, numero 5. C.ad leg.Falcid. & ibi Ro-
man. numero 3. Dec. conſ.120. numero 4. Cephal.
conſ. 216. numero 23. Alciat. conſ.213. numero 13.
libro 9. Menoch. de præſumpt libro 4.præſumpt.115.
à numero 6.Sanch. dict. diſput.4.numero 9.verſ.hinc
quando. Pro qua opinione facit tex. in l. tutor. §.quæ
tutoribus, ff. de excuſ. tutor. vbi legatum cenſetur
potius relictum ratione cauſæ naturalis, & conſan-
guinitatis, quam accidentalis. dicit enim quod le-
gatum relictum filio, quem pater dedit tutorem eius
fratri, ei debetur, licet ſe à tutela excuſauerit, quia
magis videtur ei relictum tanquam filio, quam tan-
quam tutori, & ſic attendi debet cauſa naturalis con-
ſanguinitatis, & non accidentalis pietatis. Facit
etiam capit. requiſiſti, de teſtam. vbi relictum fa-
ctum Epiſcopo à conſanguineo, cenſetur potiùs
factum ratione conſanguinitatis, quam digni-
tatis.

Contrarium verò, imò huiuſmodi legatum pium eſſe, & intuitu pietatis & non conſanguinitatis relictum, meritò ſuſtinent Iaſ. conſ 183 col.1 in princ. verſ. . vol.1. Boër.deciſ 94.numero 2.Alex.conſ.159. ad fin.vol.7. Gutier.conſ.26 numero 8. Tiraq. de priuileg. piæ cauſæ, in præfat.num.16 & 17.vbi in hanc ſententiam videtur magis inclinare, Marc. Anton. Genuenſ. in practicab. eccleſ quæſtione 573. vbi reſpondet ad dict. l tutor, §. quæ tutoribus, & ad dict. capit.requiſiſti, bene Bened. Ægid. in repet.dict.l.2. C.de ſacroſ. Eccleſ. part.3.§.1.n 6. vbi verum putat, etſi certo conſtet nullo S. ſpiritus motu, ſed ſanguinis & amicitiæ affectione omnino ductum teſtatorem reliquiſſe. Mouentur præcipuè, quia in dubio præſumendum eſt teſtatorem, dum cogitat de ſua ſalute pauperi conſanguineo legaſſe, vt animæ ſuæ conſulat, cum anima cunctis rebus ac perſonis ſit anteponenda. l.ſancimus, in fine, C. de ſacroſ.Eccleſ. capit. cum infirmitas, de pœnis & remiſſ. Tum quia conſanguinitatis ratio non impedit quin poſſit præſumi tale legatum eſſe relictum ex miſericordia, præſertim cum eleemoſyna magis ſit facienda conſanguineis pauperibus, quam aliis perſonis, capit non ſatis 86. diſt. gloſ. in capit.1. de cohab.cleric. & mulier. vbi Abb. numero 4. Afflict. deciſ.290. num.10. Et eo maximè locum habet hæc opinio, & præſumitur potiùs legatum eſſe factum intuitu pietatis, quam conſanguinitatis, quando in legato non fuit adhibita ſolemnitas Iure communi requiſita: non enim credendum eſt quempiam elegiſſe viam, per quam ſuum iudicium impugnetur libro 3. ff. de milit. teſtam & in dubio capienda eſt illa præſumptio, per quam diſpoſitio valeat, l. quoties, ff. de reb. dub. vel, quando in legato relicto pauperi conſanguineo fit mentio paupertatis, quia tunc pium eſſe fatentur Gutierrez & Sanchez, licèt in principali reſolutione diſcordes exiſtant. Et hoc verum eſſe credit Magdalen de numero teſtium in teſtamento requiſ.par.2. capit. 1. numero 42. quando legatum eſſet modicæ quantitatis, & proportionabile ad ſubueniendum paupertati, ſecus ſi eſſet exceſſiuum; quia tunc videretur potius fieri ex affectu humano ratione conſanguinitatis, & amiciæ, quam cauſa pietatis. Vide late Ciarlin. controuerſ forenſ. cap.33.num.101.cum ſeqq.

Dicitur quoque legatum factum ad piam cauſam 11
ſi fiat pro ſalute animæ & pro remiſſione peccatorum, & amore Dei, auth.& cum, de appellat.cognoſc. §. ſi vnum de prædictis, circa med. gloſ. in l. ſi quis Titio 17. ff. de legat.2. Paul.de Caſtr.conſ.167. numero 2. libro 2. Tiraq. in dict. præfat. de priuilegiis piæ cauſæ, verſ. item relictum pro anima, Alexand. conſ.209. libro ſecundo Emman. Coſta in capit. pater 1. verb. in ſuo teſtamento numero 8. cum ſeq. de

testament. lib.6. P. Molina *de iustit. tract.2. disput.* 134. Magdalen. *dict. part.2. capit.1. numer.23. & capit.3. num.79. cum seqq.* Valasc. *consil.145. numer.5.* Thom. Valasc *alleg. Iuris tom.1. alleg.68. num.4.* Benedict. Ægid. *in d. repet. lib.1. C. de sacros. Eccles. p.3. in initio n.1.* Ciarlin. *contron. forens. c.5. n.9. & c.33. num.25.*

12 Relictum autem pro anima intelligitur non solùm quod quis legat pauperi, P. Molin. *de Instit. tract.2. disput.134. in princ.* Less. *in simili tract. lib.2. cap.19. dub.2. num.4.* Cardin. Mantic. *dict. tit.3. num.22.* Ciarlin. *dict. cap.5. num.8. & cap.21. numer.17.* Nauar. *de redditibus eccles. quæst.1. mon.26. numer.4.* addens hoc esse verum, quamuis testator non dicat se id facere amore Dei, vel misericordia pauperis: verum etiam quod relinquitur Ecclesiæ pro celebratione Missarum, & alimentis clericorum, seu Religiosorum, seu pro constructione, vel ornamentis ipsius Ecclesiæ, Roman. *consil.235. numer.5.* & ibi Apostilla, *in verb. causas,* Federic de Senis *consil.217.* vbi de legato relicto Fratribus Prædicatorum, vel Minoribus, Cornel *consil.18. num.10. colum.4.* vbi de legato facto Conuentus Clericorum, Magdalen. *dict. part.2. cap.2. num.12* vbi de relictis pro luminariis, cereis, anniuersariis, & cæteris ad perpetuum cultum diuinum, siue etiam temporalem pertinentibus. Item quod relinquitur hospitalibus, vel aliis locis in quibus pauperes, & miserabiles personæ fouentur, aut alia charitatis opera exercentur, latè Magdalen. *dict. part.2. cap.2. numer.2. cum multis sequentibus,* vbi *numer.13.* quod relicta Oratoriis, Altaribus, & Capellis dicuntur relicta ad pias causas, *& num.17. cum sequentibus,* subdit relicta Imagini Saluatoris Domini nostri, eiusque Gloriosæ Virginis Genitricis Mariæ, vel alicuius Sancti, dici relicta ad pias causas, siue Imago sit depicta in Ecclesia, siue Altari, aut alio loco sacro, siue in aliquo muro, & loco priuato & domo profana, talis enim pictura, per quam repræsentatur Saluator, B. Maria, & ille Sanctus, dicitur res sacra & religiosa, iuxta gloss. *in l. statua, ff. de vsufruct. & num.24. cum seqq.* resoluit relicta Collegiis sacris, & religiosis, Confraternitatibus etiam sæcularibus, & profanis institutis ad exercenda opera pietatis & charitatis, Templariis, Hospitalariis, Militibus, Fratribus de Pœnitentia, seu tertij Ordinis S. Francisci, Eremitis qui eligunt solitariam vitam, & Conuersis dici relicta ad pias causas.

13 Ad pia quoque opera intelligitur relictum. Primò quod pro redimendis captiuis relinquitur, *vt in leg. nulli, C. de sacros. Eccles.* Tiraquel. *in dict. præfat. tract. de priuileg. piæ causæ, vers. item relictum pro redemptione,* Magdalen. *d. p.2. c.2. n.47. cum seqq.* latè Perez de Lara *de Capellan. & anniu. lib.1. cap.22. à princip.*

14 Secundò pro excarcerandis carceratis, Crauet. *consil.3. numer.10.* & latè eleganter Perez de Lara *dict. lib.1. capit.22. numer.25. cum sequentibus,* vbi quòd Dominus noster nos instruit alere, & liberare carceratos, quorum est miserendum, & benefaciendum, licèt iustè patiantur, cum carcerati dicantur personæ miserabiles, & carcer æquiparetur morti. Etenim causa libertatis, pia causa est, Sarmient. *lib.2. select. capit.7. num.35. vers. præterea,* Alexand. Trentacinq. *variar. resolut. lib.1. tit. de pia causa, resol.1. numer.4.* Magdalen. *part.1. capit.12. numer.12.* dicens quòd legatum libertatis dicitur pium, quia continet actum pietatis, *& numer.13.* quod valet argumentum de libertate ad pias causas, latè Benedict. Ægid. *in d. l.1. C. de sacros. Eccl. p.3. §.2. à n.1.* vbi *n.2.* intelligit quamuis ea causa pietatis animo relicta non sit.

15 Libertatis causam adeò fauorabilem quidam existimarunt, vt cuilibet alij piæ causæ eam præferant, cuius opinionis non paucos, nec paruæ auctoritatis viros retulit Tiraq. *in d. præfat. vers. quin etiam videatur, & in l. si vnquam, verb. donatione largitus n.319. cum seqq. C. de reuoc. donat.* Idque non leui ratione probare videbantur deducta ex reg. *Si vinco vincentem te, à fortiori vincam te,* de qua *in l. de accessionibus, ff. de diuers. & tempor. præscript.* quoniam piæ causæ legatum filiorum legitimam nunquam minuit, vt *in cap quicumque 17. quæst.4. Auth. si qua mulier,* vbi notant Doctores, *C. de sacros. Eccles.* & tamen libertatis legatum non solum minuit filiorum legitimam, sed etiam aufert in totum, vt notant omnes, per text. ibi *in l. Papinianus, §. quarta autem, ff. de inoff. testam.* Vnde libertatis legatum ipsa legitima fauorabilius esse eudem colligitur, vt notat Fulgos. *n.3.* & Paul. qui hoc mirandum dicit *in d. §. quarta autem, num.4.* quod tamen *ibi* gloss. & communiter Doctores, vt constat ex Paul. *d. num.4.* & Tiraq. *locis supra citatis,* existimant esse correctum *per Auth. de triente & semisse. §. prohibemus collat.* 3. Sed Bened. Ægid. *d. p.3. §.1.* probat non esse veram conclusionem, quam deducunt Doctores ex *d. §. quarta autem,* legitimam, scilicet, per libertatem, minui, aut tolli, quia nulla inquit ratio petit, vt quod parens grauitate præstitit naturali, & ciuili, iure debitum tollere, aut minorare posse, de quo copiose agunt Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. læsis, n.158. C. de in integ. restit. minor.* & Valasc. *consil.67. n.3. & 14.* Vide apud illos. Imò addit Benedict. Ægid. *cit. loco,* non semper, & indistinctè libertatis causam alteri piæ causæ præferendam esse; cùm magis conueniat pietati in piis causis pro ea consulere, & iudicare, cui subeundæ seruitutis æternæ periculum imminet. Vnde, inquit, si in proposita quæstione captiuorum redemptio cum seruorum libertate concurreret, illorum potiùs quàm istorum causam eligerem, tam propter asperius seruitutis iugum, quod apud infideles patiuntur; quàm & præcipuè propter infidelium conuersationem scandalis, ac periculo plenam, & animarum saluti admodum perniciosam.

Tertiò, ad pia opera intelligitur relictum, quod pro monachanda paupercula legatur. Bald. *in d. l. illud. num.2. C. de sacrosanct. Eccles.* Alex. *consil.190. n.7. & 8. lib.6.* quamuis talis fœmina esset consanguinea ipsius testatoris legantis: non enim ob consanguinitatem tale legatum desinit esse pium Bald. *cit. loco,* Alex. *consil.158. num.9.* cum deductis suprà *n.10. vers. contrarium.* 16

Quartò, quod pro maritandis pauperibus puellis relinquitur, Caualer. *d. decis.27. & 49.* & ita pro earum dote, Rom. *consil.69. col.1.* Socin. *consil.82. n.35. lib.4.* Anan. *consil.57.* latè & eleganter. 17

Sextò, quod pro alimentis pauperi relinquitur, *l. nulla, ff. de aliment. & cibar. leg.* Crauett. *consil.199. n.10.* Tiraq. *in d. præf. pag.9.* Magdal. *d. p.2. c.2. n.34.* vbi extēdit ad legata relicta personis miserabilibus & oppressis viduis, & aliis humano auxilio destitutis, *& à n.37.* id intelligit quando quis verè pauperibus, & miserabilibus personis legasset causa pietatis motus, non consanguinitatis, vel amicitiæ ratione, Nauar. *vbi supr. vers. & legatum alimentorum.* 18

Septimò quòd relinquitur causa studij dicitur

ad

ad pia opera relictum, Horat. Luc. in tract. de privileg. Scholar. in privil. 1. Ruin. iun. cons. 117. n. 15. Honded. cons. 57. numer. 9. lib. 2. si non strictè & propriè, saltem largo modo pium esse intelligimus, iuxta distinctionem Bald. in l. 1. n. 20. ff. de legat. 2. & Roman. cons. 18. col. 2. vers. nec hoc dicitur, & Baldum sequitur Ias. in l. 1. n. 35. C. de sacros. Eccles. & in leg. 1. in fine solut. matr. sentit Tiraq. in dict. praefat. vers. seu relictum causa studij, circa fin. qui post relatam vtramque opinionem, videtur residere in hac tanquam vltima, Roman. dict. cons. 117. numer. 13. dum ait in casu suo cessare difficultatem, quia legatum erat factum pauperibus, latè Bened. Ægid. in dict. repet. leg. 1. C. de sacros. Eccles. par. 3. §. 6. in princip. vbi tenet causam studij, quo ad sacram Theologiam dirigitur, piam semper esse, eam verò, quae dirigatur ad Sacrorum Canonum disciplinam, piam esse existimat, si tali personae Iuri Canonico operam danti relictum fuerit, cuius ea vitae professio aut iam sit, aut esse speretur, quae huius studij disciplina ecclesiasticis vsibus inserviat. & numer. 3. & 4. disputat quid dicendum in relictis causa studij Iuris Ciuilis, & Medicinae, & num. 6. resoluit relictum alicui causa studij non iudicari vt pium, si legatario pro necessariis studij expensis aliunde prouisum extaret, & num. 10. quòd relictum scienter homini locupleti quamuis testator dicat quòd pro amore Dei, seu pro anima relinquit, non iudicabitur ad pias causas relictum. Magdalen. d. par. 2. cap. 2. num. 72. vbi ait legatum causa studij dici legatum ad pias causas largo modo, eo respectu, quod respicit vtilitatem publicam, & fauorabilem causam, non autem strictè, Ciarlin. d. c. 5. num. 10.

20 Octauò quod relinquitur pro constructione monumenti dicitur quoque relictum ad pia opera. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praes. 115. numer. 25. Intrigl. singul. 97. numer. 150. quos refert & sequitur Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. part. 4. resolut. 351. num. 2. Magdalen. dict. part. 2. capit. 2. numer. 23. vbi idem dicit de illo, quod relinquitur pro sepultura, & pro sepeliendis mortuis, seu funeris impensa, de quo etiam Nouar. in addit. ad Vincent. de Franchis decis. 565. vers. & quod pro sepultura.

Nonò quod relinquitur pro reficiendis Ecclesiis, Barbat. consil. 26. lib. 3. Surd. consil. 62. numer. 5. & seq. latè Aloys. Ricc. d. resol. 351. Nouar. de elect. & variat. fori quaest. 51. sect. 2. sub numer. 22. in vlt. impress.

Decimò. Relicta facta pro incertis & malè ablatis sine dubio dicuntur relicta ad pias causas, ex quo sunt pro exoneratione Conscientiae, & salutae animae testatoris, Tiraquel. in dict. praefat. vers. item relictum pro incertis, Magdalen. dict. part. 2. cap. 2. numer. 73. cum seqq. latè Nouar. in addit. ad dict. decis. 565. Vincentij de Franchis vers. addo autem, latè Bened. Ægid. in d. repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. par. 3. §. 7.

21 Latè sumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quod pro bono publico legatur, veluti pro restauratione pontium, vel viarum: glos. in leg. 1. §. ad municipium. ff. ad leg. Falcid. Nouar. citato loco vers. & pro refectione, aut pro ciuitatis custodia, & publicorum locorum, argum. capit. 2. de immun. Eccles. & notatur in dict. leg. illud, modo necessitatem loca huiusmodi patiantur: quia tunc praesumuntur legata illa pro bono publico, & personarum vtilitate, ac consequenter pro animae salute relicta: sed si non adesset eius rei necessitas, nullam habet speciem legati ad pias causas, arg. dict. capit. 2. & capit. non minus, & capit. aduersus, de immun. eccles. & leg. ad instructiones, C. de sacros. Eccles. vbi verò pro huiusmodi necessitate relinquitur pro legato ad pias causas, omninò accipietur, praeterquam quod eius executio ad ecclesiasticos non spectabit, vbi ius Ecclesiae aliqua in re non attingeret. Et aduertit Marc. Anton. Genuens. practicab. eccles. quaest. 438. quod relictum Ecclesiae pro salute animae praesumitur relictum pro malè ablatis, & restitutione facienda, vel ex liberalitate, vel pro peccatorum remissione.

De hac autem legatorum piorum executione est sciendum, quòd in his, seu quibuscunque vltimis voluntatibus exequendis in se non habito respectu ad personas testantium, iurisdictionem à iure obtinet, non solùm ecclesiasticus Iudex, verùm etiam saecularis, Authent. de Eccles. tit. § si quis aedificationem, collat. 9. quippe cùm talis executionis cognitio lege, & consuetudine ad vtrumque forum aequè principaliter spectet, leg. hereditas 53. in fine, ff. de petit. hered. vbi glos. vltim. bonus text. in dict. leg. nulli, 28 prope fin. ibi, vel in viri clarissimi Rectoris Prouinciae, vel in Vrbis Episcopi notitiam deferendi, C. de Episcop. & Cleric. Auth. hoc amplius, C. de fideicom. Abb. num. 4. & Cou. etiam num. 4. in cap. si heredes, de testam. Padil. in lib. 1. n. 29. ff. de leg. 2. Henric. Bottae. de synodo 3. p. art. 2. num. 175. Peralta in leg. vnum ex familia, in princip. num. 28. ff. de legat. 2. Valasc. cons. 105. numer. 61. à Ponte consil. 37. numer. 31. lib. 2. Mart. de success. legali tom. 2. part. 4. quaest. 15. art. 2. numer. 1. me citato in hoc loco Castol. Maiant. tom. 1. resp. 24. num. 3. latè Molin. de iust. tract. 2. disput. 250. Iuuat Concil. Trident. sess. 22. de reform. cap. 8. in princip. Cuius rei ratio reddi potest: quia, vt ex Nouel. considerat Sarmien. 22

lib. 1. select. cap. 11. num. 13. satis conueniens est 23
omnia facta ad pietatem spectantia, qua talia, etiam ad Episcoporum cognitionem pertinere: vnde est, quòd causae miserabilium personarum ad cognitionem pertinent Episcoporum, cap. super quibusdam, 26. §. vlt. in fine, de verbor. signific. vbi glos. vlt. cap. si quis de potentibus, 24 quaest. 3. Palat. in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. notab. 2. num. 3. Couar. pract. cap. 65. numer. 1. in fine princip. Sanè hoc, quod est adimplere defunctorum voluntates, satis pium est,
Auth. de her. & Falcid. §. si verò expressim, collat. 1. l. 24
pen. §. illo, C. de necess. seru. her. vbi Bald. Paul. Salyc. & omnes d. l. nulli in fine, ibi, pietate non carent, cum his, quae Tiraq. in tract. de mort. p. 7. decl. 5. n. 8. Gut. in l. nemo potest. n. 308. ff. de legat. 1. tom. vel maximè quia satis pium est defunctorum animas, saltem per indirectum, à poenis Purgatorij liberare: quod quidem fit, quando iustae illorum voluntates executioni mandantur, arg. c. in litteris 5. in fine, de raptorib. Quibus omnibus consequens est, in terminis inter saeculares, & ecclesiasticum locum fore praeuentioni, vt in specie resoluunt Cou. in d. c. si heredes, n. 2. Anch. cons. 296. in fine, Dec. in c. Ecclesia, num. 38. de constit. Molin. d. disp. 250. in pr. amplius col. seq. Quis autem praeferendus sit pro executione piorum legatorum, an Episcopus originis, an domicilij, vel potiùs relicta? vide latè Ciarlin. controu. forens. c. 1. à num. 15.

Secundò, circa spatia executoribus competentia, ad exequendas testantium voluntates notandum tria inter se, longè diuersa posse considerari: vel enim spatium fuit à testatore praefinitum; vel à lege; vel denique speciali Principis 25

beneficio concessum est. Primo casu voluntas impleri potest ab executore intra tempus præfinitum; ante illud verò elapsum, neque sæculares, neque ecclesiastici Iudices se possunt intromittere, neque cogere, vt intra breuius tempus adimpleat. Ita expressè Abb. *in cap. nos quidem, numer.* 10. *de testament.* vbi Couar. *num.* 1. *in* 1. *conclus.* affirmat communem ex aliis Molin. *dict. disput.* 251. *in princ.* idque à priori facilè deprehenditur ex ratione generali, secundùm quàm pro lege seruari iubetur, quicquid testator iustè disponit, *Auth. de nuptiis, §. disponat. collat.* 4. Illúdque Doctores citati hac in re vlteriùs considerant: quòd si fortasse testator priorem terminum præfiniat vsque ad certum tempus, eo adiecto, vt si præfinito tempore executor adimplere non possit, sequenti anno exequatur, tenebitur tunc coram Iudice probare se non potuisse perficere intra priorem terminum, vt tunc secundus eidem concedatur, vel ter-
26 tius, & sic de cæteris, Molin. *vbi proximè.* Secundo casu, quando à testatore nullum tempus præfinitum est, à lege conceditur annus; dummodo de profanis agatur, & executor legitimè moneatur, *Authent. de hæred. & Falcid. §. si quis autem non implen, collat.* 1. (tex. enim *in dict. leg.*
27 *nulli*, in id vulgo citari solitus, dum vnius anni spatium præfinit, in nostris terminis non loquitur, neque de executoribus agit, sed solummòdo Episcopos cogit, vt post vnius anni spatium, captiuorum numerum, & soluta pro illis pretia manifestare teneantur; quod est aliud diuersum. Deinde text. ille agit de piis relictis, vt post alios aduertit Anton. Gom. *lib.* 36. *Tauri, num.* 1.) Couar. *in dict. capit. nos quidem, numer.* 2. *vers. secunda conclusio*, Molin. *dict. disput.* 251. *colum.* 2. *vers. quando*
28 *à testatore*, quo anno transacto Episcopus fit executor, vt voluntas defuncti impleatur, Gabr. Pereira *de manu Regia, part.* 1. *capit.* 16. *numer.* 5. Diana *resolut. moral. part.* 1. *tractat.* 2. *resolut.* 98. Sin autem legatum pium fuerit, omninò intra sex menses adimplendum est, *Authent. de ecclesiast. tit. §. si autem hæres, vers. si autem legatum, collat.* 9. Abb. *in dict. capit. nos quidem, numer.* 10. & Couar. *in princip.* Communis, vt per Padil. *in leg. necessitatem, numer.* 14. *C. de bonis, quæ liber.* Molin. *dict. loco, colum.* 1. *prope fin.* Quamuis autem in plerisque Iuribus amplioris spatij mentionem factam reperiamus, vt constat *ex dict. capit. nos quidem*, ibi, *intra annum*, *dict. Authent. de eccles. titul. §. si quis ædificationem*, ibi, *intra quinque annos*, illud ita accipiendum est; quia breuiori tempore opus adimpleri non poterat: longè aliter dicendum, vbi intra sex menses opus pium expediri valet. iuxta *dict. vers. si autem*, licèt aliter resoluant plures, quos refert & sequi-
29 tur Couar. *dict. numer.* 6. *vers. quinta conclusio.* Vltimò tandem casu, specialis Principis beneficio concessum dicitur, quando non obstante termino à testatore, vel lege præfinito, Princeps ex causa aliquando breuiùs, aliquando longiùs elargitur, & hoc duobus, siue à testatore, siue à lege præfinitis æquiparatur, eosdémque operatur effectus: supradictus autem terminus, siue à testatore, siue à lege præfinitus, non aliter incipit, quàm à tempore aditæ hæreditatis, argum. *leg. à filio.* 15. *in princip.* ibi, *postquàm legatum suum acceperit, ff. de aliment. & cib. leg. & in Authent. de hæred. & Falcid. §. illud quoque*, ibi, *post aditionem, collat.* 1. iuuat *leg. vnica, §. in nouissimo*, ibi, *nisi fuerit adita, C. de caduc. tollend.* Ratio à priori illa est, quia ante aditam hæreditatem executio testamenti impeditur, neque aliter cum effectu valent relicta in testamento, nisi adeatur, *leg. si nemo* 9. *cum l. seq ff. de testament. tut.* glos. *verb. liber, in leg. qui filio* 38. *ff. de hæredit. instit.* quam singularem dicunt plures, vt per Couar. *in dict. capit. nos quidem, numer.* 3. cum his, quæ Gom. *leg.* 24. *Tauri, num.* 1. *vers.* 9. Mench. *de success. §.* 27. *num.* 4. Costa *in cap. si pater, verb. deferuntur, num.* 3. *de testam. l.* 6. Viu. *tom.* 1. *opin.* 143. atque ita in terminis Abb. *n.* 11. & communis *in d. cap. nos quidem*, Cou. *d. n.* 3. Roch. *de iurepatr. verb. construxit, q.* 10. Molin. *d. disp.* 251. *col.* 1. In legatis verò piis à tempore insinuationis testamenti, seu publicationis, sex mensium spatium connumerandum est, vt manifestè colligitur ex *d. §. si autem hæres, vers. si autem legatum.*

Tertiò est summoperè notandum, longè aliud 30
esse cogere executorem, vt exequatur testatoris voluntatem: aliud verò agere ad effectum, vt, illo negligente, ad Episcopum, vel sæcularem Iudicem deuoluatur potestas exequendi, priuandíque hæredem hæreditatis emolumento, & sic de cæteris. Primo casu, si solummodo de coactione agatur, vbi testator aliud non exprimit, nullum spatium præfinitum est, quinimò potest Iudex, vel ex officio, vel ad partis petitionem statim compellere hæredem simul atque adierit hæreditatem, arg. *l. eum, qui.* 41. *§. quoties. ff. de verb. oblig. leg. quod decimus*, 105. *ff. de solut. leg. cedere diem.* 213. *vers. vbi ergo. ff. de verbor. significat. in leg. omnibus obligationibus*, 14. *ff. de reg. iur. §. omnis obligation. in princip.* vbi glos. recepta *verb. confestim. Institut. de verbor. obligat.* quibus Iuribus docemur, quòd quoties obligatio ex contractu, vel quasi orta est purè, debitum statim peti potest. Planè spatium vnius anni, vel alterius temporis à lege concessum prædictas regulas non infringit: & ideò relicta statim peti possunt, vt in praxi seruari vidimus, eò maximè, cùm spatium illud non in fauorem hæredum, aut executorum, sed solummodo defunctorum fuerit præfinitum, vt infrà demonstrabimus; & ideò illo iuuari nequeunt, quominus statim cogi valeant, vt ex Abb. Couar. & aliis concludit Molin. *dict. disp.* 251. *colum.* 6. & ideò aduertit Bened. Ægid. *in repet. leg.* 1. *C. de sacros. Eccles. part.* 6. *§.* 1. *numer.* 27. quòd aliquando potest Episcopus ante legalis termini lapsum cogere hæredes & executores ad implendam defuncti voluntatem per censuram Ecclesiasticam, vel interdictam administrationem bonorum illius, cum scilicet constiterit defuncti bona esse, è quibus legata solui commode possint, & ita defuncti voluntas ante legis terminum executioni mandari. In secundo, si vlteriùs agatur ad effectum, vt ad Iudicem deuoluatur exequendi po- 31
testas, vel, vt hæres priuetur emolumento, spatium à lege conceditur, de quo *supr.* egimus; quod sanè non aliter currere incipiet, nisi post aditam hæreditatem, & monitionem subsequutam, *d. cap. nos quidem*; in quo agitur ad effectum, vt potestas exequendi ad Episcopum deuoluatur; & tamen præcisè requiritur monitio hæredis: patet ibi, *eam commoneat*, & ibi, *tunc per se ædificetur.* Iuuat ratio; quia sententia, qua aliquis de negligentia condemnatur, & suo iure priuatur, ne testatoris voluntatem exequatur, nullatenus ferri potest, nisi in conuictum, vel sponte cófessum, *l. de vnoquoque, ff. de re iud. c. nos in quenquam.* 2. *q.* 1. *c.* 1. *de caus. possess. & propr.* eò maximè, quia ex iure exequendi in plerisque casibus plures commoditates possunt insurgere, de quibus *infr.* fatemur ergo, quòd si copulatiuè agatur de potestate exequendi deuoluenda in Iudicem, &

in

in simili de priuando hærede, aliove executore suis emolumentis, à fortiori monitio necessaria erit, vt probat *d. Auth. hoc, amplius, dict. §. illud quoque*, affirmans tamen, quòd licèt solummodo agatur de potestate deuoluenda, priuandoque hærede executionis iure, adhuc monitio requiretur, *per dict. capit. nec quidem*, & reg. *dict. l. vnoquoque*. Tandem ostenditur idipsum ex eo, quia vbi agitur de condemnanda hæredis negligentia, deuoluendaque ex eo capite executione ad Iudicem, necessariò consequitur, quòd hæres, & executor hæreditario emolumento priuantur, ac subinde cùm ex primo posterius consequatur, neque primum, neque secundum, absque monitione fieri potest: quamuis enim multum maius præiudicium insurgat ex priuatione emolumenti; tamen etiam quale insurgit ex priuatione executionis: quod sanè notabile est, saltem si consideretur, quatenus antecedens, à quo priuatio emolumenti consequitur.

32 Quibus breuiter prænotatis, ad aliquas quæstiones descendere oportet: & primò quæro. Vtrùm potestas exequendi vltimas voluntates deuoluatur ad solos Episcopos, an verò ad omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem? Affirmatiuam partem mentur Abb. *in cap. Ioannes, nu. 2. de testam.* & *ibi* Couarruuias *num.* 1. Molin *de iust tractat. 2. disputat. 250. col. vlt.* & probat. *dict cap. Ioannes*, ibi,
33 *per Diœcesanum*, quod verbum propriè comprehendit omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, gloss. *verb. Diœcesanis, in Clem. vnic. de foro compet.* Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 29. num. 14. & 16.* Flores de Mena *variar. lib. 3 quæst. 24. num. 9.* Ego ipse *in tract. de appellatiua verborum vtriusque Iuris signific. appell. 73. num. 1.* Et quamuis gloss. *in Clem. 1. de iurepatr.* videatur tenere, quòd appellatione Diœcesani simpliciter, & absolutè, solus Episcopus contineatur, non alius inferior quantuncunque iurisdictionem habeat quasi Episcopalem; hoc tamen procedit in illis, quæ potiùs exigunt officium dignitatis Episcopalis, quàm eius iurisdictionem, vt aduertit Couar. *d. n.* 1. Ego ipse *de appel. 73. num. 2.*

34 Secundò quæro. Vtrùm necessaria sit monitio, etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas? Partem affirmatiuam defendunt Abb. *nu. 3 & 10. in cap. nos quidem. de testam.* Couar. *ibid. nu. 2.* vbi citat Anch. Cardin Bald. Roch. & alios: sequitur Padil. *in Auth. hoc amplius, num. 16. de fideicom.* Pro quibus primò facit, quòd Gregorius Papa, tam *in dict. cap. nos quidem*, quàm *in originali lib. 3. epist. l. indict. 12. Epistol. 10.* summopere iniungit Episcopo Ianuario, quòd si Theodosia Religiosa fœmina, vel in loco constituto, vel, si ibidem fieri non possit, alibi, iuxta Episcopi arbitrium neglexerit ordinare Monasterium, vel per calliditatem distulerit, tunc per Episcopum ordinetur. Patet ex verbis originalis, ibi, *negligentia, vel calliditate distulerit.* & ibi, *tunc volumus, vt fraternitatis tuæ adijciatur studio.* Planè, neque de negligentia, neque de calliditate conuinci potest, absque eo, quod priùs moneatur, vt ille tex. habet: cùm ergo non aliter in Episcopum deuoluatur exequendi potestas, nisi præcedente priùs negligentia, vel calliditate hæredis, vt idem tex. habet, fit consequens, etiam ad hunc solummodo effectum necessariam esse monitionem. Secundò expenditur, quòd huiusmodi monitio, seu notificatio facta hæredi ad conuincendam ipsius negligentiam, resoluunt in citationem. Planè secundùm regulas: *Nemo potest condemnari absque citatione*, arg. c. 1 *de caus. possess.* ergo solummodo ad effectum, vt prætextu negligentiæ potestas exequendi ad Episcopum deuoluatur, monitio est necessaria. Tertiò facit sententia Abb. *in c. pen. n. 19. de iudic.* quem sequuntur plures, vt per Menoch. *de arbitr. cas. 498. n. 55.* dum habet, quòd si statuto cautum fuerit Iudicem teneri intra certum tempus causam sibi commissam definire, intelligitur, si à partibus fuerit interpellatus; aliter neque morosus iudicabitur, neque pœnam incurret: ergo similiter, vt spatium vnius anni, vel aliud à lege præfinitum executori curiat, etiam ad effectum deuoluendi ad Superiorem, monitio necessaria erit.

Tertiò quæro. Vtrùm in proposito, vnica tantùm monitio sufficiat? Pro parte affirmatiua vrgent 35
maximè tex. *in cap. nos quidem, de testam.* ibi, *commoneas, & in c. sua nobis, in fine*, ibi, *monitione præmissa, eod. tit. & in d. Auth. hoc amplius*, ibi, *monitus*, dum loquuntur in numero singulari, absque aliqua duplicatione adiecta. & in terminis docent Bart. Salicet. & Doctores communiter *in dict. Auth. hoc amplius*, vbi Iason. *num. 3* & Padil. *num 16.* Greg. Lop. *l. 8. gl. 1. tit. 10. p. 1.* Guillelm *in c. Raynutius verb. si absque liberis il. 2. n. 201.* plures per Menoch. *de arbitr. cas. 498. cum 53.* Cened. *ad Decret. collect. 114. nu. 3.* Oppositum tamen, imò, quòd bina saltem requiratur monitio, defendit glos. *verb. monitus, in d. Auth. hoc amplius.* Alex. *in l. vlt ff. de feriis*, prout illum refert Guillelm. *d. n. 201.* per tex. *in Auth. de ecclesiast. §. si quis autem pro redempt. vers. si autem, qui hoc facere*, ibi, *semel, & secundò, collat. 9. Auth. licet. C. de Episcop. & Cleric.* ibi, *semel, vel bis.* Sed has contrarias opiniones fœdere distinctionis conciliant Conat. *in c. si hæredes, n. 2. de testam.* & Abb. *in d. c. nos quidem, n. 11.* vt, scilicet prima procedat, quando agitur de priuando hærede post annum; secunda verò, quando tractatur de priuando hærede ante annum, commodis sibi ex testamento delatis; ex eo, quod legata pia exequi neglexerit, quo casu bina saltem monitio requiritur. Ego tamen ex mente Iurium aliter sic componendas esse existimo. Vel enim agitur solummodo de deuoluenda exequendi potestate, absque eo, quod hæres, vel executor suo priuentur emolumento: vel vlteriùs agitur de priuatione talis emolumenti: primo casu vnica monitio requiritur, & sufficit, & procedit prima opinio, in secundo saltem bina desideratur, & procedit altera sententia. Ratio differentiæ illa est, quia longè grauius præiudicium versatur in eo, quòd quis suo emolumento priuetur, quàm in eo, quòd ius exequendi sibi auferatur, cum inibi à labore executionis liberetur; & ideo saltem formaliter, & immediatè lucrum non admittit: vnde secundo casu cautiùs agendũ est, arg. *c. vbi periculum, 3. in pr. de elect. l. 6. l. id, quod nostrũ. 11. ff. de reg. iur.*

Quartò quæro. Vtrùm hæc monitio necessariò 36
sit à Iudice personaliter facienda, an vero per nuncium, vel epistolam? Quòd personaliter facienda sit à Iudice, tenentur Paul. & Angel. *n. 2.* vbi Ias. *n. 3. in d. Auth. hoc amplius.* Abb. *in d. c. nos quidem, n. 10.* plures, quos refert, & sequitur Guillelm. *d. verb. si absque liberis, il. 2. n. 199. & 203.* & alij citati à Cened. *collect. 114. n. 3.* Pro quibus facit tex. prima facie expressus *in d. c. nos quidem*, ibi, *eam commoneas, & in d. Auth. hoc amplius*, ibi, *monitus à Iudice.* Oppositum tamen, imo sufficere, quod per Iudicem, vel per nuncium, epistolam, aut publicum ministrũ moneatur, sequuntur plures, vt per Padil. *in d. Auth. hoc amplius, n. 16.* Greg. Lop. *d. l. 8. gl. 1. tit. 10.*

part. 6. Cuius opinionis illud est vnicum fundamentum, quia attento Iure, monitiones, citationes, & alia id genus, fieri possunt inter subditos per Iudicem, nuncium, epistolam, vel aliud simile, gl. vlt. recepta *in l. si vicimus* 13. *C. de iudic.* Sane huiusmodi regula non reperitur limitata in monitione, de qua agimus: ergo stare debet, arg. *l. præcipimus, C. de appellat.* Ego tamen vtranque opinionem breui distinctione ad concordiam reduci posse existimo. Aut enim agimus de decreto monitionis, seu de præcepto, quod fiat, & tunc nullus præter Iudicem poterit monitionem decernere: patet, quia præceptum est actus legitimi Superioris, quod ab alio imponi non potest, iuxta reg. *l. vlt. ff. de iurisd. om. Iudic. cap. vlt. de constit. l. 6. c. vlt. vers. quod præcipitur* 14. *q.* 1. *in specie c. pen.* ibi, *vt te legitimè citatum ad causam, de foro comp.* cum his, quæ S. Th. 2. 2. *q.* 88. *a.* 1. Hippol. *in l. de vnoquoque, n.* 115. *ff. de re iudic.* Tiraq. *de retractu lignag.* §. 8. *gloss.* 9. *num.* 10. & in hoc casu procedunt text. *in d. c. nos quidem, & in d. Auth. hoc amplius,* & Doctores pro prima opinione citati. Aut rursus agimus de insinuatione, seu notificatione huius monitionis iam à Iudice decretæ, quæ executori facienda est, & tunc, vel per Iudicem fieri potest, si velit, vel per nuncium, aut epistolam, vt fundamentum pro posteriori opinione adductum rectè concludit.

37 Quintò quæro. Vtrùm sufficiat monitio generalis, an verò specialis requiratur? Quo in dubio Felin. *in c. cùm sit Romana, n.* 20. *vers.* 9. *de appellat.* Henric. *de Synodo Episcopi, p.* 3. *art.* 2. *n.* 179. & alij plures per eos citati arbitrantur generalem sufficere. Mouentur ex eo, quia, cùm Episcopi, vel alij sæculares Iudices, vt plurimùm probabilem habeant ignorantiam de ipsis executoribus, qui quotidie constituuntur, specialis vt plurimùm fieri non potest, & ideò iusta reputari debet generalis monitio. Ita Henric. *vbi proximè,* vbi id intelligere videtur, de conuincenda in genere executorum negligentia, quasi secùs dicendum foret, si ageretur de conuincenda negligentia in specie alicuius executoris, priuandóque tam exequendi potestate, quàm suo emolumento: quia tunc specialis monitio necessaria erit.

38 Sextò quæro. Vtrùm tempus à Iure, vel ab homine præfinitum, currat ignoranti, & legitimè impedito? Pro parte negatiua stat regula *l. in fine, C. de annal. except.* & in fortioribus terminis, etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non sit ordinata ad casum, *c. qu. a diuersitatem* 5. *vers. sic tamen de concess. præb.* Iuuat maximè tex. *in d. c. nos quidem, de testam.* si expendamus primò Gregorium ibi agere contra fœminam hæredem, quæ desiderium testatoris in monasterio construendo indebitè protrahebat. Sanè ignorans, & legitimè impeditus, non dicitur indebitè protrahere: deinde, si consideremus loqui de hærede commonita, quæ ignorans dici non potest, supposita monitione: tandem, si aduertamus tex. agere de executrice, quæ implere negligebat, patet ibi, *implere neglexit,* planè verba hæc important contemptum, & malitiam, quæ non potest dari in probabiliter ignorante, vel legitimè impedito, iuxta resoluta *in reg. ignorantia, de reg. iur. lib.* 6. *& in d. l.* 1. *in fine,* ibi, *quis enim incusare eos poterit,* &c. aduertunt Abb. Imol. Rom. & alij citati à Cou. *in d. c. nos quidem, nu.* 3. *ad fin. & n.* 4. Angel. Aretio. *in tract. de testam. glos.* 97. *n.* 12. & pro regula statuit Roch. *de iurepatr. verb. construxit, q.* 11. Tiraq. *de priuil. piæ causæ, priuil.* 97. Padil. *d. Auth. hoc amplius, n.* 16. *ad fin.* Cou. *in Clem. si furiosus p.* 2. *in princ. n.* 4. *vers. ad hæc,* Pinel. *in Auth. nisi n.* 46. *C. de bonis matern.* Viu. *tom.* 2. *opin.* 104. Quamuis contrarium, imò etiam legitimè impedito, & ignoranti tempus currere post Specul. quem refert, defendat Card. *in d. c. nos quidem, n.* 4. *vers.* 6. *quæro,* Bald. *in l. cap. interiat, ad fin. C. de testam. mil.* Felin. *in c. cùm inter, n.* 10. *limit.* 3. *de except.* plures, vt per Cou. *d. n.* 4. *per c. vlt.* §. 1. *de testam. lib.* 6. nisi eorum resolutio intelligatur, vbi impedimentum superueniens executori sua natura perpetuum sit, saltémve diuturnum, v. g. mors, absentia in remotis: quia, si hoc casu non curreret, vel in totum, vel ex magna parte inutilis redderetur testatoris voluntas, quod tamen non ità contingit, vbi impedimentum non est perpetuum, neque diuturnum, v. g. ægritudo temporalis, & absentia in propinquo, sicut rectè consideranti palàm fiet; fauore tamen conscientiæ defuncti tempus currit ignorantibus, & impeditis, vt in legatis piis, & fauore alimentorum, Tiraq. *de piis causis, priu.* 97. Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 32. *num.* 8. Grat. *discept.* 73. *num.* 14.

39 Septimò quæro. Vtrùm spatium vnius anni, similéque à lege præfinitum ad executionem vltimarum voluntatum, possit à Iudice restringi? Pars affirmatiua, quæ verissima est, ex eo suadetur; quia in legatorum præstatione illud obseruandum est, quod verisimilius fuerit, testatorem voluisse præstari, *l. cùm res* 49. *in princ.* ibi, *verisimile est, eum voluisse,* &c. *ff. de legat.* 1. cum iis, quæ Bartol. *ibid. in princ.* Abb. *prope fin.* Cou. *n.* 6. *in c. indicasti, de test.* Peralta *in l. si quis seruum, in pr. n.* 5. *ff. de leg.* 2. Planè nullus inficiabitur satis verisimile esse testatorem voluisse, quantò citiùs fieri posset, omnem suam vltimam voluntatem adimpleri, arg. *l.* 1. *C. de sacros. Eccl. l. in testam.* 12. *ff. de reg. iur. cum vulgar.* Igitur, &c. Iuuat maximè *d. l. cùm res, in princ.* vbi habetur, quòd si hæres copiam habet rei legatæ, tenetur absque mora eandem præstare, *l. si domus* 74. §. *in pecunia ff. de legat.* 1. ibi, *Confitenti heredi medicum tempus,* &c. aduertit glo. *verb. medicum, in d.* §. *in pecunia,* fatentur Abb. *in d. c. nos quidem, n.* 11. plures, vt per Cou. *à n.* 5. Padil. *in d. Auth. hoc amplius, n.* 9.

40 Octauò quæro. Vtrùm constito legitimè de negligentia executoris, non solùm possit, sed etiam teneatur Episcopus exequi testatoris mandata? De potentia nulla est dubitatio, quod teneatur: ostenditur primò ex *d. cap. nos quidem,* in verbis importantibus præceptum, ibi, *per te ædificetur* & ibi, *assignentur:* quæ verba, cùm à Pontifice in Episcopum dirigantur, omninò videtur præceptum inducere, iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 1. & Sot. *de iustit. lib* 7. *q.* 1. *art.* 2. similia ferè reperiuntur *in cap. si heredes,* 6. *eod. tit. de testam.* Consonat ratio, etenim suppositis executorum negligentia, ad Episcopum deuoluitur executio, vt illorum defectum suppleat, vltimæque testantium voluntates, quàm citò fieri possit, adimpleantur. Sanè si in his terminis nullum Episcopo censetur iniunctum præceptum, non ita bene executorum suppletur negligentia, neque tam citò adimplentur testantium voluntates, vt palam est. Igitur, &c. Propter quæ satis probabile existimamus, quòd licet expressè Doctores non affirment Episcopum de præcepto teneri, sed solùm illud facere, vt per Abb. *num.* 5. *in d. cap. si hæres,* vbi Couar. *num.* 4. Henric. *de Synodo,* 3. *part. art.* 1. *num.* 172. ex mente tamen Iurium secundùm probabilem testatorum voluntatem, præceptum in his terminis negari non potest.

41 Nonò quæro. Vtrùm, si testator secundos executores

cutores constituat, interdicátque, ne ad Episcopum executio deuoluatur, possit ipse nihilominus exequi, vel executores compellere? Affirmatiuam partem probat, tex. opt. *in c. tua nobis*, 17. *de testam.* ibi, *licèt etiam à testatoribus id contingeret interdici*, vbi gloss. *verb. interdici*, *Auth. licet, in prin. C. de Episcop. & Cleric. Auth. de eccl. tit. § si quis autē pro redempt. vers. licet collat. 9.* sequuntur plures, vt per Cou. *in d. c. tua, nu.* 6. Rip. *in l. nemo potest. n.* 127. *ff. de legat.* 1. Mench. *de successión. §. 3. n.* 8. Sarment. *select. lib. 1. c. 11. n.* 13. plures in simili, vt per Valasc. *consult.* 105. *n.* 57. Spin. *in speculo test. a. glos.* 28. *princ. n.* 20. Mart. *de iurisdict. p. 4. casu* 88. *à n.* 14. *& casu* 113. *nu.* 31. Cald Pereira *de nomin. emphyt. q. 19. n.* 56. Fr. Leo *in thesaur fori eccl. p. 4. c. 2. n.* 46 Et pro hac parte facit, quòd ineptæ testatoris voluntates sunt reiiciendæ, *l. seruo* 116. *§. vlt. ff. de legat.* 1. sanè plusquam inepta est testatoris prohibentis, ne Episcopus inquirat de non impleta illius voluntate; quia in effectu tribuit executori occasionem delinquendi, contemnendique pias fortasse testatoris voluntates, contra reg. *l. conuenire* 5. *ff. de pactis dotal. cap. ex parte, pen. de consuet.*

42 Decimò quarto. Vtrùm, si testator prohibeat, ne executores rationes reddere compellantur, an valida sit rationis remissio? Partem negatiuam probat tex. *in Clement. vnic. in fine, de testament.* ibi, *quocunque non obstante*: docent Salicet. Dyn. & alij ex antiquioribus, quos refert Iacob. de Canib. *de execut. vlt. volunt. p. 2. §. nouissimè à n.* 1. post Card. *in d. Cle. vnic. q.* 11. plures vt per Cou. *in cap. tua, nu. 6. de test.* Fr. Emman. *quæst. regular. tom. 3. quæst. 70. art. 5. prope fin.* & per me *de offic. & potest. Episcopi, p. 3. alleg.* 82. *nu.* 28. quibus addo Ioann. Bapt. Thoro *priuil.* 139. à Ponte *cons. 37. n. 6. & 7. l. 2.* Catol. Matant. *resp. 20. n. 15. & resp. 22. n. 51. tom. 1.* vt nos citat *in hoc loco*, pro quibus primo facit reg. *dict. l. conuenire* 5. *& l. si vnus* 28. *§. illud. ff. de pactis*; secundùm quam omnis remissio doli futuri omninò nulla est. Vnde testator remittere non potest vsufructuario cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, *l. pen. C. vt in possess. leg.* vbi gloss. *vlt. l. 1. C. de vsufructu*, Bart. *in l. nemo potest, nu. 3. de legat.* 1. receptus, vt per Alciat. ibi, *n.* 29. Viu. *to. 1. opin.* 30. Clar. *in pract. §. testamentum, q.* 64. Sic quamuis distributio alicuius quantitatis relinquatur conscientiæ executoris, adhuc distribuens tenebitur reddere rationes ad effectum, vt si malè distribuat, per Superiorem emendetur, vt arg. gloss. *verb. oneramus in Clem. 1. de iurepatron.* aduertit ex aliis doctè Padilla affirmans, iuris iu-
43 dicatum *in l. cùm quidem, n.* 11 *ff. de legat.* 2. Expenditur etiam pro citatis Doctoribus, quòd fauor animarum publicus est, ita vt nemini liceat eidem renunciare, arg. *l. liber homo ff. ad leg. Aquil. c. contingit*, 36. *de sententia excomm* in specie *cap. vlt. de except. lib. 6. gloss. in sum. 35. q. 9 gloss. vlt. post prin. in cap. inter Monasteria*, 20. *de re iudic.* Felin. *in c. lator, num. 16. eod tit.* Tiraq. *de retractu conuent. §. 1. gloss. 2. num.* 37. planè saltem per inductum ioco, quòd rationes ab executoribus per competentem iudicem exigantur, vertitur fauor animarum, dum opera à testatore iniuncta integrè & citò adimplentur, & ipsorum animæ piis operibus à pœna Purgatorij liberantur, argum *cap. in litteris* 5. *in fine, de raptor. & in c. vlt. de sepultur.* Non obstant text. *in l.*
44 *Aurelio* 21. *§. vlt ff de liber. leg.* ibi, *quæstionem curatoribus meis nemo faciat, l. si quis rationes* 10. *l. petitur* 31. *ff. illo tit.* quia cum Padil. *in l. cùm necessitatem*, 18. *n. 3. C. de fideicom.* poterit responderi, quod loquantur de damno, si quod fortè in posterum executor administrans receperit in suo patrimonio, ex eo capite, quòd aliena negotia gessit. Vel meliùs, vt intelligantur de liberatione facta circa administrationem præteritam, Bart. receptus *in d. l. Aurelio, §. Caius, n. 8. & in d. l. quidam decedens, in pr.* Iacob. de Canib. *d. loco*, Alex. *cons. 61. nu. 7. vol.* 4. Vel denique, vt remissæ censeantur rationes de futuro quoad illa, quæ leui, vel leuissima culpa in ipsa administratione fortasse contigerint, non autem si dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, *l. quod Nerua, ff. depositi*, euenisset: licèt enim testator non possit executori remittere obligationem reddendi rationes, quatenus includit remissionem doli, vel latæ culpæ, argum. *d. l. si vnus. §. illud.* & ideò non obstante tali remissione executor reddere cogatur, si tamen testator solummodo respiciat ad remittenda illa, quæ vel leui vel leuissima culpa contingerent, bona erit remissio: ita intelligit gloss. *verb. senserit, in d. l. quidam decedens, gloss vltim. in dict. l. cùm necessitatem*, Card. *in d. l. Clem. vnic. q.* 11. Gutier. *in d. l. nemo potest, n.* 2.

Vndecimò quarto. Vtrùm si alicui committatur 45
electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas distribuenda sit, elapso anno cum negligentia electoris deuoluantur ad Episcopum electio sicut executio? Partem affirmatiuam tenent *in d. cap. nos quidem.* Anch. *n.* 10. Imol. *num* 14. & Conat. *nu.* 7. Molin *de iustit tract. 2. disp. vlt. dub. vlt.* plures vt per Padil. *in l. cùm quidam, n. 27. ff. de legat.* 2. vbi in praxi communiter seruari affirmat. Idque efficaciter probatur: quia, sicut, quando testator centum legat, v.g. & hæres neget præstare legatum, deuoluitur ad Episcopum potestas adimplendi, vt apud omnes in confesso est; ita, si legauerit potestatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, similiter deuolui debet; neque enim, etsi maximè elaboremus, aliquam assignabimus differentiæ rationem: sicut namque primo casu vltima voluntas adimpletur per legati præstationem; ita secundo per electionem, vel nominationem. Igitur, &c. Secundo ostenditur: quia quando distributio pecuniæ fieri iubetur personis ab electore nominatis, nominatio est pars ipsius distributionis, vel saltem antecedens necessarium, sine quo distributio fieri non potest, vt patet: ergo, cùm distributio, seu executio in Episcopum transferatur, vt satis probat *l. nulli*, 28. *C. de Episcop. & Cleric.* Similiter necesse est, vt transferatur ipsa electio sine qua distributio fieri non potest, iuxta reg. *l. 2. ff. de iurisd. omn. iudic. cap. præterea* 5. *de offic. deleg.* Vltimò expenditur, quia, quando alicui competit electio & is debito tempore non eligit statim perimitur eligendi potestas, *d. l. cùm quidam, vers. idem ait, & vers. videtur enim*, vbi Peralta *n.* 8. & Padil. *num.* 23. Molin. *de primogen. l. 2. c. 4. n.* 42. Cùm in proposito elector debito tempore non elegerit, perempta censeri debet electio respectu ipsius electoris; & ideò vt testatoris voluntati satisfiat, cùm eligendi sint certi de incertis, oportet, vt ad Episcopum talis potestas deuoluatur. Propter quæ hæc opinio receptior & verior est, quamuis oppositum, imò ad Episcopum non deuolui potestatem eligendi, teneant Bart. *n.* 9. vbi additio ad eundem *in d. l. cùm quidam*, plures, vt per Felin. *in cap. si quis contra, n. 2. de foro compet.* Iacob. à Canibus *de executor. vlt. volunt. p. 3. num.* 14.

Circa executionem autem huiusmodi legato- 46
rum nonnunquam solet accidere, vt commutetur voluntas defuncti, si in alium vsum conuertendum videatur id, quod ad certum vsum fuit testa-

mento relictum: quod quidem fieri potest, quando
legatum non potest impleri de iure, nec de facto,
veluti si relictum sit, vt Monasterium ædificetur.
Superioris autem auctoritas haberi non possit, sine
qua de iure ædificari non potest, c. nemo de consec.
dist. 1. cum citatis per me l. 2. c. 12 n. 6.
47 Aut si necessaria ad ædificium non habeantur,
sine quibus de facto construi non potest, veluti si
pecunia legata ad aliquem vsum non sufficeret,
quia tunc in alium vsum conuerti potest, vt resol-
uunt Bertachin. in tract. de Episcopo, lib. 4. p. 4. n. 71.
Roch. de Curte de iure patron. verb. construxit, quæst.
51. Lambert. eod. tract. lib. 1. p. 1. q. 4. art. 12. Aloys.
Ricc. in collect. dec. p. 3. collect. 558. vers. tertia causa,
48 Monet. de commut. vlt. volunt. cap. 3. numer. 330. Ego
ipse de offic. & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 83. numer. 7.
Aut si vsus legatus non potest adimpleri: quia in
alios pios vsus conuerti poterit, secundum Guid.
Papæ decis. 556. Aloys. Ricc. d. collect. 558. vers. pri-
ma, Monet. d. c. 5. n. 322. me citato Trullench. in De-
calog. lib. 7. cap. 18. dub. 12, num. 30. vers. tertiò. Ego
49 ipse d. alleg. 83 n. 8. Veluti si Monasterium in certo
loco testatoris iussu construi non potest, Gambar. de
offic. Legati a latere, lib. 6. à num. 223. Aloys. Ricc.
50 collect. 558. in fine. Ego ipse d. alleg. 83. nu. 10. Aut, si
Missa nequeat celebrari in loco constituto; quia
tunc iure poterit concedi, vt in alia Ecclesia, vel in
alio Altari celebrentur, vt colligunt ex tex. in cap. non
mediocriter, vers. dum igitur, de consec. dist. 5. Abb.
cons. 96. num. 5. vers. honestum enim, & in fine, vers. ad
tertium, Innoc. in cap. fraternitatis, de sepult. Henric.
in sum. lib. 9. cap. 12. §. 6. Iacob. de Graff. in aureis de-
cis. p. 1. lib. 2. cap. 53. n. 1. & a Rota in Toletana Con-
stitutionum Synodalium, 9. Iunij, 1654. coram Reue-
51 rendiss. D. meo Coccino Decano. Licèt enim Sacerdos
celebrans in non determinata Ecclesia, vel Altari,
minimè satisfaciat, Syluest. in sum. verb. Missa, 1. q.
50. in fine Nauar. de orat. cap. 5. num. 2. & 12. Iacob.
de Graff. d. cap. 53. num. 9. Azor. instit. moral. p. 1. lib.
10. cap. 24. quæst. 8. Vgolin. de offic. Episcopi, cap. 14.
num. 4. Fraxinel. de Sacerdotum obligat. sect. 4. concl.
52 4 § 9. cum diuina Officia celebrari debeant in illa
Ecclesia, vel loco, in quo iussa sunt celebrari, Nau.
cons. 14 num. 10 de testam. in antiq. aliàs cons. 8. nu.
20. eodem tit. in nouis, Seraphin. dec. 1149. n. 2. & 3.
Rot. in dict. Toletana Constitutionum synodalium;
53 nihilominus tamen, vbi iustum subest impedi-
mentum, veluti si Ecclesia determinata esset vio-
lata, aut Capella impedita, tunc in alia Ecclesia iu-
stè poterit celebrari, Iacob. de Graff. d. c. 53. n. 12.
Azor. d. c. 24. q. 4. Fraxinel. d. concl. 4. §. 11. Marc. An-
54 ton. Genuens. in man. Prælat. c. 72. a n. 4. Vel deni-
que si legatum esset factum ad vsum non ita neces-
sarium, quia tunc in aliū vsum pium eidem Ecclesię
magis necessarium commutari poterit. Aloys. Ricc.
in collect. dec. collect. 1270. vers. limita sextò. Marc.
Anton. Genuens. in praxi Archiepisc. Neapol. c. 19.
in vlt. impress. & in practic. Eccles. q. 213. Vgol. de
offic. Episcopi, cap 61. n. 5 Matt. de iurisd. p. 4 casu 74.
n. 10. & 11. Monet. d. c 5. n. 354 Ego ipse d. alleg. 63.
num. 12. Intellige tamen, quòd vbi quis pietatis
animo aliquid in pias causas reliquit, quod in
causam à testatore designatam expendi non potest,
in similem pietatis vsum conuerti debet, vt tenet
Bened. Ægyd. in repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 3. §. 3.
num. 10. aduertitque n. 26. quòd in omnibus casi-
bus, in quibus ex hac piæ voluntatis coniectura
res in alium vsum expendenda est, debet quidem
expendi in alium vsum similem illi, quem præce-
perat testator, si id fieri potest.

Ita quoque voluntas defuncti commutari valet 55
si de facto tantùm impleri non possit, quamvis de
iure possit impleri: licèt etiam testator expressè dixerit
se nolle, vt commutetur, sicut probatur, d. cap. nos
quidem, de testam. quia voluntas testatoris est se-
cundùm Ius commune interpretanda, vt res magis
valeat, quàm pereat. cap. Abbate, de verbor. signific.
Si verò impleri quidem de facto posset; de iure
autem minimè, veluti si ita legatum esset, vt in Ec-
clesia fierent ea, quæ non debent, aut aliud simile,
necesse non est commutari: quia tale legatum ipso
iure nullum est, & inutile, ad not. per glos. in l. 1.
ff. de condit. instit. Verùm, si aliquid implendum
legetur, quòd de se non est indecens, sed tantùm
circa modum, vel locum, non esset implendum de
iure: veluti si iubeatur, vt in domo propria ipsius
defuncti Missæ pro anima sua celebrentur, quod
Ius ecclesiasticum prohibet, aut quid aliud simile
non est legatum inutile, l. legatum, ff. de vsufruct. le-
gato; sed poterit testatoris voluntas in eo commu-
tari, quod secundùm ius illud fiat, quod ipse con-
tra ius mandauerat fieri. d. cap. nos quidem. Ea verò
legata, quæ de iure, & de facto possunt adimpleri,
non sunt facilè commutanda. Quare cùm intersit
testatorum voluntates conseruari, fuit constitu-
tum in Clem. quia contingit, de relig. dom. vt in qua-
libet commutatione facienda, quantuncunque le-
gatum impleri non posset, Ecclesiæ auctoritas re-
quiratur. Nec supradictis obstat, quòd, vbi voluntas
testatoris adimpleri non potest, legatum redditur
caducum, vel habetur pro non scripto, & ideò con-
uertitur in vtilitatem hæredis, vel grauati, l. pater fi-
lium 36. §. Tusculanus l. vnic. §. in primo, C. de caducis
tollen. quia respondetur cum gl. Abb. n. 13. & Cou.
n. vlt. in d. c. nos quidem, Tiraq. de priuil. piæ causæ,
priuil. 58. non obstante mutatione loci, legatum ne-
que fieri caducum, neque haberi pro non scripto,
idque fauore piæ causæ.
Est ergo sciendum, quòd vbi subest causa legi- 56
tima commutandi; potest auctoritate Episcopi
commutatio fieri, quam tamen non nisi ex iusta,
& rationabili causa fieri debere statuit Conc. Tri-
dent. sess. 22. de reform. cap. 6. quod refert Monet. de
comm. vlt. volum. c. 6. a n. 86. & nu. 110. apertè docet
iustam, vel rationabilem causam de per se sufficere
ex eo, quia cùm sit commutatio ex causa necessaria
illa necessitas iusta, hoc est non iniusta esse debet.
Pro vna tantùm vice, & ad tempus posset Episco- 57
pus cum cōsensu hæredis voluntatem defuncti al-
terare, tradūt Mat. Socin. in tract. de oblation. lib. 9.
n. 19. Cuch. instit. maior. lib. 2. tit. 9. num. 62. Vgolin.
d. c. 61. num. 7. Aloys. Ricc. d. collect. 558. vers. quinto
Monet. d. cap. 5. n. 332. citat à Gutier. cons. 1. n. 19.
qui contrarium tenet, Ego ipse d. alleg. 83 num. 14.
vbi tamen post Nicol. Garc. aduerto, hoc non pro-
cedere attenta dispositione Concilij Trid. sess. 25.
de reform. cap. 5. quod prohibet Episcopis tollere,
etiam cum consensu patroni qualitates in funda-
tione beneficiorum appositas. Vbi verò nulla, vel 58
minùs legitima causa subesset, non potest absque
Romani Pontificis auctoritate commutatio fieri,
d. Clem. quia contingit, iuncta gloss. verb. Sedis Apo-
stol. Melch. Phœb. Lusit. dec. 47. n. 2. cum seqq. tom. 1.
Cened. pract. & canon. quæst. lib. 1. quæst. 35. num. 12.
& citati per me d. alleg. 83 num. 1. nisi vigeat aliun-
de necessitas commutandi, & non possit summus
Pontif. adiri, vt per Monet. d. c. à num. 348. Conc.
verò Trid. sess. 22. de reform. cap. 6. hac de re statuit
vt in huiusmodi communicationibus (quas ex iu-
sta tantùm & necessaria causa fieri debere asserit)

Episcopi tanquam Sedis Apost. delegati summarie, & extraiudicialiter cognoscant, nihil in precibus tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutatione huiusmodi ab eadem Sede obtenta executioni mandentur.

59 In commutationibus autem faciendis tria sunt præcipuè obseruanda. Primum est, quòd, licèt commutatio voluntatis in casibus permittatur, vt vidimus; non est tamen nisi in alium vsum pium facienda, vt ex his, quæ hactenus diximus, perspici potest: nec enim in vsum profanum est conuertendum, quod pia testantium voluntate semel est Deo dicatum, neque contra defunctorum voluntatem est quicquam, quoad fieri potest, commutandum. Quare est etiam secundo loco obseruandum, vt in eum quoque pium vsum, qui voluntati defuncti sit proximior, & saluti animæ suæ vtilior, conuersio fiat, sicut de conuersione fructuum locorum piorum subsistente causa statuit Concil. Trident. *sess. 25. de refor. c. 8.* Tertiò obseruandum erit, in facienda commutatione ex quacunque causa, vel saltem ex ea, quæ est ex parte rei, consensus hæredis grauati, necnon legitarij quoque requiratur, cùm vtriusque intersit defuncti voluntatem non præcisè seruari, ad not. per Doct. *in d. Clem. quia contingit.*

60 Vtrùm, si testator iusserit certam quantitatem expendi singulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, possit executor totam quantitatem insimul primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera est, satis ostenditur ex reg. *l. stipulatio ista 58. §. inter certam ff. de verbor. oblig. leg. post mortem 12. C. de fideico. l. vxorem 39. §. Scæuola, ff. de legat. 3.* quibus habetur grauatum restituere post mortem, posse statim in vita restituere. Secùndò expenditur, quòd præmatura hæc distributio multò magis fauet animæ defuncti arg. *cap. in litteris, in fine de raptorib. c. anima 13. q. 2.* vnde meliùs facta, seu opportunius iudicari debet, quippe cùm magis secundùm defuncti voluntatem facta sit, arg. *leg. in testamentis 12. ff. de regul. iur. in l. in conditionibus 19. ff. de condit. & demonstr.* igitur præmaturè fieri poterit: quinimò, si testator sciuisset, hoc hæredem libenter facturum, statim fieri præcepisset: obseruant Bald. *in d. l. post mortem num. 10.* Dec. *num 2.* vbi Cagnol. *num. 7.* communem testatur *in l. cùm tempus ff. de reg. iuris,* Cou. *in cap. tua nobis, n. 2. de testam.* Anton. Gom. *l. 17. Tauri, num. 7.* Mench. *de successionib. §. 7. num. 19.* Peralta *in l. cùm pater, 79. §. à filia n. 3. de legat. 2.* refert plures, affirmans olim & nunc sibi veriorem videri opinionem. Padil. *in l. vnum ex fam. in princ. n. 12 ff. de leg. 2.* Mulin. *de inst. tract. 2. disp. 249. col. 2. in prin.* Non obstat *d. l. cùm pater. §. à filia,* quia respondetur cum Padil. *in d. l. cùm vnum ex famil. nu. 13.* quòd ibidem facienda erat restitutio personæ incertæ de certis, hoc est, vni ex liberis filiæ fideicommissariæ, nepotibus, scilicet, testatoris, ad quas personas superstites haberi potest affectio, & ideò spectandum erit tempus à testatore præfixum: contra verò in distributione inter pauperes faciendâ, testator iuuanit personas incertas de incertis, ad quas nullam potuit habere affectionem secundum iuris censuram. Vel aliter respondetur, quod ibidem facienda erat restitutio vni ex nepotibus testatoris, qui viuus reperiretur tempore mortis fideicommissariæ: vnde cum priuilegio illius non admittitur præmatura restitutio, siquidem fieri potest, vt ipse solus viuat tempore mortis fideicommissariæ, & mortuus sit ille, cui de præsenti fit restitutio: at verò in nostris terminis distributio facienda est in certis de incertis: quo casu nemo ius habet: & ideò nulli fit præiudicium ex præmatura distributione. Illud est annotandum quod executor deputatus ad distribuenda bona inter pauperes, non videtur, quod possit vnum tantum eligere, & illi solum omnia dare, sed debet inter plures bona distribuere, seruato modo, *c. sepulchra 86. dist.* ibi, *vt abundes pluribus, nec conciliandi fauoris gratia, vltra modum fluere,* &c. Magdalen. *de numero testium in testam. remis. p. 2. c. 1. num. 43.* vbi *num. 45.* subdit quod è contra executor, qui tenetur eligere pauperem in singulari, posset inter plures bona distribuere.

Et verùm executor datus ad bona inter pauperes 61
distribuenda possit sibi tanquam pauperi distribuere? Solet ab aliquibus in dubium reuocari: in quo inspecto iure, & mente testatoris, & verborum proprietate collecta, partem negatiuam veriorem duco, tex. *in d. c. tua nobis,* ibi, *non dubitas aliis vsibus,* &c. & ibi, *cùm secundum defuncti voluntatem,* &c. planè iussus à testatore pauperibus distribuere, distribuendo sibi, non facit secundùm defuncti voluntatem, arg *l. si mandauero 22. §. si tibi centum. ff. mandati,* vbi mandans per verba, *cui voles,* (quæ omnimodam in dando libertatem important, *l. cùm quidam 24. in pr. ff. de legat. 2.*) censetur prohibere mandatario, ne sibi capiat: quòd si fecerit, mandati fines excedit, vt tex. habet. Secùdò adducitur *Auth. quibuscunque modis,* ibi, *interdicitur accipere. C. de sacr. Eccl.* iuncta reg. *qui iurisd. 10. ff. de iurisd. omn. iud.* cum aliis. Tertio facit, quòd inter dantem, & accipientem debet dari differentia personalis, *c. vlt. de instit.* arg. *c. debitum 4 de Baptism. cap. per vestras 26. de inrepat.* glos. recepta *in cap. cùm in iure 33. de elect.* Tandem expenditur suspectum esse, & minùs idoneum executorem, si sibi capere posset, iuxta reg. *l. si quis legatum 6. ff. de falsis, per tot. C. de his, qui sibi adscribunt.* Propter quorum aliqua in effectu, si aliud non addatur, hanc partem sequuntur Bart. vbi addit *lit. B. in d. §. si tibi centum n. 1.* Card. *in Clem vnic. nu. 22 de test.* plures citati à Felin. *in c. irrefragabili. §. caterum nu. 1. ff. de offic. Ordin.* Palat. *in rep. rub. de donat. inter virum & vxor. §. 56. nu. 42.* & in effectu huic opinioni, saltem excepto casu extremæ necessitatis, annuere videtur S. Thom. 2. 2 *q. 62. art. 5. ad 4.* & denique oppositum solummodo in foro Conscientiæ cum auctoritate Episcopi, vel Confessarij, quando aliorum pauperum grauior non fuerit miseria, defenderunt Sot. *l. 4. de iustit. q. 7. art. 1. ad 3. col. 15* Martin. Ledesma 2. 4. *q. 18. art. 5. vers. sed vtile est dubium,* post Bald. Anch. & Calder. quos refert, & sequitur Nau. *in Man. cap. 25. n. 123. & de Orat. c. 7. nu. 34.* inde inferentes ad beneficiarios, & similes, qui in pœnam fructus amiserunt, eosque pauperibus restituere tenentur, vt sibi, si pauperes sint, capere possint in foro Conscientiæ, concurrentibus modò adiunctis.

Sed an possit in filium suum pauperem distribuere, non desunt qui dubitent, Communis tenet quod possit, dummodo non in totam hæreditatem filios, vel coniunctos eligat, sed in partem minutam, purà quoad alimenta, ita Card. Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 5. n. 9. & 10.* Surd. *de alim. tit. 1. q. 94. n. 5.* Bened. Ægid. *in repet. C. de sacros. Eccl. p. 6. §. 1. num. 29.* vbi intelligit quando legatum, vel hæreditas vnius dumtaxat pauperis, & non plurium alimentis sufficere possit, & *num. 30.* similiter intelligit procedere si pater non habeat vnde alium alere possit, aliàs enim distributionis huiusmodi filius

filius particeps effici non potest, & vbi etiam disputat electione commissa Priori fratrum Prædicatorum, an possit eligere fratres suos.

62 Circa relicta verò pro Missis defunctorum dicendis perpetuò, certis per annum diebus, cùm propter earum numerum in nonnullis Ecclesiis, vel propter eleemosynæ tenuitatem non possit piæ testantium voluntati plenè satisfieri, Concil. Trid. *sess. 25 de reform. cap* 4. dat facultatem Episcopis, vt in Synodo diœcesana; Abbatibus verò, & Generalibus Ordinum in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint in suis Ecclesiis, vbi prædicta necessitas inest, pro sua conscientia statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen vt si aliquid de voluntate testantium hac in re commoretur, semper commemoratio saltem illorum defunctorum fiat, qui suarum animarum salute legata illa ad pios vsus reliquerunt: cui commemorationi satisfieri posse, vel in *Memento*, vel *in collectis* post Vgol. *de offic. Episc. c.* 61 *num.* 1. resoluit Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap.* 5. *n.* 376.

63 Quæ quidem Episcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas intelligenda est de oneribus Missarum ante Concil. Trid. impositis, prout à S. Congreg. fuisse decisum referunt Hier. à Sorbo *in annot. ad compend. priuil. Regul. verb. Missa*, 3. Confect. *in sum. priuileg. Ordinum Mendicant. nu.* 19. *de diminut. Offic. & Missar. celebrat. c.* 3. Gaspar Passerel. *de remed. cap.* 60. Fr. Emman. *q. regul. tom.* 1. *q.* 43. *art.* 13. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 41. *art.* 24. *concl. vnic.* Fraxinel. *de oblig. Sacerdot. sect.* 7. *in remed.* § 5. *num.* 2. Aloys. Riec. *in decis. Curia Archiep. Neapol. dec.* 25 *nu.* 3 *in fine*, *p.* 4. Anton. Diana *moral. resol. p.* 1. *tr. de celebr. Miss. resol.* 2. Ego ipse *de offic. & potest. Episcopi. p.* 2. *alleg.* 29. *n.* 5. Intelligenda quoque est eadem facultas Episcopis & Prælatis concessa iusta interueniente causa, secundùm Fr. Emman. *in sum par.* 1. *cap.* 252. *ad fin.* aliàs *cap.* 251. *concl.* 13. Nau. *cons.* 9. *n.* 9. *de celebr. Missar.* Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disp.* 249 Bonac. *de Sacr. disp.* 4. *q. vlt. punct.* -. § 2. *n.* 12 Fraxinel. *d.* § 5. *num.* 1. vbi *in vers. tum quia tractatur*, subdit iustam causam esse, si cursu temporis Clericorum, aut Religiosorum numerus est diminutus, aut Ecclesiæ, vel Monasterij redditus extenuantur, vel impensæ maiores fiunt, & cætera huiusmodi, refero Ego ipse *d. alleg.* 29. *nu.* 2. me non citato in illo Aloys. Ricc. *d. Neapol. dec.* 25. *num.* 3. *p.* 4.

64 Vnde vigore Conc. Trid. *dict. cap* 4 poterit Episcopus reducere numerum anniuersariorum, & officiorum pro defunctis, ex Quarant. *in sum. Bullarij, verb. Missa pag. mihi* 402. Galet. *in margarita casuum conscientiæ verb. Missa* 4. Piasec. *in praxi Episcop. p.* 2. *c.* 3. *n.* 15. *in fine*, Aloys. Ricc. *in praxi fori ecclesi. decis.* 404. *in* 1. *edit.* aliàs *resol.* 341. *n.* 2. *in* 2. *edit.* Monet. *d. cap* 5. *n.* 367. quos refero Ego ipse *d. alleg.* 29 *n.* 4. Anniuersaria, scilicet; in totidem Missas conuertendo, Vgol. *d. c.* 61. *n.* 1. Monet. *d. c.* 5. *nu.* 370. *& seq.* vbi *n.* 268. resoluit posse Episcopum reducere numerum Missarum, non modo, quæ præscribuntur in testamentis, & aliis similibus dispositionibus causa mortis; sed etiam quæ in donatio-
65 nibus, & aliis actibus inter viuos. Non poterit autem reducere & ad minorem numerum reuocare Missas in fundatione Ecclesiæ impositas, vt censuit S. Congr. prout nobis idonei testes sunt Piasec. *d. c.* 3. *n.* 31. Ludou. Miranda *d. art.* 34. *concl. vnic. in fine*, Aloys. Ricc. *d. resol.* 341 *ex n.* 4 Monet. *d. c.* 5. *n.* 376. Ant. Diana *d. p.* 1. *tract. de celebr. Missar. resol.* 1. Ego ipse *d. alleg.* 29. *n.* 9. aut in beneficiis requirentibus in sui fundatione certum numerum Missarum, eadem S. Congr. sic resoluente, vt testantur Bonac. *d.* § 2. *num.* 10. Galet. *in Margarita casuum conscientiæ, verb. beneficium, pag.* 24. *col.* 2. *& verb. Missa, vltim.* Nald. *eod. verb. n.* 28. Possevin. *de officio Curati, c.* 2. *n.* 35. *q.* 9. Nec denique poterit diminuere Missas particulares votiuas, vel pro defunctis, quæ iustis stipendiis sigillatim à particularibus personis petuntur, nisi consensus eorum, quibus illæ debentur, habeatur, quod rarò, vel nunquam accidere potest, vt resoluunt Nauar. *dict. consil.* 9. *numer.* 9. *& consil.* 13. *numer.* 2. *de celebrat. Missar.* Fraxinel. *dict. sect.* 7 *in remed.* § 5. *num.* 3. Ego ipse *d. alleg.* 29. *n.* 11.

Nouissimè S. Cong. Illustriss. Card. Concil. Trid. 66
Interpretum *in decreto de celebrat. Missar.* publicatis, & Typogr. R. Cameræ impressis *de anno* 1625. S. D. N. Vrbani VIII. auctoritate sibi specialiter attributa *decreuit, ac primo districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias quomodolibet, reducant onera illa Missarũ celebrãdarũ, aut post idem Conciliũ imposita, aut tempore fundationis, sed pro his omnibus reducẽdis, aut moderãdis, vel cõmutandis, ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ re diligẽter perspecta id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas cõtra huius prohibitionis formam fieri cõtigerit, omnino nullas atque inanes decernit. Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarũ in perpetuũ imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis eo tepidiores & segniores reddãtur, quòd onera huiusmodi, cum nulla, aut parua sint vtilitate cõiuncta, statuit atque decernit, vt pecunia, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes aedem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimùm inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur, ac si eadẽ bona immobilia auctoritate apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem pœna, vt supra deponi, ac in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.* Super quibus decretis eadem sacra Cõgregatio S. D. N. Vrbano Papa VIII. approbante, aliquot edidit declarationes, quas originales, & in Typographia R. Cameræ Apost. impressas vidi de anno 1626. Et quoad hãc partem declarauit, *etiam stante legato adeò tenui pro reductione oneris, vt supra impositi ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apost. esse aduertendã, quæ absque vlla impensa id statuet, quod magis in Domino conueniens esse iudicauerit: veruntamen, si in ipsa beneficij erectione expressè cautũ fuerit, vt liceat Episcopo instantium onus reducere, ac moderari, legẽ hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt esse validã, & obseruandã. Deinde declarauit pœnam interdicti, & aliàs supra in decreto appositas non comprehendere, nisi suscipientes quamuis priuatos Sacerdotes onere perpetuo Missarum celebrandarum, sine licentia Episcopi, vel eius generalis Vicarij, aut*

Generalis

Generalis, vel Prouincialis. Per hæc Decreta fuerunt reuocata priuilegia Regularium circa reductionem Legatorum Missarum, at post eorum publicationem summum Pontificem concessisse Fratribus Ordinis Minimorum monasterij Ianuensis, vt Legata Missarum perpetua & oneri annexa in paria ad rationem quinquaginta scutorum monetæ Romanæ pro qualibet Missa quotidiana reducerentur, referunt March. *de Sacram. Ordinis tract.* 5. *p.* 2. *c.* 20. *num.* 7. Diana *moral. resolut. p.* 6. *tract.* 6 *resolut.* 11. vbi *resol.* 10. post eundem Marchin. *d. tract.* 3. *p.* 2. *cap.* 19. *num.* 31. tenet per verba Sacræ Congreg. non censeri reuocatum priuilegium moderandi Missas & anniuersaria a testatore; ante Concilium relicta, quod mihi dubium videtur.

67 Nunc verò restat, vt priuilegia quædam præcipua videamus, quæ specialiter fauore piæ causæ legatis huiusmodi supra cætera legata conceduntur, quamuis plura enumerent Barthol. Socin. *in fallent regularum,* qui 72. point, & Andr. Tiraq *in tract. de priuilegijs piæ causæ,* qui 167. enumerat priuilegia. Plura etiam enumerat Ioan. Baptista de Thoro *in singularib. piarum causarum, & in summa priuilegiorum piarum causarum*; nos verò ea tantùm quæ præcipua, & certiora esse videntur, sub compendio enumerabimus.

68 Primum ergo, cùm defectu testamenti etiam legatum in factum vitietur, § *ante heredes, Instit. de legat.* si tamen legatum sit ad pias causas, censebitur validum, & omninò præstandum, quotiescunque, videlicet, de mente testatoris, & de potestate legandi constiterit, *capit. indicante, de testam. capit. cum dilectus, de success. ab intest.* & notatur *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles* quia ad valorem dispositionis ad pias causas, sufficit quod testator potuerit disponere, & quod de facto disposuerit, idque constet ipsi hæredi, Cou. *in capit. cum esset, numero* 8. *de testam.* Molin. *de Iustit. tractatu* 2. *disp.* 134. *vers quin verò*, Lazar. *de monitor. quæst.* 6. *num.* 72. & 73. Vasq. *in opusc. testam. cap.* 2. *num.* 27. Lessi *de Iustit. lib.* 2. *capit.* 19. *n.* 7. Alphons. de Leone *de officio Cappellani p.* 1. *q.* 5. *sect.* 5. *num.* 54. vbi etiam post Lazar. *vbi sup. num.* 32. & Iacob. de Graff *in aureis decis. p.* 1. *cap.* 8. *num.* 20. resoluit talem posse cogi per censuras ad exequenda dicta legata pia in testamento minus solemni scripta. Et ideo legata pia deberi etiam quod fuerint relicta in minus solemni testamento, resoluunt Cauala-

69 ler. *decis.* 168 Alphons. de Leone *citato loco.* Testamentum enim ad pias causas imperfectum ratione voluntatis inualidum est, vt bene resoluunt Meneh. *de successionib* § 22. *num.* 7. Clar §. *testamentum q.* 7. *num* 4. Greg Lop. *l.* 23. *glos.* 1. *tit.* 1 *p* 6. Cou. *in capit. relatum il* 1. *num.* 10. *in princ. de testam.* Tiraq. *de priuil. pia causa priuil.* 7. *in princ.* Aluarad. *de coniectur. mente defuncti, lib* 3. *cap* 1. §. 1. *num.* 12. *in fine,* Anton. Gom. *l.* 3. *Tauri, n* 166. Cened. *ad Decretal. collect.* 91. *n.* 5. Magdalen *d p.* 2. *cap.* 5. *à princ.* Valasc. *cons.* 74. *num. vlt.* Gnilielm. *in c. Raynutius, verb testamentum, il* 1. *num.* 71. *de testam.* Viu. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 6. *tit.* 13. *n.* 96. Surd *decis.* 291. *à n.* 11. Quicquid contrarium teneat Part. *in l. testamento num.* 1. *ff. de fideicomm. libert.* quem sequitur Abb. *in cap.* 1. *n.* 2. *de success. ab intest.*

70 Secundò, cùm de Iure communi hæres certus sit nominandus, vt valeat testamentum, *d* §. *ante heredis, Instit. de legat l. in tempus.* §. *quoties ff. de hered. instit leg. hac consultissima, in princip. C. qui testament. fac. poss.* Mantic. *lib.* 8. *tit.* 4 *numero* 1. & 4. *cum seqq.* Thom. Valasc. *tom.* 1. *alleg.* 68. vbi quod est dandus curator bonis; si tamen testator velit pro salute animæ suæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Christi, aut miserabiles personas incertas, valida erit dispositio huiusmodi, *l. id quod, & l. nulli, C. de Episcop. & Cleric.* glos. *verb. dispositionem. in cap. cum tibi, de testam.* Tiraq. *priuileg.* 55. & 56. Rebuff. *de priuileg. schol. priuileg.* 133. Cened. *d. collect.* 91. *num.* 3. Mench. *de success.* §. 27. *num* 42. Menoch. *cons.* 292. *num.* 12. Perez de Lara *de anniuers & Capellan lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 97. *cum seqq.* Buccaron. *de different. inter iudicia ciuilia, & criminal. differ.* 100. *num.* 18. Garc. Gironda *de priuileg. & exempt. explicat. n.* 1371. & *n* 1533. resoluit, quòd pauperes consanguinei semper sunt præferendi in legato generaliter relicto, late Magdal. *d par.* 2 *cap.* 3. *num.* 18. & 19. vbi *num.* 21. subdit dictum supra de incertitudine personarum, esse quoque dicendum de incertitudine rerum, vt ad pias causas non vitiet, licet alias vitiaret, & *num.* 22. addit quod quemadmodum incertitudo à principio non vitiat relicta ad pias causas, ita nec si ex post facto incertitudo superueniat, puta si testator iussit construi monasterium in certo loco, vbi ex aliqua causa postea construi non possit, vel quia pecunia legata in aliquem certum pium vsum, non sit ad illud sufficiens per hoc legatum non extinguitur, sed in aliquam aliam piam causam conuerti debet: & *numero* 23. addit quòd si hospitale, vel monasterium, cui legatum est factum, interim destruatur, non extinguitur legatum, sed debetur aliis pauperibus, & remanet apud Papam, & Romanam Ecclesiam, quæ repræsentat Deum immortalem, cui relictum censetur.

Vtrùm autem generalis pauperum institutio, quos Titius voluerit, valida sit? Partem affirmatiuam indistinctè probare videntur Bart. *in l. illa institutio. n.* 9. *ff, de hered. instit.* Paul *in l. captatorias, n.* 3. *C. de testam. milit.* plures vt per Cou. *in c. cùm tibi à num.* 10. *de testam.* in effectu alij, quos refert, & sequitur Tiraq *priuil.* 8. *in princip.* Cost. *in c si pater verb. pauperes n.* 5. *de testam lib.* 6. Pro quibus Costa tria potissimùm expendit, vt ostendat de iure, semoto fauore piæ causæ, ita resoluendum fore: primum, quia, si pauperum institutio simpliciter facta valet, vt suprà resoluimus, à fortiori valere debet, vbi non omnimoda illa, & absoluta incertitudo proponitur, sed restricta ad certam personam. Deinde, considerat, quia, si aliqua ratione, huiusmodi institutio posset de iure periclitari, maximè foret ex regula, & ratione *d. l. illa* vt patet: neque enim aliud proponitur, quod magis obstare videatur: sed hoc in proposito nihil impedit. Probatur: quia institutio illa, *quos Titius voluerit*, ideò vitiosa est, quoniam Titio non declarante nullus est, qui deprehendatur hæres institutus. Cæterùm hæc institutio pauperum, *quos Titius voluerit*, non potest videri similiter vitiosa, cùm non omninò pendeat à voluntate Titij. Patet, quia Titio non declarante, aut non eligente, simpliciter manent omnes pauperes hæredes instituti, ex Bart. Suar. Cou. & aliis communiter receptum affirmat Cost. vbi proximè per tex. *in l. si quis Titio.* 17. §. 1. *l. cùm quidam* 24 *l. cùm pater.* 79. § *hereditatem il* 1. *ff. de legat.* 2. *l. verum.* 8. § *cùm quidam ff de rebus dub. l. fideicommissaria* 46. *vers. vlt. ff. de fideicom. libert.* Igitur, &c. Oppositum tamen, imò hoc non attento Iure communi, sed ad summum ex gratia & fauore pauperum procedere defendit Franc. *in d. c si pater. num.* 63 *de testam. lib.* 6. ex eo, quòd regulæ generales, de quib. *in d l. illa, & in* § *incertis, Instit. de legas.* refragantur,

gantur. Ego verò pro harum opinionum concordia distinguendum puto inter casum, in quo generalis pauperum institutio quoad substantiam committitur liberæ alterius voluntati, & inter illum, in quo sola electio, vel declaratio voluntatis, an similis executio. Primo casu, neque attento Iure communi, neque fauore piæ causæ valere potest, vt potest, contra substantiam vltimæ voluntatis, & contra reg. *dict. l. illa dict. §. cùm quidam*, iuncto summario, quæ in proposito nullibi reperitur limitata: & hoc sensu, neque opinio Bart. Pauli, Tiraquel. Cou. & Costæ in prædictis locis vera est; neque tam attento Iure communi, quàm fauore piæ causæ defendi potest. In secundo verò attento Iure communi valet institutio, nec vllus piæ causæ fauor desideratur quoad inuentum, quia non substantia, sed sola electio, seu declaratio committitur, quod nullo iure improbatur. *dict. l. si quis Titio d. l. cùm quidam*; & in hoc sensu nullus piæ causæ fauor necessarius est, contra Franc. *vbi proximè*, & tunc solummodo Bart. Pauli, Costæ, & aliorum opinio de iure procedit.

72 Tertiò, cùm non valeat communiter illud testamentum, quo hæredis institutio alterius voluntati committitur, *d. l. illa institutio*, Crass. *verb. institutio, quæst* 18. *numero* 3. valida tamen erit huiusmodi institutio, si ad pias causas fiat, vt per tex. *in capit. cùm tibi, de testam. & in l. fideicommissaria* 46. *in princ. ff. de fideicommiss. libert.* Olan. *in antinom. lit. H. ex n.* 4. *& ex numero* . Conan. *comment. iuris Ciuilis, l.* 1. *cap.* 6. *numero* 5 Anton. Gabr. *lib.* 6. *comm. tit. de pia causa concl* 3 *numero* 6. Clar. *§. testamentum q.* 8. *numero* 6. Tiraq. *priuileg* 64. *& in tract. de mort. part.* 7. *declarat.* 5. *numero* 14. Anton. Gom. *lib.* 3 1. *Taur. num.* 4 Sannien. *lib* 2 *sect. capit.* 4. *num.* 8 Petr. Magdalen. *de numero testium in testam requis part.* 2. *cap. ex num.* 18 Marienl. *l.* 5 *glos.* 1. *& seq & libro* 6. *glos.* 3. *tit.* 4. *lib* 5. *noua recop.* Crass *d §.* 8. *institutio quæst.* 18. *numero* 8. Con. *in dict cap cùm tibi, n.* 12. Padil. *in l. de legat.* 13. *num.* 50. Valasc. *cons.* 68 *n* 4. *& cons.* 145. *num.* 5. latè Benedict. Aegid. *in reper. l.* 1. *C. de sacros. Eccles p.* 6 § 1. *à princip* vbi *n.* 14. dicit differentiam esse inter hanc dispositionem, *piis causis quas Titius voluerit centum*, & illam, *piis causis si Titius voluerit centum*; nam primam valere secundum ius ordinarium, secundam verò stricto iure non valere resoluit, & *numero* 25. aliam differentiam assignat, quòd scilicet in prima dispositione Titio non eligente non deficit legatum, sed eligendi facultas ad Episcopum deuoluitur, cui executio testamenti de iure competit, nulla ad id designata persona à defuncto; in secunda verò tanquam defecta conditione, sub qua relictum fuit, deficiet relictum, & *num.* 26. tertiam aliam differentiam inter dispositiones prædictas assignat, quòd in illa. *piis causis centum relinquo si Titius voluerit*, cogi non potest Titius intra tempus à lege definitum pro executione vltimarum voluntatum, vel postea vt declaret an velit deberi relictum, sed eius voluntas libera & positiua in vtrumuis euentum erit expectanda, ita vt tandiu dispositio in suspenso sit, quandiu voluntatis suæ declarationem suspenderit ille. In dispositione verò illa *piis causis quas Titius voluerit centum*, is, cuius arbitrio, piarum causarum electio commissa est, ad eligendum cogi poterit, non quidem necessitate præcisa, sed causatiua, ita vt si intra præscriptum terminum non eligat, eligendi facultas ad Episcopum deuoluatur, & *num.* 27. subdit quòd aliquando potest Episcopus ante legalis termini lapsum cogere hæredes & executores ad implendam defuncti voluntatem per censuram ecclesiasticam, vel interdicta administratione bonorum illius, cum constiterit defuncti bona esse, è quibus legata solui commodè possint; & *num.* 28. aliam quartam differentiam assignat, quia in illa dispositione, *sancti Petri Ecclesiæ centum, si Ioannes voluerit*, non posse Ioannem aliam Ecclesiam, etiam pauperiorem, & quæ relicti commodo magis indigeat, loco nominatæ à defuncto eligere etiam de diœcesani consensu; in illa verò dispositione, *piis causis quas Titius voluerit*, libero Titij arbitrio piarum causarum electio commissa est.

73 Quartò, cùm captatoria voluntas in testamento tanquam bonis moribus contraria improbetur, *l. captatorias* 70. *ff. de hered instit. l. captatorias* 11. *C de testam. milit.* tamen fauore piæ causæ valet, Butr *in l.* 1 *n.* 64. *C. de sacros. Eccles.* communis vt per Abb. *cons.* 32. *n.* 3. Iason. *in d. l. captatorias num.* 12. vbi Dec. *n.* 16. *C de testam milit.* Tiraq. *priuil.* 64. Padil. *in l.* 1. *n.* 50 *ff. de legat* 2. Crass. *d. §. institutio quæst.* 18. *n. fin.* sub distinctione, Bened. Ægid. *in rep l.* 1. *C. de sacros. Eccles. p.* 6 §. *num* 6. *cum seqq.* Alexand. Trentacinq. *var. resol. lib.* 1 *tit de pia causa resol.* 1. *à princ.* qui hoc ipsum colligunt *ex d. c. cùm tibi*, dum probare putant in piis causis omnem prorsus iuris Ciuilis prohibitionem sublatam esse, & ideò voluntates captatorias, quamuis aliàs iure prohibitas in piis admitti; & expendunt, quòd ratio, propter quam inhibetur captatoria voluntas, est ad vitandas fraudes, & dolum futurum, & denique ad vitandam occasionem captandæ mortis alienæ: sed in Ecclesiis, & cæteris piis causis, cessant omnino fraudes, & prædictæ occasiones, *Arg cap. per tuas* 5. *de donat. & in cap. suam, de pœnis*, bonus tex. *in cap. vlt.* 20. *q. vlt.* Igitur, &c.

74 Quintò, cùm filiusfam. etiam de consensu patris testari non valeat, *l. qui in potestate l. filiusfam* 15. *l. si filiusfam* 19. *ff de testam. princip. Instit. quibus non est permissum facere testam.* Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 4. *tit.* 81. § 3. vbi Parens meus plures Doctores refert; si tamen ad pias causas testetur, validè facit, cuius opinionis auctor est Bart. *in l.* 1. *num.* 23. per tex. ibi. *C de sacros. Eccles.* sequitur Alexand. *in l. si seruum, numero* 4. *C. qui testam. facere poss.* testatur Communem Cou. *in rub. de testam p.* 3. *num.* 13 alij, vt per Tiraq. *priuil.* 78. Mench. *de success* §. 22 *n.* 8. *vers. contrarium*, testatur etiam Communem ex aliis in iudicando, & consulendo esse seruandam, Crass. *§. testamentum q.* 17. *num.* 12. Molin. *de inst. tract.* 2. *disp.* 138. *vers. dubium, aliàs num.* 8. Stephan. Grat. *discept forens. c.* 79. *num.* 20. Thom. Valasc, *alleg. Iuris tom.* 1. *alleg* 29. *num.* 115. Lusit Ægid. *in repetit. d. l.* 1. *C de sacros. Eccles. p.* 1 § 7. *n.* 16. Quamuis oppositum teneant Ctot *in l frater à fratre n.* 113 *C. de condict. indeb.* Tiraq. *d. priuil.* 78. *vers. contrarium*, Iason. Io. Andr. & alij, quos refert, & sequitur Mench. *d. n.* 8.

75 Sextò ei, qui hæres institui de iure non potest, quandoque tamen legari potest ad pias causas, veluti Religiosis, qui nec proprium in communi obtinere possunt; & ideò nec hæredes institui valent, *Clem. exiui. §. cupientes, de verbor. signif.* Mich. Grass *tom.* 2. *commun opin. lib* 6. *tit.* 14. *numero* 32 *pag.* 71. Fr. Emman. *quæst. regular tom* 2. *quæst* 78. *art.* 1. *cum seqq.* legari tamen eis possunt reditus annui pro alimentis ad modicum tempus, Sorb *compend. priuil. Mendicant. verb. legata, in fine annot vers. si verò aliquid annuum, non perpetuum*, Emman. Sà *in aphor. verb. Relig. numero* 57. Cordub. *in reg. sancti Francisci. capit.* 6. *quæst.* 11. *punct.* 3. item & in perpetuum ad certum diuini cultus vsum, vt ad frumentum, vel

vinum

vinum necessaria materiæ consecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta, calices, &c. Card. *in d. Clem. Exiui numero* 13. & Aneh *num.* 18. *&* 21. Cordub. *d. q.* 11. *punct.* 3. Nau. *cons.* 13. *num.* 3. *in antiquis, alias* 9. *num.* 3. *sub tit. de testam.* Menoch. *cons.* 1014. *num.* 56. *&* 37. Fr. Emman. *quæst. regul tom.* 2. *q.* 126. *art.* 5. Riba deneira *de instituto Societatis* IESV, *cap.* 23. *fol.* 191. Verùm, quia post hæc scripta inueni doctissimam S. Rotæ decisionem *in vna Romana computorum*, 10. *Aprilis* 1630. *coram R. P. D. Merlino*, optimè resoluentem quæ reperitur impressa *p.* 5. *recent. decis.* 365. & de illius materia latè Carol. Maranta *tom.* 1. *cap.* 41. ideò tribus conclusionibus ex illa desumptis hanc materiam à Doctoribus inculcatam explicare operæ pretium duxi, prout sequitur.

76 Prima est conclusio, quòd Fratres Minores Ordinis S. Francisci, tam de Familia, quàm reformati, sunt capaces legatorum, quæ vnica solutione, seu præstatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis speciebus, vt putà frumenti, vini, olei, & stabilium, dummodo tamen duo copulatiuè concurrant. Primò, quòd legatum fiat modo licito, atque ipsis Fratribus iuxta eorum Constitutiones permisso; hoc est, vt in eorum necessitates conuertatur, vel nullus explicetur vsus, sed absolute illis legetur: quo casu præsumitur legatum eo modo, quoad legati valorem necessarius est; non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vt putà, si legentur bona stabilia ad excolendum, vel locandum: tunc enim, cùm legatum capiat substantiam à modo, siquidem Fratres Minores ex se non sunt rei immobilis relictæ capaces, sed ratione solius modi illis liciti capaces redduntur, vtique legatum corruit, nec etiam æstimatio debetur. Secundò, quòd legati quantitas non sit ingens, & immoderata, quæ sapiat thesaurizationem, ex qua violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc est, relinqui hæreditatem sub nomine legati, sed modica, & suppetens ad solam necessitatem, & executionem officiorum sui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attenta personarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circumstantiis. Ita ad normam Regulæ. S. Francisci sanxerunt Summi Pont. Nicolaus III. *in d. c. exiit.* & Clem. V. *in d. Clem. Exiui, de verbor. signific.* & tradunt Bart. *in tract. Minorit. libro* 2. *dist.* 1. *numero* 1. *cum seqq.* Bald *in Auth. Ingressi, num.* 59. *C. de sacros. Eccles.* Card. Zabarel. *in d. Clem. Exiui* §. *proinde n.* 11. & ibidem Anch. *num.* 13. *&* 15. Butr. *in cap. in præsentia num.* 25. vbi etiam Felin *num.* 5. *ad fin de probat* Gabr. *concl.* 1. *n.* 4. *de legat.* Nauar. *cons.* 8. *num.* 1 *&* 2. *de testam.* Peregrin. *de iure fisci, lib.* 3. *tit.* 14. *n.* 2. *& concl.* 10. *&* 11. Menoch. *cons.* 1014. *à num.* 4. *cum seqq. vsque ad fin.* Fr. Emman *quæst. regular. tom.* 2, *q.* 127. *art.* 1. *per tot.* Cordub. *super Reg. S. Francisci. cap.* 6. *quæst.* 8. *super* 2. *puncto*, Hieron à Polytio Capuccin. *super dicta Reg. cap.* 6. *num.* 62. *&* 72. bene Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 26. *à n.* 10. *vsque ad* 19. *& num.* 28. Nec deficit ratio: quoniam per receptionem huiusmodi legatorum non prouidetur tali necessitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita vt precariò, & ostiatim sibi quærere victum non cogantur, vt præcipitur *in c.* 1. *de relig. domib. in* 6. *cap. nimis, il* 2. *de excess. Prælat.* Sed hæc legata sunt quædam eleemosynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut possessionem, quæ repugnant eorum statui; nec tollunt, quin Fratres diuinæ innitantur prouidentiæ, & quemadmodum Fratres sunt capaces donationis sub modo licito; ita etiam legati, quod est quædam donatio, §. *legatum, Instit. de legatis*, Sanch. *d. lib.* 7. *c.* 16. *n.* 10. Sanctes Capuccinus *super Reg. S. Francisci c.* 6. *fol.* 305.

Secunda est conclusio, quòd Fratres Minores non 77
sunt capaces annuorum redditum perpetuorum, etiam si illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Missarum: ita videntur decidere tex. *in d. d. Clem. Exiui, vers. cùmque annui redditus, de verborum signific. in* 6. & idem voluit glos. *verb. Mendicantium, in c. quorumdam, de elect. in* 6. *& in d. c.* 1. *de relig. domib. eod. lib.* Abb *in d. cap. nimis il.* 2. *sub num.* 2. & ibidem Ioan. Andr. Anch. *num.* 2. *de excess. Prælat.* Geminian. *cons.* 40. *num.* 8. *cum seqq.* quod est etiam inter consilia Fulgos. 104. Bald. *in d. Auth. Ingressi num.* 59. *C. de sacros. Eccle.* Bart. *in l. legatum n.* 2. *ff. de capitis dimin.* Zabarel. *in d. Clem. Exiui, d.* §. *cùmque annui redditus, per tot.* Federic. de Senis *cons.* 12. *n.* 4. *&* 5. Nau. *cons.* 8. *n.* 3. *cum seqq. de testam.* Polyt. Capuccin. *super Reg. S. Francisci, cap.* 6. *num.* 56. vbi testatur Capuccinos non admittere huiusmodi legata, Sanctes Thesaut. Capuccin. *super d. Reg. capite* 26. Sanch *d. cap.* 26. *num.* 34. latè Marant. *d. resp.* 41. *num.* 61. *cum seqq.* Quæ quidem conclusio illa potissimùm ratione fulcitur: quia nihil est, quod magis arctissimæ paupertati Minorum repugnet, quàm redditus annui, qui, cùm sint certi, & determinati sapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur *in d. Clem. Exiui*, §. *cumque annus*, & *ibidem* notant Doctores, & latè in his terminis Borrel. *cons.* 17. *num.* 13. per quorum possessionem in perpetuum prouideretur Fratrum necessitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certe mentirentur, quod est absonum, vt *in l. si quis, C. de censib. & censit lib.* 11. in propositio Bald. *in d. Auth. Ingressi num.* 60. *ad fin. C. de sacros. Eccles.* Si qui Fratres reciperent huiusmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Missis, & anniuersariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem desererent, sed conflatis pluribus annuis redditibus, qui superabundarent ad alimenta, & vitæ sustentationem, apertè ditescerent, quod esset magnum absurdum eorum statui repugnans, vt perpendit Nauar. *d. cons.* 8. *numero* 6. & Sanctes Thesaut. Capuccin. *d. capite* 6. *fol.* 108. qui ampliùs asserit super hoc emanasse Constitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiusmodi legatorum. Et demum modus similis legati, vt quotannis aliquid soluatur semper, secundùm eorum Constitutiones est illicitus: à modo autem capere substantiam legata facta minoribus, dicit Bald. *in d. Auth. Ingressi num.* 59. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 18.

Et quamuis ab hac opinione, quoad anniuersa- 78
ria perpetua relicta minoribus in stipendium Missarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum, dissentire videatur Syluest. *in. Sum. verb. legatum, il* 2. *sub numero* 4. *vers. tertium Petrus*, quem sequitur Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 2. *q.* 127. *art.* 4. & Fr. Thom. à IESV MARIA, discalceatus Carmelit. *in exposit. Reg. S. Francisci, p.* 5. *c.* 3. *vers. possunt præterea*, idem Fr. Emman. *in sum tom.* 1. *c.* 299. *in verb. Elimosyna n.* 8. Hieron. Roder. eius ex fratre nepos *in compendio quæst. Regul. resol.* 88. *n.* 19. Miranda *in exposit. regulæ c.* 63. *diffic.* 12. *fol. mihi* 416. *vers. Pero sin emburgo*, Villalob *in sum. p.* 2. *tr.* 35. *diffic.* 33. attamen etiam quoad ista anniuersaria benè procedit suprà firmata conclusio, & militant præallegatæ ratio-

nes, annuúsque redditus, ex eo, quòd sit debitus intuitu Missarum, non desinit esse annuus redditus, qui semper minoribus est interdictus: & sententiam Syluestri, ac aliorum, doctè reprobat Sanch. *d.c.26. n 42.* contra quam refert per duo Capitula generalia ita fuisse definitum, & Capitulares Ordinationes testatur se vidisse Surd. *de aliment.tit. 3. q. 4. n.13.* addens, quòd in vim huiusmodi Ordinationum Guardianus, vel alius Prælatus protestari debet, quòd non intendit legatum acceptare, imò absolutè repudiat, & concordat Cordub. *super Reg. S. Francisci, c.6.q.11. art.4.vers.si verò legatum.*

79 Nec aduersantur Federicus de Senis *cons.12.* Abb. *cons.63.lib.2* Zabarel *in d. Clem. exiui. §. cùmque annui redditus*, Menoch. *cons.1014. & n.44.* & alij: quoniam Federic. de Senis, & Abb. quorum dicto cæteri innituntur, firmant quòd Fratres Minores sunt capaces annui redditus non perpetui, sed ad tempus, vt putà ad vitam vnius Fratris, maximè annosi, vt inquit Abb. & hæc opinio Feder. temperanda est, vt procedat solùm, quando legatum annuum continet præstationem modicæ, seu minimæ quantitatis, & est ad modicum tempus, quod reputatur decennium, vel minus: Ita declarat Abb. *d.cons.63. sub n.6. vers. sed ego hanc opinionem sequor.* Hier. à Polit. *super Reg. S. Francisci c.6.n.68. ad fin. vers. ego verò credo.* Cordub. *super d. Reg. cap.6.q.11 punct.3. ad finem*, vbi quòd licèt huiusmodi opinio in rigore litteræ possit videri contra *d. Clem. Exiui*, tamen in sensu æquitatis non est contra eam, Sotb. *in compend. priuileg. Mendicant. verb. legata, in suis annot. vers modicum autem tempus*, & cum hoc temperamento opinionem Federici de Senis, & Abb. videntur etiam amplecti Sanch. *d.c.26.n. 36. ad finem.* Imò, quòd Minores sint incapaces cuiuscunque annui redditus, etiam exigui, tenuit Gemin. *cons. 40.* quod est inter consilia Fulgosij 104. Dec. *in c. præsentia, n. 203. de prob.* Tiraq. *in tract. de iudicio in rebus exig. num. 158. vers. quinquagesimo, quinto*, Quesada *diuers. quæst. iuris c. 22. n. 39.* Socin. *de oblation libello 8.n. 35. cum seqq.* in quam sententiam videtur etiam inclinare Bart *in tr. Minoric. lib.2. dist.6 c.3.* vbi monet Fratres, vt ab huiusmodi legatis penitus abstineant.

80 Tertia conclusio, quod legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, seu potius Ecclesiæ, & Sacristiæ Fratrum Minorum, non ad ipsorum victum, sed ad certum diuini cultus vsum, vt ad frumentum, vel vinum, necessaria materiæ consecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta Altarium, Calicésque, omnino sustinetur, vt apertè docuit Feder. de Senis *cons. 12. numero 4.* & ibi adden. Butr. *in c. in præsentia n.15. de prob.* Abb. *cons.63. n. 4. lib.2* Card. Zabarel. *in d. Clem Exiui n. 13.* vbi Anchard. *n.18. & 25. de verb signif.* Bald. *in Auth. Ingressi n.59 C. de sacros. Eccles.* Anan. *cons.30. n. 3. cũ seqq.* Menoch. *cons. 1014. n. 36. & 37.* Coldub. *in Reg. S. Francisci, c.6.q.11. punct. 3.* Fr. Emman. *quæst. regul. tom 2 q.127. art.5.* Sanch *d.lib.7.c.26.n.42.* Fr. Thom. à IESV MARIA *super Reg. S. Francisci, p. 5.c.3. col.3. vers. sed an fieri possit*, Fr. Hier. Polit. Capucin. *super d. Reg. cap.6.n. 70.* Et est ratio: quia legatum non concernit commoditates Fratrum, sed diuinum cultum: nec aduersatur eorum paupertati: siquidem cùm mendicitas Fratrum Minorum in eo versetur, vt quotidie ex pietate Christi fidelium alimenta mendicent quorum nomine veniunt solùm corpori necessaria, vt eorum potus, habitatio, vestes, *l. legatis, ff. de aliment. & cibar. leg. l. victus, ff. de verbor. signif.* vtique huiusmodi legato non infringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas, vtpote quod non in alimenta, seu victum, & vestitum ipsorum cedere debeat; sed in necessaria cultui diuino, vt benè ratiocinatur Bart. *in d. tract. Minoric. libro 1. num.18.* Abb. *d. cons. 63. num. 2.* & alij suprà allegati, & præsertim Sanch. *d.cap.26.num.2.* & tale legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, sed sacris ædibus & Templis, atque aliud est Ecclesia, aliud Monasterium, vt per Syluest. *verb. legatum il 2. num.4.* Nau. *cons.9. de testam.* Fr. Emman. *d.q.127. art.5.* ex quo malè sensisse videtur Azor. *instit. mor. p. 1. lib. 12. cap. 25. q. 15.* negans sustineri simile legatum qui reprobatur per Sanch *vbi supra n.42.*

81 Septimò, cùm legatum factum sub aliqua conditione non exeat personam ipsam, cui legatur; sed ea ante conditionis euentum deficiente, nulli de cætero debetur legatum, si tamen ita fuerit ad pias causas legatum alteri simili, aut ad alium pium vsum similem, erit præstandum, quia tunc præsumitur fuisse voluntas defuncti, nisi ratione ipsius tantùm personæ, quæ deficit, aut loci pij, non autem alterius, mens testatoris declarata constaret, *l. vnica § si autem aliquid sub conditione, C. de caduc. tollen*, Bart *in l. pater §. Tasialanus, ff. de legat. 3.* in dubio autem præsumetur propria causa, & ad aliam piam causam transferetur, arg. *l. sunt personæ, ff. de relig. & sumpt. funer.*

82 Octauò, cùm certa legata nonnisi adita hæreditate petantur, legatum tamen ad pias causas peti potest, si hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet, Panor. *in cap. relatum, il. 1. de testam.* Capell. Tholos. *q.89.* Franc. Marc. *q. 446.* latè Benedict. Ægid. *in d.c.1, C. de sacros. Eccles. p. 3. §. 2. n. 14.* pro vtraque parte plures refert Doctores, & latè disputat Magdalen. *d.p. 2.c.3 n.29. cum multis seqq.* & tandem *n. 35.* sequens distinctionem Lapi *alleg. 91. n.4. in fine*, distinguit, quod aut loquimur inspecto rigore Iuris Ciuilis, & procedit opinio quod legata pia non debeantur hæreditate non adita; aut loquimur inspecta dispositione, & æquitate Iuris Canonici, & procedit alia opinio quæ intrepidè est tenenda, ex quo. ista aditio hęreditatis est solennitas Iuris Ciuilis positiui, & quædam nimia subtilitas, vt dicit Con. *in c. Raynaldus §.3. sub n.11. in 8. in casu de testam. & n.40* idem Magdalen. subdit quòd in his legatis ad pias causas licet differatur hæreditatis aditio, vel pendeat terminus ad conficiendum inuentarium, non tamen differtur eorum executio.

83 Illud hac in rè maximè est obseruandum, quòd si in hæreditate non fuerint repertæ res destinatæ à testatore pro solutione legatorum, tunc legata videntur effecta fuisse caduca, *ad d.l. si sic. §. si mihi ff. de legat. 1.* cum concord. quando, scilicet, eadem oratione, & vnico verborum contextu contineretur legatum, & vnde, vel ex quibus pecuniis debeat illud solui, & sic appareret testatorem non habuisse pro distinctis rem legatam, & solutionem eiusdem, ad quem effectum considerat Castr. *loco infrà citando* vnitatem, vel duplicitatem orationis, vt latè ponderat Ladereg. *cons.159. per tot.* tunc enim, quia solutio dicitur adiecta causa taxationis, & limitationis, si pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum, vt benè per Rot. *decis.11 n.8. & 9. de testam. in antiq.* Card. Mantic *de comect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 3. num.20* Menoch. *cons.1163 n.15. & 16* plenè Laderch. *d. cons. 159.* Modern. Mantuan. *controu. forens. cap.336. n.11. & 12.* Verùm, si testator primo legauit absolute, & per orationem perfectam, &

deinde

deinde separatim mandauit legatum solui ex certis
rebus, seu pecuniis, tunc tales pecuniæ non dicuntur
adiectæ taxatiue, sed demonstratiue, adeò vt licet il-
læ non fuerint inuentæ, legatum sit præstandum ex
reliqua hæreditate, iuxta *l. quidam testamento ff. de le-
gat.* 1. & bene distinguendo tradit Castren. *cons.*
338. *numero* 3. *libro* 2. Alex. *cons.* 216. *numero* 3. *lib.*
7. Beroi *cons.* 17. *num.* 13. *lib.* 1. Simon de Prætis *cons.*
117. *num* 14. Hieron. Gabr *cons.* 105. *num* 9. *lib.* 2.
Manent. *cons.* 6. *n.* 14. *& seqq. lib.* 1. Rot. *decis.* 662. *n.*
1. *p.* 1. *diuers. & in Romana Computatorum*, 10. *Apri-
lis* 1630. *coram R.P.D. Merlino.*

84 Nonò, cum de legatis aliis, si maioris sint quanti-
tatis, certa pars detrahi possit, quæ Falcidia, aut Tre-
bellianica a legibus nominatur, vt per tot. *Instit. de
lege Falcid.* de legatis tamen ad pias causas non est
detrahenda, ea saltem, quæ Falcidia dicitur, iuxta tex.
in Auth. similiter, C. ad leg. Falcid. & in corpore
vnde sumitur, *in Auth. de eccles. tit. § fin autem heres,
coll.* 9. Tiraq *de priuileg. pia causa, priuil.* 26. Cou.
in cap. Raynaldus §. . *num.* 7. Capell. Tholos. *quæst.*
83. Vincent. de Franch. *decis.* 63. *num.* 14 Costa
in cap. si pater, verb. Trebellianica a 13. Vgo Donell.
comment. iuris Ciuilis lib 8. *cap* 27. *§. vtrum autem,*
Surd. *de alimen. tit.* 8 *priuileg.* 18. *a numero* 1. Peregr.
de fideicomm art. 3. *à n.* 62. Flores de Mena *var. lib.* 2.
c. 21. *n.* 190. Mart *de iurisd p.* 4. *cent.* 2. *casu* 100 Car-
lin. *controu. forens. c.* 28. *n.* 10. Mench. *de success. progr.
l.* 3. *§.* 16. *n.* 24. Sim. de Prætis *de interp. vltim. vol. lib.*
4 *interp.* 1. *dub.* 12. *n.* 5. Monet *de commut. vltim. vol. c.*
9. *n.* 306 *&* 334. Mangil. *de imputat. q.* 119. *a n.* 10.
Caruall. *de vna, & altera quarta ad cap Raynaldus, de
testam. n.* 1. *n.* 141. *cum seqq.* vbi contrarium contra
omnes tenere videtur, nec illa, quæ Trebellianica
appellatur, Dec. *cons.* 44. *num.* 90. *vers. non obstat etiam,
vol.* 3. Crass. *§. Trebellianica q.* 6. *n.* 2. Pereg *de fidei
commiss. art.* 3 *n.* 63. Ioan. Anton. Bellon. *cons.* 84. *num.*
25. *&* 26. vbi quòd neque filius de fideicommisso
relicto Hospitali, vel alteri piæ causæ Trebelliani-
cam detrahere potest, non magis quàm extraneus,
Galet. *in margarita casuum conscientia, verb. legata*
85 *ad pias causas*, vbi declarat id procedere, si ab ini-
tio certum est fideicommissum debere peruenire ad
piam causam. Vnde Falcidiam non deduci ex re-
lictis Confraternitatibus, resoluunt Mascard. *de pro-
bat. concl.* 869. *num* 12. Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 35. *n.*
12. Flores de Mena *d. n.* 19. Cabed. *p.* 1. *decis.* 51. *num.*
2. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de simon. c.* 27. *num.* 11.
Monet *de commutat. vltim. volunt. c.* 10. *n.* 479. *cum
seqq.* Benedict Ægid. *in l. ex hoc iure. ff. de iustit &
iure tom.* 2. *c.* 9. *n.* 16. *cum seqq.* quicquid dicat Carual-
lo *add. cap. Raynaldus p.* 1. *n.* 150. neque ex relictis
Hospitalibus, vt per Anton. Gabr. *lib.* 6. *Communium,
tit de pia causa, concl.* 1. *n.* 16. Maynard. *dec.* 29. *lib.* 2.
Ioseph. Ludou. Perus. *decis.* 30. *n.* 8. Aloys Rice. *in col-
lect. decis. p.* 3. *collect.* 648. *vers. infertur tertiò*, Valasc.
cons. 105. *num.* 39. nec ex relictis pro alimentis, iuxta
ea, quæ resoluunt Cordub. de Lara *in l. si quis à
liberis §. vlt.* *num.* 17 *ff. de liber agnosc.* Surd. *de pri-
86 uil.* 18. *num.* 4. Vnde etiam ex fideicommissis vniuer-
salibus, quæ ad pias causas relinquuntur, Trebellia-
nicam non deduci, docent Bald. Salicet. & alij *in
d. Auth. similiter* & plures, de quibus Tiraq. *priuil.*
2. Costa *de verb. Trebellianica, num.* 21. Pereg. *d. ar.*
3. *à num* 61. Similiter deduci non posse Falcidiam
vel Trebellianicam de legato, vel hæreditate, quæ
peruenire possit ad causam piam, etiamsi non per-
ueniat immediate, sed aliquo primo legatario, seu
fideicommissario intermedio, resoluunt Costa *d.*
verb. Trebellianica n. 16. Surd. *d. tit.* 8. *priuil.* 18. *n.* 3.
Simon de Prætis *de interp. vlt. volunt. lib.* 4. *interp.* 1.
dub. 12. *n.* 5. Mangil. *d. q.* 119. *n.* 11. *&* 16.

Verùm autem pia causa contra aliam similiter 87
piam deducat Falcidiam, aut Trebellianicam? vide
Tiraq. *priuil.* 2. Anton Gabr. *lib.* 7. *commun. tit. ad
Trebellianum, tom.* 11. *a num* 8. Costa *d. verb. Tre-
bellianica, num.* 13. Molin. *de Instit. tract.* 2. *disp.* 213.
vers. secundus casus, Mangil. *d. q.* 118. *num* 23. Surd. *d.
priuil.* 18. *a n.* 6. Azeued. *l.* 10. *num.* 22. *tit.* 3. *lib.* 5. *re-
cop.* Mosla *in emporio iuris p.* 1. *tit.* 5. *in præl. n.* 27.
vers. neque. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 155.
Pereg. *d. art.* 3. *n.* 69. resoluentes, partem negatiuam
esse veriorem: cum illis prosequere, Verum si fidei-
commissum vni relinquatur pro parte in causam
piam, & pro parte non, deducat Falcidiam saltem
pro parte: Vide in arg. tex. *in l. si seruus* 33. *ff. ad.
leg. Falc.* Ant. Gab. *d. concl.* . *a n.* 8. Pereg. *d. ar.* 3. *n.* 67.

Decimò, cùm donatio facta loco construendo, qui 88
adhuc non extat, aut de re, cuius traditio, aut
possessio est incerta non valeat, adeò vt si eue-
niat non debeatur; quia ab initio non valuit, *capit.
Abbate sanè, de sent. & re iudic. lib* 6. donatio tamen
similis, vel legatum factum ad pias causas, semper est
validum, & non efficitur caducum, Cou. *in capit.* 3.
num 11. *de testam.* Marc Anton. Genuens. *in practi-
cab. Eccles. cap.* 266. *prope fin.* Cordub. *in compend.
Bullar. ad Const.* 5. *Pauli V. schol.* 1. late Stephan. Gra-
tian. *discept. forens. cap.* 348. *a n.* 30. vbi *n.* 37. asserit
non obstare tex *in d. cap. Abbate, de re iudic. in* 6. dum
in eo præ opponitur nullitas donationis, quæ fit mo-
nasterio construendo, quia non est decisio nec re-
sponsio Papæ, sed tantum allegatio partis, cum ibi
narrentur prius omnia, quæ litigantes hinc inde ad-
ducebant, vt videre est per eundem Gratianum.

Vndecimò, legatum Ecclesiæ factum iure Ciuili 89
indebitum, si illi solutum fuerit, repeti non potest,
vt per tex. *in §. fin. Instit. de obligat. quæ ex quasi con-
tract.* Tiraq. *de priuil. piæ causæ priuil.* 125. Horat.
Luci. *de priuileg. schol. priuil.* 1. Mench. *de success.
creat. lib.* 3. *§* 11. *num.* 6. Mart. *de iurisdict. p.* 4. *cent.* 2.
casu 170. *& voto* 111. *num.* 6. vide supra *lib.* 1. *c.* 13.
n. 32. nam quod semel datum est Ecclesiæ, non po-
test vlterius reuocari, Felin. *in cap. Ecclesia S. Ma-
ria n.* 97. *de constit. & in c. ad Apostolicam num.* 2. *de
simon* Marta *d. voto* 111. *n.* 8.

Duodecimò, legatum factum Ecclesiæ quam in 90
specie non expressit defunctus, adeò vt ignoretur,
quam voluerit intelligere, non erit inualidum:
nam, si Ecclesiam S. Mariæ simpliciter nominauit,
& plures eiusdem nominis reperiantur, erit Paro- 91
chiali Ecclesiæ præstandum, si altera ex Ecclesiis
huius inuocationis sit Parochialis, *Auth. de eccl.
tit §. si quis in nomine*, & ibi glos. *vers. verb. domici-
lium, collat.* 9. Molin. *de iustit tr.* 2. *disp.* 197 *in princ.*
arg *l. quæ conditio* 39. *§. vbi ff. de condit. & demonstr.*
Cou. *in c. indicante num.* 2. *de testam.* Tiraq. *priuil.* 56.
Mench. *de successiom. §.* 27. *num.* 43. Costa *in c. si pater,
verb pauperes, n.* 23. *de testam. l.* 6. Padil. *in l. cum quidã
n.* 6. *ff. de legat.* 2. Ant. Gom *l.* 32. *Tauri, n.* 4. *& var.
to.* 1. *c.* 11. *n.* 8. Grass. *§. legatũ q.* 64. *n.* 5. Sanch. *in cõsil.
mor. p.* 2. *lib.* 4. *c.* 2. *dub* 8. Trullench. *in Decal. l.* 7. *c.* 18.
dub. 11. *n.* 13. *in med.* Bened. Ægid. *in rep. l.* 1. *C. de sac.
Eccl. in initio §.* 1. *n.* 44. *cum seqq.* vbi ad plures quæ-
stiones. In dubio autem, quia hinc inde æquales vr-
gent coniecturæ eius nominis, pauperiori legatum
præstandum est, vt expressit *d. §. si quis in nomin.* gl.
vlt. *in d. c. indicante*, & omnes pertranseunt tanquam
sine dubio. Ant. Gom. *d. c.* 11. *n.* 8. *vers. octaua conclusio,*

Grass.d.§ legatum q.64.n.5.Molin. d. dist. 197.col.3. Probatur ratione: testator in dubio, dum aliter suam mentem non aperuit censetur illi Ecclesiæ legare voluisse, respectu cuius sic legando maius opus charitatis exercet, & plus suæ animæ consulit, arg. cap. animæ defunctorum, & cap.pro obtinentibus, cum multis ibidem 13.q.2.c.vlt.de sepultur.c.in litteris, de raptorib. iuncta glos. l. præses, C. de seruit. & aqua, sed legando Ecclesiæ pauperiori maius opus charitatis exercet, plúsque suæ animæ consulit, vt per se patet. Igitur,&c.

93 Si autem testator duas habuerit Ecclesias Parochiales, in quibus promiscuè, & æqualiter recipiat Ecclesiastica Sacramenta, ita vt nullo argumento electæ sepulturæ, vel aliàs discerni valeat, de qua Ecclesia intellexerit, vtrum legatum,vt institutio sustineatur, quæstio est dubia? In qua locum fore gratificationi Episcopi, qui eliget ex illis, quem maluerit, cui totum legatum præstabit, tuentur Abb.in d.c.indicante n.4. Communis, vt per Cou.n.2.quos cum aliis refert, & sequitur Costa d. verb. pauperes, num.13.Padil.in l.cùm quidam, n.6. plures, cum quibus Communem dicit Grass.d.q.64.n.5.in fine, Molin. d. disput. 197. col. vlt.in princ. Sanch. & Trullench citatis locis. Bened. Ægid. in d. initio num. 48. vbi id intelligit quando nullo modo possit apparere de qua Ecclesia magis senserit testator. Pro quibus expenditur primò in simili cap.quoniam 13. vers.alioquin, de decim. vbi habetur, quòd si res fuerit vtrinque dubia, ita vt nulla coniectura comprehendi valeat, ad quam Parochiam noualia pertineant:tunc in arbitrio Episcopi erit decimas, cui Ecclesiæ maluerit, deputare, aut in opus suum retinere: ergo similiter in proposito locus erit gratificationi, arg. cap. 1. vers. quod si fortè, de Paroch. iuuat ratio: siue enim Episcopus vni, vel alteri Ecclesiæ applicauerit, æque benè consulitur animæ defuncti, & bonum ab ipso prætensum æquè benè obtinetur: igitur, si cùm eo pacto voluntas testatoris adimpleatur, gratificationi locus esse debet. Oppositum tamen, imò quòd vna & altera Ecclesia æqualiter sit admittenda, ita vt Episcopus in præiudicium vnius non possit alteram eligere, defendit post Barbat. quem refert Cou. d.num.2.sequitur Molin.d.col.vlt. pertransit Costa d.num.13. arg. tex.in cap.2.vers.cùm ab eo, de sepultur. in 6. vbi habetur, quòd si quis duo habeat domicilia, in quibus æqualiter commoretur, & in alio loco sepulturam eligat, Canonica portio æqualiter diuidatur inter vtranque vtriusque domicilij Ecclesiam. Sed hæc opinio contra Communem non caret dubio: quia, cum testator vni dari iusserit, & modò inter duas legatum diuidatur contra illius fit voluntatem, quod est absurdum, contra reg. l. sed si ante 10. ibi, quia non ita, &c. ff. ad Trebell. Idcircò communis verior est: tex. autem in d. tom.2.vers.cum ab eo, cum quo consonat c. relatum 12. in fine, de testam, agit de portione, quæ attento Iure debetur Ecclesiæ Parochiali: vnde, cùm vtraque sit æquè Parochialis, vt supponimus, inter vtranque vt dicta Canonica portio diuidatur, necesse est: nos verò agimus de legato, vel relicto, quod testator, cùm sciret duas esse Ecclesias Parochiales, vni tantummodo dare iussit, vnde ne contra illius fiat voluntatem diuisio locum habere non potest.

94 Vtrùm verò si concurrat Monasterium mulierum cum Monasterio virorum Mendicantium, & istud cum non Mendicante, præferenda sint in proposito Monasteria mulierum, & Mendicantium? (iuxta terminos, in quibus legati potest Mendicantibus, vt per Grass.verb legatum, quæst. 7. quem vide.) Pro parte affirmatiua, quæ vera est, expenditur primò l. cùm multa, 20. C de donat. ante nupt.vers.cùm melius,l pen.iuncta glos.vlt. ff vt in possess. leg. quem textum iuncta glos. ad intentum allegauit Bart. in l.2.num.34.ff.de vulgari Socin.Iason. Dec. & alij citati à Costa, in §.cùm bello, verb.cum filio numero 13. qui omnes tenent in dubio concurrente æquali paupertate pro Monasterio mulierum iudicandum esse, quibus adde Hippol. singul. 248. nec est impossibilis illa ratio, cui innituntur, quoniam viri operari possunt, & sibi victum quærere, arg. l. quisquis §. ad filias C. ad leg. Iul.maiest. & sic in terminis resoluit Petr. Enriq. cons. 37. num. 6. Cardin. Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.8.tit 6. n.6.vers & ex hoc, Spin. in speculo testam. glos 12.in princ.n.43.in princ. ate Bened & Ægid. in repet. d. l.1 C.de sacros.Eccles. in initio n. 46. vbi num.47. resoluit quod si inter religiosas fœminarum domos aliqua sit mulieribus, post ante actam vitam male perditam ad meliorem conuersis deputata, relictum huic potiùs, quam Religiosarum Virginum domui applicandum sit.

Duodecimò, legata relicta in pias causas in minùs solenni testamento,in quo causa profana fuerit hæres instituta, valere contendunt Cou. in cap. relatum, 11. num. 3.de testam. & Molin.de iustit. tract.2.disp. 134. col. 3. Sed contrarium mihi probabilius videtur:nam cùm nullibi in his terminis reperiatur fauor scriptus, prout ostendemus, idcircò regulis ordinariis stare oportet, arg. l.placuit. 8. ibi, æquitatisque scripta, C. de iudic. Prima igitur est: quia, vbi testamentum nullum est,& ipsa hæredis institutio inutilis, valere non possunt accessoria respectu illius, qualia sunt legata,quantumcumque pia, l.1.ad finem. ff.de vulgari,iuncta reg.l.cùm principalis ff.de reg.iur. reg.accessoriũ, eod.tit l.6.planè in proposito testamentum nullum est quoad ipsam hæredis institutionem. Igitur, &c. Secunda, quia vbi ex testamento hæreditas adiri non potest, legata non debentur, l.si nemo 142.ff.de reg.iuris; planè ex testamento minus solenni hæreditas adiri non potest, quinimò res deducitur ad casum intestati, princip.Instit. de hæred. quæ ab int.defer.Tertia quia legatum libertatis pium in iure censetur, l.1.§ sin autem, C.de communis serui manumit. l.primo gradu 23 ff.quæ in fraudem cred. & tamen legatum libertatis non debetur ex testamento nullo l.si iure 11. C.de testam.man.l.2.C.si omissa causa testam. Igitur, &c. propter quorum aliqua hanc sequuntur Iason. in l.hac consultissima§ ex imperfecto numero 10. C. de testam. alij, vt per Tiraq.priuil. 80. vers. sed è diuerso,Menchc. de successionib. §. 22.num.12.fatetur ex aliis receptiorem Grass. d.verb. testamentum, §.18.num.6.Bened.Ægid.in rep.l. 1. C. de sacros.Eccles.p.5.§. 2. num. 15.in princ. vbi quòd Capellæ (quarum frequentissimus est vsus in Lusitania) valeant in testamento minus solemni tanquam dispositiones ad pias causas. 95

Legata autem profana in testamento ad pia cum duobus, vel tribus testibus conseruantur: nam, sicut destructo subiecto pereunt accidentia eidem inhærentia, d.l.cum principalis: illo stante, manent & conseruantur, d.reg. accessorium; cùm ergo legata profana se habeant per modum accidentis, fit consequens omninò conseruari: facit tex. in auth,quod sine, ibi, & aliis legari, C.de testam.iuuat maximè, quia in omni dispositione, vt plurimùm attenditur id quod principale est, l.quæritur, 10.ff. 96

do

de statu gemin. l. 1. ibi, prima enim ratio, ff. de auctorit. tutor. Sequuntur hanc partem in specie Anton. in cap. quod clericis, num. 10. col. 6. de foro compet. plures cum quibus est communis, vt per Tiraq. de priuil. pia causa, priuileg. 8. in princ. Cou. in d. cap. relatum 11. num. 2. Costa in d. cap. si pater, verb. in suo, num. 12. Clar. § testamentum, q. 6. n. 8. plures, & communis vt per Giuff. d. § testamentum quæst. 18. num. 7. Molin. d. disp. 134. col. 1. latè Magdalen. d. p. 2. c. 7. Quamuis oppositum, imò testamentum solummodo sustineri quoad causam piam institutam, non quoad legata profana, crediderit Iason. in l. 1. num. 28. C. de sacros. Eccles. licèt cogitandum relinquat prouectionibus, Menoch. de success. § 22. num. 11. in fine pro quibus non facit tex. in d. § ex imperfecto, quia respondet Cou. d. num. 1. procedere, quando admixtio personæ extraneæ facta est in ipsa principali dispositione, nempe, in hæredis institutione, in quibus terminis procedere ait l. vlt. ad fin. C. famil. ercisc. Nos verò agimus in aliis longè diuersis, nempe, quando admixtio facta est in minùs principali dispositione, nempe, in legatis: vnde est, quòd, si in ipsa principali dispositione tam pia causa, quàm non pia fuissent hæredes institutæ; & testamentum careret septem testium numero, institutio quoad non pia prorsus foret inutilis, vt circa personas extraneas in d. § ex imperfecto aduertit Couar. vbi proximè, contra Alciat. in d. l. 1. vera liber.

97 Decimotertiò, cùm testamentum nuti & signis conditum nihil valeat, ex tex. in l. iubemus C. de testam. Couar. in cap. cum tibi, numero 4. eod. tit. Cardin. Mantic. de coniect. lib. 4. tit. 4. num. 6. Magdalen. de numero testium in testam. requis. p. 2. cap. 3. n. 9. Flores de Mena var. lib. 1. q. 1. num. 44. Cald. Pereira quæst. forens. cons. 24. num. 8. cum seqq. valet tamen ad pias causas, iuxta gloss. magnam communiter approbatam in dict. c. cùm tibi, Tiraq. priuileg. 8. Petr. Magdalen. de numero testium in testam. requis. p. 1. cap. 12. num. 35. & § 2. cap. 3. n. 10. Clar. § testamentum, q. 6. num. 7. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 3. num. 15. & tit. 4. num. 8. Cened. ad Decretal. collect. 91. n. 2. Cardos. in praxi Iudicum, verb. testamentum, num. 84. Anton. Trigo sing. 105. & in legatis, Capel. Tholos. q. 89. n. 4.

98 Decimoquartò, legatum pium, & piam causam continens sustinetur, si tali scripturæ, seu legato subscribant duo testes, vt patet ex cap. relatum il 1. de testam. vbi notant scribentes, & Couar. n. 1. vers. hac verò Decretalis, Federic. cons. 217. num. 2. Alex. cons. 4. num. 6. & cons. 131. num. 2. vol. 7. Tiraq. de pia causa, priuileg. 2. Clar. in § testamentum, quæst. 6. n. 1. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. n. 4. Molin. de iust. tract. 2. disp. 134. Less. in simili tract. lib. 2. cap. 19. dub. 2. n. 4. Boër. dec. 93. Car. Caualer. dec. 27. num. 2. asserentes, talem esse praxim vtriusque fori, latissimè Magdalen. d. part. 1. c. 3. à princ.

99 Decimoquintò, legatum factum in fauorem animæ, seu in causam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolutè est præstandum: ita Calderin. cons. 342. Quæstio est notabilis, testator reliquit centum aureos pro centum Missis celebrandis in tali Ecclesia pro anima sua, euenit quod augetur eleemosyna præstanda sacerdotibus, an teneatur hæres supplere mercedem, vel sit diminuendus numerus Missarum ad rationem mercedis, vide Marc. Anton. Genuens. quæstio 279.

Decimosextò, quamuis sola scriptura defuncti non sufficiat in foro exteriori, si non fuerit subscripta à testibus, etiamsi fuerit scripta manu testatoris per tex. in cap. cùm esses, & in d. c. relatum, il 1. de testam. dum ait testamentum debere fieri coram duobus, vel tribus testibus, Alex. cons. 76. num. 23. & 13. vol. 3. Socin. iun. cons. 189. à num. 64. vol. 2. Ioann. Valer. de different. inter vtrunque forum, verb. testamentum diff. 1. num. 1. Tamen si scriptura facta fuerit 101
in fauorem piæ causæ valebit etiam nullis adhibitis testibus, Menoch. cons. 167. num. 20. & cons. 224. num. 59. cum seqq. Card. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 6. tit. 3. num. 13. Et an Missarum numerus augeri debeat, si res legata pro onere Missarum creuit, vide eundem Genuens. q. reg. Cou. in d. cap. relatum num. 22. Magdalen. d. p. 2. cap. 3. num. 7. vbi num. 5. ait quòd testamentum ad pias causas valet absque vllo prorsus teste si de voluntate testatoris aliter quam per testes constare possit. Et ita sufficit quòd testamenta sint subscripta manu testatoris, Couarr. in d. cap. relatum num. 12. de testam. Azeued. l. 1. num. 31. tit. 4. lib. 5. Recop. Valasc. cons. 67. Cabed. decis. 129. num. 12. part. 1. Thom. Valasc. tom. 1. alleg. 6. num. 20. nam 102
cùm scriptura, testamentum, seu legatum ad pias causas fiat pro salute animæ, & iustitia naturali, debet fauorabiliter sustineri, neque de apicibus iuris est in eius validitate disputandum c. vlt. de re iudic. Bald. cons. 201. in fine lib. 1. & hoc procedit etiam in foro exteriori, secundùm Tiraquell. de priuileg. pia causa, priuil. 4. Corn. cons. 307. n. 8. lib. 3. Menoch. d. cons. 214. n. 66.

Decimoseptimò statutum laicorum inducens nouam probationem, vel solemnitatem circa legata pia, & disposita ad pias causas, valet, Calder. cons. 23. 103
Anan. consil. 57. non longè à princ. vbi scribit statutum, quòd vltima voluntas non possit probari, nisi per instrumentum, non habere locum in legatis ad piam causam, & Abb. cons. 32. num. 1. cum seqq. lib. 2. ac Bald. cons. 118. resoluunt omnem solemnitatem, omnesque regulas Iuris Ciuilis cessare in testamentis, & legatis ad pias causas, & solum ius gentium seruari, imò solam voluntatem attendi. Vide sup. lib. 2. c. 13. vers. 17.

Decimooctauò quilibet de populo potest agere, vt 104
legata pia executioni mandentur, & vt causæ piæ consequantur, quod illis debetur, Roman. consil. 69. num. 8. & consil. 428. n. ... Tiraq. de priu. pia caus. priuileg. 151.

Decimononò Licèt relictum, vel legatum tali 105
annò, vel tempore debeatur in fine anni, ex l. qui hoc anno ff. de verbor. obligat. tamen in causa pia debetur in principio, ex tex. in l. si ita fuerit libertas relicta ff. de manumis. testam. Tiraq. de priuileg. pia causa priuil. 22. Ioan. Baptista de Toro in sum. priuilegiorum piarum causarum priuil. 21.

Vigesimò. Licèt regulariter quando legatum 106
efficitur genericè, debeat intelligi de minori re, vel summa, nihilominus fallit si efficiatur propria causa ex tex. in l. Titia, § fin. de auro, & arg. leg. & ibi Doctores, nisi, vt obseruat Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 18. obstaret testatoris paupertas. Vnde si testator nobilis relinqueret culcitram pro suo funere, debetur illi Ecclesiæ culcitra aurei velleris, & non de serico nigri coloris, Ita Ioann. Bapt. de Toro in sum. priuil. 22. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. part. 2. decis. 44. Hinc etiam legatum factum Ecclesiæ de Florenis, intelligitur de magnis, Marc. Anton. Genuens. in pract. eccl. q. 153. n. 4. Ioan. Bap. de Toro in d. sum. priuil. 164.

Vigesimoprimò Legatum pro dotandis puellis, potest dari puellæ iam nuptæ sine dote, vel cum modica dote; secus autem si legatum stat pro vir-

ginibus maritandis. Ita Nauarr. *in quæst forens. q.* 125. & alij penes ipsum, qui *n.* 6. notat quod legatùm factum pro maritagio puellarum potest dari puellæ, quæ habet aliquam dotem, sed non iuxta eius conditionem, & nobilitatem.

108 Vigesimosecundò. Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, debetur etiam, & procedit quoad viduas mulieres pauperes, Rouit. *consil.* 33. Ioan. Baptista de Toro *d. sum. priuil.* 84.

109 Vigesimotertiò. Si quis legaret alicui puellæ si nupserit mille, si autem monasterium ingrediatur bis centum, si monasterium ingressa fuerit bis centum consequi debet. Vide *de officio, & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 83. *n.* 28. & *ibi* citatis addo Ioan. Bapt. de Toro *in sum priuileg. eorum pia causa priuil.* 242. Iacob. Bledam *in defensione Fidei in causa Morischor. tract.* 2. *cap.* 1. §. 3. *obiect.* 2. *foll.* 159. Antonin. Diana *moral. resol. p.* 1. *tract.* 2. *resol.* 52. & *tract.* 6. *resolut.* 25. Trulench. *in Decalog. lib.* 7 *c.* 16. *dub.* 9. *n.* 23.

110 Vigesimoquartò. Si testator Ecclesiæ aliquid reliquit, & alienari prohibuit, idque non ex expressa causa, propter quam sic fieri velit, nec vllius alterius personæ respectu, quam ipsius Ecclesiæ, tamen prohibitionem nullius esse momenti resoluit Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de sacros. Eccl. p.* 5. §. 2. *n.* 1.

111 Vigesimoquintò. Alienæ rei legatum etiam quam testator suam esse ignoranter existimauerit, Ecclesiæ, seu piæ causæ relictum valet, vt per Tiraq. *de priuileg. pia causa priuil.* 66. vbi hoc etiam comprobat argumento libertatis, quæ seruo alieno ignoranter relicta valet, latè Bened. Ægid. *in repet. d. l.* 2. *C. de sacros. Eccles. p.* 5. §. 2. *à n.* 1. vbi *n.* 3. hoc probandum dicit, siue Ecclesia tanquam coniuncta persona censeatur, quia mater nostra est, *cap. qui abstulerit* 12. *q.* 2. siue alia similis, aut etiam maioris affectionis, vt ita alienæ rei legatum relictum semper valeat, quamuis suam esse existimans legauerit testator, ex *l. cum alienam rem*, alias *cum rem alienam. C. de legatis*, & *num.* 5. resoluit quod si quis pauperi extraneo rem alienam ignoranter legauerit pietatis intuitu, valebit legatum, cùm in propinquo etiamsi diues sit, valeat legatum alienæ rei ignoranter relictum, & *n.* 6. quod legatum alienæ rei ignoranter relictum piis causis valeat, etiam vbi hæres institutus testatori coniunctus est, & *à n.* 7. *cum seqq.* agit de intellectu *c. filius noster, de testam.*

112 Vigesimosextò Cum Ecclesia iustitiæ sit cultrix & auctrix (nec enim patitur cõtra iustitiam aliquid fieri in se, vel in alterum, vt dicit egregius tex. *in c.* 1. §. *sed diuersum, de alien. feu in vsib. feud.*) quamcuncunque absque beneficio inuentarij adeat hæreditatem vltra vires hæreditarias nunquam tenebitur, cessante videlicet aduersus eam sinistra illa malignandi circa res hæreditarias, præsumptione. Ita Bart. *n.* 46. Andr. de Bess. *n.* 138. *in d. l.* 1. *C. de sacr. eccl.* & ibi latè Bened Ægid *n.* 27. *cum seqq.* vbi *n.* 28. ampliat quod Ecclesia hæres facta non solùm creditoribus, ac legatariis vltra vires hæreditarias nunquam tenetur non facto inuentario, sed etiam quod ex legatis ipsis quartam Falcidiam potest deducere.

CAPVT XXVIII.

De Bonis Ecclesiæ immobilibus.

SVMMARIVM.

1 *Immobilia Ecclesiæ quæ dicantur.*

2 *Bona immobilia Ecclesiæ donata tempore nascentis Ecclesiæ vendebantur.*

3 *Ecclesia quando cœpit prædia possidere, & n.* 4.

5 *Constantinus Imp. Romanam. Ecclesiam ditauit.*

6 *Donatio à Constantino facta probatur è pluribus Pontificum decretis.*

7 *Item ex scripto imperatoris Ludouici I.*

8 *Item ex scripto Otonis Imp.*

9 *Dominia Pontificee Romani nunquam neglexerunt.*

10 *Imperator, antequam coronetur, non Imperator, sed Romanorum Rex appellatur.*

11 *Bernardi elegans auctoritas refertur.*

12 *Ecclesia rectè bona immobilia dicitur possidere, & num.* 13.

14 *Bona Ecclesiæ immobilia dicuntur vota fidelium pretium peccatorum, & patrimonium pauperum.*

15 *Bona Ecclesiæ conseruanda sunt atque tuenda.*

16 *Bona Ecclesiæ præscribi possunt.*

17 *Præscriptio quadragenaria in rebus Ecclesiæ desiderata procedit in rebus Hospitalium, & aliorum piorum, quæ instituuntur in pauperum vsus.*

18 *Ecclesia vna præscribit contra aliam præscriptione quadragenaria.*

19 *Præscriptio quadragenaria requitur contra priuatum, qui cum Ecclesia communem habet rem aliquam indiuisibilem.*

20 *Ecclesia, quæ successit priuato, cuius res immobilis præscribi cœperat, respectu temporis residui, quod deficit ad præscriptionem complendam, petitur Ecclesia pro rata suo priuilegio quadraginta annorum.*

21 *Præscriptio quadragenaria an, & quando requiratur contra Ecclesiam, latè ostenditur.*

22 *Præscriptio quadragenaria non requiritur in rebus Ecclesiæ mobilibus.*

23 *Præscriptio nonnisi per centum annos admittitur contra Ecclesiam Romanam.*

24 *Bona Ecclesiæ vt conseruentur; non autem vsurpentur, quid faciendum ostenditur.*

EGIMVS iam de rebus incorporalibus, ac de corporalibus mobilibus; sequitur vt de immobilibus videamus, quæ quidẽ sunt agri, vel prædia, domus, & oppida, eorúmque possessiones, & alia his, quibus plerunque præditæ sunt Ecclesiæ, aut beneficia, de quorum adhuc fructibus, vel redditibus, & bonis pertractamus. 1

Est autem primo loco notandum, quòd initio nascentis Ecclesiæ bona immobilia, si quæ Ecclesiæ erant oblata, vendebantur, sicut in Actibus Apostolorum legimus *cap.* 4. ipsi enim Apostoli, iuxta doctrinam Domini Redemptoris Fidelibus suadebant, vt bona sua potiùs venderent, & pretium ad Ecclesiam deferrent: ipsi verò Apostoli pecuniam ipsam singulis diuidebant, prout cuique opus erat, ac deinceps, etiam si bona immobilia Ecclesiæ donarentur, vendebant ea Pontifices, & Prælati ac de pretio pauperes & ministri Ecclesiæ iuuabantur; nec enim tunc temporis commodum erat Ecclesiis bonorum immobilium curam, & solicitudinem gerere. 2

Postea verò ante tempora Vrbani I. Summi Pont. Ecclesia cœpit prædia possidere, ex quibus primum cœperunt Clericis, & Notariis sumptus deputari, 3

qui

qui gesta Martyrum diligenter conquisita conscriberent: ipse verò Vrbanus in epistolis suis, prout habetur *in capit. videntes* 12. *quæst.* 1. hac de re sic quidem scribit: *Agros, & prædia fideles cœpere Ecclesiis matricibus tradere, quorum pretium ante pedes Apostolorum antea offerebant, cùm visum est plus vtilitatis offerri posse, si hæreditates, & agros, quos vendebant, traderent Ecclesiis, quibus præsidebant Episcopi, eò quòd ex sumptibus eorum, tam præsentibus, quam futuris temporibus plura, & elegantiora ministrare possent fidelibus communem vitam ducentibus, quam ex pretio ipsorum; ipsa verò res in ditione singularium Parochiarum Episcoporum (qui locum tenent Apostolorum) erant, & sunt vsque adhuc, & futuris semper debent esse temporibus.*

4 In alio autem loco de hac ipsa re scribit Melchiades Papa, relatus *in cap. futuram* 12. *q.* 1. in hæc verba. *Futuram Ecclesiam in Gentibus Apostoli præuidebant, idcircò prædia in Iudæa minimè sunt adepti, sed pretia tantummodo ad fouendum egentes. At verò cum inter turbines, & aduersa mundi succresceret Ecclesia, eo vsque peruenit, vt non solùm Gentes, sed etiam Romani Principes, qui benè totius Orbis Monarchiam tenebant, ad Fidem Christi, & Baptismi Sacramenta concurrerent. E quibus vir religiosissimus Constantinus I. fidem veritatis patenter adeptus, licentiam dedit per vniuersum orbem sub suo degentes imperio non solùm fieri Christianos, sed etiam fabricare Ecclesias, & prædia tribuere posse constituit.* cum his, quæ sequuntur. Et paulò infrà: *Ab illo etenim tempore, & deinceps, viri religiosissimi non solùm possessiones, & prædia, quæ possederant, sed etiam semetipsos Domino consecrarunt.*

5 Constantinus igitur Primus diuino miraculo per manus Beati Syluestri à lepra qua percussus, erat mundatus per lauacrum regenerationis, ad Fidem Domini nostri Iesu Christi primus omnium Imperatorum conuersus fuit, vt habetur *in d. c. futuram.* 12. *quæst.* 1. *& in l. diui*, iuncta glos. *C. de natural. lib. liber.* licentiam omnibus dedit fabricandi Ecclesias, & Christianos fieri, vt latè dicitur *in dict. cap. futuram, & in c. Constantinus dist.* 96. *& in cap. fundamenta, de elect. lib.* 6 ac Ecclesiis pro anima relinquendi quicquid vnicuique placuisset, cum ante dispositionem *l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* prohibitum esset & interdictum relinquere collegio Christianorum, Ecclesiis, & aliis locis piis, eo quia ante Constantinum, cuius fuit hæc lex edita ad Populum Romanum, vt patet ex superscriptione, cæteri Romani Imperatores erant infideles, & Christi nominis impiissimi persecutores, vt refert Magdalen. *de numero testium in testam requis. p.* 1. *cap.* 12. *n.* 18. Et sic Ecclesiam Romanam, quam veram Christi Vicarij Sedem agnouit, & est veneratus, multis Ciuitatum, & Prouinciarum possessionibus dotauit, & alias quoque Ecclesias suis sumptibus erectas multis prædiorum possessionibus ditauit, atque donariis plurimis exornauit, *d. cap. futuram, versic. denique, & cap. Constantinus* 96. *dist.* & colligitur ex scriptis B. Gelasij Papæ de gestis S. Syluestri, prout habetur *in* 1. *volum. Concil*, post Concil. Neocæsariense, vbi inter cæterea dicitur. *Vt Pontificalis apex non vilescat, sed magis quam terreni imperij, dignitas, gloria, & potentia decoretur, ecce tam Palatium nostrum Lateranense, quàm Romanam Vrbem, & omnes Italiæ, siue Occidentalium regionum prouincias, loca, ciuitates, Romano Pont. & vniuersali Papæ Syluestro concedimus, atque relinquimus, & ab eo, atque à successoribus eius per pragmaticum constitutum decernimus disponenda atque iuri S. Romanæ Ecclesiæ concedimus permanenda, &c.* Postmodum posteriores duo Longobardorum Reges, Aribertus, & Luitprandus liberales etiam in Ecclesiam Romanam fuerunt, qui tamen nihil nouè illi donauerunt, sed quod olim fuerat eius proprium, partim ex donatione Constantini, partim aliunde, quodque superiores Longobardorũ Reges ei crudeliter ademerant, id benigniter eidem tandem restituerunt, ipso teste Paulo Decano de gente & origine Longobardo, *lib.* 6. *de gestis Longobardorum cap.* 10. *&* 13. Deinceps verò Carolus Magnus, & Ludouicus Pius, aliique Principes pij singulariter Ecclesiam Romanam partim contra Longobardos rursus insolescentes, partim contra similes alios Ecclesiæ Romanæ hostes iuuarunt, & in pristinum restituerunt splendorem. Nouè Mathildis Etruriæ Comitissa, Imperatorio sata sanguine Germanico, Princeps optima piissimaque suas ditiones amplissimas Ecclesiæ Romanæ testamento reliquit sub annum Christi 1060. quæ nunc singulariter patrimonij S. Petri nomine censentur, & optima quæque totius Italiæ loca complectuntur, vt testatur Boet. Epo *de Regalibus, vel iure Principium lib.* 1. *n.* 307. *pag.* 179.

Sed cùm nonnulli donationem huiusmodi impugnare nitantur, affirmantes, aut falsò factam describi, aut factam viribus caruisse, dictumque Constantini scriptum rem esse apocrypham, & alia plura, vt præter Hæreticos tuentur Laurentius Valla, 6
qui conscripsit librum *de falsa donatione Constantini*, sed ob id, fuit exilio mulctatus, & liber interdictus, Igne. *in l. donationes n.* 22. *C. de donat. inter. vir. & vx.* Cagnol. *in proœm. Digestor à n.* 79. Bald. *in tr. de coronat. Imp. p.* 79. cogimur nonnulla, quæ pro eius defensione diximus *in collect. ad c. Constantinus* 98. *dist.* compendiosè hic referre. Nam præter Gelasij Papæ auctoritatem, quam proximè adduximus, idem quoque Canon antiquus *in d. c. futuram* 12. *quæst.* 1. *& in cap. relatum* 10. *q.* 3. ibi, *patrimonium Ecclesiæ*, Nicolaus I V. *in c. fundamenta, §. ne autem de elect. lib.* 6. Clemens V. *in Clem. vnic. vers ipsaque omnia, de iureiur.* atque alij euidenter affirmant. Idem tenent Vincent. Belmac. *in speculo hist.* & S. Anton. *in Chron. p.* 1. qui etsi dicat non esse certum, quòd, & quantum donauerit; dicit tamen quòd fuit potiùs restitutio, quàm donatio, cum talia essent sub Christi dominio, cuius Vicarius est Summus Pont. Item Host. *in sum. de immun. Eccl. §. pen & fin.* Panor. *in cap. per venerabilem, qui filij sint leg.* Restaur. *in tr. de Imp q.* 51. vbi concludit validam extitisse. Aug. Steuchus *in lib. de donatione Constantini contra Vallam.* Card. Turrec. *de pot. Eccl. lib.* 2. *cap.* 42. Corset *in tr. de potestate regia, q. fin. n.* 3. Aluar. Pelag. *de planctu Eccl. lib.* 1. *c.* 43. *& lib.* 2. *c.* 19. Dried. *de libert. Christ. l.* 1. *c.* 9. *pag.* 10. Mant. *obseru.* 100. Iacobat. *de Concil. lib.* 10. *art.* 8. *de donat. Constantini.* Cou. *lib.* 4. *variar. c.* 16. *n.* 8. Hieronym. de Monte *de finib. regund. c.* 11. *n.* 11. *cum seq.* Arnold. Albertin. *in rep. rub. de haret. q.* 2. *num.* 27. Can. *de locis theolog. lib.* 11. *cap.* 15. *vers. quod deinde.* Mexia *in Hist. Imper. in vita Constantini. cap.* 3. *§ de la donacion*, Alphons. de Mendoza *in quodlib. quæst.* 4. *scholast. §.* 4. *vers. quinto*, Bursat. *cons.* 124. *num.* 36. Nau. *in cap. nouit. de iudic. notab.* 3. *n.* 77. Turrian. *l.* 2. *c.* 42. Cenall. *comm. contra cõmunes q.* 345. Frãc. Leo. *in thesauro fori eccles. p.* 1. *c.* 1. *à n.* 22. Mart. *de iurisdict. p.* 1. *cap.* 30. Molin. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 25. Suar. *de legib. lib.* 4 *capit.* 6 *n.* 6. Car. Bellar. *in conuers. Catholic. tom.* 1. *contr.* 3. *de Romano Pont. lib.* 2. *c.* 17. *vers. hæc omnia, & lib.* 5. *c.* 19. *vers. quarto.* Card. Baron. *annalium eccles. to.* 4. *anno Christi* 314. *Constantini* 19. latè & eleganter Illustrissimus

D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c. Constantinus* 14. *dist.* 96. latè etiam Boct. Epo *tom. 1. tit. de iurisdict. eccles. tempor. q. 3. de donat. Constantini magni*, vbi multi refutat illos, qui de ea subdubitarunt nouissimè Gonzales de Salzedo *in l. politica lib. 1. c. 6. n. 3. cum seq.*

7 Ideque (si scriptis, quæ nomine Imperatorum passim circumferuntur, fides est adhibenda (ex scripto Ludonici I. Imperatoris probatur, prout refertur *in c. Ego Ludouicus*, 63. *dist.* qui scribens Paschali I. Summo Pont. eandem videtur donationem confirmare: sic enim agit. *Ego Ludouicus Imp. Augustus statuo, & concedo per hoc pactum confirmationis nostra tibi B. Petro Principi Apostolorum, & per te Vicario tuo Domino Paschali Summo Pont. & vniuersali Papa, & successoribus eius in perpetuum, sicut prædecessoribus nostris vsque nunc in vestra potestate, & ditione tenuistis, & disposuistis, Romanam ciuitatem cum ducatu suo, & suburbanis,* &c.

8 Quòd verò constat plerosque Imperatores post Constantinum Romam, & Italiam possedisse; hoc quidem, tum vsurpatione, tum etiam ipsorum Romanorum Pont. permissione contigisse probatur; qui Imperatoribus ipsis, tanquam potentioribus ad resistendum hostibus Ecclesiæ, dominia, non tanquam dominis, sed veluti adiutoribus dimittebant: quod quidem ex scripto Othonis Imp. *in c. tibi domino* 63. *dist.* comprobari videtur, qui Ioanni Romano Pont. iuramentum præstans, inter cætera inquit. *Et in Roma nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut Romanos pertinent sine tuo consilio, & quicquid de terra Sancti Petri ad nostram potestatem venerit, tibi reddam, & cuicunque Italicum regimen commisero, iurare faciam illum, vt adiutor tui sit ad defendendum terram Sancti Petri,* &c.

9 Non ergo admittendum videtur, quod quidam affirmant Romanos Pontifices antiquitùs dominia huiusmodi neglexisse, eò quòd nullum ius sibi in eis competere nouerint, cùm prædicti Imperatores contrarium omnino fateamur *in d. c. Ego Ludouicus, & in d. cap. tibi domino* 63. *dist.* Quòd si quis dominia huiusmodi, quæ Ecclesia possedit, & possidet, ea esse contenderit, quæ à Carolo, Magno, & aliis post eum Principibus illi tradita & donata fuerunt, vt habetur *in gestis ipsius Caroli Magni, & Pipini, & in dialogo Pij Papa*, non propterea donationem à Constantino factam improbabit.

10 Nec illa ratio omittenda videtur in huius donationis comprobationem, quod, scil. Imperator, antequam coronetur, non Imperator, sed Romanorum Rex appellatur, quod ideò fieri asserit Alciat. *in tract. de duello, quæst.* 2. eò quòd per donationem Constantini fuerit diminutum imperium: cùm verò à Romano Pont. fuerit coronatus, quasi in compensationem dicitur Imperator, qui eandem quoque confirmare videtur in iuramento, quod ipsi Romano Pont. præstare consueuit, vt *in Clem. vnic. de iureiur.* Quòd verò de hac in historiis probatorum Auctorum mentio non fiat, eius rei ratio est; quia tunc temporis, cùm tales Auctores historias conscriberent, donatio ipsa non erat effectum sortita, neque de ea præter scriptum ipsius Constantini, quod suprà adduximus, aliud apertè constabat.

11 Denique impium esset atque erroneum opinari tot Romanos Pontifices, Christi Vicarios, & vtique viros Sanctissimos, qui dominiis huiusmodi necnon prærogatiuis, ac concessionibus ab ipso Cõstantino Ecclesiæ factis vsi sunt, & vtuntur, errasse sanctámque Romanam Ecclesiam in re tanti, momenti errore adhuc detineri. A Sanctis autem Ecclesiæ Doctoribus Pontifices hac in re nullatenus improbantur, quamuis eos reuerenter admoneant, ne in rebus huiusmodi temporalibus, ac terrenis affectum inordinate constituant, quemadmodum B. Bernard. *lib. 4. de consideras. ad Eugenium*, scribit his verbis. *Petrus nescitur processisse aliquando, vel gemmis ornatus, vel sericis, non tectus auro, non vectus equo albo, nec stipatus milite, nec circunstrepentibus septus ministris: in his successisti, non Petro, sed Constantino: consulo toleranda pro tempore, non affectanda pro debito*, & quæ sequuntur.

Vt igitur ad propositum redeamus Ecclesia rectè bona immobilia dicitur possidere, vt latè probant contra Hæreticos, qui vitio vertunt Ecclesiam habere bona temporalia: Castro *in lib. contra hæreses, verb Ecclesia hæresi* 4. Alber. Pyg. *de eccles. Hierarchia, cap. vlt.* Sot. *de iustit. lib. 7. quæst. 4. ar. 3.* quod neque contra Euangelicam legem esse probatur, quia nusquam vetuit Dominus Ecclesiæ oblata possideri: singulis tantùm vitæ perfectionem quærentibus consulebat, vt bona sua vendentes pauperibus erogarent, quod tunc temporis etiam ab Ecclesia fieri expediebat; successiuis verò temporibus vtilius visum est oppositum obseruari; vt colligitur *ex capit. videntes*, 12. *quæst.* 1. Et adhuc Gregorij Papæ, atque Ecclesiæ Doctoris doctrinâ, & exemplo roboramus: ait enim ipse relatus *in capit. fin.* 12. *quæst.* 2. de Monasteriis in specie loquens. *Religiosam vitam eligentibus congrua nos oportet consideratione perspicere, ne cuiusque necessitatis occasio aut desides faciat, aut robur conuersationis infringat.* Idcircò præcipit ipse Pontifex, domum quandam, vel hortum iuris S. R. E. atque hospitia, quæ intra eandem domum ianua c[illegible], cuidam fœminæ tradi proprietatis iure procul dubio possidendam, vt tam ipsa, quàm quæ in eius loco, honoréque successerit, eadem quieto, & inconcusso iure valeat possidere. 12

13 Omittimus sanctorum Benedicti, Remigij, Paulini, Hilarij, & aliorum exempla, qui pro Ecclesiis, ac Monasteriis suis, bona quæcunque immobilia perpetuò possidenda à Fidelibus oblata acceptarunt, ac possederunt, vide *capit. expedit*, 12. *quæst.* 1. Porrò, cùm Ecclesiæ suæ dominus etiam temporalem tradiderit gladium, vt *libro* 1. *capit.* 1. comprobauimus, non videndum est inconueniens, sit vna cum spirituali dominio etiam temporalem tradiderit possessionem. Quare *in Conc. Constantien.* (cuius quidem decreta non omninò improbata fuerint) damnatus fuit error dicentium, Constantinum Imper. errasse dotando Ecclesiam, atque Imperatores, & dominos sæculares à diabolo fuisse seductos, vt bonis temporalibus Ecclesiam dotarent, quem errorem præuidit, & damnauit Vrbanus I. Summus Pont. *in d. capit. videntes, in fine*, 12. *quæst.* 1.

14 Nunc autem de bonis huiusmodi Ecclesiæ immobilibus, aut alterius generis est notandum primò, quòd hæc sunt oblationes fidelium, qui facultates proprias Ecclesiæ tradiderunt pro ministris ipsius Ecclesiæ sustentandis, & ad cultum diuinum exercendum, & alimenta pauperibus eroganda, & propterea hæc ipsa bona Ecclesiæ dicuntur vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, vt *in capit. indignè*, 12. *quæst.* 2. *& in capit. quia iuxta*, 16. *quæst.* 1. quorum paternam curam Prælati gerunt, qui Ecclesiis præsunt. *c. quod autem, vers. si autem* 23. *quæst.* 7. & ideò non tanquam

propria

propria, ſed vt commendata, ea tenere, eiſque vti præcipiuntur, vt *in capit. ſine exceptione*, 12. *queſt*. 2. vel tanquam communia pauperibus erogare, *capit. res Eccleſia, ead. queſt.* vt *ſuprà hoc lib. cap.* 17. *de fructibus beaef.* oſtendimus.

Secundò, quòd bona huiuſmodi conſeruanda
15 ſunt, atque tuenda, & ſi quæ debentur Eccleſiæ, exigenda ſunt, aut recuperanda, non quidem per contentionem, neque propria auctoritate, ſed per Iudicem pacificè expoſcendo, vt colligitur *ex cap.* 1. *cum ſeqq.* 16. *q*. 6 *& ex c*. 2 *de præſcript.* Quid verò de eorum vſurpatione, aut alienatione fuerit conſtitutum *in Capitulis ſeqq* oſtendimus.

16 Tertiò, quòd etſi conſeruanda bona Eccleſiæ Canones conſtituerint, ſi quis tamen per tempora ab ipſis Canonibus definita rem eccleſiaſticam iuſto titulo, & bona fide ita poſſederit, vt nullo tempore rem alienam eſſe cognouerit, poſſeſſionis tempore impleto res illa à iuribus Eccleſiæ intelligitur auocata, & poſſeſſori acquiritur, *per tot.* 16 *queſt*. 4. *cap. ad aures, c. illud, c. vigilanti, c. ſi diligenti. de præſcript.* Tempus autem huiuſmodi poſſeſſionis, quamuis olim eſſe videretur 30. annorum, *c*. 1. 16. *q*. 4. *cap. quæſitum. in fine*, 1. *queſt* 3. ad quadraginta tantùm hodie extenditur, *cap. de quarta, d. cap. illud, de præſcript.* Cou. *in reg. poſſeſſor. p*. 2. *num*. 3. *verſ immo Padil. in l*. 2. *à num*. 45. *C. de ſeruitut* Monet. *de decim. queſt*. 9. *numero* 154. Mol. *de iuſtit. tract*. 2. *diſp*. 72. *à numero* 1. Leſſ. *eod. tract. lib*. 2. *capit*. 6. *dub*. 8. *numero* 251.

17 Quæ quidem reſolutio de hodierna præſcriptione quadragenaria in rebus eccleſiaſticis deſiderata procedit in rebus hoſpitalium, & aliorum piorum locorum, quæ inſtituuntur in pauperum vſus, Tiraq. *de pia cauſa, priuil*. 1, 9. Couar *dict. p*. 1. §. 2 *num*. 3.
18 Valaſc. *con*. 105. *num*. 42. Molin. *d. diſp* 72. *num*. 3. Et in vna Eccleſia præſcribente contra aliam, Rot. *deciſ*. 208. *num*. 1. *p*. 1. *recent*. & in præſcribendo in dotem Eccleſiæ dato, *cap. ſicut*, vbi gloſſ. *de conſec.*
19 *Eccleſ. cap. ad aures*, ibi, *omnes prorſus, de præſcript.* Bald. *de præſcript*. 1. *p*. 5. *num*. 11. Pariſ. *conſ*. 27. *numero* 58. *lib*. 1. & in priuato, qui cum Eccleſia communem habet rem aliquam indiuiſibilem, Bald. *vbi*
20 *ſupr. num*. 35. Abb. *in d. capit. de quarta, num*. 19. & Pariſ. *num*. 17. Et tandem in Eccleſia, quæ ſucceſſit priuato, cuius res immobilis præſcribi cœperat, ſiquidem reſpectu temporis reſidui, quod deficit ad præſcriptionem complendam, potitur Eccleſia pro rata ſuo priuilegio 40. annorum, ex Bart. Bald. Iaſ. *n*. 36. & communi *in Auth. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Abb. *conſil*. 114. *num*. 2. *lib*. 2. *& in dict. cap. de quarta. num*. 20. vbi Pariſ. *num*. 18. Balb. *vbi ſupr. num*. 33. per text. quem prædicti expendunt *in Auth. quòd ſi. C. de longi tempor. præſcript. &* reg. *l. fiſcus*. 6. *ff. de iure fiſci*, contra gloſ. magnam *in fine*, *in dict. Auth. quas actiones*, communiter reprobatam ex Iaſ. quamuis eam ſequatur Mench. *de ſucceſſ. creat.* §. 10. *n*. 41 *ad med.*

21 Intellige primò, vt procedat tantùm in rebus, quæ principaliter, non in his, quæ ſecundariò pertinent ad Eccleſiam, vt per gloſ. *verb. principaliter, in cap. ad audientiam de præſcript.* Secundò, intellige tantummodo locum habere in iis, quæ ſunt Eccleſiæ quoad verum, & proprium dominium pro quibus competit rei vendicatio: ſecus verò, ſi ſint illius ratione quaſi dominij, pro quibus Publiciana conceditur, ſufficit enim in iis tempus ordinarium, ex Bald. *in l. ſive autem*, §. *ſi duobus, ff. de publ. in rem. act.* Angel. Imol. & aliis *in l. vſucapionem. ff. de vſucap.* Iaſ. *in l. vltim. num*. 13. *& in d. Auth. quas actiones, num*. 2. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Bald. *vbi ſup. num*. 14. Tertiò intellige obtinere tantùm in rebus immobilibus, & in his, quæ iuris cenſura tales intelliguntur, in quibus contra priuatos requiritur præſcriptio decem, vel plurium annorum: ſiquidem & in his etiam requiritur quadragenaria contra Eccleſiam, & de iis tantummodo agunt text. *in dict. capit. illud, & in capit. ad aures, & in capit. de quarta*, cum aliis.

His conſequens eſt, quadragenariam præſcri- 22
ptionem non requiri in rebus Eccleſiæ mobilibus, quamuis aliqui contrarium teneant, quorum ſententiam falsò dicit communem poſt Lign. Bellam. *in d. capit. illud n*. 2. vel fortaſſe erat Communis ſuo tempore, ſed non hodie. Conſequens itidem eſt actiones temporales, quæ à lege ad certum breue tempus tantummodo ſunt inſtitutæ, & contra priuatos ante decennium finiuntur, vt eſt actio redhibitoria, quantò minoris, prætoria, cum ſimilibus, de quibus *in tit. de ædilit edicto, & l*. 2. *C. de ædilit. action. & in princ. Inſtit. de perpetuis, & temporal.* contra Eccleſiam eodem breui tempore finiri, nec requiri annos 40. vt intendit text. *in Auth. hæc Conſtitutio. in fine*, ibi, *nihil penitùs*, gloſ. *verb. durantibus, in d. Auth. quas actiones*. vbi poſt alios Iaſ. *n*. 4. obſeruat Abb. *num*. 9. & Burg. *num*. 57. *in capite cùm cauſam, de empt.* dicentes id maximè notandum ad limitationem totius ferè tituli *de præſcript.* Felin. *in d. capit. de quarta, in fine*, Corſet. *in ſing. præſcript*. 2. Balb. *vbi ſupr. à numero* 12. Denique intellige non
procedere in Romana Eccleſia, contra quam rerum 23
ipſius præſcriptio non niſi per centum annos admittitur ex priuilegio Imperatorum, & Romanorum Pont. *cap. fin. dict*. 16. *queſt*. 3. *capit. ad audientiam, & capit. fin. de præſcript. dict. Auth. quas actiones, & dict. l. fin. C. de ſacroſ Eccl.* Boer. *deciſ*. 264. *n*. 24. *&* 25. Couar. *in d. reg. poſſeſſor. p*. 2. §. 2 *num*. 3. Balb. 1. *p*. 5. *à num*. 16 Pinel. *in Auth. niſi, num*. 57. *C. de bonis matern.* Molin. *dict. tract*. 2. *diſp*. 72. *verſ. ſecunda. num*. 4.

Quartò, quòd vt faciliùs bona Eccleſiæ conſer- 24
uentur, non autem vſurpentur, aut præſcribantur, eſt conſtitutum *in cap. manifeſta*. 12. *queſt*. 1. vt manifeſta debeant eſſe ea, quæ ad Eccleſiam pertinent, iis præſertim, qui circa Epiſcopos ſunt, Presbyteris, & Diaconibus, vt ſi Epiſcopo tranſitus inopinatus contigerit, res Eccleſiæ non depereant; ac propterea Prælatis decedentibus prouidetur *in cap. charitatem, cum ſeqq. ead. queſt*. 2. per confectionem inuentarij, aut œconomi inſtitutionem, vel Vicariorum deputationem, ne interim, Sede vacante, bona & iura eccleſiaſtica vſurpentur, & malè depereant, vt alibi quoque attigimus, & in ſequenti *capit.* pleniùs oſtendemus.

CAPVT XXIX.

De Bonorum eccleſiaſticorum vſurpatione, aut ſubtractione.

SVMMARIVM.

1 *Bona Eccleſiarum malè dilabi, aut vſurpari, vel indebitè alienari, canones non patiuntur.*
2 *Eccleſiarum bona quomodo conſeruanda?*
3 *Bona ſua vnaquaque Eccleſia deſtincta cognoſcat,*

cat, & ipsius Pralato nota esse debent.

4 *Inuentarium de bonis, & rebus Ecclesia quomodo conficiendum?*

5 *Bonorum custodia Episcopi defuncti ad quos spectet in Hispania?*

6 *Bonorum ecclesiasticorum raptores, fures, vel inuasores, aut vsurpatores, quas pœnas incurrant?*

7 *Excommunicatio ipso iure incurritur, à qua solus Papa dispensat, quando cum effractione spoliatur Ecclesia.*

8 *Immobilium rerum Ecclesia subtractio vbi prohibeatur? ostenditur.*

9 *Pralati ipsi, vel Rectores Ecclesiarum à propriis Ecclesiis surripientes, vel vsurpantes, quas pœnas incurrant?*

10 *Clerici bona Pralatorum decedentium subripientes, quas pœnas incurrant?*

11 *Ecclesia Cathedrali, vel Regulari, aut Collegiata vacante, si eius bona a Pralato dimissa, vel vacationis tempore obuenientia quis occupauerit, quas pœnas incurret, ostenditur.*

12 *Concilium Trident. aduersus prasumentes vsurpare bona Ecclesia, quas pœnas imponat? ostenditur.*

13 *Patronus bona Ecclesia, sui iurispatronatus, vsurpans, eo vltra alias pœnas priuatus existit.*

14 *Clericus bona Ecclesia vsurpare prasumens, vel vsurpationi assensum, vel consensum prastans, quas pœnas incurrat? ostenditur.*

15 *Crimen vsurpationis bonorum Ecclesia sacrilegij pœna, & excommunicatione, atque suspensione, interdicto, & priuatione dignum est.*

16 *Pralatus non tenetur vim vi repellendo resistere rapienti bona Ecclesia per vim, aut imperium.*

17 *Vsurpatio bonorum Ecclesia personis ecclesiasticis, non secus ac laicis, est interdicta.*

18 *Ecclesia vacante non permittitur Clericis illius quicquam de rebus Ecclesia pro labore accipere.*

1 IN Ecclesiarum vtilitatem, & clericorum, ac pauperum sustentationem bona Ecclesiarum malè dilabi, aut vsurpari, vel indebitè alienari Canones non patiuntur, sicut in præsenti, & *seq. capit.* est videndum.

2 Quia enim non tantùm à laïcis, verum etiam plerunque ab ipsis Clericis, aut Religiosis, necnon Prælatis aut Ecclesiarum ipsarum Patronis, bona, & res Ecclesiarum, præsertim verò vacantium, aut piorum locorum subtrahi, & vsurpari indebitè consueuerunt, vt insinuat text. *in capit. mouemus, cum seq.* 12. *quæst.* 2. propterea non solùm sub Rectorum singularum Ecclesiarum cura, & administratione, & omnia sub dispositione Episcopi vniuscuiusque diœcesis esse debere, sæpiùs fuit constitutum, & signanter *in capit. Episcopus, cum seqq.* 12. *quæst.* 2. necnon Romani Pont. auctoritate cuncta gubernari, vt in aliis locis ostendimus: verùm etiam modus ac norma singulis Prælatis, atque Rectoribus est præscripta, qua valeant bona, & res cuiuscunque Ecclesiæ ab inuasionibus, atque vsurpationibus, siue subtractionibus defendere, ac conseruare.

3 Primò enim statuitur *in capit. sint manifesta,* 12. *quæstione* 1. vt vnaquæque Ecclesia bona sua distinctè cognoscat, & non solùm vnius Ecclesiæ bona ab alterius bonis, sed etiam à Rectoris ipsius, vel Prælati rebus dignoscantur: ait enim text. proximè citatus: *Sint manifeste res propria Episcopi, & manifesta dominica, ne Ecclesia ob ignorantiam rerum Pontificis detrimentum patiantur*: ac propterea de acquisitis tempore Prælaturæ, quid Ecclesiæ nomine reseruandum, quidque inter propria ipsius Prælati sit annumerandum, Iura declarant *per tot.* 12. *quæst.* 3. *& 4. & in capit. requisisti, de testament.* Præterea, quia vacantibus plerunque Ecclesiis solent bona earum facilè deperire, non solum ipsi Prælato ea nota esse debere, verùm etiam Presbyteris, atque Clericis suis, id est, Canonicorum Capitulo, est constitutum *in capit. manifesta.* 12. *quæst.* 1. Inferiorum 4
verò Ecclesiarum etiam maiori Prælato, aut earum
patrono, vel aliis, si qui sunt, earum specialiter curam
habentibus: mortuo autem Prælato, vel alia
de causa ab Ecclesiæ prælatione remoto præcipitur
in capit. charitatem. 12. *quæst.* 2. vt conuenientibus
œconomis, cunctisque Clericis prioribus, siue Canonicis,
aut aliis, ad quos spectare dignoscitur,
inuentarium de bonis, & rebus Ecclesiæ conficiatur
in quo omnia, quæ reperta fuerint, subtiliter describantur,
nec quicquam de rebus ipsis quasi pro
labore huiusmodi inuentarij conficiendi tollatur:
quod quidem inuentarium coram Iudice ecclesiastico
debet tantùm confici, vt in specie resoluit
Franc. Marc. *Delphin. dec.* 105. *part.* 1. Mart. *de iu-* 5
risdict. part. 4. *casu* 122. *numero* 16. quicquid dicant
Cabed. *Lusit. decis.* 84. *part.* 1. Ceuall. *de cognit.
per viam violentia, part. q.* 76. *numero* 13. sint autem
omnia sub custodia Clericorum Ecclesiæ, aut eorum,
qui ad id delegabuntur, vsque dum alius ordinetur
Episcopus, vel Prælatus, vt disponitur *in cap.
non liceat alicui,* 12. *quæst.* 2. licèt in regibus Hispaniæ,
ad quos ius præsentandi, & nominandi ad Archiepiscopatus,
& Episcopatus spectat, crederem
bonorum custodiam Episcopi defuncti ad illos pertinere,
vt docent Palat. *in introduct. rub. de donat.
inter verum, & vxor. numero* 28. Cabed. Lusit. *decis.* 84. *part.* 1. *de patronatibus Regia Corona, cap* 37
num. 7.

Sanè contra rerum, aut bonorum ecclesiastico- 6
rũ raptores, aut fures, vel inuasores, aut vsurpatores,
vt de crimine sacrilégij reos, pœnæ plurimæ statuun-
*in capit. nulli liceat, in fine, & in capit. predia, & in
capit. hac huius, in fine, & in capit. in legibus.* 12.
quæstione 2. *& in capit. qui oblationes il* 2. *in fin.* 13.
quæst. 2. Decian. *in tract. crimin. libro* 6. *capit.* 30. *in
princ. & numero* 18. *&* 29. *cum seqq.* Petr. Gregor.
syntag. iuris, libro 33. *capit.* 18. *numero* 2. Card.
Tusch. *tom.* 7. *lit. S. concl.* 6. *à numero* 4. Ad quam sa-
crilégij speciem pertinet illud, de quo *in capit. con-* 7
questi, de sent. excom. quando, scilicet, cum effra-
ctione spoliatur Ecclesia, quo casu excommunica-
tionem ipso iure incurri, à qua post denunciationem
solus Romanus Pont. potest absoluere, Doctores
communiter resoluunt; licèt aliàs non concurren-
tibus his duobus, scilicet spoliatione violenta, &
effractione, nullam excommunicationem incurri
probatur *in capit. vltim. de furtis,* vel sententia opus
est, vt *in capit. conquestus, de foro comp.* prout hæc
Iura conciliat Nau. *in Man. capit.* 27. *numero* 94.
vers. 8. & post alios Salzed. *ad Bernard pract. cap.* 87.
lit. D. & latè disputans communem testatur, & se-
quitur Suar. *tom.* 5. *de censur. disput.* 22. *à numero* 4.
Sayr. *in simili tract. lib.* 3. *cap.* 29. *à num.* 14. quem-
admodum etiam Iure Ciuili propter immanitatem
criminis pœnam mortis impositam esse post An-
char. & Boër. *decis.* 254. *à num.* 5. comprobat Decian.

d. lib.

*d.lib.6.capit.33. num.15.*Petr.Gregor.*d.lib.33.c.15. num.14.*

8 Quomodo autem vſurpatio huiuſmodi per pleroſque Canones interdicatur, & damnetur, hîc breuiter oſtendemus. Et de immobilium quidem rerum ſubtractione ſtatuitur *in cap.quicunque militum,cum ſeqq.12.quæſt.2. & cap. de rebus, ead.quæſt.* vt quicunque militum, vel cuiuſcumque ordinis, aut profeſſionis perſona prædia eccleſiaſtica à quocunque Principe ſæculari: vel ab inuitis Epiſcopis, ſeu Abbatibus, alijſque Eccleſiarum Rectoribus ſuſceperit, vel inuaſerit, aut eorum conſenſu tenuerit, niſi eadem prædia Eccleſiæ reſtituerit, excommunicationi ſubiaceat. De nocturnis verò deprædatoribus, aut incendiariis, necnon de inuadentibus terras Eccleſiæ, vide *cap. cùm deuotiſſimam. 12.quæſt.2. capit. ſi quis Eccleſiam. 17. quæſt.4.* Decian. *dict. capit.33. num.35.*

9 De his verò, quæ Prælati ipſi, vel Rectores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripiunt, vel vſurpant, ita quidem ſtatuitur *in cap.monemus,& in cap. non habentes. & ſeq.12. quæſt.2.* vt nullus Epiſcoporum, vel ſacerdotum, rem tituli ſui vſurpare præſumat; ſed neque Eccleſiæ redditus, qui exolui debentur, amicitiæ, vel timoris, aut muneris cauſa pertentet auferre, ne Eccleſia Dei ad nihilum redigatur: quod verò Eccleſiæ eſt iniuſtè ablatum, reddere compellatur. Qui verò de Eccleſiæ fructibus agros, vel prædia quæcunque ſibi ipſis comparant tanquam rerum dominicarum inuaſionis crimine teneantur, niſi admoniti eadem Eccleſiæ contulerint, vt habetur *in capit. 1. 12.quæſt.3.* Et qui neglectis, aut diminutis Eccleſiæ ſuæ rebus quæſtum ſibi proprium auxerit, quicquid in rebus Eccleſiæ minuit, ille reſtituat, ex cuius rebus, vel fructibus ſuos conuictus fuerit ampliaſſe labores *capit. quicunque. 12. quæſt. 4.*

10 De Clericis verò bona Prælatorum decedentium ſurripientibus ſic quidem antiquitus ſtatuebatur *in capit. hæc huius, & in cap. non liceat, & in cap.illud. & in cap.de laicis.12.quæſt.2.* vt defuncto Antiſtite, vel adhuc etiam in ſupremis agente nullus Clericorum, cuiuſlibet ordinis, graduſve exiſteret, quicquam de domo eius rei mobilis, ſeu ſupellectilis, aut immobilis rei Eccleſiæ ſurripere auderet, aut conaretur inuadere, nihil furto, nihil dolo ſupprimens, auferens, aut abſcondens: ſed is, cui domus commiſſa eſt, ſubiunctis ſibi vno, vel duobus fideliſſimis, omnia vſque ad tempus ſubſtituendi Pontificis conſeruaret. Quòd ſi quacunque occaſione aliquis eorum, vel domini facultate quippiam abſtuliſſet, aut dolo aliquo ſuppreſſiſſet, vt reus ſacrilegij prolixiori anathemate erat condemnandus. Sed, ſi inſtrumenta aliáſue ſcripturas, quibus Eccleſiæ poſſeſſio firma tenetur, ſupprimere, vel negare, aut auertere, vel fortaſſe tradere præſumpſiſſet quicquid inde damni illatum fuiſſet Eccleſiæ, de propriis facultatibus redderet, *c.ſi quis.de Clericis,12. quæſt. 2.* Poſtea verò magis ſpecialiter hac de re ſancitum fuit *in cap. general.de elect. lib.6.* vt qui Eccleſiarum vacantium patronatus, vel iura quæcunque, aut bona, quæ ſibi non competunt, vſurpauerint, aut occupare præſumpſerint necnon Clerici, & Religioſi id fieri procurantes, excommunicationem ipſo iure incurrant: qui vero Clerici, cùm deberent, ſe talia præſumentibus non oppoſuerunt, è fructuum perceptione Eccleſiarum ipſarum pro rata temporis, quo culpabiles hac in re extiterint, ſuſpenduntur.

11 Vacante verò Cathedrali, aut Regulari, vel Collegiata Eccleſia, ſingulares perſonæ, Capituli, vel Conuentus, quæ bona ipſarum Eccleſiarum à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia occupauerint, inter ſe diuiſerint, ſurripuerint, dilapidauerint aut conſumpſerint, ab officiis, & beneficiis eo ipſo ſuſpenſionem incurrunt, in éáque perſiſtunt, donec plenè reſtituerint, quicquid de bonis perceperint ſupradictis, vt habetur *in capit.quia ſæpè, de elect. lib.6.* tangit Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.28. ſect. num.6.* Prælati verò, aut qui collationem, vel præſentationem dignitatum, vel beneficiorum inferiorum obtinent, ſi cùm ea vacare contigerit, bona in ipſis inuenta, aut vacationis tempore obuenientia occupare, aut in vſus ſuos conuertere quoquomodo modo præſumpſerint, niſi id aliquo iure, vel ratione eis probetur competere, (quo etiam caſu intelliguntur poſſe occupari, quæ ſolutis debitis, aut neceſſariis oneribus ſupportandis, ſuperſunt,) ſi Epiſcopi ſint, ab ingreſſu Eccleſiæ; cæteri verò ab officio, & beneficio vſque ad reſtitutionem ſuſpenduntur, vt dicitur *in cap.præſenti, de offic. Ordin.lib 6.* Boër.*dec.340.num.2.* vbi dicit, quòd hic text.proximè citatus loquitur generaliter in omnibus, & quibuſcunque Eccleſiis alicui ſubiectis, ſeu ad collationem, ordinationem, præſentationem, vel cuſtodiam, &c.

Sed & Tridentinum Conc.*ſeſſ.22.de reform.cap.* 13
*vltim.*de huiuſmodi rebus decreuit, vt ſi quis Clericorum, vel laicorum, quacunque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali præfulgeat, alicuius Eccleſiæ, ſeu cuiuſuis beneficij eccleſiaſtici, aut quorumcunque piorum locorum, & Montium Pietatis, iuriſdictiones, bona, cenſus, ac iura etiam feudalia, fructus, emolumenta, ſeu quaſcunque obuentiones, quæ in miniſtrorum & pauperum neceſſitates conuerti debent, quocunque modo, vel via, aut arte, vel colore in proprios vſus conuertere, illóſque vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab iis, ad quos de iure pertinent, percipiantur; is anathemati tandiu ſubiaceat, quandiu ea omnia, quæ ad eum quoquo modo peruenerint, etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, Eccleſiæ, eiúſque adminiſtratori, ſiue beneficiato integrè reſtituerit, ac deinde à Romano Pont. abſolutionem obtinuerit; de quo Villagut.*de rebus Eccleſ. reſtituen.lib.2.c.2.n.5.cum ſeqq.*Azeued.*l.11.num.2. tit.2. lib.1.Recop.*Suar.*tom.5.diſp.22.ſect.6.num.22.* Sayr.*de cenſur.lib.3 cap.31.n.26.* Azor.*inſtit moral. p 1.lib.9.cap.17. quæſt.10.in med.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.8.§.4.n.1.*Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit. lib.30.tract.3.n.154.verſ.13.*Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.1 cap.15.num.44.* Paul.Comitol. *reſpon.moral.lib.6.quæſt.23.n.2* Et addit Octau. Glorit. *reſp.12.num.7.*hodie huiuſmodi vſurpantes iuriſdictionem, fructus, redditus, aut prouentus pertinentes ad eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiæ, ſeu beneficiorum, incidere in cenſuram Bullæ Cœnæ reſeruatam, Verùm autem requiratur, vt tales habeant ſcientiam, quòd prædicta bona occupata ſint Eccleſiæ; vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſ. Neapol. deciſ.51. part. 4.* vbi *deciſ. 303.* diſputat. qualiter hæc ſententia probeatur?

Quòd ſi eius Eccleſiæ patronus fuerit, etiam iure- 14
patronatus vltra prædictas pœnas ipſo iure priuatus exiſtat, vt ſtatuitur *in dict.cap. vltim. Concilij Trid.* Galler. *in Margarita caſuum Conſcient. verb.iuſpatronatus pen.* quem refero Ego ipſe *in collect. ad cap. præterea.num.3.de iurepatron.*Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.2.c.21.n 31.*Viuian.*in praxi iuriſpatron. part.3.lib.15.cap.3.num.1.*Clericus verò, qui huiuſ-

modi

modi etimen facto, vel consilio, aut assensu commiserit, eisdem pœnis subiaceat, & quibuscunque beneficiis priuatus sit, ad quæcunque alia beneficia obtinenda inhabilis efficiatur, & à suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem arbitrio Ordinarij suspendatur, Concil. Trid. *d. cap. vltim.* Nau. *in Man. cap. 13. n. 110.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 254. in fin.* Molfes. *in sum. Theolog. moralis, tract. 6. c. 7. n. 39.*

15 Est ergo ex his, quæ vidimus, annotandum, quòd adeò Canones rerum ecclesiasticarum vsurpationem damnant, & execrantur, vt etimen hoc sacrilegij pœna, & excommunicatione, atque suspensione, interdicto, ac priuatione, dignum existiment, imò etiam homicidij pœna eos teneri indicat Stephanus Papa *in c. 1. 12. quæst. 2.* dum ait: *Qui Christi pecunias, & Ecclesiæ aufert, fraudat, & rapit, ut homicida in conspectu Iudicis deputabitur.* Nec per se tantùm rapientes, aut occupantes; verùm & ij, qui consilium, vel opem, & assensum præstiterint, necnon hi, qui cùm debeant, se non opposuerint, pœnis similibus condigni iudicantur.

16 Hæc tamen in re illud notandum videtur, quod docet Ambros. Prælatum scilicet, non teneri rapienti per vim, aut imperium resistere, vim vi repellendo: ait enim *in cap. si tributum. 11. q. 1. Si tributum petit Imperator, non ei negamus, agri Ecclesiæ soluunt tributum: si agros desiderat Imperator, potestatem habet vendicandorum, tollat eos, si libitum est; Imperatori non dono, sed non nego.*

17 Præterea, etsi personæ ecclesiasticæ plus iuris in bonis Ecclesiæ, quàm laici probentur habere; earum tamen vsurpatio eis, non secus ac laicis, est interdicta, quin potiùs grauioribus pœnis eos, quàm laicos pro huiusmodi crimine afficiuntur, vt vidimus; cùm earum cura, & administratio ipsis sit credita, & nihil inde quàm sibi ad victum necessaria quotidie assumere valeant, *cap. Episcopus & cap. ex his 12. quæst. 1.* Vnde Symmachus Papa, *in cap. indigne. 12. quæst. 2. Indigne,* inquit, *ad Altare Dei properare permittitur, qui res ecclesiasticas audet inuadere, aut iniustè possidere, aut iniqua, vel iniusta defensione in eis perdurat. Valdè ergo iniquum,* inquit, *& ingens sacrilegium est, vt quæcunque, vel pro remedio peccatorum, vel salute, vel requie animarum suarum vnusquisque venerabili Ecclesiæ contulerit, aut certe reliquerit, ab iis, quibus hæc maximè seruari conuenit, id est, Christianis, & Deum timentibus hominibus, & super omnia à Principibus, & primis regionum in aliud transferri, vel conuerti permittatur.*

18 Sed neque Gregorius Pontifex *in d. cap. charitatem, 12. quæst. 2.* quicquam de rebus Ecclesiæ ab ipsis Ecclesiæ Clericis pro labore accipi vacante Ecclesia permittit, vt vidimus: quod tamen alterius ciuitatis, vel Parochiæ Clericis pro ea laborantibus videtur permittere *ibidem, vers. visitatores.* Hoc autem maximè Prælatis maioribus interdicitur, scilicet, Ecclesiarum, præsertim subiectarum sibi, bona vsurpare, ne maiores, inquit text. *in c. nulli Episcoporum, 12. quæst. 1.* enormiter locupletentur, & minores inde pauperes inueniantur.

Denique qui res, aut bona Ecclesiarum malè vsurpauerit, aut detinuerit, Ecclesiæ satisfacere est compellendus, Petr. Greg. *de Republ. lib. 3. capit. 7. num. 17.* & plenius *in sequenti cap.* ostendimus. Et de nonnullis Principibus, qui propter ecclesiastica iura per ipsos violata grauiter, & horribiliter fuerunt puniti, Boer. Epo *lib. 3. de Regalib. num. 256. & seq. pag. 160.* & notabilis est casus, quem refert Petrus venerabilis Abbas Cluniacensis *lib. 1. de miraculis,* his verbis. *Comitem Matisconcensem, qui occupabat tyrannicè res Ecclesiarum, fuisse raptum visu solemni à dæmone, qui in forma equitis cum equo nigro venit, ingressus eius domum, ostio tum eduxit inuitum, iussit equum conscendere, inque aera sublimauit, nec vnquam postea comparuit, &c.* & ex Tritem. *lib. 1. annalium Francor,* non dissimilem casum Dagoberti Regis Galliarum refert Petr. Gregor. *de Repub. lib. 13. capit. 17. num. 16. & 18.* & Martin. Magner. *de aduocat. armat. cap. 5. num. 125. & cap. 9. num. 513.* Bobadil. *in politica p. 2. c. 18. n. 325.*

CAPVT XXX.

De Rerum ecclesiasticarum alienatione.

SVMMARIVM.

1 *Alienationem rerum ecclesiasticarum sacri prohibent Canones.*
2 *Alienationis verbum continet omnem actum, per quem dominium transfertur.*
3 *Ecclesia quomodo inceperit bona possidere?*
4 *Diuisio materia.*
5 *Alienare res, aut bona Ecclesiæ suæ, nullus olim poterat, inconsulto Episcopo.*
6 *Papæ non licet pro qualibet iniusta necessitate, & sine causa res Ecclesiæ sibi à Christo concreditas impsè dissipare.*
7 *Tractatus debet præcedere alienationem.*
8 *Consensus, atque subscriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, est requirenda in alienatione rerum Ecclesiæ.*
9 *Ecclesiæ, cuius bona alienantur, si fuerint iurispatronatus laicorum, eorundem consensus exigendus est in huiusmodi alienationibus.*
10 *Regularium bona, & quando alienari possunt?*
11 *Causæ, ex quibus possunt res Ecclesiæ alienari quatuor sunt.*
12 *Alienari possunt res Ecclesiæ, si vrgeat æs alienum, aut alia similis causa necessitatis extremæ.*
13 *Alienatio rerum Ecclesiæ propter vtilitatem fieri potest.*
14 *Paterfam. bona aduentitia filiorum alienari prohibita causa maioris vtilitatis distrahere potest.*
15 *Alienare potest rem Ecclesiæ legitimus administrator subsistente euidente vtilitate, etiamsi res Ecclesiæ donata sit cum conditione, ne alienentur.*
16 *Vtilitas Ecclesiæ debet plenè probari, & non statur assertioni alienantis.*
17 *Vtilitas Ecclesiæ de tempore alienationis debet probari euidens.*
18 *Ecclesiæ res alienantur ob pietatem.*
19 *Res si sit magis Ecclesiæ damnosa quàm vtilis rectè alienatur, etiam sine solennitate, dummodo id suadeat necessitas.*
20 *Res Ecclesiæ quando in emphyteusim concedi possint? ostenditur.*
21 *Bona in emphyteusim concedi solita quando dicantur?*

22 *Contractus emphyteuticus de rebus Ecclesiæ, vt validè fiat, quæ requirantur.*

23 *Res ecclesiastica quando possit perpetuò in emphyteusim dari*

24 *Generationes quomodo intelligantur, quando res datur in tertium, vel quartam generationem?*

25 *Feudum ex rebus Ecclesiæ quomodo constituendum?*

26 *Feudum quid sit?*

27 *Procaria de rebus Ecclesiæ fieri non possunt.*

28 *Fideiussiones de rebus Ecclesiæ ab antecessoribus facta, quomodo obligent successores?*

39 *Bona Ecclesiæ pignori, aut hypothecæ obligari quando possint?*

30 *Locari res Ecclesiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non potest, sed hodie nec vltra triennium.*

31 *Locationes rerum ecclesiasticarum, quæ repræsentata pecunia, atque anticipatis solutionibus fiunt in præiudicium successorum, in beneficio fieri prohibentur.*

32 *Iurisdictiones ecclesiasticæ aliis locari, aut facultates nominadi, vel deputandi Vicarios in spiritualibus à conductoribus per se, vel per alias exerceri prohibentur.*

33 *Cancellaria Episcopalis redditus locari non possunt.*

34 *Emolumenta tempore vacationis Sedis Episcopalis prouenientia ex iurisdictionne, & sigillo, aut aliàs vndecunque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum spectant, sed debent futuro successori reseruari.*

35 *Pactum in locationibus in præiudicium alterius Ecclesiæ appositum nullam obligationem inducit.*

36 *Decimarum fructus laicis locari possunt.*

37 *Ecclesiæ ipsæ laicis prohibentur locari.*

38 *Permutare potest Episcopus terras duarum Ecclesiarum suæ diœcesis inuicem, ambarum partium accedente consensu.*

39 *Permutationes in damnum Ecclesiæ, aut sine causa fieri omnino prohibentur.*

40 *Solemnitates eadem requiruntur in transactione super re Ecclesiæ, aut minoris, quæ requiruntur in alienatione, nisi minor retineat, licèt aliquid det, vel faciat.*

41 *Transactio de re Ecclesiæ, & minoris valet propter dubium litis euentum, etiam non probata Ecclesiæ vtilitate.*

42 *Legatum, vel hæreditatem suæ Ecclesiæ relictam potest solus Prælatus repudiare.*

43 *Serui inutiles alienari permittuntur.*

44 *Præbendæ quoque, seu beneficia, & bona, quæ dicuntur de mensa, alienari prohibentur.*

45 Extrauag. Ambitiosæ, *dispositio*

46 *Alienantes bona Ecclesiæ, quas pœnas incurrant?*

1 POST bonorum ecclesiasticorum vsurpationem, de eorum alienatione videamus. Qua in re primo loco sciendum est quòd sicut prohibent Canones rerum, & bonorum ecclesiasticorum vsurpationem, vt proximo cap. ostendimus, ita quoque eadem de causa eorum alienationem interdixerunt, vt 10. *q.* 2. *per tot. c. res in Episcopatu, c. Diacon. cum multis seqq.* 12. *quæst.* 2. *& per totum tit. de rebus Ecclesiæ alienan. vel non*, ita vt nulli liceat rem Ecclesiæ suæ, præsertim immobilem, alienare, siue etiam mancipium fuerit, neque pignori, aut specialis hypothecæ titulo obligare, *cap. nulli liceat, de rebus Eccles. non alien.* nec aliquid de rebus Ecclesiæ sibi creditis commutare, vendere, vel donare, *dict. can. Diaconi. & can. precaria,* 12. *quæsti* 2, aut quoquo modo distrahere, *cap. quicquid. cum seqq. eadem causa, & quæst. can.* 1. 10. *quæst.* 2. Alienationis nanque verbum hac in re latè accipitur vt contineat non solùm venditionem, & donationem, sed etiam permutationem, & emphyteusim, *can.* 1. 10, *quæst.* 2. *can. alienationes. & c. sine exceptione.* 12. *quæst.* 2. *dict. cap. nulli liceat. de rebus Eccles. non alien.* vbi glos. & Panor. & sic omnem actum per quem dominium transfertur *l. alienationis verbo. ff. de verbor. signific. l. fin. C de rebus alienis non alienandis. l.* 1. *C. de fundis dota.* Card. Tusch. *pract. concl. tom.* 1 *lit. A, concl.* 157. *per tot.* Surd. *decis.* 102. *num.* 21. *& decis.* 278. *n.* 2. *& decis.* 326. *num.* 27. & plures alij per me citati *in tract. de appellatiua verbor vtriusque iuris significatione, appell.* 14 *num.* 1.

3 Huius prohibitionis ratio vt euidenter pateat, tria sunt nobis tempora consideranda. Primum illud fuit, quo in primitiua Ecclesia, feruescente calore Fidei confluentes ad eam sequebantur Christi consilium, iuxta illud sacri eloquij relatum *in cap. 4. Actor. Si vis. perfectus esse,* &c. probat etiam *can. simus. cum seqq.* 12. *quæst.* 1. vendebant omnia bona sua, & portabant, ac ponebant pretium ante pedes Apostolorum, & ex illo victus ministrabatur omnibus Christi fidelibus communem vitam degentibus. Secundum tempus fuit, quo Christiani cœperunt habere bona, & fuit statutum per Sacerdotes, & Leuitas, quòd non amplius venderentur prædia, sed Ecclesiis traderentur, vt ex illorum fructibus & prouentibus victus Christi fidelibus indigentibus, & ministris subministraretur. *can. expedit, cum multis seqq.* 12. *quæst.* 1. Tertium tandem tempus fuit, quo Clerici cœperunt habere bona propria, & tunc de redditibus Ecclesiæ non sustentabantur; quinimò, & administratio rerum ecclesiasticarum fuit restricta Episcopis, ne possint alienari, nisi de Ecclesiarum consilio, & vt meliora prospicerent: crescente enim auaritia, necessarium fuit huiusmodi interdictum, & hoc tempore nunc vtimur. Hanc temporum distributionem adnotant Redoan. *in tract. de rebus Eccles. non alien. quæst.* 3. *n.* 32. *& seq.* Panor. *in disputat. incip. Tuus; & in cap. postulasti, nu.* 4. *de rescript.* Sot. *de iustit. libr.* 7. *quæst.* 4. *art.* 3. Cast. *in libro contra hæreses, verb. Ecclesiæ, hæresi* 4. Simanch. *de institut. cathol. cap de Papa, numero* 15. Vnde iustissimum visum fuit, vt quandoquidem bona Ecclesiæ non erant alicuius particularis, sed in communi ordinata ad pauperum, & ministrorum vsum, facilèque dissiparentur; solent enim communia negligi argum. *l.* 2. *C. quando, & quibus quarta pars, lib.* 10. interdiceretur Prælatis de illis aliquo modo disponere, vt etiam in legibus ciuilibus circa res minorum fuerat interdictum, vt patet ex titulis de rebus eorum, ne tamen quod in gratiam Ecclesiarum inuentum erat, in odium, & damnum redundaret, obuiante *l. quod fauore. ff. de reg. iuris. & cap. quod ob gratiam, eod. tit. in 6.*

4 Sed, vt tota hæc materia clarè explicetur, videndum est in primis, quæ personæ alienare res Ecclesiæ non valeant, & quo alienationis genere non possint: item quæ res verè alienari prohibeantur, & nunquid hoc semper & indistinctè sit verum: & demum, quæ pœna malè alienantibus fuerit constituta.

5 Materiam hoc ordine explicantes aduertimus, quòd olim nullus poterat res, aut bona Ecclesiæ suæ inconsulto Episcopo alienare. *capit. Abbatibus, cap. placuit. 12. quæstione secunda.* Episcopus verò eas tantùm res Ecclesiæ alienare, aut subditis alienandi facultatem concedere poterat, quæ Ecclesiæ plus incommodi, quàm vtilitatis afferrent, aut ea de causa, vt meliora prospicerent, *capit. sine exceptione, cum sequent. capit. non liceat Papæ 12. quæstione secunda*, aut si de Propriis rebus tantum Ecclesiæ contulisset, quantum alienare voluerit, *capit. si quis qualibet, eadem causa, & quæst.* sed neque id poterat Episcopus facere absque consensu Capituli, *d. capit. placuit.* Eadem quoque lex
6 Romano Pont. circa res Apostolicæ Ecclesiæ ponitur, teste Symmacho Papa *in d. capit. non liceat Papæ:* quod tamen videtur decidere non licere Papæ pro qualibet iniusta necessitate, & sine causa res Ecclesiæ sibi à Christo concreditas, vt prudenter, & fideliter dispensarentur, impiè dissipare, & hoc pacto intelligendi sunt Archid. & antiqui Doctores asserentes Papam non posse citra graue peccatum temerè Ecclesiæ bona largiri consanguineis, vt per Archid. *in capit. 1. dist. 10.* Extollit hoc Panorm. *in capit. constitutus. col. 3. de relig. domib. & in capit. dudum. il 2. col. pen. in fine, de elect.* Felin. *in capit. quæ in Ecclesiarum. num. 44. de constit. & in capit. ad audientiam. num. 2. de præscript.* Dec. *in capit. Episcopus. numero octauo. de præbend.* Sed, quoniam non rectò iudicio plerunque bona Ecclesiarum in graue earum damnum etiam ab Episcopis alienabantur, fuit postea constitutum, vt nullus, inconsulto Romano Pont. quamlibet alienationem facere posset, sicut inferius ostendemus,

7 Nec est ignorandum aliquam fieri distinctionem inter absolutam alienationem (veluti venditionem, aut donationem,) & permutationem, infeudationem, emphyteusim, locationem, & pignoris, aut hypothecæ obligationem, vt ex infrà dicendis clarius apparebit. In ea ergo alienatione, quæ per venditionem, aut donationem liberam fieri debet, antequam Romani Pont. esset necessaria auctoritas, certa forma seruanda fuerat instituta, vt, scilicet, primo tractatus præcederet, an expediret Ecclesiæ, nécne, vel causa legitima extaret, vt *in Authentica, hoc ius porrectum. Cod. de sacrosanct. Eccles. cap. sine exceptione. 2. quæst. 2. cap. 1.* iuncta glos. *de rebus Ecclesiæ non alienandis, lib. 6.* Rebuff. *in compend. alienatione, numero vndecimo, cum sequentibus, & a numero* 81. Couar. *var. libr. 2 capit. 17. numero primo.* Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alienandis, rub. dict. tractatu.* Seraph. *decis.* 108. *sub numero sexto.* Theodos. de Rubeis *singul. Rotæ tom. 2. part. 4. circa alienationem rerum Ecclesiæ obseruat. 6. §. 7.* vbi dicit quod vnus tractatus sufficit & *in compendio alienat. eccles. num. 174. & numero 178.* Ciarlin. *contron. cap. 195. numero 4.* Est enim tractatus consultatio de facienda alienatione, & an expediat, & quæ res potius alienari debeant, ita Rebuff. *in compendio alienat. num. 11. & 81. cum sequentibus.* Auendan. *de exequend. mand. cap. 4. num. 34.* Petr. Gregor. *syntagm. Iuris lib. 25. cap. 8. numero 9.* Rodoan. *de rebus Ecclesiæ non alienandis, quæst. 23. per tot.* Se-
8 cundò, vt consensus, atque subscriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, esset requirenda, *dict. cap. sine exceptione, cap. 2. & cap. pastoralis, de donat. cap. 1. & cap. tua. de his, quæ fiunt à Prælat. cap. vt super. §. fin. de rebus Eccles. non alienan.* præcipuè in alienatione bonorum mensæ Episcopalis separatæ à mensa Capituli, quia tunc requiritur consensus Capituli glos. *verbi defensore in fine, in c. 1. de rebus Eccles. non alien.* vbi Gemin. *n. 7. in fine,* & Franc. *n. 20.* Theodos. de Rubeis *in d. compendio alienat. n. 167* Et sic omnes capitulares generaliter sunt citandi. Franc Marc. *dec. 779. n. 8 p. 1.* Azened. *ad Curian Pisan. lib. 2. c. 2. n. 6.* Et debet de hoc præcisè constare, non illatiuè, Roland *cons. 90. n. 37. & 38. lib. 1.* Surd. *cons. 431. n. 69* Castil, *quotid lib 4. c. 44. n. 30.* Et in huiusmodi congregationibus debent interuenire duæ partes saltem ex tribus Capitularium *il. nulli*, vbi DD *ff quod cuiusque vniu. nom.*
Rol. *d. cons. 90. n. 19.* Alex Trentacinq. *var resol. lib.* 9
1. tit. quod cuiusque vniu. nom. resol. 1 n. 3 Card. Mantic. *de tacitis & ambig conuent. lib. 4. tit. 7. n. 10.* Tertiò, vt Superioris adesset auctoritas, veluti Episcopi *c. in venditionibus. 17. q. 4.* Archid. *in c. in venditionibus. 17. q. 4.* Imol. per tex. ibi *col. 8. in c. 1. de rebus Eccles. non alien.* Cou. *lib. 2. var. c. 17. n. 1.* Theodos. de Rubeis *vbi supr. §. 7.* intellige de Episcopo diœcesis in qua Ecclesia sita est, & non debet interuenire auctoritas Episcopi sub cuius territorio res suæ sunt, ita contra plures à se relatos resolnit Hotmosil. *in addit. ad Gregor. Lopes part. 5. tit. 5. l. 4. glos. 8. princ.* Cæterùm, si Ecclesiæ, cuius bona alienātur, fuerint iurispatronatus laicorum, eorundem consensum exigendum esse in huiusmodi alienationibus, dicunt (licèt non probent, nec obseruetur in praxi) Ioan Andr. *in addit. ad Specul. tit. de empt. §. nunc videndum. vers. ceterum* Card. *in Clem. 1. col. 2. de decim.* Dec. *cons. 174. in fin.* Rebuff. *in comment. ad d. c. sine exception. in glos. verb. ad tractatum, pag.* 112.

In Regularibus autem non exemptis seruabitur 10
idem, quod in Ecclesiis inferioribus, & satis significat *Clem. 1. de rebus Eccles. non alien,* dicēs, quod siue Prælatus habeat Conuentum, siue non, nihilominus cōsensum sui Superioris exigere debet; tametsi aliter intelligātur illa verba à Doctoribus ibi. *Quòd si sunt exempti Prælati, immediati Superioris* (qualis Prouincialis, vel Minister aut Summus Pont.) *auctoritas requiritur:* succedit enim huiusmodi Prælatus immediatus loco Episcopi, secundùm Panor. *in Clem. ne in agro. §. ad hac. de statu monach.* Innoc. & Imol. *in c. statuimus, de transact.* Cassan. *in consuet. Burgund. rub. 9. §. 9. n. 26.* In alienatione bonorum monasterij requiritur consensus Conuentus, vel Congregationis generalis, Bertachin. *de Episcopo lib. 4. p. 4. q. 39. num. 113* Rebuff. *de alienat. rerum Eccles. num. 82.* Roderic. *d. tit. de tractatu.* Et licèt eorum aliqui bona ex particularibus priuilegiis alienare possent, quæ referunt Fr. Emman. *in collect. priuil. p. 459.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. resol. 53. num. 3. & 4.* Tamen S. Congr. Conc. *sub die 7. Septembris, 1624 iussu S. D. N. Vrbani VIII. illa prohibuit omnium rerum, & bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium alienationem,* cuius decisionis memini *d. alleg. 95. post num. 60. in impress. Lugdunen.* Alienatio enim rei Ecclesiæ, vbi fit ex causa necessitatis, illi statur qualemcunque exitum habeat, dummodo sit vtiliter cœpta. *l. sed an vltro §. 1. ff. de negot. gestis.* Si verò fiat ex causa vtilitatis, non sufficit eam vtiliter cœptam sed requiritur Ecclesiam fieri locupletiorem, *l. si pupilli. in princ. ff. de neg. gest.* Rota *decis. 65. num. 4. part. 2. diuers.* Theodos. de Rubeis *in d. compendio alienation. rerum ecclesiast. num. 90. & 91. pag.* 249.

Causæ autem, ex quibus possunt res Ecclesiæ 11
alienari, quatuor à Doctoribus referuntur, videlicet, Ecclesiæ necessitas, & vtilitas, pietas quoque, atque

atque incommoditas. In alienationibus bonorum ecclesiasticorum requiruntur duo culpatiuè, & solemnitas, nempe beneplacitum Apost. & causa nempè necessitas euidens ac indubitata, *cap. 1. de rebus Eccles. non alien. libro 6.* Donat. Anton. de Marinis *resol. Iur. cap. 6. per tot.* Castr. Palao. *tract. 11. disp. vnic. §. 2. n. 1. & seqq.* Surd. *cons. 181. num. 14.* Rot. *dec. 160. n. 1. & decis. 178. num. 1. & 10. par. 2. diuers. & dec. 430. n. 1, & 10. par. 2. diuers. 178. num. 1. & 4. p. 2. recent.*

12 De Iure alienari, possunt res Ecclesiæ, si vrgeat æs alienum, aut alia similis causa necessitatis extremæ, *d. Auth. hoc ius porrectum*, quæ habeatur etiam *in cap. hoc ius 10. q. 2. cap. ad nostram, de rebus Eccles. non alien.* Piasec. *in praxi Episcop p. 2. c. 5. n. 32. vers. esset item* Quaranta *in sum. Bullarij, verb. alienatio rerum Ecclesiæ, n 42.* Vgolin. *de potest, Episcopi c 14. §. 7. n. 5. vers. tertio.*

13 Ita etiam propter vtilitatem potest fieri alienatio, vt scilicet, res melior, atque etiam vtilior habeatur, *d. cap. hoc ius.* nouissimè Theodos. de Rubeis *vbi supra obseruat. 8 pag. 237.* & infra de permutatione dicemus; & sic à simili, paterfam. bona aduentitia filiorum alienari prohibita, causa maioris vtilitatis distrahere potest, *l fin. §. pen. vers. non autem. C. de bonis, quæ lib.* ibidem in prodigo, cui bonorum administratio interdicta est. *lege is, cui bonis. ff. de verb. obligat. lege cum bonis, ff. de nouat.* in tutore adest text. *in l si pupillorum. §. vlt. ff. de rebus cred. & in lib. res, quæ tutores. vers. sam. ergo. C. de admin. tutor.* in bonis dotalibus est text. *in lib. ita constante. & in l. mutus, vers manente ff. de iure dot.* Varia species in materia prosequuntur, Rodoan. *d. tract. q. 19. numero 98. cum seqq* Tiraq. *de iure mariti* glos. *8. n. 57* Pinel. *in l. p. 3. n. 32. C. de bonis mat,* Couar. *var. lib. 2. c. 26. n. 8 & c. 17. n. 2.* Molin. *de primog lib. 4. c. 4. & c. 6 d. princ.*

14 Amplia, resolutionem procedere, etiamsi res Ecclesiæ donata sit cum conditione ne alienetur: adhuc enim, siue prohibitio alienationis fiat à lege, siue ab homine, in dubio legitimus administrator, subsistente euidente vtilitate, rem potest alienare, vt tenent in specie Aretin. *cons. 25. numero 5.* Claud. *in l. filiusfam. §. diui. col. 3. ff. de legat. 1.* Bald. *in Auth res quæ num. 23. C commun. de leg.* Rodoan. *vbi sup.* etenim cùm alienatio in hac specie prohibita non censeatur, sed potiùs ex mente prohibentis permissa, nec defectus intentionis possit considerari, ratione cuius speciale mandatum requiratur, iuxta text. *in l. transactionis, C. de transact.* glos. recepta *verb. mandato, in capite qui ad agendum, de procurator. in 6* rectè fit, vt si aliàs ritè celebretur hoc est, obseruatis solennitatibus iure requisitis, valida fit: imitar reg. *c. peruenit, il. 2. de iureiur. & in capite scriptura, de voto.* insuper reg. glos. receptæ *in libro tale pactum § fin ff. de pactis*, scilicet id, quod disponens verisimiliter disponeret, si de eo cogitasset debet pro disposito haberi, quam in id expendit Mol. *de primog. lib. 4 cap. 4 numer. 6.* Quamuis *glos. vlt. in fin. vers aly dicunt, in cap. verum, de condit. appos.* recepta ex Alex. *in d. §. Diuus, num. 11.* teneat veriorem esse eorum sententiam, qui constituunt rem Ecclesiæ donatam, ne alienetur, non posse, etiam in casu aliàs permisso, alienari, quantumcumque necessitas vrgens, ac subinde euidens vtilitas occurrat.

15 Vtilitas Ecclesiæ debet esse manifesta, Giouagn. *cons. 22. numer. 14. lib. 2.* Ciarlin. *contrors. cap 105. 48.* itaut conditio Ecclesiæ patenter melior fiat & locupletior, Cæs. de Grassis *decis. 4. numero 7. sub. hoc tit.* Rot. *65. num. 48. 10 & 23. & decis. 367. num. 5. & 7. par. 5. diuers. & decis. 243. num. 5.* apud Paul. de Rubeis *tom. 3. diuers. 5.* & tam plenè probari, vt non stetur assertioni alienantis, Bart. *in l. si facto, ff. de castren. pecul.* Feder. de Senis *con. 143. circa fin.* Alex. *cons. 160. num. 5. lib. 6.* Roland. *cons. 15. num. 19. libro 1.* Rot. *decis. 181. numero 3. par. 1. & decis. 475. num. 1. ead. part. 1. diuers.* nec sufficit, quòd negotium vtiliter sit receptum; sed requiritur Ecclesiam fieri locupletiorem. *l. si pupilli in fin. ff. de negot. gestis* Archid. *in d. cap. sine exceptione, numero 5.* in gloss. *sed nonne. 12. q. 2.* & ibi Laurent. de Rodulph *n. 14.* & eam referunt. Laurent. de Peyrinis *de priuil. Regul. ad constit. 8. Vrban VIII. pag. 375.* nouissime Ciarlin. *controuers. forensium iudiciorum cap. 105, numero 119.* & illius tenor talis est. *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum rerum experimento edocta quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium & pretiosorum mobilium detractionibus, quas crebro faciunt Regulares Apostolicis priuilegiis innixi, ac proinde operæpretium putans illorum facultatem aliqua ratione compescere: speciali Sanctissimi Domini nostri iussu Generalibus, & Prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuscumque aliis Superioribus Regularibus cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, instituti intra fines Europæ existentibus omnium rerum & bonorum immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & cōductionē vltra triennium, concessionem in feudum, vel emphyteusim, præterquam in casibus à iure permissis, fieri perpetuò prohibet, atque interdicit, absque illius Congr. Concilij expressa licentia in scriptis & gratis concedenda sub pœna priuationis omnium officiorū, quæ tunc obtinebunt, vocisq; actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quā ipso facto absq; alia declaratione incurrant, sublata etiā Generali & Protectori illā moderandi ac relaxandi facultate, pœnis nihilominus Apostolicarū Constitutionum, & præsertim felicis recod. Pauli II. quæ incipit, Ambitiosæ, in suo robore permansuris. Alienationes verò, pacta, census, hypothecas, locationes, conductiones, & cōcessiones quascunq, contra huiusmodi prohibitionem faciendas, Sāctitatis suæ auctoritate ipso iure nullas atq; irritas decernit. Non obstātibus Constitutionibus & Ordinationibus Apost. in fauorē quarumcunque personarum atque Ordinū tam Mendicantium quam non Mendicantium, Militiarum etiā S. Ioannis Hierosolymitani, Congregationū, Societatum, ac cuiusuis alterius instituti etiā necessario, & in indiuiduo exprimendi Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, domorū, ac locorum Regularium quorumcunq;, necnon illorum etiam iuramento, cōfirmatione Apost. vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, vel consuetudinibus, etiā immemorabilibus, exemptionib. quoque indultis, & priuilegiis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusuis etiā derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus. & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiā per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiāsi pro illorū sufficienti derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, & de verbo ad verbū nō autem per clausulas generales idē importantes, mentio, seu quæuis alia expreßio habēda, & aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi præsentibus pro expressis habeantes, quibus quoad ea, quæ præsēti decreto ac prohibitioni aduersantur, illis alias in suo*

robore perman. iuris, specialiter, & expresse Sanctitatis suæ auctoritate derogat, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ die 7 Septembris 1624 Cosm. Card. de Torres, Locus † sigilli. Prosper Fagnanus sacræ Congr. Secret. Cum post editum Decretum de rebus Regularium non alienandis compertum sit Regulares, qui eodem Decreto prohibentur census imponere super bonis ad eorum Monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis. Cumque ex huiusmodi contractu eludatur mens sacræ Congreg. cui imprimis in votis fuit consulere Religionum indemnitati, quæ ex impositione censuum huiusmodi plurimum læduntur. S.D.N. approbante dictam, & declarauit huiusmodi contractum esse contra mentem Decreti vt supra editi; ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, at si acceperint, in ipsius Decreti pœnas ipso facto incidere. Datum Romæ 21. Martij 1626 Cosm. Card. de Torres. Locus † sigill. P. Fagnanus. Refert Nouar. in sum. Bullarum tit. de alienat. rerum Regularium prohibita, numero 2. & 13. vbi num. 19. addit sub his Decretis non comprehendi Clericorum Regularium Theatinorum Superiores, vt apparet ex sequenti declaratione. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. interpretum censuit Religionem Clericorum Regularium Theatinorum quamdiu institutum superius propositum (hoc est, non retinendi bona aliqua immobilia) retineat quoad bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis. Cósmus Card. de Torres. Prosp. Fagnanus S. Congreg. Sec.

17 Et ista vtilitas de tempore alienationis debet probari euidens, id est, clara, & indubitata, Bald. cons. 156. circa med. vers. præterea, Corn. cons. 244. numero 3. lib. 2. Barbat. cons. 4. in princ. lib. 1. dummodo attendatur tempus vltimæ alienationis, non autem tempus alienationis antiquæ, Carol. de Grassis dec. 3. num. 16. de rebus Eccles. non alien. Quia etiam vtilitas in concessione emphyteusis bonorum Ecclesiæ consideratur de tempore vltimæ concessionis, Cæs. de Grass. dec. 4 de reb. Eccles. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 379. num. 21. & 22. Rot. apud Paul. de Rubeis decis. 152. num. 16. tom. 3. diuers. aliàs part. 7. recent. Et propterea non sufficit, quòd Ecclesia non fuerit damnificata, sed requiritur lucrum de tempore alienationis, dict. c. sine exceptione 12. quæst. 2. vbi Bellam. num. 1. & Gemin. n. 2. vers. in hac quæst. Imol. in c. ad aures, n. 1 de rebus Eccles. non alien. Rot. dict. decis. 252. num. 23. optime Rot. in Bonon. deuolutionis 16. Nouembris 1621. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.

18 Ob pietatem quoque, veluti pro redemptione captiuorum, aut propter alimenta pauperum, vbi aliter prouideri non potest, res Ecclesiæ alienantur, § sacra. Inst. de rerum diuis. l. sancimus. C. de sacros. Eccles. cap. & sacrorum. cum seq. & c. aurum. 11. quæst. 2. Niceph. lib. 9 hist. eccles. c. 46. citati per me de officio, & potest. Episcopi. p. 3 alleg. 95. num. 58. quibus addo Hermosil. ad Greg. lib. 15 glos. 1. num. 13 tit. 5. part. 5. Sicut etiam propter necessitatem Ecclesiæ, ita etiam propter necessitatem pauperum res Ecclesiæ, quæ pro vtriusque commodo, ac sustentatione Ecclesiæ conferuntur, iustè pro vtrorunque necessitatibus alienantur, cuius rei doctrinam, atque exemplum B. Ambrosij lib. 1. offic. relati in d. cap. aurum. atque aliorum, præ oculis habemus, qui etiam sacra vasa pro huiusmodi causa confringebant, vt venderent, d. cap. & sacrorum.

Præterea, si res sit magis Ecclesiæ damnosa, quàm 19
vtilis, rectè alienatur, d. cap. sine exceptione, cum seq. d. cap non liceat Papæ, ibi, nisi tantummodo, 12. etiam
sine solennitate, dummodo id suadeat necessitas, 20
qualis erit vitandi expensas, vt probat text. sic intelligendus in d. cap. terrulas, 12. quæst. 2. & tenent glos. in l. nisi firma, in princ. ff. de tutel. & ration. distrah. Bart. in l. 1. C. de agricol. lib. 11. Ias. in libro 2. numero 10. ff. de officio eius, Alciat. in l. propriè. ff. de verbor. signif. Hermosil. in addit. ad Gregor Lop. lib. 5. glos. 1. num. 29. tit. 5. part. 5. vbi post Caualcan. decis. 45. num. 34. part. 1. P. Molin. d. disp. 468. cum aliis tenet id procedere quando bona essent aquosa, syluosa, sterilia, inundata, & infructuosa. Vnde in emphyteusim ab Ecclesia tantùm concedi possunt res solùm immobiles, quæ præcedente tractatu nullam afferre videntur Ecclesiæ vtilitatem, vt sunt ruinæ, quas Ecclesia restaurare non potest; inculti quoque agri, aut extirpatæ syluæ, aliaqua similia, Auth. præterea, C de sacros. Eccles. cap. hoc ius. § perpetua, & cap. œconomus. 10. quæst. 2. d. cap. sine exceptione, & cap. terrulas. 12. quæst. 2. cap. 2. ad aures, de rebus Eccles. non alienan. Cùm verò consueuerunt in emphyteusim dari, quando ad Ecclesiam reuertuntur, quamuis redactæ sint meliores, dari tamen alteri in similem emphyteusim non prohibentur, ad not. per Quarant. d. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, num. 39. & 40. Zerol. in praxi Episcop. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, §. 3. Tambur. d. tom. 3. disp. 14 quæst. 6. & 10. me citato in hoc loco Ioseph. Vela Hispan. dissert. 15. num. 76. & citatos per me d. alleg. 95. num. 29. Quòd si darentur aliter, quam dari consueuerant, in præiudicium Ecclesiæ, non valeret concessio, nisi eo modo, quo antea dari consueuerat, Ias. in Auth. qui rem, num. 21. C. de sacros. Eccles. nam ad hoc vt res solita alienari possit sine solemnitate concedi, requiritur vt duret eadem causa primæ concessionis, & res perseueret in statu primo, neque sit mutata, secus autem si cessauerit, & fuerit mutata. Borguin. decis. 30. n. 8. 10. 48. 53. 85. & decis. 31. numero 113. cum seqq. Schradei. de feudis part. 4 cap. 2. num. 20. Cæs. de Grass. decis. 4. num. 17. de reb. Eccles. non alien. Seraph. decis. 1490. numero 7. Rota apud Paul. de Rubeis
dec. 243 n. 17. tom. 3. diuers. aliàs p. 7. recens. Vt autem 21
bona in emphyteusim concedi solita dicantur, sufficit vnica concessio, & esse elapsos 40. annos, Gam. dec. 342. num. 4. Cephal. cons. 155. num. 30. cum seqq. lib. 2. Card. Pereira de renouat. emphyt. quæst. 16. n. vlt. post med. vers. consueta autem, Camill. Borel. in sum. omnium decis. p. 1. tit. 33. n. 136 Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. n. 32. vers. secundus. Mac. Anton. Genuens. in praxi Arch. Neapol. c. 60. n. 5. Rota tamen in pluribus causis amplexata est illam sententiam quòd alienari solitum probatur vel per duas alienationes cum cursu 40. annorum, vel per vnam solemniter factam, ita dec. 160. num. 5. p. 2. diuers. & in aliis citatis à Theodos. de Rubeis d. loco obseru. 9. §. 2. pag. 240. & in compendio alienationes rerum eccles. num. 22. pag. 245.

Contractus emphyteuticus vt validè fiat, vtriusque partis consensus accedere debet, scilicet, Ecclesiæ dantis, & emphyteutæ accipientis. Ecclesiæ verò nomine intelligitur in hac re Prælatus ipsius, seu beneficiatus, aut Rector, de iis, videlicet, rebus quæ in emphyteusim aliàs dari consueuerunt, quas Rector ipse per se, cùm ad Ecclesiam reuertentur, alteri eodem modo, & non alio, nisi in maiorem Ecclesiæ vtilitatem concedere potest. Si verò sit res, quæ antè in emphyteusim non dabatur 22

requiri

requiritur Prælati maioris auctoritas, qui quidem hodie de iuris scripti rigore alius non est, quàm ipse Romanus Pont. *Extrauag. Ambitiosæ, de rebus Eccles. non alien.* Verùm in rebus modicis solet Pontifex id Episcoporum auctoritati dimittere, & Legatis etiam Apost. expresse concedere declarando de rebus, quæ vltra quinque, vel decem ad summum aureos de annuis redditibus præstare non soleant: in quibus etiam emphyteutico iure concedendis seruanda erit solemnitas, quam de rerum ecclesiasticarum alienatione demonstrauimus.

23 Quamuis quilibet priuatus possit rem suam perpetuò in emphyteusim dare, id est, donec aliquis de linea ipsius accipientis extiterit, & pensio debita persoluitur, *§. adeo, Institut. de loca. l. 1. C. de iure emph.* De re tamen ecclesiastica fuit olim constitutum, vt dari non possit, nisi pro ipso suscipiente, & filiis nepotibus eius: in perpetuum verò fieri omninò non poterat, *cap. Apostolicos, 12. quæst. 2. Auth. de non alienan. §. alienationis*; vbi gloss. *verb. in perpetuum.* Sed postea permissum fuit, vt res, vel loca destructa, & ex quibus nulli redditus percipiuntur, nec per Ecclesiam ipsam valent meliorari, possint perpetuò in emphyteusim concedi, *Auth de alienat. & emphyt. §. si vero quædam, & §. licentiam. cap. hoc ius porrectum, §. perpetuum, & §. si quis verò 10. quæst. 2.* Sed tunc ea seruari debent, quæ in absoluta alienatione requiruntur, *d. c. sine exceptione 12. q. 2. de rebus Eccles. non alien. in 6.* Haud dubium igitur est, quòd res huiusmodi, quæ in perpetuum dari possunt, etiam in tertiam, & quartam generationem, aut aliud tempus dari poterunt, prout conuentum fuerit inter partes.

24 Cùm autem res datur in tertiam, vel quartam generationem, quæri solet, quomodo generationes huiusmodi intelligantur, an scilicet, primus, in cuius persona fit ipsa concessio, prima generatio intelligatur: an verò filius illius. Sicut in materia graduum primus gradus à patre intelligitur filius, cùm stipes gradum non faciat; Ad quod dicimus, veram esse, & communiter receptam distinctionem Bartol. relatam per Bald. *in Auth si quas ruinas, num. 4. C. de sacros. Eccles.* quòd vbi emphyteusis vel feudũ conceditur alicui vsque ad tertiam generationem, vnaquæque persona dicitur constituere vnam generationem, ita vt veniant solummodo & recipiens, & filius, & nepos: secùs autem, si addatur, ad eius, vel ad ipsius generationem, & hoc secundo casu veniunt recipiens, filius, nepos, & pronepos. Hanc distinctionem sequuntur Ias. *in libro 1. num. 166. C. de iure emphyt.* Alex. *in l. quod dicitur, 130. num. 23. circa fin. vers. item puto. ff. de verb. oblig.* Bellon. sen. *consil. 80. n. 7.* Cephal. *consil. 582. num. 24.* Hieron. Gabr. *cons. 90. in princ. l. 1.* Menoch. *cons. 115. num. 18. & consil. 883. num. 2. & consil. 1066. n. 10.* Honded. *cons. 54. num. 12. lib. 1. & cons. 30. num. 38. lib. 2.* Marescot, *var. resol. lib. 2. c. 53. num. 1.* Simon. de Prætis *cons. 88. per tot.* Hieron. Papon. *cons. 86. & 157.* Raudens. Pisana *dec. 42. n. 48. p. 1.* Rota apud Verall. *decis. 18. part. 2. & in Farsen. villa Caprolæ, 20. Maij, 1592. coram Penia, & in Bononien. bonorum, 18. Martij, 1611. coram R. D. meo Coccino,* quæ est *dec. 305. num. 1. part. 1. recent. & in Assisien. emphyteusis, 27. Iunij, 1619. coram. R. P. D. Merlino.* Ratio differentiæ assignari potest: quia quando simpliciter dicitur ad tertiam generationem, dominus directus considerat generationes in abstracto, & absolutè, non autem respectiuè, & tanquam generationes alicuius certæ personæ; & ideò tot terminos, & gradus constituit in concessore, quot sunt personæ, & sic in tertia persona terminatur concessio, veluti in tertia generatione, quoties enim apponit dictionem, *eius*, vel *ipsius*; tunc in concreto, & respectiuè considerat generationes tanquam prouenientes à primo receptore, & tunc benè intrat distinctio inter generantem, seu causam generationis, & ipsam generationem: & hoc casu debent dari eius successioni successores prouenientes à receptore, & ab eo distincti, & consequenter ad constituendam tertiam generationem comprehenduntur pronepotes, vt benè per Pap. *d. cons. 86. n. 14. cum seq.*

Contra Rosenth. *de feudis, c. 7. concl. 19. n. 16. & in schol. lit. H,* Mant. *de tacitis, & ambig. conuent. l. 22. tit. 25. num. 23. cum seqq.* existimantes etiam in concessione facta alicui vsque in tertiam generationem, comprehendi pronepotes.

De feudo verò constituendo ex rebus Ecclesiæ, est sciendum, quòd antiquitùs quidem licebat, Ecclesiarum Prælatis bona aliqua Ecclesiæ suæ alicui benemerenti in feudum concedere, *cap. per tuas, de donat.* attenta tamen rei quantitate, & consuetudine regionis, *d. c. per tuas, c. cæterùm, eod. tit.* Postea verò fuit constitutum, vt feuda tantummodo iam concessa legitimis successoribus traderentur: noua autem fieri omninò non possent, *c. 1. & 2. de feudis.* Sed nec Romanus Pont. ciuitates Ecclesiæ, aut castra, vel terras qualscumque Ecclesiæ in nouum feudum concedere de potestate ordinaria valet, *d. c. non liceat Papæ, 12. quæst. 2. cap. ad audientiam,* cum *ibi* notatis, *de præscr.* vt hodie quoque statuerunt Pius V. Gregorius XIII. & S. D. N. Vrbanus VIII. 25

Et autem feudum, beneficium rei immobilis alicui ex beneuolentia, aut propter benemerita concessum, cuius proprietas apud dantem remaneat: vsusfructus verò, atque possessio ad recipientem eiúsque legitimos successores pertranseat, sicut in concessione fuerit expressum, vt talis domino concedenti fidelitatem præstare teneatur, & eius linea deficiente, res illa libera ad dominum reuertatur. 26

Precariæ quoque, quæ emphyteusis naturam sequi videntur, de rebus Ecclesiæ fieri non possunt, nisi ad vitam accipientis, *cap. precariæ, 10. quæst. 2. & ibi* gloss. & nihilominus debent de quinquennio in quinquennium reuocari, *cap. 1. de precar.* Est autem vsusfructus, præstatio de Rebus Ecclesiæ in recompensationem alicuius rei, quæ iure proprietatis Ecclesiæ datur, glos. *in dicto cap. precariæ.* Doctores *in dicto capit. 1.* Et potest pro ea re duplum, aut triplum de rebus Ecclesiæ fructuario vsu concedi, *in capit. precariæ 10. quæstio 2.* si autem aliter contra formam præscriptam factæ fuerint, non tenentur successores promissa seruare, *cap. 2. de precar. ad cap. precariæ.* 27

Nam, néque fideiussores de rebus Ecclesiæ ab antecessoribus factæ nisi de mandato Prælati, vel Capituli pro Ecclesiæ vtilitate factæ fuerint, aut pecunia mutuò accepta in Ecclesiæ commodo impensa probetur, non obligant successores, *capit. pen. de fideiuss.* vbi *in collect.* plura citauimus. Nemo enim grauare Ecclesiam suam pro alienis debitis potest, neque litteras, aut sigilla concedere, quibus Ecclesia valeat obligari, alioquin non obligatur Ecclesia: tali verò suspensione mulctatur, *capit. 2. de solut. cap. veniens, de transact. cap. quod quibusdam, de fideiussoribus* nisi aliquid pro obsequiis Ecclesiæ præstitis promissum extiterit, *cap. quicunque suffragio, 12. quæst. 2.* 28

29 Sed neque pignori, aut hypothecæ bona Ecclesiæ obligari, nisi seruata prædicta forma non possunt, sed malè obligata repeti possunt, & restitui debent, *cap. nulli liceat. de rebus Eccles. non alien. cap. 1. de pignor.* dicens non licere sacra vasa Ecclesiæ pignori dare, nisi magna & vrgente necessitate: iustissimum namque est, vt si causa aliqua suadeat alienationem, ad alia mobilia priùs discurratur, quam distrahantur vasa diuino cultui destinata, vt satis explicarunt Doctores *in d. cap. 1.* Rip. *in l. obligationes, à numero 54. ff. de pignor.* text. optimus *in c. ea enim, §. hoc ius.* ibi, *superflua, 10. quæst. 2.* Nec obstant *cap. & sacrorum, &c. aurum, 12. quæst. 2.* quia sunt intelligenda, quando alio modo meliori non possunt in libertatem reuocari ab hostibus capti: tunc enim satis viget necessitas.

30 Locari autem res Ecclesiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non potest, *cap. ad audientiam, de rebus Eccles. non alien. cap. nulli, eod. tit. cap. querelam, ne Prælati vices suas.* Nec mirum: nam per has locationes vtile dominium conductori quærebatur, arg. text. *in l. 1. §. qui in perpetuum, iunct. l. pen. ff. si ager. vectig.* Olim vsque ad nouem annos fiebant huiusmodi locationes, gloss. *in cap. vestra, de locato. & in Clem. 1. de rebus Eccles. non alien.* Hodie verò vltra triennium fieri nequeunt, *Extrauag. Ambitiosa, eod. tit.* Cou. *variar. lib. 2. cap. 16. num. 4.* Redoan. *in tract. de rebus Eccles. non alien. q. 58. n. 21.* Croc. *de locato, p. 3. sub tit. de rebus Eccles. locand. concl. 1. 6. & 9.* Scott. *in select. constit. theor. 117.* Bonacin. *tr. 2. de alienat. bonorum eccles. quæst. vnic. puncto 2. n. 24.* Theodos. de Rubeis *in d. compendio num. 30.* Tamb. *de iure Abbatum tom. 3. disp. 14. q. 1. cum seqq.* Ego ipse *d. alleg. 95. num. 3.* vbi *n. 4.* aduerto, triennium illud esse computandum ex tribus fructuum collectionibus, ita vt si ex quolibet triennio vnus tantùm fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debet, & locatio fieri potest vsque ad nouennium: & *à num. 5.* latè disputo, an locatio facta vltra triennium, in totum vitietur, an quoad triennium sustineatur? & *à num. 19.* pariter disputo, an fructus rerum ecclesiasticarum possint etiam vltra triennium locari? de quibus vide Ciarlin. *controu forens. cap. 105. à n. 127. cum seqq.*

31 Illæ verò locationes rerum ecclesiasticarum, quæ repræsentata pecunia, atque anticipatis solutionibus fiunt in præiudicium successorum, in beneficio fieri prohibentur, vt statuit Concil. Trid. *sess. 25. de reform. c. 11.* Archiep. Bononien. *p. 4. sub tit. de locat. rerum eccles. pag. 272. cum seqq.* Beller. *disquisit. cleric. p. 1. titul. de Clerico debitor. §. 4.* Piasec. *in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. num. 65. in fine, vers. locationes,* Rebello *de obligat. iustit. p. 2. lib. 4. quæst. 5. ex num. 4.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccl. quæst. 166.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp. 14. q. 3. num. 2.*

32 Prohibet etiam idem Concil. Trid. *d. cap. 11.* iurisdictiones ecclesiasticas aliis locari, aut facultates nominandi: vel deputandi Vicarios in spiritualibus à conductoribus per se, vel per alios exerceri, vt docent Lancel. *in instit. Canon. sub tit. de simonia, §. demum,* Sbroz. *de officio Vicarij, lib. 1. quæst.* [illegible] *4.* Ludou. Beia *respons. casuum conscien. p. 1. casu 3*[illegible]. Suarez *de*
33 *Relig. tom. 1. lib. 4. de simon. cap. 2*[illegible] *num.* [illegible]. Tamburin. *d. quæst. 3. num. 2. in fine.* Vnde [illegible] Cancellariæ episcopalis locari non posse, sed debere per proprios Episcopis mini[illegible] exerceri [illegible] consuluit S. Congreg. negotiis Episcop. & Regul. præposita *sub die*
34 *26. August. 15*[illegible]*1.* Sic [illegible] emolumenta tempore vacationis Sedis Episcopalis prouenientia ex iurisdictione, & sigillo, aut aliàs vndequaque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum spectant, sed debent futuro successori reseruari, si ad Episcopum Ecclesia non vacante peruenissent: ita Sancta Congreg. Concil. *in Agrigentina, 17. Aprilis, 1627.* Hinc quoque quartam funeralem locari non posse resoluit d. S. Congreg. negotiis Episcoporum, & Regularium præposita, *in Cusentina, 14. Decemb. 1592.* me citato *in loco isto* Tambur. *d. disput. 14. quæst. 3. num. 3.*

Præterea, omne pactum in locationibus huius- 35
modi in præiudicium alterius Ecclesiæ appositum, nullius roboris, vel momenti existit, nullamque obligationem inducit, *c. plerique, de pactis.*

Decimarum autem fructus, quamuis Clericis po- 36
tius, quàm laicis locari debeant, tamen etiam laicis locari possunt, cum quibus Ecclesiæ conditio melior fieri potest, contrario etiam Episcopi statuto non obstante; ita tamen quòd locatio huiusmodi ad feudum, vel ad alienationem non videatur extendi, *cap.*
vestra, de locato Ecclesiæ vero ipsæ, laicis prohiben- 37
tur locari; quia nullam de rebus ecclesiasticis debent dispositionem habere, *cap. secundum in fine,* iuncta gloss. *ne Clerici, vel Mon.*

Quòd verò ad permutationem attinet, est scien- 38
dum, quòd potest Episcopus de Iure antiquo terras duarum Ecclesiarum suæ diœcesis inuicem amborũ partium accedente consensu permutare, beneplacito Sedis Apost. accedente, *capit. 1. de rebus Eccles. non alien.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles. decis. 74. in 1. edit. aliàs resol. 60. in 2. edit.* Ego ipse *d. alleg. 95. numero 17.* & si alterius prædium valore præponderet, pecunia alterius partis compensare, *dict. capitulo hoc ius porrectum. §. sed & permutare, capitul. ad quæstiones de rerum permut.* Permissum est quoque Principi, rem suam maiorem, vel æqualem cum re Ecclesiæ permutare, si id rationabilis causa exposcat, *capitulo 1. de rerum permut.* Cæteris quoque laicis in euidentem Ecclesiæ vtilitatem bona sua cum bonis Ecclesiæ licitum est permutare, vt notatur *in d. capit. de rerum permutat. & in cap. insuper. §. fin. de*
rebus Eccles. non alien. Alioquin permutationes in 39
damnum Ecclesiæ, aut sine causa fieri omninò prohibentur, *cap. precaria. in fine 10. quæst. 2. c. Diaconi, & capit. fine exceptione 12. quæst. secunda* præsertim verò, quæ vacante Sede, aut Ecclesia essent faciendæ, *dict. cap. precaria, ead. causa, & quæst.* De temporalibus autem ad spiritualia permutatio fieri non permittitur; de spiritualibus verò ad spiritualia permittitur, *cap. ad quæstiones, cap. exhibita, de rerum permutat.*

In transactione super re Ecclesiæ, aut minoris re- 40
quiruntur eædem solemnitates, quæ in alienatione, Aym. *cons. 323. sub num. 1. vers. dico, quòd Prælatus.* Federic. de Senis *cons. 94.* Bartol. *in l. nulli.* vbi etiam Iason. *num. 2. ff. de transact.* Riminal. *cons. 129. n. 3. lib. 5.* Rebuff. *de alien. rerum Eccles. numero 66.* Redoan *de reb. Eccles. non alien. c. 1. n. 12. & 18.* Theodos. de Rubeis *in d. compendio alienat. rerum Eccles. n. 36. pag. 45.* Rota apud Marchesan. *p. 1. pag. 112.* Stephan. Gratian. *discept. at. forens. tom. 3. cap. 476. num. 16. cum seqq.* & pleniùs *tom. 5. cap. 846. num. 8.* vbi de communi, & *num. 13.* allegat plures decisiones Rotales. Caputaq. *decis. 106. part. 1. decis. 38. part. 2.* Coccin. *decis. 301. num. 1.* Rot. *in Cenchen. decimarum de Belmonte, 9. May, 1616. coram bonæ me. Vbaldo,* Adden. *ad Gregor. XV. decis. 418. numer. 17.* Et quamuis ista conclusio non procedat, quando minor retinet, licèt aliquid det, vel faciat, Bartol.

vbi

vbi sup.num.2. Ias.*num.2.* Ruin. *cons.129.num.3.l.5.* attamen, si bona minoris sint penes aduersarium, & in transactione agatur, vt penes ipsum remaneant, transactio sine solemnitatibus non valet, Bart & Ias. *in l.l.nulli.num.1.* per glos. *in l.cum hi.§ si vn,in verb, transactionem ff.de transaction.* Pinel.*in lib.1.part.3. post num.45. in fine, C. de bonis mater.* Rot.*in Bononien. transactionis, 14. Iunij, 1628. coram R.P.D. Coisterio.*

41 Valet autem transactio de re Ecclesiæ, & minoris propter dubium litis euentum, etiam non probata Ecclesiæ vtilitate, Mohed. *decis.1. de transact. & decis.8.de locato.* Rot.*decis.582.sub numero 1.versic. minus obstat.p.1.diuers.* quod tamen procedit respectu causæ, non verò respectu solemnitatis, quæ omninò requiritur, cùm vnum sine alio minime sufficiat. Doctores *in d.c.sine exceptione, 12.quæst.2.* vbi Laurent. de Rodulph. *num.17.* Dec. *in Auth. qui rem n.21. C de sacr. Eccl.* Cou.*var.lib.2.cap.17.n.2.* Rot.*dec.178. in princ.p.1.diuersor.& in d.Bononien. transactionis.*

42 In repudiatione, seu remissione legati, vel hæreditatis, aut rei Ecclesiæ non incorporatæ sufficere Prælatum, cùm ille, seu Beneficiarius possit præiudicare Ecclesiæ in acquirendis, resoluunt Federic. de Senis *cons.9.* Panor. *in cap. tua, num.9.de his,quæ fiunt a Prælat.& in cap.... de dolo* Iason *in l. legatum, num.16.ff.de legat.1.* Præpos. *in cap.verum, num.13. de condit. appos.* Cagnol. *in l.non fraudatur,ff.de regul.iuris.* Lambert.*libro 3.de iurepatron.artic.9. quæstio 2. princ.* Rebuff. *in compend. alienat. numero 91.* Homobon. de Bonis *de examine eccles.tractat.9. capitulo 21. q.67. in fine,* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori eccles.decis.96.in 1.edit alias resol. 2. in 2. edit.* Scott. *in select. const.epit.1 theor.2.* Bonacin. *var. tract. 1. quæst. vnica, puncto 2. n.33. vers. sed mihi.* Facit *l.quæ autem. ff. quæ in fraudem credit.* dum explicat prohibita alienatione suorum bonorum debitori in fraudem creditorum non prohiberi repudiationem legati, quia inquit, non videtur alienare de suo patrimonio. Facit etiam *l. si sponsus, §. si maritus. ff. de donat. inter vir. & vxor.* quo loco probatur, quòd licèt viro prohibeatur suum profundere patrimonium donationibus in vxorem; tamen relicto legato à testatore, ea conditione, vt si maritus illud repudiauerit, ad vxorem deferatur, valet repudiatio mariti facta animo donandi vxori rem legatam; quia non minuitur patrimonium. Facit denique glos. celebris *verb. meliorem in cap. vltim.16. quæstio 6* commendata à Felin.*in cap.verum num.12. de foro comp.* Roch.*in cap.vltim.num.268.de consuet.* Prob.*in centur rub.de in integ.restit.lib.6. numer.18.* Euerard.*in loco 58.* ad probandum, Prælatum posse in acquirendis præiudicare Ecclesiæ, vt etiam potest alieno nomine possidens suo dominio, iuxta text.*in l.ex libris Sabinianis.Cod.de acquir.possess.* Quamuis contrarium, imò solum Prælatum legatum suæ Ecclesiæ relictum repudiare non posse contra Federic. tenuerint Alexand. *in dict. l. legatum, numero 13.* Felin. si rectè expendatur *in cap. contingit. libro 1. numero 9. de sentent. excomm.* Andr. Sicul. *in capit. vt super. col.2. de rebus Eccles. non alien.* Socin. *regul.110.* Beroi.*in cap.1 num.115. de in integ.restitut.* Redoan. *de rebus Eccles.non alien.quæst. 2.cap.12. à princ.* Vnde posse solum Prælatum, seu Rectorem remittere caducitatem emphyteutæ Ecclesiæ, resoluunt Iason *in dict.l.legatum numero 18.* Quarant. *dict.verb.alienatio rerum Eccles. numero 44. limit.13.* Clar. *in §. emphyteusis,quæstione 10. versic. sed nunquid.* Vgolin. *de officio Episcopi, cap.14. §. 7.num.5. versic. quinto, in fine,* Ego ipse *dict. alleg.95. numero 64.*

Et quod de rebus, aut prædiis Ecclesiæ non alienandis statuitur, idem quoque de seruis, seu mancipiis ab Ecclesia possessis est constitutum: nam, sicut minùs vtilia, & ita inutiles serui alienari permittuntur, qui, scilicet, sunt fugitiui, aut qui de fuga reuocati retineri non possunt.*cap. Abbati 54.dist. cap.terrulas, & cap seq.12. quæst.secunda*, cùm verò his de causis manumittuntur, debet patrocinium eorum penes Ecclesiam remanere, vt, scilicet sint liberti Ecclesiæ, *c.Episcopus qui, c.liberti, ead. causa, & quæst.* & hæc quidem omnia de iure antiquo fuerant constituta, quod nihilominùs, res omnes Ecclesiæ, tam mobiles quàm immobiles, corporales, & incorporales, sacras,& non sacras prohibuit alienari, cui etiam leges Imperatorum suffragantur *in Auth.hoc ius,& l sancimus.C.de sacros. Eccles. Auth. de non alienan.rebus Eccles.per tot § sacra.Inst.de rerum diuis.* 43

Nam præbendæ quoque, seu beneficia, & bona, quæ dicuntur de mensa, alienari expresè prohibentur, *cap.alienationes, vers illud 12.quæst.2.cap.vt super, & cap.possessiones,de rebus Eccles.non alien.* Verùm magis immobilia videbantur alienari prohibita, & ea, quæ seruando seruari possunt, præsertim verò ad cultum diuinum deputata, Doctores *in dict. cap.nulli liceat.de rebus Eccles.non.alien.* exceptis pecoribus, & similibus, quæ sæpiùs solent in commercium venire, eò quòd vsui quotidiano hominum inseruiunt, quæ, etsi possint seruando seruari, non tamen alienari prohibentur, Alberic. *in d. Authent. Hoc ius porrectum:* quod verò seruari non potest, illud solet intelligi, quod ante triennium corrumpitur, gloss *in l. vnic. Cod. si aduersùs vsumfr.* arg. *d. cap.terrulas, cum seqq. 12.. quæst. 2.* Notandum est tamen, quòd si Ecclesia res tales possideat, præsertim pecora,& similia ex quibus fructus annui eliciuntur, non poterunt alienari, si ad Ecclesiæ redditus sint deputata; faciliùs tamen poterunt cum bonis stabilibus commutari. 44

Quoniam verò, vt superiùs diximus, propter alienationes huiusmodi grauia detrimenta Ecclesiæ patiebatur, & plerique ambitiosa cupiditate detenti immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiæ, Monasteria, & pia loca reguntur, atque illustrantur, & eorum ministri aluntur profanis vsibus applicare, atque cum maximo illorum, ac diuini cultus detrimento exquisitis mediis vsurpare, aut alienare non verebantur propterea Romanus Pont. Paulus II. *in Extrau, Ambitiosæ de rebus Eccles. non alien.* expresè prohibuit omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, aut omne pactum. per quod ipsorum dominium, transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum (præterquam in casibus à iure permissis, ac de rebus & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc in Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, quæ seruando seruari non possunt pro instantis temporis exigentia,) inconsulto scilicet, Romano Pontifice, Omnes nihilominus canones, & decreta antiquiora hac de re innouando & confirmando, qui & decretum edidit de Commissariorum officio, quibus Papa in concessionibus facultatum alienandi aut permutandi cognitionem euidentis vtilitatis Ecclesiæ mandare consueuit. De 45

cuius materia vide Doctores citatos in collect. ad eundem, quibus addo Gabr. Pereira *de manu Regia part. 1. c. 27. n. 33.*

46 Facta autem alienatio, vel permutatio, aut quælibet concessio, vel obligatio de rebus Ecclesiæ contra formam, aut prohibitionem, tam Canonum antiquorum, quam etiam huiusmodi nouarum Constitutionum, nulla est, atque irrita; quinimò præcipuè rescindenda, *cap. sine exceptione, vers. tertia, cap. Diaconi, in fine 11. quæstio 1. cap. 2. capit. ad audientiam, cap. ad nostram, de rebus Eccles. non alien. capitulo 2. eod. tit. in 6.* Marta *decis.* 86. Anton. Nau. *in sum. Bullary titulo de alienat. bonor. eccles. numero 3. pag. 95.* Præsertim verò, si à Regibus, vel Principibus ad preces fortè aliquorum tale quid factum fuisset, & insuper talia præsumens, depositionis aut suspensionis, necnon excommunicationis pœna afficitur, *capit. Apostolicos, in fine, & cap. fin. 10. quæstio 1. dict. capit. 1. illo tit. in 6. Extrauag. Ambitiosæ.* Et præterea, is, qui Ecclesiæ damnum intulit alienando, aut permutando, seu quomodocunque concedendo, vel obligando bona ipsius, aut vsurpando, vel negligendo, compellitur ipsi Ecclesiæ satisfacere, & damna, quæ intulit, de bonis propriis resarcire, *dict. capit. fin. 10. quæstio 2. cap manifesta, 12. quæstio 1.* nisi fortè aliquid ipse de rebus propriis Ecclesiæ contulerit; quia poterit ratum haberi, quod de Ecclesia minuit, pro ea videlicet, quantitate, quam ipse Ecclesiæ contulit, *cap. etsi illi, & capit. si quis qualibet, 12. quæstio. 2. & cap. si Episcopus, 12. quæst. 9.*

CAPVT XXXI. & VLT.

De Bonis Ecclesiæ per successionem non deferendis.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium in Regno non succedit.*
2 *Monasterium in Ducatu, Marchionatu, & similibus dignitatibus non succedit.*
3 *Monasterium in primogenitis etiam vasallos, & iurisdictionem habentibus, succedere potest.*
4 *Monasteria bonorum incapacia in maioratu succedere non possunt.*
5 *Monasterium bonorum capax succedit in maioratu, etiamsi illi annexa sit iurisdictio temporalis, dummodo per substitutum præstari possit, nisi expressè per institutorem appellatur.*
6 *Maioratus institutor potest, quem vellet, à sui maioratus successione omninò repellere, & quamlibet legem rebus suis imponere.*
7 *Maioratus institutor quomodo tacitè Monasteria repellere potest.*
8 *Monasterium non excludit substitutum, nec ad maioratus successionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente testatoris deductas apparuerit, voluisse instituentem Monasterium repellere.*
9 *Monasterium bonorum capax, nisi ab instituente exclusum reperiatur, totam maioratus commoditatem, iterum dum Monachus viuit percipere poterit eo verò naturaliter mortuo, ad sequentem de familia maioratus transire debet.*
10 *Feudum, cuius seruitium reale est, personale, quod honestè per Monachum, seu per idoneum substitutum præstari possit, transit in Monasterium durante vita feudatarij professi.*
11 *Emphyteusis Ecclesiastica, & profana, an & quando in Monasterium transeat, ostendatur, & n. 12. & 13.*
14 *Clericus in emphyteusi, Capella, Maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno succedere potest, dummodo in institutione non reperiatur exclusus.*

Ecclesia, Monasteria, & Clerici, an, & quando successionis capaces sint, in Regno, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, Maioratu, feudo, & emphyteusi, est satis apud Doctores controuersum: sed, vt certa ab incertis separemus, quid in his tenendum sit, dilucidè ex dictis apparebit. 1

Quantum ad Regnum attinet, in confesso est apud omnes Monasterium in Regno non succedere, tum quia suprema dignitas est, à qua omnes temporales dignitates procedunt, vt post Bartol. & Platea. *in l. 1. C. de dignit. lib. 12.* tradit Cassan. *in catalogo gloriæ mundi, part. 5. consid.* 137. vnde valdè indecens videtur, vt per Monachum, seu potiùs per Monasterium regia dignitas, aut imperatoria Maiestas repræsentetur, arg. tex. *in cap. hoc nequaquam, in fine 7. quæst. 1.* gloss. 1. *in cap. scripsit 27. quæst. 2.* recepta communiter, vt per Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 13. numero* 80. Anton. Gom. *lib. 40. Tauri, numero* 66. Pelaëz *de maioratu. 2. par. quæstio tertia, numero* 17. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæstio 6. num.* 14. Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 2. quæst.* 78. *artic. 12. versic ad argumenta.* Menoch. *de præsumpt. libro 4. præsumpt.* 83. me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. disputat. 11. quæstio 4. num.* 21. Deinde Rex habet aliqua onera, & ministeria personalia, quæ per se ipsum exequi tenetur, qualia sunt maiores Regni vrbes visitare, conuocare ad comitia, & eisdem interesse, vasallos defendere, & si opus fuerit, bellare, & plura alia de quibus *libro 7. tit. 1. & l. 2. titul. 15. part. 2.* fit mentio; & tamen certum est, Monasterium in his bonis succedere non posse, quæ personale ministerium prærequirunt, prout in feudo, vbi seruitia debita à vasallis per substitutos præstari nequeunt, probat *cap. 1. §. si quis, versic. qui Clericus, si de feudo defuncti, & cap. 1. de mil. vas. qui arma bellica.* tradunt post alios Molina *dict. lib. 1. capitulo 13. numero* 48. Duen. *regul.* 103. Roland. *cons. 23. libro* 1. Molin. *de instit. tract. 2. disput.* 140. & 623. *num.* 3. Vnde, si in feudo, in quo personale seruitium requiritur, Monasterium repellitur, quantò magis in Regno, vbi proprij Regis præsentia necessaria est.

De Ducatu verò, Marchionatu, & similibus dignitatibus idem omninò videtur dicendum, tum propter personalia munera, quæ in Regia domo Regi seruiendo, quæ tamen per substitutos præstari nequeunt, vt aduertit Gregor. Lop. *lib. 11. titul. 1. parte* 2. Bard. *cons. 275. lib.* 2. Xuar. *in l. quoniam, limitat. 11. numero quarto*; tum, quia prædictæ dignitates ea mente, & tacita conditione à solo Rege creantur, vt sua præsentia & apparatu regiam 2

Maiestatem

Maiestatem in publicis actibus condecorare possint, notauit glos. *verb. centum, in cap. quis si verò, de pace tenen.* Tandem sufficit recepta consuetudo, quæ Monasterium ad successionem Regni, Ducatus, Marchionatus, & similium dignitatum, nunquam admisit, de qua meminit Molin. *d. cap.* 13. *num.* 44. Auendan. *ad l.* 40. *Tauri glos.* 4. *n.* 45. me citato *in hoc loco* Tambur. *d. c.* 4. *n.* 22.

3 In reliquis autem primogeniis vasallos, & iurisdictionem habentibus maior est controuersia; sed communis obtinuit, Monasterium in illis non succedere ex verosimili mente instituentium, qui nomen & familiam conseruare intendunt, & aliis fundamentis adductis per Molin. *de capitulo* 13. *numero* 22. Anton. Gom. *dict. libro* 40. *Tauri, num.* 66. Matiens. *libro* 1. *tit.* 7. *glos.* 1. *numero* 18. *libro* 5. *nouæ Recop.* Menoch. *de præs.* 83. *numero* 45. P. Molin. *dict. disp.* 625. Contrarium verò defendit Auendan. *dict. gl.* 4. *numero* 39. Fr. Emman. *dict. art.* 12. me citato *in hoc loco* Tambur. *dict. quæst.* 4. *num.* 23. quod mihi in rigore iuris verius videtur, nec video vrgens fundamentum, aut efficacem rationem, quare Monasterium ab iis patrimonialibus primogeniis vasallos, & iurisdictionem habentibus penitus excludatur: ad alia verò, quæ iurisdictionem non habent, interim dum Monachus viuit, liberè admittatur, cùm vtroque casu nominis, & familiæ conseruatio requiratur, imò per Religiosum interim dum viuit, conseruetur, vt communis opinionis fatentur Doctores. Deindè plurima, imò ferè omnia primogenia iurisdictionem habentia habent illam bonis patrimonialibus annexam, non verò primo, & principaliter separatam: vnde, si Monasterium in bonis patrimonialibus succedit, quare iurisdictionem eisdem accessoriam retinere non potest, cùm nulla speciali lege talis successionis incapax reddatur? Pro eadem tandem parte facit text. *in cap. cùm dilectus, de ordine cognit. cap. Abbate, de sent. & re iudic. in* 6. *cap. volentes,* per locum à speciali, *de statu Mon.* & alia iura quæ ponderat Fr. Emman. *citato loco*, quibus probatur, Monasteria, tam virorum, quàm Monialium, vasallos, & iurisdictionem possidere: & quamuis officium iudicandi Monachis quoad actuale exercitium prohibitum esse videatur; non tamen prohibentur idoneos ministros eligere per quos iustitia partibus ministretur: quod text. *in capitulo vltimo ne Clerici, vel Mon.* expresè admittit, & ita nihil impedit, quominus Monasterium iurisdictionis sit capax, eàque si non per Monachos propter negotiorum frequentiam; saltem per sæculares ministros exercere possint.

4 De maioratu est magis dubium explicare, quid tenendum, in quo certum est, & indubitabile, Monasteria bonorum incapacia, quæ sunt Fratrum Minorum, iuxta text. *in Clem. Exiuit. de verbor. signif.* Domus insuper, & Collegia Societatis, vt testatur P. Molin. *de iustit. tract.* 2. *disput.* 139. *in princ. & disput.* 623. *num.* 2. in maioratu succedere non posse, sed ad sequentem vocatum maioratus bona pertinere, ac si primus vocatus non fuisset, iuxta text. *in l.* 1. §. *qui habebat. ff. de bon. possess. contra tab.* cùm incapax successionis pro mortuo naturaliter reputetur, *l.* 1. §. *sed et si patruus ff. de coniung. cum emancip.* & ita primus hic casus extra controuersiam est, vt resoluunt Molin. *d. l.* 1. *c.* 19. *num.* 64. Pelaes *d. p.* 2. *q.* 3. *num.* 6. Auendan. *d. glos.* 4. *n.* 10. P. Molin. *d. disp.* 623. *num.* 2. Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 78. *in princ.* Carol. Topia *in Auth. Ingressi. C. de sacros. Eccles. verb. sua c.* 16. *num.* 12.

Quando verò Monasterium bonorum capax est in communi, est quoque certum illud esse capax successionis maioratus, etiamsi maioratui annexa sit iurisdictio temporalis, dummodo per substitutum præstari possit, sicut supra de successione primogeniorum vasallos & iurisdictionem habentium resoluimus, & nouissimè tangit Hieronym. Roder. *in* 5
6 *compendio quæst. regul. resolut.* 72. *num.* 20. *in princ.* Valenzuela *cons.* 13. *num.* 43. nisi Monasterium per instituentem expresè à sui maioratus successione repellatur, potuit enim maioratus institutor, quem vellet, omninò repellere, aut instituere, & quamlibet legem rebus suis imponere, iuxta *l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* vt expresè resoluunt Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 19. *num.* 10. & 11. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 54. Padil. *in l. cùm acutissimi, num.* 45. *C. de fideicom.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 7. *num.* 20. Spin. *in speculo testam, gloss.* 12. *princ. n.* 33. Pelaes *d. p.* 2. *q.* 3. *num.* 4. Cald. Pereira *de nomin. emphyt. q.* 7. *num.* 11. Carol. de Tapia *in Auth. Ingressi, verb sua, cap.* 16. *num.* 11. *C. de sacros. Eccles.* Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 25. *n.* 6. Cabed. *Lusit. decis.* 133. *n.* 6. & 9. *p.* 1. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 15. *num.* 6 Hieron Roder. *d. num.* 20. Villalob. *in sum. p.* 1. *tract.* 30. *diffic.* 50. *diffic.* 50. *num.* 7. me citato *in hoc loco* Trullench. *in præcepta Decal. lib.* 7. *c.* 16. *dub.* 9. *n.* 23. Non obstat. tex. *in Auth. de sanctiss. Episcopis.* §. *sed hoc præsenti collat.* 9 & *in Auth. nisi rogati C. ad Trebell. & in c. in præsentia, de probat.* vbi si institutioni, vel substitutioni alicui factæ apponatur illa conditio, si sine liberis decesserit, & grauatus Monasterium ingrediatur, talis conditio inualida, & pro non scripta habetur, & Monasterium excludit substitutum: quia respondetur hoc procedere in dubio; non tamen quando constat de voluntate disponentis, qui Monasterium voluit excludere, & substitutum præferre. Nec etiam obstat, quòd, scilicet, prædicta conditio, ne, scilicet, Monasterium in maioratu succedat, pro non adiecta debet haberi, ne Religionis professio impediatur: néve quis à vita monastica repellatur, imò sicut illa reiicitur conditio, quæ à carnali matrimonio auertit, *l. si hoc* 62. §. *vlt. l. quoties* 22. *ff. de condit. & demonst.* à fortiori reiicienda videtur illa, quæ à matrimonio spirituali deterret, vt resoluunt Felin. *numero* 37. Paris. *numero* 137. *in dict. cap. in præsentia* Roland. *cons.* 35. *numero* 25. *libro* 3. quia respondetur, non esse præsumendum, quemquam tam futili, & leui occasione ab ingressu Monasterij auertendum, cum Religionem ingredientes parum de bonis temporalibus sint solliciti, quibus omninò renuntiant iuxta *cap. cum ad Monasterium de statu Mon.* nec paupertatem profitentibus hæc possunt esse impedimento, vt aduertit Gutier. *libro* 1. *canon. capitulo* 32. *numero* 57. eò maximè quia bona non à Monacho in particulari, sed a Monasterio possidentur, & illa, quæ in communi possidentur, facilius negliguntur.

7 Maioratus institutor non solùm expresè Monasteria repellere potest, prout supra resoluimus, sed etiam tacitè, quando scilicet, descendentes ex proprio corpore procreatos, vel filios legitimos & naturales ad sui maioratus susceptionem solùm vocauit, aut similes vocationes apposuit, ex quibus constet, voluisse instituentem de filiis tantùm naturalibus, & per naturalem generationem procreatis; non verò de interpretatiuis intelligere, & lege inductis, idque ex eo comprobatur quia text. *in dict.* §. *sed hoc præsenti*, per interpretationem, & iuris fictionem procedit; quæ

tunc

tunc solùm locum habet, quando ex coniecturata mente testatoris colligitur voluntatem suam interpretationi subiicere voluisse: vbi verò verba disponentis clara sunt reg. illius text. locum habere non potest, vt docet Gutier. *d. capite 32. numero 46.*
8 Osasch. *decis. Pedem 26. num. 11. tom. 1.* Vnde communis, & magis recepta sententia obtinuit, Monasterium non excludere substitutum, nec ad maioratus successionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente testatoris deductas apparuerit voluisse instituentem Monasterium repellere, vt post Dec. *cons. 259. num. 3.* resoluunt Couar. *lib. 2. var. capite 19. numero 11.* Mantic. *d. lib. 11. tit. 7. numero 20.* Gutier. *d. lib. 1. capite 32 numero 27.* Osasch. *d. decis. Pedem, 126. num. 24.* Hieron. Roder. *in compendio quaest. regul. resolut. 72. num. 4.* Tamburin. *a me citato in hoc loco, de Iure Abbatum to. 3. disp. 11. q. 4. num. 16.* & plures alij per me citati *in tractat. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. 99. n. 146.* idque multò planiùs procedit in successione maioratus, de qua agimus; tum propter perpetuam familiæ conseruationem, cui testator prouidere intendit, vnde efficacior coniectura excludendi Monasterium resultat, vt docet Padil. *in d. l. cum acutissimi. n. 44.* Card. Mantic. *d. tit. 7. num. 21.* tum quia quoties testatoris filij aut descendentes substituuntur, tales substitutos Monasterium non excludit, cùm naturalis ratio, & paterna pietas auitam successione conseruet *l. rescripta ff. vnde liberis l. filio ff. de liber. & posth.* & est communis sententia, quam tenent propemodum infiniti a me citati *d. appell. 99 num...*

9 Monasterium bonorum capax, nisi ab instituente exclusum reperiatur, totam maioratus commoditatem, interim dum Monachus viuit, percipere poterit: eo vero naturaliter mortuo, ad sequentem de familia maioratus transire debet, nec perpetuò in Monasterio remanere poterit. Hæc resolutio, quo ad primam partem, comprobatur ex eo, quia huiusmodi Monasterium ratione sui Religiosi professi, successionis capax est, nec vlla sufficiens ratio assignari potest, quare etiam successionis maioratus quoad illius commoditates capax non sit; atque ita hanc priorem partem receptam fatentur Anton. Gom. *d. l. 40. Tauri, n. 66.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. numeo 95.* Valenzuel. *cons. 295. n. 43.* Gam. *Lusit. decis. 6.* P. Molin, *d. disp. 623 num. 2.* Matienl. *l. 1. tit. 7 glos. 11. n. 16. lib. 5. noua Recop.* Fr. Emman. *d. q. 7b. art. 12. vers. 4.* Posterior verò pars, quòd, scilicet, Religioso naturaliter mortuo in sequentem vocatum maioratus transeat, facilè suadetur: quia maioratus successio ea primi instituentis vocatione vim habet, neque Religiosus sua professione cæteris successoribus in institutione vocatis præiudicare potuit, ac per consequens eo mortuo succedere debet is, qui aliàs successurus erat, si Religiosus in sæculo moreretur, vt *suprà* citati explicant: Quæ quidem resoluitio procedit, etiamsi maioratus institutor expressisset, vt bona maioratus de familia nunquam egrediantur, aut quòd semper in sua generatione remaneant, quia non obstantibus prædictis clausulis Monasterium bona maioratus, & eius commoditates percipere potest: Ratio est: quia Monachus per professionem non desinit esse de familia & generatione instituentis, neque per professionem iura sanguinis amittit, vt colligitur *ex capite 1. 18. q. 1. l. vlt C. de Episcop. & Cler.* notauit & gloss. *2. in fine, in capite præsens 20. quæstione 3.* communiter recepta ex Tiraq. *de retractu, tit. 1. §. 1. glos. 8. n. 19. & de nobilit. cap. 26. n. 8.* Vnde cùm Monachus de familia sit, & iura omnia cognationis, & suitatis retineat, vt docet P. Molin. *disp. 179.* Gam. *d. decis. 6. num. 4.* in eo clausulæ, & conditiones supradictæ verificantur, dummodo aliæ non proponantur, ex quibus appareat, instituentem voluisse Monasterium à suo maioratu penitus repellere, ita vt nec etiam ad vitam successoris Religionem profitentis maioratus bona, & commoditates ad Monasterium pertineant, sed statim ad proximiorem successorem transeant, vt docent plures citat à Gutier. *d. c. 32. num. 30.* P. Molin. *d. disp. 623. num. 3.*

De feudo, cuius seruitium reale est, aut personale, quòd honestè per Monachum, seu per idoneum substitutum præstari possit, tenendum in Monasterium transire, durante vita feudatarij professi, vt post Bald. & alios *in cap. qui Clericus, si de feudo fuerit contron.* tenent Afflict., *dec. 320. n. 2. & in cap. 1. n. 2. de milite vasallo*, Dec. *in cap. in præsentia, de probat.* Costa *in cap. si pater, verb. si absque liberis n. 62.* Tapia *in Auth. Ingressi verb. sua, cap. 14. per tot. C. de sacros. Eccles.* Clar. *§. feudum q. 78. n. 1.* Card. Pereira *de nomin. emphyt. q. 6. num. 2.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. regul. resol. 66. n. 5.* Tamburin. *d. q. 4. n. 24. & 25. cum seqq.* quod declarandum, & ampliandum est, vt procedat, etiamsi feudum vasallos, & iurisdictionem annexam habeat, vt post Bald. *num. 15.* Salicet. *num vlt. in Auth. nisi rogati C. ad Trebell.* Syluan *cons. 3. n 59. li. 1.* Capic *decis. 10, n. 20.* Gam. *d. decis. 6. num. 1.* Menoch. *cons. 519. n. 3.* Fr. Emman. *d. art. 12. vers. tertio*, Hier. Roder. *loco proximè citato*: quamuis contradicant Solorz. *d. tom. 2. lib. 2. c. 17.* Sãch. *d. lib. 7. c. 15 n. 42.* 10

Et multipliciter principalem resolutionem limitãt Tamb. *d. q. 4. n. 26. cum seqq.* vt Tabia *vbi supra.* Et de clerico in minoribus Marc. Ant. Genuens. *in practicabil. q. 6. & 7. cum seqq.* vbi de Monacho, Moniali, Episcopo, & Milite Hierosolymitano, de quo suprà *hoc lib. c. 7. n. 46.* De Cardinalibus, eo quod in materia feudorum non reperiantur priuilegiati negat, vna sententia posse succedere in feudis, vt per Barbat. *de Cardin. q. 5. n. 13.* Rimin. iun. *cons. 527. n. 44. lib. 5.* Menoch *cons. 202. n. 140.* Intrigl. *de feudis cent. 2. art. 1. n. 161. & seqq.* Contrarium verò certius, quia talis dignitas non debet eis detrimentum, sed potius incrementum afferre; & ideo in tali casu admittuntùr ad seruiendum per substitutum, Duen. *reg. 103. fallent. 14.* Anna *sing. 70.* Pancirol. *cons. 111. n. 2.* Anastas. Germ. *de sacor. immun. lib. 3. c. 6. n. 66.* Zech. *de Republ. Christ tit. 3. de Cardinal. n. 9. priuil. 11.* Marta *de iurisd. p. 4. casu 97. num. 5.*

De emphyteusi est distinguendum inter ecclesiasticam, & sæcularem, ita vt ecclesiastica durante vita Monachi in Monasterium transeat, nisi per dominum intra biennium reuocetur: sæcularis quoque in vita Monasterio acquiratur, neque ita per dominum reuocari possit. Prior pars huius resolutionis confirmatur ex eo, quia ea omnia in Monasterium transeunt, quæ si Monachus in sæculo remaneret, retineret, dummodo personale onus non exigant, sed tale, quod ab ipso Monasterio commode adimpleri possint, qualis est solutio pensionis, quam Monasterium præstare rectè potest: atque ita hanc resolutionem comprobare videtur glos. *in Auth, Ingressi. C. de sacrosan. Ecclesiis.* communiter recepta, vt per Mol. *de primogen. libro primo capit. 13. numero 61.* Pinella *in l. 1 Codic. de bonis mat. part. 1. num. 46.* Gam. *d. decis. 6. num. 1.* Valasc *cons. 101.* 11

conſ. 101. *num.* 7. Quod tamen limitatur, ſi Ecclesia emphyteuſim intra biennium à Monaſterio reuocauerit, quod efficere poteſt per tex. *in Auth. de alienat. & emphyteuſi.* §. 1. *verſ. ſi verò contingeret*, quem pro hac ſententia ponderat Bart. *in d. Auth. Ingreſſi num.* 36. communiter receptus ex Dec. *in d. cap. in præſentia, num.* 77. Iaſ. *in l.* 2. *num.* 200. *C. de emphyt.* Clar. §. *emphyteuſis q.* 33.

12 Poſterior verò pars ſupradictæ reſolutionis, quæ de profana agit emphyteuſi, facilè probatur: nam, licet duabus de cauſis ad emphyteuſim alienandam directi domini conſenſus requiratur: prima, vt dominus, ſi rem emere velit, cæteris emptoribus pro eodem pretio præferatur: ſecunda, vt videat, an nouus emphyteuta ſit de perſonis in contractu emphyteutico prohibitis, vt probat text. *in l. vltim. C. de iure emphyteut. & in cap. potuit, de locato*; in donationibus tamen ſolùm tenetur dominum requirere, vt donatarium agnoſcat emphyteutam, vel cauſam alleget, quare eum non admittat, vt poſt gloſ. Bart. & alios *in d. l. vltim.* tenent Cabed. *deciſ.* 103. *num.* 3. *& deciſ.* 104. *num.* 1. *part.* 1. Aliqui tamen reperiuntur caſus, in quibus emphyteuta non ſolùm alienare, ſed etiam rem ipſam irrequiſito domino tradere poteſt, de quibus Cabed. *d. deciſ.* 104. *num.* 4. Valaſc. *de iure emphyt. quæſt.* 14. *à num.* 10. *& conſ.* 113. *num.* 9. & Ego ipſe *in collect. ad dict. c. potuit.* Præcipuus autem caſus, in quo domini conſenſus non deſideratur, eſt in alienatione à lege inducta, qualis eſt illa quæ ex profeſſione reſultat, *Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & poſt gloſ. *in l. pater*, §. *Iulianus Agrippa, ff. de legat.* 3. reſoluit Bart. *in l. ſi ita* 95. § *ea lege. ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in l. ſi filiusfam.* §. *diui. ff. de legat.* 1. Cald. Pereira *de renouat. emphit. quæſt.* 19. *num.* 22. atque ita emphyteuſis per profeſſionem in Monaſterium tranſit, neque poterit dominus directus illam durante vita Monachi à Monaſterio auferre, vt conſuluit Burſat. *conſ.* 47. *&* 97. *lib.* 1. me citato *in hoc loco* Tambur. *d. q.* 4. *n.* 39.

13 Obſtat tamen doctrina gloſ. *verb. prohibentur, in d. cap. potuit*, recepta communiter ex Imol, ibi, *numero* 24. Iaſ. *in d. l. vltim. num.* 90. & aliis, quos ſequitur Cald. Pereira *d. quæſt.* 19. *num.* 17. Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 33. quæ inter aliquas perſonas prohibitas, ad quas emphyteuſis deuenire non poteſt, Eccleſiam, & Monaſterium enumerat propter ipſius potentiam, difficilem penſionis exactionem, incertam redditionis ſpem, & conſolationis emolumentum: vnde infert communis, emphyteuſim Eccleſiæ, aut Monaſterio abſque directi domini conſenſu, nec donati, nec legari poſſe, niſi ad effectum, vt pretium habeat, argum. *l. filiusfam.* §. *ſi quid alieni, ff. de legat.* 1. ac proinde conſuetudine introductum fuit vt intra annum talem rem vendere teneatur, ſecundùm Specul. Ioann. Andr. & alios, quos refert Imol. & Iaſ. *vbi ſuprà.* Vnde concludit Clar. *dict. quæſtione* 33. Valaſc. *dict. conſult.* 101. *num. vltim.* nullam quoad hoc inter Eccleſiam, & ſæcularem emphyteuſim differentiam eſſe conſtituendam, cùm vtroque caſu emphyteuſis à Monaſterio reuocari poſſit. Verum, licèt hæc opinio in praxi recepta, & in iudicando ſequenda ſit, vt teſtantur Cald. Pereira *dict. num.* 17. *cum ſeqq.* Valaſc. *d. conſ.* 101. *numero* 8. de ea tamen meritò dubitari poteſt: quia nullo iure cautum reperitur, Monaſterium eſſe prohibitum, durante vita Monachi, emphyteuſim retinere, neque per dominum reuocari poſſe: niſi de eo expreſsè in emphyteuſis ſcriptura caueatur: & ita intelligi poteſt tex. *in dict. l. vltim.* ibi, *his tamen perſonis, quæ non non ſolent in emphyteuticis contractibus vetari*, ita vt ſenſus ſit, poſſe dominum tempore contractus prohibere, ne ad Monaſterium, Clericum, militem, Capitaneum, aut ſimiles perſonas emphyteuſis perueniat; non tamen inde ſequitur, Monaſterium ipſo iure eſſe prohibitum, quod ſenſiſſe videtur Fulgoſ. *in dict. l. vltim.* & in eo inter Eccleſiaſticam, & ſecularem emphyteuſim differentia conſtituitur, quia in Eccleſiaſtica aliquæ perſonæ reperiuntur exceptæ, quæ talem emphiteuſim retinere non poſſunt, niſi Eccleſia conſentiat, iuxta text. *in d. Auth. de alienatione, verſ. ſi verò contigerit.* In ſeculari verò non ita, niſi de eo in contractu emphyteutico expreſsè caueatur. Incommoda autem, quæ Doctores, & communis conſiderant, per accidens contingunt, & in conſiderationem venire non debent, vt in ſimili aduertit Cabed. *Luſitan. deciſ.* 130. *num.* 1. *part.* 1. Deinde eſto, fateamur, Monaſterium à iure prohibitum cenſeri, vt communis exiſtimat, id ſolum concludit tacitè, aut ſaltem generaliter prohiberi, quod legalem alienationem non impedit, niſi expreſſa prohibitio adiecta ſit, vt docet Cald. Pereira *vbi ſupra num.* 23. imò tentari poteſt, nullam in hoc caſu, nec legalem, nec conuentionalem alienationem reperiri, cùm interim dum Monachus viuit, ipſius perſona, non verò Monaſterium, tanquam diuerſa conſideretur: nec ex eo, quòd emphyteuta per Religionis ingreſſum potentior effectus ſit, amiſit ius, quod in emphyteuſi iam antea habebat.

De iurepatronatus quòd tranſeat in Monaſterium, reſoluunt Lambert. *de iurepatron. lib.* 1. *p.* 2. 2. *quæſt. princ. art.* 25. *n.* 4. Perez *l.* 1. *gloſ. deuan ſuceder, verſ. poſſimus, tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin.* Cened. *ad Decretal. collect.* 5. *n.* 12. Valenzuela *conſ.* 135. *n.* 46. vbi *numeris ſeqq.* hoc multipliciter probat. Vtrùm autem Abbates, & cæteri Prælati Regulares poſſint ciuitates, oppida, caſtra, vaſallos, ac iuriſdictionem temporalem habere? vide Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 12. *q.* 1. *&* 2.

Hucuſque egimus de Monaſterio, & in illo re- 14
ſoluta ad Eccleſiam quoque trahi poſſunt: ſupereſt nunc, vt de Clerico agamus, in quo eſt aliter reſoluendum, videlicet, illum in emphyteuſi, capella, maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poſſe, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus. Cuius rei ratio aſſignari poteſt, quia Clericus cuiuſcumque ſucceſſionis capax eſt, nec iuriſdictio, aut quæcunque temporalis poteſtas, etiam ſuprema, cum ſacerdotio repugnat, vt contra impium Caluinum, & alios Hæreticos reſoluit Cardin. Bellarmin. *in controuerſ. cathol. lib.* 5. *de Romano Pont. cap.* 5. Molin. *de iuſtit. tom.* 1. *diſput.* 29. qui pluribus auctoritatibus, & rationibus oſtendunt non pugnare cum aliqua diuina, aut humana lege Romanum Pontiſ. & alios Eccleſiæ Prælatos, in locis ſibi quoad temporalia ſubiectis, vtramque, ſpiritualem ſcilicet, & temporalem poteſtatem exercere: quod apertè confirmatur ex tex. *in cap. per venerabilem, verſ. rationibus*, ibi, *in Eccleſiæ patrimonio, qui filij ſint leg. cap. vltim. ne Clerici, vel Mon. lib.* 6. *cap. inter dilectos, de fide inſtrum.* vt videre eſt in Primate Bracharenſi Bracharæ domino, & in Reuerendiſſimo Conimbricenſi, Arganili Comite, quorum meminit Molin. *vbi proximè*: debent tamen Sacerdotes huiuſmodi temporalia, quoad ea, quæ illis non decent, aut diſtractionem ſpiritualium ſibi afferre poſſunt, per miniſtros ſæculares exercere. Non obſtat text. *in cap. præſens* 20. *q.* 3. quia reſpondetur cum Abb. *in cap. inter*

dilectos

dilectos, *numero* 5. *de fide instr.* Comitem illum filios habuisse, vt ex littera patet, quibus fortè Comitatum sponte renunciauit; seu, quod puto verius, Monachum esse, qui Comitatum retinere non potuit, vt colligitur ex littera tex. ibi, *vt filius suus nouus Monachus fieret, & in locum eius succederet*, atque ita prædictam resolutionem maioratu, emphyteusi capella, & cæteris bonis vinculatis obseruat communis sententia ex Abb. *in dict. cap. inter dilectos num.* 5. quem refert, & sequitur Ant. Gom. *l.* 40. *Tauri, num.* 66. Leciriel *de primog. lib.* 1. *quæst.* 24. *num.* 16. Gregor. Lop. *l.* 2. *tit.* 15. *part.* 2. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 13. *num.* 97. De Regno autem habemus nos Lusitani domesticum exemplum in Henrico, Presbytero Cardinalis qui Sebastiano Regi in Regno successit, cuius etiam meminit Molin. *d. disput.* 623. *num.* 6. Quæ omnia sunt intelligenda, nisi in creatione emphyteusis, maioratus, aut capellæ, apposita sit clausula quæ Clericos à successione repellat; quæ tamen in dubio præsumenda non est. Vnde infert Molin. *d. c.* 14. *n.* 100. Clericum non esse repellendum ab eo maioratu, de cuius institutione non constat, sed ex sola consuetudine, aut immemoriali præscriptione subsistit, nisi occurrente casu aliquis Clericus à tali maioratu iam fuisset exclusus per tempus ad præscribendum sufficiens; tunc enim seruandum erit, quod in aliis similibus casibus obseruatum fuit. In feudo denique idipsum, quod suprà de Monasterio bonorum capace, & Monacho diximus, de Clerico etiam dicendum puto, per text. *in c. qui Clericus, si de feudo fuerit controu. cap.* 1. *de vasallo mil.*

F I N I S.

LAVS DEO.

SYLLOGE IVRIVM,

Quorum explanatio lucem accipit in hoc opere Iuris Ecclesiastici.

Ex Digestis.

Ad leg. Aquilam.

De collegiis illicitis.

De doli mali & met. except.

De fundo dotali.

De liber. leg.

Ex Codice.

De Episcopis, & Clericis.

De ord. iudic.

De rei vindic.

De sacros. Eccles.

De testibus.

Vbi in rem actio.

Ex Decreto.

De

Sylloge Iurium.

De Regularibus.

Ex ſacra Scriptura.

Ex Matthæo.

Ex Luca,

Ad Titum.

INDEX

INDEX RERUM,
& Verborum notabilium.

Prior numerus Partem, alter Paginam notat, tertius est marginalis; vbi verò vnus solus est numerus, is de priori pagina esse intelligitur.

A

Index Rerum.

Potest

Vicarij

Archiepiscopatus, & Archiepiscopus.

Archi

De Beneficiis Ecclesiasticis in genere.

Beneficiorum collatio, reſeruatio.

Beneficio

Index Rerum,

Beneficiorum vacatio.

Beneficiorum collatio.

Beneficiorum permutatio & renuntiatio.

De Bonis in genere.

Bona Ecclesiæ immobilia.

Bonorum Ecclesiasticorum vsurpatio, aut subtractio.

Crimen

De Canonica portione Episcopali.

De Canonicorum Capitulo.

Cooler

Capellanis

Capitulum

Patronus

Cardinalium dignitas, priuilegium, officium

Index

Index Rerum.

Clericorum vita & honestas.

Commenda

Communio.

Comœdia.

Confessio.

Episco

Consecratio, & Benedictio.

B Sylvestro

Consuetudo.

Convivium.

August. Barbos. de Iur. Eccles.

De rebus, ex quibus decimæ persoluuntur.

Index competens in causa decimarum.

S. Demetrius.

Diacon-

Diœcesis

Donatio

Ecclesiæ

Ecclesiarum immunitas.

Expositus

Ecclesiarum destructio, & violatio.

Ecclesia

De Electione.

Episcopus

Episcoporum confirmatio, & consecratio.

Consecrator

De Episcoporum vita & moribus.

De Episcoporum officio, & potestate

Virgines

De Episcoporum dignitate, & priuilegiis.

Episcopi

F.

De Fori priuilegio.

Fructus.

G

Gradus

Immunitate

Legatum

De Legatis, & Nuncijs Apostolicæ Sedis.

De Locatione.

De Mendicantibus.

Index Rerum,

Monachi

De Monasterijs, & religiosis domibus.

Prælati,

N

Negotiatio

Nepos, & Neptis.

Oblationes

Optio.

De Ordine, & qualitate Ordinandorum.

Patrimona

Papa, eiusque potestas & auctoritas.

Patriarcha

Pensio

Pia causa.

Pœna criminalis.

Pœnitentia.

Pontificatus.

De Præceptorijs, & Commendis Ordinum Militarium.

De Prædicationis officio, & munere docendi.

Præsentatio.

Præsen

Ordinan-

Index Rerum,

De Procuratoribus Ecclesiasticis

Professio.

Professionis

Promissio.

August. Barbos. de iur. Eccles.

Z z 2 Paramenta

Publicatio.

Q

Quarta

R

Regularium status & vita.

Regulares

causa

Arbitri

Renun

Beneficio

Resignatio

Sententia

Manus

Transactio.

Transitus à religione ad aliam.

Translatio de vna Ecclesia ad aliam.

Tributum.

V.

Vestimenta.

Vicaria.

De Vicario Episcopi.

Index Rerum.

Visitatio.

F I N I S.